

ספר

לשם שבו ואחלמה

והוא ספר כללי המסתעף לסעיפים רבים וכולם הם בסתרי פליאות חכמת האמת להאר"י זל"ה, והוא כמראה הבזק המאיר ומזהיר בניצוצי אורות וגוהן מיוחדים שהם כל חלקי הספרים פרטיים שחנני ה' ית"ש לעד. אמנם כאן הנה הוא חלק אחד

מספר הכללים

המדבר בכללי האורות והתפשטות והסתלקות אשר נתגלה המאציל א"ס ית"ש בסוד ההשתלשלות העולמות כולם אשר מרום חביון עוזו ית"ש עד סוף העולמות ב"ע אשר נבראו הם יש מאין. ותכונתו, וענינו, ונועמו, וזיוו, דכל יסוד הספר הזה, הנה הוא בסדרי גילויי ית"ש ויציאתו בהם מרצון לפעולה ומהעלם לגילוי בכל המציאות העולמות כולם, וכמו שתמצא כ"ז מבואר בארוכה ובביאור בהחלק הראשון דהספר שלפנינו

אך מקורם ותלייתם אשר בהעולמות דא"ס' והתפשטותם באדם קדמאא ובהעקודים (שהוא בבחי' ה"ג ת"ד שבו) הנה הם מבואר בהחלק הזה שהוא חלק שני יסדתיו וחברתיו לא בכחי ולא בחכמתי אלא בטובו ובחסדו ית"ש אשר הגדיל לעשות עמדי באור שפעו ית"ש המחפש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית: דברי האיש נכאה ונכאב מוכה ומשוקע בצער ותלאה ועומד ומתקיים בנס הנקרא שמו בישראל

שלמה ב"ר חיים חייקיל ב"ר אריה ולאמי מ' סתירא גיטא בת ר' יצחק זללה"ה בעיה"ק ירושלם תובב"א שנת תרפ"ו לפ"ק דפוס "העברי" של יחיאל ורקר, רחוב נחלת שבעה

ואלו הספרים אשר חברתי בעזר החונן לאדם דעת:

מאיר הפתח	על פתחי שערים לג"ר יצחק אייזיק חבר
מאיר הספרא	על ביאור הגר"א על ספרא דצניעותא
מאיר האידרא	על אד"ר ואד"ז
מאיר הלשם	על לשם שבו ואחלמה ח' חלקים
מאיר הזוהר	על זהר ו' חלקים
מאיר העיץ	על עץ חיים ג' חלקים
מאיר הנפש	על נפש החיים
מאיר הדעה	על יורה דעה הלכות נדה
מאיר הדרך	על דרך ה'
מאיר השיח	על שיח יצחק לג"ר יצחק אייזיק חבר
מאיר בשערים	על שערי אורה לג"ר יוסף נ' גיקטיליה נ"ע
מאיר הדעת	על דעת תבונות להרמח"ל
מאיר המסילה	על מסילת ישרים להרמח"ל
עדות נאמנה	על חומש רש"י תרגום ה' חלקים
אבן שלמה	
מאיר תפילה	
מאיר היצירה	על ביאור הגר"א על ספר היצירה
דרכי אמת	פירושי הרמב"ן ור' בחיי על התורה
Siach Yitzchak	A translation into English
מאיר הכוונות	שער הכוונות ח"א
מאיר המגילה	ה' מגילות
מאיר המשפט	על חושן משפט ב' חלקים (סי' רכו עד תכו)
מאיר הבאר	על באר יצחק על ליקוטי הגר"א חלק א'

כל הזכויות שמורות

בכל עניני הספר

יהושע ליפשיץ

רח' בית וגן 19 ירושלים עיה"ק

02-641-2336

z6412336@gmail.com

<http://sifrei-meir-panim.com>

ניתן להשיג את הספרים:

ובארה"ב:

שירה - יהושע וידר

718-871-8652

בספרי הישיבה:

☎ 050-447-8716

02-581-1080

sh811080@gmail.com

לזכר נשמת

גברא יקירא ירא וחרד לדבר ה'
תלמיד חכם ובעל יוחסין גדול עניו במידות
וחסיד במעשיו

הרב שלמה קלונימוס ב"ר

שאול אלחנן בכרך ע"ה

נפטר ח' לחדש אייר תש"ח

ספר זה מוקדש

לעילוי נשמת מורי ורבי, אשר קרבני קרבה יתרה, ופתח לפני שערי אורה,
הרי הוא הגאון הצדיק, ממופלגי דורינו בכל מכמני התורה,

רבי משה שפירא זצוקללה"ה

אשר נתן את ליבו ועיניו תמיד לראות בצרות בני עמו
הילך כנגד רוחו של כל אחד ואחד במומחיות שאין דומה לה באהבתו שרחש
לכל יהודי באשר הוא שם
וקרב רבים מספור לאביהם שבשמים, לאהבה אותו וליראה אותו
והכל ברוממות המיוחדת אך לו
נודעה בבת רבים חיבתו העצומה לספרי רבינו בעל הלשם שבו ואחלמה, בהם
הגה ומהם לימד
ולא היה כמותו להחזיר עטרת חכמתו ליושנה
תעמוד לו זכות רבינו המחבר זצ"ל עד קץ הימין

Yeshiva ישיבת
Shav Shematata תא

Rabbi M. Shapira
Dean

הרב מ. שפירא
ראש הישיבה

1011 6 1011 302

[illegible]

הפסוק והדבר הזה לא ידעתי מלפני היום ויחזקו ויחזקו
והפסוק הזה לא ידעתי מלפני היום ויחזקו ויחזקו
(הפסוק הזה)

12/12/2014

הרב יחיאל מיכל זילבר

פנים מאירות 12 ירושלים

טל: 02-5372252

בס"ד

מכתב ברכה

הנני להוקיר ולהכיר האי צורבא דרבנן הרה"ג ר' יהושע לפשיץ שליט"א העוסק זה כמה בהוצאה מחדש של ספרים העוסקים בחכמת האמת, ובכשרונותיו הברוכים וחריצותו המופלגת עלה בידו להעיר הערות חשובות ונכבדות להבנת דבריהם העומדים ברומו של עולם, בהבאת דבריהם ממקומות אחרים בהם הוסיפו ביאור, ונוכחתי לדעת התועלת הנפלאה בהשוואת דבריהם, בגדר "דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר" כדברי הירושלמי מס' ר"ה,

ועתה באתי לעודד פעליו המבורכים בדרך ד' חילו ופועל ידיו תרצה שלא תצא ח"ו תקלה בהבנת יסודי האמת, ונוכה שיתקלס עילאה ית' ישוטטו הרבים ותרבה הדעת להתקרב אל ד'

הכו"ח בחיל וברעדה

יחיאל מיכל זילבר

ברוך המקום, ברוך הוא. ברוך שנתן תורה לעמו ישראל, ברוך הוא.

ברכה הנ"ל מקורה בהגדה של פסח, ועניינה לחבר את השכינה כפי שהתגלתה במלוא יפעתה על ידי מעמד הר סיני למקור השפעתה שבא"א. דהיינו פתיחת הפתח לגילוי סודות התורה וראיית השכל במראות אלקים.

תחושת הוד מעין זו אופפתני בעת כזאת אשר ישתבח שמו סייעני עד הלום לזכותני בסיום ההדרתו של האי ספרא קדישא, ספר לשם שבו ואחלמה להאי עיר וקדיש רבינו הגדול רבי שלמה עליאשאוו זצוקללה"ה. בדפוס מאיר עינים, מוגה משגיאות, עם תוכן עניינים ומפתחות, סיכום מקוצר. כל הכרכים כולם: ספר ה"קדו"ש" -הקדמות ושערים, ספר "הדע"ה" - הוא דרושי עולם התוהו, ספר ה"ביאורים" - ביאורי הספה"ק עץ חיים, ואחרון חביב ספר ה"כללים" - הוא כללי התפשטות והסתלקות.

זכיתי בזאת למצוה אשר לא קדמני בזה אדם, בקעה מצאתי ובניתי לה חומה ומגדלות. הודו לו ברכו שמו. יהי רצון שתעמוד זכות זו וזכות רבינו הגדול נ"ע, לי לזרעי ולזרע זרעי, שלא תמוש תורה מפינו ופי צאצאינו עד סוף כל הדורות ונזכה במהרה לביאת גוא"צ בב"א.

כסלו פ"ה
יהושע ליפשיץ

אקדמת מילין להוצאת הספר הנוכחי לאור

איתא ביבמות (דף צו ע"ב): אמר רב יהודא אמר רב, מ"ד אגורה באהלך עולמים, וכי אפשר לו לאדם לדור בב' עולמים, אלא אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע, יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפי בעוה"ז, דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק, כל ת"ח שאומרים דבר שמועה מפיו בעוה"ז, שפתותיו דובבות בקבר. אמר ר' יצחק בן זעירא (ואי תימא שמעון זעירא) מאי קרא "וחכך כיון הטוב הולך לדודי למישרים דובב שפתי ישנים ככומר של ענבים", מה כומר של ענבים, כיון שמניח אדם אצבעו עליו, מיד דובב, אף ת"ח כיון שאומרים דבר שמועה מפיהם בעוה"ז, שפתותיהם דובבות בקבר.

והקשה הרי"ף, מה הוקשא לו בכתוב הזה שאמר מ"ד אגורה וגו', שאם הקושיא מ"ש אח"כ וכי אפשר לאדם וגו', הול"ל, כתיב אגורה באהלך עולמים, וכי אפשר לאדם וכו'. ועוד נבאר מנ"ל בהי קרא ואיך מוכח שיאמרו דבר שמועה מפיו עיי"ש, ועוד מה בא להוסיף ר' יצחק בן זעירא שדרש מקרא אחרת, ומאי צריך לדמות לכומר של יין, כי פשטות הקרא דובב שפתי ישנים מבואר יותר מן המשל שנמשל לכומר של יין, היה לו להביא ראיה מן סוף הקרא, דובב שפתי ישינים.

ואפשר לומר דאיתא בחולין (צא ע"ב) חביבין ישראל לפני הקב"ה יותר ממלאכי השרת, ישראל מזכירין את השם אחר שתי תיבות, שמע ישראל ה', ומלאכי השרת אין מזכירין את ה' אלא אחר שלש תיבות, כדכתיב קדש קדש קדש ה', נמצא שמעלות ישראל גדולה מן המלאכים. ובב"ב (דף עה ע"ב) איתא, עתידין צדיקים שיאמרו לפניו קדש כדרך שאומרים לפני ה', שנאמר והיה כל הנשאר בציון והנותר בירושלם קדש יאמר לו. וכן איתא במדרש רבה (תנחומא וישלח ב) גדולים צדיקים יותר ממלאכי השרת. מי גדול השומר או הנשמר, וכתיב כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך. וכן הובא בהקדמת זוה"ק (י ע"א) כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך, הא בחכמי ישראל יש עושים נפלאות כמהו, כי מרע"ה עשה גבורת אלקים, וכן יהושע בשמש, וכן אליהו ואלישע החיו מתים, ור' חנינא בן דוסא גזר על חומץ וידליק (תענית כה ע"א), וכן יש כח ביד צדיק לברוא עגלא תילתא (סנהדרין סה ע"ב) להמית רשע למראה עיניו (ברכות נח ע"א שבת לד ע"א ב"ב עה ע"א) להחיות מיתים במאמרו (ע"ז י ע"ב), לייבש נהר בנערותו (חולין ז ע"א), אבל מלאכים אין להם רשות לעשות שום שינוי בעולם ע"י עצמו. וכן אמר דוד ע"ה (תהלים פט ז) כי מי בשחק יערוך לה', ר"ל מי ממלאכי מרום יערוך וידמה לה', לעשות כמעשיו, אך ידמה לה' בבני אלים, שהם בני אבות שנקראו אלים.

ומה שהקשו ממ"ש יהושע להמלאך (יהושע ה יד) מה אדוני מדבר אל עבדו, מפרשים העולם, בעת שהמלאך הולך לצוות איזה אזהרה לאדם, אז הוא בבחינת אדון. וז"ש (בראשית לב ג) וישלח יעקב מלאכים לפניו, מאי לפניו, הרי הוא מיותר, משום דכתיב (ויקרא כא ח) וקדשתו, שאסור להשתמש עם הכהן, וכש"כ עם מלאכים, ואיך היה משתמש עם מלאכים. אלא יעקב ראה שהולכים לשמור אותו מן עשיו אחיו, והנשמר גדול מהשומר, אז היה לו רשות להשתמש בהם, כי ראה לפניו שהולכים לפניו להראות לו את הדרך ולשמור אותו, והובא בס' שמן ששון שער העבורים פ"א.

הנשמות של הבריאה גדולה ממלאכים דבריה עצמה, ומכל שכן ממלאכים דיצירה. וכן הובא בס' הק' לש"ו מאדמו"ח זצ"ל, עבודת המלאכים הוא מגיע רק אלא בחיצוניות דהעולמות, אבל התורה הקדושה, הנה מאור הדעת עלאה, אשר מרזא דאור א"ס, ומגיע עבודת הצדיקים ותורתם למעלה למעלה עד רזא דאור דא"ס. משא"כ עבודת המלאכים, עם כל מעלות רוממות קדושתם, אינו מגיע אלא בחיצוניות דאצילות, ועיי"ש.

וכן הובא בס' תורת חיים על חולין, וז"ל: ותמימי דרך מזכירין את השם אחר שתי תיבות וכו', תימא למה זה תמימי דרך מזכירין השם אחר שתי תיבות, ומלאכי השרת אין מזכירין עד אחר שלש תיבות. ונראה לפרש, לפי שאמרו גדולים תמימי דרך יותר ממלאכי השרת, והכי איתא במד"ר פ' במדבר (פ"כ סי' כ) כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל, עתיד להיות מחיצתן של תמימי דרך לפניו ממחיצת מלאכים, והן רואים אותן ושואלין, מה הורה לכם הקב"ה, לפי שאינם יכולין ליכנס במחיצתן.

והטעם בזה לפי' ית' שמו האציל ממנו עשר ספירות, הראשונה כתר, השניה חכמה, השלישית בינה. ותמימי דרך, שורש יסודם היא ספירה השניה, חכמה, כמו שנאמר (משלי ג יט) ה' בחכמה יסד ארץ, דהיינו תמימי דרך. כונן שמים בתבונה, זו המלאכים בתבונה, עיי"ש.

ואמנם הובא בס' קהלת יעקב, מלאכים הם בבחי' נוקבא, לכך הם שירתם בלילה, וישראל הם מבחי' דכורא, לכך תפלתן ביום. ופעמים דכורא ונוקבא מתקשרין זה בזה והוא כחד, וכן בזוהר בלק (דף קצ ע"ב) מלאכים מקבלים השפע מזעיר שלא ע"י מלכות, ולכך אומרים ברכו ה' מלאכיו. וישראל אין מקבלין שפע הזעיר כי אם ע"י המלכות, ע"כ אנו אומרים ברכו את ה', "את", דייקא. וכן איתא ב[תנא דבי] אליהו זוטא (פרק כ) עתיד הקב"ה להיות יושב בג"ע ודורש, וכל הצדיקים יושבין לפניו, וכל פמליא של מעלה עומדים על רגליהן, עיין שם כ"ב, ע"כ משמע ששניהם הם שוין במחיצתן.

ואולם נוכל לומר, דאף אם נאמר דשורש ישראל ושורש המלאכים הם שוים במעמד אחד, כמו מלאכי השרת או אופנים דג"כ שורש יסודתם היא ספירה שניה, דהיינו החכמה כמו תמימי דרך, דגביהו נמי כתיב (יחזקאל א טו) וארא והנה אופן אחד בארץ, וא"כ אינהו נמי בכלל, ה' בחכמה יסד ארץ. וכן מבואר בתורת חיים הנ"ל. וכ"ז² ישראל ע"י עבודתם ותורתם הקדושה, אשר בעמלם ויגיעה רבה יחדשו חידושם בתורת אמת, אזי יתעלו במעלתם עד א"ס, כדהובא בהקדמת הזוהר (ד ע"ב), ר"ש פתח ואשים דברי בפיך, כמה אית לו לבר נש לאשתדלה באורייתא יממא ולילא, בגין דקב"ה ציית לקליהון דאינין דמתעסקי באורייתא. ובכל מלה דאתחדש באורייתא על ידא דההוא דאשתדל באורייתא, עביד רקיעא חדא. תנן בההוא שעתא דמלה דאורייתא אתחדש מפומיה דב"נ, ההיא מלה סלקא ואתעתדת קמיה דקב"ה וקב"ה נטיל לההוא מלה ונשיק לה ועטר לה בשבעין עטורין. וכן הובא בפרד"ס שער היכלות פי"א. והנה נשמת הצדיק הוא עיקר האור המתפשט בתוך המלאך המתלבש במלאך. ונמצא ערך המלאך אל הנשמה, כערך הגוף אל הנשמה. והאור הנשפע על הצדיקים, הוא אור האדון ית' המאיר לכל העולמות והמלאכים שואפים שפע מהצדיקים.

והנה בחינת גרים הוא מעשר אצבעות רגלים שבקדושה, שהן צל לעשר אצבעות ידים דקדושה. וז"ס (דברים לג ג) אף חובב עמים, כשמתגיירים אינם דומים לישראל, כי כל קדושו ישראל הם בידך, ב' אצבעות ידים, והם הגרים, תוכו לרגליך, דייקא בעשר אצבעות רגלים. וז"ס (רות ג ז) ותגל מרגלותיו הנאמר ברות, שהיתה גיורת, עיי"ש בשל"ה (דף קצה ע"ב), וכן הובא בס' קהלת יעקב, גרים באים מהזווג הצדיקים שאינו מוליד ממנו ולד, אעפ"כ אינו לבטלה, שנברא ממנו נשמת גרים. ומרומז בפסוק (שמות כג ט) ואתם ידעתם את נפש הגר, מלשון (בראשית ד א) והאדם ידע את חוה אשתו, ר"ל ע"י זיווגתם נעשה נפש הגר.

ועתה ניחא מה שאמר רב ביבמות (צו ע"ב) מ"ד אגורה באהלך עולמים, דהנה מצינו דרב אמר בחולין (צא ע"ב) דישראל הם חביבין יותר ממלאכים, א"כ כש"כ לפני גרים ודאי ישראל הם גדולים, מפני מה אמר דוד לשון אגורה, ולא אמר דוד המלך ע"ה לשון שבתי באהלך, כמו שאמר שבתי בבית ה'. וא"כ איך אמר לשון אגורה, דהוה גירות, וזהו מדרגה פחותה. ואם נאמר מטעם שהצדיק חושב לעצמו כגר, כמו שאמר דוד ע"ה, וגר אנכי בארץ (תהלים קיט יט). אמנם הוא רק גר בארץ, אבל וגיורא בשמי שמיא, ואיך יבקש רחמים ע"ז, שיהיה כגר לעולמים. וזהו מרומז בדברי רב מ"ד בלשון תמיה אגורה באהלך עולמים. ועוד תמיה לו, מאי עולמים, בשני עולמות, וכי אפשר לאדם להיות בבחינת גר בב' עולמים, אם הוא בבחינת גר בעולם התחתון, הוה תושב למעלה, ואם

2. וכ"ז על ידי.

תושב הוא בעולם התחתון, כלומר שיש לו תשוקה והתקשרות עם עולם התחתון, שהוא בבחינת גר למעלה כמובן, ואיך שייך לומר בחינת גירות למעלה ולמטה. אלא אמר דוד לפני הקב"ה, רבש"ע, יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפי בהעוה"ז, אז יהיה כגר בשני עולמים. וזהו כונתם, דהנה מצינו בספר חסד לאברהם אזולאי זצ"ל, סוד ירידת נשמות הצדיקים ממקום מנוחתם להתחבר עם הצדיקים העוסקים בתורה בעוה"ז. הענין כי הנשמה היא מבינה, והתורה מת"ת, ונמצאת התורה לבוש אל הנשמה. ובעת היות הצדיקים עוסקים בעולם הזה בתורתם, אותם הקולות מתהוים מהם אותיות רוחניות משתלשלים ממטה למעלה, בסוד אבי"ע, ממדרגה למדרגה עד עלייתם לג"ע, מקום קב"ה עם הנשמות, באומרו (שיה"ש ח יג) חברים מקשיבים לקולך, השמיעני. וכשמוע צדיקים ענין זה, מתלבשים בסוד אותיות התורה שהתחתונים עוסקין. ומה גם אם הוא דבר שהם עסקו בו בהיותם בחיים ובסולם המדריגות, עליונת הקולות יורדין³ למטה ומזדווגין עמהם. והטעם, כי סוד הייחוד לקב"ה בשלימות, הוא ע"י נשמות עולם הזה ועולם עליון, כנזכר בזוהר תרומה. ולזה הצדיקים שהם בעולם העליון, יורדין לעולם התחתון להשתתף עם הצדיקים שהם למטה, כדי שיהיה הייחוד שלם. וזה סוד "מלאכים המוני מעלה", שהם נשמות הצדיקים "עם עמך ישראל קבוצי מטה", שהם התחתונים, עד כאן לשונו.

וכן הוא מבואר בס' שער רוח"ק (דף א) וכן הוא בשער הפסוקים (דף י"א ע"ב פ' וירא) עיי"ש. וזהו כוונת חז"ל (ברכות סד ע"א) ת"ח אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, כי בשעה שעוסק האדם בתורתו, יורדים נשמות של הצדיקים למטה, ונותנים כח ורוח חיים לאדם שעוסק בה, ונתלבש עם ההבל והדיבור ועולים למעלה עד א"ס ב"ה. [ובליקוטי הש"ס מהאר"י ז"ל, פירש, ת"ח אין להם מנוחה, הענין כי בעולם של אחר המיתה, ת"ח עוסקים בתורה ועולים ממדריגה למדריגה ומישיבה לישיבה, כי אפילו משה רבינו ע"ה בכל יום ויום עולה ומשיג יותר, כמו שה' ית' אין לו סוף, כך תורתו אין לה סוף וכו', עיי"ש].

נמצא שרום ומעלות הצדיק שאינו עומד במדרגה אחת, ולזאת ביקש דוד ע"ה שלא יהיה בבחינת תושב על מקום אחד ובמדריגה אחת, רק יהיה כגר בכל העולם ועולם, שיעלה בכל שעתא למדריגה העליונה, וע"י בני אדם הלומדים ועוסקים בתורתו, יורד נשמתו למטה ונתלבש בחדושי התורה, כמו שמבואר בשער רוח הקודש. כי כשאדם עוסק בתורה, אותם הקולות וההבלים דנפקי מפומי, נעשים מרכבה אל נשמות הצדיקים הראשונים לרדת למטה ללמוד תורה לאדם ההוא, ועולה למעלה חדושי לפני הקב"ה ומשעשע בתורתו ועטר להו בשבעין עטרין וכנ"ל, ואז שפתותיו דובבות בקבר דייקא,

3. לומר שמפני עליות הקולות, הצדיקים הנ"ל יורדים וכו'.

כי כולם נתקשרו זה בזה להנשמה דאצילות עם הנשמה דבריאה ויצירה ועשיה. ובעת שההבל והקול והדבור יוצא למטה, מחדושו אשר מחדש מטובו לשם ה', נתעלה למעלה עד מקום הנשמה הנגזזת בצרור החיים, ונתעורר התעוררות חזקה, עד שנתעוררו כל כחותיו של אדם עד למטה בקבר, אשר שם תנוח נפש דעשיה. עיין בס' עץ חיים שער טנת"א פ"ה ובשער מוחין פ"ב ועיין מעבר יבק פ"ה. ובזה ניחא דברי ר' יצחק, שתמה מאי קרא (שיה"ש ז י, יבמות צז ע"א) וחכך כיון הטוב, דקשה לו בהאי קרא, דבחינת יין הוא גבורה ודין, כמבואר בזוהר ויקרא שגבורה יונקת מבינה בחינת יין המשומר עיי"ש, וברע"מ פנחס (דף רמד ע"א), כמו שאמר הרב בכוונת הקידוש, טוב הוא בחסד.

כן מבואר בזוהר תרומה (דף קסח ע"ב), וזהו קשה לו, מאי וחכך כיון הטוב. והתשובה לזה, היכי דממתיק היין בדברים טובים, או במים שעושה מזיגה, אז הוא טוב, כן מבואר בזוהר בלק (קפט ע"ב) מהוא כיון הטוב דאתא יעקב וארמי ביה מיא דא הוא יין טוב. ואם האדם זוכה להפוך הדינים והגבורות לחסדים טובים, יזכה לרב טוב הצפון להצדיקים והקב"ה משבח לכנסת ישראל, וחכך כיון הטוב, דהוא חמרא דמנטרא. הולך לדודי, דא יצחק דאיקרי ידיד למישרים, כד"א אתה כוננת מישרים, לאתכללא שמאלא בימינא, וחדאן כולא. דובב שפתי ישנים. ענין דובב ולא כתיב אמירה או דיבור, נוכל לומר ביה ענין דובב, נאמר על הדיבור שלא היה ראוי להתגלה ובהכרח נתגלה נקרא דובב, כמו שנאמר דובב שפתי (שיר ז י), להוציא דיבה על הארץ (במדבר יד לו), ומוציא דיבה הוא כסיל (משלי יז יח), כי שמעתי דבת רבים (תהלים לא יד, ירמיה כ י) דבתם רעה (בראשית לז ב). כן הכא ע"י התעוררות והתעסקות בתורתו מגלין לו אז חידושין נעלמים, וכן הובא בזהר חדש (פ' ויצא כח ע"ב)⁴ תני רבי יהודה כל מאן דהוא עסיק באורייתא כל צרכו סלקין ליה לנשמתיה ליעלא כד איהו נאים בשינתיה ואולפין ליה מעומק תורה ומינה דובבן ומרחשן שפוטתיה ביממא, הה"ד דובב שפתי ישנים. אמר ר' יצחק כל המתעסק בתורה לשמה, כשהוא ישן בלילה נשמתו עולה ומראין לה אותן הדברים העתידין להיות בעולם.

לפיכך נאמר בה לשון "דובב", שמגלין להצדיקים הישנים שנשמתן עלה למעלה, וע"י שאנו מתעסקים בתורתם, נתעורר האור התורה למעלה ונתגדל האור ע"י שמגלין שם

4. בשלימות: ותאנא אמר רבי יהודה רזא אורייתא לחכימין אתיהיבו לאינן שאתעסקין באורייתא תדיר ותני רבי יהודה כל מאן דהוא עסיק באורייתא כל צרכו סלקין ליה לנשמתיה לעילא כד איהו נאים בשינתיה ואולפין ליה מעומק תורה ומינה דובבן ומרחשן שפוטתיה ביממא הה"ד דובב שפתי ישנים א"ר יצחק כל המתעסק בתורה לשמה כשהוא ישן בלילה נשמתו עולה למעלה ומראין לה אותן הדברים העתידין להיות בעולם.

תרגום: ולמדנו אמר רבי יהודה סודות התורה נתנו לחכמים לאותם שמתעסקים תמיד בתורה ושנה רבי יהודה כל מי שהוא עוסק בתורה כל צרכו מעלים את נשמתו למעלה כשהוא ישן בשנתו ומלמדים אותו מעמקי תורה וממנה דובבים ומרחשים שפוטתיו ביום זהו נאמר (שם ז) דובב שפתי ישנים אמר רבי יצחק כל המתעסק בתורה לשמה כשהוא ישן בלילה נשמתו עולה למעלה ומראים לה אותם הדברים העתידיים להיות בעולם.

סתרי תורה, דהא כולה מתערי בחדוואין וברכאן, ועלמין כלהו משתכחי בחדו ומתערו לארקא ברכאן לתתא, עיין בזוהר (שמיני לט מ ע"א) ובעובדא דלתתא יתער עובדא דלעילא. וע"ז בא ר' יצחק להוסיף על דברי רב, דאמר דהבל והקול והדיבור עולה למעלה למעלה ואח"כ נתקשר הנשמה עם הרוח ואח"כ עם הנפש החופפת תמיד על הגוף בקבר, והוסיף רק תיכף שמזכירין חדושי באורייתא, תיכף נתעורר הנפש בקבר ושפתותיו מרחשין, ודומה לכומר של ענבים, כיון שמניח אדם אצבעו עליו מיד דובבת, כן נפש הצדיק מיד נתעורר ועולה עם כל הנשמות הצדיקים עד למעלה למעלה. והקב"ה ישמח וישתבח לכנסת ישראל, וחכך כיון הטוב וגו' (שיה"ש ז י). לפיכך קפיד ר' יוחנן על ר' אלעזר שלא אמר משמו, ובגין זה זכות הצדיק יגן על הלומד את תורתו עליו ועל זרעו, ויתברך בהתדבקות בה' ית' בעבודתו ובתורתו.

ע"כ אחינו בני ישראל הביטו וראו גודל קדושת איש אלקים הגאון הקדוש אדמו"ח מרן ר' שלמה עליאשוו זצ"ל אשר אמן וחקר ותקן דברים חדשים שמאירים עיני צדיקים בחדושי המפענח נעלמים, בספריו הקדושים לשם שבו ואחלמה השתדלו להוציא לאור את יתר חדושי אשר הניח אחריו ברכה, בכת"ק ספר גדול מסודר לדפוס, והוא "חלק הביאורים" על ספר עץ-חיים ועי"ז יפח באפיו נשמת חיים ושפתותיו יהי' דובבות בקבר ונשמתו יתקשר בנשמות כל הצדיקים וזכותו יגן עלינו וימליץ בעדינו שיפקיד ה' עמו בגאולה וישועה בבי"א. ועכשיו מהודא ומשבח אנא למרא עלמא, שהחיינו והגיעני לחזות בנועם אמריו כי יצאו לאור בחסד ה', כה יגדל חסדו שעיינינו תחזינה כי יצאו לאור כל דבריו אשר בכתובים

דברי המצפה והמיחל לתשועת ה' ועל עמו, אברהם עליאשוו

הגה"ה עוד מענין הנ"ל

איתא בקדושין (נט ע"א) ר' יוחנן סבר אתי דבור ומבטל דבור, הלכך אם לא בא אחר וקדשה, וחזרה בה, חוזרת. כתב רש"י (גיטין ל"ב ע"ב) מתחלה היתה מתקדשת ע"י הדבור, שנותרתה בקידושין, אתי דבור של חזרה ומבטל דבור. ואיתביא ר' יוחנן לר"ל מהא דמתניתין פ"ג דתרומות (מ"ד), הרשה את בן ביתו או את עבדו או את שפחתו לתרום, תרומתו תרומה. אם עד שלא תרם ביטל, אין תרומתו תרומה. והא הכא דבור ודבור הוא, וקאתי דבור ומבטל דבור, עיי"ש. ועיין ברמב"ם (פ"ז מה' אישות ה"י), דפסק כר' יוחנן, בין הוא ובין היא יכולין לחזור בהן בתוך שלשים, וכ"כ ש"ע (אה"ע סי' מ ס"א).

אמנם בפ"ד דתרומות כתב, האומר לשותפו או לבן ביתו או לעבדו לתרום תרומתו, והלכו לתרום, וביטל שליחותו קודם שיתרמו. אם לא שינה השליח, תרומתו תרומה. ואם שינה, כגון שאמר לו לתרום מן הצפון ותרם מן הדרום, הואיל וביטל שליחותו מקודם, אינו תרומה. והקשה הראב"ד, מה ראה זה המחבר שפסק כר"ל, כי הירושלמי העמיד המשנה בשינה אלא לר"ל ולית הלכתא כוותי', עכ"ל. והטור ג"כ הקשה, כיון שביטל השליחות קודם שתרם, למה לי שינה, אפילו בלא שינוי אינו תרומה. ואם שינה אינה תרומה, אף בלא ביטל. ואולי נוכל לומר, דכתיב "אתם", "גם אתם", לרבות שלוחכם כמותו. ונחקר בזה, אם אנו צריכים לדעת בעה"ב, שהבעה"ב יעשה שליח לתרום, והוא כמו בעה"ב עצמו, ונעשה התבואה של השליח, וזה החידוש חדשה תורה, בדבורו להשליח שיתרום, מצא בזה השליח קנין ונעשה כשלו, ואז יכול לתרום. או נאמר שהדבור מועיל שלא נקרא בלא רשות הבעלים, כיון שהבעלים נתנו לו רשות לתרום, ונקרא בזה "גם אתם", מדעתכם, אף שהשליח אין לו קנין בהתבואה כלל ג"כ יכול לתרום.

הנ"מ בזה, אם הפקיר התבואה אחר מרוח, שכבר נתחייב בתרומה ומעשרות, ואח"כ הפריש מהן תרומה, ועדין לא זכה בהתבואה. ואחר הפרשה זכה בהם. אם נאמר דצריך השליח קנין בהתבואה כמו הבעלים, והכא עדיין אינו שלו, שהוא לא זכה מן ההפקר, ובכה"ג לא הוה תרומה. אבל אם נאמר דהתורה מקפיד, שלא יהיה בלא דעת בעלים, כדי שלא יהיה הקפדה מן בעלים, אבל הכא בשעת הפרשה, אין בעלים שיקפידו עליו, ואין כאן דעת חבירו, שיהיה צריכים רשות, אפשר דתרומתו תרומה.

ובאמת זה החקירה בעי' הירושלמי פ"א דתרומות, וז"ל, אתם פרט לתורם את שאינו שלו. מה את עביד לו כתורם שאינו שלו, או כתורם את של חבירו. נשמעינה מן הדא, אבקיר כרייו ותיקנו וחזר וזכה בו, אם תעבדינה כתורם שאינו שלו, אין תרומתו תרומה. ואם תעבדינה כתורם של חבירו, תרומתו תרומה. משמע דהירושלמי בעי אם שלו ממש בעינן, דלא יהיה בה הקפדת חבירו בלתי רשות חבירו, כ"ז שיש רשות חבירו הוה תרומה. הגם שהפני משה שם מכין כוונה אחרת בבעיא זו, מ"מ יש מקום לומר כן בכוונת

הירושלמי. ופשיט הירושלמי ממשנה דתרומות פ"ו, גנב תרומת הקדש ואכלו, משלם שני חומשין וקרן. מני תורם, לא גזבר, הרי תורם שאינו שלו. ומסיק שם, אמר רב אידא גזבר כמאן דהוא בעלים, נמצא דבענין שיהיה שלו ממש, אם כן אם עשה שליח, גם כן נעשה בכח שלו ממש.

אמנם מהא דאיתא בב"מ מ"ט אמר ר' אבוהי, אמר ר' יוחנן ישראל שאמר לבן לוי כור מעשר יש לך בידי בן לוי, רשאי לעשותו תרומת מעשר על מקום אחר. וכתב השיטה מקובצת, וז"ל, רשאי בן לוי לעשות, כתב ר"מ אעפ"י שלא קנאו בן לוי, לא במשיכה ולא בשאר קנינים, איירי במכירי לוי, דחשיב כאלו ידידי בא לידו, א"נ לא גרע מנותן רשות לחברו לתרום מכריו על תבואה שלו, עכ"ל. נמצא דאף שהשליח אין לו שום קנין בהתבואה, מ"מ נעשה שליח ותרומתו תרומה.

והקצה"ח סי' ר"ד הקשה, דהא מעשר אינו שלו, ואין לו אלא טובת הנאה, וזו קיי"ל דאינו ממון, וא"כ איך מצי ליתן רשות לתרום משל אחרים. ודחיק לתרץ, כיון דיש לנו חזקה דלא יחזור, מטעם דשארית ישראל לא יעשו עולה, ה"ל כבודו לזכות, וכיון דבידו לזכות, יכול לעשות מזה מה שלבו חפץ, והולך בשטת הר"ר אליעזר ממין (נדרים דף לד) דהיכא דהיה לפניו ככר של הפקר ואין אדם סמוך לו, אלא הוא ויכול לזכות, לפיכך אם הקדיש הוה הקדש, עיי"ש.

עכ"פ נראה דדעתו, דבעינן שלו ממש, דאם רשות לבד די, מאי קושי' מבן לוי, דאין לו קנין ואיך יכול לעשות וכו', הלא כיון דאין כאן הקפדה משום איש, ואין כאן בעלים קבועים על המעשרות שיקפידו על הפרשתו, אע"כ דאין מספיקין ברשות לבד, רק שיהיה קנין בעלות בהתבואה, וזה חסר. שפיר דחק לתרץ, דהוה כמו שלו. ואפשר הטעם, כיון שכל העולם נסתלקו מן המעשרות בשבילן, והוה כמו שמצינו בגמרא (ב"מ דף קב) כיון דיצא לו שם מציאה בעיר, מיבדל בדילי אינשי מנה, והוה לו כחצר המשתמרת, עיי"ש. כמו כן הכא, כיון דהבעלים נתנו לבן לוי זה, פרשו כולם ממנו, וממילא הוה שלו ממש.

ולכאורה, צריכים להבין שינוי הלשון בירושלמי תרומות פ"א, מחלק ר' יוחנן בין שעשה הבן לוי תרומת מעשר על מקום אחר או לא, אם עשה תרומת מעשר אין הבעה"ב יכול לחזור, אבל אם לא עשה תרומת מעשר, יכול בעה"ב לחזור, ואין תרומתו של הבן לוי תרומה. וכן בגמרא קדושין מחלקין אם ביטל עד שלא תרם או לא ביטל, כמו שמבואר במס' תרומות פ"ג, ביטל עד שלא תרם אין תרומתו תרומה, אבל אחר שתרום, תרומתו תרומה. ובב"מ משמע דישאל שאמר לבן לוי, מעשר יש לך בידי, ואח"כ נתן בעה"ב לאחר, אין עליו רק תרעומות. משמע לעולם יכול לחזור.

ועוד צריכים להבין לשיטת האומרים דבעינן שלו ממש, וכן מבואר בירושלמי, מאי נ"מ אם עשאן הבן לוי או לא עשה, הרי כבר נעשה שלו ע"י דבורו וכנ"ל, ואיך יכול לחזור. ואם נאמר שאין זה בגדר שליחות, רק אמר לבן לוי שיש לו בידו, אבל אם עשה

שליח לתרום שאני, אינו יכול לחזור, הלא נחזה דהירושלמי מדמה דין ישראל שאמר לבן לוי, לעשה שליח לתרום. ועוד, זה גופא צריכים להבין, בעשה שליח מחלקין, בין ביטל עד שלא תרם או לא, ומאי נ"מ בין תרם או לא תרם, כיון דע"י שליחות נגמר הקנין בהתבואה והוא שלו, ואיזה סברא שיכול לחזור משליחותו. ואולם נאמר בזה, בעת שהבעלים יאמרו לחברו, שיפריש תרומתם, יש בזה תיקון לבעלים, שיתוקנו תבואותיו ע"י, אבל יש חסרון בזה דחסר ממנו המצוה של הפרשה, כי פעולת המצוה שנעשה ע"י אחר, נתקיים רק תכלית המצוה, אך מעשה המצוה לא נתקיים. ועיין בקצה"ח סי' שפ"ב. לפי זה נפל ספק בעת דבורו להשליח ליפרוש, אם נגמר בדעתו לקיים מה שאמר ולא ישנה דעתו או לאו. כל זמן שלא נגמר הפעולה של הדבר, עדיין לא נגמר דבורו, עד אחר גמר הפעולה. כן הכא, בעת שהשליח יפריש תרומתו, אז נגמר פעולתו ואינו יכול לחזור.

וכ"ז ניחא אם נאמר דלא בעינן קנין שלו, רק רשות שלא יקפיד עליו הבעלים, לפיכך יכול לחזור, עד שלא התחיל. אבל אם נאמר דבעינן שלו ממש וקנין בהתבואה, ע"כ צריכים לומר, דקודם שהתחיל לדבר להשליח, התיישב בדעתו היטב, איך לעשות. וכיון שגילה דעתו לימנות שליח, ורצונו תכלית המצוה לבד ולא גם פעולת המצוה, זכה השליח ונעשה התבואה שלו. אך כיון שכל הזכיה היה רק ע"י הדיבור, לפיכך אתי דבור ומבטל דבור ומבטלין השליחות.

לפיכך ניחא דברי הירושלמי, אם הבן לוי עשה תרומת מעשר, אינם יכולין הבעלים לבטל, כיון שעשאו מעשה, לא אתי דבור ומבטל מעשה. אבל הבבלי (ב"מ דף מט) הרי אמרינן לעולם לא יצא מרשות בעלים עד סוף מעשה המצוה של נתינה לכהן, אבל כל זמן שלא בא ליד כהן, עדיין עומדת הדבר ברשות בעלים. לפי זה יכול לחזור מן הבן לוי, אף שעשאו תרומת מעשר על מקום אחר. ולא דמי להא דתנינן, ביטל עד שלא תרם, אין תרומתו תרומה. אבל אחר שתרים, אין בטולו בטל, כיון שנתקיים מחשבתו ורצונו, לקרא שם תרומה על זה, והוא כמו שתרים בעה"ב גופו, ולא יכול לחזור. אבל בעת שאמר לבן לוי, שיש לו מעשר בידו שם, אינו נכנס בגדר שליחות. וכל מה שעשה שלא מדעת בעלים, יכולין לבטל. ובזה ניחא דברי הירושלמי, דמדמה מתניתין, ביטל עד שלא תרם וכו', להא דבן לוי שעשאו תרומת מעשר, משום דשיטת הירושלמי דבעינן שלו ממש, ותיכף אחרי הדבור שאמר לבן לוי, יצא מרשות בעלים. ואם עשה מעשה אינו יכול לחזור, ולא אתי דבור ומבטל מעשה. וכן אם ביטל אחר שתרים ג"כ, אין ביטולו ביטול.

ובזה ניחא דברי הרמב"ם הנ"ל, דהרמב"ם כתב בלשונו הקדוש, האומר לשותפו או לבן ביתו וכו'. ובאמת יש לתמוה, למה הוסיף רבינו "האומר לשותפו", הלא במתניתן תנן, הרשה את בן ביתו וכו', ולא תני "לשותפו". ע"כ, צריכים לומר דרבינו מרמז לן,

כשם שהשותף יש לו חלק וקנין בהתבואה, כן הבן בית או העבד וכו', כולם יש להם קנין, הן מצד השותפות והן מצד העבדות, אשר הם צריכים לאכול מן התבואה. וכיון דיש להם קנין, א"כ יש להם שני מעלות: אחד, מצד השליחות ומעלה, מצד הקנין, לפיכך בזה אינו יכול לבטל, כיון שיצא מרשות בעלים. ונחשב הקנין כמו מעשה, ולא אתי דבור ומבטל מעשה, אשר יש להשותף בהתבואה קנין ושייכות להפרשה. ותיכף שנתגלה דעתו, שרוצה שיתקן התבואה, נפיק מרשותו לגמרי. אבל אם שינה השליחות, נתבטל כח השליחות ונתבטל רצונו מלהפריש בזה האופן, אזי בטולו ביטל. אבל הירושלמי דלא גרס "שותפו", איירי דגם בן ביתו או העבד אין להם שייכות בהתבואה, והוה כשאר שלוחים, הגם שיש להם זכיה ע"י הדיבור, והשיגו קנין בהתבואה. וכ"ז הזכיה באה ע"י הדבור, ואתי דבור ומבטל דבור. א"כ מאי תני ששינה הוכרח לפרש, דזה קאי רק אליבא דריש לקיש, דסבר דלא אתי דבור ומבטל דבור, ובזה ניחא קושית הכסף משנה (תרומות פ"ד ה"ט) דהקשה וז"ל, ועוד יש לתמוה על רבינו, דהתם בקדושין איתביה ר' יוחנן לריש לקיש מתרומה, ושני, שאני נתינת מעות ליד האשה כמעשה דמי. דאפילו ריש לקיש לא אמר אלא כשיש מעשה וכו', אבל דליכא מעשה גם ריש לקיש מודה, דאתי דבור ומבטל דבור. ואיך פסק הכא דדוקא ששינה מרוח צפון לרוח דרום וכנ"ל. וראיתי בס' מחנה אפרים, דתירץ דאי מהא לא איריא, דבלישנא בתרא אמרו מגמרא קדושין, הא דריש לקיש אף בלא עביד מעשה, עיין שם.

ולפי ע"ד נוכל לומר כדבארנו לעיל, דמקודם צריכים להבין ענין המחלוקת של ר' יוחנן וריש לקיש, אם אתי דבור ומבטל דבור או לאו. הנה הר"ן נדרים (דף ל) כתב כיון דכתיב כי יקח איש אשה ולא אמר כי תלקח אשה לאיש, לא כל הימנה שתכניס עצמה לרשות הבעל, ומש"ה אמרינן בפ"ק דקדושין (ה ע"ב) דאם אמרה היא הריני מאורסת לך, אין בדבריה כלום, אלא מכיון שהיא מסכמת לקדושי האיש, היא מבטלת דעתה ורצונה, ומשוה נפשה אצל הבעל כדבר של הפקר, והבעל מכניסה לרשותו. א"כ הכא באומר לאשה, הרי את מקודשת לי לשלשים יום, ונתן לה כסף קדושין וקבלה, נמצא שהוא עושה כל הקנין, ואין בזה שום חסרון פעולה, רק זמן חלות הקנין והזמן, הוא ממילא בא. וא"כ, שהוא בעל המעשה, וגמר כל הפעולה השייך לו, ואין עליה שום פעולה לעשות, לפיכך הסברה נותנת שהיא אינה יכולה לחזור, לפיכך אמר ריש לקיש, דלא אתי דבורה ומבטל דבור הבעל, כי דבור הבעל נחשב כמעשה גמור, כמו דחזינו בהקדש, וכה"ג שאינו אלא בדיבור, ואעפ"כ אינו יכול לחזור ולבטל, וע"כ צ"ל דדבר שנגמר בדיבור, הוה הדיבור מעשה, אבל גבי ביטל, עד שלא תרם אין תרומתו תרומה, משום דעיקר בעל המעשה הוא השליח, ומינוי השליחות לא נחשב כמעשה, וכיון שעדיין לא נעשה שום פעולה, יכול לבטל. וזהו כוונת דברי ריש לקיש דתירץ, שאני נתינת מעות ליד האשה דכי מעשה דמי, רצה לומר, שעיקר בעל המעשה הוא נתינת המעות, וכיון שעשה כל הקנין בדבר הפקר, לכך אינה חוזרת.

וכן בתרומה לדעת הרמב"ם הנ"ל, שאין הבעל הבית יכול לחזור, משום דאמרי שיש להשליח שייכות להתבואה, הן מצד שותף והן מצד שליחות, וכנ"ל. הלכך תיכף במינוי השליחות, נגמר כל הפעולה וקנין עצמית להשליח, ונפק מרשות בעל הבית ואין הוא יכול לחזור.

עכ"פ נחא קושית הכ"מ על רבינו, דרבינו איירי דענין תרומה וענין קדושין איירי בחד גוונא, דבמינוי השליחות נגמר כל הפעולה, ולא היה יכול לחזור, לפיכך מוכרח רבינו לאוקמי אליבא דכו"ע, דהשליח שינה משליחותו, דבעל המעשה גופו רוצה לבטל, לפיכך נתבטל תרומתו, וכנ"ל. אבל לפי הגמרא דילן, דלא גרסינן "אמר לשותפו", רק שליח כשאר אנשים, שאין להם שייכות וקנין בהתבואה, לפיכך אינו נגמר דיבורו כל המעשה, רק אחר שתרם. וכיון שקדם וחזר וביטל שליחותו, עד שלא נעשה מעשה יכול לחזור. אבל ר' יוחנן סבר גבי קדושין, אין אנו מביטין על המקדש על נתינתו, רק על קבלתה, וכיון שנתן רשות לה לחזור עד שלושים יום, והכסף שקבלה, איך אנו נקראים אותם, אם הוא יהיה הלואה או פקדון, וצריכה לחזור, או קדושין וזהו נתן לה רשות. ע"כ גבי קדושין, אין נתינת הכסף נחשב כמעשה רק כדבור בעלמא, דלא ידעינן מה יהיה מן הכסף, אם קדושין או לאו, לפיכך אתי דיבורו מבטלת דבור.

ובזה נוכל להבין המחלוקת הראשונים, דדעת הרמב"ן, אם קבלה קדושין מאחר ומת בתוך ל', חלו קדושין הראשונים, וכן הוא בירושלמי, וכן נראה מדברי הרמב"ם (אישות פ"ז ה"י), בא שני וקדשה בתוך ל', הרי זו מקודשת לשני לעולם, לפי שבשעה שקידשה השני, לא היתה מקודשת, ותפסי בה קדושי השני, ונעשת אשת איש. ולאחר ל' יום, כשבא קדושי הראשון, כמו שקידש אשת איש, שאין קדושין תופסין בה. ועיין בר"ן פ' האומר, עיין שם במגיד משנה. והרשב"א חולק ואומר, כיון שקבלה קדושי שני, נתבטל קדושי הראשון לגמרי, ולא גרע מחזרה דאמר ר' יוחנן, דאתי דיבור ומבטל דיבור, נוכל לומר דבסברא זו פליגו, דהרמב"ן סבר כיון דעיקר המעשה קדושין תלו בהנותן, והיא כהפקר בעלמא, וכל הפעולות השייכות לזה, הרי גמר ועשה, רק חסר זמן, וזה אינו חסרון, דזמן בא ממילא. דנמצא אף שקבלה קדושין מאחר בתוך ל', כ"ז שהשני חי, הוא מעכב הזמן של פנויה לבא, כי הוא התנה חלות הקנין בל' יום, ואז היא נקרא אשת איש. והזמן של פנויה אינו בא, נתבטל הקדושין, אבל אם מת קודם ל' יום, נמצא בעת שבא הזמן של פנויה לבא, נתקיים התנאי ונגמר הקנין. אבל החולקים סברי, כיון שהוא נתן לה רשות לחזור ולעשות מן הכסף כמה שתצוה, הן הלואה והן קדושין. נמצא תיכף שקבלה קדושין מאחר, נתקיים תנאי שלו, ונעשית מן הכסף הלואה או פקדון. לפי זה אין כאן קדושין, ונתבטלה לגמרי נתינת הכסף לשם קדושין מן הראשון, לפיכך אף אם מת השני בתוך ל' ג"כ, נתבטל הקדושין מן הראשון.

ובזה היה כוונת ר' יוחנן דקפיד על ר' אלעזר, דלא אמר משמו, משום דאמר ר' יוחנן הלכה נתקבל דבורו לכל העולם, והלכה כמותו, והוה דבורו כמעשה, ועיין בתוס' ב"מ צ'. [ועיין תוס' שבועות כ"א, היכא דע"י הדבור נעשה מעשה, נחשב הדבור עצמו כמעשה]. ועיין ב"ב ק"ל וברשב"ם שם, אבל ר' אלעזר שלא אמר משמו, נעשה רק דבור בעלמא, ואתי אחר ומבטל דבורו כשיטתו, ע"כ הקפיד עליו, דעושה שיבטלו דבריו. והטעם בזה דמצינו בזוהר הקדוש, דתפלה דלא הוה בדחילא ורחימא לא סלקא לעילא, ואיתא בשם ר"י הקדוש, הגם דכל תפלה שמתפלל האדם בלי כוונה פסולות, עכ"ז לא הוה לבטלה ח"ו לגמרי, וכשמתפלל האדם אח"ז תפלה זכה וישרה בדחילא ורחימא, אז מועילה תפלה זאת לכל התפלות הפסולות, ומעלה להן לעילא לעילא. כן בתורת ה', האדם הראשון שזכה לגלות סודות ורזין עלאין, שמכל דבור והבל פיו של אדם היוצא בקדושה ע"י ציור האותיות, מוליד בזה רוח קדוש ורוחני, וזה נשאר חי ורוחני, ואח"כ בשעה שאדם אומר דבר בשם אמרו, אותו דבר בעצמו, באותן האותיות הרוחני שאמר הראשון מעורר בזה לכה הרוחני אשר הוליד האדם הראשון, ומחיה את המת, ודובבת שפתותיו. כשם שהטבע היין אשר בחבית לשנה אחרת בעת האלן אשר ממנו נלקח היין זה, בא זמן החניטה, אזי ניכר זה בהיין, שמתנוע ונובע ונשאר התקשרות רוחני בין האלן ובין היין. כן יסד מלכו של עולם, עיין בס' דברי יצחק דף נ"ט מהגאון ר' יצחק אייזיק זצ"ל. כן בתורה אם אחרים אומרים בשם אומרו, אזי נתקשר דבור זה בדבור הראשון, ומחיה בכח הרוחני, ומחזיק דבור ראשון. אבל אם לא אמר משמו, אזי מבטל כח הרוחני ונכרת החבל ההתקשרות, ואתי דבור אחרון ומבטל דבור הראשון וכמובן.

עוד נוכל לומר דהקפדת ר' יוחנן על ר' אלעזר שלא אמר משמו, דמצינו בברכות (דף ה ע"ב) דאמר ר' יוחנן לר' אלעזר דין גרמי דעשיראה ביר, וב"ב (קטז ע"א) אמר ר' יוחנן מי שלא הניח תלמיד הקב"ה מלא עליו עברה וביבמות (דף עב ע"ב) אמר ר' יוחנן לריש לקיש שר' אלעזר תלמידו יושב ודורש כמשה מפי הגבורה, משמע דקפיד שלא אמר משמו, וכן בכריתות (כז ע"א) בעא ר"א אדם מתכפר בשבח הקדש, אמר ר' יוחנן כמה שנים גדל בינינו זה ולא שמע הלכה זו ממני, עיי"ש. ור' אלעזר מצינו שהיה לו בנים, עיין בתוס' (נדה ח ע"א ד"ה וא"ר פדת), וקשה הא בברכות משמע שלא היה לו בנים, ושמא אח"כ נולד לו בנים, עיי"ש. ועתה מה שהקפיד כי שמע ר' יוחנן דלא אמר משמו, ע"כ מוכיח שאין זכרון לנפש ע"י התלמיד, ושמא השאר תלמידים ילמדו ממנו ולא יזכירו שמו, ובנים אין לו, ונמצא שנשכח שמו, וע"ז הקפיד מצד שר"א יש לו בן, וחשד ששטתו דעיקר עברה מי שאין לו בן, ונמצא שחולק על רבו, וע"ז הקפיד, והביא ראיה מדוד המלך ע"ה, אף שהיה לו בנים שיזכירוהו אחר מיתתו. ועכ"ז ביקש להקב"ה יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפיו בעולם הזה, והעיקר שילמדו תלמידים וילמדו בתורתו ויזכרוהו את שמו, ובזה הוא חי לעולמים.

תוכן הכללים

א	הקדמה
ד	מבאר שתכלית החיבור ההוא ביאור יחודם של האצילות והעקודים בא"ק. וכן שס"ג דא"ק הוא שורש הכל
ד	מסי' א' עד סי' י"ג הם י"ג המערכות שבא"א שבא"ק
ד	מערכה ראשונה: עסמ"ב דמו"ס
	שורש גילויי אורות דא"ס
ד	ע"ב דמו"ס
ז	ס"ג דמו"ס
יא	מ"ה דמו"ס
טו	ב"ן דמו"ס
יט	מערכה שניה: עסמ"ב דס"ג דמו"ס
	ע"ב דס"ג דמו"ס
	והוא האור הראשון מהתפשטות ס"ג דמו"ס
	אות ה
כ	יבאר שהוא הבחינה הראשונה בה נבחנים י"ס, ושהם השורשים הפנימיים דאח"ף
כב	ייחודו בע"ב דמ"ס, גדר מראות הנביאים ונבואת משה רבינו ע"ה, מעשה דנקרת הצור, קשר תפילין, גדר השגת האבות הק'
לו	פרטי מקום של א"א ואבא בו בחיצוניות א"ק
לח	ב' בחי' שבע"ב דע"ב דס"ג דמו"ס והנוגע לנידונים שבסעיף ב', ומקום אורות האזנים בבינה דע"ב דס"ג דמו"ס
לט	מקום אורות החוטם בשרשו
מ	מקום אורות הפה בשרשו
מב	יבאר שהוא סוד הלובן העליון שהוא שורש כל הגילויים
מד	יבאר כי מהחזה שבו ולמעלה אין גילוי, ג' בחי' שבו
	אות ה שם ס"ג
מו	יבאר שהוא השורש הפנימי של אורות האזניים
מז	פירוט השורש הפנימי הנ"ל
מח	ההסתלקות הראשונה של השורש הפנימי של אורות האזניים

נ	עוד מהדורא של סעיף ג	סעיף ד
		אות ז
נד	יבאר עניינו, ומ"ט אין פרסא בע"ב דס"ג דמו"ס	סעיף א
נד	עיקרי גילוי ומקומו	סעיף ב
נה	אחיזתו של בנה"י דע"ב	סעיף ג
נו	שינוי מקומו לצורך לידתו	סעיף ד
נח	סדר לידתו	סעיף ה
ס	המשך הנ"ל	סעיף ו
סב	פירוט בחציו העליון	סעיף ז
סג	התפשטותו השניה	סעיף ח
סה	יציאת המ"ה וב"ן הפרטיים דע"ב וס"ג הכלליים דמ"ה דס"ג דמו"ס, וגדר התלבשות בחי' תחתונה על העליונה ממנה בעולמות אח"ף	סעיף ט
		אות ח
סז	ביאור עניינו	סעיף א
סט	ע"ב וס"ג הכלליים שלו	סעיף ב
ע	מ"ה וב"ן הכלליים שלו	סעיף ג
עב	מאיזו בחי' נולד, יציאתו תולדתו ותיקונו, תלייתו בשורשו, ושימוש ופעולתו	סעיף ד
עג	שורשו הנעלם	סעיף ה
עה	האם או"א נכללים באורות אח"ף, איך שורש אבא הוא באוזן ואילו של אמא בחוטם פה	סעיף ו
עט	מערכה שלישית: עסמ"ב דס"ג דס"ג דמו"ס והוא השורש הפנימי של אורות האזנים	סימן ג
עט	שורש השרשים של אורות אח"ף בכללות ובפרטות	הקדמה
פ	ע"ב דס"ג דס"ג דמו"ס והוא ההתפשטות הראשונה של אורות האוזן שבתוך א"ק, וביאור מקומה	אות ט
פב	ס"ג דס"ג דס"ג דמו"ס והוא ההתפשטות הראשונה של אורות האוזן מחוץ לא"ק, וביאור מקומה	אות י
פו		אות יא
	מ"ה דס"ג דס"ג דמו"ס והוא האור העיקרי דאזנים, והוא בפנימיות א"ק	סעיף א
פז	מהיכן נולדה בחי' זו	סעיף ב
פט	יישוב קושיא על הנ"ל	סעיף ג

צב	סיכום הנ"ל	סעיף ד
צג	החילוק בין התלבשות ההתפשטות הראשונה בשניה באח"ף לבין הנ"ל באצילות	סעיף ה
		אות יב
צו	ב"ן דס"ג דס"ג דמו"ס והוא התפשטות אורות האוון מחוץ לא"ק	סעיף א
צז	יבאר כי אוון דא"א אינו מקבל אלא משפיע	סעיף ב
קב	יציאתו ותולדתו	סעיף ג
קה	שורשו	סעיף ד
קז	איך התפשטות הראשונה מתלבשת בהתפשטות השניה	סעיף ה
קח	מערכה רביעית: עסמ"ב דמ"ה דס"ג דמו"ס	סימן ד
קט	והשורש הפנימי דאורות החוטם	
		אות יג
	ע"ב דמ"ה דס"ג דמו"ס והוא ההתפשטות הראשונה דחוטם בתוך גופו דא"ק, מקומו, ומהיכן יצא	סעיף א
קיא	מקומו ואחיזתו בא"ק ובע"ב דאות ה	סעיף ב
קיב	ס"ג דמ"ה דס"ג דמו"ס והוא ההתפשטות הראשונה דחוטם מחוץ לא"ק, מקומו	אות יד
		אות טו
קיד	מ"ה דמ"ה דס"ג דמו"ס והוא האור העיקרי דחוטם והתפשטותו השניה שבתוך א"ק	סעיף א
קטו	מקור יציאתו	סעיף ב
קטז	שורשו פנימי	סעיף ג
		אות טז
קיח	ב"ן דמ"ה דס"ג דמו"ס והוא האור העיקרי דחוטם והוא ההתפשטות השניה שמחוץ לא"ק	סעיף א
קיט	יציאתו ותולדתו	סעיף ב
קכא	התלבשות הראשונה בשניה שבו	סעיף ג
קכד	מערכה חמישית: עסמ"ב דב"ן דס"ג דמו"ס - שורש הפנימי	סימן ה
קכד	דאורות הפה	
		אות יז
	ע"ב דב"ן דס"ג דמו"ס והוא ההתפשטות הראשונה של אורות הפה אשר בפנים א"ק	סעיף א
קכו	מקומם של האורות הנ"ל	סעיף ב

אות יח		
סעיף א	ס"ג דב"ן דס"ג דמו"ס	קכז
	והוא ההתפשטות הראשונה של אורות הפה אשר מחוץ לא"ק	
סעיף ב	מקורו ומקומו	קכח
סעיף ג	סמ"ב דס"ג דמו"ס הוא א"א הפנימי של אורות האוון	קל
סעיף ד	התלבשות אורות אח"ף זו בזו	קלא
אות יט		
סעיף א	מ"ה דב"ן דס"ג דמו"ס	
	והוא ההתפשטות השניה של אורות הפה אשר בפנימיות א"ק	
סעיף ב	מקורו	קלד
סעיף ג	יבאר איך אורות הפה קשורים במ"ה וב"ן הכלליים דמו"ס דא"ק	קלז
סעיף ד	מקומו ביחס לס"ג דמו"ס	קלח
סעיף ה	חזרה על מציאותו שימוש ויציאתו ותולדתו ואחיזתו ותלייתו ומקומו	קמ
סימן ה		
אות כ		
סעיף א	ב"ן דב"ן דס"ג דמו"ס	קמא
	והוא ההתפשטות השניה של אורות הפה אשר מחוץ לא"ק	
סעיף ב	מקור לידתו ותלייתו	קמד
סעיף ג	מקומו שבע"ב דס"ג דמו"ס, יחקור בסתירה שבין חילוק הי"ג תיקוני הדיקנא לח' וה' או לט' וד'	קמז
סעיף ד	שורש המ"ה דס"ג דמו"ס שבי"ג ת"ד, פי' הא דיסוד נקרא בסוד תוספת	קנ
סעיף ה	פי' הא דאין גילוי לדעת העליון עד שזו"ן חזרו פב"פ, כהמשך הנ"ל	קנד
סעיף ו	גילוי זו"ן באותיות א"ב [מא' עד ל'], פי' אשר מלך בטרם כל יציר נברא	קנו
סעיף ז	רמז הזו"ן מאות מ' עד לסוף מנצפ"ך	קסג
סעיף ח	תליית הבחי' הזאת בשורשו	קסו
סעיף ט	יחס אורות האח"ף בין בפנים לבחוץ	קסט
סעיף י	התלבשות אורות הפה פנימי בחיצון	קעב
סעיף יא	סיכום	קעה
אבני מלואים לדרושי האח"פ		קעז
הקדמה א	היות אורות אח"ף בחי' י"ג תיקו"ד דא"ק, ובחי' חלוקת ט' וה'	
	עיקר מציאות אורות האצילות הוא מגרון דא"ק ולמטה	קעז

קפ	מקום או"א שבא"ק הוא מהגרון עד הטבור, ומקום גילויים	הקדמה שניה
	מערכה שישית: עסמ"ב דמ"ה דמו"ס	סימן ו
קפב	ע"ב דמ"ה דמו"ס ומקומו, שורשו, ושורש פנימיותו	אות כא שם ע"ב
קפד	ס"ג דמ"ה דמו"ס	אות כב שם ס"ג
קפז	מ"ה דמ"ה דמו"ס ב' בחינותיו: א' בעצמותו, וא' בהתפשטותו מהגרון ולמטה	אות כג שם מ"ה
קפט	ב"ן דמ"ה דמו"ס יבאר עניינו וב' בחינותיו כנ"ל	אות כד שם ב"ן
		סימן ז
קצב	פנימיות וחיצוניות של ב"ן דאבא דא"ק	הקדמה לסי' ז
קצד	מערכה שביעית: עסמ"ב של פנימיות ב"ן דמ"ה דמו"ס	סימן ז
קצד	ע"ב דב"ן דמ"ה דמו"ס ויבאר עניינו	אות כה שם ע"ב
קצז	ס"ג דב"ן דמ"ה דמו"ס ויבאר עניינו	אות כו שם ס"ג
קצט	מ"ה דב"ן דמ"ה דמו"ס ויבאר עניינו	אות כז שם מ"ה
רא	ב"ן דב"ן דמ"ה דמו"ס ויבאר עניינו	אות כח שם ב"ן
	מערכה שמינית: עסמ"ב של חיצוניות דב"ן דמ"ה דמו"ס	סימן ח
		הקדמה
רד	יבאר חיצוניות הב"ן דמ"ה דמו"ס, שהוא מה שיצא בעולם הנקודות	סעיף א
רו	מלכותו ית' שוכנת במציאות תמיד בבחי' נשמה לנשמה	סעיף ב
רח	מלכות מלשון נמלך	סעיף ג
רח	יחוד אלהות'ו עם מלכותו נעשה בתיקון דמעשה בראשית	סעיף ד
רט	רק המלכיות דחיצוניות יצאו, הן מצד אבא והן מצד אמא	סעיף ה
ריא	חיצוניות דב"ן דב"ן דמ"ה דמו"ס הוא מה שיצא ממלכי היושר	סעיף ו
		סימן ח
ריב	ע"ב דחיצוניות דב"ן דב"ן דמ"ה דמו"ס והוא עתיק וא"א דמלכי יושר	אות כט שם ע"ב
ריג	ס"ג דחיצוניות הב"ן דב"ן דמ"ה דמו"ס והוא השורש לאור החדש ומלכי היושר שבעצמות אבא	אות ל שם ס"ג

אות לא שם מ"ה	מ"ה דחיצוניות הב"ן דב"ן דמ"ה דמ"ס והוא התפשטות האבא בגילוי דאור החדש ומלכי היושר	ריז
אות לב שם ב"ן	ב"ן דחיצוניות הב"ן דב"ן דמ"ה דמ"ס והוא כללות האור החדש ומלכי היושר שיצאו מהטבור והיסוד, ואחר כך מצפרני רגליו בסוד טיפת קרי	רטו
סימן ט		
הקדמה לסי' ט	עד כאן ביאר את אורות אבא, ומכאן ואילך יבאר את אורות אמא	ריז
סימן ט	מערכה תשיעית: עסמ"ב דב"ן דמו"ס	ריח
אות לג שם ע"ב	ע"ב דב"ן דמו"ס	ריח
אות לד שם ס"ג	ס"ג דב"ן דמ"ס והוא המציאות העיקרי דאמא הכללי שבא"ק	ריט
אות לה שם מ"ה	מ"ה דב"ן דמ"ס והוא ז"א דאמא הכללית דא"ק	רכד
אות לו שם ב"ן	ב"ן דב"ן דמ"ס והוא הנוק' דז"א שבאימא הכללי שבא"ק	רכו
הקדמה לסי' י	עסמ"ב הפנימי דב"ן דב"ן, שהם הט"ר היוצאים בעת התיקון והם מהיטבאל	רכח
סימן י	מערכה עשירית: עסמ"ב דפנימיות דב"ן דב"ן דמו"ס	רל
אות לז שם ע"ב	ע"ב דפנימיות דב"ן דב"ן הוא העתיק וא"א שבמהיטבאל	רל
אות לח שם ס"ג	ס"ג דפנימיות דב"ן דב"ן דמ"ס והוא השורש לאור התיקון של מהיטבאל באמא	רלא
אות לט שם מ"ה	מ"ה דפנימיות דב"ן דב"ן דמ"ס ויבאר עניינו	רלב
אות מ שם ב"ן	ב"ן דפנימיות דב"ן דב"ן דמ"ס והוא החלק העיקרי דב"ן דב"ן דמו"ס	רלג
סימן יא	מערכה האחת עשרה: עסמ"ב דחיצוניות דב"ן דב"ן דמו"ס	
הקדמה א		
אות א	שורשי עסמ"ב דנקודות	רלד
אות ב	מלכויות דאות מ' הנ"ל הם הנקודות, וג' התיקונים שבהם	רלד
אות ג	ג' תיקונים אלה מיוסדים על תיקון א' כללי, והוא הרביעי	רלו
אות ד	עיקר הקלקול ועיקר התיקון הוא במלכי העיגולים	רלח
אות ה	ד' חסרונות במלכים קדמאין	רלח
אות ו	הנוק' הוא בסוד מעשר	רמב
אות ז	עוד בענין הנ"ל	רמד

אות ח	בינה היא כלל הג"ר וכלל פנימיות הו"ק	רמו
אות ט	עוד בענין הנ"ל, וביאור ענין נבואת ישעיה	רנ
אות י	מלכים דאצילות ומלכים דבי"ע הן בכללות והן בפרטות	רנג
אות יא	יחקור אם יצאה הנוק' רק במלכות דכתר ואיך נעשתה לח' מלכים	רנז
אות יב	בענין דהמלכות לית לה מגרמה כלום	רסא
אות יג	בענין מיעוט הירח	רסו
אות יד	ביישוב השאלה הד' לעיל אות ה	רסט
אות טו	הנקודה השרשית של נוק' דז"א היא שייכת רק לעטרה ולא לשאר הו"ק	ער
אות טז	קומת המלכות בנקודות ובתיקון	ערב
אות יז	עוד בענין הנ"ל	רעו
אות יח	ג' תיקוני הנוק', ופירוט התיקון הראשון	רעח
אות יט	התיקון הב' מתיקוני הנוק'	רפא
אות כ	התיקון הג' מתיקוני הנוק'	רפג
הקדמה ב	בענין מלכי עיגולים	רפה
סימן יא	עסמ"ב דמלכי עיגולים	רפז
אות מא שם ע"ב	ע"ב דמלכי עיגולים	רפז
אות מב שם ס"ג	ס"ג דמלכי עיגולים	רצג
אות מג מ"ה	מ"ה דמלכי עיגולים	ש
סעיף א	יבאר איך בחי' זו הוא מחלקי האמא דא"ק מה שהשתתפה במ"ן	
סעיף ב	מ"ה וב"ן דא"ק הם מתחת לעיקרו, והם כללות האצילות	שא
סעיף ג	ב' בחי' הנעשות בהתפשטות השניה	שב
סעיף ד	שימוש ושרשו ומקומו של מ"ה דמלכי עיגולים	דש
סעיף ה	י' אורות התיקון	שו
סעיף ו	בענין אל תקרי מה אלא מאה	שח
סעיף ז	המ"ה הזה הוא מ"ה שבאימא דא"ק ואינו עיקר המ"ה	שיג
אות מד שם ב"ן	ב"ן דמלכי עיגולים	שטו
סעיף א	תחילת מציאותו, וב' בחי' מ"ן	
סעיף ב	ב' בחי' של ההתפשטות הא' של האצילות	שיז
סעיף ג	עיקרו, וד' בחי' בב"ן הכללי	שכא
סעיף ד	עיקר מ"ה וב"ן דתיקון נשאר באו"א דא"ק	שכג
סעיף ה	הסיבה שעיקרו נשאר באו"א למעלה מהטבור	שכד
סעיף ו	מציאותו היא אחת עם המ"ה, וחידושו שלאחר התיקון	שכו

סימן יב	הקדמה אות א	מסי' ו עד כאן דיברנו בב"ן הכללי דא"ק, ונבאר עתה המ"ה הכללי	שכט
הקדמה אות ב	סימן יב	המערכה השתים עשרה: עסמ"ב דמ"ה דמ"ה דמו"ס	שלא
אות מה שם ע"ב	סעיף א	יבאר דהיינו עתיק וא"א דאור התיקון, סיבת גילוי, מקומו ומציאותו	שלא
סעיף ב	סעיף ג	עיקר הסיבה לאצילות הוא ההתפשטות הראשונה שלו	שלד
אות מו שם ס"ג	סעיף א	המ"ה וב"ן נתגלו רק באצילות שהוא מהפרסא ולמטה	שלה
סעיף א	סעיף ב	שורשו מציאותו שימוש ומקומו, וח' מיני ס"ג שהצטרפו אליו	שלח
סעיף ב	סעיף ג	ג' חלקי המערכות האלה: א-ה, ו-יג, יד-כב	שמא
סעיף ג	סעיף ד	א-ה: עיקרם נשאר לעקודים, אורם יורד למטה	שמג
סעיף ד	סעיף ה	י"ג ת"ד דא"ק מסודרים על סדר י"ג ת"ד דא"א	שדמ
סעיף ה	סעיף ו	אבא כלול בח' תיקונין ואימא בה'	שמה
סעיף ו	אות מז שם מ"ה	תיקון ט' דז"א	שמח
סעיף א	סעיף ב	יבאר איזה חלק מ"ה נשאר באבא	שנג
סעיף ב	סעיף ג	רושם בחי' המ"ה באו"א שבא"ק נעשה בשני זמנים ובשתי בחי'	שנד
סעיף ג	סעיף ד	אותו המ"ה דשורש אור התיקון הוא בשמונה בחי' של שמות מ"ה	שנד
סעיף ד	סעיף ה	ב' האורות התחתונות דמ"ה	שנו
סעיף ה	סעיף ו	העסמ"ב שבאלו הח' הם בסדר אחד	שנז
סעיף ו	סעיף ז	החילוקים אשר בין המ"ה לע"ב וס"ג	שנח
סעיף ז	אות מח שם ב"ן	זמן יציאת אורות המ"ה	שנט
סעיף א	סעיף ב	ב"ן דמ"ה דמ"ה דמו"ס	שס
סעיף ב	סעיף ג	והוא התפשטות הנה"י דשורש אור התיקון הכללי הנכנס באבא הכללי שבא"ק	שסב
סעיף ג	סעיף ד	יציאת מ"ה וב"ן מאו"א	שסג
סעיף ד	סעיף ה	יבאר שעיקר אור התיקון נותר ביסוד דא"ק	שסד
סעיף ה	סעיף ו	הוא לצורך גילוי מ"ה דתיקון, ואעפ"כ הוא עומד רק בגילוי שם ב"ן	שסו
סעיף ו	סעיף ז	ביאור כל השמות המצורפים אליו	שסז

המערכה השלש עשרה: עסמ"ב דמ"ה דב"ן דמו"ס	סימן יג
	הקדמה
שרשי אור התיקון דמ"ה הכללי אשר מצד האימא הכללית שבא"ק	אות א
יבאר מתי הוא עת השימוש האמיתי באור מ"ה זו, ה"ה האור הגנוז	אות ב
תיקון המ"ה דלעתיד, והוא בחי' הדעת	אות ג
חיבור דעת שבראש לדעת המתפשט דלעתיד	אות ד
מקומם של או"א דא"ק לפני השכירה ואחרי כן, ותולדות אלה במ"ה	אות ה
יבאר מהם גורמי יציאת המ"ה דתיקון, ויציאתו דרך המצח ודרך היסוד	אות ו ז
עיקר גילוי האצילות הוא דרך המ"ה, הגם שעיקרו נשאר בפנים ידיעה וראיה באור המ"ה	אות ח
עיקר שמות המ"ה בכל עסמ"ב מסי' ו' עד י"ג	אות ט
	אות י
מ"ה אשר מצד האימא הכללית שבא"ק אשר נתחדשו בעת התיקון	סימן יג
	אות מט שם ע"ב
ע"ב דמ"ה דב"ן דמו"ס	סעיף א
וב' בחי' בפנים ובחוץ, במצח וביסוד	
יבאר שהוא כלול מח' בחי' ע"ב, וב' בחי' שבתיקון"ד	סעיף ב
	אות נ שם ס"ג
ס"ג דמ"ה דב"ן דמו"ס	סעיף א
וביאור עניינו	
על ידי התלבשות נעשה כלול מח' שמות ס"ג	סעיף ב
	אות נא שם מ"ה
מ"ה דמ"ה דב"ן דמו"ס	סעיף א
ויבאר עניינו, ושכולל ב"ן	
שורש ומציאותו	סעיף ב
העקודים הם בבחי' י"ג ת"ד דא"א, ויבאר איך ח' בחי' העסמ"ב	סעיף ג
הם שורש לח' התיקונים הראשונים	
	אות נב שם ב"ן
הב"ן הכללי מהעסמ"ב דאור התיקון דמ"ה אשר מצד אימא שבא"ק	סעיף א
מציאותו ושימושו ומקומו	סעיף ב
קישורו ויחודו בכל העסמ"ב אשר מסי' ו' עד וכאן	סעיף ג

שצז	סדר י"ג המערכות הנ"ל באו"א שבא"ק	סימן יד
	מערכות דאו"א (שבא"ק) אשר מהם יצאו ההתפשטויות הראשונות של האצילות וכל הנקודות וכל אורות התיקון	הקדמה אות א
	העסמ"ב דאבא הכללי שבא"ק שהוא האו"א עלאין שבו והוא הע"ב דס"ג העומד בו מהגרון ועד החזה	הקדמה אות ב
שצט	ע"ב דאבא	אות נג שם ע"ב
	ויבאר שהוא כולל או"א עלאין	
תא	ס"ג דאבא	אות נד שם ס"ג
	ויבאר שהוא בחי' אימא שבו	
תד	מ"ה דאבא	אות נה שם מ"ה
	ויבאר שהוא בחי' פרצוף ז"א דאבא הכללי שבא"ק הכולל או"א עלאין	
תי	ב"ן דאבא	אות נו שם ב"ן
	ויבאר שהוא הב"ן שבס"ג דאות כ"ב אשר בסי' ו', והוא ההתפשטות הא' דאימא עלאה שבא"ק	
		סימן טו
תטו	העסמ"ב שבאימא הכללית שבא"ק הכוללת ישו"ת	הקדמה
תטז	ע"ב דאימא	אות נז שם ע"ב
	ויבאר שהיא הכוללת ישו"ת	
תיט	ס"ג דאימא	אות נח שם ס"ג
	הוא הס"ג דס"ג דב"ן דמו"ס דא"ק	
תכז	מ"ה דאימא	אות נט שם מ"ה
	הוא פרצוף הז"א שבה, העומד בה מטבורה ולמטה	
תלא	השם ב"ן דהאימא הכללי שבא"ק והוא פרצוף הנוק' רחל שבה	אות ס שם ב"ן

כלל י"ט

תמג	יבאר חלק א' דההתפשטות השניה אשר לעולמות ביי"ע	ענף א
תמז	חלק ב' שבו	ענף ב
תנא	חילוקים בין ההתפשטות הב' של הבי"ע לשאר עולמות	ענף ג
תנז	הקושי שבחילוק הד	ענף ד
תס	בריאת יש מאין היתה רק ביום הראשון	ענף ה
תסד	עוד בחילוקים הנ"ל ענף ג	ענף ו
תסז	יחקור בסתירה הקיימת בענין זמן בריאת המלאכים	ענף ז
תע	המשך הנ"ל	ענף ח

כלל כ'

תעד	סדר ההסתלקות הב' אשר לכל העולמות	ענף א
תעו	אותו האור אשר עלה למעלה לא ירד עוד ונשאר שם לעולם, עכ"ז אינו עומדת ההסתלקות דאותו האור שלמעלה על מצב אחד	ענף ב
תעח	בענין פעולת האור דההסתלקות הב' דאור קו דא"ס	ענף ג
תפא	ע"י האותיות ו' ה' אשר מההתפשטות וההסתלקות הב' דאור קו דא"ס, והאותיות י' ה' מההתפשטות וההסתלקות הא' דהא"ק	ענף ד

כלל כ"א

תפב	ענין ההסתלקות הב' של העקורים	ענף א
תפג	החלק הא' של ההסתלקות הב' אשר לאצילות	ענף ב
תפד	החלק הב' של ההסתלקות השניה אשר לאצילות, אשר נחלק לג'	ענף ג
תפו	ההסתלקות הב' אשר בכל עולם ועולם הוא לצורך תיקוני אותו העולם	ענף ד
תפט	ב' ההתפשטויות וב' ההסתלקויות הם ד' האותיות דשם הוי"ה ב"ה	ענף ה

אבני מלואים

תצב	פתיחה	
תצה	סימן א	עסמ"ב דמו"ס
תצה	אות א שם ע"ב	ע"ב דמו"ס
		החכמה דהמ"ס, הכולל או"א עלאין שבו
תצו	אות ב שם ס"ג	ס"ג דמו"ס
		הבינה דהמ"ס, אימא הכללי שבו, הכולל ישסו"ת, והוא עיקרו ועצמותו דהמ"ס
תצז	אות ג שם מ"ה	מ"ה דמו"ס
		בחי' הז"א שבהמ"ס דא"ק, הכולל ישראל ולאח, שהם הדו"ן שבז"א
תצח	אות ד שם ב"ן	ב"ן דמו"ס
		בחי' נוק' דז"א, רחל הכללי שבהמ"ס דא"ק, הכולל ג"כ דו"ן, שהם יעקב ורחל
תק	סימן ב	עסמ"ב דס"ג דמו"ס
תק	אות ה שם ע"ב	ע"ב דס"ג דמו"ס
		ההתפשטות הראשון מהס"ג דהמ"ס שבא"ק

אות ו שם ס"ג	ס"ג דס"ג דמו"ס בחי' פרצוף אימא שבהע"ב דאות ה	תקא
אות ז שם מ"ה	מ"ה דס"ג דמו"ס הז"א שבהע"ב דאות ה', והוא כלול ג"כ מדו"ן, שהם ישראל ולאה	תקג
אות ח שם ב"ן	ב"ן דס"ג דמו"ס הוא הנוק' הכללי שבהע"ב דאות ה', והיא כלולה ג"כ מדו"ן, שהם יעקב ורחל	תקד
סימן ג	עסמ"ב דס"ג דס"ג דמו"ס הוא השורש פנימי להתפשטות הא' והב' דאורות האזניים	תקה
אות ט שם ע"ב	ע"ב דס"ג דס"ג דמו"ס ההתפשטות הא' דאור האזנים אשר מבפנים לגופו של א"ק	תקח
אות י שם ס"ג	ס"ג דס"ג דס"ג דמו"ס ההתפשטות הא' דאור האזנים אשר יצא מהאזנים ולחוץ	תקט
אות יא שם מ"ה	מ"ה דס"ג דס"ג דמו"ס ההתפשטות השני דאור האזנים, והוא חלק האור אשר מבפנים	תקי
אות יב שם ב"ן	ב"ן דס"ג דס"ג דמו"ס ההתפשטות הב' דאורות האזנים אשר יצא מהאזנים ולחוץ	תקיב
סימן ד	עסמ"ב דמ"ה דס"ג דמו"ס השורש פנימי להתפשטות הא' והב' דאורות החוטם	תקיט
אות יג שם ע"ב	ע"ב דמ"ה דס"ג דמו"ס האור דההתפשטות הא' דהחוטם, הנשאר מבפנים דא"ק	תקיט
אות יד שם ס"ג	ס"ג דמ"ה דס"ג דמו"ס ההתפשטות הא' דאור החוטם, שיצא מחוץ לגופו של א"ק	תקכא
אות טו שם מ"ה	מ"ה דמ"ה דס"ג דמו"ס ההתפשטות השני דאור החוטם דא"ק, אשר מבפנים לגוף א"ק	תקכב
אות טז שם ב"ן	ב"ן דמ"ה דס"ג דמו"ס התפשטות השני דאור החוטם דא"ק אשר מחוץ לא"ק	תקכד
סעיף א	ההבדל בין התפשטות הראשונה לשניה הארת התפשטות הראשונה לשניה, וההבדל שבין אורות שמחוץ לא"ק לאלה שמבפנים לגופו של א"ק	תקכו
סעיף ב		תקכט
סעיף ג		תקכט
סימן ה	עסמ"ב דב"ן דס"ג דמו"ס השורש פנימי להתפשטות הא' והב' דאורות הפה	תקלג
אות יז שם ע"ב	ע"ב דב"ן דס"ג דמו"ס ההתפשטות הא' דהפה, שנשאר מבפנים	תקלד

תקלו	ס"ג דב"ן דס"ג דמו"ס ההתפשטות הא' דהפה, אשר יצא מהפה ולחוץ	אות יח שם ס"ג
תקלח	מ"ה דב"ן דס"ג דמו"ס התפשטות הב' דהפה, אשר מבפנים	אות יט שם מ"ה
תקמא	ב"ן דב"ן דס"ג דמו"ס התפשטות הב' דהפה דא"ק, אשר יצא מהפה ולחוץ	אות כ שם ב"ן סעיף א
תקמג	ההתפשטות הראשונה היא בחי' או"א, והתפשטות השניה היא בחי' זו"ן	סעיף ב
תקמד	ההתפשטות הב' הוא מהחכמה ולמטה דההתפשטות הא'	סעיף ג
תקמה	השם ע"ב באח"ף אשר בכתר שונה מאצילות שהוא בחכמה	סעיף ד
תקמח	גיבוש כמה הד' סעיפים הקודמים	סעיף ה
תקמט	שליטת הס"ג באורות האח"ף	סעיף ו
תקנג	התלבשות דהפנימי בהחיצוני אשר באורות הפה	סעיף ז
תקנה	סדר התלבשות דאורות האזנים והחוטם החיצוני שבהם בהאור החיצוני דהפה	סעיף ח
תקנז	גיבוש הנ"ל איך ישנם לכל אורות האח"פ שורשים פנימים בהשם ע"ב דאות ה', בהס"ג מ"ה ב"ן אשר בסי' ב' אות ו' ז' ח'	סעיף ט
תקנט	פרטי אחיזת מ"ה וב"ן בהפרקין דנה"י, שהם שורשי הזו"ן	סעיף י סימן ו
		הקדמה
תקסה	כל אורות הנקודות והתיקון הכל מהמו"ס דא"ק	אות א
תקסה	נבאר לשון האריז"ל הס"ג הוא מהאזנים ולמטה	אות ב
תקסו	למה העסמ"ב דא"ק דרגה למעלה משל אצילות כח"ב ו"ק, ולא חבת"ם	אות ג
תקסו	הנ"ל ברישין	אות ד
תקסח	ירידת או"א, אשר ירדו מהגרון ולמטה	אות ה
תקסח	האו"א, הם הע"ב והס"ג הכלליים בערך עצמם, וכן הם ג"כ הע"ב והס"ג הכלליים דהאצילות	אות ו
תקסט	יציאת כל בחינה למטה מא"ק הוא מהמ"ה ובן של העליון, ובא"ק מהס"ג ולמטה	אות ז
סימן ו	עסמ"ב דמ"ה דמו"ס	סימן ו
תקעא	ע"ב דמ"ה דמו"ס	אות כא שם ע"ב
תקעג	ס"ג דמ"ה דמו"ס	אות כב שם ס"ג
תקעז	מ"ה דמ"ה דמו"ס	אות כג שם מ"ה

אות כד שם ב"ן		
סעיף א	ב"ן דמ"ה דמו"ס	תקפ
סעיף ב	הנה"י דהתפשטות האבא אשר לצורך הנקודות, הם מציאותו תקפא ושימוש דב"ן הכללי דענינינו, והיתה יציאתו ע"י הב"ן הפרטי	תקפא
סעיף ג	שם ב"ן זו, הוא מקומו של גילוי אור התיקון	תקפג
סעיף ד	ג' שימושים בשם ב"ן זו	תקפד
סימן ז		
הקדמה	הנקודות והאצילות עצמן	תקפט
סימן ז	עסמ"ב של פנימיות ב"ן דמ"ה דמו"ס	תקצב
אות כה שם ע"ב	הע"ב דב"ן דמ"ה דמו"ס	תקצב
	הוא מאור הדעת דהתיקון העיקרי, ולכן נכנס בעקודים	
אות כו שם ס"ג	ס"ג דב"ן דמ"ה דמו"ס	תקצד
	נשאר אורו באבא גופא	
אות כז שם מ"ה	מ"ה דב"ן דמ"ה דמו"ס	תרא
אות כח שם ב"ן	ב"ן דב"ן דמ"ה דמו"ס	תרג
סימן ח		
הקדמה		
אות א	שורש מלכי יושר באבא, וענין אורות שיצאו מצפרני רגלי א"ק	תרח
הגה"ה	א"ס אלהות ונפרדים	תרח
אות ב	נקודות הם חלק מאור התיקון, ופעולתו ית' בעולם הנקודות	תריב
אות ג	גילוי ית' בבחי' ב' שהם ד'	תריג
אות ד	תכלית כל הנ"ל	תרטו
אות ה	כל גילוי ית' מתחת לטבור דא"ק הוא רק אחרי תיקון המ"ה ועד אז היה הכל חשוך	תרטז
אות ו	העסמ"ב של א"ק כדוגמת עסמ"ב דאצילות	תריז
סימן ח	עסמ"ב של חיצוניות ב"ן דמ"ה דמו"ס	תרכ
	שהם נקודות מצד אבא הכללי, והם מלכי היושר	
אות כט שם ע"ב	ע"ב של חיצוניות ב"ן דמ"ה דמו"ס	תרכ
	והוא א"א דאור חדש דנקודות	
אות ל שם ס"ג		
סעיף א	ס"ג של חיצוניות ב"ן דמ"ה דמו"ס	תרכב
	והוא אור דאור חדש דנקודות	
סעיף ב	כאן יעד עליית מ"ן של ניצוצין שפלו בעולם הנקודות	תרכג
סעיף ג	בדיווג ע"ב וס"ג זו, הוא בכלל הזיווג של כל ע"ב וס"ג מסי' ו' עד סימן י"ג	תרכד

סעיף ד	שליטת מ"ה וב"ן עד אלף השביעי	תרכה
סעיף ה	תחילת תיקון מעשה בראשית היה בעולם העקודים	תרכז
אות לא שם מ"ה		
סעיף א	מ"ה של חיצוניות ב"ן דמ"ה דמו"ס	תרכח
	מ"ה דאור חדש דנקודות הוא מה שיצא מהצפרני רגלים	
סעיף ב	בתיקון מע"ב נעשה מ"ה זו חלק מהתיקון	תרכט
סעיף ג	והוא בכלל כל השמות מ"ה אשר מסי' ו' עד סוף סי' י"ג	תרל
סעיף ד	בביאת משיח ישנה ההנהגה ממ"ה וב"ן לע"ב וס"ג	תרלא
סעיף ה	שליטת מ"ה וב"ן בו' אלפי שנים, ונולד מזה ד' חסרונות באו"א	תרלב
סעיף ו	איך ד' חסרונות הנ"ל הם ב'	תרלג
סעיף ז	ב' המיעוטים של או"א בסופם	תרלד
סעיף ח	עוד בחילוק בין שליטת ע"ב וס"ג למ"ה וב"ן	תרלו
סעיף ט	בענין השגת הבן אדם בעולם הזה ובבא	תרמ
סעיף י	השלמת כל הנ"ל	תרמא
אות לב שם ב"ן		
סעיף א	ב"ן של חיצוניות ב"ן דמ"ה דמו"ס	תרמב
	הוא כללות הזו"ן שבאור החדש שבנקודות	
סעיף ב	השתתפות אבא באור חדש, ואיך בחי' אור חדש זו היא בחי' קרי	תרמג
סעיף ג	שינוי אור חדש זו ממציאאות שבעולם הנקודות לעולם התיקון	תרמד
סעיף ד	מיתת המלכים היה מקלקל על מנת לתקן	תרמה
סעיף ה	יחוד ג' אורות של מקור טבור צפרני רגלים ואורות שיצאו מהעינים	תרמו
	בתיקון	
סעיף ו	עוד בשינוי אור חדש זו מעולם הנקודות לתיקון	תרמז
סעיף ז	עילוי ושינוי ב"ן זו	תרמח
סעיף ח	סיכום הנ"ל בכל בחי' הב"ן בעולם הנקודות	תרמט
סעיף ט	סיכום הנ"ל בכל בחי' הב"ן בעולם התיקון	תרנ
סעיף י	שליטת מ"ה וב"ן	תרנב
סעיף יא	בענין נסים	תרנד
סעיף יב	מיעוט ז"א בעולם הנקודות	תרנה
סעיף יג	בתיקון פרצופי האצלות או"א נתקנו בשוה	תרנז
סעיף יד	י"ב פרצופי אצילות בתיקון	תרס
סעיף טו	ענין תיקון מ"ב ביום ראשון, ומיום ראשון והלאה, אחר שנגזז	תרסב
	האור הראשון	
סעיף טז	החילוק בבחי' אבי"ע שבחלקי הנשמות של מלכי יושר	תרסד

תרסז	חלקי הרוח ונפש שבכל נשמה מחלקי הנשמות דניצוצי הקדושה דמלכי היושר ותיקונם באלף השביעי	סעיף יז
תרסח	פשר הסתירה אם התיקון באלף השביעי או בימות המשיח	סעיף יח
עתר	ד' זמנים לביאת הנשמות החדשות	סעיף יט
תרעג	ניצוצי קדושה ואורות העיקרים, ותיקונם	סעיף כ
תרעד	תיקון ניצוצי הקדושה, הוא ע"י עליית מ"ן	סעיף כא
תרעט		מלואים

לשם שבו ספר הכללים ♦ מאמר אבני מלואים ואחלמה

לספר הכללים בתחלתו סימן א

אמר המחבר, הנה תמצא בהספר שלפנינו בכמה מקומות רבו מלספר, שמצוין לעיין בהאבני מלואים שבתחילת הספר. והוא באשר שאותן הדרושים הם תלויים בדרוש הארוך אשר בכלל ח"י ענ"י, ועד שלא יגיע המעיין שם, יחסר לו הבנה באותן הדרושים התלויים בו. ובאשר שהדברים שם הם ארוכים למאוד, כי הם מסודרים שם בט"ו סימנים, וכל סי' הוא בר' אותיות, ע"פ הד' שמות עסמ"ב, והם עמוקים וארוכים למאוד, ולא נקל להמעיין למצוא מבוקשו בהם, ולזאת אמרתי לסדר את קוטב הדברים בקיצור, מכל הט"ו סימנים שם בתחילת הספר בשם אבני מלואים, כדי שיהא אפשר לו להמעיין למצוא מבוקשו בנקל, לעמוד על הכוונה הנצרך לו לאותו הענין. אמנם כאשר התחלתי לעשות את כוונתי בזה, הנה באשר שתורתנו הקדושה היא כמעין הנובע, בשפעת מים חיים, וכל מה שמתבונן בה, הנה היא שופעת ומשפיע דעת על דעת, וכמאמרם ז"ל (עירובין נד ע"ב) על פסוק דדיה ירווך בכל עת, מה דד זה, כל זמן שהתינוק ממשמש בו, מוצא בו חלב. אף דברי תורה, כל זמן שאדם הוגה בהן, מוצא בהם טעם. ועי"ז, הנה כאשר התחלתי לעשות את האבני מלואים ולהתבונן בו, הנה נעשו גם אותן הדברים לדרוש עמוק ארוך, וסדרתי אותו בסוף הספר בשם אבני מלואים לכלל ח"י ענ"י (אמנם באשר כי כשל כחי בעוונותי המרובים, לא עלה בידי להעמיק בו אלא עד סוף סי' ח'), והרי לא נשלם כל מה שכונתי בו, ולזאת אמרתי, כי היות שאותו הדרוש אשר בכלל ח"י ענ"י, הנה תוכן הדברים ממנו, הנה הוא ג"כ בספר הדע"ה ח"א דרוש ד', אלא שם הם בכללות ובקיצור נמרץ, אבל עיקרם, הם שם ג"כ עכ"פ, ולכן אמרתי כי ראוי לי לסדר את אבני מלואים שבתחילת הספר כאן, את המערכות קצרות אשר בתחילת כל סימן וסימן, מהי"ד סימנים הראשונים אשר שם. ואני חושב שבזה יספיק להמעיין לעמוד על תוכן הכוונה שבכל אותן הדרושים שמצוין לעיין עליהם בהאבני מלואים אשר בתחילת הספר כאן. וע' עוד בהקדמה להאבני מלואים אשר בסוף הספר.

ומעתה אני אומר, יהי רצון מלפניו ית"ש שיקום בנו מ"ש, ויהי נועם אדני אלהינו עלינו וגו', שיהיו כל דבריי אשר גם באבני מלואים הזה, תועלת להמעינים בהספר, למען שמו יתברך ויתעלה לעד ולעולמי עולמים אמן ואמן.

מאמר אבני מלואים* לספר הכללים בתחלתו

סימן א

מערכת הד' שמות עסמ"ב שמהמ"ס דא"ק והוא מערכה הא' שבהמ"ס שבו והוא שורש הכל

(א)	(ב)	(ג)	(ד)
ע"ב	ס"ג	מ"ה	ב"ן
הוא נשאר נעלם ועומד תמיד מבפנים להמ"ס שלא יצא מעולם מבחוץ כלל והוא אור העינים הפנימי אשר הוא לא יצא ולא נתפשט מבחוץ לעולם ולא נתלבש כלל	הנה בו הוא השרשים הפנימיים לכל האורות דהאח"פ אמנם עומדים בו רק בבחי' שרשים נעלמים להם אשר לעילא לעילא ועומד הוא כולו ג"כ נעלם לעולם	הנה הוא השורש לבחי' פרצוף אבא הכללי שבא"ק הכולל או"א עלאין אשר מהגרון שבו עד החזה שבו וכן הוא שורש השרשים לכל המלכי יושר דהנקודות ולכל אורות התיקון דאצילות אשר מצד האבא שבא"ק אבל הוא בעצמו הנה הוא ג"כ נעלם מאד	הנה הוא השורש לבחי' פרצוף אימא הכללי שבא"ק הכולל ישו"ת אשר מהחזה עד הטבור שבו וכן הוא שורש השרשים ג"כ לכל המלכי עגולים דהנקודות ולכל אורות התיקון דאצילות אשר מצד האימא שבא"ק אך הוא בעצמו הנה הוא ג"כ נעלם מאד

* מכיון שבמהדרותינו חילקנו את הספר לב' כרכים, הוצרכנו להעתיק אף כאן את י"ג המערכות הנדפסות בחלק א.

סימן ב

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהס"ג דהמ"ס שהוא הס"ג דסי' א' אות ב' והנה הוא מערכה הב' אשר
 בהס"ג דהמ"ס שבא"ק:

(ה)	(ו)	(ז)	(ח)
ע"ב	ס"ג	מ"ה	ב"ן
הוא ההתפשטות הראשון מהס"ג דהמ"ס דאות ב' כאשר התחיל לצאת מהמ"ס ולחוצן מהד' שמות עסמ"ב הכלולים בו ויצא בהשם ע"ב הזה מהמ"ס ולחוצן וברישא גופה והוא ההתפשטות דאור העינים הפנימי והיה כלול בו גם הג' שמות סמ"ב ג"כ ונתפשט בו מגבול המ"ס עד גבול העינים להרישא גופה והוא היא הע"ב דאות ה' שהעמקנו בו הרבה בכמה דרושים והוא הע"ב דס"ג הכולל כל העקודים המוזכר בדברי הרב זללה"ה	הוא הס"ג מהד' שמות עסמ"ב שבהס"ג דהמ"ס דאות ב' ויצא לגילוי ע"י הע"ב הנד' דאות ה' ונתפשט מגבול העינים עד גבול האזניים להרישא גופה והוא שורש הפנימי של התפשטות הא' והב' דאור האזניים הנמשך ויוצא מהפרצוף הפנימי דאור העינים	הוא המ"ה מהד' שמות עסמ"ב שבהס"ג דהמ"ס דאות ב' ויצא לגילוי ע"י הע"ב דאות ה' וע"י הס"ג הנד' דאות ו' ונתפשט הוא מגבול החוטם עד גבול הפה להרישא גופה והוא שורש הפנימי של התפשטות הא' והב' דאור החוטם הנמשך ויוצא מהפרצוף הפנימי דאור האזניים	הוא הב"ן מהד' שמות עסמ"ב שבהס"ג דהמ"ס דאות ב' ויצא לגילוי ע"י הע"ב דאות ה' וע"י הס"ג דאות ז' ונתפשט הוא מגבול החוטם עד גבול הפה להרישא גופה והוא שורש הפנימי של התפשטות הא' והב' דאור הפה הנמשך ויוצא מהפרצוף הפנימי דאור החוטם

לשם שבו ספר הכללים ♦ מאמר אבני מלואים ואחלמה

לספר הכללים בתחלתו סימן ג - סימן ה

סימן ג

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהס"ג דסימן ב' אות ו' שהוא שורש הפנימי דאור האזניים והוא מערכה הג' אשר בהס"ג דס"ג שבהמ"ס דא"ק:

(ט)	(יוד)	(יא)	(יב)
ע"ב	ס"ג	מ"ה	ב"ן
הוא ההתפשטות הראשון דאור האזניים אשר נתפשט וירד מגבול האזניים עד גבול שיבולת הזקן מבפנים להרישא שבא"ק	הוא ההתפשטות הראשון דאור האזניים אשר יצא מהאזניים ונתפשט וירד ממקום שיבולת הזקן מבחוץ להרישא שבא"ק	הוא ההתפשטות השני דאור האזניים אשר נתפשט וירד מגבול האזניים עד גבול שיבולת הזקן מבפנים להרישא שבא"ק	הוא ההתפשטות השני דאור האזניים אשר יצא מהאזניים ונתפשט וירד ממקום שיבולת הזקן מבחוץ להרישא שבא"ק

סימן ד

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהמ"ה דסי' ב' אות ז' שהוא שורש הפנימי דאור החוטים והוא מערכה הג' אשר בהמ"ה דס"ג שבהמ"ס דא"ק

(יג)	(יד)	(טו)	(טז)
ע"ב	ס"ג	מ"ה	ב"ן
הוא ההתפשטות הראשון דאור החוטים אשר נתפשט וירד מגבול החוטים עד גבול החזה שבא"ק בפנימיותו	הוא ההתפשטות הראשון דאור החוטים אשר יצא מהחוטים ונתפשט וירד ממקום החזה שבא"ק מבחוץ	הוא ההתפשטות השני דאור החוטים אשר נתפשט וירד מגבול החוטים עד גבול החזה שבא"ק בפנימיותו	הוא ההתפשטות השני דאור החוטים אשר יצא מהחוטים ונתפשט וירד ממקום החזה שבא"ק מבחוץ

סימן ה

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהב"ן דסי' ב' אות ח' שהוא שורש הפנימי דאור הפה והוא מערכה הג' אשר בהב"ן דס"ג שבהמ"ס דא"ק

(יז)	(יח)	(יט)	(כ)
ע"ב	ס"ג	מ"ה	ב"ן
הוא ההתפשטות הראשון דאור הפה אשר נתפשט וירד מגבול הפה עד גבול הטבור שבא"ק בפנימיותו	הוא ההתפשטות הראשון דאור הפה אשר יצא מהפה ולחוץ ונתפשט וירד מהפה עד הטבור שבא"ק מבחוץ	הוא ההתפשטות השני דאור הפה אשר נתפשט וירד מגבול הפה עד גבול הטבור שבא"ק בפנימיותו	הוא ההתפשטות השני דאור הפה אשר יצא מהפה ולחוץ ונתפשט וירד מהפה עד הטבור שבא"ק מבחוץ

סימן ו

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהשם מ"ה דהמ"ס שבא"ק שהוא המ"ה דסי"א אות ג' והנה הוא מערכה הב' שבהמ"ה דהמ"ס

(כא)	(כב)	(כג)	(כד)
ע"ב	ס"ג	מ"ה	ב"ן
הוא השורש דהאבא הכללי שבא"ק אשר בעולם העקודים בבחי' המזל עליון אשר שם	הוא האבא הכללי שבא"ק הכולל או"א עלאין העומד בו מהגרון עד החזה ונכלל בהמזל עליון אשר בהעקודים	הוא האור דהדעת עלאה אשר יצא בעת התיקון לצורך מלך הדר דאצילות אשר מחלקי האבא שבא"ק	הוא נחלק לפנימיות וחיצוניות והחיצוניות הם המלכי יושר דהנקודות והפנימיות הוא אור דמהיטבאל דמצד אבא שבא"ק שיצא בעת התיקון

סימן ז

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהפנימית דב"ן שבסי' ו' אות כ"ד והם מערכה הג' אשר בהב"ן שבהמ"ה דהמ"ס שבא"ק

(כה)	(כו)	(כז)	(כח)
ע"ב	ס"ג	מ"ה	ב"ן
הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך המהיטבאל דמצד האבא שבא"ק הנשאר בהעקודים בשורש האבא אשר שם והוא בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ו' אות כ"א	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך המהיטבאל דמצד האבא שבא"ק הנשאר בהאבא עצמו בהע"ב והס"ג שבו היינו בהע"ב וס"ג אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך המהיטבאל דמצד האבא שבא"ק הנשאר בהאבא ג"כ בהמ"ה והב"ן שבו והיינו בהמ"ה וב"ן אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב	הוא האור דהדעת עלאה דהמהיטבאל גופה אשר מצד האבא שבא"ק אשר נמשך וירד מהטבור דא"ק ולמטה ובמציאות האצילות עצמו

סימן ח

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהחיצוניות דב"ן שבס"י ו' אות כ"ד והם מערכה הד' אשר בהב"ן דב"ן שבהמ"ה דהמ"ס שבא"ק:

(כט)	(ל)	(לא)	(לב)
ע"ב	ס"ג	מ"ה	ב"ן
הוא שורש האור של המלכי יושר דהנקודות אשר היה נשאר בעקודים ובשורש האבא אשר שם והוא בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ו' אות כ"א	הוא עצמות האורות של המלכי יושר דהנקודות אשר היה נשאר באבא עצמו שבא"ק בהע"ב והס"ג שבו היינו בהע"ב והס"ג אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב	הוא פנימית האורות של המלכי יושר דהנקודות אשר היה נשאר ג"כ בהאבא עצמו שבא"ק והוא בהמ"ה וב"ן שבו והיינו בהמ"ה וב"ן אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב	הוא המלכי יושר דהנקודות עצמן אשר יצאו מהאבא שבא"ק וירדו מהטבור ולמטה והיינו כי היה יציאתם אשר מהאבא מהטבור והיסוד שבו ואח"כ נמשכו עוד ויצאו גם מהצפוני רגלים ג"כ

[ע' באבני מלואים אשר בסוף הספר בס"י ז' ח', שם תמצא בהם חדשות ונצורות בכ"ז]

סימן ט

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהשם ב"ן דהמ"ס שבא"ק שהוא השם ב"ן דס"י א' אות ד' והנה הוא מערכה הב' שבהב"ן דהמ"ס שבו

(לג)	(לד)	(לה)	(לו)
ע"ב	ס"ג	מ"ה	ב"ן
הוא השורש דהאימא הכללי שבא"ק אשר בעולם העקודים בבחי' המזל תחתון אשר שם	הוא האימא הכללי שבא"ק הכולל ישסו"ת ועומד בו מהחזה עד הטבור ונכלל בהמזל תחתון אשר בהעקודים	הוא האור דהדעת עלאה אשר יצא בעת התיקון לצורך מלך הדר דאצילות אשר מחלקי האימא שבא"ק	הוא נחלק לפנימיות וחיצוניות והחיצוניות הוא המלכי עגולים דהנקודות והפנימיות הוא אור דמהיטבאל דמצד האימא שבא"ק אשר יצא בעת התיקון

לשם שבו ספר הכללים ♦ מאמר אבני מלואים ואחלמה לספר הכללים בתחלתו סימן י - סימן יא

סימן י

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהפנימית דב"ן דסי' ט' אות ל"ו והם מערכה הג' אשר בהב"ן שבהב"ן דהמ"ס שבא"ק :

(לז)	(לח)	(טל)	(מ)
ע"ב	ס"ג	מ"ה	ב"ן
הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך המהיטבאל דמצד האימא שבא"ק הנשאר בהעקודים בשורש האימא אשר שם והוא בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ט' אות ל"ג	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך המהיטבאל דמצד האימא שבא"ק הנשאר בהאימא עצמה בהע"ב והס"ג שבה היינו בהע"ב וס"ג אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ט' אות ל"ד	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך המהיטבאל דמצד האימא שבא"ק הנשאר בהאימא ג"כ בהמ"ה והב"ן שבה והיינו בהמ"ה וב"ן אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ט' אות ל"ד	הוא האור דהדעת עלאה דמהיטבאל גופה אשר מצד האימא שבא"ק אשר נמשך וירד מהטבור דא"ק ולמטה במציאות האצילות עצמו

סימן יא

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהחיצוניות דב"ן שבסי' ט' אות ל"ו והם מערכה הד' אשר בהב"ן דב"ן שבהב"ן דהמ"ס שבא"ק

(מא)	(מב)	(מג)	(מד)
ע"ב	ס"ג	מ"ה	ב"ן
הוא שורש האור של מלכי העגולים דהנקודות אשר יצאו מהעינים דא"ק ולחוצן והיה נבלע ונשאר בעקודים בשורש האימא אשר שם והוא בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ט' אות ל"ג	הוא עצמות האורות של המלכי עגולים דהנקודות אשר יצאו מהעינים דא"ק והיה נבלע ונשאר בהאימא עצמה שבא"ק בהע"ב והס"ג שבה היינו בהע"ב והס"ג אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ט' אות ל"ד	הוא פנימית האורות של המלכי עגולים דהנקודות אשר יצאו מהעינים דא"ק והיה נבלע ונשאר ג"כ בהאימא עצמה שבא"ק והוא בהמ"ה והב"ן שבה היינו בהמ"ה וב"ן אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ט' אות ל"ד	הוא המלכי עגולים העיקריים דהנקודות אשר יצאו מהעינים דא"ק וירדו דרך כל העקודים ודרך כל פרצופי אימא שבא"ק וירדו משם מהטבור ולמטה והם הנקודות העיקריים

[אמנם בפנים הספר כלל ח"י עני' בסי' י"א וכן בסימנים הבאים תמצא שם בכמה דברים בזה פנים חדשות לגמרי]

לשם שבו ספר הכללים ♦ מאמר אבני מלואים ואחלמה

לספר הכללים בתחלתו סימן יב – סימן יג

סימן יב

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהשם מ"ה דלעיל סי' ו' אות כ"ג והם מערכה הג' אשר בהמ"ה דהמ"ה דהמ"ס שבא"ק

(מח)	(מז)	(מו)	(מה)
ב"ן	מ"ה	ס"ג	ע"ב
הוא האור דהדעת עלאה דמלך הדר העיקרי דמצד האבא שבא"ק אשר נמשך וירד מהטבור דא"ק ולמטה ובמציאות האצילות עצמו	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך מלך הדר דמצד האבא שבא"ק הנשאר ג"כ באבא עצמו והוא בהמ"ה והב"ן שבו והיינו בהמ"ה וב"ן אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך מלך הדר דמצד האבא שבא"ק הנשאר באבא עצמו בהע"ב והס"ג שבו והיינו בהע"ב והס"ג אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך מלך הדר דמצד האבא שבא"ק הנשאר בעולם העקודים בשורש האבא אשר שם והוא בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ו' אות כ"א

סימן יג

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהשם מ"ה דלעיל סי' ט' אות ל"ה והם מערכה הג' אשר בהמ"ה דהב"ן דהמ"ס שבא"ק

(נב)	(נא)	(נ)	(נט)
ב"ן	מ"ה	ס"ג	ע"ב
הוא האור דהדעת עלאה דמלך הדר עצמו דמצד האימא שבא"ק אשר נמשך וירד מהטבור דא"ס ולמטה במציאות האצילות העיקרי	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך מלך הדר דמצד האימא שבא"ק הנשאר נ"כ בהאימא גופה והוא בהמ"ה והב"ן שבה והיינו בהמ"ה וב"ן אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ט' אות ל"ד	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך מלך הדר דמצד האימא שבא"ק הנשאר בהאימא עצמה בהע"ב והס"ג שבה והוא בהע"ב והס"ג אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ט' אות ל"ד	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך מלך הדר דמצד האימא שבא"ק הנשאר בעולם העקודים בשורש האימא אשר שם והוא בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ט' אות ל"ג

סימן יד

ביאור פרטי השמות דהעסמ"ב אשר בהאו"א שבא"ק ובשורשי האצילות אשר בהם וכן התפשטותם אשר נתפשטו באצילות עצמו גופה

(נג)	(נד)	(נה)	(נו)
העסמ"ב שבעצמות דהאו"א הכלליים העומדים בו מהגרון עד הטבור הנה הם הד' פרטי שמות עסמ"ב אשר בהשם ס"ג דס"ו אות כ"ב והד' פרטי שמות עסמ"ב אשר בהשם ס"ג דס"ט אות ל"ד והוא המערכה הראשונה שבהם גופה עיקר עצמותם גופה היינו בחי' האו"א והזון הפרטיים שבהם	העסמ"ב ושרשי כל האצילות אשר באו"א עלאין וישו"ת שבא"ק הנה הם הד' מיני ס"ג אשר בסי' י"ב אות מ"ו ובסי' י"ג אות נ' ושבסי' ז' אות כ"ו ושבסי' י' אות ל"ח והנה הם המערכה השניה שבהם בערך העסמ"ב דעיקר עצמותם גופה אמנם מגילויים הנה הוא רק המערכה הראשונה הגילוי הראשון אשר נתגלו האו"א הכלליים שבא"ק לצורך האצילות והנה כ"ז הוא רק מהטבור ולמעלה כי הנה הוא רק שורש האצילות אשר נתגלה ועומד בהאו"א עלאין וישו"ת שבא"ק בהם עצמם גופה	העסמ"ב דשרשי כל האצילות אשר בהזון דאו"א עלאין וישו"ת שבא"ק הנה הם הד' מיני מ"ה אשר בסי' י"ב אות מ"ז ובסי' י"ג אות נ"א ושבסי' ז' אות כ"ז ושבסי' י' אות ט"ל והוא המערכה השלישית בערך העסמ"ב דעיקר עצמותם גופה אך מגילויים הנה הוא רק המערכה השניה שהרי הוא הגילוי השני אשר ירדו ונתגלו בהם או"א הכלליים שבא"ק גם בהזון שלהם לצורך האצילות וירדו בהם מגילוי לגילוי אמנם כ"ז הוא ג"כ רק למעלה	העסמ"ב אשר נתפשט מהאו"א הכלליים שבא"ק בכל המציאות העיקרי דהאצילות גופה הנה הם הד' שמות ב"ן אשר בסי' י"ב אות מ"ח ובסי' י"ג אות ג"כ ושבסי' ז' אות כ"ח ושבסי' י' אות מ' והנה הם המערכה הרביעית מהאו"א הכלליים שבא"ק בערך העסמ"ב דעיקר עצמותם גופה אך מגילויים הנה הם רק המערכה השלישית והוא גילויים העיקרי אשר נתפשטו וירדו בהם בכל המציאות דהאצילות ממש שהוא מהטבור דא"ק ולמטה והנה היה מתפשט ונכלל ומתייחד עמהם ג"כ כל כללות העסמ"ב אשר בסי' ח' וכל כללות
העסמ"ב שבסי' י"א כי כ"ז הוא כל המציאות דהאצילות העיקרי הנמשך ויוצא מהאו"א הכלליים שבא"ק ומתפשט ועומד מהטבור דא"ק ולמטה עד סוף רגליו			

עד כאן האבני מלואים שבתחילת הספר אמנם הוא רק בבחי' נצוצי אור דכוכבים קטנים בערך תוקף האור שבעיקר קוטב גלגל השמש עצמו כן הוא דברינו כאן בערך עומק הדרוש אשר בפנים הספר כלל ח"י ענ"י ודברינו כאן הם רק ממערכות הקצרות אשר בספר הדע"ה חלק א' דרוש ד' שבתחילת כל ס' שם [אמנם הנה באו כאן באיזה שינויים ותיקונים ע"פ עומק הדרושים שהעלינו בהספר שלפנינו] ועיין שם בביאור הדברים בכל ס' וסי' ועיקרם הנה הוא בהספר שלפנינו כלל ח"י ענ"י בעומק וארוכה הרבה ע' שם ותמצא נפלאות תמים דעים ית"ש לעד ולעולמי עולמים
אמן ואמן:

ספר הכללים

הקדמה

ב ע"א

הם נבחנו כל א' ג"כ בכללים ובפרטים לאין חקר, כי הע"ב וס"ג הכלליים דא"ק אשר מקרקפתא עד טבורו, הנה הע"ב הוא מדרגה בפנ"ע הכולל ג"כ פרטי אורות דהעסמ"ב רבים אין חקר, אלא כי שם אין לנו רשות לדבר בזה מאומה¹ כנודע. והס"ג הכללי אשר הוא מהמ"ס רישא תליתאה² שבו עד טבורו, הנה הוא מדרגה בפנ"ע הכולל ג"כ פרטי אורות דהעסמ"ב רבים אין חקר, והוא כל אורות דהאח"פ אשר כל א' הוא ג"כ בבחי' מדרגה בפנ"ע הכולל כמה פרטי אורות רבים דהעסמ"ב. ועד"ז המ"ה וב"ן הכללים אשר מטבורו עד סוף רגליו, שהם כלל כל הנקודות וכל אורות התיקון אשר האצילות הוא כלילותם, הנה כל א' הוא מדרגה בפנ"ע הכולל פרטים רבים דהעסמ"ב. אמנם כל מדרגה עליונה הנה היא כללי בערך התחתונה, כי האחדות שבה הוא יותר עצום והיא בשם אחד כללי נגד התחתון, ולכן נקרא כל מציאות א"ק אשר מטבורו ולמעלה בשם ע"ב וס"ג הכלליים, כי אין היכר למטה מחלוקי ההבחנות והפרטים שבו, הגם שבמציאותו גופה הנה הוא נבחן במדרגות כללים ופרטים לאין קץ. והם ג"כ רק כללי ופרטי שמות דעסמ"ב, אלא שהעסמ"ב אשר שם הם במדרגה יותר נעלה ומרומם הרבה משום גודל קרבותו לאור א"ס, והם מיוחדים באחד, ולכן הם נעלם מלמטה מאד הגם שישנם שם עכ"פ.

אמר שלמה הנה אחר שעזרנו הקב"ה לבאר את כל סדרי התפשטות הא' והב' אשר להעקודים ולהאצילות, את כל סדר ההשתלשלות שלהם אשר מרום חביון עוזו ית"ש עד מציאותם האחרון, הנה הערני הקב"ה לבאר מעתה את קישורם ויחודם בא"ק, כי הרי כתב הרב בעגו"י (סוף ענף ב) כי א"ק הוא כולל את כל העולמות כולם, ועל זה נבאר את סדר כלילותם בו ויחודם בו בפרטות.

והנה נודע הוא שכללות א"ק הנה הוא ד' שמות כלליים, ע"ב וס"ג הכלליים, והם מקרקפתא שבו עד טבורו, ושם הוא כללות כל העקודים הכולל את כל אורות האח"פ. והמ"ה וב"ן הכללים, והם מטבורו עד סוף רגליו, ושם הוא כלל כל האצילות הכולל כל אורות הנקודות והתיקון. והנה כל אור פרטי אשר הן מאח"פ והן מהנקודות והתיקון, הרי נודע הוא שיש לכל א' שם בפנ"ע בהד' שמות עסמ"ב: אם ע"ב, או ס"ג, או מ"ה, או ב"ן. כי השם הוא עצמותו ומציאותו, והוא עצמו לא זולת, אלא שכל א' עומד במעלה ובמדרגה בפנ"ע לפי ערך זוהר אור דא"ס שבו. כי כל מדרגה שהיא יותר עליונה הנה היא נעלה ומרומם באור קדושתו ית"ש לפי ערך קרבותו לאור א"ס ית"ש. אמנם כל המדרגות כולם הנה

מאיר הלשם

י' בכל הנאצלים כולם כי הוא הנביעו עצמו דאור א"ס, ע"כ.
2. עי' אד"ו רפח ע"א.

1. שהרי הוא אורא דלא אתפס (עי' ז"ח ע ע"א, וע"ח טנת"א)
(א). ועי' לעיל ח"א מג ע"א, ז"ל, מאורא עיקר היחוד דא"ס

ג לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י ואחלמה

הקדמה

בע"ב

ובמציאותם נתגלה הוא, והוא והם כולו חד. והגם שעיקר הדברים הללו כבר כתבנו אותם בספר הדע"ה ח"א דרוש ד', אך שם הנה לא הזכרנו מאומה מענין התפשטות הא' והב' אשר להנקודות והאצילות כי הוא אינו מענין הספר שם, וכאן הארכנו בזה הרבה, וגם באורות העקודים הנה קצרנו שם מאד וכאן ניתוסף בהם כמה דברים עמוקים עד שנעשה כל הדרוש כמעט לפנינו חדשות. אמנם עכ"ז הנה ישנם שם כמה דברים ג"כ אשר לא כתבנו כאן כדי למעט הכפל בכל האפשרי, והמעייין בזה ובזה ימצא חדשות ונצורות אשר יאירו עיניו בהם בעה"ש.

והנה סדרנו כל הדרוש שלפנינו ע"פ אותו הסדר והסימנים אשר כתבנו שם זולת סי' ט"ו, אשר שם הנה לא כתבנו אותו כאן כלל מפני הכפל, אך הסי' י"ד אשר שם הנה חלקנו אותו כאן לשנים לסי' י"ד וט"ו, והארכנו בזה להצורך לענין הספר שלפנינו, כי הדרוש הזה הוא יסוד כל הספר, ובו יתבאר על כל התפשטות הא' והב' וכן שורש הפנימי דכל א' אשר הן להעקודים והן אשר לאורות הנקודות והתיקון, את מציאותם דכל א' היכן שהם נמצאים, ותלייתם דכל א' במקורן ושורשן ובשורש שורשן, וכן יציאתם והמשכתם הנה את כולם בשם יקרא, ומציין את מקומם בכל א' דהעסמ"ב בפרטות. ובכ"ז יאירו עיניך בכל דברי הספר, כי הדרוש הזה הוא יסוד הספר כולו וכן הוא כלל הספר כולו.

והנה התחלנו לדבר מהרישא תליתאה דהא"ק, שהוא המ"ס שבו, כי המ"ס הוא הס"ג הכללי כמ"ש בתיקונים (קמא ע"ב) מוחא סתימא

והנה ע"פ זה הנה נסדר עתה את הס"ג הכללי דא"ק אשר הוא שורש הכל, וממנו הנה יש לנו רשות לדבר בו. הנה נסדר אותו בד' שמות עסמ"ב ונבאר על כל שם ושם את פעולתו ושימושיו, וכן נבאר ע"פ זה איך שהוא שורש הכל אשר ממנו יוצאים כולם, היינו כל העקודים כולו הכולל את האורות דאח"פ. וכל א' הרי הוא מיוסד ג"כ על ד' שמות עסמ"ב, כי השמות הם המציאות דכ"א כנז'. והרי הנה אורות האזניים בכלל מיוסד על ד' שמות עסמ"ב, וכן אורות החוטם בכלל, וכן אורות הפה בכלל. ויתבאר על כל שם ושם הכללי דכל א' את פעולתו ושימושיו וסדר יציאתו והמשכתו משורשו אשר בהס"ג הכללי.

והנה מהעקודים הרי יוצא ונעשה בא"ק ג"כ בחי' או"א שבו, ע"ד או"א דאצילות שהם יוצאים מהי"ג תיקוני דיקנא וכמו שבארנו בספר הדע"ה ח"א דרוש א' סי' ד'.³ ומאותן האו"א שבא"ק הנה יצאו כל אורות הנקודות והתיקון כמו שבארנו בספר הדע"ה שם דרוש ב' ג'. והנה אותן או"א הנה הם כלולים כל א' ג"כ מד' שמות עסמ"ב, ויתבאר לפנינו שימושיו ופעולתו דכל א', וכן סדר יציאתו דכל א' ממקורו אשר בהס"ג הכללי. ועד"ז הנה יתבאר לפנינו בכל אורות הנקודות והתיקון אשר הן מצד האבא שבא"ק ואשר הן מצד האימא שבא"ק, העסמ"ב דכל א' שימושם וגילויים וסדר יציאתם והמשכתם מהאו"א, וכן ממקורם אשר בהס"ג הכללי עד מציאותם העיקרי אשר באצילות.

ובזה יתבאר לנו איך שא"ק הנה הוא נאחז ומיוחד בכל העולמות כולם כמ"ש הרב בעגו"י (ענ"ד), כי במציאותו נמצאו הם,

מאיר הלשם

מקור האורות של אח"פ או ת"ד, (ב) תיקון או"א על ידי הארה מאח"פ או ת"ד.
ועי' בבהגר"א על ספד"צ ג ע"ג ד"ה תיקון של שם הגר"א מזכיר את תיקון חב"ד דאצילות, וכותב על זה רבינו בגליונותיו ז"ל, היינו או"א ומזלין, ע"כ. דהיינו שהת"ד הם המכריעים בין ב' הצדדים של או"א, והמה גופא שורש תיקונם.

3. ז"ל שם (אות ו), האו"א הנה הם יוצאים רק מהמ"ה ובין דהמ"ס, ועי' האח"פ שבא"ק, וכן עי' הי"ג ת"ד שבא"א. כי האורות דאח"פ שבא"ק, והי"ג ת"ד שבא"א הם האמצעים בין המ"ס דכל א' להאו"א שבכל א'. ונמשכים ומתהווים האו"א שבכל א' מהמ"ה ובין דהמ"ס עי' האמצעים דהאח"פ והי"ג ת"ד, עכ"ל.
למימרא, שיש כאן ב' בחי': א) התהוות או"א על ידי

ב ע"ב

לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה ג

ב ע"ב

הקדמה

עתיקא לא אתגלייא אלא רישא בלחודוי⁸, כי כל מה שלמטה מרישיה הנה הוא מתלבש בהאורות היוצא ממנו, ואינו מתגלה רק בהם ועל ידיהם, והנה הם כל הט"ו מיני עסמ"ב אשר יתבאר בהדרוש שלפנינו, שהם כולם רק בהאורות שיצא ממנו, כי הם כולם רק גילויי, וכמו שאמרנו לעיל כי במציאותו נמצאו הם ובמציאותם נתגלה הוא.

והנה תמצא בהדרוש הזה ט"ו סימנים, והם ט"ו מערכות דהעסמ"ב, וכל סימן הוא בד' אותיות, אות על כל שם, והם ס' אותיות לדעת על כל מדרגה ומדרגה ועל כל שם ושם שבו באיזה אות שהוא נמצא, כי בזה הוא נקל לפני לציין כל אחד על חבירו, ויתברר עי"ז כל א' בלב המעיין בכל חלוקת מדרגתם. וגם בכל אות ואות שיתארכו הדברים בו הנה חלקתיו לסעיפים קטנים כדי ליתן רווח בין פרק לפרק. והנה נתחיל לדבר מהד' שמות עסמ"ב הכלליים שבהמ"ס דהא"ק, הרישא תליתאה שבו, כי הוא התחלת הס"ג הכללי אשר יש לנו רשות לדבר בו (טנת"א א). ונבאר את כל שם ושם שבו בפנ"ע, ובאות מיוחד לכל א' ועד"ז כולם, וזה החלי בעזר צורי וגואלי למען שמו יתברך ויתעלה לעד אמן ואמן.

אתקרי אין סוף⁴ דאתפליג לתלת מוחין דאינון י' י' דאתרמיזו בהאי שמא יו"ד ה"י וא"ו ה"י⁵. והנה הוא הס"ג הכללי דהא"ק אשר יש לנו רשות לדבר בו. והנה הוא מוחא חדא דכליל תלת (ע' אד"ר קמ ע"א⁶) שהוא חב"ד רזא דמתקלא. והוא מ"ש התיקונים הנז' דאתפליג לתלת מוחין, ור"ל שהוא כולל תלת מוחין, ואלין תלת הם מתפרשין לד' וכמו שאמרו באד"ז (רפח ע"ב) בגין דהאי חכמתא סתימאה דביה מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע, והן ג' הוי"ות, ע' הגר"א בספד"צ בתחילתו (א ע"ד⁷), ולכן הנה התחלנו ממנו לבאר בו ד' שמות עסמ"ב. והם עסמ"ב הכלליים שבו, שהם שורש השרשים לכל העולמות כולם, ובארנו את כל שם ושם שבו על מה שהוא מרמז, ר"ל על מה שהוא בבחי' שורש השרשים אליו.

אמנם הנה זולת המ"ס, ר"ל מהמ"ס ולמטה, הנה לא בארנו עוד שום בחי' ד' שמות עסמ"ב בא"ק עצמו מאומה, אלא רק בהאורות היוצאים ממנו, וכגון בהעקודים והאו"א שבו, וכן כו' וכו'. אבל בא"ק עצמו, הנה לא בארנו בו שום ד' שמות עסמ"ב אלא רק בהמ"ס שבו וכנו', כי הוא ע"ד שאמרו באד"ז (רפח ע"א) ודאי בהאי

מאיר הלשם

4. תרגום: ומוח אחד השוקט על מכוננו וכולל את כל הג' מוחין.
7. ז"ל: התחלת התיקון בע"ק, אמר שם (דף רפח ע"ב) בגין דהאי חכמתא סתימאה דביה מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע, שהן ג' הוי"ות, וכל הוי"ה בעצמה ג"כ מתקלא.
8. תרגום: בזה העתיקא אינו מגולה כי אם ראשו בלבד.

4. ע' מלואים אותיות (א) ו(יא), וכן בהגר"א בסד"צ א ע"ב ד"ה דצניעותא, ודברינו שם.
5. תרגום: המוח הסתום נקרא אין סוף נחלק לג' מוחות שהם י' י' י', שנרמז בשם זה יו"ד ה"י וא"ו ה"י.
6. וז"ל: וחד מוחא שקיט על בורייה דכליל כל תלת מוחי.

כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י

סימן א

אות א

שם ע"ב

מיוחד עם הקד"א רישא תניינא¹⁰, הנקרא אין¹¹ לגודל העלמו, ועי"ז הנה הוה אותו הע"ב ג"כ מכלל הע"ב הכללי דקרקפתא אשר לא ניתן רשות להבחין בו שום הבחנות מחולקות כלל. והרי נמצא כי אותו הע"ב אשר אמרנו שהוא הכתר והחכמה דהמ"ס, והוא בחי' או"א עלאין דהמ"ס הכלול בהכתר שבו, הנה הוא נשאר נעלם ולא נתגלה הוא למטה כלל. והנה מקומו בהגלגלתא הנה הוא בהמות עצמו, בהתחלת וראשית המוח, כי הוא ראשית המ"ס כנז'. והנה הוא שורש השרשים לכח הראייה, כי הראייה הוא מחכמה כנודע, וכמ"ש הרב באח"פ (פרק א). אמנם הוא כי כאן בהמ"ס ובהע"ב דהמ"ס, הנה הוא רק שורש השרשים אשר לזה, שהוא כח הפנימי

הנה המ"ס דא"ק הרישא תליתאה שבו, הנה הוא הוי"ה שלימה כלול מד' שמות עסמ"ב וכנ"ל בהקדמת דברינו, ולזאת נבארם בסי' זה אחת לאחת. ונבאר עתה את הע"ב שבו. ונאמר, כי הנה הע"ב שבהמ"ס דא"ק, אשר הוא מהאות י' דהשם הוי"ה הכללי שבו, והוא התחלתו הראשונה. כי הי' הוא החכמה⁹, ובו מרומז גם הכתר בקוצו של י', כנודע (ע"ח עגו"י ה). והע"ב שהוא התפשטות אורו וגילוי של הי', הנה הוא בחי' או"א עלאין שבהמ"ס, והוא כלול בהא"א שהוא הכתר שבו, המרומז בו בהוי"ה פשוטה דהע"ב וכן בקוצו של י' כנז'.

והענין הוא, כי הנה אותו הע"ב הנה הגם שהוא מהמ"ס רישא תליתאה, עכ"ז הנה הוא

מאיר הלשם

הכינוי "אין" לרישא תנינא ולא לרישא קדמאה. והנראה ליישב שהוא מכיוון שעיקר התגלות הרדל"א הוא באורא. ועי' מש"כ במאיר הספרא בביאור דברי הגר"א על ספד"צ א ע"ב בענין רעוא דרעוין. ועי' בהגר"א על תז"ח יח ע"ד ז"ל, רדל"א נק' אין, לפי שהוא אין מושג כלל כלל. ועי' עוד הקדו"ש ש"ז פ"א אות ו', וע"ח שמ"ב פ"א.

9. עי' מלואים אות (א), וכן אות (יא).

10. עי' אד"ז רפח ע"א.

11. עי' א"ז רפח ע"ב: ע"ק אקרי אין דביה תלייא אין, עכ"ל. דהיינו שבו תלוי הרדל"א, דהיינו שבו מתלבש הרדל"א (ועי' ב"ע טז ע"ב). ועי' בהגר"א על ספד"צ ד ע"ב ד"ה ומחסד. אמנם לכאורה יש להקשות מ"ט מייחס כאן את

לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה ה

גנ"ב

סימן א אות א שם ע"ב

דענינינו הרי הוא כלול ומיוחד בו. הנה ע"ז הנה נעשה אותו הע"ב להנביעו דאור א"ס, ומתפשט על ידו אור א"ס להתייחד בכל מה שהאציל ממנו ולמטה להיות הוא עצמו ית"ש לעולם המקום והנושא לכל העולמות כולם, והוא לבדו תמיד המהוה הכל והמנהיג את הכל, כי הוא הנשמה לנשמה לכולם אשר בלעדו אין דבר לעולם, כי הוא יסוד כל נמצא ושורש פנימי לפנימי לכל נברא, וכמו שהארכנו בזה לעיל כלל ב'. וכ"ז הוא ע"י אותו הע"ב דענינינו, כי על ידו הנה הוא מתפשט ומתייחד בכולם. והרי נמצא כי אותו הע"ב הנה הוא באמת שורש השרשים של הכל, והוא שורש כללי אשר על ידו הנה נתגלה א"ס ית"ש בכל גילוייו כולם, שהוא בכל המציאות כולו ובכל המעשים כולם.

אמנם הוא, כי הנה היחוד דאור א"ס ית"ש אשר בכל הנאצלים כולם ע"י אותו הע"ב דענינינו, הנה לפעמים מתגלה בו ולפעמים מתעלם בו. והוא תלוי באופן יחודו בהקד"א אשר אמרנו, כי כאשר שמתייחדים שניהם בכל עצמותם ופנימיותם, הנה אז הנה מתגלה על ידו ומתראה היחוד דאור א"ס בכולם, ומתנהג ע"ז המציאות כולו למעלה מן הטבע ולמעלה מן המדה¹³. אבל כאשר שיחודם זה בזה הוא אינו בכל עצמותם כהראוי, והוא רק בבחי' יחוד החיצוניות לבד, הנה אז מתעלם הגילוי דאור א"ס גם באותו הע"ב אשר הוא שורש הכל, ומתנהג אז המציאות כולו רק ע"פ הטבע והמדה הראוי לכל א'. אמנם כי בבחי' חיצוניות הנה הם מתייחדים תמיד עכ"פ, ומקבלים אור א"ס בצמצום ובהעלם לעולם עכ"פ, כי בלתי זה אי אפשר להעולמות כולם להתקיים כלל אפי' כרגע, כי רק הוא ית"ש יסוד הכל לעולם כנו'.

וענין הב' בחי' דיתודם והגילוי דאור א"ס אשר ע"פ זה, הנה הוא ע"פ שני סיבות. כי

הנעלם העומד בהמ"ס עצמו בפנימיותו אשר עדיין לא נתפשט כלל, והוא למעלה מגבול העינים הרבה, ולא נתגלה למטה הוא עצמו להתפשט ולצאת בראיית העינים אלא רק אחר שנתלבש בהשם ס"ג דאות ב' שיתבאר בסמוך, ואחר שמתגלה הוא ג"כ בהע"ב שבו, שהוא הע"ב דאות ה' וכמו שיתבאר לקמן סי' ב'.

והנה במה שאמרנו שאותו הע"ב דהמ"ס הנה הוא החכמה שבו, והוא בחי' או"א עלאין שבו, הנה הוא בזה שורש ג"כ להמציאות דהאבא הכללי שבא"ק העומד בו מהגרון שבו עד החזה שבו כנודע בדברינו. ובפרט כי הרי אמרנו שאותו הע"ב הנה הוא מיוחד בהקד"א הרישא תניינא, ונודע הוא מהגר"א בספד"צ (פ"א ד ע"ג ד"ה ואבא מקבל) שהרישא תניינא שבא"א דאצילות הנה הוא השורש להאבא דאצילות. והנה כן הוא בענינינו, כי אותו הע"ב ע"י שהוא מיוחד בהקד"א רישא תניינא שבא"ק, הנה הוא השורש להאבא שבא"ק. אמנם הוא, כי הוא אינו שורש להאבא בהדיא ובמכוון אלא רק ע"י הס"ג דאות ב', שהוא שורש העקודים וכמו שיתבאר לקמן אות ב', וע"י המ"ה דאות ג' שהוא שורש החג"ת שבו, וכמו שיתבאר לקמן אות ג'. והוא ג"כ ע"ד האבא דאצילות שיציאתו הנה הוא מהי"ג ת"ד מהמזל עליון ומהחג"ת דא"א וכמו שיתבאר בזה עוד לקמן. והרי עכ"פ הוא, כי אותו הע"ב הנה פעולתו ושימוש הוא כי הוא שורש השרשים וכח הפנימי לאור הראייה דעינים, וכן הוא ג"כ שורש השרשים למציאות האבא שבא"ק.

אמנם הוא כי הנה עיקר שימוש הנה הוא באמת לענין אחד עוד יותר נעלה הכולל ג"כ מב', והיינו כי ע"י שאמרנו שהוא כלול ומיוחד עם הקד"א רישא תניינא, אשר שם הוא סוד אור הגנוז¹², שהוא אור האוירא הנגנז בקד"א, והע"ב

מאיר הלשם

12. ע"י לקמן כט ע"ד וכן ח"א ריש יז ע"ב שזה נגנז בקד"א, וע"י דברי הזהר מלואים אות (ב). 13. דהיינו שאינו מתנהג עמו לפי מעשיו וכפי המגיע לו ע"פ הדין אלא לפנים משורת הדין ובבחי' וחנותי את אשר אחזק.

ו לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י ואחלמה

סימן א אות א שם ע"ב

גנ"ב

עלאה רזא דמתקלא¹⁶, שהוא מאור הגנוז והוא מרזא דאור א"ס וכן"ל ענ"ח אות ג' ד'. הנה כ"ז יצא ונעשה ג"כ רק ע"י היחוד דאור א"ס ית"ש אשר מתייחד בהע"ב דאות א' דענינו. והרי רק עי"ז הנה נעשה ג"כ כל התקון דמעשה בראשית, וכן עי"ז הנה נמשך סוד כל המאורות כולם אשר מלעילא לעילא, סוד הי"ג חוורתא¹⁷ והש"ע נהורין¹⁸ דהפנים הנמשך מהם, וסוד הי"ג נימין¹⁹ והתר"ץ עמודי אור²⁰ הנעשה מזה, אשר הוא סוד ברית אבות²¹ וישראל וסוד כל התורה כולו, וכן סוד הי"ג ת"ד הי"ג מדות הרחמים שנקראים כל טובי²², שבהן מתנהג העולם, וכן גם כל התיקונים והיעודים דלעתיד דסוד לויטן נחש בריח ונחש עקלתון²³. הנה כ"ז הוא הכל רק מהיחוד דאור

לפעמים הנה הוא ע"י מעשה וזכות התחתונים¹⁴, ונמשך אז חלוקי השינויים בסיבתם אשר מלמטה למעלה, ותלוי אז אופן הגילוי דאור א"ס לפי ערך יחודם דהע"ב עם הקד"א. אך לפעמים הנה הוא ע"פ כבשי דרחמנא¹⁵, שהוא ע"פ הנהגתו הנעלמה ית"ש המשגיח ומנהיג את הכל תמיד לכוונת תכלית תיקון האחרון, ונעלם תהלוכות הנהגה הזה מכל בריה, והוא נמשך ובא מעילא לתתא. ואז הנה תלוי אופן יחודם דהע"ב עם הקד"א ע"פ הגילוי דאור א"ס ית"ש שבהם והבן כ"ז.

והנה מבחי' היחוד דאור א"ס ית"ש אשר אמרנו, שהוא ע"י הע"ב דענינו, הנה מזה נמשך ויצא ג"כ כל אור התיקון דהמ"ה אשר על ידו נתקנו כל מעשה בראשית, והוא אור הדעת

מאיר הלשם

22. שמות לג יט. והנה מצאתי בחינה זו נזכרת רק בבהגר"א על ספד"צ ג ע"ד.

ועי' זהר ח"א קטש ע"א: ויהו"ה ברך את אברהם בכל דמתמן נפקין כל ברכאן וכל טיבו, ע"כ. ועי' ביאורו בספה"ק מקדש מלך, ד"ה כל טיבו, ז"ל, הוא ג"כ מסוד החסד ברכה וטוב כנודע, והם ב' בחי' מהיסוד על ידי החסד, הא' ברכה והיא למלכות והיינו וברכות לראש צדיק להשפיע למלכות שהיא בריכה לברכה הנשפעת מהחסד על ידי היסוד הנק' ברוך, והוא מקור לברכה והטוב מעצם היסוד הנק' טוב על ידי החסד, ומשם המלכות נקרא טובה, ולעולם טיבו וברכאן מכל הספירות על ידי חסד ומוצאם ע"י היסוד (אור יקר). הם הגבורות שהם יין המשמח, א"נ הוא מוח הדעת (מ"מ), עכ"ל.

ועוד עי' בספר הליקוטים (כי תשא פרק לד): אני אעביר כל טובי על פניך, ר"ל הארת טובי, שהוא שם יהו"ה והכולל, כמנין טובי. והוא סוד כ"ז אותיות, זה אעביר על פניך, אבל הפנים בעצמם לא תוכל לראות, הם פני החכמה שתומה. וראית את אחורי ופני לא יראו, אחור החכמה היא הבינה, ומשם תשיג כל טובי, שהם כ"ז אותיות החכמה שמתגלים שם, אבל בחכמה עצמה לא תוכל לראות. ובינה זאת היא בינת א"א, אבל החכמה שתומה שהם פני הבינה, (נ"ל החכמה) לא תוכל להשיג. אבל מה אעשה בשבילך, ארד מעוטף במקום שאתה שם, במקום שיש לך אחיזה שם אשב עמך מעוטף, שנאמר וירד ה' בענן, ר"ל מעוטף בענן, ויתיצב עמו שם, במקום שהיה אחיזה למשה, שהוא בבינה, ויקרא בשם יהו"ה.

23. עי' ספד"צ (פרק א יא ע"ב) גלופי דגלופין כחיו דחויא.

14. עי' מש"כ בבהגר"א על ספד"צ ח ע"ב ד"ה דעד, שאין אזני א"א מתגלים, שכן אין מעשי האדם משפיעים עד לשם. ועי' מש"כ רבינו בספר הדע"ה ח"ב קלז ע"ד, שאעפ"כ אין התפילות מגיעים לשם, אבל יחודים וכוונות אכן מגיעים לשם.

15. עי' ברכות י ע"א: בימים ההם חלה חזקתו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו כה אמר ה' (צבאות) צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה וגו' מאי כי מת אתה ולא תחיה מת אתה בעולם הזה ולא תחיה לעולם הבא אמר ליה מאי כולי האי אמר ליה משום דלא עסקת בפריה ורביה אמר ליה משום דחזאי לי ברוח הקדש דנפקי מינאי בנין דלא מעלו אמר ליה בהדי כבשי דרחמנא למה לך מאי דמפקדת איבעי לך למעבד ומה דניחא קמיה קודשא בריך הוא לעביד אמר ליה. ועי' מלואים אות (ג).

16. עי' בהגר"א בריש ספד"צ, שהוא כללות ענין התיקון.

17. ע"ח שער א"א פרק ה.

18. עי' ע"ח שער אח"ך ה' ושער א"א יג.

19. עי' אד"ר קטש ע"א, וע"ח שער א"א פרק ה.

20. עי' שעה"פ חבוקק וע"ח שער ז' פרק א', שמביאים כי מקורו הוא מספר הבהיר. והנה לא מצאתיו שם, אמנם מצאתיו במסכת אצילות וכן בתפילת ר' נחוניא בן הקנה. ועי' עוד בבהגר"א על ספר יצירה יד ע"א, ועי' פת"ש נתיב א"א פתח יג.

21. עי' ספר הקדו"ש בליקוטים שם ליקוט א', ועי' תיקו"ז קה ע"ב.

לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה ז

ג'נע"ג

סימן א אות ב שם ס"ג

(מנחות כט ע"ב) כך עלתה במחשבה לפני, וכמו שכתבנו כ"ז בספר הדע"ה.

כלל של דבר, כי אותו הע"ב דאות א' דעניינו שהוא הע"ב דהמ"ס, ע"י אור א"ס ית"ש המיוחד בו, הנה הוא יסוד הכל לכל מה שהיה והיה ויהיה, ועליו אמרו בספד"צ (פ"א ד ע"ב) ביה סליקו וביה סלקין דלא הוו והוו ויהוין²⁶, אמנם הוא עצמו הנה הוא נעלם עתה מאד, ואור עצמותו גופה הנה הוא לא נתגלה עדיין מעולם לא בהתפשטות הא' ולא בהתפשטות הב', כי גם הגילוי דכל אור התיקון הנה הוא ג"כ רק מאור המ"ה דאות ג' כמו שיתבאר לפנינו בעה"י, אבל הע"ב דאות א' הנה הוא לא נתגלה מעולם למטה כלל, הגם שהכל הוא ממנו והוא יסוד הכל, אבל הוא עצמו אין גילוי לאורו מאומה וכנ"ו ודי בזה. ומעתה נלך לביאור הס"ג, שהוא הס"ג דהמ"ס שבא"ק, למען שמו יתברך ויתעלה לעד אמן ואמן.

ג'נע"ג

א"ס ית"ש אשר בהע"ב דאות א' דעניינו, שהוא הע"ב דהמ"ס. והרי הנה אותו הע"ב שורש כל הגילויים דאור א"ס ית"ש, אשר בו משתמש א"ס ית"ש בכל גילוייו כולם אשר מן העולם ועד העולם.

אמנם הנה מאחר שנגזז אור הראשון, הרי נתעלם כל אלו אורות הנפלאים, וכל שימושם עתה הוא בהעלם מאד ע' זוה"ק תרומה (קמט רע"א²⁴ קסו ע"ב²⁵), אך עכ"ז הנה נמשך כל הנהגה כולה עתה ג"כ רק ע"י אותו הע"ב דאות א' דעניינו מאור א"ס שעומד בו בהעלם לעולם עכ"פ. כי בהעלם הנה הוא לעולם שורש הכל גם עתה תמיד, וזכר כל המעשים לפניו הוא בא (תפילת ר"ה), כי כל עליית מ"ן העולה מפנימיות כל הנשמות, הוא מגיע עד שם, וכן שם היה עליית המ"ן דהנקודות כולם בהסתלקות הא', והוא אשר הוציא אותם דרך העינים, ושם הוא סוד המחשבה הנעלמה על כל מה שנעשה תחת השמש, ובסוד

אות ב

שם ס"ג

הטבור שבהמ"ס עצמו, כי כל א' הוא כלול מכל הבחי' כנ"ו.

אמנם הוא, כי הנה אותו הס"ג הנה הוא באמת עיקר המציאות והגילוי דכל המ"ס כולו, שהוא הרישא תליתאה שבא"ק, כי הע"ב דאות א' הנ"ל הרי אמרנו כי הוא כלול ומיוחד עם הקד"א, רישא תניינא הנקרא אין, והוא ג"כ עדיין מכלל הע"ב הכללי דקרקפתא, אך הס"ג הנה הוא עיקרו,

הוא הס"ג דהמ"ס שבא"ק, שהוא מהה' ראשונה דהשם הוי"ה הכללי, שבו התפשטות אורו וגילוייו של הה' ראשונה הנתגלה לעשר, והוא העשר אותיות דהשם ס"ג שבו, והנה הוא הבינה דהמ"ס שבא"ק, בחי' האימא הכללית שבהמ"ס עצמו, כי כל א' הוא כלול מכל בחי' הפרצופים כולם כנודע. והוא בחי' ישסו"ת שבו²⁷, העומד בו מהחזה שבו עד הטבור שבו, ר"ל מהחזה עד

מאיר הלשם

פ' ששם עולים כל מ"ן. ועיי"ש בבהגר"א הו"ד במילואים אות (ו).
27. ע"י אנ"כ ט שאימא היא כללות ישסו"ת.

24. ע"י מלואים אות (ד).

25. ע"י מלואים אות (ה).

26. תרגום: בו עלו ובו עולים שלא היו והיו ויהיו.

ח לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה

סימן א אות ב שם ס"ג

ג ע"ג

ולפנים לצד הפנים ומעט למעלה מכנגד האזניים, והוא שורשו ר"ל שהוא שורש דכח השמיעה שבהאזניים, ולכן הוא מקומו מעט למעלה ולפנים, והוא מה שאמר הרב (טנת"א א) שהס"ג הכללי הוא מן האזניים ולמטה, ור"ל שהוא שורש דכח השמיעה שבהאזניים, אבל הוא עצמו הנה הוא באמת לפנים מן האזניים ולמעלה מכנגד האזניים, אלא שממנו נמשך כח השמיעה והוא שורשו. אמנם הוא בעצמו הנה הוא רק קלא דלא אשתמע, והוא קלא פנימאה דלא פסיק לעלמין, קול גדול ולא יסף (דברים ה יט), והוא מסוף העולם ועד סופו, שהוא קול ההולך בפנימיות כל הגוף ובאטימו דאודנין שמעין ליה³¹, והוא קול הברה הנשמע בסתימת האזניים, ע' זוה"ק בראשית (נ ע"ב)³² ויגש (רי ע"א)³³ ובתז"ח (דף נ' ונ"א ובהגר"א שם)³⁴.

והוא עיקר המ"ס רישא תליתאה, [כי מהחג"ת ולמטה, ר"ל מהחג"ת דא"ק ולמטה בהעולמות דא"ס²⁸, וכן באצילות מחג"ת דא"א ולמטה, הנה שם הוה עיקר כל פרצוף, רק החג"ת שבו שהוא המ"ה שבו, וכן שם הוא רק שליטת המ"ה, אבל למעלה מהחג"ת הנה שם הוא עיקר כל פרצוף הבינה שבו שהוא הס"ג שבו, וכן שם הנה הוא שליטת הס"ג²⁹. וכן הוא בענייניו, כי עיקר המ"ס רישא תליתאה הנה הוא הס"ג שבו] והוא הא"א שבו, כי משם הוא שירותא, והוא הוא הס"ג הכללי הגילוי הראשון אשר משם ולמטה יש רשות לדבר ולהתבונן בו³⁰, והוא מבחי' הא"א שבו ולמטה.

והנה המקום של אותו הס"ג הנה הוא מתחיל למעלה מן האזניים ונמשך גם מן האזניים ולמטה, ור"ל כי התחלתו הנה הוא מהאזניים

מאיר הלשם

33. ע' מלואים אות (ח).
34. ז"ל נ ע"ד: גליף גליפין ובטש ונפק ב' חד דלתתא דסחרא סחור ופרחא באוירא בטש במגדלא ואסתחר היכלא מגו אוירא דפרחא בה שוין ציורין אמנין בכל מאני כסף ודחב ונחשא אזלא ואתטמרא ולא אשתמע קליה לבר לגו במעוץ שמיע קל דלא אתידע וההוא קלא נפיק מסיפי דעלמא עד סיפי דעלמא סלקא ונחתא אזלא וקיימא.
תרגום: חוקק חקיקות ומכה ויוצא ב' אחד שלמטה שסוכב סביב סביב ופורח באויר מכה במגדל ומסתוכב ההיכל מתוך האויר הפורח בו שמים ציורים האמנים בכל כלי הכסף וזהב ונחשת הולך ונסתר ולא נשמע קולו החוצה מבפנים במעוץ נשמע קול שלא נודע ואותו הקול יוצא מסוף העולם ועוד סוף העולם עולה ויורד הולך ועומד.
בהגר"א: אזלא ואתטמרא - שהיא מתלבשת אח"כ בז"א כידוע: ולא אשתמע קליה לבר - שהיא נקרא קול גדול והיא קול הפנימי וז"ש לגו במעוץ שמיע קל דלא אתידע וכמש"ל (דף עט ע"א) ואלין אינון דאתכסיין בקלא פנימאה ובקלא דאשתמע ובמילולא שהן תלתא אוירין שאמר שם (עמוד ג) ששורשן בסוד חול כנ"ל והן ה' אלקינו ה' של ק"ש שהן עלמא עילאה ותתאה ועד"א כמ"ש וקלא דלא אשתמע הוא עלמא עילאה בינה והוא הולך בפנימיות האדם בכל הגוף כמ"ש שם וז"ש וההוא קלא נפיק מסיפי דעלמא עד סיפי דעלמא שהוא כל הגוף שכלול בו"ק עד"א שהוא מסוף העולם עד סופו שעולם חסד יבנה מקצה השמים ועד קצה

28. ע' דברי רבינו בביאורים ח"א מד ע"ב, שמביא מקור להיות הלשון "עולמות דא"ס" כינוי לעולמות שלמעלה מאצילות [ולא מא"ק. וכן ע' מש"כ רבינו בספר הדע"ה ח"א דרוש ה ענף ה אות כ]. ומקורו בע"ח שער סדר אצילות בקיצור רפ"א, וכן בביאור הגר"א על ספר"צ טו ע"ד ד"ה וכן. ונלענ"ד שמצאתי מקור נוסף לדבר זה, והוא בזהר פקודי רכו ע"א: כל אינון נהורין מרזא דמחשבה עלאה ולעילא [נתוקן על פי היל אור ח"א כד ע"ב] כלהו אקרין אין סוף, ע"כ.

ע' מש"כ רבינו דע"ה ח"א נב ע"ג, שרק מעולם האצילות ולמעלה הוא אלקות, אמנם רק את בחינת עולם האצילות אפשר לכוונת בשם ולא למעלה ממנו. טעם הדבר, שכל העולמות שלמעלה מאצילות אינם נקראים אלקות אלא עולמות דא"ס (דע"ה ח"א מז ע"א). וע' דע"ה ח"א נד ע"א, שאין שום דבר מראשית עולם הבריאה ולמטה שיהא אלהות גמור באופן שאפשר יהיה לעבוד אותו ולידבק בו ח"ו. וכל ענין האלקות הוא בעניין אשר אליה הוא עניין כל העבודה והדביקות האמיתית בו, אבל אפשר לעבוד את הגילוי שבאצילות.

29. בענין שליטת הס"ג ע' ח"א כלל ד ענף ג וכלל טו ענף ז אות ז, וע' עוד לקמן קז ע"ב.

30. ע' טנת"א א'.

31. ע"ח אח"א א.

32. ע' מלואים אות (ז).

לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה ט

גנ"ג

סימן א אות ב שם ס"ג

והנה אותו הס"ג הנה הוא שורש השרשים להאורות דאח"פ, שהם כלל כל עולם העקודים, שהוא בא"ק כמו הי"ג ת"ד שבא"א דאצילות³⁵, ולכן מתחיל העקודים מאורות האזניים שהם מהס"ג דהמ"ס הבינה שבו כנז', והוא ע"ד הי"ג ת"ד שהתחלתם הוא מהאזניים דא"א, וכמ"ש בספד"צ רפ"ב (יח ע"א) מאודנין נפקא, והוא מהבינה, ור"ל ג"כ על הבינה דהמ"ס דא"א כמ"ש הרב בשער א"א (פ' י'), כי הי"ג ת"ד מתחיל מן הבינה דחכמה.

אמנם אין אורות האח"פ יוצאים מאותו הס"ג דעניניו ממנו עצמו אלא רק אחר התפשטות אורו בכל הד' שמות עסמ"ב אשר לקמן סי' ב' ומשם בכל הסימני גד"ה וכמו שיתבאר שם ושם בעזרת ה' ית"ש, אבל הוא עצמו הנה הוא רק בבחי' שורש השרשים הנעלם אשר להם. והנה הוא ג"כ ע"ד הי"ג ת"ד דא"א שאמר הרב (שם פרק י'), כי הכתר והחכמה דמ"ס לא נתגלו כלל, והוא בעניניו על אותו הס"ג דעניניו שהוא בבחי' כתר ועל הע"ב אשר לקמן סי' ב' אות ה' שהוא בבחי' חכמה בערכו, והם לא נתגלו עדיין באורות האח"פ כלל, וכמו שיתבאר עוד לקמן סי' ב'.

והנה במה שאמרנו כי אותו הס"ג דעניניו הנה הוא הבינה דהמ"ס, והוא בחי' ישו"ת שבו, והוא עיקר הגילוי דהמ"ס שבא"ק וכנ"ל. הנה הוא בזה שורש ג"כ להמציאות דהאימא הכללי שבא"ק, העומדת מהחזה דא"ק עד הטבור דהא"ק, והוא ע"ד שהוא באצילות שהמ"ס דא"א הנה הוא השורש להאימא הכללית העומדת בא"א מהחזה שבו עד הטבור שבו. כן הוא כ"ז ג"כ בעניניו, אמנם אין אותו הס"ג שורש להאימא שבו במכוון ובהדיא, אלא רק ע"י השם ב"ן דהמ"ס דאות ד', שהוא בחי' הגבורות והנוק' שבהמ"ס כמו שיתבאר לקמן אות ד'. והוא אשר מאיר בהמזל תחתון שבהעקודים המתייחד בהת"ת דא"ק בהשליש האמצעי שבו אשר מהחזה

והנה אותו הס"ג הנה הוא שורש השרשים להאורות דאח"פ, שהם כלל כל עולם העקודים, שהוא בא"ק כמו הי"ג ת"ד שבא"א דאצילות³⁵, ולכן מתחיל העקודים מאורות האזניים שהם מהס"ג דהמ"ס הבינה שבו כנז', והוא ע"ד הי"ג ת"ד שהתחלתם הוא מהאזניים דא"א, וכמ"ש בספד"צ רפ"ב (יח ע"א) מאודנין נפקא, והוא מהבינה, ור"ל ג"כ על הבינה דהמ"ס דא"א כמ"ש הרב בשער א"א (פ' י'), כי הי"ג ת"ד מתחיל מן הבינה דחכמה.

אמנם אין אורות האח"פ יוצאים מאותו הס"ג דעניניו ממנו עצמו אלא רק אחר התפשטות אורו בכל הד' שמות עסמ"ב אשר לקמן סי' ב' ומשם בכל הסימני גד"ה וכמו שיתבאר שם ושם בעזרת ה' ית"ש, אבל הוא עצמו הנה הוא רק בבחי' שורש השרשים הנעלם אשר להם. והנה הוא ג"כ ע"ד הי"ג ת"ד דא"א שאמר הרב (שם פרק י'), כי הכתר והחכמה דמ"ס לא נתגלו כלל, והוא בעניניו על אותו הס"ג דעניניו שהוא בבחי' כתר ועל הע"ב אשר לקמן סי' ב' אות ה' שהוא בבחי' חכמה בערכו, והם לא נתגלו עדיין באורות האח"פ כלל, וכמו שיתבאר עוד לקמן סי' ב'.

ודע עוד, כי מ"ש (שם פ"י) שהה' תיקונים אחרונים הם מהכתר דא"א, הכתר שאמר הנה הוא בעניניו הע"ב דאות א', אמנם הוא נעלם מאד במכל שכן מהס"ג דאות ב' דעניניו וכנז', וכל גילוי הרי הוא ג"כ רק מאחר הע"ב דאות ה' הנז' ועל ידו וכמו שיתבאר שם. וזהו גם בעניניו מ"ש הרב (שם פ"י) הנ"ל, כי בהכתר הנה לא נתגלו כל הג"ר שבו, כי נתמעט גילוי בהע"ב דאות ה' מכל הג"ר כולם שבו, וע' לקמן אות ה' סעיף ח' בזה ותבין.

מאיר הלשם

וכמ"ש שם (כא ע"ג) דאסחר וסלקא ונחתא וכמ"ש סובב הולך הרוח ועל סיבותיו שב הרוח והיא אם דסלקא לעילא להתחבר בבעלה ונחתא רביעא על בנין כידוע.

ע' דברי רבינו יט ע"ב וע' מלואים אות (ט).
35. ע' לקמן לח ע"א באבנ"מ.

השמים כידוע ולזה אמרו (יומא כ' ע"ב) שלשה קולות הולכין מסוף העולה ועד סופו והוא בבינה שכולל ג"ס כמ"ש (דף סז ע"ב) שהיא ג' אלפין כו' מ"ש והקול הפנימי הזה אינו נח אפי' רגע א' הולך תמיד כמ"ש לעיל כנ"ל (יט ע"ג) רוח דלא שכיך לעלמין כו' ובגיניה נביע בחשאי כו' וז"ש כאן סלקא ונחתא אזלא וקיימא

י. לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה

סימן א אות ב שם ס"ג

ד"ע

מהטבור ונשאר שם. אך כל מה שהיה שייך מהם להיות שרשים פנימים לכל המציאות דהר' עולמות אבי"ע, הנה הם עלו עוד למעלה לבחי' מ"ן לקבל שם תוספות אור וברכה כדי לצאת לפעולתם, ואמר שם כי הנה היה עלייתם למעלה למעלה, והוא בהשרשים פנימים דהאח"פ, והנה הוא בהס"ג דעניניו, ונודווגו עי"ז הע"ב והס"ג כמבואר שם ע"ש. ובארנו בדברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש ב' ג' וכן לעיל בכ"מ, כי הזווג דע"ב וס"ג שאמר כאן, הכוונה הוא על הע"ב והס"ג דהמ"ס, שהוא הע"ב דלעיל אות א' עם הס"ג דאות ב' דעניניו, שהם החו"ב דהמ"ס האו"א שבו, ויצא מזווגם האור חדש שממנו הוא כל המלכי יושר וכן המלכי עגולים, שהם האורות אשר יצאו דרך העינים, הנה הוא ג"כ מפעולת הע"ב וס"ג, כי כאשר עלו המ"ן בהס"ג, הנה העלה אותם הס"ג בהע"ב ע"י יחודם זב"ז כדי לקבל ממנו תוספות אור וברכה, ואז הוציא אותם הע"ב ממקומו גופה ולחוץ ובסוד טיפת קרי, והוא יציאתן דרך העינים וכנודע כ"ז בדברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש ב' ג' וכן לעיל ענ"ב ובכ"מ. והרי נעשה כל מציאות ויציאת הנקודות ג"כ רק ע"י הס"ג דעניניו וע"י הע"ב דאות א', והנקודות הרי הם השרשים פנימיים לכל המציאות כולו ולכל ההנהגה כולה אשר מן העולם ועד העולם כנודע בדברינו.

ולא עוד אלא כי גם השם מ"ה דהתיקון, אשר על ידו נתקנו כל הנקודות כולם, וכן הוא האור דהדעת עילאה אשר בו תלוי כל התיקונים

עד הטבור, ומכחו והארתו באמצעות העקודים הנה יוצא ונעשה שם המציאות דהאימא שבא"ק אשר שרשה הוא מאותו הס"ג דאות ב' דעניניו. ועכ"פ הוא כי אותו הס"ג דעניניו שהוא הס"ג דהמ"ס בחי' האימא שבו עצמו, והוא עיקר הגילוי דהמ"ס שבא"ק הרישא תליתאה שבו, הנה היא שורש עליון ג"כ להאימא הכללי שבא"ק אשר יצאה אח"כ ע"י העקודים מהחזה דהא"ק עד הטבור שבו, ויצאה האימא שבא"ק משורש הס"ג דעניניו בפעולת השם ב"ן דאות ד' שיתבאר לקמן ובאמצעות העקודים.

והרי נתבאר לנו מכל הנ"ל ענין שימוש ופעולתו דהס"ג דעניניו, כי הוא שורש השרשים לכל האורות דהאח"פ, וכן להמציאות דהאימא הכללי שבא"ק. אמנם הוא רק שורש עליון, שורש נעלם לכ"ז, אבל הוא עצמו אין לו באמת שום גילוי כלל וכלל, כי הוא מופלא ומכוסה³⁶ טמיר וגניז³⁷, וכל שימוש ופעולתו אשר גם בהעלם הנה הוא רק ע"י הד' שמות עסמ"ב המתפשטים ממנו אשר לקמן בס"ב ב', ורק שם הנה הוא התחלתו בהעלם כמו שיתבאר שם, וכל דברינו בו הנה הוא רק בבחי' שורש השרשים אשר ברזא דאור א"ס, וכמו שיתבאר עוד לפנינו בעה"י בכל הדרוש הזה.

אמנם הוא, הנה בהעלם נורא הנה היה לאותו הס"ג עוד שימוש גדול נפלא ונעלה גם לכל ההתהוות והמציאות דהנקודות כולם, וכמ"ש האריז"ל בדרושי נקודות (פרק ב) בענין הצמצום דא"ק, שעלו כל האורות דהנה"י שלו למעלה

מאיר הלשם

להיט בארבע מאה ועשר עלמין וכל עלמא ועלמא סתים וגניז.
תרגום: וכל קרן וקרן יש בו ת"י נימי שערות כמספר קדו"ש וכל נימא ונימא לוהט בת"י עולמות, וכל עולם ועולם סתום וגניז.
ביאור: "סתים וגניז", "סתים" ע"ש שנסתם תוך הקד"א, "וגניז" בסוד חסד דרדל"א שמתלבש באוירא והוא סוד האור של היום הראשון, ה"ה האור הגנוז, אשר אינו יוצא ממנו כעת אלא נהירו דקיק (ב"ע לז ע"ב).

36. ע"י תיקו"ז יג ע"ב: לית עדן אלא כתר עליון דאיהו מופלא ומכוסה, ע"כ. וע"י שם קלז ע"ב: א' מן אבגית"ן איהו כתר אמון מופלא ומכוסה, ע"כ. וע"י גר"א שם וז"ל (דף קלח ע"א), אמון מופלא ומכוסה הן בג' רישין דביה, מו"ס הוא האמון דביה נעשה כל, וכו' ומכוסה הוא אוירא עלאה, ומופלא הוא רישא עילאה לכל רישין [רדל"א] ואל"ף מורה על כולם, עכ"ל. וע"י לעיל הערה 11.
37. ע"י אד"ר קבח ע"ב: וכל קוצא וקוצא אית ביה ארבע מאה ועשר נימי דשערי כחושבן קדו"ש וכל נימא ונימא

לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה יא

ד ע"ב

סימן א אות ג שם מ"ה

שלפנינו, ונמשך מעסמ"ב לעסמ"ב עד גילויים האחרון. אך שורש כולם הנה הוא בהס"ג דעניינו, ועוד ביותר העלם בהע"ב דאות א', כי הם שניהם הם בבחי' הכח"ב הא"א והאו"א שבהמ"ס דא"ק וכנ"ל, ושם הוא הנביעו דאור א"ס לכל המציאות כולו לכל התהוותם ולקיומם ולהנהגתם אשר מן העולם ועד העולם, אלא שכל המ"ס כולו עצמו הנה הוא בהעלם גדול נורא מאד, והוא מופלא ומכוסה טמיר וגניז. והרי נתבאר לנו תהלה לאל ית"ש על הע"ב והס"ג דהמ"ס שבא"ק ענינים ושימושם, ומעתה נבאר עד"ז ג"כ על המ"ה שבו בע"ה יתברך ויתעלה שמו.

דלעתיד, הנה הוא יצא ג"כ ע"י הס"ג דעניינו והע"ב דאות א', שהם כללות המ"ס רישא תליתאה ע"י יחודו בהאורא רישא תנינא וכנ"ל ענ"ח. והרי הנה הס"ג דעניינו עם הע"ב דאות א' השורש והשימוש לפעולת כל המעשים והתיקונים כולם, וכן שם הנה הוא סוד המחשבה הנעלמה לכל סתרי ההנהגה, שהם הכבשי דרחמנא³⁸ הנפעל ממנו ית"ש תמיד, אשר אין כל בריה יכול לעמוד עליה, והרי הנה הס"ג דעניינו ג"כ השורש והשימוש לכל מה שהיה והוה ויהיה, אלא כי בו עומד הכל ג"כ רק בהעלם גדול כנו'. והנה נמשך ויוצא פעולת כל המעשים מהעלם לגילוי ע"י כל המערכות דהעסמ"ב אשר בכל הסימנים דהדרוש

אות ג

שם מ"ה

והנה שימושו ופעולתו הוא, כי הנה הוא הוציא והמציא את המציאות דא"ק אשר מהגרונ ולמטה עד החזה שבו, וכן הוא שורש ג"כ להאבא הכללי שבא"ק הכולל או"א עלאין אשר מקומו הוא ג"כ מהגרונ עד החזה שבו, והנה הוא כלול בהמזל עליון דהעקודים שהוא מהס"ג דלעיל אות ב', ונמשך משורשו הפנימי העליון דהע"ב דלעיל דאות א' וכנ"ל אות א' ב'. והנה יוצא ונעשה מציאות האבא הכללי שבא"ק משורשו הפנימי העליון אשר בהע"ב דאות א', ומהמזל עליון שבהעקודים שהוא מהס"ג דאות ב', רק בכח ופעולת האור דאותו המ"ה דהמ"ס שבעניינו. והרי הנה אותו המ"ה השורש העיקרי להאבא הכללי שבא"ק,

וכן כל שפעת אבא הכללי שבא"ק, הנה הוא לעולם ג"כ רק ממנו ועל ידו, ור"ל כי הרי

הוא המ"ה דהמ"ס שבא"ק שהוא מהר' דהשם הוי"ה הכללי, שבו התפשטות אורו וגילוייו של ה' הנתגלה לעשר, והם העשר אותיות דהשם מ"ה שבו, והנה הוא הז"א דהמ"ס שבא"ק הכולל מדו"ן שהוא ישראל ולאה, [כי היא מחציו ולמעלה והיא כלולה עמו, והם הדו"ן שבז"א, ע' שבירת הכלים (סוף פרק ז) ואו"א (סוף פרק ה)]. ומקומו בהגלגלתא דא"ק, הנה הוא לפני מן החוטם כנגדו ולמעלה עד כנגד מתחת האזניים ולפנים, והגם שאותו המ"ה הנה היא באמת בהמ"ס עצמו, אשר מקומו כולו הנה הוא למעלה מכנגד האזניים וכנ"ל אות ב', אמנם הארתו הרי הוא מתפשט עד הגרון³⁹ כמ"ש במ"ן ומ"ד (דרוש י"ד), ועל זה אנו אומרים כי אור המ"ה שבו הנה הוא מתפשט מכנגד תחת האזניים ולמטה עד כנגד גבול החוטם ולמעלה.

מאיר הלשם

38. ע"י לעיל הערה 15. 39. פ"י הן בפנים והן בחוץ.

יב לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה

סימן א אות ג שם מ"ה

דע"ג

כולם תמיד עכ"פ, כי רק הוא מקומם הנושא אותם בכל מלואם לעולם תמיד כנודע. ואמרנו שם, כי ההתפשטות דאור א"ס הנה הוא מהע"ב הכללי שבא"ק, שהוא מכללות כל הגלגלתא שבו, שהוא כולו בבחי' הע"ב הכללי בערך מהגרון ולמטה. והאור"א שבו, [ר"ל בחי' האור"א שבא"ק אשר הם מהגרון עד הטבור שבו], הנה הם הס"ג הכללי העיקרי אבא הוא ע"ב שבס"ג ואימא היא הס"ג שבס"ג, וכמו שבארנו כ"ז בביאור היטיב בספר הדע"ה ח"א דרוש א' סי' ד' ע"ש. ומהאור"א שהוא הס"ג הכללי העיקרי, הנה הוא ההתפשטות אשר למדרגתם העיקרי, ומכללות הגלגלתא שהוא כולו בבחי' הע"ב הכללי הנה הוא ההתפשטות אשר לבחי' אור א"ס שבהם.

והנה אלו הב' התפשטות הם שתיים שהן ארבע, כי ההתפשטות אשר למדרגתם עצמם שהוא מהאור"א, הרי הם שתיים אחד מאבא ואחד מאימא, וכן ההתפשטות אשר מהע"ב הכללי לבחי' אור א"ס שבהם הוא ג"כ שתיים, אחד לכל חלקי המציאויות דהעולמות כולם אשר מהאבא הכללי שבא"ק שהוא הע"ב דס"ג, ואחד לכל חלקי המציאויות דהעולמות כולם אשר מהאימא הכללי שבא"ק שהיא הס"ג דס"ג, הנה כ"ז הוא מה שמתבאר מדברינו אשר לעיל כלל ה' ו' ע"ש. והרי לנו עכ"פ, כי הנה ישנם ב' מיני התפשטות בהאבא הכללי שבא"ק, וב' מיני התפשטות בהאימא הכללי שבא"ק, אחד מה שהוא לצורך מדרגתם עצמן, ואחד מה שהוא לצורך אור א"ס שבכל א' מהם.

ומעתה נבוא לענייננו, כי הנה אלו הב' מיני התפשטות אשר אמרנו בהאבא הכללי שהוא הע"ב שבס"ג, הנה נעשה כ"ז בפעולת אור המ"ה דענייננו שהוא המ"ה דהמ"ס שבא"ק, כי הנה בשפעו וכחו אשר מאיר ומשפיע בהעקודים ובבחי' המזל עליון אשר שם, הנה הוציא את כל מציאות האבא גופא בכלילותו בהמזל עליון. וכן בשפעו אשר האבא מקבל ממנו תמיד דרך המזל עליון דהעקודים, הנה הוציא האבא את כל חלקי הנקודות אשר ממנו, וכן אח"כ

נודע בדברינו, שכל אורות הנקודות והתיקון הנה הם יצאו ונעשו מהאור"א שבא"ק, וכן הם מושפעים מהם תמיד, ותלוי כל האצילות לעולם על האור"א שבא"ק ע"פ קבלתם מהעקודים מבחי' הב' מזלין דעקודים שהם הנביעו דהמ"ס שבא"ק, והוא ע"ד הזו"ן דאצילות המושפעים תמיד מהאור"א דהאצילות ע"פ קבלתם מהב' מזלין דהי"ג ת"ד, שהם הנביעו דאור המ"ס שבא"ק ע"ל כלל ח' ענ"ב אות א'. וכן הוא עד"ז ג"כ בכלל כל האצילות, שהוא תלוי על האור"א שבא"ק ע"פ קבלתם מהעקודים הנמשך שם מהנביעו דאור המ"ס שבא"ק.

והנה והנה נעשה כל חלקי האצילות אשר מצד האבא שבא"ק, הן כל אורות הנקודות דמצד אבא והן כל אורות התיקון דמצד אבא, אשר כולם הם משפעת אור המ"ס שבא"ק כנז', הנה הם נעשים בפעולות אותו המ"ה דהמ"ס דענייננו. כי הע"ב והס"ג דהמ"ס אשר לעיל אות א' ב' שהם בחי' א"א ואור"א שבו שהם הג"ר שבו, הנה הם נעלמים. אך המ"ה שבו שהוא הז"א שבו והוא המ"ה דענייננו, הנה הוא נתפשט בשפעו דרך המזל עליון דהעקודים לכל מה שנוגע להאבא שבא"ק, הן למציאותו עצמו והן לאורות הנקודות והתיקון, אשר ממנו שהוא כל חלקי האצילות אשר מצד האבא, הנה הם כולם נפעלים ונעשים בו, וממנו מאור המ"ה דהמ"ס שבענייננו מכחו ופעולתו. והרי נמצא כי שימוש ופעולתו הנה הוא לכל מה שנוגע להאבא שבא"ק ולכל גילוי אשר באצילות.

אמנם הוא, כי הנה באמת הנה יש לאותו המ"ה עוד שימוש גדול יותר נפלא וגם הוא יותר עמוק, והוא כי הנה לעיל כלל ה' ו' בענין ההתפשטות הא' אשר להאצילות, הנה נתבאר שם מדברינו כי כל ההתפשטות אשר לכל העולמות והפרצופים כולם אשר מהטבור דא"ק ולמטה, הנה נעשו ההתפשטות בשני בחי': אחד, הוא למדרגתם העיקרי שבהם, כי למטה מהטבור דא"ק הנה יצאו כולם ממדרגת אור א"ס כנודע. ואחד, הוא להתפשטות אור א"ס אשר הוא בפנימיות

לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה יג

דנ"ד

סימן א אות ג שם מ"ה

והנה אלו הב' מיני התפשטות אשר להאבא הנה הם כל אותן הד' מערכות דהעסמ"ב אשר יתבאר לקמן בהאבא, והם הד' מיני עסמ"ב אשר בסי' ו' ז' ח' י"ב שהם העסמ"ב דהאבא עצמו, עם כל העסמ"ב דאורות הנקודות והתיקון אשר ממנו, שהם כל חלקי האצילות שממנו. והנה יצא ונעשה כל אלו הד' מיני עסמ"ב בכח ושפעת אור דהמ"ה שהוא אור המ"ה דהמ"ס דענינינו אשר האיר והתפשט דרך העקודים לצורך האבא הכללי שבא"ק, ולצורך כל חלקי אורות הנקודות והתיקון אשר ממנו. והנה היה אותו התפשטות אור דהמ"ה דהמ"ס בכפליים: אחד, לצורך מציאותם שהוא ע"פ הראוי למדרגתם עצמן. ואחד, בבחי' אור א"ס שבהם⁴⁰. אמנם הנה גם אותו ההתפשטות אשר בבחי' אור א"ס שבהם, הנה היה ג"כ רק בבחי' אור אותן הד' מיני עסמ"ב עצמן, ור"ל בבחי' השורש אשר להם, שהוא שרשם הפנימי אשר בא"ס ית"ש. והרי נמצא כי אלו הד' מיני עסמ"ב הם כפולים: אחד, מבחי' אור א"ס שבהם. ואחד, מעצמותן ממש, וכמו שיתבאר לקמן סי' י"ד.

והנה לעיל בהתחלת דברינו אמרנו כי אותו המ"ה דהמ"ס הנה הוא הוציא והמציא את המציאות דא"ק אשר מהגרון עד החזה שבו שהוא המקום דהאבא, אמנם כפי מה שהעלינו שגם האבא עצמו וכן כל גילוי דהאבא אשר בהאצילות הנה הוא ג"כ רק בכחו ושפעת אורו דאותו המ"ה דהמ"ס, א"כ יהיה נמצא שגם כל המציאות דא"ק אשר גם מהחזה ולמטה עד סוף רגליו יהיה כולו ג"כ רק מכח ושפעת אור דהמ"ה דהמ"ס, אלא הוא כי מהחזה ולמטה הנה הוא ע"י התלבשותו בהאבא, אבל עד החזה הנה הוא ע"י ההתפשטות דהנה"י שלו עצמו. אמנם כי מהחזה ולמטה הנה הוא אינו ממנו עצמו לבד, אלא רק בשיתוף השם ב"ן דהמ"ס אשר יתבאר לקמן אות ד'.

את כל חלקי אור התיקון אשר ממנו. וכ"ז הוא מה שנוגע למציאות האבא אשר במדרגתו עצמו, וכן לאורות הנקודות והתיקון אשר ממנו אשר במדרגתם עצמם. והנה נעשה כ"ז ע"י כח ושפעת אור המ"ה דענינינו, בשפעו אשר משפיע בהמזל עליון דהעקודים אשר האבא שבא"ק כלול בו ומקבל ממנו, והוא שורשו, והרי נעשה כ"ז רק בכח ושפעת אור דהמ"ה דהמ"ס דענינינו.

וכן עד"ז הנה מתפשט ומתלבש עוד אותו המ"ה דענינינו בכולם ג"כ לצורך בחי' היחוד דאור א"ס בהם, כי אור א"ס הנה הוא מתייחד לעולם בכל אצילות כולו עד סיומו כולו כנודע. וכן גם בעולם הנקודות, אשר הגם שהיה אז בהעלם גדול דאור א"ס הרבה מאד, עכ"ז הנה אז ג"כ הרי היה הכל רק ממנו ית"ש בכונתו ורצונו, והיו נשואים כולם רק עליו לעולם ובסוד (נחמיה ט ו) ואתה מחיה את כולם, כי בלתי זה הרי אי אפשר, אלא שהיה בהעלם גדול וכמ"ש האריז"ל במאמרי רשב"י (דף כ"ב סע"ד), וכנודע וכ"ז היה בהאבא שבא"ק ובכל חלקי האצילות אשר ממנו (כי כ"ז אשר בהאימא שבא"ק הנה יתבאר לקמן אות ד').

והרי נמצא כי הנה היה שימוש ופעולתו דהמ"ה דענינינו בהאבא הכללי שבא"ק ובכל חלקי האצילות אשר ממנו בכפליים: אחד, מה שהיה מאיר בהם לצורך תוצאות מציאותם אשר במדרגתם גופה. ואחד, מה שהיה מאיר בהם לצורך היחוד דאור א"ס שבהם. והרי היה בו השימוש ופעולת דאור המ"ה דענינינו, שהוא המ"ה דהמ"ס שבא"ק בכפליים, כי היה מתפשט המ"ה דהמ"ס דענינינו לצורך תוצאות האבא שבא"ק ולכל חלקי האצילות אשר ממנו בב' מיני התפשטות: אחד, לצורך מדרגתם גופה. ואחד, לצורך אור א"ס שבהם. אמנם הנה לא היה אלו הב' מיני התפשטות להאבא ממנו במכוון אלא רק דרך העקודים, דרך המזל עליון שבהעקודים וכנו'.

מאיר הלשם

יד לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה

דע"ד

סימן א אות ג שם מ"ה

דא"א, כי הם כולם מתלבשים זה תוך זה כמ"ש במאמרי רשב"י (נ"ה ג') וכנודע.

והרי יהיה נמצא כי הנה כל המציאות דהא"ק אשר מהגרון ולמטה עד סופו כולו, הנה הוא הכל רק מכחו ושפעו דהמ"ה דעניניו שהוא המ"ה דהמ"ס, אלא הוא כי מהחזה ולמטה הוא ע"י הנה"י דהאבא ג"כ, ומהטבור ולמטה הוא ע"י הנה"י דהאימא ג"כ. אך גם זה הרי הוא ע"י התלבשות אור המ"ה שבהם, כי ממנו הוא כל מציאותם וכל התפשטותם כנז'. והרי נעשה הכל, ר"ל כל המציאות אשר מהגרון ולמטה דהא"ק, הכל רק ע"י המ"ה דעניניו, וזהו שימוש ופעולתו דאותו המ"ה, כי הנה הוא מאיר ומתפשט להוציא ולהמציא את כל הגילויים כולם אשר מהגרון ולמטה דהא"ק עד סוף רגליו. וכן כל היחוד דאור א"ס שבהם הנה הוא הכל ג"כ רק ע"י אותו המ"ה דעניניו וכנז', והרי נעשה ממנו כל המציאות דהא"ק עצמו אשר מהגרון ולמטה עד סופו כולו, וכן כל המציאות דהא"א שבו, וכן כל גילויים שהוא כל המערכות כולם דהעסמ"ב אשר יתבאר לקמן מסימן ו' ולהלאה.

אמנם האו"א וכן כל ההתפשטות דהנה"י שלהם וכנז' עם כל גילויים, שהם כל אותן המערכות דהעסמ"ב הנו', הנה כנז' נעשה ג"כ בסיוע האורות דהעקודים שהוא מהס"ג דהמ"ס הנז' אות ב'. אך הוא ג"כ רק בכח ושפעת אור דאותו המ"ה דהמ"ס עכ"פ, כי על ידו הנה מאיר העקודים בהם ג"כ וכנז' בדברינו. והרי נעשה הכל רק על ידו. והרי נתבאר לנו תהלה לאל ית"ש ענין המ"ה דהמ"ס ושימוש ופעולתו, ועתה נבאר בעה"י עד"ז ג"כ את הבין דהמ"ס למען שמו יתברך ויתעלה.

והענין הוא, כי הנה יתבאר מדברינו לעיל כלל ה' ו' (וע' כלל ח' ענף ג' ד') כי המציאות דהא"ק אשר מטבורו ולמטה שבו, הנה הוא נעשה ע"י ג' בחי' דההתפשטות: הראשון, היינו הע"ב הכללי, והס"ג הכללי שהוא הע"ב דס"ג וס"ג דס"ג, שהם הא"א והאו"א הכלליים שבא"ק שנתפשטו בהנה"י שלהם עד גבול המקום דסוף רגליו של הא"ק, ומכ"ז נעשה כל המציאות דהא"ק אשר מטבורו עד סוף רגליו. ובעומק ובדיוק הנה יתבאר לכל חכם ומבין מדעתו⁴¹ ע"פ דברינו אשר לעיל כלל ה' ו' וכלל ח' ענף ג' ד', שכל המציאות דהא"ק אשר גם מהגרון ולמטה שבו הנה הוא נעשה כולו ג"כ רק ע"י אותן ההתפשטות הראשון דכל הנה"י הנו', כי מההתפשטות הראשון דהנה"י דהע"ב הכללי שהוא הא"א שבו, הנה נעשה בו המציאות אשר מהגרון עד החזה שבו, והוא מה שאמרנו לעיל שהוא נעשה מהמ"ה דהמ"ס, כי זה נעשה מהנה"י דהמ"ה עצמו שבהמ"ס שהוא הא"א שבו, והמציאות אשר מהחזה עד הטבור שבו הנה זה נעשה מההתפשטות הראשון דהנה"י דהאבא שבו שהוא הע"ב דס"ג כנז'. אמנם הנה הוא נעשה ג"כ רק ע"י השתתפות המ"ה דהמ"ס, כי מכחו ושפעו הוא כל גילויי דהאבא כולו וכנז'. וכן הוא נודע ג"כ שהא"א הוא מתלבש לעולם בהאבא כולו. והרי נעשה גם המציאות אשר מהחזה עד הטבור ג"כ רק ע"י השתתפות המ"ה דעניניו שהוא המ"ה דהמ"ס. והמציאות אשר מהטבור עד סוף רגליו הנה זה נעשה מההתפשטות הראשון דהנה"י דהאימא הכללי שבא"ק (אשר יתבאר עניינה לקמן אות ד') שהיא הס"ג דס"ג, והוא ג"כ ע"י התלבשות הנה"י דאבא וע"י התלבשות הנה"י

מאיר הלשם

41. ע"י גמ' (חגיגה י"א ע"ב): לא במרכבה ביחיד אלא אם כן הוא חכם ומבין מדעתו. וע"י ב"ע רכז ע"ב: דהיינו שהוא עומד במעלת המתקלא, ובמעלת עולם התיקון.

אות ד

שם ב"ן

השרשים כאן, שהוא בהב"ן דהמ"ס דא"ק, שהוא כולל דו"ן, והוא שורש להאימא הכללי שבא"ק הכולל ישו"ת⁴⁶. אמנם הוא עצמו, הנה הוא בהמ"ס עצמו, כי הוא הב"ן דהמ"ס, שהוא המוחא פנימאה אשר מקומו בהגלגלתא הנה הוא למעלה, לפנים מן הקרקפתא, אלא שמתפשט בהארתו בהגלגלתא כולו עד הגרון. והנה עד האזניים הנה הוא ניכר הארת הס"ג דאות ב' ונכללים באורו. ועד החוטם, הנה ניכר הארת המ"ה דאות ג' ונכלל הב"ן באורו. ומהחוטם ולמטה הנה הוא הארת הב"ן. והנם מתלבשים זב"ז, כל עליון בהתחתון בכל קומתו שהם כולו, ע' טנת"א (פ"ב סמוך לסופו) וספר הגלגולים (תחילת פ' י"ט), אך מהתחלת מקום גבול התחתון הנה מתעלם העליון בו ולא ניכר כלל כנודע ופשוט.

והנה שימוש ופעולתו הוא, כי הנה הוא הוציא והמציא את מציאות הא"ק אשר מהחזה שבו עד הטבור שבו, ונעשה בזה ג"כ לשורש השרשים להאימא הכללי שבא"ק שהוא ישו"ת

הוא השם ב"ן דהמ"ס שבא"ק, שהוא מהה' אחרונה דהשם הוי"ה הכללי שבו התפשטות אורו וגילוי שנתפשט לעשר. אמנם כאשר שהה' אחרונה הנה הוא רק הגילוי דה' ראשונה⁴², כי היא עטרה שלה וכמ"ש בספד"צ בסופו (דף לו ע"א) קרן ביובלא אתעטר עשיראה באימא כו', והאי קרן דיובלא הוא, ולכן הנה היא בסוד (משלי יב ד) אשת חיל עטרת בעלה, כי שורשה היא בעטרה דאימא, שהיא עטרה בראש ז"א, וע' רע"מ תרומה (קנח ע"א⁴³). ולכן הנה אין בהשם ב"ן (שהוא הוי"ה כפולה הכולל זו"ן, ע' מ"ן ומ"ד דרוש ח) רק ט' אותיות, כי שורשה נשאר בעטרה דאימא⁴⁴. ועכ"פ הוא כי השם ב"ן הנה הוא הגילוי דהה' אחרונה. והיא הנוק' רחל הכולל ג"כ זו"ן שהם יעקב ורחל, כי הם שניהם יוצאים מהיסודות דאו"א המתגלים בהחזה דז"א, הוא מיסוד דאבא והיא מהיסוד דאימא, ויוצאים שניהם בנה"י דז"א שהם ידיה⁴⁵, ולכן נכלל הוא בה, והם הדו"ן דרחל. וכן הוא כ"ז בשורש

ה"ע"א

מאיר הלשם

הנ"ה שהיו ארוכים הגיעו עד סיום קומתה אמנם היסוד של הזכר שהוא קצר לא הגיע עד היסוד שבה ונשארה חסרה ממנו וזהו הטעם שהמלכות נק' נקבה כי לא נבראת בסוד היסוד לטעם הנז' משא"כ בבינה וע"כ נקרא דכורא כנוכר בזוהר, עכ"ל. ועי' דברי רבינו בהקדו"ש סו ע"א: אין בהשם ב"ן אלא ט' אותיות, והוא משום כי העשירית דהב"ן שהוא המלכות שלו, והוא המלכות דמלכות, הנה היא לית לה מגרמא כלום (וישב קפא ע"א) כי היא רק הארה בעלמא מהיסוד שלה, ובסוד חותם בתוך חותם וכמ"ש הרב בשער תיקון הירח (פרקים ב ג), ועי' בהגר"א על ס"י יג ע"ד.

⁴⁵ עי' זהר ויצא קנא ע"ב מש"כ בענין ג' עדרי צאן שעיקר מציאות הנה"י הוא עבור המלכות.

⁴⁶ עי' ע"ח שער אנ"כ פרק ח'.

⁴² עי' גר"א ספד"צ לו ע"ד ז"ל: ה' בעצמה הוא התכלית שבכח שבאותו צורה מזומנת לאותו תכלית, וא' שבה הוא התכלית בפועל בהיותה פועלת אותו הפעולה, וזאת צריך לתחתונים, וזאת שכניה בתחתונים שירדה בכסא ובעולמות שם אלהים, שם מלא אלף לכאן וכאן, וה' זאת דומה לה' ראשונה שהוא חומר התכלית וצורתה לכן היא כפולה.

⁴³ עי' מלואים אות (י).

⁴⁴ וכן כתב רבינו בשער הפונה קדים פרק א. אמנם עי' מבוא שערים (ש"ו ח"א דרוש יא), ז"ל, שם ב"ן הוא בנוקבא דז"א והטעם למה במילוי שם ע"ב ס"ג מ"ה יש י' אותיות ובשם ב"ן אין בו רק ט' אותיות הוא כי חסר ממנה בחי היסוד לפי שכבר הודעתין כי הנקבה מתחיל שיעור קומתה מנה"י של הזכר והנה נ"ה שבו הם ארוכים והיסוד הוא קצר

טז לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י ואחלמה

הע"ב

סימן א אות ד שם ב"ן

שבו, אשר מקומה הוא מהחזה עד הטבור, ונמשכת משם. אמנם הנה לא נעשה אותו הב"ן שורש להאימא הכללי בהדיא ובמכוון, אלא רק ע"י העקודים וע"י המזל תחתון אשר שם, כי משם יונק האימא את הנביעו דהמ"ס שהוא מהב"ן דהמ"ס דענינינו, ויוצאת במקומה שהוא מהחזה עד הטבור ע"י המזל תחתון שבהעקודים מכח ושפעת אור דהב"ן דענינינו שהוא הב"ן דהמ"ס.

אמנם הנה שורשה הפנימי העליון דהאימא, הנה הוא באמת בכל עיקרו דהמ"ס עצמו, שהוא הע"ב והס"ג דלעיל אות א' ב', כי כל המ"ס שהיא הרישא תניינא שבא"א הנה היא השורש נעלם להאימא הכללית, וכנודע מדברי הגר"א בספד"צ (פ"א ד ע"ג ד"ה ואבא מקבל), וכן הוא ג"כ בעומק דברי האריז"ל במאמרי רשב"י בכ"מ, כי הב' רישין עלאין הם השורש לאו"א הרישא קדמאה שהוא הגלגלתא, הכולל בתוכה האוירא והקד"א⁴⁷, הוא השורש נעלם להאבא הכללי, והמ"ס הוא השורש נעלם להאימא הכללי. והרי הוה כל עיקרו דהמ"ס כולו השורש נעלם להאימא. אמנם באשר שעיקרו דהמ"ס שהוא הע"ב והס"ג דאות א' ב', הנה הוא נעלם מאד, ומכל שכן הרישא קדמאה, שהרי הוא נקרא אין כנודע⁴⁸. לכן הנה נעשה השורשין עלאין דהאו"א בהמ"ה וב"ן דהמ"ס שהוא המ"ה אשר לעיל אות ג' ובהב"ן דענינינו, כי הרישא דאין, הנה הוא אחזי נהוריה⁴⁹ בהמ"ה דהמ"ס, ונרשם שם השורש עליון הפנימי להאבא הכללי וכנ"ל אות ג', ובהב"ן דהמ"ס שהוא הב"ן דענינינו הנה שם נרשם השורש העליון הפנימי להאימא הכללי וכנ"ל.

וכן כל שפעת אור דהאימא הכללי שבא"ק הנמשך ממנה תמיד, הנה הוא ג"כ רק ממנו. ור"ל, כי הרי נודע הוא בדברינו בספר הדע"ח ח"א דרוש ב' ג' וכן הוא לעיל ענ"ב, כי עיקרן דהנקודות שהם מלכי העגולים אשר יצאו

דרך העינים דא"ק, הנה הם מהאימא הכללי שבו, מבחי' הנה"י שבה, אשר העלתה ממטה למעלה בבחי' מ"ן, והם אשר יצאו דרך העינים. והנה כל הכח והאור דהשפע הזה הנה הוא ג"כ רק ע"י קבלת האימא אשר מקבלת מהב"ן דענינינו וע"י העקודים כנ"ל. וכן עד"ז אח"כ בכל אורות התיקון דמצד אימא שהם חלקי הדר ומהיטבאל אשר ממנה מכחה ושפעה שהם תיקוני האצילות כולו אשר מצד האימא הכללי שבא"ק וכנ"ל ענף ח'. הנה כ"ז הוא הכל ג"כ רק מקבלת אימא מה שמקבלת תמיד מהב"ן דענינינו, שהוא הב"ן דהמ"ס ע"י העקודים ע"י המזל תחתון אשר שם וכנ"ל. והרי נעשה כל חלקי הנקודות דמצד אימא וכן כל חלקי אור התיקון דמצד האימא, שהוא כל חלקי האצילות כולו, מציאותו ואורו ושפעו תמיד כל חלקיו שבו אשר מצד האימא הכללי שבא"ק, הנה נעשה כ"ז הכל רק מכח ושפעת אור דהב"ן דענינינו, שהוא הב"ן דהמ"ס, מאורו וכחו ושפעו שמשפיע בה תמיד ע"י העקודים. והרי הוה שימושו ופעולתו דהב"ן דענינינו הכל לצורך האימא הכללי שבא"ק למציאותה עצמה, ולכל חלקי מציאות האצילות אשר ממנה, וכן לחלקי שפעת האצילות שממנה תמיד.

וכן משמש הב"ן דענינינו ג"כ לפעולה עוד יותר גבוה ויותר עמוק וע"ד שאמרנו לעיל בהמ"ה דאות ג', והיינו כי הרי אמרנו לעיל כלל ה' ו' כי כל ההתפשטות דהנה"י דא"ק שהם לבר מגופיה (זהר בראשית כא ע"ב) והם רק לצורך האצילות, הנה הוא נעשה מג' בחי', ור"ל כי הנה כל ההתהוות והמציאות דהנה"י דא"ק אשר מטבורו ולמטה הנה הוא כולו רק לצורך האצילות, אשר מקומו הוא ג"כ מטבורו ולמטה עד סוף רגליו. ואותו המציאות דהנה"י, הנה הם נעשו מג' בחי', היינו מהנה"י דס"ג דס"ג שהוא האימא שבא"ק, ומהנה"י דהע"ב דס"ג שהוא האבא

מאיר הלשם

48. ע"י לעיל הערה 11.

49. ע"י ע"ח א"א פרקים ד ו.

47. ע"י בהגר"א על ספד"צ ה ע"ג, שסיום הגלגלתא הוא בקד"א.

לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה יז

הנע"ג

סימן א אות ד שם ב"ן

התפשטות דהע"ב הכללי שאמרנו. ור"ל כי הנה ההתפשטות דהע"ב הכללי לבחי' אור א"ס אשר בהאימא הכללי שבא"ק, וכן אשר בכל ההתפשטות דהנה"י שלה כנו', וכן אשר בכל אורות הנקודות והתיקון אשר ממנה, אשר אור א"ס ית"ש עומד בכולם תמיד בפנימיות פנימיות, אם בהעלם שהוא בהנקודות, אם בגילוי וביחוד שהוא באורות התיקון, הנה כ"ז הוא הכל מאור אותו הב"ן דעניינו, שהוא הב"ן דהמ"ס שבא"ק. כי כל המ"ס כולו הנה הוא ג"כ בבחי' הע"ב הכללי בערך האו"א שבו, שהם עיקרן דהס"ג הכללי, אבא הוא ע"ב דס"ג הכללי, ואימא היא הס"ג דס"ג כמו שבארנו בספר הדע"ה ח"א דרוש א' סי' ד' ע"ש. ואור הע"ב הכללי אשר לכל מה שנוגע להאימא הכללי למציאותה ולכל אורה ופעולותיה, הן למציאותם עצמן הן לבחי' אור א"ס שבהם, הנה הוא הכל מהב"ן דעניינו שהיא הב"ן דהמ"ס.

הנע"ג

והנה מציאותה ואורה ושפעה דהאימא הכללי שבא"ק, הנה הם הד' מיני עסמ"ב אשר יתבאר לקמן בסי' ט' י' י"א י"ג, כי הנה שם ובהם הנה הוא המציאות דהאימא עצמה, וכן ההתפשטות דהנה"י שלה אשר מההתפשטות הראשון, שממנה לצורך המציאות דהאצילות, וכן אורה וגילוייה אשר בכל חלקי הנקודות שממנה שהם מלכי העגולים, וכן אח"כ כל אורה וגילוייה אשר באורות התיקון שממנה שהם חלקי הדר ומהיטבאל שמהאימא, הנה כ"ז הוא הכל באותן הד' מיני עסמ"ב אשר יתבאר לקמן בסי' ט' י' י"א י"ג וכמו שיתבאר שם בעה"ש. והנה הוו אותן הד' מיני עסמ"ב בכפליים: אחד, לצורך מציאותן גופה וכמו שיתבאר לקמן סי' ט"ו. ואחד, בבחי' אור א"ס שבהם, שהוא שרשם הפנימי העליון שבאור א"ס העומד בהם תמיד, אם בהעלם שהוא באורות הנקודות, ואם בגילוי ויחוד שהוא באורות התיקון. והם ג"כ בבחי' אותן הד' מיני עסמ"ב, ור"ל על שרשם הפנימי שבו כנו', והם מהע"ב הכללי המתגלה ומתייחד בהאימא הכללי בכל ענייניה ופעולותיה. ועכ"פ הוא כי כל אלו הד'

שבא"ק, ומהנה"י דהע"ב הכללי שהוא הא"א שבא"ק. וההתפשטות הנה"י דכל אלו הג' פרטיים אשר יצאו ונתפשטו מהטבור ולמטה דכל א' מהם, הנה הם רוב המציאות דהנה"י הכלליים דא"ק, והוא ג"כ ההתפשטות הראשון אשר לצורך האצילות שמקומו הוא מטבורו דא"ק עד סוף רגליו. ואמרנו שם עוד לעיל כלל ה' ו', כי עיקר המציאות דהנה"י דא"ק אשר הוא לצורך האצילות עצמו הנה הוא מההתפשטות דהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג שהם האו"א שבו, אבל ההתפשטות דהע"ב הכללי שהוא הא"א שבו, הנה הוא רק לצורך היחוד והגילוי דאור א"ס שבהאצילות, והוא עומד בפנימיות כל אותן ההתפשטות דהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג בבחי' נשמה לנשמה להם ולהיחוד והגילוי דאור א"ס שבהם, וכמו שבארנו כ"ז לעיל כלל ה' ו'.

והנה נעשו כל ענין ההתפשטות דהנה"י דס"ג דס"ג שהוא האימא שבא"ק, הן ההתפשטות דהנה"י שלה עצמה, והן ההתפשטות דהנה"י דהע"ב הכללי המתלבש בה לצורך אור א"ס שבה, הנה נעשה כ"ז ג"כ רק בשפעת אור וכן דהב"ן דעניינו, שהוא הב"ן דהמ"ס שמשפיע בה דרך העקודים כנ"ל. והרי נמצא כי מה שאמרנו לעיל בתחילת דברינו כאן כי הב"ן דעניינו הנה הוא הוציא והמציא את המציאות דא"ק אשר מהחזה עד הטבור שבו, הנה האמת הוא שגם המציאות דהא"ק אשר מהטבור עד סוף רגליו, הנה כ"ז נעשה ג"כ רק מכחו ושפעו. אלא כי שם היה ע"י התלבשותו בהרישא, אשר מהחזה עד הטבור הנה היה נעשה ע"י התפשטות הנה"י דהב"ן עצמו, אבל מהטבור ולמטה היה ע"י התלבשותו בהאימא, כי הוא אשר הוציא את האימא עצמה, ואח"כ מאורו ושפעו שמשפיע בה תמיד, הנה התפשט אימא בהנה"י שלה לצורך ההתפשטות הראשון דלהאצילות, וכן אח"כ לכל אורות הנקודות והתיקון אשר ממנה וכו"ל. וכ"ז הוא למציאותם עצמן. וכן הוא מאיר ועומד אורו בה ג"כ תמיד לבחי' היחוד דאור א"ס אשר לכ"ז, והוא

יה לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י ואחלמה

הנ"ד

סימן א אות ד שם ב"ן

ויהיה. והרי הוה שימושם ופעולתם דאופן המ"ה וב"ן דהמ"ס מן העולם ועד העולם⁵⁰, וע"ד שאמרנו לעיל אות א' ב' בהע"ב והס"ג דהמ"ס, אלא שהע"ב והס"ג הם משמשים מהעקודים ולמטה, ור"ל שהם משמשים גם בהעולם דהעקודים, ושם הוא גילויים, כי כל פעולת העקודים הוא רק מהם. אבל המ"ה וב"ן דהמ"ס, הנה הם משמשים רק לכל מה שנוגע להאור"א שבו ומהם ולמטה, שהוא בהאצילות כולו ובכל העולמות ב"ע שיצא מהם ולכל מה שנעשה בהם תמיד, והרי הוה שימושם מן העולם ועד העולם.

ובזה נשלם דברינו בהסימן הזה בביאור מערכה הא', שהוא מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהמ"ס דא"ק, ענין מציאותם ושימושם. אמנם הנה פשוט הדבר כי כל מה שאמרנו בהם מענין שימושם הנה הוא רק על בחי' שורש השרשים הנעלם לכל המציאות כולו, ובכל מה שנעשה בהם תמיד בהיה והוה ויהיה, וע"ד שאמר הספד"צ (פ"א ג ע"ב) האי מתקלא תלוי באתר דלא הוי, כי כ"ז הוא רק בסוד בחי' המחשבה הנעלמה אשר בא"ס ית"ש. וכל שימושם ופעולתם שאמרנו בהם, הנה הוא ג"כ רק אחר השתלשלות כמה מדרגות דמערכות העסמ"ב אשר בא"ס ית"ש ג"כ אחר השתלשלות כמה מדרגות דמערכות העסמ"ב אשר הם ג"כ נעלמים מאד מאד וכמו שיתבאר בעה"י עוד בדברינו למטה. אבל המ"ס עצמו, ובפרט המ"ס דא"ק, הנה הוא כולו מופלא ומכוסה טמיר וגניז, כי הוא מבחי' א"ס אשר בו עצמו לית מחשבה תפיסא ביה, ופשוט הוא ודי בזה.

מיני עסמ"ב הם כפולים, והנה הם נמשכים שניהם ויוצאים ונעשים רק מכח ואור דאותו הב"ן דענינינו, שהוא הב"ן דהמ"ס המאיר ומתפשט דרך העקודים ודרך המזל תחתון אשר שם להאיר להאימא לצורך כל אלו הד' בחי' דהעסמ"ב, אחד למציאותן עצמן, ואחד לבחי' אור א"ס שבהם.

והרי נתבאר לנו מכל דברינו ענין שימושם ופעולתו דהב"ן דענינינו, כי בשפעו ואורו (בשיתוף המ"ה הנ"ל דאות ג' והוא בבחי' התפשטות הנה"י שבהם) הנה הוציא והמציא את כל המציאות דהא"ק אשר מהגרון שבו ולמטה עד סוף רגליו, אלא הוא כי מהחזה עד הטבור הוא ע"י התלבשות בהנה"י דהאבא ג"כ, ומהטבור עד סוף רגליו הוא ע"י התלבשות בהנה"י דהאימא ג"כ. וכן מאורו ושפעו הנה הוציא והמציא את המציאות דהאימא הכללי שבא"ק, וכן כל חלקי הנקודות דמהאימא שהם כל מלכי העגולים, וכל חלקי אור התיקון דמהאימא, וכן כל שפעה אשר באצילות תמיד הנה הוא הכל בכח ואור דהב"ן דענינינו שהוא הב"ן דהמ"ס. אמנם כ"ז (ר"ל על מה שנוגע להאימא) הנה הוא ע"י התלבשותו בעקודים ובהמזל תחתון אשר שם. וכן הוא עד"ז בהמ"ה דהמ"ס אשר לעיל אות ג', הנה כל מה שנוגע ממנו להאבא הכללי שבא"ק, הנה הוא ע"י התלבשותו בעקודים ובבחי' המזל עליון אשר שם.

ועכ"פ הוא כי אותן המ"ה וב"ן דהמ"ס שבא"ק הנה הם השורשים העליונים להאור"א שבא"ק, ולכל אורות הנקודות והתיקון שיצא מהם, ולכל מאורעותיהם תמיד אשר בהיה והוה

הנ"ד

סימן ב'

הקדמה

גילוי מהע"ב דאות א' אלא רק הע"ב דהמכרה הב' שהוא הע"ב דהס"ג דאות ב', שהוא בחי' כתר והחכמה דהס"ג דאות ב', והוא מהמלכות דהע"ב דאות א' והוא גילוי, ומתגלה הע"ב דאות א' ע"י הס"ג דאות ב', והוא בהע"ב המתפשט ממנו, שהוא הע"ב דהמכרה הב' אשר יתבאר לפנינו.

והנה נבאר עתה בעזרת ה' ית"ש את כל אותן הד' שמות עסמ"ב דהמכרה הב', את כל שם ושם בפנ"ע עניינו ושימושו ופעולתו, את כל אחד ואחד על מה שהוא שורש אליו, ומקומו דכל אחד ואחד בהגלגלתא דא"ק. ואין שהם כולם קשורים ומיוחדים זב"ז, ונמשכים זה מזה. ובפרט הע"ב שבהם, שהוא הע"ב דהס"ג שאמרנו, כי הנה הוא שורש כולם, וכולם תלויים רק עליו. והנה יתבאר באותו הע"ב חדשות ונצורות רבות, כי הוא ראשית הגילוי מהנביעו דאור א"ס, ובו תלוי כל עולם העקודים, כי הוא עומד בכל העקודים בבחי' נשמה לנשמה, ועל שמו נקרא כל העקודים בשם ע"ב דס"ג (וכמ"ש הרב בדרושי נקודות ספ"א בהמ"ב), כי הוא הע"ב שבהס"ג דאות ב'. ולכן נקרא העקודים בשם ע"ב דס"ג כי כל העקודים תלוי ועומד על אותו הע"ב שבהד' שמות עסמ"ב דהמכרה הב', שהוא הע"ב דהס"ג שבהמ"ס אשר בסי' א' אות ב', כי הנה אותו הס"ג הרי הוא כלול מ'י' ספי' שהם עשר אותיות דהס"ג, והם הד' שמות עסמ"ב שבו שהוא העסמ"ב דהמכרה הב' שאמרנו. והגם שאותו הס"ג כולו הנה הוא רק עצמות אחד לבד, ואינו ניכר בו עשר ספי' כלל ולא ד' שמות עסמ"ב כלל, אך בהתפשטותו הנה יוצא מן הכח לפועל ונתגלה ע"י העסמ"ב שבו,

הנה אמרנו לעיל סוף אות א' כי הע"ב דהמ"ס, הנה הגם שהוא מהרישא תליתאה, עכ"ז הנה הוא מיוחד בהרישא תניינא אשר בהקרקפתא עצמו, וכנודע בסוד כתר מלכות שאמר אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א), שהכתר דהתחתון הוא בהמלכות דהעליון. והנה הוה הע"ב דהמ"ס ג"כ מכלל הע"ב הכללי שבקרקפתא אשר אין לנו רשות לדבר בו, ולכן הוא כי הנה הגם שאותו הע"ב דהמ"ס הנה הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, עכ"ז הנה אי אפשר לנו לדבר בהם כלל בבחי' גילויים ושימושם, כי הם עצמם לא נתגלו כלל. אמנם הנה הוא מתלבש בהס"ג דהמ"ס שהוא עיקרו דהמ"ס עצמו וכנ"ל סי' א' אות ב' ומתגלה הע"ב על ידו. והנה אותו הס"ג דאות ב', הנה הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, והם אשר מתפשטים להיות שורשי הגילויים להאורות דאח"פ. אמנם התפשטותם הנה הוא באמת עדיין רק בהגלגלתא עצמו, והם רק שורשי הגילויים ואינם עדיין הגילויים עצמן, אך הם מתפשטים עכ"פ מהס"ג דהמ"ס, והם השורשים הנעלמים להאורות דהאח"פ. והנה הם מערכה הב' דהמ"ס, כי הס"ג דאות ב' הרי הוא מהעסמ"ב דהמכרה הא' דהמ"ס שבא"ק, שהוא הד' שמות עסמ"ב עצמו. אך הד' שמות עסמ"ב המתפשטים מאותו הס"ג ג"כ, הרי הם מערכה הב' שבו. והנה הע"ב שבהם, שהוא הע"ב דהמכרה הב' שאמרנו, והוא הע"ב שבס"ג שהוא בחי' הכתר והחכמה שבו, הנה בו הוא הגילוי ג"כ מהע"ב דהמ"ס עצמו, שהוא הע"ב דאות א', כי הע"ב שבהס"ג דאות ב' הנה הוא מהמלכות דהע"ב דאות א', ואין לנו שום בחי'

ב לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י ואחלמה

סימן ב אות ה שם ע"ב סעיף א

וע"א

דהמ"ס, ונבאר אותם אחד לאחד כל שם בפנ"ע באות מיוחד. ובאשר שיתארכו הדברים קצת ובפרט בהע"ב שבהם שהוא הע"ב דאות ה', הנה ראיתי לסדר אותו פסקי פסקי, כל דבור בסעיף מיוחד כדי ליתן רווח בין ענין לענין, וזה החלי בעזר צורי וגואלי למען שמו יתברך ויתעלה, עד כאן הקדמה.

והם העסמ"ב דהמערכה ה' שאמרנו. אמנם מה שמתגלה ממנו בתחילה, הנה הוא באמת רק הע"ב לבד, והג' שמות סמ"ב הם כלולים בו כמו שיתבאר, והוא הע"ב דהס"ג שבהמ"ס שהוא כלל כל העקודים, כי כל העקודים תלוי עליו כנז'. והנה נבאר מעתה את כל אותן העסמ"ב דהמערכה ה', שהם ה' שמות העסמ"ב דהס"ג

אות ה

שם ע"ב

סעיף א

שהתפשט בו מעצמותו ולחוץ, ואח"כ נתגלו ויצאו ממנו מן הכח לפועל כל העסמ"ב כולם כמו שיתבאר. והנה הוא ע"פ מה שנודע, שכל התפשטות הנה הוא מבחי' המלכות שבו, אלא שהמלכות הנה היא כלולה מכל העשר שבו. וכן הוא כאן כי ההתפשטות, הנה היה מבחי' המלכות דהס"ג דהמ"ס⁵¹, והיתה כלולה מכל העשר דהס"ג, והוא הע"ב שאמרנו שהוא כלול מעשר שהם עסמ"ב, והם העסמ"ב שיתבאר בהס"י שלפנינו.

והנה הע"ב הזה הנה הוא המדרגה השנייה להס"ג דאות ב', ובו הראה כחו וגבורתו מכל ה' שמותיו עסמ"ב הכלולים בו בהעלם, הנה הוציא אותם מן הכח אל הפועל ע"י הע"ב הזה, כי בו, ר"ל בהע"ב הזה, הנה נתייסד כח הפעולה לכל עולם העקודים, כי נתגלה בו ועל ידו כל בחי' ה' שמות עסמ"ב הכלולים בהס"ג דאות ב'

הוא האור הראשון מהתפשטות הס"ג דהמ"ס אשר בס"י א' אות ב', כי הנה אמרנו שהס"ג דאות ב' הנה הוא שורש השרשים לכל האורות דהאח"פ, אמנם הוא עצמו הנה הוא נעלם מאד כי הוא המוחא סתימאה עצמו, מופלא ומכוסה⁵¹, ואין להבחין בו גופה שום חלוקת שמות כלל, ולכן הנה התפשט והאיר הוא עצמו מעצמותו ולחוץ [אבל עדיין הוא בהגלגלתא עצמו], ויצא מזה האור דהע"ב הזה לצורך גילוי למטה. והוא השורש והראשית לכל הגילויים, כי הע"ב הנה הוא כולל את הכתר והחכמה, והכתר הוא השורש והחכמה הוא הראשית וכנודע כ"ז⁵². והנה הע"ב הוא כולל בתוכו את כל ה' ספ' כולם אשר הם כלולים בד' שמות עסמ"ב כנודע. והרי יצא הע"ב הזה ג"כ כלול מכל ה' שמות, והם ה' שמות עסמ"ב אשר הם השורשים פנימים דהאח"פ, והיו מתחילה כולם כלולים בהעלם באותו הע"ב אשר הוא אור הס"ג דאות ב'

מאיר הלשם

המה באמת העסמ"ב המתפשטים מס"ג דמו"ס. ועי' לעיל ח"א כלל ד ענף א שזהו מהלובן העלין, דהיינו ששורשה של כל מערכת תחתונה היא בלובן (פי' זרע) של המערכת העליונה ממנה.

51. עי' לעיל הערה 36.

52. עי' בהגר"א בספד"צ א ע"א ד"ה ספרא.

53. דהיינו שכל העסמ"ב עליהם מדברים בעסמ"ב דס"ג

לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה בא

107

סימן ב אות ה שם ע"ב סעיף א

והרי לכאורה הוא קשה, כי המקום דבינה ⁵⁷זו"ן הרי נודע הוא שהם רק מהחזה ולמטה, בינה מהחזה עד הטבור, וזו"ן מהטבור ולמטה עד סוף רגליו. וכאן בא"ק הרי הם יצאו מאוזן חוטם פה, ומקומם הוא אורות האוזן עד שבולת הזקן (ר"ל עד סוף הסנטר שהוא מקום צמיחת הזקן), אורות החוטם עד החזה, אורות הפה עד הטבור, והרי הם למעלה הרבה ממקומם הראוי.

אך עומק הכוונה הוא, כי הם בסוד בינה וזו"ן אשר באותו הע"ב דענינינו, וכמו שאמרנו שהוא קומה שלימה ועולם מלא הכולל כל הפרצופים: א"א, או"א, זו"ן. ואורות האח"פ הם סוד בינה וזו"ן שבו, והנה הם יצאו בו באמת רק מהחזה שבו ולמטה, ותופסים בו באמת ג"כ עד סוף רגליו כמו שיתבאר בעה"ש. והוא כמו שאמרנו שהוא בבחי' א"א לכולם, והנה הם עומדים בו ע"ד פרצופי האצילות בהא"א דאצילות, שהבינה וזו"ן הם מהחזה שבו עד סוף רגליו, וכן הוא כאן, כי כל האורות דהאח"פ הנה הם עומדים באותו הע"ב ג"כ רק מהחזה שבו עד סוף רגליו. אמנם בענין יציאת האורות דחוטם פה, הנה בענין אחיזתם בו, הנה נשתנה בהם כאן למעליותא הרבה, כמו שיתבאר עומק הדברים בזה לקמן בדברינו בעזרת ה' ית"ש.

בהעלם וברמז. הנה נתגלו מעתה ע"י אותו הע"ב להוציא את כל כחם ופעולתם לאור. והנה אותו הע"ב הנה הוא עולם מלא וקומה שלימה מכל בחי' הפרצופים כולם, וכמו שאמרנו שהוא הכולל בתוכו את כל שרשי העליונים הפנימים דכל האורות דהאח"פ, והם כולם מושרשים בו ונאחזים בו. וכן הוא מתפשט בכולם, כי הוא לכל העקודים ע"ד הא"ק לכלל העולמות כולם, שכולם נאחזים בו ותלויים עליו, וכן ע"ד הא"א דאצילות לאצילות שכולם נאחזים בו ותלויים עליו, ואור א"ס עובר בתוכו ומחיה את כולם על ידו, והוא נשמה לכולם, ע' שער הכללים (פ"ט) וא"א (פרק ז) וכנודע, כן הוא אותו הע"ב דענינינו לכל העקודים, כי הוא מתפשט בכל האורות דהאח"פ וכולם תלויים עליו, והוא בבחי' א"א לכולם.

וכ"ן הנה הוא משום כי הרי הוא מהס"ג דאות ב' כנז', והס"ג הוא עיקר המ"ס כנ"ל סי' א' אות ב', והמ"ס הוא הא"א, כי הג' רישין ⁵⁴הם אפס ⁵⁵אין ⁵⁶א"א כנודע, והוה המ"ס שבא"ק בחי' א"א שבו, ולכן הע"ב שהוא התפשטות דהס"ג וכחו ואורו, הנה הוא הא"א לכל האורות דהאח"פ, והוא מה שנודע כי הנה אורות האח"פ הנה הם סוד בינה זו"ן, ע' אח"פ (פ"א ופ"ג) וכן בטנת"א (פ' א' ב').

107

מאיר הלשם

הראש העליון, עתיקא קדישא הסתום מכל הסתומים, הראש של כל הראשים, הראש שאינו ראש, אינו יודע ואינו נודע מה שיש בראש הזה, שכן אינו מידבק לא לחכמה ולא לבינה. ועל זה אנו קוראים "ברח לך אל מקומך", "והחיות רצוא ושוב", ובשביל זה עתיקא קדישא נקרא "אין", לפי שבו תלוי אין.

55. לעניין הלשון "אפס" ע' שער דרושי אבי"ע פרק א' ושם גם נזכר "אין", אמנם הוא מכנה את א"ס "אפס".

56. ע' לעיל הערה 11.

57. כוונתו לבינה תתאה (ישסו"ת). וע' ע"ח שער אנ"כ ח. וע' לעיל ח"א כלל ד ענף ב.

54. ע' אד"ז רפח סע"א: תלת רישין אתגלפן דא לגו מן דא ודא לעילא מן דא רישא חדא חכמתא סתימאה דאתכסייא ולאן מתפתחא וחכמתא דא סתימאה רישא לכל רישיה דשאר חכמות.

רישא עלאה עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין רישא דכל רישא רישא דלאו רישא ולא ידע ולא אתידע מה דהוי ברישא דא דלא אתדבק בחכמתא ולא בסוכלתנו ועל דא אקרי ברח לך אל מקומך (במדבר כג) והחיות רצוא ושוב (יחזקאל א) ובגין כך עתיקא קדישא אקרי אין דביה תלייא אין. תרגום: ג' ראשים נחקקו זה לפנים מזה וזה למעלה מזה. ראש אחד החכמה הסתומה שנתכסתה ואינה נפתחת. וחכמה זו הסתומה היא הראש לכל הראשים של שאר החכמות.

סעיף ב

והענין הוא, כי הנה אותו הע"ב דענינינו, הרי אמרנו כי הנה הוא מתפשט ונמשך מהמ"ס עצמו, שהוא מהס"ג דאות ב', והוא הגילוי דהס"ג מכל העשר ספי' הכלולים בו. וא"כ הרי מתחיל עצמותו מהתחלת המ"ס עצמו, שהוא מהתחלת הס"ג דאות ב', מהכתר שבו המיוחד בהע"ב דאות א', כי הכתר דהמ"ס העיקרי שהוא הס"ג דאות ב' וכנ"ל, הרי הוא מהמלכות דהע"ב דאות א' וכנודע בסוד כתר מלכות (תיקו"ז יט ע"א). והרי הוה העצמות הע"ב דענינינו מיוחד גם עם הע"ב דאות א', והרי הוה התחלתו מהתחלת ראשית עיקר כל המ"ס כולו. אמנם הנה זהו רק בבחי' עצמותו הפנימיות שבו, אך מציאותו וגילוי הרי אמרנו כי הנה הוא מתפשט מהמ"ס ולחוץ, אלא שהוא לעולם בגלגלתא עצמו. והנה נמשך מציאותו בכל הגלגלתא כולו, וזהו מה שאמרנו לעיל כי הוא עדיין לעולם בהגלגלתא עצמו. אמנם גם זהו רק על מציאותו גופה, שהוא מציאותו העיקרי שבו, שהוא חציו העליון אשר עד הטבור שבו. הנה בזה הנה הוא מקומו רק בהגלגלתא עצמו לעולם, שהוא בכל הגלגלתא כולו. אך הנה"י שבו שהם לבר מגופיה (זהר בראשית כא ע"ב), הנה הם מתפשטים באמת למטה ג"כ, והיינו כי הנה הם יוצאים ומתפשטים עד הטבור דא"ק, שהוא עד המקום שמסתיימים שם כל האורות דהאח"פ.

והנה אמרנו כי הוא עצמו, הנה הוא עולם מלא הכולל בתוכו כל הפרצופים א"א או"א זו"ן. והגם שאמרנו כי להאורות דהאח"פ הנה הוא כולו בבחי' א"א, אך הוא בעצמו הנה הוא כלול ג"כ מכל הפרצופים עכ"פ, וכנודע שכל א' הוא כלול מכולם. והנה הא"א שבו הנה הוא נעלם, כי הנה הוא בבחי' אור א"ס שבו⁵⁸, כי כן הוא כל בחי' א"א, ע' זוה"ק פינחס (רנח סע"א⁵⁹) ופ' בראשית (לא רע"ב⁶⁰). והאבא שבו, הנה הוא השורש היותר עליון לאור העינים, כי הוא אור העינים הפנימי, אשר עליו אמרו בתו"ח בסופו (דף נא רע"א) עינא לא שלטא למיחמי בשעתא דאיתכסי אתגלייא, ובשעתא דאיתגלייא אתכסי

ר"נ"י

מאיר הלשם

ראשית (בגין) דהאי כתרא עלאה טמירא היא קדמאה ועל דלא עייל בחושבנא תניינא הוי ראשית בגין דא ב' ראשית. תרגום: בראשית, ב' ראשית, (היא חכמה, כמו שתרגם יונתן "בראשית" בחכמה) בגלל שהיא שניה לחשבון, ונקראת ראשית, בגלל שכתר עליון זה טמיר הוא ראשון, ועל שלא נכנס בחשבון הראשית הוא שני, בגלל זה ב' ראשית. ביאור: ב' ראשית הוא כינוי לכתר וחכמה, שכן שניהם מהווים התחלה, אלא שזה בהעלם וזה בגילוי (לקמן נד ע"ב).

58. ע"י מבוי"ש יג ע"ד שכל אור עולם הוא בבחי' אור א"ס ביחס לעולם התחתון ממנו. וע"י דברי רבינו לקמן קיח ע"ג שבגלל הפרסא אין חכמה מכיר את א"א ואין לו שם וצ"ע אם זה נובע מאותה הסוגיא, ונלענ"ד שהדבר נובע מאותו הענין.

59. ע"י מלואים אות (יא).

60. ז"ל: בראשית ב' ראשית (נ"א) היא חכמה כמה דתרגם יונתן בראשית בחכמתא) בגין דאיהי תניינא לחושבנא ואקרי

לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה כג

ונ"ג

סימן ב אות ה שם ע"ב סעיף ב

בהראיה אשר לפנינו מן העינים, וכן בו היה ג"כ כל מראות דניאל. וכ"ז הוא הכל מהתפשטות אור הע"ב דעניינו, שהוא בהגלגלתא ולפנים שהוא מהמ"ס עד העינים, ומשום שהוא מהמ"ס לכן היה כל ראייתם הכל מראות אלהו"ת, שהוא מראה הנבואה, אלא שבכל הנביאים אשר זולת משה רבינו ע"ה הנה היה ג"כ ע"י התלבשות דכח הנפש שבו שבכח המדמה⁶⁴, וכמ"ש (הושע יב יא) וביד הנביאים אדמה, והיו מצטיירים ע"י העינים באותו הראיה אשר לפנינו מן העינים בצירוף נפשיית. ובדניאל הנה היה עוד יותר למטה, כי היה נמשך כל גילוייו ע"י התלבשות ראש עולם העשיה ומתחתית עולם היצירה, והוא אינה נבואה ממש אלא שהוא ממוצע בין נבואה לרוח הקודש⁶⁵, ובו היה רואה כל המראות מאת אשר היה עתיד לבוא בהצטיירות העינים, והכל היה באותו הראיה אשר לפנינו מן העינים. וכן באותו הראיה הנה היה רואה ג"כ את המלאכים ממש, כמ"ש שם ח' ט' י' י"ב. וכן הוא עד"ז ג"כ מ"ש במלכים ב' (ו' י"ז)

בסתימו דעיינין חמאן ליה, בפתיחו דעיינין איתכסי ליה⁶¹ [והוא מראה שרואה האדם כשסותם עיניו כמו מראה חשוך וכשפותח עיניו אינו רואה את המראה], לפי שהוא סתימו עלאה, שעליה נאמר (תהלים יח יב) ישת חשך סתרו, והוא גוון דלא מתחמי אלא בסתימו דעיינין, וכן אמרו ג"כ בזה"ק (פ' וארא כג ע"ב) ולא אתייהיב רשו למיחמי אלא בעיינין סתימין, בגין דאינון סתימין עלאין קיימי על אינון גוויין דאתחזיין⁶², אשר הם מסוד אספקלריא המאירה כמ"ש בזה"ק שם, ולכן הם אינם מתלבש בגוף ואינם נראים אלא בסתימו דעיינין, וע' כ"ז בהגר"א בתז"ח שם⁶³.

ודע, כי הנה כל מראות העליונים וכל הגילויים הנה הם כולם רק באור העינים הפנימי הזה אשר לפנינו מן העינים, והוא הראיה אשר בסתימו דעיינין כנז', אלא שגילוייו הוא לפי מדרגת האדם ולפי ערך מעלת הגילוי שנתגלה בו. כי הנה כל מראות הנביאים הנה היה ג"כ בהאור הזה, שהוא

מאיר הלשם

מין ע"ש שעליו נאמר עין לא ראתה אלהים זולתך אלהים בינה יעשה למחכה לו שאמרו מאי עין לא ראתה זה יין כו' וכנ"ל עינא לא שלטא למיחמי כו' ואמרו זה עדן שלא שלטה בו עין כל בריה כו' והוא בינה ג"כ כמ"ש בזה"ק ויקהל ובה הוא סעודת לויתן ועלה נאמר חכמות נשים בנתה ביתה טבתה טבחה מסכה יינה אף ערכה שולחנה וז"ש כאן עד דאזדמין כו' ולפתוריה הוא גבורה שמסט' דבינה הוא כידוע ושם צפון כל טוב העה"ב כמ"ש מה רב טובך אשר צפנת ליראיך כו' וכמ"ש בזה"ק שלח לך.

64. ע' ע"ח שער נ פרק י': אך הפנימי נקרא כח המדמה, וזהו במוח עצמו, ומתדמה שם כאלו שם ממש הוא ההרגש ההוא במוח, ומציייר שם איך היה אופן ההרגש ההוא אע"פ שלא הרגיש בפועל, אלא האבר המיוחד לחוש ההוא כנ"ל, ע"כ. ע' שערי קדושה ח"ג ש"ה.

65. ע' עבודת הקודש (חלק ד פרק כ): מדרגות הנבואה כפי מה שחלקום חכמי האמת ע"ה ארבעה מדרגות. המדרגה האחת העליונה שבכלן היא מדרגת נבואת אדון הנביאים משה רבינו ע"ה, והשנית מדרגת נבואת שאר הנביאים ע"ה, והשלישית מדרגה למטה מאלו והיא מדרגת רוח הקדש, והרביעית היא המדרגה הנקראת לרו"ל בת קול.

61. ז"ל בשלימות: סלקא ונחתא אזלא וקימא עינא לא שלטא למיחמי בשעתא דאתכסי אתגליא ובשעתא דאתגליא אתכסי בסתימו דעיינין חמאן לה באטימו דאודנין שמעין לה בפתיחו דעיינין אתכסי לה ולא ידיע עד דאזדמין לפתורה זכאי קשוט למיכל.

תרגום: עולה ויורד הולך ועומד העין אינה שולטת לראות בשעה שמתכסה מתגלה ובשעה שמתגלה מתכסה בסתימת העינים רואים אותו באטימת האזנים שומעים אותו בפתיחת העינים מכסים אותו ולא ידיע עד שמזדמנים לשלחנו צדיקי אמת לאכל.

62. ע' מלואים אות (יב).

63. ז"ל: בפתיחו דעיינין אתכסי ליה - כנ"ל (זהר וארא) ולא אתייהיב רשו כו' רק בסתימו דעיינין והוא מראה שרואה האדם כשסותם עיניו כמו מראה חשוך לפי שהוא סתימא עילאה שעליהן נאמר ישת חשך סתרו כידוע וכשפותח עיניו אינו רואה את המראה: ולא ידיע עד דאזדמין לפתוריה זכאי קשוט למיכל - ר"ל בעה"ב שהוא דרגא דבינה אז יתגלה ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים ים עילאה בינה ימא דאורייתא כידוע כמ"ש לעיל ובר"מ שאז יתגלה מ"ט שערי בינה עץ החיים והוא יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית כמ"ש בזה"ק שיר השירים על פ' כי טובים דודיק

כד לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה

סימן ב אות ה שם ע"ב סעיף ב

ו"ע"ד

שנאמר בו "ומראה ולא בחידות" (שם ח), כי נתגלה לו כל גילוייו מאספקלריה המאירה עצמו לא ע"י התלבשות כלל. ומ"ש גם בו "ותמונת ה' (שהיא מאספקלריא דלא נהרא) יביט" (שם), הנה לשון הבטה הוא על התבוננות והבנה, כמו "הביטו אל צור חוצבתם וגו' הביטו אל אברהם אביכם" (ישעיה נא ב), והוא על התבוננות ועיון השכלי, וכמו "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך" (תהלים קיט יח), וזהו שאמר "ותמונת ה' יביט". ור"ל, כי גם אם נתגלה לו איזה ענינים מאספקלריא דלא נהרא, הנה הוא הבין וידע אותם על מה שהם מרמזים.

ולכן הנה לא נמצא בנבואתו לייחס עליהם שום צורה ותואר ודמות כלל ע"ד שנמצא

בשאר הנביאים, וכמו שאמרו בב"ר (פכ"ז סי' א) גדול כחן של נביאים (במה שיש להם רשות על זה) שמדמין צורה ליוצרה, שנאמר ואשמע קול אדם וגו', ובמד"ר (פי"ט סי' ד) גדול כחן של נביאים שמדמים דמות גבורה של מעלה לדמות אדם כו', שנאמר ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם. וכ"ז הוא משום שנבואתם הנה היה רק מאספקלריא דלא נהרא (וכמ"ש ביבמות מט סע"ב) ופי' רש"י שם, וכסבורים לראות ולא ראו. אבל משה רבינו ע"ה הנה הוא נסתכל באספקלריא המאירה, ולכן אמר הוא בנבואתו "כי לא ראיתם כל תמונה" (דברים ד טו), וכן "כי לא יראני האדם וח"י" (שמות לג כ), וכל המראות אשר נראים גם אליו לפעמים באספקלריא שאינה מאירה, הנה הבין וידע והשיג אותם על מה שהם מרמזים, וזהו שנאמר עליו "ותמונת ה' יביט" ולא אמר יראה, אלא יביט, שהוא השגת הדבר על עומקו ואמתתו וכנו', ולכן נאמר עליו "בכל ביתי נאמן הוא" (במדבר יב ז).

ועני' בספרי (שם ח) על פסוק "ותמונת ה' יביט", שאמרו שם, זו מראה אחוריים. ור"ל שזה מ"ש "וראית את אחוריי" (שמות לג כג), ואמרו

ויפקח ה' את עיני הנער וירא וגו', הנה הגם שאין זה מראה הנבואה, אך היה כ"ז ג"כ רק בהראיה אשר לפניו מן העינים. וכן עד"ז בפ' בלק (במדבר כב לא) ויגל ה' את עיני בלעם וירא את מלאך ה' וגו', כי באותו הראייה הוא כל הגילויים הרוחניים אשר אי אפשר לראות אותם בראייה החיצונית, והיה נפתח הראייה החיצונית ומסתכל ורואה בהראיה הפנימית, וז"ש ויגל ה' את עיני בלעם וירא וגו' וכן ויפקח ה' את עיני הנער וירא וגו', כי היה נפתח הראייה החיצונית והיה רואה דרך בה בהראיה הפנימית*.

(* הגהה הנה ילמי כלן מהענין ונמשך לי הדברים לדרוש לאחר אן מה ששייך להענין ע' לקמן סעיף ג', ע"כ הגהה.

והנה עד"ז היה ג"כ כל מראות אלהות אשר ראו הנביאים כולם זולת משה רבינו ע"ה, הנה בכולם היה ג"כ רק דרך ראייה החיצונית וכמ"ש בזוה"ק הנז' פ' וארא (דף כג ע"ב) "על פסוק וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב בא"ל שד"י ושמי ה' לא נודעתי להם, אמרו שם כי איננו גוונים דאתחזיין שהם מאספקלריא דלא נהרא דאיהו באתגלייא, הנה ביה כתיב וארא, אבל באספקלריא דנהרא דאיהו בסתימו לא כתיב ביה ראייה אלה ידיעה, והוא מה שכתוב לא נודעתי. ואמרו שם, כי אבהן הוו חמאן מגו אלין גוונים דאתגליין, איננו סתימין דקיימי עליהו כו', והיה מתלבש בהם כל הגילויים דמראות אלהות שהם מאספקלריא המאירה, הנה היה מתלבש בהראייה החיצונית דאתחזי שהוא מסוד אספקלריא דלא נהרא, ולכך כתיב בהם וארא, והוא שנאמר "אם יהיה נביאכם יהו"ה" (במדבר יב ו), ר"ל כל מראות אלהות שבהם, שהוא מסוד אספקלריא המאירה, הנה במראה אליו אתודע, כי הם רואים אותו ע"י התלבשות באספקלריא דלא נהרא, שהוא במראה, לא כן עבדי משה וגו', כי במשה רבינו ע"ה הנה לא היה בו התלבשות כלל, וזה

ו"ע"ד

לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה בה

דנ"ד

סימן ב אות ה שם ע"ב סעיף ב

דאתעבידו כו', ע"ש⁶⁷. והרי לנו כי מעשה המשכן אשר הראה לו הקב"ה בהר הנה היה ג"כ רק ע"י אספקלריא דלא נהרא, והרי נראה גם למשה רב"ע"ה ב' פעמים ע"י אספקלריא דלא נהרא: אחד, מראה אחוריים אשר בנקרת הצור (והוא המערה, כמ"ש בתרגום שם, וכן במגילה יט ע"ב מערה שעמד בה משה ואלהיו, וע' פדר"א פ' מ"ו⁶⁸ וברד"ל שם אות ס"ז⁶⁹). והשני: תבנית מעשה

בזוה"ק (פקודי דף ר"ל רע"ב) כי כ"ז היה ג"כ רק ע"י אספקלריא דלא נהרא. וכן במעשה המשכן, אשר נאמר "וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר" (שמות כה מ), הנה אמרו ג"כ בזוה"ק פקודי (רכא ע"א), מאי בתבניתם, ר"ל כי הרי הוא לכאורה נגד הידוע שלא היה בנבואתו שום מראה ותבנית כלל, אלא אוליפנא דאספקלריא דלא נהרא הוה אחמי ליה בגויה כל אינון גווינין ודיוקנין

מאיר הלשם

האספקלריה שאינה מאירה שהראה לו בתוך כל אותם הדיוקנאות. והיה משה רואה אותם כל דבר ודבר על תקונו כמו שרואה בתוך עשית ותוך מראה שמראה את כל הדיוקנאות. וכשהסתכל בהם משה, התקשה לפניו. אמר לו הקדוש ברוך הוא, אתה בסימנך ואני בסימני. אז התיישב משה בכל מעשה.

68. ז"ל (פרק מה): מכל חטא כך ישראל נקיים מכל חטא ביום הכפורים. והב"ה שומע עתירתן של ישראל מן הקטיגור שלהם ומכפר על המזבח ועל המקום ועל הכהנים ועל כל הקהל מקטון ועד גדול ועל כל עונותיהם של ישראל ועל כל העם שנ' וכפר את מקדש הקדש אמ' משה ביום הכפורים אראה כבודו של הב"ה וכך אני מכפר על עונותיהם של ישראל ואמ' לפני הב"ה רבון כל העולמים הראיני נא את כבודיך אמ' לו אינך יכול לראות [את] כבודיך שלא תמות שנ' כי לא יראני האדם וחי אלא למען השבועה שנשבעתי לך והשם שהודעתי לך אני אעשה רצונך עמוד בפתח מערה ואני אעביר כל טובי וכו' וכשאתה שומע את השם שאמרתי לך שם אני עומד לפניך וחנותי את אשר אחון אמרו מלאכי השרת הרי אנו משרתים לפניך ביום ובלילה ואין אנו יכולין לראות את כבודו ועמדו בועף ובבהלה להרגו והפיע נפשו למות מה עשה הב"ה נגלה אליו בענן וייתייצב עמו שם וזו היא ירידה שביעית וחכך הב"ה כף ידו עליו שלא ימות שנ' והיה בעבור כבודי ושמתיך בנקרת הצור וכשעבר הב"ה כף ידו מעליו וראה אחורי השכינה שנ' והסירותי את כפי וראית את אחורי לפני לא יראו התחיל משה צועק בקול גדול ואומ' ה' אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת נוצר חסד לאלפים נושא עון ופושע וחסאטא ונקא אמ' משה לפני הב"ה רבון כל העולמים סלח נא לעון העם הזה אמ' לו משה אילו אמרת סלח נא לכל עונות של ישראל עד סוף כל הדורות העת ההיא היתה עת רצון וכן הוא אומ' בעת רצון עניתך אלא אמרת סלח נא לעון [ה] העם הזה על מעשה [עשה] העגל הרי הוא כדברייך שנ' ויאמר ה' סלחתם כדברייך:

69. ז"ל: עמוד בפתח המערה - תרגום בנקרת הצור במערת טינרא (ובלשון ארמי מערה נקירתא) ולשון עמוד בפתח

67. ז"ל בשלימות: תא חזי בשעתא דאמר ליה קודשא בריך הוא למשה עביד משכנא הוה קאים משה תוהא דלא ידע מה למעבד עד דאחזי ליה קודשא בריך הוא בעינא כמה דכתיב (שמות כה מ) וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר מאי בתבניתם אלא אוליפנא דאחמי ליה קודשא בריך הוא למשה דיוקנא דכל מלה ומלה כההוא דיוקנא דאיהו לעילא וכל חד וחד הוה עביד דיוקנא דיליה כדיוקנא דאיהו לעילא וכל חד הוה עביד דיוקנא דיליה כדיוקנא דאיהו אתעביד בארעא:

אשר אתה מראה בהר אשר אתה רואה מבעי ליה אלא אוליפנא דאספקלריא דלא נהרא הוה אחמי ליה בגויה כל אינון גווינין ודיוקנין דאתעבידו לתתא כהאי חיזו דאחזי בגויה כל אינון דיוקנין:

משמע דכתיב (שמות כה מ) אשר אתה מראה אתה רוא דאספקלריא דלא נהרא* דאחזי ליה בגויה כל אינון דיוקנין והוה חמי לון משה כל מלה ומלה על תקוניה כמה דחמי גו עשיתא וגו חיזו דאחזי כל דיוקנין וכד אסתכל בהו משה אתקשי קמיה אמר ליה קודשא בריך הוא משה את בסימניך ואני בסימני דין אתיישב משה בכל עבדתא:

* דריש מראה כמו מראה תואר לנקבה שהיא מראה בהר למשה תבנית המשכן (רח"ו).

תרגום: בא וראה, בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה עשה משכן, היה משה עומד תוהא, שלא ידע מה לעשות, עד שהראה לו הקדוש ברוך הוא בעין, כמו שנאמר "וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר". מה זה בתבניתם. אלא למדנו שהראה הקדוש ברוך הוא למשה דמות כל דבר ודבר כמו אותו דמות שהוא למעלה, וכל אחד ואחד היה עושה דמות שלו כדמות (שהוא למעלה, וכל אחד עושה דמות שלו כדמות) שהוא נעשה בארץ.

אשר אתה מראה בהר, אשר אתה רואה היה צריך להיות. אלא למדנו שאספקלריה שאינה מאירה היה מראה לו בתוך כל אותם הצבעים והדיוקנאות שנעשו למטה, כמראה הזה שהראה בתוכו כל אותם דיוקנאות.

ממשמע שנאמר "אשר אתה מראה", אתה, סוד

כו לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה

סימן ב אות ה שם ע"ב סעיף ב

זע"א

עשו. אי אינון דלא חמו עבדו כך משה דחמא על אחת כמה וכמה⁷¹.

אך הענין הוא ע"פ מה שאמרנו, כי גם המראות אשר ראה משה ע"י אספקלריא דלא נהרא, הנה השיג אותם על אמיתתן ע"פ יחודם באספקלריא דנהרא, כי הוא זכה שנשלם על ידו היחוד דמלכות בז"א, ונתייחד אספקלריא דלא נהרא באספקלריא דנהרא והסתכל דרך בה גופה באינון סתימין עלאין, אשר שם אין תבנית ותואר כלל. והנה הוא היפך ממש מכל הנביאים כולם, כי בהם הנה נתלבש כל מראות אלהות שהוא האור דאספקלריא המאירה, הנה נתלבשו בהאספקלריא שאינה מאירה, וראו עי"ז את כל אותן המראות בבחי' תואר ותבנית כמ"ש בזוה"ק (פ' וארא כ"ג ע"א) ע"ש.

אבל במשה רבינו ע"ה היה להיפך, כי גם אותן המראות אשר הראה לו הקב"ה ע"י אספקלריא שאינה מאירה, והם מראה אחרונים ותבנית המשכן וכליו כנז', הנה הסתכל הוא בהם ג"כ ע"פ האור העליון דאספקלריא המאירה אשר שולל שם את כל תבנית ותואר. וזהו שאמרו בזוה"ק פקודי (רכא ע"א) על פסוק בתבניתם אשר אתה מראה בהר (שמות כה מ), אשר אתה רואה אין כתיב כאן, אלא אשר אתה מראה, כי הגם דקב"ה אחזי ליה כל אינון גוונים ודיוקנים ע"י אספקלריא דלא נהרא, אשר שם הנה נראים כן. אבל משה הוה חמי לון כל מלה ומלה על תיקוניה כמה דחמי גו עשיתא וגו חיוז דאחזי כל דיוקנין,

המשכן. ועל כל זה אמר "ותמונת ה' יביט", כי גם כל מה שראה הוא באספקלריא דלא נהרא, הנה הבין והשיג אותם על עומקן ואמתתן. ולכן הוא כי גם אחר כ"ז הנה היה קשה למשה לעשותן בעצמו עד שאמר לו הקב"ה, "ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי בן חור וגו' אהליאב בן אחיסמך וגו' ועשו את כל אשר צויתך" (שמות לא ו).

ור"ל, כי הרי כל מעשה המשכן וכליו הנה נאמר בתחילה בפ' תרומה למשה רבינו בעצמו שהוא יעשה אותם, וכמ"ש "וצפית ויצקת ועשית בדי" וגו' (שמות כה יא - יג), "ועשית כפורת" וגו' (שם יז), "ועשית שנים כרובים" וגו' (שם יח), "ועשית מנורת" וגו' (שם לא), "ואת המשכן תעשה וכן" כו' (שם כו א), על כל פרט ופרט הנה נאמר על כל אחד ואחד למשה רבינו בעצמו, שהוא בעצמו יעשה אותם וכמפורש שם בכל הפרשה (ומ"ש בארון "ועשו" (שם כה י), ע' זוהר חדש (מב ע"ג) פ' תרומה ד"ה ועשית כפורת זהב ע"ש⁷⁰). אך אמרו בזוה"ק פקודי (רמא סע"א) כי משה רבינו ע"ה הנה הוא סילק את עצמו מזה, ואמרו שם, כי גם אחר שהראה לו הקב"ה את תבניתם באשא חוורא ובאשא אוכמא ובאשא סומקא ובאשא ירוקא (שהם סוד חגת"ם) עם כל דא, אקשי ליה למשה כו', ולא בעא משה למעבד. ואי תימא דאיהו לא ידע למעבד או חכמתא לא הוה עמיה, תא חזי בצלאל ואהליאב וכל שאר אחרנין דלא חמו כמשה מה כתיב, וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה ה' כן

מאיר הלשם

דארון כליל ליה למשה בגויה לאתנהרא מניה ואצטריכו אחרנין לתקנא תיקונא ושפירו דיליה למיעל ליה לגביה. תרגום: ועשית כפרת זהב טהור רבי שמעון אמר בכל הפרשה הזו מצאנו שנמסרה העבודה ביד משה פרט לשנים בכלם כתוב ועשית ובארון ובאפוד כתוב ועשו ארון ועשו את האפוד ולא כתוב ועשית מה הטעם בארון לא כתוב ועשית משום שהארון כולל את משה בתוכו להאיר ממנו והצטרפו אחרים לתקן את התקון והיפי שלו להכניס אותו לתוכו. 71. עי' מלואים אות (יג).

המערה דכאן נראה שמכוין לסמכו לקרא דאליהו (מלכים א' יט) שנאמר שם ויצא ויעמד בפתח המערה ונלמד משם דנקרת הצור דכאן הוא ג"כ פתח המערה שצוה לו ה' לעמוד שם (וכן הזכירה ביחד במגילה (יט ע"ב) במערה שעמד בה משה ואליהו כו') בכדי שיהיה מזומן לראות שעה שיעבור ה' לפניו.

70. ז"ל: ועשית כפרת זהב טהור רש"א בכל פרשתא דא אשכחנא דאתמסר עבידתא בידא דמשה בר תרין בכלהו כתיב ועשית ובארון ובאפוד כתיב ועשו ארון ועשו את האפוד ולא כתיב ועשית מ"ט בארון לא כתיב ועשית בגין

לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה בז

זע"ב

סימן ב אות ה שם ע"ב סעיף ב

כולו ע"י אורו וקדושתו ית"ש הנמשך ושורה בהם ע"י הכוונה הזה דוקא. [נכמ"ש בזה"ק פ' תרומה (קנב ע"א) ופ' פקודי (רלה ע"ב), וע' עוד פ' פקודי (ר"כ ע"ב ורכא ע"א ובדף רל"ד ע"ב)]. ונעשה כ"ז ע"י בצלאל ואהליאב, כי הם היה אפשר להם לכיון היטיב על כל תבניתם אשר מראה בהר, אבל משה רבינו ע"ה היה קשה לו לכיון על כ"ז, משום השגתו הגדולה ביחודם אשר באספקלריא המאירה אשר שם משולל הוא מכל תואר ותבנית. והרי היה קשה לו לכיון על דוגמתן ותבניתם אשר למעלה, אחר שלפי השגתו אין למעלה תבנית ודוגמא כלל, ולכן הסתלק הוא את עצמו מעשייתן כנ"ל.

אמנם הקמת המשכן וסידור כל כליו, הנה זה

היה נעשה רק על ידו דוקא, כי אז הנה כוון בהם באמת על יחודם הנעלם אשר בשורש כל תבניתם, לייחד את הכל במקורן אשר למעלה. ונשלם ונתקן ע"י על ידו את כל כוונת בצלאל ואהליאב ג"כ, כי עיקר תיקון הכוונה הוא לייחד הכל במקורן אשר ביחודם הנעלם, כמ"ש בהקדמת תיקון⁷² וכנודע⁷⁴. וזה היה נעשה רק ע"י משה רבינו ע"ה בהקמתו ובסידור כל כליו, ולכן לא שרתה שכינה במעשה ידיהם עד הקמתו, וע"י משה דוקא וכמ"ש במדרש רבה ותנחומא פ' פקודי, וכן הוא ג"כ בזה"ק (פ' פקודי דף רלד סע"ב) בתשלום ותיקון כל הכוונות אשר כוון בצלאל במלאכת כל המשכן, הנה הוא נשלם ונתקן רק ע"י משה רבינו ע"ה בהקמתו. ואמר שם (רלה רע"א) ובצלאל לא הוה ידע ולא הוה יכיל למיקם

ור"ל כי משה ראה והבין שמראה הדיוקנין הוא רק מצד שהוא ע"י אספקלריא דלא נהרא, אבל במקומן ומקורן הוא משולל מכ"ז, כי שם אין תואר ותבנית כלל. ולכן כד אסתכל בהו משה על עומקן ואמיתתן אתקשי קמיה, ור"ל שהיה קשה לו לכוון בהם לעשותם כדוגמתן שלמעלה מאחר שבמקורן אשר לעילא לעילא אין דוגמא להם כלל. ואמר ליה קודשא בריך הוא, משה אנת בסימנך ואני בסימני, עשה אתה לפי האפשר לך בתבנית וגווינך, ואני אשרה שכינתי וקדושתי בהם גם ע"פ מקורן ושרשן אשר לפי אמיתתן הגם שהוא נעלם ממך איך שהוא. ועכ"ז הנה הסתלק משה מעשייתן כמ"ש בפ' פקודי (שם רמ"א סע"א) וכנ"ל, משום שמצא את עצמו שלא אפשר לו לכיון בהם מאומה.

והעיקר הוא, כי מצדו, ר"ל כל מה שהיה נוגע

לשורש נשמתו, הנה התייחד המלכות בז"א, והיה עומד גם המלכות בסוד אספקלריא המאירה ע' תיקונים (תיקון מ' בתחילתו פט ע"ב⁷²), ולכן הסתכל הוא גם בהמלכות רק ע"פ האור דאספקלריא המאירה, ולא היה אפשר לו לכיון בו על תבניתם כלל. וכן הסכים הקב"ה על ידו ג"כ, ואמר לו הקב"ה "ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי וגו' ואתו אהליאב בן אחיסמך וגו'", כי הם יכוונו בעשייתן היטיב ע"פ דוגמתן בתבניתם של מעלה שהראה הקב"ה למשה בהר, כי בתבנית הזה דוקא הנה הוא נרשם בזה הצרופי אותיות אשר בהם נבראו שמים וארץ⁷³, והם תלויים במעשה המשכן. והרי תלוי קיום כל העולם

מאיר הלשם

המאירה, והנביאים מצד של אדני"י הם מן האספקלריא שאינה מאירה. שאלו מתנבאים רחמים ואלו מתנבאים דין שהנבואה שקולה לתורה שבכתב ולתורה שבעל פה. 73. ע"י ברכות נה ע"א, אמר רב יהודה אמר רב יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ כתיב הכא וימלא אתו רוח אלהים בחכמה ובתבונה ובדעת וכתוב התם ה' בחכמה יסד ארץ כוון שמים בתבונה וכתוב בדעתו תהומות נבקעו. 74. ע"י מלואים אות (יד).

72. ז"ל: ובגין דא מסטרא דיהו"ה אתקריאת אספקלריא דנהרא וכד איהי אדני"י בלא בעלה אתקריאת אספקלריא דלא נהרא ונביאית מסטרא דיהו"ה אינון מאספקלריא דנהרא ונביאית מסטרא דאדני"י אינון מאספקלריא דלא נהרא דאלין מתנבאין רחמי ואלין מתנבאין דינא דנבואה איהי שקילא לאורייתא דבכתב ולאורייתא דבעל פה. תרגום: ובגלל זה מהצד של יהו"ה נקראת האספקלריא המאירה, וכשאדני"י היא בלי בעלה נקראת אספקלריא שאינה מאירה. והנביאים מהצד של יהו"ה, הם אספקלריא

כח לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה

סימן ב אות ה שם ע"ב סעיף ב

זע"ב

אשר הראה הקב"ה אותם למשה רבע"ה ג"כ רק ע"י אספקלריא שאינה מאירה, הנה ראה אותם ג"כ תלויים במקורן ומיוחדים באספקלריא המאירה, ולכן נאמר עליו (במדבר יב ח) ותמונת ה' יביט, ור"ל שגם מה שהוא רואה באספקלריא שאינה מאירה, הנה הבין אותם על אמיתתן וכנ"ל.

וזהו מה שלא נמצא במשה רבינו ע"ה שאמר על איזה דבר מגילוייו ית"ש אליו לשון "ראיתי", כי עמד היטיב על תוכן אותן הענינים עצמן גם בעת שהראה לו, שמשולל הוא מראיית כל בריה, ולכן לא אמר הוא על שום אחד מהם לשון ראיתי. וכן נאמר (שמות כה מ) אשר אתה מראה בהר, ולא נאמר אשר אתה רואה וכנ"ל. ועד"ז במראה אחרונים, הנה נרמז שם ג"כ את אופן גילוייו אליו על אמיתתו, כי הנה נאמר (שמות לג כג) וראית את אחורי, וכתוב אחרי חסר ו', ותרגום אונקלוס ותחזי ית דבתרי, ור"ל כמו שפי' החזקוני, שהכוונה הוא שתראה את האור והזוהר הנשאר אחר עברי מלפניך, והאור והזוהר הזה הוא מכונה והוא נקרא בשם תמונה, כי הוא ע"ד צורת החותם הנחתם מהדיוקן עצמו. והצורה אשר בהחותם הוא נקרא תמונה, כי הוא תמונת הדיוקן,

ליה ע"ש⁷⁵, והוא מובן ע"פ מה שאמרנו, כי יחוד הכל במקורן הנה זה היה נעשה רק ע"י משה דוקא, משום שהוא השיג איך שכולם תלויים בסוד אור אספקלריא המאירה, אשר שם הם כולם אחד בלי תואר וציור כלל. וכן אמרו ג"כ שם (רלח רע"ב) בגין כך ויביאו את המשכן אל משה דאיהו מארי דביתא כו', וליה אצטריך למחזי תיקונהא ורזין דילה, דלא אתייהבו לאחרא לאסתכלא ולמחזי בה באינן סתרינן ובאינן רזין דילה בר משה בלחודוי כו', ע"ש⁷⁶. ור"ל, כי הנה הגם ששם (רלד ע"ב ובכ"מ) הרי מבואר דבצלאל עבד לון ברזא דגלופא דאתון דאתבריאון בהון שמיא וארעא, אבל לייחד את הכל במקורן הנעלם ולהמשיך משם את אור קדושתו ית"ש בכל מעשה המשכן וכליו, הנה זה היה תלוי במשה דוקא, ולכן לא שרתה שכינה במעשה ידיהם אלא רק ע"י משה דוקא, כי על ידו נשלם ג"כ את כל סוד הכוונות אשר כוון בהם בצלאל בעשייתן, והיה גמר תיקונם ג"כ רק ע"י משה דוקא, וכמ"ש שם רלד סע"ב⁷⁷ וע"ש עוד רלח ע"א⁷⁸ סמוך לסופו.

והרי מבואר מכל דברינו שגם אותן הב' מראות, שהם מראה אחרונים ומראה המשכן וכליו,

מאיר הלשם

להראות בתקן של הבית שלו, ולו צריך להראות את תקוניה וסודותיה, שלא נתנו לאחר להתבונן ולראות אותה באותם סתרים ובאותם הסודות שלה, פרט למשה לבדו. ביאור: ויביאו את המשכן - החכמים המתקנים את המשכן היינו קשר הייחוד מלאכת הקדש כדפירשנו (אור יקר).

מארי דביתא - בעלה דמטרוניתא, והוא הצופה ומביט בתקוניה השכינה, ומי הוא יערב לבו לגשת לראות אם הכלה מקושטת לבעלה למצוא חן בעיניו אלא בעלה ממש שהוא הרואה בסתרי הנקבה ואינו מגונה אמנם וזולתו אינו בודקה (אור יקר). בראשית נא ע"ב (הערת זוהר).

רזין דילה - הם פרקיה וכליה ופרטיה ואבריה דהיינו האהל כולו יחד ואת כל כליו לבדוק בסתריה פרטי וכולל (אור יקר).

77. ע"י לעיל הערה 75.

78. ע"י לעיל הערה 76.

75. ז"ל בשלימות: וכד אתא לאקמא ליה לא הוה יכיל למיקם ליה מאי טעמא בגין דרעותא דסליק על אינן אתון לא אתמסר אלא למשה בלחודוי ואיהו הוה ידע ההוא רעותא דסליק לאינן אתון ועל דא אתקם משכנא על ידיה דכתיב ויקם משה ויתן משה וישם משה ובצלאל לא הוה ידע ולא הוה יכיל למיקם ליה.

תרגום: וכשבא להקימו לא יכול היה להקימו למה משום שהרצון שעולה על אותן האותיות לא נמסר אלא למשה לבדו והוא היה יודע אותו הרצון שעולה לאותן אותיות ועל כן הוקם המשכן על ידו שכתוב ויקם משה ויתן משה וישם משה ובצלאל לא היה יודע ולא יכול היה להעמידו.

76. ז"ל בשלימות: ובגין כך (שמות לט לג) ויביאו את המשכן אל משה דאיהו מארי דביתא לאחזאה בתקונא דביתיה וליה אצטריך למחזי תקונהא ורזין דילה דלא אתייהבו לאחרא לאסתכלא ולמחזי בה באינן סתרינן ובאינן רזין דילה בר משה בלחודוי. ולכן ויביאו את המשכן אל משה, שהוא בעל הבית,

לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה בט

זנ"ג

סימן ב אות ה שם ע"ב סעיף ב

דרחל כמבואר שם, הנה הוא נעשה ג"כ ע"י התוספות מוחין הללו אשר ע"י הקשר של ראש, כי משם הוא העטרין דחו"ג היורד בהיסוד דז"א, אשר ממנו הוא הדעת דרחל, וע"י הארת הב' הרצועות הנמשך שם, הנה עולה ע"ז אור היסוד דז"א למציאות הדעת דרחל, אשר מקומה הוא כנגד הזרוע שמאל דז"א, ונשלם ע"ז מוח הדעת שלה שהוא ה' דקשר של יד כמבואר בהדרושים שם.

והנה כ"ז הוא מראה אחוריים אשר ראה משה רבינו ע"ה כאשר עבר ה' על פניו, והוא מה שנאמר (שמות לג כג) ושכתי כפי עליך עד עברי והסירותי את כפי וראית את אחורי, ויש כאן על דרך כתיב וקרי, כי לפי הכתיב הרי הוא חסר ו', והוה הכוונה אחרי עברי, ור"ל שתראה את האור והזוהר הנשאר שם אחרי עברי, וכמו שתרגם אונקלוס ותחזי ית דבתרי, שהוא הנשאר אחרי. אבל לפי הנקודה שהוא הקרי, הח' בחולם והר' בקמץ, הרי הוא הכוונה על מראה אחוריים, והנה בא הכתיב ולימד על הקרי, ור"ל שלא ראה את מראה האחוריים עצמו, אלא רק את האור והזוהר הנשאר ממראה האחוריים אחרי עברו.

והנה נודע הוא מה שאמרו רז"ל (ברכות ז' ע"א) על הפסוק וראית את אחורי, מלמד שהראה הקב"ה למשה קשר של תפילין, והוא הד' קשר של ראש כמ"ש בזוה"ק (ס"פ בא מג ע"ב ובפ' פקודי דף רל רע"ב) אמרו שם כי הקשר הוא אספקלריא דלא נהרא, אבל התפילין עצמן הוא אספקלריא דנהרא, ועליו אמר לפני לא יראו, והוא ע"פ שנודע מהדרושים, שהתפילין של ראש הם מהמוחין עצמן, אבל הקשר של ראש הוא רק ע"י הארת הד' מוחין הנמשך בדרך אור חוזר מהפנים לאחור. וכן הוא עוד, כי הנה התפילין הרי הם ד'

והוא ע"פ מה שנודע כי בכל דבר שבקדושה וכן כל אור עליון אשר יורד ומתגלה למטה, הנה גם אחר שחוזר ומסתלק ועולה למעלה, הנה נשאר רושם אור ממנו בהמקום שהיה שם, ועל אותה הרשימו הנה הוא סוד מה שכתוב (שיה"ש ח ו) שימיני כחותם על לבך כחותם על זרועך, ואמרו בזוה"ק פ' משפטים (קיד ע"א) כי הוא דברי כנסת ישראל להקב"ה, שימיני כחותם, ארחא דחותם כיון דאתדבק בההוא אתר דאתדבק שביק ביה כל דיוקניה אע"ג דההוא חותם אזיל הכא והכא ולא קיימא תמן, והא אתעבר מניה כל דיוקניה, שביק תמן ותמן קיימא. אוף הכי אמרת כנסת ישראל, כיון דאתדבקא בך כל דיוקני ליהוי חקיק בך דאע"ג דאזיל הכא או הכא, תשכח דיוקני חקיק בך, ותדכר לי וכחותם על זרועך כמה דכתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. אוף הכי תהא דיוקני חקיק תמן, ובכן אהא מתדבקא בך לעלמין ולא אתנשי מינך⁷⁹, ע"כ לעניינו.

ונודע הוא כי כ"ז הנה הוא סוד תפילין של יד דז"א, שהוא תפילין של ראש דרחל מרושם אור שבה, והיא נעשית אח"כ פרצוף שלם באחורי דז"א, ור"ל כי מתחילה היא בסוד תפילין של יד דז"א, ואח"כ נעשית פרצוף שלם מאחוריו. ואח"כ הנה היא חוזרת פב"פ בתפילין בראשה, והרושם נשאר בו לעולם בסוד תפילין של יד, כמ"ש כ"ז בדרושי תפילין (שעה"כ דרוש ה), וכן הנה נשלמת ונתקנת ג"כ אח"כ מהתפילין של ראש דז"א מהקשר של ראש ע"י ב' הרצועות הנמשך מהקשר, והם נמשכין עד ראש רחל באור מקיף, ונשלמת ע"ז במוחין חדשים, ע' פע"ח (תפילין ספ"ח).

ונראה לענ"ד (וה"י יכפר) כי עיקר הקשר של יד, שהוא ג"כ בבחי' מוחין מוח הדעת

מאיר הלשם

יהיה חקוק בך שאף על גב שאלך לכאן ולכאן תמצא את דיוקני חקוק בך ותזכר אותי. וכחותם על זרועך כמו שכתוב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני אף כך יהיה דיוקני חקוק שם ובכן אהיה דבוקה בך לעולמים ואל אשתכח ממך.

79. תרגום: דרך החותם כיון שנדבק באותו מקום שנדבק משאיר בו את כל דיוקנו אף על גב שאותו חותם הולך כאן וכאן ולא עומד שם ונעבר ממנו כל דיוקנו משאיר שם ושם עומד אף כך אמרה כנסת ישראל כיון שנדבקתי בך כל דיוקני

ל לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י ואחלמה

סימן ב אות ה שם ע"ב סעיף ב

זע"ד

אחד, שהם הב' בחי' דהמלכות אשר בהת"ת והיסוד, ועלו בהדעת והת"ת ונעשו לשני פרצופים ע' מאמרי רשב"י (פ' ויחי דף ט"ז ע"ב). והנה הם הנוקבין דז"א אשר תחילת יציאתם הם מאחוריו, ובסוד (תהלים קלט ה) אחור וקדם צרתני. והנה כ"ז הנה מראה אחוריים שראה משה רבינו ע"ה, וראה את שניהם.

זע"ד

וזהו מה שבזוה"ק (ס"פ בא מג ע"ב) אמרו בענין הד' קשר של ראש, על דא כתיב וראית את אחורי, ובפ' ואתחנן (רסג רע"א) מבואר שענין הקשר של תפילין אשר נאמר על זה וראית את אחורי, הנה הוא ענין אחד עם התפילין של יד שהוא בה' בתראה, ה' ידיכה, יד כהה, דהיא שמאלא ע"ש. וכעין זה הוא ג"כ בתרגום יונתן על התורה בפסוק וראית את אחורי, אמר שם שהוא הקשר דתפילין של יד (והוא י', סוד היסוד, כמ"ש בזוה"ק ס"פ בא וכןל", שהוא מאור היסוד דז"א שממנו הוא דעת דרחל, והוא סוד הקשר דתפילין של יד). ובפ' ויקהל (דף רי"א סע"א) מבואר כי סוד וראית את אחורי הנה הוא בסוד אחור וקדם צרתני, שהוא כללות כל הנוק' שהיא אחורי דכורא ע"ש. והרי כ"ז הוא כעין דרשות חלוקות, שבמקום אחד אמרו שהוא הקשר של ראש, ובמקום אחד אמרו שהוא הקשר של יד, ובמקום אחד אמרו שהוא ענין אחד עם כלל התפילין כולו של יד, ובמקום אחד אמרו שהוא על כללות הנוק' כולו שהיא מאחוריו. וכן צריך ביאור ג"כ בלשון הגמרא ברכות (ז' א') וכן הוא במנחות (לה ע"ב) בפסוק וראית את אחורי, מלמד שהראה לו הקב"ה למשה קשר של תפילין, הרי צריך ביאור על לשון "מלמד" שאמרו, כי לשון מלמד הוראתו הוא ע"ד הוכחה שהוא מוכח כן, הרי לכאורה איזה הוכחה יש כאן ממלת אחורי שהכוונה הוא על קשר של תפילין, הן אמת כי ממה שאמר (שמות לג כג) ופני לא יראו הרי משמע שאחורי שאמר הוא האחור שכנגד הפנים שהוא העורף, אך מנ"ל שהוא הקשר של תפילין דילמא הוא בחי' העורף ממש.

אמנם ע"פ דברינו הנה אין כאן סתירה כלל, וכן לשון הגמרא הוא מבואר ג"כ היטיב, כי

פרשיות וד' בתים, והפרשיות הם מהמוחין עצמן דז"א והבתים הם מלבושי המוחין שהם נה"י דאימא, והאור חוזר שהוא הארת הד' מוחין החוזר מהפנים לאחור, הנה הוא מתלבש בהמלכות דאימא אשר היא דבוקה עם הנה"י, ומקומה הוא בהדעת דז"א, והנה בה מתלבש האור חוזר הנו' ויוצא לחוץ במקום העורף. והנה באשר שהוא רק הארה לבד הנמשך מהד' פרשיות בדרך אור חוזר, והוא מתלבש בהמלכות שהוא בחי' עור (כי העור הוא מלכות המקפת את הכל, ע' פרקי הצלם רפ"ב), לכן הוא הקשר ג"כ רק בבחי' עור לבד, והוא הקשר של ד' משום שהוא מהארת הד' פרשיות כנו', והוא בסוד אספקלריא שאינה מאירה, כי הרי היא רק עור לבד.

והנה הוא שורש לאה אשת יעקב, והיא עם רחל הם באמת בבחי' פרצוף אחד, שלאה היא חציו העליונה שבה, כי היא יוצאת מהארת הדעת דז"א המתלבש בהמלכות דהתבונה כנו', ורחל שהיא כללות המלכות עצמה דאצילות היא יוצאת מת"ת דז"א. ומתחילה הנה היתה אותה ההארה דהדעת אשר ממנו נעשית פרצוף לאה, הנה היה מתחילה בהת"ת דז"א, וחלק האור שבהת"ת אשר ממנו יוצאת רחל, הנה היה מתחילה בסוף היסוד דז"א, והיו מתחילה שניהם רק מבחי' רחל, כי הם שניהם באמת רק מעצמות הפנימיות דרחל. אך בעת הגדלות דז"א, שנתעלה הת"ת לדעת והיסוד להת"ת, ע' מוחין דצלם (פרק ו) ונסירה (פרק ד), ונעשה כ"ז ע"י הנה"י דאימא כמבואר שם ושם, הנה כאשר נתלבשת הארת הדעת בהמלכות דהתבונה כנ"ל, הנה באשר שהתבונה היא מהג"ר ממש, והיא פרצוף מיוחדת, לכן נעשה מאותה ההארה המתלבש בהמלכות דהתבונה ג"כ בחי' פרצוף מיוחדת, והוא פרצוף לאה שהיא הד' קשר של ראש היוצא מאחוריו על בחי' העורף דז"א, והיא מתפשט עד רחל היוצא מאחורי הת"ת דז"א [בסוד יהודה, יה"ו הוא ז"א, ד"ה הוא מלכות שהוא רחל הדבוקה עמו נוקבא בהדי דכורא מתדבקא כמ"ש בזוה"ק משפטים (קד ע"א)]. ועכ"פ הוא כי לאה ורחל הם שניהם באמת עצמות

לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה לא

ח ע"א

סימן ב אות ה שם ע"ב סעיף ב

בזה כל אור דהאחוריים כולו בכללות ובפרטיות וכן כל הפנימיות והיצוניות שבה, היינו כללות אור המוחין דרחל שהם התפילין עצמן שבה ופרטות הדעת שבה שהוא הקשר של יד, וכן כל בנין רחל כולו שהוא מהת"ת והיסוד דז"א וכן בנין לאה שהוא מהדעת דז"א, ומכללות כל הארת הד' מוחין שבו שהוא עצמו הד' קשר של ראש אשר הם, ר"ל לאה ורחל הם באמת שניהם אחד, כי עצמות אחד לשניהם כנ"ל. וכ"ז הנה הוא כללות ופרטות דכל מראה אחוריים. והנה כ"ז הוא נכלל במאמרם ז"ל בספרי (פ' בהעלותך פסקא מה) על פסוק (במדבר יב ח) ותמונת ה' יביט, שאמרו שם, זו מראה אחוריים, כי לאה ורחל וכל פרטות אורותיהם הנה הם יצאו שניהם מאחורי ז"א, ובסוד אחר וקדם צרנני, כנודע.

והרי נתבאר לנו, כי כל המאמרים שונים הנמצא בדבריהם ז"ל בענין זה, אשר הראה הקב"ה למשה אם הקשר דתפילין של ראש או הקשר דתפילין של יד או כללות התפילין כולן דרחל או כללות פרצופי הנוק' כולן, הנה כולם מתאימים זה עם זה, כי נראה לו כל מראה האחוריים בכללות ובפרטות, והוא ג"כ מה שאמר לו הקב"ה (שמות לג יט) אני אעביר כל טובי על פניך⁸⁰, שהוא כל עומק דרכי ההנהגה של עתה שהם תלויים בהנוק', וכמ"ש בפ' יתרו (סח ע"ב) אלהי"ם לתת שליט על תתאי ע"ש⁸¹. וכ"ז נתגלה לו למשה רבינו ע"ה במראה הזה, כי הקשר של ראש הוא באצילות ובסוד מוחין דנשמה, ושל יד הוא בעולמות ב"ע ובסוד מוחין דרוח ונפש, ובהם היא כל ההנהגה של עתה הנמשך מהאצילות להב"ע. ונתגלה לו כ"ז בהמראה הזה, שהוא מראה אחוריים. אמנם כבר אמרנו, כי לא ראה את האחוריים עצמו אלא רק את הנמשך ממנו, והוא האור והזוהר הנשאר אחרי עברו, וזהו מה שכתוב אחרי חסר ו' כנ"ל. וגם כל המראה הזה הנה היה ג"כ רק באספקלריא שאינה מאירה כמ"ש בזוה"ק

מה שאמרו "מלמד", הוא מדיקדוק מלת אחרי שכתוב חסר ו', והרי הוה הוראתו רק על הנמשך ממנו, ר"ל על אורו המתפשט ממנו ונמשך אחריו אבל לא על עצמותו גופא, והוא הקשר של תפילין, הד' קשר של ראש, שהוא רק מהארת המוחין המתפשט ונמשך מבחוץ כנ"ל, והוא בעורף שהוא באחוריו וכהוראות ונקודותיו שהוא הקרי, והוא כאלו שהיה כתוב מלא ו' אחורי, וזהו שאמרו מלמד שהראה לו הקב"ה למשה קשר של תפילין, ור"ל על הקשר של ראש, וכנ"ל מזוה"ק ס"פ בא, והוא מהוראות הכתיב והקרי.

אמנם הוא, כי הנה הקשר של ראש שהוא מהארת המלכות דתבונה עם אור הדעת המתלבש בו, הנה אותו החלק דאור הדעת אשר ממנו הוא הקשר, הנה הוא מהבחי' הראשונה דהמלכות כנ"ל, והנה הוא אור הכתר דהנוק' כי הוא שורש הראשון שלה שהיה מתחילה בת"ת דז"א כנ"ל, ות"ת דז"א הוא כתר דרחל ע' א"א (פרק ז). והרי הוה הקשר של ראש שהוא לאה הוה הוא הכתר דרחל, וכן מאור הקשר של ראש שהוא ד' כללות הד' מוחין, הנה נמשך ממנו ונעשה הדעת דרחל שהוא הקשר של יד שהוא י', והוא מאור היסוד דז"א כנ"ל מזוה"ק ס"פ בא, כי הוא עולה ונעשה הדעת דרחל שהיא הקשר של יד. והיינו כי אור היסוד דז"א הנה הוא עולה כנגד הלב דז"א בזרוע השמאלי, ונעשה הוא שם הדעת שבה שהוא ה' דקשר של יד. והנה נעשה כ"ז ע"י הרצועות הנמשך מהקשר של ראש וכמו שמבואר כ"ז בהדרושים שם. ואמר שם, כי הרצועות הם כוללים כל הד' מוחין, והם אורות המקיפין דרחל ע"ש. והרי נמצא כי הקשר של ראש הנה הוא כללות כל אור המוחין כולן דרחל ג"כ, שהם התפילין שלה, וכן הוא כי מעיקרם הרי הם ג"כ אחד כי הם ב' הבחי' שבמלכות כנ"ל.

והרי נמצא כי כאשר הראה הקב"ה למשה רבע"ה הקשר של ראש, הנה הראה לו

מאיר הלשם

לג לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה

סימן ב אות ה שם ע"ב סעיף ב

ח ע"ב

ב"ה ע"י התלבשות אור דהיסוד ומלכות שהם לבר מגופה (זהר בראשית כא ע"ב) ולמטה מהפרסא, ולכן כתיב בהם ראייה, וארא. אבל במשה רבע"ה הנה נתגלה לו בהשם הוי"ה ב"ה, שהוא בת"ת בלתי התלבשות כלל. והגם שהיה גילוי ג"כ דרך היסוד ומלכות, אך היה רק דרך מעבר לבד ולא ע"י התלבשות, ולכן לא כתיב ביה ראייה רק ידיעה וכנז'. וע"ש פ' וארא (כג ע"א ע"ב) ובהגהות מהרח"ו שם⁸⁴. והוא ג"כ מה שכתוב (דברים לד י') "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ה' פנים אל פנים", והרי נאמר ידעו שהוא ג"כ רק ידיעה ולא ראייה, כי באספקלריא המאירה משולל שם מראיית כל בריה, וגם הידיעה שם הוא ג"כ רק בעינין סתימין דוקא, כי זהו מרוממות מעלתו שהוא בלתי התלבשות כלל.

אמנם מה יש להרהר על זה, כי הרי בעת קריעת הים סוף שאמרו "זה אלי ואנוהו" (שמות טו ב), ובפרט בעת מתן תורה שמבואר הוא בזוה"ק פ' בראשית (נב ע"ב) וכן בפ' תשא (קצ"ד רע"א) כי היה אז הגילוי אור לכל ישראל כולם באספקלריא המאירה, ועכ"ז הנה כתיב בהם "וירא ישראל את ה' הגדולה" (שמות יד לא) ואמרו "זה אלי ואנוהו", וכן במתן תורה הרי נאמר (שם יט יא) כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם וגו', וכן נאמר "וכל העם רואים את הקולות וגו'" (שם כ טו), והרי מאחר שהיה הגילוי אז באספקלריא המאירה, איך נאמר בזה ראייה.

אך האמת הוא, כי הגם שעיקר הגילוי הנה היה אז באספקלריא המאירה, אך כל מה שנאמר בהם ראייה, הנה היה כ"ז ג"כ רק ע"י אספקלריא שאינה מאירה, וכמו שמבואר בתיקונים (תיקון ל פב ע"ב), כי מ"ש וכל העם רואים את הקולות, את דא שכינתא תתאה כו' דאתמר בה, ותמונת ה' יביט, ע"ש⁸⁵. והרי היה הראיה רק על אספקלריא שאינה מאירה, ובפרט הקולות עצמן אשר ראו,

(פ' פקודי ר"ל סע"א ורע"ב). אמנם משה רבע"ה הנה הבין את הדברים על אמיתתן, שאין בזה באמת שום מראה כלל, וזהו שהעיד עליו הקב"ה ואמר (במדבר יב ח) ותמונת ה' יביט, ולשון יביט הוא על התבוננות הדבר ועיון השכלי (עי' מלבי"ם שם)⁸² ע"ד שנאמר (תהלים קיט יח) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, ור"ל שגם מה שהוא רואה באספקלריא שאינה מאירה, הנה הוא עומד בזה על עומקן ושורשן, והוא צופה ומביט על תלייתן במקורן שהוא באספקלריא המאירה אשר שם הוא משולל מכל מראה ותמונה, והוא מה שנאמר עליו (במדבר יב ז) בכל ביתי נאמן הוא, ודי בזה הדורש כעת כי הרי יצאנו מן הענין הרבה.

אמנם נשלים דברינו בעוד דיבור אחד מעין הפתיחה סמוך לחתימה, כי הרי מדברינו לעיל בהתחלת הדברים, הנה מבואר כי כל מראות אלהו"ת אשר מאספקלריא המאירה הם בסתימו דעינין דוקא וכנ"ל מזוה"ק וארא (כג ע"ב), שאמרו ולא אתייהב רשו למיחמי אלא בעיינין סתימין בגין דאינון סתימין עלאין כו', ולכן לא כתיב בהם ראייה אלא ידיעה, והוא מה שכתוב (שמות ו ג) ושמי ה' לא נודעתי להם, אלין גוונים עלאין סתימין דזהרין דוכה בהו משה לאסתכלא בהון, ורזא דא דעינא סתים וגליא סתים חמי אספקלריא דנהרא אתגלייא חמי אספקלריא דלא נהרא, ועל דא וארא באספקלריא דלא נהרא דאיהו באתגלייא ביה, כתיב ביה ידיעה דכתיב לא דאיהו בסתימו, כתיב ביה ידיעה דכתיב לא נודעתי⁸³.

וזהו הענין כי הנה הגם שבהאבות אברהם יצחק ויעקב הנה נתגלה להם ג"כ כמה פעמים בשם הוי"ה ב"ה, אך היה כל גילוי להם רק דרך מסך דאספקלריא דלא נהרא, והוא ע"י הגילוי אור דהשם א"ל שד"י שהוא ביסוד, ונמשך אל המלכות, הנה נתגלה להם בהאור דהשם הוי"ה

מאיר הלשם

84. ע"י מלואים אות (יב).
85. ע"י מלואים אות (טז).

82. המו"ל הוסיף הסוגר מדעתו.
83. ע"י מלואים אות (יב).

לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה לג

פ"ע"ב

סימן ב אות ה שם ע"ב סעיף ב

והנה פשוט הוא שכ"ז הנה היה רק באספקלריא שאינה מאירה, וע' זוה"ק יתרו (פו ע"א) רבי אבא אמר כו⁸⁶, וכן ברע"מ פינחס (רנב ע"ב) אדנ"י גמר ושלימו דהוי"ה כו' אדנ"י כבשן דיליה כו' ובגינה אתמר והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש ויעל עשנו כעשן הכבשן⁸⁷. והרי לנו כי הנה הגם דעיקר גילוי ית"ש אשר במתן תורה הנה היה באספקלריא המאירה, אך כל מה שנאמר בו ראייה הנה היה כ"ז רק ע"י התלבשות באספקלריא שאינה מאירה, כי אספקלריא המאירה עצמה אינו שולט בו ראיית כל בריה.

וכן עד"ז הוא ג"כ בגילוי ית"ש אשר על הים, כי הגם שעיקר גילוי שם היה ג"כ מהאור דאספקלריא המאירה וכנ"ל מזוה"ק (ח"א נ"ב ב' ובח"ב קצ"ד רע"א), אך מה שאמרו זה אלי ואנוהו, הנה היה זה רק ע"י התלבשות באספקלריא שאינה מאירה, וכמ"ש בפסיקתא

הנה אמרו בתיקונים שם (תיקון כב דף עב ע"א) וכל העם רואים את הקולות אינן הוו מלאכים דכל חד הוה אתעביד קול, ואמר הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ד') כי הוא ע"פ מאמרם ז"ל (חגיגה יד ע"א) כי כל דיבור ודיבור שיוצא מפי הקב"ה נברא ממנו מלאך, וכן הוא ג"כ בתיקונים שם (תיקון לח דף פז ע"א). והרי היה ראיית הקולות אשר נאמר וכל העם רואים את הקולות רק על המלאכים שנבראו מהם, וכן מה שנאמר "ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני" (שמות יט יא), הנה מה שהיה לעיני כל העם, הנה היה זה ג"כ רק באספקלריא שאינה מאירה, כי הרי מ"ש שם (יט יא) כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם וגו', הנה הוא מ"ש אח"כ (פסוקים טז, יח) ויהי ביום השלישי וגו' והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש ויעל עשנו כעשן הכבשן, וכן הוא ג"כ מ"ש בסוף פ' משפטים (שמות כד יז) ומראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר לעיני בני ישראל,

מאיר הלשם

תמן אתבשל ואשתלים [ובג"ד] אין בוצעין אלא מאתר דגמר בשולא כגוונא דשלימו דפרי איהו גמר בישולו והאי איהו אדני גמר ושלימו דיהו"ה דאיהו לחם הפנים אדנ"י כבשן דיליה דאיהו כבושה תחות בעלה ובגינה אתמר (שמות יט יח) והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו יי' באש ויעל עשנו כעשן הכבשן ולא ככבשן דאש דהדיוט אלא ככבשן [דביה כבשן רחמי לעמיה כד] (כבשן רחמינו לעמיה ביה) מצלין ובעון בעותין כן יכבשו רחמין את כעסן [וביה] כבשי דרחמנא למה לך:

תרגום: הכבשן שלו שאופה בו לחם היא השכינה, ששם מתבשל ונשלם, ומשום זה אין בוצעים אלא ממקום שנגמר בשולו, כדוגמת שלמות הפרי שהוא גמר בשולו, וזהו "אדני", גמר ושלמות שם יהו"ה שהוא לחם הפנים, "אדני" הוא הכבשן שלו, שהיא כבושה תחת בעלה, ובגללה נאמר "והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש ויעל עשנו כעשן הכבשן" ולא כמו כבשן של אש הדיוט, אלא כמו כבשן שבו כובש רחמינו על עמו כאשר מתפללים ומבקשים בקשות, "כן יכבשו רחמין את כעסן", ובו כבושים של הקדוש ברוך הוא, למה לך.

ביאור: אתבשל - כמו הזרע באשה שנגמר שם (יהל אור).

כבושה - כמ"ש וכבושה האיש כובש כו' (יהל אור).

86. ז"ל: רבי יצחק אמר כתיב (תהלים יח י) ויט שמים וירד וכתוב (שמות יט יא) [וירד יהוה] לעיני כל העם על הר סיני (תנא) ויט שמים וירד לאן נחת אי תימא דנחת לסיני על הר סיני כתיב ולא כתיב (לעיני כל העם) בהר סיני אלא ויט שמים וירד לאן נחת אמר רבי יוסי אמר רבי יהודה אמר רבי חייא בדרגוי מדרגא לדרגא ומכתרא לכתרא עד דאתרבק בהאי ארץ וכדין אתנהר סיהרא וקיימא באשלמותא דרא הוא דכתיב ויט שמים וירד להאי ארץ וכדין כתיב על הר סיני מה קיימא על הר סיני הוי אימא דא שכינתא:

תרגום: רבי יצחק אמר, נאמר "ויט שמים וירד", ונאמר "ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני". "ויט שמים וירד", לאן ירד, אם תאמר שירד לסיני, נאמר "על הר סיני" ולא נאמר, בהר סיני, אלא "ויט שמים וירד", לאן ירד, אמר רבי יוסי אמר רבי יהודה אמר רבי חייא, ירד בדרגותיו מדרגה לדרגה, ומכתר לכתר, עד שנדבק בארץ הזו, ואז האירה הלבנה ועמדה בשלמות, וזה שנאמר "ויט שמים וירד", לארץ הזו, ואז נאמר "על הר סיני", מה עמד על הר סיני, הוה אומר זו שכינה.

סיני - פי' וירד ה', שהוא ז"א, להתחבר עם המלכות, שהיא עומדת על הר סיני (מ"מ).

87. ז"ל בשלימות: כבשן דן ליה דאופה ביה נהמא שכינתא

לד לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה

סימן ב אות ה שם ע"ב סעיף ב

ח ע"ג

וחד מה דלא חמא יחזקאל כו⁸⁸, ע"ש. והרי מפורש שכל מה שראו הנה היה רק ע"י אספקלריא שאינה מאירה.

והנה ברע"מ פ' תצא (רפ ע"ב) אמר שם עוד, כי גם מ"ש (הושע יב יא) וביד הנביאים אדמה לאו איהו אלא בשכל דליבא ולא בדמיון דעינא⁸⁹, ע"ש. וזהו שאמר משה רבינו ע"ה בפ' ואתחנן (דברים ד טו) כי לא ראיתם כל תמונה ביום דיבר ה' אליכם בחורב וגו'. והרי לכאורה קשה, כי הרי נאמר במתן תורה (שמות כ טו) וכל העם רואים את הקולות, ואמרו בתיקונים (תיקון ל פב ע"ב) את דא שכינתא תתאה דאתמר, בה ותמונת ה' יביט ע"ש⁹⁰, ובספר הבהיר (סי' כו⁹¹). וכן על הים שאמרו (שמות טו ב) זה אלי ואנוהו, הנה אמרו במדרש שם (שמו"ר פכ"ג סי' טו) בא

רבתי (פיסקא כא) בדמויות הרבה נדמה להם, ונדמה על הים כגיבור במלחמה, ובהר סיני כזקן מלא רחמים (מכילתא עשרת הדברות פ"ה פסוק אנכי הובא ברש"י על החומש שם פסוק ב', וכן בפסיקתא שם סי' ו', בדמויות הרבה נראה להם, לזה עומד לזה יושב כו', בים בחור, בסיני זקן כו', וע' מדרש שמו"ר פכ"ט סי' ב). והנה כ"ז הרי פשוט הוא שהוא מאספקלריא שאינה מאירה. והרי לנו עכ"פ כי גם בים ובמתן תורה, הגם שעיקר גילויי ית"ש הנה היה אז מאספקלריא המאירה, אך כל מה שנזכר בהם ראיה, הנה זה היה רק ע"י אספקלריא שאינה מאירה. וע' בזוה"ק יתרו (פב ע"א) תאנא בההיא שעתא דקב"ה אתגלי בטורא דסיני הוי חמאן כל ישראל כמאן דחמי נהורא בעשישתא ומההוא נהורא הוה חמי כל חד

מאיר הלשם

89. ז"ל בשלימות: וכמה חזיונות [אית לה] ודמיונות ומראות [אית לה] וכלא אשתמודע בעין השכל דלכא דאתמר בה הלב יודע הלב מבין ומה דאמר (הושע יב יא) וביד הנביאים אדמה דמיון לאו איהו אלא בשכל דלכא ולא בדמיון דעינא הדא הוא דכתיב (ישעיה מ כה) ואל מי תדמיני ואשוה (שם יח) ואל מי תדמיני אל ואית חזיונות כגון החושים בכוכבים אבל חזיון דנבואה איהו כחזיון לילה: תרגום: וכמה חזיונות יש לה, ודמיונות ומראות יש לה, והכל נודע בעין השכל של הלב, שנאמר בה, הלב יודע, הלב מבין. ומה שאמר "וביד הנביאים אדמה", הדמיון אינו אלא בשכל הלב ולא בדמיון העין, וזה שכתוב "ואל מי תדמיני ואשוה", "ואל מי תדמיני אל", ויש חזיונות כמו החושים בכוכבים, אבל חזיון הנבואה הוא כחזיון לילה. כל המראות והדמיונות והנביאים הוא רק בעין השכל ולא בעין ממש ע"ש, וכן כתב הגר"א בתחילת תיקונים (א ע"א ד"ה באתכסיא) (הקדו"ש פו ע"ג).

90. מלואים אות (טז).

91. ז"ל: ומאי ותמונה אינכם רואים וזולתי קול (דברים ד יב) ההוא כדאמר להם משה לישראל (שם ט"ו) כי לא ראיתם כל תמונה, תמונה ולא כל תמונה. משל למה"ד למלך שעומד על עבדיו מעוטף כסות לבנה לא די לאימת מלכות שיסתכלו במלבושיו, ועוד רחוק היה המלך ושמעו את קולו, יכולים לראות גרונו, אמרת לא, הא למדת שראו תמונה ולא כל תמונה. והיינו דכתיב (שם) ותמונה אינכם רואים וזולתי קול, וכתוב (שם) קול דברים אתם שומעים.

88. ז"ל בשלימות: תאנא בההיא שעתא דקודשא בריך הוא אתגלי בטורא דסיני הוה חמאן כל ישראל כמאן דחמי נהורא בעשישתא ומההוא נהורא הוה חמי כל חד וחד מה דלא חמא יחזקאל נביאה.

מאי טעמא משום דאינון קלין עלאין אתגליאו [נ"א אתגליפון] בחד כמה דאמינא דכתיב (שמות כ טו) וכל העם ראים את הקולות אבל ביחזקאל שכינתא אתגלי ברתיוכי ולא יתיר והוה חמי כמאן דחמי בתר כתלין סגיאין:

תרגום: שנינו, באותה השעה שהתגלה הקדוש ברוך הוא בהר סיני, היו רואים כל ישראל כמי שרואה אור בעששית, ומאותו אור היה רואה כל אחד ואחד מה שלא ראה יחזקאל הנביא.

למה, משום שאותם קולות עליונים התגלו (נ"א נחקקו) באחד, כמו שאמרנו, שנאמר "וכל העם רואים את הקולות". אבל ביחזקאל, השכינה נגלתה במרכבותיה ולא יותר, והיה רואה כמי שרואה אחר כתלים רבים.

ביאור: בחד - פי שכל הספירות נכללו במלכות, רישא הם חב"ד וגופא הם חג"ת ויט שמים וירד פי' שמים אש ומים היינו חו"ג, ונודע כי רישא דמלכא בחו"ג אתתקן כמ"ש בזוהר משפטים, וז"ש ובאתר דאית רישא אית גופא (מ"מ).

ולא יתיר - פי' כי בתיקו"ז אמר כי יחזקאל ראה חותם שעוה יצירה, ובפ' פקודי אמר כי נביאים הנו"ה דאצילות המתגלים בנו"ה דבריאה, וזה מה שהשיגו ישראל במדבר בהר סיני, אך יחזקאל ראה השכינה דבריאה ברתיוכי שהם נו"ה דיצירה (זהר הרקיע).

לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה לה

חנ"ג

סימן ב אות ה שם ע"ב סעיף ב

ויתעבר ה' בי למענכם, שנשאר עי"ז רק בסוד הקטנות דעיבור וכמ"ש בשער מאמרי רשב"י שם. אך עכ"פ הוא, כי מה שאמר הכתוב (דברים ד טו) כי לא ראיתם כל תמונה, הרי הוא קשה מדברי התיקונים (תיקון ל דף פב ע"ב) שאמר על הפסוק (שמות כ טו) וכל העם רואים את הקולות, כי ראו אז ג"כ ע"ד הכתוב (במדבר יב ח) ותמונת ה' יביט.

אך מדברי הרע"מ פ' תצא הנ"ל (דף רפ ע"ב) שאמר כי גם כל המראות דאספקלריא שאינה מאירה וכל החזיונות והדמיונות אשר כתוב עליהם וביד הנביאים אדמה, הנה הם אינם בדמיון דעינא אלא רק בשכל דליבא, שנראה לו בהבנת השכל, שהוא ע"ד הדמיון, אבל לא שהוא רואה שום דמות תמונה כלל, וכל מה שנאמר בזה ראייה, הוא רק בראיית השכל, שכן היה מדמה לו בראיית שכלו, והוא אור דנהיר בבת עינא, נהורא דנהיר בה מלגו שאמר ברע"מ שם ע"ש, שהוא אור הפנימי דהעינים המיוחד באור השכלי, הנה שם היה מראה לו האספקלריא שאינה מאירה את הבנת הדבר שהוא ע"ד דמות ודמיון, והוא ג"כ ע"י בחי' כח הציור אשר בהמות, אבל לא בציור בפועל ח"ו. ולכן אמר הכתוב היטיב כי לא ראיתם כל תמונה, כי הרי לא ראו כלל אלא בהשכלת הכח אשר לזה שהוא בראיית השכל. והנה כ"ז הנה הוא מבחי' אצילות שבהאדם, אבל לא בבחי' הבי"ע שבו, כי בבחי' הבי"ע הנה שם הוא היציאה מן הכח אל הפועל.

וזהו ג"כ עומק הכוונה ברע"מ (פ' בא דף מ"ב סע"א ורע"ב) שאמר שם שדיוקנא דאדם

וראה כמה גדולים יורדי הים, משה כמה נתחבט ונתחנן לפני המקום עד שראה את הדמות שנאמר הראני נא את כבודך כו' כו', ועולי הים כל אחד ואחד מראה באצבעו ואומר זה אל"י ואנוהו, ע"ש⁹². והגם כי פשוט הוא שאינו דומה ראייתם לראיית משה רבינו ע"ה, כי כל א' ראה והשיג רק לפי השגתו, וכמ"ש בשמו"ר (פ"ה סי' ט') הבחורים לפי כחן, הזקנים לפי כחן, הקטנים לפי כחן, היונקים לפי כחן, הנשים לפי כחן, ואף משה לפי כחו, כל א' בכח שהיה יכול לסובלו. אך כל מה שהיה אפשר להם להשיג הנה השיגו בנקל, אבל משה רבינו ע"ה הנה מה שהשיג בנקרת הצור הרי היה לו כ"ז רק אחר שנתחבט ונתחנן על זה. אמנם עיקר הסיבה בזה הוא, כי המאורע דנקרת הצור הרי זה היה אחר חטא העגל, אשר אז הנה אבדו כל ישראל את השגתם הנעלה, וכמ"ש (שמות לג ו) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב. וכן משה רבינו ע"ה הנה נסתלק ממנו ג"כ תתקצ"ט חלקים ממעלתו הגדולה שבתחילה, ולא נשאר אלא בחלק אחד מאלף מהאור הגדול שהיה לו בתחילה, והוא אלף זעירא דויקרא שזה אשר נתגלה לו (אבל א' רבתא הוא מדרגת אדם קודם החטא, והיה עומד להתתקן ע"י משה רבינו ע"ה אלולא חטא העגל, והוא א' רבתי דאדם בדברי הימים א' א א) וכמ"ש בזוה"ק פ' מצורע (נג ע"ב) ופ' בשלח (נח ע"א), ועי' מאמרי רשב"י באד"ר קל"ב בסופו (דף מד ע"ב) ובספר הליקוטים פ' תשא (דף פג ע"א ע"ב). והנה זה היה עיקר הסיבה מה שלא זכה להגילוי אור שבנקרת הצור אלא רק ע"י רבוי הבקשה, כי הוא בסוד (דברים ג כו)

מאיר הלשם

הנושאות את הכסא אינן מכירות את הדמות ובשעה שמגיע זמן לומר שירה הן אומרים באיזה מקום הוא אין אנו יודעות אם כאן הוא אם במקום אחר הוא אלא בכל מקום שהוא ברוך כבוד ה' ממקומו ועולי הים כל אחד ואחד מראה באצבעו ואומר זה אלי ואנוהו אמר להם הקב"ה לישראל בעוה"ז אמרתם לפני פעם אחת זה אלי אבל לעתיד לבא אתם אומרים אותו דבר ב' פעמים שנאמר (ישעיה כה) ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קינו לו ויושיענו זה וגו'.

92. ז"ל בשלימות: ד"א סוס ורוכבו רמה בים סוסייהם ורוכביהם לא נאמר אלא סוס ורוכבו מלמד שנטל הקב"ה שר שלהם תחלה והשליכו לתוך הים עזי וזמרת יי עזי הוא ועטרה לראשי והוא כחי ויהי לי לישועה יהי לי אכ"כ אלא ויהי לי לישועה היה לי ויהיה לי זה אלי ואנוהו א"ר ברכיה בא וראה כמה גדולים יורדי הים משה כמה נתחבט ונתחנן לפני המקום עד שראה את הדמות שנא' (שמות לג) הראני נא את כבודך א"ל הקב"ה לא תוכל לראות את פני ובסוף הראה לו בסימן שנא' (שם) והיה בעבור כבודי החיות

ל' לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה

סימן ב אות ה שם ע"ב סעיף ג

ח נ"ד

בחי' תמונה אלא רק על שם הכח והרצון אשר לזה שזהו מאצילות, כי על זה הכוונה הנה הוא ג"כ מה שכתוב ותמונת ה' יביט (במדבר יב ח), והוא מראה אחוריים כנודע, והרי מייחס שם בחי' תמונת דמות כמראה אדם, והוא משום כי שם הרי הוא הרצון והכח אשר לזה. אמנם כ"ז הנה הוא רק בבחי' גילוי ית"ש אשר לכל המציאות, הנה בזה הנה מותר לייחס שם כל התוארים כולם, והם ג"כ כל התוארי דמות תכונת אדם הנזכר בתורה, והם כולם רק על שם המציאות שיצא ממנו, אבל הוא עצמו ית"ש הנה משולל כל התוארים ממנו. וזהו שאמר שם הרע"מ עוד, ואפילו האי תמונה, ר"ל אשר גם רק בייחס הרצון והכח, לית ליה באתריה, אלא כד נחית לאמלכא על בריין ויתפשט עלייהו יתחזי לון לכל חד כפום מראה וחזיון ודמיון דלהון, והאי איהו וביד הנביאים אדמה. אבל עצמותו גופה ית"ש, הנה עליו נאמר (ישעיה מ יח) ואל מי תדמיון א"ל ומה דמות תערכו לו, ובגין דא יימא איהו (ר"ל הוא אומר), אע"ג דאנא אדמה לכו בדיוקניכו אל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש, ר"ל שהוא מופרש ומובדל מכל תכונת תמונה ודמות ותואר, וזהו מכוון במלת קדוש, ור"ל שהוא מרומם ונעלה מכ"ז, ודי בזה. והנה הארכנו בזה הדרוש אגב דאתי לידינו, הגם שהוא אינו מענין הספר כלל, ומעתה נשוב לענינינו ונחזור על הדברים אשר בתחילת סעיף זה כדי לבוא אל הענין ונייחד לזה סעיף בפנ"ע.

הנה הוא אתרשים בשמא קדישא, יו"ד איהו דיוקנא דרישא, ה' ה' דיוקנא דה' אצבעאן דימינא ודשמאלא, ו' דיוקנא דגופא, ועם כל דא אע"ג דבראתי ליה כדמות אתון דילי, ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש כו', ואם יקשה בר נש דהא כתיב כי לא ראיתם כל תמונה (ר"ל ואיך אמר כי באותיות השם רשום בו תמונת דיוקנא דבר נש), איהו יתרץ ליה האי תמונה חזינא (ר"ל רושם דיוקן דבר נש איך שהוא מרומז בהד' אותיות דהשם, זהו מותר להתבונן בזה ולייחס רמז רושם מתמונת האדם באותיות השם), דהא כתיב ותמונת ה' יביט (במדבר יב ח) (והרי מייחס הכתוב ג"כ לשון תמונה, והוא משום כי הרי רק ממנו ית"ש נעשה הכל, והוא שורש הכל, כי הוא בבחי' נשמה לנשמה לכל המציאות כולו, שהוא בתכונת צורת אדם כנודע, ולכן אפשר לייחס שם לשון תמונה, והוא ע"ש פעולתו שהוא שורש כל הפעולות. והרי הוא רק ע"ש תמונת המציאות שיצא ממנו. אמנם גם מה שמותר לייחס לשון תמונה בו, הנה הוא רק על הכח ושורש דבחי' תמונה, שהוא באצילות ג"כ, כי שם הוא הכחות פנימיים והשורשים הנעלמים לכל הפעולות והתכונות כולם, אבל לא בבחי' תמונה בפועל ח"ו. וזהו שאמר הרע"מ עוד) ולא בכל תמונה אחרא דברא ויצר באתווי ובגין דא כו' (כצ"ל, ור"ל שהתמונה בפועל הוא רק בבי"ע, וזה אסור לייחס שם ח"ו, ועל זה נאמר (דברים ד טו) כי לא ראיתם כל תמונה, ואינו מותר לייחס שם

ח נ"ד

סעיף ג

שורש הכללי הפנימי לכל האורות דהאח"פ, והוא הא"א להם. והיינו כי הוא עצמו הנה הוא באמת עוד למעלה מהם הרבה, כי כל האורות דהאח"פ הנה הם רק מהבינה וזו"ן שבו, העומדים בו מהחזה ולמטה שבו. בינה מהחזה עד הטבור,

הנה אמרנו לעיל בתחילת סעיף ב' כי גילוי דהס"ג דאות ב' שהוא עיקרו דהמ"ס שבא"ק, אשר הוא עצמו הנה הוא ג"כ מופלא ומכוסה⁹³, הנה גילויי הוא השם ע"ב אשר אנו עסוקים בו עתה באות ה'. ואותו הע"ב הנה הוא

לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה לו

ט"ז

סימן ב אות ה שם ע"ב סעיף ג

דהאבא שבהע"ב דענינינו, ע' לעיל כלל ט"ו ענף ג' אות ב' ובענף ד' אות ב', והא"א שבהע"ב דענינינו הנה הוא הבחי' ראשונה מהג' בחי' שאמרנו בו לעיל תחילת סעיף ב', והוא עצמותו ופנימיותו שבהס"ג כולו דאות ב', ומגיע עד הע"ב דאות א' ומיוחד עמו וכן"ל סעי"ב, ושם הוא סוד אספקלריא המאירה. והנה אותו העצמות והפנימיות הנה הוא הא"א והיחידה שבהע"ב דענינינו, ומקומו הוא בהא"ק בהס"ג עצמו דאות ב', אמנם הוא מתפשט בו בהע"ב בכלול בפנימיות פנימיותו, כי כן הוא לעולם בכל א"א שהוא היחידה כנודע.

ועכ"פ הוא כי החמשה פרצופים א"א או"א זו"ן, שהם יחידה חיה נשמה רוח נפש שבהע"ב דענינינו, והם ג"כ כללות הע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שבו (כי הע"ב הוא כולל א"א ואבא קוצו של י' עם הי'), והם כללות פרצופו כולו. הנה הע"ב שהוא הא"א והאבא שבו, הנה א"א הוא בחי' הגלגלתא שבו, ומקומו הוא בהא"ק בהמ"ס עצמו שהוא בהס"ג דאות ב', ומגיע גם עד הע"ב דאות א'. והאבא הוא מהגרון עד החזה שבו, ומקומו הוא בהא"ק מסיום המ"ס עד העינים, והוא סוד הראיה הפנימית אשר הוא לפנים מהעינים, כי ראיית העינים הוא רק תמצית הארה ממנו. והאימא שהיא הס"ג הנה היא מהחזה עד הטבור שבו, שהוא השליש האמצעי דהת"ת שבו, ומקומו הוא בהא"ק מתחת העינים עד שבולת הזקן, שהוא הסנטר מקום צמיחת הזקן, אשר עד שם מתפשטים אור האזניים. והזו"ן שבהע"ב דענינינו הנה הם מהטבור ולמטה שבו, והוא אור החוסם, שגילוייו הוא מהשבולת הזקן עד החזה דהא"ק. ואור הפה שגילוייו הוא מהחזה עד הטבור דא"ק, ושם מסתיימין הרגלין דהע"ב דענינינו. אך עכ"פ הוא כי אורות חוטם פה שהם הזו"ן שבהע"ב דענינינו, הם מטבור ולמטה שבו, שהוא משבולת הזקן ולמטה, ולכן הוה עיקר גילויים רק שם וכמו שיתבאר עיקר הדברים בזה למטה.

והזו"ן מהטבור עד סוף רגליו. והרי הוה עיקרו שהוא מהחזה ולמעלה שבו למעלה מכל האח"פ, ושם הנה הוא בחי' האבא שבו, והאו"א^{93*} שבו, היינו האבא מהגרון שבו עד החזה שבו, והא"א הנה הוא כללות הגולגלתא כולו שבו, וכנודע שהא"א שהוא המ"ס הוא מתפשט עד הגרון ע' מ"ן ומ"ד (דרוש י"ד).

אמנם מקומם בהא"ק, הנה אורות האח"פ שהם מהבינה וזו"ן דאותו הע"ב דענינינו, הרי נודע הוא שמקומם בא"ק הנה הוא מהאזניים עד הטבור שבו. והרי נמצא כי מהחזה ולמטה עד סוף רגליו דהע"ב דענינינו, הנה הוא תופס בא"ק ועומד בו מסיום העינים שבו עד הטבור שבו, ושם מסתיים כל המציאות דהע"ב דענינינו. אך האבא שבו, שהוא מהגרון עד החזה שבאותו הע"ב^{93**} פרטי הע"ב כנו', הנה מקומו הוא בהא"ק מהעינים ולמעלה ולפנים עד המוח שהוא המ"ס, כי עיקר המ"ס הרי הוא המוח עצמו, כי הוא מוחא חדא דכליל תלת (אד"ר קמ ע"א), ותופס האבא שבהע"ב דענינינו מקומו בא"ק מסיום המוח שבו, ר"ל מתחת המ"ס שבו עד סיום העינים דא"ק. והוא מה שנודע כי האבא שהוא חכמה הנה הוא סוד הראיה, כי הרי כן הוא במקור המקורות, שהוא האבא שבהע"ב דענינינו, שהוא שורש (שורש העליון) של כל הגילויים, הנה הוא סוד הראיה שבא"ק. ור"ל על כח הראיה הנמשך מהמוח ומתפשט עד העינים. וכבר אמרנו כי עיקר הכוונה כאן הוא רק על הראיה הפנימית אשר לפנים מהעינים, והיא רק הראיה נפשית לבד, אשר בו יכולים לראות גם המלאכים והרוחניים, וכל הראיה החיצונית היוצא מהעינים ולחוץ, הוא רק תמצית הארה ממנו, כי עיקרו הוא מהעינים ולמעלה ולפנים, והוא כח הראיה המתפשט מהמוח, והוא עדיין בהגלגלתא עצמו, המקום דתפילין של ראש אשר בהקרקפתא, שהוא משך כל כח הראיה המתפשט מהמוח, והוא בהגלגלתא לפנים מן העינים ולמעלה. ושם הנה הוא המקום

ט"ז

לח לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י ואחלמה

סימן ב אות ה שם ע"ב סעיף ד

טע"ב

סעיף ד

רק סוד הראיה פנימית אשר עיקר שימושו הוא רק בסתימו דעיינין, ואז הנה הוא מתייחד בא"א להאיר ג"כ רק בסוד אספקלריא המאירה וכנ"ל סעי"ב בארוכה. וכמו שאמרנו ג"כ לעיל סעיף ג', כי הוא בסוד קרקפתא דתפילין דא"ק, והם בסוד תפילין דר"ת⁹⁴, שהם אורות דאבא, כי הרי הם מהאבא שבו, ר"ל האבא שבהע"ב דעניינו (והוא בתוך הס"ג דאות ב' סוד תפילין דרש"י, וכנודע כי תפילין דר"ת הם תוך תפילין דרש"י). ועכ"פ הוא כי האבא שבו הנה הוא בקרקפתא, ונודע הוא כי שם אין רשות לדבר בו, וכן הוא ג"כ רק סוד הראיה פנימית, אשר הוא רק בעיינין סתימין וכנז', ולכן הנה לא נתחיל לדבר אלא ג"כ רק מהאורות האח"פ ולמטה, שהם האורות דהבינה וזו"ן שבהע"ב דעניינו, והם מהחזה ולמטה שבו כנז'. ונבאר על כל אחד ואחד מהם את מקומו וסדר המשכתו בהע"ב דעניינו.

והנה הגילוי דאורות האזניים, הנה היה ג"כ ע"פ סדר התפשטות והסתלקות, ב' התפשטויות וב' הסתלקויות, ועיקר הגילוי הוא

ועומק הדברים בכ"ז הוא ע"פ מה שנודע בדברינו, שכל הגילויים כולם הנה הם ע"י פעולת התפשטות והסתלקות והתפשטות שני, שהתפשטות ראשון הנה הוא חוזר ועולה ומסתלק, ועיקר הגילוי הנה הוא התפשטות השני, אבל התפשטות הראשון שנסתלק הנה הוא בבחי' השורש עליון אליו, העומד למעלה ומשפיע בו, והוא שורשו אשר ממנו הוא יוצא ונולד, שכל ההתפשטות השני הוא תולדות האור מההתפשטות הא'. וההתפשטות השני הנה הוא עיקר כל הגילוי, וכ"ז הוא נוהג לעולם בכל הגילויים כולם אשר מא"ס ולמטה.

והנה כ"ז הנה הוא נעשה ג"כ בכל אורות הפרטיים דהע"ב דעניינו, והוא בכל בחי' ה' פרצופים שבו אשר אמרנו לעיל סעיף ג'. אמנם לא נדבר מבחי' הא"א והאבא שבו שהם למעלה מהאח"פ כנ"ל, באשר כי הרי גם האריז"ל לא גילה לנו מהם מאומה, כי הא"א שבו הרי אמרנו כי שם הוא סוד אספקלריא המאירה אשר לא נתגלה לשום נביא וחזה זולת למשה רבינו ע"ה, וכן גם בהאבא שבו הרי אמרנו ג"כ כי הוא

מאיר הלשם

הוא דעת רש"י כסדר ושמאלא הוא דעת ר"ת הוויות באמצע כמ"ש בתיקונים שהויות באמצע הוא בשמאלא ע"ש אבל בעד"א אין שם מחלוקת כי הוא מכריע והוא מכריע לימין כידוע והוא כדעת רש"י וז"ש כאן ואיהי עיקרא דתפילין וביה צריך לסדרא לון כגוונא דא כו' וכן הוא בכל מחלוקת כמו ב"ש ובי' כאלו ואלו דברי אלהים חיים והלכה כב"ה שבי"ה מימין ובי"ה משמאל כמ"ש לעיל ובימינא ושמאלא מחלוקתן ואלו ואלו דברי אלהים חיים בינה שמשם אצילתן אבל הלכה בעד"א ששם מקומה של הלכה כב"ה שהוא נוטה לימין כנ"ל דף פ"ה בספירות מסט' דימינא כו' ומסט' כו' ואי לא אסתכמו תריווייהו בעד"א כו' דאינון במותב תלתא כו' וכמ"ש הלכה כרבים אין רבים אלא שלשה בשער בת רבים בת ג' אבהן בת עין וכ"ה בכל מחלוקת של תנאים כל שהוא מסט' דנוקבא נוטה לשמאל ומשט' דדכורא לימין כמש"ל או טפה דדכורא גוברת כו' ע"ש.

94. ע"י תיקון ז' י ע"א ז"ל: והאי איהו רוא הויה דאתמר ביה הנה יד ה' הויה וכו' ובגין דא אוקמהו מארי דתלמודא ירושלמי הויה"ת באמצע.

תרגום: וזהו סוד הויה, שנאמר בו "הנה יד יהוה" הויה וכו', ולכן פרשהו בעלי התלמוד הירושלמי הויות באמצע. ע"י בהגרא על תז"ח יד ע"א (לש"ו), ז"ל: דבגין דלא בקיאיין כו' - ר"ל שאמרו בירושלמי הויות באמצע והן אין מבינים על מה רמזו וסוברין שב' הפרשיות והיה כי יביאך דהיה אם שמוע באמצע כמ"ש בתוספת והכל בגין דלא ידעין ברזא דא.

היינו תפילין דר"ת ע"י תז"ח מו ע"ג ז"ל בגר"א שם: ואיהו עיקרא דתפילין כו' - ר"ל כמ"ש ע"ג מחלוקת דאיהו בין חבר בתפילין כו' בימינא ושמאלא איהו אבל בעד"א לית תמן מחלוקת בגין דאיהו עיקרא דגמרא כו' ור"ל מחלוקת שהוא בין רש"י ור"ת בתפילין הוא בימינא ושמאלא שימינא

לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה לט

טע"ג

סימן ב אות ה שם ע"ב סעיף ה

דהבינה הוא במקום האזניים דא"ק, וסוף הנה"י שבה הוא בשבולת הזקן דא"ק. אבל כל חציה העליון אשר מהטבור ולמעלה שבה, שהוא הכח"ב והחג"ת שבה, הנה הם למעלה, והם מהאזניים ולפנים עד גבול העינים. ושם הנה היה ג"כ ההסתלקות האור דההתפשטות הא' שבה, שהוא מגבול האזניים עד גבול העינים.

ובהע"ב דעניינו, אשר כל תפיסת האימא בו הנה הוא בהשליש האמצעי דהת"ת שבו, הנה יהיה בו כל שיעור משך דאורות האזניים, שהם מהטבור ולמטה דהאימא, הנה הוא כ"ז בחצי התחתון דהשליש האמצעי דהת"ת שבו, וכל שיעור משך אשר מהטבור ולמעלה דהאימא שהוא הכח"ב והחג"ת שבה, הלא הוא כ"ז בחציו העליון דהשליש האמצעי דהת"ת שבו, ויהיה האזניים דא"ק והטבור דהאימא בהמרכז האמצעי דהת"ת דהע"ב דעניינו. אמנם הנה כ"ז הוא רק בדרך כלל, אבל פרטות הדברים הם עמוקים מאד, ויתבאר בעה"י למטה אות ו' ולקמן סי' ג'.

ההתפשטות השני ע"ד שמבאר הרב כ"ז באורות הפה. והנה הב' התפשטויות דאורות האזניים הנה הם בהבינה דאותו הע"ב, שהוא הס"ג שבו, אשר יתבאר עניינו לקמן אות ו', והוא האימא שבו העומדת בו מהחזה עד הטבור שבו, שהוא בכל השליש האמצעי דהת"ת שבו, והוא בא"ק מגבול סיום העינים עד שבולת הזקן, ושם היה הסדר דכל הב' התפשטויות והסתלקויות דאורות האזניים. ונודע הוא כי כל התפשטות ויציאת אור חדש הנה הוא ע"י בחי' זווג ולידה וע"י תוספות אור ומוחין מלמעלה, וכמ"ש הרב הכלל בזה במבד"ש (שע"ב ח"א פ"ו ד ע"ג⁹⁵), ויתבאר הענין בפרטות בעה"י בסימנים הבאים. אך עכ"פ הוא כי אורות האזניים הם יצאו בבחי' לידה מהאימא שהוא ישו"ת שבהע"ב דעניינו. ונודע כי כל לידה הוא מהנה"י, והאור שנוולד הנה הוא בבחי' זו"ן המלביש על הנה"י שהוא מהטבור ולמטה. והרי יהיו אורות האזניים המתפשטים עד השבולת הזקן בחי' הזו"ן דהבינה אימא המתלבשים על הנה"י שבה, שהוא מהטבור ולמטה שבה. והרי נמצא כי הטבור

סעיף ה

נמצא כי הטבור דאותו המ"ה הנה הוא בגבול החוטם דא"ק, וסיומו הוא בהחזה דא"ק. והרי תופס הנה"י דאותו המ"ה בהא"ק כל המקום אשר מגבול החוטם שבו עד גבול החזה שבו, ובכל משך שיעור המקום הזה, הנה היה ההתפשטות הא' והב' דאורות החוטם, שהם רק מטבורו ולמטה דאותו המ"ה. אמנם מטבורו ולמעלה שבו, שהוא הכח"ב והחג"ת דאותו המ"ה, הנה הוא מהחוטם ולמעלה ולפנים עד גבול האזניים, ושם הנה היה ג"כ עליית והסתלקות האור דהתפשטות הא' דאורות החוטם אשר עלו למעלה מהטבור

ועתה נבאר עד"ז את אורות החוטם, את מקומם ושורשם בהע"ב דעניינו. כי הנה אורות החוטם הם מהז"א שבו, והוא השם מ"ה אשר יתבאר עניינו לקמן אות ז', והוא הז"א שבהע"ב דעניינו. והנה אותו המ"ה שהוא ז"א, הנה הוא כולל ישראל ולאח שהם הדו"ן שבז"א, והיה יציאת דאורות החוטם מאותו המ"ה מהדו"ן שבו ג"כ בבחי' זווג ולידה, ובב' התפשטויות והסתלקויות, והם מלבישים עליו, ר"ל על המ"ה הנז' מהטבור שלו ולמטה עד סוף רגליו, והוא יציאתם מהחוטם והתפשטותם עד החזה. והרי

מאיר הלשם

מ לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י ואחלמה

ט ע"ג

סימן ב אות ה שם ע"ב סעיף ה

האורות שיצאו מהחוטם ולחורן, שהם מהז"א דהע"ב דענינינו, והם מהנה"י דז"א מהטבור ולמטה שבו כנ"ל. אבל החג"ת והכח"ב דז"א, הנה הם נשארו נעלמים, כי הם מהחוטם ולפנים ולמעלה עד האזניים, והם לא יצאו לעולם לחורן כלל. וכן שם הנה עלה ג"כ ההתפשטות הא' דאור החוטם אחר ההסתלקות הא' ונשאר שם לעולם ג"כ נעלם. והרי הוא גילוי יותר למטה, שהוא רק מהחוטם. אמנם כ"ז הנה הוא ג"כ רק הענין בדרך כלל, אך סדר יציאתו מהע"ב בפרטות וכן אחיזתו בו בהנה"י בפרטות, הנה כ"ז יתבאר בעה"י למטה באות ז' ובפרט לקמן סי' ד'.

אך זה נאמר, כי הענין מה שאותו המ"ה שהוא הז"א שבו אשר מקומו וגילוי העיקרי הוא באמת ג"כ רק מהטבור ולמטה דהע"ב, שהוא רק מתחת השבולת הזקן דא"ק ולמטה עד החזה (כי עד שבולת הזקן הנה מתבטל אורות החוטם באורות האזניים ע"ד שרגא בטיהרא כנודע), ועכ"ז הנה מתחיל אורו לצאת מהחוטם שהוא למעלה מהטבור דהע"ב. הנה הענין בזה הוא משום שבעולם העקודים הנה שולט שם אור הס"ג⁹⁶, והנה עולה שם המ"ה ונכלל בהס"ג, ומשתמשים שם הס"ג עם המ"ה שניהם יחד, הס"ג ע"י המ"ה, ע"ד המ"ה וב"ן שמשמשים שניהם יחד באצילות, וכמ"ש כ"ז לעיל כלל ו' ענ"ה, ובפרט בכלל ט"ו ענ"ז בארוכה. ומשום זה הנה נתעלה כאן אור המ"ה ומשתתף באור הס"ג, שהוא מהטבור ולמעלה ויוצא דרך החוטם, והרי מתעלה ומשתתף אורות החוטם שהוא מהמ"ה באורות האזניים שהוא מהס"ג בכל שיעור המקום אשר מהחוטם עד שבולת הזקן. ודי בזה עתה, אמנם עיקר עומק הדברים בזה הנה יתבאר ג"כ לפנינו לקמן בע"ה ית"ש.

שבו בעת הסתלקות הא' כמו שיתבאר בעה"י לקמן סי' ד', הנה היה עלייתם ג"כ מהחוטם ולמעלה ולפנים, כי שם הוא המקום דחציו העליון של אותו המ"ה, שהוא הכח"ב והחג"ת שבו, שהם מהחוטם ולמעלה ולפנים עד גבול האזניים. והרי תופס המ"ה כולו מקומו בהא"ק מסיום האזניים שבו עד גבול החזה שבו, אלא שחציו העליון אשר עד הטבור שבו שהוא הכח"ב והחג"ת שבו, הנה הוא כולו נעלם כי הוא מהחוטם ולמעלה ולפנים עד גבול האזניים, וחציו התחתון אשר מהטבור ולמטה שבו, שהם אורות הנה"י שבו, הרי הם יצאו ונתגלו ג"כ, כי הרי הם אורות החוטם אשר יצאו מהחוטם ולחורן. וכ"ז הנה הוא תפיסתו דאיתו המ"ה את מקומו בהא"ק.

אך ממילא הנה מתבאר לנו ג"כ בדרך כלל את מקומו גם בהע"ב דענינינו, כי הרי אמרנו לעיל סעיף ד' כי המרכז דשליש האמצעי דהת"ת דהע"ב דענינינו הנה הוא בגבול האזניים דא"ק. והרי נמצא כי שיעור משך המקום דהמ"ה שבו שהוא הז"א שבו, ר"ל הז"א שבהע"ב דענינינו הנה הוא בכל חצי התחתון דהת"ת שבו, כי שם הוא התחלתו, ר"ל שהוא מתחיל לצאת ממנו מתחת סיום המרכז דשליש האמצעי דהת"ת שבו. אמנם הנה הוא מתפשט ג"כ בהנה"י שבו אשר מהטבור ולמטה שבו, שהוא בהשבולת הזקן דא"ק ומשם ולמטה עד החזה דא"ק, ואדרבה הוא כי הנה עיקר גילוי הוא רק שם, שהוא משבולת הזקן ולמטה עד החזה וכנ"ל סוף סעיף ג'.

והרי נתבאר כי הז"א שבהע"ב דענינינו הנה התחלתו הוא בהע"ב מהחצי ת"ת ממש שבו שהוא בסיום האזניים דא"ק. אמנם גילוי הנה הוא יותר למטה, שהוא מהחוטם דא"ק, והוא

מאיר הלשם

לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה מא

מ"ט נ"ד

סימן ב אות ה שם ע"ב סעיף ו

סעיף ו

עניינו לקמן אות ח'. והנה אותו הב"ן הוא כולל ג"כ דו"ן, שהם יעקב ורחל כנודע. וע"י בחי' זווג ולידה, הנה נולד ויצא אורותיהם לחוץ, והוא האורות אשר יצאו דרך הפה דא"ק, ונתפשטו מהפה שבו עד הטבור שבו. והנה אותן האורות הם בחי' הזו"ן שביעקב ורחל הנז', ומלבישים עליהם מהטבור ולמטה שבהם, שהוא מהטבור ולמטה דכללות הנוק' שבהע"ב דעניינו. והרי נמצא כי התפשטותם מהפה עד הטבור דא"ק הנה הוא בהנוק' מהטבור ולמטה שבה עד סופה כולה, כי טבורה הוא במקום הפה דא"ק, וסוף רגליה הוא בהטבור דא"ק. והרי הוה כל שיעור הנה"י שבה מהפה דא"ק עד הטבור שבו, אבל החג"ת והכח"ב שבה הנה הם עוד למעלה מגבול הפה, והם מהפה ולפנים עד החוטם. והרי הוה התחלת הנוק' דז"א שבהע"ב דעניינו תיכף מסיום גבול החוטם דא"ק ונמשך עד הטבור דא"ק, אלא כי הכח"ב והחג"ת שבה שהוא חציו העליונה שבה הוא מהפה דא"ק ולמעלה ולפנים, והוא נעלם כי הוא לא יצא מעולם לחוץ כלל, אבל אורות הנה"י שבה אשר מהטבור ולמטה שבה, שהוא חציו התחתון שבה, הנה הם יצא מבחוץ ג"כ והם אורות הפה וכו'.

והנה היה יציאתם ג"כ בב' מיני התפשטויות, התפשטות הא' והתפשטות הב', כי התפשטות הא' הוא חזר ונסתלק ועלה למעלה ונשאר שם לעולם, ועיקר המציאות והגלוי הוא רק התפשטות הב' וכמבואר בדברי הרב בדרושי העקודים מפ"ג והלאה ובשער מטי ולא מטי. והנה היה עליית והסתלקות האור דהתפשטות הא' בחציה העליונה אשר מהפה ולפנים ולמעלה עד החוטם וכו', ונשאר שם לעולם למעלה נעלם. אבל עכ"פ הוא כי הנה הב' מיני ההתפשטויות דאורות הפה, הנה שניהם יצאו רק מהטבור ולמטה דהנוק' שבהע"ב דעניינו, והיה יציאתם מהפה דא"ק, כי שם הוא המקום של הטבור שבה, והם מתלבישים עליה תמיד מהטבור ולמטה כנ"ל. והנה אותה הנוק' הנה הוא הב"ן שבו אשר יתבאר

והנה נבאר עתה עד"ז ג"כ באורות הפה את יחוסם ומקומם ושורשם בהע"ב דעניינו, כי הנה אורות הפה הרי אמרנו לעיל כמה פעמים שהם מהנוק' דז"א שבהע"ב דעניינו. והגם שהנוק' עם הז"א הרי שניהם הם רק מהטבור ולמטה כנודע, והטבור דהע"ב הרי הוא בהשכולת הזקן דהא"ק וכנ"ל בכ"מ. ועכ"ז הנה יצאו אורות הנוק' מהפה דא"ק שהוא למעלה מהטבור דהע"ב. הנה הענין בזה, הנה הוא ג"כ ע"פ מה שאמרנו לעיל, שהסיבה בזה הוא משום רוממות מעלת העקודים, אשר שם הוא שליטת הס"ג וכנ"ל. והנה בכל מקום שהוא שליטת הס"ג, היינו בעקודים ובא"א, הנה שם אינו ניכר לעצמה הנוק' כלל כי היא נכללת שם בז"א, והז"א הנה הוא משתמש שם יחד עם הס"ג, כי שם הם משתמשים שניהם הס"ג ע"י המ"ל וכנ"ל, והנוק' הנה היא נכללת שם בז"א, ע' מטי ולא מטי (רפ"ד) ושער א"א (פרק ב בהמ"ק בסופו). וכן הוא ג"כ בעניינו, כי נכללת הנוק' בז"א, ויצאה היא ג"כ למעלה מהטבור דהע"ב, אשר הוא בשכולת הזקן דא"ק, והוא מה שיצאו אורות הנוק' דהז"א שבהע"ב מהפה ולחוץ. והרי נכללו עם אור המ"ה והס"ג, שהוא אור החוטם והאזניים בכל שיעור המקום אשר מהפה עד שכולת הזקן, ואח"כ באור המ"ה בכל שיעור המקום אשר משכולת הזקן עד החזה. וכ"ז הוא משום רוממות מעלת העקודים, כי שם הוא שליטת הס"ג, ועולה המ"ה בהס"ג, והנוק' היא נכלל בז"א. אמנם מהחזה ולמטה, הנה יצאה הנוק' בהעקודים ג"כ לגילוי בפנ"ע, והוא משום צורך האצילות שיצא ונעשה מהמלכות דהעקודים, ולכן נתגלה היא מהחזה ולמטה כדי להיות שורש להאצילות, וע' לעיל כלל ו' ענ"ה וכלל ט"ו ענ"ז אות ז', ודי בזה כעת, ועיקר הדברים בזה יתבאר בעה"י בדברינו לקמן.

ונחזור להענין, כי הנה אורות הפה הנה הם האורות דהנוק' דז"א שבהע"ב דעניינו, והוא אורות הב"ן שבו אשר יתבאר

ט נ"ד

מב לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה

סימן ב אות ה שם ע"ב סעיף ז

י ע"א

באיכות, אבל בכמות הנה הוה הטבור המרכז האמצעי. וכן הוא בלשון המקרא, וכן ג"כ בלשון התלמוד, וכמ"ש שופטים (ט' ל"ז) יורדים מעם טבור הארץ, וכן ביחזקאל (ל"ח י"ב) יושבי על טבור הארץ. וכן הוא ג"כ בלשון התלמוד, וכמ"ש ביומא (פה ע"א) אבא שאול אומר מטיבורו ומשלח שרשיו אילך ואילך, ואמר בגמרא שם עד כאן לא אמר אבא שאול אלא לענין יצירה דכל מידי ממציעתיה מיתצר. והרי לנו כי בלשון המקרא והתלמוד הוה הטבור המרכז האמצעי, ולכן חשבנו היטיב את הנה"י לחציו התחתון דכל פרצוף הגם שבאיכות הנה הוא רק שלישי אך בכמות הנה הוא חציו. ומה גם כי הרי הכח"ב הנה ע"פ הכמות הם אינם תופס מקום כלל, כי החיצוניות והגלגלתא כולו הוא ג"כ רק מכלל החג"ת כמ"ש הרב במוחין דצלם (פרק ז), כי גופא ורישא הם מלבר ומוחא וליבא אינון מלגאו (זהר) נשא דף ככג ע"ב), ואינו תופס הכח"ב מקום באורך הפרצוף כלל, והרי נמצא כי רק החג"ת הוא החציו העליון והנה"י החציו התחתון ופשוט הוא.

עניינו לקמן אות ח', ואותו הב"ן הנה עיקרו הוא באמת רק למטה מהטבור דהע"ב, שהוא רק בשבולת הזקן דהא"ק. אך מה שיצאו אורות הנוק' מהפה דא"ק, ואמרנו שכ"ז הוא ג"כ רק מהטבור ולמטה שבה, אבל החג"ת והכח"ב שבה, הוא עוד יותר למעלה, כי הם מהפה ולפנים ולמעלה עד החוטם, הנה הסיבה בזה הוא משום רוממות מעלת העקודים וכנ"ל. ויתבאר עוד עיקר הדברים בזה לפנינו לקמן, וגם יתבאר שם בעה"י עוד את פרטי אחיזת הב"ן הנז' בהנה"י דהע"ב דעניינו את מקומה ואחירתה שם בפרטות.

י ע"א

אמנם הנה ראינו לכתוב כאן עוד דבר אחד, הגם שהוא פשוט כי אין להרהר על דברינו על מה שאמרנו לעיל כמה פעמים שהכח"ב והחג"ת הם בחציו העליון של הפרצוף והנה"י שהוא מהטבור ולמטה הוא חציו התחתון של הפרצוף, ולכאורה הרי הוא נגד הידוע שהנה"י הוא רק השליש התחתון של הפרצוף (וע' שער אח"פ פ"ג). אמנם כי מה שהנה"י הוא השליש הוא רק

סעיף ז

הוא עצמו כולו נעלם, אמנם עכ"ז הנה הוא עכ"פ ראשית הגילוי דהמ"ס שבא"ק שהוא הס"ג דאות ב', ואותו הע"ב הוא קדמון לכל הקדומים, ר"ל שהוא ראשית לכל הגילויים, כי קודם לו וזולתו לא נתגלה שום אור כלל, ולא נתהווה שום אצילות כלל, ורק הוא ראשית הגילוי מא"ס ית"ש, כי הוא אשר נתפשט ויצא מהמ"ס שבא"ק שהוא הס"ג דאות ב', וכלול גם מהע"ב דאות א', ונתפשט ויצא ממנו אותו הע"ב דעניינו להיות שורש השרשים לכל הנמצאים כולם. והנה הוא הע"ב דס"ג אשר אמר הרב בדרושי נקודות (סוף פרק א בהמ"ב) כי הוא מהס"ג דאות ב' כנז', ויצא הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, והע"ב שבו הוא הא"א והאבא שבו, והם מבפנים להגלגלתא דא"ק עד סיום גבול העינים דא"ק וכנ"ל. והאימא והזו"ן שבו הם

והרי נתבאר לנו מכל דברינו כי הע"ב דעניינו בהג' שמות סמ"ב שבו, אשר יתבאר ענינם לפנינו למטה אות ו' ז' ח', הנה הוא בזה השורש לכל האורות דאח"פ. אמנם כ"ז הוא ג"כ רק בבחי' שורש נעלם לבד, כי הג' שמות סמ"ב הנז' שהם הבינה וזו"ן שבו, הנה הם ג"כ רק השרשים פנימים להאורות דאח"פ אשר הם לא יצאו מעולם לחוץ כלל וכמו שיתבאר לפנינו. אבל הע"ב דעניינו הוא עצמו, הנה הוא רק שורש השרשים הנעלם גם מהם, והוא הא"א להם אשר עומד בפנימיותם, ועצמותו גופא הוא למעלה מהאח"פ הרבה, כי האבא שבו הוא רק השורש הפנימי דאור העינים, והא"א שבו הנה הוא בהס"ג דאות ב' עצמו, ומגיע גם עד הע"ב דאות א' המיוחד בהקד"א רישא תניינא שבקרקפתא. והרי

לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה מג יע"ב

סימן ב אות ה שם ע"ב סעיף ז

אמנם הוא, כי הנה הגם שאמרנו על הע"ב דעניינו כי הוא השורש לכל הגילויים כולם, אך כבר אמרנו לעיל ג"כ כי הוא עצמו הנה הוא אינו עדיין מכלל הגילויים כלל, כי הוא מרומם ומובדל משום גילוי, והוא עצמו ג"כ רק בבחי' שורש נעלם להם, כי גם כל הג' שמות סמ"ב אשר בו, אשר הם מהחזה שבו ולמטה, והם הג' שמות סמ"ב דאות ו' ז' ח' אשר בסי' הזה שלפנינו, הנה הם ג"כ רק השרשים פנימים דהאח"פ, אשר הם לא יצאו מעולם לחוץ כלל וכמו שיתבאר עוד בזה לקמן. אמנם הע"ב הנה הוא נתפשט ויצא ונשלם על ידיהם על מציאותו כולו, כי ע"י הס"ג דאות ו' שהוא השורש פנימי דאור האזניים, הנה התפשט הע"ב על ידו מהחזה שבו עד הטבור שבו, וע"י המ"ה וב"ן דאות ז' ח' שהם השורש פנימי דאורות החוטם והפה, הנה התפשט הע"ב על ידיהם בכל המציאות דהנה"י שבו אשר מהטבור ולמטה שבו עד סוף רגליו, כי אותן הג' שמות סמ"ב דאות ו' ז' ח' הנה הם עצמן כל חלקי המציאות שבו אשר מהחזה שבו עד סיומו כולו, שהוא בהטבור דא"ק כי התפשט בכ"ז רק לצורך הגילוי דשרשי הפנימים דהאח"פ, כי לצורך הגילוי דשורש הפנימי דאור האזניים הנה התפשט הע"ב דאות ה' למציאות הס"ג דאות ו', שהוא חלק המציאות שבו אשר מהחזה שבו עד הטבור שבו. ואח"כ התפשט מהס"ג דאות ו' להמ"ה דאות ז' ולהב"ן דאות ח' לצורך הגילוי דשרשי פנימים דאורות חוטם פה, שהם חלק המציאות דכל הנה"י שבו. והרי נשלם על מציאותו רק על ידיהם, כי הם עצמן חלקיו אשר מהחזה שבו ולמטה, כי כל מציאותו אשר מהחזה שבו ולמטה הנה הוא עצמו השרשי פנימים דהאח"פ, והרי נשלם הוא על מציאותו רק בהם, וכן נתגלו הם, ר"ל השרשי פנימים דהאח"פ, רק במציאותו אשר מהחזה שבו ולמטה. והרי נתגלה עכ"פ מהחזה שבו ולמטה בבחי' הגילוי דשרשי הפנימים דהאח"פ.

מתחת גבול העינים דא"ק עד גבול הטבור דא"ק ג"כ מבפנים, והם הסמ"ב שבהע"ב דעניינו, אשר הם מהחזה שבו ולמטה עד סוף רגליו, והם השרשים פנימים להאורות דאח"פ, והתחילו הם לצאת מהעלם לגילוי ומהכח אל הפועל ע"י התפשטות הע"ב דעניינו שהתפשט בהם, כי הוא השורש והראשית לכל הגילויים, והנה הוא הע"ב דאות ה' הנזכר בדברינו בכמה מקומות, כי הוא יסוד היסודות אשר עליו נבנה בנינים גדולים ודרושים עמוקים כאשר עיניך תחזנה מישרים בכל הדרוש הנורא שלפנינו שהעלינו בו גדולות ונצורות בעזרת ה' ית"ש.

והנה אותו הע"ב הוא סוד לובן העליון אשר אמר הרב בעקודים (פרק א), שהוא סוד שורש כל הגילויים, והוא הע"ב דאות ה' דעניינו אשר יצא ונולד בסוד זווגא עלאה מהס"ג דאות ב', כי הס"ג דאות ב' שהוא עיקר המ"ס דא"ק מוחא חדא דכליל תלת (אד"ר קמ ע"א) חב"ד, שהוא סוד ד' שמות עסמ"ב, הנה באשר שהוא עצמו הוא למעלה מכל הגילויים כי הוא מופלא ומכוסה⁹⁷, הנה הוציא הוא בסוד לובן העליון ממנו את הע"ב דאות ה' דעניינו, והמשיך בו מהעצמות והפנימיות דכל סוד הד' שמות עסמ"ב שבו, ונתפשט הע"ב בהם מדרגא לדרגא והם העסמ"ב אשר בסי' שלפנינו אות ה' ו' ז' ח', והם עצמם בחי' העסמ"ב הכלולים בהמ"ס עצמו שהוא הס"ג דאות ב', שהוא מוחא חדא דכליל תלת כנו'. אלא מפני גודל העלמו, הנה התגלה בהם רק ע"י הע"ב דאות ה' דעניינו אשר הוציא ממנו בסוד זווגא עלאה דביה כנו'. אך עכ"פ הוא, כי כל אותן הד' שמות עסמ"ב אשר בהסי' שלפנינו אות ה' ו' ז' ח', והם העסמ"ב הכלולים בהע"ב דאות ה', הנה הם מהעצמות והפנימיות דהעסמ"ב עצמן אשר בהס"ג דאות ב' שהוא המ"ס עצמו, אלא שנתגלה בהם ע"י הע"ב דאות ה' דעניינו כנו', וע' עוד בענין סוד לובן העליון לעיל כלל ד' ע"ש.

י ט"ב

מד לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י ואחלמה

סימן ב אות ה שם ע"ב סעיף ח

י ע"ג

סעיף ח

לפנים מהעינים דא"ק לצורך מלוכתם כרגע אשר מלכו בעת עולם הנקודות. ומשום שאותו התמצית הארה הנה השתמש ג"כ בעולם הנקודות, לכן נשאר הוא לעולם, והוא כח הראייה שמשמש בו האדם כנז. כי כל מה שהיה בעולם הנקודות הוא לא יחסר לעולם כנודע (ע"ח שער המלכים פרק ו), וע' הגר"א בספד"צ פ"א (בסוף ד"ה תרין נוקבין דפרדשקא ע"ש סמוך לסופו ז ע"ג). ולכן הוא כי כשם ששימש הע"ב דעניניו להשתתף גם הוא בתמצית הארה ממנו בעולם הנקודות (כי שורשו הראשון הנה הוא מהע"ב דאות א', והוא כחו וראשית אונו ע"י יחודו בהס"ג דאות ב', ואורות הנקודות הרי נודע בדברינו כי הם מסוד טיפת קרי מהע"ב דאות א', והנה היה המשכתם ג"כ רק דרך הע"ב דעניניו, כי רק הוא כחו וראשית אונו, וכל מה שנמשך ממנו הוא לעולם רק דרך בו. והרי משתתף הע"ב דעניניו ע"י קבלתו מהע"ב דאות א' בתמצית הארה ממנו גם בעולם הנקודות). כן הוא משמש תמיד לעולם באותו התמצית הארה ג"כ, להשתתף בו בכח הראייה דהעינים, הגם שעיקרה הוא רק מסוד אור חוזר כנז. ועכ"פ הוא כי הנה כל אותו התמצית הארה הנה הוא לא יחסר לעולם.

ולא עוד, כי הנה בו, ר"ל בכח אור הראיה הפנימי שבו, הנה הוא משמש ג"כ בסוד האשגחא פקחא דלא נאים ונטיר תדירא האמור בספד"צ (פ"א ו ע"ב), והוא עינא טבא עלאה דאשגחא ואסחי לעינא תתאה תדירא, כי אילולא זה לא יכיל עלמא למיקם רגעא חדא כמ"ש באד"ר (קל ע"א). והרי עכ"פ הוא כי הע"ב דעניניו הנה שימשו הוא מעולם ועד עולם, אלא שהוא עתה בהעלם נורא מאד, ור"ל כי גם בחי' הא"א והאבא שבו אשר הם למעלה הרבה גם מכל שורשי הפנימים דהאח"פ שבו וכנ"ל, הנה הם משמשים באמת ג"כ לעולם תמיד, אלא ששימושם הוא עתה בהעלם נורא מאד ודע וזכור כ"ז.

אמנם מהחזה שבו ולמעלה, הנה לא בא לעולם לכלל גילוי כלל, כי עיקרו הוא רק לסוד הראיה הפנימית אשר לא נתלבש בגוף וכלי כלל. וע' לעיל סעיף ב', ומתבאר שם כי הנה יש בה ג"כ ג' בחי': אחד, הוא סוד אספקלריא המאירה, והנה הוא נמשך ע"י גילוי היחוד הראוי דהאבא שבו בהא"א שבו המיוחד בהע"ב דאות א'. ואחד, הוא בסוד אספקלריא שאינה מאירה, והוא בלתי גילוי היחוד הראוי דהאבא בהא"א, והנה הוא מתגלה ומתראה ע"י אספקלריא שאינה מאירה, אמנם הוא ג"כ רק מראות אלהות, והוא מראות כל הנביאים אשר זולת משה רבינו ע"ה. והשלישי, הוא מראות הרוחניים והמלאכים שאינם מראות אלהות כלל, וע"ד שכתוב (במדבר כב לא) ויגל ה' את עיני בלעם וגו' וכן במלכים ב' (ו' י"ז) ויפקח ה' את עיני הנער וגו', והוא עוד יותר למטה אמנם הוא ג"כ רק מכח הראיה פנימית אשר לפנים מן העינים, ואינו מתלבש גם הוא בראיית העינים אלא שנמשך דרך העינים בדרך מעבר לבד. כי הראיה הרוחנית אינו בא ע"י התלבשות גוף וכלי, אלא שנמשך דרך העינים בדרך מעבר לבד, אבל ראיית העינים ממש הנה הוא רק תמצית הארה ממנו, ועיקרה הוא רק מאור חוזר הנמשך ובא מלמטה למעלה, מאור המוחין שבנצח והוד שחוזר ועולה למעלה ויוצא דרך העינים (כי הוא מסוד נצח הוד דרדל"א המתלבש בעיינין דא"א ע' טנת"א (פרק ו) ובא"א (פרק ו), וחוזר כל דבר לשורשו), והוא הראייה אשר משמש בו האדם שהוא רק מה שבא בדרך אור חוזר מלמטה. אמנם הנה נמשך בה באמת תמצית הארה ג"כ מכח הראיה הפנימית הנז', אשר סודו ומקורו הוא מהע"ב דעניניו, מבחי' האבא שבו שהוא עד החזה שבו, אשר הוא בגבול העינים דא"ק.

וכן גם אורות הנקודות אשר יצאו דרך העינים דא"ק, הנה קבלו הם ג"כ תמצית הארה מהע"ב דעניניו מבחי' האבא שבו, אשר הוא

לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה מה ינ"ד

סימן ב אות ה שם ע"ב סעיף ח

שהם הא"א והאבא שבו, הנה הם לא נתגלו כלל. והאבא שבו, הנה הוא כל חלקיו אשר מהחזה שבו ולמעלה, שהוא מגבול העינים דא"ק ולמעלה ומלפנים, והא"א שבו הוא בהס"ג דאות ב' עצמו וכן"ל סעי' ג' ובכ"מ, והם הכתר והחכמה שבו, אשר הם לא נתגלו בהאח"פ כלל, כי כל האח"פ הוא רק מהבינה שבו ולמטה, שהוא מהס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ד' ח' וכן"ל. אמנם בהעלם הרי נמשכו כל שורשי דאורות האח"פ מכללות המ"ס כולו, שהוא גם מהס"ג דאות ב' עצמו, המיוחד גם בהע"ב דאות א', וממנו הנה הוא סוד הה' תיקונים האחרונים דהאח"פ, כי הוא הכתר דהמ"ס, והם רק מהחג"ת נ"ה שבו. אבל הח' תיקונים קדמאין דהאח"פ הם מהחכמה דהמ"ס, שהוא עיקר המ"ס עצמו, והוא הס"ג דאות ב'. והנה הם מהבינה שלו ולמטה, שהוא השורש דהס"ג דאות ו' כנז'. והוא שרשם הנעלם דאורות האח"פ שהם בא"ק ע"ד הי"ג תיקונים שבא"א. והנה הוא שרשם הנעלם לעילא לעילא שהוא בהע"ב וס"ג דאות א' ב', הנה הוא שורש הח' תיקונים קדמאין בהס"ג דאות ב', והם מהבינה שבו ולמטה. והה' תיקונים האחרונים, שרשם הוא בהע"ב דאות א', והם רק מהחסד שבו ולמטה. אך כ"ז הנה הוא רק בבחי' שרשם הנעלם דהאח"פ אשר בהע"ב וס"ג דהמ"ס עצמו דאות א' ב', אבל התחלתם העיקרי דהאח"פ, הגילוי אשר לשרשם הפנימי שבהם, הנה הוא רק בהע"ב דאות ה' דענינינו, מהחזה שבו ולמטה שהוא בהשמות ס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ד' ח', שיתבאר לפנינו בעזרת ה' ית"ש ודי בזה והבן.

אמנם עיקר שימוש וגלוי, הרי אמרנו כי הוא רק לשורשי הפנימים דהאח"פ, שהם השמות דס"ג מ"ה ב"ן שבו, אשר הם רק מהחזה ולמטה שבו. אמנם גם הם הנה הם נמשכים ומיוחדים עם האורות הנעלמים אשר מהחזה ולמעלה שבו, שהם האבא והא"א שבו, אשר הם בהעצמות דהס"ג דאות ב', ומגיע גם בהע"ב דאות א' וכן"ל בדברינו. וכבר אמרנו בכמה מקומות⁹⁸ כי האורות דהאח"פ הם משמשים בא"ק בבחי' הי"ג ת"ד שבא"א דאצילות, ונודע הוא כי הי"ג ת"ד שבא"א הנה הם מהכתר והחכמה דהמ"ס אשר מהמצח עד הגרון, ומהחכמה הוא הח' ת"ד קדמאין⁹⁹, והם מהח' ספי' דהחכמה אשר מהבינה שבו עד המלכות, ומהכתר הנה הם הה' תיקונים האחרונים והם רק מהחג"ת נצח הוד דהכתר (כי היסוד דהכתר הוא כלול בהבינה דהחכמה, והוא התיקון דנוצר חסד, נוצר הוא בינה דחכמה, וחסד הוא יסוד דכתר. אך המלכות דכתר אין גילוי לה בפנ"ע כלל כי היא כלולה בהיסוד ומיוחדת עמו), כמ"ש כ"ז בשער א"א (פרק י ושם פרק ח) כי בהכתר אין גילוי לכל הג"ר שבו, לכן מתחיל הח' תיקונים שמהכתר רק מהחסד שבו. אבל בחכמה מתחיל הגילוי מהבינה שבו, ולכן מתחיל הח' ת"ד שמהחכמה מהבינה שבו, ולא נשאר בו נעלם רק הכתר והחכמה שבו וכמבואר כ"ז שם פרק י'. והנה כן הוא כ"ז ג"כ בענינינו בהאורות דאח"פ אשר הם בבחי' הי"ג ת"ד שבא"ק, ואמרנו שכל גילויים הנה הוא מהס"ג מ"ה ב"ן שבהע"ב דענינינו, שהוא מהבינה ולמטה שבו. אבל הכתר והחכמה שבו,

י נ"ד

מאיר הלשם

אות ו

שם ס"ג

סעיף א

הוא הס"ג מהר' שמות עסמ"ב הכלול בהע"ב דאות ה' הנ"ל, והיה מתחילה כלול בו בהעלם ובכח עד שלא היה לו אז שום גילוי גם בו עצמו, וע"ד כל ודל קודם לידתו שהוא כלול אז במוח האב, והיה אז הע"ב דאות ה' רק על המציאות דהע"ב שבו לבד, שהוא עד גבול העינים דא"ק וכנ"ל אות ה' סעיף ג' ובכ"מ שם. אמנם כאשר הגיע העת להמציא ולהתגלה באור הגדול דהאח"פ, והראשון להם הוא אור האזניים שהוא מסוד האימא בינה שבהע"ב דאות ה' וכנ"ל בדברינו, הנה התגלה אז הע"ב דאות ה' בהס"ג שבו ג"כ, ויצא בו הס"ג מהכח לפועל, ונתפשט בו מהחזה שבו עד הטבור שבו, והוא בחי' פרצוף האימא שבו. והנה שימושו ופעולתו הוא, כי הנה הוא שורש הפנימי לאור האזניים, והוא ע"פ מה שכתב הרב במטי ול"מ (פ' ג' ד') שישנם לאורות הפה שורש פנימי אשר הוא למעלה ולפנים גם מאור ההתפשטות הא', כי הוא לא יצא מעולם לחוץ כלל, ואליו הנה עולים תמיד לינק במטי ולא מטי. והנה עד"ז הוא ג"כ באור האזניים, והנה הוא הס"ג דענינינו, כי הוא השורש פנימי לאור האזניים, והנה הוא בחי' פרצוף האימא בהע"ב דאות ה' אשר מן החזה שבו עד הטבור שבו, ויצא לגילוי מן הכח לפועל כאשר הגיע העת להתגלה בהאור הגדול דהאח"פ. והנה נתפשט על ידי הע"ב דאות ה' עד הטבור שבו, שהוא בגבול השבולת הזקן דא"ק. אמנם הנה ענין מציאות דאותו הס"ג וציאתו מן הכח אל הפועל הנה היה ג"כ ע"י בחי' זווג ולידה, והוא מהאו"א עלאין

והענין הוא כי הנה אותו הס"ג, ר"ל הס"ג דענינינו שהוא הס"ג דאות ו', הנה הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, הע"ב וס"ג שבו הם השורש פנימי להתפשטות הא' דאור האזניים, והמ"ה וב"ן שבו הם השורש פנימי להתפשטות הב' דאור האזניים. והע"ב והס"ג שבו הנה הם מחציו ולמעלה, והם עד הטבור שבו, והם עצמותו גופה, כי הם עיקרו. והמ"ה וב"ן שבו הם מהטבור ולמטה שבו, והם בחי' הזו"ן שבו, שהם על הנה"י שבו, שהם לבר מגופיה (זהר בראשית כא ע"ב). והנה ע"י סוד זווגא עלאה דאור העינין שהם האו"א עלאין כנז', והנה הם ג"כ בסוד עסמ"ב, הנה נתפשט אור המ"ה וב"ן שלהם ויצא ממקומו ולמטה, ונתפשט מגבול העינים דא"ק עד גבול האזניים, והוא בבחי' התפשטות הראשון לצורך מציאות השורש והמקום להס"ג דענינינו. ואח"כ הנה חזר ועלה ונסתלק אותה ההתפשטות למקומו, שהוא מהעינים דא"ק ולפנים, כי שם הוא מקומו שהוא באו"א עלאין עצמן, והוא ההסתלקות הראשון. אמנם הנה היה ההסתלקות בסוד מ"ן כנודע בדברינו, והנה נולד עי"ז הע"ב וס"ג שבו (ר"ל שבהס"ג דאות ו' דענינינו), והוא כל מציאותו אשר עד הטבור שבו, ומקומו הוא בא"ק מגבול העינים שבו עד גבול האזניים מבפנים להגלגלתא, כי הוא הכל רק בסוד הע"ב דאות ה'

לשם שבו כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' ואחלמה מז

סימן ב אות ו שם ס"ג סעיף ב

יא ע"א

לאור ההתפשטות הא' דאורות האזניים וכנ"ל, ונולדו ויצאו מהמ"ה וב"ן דעינין שהוא מאו"א עלאין כנז'. וכן הנה מתלבש בהם ג"כ הארת אור דהמ"ה וב"ן דעינין לעולם, אלא שהתלבשותם בהם הוא בהעלם גדול, וכמו שאמרנו לעיל אות ה' סעי' ב' ג' שסוד אור הראיה העיקרי דעינין דא"ק אין לו גילוי עתה כלל. אמנם עכ"ז הנה הוא מתלבש בהארתו עכ"פ באותן הע"ב וס"ג דהס"ג דאות ו' דעינינו, כי הרי ממנו הם נולדו ויצאו והוא האבא להם, ר"ל או"א עלאין כנז'.

עצמו, בחי' האימא שבו, חציה העליונה אשר עד הטבור שבה כנז'. והנה הוא בהע"ב דאות ה' בחציו העליון של השליש האמצעי דהת"ת שבו, כי האימא כולה הרי היא תופס בו כל השליש האמצעי כולו דהת"ת שבו, שהוא מן החזה שבו עד הטבור שבו. והרי הוה החצי העליון דהאימא שהוא עד הטבור שבה בחציו העליון דהשליש האמצעי שבו, והנה הוא בא"ק מגבול העינים דא"ק עד גבול האזניים דא"ק, ושם הוא המקום דהשמות ע"ב וס"ג שבהס"ג דאות ו' דעינינו, והם השורש פנימי

סעיף ב

מהאזניים ולחורן, ונתפשטו בא"ק מגבול האזניים שבו עד שכולת הזקן שבו וכמו שיתבאר ענינם לקמן סי' ג'. והרי נמצא כי מה שאמרנו שהע"ב וס"ג אשר בהס"ג דאות ו' דעינינו הנה הם השורש פנימי להאור דההתפשטות הא' דהאזניים, הנה הוא רק ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, כי מיציאת והתפשטות המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, הנה משפעם והארתם היה נמשך ונעשה ההתפשטות הא' דאור האזניים. והנה אותן המ"ה וב"ן הפרטיים שאמרנו, הנה באשר שהם מהע"ב והס"ג עצמן אשר הם רק בחציו העליון דהס"ג דאות ו' וכנ"ל, וחציו העליון הרי אמרנו לעיל ס"א כי מקומו הוא בא"ק רק מגבול האזניים ולמעלה ולפנים עד גבול העינים ולפנים, לכן הנה חזור ועלו כל אותן המ"ה וב"ן הפרטיים הנז' מהתפשטותם אשר נתפשטו וירדו מהטבור ולמטה דהס"ג דעינינו, הנה חזור ונסתלקו ועלו למקומם הראוי להם שהוא בחציו העליון שבו ובהע"ב וס"ג עצמן שבו, כי כל התפשטותם וירידתם שבתחילה הנה היה רק כדי להוציא מהם את האור

אמנם מה שאמרנו כי הע"ב וס"ג דהס"ג דעינינו הנה הם השורש פנימי להאור דההתפשטות הא' דהאזניים, הנה אין הכוונה על הע"ב וס"ג עצמן בכללותן, כי הרי הנה הם העצמות דהע"ב דאות ה' שהוא כולו נעלם ואין גילוי ממנו לעולם. וכן הוא נודע ג"כ כי הע"ב וס"ג הנה הם לעולם נסתרות¹⁰⁰, וכל גילויים תמיד הנה הוא רק ע"י הנז"ה¹⁰¹ שלהם שהם לבר מגופא (זהר בראשית כא ע"ב), והם אשר מתפשטים ומתגלים. והנה כן הוא ג"כ בעינינו, כי הנה אותן הע"ב וס"ג שבהס"ג דאות ו' דעינינו, הנה מאחר שיצאו על מציאותם הרי הם כלולים בהעלם ג"כ מעסמ"ב, והנה נתוסף בהם אור ומוחין מלמעלה, ויצא המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם מן הכח לפועל, ונתפשטו בו (בהס"ג דאות ו') ממקום הטבור שלו ולמטה עד סוף רגליו, שהוא בא"ק מגבול האזניים דא"ק עד שכולת הזקן דא"ק בפנימיות פנימיותו. ומשפעת אורם דאותן המ"ה וב"ן הפרטיים כאשר שיצאו ונתפשטו הנה היה נמשך ויצא כנגדם האור דההתפשטות הא' דהאזניים אשר יצאו הם ג"כ

מאיר הלשם

ספר

לשם שבֹּ וְאַחֲלָמָה

והוא ספר כללי המסתעף לסעיפים רבים וכולם הם בסתרי פליאות חכמת האמת להאר"י זלל"ה, והוא כמראה הבזק המאיר ומזהיר בניצוצי אורות וגונין מיוחדים שהם כל חלקי הספרים פרטיים שחנני ה' ית"ש לעד. אמנם כאן הנה הוא חלק אחד

מספר הכללים

המדבר בכללי האורות דהתפשטות והסתלקות אשר נתגלה המאציל א"ס ית"ש בסוד ההשתלשלות העולמות כולם אשר מרום חביון עוזו ית"ש עד סוף העולמות בי"ע אשר נבראו הם יש מאין. ותכונתו, וענינו, ונועמו, וזיוו, דכל יסוד הספר הזה, הנה הוא בסדרי גילוייו ית"ש ויציאתו בהם מרצון לפעולה ומהעלם לגילוי בכל המציאות דהעולמות כולם, וכמו שתמצא כ"ז מבואר בארוכה ובביאור בהחלק הראשון דהספר שלפנינו אך מקורם ותלייתם אשר בהעולמות דא"ס¹ והתפשטותם באדם קדמאה ובהעקודים (שהוא בבחי' הי"ג ת"ד שבו²) הנה הם מבואר בהחלק הזה שהוא חלק שני יסודתיו וחברתיו לא בכחי ולא בחכמתי אלא בטובו ובחסדו ית"ש אשר הגדיל לעשות עמדי באור שפעו ית"ש המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית: דברי האיש נכאה ונכאב מוכה ומשוקע בצער ותלאה ועומד ומתקיים בנס הנקרא שמו בישראל שלמה ב"ר חיים חייקיל ב"ר אריה ולאמי מ' סתירא גיטא בת ר' יצחק זללה"ה בעיה"ק ירושלם תובב"א שנת תרפ"ו לפ"ק דפוס "העברי" של יחיאל ורקר, רחוב נחלת שבעה

¹ עי' לקמן הערה 35.

² עי' לקמן לח ע"א באבנ"מ.

37	מבאר שתכלית החיבור ההוא ביאור יחודם של האצילות והעקודים בא"ק. וכן שם"ג דא"ק הוא שורש הכל	הקדמה
	מסי' א' עד סי' י"ג הם י"ג המערכות שבא"א שבא"ק	
	מערכה ראשונה: עסמ"ב דמו"ם שורש גילויי אורות דא"ם	סימן א'
39	ע"ב דמו"ם	סימן א' אות א
42	ס"ג דמו"ם	סימן א' אות ב
46	מ"ה דמו"ם	סימן א' אות ג
49	ב"ן דמו"ם	סימן א' אות ד
	מערכה שניה: עסמ"ב דס"ג דמו"ם	סימן ב'
53	ע"ב דס"ג דמו"ם והוא האור הראשון מהתפשטות ס"ג דמו"ם	סימן ב' הקדמה
54	יבאר שהוא הבחינה הראשונה בה נבחנו י"ם, ושהם השורשים הפנימיים דאח"ף	סימן ב' אות ה' סעיף א'
55	ייחודו בע"ב דמ"ס, גדר מראות הנביאים ונבואת משה רבינו ע"ה, מעשה דנקרת הצור, קשר תפילין, גדר השגת האבות הק'	סימן ב' אות ה' סעיף ב'
70	פרטי מקום של א"א ואבא בו בחיצוניות א"ק	סימן ב' אות ה' סעיף ג'
71	ב' בחי' שבע"ב דע"ב דס"ג דמו"ם והנוגע לנידונים שבסעיף ב', ומקום אורות האזנים בבינה דע"ב דס"ג דמו"ם	סימן ב' אות ה' סעיף ד'
72	מקום אורות החוטם בשרשו	סימן ב' אות ה' סעיף ה'
73	מקום אורות הפה בשרשו	סימן ב' אות ה' סעיף ו'
75	יבאר שהוא סוד הלובן העליון שהוא שורש כל הגילויים	סימן ב' אות ה' סעיף ז'
76	יבאר כי מהחזה שבו ולמעלה אין גילוי, ג' בחי' שבו	סימן ב' אות ה' סעיף ח'
78	יבאר שהוא השורש הפנימי של אורות האזניים	סימן ב' אות ו' סעיף א' שם ס"ג
79	פירוט השורש הפנימי הנ"ל	סימן ב' אות ו' סעיף ב'
80	הסתלקות הראשונה של השורש הפנימי של אורות האזניים	סימן ב' אות ו' סעיף ג'
82	עוד מהדורא של סעיף ג'	סימן ב' אות ו' סעיף ד'

85	יבאר עניינו, ומ"ט אין פרסא בע"ב דס"ג דמו"ס	סימן ב' אות ז' סעיף א'
86	עיקרי גילוי ומקומו	סימן ב' אות ז' סעיף ב'
87	אחיזתו של בנה"י דע"ב	סימן ב' אות ז' סעיף ג'
88	שינוי מקומו לצורך לידתו	סימן ב' אות ז' סעיף ד'
89	סדר לידתו	סימן ב' אות ז' סעיף ה'
91	המשך הנ"ל	סימן ב' אות ז' סעיף ו'
93	פירוש בחציו העליון	סימן ב' אות ז' סעיף ז'
94	התפשטותו השניה	סימן ב' אות ז' סעיף ח'
95	יציאת המ"ה וב"ן הפרטיים דע"ב וס"ג הכלליים דמ"ה דס"ג דמו"ס, וגדר התלבשות בחי' תחתונה על העליונה ממנה בעולמות אח"ף	סימן ב' אות ז' סעיף ט'
97	ביאור עניינו	סימן ב' אות ח' סעיף א'
99	ע"ב וס"ג הכלליים שלו	סימן ב' אות ח' סעיף ב'
100	מ"ה וב"ן הכלליים שלו	סימן ב' אות ח' סעיף ג'
102	מאיזו בחי' נולד, יציאתו תולדתו ותיקונו, תלייתו בשורשו, ושימושו ופעולתו	סימן ב' אות ח' סעיף ד'
103	שורשו הנעלם	סימן ב' אות ח' סעיף ה'
105	האם או"א נכללים באורות אח"ף, איך שורש אבא הוא באוון ואילו של אמא בחוטם פה	סימן ב' אות ח' סעיף ו'
	מערכה שלישית: עסמ"ב דס"ג דס"ג דמו"ס והוא השורש הפנימי של אורות האונים	סימן ג'
108	שורש השרשים של אורות אח"ף בכללות ובפרטות	סימן ג' הקדמה
109	ע"ב דס"ג דס"ג דמו"ס והוא ההתפשטות הראשונה של אורות האוון שבתוך א"ק, וביאור מקומה	אות ט:
111	ס"ג דס"ג דס"ג דמו"ס והוא ההתפשטות הראשונה של אורות האוון מחוץ לא"ק, וביאור מקומה	אות יוד:
115	מ"ה דס"ג דס"ג דמו"ס	אות יא:

	סעיף א'	והוא האור העיקרי דאזנים, והוא בפנימיות א"ק
116	סעיף ב'	מהיכן נולדה בחי' זו
118	סימן ג' אות יא סעיף ג'	יישוב קושיא על הנ"ל
120	סימן ג' אות יא סעיף ד'	סיכום הנ"ל
121	סימן ג' אות יא סעיף ה'	החילוק בין התלבשות ההתפשטות הראשונה בשניה באח"ף לבין הנ"ל באצילות
124	אות י"ב סעיף א':	ב"ן דס"ג דס"ג דמו"ס והוא התפשטות אורות האוון מחוץ לא"ק
125	סעיף ב'	יבאר כי אוון דא"א אינו מקבל אלא משפיע
130	סעיף ג'	יציאתו ותולדתו
132	סעיף ד'	שורשו
134	סעיף ה'	איך התפשטות הראשונה מתלבשת בהתפשטות השניה
135	סימן ד'	מערכה רביעית: עסמ"ב דמ"ה דס"ג דמו"ס והשורש הפנימי דאורות החוטם
135	אות י"ג: סעיף א	ע"ב דמ"ה דס"ג דמו"ס והוא ההתפשטות הראשונה דחוטם בתוך גופו דא"ק, מקומו, ומהיכן יצא
137	סעיף ב'	מקומו ואחיזתו בא"ק ובע"ב דאות ה'
139	אות י"ד:	ס"ג דמ"ה דס"ג דמו"ס והוא ההתפשטות הראשונה דחוטם מחוץ לא"ק, מקומו
140	אות ט"ו: סעיף א'	מ"ה דמ"ה דס"ג דמו"ס והוא האור העיקרי דחוטם והתפשטותו השניה שבתוך א"ק
141	סעיף ב'	מקור יציאתו
142	סעיף ג'	שורשו פנימי
144	אות ט"ז: סעיף א	ב"ן דמ"ה דס"ג דמו"ס והוא האור העיקרי דחוטם והוא ההתפשטות השניה שמחוץ לא"ק
145	סעיף ב'	יציאתו ותולדתו
147	סעיף ג'	התלבשות הראשונה בשניה שבו
150	סימן ה'	מערכה חמישית: עסמ"ב דב"ן דס"ג דמו"ס – שורש הפנימי דאורות הפה
150	אות י"ז: סעיף א	ע"ב דב"ן דס"ג דמו"ס והוא ההתפשטות הראשונה של אורות הפה אשר בפנים א"ק
152	סעיף ב'	מקומם של האורות הנ"ל
153	אות יח: סעיף א'	ס"ג דב"ן דס"ג דמו"ס והוא ההתפשטות הראשונה של אורות הפה אשר מחוץ לא"ק
154	סעיף ב'	מקורו ומקומו
155	סעיף ג'	סמ"ב דס"ג דמו"ס הוא א"א הפנימי של אורות האוון
156	סעיף ד'	התלבשות אורות אח"ף זו בזו
158	אות י"ט:	מ"ה דב"ן דס"ג דמו"ס

	והוא ההתפשטות השניה של אורות הפה אשר בפנימיות א"ק	סעיף א'
159	מקורו	סעיף ב
161	יבאר איך אורות הפה קשורים במ"ה וב"ן הכלליים דמו"ס דא"ק	סעיף ג'
163	מקומו ביחס לס"ג דמו"ס	סעיף ד'
164	חזרה על מציאותו שימוש יציאתו ותולדתו ואחיזתו ותלייתו ומקומו	סעיף ה
165	ב"ן דב"ן דס"ג דמו"ס והוא ההתפשטות השניה של אורות הפה אשר מחוץ לא"ק	סימן ה' אות ב: סעיף א'
168	מקור לידתו ותלייתו	סעיף ב
171	מקומו שבע"ב דס"ג דמו"ס, יחקור בסתירה שבין חילוק הי"ג תיקוני הדיקנא לח' וה' או למ' וד'	סעיף ג'
174	שורש המ"ה דס"ג דמו"ס שבי"ג ת"ד, פ' הא דיסוד נקרא בסוד תוספת	סעיף ד'
177	פ' הא דאין גילוי לדעת העליון עד שזו"ן חזרו פב"פ, <u>בהמשך הנ"ל</u>	סעיף ה'
180	גילוי זו"ן באותיות א"ב (מא' עד ל'), פ' אשר מלך בטרם כל יציר נברא	סעיף ו'
187	רמז הזו"ן מאות מ' עד לסוף מנצפ"ך	סעיף ז'
189	תליית הבחי' הזאת בשורשו	סעיף ח'
192	יחס אורות האח"ף בין בפנים לבחוץ	סעיף ט'
195	התלבשות אורות הפה פנימי בחיצון	סעיף יו"ד
197	סיכום	סימן ה' אות כ סעיף י"א
198	היות אורות אח"ף בחי' י"ג תיקו"ד דא"ק, ובחי' חלוקת ט' וה'	אבני מלואים לדרושי האח"פ
201	עיקר מציאות אורות האצילות הוא מגרון דא"ק ולמטה	אבני מלואים הקדמה א'
203	מקום או"א שבא"ק הוא מהגרון עד הטבור, ומקום גילויים	אבני מלואים הקדמה שניה
	מערכה שישית: עסמ"ב דמ"ה דמו"ס	סי' ו'
204	ע"ב דמ"ה דמו"ס ומקומו, שורשו, ושורש פנימיותו	סימן ו' אות כא שם ע"ב
206	ס"ג דמ"ה דמו"ס	סימן ו' אות כ"ב שם ס"ג
209	מ"ה דמ"ה דמו"ס ב' בחינותיו: א' בעצמותו, וא' בהתפשטותו מהגרון ולמטה	סימן ו' אות כ"ג שם מ"ה

211	ב"ן דמ"ה דמו"ס יבאר עניינו וב' בחינותיו כנ"ל	סימן ו' אות כד שם ב"ן
213	פנימיות וחיצוניות של ב"ן דאבא דא"ק	הקדמה לסי' ז'
214	מערכה שביעית: עסמ"ב של פנימיות ב"ן דמ"ה דמו"ס	סימן ז'
214	ע"ב דב"ן דמ"ה דמו"ס ויבאר עניינו	סימן ז' אות כ"ה שם ע"ב
217	ס"ג דב"ן דמ"ה דמו"ס ויבאר עניינו	סימן ז' אות כ"ו שם ס"ג
219	מ"ה דב"ן דמ"ה דמו"ס ויבאר עניינו	סימן ז' אות כ"ז שם מ"ה
221	ב"ן דב"ן דמ"ה דמו"ס ויבאר עניינו	סימן ז' אות כ"ח שם ב"ן
	מערכה שמינית: עסמ"ב של חיצוניות דב"ן דמ"ה דמו"ס	סי' ח'
223	יבאר חיצוניות הב"ן דמ"ה דמו"ס, שהוא מה שיצא בעולם הנקודות	הקדמה לסימן ח סעיף א
225	מלכותו ית' שוכנת במציאות תמיד בבחי' נשמה לנשמה	הקדמה סימן ח' סעיף ב'
226	מלכות מלשון נמלך	הקדמה סימן ח' סעיף ג'
227	יחוד אלהות"ו עם מלכותו נעשה בתיקון דמעשה בראשית	הקדמה סימן ח' סעיף ד
228	רק המלכיות דחיצוניות יצאו, הן מצד אבא והן מצד אמא	הקדמה סימן ח' סעיף ה
229	חיצוניות דב"ן דב"ן דמ"ה דמו"ס הוא מה שיצא ממלכי היושר	הקדמה סימן ח' סעיף ו
		סימן ח'
230	ע"ב דחיצוניות דב"ן דב"ן דמ"ה דמו"ס והוא עתיק וא"א דמלכי יושר	סימן ח' אות כט שם ע"ב
231	ס"ג דחיצוניות הב"ן דב"ן דמ"ה דמו"ס והוא השורש לאור החדש ומלכי היושר שבעצמות אבא	סימן ח אות ל שם ס"ג
232	מ"ה דחיצוניות הב"ן דב"ן דמ"ה דמו"ס והוא התפשטות האבא בגילוי דאור החדש ומלכי היושר	סימן ח אות לא שם מ"ה
232	ב"ן דחיצוניות הב"ן דב"ן דמ"ה דמו"ס והוא כללות האור החדש ומלכי היושר שיצאו מהטבור והיסוד, ואחר כך מצפוני רגליו בסוד טיפת קרי	סימן אות לב שם ב"ן
233	עד כאן ביאר את אורות אבא, ומכאן ואילך יבאר את אורות אמא	הקדמה לסי' ט'
234	מערכה תשיעית: עסמ"ב דב"ן דמו"ס	סימן ט'
235	ע"ב דב"ן דמו"ס	סימן ט אות ל"ג שם ע"ב

236	ס"ג דב"ן דמ"ס והוא המציאות העיקרי דאמא הכללי שבא"ק	סימן ט אות ל"ד שם ס"ג
240	מ"ה דב"ן דמ"ס והוא ז"א דאמא הכללית דא"ק	סימן ט' אות ל"ה שם מ"ה
242	ב"ן דב"ן דמ"ס והוא הנוק' דז"א שבאימא הכללי שבא"ק	סימן ט אות ל"ו שם ב"ן
243	עסמ"ב הפנימי דב"ן דב"ן, שהם הט"ר היוצאים בעת התיקון והם מהיטבאל	הקדמה לסי' י
	מערכה עשירית: עסמ"ב דפנימיות דב"ן דב"ן דמו"ס	סימן י'
245	ע"ב דפנימיות דב"ן דב"ן הוא העתיק וא"א שבמהיטבאל	סימן י אות ל"ז שם ע"ב
245	ס"ג דפנימיות דב"ן דב"ן דמ"ס והוא השורש לאור התיקון של מהיטבאל באמא	סימן י אות ל"ח שם ס"ג
246	מ"ה דפנימיות דב"ן דב"ן דמ"ס ויבאר עניינו	סימן י אות ל"ט שם מ"ה
247	ב"ן דפנימיות דב"ן דב"ן דמ"ס והוא החלק העיקרי דב"ן דב"ן דמו"ס	סימן י אות מ שם ב"ן
	מערכה האחת עשרה: עסמ"ב דחיצוניות דב"ן דב"ן דמו"ס	סימן יא
248	שורשי עסמ"ב דנקודות	הקדמה א' אות א'
248	מלכויות דאות מ' הנ"ל הם הנקודות, וג' התיקונים שבהם	הקדמה א' לסי' י"א אות ב
250	ג' תיקונים אלה מיוסדים על תיקון א' כללי, והוא הרביעי	הקדמה א' לסי' י"א אות ג
252	עיקר הקלקול ועיקר התיקון הוא במלכי העיגולים	הקדמה א' לסי' י"א אות ד
252	ד' חסרונות במלכים קדמאין	הקדמה א' לסי' י"א אות ה
256	הנוק' הוא בסוד מעשר	הקדמה א' לסי' י"א אות ו
258	עוד בענין הנ"ל	הקדמה א' לסי' י"א אות ז
260	בינה היא כלל הג' וכלל פנימיות הו"ק	הקדמה א' לסי' י"א אות ח
264	עוד בענין הנ"ל, וביאור ענין נבואת ישעיה	הקדמה א'

		לסי' י"א אות ט
266	מלכים דאצילות ומלכים דבי"ע הן בכללות והן בפרטות	הקדמה א' לסי' י"א אות יוד
270	יחקור אם יצאה הנוק' רק במלכות דכתר ואיך נעשתה לח' מלכים	הקדמה א' לסי' י"א אות יא
273	בענין דהמלכות לית לה מגרמה כלום	הקדמה א' לסי' י"א אות יב
278	בענין מיעוט הירח	הקדמה א' לסי' י"א אות יג
281	ביישוב השאלה הד' לעיל אות ה'	הקדמה א' לסי' י"א אות יד
283	הנקודה השרשית של נוק' דז"א היא שייכת רק לעטרה ולא לשאר הו"ק	הקדמה א' לסי' י"א אות טו
285	קומת המלכות בנקודות ובתיקון	הקדמה א' לסי' י"א אות טז
288	עוד בענין הנ"ל	הקדמה א' לסי' י"א אות יז
290	ג' תיקוני הנוק', ופירוט התיקון הראשון	הקדמה א' לסי' י"א אות יח
293	התיקון הב' מתיקוני הנוק'	הקדמה א' לסי' י"א אות יט
295	התיקון הג' מתיקוני הנוק'	הקדמה א' לסי' י"א אות כ
296	בענין מלכי עיגולים	הקדמה ב' לסי' י"א
298	עסמ"ב דמלכי עיגולים	סימן י"א
299	ע"ב דמלכי עיגולים	סימן י"א אות מא שם ע"ב
303	ס"ג דמלכי עיגולים	סימן י"א אות מ"ב שם

כללים ח"ב

ס"ג		
310	מ"ה דמלכי עיגולים	סימן י"א אות מ"ג מ"ה
310	יבאר איך בחי' זו הוא מחלקי האמא דא"ק מה שהשתתפה במ"ן	סימן י"א אות מ"ג מ"ה סעיף א'
311	מ"ה וב"ן דא"ק הם מתחת לעיקרו, והם כללות האצילות	סימן י"א אות מג שם מ"ה סעיף ב'
312	ב' בחי' הנעשות בהתפשטות השניה	סימן י"א אות מג שם מ"ה סעיף ג'
314	שימושו ושרשו ומקומו של מ"ה דמלכי עיגולים	סימן י"א אות מג שם מ"ה סעיף ד'
316	י' אורות התיקון	סימן י"א אות מג שם מ"ה סעיף ה'
318	בענין אל תקרי מה אלא מאה	סימן י"א אות מג שם מ"ה סעיף ו'
322	המ"ה הזה הוא מ"ה שבאימא דא"ק ואינו עיקר המ"ה	סימן י"א אות מג שם מ"ה סעיף ז'
	ב"ן דמלכי עיגולים	סימן י"א אות מד שם ב"ן
324	תחילת מציאותו, וב' בחי' מ"ן	סימן י"א אות מד שם ב"ן סעיף א'
326	ב' בחי' של ההתפשטות הא' של האצילות	סימן י"א אות מד שם ב"ן סעיף ב'
329	עיקרו, וד' בחי' בב"ן הכללי	סימן י"א אות מד שם ב"ן סעיף ג'
331	עיקר מ"ה וב"ן דתיקון נשארו באו"א דא"ק	סימן י"א אות מד שם ב"ן סעיף ד'
333	הסיבה שעיקרו נשאר באו"א למעלה מהטבור	סימן י"א אות מד שם ב"ן סעיף ה'
335	מציאותו היא אחת עם המ"ה, וחידושו שלאחר התיקון	סימן י"א

		אות מד שם ב"ן סעיף ו'
336	מס"ו עד כאן דיברנו בב"ן הכללי דא"ק, ונבאר עתה המ"ה הכללי דתיקון	הקדמה לסימן י"ב אות א
338	אופני גילוי התיקון הנ"ל	הקדמה לסימן י"ב אות ב
338	המערכה השתים עשרה: עסמ"ב דמ"ה דמ"ה דמו"ס	סימן י"ב
339	יבאר דהיינו עתיק וא"א דאור התיקון, סיבת גילוי, מקומו ומציאותו	סימן י"ב אות מ"ה שם ע"ב סעיף א'
341	עיקר הסיבה לאצילות הוא ההתפשטות הראשונה שלו	סימן י"ב אות מ"ה שם ע"ב סעיף ב
343	המ"ה וב"ן נתגלו רק באצילות שהוא מהפרסא ולמטה	סימן י"ב אות מ"ה שם ע"ב סעיף ג'
345	שורשו מציאותו שימושו ומקומו, וח' מיני ס"ג שהצטרפו אליו	סימן י"ב אות מ"ו שם ס"ג סעיף א
348	ג' חלקי המערכות האלה: א-ה, ו-יג, יד-כב	סימן י"ב אות מ"ו שם ס"ג סעיף ב'
349	א-ה: עיקרם נשאר לעקודים, אורם יורד למטה	סימן י"ב אות מ"ו שם ס"ג סעיף ג'
350	י"ג ת"ד דא"ק מסודרים על סדר י"ג ת"ד דא"א	סימן י"ב אות מ"ו שם ס"ג סעיף ד'
351	אבא כלול בח' תיקונין ואימא בה'	סימן י"ב אות מ"ו שם ס"ג סעיף ה
354	תיקון ט' דו"א	סימן י"ב אות מ"ו שם ס"ג סעיף ו'
359	יבאר איזה חלק מ"ה נשאר באבא	סימן יב אות מ"ז שם מ"ה סעיף א'
359	רושם בחי' המ"ה באו"א שבא"ק נעשה בשני זמנים ובשתי בחי'	סימן יב אות מ"ז שם מ"ה סעיף ב
360	אותו המ"ה דשורש אור התיקון הוא בשמונה בחי' של שמות	סימן יב אות

	מ"ה	מ"ז שם מ"ה סעיף ג'
361	ב' האורות התחתונות דמ"ה	סימן יב אות מ"ז שם מ"ה סעיף ד
362	העסמ"ב שבאלו הח' הם בסדר אחד	סימן יב אות מ"ז שם מ"ה סעיף ה
363	החילוקים אשר בין המ"ה לע"ב וס"ג	סימן יב אות מ"ז שם מ"ה סעיף ו
364	זמן יציאת אורות המ"ה	סימן יב אות מ"ז שם מ"ה סעיף ז
365	ב"ן דמ"ה דמ"ה דמו"ס והוא התפשטות הנה"י דשורש אור התיקון הכללי הנכנס באבא הכללי שבא"ק	סימן יב אות מ"ח שם ב"ן סעיף א
367	יציאת מ"ה וב"ן מאו"א	סימן יב אות מ"ח שם ב"ן סעיף ב
368	יבאר שעיקר אור התיקון נותר ביסוד דא"ק	סימן יב אות מ"ח שם ב"ן סעיף ג'
369	הוא לצורך גילוי מ"ה דתיקון, ואעפ"כ הוא עומד רק בגילוי שם ב"ן	סימן יב אות מ"ח שם ב"ן סעיף ד
371	ביאור כל השמות המצורפים אליו	סימן יב אות מ"ח שם ב"ן סעיף ה
	המערכה השלש עשרה: עסמ"ב דמ"ה דב"ן דמו"ס	סימן יג
372	שרשי אור התיקון דמ"ה הכללי אשר מצד האימא הכללית שבא"ק	הקדמה לסימן י"ג אות א'
375	יבאר מתי הוא עת השימוש האמיתי באור מ"ה זו, ה"ה האור הגנוז	הקדמה לסימן י"ג אות ב'
377	תיקון המ"ה דלעתיד, והוא בחי' הדעת	הקדמה לסימן י"ג אות ג'
378	חיבור דעת שבראש לדעת המתפשט דלעתיד	הקדמה לסימן י"ג אות ד'
379	מקומם של או"א דא"ק לפני השבירה ואחרי כן, ותולדות אלה	הקדמה

	במ"ה	לסימן י"ג אות ה'
380	יבאר מהם גורמי יציאת המ"ה דתיקון, ויציאתו דרך המצח ודרך היסוד	הקדמה לסימן י"ג אות ו' ז'
381	עיקר גילוי האצילות הוא דרך המ"ה, הגם שעיקרו נשאר בפנים	הקדמה לסימן י"ג אות ח'
382	ידיעה וראיה באור המ"ה	הקדמה לסימן י"ג אות ט'
383	עיקר שמות המ"ה בכל עסמ"ב מסי' ו' עד י"ג	הקדמה לסימן י"ג אות י'
384	מ"ה אשר מצד האימא הכללית שבא"ק אשר נתחדשו בעת התיקון	סימן י"ג
384	ע"ב דמ"ה דב"ן דמו"ס וב' בחי' בפנים ובחיון, במצח וביסוד	סימן יג אות מ"ט שם ע"ב סעיף א'
386	יבאר שהוא כלול מח' בחי' ע"ב, וב' בחי' שבתיקון ד	סימן יג אות מ"ט סעיף ב'
387	ס"ג דמ"ה דב"ן דמו"ס וביאור עניינו	סימן יג אות נ שם ס"ג סעיף א
388	על ידי התלבשות נעשה כלול מח' שמות ס"ג	סימן יג אות נ שם ס"ג סעיף ב
390	מ"ה דמ"ה דב"ן דמו"ס ויבאר עניינו, ושכולל ב"ן	סימן יג אות נ"א שם מ"ה סעיף א
391	שורש ומציאותו	סימן יג אות נ"א סעיף ב
392	העקודים הם בבחי' י"ג ת"ד דא"א, ויבאר איך ח' בחי' העסמ"ב הם שורש לח' התיקונים הראשונים	סימן יג אות נ"א סעיף ג'
393	הב"ן הכללי מהעסמ"ב דאור התיקון דמ"ה אשר מצד אימא שבא"ק	סימן יג אות נ"ב שם ב"ן סעיף א
394	מציאותו ושימושו ומקומו	סימן יג אות נ"ב סעיף ב
395	קישורו ויחודו בכל העסמ"ב אשר מסי' ו' עד וכאן	סימן יג אות נ"ב סעיף ג'
	סדר י"ג המערכות הנ"ל באו"א שבא"ק	סימן יד
397	מערכות דאו"א (שבא"ק) אשר מהם יצאו ההתפשטויות	סימן יד

	הראשונות של האצילות וכל הנקודות וכל אורות התיקון	הקדמה אות א
398	העסמ"ב דאבא הכללי שבא"ק שהוא האו"א עלאין שבו והוא הע"ב דס"ג העומד בו מהגרון ועד החזה	סימן יד הקדמה אות ב
398	ע"ב דאבא ויבאר שהוא כולל או"א עלאין	סימן יד אות נג שם ע"ב
401	ס"ג דאבא ויבאר שהוא בחי' אימא שבו	סימן יד אות נד שם ס"ג
403	מ"ה דאבא ויבאר שהוא בחי' פרצוף ז"א דאבא הכללי שבא"ק הכולל או"א עלאין	סימן יד אות נה שם מ"ה
409	ב"ן דאבא ויבאר שהוא הב"ן שבס"ג דאות כ"ב אשר בס"ו, והוא ההתפשטות הא' דאימא עלאה שבא"ק	סימן יד אות נו שם ב"ן
414	העסמ"ב שבאימא הכללית שבא"ק הכוללת ישסו"ת	סימן ט"ו הקדמה
415	ע"ב דאימא ויבאר שהיא הכוללת ישסו"ת	סימן ט"ו אות (נ"ז) שם (ע"ב)
418	ס"ג דאימא הוא הס"ג דס"ג דב"ן דמו"ס דא"ק	סימן ט"ו אות (נ"ח) שם [ס"ג]
425	מ"ה דאימא הוא פרצוף הז"א שבה, העומד בה מטבורה ולמטה	סימן טו אות נט שם מ"ה
429	השם ב"ן דהאימא הכללי שבא"ק והוא פרצוף הנוק' רחל שבה	סימן טו אות ס שם ב"ן
440	יבאר חלק א' דההתפשטות השניה אשר לעולמות בי"ע	כלל י"ט ענף א'
444	חלק ב' שבו	כלל י"ט [ענף ב']
448	חילוקים בין ההתפשטות הב' של הבי"ע לשאר עולמות	כלל י"ט [ענף ג']
454	הקושי שבחילוק הד'	כלל י"ט [ענף ד']
457	בריאת יש מאין היתה רק ביום הראשון	כלל י"ט [ענף ה']
460	עוד בחילוקים הנ"ל ענף ג'	כלל י"ט ענף ו'
462	יחקור בסתירה הקיימת בענין זמן בריאת המלאכים	כלל י"ט [ענף ז']
465	המשך הנ"ל	כלל י"ט [ענף ח']

469	סדר ההסתלקות הב' אשר לכל העולמות	כלל כ' ענף א'
471	אותו האור אשר עלה למעלה לא ירד עוד ונשאר שם לעולם, עכ"ז אינו עומדת ההסתלקות דאותו האור שלמעלה על מצב אחד	כלל כ' [ענף ב']
473	בענין פעולת האור דההסתלקות הב' דאור קו דא"ס	כלל כ' [ענף ג']
475	ע"י האותיות ו' ה' אשר מההתפשטות וההסתלקות הב' דאור קו דא"ס, והאותיות י' ה' מההתפשטות וההסתלקות הא' דהא"ק	כלל כ' ענף ד'
476	ענין ההסתלקות הב' של העקודים	כלל כ"א [ענף א']
477	החלק הא' של ההסתלקות הב' אשר לאצילות	כלל כ"א [ענף ב']
478	החלק הב' של ההסתלקות השניה אשר לאצילות, אשר נחלק לג'	כלל כ"א [ענף ג']
481	ההסתלקות הב' אשר בכל עולם ועולם הוא לצורך תיקוני אותו העולם	כלל כ"א [ענף ד']
483	ב' ההתפשטויות וב' ההסתלקויות הם ד' האותיות דשם הוי"ה ב"ה	כלל כ"א ענף ה'
	אבני מלואים	
485		פתיחה
487	עסמ"ב דמו"ס	סימן א
488	ע"ב דמו"ס החכמה דהמ"ס, הכולל או"א עלאין שבו	סימן א אות (א) שם [ע"ב]
489	ס"ג דמו"ס הבינה דהמ"ס, אימא הכללי שבו, הכולל ישסו"ת, והוא עיקרו ועצמותו דהמ"ס	סימן א אות (ב) שם [ס"ג]
489	מ"ה דמו"ס בחי' הז"א שבהמ"ס דא"ק, הכולל ישראל ולאה, שהם הדו"ן שבו"א	סימן א אות (ג) שם [מ"ה]
490	ב"ן דמו"ס בחי' נוק' דז"א, רחל הכללי שבהמ"ס דא"ק, הכולל ג"כ דו"ן, שהם יעקב ורחל	סימן א אות [ד] שם [ב"ן]
491	עסמ"ב דס"ג דמו"ס	סימן ב'
492	ע"ב דס"ג דמו"ס ההתפשטות הראשון מהס"ג דהמ"ס שבא"ק	סימן ב' אות (ה) שם [ע"ב]
493	ס"ג דס"ג דמו"ס בחי' פרצוף אימא שבהע"ב דאות ה'	סימן ב' אות (ו) שם [ס"ג]
494	מ"ה דס"ג דמו"ס הז"א שבהע"ב דאות ה', והוא כלול ג"כ מדו"ן, שהם ישראל ולאה	סימן ב' אות (ז) שם [מ"ה]
495	ב"ן דס"ג דמו"ס	סימן ב' אות

	הוא הנזק' הכללי שבהע"ב דאות ה', והיא כלולה ג"כ מדו"ן, שהם יעקב ורחל	(ח) שם [ב"ן]
498	עסמ"ב דס"ג דס"ג דמו"ס הוא השורש פנימי להתפשטות הא' והב' דאורות האזניים	סימן ג'
499	ע"ב דס"ג דס"ג דמו"ס ההתפשטות הא' דאור האזניים אשר מבפנים לגופו של א"ק	סימן ג' אות ט שם ע"ב
500	ס"ג דס"ג דס"ג דמו"ס ההתפשטות הא' דאור האזניים אשר יצא מהאזניים ולחוץ	סימן ג' אות י שם ס"ג
501	מ"ה דס"ג דס"ג דמו"ס ההתפשטות השני דאור האזניים, והוא חלק האור אשר מבפנים	סימן ג' אות יא שם מ"ה
502	ב"ן דס"ג דס"ג דמו"ס ההתפשטות הב' דאורות האזניים אשר יצא מהאזניים ולחוץ	סימן ג' אות יב שם ב"ן
508	עסמ"ב דמ"ה דס"ג דמו"ס השורש פנימי להתפשטות הא' והב' דאורות החוטם	סימן ד'
509	ע"ב דמ"ה דס"ג דמו"ס האור דההתפשטות הא' דהחוטם, הנשאר מבפנים דא"ק	סימן ד' אות יג שם ע"ב
510	ס"ג דמ"ה דס"ג דמו"ס ההתפשטות הא' דאור החוטם, שיצא מחוץ לגופו של א"ק	סימן ד' אות יד שם ס"ג
511	מ"ה דמ"ה דס"ג דמו"ס ההתפשטות השני דאור החוטם דא"ק, אשר מבפנים לגוף א"ק	סימן ד' אות טז שם מ"ה
513	ב"ן דמ"ה דס"ג דמו"ס התפשטות השני דאור החוטם דא"ק אשר מחוץ לא"ק	סימן ד' אות טז שם ב"ן סעיף א'
514	ההבדל בין התפשטות הראשונה לשניה	סימן ד' אות טז שם ב"ן סעיף ב'
518	הארת התפשטות הראשונה לשניה, וההבדל שבין אורות שמחוץ לא"ק לאלה שמבפנים לגופו של א"ק	סימן ד' אות טז שם ב"ן סעיף ג'
521	עסמ"ב דב"ן דס"ג דמו"ס השורש פנימי להתפשטות הא' והב' דאורות הפה	סימן ה'
523	ע"ב דב"ן דס"ג דמו"ס ההתפשטות הא' דהפה, שנשאר מבפנים	סימן ה' אות יז שם ע"ב
524	ס"ג דב"ן דס"ג דמו"ס ההתפשטות הא' דהפה, אשר יצא מהפה ולחוץ	סימן ה' אות יח שם ס"ג
526	מ"ה דב"ן דס"ג דמו"ס התפשטות הב' דהפה, אשר מבפנים	סימן ה' אות יט שם מ"ה
529	ב"ן דב"ן דס"ג דמו"ס התפשטות הב' דהפה דא"ק, אשר יצא מהפה ולחוץ	סימן ה' אות כ שם ב"ן סעיף א'
531	ההתפשטות הראשונה היא בחי' או"א, והתפשטות השניה היא בחי' זו"ן	סימן ה' אות כ שם ב"ן סעיף ב'

532	ההתפשטות הב' הוא מהחכמה ולמטה דההתפשטות הא'	סימן ה' אות כ שם ב"ן סעיף ג'
533	השם ע"ב באח"ף אשר בכתר שונה מאצילות שהוא בחכמה	סימן ה' אות כ שם ב"ן סעיף ד'
535	גיבוש כמה הד' סעיפים הקודמים	סימן ה' אות כ שם ב"ן סעיף ה'
536	שליטת הס"ג באורות האח"ף	סימן ה' אות כ שם ב"ן סעיף ו'
540	התלבשות דהפנימי בהחיצוני אשר באורות הפה	סימן ה' אות כ שם ב"ן סעיף ז'
542	סדר התלבשות דאורות האזנים והחוטם החיצוני שבהם בהאור החיצוני דהפה	סימן ה' אות כ שם ב"ן סעיף ח'
543	גיבוש הנ"ל איך ישנם לכל אורות האח"פ שורשים פנימים בהשם ע"ב דאות ה', בהס"ג מ"ה ב"ן אשר בס"ב אות ו' ז' ח'	סימן ה' אות כ שם ב"ן סעיף ט'
546	פרטי אחיזת מ"ה וב"ן בהפרקין דנה"י, שהם שורשי הזו"ן	סימן ה' אות כ שם ב"ן סעיף י'
550	כל אורות הנקודות והתיקון הכל מהמו"ס דא"ק	סימן ו' הקדמה אות א'
551	נבאר לשון האריז"ל הס"ג הוא מהאזנים ולמטה	סימן ו' הקדמה אות ב'
552	למה העסמ"ב דא"ק דרגה למעלה משל אצילות (כח"ב ו"ק, ולא חבת"ם)	סימן ו' הקדמה אות ג'
552	הנ"ל ברישין	סימן ו' הקדמה אות ד'
553	ירידת או"א, אשר ירדו מהגרון ולמטה	סימן ו' הקדמה אות ה'
554	האו"א, הם הע"ב והס"ג הכלליים בערך עצמם, וכן הם ג"כ הע"ב והס"ג הכלליים דהאצילות	סימן ו' הקדמה אות ו'
555	יציאת כל בחינה למטה מא"ק הוא מהמ"ה ובן של העליון,	סימן ו'

	ובא"ק מהם"ג ולמטה	הקדמה אות ז'
556	עסמ"ב דמ"ה דמו"ס	סימן ו' אות
556	ע"ב דמ"ה דמו"ס	סימן ו' אות כה שם ע"ב
557	ס"ג דמ"ה דמו"ס	סימן ו' אות כב שם ס"ג
561	מ"ה דמ"ה דמו"ס	סימן ו' אות כג שם מ"ה
564	ב"ן דמ"ה דמו"ס	סימן ו' אות כד שם ב"ן סעיף א'
565	הנה"י דהתפשטות האבא אשר לצורך הנקודות, הם מציאותו ושימוש דב"ן הכללי דענינינו, והיתה יציאתו ע"י הב"ן הפרטי	סימן ו' אות כד שם ב"ן סעיף ב'
566	שם ב"ן זו, הוא מקומו של גילוי אור התיקון	סימן ו' אות כד שם ב"ן סעיף ג'
567	ג' שימושים בשם ב"ן זו	סימן ו' אות כד שם ב"ן סעיף ד'
571	הנקודות והאצילות עצמן	סימן ז' הקדמה
573	עסמ"ב של פנימיות ב"ן דמ"ה דמו"ס	סימן ז'
574	הע"ב דב"ן דמ"ה דמו"ס הוא מאור הדעת דהתיקון העיקרי, ולכן נכנס בעקודים	סימן ז' אות כה שם ע"ב
576	ס"ג דב"ן דמ"ה דמו"ס נשאר אורו באבא גופא	סימן ז' אות כו שם ס"ג
582	מ"ה דב"ן דמ"ה דמו"ס	סימן ז' אות כז שם מ"ה
584	ב"ן דב"ן דמ"ה דמו"ס	סימן ז' אות כח שם ב"ן
588	שורש מלכי יושר באבא, וענין אורות שיצאו מצפרני רגלי א"ק	סימן ח' הקדמה אות א'
590	א"ס אלהות ונפרדים	הנה"ה
593	נקודות הם חלק מאור התיקון, ופעולתו ית' בעולם הנקודות	סימן ח' הקדמה אות ב'
594	גילוי ית' בבחי' ב' שהם ד'	סימן ח' הקדמה אות ג'

595	תכלית כל הנ"ל	סימן ח' הקדמה אות ד'
597	כל גילוי ית' מתחת לטבור דא"ק הוא רק אחרי תיקון המ"ה ועד אז היה הכל חשוך	סימן ח' הקדמה אות ה'
598	העסמ"ב של א"ק כדוגמת עסמ"ב דאצילות	סימן ח' הקדמה אות ו'
600	עסמ"ב של חיצוניות ב"ן דמ"ה דמו"ס שהם נקודות מצד אבא הכללי, והם מלכי היושר	סימן ח'
600	ע"ב של חיצוניות ב"ן דמ"ה דמו"ס והוא א"א דאור חדש דנקודות	סימן ח' אות כט שם ע"ב
602	ס"ג של חיצוניות ב"ן דמ"ה דמו"ס והוא או"א דאור חדש דנקודות	סימן ח' אות ל שם ס"ג סעיף א'
603	כאן יעד עליית מ"ן של ניצוצין שפלו בעולם הנקודות	סימן ח' אות ל שם ס"ג סעיף ב'
603	בזיווג ע"ב וס"ג זו, הוא בכלל הזיווג של כל ע"ב וס"ג מס' ו' עד סימן י"ג	סימן ח' אות ל שם ס"ג סעיף ג'
604	שליטת מ"ה וב"ן עד אלף השביעי	סימן ח' אות ל שם ס"ג סעיף ד'
606	תחילת תיקון מעשה בראשית היה בעולם העקודים	סימן ח' אות ל שם ס"ג סעיף ה'
607	מ"ה של חיצוניות ב"ן דמ"ה דמו"ס מ"ה דאור חדש דנקודות הוא מה שיצא מהצפרני רגלים	סימן ח' אות לא שם מ"ה סעיף א'
608	בתיקון מע"ב נעשה מ"ה זו חלק מהתיקון	סימן ח' אות לא שם מ"ה סעיף ב'
609	והוא בכלל כל השמות מ"ה אשר מס' ו' עד סוף סי' י"ג	סימן ח' אות לא שם מ"ה סעיף ג'
610	בביאת משיח ישנה ההנהגה ממ"ה וב"ן לע"ב וס"ג	סימן ח' אות לא שם מ"ה סעיף ד'
610	שליטת מ"ה וב"ן בו' אלפי שנים, ונולד מזה ד' חסרונות באו"א	סימן ח' אות לא שם מ"ה סעיף ה'

612	איך ד' חסרונות הנ"ל הם ב'	סימן ח' אות לא שם מ"ה סעיף ו'
612	ב' המיעוטים של או"א בסופם	סימן ח' אות לא שם מ"ה סעיף ז'
614	עוד בחילוק בין שליטת ע"ב וס"ג למ"ה וב"ן	סימן ח' אות לא שם מ"ה סעיף ח'
618	בענין השנת הבן אדם בעולם הזה ובבא	סימן ח' אות לא שם מ"ה סעיף ט'
619	השלמת כל הנ"ל	סימן ח' אות לא שם מ"ה סעיף י'
619	ב"ן של חיצוניות ב"ן דמ"ה דמו"ס הוא כללות הזר"ן שבאור החדש שבנקודות	סימן ח' אות לב שם ב"ן סעיף א'
620	השתתפות אבא באור חדש, ואיך בחי' אור חדש זו היא בחי' קרי	סימן ח' אות לב שם ב"ן סעיף ב'
622	שינוי אור חדש זו ממציאות שבעולם הנקודות לעולם התיקון	סימן ח' אות לב שם ב"ן סעיף ג'
622	מיתת המלכים היה מקלקל על מנת לתקן	סימן ח' אות לב שם ב"ן סעיף ד'
623	יחוד ג' אורות של מקור טבור צפרני רגלים ואורות שיצאו מהעינים בתיקון	סימן ח' אות לב שם ב"ן סעיף ה'
624	עוד בשינוי אור חדש זו מעולם הנקודות לתיקון	סימן ח' אות לב שם ב"ן סעיף ו'
625	עילוי ושינוי ב"ן זו	סימן ח' אות לב שם ב"ן סעיף ז'
626	סיכום הנ"ל בכל בחי' הב"ן בעולם הנקודות	סימן ח' אות לב שם ב"ן סעיף ח'
627	סיכום הנ"ל בכל בחי' הב"ן בעולם התיקון	סימן ח' אות לב שם ב"ן סעיף ט'
629	שליטת מ"ה וב"ן	סימן ח' אות

		לב שם ב"ן סעיף י'
631	בענין נסים	סימן ח' אות לב שם ב"ן סעיף י"א
632	מיעוט ז"א בעולם הנקודות	סימן ח' אות לב שם ב"ן סעיף יב
633	בתיקון פרצופי האצילות או"א נתקנו בשוה	סימן ח' אות לב שם ב"ן סעיף יג
636	י"ב פרצופי אצילות בתיקון	סימן ח' אות לב שם ב"ן סעיף יד
638	ענין תיקון מ"ב ביום ראשון, ומיום ראשון והלאה, אחר שנגזז האור הראשון	סימן ח' אות לב שם ב"ן סעיף טו
640	החילוק בבחי' אבי"ע שבחלקי הנשמות של מלכי יושר	סימן ח' אות לב שם ב"ן סעיף טז
642	חלקי הרוח ונפש שבכל נשמה מחלקי הנשמות דניצוצי הקדושה דמלכי היושר ותיקונם באלף השביעי	סימן ח' אות לב שם ב"ן סעיף יז
643	פשר הסתירה אם התיקון באלף השביעי או בימות המשיח	סימן ח' אות לב שם ב"ן סעיף יח
646	ד' זמנים לביאת הנשמות החדשות	סימן ח' אות לב שם ב"ן סעיף יט
648	ניצוצי קדושה ואורות העיקרים, ותיקונם	סימן ח' אות לב שם ב"ן סעיף כ'
650	תיקון ניצוצי הקדושה, הוא ע"י עליית מ"ן	סימן ח' אות לב שם ב"ן סעיף כא
654	DO WE NEED A TOCHEN INYANIM FOR THE MILUIM	מלואים

אקדמת מילין להוצאת הספר הנוכחי לאור

איתא ביבמות (דף צו ע"ב): אמר רב יהודא אמר רב, מ"ד אגורה באהלך עולמים, וכי אפשר לו לאדם לדור בב' עולמים, אלא אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע, יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפיו בעוה"ז, דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוידק, כל ת"ח שאומרים דבר שמועה מפיו בעוה"ז, שפתותיו דובבות בקבר. אמר ר' יצחק בן זעירא (ואי תימא שמעון זעירא) מאי קרא "וחכך כיון הטוב הולך לדודי למישרים דובב שפתי ישנים ככומר של ענבים", מה כומר של ענבים, כיון שמניח אדם אצבעו עליו, מיד דובב, אף ת"ח כיון שאומרים דבר שמועה מפיהם בעוה"ז, שפתותיהם דובבות בקבר.

והקשה הרי"ף, מה הוקשא לו בכתוב הזה שאמר מ"ד אגורה וגו', שאם הקושיא מ"ש אח"כ וכי אפשר לאדם וגו', הול"ל, כתיב אגורה באהלך עולמים, וכי אפשר לאדם וכו'. ועוד נבאר מנ"ל בהי קרא ואיך מוכח שיאמרו דבר שמועה מפיו עיי"ש, ועוד מה בא להוסיף ר' יצחק בן זעירא שדרש מקרא אחרת, ומאי צריך לדמות לכומר של יין, כי פשטות הקרא דובב שפתי ישנים מבואר יותר מן המשל שנמשל לכומר של יין, היה לו להביא ראיה מן סוף הקרא, דובב שפתי ישנים.

ואפשר לומר דאיתא בחולין (צא ע"ב) חביבין ישראל לפני הקב"ה יותר ממלאכי השרת, ישראל מזכירין את השם אחר שתי תיבות, שמע ישראל ה', ומלאכי השרת אין מזכירין את ה' אלא אחר שלש תיבות, כדכתיב קדש קדש קדש ה', נמצא שמעלות ישראל גדולה מן המלאכים. ובב"ב (דף עה ע"ב) איתא, עתידין צדיקים שיאמרו לפניהם קדש כדרך שאומרים לפני ה', שנאמר והיה כל הנשאר בציון והנוותר בירושלם קדש יאמר לו. וכן איתא במדרש רבה (תנחומא וישלח ב) גדולים צדיקים יותר ממלאכי השרת. מי גדול השומר או הנשמר, וכתיב כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך. וכן הובא בהקדמת זוה"ק (י ע"א) כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך, הא בחכמי ישראל יש עושים נפלאות כמהו, כי מרע"ה עשה גבורת אלקים, וכן יהושע בשמש, וכן אליהו ואלישע החיו מתים, ור' חנינא בן דוסא גזר על חומץ וידליק (תענית כה ע"א), וכן יש כח ביד צדיק לברוא עגלא תילתא (סנהדרין סה ע"ב) להמית רשע למראה עיניו (ברכות נח ע"א שבת לד ע"א ב"ב ע"ה ע"א) להחיות מתים במאמרו (ע"ז י ע"ב), לייבש נהר בנערותו (חולין ז ע"א), אבל מלאכים אין להם רשות לעשות שום שינוי בעולם ע"י עצמו. וכן אמר דוד ע"ה (תהלים פט ז) כי מי בשחק יערוך לה, ר"ל מי ממלאכי מרום יערוך וידמה לה, לעשות כמעשיו, אך ידמה לה' בבני אלים, שהם בני אבות שנקראו אלים.

ומה שהקשו ממ"ש יהושע להמלאך (יהושע ה יד) מה אדוני מדבר אל עבדו, מפרשים העולם, בעת שהמלאך הולך לצוות איזה אוהרה לאדם, אז הוא בבחינת אדון. וז"ש (בראשית לב ג) וישלח יעקב מלאכים לפניו, מאי לפניו, הרי הוא מיותר, משום דכתיב (ויקרא כא ח) וקדשתו, שאסור להשתמש עם הכהן, וכש"כ עם מלאכים, ואיך היה משתמש עם מלאכים. אלא יעקב ראה שהולכים לשמור אותו מן עשיו אחיו, והנשמר גדול מהשומר, אז היה לו רשות להשתמש בהם, כי ראה לפניו שהולכים לפניו להראות לו את הדרך ולשמור אותו, והובא בס' שמן ששון שער העבורים פ"א.

הנשמות של הבריאה גדולה ממלאכים דבריאה עצמה, ומכל שכן ממלאכים דיצירה. וכן הובא בס' הק' לש"ו מאדמו"ה זצ"ל, עבודת המלאכים הוא מגיע רק אלא בחיצוניות דהעולמות, אבל התורה הקדושה, הנה מאור הדעת עלאה, אשר מרזא דאור א"ס, ומגיע עבודת הצדיקים ותורתם למעלה למעלה עד רוא דאור דא"ס. משא"כ עבודת המלאכים, עם כל מעלות רוממות קדושתם, אינו מגיע אלא בחיצוניות דאצילות, ועיי"ש.

וכן הובא בס' תורת חיים על חולין, וז"ל: ותמימי דרך מזכירין את השם אחר שתי תיבות וכו', תימא למה זה תמימי דרך מזכירין השם אחר שתי תיבות, ומלאכי השרת אין מזכירין עד אחר שלש תיבות. ונראה לפרש, לפי שאמרו גדולים תמימי דרך יותר ממלאכי השרת, והכי איתא במד"ר פ' במדבר (פ"כ ס"ב) כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל, עתיד להיות מחיצתן של תמימי דרך לפנים ממחיצת מלאכים, והן רואים אותן ושואלין, מה הורה לכם הקב"ה, לפי שאינם יכולין ליכנס במחיצתן.

והטעם בזה לפי³ ית' שמו האציל ממנו עשר ספירות, הראשונה כתר, השניה חכמה, השלישית בינה. ותמימי דרך, שורש יסודם היא ספירה השניה, חכמה, כמו שנאמר (משלי ג יט) ה' בחכמה יסד ארץ, דהיינו תמימי דרך. כונן שמים בתבונה, זו המלאכים בתבונה, עיי"ש.

ואמנם הובא בס' קהלת יעקב, מלאכים הם בבחי' נוקבא, לכך הם שירתם בלילה, וישראל הם מבחי' דכורא, לכך תפלתן ביום. ופעמים דכורא ונוקבא מתקשרין זה בזה והוא כחד, וכן בזהר בלק (דף קצ ע"ב) מלאכים מקבלים השפע מזעיר שלא ע"י מלכות, ולכך אומרים ברכו ה' מלאכיו. וישראל אין מקבלין שפע הזעיר כי אם ע"י המלכות, ע"כ אנו אומרים ברכו את ה', "את", דייקא. וכן איתא ב[תנא דבי] אליהו זוטא (פרק ב) עתיד הקב"ה להיות יושב בג"ע ודורש, וכל הצדיקים יושבין לפניו, וכל פמליא של מעלה עומדים על רגליהן, עיין שם כ"ב, ע"כ משמע ששניהם הם שוין במחיצתן.

ואולם נוכל לומר, דאף אם נאמר דשורש ישראל ושורש המלאכים הם שוים במעמד אחד, כמו מלאכי השרת או אופנים דג"כ שורש יסודתם היא ספירה שניה, דהיינו החכמה כמו תמימי דרך, דגביהו נמי כתיב (יחזקאל א טו) וארא והנה אופן אחד בארץ, וא"כ אינהו נמי בכלל, ה' בחכמה יסד ארץ. וכן מבואר בתורת חיים הנ"ל. וכ"ז ישראל ע"י עבודתם ותורתם הקדושה, אשר בעמלם ויגיעה רבה יחדשו חידושם בתורת אמת, אזי יתעלו במעלתם עד א"ס, כדהובא בהקדמת הזהר (ד ע"ב), ר"ש פתח ואשים דברי בפיך, כמה אית לו לבר נש לאשתדלה באורייתא יממא ולילא, בגין דקב"ה ציית לקליהון דאינין דמתעסקי באורייתא. ובכל מלה דאתחדש באורייתא על ידא דההוא דאשתדל באורייתא, עביד רקיעא חדא. תנן בההוא שעתא דמלה דאורייתא אתחדש מפומיה דב"נ, ההיא מלה סלקא ואתעתדת קמיה דקב"ה וקב"ה נטיל לההוא מלה ונשיק לה ועטר לה בשבעין עטורין. וכן הובא בפרד"ס שער היכלות פי"א. והנה נשמת הצדיק הוא עיקר האור המתפשט בתוך המלאך המתלבש במלאך. ונמצא ערך המלאך אל הנשמה, כערך הגוף אל הנשמה. והאור הנשפע על הצדיקים, הוא אור האדון ית' המאיר לכל העולמות והמלאכים שואפים שפע מהצדיקים.

והנה בחינת גרים הוא מעשר אצבעות רגלים שבקדושה, שהן צל לעשר אצבעות ידים דקדושה. וז"ס (דברים לג ג) אף חובב עמים, כשמתגיירים אינם דומים לישראל, כי כל קדושי ישראל הם בידך, ב' אצבעות ידים, והם הגרים, תוכו לרגליך, דייקא בעשר אצבעות רגלים. וז"ס (רות ג ז) ותגל מרגלותיו הנאמר ברות, שהיתה גיורת, עיי"ש בשל"ה (דף קצה ע"ב), וכן הובא בס' קהלת יעקב, גרים באים מהזווג הצדיקים שאינו מוליד ממנו ולד, אעפ"כ אינו לבטלה, שנברא ממנו נשמת גרים. ומרומז בפסוק (שמות כג ט) ואתם ידעתם את נפש הגר, מלשון (בראשית ד א) והאדם ידע את חוה אשתו, ר"ל ע"י זיווגתם נעשה נפש הגר.

ועתה נחא מה שאמר רב ביבמות (צו ע"ב) מ"ד אגורה באהלך עולמים, דהנה מצינו דרב אמר בחולין (צא ע"ב) דישראל הם חביבין יותר ממלאכים, א"כ כש"כ לפני

³ לכאורה חסרה כאן תיבת "שה".

⁴ נדצ"ל וכ"ז על ידי.

גרים ודאי ישראל הם גדולים, מפני מה אמר דוד לשון אנורה, ולא אמר דוד המלך ע"ה לשון שבתי באהלך, כמו שאמר שבתי בבית ה'. וא"כ איך אמר לשון אנורה, דהוה גירות, וזהו מדרגה פחותה. ואם נאמר מטעם שהצדיק חושב לעצמו כגר, כמו שאמר דוד ע"ה, וגר אנכי בארץ (תהלים קיט יט). אמנם הוא רק גר בארץ, אבל וגירא בשמי שמיא, ואיך יבקש רחמים ע"ז, שיהיה כגר לעולמים. וזהו מרומז בדברי רב מ"ד בלשון תמיה אנורה באהלך עולמים. ועוד תמיה לו, מאי עולמים, בשני עולמות, וכי אפשר לאדם להיות בבחינת גר בב' עולמים, אם הוא בבחינת גר בעולם התחתון, הוה תושב למעלה, ואם תושב הוא בעולם התחתון, כלומר שיש לו תשוקה והתקשרות עם עולם התחתון, שהוא בבחינת גר למעלה כמובן, ואיך שייך לומר בחינת גירות למעלה ולמטה. אלא אמר דוד לפני הקב"ה, רבש"ע, יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפי בהעוה"ז, אז יהיה כגר בשני עולמים. וזהו כונתם, דהנה מצינו בספר חסד לאברהם אזוראי זצ"ל, סוד ירדת נשמות הצדיקים ממקום מנוחתם להתחבר עם הצדיקים העוסקים בתורה בעוה"ז. הענין כי הנשמה היא מבינה, והתורה מת"ת, ונמצאת התורה לבוש אל הנשמה. ובעת היות הצדיקים עוסקים בעולם הזה בתורתם, אותם הקולות מתהוים מהם אותיות רוחניות משתלשלים ממטה למעלה, בסוד אבי"ע, ממדרגה למדרגה עד עלייתם לג"ע, מקום קב"ה עם הנשמות, באומרו (שיה"ש ח יג) חברים מקשיבים לקולך, השמיעני. וכשמוע צדיקים ענין זה, מתלבשים בסוד אותיות התורה שהתחתונים עוסקים. ומה גם אם הוא דבר שהם עסקו בו בהיותם בחיים ובסולם המדרגות, עליונת הקולות יורדין⁵ למטה ומזדווגין עמהם. והטעם, כי סוד הייחוד לקב"ה בשלימות, הוא ע"י נשמות עולם הזה ועולם עליון, כנזכר בזוהר תרומה. ולזה הצדיקים שהם בעולם העליון, יורדין לעולם התחתון להשתתף עם הצדיקים שהם למטה, כדי שיהיה הייחוד שלם. וזה סוד "מלאכים המוני מעלה", שהם נשמות הצדיקים "עם עמך ישראל קבוצי מטה", שהם התחתונים, עד כאן לשונו.

וכן הוא מבואר בס' שער רוח"ק (דף א) וכן הוא בשער הפסוקים (דף י"א ע"ב פ' וירא) עיי"ש. וזהו כוונת חז"ל (ברכות סד ע"א) ת"ח אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, כי בשעה שעוסק האדם בתורתו, יורדים נשמות של הצדיקים למטה, ונותנים כח ורוח חיים לאדם שעוסק בה, ונתלבש עם ההבל והדיבור ועולים למעלה עד א"ס ב"ה. ובליקוטי הש"ס מהאר"י ז"ל, פירש, ת"ח אין להם מנוחה, הענין כי בעולם של אחר המיתה, ת"ח עוסקים בתורה ועולים ממדרגה למדרגה ומישיבה לישיבה, כי אפילו משה רבינו ע"ה בכל יום ויום עולה ומשיג יותר, כמו שה' ית' אין לו סוף, כך תורתו אין לה סוף וכו', עיי"ש.

נמצא שרום ומעלות הצדיק שאינו עומד במדרגה אחת, ולזאת ביקש דוד ע"ה שלא יהיה בבחינת תושב על מקום אחד ובמדרגה אחת, רק יהיה כגר בכל העולם ועולם, שיעלה בכל שעתא למדרגה העליונה, וע"י בני אדם הלומדים ועוסקים בתורתו, יורד נשמתו למטה ונתלבש בחדושי התורה, כמו שמבואר בשער רוח הקודש. כי כשאדם עוסק בתורה, אותם הקולות וההבלים דנפקי מפומי, נעשים מרכבה אל נשמות הצדיקים הראשונים לרדת למטה ללמוד תורה לאדם ההוא, ועולה למעלה חדושי לפני הקב"ה ומשעשע בתורתו ועטר להו בשבעין עטרין וכנ"ל, ואז שפתותיו דובבות בקבר דייקא, כי כולם נתקשרו זה בזה להנשמה דאצילות עם הנשמה דבריאה ויצירה ועשיה. ובעת שההבל והקול והדיבור יוצא למטה, מחדושי אשר מחדש מטובו לשם ה', נתעלה למעלה עד מקום הנשמה הנגזזת בצרור החיים, ונתעורר התעוררות חזקה, עד שנתעוררו כל כחותיו של אדם עד למטה בקבר, אשר שם תנוח נפש דעשיה. עיין בס' עץ חיים שער מנת"א פ"ה ובשער מוחין פ"ב ועיין מעבר יבק פ"ה. ובוה ניחא דברי ר' יצחק, שתמה מאי

⁵ כוונתו לומר שמפני עליות הקולות, הצדיקים הנ"ל יורדים וכו'.

קרא (שיה"ש ז י, יבמות צו ע"א) וחכך כ"יין הטוב, דקשה לו בהאי קרא, דבחינת י"ן הוא גבורה ודין, כמבואר בזהר ויקרא שגבורה יונקת מבינה בחינת י"ן המשומר עיי"ש, וברע"מ פנחס (דף רמד ע"א), כמו שאמר הרב בכוונת הקידוש, טוב הוא בחסד.

כן מבואר בזהר תרומה (דף קסח ע"ב), וזהו קשה לו, מאי וחכך כ"יין הטוב. והתשובה לזה, היכי דממתיק הי"ן בדברים טובים, או במים שעושה מזיגה, אז הוא טוב, כן מבואר בזהר בלק (קפט ע"ב) מהוא כ"יין הטוב דאתא יעקב וארמי ביה מיא דא הוא י"ן טוב. ואם האדם זוכה להפוך הדינים והגבורות לחסדים טובים, יזכה לרב טוב הצפון להצדיקים והקב"ה משבח לכנסת ישראל, וחכך כ"יין הטוב, דהוא חמרא דמגמרא. הולך לדודי, דא יצחק דאיקרי ידיד למישרים, כד"א אתה כוננת מישרים, לאתכללא שמאלא בימינא, וחדאן כולא. דובב שפתי ישנים. ענין דובב ולא כתיב אמירה או דיבור, נוכל לומר ביה ענין דובב, נאמר על הדיבור שלא היה ראוי להתגלה ובהכרח נתגלה נקרא דובב, כמו שנאמר דובב שפתי (שיר ז י), להוציא דיבה על הארץ (במדבר יד לו), ומוציא דיבה הוא כסיל (משלי יז יח), כי שמעתי דבת רבים (תהלים לא יד, ירמיה כ י) דבתם רעה (בראשית לו ב). כן הכא ע"י התעוררות והתעסקות בתורתו מגלין לו אז חידושין נעלמים, וכן הובא בזהר חדש (פ' ויצא כה ע"ב)⁶ תני רבי יהודה כל מאן דהוא עסיק באורייתא כל צרכו סלקין ליה לנשמתיה ליעלא כד איהו נאים בשינתיה ואולפן ליה מעומק תורה ומינה דובבן ומרחשן שפוטתיה ביממא, הה"ד דובב שפתי ישנים. אמר ר' יצחק כל המתעסק בתורה לשמה, כשהוא ישן בלילה נשמתו עולה ומראין לה אותן הדברים העתידין להיות בעולם.

לפיכך נאמר בה לשון "דובב", שמגלין להצדיקים הישנים שנשמתן עלה למעלה, וע"י שאנו מתעסקים בתורתם, נתעורר האור התורה למעלה ונתגדל האור ע"י שמגלין שם סתרי תורה, דהא כולה מתערי בחדוואין וברכאן, ועלמין כלוהו משתכחי בחדו ומתערו לארקא ברכאן לתתא, עיין בזהר (שמיני לט ט"א) ובעובדא דלתתא יתער עובדא דלעילא. וע"ז בא ר' יצחק להוסיף על דברי רב, דאמר דהבל והקול והדיבור עולה למעלה למעלה ואח"כ נתקשר הנשמה עם הרוח ואח"כ עם הנפש החופפת תמיד על הגוף בקבר, והוסיף רק תיכף שמזכירין חדושי באורייתא, תיכף נתעורר הנפש בקבר ושפתותיו מרחשין, ודומה לכומר של ענבים, כיון שמניח אדם אצבעו עליו מיד דובבת, כן נפש הצדיק מיד נתעורר ועולה עם כל הנשמות הצדיקים עד למעלה למעלה. והקב"ה ישמח וישתבח לכנסת ישראל, וחכך כ"יין הטוב וגו' (שיה"ש ז י). לפיכך קפיד ר' יוחנן על ר' אלעזר שלא אמר משמו, ובגין זה זכות הצדיק יגן על הלומד את תורתו עליו ועל זרעו, ויתברך בהתדבקות בה' ית' בעבודתו ובתורתו.

ע"כ אחינו בני ישראל הביטו וראו גודל קדושת איש אלקים הגאון הקדוש אדמו"ח מרן ר' שלמה עליאשוו זצ"ל אשר און וחקר ותקן דברים חדשים שמאירים עיני צדיקים בחדושי המפענה נעלמים, בספריו הקדושים לשם שבו ואחלמה השתדלו להוציא לאור את יתר חדושי אשר הניח אחריו ברכה, בכת"ק ספר גדול מסודר לדפוס, והוא "חלק

⁶ ז"ל בשלימות: ותאנא אמר רבי יהודה רזא אורייתא לחכימין אתיהיבו לאינון שאתעסיקו באורייתא תדיר ותני רבי יהודה כל מאן דהוא עסיק באורייתא כל צרכו סלקין ליה לנשמתיה לעילא כד איהו נאים בשינתיה ואולפין ליה מעומק תורה ומינה דובבן ומרחשן שפוטתיה ביממא הה"ד דובב שפתי ישנים א"ר יצחק כל המתעסק בתורה לשמה כשהוא ישן בלילה נשמתו עולה למעלה ומראין לה אותן הדברים העתידין להיות בעולם.

תרגום: ולמדנו אמר רבי יהודה סודות התורה נתנו לחכמים לאותם שמתעסקים תמיד בתורה ושנה רבי יהודה כל מי שהוא עוסק בתורה כל צרכו מעלים את נשמתו למעלה כשהוא ישן בשנתו ומלמדים אותו מעמקי תורה וממנה דובבים ומרחשים שפתותיו ביום זהו נאמר (שם ז) דובב שפתי ישנים אמר רבי יצחק כל המתעסק בתורה לשמה כשהוא ישן בלילה נשמתו עולה למעלה ומראים לה אותם הדברים העתידיים להיות בעולם.

הביאורים" על ספר עין-חיים ועי"ז יפה באפיו נשמת חיים ושפתותיו יהי' דובבות בקבר ונשמתו יתקשר בנשמות כל הצדיקים וזכותו יגן עלינו וימליץ בעדינו שיפקיד ה' עמו בנאולה וישועה בבי"א. ועכשיו מהודא ומשבח אנא למרא עלמא, שהחיינו והגיענו לחזות בנועם אמריו כי יצאו לאור בחסד ה', כה יגדל חסדו שעינינו תחזינה כי יצאו לאור כל דבריו אשר בכתובים

דברי המצפה והמיחל לתשועת ה' ועל עמו, אברהם עליאשאו

הגה"ה עוד מענין הנ"ל

איתא בקדושין (נט ע"א) ר' יוחנן סבר אתי דבור ומבטל דבור, הלכך אם לא בא אחר וקדשה, וחזרה בה, חוזרת. כתב רש"י (גיטין ל"ב ע"ב) מתחלה היתה מתקדשת ע"י הדבור, שנתרצתה בקדושין, אתי דבור של חזרה ומבטל דבור. ואיתביא ר' יוחנן לר"ל מהא דמתניתין פ"ג דתרומות (מ"ד), הרשה את בן ביתו או את עבדו או את שפחתו לתרום, תרומתו תרומה. אם עד שלא תרם ביטל, אין תרומתו תרומה. והא הכא דבור ודבור הוא, וקאתי דבור ומבטל דבור, עיי"ש. ועיין ברמב"ם (פ"ז מה' אישות ה"י), דפסק כר' יוחנן, בין הוא ובין היא יכולין לחזור בהן בתוך שלשים, וכ"כ ש"ע (אה"ע סי' מ ס"א).

אמנם בפ"ד דתרומות כתב, האומר לשותפו או לבן ביתו או לעבדו לתרום תרומתו, והלכו לתרום, וביטל שליחותו קודם שיתרמו. אם לא שינה השליח, תרומתו תרומה. ואם שינה, כגון שאמר לו לתרום מן הצפון ותרם מן הדרום, הואיל וביטל שליחותו מקודם, אינו תרומה. והקשה הראב"ד, מה ראה זה המחבר שפסק כר"ל, כי הירושלמי העמיד המשנה בשינה אלא לר"ל ולית הלכתא כוותי', עכ"ל. והטור ג"כ הקשה, כיון שביטל השליחות קודם שתרם, למה לי שינה, אפילו בלא שינוי אינו תרומה. ואם שינה אינה תרומה, אף בלא ביטל. ואולי נוכל לומר, דכתיב "אתם", "גם אתם", לרבות שלוחכם כמותו. ונחקר בזה, אם אנו צריכים לדעת בעה"ב, שהבעה"ב יעשה שליח לתרום, והוא כמו בעה"ב עצמו, ונעשה התבואה של השליח, וזה החידוש חדשה תורה, בדבורו להשליח שיתרום, מצא בזה השליח קנין ונעשה כשלו, ואז יכול לתרום. או נאמר שהדבור מועיל שלא נקרא בלא רשות הבעלים, כיון שהבעלים נתנו לו רשות לתרום, ונקרא בזה "גם אתם", מדעתכם, אף שהשליח אין לו קנין בהתבואה כלל ג"כ יוכל לתרום.

הנ"מ בזה, אם הפקיר התבואה אחר מרוח, שכבר נתחייב בתרומה ומעשרות, ואח"כ הפריש מהן תרומה, ועדין לא זכה בהתבואה. ואחר הפרשה זכה בהם. אם נאמר דצריך השליח קנין בהתבואה כמו הבעלים, והכא עדיין אינו שלו, שהוא לא זכה מן ההפקר, ובכה"ג לא הוה תרומה. אבל אם נאמר דהתורה מקפיד, שלא יהיה בלא דעת בעלים, כדי שלא יהיה הקפדה מן בעלים, אבל הכא בשעת הפרשה, אין בעלים שיקפידו עליו, ואין כאן דעת חבירו, שיהיה צריכים רשות, אפשר דתרומתו תרומה.

ובאמת זה החקירה בעי' הירושלמי פ"א דתרומות, וז"ל, אתם פרט לתורם את שאינו שלו. מה את עביד לו כתורם שאינו שלו, או כתורם את של חבירו. נשמעינה מן הדא, אבקיר כרייו ותיקנו וחזר וזכה בו, אם תעבדינה כתורם שאינו שלו, אין תרומתו תרומה. ואם תעבדינה כתורם של חברו, תרומתו תרומה. משמע דהירושלמי בעי אם שלו ממש בעינן, דלא יהיה בה הקפדת חבירו בלתי רשות חברו, כ"ז שיש רשות חבירו הוה תרומה. הגם שהפני משה שם מכיון כוונה אחרת בבעיא זו, מ"מ יש מקום לומר כן בכוונת הירושלמי. ופשיט הירושלמי ממשנה דתרומות פ"ו, גנב תרומת הקדש ואכלו, משלם שני חומשין וקרן. מני תורם, לא גזבר, הרי תורם שאינו שלו. ומסיק שם, אמר רב אידא גזבר כמאן דהוא בעלים, נמצא דבענין שיהיה שלו ממש, אם כן אם עשה שליח, גם כן נעשה בכח שלו ממש.

אמנם מהא דאיתא בב"מ מ"ט אמר ר' אבוחי, אמר ר' יוחנן ישראל שאמר לבן לוי כור מעשר יש לך בידי בן לוי, רשאי לעשותו תרומת מעשר על מקום אחר. וכתב השיטה מקובצת, וז"ל, רשאי בן לוי לעשות, כתב ר"מ אעפ"י שלא קנאו בן לוי, לא במשיכה ולא בשאר קנינים, איירי במכירי לוי, דחשיב כאלו ידידי בא לידו, א"נ לא גרע מנותן רשות לחברו לתרום מכריו על תבואה שלו, עכ"ל. נמצא דאף שהשליח אין לו שום קנין בהתבואה, מ"מ נעשה שליח ותרומתו תרומה.

והקצה"ח סי' ר"ד הקשה, דהא מעשר אינו שלו, ואין לו אלא טובת הנאה, וזו קיי"ל דאינו ממון, וא"כ איך מצי ליתן רשות לתרום משל אחרים. ודחיק לתרין, כיון דיש לנו חזקה דלא יחזור, מטעם דשארית ישראל לא יעשו עולה, ה"ל כבודו לזכות, וכיון דבידו לזכות, יכול לעשות מזה מה שלבו חפץ, והולך בשטת הר"ר אליעזר ממין (נדרים דף לד) דהיכא דהיה לפניו כבר של הפקר ואין אדם סמוך לו, אלא הוא ויכול לזכות, לפיכך אם הקדיש הוה הקדש, עיי"ש.

עכ"פ נראה דדעתו, דבעינן שלו ממש, דאם רשות לבד די, מאי קושי מבן לוי, דאין לו קנין ואיך יכול לעשות וכו', הלא כיון דאין כאן הקפדה משום איש, ואין כאן בעלים קבועים על המעשרות שיקפידו על הפרשתו, אע"כ דאין מספיקין ברשות לבד, רק שיהיה קנין בעלות בהתבואה, וזה חסר. שפיר דחק לתרין, דהוה כמו שלו. ואפשר הטעם, כיון שכל העולם נסתלקו מן המעשרות בשבילו, והוה כמו שמצינו בגמרא (ב"מ דף קב) כיון דיצא לו שם מציאה בעיר, מיבדל בדילי אינשי מנה, והוה לו כחצר המשתמרת, עיי"ש. כמו כן הכא, כיון דהבעלים נתנו לבן לוי זה, פרשו כולם ממנו, וממילא הוה שלו ממש.

ולכאורה, צריכים להבין שינוי הלשון בירושלמי תרומות פ"א, מחלק ר' יוחנן בין שעשה הבן לוי תרומת מעשר על מקום אחר או לא, אם עשה תרומת מעשר אין הבעה"ב יכול לחזור, אבל אם לא עשה תרומת מעשר, יכול בעה"ב לחזור, ואין תרומתו של הבן לוי תרומה. וכן בגמרא קדושין מחלקין אם ביטל עד שלא תרם או לא ביטל, כמו שמבואר במס' תרומות פ"ג, ביטל עד שלא תרם אין תרומתו תרומה, אבל אחר שתרם, תרומתו תרומה. ובב"מ משמע דישלח ישראל שאמר לבן לוי, מעשר יש לך בידי, ואח"כ נתן בעה"ב לאחר, אין עליו רק תרעומות. משמע לעולם יכול לחזור.

ועוד צריכים להבין לשיטת האומרים דבעינן שלו ממש, וכן מבואר בירושלמי, מאי נ"מ אם עשאן הבן לוי או לא עשה, הרי כבר נעשה שלו ע"י דבורו וכנ"ל, ואיך יכול לחזור. ואם נאמר שאין זה בגדר שליחות, רק אמר לבן לוי שיש לו בידו, אבל אם עשה שליח לתרום שאני, אינו יכול לחזור, הלא נחזה דהירושלמי מדמה דין ישראל שאמר לבן לוי, לעשה שליח לתרום. ועוד, זה גופא צריכים להבין, בעשה שליח מחלקין, בין ביטל עד שלא תרם או לא, ומאי נ"מ בין תרם או לא תרם, כיון דע"י שליחות נגמר הקנין בהתבואה והוה שלו, ואיזה סברא שיכול לחזור משליחותו. ואולם נאמר בזה, בעת שהבעלים יאמרו לחברו, שיפריש תרומתם, יש בזה תיקון לבעלים, שיתוקנו תבואותיו ע"י, אבל יש חסרון בזה דחסר ממנו המצוה של הפרשה, כי פעולת המצוה שנעשה ע"י אחר, נתקיים רק תכלית המצוה, אך מעשה המצוה לא נתקיים ועיין בקצה"ח סי' שפ"ב. לפי זה נפל ספק בעת דבורו להשליח ליפרוש, אם נגמר בדעתו לקיים מה שאמר ולא ישנה דעתו או לאו. כל זמן שלא נגמר הפעולה של הדבר, עדיין לא נגמר דבורו, עד אחר גמר הפעולה. כן הכא, בעת שהשליח יפריש תרומתו, אז נגמר פעולתו ואינו יכול לחזור.

וכ"ז ניחא אם נאמר דלא בעינן קנין שלו, רק רשות שלא יקפיד עליו הבעלים, לפיכך יכול לחזור, עד שלא התחיל. אבל אם נאמר דבעינן שלו ממש וקנין בהתבואה, ע"כ צריכים לומר, דקודם שהתחיל לדבר להשליח, התיישב בדעתו היטב, איך לעשות.

וכיון שגילה דעתו לימנות שליח, ורצונו תכלית המצוה לבד ולא גם פעולת המצוה, זכה השליח ונעשה התבואה שלו. אך כיון שכל הזכיה היה רק ע"י הדיבור, לפיכך אתי דבור ומבטל דבור ומבטלין השליחות.

לפיכך ניחא דברי הירושלמי, אם הבן לוי עשה תרומת מעשר, אינם יכולין הבעלים לבטל, כיון שעשאו מעשה, לא אתי דבור ומבטל מעשה. אבל הבבלי (ב"מ דף מט) הרי אמרינן לעולם לא יצא מרשות בעלים עד סוף מעשה המצוה של נתינה לכהן, אבל כל זמן שלא בא ליד כהן, עדיין עומדת הדבר ברשות בעלים. לפי זה יכול לחזור מן הבן לוי, אף שעשאו תרומת מעשר על מקום אחר. ולא דמי להא דתנינן, ביטל עד שלא תרם, אין תרומתו תרומה. אבל אחר שתרם, אין בטולו בטל, כיון שנתקיים מחשבתו ורצונו, לקרא שם תרומה על זה, והוה כמו שתרם בעה"ב גופו, ולא יכול לחזור. אבל בעת שאמר לבן לוי, שיש לו מעשר בידו שם, אינו נכנס בגדר שליחות. וכל מה שעשה שלא מדעת בעלים, יכולין לבטל. ובזה ניחא דברי הירושלמי, דמדמה מתניתין, ביטל עד שלא תרם וכו', להא דבן לוי שעשאו תרומת מעשר, משום דשיטת הירושלמי דבעינן שלו ממש, ותיכף אחרי הדבור שאמר לבן לוי, יצא מרשות בעלים. ואם עשה מעשה אינו יכול לחזור, ולא אתי דבור ומבטל מעשה. וכן אם ביטל אחר שתרם ג"כ, אין ביטולו ביטול.

ובזה ניחא דברי הרמב"ם הנ"ל, דהרמב"ם כתב בלשונו הקדוש, האומר לשותפו או לבן ביתו וכו'. ובאמת יש לתמוה, למה הוסיף רבינו "האומר לשותפו", הלא במתניתין תנן, הרשה את בן ביתו וכו', ולא תני "לשותפו". ע"כ, צריכים לומר דרבינו מרמז לן, כשם שהשותף יש לו חלק וקנין בהתבואה, כן הבן בית או העבד וכו', כולם יש להם קנין, הן מצד השותפות והן מצד העבדות, אשר הם צריכים לאכול מן התבואה. וכיון דיש להם קנין, א"כ יש להם שני מעלות: אחד, מצד השליחות ומעלה, מצד הקנין, לפיכך בזה אינו יכול לבטל, כיון שיצא מרשות בעלים. ונחשב הקנין כמו מעשה, ולא אתי דבור ומבטל מעשה, אשר יש להשותף בהתבואה קנין ושייכות להפרשה. ותיכף שנתגלה דעתו, שרוצה שיתקן התבואה, נפיק מרשותו לגמרי. אבל אם שינה השליחות, נתבטל כח השליחות ונתבטל רצונו מלהפריש בזה האופן, אזי בטולו ביטל. אבל הירושלמי דלא גרס "שותפו", איירי דגם בן ביתו או העבד אין להם שייכות בהתבואה, והוה כשאר שלוחים, הגם שיש להם זכיה ע"י הדיבור, והשיגו קנין בהתבואה. וכ"ז הזכיה באה ע"י הדבור, ואתי דבור ומבטל דבור. א"כ מאי תני ששינה הוכרח לפרש, דזה קאי רק אליבא דריש לקיש, דסבר דלא אתי דבור ומבטל דבור, ובזה ניחא קושיית הכסף משנה (תרומות פ"ד ה"ו) דהקשה וז"ל, ועוד יש לתמוה על רבינו, דהתם בקדושין איתביה ר' יוחנן לריש לקיש מתרומה, ושני, שאני נתינת מעות ליד האשה כמעשה דמי. דאפילו ריש לקיש לא אמר אלא כשיש מעשה וכו', אבל דליכא מעשה גם ריש לקיש מודה, דאתי דבור ומבטל דבור. ואיך פסק הכא דדוקא ששינה מרוח צפון לרוח דרום וכו"ל. וראיתי בס' מחנה אפרים, דתירץ דאי מהא לא איריא, דבלישנא בתרא אמרו מגמרא קדושין, הא דריש לקיש אף בלא עביד מעשה, עיין שם.

ולפי ע"ד נוכל לומר כדבארנו לעיל, דמקודם צריכים להבין ענין המחלוקת של ר' יוחנן וריש לקיש, אם אתי דבור ומבטל דבור או לאו. הנה הר"ן נדרים (דף ל) כתב כיון דכתיב כי יקח איש אשה ולא אמר כי תלקח אשה לאיש, לא כל הימנה שתכנים עצמה לרשות הבעל, ומש"ה אמרינן בפ"ק דקדושין (&) דאם אמרה היא הריני מאורסת לך, אין בדבריה כלום, אלא מכיון שהיא מסכמת לקדושי האיש, היא מבטלת דעתה ורצונה, ומשוה נפשה אצל הבעל כדבר של הפקר, והבעל מכניסה לרשותו. א"כ הכא באומר לאשה, הרי את מקודשת לי לשלשים יום, ונתן לה כסף קדושין וקבלה, נמצא שהוא עושה כל הקנין, ואין בזה שום חסרון פעולה, רק זמן חלות הקנין והזמן, הוא ממילא בא. וא"כ,

שהוא בעל המעשה, וגמר כל הפעולה השייך לו, ואין עליה שום פעולה לעשות, לפיכך הסברא נותנת שהיא אינה יכולה לחזור, לפיכך אמר ריש לקיש, דלא אתי דבורה ומבטל דבור הבעל, כי דבור הבעל נחשב כמעשה גמור, כמו דחזינן בהקדש, וכה"ג שאינו אלא בדיבור, ואעפ"כ אינו יכול לחזור ולבטל, וע"כ צ"ל דדבר שנגמר בדיבור, הוה הדיבור מעשה, אבל גבי ביטל, עד שלא תרם אין תרומתו תרומה, משום דעיקר בעל המעשה הוא השליח, ומינוי השליחות לא נחשב כמעשה, וכיון שעדיין לא נעשה שום פעולה, יכול לבטל. וזהו כוונת דברי ריש לקיש דתירץ, שאני נתינת מעות ליד האשה דכי מעשה דמי, רצה לומר, שעיקר בעל המעשה הוא נתינת המעות, וכיון שעשה כל הקנין בדבר הפקר, לכך אינה חוזרת.

וכן בתרומה לדעת הרמב"ם הנ"ל, שאין הבעל הבית יכול לחזור, משום דאמרי שיש להשליח שייכות להתבואה, הן מצד שותף והן מצד שליחות, וכנ"ל. הלכך תיכף במינוי השליחות, נגמר כל הפעולה וקנין עצמית להשליח, ונפק מרשות בעל הבית ואין הוא יכול לחזור.

עכ"פ נחא קושית הכ"מ על רבינו, דרבינו איירי דענין תרומה וענין קדושין איירי בחד גוונא, דבמינוי השליחות נגמר כל הפעולה, ולא היה יכול לחזור, לפיכך מוכרח רבינו לאוקמי אליבא דכו"ע, דהשליח שינה משליחותו, דבעל המעשה גופו רוצה לבטל, לפיכך נתבטל תרומתו, וכנ"ל. אבל לפי הגמרא דילן, דלא גרסינן "אמר לשותפו", רק שליח כשאר אנשים, שאין להם שייכות וקנין בהתבואה, לפיכך אינו נגמר בדיבורו כל המעשה, רק אחר שתתקן. וכיון שקדם וחזר וביטל שליחותו, עד שלא נעשה מעשה יכול לחזור. אבל ר' יוחנן סבר גבי קדושין, אין אנו מביטין על המקדש על נתינתו, רק על קבלתה, וכיון שנתן רשות לה לחזור עד שלשים יום, והכסף שקבלה, איך אנו נקראים אותם, אם הוא יהיה הלואה או פקדון, וצריכה לחזור, או קדושין וזהו נתן לה רשות. ע"כ גבי קדושין, אין נתינת הכסף נחשב כמעשה רק כדבור בעלמא, דלא ידעין מה יהיה מן הכסף, אם קדושין או לאו, לפיכך אתי דיבורו מבטל דבור.

ובזה נוכל להבין המחלוקת הראשונים, דדעת הרמב"ן, אם קבלה קדושין מאחר ומת בתוך ל', חלו קדושין הראשונים, וכן הוא בירושלמי, וכן נראה מדברי הרמב"ם (אישות פ"ז ה"י), בא שני וקדשה בתוך ל', הרי זו מקודשת לשני לעולם, לפי שבשעה שקידשה השני, לא היתה מקודשת, ותפסי בה קדושי השני, ונעשת אשת איש. ולאחר ל' יום, כשבא קדושי הראשון, כמו שקידש אשת איש, שאין קדושין תופסין בה. ועיין בר"ן פ' האומר, עיין שם במגיד משנה. והרשב"א חולק ואומר, כיון שקבלה קדושי שני, נתבטל קדושי הראשון לגמרי, ולא גרע מחזרה דאמר ר' יוחנן, דאתי דיבור ומבטל דיבור, נוכל לומר דבסברא זו פליגו, דהרמב"ן סבר כיון דעיקר המעשה קדושין תלו בהנותן, והיא כהפקר בעלמא, וכל הפעולות השייכות לזה, הרי גמר ועשה, רק חסר זמן, וזה אינו חסרון, דזמן בא ממילא. דנמצא אף שקבלה קדושין מאחר בתוך ל', כ"ז שהשני חי, הוא מעכב הזמן של פנויה לבא, כי הוא התנה חלות הקנין בל' יום, ואז היא נקרא אשת איש. והזמן של פנויה אינו בא, נתבטל הקדושין, אבל אם מת קודם ל' יום, נמצא בעת שבא הזמן של פנויה לבא, נתקיים התנאי ונגמר הקנין. אבל החולקים סברי, כיון שהוא נתן לה רשות לחזור ולעשות מן הכסף כמה שתרצה, הן הלואה והן קדושין. נמצא תיכף שקבלה קדושין מאחר, נתקיים תנאי שלו, ונעשית מן הכסף הלואה או פקדון. לפי זה אין כאן קדושין, ונתבטלה לגמרי נתינת הכסף לשם קדושין מן הראשון, לפיכך אף אם מת השני בתוך ל' ג"כ, נתבטל הקדושין מן הראשון.

ובזה היה כוונת ר' יוחנן דקפיד על ר' אלעזר, דלא אמר משמו, משום דאמר ר' יוחנן הלכה נתקבל דבורו לכל העולם, והלכה כמותו, והוה דבורו כמעשה, ועיין בתוס'

ב"מ צ'. [ועיין תוס' שבועות כ"א, היכא דע"י הדבור נעשה מעשה, נחשב הדבור עצמו כמעשה.] ועיין ב"ב ק"ל וברשב"ם שם, אבל ר' אלעזר שלא אמר משמו, נעשה רק דבור בעלמא, ואתי אחר ומבטל דבורו כשיטתו, ע"כ הקפיד עליו, דעושה שיבטלו דבריו. והטעם בזה דמצינו בזוהר הקדוש, דתפלה דלא הוה בדחילא ורחימא לא סלקא לעילא, ואיתא בשם ר"י הקדוש, הגם דכל תפלה שמתפלל האדם בלי כוונה פסולות, עכ"ז לא הוה לבטלה ח"ו לגמרי, וכשמתפלל האדם אח"ז תפלה זכה וישרה בדחילא ורחימא, אז מועילה תפלה זאת לכל התפלות הפסולות, ומעלה להן לעילא לעילא. כן בתורת ה', האדם הראשון שזכה לגלות סודות ורזין עלאין, שמכל דבור והבל פיו של אדם היוצא בקדושה ע"י ציור האותיות, מוליד בזה רוח קדוש ורוחני, וזה נשאר חי ורוחני, ואח"כ בשעה שאדם אומר דבר בשם אמרו, אותו דבר בעצמו, באותן האותיות הרוחני שאמר הראשון מעורר בזה לכת הרוחני אשר הוליד האדם הראשון, ומחיה את המת, ודובבת שפתותיו. כשם שהטבע היין אשר בחבית לשנה אחרת בעת האלן אשר ממנו נלקח היין זה, בא זמן החניטה, אזי ניכר זה בהיין, שמתנועע ונובע ונשאר התקשרות רוחני בין האלן ובין היין. כן יסד מלכו של עולם, עיין בס' דברי יצחק דף נ"ט מהגאון ר' יצחק אייזיק זצ"ל. כן בתורה אם אחרים אומרים בשם אומרו, אזי נתקשר דבור זה בדבור הראשון, ומחיה בכח הרוחני, ומחזיק דבור ראשון. אבל אם לא אמר משמו, אזי מבטל כח הרוחני ונכרת החבל ההתקשרות, ואתי דבור אחרון ומבטל דבור הראשון וכמובן.

עוד נוכל לומר דהקפדת ר' יוחנן על ר' אלעזר שלא אמר משמו, דמצינו בברכות (דף ה ע"ב) דאמר ר' יוחנן לר' אלעזר דין גרמי דעשיראה ביר, וב"ב (קמז ע"א) אמר ר' יוחנן מי שלא הניח תלמיד הקב"ה מלא עליו עברה וביבמות (דף עב ע"ב) אמר ר' יוחנן לריש לקיש שר' אלעזר תלמידו יושב ודורש כמשה מפי הגבורה, משמע דקפיד שלא אמר משמו, וכן בכריתות (כו ע"א) בעא ר"א אדם מתכפר בשבח הקדש, אמר ר' יוחנן כמה שנים גדל בינינו זה ולא שמע הלכה זו ממני, עיי"ש. ור' אלעזר מצינו שהיה לו בנים, עיין בתוס' (נדה ח ע"א ד"ה וא"ר פדת), וקשה הא בברכות משמע שלא היה לו בנים, ושמא אח"כ נולד לו בנים, עיי"ש. ועתה מה שהקפיד כי שמע ר' יוחנן דלא אמר משמו, ע"כ מוכיח שאין זכרון לנפש ע"י התלמיד, ושמא השאר תלמידים ילמדו ממנו ולא יזכירו שמו, ובנים אין לו, ונמצא שנשכח שמו, וע"ז הקפיד מצד שר"א יש לו בן, וחשד ששמתו דעיקר עברה מי שאין לו בן, ונמצא שחולק על רבו, וע"ז הקפיד, והביא ראיה מדוד המלך ע"ה, אף שהיה לו בנים שיזכירוהו אחר מיתתו. ועכ"ז ביקש להקב"ה יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפיו בעולם הזה, והעיקר שילמדו תלמידים וילמדו בתורתו ויזכרוהו את שמו, ובזה הוא חי לעולמים.

מאמר אבני מלואים לספר הכללים בתחלתו⁷

סימן א' מערכת הדר' שמות עסמ"ב שמהמ"ס דא"ק והוא מערכה הא' שבהמ"ס שבו והוא שורש הכל

(א)	(ב)	(ג)	(ד)
ע"ב הוא נשאר נעלם ועומד תמיד מבפנים להמ"ס שלא יצא מעולם מבחוץ כלל והוא אור העינים הפנימי אשר הוא לא יצא ולא נתפשט מבחוץ לעולם ולא נתלבש כלל	ס"ג הנה בו הוא השרשים הפנימיים לכל האורות דהאח"פ אמנם עומדים בו רק בבחי' שרשים נעלמים להם אשר לעילא לעילא ועומד הוא כולו ג"כ נעלם לעולם	מ"ה הנה הוא השורש לבחי' פרצוף אבא הכללי שבא"ק הכולל או"א עלאין אשר מהגרון שבו עד החזה שבו וכן הוא שורש השרשים לכל המלכי יושר דהנקודות ולכל אורות התיקון דאצילות אשר מצד האימא שבא"ק אך הוא בעצמו הנה הוא ג"כ נעלם מאוד	ב"ן הנה הוא השורש לבחי' פרצוף אימא הכללי שבא"ק הכולל ישסו"ת אשר מהחזה עד הטבור שבו וכן הוא שורש השרשים ג"כ לכל המלכי עגולים דהנקודות ולכל אורות התיקון דאצילות אשר מצד האימא שבא"ק אך הוא בעצמו הנה הוא ג"כ נעלם מאוד

סימן ב' מערכת הדר' שמות עסמ"ב אשר בהס"ג דהמ"ס שהוא הס"ג דסי' א' אות ב'
והנה הוא מערכה הב' אשר בהס"ג דהמ"ס שבא"ק :

(ה)	(ו)	(ז)	(ח)
ע"ב הוא ההתפשטות הראשון מהס"ג דהמ"ס דאות ב' כאשר התחיל לצאת מהמ"ס ולחוץ מהד' שמות עסמ"ב הכלולים בו ויצא בהשם ע"ב הזה מהמ"ס ולחוץ וברישא גופה והוא ההתפשטות דאור העינים הפנימי והיה כלול בו גם הג' שמות סמ"ב ג"כ ונתפשט בו מגבול המ"ס עד גבול העינים מבפנים	ס"ג הוא הס"ג מהד' שמות עסמ"ב שבהס"ג דהמ"ס דאות ב' ויצא לגילוי ע"י הע"ב הנז' דאות ה' ונתפשט מגבול העינים עד גבול האזניים מבפנים להרישא גופה והוא שורש הפנימי של התפשטות הא' והב' דאור האזניים הנמשך ויוצא מהפרצוף הפנימי דאור העינים	מ"ה הוא המ"ה מהד' שמות עסמ"ב שבהס"ג דהמ"ס דאות ב' ויצא לגילוי ע"י הע"ב דאות ה' וע"י הס"ג הנז' דאות ו' המ"ה הנז' דאות ז' ונתפשט הוא מגבול החוטם עד גבול הפה מבפנים להרישא גופה והוא שורש הפנימי של התפשטות הא' והב' דאור החוטם הנמשך ויוצא מהפרצוף הפנימי דאור האזניים	ב"ן הוא הב"ן מהד' שמות עסמ"ב שבהס"ג דהמ"ס דאות ב' ויצא לגילוי ע"י הע"ב דאות ה' וע"י הס"ג דאות ו' המ"ה הנז' דאות ז' ונתפשט הוא מגבול החוטם עד גבול הפה מבפנים להרישא גופה והוא שורש הפנימי של התפשטות הא' והב' דאור הפה הנמשך ויוצא מהפרצוף הפנימי דאור החוטם

⁷ מכיוון שבמהדורותינו חילקנו את הספר לב' כרכים נפרדים נצרכנו להעתיק אף כאן את י"ג המערכות הנדפסים בחלק א'.

			להרישא גופה והוא היא הע"ב דאות ה' שהעמקנו בו הרבה בכמה דרושים והוא הע"ב דס"ג הכולל כל העקודים המוזכר בדברי הרב זללה"ה

סימן ג'

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהם"ג דסימן ב' אות ו' שהוא שורש הפנימי
דאור האזניים והוא מערכה הג' אשר בהם"ג דס"ג שבהם"ס דא"ק :

(ט)	(יוד)	(יא)	(יב)
ע"ב הוא	ס"ג הוא	מ"ה הוא	ב"ן הוא
ההתפשטות הראשון דאור האזניים אשר נתפשט וירד מגבול האזניים עד גבול שיבולת הזקן מבפנים להרישא שבא"ק	ההתפשטות הראשון דאור האזניים אשר יצא מהאזניים ולחוץ ונתפשט וירד ממקום האזניים עד שיבולת הזקן מבחוץ	ההתפשטות השני דאור האזניים אשר נתפשט וירד מגבול האזניים עד גבול שיבולת הזקן מבפנים להרישא שבא"ק	ההתפשטות השני דאור האזניים אשר יצא מהאזניים ולחוץ ונתפשט וירד ממקום האזניים עד שיבולת הזקן מבחוץ

סימן ד

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהם"ה דסי' ב' אות ז' שהוא שורש הפנימי דאור
החוטם והוא מערכה הג' אשר בהם"ה דס"ג שבהם"ס דא"ק

(יג)	(יד)	(טו)	(טז)
ע"ב הוא	ס"ג הוא	מ"ה הוא	ב"ן הוא
ההתפשטות הראשון דאור החוטם אשר נתפשט וירד מגבול החוטם עד גבול החזה שבא"ק בפנימיותו	ההתפשטות הראשון דאור החוטם אשר יצא מהחוטם ולחוץ ונתפשט וירד ממקום החוטם עד החזה שבא"ק מבחוץ	ההתפשטות השני דאור החוטם אשר נתפשט וירד מגבול החוטם עד גבול החזה שבא"ק בפנימיותו	ההתפשטות השני דאור החוטם אשר יצא מהחוטם ולחוץ ונתפשט וירד ממקום החוטם עד החזה שבא"ק מבחוץ

סימן ה'

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהב"ן דסי' ב' אות חי שהוא שורש הפנימי דאור
הפה והוא מערכה הג' אשר בהב"ן דס"ג שבהם"ס דא"ק

(יז)	(יח)	(יט)	(כ)
ע"ב	ס"ג	מ"ה	ב"ן

הוא ההתפשטות השני דאור הפה אשר יצא מהפה ולחוץ ונתפשט וירד מהפה עד הטבור שבא"ק מבחוץ	הוא ההתפשטות השני דאור הפה אשר נתפשט וירד מגבול הפה עד גבול הטבור שבא"ק בפנימיותו	הוא ההתפשטות הראשון דאור הפה אשר יצא מהפה ולחוץ ונתפשט וירד מהפה עד הטבור שבא"ק מבחוץ	הוא ההתפשטות הראשון דאור הפה אשר נתפשט וירד מגבול הפה עד גבול הטבור שבא"ק בפנימיותו

סימן ו'

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהשם מ"ה דהמ"ס שבא"ק שהוא המ"ה דסי' א'
אות ג' והנה הוא מערכה הב' שבהמ"ה דהמ"ס

(כד) ב"ן הוא נחלק לפנימיות וחיצוניות והחיצוניות הם המלכי יושר דהנקודות והפנימיות הוא אור דמהיטבאל דמצד אבא שבא"ק שיצא בעת התיקון	(כג) מ"ה הוא האור דהדעת עלאה אשר יצא בעת התיקון לצורך מלך הדר דאצילות אשר מחלקי האבא שבא"ק	(כב) ס"ג הוא האבא הכללי שבא"ק הכולל או"א עלאין העומד בו מהגרון עד החזה ונכלל בהמזל עליון אשר בהעקודים	(כא) ע"ב הוא השורש דהאבא הכללי שבא"ק אשר בעולם העקודים בבחי' המזל עליון אשר שם

סימן ז'

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהפנימיות דב"ן שבסי' ו' אות כ"ד והם מערכה הג'
אשר בהב"ן שבהמ"ה דהמ"ס שבא"ק

(כח) ב"ן הוא האור דהדעת עלאה דהמהיטבאל גופה אשר מצד האבא שבא"ק אשר נמשך וירד מהטבור דא"ק ולמטה ובמציאות האצילות עצמו	(כז) מ"ה הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך המהיטבאל דמצד האבא שבא"ק הנשאר בהאבא ג"כ בהמ"ה והב"ן שבו והיינו בהמ"ה וב"ן אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב	(כו) ס"ג הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך המהיטבאל דמצד האבא שבא"ק הנשאר בהאבא עצמו בהע"ב והס"ג שבו היינו בהע"ב וס"ג אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב	(כה) ע"ב הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך המהיטבאל דמצד האבא שבא"ק הנשאר בהעקודים בשורש האבא אשר שם והוא בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ו' אות כ"א

סימן ח'

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהחיצוניות דב"ן שבסי' ו' אות כ"ד והם מערכה
הד' אשר בהב"ן דב"ן שבהמ"ה דהמ"ס שבא"ק :

(לב)	(לא)	(ל)	(כט)

ב"ן	מ"ה	ס"ג	ע"ב
הוא המלכי יושר העיקריים דהנקודות עצמן אשר יצאו מהאבא שבא"ק וירדו מהטבור ולמטה והיינו כי היה יציאתם אשר מהאבא מהטבור והיסוד שבו ואח"כ נמשכו עוד ויצאו גם מהצפוני רגלים ג"כ	הוא פנימית האורות של המלכי יושר דהנקודות אשר היה נשאר ג"כ בהאבא עצמו שבא"ק והוא בהמ"ה וב"ן שבו והיינו בהמ"ה וב"ן אשר בהשם ס"ג דלעיל ס"ו ו' אות כ"ב	הוא עצמות האורות של המלכי יושר דהנקודות אשר היה נשאר באבא עצמו שבא"ק בהע"ב והס"ג שבו היינו בהע"ב והס"ג אשר בהשם ס"ג דלעיל ס"ו ו' אות כ"ב	הוא שורש האור של המלכי יושר דהנקודות אשר היה נשאר בעקודים ובשורש האבא אשר שם והוא בהשם ע"ב אשר לעיל ס"ו ו' אות כ"א

[ע' באבני מלואים אשר בסוף הספר בסי' ז' ח' שם תמצא בהם חדשות ונצורות בכ"ז]

סימן ט'

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהשם ב"ן דהמ"ס שבא"ק שהוא השם ב"ן דסי' א'
אות ד' והנה הוא מערכה הב' שבהב"ן דהמ"ס שבו

(לג)	(לד)	(לה)	(לו)
ע"ב	ס"ג	מ"ה	ב"ן
הוא השורש דהאימא הכללי שבא"ק אשר בעולם העקודים בבחי' המזל תחתון אשר שם	הוא האימא הכללי שבא"ק הכולל ישסו"ת ועומד בו מהחזה עד הטבור ונכלל בהמזל תחתון אשר בהעקודים	הוא האור דהדעת עלאה אשר יצא בעת התיקון לצורך מלך הדר דאצילות אשר מחלקי האימא שבא"ק	הוא נחלק לפנימיות וחיצוניות וההיצוניות הוא המלכי עגולים דהנקודות והפנימיות הוא אור דמהיטבאל דמצד האימא שבא"ק אשר יצא בעת התיקון

סימן יוד

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהפנימית דב"ן דסי' ט' אות ל"ו והם מערכה הג'
אשר בהב"ן שבהב"ן דהמ"ס שבא"ק :

(לז)	(לח)	(טל)	(מ)
ע"ב	ס"ג	מ"ה	ב"ן
הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך המהיטבאל דמצד האימא שבא"ק הנשאר בהעקודים בשורש האימא אשר שם והוא בהשם ע"ב	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך המהיטבאל דמצד האימא שבא"ק הנשאר בהאימא עצמה בהע"ב והס"ג שבה היינו בהע"ב וס"ג	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך המהיטבאל דמצד האימא שבא"ק הנשאר בהאימא ג"כ בהמ"ה והב"ן שבה והיינו בהמ"ה וב"ן אשר	הוא האור דהדעת עלאה דמהיטבאל גופה אשר מצד האימא שבא"ק אשר נמשך וירד מהטבור דא"ק ולמטה במציאות האצילות עצמו

אשר לעיל סי' ט' אות ל"ג	אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ט' אות ל"ד	בהשם ס"ג דלעיל סי' ט' אות ל"ד

סימן י"א

מערכת הדר' שמות עסמ"ב אשר בהחיצוניות דב"ן שבסי' ט' אות ל"ו והם מערכה
הדר' אשר בהב"ן דב"ן שבהב"ן דהמ"ס שבא"ק

(מא) ע"ב הוא שורש האור של מלכי העגולים דהנקודות אשר יצאו מהעינים דא"ק ולחוץ והיה נבלע ונשאר בעקודים בשורש האימא אשר שם והוא בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ט' אות ל"ג	(מב) ס"ג הוא עצמות האורות של המלכי עגולים דהנקודות אשר יצאו מהעינים דא"ק והיה נבלע ונשאר בהאימא עצמה שבא"ק בהע"ב והס"ג שבה היינו בהע"ב והס"ג אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ט' אות ל"ד	(מג) מ"ה הוא פנימית האורות של המלכי עגולים דהנקודות אשר יצאו מהעינים דא"ק והיה נבלע ונשאר ג"כ בהאימא עצמה שבא"ק והוא בהמ"ה והב"ן שבה היינו בהמ"ה וב"ן אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ט' אות ל"ד	(מד) ב"ן הוא המלכי עגולים העיקריים דהנקודות אשר יצאו מהעינים דא"ק וירדו דרך כל העקודים ודרך כל פרצופי אימא שבא"ק וירדו משם מהטבור ולמטה והם הנקודות העיקריים

[אמנם בפנים הספר כלל ה"י ענ"י בסי' י"א וכן בסימנים הבאים תמצא שם בכמה דברים
בזה פנים חדשות לגמרי]

סימן י"ב

מערכת הדר' שמות עסמ"ב אשר בהשם מ"ה דלעיל סי' ו' אות כ"ג והם מערכה הג'
אשר בהמ"ה דהמ"ה דהמ"ס שבא"ק

(מה) ע"ב הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך מלך הדר דמצד האבא שבא"ק הנשאר בעולם העקודים בשורש האבא אשר שם והוא בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ו' אות כ"א	(מו) ס"ג הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך מלך הדר דמצד האבא שבא"ק הנשאר באבא עצמו בהע"ב והס"ג שבו והיינו בהע"ב והס"ג אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב	(מז) מ"ה הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך מלך הדר דמצד האבא שבא"ק הנשאר ג"כ באבא עצמו והוא בהמ"ה והב"ן שבו והיינו בהמ"ה וב"ן אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב	(מח) ב"ן הוא האור דהדעת עלאה דמלך הדר העיקרי דמצד האבא שבא"ק אשר נמשך וירד מהטבור דא"ק ולמטה ובמציאות האצילות עצמו

סימן י"ג

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהשם מ"ה דלעיל סי' ט' אות ל"ה והם מערכה הג'
אשר בהמ"ה דהב"ן דהמ"ס שבא"ק

(מט)	(נ)	(נא)	(נב)
ע"ב הוא האור	ס"ג הוא האור	מ"ה הוא האור	ב"ן הוא האור
דהדעת עלאה אשר	דהדעת עלאה אשר	דהדעת עלאה אשר	דהדעת עלאה דמלך
לצורך מלך הדר	לצורך מלך הדר	לצורך מלך הדר	הדר עצמו דמצד
דמצד האימא	דמצד האימא	דמצד האימא	האימא שבא"ק אשר
שבא"ק הנשאר	שבא"ק הנשאר	שבא"ק הנשאר נ"ב	נמשך וירד מהטבור
בעולם העקודים	בהאימא עצמה	בהאימא גופה והוא	דא"ס ולמטה
בשורש האימא	בהע"ב והס"ג שבה	בהמ"ה והב"ן שבה	במציאות האצילות
אשר שם והוא	והוא בהע"ב והס"ג	והיינו בהמ"ה וב"ן	העיקרי
בהשם ע"ב אשר	אשר בהשם ס"ג	אשר בהשם ס"ג	
לעיל סי' ט' אות ל"ג	דלעיל סי' ט' אות	דלעיל סי' ט' אות	ל"ד

סימן י"ד

ביאור פרטי השמות דהעסמ"ב אשר בהא"א שבא"ק ובשורשי האצילות אשר
בהם וכן התפשטותם אשר נתפשטו באצילות עצמו גופה

(נג)	(נד)	(נה)	(נו)
העסמ"ג	העסמ"ב	העסמ"ב	העסמ"ב
שבעצמות העיקרי	ושרשי כל האצילות	דשרשי כל האצילות	אשר נתפשט
דהא"א הכלליים	אשר באו"א עלאין	אשר בהזו"ן דאו"א	מהא"א הכלליים
שבא"ק העומדים בו	וישסו"ת שבא"ק	עלאין וישסו"ת	שבא"ק בכל
מהגרזן עד הטבור	הנה הם הד' מיני	שבא"ק הנה הם הד'	המציאות העיקרי
הנה הם הד' פרטי	ס"ג אשר בסי' י"ב	מיני מ"ה אשר בסי'	דהאצילות גופה הנה
שמות עסמ"ב אשר	אות מ"ו ובסי' י"ג	י"ב אות מ"ז ובסי'	הם הד' שמות ב"ן
בהשם ס"ג דסי' ו'	אות נ' ושבסי' ז'	י"ג אות נ"א ושבסי'	אשר בסי' י"ב אות
אות כ"ב והד' פרטי	אות כ"ו ושבסי' י'	ז' אות כ"ז ושבסי' י'	מ"ה ובסי' י"ג אות
שמות עסמ"ב אשר	אות ל"ח והנה הם	אות ט"ל והוא	ג"כ ושבסי' ז' אות
בהשם ס"ג דס' ט'	המערכה השניה	המערכה השלישית	כ"ח ושבסי' י' אות
אות ל"ד והוא	שבהם בערך	בערך העסמ"ב	מ' והנה הם המערכה
המערכה הראשונה	העסמ"ב דעיקר	דעיקר עצמותם	הרביעית מהא"א
שבהם שהוא עיקר	עצמותם גופה אמנם	גופה אך מגילויים	הכלליים שבא"ק
עצמותם גופה היינו	מגילויים הנה הוא	הנה הוא רק	בערך העסמ"ב
בחי' האו"א והזו"ן	רק המערכה	המערכה השניה	דעיקר עצמותם גופה
הפרטיים שבהם	הראשונה שהרי הוא	שהרי הוא הגילוי	אך מגילויים הנה הם
	הגילוי הראשון אשר	השני אשר ירדו	רק המערכה
	נתגלו האו"א	ונתגלו בהם או"א	השלישית והוא
	הכלליים שבא"ק	הכלליים שבא"ק גם	גילויים העיקרי אשר
	לצורך האצילות	בהזו"ן שלהם לצורך	נתפשטו וירדו בהם
	והנה כ"ז הוא רק	האצילות וירדו בהם	בכל המציאות
	מהטבור ולמעלה כי	מגילוי לגילוי אמנם	דהאצילות ממש

הנה הוא רק שורש האצילות אשר נתגלה ועומד בהאו"א עלאין וישסו"ת שבא"ק בהם עצמם גופה	כ"ז הוא ג"כ רק למעלה מהטבור דא"ק כי הנה הוא שורש האצילות אשר בהזו"ן דאו"א עלאין וישסו"ת שבא"ק	שהוא מהטבור דא"ק ולמטה והנה היה מתפשט ונכלל ומתייחד עמהם ג"כ כל כללות העסמ"ב אשר בסי' ח' וכל כללות העסמ"ב שבסי' י"א כי כ"ז הוא כל המציאות דהאצילות העיקרי הנמשך ויוצא מהאו"א הכלליים שבא"ק ומתפשט ועומד מהטבור דא"ק ולמטה עד סוף רגליו

{ב ע"א}

הקדמה ענף י'

אמר שלמה הנה אחר שעזרנו הקב"ה לבאר את כל סדרי התפשטות הא' והב' אשר להעקודים ולהאצילות, את כל סדר ההשתלשלות שלהם אשר מרום הבין עוזו ית"ש עד מציאותם האחרון, הנה הערני הקב"ה לבאר מעתה את קישורם ויחודם בא"ק, כי הרי כתב הרב בעגו"י (סוף ענף ב) כי א"ק הוא כולל את כל העולמות כולם, ועל זה נבאר את סדר כלילותם בו ויחודם בו בפרטות.

והנה נודע הוא שכללות א"ק הנה הוא ד' שמות כלליים, ע"ב וס"ג הכלליים, והם מקרקפתא שבו עד טבורו, ושם הוא כללות כל העקודים הכולל את כל אורות האח"פ. והמ"ה וב"ן הכלליים, והם מטבורו עד סוף רגליו, ושם הוא כלל כל האצילות הכולל כל אורות הנקודות והתיקון. והנה כל אור פרטי אשר הן מאח"פ והן מהנקודות והתיקון, הרי נודע הוא שיש לכל א' שם בפנ"ע בהד' שמות עסמ"ב: אם ע"ב, או ס"ג, או מ"ה, או ב"ן. כי השם הוא עצמותו ומציאותו, והוא עצמו לא זולת, אלא שכל א' עומד במעלה ובמדרגה בפנ"ע לפי ערך זוהר אור דא"ס שבו. כי כל מדרגה שהיא יותר עליונה הנה היא נעלה ומרומם באור קדושתו ית"ש לפי ערך קרבותו לאור א"ס ית"ש. אמנם כל המדרגות כולם הנה הם נבחרים כל א' ג"כ בכללים ובפרטים לאין חקר, כי הע"ב וס"ג הכלליים דא"ק אשר מקרקפתא עד טבורו, הנה הע"ב הוא מדרגה בפנ"ע הכולל ג"כ פרטי אורות דהעסמ"ב רבים אין חקר, אלא כי שם אין לנו רשות לדבר בזה מאומה⁸ כנודע. והס"ג הכללי אשר הוא מהמ"ס רישא תליתאה⁹ שבו עד טבורו, הנה הוא מדרגה בפנ"ע הכולל ג"כ פרטי אורות דהעסמ"ב רבים אין חקר, והוא כל אורות דהאח"פ אשר כל א' הוא ג"כ בבחי' מדרגה בפנ"ע הכולל כמה פרטי אורות רבים דהעסמ"ב. ועד"ז המ"ה וב"ן הכלליים אשר מטבורו עד סוף רגליו, שהם כלל כל הנקודות וכל אורות התיקון אשר האצילות הוא כלילותם, הנה כל א' הוא מדרגה בפנ"ע הכולל פרטים רבים דהעסמ"ב. אמנם כל מדרגה עליונה הנה היא כללי בערך התחתונה, כי האחדות שבה הוא יותר עצום והיא בשם אחד כללי נגד התחתון, ולכן נקרא כל מציאות א"ק אשר מטבורו ולמעלה בשם ע"ב וס"ג הכלליים, כי אין היכר למטה מחלוקי ההבחנות והפרטים שבו, הגם שבמציאותו גופה הנה הוא נבחר במדרגות כללים ופרטים לאין קץ. והם ג"כ רק כללי ופרטי שמות דעסמ"ב, אלא שהעסמ"ב אשר שם הם במדרגה יותר נעלה ומרומם הרבה משום גודל קרבותו לאור א"ס, והם מיוחדים באחד, ולכן הם נעלם מלמטה מאד הגם שישנם שם עכ"פ.

והנה ע"פ זה הנה נסדר עתה את הס"ג הכללי דא"ק אשר הוא שורש הכל, וממנו הנה יש לנו רשות לדבר בו. הנה נסדר אותו בד' שמות עסמ"ב ונבאר על כל שם ושם את פעולתו ושימוש, וכן נבאר ע"פ זה איך שהוא שורש הכל אשר ממנו יוצאים כולם, היינו כל העקודים כולו הכולל את האורות דאח"פ. וכל א' הרי הוא מיוסד ג"כ על ד' שמות עסמ"ב, כי השמות הם המציאות דכ"א כנז'. והרי הוה אורות האזניים בכלל מיוסד על ד' שמות עסמ"ב, וכן אורות החוטם בכלל, וכן אורות הפה בכלל. ויתבאר על כל שם ושם הכללי דכל א' את פעולתו ושימוש וסדר יציאתו והמשכתו משורשו אשר בהס"ג הכללי. והנה מהעקודים הרי יוצא ונעשה בא"ק ג"כ בחי' או"א שבו, ע"ד או"א דאצילות שהם

⁸ שהרי הוא אוירא דלא אתפס (עי' ז"ח ע ע"א). ועי' לעיל ח"א מג ע"א, ז"ל, מאורא עיקר היחוד דא"ס ית' בכל הנאצלים כולם כי הוא הנביעו עצמו דאור א"ס, ע"כ.

⁹ עי' אד"ז רפח ע"א.

יוצאים מהי"ג תיקוני דיקנא וכמו שבארנו בספר הדע"ה ח"א דרוש א' סי' ד¹⁰. ומאותן האו"א שבא"ק הנה יצאו כל אורות הנקודות והתיקון כמו שבארנו בספר הדע"ה שם דרוש ב' ג'. והנה אותן או"א הנה הם כלולים כל א' ג"כ מד' שמות עסמ"ב, ויתבאר לפנינו שימוש ופעולתו דכל א', וכן סדר יציאתו דכל א' ממקורו אשר בהס"ג הכללי. (ב ע"ב) ועד"ו הנה יתבאר לפנינו בכל אורות הנקודות והתיקון אשר הן מצד האבא שבא"ק ואשר הן מצד האימא שבא"ק, העסמ"ב דכל א' שימוש וגילויים וסדר יציאתם והמשכתם מהאו"א, וכן ממקורם אשר בהס"ג הכללי עד מציאותם העיקרי אשר באצילות. ובזה יתבאר לנו איך שא"ק הנה הוא נאחז ומיוחד בכל העולמות כולם כמ"ש הרב בענו"י (ענ"ד), כי במציאותו נמצאו הם, ובמציאותם נתגלה הוא, והוא והם כולו חד. והגם שתיקן הדברים הללו כבר כתבנו אותם בספר הדע"ה ח"א דרוש ד', אך שם הנה לא הזכרנו מאומה מענין התפשטות הא' והב' אשר להנקודות והאצילות כי הוא אינו מענין הספר שם, וכאן הארכנו בזה הרבה, וגם באורות העקודים הנה קצרנו שם מאד וכאן ניתוסף בהם כמה דברים עמוקים עד שנעשה כל הדרוש כמעט לפני חידושים. אמנם עכ"ו הנה ישנם שם כמה דברים ג"כ אשר לא כתבנו כאן כדי למעט הכפל בכל האפשרי, והמעין בזה ובזה ימצא חידושים ונצורות אשר יאירו עיניו בהם בעה"ש.

והנה סדרנו כל הדרוש שלפנינו ע"פ אותו הסדר והסימנים אשר כתבנו שם זולת סי' ט"ו, אשר שם הנה לא כתבנו אותו כאן כלל מפני הכפל, אך הסי' י"ד אשר שם הנה חלקנו אותו כאן לשנים לסי' י"ד וט"ו, והארכנו בזה להצורך לענין הספר שלפנינו, כי הדרוש הזה הוא יסוד כל הספר, ובו יתבאר על כל התפשטויות הא' והב' וכן שורש הפנימי דכל א' אשר הן להעקודים והן אשר לאורות הנקודות והתיקון, את מציאותם דכל א' היכן שהם נמצאים, ותלייתם דכל א' במקורן ושורשן ובשורש שורשן, וכן יציאתם והמשכתם הנה את כולם בשם יקרא, ומציין את מקומם בכל א' דהעסמ"ב בפרטות. ובכ"ז יאירו עיניך בכל דברי הספר, כי הדרוש הזה הוא יסוד הספר כולו וכן הוא כלל הספר כולו.

והנה התחלנו לדבר מהרישא תליתאה דהא"ק, שהוא המ"ס שבו, כי המ"ס הוא הס"ג הכללי כמ"ש בתיקונים (קמא ע"ב) מוחא סתימא אתקרי אין סוף¹¹ דאתפליג לתלת מוחין דאינון י' י' י', דאתרמיזו בהאי שמא יו"ד ה"י וא"ו ה"י¹². והנה הוא הס"ג הכללי דהא"ק אשר יש לנו רשות לדבר בו, והנה הוא מוחא חדא דכליל תלת (ע' אד"ר קמ ע"א¹³) שהוא חב"ד רזא דמתקלא. והוא מ"ש התיקונים הנו' דאתפליג לתלת מוחין, ור"ל שהוא כולל תלת מוחין, ואלין תלת הם מתפרשין לד' וכמו שאמרו באד"ז (רפח ע"ב) בגין דהאי חכמתא סתימאה דביה מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע, והן ג' הוי"ת, ע' הגר"א

¹⁰ ז"ל שם (אות ו), האו"א הנה הם יוצאים רק מהמ"ה וב"ן דהמ"ס, וע"י האח"פ שבא"ק, וכן ע"י הי"ג ת"ד שבא"א. כי האורות דאח"פ שבא"ק, והי"ג ת"ד שבא"א הם האמצעים בין המ"ס דכל א' להא"א שבכל א'. ונמשכים ומתהווים האו"א שבכל א' מהמ"ה וב"ן דהמ"ס ע"י האמצעים דהאח"פ והי"ג ת"ד, עכ"ל.

למימרא, שיש כאן ב' בחי': (א) התהוות או"א על ידי מקור האורות של אח"פ או ת"ד, (ב) תיקון או"א על ידי הארה מאח"פ או ת"ד.

ועי' בבהגר"א על ספד"צ ג ע"ג ד"ה תיקון של, שם הגר"א מזכיר את תיקון חב"ד דאצילות, וכותב על זה רבינו בגליונותיו ז"ל, היינו או"א ומזלין, ע"כ. דהיינו שהת"ד הם המכריעים בין ב' הצדדים של או"א, והמה גופא שורש תיקונם.

¹¹ עי' מלואים אותיות (א) ו(יא), וכן בהגר"א בסד"צ א ע"ב ד"ה דצניעותא, ודברינו שם.

¹² תרגום: המוח הסתום נקרא אין סוף נחלק לג' מוחות שהם י' י' י', שנרמז בשם זה יו"ד ה"י וא"ו ה"י.

¹³ וז"ל: וחד מוחא שקיט על בורייה דכליל כל תלת מוחי.

תרגום: ומוח אחד השוקט על מכונו וכולל את כל הג' מוחין

בספד"צ בתחילתו (א ע"ד¹⁴), ולכן הנה התחלנו ממנו לבאר בו ד' שמות עסמ"ב. והם עסמ"ב הכלליים שבו, שהם שורש השרשים לכל העולמות כולם, ובארנו את כל שם ושם שבו על מה שהוא מרמז, ר"ל על מה שהוא בבחי' שורש השרשים אליו. אמנם הנה זולת המ"ם, ר"ל מהמ"ם ולמטה, הנה לא בארנו עוד שום בחי' ד' שמות עסמ"ב בא"ק עצמו מאומה, אלא רק בהאורות היוצאים ממנו, וכגון בהעקודים והאו"א שבו, וכן כו' וכו'ל. אבל בא"ק עצמו, הנה לא בארנו בו שום ד' שמות עסמ"ב אלא רק בהמ"ם שבו וכו', כי הוא ע"ד שאמרו בא"ז (רפח ע"א) ודאי בהאי עתיקא לא אתגלייא אלא רישא בלחודי¹⁵, כי כל מה שלמטה מרישיה הנה הוא מתלבש בהאורות היוצא ממנו, ואינו מתגלה רק בהם ועל ידיהם, והנה הם כל המ"ו מיני עסמ"ב אשר יתבאר בהדרוש שלפנינו, שהם כולם רק בהאורות שיצא ממנו, כי הם כולם רק גילוייו, וכמו שאמרנו לעיל כי במציאותו נמצאו הם ובמציאותם נתגלה הוא.

והנה תמצא בהדרוש הזה ט"ו סימנים, והם ט"ו מערכות דהעסמ"ב, וכל סימן הוא בד' אותיות, אות על כל שם, והם ס' אותיות לדעת על כל מדרגה ומדרגה ועל כל שם ושם שבו באיזה אות שהוא נמצא, כי בזה הוא נקל לפני לציין כל אחד על חברו, ויתבררו עי"ז כל א' בלב המעיין בכל חלוקת מדרגתם. וגם בכל אות ואות שיתארכו הדברים בו הנה חלקתיו לסעיפים קטנים כדי ליתן רווח בין פרק לפרק. והנה נתחיל לדבר מהד' שמות עסמ"ב הכלליים שבהמ"ם דהא"ק, הרישא תליתאה שבו, כי הוא התחלת הס"ג הכללי אשר יש לנו רשות לדבר בו (פנת"א א). ונבאר את כל שם ושם שבו בפנ"ע, ובאות מיוחד לכל א' ועד"ז בכולם, וזה החלי בעזר צורי וגואלי למען שמו יתברך ויתעלה לעד אמן ואמן.

{ג ע"א}

כללי התפשטות והסתלקות כלל ח"י ענף י' סימן א' אות א' מערכת הע"ב

(א)

ע"ב

הנה המ"ם דא"ק הרישא תליתאה שבו, הנה הוא הוי"ה שלימה כלול מד' שמות עסמ"ב וכו'ל בהקדמת דברינו, ולזאת נבארם בס' זה אחת לאחת. ונבאר עתה את הע"ב שבו. ונאמר, כי הנה הע"ב שבהמ"ם דא"ק, אשר הוא מהאות י' דהשם הוי"ה הכללי שבו, והוא התחלתו הראשונה. כי ה' הוא החכמה¹⁶, ובו מרומו גם הכתר בקוצו של י', כנודע (ע"ה עגו"י ה). והע"ב שהוא התפשטות אורו וגילוי של ה', הנה הוא בחי' או"א עלאין שבהמ"ם, והוא כלול בהא"א שהוא הכתר שבו, המרומו בו בהוי"ה פשוטה דהע"ב וכן בקוצו של י' כנו'.

והענין הוא, כי הנה אותו הע"ב הנה הגם שהוא מהמ"ם רישא תליתאה, עכ"ז הנה הוא מיוחד עם הקד"א רישא תניינא¹⁷, הנקרא אין¹⁸ לגודל העלמו, ועי"ז הנה הוה אותו

¹⁴ ז"ל: התחלת התיקון בע"ק, אמר שם (דף רפח ע"ב) בגין דהאי חכמתא סתימאה דביה מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע, שהן ג' הוי"ת, וכל הוי"ה בעצמה ג"כ מתקלא.

¹⁵ תרגום: בזה העתיקא אינו מגולה כי אם ראשו בלבד.

¹⁶ עי' מלואים אות (א), וכן אות (יא).

¹⁷ עי' אד"ז רפח ע"א.

¹⁸ עי' א"ז רפח ע"ב: ע"ק אקרי אין דביה תלייא אין, עכ"ל. דהיינו שבו תלוי הרדל"א, דהיינו שבו מתלבש הרדל"א (ועי' ב"ע טז ע"ב). ועי' בהגר"א על ספד"צ ד ע"ב ד"ה ומחסד. אמנם לכאורה יש להקשות מ"ט מייחס כאן את הכינוי "אין" לרישא תנינא ולא לרישא קדמאה. והנראה ליישב שהוא מכיוון שעיקר התגלות הרדל"א הוא באוירא. ועי' מש"כ במאיר הספרא בביאור דברי הגר"א על ספד"צ א ע"ב בענין רעוא דרעוין. ועי' בהגר"א על תז"ח יח ע"ד ז"ל, רדל"א נק' אין, לפי שהוא אין מושג כלל וכלל.

הע"ב ג"כ מכלל הע"ב הכללי דקרקפתא אשר לא ניתן רשות להבחין בו שום הבחנות מחולקות כלל. והרי נמצא כי אותו הע"ב אשר אמרנו שהוא הכתר והחכמה דהמ"ס, והוא בחי' או"א עלאין דהמ"ס הכלול בהכתר שבו, הנה הוא נשאר נעלם ולא נתגלה הוא למטה כלל. והנה מקומו בהגלגלתא הנה הוא בהמות עצמו, בהתחלת וראשית המות, כי הוא ראשית המ"ס כנו'. והנה הוא שורש השרשים לכת הראייה, כי הראייה הוא מחכמה כנודע, וכמ"ש הרב באח"פ (פרק א). אמנם הוא כי כאן בהמ"ס ובהע"ב דהמ"ס, הנה הוא רק שורש השרשים אשר לזה, שהוא כח הפנימי הנעלם העומד בהמ"ס עצמו בפנימיותו אשר עדיין לא נתפשט כלל, והוא למעלה מגבול העינים הרבה, ולא נתגלה למטה הוא עצמו להתפשט ולצאת בראיית העינים אלא רק אחר שנתלבש בהשם ס"ג דאות ב' שיתבאר בסמוך, ואחר שמתגלה הוא ג"כ בהע"ב שבו, שהוא הע"ב דאות ה' וכמו שיתבאר לקמן סי' ב'. והנה במה שאמרנו שאותו הע"ב דהמ"ס הנה הוא החכמה שבו, והוא בחי' או"א עלאין שבו, הנה הוא בזה שורש ג"כ להמציאות דהאבא הכללי שבא"ק העומד בו מהגרון שבו עד החזה שבו כנודע בדברינו. ובפרט כי הרי אמרנו שאותו הע"ב הנה הוא מיוחד בהקד"א הרישא תניינא, ונודע הוא מהגר"א בספד"צ (פ"א ד' ע"ג ד"ה ואבא מקבל) שהרישא תניינא שבא"א דאצילות הנה הוא השורש להאבא דאצילות. והנה כן הוא בעניינינו, כי אותו הע"ב ע"י שהוא מיוחד בהקד"א רישא תניינא שבא"ק, הנה הוא השורש להאבא שבא"ק. אמנם הוא, כי הוא אינו שורש להאבא בהדיא ובמכוון אלא רק ע"י הס"ג דאות ב', שהוא שורש העקודים וכמו שיתבאר לקמן אות ב', וע"י המ"ה דאות ג' שהוא שורש החג"ת שבו, וכמו שיתבאר לקמן אות ג'. והוא ג"כ ע"ד האבא דאצילות שיציאתו הנה הוא מהי"ג ת"ד מהמזל עליון ומהחג"ת דא"א וכמו שיתבאר בזה עוד לקמן. והרי עכ"פ הוא, כי אותו הע"ב הנה פעולתו ושימושו הוא כי הוא שורש השרשים וכח הפנימי לאור הראייה דעינים, וכן הוא ג"כ שורש השרשים למציאות האבא שבא"ק.

אמנם הוא כי הנה עיקר שימושו הנה הוא באמת לענין אחד עוד יותר נעלה הכלול ג"כ מב', והיינו כי ע"י שאמרנו שהוא כלול ומיוחד עם הקד"א רישא תניינא, אשר שם הוא סוד אור הגנוז¹⁹, שהוא אור האוירא הנגזז בקד"א, והע"ב דעניינינו הרי הוא כלול ומיוחד בו. הנה עי"ז הנה נעשה אותו הע"ב להנביעו דאור א"ס, ומתפשט על ידו אור א"ס להתייחד בכל מה שהאציל ממנו ולמטה להיות הוא עצמו ית"ש לעולם המקום והנושא לכל העולמות כולם, והוא לבדו תמיד המהוה הכל והמנהיג את הכל, כי הוא הנשמה לנשמה לכולם אשר בלעדו אין דבר לעולם, כי הוא יסוד כל נמצא ושורש פנימי לפנימי לכל נברא, וכמו שהארכנו בזה לעיל כלל ב'. וכ"ז הוא ע"י אותו הע"ב דעניינינו, כי על ידו הנה הוא מתפשט ומתייחד בכולם. והרי נמצא כי אותו הע"ב הנה הוא באמת שורש השרשים של הכל, והוא שורש כללי אשר על ידו הנה נתגלה א"ס ית"ש בכל גילוייו כולם, שהוא בכל המציאות כולו ובכל המעשים כולם. אמנם (ג' ע"ב) הוא, כי הנה היחוד דאור א"ס ית"ש אשר בכל הנאצלים כולם ע"י אותו הע"ב דעניינינו, הנה לפעמים מתגלה בו ולפעמים מתעלם בו. והוא תלוי באופן יחודו בהקד"א אשר אמרנו, כי כאשר שמתייחדים שניהם בכל עצמותם ופנימיותם, הנה אז הנה מתגלה על ידו ומתראה היחוד דאור א"ס בכולם, ומתנהג עי"ז המציאות כולו למעלה מן הטבע ולמעלה מן המדה²⁰. אבל כאשר שיחודם זה בזה הוא אינו בכל עצמותם כהראוי, והוא רק בבחי' יחוד החיצוניות לבד, הנה אז מתעלם הגילוי דאור א"ס גם באותו הע"ב אשר הוא שורש הכל, ומתנהג אז המציאות כולו רק ע"פ הטבע והמדה הראוי לכל א'. אמנם כי בבחי' חיצוניות הנה הם מתייחדים

¹⁹ עי' לקמן כט ע"ד וכן ח"א ריש יז ע"ב שזה נגזז בקד"א, ועי' דברי הזהר מלואים אות (ב).

²⁰ דהיינו שאינו מתנהג עמו לפי מעשיו וכפי המגיע לו ע"פ הדין אלא לפנים משורת הדין ובבחי' וחנותי את אשר אחון.

תמיד עכ"פ, ומקבלים אור א"ס בצמצום ובהעלם לעולם עכ"פ, כי בלתי זה אי אפשר להעולמות כולם להתקיים כלל אפי' כרגע, כי רק הוא ית"ש יסוד הכל לעולם כנו'.

וענין הב' בחי' דיהודם והגילוי דאור א"ס אשר ע"פ זה, הנה הוא ע"פ שני סיבות. כי לפעמים הנה הוא ע"י מעשה וזכות התחתונים²¹, ונמשך אז חלוקי השינויים בסיבתם אשר מלמטה למעלה, ותלוי אז אופן הגילוי דאור א"ס לפי ערך יחודם דהע"ב עם הקד"א. אך לפעמים הנה הוא ע"פ כבשי דרחמנא²², שהוא ע"פ הנהגתו הנעלמה ית"ש המשיגה ומנהיג את הכל תמיד לכוונת תכלית תיקון האחרון, ונעלם תהלוכות הנהגה הזו מכל בריה, והוא נמשך ובא מעילא לתתא. ואז הנה תלוי אופן יחודם דהע"ב עם הקד"א ע"פ הגילוי דאור א"ס ית"ש שבהם והבן כ"ז. והנה מבחי' היחוד דאור א"ס ית"ש אשר אמרנו, שהוא ע"י הע"ב דענינינו, הנה מזה נמשך ויצא ג"כ כל אור התיקון דהמ"ה אשר על ידו נתקנו כל מעשה בראשית, והוא אור הדעת עלאה רזא דמתקלא²³, שהוא מאור הגנוז והוא מרזא דאור א"ס וכנ"ל ענ"ח אות ג' ד'. הנה כ"ז יצא ונעשה ג"כ רק ע"י היחוד דאור א"ס ית"ש אשר מתייחד בהע"ב דאות א' דענינינו. והרי רק עי"ז הנה נעשה ג"כ כל התקון דמעשה בראשית, וכן עי"ז הנה נמשך סוד כל המאורות כולם אשר מלעילא לעילא, סוד הי"ג חוורתא²⁴ והש"ע נהורין²⁵ דהפנים הנמשך מהם, וסוד הי"ג נימין²⁶ והתר"ך עמודי אור²⁷ הנעשה מזה, אשר הוא סוד ברית אבות²⁸ וישראל וסוד כל התורה כולו, וכן סוד הי"ג ת"ד הי"ג מדות הרחמים שנקראים כל טובי²⁹, שבהן מתנהג העולם, וכן גם כל

²¹ עי' מש"כ בבהגר"א על ספד"צ ח ע"ב ד"ה דעד, שאין אזני א"א מתגלים, שכן אין מעשי האדם משפיעים עד לשם. ועי' מש"כ רבינו בספר הדע"ה ח"ב קלז ע"ד, שאעפ"כ אין התפילות מגיעים לשם, אבל יחודים וכוונות אכן מגיעים לשם.

²² עי' ברכות י ע"א: בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו כה אמר ה' (צבאות) צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה וגו' מאי כי מת אתה ולא תחיה מת אתה בעולם הזה ולא תחיה לעולם הבא אמר ליה מאי כולי האי אמר ליה משום דלא עסקת בפריה ורביה אמר ליה משום דחזאי לי ברוח הקדש דנפקי מינאי בנין דלא מעלו אמר ליה בהדי כבשי דרחמנא למה לך מאי דמפקדת איבעי לך למעבד ומה דניחא קמיה קודשא בריך הוא לעבד אמר ליה. ועי' מלואים אות (ג).

²³ עי' בהגר"א בריש ספד"צ, שהוא כללות ענין התיקון.

²⁴ ע"ח שער א"א פרק ה.

²⁵ עי' ע"ח שער אח"ף ה' ושער א"א יג.

²⁶ עי' אד"ר קכט ע"א, וע"ח שער א"א פרק ה.

²⁷ עי' שעה"פ חבקוק וע"ח שער ז"א פרק א', שמביאים כי מקורו הוא מספר הבהיר. והנה לא מצאתיו שם, אמנם מצאתיו במסכת אצילות וכן בתפילת ר' נחוניא בן הקנה. ועי' עוד בבהגר"א על ספר יצירה יד ע"א, ועי' פת"ש נתיב א"א פתח יג.

²⁸ עי' ספר הקדו"ש בליקוטים שם ליקוט א', ועי' תיקו"ז קה ע"ב.

²⁹ שמות לג יט. והנה מצאתי בחינה זו נזכרת רק בבהגר"א על ספד"צ ג ע"ד.

ועי' זהר ח"א קכט ע"א: ויהו"ה ברוך את אברהם בכל דמתמן נפקין כל ברכאן וכל טיבו, ע"כ. ועי' ביאורו בספה"ק מקדש מלך, ד"ה כל טיבו, ז"ל, הוא ג"כ מסוד החסד ברכה וטוב כנודע, והם ב' בחי' מהיסוד על ידי החסד, הא' ברכה והיא למלכות והיינו וברכות לראש צדיק להשפיע למלכות שהיא בריכה לברכה הנשפעת מהחסד על ידי היסוד הנק' ברוך, והוא מקור לברכה והטוב מעצם היסוד הנק' טוב על ידי החסד, ומשם המלכות נקרא טובה, ולעולם טיבו וברכאן מכל הספירות על ידי חסד ומוצאם ע"י היסוד (אור יקר). הם הגבורות שהם יין המשמח, א"נ הוא מוח הדעת (מ"מ), עכ"ל.

ועוד עי' בספר הליקוטים (כי תשא פרק לד): אני אעביר כל טובי על פניך, ר"ל הארת טובי, שהוא שם יהו"ה והכולל, כמנין טובי. והוא סוד כ"ז אותיות, זה אעביר על פניך, אבל הפנים בעצמם לא תוכל לראות, הם פני החכמה סתומה. וראית את אחורי ופני לא יראו, אחר החכמה היא הבינה, ומשם תשיג כל טובי, שהם כ"ז אותיות החכמה שמתגלים שם, אבל בחכמה עצמה לא תוכל לראות. ובינה זאת היא בינת א"א, אבל החכמה סתומה שהם פני הבינה, (נ"ל החכמה) לא תוכל להשיג. אבל מה אעשה בשבילך, ארד מעוטף במקום שאתה שם, במקום שיש לך אחיזה שם אשב עמך מעוטף, שנאמר וירד ה' בענן, ר"ל מעוטף בענן, ויתצב עמו שם, במקום שהיה אחיזה למשה, שהוא בבינה, ויקרא בשם יהו"ה.

התיקונים והיעודים דלעתיד דסוד לויתן נחש בריח ונחש עקלתון³⁰. הנה כ"ז הוא הכל רק מהיחוד דאור א"ס ית"ש אשר בהע"ב דאות א' דענינינו, שהוא הע"ב דהמ"ס. והרי הוה אותו הע"ב שורש כל הגילויים דאור א"ס ית"ש, אשר בו משתמש א"ס ית"ש בכל גילוייו כולם אשר מן העולם ועד העולם.

אמנם הנה מאחר שנגזר אור הראשון, הרי נתעלם כל אלו אורות הנפלאים, וכל שימושם עתה הוא בהעלם מאד ע' זוה"ק תרומה (קמט רע"א³¹ קסו ע"ב³²), אך עכ"ז הנה נמשך כל הנהגה כולה עתה ג"כ רק ע"י אותו הע"ב דאות א' דענינינו מאור א"ס שעומד בו בהעלם לעולם עכ"פ. כי בהעלם הנה הוא לעולם שורש הכל גם עתה תמיד, וזכר כל המעשים לפניו הוא בא (תפילת ר"ה), כי כל עליית מ"ן העולה מפנימיות כל הנשמות, הוא מגיע עד שם, וכן שם היה עליית המ"ן דהנקודות כולם בהסתלקות הא', והוא אשר הוציא אותם דרך העינים, ושם הוא סוד המחשבה הנעלמה על כל מה שנעשה תחת השמש, ובסוד (מנחות כט ע"ב) כך עלתה במחשבה לפני, וכמו שכתבנו כ"ז בספר הדע"ה.

כללו של דבר, כי אותו הע"ב דאות א' דענינינו שהוא הע"ב דהמ"ס, ע"י אור א"ס ית"ש המיוחד בו, הנה הוא יסוד הכל לכל מה שהיה והיה ויהיה, ועליו אמרו בספד"צ (פ"א ד ע"ב) ביה סליקו וביה סלקן דלא הוה והוה ויהוויין³³, אמנם הוא עצמו הנה הוא נעלם עתה מאד, ואור עצמותו גופה הנה הוא לא נתגלה עדיין מעולם לא בהתפשטות הא' ולא בהתפשטות הב', כי גם הגילוי דכל אור התיקון הנה הוא ג"כ רק מאור המ"ה דאות ג' כמו {ג ע"ג} שיתבאר לפנינו בעה"י, אבל הע"ב דאות א' הנה הוא לא נתגלה מעולם למטה כלל, הגם שהכל הוא ממנו והוא יסוד הכל, אבל הוא עצמו אין גילוי לאורו מאומה וכנ"ל ודי בזה. ומעתה נלך לביאור הס"ג, שהוא הס"ג דהמ"ס שבא"ק, למען שמו יתברך ויתעלה לעד אמן ואמן.

(ב)

ס"ג

הוא הס"ג דהמ"ס שבא"ק, שהוא מהה' ראשונה דהשם הוי"ה הכללי, שבו התפשטות אורו וגילוייו של הה' ראשונה הנתגלה לעשר, והוא העשר אותיות דהשם ס"ג שבו, והנה הוא הבינה דהמ"ס שבא"ק, בחי' האימא הכללית שבהמ"ס עצמו, כי כל א' הוא כלול מכל בחי' הפרצופים כולם כנודע, והוא בחי' ישסו"ת שבו³⁴, העומד בו מהחזה שבו עד הטבור שבו, ר"ל מהחזה עד הטבור שבהמ"ס עצמו, כי כל א' הוא כלול מכל הבחי' כנ"ל.

אמנם הוא, כי הנה אותו הס"ג הנה הוא באמת עיקר המציאות והגילוי דכל המ"ס כולו, שהוא הרישא תליתאה שבא"ק, כי הע"ב דאות א' הנ"ל הרי אמרנו כי הוא כלול ומיוחד עם הקד"א, רישא תניינא הנקרא אין, והוא ג"כ עדיין מכלל הע"ב הכללי דקרקפתא, אך הס"ג הנה הוא עיקרו, והוא עיקר המ"ס רישא תליתאה, [כי מהחג"ת ולמטה, ר"ל מהחג"ת דא"ק ולמטה בהעולמות דא"ס³⁵, וכן באצילות מחג"ת דא"א ולמטה,

³⁰ עי' ספד"צ (פרק א יא ע"ב) גלופי דגלופין כחזיו דחויא.

³¹ עי' מלואים אות (ד).

³² עי' מלואים אות (ה).

³³ תרגום: בו עלו ובו עולים שלא היו והיו ויהיו.

³⁴ פי' ששם עולים כל מ"ן. ועיי"ש בבהגר"א הו"ד במילואים אות (ו).

³⁵ עי' אנ"כ ט שאימא היא כללות ישסו"ת.

³⁵ עי' דברי רבינו בביאורים ח"א מד ע"ב, שמביא מקור להיות הלשון "עולמות דא"ס" כינוי לעולמות שלמעלה מאצילות [ולא מא"ק]. וכן עי' מש"כ רבינו בספר הדע"ה ח"א דרוש ה ענף ה אות כ]. ומקורו בע"ח שער סדר אצילות בקיצור רפ"א, וכן בביאור הגר"א על ספד"צ טו ע"ד ד"ה

הנה שם הוה עיקר כל פרצוף, רק החג"ת שבו שהוא המ"ה שבו, וכן שם הוא רק שליטת המ"ה, אבל למעלה מהחג"ת הנה שם הוא עיקר כל פרצוף הבינה שבו שהוא הס"ג שבו, וכן שם הנה הוא שליטת הס"ג³⁶. וכן הוא בעניניו, כי עיקר המ"ס רישא תליתאה הנה הוא הס"ג שבו והוא הא"א שבו, כי משם הוא שירותא, והוא הוא הס"ג הכללי הגילוי הראשון אשר משם ולמטה יש רשות לדבר ולהתבונן בו³⁷, והוא מבחי' הא"א שבו ולמטה.

והנה המקום של אותו הס"ג הנה הוא מתחיל למעלה מן האזניים ונמשך גם מן האזניים ולמטה, ור"ל כי התחלתו הנה הוא מהאזניים ולפנים לצד הפנים ומעט למעלה מכנגד האזניים, והוא שורשו ר"ל שהוא שורש דכת השמיעה שבהאזניים, ולכן הוא מקומו מעט למעלה ולפנים, והוא מה שאמר הרב (מנח"א א) שהס"ג הכללי הוא מן האזניים ולמטה, ור"ל שהוא שורש דכת השמיעה שבהאזניים, אבל הוא עצמו הנה הוא באמת לפנים מן האזניים ולמעלה מכנגד האזניים, אלא שממנו נמשך כח השמיעה והוא שורשו. אמנם הוא בעצמו הנה הוא רק קלא דלא אשתמע, והוא קלא פנימאה דלא פסיק לעלמין, קול גדול ולא יסף (דברים ה יט), והוא מסוף העולם ועד סופו, שהוא קול ההולך בפנימיות כל הגוף ובאטימו דאודנין שמעין ליה³⁸, והוא קול הברה הנשמע בסתימת האזניים, ע' זוה"ק בראשית (נ ע"ב)³⁹ ויגש (רי ע"א)⁴⁰ ובתז"ח (דף נ' ונ"א ובהגר"א שם)⁴¹.

וכן. ונלענ"ד שמצאתי מקור נוסף לדבר זה, והוא בזהר פקודי רכו ע"א: כל אינון נהורין מרזא דמחשבה עלאה ולעילא [תוקן על פי יהל אור ח"א כד ע"ב] כלהו אקרון אין סוף, ע"כ. עי' מש"כ רבינו דע"ה ח"א נב ע"ג, שרק מעולם האצילות ולמעלה הוא אלקות, אמנם רק את בחינת עולם האצילות אפשר לכנות בשם ולא למעלה ממנו. טעם הדבר, שכל העולמות שלמעלה מאצילות אינם נקראים אלקות אלא עולמות דא"ס (דע"ה ח"א מז ע"א). ועי' דע"ה ח"א נד ע"א, שאין שום דבר מראשית עולם הבריאה ולמטה שיהא אלהות גמור באופן שאפשר יהיה לעבוד אותו ולידבק בו ח"ו. וכל ענין האלקות הוא בעניין אשר אליו הוא עניין כל העבודה והדביקות האמיתי בו, אבל אפשר לעבוד את הגילוי שבאצילות.

³⁶ בענין שליטת הס"ג עי' ח"א כלל ד ענף ג וכלל טו ענף ז, ועי' עוד לקמן קז ע"ב.

³⁷ עי' טנת"א א'.

³⁸ ע"ח אח"ף א.

³⁹ עי' מלואים אות (ז).

⁴⁰ עי' מלואים אות (ח).

⁴¹ ז"ל נ ע"ד: גליף גליפין ובטש ונפק ב' חד דלתתא דסחרא סחור ופרחא באוירא בטש במגדלא ואסתחר היכלא מגו אוירא דפחא בה שוין ציורין אמנין בכל מאני כסף ודהב ונחשא אזלא ואתטמרא ולא אשתמע קליה לבר לגו במעוי שמיע קל דלא אתידע וההוא קלא נפיק מסיפי דעלמא עד סיפי דעלמא סלקא ונחתא אזלא וקיימא.

תרגום: חוקק חקיקות ומכה ויוצא ב' אחד שלמטה שסובב סביב ופורה באויר מכה במגדל ומסתובב ההיכל מתוך האויר הפורה בו שמים ציורים האמנים בכל כלי הכסף וזהב ונחשת הולך ונסתר ולא נשמע קולו החוצה מבפנים במעוי נשמע קול שלא נודע ואותו הקול יוצא מסוף העולם ועוד סוף העולם עולה ויורד הולך ועומד.

בהגר"א: אזלא ואתטמרא - שהיא מתלבשת אח"כ בז"א כידוע: ולא אשתמע קליה לבר - שהיא נקרא קול גדול והיא קול הפנימי וז"ש לגו במעוי שמיע קל דלא אתידע וכמש"ל (דף עט ע"א) ואלין אינון דאתכסיין בקלא פנימאה ובקלא דאשתמע ובמילולא שהן תלתא אוירין שאמר שם (עמוד ג) ששורשן בסוד חול כנ"ל והן ה' אלקינו ה' של ק"ש שהן עלמא עילאה ותתאה ועד"א כמ"ש וקלא דלא אשתמע הוא עלמא עילאה בינה והוא הולך בפנימיות האדם בכל הגוף כמ"ש שם וז"ש וההוא קלא נפיק מסיפי דעלמא עד סיפי דעלמא שהוא כל הגוף שכלול בו"ק עד"א שהוא מסוף העולם עד סופו שעולם חסד יבנה מקצה השמים ועד קצה השמים כידוע ולזה אמרו (יומא כ' ע"ב) שלשה קולות הולכין מסוף העולה ועד סופו והוא בבינה שכולל ג"ס כמש"ל (דף סז ע"ב) שהיא ג' אלפין כו' מ"ש והקול הפנימי הזה אינו נח אפי' רגע א' הולך תמיד כמ"ש לעיל כנ"ל (יט ע"ג) רוח דלא שכיך לעלמין כו' ובגינה נביע בחשאי כו' וז"ש כאן סלקא ונחתא אזלא וקיימא וכמ"ש שם (כא ע"ג) דאסחר וסלקא ונחתא רביעא על בנין כידוע.

עי' דברי רבינו יט ע"ב ועי' מלואים אות (ט).

והנה אותו הס"ג הנה הוא שורש השרשים להאורות דאח"פ, שהם כלל כל עולם העקודים, שהוא בא"ק כמו הי"ג ת"ד שבא"א דאצילות⁴², ולכן מתחיל העקודים מאורות האזניים שהם מהס"ג דהמ"ס הבינה שבו כנז, והוא ע"ד הי"ג ת"ד שהתחלתם הוא מהאזניים דא"א, וכמ"ש בספד"צ רפ"ב (יח ע"א) מאודנין נפקא, והוא מהבינה, ור"ל ג"כ על הבינה דהמ"ס דא"א כמ"ש הרב בשער א"א (פ' י'), כי הי"ג ת"ד מתחיל מן הבינה דחכמה. אמנם אין אורות האח"פ יוצאים מאותו הס"ג דענינינו ממנו עצמו אלא רק אחר התפשטות אורו בכל הד' שמות עסמ"ב אשר לקמן סי' ב' ומשם בכל הסימני גר"ה וכמו שיתבאר שם ושם בעזרת ה' ית"ש, אבל הוא עצמו הנה הוא רק בבחי' שורש {ג ע"ד} השרשים הנעלם אשר להם. והנה הוא ג"כ ע"ד הי"ג ת"ד דא"א שאמר הרב (שם פרק י), כי הכתר והחכמה דמ"ס לא נתגלו כלל, והוא בענינינו על אותו הס"ג דענינינו שהוא בבחי' כתר ועל הע"ב אשר לקמן סי' ב' אות ה' שהוא בבחי' חכמה בערכו, והם לא נתגלו עדיין באורות האח"פ כלל, וכמו שיתבאר עוד לקמן סי' ב'.

ודע עוד, כי מ"ש (שם פ"י) שהה' תיקונים אחרונים הם מהכתר דא"א, הכתר שאמר הנה הוא בענינינו הע"ב דאות א', אמנם הוא נעלם מאד במכל שכן מהס"ג דאות ב' דענינינו וכנז, וכל גילויי הרי הוא ג"כ רק מאחר הע"ב דאות ה' הנז' ועל ידו וכמו שיתבאר שם. וזהו גם בענינינו מ"ש הרב (שם פ"י) הנ"ל, כי בהכתר הנה לא נתגלו כל הג"ר שבו, כי נתמעט גילויי בהע"ב דאות ה' מכל הג"ר כולם שבו, וע' לקמן אות ה' סעיף ח' בזה ותבין. ועכ"פ, הרי נתבאר לנו כי הנה אותו הס"ג הנה הוא בהמ"ס עצמו, והוא שורש הפנימי העליון להאורות דהאח"פ. והיינו כי הנה אותו הס"ג הנה הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, והע"ב שבו הנה הוא מיוחד בהע"ב דאות א' אשר הוא שורש הנעלם לאור העינים כנ"ל אות א'. אך בהג' שמות סמ"ב שבאותו הס"ג, הנה שם הוא השורש הפנימי העליון לכל האורות דהאח"פ. והיינו כי בהס"ג שבו הוא השורש הפנימי העליון לאורות האזניים, ובהמ"ה שבו הנה הוא השורש הפנימי העליון לאורות החוטם, ובהב"ן שבו הנה הוא השורש הפנימי העליון לאורות הפה. אמנם הם רק בבחי' שורש נעלם ובכח לבד, כי עיקר שורשם הפנימי הנה הוא ג"כ רק בהסמ"ב המתפשטים ממנו וכמו שיתבאר לקמן בסי' ב', אך בבחי' שורש השרשים הנעלם לכל האורות דהאח"פ, הנה הוא בהסמ"ב אשר בהס"ג דענינינו עצמו.

והנה במה שאמרנו כי אותו הס"ג דענינינו הנה הוא הבינה דהמ"ס, והוא בחי' ישסו"ת שבו, והוא עיקר הגילוי דהמ"ס שבא"ק וכנ"ל. הנה הוא בזה שורש ג"כ להמציאות דהאימא הכללי שבא"ק, העומדת מהחזה דא"ק עד הטבור דהא"ק, והוא ע"ד שהוא באצילות שהמ"ס דא"א הנה הוא השורש להאימא הכללית העומדת בא"א מהחזה שבו עד הטבור שבו. כן הוא כ"ז ג"כ בענינינו, אמנם אין אותו הס"ג שורש להאימא שבו במכוון ובהדיא, אלא רק ע"י השם ב"ן דהמ"ס דאות ד', שהוא בחי' הגבורות והנוק' שבהמ"ס כמו שיתבאר לקמן אות ד'. והוא אשר מאיר בהמזל תחתון שבהעקודים המתיוחד בהת"ת דא"ק בהשליש האמצעי שבו אשר מהחזה עד הטבור, ומכחו והארתו באמצעית העקודים הנה יוצא ונעשה שם המציאות דהאימא שבא"ק אשר שרשה הוא מאותו הס"ג דאות ב' דענינינו. ועכ"פ הוא כי אותו הס"ג דענינינו שהוא הס"ג דהמ"ס בחי' האימא שבו עצמו, והוא עיקר הגילוי דהמ"ס שבא"ק הרישא תליתאה שבו, הנה היא שורש עליון ג"כ להאימא הכללי שבא"ק אשר יצאה אח"כ ע"י העקודים מהחזה דהא"ק עד הטבור שבו, ויצאה האימא שבא"ק משורש הס"ג דענינינו בפעולת השם ב"ן דאות ד' שיתבאר לקמן ובאמצעית העקודים.

⁴² עי' לקמן לח ע"א באבנ"מ.

והרי נתבאר לנו מכל הנ"ל ענין שימושו ופעולתו דהס"ג דענינינו, כי הוא שורש השרשים לכל האורות דהאח"פ, וכן להמציאות דהאימא הכללי שבא"ק. אמנם הוא רק שורש עליון, שורש נעלם לכ"ז, אבל הוא עצמו אין לו באמת שום גילוי כלל וכלל, כי הוא מופלא ומכוסה⁴³ טמיר וגניז⁴⁴, וכל שימושו ופעולתו אשר גם בהעלם הנה הוא רק ע"י הד' שמות עסמ"ב המתפשטים ממנו אשר לקמן בס"י ב', ורק שם הנה הוא התחלתו בהעלם כמו שיתבאר שם, וכל דברינו בו הנה הוא רק בבחי' שורש השרשים אשר ברזא דאור א"ס, וכמו שיתבאר עוד לפנינו בעה"י בכל הדרוש הזה.

אמנם הוא, הנה בהעלם נורא הנה היה לאותו הס"ג עוד שימוש גדול נפלא ונעלה גם לכל ההתהוות והמציאות דהנקודות כולם, וכמ"ש האריז"ל בדרושי נקודות (פרק ב) בענין הצמצום דא"ק, שעלו כל האורות דהנה"י שלו למעלה מהטבור ונשארו שם. אך כל מה שהיה שייך מהם להיות שרשים פנימים לכל המציאות דהד' {ד ע"א} עולמות אבי"ע, הנה הם עלו עוד למעלה לבחי' מ"ן לקבל שם תוספות אור וברכה כדי לצאת לפעולתם, ואמר שם כי הנה היה עלייתם למעלה למעלה, והוא בהשרשים פנימים דהאח"פ, והנה הוא בהס"ג דענינינו, ונזווגו עי"ז הע"ב והס"ג כמבואר שם ע"ש. ובארנו בדברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש ב' ג' וכן לעיל בכ"מ, כי הזווג דע"ב וס"ג שאמר כאן, הכוונה הוא על הע"ב והס"ג דהמ"ס, שהוא הע"ב דלעיל אות א' עם הס"ג דאות ב' דענינינו, שהם החו"ב דהמ"ס האו"א שבו, ויצא מזווגם האור חדש שממנו הוא כל המלכי יושר וכן המלכי עגולים, שהם האורות אשר יצאו דרך העינים, הנה הוא ג"כ מפעולת הע"ב וס"ג, כי כאשר עלו המ"ן בהס"ג, הנה העלה אותם הס"ג בהע"ב ע"י יחודם זב"ז כדי לקבל ממנו תוספות אור וברכה, ואז הוציא אותם הע"ב ממקומו גופה ולחוץ ובסוד טיפת קרי, והוא יציאתן דרך העינים וכנודע כ"ז בדברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש ב' ג' וכן לעיל ענ"ב ובכ"מ. והרי נעשה כל מציאות ויציאת הנקודות ג"כ רק ע"י הס"ג דענינינו וע"י הע"ב דאות א', והנקודות הרי הם השרשים פנימיים לכל המציאות כולו ולכל ההנהגה כולה אשר מן העולם ועד העולם כנודע בדברינו.

ולא עוד אלא כי גם השם מ"ה דהתיקון, אשר על ידו נתקנו כל הנקודות כולם, וכן הוא האור דהדעת עילאה אשר בו תלוי כל התיקונים דלעתיד, הנה הוא יצא ג"כ ע"י הס"ג דענינינו והע"ב דאות א', שהם כללות המ"ס רישא תליתאה ע"י יחודו בהאורא רישא תנינא וכנ"ל ענ"ח. והרי הוה הס"ג דענינינו עם הע"ב דאות א' השורש והשימוש לפעולת כל המעשים והתיקונים כולם, וכן שם הנה הוא סוד המחשבה הנעלמה לכל סתרי ההנהגה, שהם הכבשי דרחמנא⁴⁵ הנפעל ממנו ית"ש תמיד, אשר אין כל בריה יכול לעמוד עליה, והרי הוה הס"ג דענינינו ג"כ השורש והשימוש לכל מה שהיה והוה ויהיה, אלא כי בו עומד הכל ג"כ רק בהעלם גדול כנז'. והנה נמשך ויוצא פעולת כל המעשים מהעלם לגילוי ע"י כל המערכות דהעסמ"ב אשר בכל הסימנים דהדרוש שלפנינו, ונמשך מעסמ"ב

⁴³ עי' תיקו"ז יג ע"ב: לית עדן אלא כתר עליון דאיהו מופלא ומכוסה, ע"כ. ועי' שם קלז ע"ב: א' מן אבגית"ץ איהו כתר אמון מופלא ומכוסה, ע"כ. ועי' גר"א שם וז"ל (דף קלח ע"א), אמון מופלא ומכוסה הן בג' רישין דביה, מו"ס הוא האמון דביה נעשה כל, וכו' ומכוסה הוא אורא עלאה, ומופלא הוא רישא עילאה לכל רישין [דרדל"א] ואל"ף מורה על כולם, עכ"ל. ועי' לעיל הערה 18.

⁴⁴ עי' אד"ר קכח ע"ב: וכל קוצא וקוצא אית ביה ארבע מאה ועשר נימי דשערי כחושבן קדו"ש וכל נימא ונימא להיט בארבע מאה ועשר עלמין וכל עלמא ועלמא סתים וגניז.

תרגום: וכל קוץ וקוץ יש בו ת"י נימי שעירות כמספר קדו"ש וכל נימא ונימא לווהט בת"י עולמות, וכל עולם ועולם סתום וגנוז.

ביאור: "סתים וגניז", "סתים" ע"ש שנסתם תוך הקד"א, "וגניז" בסוד חסד דרדל"א שמתלבש באורא והוא סוד האור של היום הראשון, ה"ה האור הגנוז, אשר אינו יוצא ממנו כעת אלא נהירו דקיק (ב"ע לז ע"ב).

⁴⁵ עי' לעיל הערה 22.

לעסמ"ב עד גילויים האחרון. אך שורש כולם הנה הוא בהס"ג דענינינו, ועוד ביותר העלם בהע"ב דאות א', כי הם שניהם הם בבחי' הכח"ב הא"א והאו"א שבהמ"ס דא"ק וכנ"ל, ושם הוא הנביעו דאור א"ס לכל המציאות כולו לכל התהוותם ולקיומם ולהנהגתם אשר מן העולם ועד העולם, אלא שכל המ"ס כולו עצמו הנה הוא בהעלם גדול נורא מאד, והוא מופלא ומכוסה טמיר וגניז. והרי נתבאר לנו תהלה לאל ית"ש על הע"ב והס"ג דהמ"ס שבא"ק עניינם ושימושם, ומעתה נבאר עד"ז ג"כ על המ"ה שבו בע"ה יתברך ויתעלה שמו.

(ג)

מ"ה

הוא המ"ה דהמ"ס שבא"ק שהוא מהו' דהשם הוי"ה הכללי, שבו התפשטות אורו וגילוייו של הו' הנתגלה לעשר, והם העשר אותיות דהשם מ"ה שבו, והנה הוא הז"א דהמ"ס שבא"ק הכלול מדו"ן שהוא ישראל ולא, נכי היא מחציו ולמעלה והיא כלולה עמו, והם הדו"ן שבו"א, ע' שבירת הכלים (סוף פרק ז) ואו"א (סוף פרק ח). ומקומו בהגלגלתא דא"ק, הנה הוא לפני מן החוטם כנגדו ולמעלה עד כנגד מתחת האזניים ולפנים, והגם שאותו המ"ה הנה היא באמת בהמ"ס עצמו, אשר מקומו כולו הנה הוא למעלה מכנגד האזניים וכנ"ל אות ב', אמנם הארתו הרי הוא מתפשט עד הגרון⁴⁶ כמ"ש במ"ן ומ"ד (דרוש י"ד), ועל זה אנו אומרים כי אור המ"ה שבו הנה הוא מתפשט מכנגד תחת האזניים ולמטה עד כנגד גבול החוטם ולמעלה.

והנה שימושו ופעולתו הוא, כי הנה הוא הוציא והמציא את המציאות דא"ק אשר מהגרון ולמטה עד החזה שבו, וכן הוא שורש ג"כ להאבא הכללי שבא"ק הכולל או"א עליון אשר מקומו {ד ע"ב} הוא ג"כ מהגרון עד החזה שבו, והנה הוא כלול בהמזל עליון דהעקודים שהוא מהס"ג דלעיל אות ב', ונמשך משורשו הפנימי העליון דהע"ב דלעיל דאות א' וכנ"ל אות א' ב'. והנה יוצא ונעשה מציאות האבא הכללי שבא"ק משורשו הפנימי העליון אשר בהע"ב דאות א', ומהמזל עליון שבהעקודים שהוא מהס"ג דאות ב', רק בכח ופעולת האור דאותו המ"ה דהמ"ס שבענינינו. והרי הוה אותו המ"ה השורש העיקרי להאבא הכללי שבא"ק, וכן כל שפעת אבא הכללי שבא"ק, הנה הוא לעולם ג"כ רק ממנו ועל ידו. ור"ל כי הרי נודע בדברינו, שכל אורות הנקודות והתיקון הנה הם יצאו ונעשו מהאו"א שבא"ק, וכן הם מושפעים מהם תמיד, ותלוי כל האצילות לעולם על האו"א שבא"ק ע"פ קבלתם מהעקודים מבחי' הב' מזלין דעקודים שהם הנביעו דהמ"ס שבא"ק, והוא ע"ד הזו"ן דאצילות המושפעים תמיד מהאו"א דהאצילות ע"פ קבלתם מהב' מזלין דהי"ג ת"ד, שהם הנביעו דאור המ"ס שבא"ק ע' לעיל כלל ח' ענ"ב אות א'.

וכן הוא עד"ז ג"כ בכלל כל האצילות, שהוא תלוי על האו"א שבא"ק ע"פ קבלתם מהעקודים הנמשך שם מהנביעו דאור המ"ס שבא"ק. והנה נעשה כל חלקי האצילות אשר מצד האבא שבא"ק, הן כל אורות הנקודות דמצד אבא והן כל אורות התיקון דמצד אבא, אשר כולם הם משפעת אור המ"ס שבא"ק כנו', הנה הם נעשים בפעולות אותו המ"ה דהמ"ס דענינינו. כי הע"ב והס"ג דהמ"ס אשר לעיל אות א' ב' שהם בחי' א"א ואו"א שבו שהם הג"ר שבו, הנה הם נעלמים. אך המ"ה שבו שהוא הז"א שבו והוא המ"ה דענינינו, הנה הוא נתפשט בשפעו דרך המזל עליון דהעקודים לכל מה שנוגע להאבא שבא"ק, הן למציאותו עצמו והן לאורות הנקודות והתיקון, אשר ממנו שהוא כל חלקי האצילות אשר מצד האבא, הנה הם כולם נפעלים ונעשים בו, וממנו מאור המ"ה דהמ"ס שבענינינו מכחו ופעולתו. והרי נמצא כי שימושו ופעולתו הנה הוא לכל מה שנוגע להאבא שבא"ק ולכל גילוי אשר באצילות.

⁴⁶ פ' הן בפנים והן בחוץ.

אמנם הוא, כי הנה באמת הנה יש לאותו המ"ה עוד שימוש גדול יותר נפלא וגם הוא יותר עמוק, והוא כי הנה לעיל כלל ה' ו' בענין ההתפשטות הא' אשר להאצילות, הנה נתבאר שם מדברינו כי כל ההתפשטויות אשר לכל העולמות והפרצופים כולם אשר מהטבור דא"ק ולמטה, הנה נעשו ההתפשטויות בשני בחי': אחד, הוא למדרגתם העיקרי שבהם, כי למטה מהטבור דא"ק הנה יצאו כולם ממדרגת אור א"ס כנודע. ואחד, הוא להתפשטות אור א"ס אשר הוא בפנימיות כולם תמיד עכ"פ, כי רק הוא מקומם הנושא אותם בכל מלואם לעולם תמיד כנודע. ואמרנו שם, כי ההתפשטות דאור א"ס הנה הוא מהע"ב הכללי שבא"ק, שהוא מכללות כל הגלגלתא שבו, שהוא כולו בבחי' הע"ב הכללי בערך מהגרון ולמטה והא"א שבו, נר"ל בחי' האו"א שבא"ק אשר הם מהגרון עד הטבור שבו, הנה הם הס"ג הכללי העיקרי אבא הוא ע"ב שבס"ג ואימא היא הס"ג שבס"ג, וכמו שבארנו כ"ז בביאור היטיב בספר הדעה ח"א דרוש א' סי' ד' ע"ש. ומהא"א שהוא הס"ג הכללי העיקרי, הנה הוא ההתפשטויות אשר למדרגתם העיקרי, ומכללות הגלגלתא שהוא כולו בבחי' הע"ב הכללי הנה הוא ההתפשטויות אשר לבחי' אור א"ס שבהם.

והנה אלו הב' התפשטויות הם שתיים שהן ארבע, כי ההתפשטויות אשר למדרגתם עצמם שהוא מהא"א, הרי הם שתיים אחד מאבא ואחד מאימא, וכן ההתפשטות אשר מהע"ב הכללי לבחי' אור א"ס שבהם הוא ג"כ שתיים, אחד לכל חלקי המציאויות דהעולמות כולם אשר מהאבא הכללי שבא"ק שהוא הע"ב דס"ג, ואחד לכל חלקי המציאויות דהעולמות כולם אשר מהאימא הכללי שבא"ק שהיא הס"ג דס"ג, הנה כ"ז הוא מה שמתבאר מדברינו אשר לעיל כלל ה' ו' ע"ש. והרי לנו עכ"פ, כי הנה ישנם ב' מיני התפשטויות בהאבא הכללי שבא"ק, וב' מיני התפשטויות בהאימא הכללי שבא"ק, אחד מה שהוא לצורך מדרגתם עצמן, ואחד מה שהוא לצורך אור א"ס שבכל א' מהם.

ומעתה נבוא לענייננו, כי הנה אלו הב' מיני התפשטויות אשר אמרנו בהאבא הכללי שהוא הע"ב שבס"ג, הנה נעשה כ"ז בפעולת אור המ"ה דענייננו שהוא המ"ה דהמ"ס {ד ע"ג} שבא"ק, כי הנה בשפעו וכחו אשר הוא מאיר ומשפיע בהעקודים ובבחי' המזל עליון אשר שם, הנה הוציא את כל מציאות האבא גופא בכלילותו בהמזל עליון, וכן בשפעו אשר האבא מקבל ממנו תמיד דרך המזל עליון דהעקודים, הנה הוציא האבא את כל חלקי הנקודות אשר ממנו, וכן אח"כ את כל חלקי אור התיקון אשר ממנו. וכ"ז הוא מה שנוגע למציאות האבא אשר במדרגתו עצמו, וכן לאורות הנקודות והתיקון אשר ממנו אשר במדרגתם עצמם. והנה נעשה כ"ז ע"י כח ושפעת אור המ"ה דענייננו, בשפעו אשר משפיע בהמזל עליון דהעקודים אשר האבא שבא"ק כלול בו ומקבל ממנו, והוא שורשו, והרי נעשה כ"ז רק בכח ושפעת אור דהמ"ה דהמ"ס דענייננו.

וכן עד"ז הנה מתפשט ומתלבש עוד אותו המ"ה דענייננו בכולם ג"כ לצורך בחי' היחוד דאור א"ס בהם, כי אור א"ס הנה הוא מתייחד לעולם בכל אצילות כולו עד סיומו כולו כנודע. וכן גם בעולם הנקודות, אשר הגם שהיה אז בהעלם גדול דאור א"ס הרבה מאד, עכ"ז הנה אז ג"כ הרי היה הכל רק ממנו ית"ש בכוונתו ורצונו, והיו נשואים כולם רק עליו לעולם ובסוד (נחמיה טו) ואתה מחיה את כולם, כי בלתי זה הרי אי אפשר, אלא שהיה בהעלם גדול וכמ"ש האריז"ל במאמרי רשב"י (דף כ"ב סע"ד), וכנודע וכ"ז היה בהאבא שבא"ק ובכל חלקי האצילות אשר ממנו (כי כ"ז אשר בהאימא שבא"ק הנה יתבאר לקמן אות ד').

והרי נמצא כי הנה היה שימוש ופעולתו דהמ"ה דענייננו בהאבא הכללי שבא"ק ובכל חלקי האצילות אשר ממנו בכפליים: אחד, מה שהיה מאיר בהם לצורך תוצאות מציאותם אשר במדרגתם גופת. ואחד, מה שהיה מאיר בהם לצורך היחוד דאור א"ס שבהם. והרי היה בו השימוש ופעולת דאור המ"ה דענייננו, שהוא המ"ה דהמ"ס שבא"ק

בכפליים, כי היה מתפשט המ"ה דהמ"ס דענינינו לצורך תוצאות האבא שבא"ק ולכל חלקי האצילות אשר ממנו בב' מיני התפשטויות: אחד, לצורך מדרגתם גופה. ואחד, לצורך אור א"ס שבהם. אמנם הנה לא היה אלו הב' מיני התפשטויות להאבא ממנו במכוון אלא רק דרך העקודים, דרך המזל עליון שבהעקודים וכו'.

והנה אלו הב' מיני התפשטויות אשר להאבא הנה הם כל אותן הד' מערכות דהעסמ"ב אשר יתבאר לקמן בהאבא, והם הד' מיני עסמ"ב אשר בס' ו' ז' ח' י"ב שהם העסמ"ב דהאבא עצמו, עם כל העסמ"ב דאורות הנקודות והתיקון אשר ממנו, שהם כל חלקי האצילות שממנו. והנה יצא ונעשה כל אלו הד' מיני עסמ"ב בכח ושפעת אור דהמ"ה שהוא אור המ"ה דהמ"ס דענינינו אשר האיר והתפשט דרך העקודים לצורך האבא הכללי שבא"ק, ולצורך כל חלקי אורות הנקודות והתיקון אשר ממנו. והנה היה אותו התפשטות אור דהמ"ה דהמ"ס בכפליים: אחד, לצורך מציאותם שהוא ע"פ הראוי למדרגתם עצמן. ואחד, בבחי' אור א"ס שבהם⁴⁷. אמנם הנה גם אותו ההתפשטות אשר בבחי' אור א"ס שבהם, הנה היה ג"כ רק בבחי' אור אותן הד' מיני עסמ"ב עצמן, ור"ל בבחי' השורש אשר להם, שהוא שרשם הפנימי אשר בא"ס ית"ש. והרי נמצא כי אלו הד' מיני עסמ"ב הם כפולים: אחד, מבחי' אור א"ס שבהם. ואחד, מעצמותן ממש, וכמו שיתבאר לקמן סי' י"ד.

והנה לעיל בהתחלת דברינו אמרנו כי אותו המ"ה דהמ"ס הנה הוא הוציא והמציא את המציאות דא"ק אשר מהגרון עד החזה שבו שהוא המקום דהאבא, אמנם כפי מה שהעלינו שגם האבא עצמו וכן כל גילוי דהאבא אשר בהאצילות הנה הוא ג"כ רק בכחו ושפעת אורו דהמ"ה דהמ"ס, א"כ יהיה נמצא שגם כל המציאות דא"ק אשר גם מהחזה ולמטה עד סוף רגליו יהיה כולו ג"כ רק מכח ושפעת אור דהמ"ה דהמ"ס, אלא הוא כי מהחזה ולמטה הנה הוא ע"י התלבשותו בהאבא, אבל עד החזה הנה הוא ע"י ההתפשטות דהנה"י שלו עצמו. (ד' ע"ד) אמנם כי מהחזה ולמטה הנה הוא אינו ממנו עצמו לבד, אלא רק בשיתוף השם ב"ן דהמ"ס אשר יתבאר לקמן אות ד'.

והענין הוא, כי הנה יתבאר מדברינו לעיל כלל ה' ו' (וע' כלל ח' ענף ג' ד') כי המציאות דא"ק אשר מטבורו ולמטה שבו, הנה הוא נעשה ע"י ג' בחי' דההתפשטות: הראשון, היינו הע"ב הכללי, והס"ג הכללי שהוא הע"ב דס"ג וס"ג דס"ג, שהם הא"א והאוי"א הכלליים שבא"ק שנתפשטו בהנה"י שלהם עד גבול המקום דסוף רגליו של הא"ק, ומכ"ז נעשה כל המציאות דהא"ק אשר מטבורו עד סוף רגליו. ובעומק ובדיוק הנה יתבאר לכל חכם ומבין מדעתו⁴⁸ ע"פ דברינו אשר לעיל כלל ה' ו' וכלל ח' ענף ג' ד', שכל המציאות דא"ק אשר גם מהגרון ולמטה שבו הנה הוא נעשה כולו ג"כ רק ע"י אותן ההתפשטות הראשון דכל הנה"י הנו', כי מההתפשטות הראשון דהנה"י דהע"ב הכללי שהוא הא"א שבו, הנה נעשה בו המציאות אשר מהגרון עד החזה שבו, והוא מה שאמרנו לעיל שהוא נעשה מהמ"ה דהמ"ס, כי זה נעשה מהנה"י דהמ"ה עצמו שבהמ"ס שהוא הא"א שבו, והמציאות אשר מהחזה עד הטבור שבו הנה זה נעשה מההתפשטות הראשון דהנה"י דהאבא שבו שהוא הע"ב דס"ג כנו'. אמנם הנה הוא נעשה ג"כ רק ע"י השתתפות המ"ה דהמ"ס, כי מכחו ושפעו הוא כל גילוי דהאבא כולו וכו'. וכן הוא נודע ג"כ שהא"א הוא מתלבש לעולם בהאבא כולו. והרי נעשה גם המציאות אשר מהחזה עד הטבור ג"כ רק ע"י השתתפות המ"ה דענינינו שהוא המ"ה דהמ"ס, והמציאות אשר מהטבור עד סוף רגליו הנה זה נעשה מההתפשטות הראשון דהנה"י דהאימא הכללי שבא"ק (אשר יתבאר עניינה

⁴⁷ עי' לקמן קיח ע"ג.

⁴⁸ עי' גמ' (חגיגה י"א ע"ב): לא במרכבה ביחיד אלא אם כן הוא חכם ומבין מדעתו. ועי' ב"ע רכז ע"ב: דהיינו שהוא עומד במעלת המתקלא, ובמעלת עולם התיקון.

לקמן אות ד') שהיא הס"ג דס"ג, והוא ג"כ ע"י התלבשות הנה"י דאבא וע"י התלבשות הנה"י דא"א, כי הם כולם מתלבשים זה תוך זה כמ"ש במאמרי רשב"י (נ"ה ג') וכנודע. והרי יהיה נמצא כי הנה כל המציאות דהא"ק אשר מהגרון ולמטה עד סופו כולו, הנה הוא הכל רק מכחו ושפעו דהמ"ה דענינינו שהוא המ"ה דהמ"ס, אלא הוא כי מהחזה ולמטה הוא ע"י הנה"י דהאבא ג"כ, ומחטבור ולמטה הוא ע"י הנה"י דהאימא ג"כ. אך גם זה הרי הוא ע"י התלבשות אור המ"ה שבהם, כי ממנו הוא כל מציאותם וכל התפשטותם כנז'. והרי נעשה הכל, ר"ל כל המציאות אשר מהגרון ולמטה דהא"ק, הכל רק ע"י המ"ה דענינינו, וזהו שימושו ופעולתו דאותו המ"ה, כי הנה הוא מאיר ומתפשט להוציא ולהמציא את כל הגילויים כולם אשר מהגרון ולמטה דהא"ק עד סוף רגליו. וכן כל היחוד דאור א"ס שבהם הנה הוא הכל ג"כ רק ע"י אותו המ"ה דענינינו וכנ"ל, והרי נעשה ממנו כל המציאות דהא"ק עצמו אשר מהגרון ולמטה עד סופו כולו, וכן כל המציאות דהא"א שבו, וכן כל גילויים שהוא כל המערכות כולם דהעסמ"ב אשר יתבאר לקמן מסימן ו' ולהלכה. אמנם הא"א וכן כל ההתפשטות דהנה"י שלהם וכנ"ל עם כל גילויים, שהם כל אותן המערכות דהעסמ"ב הנז', הנה כ"ז נעשה ג"כ בסיוע האורות דהעקודים שהוא מהס"ג דהמ"ס הנ"ל אות ב'. אך הוא ג"כ רק בכח ושפעת אור דאותו המ"ה דהמ"ס עכ"פ, כי על ידו הנה מאיר העקודים בהם ג"כ וכנ"ל בדברינו. והרי נעשה הכל רק על ידו. והרי נתבאר לנו תהלה לאל ית"ש ענין המ"ה דהמ"ס ושימושו ופעולתו, ועתה נבאר בעה"י עד"ז ג"כ את הב"ן דהמ"ס למען שמו יתברך ויתעלה.

(ד)

ב"ן

הוא השם ב"ן דהמ"ס שבא"ק, שהוא מהה' אחרונה דהשם הוי"ה הכללי שבו התפשטות אורו וגילוי שנתפשט לעשר. אמנם באשר שהה' אחרונה הנה הוא רק הגילוי דה' ראשונה⁴⁹, {ה ע"א} כי היא עמרה שלה וכמ"ש בספר"צ בסופו (דף לו ע"א) קרן דיובלא אתער עשיראה באימא כו', והאי קרן דיובלא הוא, ולכן הנה היא בסוד (משלי יב ד) אשת חיל עמרת בעלה, כי שורשה היא בעמרה דאימא, שהיא עמרה בראש ז"א, וע' רע"מ תרומה (קנח ע"א⁵⁰). ולכן הנה אין בהשם ב"ן (שהוא הוי"ה כפולה הכולל זו"ן, ע' מ"ן ומ"ד דרוש ח) רק ט' אותיות, כי שורשה נשאר בעמרה דאימא⁵¹. ועכ"פ הוא כי השם ב"ן הנה הוא הגילוי דהה' אחרונה, והיא הנוק' רחל הכולל ג"כ זו"ן שהם יעקב ורחל, כי הם שניהם יוצאים מהיסודות דא"א המתגלים בהחזה דז"א, הוא מיסוד דאבא והיא מהיסוד דאימא,

⁴⁹ עי' גר"א ספד"צ לז ע"ד ז"ל: ה' בעצמה הוא התכלית שבכח שבאותו צורה מזומנת לאותו תכלית, וא' שבה הוא התכלית בפועל בהיותה פועלת אותו הפעולה, וזאת צריך לתחתונים, וזאת שכונה בתחתונים שירדה בכסא ובעולמות שם אלהים, שם מלא אלף לכאן וכאן, וה' זאת דומה לה' ראשונה שהוא חומר התכלית וצורתה לכן היא כפולה.

⁵⁰ עי' מלואים אות (י).

⁵¹ וכן כתב רבינו בשער הפונה קדים פרק א. אמנם עי' מבוא שערים (ש"ו ח"א דרוש יא), ז"ל, שם ב"ן הוא בנוקבא דז"א והטעם למה במילוי שם ע"ב ס"ג מ"ה יש י' אותיות ובשם ב"ן אין בו רק ט' אותיות הוא כי חסר ממנה בחי' היסוד לפי שכבר הודעתך כי הנקבה מתחיל שיעור קומתה מנה"י של הזכר והנה נ"ה שבו הם ארוכים והיסוד הוא קצר הנ"ה שהיו ארוכים הגיעו עד סיום קומתה אמנם היסוד של הזכר שהוא קצר לא הגיע עד היסוד שבה ונשארה חסרה ממנו וזהו הטעם שהמלכות נק' נקבה כי לא נבראת בסוד היסוד לטעם הנז' משא"כ בבינה וע"כ נקרא דכורא כנזכר בזוהר, עכ"ל. ועי' דברי רבינו בהקד"ש סז ע"א: אין בהשם ב"ן אלא ט' אותיות, והוא משום כי העשירית דהב"ן שהוא המלכות שלו, והוא המלכות דמלכות, הנה היא לית לה מגרמא כלום (וישב קפא ע"א) כי היא רק הארה בעלמא מהיסוד שלה, ובסוד חותם בתוך חותם וכמ"ש הרב בשער תיקון הירח (פרקים ב ג), ועי' בהגר"א על ס"י יג ע"ד.

ויוצאים שניהם בנה"י דז"א שהם דידה⁵², ולכן נכלל הוא בה, והם הדו"ן דרחל. וכן הוא כ"ז בשורש השרשים כאן, שהוא בהב"ן דהמ"ס דא"ק, שהוא כולל דו"ן, והוא שורש להאימא הכללי שבא"ק הכולל ישסו"ת⁵³. אמנם הוא עצמו, הנה הוא בהמ"ס עצמו, כי הוא הב"ן דהמ"ס, שהוא המוחא פנימאה אשר מקומו בהגלגלתא הנה הוא למעלה, לפנים מן הקרקפתא, אלא שמתפשט בהארתו בהגלגלתא כולו עד הגרון. והנה עד האזניים הנה הוא ניכר הארת הס"ג דאות ב' ונכללים באורו. ועד החוטם, הנה ניכר הארת המ"ה דאות ג' ונכלל הב"ן באורו. ומהחוטם ולמטה הנה הוא הארת הב"ן. והנם מתלבשים זב"ז, כל עליון בהתחתון בכל קומתו שהם כולו, ע' טנת"א (פ"ב סמוך לסופו) וספר הגלגולים (תחילת פ' י"ט), אך מהתחלת מקום גבול התחתון הנה מתעלם העליון בו ולא ניכר כלל כנודע ופשוט.

והנה שימושו ופעולתו הוא, כי הנה הוא הוציא והמציא את מציאות הא"ק אשר מהחזה שבו עד הטבור שבו, ונעשה בזה ג"כ לשורש השרשים להאימא הכללי שבא"ק שהוא ישסו"ת שבו, אשר מקומה הוא מהחזה עד הטבור, ונמשכת משם. אמנם הנה לא נעשה אותו הב"ן שורש להאימא הכללי בהדיא ובמכוון, אלא רק ע"י העקודים וע"י המזל תחתון אשר שם, כי משם יונק האימא את הנביעו דהמ"ס שהוא מהב"ן דהמ"ס דענינינו, ויוצאת במקומה שהוא מהחזה עד הטבור ע"י המזל תחתון שבהעקודים מכח ושפעת אור דהב"ן דענינינו שהוא הב"ן דהמ"ס.

אמנם הנה שורשה הפנימי העליון דהאימא, הנה הוא באמת בכל עיקרו דהמ"ס עצמו, שהוא הע"ב והס"ג דלעיל אות א' ב', כי כל המ"ס שהיא הרישא תניינא שבא"א הנה היא השורש נעלם להאימא הכללית, וכנודע מדברי הגר"א בספד"צ (פ"א ד ע"ג ד"ה ואבא מקבל), וכן הוא ג"כ בעומק דברי האריז"ל במאמרי רשב"י בכ"מ, כי הב' רישין עלאין הם השורש לאו"א הרישא קדמאה שהוא הגלגלתא, הכולל בתוכה האוירא והקד"א⁵⁴, הוא השורש נעלם להאבא הכללי, והמ"ס הוא השורש נעלם להאימא הכללי. והרי הוה כל עיקרו דהמ"ס כולו השורש נעלם להאימא. אמנם באשר שעיקרו דהמ"ס שהוא הע"ב והס"ג דאות א' ב', הנה הוא נעלם מאד, ומכל שכן הרישא קדמאה, שהרי הוא נקרא אין כנודע⁵⁵. לכן הנה נעשה השורשין עלאין דהאו"א בהמ"ה וב"ן דהמ"ס שהוא המ"ה אשר לעיל אות ג' ובהב"ן דענינינו, כי הרישא דאין, הנה הוא אחזי נהוריה⁵⁶ בהמ"ה דהמ"ס, ונרשם שם השורש עליון הפנימי להאבא הכללי וכנ"ל אות ג', ובהב"ן דהמ"ס שהוא הב"ן דענינינו הנה שם נרשם השורש העליון הפנימי להאימא הכללי וכנ"ל. וכן כל שפעת אור דהאימא הכללי שבא"ק הנמשך ממנה תמיד, הנה הוא ג"כ רק ממנו. ור"ל, כי הרי נודע הוא בדברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש ב' ג' וכן הוא לעיל ענ"ב, כי עיקרן דהנקודות שהם מלכי העגולים אשר יצאו דרך העינים דא"ק, הנה הם מהאימא הכללי שבו, מבחי' הנה"י שבה, אשר העלתה ממטה למעלה בבחי' מ"ן, והם אשר יצאו דרך העינים. והנה כל הכח והאור והשפע הזה הנה הוא ג"כ רק ע"י קבלת האימא אשר מקבלת מהב"ן דענינינו וע"י העקודים כנז'. וכן עד"ז אח"כ בכל אורות התיקון דמצד אימא שהם חלקי הדר ומהיטבאל אשר ממנה מכחה ושפעה שהם תיקוני האצילות כולו אשר מצד האימא הכללי שבא"ק וכנ"ל ענף ח'. הנה כ"ז הוא הכל ג"כ רק מקבלת אימא מה שמקבלת (ה ע"ב) תמיד מהב"ן דענינינו, שהוא הב"ן דהמ"ס ע"י העקודים ע"י המזל תחתון אשר שם וכנ"ל. והרי נעשה כל חלקי הנקודות דמצד אימא וכן כל חלקי אור התיקון דמצד

⁵² עי' זהר ויצא קנא ע"ב מש"כ בענין ג' עדרי צאן שעיקר מציאות הנה"י הוא עבור המלכות.

⁵³ עי' ע"ח שער אנ"כ פרק ח'.

⁵⁴ עי' בהגר"א על ספד"צ ה ע"ג, שסיום הגלגלתא הוא בקד"א.

⁵⁵ עי' לעיל הערה 18.

⁵⁶ עי' ע"ח א"א פרקים ד ו.

האימא, שהוא כל חלקי האצילות כולו, מציאותו ואורו ושפעו תמיד כל חלקיו שבו אשר מצד האימא הכללי שבא"ק, הנה נעשה כ"ז הכל רק מכח ושפעת אור דהב"ן דענינינו, שהוא הב"ן דהמ"ס, מאורו וכחו ושפעו שמשפיע בה תמיד ע"י העקודים. והרי הנה שימוש ופעולתו דהב"ן דענינינו הכל לצורך האימא הכללי שבא"ק למציאותה עצמה, ולכל חלקי מציאות האצילות אשר ממנה, וכן לחלקי שפעת האצילות שממנה תמיד.

וכן משמש הב"ן דענינינו ג"כ לפעולה עוד יותר גבוה ויותר עמוק וע"ד שאמרנו לעיל בהמ"ה דאות ג', והיינו כי הרי אמרנו לעיל כלל ה' ו' כי כל ההתפשטות דהנה"י דא"ק שהם לבר מגופיה (זהר בראשית כא ע"ב) והם רק לצורך האצילות, הנה הוא נעשה מג' בחי', ור"ל כי הנה כל ההתהוות והמציאות דהנה"י דא"ק אשר מטבורו ולמטה הנה הוא כולו רק לצורך האצילות, אשר מקומו הוא ג"כ מטבורו ולמטה עד סוף רגליו. ואותו המציאות דהנה"י, הנה הם נעשו מג' בחי', היינו מהנה"י דס"ג דס"ג שהוא האימא שבא"ק, ומהנה"י דהע"ב דס"ג שהוא האבא שבא"ק, ומהנה"י דהע"ב הכללי שהוא הא"א שבא"ק. וההתפשטות הנה"י דכל אלו הג' פרטיים אשר יצאו ונתפשטו מהטבור ולמטה דכל א' מהם, הנה הם רוב המציאות דהנה"י הכלליים דא"ק, והוא ג"כ ההתפשטות הראשון אשר לצורך האצילות שמקומו הוא מטבורו דא"ק עד סוף רגליו. ואמרנו שם עוד לעיל כלל ה' ו', כי עיקר המציאות דהנה"י דא"ק אשר הוא לצורך האצילות עצמו הנה הוא מההתפשטות דהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג שהם האו"א שבו, אבל ההתפשטות דהע"ב הכללי שהוא הא"א שבו, הנה הוא רק לצורך היחוד והגילוי דאור א"ס שבהאצילות, והוא עומד בפנימיות כל אותן ההתפשטות דהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג בבחי' נשמה לנשמה להם ולהיחוד והגילוי דאור א"ס שבהם, וכמו שבארנו כ"ז לעיל כלל ה' ו'.

והנה נעשו כל ענין ההתפשטות דהנה"י דס"ג דס"ג שהוא האימא שבא"ק, הן ההתפשטות דהנה"י שלה עצמה, והן ההתפשטות דהנה"י דהע"ב הכללי המתלבש בה לצורך אור א"ס שבה, הנה נעשה כ"ז ג"כ רק בשפעת אור וכח דהב"ן דענינינו, שהוא הב"ן דהמ"ס שמשפיע בה דרך העקודים כנ"ל. והרי נמצא כי מה שאמרנו לעיל בתחילת דברינו כאן כי הב"ן דענינינו הנה הוא הוציא והמציא את המציאות דא"ק אשר מהחזה עד הטבור שבו, הנה האמת הוא שגם המציאות דהא"ק אשר מהטבור עד סוף רגליו, הנה כ"ז נעשה ג"כ רק מכחו ושפעו. אלא כי שם היה ע"י התלבשותו בהרישא אשר מהחזה עד הטבור, הנה היה נעשה ע"י התפשטות הנה"י דהב"ן עצמו, אבל מהטבור ולמטה היה ע"י התלבשותו בהאימא, כי הוא אשר הוציא את האימא עצמה, ואח"כ מאורו ושפעו שמשפיע בה תמיד, הנה התפשט אימא בהנה"י שלה לצורך ההתפשטות הראשון דלהאצילות, וכן אח"כ לכל אורות הנקודות והתיקון אשר ממנה וכנ"ל. וכ"ז הוא למציאותם עצמן, וכן הוא מאיר ועומד אורו בה ג"כ תמיד לבחי' היחוד דאור א"ס אשר לכ"ז, והוא התפשטות דהע"ב הכללי שאמרנו. ור"ל כי הנה ההתפשטות דהע"ב הכללי לבחי' אור א"ס אשר בהאימא הכללי שבא"ק, וכן אשר בכל ההתפשטות דהנה"י שלה כנ"ז, וכן אשר בכל אורות הנקודות והתיקון אשר ממנה, אשר אור א"ס ית"ש עומד בכולם תמיד בפנימיות פנימיותם, אם בהעלם שהוא בהנקודות, אם בגילוי וביחוד שהוא באורות התיקון, הנה כ"ז הוא הכל מאור אותו הב"ן דענינינו, שהוא הב"ן דהמ"ס שבא"ק. כי כל המ"ס כולו הנה הוא ג"כ בבחי' הע"ב הכללי בערך האו"א שבו, שהם עיקרן דהס"ג הכללי, אבא הוא ע"ב דס"ג הכללי, ואימא היא הס"ג דס"ג כמו שבארנו בספר הדע"ה ח"א דרוש א' ס' ד' {ה ע"ג} ע"ש. ואור הע"ב הכללי אשר לכל מה שנוגע להאימא הכללי למציאותה ולכל אורה ופעולותיה, הן למציאותם עצמן הן לבחי' אור א"ס שבהם, הנה הוא הכל מהב"ן דענינינו שהיא הב"ן דהמ"ס.

והנה מציאותה ואורה ושפעה דהאימא הכללי שבא"ק, הנה הם הד' מיני עסמ"ב אשר יתבאר לקמן בסי' ט' י' י"א י"ג, כי הנה שם ובהם הנה הוא המציאות דהאימא עצמה, וכן ההתפשטות דהנה"י שלה אשר מההתפשטות הראשון, שממנה לצורך המציאות דהאצילות, וכן אורה וגילוייה אשר בכל חלקי הנקודות שממנה שהם מלכי העגולים, וכן אח"כ כל אורה וגילוייה אשר באורות התיקון שממנה שהם חלקי הדר ומהיטבאל שמהאימא, הנה כ"ז הוא הכל באותן הד' מיני עסמ"ב אשר יתבאר לקמן בסי' ט' י' י"א י"ג וכמו שיתבאר שם בעה"ש. והנה הו' אותן הד' מיני עסמ"ב בכפליים: אחד, לצורך מציאותן גופה וכמו שיתבאר לקמן סי' ט"ו. ואחד, בבחי' אור א"ס שבהם, שהוא שרשם הפנימי העליון שבאור א"ס העומד בהם תמיד, אם בהעלם שהוא באורות הנקודות, ואם בגילוי ויחוד שהוא באורות התיקון. והם ג"כ בבחי' אותן הד' מיני עסמ"ב, ור"ל על שרשם הפנימי שבו כנז', והם מהע"ב הכללי המתגלה ומתייחד בהאימא הכללי בכל ענייניה ופעולותיה. ועכ"פ הוא כי כל אלו הד' מיני עסמ"ב הם כפולים, והנה הם נמשכים שניהם ויוצאים ונעשים רק מכת ואור דאותו הב"ן דענינינו, שהוא הב"ן דהמ"ס המאיר ומתפשט דרך העקודים ודרך המזל תחתון אשר שם להאיר להאימא לצורך כל אלו הד' בחי' דהעסמ"ב, אחד למציאותן עצמן, ואחד לבחי' אור א"ס שבהם.

והרי נתבאר לנו מכל דברינו ענין שימוש ופעולתו דהב"ן דענינינו, כי בשפכו ואורו (בשיתוף המ"ה הנ"ל דאות ג' והוא בבחי' התפשטות הנה"י שבהם) הנה הוציא והמציא את כל המציאות דהא"ק אשר מהגרון שבו ולמטה עד סוף רגליו, אלא הוא כי מהחזה עד הטבור הוא ע"י התלבשות בהנה"י דהאבא ג"כ, ומהטבור עד סוף רגליו הוא ע"י התלבשות בהנה"י דהאימא ג"כ. וכן מאורו ושפכו הנה הוציא והמציא את המציאות דהאימא הכללי שבא"ק, וכן כל חלקי הנקודות דמהאימא שהם כל מלכי העגולים, וכל חלקי אור התיקון דמהאימא, וכן כל שפעה אשר באצילות תמיד הנה הוא הכל בכח ואור דהב"ן דענינינו שהוא הב"ן דהמ"ס. אמנם כ"ז (ר"ל על מה שנוגע להאימא) הנה הוא ע"י התלבשותו בעקודים ובהמזל תחתון אשר שם.

וכן הוא עד"ז בהמ"ה דהמ"ס אשר לעיל אות ג', הנה כל מה שנוגע ממנו להאבא הכללי שבא"ק, הנה הוא ע"י התלבשותו בעקודים ובבחי' המזל עליון אשר שם. ועכ"פ הוא כי אותן המ"ה וב"ן דהמ"ס שבא"ק הנה הם השורשים העליונים להא"א שבא"ק, ולכל אורות הנקודות והתיקון שיצא מהם, ולכל מאורעותיהם תמיד אשר בהיה והוה ויהיה. והרי הוה שימושם ופעולתם דאותן המ"ה וב"ן דהמ"ס מן העולם ועד העולם⁵⁷, וע"ד שאמרנו לעיל אות א' ב' בהע"ב והס"ג דהמ"ס, אלא שהע"ב והס"ג הם משמשים מהעקודים ולמטה, ור"ל שהם משמשים גם בהעולם דהעקודים, ושם הוא גילויים, כי כל פעולת העקודים הוא רק מהם. אבל המ"ה וב"ן דהמ"ס, הנה הם משמשים רק לכל מה שנוגע להא"א שבו ומהם ולמטה, שהוא בהאצילות כולו ובכל העולמות ב"ע שיצא מהם ולכל מה שנעשה בהם תמיד, והרי הוה שימושם מן העולם ועד העולם.

ובזה נשלם דברינו בהסמך הזה בביאור מערכה הא', שהוא מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהמ"ס דא"ק, ענין מציאותם ושימושם. אמנם הנה פשוט הדבר כי כל מה שאמרנו בהם מענין שימושם הנה הוא רק על בחי' שורש השרשים הנעלם לכל המציאות כולו, ובכל מה שנעשה בהם תמיד בהיה והוה ויהיה, וע"ד שאמר הספד"צ (פ"א ג ע"ב) האי מתקלא תלוי באתר דלא הוי, כי כ"ז הוא רק בסוד בחי' המחשבה הנעלמה אשר בא"ס זה ע"ד ית"ש. וכל שימושם ופעולתם שאמרנו בהם, הנה הוא ג"כ רק אחר השתלשלות כמה מדרגות דמערכות העסמ"ב אשר בא"ס ית"ש ג"כ אחר השתלשלות כמה מדרגות דמערכות העסמ"ב אשר הם ג"כ נעלמים מאד מאד וכמו שיתבאר בעה"י עוד בדברינו

⁵⁷ עי' זהר ח"א לד ע"א, דהיינו מבינה עד מלכות.

למטה. אבל המ"ס עצמו, ובפרט המ"ס דא"ק, הנה הוא כולו מופלא ומכוסה טמיר וגניז, כי הוא מבחי' א"ס אשר בו עצמו לית מחשבה תפיסא ביה, ופשוט הוא ודי בזה.

סימן ב'

הקדמה

הנה אמרנו לעיל סוף אות א' כי הע"ב דהמ"ס, הנה הגם שהוא מהרישא תליתא, עכ"ז הנה הוא מיוחד בהרישא תניינא אשר בהקרקפתא עצמו, וכנודע בסוד כתר מלכות שאמר אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א), שהכתר דהתחתון הוא בהמלכות דהעליון. והנה הוה הע"ב דהמ"ס ג"כ מכלל הע"ב הכללי שבקרקפתא אשר אין לנו רשות לדבר בו, ולכן הוא כי הנה הגם שאותו הע"ב דהמ"ס הנה הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, עכ"ז הנה אי אפשר לנו לדבר בהם כלל בבחי' גילויים ושימושם, כי הם עצמם לא נתגלו כלל. אמנם הנה הוא מתלבש בהס"ג דהמ"ס שהוא עיקרו דהמ"ס עצמו וכנ"ל סי' א' אות ב' ומתגלה הע"ב על ידו. והנה אותו הס"ג דאות ב', הנה הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, והם אשר מתפשטים להיות שורשי הגילויים להאורות דאח"פ. אמנם התפשטותם הנה הוא באמת עדיין רק בהגלגלתא עצמו, והם רק שורשי הגילויים ואינם עדיין הגילויים עצמן, אך הם מתפשטים עכ"פ מהס"ג דהמ"ס, והם השורשים הנעלמים להאורות דאח"פ. והנה הם מערכה הב' דהמ"ס, כי הס"ג דאות ב' הרי הוא מהעס"ב דהמערכה הא' דהמ"ס שבא"ק, שהוא הד' שמות עסמ"ב עצמו. אך הד' שמות עסמ"ב המתפשטים מאותו הס"ג ג"כ, הרי הם מערכה הב' שבו. והנה הע"ב שבהם, שהוא הע"ב דהמערכה הב' שאמרנו, והוא הע"ב שבס"ג שהוא בחי' הכתר והחכמה שבו, הנה בו הוא הגילוי ג"כ מהע"ב דהמ"ס עצמו, שהוא הע"ב דאות א', כי הע"ב שבהס"ג דאות ב' הנה הוא מהמלכות דהע"ב דאות א', ואין לנו שום בחי' גילוי מהע"ב דאות א' אלא רק הע"ב דהמערכה הב' שהוא הע"ב דהס"ג דאות ב', שהוא בחי' כתר והחכמה דהס"ג דאות ב', והוא מהמלכות דהע"ב דאות א' והוא גילוי, ומתגלה הע"ב דאות א' ע"י הס"ג דאות ב', והוא בהע"ב המתפשט ממנו, שהוא הע"ב דהמערכה הב' אשר יתבאר לפנינו.

והנה נבאר עתה בעזרת ה' ית"ש את כל אותן הד' שמות עסמ"ב דהמערכה הב', את כל שם ושם בפנ"ע עניינו ושימושו ופעולתו, את כל אחד ואחד על מה שהוא שורש אליו, ומקומו דכל אחד ואחד בהגלגלתא דא"ק. ואיך שהם כולם קשורים ומיוחדים זב"ז, ונמשכים זה מזה. ובפרט הע"ב שבהם, שהוא הע"ב דהס"ג שאמרנו, כי הנה הוא שורש כולם, וכולם תלויים רק עליו. והנה יתבאר באותו הע"ב חדשות ונצורות רבות, כי הוא ראשית הגילוי מהנביעו דאור א"ס, ובו תלוי כל עולם העקודים, כי הוא עומד בכל העקודים בבחי' נשמה לנשמה, ועל שמו נקרא כל העקודים בשם ע"ב דס"ג (וכמ"ש הרב בדרושי נקודות ספ"א בהמ"ב), כי הוא הע"ב שבהס"ג דאות ב'. ולכן נקרא העקודים בשם ע"ב דס"ג כי כל העקודים תלוי ועומד על אותו הע"ב שבהד' שמות עסמ"ב דהמערכה הב', שהוא הע"ב דהס"ג שבהמ"ס אשר בסי' א' אות ב', כי הנה אותו הס"ג הרי הוא כלול מי' ספי' שהם עשר אותיות דהס"ג, והם הד' שמות עסמ"ב שבו שהוא העסמ"ב דהמערכה הב' שאמרנו. והגם שאותו הס"ג כולו הנה הוא רק עצמות אחד לבד, ואינו ניכר בו עשר ספי' כלל ולא ד' שמות עסמ"ב כלל, אך בהתפשטותו הנה יוצא מן הכח לפועל ונתגלה עי"ז וו ע"א {העסמ"ב שבו, והם העסמ"ב דהמערכה הב' שאמרנו. אמנם מה שמתגלה ממנו בתחילה, הנה הוא באמת רק הע"ב לבד, והג' שמות סמ"ב הם כלולים בו כמו שיתבאר, והוא הע"ב דהס"ג שבהמ"ס שהוא כלל כל העקודים, כי כל העקודים תלוי עליו כנז'. והנה נבאר מעתה את כל אותן העסמ"ב דהמערכה הב', שהם הד' שמות העסמ"ב דהס"ג דהמ"ס, ונבאר אותם אחד לאחד כל שם בפנ"ע באות מיוחד, ובאשר שיתארכו הדברים

קצת ובפרט בהע"ב שבהם שהוא הע"ב דאות ה', הנה ראיתי לסדר אותו פסקי פסקי, כל דבור בסעיף מיוחד כדי ליתן רווח בין ענין לענין, וזה החלי בעזר צורי וגואלי למען שמו יתברך ויתעלה, עד כאן הקדמה.

סימן ב'

ע"ב

[סעיף א']

הוא האור הראשון מהתפשטות הס"ג דהמ"ס אשר בסי' א' אות ב', כי הנה אמרנו שהס"ג דאות ב' הנה הוא שורש השרשים לכל האורות דהאח"פ, אמנם הוא עצמו הנה הוא נעלם מאד כי הוא המוחא סתימאה עצמו, מופלא ומכוסה⁵⁸, ואין להבחין בו גופה שום חלוקת שמות כלל, ולכן הנה התפשט והאיר הוא עצמו מעצמותו ולחוף [אבל עדיין הוא בהגלגלתא עצמו], ויצא מזה האור דהע"ב הזה לצורך גילוי למטה, והוא השורש והראשית לכל הגילויים, כי הע"ב הנה הוא כולל את הכתר והחכמה, והכתר הוא השורש והחכמה הוא הראשית וכנודע כ"ז⁵⁹. והנה הע"ב הוא כולל בתוכו את כל הי' ספי' כולם אשר הם כלולים בד' שמות עסמ"ב כנודע. והרי יצא הע"ב הזה ג"כ כלול מכל הד' שמות, והם הד' שמות עסמ"ב אשר הם השורשים פנימים דהאח"פ, והיו מתחילה כולם כלולים בהעלם באותו הע"ב אשר הוא אור הס"ג דאות ב' שהתפשט בו מעצמותו ולחוף, ואח"כ נתגלו ויצאו ממנו מן הכח לפועל כל העסמ"ב כולם כמו שיתבאר. והנה הוא ע"פ מה שנודע, שכל התפשטות הנה הוא מבחי' המלכות שבו, אלא שהמלכות הנה היא כלולה מכל העשר שבו. וכן הוא כאן כי ההתפשטות, הנה היה מבחי' המלכות דהס"ג דהמ"ס⁶⁰, והיתה כלולה מכל העשר דהס"ג, והוא הע"ב שאמרנו שהוא כלול מעשר שהם עסמ"ב, והם העסמ"ב שיתבאר בהסי' שלפנינו.

והנה הע"ב הזה הנה הוא המדרגה השניה להס"ג דאות ב', ובו הראה כחו וגבורתו מכל הד' שמותיו עסמ"ב הכלולים בו בהעלם, הנה הוציא אותם מן הכח אל הפועל ע"י הע"ב הזה, כי בו, ר"ל בהע"ב הזה, הנה נתייחד כח הפעולה לכל עולם העקודים, כי נתגלה בו ועל ידו כל בחי' הד' שמות עסמ"ב הכלולים בהס"ג דאות ב' בהעלם וברמז. הנה נתגלו מעתה ע"י אותו הע"ב להוציא את כל כחם ופעולתם לאור. והנה אותו הע"ב הנה הוא עולם מלא וקומה שלימה מכל בחי' הפרצופים כולם, וכמו שאמרנו שהוא הכולל בתוכו את כל שרשי העליונים הפנימים דכל האורות דהאח"פ, והם כולם מושרשים בו ונאחזים בו. וכן הוא מתפשט בכולם, כי הוא לכל העקודים ע"ד הא"ק לכלל העולמות כולם, שכולם נאחזים בו ותלויים עליו, וכן ע"ד הא"א דאצילות לאצילות שכולם נאחזים בו ותלויים עליו, ואור א"ס עובר בתוכו ומחיה את כולם על ידו, והוא נשמה לכולם, ע' שער הכללים (פ"ט) וא"א (פרק ז') וכנודע, כן הוא אותו הע"ב דענינינו לכל העקודים, כי הוא מתפשט בכל האורות דהאח"פ וכולם תלויים עליו, והוא בבחי' א"א לכולם.

וכ"ז הנה הוא משום כי הרי הוא מהס"ג דאות ב' כנז', והס"ג הוא עיקר המ"ס כנ"ל סי' א' אות ב', והמ"ס הוא הא"א, כי הג' רישין⁶¹ הם אפס⁶² אין⁶³ א"א כנודע, והוא המ"ס

⁵⁸ עי' לעיל הערה 43.

⁵⁹ עי' בהגר"א בספד"צ א ע"א ד"ה ספרא.

⁶⁰ דהיינו שכל העסמ"ב עליהם מדברים בעסמ"ב דס"ג המה באמת העסמ"ב המתפשטים מ"ס"ג דמ"ס. ועי' לעיל ח"א כלל ד ענף א שזהו מהלובן העליון, דהיינו ששורשה של כל מערכת תחתונה היא בלובן (פי' זרע) של המערכת העליונה ממנה.

⁶¹ עי' אד"ז רפח סע"א: תלת רישין אתגלפן דא לגו מן דא ודא לעילא מן דא רישא חדא חכמתא סתימאה דאתכסייא ולא מתפתחא וחכמתא דא סתימאה רישא לכל רישיה דשאר חכמות.

רישא עלאה עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין רישא דכל רישא רישא דלאו רישא ולא ידע ולא אתידע מה דהוי ברישא דא דלא אתדבק בחכמתא ולא בסוכלתנו ועל דא אקרי ברח לך אל

שבא"ק בחי' א"א שבו, ולכן הע"ב שהוא התפשטות דהס"ג וכו' ואורו, הנה הוא הא"א לכל (ו' ע"ב) האורות דהאח"פ, והוא מה שנודע כי הנה אורות האח"פ הנה הם סוד בינה זו"ן, ע' אח"פ (פ"א ופ"ג) וכן במנת"א (פ' א' ב').

והרי לכאורה הוא קשה, כי המקום דבינה⁶⁴ זו"ן הרי נודע הוא שהם רק מהחזה ולמטה, בינה מהחזה עד הטבור, וזו"ן מהטבור ולמטה עד סוף רגליו. וכאן בא"ק הרי הם יצאו מאו"ן חוטם פה, ומקומם הוא אורות האו"ן עד שבולת הזקן (ר"ל עד סוף הסנטר שהוא מקום צמיחת הזקן), אורות החוטם עד החזה, אורות הפה עד הטבור, והרי הם למעלה הרבה ממקומם הראוי.

אך עומק הכוונה הוא, כי הם בסוד בינה זו"ן אשר באותו הע"ב דענינינו, וכמו שאמרנו שהוא קומה שלימה ועולם מלא הכולל כל הפרצופים: א"א, או"א, זו"ן. ואורות האח"פ הם סוד בינה זו"ן שבו, והנה הם יצאו בו באמת רק מהחזה שבו ולמטה, ותופסים בו באמת ג"כ עד סוף רגליו כמו שיתבאר בעה"ש. והוא כמו שאמרנו שהוא בבחי' א"א לכולם, והנה הם עומדים בו ע"ד פרצופי האצילות בהא"א דאצילות, שהבינה זו"ן הם מהחזה שבו עד סוף רגליו, וכן הוא כאן, כי כל האורות דהאח"פ הנה הם עומדים באותו הע"ב ג"כ רק מהחזה שבו עד סוף רגליו. אמנם בענין יציאת האורות דחוטם פה, הנה בענין אחיזתם בו, הנה נשתנה בהם כאן למעליותא הרבה, כמו שיתבאר עומק הדברים בזה לקמן בדברינו בעזרת ה' ית"ש.

סעיף ב'

והענין הוא, כי הנה אותו הע"ב דענינינו, הרי אמרנו כי הנה הוא מתפשט ונמשך מהמ"ם עצמו, שהוא מהס"ג דאות ב', והוא הגילוי דהס"ג מכל העשר ספי' הכלולים בו. וא"כ הרי מתחיל עצמותו מהתחלת המ"ם עצמו, שהוא מהתחלת הס"ג דאות ב', מהכתר שבו המיוחד בהע"ב דאות א', כי הכתר דהמ"ם העיקרי שהוא הס"ג דאות ב' וכנ"ל, הרי הוא מהמלכות דהע"ב דאות א' וכן נודע בסוד כתר מלכות (תיקו"ז יט ע"א). והרי הוה העצמות הע"ב דענינינו מיוחד גם עם הע"ב דאות א', והרי הוה התחלתו מהתחלת ראשית עיקר כל המ"ם כולו. אמנם הנה זהו רק בבחי' עצמותו הפנימית שבו, אך מציאותו וגילוי הרי אמרנו כי הנה הוא מתפשט מהמ"ם ולחוץ, אלא שהוא לעולם בגלגלתא עצמו. והנה נמשך מציאותו בכל הגלגלתא כולו, וזהו מה שאמרנו לעיל כי הוא עדיין לעולם בהגלגלתא עצמו. אמנם גם זהו רק על מציאותו גופה, שהוא מציאותו העיקרי שבו, שהוא חציו העליון אשר עד הטבור שבו. הנה בזה הנה הוא מקומו רק בהגלגלתא עצמו לעולם, שהוא בכל הגלגלתא כולו. אך הנה"י שבו שהם לבר מגופיה (זהר בראשית כא ע"ב), הנה הם מתפשטים באמת למטה ג"כ, והיינו כי הנה הם יוצאים ומתפשטים עד הטבור דא"ק, שהוא עד המקום שמסתיימים שם כל האורות דהאח"פ.

מקומך (במדבר כג) והחיות רצוא ושוב (יחזקאל א) ובגין כך עתיקא קדישא אקרי אין דביה תליא אין.

תרגום: שלשה ראשים נחקקו זה לפנים מזה וזה למעלה מזה. ראש אחד החכמה הסתומה שנתכסתה ואינה נפתחת. וחכמה זו הסתומה היא הראש לכל הראשים של שאר החכמות. הראש העליון, עתיקא קדישא הסתום מכל הסתומים, הראש של כל הראשים, הראש שאינו ראש, אינו יודע ואינו נודע מה שיש בראש הזה, שכן אינו מידבק לא לחכמה ולא לבינה. ועל זה אנו קוראים "ברח לך אל מקומך", "והחיות רצוא ושוב", ובשביל זה עתיקא קדישא נקרא "אין", לפי שבו תלוי אין.

⁶² לענין הלשון "אפס" עי' שער דרושי אבי"ע פרק א' ושם גם נזכר "אין", אמנם הוא מכנה את א"ס "אפס".

⁶³ עי' לעיל הערה 18.

⁶⁴ כוונתו לבינה תתאה (ישס"ת). ועי' ע"ח שער אנ"כ ח. ועי' לעיל ח"א כלל ד ענף ב.

והרי נמצא כי תפיסת המקום דהע"ב דענינינו הנה הוא בג' מקומות, כי עצמותו ופנימיותו הנה הוא מהתחלת עיקרו דכל המ"ס כולו, ומגיע עצמותו גם עד הע"ב דאות א' והוא מיוחד בו. אך מציאותו וגילויו הנה הוא רק מסיום הס"ג דאות ב' ולמטה ועד סופו דהגלגלתא כולו. אמנם התפשטותו בבחי' הנה"י שבו שהם לבר מגופיה, הנה הוא עד מקום הטבור דא"ק, ומתפשט עד שם משום צורך האורות דהאח"פ, שהם ממנו ותלויים עליו כנ"ל, וכדי להמציא שם את כל עולם העקודים, אשר מקומו הוא מהפה עד הטבור, והוא עומד בכל האורות דהאח"פ בבחי' א"א לכולם כנו'.

והנה אמרנו כי הוא עצמו, הנה הוא עולם מלא הכולל בתוכו כל הפרצופים א"א או"א זו"ן. והגם שאמרנו כי להאורות דהאח"פ הנה הוא כולו בבחי' א"א, אך הוא בעצמו הנה הוא כלול ג"כ מכל הפרצופים עכ"פ, וכנודע שכל א' הוא כלול מכולם. והנה הא"א שבו הנה הוא נעלם, כי הנה הוא בבחי' אור א"ס שבו⁶⁵, כי כן הוא כל בחי' א"א, ע' זוה"ק פינחס (רנח סע"א⁶⁶) ופ' בראשית (לא רע"ב⁶⁷). והאבא שבו, הנה הוא השורש היותר עליון לאור העינים, כי הוא אור העינים הפנימי, אשר עליו אמרו ו' ע"ג} בתז"ח בסופו (דף נא רע"א) עינא לא שלטא למיחמי בשעתא דאיתכסי אתגלייא, ובשעתא דאיתגלייא אתכסי בסתימו דעיינין חמאן ליה, בפתיחו דעיינין איתכסי ליה⁶⁸ [והוא מראה שרואה האדם כשסותם עיניו כמו מראה חשוך וכשפותח עיניו אינו רואה את המראה], לפי שהוא סתימו עלאה, שעליה נאמר (תהלים יח יב) ישת חשך סתרו, והוא גוון דלא מתחמי אלא בסתימו דעיינין, וכן אמרו ג"כ בזוה"ק (פ' וארא כג ע"ב) ולא אתייהיב רשו למיחמי אלא בעיינין סתימין, בגין דאינון סתימין עלאין קיימי על אינון גוויין דאתחזיין⁶⁹, אשר הם מסוד אספקלרייא המאירה כמ"ש בזוה"ק שם, ולכן הם אינם מתלבש בגוף ואינם נראים אלא בסתימו דעיינין, וע' כ"ז בהגר"א בתז"ח שם⁷⁰.

⁶⁵ עי' מבר"ש יג ע"ד שכל אור עולם הוא בבחי' אור א"ס ביחס לעולם התחתון ממנו. ועי' דברי רבינו לקמן ק"ח ע"ג שבגלל הפרסא אין חכמה מכיר את א"א ואין לו שם וצ"ע אם זה נובע מאותה הסוגיא, ונלענ"ד שהדבר נובע מאותו הענין.
⁶⁶ עי' מלואים אות (יא).

⁶⁷ ז"ל: בראשית ב' ראשית (נ"א) היא חכמה כמה דתרגם יונתן בראשית בחכמתא) בגין דאיהי תניינא לחושבנא ואקרי ראשית (בגין) דהאי כתר אלא טמירא היא קדמא ועל דלא עייל בחושבנא תניינא הוי ראשית בגין דא ב' ראשית.
תרגום: בראשית, ב' ראשית, (היא חכמה, כמו שתרגם יונתן "בראשית" בחכמה) בגלל שהיא שניה לחשבון, ונקראת ראשית, בגלל שכתר עליון זה טמיר הוא ראשון, ועל שלא נכנס בחשבון הראשית הוא שני, בגלל זה ב' ראשית.
ביאור: ב' ראשית הוא כינוי לכתר וחכמה, שכן שניהם מהווים התחלה, אלא שזה בהעלם וזה בגילוי (לקמן נד ע"ב).

⁶⁸ ז"ל בשלימות: סלקא ונחתא אזלא וקימא עינא לא שלטא למחמי בשעתא דאתכסי אתגליא ובשעתא דאתגליא אתכסי בסתימו דעיינין חמאן לה באטימו דאודנין שמעיין לה בפתיחו דעיינין אתכסי לה ולא ידיע עד דאזדמין לפתורה זכאי קשוט למיכל.
תרגום: עולה ויורד הולך ועומד העין אינה שולטת לראות בשעה שמתכסה מתגלה ובשעה שמתגלה מתכסה בסתימת העינים רואים אותו באטימת האזנים שומעים אותו בפתיחת העינים מכסים אותו ולא ידוע עד שמזדמנים לשלחנו צדיקי אמת לאכל.
⁶⁹ עי' מלואים אות (יב).

⁷⁰ ז"ל: בפתיחו דעיינין אתכסי ליה - כנ"ל (זהר וארא) ולא אתייהיב רשו כו' רק בסתימו דעיינין והוא מראה שרואה האדם כשסותם עיניו כמו מראה חשוך לפי שהוא סתימא עילאה שעליהן נאמר ישת חשך סתרו כידוע וכשפותח עיניו אינו רואה את המראה: ולא ידיע עד דאזדמין לפתוריה זכאי קשוט למיכל - ר"ל בעה"ב שהוא דרגא דבינה אז יתגלה ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים ים עילאה בינה ימא דאורייתא כידוע כמ"ש לעיל ובר"מ שאז יתגלה מ"ט שערי בינה עץ החיים והוא יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית כמ"ש בזהר שיר השירים על פ' כי טובים דודך מיין ע"ש שעליו נאמר עין לא ראתה אלהים זולתך אלהים בינה יעשה למחכה לו שאמרו מאי עין לא ראתה זה יין כו' וכנ"ל עינא לא שלטא למיחמי כו' ואמרו זה עדן שלא שלטה בו עין כל בריה כו' והוא בינה ג"כ כמ"ש בזהר ויקהל ובה הוא סעודת לויתן ועלה נאמר חכמות

ודע, כי הנה כל מראות העליונים וכל הגילויים הנה הם כולם רק באור העינים הפנימי הזה אשר לפני מן העינים, והוא הראייה אשר בסתימו דעינין כנו, אלא שגילוי זה הוא לפי מדרגת האדם ולפי ערך מעלת הגילוי שנתגלה בו. כי הנה כל מראות הנביאים הנה היה ג"כ בהאור הזה, שהוא בהראיה אשר לפני מן העינים, וכן בו היה ג"כ כל מראות דניאל. וכ"ז הוא הכל מהתפשטות אור הע"ב דעינינו, שהוא בהגלגלתא ולפנים שהוא מהמ"ם עד העינים, ומשום שהוא מהמ"ם לכן היה כל ראייתם הכל מראות אלהות, שהוא מראה הנבואה, אלא שבכל הנביאים אשר זולת משה רבינו ע"ה הנה היה ג"כ ע"י התלבשות דכח הנפש שבו שבכח המדמה⁷¹, וכמ"ש (הושע יב יא) וביד הנביאים אדמה, והיו מצטיירים ע"י העינים באותו הראייה אשר לפני מן העינים בציור נפשיית. ובדניאל הנה היה עוד יותר למטה, כי היה נמשך כל גילוייו ע"י התלבשות ראש עולם העשיה ומתחתית עולם היצירה, והוא אינה נבואה ממש אלא שהוא ממוצע בין נבואה לרוח הקודש⁷², ובו היה רואה כל המראות מאת אשר היה עתיד לבוא בהצטיירות העינים, והכל היה באותו הראייה אשר לפני מן העינים. וכן באותו הראייה הנה היה רואה ג"כ את המלאכים ממש, כמ"ש שם ה' ט' י"ב, וכן הוא עד"ז ג"כ מ"ש במלכים ב' (ו') י"ז) ויפקח ה' את עיני הנער וירא וגו'. הנה הגם שאין זה מראה הנבואה, אך היה כ"ז ג"כ רק בהראיה אשר לפני מן העינים. וכן עד"ז בפ' בלק (במדבר כב לא) ויגל ה' את עיני בלעם וירא את מלאך ה' וגו', כי באותו הראייה הוא כל הגילויים הרוחניים אשר אי אפשר לראות אותם בראייה החיצונית, והיה נפתח הראייה החיצונית ומסתכל ורואה בהראיה הפנימית, וז"ש ויגל ה' את עיני בלעם וירא וגו' וכן ויפקח ה' את עיני הנער וירא וגו', כי היה נפתח הראייה החיצונית והיה רואה דרך בה בהראיה הפנימית (*).

(* הגהה הנה יצאתי כאן מהענין ונמשך לי הדברים לדרוש אחר אך מה ששייך להענין ע' לקמן סעיף ג', ע"כ הגהה.

והנה עד"ז היה ג"כ כל מראות אלהות אשר ראו הנביאים כולם זולת משה רבינו ע"ה, הנה בכולם היה ג"כ רק דרך ראייה החיצונית וכמ"ש בזוה"ק הנז' פ' וארא (דף כג ע"ב)⁷³ על פסוק וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב בא"ל שד"י ושמי ה' לא נודעתי להם, אמרו שם כי אינן גוונין דאתחזיין שהם מאספקלריא דלא נהרא דאיהו באתגלייא, הנה ביה כתיב ראייה וארא, אבל באספקלריא דנהרא דאיהו בסתימו לא כתיב ביה ראייה אלה ידיעה, והוא מה שכתוב לא נודעתי. ואמרו שם, כי אבהן הוו חמאן מגו אלין גוונין דאתגליין, אינן סתימין דקיימי עליהו כו', והיה מתלבש בהם כל הגילויים דמראות אלהות שהם מאספקלריא המאירה, הנה היה מתלבש בהראייה החיצונית דאתחזי שהיא מסוד אספקלריא דלא נהרא, ולכך כתיב בהם וארא, והוא שנאמר "אם יהיה נביאכם יהו"ה" (במדבר יב ו), ר"ל כל מראות אלהות שבהם, שהוא מסוד אספקלריא המאירה, הנה במראה אליו אתודע, כי הם רואים אותו ע"י התלבשות באספקלריא דלא נהרא, שהוא במראה, לא {ו ע"ד} כן עבדי משה וגו', כי במשה רבינו ע"ה הנה לא היה בו

נשים בנתה ביתה טבתה טבחה מסכה יינה אף ערכה שולחנה וז"ש כאן עד דאזמין כו' ולפתוריה הוא גבורה שמסט' דבינה הוא כידוע ושם צפון כל טוב העה"ב כמ"ש מה רב טובך אשר צפנת ליראיך כו' וכמ"ש בזוהר שלח לך.

⁷¹ עי' ע"ח שער נ פרק י: אך הפנימי נקרא כח המדמה, וזהו במוח עצמו, ומתדמה שם כאלו שם ממש הוא ההרגש ההוא במוח, ומצייר שם איך היה אופן ההרגש ההוא אע"פ שלא הרגיש בפועל, אלא האבר המיוחד לחוש ההוא כנ"ל, ע"כ. עי' שערי קדושה ח"ג ש"ה.

⁷² עי' עבודת הקודש (חלק ד פרק כ): מדרגות הנבואה כפי מה שחלקום חכמי האמת ע"ה ארבעה מדרגות. המדרגה האחת העליונה שבכלן היא מדרגת נבואת אדון הנביאים משה רבינו ע"ה, והשנית מדרגת נבואת שאר הנביאים ע"ה, והשלישית מדרגה למטה מאלו והיא מדרגת רוח הקדש, והרביעית היא המדרגה הנקראת לרז"ל בת קול.

⁷³ עי' מלואים אות (יב).

התלבשות כלל, וזה שנאמר בו "ומראה ולא בחידות" (שם ח), כי נתגלה לו כל גילוייו מאספקלריה המאירה עצמו לא ע"י התלבשות כלל. ומ"ש גם בו "ותמונת ה' (שהיא מאספקלריא דלא נהרא) יביט" (שם), הנה לשון הבטה הוא על התבוננות והבנה, כמו "הביטו אל צור חוצבתם וגו' הביטו אל אברהם אביכם" (ישעיה נא ב), והוא על התבוננות ועיון השכלי, וכמו "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך" (תהלים קיט יח), וזהו שאמר "ותמונת ה' יביט". ור"ל, כי גם אם נתגלה לו איזה ענינים מאספקלריא דלא נהרא, הנה הוא הבין ויודע אותם על מה שהם מרמזים.

ולכן הנה לא נמצא בנבואתו לייחס עליהם שום צורה ותואר ודמות כלל ע"ד שנמצא בשאר הנביאים, וכמו שאמרו בב"ר (פכ"ז ס"א) גדול כחן של נביאים (במה שיש להם רשות על זה) שמדמין צורה ליוצרה, שנאמר ואשמע קול אדם וגו', ובמד"ר (פי"ט ס"ד) גדול כחן של נביאים שמדמים דמות גבורה של מעלה לדמות אדם בו, שנאמר ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם. וכ"ז הוא משום שנבואתם הנה היה רק מאספקלריא דלא נהרא (וכמ"ש ביבמות מט סע"ב ופ"י רש"י שם) וכסבורים לראות ולא ראו. אבל משה רבינו ע"ה הנה הוא נסתכל באספקלריא המאירה, ולכן אמר הוא בנבואתו "כי לא ראיתם כל תמונה" (דברים ד טו), וכן "כי לא יראני האדם וח"י" (שמות לג כ), וכל המראות אשר נראים גם אליו לפעמים באספקלריא שאינה מאירה, הנה הבין וידע והשיג אותם על מה שהם מרמזים, וזהו שנאמר עליו "ותמונת ה' יביט" ולא אמר יראה, אלא יביט, שהוא השגת הדבר על עומקו ואמתתו וכנ"ז, ולכן נאמר עליו "בכל ביתי נאמן הוא" (במדבר יב ז). ועי' בספרי (שם ח) על פסוק "ותמונת ה' יביט", שאמרו שם, זו מראה אחרים. ור"ל שזהו מ"ש "וראית את אחורי" (שמות לג כג), ואמרו בזוה"ק (פקודי דף ר"ל רע"ב) כי כ"ז היה ג"כ רק ע"י אספקלריא דלא נהרא. וכן במעשה המשכן, אשר נאמר "וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר" (שמות כה מ), הנה אמרו ג"כ בזוה"ק פקודי (רכא ע"א), מאי בתבניתם, ר"ל כי הרי הוא לכאורה נגד הידוע שלא היה בנבואתו שום מראה ותבנית כלל, אלא אוליפנא דאספקלריא דלא נהרא הוה אחמי ליה בגויה כל אינון גווינן ודיוקנין דאתעבידו בו, ע"ש⁷⁴. והרי לנו כי מעשה המשכן אשר הראה לו הקב"ה בהר הנה

⁷⁴ ז"ל בשלימות: תא חזי בשעתא דאמר ליה קודשא בריך הוא למשה עביד משכנא הוה קאים משה תוהא דלא ידע מה למעבד עד דאחזי ליה קודשא בריך הוא בעינא כמה דכתיב (שמות כה מ) וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר מאי בתבניתם אלא אוליפנא דאחמי ליה קודשא בריך הוא למשה דיוקנא דכל מלה ומלה כהווא דיוקנא דאיהו לעילא וכל חד וחד הוה עביד דיוקנא דיליה כדיוקנא דאיהו לעילא וכל חד הוה עביד דיוקנא דיליה כדיוקנא דאיהו אתעביד בארעא:

אשר אתה מראה בהר אשר אתה רואה מבעי ליה אלא אוליפנא דאספקלריא דלא נהרא הוה אחמי ליה בגויה כל אינון גווינן ודיוקנין דאתעבידו לתתא כהאי חיזו דאחזי בגויה כל אינון דיוקנין:

משמע דכתיב (שמות כה מ) אשר אתה מראה אתה רוא דאספקלריא דלא נהרא* דאחזי ליה בגויה כל אינון דיוקנין והוה חמי לון משה כל מלה ומלה על תקוניה כמה דחמי גו עשיתא וגו חיזו דאחזי כל דיוקנין וכד אסתכל בהו משה אתקשי קמיה אמר ליה קודשא בריך הוא משה את בסימניך ואני בסימני כדן אתיישב משה בכל עבידתא:

* דריש מראה כמו מראה תואר לנקבה שהיא מראה בהר למשה תבנית המשכן (רח"י). תרגום: בא וראה, בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה עשה משכן, היה משה עומד תוהה, שלא ידע מה לעשות, עד שהראה לו הקדוש ברוך הוא בעין, כמו שנאמר "וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר". מה זה בתבניתם. אלא למדנו שהראה הקדוש ברוך הוא למשה דמות כל דבר ודבר כמו אותו דמות שהוא למעלה, וכל אחד ואחד היה עושה דמות שלו כדמות (שהוא למעלה, וכל אחד עושה דמות שלו כדמות) שהוא נעשה בארץ.

אשר אתה מראה בהר, אשר אתה רואה היה צריך להיות. אלא למדנו שאספקלריה שאינה מאירה היה מראה לו בתוך כל אותם הצבעים והדיוקנאות שנעשו למטה, כמראה הזה שהראה בתוכו כל אותם דיוקנאות.

היה ג"כ רק ע"י אספקלריא דלא נהרא, והרי נראה גם למשה רבע"ה ב' פעמים ע"י אספקלריא דלא נהרא: אחד, מראה אחרים אשר בנקרת הצור (והוא המערה, כמ"ש בתרגום שם, וכן במגילה יט ע"ב מערה שעמד בה משה ואליהו, וע' פדר"א פ' מ"ו⁷⁵ וברד"ל שם אות ס"ז⁷⁶). והשני: תבנית מעשה המשכן. ועל כל זה אמר "ותמונת ה' יביט", כי גם כל מה שראה הוא באספקלריא דלא נהרא, הנה הבין והשיג אותם על עומקן ואמתתן. ולכן הוא כי גם אחר כ"ז הנה היה קשה למשה לעשותן בעצמו עד שאמר לו הקב"ה, "ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי בן חור וגו' אהליאב בן אחיסמך וגו' ועשו את כל אשר צויתך" (שמות לא ו).

ור"ל, כי הרי כל מעשה המשכן וכליו הנה נאמר בתחילה בפ' תרומה למשה רבינו בעצמו שהוא יעשה אותם, וכמ"ש "וצפית ויצקת ועשית בדי" וגו' (שמות כה יא – יג), "ועשית כפורת" וגו' (שם יז), "ועשית שנים כרובים" וגו' (שם יח), "ועשית מנורת" וגו' (שם לא), "ואת המשכן תעשה וכן" כו' כו' (שם כו א), על כל פרט ופרט הנה נאמר על כל אחד ואחד למשה רבינו בעצמו, שהוא בעצמו יעשה אותם וכמפורש שם בכל הפרשה (ומ"ש בארון "ועשו" (שם כה י), ע' זוהר חדש (מב ע"ג) פ' תרומה ד"ה ועשית כפורת זהב ע"ש⁷⁷). אך אמרו בזוה"ק פקודי (רמא סע"א) כי משה רבינו ע"ה הנה הוא סילק את עצמו מזה, ואמרו שם, כי גם אחר שהראה לו הקב"ה את תבניתם באשא חוורא ובאשא אוכמא ובאשא סומקא ובאשא ירוקא (שהם סוד חגת"ם) עם כל דא, אקשי ליה למשה כו', ולא

ממשמע שנאמר "אשר אתה מראה", אתה, סוד האספקלריה שאינה מאירה שהראה לו בתוך כל אותם הדיוקנאות. והיה משה רואה אותם כל דבר ודבר על תקונו כמו שרואה בתוך עשית ותוך מראה שמראה את כל הדיוקנאות. וכשהסתכל בהם משה, התקשה לפניו. אמר לו הקדוש ברוך הוא, אתה בסימנך ואני בסימני. אז התיישב משה בכל מעשה.

⁷⁵ ז"ל (פרק מה): מכל חטא כן ישראל נקיים מכל חטא ביום הכפורים. והב"ה שומע עתירתן של ישראל מן הקטיגור שלהם ומכפר על המזבח ועל המקום ועל הכהנים ועל כל הקהל מקטון ועד גדול ועל כל עונותיהם של ישראל ועל כל העם שנ' וכפר את מקדש הקדש אמ' משה ביום הכפורים אראה כבודו של הב"ה וכך אני מכפר על עונותיהם של ישראל ואמ' לפני הב"ה רבון כל העולמים הראיני נא את כבודיך אמ' לו אינך יכול לראות [את] כבודי שלא תמות שנ' כי לא יראני האדם וחי אלא למען השבועה שנשבעתי לך והשם שהודעתי לך אני אעשה רצונך עמוד בפתח מערה ואני אעביר כל טובי וכו' וכשאתה שומע את השם שאמרת לך שם אני עומד לפניך וחנותי את אשר אחון אמרו מלאכי השרת הרי אנו משרתים לפניו ביום ובלילה ואין אנו יכולין לראות את כבודו ועמדו בזעף ובבהלה להרגו והפיע נפשו למות מה עשה הב"ה נגלה אליו בענן ויתייצב עמו שם וזו היא ירידה שביעית וחכך הב"ה כף ידו עליו שלא ימות שנ' והיה בעבור כבודי ושמתך בנקרת הצור וכשעבר הב"ה כף ידו מעליו וראה אחורי השכינה שנ' והסירותי את כפי וראית את אחורי ופני לא יראו התחיל משה צועק בקול גדול ואומ' ה' אל רחום וחונן אך אפים ורב חסד ואמת נוצר חסד לאלפים נושא עון ופושע וחטאה ונקא אמ' משה לפני הב"ה רבון כל העולמים סלח נא לעון העם הזה אמ' לו משה אילו אמרת סלח נא לכל עונות של ישראל עד סוף כל הדורות העת ההיא עת רצון וכן הוא אומ' בעת רצון עניתך אלא אמרת סלח נא לעון (ה) [העם הזה על מעשה] (עשה) העגל הרי הוא כדברך שנ' ויאמר ה' סלחתי כדברך:

⁷⁶ ז"ל: עמוד בפתח המערה – תרגום בנקרת הצור במערת טינרא (ובלשון ארמי מערה נקירתא) ולשון עמוד עמוד בפתח המערה דכאן נראה שמכוין לסמכו לקרא דאליהו (מלכים א' יט) שנאמר שם ויצא ויעמד בפתח המערה ונלמד משם דנקרת הצור דכאן הוא ג"כ פתח המערה שצוה לו ה' לעמוד שם (וכן הזכירה ביחד במגילה (יט ע"ב) במערה שעמד בה משה ואליהו כו') בכדי שיהיה מזומן לראות שעה שיעבור ה' לפניו.

⁷⁷ ז"ל: ועשית כפרת זהב טהור רש"א בכל פרשתא דא אשכחנא דאתמסר עבדתא בידא דמשה בר תרין בכלהו כתיב ועשית ובארון ובאפוד כתיב ועשו ארון ועשו את האפוד ולא כתיב ועשית מ"ט בארון לא כתיב ועשית בגין דארון כליל ליה למשה בגויה לאתנהרא מניה ואצטריכו אחרנין לתקנא תיקונא ושפירו דיליה למיעל ליה לגביה.

תרגום: ועשית כפרת זהב טהור רבי שמעון אמר בכל הפרשה הזו מצאנו שנמסרה העבודה ביד משה פרט לשנים בכלם כתיב ועשית ובארון ובאפוד כתוב ועשו ארון ועשו את האפוד ולא כתוב ועשית מה הטעם בארון לא כתוב ועשית משום שהארון כולל את משה בתוכו להאיר ממנו והצטרכו אחרים לתקן את התקון והיפי שלו להכניס אותו לתוכו.

בעא משה למעבד. ואי תימא דאיהו לא ידע למעבד או חכמתא לא הוה עמיה, תא חזי בצלאל ואהליאב וכל שאר אחרנין דלא חמו כמשה מה כתיב, וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה ה' בן עשו. אי אינון דלא חמו עבדו כך משה דחמא על אחת כמה וכמה⁷⁸. {ז ע"א}

אך הענין הוא ע"פ מה שאמרנו, כי גם המראות אשר ראה משה ע"י אספקלריא דלא נהרא, הנה השיג אותם על אמיתתן ע"פ יחודם באספקלריא דנהרא, כי הוא זכה שנשלם על ידו היחוד דמלכות בז"א, ונתייחד אספקלריא דלא נהרא באספקלריא דנהרא והסתכל דרך בה גופה באינון סתימין עלאין, אשר שם אין תבנית ותואר כלל. והנה הוא היפך ממש מכל הנביאים כולם, כי בהם הנה נתלבש כל מראות אלהות שהוא האור דאספקלריא המאירה, הנה נתלבשו בהאספקלריא שאינה מאירה, וראו עי"ז את כל אותן המראות בבחי' תואר ותבנית כמ"ש בזה"ק (פ' וארא כ"ג ע"א) ע"ש.

אבל במשה רבינו ע"ה היה להיפך, כי גם אותן המראות אשר הראה לו הקב"ה ע"י אספקלריא שאינה מאירה, והם מראה אחוריים ותבנית המשכן וכליו כנו', הנה הסתכל הוא בהם ג"כ ע"פ האור העליון דאספקלריא המאירה אשר שולל שם את כל תבנית ותואר. וזהו שאמרו בזה"ק פקודי (רכא ע"א) על פסוק בתבניתם אשר אתה מראה בהר (שמות כה מ), אשר אתה רואה אין כתיב כאן, אלא אשר אתה מראה, כי הגם דקב"ה אחוי ליה כל אינון גוונים ודיוקנין ע"י אספקלריא דלא נהרא אשר שם, הנה נראים כן. אבל משה הוה חמי לון כל מלה ומלה על תיקוניה כמה דחמי נו עשיתא וגו חיוז דאחוי כל דיוקנין, ור"ל כי משה ראה והבין שמראה הדיוקנין הוא רק מצד שהוא ע"י אספקלריא דלא נהרא, אבל במקומן ומקורן הוא משולל מכ"ז, כי שם אין תואר ותבנית כלל. ולכן כד אסתכל בהו משה על עומקן ואמיתתן אתקשי קמיה, ור"ל שהיה קשה לו לכוון בהם לעשותם כדוגמתן שלמעלה מאחר שבמקורן אשר לעילא לעילא אין דוגמא להם כלל. ואמר ליה קודשא בריך הוא, משה אנת בסימנך ואני בסימני, עשה אתה לפי האפשר לך בתבנית וגוונין, ואני אשרה שכינתי וקדושתי בהם גם ע"פ מקורן ושרשן אשר לפי אמיתתן הגם שהוא נעלם ממך איך שהוא. ועכ"ז הנה הסתלק משה מעשייתן כמ"ש בפ' פקודי (שם רמ"א סע"א) וכנ"ל, משום שמצא את עצמו שלא אפשר לו לכוין בהם מאומה. והעיקר הוא, כי מצדו, ר"ל כל מה שהיה נוגע לשורש נשמתו, הנה התייחד המלכות בז"א, והיה עומד גם המלכות בסוד אספקלריא המאירה ע' תיקונים (תיקון מ') בתחילתו פט ע"ב⁷⁹), ולכן הסתכל הוא גם בהמלכות רק ע"פ האור דאספקלריא המאירה, ולא היה אפשר לו לכוין בו על תבניתם כלל, וכן הסכים הקב"ה על ידו ג"כ, ואמר לו הקב"ה "ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי וגו' ואתו אהליאב בן אחיסמך וגו'", כי הם יכוונו בעשייתן היטיב ע"פ דוגמתן בתבניתם של מעלה שהראה הקב"ה למשה בהר, כי בתבנית הזה דוקא הנה הוא נרשם בזה הצרופי אותיות אשר בהם נבראו שמים וארץ⁸⁰,

⁷⁸ עי' מלואים אות (יג).

⁷⁹ ז"ל: ובגין דא מסטרא דיהו"ה אתקריאת אספקלריאה דנהרא וכד איהי אדנ"י בלא בעלה אתקריאת אספקלריאה דלא נהרא ונביאית מסטרא דיהו"ה אינון מאספקלריאה דנהרא ונביאית מסטרא דאדנ"י אינון מאספקלריאה דלא נהרא דאלין מתנבאין רחמי ואלין מתנבאין דינא דנבואה איהי שקילא לאורייתא דבכתב ולאורייתא דבעל פה.

תרגום: ובגלל זה מהצד של יהו"ה נקראת האספקלריא המאירה, וכשאדנ"י היא בלי בעלה נקראת אספקלריא שאינה מאירה. והנביאים מהצד של יהו"ה, הם אספקלריא המאירה, והנביאים מצד של אדנ"י הם מן האספקלריא שאינה מאירה. שאלו מתנבאים רחמים ואלו מתנבאים דין שהנבואה שקולה לתורה שבכתב ולתורה שבעל פה.

⁸⁰ עי' ברכות נה ע"א, אמר רב יהודה אמר רב יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ כתיב הכא וימלא אתו רוח אלהים בחכמה ובתבונה ובדעת וכתב התם ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה וכתב בדעתו תהומות נבקעו.

והם תלויים במעשה המשכן. והרי תלוי קיום כל העולם כולו ע"י אורו וקדושתו ית"ש הנמשך ושורה בהם ע"י הכוונה הזה דוקא. [וכמ"ש בזה"ק פ' תרומה (קנב ע"א) ופ' פקודי (רלה ע"ב), וע' עוד פ' פקודי (ר"כ ע"ב ורכא ע"א ובדף רל"ד ע"ב).] ונעשה כ"ז ע"י בצלאל ואהליאב, כי הם היה אפשר להם לכוין היטיב על כל תבניתם אשר מראה בהר, אבל משה רבינו ע"ה היה קשה לו לכוין על כ"ז, משום השגתו הגדולה ביחודם אשר באספקלריא המאירה אשר שם משולל הוא מכל תואר ותבנית. והרי היה קשה לו לכוין על דוגמתן ותבניתם אשר למעלה, אחר שלפי השגתו אין למעלה תבנית ודוגמא כלל, ולכן הסתלק הוא את עצמו מעשייתן כנ"ל.

אמנם הקמת המשכן וסידור כל כליו, הנה זה היה נעשה רק על ידו דוקא, כי אז הנה כוון בהם באמת על יחודם הנעלם אשר בשורש כל תבניתם, ליחד את הכל במקורן אשר למעלה. ונשלם ונתקן ע"י על ידו את כל כוונת בצלאל ואהליאב ג"כ, כי עיקר תיקון הכוונה הוא ליחד הכל במקורן אשר ביחודם הנעלם, כמ"ש בהקדמת תיקון"ו וכנודע⁸¹. וזה היה נעשה רק ע"י משה רבינו ע"ה בהקמתו ובסידור כל כליו, ולכן לא שרתה שכינה במעשה ידיהם עד הקמתו, וע"י משה דוקא וכמ"ש במדרש רבה ותנחומא פ' פקודי, וכן הוא (ז' ע"ב) ג"כ בזה"ק (פ' פקודי דף רל"ד סע"ב) דתשלום ותיקון כל הכוונות אשר כוון בצלאל במלאכת כל המשכן, הנה הוא נשלם ונתקן רק ע"י משה רבינו ע"ה בהקמתו. ואמר שם (רלה רע"א) ובצלאל לא הוה ידע ולא הוה יכיל למיקם ליה ע"ש⁸², והוא מובן ע"פ מה שאמרנו, כי יחוד הכל במקורן הנה זה היה נעשה רק ע"י משה דוקא, משום שהוא השיג איך שכולם תלויים בסוד אור אספקלריא המאירה, אשר שם הם כולם אחד בלי תואר וציור כלל. וכן אמרו ג"כ שם (רלה רע"ב) בגין כך ויביאו את המשכן אל משה דאיהו מארי דביתא כו', וליה אצטריך למחזי תיקונהא ורזין דילה, דלא אתייהבו לאחרא לאסתכלא ולמחזי בה באינן סתרינן ובאינן רזין דילה בר משה בלחודי כו', ע"ש⁸³. ור"ל, כי הנה הגם ששם (רל"ד ע"ב ובכ"מ) הרי מבואר דבצלאל עבד לון ברוא דגלופא דאתון דאתבריוו בהון שמיא וארעא, אבל ליחד את הכל במקורן הנעלם ולהמשיך משם את אור קדושתו ית"ש בכל מעשה המשכן וכליו, הנה זה היה תלוי במשה דוקא, ולכן לא שרתה שכינה במעשה ידיהם אלא רק ע"י משה דוקא, כי על ידו נשלם ג"כ את כל סוד

⁸¹ ע'י מלואים אות (יד).

⁸² ז"ל בשלימות: וכד אתא לאקמא ליה לא הוה יכיל למיקם ליה מאי טעמא בגין דרעותא דסליק על אינן אתון לא אתמסר אלא למשה בלחודי ואיהו הוה ידע ההוא רעותא דסליק לאינן אתון ועל דא אתקם משכנא על ידיה דכתיב ויקם משה ויתן משה וישם משה ובצלאל לא הוה ידע ולא הוה יכיל למיקם ליה.

תרגום: וכשבא להקימו לא יכול היה להקימו למה משום שהרצון שעולה על אותן האותיות לא נמסר אלא למשה לבדו והוא היה יודע אותו הרצון שעולה לאותן אותיות ועל כן הוקם המשכן על ידו שכתוב ויקם משה ויתן משה וישם משה ובצלאל לא היה יודע ולא יכול היה להעמידו.

⁸³ ז"ל בשלימות: ובגין כך (שמות לט לג) ויביאו את המשכן אל משה דאיהו מארי דביתא לאחזא בתקונא דביתיה וליה אצטריך למחזי תקונהא ורזין דילה דלא אתייהבו לאחרא לאסתכלא ולמחזי בה באינן סתרינן ובאינן רזין דילה בר משה בלחודי. ולכן ויביאו את המשכן אל משה, שהוא בעל הבית, להראות בתקון של הבית שלו, ולו צריך להראות את תקוניה וסודותיה, שלא נתנו לאחר להתבונן ולראות אותה באותם סתרים ובאותם הסודות שלה, פרט למשה לבדו.

ביאור: ויביאו את המשכן - החכמים המתקנים את המשכן היינו קשר הייחוד מלאכת הקדש כדפירשנו (אור יקר).

מארי דביתא - בעלה דמטרוניתא, והוא הצופה ומביט בתיקוני השכינה, ומי הוא יערב לבו לגשת לראות אם הכלה מקושטת לבעלה למצוא חן בעיניו אלא בעלה ממש שהוא הרואה בסתרי הנקבה ואינו מגונה אמנם זולתו אינו בודקה (אור יקר). בראשית נא ע"ב (הערת הזהר).

רזין דילה - הם פרקיה וכליה ופרטיה ואבריה דהיינו האהל כולו יחד ואת כל כליו לבדוק בסתריה פרטי וכולל (אור יקר).

הכוונות אשר כוון בהם בצלאל בעשייתו, והיה גמר תיקונם ג"כ רק ע"י משה דוקא, וכמ"ש שם רלד סע"ב⁸⁴ וע"ש עוד רלח ע"א⁸⁵ סמוך לסופו.

והרי מבואר מכל דברינו שגם אותן הב' מראות, שהם מראה אחוריים ומראה המשכן וכליו, אשר הראה הקב"ה אותם למשה רבע"ה ג"כ רק ע"י אספקלריא שאינה מאירה, הנה ראה אותם ג"כ תלויים במקורן ומיוחדים באספקלריא המאירה, ולכן נאמר עליו (במדבר יב ח) ותמונת ה' יביט, ור"ל שגם מה שהוא רואה באספקלריא שאינה מאירה, הנה הבין אותם על אמיתתן וכנ"ל.

וזהו מה שלא נמצא במשה רבינו ע"ה שאמר על איזה דבר מגילוייו ית"ש אליו לשון "ראיתי", כי עמד היטיב על תוכן אותן הענינים עצמן, גם בעת שהראה לו שמשולל הוא מראיית כל בריה, ולכן לא אמר הוא על שום אחד מהם לשון ראיתי. וכן נאמר (שמות כה מ) אשר אתה מראה בהר, ולא נאמר אשר אתה רואה וכנ"ל. ועד"ז במראה אחוריים, הנה נרמז שם ג"כ את אופן גילוי אליו על אמיתתו, כי הנה נאמר (שמות לג כג) וראית את אחורי, וכתוב אחרי חסר ו', ותרגום אונקלוס ותחזי ית דבתרי, ור"ל כמו שפי' החזקוני, שהכוונה הוא שתראה את האור והזוהר הנשאר אחר עברי מלפניך, והאור והזוהר הזה הנה הוא מכונה והוא נקרא בשם תמונה, כי הוא ע"ד צורת החותם הנחתם מהדיוקן עצמו. והצורה אשר בהחותם הוא נקרא תמונה, כי הוא תמונת הדיוקן, והוא ע"פ מה שנודע כי בכל דבר שבקדושה וכן כל אור עליון אשר יורד ומתגלה למטה, הנה גם אחר שחזור ומסתלק ועולה למעלה, הנה נשאר רושם אור ממנו בהמקום שהיה שם, ועל אותה הרשימו הנה הוא סוד מה שכתוב (שיה"ש ח ו) שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך, ואמרו בזוה"ק פ' משפטים (קיד ע"א) כי הוא דברי כנסת ישראל להקב"ה, שימני כחותם, ארחא דחותם כיון דאתדבק בההוא אתר דאתדבק שביק ביה כל דיוקניה אע"ג דההוא חותם אזיל הכא והכא ולא קיימא תמן, והא אתעבר מניה כל דיוקניה, שביק תמן ותמן קיימא. אופ הכי אמרת כנסת ישראל, כיון דאתדבקנא בך כל דיוקני ליהוי חקיק בך דאע"ג דאזיל הכא או הכא, תשכח דיוקני חקיק בך, ותדכר לי וכחותם על זרועך כמה דכתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. אופ הכי תחא דיוקני חקיק תמן, ובכן אהא מתדבקא בך לעלמין ולא אתנשי מינדך⁸⁶, ע"כ לענינינו.

ונודע הוא כי כ"ז הנה הוא סוד תפילין של יד דז"א, שהוא תפילין של ראש דרחל מרושם אור שבה, והיא נעשית אח"כ פרצוף שלם באחורי ז"א, ר"ל כי מתחילה היא בסוד תפילין של יד דז"א, ואח"כ נעשית פרצוף שלם מאחוריו. ואח"כ הנה היא חוזרת פב"פ בתפילין בראשה, והרושם נשאר בו לעולם בסוד תפילין של יד, כמ"ש כ"ז בדרושי תפילין (שעה"כ דרוש ה), וכן הנה נשלמת ונתקנת ג"כ אח"כ מהתפילין של ראש דז"א מהקשר של ראש ע"י ב' הרצועות הנמשך מהקשר, {ז ע"ג} והם נמשכין עד ראש רחל באור מקיף, ונשלמת עי"ז במוחין חדשים, ע' פע"ח (תפילין ספ"ח).

ונראה לענ"ד (וה"י יכפר) כי עיקר הקשר של יד, שהוא ג"כ בבחי' מוחין מוח הדעת דרחל כמבואר שם, הנה הוא נעשה ג"כ ע"י התוספות מוחין הללו אשר ע"י הקשר של ראש, כי משם הוא העטרין דחו"ג היורד בהיסוד דז"א, אשר ממנו הוא הדעת דרחל, וע"י הארת הב' הרצועות הנמשך שם, הנה עולה עי"ז אור היסוד דז"א למציאות הדעת דרחל,

⁸⁴ עי' לעיל הערה 82.

⁸⁵ עי' לעיל הערה 83.

⁸⁶ תרגום: דרך החותם כיון שנדבק באותו מקום שנדבק משאיר בו את כל דיוקנו אף על גב שאותו חותם הולך כאן וכאן ולא עומד שם ונעבר ממנו כל דיוקנו משאיר שם ושם עומד אף כך אמרה כנסת ישראל כיון שנדבקתי בך כל דיוקני יהיה חקוק בך שאף על גב שאלך לכאן ולכאן תמצא את דיוקני חקוק בך ותזכר אותי. וכחותם על זרועך כמו שכתוב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני אף כך יהיה דיוקני חקוק שם ובכן אהיה דבוקה בך לעולמים ואל אשתכח ממך.

אשר מקומה הוא כנגד הזרוע שמאל דז"א, ונשלם ע"י מוח הדעת שלה שהוא הי' דקשר של יד כמבואר בהדרושים שם.

והנה כ"ז הוא מראה אחוריים אשר ראה משה רבינו ע"ה כאשר עבר ה' על פניו, והוא מה שנאמר (שמות לג כג) ושכותי כפי עליך עד עברי והסירותי את כפי וראית את אחורי, ויש כאן על דרך כתיב וקרי, כי לפי הכתיב הרי הוא חסר ו', והוא הכוונה אחרי עברי, ור"ל שתראה את האור והזוהר הנשאר שם אחרי עברי, וכמו שתרגם אונקלוס ותחזי ית דבתרי, שהוא הנשאר אחרי. אבל לפי הנקודה שהוא הקרי, הח' בחולם והר' בקמץ, הרי הוא הכוונה על מראה אחוריים, והנה בא הכתיב ולימד על הקרי, ור"ל שלא ראה את מראה האחוריים עצמו, אלא רק את האור והזוהר הנשאר ממראה האחוריים אחרי עברו.

והנה נודע הוא מה שאמרו רז"ל (ברכות ז' ע"א) על הפסוק וראית את אחורי, מלמד שהראה הקב"ה למשה קשר של תפילין, והוא הד' קשר של ראש כמ"ש בזה"ק (ס"פ בא מג ע"ב ובפ' פקודי דף רל רע"ב) אמרו שם כי הקשר הוא אספקלריא דלא נהרא, אבל התפילין עצמן הוא אספקלריא דנהרא, ועליו אמר ופני לא יראו, והוא ע"פ שנודע מהדרושים, שהתפילין של ראש הם מהמוחין עצמן, אבל הקשר של ראש הוא רק ע"י הארת הד' מוחין הנמשך בדרך אור חוזר מהפנים לאחור. וכן הוא עוד, כי הנה התפילין הרי הם ד' פרשיות וד' בתים, והפרשיות הם מהמוחין עצמן דז"א והבתים הם מלבושי המוחין שהם נה"י דאימא, והאור חוזר שהוא הארת הד' מוחין החוזר מהפנים לאחור, הנה הוא מתלבש בהמלכות דאימא אשר היא דבוקה עם הנה"י, ומקומה הוא בהדעת דז"א, והנה בה מתלבש האור חוזר הנז' ויוצא לחוץ במקום העורף. והנה באשר שהוא רק הארה לבד הנמשך מהד' פרשיות בדרך אור חוזר, והוא מתלבש בהמלכות שהוא בחי' עור (כי העור הוא מלכות המקפת את הכל, ע' פרקי הצלם רפ"ב), לכן הוא הקשר ג"כ רק בבחי' עור לבד, והוא הקשר של ד' משום שהוא מהארת הד' פרשיות כנז', והוא בסוד אספקלריא שאינה מאירה, כי הרי היא רק עור לבד, והנה הוא שורש לאה אשת יעקב, והיא עם רחל הם באמת בבחי' פרצוף אחד, שלאחיה היא חציו העליונה שבה, כי היא יוצאת מהארת הדעת דז"א המתלבש בהמלכות דהתבונה כנז', ורחל שהיא כללות המלכות עצמה דאצילות היא יוצאת מת"ת דז"א.

ומתחילה הנה היתה אותה ההארה דהדעת אשר ממנו נעשית פרצוף לאה, הנה היה מתחילה בהת"ת דז"א, וחלק האור שבהת"ת אשר ממנו יוצאת רחל, הנה היה מתחילה בסוף היסוד דז"א, והיו מתחילה שניהם רק מבחי' רחל, כי הם שניהם באמת רק מעצמות הפנימיות דרחל. אך בעת הגדלות דז"א, שנתעלה הת"ת לדעת והיסוד להת"ת, ע' מוחין דצלם (פרק ו) ונסירה (פרק ד), ונעשה כ"ז ע"י הנה"י דאימא כמבואר שם ושם, הנה כאשר נתלבשת הארת הדעת בהמלכות דהתבונה כנ"ל, הנה באשר שהתבונה היא מהג"ר ממש, והיא פרצוף מיוחדת, לכן נעשה מאותה ההארה המתלבש בהמלכות דהתבונה ג"כ בחי' פרצוף מיוחדת, והוא פרצוף לאה שהיא הד' קשר של ראש היוצא מאחוריו על בחי' העורף דז"א, והיא מתפשט עד רחל היוצא מאחורי הת"ת דז"א [בסוד יהודה, יה"ו הוא ז"א, ד"ה הוא מלכות שהוא רחל הדבוקה עמו נוקבא בהדי דכורא מתדבקא כמ"ש בזה"ק משפטים (קד ע"א)]. ועכ"פ הוא כי לאה ורחל הם שניהם באמת עצמות אחד, שהם הב' בחי' דהמלכות אשר בהת"ת והיסוד, ועלו בהדעת והת"ת ונעשו לשני פרצופים ע' מאמרי רשב"י (פ' ויחי דף ט"ז ע"ב). והנה הם הנוקבין דז"א אשר תחילת יציאתם הם מאחוריו, ובסוד (תהלים קלט ה) אחור וקדם צרתני. והנה זו ע"ד { כ"ז הנה מראה אחוריים שראה משה רבינו ע"ה, וראה את שניהם.

וזהו מה שבזוה"ק (ס"פ בא מג ע"ב) אמרו בענין הד' קשר של ראש, על דא כתיב וראית את אחורי, ובפ' ואתחנן (רסג רע"א) מבואר שענין הקשר של תפילין אשר נאמר על זה וראית את אחורי, הנה הוא ענין אחד עם התפילין של יד שהוא בה' בתראה, ה' דידכה, יד כהה, דהיא שמאלא ע"ש. ובעין זה הוא ג"כ בתרגום יונתן על התורה בפסוק וראית את אחורי, אמר שם שהוא הקשר דתפילין של יד (והוא י', סוד היסוד, כמ"ש בזוה"ק ס"פ בא וכנ"ל, שהוא מאור היסוד דז"א שממנו הוא דעת דרחל, והוא סוד הקשר דתפילין של יד). ובפ' ויקהל (דף רי"א סע"א) מבואר כי סוד וראית את אחורי הנה הוא בסוד אחור וקדם צרתני, שהוא כללות כל הנוק' שהיא אחורי דכורא ע"ש. והרי כ"ז הוא בעין דרשות חלוקות, שבמקום אחד אמרו שהוא הקשר של ראש, ובמקום אחד אמרו שהוא הקשר של יד, ובמקום אחד אמרו שהוא ענין אחד עם כלל התפילין כולו של יד, ובמקום אחד אמרו שהוא על כללות הנוק' כולו שהיא מאחוריו. וכן צריך ביאור ג"כ בלשון הגמרא ברכות (ז' א') וכן הוא במנחות (לה ע"ב) בפסוק וראית את אחורי, מלמד שהראה לו הקב"ה למשה קשר של תפילין, הרי צריך ביאור על לשון "מלמד" שאמרו, כי לשון מלמד הוראתו הוא ע"ד הוכחה שהוא מוכח כן, הרי לכאורה איזה הוכחה יש כאן ממלת אחורי שהכוונה היא על קשר של תפילין, הן אמת כי ממה שאמר (שמות לג כג) ופני לא יראו הרי משמע שאחורי שאמר הוא האחור שכנגד הפנים שהוא העורף, אך מנ"ל שהוא הקשר של תפילין דילמא הוא בחי' העורף ממש.

אמנם ע"פ דברינו הנה אין כאן סתירה כלל, וכן לשון הגמרא הוא מבואר ג"כ היטיב, כי מה שאמרו "מלמד", הוא מדיקדוק מלת אחרי שכתוב חסר ו', והרי הנה הוראתו רק על הנמשך ממנו, ר"ל על אורו המתפשט ממנו ונמשך אחריו אבל לא על עצמותו גופא, והוא הקשר של תפילין, הד' קשר של ראש, שהוא רק מהארת המוחין המתפשט ונמשך מבוה"ל, והוא בעורף שהוא באחוריו וכחוראות ונקודותיו שהוא הקרי, והוא כאלו שהיה כתוב מלא ו' אחורי, וזהו שאמרו מלמד שהראה לו הקב"ה למשה קשר של תפילין, ור"ל על הקשר של ראש, וכנ"ל מזוה"ק ס"פ בא, והוא מהוראות הכתיב והקרי.

אמנם הוא, כי הנה הקשר של ראש שהוא מהארת המלכות דתבונה עם אור הדעת המתלבש בו, הנה אותו החלק דאור הדעת אשר ממנו הוא הקשר, הנה הוא מהבחי' הראשונה דהמלכות כנ"ל, והנה הוא אור הכתר דהנוק' כי הוא שורש הראשון שלה שהיה מתחילה בת"ת דז"א כנ"ל, ות"ת דז"א הוא כתר דרחל ע' א"א (פרק ז). והרי הנה הקשר של ראש שהוא לאה הנה הוא הכתר דרחל, וכן מאור הקשר של ראש שהוא ד' כללות הד' מוחין, הנה נמשך ממנו ונעשה הדעת דרחל שהוא הקשר של יד שהוא י', והוא מאור היסוד דז"א כנ"ל מזוה"ק ס"פ בא, כי הוא עולה ונעשה הדעת דרחל שהיא הקשר של יד. והיינו כי אור היסוד דז"א הנה הוא עולה כנגד הלב דז"א בזרוע השמאלי, ונעשה הוא שם הדעת שבה שהוא הי' דקשר של יד. והנה נעשה כ"ז ע"י הרצועות הנמשך מהקשר של ראש וכמו שמבואר כ"ז בהדרושים שם. ואמר שם, כי הרצועות הם כוללים כל הד' מוחין, והם אורות המקיפין דרחל ע"ש. והרי נמצא כי הקשר של ראש הנה הוא כללות כל אור המוחין כולן דרחל ג"כ, שהם התפילין שלה, וכן הוא כי מעיקרם הרי הם ג"כ אחד כי הם ב' הבחי' שבמלכות כנ"ל.

והרי נמצא כי כאשר הראה הקב"ה למשה רבע"ה הקשר של ראש, הנה הראה לו בזה כל אור דהאחוריים כולו בכללות ובפרטיות וכן כל הפנימיות והחיצוניות שבה, היינו כללות אור המוחין דרחל שהם התפילין עצמן שבה ופרטות הדעת שבה שהוא הקשר של יד, וכן כל בנין רחל כולו שהוא מהת"ת והיסוד דז"א וכן בנין לאה שהוא מהדעת דז"א, ומכללות כל הארת הד' מוחין שבו שהוא עצמו הד' קשר של ראש אשר הם, ר"ל לאה ורחל (ח ע"א) הם באמת שניהם אחד, כי עצמות אחד לשניהם כנ"ל. וכ"ז הנה הוא כללות

ופרשות דכל מראה אחוריים. והנה כ"ז הוא נכלל במאמרם ז"ל בספרי (פ' בהעלותך פסקא מה) על פסוק (במדבר יב ח) ותמונת ה' יביט, שאמרו שם, זו מראה אחוריים, כי לאה ורחל וכל פרשות אורותיהם הנה הם יצאו שניהם מאחורי ז"א, ובסוד אחור וקדם צרתני, כנודע.

והרי נתבאר לנו, כי כל המאמרים שונים הנמצא בדבריהם ז"ל בענין זה, אשר הראה הקב"ה למשה אם הקשר דתפילין של ראש או הקשר דתפילין של יד או כללות התפילין כולן דרחל או כללות פרצופי הנוק' כולן, הנה כולם מתאימים זה עם זה, כי נתראה לו כל מראה האחוריים בכללות ובפרטות, והוא ג"כ מה שאמר לו הקב"ה (שמות לג יט) אני אעביר כל טובי על פניך⁸⁷, שהוא כל עומק דרכי ההנהגה של עתה שהם תלויים בהנוק', וכמ"ש בפ' יתרו (סח ע"ב) אלהים לתתא שליט על תתאי ע"ש⁸⁸. וכ"ז נתגלה לו למשה רבינו ע"ה במראה הזה, כי הקשר של ראש הוא באצילות ובסוד מוחין דנשמה, ושל יד הוא בעולמות בי"ע ובסוד מוחין דרוח ונפש, ובהם היא כל ההנהגה של עתה הנמשך מהאצילות להבי"ע. ונתגלה לו כ"ז בהמראה הזה, שהוא מראה אחוריים. אמנם כבר אמרנו, כי לא ראה את האחוריים עצמו אלא רק את הנמשך ממנו, והוא האור והזוהר הנשאר אחרי עברו, וזהו מה שכתוב אחרי חסר ו' כנ"ל. וגם כל המראה הזה הנה היה ג"כ רק באספקלריא שאינה מאירה כמ"ש בזוה"ק (פ' פקודי ר"ל סע"א ורע"ב). אמנם משה רב"ה הנה הבין את הדברים על אמיתותן, שאין בזה באמת שום מראה כלל, וזהו שהעיד עליו הקב"ה ואמר (במדבר יב ח) ותמונת ה' יביט, ולשון יביט הוא על התבוננות הדבר ועיון השכלי (עי' מלבי"ם שם)⁸⁹ ע"ד שנאמר (תהלים קיט יח) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, ור"ל שגם מה שהוא רואה באספקלריא שאינה מאירה, הנה הוא עומד בזה על עומקן ושורשן, והוא צופה ומביט על תלייתן במקורן שהוא באספקלריא המאירה אשר שם הוא משולל מכל מראה ותמונה, והוא מה שנאמר עליו (במדבר יב ז) בכל ביתי נאמן הוא, ודי בזה הדרוש כעת כי הרי יצאנו מן הענין הרבה.

אמנם נשלים דברינו בעוד דיבור אחד מעין הפתיחה סמוך לחתימה, כי הרי מדברינו לעיל בהתחלת הדברים, הנה מבואר כי כל מראות אלהות אשר מאספקלריא המאירה הם בסתימו דעיינין דוקא וכנ"ל מזוה"ק וארא (כג ע"ב), שאמרו ולא אתייהיב רשו למיחמי אלא בעיינין סתימין בגין דאינון סתימין עלאין כו', ולכן לא כתיב בהם ראה אלא ידיעה, והוא מה שכתוב (שמות ו ג) ושמי ה' לא נודעתי להם, אלין גוונין עלאין סתימין דזהרין דזכה בהו משה לאסתכלא בהון, ורוא דא דעינא סתים וגליא סתים חמי אספקלריא דנהרא אתגלייא חמי אספקלריא דלא נהרא, ועל דא וארא באספקלריא דלא נהרא דאיהו באתגלייא ביה, כתיב ראה באספקלריא דנהרא דאיהו בסתימו, כתיב ביה ידיעה דכתיב לא נודעתי⁹⁰.

וזהו הענין כי הנה הגם שבהאבות אברהם יצחק ויעקב הנה נתגלה להם ג"כ כמה פעמים בשם הוי"ה ב"ה, אך היה כל גילוי להם רק דרך מסך דאספקלריא דלא נהרא, והוא ע"י הגילוי אור דהשם א"ל שר"י שהוא ביסוד, ונמשך אל המלכות, הנה נתגלה להם בהאור דהשם הוי"ה ב"ה ע"י התלבשות אור דהיסוד ומלכות שהם לבר מגופה (זהר בראשית כא ע"ב) ולמטה מהפרסא, ולכן כתיב בהם ראה, וארא. אבל במשה רב"ה הנה נתגלה לו בהשם הוי"ה ב"ה, שהוא בת"ת בלתי התלבשות כלל. והגם שהיה גילוי ג"כ דרך היסוד ומלכות, אך היה רק דרך מעבר לבד ולא ע"י התלבשות, ולכן לא כתיב ביה ראה רק ידיעה וכנ"ל. וע"ש פ' וארא (כג ע"א ע"ב) ובהגהות מהר"ח שם⁹¹. והוא ג"כ

⁸⁷ עי' לעיל הערה 29.

⁸⁸ עי' מלואים אות (טו).

⁸⁹ המו"ל הוסיף הסוגר מדעתו.

⁹⁰ עי' מלואים אות (יב).

⁹¹ עי' מלואים אות (יב).

מה שכתוב (דברים לד י) "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ה' פנים אל פנים", והרי נאמר ידעו שהוא ג"כ רק ידיעה ולא ראייה, כי באספקלריא המאירה משולל שם מראיית כל בריה, וגם הידיעה שם הוא ג"כ רק בעינין סתימין דוקא, כי זהו מרוממות מעלתו שהוא בלתי התלבשות כלל. (ח ע"ב)

אמנם מה יש להרהר על זה, כי הרי בעת קריעת ים סוף שאמרו "זה אלי ואנוהו" (שמות טו ב), ובפרט בעת מתן תורה שמבואר הוא בזה"ק פ' בראשית (נב ע"ב) וכן בפ' תשא (קצ"ד רע"א) כי היה אז הגילוי אור לכל ישראל כולם באספקלריא המאירה, ועכ"ז הנה כתיב בהם "וירא ישראל את ה' הגדולה" (שמות יד לא) ואמרו "זה אלי ואנוהו", וכן במתן תורה הרי נאמר (שם יט יא) כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם וגו', וכן נאמר "וכל העם רואים את הקולות וגו'" (שם כ טו), והרי מאחר שהיה הגילוי אז באספקלריא המאירה, איך נאמר בזה ראייה. אך האמת הוא, כי הגם שעיקר הגילוי הנה היה אז באספקלריא המאירה, אך כל מה שנאמר בהם ראייה, הנה היה כ"ז ג"כ רק ע"י אספקלריא שאינה מאירה, וכמו שמבואר בתיקונים (תיקון ל פב ע"ב), כי מ"ש וכל העם רואים את הקולות, את דא שכינתא תתאה כו' דאתמר בה, ותמונת ה' יביט, ע"ש⁹². והרי היה הראיה רק על אספקלריא שאינה מאירה, ובפרט הקולות עצמן אשר ראו, הנה אמרו בתיקונים שם (תיקון כב דף עב ע"א) וכל העם רואים את הקולות אינן הוו מלאכים דכל חד הוה אתעביד קול, ואמר הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ד') כי הוא ע"פ מאמרם ז"ל (חגיגה יד ע"א) כי כל דיבור ודיבור שיוצא מפי הקב"ה נברא ממנו מלאך, וכן הוא ג"כ בתיקונים שם (תיקון לח דף פז ע"א). והרי היה ראיית הקולות אשר נאמר וכל העם רואים את הקולות רק על המלאכים שנבראו מהם, וכן מה שנאמר "ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני" (שמות יט יא), הנה מה שהיה לעיני כל העם, הנה היה זה ג"כ רק באספקלריא שאינה מאירה, כי הרי מ"ש שם (יט יא) כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם וגו', הנה הוא מ"ש אח"כ (פסוקים טז, יח) ויהי ביום השלישי וגו' והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש ויעל עשנו כעשן הכבשן, וכן הוא ג"כ מ"ש בסוף פ' משפטים (שמות כד יז) ומראה כבוד ה' באש אוכלת בראש ההר לעיני בני ישראל, והנה פשוט הוא שכ"ז הנה היה רק באספקלריא שאינה מאירה, וע' זוה"ק יתרו (פו ע"א) רבי אבא אמר כו'⁹³, וכן ברע"מ פינחס (רנב ע"ב) אדנ"י גמר ושליו דהוי"ה כו' אדנ"י כבשן דיליה כו' ובגינה אתמר והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש ויעל עשנו כעשן הכבשן⁹⁴.

⁹² עי' מלואים אות (טז).

⁹³ ז"ל: רבי יצחק אמר כתיב (תהלים יח י) ויט שמים וירד וכתוב (שמות יט יא) [ו]ירד יהוה לעיני כל העם על הר סיני (תנא) ויט שמים וירד לאן נחת אי תימא דנחת לסיני על הר סיני כתיב ולא כתיב (לעיני כל העם) בהר סיני אלא ויט שמים וירד לאן נחת אמר רבי יוסי אמר רבי יהודה אמר רבי חייא נחית בדרגו מדרגא לדרגא ומכתרא לכתרא עד דאתדבק בהאי ארץ וכדין אתנהר סיהרא וקיימא באשלמותא הדא הוא דכתיב ויט שמים וירד להאי ארץ וכדין כתיב על הר סיני מה קיימא על הר סיני הוי אימא דא שכינתא:

תרגום: רבי יצחק אמר, נאמר "ויט שמים וירד", ונאמר "ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני". "ויט שמים וירד", לאן ירד, אם תאמר שירד לסיני, נאמר "על הר סיני" ולא נאמר, בהר סיני, אלא "ויט שמים וירד", לאן ירד, אמר רבי יוסי אמר רבי יהודה אמר רבי חייא, ירד בדרגותיו מדרגה לדרגה, ומכתר לכתר, עד שנדבק בארץ הזו, ואז האירה הלבנה ועמדה בשלמות, זהו שנאמר "ויט שמים וירד", לארץ הזו, ואז נאמר "על הר סיני", מה עמד על הר סיני, הוה אומר זו שכינה.

סיני - פי' וירד ה', שהוא ז"א, להתחבר עם המלכות, שהיא עומדת על הר סיני (מ"מ).

⁹⁴ ז"ל בשלימות: כבשן דזויליה דאופה ביה נהמא שכינתא תמן אתבשל ואשתלים [ובג"ד] אין בוצעין אלא מאתר דגמר בשולא כגוונא דשלימו דפרי איהו גמר בישולו והאי איהו אדני גמר ושליו דיהו"ה דאיהו לחם הפנים אדנ"י כבשן דיליה דאיהו כבושה תחות בעלה ובגינה אתמר (שמות יט יח) והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו יי' באש ויעל עשנו כעשן הכבשן ולא ככבשן דאש דהדיוט אלא ככבשן [דביה כבשן רחמיו לעמיה כד] [כבשן רחמנו לעמיה ביה] מצלין ובעון בעותין כן יכבשו רחמך את כעסך [וביה] כבשי דרחמנא למה לך:

והרי לנו כי הנה הגם דעיקר גילוי ית"ש אשר במתן תורה הנה היה באספקלריא המאירה, אך כל מה שנאמר בו ראייה הנה היה כ"ז רק ע"י התלבשות באספקלריא שאינה מאירה, כי אספקלריא המאירה עצמה אינו שולט בו ראיית כל בריה. וכן עד"ז הוא ג"כ בגילוי ית"ש אשר על הים, כי הגם שעיקר גילוי שם היה ג"כ מהאור דאספקלריא המאירה וכנ"ל מזוה"ק (ח"א נ"ב ב' ובח"ב קצ"ד רע"א), אך מה שאמרו זה אל"י ואנוהו, הנה היה זה רק ע"י התלבשות באספקלריא שאינה מאירה, וכמ"ש בפסיקתא רבתי (פיסקא כא) בדמויות הרבה נדמה להם, ונדמה על הים כגיבור במלחמה, ובהר סיני כזקן מלא רחמים (מכילתא עשרת הדברות פ"ה פסוק אנכי הובא ברש"י על החומש שם פסוק ב', וכן בפסיקתא שם סי' ו', בדמויות הרבה נראה להם, לזה עומד לזה יושב כו', בים בחר, בסיני זקן כו', וע' מדרש שמו"ר פכ"ט סי' ב). והנה כ"ז הרי פשוט הוא שהוא מאספקלריא שאינה מאירה. והרי לנו עכ"פ כי גם בים ובמתן תורה, הגם שעיקר גילוי ית"ש הנה היה אז מאספקלריא המאירה, אך כל מה שזכר בהם ראייה, הנה זה היה רק ע"י אספקלריא שאינה מאירה. וע' בזוה"ק יתרו (פב ע"א) תאנא בההיא שעתא דקב"ה אתגלי בטורא דסיני הוי חמאן כל ישראל כמאן דחמי נהורא בעשישתא ומההוא נהורא הוה חמי כל חד וחד מה דלא חמא יחזקאל כו'⁹⁵, ע"ש. והרי מפורש שכל מה שראו הנה היה רק ע"י אספקלריא שאינה מאירה.

והנה ברע"מ פ' תצא (רפ ע"ב) אמר שם עוד, כי גם מ"ש (הושע יב יא) וביד הנביאים אדמה לאו איהו אלא בשכל דליבא ולא בדמיון דעינא⁹⁶, ע"ש. וזהו שאמר משה

תרגום: הכבשן שלו שאופה בו לחם היא השכינה, ששם מתבשל ונשלם, ומשום זה אין בוצעים אלא ממקום שנגמר בשולו, כדוגמת שלמות הפרי שהוא גמר בשולו, וזהו "אדני", גמר ושלמות שם יהו"ה שהוא לחם הפנים, "אדני" הוא הכבשן שלו, שהיא כבושה תחת בעלה, ובגללה נאמר "והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש ויעל עשנו כעשן הכבשן" ולא כמו כבשן של אש הדיוט, אלא כמו כבשן שבו כובש רחמיו על עמו כאשר מתפללים ומבקשים בקשות, "כן יכבשו רחמיק את כעסך", ובו כבושים של הקדוש ברוך הוא, למה לך.

ביאור: אתבשל - כמו הזרע באשה שנגמר שם (יהל אור).

כבושה - כמ"ש וכבושה האיש כובש כו' (יהל אור).

⁹⁵ ז"ל בשלימות: תאנא בההיא שעתא דקודשא בריך הוא אתגלי בטורא דסיני הווי חמאן כל ישראל כמאן דחמי נהורא בעשישתא ומההוא נהורא הוה חמי כל חד וחד מה דלא חמא יחזקאל נביאה.

מאי טעמא משום דאינון קלין עלאין אתגליאו ונ"א אתגליפו בחד כמה דאמינא דכתיב (שמות כ טו) וכל העם ראים את הקולות אבל ביחזקאל שכינתא אתגלי ברכיכו ולא יתיר והוה חמי כמאן דחמי בתר כתלין סגיאין:

תרגום: שנינו, באותה השעה שהתגלה הקדוש ברוך הוא בהר סיני, היו רואים כל ישראל כמי שרואה אור בעששית, ומאותו אור היה רואה כל אחד ואחד מה שלא ראה יחזקאל הנביא. למה, משום שאותם קולות עליונים התגלו (נ"א נחקקו) באחד, כמו שאמרנו, שנאמר "וכל העם רואים את הקולות". אבל ביחזקאל, השכינה נגלתה במרכבותיה ולא יותר, והיה רואה כמי שרואה אחר כתלים רבים.

ביאור: בחד - פי שכל הספירות נכללו במלכות, רישא הם חב"ד וגופא הם חג"ת ויט שמים וירד פי' שמים אש ומים היינו חו"ג, ונודע כי רשיא דמלכא בחו"ג אתתקן כמ"ש בזהר משפטים, וז"ש ובאתר דאית רישא אית גופא (מ"מ).

ולא יתיר - פי' כי בתיקו"ז אמר כי יחזקאל ראה חותם שעוה יצירה, ובפ' פקודי אמר כי נביאים הנ"ה דאצילות המתגלים בנ"ה דבריאה, וזה מה שהשיגו ישראל במדבר בהר סיני, אך יחזקאל ראה השכינה דבריאה ברכיכו שהם נ"ה דיצירה (זהר הרקיע).

⁹⁶ ז"ל בשלימות: וכמה חזיונות [אית לה] ודמיונות ומראות ואית להו וכלא אשתמודע בעין השכל דלבא דאתמר בה הלב יודע הלב מבין ומה דאמר (הושע יב יא) וביד הנביאים אדמה דמיון לאו איהו אלא בשכל דלבא ולא דמיון דעינא הדא הוא דכתיב (ישעיה מ כה) ואל מי תדמיוני ואשוה (שם יח) ואל מי תדמיון אל ואית חזיונות כגון החושים בכוכבים אבל חזיון דנבואה איהו כחזיון לילה:

תרגום: וכמה חזיונות יש לה, ודמיונות ומראות יש לה, והכל נודע בעין השכל של הלב, שנאמר בה, הלב יודע, הלב מבין. ומה שאמר "וביד הנביאים אדמה", הדמיון אינו אלא בשכל הלב ולא

רבינו ע"ה בפ' ואתחנן (דברים ד טו) כי לא ראיתם כל תמונה ביום דיבר ה' אליכם בחורב וגו'. והרי לכאורה קשה, כי הרי נאמר במתן תורה (שמות כ טו) וכל העם רואים את הקולות, (ח ע"ג) ואמרו בתיקונים (תיקון ל פב ע"ב) את דא שכינתא תתאה דאתמר, בה ותמונת ה' יביט ע"ש⁹⁷, ובספר הבהיר (סי' כז⁹⁸). וכן על הים שאמרו (שמות טו ב) זה אלי ואנוהו, הנה אמרו במדרש שם (שמו"ר פכ"ג סי' טו) בא וראה כמה גדולים יורדי הים, משה כמה נתחבט ונתחנן לפני המקום עד שראה את הדמות שנאמר הראני נא את כבודך כו' כו', ועולי הים כל אחד ואחד מראה באצבעו ואומר זה אל"י ואנוהו, ע"ש⁹⁹. והגם כי פשוט הוא שאינו דומה ראיתם לראית משה רבינו ע"ה, כי כל א' ראה והשיג רק לפי השגתו, וכמ"ש בשמו"ר (פ"ה סי' ט') הבחורים לפי כחן, הזקנים לפי כחן, הקטנים לפי כחן, היונקים לפי כחן, הנשים לפי כחן, ואף משה לפי כחן, כל א' בכח שהיה יכול לסובלו. אך כל מה שהיה אפשר להם להשיג הנה השיגו בנקל, אבל משה רבינו ע"ה הנה מה שהשיג בנקרת הצור הרי היה לו כ"ז רק אחר שנתחבט ונתחנן על זה. אמנם עיקר הסיבה בזה הוא, כי המאורע דנקרת הצור הרי זה היה אחר חטא העגל, אשר אז הנה אבדו כל ישראל את השגתם הנעלה, וכמ"ש (שמות לג ו) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב. וכן משה רבינו ע"ה הנה נסתלק ממנו ג"כ תתקצ"ט חלקים ממעלתו הגדולה שבתחילה, ולא נשאר אלא בחלק אחד מאלף מהאור הגדול שהיה לו בתחילה, והוא אלף זעירא דויקרא שזה אשר נתגלה לו (אבל א' רבתא הוא מדרגת אדם קודם החטא, והיה עומד להתתקן ע"י משה רבינו ע"ה אלולא חטא העגל, והוא א' רבתי דאדם בדברי הימים א' א א) וכמ"ש בזוה"ק פ' מצורע (נג ע"ב) ופ' בשלח (נח ע"א), ועי' מאמרי רשב"י באדר"ר קל"ב בסופו (דף מד ע"ב) ובספר הליקוטים פ' תשא (דף פג ע"א ע"ב). והנה זה היה עיקר הסיבה מה שלא זכה להגילוי אור שבנקרת הצור אלא רק ע"י רבוי הבקשה, כי הוא בסוד (דברים ג כו) ויתעבר ה' בי למענכם, שנשאר עי"ז רק בסוד הקטנות דעיבור וכמ"ש בשער מאמרי רשב"י שם.

אך עכ"פ הוא, כי מה שאמר הכתוב (דברים ד טו) כי לא ראיתם כל תמונה, הרי הוא קשה מדברי התיקונים (תיקון ל דף פב ע"ב) שאמר על הפסוק (שמות כ טו) וכל העם רואים את הקולות, כי ראו אז ג"כ ע"ד הכתוב (במדבר יב ח) ותמונת ה' יביט.

בדמיון העין, זהו שכתוב "ואל מי תדמיוני ואשוה", "ואל מי תדמיון אל", ויש חזיונות כמו החושים בכוכבים, אבל חזיון הנבואה הוא כחזיון לילה. כל המראות והדמיונות דהנביאים הוא רק בעין השכל ולא בעין ממש ע"ש, וכן כתב הגר"א בתחילת תיקונים (א ע"א ד"ה באתכסיא) (הקדו"ש פו ע"ג).

⁹⁷ עי' הערה 92.

⁹⁸ ז"ל: ומאי ותמונה אינכם רואים זולתי קול (דברים ד יב) ההוא כדאמר להם משה לישראל (שם ט"ו) כי לא ראיתם כל תמונה, תמונה ולא כל תמונה. משל למה"ד למלך שעומד על עבדיו מעוטף כסות לבנה לא די לאימת מלכות שיסתכלו במלבושיו, ועוד רחוק היה המלך ושמעו את קולו, יכולים לראות גרונו, אמרת לא, הא למדת שראו תמונה ולא כל תמונה. והיינו דכתיב (שם) ותמונה אינכם רואים זולתי קול, וכתוב (שם) קול דברים אתם שומעים.

⁹⁹ ז"ל בשלימות: ד"א סוס ורוכבו רמה בים סוסייהם ורוכביהם לא נאמר אלא סוס ורוכבו מלמד שנטל הקב"ה שר שלהם תחלה והשליכו לתוך הים עזי וזמרת יח עזי הוא ועטרה לראשי והוא כחי ויהי לי לישועה יהי לי אל"כ אלא ויהי לי לישועה היה לי ויהיה לי זה אלי ואנוהו א"ר ברכיה בא וראה כמה גדולים יורדי הים משה כמה נתחבט ונתחנן לפני המקום עד שראה את הדמות שנא' (שמות לג) הראני נא את כבודך א"ל הקב"ה לא תוכל לראות את פני ובסוף הראה לו בסימן שנא' (שם) והיה בעבור כבודי החיות הנושאות את הכסא אינן מכירות את הדמות ובשעה שמגיע זמן לומר שירה הן אומרים באיזה מקום הוא אין אנו יודעות אם כאן הוא אם במקום אחר הוא אלא בכל מקום שהוא ברוך כבוד ה' ממקומו ועולי הים כל אחד ואחד מראה באצבעו ואומר זה אלי ואנוהו אמר להם הקב"ה לישראל בעוה"ז אמרתם לפני פעם אחת זה אלי אבל לעתיד לבא אתם אומרים אותו דבר ב' פעמים שנאמר (ישעיה כה) ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו זה וגו'.

אך מדברי הרע"מ פ' תצא הנ"ל (דף רפ ע"ב) שאמר כי גם כל המראות דאספקלריא שאינה מאירה וכל החזיונות והדמיונות אשר כתוב עליהם וביד הנביאים אדמה, הנה הם אינם בדמיון דעינא אלא רק בשכל דליבא, שנראה לו בהבנת השכל, שהוא ע"ד הדמיון, אבל לא שהוא רואה שום דמות תמונה כלל, וכל מה שנאמר בזה ראייה, הוא רק בראיית השכל, שכן היה מדמה לו בראיית שכלו, והוא אור דנהיר בבית עינא, נהורא דנהיר בה מלגו שאמר ברע"מ שם ע"ש, שהוא אור הפנימי דהעינים המיוחד באור השכלי, הנה שם היה מראה לו האספקלריא שאינה מאירה את הבנת הדבר שהוא ע"ד דמות ודמיון, והוא ג"כ ע"י בחי' כח הציור אשר בהמוח, אבל לא בציור בפועל ח"ו. ולכן אמר הכתוב היטיב כי לא ראיתם כל תמונה, כי הרי לא ראו כלל אלא בהשכלת הכח, אשר לזה שהוא בראיית השכל. והנה כ"ז הנה הוא מבחי' אצילות שבהאדם, אבל לא בבחי' הבי"ע שבו, כי בבחי' הבי"ע הנה שם הוא היציאה מן הכח אל הפועל.

וזהו ג"כ עומק הכוונה ברע"מ (פ' בא דף מ"ב סע"א ורע"ב) שאמר שם שדיוקנא דאדם הנה הוא אתרשים בשמא קדישא, יו"ד איהו דיוקנא דרישא, ה' ה' דיוקנא דה' אצבעאן דימינא ודשמאלא, ו' דיוקנא דגופא, ועם כל דא אע"ג דבראתי ליה כדמות אתון דילי, ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש כו', ואם יקשה בר נש דהא כתיב כי לא ראיתם כל תמונה (ר"ל ואיך אמר כי באותיות השם רשום בו תמונת דיוקנא דבר נש), איהו יתרין ליה האי תמונה חזינא (ר"ל רושם דיוקן דבר נש איך שהוא מרומז בהד' אותיות דהשם, זהו מותר להתבונן בזה ולייחס רמז רושם מתמונת האדם באותיות השם), דהא כתיב ותמונת ה' יביט (במדבר יב ה) (והרי מייחס הכתוב ג"כ לשון תמונה, והוא משום כי הרי רק ממנו ית"ש נעשה הכל, והוא שורש הכל, כי זה ע"ד) הוא בבחי' נשמה לנשמה לכל המציאות כולו, שהוא בתכונת צורת אדם כנודע, ולכן אפשר לייחס שם לשון תמונה, והוא ע"ש פעולתו שהוא שורש כל הפעולות. והרי הוא רק ע"ש תמונת המציאות שיצא ממנו. אמנם גם מה שמותר לייחס לשון תמונה בו, הנה הוא רק על הכח ושורש דבחי' תמונה, שהוא באצילות ג"כ, כי שם הוא הכחות פנימיים והשורשים הנעלמים לכל הפעולות והתכונות כולם, אבל לא בבחי' תמונה בפועל ח"ו, וזהו שאמר הרע"מ עוד) ולא בכל תמונה אחרא דברא ויצר באתווי ובגין דא כו' (כצ"ל, ור"ל שהתמונה בפועל הוא רק בבי"ע, וזה אסור לייחס שם ח"ו, ועל זה נאמר (דברים ד טו) כי לא ראיתם כל תמונה, ואינו מותר לייחס שם בחי' תמונה אלא רק על שם הכח והרצון אשר לזה שזהו מאצילות, כי על זה הכוונה הנה הוא ג"כ מה שכתוב ותמונת ה' יביט (במדבר יב ה), והוא מראה אחרים כנודע, והרי מייחס שם בחי' תמונת דמות כמראה אדם, והוא משום כי שם הרי הוא הרצון והכח אשר לזה. אמנם כ"ז הנה הוא רק בבחי' גילוי ית"ש אשר לכל המציאות, הנה בזה הנה מותר לייחס שם כל התוארים כולם, והם ג"כ כל התוארי דמות תכונת אדם הנזכר בתורה, והם כולם רק על שם המציאות שיצא ממנו, אבל הוא עצמו ית"ש הנה משולל כל התוארים ממנו. וזהו שאמר שם הרע"מ עוד, ואפילו האי תמונה, ר"ל אשר גם רק בייחס הרצון והכח, לית ליה באתריה, אלא כד נחית לאמלכא על בריין ויתפשט עלייהו יתחזי לון לכל חד כפום מראה וחזיון ודמיון דלהון, והאי איהו וביד הנביאים אדמה. אבל עצמותו גופה ית"ש, הנה עליו נאמר (ישעיה מ יח) ואל מי תדמיון א"ל ומה דמות תערכו לו, ובגין דא יימא איהו (ר"ל הוא אומר), אע"ג דאנא אדמה לכו בדיוקניכו אל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש, ר"ל שהוא מופרש ומובדל מכל תכונת תמונה ודמות ותואר, וזהו מכוון במלת קדוש, ור"ל שהוא מרומם ונעלה מכ"ז, ודי בזה. והנה הארכנו בזה הדרוש אנב דאתי לידינו, הגם שהוא אינו מענין הספר כלל, ומעתה נשוב לענינינו ונחזור על הדברים אשר בתחילת סעיף זה כדי לבוא אל הענין ונייחד לזה סעיף בפנ"ע.

סעיף ג'

הנה אמרנו לעיל בתחילת סעיף ב' כי גילוי דהס"ג דאות ב' שהוא עיקרו דהמ"ס שבא"ק, אשר הוא עצמו הנה הוא ג"כ מופלא ומכוסה¹⁰⁰, הנה גילוי הוא השם ע"ב אשר אנו עוסקים בו עתה באות ה'. ואותו הע"ב הנה הוא שורש הכללי הפנימי לכל האורות דהאח"פ, והוא הא"א להם. והיינו כי הוא עצמו הנה הוא באמת עוד למעלה מהם הרבה, כי כל האורות דהאח"פ הנה הם רק מהבינה וזו"ן שבו, העומדים בו מהחזה ולמטה שבו. בינה מהחזה עד הטבור, והזו"ן מהטבור עד סוף רגליו. והרי הוה עיקרו שהוא מהחזה ולמעלה שבו למעלה מכל האח"פ, ושם הנה הוא בחי' האבא שבו, והאו"א שבו, היינו האבא מהגרונן שבו עד החזה שבו, והא"א הנה הוא כללות הגולגלתא כולו שבו, וכנודע שהא"א שהוא המ"ס הוא מתפשט עד הגרון ע' מ"ן ומ"ד (דרוש י"ד).

אמנם מקומם בהא"ק, הנה אורות האח"פ שהם מהבינה וזו"ן דאותו הע"ב דענינינו, הרי נודע הוא שמקומם בא"ק הנה הוא מהאזניים עד הטבור שבו. והרי נמצא כי מהחזה ולמטה עד סוף רגליו דהע"ב דענינינו, הנה הוא תופס בא"ק ועומד בו מסיום העינים שבו עד הטבור שבו, ושם מסתיים כל המציאות דהע"ב דענינינו. אך האבא שבו, שהוא מהגרונן עד החזה שבאותונדצ"ל פרטי הע"ב כנז', הנה מקומו הוא בהא"ק מהעינים ולמעלה ולפנים עד המוח שהוא המ"ס, כי עיקר המ"ס הרי הוא המוח עצמו, כי הוא מוחא חדא דכליל תלת (אד"ר קמ ע"א), ותופס האבא שבהע"ב דענינינו מקומו בא"ק מסיום המוח שבו, ר"ל מתחת המ"ס שבו עד סיום העינים דא"ק. והוא מה שנודע כי האבא שהוא חכמה הנה הוא סוד (ט ע"א) הראיה, כי הרי כן הוא במקור המקורות, שהוא האבא שבהע"ב דענינינו, שהוא שורש (שורש העליון) של כל הגילויים, הנה הוא סוד הראיה שבא"ק. ור"ל על כח הראיה הנמשך מהמוח ומתפשט עד העינים. וכבר אמרנו כי עיקר הכוונה כאן הוא רק על הראיה הפנימית אשר לפני מהעינים, והיא רק הראיה נפשית לבד, אשר בו יכולים לראות גם המלאכים והרוחניים, וכל הראיה החיצונית היוצא מהעינים ולחוץ, הוא רק תמצית הארה ממנו, כי עיקרו הוא מהעינים ולמעלה ולפנים, והוא כח הראיה המתפשט מהמוח, והוא עדיין בהגלגלתא עצמו, המקום דתפילין של ראש אשר בהקרקפתא, שהוא משך כל כח הראיה המתפשט מהמוח, והוא בהגלגלתא לפני מן העינים ולמעלה. ושם הנה הוא המקום דהאבא שבהע"ב דענינינו, ע' לעיל כלל ט"ו ענף ג' אות ב' ובענף ד' אות ב', והא"א שבהע"ב דענינינו הנה הוא הבחי' ראשונה מהג' בחי' שאמרנו בו לעיל תחילת סעיף ב', והוא עצמותו ופנימיותו שבהס"ג כולו דאות ב', ומגיע עד הע"ב דאות א' ומיוחד עמו וכנ"ל סעי"ב, ושם הוא סוד אספקלריא המאירה. והנה אותו העצמות והפנימיות הנה הוא הא"א והיחידה שבהע"ב דענינינו, ומקומו הוא בהא"ק בהס"ג עצמו דאות ב', אמנם הוא מתפשט בו בהע"ב בכולו בפנימיות פנימיות, כי כן הוא לעולם בכל א"א שהוא היחידה כנודע.

ועכ"פ הוא כי החמשה פרצופים א"א או"א זו"ן, שהם יחידה חיה נשמה רוח נפש שבהע"ב דענינינו, והם ג"כ כללות הע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שבו (כי הע"ב הוא כולל א"א ואבא קוצו של י' עם הי'), והם כללות פרצופו כולו. הנה הע"ב שהוא הא"א והאבא שבו, הנה א"א הוא בחי' הגלגלתא שבו, ומקומו הוא בהא"ק בהמ"ס עצמו שהוא בהס"ג דאות ב', ומגיע גם עד הע"ב דאות א', והאבא הוא מהגרונן עד החזה שבו, ומקומו הוא בהא"ק מסיום המ"ס עד העינים, והוא סוד הראיה הפנימית אשר הוא לפני מהעינים, כי ראיית העינים הוא רק תמצית הארה ממנו. והאימא שהיא הס"ג הנה היא מהחזה עד הטבור שבו, שהוא השליש האמצעי דהת"ת שבו, ומקומו הוא בהא"ק מתחת העינים עד שבולת הזקן, שהוא הסנטר מקום צמיחת הזקן, אשר עד שם מתפשטים אור האזניים. והזו"ן שבהע"ב דענינינו הנה הם מהטבור ולמטה שבו, והוא אור החוטם, שגילוי הוא מהשבולת הזקן עד החזה

¹⁰⁰ ע' לעיל הערה 43.

דהא"ק. ואור הפה שגילוייו הוא מהחזה עד הטבור דא"ק, ושם מסתיימין הרגלין דהע"ב דענינינו. אך עכ"פ הוא כי אורות חוטם פה שהם הזו"ן שבהע"ב דענינינו, הם מטבורו ולמטה שבו, שהוא משבולת הזקן ולמטה, ולכן הוה עיקר גילויים רק שם וכמו שיתבאר עיקר הדברים בזה למטה.

[סעיף ד']

ועומק הדברים בכ"ז הוא ע"פ מה שנודע בדברינו, שכל הגילויים כולם הנה הם ע"י פעולת התפשטות והסתלקות והתפשטות שני, שהתפשטות ראשון הנה הוא חוזר ועולה ומסתלק, ועיקר הגילוי הנה הוא התפשטות השני, אבל התפשטות הראשון שנסתלק הנה הוא בבחי' השורש עליון אליו, העומד למעלה ומשפיע בו, והוא שורשו אשר ממנו הוא יוצא ונולד, שכל ההתפשטות השני הוא תולדות האור מההתפשטות הא'. וההתפשטות השני הנה הוא עיקר כל הגילוי, וכ"ז הוא נוהג לעולם בכל הגילויים כולם אשר מא"ס ולמטה.

והנה כ"ז הנה הוא נעשה ג"כ בכל אורות הפרטיים דהע"ב דענינינו, והוא בכל בחי' הה' פרצופים שבו אשר אמרנו לעיל סעיף ג'. אמנם לא נדבר מבחי' הא"א והאבא שבו שהם למעלה מהאח"פ כנ"ל, באשר כי הרי גם האריז"ל לא גילה לנו מהם מאומה, כי הא"א שבו הרי אמרנו כי שם הוא סוד אספקלריא המאירה אשר לא נתגלה לשום נביא וחזוה זולת למשה רבינו ע"ה, וכן גם בהאבא שבו הרי אמרנו ג"כ כי הוא רק סוד הראיה פנימית אשר עיקר שימושיו הוא רק בסתימו דעיינין, ואז הנה הוא מתייחד (ט ע"ב) בא"א להאיר ג"כ רק בסוד אספקלריא המאירה וכנ"ל סעי"ב בארוכה. וכמו שאמרנו ג"כ לעיל סעיף ג', כי הוא בסוד קרקפתא דתפילין דא"ק, והם בסוד תפילין דר"ת¹⁰¹, שהם אורות דאבא, כי הרי הם מהאבא שבו, ר"ל האבא שבהע"ב דענינינו (והוא בתוך הס"ג דאות ב' סוד תפילין דרש"י, וכנודע כי תפילין דר"ת הם תוך תפילין דרש"י). ועכ"פ הוא כי האבא שבו הנה הוא בקרקפתא, ונודע הוא כי שם אין רשות לדבר בו, וכן הוא ג"כ רק סוד הראיה פנימית, אשר הוא רק בעיינין סתימין וכנ"ל, ולכן הנה לא נתחיל לדבר אלא ג"כ רק מהאורות האח"פ ולמטה, שהם האורות דהבינה וזו"ן שבהע"ב דענינינו, והם מהחזה ולמטה שבו כנ"ל. ונבאר על כל אחד ואחד מהם את מקומו וסדר המשכתו בהע"ב דענינינו.

¹⁰¹ עי' תיקר"ז י ע"א ז"ל: והאי איהו רזא הויה דאתמר ביה הנה יד ה' הויה וכו' ובגין דא אוקמוהו מארי דתלמודא ירושלמי הויה"ת באמצע.

תרגום: וזהו סוד הויה, שנאמר בו "הנה יד יהוה הויה וכו'", ולכן פרשוהו בעלי התלמוד הירושלמי הויה באמצע.

עי' בהגר"א על תז"ח יד ע"א (לש"ו), ז"ל: דבגין דלא בקיאינן כו' - ר"ל שאמרנו בירושלמי הויה באמצע והן אין מבינים על מה רמזו וסוברין שב' הפרשיות והיה כי יביאך דהיה אם שמוע באמצע כמ"ש בתוספת והכל בגין דלא ידעין ברזא דא.

היינו תפילין דר"ת עי' תז"ח מו ע"ג ז"ל בגר"א שם: ואיהו עיקרא דתפילין כו' - ר"ל כמ"ש ע"ג מחלוקת דאיהו בין חבר בתפילין כו' בימינא ושמאלא איהו אבל בעד"א לית תמן מחלוקת בגין דאיהו עיקרא דגמרא כו' ור"ל מחלוקת שהוא בין רש"י ור"ת בתפילין הוא בימינא ושמאלא שימינא הוא דעת רש"י כסדר ושמאלא הוא דעת ר"ת הויות באמצע כמ"ש בתיקונים שהויות באמצע הוא בשמאלא ע"ש אבל בעד"א אין שם מחלוקת כי הוא מכריע והוא מכריע לימין כידוע והוא כדעת רש"י וז"ש כאן ואיהו עיקרא דתפילין וביה צריך לסדרא לון כגוונא דא כו' וכן הוא בכל מחלוקת כמו ב"ש וב"ה כאלו ואלו דברי אלהים חיים והלכה כב"ה שב"ה מימין וב"ש משמאל כמ"ש לעיל ובימינא ושמאלא מחלוקתן ואלו ואלו דברי אלהים חיים בינה שמשם אצילתן אבל הלכה בעד"א ששם מקומה של הלכה כב"ה שהוא נוטה לימין כנ"ל דף פ"ה בספירות מסט' דימינא כו' ומסט' כו' ואי לא אסתכמו תרווייהו בעד"א כו' דאינון במוטב תלתא כו' וכמ"ש הלכה כרבים אין רבים אלא שלשה בשער בת רבים בת ג' אבהן בת עין וכו"ה בכל מחלוקת של תנאים כל שהוא מסט' דנוקבא נוטה לשמאל ומסט' דדכורא לימין כמ"ש"ל או טפה דדכורא גוברת כו' ע"ש.

והנה הגילוי דאורות האזניים, הנה היה ג"כ ע"פ סדר התפשטות והסתלקות, ב' התפשטויות וב' הסתלקויות, ועיקר הגילוי הוא ההתפשטות השני ע"ד שמבאר הרב כ"ז באורות הפה. והנה הב' התפשטויות דאורות האזניים הנה הם בהבינה דאורות הע"ב, שהוא הס"ג שבו, אשר יתבאר עניינו לקמן אות ו', והוא האימא שבו העומדות בו מהחזה עד הטבור שבו, שהוא בכל השליש האמצעי דהת"ת שבו, והוא בא"ק מגבול סיום העינים עד שכולת הזקן, ושם היה הסדר דכל הב' התפשטויות והסתלקויות דאורות האזניים. ונודע הוא כי כל התפשטות ויציאת אור חדש הנה הוא ע"י בחי' זווג ולידה וע"י תוספות אור ומוחין מלמעלה, וכמ"ש הרב הכלל בזה במב"ש (שע"ב ח"א פ"ו ד ע"ג¹⁰²), ויתבאר הענין בפרטות בעה"י בסימנים הבאים. אך עכ"פ הוא כי אורות האזניים הם יצאו בבחי' לידה מהאימא שהוא ישסו"ת שבהע"ב דעניינו. ונודע כי כל לידה הוא מהנה"י, והאור שנוולד הנה הוא בבחי' זו"ן המלביש על הנה"י שהוא מהטבור ולמטה. והרי יהיו אורות האזניים המתפשטים עד השכולת הזקן בחי' הזו"ן דהבינה אימא המתלכשים על הנה"י שבה, שהוא מהטבור ולמטה שבה. והרי נמצא כי הטבור דהבינה הוא במקום האזניים דא"ק, וסוף הנה"י שבה הוא בשכולת הזקן דא"ק. אבל כל חציה העליון אשר מהטבור ולמעלה שבה, שהוא הכח"ב והחג"ת שבה, הנה הם למעלה, והם מהאזניים ולפנים עד גבול העינים. ושם הנה היה ג"כ ההסתלקות האור דהתפשטות הא' שבה, שהוא מגבול האזניים עד גבול העינים.

ובהע"ב דעניינו, אשר כל תפיסת האימא בו הנה הוא בהשליש האמצעי דהת"ת שבו, הנה יהיה בו כל שיעור משך דאורות האזניים, שהם מהטבור ולמטה דהאימא, הנה הוא כ"ז בחצי התחתון דהשליש האמצעי דהת"ת שבו, וכל שיעור משך אשר מהטבור ולמעלה דהאימא שהוא הכח"ב והחג"ת שבה, הלא הוא כ"ז בחציו העליון דהשליש האמצעי דהת"ת שבו, ויהיה האזניים דא"ק והטבור דהאימא בהמרכז האמצעי דהת"ת דהע"ב דעניינו. אמנם הנה כ"ז הוא רק בדרך כלל, אבל פרטות הדברים הם עמוקים מאד, ויתבאר בעה"י למטה אות ו' ולקמן סי' ג'.

[סעיף ה']

ועתה נבאר עד"ז את אורות החוטם, את מקומם ושורשם בהע"ב דעניינו. כי הנה אורות החוטם הם מהז"א שבו, והוא השם מ"ה אשר יתבאר עניינו לקמן אות ז', והוא הז"א שבהע"ב דעניינו. והנה אותו המ"ה שהוא ז"א, הנה הוא כולל ישראל ולאח שהם הדו"ן שבו"א, והיה יציאת דאורות החוטם מאותו המ"ה מהדו"ן שבו ג"כ בבחי' זווג ולידה, ובב' התפשטויות והסתלקויות, והם מלבישים עליו, ר"ל על המ"ה הנז' מהטבור שלו ולמטה עד סוף רגליו, והוא יציאתם מהחוטם והתפשטותם עד החזה. והרי נמצא כי הטבור דאותו המ"ה הנה הוא בגבול החוטם דא"ק, וסיומו הוא בהחזה דא"ק. והרי תופס הנה"י דאותו המ"ה בהא"ק כל המקום אשר מגבול החוטם שבו עד גבול החזה שבו, ובכל משך שיעור המקום הזה, הנה היה ההתפשטות הא' והב' דאורות החוטם, שהם רק מטבורו ולמטה דאותו המ"ה. אמנם (ט ע"ג) מטבורו ולמעלה שבו, שהוא הכח"ב והחג"ת דאותו המ"ה, הנה הוא מהחוטם ולמעלה ולפנים עד גבול האזניים, ושם הנה היה ג"כ עליית והסתלקות האור דהתפשטות הא' דאורות החוטם אשר עלו למעלה מהטבור שבו בעת הסתלקות הא' כמו שיתבאר בעה"י לקמן סי' ד', הנה היה עלייתם ג"כ מהחוטם ולמעלה ולפנים, כי שם הוא המקום דחציו העליון של אותו המ"ה, שהוא הכח"ב והחג"ת שבו, שהם מהחוטם ולמעלה ולפנים עד גבול האזניים. והרי תופס המ"ה כולו מקומו בהא"ק מסיום האזניים שבו עד גבול החזה שבו, אלא שחציו העליון אשר עד הטבור שבו שהוא הכח"ב והחג"ת שבו,

¹⁰² ז"ל: א"א להוציא אורות אלא בכח זווג, ושמור כלל זה.

הנה הוא כולו נעלם כי הוא מהחוטם ולמעלה ולפנים עד גבול האזניים, וחציו התחתון אשר מהטבור ולמטה שבו, שהם אורות הנה"י שבו, הרי הם יצאו ונתגלו ג"כ, כי הרי הם אורות החוטם אשר יצאו מהחוטם ולחוץ. וכ"ז הנה הוא תפיסתו דאיתו המ"ה את מקומו בהא"ק.

אך ממילא הנה מתבאר לנו ג"כ בדרך כלל את מקומו גם בהע"ב דענינינו, כי הרי אמרנו לעיל סעיף י"ד כי המרכז דשליש האמצעי דהת"ת דהע"ב דענינינו הנה הוא בגבול האזניים דא"ק. והרי נמצא כי שיעור משך המקום דהמ"ה שבו שהוא הז"א שבו, ר"ל הז"א שבהע"ב דענינינו הנה הוא בכל חצי התחתון דהת"ת שבו, כי שם הוא התחלתו, ר"ל שהוא מתחיל לצאת ממנו מתחת סיום המרכז דשליש האמצעי דהת"ת שבו. אמנם הנה הוא מתפשט ג"כ בהנה"י שבו אשר מהטבור ולמטה שבו, שהוא בהשבות הזקן דא"ק ומשם ולמטה עד החזה דא"ק, ואדרבה הוא כי הנה עיקר גילוי הוא רק שם, שהוא משבולת הזקן ולמטה עד החזה וכנ"ל סוף סעיף ג'.

והרי נתבאר כי הז"א שבהע"ב דענינינו הנה התחלתו הוא בהע"ב מהחצי ת"ת ממש שבו שהוא בסיום האזניים דא"ק. אמנם גילוי הנה הוא יותר למטה, שהוא מהחוטם דא"ק, והוא האורות שיצאו מהחוטם ולחוץ, שהם מהז"א דהע"ב דענינינו, והם מהנה"י דז"א מהטבור ולמטה שבו כנ"ל. אבל החג"ת והכח"ב דז"א, הנה הם נשארו נעלמים, כי הם מהחוטם ולפנים ולמעלה עד האזניים, והם לא יצאו לעולם לחוץ כלל. וכן שם הנה עלה ג"כ ההתפשטות הא' דאור החוטם אחר ההסתלקות הא' ונשאר שם לעולם ג"כ נעלם. והרי הנה גילוי יותר למטה, שהוא רק מהחוטם. אמנם כ"ז הנה הוא ג"כ רק הענין בדרך כלל, אך סדר יציאתו מהע"ב בפרטות וכן אחיזתו בו בהנה"י בפרטות, הנה כ"ז יתבאר בעה"י למטה באות ז' ובפרט לקמן סי' ד'.

אך זה נאמר, כי הענין מה שאותו המ"ה שהוא הז"א שבו אשר מקומו וגילוי העיקרי הוא באמת ג"כ רק מהטבור ולמטה דהע"ב, שהוא רק מתחת השבולת הזקן דא"ק ולמטה עד החזה (כי עד שבולת הזקן הנה מתבטל אורות החוטם באורות האזניים ע"ד שרנא בטיהרא כנודע), ועכ"ז הנה מתחיל אורו לצאת מהחוטם שהוא למעלה מהטבור דהע"ב. הנה הענין בזה הוא משום שבעולם העקודים הנה שולט שם אור הס"ג, והנה עולה שם המ"ה ונכלל בהס"ג, ומשתמשים שם הס"ג עם המ"ה שניהם יחד, הס"ג ע"י המ"ה, ע"ד המ"ה וב"ן שמשמשים שניהם יחד באצילות, וכמ"ש כ"ז לעיל כלל ו' ענ"ה, ובפרט בכלל ט"ו ענ"ז בארוכה. ומשום זה הנה נתעלה כאן אור המ"ה ומשתתף באור הס"ג, שהוא מהטבור ולמעלה ויוצא דרך החוטם, והרי מתעלה ומשתתף אורות החוטם שהוא מהמ"ה באורות האזניים שהוא מהס"ג בכל שיעור המקום אשר מהחוטם עד שבולת הזקן. ודי בזה עתה, אמנם עיקר עומק הדברים בזה הנה יתבאר ג"כ לפנינו לקמן בע"ה ית"ש.

[סעיף ו']

והנה נבאר עתה עד"ז ג"כ באורות הפה את יחוסם ומקומם ושורשם בהע"ב דענינינו, כי הנה אורות הפה הרי אמרנו לעיל כמה פעמים שהם מהנוק' דז"א שבהע"ב דענינינו. והגם שהנוק' עם הז"א הרי שניהם הם רק מהטבור ולמטה כנודע, והטבור דהע"ב (ט ע"ד) הרי הוא בהשבולת הזקן דהא"ק וכנ"ל בכ"מ. ועכ"ז הנה יצאו אורות הנוק' מהפה דא"ק שהוא למעלה מהטבור דהע"ב. הנה הענין בזה, הנה הוא ג"כ ע"פ מה שאמרנו לעיל, שהסיבה בזה הוא משום רוממות מעלת העקודים, אשר שם הוא שליטת הס"ג¹⁰³ וכנ"ל. והנה בכל מקום שהוא שליטת הס"ג, היינו בעקודים ובא"א, הנה שם אינו ניכר לעצמה הנוק' כלל כי היא נכללת שם בז"א, והז"א הנה הוא משתמש שם יחד עם הס"ג, כי שם הם

¹⁰³ בענין שליטת הס"ג עי' ח"א כלל ד ענף ג וכלל טו ענף ז אות ז, ועי' עוד לקמן קז ע"ב.

משתמשים שניהם הס"ג ע"י המ"ה ובכ"ל, והנוק' הנה היא נכללת שם בז"א, ע' מטי ולא מטי (רפ"ד) ושער א"א (פרק ב בהמ"ק בסופו). וכן הוא ג"כ בענינינו, כי נכללת הנוק' בז"א, ויצאה היא ג"כ למעלה מהטבור דהע"ב, אשר הוא בשבולת הזקן דא"ק, והוא מה שיצאו אורות הנוק' דהז"א שבהע"ב מהפה ולחוץ. והרי נכללו עם אור המ"ה והס"ג, שהוא אור החוטם והאזניים בכל שיעור המקום אשר מהפה עד שבולת הזקן, ואח"כ באור המ"ה בכל שיעור המקום אשר משבולת הזקן עד החזה. וכ"ז הוא משום רוממות מעלת העקודים, כי שם הוא שליטת הס"ג, ועולה המ"ה בהס"ג, והנוק' היא נכלל בז"א. אמנם מהחזה ולמטה, הנה יצאה הנוק' בהעקודים ג"כ לגילוי בפנ"ע, והוא משום צורך האצילות שיצא ונעשה מהמלכות דהעקודים, ולכן נתגלה היא מהחזה ולמטה כדי להיות שורש להאצילות, וע' לעיל כלל ו' ענ"ה וכלל ט"ו ענ"ז אות ז', ודי בזה כעת, ועיקר הדברים בזה יתבאר בעה"י בדברינו לקמן.

ונחזור להענין, כי הנה אורות הפה הנה הם האורות דהנוק' דז"א שבהע"ב דענינינו, והוא אורות הב"ן שבו אשר יתבאר עניינו לקמן אות ח'. והנה אותו הב"ן הוא כולל ג"כ דו"ן, שהם יעקב ורחל כנודע. וע"י בחי' זווג ולידה, הנה נולד ויצא אורותיהם לחוץ, והוא האורות אשר יצאו דרך הפה דא"ק, ונתפשטו מהפה שבו עד הטבור שבו. והנה אותן האורות הם בחי' הזו"ן שביעקב ורחל הנו', ומלבישים עליהם מהטבור ולמטה שבהם, שהוא מהטבור ולמטה דכללות הנוק' שבהע"ב דענינינו. והרי נמצא כי התפשטותם מהפה עד הטבור דא"ק הנה הוא בהנוק' מהטבור ולמטה שבה עד סופה כולה, כי טבורה הוא במקום הפה דא"ק, וסוף רגליה הוא בהטבור דא"ק. והרי הוה כל שיעור הנה"י שבה מהפה דא"ק עד הטבור שבו, אבל החג"ת והכח"ב שבה הנה הם עוד למעלה מגבול הפה, והם מהפה ולפנים עד החוטם. והרי הוה התחלת הנוק' דז"א שבהע"ב דענינינו תיכף מסיום גבול החוטם דא"ק ונמשך עד הטבור דא"ק, אלא כי הכח"ב והחג"ת שבה שהוא חציו העליונה שבה הוא מהפה דא"ק ולמעלה ולפנים, והוא נעלם כי הוא לא יצא מעולם לחוץ כלל, אבל אורות הנה"י שבה אשר מהטבור ולמטה שבה, שהוא חציו התחתון שבה, הנה הם יצא מבחוץ ג"כ והם אורות הפה וכנ"ז.

והנה היה יציאתם ג"כ בב' מיני התפשטויות, התפשטות הא' והתפשטות הב', כי התפשטות הא' הוא חזר ונסתלק ועלה למעלה ונשאר שם לעולם, ועיקר המציאות והגילוי הוא רק התפשטות הב' וכמבואר בדברי הרב בדרושי העקודים מפ"ג והלאה ובשער מטי ולא מטי. והנה היה עליית והסתלקות האור דההתפשטות הא' בחציה העליונה אשר מהפה ולפנים ולמעלה עד החוטם וכנ"ז, ונשאר שם לעולם למעלה נעלם. אבל עכ"פ הוא כי הנה הב' מיני ההתפשטויות דאורות הפה, הנה שניהם יצאו רק מהטבור ולמטה דהנוק' שבהע"ב דענינינו, והיה יציאתם מהפה דא"ק, כי שם הוא המקום של הטבור שבה, והם מתלכדים עליה תמיד מהטבור ולמטה כנ"ל. והנה אותה הנוק' הנה הוא הב"ן שבו אשר יתבאר עניינו לקמן אות ח', ואותו הב"ן הנה עיקרו הוא באמת רק למטה מהטבור דהע"ב, שהוא רק בשבולת הזקן דהא"ק. אך מה שיצאו אורות הנוק' מהפה דא"ק, ואמרנו שכ"ז הוא ג"כ רק מהטבור ולמטה שבה, אבל החג"ת והכח"ב שבה, הוא עוד יותר למעלה, כי הם מהפה ולפנים ולמעלה עד החוטם, הנה הסיבה בזה הוא משום רוממות מעלת העקודים וכנ"ל. ויתבאר עוד עיקר הדברים בזה לפנינו לקמן, וגם יתבאר שם בעה"י עוד את פרטי אחיזת הב"ן הנו' בהנה"י {י ע"א} דהע"ב דענינינו את מקומה ואחיזתה שם בפרטות.

אמנם הנה ראינו לכתוב כאן עוד דבר אחד, הגם שהוא פשוט כי אין להרהר על דברינו על מה שאמרנו לעיל כמה פעמים שהכח"ב והחג"ת הם בחציו העליון של הפרצוף והנה"י שהוא מהטבור ולמטה הוא חציו התחתון של הפרצוף, ולכאורה הרי הוא נגד הידוע שהנה"י הוא רק השליש התחתון של הפרצוף (וע' שער אח"פ פ"ג). אמנם כי מה

שהנה"י הוא השליש הוא רק באיכות, אבל בכמות הנה הוה הטבור המרכז האמצעי. וכן הוא בלשון המקרא, וכן ג"כ בלשון התלמוד, וכמ"ש שופטים (ט' ל"ז) יורדים מעם טבור הארץ, וכן ביהזקאל (ל"ח י"ב) יושבי על טבור הארץ. וכן הוא ג"כ בלשון התלמוד, וכמ"ש ביומא (פה ע"א) אבא שאול אומר מטיבורו ומשלח שרשי אילך ואילך, ואמרו בגמרא שם עד כאן לא אמר אבא שאול אלא לענין יצירה דכל מידי ממציאתיה מיתצר. והרי לנו כי בלשון המקרא והתלמוד הוה הטבור המרכז האמצעי, ולכן חשבנו היטיב את הנה"י לחציו התחתון דכל פרצוף הגם שבאיכות הנה הוא רק שלישי אך בכמות הנה הוא חציו. ומה גם כי הרי הכח"ב הנה ע"פ הכמות הם אינם תופס מקום כלל, כי החיצוניות דהגלגלתא כולו הוא ג"כ רק מכלל החג"ת כמ"ש הרב במוחין דצלם (פרק ז), כי גופא ורישא הם מלבר ומוחא וליבא אינון מלגאו (והר נשא דף קכג ע"ב), ואינו תופס הכח"ב מקום באורך הפרצוף כלל, והרי נמצא כי רק החג"ת הוא החציו העליון והנה"י החציו התחתון ופשוט הוא.

[סעיף ז']

והרי נתבאר לנו מכל דברינו כי הע"ב דענינינו בהג' שמות סמ"ב שבו, אשר יתבאר עניינם לפנינו למטה אות ו' ז' ח', הנה הוא בזה השורש לכל האורות דאח"פ. אמנם כ"ז הוא ג"כ רק בבחי' שורש נעלם לבד, כי הג' שמות סמ"ב הנז' שהם הבינה וזו"ן שבו, הנה הם ג"כ רק השרשים פנימים להאורות דאח"פ אשר הם לא יצאו מעולם לחוץ כלל וכמו שיתבאר לפנינו. אבל הע"ב דענינינו הוא עצמו, הנה הוא רק שורש השרשים הנעלם גם מהם, והוא הא"א להם אשר עומד בפנימיותם, ועצמותו גופא הוא למעלה מהאח"פ הרבה, כי האבא שבו הוא רק השורש הפנימי דאור העינים, והא"א שבו הנה הוא בהס"ג דאות ב' עצמו, ומגיע גם עד הע"ב דאות א' המיוחד בהקד"א רישא תניינא שבקרקפתא. והרי הוא עצמו כולו נעלם, אמנם עכ"ז הנה הוא עכ"פ ראשית הגילוי דהמ"ס שבא"ק שהוא הס"ג דאות ב', ואותו הע"ב הוא קדמון לכל הקדומים, ר"ל שהוא ראשית לכל הגילויים, כי קודם לו וזולתו לא נתגלה שום אור כלל, ולא נתהווה שום אצילות כלל, ורק הוא ראשית הגילוי מא"ס ית"ש, כי הוא אשר נתפשט ויצא מהמ"ס שבא"ק שהוא הס"ג דאות ב', וכלול גם מהע"ב דאות א', ונתפשט ויצא ממנו אותו הע"ב דענינינו להיות שורש השרשים לכל הנאצלים כולם. והנה הוא הע"ב דס"ג אשר אמר הרב בדרושי נקודות (סוף פרק א בהמ"ב) כי הוא מהס"ג דאות ב' כנז', ויצא הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, והע"ב שבו הוא הא"א והאבא שבו, והם מבפנים להגלגלתא דא"ק עד סיום גבול העינים דא"ק וכנ"ל. והאימא והזו"ן שבו הם מתחת גבול העינים דא"ק עד גבול הטבור דא"ק ג"כ מבפנים, והם הסמ"ב שבהע"ב דענינינו, אשר הם מהחזה שבו ולמטה עד סוף רגליו, והם השרשים פנימים להאורות דאח"פ, והתחילו הם לצאת מהעלם לגילוי ומהכח אל הפועל ע"י התפשטות הע"ב דענינינו שהתפשט בהם, כי הוא השורש והראשית לכל הגילויים, והנה הוא הע"ב דאות ה' הנזכר בדברינו בכמה מקומות, כי הוא יסוד היסודות אשר עליו נבנה בנינים גדולים ודרושים עמוקים כאשר עיניך תחזנה מישרים בכל הדרוש הנורא שלפנינו שהעלינו בו גדולות ונצורות בעזרת ה' ית"ש.

והנה אותו הע"ב הוא סוד לובן העליון אשר אמר הרב בעקודים (פרק א), שהוא סוד שורש כל הגילויים, והוא הע"ב דאות ה' י' ע"ב דענינינו אשר יצא ונולד בסוד זווגא עלאה מהס"ג דאות ב', כי הס"ג דאות ב' שהוא עיקר המ"ס דא"ק מוחא חדא דכליל תלת (אד"ר קמ ע"א) חב"ד, שהוא סוד ד' שמות עסמ"ב, הנה באשר שהוא עצמו הוא למעלה מכל הגילויים כי הוא מופלא ומכוסה¹⁰⁴, הנה הוציא הוא בסוד לובן העליון ממנו את הע"ב דאות ה' דענינינו, והמשיך בו מהעצמות והפנימיות דכל סוד הד' שמות עסמ"ב שבו,

¹⁰⁴ עי' לעיל הערה 43.

ונתפשט הע"ב בהם מדרגא לדרגא והם העסמ"ב אשר בסי' שלפנינו אות ה' ו' ז' ח', והם עצמם בחי' העסמ"ב הכלולים בהמ"ס עצמו שהוא הס"ג דאות ב', שהוא מוחא חדא דכליל תלת כנו'. אלא מפני גודל העלמו, הנה התגלה בהם רק ע"י הע"ב דאות ה' דענינינו אשר הוציא ממנו בסוד זווגא עלאה דביה כנו'. אך עכ"פ הוא, כי כל אותן הד' שמות עסמ"ב אשר בהסי' שלפנינו אות ה' ו' ז' ח', והם העסמ"ב הכלולים בהע"ב דאות ה', הנה הם מהעצמות והפנימיות דהעסמ"ב עצמן אשר בהס"ג דאות ב' שהוא המ"ס עצמו, אלא שנתגלה בהם ע"י הע"ב דאות ה' דענינינו כנו', וע' עוד בענין סוד לובן העליון לעיל כלל ד' ע"ש.

אמנם הוא, כי הנה הגם שאמרנו על הע"ב דענינינו כי הוא השורש לכל הגילויים כולם, אך כבר אמרנו לעיל ג"כ כי הוא עצמו הנה הוא אינו עדיין מכלל הגילויים כלל, כי הוא מרומם ומובדל משום גילוי, והוא עצמו ג"כ רק בבחי' שורש נעלם להם, כי גם כל הג' שמות סמ"ב אשר בו, אשר הם מהחזה שבו ולמטה, והם הג' שמות סמ"ב דאות ו' ז' ח' אשר בסי' הזה שלפנינו, הנה הם ג"כ רק השרשים פנימים דהאח"פ, אשר הם לא יצאו מעולם לחוץ כלל וכמו שיתבאר עוד בזה לקמן. אמנם הע"ב הנה הוא נתפשט ויצא ונשלם על ידיהם על מציאותו כולו, כי ע"י הס"ג דאות ו' שהוא השורש פנימי דאור האזניים, הנה התפשט הע"ב על ידו מהחזה שבו עד הטבור שבו, וע"י המ"ה וב"ן דאות ז' ח' שהם השורש פנימי דאורות החוטם והפה, הנה התפשט הע"ב על ידיהם בכל המציאות דהנה"י שבו אשר מהטבור ולמטה שבו עד סוף רגליו, כי אותן הג' שמות סמ"ב דאות ו' ז' ח' הנה הם עצמן כל חלקי המציאות שבו אשר מהחזה שבו עד סיומו כולו, שהוא בהטבור דא"ק כי התפשט בכ"ז רק לצורך הגילוי דשרשי הפנימים דהאח"פ, כי לצורך הגילוי דשורש הפנימי דאור האזניים הנה התפשט הע"ב דאות ה' למציאות הס"ג דאות ו', שהוא חלק המציאות שבו אשר מהחזה שבו עד הטבור שבו. ואח"כ התפשט מהס"ג דאות ו' להמ"ה דאות ז' ולהב"ן דאות ח' לצורך הגילוי דשרשי פנימים דאורות חוטם פה, שהם חלק המציאות דכל הנה"י שבו. והרי נשלם על מציאותו רק על ידיהם, כי הם עצמן חלקיו אשר מהחזה שבו ולמטה, כי כל מציאותו אשר מהחזה שבו ולמטה הנה הוא עצמו השרשי פנימים דהאח"פ, והרי נשלם הוא על מציאותו רק בהם, וכן נתגלו הם, ר"ל השרשי פנימים דהאח"פ, רק במציאותו אשר מהחזה שבו ולמטה. והרי נתגלה עכ"פ מהחזה שבו ולמטה בבחי' הגילוי דשרשי הפנימים דהאח"פ.

[סעיף ח']

אמנם מהחזה שבו ולמעלה, הנה לא בא לעולם לכלל גילוי כלל, כי עיקרו הוא רק לסוד הראיה הפנימית אשר לא נתלבש בגוף וכלי כלל. וע' לעיל סעיף ב', ומתבאר שם כי הנה יש בה ג' בחי': אחד, הוא סוד אספקלריא המאירה, והנה הוא נמשך ע"י גילוי היחוד הראוי דהאבא שבו בהא"א שבו המיוחד בהע"ב דאות א'. ואחד, הוא בסוד אספקלריא שאינה מאירה, והוא בלתי גילוי היחוד הראוי דהאבא בהא"א, והנה הוא מתגלה ומתראה ע"י אספקלריא שאינה מאירה, אמנם הוא ג"כ רק מראות אלהות, והוא מראות כל הנביאים אשר זולת משה רבינו ע"ה. והשלישי, הוא מראות הרוחניים והמלאכים שאינם מראות אלהות כלל, וע"ד שכתוב (במדבר כב לא) ויגל ה' את עיני בלעם וגו' וכן במלכים ב' (ו' י"ז) ויפקח ה' את עיני הנער וגו', והוא עוד יותר למטה אמנם הוא ג"כ רק מכח ה' ע"ג הראיה פנימית אשר לפני מן העינים, ואינו מתלבש גם הוא בראיית העינים אלא שנמשך דרך העינים בדרך מעבר לבד. כי הראיה הרוחנית אינו בא ע"י התלבשות גוף וכלי, אלא שנמשך דרך העינים בדרך מעבר לבד, אבל ראיית העינים ממש הנה הוא רק תמצית הארה ממנו, ועיקרה הוא רק מאור חוזר הנמשך ובא מלמטה

למעלה, מאור המוחין שבנצח והוד שחזור ועולה למעלה ויוצא דרך העינים (כי הוא מסוד נצח הוד דרדל"א המתלבש בעיניו דא"א ע' טנת"א (פרק ו) ובא"א (פרק ו), וחזור כל דבר לשורשו), והוא הראייה אשר משתמש בו האדם שהוא רק מה שבא בדרך אור חוזר מלמטה. אמנם הנה נמשך בה באמת תמצית הארה ג"כ מכח הראיה הפנימית הנו', אשר סודו ומקורו הוא מהע"ב דענינינו, מבחי' האבא שבו שהוא עד החזה שבו, אשר הוא בגבול העינים דא"ק.

וכן גם אורות הנקודות אשר יצאו דרך העינים דא"ק, הנה קבלו הם ג"כ תמצית הארה מהע"ב דענינינו מבחי' האבא שבו, אשר הוא לפנים מהעינים דא"ק לצורך מלכותם כרגע אשר מלכו בעת עולם הנקודות. ומשום שאותו התמצית הארה הנה השתמש ג"כ בעולם הנקודות, לכן נשאר הוא לעולם, והוא כח הראייה שמשמש בו האדם כנו'. כי כל מה שהיה בעולם הנקודות הוא לא יחסר לעולם כנודע (ע"ח שער המלכים פרק ו), וע' הגר"א בספד"צ פ"א (בסוף ד"ה תריין נוקבין דפרדשקא ע"ש סמוך לסופו ז' ע"ג). ולכן הוא כי כשם ששימש הע"ב דענינינו להשתתף גם הוא בתמצית הארה ממנו בעולם הנקודות (כי שורשו הראשון הנה הוא מהע"ב דאות א', והוא כחו וראשית אוננו ע"י יחודו בהס"ג דאות ב', ואורות הנקודות הרי נודע בדברינו כי הם מסוד טיפת קרי מהע"ב דאות א', והנה היה משכתם ג"כ רק דרך הע"ב דענינינו, כי רק הוא כחו וראשית אוננו, וכל מה שנמשך ממנו הוא לעולם רק דרך בו. והרי משתתף הע"ב דענינינו ע"י קבלתו מהע"ב דאות א' בתמצית הארה ממנו גם בעולם הנקודות). כן הוא משמש תמיד לעולם באותו התמצית הארה ג"כ, להשתתף בו בכח הראייה דהעינים, הגם שעיקרה הוא רק מסוד אור חוזר כנו'. ועכ"פ הוא כי הנה כל אותו התמצית הארה הנה הוא לא יחסר לעולם.

ולא עוד, כי הנה בו, ר"ל בכח אור הראיה הפנימי שבו, הנה הוא משמש ג"כ בסוד האשגחא פקיהא דלא נאים ונטיר תדירא האמור בספד"צ (פ"א ו ע"ב), והוא עינא טבא עלאה דאשגחא ואסחי לעינא תתאה תדירא, כי אילולא זה לא יכיל עלמא למיקם רנעא חדא כמ"ש באד"ר (קל ע"א). והרי עכ"פ הוא כי הע"ב דענינינו הנה שימושו הוא מעולם ועד עולם, אלא שהוא עתה בהעלם נורא מאד, ור"ל כי גם בחי' הא"א והאבא שבו אשר הם למעלה הרבה גם מכל שורשי הפנימים דהאח"פ שבו וכנ"ל, הנה הם משמשים באמת ג"כ לעולם תמיד, אלא ששימושם הוא עתה בהעלם נורא מאד ודע וזכור כ"ז.

אמנם עיקר שימושו וגלוי, הרי אמרנו כי הוא רק לשורשי הפנימים דהאח"פ, שהם השמות דס"ג מ"ה ב"ן שבו, אשר הם רק מהחזה ולמטה שבו. אמנם גם הם הנה הם נמשכים ומיוחדים עם האורות הנעלמים אשר מהחזה ולמעלה שבו, שהם האבא והא"א שבו, אשר הם בהעצמות דהס"ג דאות ב', ומגיע גם בהע"ב דאות א' וכנ"ל בדברינו. וכבר אמרנו בכמה מקומות¹⁰⁵ כי האורות דהאח"פ הם משמשים בא"ק בבחי' הי"ג ת"ד שבא"א דאצילות, ונודע הוא כי הי"ג ת"ד שבא"א הנה הם מהכתר והחכמה דהמ"ס אשר מהמצח עד הגרון, ומהחכמה הוא הח' ת"ד קדמאין¹⁰⁶, והם מהח' ספי' דהחכמה אשר מהבינה שבו עד המלכות, ומהכתר הנה הם הח' תיקונים האחרונים והם רק מהחג"ת נצח הוד דהכתר (כי היסוד דהכתר הוא כלול בהבינה דהחכמה, והוא התיקון דנוצר חסד, נוצר הוא בינה דחכמה, וחסד הוא יסוד דכתר. אך המלכות דכתר אין גילוי לה בפנ"ע כלל כי היא כלולה בהיסוד ומיוחדת עמו), כמ"ש כ"ז בשער א"א (פרק י ושם פרק ח) כי בהכתר אין גילוי לכל הג' שבו, לכן מתחיל הח' תיקונים שמהכתר רק מהחסד שבו. אבל בחכמה מתחיל הגילוי מהבינה שבו, ולכן מתחיל הח' ת"ד שמהחכמה מהבינה שבו, ולא נשאר בו נעלם רק הכתר והחכמה וי ע"ד שבו וכמבואר כ"ז שם פרק י'. והנה כן הוא כ"ז ג"כ בענינינו

¹⁰⁵ עי' לקמן לח ע"א באבנ"מ.

¹⁰⁶ עי' טעמי המצוות פרשת קדושים.

בהאורות דאח"פ אשר הם בבחי' הי"ג ת"ד שבא"ק, ואמרנו שכל גילויים הנה הוא מהס"ג מ"ה ב"ן שבהע"ב דענינינו, שהוא מהבינה ולמטה שבו. אבל הכתר והחכמה שבו, שהם הא"א והאבא שבו, הנה הם לא נתגלו כלל. והאבא שבו, הנה הוא כל חלקיו אשר מהחזה שבו ולמעלה, שהוא מגבול העינים דא"ק ולמעלה ומלפנים, והא"א שבו הוא בהס"ג דאות ב' עצמו וכנ"ל סעי' ג' ובכ"מ, והם הכתר והחכמה שבו, אשר הם לא נתגלו בהאח"פ כלל, כי כל האח"פ הוא רק מהבינה שבו ולמטה, שהוא מהס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח' וכנ"ל. אמנם בהעלם הרי נמשכו כל שורשי דאורות האח"פ מכללות המ"ס כולו, שהוא גם מהס"ג דאות ב' עצמו, המיוחד גם בהע"ב דאות א', וממנו הנה הוא סוד הה' תיקונים האחרונים דהאח"פ, כי הוא הכתר דהמ"ס, והם רק מהחג"ת נ"ה שבו. אבל הח' תיקונים קדמאין דהאח"פ הם מהחכמה דהמ"ס, שהוא עיקר המ"ס עצמו, והוא הס"ג דאות ב'. והנה הם מהבינה שלו ולמטה, שהוא השורש דהס"ג דאות ו' כנ"ל. והוא שרשם הנעלם דאורות האח"פ שהם בא"ק ע"ד הי"ג תיקונים שבא"א. והנה הוה שרשם הנעלם לעילא לעילא שהוא בהע"ב וס"ג דאות א' ב', הנה הוה שורש הח' תיקונים קדמאין בהס"ג דאות ב', והם מהבינה שבו ולמטה. והה' תיקונים האחרונים, שרשם הוא בהע"ב דאות א', והם רק מהחסד שבו ולמטה. אך כ"ז הנה הוא רק בבחי' שרשם הנעלם דהאח"פ אשר בהע"ב וס"ג דהמ"ס עצמו דאות א' ב', אבל התחלתם העיקרי דהאח"פ, הגילוי אשר לשרשם הפנימי שבהם, הנה הוא רק בהע"ב דאות ה' דענינינו, מהחזה שבו ולמטה שהוא בהשמות ס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח', שיתבאר לפנינו בעזרת ה' ית"ש ודי בזה והבין.

(ו')

ס"ג

[סעיף א']

הוא הס"ג מהד' שמות עסמ"ב הכלול בהע"ב דאות ה' הנ"ל, והיה מתחילה כלול בו בהעלם ובכח עד שלא היה לו אז שום גילוי גם בו עצמו, וע"ד כל ולד קודם לידתו שהוא כלול אז במוח האב, והיה אז הע"ב דאות ה' רק על המציאות דהע"ב שבו לבד, שהוא עד גבול העינים דא"ק וכנ"ל אות ה' סעיף ג' ובכ"מ שם. אמנם כאשר הגיע העת להמציא ולהתגלה באור הגדול דהאח"פ, והראשון להם הוא אור האזניים שהוא מסוד האימא בינה שבהע"ב דאות ה' וכנ"ל בדברינו, הנה התגלה אז הע"ב דאות ה' בהס"ג שבו ג"כ, ויצא בו הס"ג מהכח לפועל, ונתפשט בו מהחזה שבו עד הטבור שבו, והוא בחי' פרצוף האימא שבו. והנה שימוש ופעולתו הוא, כי הנה הוא שורש הפנימי לאור האזניים, והוא ע"פ מה שכתב הרב במטי ול"מ (פ' ג' ד') שישנם לאורות הפה שורש פנימי אשר הוא למעלה ולפנים גם מאור ההתפשטות הא', כי הוא לא יצא מעולם לחוץ כלל, ואלו הנה עולים תמיד לינק במטי ולא מטי. והנה עד"ז הוא ג"כ באור האזניים, והנה הוא הס"ג דענינינו, כי הוא השורש פנימי לאור האזניים, והנה הוא בחי' פרצוף האימא בהע"ב דאות ה' אשר מן החזה שבו עד הטבור שבו, ויצא לגילוי מן הכח לפועל כאשר הגיע העת להתגלה בהאור הגדול דהאח"פ. והנה נתפשט על ידי הע"ב דאות ה' עד הטבור שבו, שהוא בגבול השבולת הזקן דא"ק. אמנם הנה ענין מציאות דאותו הס"ג ויציאתו מן הכח אל הפועל הנה היה ג"כ ע"י בחי' זווג ולידה, והוא מהאוי"א עלאין שבהע"ב דאות ה', אשר הם בסוד העינין דא"ק וכנ"ל בדברינו. וכן הנה נעשה מציאותו ג"כ ע"י התפשטות והסתלקות. והענין הוא כי הנה אותו הס"ג, ר"ל הס"ג דענינינו שהוא הס"ג דאות ו', הנה הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, הע"ב וס"ג שבו הם השורש פנימי להתפשטות הא' דאור האזניים, והמ"ה וב"ן שבו הם השורש פנימי להתפשטות הב' דאור האזניים. והע"ב והס"ג שבו הנה הם מחציו ולמעלה, והם עד הטבור שבו, ויא ע"א והם עצמותו גופה, כי הם

עיקרו. והמ"ה וב"ן שבו הם מהטבור ולמטה שבו, והם בחי' הזו"ן שבו, שהם על הנה"י שבו, שהם לבר מגופיה (זהר בראשית כא ע"ב). והנה ע"י סוד זווגא עלאה דאור העינין שהם האו"א עלאין כנז', והנה הם ג"כ בסוד עסמ"ב, הנה נתפשט אור המ"ה וב"ן שלהם ויצא ממקומו ולמטה, ונתפשט מגבול העינים דא"ק עד גבול האזניים, והוא בבחי' התפשטות הראשון לצורך מציאות השורש והמקום להס"ג דענינינו. ואח"כ הנה חזר ועלה ונסתלק אותה ההתפשטות למקומו, שהוא מהעינים דא"ק ולפנים, כי שם הוא מקומו שהוא באו"א עלאין עצמן, והוא ההסתלקות הראשון. אמנם הנה היה ההסתלקות בסוד מ"ן כנודע בדברינו, והנה נולד עי"ז הע"ב וס"ג שבו (ר"ל שבהס"ג דאות ו' דענינינו), והוא כל מציאותו אשר עד הטבור שבו, ומקומו הוא בא"ק מגבול העינים שבו עד גבול האזניים מבפנים להגלגלתא, כי הוא הכל רק בסוד הע"ב דאות ה' עצמו, בחי' האימא שבו, חציה העליונה אשר עד הטבור שבה כנז'. והנה הוא בהע"ב דאות ה' בחציו העליון של השליש האמצעי דהת"ת שבו, כי האימא כולה הרי היא תופס בו כל השליש האמצעי כולו דהת"ת שבו, שהוא מן החזה שבו עד הטבור שבו. והרי הוה החצי העליון דהאימא שהוא עד הטבור שבה בחציו העליון דהשליש האמצעי שבו, והנה הוא בא"ק מגבול העינים דא"ק עד גבול האזניים דא"ק, ושם הוא המקום דהשמות ע"ב וס"ג שבהס"ג דאות ו' דענינינו, והם השורש פנימי לאור ההתפשטות הא' דאורות האזניים וכנ"ל, ונולדו ויצאו מהמ"ה וב"ן דענינין שהוא מאו"א עלאין כנז'. וכן הנה מתלבש בהם ג"כ הארת אור דהמ"ה וב"ן דענינין לעולם, אלא שהתלבשותם בהם הוא בהעלם גדול, וכמו שאמרנו לעיל אות ה' סעי' ב' ג' שסוד אור הראיה העיקרי דהענינין דא"ק אין לו גילוי עתה כלל. אמנם עכ"ז הנה הוא מתלבש בהארתו עכ"פ באותן הע"ב וס"ג דהס"ג דאות ו' דענינינו, כי הרי ממנו הם נולדו ויצאו והוא האבא להם, ר"ל או"א עלאין כנז'.

[סעיף ב]

אמנם מה שאמרנו כי הע"ב וס"ג דהס"ג דענינינו הנה הם השורש פנימי להאור דהתפשטות הא' דהאזניים, הנה אין הכוונה על הע"ב וס"ג עצמן בכללותן, כי הרי הנה הם העצמות דהע"ב דאות ה' שהוא כולו נעלם ואין גילוי ממנו לעולם. וכן הוא נודע ג"כ כי הע"ב וס"ג הנה הם לעולם נסתרות¹⁰⁷, וכל גילויים תמיד הנה הוא רק ע"י הנה"ה¹⁰⁸ שלהם שהם לבר מגופא (זהר בראשית כא ע"ב), והם אשר מתפשטים ומתגלים. והנה כן הוא ג"כ בענינינו, כי הנה אותן הע"ב וס"ג שבהס"ג דאות ו' דענינינו, הנה מאחר שיצאו על מציאותם הרי הם כלולים בהעלם ג"כ מעסמ"ב, והנה נתוסף בהם אור ומוחין מלמעלה, ויצא המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם מן הכח לפועל, ונתפשטו בו (בהס"ג דאות ו') ממקום הטבור שלו ולמטה עד סוף רגליו, שהוא בא"ק מגבול האזניים דא"ק עד שבולת הזקן דא"ק בפנימיות פנימיותו. ומשפעת אורם דאותן המ"ה וב"ן הפרטיים כאשר שיצאו ונתפשטו הנה היה נמשך ויצא כנגדם האור דהתפשטות הא' דהאזניים אשר יצאו הם ג"כ מהאזניים ולחוץ, ונתפשטו בא"ק מגבול האזניים שבו עד שבולת הזקן שבו וכמו שיתבאר ענינם לקמן סי' ג'. והרי נמצא כי מה שאמרנו שהע"ב וס"ג אשר בהס"ג דאות ו' דענינינו הנה הם השורש פנימי להאור דהתפשטות הא' דהאזניים, הנה הוא רק ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, כי מציאת והתפשטות המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, הנה משפעת והארתם היה נמשך ונעשה ההתפשטות הא' דאור האזניים. והנה אותן המ"ה וב"ן

¹⁰⁷ עי' תיקו"ז יט ע"א, ועי' לקמן הערה 219.

¹⁰⁸ צ"ע למה השמיט שהוא גם ע"י יסוד, ולכאורה אפשר אולי לומר שהתכוין לרמוז לכל הבחי' שהם לבר מגופא שלא בשעת הזיווג והיינו מה שמצאנו אצל נר"ה דווקא, ולכאורה אינו מוכרח, וצ"ע.

הפרטיים שאמרנו, הנה באשר שהם מהע"ב והס"ג עצמן אשר הם רק בחציו העליון דהס"ג דאות ו' וכנ"ל, וחציו העליון הרי אמרנו לעיל סעי"א כי מקומו הוא בא"ק רק מגבול האזניים ולמעלה ולפנים עד גבול העינים ולפנים, לכן הנה חזרו ועלו כל אותן המ"ה וב"ן הפרטיים הנז' מהתפשטותם אשר נתפשטו וירדו מהטבור ולמטה דהס"ג דענינינו, הנה חזרו ונסתלקו ועלו למקומם הראוי להם שהוא בחציו העליון שבו ובהע"ב וס"ג עצמן שבו, כי כל התפשטותם וירידתם שבתחילה הנה היה רק כדי להוציא מהם את האור דהתפשטות הא' כנז', וכן היה עוד לצורך אחד עיקרי שהוא כדי (יא ע"ב) להצטמצם ולהעשות לשורש עליון לצורך תולדות המ"ה וב"ן הכלליים דהס"ג דענינינו, שהם חציו התחתון שמהטבור ולמטה שבו. והיה ירידת המ"ה וב"ן הפרטיים הנז' לבחי' התפשטות ראשון לזה וכמו שיתבאר כ"ז למטה סעיף ג'. והרי היה כל יציאת וירידת דהמ"ה וב"ן הפרטיים, מה שירדו ונתפשטו בהס"ג דאות ו' דענינינו בחציו ולמטה עד סוף רגליו, הנה היה ירידתם לשני דברים: אחד, לצורך ההתפשטות הא' דאור האזניים שיצא מהם, ר"ל מהמ"ה וב"ן הפרטיים וכנז'. ואחד, כדי להצטמצם ולהעשות שורש עליון להמ"ה וב"ן הכלליים שיתבאר לקמן, ולכן אחר שעשו את פעולתם אשר ירדו לזה, הנה חזרו ועלו למעלה ונסתלקו למקומם הראוי להם, והוא בחציו העליון דהס"ג ובהע"ב וס"ג שבו.

והנה כאשר עלו הם הנה חזר ועלה ג"כ כל ההתפשטות הא' דאור האזניים אשר יצא מהם, הנה חזר אז ועלה גם הוא, והוא ההסתלקות הראשון דאור האזניים שנסתלק ועלה מהאזניים ולפנים ומהאזניים ולמעלה, כי הנה שם הוא מקומו דכל ההתפשטות ראשון להיות אצל המ"ה וב"ן הפרטיים אשר מהם יצא. ולכן כאשר עלו המ"ה וב"ן הפרטיים הנה עלה אז ג"כ ההתפשטות הא' דאור האזניים ונשארו שם לעולם, כי שם הוא מקומם, וכל התפשטותם שבתחילה הנה היה ג"כ רק כדי להצטמצם ולהעשות שורש עליון לאור ההתפשטות הב' דהאזניים שיצא מהם אח"כ וכמו שיתבאר. ולכן אחר שעשו את שליחותן ופעולתן, הנה נסתלקו גם הם ועלו למקומם הראוי להם, ועלו יחד עם המ"ה וב"ן הפרטיים, וכמו שאמרנו שהמ"ה וב"ן הפרטיים הם שרשם הפנימי, ולכן היה מקרה אחד לשניהם, כי בהתפשטותם נתפשטו ובהסתלקותם נסתלקו.

ועכ"פ הרי נתבאר לנו מדברינו עתה כי מה שאמרנו שהע"ב וס"ג הכלליים שבהס"ג דאות ו' דענינינו הנה הם השרש פנימי להתפשטות הא' דאור האזניים, הנה גילויים לבחי' שורש פנימי הנה הוא רק ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם. וכן נתבאר ג"כ כי הן המ"ה וב"ן הפרטיים והן ההתפשטות הראשון שיצא מהם, הנה שניהם נסתלקו ועלו למעלה שהוא מהאזניים דא"ק ולפנים, ומהאזניים ולמעלה ובחציו העליון דהס"ג דאות ו' דענינינו, שהוא בהע"ב והס"ג הכלליים שבו, ושם הנה נשארו לעולם, והנה הוא בהע"ב דאות ה' בחציו העליון דשליש האמצעי דהת"ת שבו וכנ"ל סעי"א.

ודע עוד, כי הנה יציאת המ"ה וב"ן הפרטיים שאמרנו, וכן ההתפשטות הא' שיצא מהם, הנה היה יציאתם ג"כ רק ע"י סוד זיווג ולידה וע"י סוד עליית מ"ן ותוספות אור ומוחין אשר מלמעלה למעלה, וכמו שיתבאר כ"ז בעה"י לקמן בסימנים הבאים, ע' סי' ד' אות י"ג סעי' א', וסי' ה' אות י"ז סעי' א', ושם אות י"ט סעי' ב' וסעי' ד' הענין בעומק נורא, ע"ש היטיב.

(סעיף ג')

הנה אמרנו כי יציאת וירידת המ"ה וב"ן הפרטיים, הנה לבד מה שהיה יציאתם וגילויים לצורך האור דההתפשטות הא' שיצא מהם עמהם יחד, הנה היה ירידתם ג"כ כדי להצטמצם ולהעשות שורש עליון להמ"ה וב"ן הכלליים שיצא מהם אח"כ לצורך ההתפשטות הב', שהם השורש פנימי להם כנ"ל. כי המ"ה וב"ן הכלליים הנה הם חציו

התחתון דהס"ג דאות ו' דענינו, שהם כל המציאות אשר מהטבור ולמטה שבו, ונולדו ויצאו מאותן המ"ה וב"ן הפרטיים הנז' שהם הנה"י דהע"ב וס"ג, ומהם יצאו המ"ה וב"ן הכלליים ע"ד הזו"ן שנולדו מאו"א.

וכן עדי"ו אמרנו על יציאת ההתפשטות הא' דהאזניים, כי היה התפשטותו מהאזניים עד שבולת הזקן כדי להצטמצם ולהעשות שורש עליון לאור ההתפשטות הב' דהאזניים שהוא יצא ונולד מההתפשטות הא' כמו שיתבאר. והרי היה יציאת וירידת שניהם, ר"ל אחד המ"ה וב"ן הפרטיים הנז', ואחד ההתפשטות הא' הנז', הנה היה יציאת וירידת שניהם כדי להצטמצם ולהעשות לשורש עליון להוציא תולדות למטה, והנה על זה נבאר עתה את סדר יציאת התולדות שיצא מהם. {יא ע"ג}

אמנם דע, כי הנה ע"ד שאמרנו בההתפשטות הא' עם המ"ה וב"ן הפרטיים שמקרה אחד לשניהם, והם תלויים זב"ז, משום שהמ"ה וב"ן הפרטיים הוא השורש פנימי להם וכנ"ל. כן הוא בההתפשטות הב' עם המ"ה וב"ן הכלליים, הנה הם תלויים ג"כ זב"ז בכל סדר מציאותם, כי המ"ה וב"ן הכלליים הוא השורש פנימי להם, וכל מה שנעשה בההתפשטות הב' הנה הוא ע"י מה שנעשה כ"ז בהמ"ה וב"ן הכלליים, כי כל מאורעות הענף הוא מכח השורש, אלא שזה הוא בהעלם וזה הוא בגלוי, אך כל מה שנעשה בזה הנה הוא נעשה בזה.

והענין הוא, כי הנה כאשר עלו ונסתלקו למעלה הן המ"ה וב"ן הפרטיים והן ההתפשטות הא' שיצא מהם, הנה היה עלייתם בסוד עליית מ"ן, ונתעוררו עי"ז זווני עליונים למעלה למעלה עד רישין דא"ק אוריא ומ"ס, ומהם הנה היה נמשך תוספות אור ומוחין לאותן המ"ן שעלה. והיינו כי להמ"ה וב"ן הפרטיים הנה היה נמשך תוספת אור ומוחין לצורך הולדת המ"ה וב"ן הכלליים, והנה מאותן התוספות אור ומוחין שהוא השורש להמ"ה וב"ן הכלליים, הנה מזה היה נמשך ג"כ תוספות אור ומוחין להמ"ן דההתפשטות הא' לצורך הולדת האור דההתפשטות הב', כי הנה עליית המ"ן הנה הוא לעולם להמקום אשר לוקח משם, והיה עליית המ"ן דהמ"ה וב"ן הפרטיים בהמוחין דהע"ב וס"ג הכלליים, כי משם הם נמשכים. ועליית המ"ן דההתפשטות הא' הנה היה בהמ"ה וב"ן הפרטיים, כי משם הם יצאו ונעשו וכנ"ל, ולכן כאשר נתגלה השורש דהמ"ה וב"ן הכלליים בהתוספות אור ומוחין דהמ"ה וב"ן הפרטיים בעליית המ"ן שלהם כנז', הנה כאשר שכל עיקרן דהמ"ה וב"ן הכלליים הנה הם להיות שורש פנימי לההתפשטות הב' וכנ"ל, ולכן כאשר עלה האור דההתפשטות הא' למ"ן בהמ"ה וב"ן הפרטיים לקבל שם תוספות אור ומוחין לצורך הולדת את האור דההתפשטות הב', הנה היה נמשך לו את כל אותו התוספות אור ומוחין אשר לזה מהשורש דהמ"ה וב"ן הכלליים אשר שם, ואח"כ כאשר יצא ונולד המ"ה וב"ן הכלליים (שבהס"ג דאות ו' דענינו בחציו התחתון שמטבורו ולמטה עד סוף רגליו, והוא בא"ק מגבול האזניים שבו עד גבול השבולת הזקן שבו בפנימיות פנימיות), הנה יצא אז כנגדם ונולד ג"כ ההתפשטות הב' דהאזניים מההתפשטות הא', ונתפשט ג"כ מהאזניים דא"ק עד שבולת הזקן דא"ק מבפנים ומבחוץ וכמו שיתבאר לקמן סי' ג'. ובהם, ר"ל באותן הב' חלקי דההתפשטות הב' אשר מבפנים ומבחוץ, הנה עומד כנגדם בפנימיות פנימיות השורש פנימי להם, והוא המ"ה וב"ן הכלליים הנז', שהם החציו התחתון דהס"ג דאות ו' דענינו שהוא מהע"ב דאות ה', והוא הא"א להם. אבל ההתפשטות הא' אשר מהם נולדו הוא האו"א להם, ועכ"פ הוא כי הנה הגם שיציאת ולידת כל ההתפשטות הב' הנה הוא מההתפשטות הא', אך היה נעשה כ"ז ע"י התוספות אור ומוחין אשר היה נמשך לההתפשטות הא' משורש המ"ה וב"ן הכלליים אשר בהמ"ה וב"ן הפרטיים. וכן היה כל יציאת ההתפשטות הב' בעת אחד יחד עם יציאת המ"ה וב"ן הכלליים, כי אותן המ"ה וב"ן הכלליים הם השורש פנימי להם והא"א להם. וכן הם תמיד

בפנימיות פנימיותם וכנו'. וכל מה שנעשה בהתפשטות הב' הוא הכל ע"י קבלתם מאותן המ"ה וב"ן הכלליים, כי הם הנשמה לנשמה להם לעולם, ודי בזה כעת. וע' בזה עוד עומק דברים הרבה למטה באות ז' ח' בענין אורות החוטם והפה, והם שייך כולם ג"כ גם בענינינו שהוא באורות האזניים ע"ש. אמנם הנה ראיתי להעתיק כאן מה שכתבתי בזה במהדורא קמא, ושם כתבתי אותן הדברים בסגנון אחר קצת, ואעתיקנו כאן בסעי' בפנ"ע כי שניהם כאחד טובים, ואין ביהמ"ד בלא חידוש.

[סעיף ד']

הנה אמרנו כי הס"ג דאות ו' דענינינו שהוא בחי' האימא הכללי שבהע"ב דאות ה', התופס בו מהחזה שבו עד הטבור שבו, ויא ע"ד [והוא בא"ק מגבול העינים עד גבול שכולת הזקן בפנימיות פנימיות], הנה הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, ע"ב וס"ג בחציו העליון שהוא עד הטבור שבו, ומ"ה וב"ן הוא בחציו התחתון שהוא מטבורו עד סוף רגליו. והם ג"כ עסמ"ב כלליים אשר כל א' הוא כלול ג"כ מד'. אמנם יציאתם בו, הנה הוא רק לאט לאט, כי הנה קודם שהגיע העת להמציאות דאורות האח"פ, הנה לא היה נתגלה עדיין בהע"ב דאות ה' אותו הס"ג כלל, והיה כל מציאותו אז רק עד החזה שבו שהוא עד גבול העינין דא"ק. וכאשר הגיע העת להגילוי דאורות האזניים, הנה נולד אז בהע"ב דאות ה' חציו העליון דהס"ג דאות ו' דענינינו, שהוא הע"ב והס"ג שבו, והיה לידתו מהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים דסוד העסמ"ב שבעינין, וע"פ סדר התפשטות והסתלקות. ונולד מהם ע"י הע"ב וס"ג שהם חציו העליון דהס"ג דאות ו' דענינינו, שהם ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם. הנה הם השורש פנימי להתפשטות הא' דהאזניים, והיה לידת דאותן המ"ה וב"ן הפרטיים ג"כ בסדר התפשטות והסתלקות הכל רק בפנימיות פנימיות¹⁰⁹ דהא"ק, ומהם ר"ל משפעת אורם הנה היה יוצא ונמשך ונעשה ההתפשטות הא' דהאזניים ג"כ בסדר התפשטות והסתלקות, כי כל מה שנעשה בהתפשטות הא' דהאזניים הנה הוא הכל רק ע"י מה שנעשה כ"ז בהמ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב וס"ג שבהס"ג דאות ו' דענינינו, כי הם השורש פנימי להם כנז', ומקרה אחד לשניהם, הן התפשטותם והן הסתלקותם. וכן הם בשיעור אחד שזה כנגד זה הן בהתפשטותם והן בהסתלקותם, זה לפני מזה, זה בהעלם וזה בגלוי. ועכ"פ הוא, כי הנה נתגלה עתה הע"ב דאות ה' בחציו העליון דהס"ג דאות ו' דענינינו, שהוא עד גבול האזניים דא"ק, ונעשה כ"ז כאשר הגיע העת להגילוי דאורות האזניים בהתפשטות והסתלקות הא' שבהם, וע' דברינו בזה לעיל כלל ט"ו ענ"ד אות ב' ותבין יותר.

והנה ע"ד שאמרנו, כי ההתפשטות הא' הוא תלוי בהמ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב וס"ג הנז', הן בעיקר כל מציאותם שהוא ענין התפשטותם, והן בענין הסתלקותם, כן הוא ג"כ בענין הפעולה והתכלית הנעשה בהם, ר"ל בכוונת המאציל ית"ש אשר בהם, הנה הם ג"כ תלויים זב"ז, והם שניהם שוים בכל מאורעותיהם, כי כוונת שניהם הוא לתכלית אחד, והוא על התולדה שיצא מהם, אשר שניהם משתתפים בו.

והענין הוא, כי הנה נודע בדברינו כי כוונת כל התפשטות הא' הנה הוא אינו עדיין להגילוי העיקרי כלל, כי הרי הוא חוזר ומסתלק, ונשאר הוא לעולם למעלה נעלם, אלא הכוונה בו הנה הוא רק כדי להעשות שורש עליון ומקום נושא להתפשטות הב', שהוא תולדתו והוא עיקר המציאות דהתחתון, והוא הגילוי העיקרי, כי התפשטות הא' הנה ע"י ירידתו ממקורו והתפשטותו במקום הראוי להתחתון, הנה נצטמצם ע"י להיות שורש עליון להתחתון, וכן משאיר ממנו רשימו במקום שירד להיות מקום נושא להתחתון, שהוא

¹⁰⁹ נראה לכאורה שהלשון "בפנימיות" מיותר, ועדיף לגרוס בפנימיותו. אמנם זה המטבע מופיע בעשרות אפשרויות שונות, וצ"ע.

אבן שתיה¹¹⁰ אליו, אך הוא עצמו הנה הוא חוזר ומסתלק ועולה למעלה, כי שם הוא מקומו. אמנם באשר שנצטמצם ע"י ירידתו להעשות שורש עליון להתחתון, הנה לא נח ולא שקט מלהוציא כחו לפועל. והיינו כי הנה אחר שנסתלק ועלה למעלה, הנה עומד שם לבחי' מ"ן לעורר זווגי עליונים, וכדי להמשיך משם אור ומוחין לצורך הולדת התחתון, ונולד ממנו ע"י האור דההתפשטות הב' שהוא עיקר המציאות דהתחתון, והוא נולד ויוצא מההתפשטות הא', וכן הוא עומד לעולם למעלה לשורש עליון אליו להשפיע בו תמיד.

והנה כל השימוש והפעולה הזה הנה נעשה ג"כ בענינינו הן בהמ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב וס"ג שבחס"ג דאות ו' דענינינו, והן בהתפשטות הא' דאור האזניים שיצא מהם, כי הרי שניהם היו בהתפשטות והסתלקות כנ"ל, והיה התפשטותם כדי להצטמצם להעשות שורש עליון לצורך התולדות שיצא מהם. והיינו כי התולדות דהמ"ה וב"ן הפרטיים הנז', הנה הוא המ"ה וב"ן הכלליים דחס"ג דאות ו' דענינינו, שהם חציו התחתון שבו (יב ע"א) שמטבורו ולמטה. ובהע"ב דאות ה' הנה הוא החצי שלישי התחתון מהשליש האמצעי דהת"ת שבו, ובא"ק הנה הוא כ"ז מגבול האזניים שבו עד גבול שכולת הזקן שבו בפנימיות פנימיות, והתולדות דהתפשטות הא' דהאזניים הנה הוא כל האור דההתפשטות הב' דהאזניים, אשר הם יצאו ג"כ מהאזניים ולחוץ, ונתפשטו עד גבול שכולת הזקן, ונשארו שם לעולם, לבד הכתר שבהם שהוא חוזר ועולה תמיד במטי ולא מטי (ע' דברינו שם פ"ב אות י"ט שהעלינו שם כי מה שעולה במטי ולא מטי הוא רק אור הכתר לבד ודלא כהמשנת חסידים בזה ע"ש).

והנה היה יציאת ולידת כל ההתפשטות הב' רק מההתפשטות הא', וכן המ"ה וב"ן הכלליים הם נולדו ויצאו מהמ"ה וב"ן הפרטיים, כי אחר שעלו ונסתלקו המ"ה וב"ן הפרטיים למקומם שהוא בהע"ב וס"ג עצמן, הנה נעשו למ"ן והתעוררו ע"י זווגי עליונים למעלה למעלה עד אורא ומ"ס דא"ק¹¹¹, ומשם היה נמשך תוספות אור ומוחין מרוא דאור א"ס, כי באורא עלאה הנה שם הוא הגילוי דאור א"ס, ונמשך משם התוספות אור ומוחין להמ"ן שעלה לצורך לידת המ"ה וב"ן הכלליים. וכן היה ג"כ בההתפשטות הא' דהאזניים, כי הנה אחר שחזרו ועלו ונסתלקו, שהוא ההסתלקות הא' הנודע בדברי הרב (כי כל ענין התפשטות הא' וב' והסתלקות א' וב' אשר אמר הרב באורות הפה, הנה היה כ"ז ג"כ הן באורות האזניים והן באורות החוטם, וכמבואר בכ"מ מדברינו ופשוט הוא למבין), והנה היה עלייתם בהמקום שיצאו משם שהוא בהמ"ה וב"ן הפרטיים הנז', והיה עלייתם שם

¹¹⁰ עי' זהר נח עא ע"ב ז"ל: וכיון דארעא חמאת להאי קשת קיימא קדישא אתקיימת בקיומא ועל דא (בראשית ט יג) והיתה לאות ברית בין אלהים וגו' האי דאמרן דאלין תלת גוונים וחד דאתכליל מנייהו כלהו רזא חדא ובגו עננא סלקא לאתחזאה וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר (יחזקאל א כה) האי היא אבן שתיה דאיהי נקודה חדא דכל עלמא וקיימא עלה קדש הקדשים ומאי היא כרסיא קדישא עלאה דאיהי ממנא על אלין ארבע דמות כסא בארבע סמכין ודא הוא תורה שבע"פ ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה דא הוא תורה שבכתב מכאן דתורה שבכתב ישוון יתה על תורה שבעל פה בגין דהאי כרסיא לדא כמראה אדם דאיהו דיוקנא דיעקב דאיהו יתיב עלה.

תרגום: וכיון שהארץ ראתה את הקשת הזו, ברית קדושה, התקיימה בקיום, ועל זה "והיתה לאות ברית בין אלהים וגו'". זה שאמרנו שאלו שלשת הצבעים ואחד שנכלל ביניהם כולם סוד אחד, ובתוך הענן עולה להראות. "וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר", זוהי אבן השתיה שהיא נקודה אחת של כל העולם ועומד עליה קודש הקדשים, ומאי, הכסא הקדוש העליון שממונה על ארבעה אלה, דמות כסא בארבעה עמודים, וזוהי תורה שבעל פה. "ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה", זוהי תורה שבכתב. מכאן שתורה שבכתב ישימו אותה על תורה שבעל פה, משום שזה כסא לזה. "כמראה אדם", שהוא הדמות של יעקב שהוא יושב עליה. **ביאור: מנייהו - ביניהו (דפ"ו). אבן שתיה - מלכות דאצילות (מ"מ).** והיא מכונה "אבן שתיה" שממנה הושתת העולם כי היא סיבת הכל ושורש הכל (ביאורים ח"ב ל ע"ג). **תורה שבכתב - ז"א דאצילות (מ"מ).**

¹¹¹ עי' בהגר"א בספד"צ ד ע"ד ד"ה ביה סליקן, הוב"ד במלואים אות (ו).

בסוד מ"ן. והנה קבלו שם תוספות אור ומוחין לצורך לידת האור דההתפשטות הב' דהאזניים.

והנה היה התוספות אור ומוחין שקבלו שם ההתפשטות הא' מאותן התוספות אור ומוחין עצמן אשר לצורך לידת המ"ה וב"ן הכלליים, והוא ע"פ מה שאמרנו כי המ"ה וב"ן הכלליים הם השורש פנימי לההתפשטות הב', ולכן היה כל קבלת התוספת אור ומוחין אשר קבלו האורות דההתפשטות הא' בעלייתן למ"ן לצורך לידת האורות דההתפשטות הב', הנה היה קבלתם מאותן התוספות אורות ומוחין עצמן אשר לצורך לידת המ"ה וב"ן הכלליים.

והנה אחר קבלת כל התוספות אור ומוחין הנעשה בשניהם, ר"ל הן בהמ"ה וב"ן הפרטיים, והן בההתפשטות הא' דאורות האזניים, הנה אחר שנשלמו שניהם בקבלת אור ומוחין בהמ"ן שלהם שעלו, הנה יצאו ונולד מכל א' מהם את כל מה שכוון המאציל ית"ש בהם. והיינו כי מהמ"ה וב"ן הפרטיים הנה יצא ונולד מהם המ"ה וב"ן הכלליים, שהם חציו התחתון דהס"ג דאות ו' דעניינו אשר מטבורו ולמטה עד סוף רגליו, והוא בא"ק מגבול האזניים שבו עד גבול שבולת הזקן שבו בפנימיות פנימיות. וכן נולד אז כנגדם האורות דההתפשטות הב' דהאזניים, ונולדו הם מההתפשטות הא', ויצא ונתפשט ההתפשטות הב' ג"כ כנגד כל שיעור המשך דהמ"ה וב"ן הכלליים הנז', שהוא מהאזניים דא"ק עד שבולת הזקן דא"ק. ויצאו הם מהאזניים ולחוץ ג"כ וכמו שיתבאר לקמן סי' ג'. וכנגדם שהוא בפנימיות פנימיות, הנה עומדים המ"ה וב"ן הכלליים הנז', כי הם השורש פנימי להם תמיד, והם בבחי' א"א להם, כי ההתפשטות הא' הוא האו"א להם שמהם נולדו כנז', והמ"ה וב"ן הכלליים שהם חציו התחתון דהס"ג דאות ו' דעניינו הוא הא"א להם, כי אותן המ"ה וב"ן הכלליים שהם חציו התחתון דהס"ג הנז', הנה כ"ז עצמו הנה הוא המציאות דחציו התחתון דהשליש האמצעי דת"ת שבהע"ב דאות ה', שהוא הא"א לכל האורות דהאח"פ.

והרי נתבאר לנו מכ"ז, כי הנה ע"ד שאמרנו בעיקר המציאות דההתפשטות הא' דאור האזניים, כי נעשה עיקר מציאותו מהמ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב וס"ג הכלליים שבהס"ג דאות ו' דעניינו, ותלוי כל ההתפשטות הא' רק על אותן המ"ה וב"ן הפרטיים, הן בענין ההתפשטות והן בענין ההסתלקות וכנ"ל, כן הוא עד"ז ג"כ בענין תכלית הכוונה שבשניהם, שהוא על בחי' התולדות היוצא מהם, הנה הם תלויים ג"כ זב"ז, והם שניהם לכוונה אחת, היינו על גילוי העיקרי דאורות האזניים, שהוא ההתפשטות הב' דהאזניים. כי הרי תולדות ההתפשטות הא' הנה {יב ע"ב} הוא ההתפשטות הב', ותולדות המ"ה וב"ן הפרטיים הנה הוא המ"ה וב"ן הכלליים שהם השורש פנימי לההתפשטות הב', והרי הם שניהם לכוונה אחת. וכן היה קבלת התוספות אור ומוחין אשר לצורך ההתפשטות הב' מאותן התוספות אור ומוחין עצמן אשר לצורך המ"ה וב"ן הכלליים וכנז'. וכן היה המשכתם ולידתם כאחד זה כנגד זה, זה מבפנים וזה מבחוץ, זה בהעלם וזה בגילוי. והרי הם תלויים זב"ז בכל מאורעותיהם. והרי נתבאר לנו עכ"פ כי כללות כל הס"ג דאות ו' דעניינו, הנה שימוש הוא לשורש פנימי לכל ההתפשטות הא' והב' דאור האזניים ולכל מאורעותיהם.

והנה נשלם עתה הס"ג דאות ו' בכל הד' שמות עסמ"ב שבו, ונשלם בזה מציאותו כולו עד סוף רגליו. וכן נשלם בזה הע"ב דאות ה' בבחי' האימא שבו, שהוא בכל שלישי האמצעי דהת"ת עד הטבור שבו, שהוא מגבול העינין דא"ק עד שבולת הזקן דא"ק. כי מתחילה הנה היה הע"ב דאות ה' רק בבחי' הא"א ואו"א עלאין שבו, שהוא רק עד החזה שבו, שהוא בגבול העינים דא"ק. ואח"כ ע"י לידת הע"ב וס"ג שבהס"ג דאות ו' הנ"ל סעי"א, הנה נשלם הע"ב דאות ה' בחציו העליון דשליש האמצעי דהת"ת שבו שהוא עד גבול האזניים דא"ק. ואח"כ בלידת גם המ"ה וב"ן הכלליים שבהס"ג דאות ו', הנה נשלם אז

הע"ב דאות ה' בהשליש האמצעי כולו דהת"ת שבו, שהוא עד המבור שבו, אשר הוא בגבול השבולת הזקן דא"ק.

והנה מכ"ז הרי נתבאר לנו כי כל תהלכות וסדר ההתהוות דהתפשטות הא' והב' דאור האזניים, הנה הוא רק ע"פ תהלכות ההתהוות דהמ"ה וב"ן הפרטיים והכלליים שאמרנו. והנה נעשה התהוות שניהם ביחד, ר"ל בעת אחד ממש, כי באותו העת אשר נתפשטו הע"ב וס"ג שבהם"ג דאות ו' בהתפשטות המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, אשר הם השורש פנימי לאור ההתפשטות הא' דהאזניים ולכל מאורעותיהם, ור"ל הן לענין מציאות ויציאת ההתפשטות הא' דאור האזניים, והן לענין חזרת עלייתם מה שחזרו ונסתלקו ועלו למעלה, ונעשה בהם כ"ז ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב וס"ג הנז', אשר היה בהם ג"כ התפשטות והסתלקות וכנ"ל סעי"ב. והנה נעשה הכל ביחד, ר"ל בעת אחת, כי בעת שיצאו המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם"ג וס"ג דהם"ג דאות ו', כאשר יצאו הם ונתפשטו מהמבור ולמטה דהם"ג דאות ו' עד סוף רגליו כנ"ל סעי"ב, הנה יצא ונעשה אז ג"כ באותו העת ממש ההתפשטות הא' דאור האזניים, כי הם תלויים ומיוחדים זב"ז. וכל מה שנעשה בהתפשטות הא' דהמ"ה וב"ן הפרטיים מציאותם ויציאתם והתפשטותם, הנה נעשה כ"ז אז ג"כ בהתפשטות הא' דאור האזניים, כי המ"ה וב"ן הפרטיים הנז' הם שורש הפנימי אשר להם, ע"ד שאמר הרב במטי ול"מ (פרק ג) באורות הפה. וכל מה שנעשה בהשורש, הנה נעשה כ"ז ג"כ באותו העת ממש בענף ותולדה היוצא ממנו, וכן נעשה אח"כ ע"ז ג"כ ההסתלקות בהאור דהתפשטות הא' דהאזניים, והוא ג"כ בעת ההסתלקות דהמ"ה וב"ן הפרטיים הנז', כאשר שחזרו הם למעלה מהמבור דהם"ג דאות ו' ובהע"ב וס"ג עצמן שבו. הנה חזר אז ע"ז ג"כ כל ההתפשטות הא' דאור האזניים, ועלה הוא ג"כ מהאזניים ולפנים ומהאזניים ולמעלה, והנה עמדו אז המ"ה וב"ן הפרטיים בהע"ב וס"ג בסוד מ"ן לצורך תולדות המ"ה וב"ן הכלליים דהם"ג דאות ו'. ועד"ז, ר"ל בכח זה, הנה היה בהם ג"כ האור דהתפשטות הא' דהאזניים אחר עלייתו למעלה בסוד מ"ן לצורך תולדות ההתפשטות הב' דאור האזניים.

וכן אח"כ כאשר יצאו ע"ז המ"ה וב"ן הכלליים בהם"ג דאות ו', ונתפשטו מהמבור ולמטה שבו, ועמדו שם לעולם, הנה בכח זה ובאותו העת ממש, הנה יצא ונתפשט ג"כ האור דהתפשטות הב' דהאזניים, ויצאו הם גם מהאזניים ולחוץ, ונשארו שם לעולם מהאזניים עד שבולת הזקן, אלא כי הם עולים תמיד במטי ול"מ (ע"ד שאמר הרב באורות הפה), ועלייתם במטי ול"מ הנה הוא עד אותן המ"ה וב"ן הכלליים שאמרנו, כי אותן המ"ה וב"ן הכלליים שבהם"ג דאות ו' דעניננו, הנה הם השורש פנימי להתפשטות הב' דאור האזניים, לכל מציאותם ולכל ענינם ולכל מאורעותיהם (יב ע"ג) תמיד. וכאשר עולים לינק למעלה, הנה הם עולים עד השורש פנימי שלהם, כי שם הם מיוחדים תמיד כנז'.

והרי נתבאר לנו עכ"פ איך שהם"ג דאות ו' דעניננו בהד' שמות עסמ"ב הכללים הפרטים שבו הנה הוא השורש פנימי להתפשטות הא' והב' דאור האזניים ולכל הסדר שנעשה בהם. וע' עוד בזה לקמן סי' ג', ושם יתבאר ענין מה שנתייסד ב' שמות לשורש פנימי דכל א', כי הרי אמרנו שהשורש פנימי להתפשטות הא' הוא הב' שמות ע"ב וס"ג שבהם"ג דאות ו' דעניננו, והשורש פנימי להתפשטות הב' הם הב' שמות דמ"ה וב"ן שבהם"ג דאות ו', ויתבאר שם ענין הצורך דהב' שמות מהו השימוש והפעולה דכל א' ע"ש.

(ז)

מ"ה

[סעיף א']

הוא המ"ה מהד' שמות עסמ"ב הכלול בהע"ב דאות ה', והוא בחי' ז"א שבו. ונודע הוא כי ז"א הנה שורשו ועצמותו הוא מהדעת והוא כולל כל הו"ק (ע' שער הפרצופים דרוש ב' ופרצופי ז"ן פ"א), אמנם משום צורך גילוי למטה, להוציא ולהמציא את כל התחתונים ולהיות סיבתם תמיד בכל עניניהם, כי הוא ית"ש הוא סיבת הכל תמיד, ור"ל שכל מה שנעשה בהם תמיד מראשית מציאותם עד סוף תכליתם הוא רק בשפעו ההוא תמיד בלי הפסק, כי על זה נאמר (דברים ד לט) וידעת היום והשבות אל לבבך כי יהו"ה הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד. ולזאת הנה נצטמצם וירד ונעשה כל מקומו וגילוי בא"א רק בנה"י, וכ"ז הנה הוא בז"א דאצילות, שניתן לו מקומו בהנה"י דא"א ולמטה מהפרסא שבו. והוא מטעם הנו', שהוא משום צורך גילוי למטה. אמנם בענינינו שהוא הו"א שבהע"ב דאות ה', שהוא הא"א לכל האורות דעקודים, הנה באשר שכל העקודים כלו הוא עדיין ג"כ מכלל העולמות דא"ס¹¹² (ע' סדר אצילות בקיצור פ"א והגר"א ספד"צ פ"א ד"ה אבא יתיב טו ע"ד), ואין באותו הא"א שהוא הע"ב דאות ה' שום בחי' פרסא כלל ח"ו, לכן הנה עומד הז"א שבו מיוחד בשורשו שהוא הדעת, והוא נמשך כולו כאחד אחוז בהג"ר עד סופו כולו. והגם שעיקר גילוי הוא באמת כאן ג"כ רק מהטבור ולמטה שבו, והוא אורות החוטם אשר עיקר גילויים הוא רק מתחת השבולת הזקן ולמטה, עכ"ז הנה יציאתו הוא מהחוטם, והתחלתו הוא תיכף וסמוך להאזניים כמו שיתבאר למטה, והרי הוא למעלה הרבה מהטבור שבו. וכ"ז הוא מהטעם הנו', כי כאן הנה עומד הז"א מיוחד בשורשו, והוא אחוז בהג"ר ממש, ויתבאר עוד בזה לקמן בדברינו בעזרת ה' ית"ש.

[סעיף ב']

אמנם הנה עיקר מציאותו וגילוי דאותו המ"ה שהוא הו"א שבהע"ב דאות ה', הנה הוא באמת ג"כ רק בהנה"י שבו, והוא במקום החג"ת דא"ק, ר"ל מתחת השבולת הזקן שבו עד החזה שבו. והוא מה שנודע שהמ"ה הוא בחג"ת והוא הו"א (ע' עגולים ויושר ענ"ה ובפרצופים דרוש ב' ובהשמש שם¹¹³), כי כן הוא בשורש השרשים אשר בענינינו, שהוא הו"א דכללות האח"פ, והוא המ"ה דענינינו הנה הוא בחג"ת דא"ק.

ועומק הענין בזה הוא (ע' לקמן אות ח' סעיף ה' בענין זה בארוכה קצת) כי סוד אותו המ"ה הנה הוא נמשך מהמ"ה דהמ"ס אשר בסי' א' אות ג' שהוא שורש האבא שבא"ק, אשר הוא מהגרון עד החזה שבו, וכמו שכתבנו בזה לעיל סי' א' ע"ש. והמ"ה דענינינו הנה שורשו הוא מאותו המ"ה דאות ג', והיינו כי הנה הע"ב דאות ה' הרי מבואר הוא מכל דברינו לעיל שהוא מכללות כל העסמ"ב דהס"ג דהמ"ס שבסי' א' אות ב', והרי הוה הנה"י דהע"ב דאות ה' ג"כ משורש הנה"י (יב ע"ד) דהס"ג דאות ב' אשר הוא מתלבש וכולל את המ"ה דאות ג', כי כן הוא לעולם סדר התלבשות מכל עליון להתחתון, שהנה"י

¹¹² ע' לעיל הערה 35.

¹¹³ ז"ל: נ"ב, צ"ע הלא אין הז"א מלביש את א"א (עיי' תו"ח דק"ל ע"א ודט"ו ע"א) אלא מן הטיבור ולמטה ואו"א מלבישים את הגרון וחג"ת דא"א. אמנם לע"ד שבכאן מדבר במצב ובמעמד או"א וז"א קודם התיקון שהוא כסדר הזה, אמנם אחר התיקון ירדו או"א והלבישו לחג"ת וז"א הלביש לנה"י, וכמ"ש הוא עצמו ענין זה בשער רפ"ח ניצוצין פ"ב וז"ל שם: הנה כאשר יצאו ה' נקודות מהעינים דא"ק, הנה מהכתר נעשה אח"כ בתיקון - א"א, ומחו"ב או"א, ומו"ק ז"א, וממל' נוקבא דז"א. וכשנתקנו והלבישו זה את זה לא הונחו במקומם הראשון ממש, אמנם היה באופן אחר והוא (ע"י) א"א נתפשט עד סיום האצילות, ומהראוי היה שאו"א יהיו למעלה וילבישו את חו"ב, דא"א אמנם לא כך היה אלא שהלבישו את חג"ת דא"א. ומהראוי היה שהז"א ילביש (ת"ת) לו"ק דא"א, אמנם לא כך היה אלא שהלביש את נה"י וחצי ת"ת דא"א. אמנם נוקבא דז"א נשארה במקומה הראשון ומלבשת את מלכות דא"א עכ"ל. הרי בהדיא שכתב הוא עצמו שסדר הלבשת הפרצופים שכתב בכאן היה קודם התיקון כנזכר כנ"ל.

דהעליון הוא מתלבש וכולל את כל התחתון. והרי נמצא מזה ממילא כי גם הע"ב דאות ה' אשר הוא מכללות כל הס"ג דאות ב', הנה הוא ג"כ כי הנה"י דהע"ב דאות ה' הנה הוא כלול בהעלם גם מכל אור המ"ה דהמ"ס אשר בס"א אות ג'. והנה מאותו אור המ"ה דאות ג' הכלול ונמשך בהנה"י דהע"ב דאות ה', הנה מזה נעשה ויצא בו כל המ"ה דענינינו. והרי נמצא כי עיקרו דהמ"ה דענינינו הנה הוא באמת ג"כ רק בהנה"י דהע"ב דאות ה', כי שם הנה הוא יוצא משורשו הנעלם שהוא אור המ"ה דאות ג' הנכלל שם. וכבר אמרנו לעיל סי' א' כי גילוי דהמ"ה דאות ג' הנה הוא בהא"ק מהגרון שבו עד החזה שבו, ולכן הוא ג"כ בהמ"ה דענינינו, הנה נעשה עיקר גילוי ג"כ רק מתחת השבולת הזקן ולמטה, שהוא בהנה"י שבהע"ב דאות ה' אשר מהטבור ולמטה שבו, והוא מתחת השבולת הזקן דא"ק ולמטה עד החזה דא"ק, כי שם הוא ג"כ המקום דשורשו הנעלם שהוא המ"ה דהמ"ס דאות ג'. והרי נתבאר לנו עכ"פ כי המ"ה דענינינו שהוא המ"ה שבהע"ב דאות ה' והוא הז"א שבו, הנה עיקר מקומו וגילוי הנה הוא בחג"ת דא"ק שהוא מתחת השבולת הזקן עד החזה שבו, והוא בהנה"י דהע"ב דאות ה' שהוא מהטבור ולמטה שבו, ושורשו הנעלם הנה הוא מהמ"ה דהמ"ס דאות ג' שהוא מנה"י דהס"ג דאות ב'.

[סעיף ג']

והנה אחיזתו בהנה"י דהע"ב דאות ה', אחיזתו שם בדיוק הוא בסדר זה, כי הנה אותו המ"ה דענינינו הרי הוא כלול ג"כ מ"י ספי', והנה הכתר שבו הוא מהטבור דהע"ב דאות ה' עד סוף הגוף שבו, שהוא בהשליש תחתון דהת"ת שבהע"ב דאות ה'. והחב"ד שבו הם בהג' פרקין עלאין דהנה"י שבהע"ב דאות ה'. והחג"ת דהמ"ה הם בהג' פרקין האמצעים דהנה"י. אמנם אין הכוונה על הנה"י החיצונים אלא על הנה"י הפנימים, ור"ל כי הנה ישנם בהנה"י י"ג בחי' (והיסוד שהוא המכריע כולל כולן, והוא סוד הי"ג בריתות¹¹⁴, י"ג תיקונים, ע' ליקומי תורה פ' קדושים במצות שעטנז¹¹⁵) עשרה הם בנצח הוד, והם תרין כולייין, תרין ביעין, תרין שוקיים, תנין ירכין, תרין רגליין¹¹⁶. וג' הם ביסוד הג' פרקין שבו, כי התחלתו הוא מהטבור על שתי הכליות, והוא הפרק העליון שבו שהוא מבפנים להגוף¹¹⁷, ופרק ב' הוא אותו החלק אשר מחוץ להגוף, והג' הוא העטרה. והנה החב"ד דהמ"ה הנה הם מהתריין כולייין ומהפרק עליון דהיסוד, שהם הג' פרקין עלאין דהנה"י הפנימים. והחג"ת דהמ"ה הם מהתריין ביעין, שהם מהפרקין האמצעין דנצח הוד, והם ג"כ פנימיים ומהפרק אמצעי דהיסוד אשר מחוץ לגוף. והנה"י דהמ"ה הנה הנצח הוד, הנה הם מהתריין שוקיים דהע"ב דאות ה', והיסוד דהמ"ה הנה הוא אין לו באמת על מה לסמוך, והוא בא רק בסוד תוספות, כי כן הוא לעולם בכל בחי' יסוד כמ"ש בזוה"ק בראשית (יז ע"א¹¹⁸) וע' נסירה (פרק ח'¹¹⁹) ובכ"מ. והמלכות דהמ"ה דענינינו, הנה היא נכללת באורות

¹¹⁴ עי' נדרים (דף לא ע"ב) רבי ישמעאל אומר גדולה מילה שנכרתו עליה שלש עשרה בריתות.
¹¹⁵ נדצ"ל טעמי המצות, ז"ל: כמו שיש זקן העליון יש למטה זקן התחתון סביב היסוד והבן סודו' גדולות אלו כי כמו שיש י"ג ת"ד עילה כך יש י"ג ת"ד תתאה ביסוד וז"ס גדולה מילה שנכרתו עליה י"ג בריתות והבן זה וכבר הודעתך כי מנה"י דא"א ממנו נעשה ז"א ומאותו זקן תחתון דא"א נעשה דיקנא דז"א וז"ס מן המצר קראתי יה וגו' דהני קראי בדיקנא דז"א אתאמרו כי יצא מסוד אותו צמר כבשים שהוא ביסוד עליון דא"א ולכן צמר אותיות מצר וז"ס מן המצר קראתי.

¹¹⁶ ע"ח שער מד פרק ו'.

¹¹⁷ עי' גר"א בתיקו' נ ע"ד: צדיק במקומו אור הגנוז והתחלתו מטבור על ב' הכליות דסיום תפארת הוא בטבור כמ"ש בא"ר (קמא ע"ב) ומשם ולמטה מעוי בדעת אתתקן וע"ש ובפ' משפטים (קכג ע"א) וכן התחלת הנוק' שם שהיא נגד נה"י כי שם הדעת שהוא ביסוד וב' כליות נה"ה אלא שראשה נגד נה"י הפנימים וגופה נגד נה"י החיצונים.

¹¹⁸ ז"ל: ואתחבר כלא בעמודא דאמצעייתא ואפיק יסודא דעלמא ובגין כך אקרי כל דאחיד לכלא בנהירו דתיאובתא.

הפה שהוא בהב"ן דאות ח', אשר אחיזתו הוא בהה' בחי' אחרונות דהנה"י וכמו שיתבאר בעה"י לקמן. והרי נתבאר בכ"ז על הי' ספי' דהמ"ה דענינינו אחיזתם בדיוק בהנה"י דהע"ב דאות ה'.

[סעיף ד']

אמנם הגם כי עיקרו הוא רק בהנה"י דהע"ב דאות ה' שהוא למטה משבולת הזקן דא"ק, אך כבר אמרנו לעיל סעי' א' כי עכ"ז הנה הוא יוצא ומתגלה ונמשך מהחוטם דא"ק, והוא האורות דהחוטם, והוא משום רוממות מעלת העקודים הנה עומד אותו המ"ה שהוא הז"א דכללות האח"פ, הנה עומד הוא מיוחד בשורשו שהוא הדעת, והוא אחוז בהג"ר עצמן, ולכן הוא יוצא ומתגלה מהחוטם דא"ק שהוא למעלה הרבה מהטבור דהע"ב דאות ה' וכנ"ל סעי' א' כ"ז.

והסיבה בזה הוא כי הנה הנה"י דהע"ב דאות ה', הגם שמקומם הוא למטה משבולת הזקן דא"ק, עכ"ז הנה לצורך לידת אותו המ"ה דענינינו, הנה עלו אז למעלה מהטבור שבהע"ב דאות ה', שהוא למעלה משבולת הזקן דא"ק, ונכללו הנה"י בחג"ת ויג' ע"א שבו, וכן בהחג"ת דהא"א שבו, העומדים שם וניתנו משם (המ"ה דענינינו עם הב"ן אשר לקמן אות ח' הנה ניתנו) בסוד העיבור במעי האימא, כי הגם שאותו המ"ה הוא מנה"י דא"א, אך מציאותו הוא נעשה ע"י הא"א ובאמצעותם דוקא, ולכן הנה עלו הנה"י דא"א שבהע"ב דאות ה' בהחג"ת שלו אשר שם עומדים הא"א שבו, וניתנו ע"י בסוד עיבור במעי האימא, וממנה הוא נולד ויוצא, והוא ע"ד הז"א דאצילות אשר הוא מהנה"י דא"א דאצילות ובאמצעות הא"א דאצילות, והיה לידתו ג"כ ע"י עליית נה"י דא"א בחג"ת שלו כמ"ש בעיבורים (פרק ב). אמנם באצילות, הנה אחר שנולד ז"א ויצא לחוץ, והנה נתפשטו אז ג"כ הנה"י דא"א למקומן שהוא למטה מהטבור (וכמ"ש במב"ש שער ה' ח"א פ"ח, דף מ' ע"א), ושם הנה עומד הז"א בכל קומתו רק למטה מהטבור דא"א שהוא למטה מהפרסא והפרסא מפסיק ביניהם, והוא סוד מה שנאמר (שמות כו לג) והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קודש הקדשים, וכמ"ש בזוה"ק בראשית (לב ע"ב¹²⁰ לג ע"א¹²¹)

תרגום: והכל התחבר בעמוד האמצעי והוציא יסוד העולם, ולכן נקרא 'כל', שאוחז את הכל באור ההשתוקקות.

¹¹⁹ ז"ל: והנה כפיפת ראש דא"א ע"י מזלא נרמז בפרשה נשא (דף קלב קלג ע"א) ונחית בדיקנא כו', אמנם כאשר כופף ראשו ומאיר במוחין הוא מאיר במוח הראשון שהוא בחי' חכמה דז"א. וכבר נת"ל על (זהר משפטים קכב ע"ב) רישא דמלכא בחו"ג אתתקן כו', כי הכלי של החכמה נעשה מחלק עליון של זה החסד דר"ק דז"א שהגדיל, והנה זה חסד נקרא אברהם, וממנו נמשך האור הזה מן הכלי זה אל כל הספירות עד בואו אל היסוד הנקרא כל, ומזל הי"ג נקרא ונקה כנודע, והם אותיות קונה, וזהו קונה הכל כנ"ל. וזהו (בראשית יד יט) ברוך אברהם לאל עליון קונה שמים וארץ, כי אברהם מתקן שמים וארץ ע"י שקנה מחדש בחי' היסוד המזווג שניהן, כמ"ש (דברי הימים א' כט יד) כי כל בשמים ובארץ, והוא הקונה אותם בסוד מזל הנקרא ונקה.

¹²⁰ ז"ל: א"ר יצחק אית קרומא במציעות מעוי דבר נש דאיהו פסיק מתתא לעילא ושאיב מעילא ויהיב לתתא כך גוונא דא רקיע איהו באמצעותא וקיימא על אינון חיותא דלתתא ואיהו פריש בין מיין עלאין לתתאין תא חזי אינון מיין אעדו ואולידו חשוכא ועל רזא דא כתיב (שמות כו לג) והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים.

תרגום: אמר רבי יצחק, יש קרום באמצע מעוי של בן אדם שמפסיק מלמטה למעלה, ושואב מלמעלה ונותן למטה. כך כדוגמא זו הרקיע הוא באמצע, ועומד על אותן החיות שלמטה, והוא מפריד בין מים עליונים לתחתונים. בא וראה, אותם מים הרו והולידו חושך, ועל סוד זה כתוב "והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קודש הקדשים".

¹²¹ ז"ל: א"ר יהודה מהכא כל מחלוקת דאיהו לשם שמים סופה להתקיים דהא הכא מחלוקת דאיהו לשם שמים הוה ושמים בהאי אתקיים לבתר דא דכתיב (בראשית א ח) ויקרא אלה"ם לרקיע שמים וגו' בקטפירא דעלייתא בקסטיהו שכחי ואתקיימו דהא תנינן כתיב (שמות כו לג) והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים דייקא דהא איהו רקיע דמפרש בגו באמצעותא.

ובספד"צ (רפ"ה לנ ע"א). ואמר "לכם", כי הנה לעת קץ תיקון האחרון הנה יתבטל הפרסא ויזדכך, ולא יהיה אז הבדל כלל ע' ספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ה סי' ד', וזהו שאמר "לכם", ור"ל שהוא רק עתה, כי אור א"א הוא נעלם עתה והוא רק עד לעתיד לבוא. (ואולי הוא מרומז עוד מ"ש בתו"כ (פ' אחרי א ו) אהרן באל יבא ולא משה באל יבא, והרי היה מותר למשה רבינו ע"ה לכנוס בקה"ק בכל עת, ולא היה הבדל לפניו בין הקודש לקה"ק).

ועכ"פ הוא כי באצילות, הנה אחר שחזרו הנה"י דא"א למקומן ועומד הז"א בהנה"י, הנה מפסיק שם הפרסא בין ז"א לעיקרו של א"א, משא"כ בענינינו, בהמ"ה שהוא הז"א שבהע"ב דאות ה', הנה מאחר שנעשה מציאותו ע"י עליית נה"י בחג"ת שהוא למעלה מהטבור שבהע"ב דאות ה', הנה נשאר שם אור עצמותו לעולם, גם אחר שירדו הנה"י למקומן, ועומד אותו המ"ה דענינינו מיוחד לעולם בשורשו ואחוז בהג"ר וכנ"ל סעי' א'. והוא משום רוממות מעלת העקודים אשר שם שולט השם ס"ג¹²², ולכן הנה עומד שם המ"ה לעולם בהס"ג עצמו, והוא גילויי אשר באורות החוטם שהוא עדיין בגבול הס"ג עצמו, כי מקומו דהס"ג הרי הוא עד שבולת הזקן כנ"ל אות ו', והרי אחוז המ"ה בהס"ג עצמו. משא"כ בז"א דאצילות, הנה התחלתו רק למטה מהטבור, שהוא אחר שמסתיים כל הס"ג כולו כמ"ש באו"א (פרק ג), אלא שמתפשטים או"א בהנה"י שלהם ומתלבשים בז"א עכ"פ, אבל מציאותם גופא הנה הם למעלה מז"א לגמרי. משא"כ בענינינו, הנה הוא אחוז לעולם בהס"ג עצמו, והוא משום רוממות מעלת העקודים כנז'.

אמנם עיקר גילויי דהמ"ה דענינינו, הנה הוא באמת ג"כ רק מתחת הטבור דהע"ב דאות ה', שהוא מתחת השבולת הזקן דא"ק, והוא אורות החוטם אשר עיקר גילויים הנה הוא מהשבולת הזקן עד החזה. אבל משבולת הזקן ולמעלה הנה הם כלולים באורות האזניים ואינו ניכר אורם ע"ד שרגא בטיהרא.

והנה ע"י אותו המ"ה הנה נשלם הע"ב דאות ה' בבחי' הנה"י שבו ג"כ (ור"ל באותן הבחי' דהנה"י אשר אותו המ"ה נמשך מהם וכנ"ל סעי' ג'), כי מקודם הנה היה מציאותו רק עד סוף הס"ג דאות ו', שהוא רק עד הטבור שבו שהוא בשבולת הזקן דא"ק. אך ע"י המ"ה דענינינו שהוא הז"א שבו, אשר הוא מהנה"י שבו כנ"ל סעי' ג', הנה נשלם מציאותו עד החזה דא"ק. אמנם כ"ז לא נעשה אלא רק כאשר הגיע העת להתפשטות הב' דאור החוטם, וכמו שיתבאר עומק הענין בזה למטה בעזרת ה' ית"ש.

סעיף ה'

והנה סדר לידת אותו המ"ה דענינינו, שהוא הז"א שבהע"ב דאות ה', כי הנה אמרנו שמציאותו הוא מהנה"י דהע"ב דאות ה', ע"י עלייתן למעלה תלת כלילין בתלת נה"י בחג"ת, ובאמצעות או"א ור"ל ישסו"ת ע' הולדת או"א (פרק ג), והיה (יג ע"ב) לידתו מהאימא שבו שהיא הס"ג דאות ו'. והנה היה לידתו ע"י סדר התפשטות והסתלקות הנודע בדברינו, והוא סוד מ"ש בזה"ק בכ"מ (בראשית כ"ט א' לך פ"ו סע"ב וישלח קע"ב א' ועוד בכ"מ) כד סליק ברעותיה למברי עלמא¹²³. ואמר הרב בסוף דרושי נקודות (פרק ו) כי עומק הכוונה הוא על סוד עליית מ"ן שעלה אז בעצמו מהאורות התחתונים. ולכאורה אין ביאור להדברים, כי איזה אורות תחתונים היה שם. אך סוד הכוונה הוא, כי כל אור עליון כשנאצל, הנה נרשם בו בהבחי' התחתונית שבו כל שרשי האורות והכחות כולם אשר

תרגום: אמר רבי יהודה, מכאן כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים, שהרי כאן מחלוקת שהיא לשם שמים היתה, והשמים התקיימו בזה. לאחר זה שכתוב "ויקרא אלהים לרקיע שמים וגו'", בהתדבקות העליונים מצוים במדתם והתקיימו, שהרי שנינו, כתוב "והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קדש הקדשים" דוקא, שהרי הוא רקיע שמפריד בתוך האמצע.

¹²² ע' לעיל ח"א כלל ד ענף ג.

¹²³ תרגום: כשעלה ברצונו לברא העולם.

לכל העולמות כולם שהיו עתידין להבראות, וכל זה נתייסד מהמאציל ית"ש גם בהאור היותר עליון אשר מאחר אמתתו הנעלמה, ור"ל גם בהקו דא"ס ית"ש. וכאשר הגיע העת להמציאות דכל עולם, הנה נתעורר אותו הכח לצאת לפועל ולא נח ולא שקט, ומעורר באותו אור העליון אשר רשום שם ומורידו למטה באותו המקום הראוי לו. וזהו סוד עומק סיבת כל ענין התפשטות ראשון שנתפשט האור עליון במקום הראוי להתחתון, כי ע"י התפשטותו באותו המקום הנה נתגלה בו כל כחותיו הראוי אליו ולצאת למציאות לעצמו, וכן גם ע"י התפשטות אור העליון אשר נתפשט לצורך שימוש זה. והרי נתפשט וירד ממקום כבודו בשביל התחתון, הנה נצטמצם ע"י בעצמותו להיות ראוי להעשות שורש עליון להתחתון. וכ"ז הנה הוא ע"י שאותו הרושם אור שהוא השורש להתחתון הוא מכריחו לכ"ז. והנה אחר שנעשה כל הכוונה הזה ע"י ההתפשטות, ונשלם אותו הרושם אור על תכונתו לצאת למציאות בפנ"ע, למציאות אותו העולם שירד בשבילו, הנה חזר כל אותו ההתפשטות למקומו ונסתלק ועלה, כי עיקר האור עצמו הרי מקומו הוא רק למעלה. וגם הרושם אור אשר להתחתון, הגם שעיקר מקומו הוא להיות למטה, עכ"ז הנה עלה הוא ג"כ עם כללות אור העיקרי כדי לקבל שם תוספות אור וברכה לצאת למציאות שלם ולעולם מלא. כי הרי לא היה בתחילה רק רושם אור וכח לבד, ולכך חזר ועלה למעלה כדי להשתלם. והנה בעלייתו למעלה, הנה נעשה שם בסוד מ"ן לעורר זיווגי עליונים, כי כן הוא הסדר לעולם, כאשר שהתחתונים מוכנים ומעוררים את עצמם לקבל אז העליונים משפיעים, ולכן עתה כאשר שנתגלה הרושם אור ע"י ההתפשטות להיות כלי מוכשר לקבל, וכן גם האור העיקרי הנה נעשה הוא ע"י התפשטותו מיועד להיות שורש עליון אליו וכנ"ז. והרי נעשה בזה הוא ג"כ כלי מוכשר לקבל את השפע ככל הראוי להשורש להשפיע. ומאחר שהן הרושם אור והן האור העיקרי הנה נעשו שניהם בבחי' כלי מוכשר לקבל, הנה חוזרים ועולים למעלה שניהם יחד בכללות אחת, כי עדיין לא נפרד הרושם אור מהאור העיקרי, והם שניהם עדיין אור אחד ממש. וחוזר האור ומסתלק ועולה למעלה, ונעשה שם בסוד מ"ן לעורר זיווגי עליונים, ומקבל שם האור תוספות אור ומוחי, ומשפיע בהרושם אור שרשום בו ומתקנו ומשלימו לקומה שלימה ועולם מלא.

ואח"כ הנה יוצא ממנו בסוד לידה ממנו, והוא ההתפשטות הב' שיוצא מהאור העליון שהיה כלול בו מתחילה, ויוצא ומתפשט ממנו לחוץ ונעשה לעולם שלם בפנ"ע ובמדרגה בפנ"ע למטה לגמרי מהעליון. והאור העיקרי העליון, הנה הוא עומד עליו לעולם ומקיפו ומשפיע בו מלמעלה, והוא האור העיקרי מההתפשטות הא' אשר עלה ונסתלק, והוא נשאר עומד לעולם למעלה. אבל המציאות דעולם התחתון, הנה הוא נעשה רק מהרושם אור שהיה כלול בו מתחילה, ויצא לעצמו ע"י ההסתלקות, כי ע"י הוא נעשה ונשלם ע"י שהיה ההסתלקות בסוד מ"ן וכנ"ז.

והנה על אותו הרושם אור שנתקן ונשלם ע"י ההסתלקות, וממנו נעשה העולם ע"י שהיה ההסתלקות בסוד מ"ן, הנה על זה אמר הזוה"ק הנ"ל, כד סליק ברעותיה למברי עלמא, כי הנה היה עלייתו בסוד הרצון, שהוא הרעוא דרעוין¹²⁴, ועלה שם לקבל אור ומוחי וכו' שאמר הרב, כי היה הסליקו בסוד מ"ן וכנ"ל, והוא מובן ע"פ כל מה שאמרנו. וכבר אמרנו (יג ע"ג) כי אותו הרושם אור הנה הוא נתייסד בתחילה בכל אור העליון לצורך התחתון, אלא שלא נתגלה ולא נתעורר עד שהגיע העת להמציאות דאותו העולם, ועליו אמר הרב בדרושי נקודות (בסופו פרק ו) שהיה העלייה מהאורות התחתונים, כי אותן הרושמי אורות הרי הם נאצלו בכל עליון, והיו עומדים בו גם מתחילת אצילותו רק לצורך התחתון. והרי מכוונים היטיב הרושמי אורות בשם אורות התחתונים. ומה גם כי הנה כל עמידתם באורות העיקרים הוא רק בסיומם ובסופם דכל א'. ובמ"א כתבתי כי הם

¹²⁴ ע'י ספד"צ ו ע"ב, ואד"ר קכט ע"א.

נרשמים שם בסוד העמרה, ודי בזה. והנה יצאתי מן הענין לדבר אחר עבור שנתחדש לי אותן הדברים כעת, ועיקר המקום הנאות להם הוא לעיל בתחילת הספר, וכן אקוה לסדרו שם בעה"י שמו, וע' עוד לקמן סי' ד' אות י"ג סעי"א [וע' לעיל כלל א' ענף ב'].

[סעיף ו']

ונחזור להענין, כי הנה המ"ה דענינינו שהוא הז"א שבהע"ב דאות ה', הנה הוא נולד מהאימא שבו שהוא הס"ג דאות ו', וע"י סדר התפשטות והסתלקות. והיינו כי נתפשטו המ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים מהס"ג דאות ו', ור"ל המ"ה וב"ן הפרטיים מהמ"ה וב"ן הכלליים שבו (כי כל א' הרי הוא כלול מעסמ"ב). הנה נתפשטו הם ממעלת ומדרגת דאור האזניים למעלת ומדרגת דאור החוטם, כי הרי אותן המ"ה וב"ן הכלליים דהס"ג דאות ו' הרי הם השורש פנימי להתפשטות הב' דאור האזניים וכנ"ל אות ו'. והנה נתפשטו המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם ממדרגת שורש פנימי דאור האזניים למדרגת שורש פנימי לאור החוטם. והנה הוא בא"ק משורש גבול האזניים שבו עד שורש גבול החוטם שבו, ואח"כ הנה חזר אותו ההתפשטות ונסתלק ועלה למקומו ע"ד כל התפשטות הא' שחזור ומסתלק כנ"ל סעי' ה'. ונעשה שם בסוד מ"ן לעורר זיווגי עליונים ולקבל תוספות אור ומוחין, ונולד עי"ז אור המ"ה דאות ז' שהוא הז"א שבהע"ב דאות ה', והוא המ"ה דענינינו.

אמנם הוא כי הנה אותו המ"ה הנה הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, ומה שנולד בו עתה ע"י התפשטות והסתלקות המ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים דהס"ג דאות ו' ככל הנז', הנה הוא רק הע"ב והס"ג דאותו המ"ה, שהוא חציו העליון שבו אשר עד טבורו. אמנם הוא מציאותו העיקרי שבו, וכנודע שעיקרו דכל פרצוף הוא רק חציו העליון אשר עד הטבור¹²⁵, כי מהטבור ולמטה הוא הנה"י שהם לבר מגופיה כנודע (זהר בראשית כא ע"ב). והנה אותו החציו העליון דהמ"ה שאמרנו שהוא הע"ב וס"ג שבו והוא עיקרו, הנה מקומו הוא בא"ק מסיום שורש גבול האזניים שבפנים עד שורש גבול החוטם שמבפנים, כי בגבול החוטם דא"ק הנה שם הוא מקום הטבור דהמ"ה דענינינו, ועד שם מגיע הע"ב וס"ג הכלליים שבו, שהוא חציו העליון שבו. והנה שימושו ופעולתו דאותו החציו העליון דהמ"ה שהוא הע"ב והס"ג שבו כנז', הנה שימושו ופעולתו הוא כי הנה הוא השורש פנימי להאור דההתפשטות הא' דהחוטם, כי הנה ישנם שורש פנימי לכל א' מהאח"פ, אשר ממנו הוא נובע ונמשך וכן אליו הוא חוזר ועולה תמיד במטי ולא מטי כמ"ש הרב באורות הפה בשער מטי ול"מ (פרקים ג ד). והנה השורש פנימי להתפשטות הא' דאור החוטם, הנה הוא החציו העליון דהמ"ה דאות ז' דענינינו, שהוא הע"ב והס"ג שבו וכמו שיתבאר עיקר הדברים בזה למטה.

אמנם הנה כאן יש מקום קושיא, כי הרי אמרנו שמה שנולד עתה הוא הע"ב והס"ג דהמ"ה חציו העליון שבו, ואמרנו שמקומו הוא מגבול האזניים שמבפנים עד גבול החוטם שמבפנים, ואמרנו שלידתו הוא מהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים דהס"ג דאות ו'. והרי הוא לכאורה סתירה מניה וביה, כי הרי אותן המ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים הרי הם רק מהמ"ה וב"ן הכלליים שבו, שהם השורש להתפשטות הב' דאור האזניים אשר (יג ע"ד) מקומם הוא בא"ק מגבול האזניים עד שבולת הזקן, והמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים שבו הנה מקומם הוא בדיוק מגבול הפה שמבפנים עד גבול שבולת הזקן שמבפנים, וכמו שיתבאר בעה"י כ"ז בביאור היטיב לקמן סי' ג'. וא"כ הרי איך אמרנו כי החציו העליון דהמ"ה דענינינו אשר הוא נולד מאותן המ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים הנה מקומו הוא מהחוטם ולמעלה עד האזניים, הרי אותן המ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים אשר מהם הוא

¹²⁵ עי' גר"א בספד"צ כד ע"ג.

נולד ויוצא והם שורשו, הנה מקומם הוא רק מהפה ולמטה, ואיך אפשר שיוצא הוא מהם מהחוטם ולמעלה.

אך הענין הנה הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל סעי' ד', כי לצורך לידת המ"ה דענינינו הנה עלו הנה"י דהע"ב דאות ה' בהחג"ת שלו וכן בהחג"ת דהא"א שבו, ע"ד שאמר הרב בעיבורים (פרק ב) בענין לידת ז"א דאצילות, אלא כי באצילות הנה כאשר חזרו הנה"י דא"א להתפשט מהמבור ולמטה, הנה ירד הז"א ג"כ כולו למטה וקבע מקומו שם. משא"כ בהמ"ה דענינינו, הנה נשאר לעולם התחלתו למעלה והוא בסיום האזניים דא"ק, ועומד חציו העליון מגבול האזניים עד גבול החוטם מבפנים שהוא בהחג"ת דהע"ב דאות ה', וכן הוא אחוז שם ג"כ בהס"ג עצמו דאות ו' שהוא בהמ"ה וב"ן הכלליים עצמן שבו, אשר מקומם הוא ג"כ מגבול האזניים דא"ק ולמטה, הגם שתחילת התהוותו דהמ"ה דענינינו הרי היה רק מהתפשטות המ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים דהס"ג, אשר הם רק בסיומו דהס"ג שהוא בשבולת הזקן דא"ק, אך ע"י עליית הנה"י בחג"ת כנז' הנה נשאר מיוחד שם התחלתו לעולם תיכף מסיום האזניים ולמטה, והוא משום רוממות מעלת דאורות האח"פ וכנ"ל סעי' ד'.

אמנם הנה ראוי לדעת כי כל ענין התפשטות דהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים אשר לצורך לידת המ"ה דענינינו שאמרנו כאן, וכן כל ההתפשטויות שבענין זה המבואר בדברינו, הנה הוא רק מעין ובדוגמא וברמז רושם לבד, כי כל אותן הס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח אשר בהע"ב דאות ה', הנה כבר אמרנו שהם נעלמים מאד, כי כל הע"ב דאות ה' הרי הוא רק בחי' הא"א לכלל כלל האורות דהאח"פ, והס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח' שבו הם כולם למעלה הרבה מכל האורות דהאח"פ, והם רק השורשים פנימיים להם. והרי אין להבחין בהם באמת התפשטות והסתלקות שהוא בחי' ירידות ועליות כלל, אלא שכל מה שאמרנו בזה הנה הוא רק מעין ובדוגמא וברמז רושם לבד.

וזהו מה שאנו רואין כי כל אורות האח"פ הם כולם אגודים ואחודים זב"ז ומשתתפים זה עם זה, כי הרי אורות החוטם אשר עיקר גילויים הוא רק מתחת השבולת הזקן ולמטה, עכ"ז הנה הם מתחילים מן החוטם, והרי אגודים ואחודים אורות החוטם באורות האזניים כל משך המקום אשר מהחוטם עד שבולת הזקן. וכן אורות הפה אשר עיקר גילויים הוא רק מתחת החזה ולמטה, עכ"ז הנה הם אגודים ואחודים גם עם אורות האזניים בכל משך המקום אשר מהפה עד שבולת הזקן, ועם אורות החוטם בכל משך המקום אשר מהפה עד החזה. והרי עכ"פ הוא כי כל אורות האח"פ הנה הם כולם אגודים ואחודים זב"ז, ומכל שכן הס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח' שהם השרשים פנימיים שלהם, שהם מיוחדים באחד. והרי לא שייך לומר בהם התפשטות והסתלקות ממש שהוא ירידות ועליות מזה לזה (וככל התפשטות והסתלקות הנאמר בכל מקום, שהכוונה הוא שהעליון מתפשט בהקצה התחתון שלו ויורד ומתפשט ממקומו במקום העתיד להתחתון וכדי להעשות שורש להתחתון, ואח"כ הנה הוא חוזר ומסתלק ועולה למקומו, הרי לא שייך להאמר כל זה בהאורות דאח"פ מזה לזה, ומכל שכן בהס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח'). מאחר שאינם חלוקים במקומם להיות זה למעלה מזה ממש אלא שהם אחודים זב"ז וזה עם זה כנז'. ולא היה כאן בחי' התפשטות והסתלקות אלא רק בהעלם ובמעלה ובמדרגה, כי הנה נתפשט ממעלת ומדרגת דשורש פנימי דאור האזניים שהוא מבפנים לכולם, למעלת ומדרגת דאור החוטם (יד ע"א) שהוא בתיכונות, וכן משם למעלת ומדרגת אור הפה שהוא בחיצוניות. אבל כ"ז הנה היה רק מעצמו אל עצמו, שהוא מניה וביה¹²⁶, כי הם כולם אחד, והרי היה ההתפשטות וההסתלקות כאן רק מעין ובדוגמא כנז' והבין ודע זה.

¹²⁶ ע"י ע"ח נקודות ד.

[סעיף ז']

אמנם מה שאמרנו כי חציו העליון דהמ"ה דענינינו שהוא הע"ב והס"ג שבו, הנה הם השורש להאור דההתפשטות הא' דהאור החוטם, הנה אין הכוונה על הע"ב והס"ג עצמן, כי זה אי אפשר שהע"ב והס"ג הם נסתרות¹²⁷, וכל גילויים הוא לעולם רק ע"י הנה"י שלהם. ומה גם, כי הרי אמרנו שמקומם הוא מכנגד גבול החוטם ולמעלה. אמנם הכוונה הוא, כי הנה אותן הע"ב והס"ג הרי הם כלולים ג"כ כל א' מד', וכאשר הגיע העת לההתפשטות הא' דאור החוטם, הנה נתפשטו ויצאו המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם מן הכח לפועל, ונתפשטו וירדו מכנגד גבול החוטם ולפנים ולמטה עד כנגד גבול החזה דא"ק ולפנים. וכן הוציאו כנגדם מן החוטם ולחוץ את האור דההתפשטות הא' דהחוטם, ונתפשט מן החוטם עד החזה מבחוץ. והרי נמצא כי מה שהחציו העליון דהמ"ה דענינינו שהוא הע"ב והס"ג שבו הם השורש פנימי לאור ההתפשטות הא' דהחוטם, הנה הוא רק ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, כי אותן המ"ה וב"ן הפרטיים הנה הם אשר נתפשטו מחציו ולמטה דהמ"ה דענינינו, שהוא מהטבור ולמטה שבו עד סוף רגליו, והוא מגבול החוטם ולמטה דא"ק עד גבול החזה שבו מבפנים. ומהם, ר"ל מאותן המ"ה וב"ן הפרטיים אשר נתפשטו מחציו ולמטה מבפנים, הנה יצא כנגדו ונמשך אור ההתפשטות הא' דהחוטם מבחוץ ג"כ מהחוטם עד החזה. והרי נעשו אותן הע"ב וס"ג שהוא החציו העליון דהמ"ה השורש פנימי לאור החוטם רק ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם אשר נתפשטו מחציו ולמטה. והנה היה יציאת אותן המ"ה וב"ן הפרטיים מן הכח אל הפועל, והתפשטותם מהטבור ולמטה דהמ"ה שהוא מן גבול החוטם דא"ק ולמטה עד החזה, הנה היה כ"ז לצורך יציאת האור דההתפשטות הא' דהחוטם שיצא ע"ז כנז'.

אמנם האמת הוא כי הן יציאת אותן המ"ה וב"ן הפרטיים והתפשטותם מהטבור ולמטה דהמ"ה (הנז' שבהע"ב דאות ה'), והן יציאת ההתפשטות הא' דאור החוטם אשר יצא מהם ונתפשט מהחוטם דא"ק עד החזה שבו, הנה שניהם לא היו לכוונת עצמן אלא לכוונת תכלית אחד עיקרי אשר נעשה ע"ז ג"כ. והיינו, כי הנה התפשטות אותן המ"ה וב"ן הפרטיים הנז' אשר נתפשטו מהטבור ולמטה דהמ"ה, הנה היה עיקרו להיות לבחי' ההתפשטות ראשון לצורך המ"ה וב"ן הכלליים והעיקרים שבו, שהם המציאות דחציו התחתון שמתבורו ולמטה. אבל אותן המ"ה וב"ן הפרטיים עצמן הנה באמת הם חוזרים ומסתלקים ועולים למעלה כי אין מקומם למטה כלל, שהרי הם מהע"ב והס"ג דהמ"ה דענינינו, שהם חציו העליון שבו אשר מהטבור שבו ולמעלה, ומקומו הוא מהחוטם דא"ק ולמעלה עד האזניים, ר"ל מגבול החוטם שמבפנים עד גבול האזניים שמבפנים, ושם הוא המקום ג"כ המ"ה וב"ן הפרטיים הנז'. והרי אין מקומם לצאת בו, ר"ל בהמ"ה דענינינו מהטבור שבו ולמטה כלל. אך כל יציאתם שם הנה היה רק להיות להתפשטות ראשון להמ"ה וב"ן הכלליים, שהם חציו התחתון דהמ"ה דענינינו. אבל הם עצמן, הנה הם חוזרים ומסתלקים ועולים בהע"ב וס"ג עצמן שבו, שהוא מהטבור ולמעלה שבו, שהוא בא"ק מהחוטם ולמעלה עד האזניים. וכן עד"ז ההתפשטות הא' דאור החוטם אשר יצא לחוץ ונתפשט מהחוטם עד החזה, הנה מאחר שמקורו הוא מאותן המ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב והס"ג הכלליים, הרי אין מקומו לצאת בחוץ כלל ולא למטה מהחוטם כלל, ולכן חזר באמת כל אותו ההתפשטות הא' ג"כ ונסתלק ועלה למעלה ונעשה שם שורש עליון לההתפשטות יד ע"ב {הב' דאור החוטם, שהוא המציאות העיקרי אשר מהחוטם ולמטה עד החזה, וכן הוא לעולם מבחוץ ג"כ.

¹²⁷ עי' תיקו"ז יט ע"א, ועי' לקמן הערה 219.

ועכ"פ הוא, כי כל אותן המ"ה וב"ן הפרטיים הנז' שהם השורש פנימי להאור דההתפשטות הא' דהחוטם עם אור ההתפשטות הא' עצמו, הנה שניהם הם לכוונת תכלית אחד שהוא להמציאות דחציו התחתון דהמ"ה שבענינינו, ולהאור דההתפשטות הב' דהחוטם שיצא ממנו, כי החציו התחתון דהמ"ה אשר מהטבור ולמטה שבו, והוא המ"ה וב"ן הכלליים שבו, הנה מקומם הוא בא"ק מכנגד גבול החוטם מבפנים עד כנגד גבול החזה שבו מבפנים. ואלו המ"ה וב"ן הכלליים הם השורש פנימי לאור ההתפשטות הב' דהחוטם אשר יצא מהחוטם ולחוץ ג"כ ומתפשט עד החזה, ויצא ההתפשטות הב' דאור החוטם מההתפשטות הא' אחר הסתלקותו. וכן היה יציאת המ"ה וב"ן הכלליים דהמ"ה דענינינו מהמ"ה וב"ן הפרטיים (שבהע"ב וס"ג הכלליים שבהמ"ה דענינינו) אחר הסתלקותם. ועכ"פ הוא, כי הן המ"ה וב"ן הפרטיים הנז' והן ההתפשטות הא' הנז', הנה לא היה יציאתם והתפשטותם לצורך עצמן אלא רק לצורך האורות שיצא מהם. והיה התפשטותם רק לפי שעה, כי תיכף חזרו ועלו למעלה ונשארו שם לעולם כי שם הוא מקומם, ומה שיצא למטה להיות שם בקביעות הנה הוא רק המ"ה וב"ן הכלליים הנז' וההתפשטות הב' הנז', והם החציו התחתון דהמ"ה דענינינו שהוא מהטבור ולמטה שבו, והוא בא"ק מגבול החוטם שבו עד החזה שבו.

[סעיף ח']

אמנם מה שצריכים אנו לבאר, כי הנה אמרנו שהמ"ה וב"ן הכלליים שבהמ"ה דענינינו הנה הם השורש הפנימי לההתפשטות הב' דהחוטם. וכן מבואר עד"ז לעיל אות ו' כי המ"ה וב"ן הכלליים שבהס"ג דאות ו' הנה הם השורש פנימי לההתפשטות הב' דאור האזניים, וע"ז צריך ביאור [הן כאן והן לעיל אות ו', וכן עד"ז לקמן באורות הפה אשר לקמן בהב"ן דאות ח], כי הרי נודע בדברינו וכן אמרנו ג"כ לעיל, כי כל התפשטות הב' הנה הוא נולד ויוצא מההתפשטות הא' אחר שנסתלק ועלה למעלה, והוא שורשו העליון תמיד, והשורש הפנימי דההתפשטות הא' הרי אמרנו לעיל ג"כ שהוא הע"ב וס"ג הכלליים ע"י הגילוי דהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהם גופה. וא"כ הרי לנו בירור הדברים, שהשורש העליון דההתפשטות הב' הוא האור דההתפשטות הא', והשורש פנימי לכולם הנה הוא הע"ב וס"ג הכלליים שהוא חציו העליון דהמ"ה (וכן היא בהס"ג דאות ו' וכן בהב"ן דאות ח) ע"י הגילוי דהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהם. וכן הוא מבואר ג"כ בדברי הרב במטי ולא מטי (רפ"ג) כי השורש פנימי לכל העקודים הנה הוא למעלה מההתפשטות הא'. וכן אמרנו ג"כ בדברינו לעיל כלל ד', כי הם ג' בחי' זה למעלה מזה: השורש פנימי א', והוא למעלה מהכל. ואח"כ התפשטות הא', והוא למטה ממנו והשני לו. ואח"כ התפשטות הב', והוא השלישי, והוא למטה מכולם. וא"כ הרי צריך ביאור מה שאמרנו כאן בכל דברינו כי השורש פנימי לכל ההתפשטות הב' הוא המ"ה וב"ן הכלליים שבכל א' מהס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח', וא"כ הרי ישנם שורש פנימי לכל התפשטות הב' בפנ"ע ג"כ זולת ההתפשטות הא' אשר אליו אשר ממנו יצא. וצריך ביאור מהו הענין בזה, כי למה צריך לשורש פנימי עוד זולת האור דההתפשטות הא' עצמו אשר ממנו הוא יוצא וממנו הוא יונק תמיד.

אך הענין הוא פשוט, כי הנה הוא ע"ד שמצינו דוגמתן בהזו"ן דאצילות, וכן הוא בכל הפרצופים כולם, כי כל א' מקבל שפעו מא"א בשני בחי': אחד, מלמעלה למטה, והוא מהחורתי והנימין והמזלין. ואחד מפנימיות לחיצוניות, והוא מהנה"י דא"א המתלבש בו. ועל אלו ב' הבחי' הוא מ"ש באד"ו (רצב ע"א) ז"א בעת"ק תלייא ואחיד¹²⁸. ומ"ש "תלייא" הוא על שפעו שמלמעלה למטה, ומ"ש "ואחיד" (יד ע"ג) הוא ע"י הנה"י דא"א המתלבשין

¹²⁸ עי' מלואים אות (יט).

בו כמ"ש בשער א"א (פרק ז) ובמאמרי רשב"י (נ"ה סע"ב ורע"ג). וכן הוא לעולם כי כל תחתון הנה הוא קשור בהעליון בב' בחי', אחד מלמעלה למטה, ואחד מפנימיות לחיצוניות. וכן הוא ג"כ בענינינו בענין התפשטות הב' דאור החוטם, כי הנה הוא קשור בהמ"ה דאות ז' בשני בחי': אחד, מלמעלה למטה, והוא באור דהתפשטות הא', אחר שנסתלק ועלה למעלה, והוא שורשו העליון אשר מלמעלה למטה. ואחד, מפנימי לחיצוני, והוא המ"ה וב"ן הכלליים הנז' אשר עומדים בפנימיותם וכנגדם, והוא מגבול החוטם דא"ק עד גבול החזה דא"ק.

וצורך אלו ב' הבחי', הנה הוא כי הנה אור העליון, הנה לבד מה שמשפיע על התחתון מלמעלה למטה וכדי להטעימו לפעמים ג"כ מאורות העליונים אשר למעלה ממדרגת התחתון, הנה יורד אצלו הוא עצמו ג"כ ומתייחד עמו תמיד גם במדרגתו עצמו וכדי להתייחד בו ולהחזירו אליו. והוא ענין דב' הבחי' הנז', שהם תלייא ואחיד, כי השבח והטובה אשר מבחי' "תלייא", הוא רק עתה כאשר הוא במקומו למטה. אבל השבח והטובה אשר מבחי' "אחיד", הוא עיקרו על להבא, שלא יהיה אז מעלה ומטה כלל, ולא תלייא כלל אלא כולא אחיד, והבן הדברים.

ועכ"פ הוא, כי הנה אלו הב' בחי' שרשים אשר נתייסד לכל התפשטות הב', אחד ההתפשטות הא', ואחד המ"ה וב"ן הכלליים שבאותו השם (ר"ל אשר בכל שם ושם מהס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח'). הנה הם בכולם ע"ד הב' בחי' תלייא ואחיד אשר בז"א דאצילות מא"א דאצילות. אמנם הנה אלו הב' שרשים הם שניהם ממקור אחד וכן הם יוצאים ונעשים שניהם ע"י פעולה אחת, כי הם שניהם מהע"ב וס"ג הכלליים שבכל שם (ר"ל מהס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח'), ויוצאים ונעשים שניהם ע"י התפשטות והסתלקות דהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, שהיה עלייתם בסוד מ"ן ונולד עי"ז הגילוי אור דהתפשטות הא' דהאח"פ אשר היה ג"כ בהתפשטות והסתלקות, וכן נולד עי"ז בהע"ב דאות ה' עצמו המ"ה וב"ן הכלליים שבכל שם וכנ"ל סעי' ז' וכן לעיל אות ו' סעי' ג'.

והרי נמצא כי הנה אלו הב' שורשים להתפשטות הב', שהם אחד האור דהתפשטות הא', ואחד המ"ה וב"ן הכלליים שבכל שם, הנה שניהם יצאו ממקור אחד, וכן נעשו שניהם ע"י פעולה אחת. והנה מתייחדים שניהם להשפיע בהתפשטות הב' ע"י יחודם בהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהע"ב והס"ג, וכן עולה בהם שניהם ההתפשטות הב' תמיד במטי ולא מטי, כי עולה באור ההתפשטות הא' ובשורש הפנימי שבו שהוא ג"כ הנביעו דהמ"ה וב"ן הכלליים, כי ההתפשטות הא' עם המ"ה וב"ן הכלליים תלויים ומיוחדים שניהם בנביעו אחד, ושם עולה ההתפשטות הב' במטי ולא מטי. וע' עוד לקמן אות ח' סעי"ב, שם יתבאר כי עיקר הנביעו דאור א"ס ית"ש הנה הוא נפתח ומתגלה בשורש הפנימי אשר גם בהתפשטות הא', אלא רק ע"י העצמות דהמ"ה וב"ן הכלליים שהוא השורש פנימי להתפשטות הב', ע"ש והבן ודי בזה.

[סעיף ט]

ונחזור להענין דלעיל סעי' ז', כי הנה הע"ב וס"ג הכלליים דהמ"ה דענינינו, הנה נעשו הם ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם לשורש פנימי להאור דהתפשטות הא' דהחוטם, והמ"ה וב"ן הכלליים שבו אשר מחציו ולמטה שהוא מהטבור שבו ולמטה, הנה הם השורש פנימי להאור דהתפשטות הב' דהחוטם, והנה יצא כל אור ההתפשטות עם המציאות דהשורש פנימי שלו ביחד, וכן גם באותן המאורעות עצמן. כי כאשר נתפשטו הע"ב וס"ג הכלליים הנז' שהם מחציו ולמעלה דהמ"ה דענינינו, שהוא מהטבור ולמעלה שבו, הנה כאשר יצאו בהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהם מן הכח לפועל, ונתפשטו בהם מחציו ולמטה שהוא מן ויד ע"ד הטבור שבו ולמטה עד סוף רגליו, והוא בפנימיות א"ק מגבול החוטם

שבו עד גבול החזה שבו בפנימיותו. הנה אז הנה הוציאו הם כנגדם את האור דההתפשטות הא' דהחוטם, ויצא הוא מהחוטם ולחוץ ג"כ ונתפשט גם הוא עד החזה. אמנם באשר שהרי אותן המ"ה וב"ן הפרטיים הנה הם מהע"ב וס"ג הכלליים עצמן, אשר מקומם הוא מחציו ולמעלה דהמ"ה דענינינו, שהוא מגבול החוטם דא"ק ולפנים ולמעלה עד גבול האזניים שבו, לכן הנה חזרו ונסתלקו ועלו אותן המ"ה וב"ן הפרטיים למעלה בחציו העליון דהמ"ה דענינינו ונשארו שם לעולם. וכן נעשה כ"ז ג"כ באור ההתפשטות הא' דהחוטם אחר שיצאו מהחוטם ולחוץ ונתפשט מהחוטם עד החזה. הנה באשר שיציאתו היה מהמ"ה וב"ן הפרטיים הנז' אשר מקומם הוא מחציו ולמעלה דהמ"ה שהוא מהחוטם ולמעלה דהא"ק, לכן חזר ועלה ג"כ כל האור דההתפשטות הא' דהחוטם, והנה חזר ונסתלק גם הוא ועלה למעלה מהחוטם ולפנים, ונשאר הוא ג"כ שם לעולם מגבול החוטם ולמעלה עד גבול האזניים בהע"ב וס"ג הכלליים הנז'. והרי נעשה להאור דההתפשטות הא' דהחוטם מקרה אחד עם המ"ה וב"ן הפרטיים הנז', והוא באשר כי אותן המ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב וס"ג שבהמ"ה דענינינו הנה הם השורש פנימי להאור ההתפשטות הא' דהחוטם כנ"ל, ולכן היה מקרה אחד לשניהם, הן בהתפשטותם הן בהסתלקותם, כי הם תלויים זב"ז וכל מה שנעשה בזה נעשה בזה.

וכן הוא עוד, כי הנה בעלייתם והסתלקותם הנה נעשו שם למ"ן לגרום זווני עליונים, וקיבלו עי"ז תוספות ברכה אור ומוחין, ויצא ונולד עי"ז מהמ"ה וב"ן הפרטיים הנז' המציאות דהמ"ה וב"ן הכלליים מטבורו ולמטה דהמ"ה דענינינו, והוא בא"ק מגבול החוטם ולפנים עד גבול החזה ולפנים. וכן בכך זה הנה הוציאו ג"כ האור דההתפשטות הא' אחר הסתלקותו ועלייתו למעלה את האור דההתפשטות הב' דהחוטם, אשר יצא ג"כ מהחוטם ולחוץ, ונתפשט ג"כ מהחוטם עד החזה וקנה שם הוא מקומו בקביעות לבד מה שעולה במטי ולא מטי, והוא אור החוטם העיקרי והמ"ה וב"ן הכלליים אשר כנגדו מבפנים וכנז', הנה הם השורש פנימי אליו. כי הע"ב והס"ג הכלליים שבהמ"ה דענינינו אשר הם מטבורו ולמעלה שבו, והם בא"ק מגבול החוטם ולמעלה מבפנים עד גבול האזניים מבפנים, הנה הם ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם השורש פנימי לאור ההתפשטות הא' דהחוטם, והמ"ה וב"ן הכלליים שבהמ"ה דענינינו שהם מהטבור ולמטה שבו עד סוף רגליו, והם בא"ק מגבול החוטם בפנימיותו עד גבול החזה בפנימיותו, הנה הם השורש פנימי לאור ההתפשטות הב' דהחוטם. והרי נשלם בזה המ"ה דענינינו בכל הד' שמות עסמ"ב שבו, שהוא כל שלימותו ומציאותו, שהוא מסיום גבול האזניים דא"ק בפנימיותו עד גבול החזה דא"ק בפנימיותו. וכן נשלם בכל גילוייו שהם ההתפשטות הא' דאור החוטם שהם מהע"ב והס"ג שבו, וההתפשטות הב' דאור החוטם שהם מהמ"ה וב"ן שבו. והע"ב והס"ג שבו הנה הם נולדו ויצאו מהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים דהס"ג דאות ו' וכנ"ל סעי' ו', וכן מתלבש בו הס"ג דאות ו' ע"י אותן המ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים, שהם בחי' הנה"י שבו כדרך התלבשות כל הפרצופים זב"ז. אך המ"ה וב"ן שבו, הנה הם נולדו ויצאו מהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהע"ב וס"ג שבו עצמו כנ"ל בסמוך.

והנה נשלם עתה ג"כ הע"ב דאות ה' ע"י המ"ה דענינינו בכל בחי' הז"א שבו, ור"ל שאותו המ"ה הנה הוא עצמו הז"א שבו אשר מטבורו ולמטה, אלא שהוא עומד כלול בו יותר למעלה, שהוא מתחיל תיכף מחצי ת"ת שבו ולמטה, והוא בסיום גבול האזניים דא"ק וכנ"ל סעי' א' ג' ד' ו', שהז"א שבו הגם שעיקרו הוא ג"כ רק מהנה"י שבו שהם משבולת הזקן דא"ק ולמטה, עכ"ז הנה הוא כלול בו ומיוחד ועומד בו הרבה יותר למעלה, שהוא תיכף בסיום האזניים דא"ק ולמטה, והוא משום רוממות מעלת האורות דאח"פ וכמו שבארנו שם ע"ש, כי אותו הז"א הרי {טו ע"א} הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, ועומד הע"ב והס"ג שבו מגבול האזניים דא"ק עד גבול החוטם, כי שם הוא הטבור דז"א. אך

המ"ה וב"ן שבו, שהם מהטבור ולמטה שבו, הנה הוא מגבול החוטם דא"ק עד החזה דא"ק. אך עכ"פ הוא, כי הנה נשלם עתה הע"ב דאות ה' גם בכל מציאות הז"א שבו ובכל מציאות הדר' שמות עסמ"ב שבו"א שהוא עד החזה דא"ק, והרי נשלם עתה מציאות הע"ב דאות ה' עד החזה דא"ק.

אמנם כ"ז הוא רק ע"י המ"ה וב"ן הכלליים שבו"א וע"י הגילוי דהתפשטות הב' דאור החוטם. אך כבר נודע שעיקרו דכל פרצוף הנה הוא רק עד הטבור שבו שהוא הע"ב והס"ג שבו, אבל למטה מהטבור שהוא המ"ה וב"ן שבו הם לבר מגופיה (זהר בראשית כא ע"ב), והם רק לצורך גילוי. וכן הוא בענינינו, כי עיקר עצמות הז"א אשר הוא מהע"ב דאות ה' עצמו הנה הוא רק הע"ב והס"ג שבו אשר הוא מסתיים בגבול החוטם דא"ק, כי למטה מהחוטם הוא רק לצורך גילוי, וא"כ נמצא כי מסתיים הע"ב דאות ה' בבחי' הז"א שבו אשר מעצמותו גופה בגבול החוטם דא"ק, כי משם ולמטה הוא רק לצורך גילוי.

וכן הוא עד"ז בענין הס"ג דלעיל אות ו' שהוא האימא אשר בהע"ב דאות ה', הנה הוא ג"כ כי הנה מגיע בבחי' האימא שבו הנוגע לעצמותו גופה שהוא בהע"ב והס"ג אשר בהס"ג דאות ו' עד גבול האזניים שבו וכנ"ל אות ו', וע"י הז"א שבו הנוגע לעצמותו גופה הנה נשלם ג"כ להתפשט ולהגיע עד גבול החוטם דא"ק. אך ע"י הגילוי שבהם שהוא ההתפשטות הב' שבהם, אשר הוא מהמ"ה וב"ן הכלליים שבהם, הנה נשלם להתפשט ולהגיע ע"י המ"ה וב"ן הכלליים שבהם"ג דאות ו', אשר מהם הוא ההתפשטות הב' דאור האזניים עד גבול השבולת הזקן דא"ק וע"י המ"ה וב"ן הכלליים שבהם"ה דאות ז' דענינינו, אשר מהם הוא ההתפשטות הב' דאור החוטם עד גבול החזה דא"ק.

ונשלים דברינו בעוד דיבור אחד. כי הנה אמרנו שהס"ג דאות ו' הנה הוא מתלבש עם המ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים שבו, שהם בחי' הנה"י שבו בהמ"ה דאות ז' שבענינינו ע"ד התלבשות כל הפרצופים זב"ז. והנה על זה ראוי לדעת, כי האמת הוא שבכל האורות דהאח"פ הנה הוה ההתלבשות מכל עליון בהתחתון מהס"ג שבו ולמטה כי שם הוא שליטת הס"ג¹²⁹, ומתלבש כל עליון בהתחתון מאור הס"ג שבו ולמטה. ומה שאמרנו שהיה ההתלבשות כאן ג"כ מבחי' הנה"י, הכוונה היא רק ע"פ מה שכתבנו בכ"מ מדברינו, כי כל ענין ההתלבשות הנאמר בכל מקום הכוונה היא רק על חלקי או"א מהחומר וצורה שלהם הממשיכים בטיפת הזרע דבירורי הולד עצמו ונותנים חלק בהולד מגופם ונפשם ג"כ. ומשום שכל טיפת הזרע היא נגמרת בנה"י ונמשכת משם, לכן הוא מתייחס על שם הנה"י, אבל באמת הנה היא נלקחת מלמעלה. ובכל עולם לפי ערכו, ובאצילות הנה היא נלקחת מהדעת שהוא פנימיות כל הו"ק¹³⁰, והוא מהמ"ה וב"ן, והוה שם ההתלבשות מהעליון בהתחתון בהמ"ה וב"ן דהעליון, כי שם הוא שליטת דמ"ה וב"ן. אבל בעקודים הוא שליטת הס"ג, והוה שם ההתלבשות אשר מכל עליון בהתחתון מאור הס"ג ולמטה. ודי בזה, כי כבר נתבאר זה בדברינו בכמה מקומות בארוכה, וכן יתבאר לקמן עוד בזה בעה"י מה שנוגע לענינינו בדיוק ובפרטות בעזרת ה' ית"ש.

(ח)

ב"ן

[סעיף א']

הוא השם ב"ן מהדר' שמות עסמ"ב הכלול בהע"ב דאות ה', והוא בחי' הנוקבא דז"א שבו, והיה מתחילה כלול בו בהעלם ובבחי' ויצא מן הכח לפועל ומהעלם לגילוי כאשר הגיע (טו ע"ב) העת להמציאות דאורות הפה, כי הנה אותו השם ב"ן הנה הוא השורש

¹²⁹ בענין שליטת הס"ג עי' ח"א כלל ד ענף ג וכלל טו ענף ז אות ז, ועי' עוד לקמן קז ע"ב.

¹³⁰ עי' בהגר"א בספד"צ יד ע"ד.

פנימי לאורות הפה אשר אמר הרב בשער מטי ול"מ (רפ"ג), ולכן לא נתגלה מציאות אותו הב"ן גם בהעצמות דהע"ב דאות ה' עצמו אלא רק כאשר הגיע העת להמציאות דאורות הפה, כי כל עיקרו הוא רק להיות סיבה לאורות הפה.

והנה התהוות אותו הב"ן ויציאתו הנה הוא מהשם מ"ה דלעיל אות ז' שהוא בחי' הז"א שבו, אמנם עיקר התהוותו הנה הוא באמת ג"כ מהס"ג דאות ו' שהוא האימא שבהע"ב דאות ה', וע"ד הנוק' דאצילות שנקודתה העיקרי שבה הוא נאצל עם ז"א ביחד במעי האימא כנודע וכמבואר בדרושי הנוק' בשער תיקון נוק' ובשער הירח. וכן היה בהמלכות דהנקודות, שיצאה היא מהאימא עצמה כמו הו"ק כמ"ש בנקודות (פ' ד' ה'), וכן היה ג"כ בעולם העקודים כמ"ש במטי ול"מ (פרק ב). וכן היה כאן בהב"ן דענינינו, כי עיקר התהוותו הוא ג"כ מהס"ג דאות ו', ויצא ממנה כלול ביחד עם המ"ה דאות ז'. אמנם תיקונו ויציאתו לעצמו להיות לשורש פנימי לאורות הפה, הנה זה נעשה להב"ן דענינינו ע"י המ"ה דאות ז', וע"ד כל תיקוני הנוק' שהוא ע"י ז"א.

והנה יצא ונתקן הב"ן דענינינו להמציאות דשורש הפנימי לאורות הפה מהנה"י דהמ"ה דאות ז', והיה יציאתם דהנה"י ג"כ בבחי' התפשטות והסתלקות, והיינו כי כאשר הגיע העת להמציאות דאורות הפה, הנה התפשט המ"ה דאות ז' בהנה"י שבו, אמנם היה רק הנה"י היותר אחרונים שהם המ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים שבו (ור"ל המ"ה וב"ן הפרטיים מהמ"ה וב"ן הכלליים שבו), ונתפשטו ויצאו ממעלת ומדרגת דשורש אור החוטם למעלת מדרגת דשורש אור הפה, ור"ל כי הרי המ"ה וב"ן הכלליים שבהמ"ה דאות ז' הרי הם השורש פנימי להתפשטות הב' דאור החוטם שהוא אור התיכון דהאח"פ, ונתפשטו ויצאו המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם עצמן, כי כל א' הוא כלול מעסמ"ב, ויצאו ממדרגת דשורש אור החוטם ויצאו למדרגת דשורש פנימי לאור הפה שהיא החיצונית דהאח"פ, והיה זה בבחי' התפשטות ראשון אשר לזה, והיה התפשטותו בא"ק משורש גבול החוטם שבו עד שורש גבול הפה שבו. ואח"כ הנה חזר אותו ההתפשטות ונסתלק, כי כן הוא בכל התפשטות ראשון שחזור ומסתלק וכנ"ל אות ז' סעיף ה', וכן היה כאן כי נסתלק ועלה למקומו, ר"ל למדרגתו, ונעשה שם בסוד מ"ן, ונולד עי"ז הב"ן דענינינו שהוא השורש פנימי לאור הפה. אמנם מה שנולד בו עתה הנה הוא רק הע"ב והס"ג שבו, שהם חציו העליון דאותו הב"ן אשר עד טבורו, ומקומו הוא בא"ק מגבול החוטם שבפנימיותו עד גבול הפה שבפנימיותו, כי בגבול הפה הנה שם הוא מקום הטבור דאותו הב"ן דענינינו, ועד שם מגיע הע"ב והס"ג שבו שהוא חציו העליון, וזה לבד אשר נולד עתה ע"י ההתפשטות וההסתלקות דהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים שבהמ"ה דאות ז' כנז'.

והנה שימושו ופעולתו דאותו החציו העליון דהב"ן דענינינו שהוא הע"ב והס"ג שבו, הנה הוא כי הוא השורש פנימי להתפשטות הא' דאור הפה כנז' וכמו שיתבאר. והגם כי המ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים דהמ"ה דאות ז' שהם מהשורש פנימי להתפשטות הב' דאור החוטם, ואותן המ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים הם הנה"י האחרונים שבו, והרי הוה מקומם רק למטה שהוא בגבול החזה דא"ק, ואיך נולד מהם הע"ב וס"ג דהב"ן דענינינו, והם נולדו ויצאו מהם מגבול הפה דא"ק ולמעלה עד גבול החוטם וכנז'. אמנם הנה הוא ע"ד הנוק' דאצילות, כי הגם שתיקונה הוא מהנה"י דז"א, עכ"ז הנה הוא עולה לפעמים גם בחב"ד שלו והיא שוה בשוה אליו, וכמו במוסף שבת (שעה"כ דרושי חזרת העמידה דרוש ב) וכיוצא, והוא ע"י קבלת תוספות אור מלמעלה כנודע. וכן הוא כאן, כי הנה הגם שהנה"י האחרונים דהמ"ה דאות ז' הנה מקומם הוא למטה בגבול החזה דא"ק, אמנם הנה שרשם והתחלתם הרי הוא למעלה בגבול החוטם דא"ק, {טו ע"ג} כי שם הוא הטבור דהמ"ה דאות ז', ומשם הוא התחלת דהמ"ה וב"ן הכלליים שבו וכנ"ל אות ז'.

ונודע הוא כי כל טיפת הזרע אשר לצורך ההולדה הנה הוא נמשך מהמוחין, וא"כ הרי נמצא כי הגם שלידת הב"ן דענינינו הנה היה מהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים שהם הנה"י האחרונים דהמ"ה דאות ז', עכ"ז הנה עיקרו הוא יוצא ונמשך גם מראשית עיקרן דכל הנה"י הכלליים עצמן שהם המ"ה וב"ן הכלליים שבהמ"ה דאות ז', אשר התחלתם הוא בגבול החוטם דא"ק בפנימיותו. ועוד כי הרי אמרנו שהעצמות דאותו הב"ן דאות ח' דענינינו ונקודתו העיקרי שבו, הנה הוא נאצל ביחד עם המ"ה דאות ז' במעי הבינה עצמה שהיא הס"ג דאות ו', והם מהנה"י דהע"ב דאות ה' עצמו. ונאצלו בו ע"י עליית וכלילות נה"י בחג"ת וכנ"ל אות ז' סעי' ד', וע"ש סעי' ו'. והרי הוה עיקרו דהב"ן דענינינו ג"כ מהנה"י דהע"ב דאות ה' גופה ע"י עלייתם וכלילותם בחג"ת שבו, אשר מקומם הוא בגבול האח"פ דא"ק בפנימיותו, ומשם הנה מקבל הב"ן דענינינו שפעת אור עצמותו, והוא קשור ותלוי ומיוחד שם תמיד.

ולכן הגם כי לידתו ויציאתו הנה היה מהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים דהמ"ה דאות ז', עכ"ז הנה עלה ונתיישב וקנה מקומו בהתחלת ראשית דהמ"ה וב"ן הכלליים שבהמ"ה דאות ז', שהוא מכנגד גבול החוטם ולמטה ולפנים, כי שם הנה הוא קשור ומיוחד משורשו ומעצמותו העיקרית כנז'. וע"י זה הנה עומד הב"ן דענינינו בכל חציו העליון שבו אשר עד טבורו שהוא הע"ב והס"ג שבו, הנה הוא עומד מהפה ולמעלה ולפנים עד גבול החוטם, והנה הוא השורש עליון הפנימי להתפשטות הא' דאור הפה. וכ"ז הנה הוא מה שנולד מהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים שבהמ"ה דאות ז' וכנ"ל כ"ז, אמנם הטעם מה שנסדר מהמאציל ית"ש שיהא יציאתו ולידתו מהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים הנז', אשר מקומם העיקרי הוא למטה, שהוא בגבול החזה דא"ק, הגם שמקומו דאותו הב"ן הנה הוא למעלה הרבה שהוא למעלה מגבול הפה דא"ק, הנה הטעם לזה יתבאר בעה"ש למטה בדברינו.

[סעיף ב']

אמנם מה שאמרנו על הע"ב וס"ג דהב"ן דענינינו שהם השורש פנימי להתפשטות הא' דאור הפה, הנה אין הכוונה על הע"ב וס"ג כמו שהם בכללותם כי זה אי אפשר, שהע"ב וס"ג הם לעולם נסתרות¹³¹, ומקומם הוא לעולם מהפה ולמעלה ולפנים. אך מה שנעשו לשורש פנימי להתפשטות הא' דאור הפה, הנה הוא רק ע"י הנה"י שהוא המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, כי כל א' הנה הוא כלול מעסמ"ב, אלא שהוא בהעלם ובכח. אך לצורך העשות השורש פנימי להתפשטות הא' דאור הפה, הנה יצאו אותן הע"ב וס"ג בהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהם שהוא הנה"י שלהם מן הכח לפועל, ונתפשטו בהם וירדו מבפנים לגבול הפה ולמטה עד גבול הטבור שבא"ק בפנימיותו, ונעשו הם לשורש פנימי להתפשטות הא' דאור הפה. ונמצא כי מה שהע"ב וס"ג דהב"ן דענינינו הוא השורש פנימי להתפשטות הא' דאור הפה, הנה הוא רק ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, כי הם אשר נתפשטו וירדו ג"כ מבפנים להפה דא"ק ולמטה עד גבול הטבור דא"ק בפנימיותו, והם אשר הוציאו כנגדם את האור דהתפשטות הא' דהפה אשר הוא יצא מתחילה מהפה ולחץ ג"כ ונתפשט עד הטבור.

אמנם באשר כי הרי אותן המ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב וס"ג הנז', הנה מקומם הוא באמת רק מהפה ולמעלה ולפנים, לכן הנה חזרו ונסתלקו ועלו בהע"ב והס"ג שלהם, שהוא למעלה מגבול הפה ולפנים, ונשארו שם לעולם. וכן חזר עד"ז ונסתלק ג"כ האור דהתפשטות הא' דהפה שיצא מהם, הנה חזר גם הוא ונסתלק ג"כ ועלה למעלה ונשאר

¹³¹ עי' תיקו"ז יט ע"א, ועי' לקמן הערה 219.

לעולם מהפה ולפנים, והוא ההסתלקות הא' דאורות הפה שאמר הרב בדרושי העקודים. והרי היה ההסתלקות ה' בהמ"ה וב"ן הפרטיים הנז' כי עלו בהע"ב והס"ג שלהם בהם עצמן, והן בהתפשטות הא' דאורות הפה שעלו (טו ע"ד) הם אצל אותן המ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב וס"ג אשר מהם יצאו, והרי חזר כל א' ועלה למקורו.

והנה נעשו שניהם בעלייתן לסוד מ"ן, כי ע"י התפשטותם שבתחילה וירידתם הנה נתחדש להם פנים חדשות ונעשו לבחי' שרשים להוציא ענפים ותולדות, ואחר שנעשו ראויים לזה ומוכנים לקבל, הנה התעוררו בעלייתן זוגי עליונים להמציא ולהמשיך להם שפע להוציא כחם לפועל ותשוקתם לאור, כי לצורך זה הנה היה כל ענין התפשטותם שבתחילה וכן הסתלקותם אשר אח"כ ע' לעיל אות ז' סעי"ה. וכן היה באמת, כי אחר שעלו הנה קיבלו למעלה אור וברכה הרבה ונשלמו באורות ומוחי' להוציא תולדות, והנה יצא ונולד מהמ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב וס"ג הנז', הנה יצא ונולד מהם המ"ה וב"ן הכלליים דהב"ן דענינינו, והם חציו התחתון אשר מטבירו ולמטה, והוא בא"ק מגבול הפה שבו עד גבול הטבור שבו בפנימיותו.

והנה שימושו ופעולתו הוא, כי הנה הוא שורש הפנימי להאור דהתפשטות הב' דהפה אשר הוא יצא מהפה ולחוץ ג"כ, ומתפשט מהפה דא"ק עד הטבור דא"ק, ונשאר הוא לעולם למטה לבד מה שעולה במטי ול"מ עיקר העקודים כנודע. אמנם הנה לא יצא האור דהתפשטות הב' דהפה מאותן המ"ה וב"ן הכלליים הנז' מהם להדיא, ר"ל מהם עצמם גופא, כי הרי הם מעצמות העיקרי דהע"ב דאות ה' שהוא הא"א לכל האורות דהאח"פ והוא נעלם מאד, ואי אפשר לצאת מהם גילוי ממש. והנה הוא ג"כ ע"ד הזו"ן דאצילות שהוא מהנה"י דהא"א דאצילות כמ"ש בהולדת או"א (פרק ג') ובעיבורים (פרק ב'). ועכ"ז הנה לא יצאו הזו"ן מהנה"י דהא"א להדיא אלא רק באמצעות או"א דוקא כמ"ש הרב שם ושם. וכן הוא נודע ג"כ, כי אעפ"י שז"א מלביש להנה"י דא"א, עכ"ז הנה הוא ג"כ רק ע"י או"א, כי הנה"י דא"א מתלבשין בהנה"י דאו"א והנה"י דאו"א בז"א ע' פע"ח תפילין (פרק ד') ושער תיקון נוקבא (פרק ב' כלל יד) ושעה"כ (דף צה ע"א סמוך לסופו). וכן הוא בענינינו, כי הנה האו"א העיקרים להאור דהתפשטות הב' דהפה, הנה הוא באמת רק האור דהתפשטות הא' דהפה, כי הנה אחר הסתלקותו שנעשה בעלייתו לסוד מ"ן כנ"ל, וקיבל שם אור וברכה שהוא אור ומוחי', הנה הוליד הוא את האור דהתפשטות הב' דהפה ויצא ונולד האור דהתפשטות הב' דהפה רק מהאור דהתפשטות הא' דהפה אחר הסתלקותו ועלייתו ובכל הסדר המבואר בדברי הרב בשער מטי ולא מטי (פרק ב'). אמנם הנה כל אורות המוחין אשר קיבל האור דהתפשטות הא' דהפה שהוא האו"א כנז' לצורך תולדות אותו ההתפשטות הב' דהפה, הנה היה כ"ז משורש המ"ה וב"ן הכלליים הנז' שבהב"ן דענינינו, שהם בבחי' א"א להתפשטות הב' דהפה, כי הרי אותן המ"ה וב"ן הכלליים הם מעצמות הע"ב דאות ה' שהוא הא"א לכל האורות דהאח"פ וכמו שיתבאר למטה פרטי מציאותם בו. והנה קיבל האור דהתפשטות הא' דהפה אורות ומוחי' בעלייתו וסוד מ"ן מהעצמות דמ"ה וב"ן הכלליים הנז' לצורך תולדות את האור דהתפשטות הב' דהפה, וזהו אשר אמרנו כי המ"ה וב"ן הכלליים דהב"ן דענינינו הנה הם השורש פנימי להאור דהתפשטות הב' דהפה, כי כל האור והמוחי' אשר מהם נעשה שפעת אור דהתפשטות הב' הנה הוא מהעצמות דהמ"ה וב"ן הכלליים, אך לידת ויציאת ההתפשטות הב' הנה היה באמת רק מהאור דהתפשטות הא'.

[סעיף ג']

ונבאר עתה על אותן המ"ה וב"ן הכלליים דהב"ן אשר אמרנו שהם השורש פנימי להתפשטות הב' דהפה את מקומם ותלייתם בדיוק בהע"ב דאות ה'. כי הנה הע"ב וס"ג

דהב"ן שהם חציו העליון אשר מקומם הוא בא"ק מגבול הפה ולמעלה עד גבול החוטם שבו, הנה אמרנו לעיל סעי"א כי הם יצאו מהמ"ה דאות ז' ועיקרם הוא ג"כ מהס"ג דאות ו' עם המ"ה (מז ע"א) ביחד, והרי הו' הם¹³² שהוא החציו העליון דהב"ן שהוא עיקרו, הנה הו' הוא ג"כ מאותן הבחי' עצמן דהנה"י דהע"ב דאות ה' אשר בארנו לעיל אות ז' סעיף ג' בהמ"ה, אלא שהמ"ה הוא מבחי' החסדים שבהם והב"ן הוא מבחי' הגבורות שבהם, ובסוד איהו בנצח ואיהי בהוד¹³³ (כי הנוקבא הו' עיקר יניקתה לעולם מן ההוד, ור"ל גם בעת שהם שניהם בכל רוחב הנה"י, ע' שעה"כ דף ל"ג ע"ב, ודרושי ראש השנה דרוש ה' ובכ"מ, ובדברינו בספר הקדו"ש בסופו בליקוטים ליקוט ב' ס' ב' יחוד ג'). ובאשר שנצח והוד הם סוד מעלה ומטה¹³⁴, לכן הו' עיקרו דהמ"ה שהוא חציו העליון שבו הוא מהאזניים עד החוטם דא"ק כנ"ל אות ז', ועיקרו דהב"ן הוא נמשך למטה עד הפה כנ"ל סעי"א. אך עכ"פ הוא כי הע"ב והס"ג שהם חציו העליון דהב"ן דענינינו עד טבורו שבו שהוא עיקרו, הנה תלייתו הוא בהע"ב דאות ה' באותן הבחי' דהנה"י ג"כ אשר לעיל אות ז' סעיף ג' כמו המ"ה, והוא ע"ד שכתב הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ח) בענין הזו"ן דאצילות, כי שניהם הם בשורש אחד ע"ש. אך עכ"פ הוא כי הנה נמצא שנשלם ונתפשט הע"ב דאות ה' ע"י הב"ן דענינינו, ור"ל ע"י הע"ב והס"ג שבו שהם עיקרו עד גבול הפה דא"ק.

אמנם המ"ה וב"ן הכלליים דהב"ן דענינינו, אשר הם יצאו מהע"ב וס"ג שבו והם תולדותיהם, ומקומם הוא רק מגבול הפה דא"ק ולמטה עד גבול הטבור שבו, הנה מקומם ומציאותם בהע"ב דאות ה' הנה הוא ג"כ רק בהבחי' האחרונות דהנה"י שבו, כי הם השורש דהתפשטות הב' דהפה אשר עיקר גילוי הוא רק מהחזה דהא"ק עד הטבור שבו, ולכן הנה הו' המ"ה וב"ן הכלליים שהם השורש פנימי להתפשטות הב', הנה הו' הם תלייתם בהע"ב דאות ה' ג"כ רק בהבחי' האחרונות דהנה"י, היינו הב' ירכין והב' רגלין ועטרת היסוד, והם ה' בחי' כי הם השורש פנימי לעיקר אורות הפה שהוא המלכות הה' תתאה דהשם הוי"ה הכללי דהעקודים. וכן הוא עוד כי עטרת היסוד הנה הוא על השורש דהמ"ה הכללי, ר"ל שבו אחוז המ"ה הכללי, והד' בחי' דנצח הוד הנה בו אחוז הב"ן הכללי שהיא סוד ד' כנודע¹³⁵, ולכן הנה הם השורש פנימי לאור ההתפשטות הב' דהפה אשר עיקר גילוי הוא ג"כ רק מהחזה דא"ק עד הטבור שבו. והכלל הוא כי הנה משום שהמ"ה וב"ן הכלליים הנה הם מהבחי' אחרונות דהנה"י דהע"ב דאות ה' המתפשט עד הטבור דא"ק, ושם הוא מסתיים, שהוא ג"כ עד סוף הפרסא דא"ק, כי משם ולמטה הנה מתחיל האצילות, ולכן הנה הם מתפשטים ג"כ עד הטבור כי הם שורש הפנימי להתפשטות הב' דהפה שהוא עד הטבור.

אמנם התהוותם ותולדותם דאותן המ"ה וב"ן הכלליים, הנה היה ג"כ רק ע"י עליית הנה"י בחג"ת כנ"ל אות ז' סעיף ד', ולכן הנה הם מתחילים ג"כ תיכף מגבול הפה ולמטה וכנ"ל בדברינו, ור"ל שהם מהפה ולפנים והיה התחלתם גם למעלה מההתפשטות הא' דהפה, אלא שהם מתפשטים בפנימיותו עד גבול הטבור, כי הם השורש פנימי להתפשטות הב' דהפה כנ"ל אשר הוא מתפשט עד הטבור דא"ק שהוא עד התחלת ראשית האצילות. וזהו ג"כ הענין במה שהערנו לעיל סוף סעי"א בענין החציו העליון דהב"ן דענינינו, שהוא הע"ב והס"ג שבו, אשר מקומם הוא בא"ק מגבול הפה ולפנים ולמעלה עד

¹³² נראה למחוק "והרי הו' הם".

¹³³ עי' מלואים אות (ז).

¹³⁴ עי' שעה"כ סוכות ה בשם הזהר [עי' ח"ג רלו ע"א], ועי' ס"י פ"א מ"ה וגר"א שם, ועי' בהגר"א בתיקו"ז קג ע"ב ד"ה לזמנין, שאיהו בנצח איהי בהוד היא בהיות מאור הגדול, ומאור הקטן, ולא ב' מאורות הגדולים.

¹³⁵ עי' מש"כ רבינו בספר הדע"ה ח"א ד ע"ג, שם מנה י"א סיבות לזה.

החוטם. ועב"ז הנה אמרנו ג"כ שתולדתו¹³⁶ ויציאתו הנה היה מהמ"ה וב"ן האחרונים דהמ"ה דאות ו' אשר מקומם הוא בגבול החזה דא"ק, אלא שהיה ע"י עליית הנה"י למעלה וכמו שבארנו שם. והנה הטעם מה שסידר המאציל ית"ש שיהא יציאתו דחציו העליון דהב"ן שהוא הע"ב והס"ג ג"כ רק מהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים אשר מקומם הוא בגבול החזה, הוא משום כי הרי אותן הע"ב וס"ג הנה הם האבות והשורשים להמ"ה וב"ן הכלליים שהם השורש פנימי להתפשטות הב' דהפה, אשר עיקר גלוי הוא ג"כ רק מהחזה עד הטבור, ולכן יצאו הע"ב וס"ג רק מהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים הנז', אשר מקומם הוא עד גבול החזה כדי להוציא מהם את השורש פנימי להתפשטות הב', אשר גילויו העיקרי הוא רק מהחזה ולמטה עד הטבור (מז ע"ב) כי כל דבר נמשך אחר שורשו, ונסדר השורש ע"פ הענף והתולדה היוצא ממנו, ע"ד סוף מעשה במחשבה תחילה (תיקו"ז ז ע"א).

[סעיף ד']

והרי נתבאר לנו מכל הנז' על הב"ן דאות ח' דענינינו כל פרטי ענינו, היינו: א', מציאותו, ר"ל מה שהוא. ב', התהוותו, ר"ל ממי שהוא היכן שהתחיל ריקומו ואריגתו. ג', יציאתו ותולדתו, ר"ל מהיכן שיצא על מציאותו. ד', סדר יציאת כל חלקיו שבו. ה', תלייתו בשורשו על כל חלק וחלק שבו שורש המיוחד אליו בהע"ב דאות ה'. ו', קביעת מקומו בא"ק ג"כ על כל חלק וחלק שבו, מקום המיוחד אליו. ז', שימושו ופעולתו, שהוא שפע וגילוי הנמשך ממנו, והוא ג"כ מכל חלק וחלק ממנו שפע וגילוי ופעולה מיוחדת. וכ"ז הנה נתבאר לנו מכל דברינו הנ"ל באר היטיב, כי מציאותו מה שהוא, הרי אמרנו שהוא הנוקבא דז"א שבהע"ב דאות ה', כי הע"ב דאות ה' הוא קומה שלימה הכולל כל הפרצופים כולם וכנ"ל אות ה', והוה הב"ן דאות ח' דענינינו הנוקבא דז"א שבו.

והתהוותו ממי שהוא היכן שהתחיל ריקומו ואריגתו, הרי אמרנו לעיל סעי"א כי נתהווה עם המ"ה ביחד בהס"ג דאות ו', ע"י עליית נה"י דהע"ב דאות ה' בחג"ת שלו ובמקום החג"ת דאז"א, וניתנו בעיבור במעי האימא, ונתרקמו במעי האימא שהוא הס"ג דאות ו' עם המ"ה ביחד, ע"ד הזו"ן דאצילות שתחילת התהוותה הוא עם הז"א ביחד במעי האימא ובסוד פסיעה לבר, ע' תיקון נוק' (פרק ד).

ויציאתו ותולדתו דאותו הב"ן על מציאותו ותיקונו להיות שורש פנימי לאורות הפה, אשר על זה הוא כל מציאותו, הנה זה נעשה לו ונשלם בו ונתקן בכל זה ע"י המ"ה דאות ז', וע"ד הנוק' דאצילות, שכל תיקוניה הוא מז"א וכנ"ל סעי"א.

וסדר יציאת כל חלקיו שבו, הרי נתבאר שם בדברינו ג"כ כי הע"ב והס"ג הכלליים שבו הם מהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים דהמ"ה דאות ז', וע"י סדר התפשטות והסתלקות מגבול החוטם עד גבול הפה, והמ"ה וב"ן הכלליים שבו הם מהמ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב וס"ג שבו גופא, וע"י סדר התפשטות והסתלקות מגבול הפה עד גבול הטבור. ותלייתו בשורשו דהע"ב דאות ה' כל חלק וחלק שבו, הנה הע"ב והס"ג שבו הם בעיקרן דהנה"י הפנימיים והעליונים, שהם התריין כולייין תריין שוקיים וב' פרקי העליונים דהיסוד, אך המ"ה וב"ן שבו הם בהה' בחי' האחרונים דהנה"י, שהם התריין ירכין תריין רגליין ועמרת היסוד.

וקביעת מקומו בא"ק, הנה הע"ב והס"ג שבו שהם חציו העליון אשר עד טבורו, הנה הם בא"ק מגבול החוטם שבו בפנימיותו עד גבול הפה שבו בפנימיותו, והמ"ה וב"ן שבו שהם חציו התחתון אשר מטבורו ולמטה עד סוף רגליו, הנה הם בא"ק מגבול הפה שבו בפנימיותו עד גבול הטבור שבו בפנימיותו, והוה התחלתו דהב"ן דענינינו בגבול החוטם

¹³⁶ זאת למודעי: רבינו בכל ספר זה נוקט בתיבת "תולדתו" וכוונתו ל"שורשו".

דא"ק בפנימיותו, והטבור דהב"ן דענינינו הוא בגבול הפה דא"ק בפנימיותו, וסיום רגליו דהב"ן דענינינו הוא בגבול הטבור דא"ק בפנימיותו.

ושימושו ופעולתו דהב"ן דענינינו, הרי נתבאר בדברינו באר היטיב כי חציו העליון שבו שהוא הע"ב והס"ג שבו, הנה הם השורש פנימי להתפשטות הא' דאורות הפה. אמנם הוא רק ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, שיצאו ונתגלו הם אז לצורך זה, והיה יציאתם בסדר התפשטות והסתלקות, והיה כ"ז בא"ק עצמו בפנימיותו, ומה הנה יצא כנגדם האורות דהתפשטות הא' דהפה מהפה ולחוץ ג"כ, ויצאו ג"כ בסדר התפשטות והסתלקות. ונעשה כ"ז בשפעת אור דהמ"ה וב"ן הפרטיים הנז', ונמשכו שניהם כאחד, ר"ל תכופים יחד זה מזה, כי כאשר יצאו (מז ע"ג) ונתפשטו המ"ה וב"ן הפרטיים ממקורם דהע"ב וס"ג, הנה השפיעו הם ויצא אז ג"כ ההתפשטות הא' דאור הפה. וכן כאשר חזרו ונסתלקו אותן המ"ה וב"ן הפרטיים ועלו למקומן, הנה חזר אז ההתפשטות הא' דהפה ג"כ ונסתלק ועלה למקורו, כי הם תלויים זב"ז ומקרה אחד לשניהם, והוא באשר כי אותן המ"ה וב"ן הפרטיים הם השורש פנימי להם.

ועכ"פ הוא כי שימושו ופעולתו דהחציו העליון דהב"ן דענינינו שהוא הע"ב והס"ג שבו, הנה הוא כי נעשו הם ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים שלהם השורש פנימי להתפשטות הא' דהפה. וכן הוא עד"ז בהחציו התחתון דהב"ן דענינינו שהוא המ"ה וב"ן הכלליים שבו, הנה שימושם ופעולתם הוא, כי עצמותם הנה הוא השורש הפנימי להתפשטות הב' דהפה. והגם שיציאתו ולידתו הנה היה מהאור דהתפשטות הא', אך היה כ"ז ע"י תוספות אור ומוחין שניתן לו וניתוסף בו משורש העצמות דהמ"ה וב"ן הכלליים אשר עומד בהע"ב וס"ג. וכן שם הנה עולה תמיד ג"כ ההתפשטות הב' במטי ולא מטי כדי להניק, והרי הוה תלייתו דהתפשטות הב' בהעצמות דהמ"ה וב"ן הכלליים לעולם, כי הם השורש פנימי אליו. ולא עוד, כי הנה אותן המ"ה וב"ן הכלליים הנה הם עומדים לעולם ג"כ בפנימיות ההתפשטות הב' כולו מגבול הפה דא"ק עד גבול הטבור שבו וכנ"ל, והוה מקושר ההתפשטות הב' עם אותן המ"ה וב"ן הכלליים בכפליים, והוא בסוד תלייא ואחיד וכנ"ל בדברינו.

ודע כי כל אותן הדברים אשר בסעיף זה שהם כללות וקיצור מכל מה שכתבנו בזה לעיל, הנה הם שייך עד"ז ג"כ בסוף כל הדברים אשר לעיל בהמ"ה דאות ז' וכן היה ראוי לכתוב כעין זה ג"כ בסוף אות ו' בהס"ג, אלא שהערנו הקב"ה לכתוב כאן משום שכל הגילוי הוא רק אורות הפה והוא עיקר העקודים כנודע.

[סעיף ה]

ונאמר עוד דבר אחד, כי הנה סוד אותו הב"ן דאות ח' דענינינו הנה עודו¹³⁷ ושורשו הנעלם הנה הוא השם ב"ן דהמ"ס אשר בסי' א' אות ד'. כי הנה אמרנו שם שאותו הב"ן דאות ד' הנה הוא סוד שורש האימא הכללי¹³⁸ אשר בא"ק, אשר היא מהחזה עד הטבור שבו, והיא כלולה בסוד המזל תחתון שבהעקודים, ומשם היא יונקת ומקבלת תמיד. ונודע הוא כי המזל תחתון הנה הוא מגיע עד הטבור, כי עד החזה מגיע המזל עליון אשר ממנו הוא יונק אבא, ושם הוא אימא עלאה טמירא יתיר כי היא כלולה בו, אבל מהחזה עד הטבור הוה אבא עלאה טמיר יתיר¹³⁹ כי שם הוא עיקר הגילוי דהאימא, והוא

¹³⁷ נדצ"ל מקורו.

¹³⁸ כוונתו לאימא תתאה, הרי הוא ישס"ת כנ"ל.

¹³⁹ עי' אד"ז רצא ע"א: הני אב ואם כלילן ומתחברן דא בדא [או"א כלילן ממש, ואילו ישס"ת הם רק מתחברים, שכן הם הנה"י דאו"א, ותמיד כל עולם מתנהג על פי נה"י של העולם שלמעלה ממנו. לכן לנה"י דאו"א יש שייכות לז"א (מ"א קלג)] ואבא טמיר יתיר [דהיינו שנה"י דחכמה גנוז

כלול בה. וכ"ז הנה הוא מסוד הב"ן דאות ח' דענינינו, שהמ"ה וב"ן הכלליים שבו שהם השורש פנימי לאור ההתפשטות הב' דהפה, הנה הם מהה' בחי' אחרונות דהנה"י דהע"ב דאות ה', אשר הם נתפשטו בפנימיות א"ק מגבול החזה שבו עד גבול הטבור שבו, ולכן הנה נמשך מהם ג"כ שפעת האור להתפשטות הב' דהפה אשר עיקר גילויים הוא ג"כ רק מהחזה עד הטבור, ומשמישים הם בעקודים בבחי' המזל תחתון. וכן שם הנה הוא מציאות האימא שבא"ק הכלולה בו. ועכ"פ הוא כי הב"ן דאות ח' דענינינו הנה הוא ג"כ שורש פנימי לסוד האימא הכללי שבא"ק, אשר שרשה העליון הוא בהב"ן דהמ"ס, והיא יוצא ונמשך ומתקן מהב"ן דאות ח' דענינינו.

ועד"ז הנה הוא ג"כ בהמ"ה דלעיל אות ז' אשר המ"ה וב"ן הכלליים שבו הנה הם מהנה"י הפנימים והעליונים דהע"ב דאות ה' אשר הם מתפשטים בא"ק בפנימיותו מגבול שכולת הזקן שבו עד גבול החזה שבו ולכן הנה הם שורש הפנימי לאור ההתפשטות הב' דהחוטם אשר עיקר גילויים הוא ג"כ משכולת הזקן דא"ק עד החזה דא"ק והנה הם משמישים בסוד המזל עליון דהעקודים אשר בו הוא כלול אבא ור"ל האבא הכללי דא"ק אשר שורשו העליון הוא בהשם מ"ה דהמ"ס דאות ג' והוא יוצא ונמשך ומתקן מהמ"ה דאות ז' שהוא שורש הפנימי דאור החוטם. (מז ע"ד) והרי נמצא כי פעולת המ"ה וב"ן דאות ג' ד' הנה הוא נעשה ונשלם ע"י המ"ה דאות ז' וע"י הב"ן דאות ח' שהם סוד שורש המזל, כי הנה הם מיוחדים זב"ז במקורן שהוא הס"ג דאות ב', והם כולם בשורש אחד ונמשכו זה מזה.

והענין הוא, כי הרי אותן המ"ה וב"ן דאות ז' ח' הרי הם מהד' שמות עסמ"ב שבהע"ב דאות ה' אשר הם מהד' שמות עסמ"ב שבהס"ג דאות ב' וכנ"ל בדברינו. והנה עד"ז הוא ג"כ כל עיקרן דהמ"ה וב"ן דאות ג' ד', הנה הם ג"כ רק מהמ"ה וב"ן דעסמ"ב שבהס"ג דאות ב', כי הנה אותו הס"ג הוא סוד תבונה, והמ"ה וב"ן דאות ג' ד' הם סוד ב"ן וב"ת, אשר מתחילה הם כלולים בה, והוא אותיות תבונה ב"ן וב"ת כמ"ש באד"ז (רצ ע"ב), ובענינינו הם המ"ה וב"ן דהעסמ"ב אשר בהמ"ס אשר הם ג"כ שורש דהמ"ה וב"ן שבהע"ב דאות ה', שהם המ"ה וב"ן דאות ז' ח' דענינינו. והרי נמצא כי המ"ה וב"ן דאות ז' ח' דענינינו עם המ"ה וב"ן דאות ג' ד' הם שניהם משורש אחד שהוא מהעסמ"ב דהס"ג דאות ב', אלא שהתפשטותה בהע"ב דאות ה' הוא מכללות הס"ג כולו, משום שהע"ב דאות ה' הוא שורש השרשים לכל האורות דהאח"פ כי הוא הא"א להם כנ"ל, והם הד' שמות עסמ"ב שבהע"ב דאות ה' אשר בארנו אותם בכל הסימן ב' שלפנינו. אבל התפשטותה בהאורות שלמטה מהאח"פ שהם האו"א שבא"ק ובהנקודות והאצילות, הנה הוא רק בהמ"ה וב"ן שבה לבד, והם המ"ה וב"ן דאות ג' ד'. אך עכ"פ הוא, כי הנה אלו הב' מיני מ"ה וב"ן שהם המ"ה וב"ן דאות ז' ח' עם המ"ה וב"ן העליונים דאות ג' ד', שניהם הם מהעסמ"ב דהס"ג דאות ב', אלא שהמ"ה וב"ן דאות ז' ח' הם יצאו ומתגלים ע"י הע"ב דאות ה', אבל המ"ה וב"ן דאות ג' ד' הם מהס"ג דאות ב' עצמו. ולכן אמרנו כי הם שרשים והם עליונים, שהרי הם מהס"ג עצמו שהוא השורש דהע"ב דאות ה'.

וכן הוא עוד, כי הנה כל הגילויים והפעולות דהמ"ה וב"ן דאות ג' ד' אשר בתוצאות האו"א שבא"ק ובכל אורות הנקודות והתיקון, הנה הם נעשים באמת ג"כ רק ע"י המ"ה וב"ן דאות ז' ח' שהוא דרך העקודים, כי האו"א הם נעשים ונשלמים רק מסוד הב' מזלין אשר שם כנו', ומהם הנה הוא כל אורות הנקודות והתיקון וכמו שיתבאר לקמן מסימן ו'.

בנה"י דבינה (מ"א קלג), ע"כ. ועי' תיקו"ז קט ע"ב: יושב בסתר עליון דא אימא דאיהי סתר, עליון מנה דא חכמה דלא אשתמודע אלא בה. ועיי"ש בבהגר"א: דלא אשתמודע אלא בה - ר"ל, בבינה וכן אין המחשבה ניכר אלא בעובדא. ועי' עוד בהגר"א בתז"ח כד ע"ב ד"ה בוצינא, ועי' ע"ח אנ"כ ח.

והלואה. והרי נעשה כל תוצאות האורות והפעולות דהמ"ה וב"ן דאות ג' ד' ג"כ רק ע"י המ"ה וב"ן דאות ז' ח', וכ"ז הוא משום כי גם כל עצמות דהמ"ה וב"ן דאות ז' ח' הנה הוא ג"כ רק מה שנמשכו בהע"ב דאות ה' מהעצמות דהמ"ה וב"ן דאות ג' ד' אשר בהס"ג דאות ב'. ולכן הנה משתמשים לעולם המ"ה וב"ן דאות ג' ד' בכל שימושיהם ופעולותיהם ג"כ הכל רק ע"י המ"ה וב"ן דאות ז' ח', כי הם סוד שורש התרין מזלין שבהעקודים כמו שיתבאר. ונעשה כל מה שנעשה מהגרון ולמטה רק על ידיהם, וכל השפע אשר נמשך ויוצא מהמ"ה וב"ן דאות ג' ד', והם כל הגילויים דהמאורעות והאורות כולם אשר בכל המערכות שיתבאר לקמן מס' ו' ולהלאה, הנה נמשך ונעשה כ"ז לעולם רק ע"י המ"ה וב"ן דאות ז' ח' דעניינו, שהם שורש המזלין שבהעקודים, ונעשה הכל ע"י העקודים, והוא ג"כ ע"פ מה שאמרנו כי גם כל העצמות דהמ"ה וב"ן דאות ז' ח' אשר בהע"ב דאות ה', הנה הם ג"כ רק מהעצמות דהמ"ה וב"ן דאות ג' ד' אשר בהס"ג דאות ב'. והרי נתבאר לנו עכ"פ כי סוד שורש דהמ"ה וב"ן דאות ז' ח' הנה הם מהמ"ה וב"ן דאות ג' ד' ודע כ"ז.

[סעיף ו']

והנה מצאתי חובה לעצמי לבאר כאן עוד דבר אחד, הגם שהוא אינו מעיקר הדרוש שלפנינו. כי הנה אמרנו שאו"א שבא"ק אשר שרשם הוא בהמ"ה וב"ן דאות ג' ד', הנה תיקונם והשלמתם הנה הוא ג"כ רק ע"י המ"ה וב"ן דאות ז' ח', שהם השורשים פנימים להאורות דחוטם פה אשר הם משמשים בהעקודים בבחי' ו' ע"א {התרין מזלין, כי אורות החוטם המתפשטים עד החזה הנה הם משמשים בבחי' המזל עליון אשר בו נכלל אבא. ואורות הפה, שעיקר גילויים הוא רק מהחזה עד הטבור, הנה הם משמשים בבחי' המזל תחתון אשר בו נכלל אימא וכמ"ש כ"ז לקמן סי' ו' וסי' ט'. והנה אמרנו לפי"ז כי או"א הם נכללים ונשלמים באורות חוטם פה, אבא באורות החוטם, ואימא באורות הפה. והנה לכאורה יש סתירה על זה מדברינו בכ"מ, שאמרנו כי שורש האבא שבא"ק הוא באורות האוון ותלייתו הוא בהס"ג דאות ו', ושורש האימא שבא"ק הוא באורות חוטם פה ותלייתו הוא בהמ"ה וב"ן דאות ז' ח', וכמו שכתבנו לעיל ענף ט' אות ה' ע"ש וכן בכלל י"ב ענ"ב.

אך האמת הוא כי זה וזה איתא, כי הנה נודע הוא כי או"א הנה הן כלילותם זב"ז להעשות לפרצוף אחד, והן במה שנבחנו לב' פרצופים, הנה הוא כל א' בשני פנים, אחד באו"א עלאין, ואחד בישסו"ת. כי לפעמים הנה נכלל אבא ויש"ס לפרצוף אחד והוא אבא הכללי, ואימא ותבונה לאחד והוא אימא הכללי וכמ"ש בשער ז"א (סוף פרק ב'). והרי הוה כל קו הימין אבא הכללי וכל קו שמאל אימא הכללי, ואז הנה נחשב אבא ואימא עלאין לשנים וכן בישסו"ת לשנים. ולפעמים הנה נכללים או"א עלאין לאחד והוא אבא הכללי, וישסו"ת לאחד והוא אימא הכללי¹⁴⁰, ובזה הרי הוה חלוקתם במעלה ומטה, כי חציו העליון אשר מהגרון עד החזה הוא אבא הכללי, וחציו אשר מהחזה עד הטבור הוא אימא הכללי. והנה הם בסוד הבן בחכמה וחכם בבינה שאמרו בספר יצירה (פ"א מ"ד), כי באו"א עלאין הנה נכלל הבינה בחכמה והוא ה' של שם, ובישסו"ת נכלל החכמה בבינה והוא ה' של שם, ע' או"א (פרקים ב ג) וזווגים (פרקים ד ה) ובכ"מ.

כי בעת שזווגם הוא לתת מוחין לז"א, הנה אז נעשה אבא עלאה עם יש"ס לאחד ואימא עלאה עם התבונה לאחד, והרי נעשה אז כל א' לפרצוף גמור, ומזווגים שניהם יחד כל הקו ימין כולו עם כל הקו שמאל כולו, ומולידים אז מוחין לז"א. אבל כאשר שזווגם הוא רק לקיום העולמות לבד, היה אז נכלל אימא עלאה באבא ולא ניכר לפרצוף בפנ"ע כלל, וכן יש"ס בתבונה. ואז הנה אין להתבונה מוחין פנימים כלל, אלא היא בסוד ד' על ו',

¹⁴⁰ ע'י שער אנ"כ פרק ח.

שהמוחין מאירין לה מרחוק ורק בבחי' מקיפין, כי אין הבינה מתגלה בה כמ"ש בזווגים (פרק ד). ועכ"פ הוא כי הנה או"א שבהצילות הנה הגם שבכללות הנה כולל אבא את כל הקו ימין דא"א אשר מהגרין עד הטבור, וכן עד"ז אימא את כל הקו שמאל, והם שניהם מיוסדים להאיר בתוקף אורם מראשם לסופם. אך לפעמים הנה נחלקים לחצאין, או"א עלאין לחד וישסו"ת לחד, ונתעלם אז הגילוי דאו"א עלאין מלמטה, ואז מתעלם יש"ס ג"כ כי נכלל בתבונה, ולא נתגלה אז רק אור התבונה לבד.

והנה כן הוא עד"ז בענינינו בהאו"א שבא"ק, כי שורשו ותלייתו העיקרי דהאבא הנה הוא באמת ג"כ גם בהס"ג דאות ו' שהוא השורש הפנימי דהאורות האזניים, כי הרי המזל עליון אשר אבא כלול בו הנה הוא כולל ג"כ כל הח' תיקונים העליונים (כמ"ש הגר"א בספד"צ פ"ב בד"ה בתליסר יח ע"ג, וע' בדברי האריז"ל בהולדת או"א פ"ו) אשר הם מהאזניים ולמטה, כי כל התיקונים הם משם כמ"ש בספד"צ (פ"ב יח ע"א) מאודנין נפקא, וא"כ הרי הוה שורשו ותלייתו דהאבא בהאורות האזניים ג"כ שהוא בהס"ג דאות ו'. אמנם גילוי דהאבא אשר לצורך האצילות, הנה הוא רק מהגרין עד החזה, ואז הנה הוא רק בבה' תיקונים אחרונים אשר בין המזלין ומהפה ועל הגרון (וכמ"ש בהולדת או"א פ"ד), ושם הרי הוא כל הגילוי רק מאורות החוטם, כי אורות האזניים הרי הם מסתיימים בשבולת הזקן. והרי נמצא כי כלילותו במזל עליון אשר בגילוי לצורך האצילות הנה הוא רק מתיקוני דיקנא אשר מאורות החוטם, כי רק אורות החוטם הם החופפים עליו ומאירים בו, כי הם משמשים בעקודים לבחי' המזל עליון כנו'. והרי נמשך שפעו רק מהמ"ה דאות ז' המיוחד בהמ"ה דאות ג' וכנ"ל סעיף ה', ומקבל שפעו רק מאורות החוטם, ר"ל כלילותו וקבלתו אשר מהמזל (ז"ע"ב) עליון הנה הוא בגילוי אשר לצורך האצילות רק מכלילות התיקונים שבו (ר"ל שבמזל עליון) אשר מאורות החוטם, אבל שורשו ותלייתו אשר באורות האזניים הם נעלמים בו זולת בעת הרצון וזכות גדול.

והוא מה שכתב הרב בשעה"כ (דף עד ע"ב) כי בסעודת שחרית דשבת הנה עולה עתי"ק דאצילות עד סוד אור האזניים דא"ק ע"ש, והנה הוא ע"פ מה שנודע מדברי הרב הקדוש מהר"ש שרעבי ז"ל כי כל ענין העליות המוזכר בדברי הרב הנה אין הכוונה על עלייה ממש בכמות שנעתקים ממקומם, כי זה אי אפשר¹⁴¹, וכן הוא מבואר בדברי הרב בנסירה (פרק ט) במה שאמר שם בענין תקוני ז"א בז' דגלגלתא, הנה אמר שם, אמנם הנה אי אפשר שיהיו הם עצמן, כי הרי אין ז"א מלביש לא"א רק מטבורו ולמטה. אך הענין כי מאותו אור עליון שבו' דגלגלתא דא"א וז' תחתונות דעתיק ישתלשל האור ממדרגה למדרגה עד שיכנס ויאיר בז' דגלגלתא דז"א כו', אחר שנתפשטו מלמעלה עד מקומו, וממנו יצאו הז' דגלגלתא דז"א כו' ע"ש. וכן הוא הכוונה בכל העליות, שנתפשט אור העליון למטה בהתחתון ועולה למדרגתו, והרי הוא אינו עלייה בכמות אלא באיכות, וע' פרצופים דרוש ו' בהשמ"ש האחרון שם, ובמוחין פ"ה בהשמ"ש¹⁴². וכן הוא ג"כ בענינינו, כי בעת הזכות והרצון הנה נתגלה בהאבא שבא"ק שורשו הנעלם אשר גם באורות האזניים, ואז משפיע הוא ג"כ מהאור הגדול הזה בעתי"ק דאצילות, כי כל האצילות הרי הוא מתנהג ע"פ תהלוכות גילויי האורות דהאו"א שבא"ק וכמו שיתבאר לקמן מסי' ו' ולהלאה. וזהו שאמר כי בסעודת שחרית דשבת עולה עתי"ק עד סוד אור האוון, ור"ל כי מקבל אור משם ע"י גילוי דאור האוון שמתגלה אז בהאבא שבא"ק כנו'.

ועכ"פ הרי נתבאר לנו כי הנה האבא שבא"ק ע"י כלילותו בהמזל עליון דהעקודים, הנה באשר שהמזל עליון הוא כולל כל הח' תיקונים העליונים הנה עולה אבא באור האוון ג"כ, וזהו מ"ש באד"ר (קלב ע"ב) דיקנא דכהנא רבא (שהוא אבא) בתמניא תקונין

¹⁴¹ עי' לעיל ח"א כלל ט ענף י שהוא כעין מיתה.

¹⁴² וברחובות הנהר (בדף ח ודף ט מדפוס ווארשא תרנ"א).

אתתקן¹⁴³, וכמ"ש הגר"א בספד"צ (פ"ב יח ע"ב). אמנם הוא, כי הנה אור הגדול הזה דאור האוון הנה הוא נעלם בו, ואינו מתגלה בו אלא בעת הזכות ורצון כנז'. ועיקר גילוי התמידי הנה הוא רק באור החוטם לבד, כי הוא עצמו המזל עליון אשר אבא כלול בו, שהוא רק משבולת הזקן עד החזה, אשר שם הוא עיקר הגילוי רק מאור החוטם.

והרי הנה המזל עליון ג"כ בב' בחי', כי בהעלם הנה הוא כלול מכל הח' תיקונים העליונים אשר התחלתם הוא מהאזניים וכמ"ש בספד"צ (רפ"ב יח ע"א) מאודנין נפקי, אבל בגילוי הנה הנה המזל עליון רק משבולת הזקן עד החזה, אשר שם הוא עיקר הגילוי רק מאורות החוטם, כי עד שבולת הזקן הם בטלים באורות האזניים ע"ד שרגא בטיהרא. וכן הוא גם באבא שבא"ק הכלול בו, כי שורשו ותלייתו בהעלם הוא באור האזניים, אך זה אינו מתגלה בו אלא בעת הזכות והרצון, אבל בגילוי התמידי שהוא מהגרונן עד החזה, הנה הנה שורשו ותלייתו רק באורות החוטם.

והנה עד"ז הוא ג"כ בהאימא שבא"ק שהיא כלולה במזל תחתון, הנה היא ג"כ בב' בחי', כי בהעלם שבה הנה שורשה ותלייתה הוא באור החוטם, אבל בגילוייה הנה שורשה ותלייתה רק באור הפה, כי כן הוא ג"כ אלו הב' בחי' גם בהמזל תחתון אשר האימא כלולה בו, והוא כי הרי כתב הרב בהולדת או"א (פרק ו) כי המזלין הנה הם בסוד אלפי"ן, המזל עליון הוא אל"ף בצורת יו"י, והמזל תחתון הוא אל"ף בצורת יו"ד. וע' במפרשים שם שטרחו בזה למצוא טעם מפני מה הם בבחי' אור אלפי"ן, אך הענין הוא פשוט, כי הרי המזלין הם סוד הדעת, ע' נסירה (סוף פרק ג) ודרושי מ"ן ומ"ד (ריש דרוש י') ובכ"מ, והדעת הוא סוד אל"ף ע' שעה"כ פסח (דרוש ה' ו') ובכ"מ. ועוד כי הרי המזלין הרי הם בא"א משבולת הזקן שבו עד הטבור שבו, שהוא בחג"ת, וכל חג"ת הוא בסוד מ"ה דאלפי"ן, שהוא סוד ז"א. ומה שהם אלפי"ן בציור יודי"ן, הרי כתב הרב הענין בזה בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ה') כי הוא משום שהאלפי"ן דהמ"ה הם מהיודי"ן דההי"ן דס"ג ע"ש. וזו ע"ג

אך סוד הענין בזה הוא, כי הנה אלו האלפי"ן מקורן הוא באח"פ כמ"ש הרב בטנת"א (פרק ב) ובעקודים (פרק א), והנה מבואר שם כי היודי"ן שבהם הם מאוון, והו"ד שבהם הם מחוטם. ואח"כ הנה הם נמשכים ונכנסים כולם בהפה, ומשם הם יוצאים ומתגלים, וע' דברינו שם בעקודים פ"א אות כ"א. וכבר כתבנו בכ"מ כי כל אורות האח"פ בא"ק הם בו בחי' הי"ג ת"ד כמו בא"א דאצילות¹⁴⁴, ובאשר שהמזלין הם כללות כל הי"ג ת"ד כמ"ש הרב שם בהולדת או"א (פרק ו), לכן אמר הרב שם כי אלו האלפי"ן הם בהמזלין. והמזל עליון אשר בו כלול אבא, אשר שורשו העליון הוא בהאוון, הנה בו הוא האל"ף בציור יו"י, כי עיקרו בו הוא היודי"ן. והמזל תחתון אשר בו כלול אימא, אשר שורשה העליון הוא אורות החוטם, הנה בו הוא האל"ף בציור יו"ד, כי הו"ד הוא מהחוטם כנז'. וכן הוא האימא, הנה היא לעולם בבחי' ו' ד', כי בינה עלאה היא הו"ד דמילוי יו"ד, ואח"כ ישסו"ת הוא הה' ראשונה שהוא ד' על ו', ע' זווגים (פרק ד) וכנודע. וכ"ז הוא משום שהאימא היא כלולה בהמזל תחתון, ושורשו הוא באור החוטם, אשר שם הוא הו"ד כמ"ש בטנת"א (פרק ב), לכן הוא האל"ף שבמזל תחתון בציור יו"ד, וכן הוא האימא תמיד בו"ד, כי הוא ע"ש הו"ן דנפיק מנה, וע' עוד בכוונת פסח (דרוש ה').

אמנם הוא, כי הנה מה שהאימא שורשה הוא באורות החוטם, הנה הוא רק שורשה הנעלם שבה, אבל בגילוייה הנה שורשה ותלייתה רק באורות הפה, כי כן הוא מקומה מהחזה עד הטבור, ושם הוא כל הגילוי רק מאורות הפה שהם עצמן סוד המזל תחתון, אשר היא כלולה בו. והאל"ף שבו הוא בציור יו"ד אשר מקורו הוא בחוטם כנז'.

¹⁴³ תרגום: זקן של כהן גדול נתקן בשמנה תיקונים.

¹⁴⁴ עי' לקמן לח ע"א באבנ"מ.

והרי הוה המזל תחתון גופה שורשו באורות החוטם, ולכן הוא כ"ז ג"כ בהאימא, כי שורשה העליון אשר בהעלם הוא בחוטם, אבל שורשה הקרוב אליה המקיף עליה ומרחף עליה, הנה הוא רק אור הפה שהוא עצמו סוד המזל תחתון המתפשט עד הטבור (כמ"ש הגר"א בספר"צ פ"ב בתיקון ח' בהגהה שם יט ע"ב, וע' דברינו לעיל כלל י"ז ענ"ד אות ה'). והוא ענין אור הפה המאיר עד הטבור, כי הוא סוד המזל תחתון הכולל כל הה' תיקונים האחרונים, והרי הוה הן האימא והן המזל תחתון אשר היא כלולה בו שניהם בב' בחי', אחד בהעלם, ואחד בגלוי. כי בהעלם הוא שורשם באורות החוטם, ובגלוי הוא באורות הפה. וכן הוא עד"ז ב' בחי' בהאבא ובמזל עליון, כי בהעלם הוא שורשם באורות האוון, ובגלוי הוא שורשם באורות החוטם וכנ"ל. והרי נחא בזה הסתירה הנמצא בדברינו אשר הערינו לעיל בריש הדיבור, כי שניהם ישנם ושניהם אמת. וע' דברינו לקמן סי' ט' אות ל"ד ותבין דברינו כאן יותר היטיב, יהי שמו הגדול מבורך לעולם ולעולמי עולמים אמן ואמן.

סימן ג'

הקדמה

הנה אחר שבארנו תהלה לאל ית"ש את שורש השרשים לכל גילוייו דא"ס ית"ש, והם העסמ"ב דהמ"ס שבא"ק אשר בס' א' מערכה הא'. והראשון לכל הגילויים דהעולמות הנה הוא אורות האח"פ שבא"ק, ושורש השרשים אשר לזה בא"ס הנה הוא הס"ג דהמ"ס שבא"ק אשר בס' א' אות ב' וכנ"ל סי' א'. אמנם הנה כל כלילותם אשר בהס"ג דס' א' הנה הוא רק שרשם בכלל ובהעלם נורא מאד, אך שרשם בפרט ולכל א' בפנ"ע לאור האוון בפנ"ע ולאור החוטם בפנ"ע ולאור הפה בפנ"ע, הנה הוא בהע"ב דאות ה' אשר בס' ב' ובהסמ"ב שבו דאות ו' ז' ח', שהם השרשים פנימים להם שורש מיוחד לכל א' וכנ"ל סי' ב'. ואמרנו שם עוד כי הנה ישנם באמת באותן הסמ"ב ג"כ שורש מיוחד להתפשטות הא' בפנ"ע ולהתפשטות הב' בפנ"ע, וכמו שבארנו שם כ"ז בכל אחד ואחד מהאח"פ באר היטיב בע"ה ית"ש. ועכ"פ הוא, כי כל מה שדברנו (ו' ע"ד) בהם עד כה, הנה הוא רק בשרשם הנעלם והפנימי לבד, והנה על זה הנה נבאר עתה ג"כ בהג' סימנים שלפנינו את מציאותם העיקרי דאורות האח"פ, הן ההתפשטות הא' דכל א', והן ההתפשטות הב' דכל א', סדר מציאותם וכן שימושם דכל א' ומקומם בא"ק, וכן מקומם בהע"ב דאות ה' שהוא הא"א להם.

והגם שבדברינו לעיל אמרנו בכ"מ שהג' שמות סמ"ב שבס' ב' אות ו' ז' ח' הנה הם בבחי' אימא וזו"ן, אך הכוונה היא רק שהם בחי' אימא וזו"ן שבהע"ב דאות ה' עצמו שהוא בהא"א עצמו, כי בכל א' ישנו כל הבחי' כולם כנודע, אבל עיקר או"א וזו"ן הכלליים שבכל א' מהאח"פ, הנה הם ההתפשטות הא' והב' שבכל א', כי ההתפשטות הא' דכל א' הוא כללות האו"א שבכל א', וההתפשטות הב' דכל א' הוא כללות הזו"ן שבכל א' וכמו שיתבאר לקמן בפנים. והגם כי באמת הנה ישנם ג"כ הן בהתפשטות הא' דכל א' והן בהתפשטות הב' דכל א' כל הד' פרצופים ג"כ, או"א וזו"ן כלליים ופרטיים כמו שמבואר בכל דרושי הרב בזה. אך בכללי כללות הנה הוה כל ההתפשטות הב' רק בבחי' זו"ן נגד ההתפשטות הא' שהם האו"א להם.

כי הנה ראוי לדעת כי אלו הב' התפשטויות שבכל א' הנה הם שתיים שהן ארבע, כי היה ההתפשטות דכל א' הן מבפנים והן מבחוץ, וכגון ההתפשטות דאור האוון שהוא מן האזניים עד שבולת הזקן, הנה היה התפשטותו הן מבפנים מגבול האזניים עד גבול שבולת הזקן מבפנים להגלגלתא, וכן מהאזניים עד שבולת הזקן מבחוץ. ולא עוד אלא הוא, כי הנה עיקר האור הוא מבפנים, ומה שיוצא מבחוץ הוא רק דרך צינורות השערות ונקבים

דקים, וכמו שאמר הרב מפורש בטנת"א (פרק א) כי האור שנשאר בפנימיות הא"ק הנה הוא גדול מהאורות היוצא ממנו מהאח"פ ולחין, והוא ע"ד הי"ג ת"ד שבא"א דאצילות, דהרי לכך נקראו הי"ג ת"ד בשם מדות י"ג מדות, משום שהשפע הנמשך דרך הם הוא נצטמצם במדה ובמשקל כמ"ש בפע"ח בכוונת שופר (פ"ב וע"ש עוד פ"א), וכ"ז הוא משום שיעקר האור הנה הוא נשאר מבפנים. וכן הוא בענינינו בענין ההתפשטות הא' והב' דהאח"פ אשר בא"ק שהם כבחי' הי"ג ת"ד שבא"א, הנה היה כל התפשטות בשתיים, אחד מבפנים ואחד מבחוץ, ועיקר האור הוא נשאר מבפנים, והוא מה שאמרנו כי ההתפשטות הא' הוא האו"א והתפשטות הב' הוא הזו"ן, כי הם הב' אורות אשר מבפנים ומבחוץ וכמו שיתבאר כ"ז לפנינו. והנה אותן השתיים שהן ארבע שאמרנו שהם בכל א' מהאח"פ, הנה כולם בשם יקרא, והם ד' שמות עסמ"ב שבכל א'. והנה על זה נבאר על כל שם ושם בפנ"ע את מציאותו ושימושו ומקומו אשר בא"ק, וכן מקומו אשר בהע"ב דאות ה' שהוא הא"א להם, הנה כ"ז יתבאר לפנינו אחד לאחד בעזרת ה' ית"ש, ע"כ הקדמה.

(ט')

ע"ב

הוא השם ע"ב מההתפשטות הא' דאור האזניים, כי ההתפשטות הא' הנה הגם שהוא בעצמו הנה הוא קומה שלימה הכולל י' ספי', וכל הד' שמות עסמ"ב, וכל הפרצופים כולם, אך בכללות הנה הוא כולו רק מב' שמות ע"ב וס"ג בערך ההתפשטות הב'. והנה יציאת כל אותו ההתפשטות הא' הנה הוא מהשם ס"ג דלעיל סי' ב' אות ו', כי אותו הס"ג דאות ו' הנה הוא השורש הפנימי לכל אורות האזניים. אך בפרטות ובדיוק הנה הוא בדרך זה, כי הנה הס"ג דאות ו' הנה הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב כלליים ופרטיים, והע"ב וס"ג הכלליים שבו הם השורש פנימי להתפשטות הא' דאור האזניים. אמנם אינם הם עצמם כמו שהם בכללות, אלא רק ע"י גילוי המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, והיה יציאת האור דההתפשטות הא' דהאזניים מהם בסדר זה, כי הרי אותו הס"ג דאות ו' בכללות כל הד' שמות עסמ"ב שבו, הרי אמרנו לעיל אות ו' כי הוא בחי' האימא שבהע"ב דאות ה', אשר היא מהחזה שבו עד הטבור שבו, שכ"ז הנה הוא השליש אמצעי דהת"ת שבו, (יח ע"א) והוא בא"ק מסיום גבול העינים עד גבול שכולת הזקן.

והע"ב וס"ג הכלליים שבאותו הס"ג דאות ו' הנה הם חציו העליון עד טבור, וע"ד הא"ק שהע"ב וס"ג שבו הוא עד טבור, ומן טבורו ולמטה הוא המ"ה וב"ן שבו כמ"ש בנקודות (רפ"א ופ"ב), וכן הוא ג"כ בא"א דאצילות, והבן. וכן הוא כאן, כי הע"ב וס"ג דהס"ג דאות ו' הם בחציו העליון דאותו הס"ג עד טבורו דאותו הס"ג, והוא בהע"ב דאות ה' בהחצי העליון דהשליש האמצעי דהת"ת שבו, ובא"ק הנה הוא מגבול העינים עד גבול האזניים, אמנם הוא רק בפנימיות פנימיות, כי הרי הוא רק מעצמות הע"ב דאות ה' כנז'. וכאשר הגיע העת להתפשטות הא' דאור האזניים, הנה יצאו ונתפשטו המ"ה וב"ן הפרטיים שבהע"ב וס"ג הכלליים הנז' מהטבור ולמטה דהס"ג דאות ו' ונתפשטו עד סוף רגליו, והוא בא"ק בפנימיות פנימיותו מגבול האזניים שבו עד גבול שכולת הזקן שבו. ואותן המ"ה וב"ן הנה המשיכו הם שפעת אורם והמציאו את האור דההתפשטות הא' דהאזניים. והרי נמצא כי אור ההתפשטות הא' דהאזניים הנה הוא משפעת אור דהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהע"ב וס"ג הכלליים שבהס"ג דאות ו', והרי הוה הע"ב וס"ג הכלליים הנז' השורש פנימי לאור ההתפשטות הא' דהאזניים, אמנם הוא רק ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם וכמו שאמרנו.

והנה נעשה ההתפשטות הא' ג"כ בב' בחי' ע"ב וס"ג, כמו הע"ב והס"ג אשר יצאו מהם. והנה הם בבחי' או"א דאורות האזניים. ונודע הוא כי כל או"א הנה אבא הוא נעלם

ואימא נגלה, ע' זוה"ק בלק (קצג ע"ב¹⁴⁵) ופ' אחרי (סא ע"ב), כי האבא הנה עליו נאמר (איוב כח ז) נתיב לא ידעו עימ¹⁴⁶, וכן כתב ג"כ הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (ריש דרוש י). וכן הוא כאן בהתפשטות הא' שהם או"א ע"ב וס"ג, הנה הוה הע"ב נעלם, ור"ל כי הוא לא יצא מהאזניים ולחוץ כלל, אלא התפשטותו היה רק מבפנים להא"ק מגבול האזניים עד גבול שבולת הזקן שבו מבפנים, והוא הע"ב דענינינו שהוא בחי' האבא הכללי דאורות האזניים, ור"ל כי הנה ההתפשטות הא' והב' דאורות האזניים הנה הם בבחי' ד' פרצופים כלליים או"א וזו"ן שבהאזניים, וכמו שיתבאר בכל דברינו אשר בס' שלפנינו. והוה השם ע"ב דענינינו בחי' האבא שבו, ושימוש בהאורות דאזניים הנה הוא בכל עניני השימושים והפעולות דכל פרצוף אבא. וכ"ז הוא במה שאמרנו, כי כל ההתפשטות הא' דהאזניים הנה הוא מהע"ב וס"ג דהס"ג דאות ו' ע"י הגילוי דהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהם. אבל הרי הם מהע"ב וס"ג עכ"פ. וזהו ענין השם ע"ב דענינינו, כי הוא מאור שפעת הע"ב דהס"ג דאות ו' וכנ"ל.

והנה אמרנו כי בדיוק הנה לא יצא ההתפשטות הא' דאור האזניים מהע"ב וס"ג שבהס"ג דאות ו' מהם גופא כמו שהם בכללות אלא רק מהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, כאשר נתפשטו מהטבור דהס"ג דאות ו' עד סוף רגליו, והוא בא"ק בפנימיות פנימיותו מגבול האזניים שבו עד גבול שבולת הזקן שבו וכנ"ל כ"ז. והנה כאשר נתפשטו הם, אז הנה המשיכו הם את שפעם כנגדם, ונעשה מהם אורות האזניים, ונתפשטו גם הם בכל שיעור המקום הזה אשר כנגדם מבחוץ להם, שהוא ג"כ מגבול האזניים עד גבול שבולת הזקן, כי המ"ה וב"ן הפרטיים הנז' הם השורש פנימי להם, וכל מה שנעשה בהשורש הנה נעשה אז כמו כן ג"כ בענף ותולדה הנמשך מהם. כי התפשטות המ"ה וב"ן הפרטיים היה רק בשבילם, כדי שיתפשטו גם הם כנגדם, שהוא ההתפשטות הא' דאור האזניים, והם תלויים זב"ז.

ודע עוד, כי יציאת ולידת המ"ה וב"ן הפרטיים והתפשטותם, הנה היה ג"כ רק ע"י שפעת אור מלמעלה, והוא מבחי' האבא שבהע"ב דאות ה', שהוא מהחזה שבו ולמעלה, והוא בעינין דא"ק בסוד הראיה הפנימית כנ"ל אות ה'. הנה משם מקבל הס"ג דאות ו', אור ושפע להוליד ולהוציא את המ"ה וב"ן הפרטיים הנז', וכן מתלבש ג"כ אור העינין בהתפשטות הא' דאור האזניים, ומשפיע בו תמיד. אמנם כאשר שאור העינין עצמן הנה הם גבוהים ונעלמים מאד, כי הם מסוד יח ע"ב {נשמה לנשמה שאין לה כלי להתלבש כלל וכנ"ל אות ה', לכן אינו מתלבש אור העינין באור ההתפשטות הא' דהאזניים אלא רק בהארה בעלמא, אבל מתלבש בה עכ"פ. ונודע הוא כי סוד ב' האזניים הם יש"ס ותבונה, וסוד ב' עינין הם או"א עלאין. והוה ההתלבשות מאבא ליש"ס ומאימא עלאה לתבונה, וא"כ הרי בענינינו שהוא בהשם ע"ב דאורות האזניים שהוא בבחי' יש"ס, הנה הוה ההתלבשות שבו מהארת אבא עלאה שבעינין.

אמנם הוא, הנה כל אותו השם ע"ב דענינינו, הנה הגם שאמרנו כי הוא ירד ונתפשט בפנימיות א"ק מגבול האזניים עד גבול שבולת הזקן, אך באמת הנה אין מקומו שם כלל, כי הרי הוא הארת אור מהע"ב וס"ג שבהס"ג דאות ו', שהוא מחציו העליון שבו אשר מטבורו ולמעלה, שמקומו בא"ק הנה הוא רק מגבול האזניים ולמעלה עד גבול העינים שבו. וכן גם המ"ה וב"ן הפרטיים הנ"ל, שהם מהע"ב וס"ג הנז' עצמן, אשר הם נתפשטו וירדו ג"כ כנ"ל. הרי פשוט הוא שאין מקומם למטה כלל, ולכן הנה חזרו שניהם ונסתלקו מגבול האזניים ולמעלה, כל א' למקום הראוי אליו, המ"ה וב"ן הפרטיים הם חזרו ועלו בהע"ב וס"ג עצמן בפנימיות דפנימיות דא"ק, וכן הע"ב דענינינו שהוא אור

¹⁴⁵ ע' מלואים אות (מא).

¹⁴⁶ היינו יסוד אבא.

דהתפשטות הא' דהאזניים, הנה הוא נסתלק ג"כ מהתפשטותו, וחזר ועלה מהאזניים ולמעלה ובפנימיות א"ק ג"כ, וכנגד הע"ב וס"ג דהס"ג דאות ו' כי הוא תולדתם כנז'. וכל התפשטותם שבתחילה לא היה ג"כ רק אלא להצטמצם ע"י ירידתם במקום הראוי להתחתון, וכדי להעשות שורש עליון אליו, וכמו שיתבאר בדברינו לקמן. אבל אחר שעשו את פעולתן אשר לזה ירדו, הנה נסתלקו וחזרו ועלו למקומן ונשארו שם לעולם. והנה עומדים שם בסוד עליית מ"ן לעורר זווגי עליונים לקבל תוספות אור וברכה תמיד לצורך התחתונים, וכמו שיתבאר כ"ז בדברינו לקמן. ועכ"פ הרי נתבאר לנו על השם ע"ב דעניינו שהוא הע"ב דאות ט' את מציאותו ושימושו, וכן יציאתו ותולדתו, ומקומו ועמידתו. כי מציאותו הוא שהוא בחי' אבא הכללי אשר בכללות אורות האזניים.

ושימושו הוא, כי הוא משמש לאור דהתפשטות הא' באורות האזניים, כי ע"ז הנה נצטמצם להעשות שורש עליון אליו, וכן הוא משמש ג"כ להסתלקות הא', וע"ז הנה הוא עומד לעולם בסוד מ"ן לקבל תוספות אור ומוחין תמיד לאור ההתפשטות הב'.

ויציאתו ותולדתו הוא, כי הנה הוא הארת ושפעת אור מהע"ב וס"ג שבהס"ג דאות ו' מהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, אשר יצאו ונולדו לצורך זה ע"י תוספת אור ומוחין אשר קבל הס"ג דאות ו' שהוא אימא הכללי שבהע"ב דאות ה' מהאור הפנימי דהענין דא"ק, אשר שם הוא האבא הכללי שבהע"ב דאות ה' וכנ"ל כ"ז.

ומקומו ועמידתו הוא כי בהתפשטותו הרי נתפשט מגבול האזניים דא"ק בפנימיותו עד גבול שבולת הזקן דא"ק בפנימיותו, והוא בהע"ב דאות ה' בגבול החצי התחתון דשליש האמצעי דהת"ת שבו, ואחר הסתלקותו שחזר ועלה מגבול האזניים דא"ק ולמעלה עד גבול העינים, ונשאר שם לעולם, ומשתמש שם לסוד מ"ן וכנ"ל, הנה הוא בהע"ב דאות ה' בגבול החצי העליון דהשליש האמצעי דהת"ת שבו. ודי בזה כעת לענין הע"ב דאות ט' דעניינו, ולמטה בסמוך בענין הס"ג הנה יתבאר שם עוד איזה פרטי דברים הנוגע להע"ב ג"כ ע"ש.

(יוד)

(ס"ג)

הוא השם ס"ג מההתפשטות הא' דאור האזניים, ור"ל על {ע"ג} הס"ג הכללי דהעסמ"ב הכלליים, הכוללים את כל האורות כולן דהאזניים, ההתפשטות הא' עם ההתפשטות הב'. וההתפשטות הא' הוא ע"ב וס"ג כי הוא בבחי' או"א, וההתפשטות הב' הוא מ"ה וב"ן כי הוא בבחי' זו"ן. והוא ע"פ שנודע בדברינו, כי כל התפשטות הב' הנה הוא כולו רק תולדות אור מההתפשטות הא', והוא כל התפשטות הא' בבחי' או"א שהם ע"ב וס"ג, וכל התפשטות הב' בבחי' זו"ן מ"ה וב"ן. וכ"ז הוא ג"כ, כי הנה כל ההתפשטות הנה הוא בשני בחי', אחד מבפנים, ואחד מבחוץ, כי עיקר האור הוא נשאר מבפנים, ומה שיוצא לחוץ הוא רק דרך צינורות ונקבים דקים כדי להתמעט האור שיוכלו התחתונים לקבל. ומה שנשאר בפנים הנה הוא אבא וז"א, כי בהתפשטות הא' הוא אבא, ובהתפשטות הב' הוא ז"א. ומה שיוצא לחוץ, הנה הוא אימא ונוק', כי בהתפשטות הא' הוא אימא, ובהתפשטות הב' הוא נוק'. והגם שבאמת כי בפרטות הנה ישנם בכל א', הן בהתפשטות הא' והן בהתפשטות הב', הן בחלק האור שנשאר מבפנים והן בחלק האור שיוצא לחוץ, הנה ישנם בכל א' כל הי' ספ"י כולם, וכל הי' שמות עסמ"ב כולם, וכל בחי' הפרצופים. אך בכללות הנה הנה הנה כל ההתפשטות הא' בהב' חלקי אור שבו אשר מבפנים ומבחוץ, הנה הנה הוא בבחי' ע"ב וס"ג או"א, וכל ההתפשטות הב' בהב' חלקי אור שבו אשר מבפנים ומבחוץ הנה הנה הוא בבחי' מ"ה וב"ן שהם זו"ן.

והוא ג"כ ענין השם ס"ג שאנו עסוקים בו עתה באות י', כי הנה הוא חלק אור דהתפשטות הא' דהאזניים אשר יצא מהאזניים ולחוץ, והוא הס"ג הכללי והאימא הכללי, ר"ל מהאורות הכלליים דהאזניים, ההתפשטות הא' והב' שבו כנ"ל. והוא ההתפשטות הא' דאור האזניים שבהעקודים אשר בו מדבר האריז"ל, כי כל דרושי האריז"ל אשר בהתפשטות הא' והב' דהעקודים הרי היא רק בהאורות שיצאו מהאח"פ ולחוץ, אבל באורות הפנימים שבהם הנה אינו מדבר האריז"ל מאומה כי הם נעלמים, אמנם הנה אנו נלמוד אותם מהי"ג ת"ד שהם פנימים ומקיפים כנודע.

והגם שהאריז"ל אינו מדבר מהתפשטות והסתלקות הא' והב' אלא רק באורות הפה לבד, אמנם הנה רמז רמז לנו בטנת"א (פ"ב סמוך לסופו) כי כל מה שנעשה באורות הפה הנה הוא מאורות החוטם והאוזן, כי הם הנשמה אליו. וכן מבואר למבין מכל דרושי אח"פ (וע"ש פ' א' ב' שמזכיר בחי' כלים גם באורות האוזן והחוטם) וטנת"א (פ' א' ב') ועקודים (פרק א'), כי אוזן חוטם פה הם בכל עניניהם אחד, אלא שהם זה לפנים מזה וזה למעלה מזה, אבל כל מה שבזה הוא בזה, אמנם בכל א' הוא לפי ערכו. ודי בזה והאמת יורה דרכו.

ונחזור להענין כי הס"ג דענינינו הנה הוא חלק אור דהתפשטות הא' דאור האזניים אשר יצא לחוץ שבו מדבר האריז"ל, כי הם אשר נתגלו בעת התפשטות הא' ע"י שיצאו מהאזניים ולחוץ, ונתפשטו מהאזניים עד שבולת הזקן מבחוץ כמ"ש בטנת"א (פרק א'). אמנם עיקר האור הנה הוא מה שנשאר מבפנים, ונתפשט הוא אז ג"כ בכל שיעור מקום הזה, שהוא מגבול האזניים עד גבול שבולת הזקן מבפנים, והוא השם ע"ב האבא הכללי דהאזניים וכנ"ל אות ט', והס"ג דענינינו הוא מקבל ממנו תמיד ככל בחי' אימא מאבא.

והנה יציאת הס"ג דענינינו הנה הוא ג"כ מאותו המקור דהע"ב דלעיל אות ט', כי או"א הם כחדא נפקין כמ"ש באד"ז (רצ ע"ב), וע"ש במאמרי רשב"י (דף ג"א ע"א). וכן הוא כאן, כי יוצאים שניהם ממקור אחד שהוא מהס"ג דס' ב' אות ו' מהע"ב וס"ג שבו, ע"י שניתוסף בהם אור ומוחין מלמעלה למעלה עד רוא דאור א"ס לצורך מציאות האור דשורש ההתפשטות הא'. ואז הנה יצא מהם השם ע"ב דלעיל אות ט' והס"ג דענינינו ע"י המ"ה וב"ן הפרטים שבהם כנ"ל אות ט', אלא שהע"ב דלעיל אות ט' הוא מהע"ב שבס"ג וע"י המ"ה הפרטי שבו, והס"ג דענינינו הוא מהס"ג שבס"ג וע"י הב"ן הפרטי שבו. ולכן נקרא הוא ג"כ {יח ע"ד} בשם ס"ג, ע"ש מקורו. ויציאתו היה ג"כ רק משפעת אור דהב"ן הפרטי הנז', כאשר נתפשט ויצא מהס"ג מטבורו ולמטה בפנימיות דפנימיות דא"ק, מגבול האזניים שבו עד שבולת הזקן שבו, הנה מהארת שפעת אורו הנה יצא כנגדו אור גדול ג"כ מהאזניים ולחוץ, ונתפשט עד שבולת הזקן מבחוץ, והוא האור דהתפשטות הא' דהאזניים, והוא הס"ג דענינינו. והנה הוא כנגד השם ע"ב דלעיל אות ט', כי הם האו"א אשר כחדא נפקין וכחדא שריין, אלא שהע"ב הוא מבפנים והס"ג הוא מבחוץ, וכן תופסים שניהם בהע"ב דאות ה' ג"כ שיעור אחד שהוא כנגד כל המקום דהתפשטות המ"ה וב"ן הפרטיים הנז', שהוא בהחצי תחתון דשליש האמצעי דהת"ת שבו, שהוא עד הטבור שבו, שהוא מהאזניים דא"ק עד גבול שבולת הזקן דא"ק, כי עד שם היה מגיע התפשטות המ"ה וב"ן הפרטיים (דהע"ב וס"ג שבהם ג"כ דס' ב' אות ו'), ועד שם היה מגיע אז, ר"ל בעת ההתפשטות הא' דהאזניים, ההתפשטות הע"ב דלעיל אות ט', שהוא האבא הכללי דהאזניים.

וכן עד שם היה מגיע אז התפשטות הס"ג דענינינו שהוא האימא הכללי דהאזניים, אלא שהמ"ה וב"ן הפרטיים הם בפנימיות דפנימיות דא"ק, כי הם מהע"ב דאות ה' עצמו שהוא הא"א דכללות כל האח"פ, והע"ב דלעיל אות ט' שהוא האבא דכללות כל אורות

האזניים, הוא ג"כ בא"ק מבפנים. ובעת ההתפשטות הא' דהאזניים הוא התפשט ג"כ מגבול האזניים ולמטה מבפנים עד גבול שבולת הזקן, וכנגד המ"ה וב"ן הפרטיים הנז'.

והס"ג דענינינו שהוא האימא דכללות כל אורות האזניים, הנה הוא אשר יצא אז ר"ל בעת ההתפשטות הא' דהאזניים, הנה הוא יצא אז כנגדם מהאזניים ולחוץ ג"כ בכל שיעור המקום הזה אשר מגבול האזניים עד שבולת הזקן, כי הם שניהם, ר"ל הע"ב דלעיל אות ט' עם הס"ג דענינינו, הנה הם שניהם משפעת הארת אור דהמ"ה וב"ן הפרטיים הנז', ולכן הנה התפשטו ועומדים כנגדם זה מבפנים וזה מבחוץ, ר"ל הע"ב דלעיל אות ט' מבפנים, והס"ג דאות י' דענינינו מבחוץ. ואותו הס"ג דענינינו, הנה הוא חלק אור דהתפשטות הא' דאור האזניים אשר יצא מהאזניים ולחוץ, ובו מדבר האריז"ל, והנה הוא ג"כ נובע ויוצא משפעת הארת אור דהמ"ה וב"ן הפרטיים הנז', כי אותן המ"ה וב"ן הפרטיים הם השורש פנימי דכל ההתפשטות הא' דהאזניים וכנ"ל סי' ב' אות ו', שכאשר נעשה ההתפשטות בהמ"ה וב"ן הפרטיים, הנה יצא מהם אז כל ההתפשטות הא' דהאזניים הע"ב דלעיל אות ט' מבפנים והס"ג דענינינו מבחוץ.

והנה אמרנו לעיל אות ט' כי בהתפשטות הא' דהאזניים, הנה מתלבש בו הארת אור דהעינים, כי אור האזניים אשר הוא נובע ויוצא מהס"ג דאות ו', הנה הוא בחי' האימא הכללי, שהוא ישסו"ת שבהע"ב דאות ה'. והנה הע"ב דלעיל אות ט' בבחי' אור דיש"ס שבהע"ב דאות ה', והס"ג דענינינו הוא בבחי' אור דתבונה שבהע"ב דאות ה'. אך האור דענינינו הנה הוא בבחי' אור דהאז"ל עלאין שבהע"ב דאות ה' וכנ"ל סי' ב' אות ה' כ"ז. והנה הנה ההתלבשות מהארת אור עינים לאור האזניים, כי הארת אבא עלאה שבעינין והוא בעין ימין, הנה הוא מתלבש באור דיש"ס שהוא אור אוזן ימין, והוא הע"ב דלעיל אות ט' שהוא מאור יש"ס שבהס"ג דאות ו' וכנ"ל אות ט'. והארת אימא עלאה שבעינין, והיא בעין שמאל, הנה הוא מתלבש באור דתבונה שהוא האור דאוזן שמאל, והוא הס"ג דענינינו שהוא מאור התבונה שבהס"ג דאות ו'. ועכ"פ הוא כי הנה מתלבש אור העינים באור האזניים כי בלתי זה אי אפשר, כי העינין דא"ק הנה בו הוא שורש האשגחא פקיהא¹⁴⁷, אשר בו מתנהג כל העולמות כולם, ועליו נאמר (ירמיה לב יט) אשר עיניך פקוחות וכמ"ש באדר"ר (קכט ע"ב ושם קל ע"א), וכן על זה נאמר ג"כ (ישעיה ב ג) לכו ונלכה באור ה'.

והנה אחר שיצא הס"ג דענינינו ע"י התפשטות הב"ן הפרטי הנז', ויצא משפעת אורו הס"ג דענינינו, ויצא הוא (יט ע"א) מהאזניים ולחוץ, והתפשט גם הוא בכל שיעור מקום דהב"ן הפרטי כנגדו מבחוץ מגבול האזניים עד גבול שבולת הזקן.

הנה באשר שהרי באמת הנה אין מקומם שם כלל, כי הב"ן הפרטי הרי הוא מהס"ג הכללי, שהוא מחציו העליון דהס"ג דאות ו' אשר מטבירו ולמעלה, והוא מגבול האזניים דא"ק ולמעלה ולפנים עד גבול העינים, וכן הס"ג דענינינו אשר הוא מנביעו דנהוריה ומשפעת אורו, הרי הוא מקומו ג"כ רק מהאזניים ולמעלה ולפנים, והוא בהב"ן הפרטי אשר מקומו הוא בהס"ג הכללי עצמו, וכל יציאתם והתפשטותם שבתחילה שיצאו ונתפשטו שלא במקומם, הנה היה רק כדי להצטמצם ע"י ירידתם להעשות שורש לתולדותם הנצרך לצאת מהם וככל ענין ההתפשטות הא' הנודע בדברינו, כי התפשטות הב"ן הפרטי הנה היה לצורך תולדות הב"ן הכללי כנ"ל סי' ב' אות ו' סעי' ג'. והתפשטות הס"ג דענינינו, שהוא התפשטות הא' דהאזניים אשר יצא לחוץ ונתפשט עד גבול שבולת הזקן, הנה היה לצורך תולדות המציאות דהתפשטות הב' דהאזניים שיתבאר לקמן אות י"ב. והרי היה כל התפשטות הא' מה שיצא מהאזניים ולחוץ וירד עד שבולת הזקן, הנה היה יציאתו וירידתו שלא במקומו, אלא שיצא וירד כדי להצטמצם להעשות שורש עליון

¹⁴⁷ הוא תיקון ו' דת"ג עי' ספד"צ ו ע"ב.

להתפשטות הב' כנז'. ולכן אחר שנתפשט ונעשה בו תועלתו ופעולתו אשר נתפשט לזה, הנה חזר ועלה ונסתלק. וכן היה עלייה והסתלקות בהב"ן הפרטי ג"כ כנ"ל סי' ב' אות ו' סעיף ג', שחזר ועלה בחציו העליון דהס"ג דאות ו', ואותו הב"ן הפרטי הרי הוא השורש של הס"ג דענינינו. ולכן כל מה שנעשה בהב"ן הפרטי הנה נעשה ונמשך ונתהווה כ"ז ג"כ בהס"ג דענינינו, כי חזר ועלה הוא ג"כ מהאזניים ולפנים ומהאזניים ולמעלה ובמקום החציו העליון דהס"ג דאות ו', ונשאר שם לעולם, ובהע"ב דאות ה', הנה הוא בחציו העליון דהשליש אמצעי דת"ת שבו, שהוא מגבול העינים דא"ק עד גבול האזניים דא"ק בפנימיותו, והנה שם עלה ההתפשטות הא' דאור האזנים אחר הסתלקותו, ונשאר שם לעולם, ועומד שם בסוד עליית מ"ן לקבל שם תוספות אור וברכה אור ומוחין, להמציא ולהוליד את האור דהתפשטות הב' דהאזניים אשר יתבאר לקמן אות י"ב.

והרי נתבאר לנו בכ"ז על הס"ג דענינינו, שהוא הס"ג דאות יו"ד, כל עניניו שבו באר היטיב, היינו: מציאותו, ושימוש, יציאתו, ותולדתו, ומקומו, ועמידתו. כי שימוש הוא, כי הוא האימא הכללי דכללות אורות האזניים, ור"ל בכללות ההתפשטות הא' והב', שהתפשטות הא' הוא או"א, והתפשטות הב' הוא זו"ן כנ"ל. והנה הס"ג דענינינו האימא הכללי, כי היא הרה וילדה את כל ההתפשטות הב' דהאזניים שהם המ"ה וב"ן אשר לקמן אות י"א י"ב.

ומציאותו הוא, כי הוא ההתפשטות הא' דאור האזניים אשר יצאו מתחילה מהאזניים ולחין, והתפשט ג"כ מהאזניים עד שבולת הזקן, ונתקן עי"ז להעשות שורש להתפשטות הב', שהוא המציאות העיקרי וכנודע בדברינו ביסוד כל הספר הזה מהתועלת והפעולה דכל התפשטות הא', ועיקר תועלתו הנה נתגלה אח"כ בהסתלקות הא', ע' דברינו לעיל כלל י' וי"א ובכ"מ.

ויציאתו ותולדתו הוא, כי הוא נובע ויוצא מהב"ן הפרטי דהע"ב וס"ג שבהס"ג דאות ו' כנ"ל כאשר נתפשט הוא ג"כ כנ"ל, וכן נסתלק הוא בהסתלקות הב"ן הפרטי, כי הב"ן הפרטי הוא שורשו הפנימי, ומתפשט הוא בהתפשטותו וכן מסתלק הוא בהסתלקותו וכנ"ל סי' ב' אות ו' סעיף ג' ע"ש. וכן הוא עיקר תולדתו ג"כ ע"י תוספות אור ומוחין אשר קיבל הס"ג דאות ו' מאור הפנימי דהענין, כי כל התפשטות הא' דאור האזניים שהם מכללות האימא שבהע"ב דאות ה', הנה הוא ע"י תוספות אור ומוחין מאור הפנימי דהענין, שהם (יט ע"ב) מכללות האבא שבהע"ב דאות ה' וכנ"ל אות ט'.

ומקומו ועמידתו, הוא הנה בעת ההתפשטות, הרי יצא הוא מהאזניים דא"ק ונתפשט עד שבולת הזקן דא"ק, והוא בהע"ב דאות ה' בחצי התחתון דשליש האמצעי דהת"ת שבו עד טבורו. ובעת הסתלקותו, הנה עלה מהאזניים ולפנים להתייחד עם הע"ב דלעיל אות ט', והם מהאזניים דא"ק ולמעלה ולפנים בחציו העליון דהס"ג דאות ו', שהוא ג"כ בהחציו העליון דשליש האמצעי דהת"ת שבהע"ב דאות ה'. ושם הנה עומד הס"ג דענינינו עם הע"ב דלעיל אות ט' שניהם יחד לעולם, שהוא מהאזניים ולמעלה ולפנים, והם שם בסוד מ"ן לעורר זיווגי עליונים בסוד ישסו"ת שבהע"ב דאות ה', שהם הע"ב וס"ג דהס"ג דאות ו', וכן לעורר בסוד או"א עלאין שבעינין עד הס"ג שבהמ"ס עם הע"ב שבו, שהם הע"ב וס"ג שבסי' א' אות א' ב' שהם ברזא דאור א"ס, להמשיך משם אור ומוחין לצורך תולדות אור דההתפשטות הב' דהאזניים אשר יתבאר למטה אות י"א י"ב. וזהו אשר אמרנו כי אותו הס"ג דאות י' דענינינו עם הע"ב דלעיל אות ט' אחר הסתלקותו ועלייתם מהאזניים ולמעלה ולפנים, הנה הם בבחי' או"א הכלליים שבכללות אורות האזניים, כי הרי מהם יצא ונולד הזו"ן הכלליים דהאזניים, שהם כללות כל ההתפשטות הב' דהאזניים אשר יתבאר לפנינו בעזרת ה' ית"ש.

(יא)

מ"ה

[סעיף א']

השם מ"ה הזה הנה הוא מאור העיקרי דהאזניים שהוא ההתפשטות הב' דהאזניים, כי הע"ב והס"ג אשר לעיל אות מ' י' שהם ההתפשטות הא' דאור האזניים, הרי הם חזרו ונסתלקו ועלו למעלה ונשארו שם לעולם. והם נעלמים, וכל יציאתם והתפשטותם שבתחילה שהוא במקום העתיד להתפשטות הב', הנה היה רק כדי להצטמצם להעשות שורש להתפשטות הב'. וכמו שאמרנו שהם האו"א להם, ר"ל לאורות האזניים העיקריים שהוא ההתפשטות הב', שכל ההתפשטות הב' הוא בבחי' זו"ן להם, והם הנגלים. והנה היה ההתפשטות הב' דהאזניים ג"כ בשתיים, אחד מבפנים, ואחד מבחוץ. והם מ"ה וב"ן, שהם זו"ן כנוז'. כי המ"ה שהוא ז"א, הנה הוא ג"כ נעלם, לעלם כתיב¹⁴⁸, כי כל התפשטותו הנה הוא רק מבפנים מגבול האזניים דא"ק עד גבול שבולת הזקן דא"ק מבפנים, והוא אור יותר גדול, כי עיקר האור הנה הוא נשאר מבפנים והוא המ"ה שהוא יותר עיקרי מהב"ן, וכל גילוי הנה הוא רק ע"י הב"ן, אבל הוא עצמו הוא מתעלם. סתים וגליא¹⁴⁹, ר"ל ע"י הב"ן וכמ"ש בספד"צ רפ"ד (כט ע"ב) ובזוה"ק פ' נשא (קמו ע"ב¹⁵⁰ ושם [ח"ג] עג ע"א¹⁵¹ קנט ע"א¹⁵² רפט ע"א¹⁵³), וכן הוא השם מ"ה דענינינו שהוא ההתפשטות הב' דהאזניים, ור"ל חלק האור דההתפשטות הב' דהאזניים העומד מבפנים, הוא סתים וגליא, כי הוא עצמו הוא סתים, אך הוא מתגלה ע"י הב"ן אשר הוא יצא מהאזניים ולחוץ.

והגם שבאמת הנה ישנו גם בכל ההתפשטות הב' עצמו, הן בהחלק שנשאר מבפנים והן בהחלק שיוצא לחוץ, כל הי' ספי' כולם, וכל הד' שמות עסמ"ב כולם, וכל בחי' הפרצופים כולם, אך כללות אור ההתפשטות הב' בערך כללות האור דההתפשטות הא', הנה נקרא כללות הב' חלקי אור דההתפשטות הב' הפנימי וחיצון בשם מ"ה וב"ן, זו"ן בערך כללות הב' חלקי אור פנימי וחיצון דההתפשטות הא', שהם ע"ב וס"ג או"א, וכנ"ל אות מ' י'. והנה אותן האו"א שהם כללות כל האור דההתפשטות הא', הם רק בבחי' פרצופים פנימיים, כי הרי אחר הסתלקות ויט ע"ג הא' שעלו למעלה ונשארו שם לעולם, והם לעולם מהאזניים ולמעלה ומבפנים מגבול האזניים עד גבול העינים, והרי הם בבחי' פרצופים פנימים כי הם נעלמים, אבל כללות האור דכל התפשטות הב' שהם הזו"ן הכלליים כנוז', הנה הם פרצופים החיצונים והנגלים, כי הרי הם עיקרן דאורות האזניים המתגלים בעקודים, כי גם הזו"א והמ"ה שהוא החלק דאור הפנימי שבהאזניים כנוז', הרי הוא מתגלה ג"כ תמיד ע"י הנוק' שהוא הב"ן, שהוא חלק האור היוצא מהאזניים ולחוץ, ומתלבש תמיד אור המ"ה בהב"ן, וה' בהיכל קדשו (חבקוק ב כ) כנודע (תיקו"ז לג ע"ב¹⁵⁴). והרי הו' הם

¹⁴⁸ עי' פסחים (דף נ ע"א): אמר רב נחמן בר יצחק לא כעולם הזה העולם הבא העולם הזה נכתב ביו"ד ה"י ונקרא באל"ף דל"ת אבל לעולם הבא כולו אחד נקרא ביו"ד ה"י ונכתב ביו"ד ה"י סבר רבא למדרשה בפירקא אמר ליה ההוא סבא לעלם כתיב רבי אבינא רמי כתיב זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר אמר הקדוש ברוך הוא לא כשאני נכתב אני נקרא נכתב אני ביו"ד ה"א ונקרא אני באל"ף דל"ת.

¹⁴⁹ עי' מלואים אות (יב).

¹⁵⁰ עי' מלואים אות (כ).

¹⁵¹ עי' מלואים אות (כא).

¹⁵² עי' מלואים אות (כב).

¹⁵³ עי' מלואים אות (כג).

¹⁵⁴ עי' תיקו"ז כ ע"א: כגוונא דא עמודא דאמצעייתא דאיהו יה"ה לא אשתמודע לנביא וחזרה אלא בהיכליה דאיהו אדנ"י ורזא דמלה וה' בהיכל קדשו (חבקוק ב כ) ואיהי כן בקדש חזיתך (תהלים סג ג) בקוד"ש בגימטריא בית.

פרצופים החיצוניים והנגלים. וכן הוא לעולם כי הג'ר הם נסתרות והזו"ן הם הנגלות כגודע מתפילת אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א), ושורשן של דברים הוא כאן, שאו"א הכלליים הם נסתלקו ועלו למעלה והם נעלמים, והנה הם הע"ב והס"ג דלעיל אות ט' ואות י' שהם הפרצופים הפנימיים כנז', ודע זה.

[סעיף ב']

והנה יציאת השם מ"ה הזה שהוא חלק אור דהתפשטות הב' העומד מבפנים, והוא ז"א הכללי דהאזניים כנז'. הנה יציאתו הוא מהע"ב וס"ג דלעיל אות ט' י', שהם האו"א הכלליים שבאורות האזניים, והם אור הכללי דכל התפשטות הא' כנ"ל. הנה מהם יצא ונולד כל האור דהתפשטות הב' שהם הזו"ן הכלליים, כי כאשר חזר ההתפשטות הא' ונסתלק ועלה למעלה כנ"ל, הנה היה עלייתו שם בסוד מ"ן, ונעשה עי"ז זיווגי עליונים למעלה למעלה, וניתוסף להם עי"ז אור ומוחין, ונולד מהם עי"ז האור דהתפשטות הב'. והרי היה יציאת ולידת האור דהתפשטות הב' מההתפשטות הא' אחר הסתלקותו, והוא אשר אמרנו כי אור ההתפשטות הא' הוא או"א ע"ב וס"ג, והתפשטות הב' הוא זו"ן מ"ה וב"ן.

אמנם הנה שורש הפנימי דכל ההתפשטות הב' דהאזניים שהם המ"ה וב"ן הנז', שהם הזו"ן הכלליים דהאזניים, הנה הוא ג"כ בהשם ס"ג דס"ב ב' אות ו', והוא ע"ד מאמרם ז"ל (נדה לא ע"א) ג' שותפין באדם הקב"ה ואו"א, וכן הוא למעלה למעלה, כי כל זו"ן הוא מאו"א, והשותף הג' הוא א"א, ע' הגר"א בתיקונים (תיקון נ"א דף צח סע"ג¹⁵⁵). וכן הוא בענינינו, כי הזו"ן הכלליים דהאזניים שהוא כללות האור דהתפשטות הב', הנה הגם שהוא נולד ויצא מכללות האור דהתפשטות הא', שהוא האו"א הכלליים דהאזניים, אמנם הנה הוא רק ע"י שותף הג' שהוא הס"ג דס"ב ב' אות ו', שהוא מהעצמות הע"ב דאות ה', שהוא הא"א הכללי לכל האורות דאח"פ וכנ"ל בדברינו.

והוא ע"פ מה שאמרנו שם אות ו', כי אותו הס"ג הנה הוא כלול מד' שמות עסמ"ב כלליים ופרטיים. וההתפשטות הא' דאור האזניים, הנה הוא יצא ונובע מהמ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב וס"ג שבו, שהם השורש פנימי לההתפשטות הא' דהאזניים, ע"י התפשטות דאותן המ"ה וב"ן הפרטיים שלהם, שהיה בהם ג"כ התפשטות והסתלקות וכמו שבארנו כ"ז ג"כ לעיל אות ט' י' ע"ש. והנה כאשר נסתלקו אותן המ"ה וב"ן הפרטיים ועלו למקומן הראוי, שהוא בהע"ב וס"ג עצמן שהם הע"ב וס"ג הכלליים שבהם"ג דאות ו', חציו העליון שבו אשר מטבורו ולמעלה שהוא בא"ק מגבול האזניים שבו ולמעלה ולפנים עד גבול העינים, ושם הוא המקום דהע"ב וס"ג הכלליים שבהם"ג דאות ו', ושם הנה עלו המ"ה וב"ן הפרטיים בעת הסתלקותם. והנה היה עלייתם שם בסוד מ"ן, ונולד עי"ז בהם"ג דאות ו' המ"ה וב"ן הכלליים שבו, שהם חציו התחתון שמטבורו ולמטה עד סוף רגליו, שהוא בא"ק

תרגום: כדוגמא זה, העמוד האמצעי שהוא יהו"ה, לא נודע לנביא וחזוה אלא בהיכלו שהוא אדנ"י, וסוד הדבר וזה' בהיכל קדשו", והיא "כן בקודש חזיתך", בקדוש בגימ' בית. בהגר"א: אלא בהיכליה - היכל גי' אדנ"י (זהר ח"א כג ע"ב).

¹⁵⁵ ז"ל: עם כל דא כו' בגין דאדם אין כו' - הענין כי ג' שותפין באדם זל"נ וקב"ה וכן נחלק הכל בג' כל עניני העולם משפיע ומקבל וקב"ה המסייע לדבר אם ה' לא יבנה בית כו' בוניו הן זל"נ וכן בכ"ד נשיאים ורוח וגשם אין כו' נשיאים מלמטה ורוח מלמעלה משיב הרוח כו' וכך אין בכל זיווג הריון עד שה' נותן הריון וכן אמר אדוניהו כי לי היתה המלוכה מצד המקבל הייתי ראוי שאני הגדול וכן מצד הנותנים ועלי שמו כל ישראל כו' אך ותשב המלוכה כו' כי מה' היתה לו וז"ס ב' וא' שנברא העולם בהן הבריאה בב' והיחוד בא' וז"ש כל יחודי לא יהיה אלא בך והן הכל מג' ג' וכל ג' ג"כ נכלל מג' והן חג"ת הן דז"א והוא מג' נה"י כולו דנוק' ונכלל הכל בארץ פרצוף נוק' דהיא ל"ל מגרמה כלום (זהר ח"א קפ"א ע"א) וכח"ב ג"ר הוא נכלל בא"א שותף הג' והוא המיוחד והוא נביעו ושקיו דלהון בדעת והוא שמא מפרש.

מגבול האזניים שבו עד גבול שבולת הזקן שבו. והנה אותן המ"ה וב"ן הכלליים שבהם"ג דאות ו', הנה הם השורש הפנימי, והוא א"א השותף השלישי לתולדות האור דהתפשטות הב' דהאזניים, שהוא הזו"ן המ"ה וב"ן הכלליים אשר בכללות אורות האזניים.

והגם שלכאורה קשה, כי הרי נמצא לפי כל הנ"ל שהמ"ה וב"ן השרשיים והכלליים דהס"ג דאות ו' אשר הם בבחי' א"א (יט ע"ד) להתפשטות הב', הנה הם יותר נמוך מהאור דהתפשטות הא', שהוא האו"א להתפשטות הב', כי האור דהתפשטות הא' אחר שנסתלק ועלה למעלה הרי מקומו הוא בא"ק מגבול האזניים ולמעלה עד גבול העינים, אבל אותן המ"ה וב"ן הכלליים דהס"ג דאות ו' שהם בחי' א"א, הרי מקומן הוא בא"ק מגבול האזניים ולמטה עד גבול שבולת הזקן בפנימיותו, והרי הם למטה מההתפשטות הא', וא"כ איך אפשר לומר שהם השורש פנימי השותף השלישי שהוא א"א.

אך דע, כי כ"ז הנה הוא ג"כ בסוד מה שאמר, בכל מקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה שם אתה מוצא ענותנותו (מגילה לא ע"א), כי כל מה שהוא במדרגה יותר גבוה הנה מתגלה הוא יותר למטה הוא עצמו ג"כ, ר"ל בעצמותו העליונה גופה, וכדי להתייחד עם כולם. והוא ע"ד הזו"א דאצילות, כי הנה הגם שיציאתו וגילוי, הן מציאותו גופה והן קבלתו תמיד, הנה הוא מאו"א שהם למעלה מהטבור דא"א, עכ"ז הנה מתלבש א"א בז"א מטבורו ולמטה ג"כ תמיד, והרי מלביש ז"א על נה"י דא"א והם בתוכו לעולם, כי הוא שורשו הפנימי השותף השלישי כנז', ועכ"ז הנה הוא עומד בו לעולם למטה ומתייחד עמו. והנה נאחז בו ז"א תמיד, כי בזה הנה תלוי כל תיקונו ועילוי ושלמותו האחרון, שיתעלה ז"א לעתיד למדרגת א"א גם בחיצוניותו.

והוא עומק הענין מ"ש באד"ז (רצב ע"א) ז"א בעתי"ק תליא ואחיד¹⁵⁶, ומ"ש ואחיד, הוא ע"י נה"י דא"א המתלבש בו כמ"ש הרב בשער א"א (פרק ז), כי ע"ז הנה יושלם כל שלימותו האחרון להתעלה לעתיד למדרגת א"א גם בחיצוניות דהכלים, והוא יותר גדול הרבה מכל עילוי של עתה, כי עתה הנה אין להחיצוניות דהכלים דז"א שום עלייה ממש כלל, והם לעולם בבחי' ז"א. אבל שלימותו האחרון הוא שיתעלו ויזדככו גם החיצוניות דהכלים דז"א, ויתעלו במקומן גופא למדרגת א"א. וכ"ז הוא ע"י הנה"י דא"א אשר ז"א מלביש עליהם, והרי נאחז בא"א לעולם. והגם שאותן הנה"י דא"א המתלבשים בו הנה הוא לעולם ג"כ רק ע"י הנה"י דא"א, ע' שעה"כ (צ"ה סע"א) וכן הוא בפע"ח (תפילין פ"ד), וא"כ הרי אין אחוז ז"א בא"א ממש כלל. אך דע, כי הנה"י דא"א המתלבשים בז"א, הנה הם נעשים בו לעצם מעצמו ובשר מבשרי, והוא מה שנודע כי או"א עצמם הם רק קצרי הקומה¹⁵⁷, כי הם מסתיימים בהטבור דא"א, משא"כ הנה"י דא"א המתלבשים בז"א הנה הם לעולם במדרגת א"א, והוא ז"א אחוז לעולם בא"א עצמו. והרי לנו בז"א דאצילות ג"כ כי האו"א אשר מהם הוא יצא ונולד, הנה הם למעלה ממנו, כי הם עצמם הם מסתיימים בהטבור דא"א. אך הא"א שהוא השותף השלישי, אשר ממנו הוא עיקר רוחניותו ופנימיותו, הנה הוא מתפשט בו למטה מכולם, והוא בכל מלואו תמיד, וכדי להחזירו אליו כנז'.

וכן הוא בענינינו בענין ההתפשטות הב' דאור האזניים, שהוא המ"ה וב"ן הזו"ן הכלליים דהאזניים, הנה לידתו ויציאתו הוא מאור ההתפשטות הא' דהאזניים שהוא הע"ב וס"ג דלעיל אות ט' י', שהם האו"א הכלליים דהאזניים, אחר שנסתלקו ועלו מהאזניים ולמעלה ולפנים וכנ"ל. והרי עומדים האו"א הנז' למעלה לגמרי מהזו"ן הנז', כי אותן האו"א הם מהאזניים ולמעלה, ואותן הזו"ן הם מהאזניים ולמטה, כי הם ההתפשטות הב' דענינינו, אשר מקומו הוא רק מהאזניים עד שבולת הזקן. אמנם הא"א שהוא השותף השלישי, הנה

¹⁵⁶ ע' מלואים אות (יט).

¹⁵⁷ ע' ע"ח שער טו פרק ב.

הוא מתפשט יותר למטה, ומתלבש בהזו"ן בפנימיותם במקומם גופה, והוא המ"ה וב"ן הכללים דהס"ג דאות ו', שהם מהטבור ולמטה שבו עד סוף רגליו, שהוא בא"ק מגבול האזניים שבו עד גבול שבולת הזקן שבו בפנימיותו. והרי הם בפנימיות כל ההתפשטות הב' דהאזניים, והם הא"א שהוא השותף השלישי, ומתפשט הוא בכל ההתפשטות הב' עצמו, והוא תמיד השורש פנימי אליו וכנ"ל, והוא למטה מכל ההתפשטות הא' שהוא האו"א, כי כן הוא עד"ז גם בז"א דאצילות כנז'. {כ ע"א}

[סעיף ג']

אמנם העיקר בזה הוא, כי הנה הגם שהתפשטות א"א שהוא השורש פנימי, הנה הוא מתפשט בז"א למטה מהאו"א העיקריים, הן בענינינו אשר ההתפשטות הא' שהוא בבחי' או"א, הנה הוא כולו למעלה מההתפשטות הב' שהוא בבחי' זו"ן. אבל בחי' הא"א שהוא המ"ה וב"ן הכלליים שבהס"ג דאות ו', הנה הם מתפשטים ועומדים בפנימיות כל האור דהתפשטות הב', שהוא מהאזניים עד שבולת הזקן. והן בז"א דאצילות, שאו"א הם מסתיימים בהטבור דא"א, והא"א הנה הוא מתפשט בז"א ומתלבש בו בכל הנה"י שלו, והרי הו' כל או"א עצמן למעלה מזו"א. אבל א"א, הנה הוא מתלבש בכל הזו"א כולו, והרי נמצא כי עומד א"א שהוא השותף השלישי השורש פנימי, הנה עומד הוא בז"א למטה מהאו"א העיקריים. אמנם באמת, הנה ישנה כוונה אחרת בזה, כי לכאורה הוא דבר שאי אפשר, כי הרי כל מציאות הזו"א אשר הוא מאו"א, וכל קבלתו אשר מהם תמיד, הנה הוא רק ע"י מה ששואבים ומקבלים או"א כ"ז מהשורש הפנימי, והרי מוכרח הוא שהשורש פנימי יהיה למעלה מהם, כי תמיד נמשך השפע רק מעילא לתתא. וכן הוא ידוע ג"כ, כי בהעולמות שלמעלה הנה הוה יסוד הבנין למעלה מהבנין ע' לעיל כלל ט' ענ"ב, וכן הוא ג"כ בדברי הרב בדרוש מטי ול"מ פ' ג' ד', כי גם בעולם העקודים הנה הוה השורש פנימי למעלה גם מכל האור דההתפשטות הא' והוא פשוט ונודע.

אמנם הנה האמת הוא כי כן הוא גם בענינינו וכן בז"א דאצילות, כי הנה מה שאמרנו שהמ"ה וב"ן הכלליים דהס"ג דאות ו', שהם השורש פנימי דאור ההתפשטות הב' דהאזניים, הנה הם נתפשטו וירדו ג"כ בפנימיות א"ק מגבול האזניים עד גבול שבולת הזקן, הנה נעשה כ"ז רק אחר שנתהווה עיקר מציאותם והתהוותם למעלה, ואז הנה ירדו ונתפשטו, והיה כ"ז רק בעת ההתפשטות הב' דאור האזניים, כאשר נתפשטו הם ג"כ. והנה נעשה אלו ב' ההתפשטויות ביחד, כי הנה התפשטות המ"ה וב"ן הכללים דהס"ג דאות ו' בפנימיות פנימיות דהא"ק, וירדו מגבול האזניים שבו עד גבול שבולת הזקן דא"ק. והיינו, כי הנה יצאו ממקורם דהע"ב וס"ג הכלליים שבהס"ג דאות ו', והתפשטו וירדו בפנימיות פנימיות דהא"ק בכל השיעור הנז', ובאותו העת ממש הנה יצא ג"כ בכחם ובשפעם האור דהתפשטות הב' דהאזניים, ויצא הוא ג"כ ממקורו שהוא מהאור דהתפשטות הא' דהאזניים, והתפשט כנגדם ג"כ בכל המשך שיעור מקום הזה, שהוא מהאזניים עד שבולת הזקן.

אמנם כ"ז הנה הוא רק אחר שנולדו ויצאו וירדו למקומם, אך התהוותם שבתחילה אשר בבחי' עיבור, הנה נעשה התהוות שניהם רק למעלה, אלא שאחר שנולדו הנה ירדו ונתפשטו למטה, כי ההתהוות והעיבור דהמ"ה וב"ן הכלליים שבהס"ג דאות ו', הנה נעשה בהע"ב וס"ג הכלליים שבהס"ג דאות ו' ע"י עליית המ"ן דהמ"ה וב"ן הפרטיים שלהם וכנ"ל בדברינו. והרי נעשה ההתהוות העיקרי דכל המ"ה וב"ן הכלליים הנז', התהוותם אשר בבחי' עיבור, הנה נעשו באמת רק למעלה שהוא בחציו העליון דהס"ג דאות ו' אשר מטבורו ולמעלה, שהוא בא"ק מגבול האזניים ולמעלה ולפנים וכנ"ל.

והנה כאשר נעשה ההתהוות העיקרי דאותן המ"ה וב"ן הכלליים שבהם"ג במקורן, שהוא התהוותם אשר בבחי' עיבור, הנה מכחם ושפעם הנה נעשה אז ג"כ ההתהוות והעיבור דהאור דהתפשטות הב' במקורו, והוא בהאור דהתפשטות הא' אחר שנסתלק ועלה למעלה לשורשו הפנימי, שהוא המ"ה וב"ן הפרטיים הנז', ונעשה שם למ"ן, הנה נמשך בו אז שפע אור וברכה מההתהוות העיקרי דהמ"ה וב"ן הכלליים הנז', ונעשה בו עי"ז ג"כ ההתהוות העיקרי דאור ההתפשטות הב' דהאזניים, והוא ההתהוות אשר בבחי' עיבור, והוא העיבור דהתפשטות הב' שנעשה בהתפשטות הא', אשר נתעבר בו בהיותו למעלה אחר הסתלקותו, והוא בהיותו מהאזניים ולמעלה ולפנים, ונעשה בו אז העיבור הזה משפע אור וברכה דהמ"ה וב"ן הכלליים, בהיותם גם הם בבחי' עיבור ג"כ וכ' ע"ב} למעלה בהע"ב וס"ג הכלליים. וזהו אשר אמרנו כי המ"ה וב"ן הכלליים הם השורש הפנימי של האור דהתפשטות הב', כי הרי משפעם הוא נעשה ונתהווה, כי הרי נעשה התהוותו למעלה בהאור דהתפשטות הא' משפעו דשורש הפנימי אשר היה אז ג"כ בבחי' עיבור בהע"ב וס"ג הכללים עצמן, שהוא עוד למעלה למעלה גם מהאור דהתפשטות הא'. ונמצא כי מה שאמרנו בכל דברינו לעיל שהמ"ה וב"ן הכלליים דהס"ג דאות ו' הם השורש פנימי להתפשטות הב' דהאזניים, הנה בחי' היותם לשורש פנימי להם הוא באמת למעלה למעלה מכל האור דהתפשטות הא', כי משם היה מקבל האור דהתפשטות הא' אור ומוחי' לצורך העיבור דהתפשטות הב' שבתוכה.

וכן הנה היו נעשו אח"כ באמת לשורש פנימי ג"כ לכל ענין הלידה, שהוא היציאה והירידה וההתפשטות למקומה. והיינו, כי כאשר יצאו ונולדו המ"ה וב"ן הכלליים הנז' ממקורם, שהוא מהע"ב וס"ג הכלליים הנז', וירדו ונתפשטו בפנימי דפנימיות הא"ק, מגבול האזניים שבו עד גבול שבולת הזקן שבו בפנימיות פנימיותו, הנה מכחם ושפעם יצא ונולד אז ג"כ האור דהתפשטות הב' דהאזניים, ויצא אז גם הוא ממקורו, שהוא ההתפשטות הא' דהאזניים. וירד והתפשט כנגדם ג"כ מגבול האזניים דא"ק עד גבול שבולת הזקן דא"ק, והיה כ"ז ג"כ מכח ושפע דהמ"ה וב"ן הכלליים הנז' בעת יציאתם והתפשטותם. והרי נמצא כי המ"ה וב"ן הכלליים, הנה הם באמת השורש פנימי להאור דהתפשטות הב', הן למציאותם העיקרי והן להתפשטותם.

והגם שכל מה שנעשה להתפשטות הב' הנה הוא נעשה בהם ע"י ההתפשטות הא', כי ההתפשטות הא' הוא האו"א אל ההתפשטות הב' וכנ"ל. אך כל פעולת ההתפשטות הא' אשר בהתפשטות הב', הנה הוא לעולם רק בהכח ושפע אשר מקבל ההתפשטות הא' מהמ"ה וב"ן הכלליים הנז', כי הם מהעצמות דהע"ב דאות ה' שהוא הא"א להם. וכן כל מה שמקבל ההתפשטות הב' שפע לעולם תמיד מההתפשטות הא', הנה הוא הכל רק ע"י קבלת ההתפשטות הא' את האור והשפע לזה מאותן המ"ה וב"ן הכלליים הנז', שהם השורש פנימי לכל ההתפשטות הב'. ועומד באמת כל אותו השורש פנימי לעולם למעלה למעלה גם מכל ההתפשטות הא', וע"פ מה שבארנו, והוא במה שנודע ג"כ, כי כל אור עליון שנתפשט ויורד, הנה נשאר עיקרו למעלה וכמ"ש הרב בנסירה (פרק ז') וכן בכ"מ, כי כל דבר שבקדושה שיורד, הנה עיקרו נשאר למעלה ורק הארתו נמשכת למטה. וכן הוא בענינינו, כי אותן המ"ה וב"ן הכלליים אשר אמרנו שהם יורדים ומתפשטים מגבול האזניים דא"ק עד גבול שבולת הזקן דא"ק, והוא בחציו התחתון דהס"ג דאות ו' אשר מטבירו ולמטה, ובהע"ב דאות ה' הנה הוא חציו התחתון דהשליש האמצעי דהת"ת שבו. אך הנה כ"ז הוא רק הארתם לבד, וזהו אשר עומד לעולם בתוך ההתפשטות הב' דהאזניים בפנימיות פנימיותם, ע"ד נה"י דא"א המתלבש בז"א וכנ"ל סעי"ב. אך עיקרן ושרשן, שהוא עצמותם העיקרי דאותן המ"ה וב"ן הכלליים, הנה הוא נשאר באמת למעלה שהוא בחציו העליון דהס"ג דאות ו', בהע"ב ודהס"ג הכלליים עצמן שבו, אשר הם מגבול

האזניים ולמעלה ולפנים, ושם הוא העצמות העיקרי דהמ"ה וב"ן הכלליים ג"כ לעולם. והרי נמצא כי הגם שההתפשטות דאותן המ"ה וב"ן הכלליים הנה הוא יורד למטה בתוך כל ההתפשטות הב' דהאזניים כולן, אך בחי' היותן השורש פנימי לההתפשטות הב', והוא מפאת עצמותן העיקרי, הנה בזה הם באמת למעלה למעלה, שהוא עוד יותר למעלה גם מאור ההתפשטות הא'.

והנה כ"ז הוא באמת ג"כ ע"ד שהוא בז"א דאצילות עם א"א דאצילות, כי הנה הגם שא"א הוא מתפשט ומתלבש בו מטבורו ולמטה, משא"כ או"א הנה הם מסתיימים גם בהנה"י העיקריים שלהם בגבול הטבור דא"א וכמ"ש בשער או"א (פרק ג) וכנודע. והרי הוה עיקרן דאו"א למעלה מז"א לגמרי, משא"כ א"א הנה מתלבש הוא עצמו ג"כ מטבורו ולמטה שבו בכל הז"א (כ ע"ג) כולו. והרי מתפשט ויורד א"א בז"א למטה מהאו"א וכנ"ל סעי"ב, עכ"ז הנה בענין מה שא"א הוא שורשו העליון שורשו הפנימי, והוא השותף השלישי אשר בבחי' אור א"ס המשתתף ומתייחד ומתגלה בז"א, הנה בזה הנה עומד בו הא"א באמת למעלה מאו"א וכל פעולת או"א אשר בז"א וכל שפעם שמשפיעים בו תמיד, וכן כל אורן שמאירים אליו הנה הוא הכל רק מה שמקבלים או"א מא"א אשר למעלה מהם, וכן כל קבלת ז"א אשר מא"א תמיד, וכנ"ל אחסנתא דז"א¹⁵⁸ שהוא מוח הדעת שבו, וכן מה שמקבל מאור החוורתי והנימין הנה הוא ג"כ לעולם רק ע"י או"א ודרך אליהם וכמ"ש בנסירה (פ' ו' ז') וכן בא"א (פרק ז'), וכן הוא ג"כ במאמרי רשב"י (דף נ"ה רע"ג). וכ"ז הוא משום כי כל מה שהא"א הוא השורש פנימי אליו, הנה בכ"ז הוא באמת למעלה מאו"א, ולכן הוא כל קבלתו מא"א רק דרך או"א, וכן גם בעיקר בנינו דז"א אשר הא"א משתתף בו ג"כ וכמ"ש בעיבורים (פרק ב'), הנה גם בזה הוא ג"כ רק דרך או"א, ובבחי' היותו למעלה ומבפנים לאו"א שהוא בהחג"ת שלו אשר או"א מלבישים עליו וכמבואר שם.

והרי נתבאר לנו מכ"ז, כי האמת והעיקר הוא כי השורש פנימי שהוא הא"א השותף השלישי, הנה הוא באמת לעולם למעלה למעלה ומבפנים לכולם, שהוא למעלה ומבפנים גם לההתפשטות הא', כי ההתפשטות הא' הוא בבחי' או"א הכלליים. אבל השורש הפנימי הוא בבחי' א"א הכללי, והוא למעלה ומבפנים להאו"א, ועכ"ז הנה מתפשט א"א למטה מאו"א ג"כ ומתלבש בו ככולו, כי בזה הנה הוא מתקנו תמיד להכוונה התכליתית אשר לתיקון העתיד, שהוא להעלותו ולהחזירו אליו, והוא בסוד תלייא ואחיד שאמרו באדר"ז (רצב ע"א). וכ"ז הוא הן בז"א דאצילות כמ"ש הרב בא"א (פרק ז'), והן בעניינינו שהוא בהמ"ה וב"ן הכלליים, שהם השורש פנימי לההתפשטות הב' אשר מהם הוא נובע ויוצא, והם בתוכו לעולם וככל מה שאמרנו ודי בזה.

סעיף ד'

והנה נתבאר לנו תהלה לאל ית"ש על המ"ה דעניינינו את מציאותו ושימוש, וכן יציאתו ותולדתו. כי מציאותו ושימוש הוא, כי הוא ההתפשטות הב' דאור האזניים אשר מגבול האזניים עד שבולת הזקן, החלק הפנימי שבו אשר מגבול האזניים עד שבולת הזקן מבפנים. ושימוש הוא, כי הנה הוא משמש לבחי' ז"א, ור"ל ז"א הכללי דכל אורות האזניים בכלל, כל ההתפשטות הא' עם ההתפשטות הב', שההתפשטות הא' הוא או"א, וההתפשטות הב' הוא זו"ן. והוה המ"ה דעניינינו בחי' הז"א הכללי שבכל אורות האזניים בכלל וכנ"ל סעי"א כ"ז, ויציאתו ותולדתו הוא, כי הנה הוא יצא ונולד מאור ההתפשטות

¹⁵⁸ ע"י אד"ז רצב ע"ב: אחסנתיה דאביו ואמיה, ותרין גניזין דלהון דמתעטרן כלהו ברישיה.

תרגום: ירושת אביו ואמו, ושני גנוזים שלהם מתעטרים כולם בראשו.

הא' אחר הסתלקותו שהוא ע"ב וס"ג, או"א שבאור האזניים הכללי כנז', ואחר הסתלקותם בהסתלקות הא' דאור האזניים, שעלו מהאזניים ולמעלה ולפנים והיו שם למ"ן בהע"ב וס"ג שבהס"ג דאות ו', הנה עי"ז יצא ונולד מהם אז המ"ה דענינינו, והוא ע"י אור ומוחין שניתוסף להם בעלייתם למ"ן מהעצמות דהמ"ה וב"ן הכלליים שלמעלה בהס"ג דאות ו', שנולדו הם אז ג"כ בהס"ג דאות ו', ויצאו בו מטבורו ולמטה מהע"ב וס"ג הכלליים שמטבורו ולמעלה. וכל הס"ג דאות ו' אשר הוא בחי' האימא שבהע"ב דאות ה' (כנ"ל סי' ב' אות ו'), הנה הוא הא"א לכללות אורות דהאזניים, והוא השורש הפנימי להם השותף השלישי לכל תולדות אורות האזניים, כי ג' שותפין באדם כנודע (נדה לא ע"א). וממנו, ר"ל מהס"ג דאות ו' שהוא הא"א השותף השלישי, הנה ממנו ור"ל מהעצמות דהמ"ה וב"ן הכלליים שבו אשר למעלה, הנה ניתוסף בעליית המ"ן דהתפשטות הא' אור ומוחין, ונולד עי"ז המ"ה דענינינו שהוא ז"א הכללי דאורות האזניים. והרי הנה יציאתו ותולדתו מההתפשטות הא' שהוא או"א, ומהמ"ה וב"ן הכלליים דהס"ג דאות ו' שהוא א"א, שהם הג' שותפין שבאדם וכנ"ל סעי' ג'. (כ ע"ד) ומקומו ועמידתו בא"ק, הנה הוא מגבול האזניים עד גבול שבולת הזקן מבפנים. ובהע"ב דאות ה', הנה הוא תופס בו חציו התחתון דשליש האמצעי דהת"ת שבו, כי שם הוא כל המקום דההתפשטות הב' דהאזניים, שהוא מטבורו ולמטה דהאימא שבו. והרי נתבאר לנו על המ"ה דענינינו את מציאותו ושימושו ויציאתו ותולדתו, וכן מקומו ועמידתו.

סעיף ה'

ומעתה נאמר עוד, כי הנה הגם שאמרנו שכל האור דההתפשטות הא' שהוא האו"א אליו, הנה הוא למעלה לגמרי ממנו, כי אחר הסתלקותו בהסתלקות הא' הנה עומד כל האור דההתפשטות הא' מהאזניים ולמעלה ולפנים, אבל המ"ה דענינינו שהוא מההתפשטות הב', החלק הפנימי שבו הנה הוא מהאזניים ולמטה. אמנם עכ"ז, הנה פשוט הוא כי הנה מתלבש אור דהתפשטות הא' בהתפשטות הב' בהארתו עכ"פ, וכמו שנודע שכל עליון הוא מתלבש בהתחתון ומתייחד עמו, כי בלתי זה אי אפשר, כי הקיום דכל תחתון וכל הנהגתו ומאורעותיו הוא לעולם תמיד ע"י העליונים המתלכשים בו כנודע. ולזאת הנה ראוי לנו לבאר ג"כ את סדר ההתלבשות דההתפשטות הא' בהתפשטות הב' אשר בענינינו.

והנה הוא ע"פ מה שבארנו בחלק הביאורים בשער העקודים פ"א אות ה' ובכ"מ שם, והובא בדברינו לעיל כלל ט"ז ענ"י אות ז' ע"ש, כי סדר ההתלבשות דכל עליון בהתחתון אשר בעקודים הנה הוא גבוה במעלה מסדר כל התלבשות אשר בהאצילות. כי בהאצילות הנה מתלבש כל עליון בהתחתון בהנה"י שלו או בהז"ת שלו (ע' דברינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ג סי' ג' בענין מה שנמצא בדברי הארז"ל ד' שיטות בזה כי כולם ישנם וכולם אמת ע"ש), אבל בעקודים הנה שם הוא כל ההתלבשות מיותר עליון. אמנם כבר נודע בדברינו, כי באמת הנה הנהגת כל פרצוף תחתון רק מסיימא דהעליון לגמרי, אך עומק הכוונה בכל ענין ההתלבשות הוא רק על טיפת הזרע שממנו נעשה הולד, וכל טיפת זרע הנה הוא כלול מב' בחי': אחד, הוא מבירורי הולד עצמו מהניצוצין הנבררין לצורכו שנבררו ועלו בהמוחין דאו"א ע"י כל המיני מאכלים שהאדם אוכל, ועי"ז מתרבה נביעו דהזרע בהמוח שלו, והוא מהניצוצין הנבררים, ע' דרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ז' סמוך לסופו). ואחד, מחלקי או"א מה שנתמצה ג"כ חלק מגופם ונפשם ונמשך בטיפת הזרע, ע' טנת"א (רפ"ה) ושער המוחין (פרק ה). ואותו החלק הנתמצה מגופם ונפשם דהאו"א ונמשך בטיפת הזרע להשתתף בבנין הולד, הנה הוא הוא ההתלבשות דהאו"א המתלכשים בהולד. ובאשר שגם או"א הם מקבלים את האור והשפע

במבוע דהמוחין להזריע זרע להוליד בדמותו כצלמו רק מהפרצופים העליונים שעליהם, והשפע הנמשך מהם הנה הוא ג"כ באותן הב' בחי' הנז' שבטיפת הזרע הנמשך מכל עליון להתחתון, ועי"ז הנה נמצא כי הנה מתלבש כל עליון בכל התחתונים כולם, והוא ענין ההתלבשות הנזכר בכל מקום.

והנה באצילות הנה נמשך חלק העליון המשתתף ומתלבש בהתחתון רק מהז"ת שלו, כי עיקר הטיפה הנה היא מתהווית ונגמרת רק בהנה"י, כי הם השחקים ששוחקים מ"ן לצדיקים לצדיק וצדק כמ"ש בזה"ק (ס"פ ויקרא כו ע"א), אמנם היא נלקחת מכל הז"ת. והגם שכחה ושפעה הרי הוא מהמוחין שהוא מהג"ר, וכידוע בסוד אמ"ר אור מים רקיע¹⁵⁹, אך השפע דהמוח שהוא האור הנה הוא נתעלם תיכף ע' לעיל כלל ט' ענף ז' סמוך לסופו, ובדברי הרב בפרקי הצלם (סוף פרק א), והנה כל התלבשות אשר בכל פרצופי האצילות מהעליון להתחתון רק מהז"ת ולמטה.

אמנם בהעקודים, ובענינינו שהוא בהתלבשות האור דההתפשטות הא' בהתפשטות הב', הנה שם היה ההתלבשות מהחכמה ולמטה, והוא ג"כ ע"פ הנז', כי הנה כל המציאות כולו דהאור {כא ע"א} התפשטות הב', הנה הוא באמת מציאות בפנ"ע, והוא כולו למטה מהאור דהתפשטות הא', כי התפשטות הא' אחר הסתלקותו הרי הוא מהאזניים ולמעלה ולפנים, וההתפשטות הב' הוא כולו רק מהאזניים ולמטה, אמנם היא תולדתו כנ"ל סעיף ג', שההתפשטות הא' הוא בבחי' או"א אליו. והנה היה נמשך בחי' טיפת הזרע אשר מההתפשטות הא' לצורך ההתפשטות הב', הנה היה נמשך מההתפשטות הא' מהחכמה שבו ולמטה, ובזה נמצא כי הנה מתלבש ההתפשטות הא' בהתפשטות הב' מהחכמה שבו ולמטה. והרי הוא למעלה מכל ההתלבשות אשר באצילות, כי באצילות הנה מתלבש כל עליון בהתחתון רק בהז"ת שלו, אבל בהעקודים הנה מתלבש ההתפשטות הא' בהב' מהחכמה שבו ולמטה.

וזהו מ"ש הרב בדרושי העקודים (פרק ג) כי ההתפשטות הב' הוא מהחכמה ולמטה והכתר נשאר למעלה, והכוונה הוא ע"י ענין התלבשות שאמרנו שהוא החלק מגופו ונפשו דכל עליון הנמשך ממנו בטיפה הזרעית לצורך התחתון. ובאצילות הנה נמשך אותו החלק רק מהז"ת דהעליון, והרי נמצא כי באצילות הנה נשאר הג"ר דכל עליון למעלה, ועומדים עי"ז כל פרצופי האצילות בבחי' רישין, כי רק בהרישין לבד שהם הג"ר ניכר כל א' ונבדל מחבירו, אבל הז"ת דכל א' הנה משתתף בהם כל עליון בהתחתון ומתלבש בו, אבל הרישין הם מגולין וניכרין בכל א', וכמ"ש הרב במבוי"ש (שע"ג ח"ב פ"א דף כא רע"ג) וכן הוא ג"כ בסדר אצילות בקיצור (פרק א). משא"כ בהעקודים, הנה הנה ההתלבשות הנז' אשר מההתפשטות הא' בהב' מהחכמה שבו ולמטה, ולא ניכר ההתפשטות הא' על מדרגתו אלא רק בהכתר שבו לבד, כי בהט' אחרונים שבו שהוא מהחכמה שבו ולמטה, הרי הוא משתתף ומתלבש בהתפשטות הב', וזהו שאמר האריז"ל שמההתפשטות הא' נשאר הכתר למעלה וההתפשטות הב' הוא מהחכמה ולמטה דההתפשטות הא'. והכוונה בזה הוא ע"פ עומק הדברים שאמרנו, אבל באמת הנה הנה ההתפשטות הב' במציאות כל הי' ספי' בפנ"ע, והוא מהאזניים ולמטה, וכל ההתפשטות הא' במציאות ספי' בפנ"ע, והוא מהאזניים ולמעלה. והוא ג"כ ע"ד סדר בנין כל העולמות כולם, אשר כל א' הוא ע"י ב' התפשטויות, התפשטות הא' והתפשטות הב', וכל התפשטות הנה הוא במציאות י' ספי' בפנ"ע, התפשטות הא' למעלה התפשטות הב' למטה, וכנודע בדברינו בכל דברי הספר הזה, כן הוא ג"כ בענינינו בהתפשטות הא' והב' אשר בכל האורות דהאח"פ.

אמנם בזה הנה נשתנה לעילויא בההתפשטויות דהאח"פ לבין כל ההתפשטויות דהעולמות שלמטה, כי בכל העולמות שלמטה מהעקודים הנה נפרס פרסא בין התפשטות

¹⁵⁹ עי' שער מ"ד ומ"ן פרק ה, ועי' מלואים אות (נח).

הא' לבין התפשטות הב', שאחר ההסתלקות כאשר נסתלק ההתפשטות הא' ועלה למעלה הנה נפרס פרסא להפסיק מכל אשר למטה ומפסיק הפרסא בין ההתפשטות הא' אשר עלה למעלה לבין ההתפשטות הב' אשר נתפשט אח"כ, וכמבואר מדברינו לעיל כלל ה' ו' בענין ההתפשטות הא' אשר לכל הד' עולמות אבי"ע, ואח"כ הנה חזרו ועלו ונסתלקו למעלה מהטבור דא"ק ונפרס הפרסא. ומבואר שם כי בין ההתפשטות הא' לבין התפשטות הב' דהאצילות הנה מפסיק הפרסא דא"ק, וכן מפסיק הפרסא דא"ק ג"כ בין השורש הפנימי דהבי"ע להתפשטות הא' אשר להבי"ע וכמבואר בדברינו לעיל כלל ז' ענ"ב ע"ש ותבין. וכן לפי מה שבארנו שם ענין ההתפשטות הא' אשר להבי"ע מה שהוא, הנה יהיה נמצא כי המסך אשר בין אצילות להבי"ע, ע' סדר אצילות בקיצור (פרק א) ובדרושי אבי"ע (פ"ד ופ' י"ג) הנה מפסיק המסך בין ההתפשטות הא' דלהבי"ע לבין ההתפשטות הב' דלהבי"ע.

ועכ"פ הוא כי בהד' עולמות אבי"ע הנה יש הפסק פרסא או מסך בין האור דההתפשטות הא' להאור דההתפשטות הב', ועי"ז הנה יצא ונעשה כל אור דההתפשטות הב' שהוא עיקר כל עולם (כא ע"ב) במדרגה בפנ"ע למטה הרבה. משא"כ בעולם העקודים בכל האורות דאח"פ, הנה לא נמצא שם שום הפסק ח"ו בין ההתפשטות הא' לבין ההתפשטות הב', ועי"ז הנה הם לעולם במדרגה אחת, ולכן עולה אליו תמיד ההתפשטות הב' במטי ולא מטי כנודע.

וזהו ג"כ טעם נוסף מה שאמר הרב שההתפשטות הראשון הוא כתר וההתפשטות הב' הוא מהחכמה ולמטה הגם שבאמת הם כל א' במציאות י' ספי' בפנ"ע כנ"ל, אך משום שהם במדרגה אחת, הנה הם נחשבים לקומה אחת, ונחשב כל ההתפשטות הא' לבחי' כתר לההתפשטות הב', כי הוא מכתירו ומקיפו ומאיר עליו מלמעלה למטה, וכל ההתפשטות הב' הוא נחשב אליו להט' ספי' אחרונים שמחכמה שבו ולמטה, הגם שבאמת ובדיוק הנה הוה כל ההתפשטות הב' רק תולדתו, והוא מציאות בפנ"ע מכל הי' ספי' כולם, והוא בחי' זו"ן מ"ה וב"ן לההתפשטות הא' שהוא ג"כ מציאות בפנ"ע מכל י' ספי' כולם, והוא בבחי' או"א שהם ע"ב וס"ג וכנ"ל.

והנה נתבאר לנו תהלה ית"ש את כל ענין המ"ה דענינינו, שהוא ז"א העיקרי דכלל אורות האזניים, ר"ל דכללות התפשטות הא' והב' שניהם יחד, אשר הם בכללות קומה אחת, ר"ל עולם אחד מי' ספי' הכוללים ה' פרצופים. והוה ההתפשטות הא' האו"א שבהם וההתפשטות הב' הזו"ן שבהם. והס"ג אשר לעיל סי' ב' אות ו' שהוא האימא שבהע"ב דאות ה', הוא השורש פנימי להם, והוא הא"א שבהם. ובזה אנו אומרים כי המ"ה דענינינו הנה הוא הזו"א שבהם. ובארנו בו תהלה לאל ית"ש את כל ענינינו שורשו ותולדתו ומציאותו (שהוא מציאות הזו"א כנ"ל), ושימוש (שהוא משמש לאור הפנימי שבהתפשטות הב' דהאזניים), ומקומו, הן מקומו אשר בא"ק, והן מקומו אשר בהע"ב דאות ה', והן מקומו אשר בהס"ג דאות ו'. כי בא"ק הוא מהאזניים עד שכולת הזקן מבפנים, ובהע"ב דאות ה' הוא בחצי התחתון דשליש האמצעי דהת"ת שבו, ובהס"ג דאות ו' הוא מטבורו ולמטה עד סוף רגליו, שהוא מגבול האזניים דא"ק עד גבול שכולת הזקן דא"ק. וכן בארנו ג"כ ההתלבשות שבו מההתפשטות הא', כי הוא מתלבש בההתפשטות הב' מהחכמה ולמטה שבו, ורק הכתר לבד דההתפשטות הא' הנה הוא נשאר למעלה, ומעטרו ומכתירו ומאיר עליו מלמעלה למטה. ⁽¹⁶⁰⁾ עוד בענין ההתלבשות בפרטות לקמן סי' ד' אות ט"ז סעי' ג' ע"ש). והרי נתבאר לנו כל ענין המ"ה דענינינו הכל באר היטיב בעזרת ה' ית"ש, ומעתה נבאר עד"ז את הב"ן ג"כ.

¹⁶⁰ הסוגר הפותח נוסף ע"י המלבה"ד.

(י"ב)

[סעיף א']

ב"ן

השם ב"ן הזה הנה הוא כל הגילוי דאור האזניים, כי לולא הוא לא היינו יודעים מאורות האזניים מאומה. כי הרי המ"ה דלעיל אות י"א הרי אמרנו עליו שהוא מהאזניים ולפנים, ואין לו עצמו שום גילוי כלל. וכן גם הס"ג אשר לעיל אות י', הרי אמרנו ג"כ כי הגם שבעת התפשטות הא' דאור האזניים הנה יצא הוא מהאזניים ולחוץ, אמנם הרי אמרנו כי בהסתלקות הא' הנה חזר ועלה ונכנס גם הוא מהאזניים ולפנים ונשאר שם לעולם. והרי אין לו ג"כ מעתה שום גילוי כלל, כי הוא עם הע"ב דאות ט' הם שניהם מעתה מהאזניים ולמעלה ולפנים, מגבול האזניים עד גבול העינים מבפנים, והם רק פרצופים העליונים דהאזניים אשר מהאזניים ולמעלה ולפנים, והם רק פרצופים הפנימים דהאזניים אשר אין להם שום גילוי כלל. אמנם הב"ן דענינינו, הנה הוא החלק אור דהתפשטות הב' דהאזניים אשר יצא הוא מהאזניים ולחוץ, ונתפשט מהאזניים עד שכולת הזקן מבחוץ, ועומד שם לעולם, אלא שעולה תמיד לינק במטי ולא מטי, אבל מקומו העיקרי הוא מהאזניים ולחוץ.

וע' דברינו בחלק הביאורים בשער מטי ולא מטי פ"ב אות (כא ע"ג) י"ט שהעלינו שם כי העיקר הוא שגם בהעלייה אשר במטי ול"מ, הנה אינו חוזר לכנוס לפנים אלא רק הכתר לבד, אבל שאר כל הט' הנה כל עלייתם במטי ול"מ הנה הוא רק ממקום למקום לבד, אבל הם לעולם מבחוץ תמיד, ודלא כהמשנת חסידים בזה, ע' דברינו שם. וא"כ הרי הם בגילויים לעולם, והוא הגילוי דאור האזניים, כי הם יוצאים מהאזניים ולחוץ, ומתפשטים עד שכולת הזקן כנז'. והנה הם נמשכים מאור המ"ה דלעיל אות י"א אשר הוא מהאזניים ולפנים. כי מחמת תוקף האור שבו וריבוי אורו, הנה בקע ויצא לחוץ, והוא החלל דהאזניים אשר נעשה ע"י בקיעת דתוקף וריבוי אור שמבפנים. אמנם הנה עיקר חללי דהאזניים הם נעשו מכבר, שהוא מעת ההתפשטות הא' דהע"ב וס"ג דלעיל אות ט' ואות י', שהתפשטו הם אז ג"כ מהאזניים עד שכולת הזקן, הע"ב מבפנים והס"ג מבחוץ וכנ"ל שם בדברינו. והנה היה ג"כ יציאת הס"ג מהאזניים ולחוץ ע"י תוקף וריבוי אור דהע"ב שמבפנים, שהיה בוקע את כותלי הגלגלתא אשר כנגד האזניים, ונבקע שם ונעשו חללי דהאזניים ע"י תוקף וריבוי האור הגדול דהע"ב שמבפנים, ויצא דרך שם אור גדול ג"כ מבחוץ, והוא אור הס"ג דלעיל אות י'. ועכ"פ הוא כי החללי דהאזניים הנה הם נעשו מעת התפשטות הא' ע"י יציאת השם ס"ג דלעיל אות י', והנה עתה בהתפשטות הב' הנה יצא דרך שם ג"כ האור דשם ב"ן דענינינו, והיה יציאתו ג"כ מתוקף וריבוי אור דהמ"ה דלעיל אות י"א שמבפנים.

והנה אותו הב"ן דענינינו הנה הוא הנוק' דו"א אשר באור האזניים הכללי, ר"ל בכללות ההתפשטות הא' והב' שניהם יחד, שהם בכללות עולם אחד הכלול מה' פרצופים. והנה ההתפשטות הא' האו"א שבהם, וההתפשטות הב' הוא הזו"ן שבהם, והס"ג דלעיל סי' ב' אות ו' שהוא השורש הפנימי לכולם הוא הא"א שלהם. ובכללות אלו הה' פרצופים הנה הוה הב"ן דענינינו הנוק' הכללית, והוא הגילוי העיקרי דאורות האזניים, כי כל הג' שמות ע"ב ס"ג מ"ה דלעיל אות ט' י' י"א הם כולם נכללים בה, והיא כלולה מכולם, וכנודע בהנוק' דז"א שבכל עולם, שהיא כלל כולם והגילוי של כולם. וזהו הכוונה ג"כ מ"ש הרב במג"א (פרק א) כי כל אור האזניים הם כלולים באות ה', והוא משום כי הרי כל מציאותם דע"ב ס"ג מ"ה הנ"ל אות ט' י' י"א, שהם יה"ו, הם כולם מבפנים והם נעלמים, וכל גילויים הוא רק הב"ן דענינינו, שהוא הה' תתאה, והוא כלל כולם והגילוי של כולם כנז'.

[סעיף ב']

והרי נתבאר בזה על הב"ן דענינינו את מציאותו ושימוש, כי מציאותו הוא שהוא כללות הנוק' דז"א אשר בכללות כל אורות האזניים, ושימוש הוא שהוא משמש לעיקר הגילוי דכל אורות האזניים כולן, כי הוא החלק אור אשר יצא בהתפשטות הב' מהאזניים ולחוץ ועומד שם לעולם. והרי הוא הגילוי דכל אורות האזניים, כי אלולא הוא לא היינו יודעים מאור האזניים מאומה וכנ"ל. והתועלת והשבה והטובה אשר מגילוי, הרי פשוט הוא שהוא גדול עצום נורא מאד מאד, כי הוא שורש כל עולם העקודים שהוא כללות האורות דאח"פ שהם בא"ק כבחי' הי"ג ת"ד שבא"א דאצילות¹⁶¹, ובהי"ג ת"ד הרי אמרו בספד"צ (רפ"ב י"ה ע"א) מאודנין נפקי. וכן הוא ג"כ בעולם העקודים, הנה הוה כל שורשו מאורות האזניים, וכ"ז הוא ע"י הב"ן דענינינו, כי רק הוא גילוי כנז'. והרי הוה הב"ן דענינינו השורש דכל העקודים. וכן הוא עוד, כי הנה באוון דא"א דאצילות, הנה מבואר הוא בדברי האריז"ל בביאורו לספד"צ במאמרי רשב"י (כ"ה ע"ד) וכן בזהר הרקיע (ק"ד ע"ב) כי אין האוון דא"א לצורך שמיעה אלא השפעה, כי אין תפילת התחתונים מגעת בא"א אלא רק עד ז"א, אבל אוון דא"א הוא אינו לקבל אלא להשפיע¹⁶², כי כאשר (כא ע"ד) מתעורר הרחמים בז"א ע"י תפילות התחתונים, הנה אז פונה ז"א אל א"א לקבל שפע האוון משם ונתמלא רחמים לבקשתם, כי ע"י תפילה ומעשים טובים הנה מתתקן ז"א לקבל השפע מא"א. ואמר שם כי זהו מ"ש שכר מצוה מצוה, כי ע"י פעולת ומעשה המצוה הנה מתגלה ומאיר השכר דהמצוה ומתפשט למטה, כי למעלה במקורן מאיר כל מצוה בבחי' הזיו והזוהר דנועם העונג והשכר שבה, ושם הנה הוא מוכן הכל ועומד, ולמטה הוא מתחילה רק בכת, ונמשך ויוצא מן הכח לפועל ע"י פעולת ומעשה המצוה. כי במקורן שהוא בא"א הנה הוא כל מצוה רק עצם השכר (ע' דברינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף י"ב מסימן ט' שם עד סס"י י"ב), ובז"א אשר שם הוא הנהגת עוה"ז, ועד שם מגיע מעשה בני אדם, הנה שם הוא הכל רק בכת. וע"י פעולת המצוה הנה מתתקן ז"א להמשיך בו האור מא"א, ויוצא גם בו מן הכח לפועל ונמשך למטה.

ואמר האריז"ל עוד במאמרי רשב"י שם, כי זהו ג"כ סוד מ"ש ברכות (ז' רע"א) שהקב"ה מתפלל על תשועת ישראל ומובתן. והכוונה הוא ג"כ ע"ד הנז' וכמו שיתבאר. אך עכ"פ הוא כי הנה ע"י כל תפילת הצדיקים, וכן ע"י כל מצוה, הנה ע"י התפילה והמצוה עצמה נפעל ונעשה השכר שבה, ור"ל שמתגלה ונמשך למטה עי"ז אור השכר שבה אשר למעלה, ובסוד שכר מצוה מצוה כנז'. ונמשך ונתגלה ונעשית בקשת התפילה ושכר המצוה להאדם ע"ד שנעשית פעולת כל פועל ע"י פעולתו, כי התפילה ועשיית המצוה הנה היא ממש המלאכה והפעולה להבקשה והשכר לא זולת.

ועומק הענין בזה הוא, כי הנה תועלת עשיית המצוה לפעולת השכר שבה הוא בשני פנים, כי להמשיך את אור הזיו והנועם דשכר כל מצוה ממקורו אשר בהא"א דאצילות ומהעולמות דא"ס¹⁶³ אשר שם, הנה עומד זוהר אור דהתורה והמצוה תמיד בעצם, והוא בסוד עולם המלבוש אשר בדברינו בספר הקדו"ש שער הפונה קדים, הנה להמשיך אור הזיו והזוהר משם, אשר שם הוא הכל מוכן ועומד, הנה הוה התועלת דפעולת כל מצוה רק ע"ד הגשם והשלג היורד מן השמים, והרוה את הארץ והולידה והצמיחה. והרי אין פועל המים את עצם הצומח, אלא פעולתה הוא רק לתקן את הארץ להוציא כחה לפועל, וזהו שאמרו כי למעלה מז"א אין פועל מעשה בני אדם מאומה, כי שם הוא כל זיו

¹⁶¹ עי' לקמן לח ע"א באבנ"מ.

¹⁶² עי' בהגר"א בספד"צ ח ע"ב ד"ה דעד יקירו, והערה במאיר הספרא 943.

¹⁶³ עי' לעיל הערה 35.

וכל זוהר מוכן בלתי מעשה בני אדם, הגם שכל המציאות שם הוא באמת ג"כ רק התורה והמצוה לא זולת, אך שם במקורה הנה הוא כל התורה כולה רק על האור והזוהר והזיו והנועם שבה, והוא ע"י יחודה בא"ס, כי התורה היא כולה גילוי המלכות דא"ס.

אמנם מז"א ולמטה הנה הוה תועלת דפעולת התורה והמצוה ממעשה האדם על פעולת השכר שהוא הזיו והנועם שבה, ע"ד יבול הארץ לכל תנובת השדה, שתנובת השדה הרי הוא מעצם היבול עצמו, הנה כן הוא פעולת מעשה התורה והמצוה בז"א, כי נעשה בו הזיו והזוהר מעצם המעשים טובים עצמן דהצדיקים אשר למטה, כי קודם המעשה הנה עומד בו רק בכח, וע"י המעשים טובים הנה יוצא בו מן הכח לפועל. אך הנה נעשה בו כל אותו הזיו והזוהר והשכר של כל מצוה מהמצוה עצמה, והנה הוא ע"ד יבול הארץ שיוצא מן הכח לפועל ע"י הזרע שנזרע בה, ונעשה ע"י האילן והפירי מהיבול עצמה, כן הוא פעולת המצוה בז"א, כי הנה המשכתה ועלייתה בו הנה הוא בבחי' הזרע שנזרע בו. ואח"כ הנה באשר שהז"א גופה הוא עצם התורה עצמה, כי מזה הוא כל אריגתו ובניינו ע' פרקי הצלם (פרק ו) וכן בכל דרושי טנת"א, כי רק מהם הוא בנין כל הפרצופים והעולמות כולם, וע' עוד שער הכוונות (דף כ"ט סע"א ורע"ב) והוא פשוט ונודע. ולכן כאשר עולה בו פעולת המצוה מהמעשים טובים של האדם, הנה באשר ששם הוא השורש דאור קדושת כל מצוה, וכן הוא שם ג"כ השורש דנשמת האדם וכחה וקדושתה אשר המצוה נעשית על ידה, ולכן כאשר נפעל ונעשה המצוה ע"י האדם למטה, הנה מתעורר ע"י שורש נשמתו אשר שם בשורש אותה המצוה אשר {כב ע"א} שם, ומתתקן ז"א ע"י כ"ז להמשיך את אור הזיו והנועם דשכר אותה המצוה מהא"א, אשר שם הוא הכל מוכן ועומד כנ"ל. וממשיך ז"א את אותו האור אליו ומתגלה ויוצא גם בו מן הכח לפועל, וממנו נמשך למטה. וכ"ז הוא ע"פ מה שאמרו באדר"ז (רצא ע"ב) כי ז"א עם א"א הם באמת כולא חד מלה, כי הם אחידן נהורא דא בנהורא דא ונהורא דא בנהורא דא ונהרין דא בדא דכלהו בוצינין¹⁶⁴, ר"ל כל הפרצופים נהרין מבוצינא עלאה טמירא דכל טמירין, ר"ל מא"א, כל חד וחד נהיר ואחיד בההוא נהורא דלגו לגו, ר"ל הקו דא"ס אשר בפנימיות א"ק. ע"י כל זה באדר"ז (רצא ע"ב) ושם ר"צ סע"א ובאדר"ר קמא סע"א וכן שם קמג סע"א), ואמר שם כי הם מתאחדין דא בדא, ואשקן דא לדא, כמה דאתמשך דמא בקטפין (לשון נזילה וזחילה, כמו שרף הנוטף מעצי הקטף), דורידין לדא ולדא להכא ולהכא כו', אשקיין דא לדא מנהרין דא לדא כו', ע"ש¹⁶⁵. ולכן כאשר עולה פעולת המצוה בז"א, הנה ע"י יחודו בז"א מעורר ז"א בא"א, ונמשך מא"א לז"א ומתגלה אותו הזיו והנועם בז"א ג"כ, וממנו נמשך למטה.

¹⁶⁴ ז"ל בשלימות: כתיב צדק ומשפט מכון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך (תהלים פט) מאן חכימא יסתכל בהאי למחמי אורחוי (ס"א דיניו) דקדישא עלאה דינין דקשוט דינין דמתעטרין בכתרי עלאין, דהא חמינא דכלהו בוצינין נהרין מבוצינא עלאה טמירא דכל טמירין, כלהו דרגין לאתנהרא (נ"א וכלהו אינון דרגין לאתנהרא), ובההוא נהורא דבכל דרגא ודרגא אתגלייא מה דאתגלייא וכלהו נהורין אחידן נהורא דא בנהורא דא ונהורא דא בנהורא דא ונהרין דא בדא ולא מתפרשן דא מן דא.

תרגום: נאמר "צדק ומשפט מכון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך" מי הוא החכם שיסתכל בזה, לראות דרכיו (דיניו) של הקדוש העליון, דינים דאמת, דינים המתעטרים בכתרים עליונים. כבר ראיתי שכל הנרות מאירים מהנר העליון הטמון של הכל, טמונין כל המדרגות הללו להיות מוארים (וכולם הם מדרגות להאיר), ובזה האור שבכל מדרגה ומדרגה, מתגלה בו מה שמתגלה, וכל האורות מאוחדים, אור זה באור זה, ואור זה באור זה, מאירים זה בזה אינם נפרדים זה מזה.

¹⁶⁵ ז"ל האדר"ר דף קמג ע"א בשלימות: תאנא כל אינון תקוני דלעילא דבגופא קדישא (בדכר ונוקבא) כללא דאדם אתמשך דא מן דא, ומתאחדן דא בדא, ואשקון דא לדא כמה דאתמשך דמא בקטפין דורידין לדא ולדא, להכא ולהכא, מאתר דא לאתר אחרא, ואינון משקין (ס"א קסטין) בגופא (נ"א לגופא) אשקיין דא לדא, מנהרין דא לדא, עד דאנהירו כלהו עלמין ומתברכאן בגיניהון. תרגום: למדנו: כל אותם התיקונים שלמעלה שבגוף הקדוש (בזכר ונקבה), כלל האדם, נמשכים זה מזה, ונאחזים זה בזה, ומשקים זה את זה, כמו שנמשך הדם בשבילי הורידים לזה ולזה לכאן

וזהו סוד מ"ש שהקב"ה מתפלל, ותפילתו הנה הוא על טובתן של ישראל וכמ"ש בברכות (שם ז' ע"א), כי ע"י פעולת תפילת הצדיקים המתעורר בז"א, הנה נעשה אותו הפעולה ממש בז"א ג"כ, וממשיך ע"י אותו הפעולה את הזיו והנועם דאיתו הפעולה אשר בא"א, וממשיכה אליו ומתגלה ויוצא בו ע"י כחו לפועל, ומאיר ומזהיר גם בו אותו הזיו והנועם בפועל ממש כמו בא"א, וממנו נמשך בקשת התפילה. וכן עד"ז אור דשכר כל מצוה למטה, וכ"ז הוא ע"פ מה שנודע כי כל מחשבה ודיבור ומעשה של האדם למטה הנה נעשה בעין זה ממש בשורש נשמתו אשר למעלה למעלה¹⁶⁶, אלא שבכל מקום ומקום הוא לפי תכונת מציאותו ענינו השייך אליו. ולכן בעסק ופעולת התפילה למטה, הנה נעשה ג"כ ענין התפילה למעלה, וכן הוא עד"ז בעשיית כל מצוה, והוא סוד אשר קדשנו במצותיו, במצותיו דייקא כמ"ש הראב"ד בספר יצירה (פ"ב מ"א¹⁶⁷), אמנם שם הנה הוה כל העסק והעשייה על גילוי הזיו והזוהר שבה כנו'.

וזהו ג"כ ענין מ"ש (עבו"ז ג ע"ב) שהקב"ה יושב ועוסק בתורה, הכוונה הוא ג"כ על גילוי אור זוהר קדושתה, כי נודע הוא שהתורה היא נשמת פנימיות דכל הבריאה כולה, ובה נברא הכל, וכמ"ש (ברכות נה ע"א) יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ. וכן הוא בספר יצירה, כי בה נוצר כל היצור וכל העתיד ליצור. וכן היא התורה פעולת כל המעשים תמיד אשר מן העולם ועד העולם. וזהו ענין עסק התורה של הקב"ה שעוסק בה בכל יום, והוא גילויי אורה שמגלה בה תמיד לצורך הכחות דפעולת כל המעשים הנעשים בכל יום. ונעשה כ"ז ג"כ ע"י עסק התורה וגילוי אורה דהצדיקים שבעוה"ז שמתגלה ומתחדש על ידיהם תמיד. וכבר אמרנו כי כל גילויי אור דהתורה והמצוה הנעשה בז"א, הנה הוא נמשך בו כ"ז מהאור דא"א שמאיר בו, כי בז"א עצמו הנה עומד בו כל האור והזוהר והזיו והנועם דכל התורה והמצוה רק בכח, אך ע"י אור א"א המאיר בו, הנה מתגלה ויוצא גם בו מן הכח לפועל. אמנם תיקונו שמתקן לקבל אור דא"א, ר"ל שיפעל בו האור דא"א להוציא כחו לפועל, הנה התיקון הנה נעשה בו ע"י

ולכאן וממקום זה למקום אחר, והם משקים (מדות) את הגוף (לגוף), משקים זה את זה, מאירים זה לזה, עד שמאירים את כל העולמות ומתברכים בגללם.

¹⁶⁶ ע"י זהר תצוה קפד ע"ב: ת"ח עלמא תתאה קיימא לקבלא תדיר כו' ולעלמא עלאה לא יהיב ליה אלא כגוונא דאיהו קיימא, אי איהו קיימא בנהירו דאנפין מתתא, כדן הכי נהרין ליה מלעילא, ואילו איהו קיימא בעציבו יהבין ליה האי דינא בקבליה, כגוונא דא עבדו את ה' בשמחה, חדוה דב"נ משיך לגביה חדוה אחרא עלאה, ה"נ האי עלמא תתאה כגוונא דאיהו אתער הכי אמשיך מלעילא כו'.

תרגום: בא וראה, העולם התחתון עומד לקבל תמיד וכו' ואילו העולם העליון אינו נותן לו אלא בצורה שהוא עומד, אם הוא עומד בהארת פנים למטה, כך הוא מאיר אליו מלמעלה. ואם הוא עומד בעצבות [הפך הארת הפנים] נותנים לו את הדין הזה במקביל ובצורה זו. "עבדו את ה' בשמחה", שמחה של בן אדם מושכת אליו שמחה אחרת מלמעלה, וכן הוא העולם הזה התחתון, בצורה שהוא מתעורר כך הוא ממשיך מלמעלה וכו'.

¹⁶⁷ לז ע"ג ז"ל: כף זכות וכף חובה. צריך אתה לדעת כשם שאנו מצוים לעבוד יוצרנו בתרי"ג מצות כך כל אחת ואחת מה"ס מצווה לעבוד את יוצר הכל ויתנשא המלך לעדי עד. וז"ס שאנו אומרים אשר קדשנו במצותיו כי המצות ניתנו מן העולם ועד העולם וזהו סוד מנין שהקב"ה מניח תפילין. וז"ס שארז"ל מנין שהקב"ה מתפלל שנאמר ושמתים בבית תפילתי. ונאמר נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו אלו תפילין. וכן תמצא בכמה מקומות שהקב"ה עוסק בתורה. וכן אם תדקדק בדברי רז"ל ובדברי הנביאים ע"ה תמצא זה מבואר מאד וכן נקראת תורת ה' וכן תמצא בכמה מקומות תורת מלאכי השרת כמו שארז"ל בפסוק אשר תנה הודך על השמים בענין מ"ת ולפיכך יש במלאכים ג"כ עונש וגמול ודחייה קל"ח שנים והם המלאכים שבאו להפוך סדום מפני שגלו סודו של הקב"ה ואמרו כי משחיתים אנחנו נדחו ממחיצתם מאז עד סולם יעקב אבינו והנה מלאכי אלהים וגו' שזמן זה תמצאהו קל"ח שנים ועיין בב"ר, מכאן אתה למד שכף זכות וכף חובה פשוטות לעליונים ולתחתונים והכל לפי הדין. כף זכות וכף חובה שארז"ל עבר אדם עבירה אוי לו שהכריע עצמו ואת כל העולם כלו לכף חובה, עשה מצוה אחת אשריו שהכריע עצמו ואת כל העולם כלו לכף זכות.

התורה והמצוה של הצדיקים בעוה"ז, והוא סוד הענין דעבודה צורך גבוהה¹⁶⁸, ובסוד מה שנאמר (תהלים סח לה) תנו עוז לאלהים, וכן גם בסוד מה שנאמר (שמואל ב' ח' י"ג) ויעש דוד שם, ע' זוה"ק בחקותי (קיג סע"א)¹⁶⁹, וכנודע.

והנה נעשה בז"א ע"י התורה והמעשים טובים של הצדיקים ב' תיקונים: אחד, שיעורר הוא בא"א להאיר אליו ולהתייחד עמו, כי אין מעשה האדם נוגע לא"א עצמו אלא ע"י ז"א, ונעשה ע"י המעשים טובים של הצדיקים ההתעוררות בז"א לעורר יחודו בא"א. והתיקון הזה הרי הוא רק בדרך הכשר לבד, ע"ד הגשם והשלג היורד מן השמים והרוה את הארץ, שמכשירה לפתוח את כח יבולה אשר היה סתום בה מקודם. והתיקון הזה הנה הוא בסוד (כב ע"ב) תנו עוז לאלהים. והתיקון השני הנה הוא בסוד ויעש דוד שם, שנעשה ע"י המעשים טובים של הצדיקים הגילוי דהאור עצמו למעלה. והוא כי באשר שכל התורה והמצוה וכן שורש נשמת ישראל הנה הוא רק משם, ר"ל מז"א, לכן הנה עולה בו כל מצוה וכל פעולה ומעשה אשר לשמו יתברך הנה עולה בז"א ליסודו הפשוט ולשורשו בקודש, ונעשית אחד בו, ויוצא בו ע"י אותו הפעולה והמעשה כחו לפועל, ומתגלה להאיר בו ע"י התיקון דהכשר הנז' את יחודו בא"א, ועומד בו מעתה כל אותן המעשים טובים שעלו בו ומאירים באור השכר שבהם, שהוא בהזיו והזוהר והנועם והעונג דאור השכר שבהם וכמו שהוא בא"א וכנ"ל.

ודע, כי כל מה שאמרנו בהתיקונים דז"א, שהוא ע"י המעשים טובים של הצדיקים, הנה הוא לעולם רק ע"י המלכות שהיא הנוק' דז"א, כי הוא השער לה' (תהלים קיח כ וזהר ח"א ז ע"ב), וכל המעשים טובים הוא מגיעים אליה ועולים בה, וממנה מתקן ז"א, וכן על ידה הנה נמשך הטובה למטה, כי בה הוא כל ההנהגה דהעוה"ז, וכמ"ש בפ' אחרי (עד סע"א) שבק כולא בידא דמטרוניתא לאנהגא, ואמר שם, בשעתא דאסגיא זכאי בעלמא כו' כו'¹⁷⁰.

¹⁶⁸ עי' נפה"ח שער א' פרק ט בשם "רז"ל", ועי' הקדו"ש ז ע"ב שלשונו ע"ז "כנודע מכמה ספרי קדושי עליון". ובפשטות כוונתו לספר עבודת הקודש לר"מ אבן גבאי, שייסד כל ספרו על עניין זה דווקא.

¹⁶⁹ ז"ל: כגוונא דא אר"ש (שמואל ב' ח' יג) ויעש דוד שם וכי דוד עבד ליה אלא בגין דאזיל בארחי דאורייתא ועבד פקודי אורייתא ואנהיג מלכותא כדקא יאות כביכול עשה שם לעילא ולא הוה מלכא בעלמא דזכה להאי כדוד ודהוה (והוה) קם בפלגות ליליא [היה] ודהוה (והוה) משבח ליה לקב"ה עד דסליק שמא קדישא בכורסייה בשעתא דסליק נהורא [דיממא] (ביממא) כביכול הוא עבד שם ממש כד"א (ויקרא כד יא) ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל ובג"כ (שמואל ב' ח' יג) ויעש דוד שם ועל דא ועשיתם א(ו)תם כתיב. ואי אתון תשתדלון למעבד לון לאתתקנא שמא קדישא כדקא יאות כל אינון ברכאן דלעילא ישתכחון גבייכו בתקונייהון כדקא יאות.

תרגום: כדוגמא זה אמר רבי שמעון "ויעש דוד שם" וכי דוד עשה אותו, אלא משום שהלך בדרכי התורה ועשה מצוות התורה והנהיג את המלכות כראוי, כביכול עשה שם למעלה, ולא היה מלך בעולם שזכה לזה כמו דוד, שהיה קם בחצות הלילה והיה משבח את הקדוש ברוך הוא עד שעולה השם הקדוש בכסא, בשעה שעולה אור היום, כביכול הוא עשה שם ממש, כמו שנאמר "ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל" ולכן "ויעש דוד שם" ועל זה כתוב "ועשיתם אתם". ואם אתם תשתדלו לעשות אותם, להתקין את השם הקדוש כראוי, כל אותן ברכות שלמעלה ימצאו אצלכם בתקונייהן כראוי.

¹⁷⁰ ז"ל בשלימות: ת"ח כל זמנא דישראל רחקין מהיכלא דמלכא כביכול מטרוניתא אתרחקת עמהון מ"ט בגין דמטרוניתא לא אקדימת קיסטא להאי בר לאלקאה ליה למיהך בארמ' מישר בגין דמלכא לא אלקי ולבריהו (לבר נש) לעלמין אלא שבק כלא בידא דמטרוניתא לאנהגא היכלא ולאלקאה ברה ולדברא ליה בארמ' קשוט לקבליה דמלכא.

תרגום: בא וראה כל זמן שישראל רחוקים מהיכל המלך, כביכול המלכה התרחקה עמהם. למה, כי המלכה לא הקדימה שבטה (יסורים) לבן הזה, להלקותו כדי ללכת בדרך ישרה. כי המלך לא מלקה את בנו לעולמים, אלא משאיר הכל ביד המלכה להנהיג את ההיכל ולהלקות את בנה, ולהנהיגו בדרך האמת כנגד המלך.

ביאור: הנהגת העולמות ב"ע הוא לעולם רק ע"י המלכות וכפי קבלתה מז"א, ע"י שהיא תמיד מיוחד עמו (ע' פ' בשלח נא ע"א, ופ' אחרי מות עד סע"א, ובפרט באד"ז רצו ע"א) (דע"ה ח"ב נד ע"ד), עי' זהר בפ' תצוה (קפו ע"א ע"ב) ופ' תרומה (קעא ע"ב) וע' פ' בשלח (נא ע"א) (דע"ה ח"ב

ע"ש שמבואר שהכל תלוי בה, וזולתה הנה הוא רק בבחי' פלג גופא, כמ"ש באד"ז (רצו ע"א) ע"ש¹⁷¹. וכן הוא ידוע ג"כ בסוד (ישעיה נז א) הצדיק אבד, דתיקוני ז"א הוא תלוי בנוק', וכמ"ש בפ' בראשית (נה ע"א) ובפ' שמות (ט ע"ב יא ע"א) ובכ"מ¹⁷². ובאמת כי ז"א ונוק' הם כלילין דא בדא והם כולין חד וכמ"ש בפ' פקודי (רלה ע"ב), אלא כי המעשים טובים של צדיקים הנה מקבל הוא על ידה, ותיקוני א"א הנה מקבל היא על ידו, אבל הן כלילין דא בדא והם אחד, וכל מה שאמרנו בז"א הנה הוא בכללות הנוק' ודי בזה, והוא פשוט ונודע.

ועכ"פ הרי נתבאר לנו כי כל תיקוני ז"א הנה הוא מא"א, ועיקרם הוא מהי"ג ת"ד שהם נקראין כל טובי¹⁷³. וכן הוא עד"ז בכלל האצילות, שהוא מקבל כל תיקוניו מא"ק, והוא ע"י אורות האח"פ שהם בא"ק בבחי' הי"ג ת"ד שבא"א¹⁷⁴, והם נפקין מאודנין כמ"ש בספד"צ (רפ"ב יח ע"א), וכן הוא ג"כ בא"ק בהאורות דהאח"פ שבו כי עיקרן הוא האורות דהאזניים, וכמ"ש באד"ז (רצד ע"ב) בהאי נוקבא דאודנין תליין כו' נוקבא דפומא נוקבא דחוטמא כו' כו'¹⁷⁵ ע"ש. והנה האורות דהאזניים עיקרן דכל אורות האח"פ שהם כללות העקודים והגילוי דכל אורות האזניים, הנה הוא הבין דאות י"ב שבעניניו וכנ"ל בריש דברינו, כי הוא ההתפשטות הב' דאור האזניים, ור"ל חלק האור שיצא מהאזניים ולחין, ומתפשט עד שבולת הזקן ונשאר שם לעולם וכנ"ל, והרי הוא הגילוי דאור האזניים והוא הראשון והראשית לכל.

וכן הנה מתבאר מדברינו ג"כ, כי הגם שמעשה בני אדם אינו נוגע למעלה מז"א, אמנם ע"י ז"א הנה נמשך ומתגלה כל האורות דא"א, וכן אשר למעלה למעלה גם ע"י מעשה הצדיקים. וכן הוא ג"כ עד"ז מהאורות דהאח"פ לכלל האצילות וכמבואר בשעה"כ בסעודת שחרית דשבת (ע"ג), שאז עולה ע"ק דאצילות עד אור האזניים דא"ק. והרי לנו כי ע"י ז"א הנה מתגלה ע"י מעשה הצדיקים אשר למטה גם אור האזניים דא"ק. וכן מוכח כ"ז ג"כ בדרושי משי ול"מ (פרק ב) בסוד הכתוב (תהלים לו) כי רגע באפו חיים ברצונו ע"ש. אמנם לפעמים הנה מתגלים אורות דא"א וכן אשר למעלה למעלה גם מעצמן, וע"פ כבשי דרחמנא¹⁷⁶, שהוא ע"י ברית אבות¹⁷⁷ כמו שבארנו בכ"מ. וכן יזכור לנו הקב"ה גם עתה היום, שהוא ח' תשרי קודם יום הכפורים דשנת תרע"ז, אשר אנו בכלל ישראל הנה בצרה גדולה אנחנו, נוסף על כל הצרות הגדולות והתלאות הנוראות שעברו עלינו זה שנה שלישית, ואין יום כו' ובכל יום ויום מרובה כו'¹⁷⁸. אך עתה הנה נמס כל לב ורפו כל ידיים יהמו נא רחמיו ית"ש על כלל ישראל עמו למען שמו, לקרוע רוע גזר דיננו בהקדם האפשרי ולקדש שמו יתברך עלינו ביום הכפורים הבעל"ט בכל תקות חמדת ישראל למען

קטו ע"א). ועי' בפ' בראשית כב ע"א כט ע"ב (כללים ח"א נו ע"ג), מתנהגים העולמות ב"ע על ידה ע"פ קבלתם מז"א (כללים ח"ב קל ע"א).

¹⁷¹ ז"ל: מהכא אוליפנא דכר בלחודוי אתחזי פלג גופא, וכלהו רחמי, וכך נוקבא, וכד מתחברן כחדא אתחזי כלא חד גופא ממש, והכי הוא, אוף הכא כד דכר אתחבר בנוקבא כלא הוא חד גופא, ועלמין כלהו בחדו, דהא כלהו מגופא שלים מתברכן.

תרגום: מכאן למדנו: הזכר כשהוא לעצמו, נראה כחצי גוף, וכולו רחמים, וכן הנקבה. וכשמתחברים יחד, נראה הכל גוף אחד ממש. וכך הוא אף כאן, כשהזכר מתחבר בנקבה, הכל הוא גוף אחד, ואז העולמות כולם הם בשמחה, כי כולם מגוף שלם מתברכים.

¹⁷² עי' עוד ח"א סז ע"א, ובח"ב נז ע"ב, ובח"ג קנ ע"ב.

¹⁷³ עי' לעיל הערה 29.

¹⁷⁴ עי' לקמן לח ע"א באבנ"מ.

¹⁷⁵ ז"ל בשלימות: בהאי נוקבא דאודנין תליין נוקבין אחרנין, נוקבא דעיינין, נוקבא דפומא, נוקבא דחוטמא.

תרגום: בנקב הזה שבאזניים, תלויים נקבים אחרים שהם, נקבי העינים, נקב הפה, נקב החוטם.

¹⁷⁶ עי' לעיל הערה 22.

¹⁷⁷ עי' לעיל הערה 28.

¹⁷⁸ עי' סוטה (מט ע"א) אמר רבא בכל יום ויום מרובה קללתו משל חבירו שנאמר בבקר תאמר

מי יתן ערב.

שמו, ולמען בריתו את אברהם ואת יצחק ואת יעקב, שיאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלהי ישראל מלך אין עוד מלבדו. (כב ע"ג)

[סעיף ג']

הנה בארנו תהלה לאל ית"ש בהב"ן דאות י"ב דענינינו את מציאותו שהוא הנוק' דז"א הכללי אשר בכללות אורות האזניים, ושימושו שהוא משמש לצורך הגילוי דאורות האזניים, כי רק הוא גילויים כנ"ל. וכן הנה מתבאר לנו ג"כ את מקומו בא"ק, כי הנה הוא מהאזניים עד שכולת הזקן, ושם הוא מקומו לעולם. והנה נבאר מעתה ג"כ את יציאתו ותולדתו וכן תלייתו ומקומו בהע"ב דאות ה' שהוא שורשו הפנימי. אמנם האמת הוא, כי הנה כל מה שבארנו בזה בהשם מ"ה דלעיל אות י"א, הנה הוא כ"ז ג"כ בהשם ב"ן דאות י"ב דענינינו, כי הם שניהם הנה הם הזו"ן דכללות אורות האזניים כנ"ל, והיא עמו ממקור אחד ומשורש אחד, כי יצאה כלולה עמו תיכף עם יציאתו, והיא צלע אחת מצלעותיו וטפלה אליו וכנודע כ"ז בזו"ן דאצילות, וכן הוא בענינינו, כי הנה שניהם יצאו מהע"ב וס"ג דלעיל אות ט' ואות י' שהם האו"א שבכללות האורות דהאזניים, והם כללות האור דהתפשטות הא' דהאזניים אשר מבפנים ומבחוץ. ואחר הסתלקותם בהסתלקות הא' ונעשו שם למ"ן, הנה קיבלו שם אורות ומוחין חדשים מלמעלה, ונולד מהם עי"ז האור דהתפשטות הב' דהאזניים שהם הזו"ן הכלליים, והם המ"ה דלעיל אות י"א עם הב"ן דענינינו, ויצאו שניהם יחד המ"ה מבפנים והב"ן מבחוץ. ועכ"פ הוא כי יציאת הב"ן דענינינו הנה הוא ג"כ מהע"ב וס"ג דלעיל אות ט' י', ובאותו הסדר ממש כמו המ"ה דלעיל אות י"א, כי יצאו שניהם יחד כנז'.

אמנם פשוט הוא כי העצמות דהמ"ה הוא מהע"ב, כי כן הוא כל עצמות דהז"א הנה הוא מאבא, כי הו' הוא משך ה', והעצמות דהב"ן דענינינו הוא מהס"ג דלעיל אות י"א, כי הה' תתאה הרי הוא דפוס וחותר דה' עלאה. ומ"ש פ' פינחס (רנח ע"א) ובכ"מ אבא יסד ברתא ואימא ברא, ר"ל שהכח הזה להוציא דוגמתה להאציל הה' תתאה מה' עלאה הנה אין לה הכח הזה מעצמה, אלא הוא נתחדש ובא לה מאבא שהוא משפיע בה שפע וכח להוציא דוגמתה, וניתוסף ממנו בטיפת הזרע שבו שפע מיוחדת לזה. והרי נעשית מציאות הנוקבא רק משפעו, ולכן אמרו אבא יסד ברתא. ומ"ש ואימא ברא, כי ע"י תשוקתה אליו היא מעלה מ"ן לבחי' זכר כמו שיתבאר. והוא ג"כ מ"ש בגמרא (נדה לא ע"א) תלה הזכרים בנקבות ונקבות בזכרים. ומ"ש שם, איש מזריע תחילה יולדת נקבה אשה מזרעת תחילה יולדת זכר, הענין הוא כי כאשר מתגבר תשוקתו על תשוקתה, הנה אז הוא מזריע תחילה, ובאשר שתשוקתו הוא על נקבה, לכן נמשך אז טיפת זרעו על מציאות נקבה, וזהו שאמרו איש מזריע תחילה יולדת נקבה. ומ"ש אשה מזרעת תחילה יולדת זכר, הכוונה ע"פ הנז', כי באשר שתשוקתה הרי הוא עליו שהוא זכר, והרי היא מעלה מ"ן לבחי' זכר, ולכן כאשר מתגבר תשוקתה על תשוקתו, הנה נמשך המ"ד שלו ג"כ אחר המ"ן שלה ומוליד זכר. ונמצא כי כל נקבה נעשית בכח האב וכל זכר נעשה בכח האם, והוא מ"ש אבא יסד ברתא ואימא ברא. [ואותן הכחות הוא עומד תמיד בהב"ן והבת וכל תכונתן הוא על פיהם]. אמנם סוד הענין בזה הוא ע"פ מ"ש הרב בשער הזווגים ובכ"מ, כי ישנם ב' מיני זווגים, אחד לצורך הנשמות, ואחד לצורך קיום העולמות. והנה הזווג אשר לצורך הנשמות הנה נמשך אז ההתעוררות ממטה למעלה ובסוד אשה מזרעת תחילה, כי הוא נמשך ובא ע"י בירורי המ"ן אשר ע"י מעשים טובים של צדיקים, והם מתבררים ועולים בהנוק, ואז נעשה התעוררות הזווג מהנוק כדי לקבל תוספות אור מלמעלה לחדש אורם להוליד נשמת צדיקים ולהוציאם בפנים מאירים ומוזהרים כוזהר הרקיע. אבל כשאין מעשים טובים בדור להעלות מ"ן, ונעשה הזווגים אז רק ברחמי שמים, ונמשך אז ההתעוררות רק

מלמעלה למטה, ובסוד איש מזריע תחילה, ונמשך השפע אז רק במיעוט ובצמצום, שהוא רק לקיום העולם לבד, וכמבואר כ"ז בזה"ק פ' תזריע (מה סע"א) תא חזי בשעתא דקב"ה אשתכח בה בכנסת ישראל כו' והיא מתערת (כב ע"ד) רעותא לגביה בקדמיתא ומשכחת ליה לגבה בסניאות חיבתא ותיאובתא [והוא ע"י העלאת מ"ן דמעשים טובים של צדיקים או ע"י נשמות הצדיקים עצמן כשעולים למעלה בעת פטירתם וכמ"ש בזה"ק ויחי (רלה ע"א) בשעתא דאשתלים נשמתא בהאי עלמא (ר"ל בעת פטירתו), כד סלקא להווא אתר דאתקשר ביה (והוא בהיסוד דהמלכות ונעשים שם למ"ן), כדין אתער תיאובתא דנוקבא לגבי דכורא וכדין נבעין מיא מתתא לעילא (שהוא העלאת מ"ן), ואתעביד באר מיין נביעאן וכדין אתחברותא ויחודא ותיאובתא ורעוא אשתכח כו', ואתער חביבותא ורעותא לעילא ואתחבר כחד¹⁷⁹, עכ"ל ע"ש. וע' עוד שם (רמה ע"ב) שאמר שם, אתערותא דרחימו דכנ"י לגבי קב"ה נשמתהון דצדיקא לתתא מתערין לה בגין דאינון אתיין מסטרא דמלכא מסטרא דדכורא (שהוא ז"א) כו' תיאובתא דנוקבא למשדי מיין תתאין לקבל מיין עלאין לאו איהו אלא בנשמתהון דצדיקא¹⁸⁰ עכ"ל, ע"ש בארוכה קצת. כדין אתמליא מסטרא דימינא כו'¹⁸¹, והוא סוד אשה מזרעת תחילה יולדת זכר, כי נשמות הצדיקים הם מסטרא דדכורא כנ"ל בסמוך מזה"ק פ' ויחי. ואמר שם עוד, וכד קב"ה אתער חביבותא ורעותא בקדמיתא, והיא אתערית לבתר, והוא כשאין מעשים טובים לתתא להעלות מ"ן וכנ"ל, כדין כולא בסטרא דנוקבא אשתכח, ושמאלא אתער והוא סוד איש מזריע תחילה יולדת נקבה, כה"ג כתיב אשה כי תזריע וילדה זכר¹⁸². ור"ל כאשר אשה מזרעת תחילה אז יולדת זכר, מאי טעמא עלמא תתאה כנוונא דעלמא עלאה, ודא כדוגמא דדא, ור"ל כמו שהוא הענין למעלה שהוא ע"פ סוד הנז', כן הוא הענין ג"כ למטה בעוה"ז, כי כל הנהגת דעוה"ז הוא נתייסד הן בכלל והן בפרט, וכמו שהוא בכלל כן הוא ג"כ בפרט. וכל הנעשה בכל א' בפרט הוא ג"כ ע"פ שנעשה כ"ז בשורש נשמתו אשר למעלה למעלה, והוא ע"פ כבשי דרחמנא¹⁸³ אשר נעלם ההנהגה הזה מכל בריה. אך עכ"פ הוא כי הנה נעשה בכל א' בפרט ג"כ ע"פ סוד הענין הנעשה למעלה וכנ"ל, והבין כ"ז. ואל תתמה על החפץ הנעשה בזה בזולת ג"כ, כי הוא ע"פ מה שנאמר (קהלת ז' י"ד) גם את זה לעומת זה עשה האלהים, ודי בזה.

והרי לנו כי מ"ש אבא יסד ברתא ואימא ברא הכוונה הוא רק על הסיבה, כי מציאות הנקבה הוא בסיבת התעוררות האב, ומציאות הזכר הוא בסיבת התעוררות האם וכנ"ל. אבל עיקר עצמותם, הנה הוה באמת עיקר עצמות הזכר רק מהאב, ועיקר עצמות הנקבה רק מהאם. וכן הוא בהמ"ה וב"ן דאות י"א וי"ב דענינינו שהם הזו"ן הכלליים דאורות

¹⁷⁹ ז"ל בשלימות: פתח ואמר (משלי ה טו) שתי מים מבורך ונוזלים מתוך בארץ (ו)הא אוקימנא בור אתר דלא נביע מגרמיה ואימתי נבעין הני מיא בשעתא דאשתלים נשמתא בהאי עלמא כד סלקא להווא אתר דאתקשר ביה כדין הוא שלם [מכל סטריין] מתתא ומעילא (ומכל סטריין) וכד נשמתא סלקא כדין אתער תיאובתא דנוקבא לגבי דכורא וכדין נבעין מיא מתתא לעילא ובור אתעביד באר מיין נביעאן וכדין אתחברותא (ויסודא ותיאובתא ורעוא ויחודא אשתכח להא צדיקא) [ויחודא אשתכח דהא בהאי נשמתא דצדיקא] אשתלים ההוא אתר ואתער חביבותא ורעותא לעילא ואתחבר כחד

תרגום: פתח ואמר, "שתי מים מבורך ונוזלים מתוך בארץ". הרי פרשוה, "בור", מקום שלא נובע מעצמו. ומתי נובעים המים הללו, בשעה שנשלמה הנשמה בעולם הזה, כשעולה לאותו מקום שנקשרה בו, אז הוא שלם מכל הצדדים, ממטה וממעלה (ומכל הצדדים). וכשנשמה עולה, אז מתעוררת תשוקת הנקבה לזכר, ואז נובעים מים מלמטה למעלה, ובור נעשה באר, מים נובעים, ואז התחברות (ויסוד) ויחוד ותשוקה ורצון נמצאים (לזה), שהרי בנשמת הצדיק נשלם אותו מקום, ומתעוררת חביבות ורצון למעלה ומתחברים כאחד.

¹⁸⁰ עי' מלואים אות (כד).

¹⁸¹ עי' מלואים אות (כה).

¹⁸² עי' בהערה הקודמת.

¹⁸³ עי' לעיל הערה 22.

האזניים ההתפשטות הב' פנימי וחיצון, והם יצאו שניהם יחד מהע"ב וס"ג דלעיל אות ט' שהם ההתפשטות הא' פנימי וחיצון והם האו"א. הנה הוה שורש העיקרי דהמ"ה דלעיל אות י"א שהוא הז"א הכללי דהאזניים, הנה הוה שורשו העיקרי בהע"ב דלעיל אות ט' שהוא האבא הכללי דהאזניים. ושורש העיקרי דהב"ן הכללי דאות י"ב דענינינו, שהוא הנוק' הכללי דהאזניים, הנה הוה שורשה העיקרי בהס"ג דלעיל אות י' שהוא האימא הכללי דהאזניים. אמנם הנה הם שניהם יצאו יחד מהע"ב וס"ג ע"ד כל זו"ן, שנעשו שניהם יחד באו"א, כי הם שניהם הו"ד דמילוי יו"ד, וכן הם שניהם הד"ו שבצורת ה' כנודע. ועכ"פ הוא כי הנה נתבאר לנו בכ"ז על הב"ן דאות י"ב דענינינו ג"כ כל ענין יציאתו ותולדתו כי הנה הוא בסדר אחד כמו המ"ה דלעיל אות י"א, כי הם שניהם יצאו יחד, והם אחד וככל מה שאמרנו. ועתה נבאר ג"כ בהב"ן דענינינו את שורשו ומקורו אשר בהע"ב דאות ה' ואחיותו ותלייתו בו וסדר יציאתו ממנו, ע"ד שבארנו כ"ז לעיל בהמ"ה דאות י"א ונבאר כ"ז בסעיף בפנ"ע.

[סעיף ד']

הנה שורשו ומקורו דהב"ן דענינינו שהוא שורש הפנימי שבו אשר בהע"ב דאות ה', הנה הוא ג"כ בהשם ס"ג דלעיל סי' ב' אות ו' בחציו התחתון אשר מטבורו ולמטה, והוא בהמ"ה {כג ע"א} וב"ן הכלליים שבו שהם בחי' הזו"ן שבו. כי הנה אותן המ"ה וב"ן הכלליים הנה הם השורש פנימי שהוא הא"א לכל ההתפשטות הב' דהאזניים שהוא המ"ה דלעיל אות י"א והב"ן דענינינו אות י"ב. והוה הע"ב וס"ג דלעיל אות ט' י' האו"א לכל ההתפשטות הב' דהאזניים, והשם ס"ג דלעיל אות ו' בהמ"ה וב"ן הכלליים שבו הנה הוא הא"א לכל ההתפשטות הב' דהאזניים, וע"פ כל אותו הסדר שבארנו לעיל אות י"א בהמ"ה.

והיינו, כי הנה הע"ב וס"ג דלעיל אות ט' י', הרי בארנו שם כי מציאותם הוא מהע"ב וס"ג הכלליים שבהשם ס"ג דאות ו', החציו העליון שבו ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם שנתגלו הם ג"כ ע"י התפשטות והסתלקות, ומהם הנה נולדו ויצאו ונתפשטו בהתפשטות הראשון דהאזניים הע"ב וס"ג דלעיל אות ט' י', ואח"כ הנה חזרו ונסתלקו כולם יחד בהסתלקות הא', והיה הסתלקותם בהע"ב וס"ג הכלליים הנז', והיה עלייתם שם למ"ן לצורך לידת המ"ה וב"ן הכלליים שבהם ס"ג דאות ו' עם לידת ההתפשטות הב' דהאזניים שנמשך מהם. כי הנה ההתפשטות הא' וההסתלקות הא' דאור האזניים, הנה הוא תלוי בהתפשטות וההסתלקות דהמ"ה וב"ן הפרטיים הנז', כי מהם הם נולדו ויצאו ומקרה אחד לשניהם בעת אחת. ר"ל שנעשה כל מאורעותיהם בזה אחר זה, כי מהתפשטות דמ"ה וב"ן הפרטיים הנז' הנה נמשך ההתפשטות הא' דאור האזניים, ומההסתלקות דהמ"ה וב"ן הפרטיים הנז' הנה נמשך ונעשה ההסתלקות דההתפשטות הא' דהאזניים. וכן עד"ז ההתפשטות הב' דהאזניים, הנה הוא תלוי בלידת והתפשטות המ"ה וב"ן הכלליים הנז', כי הם הא"א להתפשטות הב' כנ"ל, ולכן הנה תלוי ההתפשטות הב' של המ"ה וב"ן הכלליים בכל עניניהם. והיינו, כי הנה כאשר עלו ונסתלקו המ"ה וב"ן הפרטיים, והנה היה עלייתם בהע"ב וס"ג הכלליים דהס"ג דאות ו' שהם מהאזניים ולמעלה ולפנים, והיה עלייתם שם בסוד עליית מ"ן, והוא לצורך לידת המ"ה וב"ן הכלליים. והנה עלה אז עמהם ג"כ ההתפשטות הא' דהאזניים ולצורך לידת ההתפשטות הב' דהאזניים.

והנה באשר שעליית המ"ה וב"ן הפרטיים הנה היה לצורך לידת המ"ה וב"ן הכלליים, שהם הא"א לכל האור דהתפשטות הב'. וכבר אמרנו לעיל סוף כלל ו' ובכ"מ, כי הנה הגם שההתפשטות הא' הנה הוא באמת ממדרגה יותר גבוהה, עכ"ז הנה עיקר הנביעו דאור א"ס ית"ש הנה הוא לא נפתח ומתגלה אלא רק לצורך לידת האור דההתפשטות הב'. ולכן כאשר עלו המ"ה וב"ן הפרטיים והיה עלייתם לסוד עליית מ"ן לקבל תוספות אור

ומוחין לצורך לידת המ"ה וב"ן הכלליים, אשר הם לצורך הא"א ושורש פנימי להתפשטות הב', ולכן הנה קבלו אז המ"ה וב"ן הפרטיים התוספות אור ומוחין מלמעלה למעלה, שהוא מאוירא עלאה סתימא שבא"ק הרישא תנינא שבו, והוא רזא דאור א"ס, כי שם הוא האור הגנוז שהוא מאור א"ס¹⁸⁴. והנה משם קבלו המ"ה וב"ן הפרטיים תוספות אור ומוחין לצורך לידת המ"ה וב"ן הכלליים. והנה כאשר עלה עמם ההתפשטות הא"ג לצורך לידת האור דההתפשטות הב' וכנ"ל, הנה קבלו הם ג"כ מאותן התוספות אור ומוחין עצמן, ויצא ונולד מהם עי"ז האור דההתפשטות הב'. והרי נמצא כי האור דההתפשטות הב' הנה הוא מהעצמות והמוחין דהמ"ה וב"ן הכלליים הנז', וזהו שאמרנו כי המ"ה וב"ן הכלליים הנה הם השורש פנימי והא"א לכל ההתפשטות הב'. ולא עוד, כי הנה אותן המ"ה וב"ן הכלליים, כאשר נולדו ויצאו הנה מתפשטים הם מהאזניים ולמטה ולפנים, שהוא מגבול האזניים עד גבול שבולת הזקן בפנימיות פנימיות, וכנגדם מבחוץ הנה מתפשט ועומד ההתפשטות הב' דהאזניים אשר יצא מהאזניים ולחוץ ג"כ, ומתפשט ג"כ מהאזניים עד שבולת הזקן. והרי קשור ומיוחד האור דההתפשטות הב' עם המ"ה וב"ן הכלליים הנז' בשני בחי': אחד, מה שהוא מהעצמות והמוחין שלהם כנז'. ואחר, מה שאותן המ"ה וב"ן הכלליים הם עומדים בפנימיות פנימיות, והם אליו בבחי' נשמה לנשמה, וכנ"ל (כג ע"ב) שהמ"ה וב"ן הכלליים הם השורש פנימי והא"א לההתפשטות הב'.

והנה אלו ב' הבחי' הנה הם ע"ד שהוא באצילות בז"א עם א"א שאמרו באר"ז (רצב ע"א) ז"א בעתי"ק תלייא ואחיד¹⁸⁵, וע' שער א"א (פרק ז), וכן הוא כאן באלו ב' הבחי' הנז', כי במה שההתפשטות הב' הוא נולד ויצא מהעצמות והמוחין דהמ"ה וב"ן הכלליים, הנה בזה הוא מ"ש "תלייא", ובמה שהמ"ה וב"ן הכלליים הם עומדים בתוכו ובפנימיותו בכל שיעורו כולו, הנה בזה הוא מ"ש "ואחיד".

והרי נתבאר לנו בכ"ז על הב"ן דאות י"ב דענינינו ענין יציאתו ותולדתו, וכן קישורו ויחודו בהע"ב דאות ה', כי הוא ע"ד המ"ה דלעיל אות י"א, כי הם שניהם הנה הם ההתפשטות הב' דאור האזניים פנימי וחיצון, והם הזו"ן הכלליים דאור האזניים הכללי ותולדתם, הנה הוא מהע"ב וס"ג דלעיל אות ט' ואות י', שהם ההתפשטות הא' דאור האזניים, והם האו"א הכללים דאור האזניים הכללי. ושורשם ומקורם דהמ"ה וב"ן הנז' אשר בהע"ב דאות ה' הנה הוא בהשם ס"ג דלעיל סי' ב' אות ו', שהוא בחי' האימא שבהע"ב דאות ה', שמקומה הוא בהשליש האמצעי דהת"ת שבו. הנה המ"ה וב"ן הכלליים שבאותו הס"ג שהם חציו התחתון שבו, והוא חציו התחתון דהשליש האמצעי דהת"ת שבהע"ב דאות ה', הנה שם הוא המקור והשורש פנימי שהוא הא"א לההתפשטות הב' דהאזניים שהוא המ"ה וב"ן דאות י"א וי"ב דענינינו, ודי בזה.

אמנם הוא, כי הנה ע"ד שאמרנו לעיל סעיף ג' כי עיקר שורשו דהמ"ה דאות י"א הנה הוא בהע"ב דלעיל אות ט', ועיקר שורשו דהב"ן דאות י"ב הנה הוא בהשם ס"ג דלעיל אות יו"ד, כן הוא ג"כ בענין תלייתם בהשורש פנימי אשר להמ"ה דאות י"א, ולהב"ן דענינינו אשר בהמ"ה וב"ן הכלליים הנז', הנה הוא ג"כ, כי עיקר השורש נעלם להמ"ה דאות י"א הנה הוא רק בהמ"ה הכללי, ועיקר השורש נעלם להב"ן דענינינו הנה הוא רק בהב"ן הכללי, והוא ג"כ ע"ד שאמרו בהזו"ן דאצילות המלבישים על נה"י דא"א, כי איהו בנצח ואיהי בהוד¹⁸⁶, וכן אמרנו לעיל סעיף ג' בענין יציאתם מהע"ב וס"ג וכנ"ל ופשוט הוא.

¹⁸⁴ עי' מלואים אות (ב).

¹⁸⁵ עי' מלואים אות (ט).

¹⁸⁶ עי' מלואים אות (ז).

[סעיף ה']

והרי בארנו עד כה תהלה לאל ית"ש בהב"ן דענינינו את מציאותו ושימוש ויציאתו ותולדתו ושורשו הפנימי, וכן מקומו אשר הן בא"ק והן בהע"ב דאות ה', כי מציאותו הוא שהוא הנוק' הכללי שבכלל כל אורות האזניים. ושימוש הוא שהוא כל הגילוי דאורות האזניים ראשית שורש כל העקודים, ומשם הנה נמשכים ויוצאים כל זוהרי אור דהזיו והנועם דהתורה והמצוה שהוא מתן שכרן של צדיקים. ויציאתו ותולדתו הנה הוא מהע"ב וס"ג דלעיל אות ט' י', שהם האו"א הכללי שבכלל אורות האזניים. ועיקרו הוא בהס"ג דאות י' שהוא האימא, כי הב"ן הוא גילוי הס"ג, רחילא בתר רחילא כעובדי אימא כך עובדי ברתא (כתובות סג ע"א). ושורשו הפנימי שהוא א"א, הנה הוא המ"ה וב"ן הכלליים שבהס"ג דאות ו'. ועיקרו הוא בהב"ן הכללי, כי מהב"ן הנעלם שבא"א הוא הב"ן הנגלה שהוא הנוק'. ומקומו בהא"ק הוא מהאזניים שבו עד שבולת הזקן, והוא ההתפשטות הב' דהאזניים, חלק האור אשר יצא מהאזניים ולחוף נמשך עד שבולת הזקן, ושם הוא מקומו לעולם. ובהע"ב דאות ה' הנה הוא החצי תחתון דהשליש האמצעי דהת"ת שבו, שהוא עד הטבור שבו, והוא בהב"ן הכללי דהס"ג דאות י' וכנ"ל. וכ"ז הוא ע"פ הסדר שבארנו לעיל בהמ"ה דאות י"א, כי הם הזו"ן הכלליים דכלל אורות האזניים והם שניהם בסדר אחד.

והנה עד"ז הנה הוא ג"כ ענין סדר ההתלבשות המתלבש בו באותו הב"ן דענינינו מהאור העליון דההתפשטות הא', הנה הוא ג"כ ע"ד שאמרנו לעיל בהמ"ה דאות י"א ע"ש סעי"ה, כי הנה הגם שאמרנו שהאור דהתפשטות הא' אחר הסתלקותו בהסתלקות הא' הנה הוא נשאר כולו למעלה לעולם, והוא נעלם כי הוא מהאזניים ולמעלה ולפנים, עכ"ז הנה פשוט הוא שהארתו (כג ע"ג) הוא מתפשט ומתלבש בהתפשטות הב' לעולם ג"כ, כי ההתפשטות הא' הרי אמרנו כי הוא השמות דהע"ב וס"ג דלעיל אות ט' י', והם בבחי' או"א וכנ"ל. ונודע הוא כי באצילות, הנה הגם שאו"א הם קצרי הקומה¹⁸⁷, והם מסתיימים בהטבור דא"א שהוא למעלה לגמרי מהזו"ן, והפרסא מפסיק ביניהם, כי הזו"ן הם מהטבור ולמטה שהוא ג"כ למטה מהפרסא, עכ"ז הנה הוא נודע ג"כ כי או"א הם מתפשטים באור הנה"י שלהם ומתלבשים בהזו"ן¹⁸⁸. ועומק הכוונה הוא על פי מה שבארנו בכמה מקומות, כי ענין ההתלבשות הנזכר בכל מקום הכוונה הוא על בחי' טיפה הזרעית הנמשך מהנה"י דאו"א, ושם הנה נמשך חלק מגופם ונפשם ג"כ, והוא תמצית הארה מגופם ונפשם כנודע בדברינו, והוא ענין התלבשות הנה"י דאו"א המתלבשים בז"א תמיד. ועכ"פ הוא כי הנה הגם שהאו"א עצמם הנה הם מסתיימים לגמרי למעלה מז"א, עכ"ז הנה הם מתלבשים באור הנה"י שלהם בז"א לעולם. והנה כן הוא כ"ז ג"כ בענינינו בענין ההתפשטות הא' שהוא הע"ב והס"ג דלעיל אות ט' י', והם בחי' או"א הכלליים דאור האזניים הכללי. הנה הגם שהם למעלה לגמרי מהמ"ה וב"ן דאות י"א וי"ב דענינינו, שהם ההתפשטות הב' וכנ"ל, עכ"ז הנה פשוט הוא כי האור דההתפשטות הא' שהוא האו"א הנה הוא מתלבש תמיד בהתפשטות הב' שהוא הזו"ן וע"ד שהוא באצילות וכנ"ל.

ולא עוד, כי הנה כאן שהוא באורות האח"פ, הנה נשתנה סדר ההתלבשות אשר מהעליון בהתחתון בעילוי הרבה, כי באצילות הנה נמשך טיפה הזרעית דהנה"י עיקרה רק מהזו"ת דהעליון, אבל אור הג"ר דהעליון הנה הוא נעלם בה מאד, והוא מהטעם כי גם בהעליון עצמו הנה נתעלם בו אור הג"ר עד שהם מכונים בו בשם גדלות¹⁸⁹, כי הם בו עצמו

¹⁸⁷ עי' ע"ח שער טו פרק ב.

¹⁸⁸ עי' ח"א כלל ח' ענף ד'.

¹⁸⁹ עי' שער התיקון פרק ה.

ג"כ רק למעלה ממדרגתו העיקרי. אמנם בהאורות דאח"פ, שהם מכלל העולמות דא"ס¹⁹⁰, הנה שם הוה הג"ר דכל א' שהם החב"ד גלויים בו, ורק הכתר שבו הוא מבחי' הגדלות שבו, ולכן הנה הוה שם ההתלבשות אשר מכל עליון בהתחתון מהחכמה דהעליון ולמטה, ונמשך הטיפה הזרעית אשר מההתפשטות הא' לצורך תולדות האור דהתפשטות הב' מהחכמה שבו ולמטה. והרי הוה שם כל בחי' ההתלבשות אשר מכל עליון להתחתון מהחכמה דהעליון ולמטה, ובדרך זה הנה מתלבשים ג"כ הע"ב וס"ג דלעיל אות ט' י' בהמ"ה וב"ן דאות י"א י"ב דענינינו מהחכמה ולמטה. וזהו שאמר הרב בדרושי העקודים שהכתר דהתפשטות הא' הוא אשר נשאר למעלה, והכונה הוא כי מהחכמה ולמטה שבו הנה מתלבש בהתפשטות הב', ור"ל כי מהחכמה ולמטה הנה מתמצה כחו ליתן חלק ממנו מגופו ונפשו בהטיפה הזרעית שבו לצורך תולדות כל האור דהתפשטות הב', אבל עיקרו דכל ההתפשטות הא' הנה הוא נשאר באמת כולו למעלה, והוא הע"ב והס"ג הכלליים דאור האזניים הכללי, והם הע"ב וס"ג דלעיל אות ט' י', הנה הם נשארו אחר הסתלקות הא' כולם למעלה, שהוא מהאזניים ולמעלה ולפנים.

וכל ההתפשטות הב' שהוא המ"ה דלעיל אות י"א והב"ן דענינינו הם כולם מהאזניים ולמטה, והנה נקראו הע"ב וס"ג בדברינו בשם פרצופים פנימים משום שהם מעתה לעולם מהאזניים ולמעלה ולפנים והם נעלמים. אבל המ"ה וב"ן דאות י"א וי"ב דענינינו, שהם ההתפשטות הב' והם הזו"ן הכלליים דאור האזניים הכללי שהם מהאזניים ולמטה, הם נקראו בדברינו בשם פרצופים החיצונים. והגם שהמ"ה דלעיל אות י"א הנה הוא ג"כ רק חלק הפנימי דהתפשטות הב' אשר הוא לא יצא מהאזניים ולחוץ וכנ"ל אות י"א, עכ"ז הנה הוא מתפשט אורו ומתגלה בהב"ן דאות י"ב אשר הוא יצא היטיב מהאזניים ולחוץ, והוא בגילוי תמיד, והמ"ה הוא מתלבש בו ומתגלה על ידו. והוא ע"ד הגילוי דהוי"ה באדנ"י, ולכן נקראו המ"ה דאות י"א עם הב"ן דענינינו בשם פרצופים החיצונים, והם מהאזניים ולמטה. והע"ב והס"ג דלעיל אות ט' י' שהם מהאזניים ולמעלה הם פרצופים הפנימים, והם האו"א, והס"ג דאות ו' אשר לעיל סי' ב' הוא השורש פנימי (כג' ע"ד) לכולם והוא הא"א.

והנה קוטב הדברים הללו הנה כתבנו ג"כ בספר הדע"ה ח"א דרוש ד', אמנם שם כללנו את הס"ג דאות ו' עם כל העסמ"ב שבס"י זה ביחד, כי שם באו הדברים בקיצור נמרץ ובכללות, אבל כאן הנה כתבנו הדברים בדיוק, והשימוש דכל א' כתבנו כאן בכל א' בפנ"ע בפרטות השימוש מיוחד אשר לכל אחד ואחד.

סימן ד'

והנה נבאר מעתה את כל המציאות דאורות החוטם ג"כ, ההתפשטות הא' והב' שבהם אשר הם כלולים ג"כ בד' שמות עסמ"ב, ונבאר את שימושם, השימוש דכל א' ומציאותם ומקומם ויציאתם ותולדתם וקישורם זב"ז וכל ענינם בפרטות, ע"ד שבארנו באורות האזניים, וע"פ הקדמת הדברים אשר כתבנו בריש סי' ג' ע"ש.

(י"ג)

ע"ב

השם ע"ב הזה הוא האור דהתפשטות הא' דהחוטם, אשר מתחילה הנה הוא התפשט וירד ג"כ מגבול החוטם דא"ק עד החזה דא"ק, אלא שאח"כ הוא חוזר ונסתלק

¹⁹⁰ עי' לעיל הערה 35.

ועלה למעלה כמו שיתבאר. והנה ההתפשטות הא' הנה הוא ג"כ ע"ד שכתבנו לעיל סי' ג' בהתפשטות הא' דהאזניים, והיינו כי הגם שהוא בעצמו הנה הוא קומה שלימה הכולל י' ספי', וכל הד' שמות עסמ"ב וכל הד' פרצופים כולם, אך בכללות הנה הוא כולו רק מב' שמות ע"ב וס"ג או"א בערך ההתפשטות הב' שהם מ"ה וב"ן וז"ן, כי הנה אותו ההתפשטות הא' הנה הוא ג"כ בב' בחי', אחד מבפנים ואחד מבחוץ. ואותו שמבפנים הוא השם ע"ב, והתפשט הוא מגבול החוטם דא"ק עד גבול החזה שבו מבפנים, והוא בחי' אבא הכללי אשר בכללות אורות החוטם והוא מבפנים, וכנודע שאבא הוא מתלבש בתוך אימא, וכנגדו הנה יצא ג"כ אור גדול מהחוטם ולחוץ, והתפשט ג"כ מגבול החוטם עד החזה מבחוץ, והוא השם ס"ג בחי' אימא הכללי דכללות אורות החוטם שיתבאר עניינו לקמן אות י"ד. ועכ"פ הוא כי אותו השם ע"ב אשר אנו עוסקים בו עתה, הוא ההתפשטות הא' דאור החוטם חלק הפנימי שבו, והוא בכללות אורות החוטם כולו, ר"ל ההתפשטות הא' והב' יחד, שהם כללות הד' פרצופין דהחוטם או"א וז"ן, הנה הנה השם ע"ב הנה דעניינו בחי' האבא שבהם, והנה הוא הראשית והעיקר לכל אורות החוטם, וכנודע שחכמה הוא הראשית, ראשית חכמה (תהלים קיא י), וכמ"ש בזה"ק בראשית (ל"א רע"ב), והוא העיקר כמ"ש כולם בחכמה עשית (תהלים קד כד), וע' הגר"א בספרד"צ בתחילתו (א ע"א).

ויציאתו ותולדתו הנה הוא מהשם מ"ה אשר לעיל סי' ב' אות ז' שהוא בחי' ז"א שבהע"ב דאות ה', ובדרך זה כי הנה אותו המ"ה הרי הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב כלליים, אשר כל א' הוא כלול ג"כ מד', והע"ב וס"ג הכלליים שבו הם בחציו העליון עד טבורו, שהוא מגבול האזניים דא"ק עד גבול החוטם דא"ק בפנימיות פנימיותו, כי הוא מהע"ב דאות ה' כנז'. וכאשר הגיע העת להתפשטות הא' דהחוטם, הנה נזדווגו הע"ב וס"ג הכלליים הנז' זב"ן, והיה זווגם ע"י עליית מ"ן שיתבאר בסמוך, ונמשך בהם ע"י תוספות אור ומוחין מלמעלה, שהוא מהס"ג דאות ו' אשר הוא השורש פנימי דהאזניים, ועי"ז הנה יצא ונולד בהע"ב וס"ג הכלליים הנז' המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, ונתפשטו הם מהטבור ולמטה דהמ"ה דאות ז' עד סוף רגליו בפנימיות פנימיותו דהא"ק, והוא מגבול החוטם שבו עד גבול החזה שבו. והנה מאורם ושפעם הנה נמשך ויצא כנגדם אורות החוטם, והתפשטו גם הם מהחוטם עד החזה, והוא (כד ע"א) ההתפשטות הא' דהחוטם. והרי נעשה ויצא ההתפשטות הא' דהחוטם משפעת אור דהמ"ה וב"ן הפרטיים אשר בהע"ב והס"ג הכלליים שבהמ"ה דאות ז'. והרי נמצא כי אותן הע"ב והס"ג הכלליים דהמ"ה דאות ז', הנה הם השורש פנימי להתפשטות הא' דאור החוטם, והוא ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם וכמו שאמרנו.

והנה נעשה ההתפשטות דהמ"ה וב"ן הפרטיים שאמרנו עם ההתפשטות הא' דאור החוטם בעת אחד, וע"ד אור השמש שנמשך מהשמש תיכף עם יציאתו והוא מיוחד עמו, כי בעת יציאתו הרי הוא מאיר לארץ ולדרים עליה, ובעת שקיעתו הנה תיכף החושך יכסה ארץ. כן הוא בענינינו, כי בעת שנתפשטו המ"ה וב"ן הפרטיים הנז' מהטבור דהמ"ה דאות ז' עד סוף רגליו, והיה התפשטותם בפנימיות פנימיותו דא"ק מגבול החוטם שבו עד החזה שבו, הנה תיכף עם יציאתם והתפשטותם האירו בהחוטם, ונמשך ונעשה ג"כ ההתפשטות הא' דאור החוטם. וכן עד"ז הנה היה בכל ההתפשטויות דהאזניים והפה אשר בארנו, ואשר יתבאר עוד בדברינו בעזרת ה' ית"ש, כי נעשה כל ההתפשטויות דהאח"פ עם הגילוי אור דהשורש פנימי דכל א' אשר בהס"ג מ"ה ב"ן דלעיל סי' ב' אות ו' ז' ח', הנה נעשו יחד ובעת אחד. וכן התייחדו בכל מקריהם ומאורעותיהם ג"כ יחד ובעת אחד, כי הם זה בשביל זה, ונמשך ונעשה זה מזה, הכל יחד בעת אחד, ודע כ"ז.

ודע עוד, כי המ"ה וב"ן הפרטיים שאמרנו עם האור דההתפשטות הא' הנמשך מהם, הנה קודם שיצאו ונתגלו הנה היו מושרשים הם בהעלם ובכח בהע"ב וס"ג הכלליים

הנ"ל בסופם וסיומם, שהוא בבחי' העטרה שבהם. וכאשר הגיע העת לתולדות האור דהתפשטות הא', הנה התעורר אותו הכח לצאת מן הכח אל הפועל, ולא נח ולא שקט ודחק את עצמו לעלות מלמטה למעלה לקבל שם תוספות אור ומוחין כדי שיתקן ויושלם לצאת מהכח לפועל. והנה העלייה הזו הנה הוא ענין עליית מ"ן שאמרנו לעיל, שהיה עליית מ"ן בהע"ב וס"ג הכלליים, והוא אותן הכחות עצמן הנז' שהיו גנוזים בסופם וסיומם, והתעוררו ועלו הם מלמטה למעלה לקבל תוספות אור וברכה כדי להשתלם ולצאת מן הכח אל הפועל. וכן היה עד"ז בכל העולמות כולם בכל עולם ועולם, בתחילת אצילותו ויציאתו מהעליון שעליו, הנה היה בכל א' סוד עליית מ"ן עד"ז, והוא כי השורש דכל תחתון אשר היה מתחילה גנוז וטמון בהעליון שעליו בסופו וסיומו, הנה עלה בהמוחין דהעליון כדי להשתלם. כי הנה נתייחד כל זה מן המאציל עליון ית"ש אשר השריש בכל עליון ועליון השורש להתחתון, כי בהקו דא"ס היה רשום בסופו השורש לא"ק, ובא"ק היה רשום בסופו השורש להאצילות, ועד"ז בכלל ובפרט ובפרטי פרטות, והבן זה מאד. והוא עומק הכוונה מ"ש הרב בשער עקודים (פרק ה), כי בהמלכות אשר בהפה דא"ק, הנה ישנו שם שורש להעקודים ובהמלכות דהעקודים, ישנו שם שורש להנקודים. וכן במלכות דהנקודים להברודים, ע"ש ובדברינו שם. ועומק הכוונה הוא ע"פ הדברים שאמרנו. וכאשר הגיע העת למציאות כל עולם, הנה נעשה התעוררות באותו השורש, ועולה למעלה לסוד עליית מ"ן כנו', והוא סוד מ"ש בזה"ק (ח"א כ"ט א' ע"ד א' קע"ב א' ועוד בכ"מ) דסליק ברעותיה למברי עלמא (ור"ל שעלה ברצונו, וסוד) הכוונה הוא על בחי' עליית מ"ן שאמרנו, וע' בדברי הרב בסוף דרושי הנקודות (פרק ו), וכן בשער התיקון (פרק ב). וכבר כתבנו בזה לעיל סי' ב' אות ז' סעי"ה ע"ש. אמנם כי כאן הנה באו הדברים יותר בדיוק, כי כאן הנה מתבאר ענין העליית מ"ן והלידה על ההתפשטות הא' עצמו ג"כ. וכן הוא האמת, כי הבחנת הרושם אור אשר ישנו בהעליון לצורך התחתון, הנה הוא בתחילה רק על ההתפשטות הא' אשר לצורך התחתון, ור"ל כי מתנוצץ בתחילה בכל עליון הבחנת רושם אור אשר רק להתפשטות (כד ע"ב) הא' אשר להתחתון. וכן הנה נעשה בתחילה העליית מ"ן ותיקונו ולידתו הכל רק לצורך המציאות דההתפשטות הא'. אך כאשר יצא ונעשה ההתפשטות הא', הנה אז מתנוצץ ונבחן בו הרושם אור אשר לההתפשטות הב', ואז מתעורר הוא לצאת מהכח לפועל, והוא ג"כ ע"י עליית מ"ן. ואותו העליית מ"ן הוא ההסתלקות הא', והוא הבחי' דסליק ברעותיה למברי עלמא אשר אמרנו לעיל סי' ב' אות ז' סעי"ה, שהוא העליית מ"ן אשר על ההתפשטות הב', אבל באמת הנה נעשה כז' ג"כ לצורך ההתפשטות הא' וכמו שבארנו כאן.

והרי עכ"פ כי נעשה כל מציאות דההתפשטות הא' אשר לכל עולם ג"כ רק ע"י בחי' זווג ולידה מהעליון שעליו, וכן הוא נודע ג"כ כי אי אפשר להוציא שום אור אלא בכח זווג דוקא וכמ"ש במבו"ש (שע"ב ח"א פ"ו). ובענינינו הנה יצא ההתפשטות הא' דאור החומם ע"י סוד זווג ולידה דהע"ב וס"ג הכלליים שבהמ"ה דאות ז', כי מזה הנה נולד המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, אשר משפעם ואורם הנה נמשך ויצא ההתפשטות הא' דהחומם שבענינינו. וכן הוא עד"ז באור האזניים והפה, והבן הדברים מאד. ור"ל כי גם אור השפע הנמשך מהמ"ה וב"ן הפרטיים שאמרנו, הנה הוא ג"כ ע"י בחי' זווג ולידה מהם, והשי"ת יכפר ודי בזה.

[סעיף ב']

הנה בארנו תהלה לאל ית"ש על הע"ב דאות י"ג דענינינו את מציאותו ושימוש, וכן יציאתו ותולדתו. כי הנה מציאותו הוא ההתפשטות הא' דאור החומם, החלק הפנימי

שבו. ושימושו הוא, כי הנה הוא האבא הכללי דכללות אורות החוטם, והנה הוא הראשית והעיקר לכולם. ויציאתו ותולדתו, הנה הוא מהמ"ה שבס"י ב' אות ז' שהוא בחי' ז"א שבהע"ב דאות ה', שהוא הא"א לכל האורות דאח"פ. והנה המ"ה דאות ז' בחי' הא"א לכללות אורות החוטם. והנה יצא הע"ב דענינינו מאותו המ"ה דאות ז', מהע"ב וס"ג הכלליים שבו ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם כנ"ל. והנה הנה אותן הע"ב וס"ג הכלליים השורש פנימי, שהוא הא"א השותף השלישי להע"ב דענינינו. והרי הנה הע"ב דענינינו בחי' אבא הכללי דכללות אורות החוטם, והע"ב וס"ג הכלליים שבהמ"ה דאות ז' הם הא"א הכללי. ויציאתו ותולדתו שאמרנו, הנה בדיוק הם ב' בחי', כי תולדתו הוא מהמ"ה וב"ן הפרטיים הנז', כי משם היה הלידה כנ"ל. אך יציאתו בכלל, הנה הוא מכל הע"ב וס"ג הכלליים, כי הם בכללם השורש פנימי אליו והא"א אליו וכנ"ל.

ונבאר מעתה ג"כ את מקומו ואחיזתו אשר הן בא"ק והן בהע"ב דאות ה'. והנה מקומו בא"ק, הרי נודע הוא כי ההתפשטות הא' הנה התפשט בתחילה בכל המקום העתיד להתפשטות הב', והתפשט ההתפשטות הא' דהחוטם מגבול החוטם דא"ק עד גבול החזה שבו, אלא שהע"ב דענינינו הוא חלק ההתפשטות אשר מבפנים וכנ"ל. אמנם אחיזתו בהע"ב דאות ה', הנה הוא בהנה"י שבו, כי הרי אמרנו כי הוא מהמ"ה דאות ז' שהוא הז"א שבהע"ב דאות ה', וכל ז"א הרי הוא תלייתו בהנה"י כנודע. והגם שהנה"י דהע"ב דאות ה' הנה מקומם הוא רק מתחת השבולת הזקן דא"ק, והע"ב דענינינו הרי הוא למעלה הרבה, כי הוא בגבול החוטם דא"ק. אך הענין הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל אות ז', כי הוא ע"י רוממות מעלת העקודים, הנה נשאר שם המ"ה דאות ז' שהוא הז"א שבו מיוחד בשורשו לעולם, והוא מתחת האזניים ולמטה ע' לעיל ס"י ב' אות ז' סעי' א' ג' ד' ו' ע"ש. ולכן הנה הנה מקומו דהע"ב דענינינו ג"כ בגבול החוטם דא"ק שהוא למעלה מהטבור דהע"ב דאות ה', כי טבורו הוא בשבולת הזקן דא"ק, והנה הוא בהחצי שליש התחתון דשליש האמצעי דהת"ת שבו, שהוא מהאזניים דא"ק עד שבולת הזקן דא"ק וכנ"ל ס"י ב' אות ה' ובכ"מ. ועכ"פ הוא כי הע"ב דענינינו, הנה (כד ע"ג) מקומו ועמידתו בהע"ב דאות ה' הוא בהחצי התחתון דהשליש האמצעי דהת"ת שבהע"ב דאות ה', והוא למעלה מהטבור שבו. אך אחיזתו ותלייתו בהע"ב דאות ה', הנה הוא באמת רק בהנה"י שבו, שהוא למטה מהטבור שבו.

והנה אותה ההתפשטות הא' דהע"ב דענינינו אשר התפשט מגבול החוטם דא"ק עד גבול החזה שבו מבפנים, הנה באשר ששורשו הוא מחציו העליון דהמ"ה דאות ז' שהוא למעלה מגבול החוטם דא"ק, וא"כ הרי באמת אין מקומו כלל להיות מהחוטם ולמטה, כי הרי הוא נובע ונמשך מהע"ב וס"ג הכלליים שבהמ"ה דאות ז', שהם חציו העליון שבו שמטבורו ולמעלה, אשר הוא בא"ק מהחוטם ולמעלה ולפנים עד גבול האזניים, וכמו שבארנו בדברינו שם לעיל ס"י ב' אות ז' ע"ש בארוכה. ולכן הנה חזר אותו הע"ב דענינינו מהתפשטותו וחזר ועלה ונסתלק למעלה למקומו הראוי לו, שהוא מהחוטם ולמעלה ולפנים עד גבול האזניים, ושם נשאר לעולם. וכל התפשטותו וירידתו שבתחילה הנה היה רק כדי להצטמצם ולהעשות שורש להתפשטות הב' וכנודע בדברינו. ולכן אחר שעשה את פעולתו ושליחותו, הנה חזר ועלה למעלה למקומו הראוי לו ונשאר שם לעולם. אמנם בעלייתו הנה נעשה שם למ"ן לצורך לידת ההתפשטות הב' דהחוטם אשר יתבאר עניינו לקמן אות ט"ו. והרי נמצא כי אותו הע"ב דענינינו הנה היה שימושו בכפליים, כי מתחילה השתמש להתפשטות הא' דהחוטם, שהוא כדי להצטמצם ולהעשות שורש עליון להתפשטות הב' דהחוטם. ואח"כ השתמש להסתלקות הא', שהוא בבחי' פעולת עליית מ"ן אשר לצורך ההתפשטות הב' דהחוטם, אשר עי"ז הנה יצא ההתפשטות הב' על

מציאותו וכמו שיתבאר בעה"י לקמן אות ט"ז. והנה נתבאר לנו בזה הע"ב דענינינו כל עניינינו באר היטיב בעזרת ה' ית"ש.

(י"ד)

ס"ג

השם ס"ג הזה הוא ג"כ מההתפשטות הא' דאור החוטם, אלא שהוא החלק אור ממנו אשר יצא מהחוטם ולחוץ, ונתפשט מהחוטם עד החזה. והנה הוא ג"כ קומה שלימה הכולל י' ספי' כולם, וד' שמות עסמ"ב, וכל הפרצופים כולם. אמנם כי בכללות אורות החוטם הכולל התפשטות הא' וב', הנה הנה כללות התפשטות הא' בבחי' או"א ע"ב וס"ג בערך כללות התפשטות הב', שהוא בחי' זו"ן מ"ה וב"ן. כי החלק אור דהתפשטות הא' אשר מבפנים הוא בבחי' אבא הכללי, והוא הע"ב דלעיל אות י"ג. והחלק אור דהתפשטות הא' אשר לחוץ, הוא בבחי' אימא הכללי, והוא הס"ג דענינינו. והרי הנה הס"ג דענינינו בחי' אימא הכללי דכללות אורות החוטם, ור"ל כללות התפשטות הא' והב' יחד. והנה הנה הוא אור אחד מיוחד עם הע"ב דלעיל אות י"ג, כי ע"י תוקף ורבי אור שמבפנים הנה יצא אור גדול מבחוץ, ומה שמבפנים הוא בבחי' ע"ב אבא, ומה שמבחוץ הנה הוא בגילוי ס"ג אימא. כי כל אור שנתגלה הוא בבחי' נוק', שהוא יוצא להתגלה למטה, ומקבל מבפנים ומתגלה לחוץ. והרי נתבאר לנו ענין מציאותו ושימוש דהס"ג דענינינו, כי מציאותו הוא שהוא ג"כ ההתפשטות הא' דאור החוטם, והרי הנה הוא מציאות אחד עם הע"ב דלעיל אות י"ג, אלא שהוא החלק אור אשר יצא מהחוטם ולחוץ, ונתפשט ג"כ מהחוטם עד החזה. ושימוש הוא כי הוא אימא הכללי אשר בכללות אור החוטם ההתפשטות הא' עם ההתפשטות הב' יחד, והרי משמש הס"ג דענינינו להשימוש דהאימא הכללי.

וענין יציאתו ותולדתו, הנה הוא ג"כ ע"ד הע"ב דלעיל אות י"ג, כי הם יצאו שניהם יחד ממקור אחד, כי או"א הם כחדא נפקין וכחדא שריין וכמ"ש באר"ז (רצ ע"ב). והנה יצאו שניהם יחד מהמ"ה דלעיל אשר בסי' ב' אות ז', מהע"ב וס"ג הכלליים שבו ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם וכנ"ל אות י"ג (וכד ע"ד) בארוכה, אלא שהע"ב דלעיל אות י"ג הנה עיקר שורשו הוא בהע"ב הכללי ובהמ"ה הפרטי שבו, והס"ג דענינינו הוא בהס"ג הכללי ובהב"ן הפרטי שבו (ע' לעיל אות י"ב סעיף ג'), ולכן יצא הע"ב דלעיל אות י"ג בהגילוי דשם ע"ב, וממנו יצא המ"ה דלקמן אות ט"ז, והס"ג דענינינו הוא יצא בגילוי ס"ג, וממנו יצא הב"ן דלקמן אות ט"ז, כמו שיתבאר שם ושם בעה"י.

ומקומו ועמידתו דאותו הס"ג דענינינו אשר בא"ק, הרי אמרנו כי הוא מהחוטם דא"ק עד החזה שבו וכנודע. ור"ל כי כ"ז היה מקומו בעת ההתפשטות הא' דהחוטם עד ההסתלקות הא' וכנ"ל בהע"ב דאות י"ג, כי הם כחדא נפקין וכחדא שריין כנז'. וכן מקומו בהע"ב דאות ה', הנה הוא ג"כ ע"ד הנ"ל בהע"ב דאות י"ג, כי אחיזתו ותלייתו בו הנה הוא בהנה"י שבו שהוא למטה מהטבור שבהע"ב דאות ה', כי הרי הם מהמ"ה דאות ז' שהוא הז"א שבהע"ב דאות ה', וכל ז"א הנה הוא אחיזתו ותלייתו בהנה"י, והגם כי הנה"י שבהע"ב דאות ה' הנה הוא למטה משבולת הזקן דא"ק, ועכ"ז הנה יצאו הם למעלה הרבה שהוא מהחוטם. אך כ"ז הנה הוא מחמת רוממות מעלת אורות האח"פ, ושם הנה נשאר הז"א שבהע"ב דאות ה' מיוחד בשורשו שהוא הדעת וכנ"ל סי' ב' אות ז', ולכן הנה יצאו הע"ב דלעיל אות י"ג עם הס"ג דענינינו בגבול החוטם דא"ק אשר הוא למעלה הרבה משבולת הזקן. והנה הוא בהע"ב דאות ה' בהחצי התחתון דשליש האמצעי דהת"ת שבו, שהוא למעלה מהטבור שבו. והרי עכ"פ כי הס"ג דענינינו הנה הוא ג"כ כמו הע"ב דלעיל אות י"ג, כי אחיזתו ותלייתו בהע"ב דאות ה' הוא בהנה"י שבו שהוא למטה מהטבור שבו.

אך מקומו ועמידתו בו, הנה הוא למעלה מהטבור שבו, ור"ל שהוא מתחיל למעלה מהטבור ונמשך עד סופו, והוא מגבול החוטם דא"ק עד החזה.

אמנם הנה כ"ז היה רק בעת ההתפשטות הא' דהחוטם, שאז הנה התפשטו וירדו הע"ב דלעיל אות י"ג עם הס"ג דעניניו מגבול החוטם דא"ק עד גבול החזה דא"ק, שהוא המקום דההתפשטות הב' דהחוטם, וכדי להצטמצם ע"י ירידתם להעשות שורש עליון לההתפשטות הב' דהחוטם. אך אחר שעשו את פעולתן, הנה חזרו ועלו למעלה, שהוא מהחוטם ולמעלה ולפנים, והוא מגבול החוטם עד האזניים, כי שם הוא מקומם, שהרי הם מהע"ב וס"ג הכלליים שבהמ"ה דאות ז', שהם חציו העליון שבו, שמקומו הוא מגבול החוטם דא"ק ולמעלה עד גבול האזניים שבו בפנימיות פנימיותו וכנ"ל אות ז'. ולכן הנה עלו אותן הס"ג דעניניו עם הע"ב דלעיל אות י"ג, אשר הם מאותו החציו העליון דהמ"ה דאות ז' וכנ"ל, הנה נסתלקו וחזרו ועלו למקומם הראוי להם, שהוא מגבול החוטם ולמעלה ולפנים עד גבול האזניים, ושם הנה נשארו לעולם להיות שורש עליון לההתפשטות הב' דהחוטם. והנה היה עלייתן ג"כ בסוד עליית מ"ן לעורר זיווגי עליונים, להאציל ולהוציא את ההתפשטות הב' דהחוטם שהם המ"ה וב"ן שיתבאר ענינם לקמן אות ט"ז. והרי היה תועלת גדול מאותו ההסתלקות ג"כ, כי הם עומדים שם בסוד מ"ן לעורר זיווגי עליונים למעלה, להמשיך למטה אור וברכה תמיד, וכן הוא עמידתם שם ג"כ להיות לשורש עליון לההתפשטות הב' תמיד.

והנה הם ר"ל הס"ג דעניניו עם הע"ב דלעיל אות י"ג, הנה הם האו"א לההתפשטות הב' דהחוטם. והמ"ה דאות ז' חציו העליון שבו שהוא הע"ב וס"ג הכלליים שבו, הנה הם השורש פנימי לכל אותו ההתפשטות הא' שהוא הס"ג דעניניו. והע"ב דלעיל אות י"ג, והוא הא"א להם, ר"ל חציו העליון דהמ"ה דאות ז', הנה הוא הא"א והשורש פנימי לההתפשטות הא' דהחוטם, שהוא הס"ג דעניניו עם הע"ב דלעיל אות י"ג, שהם האו"א הכלליים לההתפשטות הב'. ועכ"פ הרי נתבאר לנו על הס"ג דעניניו ג"כ את מציאותו ושימושו ויציאתו ותולדתו ומקומו ועמידתו, וכן אחיזתו ותלייתו. כי מציאותו הוא, שהוא ההתפשטות הא' דאור החוטם חלק החיצון שבו אשר יצא אז מהחוטם ולחוץ. (וכה ע"א) ושימושו הוא שהוא משמש לבחי' האימא הכללי לאורות החוטם הכלליים, כי כל אורות החוטם בכללן ההתפשטות הא' עם ההתפשטות הב' יחד, והנה ההתפשטות הא' בבחי' או"א לההתפשטות הב' שהוא בבחי' זו"ן, ועל זה אמרנו כי הס"ג דעניניו הוא בחי' האימא. ויציאתו ותולדתו הוא, כי הנה הוא מהמ"ה דאות ז' מהס"ג הכללי שבו ע"י הב"ן הפרטי שבאותו הס"ג. ומקומו ועמידתו, הנה בעת ההתפשטות הא' היה מקומו מהחוטם דא"ק עד החזה שבו מבחוץ, אבל אחר ההסתלקות הא' הנה חזר ועלה מהחוטם ולפנים ומהחוטם ולמעלה עד האזניים ונשאר עומד שם לעולם. ואחיזתו ותלייתו בהע"ב דאות ה' שהוא הא"א והשורש פנימי אליו, הנה אחיזתו בו הוא בחצי תחתון דשליש האמצעי דהת"ת שבו שהוא למעלה מהטבור שבו, אך תלייתו בו הנה הוא בהנה"י שבו שהוא למטה מהטבור שבו.

(ט"ו)

מ"ה

[סעיף א']

השם מ"ה הזה הנה הוא האור העיקרי דהחוטם שהוא ההתפשטות הב' דהחוטם, כי הע"ב וס"ג אשר לעיל אות י"ג י"ד שהם ההתפשטות הא' דאור החוטם, הרי הם חזרו ונסתלקו ועלו למעלה ונשארו שם לעולם נעלמים, והם יושבים בסתר עליון לעולם, שהוא

מהחוטם ולמעלה ולפנים. וכל התפשטותם שבתחילה, הנה היה רק כדי להעשות לבחי' או"א להוציא ולהמציא את האור העיקרי דהחוטם שהוא ההתפשטות הב' דהחוטם, שהם המ"ה וב"ן ז"ל אשר יתבאר עניינם לפנינו, כי הזו"ן הם הנגלים, זה שמי וזה זכרי¹⁹¹. והוא מציאותו ית"ש הנתגלה בכל עולם שהוא, ואין בלתו ואפס זולתו. והוא האור העיקרי המאיר בכל עולם ומתגלה למטה, ונעשה כל הגילוי הזה בכל עולם רק בהתפשטות הב' דוקא. וכן הוא בעניינינו בעולמות דאורות החוטם דא"ק, הנה הוא כל גילויים רק האור דהתפשטות הב' דהחוטם והוא המ"ה וב"ן אשר יתבאר לפנינו.

והנה הטעם מה שהם ב' שמות מ"ה וב"ן, הרי כבר אמרנו כי הוא משום שכל אור אשר הן בהתפשטות הא' והן בהתפשטות הב', הנה הוא נמשך ובא בב' מציאויות, אחד מבפנים, ואחד מבחוץ. כי עיקר האור הנה הוא נשאר מבפנים, והוא מתפשט ג"כ בכל שיעור ההתפשטות אשר לכל עולם אורות האזניים עד שבולת הזקן, אורות החוטם עד החזה, אורות הפה עד הטבור. והוא בעניינינו שהוא באור ההתפשטות הב' דהחוטם, הנה הם הב' שמות דמ"ה וב"ן, כי המ"ה הוא מבפנים, והב"ן הוא מבחוץ. ומה שנשאר מבפנים הוא אור יותר גדול, והוא העיקרי, כי מה שיוצא לחוץ הוא אור ממועט שהוא יוצא רק דרך נקבים וצינורות כמו חללי האזניים והחוטם והפה, והוא המ"ה דעניינינו החלק אור דהתפשטות הב' דהחוטם הנשאר לעולם מהחוטם ולפנים, והוא ג"כ נעלם, לעלם כתיב¹⁹². וכל גילוי הוא ע"י הב"ן שיתבאר לקמן אות ט"ז, אבל המ"ה עצמו הוא נעלם, כי הוא מבפנים לעולם, והוא מתפשט ג"כ מגבול החוטם דא"ק עד החזה שבו מבפנים. והנה הוא בחי' ז"א הכללי דכללות אורות החוטם, ר"ל ההתפשטות הא' והב' שניהם יחד, והוא ההתפשטות הא' כולו בבחי' או"א וכנ"ל אות י"ג י"ד, וההתפשטות הב' כולו בבחי' ז"ן. ובזה הנה הוא השם מ"ה דעניינינו בחי' ז"א הכללי דכללות אורות החוטם, אך פשוט הוא כי הוא עצמו הנה הוא ג"כ קומה שלימה ועולם מלא מכל הי' ספי' כולם ומכל הד' שמות עסמ"ב ומכל הפרצופים כולם. (כה ע"ב)

והרי נתבאר לנו בזה על המ"ה דעניינינו ענין מציאותו ושימוש, כי מציאותו הוא שהוא ההתפשטות הב' דאור החוטם, חלק הפנימי שבו. ושימוש הוא, כי הוא משמש ומאיר בבחי' ז"א הכללי דאור החוטם, והוא משפיע ומאיר תמיד להנוקבא הכללי דאור החוטם שהוא הב"ן אשר יתבאר לקמן אות ט"ז שהוא עיקר הגילוי דכל אורות החוטם כמו שיתבאר שם. והנה נמשך כל פעולות הב"ן רק מהמ"ה דעניינינו, וע"ד כל מ"ה וב"ן שהם ז"ן, שכל קבלתה הוא ממנו כנודע. והרי נתבאר לנו ענין מציאותו ושימוש באר היטיב.

[סעיף ב]

והנה יציאתו ותולדתו דהשם מ"ה דעניינינו הנה הוא מהע"ב וס"ג דלעיל אות י"ג י"ד, שהם בבחי' או"א אליו כנז'. הנה מהם יצא ונולד המ"ה דעניינינו עם הב"ן דלקמן אות ט"ז שניהם יחד, וככל ז"ן אשר יציאתם ולידתם הוא מאו"א. והוא ע"פ מה שאמרנו, כי הנה אותן המ"ה וב"ן הנז' הנה הם כללות ההתפשטות הב' דהחוטם, והע"ב וס"ג דלעיל אות י"ג י"ד הרי הם ההתפשטות הא' דהחוטם. וכל יציאת ולידת כל התפשטות הב' הנה הוא לעולם מההתפשטות הא', כי הוא האו"א אליו כנודע בדברינו.

והנה היה יציאת ולידת דאותן המ"ה וב"ן שהם ההתפשטות הב' דהחוטם מהע"ב וס"ג דאות י"ג י"ד, שהם ההתפשטות הא' דהחוטם בסדר זה. כי הנה אחר שנסתלקו ועלו הע"ב וס"ג הנז' בהסתלקות הא' כנ"ל אות י"ג י"ד, שחזרו ועלו למעלה, והיה עלייתם שם

¹⁹¹ עי' מלואים אות (יח).

¹⁹² עי' לעיל הערה 148.

בסוד מ"ן. הנה התעוררו ע"ז זוגי עליונים בשורשם הפנימי שהוא בהע"ב וס"ג הכלליים שבהמ"ה דסי' ב' אות ז', ובהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהם אשר התפשטו הם בהתפשטותם, ונסתלקו הם בהסתלקותם וכמו שבארנו לעיל סי' ב' אות ז' בארוכה, וכן לעיל אות י"ג בקצרה. ומתבאר שם בדברינו כי ע"י הסתלקות המ"ה וב"ן הפרטיים הנו', אשר היה הסתלקותם ג"כ בסוד עליית מ"ן, הנה נולד ע"ז בהמ"ה דאות ז' המ"ה וב"ן הכלליים שבו אשר הם מהמבור ולמטה שבו, והם יצאו ונולדו מהע"ב וס"ג הכלליים שבו, אשר הם מהמבור ולמעלה שבו. והנה מעצמות דאותן המ"ה וב"ן הכלליים אשר נתגלה בשורש דהמ"ה וב"ן הפרטיים הנו', הנה קבלו הע"ב וס"ג דאות י"ג י"ד בעלייתם למ"ן תוספות אור וברכה אור ומוחין להמציא ולהוליד את המ"ה דענינינו עם הב"ן דלקמן אות ט"ז שהם ההתפשטות הב' דאור החוטם. ונמצא כי יציאת ולידת ההתפשטות הב' דאור החוטם הנה היה מההתפשטות הא'. אמנם שורשם הפנימי, הנה הוא מהעצמות דהמ"ה וב"ן הכלליים שבהמ"ה דאות ז' שהוא הא"א להם, כי כשם שהע"ב וס"ג הכלליים שבהמ"ה דאות ז' שהם חציו העליון שבו, הוא השורש פנימי והא"א לההתפשטות הא' דאור החוטם, כן הם המ"ה וב"ן הכלליים שבהמ"ה דאות ז', שהם חציו התחתון שבו, שמטברו ולמטה הנה הוא השורש פנימי והא"א לההתפשטות הב' דאור החוטם, כי ההתפשטות הא' שהם הע"ב וס"ג דאות י"ג י"ד הם האו"א אליו, והמ"ה וב"ן הכלליים אשר בהמ"ה דאות ז' שהם חציו התחתון שבו, הוא הא"א אליו.

ועכ"פ הרי נתבאר לנו כי יציאתו ותולדתו דהמ"ה דענינינו הנה הוא מהע"ב וס"ג דלעיל אות י"ג י"ד ע"י תוספות אור ומוחין שקבלו הם מהעצמות דהמ"ה וב"ן הכלליים שבהמ"ה דאות ז' שהוא הז"א שבהע"ב דאות ה', אשר הוא הא"א לכל כלל האורות דהאח"פ, והמ"ה וב"ן הכלליים שבהמ"ה שבו הם השורש פנימי שהוא ג"כ בחי' א"א להמ"ה דענינינו שהוא ההתפשטות הב' דאור החוטם. והבן כ"ז היטיב ע"פ מה שכתבנו בזה לעיל סי' ג' אות י"א י"ב, כי שם הארכנו בזה הרבה יותר מדאי, אך כאן באו הדברים בקצרה והבן. (כה ע"ג)

[סעיף ג']

והרי נתבאר מכל הנ"ל על המ"ה דענינינו את מציאותו ושימוש, וכן יציאתו ותולדתו. ומעתה נבאר ג"כ את מקומו וכן אחיזתו ותלייתו אשר בהע"ב דאות ה'. הנה אמרנו כי כל הד' שמות עסמ"ב אשר באות י"ג י"ד מ"ו מ"ז שבהסימן שלפנינו, הנה הם נמשכים כולם מהשם מ"ה שבסי' ב' אות ז', שהוא בבחי' ז"א שבהע"ב דאות ה', כי אותו המ"ה דאות ז', הנה הוא השורש פנימי לכלל הד' שמות עסמ"ב שבהסי' שלפנינו. והמ"ה דאות ז', הרי כבר אמרנו בו כי מקומו הוא בא"ק מתחת גבול האזניים שבו עד גבול החזה שבו בפנימיות פנימיות, וחציו העליון שהוא הע"ב וס"ג הכלליים שבו הם מגבול האזניים דא"ק עד גבול החוטם דא"ק, והם השורש פנימי לההתפשטות הא' דאור החוטם, שהם הע"ב וס"ג דלעיל אות י"ג י"ד, ולכן עלו אותם הע"ב וס"ג דאות י"ג י"ד אחר הסתלקותם מהחוטם ולמעלה ולפנים עד גבול האזניים וכנ"ל, כי שם הוא מקומם לישיב בסתר עליון שהוא בחציו העליון דהמ"ה דאות ז', שהוא השורש פנימי שלהם. אך חציו התחתון דהמ"ה דאות ז', שהוא המ"ה וב"ן הכלליים שבו, הנה הם מגבול החוטם דא"ק עד גבול החזה שבו, והם השורש פנימי לההתפשטות הב' דאור החוטם, שהוא המ"ה דענינינו עם הב"ן אשר לקמן אות ט"ז, כי המ"ה דענינינו עם הב"ן אשר לקמן אות ט"ז הם נמשכים ויוצאים מהעצמות דהמ"ה וב"ן הכלליים שבהמ"ה דאות ז' וכנ"ל, ולכן נתפשטו וירדו המ"ה דענינינו עם הב"ן דלקמן אות ט"ז מהחוטם דא"ק עד החזה דא"ק, משום שמציאותם הרי הוא מחציו התחתון דהמ"ה דאות ז' אשר הוא כנגדם בפנימיותם.

אמנם הרי אמרנו שכל המ"ה דאות ז' הנה הוא בחי' ז"א שבהע"ב דאות ה', וכל ז"א הרי נודע הוא שמקומו הוא בהנה"י שהוא רק מהטבור ולמטה, והטבור שבהע"ב דאות ה' הרי מבואר הוא בכמה וכמה מקומות מדברינו כי מקומו בהא"ק הנה הוא בגבול השבולת הזקן דא"ק, וא"כ הרי הנה כל המ"ה דאות ז' רק מגבול השבולת הזקן דא"ק ולמטה. וא"כ איך אמרנו על המ"ה דאות ז' שהתחלתו הוא בא"ק מתחת גבול האזניים שבו ולמטה. אך כבר אמרנו בזה לעיל אות ז', כי הנה הגם שהאמת הוא שכל תליית המ"ה דאות ז' בהע"ב דאות ה' הנה הוא רק בהנה"י שבו, שהם מהטבור ולמטה שבו, אשר הוא רק מגבול השבולת הזקן דא"ק ולמטה. אמנם כי הנה לצורך ההתהוות ולידת דאותו המ"ה דאות ז', הנה עליו הנה"י שלו בהחג"ת ונכללו שם, והיו תלת כלילין בתלת, ושם הנה נעשה ההתהוות דהמ"ה דאות ז', והוא במקום החג"ת דהע"ב דאות ה', אמנם לא היה בכל החג"ת כולו רק במשך המקום דהחצי שליש התחתון משליש האמצעי דהת"ת שבו. אך עכ"פ הוא, כי הנה היה נעשה ההתהוות דהמ"ה דאות ז' במקום החג"ת דהע"ב דאות ה', שהוא למעלה משבולת הזקן דא"ק וכמו שבארנו כ"ז בעומק ובדיוק לעיל סי' ב' אות ז' ע"ש. ואמרנו שם, כי הנה הגם שאח"כ הנה נתפשטו וירדו הנה"י שבהע"ב דאות ה' למקומם שהוא למטה משבולת הזקן דא"ק, אך אותו המ"ה דאות ז' אשר נעשה התהוותו למעלה כנז', הנה ע"י רוממות מעלת עולם העקורים אשר שם שולט השם ס"ג, הנה נשאר אותו המ"ה דאות ז' מיוחד בשורשו לעולם, שהוא בהחג"ת שבהע"ב דאות ה', שהוא במקום התהוותו שבתחילה כנז', ונשאר מיוחד לעולם למעלה שהוא בסיום גבול האזניים דא"ק. וזהו הטעם בהע"ב וס"ג דלעיל אות י"ג י"ד. ועכ"פ הוא כי הענין מה שהמ"ה דענינינו, וכן ולפנים עד גבול האזניים וכנ"ל אות י"ג י"ד. ועכ"פ הוא כי הענין מה שהמ"ה דענינינו, וכן הב"ן דלקמן אות ט"ז אשר נעשה מציאותם בהחוטם דא"ק, והנה הם ההתפשטות הב' דהחוטם, הגם ששורשם הנה הוא מהמ"ה וב"ן הכלליים שבהמ"ה דאות ז' אשר כל תלייתו בהע"ב דאות ה', (כה ע"ד) הנה הוא בהנה"י שבו אשר מקומם הוא רק משבולת הזקן דא"ק ולמטה. אך הנה נעשה מציאותם בהחוטם דא"ק ע"י עליית נה"י בחג"ת כנז', וכמו שמתבאר כ"ז בארוכה לעיל סי' ב' בהמ"ה דאות ז' ע"ש.

ועכ"פ הרי נתבאר לנו בהמ"ה דענינינו, כי הנה הגם שמקומו הוא מהחוטם דא"ק ולמטה, והרי הוא מתחיל ועומד גם למעלה מהטבור דהע"ב דאות ה', עכ"ז הנה עיקר שורשו בהע"ב דאות ה' ותלייתו בו הנה הוא רק בהנה"י שבו, שהם רק משבולת הזקן דא"ק ולמטה. וזהו ג"כ מה שאנו רואין, כי עיקר הגילוי דאורות החוטם הנה הוא רק למטה משבולת הזקן, כי מהחוטם עד שבולת הזקן הנה הם בטלים באורות האוון כנודע, והוא משום כי עיקר שורשם ותלייתם בהע"ב דאות ה', הנה הוא רק בהנה"י שבו אשר עיקרם הוא רק משבולת הזקן דא"ק ולמטה.

והנה מתבאר מדברינו ג"כ כי אותו המ"ה דענינינו עם הב"ן דלקמן אות ט"ז שהם ההתפשטות הב' דאור החוטם, הנה הוא אחוז בהע"ב דאות ה' שהוא הא"א לכל האורות דהאח"פ בכפליים: אחד, מה שהוא נמשך ממנו מהעצמות דהמ"ה וב"ן הכלליים שבהמ"ה דאות ז', שאותו העצמות הנה הוא השורש פנימי לכל ההתפשטות הב' דהחוטם, ובו הוא תלוי למעלה שהוא גם בהחג"ת דהע"ב דאות ה', והוא בהתהוות דהמ"ה וב"ן הכלליים אשר בתחילה שנעשו בסוד תלת כלילין בתלת וכנ"ל. ואחד, באותן המ"ה וב"ן הכלליים דהמ"ה דאות ז' אחר שנתפשטו מסוד תלת כלילין בתלת, וירדו לבחי' הנה"י ממש בהע"ב דאות ה', שהם מגבול השבולת הזקן דא"ק ולמטה בפנימיות פנימיות. וכנגדם הנה הוא ההתפשטות הב' דאור החוטם המתפשט מהחוטם דא"ק עד החוזה שבו. והרי אחוז ההתפשטות הב' דאור החוטם בהע"ב דאות ה' בהמ"ה וב"ן הכלליים דהמ"ה דאות ז' שבו בכפליים: אחד, בשרשם שלמעלה, שהוא מגבול החוטם דא"ק עד גבול שבולת הזקן

דא"ק. ואחד, בהתפשטותם בבחי' הנה"י העיקרים שבו, שהם מגבול השבולת הזקן דא"ק ולמטה עד גבול הטבור דא"ק, כי שם הנה מסתיימין הרגלין דהע"ב דאות ה', וכפי שנתבאר בדברינו שם.

ועכ"פ הרי נתבאר לנו כי ההתפשטות הב' דאור החוטם, הנה הוא אחוז בהע"ב דאות ה' בכפליים, והוא בהשתי בחי' הנו', ואלו הב' בחי' הנה הם ע"ד הב' בחי' דהיחוד ז"א דאצילות בא"א דאצילות, שהוא בסוד תליא ואחיד שאמרו באד"ז (רצב ע"א) וכמ"ש הרב בשער א"א (פרק ז)¹⁹³. אמנם כ"ז שאמרנו עתה, הנה הוא בבחי' א"א שהוא רק השורש פנימי להמ"ה דענינינו, אבל עיקר יציאתו ותולדתו הנה הוא מההתפשטות הא' דאור החוטם, שהוא הע"ב וס"ג דלעיל אות י"ג י"ד שהם האו"א אליו וכנ"ל סעי' ב'.

והנה נתבאר לנו מכל דברינו עתה על המ"ה דענינינו ענין מציאותו ושימוש יציאתו ותולדתו ואחיזתו ותלייתו בהע"ב דאות ה'. כי מציאותו הוא, שהוא ההתפשטות הב' דאור החוטם החלק הפנימי שבו. ושימוש הוא, שהוא בחי' ז"א הכללי דכללות אורות החוטם וכנ"ל סעי' א' כ"ז. ויציאתו ותולדתו הוא מהע"ב וס"ג דלעיל אות י"ג י"ד שהם האו"א אליו וכנ"ל סעי' ב'. ואחיזתו ותלייתו בהע"ב דאות ה', שהוא השורש פנימי והא"א אליו, הנה הוא בהנה"י שבו, והוא מיוחד בו בשני בחי', והוא בסוד תליא ואחיד כנ"ל בסמוך, וע' לעיל סי' ג' אות י"א סעי' ב' ג' בארוכה בזה. והרי נתבאר לנו תהלה לאל ית"ש ענין המ"ה דענינינו שורשו ויציאתו ומציאותו. וע' למטה בענין הב"ן שם יתבאר בעזרת ה' ית"ש תשלום הדברים דהמ"ה ג"כ ע"ש.

[ט"ז]

ב"ן

(סעיף א)

השם ב"ן הזה הנה הוא הגילוי דאור החוטם, כי כל מה שידענו מאורות החוטם הנה הוא רק על ידו, (כו ע"א) כי אלולא הוא לא היינו יודעים מאורות החוטם מאומה. כי הרי הע"ב וס"ג דלעיל אות י"ג י"ד הרי הם נסתלקו ועלו מהחוטם ולפנים ומהחוטם ולמעלה. וכן השם מ"ה דלעיל אות ט"ו הרי אמרנו ג"כ כי הוא החלק אור דההתפשטות הב' דהחוטם הנשאר מבפנים, ולא יצא הוא מעולם מבחוץ כלל, והרי הוא נשאר נעלם, והוא בכלל מה שאמרו לעלם כתיב¹⁹⁴. אך הב"ן דענינינו הנה הוא האור דהחוטם אשר יצא מהחוטם ולחוץ, והוא ההתפשטות הב' דאור החוטם המתפשט מהחוטם עד החוזה מבחוץ ועומד שם לעולם. והנה הוא הגילוי דאור החוטם בחי' הנוק' הכללית שבו. וידוע הוא שהנוק' דכל עולם היא כלל כל האורות שלמעלה, ועל ידה הוא כל הגילויים, כי היא השער לה¹⁹⁵, ולכן על ידה הנה נתגלה לנו מאורות החוטם כל מה שבארנו מהם עד כה, אבל זולתה לא היינו יודעים מאורות החוטם מאומה.

והנה השם ב"ן הזה הוא נמשך ויוצא מאור המ"ה דלעיל אות ט"ו, וכנודע שכל נוק' הנה הוא נמשך ויוצא רק ממנו וכמ"ש באד"ר (קמא ע"ב) וכן בפ' משפטים (קד ע"א), ועי"ז הנה הגם שהוא בעצמו הנה הוא נעלם, אך מתגלה על ידה ע"י שהוא נמשך ויוצא ממנו, והם כלולים זה בזה הן בתחילתן והן בסופן, כי בתחילה הנה היא נכלל בו בהה' אחרונה

¹⁹³ עי' מלואים אות (יט).

¹⁹⁴ עי' לעיל הערה 148.

¹⁹⁵ עי' תיקו"ז (יט ע"ב): בראשית ב' ראשית זה השער לה' צדיקים יבאו בו (תהלים קיח כ) דא איהו תרעא דצדיקא דאית לון רשו לעאלא תמן.

תרגום: בראשית, ב' ראשית, "זה השער לה' צדיקים יבאו בו", זהו שער הצדיקים, שיש להם רשות להיכנס לשם.

דהשם הוי"ה בה' אשר בז"א, ואח"כ, ר"ל אחר שנתקנה ונשלמה, הנה הוא נכלל בה באותיות יה"ו דהשם הוי"ה ב"ה אשר בהמלכות, והוא בסוד יהוד"ה שהוא במלכות שאמרו בזוה"ק משפטים (ק"ד רע"א וע"ש סע"ב) וע' הגר"א בספד"צ פ"א (טו ע"א ט ע"ג ד"ה מלך הרביעי ושם עוד טז ע"ד י ע"ג בד"ה וענין אפרים). וכן בתחילה הנה הוא נכלל בהשם ב"ן אשר בו, וכמ"ש הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ח סמוך לסופו), ואח"כ הנה נכלל הוא בהשם ב"ן אשר בה, וכמ"ש בשער רפ"ח (פ"ג סמוך לסופו) כי זהו ענין שם ב"ן שהוא הוי"ה כפולה, ע"ש כלילותם זב"ז לעולם, ור"ל הן קודם יציאתה ממנו והן לאחר יציאתה ותיקונה, הנה הם לעולם כלולים זה בזה, ומתגלה הוא על ידה, ונתגלה השם מ"ה דלעיל אות ט"ו ע"י הב"ן דאות ט"ז דענינינו, והוא ע"י כלילותם זב"ז.

והנה נמצא מכ"ז כי אלו הב' שמות מ"ה וב"ן דענינינו הנה הם נגלים, וכן הם ג"כ שניהם בבחי' חיצונים, והוא ע"י הב"ן דענינינו שהוא אשר יצא מהחוטם ולחזין, ומתגלה המ"ה ג"כ על ידו כנז'. אבל הע"ב והס"ג דלעיל אות י"ג י"ד הנה הם נעלמים והם פרצופים הפנימים, כי הרי הם מהחוטם ולמעלה ולפנים כנ"ל. וכן הוא לעולם כי כל התפשטות הא' הוא בבחי' או"א ע"ב וס"ג, והם פרצופים הפנימים והנעלמים כי הם לעולם למעלה ומבפנים, וכל התפשטות הב' הוא בבחי' זו"ן מ"ה וב"ן, והם פרצופים החיצונים והנגלים, כי הם לעולם למטה ומבחוץ, כי גם המ"ה מתגלה על ידה כנז'. והרי נתבאר לנו עכ"פ על הב"ן דענינינו ענין מציאותו ושימוש, כי מציאותו הוא שהוא ג"כ ההתפשטות הב' דאור החוטם, אך הוא חלק האור אשר יצא מהחוטם ולחזין, ומתפשט מהחוטם דא"ק עד החזה מבחוץ. ושימוש הוא, כי הוא הגילוי העיקרי דאור החוטם כנ"ל, והוא הנוק' הכללי שבו, ר"ל מכללות אורות החוטם כולן בכלל ההתפשטות הא' והב' יחד בכלל אדא, שהם בכלל קומה אחת, והוה ההתפשטות הא' בבחי' או"א הכלליים שבו, וההתפשטות הב' בבחי' הזו"ן הכלליים שבו. ובזה הנה הוה הב"ן דענינינו בחי' הנוק' הכללי שבאורות החוטם הכלליים, אך בפרטות הנה פשוט הוא כי הב"ן דענינינו הנה הוא ג"כ קומה שלימה ועולם מלא מכל הד' שמות עסמ"ב כולם ומכל בחי' הפרצופים כולם.

[סעיף ב']

והנה ענין יציאתו ותולדתו דאותו הב"ן דענינינו הנה פשוט הוא שהוא ממש ע"ד שבארנו לעיל אות ט"ו בהמ"ה כי הם שניהם ממקום אחד וממקור אחד ומשורש אחד, וככל (כו ע"ב) זו"ן שהם שניהם ממקור אחד כנודע. והנה נולדו שניהם מהע"ב וס"ג דלעיל אות י"ג י"ד, שהם ההתפשטות הא' דהחוטם, אחר הסתלקותן בהסתלקות הא' ונעשו למ"ן לעורר זיוני עליונים בשרשם הפנימי שהוא בהשם מ"ה דסי' ב' אות ז' אשר הע"ב וס"ג הכלליים שבו, הם השורש פנימי לההתפשטות הא' דהחוטם והמ"ה וב"ן הכלליים שבו, הם השורש פנימי לההתפשטות הב' דהחוטם. וכאשר עלו הע"ב וס"ג דלעיל אות י"ג י"ד שהם ההתפשטות הא' והיה עלייתם בבחי' מ"ן, הנה לקחו תוספות אור ומוחזין מהעצמות דהמ"ה וב"ן הכלליים הנז' אשר למעלה, להמציא ולהוליד את האור דההתפשטות הב' דהחוטם. ונולד ההתפשטות הב' דהחוטם מההתפשטות הא', שההתפשטות הא' הוא האו"א לההתפשטות הב', אמנם היה ע"י קבלת אור ומוחזין אשר קבלו מהעצמות דהמ"ה וב"ן הכלליים שבהמ"ה דאות ז' אשר למעלה. והרי הוה אותן המ"ה וב"ן הכלליים השורש פנימי להם, והוא ג"כ הא"א להם וכנ"ל כ"ז בהמ"ה דאות ט"ו, שהוא הזו"א הכללי, וכן הוא בענינינו בהב"ן שהוא הנוק' הכללי, כי שניהם הם ממקור אחד כנז'.

וכבר אמרנו כי אותן המ"ה וב"ן הכלליים שבהמ"ה דסי' ב' אות ז' הנה הם בחי' הזו"ן שבו, אשר הם מטבורו ולמטה עד סוף רגליו, והוא בא"ק מגבול החוטם שבו עד גבול החזה שבו בפנימיות פנימיות. והרי נמצא כי אותו הב"ן דענינינו עם המ"ה דלעיל אות ט"ו, הנה מלבד מה שהם מושרשים בהמ"ה וב"ן הכלליים הנז' בעצמותם אשר למעלה בהע"ב וס"ג הכלליים הנז' וכנ"ל, הנה מתפשט ג"כ המ"ה וב"ן הכלליים בפנימיות פנימיות ומתלבש בהם בכל משך מקומם, שהוא מגבול החוטם דא"ק עד החזה שבו. והרי אחוז המ"ה וב"ן דענינינו בהמ"ה וב"ן הכלליים שבהמ"ה דאות ז' שהוא הא"א בכפליים: אחד, ע"י שורשם הפנימי שבו אשר למעלה. ואחר, ע"י שהוא מתלבש בהם ג"כ בפנימיות פנימיות בכל קומתם ממש. ואלו ב' הבחי' הוא בסוד תליית ואחיד¹⁹⁶, אשר מיוחד ז"א בא"א כמ"ש באד"ז (רצב ע"א) וכנ"ל אות ט"ו וע' לעיל סי' ג' סעי' ב' ג' בארוכה בזה.

והרי נתבאר לנו עכ"פ על הב"ן דענינינו ג"כ את יציאתו ותולדתו וכן אחיזתו ותלייתו בהע"ב דאות ה', כי בזה הנה הוא ממש ע"ד המ"ה דלעיל אות ט"ו. כי יציאתו ותולדתו, הנה הוא מההתפשטות הא' דהחוטם שהוא הע"ב וס"ג דלעיל אות י"ג י"ד שהם האו"א אליו. כי כן הוא לעולם, שכל התפשטות הב' הוא נולד ויצא מההתפשטות הא' שהוא או"א ע"ב וס"ג, וההתפשטות הב' הוא מ"ה וב"ן זו"ן, והם למטה לגמרי מההתפשטות הא' ע"ד הזו"ן דאצילות, שהם למטה לגמרי מהאו"א העיקריים, כי או"א מסתיימים בהטבור דא"א, והזו"ן הם מהטבור ולמטה, כן הוא בענינינו כי כל התפשטות הב' שהוא בבחי' זו"ן, הנה הוא למטה מההתפשטות הא' אחר הסתלקות, כי ההתפשטות הא' הוא נשאר מהחוטם ולמעלה, והם פרצופים העליונים והפנימים, וההתפשטות הב' הם מהחוטם ולמטה והם פרצופים התחתונים והמתגלים וכנ"ל. והרי הם שניהם כבחי' או"א וזו"ן שבאצילות. אמנם הנה באצילות הנה מפסיק הפרסא דא"א בין או"א לזו"ן, אבל באורות האח"פ דא"ק שהוא כללות העקודים, הנה אין פרסא ח"ו בין התפשטות הא' להתפשטות הב', ולכן נחשבים שניהם לקומה כללי אחת, ונחשב כל התפשטות הא' לבחי' כתר להתפשטות הב', שהוא נחשב בערכו רק להט' ספי' אחרונים שמהחכמה ולמטה. וכ"ז הוא משום שהם בכללות קומה אחת ע"י יחודם זכ"ז, אבל באמת הנה הם כל א' קומה שלימה מי' ספי' כולם ומכל בחי' הפרצופים כולם, כי כל א' הוא עולם שלם בפנ"ע, זה נעלם וזה נגלה וכנ"ל, ודי בזה.

והרי נתבאר לנו מכ"ז על הב"ן דענינינו, כי בענין יציאתו ותולדתו וכן בענין אחיזתו ותלייתו בהע"ב דאות ה', הנה הוא ממש כמו המ"ה דלעיל אות ט"ו, כי הרי שניהם הם מהחוטם דא"ק עד החזה שבו, אלא שזה מבפנים וזה מבחוץ, ובהע"ב דאות ה' הנה אחוז בו אור החוטם שהוא הב"ן דענינינו (כו ע"ג) עם המ"ה דלעיל אות ט"ו, הנה הם אחוזים בו בב' בחי', שהוא בסוד תליית ואחיד כנ"ל, כי הנה עיקר תלייתם בו הנה הוא בהנה"י שבו אשר הם למטה מהטבור שבו, אשר הוא בא"ק רק מגבול השבולת הזקן ולמטה, ולכן הנה הוה עיקר הגילוי דאורות החוטם ג"כ רק שם, כי למעלה משבולת הזקן הרי הם נכללים באור האוזן ובטלים באורו. אמנם עכ"ז הנה הם מתפשטים מהחוטם והם אחוזים בו גם למעלה מהטבור שבו והוא ע"י עליית נה"י בחג"ת, ולכן הנה הוה התחלת אור החוטם תיכף מסיום האזניים ולמטה, והוא התפשטות הא' דאור החוטם שעלו ועומדים שם כנ"ל אות י"ג י"ד, וכן גם השורש פנימי דההתפשטות הב' דאור החוטם, שהוא העצמות דהמ"ה וב"ן הכלליים שבהמ"ה דאות ז', הנה עומד אותו העצמות ג"כ לעולם רק למעלה מגבול החוטם דא"ק, שהוא בהע"ב וס"ג הכלליים שבהמ"ה דאות ז' וכנ"ל. והרי הוה תליית דאור החוטם בהע"ב דאות ה' גם בחלקיו אשר למעלה מגבול

¹⁹⁶ ע'י מלואים אות (יט).

החוטם דא"ק, שהוא מגיע עד גבול האזניים דא"ק. אמנם מגבול החוטם ולמטה, אשר שם יצאו המ"ה וב"ן הכלליים דהמ"ה דאות ז' על מציאותם הראוי להם וכמו שמבואר בדברינו שם אות ז', הנה משם ולמטה הרי מתלבשים אותן המ"ה וב"ן הכלליים דהמ"ה דאות ז' בבחי' התלבשות ממש בהתפשטות הב' דאור החוטם, ובוה הנה אחוזה אורות החוטם (ר"ל ההתפשטות הב' דאורות החוטם) בהע"ב דאות ה' ממש, והוא ע"י המ"ה וב"ן הכלליים דהמ"ה דאות ז' המתלבשים בהם.

אבל בהעצמות דאותן המ"ה וב"ן הכלליים העומדים למעלה, ומהם קבלו ההתפשטות הא' אורות ומוחין לצורך ההתפשטות הב', ואותן העצמות הנה הוא השורש פנימי להם העומד למעלה וכנ"ל, הנה בזה הוא אחיזת אורות החוטם (ר"ל ההתפשטות הב' דאורות החוטם) בהם רק מרחוק, כי הרי אותן העצמות הם עומדים ומושרשים בהע"ב וס"ג הכלליים דהמ"ה דאות ז', והם למעלה מגבול החוטם דא"ק. והרי הנה האחיזה דההתפשטות הב' באותן העצמות רק מרחוק, והוא בבחי' תלייה שתלוי בו מרחוק. והנה על אותן ב' הבחי' הוא מה שאמרנו שהם בבחי' תלייה ואחיד, כי על אותו העצמות שהוא למעלה ומרחוק הוא תלייה, ועל המציאות העיקרי דהמ"ה וב"ן הכלליים המתלבשים בהם ממש, הנה על זה הוא מ"ש ואחיד, וכמו שבארנו צורך אלו ב' הבחי' דתלייה ואחיד לעיל סי' ג' אות י"א סעי' ב'. אמנם תולדתו העיקרי דכל ההתפשטות הב' הנה הוא מההתפשטות הא' כנו'.

[סעיף ג']

והנה אחר שבארנו תהלה לאל ית"ש על ההתפשטות הב' דאור החוטם שהוא הב"ן דענינינו עם המ"ה דלעיל אות ט"ו את מציאותו ושימושו ויציאתו ותולדתו, וכן אחיזתו ותלייתו אשר בהע"ב דאות ה'. (מציאותו ושימושו, הוא אורו עצמו מה שהוא ועל מה שהוא משמש. ויציאתו ותולדתו, הוא האו"א אשר אליו. ואחיזתו ותלייתו בהע"ב דאות ה' אשר הוא הא"א אליו ואחר שבארנו כ"ז.) הנה נבאר מעתה ג"כ את סדר ההתלבשות דההתפשטות הא' דהחוטם בהתפשטות הב' דהחוטם, וכן סדר ההתלבשות דאורות האזניים באורות החוטם. והענין הוא, כי הנה הגם שאמרנו שההתפשטות הב' הנה הוא למטה לגמרי מההתפשטות הא', כי ההתפשטות הא' כולו הוא עלה ונסתלק, והוא מעתה ולעולם מהחוטם ולמעלה ולפנים, וההתפשטות הב' הוא כולו רק מהחוטם ולמטה. עכ"ז הנה פשוט הוא שמתלבש ההתפשטות הא' בהב' עכ"פ, כי בלתי זה אי אפשר, והוא ע"ד האו"א דאצילות עם הזו"ן, כי הנה הגם שעיקרן דאו"א הנה הם למעלה מהזו"ן לגמרי, והפרסא דא"א הוא מפסיק ביניהם, ועכ"ז הנה מתפשט אור דהנה"י דאו"א ומתלבש בהם תמיד, והנה כן הוא בענינינו ופשוט הוא. (כו ע"ד)

אמנם הוא, הנה נודע בדברינו כי כל ענין ההתלבשות הנזכר בכל מקום הכוונה הוא רק על בחי' טיפה הזרעית דכל עליון אשר ממנה נוצר הולד, ומשתתפים או"א לתת חלק מגופם ונפשם ג"כ בכל טיפה זרעית, ע' טנת"א (פרק ה) ושער המוחין (פרק ה). ואותו החלק מהאו"א המשתתפים לתת מגופם ונפשם בבנין הולד, הנה הוא הוא ענין ההתלבשות אשר מכל עליון להתחתון הנאמר בכל מקום. והנה בעולם האצילות הנה נמשך אותו החלק דהאו"א עיקר הגילוי רק מהנה"י שלהם לבד, כי הם השחקים ששוחקים מ"ן לצדיק וצדק כנודע (והר ויקרא כו ע"א). ולכן הוא באצילות, כל ההתלבשות רק מהנה"י דהעליון. אמנם עכ"ז הנה משום שהטפה הזרעית הנה באמת הרי היא נמשכת ונלקחת מכל הז"ת כולו, לכן נזכר בדברי האריז"ל בכמה מקומות ג"כ שההתלבשות דכל עליון בהתחתון הוא מכל הז"ת. וכל זה הוא באצילות, באשר כי שם הוא רק שליטת דהמ"ה וב"ן, לכן הנה שם הג' ראשונים נעלמים ע' פרקי הצלם (סוף פרק א), ולכך נזכר שם כל

ההתלבשות אשר מהעליון להתחתון רק מהז"ת דהעליון, כי הג"ר הרי הם נעלמים גם בהעליון עצמו, ומכל שכן שאינו ניכר התפשטות אורם והתלבשותם בהתחתון.

אמנם בעולם העקודים אשר שם הנה שולט השם ס"ג, וגם נתעלו שם כל הד' שמות עסמ"ב ממה שהם באצילות, כי באצילות הנה ירדו כולם ממקומם העיקרי וכמ"ש בשער רפ"ח (פרק ב), והיה באצילות ע"ב בחכמה, ס"ג בבינה, מ"ה בז"א, ב"ן במלכות. ונתחלקו שם הזו"ן לשניים, ונעשה כ"ז משום צורך הבי"ע. אבל בעקודים הנה שם עומדים כולם במקומם הראוי, ושם הוא ע"ב בכתר, וס"ג בחכמה, מ"ה בבינה, וב"ן בכל הז"ת, וכמו שכתבנו כ"ז לעיל כלל ט"ו ענף ז' ושם אות ו' ז' ע"ש. והנה שם הוא הגילוי מהחכמה ולמטה, ולכן הנה נתעלה שם ההתלבשות אשר מהעליון בהתחתון ג"כ מהחכמה דהעליון ולמטה, והוא באשר כי שם הוא שליטת הס"ג¹⁹⁷ אשר הוא מאיר שם באור החכמה כנז'. והרי עומד שם הגילוי מהחכמה ולמטה כמו הגילוי דהז"ת באצילות, ולכן הנה ניכר שם התפשטות והתלבשות דכל אור העליון בהתחתון מהחכמה דהעליון ולמטה. והנה כן הוא בענינינו בענין התלבשות התפשטות הא' בבחי' (בבחי' ההתלבשות אשר משתתף העליון ליתן חלק מגופו ונפשו בבנין הולד כנז'), כי הנה מתלבש ההתפשטות הא' דאור החוטם בהתפשטות הב' דאור החוטם מהחכמה שבו ולמטה.

וזהו עומק הכוונה מ"ש הרב בעקודים (פרק ג) ובכ"מ, כי ההתפשטות הב' הוא מהחכמה ולמטה דהתפשטות הא', הגם שהרי לפי דברינו הנה הוה באמת כל התפשטות הב' למטה לגמרי מהא', כי כל א' הוא קומה שלימה בפנ"ע מכל הי' ספי' כולם, והם זה למטה מזה. אך הכוונה הוא ע"פ הנז', שהוא על בחי' ההתלבשות שאמרנו, כי הנה מתלבש ההתפשטות הא' בבחי' מהחכמה דהתפשטות הא' ולמטה, כי מהחכמה ולמטה דההתפשטות הא' הנה משתתף בבנין ההתהוות דההתפשטות הב' שהוא תולדתו וכנ"ל סעי"ב. והרי הוה ההתפשטות הב' מהחכמה ולמטה דההתפשטות הא', ובהעקודים אשר שם נתעלה הס"ג להאיר באור החכמה כנז', הנה הוה ההתלבשות בהעקודים מהס"ג דכל עליון.

ונבאר הדבר בפרטות, כי הנה אמרנו שכל התפשטות הא' הנה הוא בבחי' פרצופים הפנימיים, כי הרי הוא עלה ונסתלק, והוא מעתה ולעולם מבפנים. וההתפשטות הב' הוא בבחי' פרצופים החיצוניים וכנ"ל סעי' א' ובכ"מ. והנה פרצופים הפנימיים דהאח"פ, הנה הגם שהם ג"כ קומה שלימה מי' ספי' וכנ"ל, עכ"ז הנה לא ניכר הי' ספי' שבו, כי הוא לא נתחלק לגבולים, אלא הוא כולו בגבול אחד. כי ההתפשטות הא' דאור האזניים אחר שעלה ונסתלק, הרי הוא כולו מגבול האזניים ולפנים עד גבול העיניים וכנ"ל סי' ג' אות ט' י', וכן ההתפשטות הא' דהחוטם אחר שעלה ונסתלק, הנה הוא כולו מגבול החוטם ולמעלה ולפנים עד גבול האזניים. משא"כ ההתפשטות הב' דהאח"פ, הנה נתחלק (כז ע"א) כל א' לג' וד' גבולים, והוא להי' ספי' שבו, שהם בג' וד' מדרגות כח"ב חג"ת נה"י מלכות, ונתחלק ההתפשטות הב' דהאזניים שהוא פרצוף החיצוני שבו לג' וד' גבולים, כי הכח"ב שבו הנה הם מגבול האזניים עד גבול החוטם, והחג"ת שבו הם מגבול החוטם עד גבול הפה, והנה"י שבו הם מגבול הפה עד שכולת הזקן, והמלכות שבו הוא משתתף עם אורות החוטם המתפשטים עד החזה. ועד"ז הוא בהתפשטות הב' דאור החוטם, שהי' ספי' שבו הנה הם מתחלקים לג' וד' גבולים, כי הכח"ב שבו הם מגבול החוטם עד הפה, והחג"ת שבו הם מגבול הפה עד שכולת הזקן, והנה"י שבו הם מגבול שכולת הזקן עד החזה, והמלכות שבו הנה הוא משתתף עם אורות הפה המתפשטים עד הטבור.

והנה מתלבש הפרצוף פנימי דכל א' בהפרצוף החיצוני דכל א', והוא ההתלבשות דהתפשטות הא' דכל א' בהתפשטות הב' שבו. וכן מתלבש הפנימי דהעליון בהפנימי

¹⁹⁷ בענין שליטת הס"ג עי' ח"א כלל ד ענף ג וכלל טו ענף ז אות ז, ועי' עוד לקמן קז ע"ב.

דהתחתון, וכן החיצוני דהעליון בהחיצוני דהתחתון. והיינו כי הנה מתלבש הפרצוף הפנימי דהאזניים בהפרצוף החיצוני שבו, ומתלבש בו מהס"ג שבו ולמטה כנ"ל. אמנם באשר כי החיצוני הנה הוא בג' גבולים, שהם בחי' ג' מדרגות כנז', הנה נבחן בו ההתלבשות ג"כ בג' בחי', כי בהכח"ב דהחיצוני הנה מתלבש בו הפנימי מהס"ג שבו ולמטה, ובהחג"ת דהחיצוני הנה מתלבש בו הפנימי מהמ"ה שבו ולמטה. אמנם מהס"ג הפרטי דאותו המ"ה. ובהנה"י דהחיצוני הנה מתלבש בו הפנימי רק בהב"ן שבו. אמנם הוא ג"כ מהס"ג הפרטי שבאותו הב"ן, ור"ל מהס"ג שבו ולמטה. וכ"ז הוא בהתלבשות אשר מההתפשטות הא' דהאזניים בההתפשטות הב' דהאזניים, וכן הוא בהתלבשות דהתפשטות הא' דהחוטם אשר בההתפשטות הב' דהחוטם, הנה הוא ג"כ ע"ד הנז'. וכן הנה מתלבש ג"כ הפרצוף פנימי דהאזניים אשר הוא מגבול האזניים ולמעלה עד גבול העינים, הנה הוא מתלבש ג"כ בהפרצוף פנימי דהחוטם אשר הוא מגבול החוטם ולמעלה עד האזניים, הנה מתלבש בו הפרצוף פנימי דהאזניים מהס"ג שבו ולמטה ובלי חילוק בחי' כלל, כי הם שניהם, ר"ל כל א' מהפנימים, הנה לא נתחלקו לגבולים ולמדרגות שונות כנז'. ולכן הנה ההתלבשות אשר מזה לזה ג"כ בלי חילוק בחי' כלל. וזהו ג"כ הענין מה שההתפשטות הא' דהחוטם אחר הסתלקותו הנה עלה מבפנים עד גבול האזניים וכנ"ל אות י"ג י"ד, והוא ע"י ההתלבשות שאמרנו, והרי הוא בעומק בבחי' תולדתו, ולכן הוא עולה קרוב וסמוך אליו להתייחד עמו להניק ממנו תמיד, והבן כ"ז.

אמנם החיצוני דאור האזניים אשר הוא מתלבש ג"כ בהחיצוני דאור החוטם כנז', הנה התלבשותם הוא בדרך זה, כי הרי כל א' הנה הוא בג' גבולים כנז', והרי הנה החג"ת דהאזניים נגד הכח"ב דהחוטם, והנה"י דהאזניים נגד החג"ת דהחוטם. והנה מתלבש החג"ת דהאזניים שהם מגבול החוטם עד הפה, הנה מתלבשים הם בהכח"ב דהחוטם אשר שם מהס"ג שבהם ולמטה*. ונמשך ההתלבשות החיצוני דהאזניים דרך הפנימי דהחוטם, שהוא מתלבש שם ג"כ, מהס"ג שבו ולמטה כנז'. והנה"י דהאזניים אשר הם מהפה עד שכולת הזקן, הנה מתלבשים הם בהחג"ת דהחוטם אשר שם, ומתלבשים בהם הנה"י החיצוני דהאזניים מהמ"ה שבהם ולמטה. אמנם הוא ג"כ מהס"ג הפרטי שבאותו המ"ה, ונמשך אותו התלבשות החיצוני דהאזניים דרך התלבשות הפנימי דהחוטם, שהוא מתלבש שם ג"כ מהמ"ה שבו, וכנ"ל. והמלכות החיצוני דהאזניים, ר"ל {כז ע"ב} המלכות דההתפשטות הב' שבו, הנה הוא מתפשט ומתלבש בהנה"י החיצוני דהחוטם משכולת הזקן עד החזה, ונעשה שם לעצם מעצמיו, ונמשך אותו ההתלבשות דהמלכות דהאזניים בהנה"י דהחוטם דרך התלבשות הפנימי דאור החוטם אשר מתלבש שם ג"כ בהב"ן שלו כנז'.

(* הגהה – הנה ע"ד שכתבנו כאן הנה כתבנו ג"כ לעיל כלל ט"ו ענ"ג אות ז' ח' ע"ש, אמנם לקמן סי' ה' אות כ' סעיף ט' י', הנה שם כתבנו כי באשר שכל חג"ת הנה הוא רק בהגילוי דהמ"ה, וכל נה"י הנה היא רק בהגילוי דהב"ן כנודע, הנה הנה ההתלבשות אשר מהחג"ת והנה"י ג"כ רק מהמ"ה וב"ן. אמנם הוא {כז ע"ב} מהס"ג הפרטי שבהם ולמטה כמ"ש בפנים, אבל עיקרם דהחג"ת ודנה"י הם עומדים לעולם רק בגילוי דמ"ה וב"ן, וכן הוא העיקר כמ"ש שם ע"ש, ע"כ הגהה.

והרי נתבאר לנו תהלה לאל ית"ש על הב"ן דענינינו עם המ"ה דלעיל אות ט"ו, שהם שניהם ההתפשטות הב' דאור החוטם, את סדר ההתלבשות דההתפשטות הא' בהם, וכן סדר ההתלבשות דההתפשטות הב' דאור האזניים בהם. וכן נתבאר ג"כ ענין ההתלבשות אשר מההתפשטות הא' דהאזניים בההתפשטות הא' דהחוטם (וע' עוד בזה לקמן סי' ה' אות י"ח סעי' ד'), וכן סדר ההתלבשות דהב' התפשטויות דהאזניים עצמן זכ"ן, אשר לא בארנו לעיל כל הצורך בזה, ובזה הנה נשלם דברינו בענין אורות החוטם בביאור

ה' שמות עסמ"ב הכלליים שבהם, שהם כללות האורות דהתפשטות הא' והב' שבהם, מציאותם ושימושם וכל ענייניהם כיד ה' הטובה עלינו, יתברך ויתעלה שמו לעד ולעולמי עולמים אמן ואמן.

סימן ה'

ומעתה הנה נבאר ג"כ את המציאות דאורות הפה, התפשטות הא' והב' שבהם, שהם העקודים העיקרי, כי על שמם הנה נקראו כל אורות האח"פ בשם עקודים כנודע (שער אח"פ פרק ג). והנה בכללותם הנה הם ג"כ רק ד' שמות עסמ"ב כלליים כנ"ל בהקדמת דברינו, ונבאר בהם ג"כ על כל שם ושם מציאותו ושימוש, וכל ענייניו שבו ע"ד שבארנו באורות האזניים והחוטם, וכן קישורם ויחודם דכל אורות האח"פ זב"ז, שהם כלל כל העקודים בעזרת ה' ית"ש.

(י"ז)

ע"ב

[סעיף א]

השם ע"ב הזה הנה הוא ההתפשטות הא' דאור הפה דא"ק אשר התפשט מגבול הפה שבו עד גבול הטבור שבו וכנודע בדברי הרב. אמנם הנה כל התפשטות אור אשר מתפשט כל פרצוף במשך פרצופו להוציא ולהאיר ממנו ולחוץ, הנה נשאר עיקר אורו מבפנים¹⁹⁸, ומתוקף אורו הנה הוא בוקע את כותלי הגוף ויוצא ומאיר לחוץ. והרי נמשך ההתפשטות הן מבפנים והן מבחוץ, והנה הע"ב דענייניו החלק אור שמבפנים שהתפשט הוא ג"כ מגבול הפה עד גבול הטבור מבפנים להגוף, ומתוקף וריבו אורו הנה בקע ועשה את חלל הפה בכל החמשה מוצאות שבו דפתוחי חותם ע' מנת"א (פרק ג) ובכ"מ. ואותו האור שיצא מהפה ולחוץ בכל הה' מוצאות שבו, הנה הוא השם ס"ג אשר יתבאר עניינו לקמן באות ח"י. אך אור העיקרי הנשאר מבפנים, הנה הוא השם ע"ב דענייניו, והוא מתפשט ג"כ מגבול הפה עד גבול הטבור מבפנים, ושם הוא עיקר אורו אשר לא יצא מעולם לחוץ כלל, אלא שבקע הארתו דרך חלל הפה וכן דרך כל כותלי הגוף שכנגדו וכנז', וע' בדברי הרב בדרושי נקודות (רפ"ב) ובדברינו שם (אות א').

והנה מה שאמרנו שהוא שם ע"ב, הנה הגם כי באמת הנה הוא קומה שלימה מי' ספי' הכלולים מכל הד' שמות עסמ"ב, ומכל בחי' הה' פרצופים, אך בכללות כל אורות הפה ההתפשטות {כז ע"ג} הא' וההתפשטות הב' יחד, אשר כל א' הוא בב' חלקים פנימי וחיצון, הנה הוה הב' חלקי פנימי וחיצון דהתפשטות הא' בבחי' ע"ב וס"ג הכלליים, והב' חלקי פנימי וחיצון דהתפשטות הב' הם מ"ה וב"ן הכלליים. ועל זה אנו אומרים על ההתפשטות הא' דענייניו שהוא החלק פנימי דההתפשטות הא' דאור הפה, שהוא שם ע"ב, הגם שבאמת הנה הוא קומה שלימה הכלול מכל הד' שמות עסמ"ב כולם וכנז'.

והנה השם ע"ב הזה הנה הוא בחי' אבא הכללי, ראשית ושורש לכל אורות הפה שהוא עולם העקודים, והוא העיקר לכל העקודים, שכל העקודים מתנהג על ידו לעולם. והוא פנימי לכולם, כי הוא הראשון לקבלת אור א"ס אשר להעקודים, ולכן תלוי כל העקודים רק עליו. וזהו שימוש ופעולתו להיות לבחי' אבא הכללי לכלל כל העקודים, אמנם הוא עצמו הנה הוא נעלם, כי גם בהתפשטותו הרי היה רק מבפנים כנז', ומכל שכן אח"כ שנסתלק ועלה כמו שיתבאר. אך עכ"פ הוא, כי הנה הע"ב הזה דענייניו, הנה הוא

¹⁹⁸ עי' נסירה פרק ז.

האבא הכללי לכל העקודים. והרי נתבאר לנו על הע"ב הזה ענין מציאותו ושימוש, כי מציאותו הוא שהוא החלק הפנימי דאור ההתפשטות הא' אשר לאורות הפה. ושימוש הוא שהוא בבחי' אבא הכללי לכלל כל אורות העקודים אשר כל העקודים מתנהג על ידו. והנה יציאתו ותולדתו של הע"ב הזה, הנה הוא מהשם ב"ן דס"י ב' אות ח', שהוא בחי' הנוק' דז"א שבהע"ב דאות ה'. והיינו כי הנה אותו הב"ן דאות ח' הנה הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב כללים ופרטיים. והע"ב והס"ג הכלליים שבו הם בחציו העליון שבו אשר עד טבורו, והוא בא"ק מסיום גבול החוטם שבו עד גבול הפה שבו בפנימיות פנימיות. והנה כאשר הגיע העת לתולדות האור דהתפשטות הא' דאור הפה, הנה יצאו ונתפשטו אז הנה"י דאותן הע"ב וס"ג הכלליים, שהוא המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם עצמן, ונתפשטו הם במקום העתיד להמ"ה וב"ן הכלליים שבאותו הב"ן דאות ח', שהם כל חציו התחתון שמתבורו עד סוף רגליו. והוא בא"ק מגבול הפה שבו עד גבול הטבור שבו בפנימיות פנימיות. והנה מאותן המ"ה וב"ן הפרטיים, כאשר שנתפשטו הם בא"ק בפנימיות פנימיות כנז', הנה הוציאו הם מנביעו דלהון ומשפעת אורם את ההתפשטות הא' דאור הפה מבפנים ומבחוץ, שהוא הע"ב דענינינו, עם הס"ג דלקמן אות ח"י. ונמצא כי ההתפשטות הא' דאור הפה הנה הוא יוצא ונמשך מהע"ב וס"ג הכלליים שבהב"ן דס"י ב' אות ח' ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, ור"ל כי יציאתו הנה הוא מתייחס באמת אחר אותן הע"ב וס"ג הכלליים עצמן. אך תולדתו בדיוק הנה הוא רק מהמ"ה וב"ן הפרטיים שבאותן הע"ב וס"ג הכלליים הנז' וכמו שאמרנו. כי הנה יצא ונעשה ההתפשטות הא' דאור הפה כאשר שיצא ונעשה ההתפשטות דהמ"ה וב"ן הפרטיים בפנימיות פנימיות דהא"ק מגבול הפה שבו עד גבול הטבור שבו, ואז הנה יצא מהם וכןגדם ההתפשטות הא' דהפה מבפנים ומבחוץ כנז'.

והנה על אותן הע"ב וס"ג הכלליים אשר מהם יצא ההתפשטות הא' דאור הפה, הנה עליהם הוא מה שאמר הרב במטי ולא מטי (רפ"ג), כי הנה ישנם שרשים פנימיים למעלה מההתפשטות הא' אשר מהם הוא ייצא, ומהם הוא יונק תמיד כמבואר שם, וכן שם (פרק ד) ע"ש. וע"פ דברינו הנה הוא אותן הע"ב וס"ג הכלליים שבהב"ן דס"י ב' אות ח', כי הנה הם השרשים פנימים לכל ההתפשטות הא' דאור הפה וכמו שבארנו.

ועכ"פ הרי נתבאר לנו על הע"ב דענינינו את מציאותו ושימוש, וכן יציאתו ותולדתו. כי מציאותו הוא שהוא האור ההתפשטות הא' דאור הפה החלק הפנימי שבו. ושימוש הוא שהוא האבא הכללי לכל העקודים. ויציאתו הוא שהוא מהשם ב"ן דס"י ב' אות ח' מחציו העליון שבו אשר עד הטבור, שהוא הע"ב וס"ג הכלליים שבו, כי אותן הע"ב וס"ג הכלליים הנה (כז ע"ד) הם השורש פנימי לכל ההתפשטות הא' דאור הפה. אמנם תולדתו ממש, הנה הוא מהמ"ה וב"ן הפרטיים דאותן הע"ב וס"ג וכןז'.

אמנם הנה בעיקר ענין דסדר יציאת ותולדות המ"ה וב"ן הפרטיים עם האור דההתפשטות הא' שמהם, איך שיצאו ונולדו מהע"ב וס"ג הכלליים, הנה נעשה כ"ז ע"י סדר סוד עליית מ"ן, כי הנה היו הם, ר"ל אותן המ"ה וב"ן הפרטיים עם ההתפשטות הא' שיצא מהם, הנה היו הם מושרשים בתחילה בהעלם גדול בהע"ב וס"ג הכלליים הנז' בסופן וסיומן, שהוא בסוד העטרין שבהם. וכאשר הגיע העת דההתפשטות הא' לצאת ולהתגלה, הנה התעוררו אז אותן השרשים הנעלמים ועלו למעלה בהמוחין דהע"ב וס"ג הנז' בסוד מ"ן, ונעשה עי"ז וזוגי עליונים למעלה למעלה עד הע"ב וס"ג דהמ"ס שבא"ק אשר בדברינו לעיל ס"י א' אות א' ב', ומשם הנה היה נמשך תוספות אור וברכה אור ומוחין להמ"ן שעלה ונולד, ונעשה עי"ז המ"ה וב"ן הפרטיים עם האור דההתפשטות הא' שיצא מהם. והנה על סוד עליית המ"ן הזה שאמרנו, הנה על זה אמרו בזוה"ק בכ"מ כד סליק ברעותיה למברי עלמא, כי היה העלייה מאליו, והיה העלייה בסוד הרצון העליון שהוא בהכתר עליון, המ"ס

דא"ק, והכתר הוא נקרא רצון (ע' הגר"א בתיקונים ריש תיקון ה כ ע"ג), וזהו שאמרו בד סליק ברעותיה, וע' בדברי הרב בדרושי נקודות (סוף פרק ו) ובשער התיקון (פרק ב).

(סעיף ב')

אמנם הנה כ"ז שאמרנו, הן בהמ"ה וב"ן הפרטיים הנז', והן בהתפשטות הא' דאור הפה שיצא מהם, שירדו ונתפשטו מגבול הפה דא"ק עד גבול הטבור שבו, הנה כ"ז הוא באמת אינם מקומם העיקרי כלל, כי מאחר שהם, ר"ל כל עצמותם ומציאותם, הנה הם מהע"ב וס"ג הכלליים הנז', שהוא חציו העליון דהב"ן דאות ח' וכנ"ל, הרי מקומם הראוי להם הנה הוא רק מגבול הפה ולמעלה עד גבול החוטם, וכמו שבארנו לעיל סי' ב' אות ח' בארוכה כ"ז. ולכן הנה חזרו באמת ונסתלקו ועלו למעלה למקומם הראוי להם, והוא ההסתלקות הא' דאורות הפה המבואר בדברי האריז"ל, שחזרו ועלו למעלה, כי שם הוא באמת מקומם הראוי להם, וכל ירידתם שבתחילה הנה היה כ"ז רק כדי להצטמצם ולהעשות לשורש עליון להוציא תולדות למטה, שהוא בהמקום שירדו, כי ירידת המ"ה וב"ן הפרטיים הנה היה כדי להעשות לשורש עליון ולהוציא ממנו את המ"ה וב"ן הכלליים דהב"ן דאות ח', שהם חציו התחתון שמטבורו ולמטה. וכן ההתפשטות הא' דאור הפה הנה היה התפשטותו במקום הזה כדי להעשות שורש עליון להתפשטות הב' דהפה, שהוא העקודים העיקרי, שהוא מהפה עד הטבור. ושם בפנימיותם הנה הוא המ"ה וב"ן הכלליים חציו התחתון דהב"ן דאות ח', שהוא השורש פנימי דהעקודים וכמו שיתבאר כ"ז לקמן בעזרת ה' ית"ש. ולכן הנה ירדו בתחילה אותן המ"ה וב"ן הפרטיים הנז' עם ההתפשטות הא' דהפה שיצא מהם, כדי להצטמצם ולהעשות שורש עליון לכל זה. אבל באמת הנה אין מקומם כלל למטה, ולכן הנה חזרו ונסתלקו ועלו למעלה, שהוא מגבול הפה ולמעלה עד גבול החוטם. והנה היה עליית דהמ"ה וב"ן הפרטיים בהע"ב וס"ג עצמן, ועליית דההתפשטות הא' הנה היה בהמ"ה וב"ן הפרטיים אשר משם יצאו. ועכ"פ הוא כי חזרו ועלו למעלה כל א' למקומו, ושם הנה נשארו לעולם, שהוא בחציו העליון דהב"ן דאות ח' אשר הוא מהפה ולמעלה ולפנים.

והנה כלל כל הב"ן דאות ח', הרי אמרנו שהוא בחי' הנוקבא דז"א שבהע"ב דאות ה', שהיא בהנה"י שבו, וכמו שבארנו בארוכה בזה לעיל סי' ב' אות ח'. ומתבאר שם כי הנה חציו העליון דאותו הב"ן, הנה הוא השורש פנימי ובחי' א"א להתפשטות הא' דאור הפה. וחציו התחתון שבו הנה הוא השורש פנימי ובחי' א"א להתפשטות הב' דאור הפה, שהוא העקודים העיקרי כנודע. והרי לנו כי הע"ב (כח ע"א) דענינינו הנה הוא האבא הכללי לכל העקודים, והב"ן דלעיל סי' ב' אות ח' הוא הא"א הכללי לכל העקודים. ושניהם הם נעלמים, כי הב"ן דאות ח' הרי הוא בחי' הנוק' דז"א שבהע"ב דאות ה' שהוא בפנימיות פנימיותו דהא"ק והוא כולו נעלם, וכן הע"ב דענינינו הרי הוא נסתלק ג"כ ועלה מהפה ולמעלה והוא מבפנים לעולם, והרי הוא מעתה ג"כ נעלם. אמנם באשר כי עמידתו למעלה הנה הוא להיות שורש עליון להתפשטות הב', שהוא העקודים העיקרי, וכל קבלת העקודים הוא לעולם רק ממנו, וכן עולה אצלו תמיד ההתפשטות הב' במטי ולא מטי לינק ממנו וכמ"ש במטי ול"מ (פרק ד), והרי עי"ז הנה הוא מתגלה עכ"פ באורו ושפעו, משא"כ הב"ן דאות ח' שהוא הא"א, הנה הוא נעלם לגמרי כי הוא לעולם רק לשורש פנימי כנז'.

ועכ"פ הרי נתבאר לנו ג"כ על הע"ב דענינינו את מקומו ויחודו בהע"ב דאות ה', כי הנה הוא בהנוק' דז"א שבו, שהוא בהשם ב"ן דלעיל סי' ב' אות ח', ובהע"ב וס"ג הכלליים שבאותו הב"ן, שהוא בחציו העליון שבו שמטבורו ולמעלה, כי טבורו דאותו הב"ן הרי הוא בגבול הפה דא"ק בפנימיות פנימיותו. וכאשר חזר ועלה הע"ב דענינינו למעלה כנז', הרי היה עלייתו מהפה ולמעלה ולפנים עד גבול החוטם, ושם קנה מקומו כנז'. והרי הנה מקומו

ג"כ רק בחציו העליון דהב"ן דאות ח', שהוא בהע"ב וס"ג הכלליים שבו, ושם הוא מיוחד לעולם, כי אותן הע"ב וס"ג הכלליים הוא השורש פנימי שלו והא"א שלו כנו'.

(יח)

ס"ג

[סעיף א']

השם ס"ג הזה הנה הוא ג"כ מאור ההתפשטות הא' דהפה, אך הוא החלק אור ממנו אשר יצא מהפה ולחוץ, והוא עיקר האור דההתפשטות הא' דהפה אשר ממנו מדבר האריז"ל. כי הע"ב דלעיל אות י"ז, הרי הוא נשאר מבפנים ולא יצא הוא מעולם מבחוץ כלל, ולכן הוא, כי הנה הגם שהוא אור יותר גדול ויותר עיקרי, אך באשר שהוא נעלם הנה אינו מדבר ממנו האריז"ל, אלא שהעיר אותנו בדברים קצרים לידע ממנו ג"כ, והוא במה שאמר בטנת"א (פרק א) והשמיענו בדרך כלל, ואמר שם כי אור שנשאר בפנימיות א"ק הוא גדול מהאור היוצא לחוץ בו' ע"ש. וכן מרמז לנו ממנו ג"כ בדרושי נקודות (רפ"ב) ע"ש, וכן בשער א"א (רפ"ג) ע"ש. וכן הוא עד"ז בהי"ג ת"ד דא"א שהם ג"כ פנימים ומקיפים כמ"ש בשער א"א (פרק ח) וכנודע. ועכ"פ היא כי האור הנשאר מבפנים הנה הגם שהוא יותר גדול ויותר עיקרי, כי הוא השורש והראשית, והוא בענינינו הע"ב דלעיל אות י"ז, אך באשר שהוא נשאר מבפנים הנה הוא נעלם, ולכן אינו מדבר האריז"ל ממנו מאומה, ואינו מתחיל לדבר אלא רק מהאור שיצא מהפה ולחוץ בהתפשטות הא' דאור הפה וכמ"ש בדרושי העקודים (פרק ג), והוא השם ס"ג דענינינו, שהוא האור אשר יצא בהתפשטות הא' מהפה ולחוץ, והוא אשר יצא ונתגלה.

והנה הוא בחי' אימא הכללי דכלל כל אורות הפה, ר"ל ההתפשטות הא' והב' יחד, וכל א' הוא בב' חלקים פנימי וחיצון, והוה הב' חלקי דההתפשטות הא' בבחי' או"א הכלליים והם ע"ב וס"ג הכלליים, והב' חלקי דההתפשטות הב' בבחי' זו"ן הכלליים והם מ"ה וב"ן הכלליים. ובזה אנו אומרים כי האור דההתפשטות הא' דהפה אשר אנו עסוקים בו עתה, שהוא בהחלק החיצון שבו אשר יצא הוא מהפה ולחוץ אשר בו מדבר האריז"ל כנו', הנה הוא השם ס"ג הכללי, והוא האימא הכללי. ור"ל בכללות כל אורות הפה כולן יחד, שהם בבחי' עסמ"ב כלליים, וד' פרצופים או"א וזו"ן הכלליים. אבל באמת הנה הוה כל ההתפשטות (כח ע"ב) גופה, הן הא' והן הב', וכן כל חלק וחלק שבכל א' הן הפנימי והן החיצון, הנה הוה כל א' לעצמו ג"כ קומה שלימה מכל הד' שמות עסמ"ב כללים ופרטיים, וכן מכל הפרצופים כולם כללים ופרטיים, וכ"ז הוא נודע ופשוט בדברינו.

אך עכ"פ הנה נתבאר לנו בכ"ז על הס"ג דענינינו, את מציאותו ושימוש, כי מציאותו הנה הוא שהוא החלק החיצון דההתפשטות הא' דהפה אשר הוא יצא מהפה ולחוץ. ושימוש הנה הוא שהוא בחי' האימא הכללי לכל אורות הפה העיקריים, שהם ההתפשטות הב' שהוא העקודים העיקרי כנודע. והוה הס"ג דענינינו בחי' האימא לכ"ז, וכמו שיתבאר בעה"י לקמן בדברינו שכל ההתפשטות הב' הוא נולד ויצא מההתפשטות הא', שהוא האו"א להתפשטות הב', והוה הס"ג דענינינו בבחי' האימא אשר לזה.

והנה במציאותו ושימוש וגילוי, הנה בזה הוא חלק מהע"ב דלעיל אות י"ז מכל וכל, כי הע"ב דלעיל אות י"ז הוא החלק אור מהמציאות דההתפשטות הא' דהפה אשר הוא מבפנים, והס"ג דענינינו הנה הוא החלק אור אשר מבחוץ. וכן בשימוש, כי הע"ב דלעיל אות י"ז הוא בחי' האבא הכללי דאורות הפה, והס"ג דענינינו הוא האימא הכללי דאורות הפה, וכן בגילוי, כי זהו ע"ב וזהו ס"ג.

[סעיף ב']

אמנם בשאר כל הענינים כולם, שהוא ביציאתו ותולדתו, וכן במקומו ואחיותו, אשר הן בא"ק והן בהע"ב דאות ח', הנה שוה הס"ג דעניניו להע"ב דלעיל אות י"ז מכל וכל. כי יציאתו ותולדתו דהס"ג דעניניו, הנה הוא ג"כ מהב"ן אשר לעיל סי' ב' אות ח', מהע"ב וס"ג הכלליים שבו, שהוא מחציו העליון אשר עד טבורו, כי אותן הע"ב וס"ג הכלליים דהב"ן דאות ח' שהוא חציו העליון שבו, הנה הוא השורש פנימי ובהי' א"א לכל המציאות דהתפשטות הא' דהפה, הן להחלק פנימי והן להחלק חיצוני, כי הם שניהם יצאו ממקור אחד ונולדו ממקום אחד, שהוא מהע"ב והס"ג הכלליים הנז', ומהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, כאשר יצאו הם, ר"ל אותן המ"ה וב"ן הפרטיים, כאשר שנולדו הם בהע"ב וס"ג הכלליים ע"י סוד עליית מ"ן דשרשם הנעלם שבהם (ר"ל שבהע"ב והס"ג וכן"ל אות י"ז), וכאשר נולדו אותן המ"ה וב"ן הפרטיים ונתפשטו בהב"ן דאות ח' מטבורו ולמטה עד סוף רגליו, אשר הוא בא"ק מגבול הפה שבו עד גבול הטבור שבו בפנימיות פנימיות, הנה אז השפיעו הם והמשיכו כנגדם את כל ההתפשטות הא' דאור הפה הב' חלקי פנימי וחיצון שבו, ונתפשטו הם ג"כ מהפה עד הטבור דא"ק מבפנים ומבחוץ, שהם הע"ב דלעיל אות י"ז עם הס"ג דעניניו, ויצאו ונולדו הם מהמ"ה וב"ן הפרטיים הנ"ל ג"כ ע"י סוד עליית מ"ן שעלה שרשם הנעלם אשר באותן המ"ה וב"ן הפרטיים, כי ע"י סוד כל עליית מ"ן הנז' הנה נעשה זיווגי עליונים למעלה למעלה עד הע"ב וס"ג דהמ"ס שבא"ק אשר בסי' א' אות א' ב'. ונולד עי"ז המ"ה וב"ן הפרטיים מהע"ב וס"ג הכלליים, וכן נולד עי"ז ג"כ הב' חלקי פנימי וחיצון דההתפשטות הא' דהפה שהוא הע"ב דלעיל אות י"ז עם הס"ג דעניניו, ונולדו הם מהמ"ה וב"ן הפרטיים הנז'.

ועכ"פ הוא כי יציאת ולידת הס"ג דעניניו הנה היה ע"י אותו הסדר עצמו דיציאת ולידת הע"ב דלעיל אות י"ז, כי הם יצאו שניהם יחד בסדר אחד וממקור אחד וממקום אחד. כי מקורם הכללי, הנה הוא הע"ב וס"ג הכלליים שבהב"ן דאות ח'. אך לידתם בפרטות, הנה היה מהמ"ה וב"ן הפרטיים שבאותן הע"ב וס"ג הכלליים. אך עכ"פ כי יצאו שניהם יחד ובסדר אחד כנז' (כח ע"ג).

אמנם עכ"ז הנה פשוט הוא כי הע"ב דלעיל אות י"ז הנה הוא מתייחס ביותר אחר הע"ב הכללי שבהב"ן דאות ח', והס"ג דעניניו הנה הוא מתייחס ביותר אחר הס"ג הכללי שבהב"ן דאות ח', כי עיקר שורשו ומקורו דהע"ב אות י"ז הנה הוא בהע"ב הכללי. ולכן הוא ג"כ בגילוי שם ע"ב כמו שורשו ומקורו העיקרי שבו, והס"ג דעניניו הנה עיקר שורשו ומקורו הוא הס"ג הכללי שבהב"ן דאות ח', ולכן הוא ג"כ בגילוי שם ס"ג כמו שורשו ומקורו העיקרי שבו.

והרי נתבאר לנו עכ"פ על הס"ג דעניניו, כי בענין יציאתו ותולדתו הנה הוא שוה ממש כמו הע"ב דלעיל אות י"ז. והנה כן הוא עד"ז ג"כ בשאר כל עניניו שבו. והיינו כי הנה אחר שנולד ויצא ונתפשט מהפה דא"ק עד הטבור שבו, הנה באשר כי כל מציאותו הנה הוא מהע"ב וס"ג הכלליים שבהב"ן דאות ח', שהוא מחציו העליון שבו אשר מקומו הוא בא"ק מגבול הפה ולמעלה עד גבול החוטם, לכן הנה חזר ונסתלק מהתפשטותו וחזר ועלה הס"ג דעניניו ג"כ מהפה ולפנים ומהפה ולמעלה, ועלה ממקורו שהוא בהע"ב וס"ג הכלליים דהב"ן דאות ח' ובהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, כי משם יצאו ושם הנה היה עלייתו, בדיוק הוא עם הע"ב דלעיל אות י"ז. ושם הנה עלו ונשארו שם לעולם, והוא ההסתלקות הא' אשר היה באור ההתפשטות הא' שאמר האריז"ל, כי עלה בשורשו שהוא מהפה ולמעלה ולפנים עד גבול החוטם. וכל יציאתו שבתחילה הנה היה רק כדי להצטמצם ע"י ירידתו, שיהא ראוי להעשות שורש עליון לאור העיקרי דהקודים, שהוא

ההתפשטות הב' דהפה אשר הוא יצא ונולד מאור ההתפשטות הא' אחר הסתלקותו, וכמו שיתבאר בעה"י לקמן באות י"ט כ'. ולכן אחר שעשה את פעולתו ושליחותו אשר נשתלח לזה, הנה חזר ועלה למקומו הראוי לו ולשורשו הפנימי אשר בהב"ן דאות ח' שהוא בחצי העליון שבו, ושם נשאר לעולם מהפה ולמעלה ולפנים הוא, ר"ל הס"ג דענינינו עם הע"ב דלעיל אות י"ז, שניהם יחד וכנ"ל אות י"ז.

וכבר אמרנו כי הב"ן דאות ח' הנה הוא הנוק' דז"א שבהע"ב דאות ה' שהוא הא"א הכללי לכל האורות דהאח"פ. והרי נמצא כי הס"ג דענינינו עם הע"ב דלעיל אות י"ז, שהם כללות ההתפשטות הא' דהפה, הנה אחיזתו אשר בהע"ב דאות ה' הנה הוא בהנוק' דז"א שבו בחצי העליון שבה עד טבורה. וכן הנה נמצא מכל דברינו הנז' כי הס"ג דענינינו הנה הוא האימא הכללי אשר באורות הפה הכלליים בהשתיים שהן ארבע שבו (כנ"ל בהקדמה לס' ג'), והע"ב דלעיל אות י"ז הנה הוא האבא הכללי והב"ן דלעיל ב' אות ח' שהוא השורש פנימי להם הוא הא"א הכללי.

והנה נמצא מדברינו ג"כ כי אותן הא"א הכלליים שאמרנו הנה הם רק בבחי' פרצופים פנימיים, כי אחר הסתלקות הא' הנה הם לעולם רק מהפה ולמעלה ולפנים, והם כללות כל ההתפשטות הא' אשר נשאר למעלה אחר הסתלקות. והוא הכתר אשר נשאר למעלה שאמר הרב, כי הוא כולו בבחי' כתר לכללות ההתפשטות הב' דהפה, שהוא בבחי' פרצופים החיצוניים, וכמו שיתבאר עוד כ"ז לקמן בדברינו בעה"ש.

[סעיף ג']

והנה ראיתי להעיר כאן בדיבור אחד אשר ראיתי צורך להעיר בזה, והוא כי הנה אמרתי בכמה מקומות שכל יסוד דרוש הזה אשר כאן כלל ח"י ענ"י, הנה הוא אותן הדברים עצמן אשר בספר הדע"ה ח"א דרוש ד', אלא כי שם באו הדברים בקיצור נמרץ, אבל עיקר הדברים אחד הם. אמנם הנה בענין הנז' שאנו עומדים בו עתה, הנה באו כאן הדברים יותר בדיוק הרבה ממה שאמרנו שם בזה, כי כאן וכן לעיל סי' ג' ד' באורות האזניים והחוטם, הרי מבואר כי ישנו עילוי גדול להשמות ס"ג מ"ה ב"ן אשר בסי' ב' אות ו' ז' ח' על כל השמות עסמ"ב אשר בסימני (כח ע"ד) ג' ד' ה' הרבה מאד. כי השמות ס"ג מ"ה ב"ן אשר בסי' ב' הנה הם אינם בבחי' פרצופים כלל, ולא בבחי' ספי' ואורות כלל, כי הם כולם נעלמים, והם רק השרשים פנימיים להב' התפשטות הא' והב' דהאח"פ. וכל התחלת הגילוי הנה הוא רק מההתפשטות הא', כי הם אשר יצאו בתחילה ג"כ בבחי' אורות ופרצופים, ואח"כ הנה נסתלקו גם הם בהסתלקות א' וחזרו ונתעלמו, והם הפרצופים פנימיים שאמרנו. ומהם הנה יצא ההתפשטות הב', שהם פרצופים החיצוניים. ואמרנו כי הפנימים והחיצונים הנה הם בבחי' או"א וזו"ן, והס"ג מ"ה ב"ן דסי' ב' אות ו' ז' ח' שהם השרשים פנימיים לכ"ז הנה הם בבחי' א"א להם, הס"ג דאות ו' הוא הא"א לההתפשטות הא' וב' דהאזניים, והמ"ה דאות ז' הוא הא"א לההתפשטות הא' וב' דהחוטם, והב"ן דאות ח' הוא הא"א לההתפשטות הא' וב' דהפה. והוא ע"י כי הנה גם אותן הס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח' הנה בהעלם הם כלולים באמת ג"כ כל א' מעסמ"ב כללים ופרטים לאין חקר אלא שהם בהעלם גדול, ומחמת גודל העלמתן הנה לא העלינו אותם בחשבון המערכות כלל, אמנם ישנם עכ"פ. והע"ב וס"ג הכלליים שבהם הם השורש פנימי והא"א לההתפשטות הא' דכל א', והמ"ה וב"ן הכלליים הם השורש פנימי והא"א לההתפשטות הב' דכל א'. אבל עכ"פ הוא כי הם אינם בבחי' פרצוף פנימי, אלא הם כולם רק לשורש פנימי לבד, ואינם מכלל הפרצופים כלל, ולא מההתפשטות עצמן כלל, כ"ז הוא מה שמבואר בכל דברינו כאן וכן הוא האמת והעיקר.

אמנם בדברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש ד', הנה שם כתבנו ואמרנו על השרשים הפנימיים עצמן שהם הפרצופים הפנימיים וההתפשטות הא', אמרנו שם כי הוא עצמו המ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב וס"ג שבהם, וההתפשטות הב' אמרנו שם כי הוא עצמו המ"ה וב"ן הכלליים שבהם, ע' דברינו שם. אך העיקר הוא רק כמו שכתבנו כאן הענין בדיוק, כי כל התפשטות הא' הנה הוא רק הארה ושפעת אור לבד מהמ"ה וב"ן הפרטיים הנו'. וכן התפשטות הב' הוא רק הארה ושפעת אור לבד מהמ"ה וב"ן הכלליים הנו'. ולכן אמרנו כי הס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח' הנה הם השרשים פנימיים להם, כי הב' התפשטות הוא רק משפעת אורם ותולדותיהם, וכמו שמתבאר כאן כ"ז בכל דברינו אשר בדרוש הזה. אמנם שם בספר הדע"ה הנה באשר כי כל מה שנוגע לענין ביאור ההתפשטות הא' והב' אין מקום בהספר שם, לכן באו שם הדברים בכללות ובמועט מחזיק את המרובה, וכללנו שם את השרשים והתולדות באחד, וכבר רמזנו שם בכמה מקומות על עיקר הדברים הנאמר כאן בספר הכללים שלפנינו, כי כאן באו הדברים בדיוק גדול ובפרטות. וע' עוד בזה בבירור אחר בירור באבני מלואים אשר בסוף הספר כאן, כי נשנו שם כל הדברים הללו ג"כ בדרך ארוכה וקצרה ע"ש, ותן שבה ותהלה לא"ל עולם יתברך שמו.

[סעיף ד']

ונחזור להענין, כי הנה נתבאר לנו על הס"ג דענינינו שהוא הס"ג הכללי מהשתיים שהן ארבע שבאורות הפה את מציאותו ושימוש, וכן יציאתו ותולדתו ומקומו בא"ק, וכן תלייתו בהע"ב דאות ה'. כי בענין מציאותו, הרי אמרנו כי הוא ההתפשטות הא' דאור הפה, החלק אור ממנו אשר יצא מהפה דא"ק ולחוץ ונתפשט עד הטבור שבו. ואח"כ בהסתלקות הא' הנה חזר ועלה למעלה מהפה ולפנים עד החוטם, ושם הוא מקומו לעולם עם השם ע"ב דלעיל אות י"ז. ושימוש, הוא כי הנה הוא האימא הכללי שבאורות הפה מהשתיים שהן ארבע שבהם, ומשמש אותו הס"ג בכללות כל אורות הפה בתורת האימא הכללי ובכל משפטיה. ובענין תלייתה בהע"ב דאות ה' וכן בענין יציאתה ותולדתה, הנה היא שוה בכ"ז להשם ע"ב דלעיל אות י"ז, כי הם שניהם בבחי' או"א אשר הם כחדא נפקין ובחדא שריין (אד"ו רצ ע"ב), ויצאו שניהם יחד מהע"ב וס"ג הכלליים דהב"ן דאות ח' ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם וכנ"ל סעי"ב כ"ז. (כט ע"א)

אמנם מה שראוי לנו לבאר עוד בזה הוא ענין ההתלבשות, כי הרי מתלבש אור האזניים באור החוטם ואור האזניים עם אור החוטם באור הפה וכמ"ש הרב במנחת"א (פ"ב בד"ה ודע), וכן הוא נודע שכל אור עליון הנה הוא מתלבש בהתחתון, כי רק מזה הוא כל קיומו וחיותו וכל הנהגתו תמיד.

והנה ההתלבשות אשר באורות האח"פ זב"ז הנה הוא בשני פנים, אחד הוא מהפנימי להפנימי, ואחד מהחיצוני להפנימי. כי ההתפשטות הא' דהעליון שהוא הפנימי, כי כל התפשטות הא' אחר שעלה למעלה בהסתלקות הא' הנה הוא נשאר למעלה מבפנים והם בבחי' פרצופים הפנימים כנ"ל, והוא אשר נקרא בדברינו בשם פנימי. והנה הוא מתלבש בהאור דהתפשטות הא' אשר למטה ממנו אחר שעלה גם הוא למעלה, והוא התלבשות דהפנימי בהפנימי. והרי מתלבש אור האזניים הפנימי אשר הוא מגבול האזניים ולמעלה עד גבול העינים כנ"ל סי' ג', הנה מתפשט הוא בהארתו ומתלבש בהפנימי דהחוטם אשר הוא מגבול החוטם ולמעלה עד גבול האזניים, וכן מתפשט אור הפנימי דהחוטם עם הארת אור האזניים שבו ומתפשט ומתלבש בהפנימי דאור הפה אשר הוא מגבול החוטם עד גבול הפה. והוא ההתלבשות דהפנימי בהפנימי. והגם שכל תחתון הנה הוא למטה לגמרי ובסימו דהעליון, אך מתפשט בהארתו ומתלבש בו כנ"ל. והוא ע"י

ששורש כל תחתון הנה הוא לעולם מהעליון שעליו, והוא שורש הפנימי דאור החוטם מהקצה התחתון דאור האזניים, ושורש הפנימי דאור הפה מהקצה התחתון דאור החוטם, וכמו שמתבאר כ"ז לעיל בסי' ב' באר היטיב ע"ש. ועי"ז הנה מתלבש כל עליון בהתחתון ע"ד התלבשות דכל או"א בהזו"ן כנודע, וכ"ז הנה הוא התלבשות דהפנימי בהפנימי.

וכן הנה מתלבש ג"כ החיצוני בהפנימי, ר"ל החיצוני דהעליון שהוא ההתפשטות הב' דכל א' מהאח"פ, שהם הפרצופים החיצונים שבכל א', משום שהם יצאו מהאח"פ ולחוץ, והם בגילויים לעולם, והם אשר נקרא בדברינו בשם חיצוני. הנה מתלבש ג"כ כל חיצוני דהעליון בהפנימי דהתחתון אשר כנגדו ובסדר זה, כי הנה החיצוני דכל א' הנה הוא מסודר בג' גבולים והוא להג' מדרגות דהי' ספי' כח"ב חג"ת נה"י שבכל א' מהאח"פ, [כי המלכות שבהם הנה היא כלולה בהיסוד כמ"ש במטי ול"מ (פרק ד)], כי הכח"ב החיצוני דהאזניים הנה הם מגבול האזניים עד החוטם, והחג"ת החיצוני הם מגבול החוטם עד גבול הפה, והנה"י הם מגבול הפה עד שבולת הזקן. וכן עד"ז הי' ספי' החיצוני דהחוטם, הנה הם ג"כ בג' גבולים להג' מדרגות דהי' ספי' שבהם, כי הכח"ב החיצוני דהחוטם הנה הם מגבול החוטם עד גבול הפה, והחג"ת החיצוני דהחוטם הנה הם מגבול הפה עד שבולת הזקן, והנה"י הם מגבול השבולת הזקן עד החזה. וכבר אמרנו כי כל חיצוני הנה הוא ג"כ שני בחי' פרצופים שהם מ"ה וב"ן, המ"ה מבפנים והב"ן מבחוץ, אלא שנקרא המ"ה ג"כ בשם חיצוני משום שהוא מאיר תמיד בהב"ן ומתגלה על ידו.

והנה נמצא לפי זה על מה שנוגע לענייננו, כי הפנימי דהפה אשר הוא מגבול הפה ולפנים ולמעלה עד גבול החוטם, הנה לבד מה שנתלבש בו הפנימי דהחוטם והאזניים אשר הם למעלה ממנו, הנה מתלבש בו ג"כ החיצוני דהאזניים אשר הוא כנגדו עם החיצוני דהחוטם אשר כנגדו, כי הרי כנגד אור הפנימי דהפה הנה כנגדו מבפנים הנה עומד החג"ת החיצוני דהאזניים עם הכח"ב החיצוני דהחוטם והם מתלבשים ג"כ זה בתוך זה, ור"ל על החג"ת דהמ"ה הכללי דהאזניים שהוא השם מ"ה דלעיל סי' ג' אות י"א שהוא המ"ה החיצוני שבו, והוא המ"ה הכללי שבו. וכנגדו הנה הוא הכח"ב החיצוני דהחוטם, ור"ל ג"כ על הכח"ב דהמ"ה הכללי דהחוטם שהוא המ"ה אשר לעיל סי' ד' אות ט"ו אשר הוא ג"כ מבפנים וכנגד לאור הפנימי דהפה, כי הם כולם הנה הם מגבול הפה ולמעלה ומבפנים עד גבול החוטם. והנה מתלבש החג"ת החיצוני דהאזניים בהכח"ב החיצוני (כמ"ע"ב) דהחוטם, והם שניהם מתלבשים באור הפנימי דהפה שכנגדם. וגם דרך בו הנה הם מאירים להב"ן החיצוני שלהם שהוא מבחוץ, והוא הב"ן הכללי והחיצוני דהאזניים אשר בסי' ג' אות י"ב להחג"ת שבו, והב"ן החיצוני והכללי דהחוטם אשר בסי' ד' אות ט"ז להכח"ב שבו.

ועכ"פ הוא כי הנה מתלבש החיצוני דאור האזניים והחוטם ג"כ באור הפנימי דהפה, וישנם בו ב' מיני התלבשות: אחד, מהפנימי דהאזניים והחוטם שהוא מההתפשטות הא' שלהם. ואחד, מהחיצוני דהאזניים והחוטם שהוא מההתפשטות הב' שלהם. אלא שההתלבשות אשר מהפנימי הנה הוא רק בהארתם לבד, כי כל פנימי עליון הוא למעלה לגמרי מהפנימי דהתחתון, אבל ההתלבשות אשר מהחיצוני הנה הוא מאורו ממש, כי הרי נכנס כל תחתון בגבול החיצוני דהעליון ממש, ומתלבש עי"ז כל עליון באורו עצמו בהתחתון, כי הפנימי דהחוטם שהוא מגבול החוטם ולפנים ולמעלה עד האזניים, הרי הוא כולו בגבול הכח"ב החיצוני דהאזניים, וכן הפנימי דהפה הנה הוא כולו בגבול הכח"ב החיצוני דהחוטם, כי ההתפשטות הא' דהחוטם אחר שעלה ונסתלק הרי הוא כולו בגבול הכח"ב דהתפשטות הב' דהאזניים, וההתפשטות הא' דהפה אחר שעלה ונסתלק הרי הוא כולו בגבול הכח"ב דהתפשטות הב' דהחוטם, וכן הוא ג"כ בגבול החג"ת דהאזניים וכנ"ל.

ועכ"פ הרי נתבאר לנו כי ההתלבשות אשר מההתפשטות הא' להתפשטות הא' שהוא מפנימי לפנימי, [כי כל התפשטות הא' אחר הסתלקותו הנה הוא מעתה לעולם מבפנים והוא בבחי' פרצוף הפנימי כנ"ל בכל דברינו], הנה הוא רק בהארתו לבד, אבל מההתפשטות הב' הנה מתלבש כל עליון בהפנימי דהתחתון הסמוך לו בהכח"ב דהעליון, ר"ל שכל הפנימי כולו דהתחתון הנה הוא עומד בהכח"ב דהעליון אשר עליו, אך בלפני פניו הנה הוא בהחג"ת שבו. ומתלבש ההתפשטות הב' דאור האזניים בהפנימי דהחוטם בהכח"ב שלו, ובהפנימי דהפה בהחג"ת שלו, וההתפשטות הב' דאור החוטם הוא מתלבש בהפנימי דהפה בהכח"ב שבו. וע' עוד בזה לעיל סי' ד' אות ט"ז סעי' ג' ודי בזה בעת, וע' בזה עוד לקמן במערכת הב"ן סעי' ט' י' בארוכה קצת בעזרת ה' ית"ש.

(י"ט)

מ"ה

[סעיף א']

השם מ"ה הנה הוא האור דההתפשטות הב' דהפה דא"ק שהוא כללות עולם העקודים. אמנם הנה הוא רק החלק אור שמבפנים, כי הרי אמרנו על כל התפשטויות דהאח"פ שהיה כל א' בב' חלקים, הן ההתפשטות הא' דכל א', והן ההתפשטות הב' דכל א'. וכן הם עומדים לעולם בב' חלקים מן העולם ועד העולם. והרי הנה ההתפשטות הב' דהפה אשר התפשט מהפה דא"ק עד הטבור שבו, הנה הנה ההתפשטות בב' חלקים: אחד, מבפנים לא"ק מגבול הפה שבו עד גבול הטבור שבו מבפנים. ואחד, מה שיצא מהפה ולחוץ, והתפשט מהפה עד הטבור מבחוץ. והאור שנשאר מבפנים, הנה הוא לעולם יותר גדול וכמ"ש הרב בטנת"א (פרק א) ובכ"מ, והנה הוא השם מ"ה דענינינו שהוא האור דההתפשטות הב' דהפה, החלק אור ממנו הנשאר מבפנים לעולם.

ומה שאמרנו כי הוא בגילוי דשם מ"ה, כי הנה הב' חלקי דהתפשטות הב' בערך הב' חלקי דהתפשטות הא', הנה הנה הב' חלקי דהתפשטות הב' בבחי' מ"ה וב"ן בערך הב' חלקי דהתפשטות הא' שהם ע"ב וס"ג. הגם שבאמת הנה כלול כל א' מד' שמות עסמ"ב כללים ופרטים לאין קץ, אך בכללי כללות הנה {כט ע"ג} הנה כל התפשטות הא' בבחי' ע"ב וס"ג בערך כל ההתפשטות הב' שהוא מ"ה וב"ן, וכן הוא בענינינו שהוא בענין הב' חלקי דהתפשטות הב' דהפה אשר הם אחד מבפנים ואחד מבחוץ, הנה הנה החלק אור שמבפנים בבחי' השם מ"ה, והחלק אור שיצא מבחוץ הוא השם ב"ן, אשר יתבאר ענינו לקמן אות כ'. כי תוקף האור דהשם מ"ה אינם יכולים לקבל, ולכן הנה נשאר הוא מבפנים, ומתוקף אורו הנה בקע את כותל דופן הא"ק ונעשה החלל דהפה, וממנו יצא השם ב"ן דלקמן אות כ', שהוא כל אורות הפה שהם עיקר עולם העקודים.

אמנם הנה עיקר החלל דהפה הנה הוא נעשה באמת מההתפשטות הא' מתוקף האור דהשם ע"ב דלעיל אות י"ז, ויצא ממנו הס"ג דלעיל אות י"ח, והוא אשר חקק את החלל דהפה בכל הה' מוצאות דפתוחי חותם שבו וכנ"ל אות י"ז. אמנם באשר שהע"ב והס"ג דלעיל אות י"ז הרי הם חזרו ועלו ונסתלקו, והם מעתה לעולם מהפה ולפנים ומהפה ולמעלה. וכנ"ל הנה עומד מעתה כל החלל דהפה בכל הה' מוצאות דפתוחי חותם שבו רק ע"י הב"ן דלקמן אות כ', הנמשך ויוצא מתוקף וריבוי אור דהמ"ה דענינינו.

והנה אותו המ"ה דענינינו עם הב"ן דלקמן אות כ', הנה הם בבחי' זו"ן, והם הזו"ן הכלליים דכל אורות הפה בכלל, ר"ל בכלל ההתפשטות הא' עם הב' יחד, שכללות ההתפשטות הא' הב' חלקי פנימי וחיצון שבו, הנה הם או"א הכלליים דאורות הפה, והם הע"ב וס"ג דלעיל אות י"ז י"ח. וכללות ההתפשטות הב', הב' חלקי פנימי וחיצון שבו, הנה

הם הזו"ן הכלליים דאורות הפה, והוא המ"ה דענינינו שהוא הז"א הכללי עם הב"ן דלקמן אות כ' שהוא הנוק' הכללי.

והרי נתבאר לנו עכ"פ על המ"ה דענינינו את מציאותו ושימוש. כי מציאותוהוא, שהוא ההתפשטות הב' דאור הפה, החלק הפנימי שבו שהוא מתפשט ג"כ מגבול הפה דא"ק עד גבול הטבור שבו מבפנים. ושם, הנה הוא עומד לעולם, כי הוא לא יצא מעולם לחוץ כלל, וכן אינו מסתלק לעולם למעלה, כי מעת שיצא ונתפשט עד גבול הטבור בהתפשטות הב', הנה הוא עיקרו לעולם למטה. [כי גם מה שעולה במטי ולא מטי הוא רק הכתר שלו, אבל עיקרו דכל התפשטות הב' הנה הוא נשאר לעולם למטה, וכמו שהעלינו בזה בדברינו בחלק הביאורים בשער מטי ולא מטי פ"ב אות י"ט ודלא כהמ"ח בזה]. והרי הוא מציאותו, כי הוא אור העומד מהפה ולפנים ומתפשט עד הטבור. ושימוש, הוא כי הוא בחי' ז"א הכללי דאורות הפה המשפיע להמלכות תמיד שהוא הב"ן דלקמן אות כ', כי כל יציאתה הוא ממנו, וכן היא מקבל ממנו תמיד, אבל הוא עצמו הנה הוא נעלם, לעלם כתיב¹⁹⁹, ולכן הנה נשאר הוא לעולם מבפנים, וכל גילוי הוא רק על ידה שהוא ע"י הב"ן דלקמן אות כ', אבל זולתה הנה אין אנו יודעים ממנו מאומה.

[סעיף ב]

והנה יציאתו ותולדתו דאותו המ"ה דענינינו הנה הוא מהשם ע"ב וס"ג דלעיל אות י"ז י"ח, שהם הב' חלקי אור דהתפשטות הא' דהפה כנ"ל, כי הם, ר"ל אותן הע"ב וס"ג, הנה הם האו"א להמ"ה דענינינו, ולהב"ן דלקמן אות כ', שהם ההתפשטות הב' דהפה, והם הזו"ן כנז'. והנה כל ההתפשטות הב' תולדות אור מההתפשטות הא', ע"ד כל זו"ן שהם תולדות דהאו"א.

והנה יציאתם הוא בסדר זה: כי הנה אחר שנסתלקו ועלו למעלה, שהוא ההסתלקות דהתפשטות הא' שעלה למקורו כנ"ל אות י"ז י"ח, והיה עלייתם שם בסוד מ"ן, הנה נתעוררו עי"ז וזוגי עליונים למעלה למעלה, והיה עתה העלייה עוד יותר גבוה ממה שהיה לצורך ההתפשטות הא', כי הנה עלה עתה ההתעוררות עד מקור המקורות כולם, והיה נמשך עתה השפע מנביעו דאור א"ס (כט ע"ד) ממש. והוא ע"פ מה שאמרנו לעיל סוף כלל ו' ובכ"מ מדברינו, כי הנה הגם שכל התפשטות הא' הנה הוא ממדרגה יותר גבוה מההתפשטות הב' (כי הרי כן הוא בענינינו ג"כ, שההתפשטות הא' הנה הוא מהע"ב וס"ג הכלליים שבהב"ן דס"י ב' אות ח', וההתפשטות הב' הוא רק מהמ"ה וב"ן הכלליים שבאותו הב"ן דאות ח'), עכ"ז הנה עיקר הנביעו דאור א"ס ית"ש הנה הוא נפתח ומתגלה רק לצורך ההתפשטות הב' דוקא. ומשום שהוא עיקר המציאות דהתחתון, כי לזה הנה הוא כוונת גילוי ית"ש להתגלה למטה, והוא רק ע"י הצמצום שבתחילה כנודע, ולכן מתפשט בתחילה רק במיעוט וצמצום, ועיקר גילוי הוא רק אח"כ וכנודע כ"ז בדברינו. ולכך נסדר שיחא עיקר הגילוי דפתיחת פי המקור להנביעו דאור א"ס ית"ש אשר לכל עולם רק בהתפשטות השני אשר אליו, הגם שבעצם הנה הוה ההתפשטות הראשון ממדרגה יותר גבוה כנז'.

וכן היה בענינינו (וכן הוא ג"כ בהב' התפשטויות אשר לאורות האזניים, וכן בהב' התפשטויות אשר לאורות החוטם, ודע וזכור זה), כי הנה פתיחת פי המקור להנביעו דאור א"ס ית"ש אשר לההתפשטות הא', הנה אמרנו לעיל אות י"ז י"ח, כי הנה היה רק מהמ"ס דא"ק, הרישא תליתאה שבו, והוא מהע"ב וס"ג דהמ"ס אשר לעיל ס"י א' אות א' ב', הנה משם היה הגילוי דאור א"ס אשר לכל התפשטויות הא' דהאח"פ, אבל לא מיותר למעלה,

¹⁹⁹ עי' לעיל הערה 148.

ולכך הנה יצא ההתפשטות הא' רק בסוד נפש לבד וכמ"ש הרב בעקודים (פרק ג). והוא משום שהיה אז רק בהגילוי המ"ס לחוד, שהוא סוד נפש, וכנודע שהג' רישין הם בסוד נר"ג, והוא ג"כ מ"ש הרב בעקודים (פרק ג) שם, כי בהתפשטות הא' יצאו חסרים ע"ש. אמנם הנה הגילוי אור דא"ס ית"ש אשר לכל ההתפשטות הב' דהאח"פ, הנה היה בגילוי היחוד דהאורא ומ"ס, אורא ובוצינא²⁰⁰, שהוא מכללות הרישא תניינא ג"כ, אשר שם הוא אור הגנוז²⁰¹ (כי האורא הנה הוא האור הגנוז שהוא נגזז ונסתם בהקד"א), והנה נפתח ונתגלה עיקר הגילוי דאור א"ס ית"ש רק לצורך ההתפשטות הב'.

ודע, כי סוד אלו הב' סדרים שנסדרו בהב' התפשטות דהאח"פ, שהתפשטות הא' שבהם יהא עיקר גילויים רק בגילוי המ"ס, וההתפשטות הב' היה גילויים מאור הגנוז עצמו, הנה סוד אלו הב' סדרים הנה הם שורש השרשים לסוד עולם הנקודות ולכל אור התיקון אשר אח"כ, והוא כנודע בדברינו בספר הדע"ה ח"א וכן לעיל כלל ח"י ענ"ב, כי כל סיבת עולם הנקודות הנה הוא משום שיצאו רק מהמ"ס לבד, מסוד הגבורות שבה שהיא בוצד"ק²⁰², וסיבת אור התיקון הוא שהוא מאור הגנוז ומרזא דאור א"ס וכנ"ל ענ"ח ובכ"מ. והנה שורש השרשים לאלו ב' הסדרים הנה הוא נתיסד בעולם העקודים ובכל האורות דהאח"פ בהב' התפשטות שבהם וכנ"ל, וזהו ג"כ מ"ש הרב בעקודים (פרק ה) כי הנה נעשה בהתפשטות הא' דהעקודים מעין ודוגמא דבחי' ביטול המלכים ע"ש. והוא בסיבת מה שאמרנו, כי היה ההתפשטות הא' דהעקודים ג"כ רק בגילוי המ"ס, והיה כאן שורש נעלם לסיבת עולם הנקודות. אמנם פשוט הוא כי הנה היה כאן רק בבחי' רמז רושם לכ"ז, אבל באמת הנה יצא גם כל האור דהתפשטות הא' אשר להעקודים ג"כ רק בהיחוד דהב' רישין ומרזא דאור א"ס, כי כל העקודים הוא מעולמות דא"ס²⁰³, אלא שהגילוי דהרישא תניינא היה נעלם קצת בכל תוצאות אור דהתפשטות הא', ונעשה עיקר גילוי רק בהתפשטות הב' וכנ"ל.

והענין בביאור הוא, כי הנה נודע הוא בדברינו כי הנה ישנם כמה בחי' בהיחוד דהב' רישין, והם זה למעלה מזה: אחד, הוא ע"י הקד"א, וכמ"ש בזוה"ק (פ' נח סה ע"א) רעו דמחשבה עלאה למרדף אבתריה ולאתנהרא מניה (שתשוקת המ"ס הוא להתייחד עם האורא ולהאיר ממנו) חד פריסו אתפריס (הוא הקד"א) ומגו ההוא פריסא ברדיפו דההיא מחשבה עלאה מטי ולא מטי עד ההוא פריסא, כו' כו'²⁰⁴ ע"ש, ובדברינו לעיל כלל מ"ו ענ"ח, והוא יחוד אחד דהאורא עם המ"ס, שמתייחדים שניהם ע"י (ל ע"א) הקד"א, והרי הוה היחוד הזה דרך מסך הקד"א.

יחוד שני, והוא יותר מעולה, והוא ע"י בקיעת הקד"א שנבקע הקד"א והתייחד האורא עצמו עם המ"ס בלתי מסך, וזה היה ביום ראשון דמעשה בראשית, והוא הגילוי דאור הגנוז שנתגלה ביום ראשון, כי היה מתייחד האורא עם המ"ס בלתי מסך, והוא ע"י בקיעת הקד"א וכמ"ש בזוה"ק (בראשית מ"ז ע"ב) בפסוק יהי אור, דא רזא סתימא אתפשטותא דאתפשט ואתבקע מרזא דסתרא דאור עלאה סתימא בקע בקדמיתא כו', דהא אין סוף בקע מאורא דיליה כו'²⁰⁵, ע"ש וע' דברינו לעיל כלל ח"י ענ"ח אות ג'.

יחוד שלישי והוא עוד יותר מעולה, והוא ע"י הזדככות הקד"א, כי ע"י בקיעת הקד"א הוא אינו עדיין על תכלית השלימות, כי כל מה שהוא ע"י בקיעה הוא נחלש כחו קצת, אבל ע"י הזדככות הקד"א הנה הוא יותר מעולה, כי מאיר האורא בכחו הגדול

²⁰⁰ עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

²⁰¹ עי' מלואים אות (ב).

²⁰² עי' מלואים אות (כו), ועי' הערה 1350.

²⁰³ עי' לעיל הערה 35.

²⁰⁴ עי' מלואים אות (כז).

²⁰⁵ עי' מלואים אות (ב).

ומזכך את הקד"א ומהפכו לאור עצמו, והרי מתבטל מבחי' מסך כלל, ומתייחד מעתה האוירא עם המ"ס בלתי מסך. אמנם כי זה הנה לא היה עדיין מעולם, כי היחוד המעולה הזה הנה היה עומד להתקן ולהעשות רק ע"י אדם הראשון אלולא החטא, וכן הוא יתקן ע"י הקב"ה בעצמו בתכלית תיקון האחרון, אבל עתה הנה לא היה עדיין היחוד הזה מעולם. אך היחוד השני אשר ע"י בקיעת הקד"א, הנה זה היה ביום ראשון דמעשה בראשית. אמנם הנה הוא חוזר ונסתם ג"כ ונגנז ביום הראשון עצמו, כי הוא אור הגנוז שנגנז ביום ראשון גופה, ולא שימש מאז ולהלאה אלא רק היחוד אשר ע"י הקד"א, וע' דברינו בזה בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ה סי' ד', וכן שימש היחוד הזה אשר ע"י הקד"א בעולם העקודים ג"כ, הן בהתפשטות הא' והן בהתפשטות הב', כי שניהם יצאו מהיחוד דהאוירא עם המ"ס אשר הוא ברזא דא"ס בודאי, אלא שהוא ע"י הקד"א וכנז'.

אמנם הוא כי הנה יש גם בהיחוד הזה עצמו ג"כ כמה חלוקי בחי', והוא בענין המטי ולא מטי שבהם אשר אמרו בזוה"ק פ' נח (סה ע"א) הנ"ל, שכל יחודם הוא רק בבחי' מטי ולא מטי, רצוא ושוב. ולפעמים הנה הוא הרצוא ושוב בכל רגע ורגע, שאינו עומד רגע אחת על מקומו, אלא תיכף חוזר ומסתלק והוא לא מטי, ולפעמים הנה הוה המשך זמן המטי ביותר מהלא מטי²⁰⁶. ועד"ז הנה ישנם בזה חלוקות רבות בענין המשך הזמן דהמטי או בהלא מטי, והנה בהיחוד אשר לצורך ההתפשטות הא' דלהאח"פ, הנה היה המטי ולא מטי בכל רגע ורגע (או אולי הנה היה אז המשך הזמן דלא מטי עוד יותר מהמטי, וה' ית' יכפר), וזהו אשר אמרנו, כי עיקר הגילוי הנה היה אז מהמ"ס מהע"ב וס"ג דלעיל סי' א' אות א' ב' וכנ"ל אות י"ז י"ח. אבל בהיחוד אשר להתפשטות הב' דהאח"פ, הנה היה אז המטי ביותר מהלא מטי. וזהו אשר אמרנו, כי האור דההתפשטות הב' הנה היה נמשך מהגילוי דהרישא תניינא ומהנביעו דאור א"ס ממש, כי הרישא תניינא הנה הוא אור הגנוז אשר הוא מהנביעו דאור א"ס עצמו²⁰⁷, והיה להתפשטות הב' היחוד דהאוירא עם המ"ס עצום מאד. אמנם עכ"ז, הנה כל יחודם דהאוירא ומ"ס אשר גם לצורך ההתפשטות הב' דלהעקודים, הנה היה ג"כ רק ע"י הקד"א וכמ"ש בזוה"ק פ' נח (סה ע"א) כי על זה סובב כל המאמר שם, וכמו שכתבנו לעיל בדברינו כלל ט"ו ענ"ה ע"ש.

וע' דברינו בחלק הביאורים שער העקודים פ"ג אות מ' סי' ה', שהעלינו שם כי הגילוי דאור הדעת עלאה העיקרי²⁰⁸, שהוא מהאוירא רישא תניינא, הנה לא נתגלה בכל העקודים אלא ג"כ רק בעת התיקון דהאצילות אשר ע"י השם מ"ה, והיה תלוי גמר שלימות התיקון דהעקודים ג"כ רק בהתיקון דהאצילות, ע' דברינו שם. והנה הוא ע"פ דברינו הנז', כי כל היחוד דהאוירא ומ"ס אשר גם לכל ההתהוות דהעקודים כולו, הנה היה ג"כ רק ע"י הקד"א, ולא נתגלה אור האוירא עצמו בלתי מסך אלא רק בעת התיקון דהאצילות אשר ע"י שם מ"ה, כי אז הנה היה היחוד ע"י בקיעת הקד"א וכנז', והנה נשלם אז העקודים ג"כ במכל שכן, והרי היה ול ע"ב} תלוי גמר שלימות העקודים ג"כ רק בתיקון האצילות, ודע וזכור כ"ז וע' עוד לקמן סי' ז' אות כ"ה.

[סעיף ג']

ומעתה נחזור לעניינינו בענין יציאת השם מ"ה דעניינינו עם הב"ן דלקמן אות כ', שהם הזו"ן הכלליים דכלל כל אורות הפה, ר"ל ההתפשטות הא' והב' יחד אשר אמרנו שהיה יציאת ולידת דכל אותן הזו"ן שהם כללות ההתפשטות הב' מהע"ב וס"ג דלעיל אות

²⁰⁶ ע'י מלואים אות (לה).

²⁰⁷ ע'י מלואים אות (ב).

²⁰⁸ ע'י לקמן הערה 856.

י"ז י"ח, שהם כללות ההתפשטות הא' שהם האו"א להם, והיה לידתם ע"י ההסתלקות דהאו"א שהיה הסתלקותם ועלייתם בסוד עליית מ"ן כנ"ל. ועי"ז הנה קבלו תוספות אור ומוחין למעלה, ואמרנו כי הנה היה התוספות אור ומוחין אשר קבלו עתה לצורך הולדת ההתפשטות הב', הנה היה ממקום ומקור יותר עליון למעלה מקבלת המוחין אשר לצורך ההתפשטות הא'.

והיינו כי הנה כבר מתבאר מדברינו כי ההתפשטות הא' הנה עיקרו הוא מהמ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב וס"ג הכלליים שבהב"ן דסי' ב' אות ח', כי אותן הע"ב וס"ג הכלליים הנה הם השורש פנימי להתפשטות הא' דהפה, ויצא מהם ההתפשטות הא' ע"י לידת והתפשטות המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, והוא ע"י קבלת המוחין מהע"ב והס"ג דהמ"ס שבא"ק אשר בסי' א' אות א' ב' וכנ"ל אות י"ז י"ח.

אמנם ההתפשטות הב' דהפה הנה השורש פנימי להם הנה הוא המ"ה וב"ן הכלליים שבהב"ן דסי' ב' אות ח', אשר נולדו הם מהמ"ה וב"ן הפרטיים הנז', אחר הסתלקותם ועלייתם למ"ן בהע"ב וס"ג הכלליים הנז' וכנ"ל סי' ב' ע"ש. ובאשר שהמ"ה וב"ן הכלליים הנה הם לצורך ההתפשטות הב', כי הם השורש פנימי להם כנז', ולכן הנה היה קבלת המוחין אשר לצורך לידת המ"ה וב"ן הכלליים, הנה היה הקבלת המוחין מהאוריא רישא תניינא ג"כ, ור"ל בגילוי היחוד דהאוריא עם המ"ס.

והנה כאשר עלה ההתפשטות הא' דהפה בהסתלקות הא', והיה עלייתו בהמ"ה וב"ן הפרטיים, כי משם יצא, והנה היה עלייתו שם בסוד מ"ן לצורך לידת ההתפשטות הב' אשר ממנו נולד כנ"ל, והנה קיבל שם ההתפשטות הא' התוספות אור ומוחין לזה מאותו התוספות אור ומוחין עצמן אשר לשורש המ"ה וב"ן הכלליים הנז'. והרי נולד ההתפשטות הב' מההתפשטות הא' ע"י תוספות אור ומוחין אשר מגילוי היחוד דהאוריא ומ"ס, והיה המוחין אשר לההתפשטות הב' למעלה מהמוחין אשר לההתפשטות הא', כי שם הנה היה התוספות מוחין רק מגילוי המ"ס לבד. אבל לההתפשטות הב' הנה היה התוספות מוחין מגילוי האוריא ג"כ, והוא מאותו השורש והעצמות דהמ"ה וב"ן הכלליים, וכן נולדו ויצאו שניהם יחד בעת אחד, וכן נתפשטו שניהם בשיעור אחד זה כנגד זה. ר"ל, כי בעת שיצאו ונולדו המ"ה וב"ן הכלליים מהמ"ה וב"ן הפרטיים, ונתפשטו בא"ק מגבול הפה שבו עד גבול הטבור שבו בפנימיות פנימיות וכנ"ל סי' ב', הנה באותו העת ממש הנה יצא ונולד ההתפשטות הב' מההתפשטות הא', ונתפשט ההתפשטות הב' ג"כ מגבול הפה דא"ק עד גבול הטבור שבו מבפנים ומבחוץ, המ"ה דעניינו מבפנים, והב"ן דלקמן אות כ' מבחוץ וכנ"ל סעי"א.

והרי נמצא כי ההתפשטות הב' הנה הוא קשור ומיוחד בהמ"ה וב"ן הכלליים בשני בחי': אחד, הוא כי הרי כל התוספות אור ומוחין אשר קיבל ההתפשטות הא' בעלייתו למ"ן לצורך לידת ההתפשטות הב', הרי היה קבלת המוחין מהשורש והעצמות דהמ"ה וב"ן הכלליים כנז'. והשני, כי הרי המ"ה וב"ן הכלליים הנז' הנה מתפשט ועומד בתוך ההתפשטות הב' דהפה בפנימיות פנימיות תמיד, בכל שיעור המשך מקום דכל ההתפשטות הב'. ומקבל ההתפשטות הב' מהמ"ה וב"ן הכלליים שבפנימיותם אור ושפע תמיד. והרי קשור ומיוחד ההתפשטות הב' בהמ"ה וב"ן הכלליים בשני בחי'. {ל ע"ג}

והנה אלו ב' הבחי' הוא בסוד מה שאמרו באד"ו (רצב ע"א) ז"א בעתי"ק תלייא ואחיד²⁰⁹, כי ההתפשטות הב' הרי הוא בבחי' זו"ן הכלליים כנ"ל בדברינו, ואותן המ"ה וב"ן הכלליים שהם השורש פנימי לההתפשטות הב', הנה הוא בבחי' א"א, עתיקא קדישא, לההתפשטות הב'. והנה במה שכל אור ומוחין אשר מהם נולד ההתפשטות הב' הנה הוא מהשורש והעצמות דהמ"ה וב"ן הכלליים אשר למעלה, הנה בזה הוא מ"ש

²⁰⁹ עי' מלואים אות (יט).

"תלייא", ובמה שהמ"ה וב"ן הכלליים הנה עומד תמיד בפנימיות כל ההתפשטות הב' בכל המשך שיעורו כנז', הנה בזה הוא מ"ש "ואחיד", כי הרי ההתפשטות הב' הרי הוא אחיד ואחוז בו תמיד. אמנם הנה עיקר יציאת ולידת כל התפשטות הב' הנה הוא באמת רק מההתפשטות הא' כנ"ל, והנה ההתפשטות הא' בבחי' או"א לההתפשטות הב'. אך המ"ה וב"ן הכלליים אשר ההתפשטות הב' הוא תלייא ואחיד בו, הנה הוא הא"א אליו והשורש פנימי אליו.

והרי נתבאר לנו עכ"פ ענין יציאת ולידת המ"ה דענינינו, כי הנה הוא מההתפשטות הא' שהוא הע"ב וס"ג דלעיל אות י"ז י"ח. וקישורו ותלייתו למעלה, הנה הוא בהב"ן דלעיל סי' ב' אות ח', בהמ"ה וב"ן הכלליים שבו. וכן מגיע שורשו עוד למעלה למעלה אשר ברזא דאור א"ס, עד רישא תניינא דא"ק שהוא באורא וקד"א וכנ"ל בכל דברינו.

[סעיף ד']

והנה נבאר מעתה על המ"ה דענינינו את מקומו ואחיזתו בהע"ב דאות ה', כי הנה מקומו בא"ק הרי נודע ופשוט הוא, כי מאחר שאמרנו שהוא ההתפשטות הב' דאורות הפה החלק הפנימי שבו וכנ"ל בכל דברינו, הרי נודע הוא בדברי הרב כי ההתפשטות הב' דהפה הנה התפשטותו הוא מגבול הפה עד הטבור. אמנם בענין מקומו בהע"ב דאות ה', הנה זה צריך לכאורה ביאור גדול, כי הרי כלל כל אורות הפה הרי אמרנו שהם מהשם ב"ן דסי' ב' אות ח' שהוא כללות הנוק' שבהע"ב דאות ה', והנוק' עם הז"א הרי נודע הוא שמקומם הוא בהנה"י דא"א, איהו בנצח ואיהי בהוד²¹⁰. וכן הוא בהע"ב דאות ה', שכללות הזו"ן שבו הם בהנה"י שבו, והנה"י שבו הרי נודע הוא מדברינו לעיל בסי' ב' ובכ"מ שהם רק משבולת הזקן שבא"ק ולמטה. וא"כ איך נתעלו ויצאו אורותיו מהפה שהוא למעלה משבולת הזקן, ולא עוד אלא שההתפשטות הא' דהפה הנה הם נסתלקו ועלו עוד גם מהפה ולמעלה, ושם נשארו לעולם מהפה ולפנים עד החומם וכנ"ל אות י"ז י"ח. הרי מאחר שכל השורש הפנימי דאורות הפה שהוא הב"ן דאות ח', הנה יסודו ואחיזתו ותלייתו בהע"ב דאות ה' הנה הוא רק בהנה"י שבו, שהוא מתחת השבולת הזקן דא"ק, וא"כ איך יצאו ענפיו ותולדותיו המתפשטים ממנו למעלה ממקומו.

אך עומק הענין בזה, הרי כבר בארנו לעיל בכ"מ (ועכ"ז הנה אנו חוזרים על הדברים לבאר אותם ג"כ בכל אחד ואחד בפרט כדי שיהא הדברים מאירים לפני המעיין בכל פרט ופרט, ומה גם כי אין בית המדרש בלא חידוש), כי הנה הוא ע"ד שאמר הרב בסדר המציאות דהזו"ן דאצילות אשר הם בהנה"י דא"א, והנה נעשה עיבור הזו"ן אשר ע"י הזיווג דאז"א, הנה נעשה עיבורם ושורש התהוותם ע"י עליית נה"י דא"א בהחג"ת שלו וכמ"ש בשער הולדת או"א (פרק ה) ובעיבורים (פרק ב), והנה כן היה בענינינו ג"כ, שהוא בסדר ההתהוות דהזו"ן הכלליים שבהע"ב דאות ה' שהם המ"ה דסי' ב' אות ז' והב"ן דסי' ב' אות ח', הנה נעשה תחילת התהוותם בהע"ב דאות ה' ג"כ רק ע"י עליית נה"י שלו בהחג"ת שלו. והנה נעשה כ"ז הן בא"א דאצילות והן בהע"ב דאות ה' שבענינינו מסיבת ב' טעמים: אחד, הוא ול' ע"ד משום כי שם הוא המקום דאז"א, אשר בהם הוא העיבור דהזו"ן, והאז"א הרי מקומם הוא בחג"ת דא"א כנודע. והשני, הוא כדי לייסד שורש הזו"ן בהחג"ת דא"א, אשר שם הוא הנה"י דרדל"א שהוא ברזא דאור א"ס כנודע, ונתייחד עי"ז תליית הזו"ן באור א"ס לעולם.

²¹⁰ עי' מלואים אות (ז).

אך עכ"פ הוא כי הן באצילות והן בהע"ב דאות ה' דענינינו, הנה נעשה העיבור דהזו"ן ע"י עליית נה"י בחג"ת, אמנם אח"כ הנה נתפשטו בכל א' הנה"י למקומם, ע' מבו"ש (שער ה' ח"א פ"ח דף מ' ע"א). והנה בזה הנה היה שינוי גדול בין האצילות לבין הע"ב דאות ה' דענינינו, כי באצילות הנה הוא כי אחר שנתפשטו הנה"י דא"א למקומם שהוא למטה מהטבור שלו וירדו הזו"ן להלביש על הנה"י, הנה מפסיק מעתה הפרסא דא"א בין מהטבור ולמעלה שבו ששם הוא החג"ת שלו, לבין הטבור ולמטה שבו ששם הוא הנה"י שלו המתלבשים בהזו"ן כנז'. והרי אין מקבלים הזו"ן מעתה מהחג"ת אלא ע"י מסך והפסק הפרסא ע' שער ז"א (פרק א). אמנם בהע"ב דאות ה' דענינינו, אשר שם אין מסך והפסק פרסא כלל ח"ו, כי לא נתייחד מסך ופרסא אלא רק מא"ק ולמטה, ר"ל בין א"ק לאצילות, וכן ישנו בחי' פרסא בא"א דאצילות, וכן הוא בכל פרצופי האצילות כולם, כמ"ש בשער או"א (פרק ג) ובמבו"ש (שע"ה ח"ב פ"ב דף מ"ו ע"ב), אבל בעולם העקודים שהוא בכלל העולמות דא"ס²¹¹, הנה לא נמצא שם בחי' פרסא כלל בין החג"ת שבו לבין הנה"י שבו, והם מיוחדים זב"ז בלי הפסק. ולכן כאשר עלו בהע"ב דענינינו הנה"י שלו בהחג"ת שלו לצורך עיבור זו"ן, שהם המ"ה דסי' ב' אות ז' והב"ן דסי' ב' אות ח', ונעשה עיבורם שם במקום החג"ת שלו, הנה נשארו שם מיוחדים לעולם גם אחר שנתפשטו הנה"י דהע"ב דאות ה' למקומם, והם תמיד נובעים ונמשכים משרשם שבחג"ת, והוא ענין כל הד' שמות עסמ"ב דלעיל סימן ד', שהם מהמ"ה דסימן ב' אות ז', שהם נובעים ונמשכים מהחוטם. וכן כל הד' שמות עסמ"ב שבסימן ה' דענינינו, שהם מהב"ן דסימן ב' אות ח', שהם נובעים ונמשכים מהפה, והוא משום כי ע"י עיבורם שהיה על ידי עליית נה"י בחג"ת, הנה נשאר שרשם לעולם במקום החג"ת דהע"ב דאות ה', ומשם הנה הם נובעים ונמשכים תמיד.

אמנם עכ"ז הנה עיקר גילויים דאורות החוטם והפה, הנה הוא באמת רק במקום הנה"י דהע"ב דאות ה', שהוא מתחת השבולת הזקן ולמטה, כי אורות החוטם הנה הוא עיקר גילויים מתחת השבולת הזקן עד החזה, כי למעלה משבולת הזקן הנה הם בטלים באורות האוזן ע"ד שרגא בטיהרא. וכן אורות הפה הנה עיקר גילויים הוא מהחזה עד הטבור, כי למעלה מהחזה הנה הם בטלים באורות החוטם ע"ד שרגא בטיהרא. ועכ"פ הוא, כי הנה עיקר גילויים דאורות חוטם פה הנה הוא באמת ג"כ רק מתחת השבולת הזקן ולמטה, שהוא במקום הנה"י דהע"ב דאות ה' אשר מהטבור ולמטה שבו. והוא משום כי אחר העיבור דהזו"ן שבו שהיה ע"י עליית נה"י בחג"ת כנ"ל, הנה ירדו ונתפשטו הנה"י למקומם שהוא מגבול השבולת הזקן דא"ק ולמטה עד גבול הטבור שבו, ושם הוא עיקר מקומם דהזו"ן ותלייתם בו, ולכן הוה עיקר גילויים רק שם. אך עכ"ז הנה הם מיוחדים לעולם גם בהחג"ת שלו, והוא ענין יציאתם אשר מחוטם פה, ונעשה כ"ז ע"י עליית נה"י בחג"ת כנז'.

ועכ"פ הרי נתבאר לנו על המ"ה דענינינו מקומו ואחיותו בהע"ב דאות ה', כי הנה הוא נאחו בו גם בבחי' החג"ת שבו, והוא ענין התפשטותו מגבול הפה. אך מקומו העיקרי שבו הוא בהנה"י שלו, וגם אינו בהנה"י כולו אשר הם מתחת השבולת הזקן דא"ק, אלא רק בחלקי הנה"י שלו אשר מתחת החזה דא"ק, והוא עיקר גילויים דאורות הפה שהם רק מהחזה עד הטבור וכנז', ויתבאר בזה עוד בפרטות לקמן אות כ' ע"ש בעה"י"ש ודי בזה לענינינו. {לא ע"א}

[סעיף ה]

²¹¹ עי' לעיל הערה 35.

והרי נתבאר לנו מעתה על המ"ה דענינינו שהוא המ"ה דאות י"ט את כל ענינינו שבו, היינו מציאותו ושימושו יציאתו ותולדתו ואחיזתו ומקומו אשר בהע"ב דאות ה'. כי מציאותו, הנה הוא שהוא ההתפשטות הב' דאור הפה, החלק הפנימי שבו אשר הוא מגבול הפה דא"ק עד גבול הטבור שבו מבפנים. ושימוש, הוא כי הנה הוא בחי' הז"א הכללי דאורות הפה, ר"ל מכללות כל אורות הפה יחד, ההתפשטות הא' עם ההתפשטות הב' יחד, אשר כללות ההתפשטות הא' הם האו"א, וכללות ההתפשטות הב' הם הזו"ן. הנה בזה אנו אומרים כי המ"ה דענינינו שהוא החלק הפנימי דההתפשטות הב' דאורות הפה, הנה הוא בחי' הז"א הכללי שבכללות כל אורות הפה. ויציאתו ותולדתו, הנה הוא כי תולדתו העיקרי הנה הוא מהאור דההתפשטות הא' שהוא הע"ב וס"ג דלעיל אות י"ז י"ח אחר הסתלקותם למעלה, וכנ"ל אות י"ז י"ח שהם האו"א אליו וכנ"ל. אך מקורו העליון ושורשו הפנימי, הנה הוא בהב"ן דלעיל סי' ב' אות ח' שהוא הנוק' הכללי שבהע"ב דאות ה', שהוא הא"א הכללי לכל האורות דהאח"פ. הנה החציו התחתון דאותו הב"ן אשר מטבורו ולמטה, והוא המ"ה וב"ן הכלליים שבו, הנה מהשורש והעצמות דאותן המ"ה וב"ן הכלליים, הנה מהשורש והעצמות דאותן המ"ה וב"ן הכלליים, הנה מזה נמשך ויוצא אור המ"ה דענינינו, ואותו השורש והעצמות הנה הם נמשכים ויוצאים מלמעלה למעלה, שהוא ממקור המקורות אשר מרזא דאור א"ס שהוא בגילוי היחוד דהב' רישין אוירא ובוצינא²¹² קד"א ומ"ס דא"ק, ומשם הנה הוא השורש והעצמות דהמ"ה וב"ן הכלליים שבהב"ן דאות ח', שהם השורש פנימי להמ"ה דאות י"ט דענינינו. והנה הנה ההתפשטות הא' הנז' שהוא הע"ב וס"ג דלעיל אות י"ז י"ח בחי' האו"א אליו, והמ"ה וב"ן הכלליים הנז' שמהב"ן דאות ח' בחי' הא"א אליו, אשר בו הוא הגילוי דאור א"ס אשר אליו, והוא ע"י היחוד הראוי דהב' רישין דאוירא ובוצינא דא"ק. ומכ"ז הנה הוא יציאתו ותולדתו דהמ"ה אות י"ט דענינינו וכנ"ל סעי' ב' ג' כ"ז.

ומקומו ואחיזתו בהע"ב דאות ה', הנה אחיזתו בו הנה הוא גם בחלקי החג"ת שבו, והוא ענין התפשטותו מגבול הפה ולמטה. אך מקומו העיקרי, הנה הוא רק בחלקי הנה"י דהע"ב דאות ה', והוא ענין גילוי העיקרי שהוא רק מהחזה עד הטבור. והרי נתבאר לנו בכ"ז כל עניניו דהמ"ה אות י"ט דענינינו. אמנם הנה יש עוד ענינים עיקריים אשר יתבאר בו ג"כ בעה"ש לקמן אות כ' ע"ש.

(כ)

[ב"ן]

[סעיף א']

השם ב"ן הזה הנה הוא האור העיקרי דההתפשטות הב' דהפה אשר ממנו מדבר האר"י זללה"ה, כי השם מ"ה דלעיל אות י"ט שהוא החלק הפנימי דההתפשטות הב', הרי הוא לא יצא מעולם לחוץ כלל, והוא כולו נעלם. אך השם ב"ן הזה דענינינו, הנה הוא החלק אור דההתפשטות הב' דהפה אשר יצא מהפה ולחוץ, והתפשט מהפה עד הטבור מבחוץ, והוא ההתפשטות הב' העיקרי דהפה אשר ממנו מדבר האר"י זל. אמנם הנה מציאותו ויציאתו מהפה ולחוץ, הנה הוא ע"י המ"ה דלעיל אות י"ט שמבפנים, כי מתוקף ורבויו אורו שמבפנים הנה בקע את כותל הגוף ונעשה החלל דהפה, ויצא האור לחוץ והוא הב"ן דענינינו, כי ע"י שיצא לחוץ ונתגלה הנה קנה לו שם בפנ"ע, והוא השם ב"ן. והאמת הוא כי

²¹² עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

הנה עיקר החלל דהפה בכל הה' מוצאות דפתוחי חותם שב²¹³, {לא ע"ב} הנה הוא נעשה מהס"ג דלעיל אות י"ח, שהוא מתוקף וריבוי אור דהע"ב דלעיל אות י"ז. אך באשר שהס"ג דלעיל אות י"ח הנה הוא חזר ונסתלק ונשאר לעולם למעלה, הנה עומד מעתה כל החלל דהפה בכל הה' מוצאות דפתוחי חותם שבו רק ע"י הב"ן דענינינו, שהוא מתוקף וריבוי אור דהמ"ה וכנז'. וזהו מה שנודע שהפה הוא מלכות וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א), והוא משום כי עומד מעתה הפה רק בכח אור הב"ן דענינינו וכנז' וכן במה שאמרנו שהוא מתוקף וריבוי אור דהמ"ה. הנה יובן בזה מ"ש בפ' משפטים (דף קכ"ג ע"א) דעת גנוז בפומא דמלכא, כי הרי הוא מכח אור המ"ה שהוא סוד הדעת דמלגו, כי השם מ"ה הוא פנימיות כל האצילות כמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א). ובכחו ואורו הרי עומד כל בחי' הפה כנז', ולכן אמרו דעת גנוז בפומא דמלכא. ומה גם כי הרי נודע הוא שדעת הוא כללות החו"ג, והנה הוא אור המ"ה וב"ן, אשר משניהם יחד הנה נעשה מציאות כל הפה וכנז', והוא מה שאמרו דעת גנוז בפומא דמלכא, ודי בזה.

ונחזור לענין, כי הנה מציאות הב"ן דענינינו, הנה הוא מציאות כל אור ההתפשטות הב' דהפה אשר יצא מהפה ולחוץ והתפשט עד הטבור, והוא כללות כל העקודים כנודע, כי מה שאמרנו שהוא השם ב"ן, הנה הוא רק בערך השם מ"ה דלעיל אות י"ט, שהוא החלק הפנימי דההתפשטות הב' דהפה. וכן בערך הב' חלקי פנימי וחיצון דההתפשטות הא' דהפה, שהם הע"ב וס"ג דלעיל אות י"ז, ובערך כ"ז הנה הוה החלק החיצון דההתפשטות הב' דהפה דענינינו בבחי' שם ב"ן. אבל באמת הנה הוא עולם מלא שהוא עולם העקודים הכולל בתוכו כמה מיני שמות דעסמ"ב, כולם במדרגות רבות אין חקר, וכנודע ופשוט.

והנה שימוש דאותו הב"ן הנה הוא כי הוא משמש ועומד לבחי' נוק' הכללית לכל אורות הפה בכלל, ר"ל בכלל כל התפשטות הא' והב' שניהם יחד, אשר ההתפשטות הא' שהוא ע"ב וס"ג דלעיל אות י"ז הנה הוא האו"א הכלליים, והמ"ה דלעיל אות י"ט הנה הוא הז"א הכללי. ועפ"י הנה הוא הב"ן דענינינו, הנוק' הכללית, אשר בה הוא כל הגילויים, ר"ל שכל גילוי דהמאציל א"ס ית"ש אשר בכל עולם ועולם, הנה הוא תמיד ע"י הנוק' דז"א שהיא מלכות הכללי דכל עולם. וכן הוא בענינינו, כי הנה כל גילוי ית"ש אשר בכלל, כל האורות דאח"פ, הנה הוא בהב"ן דענינינו, שהיא המלכות הכללי של כולם. ובה הנה הוא כל ההתפשטות הב' דאורות הפה אשר יצאו מהפה ולחוץ עד הטבור, שהוא כל עולם העקודים. והרי הוה כל גילוי ית"ש אשר בהתהוות המציאות דכל עולם העקודים רק בהב"ן דענינינו, שהיא הנוק' הכללית דכלל כל העסמ"ב אשר בהתפשטות הא' והב' דהפה. וכן היא הנוק' דכלל כל האורות דהאח"פ, והוא כל עולם העקודים, שהוא כולו בחי' הנוק' בערך אורות החומם, שהוא כללות הז"א, ובערך אורות האזניים שהם כללות האימא. הגם שכל א' לעצמו, ר"ל הן האור דהאזניים, והן האור דהחומם, והן האור

²¹³ ע"י תיקו"ז ה' ע"א: ואני בתוך הגולה דא שכינתא נפתחו השמים ה' רקיע דיומא (קדמאה) ה' דהשמים דבה רשימין חיוון דמקוריהון (י"ד ה"א וא"ו ה"א) יהו"ה ואראה מראות אלה"ם חמש אור דיומא קדמאה לקבל ה' קדמאה כלילא מחמש אור דאיהו אַאָאָא פתוחי חותם קדש לה' וכל אל"ף אחזי אה"ה ונקודין אל"ן סלקין אלה"ם דבהון שבע נקודין תלת לעילא תלת לתתא חל"ם באמצעיתא וחד רקיעא תמינאה לון דאתמר ביה ויתן אותם אלה"ם ברקיע השמים.

תרגום: "ואני בתוך הגולה" (יחזקאל א' א) זו שכינה, "נפתחו השמים" (שם) ה' [פעמים מוזכר] רקיע של היום השני, ה' של השמים שבה רשומים החיות שמקורם י"ד ה"י וי"ו ה"י, יהו"ה, "ואראה מראות אלה"ם", חמשה אור של יום הראשון, כנגד ה' ראשונה, כלולה מחמשה אור, שהוא אַאָאָא, "פתוחי חותם קדש ליהו"ה" (שמות כח לו), וכל אל"ף מראה אה"ה. ונקודות אלו עולות אלה"ם, שבהם שבע נקודות, שלש למעלה, שלש למטה, חולם באמצע, ורקיע שמיני להם, שנאמר בו "ויתן אותם אלהים ברקיע השמים" (בראשית א' יז).

דהפה, הנה הוא כל א' עולם מלא ושלם מכל הפרצופים כולם כללים ופרטים לאין שיעור וחקר, וכנודע ופשוט.

והעיקר מה שנודע, שכללות האח"פ הנה הם בבחי' בינה וזו"ן, הנה הוא מסיבת עומק הדברים אשר בארנו לעיל סי' ב' אות ו' ז' ח', כי הנה הם בסוד בינה וזו"ן שבהע"ב דאות ה', שהוא הא"א הכללי לכל האורות דהאח"פ, שאור האוון הוא מבחי' האימא שבו, ואורות החוטם פה הם מהזו"ן שבו, וכמו שמתבאר שם ע"ש.

אמנם כ"ז הנה הוא מה שנוגע לאורות הפה בכלל, שהוא כללות כל עולם העקודים, כי הנה הוא כולו בחי' נוק' הכללי לכל האורות דהאח"פ, ולכן הנה כל הגילוי דהאח"פ רק ע"י העקודים, כי כל הגילויים הוא לעולם רק ע"י הנוק' כנו'. וכן הוא עד"ז מה שנוגע לענינינו בפרט, והוא בענין הב"ן דענינינו, כי הנה הוא הנוק' הכללי שבאורות הפה עצמן, כי הב' חלקי דההתפשטות הא' דהפה, שהם הע"ב וס"ג דלעיל אות י"ז (לא ע"ג) י"ח, הם בבחי' או"א דכללות הפה, והמ"ה דלעיל אות י"ט הוא בחי' ז"א דכללות הפה, והב"ן דענינינו הוא הנוק' דכללות הפה. וכן הוא ג"כ הנוק' דכללי כללות דכל האח"פ כולו. והרי נתבאר לנו עכ"פ שימוש דהב"ן דענינינו, כי הנה הוא משמש לבחי' הנוק' הכללית מכל וכל, ולכן הנה הוא גילוי דכל העקודים.

וכבר אמרנו כי מציאותו הנה הוא מהמ"ה דלעיל אות י"ט (מתוקף ורבויו אורו כנ"ל), והרי נמצא כי גם המ"ה דלעיל אות י"ט הנה הגם שהוא עצמו הנה הוא נעלם, כי הרי הוא לא יצא מעולם לחוץ כלל, עכ"ז הנה הוא מתגלה ג"כ תמיד ע"י הב"ן דענינינו, והוא אותן המ"ה והב"ן בסוד הוי"ה אדנ"י, שגילוי דהוי"ה ב"ה הוא ע"י אדנ"י, והוא סתים וגליא (כמ"ש בספד"צ רפ"ד (כט ע"ב) ובזוה"ק ח"ג עג ע"א, קמו ע"ב²¹⁴, קנט ע"א²¹⁵, רפט ע"א²¹⁶), כי הוא בעצמו סתים ומתגלה ע"י אדנ"י, וה' בהיכל קדשו (חבקוק ב כ) כנודע (תיקו"ז ל ע"ב)²¹⁷. ולכן הנה הנה השם מ"ה הגם שהוא מלגו וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) מלגו איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו ארה אצילות, ר"ל שהוא פנימיות כל האצילות וכל האצילות מתנהג עליו, והרי הוא רק בפנימיותו, ועכ"ז הנה נקרא הוא שם המפורש כנודע (תיקו"ז ח ע"א), והוא משום כי הרי הוא מתגלה ע"י אדנ"י וכמ"ש הגר"א באד"א (דפוח"ח פ' תשא בסוד מסוה משה שמות לד ל²¹⁸). משא"כ השם ס"ג הוא נקרא בשם שמא סתים כמ"ש בתיקונים (ריש תיקון י"ג כח ע"ב ע"ש בהגר"א (כח ע"ג²¹⁹)), וכנודע ג"כ שהזו"ן הם הנגלים והג"ר הם נסתרות (תיקו"ז יט ע"א).

וכן הוא בענינינו, כי הנה המ"ה דלעיל אות י"ט שהוא הז"א הכללי עם הב"ן דענינינו שהוא הנוק' הכללי, שהם כלל כל ההתפשטות הב' דהפה, הנה הם בבחי' פרצופים נגלים, כי הרי המ"ה הנה הוא מתגלה ג"כ ע"י הב"ן שהוא ממנו, וכן הוא משפיע בו תמיד וכנו'. ולכן הנה הו"ה המ"ה וב"ן שניהם בבחי' פרצופים הנגלים, והם כלל העקודים שהוא מהפה ולחוץ, ומהפה ולמטה עד הטבור. משא"כ הע"ב וס"ג דלעיל אות י"ז י"ח, שהם האו"א הכלליים אשר בכלל כל אורות הפה, והם כלל כל ההתפשטות הא' דהפה, הנה הם בבחי' פרצופים הפנימים, כי הרי הם נסתלקו ועלו למעלה ונשארו שם לעולם מהפה ולפנים ומהפה ולמעלה עד החוטם, והרי הם לעולם נעלמים.

²¹⁴ עי' מלואים אות (כ).

²¹⁵ עי' מלואים אות (כב).

²¹⁶ עי' מלואים אות (כג).

²¹⁷ עי' לעיל הערה 154.

²¹⁸ עי' לקמן הערה 246.

²¹⁹ ז"ל: שמילוי אלפין נקרא שמא מפרש כידוע, שהוא למטה בז"ת, וזה בג' ראשונות הנסתרות כמ"ש. ועי' דברי רבינו בהקד"ש לח ע"ד, ז"ל, כל גילוי דבחי' ה' ספ' שבה [פי' דס"ג שכן הוא שמא סתים] ובחי' הפרצוף שבה הוא רק לעצמותה לבד, אבל להזו"ן היא נעלם.

וזהו הענין ג"כ מה שנקרא ההתפשטות הא' בכלל כל ה' ספי' שבו בשם כתר לההתפשטות הב' כמ"ש הרב במטי ול"מ (פרק ד) ובכ"מ, כי הנה הוא נכלל כולו באחד ועומד למעלה אצל השורש הפנימי וכמ"ש הרב בפרק ד' שם וכנ"ל אות י"ז י"ח. והרי הוא כולו לההתפשטות הב' בבחי' כתר המכתירו מלמעלה למטה. אמנם הנה עיקר עומק הדברים מ"ש הרב שכל ההתפשטות הב' הוא מהחכמה ולמטה דההתפשטות הא', הגם שבאמת הנה היה כל א' קומה שלימה בפנ"ע, ונולדו זה מזה, הנה עיקר עומק הדברים בזה הנה כתבנו בזה בחלק הביאורים בשער העקודים פ"א אות ה' ובכ"מ שם, וכן רמזנו זה ג"כ כמה פעמים בספרינו זה לעיל בכמה מקומות, ודי בזה בעת.

והנה נתבאר לנו בסעיף זה ענין מציאותו ושימושו דהב"ן דאות כ' דענינינו, ועתה נבאר ג"כ את יציאתו ותולדתו ומקורו מהיכן שנמשך ונולד ויצא, וכן מקומו ותלייתו בהע"ב דאות ה', וכן יחודו באורות האזניים והחושם, והתלבשם בו בכללות ובפרטות עם עוד איזה ענינים הנמשך לזה עד יחודו באצילות. כי הב"ן הנה הוא תשלום כל העקודים שהוא שורש האצילות²²⁰, וכמו שיתבאר כ"ז לפנינו בעזרת ה' ית"ש למען שמו יתברך ויתעלה.

[סעיף ב']

הנה בענין יציאתו ותולדתו דאותו הב"ן דאות כ' דענינינו, הנה הוא באמת ענין אחד עם השם מ"ה דלעיל אות י"ט, כי הרי הם שניהם בבחי' זו"ן וכנ"ל בכל דברינו, והם שניהם לעולם ממקור אחד וממקום אחד, וכנודע בזו"ן דאצילות, כי מתחילה הם כלולים במילוי יו"ד שהוא ו' ד', ואח"כ בה' שהוא ד' ו', וכן {לא ע"ד} בסוד אושיט פסיעה לבר בפ' בלק (רג ע"ב), וכידוע כ"ז בדרושי תיקון הנוק'. וכן הוא בענינינו, כי הנה אותו הב"ן דאות כ' עם המ"ה דלעיל אות י"ט, הנה שניהם יצאו ממקום אחד, והוא מהע"ב וס"ג דלעיל אות י"ז י"ח, שהם כללות האור דההתפשטות הא' דהפה, והם בבחי' או"א לכל כללות האור דההתפשטות הב' דהפה, שהם המ"ה דלעיל אות י"ט עם הב"ן דענינינו, שהם בבחי' הזו"ן, כי הנה אחר ההסתלקות הא' דהע"ב וס"ג הנו', אחר שנסתלקו ועלו למקורם כנ"ל אות י"ז י"ח. והנה היה עלייתם שם בסוד מ"ן, ונמשך להם תוספות אור ומוחין, והולידו עי"ז את המ"ה וב"ן דענינינו.

והנה היה המשכת המוחין אשר לצורך לידת אותן המ"ה וב"ן שהם ההתפשטות הב', הנה היה ממקור יותר עליון מהמשכת המוחין אשר לצורך ההתהוות ולידת הע"ב והס"ג דלעיל אות י"ז י"ח שהם ההתפשטות הא', כי כן הוא לעולם שעיקר פתיחת המקור להנביעו דאור א"ס אשר לכל עולם, הנה הוא מתגלה רק בעת ההתפשטות הב' דלכל עולם. והגם שההתפשטות הא' הנה הוא באמת ממדרגה יותר גבוהה, אך הוא בא בצמצום ובמיעוט, כי הוא השורש עליון לההתפשטות הב', ונעשה גילוי רק לאט לאט ובצמצום ובמיעוט כדי שיוכלו לקבל. והוא מ"ש הרב בדרושי העקודים (פרק ג) כי היה ההתפשטות הא' רק בסוד נפש. וכן הוא נודע ג"כ שגילוי הראשון ית"ש אשר לכל, הנה היה בהמלכות דא"ס, ולא נבחן בחי' אור א"ס המקיף אלא רק לאחר שנעשה כל המציאות, והבן, והוא רחום יכפר.

והנה כן הוא בענינינו, כי הנה עיקר הנביעו דאור א"ס ית"ש הנה לא נפתח ונתגלה אלא רק בעת ההתפשטות הב' דוקא, והיה המשכת המוחין אשר לצורך כל ההתפשטות הב' ממקור יותר עליון מהמשכת המוחין אשר לצורך ההתפשטות הא'. כי לצורך ההתפשטות הא', הנה היה כל המשכת המוחין רק מגילוי הרישא תליתאה דא"ק שהוא

²²⁰ עי' יהל אור ח"ב טז ע"ד.

המ"ס שבו, ומהע"ב והס"ג דהמ"ס אשר לעיל בדברינו סי' א' אות א' ב'. משא"כ המשכת המוחין אשר לצורך כל התפשטות הב', הנה היה מגילוי היחוד דהרישא תניינא ג"כ, אורא ובוצינא²²¹, שהוא הגילוי דאור הגנוז²²² שנתגלה הוא ג"כ לצורך תולדות האור דההתפשטות הב'. והנה היה נמשך בההתפשטות הא' בעלייתו למ"ן התוספת אור ומוחין לצורך תולדות האור דההתפשטות הב' מגילוי היחוד דהרישא תניינא ג"כ, שהוא האור הגנוז כנז'. אמנם הנה לא היה נמשך אותו התוספות אור לההתפשטות הא' מהאור הגנוז בהדיא ובמכוון, אלא רק באמצעות השורש פנימי אשר להם.

והענין הוא, כי הנה כבר אמרנו כי כללות כל שורש הפנימי אשר לההתפשטות הא' והב' דהפה הנה הוא השם ב"ן אשר לעיל סי' ב' אות ח', כי הוא הא"א לכל האורות דהפה. והיינו, כי הנה אותו הב"ן דאות ח' הרי הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב כלליים, והע"ב והס"ג הכלליים שבו שהוא חציו העליון שבו, שמקומו הוא בא"ק מגבול הפה ולמעלה עד גבול החוטם בפנימיות פנימיות, הנה הוא השורש פנימי ובחי' א"א לההתפשטות הא' דהפה. אמנם הנה עיקר יציאת והמשכת כל ההתפשטות הא' הנה היה רק מהמ"ה וב"ן הפרטיים שבאותן הע"ב וס"ג וכנ"ל אות י"ז י"ח. והרי הו' הע"ב וס"ג דהב"ן דאות ח' השורש פנימי והא"א לכל ההתפשטות הא' דהפה, אלא רק ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם. אך המ"ה וב"ן הכלליים אשר בהב"ן דאות ח', שהוא חציו התחתון שבו אשר מהטבור ולמטה שבו עד סוף רגליו, ומקומו הוא בא"ק מגבול הפה עד הטבור בפנימיות פנימיות, הנה הוא השורש פנימי והא"א לההתפשטות הב' דהפה. אמנם הוא כי הנה גם המ"ה וב"ן הכלליים הנז' אשר הם מהע"ב וס"ג הכלליים הנז', הנה היה יציאתם ולידתם אשר מהע"ב וס"ג ג"כ רק ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם וע"י בחי' התפשטות והסתלקות וכמו שמבואר כ"ז בדברינו לעיל סי' ב' אות ח' בארוכה הכל באר היטיב ע"ש. והיה לידת המ"ה וב"ן הכלליים ע"י הסתלקות המ"ה וב"ן הפרטיים הנז', ועלייתם למ"ן וע"י קבלת אור ומוחין (לב ע"א) מלמעלה למעלה. והנה משום דהמ"ה וב"ן הכלליים, הנה הם לצורך ההתפשטות הב' דהפה, כי הרי הם השורש פנימי לההתפשטות הב' וכנז', לכן הנה היה קבלת האור והמוחין אשר קבלו המ"ה וב"ן הפרטיים בעלייתם למ"ן לצורך לידת המ"ה וב"ן הכלליים, הנה היה קבלת האור והמוחין מהגילוי דאור א"ס ובהגילוי דאור הגנוז, שהוא ע"י גילוי היחוד דתריין רישין אורא ובוצינא שבא"ק.

והנה כאשר עלה ההתפשטות הא' דהפה בסוד מ"ן לצורך ההתפשטות הב' דהפה וכנ"ל, והיה עלייתו בהמ"ה וב"ן הפרטיים הנז', כי משם היה תולדתו וכנ"ל אות י"ז י"ח, והנה קיבל אז תוספות אור ומוחין מהארת אותן האורות עצמן אשר היה נמשך שם לצורך לידת המ"ה וב"ן הכלליים וכנז', הנה מהם קיבל ההתפשטות הא' דהפה ג"כ לצורך לידת ההתפשטות הב' דהפה. והוא מה שאמרנו כי המ"ה וב"ן הכלליים הם השורש פנימי לההתפשטות הב', כי הרי מהמוחין אשר להמ"ה וב"ן הכלליים, הנה מהם קיבל ההתפשטות הא' אור ומוחין ג"כ לצורך לידת ההתפשטות הב'. אך עכ"פ הוא, כי ההתפשטות הב' הנה היה המשכתו ג"כ מאור רזא דא"ס ית"ש אשר מגילוי היחוד דהתריין רישין אורא ובוצינא דא"ק. והרי יצא ההתפשטות הב' ע"י הגילוי דאור הגנוז. אמנם הנה היה רק ע"י אמצעות השורש הפנימי שלו, כי הרי הגילוי אור דא"ס אשר קיבל ההתפשטות הא' לצורך לידת ההתפשטות הב', הנה לא היה מהיחוד דתריין רישין בהדיא ובמכוון, אלא רק ע"י השורש והעצמות דהמ"ה וב"ן הכלליים, שהם השורש פנימי לההתפשטות הב' וכנז'. ור"ל כי האורות והמוחין אשר לצורך ההתפשטות הב', הנה הם נאצלו מהשורש והעצמות דהמ"ה וב"ן הכלליים.

²²¹ עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

²²² עי' מלואים אות (ב).

והנה כ"ז הנה הוא בענין שורש המוחין אשר להתפשטות הב' כי הנה הם מהמוחין אשר להמ"ה וב"ן הכלליים, ועד"ז הנה הוא ג"כ בענין לידת ההתפשטות הב' וירידתה למקומה, הנה היה כ"ז ג"כ רק בכח ושפעת אור דהמ"ה וב"ן הכלליים. והגם שלידת ההתפשטות הב' הוא מההתפשטות הא', כי ההתפשטות הא' הוא האו"א אליו. אך הכל נעשה בכח ושפעת אור דהמ"ה וב"ן הכלליים, כי הם הא"א אליו, ומתפשטים ומתלבשים בו בכולו, וע"ד הא"א דאצילות בהו"ן, כי הנה המ"ה וב"ן הכלליים הנה מקומם בא"ק הנה הוא מגבול הפה דא"ק עד גבול הטבור שבו בפנימיות פנימיותו. ובכחם ושפעם הנה הוציא ההתפשטות הא' דהפה את ההתפשטות הב' דהפה מהפה ולחוץ, שהוא הב"ן דאות כ' דענינינו. והתפשט הוא מהפה עד הטבור מבחוץ. והמ"ה דלעיל אות י"ט הוא התפשט כנגדו מבפנים, כי שניהם הם חלקי ההתפשטות הב' דהפה, זה מבפנים וזה מבחוץ, ובפנימיות פנימיותם הנה מתפשט ומתלבש בחי' הא"א שלהם, שהוא המ"ה וב"ן הכלליים הנו', כי הם השורש פנימי לכל ההתפשטות הב' והא"א לכל ההתפשטות הב', ולכן הם מתפשט ומתלבש בפנימיותו, וכל מה שנעשה בהתפשטות הב' הוא הכל מכחם ושפעם.

והנה נמצא כי כל כללות ההתפשטות הב' הנה הוא קשור ומיוחד בהשורש הפנימי אשר אליו בב' בחי': אחד, בשורשו העליון, וכנ"ל שהמוחין דכל ההתפשטות הב' הנה הם נאצלו מהשורש והעצמות דהמ"ה וב"ן הכלליים אשר נתגלה ונמשך לצורך מציאותם בהמ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב והס"ג הכלליים שבהב"ן דסי' ב' אות ח' בחציו העליון שבו, העומד מהפה דא"ק ולפנים ולמעלה עד החוטם. ומאותן השורש והעצמות דהמ"ה וב"ן הכלליים אשר נתגלה לצורכם בשורשם למעלה, הנה משם נאצלו המוחין דהתפשטות הב' דהפה, והרי קשור ותלוי ההתפשטות הב' דהפה בהשורש הפנימי אשר אליו, ובהא"א אשר אליו, שהוא המ"ה וב"ן הכלליים (דהב"ן דסי' ב' אות ח') בשורשם העליון אשר למעלה. והשני, הוא כי הרי אמרנו שהמ"ה וב"ן הכלליים הנו' שהם השורש פנימי והא"א להתפשטות הב' דהפה, הנה הם מתפשטים ומתלבשים בכל ההתפשטות הב' בכולו, כי הרי ההתפשטות הב' דהפה הנה מקומו הוא בא"ק מהפה עד ולב ע"ב הטבור, ושם הוא ג"כ המקום דכל המ"ה וב"ן הכלליים הנו', כי הרי הם חציו התחתון דהב"ן דסי' ב' אות ח', אשר מקומו הוא ג"כ רק מגבול הפה דא"ק עד גבול הטבור שבו בפנימיות פנימיותו וכנ"ל בדברינו סי' ב'. והרי מתלבשים אותן המ"ה וב"ן הכלליים בכל ההתפשטות הב' כולו בפנימיות פנימיותו. והרי נמצא כי הנה קשור ומיוחד ההתפשטות הב' בהשורש פנימי והא"א אשר אליו בשני בחי': אחד, בשורשו העליון אשר למעלה. והשני, במה שמתלבש בו בכולו, והרי הוא אחד ואחוז בו ממש.

והנה אלו שני הבחי' הנה הם בסוד תלייא ואחיד, ע"ד שאמרו באד"ז (רצב ע"א) על ז"א עם א"א²²³, ואמרו שם, זעיר אנפין בעתיקא קדישא תלייא ואחיד, כי אלו ב' הבחי' הנה צורך הם ע"פ מה שנודע, כי הנהגת הנסיי אשר בנסים נגלים הם מא"א, והנהגת הטבעי נסים נסתרים הם מז"א²²⁴. אמנם גם כל הנהגת הטבעי, הנה הוא סובב והולך

²²³ עי' מלואים אות (יט).

²²⁴ עי' הקדו"ש מ ע"א, דע"ה ח"ב לג ע"א, פו ע"ג, קכו ע"ג, קכו ע"ד, כללים ח"א יד ע"ד, ביאורים ח"א ט ע"א, כג ע"ג, ביאורים ח"ב ח ע"א. עי' ספר הפליאה (עמוד לו): כל מופתים נסתרים ונסים נסתרים מכנסת ישראל הנקרא אלהים וכו' [לאפוקי בינה שהיא נסים גלויים]. עי' יהל אור ח"ג טז ע"ד: ג' אלהים הידועים בבינה וז"נ ג' עלמין הנ"ל. והוא הנהגת (הטבע) [הטבע], אבל הכל אלהים שופטים והשגחה, כי אין אדם נוקף כו' (חולין ז ע"ב), ואפי' ציפרא קלא לית מתציד כו' (ירושלמי שביעית פ"ט סה"א), אלא שהטבע הוא השליח, כי נגזר על זה להעשיר זה להעני, שולח השי"ת שזה יאבד זה ימצא, ואין עושה נס שיברא ממון, ומזה יפרח הממון לשמים, וזהו הטבע והוא דרך משל שמלך יושב בבית מלכותו ורואה מרחוק את כל אדם בצד א', ובהמה בצד אחר, והוא שולח לאדם מזונותיו חטים ע"י תחבולות, ע"י גלגלים וחבלים ושאר הדברים עד

באמת ג"כ רק להכוונה התכליתית, לתקן ולהעלות את הגבול עצמו לבלתי גבול, ולתקן ולזכך כל גוף לנשמה וכל חומר לצורה כנודע בדברינו. וזהו ענין "תלייא", כי ז"א תולה כולו בעתי"ק, ועי"ז הנה יתוקן לעתיד כל הנהגת ז"א אשר עתה למדרגת א"א, וסובב והולך כוונת כל הנהגת ז"א אשר עתה ג"כ רק להעלות אותו גופה לעתיד להנהגת א"א. וכן הוא עולה ומתתקן באמת בהעלם תמיד שמתתקנים ועולים למדרגת א"א. והנה כ"ז נעשה ע"י שא"א הוא מתלבש בו גם עתה בכולו, ובהיות הכל הוא בכל (שיר היחוד יום ג'), והוא ענין "ואחיד" כי עי"ז הנה מתנהג ז"א גם עתה בהעלם תמיד רק ע"י א"א, כי הוא בפנימיותו ומנהיג אותו בהעלם תמיד להכוונה התכליתית.

נמצא כי ענין "ואחיד" הנה הוא לצורך ההנהגה הנעלמה של עתה, וענין "תלייא" הוא לצורך העילוי והגילוי אשר לעתיד, כי ע"י שא"א מתלבש בו ומסתתר בו, הנה מתנהג גם עתה הכל בהעלם ע"פ כוונת מדרגת א"א וע"י אשר למעלה, הנה הוא קשור ומיוחד ותלוי הוא בא"א עצמו, הנה עי"ז יתעלה ויתגלה לעתיד יחודם זב"ז, ויאר אז הכל באור דא"א.

והנה כל ענין הזה דתלייא ואחיד אשר נתייחד באצילות בז"א עם א"א, הנה הוא משורש השרשים שבענינינו אשר בעקודים, בענין ההתפשטות הב' שהוא כללות הזו"ן דהעקודים, ותלייא ואחיד ההתפשטות הב' בהמ"ה וב"ן הכלליים שבהב"ן דסי' ב' אות ח', שהוא הא"א אשר אליו וכנ"ל, ומזה הנה נמשך הסדר הזה דתלייא ואחיד באצילות ג"כ.

והרי נתבאר לנו עכ"פ על הב"ן דאות כ' דענינינו שהוא ההתפשטות הב' דהפה אשר יצא מהפה ולחוץ, ונתפשט עד הטבור את יציאתו ותולדתו, וכן שורשו ומקורו ואחיזתו ותלייתו למעלה, כי יציאתו ותולדתו הנה הוא מההתפשטות הא' שהוא הע"ב וס"ג דלעיל אות י"ז, שהם האו"א אליו ושורשו ומקורו, הנה הוא בהמ"ה וב"ן הכלליים שבהב"ן דלעיל סי' ב' אות ח', שהם חציו התחתון שבו אשר מטבורו ולמטה, והוא השורש פנימי והא"א להב"ן דענינינו, והוא שורשו ומקורו. וכן בו הנה הוא תמיד אחיזתו ותלייתו, והיינו כי אותו הא"א הנה הוא מתלבש בו בכולו שהוא מגבול הפה דא"ק עד הטבור שבו בפנימיות פנימיות. והרי הוא אחוז בו הב"ן ממש, וכן הוא תלוי בו בשורשו העליון אשר למעלה מהפה ולפנים מן הפה, והוא כי הנה המוחין דהב"ן דענינינו הנמשך בהמ"ן שעלו לצורכו, הנה הם נאצלו ונעשו מהמוחין שבהמ"ן אשר עלו לצורך הא"א הנז'. והרי תלוי לעולם הב"ן הנז' בהא"א שלו בשורשו העליון אשר למעלה וכנ"ל בדברינו כ"ז.

והנה כל מה שכתבנו בסעיף זה בהב"ן דאות כ' דענינינו, וכן גם מה שנכתוב בו בעה"י בסעיף הסמוך, הנה הם ענין אחד עם אותן הדברים עצמן אשר כתבנו לעיל אות י"ט בהמ"ה וכמו שאמרנו לעיל, כי הם שניהם מציאות אחת, והם שניהם בסדר אחד מכל וכל. ועכ"ז הנה כתבנו בדיבור מיוחד בכל א' {לב ע"ג} בפנ"ע כדי שיהא הדברים מבוררים ומאירים, ומה גם כי אין ביהמ"ד בלא חידוש.

[סעיף ג']

ועתה הנה נבאר ג"כ בהב"ן דאות כ' דענינינו את מקומו בדיוק בהע"ב דאות ה' ואחיזתו בו בפרטות. והגם כי הרי כל מה שבארנו בו בסעיף הקודם בענין אחיזתו בהשם ב"ן דסי' ב' אות ח' הרי הוא עצמו הביאור דאחיזתו בהע"ב דאות ה', כי הב"ן דאות ח' הוא

שמגיע אליו. וכן לבהמה שעורין. והם אינן רואין רק הסיבה הקרובה להם, וסוברים שזה הסיבה הוא מעצמו. ועוד לו רשת פרוסה להביא אותם על מקום הליכתם, וכשהגיע עתם מושך משם הרשת ונלכד בצוארו ומת. והסכל מדמה בדעתו שמקרה קרה לו וגם זה הוא ע"י טכע שמסבב לו מאכל רע, וכמ"ש (חגיגה ד ע"א ה ע"א) דמשגרא תנורא קדחה כו'. והן הכל נסים נסתרים. ונסים נגלים נעשין ע"י שם הויה כידוע.

כולו עצמו רק חלק אחד מהע"ב דאות ה' שהוא בחי' הנוק' דז"א שבו אשר בה אחוזים ותלויים כל הד' שמות עסמ"ב אשר בכל הסי' ה' דענינינו, כי אותו הב"ן דאות ח' הרי הוא השורש פנימי והא"א לכולם וכנ"ל בדברינו. אמנם הנה עדיין צריך ביאור גם על הנוק' גופא את מקומה בו, ואיזה חלקים שהיא תופס בו, וממילא יתבאר לנו על כל הד' שמות עסמ"ב אשר באות י"ז ח' י"ח כ' שבכל הסי' ה' דענינינו שהם כולם ממנה, כי היא שורשם הפנימי כנז'. הנה יתבאר לנו ממילא על כולם את אחיזתם בהע"ב דאות ה' בדיוק, ולא עוד כי הנה יתבאר לנו בזה ג"כ גם כל הד' שמות עסמ"ב דאור החוטם אשר לעיל סי' ד', שהם מהמ"ה שבסי' ב' אות ז' שהוא סוד הז"א שבהע"ב דאות ה'. הנה יתבאר בו עתה ג"כ איזה תוספות דברים עיקריים בענין אחיזתו בהע"ב דאות ה', באיזה חלקים שתופס בו בדיוק אשר לא כתבנו בזה לעיל סי' ד'.

והענין הוא, כי הנה כל הד' שמות עסמ"ב שבסי' ד' שהם מהמ"ה שבסי' ב' אות ז', שהוא סוד ז"א שבהע"ב דאות ה' עם כל הד' שמות עסמ"ב שבסי' ה' דענינינו שהם מהב"ן שבסי' ב' אות ח', שהוא סוד הנוק' שבהע"ב דאות ה'. הרי נודע הוא כי הזו"ן הם מלבישים על הנה"י דא"א, איהו בנצח ואיהו בהוד²²⁵, ע' תקונים תיקון י"ח (לד ע"א²²⁶) כי ז"א הוא מהחסדים דהנה"י והנוק' היא מהגבורות דהנה"י, וכן הוא שורשן ג"כ ביסוד ועטרה כנודע, ובסוד, צדיק כתמר יפריח (תהלים צג יג), כמ"ש באד"ז (רצב ע"א). אמנם הנה שורשן בפרטות אשר בהנה"י הנה הוא, כי הנה ישנם בהנה"י י"ג בחי' פרטיות, עשרה הם בנצח הוד, והם: תרין כוליי, תרין ביעין, תרין שוקין, תרין ירכין, תרין רגלי, וכמ"ש הרב בשער השמות (פרק ו), וג' בחי' הם ביסוד, שהם הג' פרקין שבו וכמ"ש בפרצופי זו"ן (פ"ג סמוך לסופו). כי התחלתו אשר מבפנים להגוף הנה הוא בהשליש תחתון דהת"ת, שהוא מהטבור על שתי הכליות כמ"ש הגר"א בתיקונים (דף נ ע"ד²²⁷), והוא בבחי' פרק אחד. וחלק היסוד אשר מבחוץ להגוף הוא בבחי' פרק ב', והעטרה הוא בבחי' פרק ג', והרי הם י"ג בחי' בהנה"י ובהם הנה נאחזים הזו"ן.

והנה כל אלו הי"ג הם כולם נכללים בהיסוד, אשר שם כלולים זו"ן ביסוד ועטרה, כי הנו"ה הם השחקים ששחקים מ"ן לצדיק וצדק (והר ויקרא כו ע"א), וכלולים כל הי"ג בהיסוד, ומהם הנה הוא סוד הי"ג ת"ד שישנם בהיסוד ג"כ, ובסוד, גדולה מילה שנכרתו עליה י"ג בריתות (נדרים לא ע"ב) כמ"ש האריז"ל בטע"מ (פ' קדושים). ונודע הוא כי הי"ג ת"ד הם נחלקים לב' חלקים, ח' וה', ח' הם עד מזל עליון ושם כלול אבא, ובו תלוי ונאחו ז"א, וה' הם עד מזל תחתון, ושם כלול אימא וכן שם הוא תליית ואחיזת הנוק'.

והגם שבספד"צ (פ"ב יח ע"א) הנה מחלקם לט' וד', ואמר שם ארבע בלחודוי אסתמכו תשעה אשקיין לגינתא, והם א"ח ד' דאח"ד, א"ח לז"א וד' להנוק' (כנודע וכמ"ש בתיקונים תיקון מז דף צד ע"א, וע' זוה"ק ח"א רנו ע"ב, וח"ג צג ע"ב, ורלו ע"ב), אך כ"ז הוא משום כי הנה התיקונים דנוק' הנה הוא נמשך בה ג"כ רק מז"א, ועי"ז הנה נשאר שרשה בו, והוא ענין העטרה שהוא כתר דהמלכות, השורש שלה, והוא נשאר בו לעולם, ולכן אין בה עצמה רק ד' תיקונים, שהם תיקון ג' ה' ז' י"ב, אותן התיקונים שאין בהם שערות כמ"ש הגר"א בספד"צ (פ"ב יח ע"ג), הגם שאחיזתה ושורשה (לב ע"ד) אשר למעלה הנה הוא בה' תיקונים, והוא בכל הה' תיקונים עלאין שהאימא כלולה בהם, מהמזל עליון עד המזל תחתון.

²²⁵ עי' מלואים אות (ז).

²²⁶ ז"ל: תא חזי יהו"ה אדנ"י איהו קודשא בריך הוא ושכינתיה בתרין שוקין יהו"ה לימינא אדנ"י לשמאלא ואינון אספקלריא המאירה ואספקלריא שאינה מאירה בצדיק תרויהו חד יאהדונה"י. תרגום: בא וראה הו"ה אדנ"י הוא הקב"ה ושכינתו בשני שוקים הו"ה בימין ואדנ"י בשמאל, ואלו הן המראה המאירה והמראה שאינה מאירה, בצדיק שניהם יחד יאהדונה"י.

²²⁷ עי' לעיל הערה 41.

וזהו ג"כ הענין מה שהט' תיקונין דז"א הרמוזים בא"ח דאחד, הנה הם רמוזים בב' אותיות א' ח' משום שעיקרן מה ששייך לז"א עצמו הוא באמת רק ח' תיקונין, והם הח' תיקונין אשר עד סוף מזל עליון שאבא כלול בהם, ומה שנתקן ונעשה בו ט' תיקונין הוא משום שורש הנוק' שנשאר בו ועומד בו לעולם, ולכן הוא מרומז בו באמת באות בפנ"ע.

והנה התיקון ט' דז"א אשר הוא שורש הנוק', הנה הוא בא לו מתיקון י"ג דא"א המזל תחתון ונקא, והוא אשר מרומז בא' דאחד כנז', והוא מ"ש בתיקונים סוף תיקון מ"ב (צב ע"א) כי הא' דאחד הנה הוא כתר עלאה, ואמר כתר עלאה ולא אמר כתר סתם, שהיה משמע על כתר דז"א שממנו מדבר שם, אלא אמר כתר עלאה, ור"ל כי התיקון ט' דז"א המרומז בהא' דאחד הנה שורשו הוא מהמזל ונקא שהוא כתר עלאה. וכן אמרו ג"כ בזה"ק (ח"א בסופו בהשמות סי' כב דף רנו ע"ב) כי א' ח' דאחד הנה הוא מרמז על הט' תיקונין עלאין, והא' הוא עתיקא סתימא דכלא, ור"ל על התיקון י"ג ונקא, שהוא עתיקא דכליל לון, ר"ל לכל הי"ג כנודע. ואמר שם זה לשונו, וכד מטי לאחד אבעי ליה לכוונא בא' על סתימא עתיקא דכלא, וח' על תמניא דרגין עלאין כו', וד' רבתא אתדבקותא דכנסת ישראל כו', כד אתדבקה לאינון דרגין דלעילא דרמיזין בא"ח כדין איהי רבתא כו', ע"ש²²⁸.

והנה התיקון י"ג שהוא המזל תחתון, הנה הוא בסוד כתר מלכות כמ"ש הגר"א בספד"צ פ"א בתחילתו (א ע"א) בענין סוד המתקלא עש"ה, כי הוא כתר משום שהוא עתיקא דכליל לון, וכמ"ש באד"ר (קלד ע"ב) והאי דתליסר כליל להון כו' דהאי תקונא כליל כלל²²⁹, ר"ל שהוא כולל כל הי"ג תיקונין דנפקין ממ"ס שהוא א"א, והוא הכתר הכללי, ונקרא מלכות משום דהוא כליל כלל ושליל על כלל, ר"ל שכל הנהגת האצילות הוא ממנו כמ"ש באד"ר (דף רפט ושם רפח ע"ב) והתיקון הזה הנה הוא שורש המלכות הנשאר בז"א בעטרה שבו, והוא שייך להמלכות כי הוא שורשה העומד בז"א, ולכן הוא ט' תיקונין בז"א והוא א"ח דאחד, ומרומז התי' ט' באות בפנ"ע, כי עיקרן מה ששייך לז"א עצמו הוא רק ח' תיקונין והוא הח' דאחד, והם הח' תיקונין אשר עד סוף מזל עליון הכלולים באבא. אבל התיקון ט' הוא רק שורש הנוק' שבו, והוא שייך להנוק'. והווי ח' לז"א וה' להנוק' וכמו שהוא באו"א, שאבא כלול בח' תיקונין ואמא בה'.

והנה במה שאמרנו כי התיקון ט' שבו"א השייך להנוק', הנה הוא בא לו מתיקון י"ג דא"א שהוא המזל תחתון והוא כתר מלכות כנז"ל, הנה יומתק לנו בזה מה שאמר האד"ר (קמא ע"ב) כי התחלת הנוק' הנה הוא מסיום הדיקנא דז"א, ואמר שם באתר דתליין שערי דיקנא כו' אתפשט כו' ואשתלף כו' ועבד גולגלתא דנוק'²³⁰, והוא מתיקון ט' דז"א שהוא

²²⁸ ז"ל בשלימות: וכד מטי לאחד אבעי ליה לכוונא בא' סתימא עתיקא (ס"א עמיקא) דכלא וח' תמניא דרגין עלאין מחכמה עלאה עד צדיק וד' רבתא אתדבקותא דכנ"י דאיהו חולקיה דדוד דאקרי עני ואביון כד אתדבקה לאינון דרגין דלעילא דרמיזין בא"ח כדין איהי רבתא ועלמא כוליה יניק מינה ואינון שדים דאינון כמגדלות (שיה"ש ח י) אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום.

תרגום: וכשמגיע ל"אחד", צריך לכוון בא' סתומה עתיקה (עמוקה) של הכל, וח', שמונה דרגות עליונות מחכמה עליונה עד צדיק. וד' גדולה, התדבקות של כנסת ישראל, שהיא חלקו של דוד שנקרא "עני ואביון". כשנדבקת לאותן דרגות שלמעלה שרמוזות בא"ח. אז היא גדולה וכל העולם יונק ממנה. ואותם שדים שהם כמגדלות, "אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום".

²²⁹ ז"ל בשלימות: תאנא אלן תקונין אקרון ימי קדם יומין קדמאין, דקדמאי ואינון דאשתכחו בזעיר אפין אקרון ימי עולם ותאנא אלן ימי קדם כלהו מתתקנן בתקונא דדיקנא דעתיקא דעתיקין טמירא דטמירין (כליל בהו) והאי דתליסר כליל להון כמה דאתמר ודא יומא לא אתכליל בהדיהו אלא הוא כליל כלל.

תרגום: למדנו: אלו תיקוני נקראים "ימי קדם", ימים הראשונים של הראשונים, ואותם הנמצאים בז"א, נקראים ימי עולם. ולמדנו: אלו ימי קדם כלם מתוקנים בתקוני הדיקנא של עתיק העתיקים טמון הטמונים (כלול בהם). וזה התיקון הי"ג הוא כולל אותם כמו שלמדנו, וזה היום אינו נכלל בהם אלא הוא כולל את כולם.

²³⁰ ז"ל בשלימות: בהאי אדם שארי ותקין כללא דדכר ונוקבא כד אתתקן דיוקנא בתקוניו ושארי לאחורוי מחדוי מבין תרין דרועין באתר דתליין שערי דדיקנא דאתקרון תפארת ואתפשט

מתיקון י"ג דא"א, ע' הגר"א ספד"צ פ"ג (כד ע"ד²³¹). והוא ע"פ מה שאמרנו כי התיקון י"ג נקרא כתר מלכות ע"ש שהוא שורשה, ולכן היא נמשך ויוצא מסיום תיקון ט' דז"א משום שהוא מתיקון י"ג דא"א שהוא שורש המלכות.

אמנם הנה הענין מה שעיקרן דהתיקונים הם ח' לאבא וכן לז"א, וה' הם להאימא וכן להנוק', הגם שעיקר הז"א נודע הוא שהוא ט' ספי' ע' שער פרקי הצלם ובכ"מ (כי הנוק' משלמת לעשר אבל הוא עצמו הוא ט' ו"ק וג' מוחין כנודע), וכן הנוק' הוא עיקרה ד' כמ"ש בספד"צ פ"ד (כט ע"ב), וכן הם משורשם כי הם הו"ד דמילוי יו"ד והד"ו שבצורת ה' וכנודע כ"ז.

אך הטעם הוא ע"פ מ"ש הרב בשער א"א (פרק י) כי הי"ג ת"ד הנה הם מתחלקים בשורשם בב' בחי' ח' וה', ח' הם מחכמה ממלכות שבו עד הבינה שבו, כי הב' ראשונים שהם הכתר והחכמה שבו אין יכולת בתחתונים לקבל הארתן. וה' הם מהכתר מהחסד עד הוד, כי מהכתר אינם יכולים לקבל את כל הג"ר שבו, ומבואר שם כי הח' דחכמה הם ולג' ע"א} למעלה והה' דכתר הם למטה יעו"ש. והנה זהו הענין מה שאבא הוא כלול בח' תיקונים, כי הם הח' דחכמה אשר הם למעלה, ואימא בדה' תיקונים כי הם הה' תיקונים אשר מהכתר שהם למטה (כי כל עניינה דאימא הוא ע"ש הכתר, וכן נקרא אהי"ה כמוהו כמ"ש הגר"א בתיקונים דף מו ע"ד ע"ש). וכן הוא הענין בהו"ן, כי ז"א לוקח לעיקרו ח' תיקונים שהם הח' תיקונים שמחכמה, והה' תיקונים דהכתר הם להנוק' כי שורשה היא משם, ובסוד אנ"י ואי"ן כנודע²³². וכן הוא בתפילת אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) כתר עליון איהו כתר מלכות, ועליה אתמר מגיד מראשית אחרית (ישעיה מו י). ועכ"פ הרי נתבאר לנו כי שורש הו"ן אשר בהי"ג ת"ד הנה הם ח' לז"א וה' לנוק'.

סעיף ד'

ומעתה נחזור לענייננו, כי הנה אורות החוטם פה שהם הד' שמות עסמ"ב אשר לעיל בכל הסי' ד', עם הד' שמות עסמ"ב אשר בכל הסי' ה' דענייננו, והנה הם תולדות המ"ה וב"ן דסי' ב', אות ז' ח' שהם סוד הו"ן שבהע"ב דאות ה' שהוא הא"א הכללי לכל האורות דהאח"פ. והנה עומדים בו אותן הו"ן בהנה"י שלו שהוא שרשן, ומשם הם יוצאים, והנה ישנם בהנה"י י"ג בחי', וכולם כלולים בהיסוד, והם סוד הי"ג תיקונים, שישנם בהיסוד ג"כ כל סוד הי"ג ת"ד וכנ"ל²³³. ובו הנה נאחזים הו"ן שהם המ"ה וב"ן שבסי' ב' אות ז' ח', שהם השרשים פנימים דחוטם פה. והנה הז"א שהוא השם מ"ה דסי' ב' אות ז' עם כל תולדותיו שהם אורות החוטם הנמשכים ממנו, הנה הוא לוקח מאותן הי"ג תיקונים

האי תפארת ותקין תרין חדין ואשתלף לאחורוי ועבד גולגלתא דנוקבא, כלא סתימא מכל סטרוי בשערא בפרצופא דרישא, ובכללא חדא אתעבידו בהאי תפארת אדם דכר ונוקבא, הה"ד כתפארת אדם לשבת בית (ישעיה מד).

תרגום: באדם זה התחיל ותיקן כללות זכר ונקבה. כאשר נתקנה צורה זו בתקוניו והתחילה מאחוריו מהחזה שלו מבין שתי זרועותיו, במקום שתלויות שערות הדיקנא הנקראות תפארת. ונתפשט זה התפארת, ותיקן שתי החזות והוצאו לאחוריו ועשה את הגולגולת של הנקבה, שכולה סתומה מכל צדדיה, בשערות פרצוף ראשה ובכלל אחד נעשה האדם על ידי תפארת זו לזכר ונקבה, זהו שנאמר "כתפארת אדם לשבת בית".

²³¹ ז"ל: ממקום שנסתים הדיקנא משם מתחיל הנוקבא פרצוף אחר, כמו בע"ק מתחיל פרצוף

אחר ז"א, כי או"א אין נחשבין לפרצוף אחר כי במזל נכללין כמ"ש"ל (ח ע"ג), וכן כאן בתיקון האחרון שנקרא תפארת, כמ"ש בא"ר (דף קמא ע"א) ותאנא האי תפארת לא אוקימנא כו'.

²³² עי' תיקו"ז ז ע"א: שכינתא תתאה אדני, מתתא לעילא מן אנ"י עד אי"ן, עשרה מעילא לתתא.

²³³ לב ע"ג.

הכלולים בהיסוד ח' תיקונים, ובהם הנה הוא אחיזתו ושורשו דכל המ"ה דאות ז', עם כל תולדותיו שהם הד' שמות עסמ"ב דכל הסי' ד'. ואלו הח' תיקונים הנה הם הח' בחי' העליונים דהנה"י, היינו הב' פרקין עליונים דהיסוד, וששה בחי' מנצח הוד שהם: תרין כולייין, תרין ביעין, תרין שוקין. ומאלו הח' בחי' הנה הוא שורש השם מ"ה דאות ז' עם כל תולדותיו, שהם הד' שמות עסמ"ב שבכל הסי' ד'. והנה הם תלויים ועומדים על אלו הח' בחי' העליונים דהנה"י שבהע"ב דאות ה'.

אמנם ענין יציאתם מהחוטם הנה הוא, כי הנה כבר בארנו לעיל בכמה מקומות כי כל לידת המ"ה דאות ז' עם הב"ן דאות ח' שהם הזו"ן שבהע"ב דאות ה', הנה היה לידתם ע"י עליית נה"י בחג"ת, ועי"ז הנה נשרשו שם לעולם להיות אחוזים ג"כ בהחג"ת שלו שהוא משבולת הזקן דא"ק ולמעלה, הגם שעיקר תלייתם בו הוא רק בהנה"י שבו שהם משבולת הזקן דא"ק ולמטה, אך ע"י עליית נה"י בחג"ת שהיה לצורך מציאותם, הנה נשרשו שם לעולם להיות אחוזים בהחג"ת ג"כ, וזהו ענין יציאת תולדותם וגילויים מה שיצאו למעלה משבולת הזקן, שהוא דרך החוטם פה וכמו שבארנו בזה לעיל סי' ב' ובכ"מ. והנה עי"ז הנה נמצא ג"כ כי גם אחר שנתפשטו הנה"י למקומם שהוא מהשבולת הזקן דא"ק ולמטה, עכ"ז הנה נשארו פנימיות הנה"י עצמם עיקרם ג"כ לעולם למעלה, כי הרי בהם הנה אחוזים עיקרן דאורות חוטם פה.

והיינו כי הנה אורות החוטם אשר הם מתפשטים מהחוטם עד החזה, הרי הם תופסים בא"ק ג' גבולים: מהחוטם עד הפה א', ומהפה עד שבולת הזקן ב', ומשבולת הזקן עד החזה ג'. ובהם הנה הוא כל ה' ספי' דאורות החוטם, כי כל י' ספי' הנה הם בד' מדרגות כח"ב חג"ת נה"י מלכות, והנה הם בהג' גבולים הנז', היינו הכח"ב שבו מהחוטם עד הפה, החג"ת שבו מהפה עד שבולת הזקן, הנה"י שבו משבולת הזקן עד החזה. אמנם המלכות שבו, הנה היא מתלבש ומשתתף באורות הפה המתפשטים עד הטבור, והנה בתוך אלו ה' ספי' דהחוטם אשר הם מהמ"ה דסי' ב' אות ז', הנה מתלבשים הח' בחי' העליונים דהנה"י הפנימים שבהע"ב דאות ה' וכנ"ל, והוא בסדר זה: כי הכח"ב שבו הנה הם בהפרק עליון דהיסוד אשר מבפנים להגוף ובהב' כולייין שבימין ושמאל, והחג"ת {לג' ע"ב} שבו הנה הם בהפרק האמצעי דהיסוד אשר מחוץ להגוף ובתריין ביעין, והנה"י שבו הנה הנצח הוד הם נאחזים ותלויים בהב' שוקין דהע"ב דאות ה', אך היסוד שבו הנה הוא באמת אין לו שורש מיוחד במה לתלות, והוא ע"ד היסוד דז"א דאצילות שאין לו שורש מיוחד אליו והוא נעשה רק בסוד תוספות, שנתוסף אור לצורכו מלמעלה, ע' נסירה (פרק ח) ובכ"מ, ובזוה"ק בראשית (טז ע"ב וז' ע"א) וע' שעה"כ (ל"ה רע"א). וכן הוא עד"ז בענינינו באורות החוטם שהם מהמ"ה דסי' ב' אות ז' שהוא הז"א שבהע"ב דאות ה', הנה אין להיסוד שבו על מה לסמוך, והנה הוא נעשה ג"כ רק בסוד תוספות, כי נתוסף לצורכו אור מלמעלה למעלה, שהוא מהכתר העליון אשר בהי"ג ת"ד שבסוד אורות האזניים וכמו שיתבאר למטה עומק הענין בזה, ונעשה היסוד שבו ע"י תוספות אור מלמעלה וע"ד שהוא בז"א דאצילות וכנ"ל.

ועכ"פ הרי נתבאר לנו מכ"ז על הנה"י דהע"ב דאות ה', כי הנה הגם שכל נה"י הנה הם רק מהטבור ולמטה, ור"ל שכל המציאות אשר מהטבור ולמטה עד סוף רגליו הנה הוא הנה"י שבכל פרצוף וכנודע, וכן הוא באמת גם בהע"ב דאות ה'. והטבור שלו הרי הוא רק בגבול השבולת הזקן דא"ק כנודע בדברינו, והרי הו' הנה"י שלו רק למטה משבולת הזקן דא"ק, עכ"ז הנה ע"י עליית נה"י בחג"ת כאשר עלו לצורך ההתהוות דהז"א שבו שהוא השם מ"ה דסי' ב' אות ז', הנה ע"י רוממות מעלת הע"ב דאות ה' שלא ניכר בו חלוקי מדרגות כלל, ולא נמצא בו בחי' פרסא ח"ו להפסיק בו בין החג"ת להנה"י, הנה נשארו בו פנימיות הנה"י מושרשים לעולם למעלה במקום החג"ת שלו, שהוא למעלה משבולת הזקן

דא"ק, גם אחר שחזרו ונתפשטו הנה"י החיצונים למקומם שהוא למטה מגבול השבולת הזקן דא"ק. והוא מה שנמשכו ויצאו תולדות האור דהמ"ה דסי' ב' אות ז' שהם אורות החוטם, ויצאו הם ונתפשטו מהחוטם שהוא למעלה משבולת הזקן, והם אחוזים ותלויים בהח' בחי' העליונים דהנה"י כנ"ל, והוא ע"י פנימיותם שנשארו מושרשים לעולם במקום החג"ת גם אחר שנתפשטו החיצוניות שלהם למקומם שהוא מגבול השבולת הזקן דא"ק ולמטה וכנ"ל.

ולא עוד, כי הנה הפרצוף פנימי דהחוטם והוא השמות ע"ב וס"ג שבסי' ד' אות י"ג י"ד, שהם ההתפשטות הא' דאורות החוטם אחר שנסתלקו ועלו למעלה, הנה עלו ונשארו הם מהחוטם ולמעלה ולפנים עד גבול האזניים וכמו שכתבנו שם ע"ש. והנה הם אחוזים ותלויים גם בהב' פרקין תתאין דחסד וגבורה דהע"ב דאות ה' ובפנימיות השליש תחתון דהת"ת שבהע"ב דאות ה' אשר מהטבור שבו עד סוף הגוף שבו. וכ"ז הוא כי ע"י עליית נה"י בחג"ת אשר עלו גם בהע"ב דאות ה' לצורך המציאות דהמ"ה דאות ז', שהוא בחי' הז"א שבו, הנה משום רוממות מעלת הע"ב דאות ה' הנה נשארו הפנימיות דהתנה"י אשר גם מהטבור ולמטה מושרשים לעולם בהחג"ת שבו, ולכך עומדים כל תולדות המ"ה דאות ז' שהוא אורות החוטם אחוזים ותלויים לעולם בהחג"ת שבו ג"כ, ועומד ההתפשטות הא' אשר להחוטם שהוא הפרצוף הפנימי שבו, הנה עומד הוא גם למעלה מהחוטם ולפנים, ומגיע גם עד האזניים שהוא בכל החצי תחתון דהשליש האמצעי דת"ת דהע"ב דאות ה', הגם שעיקרו דכל המ"ה דאות ז' עם כל תולדותיו הנה הם רק מהטבור ולמטה דהע"ב דאות ה', שהוא משבולת הזקן דא"ק ולמטה ודי בזה.

והנה אומר עוד דבר אחד והוא שייך לעיל בסמוך בענין מה שאמרנו על היסוד דהמ"ה דאות ז' עם כללות אורות החוטם, שאין להיסוד על מה לסמוך והוא בא בסוד תוספות וכנ"ל. הנה עומק הענין הוא, כי הנה המקור אשר ממנו נובע ונמשך התוספות אור אליו, הנה הוא ע"פ דברי הרב בשער א"א (פ"י) בענין הי"ג ת"ד שהם ח' מחכמה וה' מכתר, והח' דחכמה הם למעלה והם ממטה למעלה ממלכות עד הבינה, מלכות למעלה ובינה למטה, והוא בתיקון ח' נוצר חסד. והח' דכתר הם למטה והם ג"כ ממטה למעלה מהוד עד חסד, והוא בתיקון י"ג ונקד. ואמר שם {לג ע"ג} כי הנה עכ"ז הנה מתגלה שם היסוד דהכתר ג"כ, והוא בבינה דחכמה שהיא נוקבא דיליה, וכלול היסוד דכתר ג"כ בתיקון נוצר חסד, כי נוצר הוא הבינה דחכמה, וחסד הוא היסוד דכתר ע"ש. והרי עומד שם היסוד דכתר שלא לצורך הי"ג ת"ד עצמן כלל. והנה הוא לצורך שורש ומקור להיסוד דז"א להיות מעיין נובע אליו, והוא עומד בבינה נוצר חסד, שהיא נוצר אותו החסד בתוכה לצורך הז"א. וכאשר יצא ונעשה מציאות הז"א, הנה ע"י הזווג דהב' מזלין (ע' פע"ח ק"ש פרק ב', עמידה פרק יד) הנה מתפשט ונמשך אור היסוד דהכתר שבתיקון ח' נוצר חסד עד תיקון הי"ג ונקד שהוא מגיע בראש ז"א, ומתרבה ע"י השפע במוחין דז"א, ונמשך בו אור גדול בראשו, ומכאן אור זה נתוסף בז"א ונתהווה בו בחי' היסוד שבו כמ"ש הרב בנסירה (פרק ח) ע"ש. והרי נעשה היסוד דז"א בסוד תוספות, והוא מסוד היסוד דכתר עליון שבתיקון ח' נוצר חסד, ונעשה ונמשך בו ע"י התיקון י"ג שהוא המזל תחתון ונקד. והוא ענין היסוד שהוא תלוי בדיקנא, ובסוד סרים אין לו זקן כמ"ש הרב בנסירה (סוף פרק ג), כי התהוותו הוא מהב' מזלין נוצר ונקד וכנ"ל.

והנה נולד לנו מזה עוד עומק ענין אחד, כי הנה אמרנו לעיל סעיף ג' כי ענין המ' תיקונים דז"א הנה עיקרן מה ששייך אליו עצמו הנה הוא באמת רק ח' תיקונים, וכמו אבא שכלילתו הוא רק בח' תיקונים, והתיקון ט' דז"א הוא רק ע"י שורש הנוק' שבו, והוא שייך אליה וכנ"ל. והנה כן הוא באמת גם בענין המ' ספי' דז"א, כי עיקרן מה שהוא לז"א עצמו הוא רק ח' ספי', כי היסוד הנה הוא רק לצורך המלכות, וכן הוא נכנס כולו בה וכמ"ש

הגר"א בתיקונים (ריש תיקון מ' דף פ"ט ע"ב), כי כל האברים משמשים בו כל א' לתשמיש מיוחד שהוא אליו עצמו, לבד היסוד שכל מציאותו הוא אינו אלא בשביל הנהר, ולכן נקרא הוא ג"כ נהר. ור"ל כי הנהר הוא עיקרו ע"ש הדעת, כי הדעת בו חדרים ימלאו (משלי כד ה), ועיקרו דהדעת הוא לצורך היסוד שהוא הזווג, ובסוד והאדם ידע בו²³⁴ (בראשית ד א) וידע אדם בו' (שם כה), ולכן נקרא היסוד ג"כ נהר כמ"ש ברע"מ פנחס (רמ"ז רע"א) והוא ע"ש הדעת והזווג, כי עיקרו הוא רק בשביל זה, וכמ"ש הגר"א עוד בזה בתיקונים (תיקון גר דף ק ע"ג²³⁵) ע"ש, וכן אמר ג"כ בספד"צ (פ"א דף ג ע"א נ ע"א) כי היסוד הוא רק לתיקונא נוק' ע"ש. והרי הנה כל היסוד עיקרו רק להמלכות, אבל ז"א עצמו הנה הוא רק ח' ספי', ולכן בא לו היסוד ג"כ רק בסוד תוספות, כי הוא רק להמלכות. וכן הוא בהט' תיקונים, כי מה שהוא אליו עצמו הנה הוא רק ח' תיקונים, והתיקון ט' הוא רק ע"י שורש התיקוני נוק' שבו, והוא בעמרה שבו וכנ"ל. והרי הנה היסוד והעמרה שניהם להמלכות, היסוד הוא בו לצורך המלכות, אבל עכ"פ כי הוא בו עצמו ושייך אליו, אך העמרה הוא רק שורש המלכות שבו, ושניהם נעשים בו רק בסוד תוספות.

והם שניהם הנה הם בסוד מגדל הפורח באויר (הניגה טו ע"ב), כי הם בין ז"א להנוק', כי הו"א עצמו הוא רק ח' כנ"ל, אך ע"י היסוד שנתוסף בו לצורכה נעשה בן ט', וכן הנוק' עצמה היא רק ד', שכן הוא מקומה בהתנה"י, והוא הד' דאדנ"י²³⁶, וכן היא הד' אותיות אדנ"י, שהוא בסוד אנ"י ואי"ן²³⁷. אך ע"י שורשה שבו, שהוא העמרה כתר מלכות, נעשית ה', והוא הה' תתאה דהוי"ה. והרי הנה היסוד והעמרה שניהם יחד בסוד מגדל הפורח באויר, כי הם באויר בין הו"א להנוק', כי עיקרו דהו"א הוא רק ח', ועיקרה דהנוק' הוא רק ד', וע' בסוד מגדל הפורח באויר במאמרי רשב"י (דף נ"ג א' ודף נ"ה רע"א) ושם ושם מבאר אותו על יסוד דא"א ועל יסוד דבינה, וע' עוד בלק"ת (פ' וישב) שמבאר שם על סוד דז"א, ומשום שאין לו על מה לסמוך, אך ע"פ דברינו הנה הוא משום שהוא בין ז"א לנוק', לא מעיקר הו"א שהוא רק ח', ולא מעיקר הנוק' שהיא רק ד'. והרי הוא עומד בין השמים ובין הארץ, שהוא בין הו"א להנוק', והוא מגדל הפורח באויר. אמנם עכ"ז הנה בבחי' תוספות, הנה הוא אחוז בשניהם, ובסוד הכתוב (דבה"א כט יא) כי כל בשמים ובארץ, ואמרו בזוה"ק (בראשית לא סע"א, ופ' ולג ע"ד) פינחס רנו סע"א) כי כל דא צדיק, בשמים דא תפארת, ובארץ דא כנסת ישראל, וכמו שמתרגם יונתן בן עוזיאל דאחיד בשמיא ובארעא. והנה כ"ז נעשה בו בסוד תוספות, ומסוד היסוד דכתר עליון, וע"י ב' מזלות נוצר ונקח וכנ"ל.

סעיף ה'

והנה בדברינו הללו הנה יתבאר לנו דיבור אחד מדברי הרב אשר המפרשים נתקשו בו, והוא בנסירה (סוף פרק ח בהמ"ק) שאמר שם הרב זה לשונו, ודע כי עד שלא נתהוו ז' פ"פ נעשה סוד אצילות עד היסוד, לא נתגלה ג"כ מציאות הדעת עליון שבין או"א ולכן לא נזכר הדעת בכלל הי' ספי' בו' ע"ש. ובע"ח הוא הלשון משובש וגם מורכב שם שני דבורים יחד, וע' שעה"ק (דף מג ע"א) כי שם הוא כהונג, וכן בזוהר הרקיע (דף יז

²³⁴ עי' בהגר"א בתיקון' ו ע"ב ז"ל: ודעת איהי יסוד - דכל ידיעה ביסוד, כמ"ש (בראשית ד א) והאדם ידע בו', וכל יסוד הוא דעת של פרצוף שלמטה כו'.

²³⁵ ד"ה ברא וז"ל, ר"ל הדעת דנפיק מא"א וכו' ונקרא היסוד ביחוד נהר, שבו מתקבץ כל הנהרות שהוא הדעת, והוא אינו חי אלא בסוד הדעת אבר חי [דהיינו דווקא בשעת זיווג], ובריאתו הוא בשביל זה, ובסוד והאדם ידע בו', עכ"ל.

²³⁶ עי' בהגר"א בספד"צ יח ע"ג ז"ל: ד' אותיות אדנ"י, אי"ן' כח"ב כמ"ש בתיקונים, וד' מלכות, ולכן כנגדה ד' תיקונים.

²³⁷ עי' לעיל הערה 232.

ע"ב), וכבר בארנו כל הדיבור כולו בחלק הביאורים בשער מטי ול"מ פ"ד אות כ"ב ע"ש. אמנם נחזור עתה רק על ביאור הלשון הנז', כי הנה הוא ע"פ עומק הדברים שהעלינו כאן בענינינו שאמרנו, כי נעשה היסוד דו"א רק בסוד תוספות, והוא נמשך מהיסוד דהכתר עליון אשר בהי"ג ת"ד ע"י היחוד דנוצר ונקח שהם הב' מזלין. ונודע הוא כי המזלין הם נעשים לבחי' דעת המכריע בין או"א, כי מתפשט אורם ומתלבש באו"א, ונעשה בהם לבחי' דעת המכריע, והוא הדעת שבין או"א הנזכר בכמה מקומות בשער או"א (פרק ז) ובשעה"כ (דף לה רע"א) ובשער רוח הקודש (דף יד ע"ב בהשמות שבסוף הספר שם), וכן הוא כאן בענינינו בלשון הדבור הנז', שאמר מציאות הדעת עליון שבין או"א. וכ"ז הרי הוא לכאורה נגד הידוע שהדעת עליון שהוא המזלין הוא אינו בין או"א אלא שהוא חופף עליהם מבחוץ וכמו שהעירתי בזה בע"ה דפוס ווארשא תרנ"א בשער או"א פ"ז בהגו"ב שם אות ה' ע"ש הנדפס בשמי²³⁸. אמנם הנה כבר הארכתי בזה לעיל כלל ה' ענ"ב אות ב' ע"ש, והעליתי שם כי הגם שהאמת הוא שעיקר המזלין הנה הם רק בבחי' מקיפים על או"א ואו"א מתכסיין בהון, אך הנה מתפשט אורם ג"כ תמיד באו"א בתוכם ובפנימיותם, והוא הדעת המכריע בין או"א הנזכר בכל מקום, והוא זולת הדעת אשר לאבא עצמו ולאימא עצמה וכמ"ש בשער השמות (פרק ז) וע' [ע"ה דרושי הצלם דרוש ב] בכללי חו"ג (אות י"ד י"ז י"ח), ובשעה"כ (דף ל ע"ד) ובכ"מ, אלא הוא הדעת אשר בין אבא לבין אימא המכריע ביניהם ומייחדם, ונמשך בהם אותו הדעת תמיד ג"כ רק מהמזלין המקיפים, כי נכנס אור המזלין בתוך או"א ג"כ ומתפשט ביניהם והוא הדעת המייחדם.

והוא מה שאמרו באד"ז (דף רפט ע"ב) אתנהירו ג' רישין עלאין תרין רישין (ר"ל או"א) וחד דכליל לון (ר"ל הדעת המייחדם כי על ידו הרי כלולים שניהם יחד לאחד) ובמזלא תליין ואתכלילן ביה²³⁹, כי המזלא הוא מקיפם מבחוץ וממנו הם יוצאים והם תלויים עליו ונכללים בו, והמזלא מכסה עליהם, אלא לבד זה הנה הוא מתפשט בתוכם ג"כ שהוא בין אבא לאימא וכדי להכריע ביניהם ולייחדם.

²³⁸ ז"ל: כן כתב ג"כ בשער רוח הקודש תיקון נדר ושבועה וכמ"ש שם בהלוח הטעות שבסוף הספר ע"ש וא"כ משמע מכל זה שיש בחי' דעת בין אבא לאימא זולת או"א עצמן ואותו הדעת הוא מקבל מהמזלין והוא המייחד את או"א וכמו שאמר כאן והנה לא מצאתי מבואר בדברי הרב זל"ה בשום מקום מעניני [מעניני - נוסח לש"ו בספר הגליונות] של אותו הדעת מה שהוא ומכמה מקומות משמע להדיא כי הדעת אשר בין אבא לאימא ומיחד אותם הן הן המזלין בעצמן עיין בהולדת או"א פ"ו ובדרושי מ"ן דרוש י' ובנסירה ספ"ג אמנם גם זה פשוט מכמה מקומות שיש בחי' דעת הן לאבא עצמו והן לאימא עצמה [שער טז פ"ד סמוך לסופו ושם פו סמוך לסופו ושער כח פ"ב ושער כט פ"ו ושער ט"ל דרוש י' וי"ד אמנם נראה כי הכוונה כאן על הת"ת דא"א ור"ל על הת"ת דא"א עצמו זולת מה שנעשה ממנו ב' דעות לאו"א ועי' בכל המקומות הנזכרים והבן - נוסח לש"ו בספר הגליונות] אבל שיהיה בחי' דעת בין אבא לאימא זולת המזלין לא נמצא מבואר מענינו מה שהוא בשום מקום ואחר שעמדתי ע"ז כמה שנים מצאתי להאר"י זל"ה בעצמו שהיה מסתפק בזה והכריע ביותר שהאמת כי הדעת אשר בין אבא ואימא הוא רק המזלין בעצמן וכמו שמבואר בשער מאמרי רשב"י פ' תרומה דף ט ע"ב [דף כג ע"ג סמוך לסופו ועי' עוד שם נ ע"ד סמוך לסופו - נוסח לש"ו בספר הגליונות] שורה ל' וכן הוא בזהר הרקיע דף קט ע"א מדפוס קארעץ וכן תפס ג"כ בפשטות שם דף קכא ע"א ע"ש (לש"ו).

²³⁹ ז"ל בשלימות: כד אתנהיר נהיר ממזלא יקירא אתנהירו ג' רישין עלאין תרין רישין וחד דכליל לון ובמזלא תליין ואתכלילן ביה מכאן שארי לאתגלייא יקירו דדיקנא דאיהו מזלא סתימאה ואינון מתתקנן כמה דעתיקא קדישא תלת רישין מתעטרין ביה הכי כלא בתלת רישין וכד אתנהרין תליין כלהו דא בדא בתלת רישין תרין מתרין סטריין וחד דכליל לון. תרגום: וכשמאירים, מאירים מהמזל המכובד. האירו ג' ראשים עליונים: שני ראשים, וראש אחד הכולל אותם. והם תלויים במזל ונכללים בו. מכאן מתחיל להתגלות כבודו של הדיקנא, הרי הוא המזל הסתום, והוא נתקן. וכמו שעתיקא קדישא, ג' ראשים מתעטרין בו, כך כולם בג' ראשים, וכשהם מאירים תלויים כלם זה בזה, בג' ראשים. שנים מב' צדדים, ואחד הכולל אותם. ועי' באריכות ח"א כח ע"ד.

והנה אותו אור הדעת שאמרנו שהוא המייחד את או"א הנה הוא נמשך מאור היסוד דהכתר עליון, אשר הוא בהתיקון ח' שהוא המזל עליון נוצר חסד כנ"ל. וע"י היחוד דנוצר ונקח הנה מתפשט ונכנס אור היסוד דהכתר באו"א ונעשה בהם לדעת המייחדם, ומהם בסיוע דהמזל ונקח המגיע עד רישא דז"א הנה מתפשט אותו אור היסוד ג"כ בראשו דז"א, ונתוסף בו ומתרבה אור המוחין שלו, ומתפשט ונתהווה עי"ז בחי' היסוד שבו וכמ"ש הרב בנסירה (פרק ח). והרי נעשה מהיסוד דהכתר עליון הן מציאות הדעת אשר בין או"א והן מציאות היסוד דז"א, והנה הם נמשכים ונעשים שניהם כאחד הדעת שבין או"א והיסוד דז"א, ושניהם הם מהיסוד דהכתר עליון, ונעשה כ"ז ע"י היחוד דנוצר ונקח. והוא הענין דכפית הראש שאמר הרב בנסירה (פרק ח) שהוא סוד זווג דהמזלין הרמוז בדברי הרב בשעה"כ (ד' ל"ב ע"א) וכן בפע"ח (שם וק"ש פ' י"ד). {לד ע"א}

והרי נעשה הדעת שבין או"א והיסוד דז"א שניהם מהמזלין, ושניהם הם מאור היסוד דהכתר עליון העומד במזל עליון נוצר חסד אחר שמתפשט בהמזל תחתון ונקח. אך עכ"פ הוא כי שניהם הם ממקום ומקור אחד, וכן נעשים שניהם בעת אחד. וזהו שאמר הרב בהדיבור הנ"ל אשר בנסירה (סוף פרק ח בהמ"ק) וכן בשעה"ק (דף מ"ג ע"א), כי כאשר עדיין לא נאצל מציאות היסוד בז"א, הנה לא היה נגלה עדיין ג"כ בחי' דעת המכריע בין או"א, כי שניהם נעשו כאחד מאור היסוד דהכתר עליון המתפשט מהמזל עליון להמזל תחתון, ונמשכו שניהם כאחד ע"י הזווג דהמזלין.

והנה הם שניהם נעשו בסוד תוספות, ולכן לא נמנה ג"כ הדעת בכלל הי' ספי', כי הוא אינו בפנ"ע כלל, אלא או שהוא כלול בהמזלין, או שהוא כלול באו"א, משא"כ היסוד דז"א, כי הנה אחר שיצא ונעשה הרי הוא למטה והוא מיוחד ועומד במציאות בפנ"ע.

והעיקר הוא, כי כל מה שהוא בסוד תוספות, הנה לא נחשב במנין הספי', כי לא היה בעולם הנקודות²⁴⁰, וכן הוא מסתלק בעת הפגם²⁴¹, ולכן הוא כי הנה באשר כי או"א קודם התיקון הנה היה חסר בהם אותו הדעת המייחדם, כי הוא הוזה דמתקלא אשר לא היה בעולם הנקודות, ועי"ז הנה לא היו או"א משגיחין אפין באפין כמ"ש בספד"צ (פ"א ב ע"א), וכן הוא מסתלק עיקרו בעת הפגם כי ממנו הוא הזווג שלים שחסר עתה ונפסק מעת החורבן, ולכך לא נמנה הדעת במנין הספי'. משא"כ היסוד שהוא משמש פנימי וחיצון שלים ולא שלים, כי הכל צריך לצאת דרך בו עי' מ"ן ומ"ד (דרוש ד) ופנימיות וחיצוניות (דרוש י), והוא עיקר קיום העולם, אות ברית עולם. לכן הנה יצא הוא באמת לעיקר בעולם הנקודות ג"כ, והתוספות שאמרנו בו שנעשה גם בו לאחר התיקון, הנה הוא רק לפנימיותו שהוא לאור הפנימי שבו שעולה עד המוחין, והוא מיוחד בהדעת רזא דמתקלא וסליק עד מוחא עלאה כמ"ש בסבא משפטים (דף קי ע"ב) ובדברי הרב בשבירת הכלים (פרק ג) ע"ש. וזה אשר בא לו ג"כ רק בבחי' תוספות בעת התיקון, והוא בא לו ביחד עם הדעת אשר בין או"א וכנז', כי הם שניהם ממקום ומקור אחד שהוא מהיסוד דהכתר עליון ומהזווג דהב' מזלין, אבל כלי היסוד והחיצוניות שבו הנה זה יצא גם בעולם הנקודות למציאות בפנ"ע, וכן הוא עומד במציאות בפנ"ע לעולם גם אחר התיקון, כי זווגו הוא רק לפרקים²⁴², ולכן נמנה היסוד מכלל הי' ספי' משא"כ הדעת. כי הנה הגם שהדעת החיצוני הנה הוא יצא ג"כ בעולם הנקודות, כי הוא מלך הראשון בלע בן בעור²⁴³, אמנם לאחר התיקון הנה אין גילוי לו לעולם בפנ"ע, כי הוא תמיד בפנימיות כל ספי' אשר כל א' הוא כלול מחו"ג, והוא בפנימיותו המיוחד כל חו"ג ואין לו מציאות בפנ"ע כלל. ובפרט הדעת הפנימי, אשר

²⁴⁰ עי' בהגר"א בספד"צ א ע"ד בהגהה.

²⁴¹ עי' ע"ח שער המלכים פרק ו.

²⁴² עי' בהגר"א בספד"צ ב ע"א שזה לאפוקי או"א שזווגם תדיר.

²⁴³ עי' בהגר"א בספד"צ ב ע"ד ד"ה ומלך הראשון הוא דעת.

מרוצא דמתקלא, אשר על ידו הוא כל הזווגים, והוא היה חסר בעולם הנקודות, והוא בא רק בסוד תוספות לאחר התיקון לבחי' הדעת המיוחדת את או"א. וכן הוא ג"כ כל אור הפנימי והיסוד אשר זווגו הוא רק לפרקים, וכן בהיחוד דהאו"א הנה חסר עתה הזווגא שלים²⁴⁴. וכ"ז הוא משום שהוא היה חסר בעולם הנקודות, ולכן משום כ"ז הנה לא נמנה הדעת בכלל הי' ספי'.

הנה כ"ז הוא מה שנוגע לביאור הלשון שבדברי הרב אשר בנסירה (סוף פרק ח), כי הוא ע"פ מה שהעלינו כאן בענין היסוד דז"א את שורשו ומקורו, כי הוא משורש אחד עם הדעת אשר בין או"א, ולכן הנה הם תלויים זב"ז. וכן הנה העלינו ג"כ כי מה שנודע שז"א הוא ט' ספי' וכן הוא נתקן בט' ת"ד והוא א' ח' דאחד, הנה עיקרו גופה הוא באמת רק ח' ספי', וכן בהת"ד הנה מה ששייך אליו עצמו הוא ג"כ רק ח' תיקונים, ולכן הוא כי הא' ח' דאחד הרמזו על זה הנה הם בב' אותיות, כי מה ששייך אליו עצמו הוא רק ח' ספי' וח' תיקונים, והוא הח' דאחד. אבל הספי' ט' והתיקון ט' הוא שייך להנוק', והם עומדים בו משום שכל קבלתה הוא ממנו, והיא מיוחדת עמו (לד ע"ב) והוא הא' דאחד וכנ"ל כ"ז בסעי' ג' ד'.

[סעיף ו']

והנה יצא לנו מזה ג"כ כי הזו"ן הנה הם מרומזים בכל הי' אותיות כולם אשר מא' עד י', כי הי' הוא על כללות שניהם, כי היא משלמת לעשר כנודע (ע"ה שער כה פרק א). והט' הוא על יחודה בו, והוא הא' ח' דאחד וכנ"ז, והח' הוא על עיקרו השייך אליו, והוא זולת היסוד, כי הוא משמש להמלכות, והוא שייך אליה כנ"ל, וכן מרמז הח' ג"כ על יחוד שניהם, הוי"ה אדנ"י משולבים יאהדונה"י, כי חיצוניותו הוא ח', והוא זולת היסוד וכנ"ל סעיף ד', ובפנימיותו הוא ג"כ ח', והוא ע"י יסוד המיוחדם, שהוא ע"י הדעת הפנימי. ואז הנה הוא ח' ע"ש הח' אותיות דהוי"ה אדנ"י משולבים, ז' הוא על כללות הז"ת, ו' הוא ע"ש הו"ק, והיא כלולה אז עמו בסוד פסיעה לבר (והר בלק רג ע"ב), ובסוד העמרה בעיבור, וכן באחורי הת"ת ביניקה, ה' הוא ג"כ על כללות הי' ספי' שהם חמש כנגד חמש כמ"ש בספר יצירה (פ"א מ"ג), והם ה' חסדים וה' גבורות, וכללותם הוא ה', כי נכללו שניהם יחד כל א' כלול מחו"ג. ד' הוא על כלילותם בחגת"ם שהוא בבחי' קטנות שהם ז"ת, וכלילותם בחבת"ם בגדלות שהם י', והוא הד' אותיות דהשם הוי"ה ב"ה. ג', הוא על כלילות הי' ספי' דזו"ן שהם כלולים בג' קוין, כף זכות וכף חוב ומכריע (ס"י פ"ב מ"א), והוא רזא דמתקלא שורש סוד של שם י"ב, ע' הגר"א ספד"צ בתחילתו (ב ע"א). ב', הוא זו"ן שהם ד' פרצופין והם כלולין באחד, והוא באות ב', שהוא אות אחד. וכן הם ב' שמות הוי"ה אדנ"י, והם משולבים באחד יאהדונה"י, והוא ע"י אור א"ס המיוחדם, וזהו מה שנברא העולם באות ב'. אמנם הנה היה כל הבריאה רק ע"י האור הגנוז שהאיר בו²⁴⁵, שהוא האור דיום ראשון, והוא הא' דאנכי, שעליו אמר הקב"ה לית בי יחודא (שהוא היחוד דהוי"ה אדנ"י) אלא כך כמ"ש בזוה"ק (ח"א ג' רע"ב), כי היחוד דהוי"ה אדנ"י הוא ע"י אור א"ס הנתגלה בהאור דיום ראשון שהוא הא' דאנכי דמתן תורה, ולכן אמר הקב"ה לא' לית בי יחודא אלא כך, כי על ידו הוא היחוד דהוי"ה אדנ"י. והרי נמצא עכ"פ כי מה שנתגלו באות ב' לדו פרצופים, הנה הם נכללים באות א' לאחד, ועכ"פ הוא כי הנה רמז הזו"ן באות הא' ג"כ היטיב כי בו הנה הוא כלול כל יחודם.

²⁴⁴ היינו על אף שזווגם תדיר אבל זה זיווג חסרה.

²⁴⁵ עי' מלואים אות (ב).

אמנם הנה עיקר עומק העיון דכלילות הזו"ן באות הא' הנה הוא ע"פ סוד הדברים שכתב הגר"א באד"א (פ' תשא (שמות לד לג) בסוד מסו"ה משה²⁴⁶), כי הנה הוא בסוד כתיבת וקריאת השם בנקודותיו, שהוא בנקוד צבאות, שב"א קמ"ץ חולם, שהוא קריאת שם אדנ"י שמספרו ס"ה, והניקוד הנז' הוא מ"ו, והוא סוד מסו"ה ס"ה מ"ו, שמספרו קי"א כמספר אות אל"ף במלואו. וכן השם המפורש שהוא שם מ"ה בנקוד חולם צירי קמ"ץ צירי, הרי מספר הניקוד הוא ס"ו, ועם השם עצמו שהוא מ"ה, הרי ג"כ מסו"ה קי"א כמספר אל"ף במילוי. והרי כולו הא'. את הזו"ן בשני בחי': אחד, בשם המפורש אשר הוא בז"א, אשר בזה הנה היא כלולה בו בה' אחרונה. והשני, בהשם אדנ"י אשר בה, אשר בזה הנה הוא כלול בה, וה' בהיכל קדשו (חבקוק ב ב)²⁴⁷. והרי כלולים שניהם בא' בסוד כוונת וקריאת השם, והוא ג"כ ההוראה על יחודם בו וכנו', והרי נתבאר כלילות הזו"ן בכל אות ואות אשר מא' עד י'.

וכן הוא ג"כ אח"כ מהאות כ' עד סוף כל הכ"ז אותיות דהמנצפ"ך הכפולות, הנה שם הם חוזרים ונכללים ג"כ. והיינו, כי מכ' עד ק' הנה שם הם חוזרים ונכללים ג"כ, והיינו כי חוזר אותו הכלילות עצמו על הוראת איך שכל א' הוא כלול מ', ומתחיל מאות ב' כי הא' הנה אדרבה הוא שהוראתו הוא לעולם על כלילותם באחד וכנו'. אך מאות ב', הנה חוזר אותו הכלילות עצמו שבאות ב' אשר שם בא ההוראה על זו"ן שהם דו פרצופים וכנ"ל, הנה חוזר אותו הכלילות עצמו באות כ' להורות שכל א' הנה הוא כלול מ' ספי' ולד ע"ג) פרטיות, שהוא מכתר עד מלכות, והם כ' ספי', ומרמז הכ' על הזו"ן שהם שני פרצופים שלימים כל א' ב' ספי' גמורים, ר"ל בכל חלקי אבי"ע שבכל א' כמ"ש הרב בפרצופים (דרוש ז). וענין מה שהזו"ן הם מרומז בכ' שהוא כ' כפופה, כתב המקדש מלך בפ' פקודי (רנד סע"ב²⁴⁸) כי הזו"ן הנה הם אינם מתפשטים למטה שלא ינקו החיצונים מהם. וע' לק"ת (פ' חיי שרה) בפסוק (בראשית כג ב) לספוד לשרה ולבכתה, ע"ש²⁴⁹. ועכ"פ הוא כי האות כ' הוא מרמז ג"כ על כלילות הזו"ן, והוא כי מה שנכללים באות ב' באחדים הנה הם חוזרים ונכללים באות כ' בעשירות וכנו'. ל', הנה הוא על כלילותם בהג' שאמרנו שהוא בסוד המתקלא ימין ושמאל ומכריע, איהו בנצח ואיהי בהוד²⁵⁰ ויסוד דא"א הוא מיוחד ביניהם וכמ"ש הגר"א בספד"צ בתחילתו (א ע"ד). הנה ע"ז הם חוזרים ונכללים באות ל' להורות שכל א' מהג' קוין דהמתקלא הנה כלול כל א' מ', והם ג' היות. והנה הם ג' היות דמלך מלך ימלך²⁵¹, כי בז"א שהוא כלל האצילות שהוא קודם הבריא, הנה שם הוא מלך

²⁴⁶ ז"ל: ענין המסוה הוא שם המפורש בנקודת השורש במוצאותיו כידוע. וידוע שהנקודה הוא בתוך ופנימות האותיות והוא אלף וכן א"ק. אבל נקודות הפשוט ה' אחרונה בלא נקודה יראה וזהו ההפרש לשם המפורש. ועוד דכאן הכל נקבות חירק ושוא אבל הוא"ו הוא שוה שניהם במספר יב"ק, וזהו שזכה משה למסוה שהוא דרגיה כידוע. מסוה פנים ואחור. פנים דשמה מפרש ודאחור בשמאל דנוק' והוא בצד שראו ישראל, וניקוד היא עיגולא בגו ריבועא חיות באופנים, אבל בה הוא משולב חיות עם האופנים.

²⁴⁷ עי' לקמן הערה 154.

²⁴⁸ ז"ל: וכתב ס' אור ישראל בשם האר"י טעם שזו"ן הם כ"ף כפופה לפי שאינם מתפשטים מפני החיצונים אבל א"א הם כ' פשוטה שאינם יראים מן החיצונים.

²⁴⁹ ז"ל: לספוד לשרה ולבכותה כ' זעיר' משום ג' לבכי וז' להספד והוי הבכי מועט מן ההספד, והענין הוא משום דהיא עלמא תתאה שהוא כ' זעירא כי כ' [פשוטה] לעולם באמא שמתפשטת תוך ז"א וכ' [כפופה] ברחל שהיא כפופה שאוספת רגליה למעלה שלא יתאחזו בה החיצונים עתה בגלות שהיא למטה שפטירת הצדיקים גורמים להעלותה וזהו ויאסוף רלגיו אל המטה, ועוד הוא כ' זעירא כי כל כ' כתר כי לעולם הכתר הוא אדנ"י ברבוע עולה קכ"ו לכן חיי שרה קכ"ז שהוא א' יותר משום שהיא היתה בחינת כתר ועתה בפטירתה חסר הכתר.

²⁵⁰ עי' מלואים אות (ז).

²⁵¹ עי' בהגר"א על ספד"צ ד ע"ב בהגה"ה.

בקמץ, וע"ד שיסדו (פיוט אדון עולם) אדון עולם אשר מלך בטרם כל יציר נברא. וע"י המכריע המיוחדם הנה הוא ההוה, והוא ה' מלך בסגול, וכמו שיסדו לעת נעשה בחפצו כל אזי מלך שמו נקרא. אבל בתיקון המלכות דלעתיד, שתהיה עמרת בעלה (משלי יב ד) ע"י שתעלה אז בבינה כמ"ש בספד"צ בסופו (דף לו ע"א) קרן ביובלא אתעטר, ור"ל כי עתה הנה היא בעמרה דו"א, ואיהי מאנא תחותיה (ע' רע"מ תרומה קנח ע"א²⁵² ובמאמרי רשב"י שם), אבל לעתיד תעלה בעמרה דאימא ותהיה עמרה על רישיה, והוא באלף השביעי דאתחברב בלא וחד חרוב (ר"ה לא ע"א), ואז לבדו הוא ימלוך נורא, ונשגב ה' לבדו ביום ההוא (ישעיה ב יא). ועכ"פ הוא כי הוראת דאות ל' הנה הוא על הוראת המתקלא שבאות ג', שכל א' הוא קומה שלימה מ' ספי', והג' קוין הם ג' הויות, והם הג' הויות דמלך מלך ימלוך בעבר והוה ועתיד כנז'.

אמנם מה שאמרנו כי ה' מלך בקמץ הרמוז ברזא דמתקלא, הנה הוא על ז"א שהוא כלל האצילות שהוא קודם הבריאה, ועל זה הוא ה' מלך בקמץ שהוא בעבר, והוא ע"ד שיסדו אשר מלך בטרם כל יציר נברא, הרי כ"ז צריך ביאור כי איך שייך תואר מלך על קודם הבריאה, הרי אין מלך בלא עם²⁵³, ולא אדון בלא עבדים.

ואין להרהר על תואר מלכות דא"ס הנזכר בכמה מקומות, כי הנה הוא על פי מה שבארנו לעיל כלל ד' ענ"ג וכלל ו' ענ"ה, כי הנה כל גילויי ית"ש אשר מאמיתתו הנעלמה ולמטה עד סוף האצילות הנה הוא הכל רק אור המלכות דא"ס, אשר ירד מגילוי לגילוי עד סוף המלכות דאצילות, וכל שינוי המדרגות והשמות אשר מהמלכות דא"ס עד המלכות דאצילות הוא הכל רק ע"י הצמצומים אשר מכל עליון להתחתון, אשר ע"ז הוא כל הכלים והתלבשות והמסכים. ומזה הנה הוא כל שינוי המדרגות וכל שינוי הפרצופים כולם, אבל העצמות שבכולם חד הוא מהמלכות דא"ס עד סוף המלכות דאצילות, אלא שנחית מדרגא לדרגא ע"י הצמצומים כנז'. אבל האור הוא כולו חד, שהוא גילוי דא"ס ית"ש שנתגלה באור המלכות כדי למלוך על כל המעשים. והרי הוה המלכות דא"ס ענין אחד ותואר אחד עם המלכות דאצילות, שהוא להמציא את העולמות ב"ע ולמלוך עליהם, והרי הוה כל תואר מלכות משום שהוא ית"ש מלך עולם על כל הנבראים כולם.

אך בענינינו אשר אמרנו כי ה' מלך אשר הוראתו הוא על העבר, הנה הוא על קודם הבריאה. וכן מה שיסדו בהשיר ושבח של אדון עולם אשר מלך בטרם כל יציר נברא (ונמצא כתוב כי רב שרירא גאון ורב האי גאון מפליגים בשבח השיר הזה), הנה כ"ז בודאי קשה הרי אין מלך בלא עם, ואיך שייך תואר מלך על קודם הבריאה. (לד ע"ד)

אמנם הוא הנה כוונת התואר דמלכותו יתברך על קודם הבריאה, וכן התואר דמלכותו יתברך אחר ככלות הכל, הנה הוא על הוראת השבח והתהילה על שהוא ית"ש הנה רק הוא לבד סיבת הכל, וכן הנה רק הוא לבד תכלית הכל (ע' מורה ח"א פ' ס"ט וח"ג פ' י"ג), כי כ"ז הנה הוא מכוון בתואר מלכות. כי הנה עיקר לשון מלכות הנה הוא ע"ש המלכה ועצה וכמ"ש (נחמיה ה ז) וימלך לבי עלי, וכן (דניאל ד כד) מלכי ישפר עליך.

ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד אינו פסוק, אמנם הוא בנוי מחלקי ג' פסוקים שונים, ונזכר תחילה באופן זה כאחד במסכת סופרים פרק ד (וכן איתא בזהר בראשית לד ע"א וכן תיקר"ז קנח ע"ב) ותקנו לאומרו בפסוקי דזמרא ב"הי כבוד.

ועי' פת"ש א"א כב, שהזמן מתחלק לג' בחינות, הרי הם היה הוה ויהיה. טעם הדבר, שכן אף חילוק הזמן הוא בסוד המתקלא, שנותן משקל וגבול לאורות להאיר בהדרגה. שורשו הוא בג' הויות של המ"ס, הרי הוא תחילת האצילות (עי' לעיל ג ע"ב). עי' לש"ו כללים ח"ב לה ע"א, שכל השלשה הם למעשה אותו הגילוי, הרי הוא מלכותו ית' (מלך), ושהוא ית' לבדו סיבת הכל (מלך), ושרק הוא לבד תכלית הכל (ימלוך).

²⁵² עי' מלואים אות (י).

²⁵³ עי' פרקי דר' אליעזר יא וז"ל: העם ממליכין את המלך, ואין המלך ממליך את עצמו אם אין העם ממליכין אותו.

ותואר ה' מלך בסגול שהוא בהוה הנה הוא ע"ש שהוא ית"ש בהמלכתו ועצתו הנה הוא משגיח בכל ומנהיג את הכל תמיד, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים²⁵⁴. והרי נעשה הכל תמיד בהמלכתו ועצתו, וכן הנה נמשך ממילא אחר זה ג"כ בכוונת מלך שליט ומושל ואדון הכל, דאל"כ הרי אפשר להיות מניע ח"ו לעצתו ע"י זולתו ח"ו, אבל מאחר כי רק לה' המלוכה ואצל עצתו גזרתו וכל אשר חפץ עשה, הרי נמשך לזה ג"כ שרק הוא השליט ומושל ואדון הכל. אך עיקר כוונת דתואר מלוכה הנה הוא על המלוכה ועצה. וה' מלך בהוה הוא על שהוא ית"ש לבד מנהיג הכל תמיד, ר"ל כל פרטי המציאויות דהדצח"ם כל כחותיהם וכל פעולתם כל מה שהם עושים בכל משך ימי צבאם, הנה הוא ית"ש העושה ועשה ויעשה לכל המעשים, כי הוא נשמה לנשמה לכל וכמ"ש בזה"ק וירא (קג ע"ב) בגין דאיהו נשמתא לנשמתא רוחא לרוחא, כי הוא ית"ש הנה הוא הנשמה לנשמה לכל הכחות והפעולות כולם בהוה תמיד, והרי הם כולם בהנהגתו ועל זה הוא התואר דה' מלך.

וכן הוא עד"ז התואר דה' מלך בקמץ שהוא בעבר, ור"ל על קודם הבריאה, הכוונה הוא ג"כ על המלוכה ועצה שהיה נמלך ונתיעץ על הבריאה לבראתו, והמלכתו הזו הנה הוא עצמו סיבת כל הבריאה, וכמ"ש קדוש ה' בשיר היחוד יום ג', יכולת ה' בחפצו קשורה, כי הוא אמר ויהי, והיה המלכתו ועצתו על הבריאה, ועל הנהגתה הנה היה הוא עצמה סיבת הכל. וכמו שכוונת ה' מלך בהוה הנה הוא על שהוא עצמו ית"ש הנה הוא פועל הכל וכנ"ז, כן הוא כוונת ה' מלך בקמץ שהוא בעבר, הנה הוא על שהוא עצמו ית"ש הוא סיבת כל הנמצאים כולם. כי כאשר נתגלה בהמלכתו ועצתו ורצונו עליהם, הנה מהאור והגילוי הזה עצמו הנה יצאו ונעשו כל מעשה בראשית כולם, והוה התואר דה' מלך בסגול על שהוא ית"ש הנה הוא סיבתם תמיד בהוה, והתואר דה' מלך בקמץ על שהוא ית"ש הנה נתגלה ברצונו להעשות סיבתם על כל עיקר מציאותם שבתחילה. ר"ל כי גילוי המלכתו ועצתו ית"ש, הנה הוא היה גילוי רצון ממנו, להוציא את כל המציאות ולהתייחד בכל התהוותה והנהגתה תמיד, כמו כל סיבה עם המסובב. ונמצא כי האמת הוא כי גילוי ית"ש אשר בהעבר עם גילוי ית"ש אשר בהוה שהוא ה' מלך בקמץ עם ה' מלך בסגול, הנה שניהם גילוי אחד הוא, כי על כל זה הנה היה רצונו וגילוי ית"ש אשר מתחילה להעשות סיבה לכל המציאות כולה ולכל הנהגתה תמיד מן העולם ועד העולם.

וכן הוא ג"כ ענין התואר אשר על לעתיד שהוא ה' ימלוך, שעיקרו הנה הוא בהתיקון האחרון אחר שיתבטל כל הזוהמא כולה, ויזדכך כל העביות ותתחלף המציאות מכתנות עור בע' לכתנות אור בא²⁵⁵, ותתעלה אז כל המציאות כולו מעילוי לעילוי עד שתשוב לשרשה, כי אז הנה יחזור הזו"ן עם כל צבאיהם שהוא כל המציאות דבי"ע במעי הבינה, ושם הנה תהיה המלכות עטרה על ראשו, עטרת בעלה (משלי יב ד)²⁵⁶, כי באלף השביעי הנה הוא זמן שליטת המלכות, ותשוב אל אימא להכלל בה, ולכן הנה תהיה אז עטרת בעלה. והוא ג"כ סוד שאמרו (ברכות יז ע"א) צדיקים יושבים ועטרתיהם בראשיהם, כי צדיקים הן מסטרא דצדיק יסוד עולם ז"א²⁵⁷, ועטרתיהם בראשיהם הוא מלכות שתהיה

²⁵⁴ מלשון האני מאמין הנדפס בסידורים בנוסחאות האשכנזיים.

²⁵⁵ עי' זהר בראשית לו ע"ב ותיקו"ז יב ע"א. ועי' ע"ח שער קליפת נוגה (פרק ד): אח"כ עשה לו ג"כ מלבוש אחר מקליפות נוגה והם כתנות עור, וכנגד הלבוש דכתנות אור ג"ע הארץ וכו', וזהו קליפת נגה הוא משכא דחויא כי הרי היא הקליפה החיצונה שבכולם בערך הנחש הדבוקה עם הקדושה. ועי' עוד ע"ח מ"ד ומ"ן סוף פרק א'.

²⁵⁶ עי' זהר (ח"ב דף קנח ע"א): מסטרא דעלמא דאתי לאו איהי מאנא לגביה ולא משמשא לגביה אלא עטרה על רישיה.

תרגום: מצדו של עולם הבא אינו כלי כלפיו ולא משמש אליו אלא עטרה על ראשו.

²⁵⁷ עי' ע"ח (שער השמות פרק ו): תתעלה המלכות למעלה מז"א הנקרא ת"ת בסוד צדיקים יושבים ועטרתיהם בראשיהם.

עטרת בעלה, וכן תהיה עטרה בראש כל צדיק (מגילה טו ע"ב)²⁵⁸, והוא תכלית האחרון דכל המציאות שתתייחד עם המלכות להיות חד עמהם. ואז לבדו הוא ימלוך נורא, שיאר אור המלכות בכולם, ואז יושלם {לה ע"א} בהמציאות כוונת המלכות ועצתו ית"ש שבתחילה. כי על זה הנה היה הכוונה בתחילה בהגילוי דה' מלך בקמץ, היינו לברוא המון ברואים לאין תכלית, ולהנהיגם בכל ההנהגה דהששת אלפים שנה, שהוא בכל הגילוי דה' מלך בסגול וכנ"ל, ואח"כ לתקנם ולהעלותם לכללם באותו אור המלכות עצמה אשר משם יצאו, ולייחדם בה שהוא הגילוי דה' ימלוך וכנ"ל, והוא תכליתם האחרון אשר לזה היה הכוונה בתחילה, וכמו שיסדרו סוף מעשה במחשבה תחילה (עי' תיקון ז ע"א). וכוונת התכלית הוא עצמה הנה היא הסיבה שבתחילה, וכנודע שהתכלית הנה היא עיקר הסיבה²⁵⁹. וא"כ נמצא כי הגילוי דה' מלך עם הגילוי דה' ימלוך שניהם אחד הוא, כי הרי התכלית עצמה הנה הוא הסיבה, אלא הוא כי בהבריאה שהיא בזמן, נעשו בה לשני גילויים, ובשני זמנים זה בעבר לסיבת הבריאה, וזה בעתיד לתכלית הבריאה, אבל עצמותם גופה אחד הוא. כי הרי האור אשר נתגלה בהתכלית הנה הוא עצמו היה מתחילה לסיבה כנ"ל, והרי נמצא כי האור דה' מלך ודה' ימלוך חד הוא.

והנה בארנו בכמה מקומות מדברינו כי הנה כל אותה ההנהגה עצמה אשר בכל הששת אלפים שנה דזמן ההוה, הנה הגם שהיא נראה שהיא היפך מכל כוונת התכלית שבה, אך באמת ובעומק הנה היא עצמה הסיבה להביא את כל המציאות כולו לתכלית האחרון, וכמו שבארנו בזה בספר הקדו"ש ובספר הדע"ה בכמה מקומות. וא"כ נמצא, כי כל הנהגת ההוה אשר בכל הששת אלפים שנה דזמן קיום העולם, שהוא בהגילוי דה' מלך בסגול, הנה היא עצמה הסיבה המביאה להתכלית שהוא בהגילוי דה' ימלוך. והרי הם שניהם אור אחד, כי הסיבה והתכלית אחד הוא כנ"ל. וכן הם אחד עם הסיבה הראשונה דכל המציאות בכלל, שהוא הגילוי דה' מלך בקמץ, וכנ"ל דמלך ומלך אחד הם, וכן מלך עם ימלוך, וכן מלך עם ימלוך. והרי הוה כל גילוי ית"ש אשר במלך מלך ימלוך אגודים ואחודים, תוך וסוף וראש, כמ"ש קדוש ה' בשיר היחוד יום ג', וכן הם נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן כמ"ש בספר יצירה (פרק א משנה ז).

והרי נתבאר לנו מכל דברינו כי עומק כוונת התוארים דה' מלך ה' מלך ה' ימלוך הנה הם על שהוא ית"ש הנה הוא עצמו סיבת הכל ופועל הכל ותכלית הכל, וכמו שהעמיק בזה הרמב"ם ז"ל במורה (ח"א פ' ס"ט וח"ג פ' י"ג) ע' שם ושם ובדברינו לעיל כלל ט"ו ענף י"א ע"ש. וה' מלך בקמץ שהוא בעבר, והוא קודם הבריאה, וע"ד שיסדרו אדון עולם אשר מלך בטרם כל יציר נברא. הנה התואר הוא שהוא בעצמו ית"ש הנה הוא לבד סיבת כל הבריאה כולה, כי לשון מלך הנה הוא על שם המלכה ועצה, וכאשר נמלך ר"ל שנתגלה ברצונו ית"ש להמציא את הבריאה, הנה באשר שיכולתו ית"ש הוא בחפצו קשורה, הנה נעשה הגילוי רצון הוה עצמו לסיבה לכל הבריאה כולה, ועל זה הנה הוא התואר דה' מלך בקמץ, שהוראתו הוא על קודם הבריאה. וכן הוא עד"ז התואר דה' מלך בסגול שהוא בהוה, הנה הוא ג"כ על שרצונו ית"ש הנה הוא עצמו הסיבה לכל הפעולות כולם הנעשה תמיד. וכן בענין תכלית כל המציאות כולו בכוונתו ית"ש, אשר עליה אשר בשביל זה גילה רצונו בה המציאותה ובהנהגתה תמיד להיות הוא עצמו, ר"ל רצונו ית"ש עצמו, הסיבה אליה תמיד כנ"ל. הנה הכוונה בכ"ז אשר ממנו ית"ש הנה הוא ג"כ רק להיות הוא עצמו ית"ש לבד תכליתם האחרון, כי אליו ישובו ויכללו בו באחדותו הנעלמה, שהוא

²⁵⁸ עי' שעה"כ (דרושי עמידה ד): מבחי' הכתר הזה הנמשך אל ז"א מצד אימא, עליו רמזו בס' התיקונים וז"ל אימא עלאה איהי כתר בראש כל צדיק וצדיק. ומצד זה נקרא הכתר נוקבא לפעמים כנודע.

²⁵⁹ עי' מורה נבוכים ח"א פ' ס"ט וח"ג פ' י"ג.

ברצונו אשר עליהם. והוא תכליתם האחרון מכל הזיו והזוהר והנועם והעונג שאין למעלה מזה, ואז ישמח ה' במעשיו (תהלים קד לא), כי יושלם רצונו והמלכתו אשר עליהם. והרי נמצא כי כל גילוי רצונו ית"ש אשר בה' מלך בקמין ובה' מלך בסגול, שהוא בהסיבה והפעולה, הנה כ"ז יושלם בהתכלית שהוא בהגילוי דה' ולה' ע"ב} ימלוך, והוא תכלית האחרון שאין תכלית אחריה, וזהו ה' ימלוך לעולם ועד, כי הוא נצח סלה ועד.

והנה אלו ג' הויות דמלך מלך ימלוך, הנה לפי דברינו לעיל הנה הם מתחילה כלולים באות ג' כי הם ברזא דמתקלא, והוא כלילות הוין בג' קוין איהו בנצח ואיהו בהוד²⁶⁰ ויסוד דא"א הוא המכריע ומייחדם כמ"ש הגר"א בספד"צ פ"א (א ע"ד) בענין המתקלא. אמנם כי באות ג' הנה הם רק בכללות, אך אח"כ הנה חוזרים ונכללים באות ל' להורות שכל א' מהג' קוין איהו קומה שלימה מ' ספי' שהוא הוין"ה שלמה, והם ג' הויות דמלך מלך ימלוך וככל מה שאמרנו, כי איהו בנצח והוא ז"א שהוא כלל האצילות שהוא קודם הבריאה והוא סיבת הבריאה, ושם הנה הוא גילוי התואר והאור דה' מלך בקמין וכנ"ל. והקו האמצעי המכריע הנה הוא הגילוי תואר והאור דה' מלך בסגול שהוא בהוד, והוא האמצעי בין העבר לבין העתיד. והנוק' שהיא בהוד, הוד מלכות (דניאל יא כא, דב"ה א' כט כה)²⁶¹, הנה שם הוא התואר והאור דה' ימלוך שהוא מלכות עולם, והוא באלף השביעי שליטת המלכות עמדת בעלה (משלי יב ד), וכן עמדה בראש כל צדיק (מגילה טו ע"ב) כנ"ל.

ונראה לי לומר בזה אם יבשר בעיני השם, כי יהיה סדר העליות דלעתיד ג"כ לאט לאט ובהדרגה, כי מתחילה הנה יהיה כל עיקר העליות רק להעולמות בי"ע, שיתעלו הם לעלות להמלכות שממנה יצאו כמ"ש בזוה"ק בראשית (כב ע"א²⁶² כט ע"ב), ואמר שם דאלהי"ם עלאה (שהוא בינה) עביד שמים וארץ (שהוא זו"ן) ואפיק לון כחדא בחילא דלעילא ראשיתא דכולא (שהוא חכמה), כגוונא דא רזא עלאה נחית לתתא (בינה אתפשט בז"א ומלכות) והאי בתראה (מלכות) עביד שמים וארץ לתתא כו', ועל דא ב' (ר"ל ב' דבראשית) תרין עלמין נינהו, דא אפיק תרין עלמין ודא אפיק תרין עלמין, וכולא בחילא דראשית עלאה (ר"ל חכמה וזהו בראשית ב' ראשית) נחית עלאה בתתאה (בינה אתפשט בזו"ן), ואתמלייא בארץ דחד דרגא (שהוא יסוד) דשרי עלה, ר"ל על המלכות כו', כד אתמלייא אתעברא כנוקבא דמתעברא מן דכורא, אפיקת תרין בנין כחד דכר ונוקבא, ואינן שמים וארץ כו', ע"ש²⁶³. ואמר כחד, והוא כדעת חכמים (חגיגה יב ע"א) ששמים

²⁶⁰ ע"י מלואים אות (ז).

²⁶¹ ע"י בהגר"א בספד"צ ט ע"ד.

²⁶² לא מצאתי וצ"ע.

²⁶³ ז"ל בשלימות: ורזא דאלהי"ם עלאה עבד שמים וארץ לקיומא ואפיק לון כחדא בחילא דלעילא ראשיתא דכלא כגוונא דא רזא עלאה נחית לתתא והאי בתראה עביד שמים וארץ לתתא ורזא (ברזא) דכלא ב' תרין עלמין נינהו ובראו עלמין דא עלמא עלאה ודא עלמא תתאה דא כגוונא דדא דא [ברא] שמים וארץ ודא [ברא] שמים וארץ ועל דא ב' תרין עלמין נינהו דא אפיק תרין עלמין ודא אפיק תרין עלמין וכלא בחילא דראשית עלאה [נחית] [מחת] עלאה בתתאה ואתמלייא בארץ דחד דרגא דשרי עלה כגוונא דהוא שבייל סתים וטמיר וגניז לעילא בר [ד]חד שבייל דקיק וחד ארץ הוא דלתתא ארץ כמה דאת אמר (משלי ד יח) וארץ צדיקים כאור נוגה והוא [דלעילא שבייל דקיק] (דעילא שבייל) כדכתיב (איוב כח ז) נתיב לא ידעו עיט ורזא דכלא (ישעיה מג טז) הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה וכתוב (תהלים עז כ) בים דרך ושביילך במים רבים.

תרגום: וסוד של אלהים עליון עשה שמים וארץ לקיום. והוציא אותם כאחד בכח שלמעלה הראשית של הכל. כדוגמא זו סוד עליון יורד למטה. והאחרון הזה עשה שמים וארץ למטה. וסוד של הכל ב', שני עולמות הם, ובראו עולמות, העולם העליון והעולם התחתון, זה כצורת זה. זה ברא שמים וארץ, וזה ברא שמים וארץ. ועל זה שני עולמות הם, זה הוציא שני עולמות, וזה הוציא שני עולמות. והכל בכח של הראשית העליונה, יורד העליון בתחתון ומתמלא בדרך של דרגה אחת ששורה עליה. כדוגמת אותו שבייל סתום וטמיר וגנוז למעלה, פרט לשבייל אחד דק ודרך אחת. אותו שלמטה דרך, כמו שנאמר "ואורח צדיקים כאור נוגה". ואותו שלמעלה שבייל דקיק, כמו שכתוב "נתיב לא ידעו עיט". וסוד של הכל "הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה", וכתוב "בים דרך ושביילך במים רבים".

וארץ כאחת נבראו. ועכ"פ הוא כי העולמות נבראו מהמלכות ע"י השפע שקבלה מהיסוד דז"א.

והנה יהיה לעתיד שהוא בתחילת אלף השביעי יום שכולו שבת (סנהדרין צו ע"א), הנה יהיה מתחילה ג"כ עיקר העלייה להעולמות ב"ע, שיעלו הם בהמלכות. ואח"כ הנה תתעלה המלכות בעטרת הבינה, והוא מ"ש בספד"צ ספ"ה (דף לו ע"א) קרן ביוכלא אתער. ואז הנה יקחו העולמות את מקום המלכות, כי יתייחדו הם בעטרה דז"א ובשפע הראשונה אשר משם נעשו כנוז'. ואח"כ הנה תעלה המלכות בבינה עצמה, והוא מ"ש הספד"צ אחר הדיבור הנז' (יא ע"א) עשיראה באימא. ואח"כ הנה יהיה העילוי להז"א ולהעולמות ג"כ, כי יתעלו כולם בהבינה שהיא אם הבנים, והוא מ"ש הספד"צ שם עוד (לו ע"ב) וכולא תייבין לאתרייהו דכתיב אהה ה' אלהי"ם, ור"ל בתיבת אהה, כי יתייחדו הב' ההין כחדא, מלכות בבינה, ולכן כתוב שם (ירמיה א ו) אדנ"י עם הוי"ה בניקוד אלהי"ם, כי אדנ"י הוא מלכות, והוי"ה בניקוד אלהים הוא בינה.

והנה יהיה אז ג"כ ע"ד שהוא מעין זה בסדר התיקונים אשר בכל שבת, כי בעת קבלת שבת הנה נעשה תיקון ועילוי להעולמות ב"ע, ואח"כ בליל שבת הנה הוא עיקר העלייה להמלכות, וביום הנה נעשה עיקר העלייה לז"א כנודע כ"ז בדרושי שבת. כן יהיה עד"ז בסדר עיקר כל התיקונים אשר לעתיד ביום שכולו שבת וכנוז', כי באלף השביעי הנה הוא זמן שליטת המלכות ותיקונה ועלייתה הנצחית, שהוא להכלל בהבינה בפנימיותה וחיצוניותה ובכל כחותיה וצבאיה, ולא תרד עוד למטה כלל. משא"כ בכל שבת דזמן עוה"ז, הנה הוה כל עלייתה רק בבחי' תוספות אור מלמעלה, אבל לא שהיא עולה ממש, (לה ע"ג) וגם זהו רק לפי שעה, וכן כל תיקוני העולמות ב"ע אשר בכל שבת הוא ג"כ רק עד"ז, שהוא רק בבחי' תוספות אור ורק לפי שעה. אבל עיקרם הנה נשאר לעולם למטה, משא"כ באלף השביעי שהוא יום שכולו שבת (סנהדרין צו ע"א), הנה יהיו אז כל העליות עליות ממש ועלייה נצחית, הן להמלכות והן לז"א וכן לכל צבאיהם.

ומה שאמרנו כי באלף השביעי הוא שליטת המלכות, הגם שז"א עולה אז אח" עי ג"כ, וא"כ הרי במה הוא שליטתה יותר ממנו. אך הוא ג"כ ע"ד שהוא בכל שבת שהוא נגד המלכות, הגם שעיקר עליית המלכות הנה הוא רק בליל שבת, אבל בשבת ביום, הרי הוא עיקר עלייה לז"א. אך הנה גם כל עליית ז"א אשר בשבת ביום הנה הוא ג"כ רק לצורך המלכות, כדי להאירה ולתקנה, כי כל העליות והתיקונים הנה הוא לעולם רק לצורך המלכות, וכן הוא כל תיקוניהם ג"כ רק ע"י איזה עלייה ותיקון המלכות שנעשה בה מתחילה, כי הכל הוא ממנה ובשבילה, והוה יום השבת נגד המלכות לתקן אותה ולהאירה. וכן הוא אלף השביעי שהוא שליטת המלכות, ור"ל שכל התיקונים שיעשה אז הוא רק להעלות את המלכות בהג"ר ומשם לא"ס וכנ"ל בתחילת דברינו בענין זה, שעיקר הוא לעולם רק אור המלכות, והכל הוא ממנה ובשבילה, ועל זה הוא כל הענין דגילוי ית"ש בהג' הוי"ת דמלך מלך ימלוך וכנ"ל בכל דברינו.

והעיקר הוא, כי מה שנודע שיום השבת הוא מאור המלכות (ע' שער המצות וטע"מ פ' בהר) וכן אלף השביעי הוא זמן שליטת המלכות, הנה אין הכוונה שכל העליות אז הוא רק להמלכות, כי באמת הנה יש אז עילויים גדולים לכל הפרצופים כולם, כי הם כולם תלויים זב"ז ומיוחדים באחד, וכל הזמנים אשר יש בהם איזה תוספות קדושה הנה נעשה אז עילוי ותיקון לכולם לכל א' לפי ערכו, אלא שכל זמן וזמן המיוחד לאיזה ספ' ולאיזה פרצוף, [ע' פרשת אמור צו ע"א ובהגהות מהרח"ו שם, וכן שם סע"ב, וע' עוד ברע"מ פינחס רנז רע"ב, וברע"מ ס"פ תצא רפג ע"א], הנה נמשך התיקונים אשר מכל העליות שבכולם לאותו הספ' והפרצוף המיוחד לאותו הזמן, ומאיר ומתגלה באורו ע"י כולם, כי משתתפים

כולם להאיר עם אותו האור השולט באותו הזמן, וזהו שליטתו במה שכולם פונים אליו להאיר עמו, והוא ע"י שהם כולם כלולים זב"ז, וכן זה מזה, והם כולם אחד. וע' פע"ח שער מקראי קודש (פרק ג) וכן בשעה"כ (דף ע"ו סע"ד) ובדברינו בספר הדעה"ה ח"ב דרוש ד' ענף י"ב סי' י' ע' שם ושם ודי בזה, ומעתה נחזור להענין בסעי' בפנ"ע.

[סעיף ז']

הנה כל מה שהארכנו עד כה הנה הוא בכלילות הזו"ן באות ל', ועתה נבאר ג"כ את כלילותם באות מ'. כי הנה מה שהם נכללים באות ד' שהוא באחדים, הנה הם חוזרים ונכללים באות מ' שהוא בעשירות, כי כלילותם באות ד' אמרנו שהוא לרמז על כלילותם בחגת"ם בקטנות או בחבת"ם בגדלות, ועל זה הנה הם חוזרים ונכללים באות מ', להורות כי בכל א' הם כלולים מעשר, והם הוי"ה שלימה בכל א', אלא שזה בהעלם וזה בגילוי והעיקר הוא כי הנה כלילותם בחבת"ם הוא באצילות, כי שם הם מיוחדים בהג"ר הכלליים א"א או"א, שהם בגילויים שם לעולם, ולכן הנה כלילותם שם בחבת"ם, אבל בהתפשטותם בבי"ע הנה כלילותם שם רק בחגת"ם, כי הג"ר הנה הם נעלמים שם, וכמ"ש (דברים כט כח ע') תיקו"ז יט ע"א) הנסתר לה' אלהינו, שהוא באצילות, ועל זה הוא מרמז האות מ', כי עכ"ז הנה הם לעולם כלולים כל א' מעשר, והם הוי"ה שלימה בכל מקום, וכמ"ש אני ה' לא שניתי (מלאכי ג' ו'), אלא שבבי"ע הם בהעלם.

ועתה נדבר באות נ' כי הוא ג"כ ע"ד הנז', כי מה שכלולים מתחילה באות ה' שהוא להורות על זו"ן שהם חמש כנגד חמש כמ"ש בספר יצירה (פ"א מ"ג), ה' חסדים וה' גבורות, והם כלולים זב"ז והם ה' וכנ"ל. הנה על זה הם חוזרים ונכללים באות נ' להורות כי עכ"ז הנה ע"י שהם כלולים זב"ז הנה כלול כל א' משניהם, אלא שבו הנה חסדים עיקרים בו ובה הנה ע"ד (לה ע"ד) הגבורות עיקרים בה, אבל עכ"פ כי כל א' הנה הוא כלול משניהם, ועל כ"ז הנה הוא מלמדינו הוראת דאות נ', והוא כי הרי הוראת הנ' הרי הוא על הה', שכל א' שבו הנה הוא כלול מעשר. והסיבה בזה הוא משום שכל א' הוא כלול מכולם, וכ"ז הוא רק כאשר שכל א' מהה' בפנ"ע הוא כלול ג"כ מב', והיינו כי הה' חסדים שבז"א הנה הם כלולים מגבורות ג"כ, והנה הם אור ומים, אור חסד מים גבורה מים עזים, וע' זוה"ק פ' בשלח (מח סע"א), וכן עד"ז הה' גבורות שבנוק', הנה הם כלולים מחסדים ג"כ, והם אש ומים, אש גבורה מים חסד, זוה"ק (שם סד רע"ב) ופ' וארא (כד רע"א), כי החסדים שבה הם גבורות שבו כמ"ש כ"ז הגר"א בתיקונים (תיקון מ דף פט ע"ג). ועכ"פ הוא כי כל א' הוא כלול משניהם, שז"א הוא כלול מהנוק' והנוק' היא כלולא מז"א, ולכן הוא כי הנה הגם שיסוד כל א' הנה הוא רק ה' וכנ"ל, שהם חמש כנגד חמש, וכאשר כל א' הוא כלול מכולם הרי הוא רק כ"ה. אך כאשר שכל א' מהה' בפנ"ע, הנה הוא כלול ג"כ מב', וא"כ הרי כאשר שכל א' מהה', הנה הוא כלול מכולם, הרי ה' פעמים עשר שהם נ'.

והרי מלמדינו הוראת אות נ' בכלילות הזו"ן שבו שהן הה"ח שבז"א והן הה' גבורות, שבהנוק' הנה כלול כל א' מחו"ג, דאל"כ הנה אין לנו שום טעם וסיבה לומר שיעשה הה' לנו ע"י שכל א' הוא כלול מעשר, כי הרי כלילות כל א' מעשר הרי הוא רק ע"י שכל א' הוא כלול מכולם. ומאחר שהם רק ה', א"כ כאשר שכל א' הוא כלול מכולם, הרי הנה הכלילות דכל א' ג"כ רק מה' ולא מ"י, והרי אין לנו שום סיבה כלל לומר שיהא כל א' כלול מעשר, אלא רק כאשר שכל א' מהה' הנה הוא כלול מב', והרי הו' הה' לעשר. וכאשר שכל א' מהה', הוא כלול מכולם, הנה הם נ', והרי הוא כ"ז ע"י שכל חסד הוא כלול מגבורה ג"כ, וכל גבורה הוא כלול מחסד ג"כ, והם ה' פעמים חו"ג: חו"ג שבחסד, וחו"ג

שבגבורה, חו"ג שבת"ת כו'. וכאשר שכל א' הוא כלול מכולם, הנה הם נ'. והרי מלמדינו הני' על כלילות החו"ג שבכל א' מהם.

ועד"ז הנה הוא ג"כ האות ס', כי הנה כלילות חו"ג אשר נכללו מתחילה באות ו' הנה מתתקנים ועולים וחוזרים ונכללים באות ס', כי הנה כלילותם באות ו' אמרנו שהוא על היותם בסוד עיבור, שז"א הוא אז רק בבחי' ו' זעירא בלתי ראש, תלת כלילין בתלת, והנוק' היא אז בסוד פסיעה לבר (והר בלק רנ ע"ב). ואח"כ ביניקה הנה מתתקן היא ג"כ ועולה עמו עד גם אחורי הת"ת שבו וכמ"ש הרב בתיקון הנוק' (פרק ד) וכן בירח (פרק א) ע"ש. והנה הם מתתקנים ועולים תמיד וחוזרים ונכללים באות ס' להורות על שלימות דהו"ק שהוא בחי' הרוח, ונשלם כל ספי' לי', ונעשה מו' ס', ומתתקן הו' זעירא בלתי ראש להעשות לו שלם עם ראש.

אמנם הנה עיקר הוראת אות ס' הנה הוא על גדלות חו"ג שעולים עד הבינה אימא עלאה, שהיא הם' משום שהיא תופסת הו' ספי' העליונים דהאבא, וכאשר נשלמו חו"ג ב' שלם עם ראש אז הנה עולים ג"כ עד הבינה עלאה כמ"ש הרב בזווגים (פרקים ד ה) ע"ש. ואותו הם' הוא הם' דאפרסמין כמ"ש בזוה"ק (תרומה קכז ע"א) וכאשר עולין חו"ג שם עד אותו הם' הנה תמן אתמליין מכל כסופין דנהרי דאפרסמונא דכ"א²⁶⁴ כמ"ש בזוה"ק שם.

והענין בזה הוא כי הרי נודע הוא שאימא עלאה הנה כלולא לעולם במזל תחתון ונקח שהוא כלל כל הי"ג ת"ד, ואמרו בספד"צ פ"ב (יט ע"ב) בתיקון י"ג, בההוא מזלא דכלא נגדין תליסר משיחין דאפרסמונא דכ"א כו'²⁶⁵, ע"ש ובאד"ז (רפט רע"ב) אמרו שם בזה תלת עשר נביעין דמשחא דרבותא טבא תליין בדיקנא דמזלא יקירא דא, וכלהו נפקין לזעיר אנפין לא תימא כלהו אלא תשעה מנייהו משתכחן בז"א כו'²⁶⁶. ור"ל, כי תשעה הם עיקרין בו, והשאר הם מאירין בו רק בעת רצון וכמ"ש באד"ר (קלט רע"א), וע' שעה"כ (דף מג ע"ב ד"ה ועתה) ע"ש²⁶⁷. ועכ"פ הוא כי הם' דאפרסמון שבבינה הוא ע"י כלילותה בהמזלא, (לו ע"א) וכשעולין זו"ן בהם' אתמליין מניה כנו', והרי לנו השבח והמעלה דהו"ן כאשר עולים מכלילותם באות ו' לאות ס'.

והנה עד"ז הוא ג"כ באות ע', כי מה שנכללו בתחילה באות ז' שהוא על הוראת הז"ת, והוא הוראה שהם במדרגה בפנ"ע למטה מהג"ר הכלליים, הנה חוזרים ונכללים באות ע' להורות על עלויים וכלילותם בהג"ר, ומאירים אז בהד' שמות עסמ"ב שמאבא, וג' שמות אהי"ה דיודי"ן דאלפי"ן דההי"ן שמאימא, והם ע' אותיות, ע' נהורין דאו"א המאירים לזו"ן וכמ"ש בזוה"ק (בשלח נא ע"ב) בשבעין גליפין דנהירו דאבא עלאה דאנהיר לה²⁶⁸, ובהקדמת זוהר (בראשית דף ח ע"א) אמרו, וקב"ה מברך לון בשבעין ברכאן ועטרין

²⁶⁴ תרגום: שם מתמלאים כל הרצונות של הנהרות של אפרסמון הטהורה.
²⁶⁵ ז"ל בשלימות: בההוא מזלא דכלא נגדין תליסר משיחין דאפרסמונא דכ"א כלא בהאי מזלא שכיח וסתים.

תרגום: באותו מזל של כולם יורדים י"ג שמנים של אפרסמון הטהור כולה. הכל נמצאים וסתום במזל הזה.

²⁶⁶ ז"ל בשלימות: תלת עשר נביעין דמשחא דרבותא טבא תליין בדיקנא דמזלא יקירא דא וכלהו נפקין לזעיר אנפין לא תימא כלהו אלא תשעה מנייהו משתכחן בז"א לאכפייא דינין תרגום: שלש עשרה מעיינות של שמן המשחה הטוב תלויות בדיקנא מזל הכבוד הזה, וכולן יוצאות לז"א. אל תאמר שכולן, אלא תשעה מהם נמצאים בז"א, כדי להכניע את הדינים.

²⁶⁷ ז"ל: ועתה אנו צריכין להודיעך כי אין בז"א לעולם רק ט' תיקוני דיקנא כנו' באד"ר ד' קל"ח ע"א אבל הענין הוא שעתה בענין ויעבור נמשכת הארת ד' תיקונין עלאין דדיקנא דא"א באלו הט' תיקוני דיקנא דז"א ונמצא שבאלו הט' תיקוני דיקנא דז"א יש בהם הארת של י"ג תיקונים שלימים ועי"כ נחשב כאלו נגמרו בו י"ג תיקונין אבל האמת הוא כי אין בו לעולם רק ט' תיקונין בלבד.

²⁶⁸ תרגום: בשבעים חקיקות של הארת אבא עליון שמאיר לה.

דעלמא עלאה²⁶⁹, ע"ש הרמ"ז במ"מ²⁷⁰, וכן הם סוד אלו הע' נהורין מהז"ת דאו"א המאירים להזו"ן, ועכ"פ הוא כי כללותם באות ע' הנה הוא הוראה על כלילותם בהאורות דאו"א. וכן הוא עד"ז כלילותם בשאר כל האותיות כולם אשר גם מאות פ' עד סופן כולם, הנה הוא ג"כ עד"ז, כי כלילותם שבתחילה אשר באות ח' וכנ"ל ענף ו' הנה הם חוזרים ונכללים באות פ', וכן כלילותם שבתחילה אשר באות ט' הנה חוזרים ונכללים באות צ', וכ"ז הוא מכלילותם באחדים שחוזרים ונכללים בעשריות. וכן אח"כ מק' ולהלאה, הנה הם חוזרים ונכללים במאות, כי הי' חוזר ונכלל בק', והכ' בר', והל' בש', והמ' בת', והנ' בך' פשוטה שהוא ה' מאות, והם' בס' סתומה שהוא ו' מאות, והע' בן' פשוטה שהוא ז' מאות, והפ' בף' פשוטה שהוא ח' מאות, והצ' בץ' פשוטה שהוא ט' מאות. ואח"כ הנה הם חוזרים לא' שהוא אלף, היינו הק' לאלף שהוא אלף, הר' לב' שהוא ב' אלפים, הש' לג' שהוא ג' אלפים, הת' לד' שהוא ד' אלפים, הך' פשוטה לה' שהוא ה' אלפים, הם' סתומה לו' שהוא ו' אלפים, הן' פשוטה לז' שהוא ז' אלפים, הף' פשוטה לח' שהוא ח' אלפים, היץ' פשוטה למ' שהוא ט' אלפים. ואח"כ הנה חוזר עוד הא' לי' שהוא י' אלפים, והב' לכ' והוא כ' אלפים, וכן כו' כו' עד"ז עד ריבואות וריבוא ריבואות עד אין קץ. והוא עלייתם אשר עד א"ס, כי כל מה שהם מתעלים הנה הם עולים למספר יותר גדול וכמ"ש בתיקונים (תיקון ע דף קמה ע"ב) ובדברי הרב בזה בדרושי אבי"ע (סוף פרק ה), וע' עוד שער פרטי ע"מ (סוף פרק ב) ובשער א"א (פרק ה) ובאו"א (פ"ז בסופו אות ד').

ודי לנו כעת בזה הדרוש וכבר יצאנו מן הענין הרבה יותר מדאי, כי נמשך לנו הדברים מענין לענין ומעתה נחזור לענינינו הראשון אשר לעיל סעיף ג' ד' בענף בפנ"ע.

[סעיף ח']

הנה לעיל סעיף ג' ד' אמרנו שם בענין האורות דחוטם פה שהם הד' שמות עסמ"ב דלעיל סי' ד', והד' שמות עסמ"ב אשר בס' ה' שלפנינו והנה הם מהמ"ה וב"ן דלעיל סי' ב' אות ז' ח', שהם הזו"ן הכלליים שבהע"ב דאות ה' שהוא הא"א הכללי לכל האורות דאח"פ. ונודע הוא כי אחיזת הזו"ן בא"א הוא בהנה"י שבו, איהו בנצח ואיהי בהוד²⁷¹, והנה משם הוא נובע ונמשך האורות דחוטם פה, כי הם תולדות המ"ה וב"ן שהם הזו"ן הנו'. והנה התחלנו לבאר שם את מקום אחיזתם ותלייתם בו בפרטיות, והוא בסדר זה: כי הנה ישנם בהנה"י י"ג בחי', עשרה בנו"ה: תרין כוליי, תרין ביעין, תרין שוקין, תרין ירכין, תרין רגלי, וג' הוא ביסוד. ואלו הי"ג הם ג"כ סוד י"ג ת"ד דא"א, וח' מהם הוא לז"א שהוא השם מ"ה אשר לעיל סי' ב' אות ז', והנה בהם הוא אחיזתם ותלייתם דכל אורות החוטם שהם הד' שמות עסמ"ב אשר לעיל סי' ד'.

אמנם הד' שמות עסמ"ב אשר בהם ה' שלפנינו שהם אורות הפה, והם תולדות הב"ן אשר בס' ב' אות ח', שהיא הנוק' הכללי שבהע"ב דאות ה' וכנ"ל אות י"ז י"ח וכן

²⁶⁹ תרגום: והקב"ה מברך אותם בעי' ברכות ועטרות של העולם העליון.

²⁷⁰ ז"ל המ"מ: ועטרין הם המקיפים שעל זו"ן דעלמא עילאה פי' שהברכאן שהם המוחין והעטרין שהם המקיפים כולם מאימא עילאה באים לזו"ן ומהם מתברכים הצדיקים הא אוקימנא ליה שבפרשת תרומה פירשו הרשב"י ע"ה על ענין אחר ועתה מפרשו על ענין התורה דליל שבועות.

וז"ל הרמ"ז: "וכיון דעאלת לחופתה קב"ה שאיל עלייהו", ירצה נותן עיניו במלבושיה היקרים ומשכיל ערך כל אחד ואחד מהם, ואז שמח בהם "ומברך לון", בשפע אור פנימי, "ומעטר לון" באור מקיף, והיינו כנגד ב' בחי' הנשמה שהזכרנו, פנימית ומקפת. א"נ "מברך לון" מדידה מאור שלו כי ברוך הוא, "ומעטר לון בעטרה דכלה" מדידה וקרי לאור השייך לה בשם עטרות שכן נקבה תשובב גבר ואור הזכר נכנס בתוך אור הנקבה ועטרה לשון סבוב הוא כמ"ה ושאל ואנשיו עוטרין אל דוד ועוד נאמר לקמן סוד אחר בברכת ועטרין.

²⁷¹ עי' מלואים אות (ז).

לעיל סעי'ב עש"ה. הנה אחיזתם ותלייתם בהע"ב דאות ה' בדיוק הנה הוא בהה' בחי' אחרונות דהנה"י שבו, שהם תרין ירכין תרין רגלין והפרק ג' דהיסוד שהוא העטרה שבו, כי באלו הה' בחי' (לו ע"ב) אחרונות הוא אחיזת הנוק' הכללי שבו, שהוא הב"ן דסי' ב' אות ח'. וממנה נמשכים ויוצאים כל אורות הפה שהם הד' שמות עסמ"ב דאות י"ז י"ח י"ט כ' שבכל הסי' ה' שלפנינו. והרי נאחזים ותלויים כל אורות הפה רק בהה' בחי' האחרונות דהנה"י שבהע"ב דאות ה', כי בהה' בחי' העליונים דהנה"י הנה שם הוא אחיזת ותליית דאורות החוטם וכנ"ל סעי' ג' ד', אך בהה' בחי' אחרונות דהנה"י הנה שם הוא אחיזת ותליית דאורות הפה, והוא ע"פ מה שאמרנו כי הי"ג בחי' דהנה"י הם מסוד הי"ג ת"ד אשר הם ח' לאבא וה' לאימא, וכן הוא כאן כי ח' הוא לז"א שהוא כללות כל הד' שמות עסמ"ב דאור החוטם אשר לעיל בכל הסי' ד' וכנ"ל סעיף ג' ד', וה' הם להנוק' שהוא כללות כל הד' שמות עסמ"ב אשר בהסי' ה' דענינינו שהיא כלל כל אורות הפה וכנ"ל.

אמנם דע כי כ"ז הנה הוא רק בבחי' שימושם וגילויים דאורות הפה, שהוא רק מהחזה דא"ק ולמטה עד הטבור, כי רק שם הוא עיקר שליטת דאורות הפה ושימושם וגילויים, אבל מהחזה ולמעלה עד שבולת הזקן הנה שם הוא שליטת דאורות החוטם, ומשבולת הזקן ולמעלה הוא שליטת דאורות האזניים וכנודע כ"ז. והרי נמצא כי הנה עד החזה הנה בטלים אורות הפה באורות האזניים והחוטם ע"ד שרגא בטיהרא, והוא כל גילויים רק מהחזה ולמטה. ובזה אנו אומרים כי אחיזתם הוא רק בהה' בחי' אחרונות דהנה"י, והנה הוא בסדר זה, כי כבר אמרנו שגם ההתפשטות הב' דהפה הנה הוא נבחן ג"כ בשני בחי' שהם מ"ה וב"ן: אחד, פנימי והוא המ"ה דלעיל אות י"ט. ואחד, חיצוני והוא הב"ן דאות כ' דענינינו וכנ"ל סעי'א וכן לעיל אות י"ט. והנה הפנימי הנה תלייתו הוא בעטרת היסוד, כי העטרה הוא מסוד הדעת כנודע²⁷², ושם הוא אחיזת ותליית דהשם מ"ה דלעיל אות י"ט שהוא החלק הפנימי דההתפשטות הב' דהפה בבחי' מציאותו ושימוש אשר מהחזה דא"ק ולמטה. אך החיצוני שהוא הב"ן דאות כ' דענינינו, הנה הוא אחיזתו ותלייתו בהה' בחי' אחרונות דהנצח הוד שהם התרין ירכין תרין רגלין, ולכך הנה נקרא הנוק' בשם ד'273, והוא ג"כ הד' אותיות אדנ"י. אבל השם מ"ה דלעיל אות י"ט שהוא בעטרת היסוד, הנה הוא הה' אחרונה דהשם הוי"ה הכללי, הכולל כל האור דההתפשטות הב' דאורות הפה. ולכן הנה הוא ג"כ בבחי' השם מ"ה, והוא השם מ"ה דלעיל אות י"ט עם הב"ן דאות כ' דענינינו, הנה הם בזה בבחי' הוי"ה אדנ"י, ור"ל בסוד יעקב ורחל הקטנים (ע' אנ"כ פ"ט ושבירת הכלים פ"ז) אשר גם בההתפשטות הב' דאורות הפה.

ור"ל כי הנה כללות כל הי' ספי' דההתפשטות הב' דאורות הפה הרי הם בג' גבולים: מהפה עד שבולת הזקן א', והוא כח"ב דאורות הפה. ומהשבולת הזקן עד החזה ב', והוא חג"ת דאורות הפה. ומהחזה עד הטבור ג', והוא נה"י דאורות הפה. והמלכות דאורות הפה הנה היא משתתף ומתפשט באצילות. והרי הם כללות י' ספי', והם ה' פרצופים הכלליים א"א או"א זו"ן דאורות הפה. ובהנה"י הנה שם הוא סוד יעקב ורחל הקטנים כנודע. והרי נמצא כי עיקר גילויים דאורות הפה שהוא מהחזה דא"ק עד הטבור שבו, הנה הוא באמת רק בסוד יעקב ורחל הקטנים שבכללות אורות הפה, והנה בהם הנה הוא ההתלבשות דהה' בחי' אחרונות דהנה"י דהע"ב דאות ה', ואין להגילוי העיקרי דאורות הפה אשר הם רק מהחזה ולמטה דהא"ק, הנה אין להם אחיזה ותלייה בהע"ב דאות ה' אלא רק בהה' בחי' האחרונות דהנה"י שבו וכנ"ל. אמנם עיקרן דכל אורות הפה כולן, ר"ל הכח"ב והחג"ת שבו, אשר הם מהפה דא"ק עד החזה שבו, ובפרט הפרצופים הפנימים העליונים שבהם, שהם הע"ב וס"ג דלעיל אות י"ז י"ח, אשר מקומם הוא מהפה ולפנים

²⁷² עי' לעיל הערה 256.

²⁷³ עי' הק' לדע"ה ח"א ד ע"ג.

ולמעלה עד החוטם וכנ"ל שם אות י"ז, הנה בזה הנה הו אורות הפה שוה בשוה עם אורות החוטם, ונאחזים ותלויים אורות הפה ג"כ בכל הנה"י כולן דהע"ב דאות ה', כי אורות הפה שהם תולדות הנוק' שבהע"ב דאות ה', והוא השם ב"ן דסי' ב' אות ה' עם אורות החוטם שהם תולדות הו"א שבהע"ב דאות ה' שהוא {לו ע"ג} השם מ"ה דסי' ב' אות ז', הנה שניהם הם משתמשים בכתר אחד²⁷⁴, ונאחזים ותלויים שניהם יחד בכל הנה"י כולן דהע"ב דאות ה', אלא שאורות החוטם שהוא תולדות הו"א הוא מצד החסדים שבהם, ואורות הפה שהוא תולדות הנוק' הוא מצד הגבורות שבהם, אבל שניהם הנה הם אחוזים ותלויים בו בכל משך הנה"י כולן שבו.

ולא עוד, כי הנה ע"י עליית נה"י בחג"ת אשר היה בהע"ב דאות ה' ג"כ לצורך תולדות אותן הזו"ן שבו, הנה נשארו פנימיות כל הנה"י מושרשים לעולם בהחג"ת, וזהו ענין יציאת דאורות חוטם פה מה שיצאו למעלה משבולת הזקן, הגם דעיקר תלייתם הוא רק בהנה"י דהע"ב דאות ה' שהם למטה משבולת הזקן, עכ"ז הנה הם יוצאים ונמשכים מחוטם פה שהוא למעלה, ולא עוד אלא שפרצופים הפנימים דאורות הפה הנה הם עומדים לעולם מהפה ולפנים ולמעלה עד החוטם, והפרצופים הפנימים דהחוטם הם עומדים מהחוטם ולפנים ולמעלה עד האזניים. והרי אחוזים האורות דחוטם פה בעיקר יציאתם ומציאותם גם בחג"ת דהע"ב דאות ה' הגם שעיקר שרשם הנה הוא רק מהנה"י דהע"ב דאות ה' שהם למטה משבולת הזקן דא"ק, אך נעשה להם כל העילוי הזה ע"י עלייתו נה"י בחג"ת שהיה גם בהע"ב דאות ה' לצורך העיבור דהזו"ן וכנ"ל סעיף ד' וכן לעיל אות י"ט סעיף ד' ע"ש.

ועכ"פ הרי נתבאר לנו מה שנוגע לענינינו, כי מציאותם הכללי דאורות הפה הנה הם משתמשים בכתר אחד עם כל המציאות דאורות החוטם, והם נאחזים ותלויים שניהם יחד בכל עיקרן דהנה"י כולן דהע"ב דאות ה' ובשורשם העליון אשר בחג"ת שבו, אמנם בבחי' גילויים העיקרי דאורות חוטם פה, אשר הגילוי העיקרי דאורות החוטם הנה הוא רק משבולת הזקן עד החזה, כי עד שבולת הזקן הנה הם בטלים באורות האזניים ע"ד שרגא בטיהרא, וגילוי העיקרי דאורות הפה הנה הוא רק מהחזה עד הטבור, הנה בבחי' חלקי גילויים העיקרי, הנה בזה הנה הוה אחיזת ותליית דאורות החוטם בהח' בחי' העליונים דהנה"י שבהע"ב דאות ה', ואחיזת ותליית דאורות הפה בהח' בחי' אחרונות דהנה"י שבהע"ב דאות ה' וככל מה שבארנו.

והנה נתבאר לנו בזה תהלה לאל ית"ש על הב"ן דאות כ' דענינינו ענין מציאותו ושימושו שורשו ומקורו תולדתו ויציאתו ואחיזתו ותלייתו אשר בהע"ב דאות ה'. כי ענין מציאותו הוא כי הוא מציאות האור דהתפשטות הב' דהפה אשר יצא מהפה דא"ק ולחוץ, ונתפשט מהפה שבו עד הטבור שבו.

ושימושו, הנה הוא כי הוא בחי' הנוקבא הכללי דכלל כל אורות הפה, ר"ל ההתפשטות הא' והב' יחד בכל חלקי פנימי וחיצון שבכל א' מהם, והוה ההתפשטות הא' בהב' חלקי פנימי וחיצון שבו בחי' או"א ע"ב וס"ג הכלליים דכלל כל אורות הפה וכנ"ל אות י"ז י"ח, וההתפשטות הב' בהב' חלקי פנימי וחיצון שבו הנה הם הזו"ן מ"ה וב"ן הכלליים דכלל כל אורות הפה, והם המ"ה דלעיל אות י"ט שהוא החלק הפנימי והוא הו"א

²⁷⁴ עי' חולין ס ע"ב: רבי שמעון בן פזי רמי כתיב ויעש אלהים את שני המאורות הגדולים וכתב את המאור הגדול ואת המאור הקטן אמרה ירח לפני הקב"ה רבש"ע אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד אמר לה לך ומעטי את עצמך אמרה לפני רבש"ע הואיל ואמרתי לפניך דבר הגון אמעית את עצמי אמר לה לך ומשול ביום ובלילה אמרה ליה מאי רבותיה דשרגא בטיהרא מאי אהני אמר לה זיל לימנו בך ישראל ימים ושנים.

ועי' ע"ח שער ל פרק ו שהוא בזמן שז"א ורחל עומדים שוין כאחד, ועי' דברי רבינו דע"ה ח"ב קנח ע"ד שזה רק אפשרי לעתיד לבא.

הכללי דאורות הפה, והב"ן דאות כ' דענינינו שהוא החלק החיצון הנה הוא הנוק' הכללי וכנו'. והנה אותו הב"ן הוא הגילוי העיקרי דכלל כל העקודים, וכן הוא הגילוי העיקרי דכלל כל אורות האח"פ כולן, כי כ"ז הוא שימושו דהב"ן דענינינו שהוא הגילוי העיקרי דכל האח"פ, וכן הוא עיקר כל העקודים הכולל בתוכו ג"כ כל בחי' עסמ"ב וכל הפרצופים כולם כנודע. אך בבחי' כלל הב' התפשטות דהפה ובהב' חלקי פנימי וחיצון שבכל א' מהם, אשר הנה הם ג"כ בבחי' ד' שמות עסמ"ב כלליים, ור"ל כללי כללים, הנה בזה הנה הנה כל חלקי האור אשר יצא בהתפשטות הב' דאורות הפה מהפה ולחוץ הנה הנה הוא הב"ן הכללי, ור"ל הכללי כללי אשר לכל אורות הפה כולן ולכל אורות האח"פ כולן, והוא כלל העקודים כולו וכנו', וזהו שימושו דהב"ן דאות כ' דענינינו וכמ"ש כ"ז לעיל סעי"א.

וענין שורשו ומקורו, הרי בארנו לעיל ג"כ כי מקורו הנה הוא השם ב"ן דלעיל סי' ב' אות ח' שהוא הנוק' הכללי דז"א הכללי שבהע"ב דאות ה', ואותו הב"ן הוא המקור דכל הד' שמות עסמ"ב דאות י"ז י"ח י"ט כ' דכל הסי' ה' שלפנינו. אך ולו ע"ד השורש בפרט אשר להב"ן דאות כ' דענינינו עם המ"ה דלעיל אות י"ט שהם שניהם ההתפשטות הב' דהפה, הנה השורש אשר להם בפרט הנה הוא רק חציו התחתון דהב"ן דסי' ב' אות ח' הנז', והוא המ"ה וב"ן הכלליים שבו, הנה הם השורש פנימי שהוא הא"א לכל ההתפשטות הב' דהפה שהוא המ"ה דלעיל אות י"ט עם הב"ן דאות כ' דענינינו וכמ"ל סעי"ב כ"ז.

וענין יציאתו ותולדתו, הנה הוא מהע"ב וס"ג דלעיל אות י"ז י"ח, שהם האו"א אליו וכמ"ש ג"כ לעיל סעי"ב. אך אחיזתו ותלייתו בהע"ב דאות ה' הנה כלל כל אורות הפה כולן אשר הם מהפה עד הטבור, הנה הם משותפים עם ההתפשטות הב' דאורות החוטם שהם המ"ה וב"ן דלעיל סי' ד' אות ט"ו ט"ז, והם אחוזים ותלויים בכל הנה"י כולן דהע"ב דאות ה', וכן גם בשורשם אשר גם בחג"ת שגשרשו שם, ונשאר שם ע"י עליית הנה"י בחג"ת אשר היה גם בהע"ב דאות ה' לצורך עיבור הזו"ן שבו, וזהו ענין יציאתם מחוטם פה דא"ק אשר שם, הרי הוא עדיין המשך המקום דהחג"ת שבהע"ב דאות ה'.

אמנם המציאות דאורות הפה אשר בכל גילויים העיקרי שהוא רק מהחזה דא"ק עד הטבור שבו (כי למעלה מזה הרי הם בטלים באורות החוטם והאזניים), הנה חלק המציאות שבהם אשר בגילויים העיקרי, הנה בזה הם אחוזים ותלויים בהע"ב דאות ה' רק בה' בחי' אחרונות דהנה"י שבו, שהם תרין ירכין תרין רגלין ועטרת היסוד וכמ"ל בדברינו בסמוך.

והנה אחר שבארנו כ"ז, הנה נבאר מעתה ג"כ את סדר התלבשות האורות דאח"פ זב"ז ע"ד שהתחלנו לבאר בזה לעיל סי' ד' אות ט"ז סעיף ג' ולעיל אות י"ח סעיף ד', ונבאר כ"ז בעה"י למען שמו ובסעי' בפנ"ע.

[סעיף ט']

הנה נתבאר מדברינו אשר בכל הדרושים הללו כי האורות דהאח"פ הנה כלול כל א' משני מיני פרצופים כלליים, פרצופים פנימים ופרצופים חיצונים. והם הב' התפשטות שכל א', כי ההתפשטות הא' אחר שנסתלק ועלה למעלה הנה נשאר לעולם למעלה ומבפנים, אבל ההתפשטות הב' הוא עומד למטה ומבחוץ. והנה הם פרצופים פנימים וחיצונים נעלמים ונגלים, כי הפנימים הם ע"ב וס"ג שהם נסתרות²⁷⁵, והחיצונים הם מ"ה וב"ן שהם הנגלות. וכן הפנימים שהם הנעלמים הם למעלה שהוא בחציו העליון, והחיצונים שהם הנגלים הם למטה שהוא בחציו התחתון.

²⁷⁵ עי' תיקו"ז יט ע"א.

והיינו כי כללות אורות האזניים שהם מהאימא בינה, ור"ל האימא מהד' פרצופים שבהע"ב דאות ה', הנה עומדים הפרצופים הפנימיים דהאזניים בחציו העליון שבה, והוא בא"ק מהאזניים שבו ולמעלה ולפנים עד העינים שבו. והפרצופים החיצונים דהאזניים הם בחצי התחתון שבה, והם בא"ק מגבול האזניים עד שבולת הזקן. והנה הפרצופים הפנימיים הנה משום שהם מבפנים והם נעלמים הנה לא נתחלקו הם לבחי' ולגבולים כלל, והם כולם בגבול אחד שהוא מגבול העינים עד גבול האזניים מבפנים וכנ"ל. אך הפרצופים החיצונים שהם הנגלים כי הרי הם יצאו מהאזניים ולחוץ, הנה נתגלו ונתחלקו הי' ספי' שבהם לג' וד' מדרגות, וכן הם בג' וד' גבולים. כי הכח"ב שבהם הם מגבול האזניים עד החוטם, והחג"ת שבהם הם מהחוטם עד הפה, והנה"י שבהם הם מהפה עד שבולת הזקן, והמלכות שבהם הנה היא משתתף עם אורות החוטם, ולכן הנה היא מתפשטת משבולת הזקן ולמטה עד כל התפשטות אורות החוטם שהוא עד החזה.

והנה הגם שהפרצופים הפנימיים הנה הם למעלה לגמרי מהחיצונים, עכ"ז הנה פשוט הוא שהם מתפשטים ומתלבשים בהם ע"ד כל או"א המתפשטים בהנה"י שלהם ומתלבשים בהזו"ן, וע"פ מה שנודע בדברינו שהכוונה בכל ענין ההתלבשות הנה הוא על בחי' טיפה הזרעית שיש בה חלק מגופם ונפשם דאו"א ומשתתפים בבנין הולד. וכן נודע בדברינו ג"כ, כי הנה {לז ע"א} יש בזה חילוק בין העקודים להאצילות, כי באצילות אשר שם הוא שליטת המ"ה וב"ן, הנה הוה שם כל טיפה זרעית רק בגילוי הז"ת דהעליון שהוא מ"ה וב"ן, והוה ההתלבשות אשר מכל עליון בהתחתון רק בהמ"ה וב"ן. משא"כ בהעקודים אשר שם הוא שליטת המ"ה ע' לעיל כלל ט"ו ענ"ז, הנה הוה שם הגילוי דכל טיפה זרעית גם מהס"ג דהעליון, והוה ההתלבשות דכל עליון בהתחתון אשר דהעקודים מהס"ג ולמטה דכל עליון, ומתלבשים הפרצופים הפנימיים בהחיצונים מהס"ג ולמטה. אמנם הרי אמרנו כי כל עיקרם דהפנימיים הנה הם באמת למעלה לגמרי, והוה כל ההתלבשות רק בבחי' התפשטותם שהוא בכחם והארתם לבד. אך עכ"פ הוא כי הם מתלבשים זב"ז לעולם, וכבר בארנו כ"ז באר היטיב לעיל סי' ג' אות י"א סעי"ה ע"ש, עכ"ז הנה חזרנו על הדברים כאן משום ביאור הענין דההתלבשות בכל האח"פ כולן השייכים מזה לזה וכמו שיתבאר.

ודע עוד כי הגם שהפרצוף הפנימי שהוא נעלם הנה הוא כולו כלול באחד, ואין להבחין בו שום חלוקי בחי' כלל, עכ"ז הנה בעומק ובהעלם הנה נבחן גם בו חלוקות שונות בענין ההתלבשות עכ"פ, כי בהכח"ב דהחיצוני הנה מתלבש בו הפנימי מהס"ג שבו ולמטה, ובהחג"ת דהחיצוני הנה מתלבש בו הפנימי רק מהמ"ה שלו ולמטה. אמנם הוא ג"כ מהס"ג שבאותו המ"ה, כי כל א' הוא כלול מעסמ"ב כנודע, ובהנה"י דהחיצוני הנה מתלבש הפנימי מהב"ן שלו. אמנם הוא ג"כ מהס"ג דאותו הב"ן, כי בהאורות דהאח"פ הנה הוה ההתלבשות לעולם מהס"ג ולמטה הן בכללות והן בפרטות, וכ"ז הנה הוא באורות דהאזניים.

והנה עד"ז הוא ג"כ באורות החוטם בענין ההתלבשות אשר מזה לזה, וכן בההתלבשות אשר מאורות האזניים באורות החוטם. והיינו, כי הנה כללות אורות החוטם הנה הם ג"כ בשני מיני פרצופים כלליים, אחד פנימי, ואחד חיצוני, נעלם ונגלה, והם זה למעלה מזה, כי הם שניהם מבחי' הז"א שבהע"ב דאות ה', הפנימי הוא בחציו העליון והוא מהע"ב וס"ג שבו, והחיצוני הוא בחציו התחתון והוא מהמ"ה וב"ן שבו. ומקומו דהפנימי הוא בא"ק מהחוטם ולמעלה ולפנים עד גבול האזניים, ומקומו דהחיצוני הוא מהחוטם ולמטה עד החזה. והפנימי הנה הוא כולו כלול באחד בלי חילוק בחי' וגבולים כלל, אך החיצוני הנה הוא בג' וד' מדרגות: כח"ב, חג"ת, נה"י, מלכות. וכן הוא בג' וד' גבולים: כי הכח"ב שבו הוא מהחוטם עד הפה, והחג"ת שבו הוא מהפה עד שבולת הזקן, והנה"י שבו

הוא משבולת הזקן עד החזה, והמלכות שבו הוא משתתף עם אורות הפה המתפשטים עד הטבור.

והנה מתלבש הפנימי בהחיצוני הגם שהפנימי הוא למעלה לגמרי מהחיצוני, אך הוא מתפשט ממקומו ומתלבש בהחיצוני, וכן מתלבש אור האזניים ג"כ באורות החוטם הפנימי בהפנימי והחיצוני בחיצוני, והוא בסדר זה, כי הפנימי דאור האזניים אשר הוא מגבול האזניים ולמעלה עד גבול העינים, הנה הוא מתפשט ממקומו, ומתלבש בהפנימי דאור החוטם אשר הוא מגבול החוטם ולמעלה עד גבול האזניים, ומתלבש בו אור האזניים מהס"ג שבו ולמטה, כי באורות דהאח"פ הנה הוה ההתלבשות אשר מכל עליון להתחתון מהס"ג ולמטה כנז', וכן הנה מתלבש הפנימי דהחוטם בהחיצוני דהחוטם, וכן החיצוני דהאזניים בהחיצוני דהחוטם, ובסדר זה: כי החיצוני דכל א' הרי הוא בג' בחי': כח"ב, חג"ת, נה"י. וכן הם כל א' בג' גבולים כנ"ל, והוה החג"ת דהאזניים נגד הכח"ב דהחוטם, ונה"י דהאזניים נגד החג"ת דהחוטם, והמלכות דהאזניים הוא בהנה"י דהחוטם.

והנה מתלבש הפנימי דהחוטם בהכח"ב דהחיצוני שבו מהס"ג שבו ולמטה, ושם ר"ל בהכח"ב דהחיצוני דהחוטם, הנה שם בפנימיותם עומד החג"ת החיצוני דהאזניים. והחג"ת הרי הוא אור המ"ה כנודע, והרי מתלבש החג"ת החיצוני דהאזניים בהמ"ה שבו בהכח"ב החיצוני דהחוטם אשר שם, הנה הוא אור הס"ג הפנימי דהחוטם וכנז'. אמנם גם התלבשות המ"ה החיצוני דהאזניים שאמרנו, (לז' ע"ב) הנה הוא ג"כ מהס"ג דהמ"ה, כי כל א' הוא כלול מעסמ"ב כנודע, וההתלבשות שבהעקודים הרי הוא לעולם מהס"ג שבכל א'.

ובהחג"ת החיצוני דהחוטם הנה מתלבש בו הפנימי דהחוטם מהמ"ה שלו ולמטה וכנ"ל, ושם ר"ל בהחג"ת החיצוני דהחוטם, הנה שם בפנימיותם הנה עומד הנה"י החיצוני דהאזניים. והנה"י הרי הוא אור הב"ן, והרי מתלבש הנה"י החיצוני דהאזניים באור הב"ן שבו בהחג"ת החיצוני דהחוטם אשר שם, הנה הוא אור המ"ה הפנימי דהחוטם. אמנם כל אותו ההתלבשות דהמ"ה הפנימי דהחוטם והב"ן החיצוני דהאזניים, הנה הוא מהס"ג ולמטה שבכל א', כי הרי כל א' הנה הוא כלול מעסמ"ב כנודע, וכל ההתלבשות שבהעקודים הוא לעולם מהס"ג ולמטה וכנז'.

ובהנה"י החיצוני דהחוטם הנה מתלבש בו הפנימי דהחוטם באור הב"ן שבו, ומהס"ג ולמטה שבאותו הב"ן וכנ"ל, ושם ר"ל בהנה"י החיצוני דהחוטם, אשר מקומם הוא מגבול השבולת הזקן דא"ק עד החזה דא"ק, הנה שם בפנימיותם הוא המלכות החיצוני דהאזניים.

והנה היא שם בשני בחי', כי בבחי' אחת הנה היא משתתף עם אור החוטם ונעשה שם לעצם מעצמיו, כי שם הרי הוא כל עיקר הגילוי דאור החוטם, שהוא רק משבולת הזקן עד החזה, כי למעלה משבולת הזקן הרי הם בטלים באורות האזניים ע"ד שרגא בטיהרא, והוה כל גילויים דאור החוטם רק משבולת הזקן ולמטה עד החזה, ומתפשט ומתלבש שם המלכות דאור האזניים ונעשה שם לעצם מעצמיו וכדי להתייחד אור האזניים באור החוטם, כי כן הוא הסדר לעולם, שמתייחד כל עליון בהתחתון לעולם לצורך כל קיומו והנהגתו, והוא בחי' אחת. בחי' השנית, הנה הוא לצורך הגילוי דאור א"ס שהוא לעולם ע"י התלבשות העליון, אך בבחי' הזה הנה עומד שם המלכות במדרגתה העליונה דאור האזניים ובעצמותה העיקרי שבה, כי בבחי' הא' הנז' הנה היא נצטמצמה להשתתף עם אור החוטם להעשות עצם לעצמיו, אבל בבחי' הזה הנה עומדת בעצמותה העיקרית שבה ודי בזה והבן. אך עכ"פ הוא, כי המלכות דאור האזניים הנה היא מתפשט משבולת הזקן ולמטה, ומתלבש בהגילוי העיקרי דאור החוטם שהוא משבולת הזקן ולמטה עד החזה.

ודע עוד, כי כל ההתלבשות שאמרנו מהפנימי להפנימי ומהפנימי להחיצוני ומהחיצוני לחיצוני, ונודע הוא בדברינו שכל א' מהפנימי והחיצוני הנה הוא כלול מב', כי

כל א' לעצמו הנה הוא ג"כ כלול מפנימי וחיצוני, כי הרי התפשטות הא' שהוא ע"ב וס"ג הנה הוא בפנימי וחיצוני, וכן הוא ג"כ התפשטות הב' שהוא מ"ה וב"ן וכמבואר כ"ז לעיל בכל הסימנים אשר מסי' ג' עד כ"ה, אלא שאנו קוראים להמ"ה וב"ן בשם פרצופים החיצונים משום שגם המ"ה הרי הוא משלח הארתו לעולם ע"י הב"ן שהוא תמיד מבחוץ, אבל באמת הנה עומד המ"ה עצמו לעולם כולו מבפנים וכמו שכתבנו בזה כמה פעמים בכל דברינו לעיל. והרי הנה כל א' לעצמו אשר הן מהפנימים והן מהחיצונים, הרי הנה כל א' לעצמו ג"כ בבחי' פנימי וחיצוני, והנה הנה כל ההתלבשות שאמרנו הנה הוא כל א' לתכונתו, הע"ב בהמ"ה כי הם שניהם בבחי' פנימים גם בפרטות, והס"ג בהב"ן כי הם שניהם בבחי' חיצוניות גם בפרטות. וכן הם באמת גם מעיקר עצמותם, כי עצמות המ"ה הוא מע"ב, ועצמות הב"ן הוא מס"ג, ע' לעיל סי' ג' אות י"ב סעיף ג' והוא פשוט ומובן.

[סעיף יו"ד]

ועתה נבאר עד"ז ג"כ את כל ענין ההתלבשות אשר באורות הפה. הנה אורות הפה הרי הם ג"כ בבחי' ב' מיני פרצופים, כלליים פנימים וחיצונים, נעלמים ונגלים. כי ההתפשטות הא' אחר שעלה ונסתלק למעלה, הנה הוא נשאר לעולם למעלה ומבפנים, והוא הע"ב וס"ג דלעיל אות י"ז שם עומדים מהפה ולפנים ומהפה ולמעלה עד החוטם, והם הפרצופים הפנימים והנעלמים, אבל ההתפשטות הב' דהפה שם המ"ה וב"ן דלעיל אות י"ט כ', ולז' ע"ג ויצא הב"ן מהפה ולחוץ, והמ"ה הוא מאיר בו ומשלח הארתו בו תמיד, הנה הם הפרצופים החיצונים והנגלים. ועכ"פ הוא כי הב' התפשטויות הא' והב', הנה הם בבחי' ב' מיני פרצופים פנימי וחיצוני, והנה הפנימי שהוא הנעלם הנה אין גילוי בו לבחי' שונות כלל ואינו מתחלק הוא לגבולים כלל, אלא הוא כולו בגבול אחד שהוא מהפה ולפנים ולמעלה עד החוטם וכנ"ל. אבל החיצוני שהוא הנגלה, הנה מתחלק הי' ספי' שבו לגבולים ולמדרגות, כי הכח"ב שבו הם מגבול הפה עד שבולת הזקן, ושם הנה הם כלולים באורות האזניים, כי הנה שם הרי הוא המקום דהנה"י דאורות האזניים וכנ"ל, והחג"ת דאורות הפה הנה הם מגבול שבולת הזקן עד החזה, ושם הנה הם נכללים באורות החוטם כי שם הרי הוא המקום דהנה"י דאורות החוטם וכנ"ל, והנה"י דאורות הפה הנה הם מגבול החזה עד הטבור, ושם לבד הנה הוא הגילוי העיקרי דאורות הפה, והוא מן החזה עד הטבור. והמלכות דאורות הפה הנה היא מתפשט ומתלבש באצילות אשר מקומו הוא מהטבור דא"ק עד סוף רגליו וכמ"ש הרב בשער התיקון (פרק ג), ומתלבש המלכות דהעקודים באצילות²⁷⁶, כי בזה הנה מתקשר ומתייחד העקודים עם האצילות לעולם.

אמנם הנה התלבשותה שם הנה הוא בשני בחי': כי בבחי' אחת הנה מתלבש המלכות דאורות הפה באצילות ונעשה שם לעצם מעצמיו, והיא מצטמצם למדרגת האצילות, והנה יחודה שם לבחי' ירידה, ר"ל להשתלשלות המדרגות אשר מלמעלה למטה שהוא ממדרגת העקודים למדרגת האצילות. אך בבחי' אחת, הנה היא עומדת שם בהעלם בעצמותה אשר למעלה, והוא לצורך עלייה להוסיף אור וברכה מהעקודים באצילות תמיד, להתעלה מעילוי לעילוי עד רוא דאור א"ס אשר יתגלה בכולם בתכלית תיקון האחרון, וכמו שבארנו לעיל כלל י"ז מענף ד' והלאה ע"ש.

ועכ"פ הרי נתבאר לנו כי כלל כל אורות הפה הנה הוא ג"כ ע"ד שבארנו לעיל באורות דאון חוטם, כי הוא נבחן ג"כ בשני בחי' פנימי וחיצוני, והפנימי הוא למעלה מהפה ולפנים, ומהפה ולמעלה עד החוטם, והוא אינו מתחלק לגבולים ולמדרגות כלל.

²⁷⁶ עי' יהל אור ח"ב טז ע"ד.

אבל החיצוני הוא מהפה ולמטה עד הטבור, ונתגלה ויצא גם מהפה ולחוץ, והוא נבחן שמתחלק לג' מדרגות שהוא לג' גבולים כנז'. והנה מתלבש הפנימי בהחיצוני ע"ד כל א"א המתלבים בהו"ן, אלא הוא כי באצילות הנה הוה ההתלבשות רק מהו"ת, אבל בהעקודים הנה הוה ההתלבשות מהס"ג ולמטה וכנ"ל. והנה מתלבש הפנימי בחיצוני בסדר זה, כי בהכח"ב דהחיצוני הנה מתלבש בו הפנימי מהס"ג שבו ולמטה, ובהחג"ת דהחיצוני הנה מתלבש בו הפנימי מהמ"ה שלו ולמטה, אמנם הוא ג"כ מהס"ג שבהמ"ה (כי כל א' הוא כלול מעסמ"ב כנודע וכנ"ל). ובהנה"י דהחיצוני הנה מתלבש בו הפנימי בהב"ן שבו, אמנם הוא ג"כ מהס"ג דהב"ן, ר"ל מהס"ג שבו ולמטה כנז'. וכן מאותו ההארה דהב"ן הפנימי אשר בהנה"י דהחיצוני, הנה מתפשט ג"כ בהמלכות דהחיצוני המתלבש ומשתתף באצילות כנז', ובוה הרי מיוחד האצילות גם עם אור הפנימי דהעקודים.

וכן הנה מתלבש אורות החוטם ג"כ באורות הפה, הפנימי בהפנימי והחיצוני בחיצוני, ובסדר זה, כי הנה הפנימי דהחוטם הרי הוא מהחוטם ולפנים ולמעלה עד גבול האזניים וכנ"ל סעי"ט, והפנימי דהפה הנה הוא מהפה ולפנים ולמעלה עד גבול החוטם. והרי עומד הפנימי דהפה למטה לגמרי מהפנימי דהחוטם, ועכ"ז הנה מתפשט הפנימי דהחוטם ומתפשט בהארתו ומתלבש בהפנימי דהפה, וההתלבשות הנה הוא ג"כ מהס"ג שבו ולמטה, כי בהעקודים הנה הוה כל התלבשות מהס"ג ולמטה וכנ"ל.

ולא עוד, כי הנה אמרנו לעיל סעי"ט כי בהפנימי דהחוטם הנה הוה שם ההתלבשות מאור הפנימי דהאזניים, והוא ג"כ מהס"ג שבו ולמטה וכנ"ל סעי"ט. והנה כאשר מתלבש הפנימי דהחוטם בהפנימי דהפה, הנה מתלבש בו עם הארת הפנימי דהאזניים ג"כ אשר בו. ונמצא כי הנה מתלבים {לז ע"ד} הפנימי דהאזניים והחוטם הם שניהם בהפנימי דהפה, וכן יהיה נמצא ממילא ג"כ כי כל מה שאמרנו לעיל בענין ההתלבשות דהפנימי דהפה בהחיצוני דהפה, הנה הוא אינו מהפנימי דהפה לבד אלא שהוא ביחוד אור הפנימי דהחוטם ג"כ, וכן ביחוד אור הפנימי דהאזניים ג"כ, כי הם מתלבים ומתייחדים כולם זב"ז כנז'.

וכן הוא עד"ז ג"כ בענין ההתלבשות דפרצופי החיצונים דהאח"פ זה בזה, כי הנה פרצופי החיצונים הרי עומד כל א' בג' גבולים כנ"ל, וכל תחתון הנה הוא בגבול אחד למטה מהעליון שעליו, כי הכח"ב דהחוטם הוא נגד החג"ת דהאזניים, והכח"ב דהפה הוא נגד החג"ת דהחוטם ונגד נה"י דהאזניים, והחג"ת דהפה הוא נגד נה"י דהחוטם עם המלכות דהאזניים שבתוכם וכנ"ל. והנה מתלבש החג"ת דהחוטם עם הנה"י דהאזניים שבתוכם, הנה מתלבים הם בהכח"ב דהפה, ושם הנה הוא אור הפנימי דהפה באור הס"ג שבו וכנ"ל. והחג"ת הרי נודע הוא שהוא בגילוי דאור המ"ה, והנה"י הוא בגילוי דאור הב"ן. והרי נמצא כי הב"ן דהאזניים עם המ"ה דהחוטם הנה הם בהס"ג דהפה. אמנם כבר אמרנו כי גם ההתלבשות דאותן המ"ה וב"ן הוא ג"כ מהס"ג שבהם ולמטה, כי כל א' הוא כלול מעסמ"ב כנודע. ובהעקודים הנה הוה כל ההתלבשות לעולם מהס"ג ולמטה, הן בכללות והן בפרטות, וכן הוא עד"ז, כי הנה בהחג"ת דהפה אשר שם הנה הוא אור המ"ה מהפנימי שבפה וכנ"ל, הנה מתלבש בו הנה"י דהחוטם עם המלכות דאור האזניים שבתוכם, והנה"י עם המלכות הרי הם בהגילוי דאור הב"ן. והרי הוה הב"ן דהחוטם עם הארת הב"ן דהאזניים בהמ"ה דהפה, ובפנימיותו שהוא הנשמה אליו, וכ"ז הוא ע"פ מה שנודע שאור הקטן דהעליון הוא גדולה במעלה מאור הגדול דהתחתון, ע' מוחין דצלם (פרק ב).

וכן בהנה"י דהפה שהם מהחזה עד הטבור, הרי כבר אמרנו כי שם הנה מתפשט ומתלבש המלכות דאור החוטם, והתלבשותה שם הנה הוא בשני בחי': אחד, הוא מה שנצטמצמה להשתתף עם אורות הפה ולהעשות עמו לעצם מעצמיו, כי שם הרי הוא כל עיקר הגילוי דאורות הפה שהוא רק מהחזה עד הטבור, כי למעלה מהחזה הרי הם כלולים

ובטלים באורות החוטם ע"ד שרגא במיהרא, והנה כל גילויים דאורות הפה רק מן החזה עד הטבור. והנה מתלבש שם המלכות דאור החוטם ונעשה שם לעצם מעצמיו, להתייחד עם אור הפה להעשות חד עמהם, כי כן הוא עיקר התיקון לייחד כל עליון בתחתון ותחתון בעליון עד אור א"ס ית"ש, שיהא כולם תלויים רק עליו ית"ש תמיד. ובחי' השנית, הוא כי הנה המלכות דאור החוטם הנה עומדת שם בהעלם גם במדרגתה העצמותית שבה כדי לזככם תמיד להעלותם מעילוי לעילוי. ועכ"פ הוא כי הנה מתלבש ומתייחד לעולם המלכות דאור החוטם גם בהגילוי העיקרי דאור הפה שהוא מהחזה עד הטבור, והרי הם מתלבשים ומתייחדים כל אורות האח"פ כולן זה בזה, הפנימים בהפנימים והחיצונים בחיצונים וע"פ מה שבארנו.

ודע עוד כי הנה כל ההתלבשות שאמרנו אשר מהפנימי להפנימי וכן מהפנימי לחיצוני ומהחיצוני לחיצוני, הנה באשר שכל א' בפנ"ע הנה הוא ג"כ בבחי' פנימי וחיצוני גם במקומו גופה, כי הרי כל התפשטות הא' שהוא למעלה ומבפנים, והוא הפנימי שאמרנו והוא ע"ב וס"ג, הרי אמרנו לעיל בכל הדרושים שעברו שהם עצמם ג"כ בבחי' פנימי וחיצוני, ע"ב פנימי וס"ג חיצוני, כי הוא יצא מתחילה לחוץ. וכן כל התפשטות הב' שהוא למטה, והוא המ"ה וב"ן והוא החיצוני שאמרנו, הרי הוא לעצמו ג"כ בבחי' פנימי וחיצוני, כי המ"ה הוא מבפנים והב"ן הוא מבחוץ וכנ"ל בכל דברינו. והרי הם בבחי' פנימי וחיצוני גם בפרטות, שהוא גם ככל א' גופה, ר"ל הן בהתפשטות הא' עצמו והן בהתפשטות הב' עצמו. והנה הוה עיקר היחס והמשכת דכל א' {לח ע"א} שבפרט ג"כ רק מהפרט שכנגדו, כי עיקר שורשו דהמ"ה הנה הוא בהע"ב, ועיקר שורשו דהב"ן הוא בהס"ג, וכמו שכתבנו בזה לעיל סי' ג' אות י"ב סעיף ג' ע"ש. והנה כן הוא עד"ז ג"כ כל ההתלבשות שאמרנו, הנה הוא ג"כ עיקר רק משורשו המתייחס אליו, היינו הע"ב בהמ"ה והס"ג בהב"ן, וכן הע"ב העליון בהע"ב התחתון, והס"ג העליון בהס"ג התחתון, שהוא מהפנימי להפנימי ומהחיצוני לחיצוני, אשר הן בכלל והן בפרט.

ובאמרי בכלל, ר"ל הע"ב וס"ג הכלליים דכל א' מהאח"פ שהם הפנימי הכללי שבכל א', והמ"ה וב"ן הכלליים דכל א' מהאח"פ שהם החיצוני הכללי שבכל א'. ובאמרי בפרט, ר"ל כי כל ע"ב וס"ג הרי הם ג"כ בבחי' פנימי וחיצוני, ע"ב פנימי וס"ג חיצוני. וכן כל מ"ה וב"ן, הוה המ"ה פנימי והב"ן חיצוני. והנה הוה ההתלבשות אשר מהע"ב וס"ג שבכל א' להמ"ה וב"ן שבכל א' שהוא ההתלבשות אשר מהפנימי הכללי שבהפנימי הכללי, וכן הוא מהפנימי הפרטי שבהפנימי הכללי להפנימי הפרטי שבהחיצוני הכללי, וכן מהחיצוני הפרטי שבהפנימי הכללי להחיצוני הפרטי שבהחיצוני הכללי. וכן הוא עד"ז ההתלבשות דכללות האח"פ זב"ז, הפנימי בהפנימי והחיצוני בחיצוני, הנה הוא ג"כ עיקר ההתלבשות רק מהע"ב להע"ב ומהס"ג להס"ג, וכן מהמ"ה להמ"ה ומהב"ן להב"ן. והרי הוה ההתלבשות דפנימי בפנימי וחיצוני בחיצוני, שהוא מהפנימי הכללי דהעליון להפנימי הכללי דהתחתון, ומהחיצוני הכללי דהעליון להחיצוני הכללי דהתחתון ג"כ עיקר רק ע"פ סדר דפנימי וחיצוני, אשר בפרטות שבהם ג"כ שהוא מע"ב לע"ב ומס"ג לס"ג וממ"ה למ"ה ומב"ן לב"ן, וכן הוא ג"כ עיקר תלייתם זב"ז והמשכתם אשר זה מזה וכנ"ל סי' ג' אות י"ב סעיף ג' ע"ש, ודי בזה ופשוט הוא.

[סעיף י"א]

והנה נתבאר לנו בכל דברינו אשר מסעיף א' עד כה על הב"ן דאות כ' דענינינו, את מציאותו ושימוש כנ"ל סעי"א, ויציאתו ותולדתו כנ"ל סעי"ב, ומקומו ואחיותו בהע"ב

דאות ה' וכנ"ל סעיף ג', ובכל הנמשך לזה מענין לענין עד סוף סעי' ח'. וכן ההתלבשות דאורות האח"פ זכ"ו, ויחודם באצילות וכנ"ל סעי' ט'. וכבר אמרנו כי הע"ב דאות ה' הנה הוא הא"א לכל האורות דהאח"פ, שכל האורות דהאח"פ הם תלויים עליו, והנה הם בו מהחזה שבו עד סוף רגליו, כי הם מהאימא וזו"ן שבו, שהם הס"ג מ"ה ב"ן אשר לעיל סי' ב' אות ו' ז' ח'. שהאימא שבו {לח ע"ב} הוא מהחזה עד הטבור שבו, והזו"ן שבו הם מהטבור שבו עד סוף רגליו, והוא מהטבור דהא"ק כי שם מסתיימין רגליו דהע"ב דאות ה'. והרי תופס כל משך שיעורו אשר מהחזה שבו ולמטה, הנה הוא תופס בא"ק מגבול העינים שבו עד גבול הטבור שבו, כי שם הנה הוא המקום דהאימא וזו"ן שבהע"ב דאות ה'. האורות דהאזניים הם מהאימא שבו, והאורות דחוטם פה הם מהזו"ן שבו שהם כללות הנהי"מ שבו אשר מהטבור ולמטה שבו. אמנם הם אחוים ותלויים גם בהחג"ת שבו, והוא ע"י עליית נה"י בחג"ת אשר לצורך העיבור וכמו שכתבנו בזה לעיל סי' ב' אות ז' סעי' ד' וסעי' ו', וכן שם אות ח' סעי' א' ובכ"מ וכנ"ל סעי' ח' בארוכה קצת. והמלכות דהע"ב דאות ה' הנה היא מתלבש בהעלם בהמלכות דהעקודים המתיוחד באצילות כנ"ל, ובסוד מה שאמרו בספד"צ (פ"א ג ע"ב) האי מתקלא (שהוא האצילות) תלוי באתר דלא הוי²⁷⁷.

ועכ"פ הוא כי הנה תליית כל האורות דהאח"פ הנה הוא מהחזה ולמטה דהע"ב דאות ה', אך מהחזה ולמטה שבו הנה הוא למעלה מהאח"פ, והוא בעינין דא"ק ובסוד אשגחא פקחא (ספד"צ ו ע"ב), סוד ראייה הפנימית כנ"ל סי' ב' אות ה' בארוכה, והוא סוד האבא שבו שהוא עד סוף החזה שבו וכנ"ל בדברינו שם.

והנה היה סדר מציאותו וגילוי דהע"ב דאות ה' ג"כ רק לאט לאט ע"פ סדר ההתהוות ויציאת דאורות דאח"פ, כי במציאותם נתגלה הוא, ובמציאותו נעשו הם שהוא מהס"ג מ"ה ב"ן דלעיל סי' ב' אות ו' ז' ח', ונתגלה הס"ג שבו שהוא מציאותו אשר מהחזה שבו עד הטבור שבו ע"י אורות האזניים, והמ"ה וב"ן שבו שהוא מציאותו אשר מהטבור שבו עד סוף רגליו ע"י האורות דחוטם פה, כי הוא והם הם כמו נשמה וגוף. והרי לא נשתלשל ולא נתגלה הנשמה בעוה"ז אלא ע"י הגוף דוקא, כן עד"ו, כי הנה לא נתפשט מציאות הע"ב דאות ה' בא"ק, ר"ל כל חלקי המציאות שבו אשר מהחזה שבו ולמטה אלא רק בהגיע תור דמציאות ויציאת האורות דהאח"פ, ועל ידיהם דוקא, וכאשר נשלם הב"ן דאות כ' דעניניו שהוא תשלום כל העקודים בכל עניניו שבו, אשר הן בהתפשטות הא' והן כל אשר בהתפשטות הב' ובכל מה שבארנו בו מסעי' א' עד כה. הנה אז נשלם המציאות דהע"ב דאות ה' בכל גילוייו ופעולותיו כי הוא סיבתם לכל, וכל התפשטותו הוא רק בשבילם. וע' בדברינו בזה לעיל כלל ט"ו ענ"ה בארוכה קצת, ע"ש ותמצא נחת בעזרת ה' ית"ש.

והנה בזה נשלם דברינו בענין זה בכל מה שנוגע לדרושי העקודים, יהי שמו הגדול מבורך מעתה ועד עולם מן העולם ועד העולם אמן ואמן. {לח ע"א}

אבני מלואים לדרושי האח"פ

הנה אחר שסיימנו תהלה לאל ית"ש את דברינו אשר מס' א' עד כה, והם מה שנוגע לדרושי האח"פ, הנה ראינו לכתוב בזה עוד דיבור אחד השייך לאורות האח"פ בכלל, וזהו כי הנה תמלא דברינו בכמה מקומות שאנו אומרים כי אורות האח"פ שבא"ק הנה הם בא"ק כצחי' הי"ג ת"ד שבא"ל דלצילות. והנה זה כמה שנים שהיה זה פשוט אלכלי עד שלא חשבתי לעשות דיבור בזה כלל, כי הרי כן הוא מצוה ומפורש בדברי האריז"ל זכ"מ, והוא בשער טנת"א (פ"א בהמ"צ) אמר קס, ותחילה הו"א כו' ואח"כ הו"א שערות הזקן הגמסין מן ס"ג (כ"ל מהס"ג שבס' א' אות ב')

²⁷⁷ בבאיור דברי רבינו כאן, ע' גר"א שם, שהתלייה באתר דלא הוי היינו תלייתם ברדל"א, ועוד ע' יהל אור (ח"ב טז ע"ד) שמהתנוצצות ז"ת דמלכות דעקודים נעשה הרדל"א דאצילות.

ונמשכין סוד הטעמים דס"ג שהוא אח"פ עד טצורו, עכ"ל. והרי אמר מפורש שאורות האח"פ הם שערות הזקן. וכן אמר עוד מפורש בשצירת הכלים (ריש פרק ו) ושערות דיקנא הם מאח"פ, שצבהם כלולים אצל ואימא כו', ע"ש. וכן בשער אח"פ (פרק ז) אמר שם ג"כ כי הצל החוטם נמשך דרך אותו ארחא שתחת החוטם שהוא תיקון ג' מי"ג (לח ע"ב) ת"ד הנקרא ועובר על פשע, וכן הצל הפה נמשך דרך הארחא ב' שתחת הפה שהוא תיקון ה' הנקרא לא החזיק לעד אפו, ע"ש. והרי מבואר ומפורש בכו"ז כי אורות האח"פ הנה הם בא"ק ג"כ בצחי' הי"ג ת"ד ממך, וכן אמר הגר"א ג"כ בספד"ל (פ"א סמוך לסופו בד"ה אצל יתיב טו ע"ד) כי בא"ק עד טצורו יולאין אורות אח"פ ונקראים כולן א"ס על שם א"ק, וכן בא"א יולאין ג"כ אורות אח"פ והן דיקנא יקירא כידוע, שאורות און הם עד שצולת זקנו, ואורות חוטם עד החזה שליט ת"ת, ואורות פה עד הטבור והן הדיקנא ב', ע"ש. וכן אמר עוד שם (בד"ה עמר נקי ה ע"ד) כי הדקנא יולא דרך נקבי האח"פ כידוע כו', ע"ש. והרי מבואר לנו מכ"ז כי אורות האח"פ שבא"ק עם הי"ג ת"ד שבא"א חדא מילתא הוא, כי בשניהם הם נמשכין מהאח"פ, ובשניהם הוא צחי' הדיקנא לא זולת, והם כשניהם הי"ג ת"ד והוא פשוט וברור. (לח ע"ג)

אמנם ראיתי בספר שמן ששון שער טנת"א פ"א אות ז' שמיאן בזה, והחליט הדבר שאורות האח"פ עם הדיקנא הם שני דברים בפני"ע, ושניהם ינסם בא"ק, אורות האח"פ והדיקנא, ע"ש שהאריך קצת בזה. ולדעתי הוא דבר שאי אפשר להאמר, כי לא נמצא בדברי האר"ז"ל מענין הדיקנא שבא"ק זולת האורות דאח"פ מאומה כלל, וכן הוא ג"כ בא"א דאילנות כנז'.

ומה שדחק להרב בעל שמן ששון זללה"ה לומר כן הוא לשון אחד בדברי הרב בטנת"א (פרק א), שאמר שם על אורות האזניים, ודע כי אור הזה אינו דבוק ונוגע בפנים עצמן, אצל חופף וסוכך עליהם, עכ"ל. ובאם שנאמר שאורות האח"פ הם עצמן הדיקנא, הלא הדיקנא הנה הוא אומח וגדל מהפנים גופה והוא דבוק בו ממך, וכן הקשה בספר יפה שעה שם ג"כ.

אמנם ע"פ דברינו שהעלינו בזה בכל הדרושים לעיל אין כאן קושיא כלל, ודברי הרב הם מכוונים היטב, כי הרי העלינו שכל א' מהאורות דהאח"פ הנה היה התפשטותו בשתיים, היינו אחד פנימי, ואחד חיצוני, והם זה כנגד זה. ובהתפשטות הא' הם ע"ב וס"ג, הע"ב מצפנים והס"ג מבחוץ, ובהתפשטות הב' הם מ"ה וב"ן, המ"ה מצפנים והב"ן מבחוץ. ונמשך הב"ן מהמ"ה, והוא אשר ילא מהאח"פ ולחוץ. אמנם כי הנה לבד עיקר האור אשר ילאו מחללי נקבי האח"פ, הנה משלח המ"ה הפנימי את הארתו עוד דרך כותלי נקבי העור דהפנים ג"כ וכמ"ס הרב דדרוש נקודות (רפ"ב), כי אעפ"י שהאורות יולאין דרך נקבי פה או חוטם וכיוצא, זהו עיקר האורות, אצל ודאי שגם דרך כותלי דופני של הא"ק הנה צוקע ויוצא אור ומאיר תדיר בהם, וכן כתב ג"כ בטנת"א (פרק א) בהמוקף שם, וכמ"ס דדרוש נקודות (פרק א) בסוד מ"ס (איוב יט ב) ואחר עורי נקפו וגו' כנודע. והנה אותן האורות היוצאין דרך נקבי עור הפנים, הנה מהם הוא סוד השערות, והם כל שערות הדיקנא, והם דבוקים באמת בפנים ממך, כי הם אומחים וגדילים שם. אצל אורות העיקריים היוצאין מנקבי חללי האח"פ, הנה עליהם אמר הרב כי הוא אינו דבוק ונוגע בפנים עצמו, רק הם חופף וסוכך עליו. וכבר אמרנו כי האורות היוצאין מהאח"פ ולחוץ, הנה הם האורות דהב"ן, והנשאר בפנים הוא אור דהמ"ה. והרי נמצא כי השערות שהם הדיקנא והם אינורות השפע מאור הפנימי וכנז', הנה הם מאור המ"ה. והנה השערות שהם אינורי השפע הפנימי, הנה הם מחברים ומייחדים את אור המ"ה העיקרי הפנימי עם האור העיקרי דהב"ן אשר לחוץ, ונעשו שניהם לאחד, והם כולם מכלל הדיקנא.

והעיקר בזה הוא כי הרי לנו רואין במציאות הי"ג תיקוני דיקנא דא"א שהם בשני צחי', ט' וד'. ט' תיקונים הם בשערות, והם תיקון א' ב' ד' ו' ח' ט' י' י"א י"ג, וד' הם בלא שערות והם תיקון ג' ה' ז' י"ב י"ד, והם הב' ארחין, ארחא שתחת החוטם, וארחא שתחת הפה, והפנים שהוא תרין תפוחין קדישין, והפה עם השפתיים, והרי הם בשני צחי' ט' וד'. וכן אמרו עליהם בספד"ל

²⁷⁸ לענין מהות הי"ג ת"ד עי' אד"ר קלא ע"א.

(רפ"ב יח ע"א) ארבע בלחודוי אסתמכו, שהן להנוק', תשעה אשקיון לגינתא שהם לז"א, וכמ"ס הגר"א שם (יח ע"ב) עיי"ש. והנה הד' תיקונין אשר הם להנוק' והם צלי שערות, הנה הם מהאורות הנקבי חללי האח"פ עצמן שהם מהשם צ"ן כנ"ל. ולכן הנה הם להנוק' משום שהם מהצ"ן, והוא התיקון דתריין תפוחין, שהם מאור אזניים עצמן, והתיקון ג' שהוא הארחא שתחת החוטם שהוא מאור החוטם עצמו, והתיקון ה' וי"ב שהם מאורות הפה עצמו. והם כולם צלי שערות כדי שלא יהא אחיזה להחיצונים במה להאחז ח"ו, וכן הם כולם אורות גלויים, כי כל הגלויים הוא לעולם ולח ע"ד²⁷⁹ בהמלכות, ובה הוא עיקר הגילוי כנודע. ולכן הוא אורות האח"פ כולם בשם צ"ן כנ"ל סי' ג' אות י"ב וסי' ד' אות ט"ז וסי' ה' אות כ', כי הם כולם מתיקוני נוק' כנז'. ומשום שכל תיקוני נוק' עיקרם הם להתגלה למטה, ויוצאים כל אורות האח"פ רק כדי להתפשט למטה, ולכן הנה הם אינם דבוק ונוגע בפנים עצמו, כי כל יציאתם הוא רק להתפשט למטה. אך השערות שהם מאור המ"ה שמצפנים, שיוצאין האורות דרך נקבי לינורות השערות, וכמ"ס הרב בשער א"א (פרק ט) שהשערות הם לינורות וכלים ומעצרים להוציא דרך הם השפע פנימית לחוץ, שהוא מהאור המ"ה שמצפנים, ולכן הנה הם דבוקים בפנים גופה, כי הם נמשכים רק דרך צו, והם ט' תיקונים בשערות כנ"ל, כי הם מז"א שהוא ט' ספי' וכנ"ל סי' ה' סעי' ג' ד' ע"ש. והוא הט' תיקונים דהשערות מהמ"ה שהוא בחי' הז"א הכללי דכל א' מהאח"פ וכנ"ל בהדרושים, והם דבוקים בהפנים עצמו, כי הם נמשכין דרך כותלי הפנים וכנז'. אבל הד' תיקונים אשר הם צלי שערות, הנה הם מהצ"ן שהוא בחי' הנוק' הכללי דכל א' מהאח"פ וכנ"ל בהדרושים. ואותן הד' תיקונים הנה הם מהאורות העיקריים היוצאים מנקבי חללי האח"פ, והם אינם דבוקים בהפנים ממש, אלא רק חופף וסוכך עליו, כי הם מתיקוני נוק' אשר עיקרה הוא להתפשט ולהתגלה למטה, והם צס"ה י"ג תיקונים, שהם הי"ג ת"ד היוצאים מהאח"פ מכללות הדו"ן שבהם. וכ"ז הנה הוא הן באורות האח"פ שצב"א"ק שהם בצחי' הי"ג ת"ד שצב"א"ק, והן צהי"ג ת"ד אשר צב"א"א דהאצילות, שהם ג"כ רק מהאח"פ שצו מכללות הדו"ן שצו, שהם בפנימי וחיצוני כנ"ל בכל דברינו. וכן הנה הם מתפשטים להזו"ן דאצילות ט' לז"א וד' לנוק' כמ"ס בספד"ל רפ"ב ארבע בלחודוי אסתמכו תשעה אשקיון לגינתא וכנ"ל. ועכ"פ הרי נתבאר לנו כי אורות האח"פ הנה הם הי"ג ת"ד לא זולת הן צב"א"ק והן צב"א"א דהאצילות.

ואין להרהר כי מאחר שאמרנו כי הי"ג ת"ד עם האורות דהאח"פ הנה הם ענין אחד הן צב"א"ק והן צב"א"א דאצילות, כי הם בשניהם ענין אחד מכל וכל, א"כ מפני מה הנה הם נקראים צב"א"ק בשם אורות דאח"פ, צב"א"א דאצילות בשם י"ג ת"ד, ור"ל כי הנה שם ומלת אורות דאח"פ הנה עיקר הוראתם הוא על האורות היוצאים מנקבי חללי האח"פ שהם רק הד' תיקוני נוק' וכנז', אבל שם ומלת הי"ג ת"ד הנה עיקר הוראתם הוא על תיקוני השערות שהם הט' תיקוני דז"א, כי הם עיקר הדיקנא שהוא המזלין, וא"כ מפני מה נקראים צב"א"ק על שם האורות וצב"א"א דאצ' נקראים על שם השערות.

אך הענין הוא פשוט, כי כל אורות האח"פ שהם כלל העקודים שהוא מהטבור ולמעלה דא"ק, והוא מכלל העולמות דא"ס²⁷⁹ כמ"ס הגר"א בספד"ל (פ"א בד"ה אצא יתיב טו ע"ד) וכן הוא בדברי הרב בסדר אצילות בקינור (פרק א), ולכן הנה נעלמים שם בחי' השערות אשר הם צו, ג"כ רק מהמ"ה הפנימי שצו, וכנ"ל הנה נעלמים הם צו הרבה מאד, ולכך אינן עולין צו בשם אלא רק האורות היוצאין צו מנקבי חללי האח"פ שהם מהצ"ן וכנ"ל, משא"כ צב"א"א דאצילות הנה שם יס גילוי לכל הי"ג תיקונים כולם.

והעיקר הוא כי הרי כל גלויים שצב"א"א הנה הוא ג"כ רק ע"י ז"א שנמשכים צו הי"ג תיקונים ע"י המזלין אשר הם מגיעין עד רישא דז"א, וכנודע שכל הי"ג תיקונים א"ל רחוקים וחזו"ן כו' שצפ' תשא, הנה הוא נהירו דנהיר י"ג ת"ד דע"ק צז"א, וכמ"ס הגר"א בספד"ל (פ"ג ד"ה תקונין בה ע"ב) ע"ש, וכן הוא צב"א"ר (קל"א ע"ב), כי כל הי"ג תיקונין דפ' תשא אינן לתתא, ור"ל כי הורידן משה רבינו ע"ה מע"ק לז"א לצורך דרחמים, והוא ע"י המזלין שהם מגיעין לרישא דז"א, ושם הוא

²⁷⁹ ע"י לעיל הערה 35.

גילויים. אבל בא"א עצמו, הנה הם נעלמים ג"כ, ועכ"פ הוא כי מה שנקראים בא"א צקס י"ג ת"ד שהוראתם הוא על השערות כנז', הוא מקום שכל גילויים הוא רק בז"א, אשר הם נמשכין צו רק ע"י המזלן שהם שערות הדיקנא.
ע"כ אצני מלואים לסימן ה' (לט ע"א)

הקדמה א'

הנה עד הנה בארנו האורות דאח"פ אשר הם מאור המ"ם עצמו דא"ק, והם גילויי דהמ"ם ועל דרך הי"ג ת"ד דא"א דאצילות, שהם נביעין מבויעין דנפקין ממ"ם, כי הנה יוצאין האורות דאח"פ שהם הג' מיני עסמ"ב דלעיל סי' ג' ד' ה' מהעסמ"ב דסי' ב' שהם מהם"ג דהמ"ם עצמו בלי שום אמצעי כלל, והרי הם נביעין מבויעין דנפקין ממ"ם. ועתה נבאר ג"כ את האורות דהנקודות והאצילות אשר הם ג"כ רק מא"ק, הנה נבאר את סדר יציאתם אשר מא"ק עצמו, וכן סדר השתלשלותם זה מזה עד גמר מציאותם, הן באורות הנקודות והן באורות התיקון, וכן יחודם יחד שהוא כלל האצילות. וכן יתבאר ג"כ הן על אורות הנקודות והן על אורות התיקון, שרשם ואחיותם בעולם העקודים. וכנודע שיש לכל תחתון שורש ואחיוזה בהעליון שעליו, וע' דרושי העקודים (פ"ה בד"ה אמנם בסופו שם) ובדרושי נקודות (פרק ב).

אמנם הנה כל האורות דהנקודות והתיקון, הנה הגם שהם נמשכים ג"כ מהמוחין דא"ק, וכן היה יציאתם ג"כ מהגלגלתא שבו, וכנודע מהנקודות שיצאו מהעינים ומאור התיקון אשר מהארת המצח. אך עיקר מציאותם הנה הוא רק מהמציאות דא"ק אשר מהגרון שבו ולמטה, והוא מהאור"א שבו אשר הם בו ג"כ מהגרון שבו עד הטבור שבו, ויצאו כל האורות הנקודות והתיקון רק באמצעות האור"א שבא"ק אשר הם מהטבור שבו ולמעלה, ומהם יצא כל אורות הנקודות והתיקון שהם כלל האצילות שהוא מהטבור ולמטה. אמנם הנה אור"א שרשם הוא ג"כ רק בהמ"ם, ויוצאים משם ג"כ רק ע"י העקודים וע"ד אור"א דאצילות, ששרשם הוא בהמ"ם דא"א, ויוצאים ע"י הי"ג ת"ד. והנה נבאר את כ"ז ג"כ שרשם דהאור"א שבהמ"ם ובהעקודים, וכן שורש אורות הנקודות והתיקון אשר בהאור"א, וכן תלייתם בהמ"ם דא"ק. ונבאר הכל ע"פ סדר הד' שמות עסמ"ב, כי בהם הוא יציאת ומציאות דכל האורות כולם, כי השמות דעסמ"ב הנה הם נשמתם ועצמותם.

והנה כבר כתבנו בכמה מקומות מדברינו כי אדם קדמא הנה הוא עולם מלא בכל בחי' אורות ופרצופים כמו האצילות, אלא שבו הוא הכל בהעלם נורא. והנה בבחי' הזה הנה נבחן כל הגלגלתא כולו שבו עם כל אורות האח"פ, הכל בבחי' הע"ב הכללי. והאור"א אשר הם בו ג"כ מהגרון שבו עד הטבור שבו, הנה הם הס"ג הכללי אבא הוא הע"ב דס"ג ואימא הס"ג דס"ג. ומה שנודע מדברי הרב (ע"ה סנת"א פרק א) שהס"ג הכללי הוא מהאזניים ולמטה והע"ב הכללי הוא בקרקפתא ואין רשות לדבר בו, הוא משום שהרב אינו מדבר כלל בבחי' הפרצופים שבא"ק (אלא מה שמרמז לנו מעט רמז בזה ופתח לנו פתח כחודו של מחט בשבירת הכלים (ריש פרק ו) שיש להבחין בא"ק כל מה שהוא באצילות ע"ש), וכן אינו מדבר הרב ג"כ בבחי' הג' רישין שבו אלא ג"כ רק מה שמשמיענו ברמז בזה בשבירת הכלים (ריש פרק ו) הנז' ע"ש. וכל הג' רישין שבו הנה הם ג"כ ע"ד שהוא באצילות, כי בכללות הנה הם כולם בבחי' הא"א שבו עד סוף העקודים, ע"ד הא"א דאצילות שהוא עד סוף הי"ג ת"ד. אך בפרמות הנה הם ג' בחי': רדל"א, אי"ן, א"א. והם ג"כ אפ"ס²⁸⁰ אי"ן א"א, ורדל"א הנה הוא אינו עולה בשם כלל, אך אי"ן א"א שהם גלגלתא ומ"ם, הנה הם ע"ב וס"ג, וזהו שאמרו בתיקונים (קמא ע"ב) מוחא סתימא (דהוא רישא

²⁸⁰ עי' לעיל הערה 18.

תליתאה והוא א"א) אתקרי א"ס דאתפלג לתלת מוחין (ר"ל שהוא מוחא חדא דכליל תלת (אד"ר קמ ע"א)) דאינון י' י' י' דאתרמיזו בהאי שמא יו"ד ה"י וא"ו ה"י²⁸¹. אך בבחי' אחת הנה מתחלקים הב' רישין תתאין ונעשים הם עצמן לג', והם גלגלתא ואוירא ומ"ס כנודע²⁸². והנה הם בבחי' כח"ב, ובוזה הנה הם בבחי' ע"ב ס"ג מ"ה כמ"ש הרב כ"ז בשער א"א (פרקים ג ד), והוא ע"פ דברינו בהאבני מלואים שבסוף הספר סי' ה' אות כ' סעי' ג' ד' ה' ו' כי בא"ק וכן ברישין דא"א, הנה נתעלו השמות דעסמ"ב הע"ב בכתר וס"ג בחכמה ומ"ה בבינה ע"ש בזה בארוכה קצת. ולכן אמר הרב שם (לט ע"ב) כי בהמ"ס הוא השם מ"ה. ומ"ש התיקונים שהמ"ס הוא ס"ג, הוא על הבחי' שהם ב' רישין והם כתר חכמה, ומאיר המ"ס באור הס"ג. אבל כאשר שנבחנו בג' רישין ובבחי' כח"ב, אז הוה האוירא ס"ג והמ"ס מ"ה, וכ"ז הוא משום כי שם הנה נתעלו השמות ועומד הע"ב בכתר והס"ג בחכמה והמ"ה בבינה.

אמנם כ"ז הנה הוא רק בפרטות הג' רישין שבו ובערך עצמן, אך בערך הפרצופים פרטיים שבו, שהם בחי' או"א וזו"ן הכלולים, גם בא"ק בהעלם נורא או"א מהגרון עד הטבור, וזו"ן שהם כלל האצילות הכולל כל אורות הנקודות והתיקון שהם המ"ה ובין הכלליים, הנה הם מהטבור ולמטה שבו. הנה בערך זה הוה כל הגלגלתא כולו עם כל אורות האח"פ בחי' הא"א הכללי שהוא הע"ב הכללי, והאו"א שבו שהם מהגרון שבו עד הטבור שבו, הם הס"ג הכללי, אבא הוא ע"ב שבס"ג, ואימא הוא הס"ג שבס"ג, ומהם הנה יצאו ונעשו כל אורות הנקודות והתיקון, כי גם מה שיצאו מהעיינין והמצח ומהמוחין דא"ק הנה הוא הכל ג"כ רק ע"י האו"א שבו ובסיבתם, ונעשה כלל כל האצילות מא"ק רק ע"י האו"א שבו. אמנם כל קבלת או"א מהא"ק, ר"ל מהא"א שבו, הנה הוא לעולם ג"כ רק ע"י העקודים, כי הם כלולים בעקודים, ומשם הם מקבלים לעולם ע' שבירת הכלים (ריש פרק ו). וכ"ז הנה יתבאר לפנינו שורש או"א שבהמוחין דא"ק, וסדר יציאתם ממנו אשר ע"י העקודים, ויתבאר הכל ע"פ גילויי השמות דהעסמ"ב, וכמו שיתבאר כ"ז לפנינו, ויתבאר על כל שם ושם את שימושו ומקומו.

אמנם הגם שעיקרן דאורות הנקודות והתיקון הנה הם מהאו"א שבא"ק וכנז', עכ"ז הנה מתפשט ומשתתף בהם הע"ב הכללי ג"כ והוא בפנימיות פנימיותם, הן בחלקי האורות אשר מהאבא, והן בחלקי האורות אשר מהאימא. והנה התפשטותו הוא ג"כ באותו הסדר דהעסמ"ב אשר יתבאר בהאו"א, אמנם התפשטותו הנה הוא רק לבחי' אור א"ס שבהם, כי גם בעולם הנקודות הגם שהיה בהעלם גדול מאור א"ס, עכ"ז הנה כל מה שיצא ונעשה היה הכל ג"כ רק ממנו ית"ש, כי בלתו אין מציאות כלל וכמ"ש בספד"צ (פ"א ד ע"ב) ביה סליקו וביה סלקן דלא הוו והוו ויהוין, וע"ש בהגר"א²⁸³, וכן הוא בדברי הארז"ל שם בשער מאמרי רשב"י הנדפס מחדש (דף כ"ב סע"ד).

והרי נמצא כי כל אותן המערכות דהעסמ"ב אשר יתבאר לפנינו, הן בענין האו"א, שורשם אשר בהמ"ס דא"ק ובהעקודים, והן בענין שורש אורות הנקודות והתיקון אשר בהעקודים ובאו"א, וכן בענין ההשתלשלות שבהם עד גילויים האחרון, הנה כל אותן העסמ"ב הנה הם כפולים: אחד, הוא בענין סוד שורש כולם אשר מהע"ב הכללי שהוא שרשם אשר בא"ס, ור"ל כי שם הוא הרצון על כל אותן המערכות כולם, ובסוד (מנחות כט ע"ב) כך עלה במחשבה לפני²⁸⁴, שהוא על כוונת תכליתם הנעלם מעיני כל חי, עין לא ראתה וגו' (ישעיה סד ג). ואחד, הוא על מציאותם ועל כל מאורעותיהם אשר בעולם הנקודות

²⁸¹ תרגום: מוח הסתום נקרא א"ס שנחלק לג' מוחות שהם י' י' י' שנרמזו בשם זה יו"ד ה"י וא"ו ה"י.

²⁸² עי' אד"ר קכח ע"ב.

²⁸³ עי' מלואים אות (ו).

²⁸⁴ עי' לקמן הערה 1357.

והתוהו, וכן גם על כל אורות התיקון דמעשה בראשית עם כל מקריהם אשר בכל משך זמן דהעוה"ז ודימות המשיח, עד הזמן דתחיית המתים, אשר כ"ז הנה הוא עדיין בכלל ההנהגה דהעוה"ז. והנה כ"ז הנה הוא מגילויי ית"ש אשר בכל אותן המערכות דהעסמ"ב ע"פ גילויים אשר מהאו"א שבא"ק, והרי הם כפולים: אחד, מהע"ב הכללי שהוא כלל כל הרישין כולן שבא"ק עד סוף העקודים. ואחד, מהס"ג הכללי שהם האו"א שבא"ק וכנ"ל. והנה כ"ז הנה תמצא מבואר בכל הדרוש אשר לפנינו, כי מקודם כתבנו את כל המערכות בפרט והוא מסי' ו' עד סוף סי' י"ג, ושם בארנו על כל שם ושם את שימוש ומקומו, והם כולם ע"פ מה שנתייסד מהע"ב הכללי על כוונת התכלית הנעלם שבכ"ז. ואח"כ בסי' י"ד וט"ו הנה חזרנו עליהם על סדר גילויים אשר בהאו"א, וכן סדר יציאתם מהם אשר בהנקודות והאצילות. והנה הם על כל ההנהגה דהעוה"ז וכנ"ל. וכבר כתבנו הדברים הללו באר היטיב לעיל כלל ו' ע"ש ענף ג' ד' ה'. אמנם באשר שעיקר הענין בזה הוא בהדרוש אשר לפנינו, לכן חזרנו על הדברים בקצרה גם כאן ודי בזה. (לט ע"ג)

הקדמה שניה

הנה נודע הוא שיציאת כל תחתון מהעליון שעליו הנה הוא מהזו"ן דהעליון, שהוא מהמ"ה וב"ן שבו. והגם שהמ"ה וב"ן גופה הם נמשכים ויוצאים רק מהע"ב והס"ג שעליהם, אך הע"ב וס"ג הם הג"ר שבכל א', והם נסתרות (תיקו"ז יט ע"א), ולא ניכרו הם בהתחתון כלל, ע' שער המוחין (ריש פרק ז') ובפרקי הצלם (סוף פרק א'). וגם בא"ק והעקודים אשר שם הוא שליטת הס"ג²⁸⁵, ונמשך שם כל תחתון מהעליון (ובפרט האו"א מא"א) מהחכמה שלו ולמטה. אך באשר שגם בא"ק והעקודים הנה נתייסד ג"כ כל בחי' פרצוף שבהם בד' שמות עסמ"ב, ולא יתבטלו המ"ה וב"ן להכלל בע"ב וס"ג לגמרי אלא רק לעתיד לבא, אבל עתה הנה יש גילוי למ"ה וב"ן גם בא"ק והעקודים, והוא משום צורך האצילות וכמ"ש לעיל כלל ט"ו סענ"ז. וא"כ הרי יש איזה ירידה ומיעוט אור למ"ה וב"ן בערך הע"ב וס"ג גם בא"ק והעקודים. והנה יוצא גם שם כל תחתון מהעליון שעליו, עיקרו רק מהמ"ה וב"ן דהעליון. וכן הוא ג"כ בענינינו, כי הנה או"א שבא"ק אשר עיקרם הם בו ג"כ מהגרון עד הטבור, אבא עד החזה, ואימא מהחזה עד הטבור, והנה הם נמשכים ויוצאים מהמ"ס כמ"ש באד"ז (רצ ע"א) האי עדן אתמשך מעדן עלאה סתימאה ע"ש²⁸⁶. והנה הגם ששרשם הנעלם דהאו"א הנה הוא בהב' רישין אוירא ומ"ס, אך גילויים הנה הם שניהם רק מהמ"ס ומהמ"ה וב"ן שבו, והם המ"ה וב"ן דלעיל סי' א' אות ג' ד'. שורש אבא הוא בהמ"ה, ושורש אימא הוא בהב". כי המ"ה וב"ן דהמ"ס הם מאירים ממקומם ולמטה שהוא מהגלגלתא ולמטה, יוצאים מעסמ"ב לעסמ"ב דרך כל אורות האח"פ, ונעשה מהם ע"י האורות דהאח"פ כל המציאות דהאו"א. וכן הם משפיעים לאו"א תמיד לצורך כל הנקודות ואורות התיקון, וכן לצורך השפע הנמשך מהם להאצילות תמיד, כי הנהגת כל האצילות הוא לעולם ע"י קבלתו מהאו"א שבא"ק, וע"פ קבלת האו"א מהעקודים ומהמ"ה וב"ן דהמ"ס.

²⁸⁵ בענין שליטת הס"ג, עי' ח"א כלל ד ענף ג וכלל טו ענף ז אות ז, ועי' עוד לקמן קצ ע"ב.
²⁸⁶ ז"ל בשלימות: האי חכמתא אקרי עדן והאי עדן אתמשך מעדן עלאה סתימאה דכל סתימן ומהאי עדן אקרי שירותא בעתיקא לא אקרי לא הוי שירותא וסיומא ובגין דלא הוי ביה שירותא וסיומא לא אקרי אתה בגין דאתכסייא ולא אתגלייא ואקרי הוא ומאתר דשירותא אשתכח אקרי אתה ואקרי אב דכתיב (ישעיה סג) כי אתה אבינו.

תרגום: חכמה זו נקראת עדן. והעדן הזה נמשך מהעדן העליון הסתום מכל הסתומים, ומהעדן הזה נקרא תחילה. בעתיקא אינו נקרא, אין בו התחלה וסוף. ולפי שלא היו בו התחלה וסוף, לכן אינו נקרא "אתה", לפי שהוא מכוסה ואינו מתגלה ונקרא "הוא". וממקום שנמצא התחלה נקרא אתה, ונקרא אב, שנאמר "כי אתה אבינו".

והנה שפעת האורות כולם הנה הוא לעולם בגילוי השמות דעסמ"ב, כי כל אור הרי הוא כלול מ' ספי', וכל י' ספי' הם כלולים בעסמ"ב כנודע. והנה נבאר את האורות דהעסמ"ב אשר לאבא, ואח"כ נבאר את האורות דעסמ"ב אשר לאימא. והנה מדבר הסי' שלפנינו בהד' שמות עסמ"ב אשר יצאו ונתגלו מהמ"ה דהמ"ס אשר בסי' א' אות ג', ויצאו דרך העקודים לצורך המציאות דהאבא, וכן לצורך שרשי הנקודות ואורות התיקון המושרשים בו. והנה אותן הד' שמות עסמ"ב הנה הוא המערכה הב' אשר בהמ"ה דהמ"ס אות ג', כי המ"ה דאות ג' הרי הוא מהעסמ"ב דהמ"ס דהמערכה הא' שבו, והעסמ"ב המתגלים ויוצאים מאותו המ"ה ג"כ הרי הם העסמ"ב דהמערכה הב' אשר בו. אמנם הנה יציאת גילוי דאותן הד' שמות עסמ"ב המתגלים ויוצאים מהשם מ"ה דאות ג', הנה הוא לאט לאט, כי מתחילה יוצא הע"ב שבו והוא לשורש אבא אשר בהעקודים, והנה שורשו העליון דהאבא הנה הוא באור האוון, כי כללותו הוא בהמזל עליון, והמזל עליון הרי הוא כולל כל הח' תיקונים הראשונים אשר התחלתם הוא מהאזניים. אמנם כי באורות האזניים הוא רק שורשו בהעלם, כי עיקר המזל עליון הרי הוא משבולת הזקן עד החזה, אשר שם הוא הגילוי דאור החוטם. ועכ"פ הוא כי שורשו הנעלם דהאבא הוא באור האזניים, וגילוי הוא באור החוטם ע' לעיל סי' ב' אות ח' סעי' ו', והנה יצא מתחילה השם ע"ב שהוא לשורשו אשר בהעקודים, ואח"כ יצא השם ס"ג שהוא להמציאות העיקרי שבו, אשר הוא מהגרן עד החזה. ואח"כ יצאו המ"ה וב"ן שהם לשורשי כל האצילות שבו, וכמו שיתבאר כ"ז בהסי' שלפנינו על כל שם ושם מציאותו ושימושו, ע"כ הקדמה ב'. {לט ע"ד}

סימן 287

מערכת הד' שמות עסמ"ב המתגלים ויוצאים מהשם מ"ה דהמ"ס אשר בסי' א' אות ג' והוא המערכה הב' שבו
(כ"א)

ע"ב

השם ע"ב הזה הנה הוא הע"ב מהד' שמות עסמ"ב הראשונים שיצאו ונתגלו מהשם מ"ה דהמ"ס שבא"ק, והיה יציאתם וגילויים לצורך המציאות דא"ק אשר מהגרן ולמטה שבו, שהוא החג"ת והנה"י שבו. והחג"ת הם כללות או"א שבו, שהם בו עד הטבור. והנה"י הם כללות כל האצילות משרשו הראשון עד תשלומו. והיינו התפשטות הא' אשר להאצילות כנ"ל כלל ה' ו', והתפשטות הב' אשר להאצילות שהם אורות הנקודות והתיקון. ואלו הב' התפשטויות הם נעשו מב' שהם ג', היינו מהע"ב הכללי דהא"ק ומהס"ג הכללי שבו, שהוא כולל או"א, שהם ע"ב דס"ג וס"ג דס"ג וכנ"ל שם, וכן לעיל כלל ט"ו וכלל ח"י ענף א' ב' ח'. והנה כל חלקי כללות האצילות הנז' אשר מהאבא שבא"ק, וכן האבא גופא עצמו אשר הוא בהחג"ת דא"ק, הנה נעשה כ"ז בשפעת אור מהד' שמות עסמ"ב שיצא ונתגלה מהמ"ה דהמ"ס שבא"ק אשר בסי' א' אות ג'.

וכבר אמרנו כי עיקרו דהאבא הנה הגם שהוא מהמ"ס עצמו שהוא מהמ"ה שבו כנז', אמנם גילוי ושלמותו הנה הוא מהאורות דהאח"פ שהם בא"ק עד הי"ג ת"ד בא"א, והנה יש באורות האח"פ ג"כ בחי' מזל עליון ומזל תחתון, כי אורות החוטם אשר עיקר גילויים הוא משבולת הזקן עד החזה (כי עד שבולת הזקן הם בטלים באורות האוון עד שרגא בטיהרא), הנה הם בבחי' המזל עליון, ובו כלול אבא. ואורות הפה אשר עיקר

²⁸⁷ עי' לעיל יח ע"ד ע"א שכל י"ג המערכות הנמנות כאן הן רק בבחינת א"א דא"ק והיינו י"ג ת"ד שבו, כאשר מענף א' עד ענף ה' הם עצם י"ג ת"ד דא"א דא"ק, ומענף ו' ועד י"ג עוסק בממבועים דנפקין מהם. והנה מש"כ שענף ח' וי"א הם מלכים מעולם הנקודות, כוונתו להתפשטות הא"א שבא"ק אשר היא בבחי' נשמה דנשמה שבהם, ועי' בהערתינו שם.

גילויים הוא מהחזה עד הטבור, הנה הם בבחי' המזל תחתון ובו כלול אימא. ונודע הוא כי המזל עליון שהוא תיקון ח' הנה הוא כולל כל הח' תיקונים הראשונים, והם כולם כלולים באבא ובסוד מ"ש באד"ר (קלב ע"ב) דיקנא דכהנא רבא (שהוא אבא) בתמניא תיקונין אתתקן כמ"ש הגר"א בספד"צ (פ"ב ד"ה ארבע י"ח ע"ג), כי אבא הוא כלול במזל עליון שהוא בחי' דבר, והוא אור החוטם שהוא ז"א הכללי דהאח"פ כנ"ל סי' ד', והוא בבחינת המזל עליון בהעקודים, ובו כלול אבא. אך בהעלם הנה מקבל אבא גם מאור האוון ג"כ, ושם הוא שורשו בהעלם, כי הרי כן הוא המזל עליון, הנה הוא כולל את כל הח' תיקונים הראשונים כנז', והוא בענינינו ע"י התלבשות דאורות האזניים המתלבשים באורות החוטם וכנ"ל סי' ד' אות ט"ז סעיף ג'. וכל הו' תיקונים הראשונים גם מה שהם מהחוטם והפה (זולת תיקון י"ב שהוא מהפה עצמו), הנה באשר שהם משבולת הזקן ולמעלה, הם כולם בטלים באור האוון ע"ד שרנא בטיהרא, והם מכלל אורות האזניים המתפשטים ומתלבשים באורות החוטם. והנה הם בבחי' הו' תיקונים הראשונים הכלולים בתיקון ח', שהוא המזל עליון אשר בו כלול אבא, והוא מ"ש דיקנא דכהנא רבא, שהוא אבא, בתמניא תיקונין אתתקן, כי שורשו בהעלם הוא עולה גם בכל אורות האזניים, וכלילותו דהאבא במזל עליון אשר הוא בעקודים אור החוטם כנז', הנה עי"ז הוא כלול גם בכל אורות האזניים ג"כ וכמו שאמרנו. ונקרא אבא בשם כהנא רבא וכמ"ש הגר"א בספד"צ רפ"ב וכנז', משום שהוא הראשון לקבלת אור א"ס כמ"ש הרב בשער השמות בסופו (פרק ז'), כי אי אפשר להתלבש אור א"ס בשום אחד מהי' ספי' אם לא ע"י שיתלבש תחילה בהם אור החכמה כו', וכן כתב ג"כ בשע"כ (יוהכ"פ דרוש ג דף קא ע"ב), והרי נכנס אבא לפני ולפנים ומשמש לאור א"ס, ולכן נקרא הוא בשם כהנא רבא. (מ ע"א)

והנה השורש הזה אשר נעשה להאבא שבא"ק באור האזניים והחוטם כנז', הנה נעשה בו כ"ז מהשם ע"ב דענינינו, שהוא הע"ב מהד' שמות עסמ"ב שבהמ"ה דהמ"ס אשר בסי' א' אות ג', כי התפשט אותו הע"ב מהמ"ה דאות ג' ונכנס בתוך פנימיות דאורות האזניים והחוטם ונשאר שם לעולם, ונשתתף באורות האזניים והחוטם להעשות הוא עצמו על ידיהם לשורש עליון למציאות האבא שבא"ק. והרי נתבאר לנו על הע"ב דענינינו מציאותו ושימוש. כי מציאותוהוא, שהוא הע"ב מהד' שמות עסמ"ב שיצאו ונתגלו מהשם מ"ה דהמ"ס שבא"ק. ושימושוהוא, שהוא לצורך המציאות דהאבא הכללי שבא"ק אשר הוא עד החזה שבו, ונעשה אותו הע"ב שורש העליון אליו, ועומד באורות האזניים והחוטם שהוא סוד המזל עליון שבהעקודים אשר אבא כלול בו, ומשם מקבל אבא כל שפעו תמיד ע"י אותו הע"ב הנמשך מהמ"ס שהוא מבוע דא"ס, וכמו שיתבאר בזה עוד למטה בסי' זה בעזרת השי"ת.

אמנם נאמר עתה עוד דבר אחד השייך לעיל בסמוך בענין מ"ש באד"ר דיקנא דכהנא רבא בתמניא תיקונין אתתקן, ואמרנו כי בענינינו הכוונה הוא על אבא הכללי שבא"ק הכלול בהמזל עליון שבהעקודים, שהוא כללות אור החוטם אשר עיקר גילוי הוא רק משבולת הזקן עד החזה, והנה הוא בכללו רק תקון אחד שהוא המזל עליון תיקון ח' שבהעקודים, והו' תיקונים הראשונים הנה הם כולם בכללות אור האזניים, אלא שהמזל עליון הוא כוללם ע"י התלבשות דאור האזניים באור החוטם, וזהו שאמרו דיקנא דכהנא רבא בתמניא תיקונין אתתקנו וכנ"ל כ"ז. אמנם הנה יש בזה עוד כוונה עמוקה, והוא סוד גדול, כי הנה כללות אור החוטם אשר אמרנו שבכלל כל העקודים, אשר הוא ג"כ בסוד י"ג ת"ד, הנה הוה בו כל כללות אור החוטם רק בבחי' תיקון אחד שהוא המזל עליון תיקון ח', [כי כללות אור האזניים הם ז' תיקונים שהם מתיקון א' עד תיקון ח', וכללות אור החוטם הוא תיקון אחד תיקון ח' שהוא המזל עליון, ור"ל על גילוי אורו שהוא רק משבולת הזקן עד החזה, וכללות אור הפה הם ה' תיקונים.] אך כ"ז הנה הוא רק בכלל כל אורות האח"פ כפי

מה שהם אחר שיצאו מהאח"פ ולחזון, והנה הם בסוד הי"ג ת"ד שבא"ק כנ"ל באבני מלואים אשר בסוף סי' ה', והם סוד זקן העליון שבא"ק ע"ד הי"ג ת"ד שבא"א דאצילות. אמנם בסודן ושורשן של האורות דאח"פ שורש הפנימי שלהם, שהוא הג' שמות סמ"ב אשר בסי' ב' אות ו' ז' ח', שהם האימא וזו"ן שבהע"ב דאות ה', שהם מהחזה ולמטה שבו וכמו שמתבאר שם. והנה הוה השורש פנימי דאורות חוטם פה הזו"ן שבהע"ב דאות ה' אשר הם בהנה"י שבו, אשר כללותם הוא יסוד ועטרה כנודע, ושם הוא סוד שורש הפנימי דאורות חוטם פה. ובארנו לעיל סי' ה' אות כ' סעי' ג' ד' ח', כי הנה הם בסוד הי"ג תיקונים שבזקן התחתון, שהם ג"כ י"ג תיקונים כנודע בדברי האריז"ל בטעם מצות שעטנז (טעמי המצות פרשת קדושים), והוא בסוד שאמרו (נדרים לא ע"ב) גדולה מילה שנכתרו עליה י"ג בריתות. והעלינו שם כי ח' תיקונים מהם הנה הם לאורות החוטם, וח' תיקונים הם לאורות הפה, ע' דברינו שם, וכן בהאבני מלואים שבסוף הספר סי' ה' אות כ' סעיף י'.

וזהו שאמרו דיקנא דכהנא רבא בתמניא תיקונין אתתקן, כי הרי בענינינו שהוא אבא הכללי שבא"ק, אשר הוא כלול במזל עליון שהוא כללות אורות החוטם כנ"ל, הרי הוא מקבל ומתתקן מהח' תיקוני דיקנא שבסוד זקן התחתון דהע"ב דאות ה', כי כל אלו הח' תיקונים הם כולם באור החוטם שהוא המזל עליון מהי"ג ת"ד שבזקן העליון אשר אבא כלול בו, והבן הדברים והשם יכפר. והנה כ"ז הנה הוא הכל ע"י השם ע"ב דענינינו, כי הוא השורש עליון דהאבא שבא"ק המתפשט מהמ"ה דהמ"ס ונכנס ועומד בהעקודים לעולם לצורך האבא שבא"ק, הן לעיקר מציאותו גופא ולכל תיקוניו, והן לכל שפעו דהנוגע ממנו להאצילות כולו תמיד, וכמו שיתבאר למטה כ"ז בביאור היטיב בעזרת ה' ית"ש. {מ ע"ב}

(כ"ב)

ס"ג

השם ס"ג הזה הנה הוא עצמות האבא הכללי גופה שבא"ק, והוא אור הס"ג מהד' שמות עסמ"ב המאירים ומתפשטים מהשם מ"ה דהמ"ס שבא"ק אשר בסי' א' אות ג'. והע"ב שבהם הנה הוא נשאר בעקודים, כי התפשטות המ"ס הוא לעולם דרך העקודים, ויצא מתחילה הע"ב שבהם והוא נשאר בעקודים עצמו לצורך שורש עליון להאבא הכללי שבא"ק וכנ"ל אות כ"א. והנה היה יציאת הע"ב ג"כ בסדר התפשטות והסתלקות כי בן הוא סדר יציאת ומציאות כל אור כנודע בדברינו, וכל הסתלקות הוא בסוד עליית מ"ן, וע' דברינו לעיל כלל א' ענ"ב. וכאן היה נעשה כ"ז בסוד עליית מ"ן וזווג דמיניה וביה²⁸⁸ אשר בהכתר עצמו, הכולל עתיק וא"א, שהם שניהם כלולים בהשם ע"ב. והנה היה עליית המ"ן דהע"ב בהמ"ה דהמ"ס, ועי"ז הנה יצא ממנו השם ס"ג דענינינו ע"י תוספות אור מהמ"ה דהמ"ס דאות ג', ויצא דרך העקודים שהוא מהע"ב הנז' דלעיל אות כ"א שהוא שורשו כנז', העומד במזל עליון דהעקודים כנ"ל. ומקומו הוא מהגרונ עד החזה, והוא אבא הכללי הכולל או"א עלאין²⁸⁹. ור"ל שהוא אבא הכללי שבא"ק אשר הוא מהגרונ שבו עד החזה שבו. והיה יציאתו מתוספות אור דהמ"ה דהמ"ס דאות ג' שניתוסף בהע"ב דלעיל אות כ"א, ועי"ז יצא האבא הכללי והוא כלול במזל עליון דהעקודים, הכולל את כל הח' תיקונים הראשונים וכנ"ל.

והנה אבא הכללי שהוא פרצוף שלם הרי נודע הוא שכלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב ומכל הפרצופים כולם, וכנודע שכל א' הוא כלול מכל הבחי' כולם. אמנם הד' שמות עסמ"ב שבו הנה הם הד' שמות עסמ"ב שנתפשטו ע"י תוספות אור מהמ"ה דהמ"ס דאות ג'. וכל שם הנה הוא כלול מב', כי הע"ב שבו הוא עצמו הע"ב דלעיל אות כ"א שהוא

²⁸⁸ עי' ע"ח נקודות ד.

²⁸⁹ עי' אנ"כ ח.

שורשו שבהעקודים, והוא כולל עתיק וא"א שבו, והס"ג שבו הוא כולל או"א עלאין, והמ"ה שבו הוא ישראל ולאה שבו, והב"ן שבו הוא יעקב ורחל שבו. אמנם הנה הם יצאו ונתגלו מהמ"ה רק לאט לאט, כי מתחילה הנה יצא רק הע"ב שבו, והוא שורשו העליון דהאבא הכללי אשר בהעקודים וכנ"ל, ואח"כ יצא הס"ג שבו, שהוא האבא הכללי עצמו, והוא או"א עלאין, ולא יצא אז עדיין רק עצמותם לבד בלתי המ"ה וב"ן שבהם, כי הם רק לצורך עולם הנקודות והאצילות, ויצאו הם ג"כ רק אחר יציאת האימא הכללי אשר יתבאר לקמן סי' ט', וגם אח"כ הנה יצא הב"ן קודם להמ"ה, וגם לא יצא מתחילה הב"ן כולו אלא רק חיצוניותו לבד שהוא המלכיות שבו וכנודע מסוד עולם הנקודות, שיצא מתחילה רק המלכיות דב"ן, ובענינינו שהוא הב"ן דאבא הכללי, הנה נעשה מהם המלכי יושר כנודע בדברינו (דע"ה ח"א דרוש ב סימן ב). ואח"כ בעת התיקון הנה יצא כל הט' ראשונות דב"ן שהם פנימיותו והוא סוד מהימבאל, ויצא ביחד עם השם מ"ה שבו שהוא סוד הדר וכמו שיתבאר כ"ז לקמן. ועכ"פ הוא כי יציאת הס"ג אשר אמרנו שהוא אבא הכללי הכולל או"א עלאין, הנה יצא מתחילה רק עצמותם לבד בלתי המ"ה וב"ן שלהם. אמנם הנה היה יציאת אבא הכללי יחד עם יציאת האימא הכללי הכולל ישסו"ת אשר יציאתה הוא מהב"ן דהמ"ס שבא"ק שהוא הב"ן אשר בסי' א' אות ד' וכמו שיתבאר עניינה לקמן סי' ט' בעה"ש, והנה יצאה היא ביחד עם אבא הכללי, כי הם כחדא נפקין וכמ"ש באר"ז (רצ ע"ב). אמנם הנה יצא מתחילה עצמותם לבד בלתי המ"ה וב"ן הכלליים שלהם, והוא מ"ש הרב בדרושי נקודות (פרק א) כי מתחילה הנה היה מתפשט הס"ג הכללי בכל הא"ק כולו עד סיום רגליו, כי הס"ג הכללי דא"ק הם האו"א שבו, אבא הכללי הוא הע"ב דס"ג, ואימא הכללי היא הס"ג דס"ג, והיה מתחילה עצמותם לבד והיו מתפשטים בכל הא"ק כולו עד סיום רגליו. (מ ע"ג)

והנה יש בזה באמת עוד ענין עמוק, והוא ע"פ מה שכתבנו בספר הדע"ה ח"א דרוש א' סי' ד' בענין או"א שבא"ק, כי הנה יש בזה ב' בחי'. כי בעצמותם גופה הנה הם עולים ומיוחדים וכלולים בהמוחין דא"ק, והוא בהב' רישין אוירא ומ"ס, ובבחי' זו אינם נחשבים לפרצופים בפנ"ע כלל אלא הם מא"ק עצמו, והם הס"ג הכללי שבו, והוא מ"ש הרב כי מתחילה היה מתפשט הס"ג עד סוף רגליו. אך בכל מה שהיה נוגע מהם להאצילות, והוא אחר שנעשה מקום להאצילות שהוא אחר ההסתלקות שנעשה בא"ק, ואחר פריסת הפרסא שאמר הרב בנקודות (פרק ב), הנה בזה הנה היה אז איזה בחי' צמצום בהאו"א הנז' ג"כ, ונבחנו בזה שכל מה שנמשך מהם להאצילות הנה הוא רק מהגרונ' ולמטה דא"ק, וע"ד או"א שבהאצילות, שהם רק מהגרונ' ולמטה דא"ק, והם בזה בבחי' פרצופים בפנ"ע, ומהם הוא כל הגילויים אשר נתגלה מהא"ק לצורך האצילות, שהם כל אורות הנקודות כולם, וכל אורות התיקון כולם שיצאו ונתגלו מא"ק שהם המציאות דהמ"ה וב"ן הכלליים, אשר מהם נבנה כל האצילות. הנה כ"ז נעשה הכל רק ע"י אותו הבחי' והגילוי אשר נצטמצמו האו"א שבא"ק ג"כ, להיות כל גילויים ג"כ מהגרונ' ולמטה שבו וע"ד או"א שבהאצילות.

אך כ"ז הנה הוא רק עתה כל משך זמן דהעוה"ז, שהוא עתה שליטת דמ"ה וב"ן. אבל לעתיד לבא שהוא אחר זמן דתחיית המתים, שאז יתעלה המציאות כולו להיות במדרגת שליטת הע"ב וס"ג וכמו שאמר הרב בשער התיקון (סוף פרק ג), הנה אז יחזרו או"א שבא"ק לעצמותם העיקרי להתאחד ולהכלל בהמוחין, ויאר הס"ג כבתחילה שהוא עד סוף רגלי א"ק, שהוא עד סוף כל האצילות כולו, והוא שליטת הס"ג אשר לעתיד²⁹⁰.

²⁹⁰ עי' ענין שליטת הס"ג לעיל ח"א כלל ד ענף ג. והנה באמרו "שליטת הס"ג" יש בזה ב' אופנים: (א) הוא ס"ג ומ"ה (עי' כלל ו' ענף ה'), (ב) שליטת ע"ב וס"ג, כמ"כ כאן. ועי' עוד לקמן קז ע"ב.

ומשום שא"ק הנה הוא הממוצע בין אור א"ס להאצילות, הנה נתייחדו בו בחי' או"א שבו שהם שורש כל האצילות כנ"ל וכמו שיתבאר עוד למטה. הנה נתייחדו האו"א שבו ג"כ על בחי' ממוצע בין אור התיקון העתיד לאור ההנהגה של עתה, וישנם באו"א שבא"ק ב' הבחי', כי עצמותם העיקרי הוא לעולם על שליטת הס"ג שהוא באור התיקון דלעתיד, אך גילויים הנה הוא רק להיותם שורש לכל הנהגת דהמ"ה וב"ן. וכן הוא עוד כי בעצמותם העיקרי הנה עולים או"א בכל המ"ס כולו (ואבא הוא עולה גם עד האוירא וכמ"ש הרב בשבירת הכלים (ריש פרק ו), ע"ש שכולל אבא וא"א יחד שניהם בהע"ב הכללי), אבל גילויים אשר הוא רק מהגרונן הנה הוה השורש להם בהמ"ס לכל מה שנמשך להאצילות מהם רק בהמ"ה וב"ן דהמ"ס דאות ג' ד' וכן"ל. אמנם הנה יש באמת בחי' אחת אשר היו משתמשים גם בהמ"ה וב"ן דאות ג' ד' גם בעת שעמדו על עצמותם העיקרי, הגם שהיו אז בגילוי הס"ג לבד עד סוף רגליו כנ"ל, הנה השתמשו גם אז בבחי' אחת בהמ"ה וב"ן דאות ג' ד'.

והענין בזה, כי הנה העיקר הוא כי גם בחי' היותם על עצמותם העיקרי, הנה הגם שהיו נכללים אז בא"ק עצמו, עכ"ז הנה בהעלם היה בהם גם אז כל תכונת או"א וכמו שמבואר בדברי הרב שם בשבירת הכלים (ריש פרק ו), עש"ה ותבין, והוא על שם העתיד כי נאצלו בכח ותכונת או"א לצורך האצילות שהיה עתיד ועומד מוכן להוציא מהם. והנה באשר שהאצילות אשר היה עומד לצאת, הנה כל עצמותו הוא רק מ"ה וב"ן שהוא המ"ה וב"ן הכלליים כנודע, לכן כל הכח ותכונת דהאו"א אשר נאצלו לזה בא"ק להיות או"א להאצילות, ר"ל שיהיו הם האבא ואימא לכל האצילות, הנה נעשה ונאצל כ"ז ג"כ רק מהמ"ה וב"ן דהמ"ס דאות ג' ד', כי על זה הוא כל העצמות דהמ"ה להמציא את האו"א אשר בא"ק, כדי להיות שורש להאצילות אשר בניינה הוא רק מהמ"ה וב"ן הכלליים. ומאחר שכל עיקרן דהאו"א שבא"ק הוא רק לזה, הרי מוכרח הוא שיהיה יסודן ג"כ רק ממ"ה וב"ן, והנה הם המ"ה וב"ן דהמ"ס דאות ג' ד', אשר כל עיקרם הוא ג"כ רק לצורך האצילות, ע' דברינו לעיל כלל ט"ו סענ"ו. {מ ע"ד}

ומה שאמרנו לעיל בסמוך כי עצמותם העיקרי דהאו"א הוא עולה בכל המ"ס כולו ואבא הוא עולה גם עד האוירא וכנ"ל (ע' הגר"א ספר"צ פ"א סד"ה קרומא דאוירא (ה ע"ג) שאמר שם כי שורש אבא הוא באוירא דכ"א כו', ע"ש) הנה כ"ז הוא ג"כ רק לצורך המ"ה וב"ן כדי להעלותם לעתיד לבא בע"ב וס"ג, כי זהו הענין מ"ש הרב בשער התיקון (סוף פרק ג) כי לעתיד לבא יתבטל השם מ"ה, ור"ל כי יתאחד ויכלל המ"ה בע"ב והב"ן בס"ג, והוא שליטת הס"ג דלעתיד לבא, וכמו עתה המ"ה וב"ן שמתלבש המ"ה בהב"ן, כן הוא בהע"ב וס"ג דלעתיד לבא²⁹¹, שיתלבש הע"ב בהס"ג ויאר הס"ג בכל תוקפו, ואורו יהיה אז יותר גדול מהע"ב, כי לעתיד לבא יהיה החיצוניות גדול מהפנימיות, והוא בסוד מ"ש רז"ל ברכות (יז ע"א) גדולה הבטחה שהבטיח הקב"ה לנשים יותר מן האנשים כו' וע' דברי הרב בפנימיות וחיצוניות (דרוש ד). והוא משום כי הנה מאחר תחיית המתים והלאה, אשר אז הנה יתבטל כל הזוהמא כולה ויהא כלא היה, הנה כל מה שיתקרב להתכלית האחרון אשר מאלף העשירי והלאה ע' לעיל כלל י"ז ענ"ד, הנה יאר ויתנוצץ ביותר הארת אור א"ס המקיף, ואז יומשך התיקון מחיצוני לפנימי. וזהו הענין מה שלעתיד יהיה הב"ן גדול מהמ"ה, וכן הס"ג מהע"ב והוא ג"כ ע"פ מה שכתבנו בתחילת הספר בסוד המקיף והמוקף

²⁹¹ עי' שער מאמרי רשב"י (לב ע"ב): סוד שם ההויה, כי אבא שיש לו פרצוף גמור ב"ס רמז ביו"ד של ההויה, אבל ז"א שאין בו רק שש קצוות נרמז באות ו' של ההויה, לפי שאין בשורשו רק ו' קצוות, ובזמן המוחין ניתוספה י', בראשית ו' זו כנז' שהם סוד המוחין ואז נשלם ל"ס וכו', לעתיד לבא שאז אין היצר הרע ואין רמאות ועבירות בעולם יהיה הז"א קבוע תמיד אף בשלשה ראשונות, ויהיה תמיד שלם בפרצוף של עשר ספירות גמורות, ויהיה שקול בערך אבא ויהיה נקרא באות יוד כמו אבא, ואז במקום מה שהוא עתה שם יהו"ה יהיה אז שם יהי"ה.

ודי בזה והבן. ועכ"פ הוא כי גם מה שאמרנו לעיל בסמוך, כי עצמותם העיקרי דא"א שבא"ק אשר זולת גילויים, הנה הם מיוחדים וכלולים בכל המ"ס כולו, ואבא הוא כלול ומיוחד גם בהאורא, הנה הוא ג"כ רק לצורך התיקון העתיד דהמ"ה וב"ן, כי כל עיקרן דא"א הנה הם רק מהמ"ה וב"ן דאות ג' ד', וכן כל שפעם הוא מהם לעולם, ומתנהגים רק על ידם. ועלייתם וכלילותם בכל המ"ס כולו, וכן גם באורא הנה הוא ג"כ רק ע"י השורש דהמ"ה וב"ן אשר שם, ע' דברינו לעיל סי' ב' אות ח' סעי' ה' ו'.

והרי נתבאר לנו בכ"ז על הס"ג דענינינו את מציאותו ושימוש, כי מציאותהוא, שהוא מהמ"ה דהמ"ס שבא"ק אשר בס"י א' אות ג'. ושימוש, הנה הוא שהוא האבא שבא"ק, ומשמש בו בכל שימושי אבא לצורך האצילות, להוציא ולהוליד את כל אורות הנקודות והתיקון. וכן כל שפעת האצילות הנמשך מא"ק להאצילות תמיד בכל משך זמן דהעוה"ז אשר בשליטת דמ"ה וב"ן, וכן כל התיקונים והעליות דלעתיד אשר בשליטת הע"ב וס"ג, הנה כ"ז הוא הכל רק משפעת האבא שבא"ק וככל מה שבארנו בו כאן וכן לעיל אות כ"א, ויתבאר עוד בזה לקמן בעזרת ה' ית"ש [וע' לקמן סי' ט' אות ל"ד מה שהעלינו שם עוד בזה].

(כ"ג)

מ"ה

השם מ"ה הזה הנה הוא בחי' ז"א שבהאבא הכללי שבא"ק שהוא הס"ג דלעיל אות כ"ב, ונודע הוא שכל א' הוא כולל כל הבחי' כולם. והרי כולל אבא כל הפרצופים כולם, והם הד' שמות עסמ"ב. והע"ב שבו הנה הוא העתיק וא"א אשר נתבאר לעיל אות כ"א, והס"ג שבו הוא עצמותו דהאבא גופה וכמו שנתבאר לעיל אות כ"ב, והמ"ה שבו הוא בחי' הז"א שבו, והוא המ"ה דענינינו. והנה הוא השורש להמ"ה הכללי דהתיקון, שהוא המלך הדר אשר יתבאר עניינו לקמן סי' י"ב. והנה נעשה מציאותו בהאבא מהתפשטות אור דהמ"ה דהמ"ס דאות ג' אשר הוא כלול ג"כ מעסמ"ב, וכל גילוי הוא לעולם רק ע"י האבא שבא"ק, והתפשט הוא מאור כלילות המ"ה שבו. והתפשטותו הוא דרך הע"ב דלעיל אות כ"א, שהוא דרך העקודים כנ"ל, והתפשט דרך בו בתוספות אור וברכה להס"ג דאות כ"ב הנז', ונעשה בו ע"י בחי' הז"א שבו שהוא המ"ה דענינינו. {מא ע"א}

אמנם דע, כי הנה ישנו ב' בחי' מ"ה: אחד כללי, ואחד פרטי, ונתגלו שניהם בהאבא, מתחילה הפרטי ואח"כ הכללי. אמנם הפרטי הנה הוא חזר ונתעלם, אך נעשה בו ע"י סבה להכללי, אשר הוא מן העולם ועד העולם. והענין הוא, כי הנה אותן הב' בחי' מ"ה הנה הם בהב' בחי' שישנו בהאבא שבהא"ק אשר בארנו לעיל אות כ"ב, כי המ"ה הכללי הנה הוא רק בהבחי' הב' שבאבא, שהוא בגילוי אשר הוא רק מהגרון ולמטה, ואז הנה נעשה בו שורש להמ"ה הכללי שהוא המלך הדר אשר יצא בעת התיקון. והנה יצא עיקרו מהאבא שבא"ק, והוא ג"כ מהמ"ה שבו, אשר נתגלה בו אותו המ"ה ע"י תוספות אור וברכה מהמ"ה דהמ"ס דאות ג' כנז'. והוא המ"ה הכללי אשר נתגלה בהאבא שבא"ק, ונתגלה בו ג"כ רק לצורך התיקון ובעת התיקון, כי ממנו הוא מלך הדר דהתיקון וכנ"ל כלל ח"י ענף ח', ויתבאר עניינו בעזרת ה' ית"ש לקמן סי' י"ב. והוא מה שנודע כי המ"ה הכללי הנה הוא לא יצא אליו רק בעת התיקון, והוא הן על המלך הדר שהוא תולדות היסוד דא"ק והוא המ"ה הפנימי, והן על הארת המצח דא"ק שהוא בבחי' אור המקיף, וכמו שבארנו כ"ז לעיל כלל ח"י ענף ח' ע"ש בארוכה. והן על המ"ה דענינינו שהוא המ"ה שבאבא, שהוא בהחג"ת דא"ק, כי ממנו יצא הדר כנז', והם שניהם אחד שהוא המ"ה הכללי דהתיקון. והנה כ"ז הוא רק בהבחי' השנית שבאבא, שהוא גילוי אשר נתגלה באורות הנקודות והתיקון,

ונתגלה מציאותו לזה רק מהגרונ דא"ק ולמטה, ובוזה הנה יצא ונתהוה בו כל המ"ה הכללי כנז'.

אמנם בחי' הראשונה שבהאבא, שהוא עצמותו העיקרי הכלול ומיוחד בכל המ"ס כולו, ועולה גם עד האוירא, והוא קודם פריסת הפרסא וההסתלקות שנעשה בא"ק, הנה אז לא נתגלה בהאבא עדיין בחי' המ"ה הכללי כלל, והיה כולו אז עדיין בבחי' הס"ג לבד וכנ"ל אות כ"א. וע' דברינו לעיל כלל ו' שבארנו שם כי עיקר הס"ג הנה הוא באמת רק עד טבורו דא"ק, וכן היה מתחילה, ומ"ש הרב כי הס"ג היה מתפשט עד סוף רגליו, הנה כל ההתפשטות אשר מטבורו עד סוף רגליו הנה היה כ"ז רק לצורך האצילות שהיה עתיד להעשות במקום הזה אשר מטבורו עד סוף רגליו, והיה כל ההתפשטות הזו לבחי' התפשטות הא' אשר להאצילות. והנה נעשה כ"ז מהמ"ה הפרטי שבהס"ג עצמו, כי כל א' הוא כלול מהעסמ"ב כנודע, ונעשה מהמ"ה הפרטי שבהס"ג עצמו ההתפשטות הא' אשר להאצילות, ויצא ונעשה אותו המ"ה הפרטי בהס"ג ג"כ רק ע"י תוספות אור מהמ"ה דהמ"ס דאות ג' מהמ"ה הפרטי דהס"ג הכללי אשר ישנו בהעלם גם בו. והתפשט הוא דרך הע"ב דלעיל אות כ"א, ונרשם בו בהמ"ה הפרטי שבהס"ג הכללי אשר גם בו, וניתוסף אור וברכה מכ"ז בהס"ג דאות כ"ב שהוא האבא דענינינו, ועי"ז הנה נתהוה ונעשה בו ויצא האור דהמ"ה הפרטי אשר בהס"ג שבו, ויצא ונתפשט מטבורו דא"ק עד סוף רגליו לההתפשטות הא' להאצילות וכמו שכתבנו כ"ז לעיל כלל ו' ע"ש. והנה על אותו ההתפשטות, הנה מ"ש הרב בנקודות (פרק א), כי היה מתפשט הס"ג עד סוף רגליו. אמנם אותו ההתפשטות הנה חזר ועלה ונסתלק כמ"ש הרב שם (פרק ב), והרי חזר המ"ה הפרטי הנז' ועלה מהטבור ולמעלה, והוא ההסתלקות הא' דלהאצילות כנ"ל כלל י"ב, ונשאר שם לעולם. והוא מה שאמרנו לעיל שהמ"ה הפרטי הוא חזר ונתעלם. והנה כל עת יציאת והתפשטות המ"ה הפרטי הנז', כאשר יצא ונתגלה בהס"ג דלעיל אות כ"ב שהוא האבא דענינינו, הנה היה עומד אז האבא בבחינתו הראשונה,* שהוא בעצמותו העיקרי אשר הוא עולה ומיוחד וכלול בכל המ"ס כולו, ועולה גם באוירא כנ"ל.

*הגהה אמנם לקמן אות ל"ד, העלינו שם כי בעצמותם העיקרי, הנה היו כלולים בהמוחין ולא יצאו לבחי' פרצופים בפנ"ע כלל. אך לבד בחי' הראשונה, הנה היה בהם עוד ב' הבחנות, וההתפשטות הא' הנה היה רק בהיותם על בחי' הב', ע"ש.

אך אחר ההסתלקות הנז' ופריסת הפרסא ונעשה מקום להאצילות, (מא ע"ב) וכן נעשה אז ג"כ הכנה ורושם להעולמות בי"ע ע' לעיל כלל ז', הנה נעשה אז בחי' צמצום ג"כ בהאבא דענינינו, ונעשה גילוי בא"ק רק מהגרונ ולמטה שבו, ובוזה הנה נעשה על ידו מציאות הנקודות כולם. וכן יצא אח"כ על ידו כל אור התיקון כולו, שהוא המ"ה הכללי הנז' וכנ"ל כלל ח"י ענף א' ב' ושם ענ"ח וכמו שיתבאר עוד לקמן בסימנים הבאים בעזרת ה' ית'. והנה יצא המ"ה הכללי בסיבת המ"ה הפרטי אחר שעלה למעלה, וכנודע בדברינו שהאור דהתפשטות הא' אחר הסתלקותו הנה הוא עומד למעלה לשורש עליון לההתפשטות הב' לשלימותו ולתיקונו תמיד. וכן הוא בענינינו, כי המ"ה הפרטי הנז' שהוא האור דההתפשטות הא' דלהאצילות אחר שנסתלק ועלה למעלה ונשאר שם לעולם, הנה הוא שם בבחי' מ"ן, וכן הוא הסיבה לכל עליית המ"ן אשר על ידם נתחדש ונתגלה ונולד כל המ"ה הכללי, שהוא ההתפשטות הב' אשר להאצילות וכמו שבארנו לעיל כלל ח"י ענ"ח, וכן גם אח"כ הנה עומד לעולם המ"ה הפרטי ג"כ לשורש עליון אליו תמיד.

והרי נתבאר לנו עכ"פ ענין המ"ה דענינינו שהוא המ"ה שבהאבא דהא"ק ענין מציאותו ושימוש, כי כל א' הנה הוא בב' בחי'. כי מציאותו הוא בב' בחי': אחד, המ"ה הפרטי אשר בהע"ב והס"ג עצמן שבו. ואחד, המ"ה הכללי שהוא בחי' הז"א שבו. ואלו הב' בחי' דמציאותם הנה היו בב' זמנים בקדימה ואחור, והוא עצמו ענין שימוש, כי המ"ה

הפרטי הנה היה גילוי ומציאותו קודם ההסתלקות ופריסת הפרסא שבא"ק, ויצא אז המ"ה הפרטי שבס"ג עצמו אשר עיקרו הוא דהס"ג הוא רק עד הטבור דא"ק. ויצא אז המ"ה הפרטי שבו ונתפשט עד סוף רגליו. והיה כ"ז לצורך ההתפשטות הא' דלהאצילות, וזהו שאמר הרב "כי מתחילה הנה היה מתפשט הס"ג עד סוף רגליו" וכנ"ל. וכ"ז הנה הוא ענין גילוי המ"ה הפרטי ושימוש, כי היה משמש אז לצורך ההתפשטות הא' דלהאצילות, ורק על זה היה כל ענין מציאותו שבתחילה. אמנם אח"כ הנה הוא חזר ונסתלק ועלה כל ההתפשטות הנה למעלה ומשמש שם בסוד מ". והנה יצא ונעשה מתחילה ע"י אותו ההסתלקות כל עולם הנקודות כנודע, ואח"כ לצורך התיקון הנה נתחדש ונולד על ידו ג"כ בהאבא שבא"ק המ"ה הכללי שבו שהוא בחי' הז"א שבו, והיה מציאותו ושימוש לצורך מלך הדר דהתיקון אשר יתבאר ענינו לקמן סי' י"ב בעזרת ה' ית"ש.

והנה אלו הב' בחי' מ"ה בחלוקי מציאותם ושימושם שאמרנו בהם, הנה סודם הוא הב' בחי' שבארנו בהס"ג דלעיל אות כ"ב שהוא האבא שבא"ק, ומיוסד האבא על ב' בחי', א' ההעלם שבו, והב' הגילוי שבו. ואמרנו עוד כי לעתיד הנה יתאחדו הגילוי וההעלם יחד, והוא ע"י כלילות המ"ה וב"ן בהע"ב וס"ג וכנ"ל, והרי נמצא כי היחוד דהב' בחי' מ"ה עם היחוד דהב' בחי' ס"ג אחד הוא, כי עתה הנה עומד הס"ג בב' בחי' וכן המ"ה בב' בחי', אך לעתיד כאשר יוכלל המ"ה בהס"ג יהיה הכל אחד במהרה בימינו אמן.

(כד)

ב"ן

השם ב"ן הזה הנה הוא ג"כ בהאבא הכללי הנז' שהוא הס"ג דלעיל אות כ"ב, והאבא הכללי הרי נודע הוא שהוא כולל או"א עלאין, ואבא עלאה הוא בימין החג"ת דא"ק והוא ע"ב שבס"ג, ואימא עלאה הוא בשמאל החג"ת דא"ק והיא ס"ג שבס"ג, ושניהם הם עד החזה דא"ק, והם האבא הכללי. והם כלולים ג"כ מד' שמות עסמ"ב, והס"ג שבהם הוא עד הטבור שבהם גופא, והם ע"ב דס"ג וס"ג דס"ג כנז', והמ"ה וב"ן שבהם הם מהטבור ולמטה שלהם, המ"ה בימין והוא באבא (מא ע"ג) עלאה והוא המ"ה דלעיל אות כ"ג אשר בארנו בו שם כל הצורך. והב"ן הוא בשמאל, והוא באימא עלאה, והוא הב"ן דענינינו. והנה נעשה מציאותו בהאימא עלאה ע"ד המ"ה דלעיל שבאבא עלאה, והיינו כי הנה הוא נמשך ג"כ מהמ"ה דהמ"ס דא"ק אשר דס"א א' אות ג' מבחי' הב"ן שבו, ונמשך ממנו אור ומוחין בהע"ב דלעיל אות כ"א, שהוא עומד בעקודים לשורש עליון להאבא הכללי, ונמשך משם תוספות אור ומוחין לאו"א עלאין הכלולים בו, ונולד מזה הב"ן דענינינו מהאימא עלאה. ואותו הב"ן הוא בחי' הנוק' דז"א שבהאבא הכללי.

ונמצא כי מציאותו הוא שהוא בחי' נוק' שבהאבא הכללי דא"ק הכולל או"א עלאין. ושורשו הוא בהע"ב דלעיל אות כ"א, והוא ג"כ בבחי' הב"ן שבו, והמשכתו מהמ"ס שהוא שורש הנעלם שבו הנה הוא בהמ"ה דמ"ס דאות ג' מבחי' הב"ן שבו. אמנם מה שאמרנו כי הוא מאימא עלאה, הנה הוא רק על בחי' הפרטי שבו, אבל באמת הרי נודע הוא כי או"א עליון שניהם אחד ממש הם, כי הם שניהם הי' של שם, והוא האבא הכללי.

והמ"ה דלעיל אות כ"ג הנה הוא המ"ה דהאבא הכללי, והב"ן דענינינו הוא הב"ן דהאבא הכללי, ושניהם הם הזו"ן דהאבא הכללי. וכן מה שאמרנו כי האו"א עלאין הנה הם בבחי' ע"ב דס"ג וס"ג דס"ג, הנה הוא ג"כ רק בפרטות הס"ג עצמו דלעיל אות כ"ב שהוא האבא הכללי. והוא כלול ג"כ מעסמ"ב שהם בבחי' או"א זו"ן, הנה בזה הרי יהיו או"א עלאין בבחי' ע"ב דס"ג וס"ג דס"ג, ור"ל אשר באותו הס"ג עצמו, והם האו"א שבו שהם עד הטבור שבו גופא. והמ"ה דלעיל אות כ"ג עם הב"ן דענינינו הם הזו"ן שבו אשר הם מהטבור שבו ולמטה, אבל באמת הנה בכללות כל הפרצופים דא"ק הנה הנה כל אותו

הס"ג דאות כ"ב הנה הוה הוא כולו רק בבחי' הע"ב דס"ג, כי הוא כולו רק האבא הכללי, והשם ס"ג אשר לקמן סי' ט' אות ל"ד הנה הוא הס"ג דס"ג, כי הנה הוא האימא הכללי כמו שיתבאר שם בעזרת ה' ית"ש והוא פשוט ונודע.

ונחזור להענין ונאמר, כי הנה אמרנו כי אותו הב"ן דענינינו הוא הב"ן דהאבא הכללי שבא"ק, והנה נבחן גם אותו הב"ן בשני מציאויות, אחד כללי, ואחד פרטי, ע"ד הנ"ל אות כ"ג בהמ"ה. ויצא מתחילה הפרטי והוא חזר ונתעלם ואח"כ יצא הכללי כמו שנבאר. והנה אלו הב' בחי' דהפרטי והכללי אשר בהב"ן, הנה הם תלויים ג"כ בהב' בחי' שבאבא אשר אמרנו לעיל אות כ"ב כ"ג: אחד, עצמותו העיקרי אשר הוא כלול בכל המ"ס כולו עולה גם עד האוירא עלאה, ואחד, גילוי אשר לצורך אורות הנקודות והתיקון שהוא לצורך האצילות. ובוזה הנה נצטמצם במציאותו להתגלה בכל מה שהוא צורך האצילות רק מהגרון דא"ק ולמטה. והנה הב"ן הפרטי הנה הוא נולד ונתגלה באבא בעת שהיה עומד בעצמותו העיקרי וכנ"ל אות כ"ג בהמ"ה הפרטי, כי הב"ן הפרטי הנה הוא בכל עניניו ממש כמו המ"ה הפרטי, כי הם שניהם ההתפשטות הא' דהאבא הכללי או"א עלאין, המ"ה הפרטי הוא ההתפשטות הא' מאבא עלאה, והב"ן הפרטי הוא ההתפשטות הא' אשר ממנו, עלאה, והם שניהם האבא הכללי. והמ"ה וב"ן הפרטיים הם ההתפשטות הא' אשר ממנו, וכ"ז הוא בבחינתו העליונה דהאבא שבבחי' עצמותו אשר הוא כלול בכל המ"ס כולו ועולה גם בהאורא וכנ"ל אות כ"ג בהמ"ה הפרטי, כי בהפרטי אין חילוק כלל בין המ"ה והב"ן, אלא שזה מאבא עלאה וזה מאימא עלאה, והם שניהם אחד שהוא ההתפשטות הא' מהאבא הכללי וכנ"ל, וכמו שבארנו בזה לעיל כלל ו' ע"ש.

אמנם הב"ן הכללי אשר הוא מהאימא עלאה שהוא בחי' הנוק' דז"א שבהאבא הכללי (כי הב"ן הפרטי הנה הוא הנוק' דז"א שבהס"ג עצמו, שהוא מהטבור ולמעלה דהאבא הכללי, כי כל א' הוא כלול מעסמ"ב, ומכל הבחי' גם בפרטי פרטות, אך הב"ן הכללי הנה הוא רק מהטבור ולמטה שבו). והנה בו נעשה שינויים רבים ונשתנה הרבה מהמ"ה הכללי אשר בהאבא הכללי דלעיל {מא ע"ד} אות כ"ג, אמנם הנה כל השינויים שביניהם הנה הוא רק בסדר יציאתם ומציאותם וכמו שיתבאר למטה, אבל בשורשם וכן בשורש שורשם, הנה הם שניהם שוים, כי הן המ"ה הכללי דלעיל אות כ"ג שהוא מהאבא עלאה, והן הב"ן הכללי דענינינו שהוא מהאימא עלאה, הנה שורשם הוא בהשם ע"ב דלעיל אות כ"א העומד בעקודים בהמ"ה וב"ן שבו, ר"ל בהמ"ה וב"ן שבאותו הע"ב. אך שורשם הנעלם שהוא בהמ"ס דא"ק, הנה הוא בהעסמ"ב אשר בהשם מ"ה דהמ"ס אשר בס' א' אות ג' בהמ"ה וב"ן שבו. והרי נמצא כי בשורשם ובשורש שורשם הנה הם שניהם שוים, אמנם ביציאתם ובמציאותם הנה נעשה בהם שינויים רבים, והיינו כי המ"ה הכללי דלעיל אות כ"ג הנה יצא כולו רק בעת התיקון וכמו שיתבאר לקמן סי' י"ב, והוא החלק הב' דההתפשטות הב' אשר להאצילות וכנ"ל כלל ח"י ענ"ח.

משא"כ הב"ן הכללי דענינינו, הנה הוא יצא בעת עולם הנקודות שהוא החלק הא' דההתפשטות הב' אשר להאצילות וכנ"ל כלל ח"י ענ"א ב'. ומה שיצא מהב"ן הכללי דענינינו בעת עולם הנקודות, הנה הוא המלכי יושר דהנקודות שהם חלקי הנקודות דהאבא הכללי וכמו שיתבאר ענינם לקמן סי' ח' ע"ש. ועוד כי הנה אותו הב"ן הכללי הנה הוא נחלק לפנימיות וחיצוניות, ויצא מתחילה בעת עולם הנקודות רק החיצוניות שבו לבד, והוא המלכיות שבו, וממנו נעשה הנקודות שבו שהם המלכי יושר כנ"ל, כי משום שהמלכיות דב"ן הם גבורות תקיפין והיו אז בלא ביסוס כלל, ומדרכן של הגבורות הוא להתפרד ולא לשקוט ולא לנוח כלל כנודע בדברינו, לכן הנה יצאו מהם המלכיות מקודם ונפרדו לעצמן, ומהם נעשו המלכי יושר כנ"ל שהם חלקי הנקודות אשר מהאבא הכללי וכמו שיתבאר לקמן סי' ח' בעזרת ה' ית"ש. אך הפנימיות שהם המ' ראשונות דהב"ן

הכללי דענינינו, הנה הם יצאו ג"כ רק אח"כ שהוא בעת התיקון, והם המהיטבאל הנאמר בתורה, ושם אשתו מהיטבאל (בראשית לו לט), ויצאה היא ביחד עם מלך הדר שהוא השם מ"ה דלעיל אות כ"ג וכמו שיתבאר בעה"י כל ענין מהיטבאל אשר מחלק האבא הכללי למטה בסמוך סי' ז' ע"ש. ועכ"פ הוא כי הב"ן הכללי דענינינו הנה הוא נתחלק לפנימי וחיצוני כנז'.

והרי נתבאר לנו בכ"ז על הב"ן דענינינו כל ענין מציאותו ושימושו, כי הנה הם כל א' בב' בחי', כי מציאותו הוא בב' בחי' שהוא ב"ן פרטי וב"ן כללי, וכן שימושו הוא בב' בחי' כי הפרטי הוא משמש לצורך ההתפשטות הא' דהאימא עלאה, כי אותו הב"ן הפרטי דענינינו עם המ"ה הפרטי דלעיל אות כ"ג, הנה הם שניהם כלל ההתפשטות הא' דהאבא הכללי שבא"ק אשר לצורך האצילות וכנ"ל כלל ו'. ושימושו דהב"ן הכללי, הנה הוא כי הוא נחלק לב' בחי' שהם פנימי וחיצוני: והחיצוני, הנה הוא משמש לצורך המלכי יושר דהנקודות אשר יתבאר עניינם לקמן סי' ח'. והפנימי, הוא משמש לצורך המהיטבאל אשר מהאבא הכללי אשר יתבאר ענייניו לקמן סי' ז'. ודי בזה כי כבר בארנו כל הצורך עוד בזה לעיל אות כ"ג בהמ"ה, כי הם שניהם המ"ה וב"ן הזו"ן שבהאבא הכללי, וזולת השינויים שבארנו בהם הם שניהם אחד.

הקדמה לסי' ז'

הנה אמרנו לעיל סי' ו' אות כ"ד כי הב"ן הכללי דהאבא שבא"ק הנה הוא נחלק לפנימיות וחיצוניות, שהם המ"ר ומלכות. והמ"ר הנה הם מה שנאמר בתורה במלך הדר ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד בת מי זהב (בראשית לו לט). ואמרו באד"ר (קמב סע"א) בת מטרד תקונין דמסטר גבורה, כי היא מאור התיקון אשר יצאה עם מלך הדר ביחד, אלא שהיא מצד הגבורות, רשפי אש שלהבת י"ה²⁹² השורפין ומכלין את כל החיצונים, ונעשה עי"ז הברור והתיקון. בת מי זהב אתבסמו ואתכללו דא בדא (כי הגבורות הללו הם גבורות מבוסמים, כי הם נכללים בחסדים, החסד עלאה דאתגליי בפומא דאמה כמ"ש (שם קמב ע"א)), מי זהב, רחמי ומב ע"א ודינא, ע"כ מאד"ר²⁹³. והוא כמו שאמרנו, כי מהיטבאל"ל הנה היא מהב"ן הכללי דהאבא הכללי, ועיקרה הוא מהאימא עלאה, ולכן היא בחי' דינין דינא דקודשא שלהובין דרחימותא כנז'. וכ"ז הוא על הפנימיות דב"ן שהוא המ"ר דב"ן, והוא המהיטבאל דחלק האבא הכללי אשר יצאה ביחד עם מלך הדר דהאבא הכללי בעת התיקון וכנ"ל.

²⁹² צ"ע מקור לזה, ועי' זהר (ח"א רמה ע"א): רשפיה רשפי אש שלהבת יה, מאן שלהבת יה, דא שלהובא דאתקדא ונפקא מגו שופר, דאיהו אתער ואוקיד, ומאן איהו שמאלא, הדא הוא דכתיב (שיר ב ו) שמאלו תחת לראשי, דא אוקיד שלהובא דרחימו דכנסת ישראל לגבי קב"ה. תרגום: "רשפיה רשפי אש שלהבת יה", מה זה "שלהבת יה". זו שלהבת שבוערת ויוצאת מתוך שופר שהוא מתעורר ושורף. ומיהו, השמאל. זהו שכתוב "שמאלו תחת לראשי", זה שורף שלהבת של האהבה של כנסת ישראל אל הקדוש ברוך הוא.

ועי' עוד זהר ח"ב קיד ע"א ח"ג נד ע"ב, ועי' ע"ח שער מד פרק ו, ז"ל, הגבורה דז"א השם הפנימי הוא שם י"ה והוא סוד שלהבת יה היוצא מבינה אל הגבורה.

²⁹³ ז"ל בשלימות: ושם עירו פעו בהאי פעי בר נש דזכי לרוחא דקודשא ושם אשתו מהיטבאל בכאן אתבסמו דא בדא מה דלא כתיב בכולהו מהיטבאל אתבסמותא דא בדא בת מטרד תקונין דמסטר גבורה בת מי זהב אתבסמו ואתכלילו דא בדא מי זהב רחמי ודינא עד כאן אתדבקו אתתא בדכורא בסטרוי מתפרשין בדוועין בשוקין.

תרגום: "ושם עירו פעו", מאי "פעו". אדם הזוכה לרוח הקודש. "ושם אשתו מהיטבאל", כאן נמתקו זה בזה מה שלא כתוב בכלם. "מהיטבאל", נמתק זה בזה. "בת מטרד", תיקונים שבצד הגבורה. "בת מי זהב", נמתקו ונכללו זה בזה. "מי זהב", רחמים ודין. עד כאן שנדבקו האשה בזכר, בצדיהם נפרדו, בזרועות ובשוקיים.

והאמת הוא כי הם יצאו יחד גם עם הדר ומהיטבאל דהאימא הכללי אשר יתבאר עניינם לקמן סי' י' י"ב י"ג, והם כולם אחד ממש, כי הדר דהתיקון הוא יצא מהאו"א הכלליים משניהם יחד, וכן עד"ז המהיטבאל דהתיקון. וכן היה יציאות כל הדר ומהיטבאל ג"כ כולם יחד, כי יצאו כולם באחד ממש, ובסוד צדיק כתמר יפרח (תהלים צב יג), דאיהו דכר ונוקבא כמ"ש באד"ז (רצ"ב סע"א) וכן באד"ר (קלה ע"ב) ושם אשתו מהיטבאל כו' משום דהוה דכר ונוקבא כהאי תמרא דלא סלקא אלא דכר ונוקבא²⁹⁴. אמנם באשר כי המציאות דהדר ומהיטבאל הגם שבכללות הם כולם אחד, אך בפרטות הנה הם משתים שהן ארבע, כי הם מאו"א הכלליים אשר כל א' הוא כלול מב', או"א עלאין וישסו"ת. והדר הוא מאבא עלאה ויש"ס, ומהיטבאל הוא מהאימא עלאה ותבונה. ולכן הנה בארנו את כל א' בפרטות, ומתבאר בהסי' שלפנינו את ענין מהיטבאל אשר מהאבא הכללי, אשר בפרטות הנה הוא מהאימא עלאה ומהב"ן הכללי שבה, והוא מהפנימיות דב"ן שהוא המ"ר דב"ן כנז'. והנה אותן הפנימיות הנה הם כלולים ג"כ מד' שמות עסמ"ב, והם העסמ"ב אשר בהמהיטבאל דהאבא הכללי כנז', והנה הם על שורשו שבהעקודים ועל מציאותו שבהאבא הכללי עצמו, ועל ירידתו בו אשר ירד בהאבא עצמו מהטבור ולמטה שבו לצורך האצילות, ועל התפשטותו אח"כ באצילות עצמו לצורך אור התיקון שבו וכמו שיתבאר כ"ז בהסי' אשר לפנינו על כל שם ושם את מציאותו ושימושו וכן שורשו ומקומו. והנה כל אותו המהיטבאל דהאבא הכללי, הנה בפרטות הנה היא רק חלק רביעי מאור התיקון הכללי, כי הם ב' בחי' מהיטבאל, ב' בחי' הדר, כאשר יתבאר לפנינו בסימנים הבאים סי' ז' י' י"ב י"ג, אמנם הם כולם אחד שהם אור התיקון הכללי הכולל דו"ן הדר ומהיטבאל כנז'. והנה אור התיקון הכללי כולו הנה הוא הרוא דמתקלא שאמרו בספד"צ פ"א (א ע"א), שהוא הקו המכריע אור הדעת עלאה²⁹⁵ המתגלה מרוא דאור א"ס, שעליו נאמר (בראשית א ג-ד) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור וירא אלהים את האור כי טוב, ועל ידו נתקנו ונעשו כל מעשה בראשית כנודע, וכמו שבארנו כ"ז בארוכה לעיל כלל ח"י ענ"ח (אות ג קא סע"א) ע"ש. והנה כלול אור התיקון מד' בחי' כלליים שהם הדר ומהיטבאל מצד אבא והדר ומהיטבאל מצד אימא, וכל א' הוא כלול מעסמ"ב, ועל זה יתבאר בהסי' אשר לפנינו ענין העסמ"ב אשר בהמהיטבאל שמצד האבא.

סימן ז'

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהפנימיות דהב"ן הכללי שבסי' ו' אות כ"ד המתפשט, ומתגלה משורשו הנעלם שהוא מהעסמ"ב דהמ"ה דהמ"ס שבא"ק אשר בסי' א' אות ג' והמ"ה דהמ"ס אשר בסי' א' אות ג', הרי הוא מהמערכה הא' והב"ן הכללי שבסי' ו' אות כ"ד שהוא מהעסמ"ב דסי' ו' שהם מהמ"ה דאות ג', הרי הם מערכה הב' והעסמ"ב

²⁹⁴ ז"ל בשלימות: וכלהו אתקרון בשמהן אחרנין מן קדמאין בר ההוא דכתיב ביה (בראשית לו) ושם אשתו מהיטבאל) בת מטרד בת מי זהב מ"ט משום דהני לא אתבטלו כשאר אחרנין מ"ט משום דהוה דכר ונוקבא כהאי תמרא דלא סלקא אלא דכר ונוקבא ובג"כ השתא דאשתכחו דכר ונוקבא לא כתיב בהו מיתה כאחרנין ואתקיימו אבל לא אתישבו עד דאתתקן דיוקנא דאדם וכיון דאתתקן דיוקנא דאדם אתחזרו ואתקיימו בקיומא אחרא ואתיישבו.

תרגום: וכלם נקראים בשמות אחרים מן הראשונים חוץ מזה שנאמר בו "ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד בת מי זהב", למה. לפי שאלו לא נתבטלו כשאר האחרים, משום שהיה זכר ונקבה, כמו אילן התמר שאינו עולה אלא בזכר ונקבה. ולכך עתה שנמצאו זכר ונקבה, לא נאמר בהם מיתה כמו האחרים, ונתקיימו. אבל לא נתיישבו עד שנתקן כצורת אדם, וכיון שנתקן כצורת אדם, חזרו ונתקיימו בקיום אחר, ונתיישבו.

²⁹⁵ עי' לקמן הערה 856.

שבהפנימיות דהב"ן הכללי אשר ממנו, הרי הם מערכה הג' והם העסמ"ב שבהפנימיות דהב"ן הכללי שבס"י ו' אות כ"ד שהוא מהמ"ה דהמ"ס שבא"ק אשר בס"י א' אות ג'.

כ"ה

ע"ב

השם ע"ב הזה שהוא מהד' שמות עסמ"ב הכלולים באור פנימיות הב"ן הכללי שבהאבא הכללי דהא"ק, הנה מציאותו (מב ע"ב) הוא כי הוא בחי' עתיק וא"א דהמהיטבאל דחלק האבא הכללי שיצא ממנו בעת התיקון, ואותו המהיטבאל הנה הוא כלול ג"כ מכל בחי' הפרצופים כולם וכן מכל הד' שמות עסמ"ב, כי ממנו הוא הב"ן דהתיקון שבכל פרצופי האצילות. והנה הע"ב שבאותו המהיטבאל הנה הוא העתיק וא"א שבו, וממנו נתקן הב"ן דהעתיק וא"א שבכל פרצופי האצילות. והנה אותו הע"ב הנה מקורו הוא בהמ"ה דהמ"ס שבא"ק אשר בס"י א' אות ג' באור פנימי דהב"ן שבו, והוא ג"כ בבחי' הע"ב שבאותו הב"ן (כי כל א' הוא כלול מפנימיות וחיצוניות ומכל בחי' עסמ"ב גם בפרטי פרטות כנודע). ומקומו הוא בהשם ע"ב דלעיל סי' ו' אות כ"א, והוא בעולם העקודים בשורש האבא אשר שם וכנ"ל אות כ"א. ושם הוא ג"כ שורש המהיטבאל אשר מהאבא, כי כאשר הגיע עת התיקון ונתגלה הנביעו דאור א"ס בהמ"ס שבא"ק לצורך התיקון דמעשה בראשית וכנ"ל כלל ח"י ענ"ה, הנה נתרבה תוספות אור וברכה בהשם מ"ה דהמ"ס דא"ק אשר בס"י א' אות ג', והשפיע הוא שפעת אורו מהפנימיות דהב"ן שבו מבחי' הע"ב אשר שם להשם ע"ב דלעיל אות כ"א שהוא שורש האבא שבהעקודים, ונמשך בו שפע אור וברכה לייסד בו שורש לאור התיקון דהמהיטבאל בהאבא הכללי שבהא"ק. ואותו השורש הוא בחי' עתיק וא"א להמהיטבאל, והוא הע"ב דענינינו שהוא רק שורש המהיטבאל שבהאבא שבא"ק העומד בהעקודים. ומה שאמרנו לעיל בסמוך כי ממנו נמשך אור התיקון דהמהיטבאל אשר מצד האבא שבא"ק להעתיק וא"א שבכל פרצופי האצילות, הנה הוא רק ע"י השתלשלות המדרגות דרך כל השמות ס"ג מ"ה ב"ן אשר למטה בהס"י שלפנינו, אבל אותו הע"ב דענינינו הוא עצמו הנה הוא לכ"ז רק בבחי' שורש השרשים, כי מקומו הוא למעלה למעלה שהוא בשורש האבא שבא"ק אשר בעולם העקודים וכנ"ל.

והרי נתבאר לנו על הע"ב דענינינו מציאותו ושימושו וכן מקורו ומקומו. כי מציאותו הוא, שהוא הע"ב מהד' שמות עסמ"ב שבהפנימיות דב"ן הכללי אשר בס"י ו' אות כ"ד. ושימושו הוא, שהוא שורש המהיטבאל דאור התיקון אשר מצד האבא הכללי שבא"ק. ומקורו, הוא בהשם מ"ה דהמ"ס שבא"ק אשר בס"י א' אות ג' בהב"ן שבו בפנימיותו, בבחי' הע"ב שבאותו הב"ן. ומקומו הוא בעולם העקודים בשורש האבא הכללי אשר שם, והוא בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ו' אות כ"א.

וכבר אמרנו כי אותו המהיטבאל הנה היא יצא ביחד עם מלך הדר דמצד אבא אשר לקמן סי' י"ב, וכן עם הדר ומהיטבאל דמצד האימא שבא"ק אשר לקמן סי' י' וי"ג, כי הם כולם אחד ממש. ונתגלו והאירו באור אחד, ועליהם נאמר, ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור וירא אלהים את האור כי טוב (בראשית א ג-ד), אלא שבפרטות הם שתיים שהם ארבע, הדר ומהיטבאל דמצד האבא הכולל או"א עלאין, והדר ומהיטבאל דמצד האימא הכולל ישסו"ת וכמו שמבואר כ"ז בהד' סימנים אשר בהדרוש שלפנינו שהם סי' ז' י' י"ב י"ג, כי באותן הד' סימנים הנה בארנו על כל א' שורשו ומציאותו ושימושו ומקומו דכל א' בפרטית, הגם שבכללות הם כולם אחד, והוא אור הדעת עלאה²⁹⁶ רזא דמתקלא, שהוא אור התיקון הכללי אשר הוא מרזא דאור א"ס וכמו שכתבנו כ"ז לעיל בהקדמה, אמנם חזרנו על הדברים משום החידוש שנתחדש לנו עי"ז אשר נעשה בעולם העקודים ג"כ ע"י

²⁹⁶ עי' לקמן הערה 856.

הע"ב דענינו, והוא ע"פ מה שהעלינו בדברינו בחלק הביאורים שער העקודים פ"ג אות מ' סי' ה', כי הנה הגם שעולם העקודים הנה הוא יצא גם מתחילה בשלימותו וקדושתו, עכ"ז הנה לא נשלם גם הוא באור הדעת עלאה אשר מרזא דאור א"ס ית"ש בכל הראוי אלא רק אח"כ בעת התיקון דהאצילות דוקא, כי הנה הוא בסוד הכתוב הצדיק אבד (ישעיה נא), שכל זמן שאינו מתפשט השפע למטה אז מתמעט האור גם למעלה, ע' זוה"ק שמות (ט מב ע"ג) {ע"ב} ובכ"מ²⁹⁷, וע' דברינו עוד בזה בשער מטי ולא מטי פ"ד אות כ' מה שטרחנו שם בזה.

אך העיקר בזה הוא מה שהעלינו לעיל סי' ה' אות י"ט סעי"ב ע"ש בסופו, כי הנה אור הדעת עלאה העיקרי אשר הוא בהגילוי דאור א"ס עצמו, הנה הוא האוירא עלאה אוירא דלא אתפס (ז"ח דף ע"א, וס"י פ"ב מ"ו), כי הוא מת"ת דרדל"א והוא הרישא תנינא, ויחודו עם המ"ס שהיא רישא תליתאה הנה הוא יחוד חו"ב, כי האוירא הוא סיום הגולגלתא²⁹⁸ יסוד דיליה, והוא נתיב לא ידעו עיט (איוב כח ז), פלא מאינן פלאות חכמה²⁹⁹ כמ"ש בפ' בלק (קצנ ע"ב) ופ' אחרי (סא ע"ב)³⁰⁰, והוא אור הדעת עלאה המתפשט מאור א"ס, ובו הוא היחוד הגולגלתא עם המ"ס. והוא מ"ש באד"ר (קלה ע"ב) והאי אוירא טמיר דטמירין דעתיק יומין ברוחא דגניז בהאי גולגלתא³⁰¹, והנה היחוד דהאוירא עם המ"ס הנה הוא לעולם רק ע"י הקד"א שהוא ע"י פריסו ומסך, וכמ"ש בפ' נח (סה ע"א) חד פריסא אתפריס בו, ע"ש.

והוא הענין דאור הראשון שננז, כי האוירא עצמו הוא האור הראשון, והקד"א שמסבבו ומקיפו ועומד עליו למסך, והרי הוא גניז וטמיר בו³⁰², והוא גניזתא. והנה כל המציאות דהעולמות כולם, ר"ל גם עולם העקודים, הנה הוא נעשה ע"י היחוד דהאוירא עם המ"ס אשר בא"ק, והיה יחודם ג"כ רק ע"י הקד"א, ועל זה הוא סובב המאמר הנורא דפ' נח (סה ע"א) על סדר יציאת ומציאות דעולם העקודים, וכמו שכתבנו בזה בארוכה לעיל כלל ט"ו ענ"ח ע"ש.

והנה אמרו בזה"ק שם חד פריסו אתפריס בו, והרי נעשה עולם העקודים ג"כ רק ע"י היחוד אשר ע"י הקד"א. אמנם אור התיקון דהאצילות וכל מעשה בראשית, שהוא הגילוי דהשם מ"ה, והיה יציאתו וגילוי ג"כ ע"י היחוד דהאוירא ומ"ס שבא"ק וכמו שכתבנו בארוכה לעיל כלל ח"י ענ"ח ע"ש, הנה אז היחוד דהאוירא עם המ"ס בלא מסך כלל, כי בקע האור את מסך הקד"א והתייחד עם המ"ס בלא הפסק כלל, וכמ"ש בזה"ק בראשית (טז ע"ב) בפסוק ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור דא רזא סתימא, אתפשמותא דאתפשט ואתבקע מרזא דסתרא דאור עלאה סתימא בקע בקדמיתא בו, דהא אין סוף בקע מאוירא דיליה בו, נפק ואסתלק ואתגניז בו³⁰³. כי אחר שיצא אור התיקון הנה חזר ונסתם ואתגניז בהקד"א, והוא גניזת אור הראשון שחזר ונגנז ביום הראשון עצמו כמ"ש בפ' תרומה (קמ"ח סע"ב). והוא מה שנאמר ביום הראשון גופה וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל כמו שפי' רש"י בחומש שם, והוא בב"ר (פ"ג סי' י). אך עכ"פ הוא כי אור התיקון דהאצילות אשר לצורך מעשה בראשית, הנה הוא יצא ע"י בקיעת הקד"א ויצא ע"י היחוד דהאוירא עם המ"ס בלי מסך כלל. והרי היה יציאת אור התיקון דהאצילות ביותר גילוי דאור א"ס מבהעקודים, והגם שהעקודים הנה הוא במדרגה יותר גבוה הרבה, כי העקודים

²⁹⁷ עי' ח"א נה ע"ב, סז ע"א, ובח"ב יא ע"א, נז ע"ב, ובח"ג קנ ע"ב.

²⁹⁸ עי' בהגר"א בספד"צ ה ע"ג.

²⁹⁹ עי' ס"י פ"א מ"א.

³⁰⁰ עי' מלואים אות (מא), שם הבאנו את לשונות ב' מאמרי הזוה"ק.

³⁰¹ תרגום: והאויר הזה הוא טמון הטמונים של עתיק יומין, ברוח שננז בה בזו הגולגולת.

³⁰² עי' לעיל הערה 44.

³⁰³ עי' מלואים אות (ב).

הוא מהמ"ס עצמו מהס"ג דסי' אות ב', והאצילות הוה כל מציאותו רק מהאו"א שבא"ק ע"י קבלתם מהעקודים ומשורשם הנעלם שבהמ"ה דהמ"ס דאות ג' וכנ"ל בכל דברינו, עכ"ז הנה עיקר הגילוי דאור הדעת עלאה³⁰⁴ על כל עלאי³⁰⁵, שהוא אור האוירא עצמו בלי מסך כלל, הנה זה נתגלה רק בעת התיקון דהאצילות ולא קודם וכנ"ל. אמנם הנה כל גילוי או הנה נעשה באמת בעצם וראשונה רק בעולם העקודים, ומהעקודים היה נמשך להאצילות דרך השתלשלות המדרגות דהאו"א שבא"ק, כי כן הוא כל קבלת האצילות לעולם. וממילא הוא כי עיקר אורו הנה נשאר באמת בהעקודים, אלא שמהעקודים הנה נמשך להאצילות ג"כ, ומה שלא נתגלה בהעקודים גם מתחילה הנה הוא רק כמו שאמרנו לעיל שהוא בסוד הצדיק אבד (ישעיה נ"א) וכנ"ל. אבל כאשר נעשה הכשר מקום להשפיע למטה, והוא כאשר הגיע עת התיקון דהאצילות, הנה אז נתגלה אורו העיקרי בעצם וראשונה בעולם העקודים, ושם נשאר עיקרו, ומשם היה נמשך להאצילות ג"כ כל תיקונו דרך האו"א שבא"ק ועל ידם וכנ"ל.

והנה גילוי אשר הוא בעצם וראשונה בעולם העקודים, הנה הוא ע"י אור השם ע"ב דאות כ"ה דענינינו, כי הרי אמרנו שאותו הע"ב שהוא שורש המהיטבאל דמצד האבא (מב ע"ד) הכללי שבא"ק, הנה הוא אחד ויצא ביחד עם הדר שמצד האבא אשר בסי' י"ב ועם הדר ומהיטבאל אשר מצד האימא הכללי שבא"ק אשר בסי' י' וי"ג. וכל אלו הדר' הם כולם אחד, שהם אור התיקון הכללי, אלא שהוא כלול מב' שהם שתים שהם ארבע (והוא שורש להדר' אותיות השם) אבל בכללו הוא אחד וכנ"ל. והנה הע"ב שבהם שהוא הע"ב דהאות כ"ה דענינינו, והע"ב דאות ל"ז אשר בסי' י' והע"ב דאות מ"ה שבסי' י"ב ודאות מ"ט שבסי' י"ג, הנה אלו הדר' מיני ע"ב הם השרשים של הדר' בחי' דשתיים שהן ארבע שבכללות אור התיקון, והם נשארו כולם בעולם העקודים כמו שמתבאר בדברינו בכל הסימנים הנז', והנה הם האור העיקרי שיצא בעצם וראשונה ונשאר בעולם העקודים.

והרי נשלם העקודים או באור הדעת עלאה³⁰⁶ העיקרי מתחילה, וממנו נתקן אח"כ האצילות ג"כ ע"י האו"א הכלליים שבא"ק הכלולים בעקודים וכנ"ל. והרי לנו עכ"פ כי אור הדעת עלאה רוא דמתקלא הנה לא נשלם בו העקודים ג"כ אלא רק בעת התיקון דהאצילות אשר לצורך כל מעשה בראשית כולם. אמנם אז הנה נשלם העקודים בעצם וראשונה, ועיקר האור הוא נשאר בהעקודים והוא השמות ע"ב הנז', שהם עיקר האור, כי הסמ"ב הם טפלים לו כנודע, אלא שמהעקודים הנה נתקן האצילות ג"כ דרך כל מדרגות הסמ"ב אשר בהסימנים הנז', וכמו שיתבאר כ"ז בהדרוש אשר לפנינו בעזרת ה' ית"ש. והנה נתבאר ממילא מדברינו ג"כ, כי מה שאמרנו לעיל על הע"ב דענינינו ששימושו הוא כי הוא שורש להמהיטבאל דאור התיקון דהאצילות, הנה האמת הוא כי עיקר שימושו הנה הוא לצורך העקודים ג"כ, להשלים בו את אור הדעת עלאה ככל הראוי לו כנז', ולכן הנה הוא נשאר בעקודים לעולם כנ"ל, ודע וזכור כ"ז.

(כ"ו)

ס"ג

השם ס"ג הזה הנה הוא הס"ג מהעסמ"ב הפנימיות דהב"ן הכללי אשר בסי' ו' אות כ"ד, והוא אור המהיטבאל דהדעת עלאה³⁰⁷ דהתיקון אשר מצד האבא הכללי שבא"ק,

³⁰⁴ ע"י לקמן הערה 856.

³⁰⁵ ע"י זהר ח"א כב ע"א, וע"י תיקו"ז יט ע"א.

³⁰⁶ ע"י לקמן הערה 856.

³⁰⁷ ע"י לקמן הערה 856.

העומד באבא עצמו שהוא הס"ג אשר בס' ו' אות כ"ב, כי הרי פשוט הוא כי כאשר נתגלה אור הדעת עלאה³⁰⁸ מרוא דאור א"ס ע"י הבטישו עלאה (שהוא זיווג נעלם³⁰⁹) דאורא ובוצינא³¹⁰, והיה תולדתו ויציאתו ע"י עליית המ"ן דהא"א שבא"ק וכנ"ל כלל ח"י ענ"ח בארוכה, הנה פשוט הוא שנשאר עיקרו בכל המדרגות שיוורד דרך הם, וכמ"ש הרב הכלל בזה בנסירה (פרק ז') ובכ"מ ע"ש. וכן הוא בענינינו בענין אור הדעת עלאה דהתיקון דאצילות, אשר הוא נמשך מלמעלה למעלה עד רדתו להאצילות, הנה נשאר מעיקרו בכל מקום שיוורד דרך הם, ובכל יותר עליון נשאר יותר עיקרי שבו, והע"ב שבו הוא נשאר בהעקודים בשורש האבא אשר שם וכנ"ל אות כ"ה. אך הס"ג שבו שהוא הס"ג דענינינו, הנה הוא נשאר בהאבא עצמו בעיקרו ועצמותו, כי הוא ג"כ הנשמה פנימית שלו. והנה שורשו בהעקודים הנה הוא בהע"ב דלעיל אות כ"ה, אך מקורו שהוא שורשו הנעלם אשר בהמ"ס דא"ק, הנה הוא בהשם מ"ה שבו שהוא בהמ"ה אשר בס' א' אות ג' בפנימיות הב"ן שבו בהס"ג שבאותו הפנימיות, כי שם ר"ל בהמ"ה דהמ"ס דאות ג', הנה בו נתגלה הנביע דאור א"ס לצורך אור התיקון דהמהיטבאל אשר מצד אבא הכללי, ומשם נתפשט להעקודים שהוא הע"ב דלעיל אות כ"ה בשורש האבא אשר שם, שהוא הע"ב דלעיל אות כ"א, ומשם נתפשט בהאבא עצמו שהוא הס"ג דלעיל אות כ"ב, ונכנס בו אור התיקון דהמהיטבאל אשר לו שהוא הס"ג דאות כ"ו דענינינו.

והרי נתבאר לנו בכ"ז מציאותו ושימוש ומקומו וכן מקורו ושורשו. כי מציאותוהוא, שהוא אור הס"ג דהפנימיות דהב"ן הכללי אשר בסימן ו' אות כ"ד, שעיקרו הוא מהאימא {מג ע"א} עלאה וכנ"ל שם. ושימוש, הוא כי הנה הוא אור התיקון דהמהיטבאל אשר בהאבא הכללי עצמו, עצמותו ונשמתו. וכן שם הוא מקומו לעולם, כי הנה הוא עומד לעולם בעיקרו דהאבא גופה. ושורשו בהעקודים, הנה הוא בהשם ע"ב דאות כ"ה. ומקורו בהמ"ס דא"ק, הנה הוא בהשם מ"ה שבס' א' אות ג' בפנימיות הב"ן שבו, בהס"ג שבאותו הפנימיות, כי הנה השם מ"ה דאות ג' אשר כל מציאותו הנה הוא שהוא שורש להאבא הכללי ולכל האורות המתגלה אליו וכן המתגלים בו וממנו, שהם כל הד' מיני עסמ"ב אשר בארנו בס' ו' ז' ח' י"ב, הנה ישנם לכולם שורש פרטי גם בהמ"ה עצמו, כי כל תולדה ופרי היוצא בענף ובכל סעיפיו, הנה הוא רק מהשפעת המתייחס אליו בהשורש, אלא שבהשורש הוא בכח, ובענף וסעיפיו יוצא מן הכח לפועל. אך עכ"פ הוא כי כל תולדה ופרי הוא מכח פרטי אשר אליו בהשורש, והרי ישנם לכל האורות הפרטיים אשר בהד' מיני עסמ"ב שבס' ו' ז' ח' י"ב כח מיוחד לכל א' בהמ"ה דאות ג'. אמנם גילוי כל כח הנה הוא רק ביציאתו לפועל, אבל הנה ישנם בהשורש עכ"פ, ולכן כתבנו ייחס לכל אור פרטי גם בהמ"ה דאות ג' והב"ן.

ודע כי מה שאמרנו על הס"ג דענינינו שהוא מהעסמ"ב דהפנימיות דב"ן דאות כ"ד, הנה הכוונה הוא רק על שם שהפנימיות דב"ן דאות כ"ד הנה הוא נמשך ממנו והוא תולדתו, כי הס"ג דענינינו הנה הוא האבא אליו. וכן עד"ז מה שאמרנו לעיל אות כ"ה על הע"ב שהוא הע"ב דהפנימיות דב"ן דאות כ"ד, הכוונה הוא ג"כ רק שהוא הא"א אליו. ובעת שיצא ונתגלו הע"ב דלעיל אות כ"ה והס"ג דענינינו, הנה אז עדיין לא היה נתגלה הפנימיות דב"ן דאות כ"ד כלל, כי עיקרו דהפנימיות דהב"ן שהוא הס"ר דב"ן והוא אור התיקון דהמהיטבאל אשר יצא עם מלך הדר דהתיקון, הנה הוא רק באצילות שהוא למטה מהפרסא דא"ק ובהנה"י דא"ק, והוא תולדות היסוד דא"ק, ר"ל היסוד הכללי שבו הכלול

³⁰⁸ עי' לקמן הערה 856.

³⁰⁹ עי' בהגר"א על ספד"צ יג ע"א ז"ל: הבטישה הוא בסוד זיווג נעלם. עי' בהגר"א תז"ח יח ע"ב ד"ה כד אתפשט, שזיווג נקרא בטישה כי ענין הזיווג הוא לזווג את ב' ההפכים כגון ז' ונ' שהם יוצאים מחו"ג אש ומים כדי שיתמקו.

³¹⁰ עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

מג' שהוא היסודי דא"א והא"א שבו וכנ"ל כלל ח"י ענ"ח ע"ש. כי מהיסוד הכללי דא"ק הנה יצא ונולד כל אור התיקון דהדר ומהיטבאל אשר להאצילות, והרי נולד האור מהא"א הכלליים שבא"ק ע"י כלילותם וקבלתם מהעקודים ע"י השפע הנמשך שם לכ"ז מהמ"ס דהא"ק ומהמ"ה שבו כנ"ל. והנה שורש השפע שבהעקודים אשר לצורך האבא הכללי, הנה הוא השם ע"ב דלעיל אות כ"ה, והנמשך בהאבא עצמו הוא הס"ג דאות כ"ו דענינינו. ועכ"פ הוא כי הע"ב והס"ג דאות כ"ה וכ"ו דענינינו, הנה הם אינם מהפנימיות דהב"ן עצמו ומהעסמ"ב שבו, אלא שהם שורשו ושורש שורשו, כי עיקר הפנימיות דב"ן בכל העסמ"ב שבו הוא רק הט"ר דב"ן אשר ירדו באצילות עצמו עם מלך הדר כנז', והוא השם ב"ן אשר יתבאר בעה"י לפנינו באות כ"ח.

ומה שחשבנו את כל העסמ"ב אשר בס"י ז' שלפנינו להפנימיות דב"ן, הנה הוא רק על שם כלילותו בשורשו ובשורש שורשו עד המ"ה דהמ"ס שבא"ק, אבל בפרטות ובדיוק הנה הוה כל הפנימיות דהב"ן הכללי אשר מצד האבא הכללי שהוא המהיטבאל אשר מצד האבא רק השם ב"ן אשר לפנינו אות כ"ח וכנז'.

ודע עוד, כי מאחר שאמרנו כי אותו הס"ג דענינינו הנה הוא הדעת עלאה³¹¹ אשר בו נשלם האבא גופה מה שלא היה בו מקודם לכן, ע"ד הנ"ל בהע"ב דאות כ"ה אשר בו נשלם העקודים, כי הוא הדעת עלאה העיקרי מהגילוי דאור הגנוז שנתגלה בכולם רק בעת התיקון דהאצילות וכנ"ל אות כ"ה. והנה נשלם בו אז העקודים והאבא הכללי שבא"ק ג"כ בכל האור הראוי להם, מה שלא זכו לזה קודם לכן. והנה אמרנו לעיל אות כ"ב כי האבא הכללי שבא"ק הנה הוא נבחן בשני בחי': כי עצמותו העיקרי הנה הוא כלול ומיוחד בכל המ"ס כולו ועולה גם באוירא. אך בכל מה שנוגע ממנו לאצילות, הנה נצטמצם להיות (מג' ע"ב) כל גילוי לזה רק מהגרון דא"ק ולמטה וכנ"ל סי' ו' אות כ"ב ע"ש, ועל זה הנה נאמר כי הנה הגם שענין הפנימיות דהב"ן הכללי שאנו עוסקים בו בכל הס"י ז' שלפנינו הנה עיקרו הוא השם ב"ן יושר למטה אות כ"ח שהוא באצילות כנז', וכל מציאותו הוא ע"י האבא הכללי שבא"ק, והרי נצטמצם אבא להיות כל גילוי לזה רק מהגרון דא"ק. ומה גם כי כל הפנימיות דב"ן וכל העסמ"ב אשר בכל הס"י ז' שלפנינו הנה הם כולם מאור התיקון אשר כל גילוי הנה היה רק אחר המציאות דעולם הנקודות שיתבאר לקמן בס"י ח' וי"א בעזרת ה' ית"ש, ובכל זה הנה היה נצטמצם האבא הכללי שבא"ק להיות כל גילוי רק מהגרון דהא"ק ולמטה. אמנם הנה כאשר נתקן ונשלם בהשם ס"ג דאות כ"ו דענינינו, שהוא מהאור הגנוז אשר בהגילוי דאור א"ס ית"ש, והוא נכנס בהאבא עצמו בכל עיקרו לצורכו ולתיקונו כנ"ל, הנה אז חזר ונתעלה על עצמותו העיקרי שבו להכלל ולהתייחד בכל המ"ס כולו דהא"ק, ולהאחז ולהתאחד עם הקד"א והאוירא ג"כ. והיה עומד בעצמותו העיקרי עד עת התפשטות אור התיקון למטה אשר יתבאר לפנינו בסמוך, אבל בקבלת אור הס"ג דענינינו שהוא לצורכו גופה לתקנו ולהשלימו באור הגנוז, הנה היה נתעלה ועומד אז בעצמותו העיקרי, ודע כ"ז.

(כ"ז)

מ"ה

השם מ"ה הזה הנה הוא המ"ה מהד' שמות עסמ"ב שבהפנימיות דהב"ן הכללי שבס"י ו' אות כ"ד, שהוא אור התיקון דהמהיטבאל אשר מצד האבא הכללי שבא"ק. והשם מ"ה דענינינו הוא המ"ה שבו, והנה הוא נמשך ויוצא מהס"ג דלעיל אות כ"ו, שהוא מאור התיקון דהמהיטבאל אשר להאבא עצמו. ומקומו, הנה הוא ג"כ בהאבא גופה, שהוא

³¹¹ ע'י לקמן הערה 856.

הס"ג דלעיל אות כ"ב, אמנם הוא אינו בהעיקרי שבו שהוא מהטבור ולמעלה שבו, אלא הוא רק בהנה"י שבו שהם לבר מגופיה (והר בראשית כא ע"ב), כי התפשט המ"ה מהס"ג וירד בהנה"י שבו כדי להמציא ממנו אור התיקון דהמהיטבאל שבהאצילות.

אמנם אין כוונתי על הנה"י המתפשט, כי הנה"י המתפשט דהא"א שבא"ק הרי הם מהטבור ולמטה דהא"ק, שהוא בהאצילות עצמו ע"ד הנה"י המתפשט דהא"א שבהאצילות שהם מהטבור ולמטה דהא"א ומתפשטים בזו"ן. אלא כוונתי הוא על בחי' הנה"י אשר בהאבא הכללי עצמו, אשר הוא כולו רק עד החזה דהא"ק, והם הנה"י שנתגלו בו בהתפשטות הא' דהאבא כמ"ש לעיל כלל ו', שאחר ההסתלקות הנה חזרו למעלה והם בהאבא עצמו, ושם הנה נתפשט וירד המ"ה דענינינו שהוא בבחי' הנה"י שבהאבא עצמו שהוא בחי' הזו"ן הפרטיים שבו, וירד שם המ"ה כדי להמציא ולהוליד לצורך האצילות את אור התיקון דהמהיטבאל שמצדו, שהוא הב"ן הפנימי שיתבאר לקמן אות כ"ח. ועכ"פ הוא כי המ"ה דענינינו הנה מקומו הוא רק בחזו"ן הפרטיים שבהאבא הכללי, שהוא בהנה"י שבו עצמו, שהם בחי' שתי הכליות ותרין ביעין ואמה. וירידתו שם הנה הוא עצמו שימושו והוא כדי להעשות לבחי' מ"ן בהשחקים ששחקים מ"ן לצדיקים, שהם צדיק וצדק (והר ויקרא כו ע"א), היסודין דהא"א לצורך המהיטבאל דהאצילות. והנה אמרנו כי הוא נמשך ויוצא מהס"ג דלעיל אות כ"ו, שהוא אור התיקון דהמהיטבאל אשר בהאבא עצמו שהוא הס"ג דלעיל אות כ"ב. אך שורשו בהעקודים הנה הוא בהשם ע"ב דלעיל אות כ"ה. ושורשו הנעלם אשר בהמ"ס דהא"ק, הוא בהשם מ"ה אשר בסי' א' אות ג' בפנימיות הב"ן שבו ובהמ"ה שבאותו הפנימיות.

והרי נתבאר לנו בכ"ז על המ"ה דענינינו מציאותו ושימושו ומקומו ושורשו ומקורו. כי מציאותו הוא, שהוא המ"ה (מג ע"ג) מהעסמ"ב דהפנימיות דב"ן הכללי אשר בסי' ו' אות כ"ד. ושימושו הוא, שהוא אור התיקון דהמהיטבאל שהוכן בהנה"י דהאבא הכללי שבא"ק להוציאו לצורך האצילות. והנה הוא נמשך ובא מאור התיקון דהמהיטבאל אשר בהאבא עצמו שהוא הס"ג דאות כ"ב, ומאור התיקון דהמהיטבאל שבו שהוא הס"ג דאות כ"ו. ושורשו בהעקודים הוא בהשם ע"ב דלעיל אות כ"ה. ומקורו בהמ"ס דהא"ק הוא בהשם מ"ה אשר בסי' א' אות ג' בבחי' הפנימיות דהב"ן שבו ובהמ"ה שבאותו הפנימיות, כי ישנו בהעלם בהמ"ה דאות ג' שורשים נעלמים לכל תולדות הפרטיים שיצא אח"כ וכנ"ל אות כ"ו.

אמנם מה שאמרנו על המ"ה דענינינו שהוא מהעסמ"ב דהפנימיות דב"ן הכללי דאות כ"ד, הנה האמת הוא כי בעת שיצא המ"ה דענינינו על מציאותו, הנה עדיין לא היה נאצל כל הפנימיות דב"ן כלל, כי הוא יצא כולו רק מאותו המ"ה ואחריו וכנ"ל, שהמ"ה דענינינו הנה הוא המ"ן מהשחקים השחקים מ"ן לצדיק וצדק (והר ויקרא כו ע"א), שהם היסודין דהא"א הכלליים שבא"ק כדי להוציא ולהוליד את כל הפנימיות דב"ן דאות כ"ד, אשר הוא כולו באצילות³¹², בכל הד' שמות עסמ"ב שבו, כי הט"ר דב"ן שהוא אור התיקון דהמהיטבאל שבהאצילות וכמו שיתבאר כ"ז לקמן אות כ"ח. וא"כ הרי בעת שיצא המ"ה דענינינו הרי עדיין לא היה נאצל כל הפנימיות דהב"ן הכללי, ולא היה נמצא עדיין כלל.

אך מה שאמרנו על המ"ה דענינינו שהוא מהעסמ"ב הפנימי דהב"ן הכללי, הכוונה הוא על כלילותו דהב"ן בשורשו ובשורש שורשו עד המ"ס דהא"ק, והרי כלול כלילותו כולו ג"כ בד' שמות עסמ"ב כלליים. והע"ב שבהם הנה הוא הע"ב דלעיל אות כ"ה, והס"ג שבהם הוא הס"ג דלעיל אות כ"ו, והמ"ה שבהם הוא המ"ה דענינינו, והב"ן שבהם הוא הב"ן דלקמן אות כ"ח. וכ"ז הוא בכלילותו עד שורש שורשו שבהמ"ס דהא"ק ובכללות העסמ"ב שבכללותו, אבל במציאותו העיקרי דהב"ן וגילוי הנה הוה באמת כל הפנימיות דהב"ן

³¹² עי' בפנים שהב' נחלק לשנים.

הכללי דאות כ"ד רק השם ב"ן אשר יתבאר לקמן אות כ"ח. והוא יצא מהשם מ"ה דענינינו ואחריו. והעסמ"ב שבו הנה הם רק העסמ"ב שבו עצמו, והם כולם רק באצילות, כי הם הט"ר דב"ן שהוא כל אור המהיטבאל אשר מצד האבא הכללי שבא"ק, והוא כולו באצילות לעולם, והבן ודע זה.

וכן נאמר עוד, כי הנה בהס"ג דלעיל אות כ"ו אמרנו שכאשר נכנס הוא בהאבא הנה נתקן אבא על ידו וחזר על עצמותו העיקרי להתייחד עם כל המ"ס ולהכלל בו בכולו, ולעלות גם באוירא כי שם הוא שורשו הנעלם דהאבא וכנ"ל. אמנם כאשר נכנס ונתגלה בו גם המ"ה דענינינו אשר עיקרו הוא לצורך האצילות וכנ"ל, הנה אז חזר אבא על בחינתו הב' להצטמצם את כל גילוייו רק מהגרונ דא"ק ולמטה ע"ד האבא דאצילות בא"א דאצילות, שהגם שעיקרו הנה הוא בהמוחין דא"א. אך לצורך הזו"ן הנה נצטמצם במציאותו לעמוד רק מהגרונ דא"א וכמ"ש ברפ"ח (פרק ב) ובפרצופים (דרוש ב), כן הוא בהאבא שבא"ק, כי הנה הגם שעיקרו הוא מיוחד עם הכתר עצמו דהא"ק וכמ"ש בשבירת הכלים (ריש פרק ו), כי הע"ב שבו הוא כולל את הא"א והאבא שבו, אך בכל מה שנוגע להאצילות הנה נצטמצם להיות כל גילוייו רק מהגרונ ולמטה, וכלולים האו"א שבו בהאורות דהאח"פ ובהמזלין שבהם, שהם מהגרונ ולמטה וכמבואר למבין בשבירת הכלים (ריש פרק ו) הנו, ע' בכל הדיבור שם והבן. ולכן הוא, כי כאשר נתגלה ויצא המ"ה דענינינו שהוא רק לצורך האצילות וכנ"ל, הנה אז חזר האבא שבו להצטמצם להיות כל גילוייו רק מהגרונ ולמטה דהא"ק.

(כ"ח)

ב"ן

השם ב"ן הנה הוא הפנימיות דב"ן הכללי דסי' ו' אות כ"ד אשר אמרנו שם, כי הוא נחלק לחיצוניות ופנימיות, והיה יציאתם בשני זמנים, החיצוניות שבו הוא יצא בעולם הנקודות, והם {מג ע"ד} המלכיות שבו, ויתבאר ענינם לקמן סי' ח'. והפנימיות שבו, והם כל העסמ"ב שבו, שהם הט"ר דב"ן, הנה הם יצאו בעת התיקון, כי הם אור התיקון דהמהיטבאל אשר יצאה עם מלך הדר ביחד, והוא המהיטבאל אשר מצד אבא הכללי שבא"ק הכולל או"א עלאין, אשר עיקרו הוא רק עד החזה דא"ק. אמנם הנה אחר מיתת המלכים ושבירת הכלים, כאשר הגיע עת התיקון כמבואר בדברי הרב בהדרושים שם, הנה נתייחדו או"א עלאין עם ישסו"ת, ונעשה אבא ויש"ס לחד ואמא ותבונה לחד, ע"ד שאמר הרב בשער ז"א (סוף פרק ב). והנה נעשין אז כל היסודין לאחד, היינו היסוד דהע"ב הכללי שהוא הא"א שבא"ק, והיסוד דהס"ג הכללי שהם הע"ב דס"ג והס"ג דס"ג שהם האו"א הכלליים כמ"ש לעיל כלל ה' ו' ע"ש בארוכה קצת, הנה נעשין כל היסודין לאחד, והוא היסוד הכללי דהא"ק. ומזה יצא ונולד כל אור התיקון שהם הדר ומהיטבאל, שהם תולדות היסוד דא"ק כמ"ש הרב בסדר אצילות בקיצור (פרק ב), ומזה הנה נתקן ונעשה כל האצילות שהוא מהטבור ולמטה דא"ק עד סוף רגליו.

והנה יצא הפנימיות דהב"ן הכללי אשר בסי' ו' אות כ"ד שהוא המהיטבאל אשר מצד האבא הכללי שבא"ק, הנה יצא הוא ביחד עם השם מ"ה אשר בסי' ו' אות כ"ג, שהוא הדר אשר מצד האבא הכללי שבא"ק וכמו שיתבאר ענינו לקמן סי' י"ב. וכן נתקנו על ידם ג"כ כל הנקודות דמצד אבא שהם כל העסמ"ב אשר לקמן סי' ח', וכן כל הנקודות והדר עם המהיטבאל דמצד האימא הכללי שבא"ק שהם המ"ה וב"ן דסי' ט' אות ל"ה ול"ו, עם כל תולדותיהם אשר בסי' י' ו"א וי"ג. הנה בעת התיקון יצאו כולם יחד מהיסוד הכללי דהא"ק, ויצאו כולם באור אחד והם המ"ה וב"ן הכלליים דהא"ק אשר יצאו שניהם יחד באור אחד מהיסוד הכללי דהא"ק לצורך התיקון דכל פרצוף ופרצוף, אשר נתקן כל תחתון ע"י

העליון שעליו, והוא ע"י עליית מ"ן אשר מעליון לעליון עד האו"א דא"ק ועד המ"ס דא"ק אשר שם נתגלה. והיה מאיר אז אור הראשון דיום ראשון לצורך תיקוני מעשה בראשית ולכל מה שהיה עתיד להתקן בכל משך ימי עולם, כי כל התיקונים הנה הם נמשכים לעולם מהמ"ס וכמ"ש בספד"צ פ"א (ד ע"ב) ביה סליקו וביה סלקן דלא הוו והוו ויהוין, ע"ש בהגר"א³¹³.

והנה נמשך אור התיקון דהמ"ה והמ"ר דב"ן לכל פרצוף ופרצוף מהמ"ס דא"ק דרך העקודים ודרך האו"א שבא"ק, ונמשך עד כללות היסוד דא"ק כנו', ומשם נתקן כל פרצוף ע"י אור החסד דאתגליא בפומא דאמה³¹⁴, שהוא בהיסוד הכללי דהא"ק וכנ"ל כלל ח"י ענ"ח בארוכה ע"ש. וכ"ז הוא סוד אור התיקון הכללי שהוא משתים שהן ארבע, הדר ומהיטבאל דהאבא הכללי שבא"ק, והדר ומהיטבאל דהאימא הכללי שבא"ק. [אמנם אנחנו הנה בארנו בהדרוש שלפנינו כל אחד בסי' בפנ"ע כדי לבאר על כל א' את העסמ"ב שבו בפרטות ובדיוק היכן שהם תלויים בהעקודים ובהאו"א שבא"ק, וסדר יציאתם מהאו"א וכן שורש תליית כל א' בהמ"ס דא"ק].

וכן הוא בענינינו, שהוא בהמהיטבאל שמהאבא הכללי, הנה נתבאר לנו כי יציאתה מהאבא הכללי הוא מהיסוד שלו, והנה הוא ע"י שנעשה אבא עלאה ויש"ס לחד, וכן אימא עלאה ותבונה לחד. אמנם עיקרה הנה הוא מהאימא עלאה, והיא הב"ן הכללי דהאבא הכללי שבא"ק, והוא השם ב"ן דלעיל סי' ו' אות כ"ד, אלא שמתחילה הנה לא יצא בו אלא רק המלכיות שבו. ואח"כ בעת התיקון הנה יצא גם המ"ר שבו, ונשלם ע"י הב"ן הכללי אשר מצד האבא, והמ"ר הם המהיטבאל והם השם ב"ן דאות כ"ה שבענינינו. ויציאתו, הנה הוא מהמ"ה דלעיל אות כ"ז, ונמשך ומתפשט מהס"ג דאות כ"ו, שהוא מאור התיקון דהמהיטבאל שבהאבא עצמו. ושורשה בהעקודים, הנה הוא בהע"ב דלעיל אות כ"ה. ושורשה הנעלם בהמ"ס דא"ק הנה הוא בהמ"ה דאות ג' בהפנימיות דבחי' הב"ן שבו. ונמשך ומתגלה שם מהבטישו³¹⁵ עלאה דאורא ובוצינא³¹⁶, שהוא אורא ומ"ס, והוא אור הגנוז שנתגלה ביום ראשון ע"י בקיעת הקד"א³¹⁷, והוא {מד ע"א} הרזא דמתקלא שהוא אור הדעת עלאה על כל עלאין שנתגלה ביום ראשון מהגילוי דאור א"ס ית"ש. ובו הנה יצא ונעשה כל האצילות, ונתקנו על ידו כל מעשה בראשית, וכן היה בו עילוי גדול גם לעולם העקודים ג"כ וכנ"ל אות כ"ה.

אמנם מה שאמרנו כי אור התיקון הנה היה יציאתו ולידתו מהיסוד הכללי דהא"ק, הנה לא יצא האור כולו אלא רק תמצית הארה ממנו, אבל עיקרו נשאר בהיסוד, והוא בסוד סירס את הזכר והרג את הנקבה (ב"ב עד ע"ב), כי אינו מקבל הנוק' את אור העיקרי כלל, אלא רק תמצית הארה המתפשט ויוצא רק דרך דופני העטרה, וכמ"ש האריז"ל בהארת המוחין (פרק ט), והוא מ"ש בספד"צ פ"א (יא ע"ב) אעבר וזעיר נטיל וגניז, כי נשאר האור גנוז עיקרו בהיסוד, וכמ"ש הגר"א שם בארוכה ע"ש³¹⁸. והוא ג"כ ענין אור הראשון

³¹³ ה"ד במילואים אות (ו).

³¹⁴ ע"י אד"ר קמב ע"א.

³¹⁵ ע"י לעיל הערה 309.

³¹⁶ ע"י בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במילואים אות (כו).

³¹⁷ ע"י מלואים אות (ב).

³¹⁸ ז"ל: וז"ש וזעיר - בראש ז"א שלכן נקרא זעיר אנפין, ששם בראשו נקטן, והחזרתא הזוהר הוא החסד של הגלגלתא, ר"ל של בינה דגלגלתא, והחזרתא הוא החסד, שלכן נקרא חזרתא בסוד החסד, והוא ידוע, והוא אור הראשון שבו אדם מסתכל מסוף העולם ועד סופו (חגיגה יב ע"א), שבו חסד דע"י כמ"ש לעיל (ה ע"ב), ומשם מתפשט החסד בכולם, והוא יומא דכלהו יומין, (חגיגה שם) וראה הקב"ה בדור המבול כו' וגנזו לצדיקים לע"ל, וידוע שגנזו בצדיק יסוד עולם כמ"ש שם, ואין טוב אלא צדיק שנא' אמרו צדיק כי טוב (וז"ש בפרשת בא (דף לה ע"א) כיון דאסתכל קב"ה באיננו חייבא סליק נהוריה וגניז ליה כו' דהוא תנין כו' עד דגניז ליה ולא אתגליא וזרע ליה זרועא בחד צדיק כו' בגניזו ובטמירו האי אור כו') והחסד הזה משויצא מראש ז"א הולך בכל

שנגנז, וכמו שכתבנו בזה לעיל כלל י"ז ענף ד' ע"ש בארוכה, וכן לעיל כלל ח"י ענף ע"ש אות ג'. וזהו הענין מה שגם אחר התיקון דהאצילות הנה עומד כל האצילות רק בשליטת דמ"ה וב"ן עד לעתיד לבא וכמ"ש בשער התיקון (סוף פרק ג)³¹⁹, והוא משום כי עיקר האור הראשון הנה היא חור ונגנז, ולכן עומד כל האצילות עתה ג"כ רק למטה מהפרסא, והוא רק בשליטת מ"ה וב"ן עד לעתיד לבא. וכ"ז הוא ג"כ ענין אחד עם מה שאמרנו לעיל אות כ"ז כי כל שפעת האו"א שבא"ק אשר להאצילות, הנה הוא עתה רק אחר שנצטמצמו או"א להיות כל גילויים עתה רק מהגרון דהא"ק ולמטה, ואינם מתגלים עתה בעצמותם העיקרי שבהם אלא ג"כ רק לעתיד לבא וכנ"ל סימן ו' אות כ"ב ע"ש.

הקדמה לסימן ח אות א

הנה בס"י ז' בארנו את הד' שמות עסמ"ב דהפנימיות דהב"ן הכללי אשר בס"י ו' אות כ"ד, ועתה נבאר את החיצוניות שבו. וכבר אמרנו כי הפנימיות הם המ"ר דב"ן והחיצוניות הם המלכיות, והרי הן הפנימיות עם החיצוניות יחד כללות ה' ספי' דהב"ן הכללי אשר בס"י ו' אות כ"ד. והפנימיות שהוא המ"ר דב"ן הרי אמרנו שהוא הב"ן אשר בס"י ז' אות כ"ח, וא"כ הרי הן כל החיצוניות רק המלכיות שבו, כי הם המלכיות דהב"ן שבס"י ז' אות כ"ח. אך כללות שניהם יחד, ר"ל הפנימיות עם החיצוניות, הנה הם הב"ן הכללי אשר בס"י ו' אות כ"ד, והנה הוא הב"ן הכללי דהא"ק אשר מצד האבא שבא"ק. והנה יצא החיצוניות שבו שהם המלכיות שבו, יצאו הם קודם הפנימיות וקודם המ"ה הכללי דאות כ"ג שהוא בפנימיות כולם. כי הנה עתה, ר"ל עד התיקון דלעתיד, הנה מתגלה ויוצא תמיד החיצוניות קודם, כי אלולא זה לא היה אפשר להעולם להתגשם ולהתעבה כ"כ ככל רצונו ית"ש בזה עתה, וע' בזה"ק משפטים (קח ע"ב³²⁰) ובדברינו לעיל כלל ט' בארוכה בזה. ויצא הב"ן קודם להמ"ה, והוא הב"ן הכללי דאות כ"ד שהוא יצא קודם להמ"ה הכללי דאות כ"ג. וכן בהב"ן עצמו, הנה אמרנו שהוא נחלק לפנימיות

החמש ספירות, והוא סוד ה"ח ונגנז ביסוד צדיק כנ"ל, והוא עץ החיים שהוא מהלך ת"ק שנה (תיקו"ז עה ע"ב), שהוא מבינה הגולגולת שנק' עץ החיים, וכ"ז ידוע, וכמ"ש בזה"ר (לך לך עו ע"ב) אזיל למטלנוי ת"ק פרסה, שהוא ה"ס כידוע, ואח"כ נכלל ביסוד ונגנז שם, ולכן נקרא סוד אילנא דחיי כידוע (ע"ח שער א"א פרק יד).

³¹⁹ ע' כללים ח"א נט ע"ב.

³²⁰ ז"ל: הכא אית רזא כל עובדין דעביד קודשא בריך הוא בקדמיתא אקדים ההוא דלבר ולבתר מוחא דלגו והכא לאו הכי תא חזי כל אינון עובדין דעביד קודשא בריך הוא ואקדים ההוא דלבר מוחא אקדים במחשבה ובעובדא ההוא דלבר דהא כל קליפה מסטרא אחרא הוי ומוחא מן מוחא ותדיר סטרא אחרא אקדים ורבי ואגדיל ונטיר איבא כיון דאתרבי זרקין ליה לבר (איוב כז יז) ויכין רשע וצדיק ילבש זרקין לההיא קליפה ומברכין לצדיקא דעלמא אבל הכא בבנינא דבי מקדשא דסטרא בישא יתעבר מעלמא לא אצטריך דהא מוחא וקליפה דיליה הוי אקדים מוחא דכתיב היטיבה ברצונך את ציון בקדמיתא ולבתר תבנה חומות ירושלם ההיא חומה דלבר דאיהי קליפה דיליה היא ממש דכתיב (זכריה ב ט) ואני אהיה לה נאם יהו"ה חומת אש סביב אני ולא סטרא בישא.

תרגום: כאן יש סוד כל המעשים שעושה הקדוש ברוך הוא בהתחלה מקדים אותו שלבחוח ואחר המח שלפנים וכאן לא כך בא וראה כל אותם המעשים שעושה הקדוש ברוך הוא ומקדים אותו של בחוח המח הקדים במחשבה ובמעשה אותו של בחוח שהרי כל קליפה היא מצד האחר והמח מן המח ותמיד הצד האחר מקדים וגדל ומתרבה ושומר הפרי כיון שמתרבה זורקים אותו החוצה ויכין רשע וצדיק ילבש זורקים את אותה קליפה ומברכים את הצדיק בעולם אבל כאן בבנין בית המקדש שהצד הרע יעבר מהעולם לא צריך שהרי המח והקליפה שלו היה הקדים המח שכתוב היטיבה ברצונך את ציון בהתחלה ואחר כך תבנה חומות ירושלם אותה חומה החיצונית שהיא קליפה שלו היא ממש שכתוב (זכריה ב) ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב אני ולא הצד הרע.

וחיצוניות, הנה יצא החיצוניות שבו קודם להפנימיות, כי הפנימיות שבו שהוא הב"ן דאות כ"ח, הנה הוא יצא רק אח"כ עם המ"ה ביחד וכנ"ל. והחיצוניות הרי אמרנו שהוא המלכיות שבו, והרי יצא המלכיות מקודם.

והענין בזה הוא, כי המלכיות הנה הם לעולם הסיבה לכל, וכן הם התכלית לכל, כי התכלית עצמו הוא הסיבה, כי סיבת כל דבר הוא תכליתו³²¹. והנה תכלית כל המציאות הוא גילוי כבוד מלכותו ית"ש, והיה ה' למלך על כל הארץ (זכריה יד ט), ונשגב ה' לבדו ביום ההוא (ישעיה ב יא). והוא עצמו הנה הוא סיבת הכל, כל פעל ה' למענהו (משלי טז ד), וכן יסדו שהכל ברא לכבודו (ברכת נישואין), ולכבודי בראתיו (ישעיה מג ז). כי גילוי כבוד מלכותו ית"ש הוא זיו כל הזיו ונועם כל הנועם וחמודת כל החמודות, והוא תכלית כל התכליות. וכן הוא עצמו הוא סיבת כל המציאות לעולם, כי בשפעה נבראו ונוצרו ונעשה הכל. וכן היא ג"כ סיבת הכל תמיד (מד ע"ב) בקיומם ובכל מה שנעשה בהם, וכן בכל תכליתם, כי כל שפעה בזה אשר להם ובהם הנה הוא עצמו מסבב אותם תמיד ג"כ להתייחד ולהתאחד עם הזיו והזוהר והנועם והעונג והתכלית העתיד.

והרי נמצא כי המלכות הנה היא באמת תמיד בבחי' סיבה ופעולה מן העולם ועד העולם, אלא שמתחלפת בגלויה תמיד לפי תכונת פעולתה, והיא תמיד פושט צורה ולובש צורה³²² לפי פעולתה ומעשיה. והוא ע"ד שאמרו בשמו"ר (פ"ג סי' ו) שאמר הקב"ה למשה רבינו ע"ה, שמי אתה מבקש לידע לפי מעשי אני נקרא³²³, כי השם הוא הגילוי וכמ"ש הגר"א בספד"צ (פ"ב לד ע"ג, ובדפוד"ח כ ע"ב³²⁴), והוא גילוי ית"ש לפי מעשיו. וכן הוא בענינינו בענין המלכות שהיא סיבת הכל תמיד מן העולם ועד העולם, הנה היא מתחלפת תמיד בגילוייה לפי פעולתיה, כי הרי לפי מה שאמרנו הנה היא הסיבה הן לפעולת המציאות והן לתכלית המציאות, והיא תמיד בפעולה, כי מתחילה הנה היא מתפשט בשפעה, והיא סיבה להם לכל מציאותם ולקיומם ולכל מאורעותיהם, עד שנעשה בהם כל מה שנעשה בעוה"ז כל מה שגזרה רצונו ית"ש עליהם, מסוד (מנחות כט ע"ב) כך עלה במחשבה לפני³²⁵, ונעשה הכל בשפעה ובסיבתה. ואח"כ הנה היא פושט צורה ולובש צורה להתגלה בפנים חדשות גם בכל אותה השפע עצמה, ועוד בתוספות אור וברכה בתוספות מרובה על העיקר, לזככם בזיכוך אחר זיכוך ולהעלותם מעילוי לעילוי עד שתתגלה בעצמותה להם בגילת ורגן כבוד הלבנון כו' כבוד ה' הדר אלהינו³²⁶ (ישעיה לה ב), עד שיתאחדו כולם בזוהר אורה וזיוה וככוונת התכלית שבהם אשר לזה נבראו, וזה היה כל סיבת מציאותם גם מתחילה.

והנה כל שפעה אשר לסיבת מציאותם שהם מציאות כל העולמות כולם, הנה הכל הוא משפעת אור המלכות דא"ס ית"ש, והנה הוא נקודה האמצעית שאמר הרב בעגולים ויושר (ענף ב), וע' דברינו בספר הקדו"ש שער הפונה קדים פ"ג. אמנם כי בזה הנה מתגלה השפע, וכן גילוייה גופה בבחי' צמצום תמיד, וכן בבחי' ירידת מדרגה ומעלה, כי הרי נצטמצמה מבחי' אור א"ס שבעצמותה לכח הבחנת דגבול ומדה, ונתפשט בגילוי דאור

³²¹ עי' לעיל לד ע"ד שמציין למורה נבוכים ח"א פ' ס"ט וח"ג פ' י.

³²² עי' מלואים אות (מב).

³²³ ז"ל: ויאמר אלהים אל משה, אמר רבי אבא בר ממל אמר ליה הקדוש ברוך הוא למשה שמי אתה מבקש לידע, לפי מעשי אני נקרא פעמים שאני נקרא באל שדי, בצבאות, באלהים, בה', כשאני דן את הבריות אני נקרא אלהים, וכשאני עושה מלחמה ברשעים אני נקרא צבאות, וכשאני תולה על חטאיו של אדם אני נקרא אל שדי, וכשאני מרחם על עולמי אני נקרא ה' וכו'.

³²⁴ עי' בבהגר"א על תיקו"ז (קא ע"ג ד"ה לקבל): ושמי הוא מלכות וכו' שמי דתמן אשתמודע כו' דשמו הוא דאשתמודע למלך ושמו הוא מלכותו.

³²⁵ עי' לקמן הערה 1357.

³²⁶ ז"ל הפסוק: פָּרַח תִּפְרַח וְתִגַּל אֶף גִּילַת וְרִגְן כְּבוֹד הַלְבָּנוֹן נָתַן לָהּ הַדָּר הַכְרָמֶל וְהַשְּׁרוֹן הִמָּה יִרְאוּ כְבוֹד יְיָ הַדָּר אֱלֹהֵינוּ.

המלכות שבה, וירדה למציאות הנאצלים, ר"ל להיות לסיבה לנאצלים, ששם הוא הכח הגבול ומדה להמציא את העולמות הנפרדים³²⁷ ג"כ, שהם העולמות ב"ע. וכן נצטמצמה בהם לייסד שם כל ההכנה ושרשי ההנהגה דכל עולם הנקודות והתוהו, אשר מהם הוא כל הדינין והגבורות אשר ראה רצונו ית"ש להתנהג בהם ג"כ במשך זמן דהעוה"ז, מסוד כך עלה במחשבה לפני, כנז'. כי הנה הם כולה ג"כ רק סיבה להתכלית כנודע בדברינו בספר הדע"ה. והנה נעשה הכל מהנהגת המלכות דא"ס ית"ש באורה ושפעה אשר נתפשטה בהם בבחי' ירידה מלמעלה למטה בירידה אחר ירידה ובצמצום אחר צמצום, ומתחלפת בגילוייה בגילויים שונים מגילוי לגילוי, מאור לאור ממלכות למלכות, עד שנתעלמה בעצמותה ונסתתרה לגמרי, ובסוד (דברים לא יח) ואנכי הסתר אסתיר פני, וכן (תהלים יח יב) ישת חשך סתרו, וכמ"ש בתיקונים (תיקון כא דף סז ע"ב), ואמרו שם, ובהוא זמנא דאיהו בחשוכא מתלבש בתהו ובהו ובחשך ותהום רח"ל. ואחר שיושלם כל הכוונה בזה, הנה תתפשט מכל המסכים והלבושים ותתגלה באורה לאט לאט, ותתעלה מעילוי לעילוי היא עם כל המציאות שהם משפעה כנז', ויעשה כ"ז ג"כ רק בסיבתה עצמה ובפעולותיה, כי אותה השפעה עצמה שנצטמצמה וירדה בכל תוצאות פעולותיה, שהוא המציאות כולו, מטה מטה, הנה תתפשט מצמצומה, ותתגלה באורה להתעלה היא עם כל תוצאותיה לעילא לעילא עד מקורה ומקומה הראשון.

אות ב'

והנה כ"ז שאמרנו הנה הוא בביאור הענין בדרך כלל, איך שכל אור גילוי ית"ש הן בסיבת כל מציאות והן בתכלית כל מציאות, והן בהנהגתם אשר בהיה והיה ויהיה³²⁸, הוא הכל בגילוי ית"ש אשר בבחי' אור המלכות, ואיך שהיא אחד, ר"ל גילוי אור אחד או גילוי רצון אחד ממנו ית"ש בלי שנוי כלל, כי נמשך ונעשה הכל תמיד בכוונה אחת וברצון אחד, שהוא לסיבת תכלית (מד ע"ג) גילוי ית"ש עליהם ובהם, שהוא עצמו תכלית כל התכליות.

וכן אותו הסיבה המסבב את הכל תמיד, הן על כל מציאותם שבהוה שבכל עת, והן על עילויים אשר להתכלית דכל א', הנה הוא עצמו ג"כ אור שכינתו ית"ש השוכן בהמציאות תמיד בבחי' נשמה לנשמה, ומשום שרק היא עצמה המסבב את הכל ואין בלתי, לכן היא נקראת בשם אלה"י כל הארץ (ישעיה נד ה) כמ"ש בזה"ק (פ' תצוה קפו ע"א ע"ב), וכן היא נקרא אדון כל הארץ (יהושע ג יג) כמ"ש בפ' תרומה (קעא ע"ב). אמנם ענין אור שכינתו ית"ש השוכן בכולם, הנה הוא ג"כ בגילויים שונים, והוא לפי ענין פעולתו ית"ש בהם. כי בעולמות דא"ס³²⁹ אשר למעלה מאצילות כמ"ש בענו"י (ריש ענף ד), הנה שם הוא אור שכינתו ית"ש התפשטות אור המלכות דא"ס עצמו בלי מסך כלל, והוא אור שכינתו ית"ש השוכן בהם לבחי' נשמה לנשמה³³⁰. אך באצילות, הנה שם הוא שכינתו ית"ש דאור א"ס רק ע"י א"ק וכמ"ש הרב בסדר אצילות בקיצור (פרק ג), אמנם הוא כי ע"י א"ק הנה מתלבש אור א"ס עצמו ג"כ בכל אצילות כולו, והוא אור

³²⁷ עי' מקור לשון זה בזהר בראשית כב ע"א, ושער השמות פרק א.

³²⁸ עי' זהר פנחס רנז ע"ב: יהו"ה מניה תליא כל הויין ואיהו וכל הויין דיליה סהדין על מארי עלמא דאיהו הוה קדם כל הויין ואיהו בתוך כל הויה ואיהו לאחר כל הויה ודא רזא דסהדין הויין עליה היה הוה ויהיה.

תרגום: יהו"ה, ממנו תלויות כל ההויות, והוא וכל ההויות שלו מעידים על אדון העולם, שהוא היה קודם כל ההויות, והוא בתוך כל הויה, והוא לאחר כל הויה, וזה סוד שמעידות ההויות עליו, היה הוה ויהיה.

³²⁹ עי' לעיל הערה 35.

³³⁰ עי' מלואים אות (מג).

שכינתו ית"ש דאור א"ס השוכן בכל האצילות כולו בבחי' נשמה לנשמה, ומתייחד בכל אצילות להיות חד עמהם, ועי"ז הנה נעשה כל אצילות ג"כ אלהות גמור³³¹. ואינו נעשה אצילות כולו א"ס גמור גם אחר יחודו בה להעשות חד עמו, משום שיחודו שם הנה הוא רק ע"י א"ק וע"י הפסק הפרסא שבו, אך נעשה אצילות כולו אלהות גמור שהוא יציאתו מפעולות דבלתי גבול לפעולות הגבול ומדה, כי זהו ענין דתואר אלהות, וכל השמות כולם שהם רק על פעולות הגבול ומדה, כי אור א"ס עצמו אין לו תפיסה בשום שם כלל וכמ"ש ברע"מ (פ' בא מב ע"ב) דאסור למעבד ליה צורה ודיוקנא לא באות ה' ולא באות י' ואפילו בשמא קדישא ולא בשום אות ונקודה בעלמא כו', ע"ש³³² וכנודע. וכל השמות הנה הם כולם רק על פי פעולותיו ית"ש, וכמ"ש לפי מעשי אני נקרא וכנ"ל, וכל פעולותיו ית"ש אשר במציאות העולמות כולם ובקיומם ובהנהגתם, הם כולם בגבול ומדה, וזהו כל תואר אלהות וכל השמות כולם על פעולותיו אשר בהעולמות בי"ע, והם גילוייו אשר נתגלה לזה באצילות, כי ע"י התלבשו ויחודו באצילות, הנה יצא ונתגלה מבלתי גבול לגבול, שהוא מתואר דא"ס לתואר אלהות וכל השמות כולם, ונתגלה א"ס בעצמו ע"י האצילות בכל השמות והכינוים ותוארי שבת ותהלה המוזכר עליו בתורה, כדי להמציא את העולמות בי"ע להנחותם מנועמו וזיוו כנ"ל, וכמו שבארנו בזה בכמה מקומות מדברינו.

ועכ"פ הוא כי אור שכינתו ית"ש אשר באצילות, הנה הוא ג"כ אור א"ס בעצמו, אלא שהוא ע"י אמצעות וגילוי ית"ש אשר בבחי' א"ק. ומשום שהוא אור א"ס בעצמו, לכן הוה כל האצילות כולו ג"כ אלהות גמור על ידו, כי מתייחד שם להיות אחד עם כל האצילות כולו, ומתגלה שם עי"ז לכל בחי' אלהות, שהוא ואין בלתו ואפס זולתו, גם בכל כחות ופעולות הגבוליים, כי הם ג"כ תלויים כולם רק עליו תמיד. והנה עי"ז הנה אין באמת להגבול ומדה טבע קיים כלל, והוא באשר כי הנשמה לנשמה לכולם הוא לעולם רק אור א"ס, ולכן הנה אין להגבול ומדה יסוד הכרחי כלל, אלא רק רצון ממנו, כי הרי הם תלויים לעולם רק על אור א"ס, תולה ארץ על בלימה (איוב כו ז), וברצותו חונג וברצותו ממוג (פיוט ליל י"ה כ). אמנם בעולמות בי"ע, הנה שם הוא הגילוי דאור שכינתו ית"ש רק אור אלהות ית"ש לבד, ואין שם גילוי מאור א"ס כלל, אלא מאור אלהות ית"ש הנתגלה באצילות הנה מתפשט ושוכן בעולמות בי"ע בבחי' נשמה הכללי. והרי לנו עכ"פ כי אור שכינתו ית"ש השוכן בהעולמות כולם בבחי' נשמה לנשמה הנה הוא בכל עולם ועולם לפי ערכו שהוא לפי גילוי בה, וזהו שאמרו בזוה"ק (פ' וירא קג ע"ב) דאיהו נשמתא לנשמתא רוחא לרוחא, כי הוא בכל א' לפי ערכו, להנשמה הוא נשמה לנשמה, אבל להרוח היא רק בבחי' רוחא לרוחא, כי הוא בכל א' רק לפי גילוי בה. (מד ע"ד)

[ג]

³³¹ ע"י תיקו"ז ד ע"ב, איננו וחיינו חד בהון.

³³² ז"ל בשלימות: ובגין דא יימא איהו אף על גב דאנא אדמה לכו בדיוקניכו אל מי תדמיוני ואשוה דהא קדם דברא וקודשא בריך הוא דיוקנא בעלמא וצייר צורה הוה הוא יחידאי בלא צורה ודמיון ומאן (נ"א ואית) דאשתמודע ליה קדם בריאה דאיהו לבר מדיוקנא אסור למעבד ליה צורה ודיוקנא בעלמא לא באות ה' ולא באות י' ואפילו בשמא קדישא ולא בשום אות ונקודה בעלמא והאי איהו כי לא ראיתם כל תמונה מכל דבר דאית ביה תמונה ודמיון לא ראיתם.

תרגום: ולכן הוא יאמר, אף על פי שאני אדמה לכם בדיוקנכם "אל מי תדמיוני ואשוה". שהרי, קודם שברא הקדוש ברוך הוא דמות בעולם וצייר צורה, היה הוא יחידאי בלי צורה ודמיון. ומי (ויש) שנודע לו קודם בריאה, שהוא מחוץ לדמות, אסור לעשות לו צורה ודמות בעולם, לא באות ה' ולא באות י', ואפילו בשם הקדוש, ולא בשום אות ונקודה בעולם. וזהו "כי לא ראיתם כל תמונה", מכל דבר שיש בו תמונה ודמיון לא ראיתם.

ועי' מלואים אות (מד).

ומה שאמרנו כי הן בהסיבה והן בהתכלית וכן אור שכינתו ית"ש השוכן בכולם, הנה הוא הכל בגילוי אשר באור המלכות, הנה הוא ע"פ מה שאמרנו בספר הקדוש שער הפונה קדים פ"ג, כי הוראת שם מלכות הנה הוא על שם המלכה ועצה, אשר על כל פעולה ופעולה בסיבתה להיות סיבה אליה תמיד בכל קיומה ובהנהגתה ותכליתה כנ"ל. וממילא הנה נמשך מזה ההוראה ג"כ שהוא מלך אדון עליה תמיד, ר"ל על כל פעולה ומציאות לעשות בה עפ"י רצונו וכוונתו בה. ומשום כ"ז הנה נקרא אור גילוי ית"ש אשר בסיבת כל מציאות והנהגתה תמיד בשם מלכות, כי הרי הם הכל תמיד מציאותם וקיומם והנהגתם רק ע"פ ההתבוננות אשר מהמלכתא ועצתו, והרי הוא מלך אדון עליהם תמיד. ולא עוד אלא באשר שכל קיומם וכל הנהגתם הנה הוא לעולם רק בשפעו התמידית וברצונו אשר עליהם, והם תלויים רק עליו באשר שהוא ית"ש הנשמה לנשמה לכל המציאות כולו לכל מלאו, הנה הוה עי"ז כל מלכותו אשר על כל המציאות מיוחד באלהותו שהוא מלך עולם ואלהי עולם, כי אפס זולתו, הן במלכותו והן באלהותו, והוא היחוד דהו"ה ארנ"י יאהדונה", כי בכל המציאות כולו אין עוד מלבדו הן במלכותא והן באלהותו, יהוה מלך עולם ועד, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד אמן ואמן.

[ד]

אמנם הוא, כי הנה היחוד דאלהותו ית"ש במלכותו, הנה זה נעשה רק בעת התיקון דמעשה בראשית, שהוא בהגילוי דאור השם מ"ה והמ"ר דב"ן הנ"ל סי' ז'. אבל קודם התיקון, שהוא בכל זמן דעולם הנקודות ועולם התוהו, אשר הן במלכותם והן במיתתם, הנה אז היה נתעלם היחוד מאלהותו במלכותו הרבה מאד, והיה רק אלהותו אליהם רק בסוד (יחזקאל א ד) ונוגה לו סביב, ובסוד (בראשית א ב) ורוח אלהים מרחפת, נוגעת ואינו נוגעת³³³. והנה היה אז כל המלכיות בבחי' נאצלות, כל תחתון מהעליון שעליו, אך בלי יחוד אלהותו ית"ש בהם. ולכן באשר שהיו גבורות תקיפין אשר אין מעצור לרוחם, ולא היה אורו ית"ש מתייחד בהם, לכן הנה היה מלכותם רק כרגע, ומלכו ומיתו, וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) דאורו ית"ש בהם איהו כנשמתא לגופא, דאיהו חיים לגופא כו', וכד אנת תסתלק מנהון אשתארין כלהו כו', כגופא בלא נשמתא³³⁴. וכן גם בעת מלכותם הנה ע"י חסרון אור יחודו בהם היו נפרדות זו מזו, וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) ובר מינך לית יחודא בעילאי ותתאי³³⁵, ונעשה עי"ז בסוד רה"ר כמ"ש בשער המלכים (סוף פרק ה),

³³³ עי' חגיגה טו ע"א.

³³⁴ ז"ל בשלימות: רבון העולמים אנת הוא עלת העלות סבת הסבות דאשקי לאילנא בההוא נביעו וההוא נביעו איהו כנשמתא לגופא דאיהו חיים לגופא ובך לית דמיון ולית דיוקנא מכל מה דלגאו ולבר ובראת שמיא וארעא ואפיקת מנהון שמשא וסיהרא וכוכביא ומזלי ובארעא אילנין ודשאין וגנתא דעדן (ועשבין) וחיוון ועופין ונונין ובני נשא לאשתמודעא בהון עלאין ואיך יתנהגון בהון עלאין ותתאין ואיך אשתמודעאן מעלאי מתתאי ולית ידיע בך כלל ובר מנך לית יחידא (ס"א יחודא) בעלאי ותתאי ואנת אשתמודע אדון על כלא וכל ספירן כל חד אית ליה שם ידיע ובהון אתקריאו מלאכיא ואנת לית לך שם ידיע דאנת הוא ממלא כל שמהן ואנת הוא שלימו דכלהו וכד אנת תסתלק מינהון אשתארו כלהו שמהן כגופא בלא נשמתא.

תרגום: רבנו של עולם, אתה הוא עילת העילות וסיבת הסיבות שמשקה לאילן באותו הנביעה ואתו נביעה הוא כמו נשמה לגוף והוא חיים לגוף ובך אין דמיון ולא דמות מכל מה שמפנים ולבחוץ, ובראת שמים וארץ והוצאת מהם שמש וירח וכוכבים ומזלות ובארץ אילנות ודשאים, וגן עדן (ועשבים), וחיות ועופות ודגים ובני אדם להיות ניכר בהם עליונים ואיך יתנהג בהם עליונים ותחתונים ואיך יהיו ניכרים מעליונים ומתחתונים ואין מי שיודע בכך כלל וחוש ממנך אין יחיד (יחוד) בעליונים ובתחתונים ואתה ניכר כאדון על הכל. וכל הספירות יש לכל אחד שם ידוע ובהם נקראו מלאכים ואתה אין לך שם ידוע שאתה הוא ממלא כל השמות ואתה הוא שלימות כולם, וכאשר אתה תסתלק מהם, ישארו כל השמות כגוף ללא נשמה.

³³⁵ עי' בהערה הקודמת.

ונתחשבו עי"ז הרבה (ע' רע"מ פינחס רמד רע"א), והוא מה שאמרו בתיקונים (תיקון כא סז ע"ב) ובהוא זימנא דאיהו בחשוכא מתלבש בתהו ובהו וחשך ותהום, והם סוד רוח סערה ענן גדול ואש מתלקחת ונוגה לו סביב, כמ"ש בתיקונים (תיקון יח דף לה ע"א) וברע"מ (פינחס רכו ע"א וע"ב). והנה היה כ"ז בכוונה מהמאציל ית"ש, כדי להמציא עי"ז את העולמות בי"ע בכל עביותם ובכל המציאות דטוב ורע שבהם, משום צורך הבחירה ומשום צורך כל הנהגה של עתה עד זמן ביאת המשיח שיבא ב"ב, אשר ראה רצונו ית"ש להנהיג בזה את העוה"ז, ובסוד (מנחות כט ע"ב) כך עלה במחשבה לפני³³⁶, כנודע בדברינו. ונעשה כ"ז ע"י המציאות עולם הנקודות והתהו, ע"י שסידר אז כל האורות רק מהמלכיות דהחיצוניות לבד ובצמצום אחר צמצום, שהוא במיעוט האפשרי. וגם היה מתעלם אז את יחודו בהם, ויצאו בהסתר פנים ממנו ית"ש הרבה מאד, ועי"ז הנה נעשה בהם כל מה שנעשה, כל מה שגזרה רצונו עליהם, וכמו שבארנו כ"ז בארוכה בספר הדע"ה באר היטיב. (מה ע"א)

[ה]

ביאור הדברים למה שאמרנו כי יצאו רק המלכיות דהחיצוניות לבד, וגם זה במיעוט האפשרי, הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל כי הב"ן הכללי שבס"י ו' אות כ"ד שהוא הב"ן דמצד אבא הכללי שבא"ק, עם הב"ן הכללי דמצד האימא הכללי שבא"ק שהוא הב"ן הכללי אשר לקמן ס"י ט' אות ל"ו, ואלו שניהם הנה הם הב"ן הכללי דהא"ק כנודע, והוא כללות המלכיות שבו, הנה הוא נחלק לפנימיות וחיצוניות, שהם המ"ר שבו והמלכיות שבו, ויצא בעולם הנקודות רק החיצוניות שבו שהוא רק המלכיות שבו וכנ"ל. אמנם מאותן המלכיות שהם החיצוניות דהב"ן הכללי, הנה הגם כי בשרשן הנה נתחדשו ויצאו כולן, אך לא ירדו למקומן אלא רק המלכיות אשר גם מהם ועיקרן נשאר למעלה כמו שיתבאר, והרי לא יצאו בעולם הנקודות אלא רק המלכיות דהחיצוניות. והנה היה חילוק גדול בזה בסדר מציאותם ויציאתם בין המלכים דהב"ן הכללי אשר מצד אבא שהוא הב"ן דלעיל אות כ"ד, לבין המלכים דהב"ן הכללי אשר מצד האימא שהוא הב"ן אשר לקמן ס"י ט' אות ל"ו. כי הרי הם ב' מיני מלכים, מלכי יושר ומלכי העגולים, וכמ"ש לעיל כלל ח"י ענף א' ב' ג' ד', ובפרט בספר הדע"ה ח"א דרוש ב' ג'. אמנם כי הנה מלכי העגולים שהם מהאימא שבא"ק, הנה הם יתבאר בעה"י לקמן ס"י ט' ובס"י י"א בעה"י. אך מלכי היושר שהם מאבא שבא"ק, הנה יתבאר לפנינו כי הנה התהוותה בשורשם הנה היה ג"כ רק המלכיות לבד, ר"ל המלכיות דהב"ן הכללי שבהאבא שבהא"ק, שהוא הב"ן הכללי דלעיל ס"י ו' אות כ"ד, והוא בהנה"י דהאבא. והנה לצורך תוצאות עולם הנקודות שהם שרשי כל העולמות כולם, הנה העלה האבא את המלכיות דהנה"י שבו בסוד מ"ן, כי המלכיות הנה הם לעולם הסיבות לכל כנ"ל, ולכן הוה לעולם עליית המ"ן מהמלכיות. והעלה אותם בסוד מ"ן למעלה למעלה, שהוא עד המוחין דא"ק, אורא ובוצינא שבו³³⁷. כי שורש האבא הוא באורא רישא תניינא, ועליית המ"ן דכל א' הוא לעולם עד שורשו, וע"י עליית המ"ן הזה הנה נעשה יחוד עלאה מהע"ב והס"ג דהמ"ס אשר לעיל ס"י א' אות א' ב', ונולד מזה האור חדש שאמר הרב בנקודות (פרק ב), והוא אשר בקע את הפרסא ויצא דרך הטבור והיסוד, והם המלכי יושר שמהאבא, ועמדו נגד המלכי עגולים שמהאימא, והאירו בהם כמ"ש הרב בדרושי נקודות שם.

³³⁶ עי' לקמן הערה 1357.

³³⁷ עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו). עי' בהגר"א בספד"צ ד ע"ד ביה סליקו וביה סלקין, הובא במילואים אות (ו).

אמנם הנה כל אותו אור החדש עצמו, הנה היה בלתי שלם כלל, הן מעיקרו והן ביציאתו, כי כל עליית מ"ן הנה הוא לעולם ע"י התעוררות הזווג, וכן נשלם ונעשה כל מציאותו ע"י זווג עיבור לידה, וכאן היה חסר כ"ז, כי משום צורך עולם הנקודות ועולם התווה שראה רצונו ית"ש להוציא מזה, הנה לא המשיך מוחין להאז"א שבא"ק להזדווג לצורך הנקודות כלל, והיה עליית המ"ן הנז' שלא בזווג דהאז"א אלא מהאבא עצמו, ולכן לא התעורר היחוד למעלה בעיקר האוירא עצמו, להמשיך מוחין פנימיים אלא רק בבחי' מוחין חיצוניים שהוא מהמ"ס לחוד, כי היה היחוד הנז' רק מהע"ב וס"ג דהמ"ס גופה כנז'. וכן לא היה נמשך מעליית המ"ן הזה אור ומוחין אלא רק להאבא עצמו ולצורך הזווג דמיניה וביה³³⁸, שהוא מאז"א עלאין שהוא כללות האבא לבד. וכן היה הלידה ג"כ רק ממנו גופה שהוא מהטבור והיסוד שבו גופה, והוא בסוד טיפת קרי, ולכן משום כ"ז הנה היה כל אותו האור חדש רק החיצוניות דהב"ן הכללי שבהאבא שהוא החיצוניות דהב"ן שבס"י ו' אות כ"ד, שהוא רק המלכיות דהב"ן שבס"י ז' אות כ"ח וכן"ל. והנה הם המלכי יושר שהם מהאבא הכללי שבא"ק, ויצאו מהטבור והיסוד שבו שהוא בסוד טיפת קרי, וכן גם אחר שיצאו ועמדו מכנגד מלכי העגולים שיתבאר עניינם לקמן סי' י"א, הנה מן הראוי היה שיזדווגו מלכי היושר שהם מאבא עם מלכי העגולים שהם מהאימא, כל מלך עם מלך שכנגדו, כי אלו הב' (מה ע"ב) מיני מלכים היו בבחי' הזו"ן בעולם הנקודות, והיה ראוי שיזדווגו זב"ז, אבל לא זכו לזה ג"כ משום שלא היו מתוקנים בבחי' פרצופים ממש כלל, אלא כי כל מה שהיה ראוי לצאת מכל א' מהם ע"י זווג ומבחי' יסוד שבו, הנה יצא ממנו רק מבחי' הצפרני רגלים שבו³³⁹, והוא רק הארה בעלמא, והם מה שמיתו מהמלכי יושר ג"כ, שהוא ג"כ רק המלכיות שבהם גופה, והם המלכיות דהחיצוניות. אבל עיקרן דהמלכי יושר עצמן אשר יצאו מהטבור והיסוד, הם לא מיתו ולא נשברו, כי הם היו עומדים נגד הג"ר דהעגולים, ר"ל נגד הג"ר דהעתיק וא"א ואז"א דהעגולים, אשר הם נשארו בקיומם, כי לא מיתו רק הז"ת שבהם כנודע (נקודות א). והרי נתבאר לנו עכ"פ כי המלכי יושר שהם מהאבא והם מיתו ג"כ, הנה הוא רק המלכיות דהחיצוניות לבד, כי הרי כל עיקרן דהמלכי יושר אשר יצאו מהטבור והיסוד הם החיצוניות דהב"ן דאות כ"ד, שהם המלכיות דהב"ן דאות כ"ח, ומה שמיתו מהם הוא רק הארת הצפרני רגלים שיצא מהם שהוא ג"כ רק בחי' המלכיות שבהם. והרי הם רק המלכיות דהחיצוניות, והם רק בבחי' אור ממועט מאד, כי הרי הם רק כח והארה בעלמא, והם אשר השתתפו עם מלכי העגולים בענין מיתתם ושבירתם.

[1]

והנה כללות כל המלכי יושר שהם מהאבא הכללי שיצא ממנו מהטבור והיסוד, ואח"כ המלכיות אשר מהם עצמם שיצאו מהצפרני רגלים וכן"ל, הנה הם כלולים ג"כ מד' שמות עסמ"ב, ויציאתם מהאבא הרי אמרנו שהוא ע"י היחוד דהע"ב וס"ג שבהמ"ס, אשר הם בהמערכה הא' דהמ"ס שהוא הע"ב וס"ג אשר בס"י א' אות ב'. והנה הוא מ"ש הרב בדרושי נקודות (פרק ב) כי ע"י עליית המ"ן הנז' הנה נזדווגו הע"ב שבגלגלתא דא"ק עם בחי' הס"ג שבו, שהם השרשים פנימים דהאח"פ, והוא הע"ב וס"ג דאות א' ב' כנז', כי הע"ב דאות א' הנה הוא נכלל בהקד"א וכמו שכתבנו לעיל סי' א' אות א', והוא הע"ב שבגלגלתא שאמר הרב, כי הקד"א הוא בכלל הגלגלתא וכמ"ש הגר"א בספד"צ (פ"א בד"ה קד"א בסופו שם ה' ע"ג) כי הקד"א הוא סיום הגלגלתא. והס"ג דאות ב' הוא שורש

³³⁸ ע"י ע"ח נקודות ד.

³³⁹ ע"י ע"ח נקודות ג.

דכל האח"פ וכנ"ל בדברינו באות ב' וכן בסי' ב'. ועכ"פ הוא כי הזווג דע"ב וס"ג שאמר הרב בנקודות (פרק ב) אשר לצורך אור חדש, הנה הוא הע"ב והס"ג דהמ"ס דאות א' ב'. אמנם הנה המשכת המוחין להאבא, הנה היה באמת רק ע"י השם מ"ה דהמ"ס דאות ג', כי שם הנה הוא עיקר הגילוי דשורש האבא אשר בהמ"ס וכנ"ל בדברינו. וכן גם קבלת האבא מהשם מ"ה דהמ"ס, הנה הוא ג"כ לעולם רק דרך העקודים, ע"י אורות החושם שהוא בחי' המזל עליון אשר אבא כלול בו וכנ"ל בדברינו כ"ז. ואח"כ כאשר מקבל אבא את האור, ונמשך בו דרך כל פרצופו עד שיוצא מהטבור והיסוד שבו ואח"כ מהצפרני רגלים כנז'. והנה פשוט הוא כי כאשר יוצא האור ממקורו שבהמ"ס ונמשך דרך כל המקומות הנז', הנה נשאר חלק אור ממנו בכל מקום שעובר דרך הם. ולא עוד אלא שהיותר עיקרי הוא נשאר למעלה, ומה שיורד הוא רק תולדתו והארתו כמ"ש הרב בנסירה (פרק ז) ובכ"מ. והנה על זה נבאר עתה בהסימן שלפנינו את כללות האור חדש שאמר הרב בנקודות (פרק ב) אשר ממנו הנה הם האורות דהטבור והיסוד והצפרני רגלים אשר אמר שם (פרק ג), והם המלכי יושר כמ"ש הרח"ו ז"ל בשעה"ק (דף יט ע"ג סוף דרוש ה) ע"ש. והם מהאבא הכללי שבא"ק, והם החיצוניות דהב"ן הכללי דלעיל סי' ו' אות כ"ד, שהם המלכיות דהב"ן אשר לעיל סי' ז' אות כ"ח וכנ"ל כ"ז. והנה הם כלולים ג"כ מעסמ"ב כנז'. ועל זה הנה נבאר בהסי' שלפנינו על כל שם ושם את מקורו ושרשו ומקומו, וכן מציאותו ושימושו וע"ד שבארנו כ"ז בהסימנים שעברו.

והנה אותן הד' שמות עסמ"ב שנאמר עתה בעה"י, הנה הם מערכה הד' מהמ"ס שבא"ק אשר ממ"ה שבו דאות ג', {מה ע"ג} כי העסמ"ב דהמ"ס אשר בסי' א' הם מערכה הא', והעסמ"ב אשר מתגלה בהם השם מ"ה דאות ג' שהם העסמ"ב דסי' ו' הרי הם מערכה הב', והעסמ"ב דהב"ן שבו דאות כ"ד שהם כללות העסמ"ב אשר בסי' ז' עם המלכיות דהב"ן שבו וכנ"ל בריש דברינו הרי הם מערכה הג', והעסמ"ב אשר לפנינו שהם הד' שמות עסמ"ב אשר בהמלכיות גופה דהב"ן דאות כ"ח הרי הם מערכה הד'. והנה הם העסמ"ב שבהמלכיות דב"ן דאות כ"ח אשר עם המ"ר שבו, הנה הוא כללות הב"ן דאות כ"ד שהוא מהעסמ"ב אשר בהם התפשט והתגלה השם מ"ה דאות ג' לצורך כל המציאות דהאבא הכללי שבא"ק ולכל אורו ופעולתו אשר באצילות, וכנ"ל, ע"כ הקדמה.

סימן ח'

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהחיצוניות דהב"ן שבסי' ו' אות כ"ד, והם המלכיות דהב"ן אשר בסי' ז' אות כ"ח, ויצאו אותן המלכיות קודם להט"ר דב"ן דאות כ"ח, וקודם לכל העסמ"ב אשר בסי' ז'. אמנם משום שהם רק המלכיות דהט"ר דב"ן שבסי' ז', לכן סדרנו הם קודם כדי לברר על אותן המלכיות על מי שהם מתייחסים. והנה אותן המלכיות הנה הם המלכי יושר דהנקודות, והם ג"כ רק המלכיות דב"ן אשר יצאו הם קודם התיקון, אלא שהם מצד האבא הכללי שבא"ק שהוא השם ס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב, ואותן המלכיות הנה הם כלולים ג"כ מד' שמות עסמ"ב, והם אשר יתבארו לפנינו בעזרת ה' ית"ש.

(כט)

ע"ב

השם ע"ב הזה הנה הוא בחי' עתיק וא"א, השורש דהמלכי יושר שהם האורות אשר יצאו מהטבור והיסוד והצפרני רגלים, והנה ישנו שורש להם למעלה למעלה הן

בהאבא עצמו אשר מהם יצאו, והן בעולם העקודים בשורש האבא אשר שם, שהוא בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ו' אות כ"א אשר לאחר התיקון. הנה היה נמשך ונתגלה שם השם ע"ב דלעיל סי' ז' אות כ"ה לשורש הדר ומהיטבאל דמצד האבא וכנ"ל שם. אך בעולם הנקודות הנה היה נמשך ונכנס שם השם ע"ב דענינינו, והשתמש הוא אז במקום הע"ב דלעיל אות כ"ה, והוא השורש דמלכי יושר שנתגלה ונעשה בעקודים בשורש האבא אשר שם, שהוא בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ו' אות כ"א.

והנה הוא שורש דאור החדש שאמר הרב בנקודות (פרק ב), כי האור חדש שאמר שם הנה ממנו הוא האורות דהטבור והיסוד והצפרני רגלים שהם המלכי יושר, כי כאשר נמשך האור חדש והיה יציאתו מהע"ב וס"ג דגלגלתא כמ"ש בנקודות (פרק ב) שהוא מהע"ב וס"ג דהמ"ס שבסי' א' אות א' ב', ומשם היה נמשך ונתגלה האור בהשם מ"ה דהמ"ס דאות ג', כי הוא שורש האבא, וכל קבלת האבא הוא ממנו. ומהמ"ה דהמ"ס הנה היה נמשך והאיר בעקודים בשורש האבא אשר שם, שהוא השם ע"ב דלעיל אות כ"א, אשר הוא בבחי' המזל עליון שבעקודים, אשר שם כלול אבא ומשם הוא יניקתו. הנה היה נמשך והאיר שם הע"ב דענינינו שהוא שורש חדש, והמלכי יושר העומד בעקודים בשורש האבא אשר שם, שהיא בהשם ע"ב דלעיל סי' ו' אות כ"א.

והרי לנו עכ"פ על הע"ב דענינינו כי הנה מציאותו ושימושו הוא שהוא השורש דאור חדש והמלכי יושר המבואר בדברי הרב בנקודות (פרק ב ופרק ג) וכמ"ש הרח"ו ז"ל בשעה"ק (דף יט ע"ד סוף דרוש ה). ומקומו, הוא בעולם העקודים בשורש האבא אשר שם, שהיא בהשם ע"ב דלעיל אות כ"א. ומקורו ושורשו, הוא בהשם {מה ע"ד} מ"ה דהמ"ס דאות ג' הנמשך בו מהע"ב וס"ג דהמ"ס דאות א' ב'.

והנה היה עומד אותו הע"ב דענינינו בגילוי לבחי' שורש בהעקודים להמלכי יושר כל משך זמן דעולם הנקודות עד עת התיקון. אבל אח"כ שהוא כאשר הגיע עת התיקון, הנה עלה למ"ן למקורו עם עליית המ"ן דהנקודות, ונתייחד שם עם האור התיקון דהמ"ה, ונעשה אז לפנים חדשות לגמרי, כי הנה נתחדש אורו להאיר שם באור הגנוז אשר מרזא דמתקלא אור הדעת עלאה אשר מרזא דאור א"ס וכנ"ל סי' ז' אות כ"ה, וכמו שיבאר עוד בזה לקמן בעזרת ה' ית"ש [ע' סי' י"א בארוכה].

(ל)

ס"ג

השם ס"ג הזה הוא השורש דהאור חדש והמלכי יושר אשר בהעצמות האבא גופה, כי כאשר נתחדש האור מהע"ב וס"ג דהמ"ס דאות א' ב' ונתגלה בהמ"ה דאות ג' וכנ"ל, והנה היה כל חידושו ומציאותו לצורך תוספות אור ומוחין אור וברכה להאבא הכללי שבא"ק, כי הרי נעשה כל מציאותו ע"י עליית המ"ן שמהאבא וכנ"ל בהקדמה אות ה', שע"י עליית המ"ן דהאבא הנה נעשה הזווג בין הע"ב וס"ג דגלגלתא, ונתחדש שם האור לצורך תוספות אור ומוחין בהאבא, והיה נמשך בו דרך העקודים כנ"ל. ונולד מזה מהאבא האור חדש אשר יצא מהטבור והיסוד שבו, אשר מהם הוא המלכי יושר אשר יצא מהצפרני רגלים וכנ"ל בהקדמה. והרי היו כל המלכי יושר רק מהתוספות אור ומוחין שניתוסף בהאבא, וא"כ הרי נעשו בו לעצם מעצמיו ונשרשו בו לעולם, אלא שתולדתו יצא ממנו מהטבור והיסוד והצפרני רגלים, אבל עיקרן הרי נשאר בו לעולם. והנה אותו השורש אשר נשאר ועומד בו לעצם מעצמיו, הנה הוא השם ס"ג דענינינו, והוא עומד בהאבא בעיקרו שהוא בהשם ס"ג אשר לעיל סי' ו' אות כ"ב, הנה שם עומד הס"ג דענינינו להיות שורש להמלכי יושר תמיד.

והרי נתבאר לנו כי אותו הס"ג הנה מציאותו ושימושו הוא, כי הנה הוא השורש דאור חדש והמלכי יושר העומד באבא תמיד להשפיע בהם, והוא נעשה באבא לעצם מעצמיו. ושורשו בהעקודים הנה הוא הע"ב דלעיל בסמוך אות כ"ט, ומקורו העליון הנה הוא בהשם מ"ה דהמ"ס דאות ג' הנמשך בו מהע"ב וס"ג דהמ"ס דאות א' ב' וכנ"ל כ"ז. אמנם כ"ז שאמרנו, הנה הוא רק בכל משך זמן דעולם הנקודות. אבל כאשר הגיע עת התיקון, הנה עלה הוא למ"ן למקורו ולשורשו עם עליית המ"ן דהאורות דהנקודות כולם, ונתחדשו בפנים חדשות לגמרי, כי נתייחדו עם אור התיקון דהמ"ה והמ"ר דב"ן אשר מהגילוי דאור הגנוז, ונתייחד אז אותו הס"ג דענינינו עם הס"ג דלעיל סי' ז' אות כ"ו ועם הס"ג דלקמן סי' י"ב אות מ"ו, ונעשו כולם אחד ממש, ונכנסו ג"כ בהאבא להעשות בו עצם מעצמיו להיות שורש לאור התיקון דהאצילות, וכמו שיתבאר לקמן סי' י"א בעזרת ה' ית"ש בארוכה כ"ז.

(לא)

מ"ה

השם מ"ה הזה הנה הוא התפשטות האבא בהגילוי דאור חדש והמלכי יושר שהתפשט בהם מעצמותו העיקרי שבו, שהוא מהע"ב וס"ג שבו להמ"ה וב"ן שבו שהם בהנה"י שבו, כי כל לידת אור חדש הנה הוא לעולם מהזו"ן דהעליון שהוא מהנה"י דהעליון אשר שם הוא המ"ה וב"ן שבו. והנה התפשט אבא בהמ"ה דענינינו עד סוף הנה"י שבו כדי להוליד ולהוציא את השם ב"ן שיתבאר לקמן אות ל"ב, שהוא האור חדש אשר בקע את הפרסא דא"ק {מו ע"א} וירד ויצא מהטבור והיסוד דא"ק (שהם כללית הנה"י והזו"ן דא"ק) כמ"ש בנקודות (פרקים ב ג), וכמו שיתבאר בעה"ש למטה אות ל"ב. אך המ"ה הנה הוא ג"כ עדיין רק בהאבא עצמו, אלא שהוא מהטבור ולמטה שבו, ובו הנה התפשט אבא בהגילוי דאור חדש אשר ממנו הוא המלכי יושר, והתפשט באותו המ"ה מעצמותו שהוא מהס"ג דלעיל אות ל' שהוא מהטבור ולמעלה שבו, וירד בו מהטבור ולמטה שבו שהוא בהזו"ן הפרטיים שבו אשר הם בהנה"י שבו גופה, אשר הם מגיעים בכל משך הפרסא דא"ק ע' או"א (פרק ג), וכדי לבקוע את הפרסא ולצאת מהטבור והיסוד דא"ק בהשם ב"ן שיתבאר למטה אות ל"ב.

והרי עכ"פ הוא כי אותו המ"ה דענינינו הנה הוא ג"כ עדיין רק בבחי' שורש להאור שיצא מהטבור והיסוד, כי הרי הוא כולו עדיין ג"כ רק בהאבא עצמו בהמ"ה וב"ן הפרטים שבו, שהוא בהזו"ן והנה"י שבו גופה, אשר משם נולד האור חדש ויצא דרך הטבור והיסוד דא"ק. והרי הנה אותו המ"ה ג"כ רק השורש להאור חדש אשר ממנו הם המלכי יושר, אלא שהוא השורש היותר קרוב להם, להאיר להם בהארת אבא. וזהו מציאותו ושימושו, והוא נמשך ויצא מהס"ג דלעיל אות ל' כנ"ל. ושורשו העליון, הוא בהע"ב דלעיל אות כ"ט. ומקורו הנעלם, הוא בהמ"ה דהמ"ס דאות ג' הנמשך בו מהע"ב וס"ג דהמ"ס דאות א' ב' וכנ"ל באות ל'.

וכן הוא משמש אותו המ"ה עוד, כי כ"ז שאמרנו בו, הנה היה בו ג"כ רק בכל משך זמן דעולם הנקודות, אבל כאשר הגיע עת התיקון, הנה עלה אותו המ"ה דענינינו ג"כ בסוד מ"ן לשורשו ולמקורו אשר למעלה למעלה עם עליית המ"ן דאורות הנקודות כולם, ונעשה עי"ז היחוד עלאה דאורא ובוצינא³⁴⁰ שהוא הזווג דע"ב וס"ג שאמר הרב בשער התיקון (ריש פרק ב), ונתחדשו עי"ז כל עליית המ"ן באור פני מלך חיים מרוא דמתקלא אשר

³⁴⁰ עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

באור הגנוז³⁴¹. ונתייחדו עי"ז כל הנקודות כולם באור התיקון, כל פרט ופרט מהנקודות עם המתייחס אליו מהמ"ה וב"ן דהתיקון ונעשו לאחד ממש. וכן נתייחדו אז המ"ה דענינינו עם המ"ה דהתיקון דלעיל סי' ז' אות כ"ז ועם אור המ"ה אשר לקמן סי' י"ב אות מ"ז. וחזרו ונכנסו כ"ז בהאבא הכללי שבא"ק בהמ"ה וב"ן שבו עצמו, להיות תמיד שורש קרוב לכל האצילות כולו להאיר עליו בכל התיקונים אשר אחר התיקון, וע' עיקר עומק הדברים בארוכה בזה לקמן סי' י"א אות מ"ג בהשם מ"ה אשר מחלקי הנקודות שמהאימא ע"ש ותלמד אותם לכאן.

(לב)

ב"ן

השם ב"ן הזה הוא כללות האור חדש והמלכי יושר אשר יצא מהטבור והיסוד דא"ק ואח"כ מהצפוני רגלים. והנה הם יצאו מהאבא הכללי שבא"ק ובסוד טיפת קרי ממנו, והם המלכי יושר דהנקודות שהם מאבא, והאירו הם להמלכי עגולים שהם מהאימא לצורך מלכותם אשר כרגע כמבואר בהדרושים. והנה השתתף בהם ג"כ החיצוניות דהב"ן דלעיל סי' ו' אות כ"ד שהם המלכיות דהב"ן הכללי שבהאבא שבא"ק, אך עיקרו דאור חדש הוא מה שנולד מהזווג דהע"ב וס"ג דגלגלתא האמור בנקודות (פרק ב). והנה הוא כללית המלכיות דהמלכות דהב"ן שבס"י ז' אות כ"ח, והנה הם כלולים מכמה מיני עסמ"ב כללים ופרטים לאין חקר, וכנודע ג"כ משער רפ"ח (פרק ב). ומה שבארנו לעיל בסמוך אות כ"ט ל' ל"א מענין ע"ב ס"ג מ"ה שבהם, הוא רק על שרשם שבהאבא ושבהעקודים וכנ"ל, אבל הם עצמם כאשר יצאו הנה נתגלו בכמה מיני עסמ"ב ומעסמ"ב לעסמ"ב אין חקר, יעמדו מהטבור ולמטה דא"ק עד סוף רגליו כנגד העגולים דהנקודות, והאירו בהם כי הם מבוססים ביותר, משום שהם מהאבא ויצאו ממנו ע"פ סדר אמ"ר וק"ב³⁴² אשר בהאבא עצמו וכנודע בדברינו כ"ז. אמנם בסוף הנה היה גם בהם כל ענין {מו ע"ב} המיתה ושבירת הכלים, כי היו הם ג"כ רק בסוד טיפת קרי מהאבא, והיו ג"כ רק המלכיות לבר וגבורות ודינין תקיפין, ולא היה אפשר להם ג"כ להתקיים כלל, וכנודע בדברינו בספר הדע"ה ח"א וכן כאן לעיל כלל ח"י ענף בג"ד.

אמנם ענין המיתה והשבירה אשר היה גם בהם, הנה לא היה באותן האורות עצמן אשר יצאו מהטבור והיסוד, כי הם עצמם הנה נשארו קיימים וכמו הג"ר דהעגולים שלא היה בהם מיתה ושבירה³⁴³. אך מה שמיתו ונשברו מהם ג"כ הוא רק בתולדותיהם, כי כאשר יצאו מהטבור והיסוד ועמדו כנגד העגולים, הנה היה בחפצם להזדווג עמהם, כי היו כולם עם העגולים הם בבחי' זו"ן. אך כאשר שלא היו עדיין בבחי' פרצופים גמורים כלל, כי היו כולם רק בסוד טיפת קרי, לכן הנה לא היה אפשר להם להזדווג, אלא כי כל מה שהיה ראוי לצאת מהמלכי יושר מהיסוד דכל א' מהם, הנה יצא מהם רק מהצפוני רגלים דכל א' מהם, שהוא כח והארה בעלמא כנודע, והם אשר מיתו ונשברו מהמלכי יושר ג"כ, שהוא רק תולדותיהם. אבל עיקר האורות עצמן אשר יצאו מהטבור והיסוד, הנה הם נשארו קיימים וכמו הג"ר דהעגולים.

והרי נתבאר לנו על הב"ן דענינינו מציאותו ושימושו ומקומו, וכן מקורו ושורשו. כי מציאותו הוא, שהוא האור חדש אשר יצא מהטבור והיסוד, והשתתף עמו ג"כ החיצוניות דהב"ן הכללי שבהאבא עצמו, שהוא המלכיות שבו, אבל עיקרו הנה הוא מהאור חדש

³⁴¹ עי' מלואים אות (ב).

³⁴² אור מים רקיע וק' ברכות שהוא מציאות של עסמ"ב, ועי' שער מ"ד ומ"ן פרק ה', ועי' מלואים אות (נח).

³⁴³ עי' ע"ח נקודות ב.

שאמר הרב (בפרק ב דנקודות), והנה הוא ג"כ המלכיות דהב"ן שבסי' ז' אות כ"ח, ושימושו הוא שהוא המלכי יושר דהנקודות אשר הם מהאבא הכללי שבא"ק, והם מאירים ומבסמים להמלכי עגולים, שהם מהאימא לצורך מלוכתם אשר כרגע. ומקומם, הוא כי הנה הם עומדים ג"כ מכנגד הטבור דא"ק ולמטה עד סוף רגליו כנגד מלכי העגולים להאיר להם כנז'. ושרשם, הוא כי בכללות הרי הם האור חדש אשר הוא תולדות האבא הכללי, ויצא מהטבור והיסוד דא"ק. ושורשו הקרוב אליו, הנה הוא השם מ"ה דלעיל אות ל"א שהוא בהזו"ן דהאבא, ונמשך מהם"ג דלעיל אות ל' שהוא בעיקר האבא עצמו, שהוא השם ס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב. ושורשו העליון אשר בהעקודים, הנה הוא השם ע"ב דלעיל אות כ"ט, אשר הוא בשורש האבא שבהעקודים שהוא השם ע"ב דלעיל סי' ו' אות כ"א. ומקורו בהמ"ס דא"ק, הנה הוא השם מ"ה דהמ"ס אשר בסי' א' אות ג' הנמשך בו מהע"ב ס"ג דהמ"ס דאות א' ד' וכנ"ל כ"ז.

אמנם כ"ז הנה היה רק בעולם הנקודות, ר"ל כי כל גילויים ושימושים דהמלכי יושר אשר בארנו אותם בסי' זה, וכן גם כל ענין דהמלכי עגולים אשר יתבאר ענינם לקמן סי' י"א, הנה כ"ז היה רק במשך זמן דעולם הנקודות, ע' דברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש ו' סי' ד' אות ה' ע"ש. אבל אח"כ כאשר הגיע עת התיקון, הרי חזרו ועלו כולן למ"ן כמ"ש הרב בשער התיקון (ריש פרק א), ונתחדשו כולם עי"ז בפנים חדשות להאיר באור פני מלך חיים ית"ש, וע"פ סדר כל התיקונים אשר בארנו לעיל כלל ח"י ענ"ח בארוכה ע"ש וכנודע. והנה לפי מה שאמרנו כי עיקרו דהמלכי יושר אשר מיתו ג"כ היו רק האורות דהצפרני רגלים, והם אינם האורות אשר יצאו מהטבור והיסוד עצמן אלא רק תולדותיהם, כי מה שהיה ראוי לצאת מבחי' היסודות שלהם ע"י הזווג עם המלכי עגולים הנה יצאו בלתי זווג, ויצאו מהצפרני רגלים שלהם שהוא ג"כ בסוד טיפת קרי, אלא שהם אינם טיפין ממש אלא רק כח והארה בעלמא, והם המלכי יושר שמיתו. אבל האורות דהטבור והיסוד הם עצמן לא מיתו, אלא רק אור הצפרני רגלים שלהם שהם בחי' תולדותיהם וכנ"ל כ"ז. וא"כ הרי היה ראוי לנו לחשוב ולעשות מערכת העסמ"ב באורות הצפרני רגלים עצמן ג"כ, שהם המלכי יושר העיקריים, לבד מהעסמ"ב דאור הטבור והיסוד שהם האור חדש העיקרי. אמנם כאשר כי הרב ז"ל אינו מחלקם לשנים, אלא שכולל את אור הטבור היסוד והצפרני רגלים כולם לאחת, כי כולם הם התפשטות {מו ע"ג} והגילויים דאור חדש אשר אמר בנקודות (פרק ב), לכן כללנו אותם ג"כ לאחת, ולא עשינו בהצפרני רגלים מערכה בפנ"ע כלל.

הקדמה לסי' ט'

הנה מסי' ו' עד כה הנה דברנו מאורות דאבא הכללי שבא"ק, אשר הוא בא"ק מהגרון עד החזה שבו, וכלול במזל עליון שהוא כללות אורות החוטם, אשר כל גילויים הוא ג"כ רק משבולת הזקן עד החזה (כי עד שבולת הזקן הנה הם בטלים באורות האזניים), והוא בבחי' המזל העליון שבהעקודים אשר בו כלול אבא, אשר יציאתו מהמ"ס שבא"ק הנה הוא מהמ"ה דהמ"ס דאות ג', וממנו הוא המלכי יושר דהנקודות וכן הדר ומהיטבאל דמצד האבא הכללי שבא"ק וכנ"ל כ"ז בסי' ו' ז' ח'. ועתה נדבר עד"ז ג"כ מהאורות דהאימא הכללי שבא"ק הכולל יש"ס ותבונה³⁴⁴, ומקומה הוא בא"ק מהחזה עד הטבור שבו, וכלולה במזל תחתון שבהעקודים, שהוא כללות אורות הפה, אשר כל גילויים הוא ג"כ רק מהחזה עד הטבור, כי עד החזה הנה הם בטלים באורות החוטם. והנה כל כללות אורות הפה בבחי' המזל תחתון שבהעקודים, ובו כלולה האימא שבא"ק אשר היא יצאה

³⁴⁴ עי' ע"ח אנ"כ ח.

ג"כ מהמ"ס שבא"ק, אלא שביציאתה מהמ"ס הנה הוא מהשם ב"ן דהמ"ס אשר בס"א אות ד', וממנה הנה הוא המלכי עגולים אשר יצאו הם מהעינים דא"ק שהם הנקודות העיקריים, וכן הדר ומהיטבאל דמצד האימא שבא"ק, וכמו שיתבאר כ"ז לפנינו בעזרת ה' ית"ש.

והנה כלילות האימא בעקודים ויציאתה על מציאותה בהא"ק עם כללות אור התיקון דאצילות הכלולים בה, וכן שרשי הנקודות המושרשים בה, שהם מלכי העגולים אשר הם ממנה, הנה כ"ז הם ג"כ כלולים רק בד' שמות עסמ"ב, והם נמשכים ויוצאים מהב"ן דהמ"ס שבא"ק אשר בס"א אות ד', כי כל אלו הד' שמות עסמ"ב הנה הם גילויי דהב"ן דאות ד', אשר בהם הנה הוא התפשט והתגלה, והם אשר יתבארו בהס"י שלפנינו.

סימן ט'

מערכת הד' שמות עסמ"ב המתגלים ויוצאים מהשם ב"ן דהמ"ס אשר בס"א אות ד', והוא המערכה הב' אשר בו, כי הרי הב"ן דאות ד' הרי הוא מהעסמ"ב דהמ"ס דהמערכה הא' שבו, והעסמ"ב המתגלים ויוצאים מאותו הב"ן ג"כ הרי הם המערכה הב' דהב"ן דהמ"ס דאות ד'.

(ל"ג)

ע"ב

השם ע"ב הנה הוא הגילוי הראשון דהב"ן דהמ"ס דאות ד', אשר התגלה בו והתפשט בו בעולם העקודים להשריש שם שורש למציאות האימא הכללי שבא"ק, והתפשט אותו הע"ב בבחי' המזל תחתון שבהעקודים. והוא בכללות אורות הפה אשר עיקר גילויים הנה הוא מהחזה עד הטבור, כי עד החזה הנה הם מתבטלים באור החוטם. אך מהחזה עד הטבור, הנה שם הוא הגילוי דאורות הפה, והם משמשים בעולם העקודים שהוא בבחי' י"ג ת"ד שבא"ק בבחי' המזל תחתון, אשר שם כלול אימא, והנה שם התפשט אור הב"ן דאות ד' והתגלה שם בהע"ב דעניניו להשריש שם שורש להמציאות דהאימא הכללי שבא"ק, והוא אותו הע"ב שורש האימא הכללי שבא"ק שורשה אשר בהעקודים.

והאמת הוא כי הע"ב דעניניו הנה הוא אינו לעיקר המציאות דהאימא עצמה לבד, אלא הוא ג"כ שורש עליון לכל תולדותיה ולכל התפשטותה וגילוייה אשר בהאצילות ג"כ, כי הנה התהוות כל האצילות שורשו ומציאותו וכל עניניו אשר הן בעולם (מו ע"ד) הנקודות והן בכל אורות התיקון, וכל הנהגת האצילות אשר מעולם ועד עולם, הנה הוא לעולם תמיד מהאז"א שבא"ק וע"פ קבלתם מהעקודים ע"י שפעת גילוי אור המ"ס דהא"ק המתגלה שם, והוא ע"ד הזו"ן דאצילות אשר כל תלייתם הנה לעולם תמיד בהאז"א ע"פ קבלתם מהמזולין, שהם מבועין דנפקין מהמ"ס דא"א. כן עד"ז הוא כלל האצילות לגבי א"ק, כי האצילות הוא בבחי' כללות הזו"ן שבו מ"ה וב"ן הכלליים, והוא על הנה"י דא"ק כמ"ש בשער התיקון (ריש פרק ג) וקבלתו הוא מהאז"א שבא"ק ע"י העקודים שהוא האורות דהאח"פ, שהם מבועין דנפקין מהמ"ס שבא"ק.

ועכ"פ הוא כי התהוות האצילות וכל קבלתו תמיד הנה הוא לעולם מהאז"א שבא"ק, והנה על זה הנה הוא הע"ב דעניניו. כי לבד מה שהוא שורש עליון שבהעקודים להאימא עצמה שבא"ק, הנה הוא שורש עליון ג"כ לכל תולדותיה המתפשטים ממנה באצילות תמיד, הן לאורות הנקודות שממנה אשר יתבאר לקמן סי' י"א, והן לאורות התיקון שממנה אשר יתבאר לקמן סי' י"ג וכן גם בס"י י'. כי אותו הע"ב הוא מתפשט

ומתגלה בהעקודים מהשם ב"ן דהמ"ס שבס"י א' אות ד', שהוא שורש הנעלם להאימא הכללי שבא"ק ולכל תולדותיה ואורותיה המתגלה ממנה תמיד.

והרי נתבאר לנו על השם ע"ב דענינינו מציאותו ושימושו ומקומו ושורשו ומקורו. כי מציאותוהוא, שהוא מהד' שמות עסמ"ב המתפשטים ומתגלים מהב"ן דהמ"ס אשר בהמערכה הא' אות ד'. ושימושוהוא, שהוא שורש עליון אשר בעולם העקודים להאימא הכללי שבא"ק ולכל חלקי האצילות אשר מהאימא. ומקומו, הוא באורות הפה שהם בחי' המזל תחתון שבהעקודים, אשר שם כליל אימא. ושורשו, הוא בהשם ב"ן דהמ"ס כנז'. ומקורו, הנה הוא באמת גם בעיקר המ"ס דא"ק עצמו, שהוא הס"ג דהמ"ס דאות ב', כי אותו הס"ג הוא עיקר המ"ס עצמו, וכמו שכתבנו שם כי המ"ס הנה הוא שורש הנעלם לאימא וכמ"ש הגר"א בספר"צ (פ"א בד"ה קרומא דאורא ע"ש בסופו ה"ע ד"ה ובמ"ס שם³⁴⁵), ובוזה הרי מתבאר לנו על הע"ב דענינינו כל עניניו שבו בעזרת ה' ית"ש.

(ל"ד)

ס"ג

השם ס"ג הזה הנה הוא המציאות העיקרי דהאימא הכללי שבא"ק הכולל ישסו"ת. וגילויי הוא בא"ק מהחזה שבו עד הטבור שבו, וכלול באורות הפה שהם בבחי' המזל תחתון שבהעקודים, אשר שם הוא השם ע"ב דלעיל אות ל"ג כנ"ל, שהוא שורש האימא שבהעקודים, ומשם הנה נמשך הס"ג דענינינו שהיא המציאות העיקרי דהאימא עצמה שבא"ק. אך שורשו העליון בהמ"ס דא"ק הנה הוא בהשם ב"ן שבס"י א' אות ד', כי הוא גילוי הס"ג שבו, ר"ל כי הרי כל שם הנה הוא כלול מד' שהם כלולים בו בהעלם, והתפשט הב"ן דהמ"ס והתגלה בהע"ב שבו, והוא הע"ב דלעיל אות ל"ג. ואח"כ הנה התפשט דרך בו והתגלה בהס"ג שבו ג"כ והוא הס"ג דענינינו. אמנם שורשו הנעלם דאותו הס"ג הנה הוא באמת גם בעיקר המ"ס עצמו, שהוא השם ס"ג אשר לעיל ס"י א' אות ב' וכנ"ל, כי המ"ס הנה שורש השרשים להאימא הכללי שהוא הס"ג דענינינו.

והנה אותו הס"ג דענינינו עם השם ס"ג דלעיל ס"י ו' אות כ"ב, הנה הם שניהם הס"ג הכללי דא"ק הכולל או"א שבו, כי האבא הוא ע"ב שבס"ג והאימא היא הס"ג שבס"ג וכנ"ל ס"י ו'. אמנם הנה גם אותו הס"ג דענינינו עצמו, הנה הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, שהם כללות כל הפרצופים עתיק א"א או"א זו"ן, כי כל א' הוא כלול מכולם כנודע. והנה עתיק וא"א שבו הוא הע"ב הנז' דאות ל"ג, ואו"א שבו שהם ישסו"ת הוא הע"ב וס"ג אשר בעיקרו עצמו והם עד הטבור שבו, והמ"ה וב"ן {מז ע"א} שבו הם בהנה"י שבו. אמנם הנה הם בו בשני בחי' כלליים ופרטיים, והמ"ה וב"ן הכלליים הם לא נתגלו בו ולא יצאו בו אלא רק בעת עולם הנקודות, שאז יצא הב"ן ואח"כ המ"ה בעת התיקון, וכמו שיתבאר למטה אות ל"ה ל"ו ולקמן ס"י י' י"א י"ג, והנה הם הב' חלקי התפשטות הב' דלהאצילות אשר נתבאר לעיל כלל ח"י ענף א' ב' ח'.

אמנם המ"ה וב"ן הפרטיים, והם המ"ה וב"ן אשר בהע"ב וס"ג עצמו שבו, הנה הם נתגלו ויצאו בעת ההתפשטות הא' דלהאצילות, והוא התפשטות הס"ג אשר אמר הרב בדרושי נקודות (פרק א), שמתחילה הנה היה מתפשט בא"ק הס"ג הכללי שבו עד סוף הגלוי, והכוונה הוא על הס"ג הכללי העיקרי עצמו, הע"ב וס"ג שבו, כי הנה נתגלה ויצא

³⁴⁵ ז"ל: ובמ"ס שם הוא שורש הגבורות, ושם הוא בוצינא דקרדינותא, שמשם עטרא דגבורה, וז"ש (א"ז רצב ע"ב) בוצינא דקרדינותא דגניז במעוי דאמא, ולפי ששם גבורה דרדל"א, לכן בו בוצינא דקרדינותא, ושם הוא שורש הבינה אימא, אבל שורש אבא הוא באורא דכיא בקד"א כנ"ל (ד ע"ג), לפי ששם גנוז חסד דרדל"א, לכן נפקין או"א מבטישו דחסד עילאה במוחא, וחסד גנוז באורא הנ"ל, והענין כי תרין רישין גלגלתא ומ"ס הם חו"ב דא"א, ומהן יוצאין או"א, ומ"ש כי או"א נפקו ממ"ס, כי מאבא נפיק בהעלם ומצטייר באימא כידוע, וסיום הגלגלת הוא קד"א.

בהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהע"ב וס"ג עצמן הנה"י הפרטיים שבהם גופה, ונתפשטו אז בכל המקום שהיה עתיד להאצילות שהוא כל המציאות אשר מטבורו דא"ק עד סוף רגליו, והיה כל זה להתפשטות הא' שהוא שורש עליון להאצילות וכמו שכתבנו בזה לעיל כלל ה' ו' ע"ש. אמנם כי אותן המ"ה וב"ן הפרטיים הנה הם חזרו ונסתלקו ונשאר עיקרן לעולם מהטבור ולמעלה, והיא ההסתלקות הא' דלהאצילות וכמו שכתבנו לעיל כלל י"ב בזה ע"ש. ועכ"פ הוא כי הנה ישנם גם בהס"ג דענינינו מ"ה וב"ן פרטיים ומ"ה וב"ן כלליים. והפרטיים הם יצאו ונתגלו רק בהתפשטות הא' והם חזרו ונסתלקו. אך הכלליים הם יצאו רק אח"כ שהוא בעולם הנקודות, ועיקרם הוא לאחר התיקון, והם כללות כל ההתפשטות הב'.

והנה קודם יציאת הנקודות, ור"ל גם בכל עת ההתפשטות הא' דלהאצילות, והרי היה כ"ז ג"כ רק מהגילוי דהא"א שבא"ק אשר נתגלו ויצאו בהמ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב והס"ג שבהם להעשות לשורש עליון להאצילות וכנ"ז, עכ"ז הנה היו כלולים אז עדיין כל האו"א שבו שהם הס"ג הכללי שבא"ק, הנה היו כלולים הם אז בהמ"ס עצמו. וזהו שאמר הרב שם כי התחלת הס"ג הוא מהאזניים ונתפשט עד סוף רגליו, כי הגם שעיקר הס"ג הוא לעולם רק עד הטבור, אך בהתפשטות הא' הנה יצא אז בהנה"י הפרטיים שבו ונתפשט בהם עד סוף רגליו, והיה כ"ז כדי להעשות שורש עליון להאצילות כנ"ז וכנ"ל כלל ה' ו'.

אמנם אח"כ שהוא לצורך הגילוי דההתפשטות הב' אשר להאצילות, שהוא כל הנקודות ואורות התיקון שהם המ"ה וב"ן הכלליים הנז' וכנודע, אשר כל מציאותם ויציאתם הנה הוא ג"כ רק מהס"ג הכללי שהוא מהא"א שבא"ק, הנה אז נצטמצמו האו"א להיות כל גילויים אשר לצורך זה רק מהגרונ דא"ק ולמטה, כי ההתפשטות הב' הנה הוא האצילות העיקרי אשר במקומו עצמו שהוא לעולם רק בהנה"י דא"ק, וממנו הנה יצא ונעשה כל העולמות הנפרדים³⁴⁶ שהם העולמות ב"ע. ולכן אלו שלא היו נצטמצמו או"א והיה גילויים אשר לצורך האצילות העיקרי ג"כ רק ביחודם וכלילותם דהמ"ס עצמו, הנה היה יציאת האצילות מהם במדרגה יותר גבוה ונעלה הרבה ממה שהוא עתה, ולא היה אפשר לצאת מהם העולמות הנפרדים כלל. אמנם ההתפשטות הא' אשר הוא רק לצורך השורש העליון דהאצילות, כי הוא חזר ונסתלק ועלה למעלה, הנה נעשה גילויים דהא"א אשר לזה ביחודם וכלילותם בהמ"ס גופה, והוא מ"ש הרב בנקודות (ריש פרק א) כי מציאות הס"ג (שהוא כללות או"א) והתפשטותו הנה הוא מהאזניים עד סוף רגליו וכנ"ז.

ועכ"פ הוא כי הנה בהתפשטות הב' הנה הוה גילויים דהא"א אשר לזה בבחי' היותם רק מהגרונ דא"ק ולמטה, והם הס"ג הכללי, אבא הוא הע"ב דס"ג ואימא הס"ג דס"ג. והנה נחשב אז הע"ב הכללי עד סוף הגלגלתא כולו, וכן גם עולם העקודים הוא אז ג"כ מכלל הע"ב הכללי ע"ד הי"ג ת"ד דא"א שהם כולם שמות ע"ב, וכמ"ש הרב בכוונת פורים (שעה"כ דף קט) {מז ע"ב} שהי"ג ת"ד הם י"ג שמות ע"ב, וכולם מכלל הכתר כמ"ש ר' נחוניא בן הקנה בתפילתו.

ומ"ש הרב בנקודות (סוף פרק א) כי העקודים הוא ע"ב דס"ג, עומק הכוונה הוא רק כי הנה הוא כולו מהע"ב דאות ה' שהוא מהס"ג דאות ב' וכמ"ש לעיל סי' ב' אות ה'. אך בהתפשטות הא', הנה נחשב אז הס"ג הכללי שהוא כללות או"א, הנה נחשבו אז שהם רק מהאזניים ולמטה. והע"ב הכללי הוא נחשב אז רק הקרקפתא אשר עד האזניים. ואז הנה הוה העקודים שהוא כל אורות האח"פ ג"כ רק מכלל הס"ג הכללי, כמו או"א הכלולים בהם, כי הם כלולים בהמזלין³⁴⁷, אלא שהעקודים הוא רק עד הטבור, אבל או"א הנה הם נתפשטו בהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהם גם עד סוף רגליו, והוא ההתפשטות הא' כנ"ז.

³⁴⁶ ע"י מקור לשון זה בזהר בראשית כב ע"א, ושער השמות פרק א.

³⁴⁷ ע"י אד"ז רפט ע"ב.

והעקודים שהוא יוצא מהאח"פ, הנה הוא אז ע"ב דס"ג, והנקודות שהם תולדות ובחי' טיפת קרי מהאו"א, הנה הם הס"ג דס"ג כמ"ש הרב כ"ז בנקודות (פרק א וע"ש בסופו בהמ"ב).

אמנם הנה יש עוד בחי' ג' בהאו"א, כי בעצמותם העיקרי הנה הם מיוחדים וכלולים בכל המ"ס כולו אשר בהס"ג דאות ב' מהמוחין ולמטה, ואבא הוא עולה אז גם באוירא רישא תניינא, כי שם הוא שורשו בהעלם וכמ"ש לעיל סי' ו' אות כ"ב כ"ג ע"ש.

והרי לנו ג' בחי' בהאו"א, כי בעצמותם העיקרי הנה הם עולים ונכללים בכל המ"ס כולו, ובהמוחין העיקרים שבו שהוא בכל הס"ג כולו דאות ב'. ואבא הוא עולה אז גם באוירא. אך בגלויים הראשון, שהוא התפשטותם בהתפשטות הא', הנה הם נכללים אז ג"כ בהמ"ס עצמו, אמנם הוא אינו בכלול אלא הוא רק בחלק המ"ס אשר מהאזניים ולמטה. ועיין לעיל סי' ב' ג' ד' שהעלינו שם כי מה שנודע שאורות האח"פ הם בינה וזו"ן, עומק הכוונה הוא כי הם בינה וזו"ן מהע"ב דאות ה', שהוא הא"א לכל האורות דהאח"פ. והנה העלינו שם כי בגבול האזניים הנה שם הוא הטבור דהבינה, אשר משם ולמטה הם הזו"ן שהם האורות דחוטם פה, אשר שורשם הפנימי שהוא המ"ה וב"ן דלעיל סי' ב' אות ז' ח', הנה הם מיוחדים וכלולים עם המ"ה וב"ן דהמ"ס אשר בסי' א' אות ג' ד'. וא"כ נמצא כי מהאזניים ולמטה הנה הוא ג"כ רק המקום דהמ"ה וב"ן דהמ"ס, והוא ג"כ רק מהטבור דהמ"ס ולמטה, כי שם הנה הוא המקום דהמ"ה וב"ן, איהו בנצח ואיהו כנודע³⁴⁸. וא"כ הרי בבחי' הב' דהאו"א שהוא בגלויים בהתפשטות הא' אשר אמרנו, כי אז נבחן התחלת או"א מהאזניים ולמטה, הנה הוא מהמ"ה וב"ן דהמ"ס דאות ג' ד'. וכבר אמרנו כי אותן המ"ה וב"ן הנה הוא שורשם דאו"א אשר בהמ"ס, וא"כ נמצא כי בבחי' הב' הנה מתגלה שורשם שהוא האור דהמ"ה וב"ן דהמ"ס בכל מציאותם כולו, ולכן נחשב אז המציאות דהס"ג הכללי שהוא כללות או"א, הנה נחשב אז שהוא מהאזניים ולמטה. והנה הוא מהמ"ה וב"ן דאות ג' ד', ונתפשטו אז או"א בהנה"י שלהם עד סוף רגליו וכנז'. וכ"ז הוא בבחי' הב' דהאו"א שהוא בגלויים בהתפשטות הא', אך בבחי' הג' שהוא בגלויים אשר בהתפשטות הב', הנה נצטמצם גילויים אז להיות כל גילויים רק מהגרון ולמטה. והנה הם אז למטה מהמ"ס לגמרי, כי הגרון נעשה אז כתר עליהם, ושם הנה הוא סוף התפשטות של המ"ס, ע' הולדת או"א (פרק ב) ודרושי מ"ד ומ"ן (דרוש יד). והנה עומד אז המ"ס עליהם רק בבחי' אור מקיף מלמעלה, ואז הנה הוה המ"ה וב"ן דהמ"ס להם רק בבחי' שורשם העליון אשר למעלה, כי הם למטה מהם לגמרי, וכל קבלת או"א מהמ"ס הוא אז רק דרך העקודים ודרך האורות דחוטם פה, שהם סוד הב' מזלין כנ"ל בדברינו.

קיצור הדברים הוא, כי הנה ישנם ג' בחי' באו"א הכלליים שבא"ק: (מז ע"ג) א', הוא כי עצמותם העיקרי אינו נחשב לפרצופים בפנ"ע כלל, אלא שהם נכללין עם המוחין דא"ק אוירא ומ"ס, והם ע"ב וס"ג הכלליים, והם החו"ב, ובהם נכללים או"א ג"כ, והם נעלמים אז מאד. והעקודים שהוא כללות אור האח"פ הוא הדעת, ובתוכם הוא החג"ת דא"ק עד טבורו, עי' לעיל כלל י' ענ"א בהבחנה א'.

ב', הוא בעת גילויים (ר"ל בבחי' גילויים) בהתפשטות הא', הנה הוה אז כלילותם בהמ"ס רק בחלק המ"ס אשר מגבול האזניים ולמטה, והוא בהמ"ה וב"ן שבו, שהם המ"ה וב"ן דאות ג' ד'. ונחשב אז עד האזניים לע"ב הכללי, ומהאזניים ולמטה כולו לס"ג הכללי, והוא כולל כל אורות האח"פ שהוא העקודים כולו, אשר הוא עד הטבור עם האו"א הכלולים בעקודים, שהם ג"כ עד הטבור. וכן גם כל ההתפשטות הא' שלהם אשר התפשטו מהטבור עד סוף רגליו, הנה כ"ז הוא אז הכל בכלל הס"ג הכללי אשר מהאזניים ולמטה, כי אז ר"ל בעת התפשטות הא', הנה לא היה עדיין הפרסא כלל, ולא היה אז חילוק בין

³⁴⁸ עי' מלואים אות (ז).

למעלה מהטבור לבין למטה מהטבור, והיה אור הס"ג מהאזניים עד סוף רגליו בלי שום חילוק בחי' כלל. ועכ"פ הוא כי בבחי' הב' הנה לא היה נבחן או"א בהס"ג הכללי, אלא רק בהחלק אשר מהאזניים ולמטה שבו, שהוא רק בהמ"ה וב"ן שבו כנז'. אבל בבחי' הא', הנה הם כלולים בהס"ג כולו כנ"ל. והבחי' הג' הוא מה שנצטמצמו אח"כ לצורך האצילות להיות כל גילויים רק מהגרון ולמטה כנ"ל.

אמנם העיקר בזה הוא, כי בבחי' הא', ר"ל קודם הגילוי דההתפשטות הא', הנה לא היה נבחן אז בא"ק בחי' או"א כלל, כי הרי אין או"א אלא לבנים, שאין מלת ושם או"א אלא ע"י מציאות הבנים, ושם האו"א שבהאצילות הוא ע"י הזו"ן, וכן שם האו"א שבהא"ק הוא ע"י האצילות, ולכן הנה כל זמן שלא הגיע עדיין העת גם להגילוי דשורש עליון אשר להאצילות, הנה אין גילוי או עדיין ג"כ לבחי' או"א בא"ק כלל, ולא התחיל הגילוי דבחי' או"א בהא"ק ג"כ אלא רק כאשר הגיע העת להמציא את ההתפשטות הא' דלהאצילות, שהוא מהנה"י דהאו"א כמ"ש לעיל כלל ה' ו'. הנה אז נצטמצם הס"ג הכללי וירד מגבול האזניים ולמטה ונעשה שם הגילוי דהאו"א ג"כ, כדי להוציא על ידיהם את האצילות בכל תיקונו ותולדותיו. אמנם אז שהוא בבחי' הוויותם מהאזניים ולמטה, הנה היה אז כל גילויים לצורך האצילות רק באור ההתפשטות הא' אשר להאצילות, שהוא רק שורש עליון להאצילות. אך עכ"פ הוא כי לא נתגלו או"א בהס"ג הכללי אלא רק אחר שנצטמצם בגילוי וירד רק מהאזניים ולמטה, שהוא בהמ"ה וב"ן שלו, ואז הנה נתגלה בבחי' או"א לצורך האצילות וכדי להעשות שורש עליון להאצילות, שהוא ע"י ההתפשטות הא' שלהם כנז'.

והטעם בזה הוא משום שכל מציאות האצילות הנה הוא רק מהמ"ה וב"ן הכלליים שבא"ק כנודע, לכן לא נתגלו האו"א להאצילות אלא ג"כ רק מהמ"ה וב"ן דהמ"ס ולא למעלה מזה, והוא ענין גילוי דהס"ג הכללי אשר נעשה רק מהאזניים ולמטה. אבל כל זמן שהיה עומד ומאיר הס"ג הכללי בהאור הגדול דהס"ג דהמ"ס עצמו, שהוא הס"ג דאות ב', הנה אז לא היה בו עדיין שום גילוי לבחי' או"א כלל. וזהו מה שאמרנו לעיל כמה פעמים שכל השורש דהאו"א שבא"ק הנה הוא רק בהמ"ה וב"ן דהמ"ס, שהוא המ"ה וב"ן דאות ג' ד', כי הנה הם ג"כ בהמ"ס רק מבחי' האזניים ולמטה שבו כנ"ל.

אמנם אורות העקודים אשר התחלתם הוא ג"כ מהאזניים, עכ"ז הנה הם מהס"ג דאות ב' עצמו, כי כל שורשם הפנימי דאורות האח"פ הנה הוא באמת למעלה מהאח"פ, ע' לעיל סי' ב' בארוכה. וכן כל יציאתם מהאח"פ הנה הם רק בבחי' אורות מקיפים, שהם סוד ל' מ' דצלם, שהם אורות מקיפים על הנה"י שהם צ' דצל"ם, והוא ההתפשטות דהמ"ה וב"ן (מז' ע"ד) דאות ג' ד' שנתפשטו בהאו"א, והחג"ת דא"ק המתלבשים בהעקודים. והנה הם בסוד אורות פנימים הצ' דצל"ם וכמ"ש בזה לעיל כלל ח' ענ"א ע"ש ותבין.

ועכ"פ הוא כי כל בחי' או"א שבא"ק הנה הוא מתחיל רק בגילוי הס"ג אשר מהאזניים ולמטה ולא בגילוי אשר למעלה, והוא רק כאשר הגיע העת להתפשטות הא' דלהאצילות, ואז התחיל הבחנת האו"א בא"ק שהוא בהס"ג הכללי אשר מהאזניים ולמטה. אך אח"כ כאשר הגיע העת להתפשטות הב' דלהאצילות, שהוא באורות הנקודות והתיקון, אשר מהם נעשה כל האצילות העיקרי, הנה אז נצטמצם הס"ג עוד להיות כל גילוי רק מהגרון ולמטה, והוא האו"א שבא"ק, אבא הוא הע"ב דס"ג ואימא הס"ג דס"ג, והוא הס"ג דאות ל"ד שאנו עסוקים בו עתה. והב"ן דהמ"ס דאות ד' הנה הוא שורש העליון שלה, כי בבחי' גילויים אשר רק מהגרון ולמטה, הרי הם למטה מהמ"ס והגרון, שהוא סיומא דהמ"ס, הוא הכתר שלהם, והמ"ה וב"ן דהמ"ס דאות ג' ד' הוא השורש עליון שלהם וכנ"ל.

והנה הארכנו בענין הבחנת או"א אשר בהס"ג הכללי שבא"ק אחרי שבכ"מ דברנו בזה ולא העלינו בזה כל הצורך, אך במה שכתבנו עתה נראה שהוא די בזה וה' ית"ש יאיר עינינו בתוה"ק.

אמנם מה שנוגע לעיקר הענין דהס"ג דאות ל"ד דענינינו, הנה נתבאר לנו בכ"ז באר היטיב את מציאותו ושימושו ומקומו וכן מקורו ושורשו. כי מציאותוהוא, שהוא בחי' האימא הכללי שבא"ק הכולל ישסו"ת. ושימושו, הוא כי הוא עם הס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב הנה מהם שניהם יחד, הנה נעשה מתחילה ההתפשטות הא' דלהאצילות שהוא הבחנה הב' אשר בא"ק שכתבנו לעיל כלל ו' ענ"א, והוא התפשטות הס"ג אשר אמר הרב בנקודות (פרק א') שהיה מתפשט מתחילה מהאזניים עד סוף רגליו. אמנם הנה הוא חזר ונסתלק כנ"ל כלל י"ב, והיה הסתלקותו בסוד מ"ן לצורך ההתפשטות הב', שהם אורות הנקודות והתיקון שיצאו ג"כ מהס"ג דענינינו עם הס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב מהם שניהם יחד, וכמו שיתבאר עוד לקמן בסימנים הבאים כל חלקי אורות הנקודות והתיקון אשר מצד האימא ג"כ, שהוא הס"ג דאות ל"ד דענינינו. והרי הוא שימושו במה שיצאו ממנו עם הס"ג דלעיל אות כ"ב, הן האור דההתפשטות הא' אשר להאצילות, והן כל האורות דההתפשטות הב' אשר להאצילות.

ומקומו דהס"ג דענינינו, הנה בעת ההתפשטות הא' הנה היה הוא עם השם הס"ג דלעיל אות כ"ב הם שניהם מגבול האזניים ולמטה, אך לצורך ההתפשטות הב' הנה נצטמצמו וירדו רק מהגרון ולמטה וכנ"ל כ"ז. אמנם גילוי העיקר דהס"ג דענינינו שהוא האימא הכללי שבא"ק, הנה הוא רק מהחזה ולמטה, והיא כלולה במזל תחתון שבהעקודים, שהם אורות הפה אשר עיקר גילויים הוא ג"כ רק מהחזה עד הטבור, כי עד החזה הם בטלים באורות החוטם. אך מהחזה ולמטה, הנה משמשים אורות הפה בבחי' המזל תחתון, ושם הוא כלול אימא שהוא מהחזה ולמטה, וע"ד האימא דאצילות בהא"א. ושורשו דהס"ג דענינינו, הנה הוא בהשם ע"ב דלעיל אות ל"ג, שהוא בהעקודים ובמזל תחתון וכנ"ל אות ל"ג. אך מקורו אשר בהמ"ס דא"ק, הנה הוא בהשם ב"ן דהמ"ס דאות ד'. ומקורו הנעלם, הנה הוא גם בעיקר המ"ס עצמו, שהוא בהס"ג דאות ב', כי האוירא והמ"ס הם שורשן הנעלם דהאו"א וכנ"ל בדברינו כ"ז, ודי בזה. והבן הדברים מאד כי הם עתיקים.

ל"ה

מ"ה

השם מ"ה הנה הוא בחי' ז"א שבהאימא הכללי שבא"ק, כי כל א' הנה הוא כלול מכל הד' שמות עסמ"ב ומכל (מח ע"א) בחי' הפרצופים כולם כנודע. והנה העתיק והא"א שבה השם ע"ב דלעיל אות ל"ג, והוא עומד בעקודים בבחי' המזל תחתון אשר שם לשורש עליון שבהאימא וכנ"ל שם. והאו"א שבה שהוא ישסו"ת, הוא עיקר עצמותה גופה, והוא הס"ג דלעיל אות ל"ד. והז"א שבה הוא השם מ"ה דענינינו. והנה נעשה מציאותו בהאימא מהתפשטות אור הב"ן דהמ"ס אשר בסי' א' אות ד' שנתגלה לזה, והיה גילוי דרך הע"ב דלעיל אות ל"ג, ודרך הס"ג דלעיל אות ל"ד. והיה גילוי בב' בחי', אחד פרטי ואחד כללי. והפרטי, הנה הוא יצא ונתגלה בעת ההתפשטות הא', והוא חזר ונסתלק, כי היה התפשטותו רק להעשות שורש עליון להאצילות. ונעשה בו כ"ז ע"י ירידתו והתפשטותו במקום האצילות. ואחר שנעשה בו כ"ז ע"י ירידתו, הנה הוא חזר ונסתלק כי שם הוא מקומו למעלה. והנה עומד שם לעולם בבחי' מ"ן וכנ"ל כלל ה' ו' וכלל י"ב. וכן היה ג"כ בתחילה, שהיה עלייתו בסוד מ"ן, כי הנה עי"ז הנה יצא כל ההתפשטות הב' שהוא

המ"ה וב"ן הכלליים, ויצא הב"ן בעולם הנקודות כמו שיתבאר לקמן סי' י"א, והוא ע"י הב"ן אשר יתבאר בסמוך אות ל"ו. וכן יצא ע"י אח"כ המ"ה הכללי דענינינו לשורש המ"ה דהתיקון אשר יתבאר ענינו לקמן סי' י"ג, והיה יציאתו מהמ"ה הכללי דענינינו שהוא בחי' ז"א הכללי שבהאימא הכללי שבא"ק.

והנה לא נתגלה ולא יצא אותו הז"א הכללי שהוא שורש המ"ה הכללי דהתיקון בהאימא הכללי שבא"ק אלא ג"כ רק אחר עולם הנקודות, שהוא רק כאשר הגיע עת התיקון אבל לא קודם לזה. והוא מ"ש הרב בנקודות (ריש פרק א) שמתחילה הנה היה התפשטות הס"ג עד סוף רגליו ולא נתגלה אז המ"ה כלל.

ועכ"פ הוא, כי הנה אותו המ"ה דענינינו, הנה הוא בב' בחי', אחד פרטי ואחד כללי. והפרטי הנה הוא יצא ונתגלה בעת ההתפשטות הא', והוא ג"כ כלול ממ"ה וב"ן, והם המ"ה וב"ן הפרטיים שבהע"ב וס"ג שבהאימא הכללי, שהוא הס"ג דלעיל אות ל"ד וכנ"ל כלל ה' ו'. והכללי הנה הוא המ"ה הכללי והז"א הכללי דהאימא הכללי שבא"ק, שהוא הס"ג דלעיל אות ל"ד. ולא נתגלה ולא יצא בה אותו המ"ה הכללי שהוא המ"ה דענינינו אלא רק כאשר הגיע עת התיקון, כי הוא רק שורש המ"ה דהתיקון אשר יתבאר ענינו לקמן סי' י"ג.

והנה עיקר המ"ה דענינינו הנה הוא רק על המ"ה הכללי, כי הרי הפרטי הרי הוא חזר ונסתלק ונשאר לעולם למעלה כנז', והרי הוא נעלם. אמנם המ"ה הכללי שהוא בחי' ז"א שבהאימא הכללי, והוא שורש המ"ה דהתיקון, הנה מאחר שיצא, שהוא כאשר הגיע עת התיקון כנז', הרי עומד מציאותו לעולם בהאימא, כי הוא הז"א שבה, והוא שורש לעולם להאצילות תמיד, כי גם אחר החטא אשר אור התיקון חזר ונתעלם, והוא עתה ג"כ רק מכלל אור הגנוז, עכ"ז הנה לא נסתלק ח"ו, וכמ"ש בזה"ק תרומה (קמט רע"א³⁴⁹) ובכ"מ. והוא בסוד (ע"י זהר תרומה קסו ע"ב וע"ה הארת המוחין ט) נהיר לנוקבא דרך דופן, ובתמצית הארתו הוא ית"ש זן ומפרנס ומכלכל מקרני ראמים עד ביצי כינים וכמ"ש לעיל כלל י"ז ובכ"מ מדברינו. ועכ"פ הוא כי המ"ה הכללי דענינינו הנה מציאותו הוא לנצח, כי הוא עומד לעולם לשורש להמ"ה הכללי דהתיקון אשר הוא מן העולם ועד העולם.

אמנם הנה יציאת המ"ה דענינינו הנה היה ביחד עם יציאת המ"ה דלעיל סי' ו' אות כ"ג, כי הם שניהם אחד ויצאו יחד, והם שניהם הז"א הכללי שבהאו"א שבא"ק, כי אותו הז"א הכללי שבהאו"א שבא"ק הנה הוא השורש להמ"ה הכללי דהתיקון אשר הן מצד אבא והן מצד אימא, שהוא המ"ה אשר לקמן סי' י"ב אות מ"ח ואשר לקמן סי' י"ג אות ג"ב, כי הם שניהם יחד הנה הם המ"ה הכללי דהתיקון אשר הוא כלול מהאורות דהאו"א שבהא"ק. והוא מהשם מ"ה דלעיל סי' ו', ומהשם מ"ה דענינינו, שהם יצאו ג"כ שניהם יחד לשורש דהמ"ה הכללי דהתיקון אשר הוא משניהם. אלא שאנחנו בארנו כל א' בפנ"ע, אורות האבא (מח ע"ב) בפנ"ע ואורות האימא בפנ"ע, כדי לבאר שורשו ומקורו וכל עניניו דכל א' בפרטות, אבל באמת הנה נעשו שניהם לאחד מכל וכל, הן במציאותם ושימושם אשר בהאו"א שהם בחי' הז"א שבהם, והן בתולדתם שהוא המ"ה הכללי דהתיקון.

והנה לעיל אות כ"ג אמרנו שם כי לעתיד לבא הנה יתייחדו הכללי והפרטי לאחד, והוא ענין ביטול המ"ה אשר לעתיד שיתעלה בשליטת הס"ג³⁵⁰, כי כבר אמרנו שגילוי המ"ה הפרטי והתפשטותו הנה הוא מ"ש הרב כי מתחילה היה מתפשט הס"ג עד סוף רגליו, והיה אז רק שליטת הס"ג, והוא משום כי המ"ה הפרטי הרי הוא רק מהס"ג עצמו, אמנם אח"כ הנה חזר ההתפשטות ונסתלק ונפרס הפרסא ויצאו משם ולמטה המ"ה וב"ן הכלליים. והרי מפסיק הפרסא בין שליטת המ"ה לבין אור הס"ג, אבל לעתיד כאשר

³⁴⁹ ע"י מלואים אות (ד).

³⁵⁰ בענין שליטת הס"ג ע"י ח"א כלל ד ענף ג וכלל טו ענף ז אות ז, וע"י עוד לקמן קז ע"ב.

שיזדככו כל המסכים וכנ"ל כלל י"ז בארובה, הרי לא יהיה עוד הפסק כלל, ויחזור התפשטות הס"ג להאיר כקדמותו, ויתייחד אז המ"ה הכללי בהפסד אשר הוא מהס"ג עצמו ויאר באורו, והוא ענין שליטת הס"ג דלעתיד.

והענין ביתר ביאור הוא, כי הנה אמרנו לעיל אות ל"ד כי בכל עת ההתפשטות הא' אשר להאצילות הנה היה אז הגילוי דהס"ג הכללי, שהוא בחי' האו"א שבא"ק מהאזניים שבו ולמטה, והם עצמן הס"ג הכללי, ולא ירד הגילוי דהס"ג הכללי ובחי' או"א מהגרון ולמטה, ר"ל שיהא כל גילויים רק מהגרון ולמטה ולא למעלה, אלא רק אחר פריסת הפרסא, ובהתפשטות הב' דוקא. והיה כ"ז לצורך הגילוי דהמ"ה וב"ן הכלליים שהם רק מתחת הפרסא ולמטה, וכדי ליתן אפשרות להעולמות ב"ע שיצא מהם וכנ"ל אות ל"ד כ"ז ע"ש. וא"כ הרי לעתיד כאשר יזדככו המסכים ויתבטל הפרסא, הרי יתעלה הגילוי דהס"ג הכללי בבחי' או"א שבו לחזור לקדמותו שהוא מהאזניים ולמטה, ויאר בעילוי בכל הא"ק כולו עד סוף רגליו, ואז יאר כל האצילות ג"כ רק בשליטת הס"ג, כי לא יהיה הבדל כלל בין הטבור ולמטה לבין הטבור ולמעלה. ואז יתבטלו המ"ה וב"ן, כי יוכלו הם בהע"ב וס"ג³⁵¹, וכן יתגלה ג"כ גלוי הס"ג בבחי' או"א שבו, כי יתעלה אז להיות מגבול האזניים ולמטה כמקדם.

ונחזור להענין, כי הנה נתבאר לנו על המ"ה דענינינו ענין מציאותו ושימוש ויורשו ומקורו. כי מציאותו, הנה הוא בב' בחי', אחד פרטי ואחד כללי. והפרטי הנה הוא שימוש, כי ממנו הנה היה כל ההתפשטות הא', אשר אח"כ הנה הוא לעולם סוד המ"ן לכל האצילות. והכללי, הנה הוא הז"א שבהאימא הכללי שבא"ק. והוא יצא בה רק כאשר הגיע עת התיקון ולצורך התיקון, כי על זה הנה הוא ג"כ כל שימוש שהוא שורש להמ"ה הכללי דהתיקון אשר מצד האימא וכמו שיתבאר ענינו לקמן סי' י"ג. ושורשו, הנה הוא בהשם ע"ב דלעיל אות ל"ג, שהוא בעולם העקודים בהמזל תחתון אשר שם, אשר בו כלולה אימא. ומקורו, הוא בהשם ב"ן דהמ"ס אשר בסי' א' אות ד', כי הוא השורש והמקור להאימא הכללי שבא"ק לכל מציאותה ותולדותיה כנ"ל. ומאורו ושפעו, הנה נעשה המציאות דהמ"ה דענינינו בהאימא הכללי שבא"ק כאשר הגיע עת התיקון, ונעשה מציאותו ע"י הע"ב דלעיל אות ל"ג כנוז, וכדי להוציא ממנו את המ"ה הכללי דהתיקון. והנה הגם שכל יציאת אותו המ"ה הנה היה רק בסוד תוספות, כי לא היה בעולם הנקודות כלל, עכ"ז הנה מאז ולהלאה הנה הוא במציאותו לעולם, כי הוא לשורש אור התיקון כנוז, ולא עוד כי לעתיד הנה יתעלה הוא עצמו ג"כ להכלל בהס"ג עצמו וכנ"ל.

(ל"ו)

ב"ן

השם ב"ן הזה הנה הוא בחי' נוקבא דז"א שבהאימא הכללי שבא"ק. אמנם הנה הוא ג"כ בבחי' פרטי וכללי, {מח ע"ג} וע"ד המ"ה אשר לעיל אות ל"ה, ובהפרטי הנה הוא בכל ענינו ממש כמו הפרטי דהמ"ה דלעיל, כי הם שניהם יצאו יחד ונתגלו בעת אחת, שהוא בהתפשטות הא' אשר להאצילות, ונתפשטו בא"ק עד סוף רגליו וכנ"ל כלל ה' ו'. אלא שהמ"ה דלעיל אות ל"ה הנה עיקרו הוא מהשם ע"ב שבהאימא שהוא יש"ס, והב"ן דענינינו עיקרו הוא מהשם ס"ג שבהאימא שהוא התבונה. אבל הם שניהם אחד, שהם שניהם מציאות אחת, ונעשו שניהם יחד למציאות ההתפשטות הא' אשר להאצילות וכנ"ל כלל ה' ו'. וכן נסתלקו אח"כ ג"כ יחד בהסתלקות הא' וכנ"ל י"ב. וכ"ז הוא בהפרטי שבהם.

³⁵¹ עי' לעיל הערה 291.

אמנם בהכללי שבשניהם הנה נעשה בהם חלוקות רבות בין זה לזה, כי המ"ה דלעיל אות ל"ה הנה הוא יצא כולו ונתייסד באימא רק כאשר הגיע עת התיקון, כי הוא לשורש המ"ה הכללי דהתיקון וכנ"ל אות ל"ה. אמנם הב"ן הכללי דעניינו, הנה הוא נחלק לשנים לפנימיות וחיצוניות, והם הט"ר שבו והמלכיות שבו. והנה הפנימיות שהוא הט"ר שבו הנה הם יצאו ג"כ רק כאשר הגיע עת התיקון, כי הנה סוד שורש המהיטבאל הנאמר בתורה אצל מלך הדר, ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד בת מי זהב (בראשית לו לט), והוא יצא ונתייסד בהאימא ג"כ רק כאשר הגיע עת התיקון, ויצא הוא ביחד עם המ"ה דלעיל אות ל"ה לצורך המהיטבאל דהתיקון אשר יתבאר ענינו לקמן סי' י'.

אמנם החיצוניות דהב"ן שהוא המלכיות שבו, הנה הם יצאו בעולם הנקודות, ומהם הנה הוא כל הנקודות העיקריים כמו שיתבאר לקמן סי' י"א, ויצאו מתחילה החיצוניות שהוא כל יציאת הנקודות אשר בעולם הנקודות, והם המלכים שמלכו ומיתו. ואח"כ בעת התיקון הנה נתבררו ועלו ונתייחדו עם הט"ר דב"ן, וכולם יחד הנה הם הב"ן הכללי, וחזרו ויצאו ביחד עם המ"ה הכללי דהתיקון, והם המ"ה וב"ן הכלליים אשר מהם נבנה ונעשה כל האצילות כנודע, וכמו שיתבאר לקמן בסימנים הבאים בעזרת ה' ית"ש.

ועכ"פ הוא כי הב"ן דעניינו הנה הוא היסוד דכל הב"ן הכללי, אשר חיצוניותו הנה יצא בעולם הנקודות, ועיקרו הוא יצא ונתגלה ג"כ רק לאחר התיקון.

והנה שורשו הוא ג"כ בהב"ן דהמ"ס אשר בסי' א' אות ד', כי הוא שורש דהאימא הכללי שבא"ק לכל מציאותה ותולדותיה בכללות ופרטות, והשפיע הב"ן דאות ד' באורו ושפעו דרך העקודים, והוא בהשם ע"ב אשר לעיל אות ל"ג, ומשם להס"ג דאות ל"ד שהוא האימא הכללי, ויסד בה השם ב"ן דעניינו שהוא היסוד דהב"ן הכללי כנז'.

והרי נתבאר על הב"ן דעניינו מציאותו ושימושו ושורשו ומקורו. כי מציאותהוא, שהוא בחי' הנוק' שבהאימא הכללי שבא"ק. ושימושו, הוא כי הנה הוא נחלק לפנימיות וחיצוניות, והפנימיות הוא השורש להמהיטבאל שמצד האימא שיתבאר ענינו לקמן סי' י'. והחיצוניות הנה מהם הוא הנקודות העיקריים שיתבאר עניינם לקמן סי' י"א. ושורשו בעקודים, הוא בהשם ע"ב דלעיל אות ל"ג. ומקורו בהמ"ס דא"ק, הנה הוא בהשם ב"ן דלעיל סי' א' אות ד', ובזה הנה נשלם הסי' ט' שלפנינו בעזרת ה' ית"ש.

הקדמה לסי' י'

הנה אמרנו כי הב"ן שבהאימא שהוא השם ב"ן הנ"ל אות ל"ו הנה הוא נחלק לפנימיות וחיצוניות, שהם הט"ר והמלכיות. והט"ר הנה הם יצאו רק בעת התיקון, כי הם המהיטבאל הנאמר בתורה, ושם אשתו מהיטבאל כו' (בראשית לו לט) כנ"ל. והנה פשוט הוא כי כאשר יצא ממקורו להתפשט בהאימא עד הנה"י שבה המתפשטים באצילות לאור התיקון דהמהיטבאל, הנה נשאר עיקרו בכל מדרגה ומדרגה שיורד דרך בו³⁵², כדי להיות קשור לעולם למעלה לקבל שפעו משם תמיד, כי כן הוא הדרך והסדר בכל אור שיורד מלמעלה למטה, הנה הוא לעולם רק בדרך השתלשלות המדרגות, שמתפשט ומצטמצם (מח ע"ד) ממדרגה למדרגה, ונשאר עיקרו בכל עליון עד רדתו למטה בקצה התחתון שלו. וכן הוא בהמהיטבאל דעניינו אשר שרשו הוא בהשם ב"ן דהמ"ס שבא"ק, וירד בהאימא שבהא"ק להעשות בה ולהתגלה ממנה למציאות המהיטבאל דהאצילות, הנה היה התפשטותו במדרגות רבות ובצמצומים רבים עד גילוי העיקרי שבהנה"י דאימא. והנה כללות המדרגות שירד דרך הם, הנה הם ד' מדרגות, והם הד' שמות עסמ"ב אשר יתבאר בהסימן שלפנינו. וכל אלו הד' שמות עסמ"ב הנה הם כולם ג"כ מכלל הפנימיות דהב"ן

³⁵² עי' נסירה פרק ז.

דלעיל אות ל"ו. אמנם הנה הם אינם במציאותו העיקרית אשר ירד באצילות, אלא הם בכלליותו כולו, אשר ממקורו עד אליו, שהם כלל כל המדרגות אשר ירד דרך בו, והם עיקרו המשפיעים בו תמיד, ועל ידם הוא קשור למעלה. אך מציאותו העיקרי וגילוי שבעצילות, הנה הוא רק הב"ן שבהם שהוא הב"ן אשר לקמן אות מ'.

והנה אמרנו כי כל הפנימיות דב"ן דענינינו הנה מקורו הוא ג"כ בהשם ב"ן דהמ"ס שבא"ק אשר בס' א' אות ד', כי אותו הב"ן דאות ד' הנה הוא שורש האימא הכללי שבא"ק למציאותה עצמה ולכל תולדותיה ואורותיה, הן לכל אורות הנקודות אשר ממנה, והן לכל אורות התיקון אשר ממנה. והנה ישנם בו לכל א' רמז רשם ג"כ בבחי' אורות ושמות עסמ"ב פנימיות וחיצוניות, כמו בהאימא וכל תולדותיה היוצאים ממנו, כי הם כולם רק גילויי דהב"ן דאות ד' אשר בהם הוא מתגלה ויוצאים ממנו מהכח לפועל, וכן מתפשט ממנו הפנימיות דב"ן שבו ממדרגה למדרגה עד התפשטותו בהנה"י דאימא המתלבשים באצילות, והם ד' מדרגות שהם בבחי' ד' שמות עסמ"ב, והנה הם העסמ"ב אשר יתבארו לפנינו כנז'.

ועכ"פ הוא כי העסמ"ב שבהפנימיות דב"ן אשר יתבאר בהס' שלפנינו, הנה הם אינם באותן הפנימיות אשר ירד הוא כולו בהאצילות לאור התיקון דהמהיטבאל אשר שם, אלא הם על כל כללותו אשר ממקורו ולמטה, אשר כל אור התיקון דהמהיטבאל שירד באצילות הוא רק הב"ן ממנו. אבל העסמ"ב אשר בו, הנה הם לעולם למעלה מהאצילות, כי הם השתלשלות המדרגות אשר בהם הנה התפשט הב"ן דהמ"ס וירד בהם מגילוי לגילוי עד גילוי העיקרי שבהנה"י דאימא שהוא הב"ן שבהם, ובו הנה הוא אשר ירד באצילות עצמו לאור התיקון דהמהיטבאל אשר שם.

אמנם אחר שירד שם הנה נתפשט ג"כ נתגלה מעסמ"ב לעסמ"ב שהוא לכל פרצופי האצילות כולם, אבל בהעסמ"ב שלפנינו הנה הוא כל פרצופי האצילות רק הב"ן שבהם לבד. והרי נמצא כי העסמ"ב שלפנינו הנה הם אינם על הפנימיות דהב"ן הכללי שבהנה"י לבד דהאימא, אלא הם על הפנימיות דהב"ן הכללי שבכל חלקי האימא כולה עד שרשה העליון, שהוא עד הב"ן דהמ"ס דאות ד' וכמו שיתבאר עוד למטה.

והנה הם יצאו ביחד עם הד' שמות עסמ"ב אשר לעיל סי' ז', שהם שרשי כל הפנימיות דב"ן הכללי אשר בהמ"ה דהמ"ס דאות ג', שהם שרשי דהמהיטבאל שמצד אבא. ויצאו הם ביחד עם העסמ"ב שלפנינו, שהם שרשי המהיטבאל אשר מצד האימא, כי הם שניהם אחד, ויצאו שניהם יחד, אלא שאנחנו בארנו כל א' לעצמו, כי כל א' הנה הוא משורש מיוחד, זה מהמ"ה דהמ"ס דאות ג', וזה מהב"ן דהמ"ס דאות ד'. אבל יצאו שניהם יחד ונעשו לאחד בהאימא ע"י סוד זווג עיבור ולידה, והוא אור המהיטבאל דהתיקון. ולא עוד, כי הנה היה יציאתם יחד גם עם מלך הדר שבשניהם וכנ"ל בהקדמה לס' ז', כי הם שניהם המ"ה וב"ן הכלליים אשר מהם נבנה כל האצילות, הדר הוא המ"ה הכללי, ומהיטבאל הוא הב"ן הכללי, ומתייחדים שניהם המ"ה וב"ן בכל פרצוף ופרצוף כנודע, ע"כ הקדמה לסימן י'.

סימן י'

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהפנימיות דב"ן הכללי דאות ל"ו ממקורו העליון אשר בהב"ן המ"ס (מט ע"א) שבא"ק שבס' א' אות ד' עד רדתו בהנה"י דאימא, להתפשט באצילות בהב"ן אשר בה שהם הט"ר דב"ן דלקמן אות מ'.

והנה הם מערכה הג', כי הרי הב"ן דהמ"ס שבס' א' אות ד' הרי הוא מהעסמ"ב דהמערכה הא', והעסמ"ב דס' ט' שהם כללות כל האימא ישסו"ת והזו"ן שבה, שהם גילויי

דהב"ן דאות ד' המתגלה בכל המציאות דהאימא, הרי הוא מערכה הב'. והעסמ"ב אשר להב"ן שבהאימא משורשו העליון עד מציאותו העיקרי שבהנה"י שבה, הרי הם מערכה הג', כי הם העסמ"ב אשר בכללות הב"ן דאימא. והרי הם העסמ"ב שבהב"ן דהעסמ"ב דב"ן, ר"ל העסמ"ב שבכללות הב"ן דהאימא, אשר כל כללות האימא הנה הוא בגילוי דהעסמ"ב אשר בהשם ב"ן דהמ"ס שבא"ק אשר בס"א אות ד'.

(ל"ז)

ע"ב

השם ע"ב הזה הנה הוא הגילוי הראשון מהפנימיות דהב"ן הכללי שבא"ק אשר נתגלה לצורך אור המהיטבאל דהתיקון אשר מצד האימא הכללי שבא"ק, והנה הוא ג"כ מכלל הפנימיות דהב"ן שבה הנ"ל אות ל"ו, והוא נמשך בה מלמעלה למעלה, שהוא ממקורו ושורשו דהאימא אשר בהשם ב"ן דהמ"ס דאות ד'. והנה הגילוי הראשון אשר נתגלה לזה הב"ן דהמ"ס הנה היה בהשם ע"ב הזה, והאיר בו בעולם העקודים שהוא בשורש האימא אשר שם, והוא בהשם ע"ב דלעיל אות ל"ג. ושם הנה המשיך והשפיע הב"ן דהמ"ס דאות ד' באור השם ע"ב דענינינו, כדי להשריש שם שורש לאור המהיטבאל שמצד האימא. והנה הוא בבחי' עתיק וא"א לאור המהיטבאל, ומקומו הוא בהעקודים בשורש האימא אשר שם כנז'.

והנה יצא השורש דאור המהיטבאל הזה שהוא הע"ב דענינינו, הנה יצא הוא ביחד עם השם ע"ב אשר לקמן אות מ"ט שבס"י י"ג, שהוא השורש דמלך הדר שמצד אימא. והיה יציאתם בהשם ע"ב דלעיל אות ל"ג, אשר הוא בהעקודים בשורש האימא אשר שם. ועי"ז הנה נשלם העקודים ג"כ באור הדעת עילאה אשר ברוא דמתקלא וכנ"ל ס"י ז' אות כ"ה, ע"ש בארוכה קצת, כי כל מה שכתבנו שם הם כוללים ג"כ את הע"ב דענינינו, כי הם שניהם אחד כנ"ל. ועכ"פ הרי נתבאר לנו על הע"ב דענינינו את מציאותו ושימושיו ומקומו וכן מקורו ושורשו. כי הנה מציאותו ושימושיו, שהוא הגילוי הראשון להשורש דאור התיקון דהמהיטבאל אשר מצד האימא הכללי שבא"ק. ומקומו, הוא בעקודים בשורש האימא אשר שם, ושורשו הוא בהשם ב"ן דהמ"ס שבא"ק אשר בס"א אות ד'. ומקורו, הוא באמת עוד למעלה למעלה, והוא בהיחוד דאורא ובוצינא³⁵³, שהוא באור הגנוז³⁵⁴ שנתגלה ביום ראשון וכנ"ל אות כ"ה באור התיקון דהמהיטבאל אשר מצד אבא, כי הם שניהם אחד כנז'. והנה מכל זה הנה הוא נמשך כל הפנימיות דב"ן דלעיל אות ל"ו דרך השתלשלות המדרגות כמו שיתבאר לפנינו בעזרת ה' ית"ש.

(ל"ח)

ס"ג

השם ס"ג הזה הנה הוא השורש דאור התיקון דהמהיטבאל אשר בהאימא עצמה, שהוא השם ס"ג דלעיל ס"י ט' אות ל"ד, כי כאשר נתגלה אור התיקון ממקורו שהוא בהב"ן דהמ"ס דאות ד' לצאת למקומו שהוא בתיקון האצילות, הנה נשאר עיקרו בכל המדרגות כולם שיוורד דרך הם, והיה גילוי הראשון בהשם ע"ב דלעיל אות ל"ז, שהוא בעקודים כנ"ל, והוא עיקרו העליון {מט ע"ב} שהוא העתיק והא"א שבו. והוא למעלה בעקודים בשורש האימא אשר שם. ואח"כ הנה נתפשט עוד ונתגלה בהאימא עצמה שהוא בהס"ג

³⁵³ עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

³⁵⁴ עי' מלואים אות (ב).

דלעיל אות ל"ד והוא בישסו"ת. והנה בגילוי ומהתפשטותו בעקודים, הנה אז נתמלא ונשלם העקודים באור הדעת עלאה כנ"ל אות כ"ה, ובגילוי ומהתפשטותו בהאימא אז נתמלא ג"כ האימא באור הדעת עלאה.

והנה נעשה כ"ז רק בהגיע עת התיקון דהאצילות ולא קודם לזה. אמנם כי כאשר נתקן האימא ג"כ באור הדעת עלאה, הנה אז חזר האימא להתעלה בעילוי דשלישת הס"ג וכנ"ל סי' ז' אות כ"ו, כי אז הנה חזר האימא לעצמותה העיקרי שבה כמו שהיתה בגילוי הראשונה אשר בהתפשטות הא' להתעלה ולהתייחד בהמ"ס עצמו, ולהתעלה בגילוי הס"ג מגבול האזניים ולמטה, כי כן הם עצמותן העיקרי דהא"א כנ"ל אות ל"ד וע' לעיל סי' ז' אות כ"ז בסופו. [אלא כי שם עמדנו בהשיטה הא' דלעיל סי' ז' אות כ"ב, אך בזה הנה העיקר הוא מה שהעלינו בזה לעיל סי' ט' אות ל"ד, ע' שם ושם והבן].

ועכ"פ הרי נתבאר לנו על הס"ג דענינינו את מציאותו ושימושו ומקומו ומקורו ושורשו. כי מציאותו ושימושו, הנה הוא שהוא אור התיקון דהמהיטבאל אשר מהפנימיות דב"ן הכללי דלעיל אות ל"ו, אשר נשלם בו בתחילה האימא הכללי עצמה שבא"ק כאשר הגיע עת התיקון דלהאצילות, כדי להיות בה שורש לכל תיקוני האצילות הנמשך ממנה תמיד. והנה הוא נתפשט בהאימא מהעקודים שהוא מהשם ע"ב דלעיל אות ל"ו, כי הוא שורשו שבהעקודים. אמנם מקורו, הנה הוא בהשם ב"ן דהמ"ס שבא"ק אשר בסי' א' אות ד', כי אותו הב"ן הוא השורש דהאימא ולכל אורה ועניניה.

וכבר אמרנו כי הנה הוא יצא ביחד עם אור התיקון דהמהיטבאל אשר מצד אבא דלעיל סי' ז', ועם אור התיקון דהדר אשר בשניהם אשר יתבאר לקמן סי' י"ב וי"ג. אמנם מקורו הנעלם, הנה הוא מהיחוד דאורא ובוצינא, ומאור הגנוז שנתגלה ביום ראשון דמעשה בראשית, והוא הרזא דמתקלא אשר על ידו נתקנו כל מעשה בראשית כולם³⁵⁵.

(ל"ט)

מ"ה

השם מ"ה הזה הנה הוא ג"כ אור התיקון דהמהיטבאל אשר בהאימא עצמה. אמנם הוא אינו בהעיקרי שבה אשר למעלה מהטבור שבה, אלא הוא בבחי' הז"א שבה, אשר ממנו מקבל הנוק' שבה, שהוא השם ב"ן דלקמן אות מ' כדי להתפשט באצילות.

והנה מתפשט ויוצא המ"ה דענינינו אות ט"ל מהס"ג דלעיל אות ל"ה, כי הוא המ"ה הפרטי אשר נולד ונתגלה בו עצמו, והוא ע"י תוספות אור שניתוסף לזה מהשם ב"ן דהמ"ס דאות ד' בשורש האימא שבהעקודים, שהוא בהשם ע"ב שבסי' ט' אות ל"ג, ובהגילוי דאור התיקון דהמהיטבאל שבה שהוא בהשם ע"ב דלעיל אות ל"ז. ומשם הנה מקבל האימא עצמה שהוא הס"ג דלעיל אות ל"ד, ומקבלת את אור התיקון דהמהיטבאל שהוא השם ס"ג דלעיל אות ל"ח, וממשיכה להז"א הפרטי שבה שהוא השם מ"ה הפרטי דלעיל אות ל"ה, ואור התיקון דהמהיטבאל שמקבל הנה הוא המ"ה הפרטי אשר בהשם ס"ג עצמו דלעיל אות ל"ח, והוא השם מ"ה דאות ט"ל דענינינו ומקבל אותו לצורך האצילות כנו'.

והנה נצטמצמו אז האו"א שבא"ק בגילוי הס"ג שבהם להיות כל גילויים רק מהגרון דא"ק ולמטה, כי כל מה שנתגלו לצורך האצילות הנה הוה גילויים בבחי' יחידה למטה ממקומם וכנ"ל סי' ט' אות ל"ד וסי' ז' אות כ"ז.

והנה אותו המ"ה דענינינו שהוא אור התיקון דהמהיטבאל הנמשך מהדעת עלאה שמרזא דאור א"ס בהז"א שבהאימא (מט ע"ג) הכללי שבא"ק וכנו', הנה הוא המ"ה מהעסמ"ב אשר בהם הנה היה נמשך ונתפשט בכל חלקי האימא הפנימית דב"ן הכללי

³⁵⁵ עי' מלואים אות (ב).

שבה שהוא הב"ן דלעיל אות ל"ו. כי הנה הפנימיות דב"ן בצאתו ממקורו העליון שהוא מהב"ן דהמ"ס דאות ד' עד גילוי האחרון הרי הוא כלול מעסמ"ב, והע"ב שבהם הוא הע"ב דלעיל אות ל"ז שהוא בשורש האימא שבהעקודים. והס"ג שבהם הוא הס"ג דלעיל אות ל"ח שהוא בהאימא גופה. והמ"ה שבהם הוא המ"ה דענינינו שהוא בהז"א שבאימא. והב"ן שבהם הוא גילויים האחרון הנכנס באצילות לאור התיקון דהמהיטבאל. וכ"ז הנה הוא כלל הפנימיות דהב"ן הכללי דלעיל אות ל"ו, אלא שהב"ן שבהם הנה רק הוא נכנס באצילות, והוא נתפשט ויצא מהמ"ה דענינינו ואחריו ככל ב"ן הנמשך מהמ"ה ומקבל ממנו תמיד, ע' שער רפ"ח (פרק ג סמוך לסופו). ועכ"פ הוא כי כל עיקר הפנימיות דב"ן דלעיל אות ל"ו הנה הוא לצורך אור המהיטבאל דהתיקון הנכנס באצילות עצמו וכמו שיתבאר לקמן אות מ', והוא הב"ן העיקרי דהתיקון. אבל כל מה שאמרנו בו מענין הע"ב ס"ג מ"ה דאות ל"ז ל"ח מ"ל אשר בכל הס' שלפנינו, הנה הוא רק על שרשי דהפנימיות דב"ן והשתלשלותו אשר ממקורו העליון דהב"ן דהמ"ס שהוא הב"ן דאות ד' עד גילוי האחרון ורדתו באצילות. והרי הם אינם על העיקר דהפנימיות דהב"ן עצמו אלא רק על שרשיו אשר מהם הוא יוצא.

אמנם מה שנוגע לעיקר המ"ה דענינינו, הרי נתבאר לנו היטב את מציאותו ושימושו ושורשו ומקומו ומקורו. כי מציאותו, הנה הוא כי הוא אור התיקון דהמהיטבאל אשר המשיך האימא הכללי מאור התיקון שבעצמותה שהוא מהס"ג דלעיל אות ל"ח, שהוא אור התיקון שבעצמותה להז"א שבה, כדי להתפשט ממנו באצילות ע"י הנוק' שהיא הב"ן שבה, וכמו שיתבאר בעה"י למטה בסמוך. וזהו ג"כ כל שימושו, כי ממנו הנה נמשך ויוצא אור התיקון העיקרי דהמהיטבאל אשר באצילות עצמו. ושורשו הנה הוא השם ס"ג דלעיל אות ל"ח, כי הוא המ"ה הפרטי אשר נולד ומתגלה בו עצמו, ושם הוא מקומו ג"כ לעולם. ושורשו בעקודים, הנה הוא השם ע"ב דלעיל אות ל"ו. ומקורו בהמ"ס דא"ק, הוא בהשם ב"ן אשר בסי' א' אות ד'. ומקורו הנעלם, הוא עוד לעיל לעילא, שהוא גם בעיקרי דהמ"ס כולו וביחודו עם האוירא בלי מסך כלל, שהוא בהגילוי אור דיום ראשון, והוא באור הדעת עלאה אשר מרוא דאור א"ס וכנ"ל סי' ז' אות כ"ה.

(מ)

ב"ן

השם ב"ן הזה הנה הוא עיקרו דהפנימיות דב"ן דלעיל אות ל"ו, והוא עיקרו דאור התיקון דהמהיטבאל הנכנס באצילות, והנה הוא הט"ר דב"ן הכללי מצד האימא הכללי שבא"ק אשר יצאו בעת התיקון דמעשה בראשית, כי מתחילה שהוא בעולם הנקודות הנה לא יצא מהב"ן הכללי אלא רק המלכיות שבו לבד וכמו שיתבאר בעה"י לקמן סי' י"א. אבל אח"כ שהוא בעת התיקון, הנה יצאו הט"ר דב"ן, ויצאו הם ביחד עם מלך הדר שהוא המ"ה הכללי דהתיקון, והם המ"ה וב"ן הכלליים אשר מהם נבנה כל האצילות ונתקנו על ידו כל מעשה בראשית כולם.

והנה הוא נמשך ויוצא מהשם מ"ה דלעיל אות מ"ל ע"י התוספות אור שניתוסף לזה מהשם ב"ן דהמ"ס אשר בסי' א' אות ד', ונמשך האור דרך העקודים שהוא דרך הע"ב דלעיל אות ל"ו, ואח"כ דרך הס"ג דלעיל אות ל"ח, ומשם להמ"ה דאות מ"ל עד שיצא בגילוי העיקרי שהוא בהב"ן דענינינו לצורך אור התיקון דהמהיטבאל שבהאצילות וכנ"ז. והנה אותו הב"ן הנה הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, וכן מעסמ"ב לעסמ"ב לאין חקר, כי הרי הוא חלק אור {מט ע"ד} התיקון דהמהיטבאל אשר בכל פרצופי האצילות בכללות ופרטות ופרטי פרטות. כי הרי כל א' הוא כלול מ', ומי' לי' עד אין חקר. והרי הם

מתפשטים מעסמ"ב לעסמ"ב, ומתחדשים ומתגלים בכל עת כנודע בדברינו, והוא הכל מכללות העסמ"ב הכלולים בהעלם בכל שורשי האצילות, הן באורות הנקודות והן באורות התיקון דהדר ומהיטבאל, אשר הן מצד האימא והן מצד האבא, שכל א' הוא כלול מ', ומ' ל', שהוא מעסמ"ב לעסמ"ב עד אין חקר.

והרי נתבאר לנו על הב"ן דענינינו את מציאותו ושימושיו ומקומו ושורשיו ומקורו. כי מציאותו ושימושיו, הוא כי הנה הוא הט"ר דב"ן שהוא אור התיקון דהמהיטבאל אשר מצד האימא הכללי שבא"ק הנכנס באצילות לתקן ולבנות את האצילות וכל מעשה בראשית כולם. ומקומו, הוא באצילות תמיד, כי מהם עצמם שהוא מהמ"ה וב"ן הכלליים הנה נבנה ונעשה כל האצילות כמ"ש הרב בשער עתיק (פרק א) ובכ"מ וכנודע. ושורשו, הנה הוא בעקודים, והוא בהשם ע"ב דלעיל אות ל"ז. ומקורו, הנה הוא בהמ"ס דהא"ק, והוא בהשם ב"ן דלעיל ס' א' אות ד'. ונמשך עוד מלעיל לעילא, שהוא מעיקרו של המ"ס אשר בהס"ג דאות ב', וביחודו עם האורא רישא תניינא, שהוא אור הראשון אור הגנוז שנתגלה אז לצורך התיקון דמעשה בראשית. והנה היה יציאתו ותולדתו מהיסוד הכללי דא"ק וכמו שכתבנו לעיל כלל ח"י ענ"ח ע"ש בארוכה, וכן רמזנו ג"כ לעיל ס' ז' אות כ"ח, ויתבאר עוד בע"ה ית"ש לקמן ס' י"ב י"ג, ודי בזה כעת ובזה נשלם דברינו בס' י' בעזרת ה' ית"ש.

הקדמה לס' י"א

הקדמה א' אות א'

הנה בארנו את הפנימיות דב"ן דאות ל"ו שהם הט"ר דב"ן הכללי אשר מצד האימא הכללי שבא"ק אשר יצאו ממנה בעת התיקון. ובארנו אותם תחילה, כי להם הוא הדין קדימה משום שהם העיקר, כי על ידם נתקן הכל. והנה אמרנו כי עיקרן דהט"ר דב"ן שהם אור התיקון הנכנס באצילות, הנה הם רק כללות השם ב"ן דלעיל ס' י' אות מ', ועל ידו נתקנו ג"כ כל הנקודות כולם שהם רק המלכיות ממנו, ר"ל שהם המלכיות דהב"ן דאות מ', והם החיצוניות דהב"ן דאות ל"ו שהם המלכיות דהב"ן הכללי, כי הם עם הט"ר דב"ן שהם כללות השם ב"ן דאות מ', הנה הם שניהם יחד הנה הם הב"ן הכללי דמצד האימא. ויצא המלכיות מקודם שהוא בעולם הנקודות, ואח"כ הנה יצאו הט"ר דב"ן בעת התיקון כנז' וכנודע. והנה אותן החיצוניות דב"ן שהם המלכיות וכל הנקודות כולם, הנה הם יצאו ג"כ בסוד עסמ"ב, והיו הם כלולים ג"כ מעסמ"ב לעסמ"ב עד אין חקר, וכנודע מסוד הש"כ ופ"ר ורפ"ח שבכל א' מהם³⁵⁶. והנה נבאר עתה את שורשי העסמ"ב דהנקודות כולם, כי גם הנקודות הגם שעיקרם הוא רק מטבורו דא"ק ולמטה כמ"ש בדרושי נקודות (פרק ב) ובכ"מ, עכ"ז הנה הניחו שרשיהם בכל מקום שעברו דרך שם, ע' דברינו ספר הדע"ה ח"א דרוש ג' ס' ה' אות י"א. אמנם הנה מהם הוא שהם רק שרשים נעלמים, ומהם הוא שהם גלויים ומאירים להם. ונבאר את אותם הגלויים שהם בגילוי דהעסמ"ב, וע"ז נבאר בהס' שלפנינו על כל שם מהעסמ"ב דשרשי הנקודות את שימושיו ומקומו ומקורו וסדר יציאתו וגילוי.

[ב]

³⁵⁶ שהוא החיות שלהם בעת השבירה. עי' סוף דע"ה ב' דרוש ש"ך פ"ר רפ"ח, ועי' שם עוד שאומר גם שיש עסמ"ב בכל א' מהם.

אמנם הנה ראינו לדבר בכאן במה שנוגע לענין הנקודות בכלל, וכן בענין המלכות הכללי שהוא הנוקבא הכללי אשר עיקרן דכל הנקודות היו בשביל גילוייה והנהגתה ותיקונה. וישנם בזה כמה דברים אשר נצרך לביאור רחב, ונדבר בזה כאן כיד ה' הטובה עלינו למען שמו יתברך ויתעלה.

ונתחיל ונאמר, כי הנה אמרנו כי מה שיצא בעולם הנקודות הוא החיצוניות דהב"ן דאות ל"ו, והם המלכיות דהב"ן דאות מ' שהם החיצוניות דהב"ן הכללי. והנה המעם מה שיצאו המלכיות מקודם, הוא משום כי הנה שם הוא כל העביות ושרשי הדינין אשר מהם הוא כל הסיגים והפסולת, שהם שרשי כל (נ ע"א) הזוהמא והטומאה והרע, אשר בזה תלוי כל מעלת האדם ועילוי לכבוש את הרע תחת ידו, שהוא כל ענין הבחירה לבחור בחיים, אשר על זה שולח האדם בעולמו כנודע. וכן הוא ג"כ מתיקוני האדם בהתורה והמצוה, להמתיק כל הדינין ע"י יחודם בשורשם, ונעשו ע"י לרשפי אש שלהבת י"ה³⁵⁷, השורפין ומכלין את כל החיצונים וכל הזוהמא כולו, ומתהפכים ע"י לשלחובין דרחימו, אשר על ידם הוא כל הזיו והזוהר וכל טוב הצפון מנועם העתיד. והרי הם ב' תיקונים הנעשין ע"י המתקת הדינין, א' ביטול הרע, ב' מציאות כל השכר והעונג ונועם העתיד.

ועוד יש בה שלישיה, כי הנה משורש הדינין אשר בהמלכות, הנה הוא כל סוד הצמצום אשר מזה נמשך כל תכונת העביות, שהוא כל ענין דגוף וכלים. וע"י השתלשלות המדרגות של המלכיות אשר מפרצוף לפרצוף ומעולם לעולם, הנה נתגלמו שרשי הדינין שבה להוציא מהם כל תכונת העביות וגוף וכלים הראוי לכל עולם. אך ע"י המתקת הדינין אשר ע"י התיקונים דלעתיד. [והתיקונים הנה הם ע"י אחד מב' דברים, אם ע"י התורה והמצוה, אם ע"י כל המאורעות והעונשים אשר בעוה"ז ובעולם הנפשות, וכנודע כ"ז בדברינו בספר הקדו"ש ובספר הדע"ה, אך ע"י אלו ב' דברים הנה יושלם התיקון עכ"פ]. ויתמתקו ויתבסמו כל הדינין, ואז הנה יתקן ג"כ כי יתבטל ויזדכך כל העביות, ויתקן ויתעלה כל חומר לצורה וכל גוף לנשמה, והוא חידוש העולם דלעתיד, ע' זוה"ק ויקרא (טז) סע"א³⁵⁸ ובסוף פ' ואתחנן (דף ער ע"ב³⁵⁹), ובפדר"א (פרק נא³⁶⁰).

³⁵⁷ ע' לעיל הערה 292.

³⁵⁸ ז"ל: שתולים בבית יהו"ה לזמנא דמלכא משיחא בחצרות אלהינו יפריחו בתחיית המתים עוד ינובון בשיבה בההוא יומא דישתכח עלמא חרוב דשנים ורעננים יהיו לבתר דכתיב (ישעיה סו כב) השמים החדשים והארץ החדשה וכדין (תהלים קד לא) ישמח יהו"ה במעשיו כתיב וכל כך למה להגיד כי ישר יהו"ה צורי ולא עולתה בו (תהלים צב טז).

תרגום: "שתולים בבית ה'", לזמנו של מלך המשיח. "בחצרות אלהינו יפריחו", בתחיית המתים. "עוד ינובון בשיבה", באותו יום שהעולם ימצא חרוב. "דשנים ורעננים יהיו", לאחר שנאמר "השמים החדשים והארץ החדשה", ואז "ישמח ה' במעשיו" כתוב, וכל כך למה "להגיד כי ישר ה' צורי ולא עולתה בו".

³⁵⁹ ז"ל: וזמין קב"ה למגבל ההוא עפרא קדמיתא דההוא מאנא ממש ולאעלא ביה גבילו דקיק כהאי חמירא דעסה ומההוא גבילו דאיהו צחותא דלעילא יתתקן ויתישר מאנא דכשרא כגוונא [דאמר קרא] (יואל ד יח) ומעין יוצא מבית יי' והשקה את נחל השטים בגין דההוא נחל אסגי חביבותא (ס"א זכותא) בעלמא וכד ההוא מעיינא קדישא יפוק וייעול לגביה כדין יתתקן ויתישר ולא יהא [בסורחניה] (בסחרניה) כקדמיתא.

ואינון דלא זכאן יקומון לאתדנא בדינא דמלכא עלאה הה"ד (דניאל יב ב) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון עולם וכדין כתיב (ישעיה סו כב) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה עומדים לפני נאם יי' כן יעמוד זרעכם ושמכם בילא"ו ילא"ו:

תרגום: ועתיד הקדוש ברוך הוא ללוש אותו העפר הראשון של אותו הכלי ממש, ולהכניס בו גיבול דק כמו השאור הזה של העיסה, ומאותו גיבול שהיא הצחות שלמעלה יתקן ויתישר כלי ראוי כעין שאמר הכתוב "ומעין מבית ה' יצא והשקה את נחל השטים", משום שאותו הנחל מגדיל החביבות (הזנות) בעולם, וכשאותו המעין הקדוש יצא ויכנס אליו אזי יתקן ויתישר ולא יהיה בסרחונו כבראשונה.

ועכ"פ הוא כי כל הנהגת עוה"ז, הנה הוא הכל משרשי הדינין של המלכות, ועל זה הנה היה כוונת כל הבריאה, לתקן אותם עצמם בכל התיקונים דלעתיד, ולכך יצאה המלכות מתחילה משום שהיא עיקר הכוונה בכל הבריאה כולו, לברוא מתחילה את העולם רק ע"פ שרשי הדינין דהמלכות, ולהתנהג בהם בכל משך זמן דהעוה"ז, ואח"כ לתקן אותם עצמן ע"פ רצונו וכוונתו ית"ש בהם. ולכך יצאו מתחילה רק המלכיות לבד, כי באם שהיו יוצאים הספי' העליונים ג"כ מתחילה, הנה ע"י אורם הגדול לא היה אפשר שיתגלו שרשי הדינין שבה כלל. והגם שהרי ממנו ית"ש הרי לא יפלא שום דבר, אך מאחר שראה רצונו ית"ש לייסד את הבריאה ע"פ היסוד דהי' ספי', שהם היסוד דגבול ומדה וכמ"ש ברע"מ פינחס (רנז ע"ב)³⁶¹, וא"כ הרי נתייסד הבריאה באפשר ונמנע, אם לא בהנהגה הניסית השולטת עליו כנודע ופשוט. ועכ"פ הוא כי רק ע"י שיצאו המלכיות מתחילה לבדן, הנה נעשה ונשלם עי"ז כוונתו ית"ש בכל תכונת מציאותה שבהעוה"ז ובכל תיקוניה ותכליתה דלעתיד, שהם ג' תיקונים: א', ביטול הרע. ב', הזדככות העביות. ג', הזיו והזוהר דכל טוב הצפון ונועם העתיד וכנ"ל.

[ג]

אמנם הנה כל אותן הג' תיקונים הנה הם מיוסדים על תיקון אחד כללי, והוא תיקון ד' הכולל את כולם, והוא עמוק מאד, והוא ע"פ מה שאמרנו בספר הקדו"ש שער ז' פרק ה' אות ד' ובכ"מ מדברינו, כי המלכות דאצילות הנה יסד בה המאציל ית"ש ב' בחי', אחד נגלה ואחד נעלם. ובגילוייה הנה היא יורדת מטה מטה עד שאין למטה הימנה, כי הנה מתפשטת בכחותיה במציאות כל הבריאה כולה, ובסוד (נחמיה ט ו) ואתה מחיה את כולם, עד שאין דבר זולתה, ר"ל בלתי הנהגתה, וכמ"ש (ישעיה מה ו) עושה שלום ובורא רע, וכן כתיב (שם נד טז) ואנכי בראתי משחית לחבל, כי גם כל הקלקולים כולם אינם בלתי השגחתו ית"ש חלילה וחלילה, וכמ"ש אליהו זל"ט (מלכים א' יח לו) ואתה הסיבות את לבם אחרנית, והודה לו הקב"ה וכמ"ש (מיכה ד ו) ואשר הרעתי, ונאמר (ירמיהו יח ו) כי הנה כחומר ביד היוצר כן אתם בידי בית ישראל, כמ"ש כ"ז בגמרא ברכות (לא סע"ב ולב רע"א) ע"ש³⁶², כי בידו ית"ש נפש כל חי ורוח כל בשר איש בכל רגע ורגע בלי הפסק כלל, וכל הקלקולים כולם הנה הם בסיבת הסיגים והפסולת הנובעים מהדינין תקיפין אשר נולדו ויצאו משרשי הדינין של המלכיות דעולם הנקודות, שהם כולם מהתפשטות הכחות דהמלכות הכללי אשר נתפשטה (נ ע"ב) בהם לצורך כל המציאות והנהגת דהעוה"ז. והרי ירדה עתה המלכות בגילוייה בירידה אחר ירידה עד שאין למטה הימנה, והוא סוד גלות השכינה רח"ל לצורך תוצאות כל הבריאה והנהגתה אשר ראה רצונו ית"ש בסוד (מנחות כט

ואותם שלא זוכים, יקומו לדון בדין של המלך העליון, זהו שכתוב "ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון עולם", ואז כתוב "כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה עומדים לפני נאום ה' כן יעמוד זרעכם ושמכם".³⁶⁰ ז"ל: כל צבא השמים עתידין ליבול והן חוזרין ומתחדשין להודיע לפניו שיש מבלה ואינו בולה ואין עוד לא רעב ולא רע ולא מגפה ואין עוד צרות שנ' כי הנני בורא שמים חדשים וארץ חדשה ר' ינאי אומ' כל צבא השמים עוברים ומתחדשים בכל יום ומהו צבא השמים השמש והירח והכוכבים והמזלות וכו'.

³⁶¹ עי' מלואים אות (נו).

³⁶² ז"ל: ואמר רבי אלעזר אליהו הטיח דברים כלפי מעלה, שנאמר ואתה הסבת את לבם אחרנית. אמר רבי שמואל בר רבי יצחק, מנין שחזר הקדוש ברוך הוא והודה לו לאליהו דכתיב: ואשר הרעתי. אמר רבי חמא ברבי חנינא, אלמלא שלש מקראות הללו, נתמוטטו רגליהם של שונאי ישראל חד דכתיב ואשר הרעתי וחד דכתיב הנה כחומר ביד היוצר כן אתם בידי בית ישראל וחד דכתיב והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר.

ע"ב) כך עלה במחשבה לפני³⁶³, ונעשה הכל ע"י המלכות בהתפשטותה וירידתה כי בה ניתן הכחות לכ"ז כנז'.

אמנם בפנימיותה שהוא עתה נעלם בה הנה היא באחדותה לעולם למעלה למעלה, ובסוד (ישעיה מד ו) אני ראשון ואני אחרון, והיא סליקת על כל דרגין דלעילא כמ"ש (משלי לא כט) ואת עלית על כולנה (זה"ק ח"ג כח ע"א), כי בהעלם הנה היא שורש הכל, כי היא עולה עד המלכות דא"ס, וכמ"ש ברע"מ פינחס (רנו ע"ב) וע' פ' תרומה (קנח ע"א) ופ' בראשית (כד ע"א ע"ב), ותלוי עלייתה למעלה וגילוי אחדותה בהמלכות דא"ס כאשר יושלם תיקונהא בכל הג' תיקונים שאמרנו לעיל, כי אז הנה תתקן היא בעצמה להתייחד בהמלכות דא"ס, ועל ידה הנה יתקן הכל, כי היא שורש כולם, ויתקנו כולם עמה, וכמו שבארנו כ"ז בכ"מ מדברינו.

והרי לנו עכ"פ תיקון ד', והוא תיקון המלכות עצמה, שאחר שתתקן בהג' תיקונים הראשונים הנ"ל שהם על התפשטות כחותיה אשר בגילוייה למטה, הנה אז תתקן היא בעצמה, שתתגלה בזיו אור פנימיותה העולה עד המלכות דא"ס. וכן יעלו עמה כל צבאיה ותולדותיה. ואז הנה הוא לבדו ימלוך נורא, והוא תכלית כל התכליות, והוא תיקון ד' הכולל כל הג' תיקונים הראשונים. וע' דברינו כלל ח"י ענ"י סי' ה' אות כ' סעיף ו' ע"ש, כי הנה נעשה כ"ז בסיבת גילוי בה ית"ש, ובסוד (פיוט אדון עולם) אשר מלך בטרם כל יציר נברא³⁶⁴, שהוא סוד (תהלים צג א) ה' מלך בקמץ כמו שכתבנו שם ע"ש בזה בארוכה קצת. והנה הוא על גילוי ית"ש בעבר שנתגלה להיות סיבת הכל. וה' מלך (שם י מז) בסגול הוא על גילוי ית"ש בהוה, שהוא מהוה ומנהיג את הכל תמיד. וה' ימלוך (שמות טו יח) הוא על גילוי ית"ש בעתיד, שהוא תכלית הכל. ועכ"פ הוא כי כללות כל גילויי ית"ש בסיבת הכל ובהנהגת הכל ובתכלית הכל, הוא הכל בהמלכות, וכל הט' ראשונים כח"ב חג"ת נה"י הם ג"כ רק גילוייה דהמלכות שירדה ונתגלה בה מגילוי לגילוי כדי להתגלה לבסוף בעצמותה גופה שהוא המלכות, ר"ל שהכל הוא רק בהמלכות ועצתו ובהנהגתו מהמלכות דא"ס עד המלכות דאצילות. והוא סוד אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים (ישעיה מד ו). והוא ג"כ מ"ש אליהו זל"ט (תיקוני יט ע"א) כי עליה נאמר מגיד מראשית אחרית (ישעיה מו י), כי גילוי בהכתר הוא ג"כ רק כדי להתגלה לבסוף בהמלכות. ולכן הנה היה גילוי הראשון אשר לכל הנאצלים כולם בהמלכות דא"ס, וגילוי האחרון אשר לכל הנבראים כולם בהמלכות דאצילות, כי רק היא סיבת הכל, והכל הוא בשבילה, למלוך על כל המעשים שיתגלה מלכותו יתברך לעילא ותתא, כי רק זה הוא תכלית הכל כנז'.

והרי נתבאר לנו תיקון ד' שהוא גמר כל התיקונים, וכן הוא כלל כל התיקונים. אמנם הנה הוא נעשה ג"כ רק ע"י המתקת הגבורות אחר שיתקנו ויהיו מאירים ברשפי אש שלהבת י"ה³⁶⁵, אשר מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה (שיר"ש ח ז), כי רק עי"ז יעשה כל העליות וכל התיקונים, ע' דברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש א' סי' ב' ע"ש. אמנם הנה לא נעשו המתקת הגבורות בכל הראוי לכל העליות והתיקונים כולם אלא רק אחר שייצאו כל הדינין כולם משורשן בכל כחותיהם ובכל תוקפם הניתן להם מהמאציל ית"ש בשרשי הדינין של המלכיות דעולם הנקודות, כי הנה ניתן להם מאז כל מה שגזרה רצונו ית"ש להעשות על ידיהם בכל הנהגת דהעוה"ז, וכל מה שראה רצונו ית"ש להעשות על ידיהם בכל התיקונים דלעתיד. והרי ההכרח הוא שייצאו כולם מהעלם לגילוי ומכחם לפועל, אך עכ"פ הוא כי הכל הוא ע"י השרשי הדינין של המלכיות דעולם הנקודות, ולכך

³⁶³ עי' לקמן הערה 1356.

³⁶⁴ עי' לעיל לג ע"ד.

³⁶⁵ עי' לעיל הערה 292.

יצאו אז רק המלכיות לבד, כי ע"ז נתייסדו בכל שרשי הדינין הראוי להם בכל מה שכוון המאציל ית"ש עליהם וכנ"ל סוף אות ב', ודי בזה. {נ ע"ג}

[ד]

והנה אחר שאמרנו שהיסוד דשרשי הדינין שבהמלכיות דהנקודות הנה זה היה עיקר הכוונה לכל, ונודע הוא כי המלכים הנה הם ב' כלליים, מלכי יושר ומלכי העגולים, המלכי יושר הם מהאבא הכללי שבא"ק והם אשר בארנו לעיל סי' ח', והמלכי עגולים הם מהאימא הכללי שבא"ק, והם אשר יתבאר לפנינו. ועיקר הנקודות הם המלכי העגולים, והנה הם ו' מיני מלכים עתיק א"א או"א ז"ן (וכן הוא כ"ז ג"כ בהמלכי יושר), וכל תחתון הוא יותר גרוע, ר"ל שבו הוא הדינין יותר מרובין ויותר תקיפין, והיה בו המיתה והשבירה ביותר כמ"ש בשער רפ"ח וכוונתו. ועיקר השבירה הנה היה בהמלכים דהנוק, כי שם הוא עיקר הדינין, וכן בה הוא עיקר התיקון כנ"ל. והגם שכל הו' מיני מלכים הנו' הנה הם כולם רק המלכיות דב"ן, אשר להם והם כולם יחד מהמלכות הכללי דהב"ן הכללי שבא"ק, אשר עליה כיון המאציל ית"ש בכוונת תכלית כל הבריאה כולה כנ"ל בדברינו. עכ"ז הנה עיקר כוונת התכלית הנה הוא נעשה ונשלם רק בתיקון המלכים דהנוק, כי בה הנה הוא הדינין יותר תקיפין כנז', ובה תלוי עיקר התיקון. והנה בביאור ענין המלכים דכל הפרצופים כולם, הנה יש בזה דרושים ארוכים למאד, וכבר דברנו בזה הרבה בספר הדע"ה, וכן יושענו הקב"ה להעמיק בזה עוד ועוד בחלק הביאורים. אמנם באשר כי הסי' שלפנינו הנה הוא מדבר בכללות העסמ"ב הכולל את כולם, הנה נדבר כאן ג"כ קצת בענין אחד הנוגע להמלכים דהנוק אשר יש להעיר בזה איזה הערות ונבארם כיד ה' הטובה עלינו.

[ה]

הנה ענין המלכים דהנוק הכללי שבהו' מיני מלכים הכלליים הנ"ל, נודע הוא מדברי הרב במב"ש (שע"ב ח"ג פ"ו) ובכ"מ כי הם המלכים אשר בדברי הימים (א' א מג-נ), וחושב שם ג"כ שמונה מלכים הכלולים בז', שהם ז' מלכים שמיתו, וע' דברינו בזה בספר הדע"ה ח"ב דרוש א' ענף ג' ד' ה' ו'. והנה יש להעיר בזה איזה הערות:

א', הוא כי איך ישתוו הדברים עם מ"ש הרב בכמה מקומות כי הנוק לא יצאה רק נקודה אחת לבד, כי הז"א יצא ו' נקודות, ו' מלכיות מחג"ת נה"י, ועם הדעת שהוא פנימיותם הוא ז', והם הז' מלכים שמיתו. אבל בהנוק הרי אמר בכ"מ כי לא יצאה רק המלכות דהכתר שבה לבד, ע' שער הכוונות בברכת עקירת המינים (דף לו ע"ד), וא"כ הרי לא יצאה אלא רק בנקודה אחת לבד כמ"ש בשער המלכים (פרק ה) ובשער תיקון הנוק (פרק ב כלל ט) ובכ"מ. וא"כ הרי לא היה בה ז' מלכים כלל, כי הרי היא לא יצאה אלא רק בנקודה אחת שהוא המלכות שבהכתר שבה לבד, והרי לא היה בה אלא רק מלך אחד, וכבר העיר הרח"ו ז"ל בעצמו ע"ז כמ"ש במב"ש (שע"ב ח"ג פ"ו).

ב', כי הנה בענין הנקודה אחת שבה, הנה נמצא בזה סתירה בדברי הרב, כי בכ"מ אמר שהיה חסר לה חסר, ויצאה רק בהמלכות שבה, וכמ"ש בסדר אצילות בקיצור (פרק ג סמוך לסופו), וכן אמר ג"כ בשבירת הכלים (פרק ז) כי בהנוק יצא המלכות עשירית שבה לבד ע"ש. אבל שם (פרק ו) ובמלכים (פרק ה) ועוד בכ"מ אמר כי הנקודה אחת דהנוק היא הכתר שבה, ויצאה חסרה מהמ' אחרונים, וע"ש הטעם בזה. אמנם גם בזה הנה העיר הרח"ו ז"ל עצמו בשעה"כ (דף לו ע"ד) הנ"ל, והעלה שם כי הנקודה אחת דהנוק הנה היה באמת הכתר שבה והיה חסר לה חסר אחרונות, אמנם גם הכתר שיצא בה הנה היה חסר הרבה כי היה חסר בו כל המ' ראשונות, ולא יצא ממנו רק המלכות שבו לבד וכנ"ל.

והרי היה חסר בהנוק' המ' אחרונות כולם לגמרי, וגם מהנקודה אחת שיצאה בה שהוא נקודת הכתר היה חסר המ' שבו. וע' בזה בדברינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ה' סי' ד', מה שהעלינו שם בענין המ' עליונים היורדים בעת הפגם, שהכוונה הוא על המ' דב"ן הכלליים שבכל ספי' ע"ש סי' ג'. והנה אלו המ' עליונים הפרטיים דנקודת הכתר אשר אמרנו שחסרו גם הם כי לא יצא רק המלכות לבר דהכתר וכנז', הנה אלו המ' עליונים הפרטיים באשר שהם מנקודת הכתר, הנה הם מתייחדים {נ ע"ד} בעת התיקון עם המ' הכלליים שאמרנו ומקרה אחד לשניהם, ודע זה ע"ש ותבין.

ג', כי הנה אותה הנקודה אחת אשר יצא בהנוק' בעת עולם הנקודות, הנה אמר הרב בכ"מ שהוא הנקודה השרשית שבה אשר ממנה היא נבנית, וכמ"ש בשע"כ (דף לו ע"ד בברכת עקירת המינין³⁶⁶) ע"ש, וכן הוא שם (דף ט ע"ד ד"ה ודע), וע' שער הנסירה (פרק א) ומיעוט הירח (פרקים א ב) ובכ"מ. וכן הוא ג"כ לאחר התיקון, הנה יש לה נקודה שרשית הנמשך לה ג"כ מאימא עצמה, אלא שהוא נמשך ובא לה דרך ז"א, וכנודע בסוד פסיעה לבר אשר בצורת ו' שבתוך ה', ע' שער תיקון הנוק' (פרק ד) וירח (פרק א). והוא נמשך ובא לה מאימא כמ"ש בזוה"ק פ' בלק (רג ע"ב), ואמר שם: כי מההוא זמנא דהוה במעיה דאימא מסיטרא דילה אתמתח ואושיט פסיעה לבר כו' כו', ע"ש³⁶⁷. וכן הוא ג"כ כל בנין הנוק' הנה הוא מהיסוד דאימא כמ"ש בתיקון הנוק' (פרק ב כלל ט סמוך לסופו) ע"ש, וכן הוא במ"ן ומ"ד (דרוש ח סמוך לסופו) שאמר שם שהרי בינה אימא עלאה יש בה הוי"ה א', וה' תתאה שלה נחלקת לציור ד' ו', והם בחי' ב' בניה זו"ן כו'. והרי לנו כי בנין הנוק' הנה הוא באמת מהאימא גופה כמו הז"א, אלא שכל אורה ותיקונה הוא נמשך לה דרך ז"א כנודע בכל דרושי הנוק' ובמיעוט הירח (פרקים א ב), אבל עיקרה הנה הוא ג"כ מהאימא גופה כמו הז"א. וכן יש לה נקודה שרשית מעולם הנקודות כנז', וכן הוא ג"כ לאחר התיקון וכנודע בדרוש א"ט ב"ח (ע"ח תיקון הירח ד). ואחר כ"ז הרי יש לתמוה מה שנודע

³⁶⁶ ז"ל: למה נאצלה אפי' בבחי' נקוד א' והתשוב' היא לפי שלהיות המל' בלתי שום נקו' א"א כי אם אין לה יסוד אחד כל שהוא לבנות עליו שארית הבנין א"א לה להתקן כלל בעת התיקון ולכן הוצרכ' ליאצל לפחות בבחי' נקו' א' בלבד ונקו' זו קיימת לעד ואינה מסתלקת אפי' בעת הפגם לפי שכבר נשרשה בה בעת אצילותה ולא באה ע"י כדי שתסתלק ע"י בעת החטא ח"ו אבל שאר הט"ס שבה שאינם באים אלא בסוד תוס' ע"י כח תפלותינו ומעשינו הטובים לכן גם בעת שאנו חוטאים יכולים לסלקם ולהעלותם משם עוד ט"א והוא כי הנה נקו' זו שנשרשה בה בעת אצילותה היא נקו' הכתר שבה ולהיותה מדרג' עליונה אין כח בחיצו' להתאחז בה אף אם יפגמו ויחטאו התחתונים ואין חשש אם תשאר קבועה שם תמיד ועוד כי כדי להגיע פגם התחתונים שם צריך שיהיה חטא גדול ועצום מאד.

³⁶⁷ ז"ל בשלימות: אשורנו וגו' (במדבר כג ט) ציורא ודיוקנא [דאבוי] אתרשים ביה ממש ומההוא זמנא דהוה במעיה דאמיה מסטרא דיל(ה) אתמתח ואושיט פסיעה לבר יתיר וכי מראש צורים אראנו דא דיוקנא וציורא דאבוי (ממש) כיון דהוה במעיה דאמיה אשורנו אושיט פסיעה

לבר (ו') כגוונא דא ו'.

תרגום: "אשורנו וגו'", ציור ודמות אביו נרשם בו ממש, ומאותו זמן שהיה במעי אמו, מצד שלה התמתח והושיט פסיעה לחוץ יותר, כי "מראש צורים אראנו", זו דמות וציור אביו (ממש), כיון

שהיה במעי אמו, "אשורנו", הושיט פסיעה לחוץ כדוגמא זה.

לבר - ז"ל הרב בליקוטים. דע כי בעיבור הלבשו נה"י דזעיר על חג"ת דזעיר. והמ' עלתה למעלה על היסוד והלבישה אותו נמצא כי היסוד מלביש לת"ת והמ' מלבשת היסוד ובה תבין מ"ש בפ' בלק אשורינו דאושיט פסיעה לבר. כי כאשר הלבוש יסוד לת"ת הנה הוא שוה לשאר ספירות בעובי כי גם נצח מלביש לחדס והוד לגבורה ויסוד לת"ת. אך בשגם המלכות מלבשת ליסוד נמצא יש שם ג' ענפים שם ת"ת ויסוד ומ'. ושם בעובי קצת יותר במקום המ' הוא כדמות פסיעה היוצאת לחוץ (מ"מ). עיקר עצמותה [דנוק'] גופה שהוא נקודתה העצמית שבה יצאה מתחילה ג"כ כלולה רק בז"א, וכן נשאר שרשה בז"א לעולם, כי מתחילה בהיותם שניהם כלולים בבניה, והוא באות ה' ראשונה דהשם הוי"ה ב"ה, אשר צורת אות ה' הוא ד' ו', הנה היתה כלולה שם עמו בסוף הקו דהו' (הקדו"ש מד ע"ג), ועי' דברי רבינו נא ע"ג. עי' שער המלכים פרק ז', ושע"ה ק לא ע"ד (ביאורים ח"א טל ע"ב). ע"ח שער תיקון הנוק' פ"ד, שער הירח פרק א' (לש"ו).

ומפורסם כי הנוק' הנה היא לית לה מגרמה כלום (והר ח"א קפ"א ע"א), ואמרו בהשמות זזה"ק בראשית (סי' כ"ג סמוך לסופו רנו ע"ב) דלית לה אחסנא בבית אביה ואמא אלא ברא כו', ע"ש³⁶⁸. ואמרו שם עוד, דכנסת ישראל דאיהו חולקיה דדוד דאקרי עני ואביון כו'³⁶⁹, והוא משום דלית לה מגרמה כלום, כמ"ש שם עוד (רנו ע"א) ע"ש. וע' עוד בזזה"ק בראשית (לג ע"ב סמוך לסופו³⁷⁰). וכן הוא ג"כ בגמרא נדה (לא ע"ב) נקבה אין עמה כלום כו'³⁷¹. ועל כ"ז הרי לכאורה יש לתמוה, כי הרי לפי כל הדברים הנ"ל הנה יש לה ג"כ שורש עצמותית. וכן הרי יש לה ג"כ חלק ונחלה באו"א, וכנודע ג"כ כי הו"ד דמילוי יו"ד שבאבא הם שורש הזו"ן שבאבא, והה' ראשונה דהאימא שהוא צורת ד"ו הם שורש הזו"ן שבאימא, וכמ"ש בספד"צ (פרק ד כט ע"ב³⁷²), ובזזה"ק ויקרא (דף י ע"ב) ובאד"ז (דף רצא רצ ע"ב). אלא שכל תיקונה וצורתה הוא בא לה ע"י ז"א כנו', אבל הכל נמשך לה אליה עצמה מלמעלה למעלה, וא"כ הרי אין שייך לומר דלית לה מגרמה כלום מאחר שיש לה ג"כ שורש ומקור למעלה למעלה לכל אורה ותיקונהא כמו שיש לו"א.

ד', הנה בענין עטרה דז"א שהוא בבחי' כתר של הנוק', כמ"ש הגר"א בספר יצירה (פרק א משנה א אופן ה ע"ב), וכן הוא בדברי הרב בתיקון הנוק' (פרק ב כלל ט), וע' עוד בפנימיות וחיצוניות סוף דרוש ט'³⁷³ ע' שם ושם, ויתבאר למטה. הנה צריך ביאור להבין בדיוק ממה נתהווה העטרה, ואיך שנתיהם לומר עליו שהוא משמש להכתר דהנוק'. ומה גם כי הנה בספד"צ (פרק א בד"ה מלך השמיני י ע"א) הנה אמר הגר"א שם כי העטרה דז"א הוא חכמה דילה רוחא דבגוה, וכן אמר ג"כ בתיקונים תיקון י"ח (דף לה סע"א בד"ה דא נקודה דסיהרא) ע"ש³⁷⁴.

והנה בהעטרה הכללי שהוא מהשמונה מלכים הכלליים, הנה אמר הגר"א זללה"ה וזיע"א בספד"צ (פרק א בד"ה מלך השמיני י ע"א) שהוא הדר והוא עטרת היסוד מלכות דז"א (וכן הוא בפרטות העטרה שבכל פרצוף ופרצוף), וכן הוא ג"כ בעומק דברי האר"י

³⁶⁸ ז"ל: בעי לאמשכא ברכאן מאתר עלאה דכלא ולארכא באינון שית בנין לבתר להאי בת דלית לה אחסנא בבית אבוה ואמא אלא האי ברא.

תרגום: צריך למשוך ברכות ממקום עליון של הכל, ולהריק באותם ששה בניס. אחר כך לבת הזאת שאין לה ירושה בבית אביה ואמה, אלא הבן הזה.

³⁶⁹ ז"ל בשלימות: וכד מטי לאחד אבעי ליה לכוונא בא' סתימא עתיקא (ס"א עמיקא) דכלא וח' תמניא דרגין עלאין מחכמה עלאה עד צדיק וד' רבתא אתדבקותא דכנ"י דאיהו חולקיה דדוד דאקרי עני ואביון כד אתדבקא לאינון דרגין דלעילא דרמיזין בא"ח.

תרגום: וכשמגיע ל"אחד", צריך לכוון בא' סתומה עתיקה (עמוקה) של הכל, וח', שמונה דרגות עליונות מחכמה עליונה עד צדיק. וד' גדולה, התדבקות של כנסת ישראל, שהיא חלקו של דוד שנקרא "עני ואביון". כשנדבקת לאותן דרגות שלמעלה שרמוזות בא"ח.

³⁷⁰ ע' מלואים אות (כט).

³⁷¹ נדה (לא ע"ב): אמר ר' יצחק דבי רבי אמי בא זכר בעולם בא ככרו בידו זכר זה כר דכתיב ויכרה להם כירה גדולה נקבה אין עמה כלום נקבה נקייה באה עד דאמרה מזוני לא יהבי לה דכתיב נקבה שכרך עלי ואתנה.

פ' רש"י: כר - מנחה דהיינו סימן שלום. נקיה - חסרה כמו (ב"ק דף מא) יצא פלוני נקי מנכסיו. עד דאמרה מזוני - שיודעת להתפלל. נקבה - כשתנקוב ותפרש שכרך ואתנה ונקבה נמי הכי דרשינן.

³⁷² ז"ל: כ"ב אתוון סתימין, כ"ב אתוון אתגליין, י' סתיים י' גלייא סתיים וגלייא במתקלא דטפסין אתקלו, יו"ד נפקין מניה דכר ונוקבא וד', בהאי אתר ו' דכר ד' נוקבא, בגין דא ד"ו תרין, ד"ו דכר ונוקבא, ד"ו תרין קפלין (תרין), י' בלחודוי דכר ה' נוקבא, ה' ד' הות בקדמיתא ומדאתעברת ביה בגווה אפיקת ו', הרי כי בה"א אית ד"ו, וביו"ד אית ה', הרי יו"ו אתחזי יו"ד בחזויה כללא ד"ה"ו, מדאפיקת י' ו"ד דהוא דכר ונוק' אתיישבת לבתר ומכסייא לאמא.

³⁷³ ז"ל: אלהים דעיבור הוא מלכות שבו, והוא בחי' כתר דנוקבא כנודע, כי הם בחי' א' עטרה וכתר, עטרה לו וכתר לה.

³⁷⁴ ז"ל: דא נקודה דסיהרא כו' - באמצע כנ"ל, והיא חכמה דילה כמו שמפרש והולך, וכן בתיקון י"ט, והיא אות ברית דילה, שהוא עטרת היסוד, והוא חכמה דילה, רוחא דבגוה, דמשם שרשה. ועמ"ש"ל תיקון מ"ם מזה בארוכה.

ז"ל בשער התיקון (פרק ג בהמ"ב ד"ה ענין מלך החי) עש"ה. ואמר שם הגר"א, כי הנה בעולם התווה הנה נחלק העטרה מהיסוד כי לא היה בו אז העטרה העיקרי כלל, ע' דברינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש א' ענ"ה אות ג' ד' ה' ו'. אמנם לאחר התיקון הנה נעשה היסוד והעטרה לאחד ונכלל העטרה בהיסוד, והם, ר"ל היסוד והעטרה, הם מושרשים בסוד הז' תיקוני דגולגלתא בסוד התרין נוקבין דפרדשקא, וע' שם ושם בהגר"א בארוכה קצת. {נא ע"א}

והנה דברי הגר"א ז"ל שאמר על יסוד ועטרה שהם נעשו לאחד לאחר התיקון, ובהם הנה מתגלה אור המ"ה דהתיקון, הנה הוא באד"ר קדישא (דף קמב ע"א), שאמרו שם אמה דכיא ארכיה דההוא אמה רמ"ח עלמין (כי הוא בסוד אברהם אב"ר מ"ה נטל קב"ה מ"ה ושדי באבר ואתעביד אברהם סוד רמ"ח, כמ"ש בזוה"ק ח"א דף ג סע"ב ודף ד רע"א³⁷⁵, וע"ש עוד יז ע"א³⁷⁶) וכלהו תליין בפומיה דאמה דאתקרי יו"ד (שהוא סוד העטרה), וכיון דאתגלייא יו"ד פומא דאמה אתגלי חסד עלאה כו' ותלי בהאי פום אמה כו' ע"ש³⁷⁷. והרי לנו דברי הגר"א כי העטרה הנה הוא מאור התיקון דהמ"ה, והוא נעשה עם היסוד לאחד כנוז, ושם הוא כל הגילוי דאור התיקון בסוד החסד דאתגלייא בפומא דאמה, וכן הוא בספד"צ (פרק א יא ע"ב) במה שאמרו שם אעבר וזעיר נטיל וגניז, ע"ש בהגר"א³⁷⁸. וכן הוא מבואר ג"כ בדיושי הרב בכ"מ ובפרט בנסירה (פרקים ג ח ט) ובשעה"כ (דף לד לה) בכוונת קונה הכל, כי נעשו היסוד והעטרה מתוספות אור שניתוסף בעד"א מאור הדעת עלאה, שהוא אור התיקון אשר עליו נאמר (בראשית א ד) וירא אלהים את האור כי טוב. ולכן הוה היסוד בסוד מוסף, כי הוא ניתוסף ובא מחדש מאור התיקון, כמ"ש בזוה"ק בראשית (טז ע"ב ויז ע"א), ולכן נקרא ג"כ היסוד בשם נער, כי נתחדש תמיד כנשר נעוריו בעת הזווג, כי אז ישוב לימי עלומיו, והוא הכל ע"י תוספות אור שניתוסף בו בעת הצורך מלמעלה.

אמנם נודע הוא כי היסוד והעטרה הנה הם בסוד דו"ן, צדי"ק כתמר יפרת, כהאי תמרא דלא סלקא אלא דכר ונוקבא כמ"ש באד"ר (קלה ע"ב) ובאד"ר (רצב ע"א), והוא סוד הדר ומהיטבאל כמ"ש באד"ר ואד"ר שם ושם, וכנודע. והנה הם שניהם אור המ"ה והט"ר דב"ן, שהם אור התיקון הכללי הכולל דו"ן, והם יסוד ועטרה. והוה העטרה עיקרה מהט"ר דב"ן אלא שהוא כולל אור המ"ה ג"כ בפנימיותו, כי כ"ז הוא ענין שם ב"ן שכולל ב' הויות כנודע ע' רפ"ח (פרק ג סמוך לסופו), וכן הוא מהיטבאל הנה הוא גימט' מ"ה ב"ן, כי הוא כולל אור המ"ה בתוכה, אך עיקר גילוייה הוא הב"ן שהוא הט"ר דב"ן אשר יצא בעת התיקון עם המ"ה ביחד, וממנה הוא העטרה שהוא בחי' נוק'.

והנה על זה סובב כל דברינו עתה לבאר, כי מאיזה בחי' מהם נעשה העטרה, כי אין לומר שהעטרה הנה הוא מכל כלילותם דהט"ר דב"ן דהתיקון זה אי אפשר, כי הרי הם מתחלקים לכל הפרצופים כולם ולכל פרצוף ופרצוף כולו, וכנודע כי מהמ"ה וב"ן דהתיקון

³⁷⁵ ע"י מלואים אות (סה).

³⁷⁶ ע"י מלואים אות (סו).

³⁷⁷ ז"ל בשלימות: ותאנא בצניעותא דספרא אתפשט דכורא ואתתקן בתיקוניו אתתקן תקונא דכסותא דכיא והאי הוא אמה דכיא ארכיה דההוא אמה מאתן וארבעין ותמניא עלמין וכלהו תליין בפומא דאמה דאתקרי יו"ד וכיון דאתגלייא יו"ד פומיה דאמה אתגלי חסד עלאה והאי אמה חסד הוא דאתקרי ותלי בהאי פום אמה ולא אקרי חסד עד דאתגלייא יו"ד דפום אמה. תרגום: ולמדנו בספרא דצניעותא: התפשט הזכר ונתקן בתיקוניו, נתקן תיקון של הכסות הטהור וזו היא האמה הטהורה, ארכה של זו האמה רמ"ח עולמות, וכלם תלויים בפי האמה, הנקראת י'. וכיון שנתגלה ה', פי האמה, אז נגלה החסד העליון. אמה זו נקראת חסד ותלויה בפי האמה הזו ואינה נקראת חסד עד שנגלית ה' של פי האמה.

³⁷⁸ דף יב ע"א ז"ל: וז"ש נטיל וגניז - נטיל בכל הה"ס מחסד עד הוד, וגניז ביסוד, והוא החסד דגנוז באמה בפום אמה, ולא אתגליא אלא בפום אמה, כמ"ש בא"ר (דף קמב ע"א) והאי אמה חסד הוא דאתקרי, ותלי בהאי פום אמה, ולא אקרי חסד עד דאתגלי יו"ד דפום אמה כו'.

הנה נעשה בנין כל הפרצופים כולם וכל מציאותם. כי עתיק לקח ה' ראשונות דכתר דב"ן, וא"א לקח ה' אחרונות, ואבא ז"ת דחכמה וכן כו' כו', וכמ"ש בשער עתיק (פרק א) ובכ"מ, שמציאות כל הפרצופים הוא רק מהם. ואין לומר ג"כ שהכוונה הוא על גילויים ותמצית אורם, כי א"כ הרי הוא אינו מהמ"ר דב"ן לבד, אלא שהוא מהמ"ה ג"כ, כי גילויים ותמצית אורם דכל אור המ"ה והמ"ר דב"ן הנה הוא מתגלה ויוצא בעטרה בסופו, והוא האור החסד דאתגלי בפומא דאמה³⁷⁹ וכנ"ל. ועוד כי אם נאמר דענין ייחס העטרה למחיתבאל והמ"ר דב"ן, הוא רק על גילוי אורם המתגלה בו, ואין להעטרה בחי' מיוחדת פרטי בהם אלא גילוי אור הכללי דכל כללות אור התיקון המתגלה בו, הנה צריך ביאור עדיין, כי מפני מה מתייחס העטרה לבחי' כתר להנוק' כנ"ל מהגר"א והאריז"ל, כי הרי במה שהעטרה הוא מהמ"ר דב"ן, והנוק' היא רק מהמלכות דב"ן, א"כ הרי אינו ראוי לייחס העטרה להכתר שלה לבד, אלא לכל המ"ר כולן שלה. ומה גם כי הרי כשם שהחסד דדכורא גניז בפומא דאמה יסוד שלו, כן ג"כ החסד דנוק' גניז ביסוד שלה כמ"ש הרב בשעה"כ יוה"כ (דרוש ג דף ק"א ע"ג), יע"ש עוד (קו ע"ב), וכן הוא בדברי הגר"א בספד"צ (פרק ג ד"ה וי"ה קונטרין כו ע"א) ע"ש בסופו³⁸⁰. וא"כ הרי הוה הגילוי דהמ"ר דב"ן בעטרת הנוק' ג"כ, והם שניהם שוים בגילוי אור התיקון שבהעטרה, וא"כ הרי באיזה בחי' אמרו שהעטרה (נא ע"ב) דז"א הוא משמש להכתר דהנוק'.

והרי לנו ד' הערות בענין הנוק' הצריכים ביאור, אמנם הנה כולם הם תלויים בענין שורשה אשר בעולם הנקודות וכמו שיתבאר לפנינו על כל אחד ואחד נימוקו וטעמו בעזרת ה' ית"ש למען שמו יתברך ויתעלה לעד אמן ואמן.

[1]

וכדי לבאר ולברר את כל ההערות הנז', נתחיל ונאמר כי הנה נודע הוא מבנין הנוק' לאחר התיקון, כי הנה היא נבנית ונעשית מהמלכיות דהי' ספי' דז"א, ולכן היא בסוד מעשר שנוטלת אחד מעשר מכל ספירין דיליה. ומזה הוא כל בניינה, כי הם הי' ספי' שבה, כמ"ש בתיקונים (תיקון ס"ט קלד ע"ב) דכל עשר ספירין יהיבו בה כל חד חולקיה, ומאי חולקיה אלא כל ספירה יהיב בה עישור דיליה, דכל ספי' סליק לעשרה ויהיבו לה כל חד וחד עישור דיליה, אשתארו אינן תשע, תשע וכל חד וחד אשתלים בה לעשרה, ובנין דא מעשרין חד מעשרה (כי בזה מקיים בניינה לעילא), ובנין דאיהי כלילא מכלהו אתמר בה אהבת כלולותיך כלילא מכולא כו', ע"ש³⁸¹. וע' עוד בתיקון כא (דף סא ע"ב) אמר שם

³⁷⁹ עי' אד"ר קמב ע"א.

³⁸⁰ ז"ל: ואמר י' זעירא בגווה אשתכח - ר"ל בתוך ערייתה, שי' זעירא הוא יסודה, בעטרת שלה כידוע, וכמו שיר"ד אתגלי בפומיה דאמה, כן הוא בה כידוע..

³⁸¹ ז"ל בשלמות: ועוד אתמר בה בשכינתא תתאה נעשה אדם בצלמנו כדמותנו דתהא כלילא מכל ספירין דכל עשר ספירין יהיבו בה כל חד חולקיה ומאי חולקיה אלא כל ספירה יהיב בה עשור דיליה דכל ספירה סליק לעשרה ויהיבו ליה כל חד וחד עשור דיליה אשתארו אינן תשע תשע וכל חד וחד אשתלים בה לעשרה ובנין דא מעשרין חד מעשרה ובנין דאיהי כלילא מכולהו אתמר בה אהבת כלולותיך כלילא מכלא ולבתר דאתכלילת מעלאין אתמר בה ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל הארץ אתכלילת בתתאין ואפילו בכל קליפין דסטרא אחרא אתלבשת לקיימא בה ומלכותו בכל משלה ובכל מה דאתלבשת אתכלילת (נ"א אתקריאת) בשמיה הא הכא אדם דעשיה ויצירה.

תרגום: ועוד נאמר בשכינה התחתונה נעשה אדם בצלמנו כדמותנו שתהיה כלולה מכל הספירות שכל עשר הספירות כל אחת נתנה בו חלקה ומה חלקה אלא כל ספירה נתנה בו עשור שלה שכל ספירה עולה לעשרה ונתנו לו כל אחת ואחת העשור שלה נשארו הן תשע תשע וכל אחת ואחת השתלם בה לעשרה ולכן מעשרים אחד מעשרה ומשום שהיא כלולה מכלם נאמר בה אהבת כלולותיך כלולה מן הכל ואחר שנכללה מן העליונים נאמר בה ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל הארץ נכללה בתחתונים ואפילו בכל הקלפות של הצד האחר התלבשה

ג"כ כי כל ספירין כל חד איהו תשע ומלכות בה אשתלים כל חד לעשר, וע"ש עוד ובהגר"א שם³⁸², ובדברי הרב בשער מיעוט הירח בתחילתו (פרק א).

והענין הוא, כי הנה נודע הוא מהג' כלים שבכל פרצוף וכן הוא בכל ספי', והם בחי' בריאה יצירה עשיה שבכל פרצוף ובכל ספירה, ובתוכם הנה הם הנר"נ שבכל פרצוף ובכל ספירה, שהם חב"ד חג"ת נהי"מ שבכל פרצוף, ובכל ספירה חב"ד בריאה, חג"ת יצירה, נהי"מ עשיה. והאצילות הנה הוא החיה והיחידה שהם אין להם התלבשות בהכלים, ע' שער המוחין (פרק יב סמוך לסופו) ובכ"מ.

ומה שחשבנו חב"ד לבריאה, והרי הוה החכמה ג"כ בבחי' בריאה, הוא אחר שירדו הפרצופים כל א' לצורך מטה, וירדו אבא ואימא מהגרון ולמטה, וז"א ירד מהטבור ולמטה, והנוקבא ירדה במיעוט הירח בסוד בהמה. אבל בעצמותם וכן הוא עיקרם לעולם, שאבא הוא בסוד חיה נשמה לנשמה והוא אצילות, בינה בריאה, וז"א הוא מהדעת ולמטה (ע' רפ"ח פרק ב ודרושי הפרצופים דרוש ב) והוא יצירה, וכן הנוק' הנה מעצמותה הנה היא כולה באצילות לעולם, והיא מושרש בכל הקו האמצעי, בפה ובטבורא דליבא ובעטרה³⁸³, אך ע"י ירידתה למטה היא בבחי' עשיה. ועכ"פ הוא כי כל ספי' לאחר התיקון הנה היא שלימה מכל בחי' אבי"ע, והם כח"ב (או חב"ד) חג"ת נהי"מ שבה, ע' שער הפרצופים (דרוש ז) ושער פרטי עי"מ (פרק א ע"ש בסופו) וכמו שיתבאר עוד למטה.

והנה זהו שאמר התיקונים הנ"ל שהמלכות היא בסוד מעשר, כי הנה פרצוף המלכות שהיא נוק' דו"א, אשר מתחילת אצילותה הנה יצאה היא מיוחד עמו בסופו ובבחי' ספי' העשירית אליו, וכנודע מסדר אריגתה שיצאה מתחילה בסוד פסיעה לבר (והר בלק רג ע"ב), והוא בחו' זעירא שבהה' דהבינה, ואח"כ נתייסד שורשה בו בהעטרה שבו וכנודע כ"ז מדרושי הנוק'. וכ"ז הוא הכל משום שהיא באמת רק ממנו עצמו ספי' העשירית שבו. אמנם באשר שכל הכוונה הוא רק עליה, שכל יציאת העליונים ממנה הוא רק כדי שתתגלה היא וכנ"ל אות ב' ג', לכן אחר שהניחה שרשה בו בכל הקו האמצעי שבו העולה עד א"ס, וכדי להשריש יחודם זב"ז לנצח באור א"ס המייחדם, הנה יצאה היא ג"כ לפרצוף בפנ"ע, וכדי לצאת לגילוייה בכל פעולותיה אשר כוון בה המאציל ית"ש מאז ומתחילה, ונעשה כ"ז ע"י שהנהגת התחתונים הוא רק על ידה בהיותה לפרצוף בפנ"ע.

והנה על זה מלמדינו התיקונים כי הנה יציאתה מבחי' ספי' אחת שהיא ספי' העשירית להעשות ולהבנות לפרצוף שלם שהוא בי' ספי', הנה הוא ע"י שכל הט' ספירות דו"א אשר כל א' הוא כלול מאבי"ע³⁸⁴, שהם כח"ב חג"ת נהי"מ, והם ג' כלים ונר"נ עם חיה ויחידה שבכל א' וכנ"ל, הנה נותן כל א' את המלכות שלו למלכות העשירית, ונעשית ע"י זה פרצוף שלם מי' ספי', ונשאר (נא ע"ג) ז"א רק בט' ספי', אשר כל א' הוא מט' ט', והיא משלימתו לעשר הן בכללו שהוא ט' ספי' והיא העשירית אליו, והן בפרטי הט' ספי' שבו שכל א' הוא מתשע ובה הוא העשירית דכל א'. וכ"ז הנה הוא כדי שיהיו קשורים זב"ז

לקיים בה ומלכותו בכל משלה ובכל מה שהתלבשה נכללה (נקראה) בשמו הרי כאן אדם של עשיה ויצירה.

³⁸² ז"ל: אבל כל ספירין כו' - ר"ל, מ"ש למעלה דאתפליגת לט' נקודין וכד כו': דאין ר"ל דאתפליגת לעשר דנשאר לה חלקה דבאמת ל"ל מגרמה כלום (זהר ח"א קפ"א ע"א) אלא דאתפליגת לט' נקודין בלבד וכל הט' אברים נוטל כ"א חלקו מהזרע אלא שכל א' נוטל ט' חלקים מנקודה דיליה והיא נוטלת העשירית מכולם והוא זרע היורד ביסוד ונותן לנקבה וז"ס המעשר וז"ש ומלכות בה אשתלים כו' לכן היא שלימו דכל חד וכן האברים דנוק' הן כ"א עשירית מאבר דדכורא באור הפנימית וז"ש וכולא אתמשך לגביה כו' כנ"ל כל המעשר ור"ל בזה שזהו יו"ד של ג"ד.

³⁸³ עי' זהר תרומה קנח ע"א הוב"ד בהערה אות (י).

³⁸⁴ עי' ע"ח פרקי הצלם (רפ"ב) ודרושי אבי"ע (ר"פ י"ג).

לעולם אחרי שהיא רק עצם מעצמיו ובשר מבשרו³⁸⁵, והם שניהם יחד רק פרצוף שלם מי' ספי' שלמים.

[1]

אמנם הנה יש להעיר בזה בשתיים: א', הוא כי איך אמרנו שהיא בי' ספי' שלימים ע"י התשעה מלכיות הניתוסף בה, כי הרי מה שניתוסף בה, הנה הוא רק המלכיות לבד של כל ספי', וא"כ הרי אינן ספי' גמורים כלל, כי ספירה גמורה הוא רק כשהיא שלמה מכל בחי' אבי"ע שהם כח"ב חג"ת נהי"ם, שהם כל הנר"נ ח"י, כמ"ש בשער הפרצופים (דרוש ז') וכנ"ל, אבל המלכיות לבד הרי הם אינם ספי' גמורים כלל. ב' כי הרי אינה דומה המלכיות הניתוסף בה להמלכות העיקרי שבה, כי המלכות העיקרי שבה שהיא ספירה העשירית דז"א, הרי היתה מוכנת להיות ספי' שלימה ככל הי' ספירות דז"א, והרי היא מעצמותה ראויה להיות שלימה מכל בחי' אבי"ע שהם נר"נ ח"י שהם מכל בחי' הי' ספי' כח"ב חג"ת נהי"מ כנז'. אבל המלכיות הניתוסף בה, הם מעצמותם ג"כ רק המלכיות לבד שבכל א', שהיא העשירית שבכל א' וכנ"ל, והרי אינו דומה המלכיות הניתוסף בה להמלכות העיקרי שבה.

אמנם בזה הנה יש לומר כי הרי אמרנו לעיל שהמלכות הנה היא מושרשת בכל קו האמצעי דז"א בהג"ר שבו, והוא בסוד קשר של תפילין סוד לאה, וכן בהפה שהוא מלכות כמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א), והנה שם הוא בחי' הכח"ב שבה. ואח"כ היא מנחת שרשה במקום החזה שהוא בטבורא דליבא בהנומא אשר בין ב' צלעות הלב, ועל זו אמרו באדר"ר (קמא ע"ב) כי מטבורא דלבא דז"א נקיב ואתעבר בגיסא אחרא (ר"ל מאחוריו) ותיקין פרצופא דנוקבא עד טבורא דגופא כו', ע"ש³⁸⁶, ושם הנה הוא שרשה שמנחת בו מהחג"ת שבה. ואח"כ בעטרה דז"א מנחת שם שרשה מהנה"י שבה, וא"כ הרי נשאר לעצמותה ג"כ רק המלכות לבד, והרי היא שוה בזה להמלכיות דהט' העליונים שהם נמשכים כולם בה כל הט' מלכיות שבו, ועם המלכות העשירית הרי הם י' מלכיות, ומהם נבנה פרצופה כולה כל הי' ספי' שבה.

אמנם מה שחערנו, כי הרי כל ספי' היא צריכה להיות כלולה מכל אבי"ע שהם כח"ב חג"ת נהי"מ, והמלכיות לבד אינם ספי' גמורים כלל, ואינם אלא רק בבחי' נקודות קטנות לבד כמ"ש הרב בשער הפרצופים (דרוש ז'), הנה ענין מה שנעשית ע"י הי' מלכיות לפרצוף גמור מי' ספירות גמורים, הנה הוא באמת רק ע"י החו"ג מהתנה"י דז"א הנמשך בה בכל נקודה ונקודה שבה, ומזה הנה נבנית ונתקנת כל נקודה להיות לספירה גמורה, כמבואר כ"ז בדרוש אטב"ח (ע"ה תיקון הירח פרק ד). ועי"ז הנה נבנית כל פרצוף הנוקבא ונתקנה עי"ז ונשלמה בכל שלמותה וגדלותה עד שחוזרת עמו פב"פ, והוא הכל ע"י החו"ג שביסוד דאימא המתגלה בחזה דז"א, ועי"ז נתקן הנוק' מהתנה"י דז"א, כל נקודה ונקודה שבה לספי' גמורה, ונתקנת לפרצוף שלם, כמבואר כ"ז בשער תיקון הנוק' ובשער הירח וכנודע. ונמצא כי הגם שהמלכיות דז"א הם באמת העיקרים בה, אך תיקונה ושלימותה הוא רק ע"י אורות החו"ג שניתוסף בה מלמעלה תמיד.

³⁸⁵ עי' ע"ח שער כג פרק א, ב, ושער כה פרק ו.

³⁸⁶ ז"ל בשלימות: תאנא אתפשט האי תפארת מטבורא דלבא ונקיב ואתעבר בגיסא אחרא ותיקין מפרצופא דנוקבא עד טבורא ומטבורא שארי ובטבורא שלים תו אתפשט האי תפארת ואתתקן מעוי דכורא ועייל ואתתקן בהאי אתר כל רחמין וכל סטרא דרחמי. תרגום: למדנו: זו התפארת נתפשטה מטבור הלב, ושם עשתה נקב, עובר לצד האחור ותיקן את פרצוף הנקבה עד הטבור. ומהטבור מתחיל ובטבורא נשלם. עוד נתפשט זה הת"ת ותיקן המעיים של הזכר ונכנס ונתקן באותו מקום, כל הרחמים וכל צד הרחמים.

ודע עוד כי מה שאמרנו כי בנין הנוק' הנה הוא מהי' מלכיות דז"א, הנה אין הכוונה שהיא נוטלת אותם אחר שנשלם הוא בהם ואחר שיצאו בו בגילויים, וכמו שמשמע לכאורה בדברי הרב במיעוט הירח (פרק א בהמ"ק שם) ע"ש, כי הרי תחילת בנין הנוק' הנה הוא עם תחילת בנין הז"א ביחד, ונמשך מציאות שניהם יחד, כי נארגים שניהם כאחד מתחילת יצירתם וכמ"ש בזוה"ק בלק (רג ע"ב) ומההוא זמנא דהוה במעשה דאמיה מסטרא דיליה אתמתח ואושיט פסיעה לבר יתיר (שהוא שורש הנוק') כו', כיון דהוה במעשה דאמיה אושיט פסיעה לבר כו' כו', ע"ש³⁸⁷. והוא סוד הו' זעירא שבתוך הה' ראשונה דהבינה, ובו הוא הפסיעה לבר, והוא {נא ע"ד} על שרשה אשר גם בהבינה עצמה וע' פע"ח שער התפילין (פרק מז דרך ב' ג') וכן בשעה"ק (דף נ ע"ב וע"ג). ומאותו הפסיעה לבר היא נתקנת בעת עיבור זו"ן למציאות עטרת היסוד שבו, ואח"כ נתקנת עמו בעת היניקה בהת"ת שבו ובסוד צלע³⁸⁸, ואז הנה היא מדה אחד שלימה כשיעור ספי' הת"ת דז"א, והיא אז הה' תתאה של השם³⁸⁹ מפלה אליו, כי היא אז רק כשיעור מדה אחת שבו ודבוקה עמו. אמנם אותה המדה הנה היא כלולה מי' נקודות שהוא מכל הי' מלכיות שבו, והיא מקבלת תיקוניה ממנו לאט לאט עד משך י"ב שנים ויום אחד, ואח"כ נשלמה בעת הנסירה כמ"ש בתיקון הנוק' (פרק ג ושם פרק ו), ובכל משך זמן הזה הנה נתקן כל נקודה ונקודה מהי' נקודות הכלולים בהמדה אחת שבה שהם מהי' מלכיות דז"א כנז', הנה נתקן כל נקודה ונקודה בסוד סדר אטב"ח, ונשלם כל נקודה לספי' שלימה בכל האבי"ע שבה. ועי"ז הנה היא נגדלת וחוזרת עמו פב"פ, ונעשה כל מציאותה ובניינה ותיקוניה הכל מהי' מלכיות דז"א, מהמלכות של כל ספי' וספי' שבו, ר"ל כי כל מה שהיה ראוי לצאת בו למציאות המלכות דכל ספי' שבו הנה זה היה נמשך להנוק' למציאותה ולבניינה, והרי נעשית היא רק מהמלכיות שבו, ר"ל מה שהיה ראוי להיות להמלכיות שבו, הנה כ"ז נמשך אליה, כי נעשה מכ"ז פרצוף בפנ"ע שהוא פרצוף הנוק'.

וכן גם מה שאמרנו לעיל כי שלימותה וגידולה הנה הוא ע"י אורות החו"ג שבהתנה"י דז"א, מהנה"י דאימא המתלבשים בו, כמבואר בדרוש אטב"ח (ע"ה תיקון הירח פרק ד) ובתיקון הנוק' (פרקים ה ו) וכנ"ל, הנה גם כל אורות החו"ג הנמשכים ממנו אליה, הנה הם ג"כ רק מה שמתייחסים להמלכיות שבו, ר"ל להמלכיות שהיו ראויים אליו כנז'. כי כל עיקר מציאותה וכן גם כל שלימותה ותיקונה הוא לעולם רק מהמלכיות שבו, ר"ל מה שהיו ראויים להיות למציאות ולתיקוני המלכיות שבו, הנה כ"ז יצאו לעצמן להעשות מכ"ז פרצוף בפנ"ע שהוא פרצוף הנוק'. ובזה הרי נמצא כי רק היא משלמת אותו לי', כי זולתה הוא רק תשע תשע, והם שניהם אח"ד, א"ח ד', איהו א"ח כליל תשע ספירין, מלכות ד' עשירית ליה, כלילא מעשר שהם עשר אותיות דשם מ"ה (כי היא כולל אותו בתוכה), ואיהי ד' כלילא מארבע אתוון דאינון יהו"ה ב"ה כו' כו' כמ"ש בתיקונים תיקון מז (דף צד ע"א). ועכ"פ הוא כי מה שאמרנו שהנוק' נוטלת את כל המלכיות דז"א ומהם הוא כל בניינה, הנה אין הכוונה שהיא נוטלת אותם אחר שהם מתגלים בו ואחר שנשלם הוא בהם, אלא הכוונה הוא רק על שהיו ראויים אליו, כי כל בחי' המלכיות שהיו ראויים אליו הנה הם יוצאים לעצמן להעשות מהם פרצוף הנוק', והם יוצאים לצורכה תיכף מתחילת אריגתם דהזו"ן, כי הנה נמשך כל בחי' מלכות ומלכות הראויה אליו, הנה יוצא מתחילה רק אליה ובשבילה ודי בזה, ודע כ"ז.

³⁸⁷ עי' לעיל הערה 367.

³⁸⁸ עי' הערה 383.

³⁸⁹ ע' בהגר"א בספד"צ כו ע"א בדברי ביאור רבינו ז"ל, את המאור הגדול שמשא, ואת המאור הקטן סיהרא במיעוטה, שנעשית ראש לשועלים, ונקראת שם אלהים, דבאצילות נקראת ה"א אחרונה של הוי"ה, זנב לאריות, ובירדה בבריאה נעשית ראש לשועלים לעולמות ב"ע, ששם שועלים מחבלים כרמים, דבאצילות לא יגורך רע כמ"ש בתיק"ז ובתז"ח בכמה מקומות, עכ"ל.

וכל זה הנה הוא לאחר התיקון, אשר יצא כל ספי' וספי' בג' כלים, ובכל האורות דנרנח"י. ונשלם כל ספי' בכל בחי' אבי"ע, שהם כח"ב חג"ת נה"מ, וכל פרצוף הוא יצא ונשלם בי' ספי' שלימים מיוחדים זב"ז להעשות אחד בכל פרצוף. ולכן המלכיות דז"א כשנעשה מהם פרצוף הנוק', הנה היא רק חלק ממנו, והם שניהם אח"ד, א"ח ד' כנו'. ועי"ז הנה תמיד עיניו עליה, כי היא עצם מעצמיו ובשר משרו³⁹⁰, וכן היא, גם היא רק אליו תשוקתה, כי הוא יסודה ועליו היא תלויה תמיד. אך כ"ז הוא רק לאחר התיקון, משום שהם נארגים יחד, וכל גידולה הוא ממנו, וכן כל תיקונה ושלמותה כנו'.

[ח]

אמנם בעולם הנקודות, אשר גילה אז המאציל ית"ש כל מה שעלה במחשבה לפניו, ולא עוד אלא כי גזרה רצונו עליהם להיותן הם סיבה לתכלית המציאות כולו ולתכלית גילוייו כולם, ונתגלה אז בהם לייסד את כל הבריאה כולה עליהם, להיות הם השורשים הראשונים לכל המציאות כולם אשר מן העולם ועד העולם, ולכן הנה יצאו אז רק המלכיות לבד דכל א', כי הם אשר נאצלו ממנו ית"ש להיות הם השורשים הראשונים הסבה לכל וכנ"ל אות ב' ג'. ונודע (שבידה ו) הוא כי הנה היו (גב ע"א) ששה מיני מלכים: עתיק, א"א, או"א, זו"ן. והיו בכללות ופרטות ופרטי פרטות. וג' מהם, שהם עתיק א"א אבא, הם לשרשי האצילות שבכל עולם, וג' מהם שהם אימא וזו"ן הם לשרשי הבי"ע שבכל עולם. כי ישנם אבי"ע ג"כ בכללות ופרטות ופרטי פרטות. ולכן הנה ישנם בכלם אצילות ג"כ, ג' בחי' כנגד הג' בחי' בי"ע שיצא מהם, ע' פנימיות וחיצוניות (תחילת דרוש ב) במ"ש הרח"ו שם, גם דע כי ג' כלים דחיצוניות כו' וג' כלים דפנימיות כו', ע"ש³⁹¹. אך עתיק א"א ואבא שאמרנו, הנה הם אינם בבחי' כלים כלל כנודע, אלא שהם שרשם, ר"ל שהם השורש להג' כלים פנימים שאמר הרח"ו שם, ע"ש. אך עכ"פ הוא כי הם ג' בחי' באצילות ג"כ, כי עתיק וא"א הם ב' בחי', כי הם הב' בחי' שבכתר, כי עתיק הוא גילוי ית"ש אשר בבחי' ממוצע מא"ס לאצילות, וכנגדו הוא בהיכל קה"ק שבעולם הבריאה שהוא הכחב"ד דבריאה, ושם הוא האדם היושב על הכסא שהוא עתיק דבריאה, וכמ"ש בדניאל (ז ט) ועתיק יומין יתיב, ע' ספד"צ (סוף פרק ג כה ע"ב) בהגר"א שם³⁹², ובדברינו בדע"ה ח"ב דרוש ה' ענף א' ס' א' וס' ו'. והוא הממוצע המיוחד האצילות עם הבריאה, כי מזה הנה הוא אור שכינתו ית"ש השוכן למטה, ומלא כל הארץ כבודו (ישעיה ו ג). וכן הוא עתיק דאצילות, הנה ממנו הוא אור א"ס המתייחד באצילות, ולכן הנה היה בחי' מלכים בעתיק ג"כ, כי שם הנה הם בסוד, כך עלה במחשבה לפני³⁹³ (מנחות כט ע"ב), ובסוד הנאמר בדניאל (ז ט) ועתיק יומין יתיב וגו' כרסיה שביבין די נור גלגלוי נור דליק³⁹⁴, כי הוא יתיב

³⁹⁰ עי' לעיל הערה 385.

³⁹¹ ז"ל: גם דע כי ג' כלים דחיצוניות הם כנגד בי"ע שבז"א, ולכן כנגד ג' כלים, ובתוכם נר"ן שהם מלכות ות"ת ובינה, שהם בי"ע, שהם כנגד רוחניות ג' עולמות בי"ע. וג' כלים של פנימיות הם כנגד אצילות דז"א, שגם הוא יש בו ג' בחי', בינה ת"ת ומלכות שבו, ובתוכו נר"ן דבחי' האצילות עצמו, והם י' הוי"ת המנוקדות בקמץ ופתח כו' כנזכר בתיקונים (קנא ע"א).

³⁹² ז"ל: ואמר וכתב ועל כו' - כלל האדם ית"ו, על הכסא ה' אחרונה, וז"ס ועי' יתיב כורסייה כו', שעי' יתיב על הכסא, כמ"ש בא"ר (קל ע"א) ע"ש, וז"ס שאדה"ר נתגלגל בג' אבות, כמ"ש בתיקונים (קכח ע"ב) שאדם הוא כלל כל האצילות כמ"ש כאן, יה"ו נקראין אדם, וכן האבות כוללן כלל כל האצילות ונתתקן בהן.

³⁹³ עי' לקמן הערה 1356.

³⁹⁴ חזה הוית עד די כרסון רמיו ועתיק יומין יתיב לבושה כתלג חור ושער ראשה כעמר נקא כרסיה שביבין די נור גלגלוי נור דלק.

תרגום: הייתי רואה עד שכסאות עלו וזקן ימים יושב מלובש כשלג לבן ושער ראשו כצמר נקי כסאו ניצוצי אש גלגליו אש דלוק.

עליהן לאכפיא לון³⁹⁵, כי משם הנה הוא כל המתקת הדינין וביסומם ותיקונם. וזהו ג"כ הענין מה שהיו ג' בחי' באצילות נגד הג' בחי' דבי"ע כנו', כי נודע הוא כי כל מיתתם ושבירתם וקלקולם הוא רק בירידתם בבי"ע, ולכן היה כנגדם ג' בחי' באצילות ג"כ, שהם שרשם, כי הוא ג"כ כדי לאכפיא לון ולהמתיקם ולבסמם ולתקנם.

והנה כנגד המלכים דאימא הנה הוא למעלה המלכים דעתיק, ואימא הוא שורש עולם הבריאה, אימא עלאה מקננא בכורסיא (תקו"ז כד ע"ב), ונמשך התיקון דהבריאה מהאימא, והתיקון דהאימא הוא מעתיק. והמלכים דז"א הוא כנגד המלכים דא"א, וז"א הוא שורש היצירה, וז"א מקנן ביצירה (שם), ונמשך התיקון דיצירה מז"א, והתיקון דז"א הוא מא"א. והמלכים דהנוק' הוא כנגדם למעלה המלכים דאבא, והנוק' הוא שורש העשיה, מלכות מקננא באופן (שם), והיא בחי' עתיק שם כמ"ש הרב בסדר אצילות בקיצור (סוף פרק א), וע' דברינו בדע"ה ח"ב דרוש ה' ענ"א סי' ח' ע"ש. והנה נמשך התיקון דהעשיה מהנוק' דז"א, ותיקון דהנוק' הוא מהאבא, הי' דאדנ"י מהי' דהוי"ה, וכנודע בסוד הכתוב ה' בחכמה יסד ארץ (משלי ג יט).

וכן היה כ"ז באמת ג"כ במדרגת העולמות שקודם החטא, הנה עלה אז העשיה במקום הנוק', והנוק' עלתה אז במדרגת אבא, והיצירה עלה אז במקום הז"א, וז"א עלה במדרגת א"א, והבריאה עלה במקום אימא, והאימא עלה במדרגת הרישא תניינא שהוא עתיק (ע' שער המלכים פרק ח, וכן בסדר אצילות בקיצור פרק א), וכמ"ש כ"ז בדע"ה ח"ב דרוש ג' ענ"ט ושם דרוש ד' ענ"ח סי' ב'.

ועכ"פ הוא, כי הנה ענין השישה מיני מלכים הנה הם ג' בבחי' אצילות וג' בבחי' בי"ע, כי האצילות הוא שרשם, ושם הנה הם ממותק בערך הבי"ע, ומשם הנה הם מתתקנים תמיד, ומזה הנה נמשך ג"כ מה שעולים גם עתה עד"ז בכל מנחת שבת, שאז הנה הוא תכלית עלייתם עתה, ועולים אז ז"א בא"א, ונוק' באבא, ועולם הבריאה במקום אימא, והיצירה במקום ז"א, והעשיה במקום הנוק' דז"א כמ"ש בשע"כ (דף עה ע"ב וע"ג)³⁹⁶, והוא הכל מסיבת תיקונם דמלכי הבי"ע ע"י המלכים דאצילות, ומתתקנים גם עתה תמיד עד"ה הנו', אלא שעתה הנה הוה כל תיקונם רק בהפנימיות ולא בהחיצוניות כנודע (שע"כ נט ע"ב). ולכן הנה הוה עתה ג"כ כל עלייתם רק לפי שעה, כי מתתקנים בכל שבת רק תיקוני דאותה השבוע, אבל שאר כל הבידורים דהנצוצין אשר עד ביאת המשיח עדיין הם למטה, ובאשר שעיקר אחיזתם הוא בהחיצוניות כנודע (ע"ה עקדים ב), ולכן אין עלייה עתה כלל בהחיצוניות אלא רק (גב ע"ב) בהפנימיות, כי הם מתתקנים תמיד, שאין רגע בלא תיקון, ונמשך תיקונם מאצילות לבי"ע, ר"ל מאצילות דכללות ופרטות להבי"ע דכללות ופרטות וע"ד הנו'.

ודע עוד כי הגם שאמרנו כי המלכים דהאימא הם ג"כ מכלל המלכים דהבי"ע, וכן אמר הרב ג"כ בדרושי אבי"ע (ריש פרק יג) כי בינה היא בחי' בריאה ע"ש, וכן הוא בכ"מ. הנה האמת הוא כי הם רק ע"ד הממוצע, כי עיקר האימא הרי היא מהג"ר שהם כולם נסתרות (תקו"ז יט ע"א), והיא עצמה בכלם ג"כ רק מכלל האצילות שבהם, ומה שחושב הרב בפנימיות וחיצוניות (דרוש ב) ובכ"מ את הבינה מכלל הבי"ע, וכן אמר ג"כ בדרושי אבי"ע (ריש פרק יג) וכן בפרטי עי"מ (סוף פרק א), כי בינה בריאה וחכמה אצילות, וכן אמרו בתיקונים (תיקון י דף כד רע"ב) דאימא עלאה מקננא בכורסיא, וכן הוא נודע ג"כ כי נר"נ ח"י הם מכללות העולמות א"ק ואבי"ע, וכן הם מדה' פרצופים א"א או"א זו"ן, והוה הנשמה

³⁹⁵ יושב עלינו לכפות אותם, מלשון האד"ר קכח ע"ב.

³⁹⁶ שם מתבאר בענין עליית עולמות, שזה אינו עלייה ממש שהוא כעין מיתה, אלא גידול לרמה יותר עליונה. ועי' לעיל יז ע"ב שמביא מקורו משער הפרצופים דרוש ו' בשמ"ש האחרון שם, וכן בשער המוחין פ"ה בשמ"ש, וכן עי' ביאורים ח"א לד ע"ד שמביא מקורו מרחובות הנהר (בדף ח ודף ט מדפוס ווארשא תרנ"א).

מבריאה שהוא מבחי' אימא, וכן אמר אליהו זל"ט (שם יש ע"א) חכמה מוחא בינה לבא, והלב הרי הוא בהז"ת (ע' מוחין דצלם פרק ז מ"ש שם ובוה תבין כו'³⁹⁷).

הנה כ"ז הוא רק על התפשטות אורה שמתפשט בהבריאה, וגם הוא רק ע"י התלבשות בהמלכות דאצילות, וע"ז הנה היא מקנא בבריאה כמ"ש הרב בסדר אצילות בקיצור (פרק א). ומזה הנה נעשה בעולם הבריאה כל אור הנשמה הכללית, והוא מהתפשטות אור הבינה המתלבש בהמלכות. אבל עצמות הבינה, הנה היא לעולם מהג"ר, והיא לעולם ג"כ מבחי' אצילות. ³⁹⁸ [וכן הוא מבואר בזה"ק (בראשית כב ע"ב) בדברי הרשב"י, כי אימא עצמה הנה היא ג"כ באורח אצילות לעולם עש"ה]. אמנם כי הנה ע"י התפשטותה דהבינה והתלבשותה בהז"ן, הנה היא בבחי' ממוצע בין אצילות דכל בחי' לבין הבריאה דכל בחי', וכן הוא בהקדמת זוהר בראשית (דף א ע"ב) שאמר שם כי בינה נקרא עתיקא דקיימא לשאלה, ואמר שם האריז"ל במאמרי רשב"י (ו ע"א) כי כל הג"ר נקראים עתיקין, ובינה נקרא עתיקא דקיימא לשאלה, ע"ש הו"ק הנבראים ממנה, אבל לא בעצמותה כי נעלמה מאד, ואמר שם כי בבחי' עצמה היא נקראת סתים עתיקא. ואמר שם עוד, כי הג"ר שבבינה אין בהם השגה כלל, והיא סתים עתיקא, וגם ו"ק שבה אין בהם השגה רק בהתלבשם בז"א כו', ע"ש. וכן אמר ג"כ הגר"א בספד"צ (פרק א בד"ה בראשית בראשית עליהו ח ע"א) כי זהו הענין מה שהבינה נחשב מכלל הז' היכלות, והיא היכל הז' כמ"ש בתיקונים (ריש תיקון יא כו ע"א) כי הו"ק הם שית היכלין ואימא עלאה איהו היכלא שביעאה, וכן בשבע רקיעין שהם: וילון, רקיע, שחקים, זבול, מעון, מכון, ערבות³⁹⁹, הוה ערבות בינה וכמ"ש ג"כ בהנהגות מהרח"ו בזה"ק (שמות י ע"ב), וע' דרושי אבי"ע (פרק א מהד' פרקים אחרונים) וזה"ק תרומה (קסה ע"א). וכן שבע ארצות שהם: ארץ, אדמה, גיא, נשיה, ציה, ארקא, תבל⁴⁰⁰, הוה תבל בינה, והוא הארץ שלנו שהיא העליון מכולם, והוא בינה, וע' זוה"ק ויקרא (י ע"א), וכן הוא בז' ימים כי שבת הוא בינה.

והגם דהרב בטע"מ (פרשת בהר) אמר דשבת הוא מלכות, וכן הוא ג"כ בתיקונים (תיקון ט דף כה ע"א) שבת דאיהי שכינתא, אמנם הנה הוא רק ע"י הבינה שמאיר לה כמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק א בד"ה שביעאה עליהו יא ע"א), כי עיקר שבת הוא בבינה, יום שכולו שבת (סנהדרין צו ע"א)⁴⁰¹. וכן אמרו ברע"מ פינחס (רנז ע"א) שכינתא אתקריאת שבת מסטרא דתלת דרגין עלאין דאינון כח"ב כו', אבל מבינה ולעילא איהי מנוחה כו'⁴⁰², ע"ש,

³⁹⁷ ובוה תבין ב[זהר] נשא (דף קכג ע"ב) כי אר"א הם מוחא ולבא דאינון מלגאו, וזו"ן הם גופא ורישא מלבר. ונראה, כי הג"ר שהם חב"ד דז"א עצמו הם המוחין, והם הנקראו פנימיות, אך החיצוניות, אפילו בראש עצמו נקרא ז"א. ובוה תבין מ"ש במ"א, כי לעולם אינו רק ו"ק דחיצוניות, ונגדלן ונחלקים לפרקים, ומהם עצמן נעשה ג"ר. נמצא, כי בחי' החיצוניות אינו רק ו"ק לבד, אלא שנחלקים ל"ס, אך המוחין הם הפנימים, הם י"ס גמורות. נמצא שמתלבשים י"ס גמורות פנימים בו"ק חיצונים. וע"י הרושם שעושין י"ס פנימים המתלבשות בתוכם נרשם בו"ק בחי' י"ס ג"כ, אך אינם רק ו"ק לבד בחיצוניות. נמצא, כי החסד הקצה הא' דחיצוניות נכנס ספירת החכמה שלימה דפנימיות בב' שלישים הראשונים שבו, ונקרא ספירה גמורה א', אף בחיצוניות, עם שאינו רק ב' שלישים. ושליש התחתון דחסד עם שלישי א' דנצח דחיצוניות נכנס בהם ספירה שלימה דחסד דפנימיות, ונקרא החיצוניות ג"כ ספירה גמורה ע"י הפנימיות. וב' שלישים תחתונים דנצח דחיצוניות נכנס בהם ספירה שלימה דנצח דפנימיות, ונקראו חיצוניות ג"כ ספירה גמורה ע"י הפנימיות. ועד"ז בקו שמאל ובקו האמצעי, והבן זה היטב.

טו מאטש??

³⁹⁸ חסר סוגר פותח בדפוס הישן, ונוסף על ידי המו"ל מסברא מאחר ויש סוף סוגר בשורה הבאה.

³⁹⁹ ע"י עוד בגר"א על ס"י יב ע"ג וע"ד.

⁴⁰⁰ ע"י גר"א בספ"י שם.

⁴⁰¹ ע"י ח"א פג ע"ג באבני מלואים אריכות.

⁴⁰² ז"ל בשלימות: פקודא עשיראה ושמרו בני ישראל את השבת שכינתא אתקריאת שבת מסטרא דתלת דרגין דאינון ש' ג' כתרין כתר חכמה ובינה ואיהי בת רביעאה לון שית יומין מחסד

וברע"מ יתרו (צב ע"א) תלת דרגין אינן וכלהו אקרון שבת שבת עלאה בינה שבת דיומא ז"א שבת דליליא מלכות וכלהו חד ואקרי כלא שבת וכל חד כד איהו שלטא נטיל לחברוי כו⁴⁰³. ועב"פ הוא כי עיקר שבת הוא מסטרא דבינה, וכן הוא בכל שביעי הנה הוא מסטרא דבינה. והגם שעיקרה הוא מהג"ר והיא נעלמת מאד, אך ע"י שהיא אם הבנים⁴⁰⁴, והיא מתפשטת בהם ומשתתפת עמהם תמיד, לכן היא מצטרפת עמהם ונחשבת לעולם להשביעי להם וכמ"ש כ"ז הגר"א בספד"צ (פרק א בד"ה וענין אלו התיקונים ו ע"ב ושם עוד בד"ה בראשית ברא שית עליהו ה ע"א), אמנם התפשטותה בהם הרי נודע הוא כי הוא רק (נב ע"ג) מטברה ולמטה, שהוא לבר מגופה (זהר בראשית כא ע"ב), אבל עצמותה ועקרה היא למעלה למעלה כי היא מהג"ר ממש והיא נעלמת מאד.

ומ"ש אליהו זל"ט כי בינה לבא, בה הלב מבין, הכוונה הוא ג"כ כי ע"י יסוד דבינה המתלבש בז"א ומגעת עד החזה שבו, ושם הנה מסתיים פי היסוד ונפתח ומתגלה, ויוצא שם אורות החו"ג שבה, הנה נעשה ע"ז שם כל מציאות הלב אשר בה הוא הלב מבין, והוא השני למות, וכמ"ש הרב כ"ז בשער פרצופי זו"ן (פרק ד). והרי הוה הלב רק מהתפתחות היסוד דבינה אשר בהחזה דז"א, אבל הבינה עצמה הרי היא למעלה, כי היא מהמוחין והיא מהג"ר וכנז', והרי היא ג"כ נעלם לעולם. ומ"ש נדרים (לח ע"א) נ' שערי בינה נבראו בעולם וכולם ניתנו למשה חסר אחת, הנה כתב הריג"ק בספר שערי אורה בסופו, כי אותו השער הנ' הוא מכריע את כולן, ע"ש⁴⁰⁵. ומה גם, כי הנה ישנם כמה בחי' נ' שערים שבבינה שם ג"כ רק מהתפשטות החו"ג דהיסוד דבינה המתפשטים ומתלכשים בהזו"ן, ע' דרושי הצלם (דרוש ב כללי חו"ג כלל ו) וכן בכוונות ספי' העומר (פה ע"ד) וע' עוד בכוונות קריאת שמע (דף כו ע"ג סמוך לסופו). אך העיקר הוא, כי מה שזכה משה רבינו ע"ה למ"ט שערי בינה, הוא רק להבינה שבמלכות, וכמ"ש במגלה עמוקות (אופן כט), וע' הגר"א בזה בתיקונים (דף מד ע"ב) כל הענין שם בארוכה, אבל לבינה ה' עלאה, הנה לא זכה עדיין באמת אדם מעולם, כי היא מהג"ר שעליהם נאמר (דברים כט כה, ע' תיקו"ז יט ע"א) הנסתר לה' אלהינו.

עד יסוד בהון תעשה מלאכה בגין דבנינא מתחיל מחסד הה"ד עולם חסד יבנה אבל מבינה ולעילא איה מנוחה וענג ושביטה לכל עובדא.

תרגום: מצוה עשירית [היא] "ושמרו בני ישראל את השבת" השכינה נקראת שבת מצד שלש דרגות, שהן ש', שלשה כתרים: כתר חכמה בינה, והיא בת, רביעית להם. ששה ימים מחסד עד יסוד, בהם תעשה מלאכה, מפני שהבנין מתחיל מחסד, זהו שכתוב "עולם חסד יבנה", אבל מבינה ולמעלה היא מנוחה ועונג ושביטה לכל מעשה.

ז"ל: תלת דרגין אינן וכלהו אקרון שבת שבת עלאה שבת דיומא שבת דליליא וכלהו חד ואקרי כלא שבת וכל חד כד איהו שלטא נטיל לחברוי וזמין לון בהדיה בההוא שולטנו דיליה וכד האי אתי לעלמא כלהו אתיין וזמין בהדיה כד אתי ליליא זמין בהדיה לשבת דיממא וזמין ליה בהיכליה ואחטמר בהדיה כיון דהאי אתיאת שבת עלאה אתמשך עליה וכלהו גניזין בהיכלא דליליא ובגין דא סעודתא דליליא חמור מביממא (ס"א כדביממא).

תרגום: שלש דרגות הן וכולן נקראות שבת שבת עליונה שבת של היום שבת של הלילה. וכולן אחת והכל נקרא שבת וכל אחת כשהוא שולט לוקח את חבריו ומזמינה אותן עמה באותו השלטון שלו וכשהוא בא לעולם כולם באים ומזמנים עמו. כשבא הלילה מזמין עמו שבת של היום ומזמין אותו להיכלו ומסתתר עמו כיון שזה בא שבת העליונה נמשכת עליה וכולם גנוזים בהיכל של הלילה ולכן סעודת הלילה חמורה מביום (כמו של היום).

⁴⁰⁴ עי' זהר ח"א קנד ע"א.

⁴⁰⁵ ז"ל, והחכמה מאין תמצא וגו', באזנינו שמענו שמעה, אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה וכו'. אם כן התבונן כי אין לכתר אות מסוימת בשם המיוחד אלא קוצו של יו"ד לבד, כדמיון רמז לדבר שאין בנו כוח להשיגו. ודע כי הג' ספירות העליונות הכלולות בשם "ה יתברך שלושתן נעלמות, ואף על פי שנתגלה קצת הבינה למשה רבינו עליו השלום. ואם תאמר: רובם השיג, חמישים שערי בינה חסר אחד אותו השער מכריע את כולן. וכל אלו ההשגות שאנו אומרים בעניין השם יתברך הם בעולם הזה, אבל בהיותנו זוכים לחיי העולם הבא באותה שעה נשיג השגה גדולה בג' ספירות העליונות. והנני רומז: המקום גורם הר, המפתח מסור בידך.

[ט]

והנה נתבאר לנו מכ"ז כי הבינה עצמה הנה היא לעולם באמת ג"כ רק מהנעלמים לגמרי, כי היא מהג"ר אשר הם כחד חשיבן (ע"ה שער מול"מ ב ועוד⁴⁰⁶), והרי היא ג"כ מכלל האצילות דכל בחי'. אמנם, כי ע"י התפשטותה בהזו"ן מטבורה ולמטה ומשתתפת עמהם, הנה היא נעשה בבחי' נשמה להם, והיא עי"ז הנשמה הכללית שורש דהרוח ונפש שורש הזו"ן, ר"ל כי בה הרי הוא הגילוי לשורש הזו"ן, משא"כ באבא אין היכר כלל אלא רק בכח חכמה, כח מ"ה (תיקו"ז קטו ע"ב). משא"כ בבינה היא בפועל בינה, ב"ן י"ה (אד"ו רצ ע"א), וכן תבונה ב"ן ב"ת⁴⁰⁷ (שם ע"ב) ו' ה'. וכן צורת ה' הוא ד' ו'⁴⁰⁸, משא"כ ה' פשוט, ולכן הנה היא בזה, ר"ל על שורש הזו"ן שבה, הנה היא ג"כ בבחי' בריאה, שהוא רק שורש היצירה והעשיה ע' דברינו ספר הקדו"ש שע"ג (פרק ו). אך כ"ז הוא ג"כ רק על שם התפשטות אורה שמטבורה ולמטה המתלבש בהזו"ן. אמנם, כי ע"י כ"ז, הנה היא בכללותה ג"כ רק בבחי' ממוצע בין אצילות לבריאה, כי עיקרה הרי היא אצילות, ובהתפשטותה וגילוייה היא בבחי' בריאה. והרי היא בכללותה בבחי' ממוצע בין אצילות לבריאה. אמנם פשוט הדבר, כי כל מה שהזכרנו עליה בחי' בריאה, עומק הכוונה הוא רק על שרשי הבריאה שבאצילות דכל בחי', כי בכל עולם ובכל פרצוף ובכל ספי' ע"י שהיא כלולה מ', ישנו בחי' אבי"ע, כתר חכמה אצי', בינה בריאה, זו"ן יצירה ועשיה. אבל עיקר הממוצע בין האצילות הכללי לשורש הבריאה העיקרית, הנה הוא רק הבחי' אחרונה דהמלכות דאצילות המסתתר בראש הבריאה, בסוד האדם היושב על הכסא, ע' דברינו ספר הדע"ה ח"ב דרוש ה' ענ"א סי' א' ג' ו' ובכ"מ שם, והנה היא הממוצע בין האצילות הכללי לשורשי הבריאה הכללי.

והבחי' אחרונה שאמרנו הנה הוא מה שראה ישעיה, ואמר (ישעיה ו א) ואראה את אדנ"י יושב על כסא רם ונישא. וראה ישעיה את אותה הבחי' אחרונה דהמלכות עצמה, וכמ"ש (שם ה) כי את המלך ה' צבאות ראו עיני, והנה הוא עתיק דבריאה אשר עליו נאמר (דניאל ז ט) ועתיק יומין יתיב כו'. אמנם מה שראה דניאל הוא רק חיצוניותה אשר בראש עולם העשיה כמ"ש הגר"א בליקוטים אשר בסוף הספר^צ (לו ע"ד). וכנודע שהפנימיות הוא בבריאה, והתיכונות {נב ע"ד} ביצירה, והחיצוניות בהעשיה (ע"ה ע"מ פרק א וב). וראה ישעיה את העתיק יומין דבריאה שהוא פנימיותה ועיקרה, ומשום ששם הנה הוא כל יחוסה אחר האצילות, והוא מעלתה ושבתה, ולכן לא הזכיר ישעיה התואר דעתיק יומין שהוא על שם הבריאה, כי יותר שבת הוא לה להתייחס אחר האצילות, אחר הבחי' האחרונה שבו שהוא השם אדנ"י, מלהתייחס אחר הבריאה בהתואר דעתיק יומין, ולכן אמר ישעיה ואראה את אדנ"י. ואמר כי את המלך ה' צבאות ראו עיני, שהוא המלכות דאצילות, ור"ל הבחי' אחרונה שבה היורד למטה בסוד מיעוט הירח, וכמ"ש בדע"ה ח"ב דרוש ה' ענ"א, ע"ש בארוכה.

ויחזקאל שהוא ראה ביצירה (ע"ה קל"י נוגה ב) עתיק יומין דיצירה, אמר הוא (יחזקאל א כ) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, ואמר כמראה אדם ולא מראה אדם ממש. ואמר אח"כ עוד (שם כה) הוא מראה דמות כבוד ה', ולא כבוד ה' ממש, כמ"ש כ"ז בהקדמת תיקונים (ז ע"ב) וע"ש בהגר"א⁴⁰⁹. אך ע"פ דרכנו הענין בזה, כי הנה בינה מקננת

⁴⁰⁶ עי' לקמן ח"ב קטו ע"ג שם מביא רבינו ראייה לכך מתיקו"ז כד ע"ב: אימא עלאה מקננת בכרסיא בתלת ספירן עלאין.

⁴⁰⁷ לשון האד"ז "וב"ת".

⁴⁰⁸ עי' שער אח"ף פרק ג.

⁴⁰⁹ ז"ל: דמות כמראה כו' - ר"ל, ודמות הוא רושם דבשעוה הנחתם מחותם דהוא כמראה, אבל החותם הוא מראה ממש, כמ"ש לעיל (ראש העמוד) לחותמא דמלכא דבהון אשתמודע כו': הוא

בכורסייא (תיקו"ז בד ע"ב) באורה המתפשט כנ"ל⁴¹⁰, וע"י המלכות דאצילות הבחי' אחרונה שבה כנז', ונתהוו הז"ת דמלכות לעתיק יומין דבריאה, וכן הז"א דאצילות ודבריאה נתלבשו במלכות דבריאה, וירדה בהם המלכות דבריאה בהז"ת שלה ביצירה ונתהווה לעתיק יומין דיצירה, וזהו שאמרו כי ז"א מקנן ביצירה, וכן אור המלכות דאצילות ודבריאה ויצירה ירדו בעשיה ונתהוו לעתיק יומין דעשיה, וזהו שאמרו כי מלכות מקננא באופן, ע' כ"ז בסדר אצילות בקיצור (פרק א) ובהגר"א בספר יצירה (פרק א משנה ו בסופו ט ע"ד).

והנה ישעיה ראה עתיק יומין דבריאה, ויחזקאל ראה עתיק יומין דיצירה, ודניאל ראה עתיק יומין דעשיה, ועכ"ז הנה אמר כל א' בלשון אחר ובתואר מיוחד. כי ישעיה אמר, ואראה את אדנ"י, ואמר כי את המלך ה' צבאות ראו עיני. ויחזקאל אמר, ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, ואמר עוד, הוא מראה דמות כבוד ה'. ודניאל אמר, ועתיק יומין יתיב. וכ"ז הוא משום כי ישעיה ויחזקאל הנה הם ראו את העתיק יומין בשורשו ותלייתו למעלה, כי ישעיה ראה את העתיק יומין דבריאה בשורשו ותלייתו בהבחי' אחרונה דהמלכות דאצילות, וראה הוא גם את אותו הבחי' אחרונה דהמלכות דאצילות עצמו אשר העתיק יומין דבריאה נתהווה ממנה, ולכן אמר הוא, ואראה את אדנ"י, וכן כי את המלך ה' צבאות ראו עיני, כי היה ראייתו יותר פנימי, שהוא בהשורש דהעתיק יומין דהבריאה וסיבתו. אמנם לא ראה את עיקר השורש עצמו שהוא הארת אור הבינה המתלבש בהמלכות שהוא הבינה המקננא בכורסייא כנז', כי בזה הנה לא שלטה מעולם עין כל בריה כנ"ל. וגם מה שראה בהמלכות, הרי נודע ג"כ מאמרם ז"ל יבמות (מט סע"ב) כי לא היה ראייה אמיתית כלל אלא רק ע"י אספקלריא שאינה מאירה, ופי' רש"י שם, וכסבורים לראות ולא ראו⁴¹¹.

וכן עד"ז הנה היה ג"כ ביחזקאל שהוא ראה עתיק יומין דיצירה, ע' ספד"צ ספ"ג בהגר"א שם (כו ע"ג), הנה היה ראייתו ג"כ בשורשו וסיבתו שהוא פנימיותו אשר הוא תלוי עליו. והנה הוא הז"א דאצילות המתפשט באורו ומתלבש בהז"א דבריאה, ומשם בהמלכות דבריאה, וירדה המלכות בכ"ז בראש היצירה ונעשו שם הז"ת שלה לעתיק יומין דיצירה. והרי הוה שורשו וסיבתו אור הז"א דאצילות ודבריאה המתלבש בהמלכות דבריאה, והם פנימיותו, כי אותן הז"ת דהמלכות דבריאה הם נתהוו לעתיק יומין דיצירה. והנה היה ראיית יחזקאל ג"כ בפנימיותו שהוא באור הז"א שבו, אשר עליו אמרו ז"א מקנן ביצירה. וזהו מה שראה יחזקאל, ולכן אמר, ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם, והוא אד"ם מ"ה, שהוא ז"א. ואמר כמראה אדם ולא מראה אדם ממש, כי לא ראה אותו עצמו אלא אורו וזיוו שהאיר דרך המלכות דבריאה אחר שנתלבש בה כנז'. וגם לא ראה במקומה עצמה שהוא בסוף הבריאה, אלא בהז"ת שלה המתפשט ביצירה לעתיק יומין דיצירה, וזהו שאמר עוד, הוא מראה דמות כבוד ה' ולא כבוד ה' ממש, כי לא ראה אותה במקומה ובתוקף אורה אלא אחר שירדה ביצירה {נג ע"א} כנז'. אבל עכ"פ הוא כי הוא ראה ג"כ את הארת זיו אור דז"א המקנן ביצירה ע"י המלכות דבריאה ומאיר דרך בה, ולכן אמר, ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם, מ"ה שהוא ז"א המקנן שם, וראה את הארת הז"א המאיר דרך בה.

והרי נתבאר לנו כי לכך לא נזכר בדברי ישעיה את ראיית עתיק יומין דבריאה, ובדברי יחזקאל את ראיית עתיק יומין דיצירה, כי הם ראו את שורשו וסיבתו דכל א' אשר

מראה כו' - ר"ל, אותה שראיתי הוא בעצמו מראה כו', דמרשימו דציורא בשעוה הבין הציורא בחותם עצמו, אבל לא ראה החותם עצמו, דבכלם אמר שראה אבל בכאן לא קאמר דראה, אלא שהבין ואפ"ה לא הבין רק החותם.

⁴¹⁰ עי' דע"ה ח"ב דרוש ה ענף א, שבעה פנים להבין מאמר זו בתיקו"ז.

⁴¹¹ עי' מלואים אות (יב).

עליו הוא תלוי בכל עצמותו ונשמתו, ולכן עלו הם לייחס את ראייתם על אותו השורש והסיבה עצמה שהוא עיקר האור גופה, כי הרי שם הוא כל תוקף נועמו וזיוו. אמנם דניאל אשר כל מה שראה היה רק ברוח הקודש ולא בנבואה וכמ"ש במגילה (ג ע"א), ולכן כל מה שראה הוא היה רק בעשיה, כי נבואה הנה הוא מיצירה ולמעלה דוקא, ע"י שער הקדושה להרח"ו (ח"ג שער ו) וכן הגר"א בליקוטים בסוף הספד"צ (לו ע"ד). וראיית דניאל היה בראש העשיה, וראה הוא את העתיק יומין דהעשיה אותו לבד בלי תליתו למעלה ובפנימיותו מאומה, ולכן אמר מה שראה ועתיק יומין יתיב בו, כמ"ש שם (ז ט) כי לא ראה למעלה מזה מאומה.

ונחזור לדברינו לעיל בענין הממוצע בין אצילות לשרשי הבריאה העיקרית, כי הנה הוא רק הבחי' אחרונה דהמלכות דאצילות אשר ירד למטה בסוד האדם היושב על הכסא⁴¹², כי הכסא עצמה הוא שורש הבריאה, והיא נעשית מהארת התנה"י דמלכות דאצילות המתפשט ויורד בהיכל הז' קה"ק דהבריאה, ואותן הד' אורות הם הכסא, והם ג"כ שורשי הבריאה⁴¹³. והאדם היושב על הכסא⁴¹⁴ הנה הוא הממוצע בין אצילות לשורשי הבריאה, אבל בענין הבינה אשר אמרנו שהיא ממוצע, הנה הוא רק על בחי' שורשי הבריאה אשר בבחי' האצילות, כי בכל עולם יש אבי"ע כנודע (ע"ה שער טל פרק ד), וגם זהו ג"כ רק ע"י התפשטותה מטבורה ולמטה להתלבש בהזו"ן ומשתתפת עמהם, אבל הבינה עצמה הנה היא באמת ג"כ מבחי' אצילות לגמרי, כי הרי היא מהג"ר שהם אחד, והם כולם נעלמים וכנ"ל. ועיקר מה שהבינה הנה היא ממוצע, הנה הוא כי הנה היא ממוצע בין הג"ר להזו"ת כי ע"י התפשטותה בז"א הנה היא השביעי אליו, וכנ"ל שהיא השביעי בהיכלות וברקיעין ובארצות, ובימים שהיא שבת כנ"ל, והיא עתיקא דקיימא לשאלה ע"י הו"ק שיצאו ממנה וכנ"ל כ"ז, והרי היא הממוצע בין הג"ר להזו"ת.

וישנם ג' בחי' ממוצעים, כי עתיק הוא ממוצע בין בחי' א"ס להנאצלים, ועל ידו הנה מתייחד א"ס בכל האצילות. ובינה היא ממוצע בין הג"ר להזו"ת, ועל ידה הוא כל העליות והתיקונים דהזו"ן תמיד, ובסוד (איו"ב טו טו) ושמים לא זכו בעיניו כמ"ש בזוה"ק (פ' ויגש רז ע"א⁴¹⁵ וכן בפ' פינחס רלט ע"א וע"ב⁴¹⁶). והמלכות הנה היא הממוצע בין האצילות להבי"ע, ועל ידה נבראו הכל כמ"ש בזוה"ק בראשית (כב ע"א ושם כט ע"ב) ע"י שם⁴¹⁷ ושם⁴¹⁸. וכן על ידה הוא מלא כל הארץ כבודו (ישעיה ו ג), כי היא שכינתו ית"ש השוכן בתחתונים. והרי הם ג' בחי' ממוצעים, אשר על ידם מתייחד כל תחתון בעליון ועליון בעליון, והם מיוחדים בז"ז וכולם תלויים על א"ס ית"ש. והם ג"כ הגילויים דהג' שמות אהי"ה הוי"ה אדנ"י שהם כלל הכל⁴¹⁹, כי אהי"ה הוא על היחוד דא"ס בהג"ר, והשם הוי"ה ב"ה שהוא היחוד די"ה בוי"ה הוא על היחוד הג"ר בהזו"ת, והשם אדנ"י הוא על יחודו וגילוי ית"ש בהעולמות בי"ע במציאותם והנהגתם, ודי בזה וכבר יצאתי מענין לענין יותר מדאי.

[יור]

⁴¹² ע"י לעיל הערה 392.

⁴¹³ ע"י ע"ח שער כסא הכבוד א וב.

⁴¹⁴ שער כסא הכבוד פרק ה.

⁴¹⁵ ע"י מלואים אות (ז).

⁴¹⁶ ע"י מלואים אות (סח).

⁴¹⁷ לא מצאתי וצ"ע.

⁴¹⁸ ע"י לעיל הערה 263.

⁴¹⁹ ע"י תיקו"ז קמב ע"ב: אשכנא תקונא כגונא דא, אק"ק כתר עלאה, יהו"ה עמודא דאמצעיתא, אדנ"י שכינתא תתאה.

ומעתה נחזור לעניינינו דלעיל אות ח' בענין יציאת המלכים, כי הנה היה ו' מיני מלכים שהוא בעתיק וא"א ואו"א וזו"ן, ואמרנו שם כי הם בבחי' אבי"ע, וכל המלכים אשר הם מבחי' אצילות הם כולם עיקרם לצורך התיקון, לתקן ולהמתיק את הדינין דמלכים אשר הם מבחי' ביי"ע. ולפי מה שהעלינו בכל דברינו לעיל הנה הוה המלכים שבאימא עיקרם ג"כ מכלל המלכים (נג ע"ב) דאצילות, ועיקר המלכים דהבי"ע אשר בהם נעשה התהו ובהו וחושך, הם רק שנים שהם המלכים דזו"ן, ולכן לא נזכר בתורה באמת אלא רק ב' מיני מלכים: אחד, בסוף פ' וישלח והם המלכים דז"א. ואחר, בדברי הימים שהם המלכים דהנוק', וכמ"ש הרב במב"ש (שע"ב ח"ג פ"ו יד ע"ד) וכן בשער מאמרי רשב"י (דף טל ע"ג וסב ע"ב). והוא משום כי התורה בצורתה אשר לפנינו הנה היא אורייתא דבריאה⁴²⁰ וכן ביצירה והעשיה, ור"ל שכל גילוייה ולבושה הוא רק מהבריאה ולמטה, בראשית ברא, וכן נזכר בה יצירה ועשיה ג"כ ע' ספר לק"ת בתחילתו (בראשית), ולא נגלה בה מאצילות מאומה לכן לא נזכר בה רק ב' מיני מלכים לבד, שהם המלכים דהזו"ן אשר מהם יצא הסיגים שהם השורש דכל הזוהמא כולה אשר היא רק בהעולמות ביי"ע כנודע. אבל בהמלכים אשר הם בבחי' האצילות, הנה גם אחר שמיתו ונשברו וירדו למטה למקום עתיק א"א ואו"א שבבי"ע, שהם האצילות שבבי"ע, והיה גם בהם סיגים בערכם, הנה לא יצא מהם זוהמא ח"ו אלא רק דינין, אשר בעת הזכות והרצון הנה הם מתמתקים ומתבסמים בקל, ומתקנים הם גם את הדינין קשים דהזו"ן, כי כל מה שהוא מבחי' האצילות הם עיקרם רק לצורך התיקון כנ"ל בדברינו.

והנה מצינו בדברי הרב בהדרושים שינויים רבים וגדולים בענין סדר יציאת המלכים בין המלכים דבחי' האצילות לבין המלכים דבחי' הבי"ע שהם המלכים דהזו"ן, בענין סדר יציאתם ומציאותם. וכנודע מדברי הרב בע"ח בכ"מ שהיה שינוי בין המלכים דהזו"ן (שהם לפי דברינו המלכים דבחי' האצילות) לבין המלכים דעתיק וא"א ואו"א (שהם לפי דברינו המלכים דבחי' האצילות). כי המלכים דעתיק וא"א ואו"א, הנה יצאו הג"ר שבהם ג"כ ונתקיימו, וכן היו הם ג"כ כל א' כלול מ', אך הו"ק שבהם הם יצאו כל א' רק כלול מ', ומיתו ונשברו, והמלכות שבהם היא יצאה רק בנקודה אחת מנקודת הכתר שבה ומיתה ונשברה. אמנם גם הג"ר אשר נתקיימו, הנה היה גם בהם פגם וביטול, פגם בהאחורים דהנה"י דכתר, וביטול דהאחורים דהחו"ב. וכ"ז בהמלכים דעתיק וא"א ואו"א שהם המלכים דבחי' אצילות, אשר עיקרם הם ג"כ רק לצורך התיקון וכנ"ל.

אבל המלכים דהזו"ן שהם המלכים דבחי' ביי"ע, הנה הם לא יצאו כן, וכן היה בהם שינוי גדול ג"כ בין המלכים דז"א להמלכים דהנוק', כי המלכים דז"א הנה באשר שהם בבחי' ביי"ע, הנה לא יצא בהם קודם התיקון הג"ר כלל, כי הג"ר הם בבחי' אצילות לעולם, ולכן יצאו המלכים דז"א רק הו"ק שבהם לבד, וכן היה כל א' כלול מ'. והגם שהמלכי עגולים הנה הם היו אז רק בבחי' הנה"י לבד, אך גם בהיותם בבחי' פרצוף החיצון דהנה"י לבד, ע' פרצופים (דרוש ד) ובדברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש ג' סי' ה' אות י"ג, הכוונה הוא רק על מיעוטם וקטנותם בכמות ואיכות שהיו רק בבחי' הנה"י של הפרצוף דלאחר התיקון, אבל עכ"ז הנה היה בהם גם אז כל הבחי' דהפרצוף כולו, אלא שהוא במיעוט וקטנות, וע"ד הולד כשהוא בעיבור, ופשוט הוא. והרי היו גם אז כל א' כלול מ', אך לאחר התיקון הנה נעשה כ"ז רק לכללות המלכיות דהנה"י. וכ"ז הנה הוא בהמלכים דז"א, שהם יצאו אז בו' נקודות חג"ת נה"י מפרצוף החיצון דהנה"י ועם הדעת שהוא המוחין שלהם. והוא נמשך ונעשה מפגם הנה"י דהכתר ומביטול האחורים דהחו"ב הוא ז', והם הז' מלכים דז"א שמיתו ונשברו, שהם דעת חג"ת נה"י שבו. אבל המלכות שבו, הנה היא לא יצאה למלוכה כלל כמ"ש הגר"א בספר"צ (פרק א ג ע"א), והאריז"ל (ע"ה נקודות ד) שחושב נז"ה

⁴²⁰ עי' זהר בראשית כג ע"א: אורייתא דבריאה איהי לבושה דשכינתא.

לאחת וחושב מלכות למלך הו', כתבנו בספר הדע"ה ח"ב דרוש א' ענ"ה כי הכוונה הוא על הנוק' דו"א על כללות הו' מלכים שבה אשר בדברי הימים, ומשום דליכא מידי דלא רמוז באורייתא, כולל אותה התורה במלך אחד שהוא מלך הו', ע' דברינו שם.

ועכ"פ הוא כי הנה היה שינוי גדול בין המלכים דו"א לבין המלכים דעתיק וא"א ואו"א, וכמו שמבואר כ"ז בשבירת הכלים (פרקים ו ז) וכן במלכים (פרק ה) ובתיקון הנוק' (פרק ב כלל ט) וכן הוא ג"כ בשעה"ק (דף מה). ונודע הוא שיטת מהר"ש שרעב"י ז"ל בזה (ריש הקדמת רחובות הנהר), (נג ע"ג) ומבואר הוא בכל דרושי הרב הנו' כי היה ג"כ שינוי גדול גם בין המלכים דו"א לבין המלכים דהנוק', כי הנוק' הנה היא יצאה רק בנקודה אחת שהוא בנקודת הכתר שבה, וכמו שמבאר הרב הטעם בזה במלכים (פרק ו). אמנם כי הנה בכמה מקומות מדרושי הרב מבואר הוא כי היה הסדר בכולם שוה, כי גם הזו"ן יצאו ג"כ ב' נקודות, והג"ר שבהם נתקיימו והז"ת שבהם הם מיתו ונשברו, והיה הסדר בהזו"ן ג"כ כמו בעתיק וא"א ואו"א וכמ"ש כ"ז במבוא"ש (שע"ב ח"ג פ"ו) וכן בשער מאמרי רשב"י באד"ר (דף טל ע"ג ועוד שם סב ע"ב) וכן הוא ג"כ בספר הליקוטים (ס"פ וישלח).

וכבר כתבנו דעתינו בזה בענין השינויים הללו בספר הדע"ה ח"א דרוש ג' סי' ה' אות י', והוא כי הנה ישנם ב' מיני מלכים, מלכי היושר שהם מהאבא שבא"ק, ומלכי העגולים שהם מהאימא שבא"ק. ועיקר הסיגים הנה היו מהמלכי עגולים, כי המלכי יושר יצאו משורשם קצת מתוקנים בערכם. והגם שהם מיתו ונשברו ג"כ, והם ג"כ מכלל הנקודות, כי לא היו גם הם מתוקנים כהראוי כלל, עכ"ז הנה עיקר הנקודות הם רק מלכי העגולים, והם קבלו הארה ותועלת מהמלכי יושר לצורך מלכותם כרגע, וכמו שבארנו כ"ז בספר הדע"ה שם בח"א דרוש א' סי' ה'. והנה המלכי יושר ע"י שהם מהאבא שבא"ק, שהוא העיקר דבחי' אצילות לעולם כנ"ל אות ח', וגם הז"ת שהם הזו"ן והם המלכי יושר שיצאו ממנו, הנה הם יצאו משורשם ע"פ דרך התיקון קצת כנו', ולכן הנה היה סדר יציאתם ומציאותם ע"ד המלכים דבחי' אצילות, ויצאו בהמלכי יושר גם הזו"ן שבהם כל א' ב' נקודות, כמו העתיק וא"א והאו"א שבהם, והג"ר שלהם נתקיימו והז"ת שלהם מיתו ונשברו.

ולא עוד כי הנה היה בהם עוד שינוי גדול, והוא ע"פ דברי הרב שאמר בשבירת הכלים (פרק ו), ודע כי על דרך שבררנו בכללות הב"ן, שהו' מלכים דכללות שהם הזו"ן לא יצאו הג"ר שבהם, הנה כן הוא בכל ז' מלכים הפרטיים דעתיק וא"א ואו"א, הנה לא יצא בהם ג"כ הג"ר הפרטיות שבהם כו', ע"ש. והרי נשמע מדברי הרב בזה כי סדר יציאת ומציאות הז' מלכים הפרטיים שבעתיק וא"א ואו"א הנה היה ממש כמו סדר יציאת ומציאות הזו"ן הכלליים, שז"א יצא בו' נקודות כל א' כלול מו' (דעת חג"ת נה"י, ונו"ה הם אחד כי הם תרי פלגי גופא (רע"מ פנחס רלו ע"א)), ומלכות שהיא הנוק' דו"א הנה היא יצאה רק בנקודה אחת, והוא נקודת הכתר שבה, והזו"ן הם מיתו ונשברו וכנ"ל. והנה היה כ"ז ובסדר זה, הן בכללות והן בפרטות, ר"ל הן בהזו"ן הכלליים, והן בהפרטיים שהם הז"ת אשר בעתיק וא"א ואו"א. והנה כן הוא בענינינו, שהוא בהמלכי יושר, אשר אמרנו שהזו"ן הכלליים שבהם הן הז"א והן הנוק' דו"א הנה יצאו הם ג"כ כל א' מ' נקודות, והג"ר שבהם נתקיימו והז"ת שבהם הם מיתו ונשברו. הנה כן היה כ"ז ג"כ בהז"ת הפרטיים אשר בהעתיק והא"א והאו"א דהיושר, הנה יצאו גם אותן הז"ת הפרטיים בהג"ר הפרטיים שבהם ג"כ, והם נתקיימו. ומחם, ר"ל מהבינה שבהם, שהוא הבינה הפרטי, הנה ממנה יצאו הז"ת הפרטיים שבכל א', והם אשר מיתו ונשברו.

והרי היה עוד שינוי גדול בין העגולים והיושר, כי בהעגולים לא יצא הג"ר גם בהז"ת הפרטיים דעתיק וא"א ואו"א, ובהיושר הנה יצא הג"ר בהפרטיים ג"כ כמו שהוא בהכלליים שבו, כי משום שהמלכי יושר הם יצאו מהאבא שהוא האצילות העיקרי, וגם

יציאתם ממקורם והמשכתם דרך האבא הנה היה ע"פ סדר התיקון, וכמו שכתבנו ובארנו בזה בספר הדע"ה ח"א דרוש ב' סי' ב' ושם דרוש ג', לכן יצאו בהם גם הזו"ן ב' נקודות, ר"ל שיצא בהם גם הג"ר והם נתקיימו, וכמו בעתיק וא"א ואו"א, והיה כ"ז בהיושר הן בכללות והן בפרטות. משא"כ המלכי העגולים, שהם מהאימא שבא"ק, שהיא שורש כל הדינין והמלכים שיצאו ממנה, הנה היה יציאתם שלא ע"פ סדר התיקון כלל, וכמו שבארנו בדע"ה שם ח"א דרוש ב' וכן לעיל כלל ח"י ענף א' ב', לכן יצא ממנה הז' מלכים שבז"א בלא ג"ר כלל, ר"ל שיצא כל הז"א (נג ע"ד) הכללי שבה רק מהדעת ולמטה, והיה חסר מהג"ר, וכל אלו הז"ת מיתו ונשברו. וכן היו ג"כ הז"ת הפרטיים אשר גם בעתיק וא"א ואו"א דהעגולים, ויצאו הז"ת שבהם ג"כ חסרים מהג"ר. והנוק' דהעגולים הנה היא יצאה רק מנקודה אחת שהוא נקודת הכתר, ומהטעם שכתב הרב במלכים (פרקים ה ו), והיה כ"ז ג"כ הן בהנוק' הכללי והן בהנוק' הפרטי, אשר גם בעתיק וא"א ואו"א, וכן עיקר הנקודות והסיגים, הנה הוא רק בהמלכי עגולים, משום שהם מהאימא שהיא שורש הדינין בוצד"ק⁴²¹, ובפרט בהמלכים דהנוק', שהם התחתונים ובסוף כולם. ובהם הנה היה עיקר הנפילה והירידה, ע' רפ"ח (פרק ב) וכן בספר לק"ת (בתחילתו בראשית). וכן ממנה, ר"ל מהנוק' הכללי והפרטי, הנה יהיה ג"כ כל התיקונים דלעתיד, כי הנה היא עיקר הסיבה והתכלית וכנ"ל אות ג', כי המלכות הנה היא בסוד סוף מעשה במחשבה תחילה (ע"י תיקון ז ע"א), כי התכלית המתגלה בסוף מעשה הנה עליו הוא הרצון והמחשבה תחילה, והרי הוא עצמו הסיבה לכל הפעולה כולה, ולכל תהלוכותיה ומאורעותיה העובר עליה בכל משך הזמן אשר בין הסיבה להתכלית. וכנ"ל אות ג' שגילוי ית"ש בהמלכות בראשית הכל, שהוא המלכות דא"ס, ובסוף הכל שהוא המלכות דאצילות, הנה הוא היסוד לכל מה שהיה והיה ויהיה, והוא עצם הסיבה ועצם התכלית אשר הם באמת שניהם אחד מתחילתן ועד סופן, ור"ל כי גם כל הסיבובים שבינתיים הנה הם עצמן יתגלו ויתהוו לבסוף ג"כ כולם לתכליות.

והוא מרוממות מעשה אלהינו ית"ש, שהוא לא כמעשה בני אדם, כי מעשה בני אדם הנה בהגיעו לתכלית פעולתו, הרי היו כל פעולותיו שבתחילה שהם הסיבות כולם כאלו לא היו ואינם. אבל מעשה אלהינו ית"ש, הנה לא יתבטל ח"ו שום פעולה ושום סיבה, שהם כל המעשים כולם והפעולות כולם הנעשים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, והם כולם רק פעולות וסיבובים לתכלית העתיד. הנה לא יתבטל הכח והעצמות דשום אחד מהם, כי מעשיו ית"ש הם כולם נצחיים ועצמיים, וכמ"ש הגר"א בספר יצירה (פרק א משנה ב אופן ג' ע"ב) שכל מקרה הוא בשרשו בעצם. ויתהפכו כל הסיבות כולם, ויעשו כל הפעולות כולם הם עצמן לתכליות, והוא ג"כ סוד תחיית המתים אשר יתפשט רוח חיים ממקור החיים שהוא מאלהים חיים, אלהינו ית"ש, על כל הכחות כולם דהבריא כולה, ומאורעותיה אשר מיום שנבראה עד עת תחיית המתים, ויחזרו כולם הם עצמן ויעמדו כולם בתחייה, ע"י שיומשך עליהם אור החיים מאור פני מלך חיים, לחיי עולם נצח ועד סלה, וכמו שכתבנו סוד עומק הדברים בזה בספר הדע"ה ח"ב דרוש ב' ענ"ג ע"ש. והוא אותו הענין עצמו אשר אמרנו, כי יתהפכו כל הסיבות כולם, שהם כל המאורעות כולם, וכל המקריים אשר עברו על הבריא כולה בכלל ובפרט ובפרטי פרטות מכל הכחות כולם אשר יצאו מן הכח לפועל בכל רגעי הזמן כולו, מעת שנברא העולם עד תיקון האחרון, והם כולם רק סיבות ממנו ית"ש לצורך התכלית העתיד, הנה הם עצמם גופה יתהפכו להעשות כל אותן הסיבות עצמן לתכליות, וזהו תחייתם אשר אמרנו, שיחזרו כולם בתחייה לחיי עולם מאור פני מלך חיים, יהי שמו הגדול מבורך לעולם ולעולמי עולמים אמן ואמן.

⁴²¹ ע"י מלואים אות (כו), וע"י הערה 1350.

[יא]

ומעתה נבוא לביאור ההערות אשר הערינו לעיל אות ה' בענין הנוק' דז"א. והוא כי מאחר שבעיקר הנקודות שהם מלכי העגולים, הנה יצאה הנוק' רק בנקודת הכתר שבה לבד, ור"ל המלכות דהכתר וכנ"ל שם, והרי היה הנוק' רק מנקודה אחת שהוא מהמלכות דהכתר, וא"כ הרי מאין נעשה בה שמונה מלכים אשר בדברי הימים, שהם דעת חג"ת נהי"מ, ונאמר שם מיתה בכולם, וכמו שבארנו הענין בזה בספר הדע"ה ח"ב דרוש א' ע"ש. הרי היא לא יצאה בדעת חג"ת נהי"מ כלל, אלא רק במלכות הכתר שבה לבד וכנז'. וכבר העיר הרח"ו ז"ל עצמו על זה במב"ש נד ע"א {שע"ב ח"ג פ"ו}, ע"ש שנדחק בזה מאד, ולבסוף הנה נשאר בצ"ע. וכן הנה העיר הרח"ו ז"ל עוד בזה בתיקון הנוק' (פרק ב כלל ג) ונשאר גם שם בצ"ע, ע"ש.

אך מה שנראה לנו בזה אם יכשר בעיני ה' ית"ש, דכבר כתבנו בספר הדע"ה ח"א דרוש ג' סי' ג' ובפרט שם דרוש ו' סי' ג' אות ה', דענין שבירת הכלים דהנקודות הנה הוא כי באשר שהנה כל אותן הכלים הנה היו כלולים מכל הכחות כולם דכל פרטי המציאויות שבכל הד' עולמות אבי"ע, ע' אנ"כ (סוף פרק ה) במ"ש שם ודע כו' כו'⁴²², עש"ה. אמנם הנה לא היו כלולים אז מכח מציאותם כמו שיצאו אח"כ לפועל, כי יציאתם לפועל הרי הוא ע"י המ"ה וב"ן ביחד, אבל אז הרי לא היו כל הכלים אלא רק מהב"ן לבד, וגם לא מהב"ן כולו אלא רק מהמלכיות דהב"ן כנודע. אמנם כלילותם אז, הנה היה רק מהכחות דהשרשים הראשונים אשר כנרעני פירי, והם רק בבחי' כקרני חגבים⁴²³, והיו הכלים כלולים מכל השרשים הראשונים אשר כקרני חגבים דכל פרטי המציאויות כולם שהיה עתיד לצאת בכל משך זמן דקיום העולם כולו. וזהו עצמו הנה היה כל המציאות דהכלים דהנקודות, היינו כלילותם מכל הכחות דהשרשי' הראשונים אשר כקרני חגבים דכל פרטי המציאויות דכל הד' עולמות אבי"ע שהיה עתיד לצאת בהם בכל משך זמן דקיום העולם. ובאשר שכל מציאותם הנה היה אז רק מהמלכיות דהב"ן, שהם דינין תקיפין וגבורות גדולים בלי ביסוס והמתקה כלל, ומטבע הגבורות הוא שלא לשקוט ושלא לנוח אלא להוציא כחם לפועל תמיד, אך כל זמן שהיו עם האורות ביחד והיה האורות בהכלים שהוא בעת מלכותם, והיו מיוחדים בא"ק מטבירו עד סוף רגליו, שהוא במקום שהיה עתיד להאצילות, הנה היה כל הפעולה שנעשה בהם אז רק תשלום מציאותם גופה, והוא במה שנרשם ונשרש בעצמותם התהוות הכחות דכל המציאויות כולם. וכן יצאו בפעולתם בפועל ג"כ, כי הוציאו מן הכח לפועל את בחי' האצילות דכל שרשי המציאויות, כי אין שום מציאות שלא יהיה כלול מאבי"ע, ע' פרקי הצלם (רפ"ב) ודרושי אבי"ע (רפ"פ י"ג) ובע"ה בסופו.

והנה הוציאו אז את בחי' האצילות דכל מציאות, וזהו ענין מלכותם באותו הרגע שמלכו, שהיו אז במקום העתיד להאצילות, כי הוציאו אז את בחי' האצילות דכל פרטי המציאויות כולם. ובאשר שהיו גבורות גדולים ודינין תקיפין, אשר אין מעצור לרוחם, הנה הוציאו כל מה שהוציאו בלי סדרים כלל, כי לא היה בכח הכלים לסבול את האורות ולצמצם מחמת גודל רתיחתם, ועי"ז מיתו, כי יצא כל כחם מהם שהוא נשמתם, ויצאו האורות מהכלים וירדו הכלים למטה במקום העתיד להבי"ע עם הניצוצין דש"ך ופ"ר

⁴²² ז"ל: ודע, כי לא די אלו שיצאו בבחי' האצילות שהם הפנים דב"ן, אלא גם אחוריהם שהם בי"ע יצאו עמהם. ודע, כי גם באצילות יש פנים ואחור, אך כולם נקראו פנימיים בערך ב"ע שהם חיצוניות. והענין, כי בבריאה היה חיצוניות הפנים דב"ן, ויצירה חיצוניות דאחוריים דב"ן, ועשייה חיצוניות יותר חיצון דאחוריים דב"ן. וכאשר נשברו, לא נתקנו כל מה שנשברו רק מעט, ולא יושלמו להתברר עד ביאת המשיח בב"א.

⁴²³ עי' בזוה"ק בראשית לה ע"ב, וכן הוא בב"ר פט"ו ס"א.

ורפ"ח, והוציאו שם את כל שרשי המציאויות דהבי"ע ג"כ בלי סדרים כלל. והיינו כי כל שרשי המציאויות דהבי"ע אשר היה כלול בהם, כל מה שהיה עתיד לצאת בכל משך ימי עולם כולו, כל דבר בעתו וזמנו, הנה הוצאו הם אז ברגע אחת ובפעם אחד. ונפרד עי"ז הרכבתם כי היו כלולים ומורכבים מכל הכחות דשרשי המציאויות כולם שהי' עתיד לצאת בכל משך ימי עולם כולו, הנה נפרד הרכבתם ויצאו הכל ברגע אחת, וזהו ענין שבירתם שהוא שבירת הכלים. והוא במה שנפרד הרכבתם ונתפזרו לבקעים אין חקר, וכ"ז הוא ע"י חוזק הגבורות ותוקף הדינין שבהם, וכמו שבארנו כ"ז בספר הדע"ה ח"א בכ"מ שם. ועכ"פ הוא, כי ע"י תוקף גבורתם הנה הוציאו כל כחם הנעלמים מן הכח לפועל, ויצאו לאור כל מה שהיה כלול בהם בבחי' שורש ובבחי' שורש השרשים.

ומעתה הנה נבוא לענייננו, כי בזה הנה נקל לפנינו ליישר את הערת מהרח"ו ז"ל הנ"ל, כי מאין נמצאו הז' מלכים בהנוק' מהדעת ולמטה אחרי שכל עצמותה אז הנה היה רק המלכות דהכתר לבד, והיתה רק מנקודה אחת, והרי לא היו בה שום אור ומציאות אשר מהדעת ולמטה מאומה. אמנם לפי דברינו הנז' הוא נחא, כי הנה הגם שבמציאותה וגילוייה הנה לא היה נמצא בה אז ה' אחרונים כלל, כי היה אז כל מציאותה רק מנקודת הכתר לבד, המלכות דהכתר כנז'. אך נודע הוא כי הכתר הנה הוא השורש לכל, ובו כלול כל ה' ספי' כולם, ומחמת תוקף הגבורות והדינין שבה אשר אין מעצור לרוחם, ומוציאים (נד ע"ב) את כל הכלולים בהם בכח ובהעלם מן הכח לפועל ומהעלם לגילוי, הנה הוציאה הנוק' ג"כ את כל ה' ספי' כולם שהיה כלול בכח ובהעלם בהנקודה אחת שבה, שהוא נקודת הכתר, הנה הוציאה אותם כולם מן הכח לפועל, והג"ר שבהם נתקיימו והז"ת שבהם אשר מן הדעת ולמטה הנה הם יצאו ומלכו כרגע ואח"כ מיתו ונשברו, והם השמונה מלכים אשר בדברי הימים, שהם המלכים דהנוק'. והנה לא היו הם באמת מציאויות ממש כמו המלכים דז"א אשר בסוף פ' וישלח, כי הז"א הרי יצא בבחי' מציאות ממש לפי מציאות דהנקודות, ויצא הז"א דעגולים בז' מלכים בבחי' מציאותם אשר בעולם הנקודות, ואותן הז' מלכים הוא עצמו הז"א דהעגולים וכנ"ל אות י', שבהעגולים לא יצא הז"א רק בהז' מלכים אשר מהדעת ולמטה שבו, והם מלכו כרגע ואח"כ מיתו כולם. והנה היה מציאותם בעת יציאתם ומלכותם בבחי' המציאות דעולם הנקודות.

משא"כ הנוק' הנה מה שהיתה בבחי' המציאות דעולם הנקודות, הנה הוא רק נקודה אחת לבד שבה, שהוא נקודת הכתר, ורק המלכות דהכתר וכנ"ל. אבל כל ה' כולם אשר הוציאה אותה הנקודה מכלילותם בה ע"י תוקף גבורתה כנז', הנה הם אינם במציאות ממש כלל, כי הרי הם רק מה שהיו כלולים בה בכח ואינם מציאויות ממש כלל. ועכ"ז הנה הם השמונה מלכים שיצאו ממנה ומלכו כרגע ומיתו, והם השמונה מלכים שבדברי הימים, והנה הם כולם מבחי' כתר, כי הרי כל יציאתם הוא רק מכלילותם בנקודת הכתר וכנז', והוא מה שאמר הרב במלכים (פרקים ה ו) שמה שיצא בהנוק' הוא רק נקודת הכתר שבה, וכמבואר שם הטעם בזה, שהוא כדי שלא תתבטל ח"ו, וכמ"ש הרב שם כי זהו הטעם מה שיצאה הנוק' רק בנקודת הכתר, כי משום שהיא יורדת למטה מכולם, וכדי שלא תתבטל ח"ו בעת הפגם רחמ"ל, והנה הוא ע"פ דברינו ג"כ, שהרי כל השמונה מלכים שבה הם כולם ג"כ רק מבחי' הכתר, ועי"ז הנה הם אינם בטלים ח"ו גם בעת הפגם.

וע' הגר"א בספד"צ (פרק א ד"ה וארעא אתבטלת נ ע"א) שאמר שם כי היא לא מלכה כלל, דלית לה מגרמה כלום (ע' זהר ח"א קפא ע"א) אלא מה שמקבלת ממנו, לפיכך כאן שהמלכים דז"ק מיתו, היא לא באה לכלל הויה, ולפיכך לא נזכר מלכותה והויה בתורה עליה כלל כו', והיא יצאה רק נקודה אחת כו', לכן לא נאמר בה הויה כלל כו' ע"ש (ויש

שם מ"ס קצת⁴²⁴). ודבריו צריך ביאור, כי מאחר שנקודה אחת יש לה, הרי יצאה לכלל הויה עכ"פ, אך הענין הוא כי באשר שהנקודה שיצאה בה הנה הוא רק נקודת הכתר, והכתר הנה הוא רק בבחי' שורש ולא בבחי' מציאות, כי הבחי' מציאות הוא מתחיל רק מחכמה, שלכן נקרא חכמה בתואר י"ש כמ"ש ברע"מ (פינחס רלט ע"א), אבל הכתר הוא נקרא אין, ואמרו בזה"ק בראשית (לא רע"ב⁴²⁵) בראשית ב' ראשית, והוא על כתר וחכמה שהם שניהם נקראו ראשית, כי התחלה וראשית בטמירו הוא הכתר, והתחלה וראשית בגילוי הוא החכמה, כמ"ש הגר"א כ"ז בספד"צ בתחילתו (א ע"א), והוא מזוה"ק הנז' שאמר שם כי גם החכמה נקרא ראשית הגם דאיהו תנינא לחושבנא, עכ"ז נקרא ראשית בגין דהאי כתר עלאה טמירא הגם שהיא קדמאה, אך על דלא עייל בחושבנא ע"י גודל העלמיתה, תניינא הוי ראשית ע"ש⁴²⁶. ועכ"פ הוא כי התחלת המציאות דהי' ספי' הנה הוא מחכמה שהוא הי' של שם, התחלת השם, אלא שמהחכמה נודע הכתר ג"כ, כי ממנו יצא ועליו הוא תלוי, וכמ"ש (איוב כה יב) והחכמה מאין תמצא. ומשום שכל נקודת הנוק' בעולם הנקודות הנה לא היה אלא רק מנקודת הכתר שהוא למעלה מהמציאות העיקרי דהי' ספי', לכן אמר הגר"א כי לא נאמר אז על הנוק' הויה כלל, וכן אמר ג"כ הספד"צ עליה אז וארעא אתבטלת, כי היא לא באה לכלל הויה כי היא לא יצאה בעולם הנקודות בעיקר המציאות דהי' ספי' כלל וכנז'.

והנה ע"פ דרכינו למדנו כי מה שאמרנו לעיל אות י' כי היה חילוק בין המלכי יושר להמלכי עגולים גם בענין סדר יציאת ומציאות הנוק' דז"א, כי בהמלכי יושר הנה יצאה הנוק' ג"כ בי' נקודות, והגר"ר נתקיימו והז"ת מיתו ונשברו, וכמו בעתיק וא"א ואו"א, והיה כ"ז הן בכללות והן בפרטות. משא"כ בהעגולים (נר ע"ג) הנה יצאה כל הנוק' דז"א רק בנקודה אחת לבד, שהוא נקודת הכתר ורק המלכות דהכתר וכנ"ל. אמנם כי לפי מה שהעלינו עתה לעיל בסמוך, הנה נמצא שהגם כי בבחי' המציאויות דהנקודות הנה לא היה כל המציאות דהנוק' דז"א שבמלכי העגולים אלא רק מנקודת הכתר לבד, אבל אח"כ כאשר נכנסו האורות בהכלים, הנה באשר שהכתר הוא השורש דכל הי' ספי', וכל הי'

⁴²⁴ ולהלן לשונו כפי הנדפס אצלנו, ז"ל, והיא יצאה רק נקודה אחת, וט' נקודות נשאו למעלה, ושל ר"ק שלשה נקודות שהן זיוניהון הנ"ל, ונשארה רק בנקודה א' א"א בה הויה כלל, עכ"ל. ואילו גרסת רבינו הויה כלל' במקום "א"א בה הויה כלל".

⁴²⁵ ע"י לעיל הערה 67.

⁴²⁶ ז"ל בשלימות: בית דבראשית רבבא רבי יוסי שאיל ליה ואמר האי שיתא יומי בראשית דקא תנינן מאן אינון אמר ליה היינו דכתיב (תהלים קד טז) ארזי לבנון אשר נטע כמה דאלין ארזין נפקין מן לבנון הכי נמי אינון שיתא יומין נפקין מן בראשית ואלין שיתא יומין עלאין קרא פריש לון דכתיב (ד"ה א כט יא) לך יהי' הגדולה והגבורה והתפארת וגו' כי כל דא צדיק, בשמים דא תפארת ובארץ דא כנסת ישראל כתרומו די אחיד בשמיא ובארעא כלומר דיסודא דעלמא דאקרי כל איהו אחיד בתפארת דאקרי שמים ובארץ דאקרי כנסת ישראל ועל דא בראשית ב' ראשית (היא חכמה כמה דתרגם יונתן בראשית בחכמתא) בגין דאיהי תניינא לחושבנא ואקרי ראשית בגין דהאי כתר עלאה טמירא היא קדמאה ועל דלא עייל בחושבנא תניינא הוי ראשית בגין דא ב' ראשית ועוד כמה דחכמה עלאה איהי ראשית חכמה תתאה ראשית נמי הויה ועל דא לית לאפרשא ב' מן ראשית.

תרגום: ב' של "בראשית" היא גדולה. ר' יוסי שאל אותו ואמר, ששת ימי בראשית הללו ששנינו מה הם. אמר לו, היינו מה שכתוב "ארזי לבנון אשר נטע". כמו שהארזים הללו יוצאים מן לבנון, כך גם אותם ששה ימים יוצאים מן בראשית. וששת הימים העליונים הללו, הפסוק פירש אותם, שכתוב "לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת וגו'". "כי כל" זה צדיק, "בשמים" זו תפארת, "ובארץ" זו כנסת ישראל, כמו תרגומו, שאוחז בשמים ובארץ. כלומר, שיסוד העולם שנקרא כ"ל, הוא אוחז בתפארת שנקרא "שמים", "ובארץ" שנקראת כנסת ישראל, ועל זה בראשית, ב' ראשית, (היא חכמה, כמו שתרגם יונתן "בראשית" בחכמה) בגלל שהיא שניה לחשבון, ונקראת ראשית, בגלל שכתר עליון זה טמיר הוא ראשון, ועל שלא נכנס בחשבון הראשית הוא שני, בגלל זה ב' ראשית. ועוד, כמו שחכמה עליונה היא ראשית, גם כך חכמה תחתונה גם היא ראשית, ולכן אין להפריד ב' מן ראשית.

ספי' הנה כלולים בו בכח, הנה ע"י תוקף גבורתו אשר אין מעצור לרוחו ולא נח ולא שקט מלהוציא כל כחו לפועל, הנה ע"י הנה הוציא גם הוא את כל הי' הכלולים בו, ויצאו הג"ר ונתקיימו, אך הז"ת הם יצאו ג"כ ומלכו כרגע ואח"כ מיתו ונשברו, והם המלכים דהנוק' השמונה מלכים אשר בדברי הימים. והרי לנו כי גם בהנוק' אשר בהעגולים, הנה יצא בה ג"כ המלכים שבה ע"ד יציאת המלכים שבהנוק' אשר בהיושר, אלא כי בהנוק' אשר בהעגולים, הנה לא היו במציאות דבחי' הנקודות ממש, כי הרי היו כולם רק מבחי' השרשיים והכחות הכלולים בהכתר, ולכן הנה הם כולם באמת בבחי' הכתר לעולם, וכדי שלא יאבדו ח"ו בעת הפגם כמ"ש הרב הטעם בזה בשער המלכים (פרק ו).

והנה בדברינו הללו הנה ניחא לנו ג"כ מה שיש להעיר בזה עוד בענין הב' מיני מלכים שהם מלכי היושר ומלכי העגולים, והנה הז"א שבשניהם באשר שהם משונים זה מזה, כי הז"א דהיושר יצא ב' נקודות, והז"א דהעגולים יצא רק בז' נקודות אשר מהדעת ולמטה וכנ"ל אות י'. ובאשר שהם משונים זה מזה, הנה הם נזכרו בתורה בשני מקומות, אחד בסוף פ' וישלח, ונאמר שם בז' מלכים וימלוך וימת, והם הז' מלכים דז"א שבמלכי העגולים. ואחד ברמז בפ' ויחי, בסוד הכתוב (בראשית מט כד) ותשב באיתן קשתו ויפוזו זרועי ידיו, שהוא על עשרה הארות דצפראני רגלים כמ"ש הרב בנקודות (פרק ג), וע' בתיקונים (תיקון סט דף קכח ע"א) והוא המלכי יושר שיצאו מהצפראני רגלים כנודע. ומ"ש זרועי ידיו, ר"ל חו"ג, כי משם הוא הטיפין כנודע. והם הז' מלכים דהמלכי יושר אשר יצאו הם ב' נקודות, והג"ר נתקיימו והז' מיתו ונשברו וכנ"ל אות י'. והרי נזכרו בתורה המלכי יושר בפנ"ע, והוא משום כי היו משונים זה מזה, לכן נזכר כל א' בפנ"ע. אמנם בהמלכים דהנוק', שהם המלכים אשר בדברי הימים, לא נמצא נזכר העגולים בפנ"ע והיושר בפנ"ע, אלא שהכתוב כולל שניהם בזכירה אחת. והוא ע"פ מה שאמרנו, שגם הנוק' אשר בהעגולים, הנה הגם שעיקר יציאתה היה רק מנקודה אחת, אבל באשר שאותה הנקודה היא נקודת הכתר אשר היא שורש כולם וכל הי' כלולים בה, הנה ע"י תוקף גבורתה הוציאה היא את כל הי' שהיו כלולים בה בכח, ויצא הג"ר ונתקיימו, והז' מיתו ונשברו. והרי היה הסדר בהנוק' שבהעגולים ג"כ כמו בהנוק' שבהיושר, ולכן נזכרים שניהם בזכירה אחת.

ונראה לי לומר עוד אם יכשר בעיני ה', כי גם הנוק' אשר בהיושר, הנה היה ג"כ עיקר יציאתה אשר מהאימא שביושר ג"כ רק בנקודה אחת שהוא נקודת הכתר, אלא שהכתר הוציאה את כל הי' ג"כ רק ע"י כלילותם בה, וע"ד הנז' בהנוק' שבהעגולים וכנ"ל. וא"כ הרי היו הנוק' שבהעגולים והנוק' שבהיושר שניהם שוה מכל וכל, ולכן הנה הם נזכרים שניהם בזכירה אחת, שהם המלכים אשר בדברי הימים. והכוונה שם הנה הוא הן על המלכים דהנוק' אשר בהעגולים, והן על המלכים דהנוק' אשר בהיושר, וכולל שניהם בזכירה אחת. אמנם הנה יצא לנו ע"פ דברינו כי המלכים דהנוק' הן דהיושר והן דהעגולים, הנה לא היה מציאותם בבחי' המציאות דהנקודות ממש, אלא היה כל מציאותם רק בבחי' כחיית ושרשית לבד, כפי אשר יצאו מכלילותם בהנקודה אחת דהנוק' שהוא נקודת הכתר, והיו כולם ג"כ בבחי' הכתר לעולם מכחו ותכונתו וכנ"ל, ודע כל זה.

[יב]

ועתה נבוא לביאור ההערה ג' דלעיל אות ה', כי ההערה ב' הנה נתבאר שם גופה ע"ש, ונבאר מעתה ההערה ג'. {נד ע"ד} והוא מה שהערנו שם בענין מה שנודע על המלכות כי היא לית לה מגרמה כלום, וכמ"ש בזוה"ק (בראשית לג ע"ב) דלא נהרא מגרמה אלא על ידא דנהורין עלאין דנהרין לה⁴²⁷. וכן בסיבתה קרא דוד את עצמו עני ואביון, כי היא

⁴²⁷ ז"ל בשלימות: רבי אלעזר אמר יהי מארת אספקלריאה דלא נהרא מגרמה אלא על ידא דנהורין עלאין דנהרין לה כעששיתא דלקטא נהורא דנהיר.

מדת דוד כמ"ש שם (רנז ע"א). והנה על זה הערינו לעיל אות ה', כי איך אפשר לומר דלית לה מגרמה כלום, הלא יש לה נקודה שרשית גם מעולם הנקודות, והוא מה שיצאה גם אז בנקודה אחת כנ"ל, וכמ"ש הרב בענין הנקודה השרשית שבה בשעה"כ (דף ט ע"ד ודף לו ע"ד), וכן הוא בע"ח בכ"מ. וכן יש לה ג"כ חלק ונחלה באו"א, והוא באות ד' דמילוי יו"ד שבאבא, ובהד' שבצורת ה' ראשונה שבהאימא. וכן נרשמה ג"כ בהו' שבצורת ה' בסוד פסיעה לבר שבסופו⁴²⁸. וכן נעשית עי"ז אח"כ למדה אחת ממדות הז"א, ונחלקת לי' חלקים ונבנית לפרצוף גמור כנודע בדרוש אטב"ח (ע"ה תיקון הירח פרק ד). וכ"ז הוא מסיבת שורשה העצמותית שבה, אשר ניתוסף בו אור על אור מלמעלה, וניתן לאו"א לצורכה. ועי"ז הנה היא מתתקנת ונשלמת ג"כ מאו"א כמו הז"א, אלא שנמשך לה ומקבלת כל תיקונה עי"ז ז"א, אבל הוא נמשך לצורכה מלמעלה ג"כ כמו לז"א. וא"כ מאיזה פנים אמרו בה דהיא לית לה מגרמה כלום, והרי יש לה נקודה שרשית לעצמה גם מתחילה כנז' (וע' תיקון הנוק' (פרק ב כלל ח במהרח"ו שם בהמוקף) ובמיעוט הירח (פרק א בהמ"ק שם בתחילתו) ובפרצופים (דרוש ז) במ"ש שם ועד"ז ממש היה המלכות כו'). וכן הנה יש לה ג"כ שרשים גדולים באו"א כמו לז"א וכנז'.

אמנם הוא כי הנה סוד הענין בזה הנה הוא באמת עמוק מאד, והנה הוא ענין אחד עם סוד מיעוט הירח, כי היתה גדולה ונתמעטה ועתידה לחזור ולהתחדש. וכל זה הנה הוא משום שבה תליא כל המציאות וההנהגה דהעוה"ז, שהוא ג"כ עד"ו, כי בתחילה הנה נברא העולם באור הגנוז, ואח"כ נתעלם ועתיד לחזור לקדמותו ובעוד תוספת הרבה. וכ"ז הנה הוא מסוד מיעוט הירח ושלימותה ותיקונה דלעתיד. והנה ענין מיעוט הירח הנה הוא מה שנגזר עליה שתרד בהט' אחרונים דהמלכות שלה בהעולמות בי"ע, ע' ספר הדע"ה ח"ב דרוש ה' ענ"א סי' בג"ד. והנה נעשה כ"ז ביום ד' דמעשה בראשית, כי עד יום ד' היה משמש עדיין האור הגנוז ג"כ, ע' ספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ה סי' ד'. אך מיום ד' ואילך, הנה נתעלם הוא עצמו לגמרי, ולא שימש רק השם מ"ה שהוא תולדתו, וע' לעיל כלל ח"י ענ"ה אות ג' ד'. אך עכ"פ הוא, כי מיום ד' ואילך הנה נתעלם אז האור הגנוז לגמרי, ונעשה אז סוד מיעוט הירח, ונתייסד אז כל סוד הנהגת עוה"ז. והוא מה שכתוב מארת חסר, עי' זוה"ק בראשית (מו ע"ב) ובכ"מ. והרי עכ"פ כי כל הנהגת עוה"ז הוא תלוי בסוד מיעוט הירח, אשר נגזר עליה לירד בהט' אחרונות דהמלכות שבה בהעולמות בי"ע. אמנם הנה עד"ז הנה יסד המאציל ית"ש גם בעיקר סדר המציאות דכל הנוק' כולה, אשר היא בכל עיקרה באצילות לעולם, הנה יסד בה המאציל ית"ש ג"כ הסדר הזה שתהיה בעולה ויורד תמיד, כי אור עצמותה הנה הוא באמת זוהר אור מהמלכות דא"ס, והיא למעלה מהכל והיא סיבת הכל וכנ"ל אות ג' ואות י'. וכל הנאצלים כולם הם רק גילוייה, כי ירד ונתגלה בהם מגילוי לגילוי, וכדי להתגלה לבסוף בהמלכות דאצילות, שהוא להמציא את העולמות בי"ע ולמלוך עליהם, ולהתגלה כבוד מלכותו בהם ג"כ בגילוי אחר גילוי, עד שימלא כבודו ית"ש את כל הארץ בגילוי גמור, ויהנו כולם מזיוו שזה הוא עונג כל העינונים ונועם כל הנועם שאין למעלה מזה.

והנה ראה רצונו ית"ש לייסד את גילוי אור מלכותו ית"ש למעלה והתפשטות זיו אורו למטה רק עי' האדם במעשיו ובסיבותיו, וכמ"ש בזוה"ק (ח"ג קיג סע"א) מאן דעביד פקודי אורייתא ואזיל באורחוי כביכול כאלו עביד ליה לעילא, אמר קב"ה כאלו עשאני⁴²⁹.

תרגום: רבי אלעזר אמר, "יהי מארת", אספקלריה שלא מאירה מעצמה, אלא על ידי אורות עליונים שמאירים לה, כמו עשית שמקבלת אור שמאיר.

⁴²⁸ עי' לעיל הערה 367.

⁴²⁹ ז"ל בשלימות: ועשיתם אותם מאי ועשיתם אותם כיון דאמר תלכו ותשמרו אמאי ועשיתם אלא מאן דעביד פקודי אורייתא ואזיל באורחוי כביכול כאלו עביד ליה לעילא אמר קב"ה כאלו עשאני ואוקמוה וע"ד ועשיתם אותם ועשיתם אתם כתיב ודאי והואיל ומתערי עליכו לאתחברא

והוא מה שנאמר (ויקרא כו ג) אם בחקותי תלכו כו', ועשיתם אותם ועשיתם אתם כתיב (ויקרא כו ג) כו', כנוונא דא אמר ר' שמעון (על פסוק (שמואל ב' ח יג) ויעש (נה ע"א) דוד שם) וכי דוד עבד ליה אלא בגין דאזיל בארחי דאורייתא ועביד פקודי אורייתא כו' כביכול עשה שם לעילא כו'⁴³⁰, ע"ש. וכן הוא בשמואל רבתי (פרשה ה) בפסוק (שמואל א' ב ח) כי לה' מצוקי ארץ, תני רשב"י כל זמן שישראל עשויין אגודה אחת למטה כביכול מלכות שמים במקומה כו' כו' ע"ש. וכן בספרי ברכה (פיסקא ה) בפסוק (דברים לה ג) ויהי בישרון מלך כתיב (ישעיה מג יב) ואתם עדי נאם ה' ואני אל, כשאתם עדי אני אל, וכשאתם עדי אני אל (ר"ל כי חוזר אור גילוי ית"ש לשורשו שבא"ס ונשאר נעלם כבתחילה בלי גילוי ושם כלל). כיוצא בדבר אתה אומר, אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים, אלמלא אני לא היית יושב בשמים [והוא מה שכתוב (דברים לג כו) רוכב שמים בעוזר], ויהי בישרון מלך, אימתי בהתאסף ראשי עם. ובמדרש איכה (פרשה א סי' לג) בפסוק (איכה א ו) ויצא מבית ציון, בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מוסיפין כח בגבורה של מעלה, ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום כביכול מתישין כח גדול של מעלן דכתיב צור ילדך תשי.

וכן הוא בזוה"ק פ' בא (לב ע"ב) כד ישראל עבדיו עובדין דכשרין יהבין תוקפא וחילא לקודשא בריך הוא, ועל דא כתיב תנו עוז לאלהים, במה בעובדין דכשרין כו' ע"ש⁴³¹. כי כן ראה רצונו ית"ש לייסד את תיקוני המלכות וגילוייה והתפשטות אורה למטה, שהוא תכלית כוונתו ית"ש בהמציאות כולו, שיעשה כ"ז בסיבת האדם, אם ע"י מעשיו הטובים אם ע"י מאורעותיו אשר בזה ובבא, וכנודע בדברינו בספר הקדוש"ש בספר הדע"ה. כי זהו עיקר הכוונה בהתכלית דלעתיד, שיתאחד האדם עצמו עם כל הנעים והעונג והזיו והזוהר אשר מגילוייו ית"ש בהתכלית דלעתיד, ויעשה האדם עמהם לאחר, והוא רק כאשר יסובב כל גילוייו ית"ש בסיבת האדם עצמו, כי אז הנה הם שלו בקנין עצמית. והוא אחד עמהם, כי הנה זהו עומק סוד כוונתו ית"ש בכל המציאות כולו, שאחר אשר כל הרשעה כולה כעשן תכלה, ויתבער כל הרע והטומאה, ויתבטל כל הזוהמא והעכירות,

דא בדא לאשתכחא שמא קדישא כדקא יאות ועשיתם אתם ודאי כנוונא דא אר"ש ויעש דוד שם וכי דוד עבד ליה אלא בגין דאזיל בארחי דאורייתא ועביד פקודי אורייתא ואנהיג מלכותא כדקא יאות כביכול עשה שם לעילא ולא הוה מלכא בעלמא דזכה להאי כדוד דהוה קם בפלגות ליליא והוה משבח ליה לקב"ה עד דסליק שמא קדישא בכורסייה בשעתא דסליק נהורא דיממא כביכול הוא עבד שם ממש כד"א ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל ובג"כ ויעש דוד שם ועל דא ועשיתם אותם כתיב ואי אתון תשתדלון למעבד לון לאתתקנא שמא קדישא כדקא יאות כל אינון ברכאן דלעילא ישתכחון גביכו בתקונייהון כדקא יאות.

תרגום: "ועשיתם אותם" מה זה ועשיתם אותם, כיון שאמר תלכו ותשמרו למה ועשיתם, אלא מי שעושה מצוות התורה והולך בדרכיה כביכול כאילו עשה אותו למעלה, אמר הקדוש ברוך הוא כאילו עשאני, ופרשוה. ועל זה ועשיתם אותם, כתוב ועשיתם אתם ודאי, והואיל ומתעוררים עליכם להתחבר זה בזה, שימצא השם הקדוש כראוי, ועשיתם אתם ודאי. כדוגמא זה אמר רבי שמעון "ויעש דוד שם" וכי דוד עשה אותו, אלא משום שהלך בדרכי התורה ועשה מצוות התורה והנהיג את המלכות כראוי, כביכול עשה שם למעלה, ולא היה מלך בעולם שזכה לזה כמו דוד, שהיה קם בחצות הלילה והיה משבח את הקדוש ברוך הוא עד שעולה השם הקדוש בכסא, בשעה שעולה אור היום, כביכול הוא עשה שם ממש, כמו שנאמר "ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל" ולכן "ויעש דוד שם" ועל זה כתוב "ועשיתם אתם". ואם אתם תשתדלו לעשות אותם, להתקין את השם הקדוש כראוי, כל אותן ברכות שלמעלה ימצאו אצלכם בתקונייהן כראוי.

⁴³⁰ ע"י בהערה הקודמת.

⁴³¹ ז"ל בשלימות: כד ישראל עבדין עובדין דלא כשרין כביכול מתישין חילא דקודשא בריך הוא וכד עבדין עובדין דכשרין יהבין תוקפא וחילא לקודשא בריך הוא ועל דא כתיב (תהלים סח לה) תנו עז לאלהים במה בעובדין דכשרין ועל דא בההוא יומא כלהו רברבן ממנן אתכנשו על יהו"ה על יהו"ה ודאי דהא כיון דעל ישראל אתכנשו עליה אתכנשו.

תרגום: כשישראל עושים מעשים שלא כשרים כביכול מתישים כחו של הקדוש ברוך הוא וכשעושים מעשים כשרים נותנים כח ותקף לקדוש ברוך הוא ועל זה כתוב תנו עז לאלהים במה במעשים כשרים ועל זה באותו יום כל השרים הגדולים הממונים התכנסו על ה' על ה' ודאי שהרי כיון שהתכנסו על ישראל הם התכנסו עליו.

ויזדכך כל הגופות והחומריות, הנה יעשה אז [הפועל] שהוא המסבב את כל זה, [והפעולה] שהוא הסיבות אשר לכל זה, [והתכלית] שהוא הנועם והזיו והזוהר אשר נסבב מכל זה, הנה יעשו כולם לאחר. ואז הנה ישמח ה' במעשיו (תהלים קד לא) כי הוא תשלום כוונתו ית"ש אשר רק על זה כיוון בכל בריאת עולמו. והרי נתיסד הבריאה כולו באופן כזה שיהא האדם שותף עמו ית"ש בכל סדרי ההנהגה כולו עד תכליתו האחרון. ונצטמצם אור מלכותו שהוא שכינת עוזו ית"ש המתפשט ושוכן בכל המציאות לעולם בבחי' נשמה לנשמה⁴³², להיות עושה ועשה ויעשה לכל המעשים⁴³³, הנה נצטמצם אורו להיות כל הנהגתו ע"פ מעשה האדם ותחבולותיו.

והרי נמצא כי הנה עצמות אור המלכות, הנה הגם שהיא ראשית הכל וסיבת הכל, וגם כל הנאצלים כולם וכל פעולותיהם הם הכל רק גילוייה, שהם התפשטות כחותיה ויציאתם מן הכח לפועל, עד שהם כולם רק כללותה שהיא זוהר אור דהמלכות דא"ס המתגלה בכ"ז, ר"ל בכל הנאצלים כולם אשר עד סוף המלכות דאצילות ובכל פעולותיהם אשר באצילות עצמו, שכולם הם תולדה מתולדה ואור מאור בדרך השתלשלות המדרגות, מזוהר אור המלכות דא"ס עד סוף הגילוי דהמלכות דאצילות, וכן נתגלה אח"כ ממנה ג"כ במציאות הנפרדים⁴³⁴ שהם העולמות בריאה יצירה עשיה ובכל הנהגתם. והרי הוה כל גילוייו כולם ית"ש רק גילויי דעצמות המלכות שהיא זוהר אור דהמלכות דא"ס, כי הם כולם רק כללותה. אמנם באשר שעומק הכוונה בכל גילוייו כולם הנה היה שבהגיעו לגילויי המלכות דאצילות אשר בהעולמות ב"ע, יהיה האדם שותף עמו בכל פעולותיהם, ורק עי"ז יסובב תכלית האחרון של כל הגילויים כולם אשר גם למעלה למעלה (ע' לעיל כלל ט"ז ענף י"א). ונודע הוא כי שבח ומעלת האדם אשר זכה לכ"ז, ר"ל להיות הוא המסבב והסיבה להשלים כוונתו ית"ש בכל המציאות כולו בענין הזיו והזוהר דתכלית האחרון, ולהיות האדם שותף עמו ית"ש בכ"ז כנ"ל. הנה כל שבח ומעלת האדם אשר זכה לכ"ז, הנה הוא באשר שמציאותו הוא שהוא כלול ומשוכלל מכל מה [נה ע"ב] שלמעלה ולמטה, והוא יושב בסתר המדרגה אשר סביב רשעים יתהלכון (תהלים יב ט), והוא ביניהם כשושנה בין החוחים (שיה"ש ב ב), וכל העולם כולו הוא נגדו תמיד. ולא עוד אלא כי גם אחר יקרת צור מחצבתו אשר בזרע קודש מצבתו, הנה מגודל התערובות רע בטוב אשר בסיבת החטא דע"ן הדעת, ויוצא האדם עי"ז מיוחס בחטא ומחולל בעון (חזרת הש"ן ליוה"כ), ובקרבו ישים ארבו שהוא יצר לבו רע מנעוריו, ומתגבר ומתחדש עליו בכל יום ואינו נותן מנוחה לנפשו אף רגע אחת, ותמיד הוא במצור ובמצוק ובנסיונות גדולות. ולזאת הנה הגם שכל צבאות עליונים הנה הם ג"כ כולם בעלי עבודה הם, וכמו שיסדו (ברכת ק"ש) וכולם מקבלים עליהם עול מלכות שמים כו', וכולם עושים באימה וביראה רצון קונם כו', אך באשר שאין יצה"ר בקרבם והם מהורים וקדושים בכל מציאותם, הרי אין להם נסיונות כלל (וע' דברינו בזה בספר הדע"ה ח"א דרוש ו' סי' ד' אות ג'), ולכן הנה ראוי האדם לכל השבח והמעלה הזה, שיהא הוא דוקא המפתח הפותח וסוגר דלתות שערי ההנהגה שבכל העולמות כולם⁴³⁵, אשר כל תהלוכותיה ממנו ית"ש, הנה הוא תמיד רק ע"פ כוונתו התכליתית שבכל עולם ועולם, שיסובב כ"ז ע"י מעשה האדם ומאורעותיו, ושיהא האדם שותף בכ"ז כנ"ל. והוא משום שהרי הוא כלול ומשוכלל מכל העולמות כולם, וכולם הם סובבים על ידו תמיד, באשר שהוא כמטרה לחיציים לקבל עליו כל התלאות ופגעי הזמן והנסיונות הקשים אשר מסיבת הרע והרשעה כולה, והוא טבועה בהם ובתוכם מיום הולדו

⁴³² עי' לעיל הערה 330.

⁴³³ מלשון י"ג עיקרים המובא בסידורים האשכנזיים.

⁴³⁴ עי' לעיל הערה 327.

⁴³⁵ עי' נפה"ח (שער א פרק ג): השליט רצונו יתברך את האדם שיהא הוא הפותח והסוגר של כמה אלפי רבואות כחות ועולמות.

עד יום מותו. וכן כל ביטול הרע והרשעה כולה אשר בזה תלוי גילוי כבוד מלכותו ית"ש, וכל הגילוי דאור התכלית העתיד, הנה הוא תלוי רק בהאדם, אם ע"י מעשיו אם ע"י מאורעותיו. והרי נסבב הכל ע"י האדם, ולכן הנה נעשה הוא ע"י שותף עמו ית"ש בכל תכלית כוונתו ית"ש אשר בכל העולמות כולם.

והנה כל שבח ומעלת האדם שאמרנו שהוא ע"י התלאות הנוראות וע"י הנסיונות קשים אשר עליו תמיד, הרי נודע הוא שכ"ז הנה הוא בסיבת עולם התורה אשר יצא ונעשה מתוקף הדינין דהמלכיות דהב"ן וכנ"ל אות ב' ג', ע"ש שמתבאר כי גם כל המאורעות דעולם התורה הנה הוא עצמו ג"כ הסיבה לכל התיקונים דלעתיד, ונצטמצמה המלכות הכללית גם אחר רום מעלתה הנ"ל, אשר היא סיבה לכל הנאצלים כולם, והיא כלל כולם וכנ"ל בריש דבריננו. הנה נצטמצמה היא לצאת ולהתגלה רק בסוף כל א', ולקלוט את הדינין שבו, ויצא בכל א' רק בסוד הדין והעביות שבו, ואמר הגר"א בספד"צ (פרק ג ד"ה וענין הפרסא בו ע"א) כי כ"ז הנה הוא סוד הצמצום שהיה בא"ס, כדי שתתגלה המלכות בבחי' הדין ועביות הכלים. וכן הוא ג"כ בעומק דברי האריז"ל בעגולים ויושר (סוף ענף ג). וכ"ז הנה הוא כי ע"י הגילוי דתוקף הדינין שבתחילה, אשר הם הסיבה לכל הנהגת עוה"ז, הנה זה עצמו הוא הסיבה לכל התיקונים דלעתיד וכנ"ל אות ב' ג'.

והרי לנו עכ"פ כי נתייסדה המלכות על ב' בחי', כי הנה עיקר עצמותה הנה היא למעלה מהכל והיא סיבה לכל, וכן היא ג"כ תכלית הכל וכנ"ל אות י'. אמנם כ"ז הנה הוא נעלם בה עתה מאד, ואינו ניכר בה עתה רום מעלתה כלל, וכמ"ש הספד"צ (סוף פרק א טז ע"ב) אתחשכת נוקבא, כי נצטמצמה ונעשה כל גילוייה באצילות רק בסוף כל א', וניתן בה כל הדינין. וע"י הנה נעשה בה ועל ידה כל הנהגת דהעוה"ז אשר עתה, שזה עצמו הנה הוא סיבת כל התיקונים דלעתיד כנ"ל. ועכ"פ הוא, כי הנה נתייסד המלכות בב' בחי' אחד נעלם, ואחד נגלה. ובהנעלם הנה היא למעלה מהכל, ותלוי בה כל התיקונים דלעתיד, ואז תתגלה ברום מעלתה שהיא תכלית האחרון לכולם, כי תשוב לקדמותה לאתר דאתגזרת מתמן, דאיהו אין סוף כמ"ש ברע"מ (פינחס רנו ע"ב). אך הבחי' הב' שהוא גילוייה עתה אשר לצורך הנהגת דהעוה"ז, הנה היא למטה מכולם ובסוף כולם, סופא דכל דרגין (זוה"ק פקודי רכו סע"א), והיא יוצאת ונעשית רק מהם. אבל היא עצמה נקרא יבשה, דלית לה מגרמה כלום כמ"ש בתיקונים (סא ע"ב וקלד ע"ב), והיא כולה דינין, דינא דמלכותא דינא (פינחס דף רכז רע"א), וכל הנהגת עוה"ז הוא בידה, בשלח (נה ע"ג) (נא ע"א) ופ' אחרי (עד סע"א), ולכן אתחשכת וירדה לצורך תוצאות כל הדינין אשר לצורך כל הנהגת דהעוה"ז, כי זה עצמו סיבת כל התיקונים דלעתיד וכנ"ל, ולכן ירדה בכ"ז בגילוייה עתה אחר שנצטמצמה ואתחשכת וכנ"ל.

והנה זהו הענין במה שהערנו לעיל בענין שאמרנו כי המלכות לית לה מגרמה כלום, ואין הכוונה על עיקרה ועצמותה חלילה וחלילה, כי בזה הנה אדרבה הוא שהיא עלתה על כולנה וכנ"ל, אלא הכוונה הוא על הבחי' הב' שבה שהיא גילוייה ומציאותה אשר לצורך כל הנהגת דהעוה"ז עד עת קץ תיקון העתיד, כי בזה הנה אתחשכת ונצטמצמה לקבל כל אורה רק מהט' ספי' העליונים, ועיקר קבלתה הוא מז"א. והגם כי הנה נתייסד לה באמת גם עתה לעולם נקודה שרשית המיוחדת אליה, ושם הנה הוא גניז וטמיר⁴³⁶, רושם שורש עצמותה העיקרית, וכדי שיסובב הכל תמיד ע"פ הכוונה התכליתית. והנה הנקודה השרשית שבה הנה הוא מהכתר המיוחד באור א"ס וכמו שיתבאר לקמן. וכן יש לה שורש גדול ג"כ בחו"ב שהם או"א, והוא באותיות י"ה וכנ"ל, וכל זה הנה הוא מרושם אור אשר מהעצמות העיקרי שבה, והוא גניז וטמיר בהג"ר, וכדי שיסובב הכל תמיד ע"פ כוונה התכליתית. אמנם כ"ז הנה מתעלם בה ונעשה כל בניינה רק מהט' ספי' דז"א מהמלכיות

⁴³⁶ ע"י לעיל הערה 44.

שבהם וכנ"ל אות ו' ז', ונעשה בניינה וכל קבלתה תמיד עיקרו רק מז"א, והיא לית לה עתה מגרמה כלום, רק מה שמקבלת ממנו. וכ"ז הנה הוא ע"י מה שנצטמצמה להיות כל גילוייה עתה בתכלית המיעוט, ומשום צורך כל הנהגה של עתה אשר עד עת התיקון וכנ"ז.

והנה מובן לנו מעומק כל הדברים, כי הנה נגזר על המלכות צמצום ומיעוט גם מתחילת מציאותה אשר למעלה למעלה, שהוא כאשר נתגלה ויצאה מזוהר אור דהמלכות דא"ס, והיא בעצמותה למעלה וקודם לכל הנאצלים כולם, והיא כולל את כולם וסיבה לכולם וכנ"ל. הנה נגזר עליה מאז צמצום ומיעוט שתהא כל גילוייה למטה רק דרך הם, ושישתלשל מציאותה בכל א' רק על ידו ובסיומו. וכן הוא הסדר תמיד, כי מתחילה הנה נעשה גילוייה בכל א' בהכתר שבו, כי הרי מהמלכות דהעליון הנה הוא הכתר דהתחתון, אך אח"כ הנה נתעלם בה ונצטמצם אורה ומתמעט ומשתלשל ויורד בו רק בסיומו ובסופו, וכן נעשה מציאותה רק ממנו ובסופו. ושם הנה היא יוצאת בגילוייה שהוא בהמלכות שלו, והרי נעשה בהמלכות העיקרי והכללי ג"כ סוד כוונת המיעוט גם למעלה למעלה שהוא בתחילת האצילות, ר"ל בעצמות המלכות שהיא ראשית להנאצלים. וכנ"ל שהיא זוהר אור מהמלכות דא"ס, הנה היה עליה מאור כוונת⁴³⁷ וסוד המיעוט ע"ד המיעוט הירח אשר נעשה אח"כ בהמלכות דאצילות שהיא ראשית לנבראים (וכמ"ש בהקדמת תיקונים יב סע"ב).

והרי מתבאר מכ"ז כי מה שאמרו על המלכות דלית לה מגרמה כלום, הנה אין הכוונה שאין לה מעיקרה. וכן מה שאמרו שהיא אספקלריא שאינה מאירה (וזה בראשית לז ע"ב), אין הכוונה שהיא מעצמותה כן, אלא הכוונה בכ"ז הנה הוא רק עתה אחר שנצטמצמה ונתמעטה לצורך ההנהגה כנ"ז, כי לזה היא נתמעט מאורה העצמותית עד דלית לה מגרמה כלום, וכל קבלתה עתה הוא מז"א, וכן היא משתתפת עם העולמות ב"ע להתפשט בהם ולשכון בתוכם תמיד, וע"י היא מתחשבת ועומדת עתה בבחי' אספקלריא שאינה מאירה. וכ"ז הוא רק אחר שנצטמצמה מעצמותה העיקרית שבה, אבל לבסוף הנה היא עתידה לחזור לקדמותה ולהאיר כבראשונה אשר בתחילת גילוייה, שהוא באור עצמותה העיקרית שהיא עלתה על כולנה, כי היא מזוהר אור דהמלכות דא"ס, וכולם יאירו אז רק ממנה, כי כולם הם רק כלילותה כנ"ל.

וע"י דברי הרב בדרושי נקודות (פרק ה) ובעקודים (פרק ה), ומבואר שם ושם כי שורש הדברים מה שנקרא המלכות אספקלריא דלא נהרא דלית לה מגרמה כלום, הנה הוא מסיבת כלי המלכות דעקודים, כי היא נשאר ריקן מאור ע"ש. ומבואר הוא בהענין שם כי לא נאמרו (נה ע"ד) הדברים אלא רק על הכלי אחר שיצא אורו ממנו ונסתלק, ולא חזר הוא עצמו אליו עוד, הנה אז נעשה כלי המלכות אספקלריא דלא נהרא דלית לה מגרמה כלום, אלא מכילי היסוד שמאיר לה ע"ש. אבל באור המלכות, הנה לא שייך להאמר כ"ז כלל, כי הנה הוא עומד בתוקף אור עצמותה לעולם, אלא שנתעלה ונסתלק ביסוד ע' מטי ול"מ (רפ"ה) ובדברינו שם בארוכה קצת ע"ש. וכ"ז הנה הוא קרוב ג"כ למה שאמרנו כאן בזה.

[יג]

ונשלים דברינו בעוד דיבור אחד, כי הנה אמרנו כי נעשה בהמלכות הכללי הכולל את כל האצילות והיא ראשית לכל הנאצלים, הנה נעשה בה ג"כ סוד המיעוט ע"ד מיעוט הירח שנעשה בהמלכות הפרטי, המלכות דאצילות נוק' דז"א, שהיא ראשית לנבראים ומיעוט הירח אשר נעשה בהמלכות דאצילות, הרי נודע הוא כי היה ביום ד' דמעשה בראשית, כי לכך כתיב יהי מארת חסר (וזה ח"א מו ע"ב), וכן נאמר בו (בראשית א מז) את

⁴³⁷ תיבה זו לכאורה אין לה מובן וצ"ע.

המאור הגדול ואת המאור הקטן, והוא ע"י שנתמעט כנודע. ונעשה המיעוט ביום ד', והוא אחר שנתעלם אור הראשון כמ"ש בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ה ס' ד', ובפרט בדרוש מיעוט הירח שבסוף ספר הדע"ה ס' ה' שם, כי הג' ימים הראשונים היה עדיין השימוש דאור הראשון, ולא היה נעשה המיעוט אלא מיום ד' ואילך. אמנם עיקר תוקף דאור הגנוז היה נתעלם באמת ביום הראשון גופה, וכמ"ש (בראשית א ד) וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל, ראה וגנוז כנודע מאמרם ז"ל (חגיגה יב ע"א), וע' דברינו בספר הדע"ה שם, והרי נעשה הכנה לסוד המיעוט ביום הראשון עצמו.

והנה יום ראשון למעשה בראשית הנה היה כ"ה באלול דשנת תוהו כמ"ש בויקרא רבא (ר"פ כט) ובפסיקתא רבתי (פ' מו), וכן הוא בפדר"א (רפ"ח), והוא עפ"י דברי ר"א שאמר בתשרי נברא העולם, וכמ"ש בראש השנה (יב ע"א) למבול כר"א והיה יום ראשון למעשה בראשית כ"ה אלול, וזה היה להמציאות דהעולמות בריאה יצירה עשיה, הנה בזה מתקיים דברי ר"א דאמר בתשרי נברא העולם. אמנם התחלת דכל הנמצאים כולן הנה היה מניסן, ובה מתקיים דברי רבי יהושע שאמר בניסן נברא העולם (ע' דברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש ו' ס' ד' אות ה' וכאן לעיל כלל מ' מענף י"א ולהלאה ע' שם ושם וכמה פנים לתורה). וזהו שנאמר (שמות יב ב) החודש הזה לכם ראש חדשים, כי שורש נשמת ישראל הוא מאצילות אשר התחלתו הוא מניסן (ע' זוה"ק ח"א יג סע"א), אבל מקודם היו מונין החדשים ג"כ רק מתשרי, וכמ"ש התרגום יונתן בפ' נח (בראשית ז יא) כי התחלת הבריאה היה מתשרי וכדברי ר"א. וכן הוא ג"כ מה שיסדרו (תפילת ר"ה) זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון, כי ע"י מיעוט הלבנה נעשה אלול חסר, והיה יום ו' יום א' תשרי, ואמרו עליו זה היום תחילת מעשיך, הגם שתחלת כל המעשים הרי היה כ"ה באלול, והוא היה יום ראשון למעשה בראשית.

אך סוד הענין מה שלא קבע הקב"ה באמת את יום ראשון דמעשה בראשית בא' תשרי, הוא משום כי הנה יסד הקב"ה את סדר השתלשלות העולמות שיהא הז' תחתונות דהבחי' האחרונה דהעולם העליון יתלבשו הם בעולם התחתון, וכדי לקשר עולם בעולם, ואלו הז' דהעליון הם הז' ימי בראשית דהעוה"ז הנאמר בפרשה בראשית, הנה עיקרם הם מהעולם העליון, ע' זוה"ק בראשית (לא סע"א) ובדברי הרב בשער סדר אצילות בקיצור (פרק א ושם בסופו), ולכן התחילו הם מכ"ה אלול, כי הם הו"ק דהעולם העליון, כי יום ו' שהוא א' תשרי הוא עולה לכאן ולכאן, כי אילולא המיעוט היה גם אלול מלא, והיה הוא יום ל' לאלול. אך ע"י מיעוט הירח נעשה אלול חסר, והוא יום א' תשרי. אמנם אלו הו"ק הם מתלבשים בהששת אלפים שנה דהעוה"ז, ונעשים בו לעצם מעצמיו כמ"ש בספד"צ (פרק א ט ע"א) שיתא אלפי שנין תליין בשיתא קדמאי, וכן {נו ע"א} בתז"ח (דף מט רע"ג) ע"ש. וע"י שמתלבשים זכ"ז ונעשים בו לעצם מעצמיו. הרי נעשה יום כ"ה אלול שהוא יום ראשון דמעשה בראשית עם יום ו' שהוא א' תשרי, הרי נעשו שניהם לאחד, ולכן אמרו היטיב גם על יום א' תשרי זה היום תחילת מעשיך, ואמרו עוד זכרון ליום ראשון, ר"ל שהוא הגילוי דיום ראשון, כי יום ראשון מתלבש בו בבחי' נשמה ובפנימיותו, ויום ו' שהוא א' תשרי הוא גילוי, ולכן ביום ו' הנה חזר ג"כ האור הראשון לשימוש כמ"ש בב"ר (פי"א ס' ב). והוא ע"י יום הראשון שנתלבש בו, ויום הראשון הוא חסד, ויום הששי הוא יסוד, וע"י שנתלבש בו כנו' אתגלייא חסד בפומא דאמא (אד"ר קמב ע"א), ולכן חזר בו האור הגנוז ושימושו ונברא בו האדם, וע' זוה"ק בראשית (כ סע"א). אמנם הנה הגם שביום ו' חזר האור לשימוש ושימש ל"ו שעות, י"ב דערב שבת, וי"ב דליל שבת, וי"ב דיום שבת וכמ"ש בב"ר (פרשה יא ס' ב) ובכ"מ. עכ"ז הנה לא חזר האור בכל תוקפו ובגילוי אשר יצא ביום ראשון, שנתגלה אז הוא עצמו ע"י בקיעת הקד"א, כי זה אי אפשר עד לעתיד לבא, ואז

יהיה באמת בעוד יותר עליו, אלא מה שחזר ביום ו' הוא להאיר רק דרך מסך הקד"א וכמו שבארנו כ"ז בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ה סי' ד', ואמרנו שם כי תוקף האור והגילוי דיום הראשון עצמו הנה הוא נתעלם ונסתם תיכף, והוא עיקר אור הגנוז שנגנז ביום הראשון גופה, ולא חזר עוד. והנה כ"ז הנה היה הכנה לענין מיעוט הירח.

והנה בדברינו הללו יתפרש לנו ג"כ בפשיטות יותר היטיב (ע"ד אחר קצת), מה שאנו אומרים בראש השנה, זה היום תחילת מעשיך, הגם שראש השנה הוא יום ו' דמעשה בראשית, והוא באשר כי ביום ו' הנה חזר ונתגלה אור הגנוז אשר בו נברא העולם ביום ראשון. והאור הרי הוא נקרא יום, וכמ"ש (בראשית א ה) ויקרא אלהים לאור יום, וזהו שאנו אומרים זה היום, ור"ל אותו האור שחזר ונתגלה היום הוא תחילת מעשיך, שהרי בו נברא העולם ביום ראשון. אמנם באשר כי ביום ראשון הנה היה אורו ביותר תוקף הרבה, כי אז היה מאיר אורו עצמו בלי מסך כלל. משא"כ ביום ו' היה מאיר רק ע"י הקד"א, לכן אנו חוזרים לומר זכרון ליום ראשון, כי הוא רק זכר וזכרון ליום ראשון, ואינו אותו האור עצמו. וכן הנה חזר ונגנז אז תיכף ונעשה בזה ביום ראשון גופה יסוד ורושם לסוד מיעוט הירח כנז'.

והנה כ"ז שאמרנו הנה הוא בהמלכות הפרטי, המלכות דאצילות, שהיא ראשית לנבראים⁴³⁸, אשר התחלתם הוא מיום א' תשרי, ונתגלה לזה ביום ראשון דמעשה בראשית שהוא ביום כ"ה אלול, ונעשה בה מאז הכנה לסוד מיעוט הירח שנעשה בהבחי' אחרונה דמלכות שבה ביום ד' דמעשה בראשית לצורך הנהגת דהעוה"ז. ועד"ז הנה נעשה ג"כ בהמלכות הכללי, שהיא ראשית הנאצלים, אשר התחלתם הוא מיום א' ניסן, וכדברי ר' יהושע דבניסן נברא העולם. ונעשה בהם ג"כ ששת ימי בראשית, שהם מהו"ק של מעלה. והנה הוא החוט דא"ס שהוא בבחי' ו"ק וכמ"ש הרב בעגו"י (ענף ב) ע"ש. והיום ראשון דמעשה בראשית, אשר לזה הנה היה כ"ה אדר דשנת תוהו, ונתגלה אז המלכות הכללי שהיא זוהר אור מהמלכות דא"ס, הנה נתגלה היא אז בכל תוקף אורו, והוא זוהר אור אשר נפתח בהפרגוד שמבפנים לאור א"ס המקיף. ונפתח ונעשה שם חלון, ונתפשט שם בהחוט דאור א"ס, ונמשך והאיר בהחלל דהצמצום, והוא הסתים דסתימו דנפיק מרזא דאין סוף שאמרו בזוה"ק תחילת בראשית (טו ע"א), ונתגלה אז הזוהר אור דהמלכות דא"ס בכל תוקף אורה. אמנם הנה הוא נגנז ג"כ ונסתם ונתעלם מלמטה, כי הוא מתלבש בא"ק, ושם הוא גניזתו, כי הרי מתחילה היה מתפשט בא"ק עד סוף רגליו כמ"ש בעגו"י (ענף ד). אמנם אחר שנעשה הצמצום בא"ק ג"כ, ועלו כל האורות דהנה"י שלו מהטבור ולמעלה, ונפרס שם פרסא להפסיק ביניהם, ונשאר למטה מהטבור ריקן מאור כמ"ש בדרושי נקודות (פרק ב). והרי נסתם ונתעלם האור הקו מלמטה, וזו היא גניזתו שנגנז בא"ק לפנים מן הפרסא, ע' דברינו לעיל כלל י"ז ענ"ד אות (נו ע"ב) ז'. והגם כי אח"כ כאשר יצא ונתגלה אור המ"ה דהתיקון, הנה חזר האור א"ס ונתפשט להתייחד באצילות בכמה אורות נפלאים, אם באור המ"ה עצמו אשר הוא מרזא דאור א"ס, וכן בהחזורתא והנימין והי"ג ת"ד ובהש"ע רבוא נהורין דהפנים, וכן בהתר"כ עמודי אור דהגלגלתא⁴³⁹, ולא סר ולא יסיר יחודו ית"ש מאצילות לעולם. אך כבר נתבאר לעיל כלל י"ז ענ"ד הנז', כי נעשה בהם ג"כ סוד גניזת האור בכל אחד ואחד לפי ערכו. ואינו עומד עתה שום אור בכל עצמותו אשר מהעליון שעליו עד עת תיקון העתיד. אבל עתה הנה אחר שיצא כל א' בתוקף אור (הראוי אליו), הנה חזר ונגנז ונתמעט ונצטמצם כל א' לצורך ההנהגה דהעוה"ז אשר עד עת קץ תיקון האחרון.

⁴³⁸ דהיינו הב"ע. ועי' תיקו"ז יב ע"ב.

⁴³⁹ עי' לעיל הערה 27.

ועכ"פ הוא, כי גם במלכות הכללי שהיא זוהר אור דהמלכות דא"ס, והיא ראשית להנאצלים אשר התחלתם הוא א' ניסן, וכדברי ר"י כי בניסן נברא העולם. והנה יש להם ג"כ ששת ימי בראשית מו"ק של מעלה, שהוא החוט דא"ס, ויום ראשון דמעשה בראשית הנה היה לפ"ז כ"ה אדר דשנת תוהו, והנה יצא אז המלכות הכללי בכל תוקף אורה, והוא יציאת החוט דא"ס שנמשך ונתפשט מא"ס המקיף, וממנו יצאו כל הנאצלים, והוא ע"ד אור הראשון אשר עליו נאמר (בראשית א ג) יהי אור, ובו נברא כל העולם. אמנם כי עיקר אור הקו הנה הוא נתעלם ג"כ תיכף ונסתם, כי נתלבש בא"ק הנשתלשל ממנו, ומתלבש בו החוט דא"ס עד החזה שבו, ומשם ולמטה הנה נפרס פרסא בגבול החזה דא"ק. והרי נגנו ונתעלם אור העיקרי דהקו מהפרסא ולפנים ונסתם מלמטה, ובזה הנה נעשה הכנה לצורך הצמצום דהמלכות הכללי שתצטמצם בכל הגילויים דאור א"ס שהיתה עתידה להתגלה בהם, כגון התר"ך עמודי אור, והחזוורתא והנימין והי"ג ת"ד וכיוצא, שתצטמצם בכל א' להעשות בו ע"ד שנעשה בגניזת אור הראשון וכנ"ל כלל י"ז ענ"ה. וכן הנה נצטמצם המלכות גופה בכל עיקר עצמותה ג"כ, כי הגם שבאמת הנה היא שורש עצמות כל הנאצלים, שכולם הם ממנה, והם גילוייה, כי היא נשתלשל בהם מגילוי לגילוי עד המלכות דאצילות. והרי היא לכל א' סיעתו ופעולתו. וכן היא ג"כ תכליתו כנ"ל אות י"ב. והוא מה שאמר אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) כתר עליון איהו כתר מלכות, ועליה אתמר (ישעיה מו י) מגיד מראשית אחרית, כי היא ראשיתם ותכליתם. וכן הוא ג"כ הוראת כת"ר, שהוא גמטריא ה' מלך (תהלים צג א), ה' מלך (שם י טז), ה' ימלוך לעולם ועד (שמות טו יח) כמו שאמרו הראשונים (אבודרהם מוסף שבת). והרי הוה הוראת הכתר ג"כ רק על גילוי המלכות, כי הכל הנה הוא רק גילוי אור מלכותו ית"ש, שהיא מתגלה בהסיבה והפעולה והתכלית, ומראשית הסיבה עד סוף התכלית הכל, רק אמת מלכנו אפס זולתו.

אך לצורך כל הנהגה של עתה, אשר זה עצמו הנה הוא סיבת כל התיקונים דלעתיד וכנ"ל אות ג' י"ב, הנה נצטמצמה ונתחשכה להיות כל גילוייה עתה רק בסוף כל א', וממנה, והיא יוצאת בכל א' בסוד אספקלריא דלא נהרא דלית לה מגרמה כלום (וזה ח"א קפ"א ע"א), וכ"ז הוא ענין אחד עם סוד מיעוט הירח אשר נגזר עליה להסתיר אורה, ולהסתיר אור עצמותה העיקרי, אשר היא עלתה על כולנה. ולהצטמצם ולהתמעט לפי שעה עד עת קץ הימין, כי אז הנה תחזור לקדמותה, ויתחיל להתנוצץ אור זיוה ותפארתה מזיו לזיו ומזוהר לזוהר, ותעלה מעילוי לעילוי להתגלה באור עצמותה העיקרי. ואז הנה יתגלה יחודה בכולם וכולם בה, מעילא לתתא ומתתא לעילא, שהם כולם אחד עד המלכות דא"ס ית"ש. ושם יתעלה הכל לסוד אחדות הנעלמה, ואז הנה הוא לבדו ימלוך נורא, יהי שמו הגדול מבורך מן העולם ועד העולם אמן ואמן. ויהי רצון שנהיה גם אנו בכלל כל הזוכים לזה למען שמו יתברך ויתעלה הבוחר בעמו ישראל באהבה.

[יד]

ומעתה הנה נשאר עלינו לבאר את ההערה ד' שהערנו לעיל אות ה' בענין העטרה דז"א, לבאר את נקודתו (נו ע"ג) העצמותית שבו אשר מעולם הנקודות ומציאותו ותיקונו אשר לאחר התיקון. וכן יהיה עד"ז ברמז בהעטרין הפרטיים דהפרצופים כולם, אמנם כי בכל הפרצופים כולם, הנה אינו עומד העטרה שבכל א' בבחי' מציאות בפנ"ע זולת היסוד והמלכות, אלא כי בכל הפרצופים כולם אשר למעלה מז"א, הנה הוה בהם היסוד והעטרה והמלכות מיוחדים זב"ז לעולם, ואין להעטרה שבהם שורש מיוחד לעצמו זולת היסוד והמלכות, אלא שהוא לעולם, ר"ל הן בשורשו והן במציאותו למטה, הנה הוא רק להיות ממוצע מהיסוד להמלכות. ומיוחדים זב"ז לעולם, כי הנה הגם שכל פרצופי הג"ר שהם א"א

ואו"א הנה כלולים כל א' ג"כ מכל הפרטים כולם, אמנם הוא רק ברמז ובהעלם ובכח, והם מתחלפים בגילויים פעמים בזה ופעמים בזה לפי העת והזמן. וכן הוא בענין העטרין שבהם, כי פעולתן בהם בבחי' פרטיות ע"ד שהוא בז"א, הנה הוא בהם רק ברמז ובהעלם גדול, ורק ע"פ הצורך לפי העת והזמן. אמנם העטרה דז"א, הנה הוא יש לו נקודה עצמית בעולם הנקודות, וכן יש לו שורש מיוחד לאחר התיקון, ומציאות מיוחד בז"א, והוא עטרה הכללי דאצילות, ובו תלוי תיקון כולם. והנה כ"ז נבאר עתה בעזרת ה' ית"ש כיד ה' הטובה עלינו למען שמו יתברך ויתעלה.

הנה הנקודה השרשית והעצמותית דהעטרה דז"א אשר מעולם הנקודות, הנה הוא עצמו אותה הנקודה השרשית דהמלכות הכללי שהיא הנוק' דז"א, כי היא היתה משמש אז לבחי' העטרה, ר"ל שהיתה למטה מהיסוד. ובאשר כי אז, ר"ל בעולם הנקודות, הנה לא יצאה אותה בחי' העטרה דבוקה עמו כלל, כי לא היו שניהם יחד בעולם, כי הרי יצאה היא רק אחר שמת הוא, והוא בעל חנן שהוא מלכות, שמלכותו היה אחר מיתת שואל שהוא יסוד, לכן נתייסדה היא להיות גם אחר התיקון לפרצוף בפנ"ע לעולם.

והגם שכל הו"ק כולם הם מלכו ג"כ רק זה אחר זה, ולא מלך כל תחתון אלא רק אחר מיתת העליון, אך כל הו"ק הנה הם גם מעיקרם רק אחד, ר"ל שיצאו מתחילה ג"כ רק על דעת להיות כולם אחד, כל א' לקצה מיוחד בכל מציאות, זה לקצה מזרח שבו, וזה לקצה מערב שבו, זה לקצה דרום, וזה לקצה צפון, זה למעלה וזה למטה, כהצורך להו"ק אשר לכל מציאות מיוחד, והרי הם אחד מעיקרם. וכן הוא נודע מדברי הרב שכל הו"ק הם משורשם רק בבחי' נקודה אחת הכלולה מו' כמ"ש במלכים (פרק ה) ובתיקון הנוק' (פרק ב כלל ט).

ומה שיצאו בעולם הנקודות בו' נקודות, ויצא כל תחתון רק אחר מיתת העליון, הנה הוא מחמת גודל רתיחת גבורתם, הנה לא הסתכל כל קצה על חברו על תועלת קישורם יחד דוקא וכהראוי להם, שיהא כל א' רק קצה מיוחד במציאות השלם, אלא רצה כל א' להתגבר על שלו ולכבוש כולם תחת ידו, וכמ"ש האריז"ל שכל א' קיבל את האורות כולם, הגם שהיה יותר מכחו, ולא היה יכול לסבול אלא שלא היה חושש על זולתו, ולכך מיתו תיכף, שמת כל א' בקבלת האורות יותר ממה שיכול לסבול, ולכן נתקנו אחר התיקון כל הו"ק לאחד, משום שכן הוא הראוי להם מעיקרם. וכן הוא ראוי ג"כ מסיבת תכונתם, שלא יתגבר כל א' יותר מדאי עד הקצה האחרון, וכמו שהארכנו בזה לעיל כלל ט"ז ענ"א ע"ש. ומשום כ"ז הנה נעשו הו"ק לאחר התיקון כולם לפרצוף אחד, ונתקשרו כולם יחד דוקא. משא"כ המלכות, הנה היא יצאה בעולם הנקודות בנקודה שרשית לעצמה למטה מהיסוד, ואחר מיתת היסוד. ולכן נתייסדה היא לאחר התיקון ג"כ בבחי' פרצוף בפנ"ע. ומה שיצאה בתחילה דבוקה עמו בסוד (תהלים קל"ה) אחר וקדם צרתני, והיתה דבוקה עמו עד אחר הנסירה כנודע וכמ"ש בזה"ק בראשית (דף ל סוף ע"ב ולא ע"א, וע"ש עוד לה ע"א), הנה הוא משום כי באמת הנה הוה גם כל הנקודה השרשית והעצמות שלה ג"כ רק ממנו השייך אליו וכמו שיתבאר למטה, ולכן יצאה מתחילה דבוקה עמו, כי היא עצם מעצמיו ובשר מבשרו⁴⁴⁰. וכן הם מתייחדים ג"כ תמיד פב"פ, והם שניהם יחד אדם שלם. ומשום כ"ז הנה היה משמש ג"כ כל אותה הנקודה השרשית שלה בעולם הנקודות (נו ע"ד) לבחי' עטרת היסוד שבו, ולא שהיתה דבוקה עמו, כי הרי כל יציאתה היה אחר שמת הוא, ולא היו שניהם יחד בעולם כנ"ל, אלא שימושו בבחי' עטרת היסוד, הנה הכוונה הוא רק כי היה יציאתה ומקומה במקום העתיד להיות עטרת היסוד לאחר התיקון. ועוד כי באמת הנה יש שייכות גדול לאותה הנקודה השרשית גם עם עטרת היסוד אשר לאחר התיקון, כי ע"י כ"ז הנה הם מתייחדים לעולם תמיד, וכמו שיתבאר כ"ז למטה.

⁴⁴⁰ עי' לעיל הערה 385.

ועכ"פ הרי נתבאר לנו כי הנקודה השרשית דעמרת היסוד דז"א אשר מעולם הנקודות, הנה הוא עצמו אותה הנקודה השרשית דהמלכות הכללי דאצילות שהוא נוקבא דז"א, ע' שער תיקון הנוק' (פרק ב כלל ט ושם ריש פרק ד) ובירח (פרק א) ובמבוא"ש (ש"י ח"א פ"א ד"ה ונתחיל), ע' בכל המקומות הללו ותמצא שכן הוא, ולא היה אז נקודה שרשית להעמדה בפנ"ע, אלא שהנקודה השרשית דהמלכות היא היתה משמשת אז לבחי' העמדה כנז'.

[טו]

והענין בזה הוא, כי הנה כל הנקודה השרשית של הנוקבא דז"א, הנה היא שייך באמת רק להעמדה דז"א, שהיא המלכות מהי' ספי', שבו המלכות הדבוקה עמו. אך כדי להמציא את העולמות בי"ע בצורתם ותכונתם אשר בכל משך זמן דהעוה"ז, שהם נפרדים⁴⁴¹ נבדלים מאלהו"ת, ר"ל שעצמותם הם אינם בשום בחי' אלהו"ת כלל וכלל, הגם שהוא ית"ש שוכן בקרבם בבחי' נשמה לנשמה, וממנו הוא קיומם והתהוותם תמיד, שהוא נושא אותם בכל מלואם, ותלוי כל מציאותם רק עליו ית"ש, הם ומקריהם וכל מאורעותיהם בלי הפסק רגע אחת, וכמו שנבראו ונוצרו ונעשו מתחילה רק ממנו ית"ש, כן הם תלויים לעולם תמיד בכל קיומם והנהגתם רק עליו ית"ש. והוא מה שנאמר בפ' ואתחנן (דברים ד לט) וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד (ואמרו רז"ל דברים רבה פ"ב ס"י כו כז מהו אין עוד) אפילו בחללו של עולם, כי כבודו מלא עולם, וכמו שנאמר (ירמיה כג כד) את השמים ואת הארץ אני מלא. והוא מה שיסד קדוש עליון בשיר היחוד יום ג', אין בתוך ממך נבדל ואין מקום ריק ממך ונחדל. עכ"ז הנה עצמות כל הבי"ע כולן וכל מציאותם הם עצמם אינם בשום בחי' אלהות כלל וכלל, ואינם מתעלים ואינם מתחלפים ממצאותם העצמותית לעולם, הגם שכל התהוותם לעולם הוא רק ממנו ית"ש, שהוא מהוה אותם בכל מלואם כנז'.

אך הוא רק מרוממותו יתברך, שגם בהיות הכל הוא בכל (שיר היחוד יום ג'), אבל הם עצמם הנה כל זמן שגזרה רצונו ית"ש על כל מציאות הזוהמא והעכירות שימצא בעולם, והוא עד הגיע הזמן דתחיית המתים כמ"ש בזוה"ק (פ' יתרו סט ע"ב), הנה לא יתעלו העולמות בי"ע ממדרגתם העצמותית שהם נפרדים נבדלים מבחי' אלהו"ת לעולם. ואינם מתחלפים ממדרגתם להיות חד עמו ית"ש, הגם שהוא ית"ש שוכן בקרבם תמיד, והם נשואים בכל מלואם רק עליו, וכמ"ש בהקדמת תיקונים (דף ד סע"ב) כי בעשר ספי' דבריאה לאו אינון וחייהון חד לאו אינון וגרמיהון חד⁴⁴² [ע' לעיל כלל י"ג ענ"ב וכלל ז' ענ"ב], ולכן הוא כי כדי להמציא את העולמות בי"ע על תכונתם שהם עתה, עם כל מקריהם ומאורעותיהם אשר גזרה רצונו ית"ש עליהם, להתנהג בהם כל משך זמן דהעוה"ז עד עת קץ הימין, הנה ראה רצונו ית"ש לייסד על כל זה גם באצילות עצמו יסוד בפנ"ע, שיחא אפשר לה להצטמצם להוציא על ידה את כל המציאות דהעולמות בי"ע, וכן להתנהג בהם על ידה את כל הנהגת דהעוה"ז. והנה הוא המלכות דאצילות הנוק' דז"א, שהיא ראשית לנבראים⁴⁴³, ר"ל שכל הנבראים הם ממנה, וכן כל הנהגת דהעוה"ז הוא ממנה וכנ"ל אות י"ב י"ג. והגם שכל עצמותה הנה היא רק המלכות דז"א, מלכות הדבוקה עמו העמדה שבו וכנ"ל אות ו' ז'. אך משום צורך תוצאות העולמות בי"ע וכל הנהגת דהעוה"ז, הנה יצאה אותה המלכות בפנ"ע גם בשורשה אשר (נז ע"א) בעולם הנקודות, וכן

⁴⁴¹ ע' לעיל הערה 327.

⁴⁴² תרגום: בעשר הספירות של הבריאה, שהם וחייהם אינם אחד, שהם ועצמותם אינם אחד.

⁴⁴³ ע' תיקו"ז יב ע"ב.

נעשית אח"כ לפרצוף בפנ"ע גם לאחר התיקון, ע"י כל המלכיות שבו הנמשכין אליה וכן"ל אות ו' ז'.

והאמת הוא, כי כל אותן המלכיות הנה הם כולם שייכים אליה גם מעיקרם, והם כולם רק מעצמותה הנעלם והעיקרי שבה, אלא שע"י גזירת סוד המיעוט הנה ניתנו ונשרשו בז"א ומקבלת אותם עתה רק ממנו וכן"ל אות י"ב י"ג.

אמנם הוא, כי הנה בנין כל העולמות כולם בכל סדרם שהם, וכל הכוונה בהם אשר לצורך התכלית, הרי הוא כ"ז ג"כ רק ע"י גזירת סוד המיעוט הנו', כי אלולא זה לא היה נעשה שום עולם כלל, והיה נשאר המלכות על עצמותה וכלילותה לבד בלי שום פעולה כלל, כי כן גזרה רצונו על כ"ז. ועכ"פ הוא, כי סוד המיעוט הנו' הנה הוא יסוד כל הגילויים כולם, אשר הן בהנאצלים והן בהנפרדים⁴⁴⁴. וא"כ הרי בענייננו, כי מאחר שע"י יסוד המיעוט הנה נשרשו המלכיות בז"א וניתנו אליו, הרי הם מעתה רק ממציאותו. וכאשר שנמשכים אליה, הרי הם מתפשטים בה ממנו, כי הם כולם רק עצם מעצמיו ובשר מבשרו. ולכן הוא ג"כ בענין שורש המלכות הנוק' דז"א, אשר אמרנו כי שרשה בעולם הנקודות הנה הוא היה משמש אז להנקודה השרשית דהעטרה ג"כ וכן"ל אות י"ד. והרי היה נעשית מהנקודה השרשית דהעטרה דז"א שהיא בחי' המלכות הדבוקה עמו⁴⁴⁵, הנה נעשית לאחר התיקון לפרצוף בפנ"ע. והוא משום כי לצורך תוצאות כל העולמות הנפרדים⁴⁴⁶ עם כל הנהגה שבהם אשר בעוה"ז, הנה ראה רצונו ית"ש לייסד מז"א עצמו ובאצילות עצמו יסוד לזה בפנ"ע, כי ע"י שנחלקת ממנו ויצאה לעצמה, הנה יהיה אפשר לה להצטמצם להעשות ראש לשועלים⁴⁴⁷, ראשית לנבראים⁴⁴⁸. וכן עי"ז הנה יהיה להנפרדים שיצאו ממנה כח האפשרות והבחירה, אם לייחד את עצמן למעלה ע"י שרשם אשר ממנו יצאו, הנה היא מאצילות עצמו, חלק מז"א, עצם מעצמיו ובשר מבשרו⁴⁴⁹. וכן להפריד את עצמן ח"ו, עבור שרשם אשר יצאו ממנה נחלקת מז"א ונעשית לפרצוף בפנ"ע, והוא כל ענין הבחירה הניתן להאדם אשר היא הסיבה העיקרית לכוונת התכלית כנ"ל אות ב' ג'.

והנה נתבאר לנו מכ"ז הענין מה שבעולם הנקודות היה משמש הנקודה השרשית דהנוק' דז"א לנקודת העטרה וכן"ל אות י"ד, הנה הוא משום כי כל המציאות דהנוק' דז"א הנה היא באמת ממציאות העטרה עצמה, והיתה ראויה הנוק' דז"א שהיא המלכות העיקרית שבו, להיות דבוקה עמו מיוחד בו ע"ד המלכות דאבא, שפעולתה בו היא בהעלם, כי היא נעלמת בו. וכן הוא ג"כ המלכות דא"א ע' שער המלכים (פרק ד ובהנהגה שם מדברי הרח"ו בשעה"ק), אך משום צורך תוצאות העולמות ב"ע, הנה יצא בז"א המלכות שבו לפרצוף בפנ"ע וכן"ל. אבל באמת הנה היא רק ממציאות העטרה שבו, וכן היא עם העטרה ממציאות אחת גם לאחר התיקון כמו שיתבאר. ולכן היתה משמשת היא בעולם הנקודות להנקודה השרשית דהעטרה ג"כ, והיה לשניהם נקודה שרשית אחת, כי הם שניהם מציאות אחד. והענין בזה, כי נודע הוא שבעולם הנקודות הנה יצא שורש כל א' לפי מציאותו העיקרית שבו אשר לאחר התיקון, ור"ל כי לפי יציאת המציאות דהשורש דכל א' אשר יצא בעולם הנקודות, כן הוא נעשה אח"כ, ונשלם עפ"ז המציאות העיקרי דכל א' לאחר התיקון. ולכן הוא כי באשר שבעולם הנקודות הנה יצא להעטרה דז"א

⁴⁴⁴ עי' לעיל הערה 327.

⁴⁴⁵ עי' בהגר"א בספד"צ י ע"ג בענין אפרים.

⁴⁴⁶ עי' לעיל הערה 327.

⁴⁴⁷ עי' לעיל הערה 389.

⁴⁴⁸ עי' תיקו"ז יב ע"ב.

⁴⁴⁹ עי' לעיל הערה 385.

ולהנוק' דז"א רק שורש אחד, הנה עי"ז נעשו שניהם לאחר התיקון ג"כ רק למציאות אחת, והם שניהם אחד לעולם, כי כן הם משרשם אשר בעולם הנקודות.

[טז]

והענין הוא, כי הנה הנקודה השרשית דהנוק' דז"א אשר בעולם הנקודות, הרי מבואר הוא בשעה"כ (דף לו ע"ד) שהוא המלכות דהכתר שבה ע"ש. והכוונה בעומק ובדיוק (נז ע"ב) הנה הוא, כי היא באמת רק המלכות דהמלכות שבכתר, כי בעולם הנקודות הרי לא יצאו אלא רק המלכיות לבד ורק מהב"ן לבד, שגם הג"ר אשר הם יצאו כל א' מי' כנ"ל אות י', הנה היה כל א' ג"כ רק מי' מלכיות (והם היו הי' ספי' שבו) דהי' ספי' דב"ן שבו הראוי אליו לאחר התיקון. כי לאחר התיקון הנה נעשה כל א' מי' ספי' שלימים, שכל א' הוא כלול מי"ס דמ"ה ומי' ספי' שלימים דב"ן. אבל בעולם הנקודות הנה יצאו גם הג"ר כל א' ג"כ רק מהי' מלכיות דב"ן שבו אשר לאחר התיקון, כי הט"ר דב"ן דכל ספי' הם יצאו ג"כ רק לאחר התיקון עם המ"ה ביחד, ולא יצאו בעולם הנקודות אלא רק המלכות דכל ספי' כנודע. וא"כ הרי הנוק' אשר היא יצאה בהכתר דהב"ן שבה, הכוונה הוא שהיא יצאה בהמלכות דהכתר דהב"ן שבה אשר לאחר התיקון, אלא כי בעולם הנקודות אשר לא יצאו אז אלא רק המלכות דכל ספי', הנה היה משמש אז המלכות דהכתר לספי' הכתר. וזהו שאמר האריז"ל בשער המלכים (פרק ה) ובתיקון הנוק' (פרק ב) ובכ"מ, כי יצאה אז הנוק' בהכתר שבה, ור"ל בהמלכות דהכתר, כי בהי' מלכיות דהב"ן שבה, ר"ל בהי' מלכיות דהי' ספי' דהב"ן שבה, הנה משמש המלכות דהכתר לבחי' הכתר. וא"כ הרי מאחר שהעלה הרח"ו ז"ל בשעה"כ הנו' שגם מה שיצא אז מאותו הכתר (שהוא המלכות שבכתר שהיה משמש אז לבחי' כתר), הנה היה רק המלכות שבו וכנ"ל, הרי נמצא כי בדיוק הנה היה יציאת הנוק' בעולם הנקודות רק המלכות דהמלכות שבכתר, וזה היה הנקודה השרשית דהנוק' אשר מעולם הנקודות. אבל הט' ראשונים הפרטיים אשר על אותה המלכות שבמלכות, הם לא יצאו ג"כ אלא רק לאחר התיקון עם הט"ר דהמלכות הכללי דהכתר שבו"א.

והענין בביאור הוא כי לאחר התיקון הנה יצאה הנוק' ב"י ספי' שלימים דב"ן ובי' ספי' שלימים דמ"ה ומקבל אותן שניהם מז"א ונשלמה על ידו מי' ספי' שלימים דב"ן ודמ"ה ובאמרי שלימים ר"ל שכל א' הוא כלול מכל חלקי אבי"ע כמ"ש הרב בשער הפרצופים דרוש ז' הנה עיקרן דהי' ספירין שבהנוק' הנה הם מהי' מלכיות דהי' ספי' דז"א ונשלמו בה כל א' לי' מהחו"ג דהתנה"י דז"א ובסוד סדר אטב"ח כנ"ל אות ו' ז' כי מהמלכות דהכתר דז"א הנה נעשה הכתר שבה ונשלם לי' בסוד א"ט ומהמלכות דחכמה דז"א הנה נעשה החכמה שבה ונשלם לי' בסוד ב"ח וכן כו' כו' כנודע וכ"ז הוא לאחר התיקון שאז נשלמו כל א' בי' ספי' שלימים אמנם בעולם הנקודות אשר היו כולם אז רק בהמלכות לבד שהי' מלכיות שבכל א' היו משמשים אז להי' ספי' שבו, אלא שעכ"ז הנה היה כל מלכות ומלכות ג"כ כל א' כלול מי' כנודע. והנה גם אז הנה היה מציאות הנוק' שהיתה אז רק בבחי' הנקודה השרשית שבה, הנה היה אותה הנקודה השרשית ג"כ רק מהמלכות שבו"א, והיתה מהמלכות דבחי' הכתר דז"א, אשר מזה הנה נעשה לאחר התיקון הכתר שלה. והוא מ"ש הרב שבהנוק' יצא הכתר שבה, ור"ל כי היתה הנוק' אז רק המלכות דהכתר דז"א, אשר ממנה הנה נעשה לאחר התיקון הכתר דהנוק'.

וא"כ הרי כאשר העלה הרח"ו ז"ל בשעה"כ שיצאה רק המלכות דהכתר שבה, א"כ נמצא כי הנה הוא המלכות דמלכות דהכתר דז"א, וזהו מה שאמרנו לעיל אות י"ד, כי אותה הנקודה השרשית היה משמש אז לבחי' העטרה דז"א. והוא כי הרי היא מהכתר שבו, המלכות דמלכות דהכתר, וכתר ועטרה הוראה אחת הוא, כתר למעלה שורש הענין,

ועטרה למטה סוף וכללות הבנין ושורש להתחתון, ונובע העטרה מהכתר לעולם. וע' תיקונים (קנט סע"א) מאי אית בין כתר לעטרה כו' כו' ע"ש⁴⁵⁰. ומשום שהנקודה השרשית דהנוק' הנה היה המלכות דמלכות דהכתר שבו"א, לכן היתה משמשת אז ג"כ לבחי' עטרה דז"א. וכן הוא באמת לאחר התיקון ג"כ, הנה הם שניהם, ר"ל העטרה והנוק', הנה הם שניהם מהמלכות דהכתר דז"א, כי לאחר התיקון הנה ניתוסף בהנקודה השרשית דהנוק' שהיא המלכות דמלכות דהכתר דז"א כנו', הנה כאשר ניתוסף בז"א המ' ראשונים דהב"ן הכללי השייך אליו, שהם מהו"ק דהב"ן הכללי דא"ק, וניתוסף אז המ"ר (נז ע"ג) דב"ן בכל ספי' וספי' שבו על המלכיות שיצאו בו מתחילה, הנה ניתוסף אז בהנוק' ג"כ מהמ"ר דהב"ן הכללי דא"ק השייך אליה שהוא המלכות דהב"ן (כמ"ש באנ"כ פרק ה ובכ"מ כנודע), הנה אז ניתוסף בהנקודה השרשית שבה שהיא המלכות דמלכות דהכתר דז"א, הנה ניתוסף המ' ראשונים על המלכות דמלכות ונעשית שלימה מכל הי' הראוי אליה, ונתקן ונעשה ונשלם מכל המלכות שלימה דהכתר דז"א, ומזה נעשה הכתר דהנוק' שהוא מהמלכות שלימה דהכתר דז"א, וכן ניתנו וניתוספו בה ג"כ כל המ' מלכיות דהמ' ספירות דז"א אשר גם מחכמה ולמטה שבו. והרי ניתנו בה כל הי' מלכיות דהי' ספי' דז"א, וכן ניתוסף בכל א' ג"כ המ' ראשונים ע"י החו"ג שבהתנה"י דז"א ע"פ סוד סדר אטב"ח כנ"ל אות ו' ז', ומה שניתן בה בסדר אטב"ח מהחו"ג שבהתנה"י דז"א שהם מהאורות דהיסוד דאימא המתגלין ויוצאין בהחוה שבו, הנה כ"ז הנה הם מאורות התיקון דהמ"ה וב"ן הנמשך אליה מלעילא לעילא מסוד הדעת עלאה שבין כתפין דא"א כמ"ש בנסירה (פרק ו), ומכ"ז הנה נבנית ומתתקן ונשלם הנוק' ג"כ בי' ספי' שלימים והוא ע"י אור התיקון דהמ"ה והמ"ר דב"ן.

הנה כ"ז הוא מה שנוגע לתיקון בנין הנוק', ומעתה נבא ג"כ לענין ביאור המציאות דהעטרה דז"א לאחר התיקון מהיכן שנעשה, כי אחרי שכל הי' מלכיות דהי' ספי' דז"א הם ניתנו להנוק', א"כ מהיכן נעשה העטרה. אמנם מציאותו הנה הוא מעשרה בחי', וזה סוד מה שנקרא העטרה בשם י', וכמ"ש באד"ר (קמב ע"א) רמ"ח עלמין תליין בפומא דאמה דאתקרי יו"ד, וכיון דאתגלייא יו"ד פומא דאמה אתגלי חסד עלאה כו', ע"ש⁴⁵¹ ובזוה"ק בראשית (דף ד ע"א וי"ז ע"א). ובאותו הי' הנה הוא רמוז הי' דהוי"ה הי' דאדנ"י הי' דשד"י הי' דיעקב הי' דישראל, וע' הגר"א בתיקונים (קה ע"א⁴⁵²) ובכ"מ. ונקרא העטרה בשם יו"ד

⁴⁵⁰ ז"ל: מאי אית בין כתר לעטרת אלא כתר איהו מסטרא דא' דאיהו בדיוקנא דאת יו"ד דסליק כ' ודא א' מן אה"ה דאיהו כתר דאריך אנפין א' מן אדנ"י כתר דזעיר אנפין י' מן יהו"ה איהו עטרה על ספר תורה דאיהו ו' ואית י' לתתא ואיהי י' מן אדנ"י דאיהי עטרה ברישא דכל צדיק לית ספירה דלא אית לה עטרה על רישא וכתר ועטרה דאיהי י' איהי עטרה דברית מילה דסליק למאה עשר זימנין עשר מאה ואיהי על כל פקודא ופקודא וכמה עלות אינון על עלות דסלקין על כל ברכאן ופקודין.

תרגום: מהו שיש בין כתר לעטרת, אלא כתר הוא מצד של אות א' שהוא בצורה של אות יו"ד שעולה כ' וזהו א' מן אה"ה שהוא כתר של ארך אפים א' מן אדנ"י, כתר של זעיר אנפין, י' מן יהו"ה היא עטרה על ספר תורה שהוא ו' ויש יש למטה והיא י' מן אדנ"י, שהיא עטרה בראש של כל צדיק אין ספירה שאין לה עטרת על הראש וכתר ועטרה שהיא י' היא עטרה של ברית מילה שעולה למאה עשר פעמים עשר מאה והיא על כל מצוה ומצוה וכמה עילות הם על עילות שעולים על כל ברכות ומצות.

⁴⁵¹ ז"ל בשלימות: ותאנא בצניעותא דספרא אתפשט דכורא ואתתקן בתיקוניו אתתקן תקונא דכסותא דכיא והאי הוא אמה דכיא ארכיה דההוא אמה מאתן וארבעין ותמניא עלמין וכלהו תליין בפומא דאתקרי יו"ד וכיון דאתגלייא יו"ד פומיה דאמה אתגלי חסד עלאה והאי אמה חסד הוא דאתקרי ותלי בהאי פום אמה ולא אקרי חסד עד דאתגלייא יו"ד דפום אמה. תרגום: ולמדנו בספרא דצניעותא: התפשט הזכר ונתקן בתיקוניו, נתקן תיקון של הכסות הטהור וזו היא האמה הטהורה, ארכה של זו האמה רמ"ח עולמות, וכלם תלויים בפי האמה, הנקראת י'. וכיון שנתגלה הי', פי האמה, אז נגלה החסד העליון. אמה זו נקראת חסד ותלויה בפי האמה הזו ואינה נקראת חסד עד שנגלית הי' של פי האמה.

⁴⁵² ז"ל: כמה דגרים דשכינתא כו' - לכן ג"כ פרח יו"ד דיעקב מבני ישראל ונשאר עקב כנ"ל ויו"ד הנ"ל הוא שכינתא דפרח מיניה כמה דהוא גרים יעקב הוא אתתא אחרא {קה ע"ב} דב"ע

משום שמציאותו הוא מעשרה בחי', תשעה הוא מהמ' מלכיות הפרטיים דהמ"ר דהכתר דב"ן הניתנו וניתוספו בהכתר דז"א לאחר התיקון, ואחד הוא מהמ"ר דהכתר דב"ן הניתן וניתוסף בהכתר דהנוק' שהוא כולו ג"כ רק מהמלכות דהכתר דז"א וכנ"ל. שהרי אמרנו כי מתחילה שהוא בעולם הנקודות, והיה אז הנוק' רק על הנקודה השרשית שבה לבד שהוא המלכות דמלכות דהכתר דז"א. אך בעת התיקון, הנה ע"י המ"ר דב"ן הניתוסף בה, הנה נשלמה המלכות דמלכות בהמ"ר שבה, ונתקנת למלכות שלימה שהיא המלכות דכתר דז"א הניתן להנוק' להכתר שלה. וכן ניתן בה ג"כ כל הי' מלכיות כולם דכל הי' ספי' שלו, ומזה נעשו כל הי' ספי' שלה וכנ"ל. ועכ"פ הוא כי הנה ניתוסף בה לאחר התיקון המ' ראשונים בהנקודה השרשית שבה, שהוא המלכות דהמלכות שבכתר דז"א, וניתוסף בה המ' ראשונות ונשלמה למלכות שלימה ומזה נעשה הכתר שלה.

והנה הכתר מאותן המ' ראשונים שניתוסף בהנקודה השרשית שבה, הנה זה הכתר היה נמשך לעטרה דז"א, ולא ירד הוא בהנוק', ולא ניתן וניתוסף מהמ"ר בהכתר דהנוק' אלא מהחכמה ולמטה (ע' לקמן אות כ' בהגהה שם). אבל הכתר הוא נשאר בז"א עצמו להעטרה שבו, ונמצא כי המלכות דהכתר דז"א אשר מזה נעשה הכתר דהנוק', הנה הכתר שבאותה המלכות (שהוא הכתר מהמ"ר הניתוסף על המלכות דמלכות דהכתר דז"א אשר מכ"ז נעשה הכתר דהנוק' הנה הכתר שבאותן המ"ר), הוא נשאר לעטרה דז"א, וזהו שאמר הגר"א בספר יצירה (פרק א משנה א אופן ה ה ע"א) שהעטרה דז"א הנה הוא בבחי' הכתר להנוק', והוא ע"פ מה שאמרנו שהכתר דהמ"ר שבהכתר שלה הוא ניתן להעטרה. והרי נשאר בה רק מחכמה ולמטה, והכתר שלה הוא להעטרה. אמנם הנה בספד"צ (פרק א ד"ה מלך השמיני י ע"א) אמר שם הגר"א כי עטרת היסוד הוא חכמה של מלכות, ע' רע"מ פינחס (רנז ע"א) פקודא תשיעאה כו'⁴⁵³, ובהגר"א בתיקונים (דף לה רע"ב⁴⁵⁴ ופס סע"ב⁴⁵⁵). והענין הוא, כי מעצמות העיקרי שבה הוה העטרה בבחי' (נז ע"ד)

עץ הדעת טוב ורע כנ"ל וז"ש ובג"ד לא כו' דא אחרא כו' מסט' דעץ הדעת טוב ורע באיסור והיתר כו': ור"ל זהו עזר כנגדו עזר מסט' דטוב וכנגדו מסט' דרע וכמ"ש למטה אתייהב ליה אחרא מסט' דסיהרא כו' דאיהי פלגו דילה כו' כגוונא דלבא כו' ובג"ד אם זכה כו' והיא שית סדרין ג' טוב היתר טהרה כשר וחציו כו' ועב"פ בראשית כ"ז ב' ואי זכו ישראל איהי עזר לון בגלותא מסט' דהיתר טהור כשר ואי לאו כו' טהור היתר כשר איהי יצה"ט כו' ואתתא דאית לה דם טהור ודם נדה מסט' דמשנה איהי כו' עש"ב וניתן לו מ"ע ומל"ת בשביל זה ג"כ והוא שית סטרינ דנוק' והן ב' לוחות האחרונות ימינא ושמאלא ה' בלוח א' וה' בשני דהראשונות היו מעה"ח ועל"ה ה"א א' וז"ש דם טהור כו' שהן ה' דמים טהורים וה' כו' שהוא הרבה ארבה עצבונך ב"פ הרבה ארבה ושם בעצבון תאכלנה משא"כ בעה"ח כמ"ש למטה וזהו ועצבונך ב' מיני דמים הנ"ל.

⁴⁵³ ז"ל בשלימות: פקודא תשיעאה שכינתא אתקריאת אות ברית מסטרא דצדיק יסוד עולם זאת אות הברית ביני עמודא דאמצעייתא ובין בני ישראל נצח הוד אות דא צדיק היא דא שכינתא כי ששת ימים עשה יי' את השמים מכתר עד עמודא דאמצעייתא דלית שית בכל אתר אלא מסטרא דאת ו' ולית שביעי אלא מסטרא דאת י' עטרה על רישיה חכמה עלאה אות הוא חכמה תתאה אות היא ותקינן למגזר לתמניא דאינון ח' מן חכמה עד יסוד לקבלא בהון י' זעירא לסלקא לה עד כתר למהוי עטרה על ראשיהון ותקינן לשוויא לערלה במנא דעפרא לקיים ונחש עפר לחמו. תרגום: מצוה תשיעית, השכינה נקראת אות ברית, מצד של צדיק יסוד עולם, "זאת אות הברית" בין העמוד האמצעי ובין בני ישראל, נצח והוד, "אות" זה צדיק, "היא" זו השכינה, "כי ששת ימים עשה ה' את השמים" מכתר עד העמוד האמצעי, שאין ששה בכל מקום אלא מצד האות ו', ואין שביעי אלא מצד האות י', עטרה על ראשו, חכמה עליונה [נקרא] "אות הוא", חכמה תחתונה [נקראת] "אות היא". ותקינן למול לשמונה שהם ח', מחכמה עד יסוד, לקבל בהם י' קטנה, להעלות אותה עד כתר, להיות עטרה על ראשם. ותקינן לשם הערלה בכלי עפר, לקיים "ונחש עפר לחמר".

⁴⁵⁴ דא נקודה דסיהרא כו' - באמצע כנ"ל, והיא חכמה דילה כמו שמפרש והולך, וכן בתיקון י"ט, והיא אות ברית דילה, שהוא עטרת היסוד, והוא חכמה דילה, רוחא דבגוה, דמשם שרשה. ועמ"ש"ל תיקון מ"ם מזה בארוכה.

⁴⁵⁵ ז"ל: והוא רוחא דשדי בגוה עם הגבורות אף שהטפה נולד הולד ממנו ומההוא רוחא נוטל הולד הלבוש כימי אלוה כו' מ"מ נשאר העיקר בקרבה והוא מביא לה מ"נ והוא נקודה בהיכליה כי

כתר שלה וכנז. אמנם שימושה בזה הוא נעלם בה מאד, כי השימוש דכתר בכל פרצוף הוא לעולם נעלם. אך קבלתה הגלויה מהעטרה והשימוש העיקרי שמשתמש בזה, הנה הוא כי לבד מה שמקבלת ממנו תמיד אור וברכה, אורות ומוחין בכל זוג, הנה כל שלימות המוחין שבה אשר לבחי' נוק' שתהיה ראויה להעלות מ"ן ולהעשות כלי שתהיה מוכשר להתעבר ולהוליד, הנה נתקנה ונשלמת בכ"ז ג"כ רק מהעטרה דז"א, והוא ע"י הרוחא דשדי בגוה בביאה קדמאה, וכן הוא מתחדש בה ג"כ תמיד כמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש י), ע"ש שמבואר כי הם בבחי' מוחין ממש בכל קומת הפרצופים כולם, ע"ש. והנה בזה הנה משמש העטרה לבחי' חכמה דהנוק' שהוא המוחין שבה, אשר על ידו היא נתקנת בכל תיקוני הנוק'. וזהו שאמר הגר"א באיזה מקומות שהוא חכמה דילה, רוחא דבגוה, דמשם שרשה כמ"ש בתיקונים (לה רע"ב). אבל מעצמות העיקרי שלה, הנה הוה באמת העטרה הכתר שלה, וכמ"ש הגר"א בספר יצירה, אלא שזהו נעלם בה וכנ"ל.

[יז]

ונחזור להענין, כי הנה מה שנמשך להעטרה דז"א מהשייך להנוק', הנה הוא הכתר הפרטי מהט"ר דב"ן שניתוסף בה בעת התיקון בהכתר שלה, שהוא מהמלכות דמלכות דכתר דז"א. ומהט"ר דב"ן שניתוסף בה אח"כ, הרי נעשה עי"ז למלכות שלימה מי' ספי' לבד הכתר שבה, שהוא ניתן להעטרה דז"א, ואותה המלכות שלימה הנה היא המלכות מהכתר דז"א שניתן להנוק', וממנה הוא הכתר דהנוק', כי כן הוא כל הי' ספי' שלה, הנה הם מהמלכיות דהי' ספי' שלו כנ"ל אות ו' ז', שכל מציאותה הוא ממנו מהמלכיות שבו. ודע עוד, כי גם הט"ר דב"ן הניתוסף להנוק' בעת התיקון בכל מלכות ומלכות מהי' מלכיות שבה הנמשך לה מז"א, שהם הי' ספי' שבה כנז'. והנה אותן הט"ר דב"ן הנה הם מהמלכות דהב"ן התיקון הכללי דהא"ק כמ"ש באנ"כ (פרק ה) וכן בטנת"א (פרק א בסוף המ"ב), וכן הוא עוד בכ"מ. הנה זה המלכות דהב"ן הכללי דהא"ק, אשר ממנו ניתוסף הט"ר דב"ן בכל מלכות ומלכות מהי' מלכיות שבנוק', הנה הוא ג"כ מז"א, המלכות הכללי מהז"א דהתיקון דהב"ן, כי הוא הט"ר דב"ן שבמלכות הכללי דהז"א, וממנה נתקנו ונמשכו וניתוספו ט"ר דב"ן בכל מלכות ומלכות מהי' מלכיות שבהנוק', כי כל בניינה וכל תיקוניה הנה הוא לעולם רק מז"א, ודע זה.

ועכ"פ הרי נתבאר לנו החלק דהנוק' המשתתף במציאות העטרה דז"א, כי הנה הוא הכתר מהט"ר דב"ן הניתוסף בהכתר שבה כנז', והוא חלק אחד. ותשעה חלקים הנה הוא מז"א, היינו התשעה מלכיות מהט"ר דב"ן הניתוסף לאחר התיקון בהכתר שלו, כי בעולם הנקודות לא היה בהכתר שלו רק המלכות לבר*, וניתוסף לו בהתיקון הט"ר דב"ן. ובאשר שהכתר והמלכות הם אחד משרשן בסוד אנ"י ואי"ן⁴⁵⁶, ובסוד (ישעיה מו י) מגיד מראשית אחרית⁴⁵⁷, וממשיך הכתר תמיד גילוי למטה בהמלכות. לכן הנה נמשכו המלכיות מהט"ר דב"ן דהתיקון שבהכתר שלו, הנה נמשכו הם למטה למציאות העטרה, שהוא לצורך הכתר דהנוק', ונעשה העטרה מהתשעה מלכיות דהכתר שלו, ומהכתר דהט"ר דב"ן דהכתר שלה, אשר כל כלילותה הוא ג"כ רק המלכות דהכתר שלו וכנ"ל, ומאלו העשרה בחי' הנה נעשה מציאות העטרה דז"א.

היכל הוא בבינה דילה והוא פנימי לא בגופה. אמנם אולי זה טעות וצ"ל קו ע"ב ז"ל: חכמה דילה שנק' בת מלך פנימה (תהלים מה יד) נקודה בהיכליה פנימה דעלה נאמר כל כבודה דחכמה נקרא כבוד ל"ב נתיבות וכורסייא הוא כסא לכבוד והכל במלכות.

⁴⁵⁶ עי' לעיל הערה 232.

⁴⁵⁷ עי' תיקו"ז יט ע"א.

(*) הגהה: והגם שהג"ר הרי לא ילאו בו כלל, אך היו בהוויתם עכ"פ ונשארו באימא וכמ"ס בצבירת הכלים (פרקים ו ז). והגם שהמלכות להכתר שלו הרי לקחה הנוק', כי מזה נעשה הכתר שלה וכנ"ל. אך כבר אמרנו כי מה שלוקחת הנוק' הגה הוא רק המלכות למלכות, וכן הוא ב"כ⁴⁵⁸ בכל המלכיות דהי' (נח ע"א) ספי' שבו שנוטלת הנוק', הגה הוא ג"כ רק המלכות למלכות. וע"ד שהוא בהעטרה שעיקרה נשאר בו וכנ"ל אות ז', כן הוא בכל המלכיות דכל הי' ספי' כולן שבו, שעיקרם הם בו, אלא שהם נמשכים ומושפעים אליה תמיד, שהיא כלל המלכות מהמלכיות שבו. ומשום שכל שפעם הוא אליה והם שלה, לכן אמר התיקונים (קלד ע"ב) דכל ספירה יהיב בה עישור דיליה וכנ"ל אות ו', כי אור המלכות דכל א' הוא נמשך אליה, אבל עיקרן הם באמת בו לעולם, כי רק הם אשר ילאו בו בעולם הנקודות, והם עיקרם בו ואינם חסרים בו לעולם, אבל הט"ר דב"ן הם בו רק בסוד תוספת, והם מסתלקים בעת הפגם⁴⁵⁹. ע' שער הפסוקים (ירמיה דף קמג ע"א בפסוק כי פדה ה' את יעקב) ואמר שם כי התוספות הבא להנוקבא כשמתחלק ממנה ע"י הפגם, הגה הם חוזרים לז"א כי ממנו הם באים (ע' דברינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ה' ענ"א סי' ד'), אבל התוספות הבא לז"א כאשר מסתלק ע"י הפגם, הם ניתנים אל הקליפות רח"ל, וע' עוד בפע"ח בתחילתו בהקדמה שניה (א ע"ה), וכן בדברי מהר"א ז"ל בתיקון הנוק' (פרק ב כלל א).

ועכ"פ הוא כי כל מה שצאו בסוד תוספות הוא מסתלק בעת הפגם. ונדע הוא כי בעולם הנקודות לא היו בז"א אלא רק המלכיות כמ"ס בצבירת הכלים (פרק ח) ובמוחין (פרק יא), וא"כ הרי באם שנאמר כפשוטו הדברים שכל המלכיות שבו הם עצמם נמשכו לגמרי בהנוק', א"כ מה נשאר לז"א בעת שמתחלק התוספות, ואדרבה הוא כי הרי כבר נכרת ברית שכל מה שילא בעולם הקדם הוא לא יחסר בו לעולם, ועוד כי הרי כתב הרב זכ"מ לכלל מונח ומוחלט בכל אורות העליונים, כי גם כאשר עולה או יורד הגה נשאר הבחי' שלימה במקומה, ואין שום דבר נגדע למעלה, וגם למטה יש לה כל הבחי' עצמה וכמ"ס באח"פ (פרק ג) וע' בנסירה (פרק ז). וכן הוא בעניינינו, כי כל המלכיות שבו גם אחר שנמשכו בהנוק', עכ"ז הגה עיקרם הם בו לעולם, אלא שהם נמשכים ומושפעים אליה תמיד. אבל עיקרה עצמה, הגה היא רק המלכות למלכות דכל ספי' שבו, אלא משום שהם נמשכים ומושפעים אליה תמיד, והם נמסרים ומאירים אליה, לכן אמר התיקונים דכל ספירן יהיב בה כל חד עשור דיליה ואשתארו אינון תשע תשע, ע"ס (סא ע"ב וקלד ע"ב).

וע' שעה"ק (דף ע ע"ב סמוך לסופו) שאמר שם זה לשונו, כי הגה אימא עלאה כאשר הגדילה את ז"א, נתן בו כח הנקבה כלולה בו כנודע בו, ובכל ספי' מהי' ספי' שבו היתה שם ספי' אחת של הגו"ק כלולה שם בבחי' המלכות שבאותה ספי' ההיא שבז"א, ונדע כי הז"א אינו רק ט' ספי', כי נוק' משלימתו לי'. והנה ט' ספי' ראשונות שבהנוק' נכללו בט' ספי' של ז"א בבחי' המלכות שבכל אחד מהם. והנקודה הי' של הנוק', שהיא ספי' מלכות שבה, היא לבדה היתה נגלת למטה מן היסוד. (ולפי דברינו הנ"ל הגה הוא באמת בחי' כתר שלה, כי הוא הנקודה השרשית שבה כנ"ל בכל דברינו. אך בעולם הנקודות היתה היא כללות המלכות, והיתה אז למטה מן היסוד כנ"ל אות י"ד ט"ו), וכאשר נבנת הנקבה דפראוף שלם של י' ספי' שבה, הגה ירדו מן הט' ספי' של הזכר שהיו שם בתחלה כלולות כנז', ונתחזרו בספי' הי' של הנקבה שתחת היסוד שבו, ונעשת פראוף שלם מי' ספי' שבה בו, ע"ס ובמיעוט הירח (פרק א) נמצא שם ג"כ כ"ז. ועכ"ז הגה העתקתי לשונו משעה"ק, כי במה שאמר שם בלשונו, שכל ספי' של הנוקבא הגה היא כלולה בבחי' המלכות אשר באותה הספי' שבז"א. ואמר עוד ט' ספי' ראשונות של הנוק' הם נכללו בזהט' ספי' של ז"א בבחי' המלכות שבכל אחד מהם, הגה הלשון הזה הוא מורה ומסכים לדברינו, שאין כל המלכיות עצמן דז"א נמשכין הם עצמן אליה, אלא עיקרם נשאר בז"א לעולם, אך היא נכללת בהם ומהם היא נמשכת ויואלת. והוא כמו שאמרנו, שכל ספי' שבה הגה היא המלכות למלכות שבאותה הספי' שבז"א, והם נמשכים אליה

⁴⁵⁸ לא נהירא מהו ר"ת זה ויותר היה נראה לומר שהוא טעות ויש למחקו.

⁴⁵⁹ עי' ע"ח שער המלכים פרק ו.

תמיד בשפעם ואורס להכלל עמה, ונשאר הוא עי"ז רק תשע תשע, והיא עשירית לון, כי המלכיות שבו הם נמסרים אליה והם שלה, הגם שעיקרם הם צו לעולם.

אמנם העיקר בזה הוא כמו שכתבנו בסמוך בפנים ב"ח, כי יש חילוק בזה בין הנקודות לאורות התיקון, כי בעולם הנקודות אשר אז לא ילאו בכולם (נח ע"ד) רק אלא המלכיות לצד וכמ"ס בשצירת הכלים (ריש פרק ח) ובכ"מ, הגה אורות המלכיות אשר ילאו אז בכל א' מהם הגה הם עיקרים בכולם ולא יחסרו הם מז"א לעולם, ולא נמשך מהם להנוק' גם לאחר התיקון אלא רק המלכות דמלכות דכל א' מהם וכו'. אבל באור התיקון דהמ"ה וב"ן הניתוסף וניתן לכל ספי' וספי', ונשלמה עי"ז כל ספי' לעשר ולכל חלקי האצ"ע שבה כמ"ס בפיראופים (דרוש ז), הגה האור התיקון השייך להמלכות דכל ספי' הגה זה היה נמשך וניתן להנוק' לאותה הספי' שנגדה בז"א. והוא מה שאמרו שהי' מלכיות דז"א הם נמשכו בה, והיא עשירית האופה, דכל חד וחד יהיב בה עישור דלילה. וכ"ז הגה הוא על אור התיקון דהמ"ה והט"ר דב"ן השייך להמלכות דכל ספי' שבו, הגה זה היה ניתן ונמשך עיקרו בהנוק'. אבל מהמלכיות לעולם הנקודות, הגה היה נשאר גם לאחר התיקון עיקרם לעולם בז"א, ולא היה ניתן מהם בהנוק' אלא רק המלכות דמלכות של כל א' מהם וכו', ע"כ הגהה.

{נח ע"ב}

ונמצא כי העטרה הגה היא בסוד כתר ובסוד מלכות, כי הרי מציאותה היא מהכתר דז"א ומהכתר דהנוק', אמנם כל עיקרן הם מלכיות כנו'. וכן הוא ג"כ פעולתו תמיד לעילא ולתתא, כי הוא עולה לעילא עד מוחא עלאה בסוד משכיל לאיתן, ויורד לתתא לחכמה תתאה בסוד משכיל לדוד כמ"ס בפ' משפטים (בסבא דף קי ע"א). והוא באשר שהוא מהכתר שלו ומהכתר שלה, ולכן הוא מתייחד בשניהם. ובפרט כי באמת הרי הם כולם אחד, שהרי הם כולם מהכתר דז"א, ולכן מתייחד העטרה בשניהם. ומשום שכל מציאותו הגה הוא מהט"ר דב"ן דהתיקון שיצא עם המ"ה ביחד, לכן אמר הגר"א בספד"צ (פרק א י ע"ב) שהוא מלך הדר, אשר עליו נאמר ושם אשתו מהיטבאל (בראשית לו לט), שהם יסוד ועטרה מ"ה והט"ר דב"ן, ועל ידו נתקן הב"ן כולו כנודע.

ושורשו הגה הוא ביסוד ועטרה דרדל"א המתלבש בתרין נוקבין דפרדשקא, שהם תיקון ו' ז' מהז' תיקוני דגלגלתא, ומשם הוא ג"כ הדר ומהיטבאל דיסוד ועטרה דז"א, ובו הוא חסד המתגלה בפומא דאמה⁴⁶⁰ כמ"ס הגר"א כ"ז בספד"צ (פרק א ט ע"ד). וכן הוא בדברי האריז"ל בכ"מ כנ"ל אות ה' בהערה ד' ע"ש, כי העטרה הוא עולה עד מוחא עלאה כנ"ל ועולה גם עד אור הגנוז שברישא חוורא⁴⁶¹, וכמ"ס בספד"צ (פרק א יא ע"ב) גלופי דגלופין כו' אעבר וזעיר נטיל וגניז, ע"ש בהגר"א⁴⁶². והרי נתבאר לנו בכ"ז תהלה לאל ית"ש ענין העטרה שורשו ומציאותו, וכן גם כל הד' הערות שהערנו לעיל אות ה' הכל באר היטב בעזרת ה' ית"ש.

[יח]

אמנם ראינו לבאר עוד בענין תיקון ושלימות הנוק' אשר היא נתקנה ונשלמה ע"י שני מיני אורות: אחד, ע"י הט"ר דב"ן, שהוא חלק המהיטבאל השייך להנוק', והוא המלכות הכללי דהב"ן, התיקון הב"ן הכללי דהא"ק אשר מהמלכות הכללי שבו, הגה נעשה החלק המהיטבאל השייך להנוק' שהם הט"ר דב"ן הניתוסף ובא אליה בעת התיקון, והם מהמלכות דהב"ן כמ"ס באנ"כ (פרק ה). ור"ל מהמלכות הכללי דהב"ן הכללי שבא"ק אשר בא בעת התיקון עם המ"ה ביחד. והשני, התוספות אורות הניתוסף בה מהחו"ג

⁴⁶⁰ עי' אד"ר קמב ע"א.

⁴⁶¹ עי' מלואים אות (ב).

⁴⁶² עי' לעיל הערה 318.

שבהתנה"י דז"א ע"פ סדר אמב"ח כמ"ש בירח (פרק ד). והנה צריכים אנו לבאר כי איזה תיקון ושלמות שנעשה בה ע"י הט"ר דב"ן, ואיזה תיקון ושלמות שנעשה בה ע"פ סדר אמב"ח, כי לעיל בדברינו אות ט"ז הנה באו הדברים שם קצת מעורבים בזה. אמנם הוא כי באמת הנה אלו שני האורות הם אינם שנים כלל, כי אור החו"ג שנמשך בה ע"פ סדר אמב"ח הם עצמן הנה הם מאור התיקון לא זולת, ומקבלת אותם ע"י ז"א. וכן מה שאמרנו הט"ר דב"ן הרי הוא אינו הט"ר דב"ן לבד, אלא הוא עם המ"ה ג"כ כנודע. והוא ג"כ חלק המ"ה השייך להנוק' שהוא המלכות הכללי דהמ"ה כמ"ש באנ"כ (פרק ה) וכן בטנת"א (סוף פרק א). והנה הם מתערבים כולם יחד, ר"ל חלקי אורות התיקון השייך להנקודה השרשית דהנוק' עם כל חלקי החו"ג דכל פרצופי העליונים המשפיעים (נח ע"ג) עליה תמיד. הנה כ"ז הם מתערבים כולם יחד, והם כולם רק מאור המ"ה והב"ן דהתיקון, ובאים בה כולם כאחד ע"י ז"א, ומקבלת אותם לאט לאט בכל משך הזמן דעיבור ויניקה וקטנות וגדלות, כמ"ש בשער תיקון הנוק' ובשער הירח כנודע. אמנם הוא, כי הנה מה שבאו לה מחלקי המ"ה וב"ן דהתיקון אשר אליה, הנה הגם שהם כולם ג"כ מבחי' המלכות הכללי דז"א וכנ"ל אות י"ז, עכ"ז הנה הם ניתנו עיקרם בה, ועליהם אמרו בתיקונים (קלד ע"ב) דכל ספירין דז"א יהיבו בה כל חד חולקיה, כי כל ספירה יהיב בה עשור דיליה, ואשתארו אינון תשע תשע⁴⁶³, והוא על כל אור התיקון דהמ"ה והט"ר דב"ן אשר להמלכות דכל ספירה שבו, הנה הם ניתנו עיקרם בה ואשתארו אינון תשע תשע. אך כ"ז הוא רק באור התיקון, אבל המלכיות אשר יצאו בעולם הנקודות, הנה הם נשארו עיקרם בז"א לעולם, ולא נמשך מהם בהנוק' גם לאחר התיקון אלא רק המלכות דמלכות דכל ספירה וספירה שבו וכמו שכתבנו בהגהה. ומשום שאור התיקון הנה הוא העיקר, כי הרי היה התוספת מרובה על העיקר, ר"ל על אור הנקודות לאין שיעור וחקר כנודע, ע' שער התיקון (פרק ה) ובכ"מ ובזוה"ק (בראשית לה ע"ב) הנטיעות כקרני חגבים הווי ונהורא דלהון דקיק ולא הווי נהרין, כיון דאתנשעו ואתתקנו אתרביעו בנהורא ואקרון ארזי לבנון⁴⁶⁴. והרי היה התוספות מרובה על העיקר הרבה מאד, עד שמציאות כל העולמות והפרצופים וכל אורם וקדושתם הוא רק ממה שנעשו אחר התיקון, ולכן משום שאור התיקון דכל המלכיות שבו ז"א הנה הם נמשכים להנוק', לכן אמר התיקונים דכל ספירין יהיבו לה כל חד וחד עישור דיליה ואשתארו אינון תשע תשע. ועכ"פ הוא כי מהמלכים דעולם הנקודות הנה לא היה נמשך להנוק' אלא רק המלכות דמלכות של כל ספי', וזה היה גם לאחר התיקון ג"כ, כי עקרם נשאר בז"א לעולם, וכן הוא בכל המלכיות כולם, כי מהמלכים דהנקודות אשר בכל פרצוף ופרצוף, הנה נשאר עיקרם במקומם לעולם, ולא ירד מהם בהנוק' אלא האצילות מהם, ר"ל המלכות דמלכות הנאצל מהם.

והנה הנוק' דז"א היה צריך לשלימות פרצופה ג' תיקונים כוללים: אחד, הוא כי הרי לא היתה מתחילה שהוא בעולם הנקודות רק בנקודה השרשית שבה לבד, שהוא המלכות דמלכות דהכתר שבו וכנ"ל אות ט"ז, והרי היה חסר לה הט' אחרונות דהמלכות דמלכות אשר מהחכמה ולמטה. שנית, הוא כי מאחר שהיתה רק המלכות דמלכות, הרי חסר

⁴⁶³ ז"ל בשלימות: ועוד אתמר בה בשכינתא תתאה נעשה אדם בצלמנו כדמותנו דתהא כלילא מכל ספירין דכל עשר ספירין יהיבו בה כל חד חולקיה ומאי חולקיה אלא כל ספירה יהיב בה עשור דיליה דכל ספירה סליק לעשרה ויהיבו ליה כל חד וחד עשור דיליה אשתארו אינון תשע תשע וכל חד וחד אשתלים בה לעשרה.

תרגום: ועוד נאמר בשכינה התחתונה נעשה אדם בצלמנו כדמותנו שתהיה כלולה מכל הספירות שכל עשר הספירות כל אחת נתנה בו חלקה ומה חלקה אלא כל ספירה נתנה בו עשור שלה שכל ספירה עולה לעשרה ונתנו לו כל אחת ואחת העשור שלה נשארו הן תשע תשע וכל אחת ואחת השתלם בה לעשרה.

⁴⁶⁴ תרגום: שנינו, הנטיעות היו כקרני חגבים ואורם דקיק ולא היו מאירים. כיון שניטעו ונתקנו, התרבו באור ונקראו ארזי לבנון.

להשלים על כל מלכות דמלכות המ' ראשונות שבה, כדי להיות למלכות שלימות כל א' מ'. שלישית, הוא גם אחר שתהיה ל' מלכות שלימות, הרי היא עדיין רק ממלכות לבד, וצריך שתושלם כל מלכות למ' ראשונים שבו כדי להיות מ' ספירות שלימים כהראוי לכל פרצוף כמ"ש בשער הפרצופים (דרוש ז) ע"ש. והרי היה חסר להנקודה השרשית דהנוק' ג' תיקונים כוללים.

והנה התיקון הראשון שתתקן להיותה כלולה מ' נקודות כמו הנקודה השרשית שבה, שהם י' בחי' דמלכות דמלכות לכל בחי' הי' ספי' שבה, הנה זה נתקן ונעשה לה בזמן היניקה, שנתקנת אז בסוד צלע אליו⁴⁶⁵, והיא אז בבחי' ה' אחרונה דהוי"ה מחובר אליו, שאין לה עדיין שם בפנ"ע אלא היא מחובר אליו בסוד צלע, והיא אז בבחי' מדה אחת כלולה מ', והוא הה' תתאה שהוא ג"כ צורת ד", שהם י', לרמוז על הי' הכלולים בה אז ג"כ, שהם בחי' הי' ספי' שבה. אמנם אינם עדיין י' ספי' גמורים כלל, אלא שהיא כלולה אז מ' ספירותיה רק מבחי' המלכות דמלכות שבכל א' מהם, והתיקון הזה הנה הוא הבחי' ג' אשר אמר הרב בתיקון הנוק' (פרק ד) כמבואר שם ע"ש וכן בירח (פרק א). כי הבחי' א' אשר שם, הנה הוא על היותה קודם התיקון בבחי' הנקודה השרשית לבד שבה, והיתה משמשת אז להנקודה השרשית דהעטרה ג"כ, הגם שלא היתה אז מחובר עמו כלל ונת ע"ד וכן"ל אות י"ד ומ"ו. והבחי' ב' אשר שם בתיקון הנוק' (פרק ד) הנה הוא על תיקונה להתחבר עמו, והיא אז בסוד פסיעה לבר⁴⁶⁶. אך הבחי' ג' אשר שם (פרק ד) הנה הוא על תיקונה מנקודה אחת ל', ר"ל מה שהיתה בעולם הנקודות בנקודה אחת המלכות שבמלכות דהכתר לבד, הנה נתקן בעיבור ויניקה להעשות למדה אחת הכולל את בחי' המלכות דמלכות דכל הי' ספי' כולם שבה. וע' פנימיות וחיצוניות (דרוש ז) שאמר שם אח"כ ביניקה גדלה היא כו' באופן שנשלם בה בחי' י' מלכות שבה כו', וכולם אינם רק מדה אחת כמדת ת"ת דז"א כו'. והכונה הוא רק על הי' בחי' דמלכות דמלכות כמ"ש באנ"כ (פרק ו סמוך לסופו), שהם כלולים במדה אחת שבה, והם באמת רק י' נקודות כמבואר בשער הירח (ריש פרק ד) ע"ש. ואינם עדיין ספי' גמורים כלל כמ"ש בפרצופים (דרוש ז), אך עכ"פ הוא כי ע"י עיבור והיניקה הנה נתקן בה התיקון ראשון הנ"ל, שנעשה כלולה מ' נקודות שהם י' מלכות, ור"ל המלכות דמלכות, ונתקנה בהמלכות דמלכות דכל ספי' וספי' מהי' ספי' שבה. והנה פשוט הוא כי נעשה באמת כ"ז ג"כ רק ע"י אור התיקון דהמ"ה והט"ר דב", כי רק ע"י אור התיקון דהמ"ה והט"ר דב"ן הנה נעשה הבידור מהעליון להתחתון, ואח"כ העליית מ"ן מכל תחתון לעליון, ונתקן כל תחתון ע"י העליון בסוד העיבור ויניקה (וכמ"ש בשער ז"א (פרק א) וע' דרושי מ"ן ומ"ד (דרוש א) ודרושי אבי"ע בפרק ג מהד' פרקים האחרונים).

אמנם הנה אין הכוונה שנעשה לה יניקה בפנ"ע זולת ז"א, כי הרי היא אז עדיין אינה פרצוף בפנ"ע כלל, אלא היא עדיין מחובר עמו בסוד צלע אחת מצלעותיו, אלא הכוונה הוא שתיקון היניקה אשר היה לז"א, כי הרי יצא מעיבור שהיה אז רק בבחי' נה"י תלת כלילין בתלת⁴⁶⁷, והיא היתה עמו אז בסוף היסוד שבו ובסוד פסיעה לבר ונעשית אז כמדת היסוד, כי ע"י הזווג נתקנה להעשות כמדת העטרה, וע"י העיבור נתקנה להעשות כמדת היסוד ע' אנ"כ (פרק ו) ופנימיות וחיצוניות (דרוש ז). אח"כ בלידה שאז מתחיל תיקון היניקה, הנה נתפשטו ו' קצוותיו שהם חג"ת נה"י, ונשארת היא כלולה בהת"ת שבו, בסוד (כתובות מח ע"א) האשה עולה עמו ואינה יורדת⁴⁶⁸, והיתה היניקה תיקון אליה ג"כ, כי

⁴⁶⁵ עי' ע"ח שער תיקון הנוק' פרק ג.

⁴⁶⁶ עי' לעיל הערה 367.

⁴⁶⁷ עי' שער פנימיות וחיצוניות פרק ד.

⁴⁶⁸ עי' אריכות בזה בע"ח שער תיקון הנוק' פרק ג.

גדלה ע"י כמדת הת"ת ונעשית אז כלולה מ' מלכויות, כי נשלמה בהמלכות דמלכות של כל ספי' וספי' מהי' ספי' שבה כנז'. והרי היה היניקה תיקון לשניהם יחד, כי היתה היא אז עדיין מחובר עמו צלע אחת מצלעותיו, והיו אז עדיין שניהם בבחי' פרצוף אחד עד הנסירה כנודע. והיה תיקון הזווג והעיבור והיניקה לשניהם יחד, כי היו אז עדיין לאחד מכל וכל, והיה נמשך להם כל תיקונם מאור המ"ה והט"ר דב"ן לשניהם יחד מאו"א כנודע כ"ז.

ועכ"פ הוא כי גם כל התיקונים הנעשה להם מאו"א ע"י זווג עיבור לידה ויניקה, הנה הוא הכל בשפעת אור התיקון דהמ"ה והט"ר דב"ן, ונתקן בהיניקה כל הי' בחי' דמלכות דמלכות שלה, שהוא התיקון א' הכללי כנ"ל. וכן אמר הרב ג"כ באנ"כ (פרק ו) כי ביניקה הנה נשלמו בה המלכות דמלכות דמ"ה בכל י' ספי' שבה, והמלכות (נט ע"א) דמלכות דב"ן בכל י' ספי' שלה. אך מבואר שם, כי נעשה בה התיקון הזה ע"י המוחין דהו"ק שבז"א, ע"ש. אמנם אנו הנה כללנו כאן את תיקון היניקה עם תיקון המוחין דו"ק יחד, והוא כי בכל הזמן הזה הנה היא הכל רק בבחי' כללות מדה אחת לבד מזו"א שהוא כללות הת"ת. ואולי הוא, כי ע"י תיקון המוחין דו"ק שבז"א, הנה נשלמת היא בהמוחין דקו האמצעי, כתר דעת ת"ת שבבחי' הקטנות, ועי"ז היא נשלמת לג' שנים ויום אחד שביאתה ביאה כמ"ש הרב בתיקון הנוק' (פרק ב כלל ז). וזהו שאמר באנ"כ (פרק ו) שם כי נשלמת אז במדת הדעת, ור"ל להדעת דקטנות, אך עי"ז הנה היא מתקן להיות ביאתה ביאה. אמנם היא עדיין רק בבחי' מדה אחת לבד, ובהמלכות דמלכות לבד שבכל ספי' וספי' שבה. אך מאז ואילך הנה מתחיל התיקון דשלימות פרצופה, והוא בכל משך ימי הקטנות שהוא עד י"ב שנים ויום אחד, כי הנה בכל משך זמן הזה אשר מג' שנים ויום אחד עד י"ב שנים ויום אחד, הנה היא הולכת ומתתקן ממדה אחת לפרצוף שלם ובסדר התיקון שמתבאר בתיקון הנוק' (פרק ד בבחי' ד ושם פרקים ה ו) ובירח (פרק ד). והנה הם מתתקנים ע"י התיקון דב' ג' שיתבאר בעה"י בדברינו למטה. אך התיקון הראשון דענינינו, שהוא שלימותה להמלכות דמלכות לכל ספי' וספי' מהי' ספי' שבה, הנה זה נעשה בתיקונה אשר בסוד צלע, שהיא אז מדה אחת ממדות הזו"א, ומתחיל התיקון הזה בהזווג דאו"א אשר לצורך הזו"ן, והולך ומתתקן בהעיבור ואח"כ בהיניקה, ואח"כ ע"י תיקון המוחין דו"ק שבז"א, אשר הוא (לפי הנראה לענ"ד לומר אם יכשר בעיני ה' ית"ש) עד משך הזמן דג' שנים ויום א' שבה, שאז נשלמה בהתיקון הראשון הכללי הנז', שהוא שלימותה בהמלכות דמלכות לכל ספי' וספי' מהי' ספי' שבה.

[יט]

התיקון השני הנה הוא מה שנשלמה להתתקן בי' מלכויות שלימים, כי הרי בהתיקון הראשון הנז', הנה היה כל בחי' הי' ספי' שבה רק בבחי' המציאות דמלכות דמלכות שבכל א' מהם. והרי היה חסר הט' עליונות בכל מלכות להיות כל א' מלכות שלימה, אך בהתיקון הב' הנה נתקנה בכ"ז, ונשלמה כל מלכות דמלכות בהט' עליונים שבה, ונעשית כל א' למלכות שלימה. וזה היה אז הי' ספי' שבה, ר"ל י' מלכויות, כי מקודם שהוא בהתיקון הראשון הנ"ל בסמוך, הנה לא היתה אלא רק בי' בחי' דמלכות דמלכות, וזה היה אז כל כללות הי' ספי' שבה, אבל בהתיקון השני הנה נעשו לי' מלכויות שלימים. והאמת הוא, כי הנה בהתיקון הראשון הנה לא היתה אז עדיין בגילוי פרצוף כלל, כי היתה אז רק מדת ספי' אחת מספי' הזו"א וכמדת הת"ת שבו, ושם היתה דבוקה עמו בסוד צלע, צלע יתירה אליו, אבל לא היתה אז עדיין בבחי' פרצוף כלל, ואותה המדה הנה היה כלול ג"כ מ' ספי', שהוא הי' בחי' דמלכות דמלכות של כל ספי', והיו כולם כלולים באותה המדה אשר בסוד צלע. וכן היתה כלולה גם אז מבחי' מוחין ג"כ כמ"ש בתיקון הנוק' (פרק ד בבחי' ג שם), הגם שלא היתה אז עדיין בבחי' פרצוף כלל. אבל בתיקון השני הנה נעשית

אז במציאות פרצוף שלם, והגם שהיתה עדיין מחובר עמו עד הנסירה, אבל היתה בגילוי פרצוף עכ"פ. וזה סוד מאמרם ז"ל ברכות (סא ע"א) חד אמר זנב וחד אמר פרצוף, ואלו ואלו הם דברי אלהים חיים, כי בהתיקון הראשון שהיתה בבחי' צלע הנה הוא בסוד זנב, ואח"כ בהתיקון השני הנה נתקנה בסוד פרצוף, כי הנה נשלם אז המלכות דמלכות דכל ספי' כל א' למלכות שלימה, והיו י' ספירותיה הי' מלכיות, ובזה הנה נתקנת ונעשית לבחי' פרצוף גמור, אלא שהיתה עדיין במדרגת קטנות וכמו שיתבאר, והיתה מחובר עמו אב"א ובסוד (תהלים קל"ה) אחור וקדם צרתני. אבל בהתיקון הראשון אשר היתה בסוד צלע, והיתה בבחי' צלע יתירה אליו, הוא בסוד זנב, וכן היא למטה באדם וחיה ג"כ, כי מתחילה היתה כלולה בו בצלע יתירה שבו שהוא זנב, ואח"כ נתפשטה אותה (נט ע"ב) הצלע לאחוריו ונעשית לפרצוף גמור דבוקה עמו באחוריו. והיה כ"ז כדי להמשיך כל צורתה ותכונתה ג"כ רק ממנו. וע"י שקיבלה כל צורתה ממנו ונעשית כמוהו, נעשית בה עי"ז ג"כ התכונה לקבל ממנו תמיד ולהוליד כמוהו. ואח"כ נסרה הקב"ה והביאה אליו פב"פ, והרי נעשה למטה כל מה שנעשה למעלה.

ונחזור להענין, כי בהתיקון השני הנה נתתקנה להעשות למלכיות שלימים, והיו י' ספירותיה י' מלכיות שלימים, כי ניתוסף הט' עליונים בכל מלכות דהי' המלכיות שבה ונעשו י' מלכיות שלימים, והם משתמשים אז לי' ספירותיה. והנה התיקון הזה הנה הוא הבחי' ד' שאמר הרב בתיקון הנוק' (פרק ד) וכן הוא בירח (פרק ב). והיינו כי הרי כבר אמרנו כי גם בהיותה בסוד צלע ובשיעור מידה אחת ממדות הז"א, עכ"ז הנה היה אז ג"כ כלולה מי' ספי', אלא שכל ספי' הנה היה אז רק בבחי' המלכות דמלכות שבה, שהם רק בבחי' נקודות לבד, והיה המידה אחת שהוא סוד הצלע כלולה מי' נקודות. וזה היה נעשה בה ע"י תיקון הראשון דסוד זווג עיבור ויניקה, כי בעולם הנקודות הנה לא היתה אלא רק בנקודה אחת המלכות דמלכות דהכתר דז"א, שהוא הנקודה השרשית שבה לבד, ונתקנה ע"י האו"א בהזווג עיבור ויניקה להעשות לי' נקודות שהם המלכות דמלכות דכל הי' ספי' שבו"א שנכנסים בה. אלא שנכללים בה כולם יחד, ונעשית בהם למידה אחת כמידת הת"ת דז"א דבוק עמו בסוד צלע יתירה אליו, וזה היה התיקון הראשון שבה, שהיה נמשך תיקונו עד סוף זמן היניקה. אמנם כי הנה מאחר זמן היניקה עד סוף משך כל זמן הקטנות, שהוא עד סוף י"ב שנים ויום אחד, הנה נתקנה בהתיקון ב', שהוא מה שנעשה כל נקודה שבה למלכות שלימה כנז', ונעשית מי' נקודות לי' מלכיות וממדה אחת לפרצוף שלם כנז'. והנה העשות כל נקודה למלכות שלימה, והוא ע"י שניתוסף בכל מלכות דמלכות הט' עליונות כנ"ל, הנה נעשה לה כ"ז ע"י החו"ג שבהתנה"י דז"א, שנמשכין בה אחד לאחד כמ"ש בתיקון הנוק' (מפרק ד והלאה) ובירח (פרק ב), ונמשכין בה ונשלמה בהם ע"פ סדר אטב"ח כמבואר שם (פרקים ד ה). והרי נעשה התיקון השני דהנוק' שהוא השלמת הנקודות למלכיות שלימים, וכן נתקנה עי"ז ממדה אחת לפרצוף שלם. הנה נעשה בה כל התיקון הזה ע"י החו"ג שבהתנה"י דז"א וע"פ סדר אטב"ח ע' אנ"כ (סוף פרק ו).

והנה כ"ז הנה הוא התיקון השני הכללי הנ"ל אות ח"י, והוא שלימותה לבחי' פרצוף דהקטנות שבה. והרי נתבאר לנו כי בהתיקון הראשון דהנוק', הנה הוא מה שנתקנה להיות בבחי' י' נקודות, שהם י' בחי' דמלכות דמלכות. ובהתיקון השני, הנה נתקנה להיות בי' מלכיות שלימים. והנה לעיל אות ח"י העלינו כי מה שאמרו דהנוק' היא עישור דיליה והוא נשאר תשע תשע, הנה הוא על אורות התיקון. אבל המלכיות דהנקודות, הנה הם נשארו עיקרם לעולם בו, ולא נמשך מהם להנוק' גם לאחר התיקון אלא רק המלכות דמלכות דכל ספי' שבו. וא"כ נמצא כי בהתיקון הראשון (שהוא בכל משך ימי היניקה), הנה לא נתקנה הנוק' מזה, אלא רק ע"ד קבלתה ממנו מאורות הנקודות שבו, שהוא רק המלכות דמלכות דכל ספי' וספי' שבו. אבל בהתיקון השני, הנה נתקנה

ממנו ע"פ סדר קבלתה מאורות התיקון שבו, שעיקרן דהמלכיות דכל ספי' שבו הם נמשכו בה, ונשאר הוא רק תשע תשע, והוא אשר נתקנה בהתיקון השני מהח"ג דז"א, והם אורות התיקון דהמלכיות שבו שנמשכו בה ע"פ סדר אטב"ח. ועי"ז הנה נשלם כל נקודה שבה למלכות שלימה, כי הם אורות התיקון דהמלכיות שבו, הנמשכים אליה ונכנסים בה, ועי"ז הנה היא עישור דיליה. וכ"ז הנה הוא בבחי' הקטנות שבה, שכל מציאותה אז הנה הוא רק המלכיות דז"א, והנה הם המלכיות דאורות התיקון שבו, והמלכיות דהמלכיות דאורות הנקודות שבו. כי נכללו שניהם יחד אחר שנבררו ונעשו לאחד כנודע. ומזה הנה נעשית פרצוף הנוק' בהקטנות שבה שהוא התיקון השני מהג' תיקונים שאמרנו בה לעיל אות ח"י. {גמ' ע"ג}

[כ]

התיקון השלישי הנה הוא, כי הנה נשלמה אח"כ ונעשית מי' ספי' גמורים, אשר כל ספי' היא שלימה מכל חלקי אבי"ע שבה כהראוי לכל פרצוף כמ"ש בפרצופים (דרוש ז). כי בהתיקון השני, הנה היה כל ספירותיה רק מהמלכיות לבד, אלא שהיו מלכיות שלימים, והיו הי' ספי' שבה י' מלכיות וכנ"ל, והרי חסר בכל א' הט' ראשונים העיקריים שבה, ועי"ז הנה נתקנה בהתיקון הג'. כי הנה ניתוסף לה הט' ראשונים העיקריים בכל ספי' וספי', ונשלמה בי' ספי' שלימים, אשר כל א' הוא כלול מי', לא בכח לבד אלא שכל הי' הם מתגלים בה, וזהו שלימות כל ספי' בכל חלקי האבי"ע שבה שאמר הרב בפרצופים (דרוש ז). והוא שהי' שהיא כלולה מהם הנה הם מתגלים בה ופועלים בה. והנה בזה נשלמה הנוק' בהתיקון הג', כי ניתוסף הט' ראשונים העיקריים בכל ספי' שבה, ונתקנה בי' ספי' שלימים כהראוי לכל פרצוף, וע' אנ"כ (סוף פרק ו) ופנימיות וחיצוניות (דרוש ז). והתיקון הזה, הנה על ידו הוא בחי' הגדלות שבה, ונעשה לה כ"ז ע"י המ"ה והט"ר דב"ן העיקריים השייך לחלקה, כמ"ש במט"א (סוף פרק א בסוף המ"ב) ובאנ"כ (פרק ה). כי מה שנתקנה בתיקון הא' ע"י היניקה בסוד צלע ובהי' בחי' דמלכות דמלכות לבד כנ"ל אות ח"י, וכן גם מה שנתקנה אח"כ בהתיקון הב' ע"י קבלתה אשר בסדר אטב"ח בהי' מלכיות שלימים, ונעשית עי"ז לפרצוף שלם בבחי' הקטנות אשר עד י"ב שנים ויום אחד וכנ"ל. הנה הגם שכ"ז הנה הוא גם כן רק מאור התיקון דהמ"ה והט"ר דב"ן השייך לחלקה, כי רק מזה הנה הוא כל התיקונים כנודע, עכ"ז הנה עד תשלום משך כל ימי הקטנות, הנה כל התיקונים שנמשכים בה מאור המ"ה והט"ר דב"ן הנה הם כולם רק מהאור ממועט שבהם ואינו עדיין האור העיקרי כלל. ולכן הנה כל ספירותיה אז רק המלכיות לבד שבהם וכנ"ל, אבל תיקונה בי' ספי' שלימים מכל חלקי אבי"ע ולפרצוף שלם ולבחי' הגדלות שבה שהוא תיקון הג' דענינינו, הנה זה נעשה בה מאור המ"ה והט"ר דב"ן מאור העיקרי שבהם, והוא התיקון הג' הכללי שבה אשר נשלמה עי"ז להגדלות שבה וכמ"ש בירח (פרק ג). והרי נעשה הגדלות שבה רק ע"י התיקון הג' דענינינו, שהוא כאשר ניתוסף בכל ספי' שבה הט' ראשונים העיקריים, ונשלמה עי"ז כל ספי' שבה ג"כ בכל חלקי האבי"ע שבה, ר"ל שמתגלה כל ספי' שבה בפעולת כל האבי"ע והוא רק בעת הגדלות וכנ"ל.

והנה כל מה שאמרנו לעיל אות ט"ז וי"ז בסוד העטרה דז"א בחלק הנוק' שבו, שהוא מהכתר דהט"ר דב"ן הניתוסף בהכתר שלה, הנה הוא מהב' בחי' דהכתר אשר בהב' תיקונים הב' והג'. כי הכתר שבתיקון הב', הרי הוא מהט' עליונים הניתוסף בהנקודה השרשית שבה, שהוא המלכות דמלכות דהכתר דז"א, וניתוסף מהח"ג שבתנה"י דז"א ע"פ סדר אטב"ח, הט' עליונים באותה המלכות דמלכות ונשלמה למלכות שלימה, והוא הכתר דהנוק'. והנה ניתן הכתר מאותן הט' עליונים שבהמלכות להעטרה דז"א וכנ"ל אות ט"ז י"ו, והנה הוא החלק מהכתר דהנוק' הניתן להעטרה דז"א מבחי' התיקון השני שבה,

שהוא רק מה שנשלמו הי' מלכיות שלה כל א' למלכות שלימה וכנ"ל אות י"ט. וכבר אמרנו כי כל אותו התיקון השני, הנה הגם שהוא ג"כ רק משפעת החו"ג דהמ"ה והט"ר דב"ן דהתיקון, עכ"ז הנה הוא רק מהאור הממועט שבהם, ולכך הוה כל אותו התיקון רק להמלכיות שבה ולבחי' הקטנות שבה וכנ"ל אות י"ט. והנה עד"ז הנה נמשך ג"כ להעטרה דז"א חלק מהכתר דהנוק' גם מהתיקון הג' שבה, והנה הם הט"ר העיקריים הניתוסף בה לצורך הגדלות בכל מלכות ומלכות שבה, ונשלמה עי"ז לי' ספי' גמורים אשר כל ספי' היא שלימה בכל חלקי האבי"ע שבה, ונמשך לה התוספת הוה מאור התיקון העיקרי דהמ"ה והט"ר דב"ן אשר לחלק הנוק' וכנ"ל בסמוך. והנה נמשך ג"כ הכתר מהט"ר העיקריים הניתוסף בהכתר שבה (שהוא המלכות דהכתר דז"א הנעשה להכתר דהנוק'), הנה נמשך אותו הכתר הפרטי (נט ע"ד) דהט"ר העיקריים ג"כ להעטרה דז"א, ולא ניתוסף בהנוק' מאותן הט"ר אלא ג"כ רק מהחכמה ולמטה שבהם. והרי נמצא כי הן הכתר מהט"ר הניתוספו בה בהתיקון הב' על המלכות דהמלכות דהכתר שבה, והן הכתר מהט"ר העיקריים הניתוספו בה בהתיקון הג' על המלכות שלימה דהכתר שבה. והנה אלו הב' בחי' כתרים הפרטיים שבהב' בחי' ט"ר הניתוספו בהכתר שבה בתיקון הב' והג', הנה נמשכו אלו ב' כתרים הפרטיים לצורך המציאות דהעטרה דז"א, ולא נמשכו בהכתר דהנוק' מאותן הב' בחי' ט"ר אלא רק מהחכמה ולמטה שבהם.*

*הגהה – אמנם הנה לעיל אות ט"ז אמרנו כי הט' מלכיות דהט"ר דהב"ן אשר להכתר דז"א הם נמשכו כולם להעטרה. ולפי מה שאמרנו לעיל אות י"ט, הנה הם עלמנו מהתיקון הב' הראוי להנקודה השרשית דהנוק'. וא"כ נמצא שכל מה שהיה ראוי מהתיקון הב' להכתר דהנוק', הנה הוא ניתן כולו להעטרה, והרי נשאר הכתר דהנוק' על הנקודה השרשית שבה לזד, ולא ניתוסף להכתר דהנוק' צעת התיקון אלא רק מהתיקון הג' הנז' הט"ר דב"ן אשר לחלקה עצמה. אצל המלכות להכתר שבה, הנה נשארה על הנקודה השרשית שבה לזד, והבן ודע כל זה.

עד כאן הגיע דברינו כעת בדרוש הזה הנוגע לדרושי הנוק', והערנו הקב"ה לדבר בזה כאן בין סי' י' לבין סי' י"א אשר הדיבור בהם הנה הוא בשרשי הנוק' שבעולם הנקודות והתיקון, שהם מלכי העגולים והמהיטבאל. ולכן מצאנו מקום לקבוע הדרוש הזה כאן כל מה שהופיע הקב"ה עלינו ממעון קדשו בזה יהי שמו הגדול מבורך מעתה ועד עולם מן העולם ועד העולם אמן ואמן. ועתה נחזור לענינינו לסדר הסימנים בסדרן והוא ית"ש יאר עינינו במאור תורתו למען שמו יתברך ויתעלה לעד ולעולמי עולמים.

הקדמה ב'

הסימן הזה אשר לפנינו שהוא הסי' י"א הנה הוא מדבר בענין המלכי עגולים שהם חלקי הנקודות אשר מהאימא שבא"ק, והם אשר יצאו דרך העינים דא"ק ועברו דרך העקודים, וירדו מהטבור דא"ק ולמטה עד סוף רגליו. והנה היה מציאותם ג"כ בבחי' אורות דד' שמות עסמ"ב כללות ופרטות ופרטי פרטות עד אין חקר, וכנודע ג"כ מענין הניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ח, שכולם הם על שרשי השמות דעסמ"ב ושאר השמות וכמ"ש בשער רפ"ח ובשבירת הכלים (סוף פרק ז) ובספי' העומר בשעה"כ (דף פה סע"ד). והנה נבאר כאן את הד' שמות עסמ"ב הכלליים הכוללים את כל הנקודות דהעגולים כולם. ונבאר אותם את מציאותו דכל א' ושימושו ומקומו, וכן שורשו ומקורו. והנה סיבת יציאת המלאכים הללו הנה הוא כי הנה הם המלכיות החיצוניות שבנה"י דהאימא שבא"ק שהם החיצוניות דהב"ן דלעיל סי' ט' אות ל"ו [והם ג"כ בח' המלכיות דהב"ן דלעיל סי' י' אות מ']. והם היו אז בבחי' השרשים הנעלמים לכל המציאות דהד' עולמות אבי"ע. והנה העלה אותם האימא שבא"ק בסוד מ"ן בהמוחין דא"ק, והוא בהמ"ס דא"ק בהב"ן דהמ"ס אשר

בס"א' אות ד', כי שם הוא שורש אימא כמ"ש שם ע"ש. והעלה אותם שם האימא למ"ן כדי לקבל שם תוספות אור וברכה להוציא כחם לפועל. אמנם הנה היה אז עלייתן למ"ן שלא כהראוי כלל, כי היו אז גם האו"א שבא"ק בלא יחוד הראוי כלל וכמ"ש לעיל כלל ח"י ענף א' ב'. והעיקר הוא כי הנה אותן המ"ן היו כלולים מתוקף דינים קשים שהם סיגים ופסולת, לכן כאשר עלו למ"ן בהמ"ס הנה הוציא אותם המ"ס ממקומו גופה לחוץ, והוא יציאתן מדרך העינים, כי כח הראיה דהעינים הנה הוא מהמ"ס וכנ"ל סי' ב' אות ה', ולכן הוציא אותם המ"ס דרך העינים, כי הם מקומו. והיה יציאתם ממנו בסוד טיפת קרי, והם המלכי עגולים שהם הנקודות העיקריים, (ס ע"א) והם האורות דהנה"י דהאימא שבא"ק שיצאו דרך העינים דא"ק ועברו דרך העקודים וירדו מהטבור ולמטה מבחוץ כנגד מקומם שמבפנים, ושם היה מלכותם באותה הרגע שמלכו שם, הנה הוא המקום שהיה עתיד להאצילות. ויצאו שם בכל כחם לפועל, והוציאו שם השרשים הראשונים אשר בבחי' קרני חגבים⁴⁶⁹ דכל המציאות כולם שהיה עתיד לצאת בכל משך זמן דקיום העולם כולו. הנה הוציאו אז אותם כולם, ר"ל השרשים הראשונים דכל א' אשר בבחי' קרני חגבים, והוא ע"ד גרעיני פירי, שהם השורשים להאילן. אמנם מה שיצאו אז בעת מלכותם, הנה היה רק בחי' אצילות שבהם, שהוא בחי' יחידה וחיה שבהם, כי אין דבר שלא יהא כלול מנרנח"י שהם אבי"ע (ע"ה פרקי הצלם ב), ויצאו אז השרשים הראשונים דבחי' יחידה וחיה דכל א' שהוא רק בחי' אצילות דכל א'. וזהו מה שיצא מהם בעת מלכותם, שהוא בהיותם במקום העתיד להאצילות כנו'. ותוצאות כל הנו' שהוציאו אז, הנה זה עצמו הוא ענין מלכותם, כי האירו ונתגלו ויצאו בכל כחם לפועל, והוא עצמו ענין מלכותם.

ולא עוד כי הנה יצאו אז גם שורשי ההנהגה שבכל א', שהם כל המקריים כולם שהיה עתיד לעבור עליהם על כל אחד ואחד בכללות ופרטות ופרטי פרטות, הנה גם בזה יצא אז השרשים הראשונים דבחי' אצילות שבהם בעת מלכותם. והוא ע"פ מה שאמר הגר"א בספר יצירה (פרק א' משנה ב' אופן ג') שכל המקריים כולם הם בשרשם בעצם. והנה כל אותן העצמיים אשר למעלה, אשר מהם נמשך למטה פעולות שונות לפי שעה, שהם המקריים המתחלפים ועוברים על כל הד' יסודות ארמ"ע ועל כל חלקי הדצח"מ, אם בצורתם אם בתכונתם, ונעשים תמיד בגזרת עושה חדשות אדון הנפלאות ית"ש. ובה הנה הוא כל ההנהגה כולה תמיד אשר ממנו ית"ש, הנה השורשים של כל אותן העצמיים הם יצאו ונעשו ג"כ מאותן המלכים בעת מלכותם. ויצא אז העצמיים דפעולת כל ההנהגה.

וזהו אשר אמרנו בכמה מקומות מדברינו, כי כל ההנהגה כולה אשר בהיה בהוה ויהיה, הנה הוא כולו חקוק מאז ומקדם מקודם שנברא העולם, שהוא מעולם הנקודות, שהוא בסוד (מנחות כט ע"ב) כך עלה במחשבה לפני⁴⁷⁰. כי כל עולם הנקודות הוא יצא מהמ"ס דא"ק, מוחא סתימאה מחשבה סתימאה, שהוא למעלה מהכל ונעלם מכל. ושם הוא הרצון לכל המציאות כולם, והגזרה לכל ההנהגה כולו, אשר עם כל א' מהם בשביל עומק הכוונה התכליתית שבכל א' החקוק שם, ומוכן שם לכ"ז, וכמו שכתבנו בכ"מ מדברינו.

והנה יצאו השרשים הראשונים דהעצמיים אשר לכ"ז, הנה יצאו הם ג"כ אז בעת מלכותם בבחי' קרני חגבים לכ"ז, ויצאו הם מכח לפועל ע"י מלכות המלכים. אך מה שיצאו אז, הנה היה ג"כ רק בחי' האצילות שבהם, שהוא החיה והיחידה שבכל א' וכנ"ל. והוא סוד מה שאמרו ב"ר (פכ"ח סי' ד) אלף דור עלו במחשבה להיבראות, כי האצילות הוא בבחי' מחשבה כמ"ש הרב בשער סדר אבי"ע (פרק ב) ע' דברינו בספר הדעה בתחילת הספר במאמר כללי אות ג'. אמנם אח"כ בעת מיתת המלכים, שהוא אחר ירידתן לבי"ע, הנה אז נתחדשו ויצאו כל השרשים הראשונים אשר בבחי' קרני חגבים בבחי'

⁴⁶⁹ ע"י לעיל הערה 464.

⁴⁷⁰ ע"י לקמן הערה 1356.

הבי"ע שבהם ג"כ. אמנם אז הנה נפלו כולם בעמקי מצולות ים שהוא עולם התוהו, כי יצא אז כל הקליפות והחיצונים, המים הזדונים⁴⁷¹, ויצאו בשטף מים רבים⁴⁷², ובלעו בתוכם את כל שרשי המציאויות כולם שיצאו אז, ונעשה עי"ז העולם תוהו. עד שהוציא הקב"ה חמה מנרתקה⁴⁷³, שהוא אור המ"ה דהתיקון שהוא מאור הגנוז, ונשרפו עי"ז וכלו עיקרן דכל הטומאה והזוהמא והרע שיצא אז, ונבררו ועלו ונתקנו עי"ז כל מעשה בראשית כולם, וכמו שמתבאר כ"ז בדברינו בספר הדע"ה בארוכה. ועכ"פ הוא, כי הנקודות הנה הם השרשים הראשונים לכל, ומהם נתבררו ונתקנו כל מעשה בראשית כולם. וכן הם מתתקנים והולכים תמיד ע"י התורה והמצוה, וכן ע"י כל המאורעות והדינים והעונשים אשר בהעולם הזה ואשר בעולם הנפשות. ויוגמר תיקונם לגמרי בקץ הימין, ומאז ולהלאה הנה יתחיל להתגלה ולהאיר באור התכלית הנצחי, וס' {ע"ב} אשר על זה היה כוונתו ית"ש בכל המציאות כולו, וכנ"ל כלל י"ז ובכ"מ בארוכה.

סימן י"א

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר למלכי העגולים משורשם העליון אחר שיצאו מהעינים, עד מציאותם וגילויים במלכותם ושלטתם. וכבר אמרנו, כי הנה הם החיצוניות והמלכיות דהב"ן אשר בס' ט' אות ל"ו, וכן הם ג"כ המלכיות דהב"ן אשר בס' י' אות מ', כי אורות הב"ן דס' י' אות מ' הם הט"ר דאותן המלכיות, ויצאו הט"ר בעת התיקון, והמלכיות הם אשר יצאו בעולם הנקודות. ועכ"ז הנה סדרנו את הביאור דהעסמ"ב דס' י' מקודם, כדי לברר על אותן המלכיות על מי שהם מתייחסים, כי הנה הם מתייחסים למלכיות להט"ר דב"ן שבס' י' אות מ', ויצאו הם מקודם, והם הנקודות שיצאו מהעינים. ושניהם יחד הנה הם הב"ן הכללי דהא"ק מצד האימא שבו, שהוא הב"ן אשר בס' ט' אות ל"ו. וכבר אמרנו בס' ט', כי שורשו ומקורו דכל הב"ן דאות ל"ו, הנה הוא ג"כ למעלה למעלה שהוא בהמ"ס דא"ק בהשם ב"ן שבו, שהוא השם ב"ן אשר בס' א' אות ד', כי שם הוא שורש האימא שבא"ק והתפשטותה וכחותיה.

והנה התפשטות אימא וגילוייה, שהם כל הד' שמות עסמ"ב אשר בכל הס' ט', הנה הם מערכה הב' מהב"ן דהמ"ס אשר בס' א' אות ד', וכמו שכתבנו שם. והד' שמות עסמ"ב אשר גם בהב"ן דאות ל"ו, שהם כל העסמ"ב אשר בס' י' עם כללות הנקודות אשר יצאו מהעינים, שהם המלכיות דהב"ן דאות מ', שהם החיצוניות שבו כנז', והם כללות כל האורות דעינינו. הנה הם מערכה הג' שבו וכנ"ל בס' י'. והעסמ"ב אשר בהס' שלפנינו, שהם העסמ"ב דכללות הנקודות שיצאו מהעינים, שהם החיצוניות והמלכיות דהב"ן שבס' ט' אות ל"ו ודהב"ן דס' י' אות מ', הנה העסמ"ב אשר נתגלו בהם ג"כ, הנה הם מערכה הד'. כי הרי הם נובעים מהב"ן דהמ"ס דאות ד', שהוא מהעסמ"ב דהמערכה הא' המתפשט בהארתו לצורך הנקודות דמלכי העגולים ולצורך אור התיקון דהמהיטבאל שמצד האימא

⁴⁷¹ עי' זהר ח"ג רמו ע"ב, תיקו"ז קכה ע"א, ובגר"א שם.

⁴⁷² מליצה זו מקורה במאמר הכתוב תהלים לב ו. ועי' מדרש אגדת בראשית (פרק עג) כיון שירדו כל השבטים למצרים והפך פניו ולא ראה אחד מהם התחיל אומר או לי שמא הם משתתפין אל האומות ונעשין אחת אמר לו הקב"ה רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו (תהלים שם לב ו) ומי הם מים רבים אלו האומות שנאמר הוי המון עמים רבים כהמות ימים יהמיון ושאון לאומים כשאון מים כבירים ישאון (ישעי' יז יב). למה אעפ"י שנצטערת קימעה, אלא לא לעולם, שנאמר ברגע.

⁴⁷³ עי' נדרים (דף ח ע"ב): אין גיהנם לעולם הבא אלא הקדוש ברוך הוא מוציא חמה מנרתיקה צדיקים מתרפאין בה ורשעים נידונין בה שנאמר וזרחת לכם יראי שמי שמש וגו' ולא עוד אלא שמתעדינן בה שנאמר ויצאתם ופשתם כעגלי מרבק והרשעים נידונין בה שנאמר הנה יום בא בוער כתנור וגו'. ועי' שער מיעוט הירח פרק ב.

שבא"ק בהב"ן שבס"ט אות ל"ו, שהוא מהעסמ"ב דהמערכה הב' שבו. ומשם הנה הוא יצא ונתגלה בהמלכיות דהב"ן שבס"י י' אות מ', שהוא מהעסמ"ב דהמערכה הג' שבו. וגילוי בהמלכיות הנז', הנה הוא ג"כ בד' שמות עסמ"ב, והם העסמ"ב אשר יתבאר בהס"י שלפנינו, והרי הם מערכה הד'. והנה יתבאר לפנינו בעה"י על כל שם ושם את מקומו ושימושו, וכן שורשו ומקורו. וכן יתבאר ג"כ בדרך כלל ענין תיקונם אשר אח"כ ע"י השם מ"ה והמ"ר דהב"ן דהתיקון כאשר ענין תחזינה מישרים מבואר כ"ז בהס"י שלפנינו בעה"י ש.

(מא)

ע"ב

הנה אמרנו, כי כללות כל מלכי העגולים, הנה הם מהמ"ן דאימא אשר העלתה אותן למעלה בהמ"ס דהא"ק, כי שם הוא השורש דהאימא שבו, והעלתה אותן שם כדי לקבל תוספות אור וברכה להוליד אורות ונשמות. אך כאשר שלא היה עלייתן אז כהראוי כלל, כי היו מתוקף דינים קשים שהם בבחי' סיגים ופסולת, לכן כאשר עלו למ"ס, הנה דחה אותם והוציא אותם המ"ס ממקומו גופא ולחוץ, והוא יציאתן דרך העינים כנ"ל, וכמ"ש בזה בארוכה בספר הדע"ה ח"א דרוש ב'. ונודע הוא כי המ"ן הם נובעים מן המוח כמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (ריש פרק א), וכל מוח הנה עיקרו הוא בהוי"ה דיודי"ן כמ"ש בשער א"א (פרק ד) וכן בעקודים (פרק ב) ובשבירת הכלים (פרק ב). והנה הוא שם ע"ב דענינינו, שהוא העיקר {ס ע"ג} וראשית שורש דמ"ן. וכאשר הוציא אותם המ"ס ממקומו ולחוץ שהוא יציאתן דרך העינים וכנז', הנה נתגלה מתחילה אור הע"ב הזה ונכנס הוא בעקודים בשורש האימא אשר שם, והוא בהשם ע"ב דלעיל סי' ט' אות ל"ג, וכמו שיתבאר עיקר הדברים בזה לקמן אות מ"ב ע"ש. והוא מ"ש הרב בדרושי נקודות (פרק ב), כי אורות העינים כאשר ירדו דרך העקודים הנה נבלעו ונכללו בעקודים ג"כ, והוא ע"ש⁴⁷⁴ ע"ב הזה, שהוא אשר נכנס בהעקודים. והנה קבלו על ידו האורות דהנקודות המתקה מרובה לצורך מלכותם ע"י שהע"ב, שהוא השורש שלהם, הנה הוא עומד בהעקודים ומשפיע בהם ושרשם שהוא הוי"ה פשוטה, שהוא השורש גם להע"ב (ע' רפ"ח פרק א) הנה הוא נשאר בהעינים עצמן, אך השם ע"ב הוא נכנס בעקודים, והנה הוא בבחי' עתיק וא"א לכל כללות הנקודות כולם, ושורשו בהמ"ס הנה הוא בהשם ב"ן דהמ"ס שבא"ק שהוא השם ב"ן אשר בהמערכה הא' אות ד', ומקורו הנעלם הנה הוא באמת גם בעיקר כל המ"ס עצמו שהוא בהס"ג דאות ב'. כי המ"ס הוא שורש האימא ולכל תולדותיה, אלא שבהס"ג הוא נעלם מאד וכל גילוי לזה הוא בהב"ן דאות ד', והרי הנה שורשו העיקרי דהע"ב דענינינו בהב"ן דהמ"ס אשר בהמערכה הא' אות ד'.

והרי נתבאר לנו על הע"ב דענינינו שורשו ומקורו ומקומו, וכן מציאותו ושימושו. כי מציאותו, הנה הוא שהוא בחי' עתיק וא"א לכל כללות מלכי העגולים. ושימושו ומקומו, הנה הוא כי הוא עומד בהעקודים בשורש האימא אשר שם, והוא בהשם ע"ב אשר בס"י ט' אות ל"ג, ומשפיע משם שפע קודש להנקודות שהם כללות מלכי העגולים שיצאו מהעינים להמתיקם ולבסמם לצורך מלכותם אשר כרגע. ושורשם ומקורם, הרי אמרנו כי בהעלם הנה הוא בכל כללות המ"ס כולו דא"ק, אך עיקרו אשר נתגלה אליו הוא רק בהב"ן שבו, שהוא השם ב"ן דאות ד' וכנז'. אמנם כ"ז שאמרנו בענין שימושו, הנה הוא רק בעולם הנקודות, אבל כאשר הגיע עת התיקון דמעשה בראשית, ונתקנו המלכים שמיתו ע"י אור המ"ה שהאיר דרך המצת, והוא היה מאיר בבחי' אור המקיף השורף כל החיצונים, ועי"ז נבררו המלכים ועלו למעלה בסוד מ"ן לצורך היחוד העליון דע"ב וס"ג הכלליים כמ"ש בתיקון (פרק ב) ובדברינו לעיל כלל ח"י ענ"ח ע"ש. והנה היה עלייתם מתתא לעילא דרך

⁴⁷⁴ לכא' הוא ר"ת "עם שם".

כל המדרגות כולם עד המוחין העליונים דא"ק, ובכל מקום שעלו הנה היה כולם ע"פ סדר היחוד הראוי, כי הנה נתייחדו הניצוצין והשברי כלים דהיושר והעגולים זב"ז כמו שיתבאר לקמן אות מ"ג מ"ד בעזרת ה' ית"ש. ועלו שניהם למ"ן בהא"א שבא"ק אחר שנתייחדו אותן האו"א ג"כ בהיחוד הראוי להם, ומשם הנה עלו בהעקודים בשורשי האו"א אשר שם, ע"י שורשי הנקודות היושר והעגולים המתלבשים בהם, שהם הע"ב דסי' ח' אות כ"ט, והע"ב דענינינו המתלבשים בהע"ב דסי' ו' אות כ"א, ובהע"ב דסי' ט' אות ל"ג אחר שנתייחדו גם אלו הב' ע"ב דאות כ"א שהוא שורש אבא ודאות ל"ג שהוא שורש אימא, אחר שנתייחדו גם הם זב"ז בכל היחוד הראוי להם. והנה נשתתפו אז הב' מיני ע"ב דסי' ח' ודסי' י"א אות מ"א דענינינו, שהם שורשי הנקודות דהיושר והעגולים, הנה השתתפו הם ג"כ עם כל הנקודות דהיושר והעגולים שהם הב' מיני ב"ן דסי' ח' אות ל"ב ודסי' י"א אות מ"ד שיתבאר בעה"י בענינינו לקמן, שעלו הם מנפילתם אחר שנתבררו ועלו מתתא לעילא בשרשי הנקודות שבהעקודים, והוא בהב' מיני ע"ב דסי' ח' אות כ"ט ודסי' י"א אות מ"א דענינינו. והשתתפו אלו הב' מיני ע"ב דסי' ח' ודסי' י"א אות מ"א עם כל הנקודות העולים מתתא לעילא, והתייחדו כולם יחד ועלו כולם למ"ן בהמוחין דא"ק בהע"ב וס"ג הכלליים שבגלגלתא, ונתגלה ונולד עי"ז אור המ"ה דהתיקון, ר"ל אור המ"ה הפנימי שהוא תולדות היסוד (ע' לעיל כלל ח"י ענ"ח אות ב' ג' ד' ותבין), ונתייחדו אז כולם יחד כל אור הנקודות העולים עם כל אור התיקון היורד, וירדו ונתלבשו כל א' במקומו הכל ע"פ סדר היחוד {ס ע"ד} היותר מתוקן והיותר אפשרי.

אך מה שנוגע לעניינינו הנה הוא, כי הנה נתייחד אותו הע"ב דעניינינו שהוא שורש כללות הנקודות דהעגולים שהם מצד האימא, הנה התייחד הוא להעשות לאחד ממש עם השם ע"ב שבס' ה' אות כ"ט שהוא שורש כללות הנקודות דהיושר שהם מצד האבא. והנה נתייחדו הם שניהם להעשות לאחד ממש ג"כ עם כל אור התיקון השייך להם, מהדר ומהיטבאל דמצד האבא ומהיטבאל דמצד האימא, והנה הם הד' מיני ע"ב: היינו הב' מיני ע"ב דלקמן סי' י"ב אות מ"ה ודסי' י"ג אות מ"ט, והב' מיני ע"ב דלעיל סי' ז' אות כ"ה ודלעיל סי' י' אות ל"ז. ונתייחדו אלו הו' מיני ע"ב, ב' דשורשי הנקודות הנז', וד' דשורשי האורות דהתיקון הנז', הנה התייחדו כל אלו הו' מיני ע"ב לאחד ממש, ונתלבשו בשורשי האו"א שבהעקודים שהם הע"ב דסי' ו' אות כ"א והע"ב דסי' ט' אות ל"ג, אשר אז הנה נעשו הם שניהם ג"כ לאחד ממש, והיה נמשך שם כל תוספות אור וברכה אור ומוחין דהתיקון, ומשם הנה ירד עוד דהאו"א עצמן (ר"ל דהאו"א שבא"ק) בהמוחין שלהם, ומשם ירד ג"כ דרך כל קומתם בסוד אור מים רקיע⁴⁷⁵, ויצא האור בהזווג דאו"א מיסוד אבא ליסוד אימא בסוד עיבור במעי אימא, והוא סוד העיבור דהתיקון שבדברי הרב בשער התיקון (סוף פרק א), ונתקן ונשלם ונעשה בעיבור זה כל הדר ומהיטבאל ביחוד כל הנקודות שעלו בהם מתתא לעילא כנז'. וכולם יחד הנה הם המ"ה וב"ן הכלליים שנשלמו ונתקנו בעיבור זה ע"י זווג היסודין דהאו"א שבא"ק. והיסודין שלהם הנה הוא כללות היסוד דא"ק אשר ממנו יצא הדר ומהיטבאל, שהוא תולדות היסוד דא"ק שאמר הרב בסדר אצילות בקיצור (פרק ב). ועומק הכוונה הוא על כללות האורות כולם שנתייחדו אז יחד, ור"ל גם על אורות הנקודות אשר עלו ונבררו בעת התיקון, ונתייחדו גם הם עם אור התיקון כנז'. והנה כולם יחד הנה הם המ"ה וב"ן הכלליים אשר נולדו מהיסודין דהאו"א שהם היסוד הכללי דא"ק, והנה הם כולם בכלל הנה הם מלך הדר שהוא תולדות היסוד שאמר, כי נעשו כולם לאחד, ומהם נבנה כל האצילות כנודע.

והרי נתבאר לנו עכ"פ על הע"ב דענינינו שהוא שורש דכללות הנקודות דהעגולים אשר בהעקודים כנ"ל אופן תיקונן ג"כ אשר לאחר התיקון. כי מתחילה הנה הוא מתייחד

475 עי' שער מ"ד ומ"ן פרק ה, ועי' מלואים אות (נח).

עם הע"ב דלעיל סי' ח' אות כ"ט, והוא ע"י עליית המ"ן דהב' מיני ב"ן שבסי' ח' אות ל"ב ושבסי' י"א דענינינו שיתבאר לקמן אות מ"ד. והעליית המ"ן שבהם הנה הוא ג"כ בשני בחי': אחד, עליית האורות שעלו למעלה בעת מיתת המלכים. ואחד, עליית הניצוצי קדושה והשברי כלים שעלו בעת התיקון לצורך התיקון, ע' לעיל כלל ח"י ענ"ח אות ב' ג' ד' ע"ש ותבין. וכאשר הגיע עת התיקון, הנה נעשה העליית מ"ן מאלו ב' הבחי', כי עלו באותן הב' שמות ע"ב דסי' ח' אות כ"ט ודסי' י"א דענינינו, והתייחדו עי"ז אלו הב' שמות ע"ב זב"ן, וכן עם כל המ"ן העולים, ועלו כולם יחד ג"כ בסוד מ"ן בהמוחין פנימים דא"ק, ונולד משם עי"ז אור המ"ה דהתיקון, וחזרו וירדו כל אלו העולים באור היחוד דהתיקון. כל א' למקומו הראוי לו, כי הב' ע"ב דסי' ח' אות כ"ט ודסי' י"א אות מ"א דענינינו, הנה הם נתייחדו עם הד' מיני ע"ב דהדר ומהיטבאל דמצד אבא דמצד אימא, שהם הד' מיני ע"ב דסי' י"ב ודסי' ז' י'. ונשארו הם כולם בהעקודים בשרשי האו"א שבא"ק, והוא באמת מקומם הראשון, כי אותן השמות ע"ב הם לעולם בעקודים בשורשי האו"א אשר שם, אלא שאחר התיקון הנה הם בתוספות אור וברכה הרבה, כי הרי הם מאירים ומזהירים בתוקף אור מאור הגנוז, שהוא מרזא דאור א"ס, והוא ענין יחודם בהד' מיני ע"ב הנז', שהם כולם מאור התיקון אשר מרזא דאור א"ס. וכ"ז הוא רק באותן השמות ע"ב הנז', כי הם נשארו בעקודים ולא ירדו הם לעולם למטה, והנה הם בשורשי האו"א שבא"ק, ולשורשי כל אורות התיקון דהאצילות אשר בעולם העקודים. וכנודע ששורש כל האצילות הוא עומד וסא ע"א} לעולם בהעקודים וכמ"ש הרב באח"פ (תחילת פרק א).

אך אור התיקון הנכנס ויורד באצילות עצמו, וממנו הנה הוא כל האצילות, והוא אור המ"ה אשר הוא נולד ונתחדש ג"כ ע"י עליית המ"ן הנז', הנה הוא נמשך ויורד בהמוחין עצמן דהאו"א שבא"ק ובכל קומתם, בסוד אור מים רקיע שאמרו בזוה"ק תרומה (קסז ע"א וע"ב)⁴⁷⁶, עד שיורדן ביסודן דאו"א ובסוד החסד דאתגלייא בפומא דאמה⁴⁷⁷. ומשם הנה נולד ויוצא הדר ומהיטבאל דהתיקון עם הניצוצי קדושה והשברי כלים שנבררו ועלו ונכללו בהם. וכולם יחד הנה הם המ"ה וב"ן הכלליים אשר מהם נבנה ונעשה כל האצילות. והרי נתבאר לנו על הע"ב דענינינו, הגם שתחילת גילוי הנה היה רק למציאות השורש לכל כללות הנקודות דמלכי עגולים, שרשם אשר בעולם העקודים, ולזה הנה היה גילוי ושימושו בתחילה, ר"ל בעולם הנקודות, עכ"ז הנה נתבאר לנו ג"כ מדברינו היטיב כי אח"כ, שהוא כאשר הגיע עת התיקון, הנה התייחד אותו הע"ב ג"כ עם כל אורות התיקון, ור"ל עם שרשי אורות התיקון דהאצילות אשר בעולם העקודים. כי הנה מתייחד הע"ב דענינינו ג"כ בשורשי אור התיקון דהמ"ה ע"ד היחוד דהניצוצי קדושה והשברי כלים הנבררים, ועולים ומתייחדים באור התיקון וע"ד היחוד דאורות המלכים שמיתו שעלו למעלה ונתייחדו באור התיקון. והרי משמש מעתה הע"ב דענינינו ג"כ לשורש אור התיקון דהאצילות אשר עומד בהעקודים.

והנה לפי דברינו לעיל, הנה הם ו' מיני ע"ב, שהם כולם שורשי אור התיקון דהאצילות, אשר הם בהעקודים. וצורך דאלו הו' הנה הוא, כי כל א' הנה הוא על בחי' מיוחדת. כי הע"ב אשר לקמן סי' י"ב אות מ"ה, הנה הוא לשורש אור התיקון דהאצילות אשר בהעקודים לאור המ"ה אשר מצד האבא שבא"ק. והע"ב אשר לקמן סי' י"ג אות מ"ט הנה הוא לשורש התיקון דהאצילות אשר בהעקודים לאור המ"ה אשר מצד האימא שבא"ק. והע"ב אשר לעיל סי' ז' אות כ"ה הנה הוא לשורש התיקון דהאצילות אשר בהעקודים לאור המהיטבאל שהוא המ"ר דב"ן אשר מצד האבא שבא"ק. והע"ב אשר בסי' י' אות ל"ז הנה הוא לשורש אור התיקון דהאצילות אשר בהעקודים לאור המהיטבאל

⁴⁷⁶ עי' מלואים אות (נח).

⁴⁷⁷ עי' אד"ר קמב ע"א.

שהוא הט"ר דב"ן אשר מצד האימא שבא"ק. והע"ב אשר בסי' ח' אות כ"ט, הנה כאשר הגיע עת התיקון לעליית המ"ן דהאורות דהמלכי יושר אשר הם מהב"ן דסי' ח' אות ל"ב, וכן לעליית המ"ן דהניצוצי קדושה והשברי כלים אשר מאותן המלכי יושר. והנה היה עלייתם ממדרגה למדרגה עד אותו הע"ב דסי' ח' שהוא שורשם. והנה עלה אז גם אותו הע"ב אשר בסי' ח' אות כ"ט הנז', הנה עלה אז עמהם גם הוא למ"ן, ונתייחדו כולם עם אור התיקון. וכבר אמרנו כי כל המלכי יושר הנה הם מהאבא שבא"ק, והם המלכיות דהט"ר דב"ן שבסי' ז' אות כ"ח. וכל התיקון דהמ"ה והט"ר דב"ן אשר מצד האבא שבא"ק, הנה הוא בשבילם. והנה על זה הנה נתקן אז גם כן ונעשה השם ע"ב דסי' ח' אות כ"ט להיות לשורש התיקון דהאצילות אשר בהעקודים, להמשיך על ידו להמלכי יושר תמיד כל אור התיקון דהמ"ה והט"ר דב"ן אשר מצד האבא שבא"ק. כי אותו הע"ב דהסי' ח' אות כ"ט, הרי הוא מעיקרו רק שרשם דכל המלכי יושר וכנ"ל סי' ח', שהוא היה שורשם גם בעולם הנקודות, והיה עומד הוא גם אז בעולם העקודים לשורש להמלכי יושר דהנקודות לכל שימושם ופעולתם הנעשה בהם בעולם הנקודות.

והנה עד"ז הנה משמש אותו הע"ב דסי' ח' גם בעת התיקון ג"כ להיות הוא לעולם השורש עליון להם בעולם העקודים, להביא להם תמיד כל תיקונם על ידו אשר מאור המ"ה והט"ר דב"ן. ועומד הע"ב דסי' ח' בעולם העקודים תמיד לשורש עליון להם, להמשיך להם תמיד כל תיקונם ושפעם אשר מא"ס להנאצלים, שהוא ע"י העקודים. ועל זה נתייחד שם הע"ב דסי' ח' להיות הוא לעולם הממוצע לזה, להמשיך להם כל אורם אשר מהעקודים לעולם רק על ידו. ועד"ז הנה הוא בהשם ע"ב דסי' י"א אות מ"א דענינינו, כי כמו שבועולם הנקודות הנה היה שימוש, כי הוא היה עומד בעולם העקודים להיות לשורש עליון לכללות הנקודות דמלכי העיגולים לכל שימושם ופעולתם אשר אז. כן הוא ג"כ לאחר התיקון, וסא ע"ב} הנה הוא עומד בהעקודים לשורש עליון להמשיך על ידו להמלכי עגולים תמיד כל התיקונים אשר להם מאור התיקון דהמ"ה והט"ר דב"ן, וכן לכל שפעם ואורם אשר מהעקודים תמיד. והיינו, כי הנה כאשר הגיע עת התיקון דמעשה בראשית, ונתעורר אז עליית המ"ן דהאורות דהמלכי עגולים אשר עלו האורות למעלה בעת מיתת המלכים כנודע. וכן נעשה אז ג"כ עליית המ"ן דהניצוצי קדושה והשברי כלים דהמלכי עגולים אשר עלו לצורך התיקון כמ"ש בשער התיקון (פרקים א ב), וע' דברינו לעיל כלל ח"י ענ"ה אות בג"ד ע"ש. והנה היה עליית המ"ן מתתא לעילא ממדרגה למדרגה, שעלו מתחילה לאימא שבא"ק, ומאימא עלו לאבא, ומשם להעקודים, ומהעקודים להמ"ס דא"ק, כי שם הנה הוא עליית כל המ"ן וכמ"ש בספד"צ (פרק א ד ע"ב) ביה סליקו כו', יעו"ש בהגר"א⁴⁷⁸. [והכוונה שם הנה הוא על המ"ס דא"ק, כי לא היה אז עדיין האצילות כלל]. והנה כאשר עלו בהעקודים הנה היה עלייתם בהע"ב דאות מ"א דענינינו, כי הוא שרשם כנז'. וכאשר עלו בו הנה עלה הוא ג"כ עמהם יחד להמ"ס דא"ק, ונעשים שם כולם למ"ן לגרום יחוד עליון דאורא ובוצינא, שהוא אורא ומ"ס⁴⁷⁹, ונתגלו בהם עי"ז האור הגנוז⁴⁸⁰ שהוא מרוא דאור א"ס אשר ממנו הוא האור התיקון העקרי, ונתייחדו בו כל המ"ן הנז' שעלו בו וחזרו לירד למקומם בתוספות אור וברכה ממעון הברכות, שהוא אור התיקון דהמ"ה והט"ר דב"ן, אשר על ידו נתקן האצילות וכל מעשה בראשית כולם.

וכבר אמרנו כי עלייתם אשר לצורך התיקון הנה היה בכולם ע"פ סדר היחוד הראוי בכל האפשרי, כי נתייחדו הב' מיני מ"ן דהיושר והעגולים זב"ז בכל היחוד הראוי להם. והיה עלייתם באו"א שבא"ק ג"כ ע"פ סדר היחוד דהאו"א בכל הראוי. וכן אח"כ

⁴⁷⁸ הר"ד במילואים אות (ו).

⁴⁷⁹ עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במילואים אות (כו).

⁴⁸⁰ עי' מילואים אות (ב).

בעלייתם בשורשם שבהעקודים, שהם הב' מיני ע"ב דסי' ח' אות כ"ט, שהוא השורש דמלכי יושר ודאות מ"א דענינינו שהוא השורש דמלכי העגולים, הנה נתייחדו אלו הב' מיני ע"ב ג"כ, ונעשו מיוחדים עתה בכל האפשרי, כי כן הוא מקומם ומעונם אשר הם שרונים שם ומלובשים בהם, והם השם ע"ב דסי' ו' אות כ"א שהוא המקום ומעון להע"ב דסי' ח' אות כ"ט והשם ע"ב דסי' ט' אות ל"ג, שהוא המקום ומעון להע"ב דאות מ"א דענינינו. ואלו הב' מיני ע"ב דסי' ו' ודסי' ט' הרי הם השורשים דהא"א שבא"ק כמו שכתבנו שם. ובעת התיקון הנה מתייחדים הם כל הא"א שבא"ק בכל היחוד הראוי כנז'. והרי מיוחדים ממילא ג"כ הב' מיני ע"ב דסי' ח' אות כ"ט ודאות מ"א דענינינו השרונים בהם, הנה הם מיוחדים ג"כ זב"ז ונעשים לאחד. והרי נעשו המלכי יושר והעגולים לאחד, וכן שרשיהם שבעולם העקודים שהם הע"ב דסי' ח' אות כ"ט עם הע"ב דאות מ"א לאחד, והע"ב שבסי' ח' הנה על ידו נמשך אור התיקון דהמ"ה והט"ר דב"ן שמצד האבא משרשם שבהעקודים שהוא הע"ב שבסי' י"ב אות מ"ה והע"ב שבסי' ז' אות כ"ה להמלכי יושר. כי אלו הג' ע"ב הנה הם כלולים זב"ז, הע"ב שבסי' ח' אות כ"ט הוא כלול בהע"ב שבסי' ז' אות כ"ה, ושניהם בהע"ב שבסי' י"ד אות מ"ה, ושלישתם הנה הם מלובשים בתוך הע"ב שבסי' ו' אות כ"א שהוא שורש האבא שבא"ק, שורשו שבהעקודים. ועד"ז הנה הוא בהע"ב שבסי' י"א אות מ"א דענינינו, כי על ידו הנה נמשך אור התיקון דמ"ה והט"ר דב"ן שמצד האימא שבא"ק משרשם שבהעקודים, שהוא הע"ב שבסי' י"ג אות מ"ט והע"ב שבסי' י' אות ל"ז להמלכי עגולים, כי אלו הג' ע"ב הנה הם כלולים זב"ז. הע"ב דאות מ"א דענינינו, הנה הוא כלול בהע"ב שבסי' י' אות ל"ז, ושניהם הם כלולים בהע"ב שבסי' י"ג אות מ"ט. ושלישתם הנה הם מלובשים בתוך הע"ב שבסי' ט' אות ל"ג שהוא שורש האימא שבא"ק שורשה שבהעקודים.

והרי נתבאר לנו היטיב ענין השימושי דהו' מיני ע"ב דסי' י"ב ז' ח' ודסי' י"ג י' י"א, על מה שהם משמשים לאחר התיקון. וכן מתבאר כי הג' ע"ב דסי' י"ב ז' ח' הנה הם כלולים זב"ז, וכולם הם מתלבשים בהע"ב דסי' ו'. וכן הג' ע"ב דסי' י"ג י' י"א, הנה הם ג"כ כלולים זב"ז, וכולם הם מתלבשים בהע"ב דסי' ט'. והסי' ו' וסי' ט' שהם כללות א"א שבא"ק, הנה כאשר {סא ע"ג} הגיע עת התיקון, הנה נתייחדו הם זב"ז ביחוד עצום, והנה יצא ונולד מהם כל אור התיקון מהיסודין שלהם, שהוא כללות היסוד דא"ק בסוד החסד דאתגליא בפומא דאמה⁴⁸¹. והוא מלך הדר והמהיטבאל, שהוא תולדות היסוד דא"ק, והוא המ"ה והט"ר דב"ן עם כללות הנקודות שהם המלכיות דב"ן שנבררו ועלו ונכללו בהם. וכולם יחד הנה הם המ"ה וב"ן הכלליים, אשר מהם נבנה כל האצילות, ונתקנו כל מעשה בראשית. ע"כ הגיע דברינו כעת בזה, ויתבאר בעה"י עוד למטה. אמנם הוא, כי הנה כל מה שכתבנו בזה בהע"ב דענינינו וכן על הע"ב דסי' ח', כי הם נשארו לעולם בהעקודים, ובעת התיקון הנה נתחדשו הם באור פני מלך חיים, והם מעתה ולעולם שרשי עליונים לכל צורכי התקון, ע"ד שהיו מתחילה שורשי עליונים להנקודות וכנ"ל. הנה בהמהדורא קמא של הספר הזה אשר כתבתי אותו זה למעלה מעשרים שנה, וכן בספר הדע"ה ח"א דרוש ד' לא כתבתי כן, אך העיקר הוא מה שהעלינו עתה כאן, ויתבאר עוד למטה בעה"י ש.

(מ"ב)

ס"ג

ענין הס"ג הזה הוא, כי הנה אמרנו כי הנקודות דמלכי העגולים אשר יצאו מהענינים דא"ק הנה הם אורות המ"ן דהאימא שבא"ק אשר העלתה אותן למעלה בהמ"ס דא"ק לקבל שם תוספות אור וברכה, להוציא מהם עולמות ונשמות. אמנם באשר שכל אותה

⁴⁸¹ עי' אד"ר קמב ע"א.

העלאת המ"ן הנה היה שלא בסדר הראויה כלל, כי היה בלתי יחוד הראוי עם האבא שבא"ק וכנ"ל כלל ח"י ענף א' ב', והיו המ"ן דהאמא מתוקף דינים קשים שהם בבחי' סיגים ופסולת, לכן כאשר עלו אותן המ"ן בהמ"ס דא"ק, הנה דחה אותן המ"ס ממקומו ולחזין, והוא יציאתן דרך העינים. והנה מבואר הוא בדברי הרב בדרושי נקודות (פרק ב) כי כאשר עלו אותן האורות (שהוא המ"ן דהאימא הנז') מלמטה למעלה, הנה נשאר שרשם למעלה מהטבור מבפנים, ושם הניחו שורשם תמיד, ומשם נתפשט ויצא דרך העינים. וכן אמר בשעה"ק (דף יט ע"א וכן שם דף ט ע"ג) כי נשאר שורשו תמיד מבפנים במקום החזה, ושם נשאר עיקר שורשו, וכן הוא ג"כ במבו"ש (שע"ב ח"א פ"ב) כי האור שהיה בתחילה למטה ועלה למעלה (שהוא המ"ן הנז'), הנה נשאר עיקרו תמיד למעלה בחזה, והוא שרשיהם שהם נשארו מבפנים, ורק הענפים לבד הוא מה שיצאו דרך העינים וכמ"ש שם (שע"ב ח"ב פ"ג ע"ש).

והנה אותו השורש שנשאר מבפנים במקום החזה דא"ק הנה הוא השם ס"ג דענינינו, כי הנה הוא נשאר בהאימא עצמה אשר מקומה הוא בא"ק מגבול החזה שבו עד גבול הטבור שבו. והוא מה שאמר הרב שהוא נשאר בהחזה תמיד, כי הוא נשאר לעולם בהאימא עצמה אשר מקומה הוא מהחזה ולמטה שבו, והוא השם ס"ג דלעיל סי' ט' אות ל"ד שהוא האימא שבא"ק כנ"ל שם. והנה שם נשאר הס"ג דענינינו, והוא באשר כי המ"ן הנה הם נמשכים מהמוחין, אמנם הם מתמצים מכל הגוף כולו ע"י הדעת המתפשט עד שיורדים ביסוד, ושם הנה הוא עצמותם וכלילותם מכל הגוף, ועל ידיהם הנה נקרא היסוד "כל" (והר"א יז ע"א), משום שכל עצמותו הוא רק המ"ן ומ"ד שהם תמצית כל המוחין שבכל הפרצוף. אמנם בתוכם הנה גנוז נקודה העצמותית דהמ"ן, שהיא היסוד והשורש של התחתון, וכאשר עולה למעלה כדי לקבל תוספות אור ומוחין וכדי להשתלם ולצאת לפרצוף שלם בפנ"ע, הנה נשאר עיקרו מה ששייך להעליון עצמו, הנה נשאר הוא בתוך העליון עצמו למעלה מהטבור שבו, ושם הוא נשאר עומד תמיד להיות שורש להתחתון להאיר אליו ולהשפיע בו. וכן הוא ג"כ בענינינו, כי הנה כאשר עלו המ"ן דהאימא שבא"ק למעלה, שהם הנקודות שיצאו דרך העינים כנז', הנה נשאר העיקר מה ששייך להאימא עצמה, הנה נשאר הוא באימא גופה למעלה מהטבור שבה, והוא הס"ג דענינינו כנז', כי הוא באמת מהאימא גופה. ולכן הנה נשאר הוא בהאימא עצמה לעולם כדי להיות שורש עליון להנקודות להאיר עליהם ולהשפיע בהם תמיד. ועכ"פ הוא כי הנה אותו הס"ג דענינינו, {סא ע"ד} הנה הוא היה מתחילה ג"כ רק מכללות המ"ן אשר להנקודות, אלא שהוא מחלקי האימא מתמצית גופה ונפשה המשתתף בהם. ולכן כאשר עלו המ"ן למעלה כדי להשתלם, הנה נשאר אותו החלק דהאימא עצמה, הנה נשאר הוא בה גופה כדי להיות להם שורש עליון בעצמותה לעולם להשפיע בהם תמיד. והוא מ"ש הרב כי כאשר עלו האורות למעלה, הנה נשאר שורשם בהחזה דא"ק. והכוונה הוא על הס"ג דענינינו, שהוא שורשם, והוא נשאר בהאימא עצמה לעולם, אשר מקומה הוא בא"ק מהחזה שבו עד הטבור שבו.

והנה לעיל אות מ"א בהע"ב שבהם, הנה אמרנו כי הוא יצא ג"כ מהעינים, והוא נכנס בהעקודים כנ"ל שם. והטעם הוא, כי הנה הוא מהמוחין דהאימא שהם מהעקודים, ע"ד המוחין דהאור"א דהאצילות שנעשה בהם המוחין מהי"ג ת"ד כמ"ש בהולדת אור"א (פרק ד). כן הוא המוחין דהאור"א שבא"ק, הנה הם ג"כ מהעקודים, ולכן הע"ב דהמ"ן שהוא מהמוחין עצמן כנ"ל אות מ"א, והוא נמשך מהעקודים, הנה כאשר עלו המ"ן למעלה בהמ"ס, והוציא אותם המ"ס ממקומו גופה לחזין, והוא יציאתן דרך העינים, הנה נכנס הע"ב דהמ"ן במקורו שהוא בהעקודים. אך הס"ג דענינינו שהוא הס"ג דהמ"ן, והנה הוא מהאימא עצמה, המתמצה מגופה ונפשה להשתתף בהמ"ן. לכן כאשר עלו המ"ן למעלה,

הנה נשאר אותו הס"ג בהאימא עצמה, כי הוא ממנה, ולכן נשאר בה גופה. והוא בהס"ג דלעיל סי' ט' אות ל"ד, שהוא עיקרו דהאימא עצמה כמו שכתבנו שם ושם. והנה נשאר בה הס"ג דענינינו ג"כ, ועומד שם לעולם לשורש עליון לכל תולדות המ"ן הנז', להאיר עליהם מלמעלה ולהשפיע בהם תמיד כנו'.

והרי נתבאר לנו על הס"ג דענינינו מציאותו ושימושו ומקומו. כי מציאותו, הנה הוא כי הוא חלק האימא שבא"ק חלק מגופה ונפשה המשתתף בהמ"ן אשר להנקודות דהעגולים (ע' טנת"א תחילת פרק ה' ושער המוחין פרק ה'). ושימושו ומקומו הוא, כי הוא נשאר בהאימא עצמה מהטבור ולמעלה שבה, ומשמש להיות שורש עליון לכל תולדות המ"ן שהם כל הנקודות כולם שיצאו מהעינים לצורך מלכותם בעת שמלכו לכל פעולתם שיצאו מהם. והנה מקורו ושורשו דאותו הס"ג, הנה הוא כי הוא מהשם ב"ן דהמ"ס שבא"ק, הב"ן אשר בסי' א' אות ד', כי הוא השורש להאימא שבא"ק ולכל תולדותיה וכחותיה המתפשטים ממנה. וכאשר הגיע העת למציאות הנקודות, הנה המשיך הוא את שפעו לזה בהשם ע"ב דסי' ט' אות ל"ג, שהוא שורש האימא שבהעקודים כמ"ש שם. ומשם הנה נמשך השפע להס"ג שבסי' ט' אות ל"ד שהוא המציאות דהאימא עצמה. ומאותה השפע הנה העלתה המ"ן אשר לצורך הנקודות כנו'. והרי הוה הב"ן דהמ"ס אשר בסי' א' אות ד' השורש והמקור לכ"ו. והאמת הוא כי שורש האימא הנה הוא גם בעיקרו דהמ"ס עצמו⁴⁸², שהוא בהס"ג שבו הס"ג דהמ"ס אשר בסי' א' אות ב', אלא ששם הנה הוא בהעלם גדול, וגילוי לזה הנה הוא רק בהב"ן דהמ"ס שהוא השם ב"ן דאות ד'.

והנה בדברינו הללו אפשר לנו להבין דברי הרב שאמר בדרושי עקודים (פרק ה), כי במלכות דעקודים הנה יש י' שרשים אל י' ספי' דנקודים. ולכאורה יפלא, כי הרי נודע הוא שעיקרן דהנקודות הם אינם מהעקודים כלל, אלא ביציאתן מהעינים הנה הלכו דרך העקודים ונבלעו בתוכן ג"כ כמ"ש הרב שם (פרק ב), אבל עיקרם ושרשם אינם מעקודים כלל, אלא שהם מהמ"ן דהאימא שבא"ק ויצאו דרך העינים. אמנם בדברינו הנז' הנה יש מקום להדברים היטיב, כי הרי אמרנו שכל המ"ן אשר העלה האימא לצורך הנקודות, הנה היה בשפעת אור הנמשך בה משרשה שבהעקודים שהוא הע"ב אשר בסי' ט' אות ל"ג. וכבר אמרנו לעיל בכמה מקומות, כי שורש האימא וכלילותה בהעקודים הנה עיקרה הוא באורות הפה אשר עיקר גילויים הוא מהחזה עד הטבור (כי עד החזה הנה הם בטלים באורות האוזן והחוטם), ולכן הוה אורות הפה בבחי' המזל תחתון שהוא מהחזה עד הטבור, ובו כלול אימא, ומשם הוא יניקתה. ועומד הע"ב דלעיל סי' ט' אות ל"ג שהוא שורש האימא שבא"ק, הנה עומד הוא באורות הפה, ושם הוא שורש האימא שבא"ק, ושם וסב ע"א} היה נמשך שפעת הב"ן דהמ"ס לצורך המ"ן דהנקודות כנו', ושם הנה נשאר שרשם שהוא באורות הפה, ובאותו הע"ב דאות ל"ג הנז' העומד שם. ובאשר שהנקודות הנה הם כולם רק מבחי' המלכיות כנודע, לכן היה כל שפעת המ"ן אשר להם ג"כ רק מבחי' המלכות, ר"ל משפעת המלכות שבב"ן דאות ד'. וכן המשכתם באורות הפה ובשורש האימא אשר שם, הנה היה כולם ג"כ רק בבחי' המלכות שבכל א', המלכות האחרונה הסמוכה לטבור [והוא הנפש שבנפש שאמר הרב באח"פ (פרק ג)]. ונודע הוא כי כל אור שנמשך מעילא לתתא הנה נשאר עיקרו ושורשו בהעליון וכמ"ש באח"פ (פרק ג שם) ובכ"מ, וזהו שאמר הרב בהעקודים (פרק ה) כי במלכות דעקודים יש י' שרשים אל י' ספי' דנקודות, כי הרי כל המ"ן אשר להנקודות הנה הוא נמשך משם, ושם הוא נשאר שורשם לעולם.

והנה יצא לנו מדברינו עוד, כי מה שאמרנו לעיל בענין הע"ב דאות מ"א שהוא הע"ב הכללי הכולל את כל הנקודות דהעגולים, והוא הע"ב דהמ"ן אשר להנקודות. ואמרנו

⁴⁸² עי' לעיל ה ע"א.

כי אחר יציאתן מהעינים, הנה הוא נכנס בהעקודים, ומהטעם שהרי הוא מהמוחין אשר משם הם נמשכים וכנ"ל בסמוך. אך לפי דברינו עתה יומתק לנו עוד יותר, כי הרי כל עיקרן דהמ"ן הנה הוא משפעת הב"ן דהמ"ס דאות ד' אשר השפיע בשורש האימא שבהעקודים כנז', ומשם היה נמשך אור השפע בהאימא, והם המ"ן שהעלתה, והם אשר יצאו דרך העינים. והרי נעשו כל אותן המ"ן רק מהשפע אשר קבלה האימא משורשה שבהעקודים. והנה כאשר יצא השפע מהמ"ס ונמשכה בהעקודים, הנה היה אז כל השפע כולה בבחי' האור דשם ע"ב, כי כל העקודים שהוא מהמ"ס, הנה הוא כולו בבחי' ע"ב וכמו שכתבנו בדע"ה ח"א דרוש א' סי' ד' ובכמה מקומות, כי בבחי' אחת הנה נחשב עד סוף העקודים הכל בבחי' הע"ב הכללי, והוא כולו ע"ב, ורק כאשר הגיע השפע בהא"א שבא"ק הנה שם נצטמצם ונתגלה בהם גם בחי' הס"ג, כי הא"א הם הס"ג הכללי, ומהטבור ולמטה הנה נצטמצם עוד ונתגלה גם מ"ה וב"ן, כי שם הוא המ"ה וב"ן הכלליים.

ועכ"פ הוא כי כל זמן היותה השפע בהעקודים, הנה היתה בבחי' ע"ב, ולכן כאשר נמשכה בהאימא והעלתה המ"ן ונתגלו לבחי' עסמ"ב, והם העסמ"ב אשר בהסימן שלפנינו ויצאו דרך העינים, הנה נמשך הע"ב מהם ונכנס בהעקודים, כי משם יצא אור הע"ב גם מתחילה כנז'. והס"ג שבהם הנה הוא נשאר בהאימא עצמה, מהטבור ולמעלה שבה כנ"ל. והוא ג"כ מטעם, כי עיקרו הוא ממנה עצמה מתמצית גופה ונפשה אשר השתתף בהם, ולכן חזר הוא ג"כ ונכנס ונשאר עיקרו בהאימא עצמה וכנ"ל. וכן הוא ג"כ בהמ"ה כמו שיתבאר בעהש"י לקמן אות מ"ג. ולא נעשו הנקודות העקריים אלא רק מתמצית אורם שהוא כללות השם ב"ן, והוא הב"ן אשר יתבאר לקמן אות מ"ד, אשר עיקר עצמותו הנה הוא רק הנקודה העצמותית דהמ"ן אשר לשרשי כל הד' עולמות אבי"ע. אמנם בניינו הנה הוא גם מהמלכיות דע"ב ס"ג מ"ה דאות מ"א מ"ב מ"ג שלפנינו, ואותן העס"מ הנה הם השורשים העיקרים להב"ן, והם אשר נשארו מבפנים. ואורות הב"ן הם רק בחי' הענפים מהם אשר אמר הרב במבוא"ש (שע"ב ח"ב פ"ג) כנ"ל בריש דברינו. ואמר שם כי הענפים לבד הנה הם אשר יצאו לחוץ וירדו מהטבור ולמטה, והם הנקודות העקריים. ודי בזה כעת עתה, ולקמן יתבאר עוד בזה כל הצורך להענין בעזרת ה' ית"ש.

אמנם מה שנוגע להשם ס"ג דענינינו, הנה נתבאר לנו כי הנה הוא נשאר בהאימא עצמה שבא"ק בעיקרו שבה, ושם הוא עומד לעולם, ועליו אמר הרב בנקודות (פרק ב) כי האור שעלה למעלה שוב לא ירד, ונשאר שורשו מהטבור ולמעלה, והוא הס"ג דענינינו. ומקומו, הוא בהשם ס"ג דלעיל סי' ט' אות ל"ד, שהוא האימא שבא"ק, ושם הנה עלה הס"ג דענינינו להיות עומד ומשמש במרום, להשפיע להנקודות בכל השפע הנצרך להם. אמנם הנה גם אחר מיתת ונפילת המלכים עם כל מה שנעשה בהם, שהוא בכל משך ימי עולם התווה, הנה לא היה זו הס"ג דענינינו ממעון קדשו, והיה נשאר הוא לעולם עומד במקומו במרום חביון עוזו, שהוא למעלה מהטבור דא"ק, עומד ומצפה על עת התיקון לחסדו וטובו של המאציל {סב ע"ב} ית"ש, שיזכה הוא גם אז להיות המשמש לזה, להמשיך אור התיקון על ידו ג"כ. וכן נתקיים בו תקוותו ורצונו, כי הנה הס"ג דענינינו עם הע"ב דלעיל אות מ"א, הנה נעשו הם ג"כ עיקר הסיבה להגילוי דאור התיקון אשר מרזא דאור א"ס ית"ש. והיינו, כי הנה כאשר הגיע עת התיקון דמעשה בראשית אשר לכלל הד' עולמות אבי"ע, והוא אחר שנשלם ונעשה רצונו ית"ש, כל מה שעלה במחשבתו הנעלמה, וגזרה רצונו על כל עניני העולם התווה, הנה אחר שיצאו הם כולם, והנה היה כל הכוונה בהם רק בסוד מקלקל על מנת לתקן, ור"ל לתקן הרמיה מהמכה עצמה ע"ד שאמרו בשמו"ר (פ"נ סי' ג) ובכ"מ כי מדת הקב"ה הוא במה שהוא מכה הוא מרפא.

וכן היה הכוונה כאן ג"כ, שיהיו הם עצמן סיבת כל התיקונים, וכמו שכתבנו בזה בכ"מ מדברינו, שהיה הכוונה בהם להוציא עי"ז כל כחות הגבורות והדינין על תכליתן

האחרון, כי אח"כ כאשר יומתקו ויתבסמו, יתגלה על ידיהם כל טוב הצפון. ולכן כאשר יצא כל עולם התוהו כל מה שעלה במחשבה לפניו ית"ש, ונבררו עי"ז אורות המלכים מתוקף הדינין שבהם ע"י מיתתן ושבירתן, וכנודע שהאורות עלו למעלה והשברי כלים והניצוצי קדושה ירדו למטה⁴⁸³, והרי נבררו עי"ז האורות מתוקף הדינין, הנה חזרו אז האורות לעלות למ"ן כדי להתתקן. והנה עלו בשרשם שהוא בהס"ג דענינינו העומד בהאימא העיקרי שבא"ק, שהוא בהס"ג אשר בס"ט אות ל"ד. והנה היה עלייתם אז ביחוד האורות דהמלכי יושר אשר מהאבא שבא"ק, כי מאחר שנבררו האורות מתוקף הדינין שבהם, הנה התייחד כל א' בבת זוגיה, כי הגבורות והדינין הם גורמים פירוד, כי אם דרכו להתפרד ומים דרכן להתייחד, וכנודע מדברי הגר"א⁴⁸⁴ הובא בדברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש א' סי' ב' אות ד' ובכ"מ. ולכן כל זמן שהיו הדינין מעורבין בהם, הנה לא התייחדו או"א זב"ז, והעלה כל א' המ"ן שלו בפנ"ע, כי רצה כל א' להתגבר על חבירו, ועלה המ"ן דכל א' בתוקף דינין קשים. ולכן יצאו מכל א' בסוד טיפת קרי, ובפרט המ"ן דהאימא שהם היו דינין קשים ביותר. והעלה אותן בהמ"ס דא"ק⁴⁸⁵, כי המ"ס הוא שורש האימא⁴⁸⁶, ודחה אותן המ"ס ממקומו ולחזין (ג"כ בסוד טיפת קרי), והוא יציאתן דרך העינים, ועליהם אמרו בזוה"ק (פקודי רנד סע"ב) כי בריר פסולת מגו מחשבה ע"ש⁴⁸⁷, כי הדינין קשים הם בבחי' פסולת לגבי מ"ס, ולכן כל זמן שהיו מעורבין בדינין קשים, הנה לא קיבלה אותן המ"ס כלל ודחה אותן לחוץ.

אמנם אחר שיצא כל עולם התוהו ונבררו האורות מהפסולת ע"י מיתת המלכים ושבירת הכלים, כי יצאו מהם כל הניצוצין הש"כ ופ"ר ורפ"ה, וכן נפרדו הכלים מהאורות ונשברו וירדו השברי כלים למטה והאורות עלו למעלה, והרי נבררו האורות מתוקף הדינין קשים שהם הפסולת שהיו מעורבים בהם. הנה אז התייחדו המלכי יושר עם המלכי עגולים יחד, ועלו למ"ן בשרשיהם, שהם הס"ג דאות מ"ב דענינינו עם הס"ג אשר בס"ט אות ל', אחר שנתייחדו גם הם זב"ז ונעשו לאחד. והוא כי גם מעונם ומקומם אשר הם שרוים בהם ומלובשים בהם, והם השם ס"ג אשר בס"ט אות כ"ב שהוא עיקרו דהאבא שבא"ק, והשם ס"ג אשר בס"ט אות ל"ד שהוא עיקרו דהאימא שבא"ק, הנה התייחדו הם, שהם האו"א העיקריים שבא"ק זב"ז ביחוד עצום, ובהם הנה מתלבש ומתייחד הס"ג דאות מ"ב דענינינו עם תולדותיו שהם האורות דהמלכי עגולים שעלו בו עם הס"ג אשר בס"ט אות ל' עם תולדותיו, שהם האורות דהמלכי יושר אשר עלו בו. והרי עומדים מעתה האורות דמלכי יושר והעגולים ביחודם בסוד מ"ן בהיחוד דשרשיהם, שהם הס"ג דאות מ"ב דענינינו המתייחד בהס"ג דסי' ח' אות ל'. והנה הם עומדים כולם, ר"ל הם ושרשיהם, בסוד מ"ן בתוך היחוד דהאו"א העיקריים, שהם השם ס"ג אשר בס"ט אות כ"ב ואשר בס"ט אות ל"ד. ומשם הנה הם עולים למ"ן עוד בהמוחין דהאו"א, ומשם להעקודים בשרשיהם אשר שם, שהוא בהשם ע"ב דאות מ"א שבהס"י שלפנינו, ובהשם ע"ב דאות כ"ט שבס"י ח', אשר נתייחדו עתה זב"ז הם ומקומם ומעונם, שהם הע"ב דסי' ו' אות כ"א שהוא השורש דהאבא שבהעקודים, והע"ב דאות ל"ג שבס"י ט' שהוא השורש דהאימא שבהעקודים, ונתייחדו הם כולם עתה זב"ז כל א' בבת זוגיה ביחוד עצום, ושם הנה עלו למ"ן (סב ע"ג) כל

⁴⁸³ עי' מלואים אות (לו).

⁴⁸⁴ בתיקו"ז (דף קס"ז ע"א) [זהו באמת דף קע, אמנם במהדורת תיקוני הזהר עם ביאור הגר"א הישן שבידינו נדפסו ציוני הדפים מ"קסא" ועד "קסג" פעמיים בטעות], ז"ל, מים דרכן להתדבק וכל דבוק כגון קמח לעשות עיסה מתדבק במים ואש דרכו להתפרד שכל דבר שנשרף מתפרד וכן כל דבר לח מתדבק ויבש מתפרד וידוע בסוד המרור ללעסו וסוד הקטורת הדק היטב.

⁴⁸⁵ עי' בהגר"א בספד"צ ד ע"ד ד"ה ביה סליקו הובא במלואים אות (ו).

⁴⁸⁶ עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"ב.

⁴⁸⁷ עי' מלואים אות (לד).

האורות הנז' ביחוד עצום זב"ו. ומשם הנה עלו עוד למעלה למעלה שהוא בהע"ב וס"ג המוחין פנימים דא"ק, אורא ובוצינא, שהוא אורא ומ"ס⁴⁸⁸.

כי הנה באשר שעליית המ"ן של עתה, הנה היה ביחוד דכל האורות דהא"א זב"ו, האורות דהמלכי היושר עם האורות דהמלכי העגולים, והס"ג שבס"י ח' אשר הוא בהס"ג דס"י ו', עם הס"ג דס"י י"א דענינינו אשר הוא בהס"ג דס"י ט', וכן הע"ב דס"י ח' אשר הוא בהע"ב דס"י ו', עם הע"ב דס"י י"א דענינינו אשר הוא בהע"ב דס"י ט'. והרי היה עליית המ"ן אשר לצורך התיקון מכל האורות דהא"א אחר שנתייחדו כל אחד בבית זוגיה ביחוד השלם והראוי. ובאשר שהא"א הרי הם הע"ב וס"ג הכלליים אשר מהגרון ולמטה כגודע בדברינו, ולכן כאשר עלו אותן המ"ן בהמוחין דא"ק, הנה נתעורר ונעשה ע"י עלייתם יחוד שלם ג"כ בהרישין עלאין דא"ק, שהם הע"ב וס"ג הכלליים שבא"ק, ונתייחדו גם הם שהם אורא ומ"ס שבו זב"ו ביחוד נורא, שהוא בהגילוי דאור הגנוז⁴⁸⁹ אשר מרזא דאור א"ס ית"ש. ויצא ונתגלה עי"ז הרעוא דרעוין שהוא הגילוי דאור המצח⁴⁹⁰, ויצא הוא בבחי' אור מקיף וכמ"ש לעיל כלל ח"י ענ"ח אות ב' ג' ד', ונתפשט אורו הגדול מבחוץ עד סוף רגלי א"ק. והנה מאורו הגדול הנה נכוו ונשרפו הקליפות והטומאה זוהמא ורע דעולם התוהו הרבה מאוד, ועי"ז הנה נבררו חלק גדול מהניצוצי קדושה והשברי כלים, כל הצורך לשורש התיקון והאצילות ולכל מעשה בראשית כולם, הנה נבררו הם ע"י האור שהאיר דרך המצח. והיה אורו רק בבחי' אור מקיף, כי התפשט אורו רק דרך המצח ולחוץ וכנז'. והנה אחר שנבררו אותן הניצוצי קדושה והשברי כלים הצורך מהם לשורשי התיקון דמעשה בראשית, הנה עלו גם הם למ"ן ע"ד והסדר דעליית האורות הנ"ל בסמוך.

[אמנם הנה לעיל כלל ח"י ענ"ח אות ד' ע"ש בסופו אמרנו שם כי מה שנברר ע"י אור המצח הוא רק הניצוצי קדושה והשברי כלים דעתיק וא"א לבד ע"ש. וכן בענין התיקון דהמלכי יושר אשר ע"י המ"ה, הנה אמרנו ג"כ לעיל כלל ח"י ענ"ח אות ח', כי לא נתקנו מהנשמות דהיושר אלא רק מה שהיה נוגע לנשמת אדה"ר בלבד. אבל זולת זה, הנה לא נתקן מהיושר לעולם אלא רק מה שנוגע לעיקר תיקון העולמות עצמן לבחי' האצילות שבהם, ע"ש בארוכה קצת וכן בספר הדע"ה בכ"מ בח"ב דרוש ד' ענף כ"ג ס"י ב', ושם דרוש ג' ענף י"ט, ושם ח"א דרוש ג' ס"י ד' סוף אות א' ע' שם ושם ודע כ"ז]. והנה נבררו ע"י אור המ"ה דהמצח מהניצוצי קדושה והשברי כלים, הן ממלכי היושר והן ממלכי העגולים, את הצורך מהן לשרשי התיקון דהעולמות, ונתייחדו שניהם יחד ועלו למ"ן בשרשן ובשורש שרשן אחר שנתייחדו גם הם כל א' בבית זוגיה כנ"ל בהאורות. והיינו כי הנה עלו בהס"ג דס"י י"א דענינינו ובהס"ג דס"י ח', אשר מקומם הוא בהס"ג דס"י ט' ובס"ג דס"י ו', שהם הא"א העיקריים, ומשם הנה עלו בהמוחין דהא"א, ומשם בהשמות ע"ב דס"י י"א דענינינו ודס"י ח', אשר הם בהשמות ע"ב דס"י ט' ודס"י ו', שהם שרשי א"א שבהעקודים, ומשם להמוחין פנימים דא"ק, שהם אורא ומ"ס, שהתייחדו אז זב"ו בלי הפסק ומסך כלל. ומשם הנה קבלו כל המ"ן העולים תוספות אור וברכה מרזא דאור א"ס, וחזרו וירדו דרך הילוכם דרך פנימיות כל העקודים, ודרך פנימיות כל פרצופי א"ק. ובכל מקום שעברו הנה האציל כל א' את ברכתו עליהם, כי ירדו דרך כל א' בסוד אמ"ר וק"ב⁴⁹¹, והמשיכו מכל א' תוספות אור וברכה לצורך אור התיקון עד שיצא ונשלם בהיסודין דהא"א שבא"ק. והנה הם היסוד הכללי דהא"ק.

⁴⁸⁸ עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

⁴⁸⁹ עי' מלואים אות (ב).

⁴⁹⁰ עי' ספד"צ ו ע"ב.

⁴⁹¹ אור מים רקיע וק' ברכות שהוא מציאות של עסמ"ב, ועי' שער מ"ד ומ"ן פרק ה', ועי' מלואים אות (נח).

ומשם הנה יצא האור הגדול הזה בסוד חסד דאתגלייא בפומא דאמה⁴⁹², והוא מלך הדר והוא אור המ"ה דהתיקון שהוא תולדות היסוד, והוא המ"ה הפנימי כי הרי היה המשכתו דרך פנימיות כל הפרצופים כנז'. והנה יצא הוא ביחד ומיוחד עם כל המ"ן הנז', שהם האורות הנ"ל דהעגולים והיושר, ועם הניצוצי קדושה והשברי כלים דהעגולים והיושר אשר הם כולם מהב"ן הכללי, ושניהם יחד הנה המ"ה וב"ן הכלליים, שהם הדר ומהיטבאל כנודע. אמנם הנה גם בעת התיקון הנה היה משמש ג"כ השם ס"ג דאות מ"ב דענינינו, להיות גם הוא שורש עליון אליהם לאור התיקון, ע"ד שהיה משמש מתחילה לשורש עליון להנקודות דהעגולים וכנ"ל בתחילת {סב ע"ד} דברינו באות מ"ב שלפנינו. והיינו כי הנה אחר שנתייחדו הס"ג דענינינו עם הס"ג שבס"י ח' לצורך עליית המ"ן אשר לצורך התיקון וכנ"ל בדברינו, הנה כאשר נעשה עליית המ"ן ונולד ונתגלה האור התיקון עי"ז, ונתחברו ונתייחדו עמהם כל המ"ן שעלו, ונעשים אחד עם אור התיקון שהוא הדר ומהיטבאל, המ"ה והמ"ר דב"ן, והנה נתייחדו אז אלו הב' שמות ס"ג שהם הס"ג דענינינו עם הס"ג דס"י ח', הנה התייחדו הם עם עוד ד' שמות ס"ג ונעשו כפולים מששה. והיינו כי נתייחדו עם הס"ג דס"י י"ב דלקמן ודס"י י"ג דלקמן ועם הס"ג דס"י ז' ועם הס"ג דס"י י', ונעשו כל אלו הו' שמות ס"ג כולם אחד. ואלו הו' שמות ס"ג הנה הם כולם מלובשים ועומדים בהאו"א שבא"ק, שהוא בהס"ג דס"י ו' ובהס"ג דס"י ט', שהם נעשים ג"כ לאחד בעת התיקון כנ"ל.

וענין צורך כל הו' שמות ס"ג ושימושם, הנה הוא כי הנה השם ס"ג אשר בס"י י"ב אות מ"ו, הנה שימוש הוא, כי הנה הוא השורש עליון לאור הדר והמ"ה דהתיקון אשר מצד האבא הכללי שבא"ק, ועומד הס"ג דאות מ"ו שהוא שורש העליון לזה, הנה עומד הוא בהאבא עצמו שהוא בהס"ג דס"י ו' אות כ"ב לינק מהאבא ולהאיר ולהשפיע להמ"ה שמצידו, והשם ס"ג אשר בס"י י"ג אות נ' הנה הוא השורש עליון לאור הדר והמ"ה דהתיקון אשר מצד האימא הכללי שבא"ק, ועומד הס"ג דאות נ' בהאימא עצמה שהוא בהשם ס"ג דס"י ט' אות ל"ד כדי לינק ממנה ולהאיר ולהשפיע להדר ולהמ"ה שמצדה. והשם ס"ג שבס"י ז' אות כ"ו הוא שורש עליון לאור התיקון דהמהיטבאל שמצד האבא שבא"ק, ועומד הוא ג"כ בהאבא עצמו, שהוא בהס"ג דס"י ו' כדי להאיר ולהשפיע לעולם מאור האבא שבא"ק לאור התיקון דהמהיטבאל שמצד האבא. והשם ס"ג שבס"י י' אות ל"ח הנה הוא שורש עליון לאור התיקון דהמהיטבאל שמצד האימא שבא"ק, ועומד הוא בהאימא עצמה שהוא בהשם ס"ג שבס"י ט' אות ל"ד כדי לינק משם ולהאיר ולהשפיע לאור המהיטבאל אשר ממנה. והשם ס"ג אשר בס"י ח' אות ל', הנה נעשה הוא בעת התיקון ג"כ שורש עליון להמשיך אור התיקון על ידו להמלכי יושר שהם מהאבא, כי כשם שהיה להם מתחילה שורש עליון בעת שליטת הנקודות שהוא בעולם הנקודות, כי הנה היה להם אז הס"ג דס"י ח' שורש עליון לכל שימושיהם שבעולם הנקודות. כן אח"כ הנה נעשה להם ג"כ הס"ג דס"י ח' שורש עליון להמלכי יושר בעת התיקון, להמשיך להם כל אור התיקון דהדר ומהיטבאל שמצד האבא על ידו. והשם ס"ג דאות מ"ב דענינינו, הנה נעשה הוא בעת התיקון ג"כ שורש עליון להשפיע על ידו כל אור התיקון להמלכי עגולים שהם מהאימא שבא"ק, כי כשם שהיה להם מתחילה שורש עליון להשפיע בהם אור לכל עניני שימושיהם שבעולם הנקודות וכנ"ל בתחילת דברינו. כן הנה נעשה להם הס"ג דענינינו אח"כ שהוא בעת התיקון ג"כ לשורש עליון להמלכי עגולים להשפיע להם תמיד מאור התיקון דהדר ומהיטבאל שמצד האימא. והרי נתבאר לנו בכ"ז ענין צורך דהו' שמות ס"ג דס"י ז' ח' י' י"א י"ב י"ג על מה שהם משמשים.

⁴⁹² עי' אד"ר קמב ע"א.

והנה הג' שמות ס"ג דסי' ז' ה' י"ב הנה הם כלולים זב"ז, כי הם כולם שפעת אורות דהאבא שבהא"ק, השורש עליון דהמלכי יושר והשורש עליון דהדר ומהיטבאל, שהם המ"ה והט"ר דב"ן שמצד האבא, וכולם הם מלובשים ועומדים בהס"ג דסי' ו' שהוא עיקרו דהאבא עצמו. והג' שמות ס"ג דסי' י' י"א י"ג, הנה הם כלולים זב"ז כי הם כולם שפעת אורות דהאימא שבא"ק, השרש עליון דהמלכי עגולים, והשורש עליון דהדר ומהיטבאל, שהם המ"ה והט"ר דב"ן שמצד האימא. וכולם הם מלובשים בהס"ג דסי' ט' שהוא עיקרו דהאימא עצמה. ואלו הב' שמות ס"ג דסי' ו' ודסי' ט', הרי מעת התיקון והלאה, הנה הם נעשים לאחד, כי הם האו"א אשר הם כחדא נפקין וכחדא שריין (אד"ו רצ ע"ב) ולא מתפרשין דא מן דא (שם). והוא אלו הב' שמות ס"ג דסי' ו' ודסי' ט' שניהם אחד, וא"כ הרי נעשו מעתה כל הששה שמות ס"ג הנז' הכלולים בהם, הרי הם מעתה כולם אחד, ויצאו ונולדו כל הששה מיני ס"ג הנז' מהיסודין דהאו"א שבא"ק, שהם שניהם היסוד הכללי שבא"ק. וממנו יצאו כל הו' מיני ס"ג הנז', כולם באור אחד בסוד חסד דאתגליא בפומא דאמא, והוא כללות אור (סג ע"א) התיקון כולו שהוא תולדות היסוד דהא"ק, והוא אור המ"ה וב"ן הכלליים אשר נתחלקו לכל פרצופי האצילות, שנעשה כל פרצוף מאיזה חלקים מהם כמ"ש בשער עתיק (פרק א). ונעשה ונמשך גילויים לאט לאט, כי מתחילה נתקן עתיק, וע"י עתיק נתקן א"א, וע"י א"א נתקנו או"א, וע"י או"א נתקנו זו"ן כמ"ש בתיקון (פרק א). אך תיקון כולם היה נמשך מא"ק ע"י תולדות היסוד ידיה, אלא שהיה נתגלה בזה רק לאט לאט, וכללות הגילויים כולם הם המ"ה והט"ר דב"ן, ועם אורות המלכיות דהב"ן שהם האורות דהמלכים שמיתו, והניצוצי קדושה והשברי כלים מהם שנתקנו כ"ז על ידיהם, הנה הם המ"ה וב"ן הכלליים, כי הנקודות שהם עיקר הגילוי דהב"ן הכללי, הם נתקנו ונעשו לאחד עם הט"ר דב"ן והמ"ה הכללי.

(מ"ג)

מ"ה

[סעיף א']

ענין השם מ"ה הזה הנה הוא ג"כ ע"ד השם ס"ג הנז' בסמוך, כי הוא ג"כ מחלקי האימא עצמה, האימא שבא"ק, אשר השתתפה את עצמה ליתן חלק מגופה ונפשה בטיפת המ"ן, ע"ד שאמר הרב בטנת"א (ריש פרק ה) ובמוחין (פרק ה) שאו"א נותנים חלק מתמצית גופם ונפשם בכל טיפת מ"ן. והגם שעיקר המ"ן הרי הוא מחלק הולד עצמו, נקודה העצמותית שבו אשר נתיסד מהמאציל ית"ש בכל אב ואם בעטרת היסודין שלהם, כי שם הנה נתיסד בכל עליון שורש נעלם להתחתון, והוא בסוד מזריע זרע למינהו כו' אשר זרעו בו למינהו וכו' (בראשית א יב) כמו שפי' רש"י שם⁴⁹³. אך עכ"ז, הנה נותנים או"א ג"כ מתמצית גופם ונפשם חלק בכל טיפת זרע ומשתתפים בבנין הולד, והוא נמשך מכל קומתם כולו, ובסוד אור מים רקיע שאמרו בזוה"ק תרומה (קסז סע"א ורע"ב)⁴⁹⁴. והנה השם ס"ג הנז' אות מ"ב הוא חלקה אשר מהטבור ולמעלה שבה, הוא מכללות הע"ב והס"ג שבה. והשם מ"ה דענינינו, הוא חלקה אשר מהטבור ולמטה שבה, והוא מכללות המ"ה וב"ן שבה. אך שניהם הם מהטבור ולמעלה דא"ק, כי כל מציאות האימא כולה, הרי הוא באמת רק מהחזה עד גבול הטבור דא"ק. ושם הנה הוא מסתיים כל עיקרו דהא"ק ג"כ, וכל התפשטות הנה"י שבו, שהם עצמן התפשטות דהאו"א שבו שנתפשטו בו במציאות הטבור ולמטה שבו, ושם היה כל גילויים ג"כ בהמ"ן הנז', הנה כל ענין התפשטות דהנה"י

⁴⁹³ ז"ל: אשר זרעו בו - הן גרעיני כל פרי שמהן האילן צומח כשנוטעים אותו.

⁴⁹⁴ עי' מלואים אות (נח).

הנה הוא רק בבחי' ההתפשטות הא' אשר לצורך האצילות. ולזאת הנה התפשטו האו"א בהנה"י שלהם מגבול הטבור ולמטה דהא"ק, והוא ג"כ ענין התפשטות הס"ג שאמר הרב, כי היה מתפשט בתחילה עד סוף רגליו וכמ"ש כ"ז לעיל כלל ה' ו' בארוכה ע"ש. אבל עיקרן דהאו"א, הרי הם רק מהגרון עד הטבור כנודע, אבא מהגרון עד החזה, ואימא מהחזה עד הטבור⁴⁹⁵, ולכן כאשר עלו המ"ן מתתא לעילא ועלו בא"ק כל האורות דהנה"י שבו בסוד מ"ן מהטבור שבו ולמעלה, והוא ג"כ ענין ההסתלקות הא' אשר להאצילות וכמו שכתבנו לעיל כלל י"ב, ומזה ההסתלקות הנה הוא ג"כ כל מציאות הנקודות שעלו ויצאו דרך העינים.

והנה כאשר הגיע עלייתם מגבול הטבור שבו ולמעלה ובמקום האימא שבו, שהיא מהחזה שבו עד הטבור שבו, הנה נשארו בה מחלקי המ"ן מאת אשר השתתפה בהם מתמצית גופה ונפשה כנז', הנה נשאר עיקרם בה גופה. והחלק דתמצית גופה ונפשה אשר מהטבור ולמעלה שבה הוא השם ס"ג דלעיל אות מ"ב, והחלק דתמצית גופה ונפשה אשר מהטבור ולמטה שבה הנה הוא השם מ"ה דענינינו. ונשאר עיקרו ג"כ בהאימא עצמה להיות בה שורש להנקודות דהעגולים שיצאו דרך העינים לבסמם ולהמתיקם לצורך מלכותם בעת שמלכו. וזה היה הכוונה ג"כ במה שהשתתפה עמהם בתחילה כדי להצטמצם ולהשתוות עמהם וליתן בהם איזה חלק מגופה ונפשה להיות בשר משרם, כדי להיות להם לשורש לעולם. והשתתפה בהם מכל קומתה כולה כנ"ל. וכאשר עלו המ"ן מתתא (סג ע"ב) לעילא, הנה נשאר איזה חלק מעיקר עצמותה בה גופה, והחלק שמהטבור ולמעלה שבה הוא הס"ג דלעיל אות מ"ב, והוא חזר ונכנס בהשם ס"ג אשר בס' ט' אות ל"ד וכנ"ל. והחלק אשר מהטבור ולמטה שבה הוא המ"ה דענינינו. אמנם בענין מקומו היכן שנכנס, הנה יש בזה עומק דברים והתבוננות גדול. כי הנה באמת לא הוכן לו מקום בפנ"ע כלל, ולכן הנה עלה גם הוא למעלה ונכנס עם הס"ג דלעיל אות מ"ב יחד בהשם ס"ג דלעיל ס' ט', שהוא בעיקר האימא גופה מהטבור ולמעלה שבה. והוא ג"כ בכלל מ"ש הרב בנקודות (פרק ב) שהאור הראשון שהיה בתחילה למטה ועלה למעלה, הנה נשאר שם מהטבור ולמעלה כו', והוא הס"ג דלעיל אות מ"ב עם המ"ה דענינינו, כי שניהם נכנסו בהס"ג דלעיל ס' ט' אות ל"ד, והיו שם ביחד בעיקר האימא עצמה למעלה מהטבור שבה. והענין הוא, כי הנה כל עיקרו דהמ"ה דענינינו, הנה היה באמת כל גילוי רק לפי שעה, ויצא מתחילה ג"כ רק לחזור ולהסתלק ולהתעלם, וכל עיקרו הוא רק להיות שורש עליון למציאות זולתו, ולכן לא הוכן לו מקום לעצמו, כי כל מקומו הוא רק בהאימא עצמה.

[סעיף ב']

והענין בביאור הוא, כי כבר אמרנו לעיל בתחילת הספר כלל ה' ו' כי עיקרו דהא"ק הנה הוא רק הע"ב והס"ג הכלליים שבו, שהוא רק עד גבול הטבור שבו, והוא רק הא"א והאו"א שבו. אבל המ"ה וב"ן הכלליים שבו, שהם הזו"ן שבו, והוא כל המציאות שבו אשר מגבול הטבור שבו עד סוף רגליו, הנה כ"ז הנה הוא רק כללות עולם האצילות. והוא הא"ק עם האצילות רק כללות עולם אחד, הכולל ה' פרצופים א"א או"א זו"ן. והא"א והאו"א שבו הם נקראים בשם א"ק (והוא מהטעם שכתבנו לעיל כלל י"ז ענ"א), והוא עד גבול הטבור שבו, ועד שם הוא ע"ב וס"ג הכלליים, וכן הוא כולל גם כל העקודים. אבל הזו"ן שהם המ"ה וב"ן הכלליים, והם מהטבור ולמטה עד סוף רגליו, הנה כ"ז הוא נקרא בשם אצילות, והוא כל עולם האצילות. וכללות שניהם הנה הם בבחי' פרצוף אחד כללי

⁴⁹⁵ כלומר או"א עלאין מהגרון עד החזה, וישסו"ת מהחזה ועד הטבור. ועי' ע"ח שער הולדת או"א וזו"ן פרק ג.

הכולל מבחי' ראשו ועד רגליו, אלא שזה הוא מהטבור ולמעלה וזה מהטבור ולמטה. וכן יש ביניהם הפסק פרסא כנודע. ולמעלה מהפרסא שהוא כללות א"ק, הנה שם הוא שליטת הס"ג⁴⁹⁶, ולמטה מהפרסא שהוא כללות האצילות, הנה שם הוא שליטת המ"ה.

והנה נודע הוא כי כל גילוייו כולם ית"ש הנה הם עתה רק מהצמצום ולמטה, והם בחלוקי מדרגות, וירד בהם ממדרגה למדרגה, שנעשה כל תחתון רק מסופו וסיומו דהמדרגה העליונה שעליו, ונצטמצם בכל עליון לצורך המדרגה שלמטה הימנו. וכן נעשה האצילות ע"י א"ק, הנה אז נצטמצם בו בסופו וסיומו לצורך הגילוי דהאצילות. והנה אמרנו כי הא"ק הנה הוא הא"א והא"א שבו, והם עד גבול הטבור שבו, והם בגילוי אור הס"ג, ולכן הוא כי הנה אחר שנשלמו הם, הנה התפשט בבחי' המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם גופה, כי כל א' הוא כלול מכולם כנודע. והנה התפשט בהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהם שהוא בחי' הנה"י שבהם [והוא עצמו אותן המ"ה וב"ן הפרטיים שאמרנו בזה לעיל סי' מ' אות ל"ה ול"ו ע"ש], וירד בהם מגבול הטבור דא"ק ולמטה עד סוף רגליו, שהוא המקום שהיה עתיד להאצילות. וע"י ירידתם והתפשטותם, הנה נצטמצמו ע"י להעשות שורש להאצילות. וכן נתעורר בהם ע"י הנקודה העצמותית דשורש האצילות אשר היה גנוז בהם בכח בסוד מזריע זרע כנ"ל, הנה נתעורר בהם ע"י לצאת מן הכח לפועל. והנה ההתפשטות הזו דהמ"ה וב"ן שאמרנו, הנה הוא השם מ"ה דענינינו עם השם ב"ן דלקמן אות מ"ד. אמנם אינם הם המ"ה וב"ן הכלליים והעיקריים אלא רק המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם"ב והס"ג עצמן, והוא התפשטות הס"ג שאמר הרב שהיה מתפשט מתחילה עד סוף רגליו. והיה כ"ז להתפשטות הראשון אשר לצורך האצילות, שהוא השורש הראשון אשר להאצילות כנודע בדברינו. וכן נתגלה ג"כ באותה ההתפשטות בחי' המ"ן אשר להאצילות, והרי היה כלול אותו ההתפשטות מב' {סג ע"ג} מציאויות, אחד מאור ההתפשטות הא' דלהאצילות, ואחד ממצאות המ"ן אשר להאצילות, שהם כל הנקודות דהעגולים דכללות השם ב"ן אשר יתבאר לקמן אות מ"ד, אשר עיקרן דהנקודות הנה הם באמת רק מהנקודה העצמותית דלהאצילות. אמנם הנה השתתף בזה האימא מגופה ונפשה ג"כ, וכ"ז היה כלול בהשם מ"ה דענינינו עם השם ס"ג דלעיל אות מ"ב וכנ"ל. ובאשר שעיקר ההתפשטות הנה היה כדי להעשות לשורש עליון שורש הראשון להאצילות, ר"ל להעשות בא"ק שורש עליון להאצילות, כי ע"י שירד ונתפשט במקום העתיד להאצילות, הנה נצטמצם ע"י אותו האור שנתפשט להעשות הוא עצמו לשורש עליון בא"ק להאצילות, ולכן אחר שנתפשט ונצטמצם לזה, הנה חזר ועלה למעלה, כי הרי הוא באמת מהא"ק עצמו אשר כל מקומו הוא רק מהטבור ולמעלה. ולכן אחר שנעשה פעולתו שהוא הצמצום הנו', הנה חזר ועלה מהטבור ולמעלה, והוא ההסתלקות הראשון אשר להאצילות כנודע בדברינו וכמ"ש לעיל כלל י"ב.

[סעיף ג']

והנה נעשה בהתפשטות שני פעולות, וכן בהסתלקות שני פעולות. והב' פעולות אשר בהתפשטות הוא: אחד, פעולת הצמצום הנו', כי נצטמצם ע"י ירידתו להעשות לשורש האצילות כנז'. ופעולה הב', הוא כי הנה השתתף בו ונתגלה ונעשה ע"י מציאות המ"ן אשר להנקודות. והוא ג"כ בב' בחי': אחד, הוא נקודה העצמותית אשר להאצילות אשר בסוד מזריע זרע למינהו (בראשית א יב), וכן אשר זרעו בו למינהו, וכמו שכתבנו בזה לעיל בתחילת הספר כלל א' ענ"ב ע"ש. והשני, הוא השתתפות אימא אשר השתתפה ג"כ במציאות המ"ן מגופה ונפשה, שהוא בהס"ג דלעיל אות מ"ב ובהמ"ה דענינינו וכנ"ל. והב' פעולות אשר בהסתלקות הוא: אחד, הוא כי בעלייתו למעלה מהטבור שהוא בהאימא

⁴⁹⁶ עי' לעיל הערה 290.

עצמה, הרי נתייסד ע"ז בהאימא שבא"ק שורש עליון להאצילות תמיד, ומתייחד ע"ז הא"ק עם האצילות לעולם. פעולה ב', הוא ג"כ בענין המ"ן, והוא ג"כ בב' בחי': אחד, במציאות המ"ן, ואחד בעליית המ"ן. וענין עליית המ"ן הרי הוא פשוט כי הנה בהסתלקות הזה, הרי היה עלייתם מה שעלו ויצאו דרך העינים, והוא עליית המ"ן דהאימא שבא"ק כנ"ל בדברינו. אך הענין דמציאות המ"ן הנה הוא, כי הרי כל בחי' הנקודות הרי אמרנו שמציאותם הוא, אחד נקודה העצמותית דלהאצילות, ואחד השתתפות האימא שבא"ק שהשתתף בהם בתמצית אורה כנז'.

והנה כל אותה ההשתתפות אשר להנקודות הנה הוא מהמלכיות שבה ומהחיצוניות שבה, וכן הנקודה העצמותית אשר להאצילות, הנה פשוט הוא ונודע ג"כ כי היא רק מהמלכות דמלכות האחרונה שבה, וכנודע מכמה מקומות כי רק בהמלכות דמלכות היותר אחרונה דהעליון הנה שם הוא גנוז וטמיר⁴⁹⁷ השורש דהתחתון, ע' שער או"א (ספ"ח וספ"ט) ומוחין דצלם (ספ"ד) ושער פרטי ע"מ (ספ"ד). והנה כל ענין הנקודה העצמותית והשתתפות האימא שהם המציאות דהמ"ן אשר לצורך הנקודות ונתגלו הם ג"כ ע"י ההתפשטות המ"ה וב"ן הפרטיים הנז', כי כ"ז הנה הוא מהב' פעולות שנעשה בהתפשטות כנז', הנה היה כל אותה המציאות דהמ"ן בהמ"ה וב"ן הפרטיים ג"כ רק בבחי' חיצוניותם ובהמלכיות שבהם. ואין כ"ז מעיקר מציאותם כלל, כי עיקר מציאותם הנה הוא שיצאו ונולדו מהע"ב וס"ג הכלליים להיות שורש עליון להאצילות העיקרי אשר גם לאחר התיקון. אלא שנתהווה ונעשה בהם ג"כ כל השורש להנקודות, כי הנקודות הם השרשים הראשונים לכל. ולכן נתהווה ונעשה ונתגלה בהם ג"כ השורש להנקודות שהם כל המ"ן הנז'. אבל עיקר מציאותם דהמ"ה וב"ן הפרטיים, הנה הוא להיות שורש עליון להאצילות העיקרי אשר גם לאחר התיקון, ולכן הוא כי כאשר נסתלקו וחזרו ועלו, הנה חזרו ועלו במקורם שהוא בהע"ב והס"ג הכלליים, ועומדים שם לעולם, ונעשו שם למציאות מ"ן על לאחר התיקון, להוציא ולהמציא בהאימא עצמה את כל המציאות דמהטבור ולמטה שבה, שהם המ"ה וב"ן הכלליים שבה. והם השמות דמ"ה וב"ן אשר לעיל ס' ט' אות ל"ה ול"ו, כי הם שורשי אור התיקון דהמ"ה אשר מצד האימא, שהוא כללות העסמ"ב אשר לקמן (סג ע"ד) ס' י"ג, שהם כולם כללות העסמ"ב דאור התיקון דהמ"ה שמצד האימא שבא"ק וכמו שנתבאר שם. וכן הם שורשי אור התיקון דהב"ן אשר מצד האימא, שהוא כללות העסמ"ב אשר לעיל ס' י', שהם כולם כללות העסמ"ב דאור התיקון דהמ"ה דב"ן שמצד האימא שבא"ק וכמו שמבואר לעיל ס' י'. כי העסמ"ב דס' י"ג הם נובעים ויוצאים מהשם מ"ה דס' ט' אות ל"ה, שהוא בחי' ז"א הכללי שבהאימא, והעסמ"ב דס' י' הם נובעים ויוצאים מהשם ב"ן דס' ט' אות ל"ו, שהיא בחי' נוקבא דז"א שבהאימא הכללי שבא"ק. והרי הו' המ"ה וב"ן דאות ל"ה ול"ו שבס' ט' שורשי אור התיקון דהמ"ה והמ"ה דב"ן שמצד האימא הכללי שבא"ק, והם, ר"ל אותן המ"ה וב"ן שבס' ט', הנה הם המ"ה וב"ן הכלליים הזו"ן הכלליים שבהאימא, והם נעשו ונולדו בהאימא רק כאשר הגיע עת התיקון ולצורך התיקון דוקא.

והנה היה לידתם מהע"ב וס"ג הכלליים שבה, שהם הע"ב וס"ג דס' ט' אות ל"ג ל"ד, ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים הנז'. כאשר שנסתלקו וחזרו ועלו כנז', הנה נעשים שם למציאות מ"ן לעורר זווני עליונים לצורך הולדת אותן המ"ה וב"ן הכלליים שבס' ט', שהם שורשי אור התיקון דהמ"ה והמ"ה דב"ן שמצד האימא כנז'. והרי עכ"פ הוא, כי הנה נעשו בעלייתן מהטבור ולמעלה למציאות מ"ן, כי הרי נשארו שם לסוד מ"ן עד עת התיקון. כי כאשר הגיע עת התיקון, הנה אז עלו למ"ן למעלה למעלה לצורך תולדות אור התיקון. אך בכל משך עת הנקודות, הנה עמדו שם למעלה מהטבור, ונעשו שם למציאות מ"ן על

⁴⁹⁷ ע"י לעיל הערה 44.

לעתיד. ור"ל כי בכל משך עת הנקודות, כל זמן שלא הגיע עת התיקון, לא נעשה עדיין פעולתן בעליית מ"ן, אלא שעמדו שם במציאות מ"ן על להבא. וכאשר הגיע עת התיקון, אז עלו למ"ן, ונולד מהם עי"ז בהאימא הכללי המ"ה וב"ן הכלליים שבה, שהם המ"ה וב"ן שבס"י מ' אות ל"ה ל"ו, שהם שורש אור התיקון, וכמו שיתבאר עיקר הדברים בזה למטה בסעיף ע"ש. וזהו שאמרנו כי נעשה בההסתלקות ג"כ ב' פעולות בענין המ"ן: אחד למציאות מ"ן, ואחד לעליית מ"ן. כי עליית מ"ן היה להנקודות, שהם רק מהחיצוניות והמלכיות שבהם. ומציאות המ"ן הנה זה הוא מאור העיקרי שבהם, והוא לצורך אור התיקון וכנ"ל. ועליית המ"ן הנה נתגלה פעולתן תיכף בעת ההסתלקות, כי בזה הרי היה יציאת הנקודות שיצאו דרך העינים. והרי נתגלה פעולתן תיכף, אבל מה שנעשו למציאות מ"ן, הנה לא נתגלה פעולתן אלא רק כאשר הגיע עת התיקון, וכן נתגלה אז פעולתן ג"כ במה שנעשו לשורש עליון גם בהע"ב וס"ג הכלליים אשר הם למעלה מהטבור, אשר שם עלו בההסתלקות כנ"ל. והנה עומדים שם לעולם לשורש עליון בא"ק לכל האצילות כולו תמיד וכנ"ל. והרי נתבאר לנו עכ"פ, כי נעשה ב' פעולות בההתפשטות, וב' פעולות בההסתלקות, ובכל א' הנה הוא פעולה אחת לצורך הנקודות ופעולה אחת לצורך התיקון. ובדיוק הנה הו' הב' פעולות אשר בההתפשטות בבחי' הכנה להב' פעולות אשר בההסתלקות. כי בההסתלקות נעשה גמר פעולתן, כי הרי הפעולה אשר לצורך התיקון שנעשה בההתפשטות הנה הוא מה שנצטמצם ע"י ירידתם להעשות בהס"ג הכללי (כי אותה ההתפשטות הוא התפשטות הס"ג כנ"ל), שהוא בהא"ק עצמו בעיקרו אשר למעלה מהטבור שורש להאצילות. והרי כ"ז הוא רק בבחי' הכנה על להבא, ולא נשלם אותה הכוונה אלא רק בההסתלקות, כי כאשר נסתלק ועלה מהטבור ולמעלה ונשאר שם, הנה אז נשלם אותה הכוונה, כי עומד שם מעתה ולעולם להיות שורש עליון בא"ק להאצילות. והרי היה כל הפעולה אשר נעשה לזה בההתפשטות רק בבחי' הכנה לבד, ולא נעשה הגמר פעולה רק בההסתלקות. וכן הפעולה אשר נעשה בההתפשטות בכל המציאות דהמ"ן אשר להנקודות, הן במציאות הנקודה העצמותית הנ"ל, שיצא אז מן הכח אל המציאות, והן בהשתתפות האימא אשר לזה וכנ"ל, הרי כל מה שנעשה בזה ע"י ההתפשטות, הנה היה כ"ז אז רק בבחי' הכנה לבד. ולא נעשה פעולתן אלא רק בעת ההסתלקות, כי אז עלו למ"ן ויצאו דרך העינים. והרי היה גם כל הפעולה אשר לזה בההתפשטות ג"כ רק בבחי' הכנה לבד. והרי נמצא כי כל הב' פעולות שנעשו בההתפשטות, הנה היו רק בבחי' הכנה להב' פעולות שבההסתלקות. והאמת הוא כי הנה (סד ע"א) כל עיקר גילוי דההתפשטות כולו מאחר שהוא רק לפי שעה, הרי הוה כל עניינו וכל גילוי רק הכנה על מה שנעשה מזה בההסתלקות אשר שם הוא נשאר לעולם. וכן הוא כל ענייני התפשטויות והסתלקויות הא' והב' אשר לכל עולם ועולם הנודע בדברינו, הנה הוה כל התפשטות הא' הכנה וסיבה למה שנעשה באותו האור בההסתלקות הא', ושניהם הנה הם הכנה וסיבה לכל מה שנעשה בההתפשטות הב'. ושלשתם הנה הם הכנה וסיבה לכל מה שנעשה אח"כ בהמציאות דההתפשטות הב' בההסתלקות הב', כי ההסתלקות הב' הנה הוא התכלית לכל המציאות דההתפשטות הב', וכן יתגלה בו ויעשה אז ג"כ עילוי גדול, שהוא הכוונה התכליתית אשר גם לפעולת המציאות דההסתלקות הא' ובהעלם נורא גם לההתפשטות הא', והבן הדברים כי עתיקים הם.

[סעיף ד']

ונחזור להענין, כי הנה נתבאר לנו מכל דברינו הנ"ל מה שנוגע להמ"ה דעניינינו בענין מציאותו ושימושיו ושורשיו ומקומו. כי מציאותו, הנה הוא משני בחי', כי הוא עם

הב"ן אשר לקמן אות מ"ד הנה הם המ"ה וב"ן הפרטיים שנולדו ויצאו מהע"ב וס"ג הכלליים שבהאימא הכללי שבא"ק, והוא בחי' אחד, והוא עיקרו ופנימיותו. והבחי' השנית, הוא כי הנה כלול ג"כ אותן המ"ה וב"ן כל מציאות המ"ן אשר להנקודות, הן הנקודה העצמית שבהם, והן השתתפות האימא שהשתתף בהם מתמצית גופה ונפשה כנ"ל. אמנם כלילות המ"ן הנה היה רק בהחיצוניות והמלכיות דאותן המ"ה וב"ן. ועכ"פ הוא, כי המציאות דהמ"ה דענינינו, הנה הוא כלול משני בחי': אחד, מה שהוא עיקרי בו. ואחד, מה שכלול בו מהנוגע להנקודות ג"כ.

ושימושו, הנה הוא לג' בחי': אחד, הוא לצורך ההתפשטות הא' דלהאצילות, כי על זה הנה היה עיקר יציאתו והתפשטותו כנ"ל סעי' א' ב'. שנית, לצורך המ"ן דהנקודות שהיה כלול בו ג"כ כנז'. שלישית, כי הרי אותו ההתפשטות הנה אמרנו כי הוא חזר ועלה למעלה ונשאר שם להיות לשורש עליון תמיד לכל האצילות כולו לעולם, וכן הוא עומד שם לסוד מ"ן לעולם, להמשיך ולחדש את אור התיקון דמעשה בראשית בכל יום תמיד. והרי הוה שימושו לג' בחי': להתפשטות הא' דלהאצילות, ולהמ"ן דהנקודות, ולצורך אור התיקון. והיה שימושו בג' זמנים, וראה ג' עולמות: עת ההתפשטות הא' דלהאצילות, שאז היה מאיר ומשמש שליטת הס"ג. ואח"כ הנה היה משמש ג"כ בעולם הנקודות וכנ"ל סעיף א' סמוך לסופו. וכן אח"כ הנה הוא משמש לעולם תמיד לאור התיקון כנז'. והרי נעשה שימושו בג' זמנים וראה ג' עולמות.

ושורשו הנה הוא ג"כ בשניים, כי עיקרו ופנימיותו הרי הוא מהפנימיות דהע"ב והס"ג הכלליים שבהאימא הכללי שבהא"ק. אך כללות המ"ן דהנקודות הכלולים בו, הנה הם מהחיצוניות והמלכיות דהאימא. והרי הוה שורשו בהע"ב וס"ג הכלליים שבה, וכן בהחיצוניות דכל קומתה כולה. אך שורשו ומקורו הנעלם, הנה הוא בהשם ב"ן דהמ"ס שבא"ק אשר בסי' א' אות ד', כי שם הוא שורש האימא שבא"ק. וכל תולדותיה ואורותיה המתפשטים ומתגלים ממנה תמיד, הנה הוא הכל משפעת אור הב"ן דהמ"ס המשפיע לזה בהשם ע"ב דלעיל סי' ט' אות ל"ג, שהוא שורש האימא שבהעקודים וכנ"ל שם. ומאותו הע"ב דאות ל"ג, הנה נעשה ונמשך האימא שבא"ק שהיא הס"ג אשר בסי' ט' אות ל"ד עם כל תולדותיה ואורותיה המתגלים ומתפשטים ממנה. והרי הוה הב"ן דהמ"ס השורש והמקור להאימא ולכל הנמשך ממנה. אמנם כל מה שהוא מהמ"ס, הרי הוא נעלם מאד, כי הוא מוחא סתימאה, וכל גילוי הוא ע"י העקודים. ומה שנוגע להאימא הוא ע"י הע"ב שבסי' ט' וכנז', כי הוא שורש האימא, ר"ל שרשה שבהעקודים. ועכ"פ הוא כי שורש המ"ה דענינינו הנה שרשו בהעקודים הוא השם ע"ב שבסי' ט', ושורשו הנעלם שבהמ"ס דא"ק הוא השם ב"ן שבסי' א' אות ד'.

ומקומו דאותו המ"ה דענינינו, הנה החלק דהמציאות שבו אשר היה משמש לצורך ההתפשטות הא' דלהאצילות, הנה הוא חזר למקורו שהוא בהע"ב וס"ג הכלליים עצמן שבהאימא, ועומד שם בפנימיותן לעולם. והוא שם בסוד מ"ן לעורר זווגי עליונים, (סד ע"ב) להמשיך את אור התיקון שמצד האימא שהם המ"ה וב"ן אשר בסי' ט' אות ל"ה ול"ו. וכן אותו המ"ה הנה הוא השורש לאור התיקון לעולם, והוא חופף ומרחף עליו תמיד, להרחיק ממנו כל מגע זר שלא יהנה ממנו אלא הראוי אליו, ע"ד שכתוב (בראשית א' ד) וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל, ואמרו רז"ל (חגיגה יב ע"א) כי עמד וגנוז שלא ישתמש בו אלא הראוי אליו, ע' דברינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף מ"ו סי' ג' ע"ש. כי משום שאותו השורש הנה הוא מהע"ב וס"ג שהם דוחין את החיצונים⁴⁹⁸, לכן הוא עומד על אור התיקון למגן ומחסה להרחיק ממנו כל מי שאינו כדאי להשתמש בו. והרי נמצא כי מקומו דאותו חלק המציאות שהשתמש לצורך ההתפשטות הא' אשר מהמ"ה דענינינו אחר הסתלקותו,

⁴⁹⁸ עי' ע"ח שער לאה ורחל פ"ז ובשער יעקב ולאה פ"ב.

הנה הוא כי הוא עומד תמיד בהע"ב וס"ג הכלליים דהאימא שבא"ק בהנה"י שבהם לבחי' מ"ן לחדש את אור התיקון תמיד בתוספות אור וברכה. וכן הוא ג"כ, כי הוא עומד לסוכת שלום תמיד על אור התיקון להרחיק ממנו כל מגע זר, כי הוא עצמו הנה הוא עומד לעולם בשליטת הס"ג⁴⁹⁹ אשר ממנו נכוו כל החיצונים, ועומד ומרחף לעולם על אור התיקון האור דשליטת הס"ג.

אמנם כ"ז הנה הוא בחלק המציאות העיקרי דהמ"ה דענינינו, אשר היה משמש לצורך ההתפשטות הא' דלהאצילות שהוא עצמותו ופנימיותו ועיקרו. אך חלק המציאות שבו שהוא כללות המ"ן אשר לכל הנקודות דהעגולים דהאימא שבא"ק, אשר היה נכלל ג"כ באותו ההתפשטות דהמ"ה וב"ן הפרטיים בחיצוניותם, והוא מהחיצוניות והמלכיות דהאימא וכנ"ל. הנה כאשר עלו הם ג"כ בעת ההסתלקות, והיה משמש להם אותו ההסתלקות לעליית המ"ן אשר להנקודות וכנ"ל, הנה אותן האורות אשר היו בהם מההשתתפות האימא שהשתתף בהם ליתן חלק בהם מתמצית גופה ונפשה שבהחיצוניות והמלכיות שבה, הנה כאשר עלו למ"ן בהגיעם מהטבור ולמעלה, הנה חזר ונשאר עיקרם בהאימא עצמה במקום שיצאו משם, ושם נשאר עקרם שהוא שרשם, והענפים שבהם הם אשר יצאו לחוץ דרך העינים וכמ"ש הרב במב"ש (שע"ב ח"א פ"ב ושם ח"ב פ"ג), כי מה שיצאו לחוץ דרך העינים ועמדו מהטבור ולמטה מבחוץ, והם הנקודות דהעגולים, הנה הם רק בחי' הענפים, אבל עיקרם הנה הם חזרו ועלו בהאימא עצמה ועמדו שם כל משך זמן דעולם הנקודות, להיות שורש להנקודות להאיר עליהם בכל האפשרי, שיהא כל הנהגתם ג"כ הן במלכותם והן במיתתם ושבירתם שיצא ונעשה עי"ז כל עולם התוהו, יהיה הכל תמיד ע"פ השגחתו ורצונו ית"ש בלי הפסק רגע אחת ח"ו. ועל זה הנה נשאר שורשם בפנים במקום שמשם יצאו, כדי שיהיו אחוזים ואחודים למעלה תמיד.

[סעיף ה']

אמנם כאשר הגיע עת התיקון, הנה התייחד אותו השורש דהנקודות הנשאר מבפנים, הנה התייחד גם הוא עם השורש דאור התיקון שהוא חלק המציאות העיקרי דהמ"ה וב"ן הפרטיים אשר השתמשו בתחילה לצורך ההתפשטות הא'. ואח"כ חזרו ועלו למקורם לסוד מ"ן ולשורש לאור התיקון כנ"ל. ואמרנו כי באותו ההתפשטות, הנה היה כלול מתחילה ג"כ החלקי אור דהאימא אשר השתתפה את עצמה בהם לחלקי המ"ן אשר להנקודות. ונפרש אח"כ אותו החלק להמ"ן דהנקודות, אך בעת עלייתם, הנה חזר אותו החלק ונכנס בהאימא להיות שורש להנקודות בכל משך זמן דעולם הנקודות וכנ"ל. אמנם כאשר הגיע עת התיקון, הנה חזר אותו החלק ג"כ להתייחד ולהכלל בהמ"ה וב"ן הפרטיים אשר נעשו אחר הסתלקותם לשורש אור התיקון, ונתייחד ונכלל עמהם אותו החלק ג"כ להעשות גם הוא מעתה עמהם יחד לשורש לאור התיקון. ומה שהיה מתחילה לשורש הנקודות, הנה נעשה מעתה הוא עצמו ג"כ לשורש לאור התיקון שיתוקנו הנקודות על ידו. והיינו כי כאשר הגיע עת התיקון, הנה עלו אז האורות דהמלכים שמיתו אשר נשארו האורות למעלה במקום האצילות (סד ע"ג) וכמ"ש בשבירת הכלים (פרק ג), הנה כאשר הגיע עת התיקון, הנה עלו אז האורות למעלה בהאימא שבא"ק, והיה עלייתם בחלקי האור דהאימא שהשתתף בהם בתחילה, והם עלו אח"כ למעלה ונשארו שם כנז', והיו כלולים שם עם אור הס"ג דלעיל אות מ"ב. והנה עלו כולם יחד, בעיקר האימא עצמה, שהוא השם ס"ג אשר בסי' מ' אות ל"ד, ונתייחדו שם עם האורות העקריים דהמ"ה וב"ן הפרטיים הנז', שהם ג"כ רק מהאימא עצמה מהע"ב והס"ג הכלליים שבה אשר עלו בה גם הם לשורש אור התיקון ולסוד מ"ן לאור התיקון וכנ"ל. והנה התייחדו הם כולם יחד עם כל האורות

⁴⁹⁹ לגבי שליטת הס"ג ושליטת המ"ה עי' לעיל ח"א כלל טו ענף ז אות ז.

שכנגדם, אשר גם בהמלכי יושר שמהאבא שבא"ק, והנה הם השם מ"ה וס"ג אשר בסי' ח' אות ל"א ואות ל', שהתייחדו הם ג"כ לצורך התיקון בהמ"ה וב"ן הפרטיים שבאבא אשר בסי' ו' אות כ"ג ואות כ"ד, ע"ש.

והנה הם בסך הכל עשרה מיני אורות פרטיים, ה' מצד אימא: היינו האורות דהמלכי עגולים שמיתו, והס"ג והמ"ה דאות מ"ב מ"ג דענינינו, והמ"ה וב"ן הפרטיים הנ"ל בענינינו. ואלו הם דמצד אימא התייחדו ועלו כולם יחד בבחי' עליית מ"ן בעיקר האימא עצמה שהיא השם ס"ג אשר בסי' ט' אות ל"ד, וכן הם כנגדם ה' אורות ג"כ עד"ז בהמלכי יושר שהם מצד האבא שבא"ק. והיינו האורות דהמלכי יושר שמיתו, והס"ג ומ"ה שבסי' ח' אות ל' ול"א, שהם ג"כ מההשתתפות האבא אשר בהמלכי יושר, ע"ד השתתפות הנ"ל דהאימא בהמלכי עגולים, והמ"ה וב"ן הפרטיים אשר בסי' ו' אות כ"ג כ"ד. ואלו הם דהאבא התייחדו ועלו ג"כ כולם יחד בבחי' עליית מ"ן בעיקר האבא עצמו, שהוא השם ס"ג אשר בסי' ו' אות כ"ד [כ"ב]. וכן התייחדו אלו הב' שמות ס"ג דסי' ו' ודסי' ט', שהם עיקרן דאור"א, הנה התייחדו הם זב"ז כל א' בבת זוגיה, כל אור שמהמלכי יושר שמצד אבא עם כל אור שכנגדו מהמלכי עגולים שמצד האימא. ומשם הנה עלו למ"ן להמוחין דאור"א. ומשם הנה עלו עוד בשרשי האור"א אשר בהעקודים, והוא בהשמות ע"ב שבסי' ו' אות כ"א ושבסי' ט' אות ל"ג, אחר שנתייחדו גם הם זב"ז ונעשים לאחד.

ומשם הנה עלו כלם בסוד מ"ן להמ"ס דא"ק, ונעשה עי"ז היחוד עלאה בהמוחין פנימים דא"ק, ונולד עי"ז האור המקיף דהמ"ה, והוא האור שהאיר דרך המצח מבחוץ. והאיר הוא בבחי' אור מקיף אשר מאורו נכוו החיצונים⁵⁰⁰, ולכן הנה נבררו על ידו מהניצוצין והשברי כלים את הצורך להתיקון דמעשה בראשית. ועלו גם הם למ"ן ע"ד הסדר הנז' בהאורות, ובכל עליית מ"ן הנה נתעורר ונתחדש היחוד לעילא כנודע. וכן הנה נעשה כאן, כי הנה נתחדש ונעשה ע"י עליית המ"ן דהניצוצין והשברי כלים ג"כ היחוד עלאה דהמוחין פנימיים דא"ק ע"ד הנ"ל בהאורות. והנה נאצל עי"ז מהאור הראשון, שהוא הרעוא דרעוין המאיר דרך המצח⁵⁰¹, שהוא בבחי' אור מקיף כנו', הנה נאצל ממנו ע"י הגילוי אור שנתחדש מהיחוד דהמוחין פנימים הנז', הנה נאצל ממנו אור המ"ה דהתיקון, והוא אור המ"ה הפנימי סוד המתקלא, שהוא אור"ר, ר"ז⁵⁰², מרזא דאור א"ס, והוא תולדות אור מהרעוא דרעוין שנתגלה דרך המצח, כי נאצל ממנו אור דוגמתו, והוא אור המ"ה הפנימי וכמו שכתבנו לעיל כלל ח"י ענ"ח אות ב' ג' ד'. והנה הוא אור הדעת עלאה, שם מלא יהו"ה אלהים⁵⁰³, חו"ג (כמ"ש בב"ר פ"ב סי' טו, וכן בפסיקתא רבתי פ"סקא מ) כי הויה הוא חסד, אלהים הוא דין, ושניהם יחד ובפרט כשהם משולבים, הוא רחמים שהוא דינים נמתקים, חסד ודין כלולים זב"ז. והנה הוא אור המ"ה דהתיקון והוא הו"ה דאלפ"ן שמספרו מ"ה, ובמילואו שהוא מ"ס ה"א מספרו פ"ו שהוא המספר דאלהים (תיקו"ז ע"ב). ועכ"פ הוא כי הו"ה אלהים הוא חד"ר, והוא הרזא דמתקלא ימין ושמאל ומכריע, ועליו נאמר (בראשית ב ד) ביום עשות הו"ה אלהים ארץ ושמם, כי הוא אור הדעת עלאה, אור התיקון אשר בו נברא העולם. והנה הוא תולדות דאור המצח הרעוא דרעוין הנז', והוא

⁵⁰⁰ עי' עקודים (פרק ב) ובלאה ורחל (פרק ז).

⁵⁰¹ עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"ב ד"ה רעוא דרעוין.

⁵⁰² עי' זהר ח"א קמ ע"א.

⁵⁰³ וכן הוא בבראשית רבה פ"ג סי' ג. וכן מכונה הוא "שם שלים" וכמ"ש בזוה"ק בראשית (כ ע"א). ועי' שם פקודי (רסב ע"א): שם מלא הו"ה אלהים שם דא איהו שלם בכל אינון היכלין בכל אינון נהורין עלאין למהוי כלהו חד.

תרגום: שם מלא הו"ה אלהים, שם זה הוא שלם בכל אותם היכלות בכל אותן אורות עליונים להיות הכל אחד.

אור המ"ה הפנימי, {סד ע"ד} כי הוא היה נמשך דרך פנימיות כל הפרצופים שבא"ק בסוד אור מים רקיע וק"ב, והוא מרומו במה שנאמר (בראשית א ג) ויאמר אלהים יהי אור, כי ויאמר הוא אותיות אמ"ר, אור מים רקיע, וה"וי" דו"אמר עם מלת אלהים הוא גימט' ק"ב, והם ק' ברכאן, ועם הב' שמות דהוי"ה אלהים הנז' הוא ק"ב וע' בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ה). והק' שורשו הוא מהשם ס"ג, ומילוי שהוא ל"ז כנודע בכוונות הברכות (שעה"כ ב ע"ד), והא' דמילוי וא"ו דס"ג הנה הוא הא' דאהי"ה, וממנו הוא השם מ"ה כמ"ש שם (שער מ"ד ומ"ן דרוש ה) ובכ"מ. והנה נמשך בהמ"ה הא' דאהי"ה בפנימיותו ובאמצעיתו, ונעשה המ"ה למא"ה. כי הנה מאירים בו הס' מ' דאפרסמון⁵⁰⁴, סוד בינה ותבונה, ונשלם בהם עי"ז במאה מפתחין דברכאן כמ"ש בפ' תרומה (קבו רע"ב) ובסתר תורה (פ' לך לך דף עו סע"ב).

[סעיף ו']

והוא סוד מאמרם ז"ל (מנחות מג ע"ב) חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, שנאמר ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך, ופי' רש"י שם, "מה" קרי ביה "מאה" [והוא ממדרש תנחומא פ' קרח (סי' יב)]. והוא ע"פ סוד הנז', כי השם מ"ה שהוא אור התיקון אשר בו נברא העולם, הנה היה תיקונו ע"י הק' ברכאן שנמשך בו מהס"מ דאפרסמון, והוא ע"י הא' דאהי"ה שנמשך בהמ"ה מהא' דהוא"ו דמילוי ס"ג, ונעשה המ"ה למא"ה. ולכן חייב אדם לברך מא"ה ברכות בכל יום, כדי להעמיד ולקיים את גילויים תמיד, כי בהם נברא העולם, ובהם מתקיים העולם. וכן הוא ג"כ בכל נשמה ונשמה, כאשר הגיע עת ירידתה בעוה"ז, הנה נמסר לה מאה מפתחין דברכאן דכל יומא, שתהא נזהר בהם לקיים אותם ולהאיר אותם תמיד וכמ"ש בסתר תורה (ר"פ לך לך ע"ב) הנז'. כי אורם וגילויים הנה הוא אור שכינתו ית"ש, השוכן בכל העולם כולו בסוד נשמה לנשמה⁵⁰⁵, אשר בו מתקיים כל המציאות כולו, והוא הכל מאור התיקון דהמ"ה אשר בו נברא העולם. וענין יחס הברכות לאור התיקון, הנה הוא פשוט, כי ענין כל ברכה הנה הוא על תוספות וריבוי אור ושפע הנובע ונמשך מרוא דאור א"ס ע"י מבויעין דנפקין ממ"ס מאור התיקון דמעשה בראשית הנתגלה בו, ומאז ולהלאה הנה מתגלה בהמ"ס אור היחוד דאור א"ס להשפיע בו, וממנו שפעת אורו ית"ש, כל הצורך לההתהוות והקיום וההנהגה דכל המציאות כולו תמיד בכלל ובפרט ובפרטי פרטות. ועל זה הנה הוא כל הברכות כולן, כי באמירת האדם כל ברכה ואומר "ברוך אתה ה' וכו'", הנה באמירתו למטה, הנה גורם למעלה קיום והעמדה לגילוי אור קדושתו ית"ש שנתגלה באותו השפע אשר לאותו הענין שמברך עליו, והוא ע"ד הכתוב (תהלים סח לה) תנו עוז לאלהים, וכמ"ש בזוה"ק (פ' בא לב ע"ב) ובכ"מ, וכנודע בסוד העבודה צורך גבוה⁵⁰⁶.

והנה ישנם ב' מיני ברכות: אחד, ע"ד חידוש, והוא מלמטה למעלה. ואחד, ע"ד קיום והעמדה, והוא מלמעלה למטה⁵⁰⁷. כי כאשר נאמר הברכה בדרך תפילה, כגון יהי שם יהו"ה מבורך כו', יהא שמיא רבא מברך כו', הנה הכוונה הוא ע"ד חידוש שיתחדש גילוי אור קדושתו ית"ש בתוספות ריבוי תמיד מיום ליום, עד שיהא כבודו מלא עולם, שיאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלהי ישראל מלך אין עוד מלבדו ואפס זולתו. והנה בזה הנה נמשך גילוי כבוד קדושתו ית"ש מלמטה למעלה, והוא ע"י תפילתינו שאנו מתפללים על זה תמיד. אמנם הנה כל הברכות כולן אשר הם בלשון ברוך אתה ה', והוראת לשון

⁵⁰⁴ עי' ע"ח בשער הזווגים פ' ד' ה'.

⁵⁰⁵ עי' לעיל הערה 330.

⁵⁰⁶ עי' לעיל הערה 168.

⁵⁰⁷ עי' מלואים אות (ס).

ברוך הוא שהוא ברוך מעצמו, כי הנה נמשך ונעשה כל ענין הברכה שהוא תוספות ריבוי גילוי אור קדושתו ית"ש מנביעו דמבועין דמ"ס דנפקין מרזא דאור א"ס כנז'. והנה נעשה כ"ז מעצמו ית"ש, והוא מאור התיקון דמעשה בראשית שהיה בהגילוי דאור הגנוז, ובטובו אשר הוא מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית. הנה מתגלה בזה בכל יום תמיד באור קדושתו ית"ש ברצונו ובפעולותיו אשר (סה ע"א) בכל סדרי העולם כולו ובהנהגתה תמיד, שהם כולם מהנביעו דמ"ס דנביע תדיר⁵⁰⁸ ממבועין דנפקין מא"ס. והרי מתרבה בהמ"ס, וניתוסף תמיד הנביעו דאור א"ס, ונמשך ויוצא ממנו ע"י המבועין דנפקין מיניה תמיד בכל הנצרך לסדרי העולם כולו והנהגתה, להיותם נובעים תמיד בלי הפסק. ונעשה כ"ז מעצמו ית"ש, וכמו שיסדו (ברכת ק"ש) המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית. ועל זה הנה הוא כל הברכות כולן על גילוי אור קדושתו ית"ש המתרבה וניתוסף בכל יום בכלל ובפרט, לצורך כל ענין ולמציאות כל דבר. אך עכ"פ הוא, כי נעשית כל ברכה שהוא התוספות וריבוי וגילוי אור קדושתו ית"ש אשר לזה, הנה נעשה כ"ז ממנו עצמו ית"ש. וכן הוא הוראת לשון "ברוך אתה ה' כו'" שהוא ברוך מעצמו, והוא מלמעלה למטה. כי הרי כל גילוי רצונו ופעולתו ית"ש אשר למטה הוא נמשך מברכתו אשר לזה, שהוא תוספות וריבוי אור קדושתו ית"ש, הנתגלה וניתוסף למעלה מעצמו ית"ש להנביע ולהשפיע תדיר.

וכל החיוב והמצוה אשר עלינו באמירת כל הברכות כולן הוא אינו לסיבת חידוש יציאתן ממקורן, אלא להתמיד יציאתן ולהתמיד גילויים ופעולתם גילויים למעלה ופעולתם למטה, והוא רק בבחי' קיומם והעמדתם. וגם זה הנה הוא ג"כ רק ע"י שקדשנו במצוותיו וצונו על זה, וע"ד הכתוב (תהלים סח לה) תנו עוז לאלהים. והוא מגודל חסדו וטובו ית"ש הבוחר בעמו ישראל באהבה, ויסד אותם להיותם שותף עמו במעשה בראשית, וכמ"ש ישעיה (נא מז) ואשים דברי בפיך, לנטוע שמים וליסד ארץ⁵⁰⁹. והוא מסוד ברית אבות וישראל⁵¹⁰, שהוא מהנהגתו הנעלמה ית"ש. ויסד אותם להיות שותף עמו להעמיד על ידיהם כל גילוייו ית"ש, ולהאיר על ידיהם בכל שמותיו ית"ש, אשר בהם נבראו שמים וארץ וכל צבאם, ובגילויים ואורם הנה הוא כל פעולותיו וכל הנהגתו תמיד. והנה מתקיים כל אותן הגילויים ואורם רק על ידי ישראל, דאילולא הם היה חוזר כל הגילויים והשמות למקורן שבא"ס, והיה מתבטל המציאות כולו כרגע, וכמ"ש בספרי ברכה (ס"ה) בפסוק (דברים לג ה) ויהי בישורון מלך, וכן במדרש שמואל (פרשה ה) בפסוק (א' ב ה) כי לה' מצוקי ארץ, וכנ"ל בהקדמה אות י"ב.

וזהו ג"כ ענין החיוב דמאה ברכות בכל יום, אשר כולם הם על גילוייו ית"ש אשר בסדרי בראשית ותהלוכותיהם אשר בסדרי העולם תמיד לצורך קיומם והעמידתם, ונאמר כל ברכה בלשון ברוך, שהוראתו הוא שהוא ברוך מעצמו, כי הם כולם על אורו וגילוייו

⁵⁰⁸ עי' תז"ח יט ע"ב, אלן אנון דאתכסין בקלא פנימאה ובקלא דאשתמע ובמלולא ואלין אנון תחומא לאלין אלן משנין לכתרא קדמאה דהוה בסתימו וכד אתפשט מטאת לחד מאלין ואשתני ואתעביד רוח' דלא שכיך לעלמין ונביעו תדיר.

תרגום: ואלה הם שהתכסו בקול הפנימי ובקול שנשמע ובדבור ואלו הם תחום לאלו אלו משנים לכתר הראשון שהיה בסתר וכשמתפשטת מגיעה לאחד מאלו ומשתנה ונעשית רוח שלא שוכנת לעולמים ותמיד נובעת.

בהג"א: ואתעביד רוח דלא כו' - הוא הבל הפה דנפיק מגרון תמיד אף שלא בעת הקול והדיבור והוא דרגא של בינה נהר דנגיד ונפיק תדיר ולא פסיק משא"כ בזו"נ כידוע ולכן אין העולם מתקיים אלא על הבל תינוקות של בית רבן שהן נה"ה כמ"ש וכל בניך למודי ה' כמ"ש בז"ח (לד ע"ד), ונביאים מבינה ירכתי צפון כרובים זהב שבינה עליהן אתפשטת לכן אין העולם כו'. אע"פ שלא זכר כאן מעניין מו"ס, אמנם הוא בחי' בינה דא"ק ולכן י"ל שזו השוואתו של רבינו מסבירא דיליה.

⁵⁰⁹ ז"ל הפסוק בשלימות: ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתך לנטע שמים וליסד ארץ ולאמר לציון עמי אתה. ועי' מלואים אות (סא).

⁵¹⁰ עי' לעיל הערה 28.

ית"ש המאיר וניתוסף כל יום על יום, ונמשכין ממקורן שבא"ס לחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, ע"ד בריאת העולם שהיה מעצמו ובחסדו וטובו. והנה מתקיים ונעשה חידוש טובו אשר בכל זה רק ע"י אמירת המאה ברכות שבכל יום.

והנה יסוד כל דברינו בזה הוא מדברי הגר"א בספר יצירה (פרק א משנה ט) שאמרו שם, עשר ספ"י בלימה, אחת (ספ"י ראשונה שהיא עתיקא קדישא, רישא תניינא מהג' רישין שבא"א⁵¹¹ שנקרא בשם אוירא ובשם אינ⁵¹², הוא) רוח אלהים חיים ברוך ומבורך שמו של חי העולמים. וכתב הגר"א זה לשונו: ברוך הוא על ידי עצמו, והוא מלמעלה למטה, ומבורך ע"י הצדיקים ממטה למעלה, עכ"ל עיי"ש. והוא ע"פ מה שאמרנו, כי הברכות הנה הם מיוסדים בשני לשונות: אחד, בלשון ברוך אתה, והוראתו הוא שהוא ברוך מעצמו, והם כל גילויי הנמשכים ונובעים מאור א"ס תמיד בכל סדרי מעשה בראשית במציאותם והנהגתם, והם מלמעלה למטה ומעצמו ית"ש. ועליהם הוא כל המאה ברכות אשר הם כולם בלשון ברוך אתה. ותועלת אמירתנו, הנה הוא כדי לקיים ולהתמיד את אורם וגילויים תמיד, כי קיום גילויים הוא רק ע"י ישראל כנו'. והשני, הוא בלשון תפילה, יהי שם ה' מבורך, ור"ל שיתחדש ויתרבה גילוי אורו ית"ש עוד ביותר וביותר בתוספות מרובה על העיקר, והוא נעשה ע"י תפילות הצדיקים וע"י המעשים טובים בהתורה והמצוה, והרי הוא ממטה למעלה. {סה ע"ב}

וההבדל בין אלו השני מיני ברכות הוא, כי הברכות אשר ממטה למעלה, הרי מותר ומצוה לאומרם תמיד גם בלי הפסק, הן בלשון הכתוב כגון יהי שם ה' מבורך וכיוצא, הן בלשון עצמו כגון ה' ית"ש וכיוצא. אבל כל הברכות אשר הם מלמעלה למטה, שהוא בלשון ברוך אתה, הרי אסור לאומרם בשם ומלכות אלא רק על גילויי ית"ש העומדים לפנינו במציאותם אשר מפעולותיו ית"ש, ואשר מהנהגתו ית"ש, כמו כל ברכת הנהנין, וכן כל המאה ברכות שאינן מחוייב לברך בכל יום, שהם כולם על סדרי בראשית והנהגתם אשר בכל סדר עולם. וכן גם על כל גילוי רצונו ית"ש, שהם כל ברכות המצות. אבל זולת גילויי אשר נתגלה בזה, הרי אסור לברך בשם ומלכות שום ברכה בלשון ברוך אתה, וכמ"ש ברכות (לג סע"א) כל המברך ברכה שאינה צריכה עובר משום לא תשא. אמנם הוא רק על ברכה שהוא בלשון ברוך אתה ה', שהם מלמעלה למטה, שהם כולם רק על גילויי אשר נתגלה הוא בעצמו בטובו וחסדו ית"ש. ובזה הרי הוא ברוך מעצמו, ולכן אין לומר ח"ו בלשון זה על מה שלא נתגלה עדיין כלל. אבל בלשון תפילה, שיתברך בתוספות ובחידוש, והוא ממטה למעלה ע"י הצדיקים, הנה מותר ומצוה לאומרו גם כל היום ובלי הפסק.

והנה בדברינו הללו יומתק לנו ג"כ מה שיסדו לנו כל הברכות אשר הם בלשון ברוך אתה ה' תחילתן בלשון נוכח וסופן בלשון נסתר, ונודע הוא מה שכתבו המפרשים בזה, כי הוא משום שהרי כל גילויי הנה הם רק מצד פעולותיו, אבל מצד עצמו הרי הוא לעולם נסתר ונעלם, ולכן הוא כל ברכה מתחילה בנוכח שהוא על גילויי אשר מצד פעולותיו, ולבסוף בלשון נסתר כי הוא בעצמו ית"ש הרי הוא לעולם נסתר ונעלם. אמנם לפי דברינו, הנה מתבאר כי הוא כמעט כעין הכרח לתקן סופו דכל ברכה אשר הוא בלשון ברוך אתה בלשון נסתר דוקא, וכן הוא מוכח ג"כ ממה שאנו רואין גודל וריבוי השינויים בזה אשר בין ברכה לתפילה. כי הרי גם כל מה שבתפילה הוא בזה בלשון נוכח, כגון אתה בחרתנו ורוממתנו וקדשתנו, והם כולם לנוכח. אבל בברכה יסדו כ"ו בלשון

⁵¹¹ עי' אד"ז רפט ע"א.

⁵¹² עי' אד"ז רפח ע"ב: ע"ק אקרי אין דביה תלייא אין, ע"כ. דהיינו שבו מתלבש הרדל"א. ועי' בהגר"א על תז"ח יח ע"ד ז"ל, רדל"א נק' אין לפי שהוא אין מושג כלל וכלל, ע"כ. אמנם לעניין הלשון "אפס" עי' שער דרושי אבי"ע פרק א' ושם גם נזכר "אין", אמנם הוא מכנה את א"ס "אפס".

נסתר, אשר בחר בנו ורוממנו וקדשנו הכל בלשון נסתר. ובתפילה הוא הנוסח אתה קדשת, ובברכה הוא הנוסח מקדש השבת. וכן בתפילה הנוסח ותבדל בין קדש לחול בין קדושת שבת לקדושת יו"ט הברדל, ובברכה הוא הנוסח המבדיל בין קדש לחול, המבדיל בין קדש לקדש. ובתפילה הוא הנוסח שהחייטנו וקימתנו בנוכת, ובברכה הוא הנוסח שהחייטנו וקיימנו בלשון נסתר. ובתפילה הוא הנוסח אתה יצרת, ובברכה הוא הנוסח אשר יצר. וכשתדקדק תמצא כגון זה הרבה. ומכ"ז הנה נראה בעליל כי כל ברכה ההכרח הוא לסיים ולומר בלשון נסתר דוקא, והוא עפ"י מה שאמרנו כי הוראת לשון ברוך הוא ע"י עצמו והוא מלמעלה למטה, מנהירו דנביעו הנובע מאור א"ס, ואותה הנהירו הוא השורש והמקור לכל גילוייו ופעולותיו. ומשם הנה הוא מתברך ומתגלה בכל גילוייו אשר לפנינו. והרי מוכרח הוא להעלות תיכף את אור הגילוי אשר לפנינו, אשר ע"ז הוא הוראת הלשון דברוך אתה שהוא לנוכח, להעלותו ולייחדו במקורו אשר משם הוא נובע ונמשך, כדי להתמיד ולקיים את ברכתו וגילוי תמיד. וכמו שאמרנו לעיל, כי ע"י אמירתנו אנו מקיימים את נביעת ברכותיו וגילוי תמיד, וכמ"ש ואשים דברי בפיך לנטוע שמים וליסד ארץ, ועל זה כתיב תנו עוז לאלהים (תהלים סח לה), והוא החיוב דמאה ברכות בכל יום וכנ"ל. אמנם כ"ז הוא רק בברכה שהוא מעצמו, ולכן הם חוזרים תיכף בלשון נסתר, וכדי לייחדם במקורן ולקיים את נביעת ברכתו שהוא מעצמו ומלמעלה למטה תמיד.

אמנם בתפילה הנה הם כולם לנוכח, כי בתפילה הנה הם כולם בדרך הודיה ותהילה ושבח על כל אותן הגילויים אשר התגלה לנו בזה. ותיקון התפילה הנה הוא רק ממטה למעלה, והוא ג"כ כדי לקיים ולהתמיד את אורו וגילוי ית"ש אשר לכל (סה ע"ג) פעולתו והנהגתו על ידינו ג"כ. והרי הוא כל תיקון התפילה רק ממטה למעלה, והוא ע"ד המין השני של הברכות אשר הם בלשון יתברך, ונמשך תיקונם ע"י הצדיקים שהוא ממטה למעלה וכנ"ל, ולכן אמרו על התפילה ג"כ (ברכות כא ע"א) הלואי שיתפלל אדם כל היום, והוא משום כי כל התפילות נמשך כל תיקונם ג"כ רק ממטה למעלה, משא"כ הברכות אשר הם בלשון "ברוך אתה", שהוראתם הוא שהוא ברוך מעצמו ונמשך תיקונם מלמעלה למטה, ולכן אין להוסיף עליהם אלא רק מה שתיקנו חכמים ברוח קדשו ית"ש אשר הופיע עליהם. ועכ"פ הרי נתבאר לנו כי מה שיסדו כל הברכות אשר הם בלשון ברוך אתה ה', תחילתן בנוכח וסופן בלשון נסתר, הנה הוא מטעם כי כל ברכותיו הם מעצמו ית"ש ומלמעלה למטה, והרי היא נסתר ונעלם. אך תחילת כל ברכה הוא בנוכח, כי הרי סיבתה הוא רק ע"י גילוי ית"ש אשר לפנינו, ולכן הוא בנוכח. אמנם הוא רק סיבתה, ר"ל שאותו הגילוי אשר לפנינו הוא רק סיבת הברכה, כי אלולא אותו הגילוי הרי היה אסור לברך וכמו שאמרו (ברכות לג ע"א) כל המברך ברכה שאינה צריכה עובר משום לא תשא. והרי הוה כל גילוי פרטי אשר לפנינו רק סיבת הברכה, אבל עיקר הברכה הנה הוא רק למי שנתגלה באותו הגילוי שהוא לבע"ל הגילויים, שהוא ברוך ע"י עצמו ומתגלה בברכותיו מלמעלה למטה, ולכן חוזר תיכף כל ברכה בלשון נסתר וכנ"ל.

והנה ע"פ דברינו, שאמרנו שהברכות הם בשני תיקונים, אחד מלמעלה למטה שהוא מעצמו ית"ש, ואחד ממטה למעלה שהוא ע"י הצדיקים. הנה יובן לנו מאמרם ז"ל (ברכות נג ע"ב) גדול העונה אמן יותר מן המברך. והוא כי בעניית אמן, הנה נעשה בו ב' התיקונים יחד, כי מלת אמן הוא כולל ב' כוונות: אחד, על קיום ואמת שהשומע הוא מסכים להמברך שכן הוא האמת כמו שאמר והוא נאמן ומתקיים בכל תוקף ועוז, וכמו בישעיה (כה א) אמונה אמן, שהכוונה הוא שהוא נאמן וקיים לעד, ובחזק האמת שלא ישונה, וכמו ותקעתיו יתד במקום נאמן (שם כב כג), ור"ל במקום חזק ומתקיים שלא ימוט לעולם. ועד"ז הוא מה שכתוב (שם סח טז) יתברך באלהי אמן ישבע באלהי אמן, והוא על שאי אפשר שיהא איזה שינוי ח"ו בקיומו ואמיתתו. וכ"ז הוא כוונה אחת במלת אמן,

שהוא על חוזה הקיום והאמת. אמנם הנה יש עוד כוונה שנית במלת אמן, והוא הלואי, והנה הוא ע"ד תפילה ובקשה, וכמו שפי' רש"י בשבועות (לו ע"א) ע"ש. והוא ע"ד שכתוב במלכים (א' א לו) ויען בניהו וכו' ויאמר אמן בן יאמר ה' 513, וכן בירמיה (כח ו) ויאמר ירמיה אמן בן יעשה ה'. ולכן אמרו גדול העונה אמן יותר מן המברך, כי בברכה אשר הוא בלשון ברוך אתה כו', הרי הוא רק על התיקון אשר הוא מעצמו ומלמעלה למטה, שהם כל גילוייו ית"ש אשר מששת ימי בראשית, וכן אשר מחדש אותם בטובו בכל יום תמיד, ונעשה התיקון דהברכה והעניית אמן אשר בהכוונה הראשונה שבו, להעמיד ולקיים את כל אותן הגילויים תמיד על ידינו, וע"ד שכתוב (תהלים סח לה) תנו עוז לאלהים וכנ"ל. אמנם כ"ז הרי הוא רק לקיים את התיקון דמלמעלה למטה לבד, אך ע"י הכוונה השניה אשר במלת אמן, שהוא בקשה ותפילה, הנה נעשה בעניית אמן התיקון השני ג"כ שהוא ממטה למעלה, שיתברך תמיד עוד ועוד בתוספות מרובה על העיקר בכל עת ובכל שעה, והוא התיקון דממטה למעלה אשר ע"י הצדיקים. והרי נעשה ע"י עניית אמן ב' התיקונים, הן התיקון אשר בלשון ברוך, והן התיקון אשר בלשון יתברך, ולכן אמרו גדול העונה אמן יותר מן המברך 514, 515.

ואשרי מי שזוכה לזה, לכוון בכל עניית אמן דכל ברכה אשר הוא בלשון ברוך אתה ה' אלו ב' הכוונות יחד: אחד, שכן הוא האמת, שהוא ברוך מעצמו תמיד בלי הפסק. ואחד, שיתברך ויתברך עוד ועוד בכל תוספות ריבוי דברכאן תמיד מלעילא לעילא ואין שיעור ותכלית. [והכוונה בקיצור לכוון בכל {סה ע"ד} עניית אמן דכל ברכה שהיא בלשון ברוך אתה ה', אמת ואמונה, שהוא ברוך מעצמו תמיד בלי הפסק, וכן יתברך ויתברך עוד ועוד בלי תכלית, ובברכה שהוא בלשון יתברך כמו בקדיש וכיוצא, יכוון הלואי שיהיה בן ובימינו לעינינו.

והנה מדברינו למדנו שכל עניית אמן הנה הוא רק על מלת ברוך, אבל לא על ההודאה והשבח הנאמר בסוף כל ברכה. והרי הוא כוונה אחת שוה בכל הברכות, ולא בדברי איזה אחרונים בזה.]

עד כאן הגיעו דברינו כעת בביאור ענין הברכות הנמשך לנו מענין לענין, ומעתה נחזור לענינינו דלעיל סעיף ה' שהוא עיקר הדרוש אשר לפנינו ובסעיף מיוחד בפנ"ע.

[סעיף ז']

הנה אמרנו על השם מ"ה אשר בסי' י"א אות מ"ג שאנו עוסקים בו בעיקר הדרוש אשר לפנינו, כי הנה הוא מהאימא שבא"ק. אמנם הוא אינו המ"ה העיקרי והכללי מהד' שמות עסמ"ב הכלליים שבה (כי כל א' הוא כלול מכל הבחי' כנודע), אלא הוא רק המ"ה הפרטי מהע"ב וס"ג הכלליים שבה, ועיקר שימושו הנה הוא, כי הנה הוא יצא ונתגלה לצורך ההתפשטות הא' דלהאצילות וכמו שכתבנו לעיל כלל ה' ו'. ויצא ונתפשט לזה מגבול הטבור דא"ק עד סוף רגליו. ובאשר שההתפשטות הא' הנה הוא השורש לכל עניני דאותו העולם שנתפשט בשבילו לזאת, הנה היה כלול באותו ההתפשטות כל שרשי המ"ן דהנקודות ג"כ, והוא השתתפות האימא אשר השתתף את עצמה לתת חלק מגופה ונפשה ג"כ בשרשי המ"ן אשר להנקודות. והנה כ"ז היה כלול בהשם מ"ה דאות מ"ג דענינינו כאשר יצא ונתפשט לצורך ההתפשטות הא' דלהאצילות, הנה היה כלול בו בהעלם שורש

⁵¹³ ויען בניהו בן יהוידע את המלך ויאמר אמן כן יאמר הו"ה אלהי אדני המלך.
⁵¹⁴ עי' בגר"א על תיקו"ז (כו ע"ב ד"ה גדול): דהמברך תמיד ממלל בקלא שהוא הויה, שעליו נאמר חיות אש ממללות, ובקהל זמנין כו', כידוע שחש הוא אדני, ומל הוא הויה, ומתחברין כחדא, והוא כמ"ש דבתפלת החזן נכללת במחשבה הו"ה ככתיבתו ובדיבורו אדני, ובעניית אמן שהוא גי' ב' שמות אלו, מתחברין כחדא וז"ש בגין דמתחברין כו'.

⁵¹⁵ עי' ספר הליקוטים (כי תצא כא): הו"ה ואדני, שעולין צ"א כמנין אמ"ן.

הנעלם דהאצילות העיקרי שהוא השם מ"ה דהתיקון, וכן היה נכלל בו שרשי המ"ן אשר להנקודות ג"כ. אך באשר כי כל אותו ההתפשטות דהמ"ה הנה היה רק לצורך שעה בלבד, שהוא כדי להעשות בעצמו ראוי להיות שורש עליון להאצילות, כי ע"י התפשטותו במקום העתיד להאצילות נעשה ראוי לזה, לכן אחר שעשה את פעולתו, הנה חזר ונסתלק ועלה למעלה, שהוא בהע"ב וס"ג הכלליים הנז', כי שם הוא מקומו. אמנם בעלייתו, הנה היה נעשה עליית מ"ן להנקודות ג"כ, והנה נשארו גם הם עיקרם שהוא חלקי האימא אשר השתתף בהם כנז', הנה נשארו הם עיקרם מהטבור ולמעלה מבפנים, ולא יצאו לחוץ דרך העינים רק הארתן וכנ"ל סעיף ג' ד' בביאור וארוכה כ"ז, אלא שחזרנו כאן על הדברים בקצרה כדי לבוא אל הענין. והנה נשאר כ"ז למעלה להיות שם לסוד מ"ן לצורך התיקון, כי כשם שהיה מתחילה התפשטות וירידת המ"ה דאות מ"ג דענינינו לשורש פעולת המ"ן להנקודות ג"כ, כן היה נעשה אח"כ בהסתלקותו למעלה לשורש הגילוי לכל אור התיקון וכל שפעת אור התיקון הנמשך תמיד להאצילות, שהוא מהטבור ולמטה, הנה הוא הכל דרך אותו המ"ה דאות מ"ג דענינינו, אשר הוא מהטבור ולמעלה מבפנים, ושם הוא מקומו לעולם, להיות שורש לכל הגילוי דאור התיקון לעולם. כי כאשר נולד אור המ"ה דהתיקון וירד דרך פנימיות כל הפרצופים דא"ק לירד מהטבור ולמטה, הנה היה ירדתו ויציאתו דרך אותו המ"ה הפרטי דענינינו.

והענין הוא, כי הנה אור המ"ה דהתיקון, הרי נודע הוא שהוא תולדות היסוד דא"ק, ובבחי' חסד דאתגלי בפומא דאמה⁵¹⁶ וכנ"ל כלל ח"י ענ"ח אות ב' ג' ד' בארוכה, והיסוד דא"ק הנה הוא כללות היסודין דהא"א והא"א שבו, כי שלשתן יחד הנה הם כללות היסוד דא"ק. ונודע הוא כי כל אור שיורד למטה הנה נשאר עיקרו למעלה, כמ"ש בנסירה (פרק ו) ובכ"מ. וכן הוא בענינינו, כי כאשר יצא אור המ"ה דהתיקון מהיסודין דהא"א שבא"ק, הנה נשאר עיקרו בהא"א עצמן, והנה הוא השם מ"ה אשר בסי' ו' אות כ"ג, והוא המ"ה הכללי אשר בהאבא שבא"ק, {סו ע"א} והשם מ"ה אשר בסי' ט' אות ל"ה, שהוא השם מ"ה הכללי אשר בהאימא שבא"ק, והנה הם האור העיקרי דהתיקון הנשאר בהא"א עצמן לעולם, ומהם, שהוא מהיסודין שלהם, הנה יצא אור המ"ה דהתיקון אשר להאצילות שהוא השם מ"ה אשר לקמן סי' י"ב אות מ"ז, שהוא השם מ"ה דהתיקון אשר מצד אבא שבא"ק, וכן המ"ה אשר לקמן סי' י"ג אות נ"א, שהוא המ"ה דהתיקון אשר מצד האימא שבא"ק. ואלו ה' שמות מ"ה דסי' י"ב וי"ג, הנה הם רק תולדות והארת דהשמות מ"ה דסי' ו' ודסי' ט', כי הם העיקריים מאור התיקון אשר נשארו באו"א גופה כנז'. והנה אותן השמות מ"ה דסי' ו' ודסי' ט' שהם המ"ה הכלליים שבהא"א, הנה הם יצאו ונולדו מהמ"ה הפרטיים שאמרנו, שהוא המ"ה הפרטי דאות מ"ג דענינינו והמ"ה הפרטי שאמרנו לעיל סי' ו' אות כ"ג, כי אותן המ"ה הפרטיים אחר הסתלקותן ועלייתן מהטבור ולמעלה, הנה היה עלייתן שם בסוד מ"ן, ונעשה ע"י היחוד לעילא כנ"ל סעיף ה'. ומהם הנה יצאו ונולדו בהא"א המ"ה הכלליים הנז' מהטבור ולמטה. ונמצא כי המ"ה הכללי דהאבא שבא"ק, שהוא מהטבור ולמטה שבו, הנה הוא יצא ונולד מהמ"ה הפרטי דהע"ב והס"ג הכלליים שבו, שהם מהטבור ולמעלה שבו. וכן המ"ה הכללי דהאימא שבא"ק, שהוא מהטבור ולמטה שבה, הנה הוא יצא ונולד מהמ"ה הפרטי דהע"ב וס"ג הכלליים שבה, שהם מהטבור ולמעלה שבה. והרי לנו עכ"פ, כי המ"ה הפרטי הנה הוא השורש לאור התיקון למציאותו ולגילוי אשר מהטבור ולמטה, וכן הוא שימוש לזה לעולם וכנ"ל סעיף ד'.

והנה הם ששה שמות מ"ה המשמשים באור התיקון, ג' הם מצד אבא שבא"ק, וג' הם מצד האימא שבא"ק. והם מיוחדים כולם זב"ז ונעשים אחד, והם בכללם האור המ"ה דהתיקון. הג' אשר מצד האבא, הנה הם: המ"ה הפרטי. והמ"ה הכללי אשר נתבאר עניינם

⁵¹⁶ ע"י אד"ר קמב ע"א.

לעיל סי' ו' אות כ"ג. והמ"ה דהתיקון שהוא תולדות היסוד אשר לקמן סי' י"ב אות מ"ז. והג' אשר מצד האימא, הנה הם: המ"ה הפרטי דלעיל סעיף ב' ג'. והמ"ה הכללי דלעיל סי' ט' אות ל"ה. והמ"ה דהתיקון שהוא תולדות היסוד דמצד האימא, והוא המ"ה אשר לקמן סי' י"ג אות נ"א. והנה אלו הששה שמות מ"ה, הנה הם כולם מבחי' הדר דהאו"א, אמנם הם כלולים ג"כ מבחי' מהיטבאל דהאו"א, שהם עוד שני שמות מ"ה, היינו השם מ"ה דסי' ו' אות כ"ז, שהוא מהעסמ"ב דהמהיטבאל אשר מצד האבא, והשם מ"ה אשר בסי' י' אות ט"ל, שהוא מהעסמ"ב דהמהיטבאל אשר מצד האימא. והנה כל אלו הח' שמות מ"ה, הנה הם כולם מכלל המ"ה דהתיקון. וכן התייחד בהם ג"כ בעת עליית המ"ן אשר לצורך התיקון עוד שני בחי' מ"ה, והם ההשתתפות דהאו"א שהשתתפו ליתן חלק מגופם ונפשם בהמ"ן אשר להנקודות. ואח"כ כאשר הגיע עת התיקון, הנה נכללו הם ג"כ בכל עליית המ"ן אשר לצורך התיקון. והיה כ"ז ג"כ הן בהאבא שבא"ק, והן בהאימא שבא"ק. ובשניהם הנה היו הם ג"כ בבחי' השם מ"ה, והוא השם מ"ה אשר לעיל סי' ח' אות ל"א, שהוא מהעסמ"ב דהמלכי יושר אשר מהאבא, וכן הוא כ"ז ג"כ בהאימא וכנ"ל סעי' בגד"ה.

והרי לנו עכ"פ עשרה שמות מ"ה אשר הם נכללו כולם בהשם מ"ה דהתיקון, ו' מהם הנה הם מאור התיקון עצמו, והם הד' שמות מ"ה הכלליים דסי' ו' ו' ודסי' ט' י', והב' שמות מ"ה אשר לקמן סי' י"ב י"ג, ואלו הו' הם מאור התיקון מעיקרם. והד' הנה הם נתחדשו ונעשו מכללות אור התיקון ג"כ כאשר הגיע עת התיקון, והם המ"ה הפרטיים אשר להאבא והאימא, וחלקם אשר השתתפו מתחילה לצורך המ"ן דהנקודות. ואח"כ הנה נעשו גם הם לבחי' מ"ן, להמשיך ולהוציא את אור התיקון וכנ"ל, ונעשו הם כולם מכללות אור התיקון וכנ"ל. אמנם כי מכל אלו עשרה בחי', הנה מה שנמשך מהם לתיקון האצילות ממש, הנה הוא רק מהב' שמות מ"ה אשר בסי' י"ב ואשר בסי' י"ג, וכן מהב' שמות מ"ה אשר בסי' ז' ואשר בסי' י', כי אלו {סו ע"ב} הד' הנה הם תולדות היסוד דא"ק, ומהם נבנה כל האצילות שהוא מהטבור דא"ק ולמטה, וכמו שיתבאר כ"ז בסי' י"ב וי"ג בעה"י. אבל הו' שמות מ"ה העליונים, הנה הם כולם רק בבחי' שרשים המשמשים לאור התיקון שבאצילות, אבל הם עצמם הם לעולם מהטבור ולמעלה, ושואבים מלמעלה ומשפיעים למטה.

הנה עד כאן מה שהגיע כעת דברינו בענין המ"ה דאות מ"ג דענינינו, ונתבאר מציאותו ושימושו ושורשו ומקורו ומקומו וכנ"ל סעיף ד'. וכן נתבאר לנו ג"כ, כי גם חלקי האימא אשר השתתפה את עצמה מתחילה עם המ"ן אשר להנקודות, הנה בהגיע עת התיקון, הנה נעשו הם עצמן ג"כ לשרשי אור התיקון וכנ"ל סעיף ה', וכן לעיל בסמוך. ובספר הדע"ה ח"א דרוש ד' סי' י"א לא כתבתי כן, כי שם נמשכתי אחרי דברי הראשונים כאן אשר במהדורא קמא, אך העיקר הוא מה שהעלינו עתה וכנ"ל בעזרת ה' ית"ש.

(מד)

ב"ן

[סעיף א']

ענין השם ב"ן הזה, הנה תחילת מציאותו וגילוי הנה היה הוא בבחי' מציאות אחת עם המ"ה דלעיל אות מ"ג, אמנם אח"כ הנה נעשה בו שינויים ונעשה בו צורה אחרת, ועבר עליו הרפתקאות רבות. אך לבסוף, הנה חזר הוא ג"כ להתתקן ולחזור ולהתייחד עמו. אמנם, כי הנה נמשך תיקונו לאט לאט, שהוא בכל משך זמן דהעוה"ז עד עת קץ הימין. והענין הוא, כי תחילת מציאותו וגילוי הנה הוא, כי יצא הוא ביחד עם המ"ה דלעיל אות מ"ג, והם המ"ה וב"ן הפרטים דהע"ב וס"ג הכללים שבהאימא, ויצאו וירדו מגבול הטבור ולמטה שבא"ק עד סוף רגליו לצורך ההתפשטות הראשון דלהאצילות, שהוא השורש

עליון אליו. והנה היה ההתפשטות הראשון ג"כ משני בחי', שהם מ"ה וב"ן, כי משום שמציאות האצילות הנה הוא כולו מהמ"ה וב"ן הכלליים שבא"ק, [שהם המ"ה וב"ן שבסי' ו' והמ"ה וב"ן שבסי' ט', כי כל אור שיורד הנה נשאר עיקרו למעלה כנודע, ואלו המ"ה וב"ן דסי' ו' ודסי' ט' שהם המ"ה וב"ן דהא"א שבא"ק, הם עיקרן דהמ"ה וב"ן הכלליים הנשאר בהא"ק עצמו. ומהארתן הנה נעשה כל האצילות, שהוא כולו רק מהמ"ה וב"ן הכלליים כמ"ש הרב בעתיק (פרק א.)]. לכן יצא ההתפשטות הראשון דלהאצילות, שהוא השורש העליון אליו, בהגילוי דהמ"ה וב"ן, והם המ"ה דלעיל אות מ"ג עם הב"ן דאות מ"ד דענינינו, שהם המ"ה וב"ן הפרטיים מהע"ב וס"ג הכלליים כנז', כדי להיות שורש להמ"ה וב"ן הכלליים הנז' אשר להאצילות. ובאשר שבכל שורש הנה כלול כל העילות והסיבות אשר להמציאות, לכן הנה היה כלול ג"כ באותו ההתפשטות הראשון שרשי כל הנקודות ג"כ, שהם המ"ן אשר להנקודות, כי הנקודות להאצילות הנה הם כגרעיני פירי להאילן וכזרעים לכל הצמחים כולן, ולכן היה כלול בהתפשטות הראשון דלהאצילות כל כחות המ"ן אשר להנקודות ג"כ.

והנה המ"ן הנה הם כלולים משני בחי': אחד, הוא מעיקר עצמות המציאות גופה הנקרא בדברי הרב בשם בירורי דהולד, שהוא הנקודה השרשית שבו. ואחד, מחלקי או"א מתמצית גופם ונפשם הנותנים ג"כ חלק בכל ולד, ומשתתפים עמו להתאחד בו לעצם מעצמיו ובשר משרו⁵¹⁷. והנה הוא כלול מכל קומת או"א כולו, ומה שהוא מהטבור ולמעלה שבהם שהוא מהע"ב והס"ג שבהם, הנה הוא השם ע"ב דלעיל אות מ"א והס"ג דלעיל אות מ"ב. ומה שהוא מבחי' הטבור ולמטה שבהם, הנה זה יצא כלול בהתפשטות המ"ה וב"ן הפרטיים שאמרנו. והאמת הוא כי גם כל גילויי האורות דהע"ב והס"ג דלעיל אות מ"א מ"ב, הנה לא {סו ע"ג} היו מתגלים כלל ולא היו נעשים כלל אלא ג"כ רק אח"כ. אבל מתחילה הנה היו הם כלולים ג"כ רק בהתפשטות עצמו דהמ"ה וב"ן הנז', כי רק שם נתהוו ונעשו, כי רק באותו ההתפשטות הנה בהם היו כלולים מתחילה כל שרשי המ"ן אשר להנקודות כולם, אלא שהיו נעלמים בהם בלי שום גילוי כלל, כי כל התהוותם למ"ן להנקודות הנה היה נעשה להם כ"ז ג"כ רק ע"י התפשטותם וירידתם מהטבור ולמטה עד סוף רגליו, שהוא המקום שהיה עתיד להאצילות. ולכן כאשר ירדו שם, הנה נתגלה בהם כל רושמי אור דשרשי הנקודות שהם המ"ן אשר להנקודות, והיו הם כלולים בהעלם בהתפשטות דהמ"ה וב"ן הפרטיים הנז'. אך כאשר חזר ההתפשטות ונסתלק ועלה למעלה, שהוא ההסתלקות שאמר הרב בדרושי נקודות (פרק ב), הנה אז נתעוררו אותן הכחות דהמ"ן לצאת מן הכח לפועל, ועלו למעלה לקבל תוספות אור כדי להשתלם ולהתקן למציאות האצילות כהראוי.

והנה בעלייתן הנה נשאר עיקרם בהאימא עצמה, כי כן הוא לעולם, כי כל אור שיורד הנה נשאר עיקרו במקומו, וכן היה כאן וכנ"ל אות מ"ב מ"ג. אמנם הארתן, הנה הוא אשר עלה למעלה בהמ"ס דא"ק ובהע"ב שבו, כי שם הוא עליית כל המ"ן כדי לקבל שם תוספות אור וברכה. אך משום שהיה עלייתן שלא כהראוי כלל, כי היה בלתי יחוד דהא"א, והיה עי"ז כל המ"ן בסינים לפסולת הרבה שהוא דינים קשים, לכן הנה דחה אותן הע"ב ממקומו גופה לחוץ. והוא יציאתן דרך העינים (כי העינים הנה הם נגד מוח הדעת כמ"ש בכללי חו"ג (ע"ה דרושי הצלם דרוש ב) כלל י"ב, והראייה עצמה הוא סוד חכמה כמ"ש הרב באח"פ (פרק א) והוא מ"ש (קהלת א טז) ולבי ראה הרבה חכמה ודעת, כי כח הראייה הוא מהחכמה והדעת). והוי העינים תוצאות הע"ב דהמ"ס, ולכן דחה אותן הע"ב דרך העינים. אמנם עיקרם הם נשאר מבפנים, ומה שיצאו הוא רק הארתן כנז'. ומזה הוא כל הנקודות שיצאו, והיו הם כלולים ג"כ מעסמ"ב, והע"ב שבהם הוא מהמוחין דהאימא

⁵¹⁷ עי' לעיל הערה 385.

שנמשכים בה מהעקודים, ולכן נכנס הע"ב בהעקודים. אך הס"ג מ"ה, שהם מעיקר האימא גופה, הנה נשארים הם באימא עצמה כנ"ל אות מ"ב מ"ג כ"ז.

ועכ"פ הוא, כי גם הע"ב דלעיל אות מ"א והס"ג דלעיל אות מ"ב, הנה היו גם הם כלולים מתחילה רק בהתפשטות דהמ"ה וב"ן הפרטיים הנז', כאשר התפשטו הם לצורך ההתפשטות הא' דלהאצילות. וכאשר ירדו מהטבור ולמטה, הנה אז נתגלה בהם כל רושמי המ"ן אשר לכל העסמ"ב דהנקודות, וכאשר חזרו ועלו למעלה, הנה אז יצאו מן הכח לפועל, ונעשה בהם כל עליית המ"ן אשר להנקודות, ונתגלו אז הע"ב ס"ג מ"ה דלעיל אות מ"א מ"ב מ"ג, וכן הב"ן דענינינו שהם העסמ"ב דכל הנקודות, והע"ב ס"ג הם מהטבור ולמעלה, והמ"ה ב"ן הם מהטבור ולמטה. אמנם הנה חזר המ"ה ג"כ ועלה מהטבור ולמעלה עם הס"ג ביחד כנ"ל אות מ"ג סעי"א. והנה בגילוי מציאותם דהמ"ה דלעיל אות מ"ג עם השם ב"ן דענינינו, אשר נתגלו בתחילה לבחי' ההתפשטות הא', וכן ברושמי המ"ן אשר להנקודות הנעשה באותו ההתפשטות, וכן בענין ההסתלקות ועלייתם אשר היה כ"ז בבחי' עליית מ"ן כנ"ל בכל דברינו, הנה בכ"ז ועד שהגיעו בעלייתם לגבול הטבור ולמעלה, הנה לא היה נעשה שום חילוק בין הב"ן דענינינו לבין המ"ה דלעיל אות מ"ג, כי היו שניהם בבחי' מציאות אחת, וכל מה שנעשה בזה נעשה בזה, והיה גילוי אחת לשניהם. אמנם הנה אחר שהגיעו עלייתם לגבול הטבור ולמעלה, הנה אז נתחלקו לשניים, וקנה הב"ן צורה אחרת, ועבר עליו שינויים שונים רבים והרפתקאות שונות, כי ממנו נעשה כל המציאות דעולם הנקודות וכמו שיתבאר.

[סעיף ב']

והענין הוא, כי כבר אמרנו לעיל אות מ"ג, כי היה אותו ההתפשטות מיוסד משני מיני מציאויות, ע"ש סעי' א' ב' ג' עש"ה. ובעומק הנה הוה אותן הב' מיני מציאויות בבחי' {סו ע"ד} ב' מיני שרשים, כי כאשר שכל עיקרו הנה היה לההתפשטות הראשון להאצילות, להיות שורש עליון אליו. ונודע הוא כי מציאות כל האצילות הנה הוא מאורות הנקודות והתיקון שהם המ"ה וב"ן הכלליים, והב"ן הכללי הנה הוא המ"ר דב"ן אשר בהם נתקנו הנקודות שהם המלכיות דהב"ן, ולכן הנה היה כלול ההתפשטות הראשון אשר אליו מב' מיני שרשים, כי הנה הם שורש להנקודות ושורש לאור התיקון. והנה השורש להנקודות הנה הוא כל אותן המ"ן אשר להנקודות שהיו כלולים באותו ההתפשטות כנז', ושורש אשר לאור התיקון הנה הוא, כי הנה היו אותן המ"ה וב"ן הפרטיים שורש ג"כ להמ"ה וב"ן הכלליים דהאימא שבא"ק, שהם המ"ה וב"ן דאות ל"ה ול"ו שבס"י ט', שהם עיקרן דאור התיקון דהמ"ה וב"ן שמצד האימא הנשאר דהאימא עצמה כמו שיתבאר למטה. והנה נולדו אותן המ"ה וב"ן הכלליים דאות ל"ה ול"ו מהמ"ה וב"ן הפרטיים הנז' אחר שעלו למ"ן כנ"ל אות מ"ג סעיף ג'.

וכן הוא עד"ז באור התיקון שמצד האבא שבא"ק, כי הנה נשאר עיקרו דהאבא עצמו, והנה הוא השמות מ"ה וב"ן דאות כ"ג כ"ד שבס"י ו', שהם המ"ה וב"ן הכלליים שבהאבא. והנה נולד אותן המ"ה וב"ן הכלליים שבהאבא מהמ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב וס"ג הכלליים שבהס"ג דס"י ו' אות כ"ב, שהוא העיקר דהאבא עצמו. והרי היו המ"ה וב"ן הפרטיים שבהס"ג דס"י ו' השורש להאור התיקון שמצד האבא שבא"ק. וכן הנה היו הם ג"כ השורש להנקודות שמצד האבא, שהם המלכי יושר אשר נתבאר ענינם לעיל ס"י ח', והם מהאור חדש שאמר הרב בדרושי נקודות (פרק ב) וכנודע בדברינו בספר הדעה ח"א בדרושים הראשונים שם. וכמבואר ג"כ בדברי הרב בדרושי נקודות (פרק ב), כי מהסתלקות האורות דהנה"י למעלה שהוא ע"פ דברינו הסתלקות ועליית המ"ה וב"ן הפרטיים הנז' שחזרו ועלו מהטבור ולמעלה, הנה מזה נולד האור חדש שממנו הוא כל

הנקודות שמצד האבא. והרי הו' המ"ה וב"ן הפרטיים אשר בהם"ג דסי' ו' השורש הן להנקודות אשר מצד האבא והן לאור התיקון אשר מצד האבא, והמ"ה וב"ן הפרטיים אשר בהם"ג דסי' ט', שהם המ"ה דלעיל אות מ"ג והב"ן דענינינו אות מ"ד, הנה הם השורש להנקודות* אשר מצד האימא, והשורש לאור התיקון אשר מצד האימא. ועכ"פ הוא כי הנה הו' הב"ן דענינינו עם המ"ה דלעיל אות מ"ג בבחי' מציאות אחת, כי ענין אחד לשניהם, כי בתחילה הנה שימשו הם שניהם יחד לצורך ההתפשטות הא' דלהאצילות, ונרשם בהם אז כל כללות המ"ן אשר להנקודות שמצד האימא (518) וכן גם להנקודות אשר מצד האבא כמ"ש בהגהה). ואח"כ כאשר חזר ההתפשטות ונסתלק ועלה למעלה, הנה היה עלייתם שם לבחי' עליית מ"ן ולשורש לאור התיקון ובנ"ל אות מ"ג.

(* הגהה

הנה לכאורה נראה כי לא נשתנו בזה סידת הוויית המ"ן להנקודות שמהאימא לסידת הוויית המ"ן להנקודות שמהאבא. כי המ"ן אשר להנקודות שמהאימא הרי הם נעשו ונתהוו צעת ההתפשטות הא' אשר להאצילות, היינו כאשר נתפשטו וירדו המ"ה וב"ן הפרטיים שזה מגבול הטבור ולמטה, הנה אז נתגלה בהם כל רישמי המ"ן אשר להנקודות, ונעשה בהם אז כללות כל המ"ן אשר להנקודות דהאימא צעת ההתפשטות הא'. אבל המ"ן אשר להנקודות דהאבא, שהם מהמלכי יוסר, אשר הם מהאור חדש, הרי נראה (ס' ע"א) מדברי הרב דלרשי נקודות (פרק ב) שהם נעשו רק בהסתלקות הא', שהוא אחר שחזר ההתפשטות ונסתלק ועלה מהטבור ולמעלה, שהוא ההסתלקות הא' אשר להאצילות כמו שכתבנו לעיל כלל י"ב ע"ש. הנה אז נעשה שם עלייתם למ"ן לאורך האור חדש כמבואר בדברי הרב שם, והרי נעשה המ"ן להנקודות דהמלכי יוסר רק בהסתלקות הא'.

אמנם האמת והעיקר הוא, כי גם רישמי הנקודות אשר מהאבא, ר"ל המ"ן שלהם, הנה הם נרשמו ג"כ רק צעת ההתפשטות ולא צעת ההסתלקות, כי כח המ"ן הוא מתהוו ונעשה לעולם בהנה"י שהם, השחקים השוחקים מ"ן ללדיקים ללדיק ולדק כמ"ש צוה"ק (ס"פ ויקרא כו רע"א), וגילויים בבחי' הנה"י הרי היה רק צעת ההתפשטות כאשר ירדו מהטבור ולמטה. ומ"ש הרב דפרק ב' שם כי בהסתלקות הנה אז נעשה זה האור בבחי' מ"ן, ר"ל כי אז הנה נעשה עליית המ"ן ופעולתו לגרום היחוד דהע"צ וס"ג כמבואר בדבריו שם. אבל רישמי המ"ן ומציאותם, הנה נעשה גם באבא ג"כ רק צעת ההתפשטות, ופשוט הוא.

אמנם הוא, כי הנה אחר שנסתלקו ועלו מהטבור ולמעלה, הנה נפרד אז הב"ן מהמ"ה באותו הבחי' אשר היו מתחילה שורש להנקודות, הנה נפרד בזה הב"ן מהמ"ה וקנה הוא צורה אחרת לגמרי, כי בהמ"ה הרי אמרנו לעיל אות מ"ג כי גם אותו הרושם והגילוי אשר היה בו ג"כ שורש להנקודות, הנה לא יצאו הם מעולם בהנקודות כלל, אלא שנשארו הם למעלה להיות שם שורשם במקום עליון להשגיח עליהם, שיהא (ס' ע"א) כל הנהגתם רק ע"פ הרצון העליון ית"ש, כי ע"י אותו השורש הנה היו קשורים הנקודות למעלה תמיד בכל מציאותם וקיומם והנהגתם, וכמ"ש בספד"צ (פרק א' ד' ע"ב) ביה סליקו ובה סלקן דלא הו' כו⁵¹⁹. ור"ל כי גם כל הנקודות כל מה שנעשה בהם, היה ג"כ הכל רק ע"י תלייתם למעלה, וכמ"ש האריז"ל בשער מאמרי רשב"י (דף כב סע"ד). ואח"כ כאשר הגיע עת התיקון, הנה נעשו כל אותן השורשים עצמן אשר להנקודות, הנה נעשו הם ג"כ מ"ן ולשורשים לאור התיקון כנ"ל אות מ"ג. וכ"ז הנה הוא בהמ"ה הפרטי, וכן היה כ"ז באמת גם בהעלם גם בהפנימיות דהב"ן הפרטי, כי המ"ה הפרטי הוא השורש להמ"ה הכללי דאות ל"ה, והפנימיות דהב"ן הפרטי הוא השורש להב"ן הכללי דאות ל"ו ולכל הד' שמות עסמ"ב שבו אשר בסי' י', שהם העסמ"ב דהב"ן הפנימי דהתיקון.

⁵¹⁸ הסוגר הפותח נוסף על ידי המלהב"ד.

⁵¹⁹ הו"ד במילואים אות (ו).

אמנם החיצוניות דהב"ן הפרטי, שהוא הבחי' דשרשי הנקודות שבו, הנה הוא נפרד לעצמו בעת עלייתם מהטבור ולמעלה, והוא אשר עלה למעלה ויצא דרך העינים, כי באותו הב"ן הנה היה הנקודה העצמותית והשרשית דכל הנקודות כולם. וכן היה בו ג"כ תמצית והארת מכל האור דהשתתפות אימא אשר השתתף את עצמה מקומתה כולה ליתן חלק בהנקודות, ונשאר עיקרן ושורשן מבפנים, אלא שהכתר שבהם, הנה הוא אשר יצא ג"כ ונכנס בהעקודים וכנ"ל, אך תמציתן והארתן הנה הוא אשר היה נכלל בבחי' החיצוניות דהב"ן דענינינו, והוא אשר יצא מהעינים ולחוץ, וממנו הוא כל הנקודות אשר הם מהב"ן כנודע, והוא הב"ן דענינינו.

והרי בהגיעם לגבול הטבור ולמעלה, הנה נפרד הב"ן מהמ"ה וקנה לו צורה אחרת, כי המ"ה הוא נשאר מבפנים והוא יושב בסתר עליון⁵²⁰ תמיד, להיות לשורש עליון לכל מה שלמטה, אבל הב"ן הנה הוא עלה וירד, כי משום שבו הנה היא הנקודה העצמותית הנקודה השרשית דכל עצמות המציאות כולו, ונתגלה כחו ותכונתו ע"י ההתפשטות, הנה הוא לא שקט ולא נח מלהוציא כחו לפועל. ולכן הנה עלה הוא למעלה לקבל שם תוספות אור כדי להוציא כחו לפועל. אך באשר שלא היה עלייתו כהוגן כלל כי היה בלתי יחוד, ע' לעיל כלל ח"י ענ"ב, ועי"ז הנה היה הוא בסיגים ופסולת הרבה, כי היה בדינים קשים. ולכן כאשר עלה למעלה כדי להשתלב, הנה דחה אותן הע"ב ממקומו ולחוץ, והוא יציאתן דרך העינים, ומשם הנה ירדו ועמדו מהטבור ולמטה מבחוץ עד סוף רגליו, ושם יצאו למלוכה בשליטת ומציאות כל עולם הנקודות. והרי קנה הב"ן צורה אחרת ועבר עליו הרפתקאות שונות, שהם כל הרפתקאות דעולם הנקודות במיתתם ושבירתם.

וכן גם בענין מה שנקרא בשם ב"ן, הנה הוא באמת ג"כ רק על שם העתיד, כי אחר שנתקנו הנקודות הנה נעשו הם {סז ע"ב} להב"ן הכללי, אבל לפי בחינתם עתה אינו ראוי להקרא בשם כלל, כי מאחר שכל עיקרו הנה הוא רק מבחי' תמצית והארת המ"ן דאימא, וכן גם רק מנקודה השרשית לבד דהמ"ן העיקרי אשר להנקודות וכנ"ל. וכן לבסוף, הרי לא נעשה ממנו אלא הנקודות אשר לא יצאו ולא היו אלא בבחי' כקרני חגבים לבד מעיקר מציאותם כנודע, וכמ"ש בזוה"ק (בראשית לה ע"ב) הנטיעות כקרני חגבים הוו כו', וא"כ הרי אינו ראוי עדיין להקרא בשם כלל. וגם מה שקראנו אותם בתחילה בשם מ"ה וב"ן פרטיים, הנה הם ג"כ אינם שמות עיקרים, כי הרי לא יצאו בקומה שלימה ממש כלל, וגם לא יצאו אלא לפי שעה, וחזרו ונסתלקו במקורן ונתעלמו. ומה שקראנו אותם בשם מ"ה וב"ן, הנה הוא ג"כ רק אלא על שם השם השורש דהמ"ה וב"ן הכלליים שנעשו אח"כ וכנ"ל. אבל להב"ן דענינינו, אשר הוא נפרד ויצא לעצמו, והוא רק בבחי' חיצוניות לבד, ולא נעשה ממנו אלא נקודות קטנות וכקרני חגבים לבד, א"כ הרי לא יצא הוא ראוי להקרא בשם כלל, אלא שהוא מתייחס אחר מקורו שהוא האימא שבא"ק שהיא הס"ג. כי הרי כל עיקרו, הנה הוא רק שהוא מהמ"ן דהאימא וכנ"ל. אך מה שהוא נקרא בשם ב"ן, הנה הוא כמ"ש האריז"ל בספר זוהר הרקיע (דף קס ע"ב) כי משום שהוא מבחי' האחרונות דהס"ג, כי כל מ"ן הרי הוא מהמלכיות, ולבחי' אחרונה אנו קוראים שם ב"ן. אבל באמת הנה הם עדיין רק מהס"ג ומתייחסים אחריו. ועכ"פ הוא, כי אותו הב"ן הנה הגם שמתחילה הנה היה הוא במציאות אחת עם המ"ה דלעיל אות מ"ג, והנה היה כלול אותו המציאות מכל המ"ן אשר להנקודות. וכאשר חזר ההתפשטות ועלה למעלה, הנה נשאר עיקרם אשר גם מאותן המ"ן הכלולים בו, הנה נשארו הם מבפנים, אלא שהכתר שבהם שהוא מהמוחין, הנה הוא יצא ג"כ ונכנס בהעקודים וכנ"ל אות מ"ב. אך בחי' הענפים והארתן, וכן הנקודה העצמותית דהמ"ן, הנה כ"ז הנה נפרד לעצמו בהב"ן דענינינו. והוא אשר עלה ויצא דרך העינים, וירד מהטבור ולמטה מבחוץ למציאות כל עולם דהנקודות. והרי נפרד בזה הב"ן

⁵²⁰ עי' תיקו"ז קט ע"ב, ועי' שער הפונה קדים פרק ה.

דענינו מהמ"ה דאות מ"ג לגמרי. אמנם הוא רק בחי' חיצוניותו, והנה הוא מעיקרו סוד החיצוניות דהב"ן אשר לעיל סי' ט' אות ל"ו, שממנו הוא כל עולם הנקודות, כמו שאמרנו שם ע"ש. אבל הפנימיות דהב"ן דענינו, הנה הוא נשאר ג"כ עם המ"ה דלעיל אות מ"ג מבפנים לבחי' מ"ן לאור התיקון וכמו שאמרנו לעיל אות מ"ג דהמ"ה, כי הנה ע"י אותן המ"ן דהפנימיות דהב"ן הפרטי דענינו, הנה יצאו ע"ז בעת התיקון כל הד' שמות עסמ"ב דלעיל סי' י', שהם המ"ר דהב"ן הכללי, והם ג"כ הפנימיות דהב"ן דלעיל סי' ט' אות ל"ו כמו שאמרנו שם. אך החיצוניות דהב"ן דענינו, הנה הוא נפרד מהמ"ה דאות מ"ג, כאשר הגיעו בעלייתם מגבול הטבור ולמעלה, כי הוא אשר יצא לכל המציאות דעולם הנקודות, שהוא מהחיצוניות דהב"ן הכללי אשר בסי' ט' אות ל"ו וכו'.

והנה נעשה בכל זה בהב"ן דענינו ענין עוד, כי הרי מתחילה כאשר שהיה מיוחד עם המ"ה במציאות אחת, הרי היה מציאותם אז רק להיות שורש עליון להאצילות בהא"ק מהטבור ולמעלה שבו, וכמו שאמרנו לעיל כי עיקר גילויים הנה היה לצורך ההתפשטות הא' להאצילות, אשר התפשטותו היה רק לפי שעה, כדי להצטמצם להעשות שורש נעלם להאצילות. ואח"כ הוא חוזר ומסתלק ועולה למעלה, ונשאר שם לעולם בהא"ק עצמו, להיות שם לשורש עליון להאצילות לעולם. וכנודע בדברינו בכל ענין ההתפשטות הא', שהוא רק לשורש עליון לאותו העולם שנתפשט בשבילו, כי הוא נשאר עומד לעולם למעלה. משא"כ בהב"ן דענינו, אחר שנפרד מהמ"ה דאות מ"ג ויצא הוא למציאות דהנקודות כנז', הנה נודע הוא כי הנקודות הנה הם השרשים הראשונים לכל הנאצלים כולם. כי אחר שנבררו ונתקנו, הנה הם השרשים העיקריים דכל ספי' ודכל פרצוף אשר במקומו גופה, והם עומדים לעולם באצילות עצמו, כי הם אינם חסרים לעולם. וכנודע שכל מה שיצא בעולם הקדם, הם אינם {סז ע"ג} מסתלקים גם בעת הפגם⁵²¹. והרי הם העיקריים בכל א' השורשים אשר באצילות עצמו, ולכן אמרנו בכ"מ מדברינו כי יציאת הנקודות הנה הוא מההתפשטות הב' אשר להאצילות, כי הם מעיקר האצילות עצמו. והרי נמצא כי במה שנפרד הב"ן דענינו מהמ"ה דלעיל אות מ"ג, ויצא אור למציאות הנקודות, הנה נתחלף בזה מעולם לעולם. כי המ"ה הרי הוא נשאר על מציאותו הראשונה, שהוא רק במציאות ההתפשטות הא' אשר להאצילות, והוא עומד לעולם בא"ק עצמו, כי אחר הסתלקותו שעלה מהטבור ולמעלה כמ"ש בדרושי נקודות (פרק ב). הנה נשאר שם לעולם עומד בא"ק עצמו, אבל הב"ן דענינו אשר יצא הוא למציאות הנקודות, הנה הוא מההתפשטות הב' אשר להאצילות, והרי הוא לעולם באצילות גופה, כי הוא מעתה מעיקר האצילות עצמו, שורש של כל ספי' ופרצוף שבו, ור"ל השורשים דכל א' אשר באצילות גופה. משא"כ המ"ה דאות מ"ג, הרי הוא רק שורש עליון להאצילות העומד לעולם בא"ק עצמו בפנימיותו מהטבור ולמעלה שבו. והרי נתבאר לנו בכ"ז גודל השינוי אשר נשתנה הב"ן מהמ"ה, הגם שמעיקרם הם מציאות אחת. וכן היו באמת במציאות אחת בכל עת שליטת ההתפשטות הא'. אך אח"כ בעת ההסתלקות, הנה כאשר הגיע עלייתם לגבול הטבור ולמעלה, הנה אז נעשו לשנים, ונפרד הב"ן ויצא הוא לעצמו לשליטת הנקודות, ונעשה בו כל השינויים הנז'. אמנם הנה הוא עתיד להתתקן ולהתייחד כמקדם כמו שיתבאר.

[סעיף ג']

והנה עיקרו דהב"ן הנז' אשר יצא למציאות הנקודות, ואמרנו כי היה כלול ג"כ מהנקודה העצמותית והשרשית דכל מציאות האצילות. והנה היה אותה הנקודה כלול מתחילה ג"כ רק דהאימא עצמה שבא"ק בבחי' עמרת היסוד שבה, מאשר יסד בה

⁵²¹ עי' ע"ח שער המלכים פרק ו.

המאציל ית"ש מעת מציאותה להיות בה יסוד ושורש להאצילות, והיה כלילותו בה רק בבחי' כח, ובסוד הכתוב (בראשית א יב) מזריע זרע למינהו. אמנם הנה השתתפה אימא ליתן חלק בזה מגופה ונפש ג"כ כנ"ל, וכאשר הגיע העת לגילוי עולם הנקודות, הנה התעורר אותו הכח לצאת לפועל, והוא אשר יצא דרך העינים כנ"ל, וירד מהטבור ולמטה ויצא שם מן הכח לפועל בכל הפעולות דעולם הנקודות, שהם היו השרשים הראשונים דכל הנאצלים כולם, כי נתגלו ויצאו מעסמ"ב לעסמ"ב במדרגות רבות אין חקר, אלא שכל מה שיצאו היו במיעוט גדול, והיו רק בבחי' כקרני חגבים ממצאותם שאחר התיקון. ובעת מלכותם, הנה אז יצאו כל בחי' אצילות שבהם, ואחר שמיתו ונשברו, הנה יצאו אז השרשים הראשונים גם מכל בחי' הבי"ע שבכל א', וכמו שבארנו כ"ז בספר הדע"ה בארוכה. והנה אחר התיקון כאשר יצאו המ"ה וב"ן הכלליים, הנה נתייסדו כל הנקודות אחר שנתקנו וניתן להם מקומם בהחיצוניות דהב"ן הכללי. והנה הוא בהחיצוניות דהשם ב"ן אשר בסי' ו' אות כ"ד ודהשם ב"ן אשר בסי' ט' אות ל"ו, וכן הנה הם ג"כ המלכיות דהב"ן אשר בסי' ז' אות כ"ח ודהב"ן אשר בסי' י' אות מ'.

והענין הוא, כי הנה אותן השמות ב"ן אשר בסי' ו' אות כ"ד ואשר בסי' ט' אות ל"ו, הנה הם שניהם יחד כללות הב"ן הכללי דהתיקון אשר הוא יצא ג"כ רק בעת התיקון, והיה יציאתו ומציאותו בכל הד' שמות עסמ"ב אשר בסי' ז' ובכל הד' שמות עסמ"ב אשר בסי' י', אשר יצאו הם בעת התיקון עם בירורי הנקודות שנתקנו. וכל אלו, ר"ל אלו הב' מיני עסמ"ב דסי' ז' ודסי' י' עם הנקודות שנתקנו ויצאו עמהם, הנה כל אלו יחד הוא הב"ן הכללי עצמו לא זולת. והרי הוה הב"ן הכללי כלול מד' בחי' מהב' מיני עסמ"ב דסי' ז' ודסי' י', ומהב' מיני נקודות שנתקנו עם כל א'. וכל אלו הד' בחי' הם כלולים בב', שהם הב"ן אשר בסי' ו' אות כ"ד, והב"ן אשר בסי' ט' אות ל"ו, שאלו הב' שמות ב"ן הם כללות הב"ן הכללי אשר יצא בעת התיקון, ויצא רק בעת התיקון ולא קודם לכן. ומשום שהנקודות כולם {סז ע"ד} בעת שנתקנו הנה נסדר מציאותם במציאות החיצוניות דאותו הב"ן הכללי, וכן הם מושרשים שם באמת גם במקורם אשר בשורשם הנעלם. לכן אמרנו לעיל בכ"מ וכן בסי' ט' ובסי' ו' כי הנקודות הם בהחיצוניות דאותן הב"ן. ואין הכוונה שאותן השמות ב"ן היו מתחילה, והנקודות נמשכו מהחיצוניות שבהם, אלא אדרבה הוא כי מתחילה יצאו רק הנקודות שהם החיצוניות, ואח"כ בעת התיקון אז יצא גם הפנימיות שהם כל העסמ"ב דסי' ז' ודסי' י'. ויצאו הם ביחד עם הנקודות שנתקנו, ר"ל אחר שנבררו ועלו וחזרו ויצאו כלולים עם הב"ן הפנימי, ונסדרו אז הנקודות בחיצוניותם, כי הנקודות הם המלכיות שלהם ולכן הם בחיצוניות, והפנימיות שיצאו עמהם אח"כ הם הט"ר דב"ן, ושניהם יחד הנה הם הב"ן הכללי.

והענין בביאור הוא, כי הנה כל הנקודות שיצאו מתחילה ואמרנו שהם מהמ"ן דהאימא שבא"ק, הנה הם מבחי' המלכיות שבה, כי כן הוא לעולם, שבהמלכות דהעליון הנה שם הוא כל כח המ"ן אשר לצורך התחתון. והיה בהמלכות דהאימא שבא"ק כח המ"ן לכל הנקודות דהעגולים אשר יצאו דרך העינים, וכן היה עד"ז בהמלכות שבהאבא שבא"ק כח המ"ן לכל הנקודות דהמלכי יושר אשר יצאו מהטבור והיסוד והצפרני רגלים. ונקראו הנקודות דהעגולים בשם ב"ן משום שהם מהבחי' אחרונות שבה, כנ"ל סעי"ב בשם האריז"ל מספר זוהר הרקיע (דף קס ע"ב), והוא הב"ן אשר בסי' י"א אות מ"ד דענינינו אחר שנפרד מהמ"ה דאות מ"ג כנ"ל סעי"ב. וכן נקראו הנקודות דהמלכי יושר ג"כ בשם ב"ן, משום שהם מהבחי' אחרונות שבהאבא, והוא הב"ן אשר בסי' ח' אות ל"ב. ואלו הב' מיני ב"ן הנה הם לא נתייחדו אז זב"ז כלל כנ"ל כלל ח"י ענ"ב ע"ש, ויצא כל א' בשליטתו לעצמו, זה בהמלכי יושר וזה בהמלכי עגולים, ונעשה מהם כל עולם הנקודות, כי יצאו הם

בכל תוקפם, והוציאו כל כחם לפועל בלי חק וגבול ע"י גודל רתיחתם, עד שלא היה אפשר להתקיים כלל, ומיתו ונשברו עי"ז כמו שמתבאר כ"ז בארוכה בספר הדע"ה.

אמנם, כי הנה אחר שיצא כל סיגהם לחוץ ככל כוונת ורצון המאציל ית"ש אשר בכ"ז, הנה נתייחדו אלו הב' מיני ב"ן שהם המלכי יושר והמלכי עגולים זב"ז, ועלו למ"ן מהטבור ולמעלה שהוא בהשם מ"ה דלעיל אות מ"ג ובהשם מ"ה אשר בס"י ח' אות ל"א, אחר שנתייחדו גם הם זב"ז. והרי חזר הב"ן להתייחד עם המ"ה אחר שנפרד ממנו כנ"ל סעי"ב. הנה בהגיע עת התיקון, הנה חזר ועלה להתייחד עמו. אמנם, כי לא עלה אז כולו אלא רק הבידורים אשר היו נצרכים להתיקון דמעשה בראשית. אמנם הנה הם מתבררים ועולים תמיד, כל משך זמן דהעוה"ז, עד שיתוקנו כולם לעת קץ הימין כנודע. ועכ"פ הוא, כי כל אותו הב"ן שנפרד מתחילה כנ"ל סעי"ב, הנה הוא חוזר ומתקן, כי הוא חוזר ועולה תמיד להתייחד עמו כמקדם, אלא שתיקונו הוא לאט לאט. ומתחילה לא עלה אלא רק הצורך למעשה בראשית, והנה היה סדר העלייה והתיקון בכל אותו הסדר שכתבנו לעיל אות מ"ג סעי"ה וסעי"ח ע"ש. והנה מתקן בזה הב"ן דהנקודות דענינינו עם הב"ן דהנקודות שבס"י ח' אות ל"ב להתייחד עם המ"ה דלעיל אות מ"ג ועם המ"ה דלעיל ס"י ח' אות ל"א, אשר הם מגבול הטבור שבא"ק ולמעלה. ועלו אצלם הב' מיני ב"ן הנז' להתייחד עמהם.

והנה נעשו עי"ז כולם למ"ן בהא"א שבא"ק, שהם הב' שמות ס"ג שבס"י ו' ושבס"י ט', ומשם הנה עלו להמוחין דהא"א, ובשרשם שבהעקודים שהם הב' שמות ע"ב שבס"י ו' ושבס"י ט', ונעשה עי"ז היחוד לעילא לעילא, והיה נמשך מזה תוספות אור ומוחין מרזא דאור א"ס בהמוחין דאותן הא"א שבא"ק, ונתחדש ונעשה בהם הגילוי דאור התיקון, וירד ונמשך בהם דרך פנימיותם שהוא בהע"ב וס"ג הכלליים שבהם, ודרך המ"ה וב"ן הפרטיים שבאותן הע"ב וס"ג אשר חזרו ונתייחדו כנז'. ומאז, ר"ל מאותן המ"ה וב"ן הפרטיים, אחר שנעשו ע"י עליית כל המ"ן שעלו בהם לשרשי אור התיקון אשר (סח ע"א) מגבול הטבור ולמעלה וכנ"ל אות מ"ג סעי"ה, הנה נולד ויצא מהם עי"ז המ"ה וב"ן הכלליים הנז' בהא"א עצמן מגבול הטבור ולמטה שבהם, והם המ"ה וב"ן שבס"י ו' אות כ"ג כ"ד ושבס"י ט' אות ל"ה ול"ו שהם המ"ה וב"ן דהתיקון הכלליים והעיקריים העומדים בהא"א עצמם לעולם. והוא ע"פ מה שנודע שכל אור שיורד הנה נשאר עיקרו למעלה, וכן היה כאן כי נשאר עיקרן לעולם בהא"א עצמן שבא"ק גופה, ורק זוהר אורם והארתן, הנה הוא נמשך ויצא מהיסודין שלהם, שהוא כללות היסוד דא"ק בסוד החסד דאתגליא בפומא דאמה⁵²², והוא סוד הדר ומהיטבאל שהם כללות המ"ה וב"ן, אשר הם נתחלקו לכל פרצופי האצילות עצמן כמ"ש הרב בעתיק (פרק א), ע"ש במ"ש ואל תטעה כו' אבל כוונתנו הוא כו', ע"ש.

[סעיף ד']

אמנם הנה ביאור הענין מה שאמרנו שעיקרן דהמ"ה וב"ן הכלליים דהתיקון הנה הוא נשאר בהא"א עצמן אשר בהא"ק גופה, שהם מגבול הטבור שבו ולמעלה, הנה ביאור הענין אשר בהמ"ה יתבאר לפנינו בעה"י לקמן סי' י"ב וי"ג. אך בהב"ן הענין בזה הוא, כי הרי כל מציאותו דהב"ן הכללי דהתיקון הרי אמרנו כי הנה הוא הב' מיני עסמ"ב אשר בס"י ז' ואשר בס"י י', שהם הט"ר דב"ן דהמלכי יושר והט"ר דב"ן דהמלכי עגולים עם הב' חלקי הנקודות שנבררו ונתקנו עמהם לצורך התיקון דמעשה בראשית. היינו הנקודות דהמלכי יושר שהם המלכיות דהט"ר דב"ן שבס"י ז', והנקודות דהמלכי עגולים שהם המלכיות דהט"ר דב"ן שבס"י י'. ואלו הד' בחי' הם עצמן כללות הב"ן הכללי כולו לא זולת וכנ"ל. ובעולם הנקודות אשר יצאו אז רק המלכיות, הנה לא היה אז עדיין עיקרו דהב"ן הכללי כלל, אך בעת התיקון הנה יצא אז גם כל הט"ר שבהם ג"כ, שהם כל העסמ"ב דסי'

⁵²² עי' אד"ר קמב ע"א.

ז' וכל העסמ"ב דסי' י', ונתייחד הב' מיני העסמ"ב זב"ז, וכן נתייחדו הם עם הנקודות שהם המלכיות שבהם, וכולם יחד הנה הם הב"ן הכללי דהתיקון.

וכבר אמרנו בסי' ז' ובסי' י' כי מכל אותן העסמ"ב כולן, הנה מה שירד מהם באצילות הנה הוא רק הב"ן שבהם, שהוא הב"ן אשר בסי' ז' אות כ"ח והב"ן אשר בסי' י' אות מ', הנה רק הם אשר ירדו בא"ק מהטבור ולמטה שבו, ומהם הנה נעשה כל האצילות (ר"ל כל חלקי הב"ן שבו). אבל העסמ"ב אשר בסי' ז' ואשר בסי' י', הנה הם נשארו לעולם למעלה מהטבור דא"ק ובהאו"א עצמן שבו, וכמבואר בדברינו לעיל בסי' ז' ובסי' י' ע"ש. והנה זהו אשר אמרנו כי עיקרו דהב"ן הכללי דהתיקון הנה הוא נשאר בהאו"א עצמן שבא"ק גופה, ורק זוהר אורם והארתן הנה זה הוא אשר יצא מהיסודין שלהם כללות היסוד דא"ק ובסוד החסד דאתגלייא בפומא דאמה, ומזה נעשה כל האצילות, ר"ל חלקי הב"ן דהאצילות (כי חלקי המ"ה דהאצילות הוא יתבאר לפנינו בעה"י לקמן בסי' י"ב וי"ג). והכוונה הוא על השמות ב"ן דסי' ז' ודסי' י', כי הנה רק הם אשר ירדו באצילות גופה, והם הב"ן הכללי דהאצילות*. ועיקרו אשר נשאר בהאו"א עצמן שבא"ק גופה שהם למעלה מהטבור שבו, הנה הוא הג' שמות עסמ"ב דסי' ז' ודסי' י', והם כללותו ועיקרו הנשאר בהאו"א עצמן. והנה הב' שמות ב"ן דסי' ז' ודסי' י', הנה הם נעשים שניהם לאחד, והם הב"ן הכללי דכל חלקי האצילות עצמו. וכן הב' מיני עסמ"ב דסי' ז' ודסי' י' הם נעשים ג"כ שניהם לאחד, והם עיקרו דהב"ן הכללי דהתיקון אשר נשאר בהאו"א עצמן. ואותן העסמ"ב הנה הם עצמן ג"כ השמות ב"ן אשר בסי' ו' אות כ"ד ואשר בסי' ט' אות ל"ו, כי נעשו הם ג"כ שניהם לאחד, והם (סח ע"ב) הב"ן הכללי שבהאו"א. אלא שבעולם הנקודות, הנה יצאו אז רק המלכיות מהם, והם ג"כ המלכיות דהב"ן שבסי' ז' ובסי' י'. אבל בהתיקון הנה נתייחדו המלכיות עם כל אותן הב"ן דסי' ז' ודסי' י', והם הב"ן הכללי דכל חלקי האצילות, והעסמ"ב דסי' ז' ודסי' י' הם הב"ן הכללי העיקרי הנשאר בהאו"א עצמן, שהם השמות ב"ן דסי' ז' ודסי' ט'.

(* הגהה – ע' מה שהעלינו דזה לקמן סי' י"ב פנים חדשות פנים מאירות ככ"ז, וע"ס אות מ"ח סעי' ה').

ודע כי בעולם הנקודות אשר יצאו אז רק המלכיות לבד, והנה לא היו אז עדיין כל העסמ"ב דסי' ז' ודסי' י' כלל וכלל, וכן הנה לא היה אז עדיין ג"כ השמות ב"ן דסי' ו' ודסי' ט' כלל, כי היו מתייחסים הנקודות אחר האו"א עצמן שבהא"ק, שהם הס"ג הכללי כנודע בדברינו. והנה לא היה אז עדיין באמת עיקרו דהשם ב"ן כלל, ולא יצא הב"ן בשמו וגילויו שהם כל הב"ן דסי' ו' וכל הב"ן דסי' ט' (אשר הם נעשים שניהם לאחד כנ"ל), אלא רק ע"י זווג שהוא אחר שנתייחדו המוחין פנימים דא"ק ע"י עליית המ"ן שבארנו לעיל אות מ"ג סעי"ה. ונולד ויצא ע"י כל העסמ"ב דסי' ז' ודסי' י' עם כל הנקודות שנתקנו עמהם. הנה רק אז נתחדש ונתגלה המציאות דהב"ן הכללי בהא"ק ובהאצילות, כי הנה לא נעשה ולא נתגלה לעולם שום אור להיות במדרגה ושם בפנ"ע אלא רק כשיוצא ע"י זווג דווקא⁵²³, כי ע"י ירידתו בהסדר דאור מים רקיע וק"ב⁵²⁴, הנה ע"י נצטמצם כל א' לצאת במדרגה ושם בפנ"ע, ולא נעשה הב"ן הכללי אלא ג"כ רק בעת התיקון, וע"י שיצא ע"י זווג. אבל בעולם הנקודות, הנה היו מתייחסים המלכיות רק אחר הס"ג עצמו, אלא משום שהם מהבחי' האחרונות שבו היו נקראים ג"כ בשם ב"ן כנ"ל. אבל באמת הנה לא נתחדש השם ב"ן אלא ג"כ רק בעת התיקון דוקא, והוא ע"י שנעשה כל התיקון רק ע"י זווגי העליונים כנודע, וכמ"ש בשער התיקון (פרקים א ב), וכ"ז הנה הוא פשוט ומבואר מדרושי הרב זללה"ה וזיע"א.

⁵²³ עי' במב"ש (שע"ב ח"א פ"ו).

⁵²⁴ אור מים רקיע וק' ברכות הם עסמ"ב. ועי' שער מ"ד ומ"ן פרק ה', ועי' מלואים אות (נח).

[סעיף ה']

אמנם מה שאמרנו כי עיקרו דהב"ן הכללי דהתיקון (וכן הוא ג"כ בהמ"ה הכללי אשר יתבאר לקמן סי' י"ב וי"ג) הנשאר בהאו"א עצמן, הנה הם המ"ה וב"ן הכלליים אשר בסי' ו' אות כ"ג כ"ד ואשר בסי' ט' אות ל"ה ל". ואמרנו כי הנה הם מהטבור ולמעלה דא"ק, והוא משום כי הרי כל עיקרן דהאו"א הנה הם מסתיימים בגבול הטבור דא"ק וכמ"ש בשער או"א (פרק ג) וכנודע. עכ"ז הנה האמת הוא כי מאחר שהעצמות דהאו"א הנה הוא רק הס"ג הכללי, אבא ע"ב דס"ג, והאימא ס"ג דס"ג, וכנ"ל סי' ו' ובכ"מ. ולזאת הנה אין גילוי בהם באמת כלל להמ"ה וב"ן הכלליים, כי הם בטלים באור הס"ג, ואי אפשר להמ"ה וב"ן להצטמצם על מדרגתם ולהתגלה אלא רק מאחר הפרסא דא"ק ולמטה, שהוא ע"י הפרסא שמפסיק ביניהם וכמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק ג ד"ה וענין הפרסא כו ע"א) כי הוא בשביל ז"ל שאין יכולין לקבל אור של ע"ק כו⁵²⁵, וכן שם (פרק ה ד"ה יהי רקיע לג ע"ג), ע"ש שאמר ג"כ כי אלולא הפרסא היו נכללין ז"ל בא"א ולא היו נחשבים לפרצופים בפנ"ע כלל, ע"ש. ולא נתגלו כל שרשי התיקון דמ"ה וב"ן הכלליים בהאו"א שבא"ק אלא רק ע"י התפשטות הנה"י שלהם, אחר שנתפשטו דרך הפרסא וירדו מהטבור דא"ק ולמטה עד סוף רגליו. ובהתפשטותו דרך גבול היסוד דא"ק, שהוא עצמו רק כללות היסוד דא"א שבא"ק ודאו"א שבא"ק, ונעשה מהם היסוד הכללי בא"ק, ושם ע"י המלכות הנעלמת בו [כמ"ש מהר"ח ז"ל בזה"ק פ' בא (לה ע"א) בהגהות מהר"ח אות ב' ג' ד' ע"ש⁵²⁶] אתגליא החסד בפומא דאמה⁵²⁷ ונתפשט אילך ואילך מהטבור עד סוף רגליו, ונעשה מזה הדר ומהיטבאל שהם מ"ה וב"ן הכלליים, אשר מהם נבנה כל האצילות. אמנם כאשר אתגליא החסד בפומא דאמה, הנה נשאר עיקרו בפנימיותו בסוד (תהלים צו יא) אור זרוע לצדיק (כמ"ש בפ' בא הנז' ע"ש כל הענין, וכן בפ' תרומה קמח סע"ב⁵²⁸ ושם קסו ע"ב⁵²⁹ ופ' פקודי רכ ע"ב⁵³⁰ וכן בפ' בראשית ל"א סע"ב⁵³¹). ואותו⁵³² העיקרי הנשאר בפנימיותו, הנה {סח ע"ג} הוא האור העיקרי דהתיקון הנשאר בהאו"א עצמו שאמרנו, והוא המ"ה וב"ן הכלליים אשר בסי' ו' ואשר בסי' ט', והרי הם ג"כ רק בהתפשטות הנה"י דהאו"א אשר נתפשטו מהטבור דהא"ק ולמטה עד סוף רגליו, והם בפנימיות כל האצילות גופה ע"ד הנה"י דהאו"א דהאצילות המתפשטים בהזו"ן. כי הנה הגם שעיקרן דאו"א הנה הם קצרי הקומה⁵³³ והם מגיעין רק עד הטבור דא"א, וכמ"ש בעגולים ויושר (סוף ענף ד) ובאו"א (פרק ג), עכ"ז הנה מתפשטים הנה"י שלהם בכל קומת ז"ל ג"כ, שהם מהטבור דא"א עד סוף רגליו, וכל התלבשות ז"א על הנה"י דא"א הוא לעולם רק באמצעות הנה"י דהאו"א וכמ"ש בדרושי הרב בכ"מ, ע' שעה"כ (דף לג ע"ב) במ"ש שם כי יעקב עומד בצד ימין אשר שם כל הנצחים דא"א ודאו"א ודז"א, ורחל עומדת בצד שמאל אשר שם כל ההודות דא"א ודאו"א ודז"א, וע' שם עוד (צה ע"א סמוך לסופו) במ"ש שם כי נודע שז"א מלביש את או"א מן

⁵²⁵ ז"ל: וענין הפרסא והצמצום והסתלקות האור הוא בשביל ז"ל, שאין יכולין לקבל אור של ע"ק, שלכן היתה מיתת המלכים וביטול הארץ, לכן היתה הפרסא שלא לקבל אור שלמעלה מטיבורו, ששם קדש הקדשים.

⁵²⁶ עי' מלואים אות (ל).

⁵²⁷ עי' אד"ר קמב ע"א.

⁵²⁸ עי' מלואים אות (ד).

⁵²⁹ עי' מלואים אות (ה).

⁵³⁰ עי' מלואים אות (לא).

⁵³¹ עי' למלואים אות (לב).

⁵³² חסרה תיבת "אור".

⁵³³ עי' ע"ח שער טו פרק ב.

החזה שלהם ולמטה, ואו"א מלבישין את א"א. והנה נמצא כי ז"א מלביש את א"א מחצי הת"ת שבו ולמטה, אחר היות א"א מתלבש תוך או"א שנתפשטו נה"י שלהם בתוך ז"א כנודע, עכ"ל. וכן אמר ג"כ במאמרי רשב"י (אד"ו נה ע"ג) כי אע"פ שז"א מלביש את א"א מחצי הת"ת שבו ולמטה, אינו מלביש אותו בעצמו אלא אחר היות א"א מתלבש תוך נה"י דאבא, ונה"י דאבא מלובשים תוך נה"י דאימא, ואז ז"א מלביש את נה"י דאימא, עכ"ל ע"ש. וכן הוא ג"כ בפע"ח שער התפילה (פרק ג) ושער התפילין (פרק ד) ע' שם ושם, וע' עוד שער תיקון הנוק' (פרק ב כלל יד) ודרושי נקודות (פרק ג). ומבואר הוא בכל המקומות הנז' כי התלבשות ז"א על א"א מטבירו עד סוף רגליו הוא רק באמצעות או"א. והגם שאו"א עצמן הם מגיעים רק עד הטבור, אך לצורך זו"ן הנה הם מתפשטים בהנה"י שלהם גם מהטבור ולמטה דא"א עד סוף רגליו, והם בכל קומת זו"ן לעולם.

וכן הוא ג"כ בהאו"א שבהא"ק, כי הגם שעיקרן הם הס"ג הכללי והם למעלה מהטבור דא"ק וכלילין בהעקודים ע' שבירת הכלים (ריש פרק ו), אך לצורך האצילות אשר ראה רצונו ית"ש לייסד אותו רק על מדרגת מ"ה וב"ן וכל האצילות, הנה הוא משפעת האו"א שבא"ק ע"י כלילותן וקבלתן מהעקודים, ולכן הוא כי כדי ליתן אפשרות להגילוי דהמ"ה וב"ן הכלליים בהאו"א שבא"ק להיותם שורשי לאור התיקון דהאצילות, הנה נתפשטו האו"א שבא"ק בהנה"י שלהם דרך מסך הפרסא שבא"ק, וירדו בו מהטבור ולמטה עד סוף רגליו, ושם נתגלה בהם השמות דמ"ה וב"ן אשר בסי' ו' אות כ"ג כ"ד ואשר בסי' ט' אות ל"ה ל"ו, והם שורשי דאור התיקון שבאו"א המלובשים ועומדים לעולם בפנימיות האצילות. והם עי"ז השורשים להמ"ה וב"ן הכלליים דהאצילות גופה, כי מהם הוא כל בנין האצילות כנ"ל. ועכ"פ הוא, כי עיקרן דאור התיקון דהמ"ה וב"ן הכלליים אשר אמרנו, שהוא נשאר בהאו"א עצמן שבא"ק, הנה הוא ג"כ רק מהטבור ולמטה שבא"ק, והוא בהתפשטות הנה"י שלהם המתפשטים ומתלבשים בפנימיות האצילות עצמו, אשר הוא רק מהטבור ולמטה דא"ק עד סוף רגליו.

אמנם מה שאמרנו לעיל כי הנה הם הג' שמות עס"מ אשר בסי' ז' אות כ"ה כ"ו כ"ז ואשר בסי' י' אות ל"ז ל"ח ט"ל, אשר כל אלו הב' מיני עס"מ הנה הם לעולם למעלה מהטבור דא"ק. ואמרנו כי הנה הם עיקרן דאור התיקון הנשאר בהאו"א העיקרים עצמן שבא"ק. ואמרנו כי הם ג"כ המ"ה וב"ן דסי' ו' ודסי' ט', הכוונה הוא כי הם נמשכין כאחד, שהב' מיני עס"מ הנז' הנה הם נמשכים כאחד עם הב' מיני מ"ה וב"ן אשר בסי' ו' ובסי' ט', כי הנה הם בבחי' שורש האילן עם האילן, שכח הצמיחה שבהם הוא נמשך כאחד. ועכ"ז הנה הם זה רק בכח וזה בפועל, כי העס"מ אשר בסי' ז' ואשר בסי' י' הם בבחי' שורש והם רק בכח, כי הם עומדים בעיקרן דהאו"א עצמן אשר הם למעלה מהטבור דא"ק, והם שרשי דאור התיקון אשר ניתנו ונתחדשו בכח האו"א בעיקרן אשר למעלה לצורך השמות מ"ה וב"ן דסי' ו' ודסי' ט', אשר הם בהתפשטות הנה"י {סח ע"ד} דאו"א שנתפשטו בהם מהטבור דא"ק ולמטה. והנה הם אשר יצאו בהאו"א מן הכח לפועל, והם אור התיקון העיקרי נשמה לנשמה להאצילות, הנשאר ועומד בהאו"א עצמן בהתפשטות הנה"י שבהם אשר הם מתלבשים בפנימיות האצילות לעולם. אך באשר כי לעולם הנה מתייחס הענף אחר השורש, ובפרט באור התיקון אשר עיקר אורו הוא עומד מבפנים לעולם בסוד (תהלים צו יא) אור זרוע לצדיק כנ"ל, והוא חזר ונגנז עתה וכמ"ש בספד"צ (פרק א אעבר וזעיר נטיל ונגנז יא ע"ב), וכמו שהארכנו בדברינו בזה לעיל בכלל י"ז ענ"ד אות ו' ובכלל ח"י ענ"ח אות ג'. והרי עומד עיקר אורו לעולם למעלה, לכן אמרנו על המ"ה וב"ן דסי' ו' ודסי' ט' שהם מהטבור ולמעלה, כי אורם גופה אשר מהטבור ולמטה הוא נצטמצם ונתמעט, אך עכ"ז הנה הוא מתייחס לעולם אחר האור העיקרי שלמעלה. אבל באמת הנה הוא בפנימיות האצילות גופה לעולם, אשר הוא מהטבור ולמטה, אלא שהוא נעלם עתה. אמנם עכ"ז הנה

כל קיום העולמות כולם, הנה הוא לעולם רק ע"י תמצית אורם המשיפיעים גם עתה תמיד, וכמ"ש בזוה"ק בכ"מ בפ' תרומה (קמח סע"ב וקסו ע"ב) ופקודי (רכ ע"ב) ופ' אמור (פח ע"א), וע' עוד בזה למטה בסמוך סי' י"ב.

[סעיף ו']

והנה נתבאר לנו מכל דברינו על הב"ן דאות מ"ד דענינינו מציאותו ושימוש ושרשו ומקורו ומקומו. כי מציאותו, הנה הוא שהוא במציאות אחת עם המ"ה דלעיל אות מ"ג, והם המ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב והס"ג הכלליים שבהאימא שבהא"ק. והיה שימושם בתחילה, כי יצאו הם לצורך ההתפשטות הא' אשר להאצילות, שהוא כדי להצטמצם ממדרגת הא"ק העיקרי ולהיות בא"ק לשורש עליון להאצילות. אמנם כי הנה ע"י ירידתם במקום העתיד דהאצילות, הנה נתגלה בהם ג"כ שרשי המ"ן אשר להנקודות, כי הם השורשים הראשונים דהאצילות ודכל העולמות כולם כנודע. והרי שימשו אז בשימוש עוד, כי נעשה בהם המציאות דשרשי המ"ן אשר להנקודות. והנה באשר שכל התפשטות ראשון הנה הוא כל התפשטותו רק לפי שעה, כי הוא חוזר ומסתלק ועולה למעלה למקומו הראשון להיות שם לשורש עליון לאותו העולם שנתפשט בשבילו, וכן היה כאן כי עלה ההתפשטות הראשון ונסתלק, והנה היה העלייה ג"כ לכל שרשי המ"ן דהנקודות שנתגלו כנז', כי הנה עלו הם אז בבחי' עליית מ"ן. והנה כאשר הגיע עלייתם בגבול הטבור ולמעלה, הנה אז נפרד הב"ן מהמ"ה בכל המ"ן דהנקודות שבו, ועלה הוא למעלה בהע"ב דהמ"ס שבא"ק כדי להשתלם, אך לא זכה לזה משום שהיה דינים קשים ודחה אותו הע"ב ממקומו גופה ולחוצ', והוא יציאתו דרך העינים דא"ק, וירדו בו מהטבור ולמטה עד סוף רגליו, ושם יצאו לשליטת כל הנקודות, והרי שימשו אז להמציאות דכל עולם הנקודות. וכבר אמרנו בכלל ח"י ענ"א כי מציאות הנקודות הנה הוא החלק ראשון מההתפשטות הב' אשר להאצילות, והרי נתחלף הב"ן מציאותו הראשונה שהיה במציאות ההתפשטות הא' וכנז', ויצא ונעשה לחלק אחד מציאות ההתפשטות הב' אשר להאצילות, כי בשליטת הנקודות שהוא בכל עת מלכותם, הנה יצא אז לכל שרשי האצילות, ר"ל שהוציאו אז את השרשים הראשונים בבחי' נקודות קטנות וקרני חגבים דכל מציאויות האצילות כולם. והרי היו הנקודות בבחי' ההתפשטות הב' דלהאצילות, שהוא מעיקר האצילות עצמו.

אמנם כי בעת עולם הנקודות, הנה לא היה אז עדיין גילוי להאצילות כלל, כי אז הנה היה אור א"ס נעלם בהם מאד. והגם כי כל מציאותם וכל עניניהם היה אז ג"כ רק ע"י שהם תלויים עליו ית"ש, אך היה תלייתם בו רק בהעלם גדול, ולא יצא האצילות על שמו ומציאותו וגילוי אלא רק אחר מיתת המלכים ושבירת הכלים, שאז הנה יצא סיניהם לחוץ ונמסרו ונבררו ועלו למ"ן, וזכו אז לאור המ"ה והט"ר דב"ן שהוא אור התיקון (סט ע"א) אשר הוא מרוא דאור א"ס ית"ש. ונתייחדו הנקודות שנבררו עמהם יחד ונעשו לאחד עם אור התיקון, שהוא בהגילוי והיחוד דאור א"ס ית"ש שנעשה אז חד עמהם. ואז הנה יצא האצילות על מציאותו ועל שמו וגלוי. והנה נסדרו כל הנקודות שהם עיקרן ושרשן שבתחילה, הנה נסדרו הם בכל המציאות דהאצילות בכל ספי' ופרצוף בהחיצוניות דכל א', וכן הם בכל א' ג"כ בבחי' שרשו שהוא עיקר גידוליו דכל א', ר"ל שממנו הוא התחלת גידולן. והרי נתחדש אחר התיקון בהב"ן הנז' שימשו עוד, כי הוא שורש לכל מציאות והתחלת גידולו, ועומד בכל א' בחיצוניותו. וענין מה שהוא עומד בהחיצוניות דכל א' הוא מב' סיבות: אחד, הוא כי החיצוניות הנה הוא סופו דכל א' וכלילותו. שנית, כי הוא התחלת וראשית דהתחתון, כי מסופו דהעליון הוא התחלת התחתון.

ועכ"פ הוא, כי הב"ן דענינינו הנה נעשה שימוש לג' ענינים, והם בג' זמנים. כי בתחילה הנה היה שימוש לצורך התפשטות הא' להאצילות, ואח"כ הנה נעשה שימוש למציאות הנקודות שהוא חלק אחד מהתפשטות הב' אשר להאצילות. ואח"כ הנה נעשה שימוש גם בהתיקון העיקרי ג"כ, כי הוא מעתה מהב"ן הכללי דהתיקון המלכותי דהט"ר דב"ן, ולכן נסדר מציאותו בכל א' בחיצוניותו ובסופו. וכן הוא ג"כ התחלת גידולו דכל א', והוא סופו דכל עליון והתחלת כל תחתון, כי כ"ז הנה הוא משימושי⁵³⁴ ותכונתו דהמלכות כנודע.

ובענין מקומו, הנה הוא לעולם באחד, כי בכל הג' שימושים הנז' הנה נתיסד מקומו בכולם רק למטה מהטבור. כי בהתפשטות הא' הרי היה ההתפשטות מהטבור ולמטה עד סוף רגליו, וכמו שכתבנו בזה בביאור וארוכה לעיל כלל ה' ו' ע"ש. וכן בשימוש אשר להנקודות, הרי נודע הוא כי המציאות דכל עולם הנקודות הנה הוא בא"ק מהטבור ולמטה שבו עד סוף רגליו וכמ"ש בדרושי נקודות (פרקים א ב ג). וכן בשימוש הג', כאשר נתייחדו אח"כ באור התיקון ובהב"ן הכללי ונעשה מעצם האצילות, הרי נודע הוא ג"כ כי מקום האצילות כולו הנה הוא לעולם רק מגבול הטבור ולמטה דא"ק עד סוף רגליו וכמ"ש בשער התיקון (ריש פרק ג).

ובענין שורשו ומקורו, הרי אמרנו כי הוא מהמ"ה וב"ן הפרטיים שבעיקר הס"ג דהאימא עצמה שבא"ק, והיה כלול בו ג"כ כל המ"ן דהנקודות שמצד האימא שבא"ק וכנ"ל בכל דברינו. והרי הוה השורש דכל הב"ן דענינינו בכל הג' שימושי שאמרנו בו בהאימא עצמה שבא"ק שהוא השם ס"ג דלעיל סי' ט' אות ל"ד. אמנם מקורו העליון, הנה הוא בהמ"ס עצמו שבא"ק, והוא בהב"ן דהמ"ס אשר בסי' א' אות ד', כי שם הוא השורש להאימא שבא"ק ולכל תולדותיה והתפשטותה וגילוייה אשר הן בעולם הנקודות והן לאחר התיקון.

אמנם כל השפע אשר היא מקבל מהב"ן דהמ"ס, הנה הוא נמשך אליה רק דרך העקודים ובשורש האימא אשר שם, והוא בהשם ע"ב דלעיל סי' ט' אות ל"ג. והשימוש אשר להנקודות היה נמשך דרך הע"ב דלעיל אות מ"א, והוא ענין כלילות הנקודות בהעקודים שאמר הרב בנקודות (פרק ב) וכנ"ל אות מ"א. והשימוש אשר לאחר התיקון היה נמשך דרך הע"ב שבסי' י' אות ל"ז, ומשם להס"ג מ"ה דאות ל"ח ט"ל, ומתלבש בהמ"ה וב"ן הפרטיים דאות ל"ה ל"ו שהם המ"ה וב"ן דהאימא עצמה, ומשם להב"ן דאות מ' ולהב"ן דענינינו, להשימוש דאור התיקון שבו וכנ"ל בזה סעי' ד' ה' עש"ה ותבין.

ועד"ז הנה הוא ג"כ בהב"ן שבהמלכים דהאבא שבא"ק, כי הוא שימש ג"כ להג' שימושים הנז' ע"ד שאמרנו בהאימא. ומקורו הוא בהשם מ"ה אשר בסי' א' אות ג'. ונמשך בכל שימושי דרך העקודים שהוא דרך השם ע"ב שבסי' ו' אות כ"א, ולשימוש דהנקודות היה נמשך משם לכל העסמ"ב שבסי' ח'. ולשימוש דהתיקון הנה יצא בגילוי העסמ"ב שבסי' ז' ונתלבש בהמ"ה וב"ן הפרטיים דסי' ו' אות כ"ג כ"ד שהוא בהאבא עצמו, ומשם (סס ע"ב) להב"ן שבסי' ז' אות כ"ח ולהב"ן דהמלכים דהאבא שהוא הב"ן שבסי' ח', להתתקן ולהתחדש בהשימוש דאור התיקון כולו גם הוא להתייחד עם הט"ר דב"ן אשר מצד האבא, וכן עם המ"ה הכללי ג"כ. וכן נתייחדו כל התיקונים אשר מצד האימא עם כל התיקונים אשר מצד האבא שניהם לאחד, והם חד לעולם. ובזה הנה נשלם דברינו כל מה שחנני הקב"ה להעלות בסי' י"א יהי שמו הגדול מבורך מעתה ועד עולם מסוף העולם ועד סופו, מן העולם ועד העולם אמן ואמן.

הקדמה לסימן י"ב

⁵³⁴ נדצ"ל משימוש.

[א]

הנה מס' ו' עד כה היה עיקר כל דברינו בביאור הב"ן הכללי דהא"ק אשר הוא ראשית והתחלת דכל גילוי ית"ש אשר מאחר א"ס ולמטה בכל העולמות אשר למטה מהפרסא ולמטה מהטבור. והנה יצא תחילה במציאות עולם הנקודות שהוא כולו רק מהמלכיות שבו, וכמ"ש"כ הענין בזה לעיל בהקדמה לס' י"א. ובאשר שכל גילוי ית"ש אשר בהנקודות והאצילות הנה הוא מא"ק מהאו"א שבו ע"פ קבלתם מהעקודים, לכן בארנו ג"כ את המציאות דהאו"א שבא"ק ותלייתם בהעקודים ומקומם ואחיותם בא"ק וכנ"ל ס' ו' וס' ט'. ובארנו בהנקודות שהם המלכיות דהב"ן, יציאתם מהאו"א שבא"ק ואחיותם בהם, וכן תלייתם ושרשם בהא"ק והעקודים וכנ"ל ס' ח' וי"א. וכן בארנו ג"כ בהט"ר דב"ן שהם הכללי דהתיקון, תלייתם בהא"ק והעקודים ואחיותם בהאו"א ויציאתם מהם וכנ"ל ס' ז' וס' י'. וכן בארנו ג"כ סדר היחוד והתיקון דהנקודות שהם המלכיות כאשר שהם מתבררים יחודם בהט"ר דב"ן, כי שניהם יחד הנה הם הב"ן הכללי דהתיקון וכנ"ל ס' י"א כ"ז.

והנה נבאר מעתה עד"ז ג"כ בהמ"ה הכללי דהתיקון את סדר גילוי בא"ק ואחיותו בו ובהעקודים, והתפשטותו ומציאותו ע"י האו"א שבא"ק, ויציאתו מהם לבנין ומציאות דהאצילות. והנה היה גילוי והתפשטותו ג"כ ע"פ סדר מדרגות דהעסמ"ב, מע"ב לס"ג, ומס"ג למ"ה, וממ"ה לב"ן. ונבאר בכל שם ושם את מדרגתו ושימוש ומקומו ומקורו, וכן קישורו ויחודו בכל העסמ"ב, ועסמ"ב דכל הח' סימנים אשר מס' ו' דלעיל עד סוף ס' י"ג דלקמן. ונבאר כ"ז בהמ"ה הכללי ג"כ, הן בגילוי והתפשטותו אשר מהאבא שבא"ק, וזה יתבאר בהס' י"ב שלפנינו, והן בגילוי והתפשטותו אשר מהאימא שבא"ק, וזה יתבאר לקמן ס' י"ג. והגם שלא נחלקו לשנים ח"ו, והיה גילויים משניהם יחד לעולם תמיד באחדות עצום. אך באשר כי האו"א הם בחי' דו"ן, והם המתקלא, שורש כף זכות וכף חובא ומכריע שהוא הדעת שביניהם המייחדם⁵³⁵, ובא"ק הנה הוא העקודים שהוא סוד הדעת עילאה דכלל העולמות כולם, ע"ד הי"ג ת"ד דא"א שהוא הדעת הכללי דהאצילות. והרי הוה גם כל עיקר המ"ה אשר יצא מהם ג"כ ברזא דמתקלא, כי שורשו הוא מזווגא עלאה דאורא ובוצינא⁵³⁶, שהם המוחין פנימים דהא"ק, כמ"ש"כ בשער התיקון (רפ"ב). ואורא ובוצינא הם רזא דדו"ן, ונתפשט ונתלבש בהעסמ"ב דהאו"א שבא"ק שהם העסמ"ב דס' ו' ודס' ט', שנעשו לאחד ונתפשט ונתלבש אור התיקון בהעסמ"ב שבהם, ונשאר הע"ב דאור התיקון בהע"ב שבהם, והס"ג דאור התיקון בהס"ג שבהם, והמ"ה בהמ"ה. וכ"ז הוא למעלה מהטבור שהוא בהאו"א עצמן. אך הב"ן דאור התיקון, הנה הוא ירד מהטבור ולמטה, ויצא מהיסודין שלהם שהוא כללות היסוד דא"ק, והוא אור התיקון דהמ"ה הפנימי שהוא תולדות היסוד כמ"ש בשער סדר אצילות בקי' (פרק ב), והוא הב"ן דהעסמ"ב דאור התיקון הכללי שיצא מהיסוד, בסוד החסד דאתגלי בפום אמה⁵³⁷, סוד טיפת הלובר, וממנו נתקן ונבנה כל האצילות וכל מעשה בראשית כולם כמו שיתבאר כל זה בהסימנים שלפנינו.

ובאשר שגם עיקר כל המ"ה הנה הוא יצא ג"כ מרזא דדו"ן, והוא כלול ג"כ ממ"ה וב"ן כמ"ש בשבירת הכלים (פרק ח) (סע ע"ג) ובכ"מ וכנודע. לכן בארנו יציאתו אשר הוא מהאו"א שבא"ק בהאבא בפנ"ע ומהאימא בפנ"ע, להורות על רזא דדו"ן שבו, וזהו סוד

⁵³⁵ עי' ס"י פ"ב מ"א.

⁵³⁶ עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

⁵³⁷ עי' אד"ר דף קמב ע"א, הוב"ד לעיל הערה 377.

הכתוב (בראשית א ג) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור, ולא נאמר ויהי כן אלא ויהי אור, כי הוא מרומז על רוא דרו"ן שבו, יהי אור אבא ויהי אור אימא, כמ"ש בספר"צ (פרק א בהגר"א שם יג ע"ב) וע' זוה"ק בראשית (טז ע"ב⁵³⁸).

[ב]

הנה אמרנו כי יצא אור התיקון כלול מעסמ"ב, ויצא דרך האו"א שבא"ק כלול ומלוּבש בעסמ"ב שבהם, וכמו שיתבאר כ"ז בהסימנים שלפנינו. ועל זה הנה ראוי לדעת כי כל הגילוי דכל העסמ"ב דאור התיקון הנה היה רק ע"י המ"ה דהאו"א שהוא השם מ"ה דלעיל סי' ו' אות כ"ג ודלעיל סי' ט' אות ל"ה, ור"ל על המ"ה הפרטי דהס"ג שבהם עצמן, וכמו שכתבנו שם ושם ע"ש. כי אותו המ"ה הפרטי הוא השורש עליון להאצילות לעולם וכנ"ל כלל ה' ו' בארוכה ע"ש. והנה באותו המ"ה הפרטי הנה שם נתיסד הנביעו דאור התיקון אשר להאצילות, והוא ע"י המ"ה דאור התיקון שנתלבש שם. והנה עד שלא נתיסד הנביעו דאור התיקון להאצילות לא היה נתגלה עדיין גם אור התיקון למעלה, כי האצילות הוא עיקר הכוונה בכל גילוייו, שהם כולם רק כדי להגיע לגילוי כבוד מלכותו יתברך אשר בהאצילות, כי היא עיקר כוונתו ית"ש בכל גילוייו כולם, ובה הוא תכלית כל התכליות כמו שבארנו כ"ז בכ"מ מדברינו. ולכן הוא, כי כל זמן שלא הגיע עדיין לגילוי הנביעו דאור התיקון אשר להאצילות, הנה לא היה נתגלה עדיין התיקון בכולם, והנביעו דאור התיקון אשר להאצילות הנה הוא התלבשות המ"ה דאור התיקון בהמ"ה הפרטי דהאו"א כנז'. ונמצא כי כל העסמ"ב דאור התיקון הנה הם נתגלו ע"י המ"ה שבהאו"א (ור"ל המ"ה הפרטי שבהם), שהם המ"ה דלעיל סי' ו' אות כ"ג ודס' ט' אות ל"ה.

ודע עוד כי המ"ה הכללי דהתיקון הנה היה יציאתו בב' בחי', אחד מבפנים ואחד מבחוץ, וכן כתב הרב בשבירת הכלים (פרק ו) ע"ש. ומה שיצא מבפנים הוא דרך פנימיות כל האו"א שבא"ק אשר הם למעלה מהטבור, ואח"כ ע"י התפשטות הנהי"י שלהם שנתפשטו מהטבור ולמטה ויצא מהיסודין שלהם שהוא כללות היסוד דא"ק בסוד החסד דאתגלי בפום אמה כנ"ל, וזהו המ"ה הפנימי. אך המ"ה החיצון הנה הוא המ"ה אשר האיר דרך המצח, והוא בבחי' אור מקיף וכמו שבארנו כ"ז בארוכה לעיל כלל ח"י ענ"ת. ועיקר התיקון דהאצילות וכל מעשה בראשית הנה היה נעשה בהמ"ה הפנימי שהוא תולדות היסוד כנז'.

והנה היה עיקר הגילוי דהמ"ה דהתיקון רק מהטבור ולמטה. והגם שאמרנו שאור התיקון הוא כלול ג"כ עסמ"ב, והעס"מ שבו הם נשאר למעלה, והרי נשאר עיקר אור התיקון מהטבור ולמעלה שהוא בהאו"א עצמן. אמנם שם הנה אין גילוי להם לבחי' המ"ה כלל, כי למעלה מהטבור שם הוא לעולם רק תוקף האור דע"ב וס"ג, ואין עולה המ"ה בשם כלל. ומה שאמרנו לעיל מהמ"ה הפרטי הנה הוא באמת שם רק בהעלם גדול, כי הוא שורש המ"ה הכלול בהס"ג, בהא' דמילוי וא"ו שבו כמ"ש הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ה) ובכ"מ וכנודע. ואין גילוי למדרגת אור המ"ה רק מהטבור ולמטה, שהוא רק מאור התפשטות הנהי"י שלמעלה, ושם נתגלה ומשמש אור התיקון דהמ"ה הכללי ע"פ הסדר שיתבאר בעה"י בהסימנים שלפנינו, עד כאן הקדמה.

[סימן י"ב]

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהמ"ה הכללי דהתיקון שנתגלו ע"י המ"ה דהעסמ"ב דהאבא שבא"ק שהוא השם מ"ה דלעיל סי' ו' אות כ"ג, ור"ל על המ"ה הפרטי

⁵³⁸ ע'י מלואים אות (סב).

שבו וכנ"ל בהקדמה, והם העסמ"ב דאור התיקון דהמ"ה הכללי אשר מצד האבא שבא"ק. והנה היה יציאתם ע"י הזווג דהאורא ובוצינא, שהוא אורא ומ"ס אשר בגולגלתא דא"ק⁵³⁹, והאירו בהמ"ה דהעסמ"ב {סמ"ע ד' שבמ"ס שהוא השם מ"ה דהמערכה הא' אשר בסי' א' אות ג'. כי אותו המ"ה דאות ג' הנה הוא השורש להאבא שבא"ק למציאותו ולכל תיקונו ולכל תולדותיו, ולכן האירו כל העסמ"ב דאותו אור התיקון שהוא מצד האבא המ"ה דאות ג', ומשם הנה נתפשטו בהעסמ"ב דהאבא עצמו שהוא העסמ"ב דסי' ו', ונתגלו ע"י המ"ה שבו שהוא המ"ה דאות כ"ג. והנה הם מערכה השלישית מהמ"ס, כי העסמ"ב דהמ"ס הרי הם מערכה הא', והעסמ"ב דסי' ו' שהם העסמ"ב דהאבא עצמו היוצאים מהמ"ה דהמ"ס דאות ג' כנז' הרי הם מערכה הב', והעסמ"ב דאור התיקון דעניניו אשר גילויים הוא מהמ"ה דהעסמ"ב דסי' ו' מהמ"ה דאות כ"ג כנז', הרי הם מערכה השלישית מהמ"ס דא"ק. ומשום שהם עדיין בתוך ג' להמ"ס דא"ק⁵⁴⁰, לכן נעשה על ידן התיקון להעולמות כולם כמו שיתבאר בהסי' שלפנינו.

(מ"ה)

[ע"ב]

[סעיף א']

הע"ב הזה הנה הוא בחי' עתיק וא"א דאור התיקון, כי כל אור שיוצא הנה הוא כלול מכל הבחי' י' ספי' וה' פרצופים וד' שמות עסמ"ב. וכאשר יצא אור התיקון הנה היה כלול ג"כ מכל הבחי' כולם, ויצא הע"ב מתחילה שהוא בחי' עתיק וא"א. והנה סיבת הגילוי ויציאת דאור התיקון בכלל, הרי מבואר הוא בדברי הרב בשער התיקון (פרק א) כי היה ע"י עליית מ"ן דהאורות שנשארו למעלה בעת מיתת המלכים, ועי"ז הנה יצא ונולד מתחילה אור המ"ה דהמצח כמבואר בדברי הרב שם (פרק ב). אמנם אור המ"ה דהמצח הנה הוא רק בבחי' אור מקיף אשר ממנו נכוו החיצונים⁵⁴¹, ועי"ז הנה נתבררו על ידו מהניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ח, ועלו גם הם למ"ן כל הצורך מהם לתיקון מעשה בראשית. וע"י אותו העליית מ"ן הנה ניתוסף למעלה אור על אור, ונתפשט עי"ז מאור הפנימי שבגולגלתא אשר לפניו מן המצח, הנה נתפשט ממנו אור התיקון דהמ"ה הפנימי אשר הוא זולת אור המצח, כי אור המצח הוא יצא בבחי' אור מקיף כנז'. והתפשטותו הוא מהמצח ולחוץ.

וסיבתו הנה היה המ"ן דעליית האורות העיקריים דהנקודות אשר נשארו למעלה בעת מיתת המלכים. אבל אור התיקון העיקרי דהמ"ה, אשר ממנו נבנה האצילות וכל מעשה בראשית כולם, הנה הוא האור המ"ה הפנימי אשר ירד דרך פנימיות כל הא"ק עד שיצא מהיסוד שבו. וסיבתו הנה היה עליית המ"ן דהניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ח, אשר מהם הנה נתקנו כל הפרצופים כולם, וכמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש א) ובכ"מ. והנה המ"ן דהנקודות כאשר עלו למעלה כדי להשתלם, והיה עלייתם בהע"ב דהמ"ס כי שם הנה הוא עליית כל המ"ן⁵⁴². ומחמת שהיו דינים קשים והיה עלייתם שלא כהראוי כלל, הנה דחה אותן הע"ב ממקומו ולחוץ, והוא יציאתן דרך העינים. אמנם עליית המ"ן אשר בעת התיקון שהיו מבוררים זכים וטהורים, והיה עלייתם כהוגן שהוא ע"י היחוד דהיושר והעגולים יחד, וע"י היחוד דהאורא כהראוי, הנה כאשר עלו הבירורים למ"ן והיה עלייתם בהמ"ס דא"ק, הנה גרמו יחוד בכל המוחין פנימים דא"ק, ונולד מהם עי"ז אור התיקון הפנימי כנז'. והנה

⁵³⁹ עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

⁵⁴⁰ וכדין לבד. ועי' שער מטי ולא מטי פרק ג ולקמן עט ע"ג.

⁵⁴¹ עי' עקודים פרק ב ובלאה ורחל פרק ז.

⁵⁴² עי' בהגר"א בספד"צ ד ע"ד ביה סליקו, הוב"ד במלואים אות (ו).

התייחדו הבירורים ג"כ באור התיקון ונעשו עמהם לאחד, והיו כלולים מעסמ"ב כנז'. והנה נתפשטו וירדו דרך פנימיות הא"ק ודרך פנימיות העקודים, ונשאר הע"ב שבהם בהעקודים בשורש האבא אשר שם, והוא בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ו' אות כ"א. ואם הנה נשאר השם ע"ב דאור התיקון דענינינו כדי להיות שורשו בהעקודים לעולם להשפיע אליו משם תמיד. והנה השם ע"ב הזה הנה הוא מהאור התיקון דהמ"ה הפנימי אשר מצד האבא שבא"ק, והוא אור התיקון העיקרי אשר בעצם וראשונה. אמנם (ע"ע א) הנה התייחד הוא עם עוד ה' שמות ע"ב, היינו הע"ב דלקמן סי' י"ג אות מ"ט שהוא התיקון דהמ"ה הפנימי אשר מצד האימא שבא"ק כמו שיתבאר שם, ועם ה' שמות ע"ב דסי' ז' ודסי' י' שהם מאור התיקון דהמ"ה שבאל אשר מצד האו"א שבא"ק כמו שמתבאר שם ושם, וכן התייחד ג"כ עם ה' שמות ע"ב דסי' ח' ודסי' י"א שהם השורשים דהמלכי יושר ודמלכי העגולים. אך בעת התיקון, הנה ע"י עליית כל המ"ן הנז' דהאורות והניצוצין, הנה נכללו גם הם בעליית המ"ן, והופיע גם בהם אור התיקון ונתחדשו באור פני מלך חיים, ונתייחדו גם אותם ה' שמות ע"ב דסי' ח' ודסי' י"א, הנה התייחדו אז גם הם עם ה' מיני ע"ב הנז' דאור התיקון, היינו הע"ב דענינינו, והע"ב דסי' י"ג דלקמן, וה' שמות ע"ב דסי' ז' ודסי' י', ונעשו גם הם, ר"ל ה' שמות ע"ב דסי' ח' ודסי' י"א, הנה נעשו גם הם מעתה לשרשי דאור התיקון לעולם.

והרי הם ו' מיני שמות ע"ב, דסי' י"ב י"ג ז' י' ח' י"א, ונעשו כולם אחד. וכ"ז הוא בבחי' עתיק וא"א דאור התיקון הכלול מו' מיני ע"ב. ומקומו הוא בעקודים בשורשי האו"א אשר שם, שנעשו שם הם שניהם מעתה ג"כ לאחד, והוא ג"כ שם ע"ב הכלול מב', והם הע"ב דסי' ו' ודסי' ט' שהם שורשי האו"א שבהעקודים כמו שנתבאר שם ע"ש. ובעת התיקון הנה נעשו שניהם לאחד, והרי הוא שם ע"ב הכלול מב'. ונמצא כי שורש דאור התיקון שהוא העתיק והא"א שבו הכלול מו' שמות ע"ב, הנה הוא שוכן ושורה בעולם העקודים בשורש האו"א אשר שם⁵⁴³, והוא באורות דחוטם פה שהם בבחי' ב' מזלין, כי אורות החוטם הוא עד החזה⁵⁴⁴ והוא בבחי' מזל עליון שהוא עד החזה, ואורות הפה הוא עד הטבור והוא בבחי' מזל תחתון שהוא עד הטבור.

והם ג"כ בבחי' שם ע"ב הכלול מב', כי אורות העקודים וכן הי"ג ת"ד שבא"א, הנה הם כולם בגילויי אור דהע"ב. וה' מזלין דא"א אשר או"א כלולים בהם, וכן האורות דחוטם פה שבהעקודים אשר האו"א שבא"ק כלולים בהם כנ"ל בדברינו סי' ו' וסי' ט', הנה הם בבחי' ב' שמות ע"ב הכלולים באחד, כי המזלין וכן האורות דחוטם פה הם מתלבשים זב"ן, והם כלולים באחד. והנה נכנס העתיק וא"א דאור התיקון הכלול מו' שמות ע"ב דסי' יב' י"ג ז' י' ח' י"א, הנה נכנס ושורה בהעקודים בשורש האו"א אשר שם, שהוא ג"כ שם ע"ב הכלול מב' דסי' ו' ודסי' ט', והרי הם ח' שמות ע"ב, היינו כל השמות ע"ב אשר מתחילת סי' ו' עד סוף סי' י"ג, והם כולם אחד כהוראות מספר י"ג. והרי כלול השורש דאור התיקון העומד בהעקודים מח' שמות ע"ב, והם מתפשטים בהא"א הכלולים בהם בבחי' אתון דהוי"ה אהי"ה שבהם. ואח"כ הנה הוא מתפשט ויוצא מכללות היסוד דא"ק ובסוד החסד דאתגלייא בפומא דאמה⁵⁴⁵, כי הרי כולו משמות ע"ב שהוא גימט' חס"ד. ושם הנה הוא הגילוי דהו"ן בהיסוד והעטרה, שהם ג"כ בח' אתון דהוי"ה אדנ"י.

והנה השם ע"ב דענינינו הנה הוא מכללות העסמ"ב דאור התיקון הנשאר בהא"א עצמן שבא"ק, וכמו שאמרנו לעיל כי עיקר אור התיקון הנה הוא נשאר עומד לעולם בהא"א עצמן, ולא ירד באצילות אלא רק הארתו, כי כן הסדר לעולם שכל אור שיורד מלמעלה הנה נשאר עיקרו בכל מקום שעובר דרך בו, והוא הע"ב דענינינו מהעסמ"ב

⁵⁴³ פי' מבפנים לא"ק.

⁵⁴⁴ ע"ח שער טנת"א ב.

⁵⁴⁵ עי' אד"ר קמב ע"א.

דהתיקון העיקרי הנשאר בהאו"א עצמן, ועומד הוא בעולם העקודים בשורש האבא אשר שם וכנז'. והנה מקורו הנה הוא בהשם מ"ה דהמ"ס שבא"ק, והוא המ"ה אשר בסי' א' אות ג', כי באותו המ"ה הנה שם הוא השורש להאבא שבא"ק למציאותו ולכל תולדותיו וכחותיו. אך כל מה שמשפיע הנה הוא דרך העקודים, ומשם נמשך להאבא הכלול בו וכנ"ל סי' ו' ע"ש. והנה נשאר הע"ב דענינינו בעולם העקודים ובשורש האבא אשר שם, והוא בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ו' אות כ"א, וכדי להיות שם שורש לאור התיקון העיקרי שבהאבא עצמו להשפיע עליו תמיד.

והרי נתבאר לנו בכ"ז על הע"ב דענינינו מציאותו וסיבתו ושימושו ומקומו ומקורו, וכן כלילותו הכלול בו מכל מה {ע"ב} שמצורף אליו. כי מציאותו ושימושו ומקומו, הנה הוא כי הוא השורש דאור התיקון דהמ"ה הכללי אשר מצד האבא שבא"ק, העומד בהעקודים בשורש האבא אשר שם להשפיע עליו תמיד. וכלילותו המצורף עמו לאותו השימוש ג"כ, הנה הוא כל השמות ע"ב אשר מתחילת סי' ו' דלעיל עד סוף סי' י"ג דלקמן וכנ"ל, כי כל אלו השמות ע"ב הם נעשים כולם אחד, והם כולם לשימוש אחד, להיות שורש בהעקודים לצורך התיקון הכללי אשר באצילות.

וסיבתו ומקורו, הנה הוא עליית המ"ן דהניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ח אשר נבררו ועלו מנפילתן דעולם התוהו ע"י הופעת אור המ"ה דהמצח שהאיר עליהם מבחוץ בבחי' אור מקיף, ונטהרו עי"ז מזוהמתן ועלו למ"ן, והגיע עלייתם עד המ"ס דא"ק, ונתחדש עי"ז הזווג בהמוחין פנימים שבו, ונולד וניתוסף עי"ז אור וברכה אור ומוחין באור הגלגלתא אשר לפנים מן המצח. ונאצל ונולד ממנו אז המ"ה הפנימי, אשר נתפשט וירד הוא דרך פנימיות כל הא"ק. והנה נעשה גילוי ונהביעו דנהורא אשר אליו בהמ"ה דהמ"ס אשר בסי' א' אות ג', כי אותו המ"ה דהמ"ס דאות ג' הנה הוא השורש לכל מציאות האבא שבא"ק, ובו ניתן ונפתח המקור לאור התיקון דהמ"ה הפנימי, אשר גילויו הנה הוא ג"כ בעסמ"ב. ונמשך הע"ב שבו בהעקודים שהוא הע"ב דענינינו, וממנו נמשך הסמ"ב שבו בפנימיות כל הא"ק, עד שיוצא מכללות היסוד שבו בסוד החסד דאתגליי בפומא דאמה וכנ"ל כ"ז. ועכ"פ הוא כי מקורו דהע"ב דענינינו הנה הוא בהשם מ"ה דהמ"ס דא"ק, שהוא המ"ה אשר בסי' א' אות ג'. וסיבתו הנה הוא עליית המ"ן דהניצוצין דהש"כ ופ"ר ורפ"ח אשר נבררו ועלו לצורך מעשה בראשית ע"י הופעת אור המ"ה דהמצח, שיצא הוא מבחוץ בבחי' אור מקיף והאיר עליהם ועי"ז נבררו ועלו כנז'.

[סעיף ב]

אמנם כי בסיבת אור התיקון, הנה יש להעמיק בזה עוד קצת, כי הרי נודע הוא מדברינו ברוב דרושי הספר הזה מענין התפשטות הא' והב' שהם שורש ומציאות כל עולם. כי ההתפשטות הא' אחר הסתלקותו, הנה הוא עצמו עומד למעלה בסוד מ"ן, והוא עיקר הסיבה להתפשטות הב' שמתפשט אח"כ, שהוא עיקר המציאות דכל עולם. והנה כן הוא בענינינו ג"כ, כי ההתפשטות הא' אשר להאצילות, הנה רק הוא עיקר עומק הסיבה להאצילות ולכל תיקונו תמיד, אלא באשר כי ההתפשטות הא' אחר הסתלקותו הנה נפרס פרסא ביניהם, ר"ל בינו לבין ההתפשטות הב', שהוא האצילות שיצא מהטבור ולמטה. והנה מעתה כל התפשטות הא' אחר הסתלקותו נעלם מאד. לכן חשבנו לסיבת אור התיקון רק עליית המ"ן אשר עלו מהארות והניצוצין דהנקודות עצמן, שהם ג"כ רק מכלל ההתפשטות הב' גופה כנ"ל כלל ח"י ענף א' ב' ח', והם ג"כ רק מהפרסא ולמטה. אבל באמת הנה הנה האור דההתפשטות הא' עיקר הסיבה הן להנקודות והן לאור התיקון, וכמו שכתבנו בזה לעיל סי' י"א ע"ש. והענין בדיוק הוא, כי כבר אמרנו לעיל כלל ה' ו' כי כל המציאות דההתפשטות הא' אשר להאצילות, הנה היה מהמ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב

וס"ג דהאו"א שבא"ק, וכמו שכתבנו בזה ג"כ לעיל סי' י"א, כי קודם התיקון אשר להאצילות הנה היה כל המציאות דהאו"א שבא"ק רק בהע"ב והס"ג שבהם לבד והיו חסרים מנה"י וממ"ה וב"ן. אך לצורך ההתפשטות הא' אשר להאצילות, הנה יצאו המ"ה וב"ן הפרטיים שבהע"ב וס"ג עצמן שבהם, ונתפשטו עד למטה מרגליו דא"ק לצורך ההתפשטות הא' דלהאצילות, שהוא השורש הראשון אליו.

והנה נעשה באותו ההתפשטות שני תועלות אשר עולים שניהם לכוונה אחת. והיינו, כי הנה נעשה באותו ההתפשטות שורש ג"כ להמ"ה וב"ן העיקריים אשר בהאו"א עצמן, שהם שורש להמ"ה וב"ן הכלליים דכל מציאות האצילות, והרי הוא שני תועלות: אחד, לשורש להמ"ה וב"ן העיקריים שבהאו"א עצמן, אשר הם למעלה מהטבור דא"ק. וע' ע"ג} ואחד, לשורש האצילות שהוא למטה מהטבור דא"ק. אך באמת הנה אותן ב' התועלות הם אחד, כי הם נמשכין זה מזה. כי הנה מציאות כל האצילות שהוא מהטבור ולמטה דא"ק הנה הוא רק מהתפשטות הנה"י שבאו"א⁵⁴⁶ דהאו"א בא"ק אשר מתפשטים מהטבור ולמטה מעיקרן שמהטבור ולמעלה. והוא על דרך הז"א האצילות שהוא מהנה"י דהאו"א כמ"ש בנקודות (תחילת פרק ב'), המתפשטים מהטבור ולמטה דא"א מעיקרן שמהטבור ולמעלה. כי כל או"א הרי הם מסתיימין בכולן מהטבור ולמעלה⁵⁴⁷, כי הם קצרי הקומה כנודע⁵⁴⁸, אלא שהם מתפשטים בהארת הנה"י שלהם ויורדין מהטבור ולמטה (ע' נסירה פרק ז' וכן הוא בכ"מ) לצורך מציאות הז"א, אשר כל מציאותו הוא רק מהטבור ולמטה דא"א ואו"א כנודע כ"ז.

והנה כן הוא עד"ז בענינינו, כי עיקרן דאו"א שבא"ק בכל הד' שמות עסמ"ב הכלליים שבהם, הנה הם מסתיימים בכולן בגבול הטבור דא"ק, והם כלולים בהעקודים ע' שבירת הכלים (ריש פרק ו). וכל האצילות כולו הוא רק מהתפשטות הנה"י שבהם, המתפשטים ממקומם ויורדים מהטבור ולמטה להתגלה במציאות האצילות. ולא נעשה האצילות רק מההתפשטות דהנה"י שבהם אחר שנתפשטו ממקומם העיקרי אשר למעלה ויורדים מהטבור ולמטה. אמנם הנה נעשה כ"ז רק בסיבת התפשטות הא' אשר היה לזה וכנ"ל, כי ע"י שנתפשטו בראשונה בהמ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב וס"ג הכלליים שבהם, שהוא הנה"י הפרטים, וירדו בהם מתחילה במקום העתיד להאצילות, הנה נצטמצם ע"ז ונעשה באותה ההתפשטות דהנה"י דאו"א רושם למציאות האצילות מהם.

אמנם הנה גם הנה"י העיקריים שמהטבור ולמעלה שהם המ"ה וב"ן דהאו"א עצמן, הנה הם לא נתהוו ולא נעשו ג"כ אלא רק כאשר הגיע עת התיקון ולצורך התיקון דוקא. כי עיקרן דהאו"א הוא רק ע"ב וס"ג, אך לצורך האצילות אשר עצמותו וכן כל גילויי הנה הוא רק מ"ה וב"ן, והוא מהתפשטות המ"ה וב"ן דהאו"א, לכן כאשר הגיע עת התיקון שהוא גילוי כל טובו ית"ש וזוהר אור יקרו דהאצילות, הנה נתגלו בעצם וראשונה במציאות המ"ה וב"ן דהאו"א עצמן, ובהם הנה נתפשט אח"כ בהארתן מהטבור ולמטה דהא"ק לצורך המציאות דהאצילות.

והנה נעשה המציאות דהמ"ה וב"ן העיקריים בהאו"א ג"כ רק ע"י עליית המ"ן דהמ"ה וב"ן הפרטיים הנ"ל, כאשר עלו למעלה בהסתלקות הא', הנה נעשו שם למ"ן, ונולד ע"ז בהאו"א עצמן המ"ה וב"ן העיקריים שבהם, אשר מהתפשטותם הנה יצא ונעשה האצילות כנ"ז. והנה הם השני תועלות שאמרנו לעיל שנעשה בהתפשטות דהמ"ה וב"ן הפרטיים: אחד, כי ע"ז הנה יצאו אח"כ המ"ה וב"ן העיקריים בהאו"א עצמן. והשני, כי

⁵⁴⁶ נראה למחוק.

⁵⁴⁷ "בכולן מהטבור ולמעלה" למחוק, ובמקומו צ"ל "בטבור".

⁵⁴⁸ עי' ע"ח שער טו פרק ב.

נעשה בזה שורש עליון להאצילות וככל ענין ההתפשטות הא' אחר הסתלקותו כנודע בדברינו. אך באמת הנה אותן ב' התועלויות הם אחד, כי אותן המ"ה וב"ן העיקריים שנעשו בהאו"א עצמן שבא"ק, הנה הם עצמן השורש עליון להאצילות, כי מהתפשטותן והארתן הנה יצא ונעשה האצילות וכנז'.

[סעיף ג']

אמנם דע, כי הגם שאמרנו שהעיקרים דהמ"ה וב"ן הנה הם ג"כ רק בהאו"א שבהא"ק עצמו, וכל האצילות הוא רק מהתפשטותם והארתן. אמנם גילויים למטה הוא אינו כן, כי באשר שאו"א שבא"ק הם למעלה מהפרסא אשר שם הוא השליטת דע"ב וס"ג, והם כלולים בעקודים שהוא ג"כ מכלל העולמות דא"ס⁵⁴⁹, ולזאת הנה אין גילויי שם כלל לבחי' מ"ה וב"ן, כי הוא ע"ד שרגא בטיהרא. ולא נתגלו המ"ה וב"ן רק באצילות, שהוא מהפרסא ולמטה. והגם שבערך אור העיקרי אשר למעלה, הוה כל האצילות רק מהארתן כנז', עכ"ז הנה נחשב זה באצילות לעיקרי, והוא מה שנודע כי עיקר שליטת דהמ"ה הוא באצילות, וכנודע מתפילת אליהו זל"ט (תיקון יט ע"א), כי ההארה אשר מלמעלה מהפרסא הנה הוא עיקר וכללי למטה מהפרסא, אבל למעלה מהפרסא הנה אינן עולים שם {ע"ד} המ"ה וב"ן בשם כללי מחמת האור הגדול דע"ב וס"ג הכלליים, ומחמת האור הגדול דהעקודים המאיר שם. ולכן עיקר השליטה באצילות הוא רק המ"ה, כי הע"ב וס"ג הם נעלם שם מחמת גודל רוממותם, והב"ן הנה הוא כלול בהמ"ה וטפילה אליו, ע' רפ"ח (פרק ג סמוך לסופו) ודרושי מ"ן ומ"ד (פרק טו סמוך לסופו), והוה כל האצילות רק בגילוי אור דהמ"ה.

ועיקר שליטת הב"ן הנה הוא בהעולמות ב"ע כשהם בתיקונן, אבל זולת זה הנה גם הוא נעלם, ושולט בבי"ע רק שם אדנ"י בכללות⁵⁵⁰ ושם אלהי"ם בפרטות⁵⁵¹. וכן שם אדנ"י הוא שם מבחוץ לכולם בבחי' מקיף, ושם אלהים הוא מבפנים לכולם. אבל השם הוי"ה ב"ה הוא בבי"ע בהעלם גדול, הגם שהוא הנושא אותם בכל מילואם לעולם תמיד, וכמ"ש בפ' ואתחנן (דברים ד לט) וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי"ה הוא האלהי"ם בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד. אבל כשהעולם הוא בתיקונן, הנה אז הוא הנהגת דהוי"ה אלהי"ם מבית ומבחוץ, והם מתגלים גם בבי"ע, ומתפשטים שם מהשם אדנ"י דאצילות אשר הוא בשילוב הוי"ה יאהדונה⁵⁵², ואותה הוי"ה דשילוב הנה הוא מהוי"ה שניה דב"ן דאצילות⁵⁵³. וכ"ז הוא ענין יחוד דקוב"ה ושכינתה, שהוא ג"כ היחוד דאצילות בבי"ע.

⁵⁴⁹ עי' לעיל הערה 35.

⁵⁵⁰ עי' גר"א בספד"צ (כו ע"א): את המאור הגדול שמשא, ואת המאור הקטן סיהרא במיעוטה, שנעשית ראש לשועלים, ונקראת שם אלהים, דבאצילות נקראת ה"א אחרונה של הוי"ה, זנב לאריות, ובירדה בבריאה נעשית ראש לשועלים לעולמות ב"ע, ששם שועלים מחבלים כרמים, דבאצילות לא יגורך רע כמ"ש בתיקון ובתז"ח בכמה מקומות, עכ"ל.

⁵⁵¹ צ"ע גדול מקור לזה, שכן עי' הקדו"ש ש"ז פ"ו שמאריך באדנ"י ואלהי"ם ולא מזכיר חילוק זה כלל.

⁵⁵² עי' זהר (ח"א ק ע"ב): רזא דאין סוף יה"ה אקרי, כד אתחבר זהר תתאה אדנ"י בזהר עלאה יה"ה אתעביד שמא סתים, דביה ידעי נביאי קשוט, ומסתכלאן לגו זהרא עלאה ודא יאהדונה"י, חיזו טמירין (נ"א, חיוון טמירין), דכתיב (יחזקאל ד) כעין החשמל מתוך האש. תרגום: הסוד של אין סוף נקרא יה"ה. כאשר מתחבר זהר תחתון אדנ"י בזהר עליון יה"ה, נעשה שם סתום שבו יודעים נביאי האמת ומסתכלים לתוך הזהר העליון, וזה יאהדונה"י, מראות טמירים (חיות טמירות), שכתוב "כעין החשמל מתוך האש".

⁵⁵³ עי' שער הפסוקים (חיי שרה): אימא עילאה בינה, ואימא תתאה מלכות, יש בכל אחת מהם הוי"ה אחת דהה"ן, העולה ב"ן. ובו תמצא הוי"ה כפולה, כי אותיות המלוי הם בגימטריא כ"ו, כמו אותיות הפשוטות השרשיות וכו', ועי' רפ"ח ג' ומ"ד ומ"ן ח.

ונמשך סדר היחוד הזה מדרגא לדרגא, כי מתגלה מקודם בהוי"ה דב"ן שהוא הוי"ה כפולה⁵⁵⁴, זו"ן, ועדיין הוא באצילות עצמו. ואח"כ בהוי"ה אדנ"י שהוא סוף גילוי שבהאצילות, וראשית גילוי להבי"ע. ואח"כ מתפשט עוד בגילוי דהוי"ה אלהים גם בבי"ע עצמן, והם מתפשטים ומתגלים זה מזה, מדרגא לדרגא. והנה הם מהיחוד דהוי"ה אלהים הכללי הכולל כל העולמות כולם יחד. והם מתגלים ע"י היחוד דהאצילות והבי"ע הכלליים, שהוא ג"כ הגילוי העיקרי דיחוד קוב"ה ושכינתיה, כי גילוי קוב"ה עצמו הוא רק באצילות. והתפשטות אורו ית"ש המתפשט בהעולמות בי"ע בהתהוותם וקיומם והנהגתם, הוא קדושתו המתפשט למטה. ועל זה נאמר (ירמיה כג כד) הלוא את השמים ואת הארץ אני מלא, וכן נאמר בפ' ואתחנן, וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, ואמרו רז"ל בדברים רבה (שם פ"ב סי' כו) מהו אין עוד, אפי' בחללו של עולם. והוא אור שכינתו ית"ש השוכן בבי"ע ע"י ישראל, וכמ"ש (שמות כה ח) ושכנתי בתוכם⁵⁵⁵. וכשהעולם הוא כתיקונו וקיים באמונתו ית"ש, שהוא בכל המציאות ובכל המעשים בבחי' נשמה לנשמה⁵⁵⁶ ורוחא לרוחא (כמ"ש בפ' וירא קג ע"ב), וכל המציאות בכלל ובפרט וכל הנהגתה הוא רק ממנו ית"ש, כי כל מציאותו וקיומו דכל א' הוא רק ע"י שהוא נושא עליו לעולם, וכן כל מה שנעשה בהנהגה תמיד בכלל ובפרט הוא הכל רצונו והנהגתו ית"ש לא זולת ח"ו.

אמנם הנהגתו ית"ש, הנה הוא מתלבש בכלים וכלים שונים, המוכשר לכל פעולה ומעשה להעשות על ידה. וכל כלי אשר נשמת רוח חיים באפיו הנה ניתן הבחירה בידו לאיזה פעולה שתשמש אם לטוב ואם לרע, ועל זה הנה הם עומדים משכר ועונש, הגם שהם רק כלים ואין להם כח מעצמם מאומה. ועכ"פ הוא כי הכל הוא רק ממנו ית"ש ואפס זולתו, כי הוא נשמה לנשמה ורוחא לרוחא לכל מציאות ולכל פעולה כנז'. וכשהעולם הוא עומד קיים להתנהג ע"פ אמונה זו בכל מעשיהם, הרי עומד העולם על מחרת הקודש, ומתייחד עי"ז הבי"ע באצילות, כי הרי היא כולו קודש לה'. ואז הנה עומד היחוד דהוי"ה אלהים שהוא יחוד אצילות בבי"ע קוב"ה ושכינתיה בגילוי כהראוי. והנה עי"ז הנה גורם ג"כ תוספות אור ותוספות תקון למעלה למעלה, שהוא בעיקר האצילות גופא באור התקון דהמ"ה שבו, שיתגדל אורו ע"י היחוד בסיבתו, כי הרי אמרנו כי עיקר הסיבה דאור התקון דהמ"ה הנה הוא האור דההתפשטות הא' אחר הסתלקותו, כי הוא היה הסיבה הן להאורות דהנקודות כנ"ל סי' י"א, והן לאור התקון דהמ"ה וכנ"ל בריש דברינו, אלא שסיבתו אשר להנקודות הנה היה ע"י ההתפשטות עצמו וע"י ההסתלקות עצמו, כי בעת ההתפשטות הנה ע"י התפשטותו וירידתו במקום הראוי להנקודות, הנה נתגלה (עא ע"א) בו כח המ"ן להנקודות. ואח"כ בהסתלקותו הנה יצא אותו הכח לפועל, ונעשה עליית המ"ן אשר להנקודות, ויצאו עי"ז הנקודות כולם וכנ"ל סי' י"א. אך סיבתו אשר לאור התקון דהמ"ה ועלייתו למ"ן, אשר לזה הנה זה היה נעשה בצירוף עליית המ"ן דהאורות והניצוצין דהמלכין קדמאין וכנ"ל סעי' א'. אך עכ"פ הוא כי האור דההתפשטות הא' הנה הוא היה עיקר הסיבה לכל, וכן הוא עיקר הסיבה לכל התיקונים לעולם, כי עמידתו למעלה הוא

⁵⁵⁴ עי' בהערה הקודמת.

⁵⁵⁵ עי' בהגר"א בתיקו"ז (קו ע"ג): והענין מ"ש ואבנה גם אנכי ממנה, וענין צדיק יסוד עולם (משלי י כה), כי השכינה אין בניה בעוה"ז אלא ע"י רוחיהון דצדיקא, כמ"ש בפ' תרומה (קמו ע"א) ויקחו לי כו' רזא דרזין כו' שלימו דתקינא דהאי רוחא רוחיהון דצדיקא בהאי עלמא רוחא דא אשתלים בזמנא דחנוך כו' אמר קב"ה רעותי לדיירא בינייהו אבל לא יכילנא עד דתתקון ההוא רוחא דילי דשריא בגוייהו הה"ד ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם כו', ור"ל דושכנתי בתוכם, ר"ל בתוך בני ישראל, דעיקר בנין הוא רוחיהון דצדיקא, וקיימא בהמ"ק בזה, וכל תיקון השכינה הוא נשמתי דצדיקא בהאי עלמא, דהוא התפשטות רוחא דילה, ולכן אמרו כל מי שאינו עוסק בפ"ו ממעט את הדמות, ע"כ.

⁵⁵⁶ עי' לעיל הערה 330.

לשורש עליון להאצילות ולכל תיקונו לעולם, אלא שהוא נעלם עתה מאד, כי אחר הסתלקותו הרי הוא למעלה מן הפרסא, והפרסא מפסיק ביניהם, ועומד מעתה האור דההתפשטות הא' לעולם בהא"א עצמן שבא"ק הכלולים בהעקודים. אמנם ע"י גילוי היחוד דקוב"ה ושכינתיה, שהוא ג"כ יחוד האצילות בבי"ע בכל הראוי וכנ"ל בסמוך, הנה מתגדל האור דההתפשטות הא' ומתגבר להאיר למטה. וכן מתחדש גילוי בכל יום ועי"ז הנה מתגלה היחוד דהא"א שבא"ק בהאצילות, ונכלל האצילות ג"כ בהעקודים, ומאיר האצילות באור פני מלך חיים שבהעקודים, ובסוד הכתוב (תהלים ל ו) חיים ברצונו כמ"ש הרב במטי ול"מ (פרק ב), והוא היחוד דהוי"ה אלהים הכלליים שאמרנו לעיל בסמוך, כי כל תיקון ויחוד פרטי הוא סיבה ומסובב להכללי ג"כ לתיקון כל העולמות כולם, וליחוד כל גילוייו כולם, מהמלכות דא"ס ית"ש עד סוף העשיה, שנעשו כולם אחד, ונשגב ה' לבדו (ישעיה ב יא) במהרה בימינו אמן. והנה נעשה כ"ז ע"י השם ע"ב דאות מ"ה דעניינו, שהוא השם ע"ב דאור התיקון [דהמ"ה ר"ל מהעסמ"ב הכלולים בו], השוכן בהעקודים וכנ"ל סעי' א', כי על ידו הנה נמשך מהעקודים להא"א שבא"ק ומהא"א להאצילות, ונכלל עי"ז האצילות בהעקודים ג"כ, ונעשה כ"ז ע"י תורה ומעשים טובים כנ"ל. ובזה הנה נשלם דברינו כעת בענין הע"ב דאות מ"ה דעניינו, מציאותו ושימושו ושורשו ומקורו ומקומו וכל תהלוכותיו ועניינו, הכל באר היטיב בעזרת ה' ית"ש.

(מ"ו)

ס"ג

[סעיף א]

הוא השם ס"ג מהד' שמות עסמ"ב דאור התקון דהמ"ה העיקרי אשר מצד האבא הכללי שבא"ק. והנה כלול האור התיקון מד' שמות עסמ"ב אשר הם משורשו העליון, ר"ל מההתפשטות ויציאתו מהמוחין והגלגלתא דא"ק עד רדתו באצילות. והע"ב שבו הנה הוא נכנס בהעקודים בשורש האבא אשר שם כנ"ל אות מ"ה, אבל השם ס"ג שבו הנה הוא נכנס ונשאר בהאבא עצמו, והוא בהס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב, שהוא עיקרו דהאבא שבא"ק וכמ"ש שם. והנה שם נכנס ונשאר השם ס"ג דעניינו, כי כאשר נולד אור המ"ה דהתיקון מהמוחין פנימים דהא"ק, והיה נמשך דרך האבא שבא"ק לצאת ממנו באצילות, הנה נשאר עיקרו בו גופה, ונשאר אור הס"ג שבו דהאבא עצמו בעיקרו כדי שיתקון הוא בתחילה, ונשלם הוא באור הנפלא והנורא הזה, כי עי"ז הנה נעשה האפשרי⁵⁵⁷ שיתקון האצילות על ידו. והוא ע"ד שאמרו באד"ר (קלה ע"א) כל רישא דעמא דלא אתתקן בקדמיתא לית עמא מתתקנא, ואי מתתקנא כולוהו מתתקנן כו', ע"ש⁵⁵⁸. וכן הוא כאן, כי באשר שכל בנין האצילות הנה הוא מהא"א שבא"ק, לכן היה הצורך שיתקנו הם בתחילה בהאור המ"ה דהתיקון אשר מרזא דאור א"ס, ולכן נכנס עיקר אור התיקון בתחילה בהאבא שבא"ק ונשאר בו לעולם, וממנו נמשך להאצילות. והנה מקורו דאותו הס"ג הנה הוא ג"כ בהשם מ"ה דהמ"ס דאות ג', כי אותו המ"ה הנה הוא שורש להאבא שבא"ק ולכל תולדותיו ולכל תיקונו, וע"ד שאמרנו לעיל אות מ"ה בהע"ב. ונמשך הס"ג

⁵⁵⁷ נדצ"ל אפשרי.

⁵⁵⁸ ז"ל בשלימות: מכאן אוליפנא כל רישא דעמא דלא אתתקן הוא בקדמיתא לית עמא מתתקנא ואי איהו מתתקן כלהו מתתקנן ואי איהו לא מתתקן בקדמיתא לא יכלין עמא לאתתקנא מנלן מעתיק יומין דעד לא אתתקן הוא בתקונו לא אתתקנו כל אינון דבעו לאתתקנא וכלהו עלמין אתחרבו.

תרגום: מכאן למדנו: כל ראש העם שלא נתקן הוא תחילה, אין העם יכולים ליתקן, ואם הוא נתקן, אז כולם נתקנים. ואם הוא אינו נתקן תחילה, אין העם יכולים ליתקן. מניין לנו. מעתיק יומין, שכן טרם שנתקן הוא בתיקונו, לא נתקנו כל אותם שצריכים ליתקן, ואז כל העולמות נחרבו.

דענינו דרך הע"ב דלעיל אות מ"ה שהוא בעקודים, כי כל קבלת האבא שבא"ק הוא לעולם דרך {עא ע"ב} העקודים, ונמשך כל שפעת המ"ה דהמ"ס אשר הוא משפיע בהאבא, הנה נמשך לעולם דרך הע"ב הנז', שהוא שורשו אשר בהעקודים.

וכן סיבתו דאותו הס"ג דענינו, הנה הוא ג"כ ממש ככל מה שכתבנו בזה לעיל אות מ"ה בהע"ב, כי דברינו שם הרי הוא על כל אור התיקון בכלל. ואמרנו שם כי סיבתו הנה הוא עליית המ"ן דהאורות והניצוצין דהמ"ק, והיה עלייתם בשרשם שהוא באור דהתפשטות הא' אחר הסתלקותו למקורו, ונתייחדו כולם יחד והעלו מ"ן בהמוחין דא"ק ועליית המ"ן דכ"ז הנה היה הסיבה העיקרי לכל תולדות אור התיקון, וכמו שהארכנו בכמה מקומות בדברינו לעיל סי' י"א ע"ש ותמצא.

וכן בענין השמות המצורף אליו, הנה הוא ג"כ ע"ד שבארנו לעיל אות מ"ה בהע"ב ע"ש סעי"א, כי הנה נצטרפו עם אותו הס"ג דענינו ונכללו עמו כל השמות ס"ג אשר הם השני לע"ב שבכל אותן הסימנים עצמן אשר כתבנו באות מ"ה סעי"א בכלילות הע"ב. והיינו כי כאשר נולד ויצא אור התיקון מהמוחין פנימים דהא"ק, והיה כלול מד' שמות עסמ"ב שהם התפשטותו מגילוי לגילוי עד גילוי שבהאצילות, הנה היה כל שם ושם מאלו הד' שמות עסמ"ב כלול מח', היינו מכל שם ושם דהעסמ"ב אשר בהח' סימנים שמתחילת סי' ו' עד סוף סי' י"ג, וכמו שבארנו לעיל בכלילות אלו הח' בהע"ב דלעיל אות מ"ה. והנה כאן הוא עד"ז ג"כ בהס"ג דענינו, שהוא הס"ג מהד' שמות עסמ"ב שבהמ"ה דאור התיקון, כי הנה כאשר יצא ממקורו שהוא מהשם מ"ה דהמ"ס שבסי' א' אות ג', והיה יציאתו דרך השם ע"ב דלעיל אות מ"ה וכנ"ל, הנה היה כלול מד' מיני ס"ג שהם כולם מאור התיקון עצמו, היינו הס"ג דענינו שהוא מהמ"ה דהתיקון אשר מצד האבא שבא"ק, ומהס"ג אשר לקמן סי' י"ג אות נ', שהוא מהמ"ה דהתיקון אשר מצד האימא שבא"ק, וכן מהב' מיני ס"ג דסי' ז' ודסי' י' שהם סוד המהיטבאל המ"ר דב"ן דהתיקון אשר מצד האו"א שבא"ק, וכמו שבארנו שם ושם ע"ש. ואלו הד' מיני ס"ג הנה הם מאור התיקון עצמו אור הס"ג דהדר ומהיטבאל דמצד האו"א שבא"ק. וכן הנה היה כלול ג"כ מהב' מיני ס"ג דסי' ח' ודסי' י"א אשר בעולם הנקודות, השתמשו הם לשרשי דהנקודות ולכל שימושיהם וכמו שבארנו לעיל סי' י"א אות מ"ב.

אמנם בענינו שהוא בעת התיקון, הנה נתייחדו גם הם, ר"ל אותן הב' שמות ס"ג דסי' ח' ודסי' י"א, הנה נתייחדו גם הם בכל עליית המ"ן אשר לצורך התיקון, ושימשו גם הם לשימושי דאור התיקון כמו ששימשו בתחילה לשרשי המ"ן דהנקודות. והנה נתייחדו גם אותן הב' מיני ס"ג דסי' ח' ודסי' י"א עם הד' מיני ס"ג הנז', ונכללו עמהם להאיר בכל זוהר אור התיקון אשר נולד להם ע"י עליית המ"ן אשר התייחדו גם הם בזה כנז'.

והרי כלול אור התיקון מו' מיני ס"ג דסי' ז' ח' י' י"א י"ב י"ג, והנה כל אותן הו' מיני ס"ג הנה עמידתם ומקומם הנה הוא בעצמות העיקרי דהאו"א שבא"ק, שהם ג"כ ב' מיני ס"ג דסי' ו' אות כ"ב והס"ג דסי' ט' אות ל"ד, אשר נתייחדו הם שניהם לצורך התיקון ביחוד עצום למאד. ובהם הנה נכנס כל כללות אור התיקון בעצם וראשונה וכנ"ל מאד"ר (קלה ע"א) כל רישא דעמא דלא אתתקן איהו בקדמיתא לית עמא מתתקן כו' וכנ"ל. והרי עומד כל עיקר תוקף אור התיקון דהו' מיני ס"ג הנז' בהב' מיני ס"ג דסי' ו' ודסי' ט' אשר נעשו הם שניהם לאחד בעת התיקון, וכמו שהארכנו בזה לעיל כלל ח"י ענ"ח ע"ש.

והרי הם בסך הכל ח' מיני ס"ג הכלולים יחד ע"י אור התיקון דהס"ג דענינו, כי הוא נעשה כלול מכל הח' שמות ס"ג אשר מתחילת סי' ו' דלעיל עד סוף סי' י"ג דלקמן. כי בעת התיקון הנה נתייחדו כל אותן הח' סימנים, ר"ל כל הח' מיני העסמ"ב שבהם, הנה נתייחדו זב"ז ונעשו לאחד, והיה הע"ב כלול מהח' מיני ע"ב שבכל אותן הח' סימנים הנז'. והס"ג הוא כלול מכל הח' מיני ס"ג שבכל אותן הח' סימנים הנז'. והמ"ה הוא כלול מכל

הח' מיני מ"ה שבכל אותן הח' סימנים הנז'. והב"ן נעשה כלול מכל הח' מיני ב"ן שבכל הח' סימנים הנז'. והנה נעשו כל הח' שמות ע"ב {עא ע"ג} לאחד, והם כולם בשורש אשר בהעקודים, ונשלם אז העקודים ג"כ בשורש אור התיקון דהאצילות ע"י אותו הע"ב הניתן בו. ע' דברינו שער העקודים (פרק ג' אות מ' סי' ה') שהעלינו שם כי שלימות העקודים היה תלוי ג"כ בתיקון האצילות, ועד שלא נתקן האצילות היה חסר הגילוי דאור הדעת עלאה בהעקודים ג"כ. והוא ע"ד שאמרו בז"א בתז"ח (מו ע"ד) ועילת על כל עילאין לא נחית עליה יחודיה עד דאפיק ליה בת זוגיה⁵⁵⁹. וכן הוא ידוע ג"כ בסוד הצדיק אבד (ישעיה נז א), כי שלימות העליונים הוא תלוי בתיקון התחתונים וכמ"ש בזה"ק (ח"א נה ע"ב ח"ב ט ע"ב)⁵⁶⁰, כן הוא בעניינינו כי לא נשלמה העקודים ג"כ באור הדעת עלאה העיקרי הראוי אליו עד עת התיקון דהאצילות.

ולכן לא נזכר הדעת בכל דרושי העקודים, כי היה תלוי תיקונו בתיקון האצילות. והנה הוא השם ע"ב דלעיל אות מ"ה שהוא כלול מעתה מכל הח' שמות ע"ב אשר מסי' ו' דלעיל עד סוף סי' י"ג דלקמן, והוא הגילוי הראשון והשורש דאור הדעת עלאה אשר מרזא דאור א"ס ית"ש לצורך אור המ"ה דהתיקון דהאצילות. וכאשר הגיע עת גילוי והתפשטותו באצילות, וכל התהוות האצילות בניינו והשלמתו וכל תיקונו, הנה הוא מהא"א שבא"ק הכלולים בהעקודים ויונקים משם, ולכן כאשר הגיע עת התיקון דהאצילות, הנה נתפשט ונתגלה אורו בתחילה בשורשו ובשורש שורשו שהוא בהעקודים, והוא הע"ב דלעיל אות מ"ה הכלול מכל הח' מיני ע"ב אשר מתחילת סי' ו' עד סוף סי' י"ג, והוא נכנס וניתן בהע"ב דלעיל סי' ו' שהוא שורש האבא שבא"ק אשר בהעקודים. והנה נשלם ע"י העקודים באור הדעת עלאה העיקרי הראוי אליו, וממנו מקבל האבא שבא"ק ומשפיע להאצילות כמו שיתבאר. ועכ"פ הוא כי הנה נכללו כל הח' שמות ע"ב אשר מסי' ו' עד סוף סי' י"ג הנה נכללו כולם יחד זב"ז ונעשו כולם לאחד, והם כולם בשורש הא"א אשר בהעקודים.

וכן נעשו הח' מיני ס"ג אשר מסי' ו' עד סוף סי' י"ג לאחד, והם מעתה כללות הס"ג מהעסמ"ב שבהמ"ה דהתיקון, ונמשך ויוצא מכללות השם ע"ב הנז' דלעיל אות מ"ה ונכנס ועומד בעיקר העצמות דהא"א גופה שבא"ק, והוא האור התיקון העיקרי הנכנס ועומד לעולם בהא"א עצמן, והם הב' שמות ס"ג אשר בסי' ו' ובסי' ט' שהם העצמות דהא"א שבא"ק. וכאשר הגיע עת התיקון, הנה התייחדו הא"א בכל יחודם הראוי. ובהם הנה נכנס כללות הס"ג דהתיקון הנז', וכדי שיתקון האצילות על ידם וכנ"ל. ואותו הס"ג דהתיקון הנה הוא הס"ג דעניינינו שאנו עסוקים בו עתה, והוא אשר נשאר בהעצמות העיקרי דהא"א עצמן שבא"ק וכנז'.

והנה נתברר לנו בכ"ז על הס"ג דעניינינו את מציאותו ושימושו ומקומו ומקורו, וכן כלילותו עם כל השמות ס"ג המצורף אליו. כי מציאותו ושימושו ומקומו, הנה הוא כי הוא אור התיקון מהעסמ"ב דהמ"ה דהתיקון הנכנס בעצם וראשונה בהעצמות העיקר דהא"א עלאין, שהוא אבא הכללי שבא"ק, כי הנה נתקן הוא בתחילה כדי להמשיך על ידו אור התיקון בהאצילות. ומקורו, הנה הוא בהשם מ"ה דהמ"ס שבא"ק, שהוא השם מ"ה אשר בסי' א' אות ג', כי שם הנה נתיסד השורש להאבא שבא"ק ולכל תיקונו ותולדותיו הנמשך ממנו להאצילות. וכלילותו בכל השמות ס"ג המצורף אליו, הנה הוא הח' שמות ס"ג שאמרנו שנעשו בו כולם אחד, והם אור התיקון שבו אשר לצורך האצילות, כי כל בחי' א"א שבא"ק הוא רק להאצילות. ור"ל שהם א"א להאצילות, וכל האצילות הוא בבחי' הזו"ן שלהם, המ"ה וב"ן הכלליים לאותן הא"א שהם הע"ב וס"ג הכלליים (שבהס"ג

⁵⁵⁹ תרגום: ושורש על כל השורשים לא יורד עליו יחודו עד שהוציא לו בת זוגו.

⁵⁶⁰ עי' עוד ח"א סז ע"א, ובח"ב יא ע"א, נז ע"ב, ובח"ג קנ ע"ב.

הכללי דהא"ק שעיקרו הוא רק מהגרון ולמטה). והנה כל בחי' או"א שבא"ק רק להאצילות, כי מהם נעשה האצילות ע"י כלילותם בהעקודים, ומהם הוא יניקת האצילות תמיד וכל תיקונו. ולכן ניתן עיקר אור התיקון באותן האו"א כדי לתקן האצילות על ידם.

והנה הס"ג דאור התיקון כלול מח' כנו', כי הנה הוא לצורך גילוי הזו"ן דאצילות, שגילויים הוא בהח' אותיות דהוי"ה אדנ"י. והגם שכלילותם הוא לעולם מי', שהם י' ספי', אך עכ"ז הנה גלויים הוא רק בח', כי {עא ע"ד} בז"א הנה הוה הכתר נעלם כי עיקרי דהכתר הנה הוא למעלה ואורו המתפשט בתוכו הוא בפנימיותו, והוא נעלם מאד כי הוא רק שורש המוחין ומוחין דמוחין, ע' מוחין דצלם (סוף פרק ב' ושם ריש פרק ז' ופרק ח' סמוך לסופו ושם בתחילת פרק ה' בהמ"ק). ולכן נקרא החכמה ראשית, משום שהכתר הוא נעלם בו, וכמ"ש בזוה"ק בראשית (לא רע"ב⁵⁶¹) וכן בדברי הרב שם (פרק ח'). ועכ"פ הוא כי הכתר הוא נעלם ואינו מתחיל גילוי דהזו"ן רק מחכמה, י' של שם. ובהנוק' הנה הוא המלכות נעלם, כי היא רק הארה דהארה, חותם בתוך חותם, כמ"ש בירח (פרק ג') ובתיקון הנוק' (סוף פרק ו') ובכ"מ. והרי היה כל הגילוי דהזו"ן בהי' ספי' רק מהחכמה עד היסוד, והם הח' אותיות דהוי"ה אדנ"י, יאהדונה"י, שהוא מהחכמה שבו עד היסוד שבה, כי הי' ראשונה הוא החכמה שבו, והי' אחרונה הוא היסוד שבה וכמ"ש בספר"צ (פרק ג' כז ע"א) י' זעירא בגווה אשתכך, וע"ש (פרק ד' ל' ע"ג) בהגר"א בארוכה.

ולכן הנה יצא אור התיקון דהמ"ה כל העסמ"ב שבו כל מדרגה ומדרגה, ר"ל כל שם ושם כלול מח', כי הע"ב שבו יצא כלול מח' כנ"ל אות מ"ה, וכן הס"ג שבו שהוא הס"ג דעניניו יצא הוא ג"כ כלול מח' וכנו', כי כ"ז הנה הוא להיותם שורש להזו"ן דאצילות המאירים בהח' אותיות דהוי"ה אדנ"י ביחודם, כזה יאהדונה"י. ויחודם הנה הוא רק ע"י אור התיקון כנודע, ולזה הנה בא כל שם ושם דהעסמ"ב שבהמ"ה דאור התיקון בשרשם אשר בהאז"א שבא"ק, הנה באו כל שם ושם כלול מח', כי הם שורש להיחוד דהזו"ן דאצילות שהוא הח' אותיות דהוי"ה אדנ"י משולבים.

[סעיף ב']

אמנם כאשר נתבונן בזה, הנה נראה שהענין בזה הוא יותר עמוק מאד, כי הנה כלילות הח' שאמרנו אשר כל שם ושם מהעסמ"ב דהמ"ה דאור התיקון, הוא כלול מהם, הרי הם הח' מערכות דהעסמ"ב אשר מתחילת מי' ו' דלעיל עד סוף סי' י"ג דלקמן, שהם כולם מהאז"א שבא"ק. וגלויים הוא מהגרון שבו עד הטבור שבו, והם כולם לשורש התיקון דהמ"ה דאצילות, ולכן הם למעלה מהטבור, ומהם נמשך אור התיקון להאצילות אשר מקומו הוא מהטבור ולמטה. ונעשה ע"י אור התיקון כלול מח' שהוא היחוד דהוי"ה אדנ"י משולבים כנו'. אמנם הנה יש עוד ה' מערכות למעלה מהם, והם הח' מערכות אשר מסי' א' עד סוף סי' ה', והם כללות עולם העקודים שהם מהמ"ס דא"ק עד סוף העקודים. וכבר אמרנו לעיל סוף סי' ה' בהאבני מלואים שם, כי כל עולם העקודים הוא משמש בא"ק לבחי' הי"ג ת"ד שבו ע"ד הי"ג ת"ד אשר בא"א דאצילות, ע' דברינו שם בארוכה קצת.

ונודע הוא כי או"א הנה הם כלולים בהמזלין, שהם כללות הי"ג ת"ד, וכן הוא בעניניו בהאז"א שבא"ק, שהם כלולים בהעקודים כמ"ש הרב בשבירת הכלים (ריש פרק י') ע"ש, כי הם כולם, ר"ל העקודים והאז"א שבא"ק, הם כולם מסתיימים בטבורא דא"ק, וכלולים האז"א שבא"ק בהח' תיקונים האחרונים דהעקודים, והם הם הח' מערכות דהעסמ"ב אשר מסי' ו' דלעיל עד סוף סי' י"ג דלקמן, כי הם הח' תיקונים האחרונים מהי"ג ת"ד דהא"ק שהוא כללות העקודים אשר האז"א שבא"ק כלולים בהם. והנה הוא ע"ד

⁵⁶¹ עי' לעיל הערה 67.

שאמר הרב בשער א"א (פרק יג) במאמרם ז"ל באד"ר (קלד ע"ב) דיקנא דכהנא רבא בתמניא תקונין אתתקן. ואמר הרב שם כי ה' תקונים קדמאין דהדיקנא הם בסוד מוחין, כי הכתר כולל ג' שהם הג' רישין שבו, ומתיקון ו' שהוא רב חסד והוא נקרא כהנא רבא ע' זוה"ק פ' נשא (קמה ע"ב), הנה הוא כולל כל הח' תיקונים אשר מתיקון ו' ולמטה, ועליו אמרו דיקנא דכהנא רבא בתמניא תקוניה אתתקן. וכן הוא בענינינו, כי הנה הה' מערכות אשר מסי' א' עד סוף סי' ה' שהם להעקודים מעצמו, הנה הם בבחי' מוחין של הי"ג ת"ד אשר בהא"ק, והם נשאים למעלה, ומשם עד תשלום י"ג הם ח' תיקונים, ובהם כלולים האו"א שבא"ק, והאבא הוא העיקר והוא נקרא כהנא רבא כמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק ב בד"ה ארבע יח ע"ג), והוא משום כי הוא הנכנס {עב ע"א} לפני ולפנים, כי הוא הראשון לקבלת אור א"ס וכמ"ש בשער השמות (סוף פרק ז), לכן נקרא הוא בשם כהנא רבא. והוא מה שאמרו דיקנא דכהנא רבא בתמניא תקונין אתתקן, כי הוא כולל כל הח' תיקונים אשר מתיקון ו' ולמטה, והם הח' תיקונים שהם הח' מערכות אשר מסי' ו' דלעיל עד סי' י"ג דלקמן. כי הנה הם הח' תיקונים התחתונים מהי"ג ת"ד שבא"ק הכלולים בהאו"א שבו, העומדים בו מהגרון עד הטבור, והם לשרשי התיקון דהעסמ"ב שבהמ"ה דהתיקון דלהאצילות שהוא מהטבור ולמטה.

ועכ"פ הוא כי כל אלו הי"ג מערכות דהעסמ"ב אשר מסי' א' דלעיל עד סוף סי' י"ג דלקמן, הנה הם זוהרי אור מהי"ג ת"ד שבא"ק. כי לאחר התיקון הנה נעשו כולם לשורשי אור התיקון להאצילות וכנ"ל סעי"א ובכ"מ, והוא ע"י שפעת אור דהי"ג ת"ד דהא"ק שבפנימיותם. אך הה' מערכות הראשונים אשר⁵⁶² סוף סי' ה', הנה הם מהח' תיקונים הראשונים אשר הם בסוד מוחין, והם להעקודים עצמו. אבל הח' מערכות אשר מסי' ו' עד סוף סי' י"ג, הנה הם מהח' תיקונים האחרונים הכלולים בהאו"א שבהא"ק. אך עכ"פ הוא כי הנה הם כולם מהי"ג ת"ד שבא"ק, ר"ל שכל אלו הי"ג מערכות דהעסמ"ב הם תולדותיהם ושפעת אורם. וכן כמו שהי"ג ת"ד דהא"א דאצילות הם נחלקים לב', ה' וח' כמ"ש בשער א"א (פרקים ח י יג), כן הוא ג"כ בענינינו וכנז', כי הה' ראשונים נשאר להעקודים עצמו, והח' אחרונים הם מאירים להאו"א הכלולים בעקודים.

[סעיף ג']

אמנם דע, כי מה שאמרנו שהה' ראשונים נשאר להעקודים עצמו, הוא רק עיקרם ועצמותם, אבל אורם הנה מתפשט באמת אור הה' ראשונים ג"כ בהאו"א שבא"ק, ומאירים האו"א בכל הי"ג תיקונים כולם. כי מאחר שהם כלולים בהמזלין, וכל מזל הוא כולל כל הי"ג תקונים כמ"ש הרב בהולדת או"א (פרק ו), וא"כ הרי מאירים באו"א כל הי"ג תיקונים כולם. ועכ"ז הנה עיקר מה שמאיר ומתגלה באבא הוא רק הח' תיקונים הראשונים אשר עד סוף מזל עליון, שהוא תיקון ח' נוצר חסד, כי בו כליל אבא. ועיקר מה שמאיר ומתגלה בהאימא שבא"ק היא הה' תיקונים האחרונים אשר מתיקון ט' עד י"ג שהוא המזל תחתון ונקה, כי די כליל⁵⁶³ אימא. וכולל אבא ח' תיקונים ואימא ה', וכמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק ב ד"ה ארבע יח ע"ג), כי זהו מ"ש באד"ר (קלב ע"ב) דיקנא דכהנא רבא בתמניא תקונים אתתקן. כי הנה הם הח' תיקונים הראשונים אשר עד סוף מזל עליון שבהם מתתקן אבא. ועכ"פ הוא כי או"א הנה הם מאירים בכל הי"ג תקונים כולם, ח' הם לאבא וח' הם לאימא, והוא חלוקת הי"ג תיקונים לח' וה' שאמר הרב בשער א"א (פרקים ח י יג). והנה כן הוא עד"ז ג"כ בהאו"א שבא"ק בענין כלילותם ולקחתם מהי"ג ת"ד שבהא"ק מה שאמרנו לעיל בסמוך סעיף ד', דענין הח' סימנים אשר מסי' ו' עד סוף סי' י"ג, כי הנה

⁵⁶² נ"ל דחסר כאן תיבת "עד".

⁵⁶³ נדצ"ל ביה כליל.

הם רק מציאות האורות דהח' תיקונים התחתונים אשר בהם כלולים או"א. והרי אינם כלולים האו"א שבא"ק אלא רק דהח' תיקונים האחרונים לבר שבו, הנה שם הוא הכונה על עיקרם ועצמותם, כי עיקרם ועצמותם דה' תיקונים העליונים הם עומדים באמת למעלה בהעקודים עצמו. וכן אמר הרב ג"כ בשער או"א (פרק יג) בהי"ג ת"ד דא"א, כי דה' ראשונים הם בסוד מוחין כנ"ל, והרי הם נעלמים, והרי הוה שם ג"כ עיקר מציאותם וגלויים רק הח' התחתונים ובהעקודים. הנה הוה הח' ראשונים בסוד אורות האזניים אשר הם עד שבולת הזקן, והם עדיין מכלל הגלגלתא דא"ק עצמו למעלה מכל הגלגלים. אבל הח' תיקונים התחתונים הם בסוד האורות דחוטם פה שהם בבחי' תרין מזלין, אורות חוטם עד החזה, והוא בסוד מזל עליון שבו כלול אבא, ואורות הפה עד הטבור, והוא בסוד מזל תחתון שבו כלול אימא. והרי כלולים הם רק בח' תיקונים, ומהם היא כל הח' מיני עסמ"ב אשר מסי' ו' עד סוף סי' י"ג שנעשו כולם בעת התיקון לשורשי אור התיקון דהאצילות.

אך כ"ז הוא רק על מציאותם (עב ע"ב) וגלויים, כי הח' תיקונים האחרונים נתגלה מציאותם משבולת הזקן ולמטה ובהם כלולים או"א שבא"ק, ומהם נתקנו בעת התיקון כל הח' מיני עסמ"ב אשר מסי' ו' עד סוף סי' י"ג, להיות לשורשי התיקון לאור המ"ה דאצילות. משא"כ דה' תיקונים הראשונים, הנה הם עצמם לא נתגלו כלל, ונשאר עיקרם בעקודים גופה. והוא ע"ד שאמר הרב בשער או"א (פרק יג) בענין הי"ג ת"ד דא"א, כי דה' ראשונים הם בסוד מוחין, והרי הם נעלמים עכ"פ, אמנם בבחי' אורם ושפעם, הנה פשוט הוא שגם דה' תיקונים הראשונים הם מאירים ומשפיעים בהמזלין ונכללים המזלין מכל הי"ג תיקונים כולם, ובהם הנה כלולים או"א. והרי נכללים או"א בכל הי"ג תיקונים כולם עכ"פ, וכלילות אבא במזל עליון שהוא תיקון ח', הנה הוא כולל הח' תיקונים הראשונים, וכלילות אימא דהמזל⁵⁶⁴ תחתון שהוא תיקון י"ג, הנה היא כולל דה' תיקונים האחרונים וכנ"ל כ"ז.

[סעיף ד']

ומעתה נאמר עוד, כי הנה מסודר הי"ג ת"ד דהא"ק, דהאבא שבא"ק ע"פ אותו הסדר ממש דהי"ג ת"ד דא"א דאצילות דא"א דאצילות⁵⁶⁵. ונודע הוא כי הם מחולקים שם לח' וה'. הח' הם מהחכמה דהמ"ס, והה' הם מהכתר דהמ"ס. והח' דהחכמה הם למעלה, והם מתיקון א"ל עד ונוצר חסד, והם לאבא. והה' הם למטה מהם, כי הם מתיקון לאלפים עד ונקד, והם מהכתר דהמ"ס, והם להאימא. כי משום רוממות מעלתם, הנה אפשר להם להתגלה למטה אלא רק אחר שנתלבשו בהחכמה ונצטמצמו בו, ויוצאים מהחכמה ומתגלים על ידו, ועומדים הם למטה מהח' דהחכמה, והם כלולים דהאימא⁵⁶⁶ ומתגלים למטה על ידה, כי האימא ענינה הוא על שם הכתר, כי היא ג"כ כתר להו"ת, וכן היא נקרא ג"כ אהי"ה כמוהו כמ"ש הגר"א כ"ז בתיקונים (דף מו ע"ד). ולכן נתגלו למטה דה' תיקונים דהכתר רק ע"י אימא.

והנה כן הוא כל הסדר הזה בענינינו ג"כ בענין כללות הי"ג תיקונים שבהא"ק, כי עיקרן דהח' תיקונים התחתונים אשר הם משבולת הזקן שבו עד הטבור שבו, הנה לקחם אבא שבא"ק, אלא שממנו מקבל אימא ג"כ, אבל עיקרם הם לאבא. ומה שנוטל אימא מהשייך לה, הנה הוא הארת ושפעת אור דהח' ראשונים אשר להעקודים עצמו וכנ"ל. והנה הם דה' תיקונים האחרונים אשר נצטמצמו להתגלה ע"י האימא. אמנם הרי אמרנו כי גם

⁵⁶⁴ נדצ"ל במזל.

⁵⁶⁵ הלשון מגומגם, ומש"כ "דהאבא שבא"ק ע"פ אותו הסדר ממש דהי"ג ת"ד דא"א דאצילות דא"א דאצילות", נדצ"ל "על פי אותו הסדר ממש דהי"ג ת"ד דא"א דאצילות".

⁵⁶⁶ נדצ"ל באימא.

הם מתלבשים תחילה באבא ויוצאים על ידו וכנז', אך עיקר גילויים הנה הוא רק ע"י אימא. וזהו הענין מה שכל העקודים הוא נשלם רק באורות הפה, כי שם הוא כל גילוי דהאימא, כי אורות הפה הם בבחי' המזל תחתון אשר בו כלול אימא, שהוא מהחזה עד הטבור, ששם הוא כל גילוי דאורות הפה. כי עד החזה הנה מתבטלים אורות הפה באורות החוטם ולא ניכר אורם כלל ע"ד שרגא בטיהרא. והנה גילוי העיקרי דאורות הפה רק מהחזה עד הטבור, והוא בבחי' המזל התחתון שבהעקודים, אשר בו הוא כלול האימא שבא"ק, והם הה' תיקונים אחרונים אשר מתיקון לאלפים עד התיקון ונקה אשר הם להאימא. והגם שמשורשם ועצמותם הנה הם מהה' תיקונים היותר עליונים, כי הם מהה' תיקונים אשר להעקודים עצמו וכנז'. אך מאחר שירדו למטה ממקומם, כי נתלכשו בהאבא ויצאו על ידו וכנז', וגם אינם אלא רק הארה ושפע מעצמותם שלמעלה ונצטמצמו וכנז', הנה הנה גילויים מעתה רק לה' תיקונים התחתונים לבד, והוא ג"כ ע"ד הי"ג ת"ד דא"א⁵⁶⁷ שבאצילות, שהגם שהה' אחרונים הנה הם מהכתר דהמ"ס, עכ"ז הנה נעשו הם להה' תיקונים האחרונים. וגילויים הוא רק ע"י האימא, והוא ע"י ירידתם למטה ממקומם והתלבשותם וצמצומם כנז'.

והרי נתבאר לנו מה שנודע להדרוש שלפנינו, כי כל הי"ג סימנים אשר מסי' א' עד סוף סי' י"ג, הי"ג מערכות העסמ"ב שבהם אשר הם נעשו כולם לאחר התיקון לשרשי אור התיקון דהאצילות, הנה נעשו כ"ז מסוד עולם העקודים המתפשט עד הטבור בא"ק, והוא כולו בסוד הי"ג ת"ד שבא"ק. והנה הה' {עב ע"ג} סימנים הראשונים אשר מסי' א' עד סוף סי' ה', הה' מערכות העסמ"ב שבהם, הנה הם הה' תיקונים העליונים אשר הם בסוד מוחין, והם להעקודים עצמו. אך הה' סימנים אשר מסי' ז' עד סוף סי' י"ג, הה' מערכות העסמ"ב שבהם אשר הם מגבול השבולת הזקן דא"ק עד הטבור שבו, הנה הם להא"א שבא"ק. והעיקר הוא אבא שהוא כולל אותם כולם, ועליו אמרו באד"ר (קלב ע"ב) דיקנא דכהנא רבא בתמניא תיקונין אתתקן. אמנם בגילויים ואורם, שהוא בהתפשטות אור שפעם למטה, הנה מאיר ומתפשט גם הארת אור מהה' תיקונים אשר בהעקודים ג"כ, ומתלבשים בהה' מערכות דהעסמ"ב אשר מסי' ו' עד סוף סי' י"ג, ומאירים שם כל הי"ג תיקונים כולם, והם ח' לאבא, הח' ראשונים הכלולים במזל עליון, אשר הם עד החזה, וה' הם לאימא והם הה' אחרונים הכלולים במזל תחתון, אשר הם עד הטבור. והוא ע"ד הי"ג ת"ד דהא"א דאצילות וכלילותם בהא"א דהאצילות, וה' הכלולים בהאימא הנה הם מהה' היותר עליונים אשר הם להעקודים עצמו, אלא שנתפשטו דרך האבא, ויצאו על ידו ונצטמצמו ע"י, ויצאו לגילויים רק בהה' תחתונים אשר ע"י אימא. אמנם באשר כי בשרשם ועצמותם הנה הם מהיותר עליונים, לכן הנה יש להם עילוי בהעלם גם למעלה למעלה, והוא מה שמזל תחתון ונקה הוא עתיקא דכליל לז'⁵⁶⁸, ודי בזה.

[סעיף ה]

והנה הענין מה שאבא הוא כלול בח' תיקונין ואימא בה', וכן הוא באמת בסודן של דברים בזו"ן ג"כ, וכמו שהארכנו בזה לעיל סי' ה' אות כ' סעיף ג' ד' ה' ע"ש, ויתבאר

⁵⁶⁷ לענ"ד לכא' צ"ל דא"א.

⁵⁶⁸ מקורה של בחינה זו נמצאת בדברי האד"ר קלד ע"ב: תאנא אלין תקונין אקרון ימי קדם יומין קדמאין, דקדמאי ואינון דאשתכחו בזעיר אפין אקרון ימי עולם ותאנא אלין ימי קדם כלהו מתתקון בתקונא דדיקנא דעתיקא דעתיקין טמירא דטמירין (כליל בהו) והאי דתליסר כליל להון כמה דאתמר ודא יומא לא אתכליל בהדיהו אלא הוא כליל כלא.

תרגום: למדנו: אלו תיקוני נקראים "ימי קדם", ימים הראשונים של הראשונים, ואותם הנמצאים בז"א, נקראים ימי עולם. ולמדנו: אלו ימי קדם כלם מתוקנים בתקוני דיקנא של עתיק העתיקים טמון הטמונים (כלול בהם). וזה התיקון הי"ג הוא כולל אותם כמו שלמדנו, וזה היום אינו נכלל בהם אלא הוא כולל את כולם.

בזה למטה ג"כ. הענין בזה הוא, כי הרי ענין התיקונים הנה הוא להאיר בהם אור דא"א ולהשפיע מהם למטה, ולכן הנה אינם מקבלים מא"א אלא רק עפ"י סדר מציאותם אשר מזה נעשה עיקר בניינם, כי עיקר בנין אבא וכן ז"א הנה הוא מח' ספי' מחכמה עד יסוד, כי הכתר הרי הוא נעלם בכל פרצוף והחכמה היא הראשית כמ"ש בזה"ק בראשית (לא רע"ב)⁵⁶⁹, אבל הכתר הוא רק בבחי' מקפת עליו, והוא זולתו כמ"ש במוחין דצלם (סוף פרק ב וע"ש ריש פרק ז וסוף פרק ח). וכן המלכות, הרי נודע הוא שהיא פרצוף בפנ"ע, והרי הוה עיקר בנין אבא וז"א רק ח' ספי' מחכמה עד היסוד, ולכן היה כלילותם בהת"ד עיקרן ג"כ רק בח' תקונים, שהוא מתיקון א"ל עד נוצר חסד, שהם הח' תקונים דהחכמה דהמ"ס, והנה הם שורש דהח' אותיות הוי"ה אדנ"י משולבים יאהדונה"י הכלול בז"א ע"י שהיא מושרשת בו בכל קו האמצעי שבו. ונמשך היחוד הזה מהת"ד מהח' תיקונים הכלולים בז"א. והגם שבאמת הנה כלול ז"א מכל הי' ספי' כולם, ועוד מג' צמצחות עליונות, ע' א"א (פרק ו סמוך לסופו) ובהולדת או"א (ריש פרק ד) וכ"מ, וכן הנה כלול בו ג"כ כל הי"ג ת"ד דא"א כולם, אך עיקר מציאותו הנה הוא רק מח' ספי'. וכן עיקרן דת"ד השייך אליו הוא רק ח' תיקונים.

אמנם הנוקבין שהם האימא, וכן הנוק' דז"א, הנה הם נבחנו בבחי' שונות, כי הנה נתייחד כל עיקר מציאותן ג"כ על ב' בחי', אחד סתום, וא' גליא. והם מתחלפים מזה לזה תמיד. ובבחי' גילויים הנה הוה המציאות דכל א' רק מהנקודה האחרונה שבו, ונשלמה ונתקנה רק על ידו. אבל בבחי' עצמותן העיקרי שהוא הסתום שבהם, הנה בזה הנה הוה כל נוק' מבחי' הנקודה הפנימי דהזכר, והם משתמשים שניהם בכתר אחד⁵⁷⁰, ונמשך תיקונו ג"כ רק בסיבתה כמו שיתבאר.

וכן נרמז כ"ז ג"כ בשמה וגילוייה, אמנם לא נדבר בשמה וגילוייה דהאימא כי היא אין לה שם וגילוי כלל, וכנודע שאו"א הם מכוסים וכלולים בהמזלין, וכל גילויים הוא רק ע"י זו"ן, אבל להם עצמן אין להם שמות מיוחדים כלל. והוא מה שכללות השמות הם רק אהי"ה יהו"ה אדנ"י⁵⁷¹, שהם א"א וזו"ן, וכן הוי"ה אלהים הכולל שלשתן, כי אלהים גימ' אהי"ה אדנ"י. והוא משום כי או"א אין להם שמות מיוחדים כלל, כי כלילותם הוא בהמזלין, וגילויים (עב ע"ד) הוא בזו"ן, לכן לא נדבר עתה באימא אלא בהנוק' דז"א, וממילא יובן כ"ז על אימא ג"כ, כי תכונה אחת לשניהם.

והנה הנוק' דז"א הנה בכלילותה היא רק ספי' אחת, והוא ספי' המלכות שהוא עצמותה, והוא נקודה העיקרית שבה, הן בהעלם שבה והן בהגילוי שבה, והוא נקודת ציון⁵⁷² שבה, יסוד דידה שהוא עיקרה דכל נוק'. ונקרא אנ"י בהגילוי שבה, ונקרא אי"ן

⁵⁶⁹ ז"ל: בראשית ב' ראשית (היא חכמה כמה דתרגם יונתן בראשית בחכמתא) בגין דאיהי תניינא לחושבנא ואקרי ראשית בגין דהאי כתרא עלאה טמירא היא קדמאה ועל דלא עייל בחושבנא תניינא הוי ראשית בגין דא ב' ראשית ועוד כמה דחכמה עלאה איהי ראשית חכמה תתאה ראשית נמי הויא ועל דא לית לאפרשא ב' מן ראשית.

תרגום: בראשית, ב' ראשית, (היא חכמה, כמו שתרגם יונתן "בראשית" בחכמה) בגלל שהיא שניה לחשבון, ונקראת ראשית, בגלל שכתר עליון זה טמיר הוא ראשון, ועל שלא נכנס בחשבון הראשית הוא שני, בגלל זה ב' ראשית. ועוד, כמו שחכמה עליונה היא ראשית, גם כך חכמה תחתונה גם היא ראשית, ולכן אין להפריד ב' מן ראשית.

⁵⁷⁰ ע"י לעיל הערה 274.

⁵⁷¹ ע"י תיקו"ז קמב ע"ב: אשכחנא תקונא כגוונא דא, אק"ק כתר עלאה, יהו"ה עמודא דאמצעייתא, אדנ"י שכינתא תתאה.

תרגום: מצאנו תיקון כדוגמא זה, אהי"ה כתר עליון, יהו"ה עמוד האמצעי, אדנ"י שכינה תחתונה.

⁵⁷² ע"י ע"ח שער רפ"ח פרק ה.

בההעלם שבה⁵⁷³. וכן הם שניהם ג"כ בסוד אנ"י, ובסוד מה שנאמר (ישעיה מד ו) אנ"י ראשון ואני אחרון, והוא ג"כ אנ"י דאדנ"י וכמ"ש ברע"מ פינחס (רכג ע"א) וכן בזה"ק בראשית (דף ו ע"א) ע"ש. וכ"ז הוא נקודה העצמותית שבה, אשר הן בהעלמתה והן בגילוייה. אמנם הד' דאדנ"י הנה בבחי' גילוייה הנה הוא ע"ש תלייתה בז"א ויציאתה ממנו, שהנה הוא מהד' תחתונות שבו, מהתנה"י שבו וכמ"ש בשער כסא הכבוד (פרק א) וכן הוא בשעה"כ (דף כד סע"א), וכנודע.

אך כ"ז הוא רק בבחי' גילוייה שבה שהיא נמשכת ממנו, אבל בההעלם שבה אשר בזה הנה הנה אנ"י דאדנ"י בסוד אנ"י ראשון ובסוד אי"ן וכנז', כי היא ראשית הכל ויסוד הכל (ע' זוה"ק ח"א כד ע"א ע"ב וח"ב קנח ע"א ע"ב, וח"ג רנו ע"ב, ובתיקונים קמח ע"ב), אך כ"ז הוא רק על הנקודה העצמותית שבה, המלכות שבה, שהוא אנ"י דאדנ"י כנז'. ואין לה בזה עדיין גילוי כלל, כי הוא רק הנקודה הפנימית שבה, והיא רק נקודה אחת. אך הד' שבה אשר בבחי' ההעלם, הנה הוא על סוד ד' מוחין חו"ב חו"ג, חב"ד העליונים, והנה הם מהג' צחצחות העליונות אשר למעלה מהכתר, שהם הג"ר דרדל"א אשר במקומן עצמן עם הז"ת דרדל"א המתלבש בא"א, והם הכחב"ד דרדל"א, והם מתפשטים בהנקודה פנימית דהמלכות למוחין שבה, והוא הד' דאדנ"י אשר בבחי' ההעלם שבה, ובוה איהי סליקת לעילא ברישא דכל רישין⁵⁷⁴ וסלקא עד א"ס⁵⁷⁵, ובוה הנה נמשך תיקונו דז"א ג"כ רק בסיבתה, כדי שתתגלה היא שהוא למען גילוי כבוד מלכותו יתברך, שיהא כבודו מלא עולם.

אמנם הנה אלו הב' בחי' ההעלם והגילוי שבה, שהם ג"כ סוד הנהגה של עתה וההנהגה דלעתיד בכל התיקונים דלעתיד, שהם כולם רק ע"י המלכות אשר בפנימיותה, הנה היא שורש כולם וכלל כולם. והנה אלו ב' הבחי' ההעלם והגילוי שבה, הנה הם מיוחדים זב"ז לעולם, ומתנהג הגילוי שבה שהוא ההנהגה של עתה תמיד ג"כ רק ע"פ הראוי להתייחד עם העלם שבה, וכדי שהוציאה⁵⁷⁶ לאור בהתיקון העתיד, אלא שנמשך יחודם לאט לאט בכל האפשרי, והוא תמיד בחסר ויתר, לפעמים יעדיף ולפעמים יחסר, אבל הם מסתכלים זה על זה תמיד להתייחד עכ"פ. ומתנהג הכל ע"פ הראוי להתיקון דלעתיד, עד שנמצא כי כל ההנהגה של עתה גופה הנה הוא עצמו יהיה הסיבה לכל התיקונים דלעתיד, וכמו שבארנו כ"ז בכמה מקומות מדברינו.

והנה אור המיוחד את הב' המציאויות שבה שהוא ההעלם והגילוי שבה, שיהא הנהגת כל הגילוי שבה ג"כ רק ע"פ ההעלם שבה, הנה הוא האורות דהי"ג ת"ד המאירים להזו"ן תמיד בכל עת רצון, כי הנה הם מתקנים את הזו"ן ומעלים אותם תמיד לאור ההנהגה דלעתיד. והנה בבחי' הגילוי שבה, הנה מתפשטים בהנוק' רק ד' תיקונים, וט' הם נשארים בז"א, וכמ"ש בספד"צ (ריש פרק ב יח ע"ג) דיקנא כו' ארבע בלחודוי אסתמכו תשעה אשקיון לגינתא, ע"ש בהגר"א כי אותן הד' הם להנוק' והם הד' תקונין שאין בהם שערות, הב' ארחין והפנים והפה, כי הם לבסם גבורותיה, לכן הם מאירין עליה במכוון

⁵⁷³ עי' תיקו"ז ז ע"א: שכינתא תתאה אדני, מתתא לעילא מן אנ"י עד אי"ן, עשרה מעילא לתתא.

⁵⁷⁴ עי' אד"ז רפח ע"א: רישא עלאה עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין רישא דכל רישא רישא דלאו רישא.

תרגום: ראש עליון עתיק הקדוש, הסתום של כל סתומים, ראש כל ראש, ראש שאינו ראש. כל רישא כולל ג' בחינות, וכאן הם גלגלתא, אורא ומו"ס (בהגר"א על תיקו"ז קלח ע"ב ד"ה בהיכלא). גלגלתא דא"א זהו "רישא דכל רישא" ולמעלה ממנו רדל"א המכונה א"ס (בהגר"א על ספד"צ ג' ע"ב ד"ה רישא דכסופא).

⁵⁷⁵ עי' מלואים אות (סג). ועי' מלואים אות (ו).

⁵⁷⁶ נדצ"ל "להוציאה" או "שתוציאה".

בלי התלבשות בצינורות השערות. והנה הם להנהיג את כל אור גילוייה תמיד רק ע"פ הראוי להעולם שבה אשר תתגלה לעתיד וכנז'.

אמנם כי בפנימיותה שהוא בעולם שבה, הנה מתייחד בה עתה ג"כ התיקון ט' דז"א, והוא עולה לכאן ולכאן, לתיקון ט' דז"א ולתיקון ה' דהנוק', כי עיקרו הנה הוא באמת רק אליה, אלא שהוא עומד בז"א לבחי' שורש הנוק' שבו, וע"ד מציאותה העיקרי שהיא מושרש בו בכל קו האמצעי שבו, כנודע בסוד שם של י"ב בהגר"א בספר"צ בתחילתו (ב ע"א), כי משום שהזו"ן הם פרצופים נפרדים, ויחודם הוא רק לפרקים, לכן הנה (עג ע"א) היא מושרש בו בכל הקו האמצעי שבו, ועומד שורשה בו תמיד, כי עי"ז הנה הם מיוחדים בעולם לעולם עכ"פ. וכן הוא בענינינו התיקונים, כי הנה נשאר התיקון ה' דהנוק' השייך אליה הנה נשאר הוא בז"א, והוא התיקון ט' שבו, כדי להיות שורשה בו לעולם, ולהמשיך כל תיקוניה רק על ידו לעולם. אמנם בעולם הנה הוא מתייחד בה ג"כ תמיד, והוא עולה לכאן ולכאן, לתיקון ט' דז"א ולתיקון ה' דהנוק', כי עיקרו הוא רק אליה ולצורכה, והוא בעיקרן ה' תיקוניה לז"א וה' לנוק', וכמו שהוא באז"א, כי הח' דהמזל עליון הם לאבא והה' דהמזל תחתון הם לאימא, אלא שבז"א הנה עומד התיקון ה' אשר אליה ג"כ בו והוא תיקון ט' שבו כנז', אבל בעולם הנה הוא מתייחד באמת עם הנוק' לעולם והוא עולה לכאן ולכאן כנז'.

[סעיף ו']

והענין הוא, כי הנה התיקון ט' דז"א שהוא כל חלק הדיקנא שבו אשר משבולת הזקן שבו ולמטה, הנה הוא נובע ונמשך מתיקון הי"ג ונקה שבא"א, ע' הגר"א בספר"ץ (פרק ג דף כד) בענין התיקונים דז"א עש"ה. אמנם הנה נמצא עוד בסתרי פליאות דברי האריז"ל כי הדיקנא עלאה דז"א הנה הוא נעשה מסוד צמר הכבש העליון, שהוא בסוד הזקן התחתון דיסוד דא"א, הנה משם נעשה זקן העליון דז"א כמ"ש בשער המצוות (פ' קדושים) ובשער מאמרי רשב"י (דף נז ע"ד) וכן הוא בהולדת או"א (פרק ה) ובכ"מ. ונודע הוא כי הדעת עם הדיקנא והיסוד ענין אחד להם⁵⁷⁷, ושייכים כולם זב"ז, ובסוד סרים אין לו זקן (ע"ח נסירה פרק ג, ושע"פ חיי שרה), כי הם נובעים כולם מאור הדעת הכללי שבכל עולם. וכן כל הי"ג ת"ד דא"א הם הדעת הכללי דהאצילות כנודע, וא"כ הרי צריך ביאור והמתקה לבאר כי איך אפשר שהדיקנא שהוא מאור הדעת הכללי דכל א' הוא נעשה ונתהווה מהזקן התחתון דא"א.

והיסוד דז"א, הרי מבואר הוא בנסירה (פרק ח) ובשע"כ בכוונת קונה הכל (שע"כ לב ע"א) כי הוא נעשה מתיקון ונקה שבת"ד עלאין. אך פשוט הדבר כי עומק כוונת הרב בענין התיקון ונקה שאמר, הכוונה הוא כי על ידו שהוא עתיקא דכליל לז"ז⁵⁷⁸, והוא כלל כל הי"ג כולם, הנה היה נמשך ומתפשט ממנו זוהר אור דכל הי"ג ת"ד עלאין בכח אור הדעת עלאה שבהם, להמציא בא"א עצמו את מציאות היסוד שבו, ושיהיה הוא ג"כ כלול ומשובלל בכל בחי' האורות דהי"ג ת"ד, ובסוד (נדרים לא ע"ב) גדולה מילה שנכרתה עליה י"ג בריתות. והרי נעשה ע"י תיקון ונקה דזקן העליון דא"א, את מציאות היסוד דא"א עם בחי' י"ג ת"ד אשר בזקן התחתון ג"כ. וכאשר יצא הז"א, והוא מלביש על נה"י דא"א כנודע, הנה נשלם גם הוא בכל הת"ד שבו ע"י אותן הת"ד שביסוד דא"א. וכן היה נמשך ונתקן עי"ז מציאות היסוד בז"א ג"כ, ומציאותו הוא מאור הדעת עלאה שבו, המתפשט בהדיקנא שבו אשר נשלם בכ"ז מהיסוד דא"א שהוא נעשה מתיקון ונקה דת"ד עלאין דא"א.

⁵⁷⁷ עי' בהגר"א על תיקו"ז פא ע"א ד"ה ביה איהו ז"ל, והכל אחד כשזה נפתח זה נפתח, ודעת ויסוד הוא א', ע"כ.

⁵⁷⁸ עי' לעיל הערה 568.

והרי נמצא כי עיקר המציאות דהיסוד דז"א הנה הוא באמת רק בכח והארת היסוד דא"א, וכן משם הוא ג"כ הדיקנא דז"א כנו', אלא שכ"ז ר"ל כל ענין היסוד דא"א עצמו בכל תיקונו שבו, הנה הוא נובע ונמשך ונעשה משפעת אור דתיקון ונקה שבת"ד עלאין שבו. והוא ע"פ מ"ש הרב בנסירה (פרק ח) שכל עיקרו דתיקון ונקה הנה הוא ג"כ בבחי' יסוד, וכן אמר ג"כ בשעה"כ שבת (דף עה ע"ב) וכן הוא בשער מאמרי רשב"י (נג ע"ד ונה ע"א ונז ע"א), ולכן הנה הוה התיקון ונקה היסוד והשורש לכל מציאות היסודין, וכן לכל מציאות הדיקנין, כי היסוד והדיקנא אחד הוא כי שניהם הם מסוד הדעת וכנו'.

אך ביאור הענין השייכות תיקון ונקה עם היסוד, וכן ביאור הענין דתיקון ט' דז"א ותיקון ה' דנוק' איך שהם במקורם אחד וגילוי אחד לשניהם וכנ"ל סוף ענ"ה. והענין הוא ע"פ מ"ש הרב בדרושי א"א (פרק י), כי הנה הגם שהכתר דהמ"ס אינו מתגלה בהתיקונין, רק בה' תיקונים, שהם מה' ספי' שבו לבוד, והם מלמטה {עג ע"ב} למעלה, מהוד עד חסד: לאלפים הוד, נושא עון נצח, ופשע ת"ת, וחטאה גבורה, ונקה חסד. ואינו מתגלה הכתר דהמ"ס בהתיקונין רק בה' ספי' שבו חג"ת נ"ה. עכ"ז הנה בהעלם הנה משתתף הכתר דהמ"ס בהתיקונין בהיסוד שבו ג"כ, והוא מתלבש בהבינה דהחכמה שהוא בתיקון נוצר חסד, שהוא המזל עליון, נוצר הוא הבינה דהחכמה, חסד הוא היסוד דהכתר, והם שניהם תיקון אחד, תיקון ח' מזל עליון, כמבואר כ"ז בדברי הרב שם ע"ש. והרי לנו עכ"פ כי בהעלם הנה משתתף הכתר דהמ"ס בהתיקונין בהיסוד שבו ג"כ, והוא אור החסד שבנוצר חסד כנו', כי באותו היסוד דהכתר דהמ"ס אשר בנוצר חסד, הנה שם הוא אור החסד עלאה דאתגליא בפום אמה שאמרו באד"ר (קמב ע"א)⁵⁷⁹.

והנה ע"ד שהוא בפום אמה דז"א, ושורשו הוא מהחסד שבתיקון נוצר חסד, כן הוא עד"ז ג"כ בהיסוד דהנוק' בנקודת ציון שבה. כי הנה מתגלה בה ג"כ אור החסד עלאה, ובסוד והוא יושב פתח האוהל (בראשית יח א), ואמרו בזוה"ק (פ' בא לו ע"א) כי בעת דאתגליא יו"ד בפום אמה דז"א, הנה הוא אשרי בגילויא, דא חסד בצדק, ודא הוא פתחא דמשכנא עלאה קדישא כו', ע"ש⁵⁸⁰. אמנם שורשו הנה הוא מאור החסד שבתיקון ונקה, כי נוצר ונקה הם בסוד דו"ן, ועומד החסד עלאה בנוצר, והוא במלת חסד שבנוצר חסד, והוא מהיסוד דהכתר דהמ"ס המתלבש בו. וכן עומד החסד עלאה בתיקון ונקה, כי הוא מהחסד עצמו דהכתר דהמ"ס כנ"ל, והנה הוא להחסד עלאה המתגלה בפתחא דמשכנא כנו'. והנה אותו החסד אשר בתיקון ונקה, הוא באמת יותר עיקרי ויותר גדול מהחסד דהיסוד אשר

⁵⁷⁹ הוב"ד לעיל הערה 377.

⁵⁸⁰ ז"ל בשלימות: רבי שמעון אמר בשעתא דאתפלג ולילא וכתרא קדישא אתער לגבהו (כתרא קדישא אתערב ביה) דכורא ומאן דכורא חסד עלאה דמשמע דדא בלא דא לא סלקא ובגין דא דא מחי ודא מסי וכלא בשעתא חדא:

וכתיב ופסח יהו"ה על הפתח על הידוע מאי הפתח משום דאיהו פתחא ומשיכא דרוחא וגופא ותא חזי עד לא אתגזר אברהם הוה אטום וסתום מכל סטרוי מדאתגזר אתפתח מכלא ולא הוי אטום וסתום כקדמיתא:

והיינו רזא דתנינן (בראשית יח א) והוא ישב פתח האהל משום דאתגליא יו"ד מאי קא מיירי אלא אמר רבי יצחק [דהוא] (דהא) אשרי בגילויא דא חסד בצדק ודא הוא פתחא דמשכנא עלאה קדישא משמע דכתיב האהל האהל הידוע:

תרגום: רבי שמעון אמר, בשעה שנחלק הלילה, והכתר הקדוש מתעורר אליה, (מתערב בו) הזכר, ומי הוא הזכר, חסד עליון. שמשמע שזה בלי זה, לא עולה, ובגלל זה, זה מכה וזה מרפא, והכל בשעה אחת.

ונאמר "ופסח על הפתח" על פתח הידוע. מה זה "הפתח". משום שהוא פתח ומשיכת הרוח והגוף, ובא וראה, עד שלא נמול אברהם, היה אטום וסתום מכל צדדיו, משנמול נפתח מהכל, ולא היה אטום וסתום כמו בתחלה.

והיינו הסוד ששינינו "והוא יושב פתח האוהל", משום שהתגלתה יו"ד. במה מדובר. אלא אמר רבי יצחק, שהוא השרה בגלוי, זה חסד בצדק, וזהו פתח של משכן העליון הקדוש, משמע שנאמר "האוהל" האוהל הידוע.

במלת נוצר חסד. כי החסד אשר בתיקון ונקה, שהוא מהחסד דהכתר עצמו, הרי הוא יומא דכלהו יומין כמ"ש בפ' בלק (קצא ע"ב) ובפ' אמור (קג רע"ב), וע' בראשית (מו ע"א) ובהגר"א בתיקונים דף עה ע"ג⁵⁸¹, והרי הוה החסד עלאה אשר להנוק' יותר עיקרי ויותר נעלה מהחסד עלאה אשר לצורך ז"א.

אמנם הנה כל מה שהוא להנוק', הנה נצטמצם עתה, וכל גילויי הם לעולם רק ע"י ז"א, וכמש"כ בפ' בא (לו ע"א) הנז', דאשרי בגילויא דא (דהחסד עלאה דאתגלי בפום אמה דז"א) חסד בצדק כו', אבל באמת הנה הוה החסד עלאה אשר לצורך הנוק' יותר נעלה ויותר עיקרי, אלא שנצטמצם עתה להיות כל גילויי רק ע"י ז"א. אמנם הנה גם בשורש החסד עלאה אשר לז"א, הרי אנו רואין ג"כ צמצום והעלם גדול, כי הרי הנה הוא החסד שבמלת נוצר חסד, והוא מאור היסוד דהכתר דהמ"ס כנ"ל. והרי אמרנו כי הוא לא נתגלה בתיקונים לתיקון מיוחד כלל, אלא שהשתתף בהם בהעלם בתיקון אחד עם הבינה דהחכמה, והוא התיקון דנוצר חסד כמ"ש הרב בדרושי א"א (פרק י) וכנ"ל.

והרי לנו עכ"פ כי השורש דהחסד עלאה אשר לז"א הנה הוא נתעלם עוד ביותר, כי לא נתגלה הוא בתיקונין לתיקון בפנ"ע כלל. והטעם בכ"ז הוא כי אלו שהיו נתגלו בשורשם בגילויים הראוי, הנה היה מתפשט החסד עלאה למטה ג"כ בכל גילויי, והיו עומדים הו"ן פב"פ תמיד בזווגא שלים כמו בהתיקון דלעתיד, והיה מתבטל כל הטומאה והזהמא והרע בביטול גמור, ולא היה אפשר לצאת כל ההנהגה של עתה אשר היא בכח הבחירה ובדינין וגבורות בכל מה שגזרה רצונו ית"ש עליה במחשבתו הנעלמה מאז ומקדם, הנה לה היה אפשר לא⁵⁸² לצאת כלל ע"י החסד עלאה דאור הגנוז⁵⁸³, שהיה מאיר מסוף העולם ועד סופו, ולכן הנה נתעלם ונצטמצם שרשי החסד עלאה אשר הן להז"א והן להנוק', ונתעלמו במקורם משום צורך כל ההנהגה של עתה.

והנה היה העלמתם בסוד סירס את הזכר והרג את הנקבה (ב"ב עד ע"ב), ע"ד שבארנו לעיל כלל י"ז ענ"ד אות ו' ע"ש, כי היסוד דהכתר דהמ"ס אשר הוא השתתף בהתיקונין ולא נתגלה בתיקון בפנ"ע, והרי אין לעצמותו גילוי למטה, הנה הוא בסוד סירס את הזכר שיצא על מציאותו, ולא יצא בתולדותיו. אמנם בהעלם הוא פועל ג"כ, ופעולתו הוא רב ועצום, כי כל היחוד דנוצר ונקה וכל מה שנעשה בתיקון ונקה הוא רק ממנו ועל ידו, כי אור החסד עלאה דשורש הנוק' אשר בתיקון ונקה כנ"ל, הנה הוא (עג ע"ג) אינו פועל מעצמו מאומה, כי הוא בסוד הרג את הנקבה. וכל פעולת דתיקון ונקה הנה הוא רק בשפעת דנוצר חסד, שהוא מהיסוד דהכתר דהמ"ס אשר במלת חסד דנוצר חסד כנז'. הנה ע"י היחוד דנוצר ונקה, הנה מאיר ומזהיר אור החסד עלאה שבהיסוד שהוא שורש החסד עלאה שבז"א, הנה מאיר הוא לאור החסד עלאה דשורש הנוק' שבתיקון ונקה, ומעורר בו להוציא אותו מן הכח לפועל, ונעשה ע"י, ע"י תיקון ונקה, את כל תיקוניו, הן במציאות היסוד דא"א עצמו, ומציאותו הוא מאור שפעת היסוד עצמו דהכתר דהמ"ס. וכן

⁵⁸¹ ז"ל: וענין יומא דכולא יומין שאמר כאן ובזהר בכמה מקומות על החסד ואמר דאזיל בכלהו כי יום נק' ע"ש האור כמ"ש ויקרא אלהים לאור יום ואור הוא בחסד וכל ו"ק שנק' יום ע"ש שמקבלין החסדים על ידו ה"ח ונק' כ"א יום באורו וזהו יום דכתיב בכל מעשה בראשית וערב מתייחד ביום ביחודא שמקבלת ממנו להמתיק גבורות שלה אבל אין נק' יום כי היא מסט' דגבורות ולחשך קרא לילה רק בחיבורה בו נק' יום שלם ע"ש הדכורא רק אור הלבנה בלילה אבל לע"ל והיה אור הלבנה כאור החמה והיה לעת ערב יהיה אור שגם היא תקבל החסדים וכנ"ל עולם חסד יבנה חסד ה' מלאה הארץ ולכן ביום השביעי אין לילה כלל וכמו בשבת בראשית שהיה האור משמש וביום הששי שתלך הה"א ותתקשר בחסד ע"י הוא"ו ניתוסף ה' ביום הששי והוא בביאתו וקיבוץ גליות אבל אח"כ יום השביעי כנ"ל וז"ש וביה הבקר אור דמסטרית אור וזהו וישכם אברהם בבקר דיליה כנ"ל.

⁵⁸² נדצ"ל לא היה אפשר לה.

⁵⁸³ עי' מלואים אות (ב).

נעשה ע"י מהתיקון ונקה מאור החסד עלאה דשורש הנוק' שבו את מציאות היסוד דז"א, כי כל עיקרו דהיסוד הרי הוא ג"כ רק לצורך הנוק' ע' הגר"א בתיקונים (דף פט ע"ב⁵⁸⁴ ודף ק ע"ג⁵⁸⁵).

וכן הנה נעשה ע"י ג"כ התיקון ט' דז"א שהוא כנגד התיקון ונקה דא"א, שהוא כללות הדיקנא דז"א, שהוא ענין אחד עם היסוד שבו, ובסוד סרים אין לו זקן (ע"ה נסירה פרק ג', ושעה"פ חיי שרה). וכן הם שניהם, ר"ל הדיקנא והיסוד, הנה הם שניהם רק מאור הדעת עלאה שבו, ונעשה כ"ז מתיקון ונקה מהחסד דהכתר דהמ"ס שבו, שהוא שורש החסד עלאה דאתגליא בפתח האוהל, שהוא בנקודת ציון שבה, יסוד דידה. אמנם באשר שאותו החסד עלאה שבתיקון ונקה שהוא השורש דהחסד עלאה אשר להנוק', הנה הוא אין לו עתה התעוררות מעצמו מאומה, כי הוא בסוד הרג את הנקבה כנ"ל, לכן הנה נעשה כל גילוי ופעולתו עתה רק ע"י אור שפעת היסוד דהכתר דהמ"ס, אשר עומד בהתיקון נוצר חסד כנ"ל. והגם שהרי גם הוא נתעלם עתה מאד, ולא יצא לתיקון בפנ"ע כלל, והוא בסוד סירס את הזכר כנ"ל, עכ"ז הנה בהעלם הנה משלח הוא את אורו לתיקון ונקה בשורש החסד עלאה דהנוק' אשר שם, ומעורר בו להוציא כחו לפועל, והם כל התיקונים שנעשה מהתיקון ונקה, והם נעשים כולם ע"י הכח והאור והשפע אשר נמשך בו בהעלם מהיסוד דהכתר דהמ"ס אשר בהתיקון נוצר חסד וכנ"ל.

כי זהו החילוק בין סירוס להריגה, כי סירוס הכוונה הוא שהוא עצמו אינו מתגלה למטה כלל, אבל למעלה ובהעלם הנה הוא פועל ועושה, ופעולתו הוא ג"כ רב ועצום. אבל הריגה הנה אין לה התעוררות מעצמה גם למעלה מאומה, אלא רק ע"י שפעו ואורו שמאיר ומזהיר עליה, אבל ע"י שפעו הנה יוצא כחה לפועל, ופועלת גם היא גדולות ונצורות. והנה אמרנו לעיל כי במקורן הנה הוה החסד עלאה אשר לשורש הנוק' יותר עיקרי ויותר גדול מאור החסד עלאה אשר לשורש הז"א, כי הוא מהחסד עצמו דהכתר שהוא יומא דכלהו יומין. כי כ"ז הנה הוא סוד הנעלם דהנוק', סוד פנימיותה ועצמותה, אשר בזה הנה היא סליקת לעילא ברישא דכל רישין כמ"ש בפ' בראשית (כד סע"א⁵⁸⁶), והיא גבוה מכולם שכולם אחידין בה וסלקין עמה כמ"ש בפ' פינחס (רנו ע"ב⁵⁸⁷), כי בזה, ר"ל בבחי' הנעלם שבה, הנה היא סיבת כולם ותכלית כולם, כמו שבארנו בכ"מ מדברינו.

⁵⁸⁴ ז"ל: וכן בזיווג ב' חלקים חו"ג כנ"ל והן ד' אותיות הוי"ה והנה כשהבן קטן ואין לו דעת עד י"ג שנה שאז נק' איש כמ"ש איש פרט לקטן והוא מסט' דצדיק שהוא איש כידוע והוא דרגא דדעת וידע והענין כי אף שהדעת בו חדרים ימלאו עיקרו לצורך יסוד וכן כל האברים משמשים לד"א לבד היסוד דאינו אלא בשביל הנהר הזה ולכן נק' נהר על שמו וכ"ז שאין לו דעת אז נוטל מזונות מאביו ואמו וסומך על שולחנם כי מזונות יש לו תיכף שנולד צריך לזון גופו והוא מסט' דת"ת שנק' אדם ומיד כשיוולד נק' אדם כמ"ש אדם יולד אלא שנוטל מאר"א.

⁵⁸⁵ ז"ל: ברא איהו עמודא דאמצעייתא - ר"ל, הדעת דנפיק מאר"א וכמו שמפרש והולך ועליה כו' שנהר הוא בכ"מ דעת בכל ספירה על הדעת שבתוכו וז"ש אית כו' אית כו' ונקרא היסוד ביחוד נהר שבו מתקבץ כל הנהרות שהוא הדעת והוא אינו חי אלא בסוד הדעת אבר חי ובריאתו הוא בשביל זה ובסוד (בראשית ד א) והאדם ידע כו' וידע כו'.

⁵⁸⁶ ע"י מלואים אות (סד).

⁵⁸⁷ ז"ל: אמר ליה ודאי כען אתיישבת מלה בלבאי על בורייה עולת תמיד דא שכינתא דסליקת לעילא בההוא דרגא דאתמר [בה] ערב ובוקר בכל יום תמיד [אומרת פעמים] [ואומרים] (דברים ו ד) שמע ישראל ואיהי סליקת בעמודא דאמצעייתא דאיהו תדיר עמה בלא פרודא וכלל[א] (סליקת) ולאן סליקת לאתר דאתגזרת מתמן דאיהו אין סוף ואיהו גבוה מכל ספיראן:

ובג"ד [אוקמוה עולה] כלה לגבוה סלקא [וכד] [ובה] איהי סליקת אחידין בה כל ספירן ואינן סלקין עמה ומאי סליקו דילה לריח ניחח למיהב ריחא טבא קדם יי' ולבתר אתמר בה (ויקרא ט כב) וירד מעשות החטאת והעולה נחתת מליא כפרה מכל חובין דישראל:

תרגום: אמר לו ודאי, עתה יתיישב הדבר בלבי על בוריו. "עולת תמיד" זו השכינה שעולה למעלה באותה דרגא שנאמר בה ערב ובוקר בכל יום תמיד, אומרים פעמים שמע ישראל, והיא עולה בעמוד האמצעי שהוא תדיר עמה בלי פירוד כלל. ולאן עולה, למקום שנגזרה משם, שהוא אין סוף, והוא גבוה מכל הספירות.

והנה כל התיקונים הן דא"א והן דז"א והן דהנוק' הנה הוא הכל לתכלית זה, שתתגלה עצמותה ותצא מהעלם לגילוי. וא"כ נמצא שכל תיקון ט' דז"א שהוא מגילוי אור הדעת שבו, וכן ספי' ט' דז"א שהוא היסוד שבו אשר עיקרו הנה הוא לצורך החסד עלאה דאתגלייא בפום אמה⁵⁸⁸, הנה הכוונה בכ"ז הוא רק בשביל הנוק', להוציא אותה מהעלם לגילוי, להאיר עליה באור הדעת עלאה מרזא דמתקלא העולה עד אור א"ס, וכן להמשיך בה החסד עלאה בפתחא דמשכנא, בסוד והוא יושב פתח האוהל, כנ"ל מזוה"ק פ' בא (לו ע"א). ויצאו כל אותן התיקונים בז"א ג"כ רק לצורכה, שתתקון ותתגלה היא בהם. ולכן היה כל יציאתם בז"א ג"כ רק ע"י תיקון ונקה, שהוא מהשורש דהחסד עלאה אשר להנוק'. כי עומק הכוונה בכל אותן התיקונים, הנה הוא רק לצורך הנוק'. והיה הכוונה לעורר דוקא בשורש החסד עלאה אשר לה, כי הוא יותר עיקרי ויותר גדול, כי הוא יומא דכלהו יומין וכנ"ל, וכדי לעורר אותו להערה את מקורו לצורך תיקון העתיד.

ועכ"פ הוא כי עומק הכוונה בכל התיקון ט' דז"א וכן בספי' ט' שהוא (עג ע"ד) היסוד שבו, הנה הוא רק לצורך הנוק' לפתוח לה ע"י הנביעו דאור החסד עלאה. אבל עיקרו של ז"א הוא רק ח' ספי' וכנ"ל סי' ה' אות כ' סעי' ד' ה' ע"ש. וכן עיקרן התיקונים שבו ז"א הוא רק ח' תיקונים, אבל תיקון ט' שהוא הגילוי דאור הדעת עלאה, וכן גילוי דאור החסד עלאה אשר בפום אמה הוא עיקרי להנוק', ובסוד והוא יושב בפתח האוהל, רזא דתרעא דצדק פתחא דמהימנותא כמ"ש בסתרי תורה (פ' וירא צח ע"ב⁵⁸⁹), וכנ"ל בזוה"ק פ' בא (לו ע"א), אלא שנתייחדו עתה בז"א, ומקבלת היא עתה כ"ז רק על ידו. וכמו שגם עיקר מציאותה היא מושרש בו בכל קו האמצעי שבו בסוד שם של י"ב וכנ"ל סעי"ה, אבל עיקרן דהתיקונים הם באמת רק ח' לז"א וה' הם לנוק', וכמו שהוא באו"א ח' לאבא כל אותן שבמזל עליון, וה' לאימא כל אותן שבמזל תחתון. אלא שבזו"ן הנה נתייחד ועומד בו שורש כל מציאותה וכן שורש כל תיקוניה, אבל באמת הנה שייך התיקון ט' שבו רק אליה, וכן הוא מתייחד בה בהעלם לעולם, והוא עולה לכאן ולכאן, לתיקון ט' דז"א ולתיקון ה' דהנוק', כי הנה הוא עיקר שורש אור החסד עלאה העומד מוכן להתגלה בתרעא דצדק פתחא דמשכנא עלאה קדישא פתחא דמהימנותא, לצורך כל התיקונים דלעתיד.

עד כאן הגיע דברינו כעת בהדרוש הזה מה שנמשך לנו מענין לענין בעסקינו בביאור השם ס"ג דס"י י"ב אות מ"ו דענינינו, שהוא השורש דאור התיקון דהשם מ"ה אשר

ומפני זה פרשוה, עולה כלה לגבוה עולה, וכאשר היא עולה אוחזות בה כל הספירות והן עולות עמה, ומה העליה שלה, ל"ריח ניחוח", לתת ריח טוב לפני ה', ואחר כך נאמר בה "וירד מעשות חטאת והעולה", ירדה מלאה כפרה מכל חטאי ישראל.

⁵⁸⁸ ע"י אד"ר דף קמב ע"א, הוב"ד לעיל הערה 377.

⁵⁸⁹ ז"ל בשלימות: וירא אליו אתחזי ואתגלי ליה שכינתא גו אינון דרגין דאתחברו בסטרוי מיכאל ל' לסטר ימינא גבריאל ל' לסטר שמאלא רפאל לקמא אוריאל ל' לאחורא ועל דא אתגליא עליה שכינתא בהני (אלוני בוסמין ונ"א צולמין דעלמא בגין (לאתחזאה) ולאחזאה קמיהו ברית קדמאה רשימו קדישא [דהוה בכל עלמא] ברזא דמהימנותא) [צולמין דעלמא בגין לאחזאה קמיהו ברית] והוא יושב פתח האהל מאן פתח האהל דא אתר דאקרי ברית רזא דמהימנותא כחום היום דא רזא דאתדבק ביה אברהם תוקפא דסטרא דימינא דרגא דייליה פתח האהל רזא [ד]תרעא דצדק פתחא דמהימנותא דכדין עאל ביה אברהם בההוא רשימא קדישא כחום היום דא צד"ק דרגא דחבורא חדא דעאל ביה מאן דאתגזר ואתרשים ביה רשימא קדישא דהא אתעבר מערלה ועאל בקיומא דתרין דרגין אלן דאינון רזא דמהימנותא

תרגום: "וירא אליו", נראתה ונתגלתה אליו השכינה תוך אותן דרגות שהתחברו בצדו, מיכאל לצד ימין, גבריאל לצד שמאל, רפאל לפניו, אוריאל לאחור. ועל זה נגלתה עליו השכינה באלונים מבוסמים (צלמים) הללו של העולם, כדי להראות לפניו ברית (רושם ראשון) הקדושה שהיתה בכל העולם בסוד האמונה. "והוא יושב פתח האהל". מה זה "פתח האהל", זה המקום שנקרא ברית, סוד האמונה. "כחום היום", זה הסוד שנדבק בו אברהם, הכח של צד הימין, הדרגה שלו. "פתח האהל", סוד השער של צדק, פתח האמונה, שאז נכנס בו אברהם באותו הרושם הקדוש. "כחום היום", זהו צדיק, הדרגה של חיבור אחד שמי שנמול נכנס בו ונרשם בו הרושם הקדוש, שהרי נתבטל מן הערלה ונכנס בקיום של שתי הדרגות הללו, שהן סוד האמונה.

להאצילות הנתגלה בהאבא שבא"ק בעיקר עצמותו גופה, כי נתגלה בו בעצמו בעצם וראשונה לשורש לאור התיקון להאצילות וכנ"ל סעי'א. ובארנו בו, ר"ל באותו הס"ג דאות מ"ו דענינינו, את מציאותו ושימושו ומקומו ומקורו וכל עניניו הנדרש בו אשר לצורך האור התיקון דהמ"ה, אשר ממנו נתקן ונבנה האצילות עצמו. כי אותו הס"ג דאות מ"ו הוא רק שורשו אשר בהאבא עצמו, וכן נתגלה בו מגילוי לגילוי, שהוא מהס"ג שבו להמ"ה שבו, והכל הוא עדיין בהאבא עצמו, וכמו שיתבאר כ"ז לפנינו בעזרת ה' ית"ש.

(מ"ז)

[מ"ה]

[סעיף א']

השם מ"ה הזה, הנה הוא ג"כ מהעסמ"ב דאור התיקון העיקרי הנשאר בהאו"א שבא"ק, כי כאשר יצא אור התיקון דהמ"ה ממקורו לצורך בנין האצילות, שהוא מהטבור ולמטה דהא"ק, והיה נמשך דרך העקודים ודרך האו"א שבא"ק, שהם מהטבור ולמעלה, הנה היה נשאר עיקרו בהם בכל מקום שעבר. כי כן הוא הסדר לעולם, שכל אור שיורד מלמעלה למטה, הוא בדרך השתלשלות המדרגות, ונשאר עיקרו בכל עליון להיות שורש להתחתון⁵⁹⁰. וכן הוא בענינינו, כי הנה נשאר אור העיקרי דהתיקון בהאו"א שבא"ק להיות בהם שורש לאור התיקון דהאצילות. אמנם מה שנוגע להאימא, הנה יתבאר בעה"י לקמן סי' י"ג, אך דברינו כאן הוא רק בענין אבא, כי הנה נשאר בהאבא שבא"ק עיקרו דאור התיקון אשר להאצילות להיות בו שורש אליו. והנה הוא ג"כ בבחי' ד' שמות עסמ"ב, ומתלבשים בהעסמ"ב שבהאבא עצמו, וכמו שבארנו בענין הע"ב והס"ג לעיל אות מ"ה ואות מ"ו, וכן הוא עד"ז בהשם מ"ה דענינינו, כי הנה הוא השם מ"ה מהעסמ"ב דשורש אור התיקון הנשאר בהאבא עצמו בהשם מ"ה שבעצמותו. כי כאשר נתפשט השורש דאור התיקון בהאבא, הנה היה התפשטותו ג"כ בסדר השתלשלות המדרגות מע"ב לס"ג ומס"ג למ"ה, והוא המ"ה דענינינו, והוא מתלבש בהמ"ה דהאבא עצמו.

אמנם כאן יש מקום ביאור, כי הרי לפי דברינו לעיל בכ"מ הנה אין להאבא עצמו גילוי לשם מ"ה אלא רק אותו השורש דאור התיקון דהמ"ה אשר להאצילות כאשר יצא בעת התיקון, (עד ע"א) ונשאר עיקרו בהאבא כנז'. הנה רק הוא הגילוי דהשם מ"ה שבו אבל זולתו הנה הו' כל או"א רק ע"ב וס"ג, והם כלילן בהעקודים ובחלקי הא"ק אשר מהטבור ולמעלה, שהוא כולו רק ע"ב וס"ג הכלליים, כי הקרקפתא הנה הוא הע"ב הכללי, ומהאזניים ולמטה (שהוא כל אורות האח"פ שהם עד הטבור), הוא הס"ג הכללי. ובמ"א כתבתי כי בבחי' אחת הנה הו' הגלגלתא כולו הע"ב הכללי, ואו"א שהם מהגרון עד הטבור הם הס"ג הכללי, אבא הוא ע"ב שבס"ג ואימא הוא הס"ג שבס"ג, והעקודים הנה הוא הדעת עלאה המכריע, ונכלל לפעמים בהע"ב הכללי ולפעמים בהס"ג הכללי. ועכ"פ הוא כי עד הטבור הנה אין גילוי להמ"ה הכללי כלל, ולא נעשה הבחנת דהמ"ה הכללי דאו"א שבא"ק אלא ג"כ רק בעת התיקון ולצורך התיקון, והוא השורש דאור התיקון דהמ"ה הנשאר בהאו"א כנז'. והנה הוא האור דהמ"ה אשר בסי' ו' אות כ"ג ואשר בסי' ט' אות ל"ה, ע"ש, וא"כ הרי צריך ביאור על מה שאמרנו שהשורש דאור התיקון דהמ"ה הנשאר בהאבא, הנה הוא מתלבש בהשם מ"ה אשר בהאבא עצמו, הרי לפי הנז' הנה אין בהאבא עצמו שום גילוי למציאות השם מ"ה כלל, כי הוא כולו רק מעצמות המציאות דהס"ג הכללי כנז'.

[סעיף ב']

⁵⁹⁰ עי' דרושי הצלם דרוש ד, וכן בנסירה פרק ז.

אך הענין בזה הוא ע"פ דברינו לעיל סי' ו' אות כ"ג ובסי' ט' אות ל"ה, כי רושם דבחי' המ"ה בהאו"א שבא"ק הנה היה נעשה בשני זמנים ובשני בחי', והם אחד פרטי ואחד כללי. והכללי שהוא המ"ה המתפשט ממנו, הנה הוא באמת אינו להאבא עצמו, אלא רק התפשטות הנה"י שלו לצורך האצילות, להמשיך על ידו את אור התיקון דהאצילות, והוא לא נעשה בהאבא אלא ג"כ רק בעת התיקון דוקא, כי הוא רק לצורך התיקון דהאצילות עצמו, ונקרא בשם מ"ה הכללי גם בהאבא משום שכל עיקרו הרי הוא רק לצורך המ"ה הכללי דהאצילות. אמנם המ"ה הפרטי שאמרנו, הנה הוא המ"ה הפרטי שבהס"ג הכללי שבו עצמו, כי כל א' הוא כלול מעסמ"ב כנודע. הגם שכלילותם בו הוא רק בכח ובהעלם, וכל גלוי הוא לעולם רק ס"ג, אמנם בעצמותו גופה הנה נבחן בו כל העסמ"ב, ומזה הנה נמשך גילוייו, ר"ל פעולותיו דגילויים ופעולות שונים וכנודע כ"ז. והנה אותו בחי' המ"ה הפרטי אשר בהס"ג הכללי, הנה הוא המ"ה הפרטי אשר בהעצמות האבא גופה, כי כל העצמות האבא הוא הס"ג הכללי, הע"ב דס"ג כנז'. והוא כלול מעסמ"ב פרטיים, והנה המ"ה הפרטי חלק מעצמותו גופה.

והנה הגם שהוא בו רק בהעלם ובכח, והוא כולו בעצמותו שהוא מהטבור ולמעלה שבא"ק רק בגילוי ס"ג, אך לצורך התהוות הנקודות והאצילות, הנה יצא מתחילה אותו המ"ה הפרטי מן הכח לפועל ומהעלם לגילוי, ויצא אז ונתפשט הוא מהטבור דא"ק ולמטה עד סוף רגליו. והוא ג"כ מ"ש הרב בנקודות (פרק ב') שהיה מתפשט מתחילה הס"ג עד סוף רגליו, והכוונה הוא על המ"ה וב"ן הפרטיים דהס"ג הכללי שיצאו הם ממקומם, וירדו ונתפשטו מהטבור ולמטה דא"ק עד סוף רגליו, והיה ההתפשטות הזו לצורך ההתפשטות הא' דלהנקודות והאצילות. אמנם אח"כ, הנה חזר אותו ההתפשטות הא' למקומו, שהוא ההסתלקות הא' וכמו שכתבנו כ"ז בביאור וארוכה לעיל כלל ה' ו' וכלל י"ב. ועכ"פ הוא כי הנה יצא מתחלה המ"ה הפרטי הנז' מן הכח לפועל ומן ההעלם לגילוי, ונתגלה לבחי' מ"ה. והגם שהוא חזר ונסתלק כנז', עכ"ז הרי יצא על מציאותו עכ"פ ונשאר בו רושמו לעולם, והוא מעתה השורש עליון בא"ק לכל תיקוני ועיני האצילות, וכנודע בדברינו מענין כל התפשטות הא' אחר הסתלקותו. והנה היה הסתלקותו במקורו שהוא בעצמות הס"ג אשר ממנו יצא, והוא בעיקרו של אבא אשר למעלה מהטבור שהוא בהס"ג הכללי עצמו. ועכ"ז הנה מאחר שיצא בפעם אחד למציאות בפנ"ע ובבחי' גילוי המ"ה, הנה נשאר רושמו בו לעולם, ושם הנה נכנס המ"ה דענינינו שהוא מהעסמ"ב דשורש עיקר (עד ע"ב) אור התיקון הנשאר בהאבא, ועומד בו אותו המ"ה דשורש אור התיקון בעיקרו שהוא בהס"ג הכללי עצמו, אלא שהוא בהמ"ה הפרטי שבו.

[סעיף ג']

והנה נכלל אותו המ"ה דשורש אור התיקון ג"כ בחי' שמו' מ"ה, ע"ד שבארנו לעיל אות מ"ה מ"ז בהע"ב והס"ג, אמנם הנה כל אותן החי' שמו' מ"ה הכלולים בשורש אור התיקון דהמ"ה שבאבא, הנה הם ג"כ אינם עומדים בגילויים כלל, כי כולם הם כלולים מעתה בהס"ג הכללי, אלא שהם בהמ"ה הפרטי שבו כנז', אשר גם אותו המ"ה הפרטי אין לו גילוי בו, כי הוא מיוחד ג"כ במקורו שהוא הס"ג הכללי וכלול עמו. והענין בביאור הוא, כי הנה אותן החי' שמו' מ"ה אשר הם כלולים בו, הנה ד' מהם הנה הם מאור התיקון עצמו, היינו: א', המ"ה דענינינו שהוא שורש אור המ"ה דהתיקון דאצילות הנשאר בהאבא שבא"ק כנז'. והרי אמרנו כי מקומו הוא שהוא עומד ומלוּבש בהמ"ה הפרטי אשר בהס"ג הכללי דהאבא. והרי אין לו גילוי בו לבחי' מ"ה ממש כלל. ב', הנה הוא המ"ה דלקמן סי' י"ג שהוא ג"כ שורש המ"ה דהתיקון דאצילות הנשאר בהאימא עצמה שבא"ק, והוא המ"ה

דלקמן סי' י"ג אות נ"א, ומקומו הוא ג"כ בהס"ג הכללי שבהאימא בהמ"ה הפרטי שבו, ע"ד שאמרנו בהאבא, וכמו שיתבאר לקמן סי' י"ג. והרי אין גילוי לו ג"כ לבחי' מ"ה ממש כלל, כי הוא מיוחד בהס"ג הכללי שבעצמות האימא גופה, וכלול עמו ע"ד שאמרנו בהאבא. ג' ד', הנה הם השמות מ"ה מהעסמ"ב דהב"ן דהתיקון, והם השמות מ"ה דס' ז' אות כ"ז ודס"י י' אות ט"ו. והם ג"כ שורש התיקון מהב"ן הכללי הנשאר ג"כ בהאו"א, ועומד ג"כ בהמ"ה הפרטי הנז' ביחד עם שורש התיקון דהמ"ה הכללי. והרי אין להם ג"כ גילוי ממש לבחי' מ"ה כלל כי הם כלולים לעולם בהס"ג הכללי וכנז'.

ומה שחשבנו אותם לעיל סי' ז' ובסי' י' בחשבון העסמ"ב, ואמרנו כי הם בגילוי אור המ"ה דהעסמ"ב אשר בשורש אור התיקון דהב"ן הכללי, הוא משום כי הרי הם עיקר השורש להמ"ה עכ"פ, והם שורש דאור התיקון דהמ"ה העומד בהאבא עצמו, שהוא בהס"ג אשר הוא למעלה מהטבור, והוא המ"ה הפרטי שבו. וממנו הנה הוא התפשטות הנה"י דשורש אור התיקון שבהאו"א שבהא"ק, המתפשטים ויורדים למטה מהטבור דא"ק להתלבש באצילות ע"ד שכתבנו לעיל בכ"מ על המ"ה וב"ן דס"י ו' ודס"י ט'. ואמרנו כי הם אינם באמת מעיקר האו"א גופה, אלא רק מהתפשטותם המתפשטים מהטבור דהא"ק ולמטה להתלבש באצילות לבחי' נשמה לנשמה, ושם הנה יצאו לבחי' מ"ה וב"ן, והם המ"ה וב"ן הכללי דס"י ו' ודס"י ט'. אך כ"ז הוא רק בהתפשטות הנה"י שלהם אשר ירדו למטה ממקומם להתלבש בהאצילות ממש, אבל במקומם גופה שהוא מהטבור דא"ק ולמעלה, הנה שם אין גילוי למ"ה וב"ן ממש, כי שם הוא כולו רק הס"ג הכללי, ואין שם רק רמז ורושם להמ"ה. ועכ"ז הנה חשבנו אותם להמ"ה דהעסמ"ב, משום שהם השורש העיקרי להמ"ה, והם בהאבא גופה שהוא המ"ה הפרטי אשר בהס"ג עצמו, והוא ע"י שיצא בעת התפשטות הא' מן הכח לפועל. והגם שגם הוא חזר ונסתלק, והוא מעתה ולעולם ג"כ רק מהס"ג הכללי, אמנם הרי יצא לגילוי עכ"פ.

והנה אותו ההתפשטות הא' דהאו"א שבא"ק שהם המ"ה וב"ן הפרטיים דס"י ו' ודס"י ט', הנה בהם מתכנסים כל שרשי אור התיקון דהמ"ה וב"ן הפרטיים כולם הנשאר בהאו"א בהס"ג הכללי שבהם עצמן, כי ההתפשטות הא' הנה הוא שורשם, ובו מתלבשים כולם. ולכן הנה נחשבים הם להמ"ה דהעסמ"ב שבכל א', כי הם עיקר שורשי התיקון שבהאבא עצמו. וע' בזה עוד לקמן אות מ"ח סעיף ג' עיקר עומק הדברים בזה, ע"ש ותמצא נחת בע"ה ית"ש. והנה נתבאר לנו מדברינו ג"כ כי כל השמות מ"ה אשר בכל העסמ"ב והעסמ"ב דכל הח' {עד ע"ג} סימנים אשר מס' ו' דלעיל עד סוף סי' י"ג דלקמן, הנה נבחן כל מ"ה בשניים, אחד המ"ה הפרטי אשר בהס"ג עצמו, שהוא מהטבור ולמעלה, והוא השורש העיקרי דהמ"ה אשר בהאבא עצמו, ואחד בהתפשטות הנה"י שלו המתפשטים מהטבור ולמטה להתלבש באצילות.

[סעיף ד']

והנה לנו מדברינו עד כה ו' אורות דבחי' מ"ה הכלולים בהמ"ה הפרטי שבהס"ג דס"י ו' שהוא מהטבור ולמעלה דא"ק, וכן הם ו' אורות שהם ג"כ מבחי' מ"ה והם מהתפשטות הנה"י דכל א' המתפשטים מהטבור ולמטה להתלבש בהאצילות וכנ"ל בסמוך, והם ו' בכל א'. והיינו הב' מיני מ"ה אשר בסי' ו' ובסי' ט', שהם כל א' בבחי' פרטי וכללי, והם מהמציאות דהאו"א עצמן. והד' מיני מ"ה דשרשי התיקון שבהם, שהם המ"ה דענייננו, והמ"ה דלקמן סי' י"ג, והב' מיני מ"ה דלעיל סי' ז' וסי' י'. כי הנה אלו הו' בחי' מ"ה הנה מיוסד כל א' בב' בחי': אחד, עיקרי שבו, ר"ל שורשו, והוא המ"ה הפרטי שבהס"ג עצמו, כי הוא כלול ומיוחד בהס"ג הכללי דכל א' אשר הוא למעלה מהטבור דא"ק, והוא העיקרי, ר"ל שורש התיקון העיקרי דהמ"ה העומד בהס"ג הכללי שהוא בהאבא עצמו.

ואחד, ההתפשטות אשר ממנו, כי נתפשט בבחי' הנה"י שבו, וירד מהטבור ולמטה דא"ק להתלבש באצילות לבחי' נשמה לנשמה. ובאשר שהאצילות כל בניינו הנה הוא מהמ"ה וב"ן הכלליים, כי רק הם כל עצמות ומציאות דהאצילות, לכן הנה יצא שם ההתפשטות הנו' ג"כ בבחי' מ"ה, והם בכל א' בבחי' המ"ה הכללי שבו, הגם שאינו עיקר בו, כי הוא רק ההתפשטות ממנו אשר ירד למטה ממקומו.

עכ"ז הנה בערך העליון שהוא הס"ג הכללי, הנה יצא אותו ההתפשטות בכל א' לבחי' המ"ה שבו, והנה הם הו' מיני מ"ה, והם מהעסמ"ב דסי' י"ב שלפנינו, ומהעסמ"ב דלקמן סי' י"ג, וכן מהעסמ"ב דלעיל סי' ו' ט', ומהעסמ"ב דלעיל סי' ז' וסי' י'. והרי לנו מעתה ו' מיני מ"ה, וכולם הם מיוחדים באחד, והם בהמ"ה הפרטי והכללי דלעיל סי' ו' אות כ"ג, שהוא המ"ה דהאבא שבא"ק, כי הוא העיקר לכולם בעצם וראשונה, כי אבא שהוא החכמה הוא הראשית, ראשית חכמה (תהלים קיא י), וכולם נעשה על ידו, כמ"ש כולם בחכמה עשית (תהלים קד כד). ולכן הנה הוא כולל כולם ומיוחדים כולם בו באחד.

אמנם כי באמת הנה יש עוד שני מיני מ"ה הכלולים בו ג"כ, והם ח' מיני מ"ה, והיינו הב' מיני מ"ה אשר בסי' ח' ואשר בסי' י"א, והשתמשו הם בעולם הנקודות לשרשי הנקודות, אך בעת התיקון הנה נתחדשו הם ג"כ באור פני מלך חיים, ושימשו הם ג"כ לשרשי אור התיקון, וכמ"ש לעיל סי' י"א בארוכה וכן בסי' ח' שם. והנה הם ג"כ כל א' בב' בחי' העיקרי שבו, ר"ל שורש שהוא המ"ה הפרטי מהס"ג אשר עליו, ובעת ההסתלקות הנה חזר הוא למקורו שהוא בהס"ג אשר עליו, ונשאר כלול ומיוחד בו לעולם. ומשמש הוא ג"כ מעתה לשורש אור התיקון להאצילות, כי באשר שע"י הבירור והעליית מ"ן דהנקודות האמור בשער התיקון (פרקים א ב), הנה ניתוספו כל העסמ"ב דסי' ח' ודסי' י"א ג"כ על אור התיקון ונתייחדו עמהם, והנה נעשו גם הם לשרשי אור התיקון שבהא"א שבא"ק, והיו מעתה כל הח' מיני עסמ"ב אשר מסי' ו' עד סוף סי' י"ג כולם לשרשי אור התיקון להאצילות, וכמו שבארנו ענין התועלת והצורך דכל אלו הח' לעיל אות מ"ו מסעיף ב' והלאה, כי אלו הח' הנה הם בסוד הי"ג ת"ד אשר מהא"ק להאצילות. והי"ג ת"ד הם בשני בחי', ה' וח', כמו שבארנו שם, ועל זה הנה הם אלו הח' מיני עסמ"ב הנו', כי הנה הם בבחי' הח' תיקונים בהי"ג ת"ד שבו.

[סעיף ה']

והנה כל העסמ"ב והעסמ"ב מאלו הח' הנה הם כולם בסדר אחד, וכמו שמבואר בדברינו בכל הסימנים הנו'. וכן הוא {עד ע"ד} ג"כ בענין השם מ"ה אשר בכל אותן העסמ"ב, כי כל א' הנה הוא נחלק לב' בחי', פרטי וכללי. והפרטי דכל א' הנה הוא עומד ומיוחד בהס"ג דכל א' אשר עליו, וכלול בו לעולם, שהוא בהאבא שלו עצמו. והכללי הנה הוא בכל א' ע"י התפשטות הנה"י שבו המתפשטים למטה מהטבור דא"ק להתלבש באצילות וכנ"ל. ויתבאר בזה עוד בע"ה ית"ש למטה אות מ"ה. ועכ"פ הוא כי המ"ה הפרטי הנה הוא ג"כ ח', שהוא בכל הח' מיני העסמ"ב אשר מסי' ו' עד סוף סי' י"ג, אמנם הם כולם מיוחדים באחד ומלוכשים בהמ"ה הפרטי בהאבא הכללי אשר בהעסמ"ב דסי' ו'. וכבר אמרנו כי כל מ"ה הפרטי הנה הוא כלול בהס"ג אשר עליו ומיוחד עמו, כי הוא ממנו. וא"כ הרי נמצא כי כל אלו הח' מיני מ"ה הפרטי שאמרנו שהם מתלבשים בהמ"ה הפרטי דהעסמ"ב שבסי' ו', הנה הוא ע"י כלילות כל מ"ה הפרטי בהס"ג שלו אשר עליו עצמו, והם מתלבשים כולם בהמ"ה הפרטי אשר בהס"ג הכללי אשר עליו דהעסמ"ב שבסי' ו'.

והרי כלולים כולם בהס"ג דסי' ו', שהוא בהעצמות העיקרי דהאבא הכללי שבא"ק, ושם הם מתכנסים כולם ומתייחדים כולם לאחד. והנה כל הו' שמות דהמ"ה הפרטי אשר מאחר סי' ו' עד סוף סי' י"ג, הכלול כל א' בהס"ג אשר עליו כנו' הנה עם הס"ג אשר עליהם,

הנה כולם הם שורשי דאור התיקון. ואבוהון דכולהון הנה הוא המ"ה הפרטי דענינינו, הכלול בהס"ג אשר עליו, שהוא הס"ג דלעיל אות מ', שהוא השורש דאור התיקון העומד בהאבא שבהא"ק, כי הוא הראשית והעיקר לכולם, שכולם הם ממנו, והוא אב לכולם וכולל כולם. והרי כולל המ"ה הפרטי דענינינו הכלול בהס"ג דלעיל אות מ"ו את כל ה' שמות דהמ"ה הפרטיים עם הס"ג אשר עליהם דסי' ז' ח' ט' י' י"א י"ג, כי כולם הם שורשי דאור התיקון שבהא"ק. [לבד המ"ה הפרטי עם הס"ג אשר עליו שבסי' ט', כי הוא באמת אינו משרשי התיקון אלא מעצמות האימא גופה, אמנם הוא כלול ג"כ בהאבא ומיוחד עמו].

והנה אמרנו כי המ"ה הפרטי דענינינו הכלול בהס"ג דאות מ"ו אשר עליו, וכולל הוא את כל שרשי התיקון כולם כנו', הנה הם מתלבשים בהמ"ה הפרטי הכלול בהס"ג אשר עליו דעצמות האבא גופה אשר בסי' ו', כי בו הנה הוא כל שרשי אור התיקון אשר לצורך האצילות, כי ממנו ועל ידו הרי מתתקן האצילות תמיד. והנה הם בסך הכל ח' מיני שמות מ"ה פרטיים, הכלול כל א' בהס"ג אשר עליו, והם כולם בעצמות האבא שהוא הס"ג דסי' ו', ושם הם מיוחדים כולם זב"ו, ונעשים שם כולם אחד, והוא שורש אור התיקון דהמ"ה וב"ן הכלליים העומד בהאבא הכללי שבא"ק לצורך האצילות. והוא ע"י המ"ה דענינינו, כי בו כלול כולם, שהוא אב לכולם כנו'. והרי נתבאר לנו עכ"פ המ"ה דענינינו הנה הוא מצורף ג"כ בח' שמות מ"ה, ע"ד שבארנו לעיל אות מ"ה מ"ו בהע"ב והס"ג, והנה הם כל הח' שמות מ"ה אשר בהח' מערכות דהעסמ"ב שמסי' ו' דלעיל עד סוף סי' י"ג דלקמן, וע"ד שאמרנו לעיל בהע"ב והס"ג.

[סעיף ו]

אמנם בענין המ"ה, הנה נתבאר לנו מכל דברינו הנ"ל כמה חידושים אשר בזה הנה נשתנה המ"ה מהע"ב והס"ג בכמה שינוים. והיינו, שהרי נתבאר מדברינו שכל השמות מ"ה אשר מכל אלו המערכות דהעסמ"ב, הנה הוא מיוסד כל א' בשנים, אחד פרטי ואחד כללי, והם שניהם אינם בעיקר הגילוי דהמ"ה ממש כלל, אלא רק בבחי' שורש להמ"ה הכללי והעיקרי אשר הוא רק באצילות. והנה הם בכולם בבחי' פרטי וכללי ע"ד שבארנו בהשמות מ"ה שבסי' ו' וסי' ט', אמנם המ"ה הפרטיים שבסי' ו' ושבסי' ט', הנה הם יצאו לגילויים פעם אחד עכ"פ, שהוא בעת התפשטות הא' כמו שבארנו שם, אבל כל השמות מ"ה הפרטיים אשר בסי' ז' ח' ט' י' י"א י"ב י"ג, הם לא יצאו לגילויים לעולם אלא שהם כלולים ומיוחדים תמיד בהס"ג הכללי דכל א', בבחי' הנה"י דהא"ק עצמן, אשר הם לעולם לפנים מן הפרסא, ולא ירדו הם למטה מן הטבור {עה ע"א} לעולם. כן הוא עד"ו כל מ"ה פרטי הנה הוא כלול ומיוחד לעולם בהס"ג הכללי אשר עליו, אלא שהוא בבחי' האחרונות שבו. והרי לא יצא הוא לעולם לגילוי מ"ה כלל, אלא שהוא שורש המ"ה אשר רמוז בבחי' אחרונות דהס"ג, והרי הוא משונה הרבה מהע"ב והס"ג דלעיל אות מ"ה מ"ו, כי הם הרי יצאו היטיב על מציאותם וגילויים, זה ע"ב וזה ס"ג. וכן הנה יש להם ג"כ מקום מיוחד לכל א' כמו שבארנו שם ושם. אבל בהמ"ה הפרטי, הרי אין לו גילוי לבחי' מ"ה כלל, וכן אין לו מקום מיוחד בפנ"ע כלל, אלא שהוא כלול לעולם בהס"ג וכנ"ל. אמנם הוא שורש העיקרי להמ"ה הכללי דהאצילות, אבל הוא בעצמו הנה הוא רק בבחי' רמוז רושם לבד לבחי' מ"ה, והוא כלול בהס"ג לעולם.

וכן גם בענין המ"ה הכללי שאמרנו בכל א', הנה הוא באמת ג"כ אינו במציאות המ"ה העיקרי כלל, כי הוא רק התפשטות מהנה"י הנז' דהס"ג הכללי שבכל א' אשר הוא למעלה ומבפנים להפרסא. הנה נתפשט בבחי' התפשטות אור דהנה"י, וירד מהטבור ולמטה להתלבש באצילות בבחי' נשמה לנשמה, כי על ידו הנה נמשך אור התיקון דהמ"ה

הכללי והב"ן הכללי באצילות, כמו שיתבאר בעה"י לקמן אות מ"ח. ולכך הוא נקרא ג"כ בשם מ"ה הכללי על שם המ"ה הכללי דהאצילות שנמשך על ידו, אבל הוא בעצמו אינו באמת עיקרי כלל, כי הוא רק התפשטות אור מהנה"י דהס"ג כנז', וירד למטה ממקומו כדי להתלבש באצילות.

והרי נמצא כי הן המ"ה הפרטי והן המ"ה הכללי אשר כלולים בכל מ"ה ומ"ה דהעסמ"ב שבכל הח' סימנים אשר מס' ו' עד ס' י"ג, ואמרנו כי כל מ"ה ומ"ה מהם הנה כלול כל א' מפרטי וכללי, והוא עצמו כל המציאות דאותן המ"ה לא זולת. הנה האמת הוא כי הם כולם אינם במציאות מ"ה עיקרי כלל, אלא רק בבחי' שורש ושורש לשורש להמ"ה העיקרי והכללי שבהאצילות. אבל הם עצמם אינם הם בגילוי המ"ה העיקרי כלל. וכ"ז הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל, כי כל עיקרן דאור"א אינם אלא ע"ב וס"ג, וכל בחי' מ"ה שבהם הוא רק בבחי' רמז ורושם לשורש המ"ה הכללי והעיקרי שבהאצילות.

והרי נתבאר לנו ג' שינויים מה שנשתנו השמות מ"ה דכל אלו המערכות מהע"ב והס"ג שבהם: א', הוא כי כל השמות מ"ה אשר בכל אלו המערכות דהעסמ"ב שמס' ו' עד סוף ס' י"ג, הנה הם כולם כל א' בשני בחי' פרטי וכללי. ב', הוא כי אין להם מקום מיוחד בפנ"ע, אלא הוא כי כל מ"ה פרטי הנה הוא כלול ומיוחד לעולם בהס"ג הכללי אשר עליו, וכל מ"ה כללי הנה הוא מתלבש בהאצילות בתוכו ובפנימיותו. ג', הוא כי אין בהם שניהם גילוי ממש לבחי' מ"ה כלל, אלא הם רק בבחי' שורש ושורש לשורש להמ"ה הכללי דהאצילות.

[סעיף ז]

אמנם בענין זמן יציאתם, הנה העסמ"ב דסימני ז' י"ב י"ג שהם כולם מאור התיקון, הרי פשוט הוא שכל העסמ"ב והעסמ"ב שבכל א' מהם, וכן כל אותן העסמ"ב כולן, הנה יצאו הם כולם כלולים יחד בעת אחד, שהוא בעת התיקון. וכן העסמ"ב אשר בס' ח' וי"א, שהם שימשו בתחילה לשרשי הנקודות ואח"כ בעת התיקון, הנה נתחלפו גם הם ונתחדשו הם עצמן באור פני מלך חיים, ושימשו מעתה הם גופה ג"כ לשרשי אור התיקון וכנ"ל בדברינו. הרי יצאו מתחילה ג"כ אותן ב' המערכות דהעסמ"ב דס' ח' ודס' י"א, הנה יצאו הם שניהם מתחילה בעת עולם הנקודות, ואח"כ נתחלפו ונתחדשו שניהם יחד ג"כ בפנים חדשות, כי נתייחדו שניהם וכן נתייחדו באור התיקון, וחזרו ויצאו כולם יחד בעת התיקון.

אמנם העסמ"ב אשר בס' ו' ובס' ט' הנה בהם הנה היה חילוק זמנים, כי הע"ב והס"ג שבהם שהם העצמות דהאור"א גופה, הנה הם יצאו מתחילה, ואח"כ הנה יצא המ"ה הפרטי שבהם, והיה יציאתו אז רק לצורך ההתפשטות הא' להאצילות, ואח"כ הנה נעשה בו ההסתלקות הא', ושימש אז לבחי' מ"ן ולשרשי עולם הנקודות, ואח"כ לצורך התיקון כאשר נבררו הנקודות, הנה נתקן הוא ג"כ ונעשה למ"ן ולשורש לאור התיקון. ואח"כ בעת (ע"ב) התיקון כאשר נמשך ונתייחד כל שרשי אור התיקון דהאור"א שבא"ק לצורך האצילות, הנה יצאו והתפשטו האור"א בהמ"ה הכללי שבהם, שהוא המ"ה דס' ו' אות כ"ג ודס' ט' אות ל"ה, להתלבש בתוך האצילות גופה לצורך התיקון דהמ"ה אשר על ידו נתקן כל האצילות. והרי עכ"פ הוא כי השמות מ"ה דס' ו' ודס' ט', ור"ל בחינת המ"ה הכללי שבהם שהוא מהתפשטות הנה"י דהאור"א שבא"ק, הנה הם לא יצאו אלא רק בעת התיקון דוקא. ונמצא כי לא נעשה שום חילוק זמנים בכל אלו המערכות כולם והשמות כולם, הנה לא נעשה חילוק זמנים בהם עצמם זה מזה, אלא רק בהב' שמות מ"ה הכלליים שבס' ו' ושבס' ט', כי הע"ב והס"ג שבהם שהם העצמות דהאור"א שבא"ק, הרי נעשו הם מהעקודים

ומהא"ק עצמו (וע"ד או"א שבהאצילות שנעשו הם מסוד הגרון והג"ת דהא"א וכן מסוד השערות והדיקנא דא"א כמ"ש בהולדת או"א פרק א ופרק ד).

והרי יצאו הע"ב וס"ג מקודם, וכן אח"כ הנה יצא מהם המ"ה הפרטי לצורך ההתפשטות הא' להאצילות, ונתגלה בו אז ג"כ שרשי הנקודות כמו שכתבנו בארוכה בזה לעיל סי' י"א. והרי יצא המ"ה הפרטי שבהם ג"כ מקודם, שהוא גם קודם עולם הנקודות. אך המ"ה הכלליים שבהם, הנה הם אשר יצאו רק אח"כ בעת התיקון. והרי נמצא כי לא היה שום חילוק זמנים בשום אחד מהשמות אלא רק בהשמות מ"ה וב"ן אשר בסי' ו' ואשר בסי' ט', כי הע"ב והס"ג שבהם הנה הם יצאו עם עולם העקודים, אבל בחי' המ"ה והב"ן הכללי שבהם הם יצאו רק בעת התיקון דהאצילות.

ומעתה נשלים דברינו בעיקר הענין, כי הנה נתבאר לנו על המ"ה דענינינו את מציאותו ושימושו ומקומו ושורשו, וכן כל השמות המצורף אליו. כי מציאותו ושורשו, הנה הוא שהוא המ"ה הפרטי מהס"ג הכללי דשורש אור התיקון דהמ"ה הנכנס בהאבא שבא"ק להיות שורש לאור התיקון דהאצילות, וזהו ג"כ שימושו. ומקומו הנה הוא לפני מן הפרסא שהוא למעלה מן הפרסא, והוא בבחי' נה"י דהס"ג הכללי שבו, שהוא הנה"י דהס"ג דלעיל אות מ"ו. ונכנס ועומד בהמ"ה הפרטי שבהס"ג הכללי דעצמות האבא אשר בסי' ו' אות כ"ב, אשר שם הנה הוא ג"כ מקומו דהס"ג דלעיל אות מ"ו וכנ"ל שם.

והנה כלול ומיוחד המ"ה הפרטי דענינינו בהס"ג דלעיל אות מ"ו, ושניהם הנה הם בהס"ג דעצמות האבא, אלא שהמ"ה הפרטי דענינינו הנה הוא ג"כ רק בהמ"ה הפרטי אשר בו. והשמות המצורף אליו הנה הם כל המ"ה פרטיים שבכל הס"ג הכלליים אשר בכל הח' סימנים שמסי' ו' עד סי' י"ג, כי כל המ"ה הפרטים שבהם הם כלולים זב"ז ומיוחדים יחד כולם באחד בהעצמות דהאבא שבא"ק שהוא בהס"ג דסי' ו' בהמ"ה הפרטי שבו, כי שם הנה הם מתכנסים כולם כנ"ל.

ומקורו הנעלם דהמ"ה הפרטי דענינינו, הנה הוא בהשם מ"ה דהמ"ס שבא"ק אשר בסי' א' אות ג', כי בו הנה הגילוי לשורש העיקרי דהאבא שבא"ק ולכל תיקונו ולכל תולדותיו, ונתגלה באותו המ"ה דאות ג' השורש דאור התיקון להאבא ע"י הזווג עליון דהמוחין פנימים שבגלגלתא שאמר הרב בשער התיקון (ריש פרק ב). אך עכ"פ הוא כי הגילוי דשורש אור התיקון אשר להאבא הנה נתגלה בהשם מ"ה דהמ"ס דאות ג', ובו הנה תלוי אבא לעולם, וממנו נמשך להעקודים בשורש האבא אשר שם, ומשם נמשך להעצמות דהאבא גופה שהוא בסוד המזל העליון דהעקודים, ומשם לכל תיקונו ותולדותיו הנמשך ממנו, וכמו שכתבנו בזה לעיל בכ"מ. ועכ"פ הוא כי המקור הנעלם להמ"ה דענינינו הנה הוא השם מ"ה דהמ"ס שבא"ק אשר בסי' א' אות ג'. ודי בזה בעת, וע' עוד למטה אות מ"ח בזה בעזרת ה' ית"ש.

(מ"ח)

ב"ן

[סעיף א]

השם ב"ן הזה הנה הוא התפשטות הנה"י דשורש אור התיקון הכללי הנכנס בהאבא הכללי שבא"ק, אשר עיקרו הוא (עה ע"ג) מהטבור ולמעלה דהא"ק. והנה נשאר שם אור התיקון העיקרי, והוא ע"פ מה שאמרו באד"ר (קלה ע"א) כל רישא דעמא דלא אתתקן איהו בקדמיתא לית עמא מתתקנא, ואי איהו מתתקן כלהו מתתקנן⁵⁹¹. ולכן אחר שנתגלה שורש דאור התיקון בעיקרי דהאבא אשר למעלה מהטבור דא"ק, הנה התפשט ג"כ מהבחי' אחרונות דהנה"י דשורש אור התיקון שבו, והוא התפשטות הנה"י דשורש אור

⁵⁹¹ עי' לעיל הערה 558.

התיקון אשר בהאבא הכללי שבא"ק, שהתפשט בהם מהטבור ולמטה דא"ק, להמשיך עי"ז את אור התיקון דהמ"ה הכללי באצילות. והנה אותו התפשטות הנה"י, הנה הוא הב"ן דשורש אור התיקון, והוא הב"ן דענינינו, כי התפשטות הבחי' אחרונות דהנה"י הנה הוא השם ב"ן כנודע. אמנם כל שם ב"ן שהוא הוי"ה כפולה⁵⁹², הנה הוא על שם אור המ"ה המתיוחד עמו ומאיר בו, וכמ"ש הרב ברפ"ח (פרק ג סמוך לסופו). ועיקר השם ב"ן הזה הוא רק לצורך גילוי האור דשם מ"ה, וע"ד שכתב הרב בדרוש מ"ן ומ"ד (דרוש ח סמוך לסופו) עש"ה. ור"ל, כי הנה בו ועל ידו הנה נמשך ויצא מעשה⁵⁹³ כל אור התיקון דהמ"ה הכללי באצילות, אלא שנקרא בשם ב"ן משום שהוא מהבחי' אחרונות דהנה"י דאור העליון כנז'. אבל באמת הנה כלול הוא עצמו ממ"ה ג"כ, וכמו שיתבאר. וכן הנה בו וממנו הנה יצא ונעשה כל אור התיקון דהמ"ה הכללי והעיקרי אשר ממנו נתקן ונבנה כל האצילות.

והנה אותו השם ב"ן שהוא הוי"ה כפולה, והנה הוא מהתפשטות הנה"י דשורש אור התיקון שהאבא⁵⁹⁴ הכללי שבא"ק וכנז', הרי הוא מהתפשטות הנה"י דמציאות או"א עלאין אשר בשורש אור התיקון עצמו. והנה זהו עומק הענין דהוי"ה כפולה שבאותו הב"ן, כי הנה הוא מהאו"א עלאין שבשורש האור התיקון, ולכן הוא הוי"ה כפולה, שהוא מ"ה וב"ן כנז', כי מאבא עלאה הנה הוא המ"ה, ומאימא עלאה הוא הב"ן.

והענין ביתר ביאור ובעומק, הנה הוא כי נודע הוא שכל אור, הנה הוא כלול מי' ספי', ומכל בחי' הפרצופים כולם, וכן הוא ג"כ השורש דאור התיקון הנכנס בהאבא הכללי שאמרנו, הנה הוא כלול ג"כ מעסמ"ב ומאו"א (ר"ל או"א עלאין) וזו"ן, והוא לבד השם ע"ב דלעיל אות מ"ה הנשאר בעקודים, כי הוא בחי' א"א שבו, אלא כי אותו אור שורש התיקון שבהאבא הכללי עצמו, הנה הוא כלול ג"כ מעסמ"ב שהם או"א עלאין וזו"ן, והמ"ה שהוא ז"א, הוא תולדות אבא עלאה, והב"ן שהוא נוק' הוא תולדות אימא עלאה, כי הו' הוא משך הי', וה' תתאה הוא חותם דה' עלאה.

אמנם בענין מ"ה וב"ן שהם זו"ן, הנה אמרנו לעיל כי באבא ואימא שכל עיקרן הוא ע"ב וס"ג, הנה אין בהם האורות דמ"ה וב"ן בגילוי ממש כלל, אלא רק בבחי' רמז ורושם לבד. ואמרנו כי הם בשני בחי', אחד פרטי ואחד כללי. הפרטי הנה הוא המ"ה וב"ן הפרטיים שבהע"ב וס"ג עצמן אשר למעלה מהטבור, והם השורש דמ"ה וב"ן זו"ן, והוא בהאו"א עצמן וכנ"ל אות מ"ז בהמ"ה הפרטי. וכן ישנו שם ג"כ ב"ן פרטי, כי המ"ה פרטי הוא תולדות אבא עלאה, והב"ן פרטי הוא תולדות אימא עלאה כנז'. והכלליים הנה הוא התפשטות הנה"י שלהם אשר הם מתפשטים מהטבור ולמטה להתלבש באצילות, והם ג"כ מ"ה וב"ן, המ"ה הוא התפשטות מתולדות אבא עלאה, והב"ן הוא התפשטות מתולדות אימא עלאה.

והנה בפרטות אבא ואימא עלאין עצמן הכלולים ביו"ד דהשם כנודע (שער הזווגים פרק ד), הנה הוה אימא עלאה בבחי' ישו"ת בערך אבא עלאה, שהוא גופה כלול ג"כ מב' והוא או"א עלאין, כי גם בהי' פשוט שהוא אבא עלאה הנה כלול בינה בקוצו התחתון שבו, והוא או"א עלאין שבו. וכן בהו"ד דמילוי יו"ד שהוא אימא עלאה, הנה הו"ד הם שורש דו"ן וכמ"ש בזוה"ק (ויקרא דף י ע"ב), והם בחי' ישו"ת בערך אבא עלאה. והרי ישנם בפרטות באו"א עלאין עצמן ג"כ בחי' ד' פרצופים, שהם זה בערך זה בבחי' או"א עלאין וישו"ת. אמנם הנה עד הטבור אשר שם הם כלילן בהעקודים, ושם הנה הוא הע"ב וס"ג העיקריים. והנה מתלבש ומאיר הע"ב בכל הס"ג כולו, ע' ספר הגלגולים (פרק יט) במ"ש שם, וצריך

⁵⁹² עי' לעיל הערה 553.

⁵⁹³ נדצ"ל מעתה.

⁵⁹⁴ נדצ"ל שבאבא.

שתדע כי כל המאורות מתלבשים זה בתוך זה, מרום המעלות עד (עה ע"ד) תכליתן כו', ע"ש⁵⁹⁵. והנה ע"י האור הגדול דהע"ב המאיר שם, ובפרט ע"י כלילותן שם בהעקודים, הנה לא ניכר שם בחי' ישסו"ת הפרטית כלל, והוא כולו שם רק בבחי' אור דהאו"א עלאין הכלליים, אשר בהם הנה הוה אימא עלאה טמירא יתיר כמ"ש הרב באנ"כ (פרק ח) וכן הוא בזווגים (פרק ה). ולכן הוא ג"כ בהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהם כנ"ל, הנה לא ניכר שם הב"ן כלל, כי הנה הוא מהאימא עלאה שהיא טמירא יתיר והיא נעלמת, לכן הנה אינו עולה שם הב"ן בשם כלל, ולא נגלה שם רק המ"ה לבד, והוא המ"ה הפרטי אשר חשבנו אותו לעיל אות מ"ז מהעסמ"ב דשורש אור התיקון שהאבא הכללי, ולא הזכרנו שם הב"ן פרטי כלל אלא רק המ"ה הפרטי לבד, ואמרנו שהיא המ"ה דהעסמ"ב, וחשבנו שם את המ"ה לבד, הגם שישנו שם ב"ן פרטי ג"כ שהוא מאימא עלאה, כמו המ"ה הפרטי שמאבא עלאה. אך משום שאימא עלאה היא טמירא יתיר, לכן אינו עולה שם הב"ן שהוא תולדותיה בשם כלל.

אמנם מהטבור ולמטה דא"ק שהוא מאחר פריסת הפרסא ולמטה, הנה שם נצטמצם השורש דאור התיקון שבהאבא הכללי, ועומד משם ולמטה רק בגילוי אור דהאימא עלאה שבו. וכן נצטמצם עיקרה ג"כ ועומד רק בגילוי דישסו"ת שבה, וכנ"ל שגם אימא עלאה עצמה כלולה מדו"ן, והם בערך אבא בבחי' ישסו"ת. והנה בגילוי הזה דישסו"ת שבה, הנה נעשה התפשטות הנה"י דשורש אור התיקון דהאבא הכללי אשר נתפשט מהטבור ולמטה להתלבש באצילות, הנה נעשה ההתפשטות רק בגילוי הזה דצמצום האבא עלאה בהאימא עלאה, והאימא עלאה בבחי' ישסו"ת שבה, ולכן הוא כי הנה הגם שההתפשטות הנה היה באמת מכל האבא הכללי כולו בכללות ובפרטות, ר"ל מכל האבא עלאה ומכל האימא עלאה, והרי היה ההתפשטות ממ"ה וב"ן, כי מאבא עלאה הוא מ"ה ומהאימא עלאה הוא ב"ן, אך באשר שנעשה כל ההתפשטות רק אחר הצמצום דהאבא עלאה, והיה כל הגילוי שם רק מהאימא עלאה ובבחי' ישסו"ת שבה. והנה בישסו"ת הנה הוא אבא טמיר יתיר⁵⁹⁶ כמ"ש הרב באנ"כ (פרק ח) הנ"ל, ולכן הנה לא נתגלה בהתפשטות הנה"י דשורש אור התיקון אלא רק השם ב"ן לבד והוא הב"ן דענינינו, הגם כי באמת הנה היה ההתפשטות מהשם מ"ה ג"כ, שהוא מהשורש דאור התיקון אשר בבחי' אבא עלאה ג"כ, וממנו הנה הוא כל האור דהמ"ה הכללי והעיקרי אשר ממנו נתקן ונבנה כל האצילות וכמו שיתבאר עוד למטה. אך באשר שההתפשטות דהנה"י הנה היה רק בהגילוי דישסו"ת אשר שם, הוא⁵⁹⁷ אבא טמיר יתיר, לכן הנה אין גילוי שם לאור המ"ה אשר ממנו ואינו עולה שם בשם, ולא נזכר רק הב"ן לבד שהוא מההתפשטות הנה"י דהאימא עלאה והוא הב"ן דענינינו.

[סעיף ב]

⁵⁹⁵ ז"ל: כל בחי' האצילות נקרא זיהרא עילאה כנזכר בזוהר שיר השירים וזו הזיהרא עילאה נסתלק מאדם והנה היא כלולה מנפש רוח ונשמה לנשמה שהם מלכות זעיר בינה חכמה וצריך שתדע כי כל המאורות הם מתעלמין ומתלבשין זה בתוך זה מרום המעלות עד תכליתן כנז' בח"ב ונמצא כי נשמה לנשמה דאצילות מתלבשת ומתעלמת עד סוף העשיה ועליה היא נשמה סאצילות המתלבשת הנה גם עד סוף העשיה וכן כיוצא ב"ק כי כל אלו הם מתחילין ממקומם ומסתיימן עד סוף העשיה וזהו מלבוש לזה וכל אור ואור וספירה וספירה ואבר ואבר יש בו כל אלו בחי' של זיהורא עילאה בכל פרטי' ונר"נ מביע, והוא דבר מבואר והנה אע"פ שנאמר פעם זכה לזיהורא עילאה ופעם לנפש וכו' ר"ל כל א' כפי בחינות עצמו הנוגע למקום הראוי לו ושמור כלל זה בידך למה שנבאר.

⁵⁹⁶ עי' לעיל הערה 139.

⁵⁹⁷ נדצ"ל הנה.

והרי נתבאר לנו, הן על המ"ה דלעיל אות מ"ז והן על הב"ן דאות מ"ח דענינינו, כי הגם שבאמת היה המציאות דכל א' משניהם, כי לעיל אות מ"ז בהמ"ה הפרטי הנה היה שם המציאות דהב"ן פרטי ג"כ, וכן כאן בענינינו הנה היה המציאות דהמ"ה ג"כ כמו הב"ן, כי היה ההתפשטות הן מהאבא עלאה והן מהאימא עלאה. והתפשטות הנה"י דהאבא עלאה הוא המ"ה, והתפשטות הנה"י דהאימא עלאה הוא הב"ן. ונקראים הם בשם מ"ה וב"ן כלליים, כי הם מתלבשים באצילות, ומהם יצאו ונעשו המ"ה וב"ן הכלליים דכל תיקוני האצילות, ולכן נקראים הם בשם מ"ה וב"ן כלליים. אבל המ"ה וב"ן דלעיל אות מ"ז נקראו הם בשם פרטיים, משום שהם פרטי המ"ה וב"ן אשר בהע"ב וס"ג עצמן וכנ"ל. ועכ"פ הוא כי הם מ"ה וב"ן, הן לעיל אות מ"ז והן כאן בענינינו. אך באשר כי למעלה מן הטבור הנה מאיר שם האור הגדול דהאבא, והם שם בבחי' או"א עלאין העיקרי, אשר בהם הנה הוה אימא עלאה ממירא יתיר, לכן הנה לא ניכר שם הב"ן שהוא ממנה מאימא, ואינו עולה הוא שם בשם כלל. אבל למטה מהטבור, (עו ע"א) הנה נצטמצם שם אור העיקרי דהאבא הכללי שבשורש דאור התיקון, ולא נתגלה שם אלא רק בבחי' ישסו"ת הפרטי שבו, אשר שם הנה הוא האבא ממיר יתיר, ולכן לא ניכר שם המ"ה ואינו עולה שם בשם אלא רק הב"ן לבד והוא הב"ן דענינינו.

[סעיף ג']

אמנם העיקר בזה הנה הוא ע"פ סוד הדברים שכתבנו לעיל כלל י"ז ענ"ד אות ו' וכלל ח"י ענ"ח אות ד' בענין האור הראשון שנגזר אשר על ידו נתקנו כל מעשה בראשית, ואמרנו שם כי כל התיקון שנעשה על ידו ובסוד החסד דאתגלי בפום אמה, והוא אור התיקון שהוא תולדות היסוד דא"ק, הנה נשאר עיקר אורו בהיסוד עצמו, ולא יצא ממנו אלא תמצית הארה דרך צדדי דופני העטרה כמ"ש הרב בהארת המוחין (פרק ט), אבל עיקר האור הנה הוא נשאר גנוז ביסוד עצמו. והוא מ"ש בספר צ"צ (פרק א יא ע"ב) אעבר וזעיר נטיל וגניז, ע"ש בהגר"א⁵⁹⁸, וכן בזוה"ק פ' בא (לה ע"א) ע"ש בהגהות מהרח"ו אות ב' ג' ד⁵⁹⁹. ונשאר עיקר האור גניז בהיסוד לצורך תיקון העתיד, וגם האור שיצא ממנו בסוד החסד דאתגליא בפום אמה לצורך התיקון דמעשה בראשית, הנה הוא נתלבש בהמלכות הנעלמת בו כמ"ש מהרח"ו שם, ויצא ע"י המלכות, ומזה נעשה כל התיקון דמעשה בראשית. ולכן הנה לא נתגלה ממנו אלא רק הב"ן לבד ולא המ"ה, כי היה כל גילוי רק ע"י המלכות הנעלמת בו כמ"ש מהרח"ו ז"ל בהגהות שם אות ד', והמלכות היא בגילוי דשם ב"ן כנודע. וכן האור דשורש התיקון שנמשך בה, הנה הוא נצטמצם ג"כ רק בגילוי דשם ב"ן, והוא הב"ן דענינינו.

והגם שהתפשטות הנה"י הנה היה מהאבא עלאה ג"כ (ר"ל מהאבא עלאה אשר בבחי' השורש דאור התיקון, כי בכל א' יש כל בחי' הפרצופים כולם כנ"ל וכנודע), ומהאבא עלאה הרי הוה ההתפשטות בהאור דשם מ"ה, אך משום שעיקרו הרי נשאר בהיסוד עצמו, כי זהו הענין מה שאמרו על האור הראשון שנגזר, כי גנוז ביסוד [וכן הוא ג"כ בשורש השרשים בסוד עולם המלכות כמ"ש בספר הקדו"ש שער הפונה קדים פרק ל ע"ש], ולכן אינו עולה שם השם מ"ה בשם, ולא נזכר אלא רק הב"ן לבד שהוא מההתפשטות הנה"י דהאימא עלאה, כי היא נתגלה היטיב ע"י המלכות דא"ק הנעלמת בו וכנ"ל.

וזהו ג"כ מה שתראה בכל דברינו לעיל סי' ז' ח' י' י"א בהמערבות דהעסמ"ב אשר בכל א' מהם וכל מ"ה וב"ן שבהם, הנה הוא ג"כ כל א' בב' שהם פרטי וכללי, הפרטי הוא

⁵⁹⁸ עי' לעיל הערה 318.

⁵⁹⁹ עי' לעיל הערה 526.

אשר בהע"ב וס"ג עצמן שבהם, שהם מהטבור ולמעלה. והכללי הנה הוא מהתפשטות הנה"י שבהם המתפשטים מהטבור ולמטה להתלבש באצילות. ולכאורה הנה הוה הכלליים יותר עיקריים, כי הרי הם בבחי' גילוי מ"ה וב"ן ממש, משא"כ הפרטיים הרי הם כלולים בהע"ב והס"ג לעולם, ועכ"ז הנה חשבנו בהם כולם את המ"ה דהעסמ"ב שבהם רק את המ"ה הפרטי שבהם אשר הוא בהע"ב וס"ג עצמן, הגם שבאמת הנה לא יצא הוא לעולם בגילוי מ"ה כלל אלא רק מה שנרשם בבחי' רשם בהע"ב וס"ג עצמן להיות שורש להמ"ה. ועכ"ז הנה חשבנו אותו להמ"ה דהעסמ"ב שבכל א' ולא להמ"ה הכללי, אשר הוא מהנה"י המתפשט מהטבור ולמטה להתלבש באצילות. והרי נתגלה הוא להיות שורש להמ"ה הכללי ממש.

אך הטעם בכ"ז הוא כי הנה כל אותן העסמ"ב אשר בכל אותן הסימנים כולם, ור"ל גם העסמ"ב אשר בס"י ח' ובס"י י"א, הרי אמרנו כי כולם נעשו לאור התיקון, ולכן הנה חשבנו בכולם את המ"ה דהעסמ"ב שבהם רק להמ"ה הפרטי, כי המ"ה הכללי שהוא התפשטות הנה"י שבהם, שהוא השורש להמ"ה הכללי והעיקרי, הרי אמרנו כי כל אותו אור דהתיקון אשר נתפשט להיות שורש להמ"ה העיקרי ממש, הנה הוא עצמו לא נתגלה כלל, כי נשאר גנוז בהיסוד דא"ק, ובסוד (תהלים צו יא) אור זרוע לצדיק כמ"ש בזה"ק (ח"ב קמח סע"ב⁶⁰⁰ וקסו ע"ב⁶⁰¹ ורכ ע"ב⁶⁰²), וכל גילוי אשר בסוד החדש (עו ע"ב) דאתגלי בפום אמה, הנה הוא רק ע"י השם ב"ן שהוא מהמלכות הנעלמת בו, והרי נסתתר ונתעלם המ"ה הכללי שבכל א' מעצמותו, ולא נתגלה אלא ע"י הב"ן וכמו שיתבאר עוד למטה, ולכן חשבנו בכל א' את המ"ה דהעסמ"ב שבו, אלא רק את המ"ה הפרטי שבו, כי הרי הוא נשאר בעצמותו לעולם להיות שורש השרשים בהע"ב והס"ג דכל א' למציאות המ"ה הכללי והעיקרי, ולכן הנה עולה הוא בשם מ"ה, ונחשב הוא להמ"ה דהעסמ"ב שבכל א' שהוא השורש להמ"ה דהתיקון.

[סעיף ד']

הנה נתבאר מכל דברינו כי הנה הגם שכל יציאת השם ב"ן דענינינו הנה הוא לצורך גילוי השם מ"ה דהתיקון, עכ"ז הנה עומד הוא רק בגילוי שם ב"ן, כי הוא משורש אור התיקון אשר יצא ונתפשט מהאבא הכללי שבא"ק, ע"י התפשטות הנה"י שבו לצאת ולהתגלה על ידו באור התיקון דהמ"ה מהיסוד הכללי דהא"ק, שהוא כלול מהיסוד דא"א שבו ומהיסודין דהא"א שבו. וכללות כולם יחד שהם זה תוך זה, הנה הוא היסוד הכללי דהא"ק. והיה ראוי לצאת ממנו אור התיקון כולו, ובסוד החדש דאתגלי בפום אמה⁶⁰³. אמנם אלו שהיה כן, הנה היה יוצא כל המציאות כולו תיכף ע"פ כוונתו ית"ש אשר בתכלית תיקון האחרון, ולכן כדי להתקיים כל מה שגזרה רצונו על כל מה שעלה במחשבה לפניו ית"ש בסוד נורא עלילה על בני אדם (תהלים סו ה)⁶⁰⁴, לסבב את עומק תכלית תיקון האחרון רק ע"י הנבראים עצמן, אם ע"י מעשיהם אם ע"י מאורעותיהם⁶⁰⁵ וכמו שמתבאר בארוכה בזה בספר הדע"ה ח"ב, ולכן משום כ"ז הנה לא יצא עתה כל תוקף האור עצמו מהיסוד הכללי דא"ק, אלא הוא נשאר גנוז ביסוד עצמו, בסוד (תהלים צו יא) אור זרוע לצדיק, אתגניז ואזדרע כהאי זרעא דעביד תולדין וזרעין ואיבין ומניח אתקיים

⁶⁰⁰ ע"י מלואים אות (ד).

⁶⁰¹ ע"י מלואים אות (ה).

⁶⁰² ע"י מלואים אות (לא).

⁶⁰³ ע"י אד"ר דף קמב ע"א, הוב"ד לעיל הערה 377.

⁶⁰⁴ ע"י דע"ה ח"ב דרוש ג ענף יד.

⁶⁰⁵ דהיינו עונשיהם.

עלמא⁶⁰⁶ כמ"ש בזוה"ק תרומה (קמט רע"א⁶⁰⁷). ולכן הנה לא האיר האור דשורש התיקון שבהיסוד בהמ"ה עצמו שבו אלא רק ע"י הב"ן שבו, והוא ענין שם ב"ן שהוא הוי"ה כפולה⁶⁰⁸, והוא ע"ש המ"ה הגנוז בו ומתייחד עמו, ומאיר הב"ן על ידו. ובזה הנה מתלבש אותו הב"ן באצילות וממשיך שם את כל אור המ"ה הכלול בו, והוא אור המ"ה דהתיקון.

והרי נתבאר לנו מכל דברינו עד כה על אותו הב"ן דאות מ"ה דענינינו מציאותו ושימושו ומקומו, וכן מקורו ושורשו. כי מציאותו ושימושו הוא כי הנה הוא עצמו רק מהשורש דאור התיקון אשר בהאבא הכללי שבא"ק, והוא מהתפשטות הנה"י דשורש אור התיקון אשר מתפשט מהטבור ולמטה דהא"ק להתלבש באצילות, להמשיך באצילות מהשורש דאור התיקון דהמ"ה הכלול בו את אור המ"ה דהתיקון, אשר ממנו נבנה כל האצילות. והנה הוא שוכן באצילות, ושם הוא מקומו לעולם, ע"ד הנה"י דהא"א דאצילות המתפשטים מהטבור ולמטה דא"א, להתלבש בהזו"ן ונעשין לבשר מבשרם.

ושורשו הנה הוא המ"ה וב"ן הפרטיים דהס"ג דלעיל אות מ"ו, ונתחדשו בו גופה המ"ה וב"ן הפרטיים שבו כנ"ל סעי' א' ב' וכן לעיל אות מ"ז. ומאותן המ"ה וב"ן הפרטיים הנה יצא התפשטות הנה"י אשר מהטבור ולמטה דא"ק להתלבש באצילות, להוציא שם את המ"ה דהתיקון כנז'. ואותו התפשטות דהנה"י הוא הב"ן דענינינו כנ"ל. והרי נמצא כי המ"ה והב"ן הפרטיים דהס"ג עצמו, הנה הם שורשו.

אמנם מקורו הנה הוא בהשם מ"ה דהמ"ס שבא"ק אשר בס"א א' אות ג', ונתגלה בו אור התיקון דהמ"ה ע"י הזווג דמוחין פנימים שבא"ק אוירא ובוצינא⁶⁰⁹, ומשם היה נמשך להעקודים שהוא הע"ב דלעיל אות מ"ה, ומשם להאבא הכללי שבא"ק שהוא הס"ג דלעיל אות מ"ו, ומשם להמ"ה הפרטי שבו דלעיל אות מ"ז, ומשם לכללות היסוד דא"ק בסוד החסד דאתגלי בפום אמה, ונתגלה והאיר באצילות ע"י הב"ן דענינינו כנז'. ור"ל כי יצא מהיסוד בסוד החסד דאתגלי בפום אמה ע"י הב"ן דענינינו, ונעשה ונבנה עי"ז כל האצילות והב"ן (עו ע"ג) דענינינו, הנה הוא מתלבש ועומד באצילות לעולם, והוא מ"ש הרב בסדר אצילות בקיצור (פרק ב) כי השם מ"ה דהתיקון הוא תולדות היסוד דא"ק.

ומ"ש הרב בתיקון (פרק ב) כי המ"ה הוא האור שהאיר דרך המצת, הנה כבר כתבנו בזה בארוכה ובררנו הדברים לעיל כלל ח' ענ"ח אות ג' ד' כי שניהם ישנם, כי האור שהאיר דרך המצת הוא בבחי' אור מקיף, כי היה נמשך אורו רק מהמצת ולחוץ, ונתפשט מבחוץ להא"ק וירד למטה למקום העתיד להאצילות מבחוץ, והוא בבחי' אור מקיף להאצילות. וכמו כן הנה ירד אור בתיקון אשר נולד ונתחדש מהזווג דהמוחין פנימים שאמר בשער התיקון (ריש פרק ב), הנה ירד דרך פנימיות הא"ק ודרך פנימיות כל העקודים ודרך פנימיות כל פרצופי הא"א והא"א שבו, שהם כולם זה בתוך זה, ויסודן כולן הנה הוא כללות היסוד דא"ק. ומשם יצא אור הפנימי דהמ"ה, והרי הוא תולדות היסוד דא"ק, וממנו נבנה כל האצילות, ר"ל כי מה שאמר הרב בטנת"א (פרק א) וכן בעתיק (פרק א) ובכ"מ. כי בנין כל פרצופי האצילות וכל מציאותם הנה הוא מהמ"ה וב"ן הכלליים דהתיקון, כי בנין פרצוף עתיק הנה הוא מטעמים דמ"ה, ומה' ראשונות דכתר דב"ן, ומג"ר דחכמה דב"ן, ומד"ר דבינה דב"ן, ומהכתרים דז"ת דב"ן. ובנין א"א הוא מהנקודות דמ"ה ומה' אחרונות דהכתר דב"ן וכן כו' כו', כמבואר שם ושם ובכ"מ. ונעשה בנין כל פרצופי האצילות מהמ"ה וב"ן הכלליים דהתיקון, הנה כ"ז הוא רק מאותן המ"ה וב"ן הכלליים דאור הפנימי שהם תולדות היסוד, וכמו שיתבאר למטה גם על הב"ן הכללי דהתיקון.

⁶⁰⁶ ע"י לעיל הערה 31.

⁶⁰⁷ ע"י מלואים אות (ד).

⁶⁰⁸ ע"י לעיל הערה 553.

⁶⁰⁹ ע"י בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

שהוא יצא ביחד מהיסוד עם המ"ה הכללי דהתיקון, והם שניהם מאור הפנימי, והם שניהם אחד. ומהם, ר"ל מאור התיקון הפנימי דוקא שהוא תולדות היסוד, הנה מהם נבנו כל פרצופי האצילות, ונעשה ונתקן כל האצילות, וכן נעשו ונתקנו כל מעשה בראשית כולם, הכל רק מאור הפנימי דוקא שהוא תולדות היסוד, ולא מאור המ"ה דהמצח, כי הוא לא השתתף בעיקר בנין הפרצופים אלא רק מה שמאיר עליהם בבחי' אור מקיף שהוא מבחוץ, והם נהנים ומתעלים מזיו אורו תמיד, והמשכתו מבפנים הוא לאט לאט ורק בהעלם גדול, אבל עיקר מציאותם הוא רק מאור הפנימי שהוא תולדות היסוד, ודע כל זה. וע' בזה עוד לעיל כלל ח"י ענ"ח בארוכה קצת. ועכ"פ הוא כי הנה נתבאר לנו על הב"ן דאות מ"ה דענינינו ענין מציאותו ושימושו הכל באר היטב.

[סעיף ה']

ומעתה הנה נבאר בהב"ן דענינינו ג"כ את כל השמות המצורפים אליו מהעסמ"ב דכל הסימנים אשר בהדרוש שלפנינו, ע"ד שביארנו לעיל אות מ"ה מ"ו מ"ז בהשמות דהעסמ"ב. והנה נאמר כי אותו הב"ן הנה הוא כלול ג"כ מח', שהוא מכל הח' שמות ב"ן דהעסמ"ב אשר בכל הח' סימנים אשר מסי' ו' דלעיל עד סוף סי' י"ג דלקמן, כי כל אותן השמות ב"ן אשר בכל הח' סימנים הנז', הנה כל שם ב"ן שהוא הוי"ה כפולה, והוא על שם המ"ה המתייחד עמו ומאיר בו כמ"ש הרב ברפ"ח (סוף פרק ג'). והנה אותן המ"ה וב"ן הנה הם מהתפשטות הנה"י דהס"ג שבכל א', ר"ל מהס"ג דהעסמ"ב שבכל אותן המערכות, כי הם מתפשטים בהנה"י שלהם מהטבור דא"ק ולמטה כדי להתלבש באצילות. וכל נה"י הוא מ"ה וב"ן, איהו בנצח ואיהי בהוד⁶¹⁰ כנודע, ונכלל בכולם המ"ה בהב"ן מהטעם שאמרנו לעיל סעיף ג', כי כל אותן השמות מ"ה הם מאור התיקון ומאור הראשון שנגנו, וגילוי הוא רק ע"י הב"ן שהוא ע"י המלכות הכלולה בהיסוד, והוה עיקר הגילוי רק מהב"ן. וכ"ז הוא בכל העסמ"ב ועסמ"ב דכל אותן המערכות אשר בכל הח' סימנים הנז', הנה הוה בכולם עיקר הגילוי רק מהב"ן והמ"ה הוא כלול בו, ומתגלה המ"ה רק ע"י הב"ן, והם כולם, ר"ל כל אלו העסמ"ב דכל אלו הח' סימנים כולם, הנה הם נתקנו כולם בעת התיקון ונתחדשו באור פני מלך חיים מהעסמ"ב דסי' י"ב (עו ע"ד) דענינינו, שהם העסמ"ב דשורש אור התיקון אשר בהא"א שבא"ק. והנה הם אינם עדיין האור התיקון דאצילות גופה, כי הנה אור התיקון דהאצילות עצמו שהם המ"ה וב"ן הכלליים הדר ומהיטבאל, הנה הם עצמם כל האצילות גופה לא זולת, כמ"ש הרב בשער עתיק (פרק א'), ע"ש במה שאמר ואל תטעה לומר שהפרצופים הם בחי' אחת ומה שלוקחים ממ"ה וב"ן הם דבר אחר, אבל כוונתנו הוא כי כל הפרצופים כולם דכל האצילות כל עצמותם נעשה מב' בחי' אלו שהם מ"ה וב"ן בו, ע"ש לשונו. והנה אלו המ"ה וב"ן הכללים שהם כוללים כל האצילות גופה, הנה הם יוצאים ומתגלים רק מהשמות ב"ן לבד דהח' סימנים הנז' הכלולים כולם בהב"ן דענינינו, כי הנה ענין דאלו הח' שמות ב"ן הנה ב' מהם שהם הב' שמות ב"ן דסי' ו' וסי' ט' הם מהתפשטות הנה"י דהא"א עצמן שמתפשטים בהתפשטות הנה"י שלהם להתלבש באצילות, ע"ד התפשטות הנה"י דהא"א דאצילות המתפשטים מהטבור ולמטה דא"א להתלבש בהזו"ן. וב' מהם שהם הב"ן דסי' ז' ודסי' י', הנה הם התפשטות הנה"י דשורש אור התיקון דהמהיטבאל שבהא"א שבא"ק המתלבשים בהתפשטות הנה"י דהא"א הנז' לצורך התיקון דהמהיטבאל דהאצילות. וב' מהם שהם הב"ן דסי' ח' ודסי' י"א, הנה הם התפשטות הנקודות שנתפשטו מהטבור ולמטה דהא"ק כנודע.

אמנם בעת התיקון הנה נתחדשו גם הם כולם באור פני מלך חיים ונעשו הם עצמם מעתה ג"כ לשרשי אור התיקון כנ"ל סי' י"א, ונתחברו גם הם עם אור שורש התיקון

⁶¹⁰ עי' מלואים אות (ז).

דהמיתבאל. והם שניהם הנה הם שורש אור התיקון דהב"ן הכללי (הב"ן דב"ן והמ"ה דב"ן), והוא הב"ן דסי' ח' ודסי' י"א שהוא מהתפשטות הנה"י שלהם, שהם מעתה ג"כ לשורש אור התיקון דהב"ן הכללי, והם הב"ן דב"ן כנז'.

והנה הם ו' מיני ב"ן: ב' מהם הם התפשטות דהעצמות האו"א גופה, והם דסי' ו' ודסי' ט'. וב' מהם הם ההתפשטות דשורש אור המהיטבאל העיקרי שהוא המ"ה דב"ן, והם דסי' ז' ודסי' י'. וב' מהם הם ההתפשטות דשורש אור התיקון דהב"ן דב"ן, והם דסי' ח' ודסי' י"א, שנעשו הם ג"כ לשורש אור התיקון כנז'. והרי הם ו' מיני ב"ן דסי' ו' ז' ח' ודסי' ט' י' י"א, ועוד שניים, והוא הב"ן דסי' י"ב אות מ"ח דענינינו והב"ן דסי' י"ג אות נ"ב דלקמן, והם התפשטות הנה"י דשורש אור התיקון דמלך הדר המ"ה העיקרי, שורשו אשר בהאו"א שבהא"ק והתפשטות הנה"י דשורש אור התיקון דהמ"ה העיקרי שבהם, הנה הם הב' מיני ב"ן דענינינו ודלקמן סי' י"ג.

והרי הם ח' מיני ב"ן ונכללים כולם יחד בהב"ן דענינינו, כי הוא השורש דאור התיקון העיקרי שבכולם, כי הרי הוא משורש המ"ה דהתיקון שבהאבא מהתפשטות הנה"י שבו כנ"ל, ולכן הנה נכללים בו כל הח' שמות ב"ן דכל הח' סימנים כולם, ונעשים בו כולם אחד, ר"ל שנעשים בו לשם ב"ן אחד הכלול מח', ומתפשט ויורד מהטבור דהא"ק ולמטה במקום הראוי להאצילות, ושם הנה מוציא הב"ן הנז' בהגילוי דאור החסד דאתגלי בפום אמה דא"ק על ידו כנ"ל, הנה מוציא עי"ז הב"ן הנז' את אורות התיקון דהאצילות עצמו שהם המ"ה והב"ן הכלליים והעיקריים, אשר מהם נבנה כל האצילות כנ"ל, כי נתגלו הם ג"כ לעסמ"ב כלליים ופרטיים עד אין חקר, וככל הראוי לכל פרצופי האצילות. ונעשה כ"ז ע"י הב"ן דענינינו, שהוא הו"ה כפולה⁶¹¹ מבחי' מ"ה וב"ן כנז', והוא כלול בתוכו כל הח' שמות ב"ן שהם מעתה כולם משורשי דאור התיקון דהדר ומהיטבאל מ"ה וב"ן. והב"ן דענינינו הוא כלול מכולם, לכן בכח זה, ר"ל בכחם ושפעם, הנה הוציא הוא את המ"ה וב"ן העיקרים והכלליים אשר מהם נבנה האצילות כולו.

והרי נתבאר לנו מכ"ז על הב"ן דענינינו עיקר מציאותו ושימוש, כי הנה הוא כלול וכולל כל הח' שמות ב"ן דכל מערכות העסמ"ב אשר בכל הח' סימנים מסי' ו' דלעיל עד סוף סי' י"ג דלקמן, שהם כולם מעתה שורשי אור התיקון דאצילות אשר בהאו"א שבא"ק, והם כולם למעלה מהטבור דא"ק, והם אינם אור התיקון עצמו אלא רק שורשי התיקון, והם כולם למעלה מהאצילות. אך הב"ן שבהם, הנה הוא התפשטותם למטה מהטבור דא"ק לצורך (עז ע"א) גילויים שבאצילות. והב"ן דענינינו הנה הוא כלל כולם וכולל כולם, והוא אשר מאיר ומתגלה בכל תיקוני האצילות, כי על ידו עתה נעשה ונבנה כל האצילות כולו, והוא ע"י כלל כל הח' שמות ב"ן הכלולים בו, והנה הוא שורה ושוכן בפנימיות האצילות לעולם, ויצאו ונתגלו על ידו המ"ה וב"ן הכלליים אשר מהם נבנה האצילות, כי נתגלו ויצאו מעסמ"ב לעסמ"ב כלליים ופרטיים לאין חקר, וכהראוי לכל פרצופי האצילות בכלל ובפרט.

עד כאן הגיע דברינו כעת בהסימן הזה אשר לפנינו שהוא בהעסמ"ב דשורשי אור התיקון דהמ"ה אשר מצד האבא הכללי שבא"ק, יהי שם יהו"ה מבורך מעתה ועד עולם מן העולם ועד העולם אמן ואמן. היום יום הושענה רבה דשנת תרפ"א עיר האמעל פלך מאהלויב.

הקדמה לסימן י"ג אות א'

[א] ומעתה הנה נבאר ג"כ את שרשי אור התיקון דהמ"ה הכללי אשר מצד האימא הכללי שבא"ק, כי כבר אמרנו שהמ"ה וב"ן הכלליים דהתיקון שהם סוד הדר ומהיטבאל אשר

⁶¹¹ עי' לעיל הערה 553.

מהם נבנה האצילות, ומהם נעשו ונסדרו כל מעשה בראשית כולם, הנה הם נתגלו ונמשכו מהאו"א שבא"ק הכלולים בהעקודים, ע"ד תיקוני הזו"ן דאצילות שמקבלים כל תיקוניהם מהאו"א שבהאצילות הכלולים בהמזלין. והרי הוא או"א שוים בזה להשפיע בזו"ן כל תיקוניהם, כן הוא עד"ז בכלל כל תיקוני האצילות, וכן לכל מה שנוגע לסדרי מעשה בראשית, הנה נמשך כ"ז להאצילות מהאו"א שבא"ק, ואי אפשר לזה בלא זה, כי כ"ז הוא סוד המתקלא, כף זכות וכף חוב ומכריע (פ"ב פ"ב מ"א). ובאצילות הוא או"א והמזלין⁶¹², ובעניניו הוא או"א שבא"ק והעקודים, וכנודע ענין סוד המתקלא מדברי הגר"א בספד"צ בתחילתו (א ע"א). ועכ"פ הוא כי ענין המ"ה וב"ן הכלליים אשר מהם נתקן ונבנה האצילות, הנה הם מהאו"א שבא"ק ע"י כלילותם בהעקודים. אמנם כי הנה מה שנוגע להב"ן הכללי שבשניהם, הנה כבר בארנו לעיל סי' ז' בהאבא ולעיל סי' י' בהאימא, וכן מה שנוגע להמ"ה הכללי אשר בהאבא, הנה בארנו ג"כ תהלה לאל ית"ש לעיל סי' י"ב, ולכן נבאר עתה ג"כ בעזרת ה' ית"ש סדר מציאותו וגילוי דאור המ"ה דהתיקון אשר גם מצד האימא הכללי שבא"ק.

והנה שורש האימא הכללי ומציאותה, הנה כבר אמרנו לעיל סי' ט' כי שרשה הנה הוא בהב"ן דהמ"ס שבא"ק אשר בסי' א' אות ד', כי שורש האבא הוא בהמ"ה דאות ג', ושורש האימא הוא בהב"ן דאות ד'. אמנם בתחילה שהוא קודם שהגיע העת לגילוי ית"ש בהתהוות דהנקודות, אשר הם ראשית גילוי ית"ש לשרשי המציאות דהד' עולמות אבי"ע, והיה אז רק במציאות אור אשר להעולמות דא"ס⁶¹³, הנה לא היה אז עדיין שום גילוי גם למציאות האו"א שבא"ק, כי אין או"א אלא לבנים. וכל זמן שלא הגיע העת להגילוי דשרשי האבי"ע שהם הבנים דהאו"א שבא"ק, הנה כל זמן שלא הגיע העת לגילויים, לא היה רושם עדיין גם למציאות האו"א שבא"ק, כי היו כלולים בהא"ק, המוחין דחו"ב עצמן שבו, שהם הב' רישין דא"ק, אוירא ומ"ס. אך כאשר הגיע העת להמציאות דהנקודות, הנה אז נצטמצם שורש האור דהאו"א שבא"ק ונתגלו על מציאותם מהגרון שבו ולמטה ע"ד שהוא באצילות (וע' לעיל סי' ט' אות ל"ד הענין בזה בעומק ובביאור ע"ש). כי לצורך האצילות שהוא למטה מהפרסא ולמטה מהטבור, הנה ירדו או"א ממקומם הראוי להם שהם מהמוחין עצמן, כדי להוציא את האצילות מהם על מדרגתו הראוי לו עתה, וכן הוא באו"א שבהאצילות, כי ירדו לצורך הזו"ן כמ"ש הרב ברפ"ח (פרק ב).

והנה מאחר שנתגלו האו"א מהגרון ולמטה, הנה נחשב מעתה כל הגלגלתא כולו עד הגרון להע"ב הכללי, ומהגרון ולמטה שהוא האו"א, להס"ג הכללי. אבא הוא ע"ב שבס"ג ואימא הוא הס"ג שבס"ג. והעקודים הנה הוא הממוצע בין הגלגלתא להאו"א, כי הוא נמשך מהמ"ס ועולה אצלו תמיד במטי ולא מטי, וכאשר ע"ב {ע"ב} עולים למעלה כמ"ש בשער מטי ול"מ (פרק ד), אז נכלל להעקודים בהע"ב הכללי. אבל כאשר חוזרים למטה ומתייחדים באו"א הכלולים בהם כמ"ש בשבירת הכלים (ריש פרק ו), אז נכלל העקודים עם הס"ג הכללי שהוא כללות האו"א. אך עכ"פ הוא כי אין בא"ק רק ב' שמות כלליים ע"ב הכללי וס"ג הכללי, והם גלגלתא ואו"א, והעקודים הוא ממוצע ביניהם ונכלל לפעמים בזה ולפעמים בזה וכנ"ל. ולא נתהוו ולא נתגלו מדרגת המ"ה וב"ן הכלליים אלא רק מאחר שנפרס הפרסא, ולמטה מהפרסא ולמטה מהטבור, והם בבחי' נה"י שהוא מעתה, ר"ל אחר שנפרס הפרסא, הנה היה כל בחי' נה"י רק לבר מגופה (והר בראשית כא ע"ב). והנה שם נתהוו ונתגלו מדרגת מ"ה וב"ן הכלליים, והוא רק אחר שנפסק ונחשך האור דהע"ב וס"ג ע"י פריסת הפרסא. ונמצא כי כל מציאות מדרגת מ"ה וב"ן הוא בא"ק רק במקרה ולא בעצם, כי הרי זולת הפרסא היו מאירים הע"ב והס"ג עד סיומו כולו, ולכן לעתיד יתבטל

⁶¹² כ"כ רבינו בהערותיו על בהגר"א על ספד"צ א סע"ד.

⁶¹³ עי' לעיל הערה 35.

המ"ה וב"ן ולא יהיה רק ע"ב וס"ג וכמ"ש בשער התיקון (סוף פרק ג), והוא רזא דיהי"ה שאמרו בזוה"ק ויקהל (רמז רע"ב)⁶¹⁴. אמנם כבר כתב הגר"א בספר יצירה (פ"א מ"ב אופן ג) כי גם כל דבר שהוא במקרה הן בשרשם בעצם. וכן הוא כאן, כי הנה הגם שכל מדרגת מ"ה וב"ן הנה הוא נעשה רק אחר שנפסק ונחשך האור שלמעלה וכו', עכ"ל הנה הוא בסוד סוף מעשה במחשבה תחילה (עי' תיקון ז ע"א). כי הרי מדרגת מ"ה וב"ן שהוא אחר שנפסק מהאור העליון ונחשך, הנה בזה הוא כל הנהגת דהעוה"ז עד עת התיקון, שהוא בסוד (מנחות כט ע"ב) כך עלה במחשבה לפני⁶¹⁵, וכנודע בדברינו בספרי הדע"ה (ח"ב עד ע"א). והרי הנה כל מדרגת מ"ה וב"ן של עתה מסוד המחשבה הנעלמה, שהוא עצם הנושא כל המציאות כולה והנהגתה.

ובארנו שם ג"כ כי בעומק הנה הנה כל הנהגה של עתה הוא עצמו הסיבה לכל התיקון דלעתיד, והרי נתייחד ממנו ית"ש האור דמ"ה וב"ן לסיבה ומסבב את כוונתו התכליתית בכל המציאות כולו. והרי הנה עיקר האור דהמ"ה וב"ן עצם ולא מקרה ח"ו, כי הם כוונתו עצמו הנושא את תכלית כל המציאות. וכן גם הפסיקו וחשכותיו אשר נעשה עתה להאור דהמ"ה וב"ן, אשר עי"ז הוא כל הקלקולים, הנה אחר שיתבטלו הקלקולים כאשר שיתגלה כבוד ה' לעת התיקון, הנה אז ישתמשו אותן הכחות עצמן אשר על ידן נעשה התעלמות האור וכיסויו⁶¹⁶, להיותן הן עצמן הסיבות לכל תוקף גילוי דלעתיד. וכל מה שנעשה עתה הסיבות לירידת מדרגת המ"ה וב"ן בצורתם שהם עתה, הנה יהיו הם עצמן הסיבות לעלייתם להכלל בהע"ב והס"ג להתחדש בפנים חדשות ולצורה חדשה שהוא צורת הע"ב וס"ג, ובעילוי עוד ממה שהם עתה, כי הרי עתה אינם מאירים הע"ב וס"ג בכולו אלא רק עד גבול הטבור. אבל כשיוכללו המ"ה וב"ן בהע"ב וס"ג, הנה לא יהיה כלילותם בבחי' העתק והסתלקות מקום, אלא בבחי' עילוי וגדלות קומה. ר"ל שלא יסתלקו ממקומה של עתה לעלות מהטבור ולמעלה, אלא שיתגדל קומתם ויתעלו בכל משך מקום דהע"ב וס"ג ג"כ, ויוכללו בהם להיות חד עמהם. וכן יתארכו אז באמת או"א ג"כ עד סוף רגליו דא"א, ויהיו אז או"א וזו"ן קומתם שוה, הן למעלה והן למטה. והוא רזא דיהיה שאמרו בזוה"ק ויקהל (רמז ע"ב) נוע' עיקר הדברים בזה באבנ"מ סי' ח' אות ל"א סעי' ד' ה' ו'.

ועכ"פ הוא כי כל מדרגת מ"ה וב"ן בצורתם שהם עתה בהפסק וחשכת כנו', ועי"ז הנה תולדותיהם שהם השבע כפולות בגדכפר"ת, הנה הם בדיבור ובתמורה כמ"ש הספר יצירה (פרק ד) ובהם הוא כל תוקף הדינין אשר בהנהגת דהעוה"ז, שהוא מסוד המחשבה הנעלמה. אמנם הם עצמן הנה הם סיבת התיקון והכונה התכליתית בכל המציאות כולה כנ"ל. והוא המ"ה וב"ן אשר הם עצמן עצם כל האצילות וכחות דכל העולמות בי"ע בכל הנהגתם אשר מעולם ועד עולם, כי הנהגת דהעוה"ז הוא בצורתם שהם עתה, ותיקונם דלעתיד שהוא כל חיים דהעוה"ב הוא בביטולם וכלילותם בהע"ב וס"ג כנו'. אמנם הרי מבואר לנו מכ"ז כי לא נעשו ולא נתגלו המ"ה וב"ן אלא רק כאשר הגיע העת למציאות הד' עולמות אבי"ע, והיה יציאתם בבחי' מלמטה למעלה, כי בתחילה {עז ע"ג} יצאו רק המלכיות דהב"ן, אשר מהם הוא כל עולם הנקודות, אשר שם נתייחד כל תוקף הדינין

⁶¹⁴ ז"ל: ורזא דא יהיה כמה דאת אמר (זכריה יד ט) יהיה יהו"ה אחד ברזא דיהיה י' ליחדא ולאתדבקא בה' דאיהו היכלא פנימאה לאתר ונ"א אתרו גניזו דהאי נקודה עלאה דאיהי י' ודא איהו רזא יהו"ה אלהינו אלין תרין אתון ונ"א שמהון דאינון י"ה.

תרגום: וסוד זה יהיה, כמו שנאמר יהיה ה' אחד, בסוד של יהיה. י', ליחד ולהדבק בה', שהוא היכל הפנימי, למקום (מקום) גניזת הנקודה העליונה הזו שהיא י'. וזהו סוד יהו"ה אלהינו. אלו שתי אותיות (שמות) שהם י"ה.

עי' מלואים אות (לג).

⁶¹⁵ עי' לקמן הערה 1356.

⁶¹⁶ עצם התיקון הוא העלמת האור וכיסויו (עי' שער השבירה ב).

דהנהגת עוה"ז. ואח"כ הנה יצא הט"ר דב"ן עם המ"ה, ונמתקו על ידו תוקף הדינין דהנקודות כדי שיהא אפשר להעולם להתקיים כל משך זמן דהעוה"ז. וכן נתייסד שם ג"כ אור התיקון דלעתיד (ע' ב"ר פ"א סי' יג) אלא שהוא נתעלם תיכף, כי הוא האור הראשון שנגנז, אבל הוא מיוסד וגנוז לעולם בהבריאה עכ"פ בסוד סוף מעשה בהמחשבה תחילה. ובו נעשה כל הבריאה כולה, והוא סיבתה, והוא תכליתה, והוא נתייסד בה תיכף עם מציאותה שהוא בעת התיקון דמעשה בראשית. והוא אור התיקון שהוא תולדות היסוד החסד דאתגלי בפום אמה⁶¹⁷, אשר בזה נעשו כל מעשה בראשית. אך באשר שכל גילוי הנה נעשה מאחר הפרסא ולמטה, והרי היה גילוי ע"י הפסק, לכן היה גילוי רק כרגע, וחזר ונגנז ואינו משתמש העולם בו אלא בתמצית הארה ממנו. ובה מתקיים העולם ונוהג בחסדו כל דור (ע' זוה"ק פ' בא לה ע"א⁶¹⁸ תרומה קמט רע"א⁶¹⁹ קסו ע"ב⁶²⁰ ופ' אמור פח ע"א).

והרי נמצא מכ"ז כי כוונת כל המציאות ותכליתה הנה לא יתגלה אלא רק ע"י המ"ה וב"ן, ולכן ירדו הם מתחילה על צורתם ופעולתם שהם עתה, כי כ"ז הוא סיבת כל התיקון אשר יתוקנו לעתיד, הם עצמן ג"כ בהגילוי דאור הגנוז, אשר בזה נתייסד כל מציאותם, והוא מרזא דאור א"ס שיתגלה אז להשיב את כל המציאות אליו.

[ב]

וזהו ענין אור התיקון דהמ"ה, הגם שלכאורה הרי מאחר שעיקר אורו הרי חזר ונתעלם תיכף, כי הוא האור הראשון שנגנז ביום ראשון עצמו, ולעתיד לאחר התיקון הרי יתבטל אור המ"ה וב"ן ויוכללו בהע"ב וס"ג, וא"כ אימתי הוא השימוש דאור התיקון דהמ"ה וב"ן עצמן. אך ע"פ דברינו הנה שימושם הוא באמת מן העולם ועד העולם, כי הרי כל התיקון דמעשה בראשית היה רק ע"י האור דהמ"ה, וכן גם כל הגילויים דהע"ב והס"ג דלעתיד הוא ג"כ רק בסיבת אור התיקון דהמ"ה וכנו". וא"כ הרי הוה השימוש דאור התיקון דהמ"ה מן העולם ועד העולם אלא שהוא הכל בהעלם. אמנם חילוק גדול הוא בין שימושו והעלמתו אשר בעוה"ז לבין שימושו והעלמתו אשר בעוה"ב, כי בעוה"ז הוה העלמתו מחמת חסרון ופגם, וכדי להוציא מן הכח לפועל כל מה שגזרו רצונו ית"ש על כל מה שעלה במחשבה לפניו על הנהגת דהעוה"ז, שיהא בתוקף הדינין ובתלאות נוראות העוברים על כל באי עולם, ולכן נגנז האור הראשון ונתעלם, ואין משמש עתה אלא בתמצית הארה ממנו כדי קיום העולם עכ"פ. ושימושו הוא בסוד נהיר לנוקבא דרך דופן כמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק א דף יט סע"ג), ור"ל דרך צדדי דופני העטרה כמ"ש האר"י ז"ל בהארת המוחין (פרק ט). וע' דברינו לעיל כלל י"ז ענ"ד מאות ז' והלאה.

והנה נעשה אפשרות העלמתו ומיעוט שימושו ע"י שהיה כל גילוי רק למטה מהפרסא, והרי היה מפסיק הפרסא בינו לבין מקורו, ועי"ז הנה חזר ונתעלם, ואינו משמש מעתה אלא רק בתמצית הארה לבד. אך עכ"פ הוא כי הוא משמש גם עתה לעולם, והוא בתמצית הארה כנו", כי אלמלא זה לא היה אפשר להעולם להתקיים אפי' רגע אחת וכמ"ש בזוה"ק פ' תרומה (קמט רע"א⁶²¹) ובכ"מ. וגם כל תיקון האצילות וכל המציאות דמעשה בראשית, הנה נעשה הכל רק ע"י האור הראשון שהוא אור התיקון דהמ"ה. והרי נמצא כי שימושו הוא הן בעיקר המציאות והן בקיום כל המציאות, אלא שהקיום אשר ממנו הוא רק בתמצית הארה ובהעלם גדול, אך כ"ז הנה הוא רק עתה שההעלם הוא

⁶¹⁷ עי' אד"ר דף קמב ע"א, הוב"ד לעיל הערה 377.

⁶¹⁸ עי' לעיל הערה 526.

⁶¹⁹ עי' מלואים אות (ד).

⁶²⁰ עי' מלואים אות (ה).

⁶²¹ עי' מלואים אות (ד).

מחמת חסרון ופגם, וגם כל גילויי שבתחילה היה למטה מהפרסא שהוא בהפסק ממקורו, אבל בהתיקון דלעתיד, שיתבטלו כל המסכים ויזדכך הפרסא מבחי' הפסק ומסך כלל, ויכלל אז האצילות בהא"א שבא"ק שהם הס"ג הכללי, וכן גם בהעקודים הנמשך מהמ"ס שהוא הע"ב הכללי, והרי יוכללו המ"ה וב"ן הכלליים בהע"ב והס"ג הכלליים, ועז ע"ד ואז הנה לא יהיה ניכר אור דמדרגת מ"ה וב"ן מחמת גודל האור דהע"ב וס"ג ע"ד שרגא במיהרא.

והעיקר הוא, כי הנה אור התיקון עצמו הוא כלול ג"כ מעסמ"ב, כי אין אור שלא יהא כלול מ', שהוא כללות הד' שמות עסמ"ב⁶²². והנה נשאר הע"ב והס"ג דאור התיקון בעולם העקודים ובהא"א שבא"ק וכמו שיתבאר בעה"י כ"ז לפנינו, ורק אור המ"ה והב"ן דהתיקון, הנה הוא אשר ירד מהטבור ולמטה לצורך התיקון דהאצילות, ונצטמצם למדרגת מ"ה וב"ן ע"י הפסק הפרסא כנ"ל, ולכן לעתיד לבוא כאשר יזדכך הפרסא מבחי' הפסק כלל, הנה יתבטל ג"כ הצמצום ממדרגת המ"ה וב"ן ויתאחדו עם הע"ב וס"ג, והוא ענין ביטול המ"ה אשר לעתיד, וזהו סוד מ"ש (ישעיה ל כו) בהיעודים דלעתיד לבא, והיה אור הלבנה, שהוא הנו"ק, כאור החמה, שהוא ז"א, ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים, שהוא הדעת נשמת הז"ת הכולל כל הז"ת. ואורו הוא שבעתיים, כי נודע הוא שז"א הגם שעצמותו הוא אור הדעת כמ"ש בשער הפרצופים (ריש דרוש ב), עכ"ז הנה מאחר שנקבע מקומו וירד מהטבור ולמטה והוא למטה מהפרסא, הנה ע"י נצטמצם אורו רק לאור הת"ת, ועיקר עצמותו שהוא הדעת הוא נעלם בו. וכן הנוק' הגם שהיא אחוזה בו בכל הקו האמצעי שבו, אך מאחר שיציאתה וגילוייה הוא רק למטה מהפרסא שבו וכנודע בכל דרושי הנוק', ומפסיק הפרסא בין השורש שלה אשר בכל הקו האמצעי דז"א למציאותה אשר יצאה בהנה"י שלו, ועי"ז הנה היא נצטמצמה ונתמעטה והיא לז"א, כפני לבנה נגד פני חמה, והוא מחמת ההפסק והפרגוד אשר בין ז"א להנוק', ונעשית עי"ז לאספקלריה שאינה מאירה⁶²³.

אך עכ"פ הוא כי הנה הזו"ן אשר בהם הוא כל ההנהגה כולה, הנה נפסק כל א' משורשו, ועי"ז נתמעט כל א' באורו. וכן גם הדעת שהוא שורש החו"ג שורש הזו"ן, ומקומו הוא בין כתפוי דא"א, הנה נפסק גם הוא משורשו שהוא רזא דמתקלא החו"ג שברדל"א, ע' הגר"א ספד"צ (פרק א בהליקוט המתחיל בענין דף ט ע"ג ובדפוח"ח הוא דף ו ע"א), והוא אחזי נהוריה ברישיה דא"א כמ"ש בשער א"א (פרק ד ופרק ו) והוא מאד"ר (קלה ע"ב), שאמר שם כ"ז על האוירא דגנוז וסתים ע"י הקד"א. ואמר שם, והאי אוירא הוא טמיר דטמירין דעתיק יומין ברוחא דגניז בהאי גולגלתא⁶²⁴, והאי אוירא היא אוירא דלא אתפס (ז"ח דף ע ע"א, וס"י פ"ב מ"ו) שאין לו לבוש כלל, והוא שורה על הקד"א, והוא אור הגנוז סוד שורש המתקלא אור הדעת עלאה השורה על הקד"א, ומפסיק הקד"א בינו לבין המ"ס⁶²⁵. והרי לנו כי גם כל בחי' דעת אשר באצילות הנה הוא מופסק ג"כ מעיקר סוד הדעת עלאה במסך ופרגוד שהוא הקד"א.

והנה ישנם ג' פרגודים: אחד, הקד"א המפסיק בין בחי' אור א"ס השורה על האצילות לבין המ"ס שהוא א"א והוא התחלת האצילות. והשני, הוא הפרסא שבא"א המפסיק בין הג"ר לז"ת, שהוא בין א"א ואו"א לז"א. והשלישי, הוא הפרסא שבז"א המפסיק בינו לבין הנוק' והוא בבחי' ההפסק אשר בין אצילות לבריאה, כי בה נתגלה שורש הבריאה ונקראת ראשית לנבראים כמ"ש בהקדמת תיקו"ז (דף יב סע"ב). אמנם

⁶²² עי' ע"ח דרושי אב"ע ב.

⁶²³ עי' מלואים אות (יב).

⁶²⁴ תרגום: והאור הזה הוא טמון הטמונים של עתיק יומין, ברוח שנגזז בה בזו הגולגולת.

⁶²⁵ עי' מלואים אות (ב).

היא עצמה הנה היא מאצילות לגמרי, ואדרבא הוא שהיא כלל כל האצילות מעילא לתתא ומתתא לעילא, ובסוד אני ראשון ואני אחרון (ישעיה מד ו). ולכן הנה היא עולה לפעמים בז"א שוה בשוה עמו בכל קומתו, והפרסא הנה הוא רק כדי להעלות בה אפשרות לגילוי שורש הבריאה שבה, וכן לירידתה בבי"ע בסוד מיעוט הירח. ועכ"פ הוא כי הנה הם ג' פרגודים, וע' הגר"א בספר יצירה (פרק א משנה א אופן ה (ה ע"א)⁶²⁶) (ואינו חושב שם הגר"א את הקד"א משום שהיא בחי' מסך רק בערך אור א"ס). וע"י אלו הג' פרגודים הנה הוא עתה כל הנהגת דעוה"ז אשר החושך יכסה ארץ ובתלאה רבה לכל באי עולם.

[ג]

אמנם לעתיד הנה יודרכו כל אלו הפרגודים, ויתבטלו כל (ע"א) המסכים ויתאחד כל א' בשורשו, אור הדעת הפנימי השורה עתה בין כתפיו דא"א, והוא הדעת השני שאמר הרב במב"ש (שע"ג ח"ב ספ"א), והוא הדעת המתפשט בהו"ק שבו בפנימיותם וכמ"ש בשער א"א (פרק ח), הנה הוא יתאחד עם אור הדעת עלאה⁶²⁷ שברישא, והוא הדעת הא' שאמר במב"ש שם, ועליו אמרו באדרא זוטא (רצא ע"א) כי אותו הדעת לא איתגליא דהא טמירא אזיל בגוויה ואתכליל ביה, ור"ל על אורא עלאה אורא דלא אתפיש, אשר הוא מכללות דרדל"א דאחזי נהוריה בגולגלתא דא"א כמ"ש הרב בא"א (פרק ד ופרק ו), והוא מאד"ר (קלה ע"ב) שאמר שם, והאי אורא הוא טמיר דטמירין דעתיק יומין ברוחא דגניז בהאי גולגלתא, ולכן אמר עליו באד"ז הנז', כי אותו הדעת לא איתגליא, כי הוא מנהירו דרדל"א, והוא הדעת שברישא דא"א שאמר הרב בשער א"א (פרק ו), והוא הדעת הא' שאמר במב"ש (שע"ג ח"ב פ"א סמוך לסופו). ועליו אמר הרב שם (פרק ב דף כ"ב סע"א) כי אין בו, ר"ל בראשו רק דעת אחד, כי הדעת הב' שאמר שם לעיל סוף פרק א', הוא הדעת המתפשט והוא רק הדעת אשר בין כתפיו שאמר הרב בשער א"א (פרק ח), והוא מתפשט בהו"ק בפנימיותם. ולא הזכיר שם הרב מהדעת שבראש כי הוא טמיר דטמירין כנז', ועליו מכוון הרב בשער א"א (פרק ו) ובמב"ש שם (פרק ב).

ואין סתירה במב"ש שם כלל מפ"א לפ"ב, ע"ש במה שטרחו המפרשים בזה, אך הדברים הם פשוטים וכמו שאמרנו, כי מ"ש שם פרק ב' שאין בו אלא דעת אחד, הוא משום כי שם אינו מדבר מהדעת המתפשט אלא מהדעת שבראש, ומלמדינו שם רק החילוק אשר בזה בין א"א לז"א, כי בז"א הנה הוה הדעת שבראש כלול מב' שהוא מהנה"י דאבא ומהנה"י דהאימא, משא"כ בא"א אין בו בראשו אלא דעת אחד, וכמו שמבאר שם ע"ש. אבל מהדעת המתפשט אינו מדבר שם כלל, כי סמך עצמו על מה שכתב שם לעיל פרק א', ע"ש ותראה שכן הוא פשוט. והנה תמצא בדברי הרב בכ"מ שחושב את הדעת העיקרי רק להדעת שבין כתפיו, והוא משום כי הדעת שבראש הוא גניז וסתים, כי הנה הוא מנהירו דרדל"א כנז' והוא לא איתגליא כלל כמ"ש באד"ז (רצא ע"א), אבל באמת הנה הוא גם בא"א עיקר הדעת רק הדעת שבראש וכמ"ש ג"כ בשער א"א (פרק ו) ובמב"ש שם ספ"א וכנ"ל.

⁶²⁶ ז"ל: ג' שמות אה"ה הו"ה אדנ"י שכולל כל האצילות וכו' וכל א' מאלו ג' שמות מהפרצופים כלול מעשר, ובין כל אחד פרגוד, והם ב' פרגודין, פרגוד אחד הוא סוד פרוכת המבדלת בין קדש הקדשים שהן סוד ג' ראשונות דכלולין בהיכל הז' שנקרא קודש הקדשים שלכן נק' ק"ק, קודש חד, קדשים תריין הרי ג', ובין הקודש שהוא ו"ק דז"א, ופרגוד שני בין קודש לחצר אהל מועד שם נוקבא, כי היא מתחלת כנגד שני שלישי התחתונים דז"א, ועיקר בנינה נה"י דז"א ושם קומתה וכו' וכן באדם ב' הפרגודים בין ראש לגוף וחצר הכבוד.

⁶²⁷ צ"ע בזה שכן עי' ע"ח שער הולדת אור"א וזו"ן פרק ו' שהדעת עלאה היא תיקון יג, אמנם בשער טל פרק ה (וכן שעה"כ דרושי הלילה דרוש ז, ח) איתא שהדעת עילאה תיקון ח, אמנם בגר"א בתז"ח ל ע"ב ד"ה ושמך אחד משמע שכל הדיקנא היא דעת עלאה.

[ד]

והנה לעתיד לבא כאשר יזדכך הקד"א ויתבטל מבחי' מסך כלל ע"י לעיל ח"י ענ"ח אות ג' ד', הנה אז תאחד הדעת שבין כתפוי ויוכלל עם הדעת שבראש, שהוא האור הגנוז, וכן יזדכך אז ג"כ הפרסא שבין א"א לז"א, ויוכלל הז"א למעלה ויאר באור הדעת שהוא עיקרי ועצמותו, וכן יזדכך הפרסא אשר בין ז"א להנוק', ותתאחד הנוק' ותוכלל בשורשה שהוא בכל הקו האמצעי שבז"א. והרי יתגלה בכל א' אור הנעלם שבו, ויאר בו מלמעלה למטה, והוא בכל א' מאור הראשון שנגנז שיתגלה אז, ויתפשט מדרגא לדרגא להאיר בכל א' מאור הראשון מאת אשר הוכן לו בתחילה לצורך תיקונו דלעתיד.

והוא מ"ש (ישעיה ל כו), והיה אור הלבנה כאור החמה, כי תתעלה הנוק' בכל אור הקו האמצעי שבז"א, ואור החמה יהיה שבעתיים כאור שבעת הימים, כי יאיר ז"א באור הדעת עלאה שברישא שהוא האור הראשון דשבעת ימי בראשית וכמ"ש בזה"ק (פ' נח דף ע"ב) ע"ש⁶²⁸. והנה יוכללו אז הזו"ן באו"א, והמ"ה וב"ן יוכללו בהע"ב וס"ג, והוא רזא דיה"ה⁶²⁹. וביטול המ"ה דלעתיד, כי יתפשט א"א בהע"ב וס"ג שבו שהוא סוד המזלין והאו"א עד סיומו כולו, ובהם יוכללו הזו"ן, כי יתעלו הם ג"כ עד הגרון ויוכללו כולן בהאו"א והמזלין, והוא שליטת החכמה אבא הכללי באלף הח'⁶³⁰, ושליטת המזלין הדעת הכללי אשר באלף הט', אבל באלף העשירי הוא שליטת המ"ס בעצמו, שהוא א"א גופה, וישמש אז שליטת א"א גופה להעלות הכל ברזא דאור א"ס. וכן הוא ג"כ בכללות העולמות, כי באלף הח' יתעלה האצילות בהאו"א שבא"ק, ובאלף הט' בהעקודים, (ע"ב) ובאלף העשירי בהמ"ס עצמו דא"ק. ואין הכוונה על עליית והסתלקות והעתק מקום אלא על עליית מעלה וגדלות הקומה⁶³¹, כי הנה יתעלו ויתגדלו עד רום מעלת המ"ס דא"ק, והוא ע"י שיאיר המ"ס ויתפשט בתוקף אורו בכל משך א"ק עד סיומו כולו, ויוכללו כולם באורו עצמו. והרי יתעלה האצילות עד אור המ"ס, ויהיה עלוים בבחי' גדלות, שיתגדל קומתם מלמטה למעלה עד לעילא לעילא, וכל העלייה הנז' אשר מאלף הח' ולהלאה הוא בכלל העלייה הג' דהעולמות שהיה עומד לעלות בשבת בראשית אילולא החטא, כמבואר בדברי הרב בשער מאמרי רשב"י פ' קדושים (דף לו ע"ד) וע' בספר הגלגולים (סוף פרק יז⁶³²).

⁶²⁸ ז"ל: א"ר חזקיה זמין קב"ה לאעברא רוח מסאבא מן עלמא כמה (דאתמר) דכתיב (זכריה יג ב) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ וכתיב (ישעיה כה ח) בלע המות לנצח ומחה יהו"ה אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי יהו"ה דבר וזמין קב"ה לאנהרא לסיהרא ולאפקא לה מחשוכא בגין ההוא חויה בישא כמה דכתיב (שם ל כו) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים מאי אור ההוא אור דגניז ליה קב"ה בעובדא בראשית

תרגום: אמר רבי חזקיה, עתיד הקדוש ברוך הוא להעביר רוח הטומאה מהעולם, כמו (שנאמר) שכתוב "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ", וכתוב "בלע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי ה' דבר". ועתיד הקדוש ברוך הוא להאיר את הלבנה ולהוציאה מהחושך משום אותו נחש הרע, כמו שכתוב "והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים. איזה אור, אותו האור שגנזו הקדוש ברוך הוא במעשה בראשית.

⁶²⁹ ע"י לעיל הערה 614.

⁶³⁰ ע"י הקדמה לברית מנוחה (דף ד' ע"א מדפוס ווארשא תרמ"ד), וע"י דברי הרב בהקדו"ש נח ע"ב, ובדע"ה ח"ב כד ע"ב, נח ע"ג, ולעיל ח"א ג ע"ד, סה ע"א, וביאורים ח"א יח ע"א.

⁶³¹ ע"י הערה 396.

⁶³² ז"ל: והנה אחר שנברא משעה ה' ולמעלה עלו העולמות יותר כי ז"א עלה עד מקום א"א דאצילות כנ"ל ונשארו ו' תחתונות דעשי' במקום ו' ראשונות דבריאה בסוד עיבורה של עיר כנ"ל ואלו לא חטא אדה"ר היתה גם העשי' חוזרות פנים בפני' עם היצירה והיו כל הג' עולמות בי"ע בתוך עולם האצילות לגמרי ואח"כ ע"י תפלתו של אדם היו עולים יותר ויותר עד שרשם האמתי כנ"ל ואמנם כיון שחטא גרס שלא עלו למעלה ולא חזרו עשי' ויצירה פנים בפני' ואדרבה ירדו

[ה]

ונהזר לענין, כי הנה אמרנו לעיל אות א' כי כל רושם הגילוי להמציאות דבחי' האו"א שבא"ק, אשר הם בו ג"כ רק מהגרון ולמטה, הנה כ"ז לא נעשה רק אלא מעת עולם הנקודות והלאה, אבל מקודם לזה הנה היו כלולים בהמ"ס עצמו, ובהחלק שבו אשר מהאזניים ולמטה, והוא בהמ"ה וב"ן דאות ג' ד' שבו. ועכ"פ הוא כי הנה לא נעשה הגילוי למציאות האו"א שבא"ק להיותם בו מהגרון ולמטה, אלא רק מעת המציאות דעולם הנקודות והלאה. וכן לא נעשה בא"ק הגילוי דהמ"ה וב"ן הכלליים שבו אלא ג"כ רק מעת עולם הנקודות והלאה, הב"ן הכללי התחיל גילוי בעולם הנקודות, והמ"ה הכללי בעת התיקון. והנה כל הב"ן ומ"ה הכלליים אשר ירדו מהטבור ולמטה לצורך הנקודות והתיקון, הנה הם רק תמצית הארה מעיקרם הנשאר מהטבור ולמעלה בהאו"א עצמן, וכן בהעקודים ג"כ, וכמו שלמדנו הרב הכלל בזה בנסירה (פרק ז') ובכ"מ, כי כל אור היוורד למטה הוא רק הארה מעיקרו הנשאר למעלה. וכן הוא בענינינו בהב"ן ומ"ה הכלליים, אשר כל גילויים הוא באור הנקודות והתיקון, שהם רק מהטבור ולמטה, הנה הם רק תמצית הארה מעיקרן הנשאר למעלה בהאו"א עצמן, וכן גם בהעקודים.

והעיקר בזה הוא, כי הנה כללות כל אור הנה הוא כלול מ' שהם הד' שמות עסמ"ב, והנה נשאר הט' ראשונות שהם העס"מ נשארו הם למעלה, ורק המלכיות שהם הב"ן הנה הם אשר ירדו למטה לצורך כל הנקודות והתיקון. וכבר בארנו לעיל סי' י"א תהלה לאל ית"ש בענין הנקודות דמצד האימא הכללי שבא"ק, וכן לעיל סי' י' בענין אור התיקון דהמהיטבאל דמצד האימא. ובארנו שם ושם בכל א' מהם על כל שם ושם מהעסמ"ב שבו את מקומו ומקורו ושימוש, וכן קישורו בכל העסמ"ב אשר בכל הדרוש שלפנינו. ועל זה הנה נבאר עתה ג"כ בעזרת ה' ית"ש על אור התיקון דהדר שהוא המ"ה הכללי דמצד האימא, את מציאות העסמ"ב שבו, ונבאר ג"כ על כל שם ושם את שימוש ומקומו ומקורו, וכן קישורו בכל השמות אשר כנגדו בכל העסמ"ב כולן אשר מלעיל סי' ו' ולהלאה ע"ד שבארנו כ"ז לעיל סי' י"ב באור התיקון דהמ"ה אשר מצד האבא. כי שניהם יחד הנה הם המ"ה הכללי דהתיקון ועם הב"ן אשר לעיל סי' ז' וסי' י', הנה הם הב"ן ומ"ה הכלליים דהתיקון, והם ג"כ המ"ה וב"ן הכלליים בא"ק אשר נתגלו ויצאו הם רק בעת התיקון, ונשאר העס"מ שבהם כלולים גניזין וטמירין⁶³³ בהאו"א עצמן וכן בהעקודים ג"כ, והוא למעלה מהטבור דא"ק. ואין עולין שם בשם כלל, כי הם בטלים שם בהע"ב וס"ג. אך הב"ן שבהם, הנה הוא אשר ירד מהטבור ולמטה ויצא מהיסוד הכללי דהא"ק בסוד החסד דאתגלי בפום אמה⁶³⁴, ונעשה הוא לאור המ"ה וב"ן דהתיקון אשר ממנו נבנה ונעשה כל האצילות וכל סדרי מעשה בראשית. והוא המ"ה וב"ן הכלליים אשר מהטבור ולמטה דא"ק, כי הנה הם מההתפשטות הנה"י דהאו"א שבא"ק המתפשטים מהטבור ולמטה להתלבש באצילות.

וכל נה"י הנה הם הגילוי דמ"ה וב"ן, איהו בנצח ואיהי בהוד⁶³⁵. והרי נתגלה ע"י ההתפשטות הנה"י דהאו"א שבו, הנה נתגלה בו בא"ק ג"כ בחי' המ"ה וב"ן הכלליים מהטבור הכללי {ע"ה ע"ג} שבו ולמטה. ובאותן המ"ה וב"ן הנה נעשה כל האצילות בכל הפרצופים שבו הכלולים מעסמ"ב כלליים ופרטיים לאין שיעור וחקר. כי באותן המ"ה וב"ן הכלליים הנה נמשך שם כל אור התיקון הנצרך להאצילות. אמנם כל אור התיקון הזה הנה

מקומם ומעלתם עד שהיו העולמות למטה כמו שהם עתה בזמן החורבן בית התקדש כי הבריאה למטה מן העולם האצילות ותחתיו עולם היצירה ותחתיו עולם העשיי'.

⁶³³ עי' לעיל הערה 44.

⁶³⁴ עי' אד"ר דף קמב ע"א, הוב"ד לעיל הערה 377.

⁶³⁵ עי' מלואים אות (ז).

הוא רק השם ב"ן לבד מאור התיקון הכללי, כי העס"מ שבו הנה הם נשאר למעלה מהטבור ובהא"א עצמן, וכן גם בהעקודים וכו"ל, וכמו שיתבאר עוד בזה. אך עכ"פ הוא כי כל הגילוי דהמ"ה וב"ן הכלליים שבא"ק, הנה הם רק בהשם ב"ן לבד מאור התיקון הכללי, כי עיקר אור התיקון הכללי הוא נשאר ג"כ מהטבור ולמעלה.

[ו ז]

והנה מציאות ויציאת האור דהמ"ה הכללי דהתיקון, הרי מבואר הוא בדברי הרב בשער התיקון (פרקים א ב), כי היה נעשה ע"י עליית המ"ן מבירורי הנקודות שנתבררו אחר מיתתם ע"ש. אמנם אינו מבואר שם תחילת בירורם ע"י מה היה, ר"ל כי הנה העליית מ"ן והתעוררות הזווג הנה אמר שם הרב וכן בדרושי נקודות (סוף פרק ו) כי היה נעשה מאילוי, ע"י הקב"ה עצמו, והיה העליית המ"ן מהבירורים שנבררו. ואינו מבואר שם לכאורה ע"י מה היה נעשה הבירור דהנקודות הראשונים.

אמנם הוא, כי הנה היו הנקודות אחר מיתתם ג' בחי', שהם אורות ניצוצין וכלים כנודע משער אנ"כ ובכ"מ. והאורות הנה הם אשר נשארו למעלה בעת מיתתם כמ"ש בשבירת הכלים (פרק ג), ובעת התיקון הנה עלו ונתייחדו הם עם עיקר הנשאר מתחילה ג"כ מהטבור ולמעלה מעת ההסתלקות, ונשאר שם שורשן כמ"ש הרב בנקודות (פרק ב) ע"ש. ובאותו השורש הנשאר, הנה נתייחדו בו האורות דהנקודות הנשאר למעלה בעת מיתתם, כאשר הגיע עת התיקון הנה נתייחדו הם אז באותו השורש, ונעשה אז מהם שניהם העליית מ"ן שאמר הרב בשער התיקון (ריש פרק א), ונעשה ע"י הזווג דהע"ב והס"ג דהמוחין שאמר שם (פרק ב), ונולד ע"י האור המ"ה דהמצח כמבואר שם. והנה נתפשט הארתו מהמצח ולחוץ עד סיומו בסוד אור מקיף, אשר ממנו נכוו החיצונים⁶³⁶, ונעשה על ידו הבירור דהניצוצי קדושה היותר עליונים, שהם הניצוצי קדושה דעתיק והא"א, ונבררו הם ע"י האור המ"ה בהמצח אשר הוא רק בבחי' אור מקיף. וגילוי הוא ע"י עליית המ"ן דהאורות כנז', והוא זולת עליית המ"ן שנעשה אח"כ בהניצוצין והשברי כלים.

וזהו הענין מה שנמצא לכאורה סתירה גדולה בדברי הרב בענין השם מ"ה דהתיקון, כי בשער התיקון (פרק ב) מבואר שהוא האור המ"ה המתגלה דרך המצח, והוא מבחוץ. אבל בשער סדר אצילות בקיצור (פרק ב) אמר שם כי המ"ה דהתיקון הוא תולדות היסוד דא"ק, והרי הוה המשכתו מבפנים. אך באמת הנה זה וזה איתא, כי המ"ה דהתיקון הנה הוא יצא בב' בחי', אחד מבפנים ואחד מבחוץ. וכן אמר בשבירת הכלים (פרק ו סמוך לתחילתו) כי נולד השם מ"ה ויצא מבפנים ומבחוץ. כי השם מ"ה שהאיר דרך המצח הוא מבחוץ, והוא בבחי' אור מקיף כנז', והוא אשר יצא ע"י עליית המ"ן דהאורות עצמן, ועל ידו הנה נעשה הבירור הראשון והעליון, שהוא הבירור דהעתיק והא"א.

אמנם מציאותם ובניינם הנה נעשו גם עתיק וא"א ג"כ רק ע"י אור התיקון דהמ"ה הפנימי, אלא שבירור הניצוצין אשר להם, הנה זה היה נעשה ע"י האור המ"ה שהאיר דרך המצח. אבל מציאותם ובניינם וכל תיקונם, הנה נעשה בעתיק וא"א ג"כ רק ע"י אור המ"ה הפנימי, כי כל התיקונים הוא לעולם רק ע"י האור הפנימי, אלא שהמקיף מוסיף בו הארה על הארה ג"כ תמיד לעולם, אבל עיקר מציאותם הוא בכולם לעולם רק מאור הפנימי.

וכן הוא בעניינם, והיינו כי כאשר נבררו הניצוצי קדושה של העתיק והא"א, והיה בירורם ע"י הארת אור המ"ה דהמצח כנז', הנה עלו הם למ"ן ונתחברו עם האורות והשרשים כנ"ל, וגרמו גם הם זווג עליון בהע"ב וס"ג דהמוחין פנימים דהא"ק. והנה נולד מזווג זה דהעליית המ"ן דהניצוצין האור המ"ה הפנימי, כי {עח ע"ד} הוא נמשך ונתפשט דרך פנימיות כל הא"ק והעקודים, ודרך פנימיות כל האו"א שבו עד היסודין דהא"א

⁶³⁶ עי' עקודים פרק ב ובלאה ורחל פרק ז.

והאו"א, הכלולים כולם זב"ז, וכללות כולם הנה הוא היסוד הכללי דא"ק. ויצא מהיסוד בסוד החסד דאתגלי בפום אמה, והוא האור המ"ה הפנימי שהוא תולדות היסוד דא"ק, וממנו נתקן ונבנה כל האצילות, כי אור המ"ה דהמצח הוא רק בבחי' אור מקיף כנז'. ועכ"פ הוא כי אור התיקון דהמ"ה הנה הוא בב' בחי': אחד, מבפנים שהוא תולדות היסוד, ובסוד החסד דאתגלי בפום אמה, ומציאותו הוא ע"י עליית המ"ן דבירורי הניצוצי קדושה והשברי כלים. ואחד, הוא מבחוץ, והוא המ"ה שהאיר דרך המצח, ומציאותו הוא ע"י עליית המ"ן דהאורות עצמן. ועיקר התיקון דכל האצילות הנה הוא ע"י האור המ"ה הפנימי, והמ"ה שהאיר דרך המצח הוא משמש לאור מקיף.

[ח]

כבר אמרנו כי כל התיקון דאור המ"ה אשר להאצילות הנה הוא נמשך מהאו"א שבא"ק דרך כל העסמ"ב שבהם, שהם העסמ"ב דלעיל סי' ו' וסי' ט'. אמנם הנה עיקר גילוי להאצילות, הנה הוא נעשה בהשם מ"ה שבהם, שהוא המ"ה דלעיל סי' ו' אות כ"ג והמ"ה שבסי' ט' אות ל"ה, ור"ל על המ"ה הפרטי אשר בהע"ב והס"ג עצמן, וכמו שבארנו שם ע"ש. כי אותו המ"ה הפרטי הנה היה כל יציאותיו ומציאותו לצורך ההתפשטות הא' דלהאצילות, ועומד הוא לעולם לשורש עליון להאצילות כולו, וכמו שבארנו שם ולעיל כלל ה' ו'. והרי נתייחד אותו המ"ה הפרטי להיות הוא לעולם לשורש עליון להאצילות, ולכן הנה נעשה כל הגילוי אור המ"ה דהתיקון אשר להאצילות רק באותו המ"ה הפרטי הנז', כי הוא השורש עליון לכל האצילות לעולם.

ובאמרי השורש עליון, ר"ל כי הוא עומד לעולם בהאו"א עצמן שבא"ק להיות בהם שורש עליון לכל האצילות, והוא מהטבור ולמעלה דא"ק. וגילוי בהם הוא מעת ההתפשטות הא' דלהאצילות וכנז'. וכן הנה ישנו שם באמת ב"ן פרטי ג"כ, אלא שבמקום המ"ה ובפרט למעלה מן הטבור, ששם הוא תוקף האור דהע"ב וס"ג וכן האור דהעקודים, הנה אינו עולה שם הב"ן בשם כלל. אמנם הנה לצורך התיקון דלהאצילות, הנה נתפשטו האו"א שבא"ק באור הנה"י שלהם מהטבור ולמטה, שהוא ג"כ למטה מהפרסא, ועי"ז הנה יצאו אותו ההתפשטות לשם בפנ"ע, והוא המ"ה וב"ן הכלליים שבא"ק שנתגלו ונעשו בו ע"י אותו ההתפשטות. ובאותן הנה"י דהאו"א שבא"ק הנה שם הוא מתלבש האור התיקון דהמ"ה וב"ן הכלליים, אשר מהם נעשה כל האצילות. אמנם המ"ה הכללי, הנה הוא נשאר עיקרו גנוז בהיסוד דא"ק, כי הוא האור הראשון שנגנוז, ולא נתגלה מהעסמ"ב דאור התיקון רק הב"ן, והוא החסד דאתגלי בפום אמה.

והב"ן הנה הוא הוי"ה כפולה, כי הרי הוא כלול מב' הוי"ת ע' רפ"ח (פרק ג סמוך לסופו) ודרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ח סמוך לסופו). ואלו ב' הוי"ת הכלולים בהב"ן דאור התיקון, הנה הם משמשים להמ"ה וב"ן הכלליים דהתיקון, אשר מהם נבנה האצילות. אבל המ"ה העיקרי דאור התיקון, הנה הוא נשאר גנוז בהיסוד הכללי דא"ק, ובסוד מ"ש בספד"צ (פרק א יא ע"ב) אעבר וזעיר נטיל וגניז, והוא נהיר להנוק' שהוא הב"ן הנז' רק דרך דופני העטרה כמ"ש שם הגר"א (יב ע"ב) וכן האריז"ל בהארת המוחין (פרק ט). אבל עיקר אור המ"ה דהתיקון הוא נעלם, והוא רק בדיעה בלא ראייה, כי הוא נשאר נעלם ומלוכש וכלול בהתפשטות אור הנה"י דהאו"א שבא"ק, ושם הוא גנוז ומסתר⁶³⁷ בסוד (תהלים צו יא) אור זרוע לצדיק, ע' זוה"ק פ' בא (לה ע"א) ובהגהות מהר"ח שם⁶³⁸. ולא נתגלו המ"ה וב"ן הכלליים דהתיקון אשר להאצילות אלא רק ע"י הב"ן דהעסמ"ב דאור התיקון, שהוא הב"ן דלעיל סי' י"ב אות מ"ח והב"ן דהסי' י"ג אשר לפנינו אות נ"ב, שהם שניהם חד, והוא הב"ן

⁶³⁷ עי' לעיל הערה 44.

⁶³⁸ עי' לעיל הערה 526.

מהעסמ"ב דאור התיקון שנתגלו בהאו"א שבא"ק ובהוי"ה הכפולה אשר באותו הב"ן, הנה שם נתגלו המ"ה וב"ן הכלליים אשר מהם נתקן כל האצילות. ואותו הב"ן הנה הוא מלובש ועומד בהב"ן דהאו"א עצמן שהוא הב"ן דלעיל סי' ו' אות כ"ד ושבסי' ט' אות ל"ו, והוא בהתפשטות (עט ע"א) הנה"י דהאו"א עצמן אשר נתפשטו לצורך האצילות מהטבור ולמטה כדי לתקן את האצילות ולהתייחד שם באותו הב"ן הנו'. אמנם כי הגם שאמרנו שהג' שמות העס"מ דאור התיקון הנה הם כולם נעלמים, עכ"ז הנה יש רושם בהב"ן מהם כולם עכ"פ, והוא בהד' שמות עסמ"ב הכלולים בהב"ן עצמו ג"כ, והם מרושם העסמ"ב אשר למעלה ותלייתו בהם, כי הם אחסנתיה⁶³⁹ וחלקו המאירים בו, ומתברך בהם תמיד, ומהם הוא כל העסמ"ב דהתיקון אשר בהאצילות בכל פרצוף ופרצוף, וכמו שנודע שהשם ב"ן הוא כולל לעולם כל מה שלמעלה הימנו, והוא בי כנשתא דלעילא⁶⁴⁰.

[ט]

הנה אמרנו כי המ"ה העיקרי דאור התיקון הנה הוא בידיעה בלא ראייה, כי הוא האור הגנוז⁶⁴¹, בסוד (תהלים צ"א) אור זרוע לצדיק⁶⁴², והנה עיקרו הוא מלובש ועומד בהמ"ה הכללי דהא"ק, שהוא עצמו ג"כ המ"ה הכללי דהאו"א שבו, כי ע"י התפשטות הנה"י שלהם מהטבור ולמטה הנה נתגלה בהם השמות דמדרגת מ"ה וב"ן, והם המ"ה וב"ן הכלליים שבא"ק, והם עומדים רק בהתפשטות הנה"י דהאו"א שבו אשר מהטבור ולמטה שבו. והנה התפשטותם הנה הוא בשפעת אור מהמ"ה הפרטי הנ"ל, שהוא המ"ה דס' ו' אות כ"ג ודסי' ט' אות ל"ה, כי המ"ה הפרטי הנה הוא השורש לכל התפשטות אשר להאצילות כנ"ל אות ח'.

וכן כמו שאמרנו בהמ"ה העיקרי דאור התיקון שהוא נשאר נעלם, כן הוא ג"כ בעיקר המ"ה הכללי דהא"ק, הנה הוא עצמו אינו מתגלה באצילות כלל, והוא ג"כ רק בידיעה בלא ראייה, וכל גילוי הוא רק ע"י הב"ן הכללי, שהוא הב"ן דסי' ו' אות כ"ד והב"ן דסי' ט' אות ל"ו. כי אלו הב' מיני ב"ן הם שניהם חד כנ"ל. ועכ"פ הוא, כי גם המ"ה וב"ן הכלליים אשר בהא"ק עצמו ואשר בהאו"א עצמן, הנה גם אחר שיצא ונתגלו בהם, הנה לא נגלה מהם בהאצילות אלא רק הב"ן לבד, וכל גילוי דהמ"ה הוא רק ע"י הב"ן, ע"י הוי"ה הכפולה שבו ע"ד הנ"ל. וכן כל יציאתם ומציאותם הוא בשפעת אור המ"ה הפרטי, וע"ד שבארנו כ"ז לעיל אות ח' בהמ"ה וב"ן דאור התיקון. והרי הם שני מיני מ"ה עיקריים שהם נעלמים, היינו המ"ה הכללי העיקרי דהא"ק, והמ"ה הכללי העיקרי דאור התיקון, והוי"ה הכפולה דהב"ן, שבהם הוא אשר משמש במקומם, היינו הוי"ה כפולה⁶⁴³ אשר בהב"ן דסי' ו' ודסי' ט', שהם שניהם חד, הנה הוי"ה הכפולה שבו הוא משמש להמ"ה וב"ן הכלליים דהא"ק עצמו. וכן הוי"ה כפולה אשר בהב"ן דסי' י"ב ודסי' י"ג, שהם שניהם חד, הנה הוא משמש להמ"ה וב"ן הכלליים דאור התיקון. אבל המ"ה העיקרי שבשניהם הם לא נתגלו כלל, והם נעלמים הגם שמציאותם הוא מהתפשטות הנה"י שהוא רק מהטבור ולמטה. והרי ישנם גם מהטבור ולמטה ב' מיני מ"ה עיקריים שהם נעלמים: א', המ"ה העיקרי הכללי שבא"ק. ב', המ"ה העיקרי הכללי דאור התיקון. והם כל א' בידיעה בלא ראייה, והם הנשמה לנשמה דהאצילות, התפשטות אור דא"ס לשורש המ"ה שהוא עיקרו דהאצילות. והב' מיני מ"ה הללו הם העדות על זה, והם העדות המתקיים בידיעה בלא ראייה.

⁶³⁹ ירושתו עי' אד"ז (רצב ע"ב) הוב"ד בהערה 158.

⁶⁴⁰ עי' זהר ח"ב רנא ע"א ואור יקר שם, וכן עיי"ש ביהל אור.

⁶⁴¹ עי' מלואים אות (ב).

⁶⁴² עי' מלואים אות (לא) ואות (לב).

⁶⁴³ עי' לעיל הערה 553.

[יוד]

והנה נתבאר מדברינו הללו כי עיקרן דהשמות מ"ה אשר בכל עסמ"ב ועסמ"ב דכל הסימנים אשר מסי' ו' עד סי' י"ג, הנה הוא רק המ"ה הפרטי שבכל א', אשר הוא מהטבור ולמעלה, כי הוא עולה בשם, והוא המ"ה דהעסמ"ב שבכל א'. כי המ"ה הכללי שהוא מהתפשטות הנה"י, הרי הוא נעלם, וכל גילויי הוא רק הב"ן, שהוא הב"ן אשר בכל אותן העסמ"ב, וע"י הוי"ה הכפולה שבו כנ"ל. והגם שהמ"ה הפרטי הוא עיקרו ג"כ מהנעלמים, כי הוא מע"ב וס"ג שהם נסתרות (תיקו"ז יט ע"א), והוא למעלה מהטבור ומפסיק הפרסא בינו לבין האצילות. אך עכ"ז הנה הוא נגלה מצד פעולותיו, כי כל מציאות האצילות וכל תיקונו הוא בשפעו וממנו, כי על זה נתייחד להיות הוא שורש עליון להאצילות לעולם. ולכן הנה הוא עולה בשם, והוא השם מ"ה דכל העסמ"ב אשר בכל הסימנים מסי' ו' עד סי' י"ג, והוא השם מ"ה שבהם רק המ"ה הפרטי אשר הוא למעלה מהטבור, כי השם מ"ה הכללי הוא נשאר נעלם {עט ע"ב} כנז'. וכבר אמרנו כי אותו המ"ה הפרטי הנה הוא השורש עליון להאצילות למציאותו ולכל תיקונו. והיינו כי הנה עליית המ"ן דהאורות והניצוצין שאמרנו לעיל אות ז', הנה היה עלייתם הראשונה באותו המ"ה דלעיל סי' ו' אות כ"ג ודסי' ט' אות ל"ה (שהם שניהם חד), כי הוא השורש עליון לכל האצילות כנז', ובו הוא עלייה הראשונה דכל עליית המ"ן, כי מתחילה עולים כולם בו, ואח"כ הנה הוא עולה עמהם יחד להמוחין פנימים דא"ק לעורר זווג עליון וקבלו שם את אור התיקון שהוא העסמ"ב אשר לעיל סי' י"ב ואשר לקמן סי' י"ג.

והנה אותו המ"ה הפרטי שאמרנו, הרי הוא מהעסמ"ב דהמערכה הב', כי המ"ה הפרטי דסי' ו' אות כ"ג הוא מהעסמ"ב דהמערכה הב' דהמ"ה דהמ"ס אשר בסי' א' אות ג', כי המ"ה דאות ג' הוא מהעסמ"ב דהמערכה הא', והעסמ"ב דסי' ו' שהם ממנו הרי הם מערכה הב', והעסמ"ב דסי' י"ב שהם האור התיקון דהמ"ה אשר מצד האבא הכללי שבא"ק שנתגלו הם בהמ"ה הפרטי דסי' ו' אות כ"ג ע"י עליית המ"ן שלו כנז' הרי הם מערכה הג', כי הרי הם מהעסמ"ב דהמ"ה דאות כ"ג שהוא מהעסמ"ב דסי' ו' שהם מהמ"ה דאות ג' שהוא מהעסמ"ב דסי' א' שהם העסמ"ב דהמ"ס. והרי הוה העסמ"ב דסי' י"ב שהם אור התיקון דהמ"ה אשר מצד האבא שבא"ק, הנה הוה הם מערכה הג' דהמ"ס דא"ק אשר מצד המ"ה דאות ג' שבו. וכן הוא עד"ז הד' שמות עסמ"ב אשר בהסי' י"ג שלפנינו, שהם אור התיקון דהמ"ה אשר מצד האימא שבא"ק.

והנה מקורם הוא בהב"ן דהמ"ס אשר בסי' א' אות ד', כי הב"ן דאות ד' הוא שורש האימא וכל תיקוניה, והנה הוה העסמ"ב אשר בהסי' י"ג שלפנינו שהם אור התיקון דהמ"ה אשר מצד האימא שבא"ק, הנה הוה הם מערכה הג' אשר מצד הב"ן דהמ"ס כי הב"ן דהמ"ס דאות ד', הרי הוא מהעסמ"ב דהמערכה הא' והעסמ"ב דסי' ט' שהם כללות האימא שבא"ק, והם מהב"ן דהמ"ס וכמ"ש לעיל סי' ט' הרי הם מערכה הב', והעסמ"ב אשר בסי' י"ג שלפנינו שהם מהמ"ה דסי' ט' אות ל"ה שנמשכו בו אותן העסמ"ב דאור התיקון ונתגלו בעצמותו בעלייתו למ"ן כנ"ל, הרי הם מערכה הג' כי הם מהמ"ה דאות ל"ה שהוא מהעסמ"ב דסי' ט' שהם מערכה הב' אשר מהב"ן דאות ד' שהוא מהעסמ"ב דהמ"ס דסי' א' מערכה הא', כי מהב"ן דהמ"ס דאות ד' שהוא מהעסמ"ב דהמ"ס עצמו מערכה הא' שבו הנה יצאו העסמ"ב דסי' ט', והרי הם מערכה הב' דהמ"ס אשר מצד הב"ן דאות ד' שבו.

וכאשר מתגלה עוד גם המ"ה דסי' ט' שהוא מהמערכה הב' באור העסמ"ב דסי' י"ג שלפנינו, הרי הם מערכה הג', והרי הוה העסמ"ב שלפנינו מערכה הג' דהמ"ס שבא"ק אשר מצד הב"ן שבו, והם העסמ"ב דאור התיקון דהמ"ה אשר מצד האימא הכללי שבא"ק. והנה יתבאר בהסי' שלפנינו על כל שם מהם את מציאותו ושימושו מקומו ומקורו, וכן קישורו

בהשם שכנגדו בכל העסמ"ב ועסמ"ב אשר מסי' ו' עד כ"ה. הנה כ"ז יתבאר בעזרת ה' ית"ש בהסי' י"ג שלפנינו למען שמו יתברך ויתעלה, עד כאן הגיע דברינו תהלה לאל ית"ש בהקדמה לסי' י"ג.

סימן י"ג

מערכת הד' שמות עסמ"ב דאור התיקון דהמ"ה אשר מצד האימא הכללי שבא"ק, והם נתחדשו ונולדו בעת התיקון בעליית המ"ן דהאורות והניצוצין שאמר הרב בשער התיקון (פרקים א ב). והיה עלייתם בתחילה בהמ"ה הפרטי דאות ל"ה שבסי' ט', כי אותו המ"ה הוא השורש עליון לכל חלקי האצילות אשר מצד האימא שבא"ק, ולכן הנה בו הוא עלייתם בתחילה. וכאשר עלו בו, הנה עלה הוא עמהם יחד למ"ן למעלה למעלה, שהוא בהמוחין פנימים דא"ק לעורר שם זוג עליון, ונולד עי"ז האור התיקון ונתלבש בהמ"ה הנז', והוא אור התיקון דהעסמ"ב שבהמ"ה הכללי אשר מצד האימא, והוא נתלבש ונתייחד בהמ"ן דהמ"ה הנז' בעלייתו {עט ע"ג} שם, ואח"כ ירד למקומו עם כל אותן העסמ"ב דאור התיקון, והכניס כל שם מהם במקום המיוחד אליו כמו שיתבאר בהסי' שלפנינו בעזרת ה' ית"ש. והנה אותן העסמ"ב דאור התיקון דהאימא, שרשם הוא מהב"ן דהמ"ס אשר בסי' א' אות ד', כי אותו הב"ן הוא השורש דהאימא הכללי שבא"ק ולכל תיקוניה ואורותיה המתפשטים ממנה להאצילות.

והנה הוו אותן העסמ"ב דאור התיקון מערכה הג' מהב"ן דהמ"ס, כי העסמ"ב דהמ"ס הוא מערכה הא', והמ"ה הפרטי דאות ל"ה הנז' שהוא מהעסמ"ב דסי' ט' הרי הם מערכה הב', והעסמ"ב דאור התיקון שנתגלו הם מאותו המ"ה הרי הם מערכה הג'. ועומד אור התיקון בתוך ג' להמ"ס דא"ק, וכל תוך ג' הוא כלבוד⁶⁴⁴, לכן הנה נשלם בו התיקון לכל העולמות כולם אשר מהמ"ס דא"ק ולמטה. ובהב"ן שבו הנה נעשה ונבנה כל האצילות, ונתקנו על ידו כל מעשה בראשית, וכמו שיתבאר כ"ז בעה"ש ית"ש בהסי' שלפנינו.

והנה נבאר בו ע"ד שבארנו לעיל סי' י"ב בהעסמ"ב דהתיקון אשר מצד האימא שבא"ק, כי הם באמת שניהם אחד, אלא באשר שהם שורש הדו"ן שורש החו"ג אשר נתגלו למטה בגילויים שונים, לכן בארנו כל א' לעצמו שורשם ומקורם דכל א'. ומה גם כי אין ביהמ"ד בלא חידוש כאשר עיני כל מעיין תחזינה מישרים בעזרת ה' ית"ש.

(מ"ט)

ע"ב

[סעיף א]

השם ע"ב הזה הנה הוא השם הראשון מהעסמ"ב דאור התיקון אשר מצד האימא הכללי שבא"ק, ור"ל מאור התיקון דהמ"ה שבה, כי הנה אין אור שלא יהא כלול מ' שהם כללות עסמ"ב. והרי יצא אור התיקון ג"כ כלול מעסמ"ב, והע"ב שבהם הוא הע"ב דענינינו והוא הע"ב דאור התיקון דהמ"ה אשר מצד האימא. והנה מקומו הוא למעלה למעלה, והוא בעולם העקודים בשורש האימא אשר שם, והוא בהשם ע"ב דלעיל סי' ט' אות ל"ג. ומקומו בעקודים הנה הוא בסוד המזל תחתון אשר שם, והוא בא"ק ג"כ מהחזה שבו עד הטבור שבו. והנה הוא אורות הפה שהם מהפה עד הטבור, אמנם עד החזה הנה הם כלולים ובמלים באור החוטם המתפשטים עד שם, והוא עיקר גילויים דאורות הפה רק מהחזה עד הטבור, והם בסוד המזל תחתון שבהעקודים, ושם הוא שורש האימא הכללי שבא"ק שהוא

⁶⁴⁴ עי' ע"ח מול"מ ג ושבירה ג.

השם ע"ב דלעיל סי' ט'. והנה שם נתלבש השם ע"ב דאור התיקון דהמ"ה אשר מצד האימא שבא"ק שהוא הע"ב דענינינו.

והנה התלבשותו שם הוא לב' תועלות: אחד, הוא להעקודים עצמו. ואחד, לצורך האצילות, כדי שיהא לאור התיקון דהאצילות שורש בעקודים לעולם לקבל ולינק משם תמיד, כי עי"ז הנה קשור האצילות ומיוחד ותלוי בהעקודים לעולם.

והתועלת אשר להעקודים עצמו הנה הוא, כי עד שלא נתקן ונבנה האצילות, לא היה נשלם עדיין העקודים ג"כ על כל שלימותו הראוי לו, כל העולמות כולם הם כללות קומת פרצוף שלם, והם תלויים זב"ז, ותלוי שלימות כל א' בתיקון כולם, ולא נשלם העקודים ג"כ אלא רק ע"י אור התיקון דהאצילות. והוא ענין התלבשות הע"ב דענינינו שנתלבש בהעקודים, כי נשלם בו העקודים עצמו ג"כ על תיקונו הראוי לו⁶⁴⁵.

והנה יצא אור התיקון בב' בחי': אחד מבפנים, ואחד מבחוץ. והם בבחי' אור פנימי ואור מקיף. והוא האור אשר האיר דרך המצח מבחוץ, הנה הוא בבחי' אור מקיף. אבל האור המ"ה הפנימי הוא ירד דרך פנימיות כל הא"ק והעקודים {עט ע"ד} ודרך פנימיות כל האו"א שבו עד היסודין שלהם, שהוא כללות היסוד דא"ק, ויצא מהיסוד הכללי שבו בסוד החסד דאתגלי בפום אמה⁶⁴⁶, והוא האור המ"ה הפנימי שהוא תולדות היסוד.

והנה לידת אור המ"ה דהמצח, הנה היה נעשה ע"י עליית המ"ן דהאורות (אשר הם נשארו למעלה בעת מיתת המלכים, כי לא ירדו רק הניצוצין והשברי כלים כמ"ש בשבירת הכלים (פרק ג' וכנודע), אבל לידת אור המ"ה הפנימי שהוא תולדות היסוד הנה היה ע"י עליית המ"ן דהניצוצין. אמנם עליית שניהם, ר"ל הן דהאורות והן דהניצוצין, הנה היה עלייתם בתחילה בשורשם היותר קרוב להם, שהוא השם מ"ה הפרטי דלעיל סי' ט' אות ל"ה, כי הוא השורש עליון להאצילות לכל בנינו ולכל תיקוניו, והוא השורש היותר קרוב, ושם הוא עלייתם בתחילה לכל המ"ן העולים לצורך תיקוני האצילות. והיה עליית המ"ן דהאורות והניצוצין כאשר עלו לצורך התיקון דהאצילות לכל מה שנוגע להתיקונים אשר מצד האימא שבא"ק, הנה היה עלייתם בתחילה בהשם מ"ה הפרטי דלעיל סי' ט' אות ל"ה, ומשם עלו כולם יחד, ר"ל עם אותו המ"ה ג"כ להמוחין דא"ק לצורך עליית המ"ן. אמנם עלייתם הוא דרך כל אורות העליונים, כי עלו כולם עם המ"ה ביחד להמוחין דהאו"א, ומשם להעקודים בשורשי האו"א אשר שם, ומשם עלו כולם להמ"ס דא"ק. כי בן הוא דרך עליית כל מ"ן, שעולים ממדרגה למדרגה עד המוחין שלמעלה, ומצטרפים בו כל המדרגות כולם בעליית המ"ן, ר"ל שנותן כל א' חלק מפנימיותו בעליית המ"ן, ועולים כולם להמוחין, ומקבל שם כל א' את חלקו לכל תיקוניו הנצרך לו. וכן הוא בענינינו, כי עלו מתחילה להמ"ה הפרטי כנז', ומשם להמוחין דהאו"א שבא"ק, ומשם להעקודים לשורשי האו"א אשר שם, ומשם להמוחין דא"ק. וע"י עליית כל המ"ן הזה נזדווגו המוחין פנימים דהא"ק, ונולד עי"ז העסמ"ב דאור התיקון הכללי הכולל כל העולמות כולם, ומהם קיבל כל א' את חלקו, כי הע"ב שבהם שהוא הע"ב דאות מ"ט דענינינו, הנה הוא נכנס ונתלבש בהעקודים ונשלם על ידו העקודים ג"כ על שלימות התיקון הראוי לו כנ"ל. וכן הס"ג והמ"ה דאור התיקון, הנה נכנסו ג"כ כל א' במקומו הראוי לו עד הב"ן דאור התיקון בהוי"ה הכפולה שבו⁶⁴⁷, הנה השתמש הוא להמ"ה וב"ן הכלליים דהתיקון אשר מהם נבנה ונתקן כל האצילות וכמו שיתבאר כ"ז בעה"י למטה בהסי' שלפנינו. ועכ"פ הוא כי אור התיקון דהעסמ"ב אשר בענינינו, וכן אשר לעיל סי' י"ב כי הם שניהם אחד, הנה הם כוללים כל העולמות כולם שבאותן העסמ"ב נשלם תיקון כולם.

⁶⁴⁵ בענין סוד צדיק אבד, עי' לעיל כב ע"ב.

⁶⁴⁶ עי' אד"ר דף קמב ע"א, הוב"ד לעיל הערה 377.

⁶⁴⁷ עי' לעיל הערה 553.

אמנם לא נשלמו ולא נתגלו ולא יצא כל אותן העסמ"ב כלל אלא רק בעת התיקון דהאצילות, והיה תלוי שלימות כולם בתיקון האצילות. וזהו שאמרנו שכל אלו העסמ"ב נתגלו ע"י המ"ה הפרטי דלעיל סי' מ' אות ל"ה, שהוא השורש היותר קרוב להאצילות כנ"ל, והוא כי בהתפשטות הארתם בו וגילויים בו בכל הצורך הנצרך לתיקון האצילות, הנה עי"ז נתגלה והאיר בהם עצמן ג"כ הזוהר אור בכל שלימותו ותיקונו הראוי לכל אחד ואחד. וא"כ נמצא כי כל הגילוי דאלו העסמ"ב כולו, הנה הוא נעשה מהמ"ה הפרטי הנז'. והנה נתבאר לנו בכ"ז על השם ע"ב דענינינו את מציאותו ושימושו ומקומו ומקורו. כי מציאותו הוא שהוא הע"ב מהעסמ"ב דאור התיקון הכללי. ושימושו ומקומו, הוא כי הוא יושב בסתר עליון⁶⁴⁸ שהוא בעולם העקודים, בחלק אורות הפה אשר מהחזה עד הטבור, ומשמש שם לזוהר אור התיקון אשר להעקודים עצמו, וכן גם לשורש לאור התיקון דהאצילות. ומקורו, הוא בהמוחין פנימים דהא"ק, כי משם הוא נולד ויצא. והיה יציאתו וגילוי ממוחין מהב"ן דהמ"ס אשר בסי' א' אות ד', כי אותו הב"ן הוא השורש להאימא שבא"ק למציאותה ולתיקונה ולכל תולדותיה ואורותיה המתפשטים ממנה. {פ ע"א}

[סעיף ב']

והנה יצא הע"ב דענינינו כלול מח', שהם הח' שמות ע"ב אשר מסי' ו' דלעיל עד הע"ב דענינינו. כי הרי הד' מיני ע"ב דס' ז' י' י"ב י"ג, הרי הם כולם רק אור התיקון עצמו, הד' מיני ע"ב מהעסמ"ב דהדר ומהיטבאל המ"ה וב"ן דהתיקון דהא"א שבא"ק. והנה כל אלו הד' רק אור התיקון עצמו, והם כולם אחד, ולא יצאו זה בלא זה ח"ו, כי לא יצא אור התיקון לחצאין ולשליש ולרביע אלא יצא כולו כאחת.

וכן גם הב' שמות ע"ב דסי' ח' ודסי' י"א אשר הם עיקרן מהנקודות, אך כאשר נבררו לצורך התיקון, הנה נתייחדו באור התיקון, ונעשו הם ג"כ מאור התיקון עצמו כמו שבארנו בסי' י"א. והרי נצטרפו גם הב' שמות ע"ב דסי' ח' ודסי' י"א ג"כ עם הע"ב דאור התיקון דענינינו, והרי הוא כלול מו' שהם דסי' ז' ח' י' י"א י"ב י"ג. והנה התלבשות כולם הנה הוא בהב' שמות ע"ב דסי' ו' ודסי' מ', שהם השרשי דהא"א שבהעקודים, והם נעשים שם כולם חד. והרי הנה הע"ב דענינינו כלול מח', שהם הח' שמות ע"ב אשר מסי' ו' עד סי' י"ג, שנעשו בעת התיקון כולם אחד. והם שורש הח' תיקונים אשר בדיקנא דכהנא רבא שאמרו באד"ר (קלב ע"ב), כי נשתלשל ונתפשט הארת אלו הח' בחי' העסמ"ב שהם שרשי אור התיקון אשר הם מהטבור ולמעלה ממדרגה למדרגה, מהע"ב להס"ג ומהס"ג להמ"ה, שגם הם כלול כל א' מח' כמו שיתבאר למטה אות נ' ונ"א, ומשם נתפשט עוד להב"ן דאות נ"ב שהוא החסד דאתגלי בפום אמה, ויצא הוא ג"כ כלול מכל אותן הח', ומהם הוא הח' תיקונים אשר בדיקנא דכהנא רבא, שהוא אבא הכלול במזל עליון תיקון הח', והוא כולל כל הח' תיקונים הראשונים שהם מחכמה כמ"ש בשער א"א (ריש פרק י'), והם כלולים במזל עליון הכלול באבא, והוא הכהנא רבא אשר בתמניא תיקונים אתתקן וכמ"ש כ"ז הגר"א בספד"צ (פרק ב דף כט ע"ד ובדפוח"ח הוא יח ע"ג). וכ"ז הוא מהארת אלו הח' בחי' דהעסמ"ב הכלולים בהעסמ"ב בהסי' שלפנינו, כי אלו הח' מיני העסמ"ב הם כולם שרשי אור התיקון אשר הם מהטבור ולמעלה, ומהארתם אשר נתפשט בהשם ב"ן דלקמן אות נ"ב שהוא כללות אור התיקון דלהאצילות, הנה מזה נעשה הח' תיקונים הראשונים מהי"ג ת"ד שהם מהחכמה דהמ"ס כמ"ש בשער א"א (פרק י') והם כלולים במזל עליון הכלול באבא.

וכן הוא עד"ז ג"כ הד' תיקונים האחרונים אשר הם מהכתר דהמ"ה כמ"ש ג"כ בשער א"א (פרק י'), והם כלולים במזל תחתון הכלול בהאימא. כי משום שהם מכתר, אי

⁶⁴⁸ עי' תיקו"ז קט ע"ב, ועי' שער הפונה קדים פרק ה.

אפשר לקבל אורו רק ע"י גילוי למטה מהחכמה, כי ע"י נתמעט אורו קצת ואפשר לקבלו, והוא הה' תיקונים האחרונים הכלולים במזל התחתון הכלול באימא, והם מהכתר דהמ"ס כנז'. והנה הם ג"כ מהתפשטות הארת הה' מיני עסמ"ב אשר מס' א' עד סוף סי' ה', שהם העסמ"ב דהמ"ס והעקודים, ומתפשטים הם ג"כ ומתלבשים בהב"ן דלקמן אות ג"ב שהוא כללות אור התיקון דלהאצילות, ומהם הוא הה' תיקונים האחרונים דהי"ג ת"ד הכלולים בהמזל תחתון הכלול בהאימא.

והרי נתבאר לנו ענין הח' מיני העסמ"ב אשר מס' ו' דלעיל עד סי' י"ג דענינינו, והם העסמ"ב מהאו"א שבא"ק ותולדותיהן. ואמרנו שהם כלולים זב"ז, הנה הם השורש להח' תיקונים הראשונים מהי"ג ת"ד הכלולים במזל עליון הכלול באבא, והה' מיני עסמ"ב אשר מס' א' עד סי' ה' שהם בהמ"ס והעקודים, הנה הם השורש להח' תיקונים האחרונים הכלולים בהמזל תחתון הכלול בהאימא.

וענין מה שהם חלוקים בב' בחי' ח' וה' כי הם מב' מקורים, הח' הם מהחכמה דהמ"ס, והה' הם מהכתר דהמ"ס (ומה שהם מחכמה ח' ומכתר ח' מבואר הטעם בדברי הרב בשער א"א פרק י'). וכן הוא כאן בשרשם העליון, כי באו"א ותולדותיהן (פ' ע"ב) הם ח' בחי' דהעסמ"ב, ובמ"ס והעקודים הוא ח' בחי' דהעסמ"ב, ולכן הם ח' תיקונים באבא שהוא חכמה וה' תיקונים באימא שבה מתגלה הכתר, ולכן נקראת הבינה ג"כ אהי"ה בשם הכתר כמ"ש הגר"א בתיקונים (דף מו ע"ד). וכן הוא ג"כ בהזו"ן, כי מתפשט בהם ג"כ הי"ג ת"ד וכמ"ש בתפילת ר' נחוניא בן הקנה⁶⁴⁹ שמתפשטים לת"ת ומלכות (ע' מאמרי רשב"י תחילת פ' נשא) והנה הוא ג"כ ח' תיקונים לז"א וה' תיקונים לנוק'.

ומה שמבואר בספד"צ פרק ב' ובדברי הגר"א שם (יה ע"ב) כי הם ט' לז"א וד' לנוק', הנה התיקון ט' דז"א וכן הספי' הט' שבו הם באמת עיקרן להנוק', אלא שנתייחדו בז"א כדי להיות עיקרה ושרשה עומד בו לעולם, כי ע"י הנה הגם שהם ב' פרצופים אשר יחודם הוא רק לפרקים, עכ"ז הנה בהעלם הם אחד לעולם, כי שורשה ועצמותה הפנימית הם עומדים בו לעולם, והם חלק ממנו עצמו, והוא תיקון הט' שבו, וכן ספי' הט' שבו, שהם להנוק'. כי עיקרו הוא רק ח', והם ח' לז"א וה' להנוק', ע"ד האו"א וכמו שבארנו כ"ז בארוכה לעיל סי' ה' אות כ', ע"ש סעי' ג' ד'.

והנה יצאנו בזה מן עיקר הדרוש שלפנינו כדי לבאר עומק הענין דהח' מיני עסמ"ב אשר מס' ו' עד סי' י"ג דענינינו אשר אמרנו שהם כלולים זב"ז, והם כולם אחד. והרי מיוחד הע"ב דענינינו בהם כולם, ומתגדל אורו בהם, לכן בארנו בהם תועלתם ושורשם את אשר נמשך מהם להאצילות. ואמרנו כי הם השורש להח' תיקונים הראשונים מהי"ג ת"ד הכלולים בהמזל עליון הכלול בהאבא, וככל מה שאמרנו בזה ג"כ לעיל סי' י"ב אות מ"ו, והדברים הם מאירים תהלה לאל ית"ש.

(ג)

[ס"ג]

[סעיף א']

השם ס"ג הזה הנה הוא הס"ג מהעסמ"ב דאור התיקון דהמ"ה אשר מצד האימא הכללי שבא"ק, כי יצא אור התיקון דהאצילות מהאו"א שבא"ק, והיה כלול מהעסמ"ב אשר מצד האבא ומהעסמ"ב אשר מצד האימא, ומזה הוא הס"ג דענינינו, כי הוא הס"ג דהעסמ"ב דאור התיקון אשר מצד האימא. והנה היה מציאותו דכל אור התיקון בכלל מרזא דאור א"ס שהאיר ונתגלה בעת התיקון ע"י הזווג דהמוחין פנימים אורא ובוצינא

⁶⁴⁹ רבינו מביא את לשונו בתחילת ספר הקדו"ש.

אשר בגולגלתא דא"ק⁶⁵⁰, ונעשה הזווג ע"י עליית המ"ן דהאורות והניצוצין שעלו בהמ"ה הפרטי דלעיל סי' ט' אות ל"ה ודסי' ו' אות כ"ג, ומשם עלו להמוחין דהא"א, ומשם לשרשם שבהעקודים. ונשתתפו כולם ליתן חלק מפנימיותם בעליית המ"ן. ועלו כולם להמוחין דא"ק, ונעשה עי"ז הזווגא עלאה דהאורא ובוצינא, והאיר ונתגלה בהם אור התיקון מרזא דאור א"ס, והוא האור הראשון דמעשה בראשית הנאמר עליו (בראשית א ג) ויאמר אלהים יהי אור ומלת ויאמר אלהים הוא סוד אמ"ר וק"ב (כי כן הוא בגימ') הנעשה בכל זווג כמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ה) והוא מזוה"ק תרומה (קסז ע"ב⁶⁵¹).

והנה התייחד אור התיקון בכל המ"ה שעלה ונתלבש בכל אחד ואחד בחלק אור השייך אליו. כי הנה יצא אור התיקון כלול מ"י שהם כללות הד' שמות עסמ"ב, והנה התלבש בהע"ב שבו בעולם העקודים להשלים את תיקונו ג"כ, והיה התלבשותו בשרשי האו"א אשר שם וכנ"ל אות מ"ט, כי כל העקודים הוא לצורך האו"א שהם כלולים בו וכמ"ש בשבירת הכלים (ריש פרק ו). ובהס"ג דאור התיקון הנה התלבש בו בעיקרון דהא"א עצמן להשלים את תיקונם ג"כ, כי מקודם הנה היו גם בחי' האו"א שבא"ק מחוסרי תיקון, ובסוד שאמרו בספד"צ (פרק א א ע"ב) לא הוו משגיחין אפי' באפי', וכמו שכתבנו בכלל ח"י ענף א' ב' ובכמה מקומות בספר הדע"ה {פ ע"ג} וכנודע בדברינו. ולכן נתלבש בהם אור הס"ג דהתיקון, היינו הס"ג דאור התיקון דמצד האבא שהוא הס"ג דלעיל אות מ"ו, נתלבש בעיקרו דהאבא עצמו שהוא הס"ג דלעיל סימן ו' אות כ"ב וכנ"ל סי' י"ב. והס"ג דאור התיקון אשר מצד האימא הכללי שבא"ק, שהוא הס"ג דאות נ' שבענינינו וכנ"ל, התלבש הוא בעיקרו דהאימא עצמה שבא"ק שהוא הס"ג דלעיל סי' ט' אות ל"ד, ועי"ז הנה נתקנו או"א בהשגחת אפי' באפי' ובכל תיקונם הראוי. וכן ע"י התיקון שנתקנו הם, הנה נעשה בהם שורש ג"כ לאור התיקון דהאצילות, כי קבלת האצילות הוא מהאו"א שבא"ק, ועי"ז הס"ג שנכנס בהאו"א נעשה הכונה ורושם לאור המ"ה דהתיקון אשר להאצילות. ועכ"פ הוא כי הנה אור הס"ג דהתיקון דענינינו, שהוא אור התיקון דמצד האימא, הנה נכנס הוא בעיקרו דהאימא עצמה שהוא בהס"ג דלעיל סי' ט' אות ל"ד, ונעשה בזה ב' תועלות: אחד, להתיקון דהאו"א עצמן, כי נתקנו בזה בהשגחת אפי' באפי' ובכל תיקונים. והשני, כי הנה נתגלה ונעשה בזה בהאימא שורש התיקון להאצילות ג"כ, והוא ע"ד האימא והזו"ן דהאצילות, שבנין האימא ותיקונה הוא להיות שורש לזו"ן כמ"ש באד"ו (רצא ע"א). וכן הוא נודע כי הא' דמילוי וא"ו דהס"ג הוא השורש דהשם מ"ה וכמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ה) ובכ"מ. והרי נעשה ע"י התלבשות הס"ג דאור התיקון דענינינו אשר נתלבש בהס"ג דהאימא, שהוא הס"ג דסי' ט', ונתמלא הס"ג דהאימא באור התיקון, ונתקנה בזה האימא בכל תיקוניה הראוי, הנה נעשה בזה הכנה ורושם ג"כ לאור המ"ה דהתיקון אשר להאצילות, כי כל עולם האצילות הוא בבחי' זו"ן להאימא שבא"ק, ונתגלה רושם תיקונם עם אור התיקון דהאימא כנז'.

[סעיף ב]

והנה ע"י התלבשות אור התיקון דהס"ג דענינינו, כאשר נתלבש בהס"ג דסי' ט' כנז', הנה נעשה הס"ג כלול מח', שהם כל הח' שמות ס"ג אשר מסי' ו' דלעיל עד הס"ג דסי' י"ג דענינינו, כי נעשו כולם אחד, וכלול כל א' מכולם, כי הרי הד' מיני ס"ג דסי' ז' י' י"ב י"ג הרי הם אחד מעיקרן, כי הם כולם רק אור התיקון עצמו, אור התיקון דהדר ומהיטבאל וכמבואר בדברינו שם ושם, והרי הם אחד מעיקרן. וכן הב' שמות ס"ג דסי' ח' וי"א, הגם שעיקרן הם מהנקודות, אך בעת התיקון הנה נתבררו ועלו למ"ן, ואז נתייחדו הם ג"כ באור

⁶⁵⁰ עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

⁶⁵¹ עי' מלואים אות (נח).

התיקון, ונעשו גם הם לאור התיקון ממש, והם כולם אחד. וכן הב' שמות ס"ג דסי' ו' ודסי' ט', שהם עיקרן דהא"א שבא"ק, ומתייחדים שניהם בעת התיקון ונעשים אחד כנ"ל, ובהם מתלבשים השמות ס"ג דכל הו' סימנים הנז' ומתייחדים עמהם. והרי נעשו כל הח' שמות ס"ג אשר מסי' ו' עד סי' י"ג כולם אחד, והם כלול כל א' מכולם. והרי הוה הס"ג דענינינו כלול מח' והם השתלשלות גילוי השורש להח' תיקונים הראשונים מהי"ג ת"ד וכנ"ל אות מ"מ.

אמנם כל אלו השמות ס"ג אשר אמרנו שהם כולם מעתה מאור התיקון העיקרי, הנה כל זוהר גילוי אור התיקון שהאירו בו, הנה לא נעשה ולא נתגלה בכל הראוי אלא רק כאשר הגיע זוהר אורו וגילוי לאור התיקון דהאצילות, והוא השם מ"ה אשר יתבאר לקמן אות נ"א. ועד שלא הגיע התפשטות אור התיקון עד אליו, שהוא האור אשר ממנו נתפשט מהטבור ולמטה להתלבש באצילות, הנה לא האיר אור התיקון גם למעלה, כי תולה כל גילוי דאור התיקון אשר למעלה למעלה בגילוי אור התיקון אשר להאצילות, כי שם הוא הגילוי דכבוד מלכותו ית"ש, שהוא תכלית כוונת כל גילוי ית"ש אשר בכל העולמות כולם. ולכן עד שלא הגיע הגילוי דאור התיקון אשר להאצילות, שהוא השם מ"ה דלקמן אות נ"א, לא היה נשלם עדיין התיקון גם למעלה. וזהו שאמרנו לעיל בהקדמה, כי כל אור העסמ"ב דהתיקון אשר מצד האימא הוא נתגלה ע"י המ"ה דסי' ט', כי בו נתיסד הנביעו (פ' ע"ד) דאור התיקון דהאצילות, שהוא השם מ"ה דלקמן אות נ"א וכמו שיתבאר שם בעזרת ה' ית"ש. ובגילוי הנה נשלם התיקון גם למעלה למעלה, והוא ע"ד שאמרנו בזוה"ק בראשית (כ סע"א) וכן בפ' תזריע (מח ע"א) כי גמר תיקון העולמות אבי"ע היה תלוי בבריאת האדם, משום דכולם כלולים בו והוא כלל כולם. וכן הוא ע"ד בענין אור הגנוז שבו נשלם התיקון גם להעקודים וכן להא"א שבא"ק, הנה תלה גמר תשלום התיקון שבהם, רק בגילוי הנביעו דאור התיקון אשר להאצילות, ועד שלא נתיסד הנביעו דאור התיקון גם להאצילות הנה לא נשלם עדיין התיקון גם בהם, כי האצילות הוא כללות כולם, שהיא הכונה התכליתית לכולם, כי תכלית כוונתו ית"ש בכל גילוי אשר מא"ס ולמטה הוא להתגלה בכבוד מלכותו יתברך אשר נתגלה בו באצילות, שהוא לבדו ימלוך נורא, והוא עליית המלכות שתתעלה ותתגלה יחודה בא"ס. ועל זה היה השתלשלות כל גילוי ית"ש אשר בכל העולמות כולם. והרי הוה האצילות הכוונה התכליתית לכולם, ולכן הוה תולה תשלום גמר גילוי התיקון לכולם רק בגילוי הנביעו דאור התיקון אשר להאצילות, והוא גילוי אור המ"ה דלקמן אות נ"א אשר נתגלה ונתלבש בהמ"ה דלעיל סי' ט' אות ל"ה. ונחזור להענין, כי הרי נתבאר מכל דברינו הנ"ל על הס"ג דענינינו את מציאותו ושימושו ומקומו ומקורו, וכן קישורו ויחודו בכל העסמ"ב ועסמ"ב אשר מסי' ו' עד כ"ה. כי מציאותו, הנה הוא שהוא השם ס"ג מהעסמ"ב דאור התיקון דהמ"ה אשר מצד האימא שבא"ק. ושימושו ומקומו, הנה הוא כי הנה הוא מתלבש בהאימא עצמה, והוא בהס"ג אשר בסי' ט' אות ל"ד, ושם הוא מקומו לעולם. והנה בצירוף השם ס"ג דלעיל סי' י"ב אות מ"ו, שהוא הס"ג דהעסמ"ב דאור התיקון אשר מצד האבא שבא"ק, אשר מתלבש הוא בעיקרו דהאבא שהוא בהשם ס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב. והנה ע"י התלבשות הב' מיני ס"ג דאור התיקון דלעיל אות מ"ו ודאות נ"א דענינינו, המתלבשים בהס"ג דסי' ו' ודסי' ט' שהם עיקרן דהא"א שבהא"ק כנז', הנה נתקנו עי"ז הא"א שבא"ק בהשגחת אפין באפין ובכל יחודם כהראוי. והרי לנו ענין שימושו דהס"ג דענינינו, כי הנה על ידו ובצירוף הס"ג דלעיל אות מ"ו הנה נתקנו הא"א שבא"ק ביחודם כהראוי. ולא עוד אלא כי ע"י התיקון הנז' דהאימא ונתקן הס"ג דסי' ט' בכל תיקונו, הנה נעשה עי"ז יסוד ושורש בהאימא ג"כ לאור המ"ה דהתיקון אשר להאצילות. וכנודע כי בא' דמילוי וא"ו בהס"ג שבהאימא הנה ישנו

שם שורש להשם מ"ה שבז"א⁶⁵², והרי נעשה ע"י תיקונו דהס"ג דהאימא שבא"ק הכנה ורושם לאור המ"ה דהתיקון אשר לקמן אות נ"א שהוא להאצילות, וכ"ז הוא משימושי הס"ג דענינינו שהוא לצורך התיקון להאז"א שבא"ק ולשורש אור התיקון להאצילות. ובענין מקורו הרי אמרנו שהוא מהמוחין פנימים דהא"ק אוירא ובוצינא⁶⁵³, כי משם נולד כל אור התיקון כמ"ש בשער התיקון (ריש פרק ב). אמנם שורשו המיוחד אליו בהמ"ס דא"ק הנה הוא בהב"ן שבו, שהוא השם ב"ן אשר בס' א' אות ד', כי שם הוא השורש להאימא שבא"ק, וכל שפעה ויניקתה הוא משם. ובענין קישורו ויחודו בהח' מיני עסמ"ב הנ"ל, הרי בארנו ג"כ כי הוא נעשה אחד עם כל הס"ג שבהם, והרי הוא כלול מח'. ובוזה הנה נשלם תהלה לאל ית"ש ביאור הס"ג דהתיקון אשר גם מצד האימא שבא"ק, ומעתה נבאר גם המ"ה בעה"י למען שמו יתברך.

(נ"א)

[מ"ה]

[סעיף א]

השם מ"ה הזה הנה הוא המ"ה הכללי מעסמ"ב הכלליים דאור {פא ע"א} התיקון דהמ"ה אשר מצד האימא שבא"ק, ור"ל על אור התיקון הכללי הכולל כל העולמות כולם אשר מהעקודים ולמטה, כי כל זמן שלא יצא האצילות היו כולם חסרים תיקון. וכשיצא אור התיקון היה כלול מד' בחי' שמות עסמ"ב כלליים, ובו נתקנו כולם, וכמו שבארנו לעיל באות מ"ט ואות נ' על הע"ב וס"ג שבו, כי הם היו לתשלום תיקון העקודים ולתיקון האז"א שבא"ק וכנ"ל שם ושם. אך המ"ה שבו שהוא המ"ה מהד' שמות עסמ"ב דאור התיקון הכללי, והוא המ"ה דענינינו, הנה הוא לבנין ולתיקון האצילות כמו שיתבאר.

והענין הוא, כי נודע הוא שהשם מ"ה עיקרו הוא בחג"ת ומהטבור ולמעלה, אך לצורך הנוק' שהוא כללות הב"ן והיא בהנה"י, כי היא שורש להעולמות ב"ע שהם למטה, הנה ירד המ"ה ג"כ מהטבור ולמטה, והנה מעתה המ"ה וב"ן הכלליים אשר לכל האצילות רק בהנה"י דא"ק (ע' כ"ז עגו"י ענף ה', טנת"א פרק א בהמ"ב, שער התיקון ריש פרק ג, רפ"ח פרק ב, שער הפרצופים ריש דרוש ב, פרצופי זו"ן ריש פרק א). אמנם נודע הוא שכל אור שיורד הנה נשאר שרשו למעלה כמ"ש בנסירה (פרק ז) ובכ"מ, וכן הוא בענינינו בהמ"ה דהתיקון אשר להאצילות, כי שרשו נשאר מהטבור ולמעלה לעולם, והוא המ"ה דענינינו, כי בדיוק הנה הוא אינו המ"ה הכללי דהתיקון אשר להאצילות עצמו, אלא רק הנביעו דנהורא המתפשט בו ומתייחד בו. ועצמות המ"ה דענינינו הנה הוא באמת רק המ"ה הפרטי אשר בהס"ג הנ"ל אות נ', וכנודע שכל א' הוא כלול מעסמ"ב. וגילוי הוא בהא' דמילוי וא"ו דהס"ג⁶⁵⁴, ושם הוא הנביעו דנהורא דהמ"ה הכללי דהתיקון אשר להאצילות עצמו. ולכן אמרנו עליו לעיל בדברינו ג"כ שהוא המ"ה הכללי דהתיקון, כי הוא הנביעו דנהורא, אבל באמת הנה הוא רק המ"ה הפרטי שבהס"ג עצמו, והוא לעולם מהטבור ולמעלה. אבל המ"ה הכללי דהתיקון אשר להאצילות, הנה הוא רק מהטבור ולמטה. אמנם אותו המ"ה הפרטי הוא מתפשט בו ומתייחד בו ונכלל עמו תמיד.

ובאמת הנה כלול אותו המ"ה הפרטי מב"ן הפרטי ג"כ, והוא הנביעו דנהורא להב"ן הכללי דהתיקון אשר להאצילות, שהוא מהטבור ולמטה, והוא הב"ן דלקמן אות נ"ב. אמנם במקום המ"ה ובפרט למעלה מהטבור, ששם הוא תוקף האור דעולם העקודים, הנה אינו עולה שם הב"ן בשם כלל, כי נכלל בהמ"ה שהוא המ"ה הפרטי דענינינו, והוא

⁶⁵² עי' ע"ח שער מ"ד ומ"ן פרק ה.

⁶⁵³ עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

⁶⁵⁴ עי' שער מ"ד ומ"ן פרק ה.

השורש והנביעו דנהורא לכל אור התיקון הכללי דהאצילות, שהוא כללות המ"ה וב"ן דהתיקון שמהטבור ולמטה, אשר מהם נבנה כל האצילות כמו שיתבאר בעה"י לקמן אות נ"ב.

[סעיף ב]

הנה אמרנו על המ"ה דענינינו כי מציאותו הוא שהוא השורש דאור התיקון דהאצילות הנשאר מהטבור ולמעלה, והוא בהא' דמילוי וא"ו דהס"ג דהתיקון אשר לעיל אות נ'. והנה הוא מתלבש ועומד בהמ"ה הפרטי דהס"ג דהאימא עצמה שהוא המ"ה דלעיל סי' ט' אות ל"ה, ושם נתגלה מציאותו, ושם הוא מקומו לעולם. והוא ע"פ מה שאמרנו שם אות ל"ה כי עיקרו אשר מהטבור ולמעלה, הוא ג"כ רק בחי' המ"ה הפרטי דהס"ג אשר שם אות ל"ד, והוא אשר יצא מתחילה להתפשטות הראשון להאצילות כנ"ל בדברינו כלל ה' ו'. ונעשה הוא עי"ז לשורש עליון להאצילות כמו שבארנו שם ושם, ולכן הנה נעשה בו הגילוי דשורש התיקון אשר להאצילות, והוא המ"ה דענינינו שמתלבש בו כנז', משום שהוא השורש עליון להאצילות לעולם. ועכ"פ הוא כי ההתלבשות ומקומו של המ"ה דענינינו שהוא השורש התיקון אשר להאצילות, והוא המ"ה הפרטי דהס"ג דהתיקון דלעיל אות נ', הנה הוא מתלבש ועומד בהמ"ה הפרטי דהס"ג דמציאות העיקרי דהאימא שבא"ק שהוא המ"ה דלעיל סי' ט' אות ל"ה, ושם הוא מקומו לעולם, (פא ע"ב) ומשם הוא הנביעו דנהורא לאור התיקון אשר לאצילות עצמו שהוא מהטבור ולמטה וכנ"ל.

והנה בגילוי ומציאותו דהמ"ה דענינינו שהוא השורש להגילוי דאור התיקון אשר להאצילות, הנה נעשה ונשלם ג"כ הגילוי דאור התיקון דהשמות ע"ב וס"ג דלעיל אות מ"ט ואות נ' שהם תשלום התיקון להעקודים ולהאז"א שבא"ק, וכנ"ל שם ושם כי אור גילוי כולם הוא תלוי בהגילוי דאור הנביעו דהתיקון אשר להאצילות, שהוא המ"ה דענינינו אשר גילוי ומציאותו הוא בהמ"ה דלעיל סי' ט' אות ל"ה. וזהו אשר אמרנו לעיל בהקדמה כי כל העסמ"ב אשר בהסי' שלפנינו הם מתגלים מהמ"ה דסי' ט', והם עי"ז מערכה הג' וכנ"ל שם. והוא משום כי כל העסמ"ב אשר בהסי' שלפנינו, הנה נעשה כל גילויים רק עי"י המ"ה דענינינו אשר יצא ונעשה בהמ"ה דסי' ט', והנה נתבאר לנו בכ"ז על המ"ה דענינינו את מציאותו ושימושו ומקומו.

כי מציאותו ושימושו הוא, שהוא המ"ה הפרטי דהס"ג דהתיקון דלעיל אות נ', והוא השורש דאור התיקון אשר להאצילות, הנביעו דנהוריה. ומקומו הוא בהמ"ה הפרטי דהס"ג דהאימא עצמה, שהוא בהמ"ה דלעיל סי' ט' אות ל"ה, והוא מהטבור ולמעלה ומן הפרסא ולפנים. וכ"ז הוא מה שנוגע להמ"ה הפרטי דענינינו, אבל מה שנוגע להמ"ה הכללי אשר אליו, הנה זה יתבאר בעה"י לקמן אות נ"ב, שהוא רק מהטבור ולמטה, אבל למעלה מן הטבור הנה אין גילוי שם להמ"ה הכללי כלל, כי שם הוא לעולם רק שליטת ע"ב וס"ג, ואינו עולה שם בשם מ"ה רק המ"ה הפרטי אשר בהס"ג עצמו, והוא שורש דהמ"ה הכללי אשר להאצילות, הנביעו דנהוריה ומתפשט בו ומתייחד עמו כנ"ל.

ומקורו דאותו המ"ה, הרי מבואר בדברי הרב בשער התיקון (ריש פרק ב) כי הוא מהזווג דהמוחין פנימים דא"ק, אורא ובוצינא⁶⁵⁵. אמנם גילוי הוא בהב"ן דהמ"ס אשר בסי' א' אות ד', כי בו הוא השורש להאימא שבא"ק למציאותה ולכל תולדותיה ואורותיה המתפשטים ממנה.

וקישורו ויחודו בכל העסמ"ב והעסמ"ב⁶⁵⁶ אשר מסי' ו' עד כה, הנה הוא פשוט כי הוא קשור ומיוחד בכולם, כי כל העסמ"ב דהתיקון אשר בסי' שלפנינו הרי אמרנו

⁶⁵⁵ עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

⁶⁵⁶ נדצ"ל בכל עסמ"ב ועסמ"ב.

שגילויים הוא ע"י המ"ה דענינינו ומיוחדים כולם בו. וכבר בארנו לעיל אות מ"ט ואות נ' על הע"ב וס"ג את יחודם בכל העסמ"ב הנז', והרי מבואר ממילא על המ"ה דענינינו במכל שכן כי הרי הוא סיבתם דגילוי הע"ב וס"ג הנז', והוא סיבת הגילוי דהתיקון כולו וכנ"ל. וא"כ הרי מיוחד המ"ה דענינינו עם כל העסמ"ב כולן אשר מסי' ו' עד כה וכמו שבארנו לעיל אות מ"ט ואות נ', כי ע"י אור התיקון הם מיוחדים כולם ונעשו כולם אחד. וכן הנה בארנו ג"כ לעיל כי אלו הח' בחי' דהעסמ"ב אשר מסי' ו' דלעיל עד סוף סי' י"ג דענינינו, הם השורש להח' תיקונים הראשונים מהי"ג ת"ד הכלולים במזל עליון הכלול באבא וכנ"ל אות מ"ט נ' וכן לעיל סי' י"ב אות מ"ו ע' שם ושם בארוכה קצת. ואמרנו כי הח' תיקונים האחרונים הכלולים במזל תחתון הכלול באימא, הנה שרשם הוא בהח' בחי' העסמ"ב אשר בהעקודים, ע"ש כ"ז בביאור ובטעמן ונימוקו מדברי הרב זללה"ה.

[סעיף ג']

אמנם ראינו כי עדיין יש בזה מקום ביאור משני פנים: א', הוא כי הרי נודע בדברינו שהעקודים בא"ק הוא בבחי' הי"ג ת"ד בהא"א דאצילות, ע' לעיל בהאבני מלואים אשר בסוף סי' ה', וא"כ הרי ישנם בהעקודים עצמו השורש לכל הי"ג ת"ד שבהא"א דהאצילות. וכן אמרנו בכ"מ כי באורות דחוטם פה שם הוא סוד הב' מזלן אורות החוטם, שהם עד החזה שם הוא סוד המזל עליון שבהעקודים אשר בו כלול האבא הכללי שבא"ק, ואורות הפה שהם עד הטבור שם הוא סוד המזל תחתון שבהעקודים (פא ע"ג) אשר בו כלול האימא הכללי שבא"ק, וע' דברינו לעיל סי' ב' אות ח' סעיף ו'. ועכ"פ הוא כי הנה אורות האח"פ הם סוד הי"ג ת"ד שבא"ק, והרי הוה העקודים עצמו לבד השורש לכל הי"ג ת"ד שבהא"א דאצילות.

שנית, כי הנה יש להעיר עוד במה שאמרנו כי הח' בחי' עסמ"ב אשר מסי' ו' עד סי' י"ג הם השורש להח' תיקונים הראשונים הכלולים במזל עליון הכלול באבא, הלא הח' בחי' דהעסמ"ב אשר מסי' ו' עד סי' י"ג הם ד' להאבא שבא"ק, שהם הסי' ו' ז' ח' י"ב, וד' להאימא שבא"ק שהם ט' י' י"א י"ג, ופשוט הוא כי האו"א שבא"ק הם השורש להאו"א שבהאצילות ולכל שימושם וענינם. וכן אמרנו בכ"מ כי האבא שבא"ק הוא כלול בסוד המזל עליון שבהעקודים, והאימא שבא"ק בסוד המזל תחתון שבהעקודים, כי הם בסדר אחד ממש עם האו"א שבהאצילות. והרי צריך לפי זה, שיהא האימא שבא"ק בהד' בחי' העסמ"ב שבה שורש להאימא דהאצילות ולכל הח' תיקונים האחרונים שבה. ואנחנו אמרנו שכל הח' בחי' העסמ"ב דהאו"א שבא"ק הם כולם שורש להח' תיקונים הראשונים דהי"ג ת"ד שבהאצילות הכלולים באבא, וכ"ז צריך ביאור.

אך הענין בזה הוא כי הנה סוד הי"ג תיקונים וסוד האו"א אשר ישנם בא"ק ג"כ, הנה גילויים להאצילות הוא בבחי' שונות, והוא באשר כי עיקר מציאותם בזה, ר"ל הי"ג ת"ד והאו"א, הוא רק באצילות שהוא למטה מהטבור ולמטה מהפרסא, אבל מהטבור ולמעלה ולפנים מן הפרסא, שם הוא הכל רק בבחי' שורשים נעלמים. ומתכונת השורש הוא שבו כלול כל הכחות דהענפים והתולדות באחד, ומתפשט ומתגלה תמיד בכל א' בגילויים שונים לפי צורך פעולת הענף ותולדה הנמשך ממנו בכל עת. וכן הוא בענינינו, כי בבחי' אחת הנה נבחן העקודים כולו לסוד הי"ג ת"ד שבא"ק, והוא ע"י האורות האח"פ שבו שהם ע"ד הי"ג ת"ד שבהא"א דהאצילות, וכמו שכתבנו בזה לעיל סס"י ה' בהאבני מלואים שם מדברי האריז"ל והגר"א ז"ל. וכן האו"א שבא"ק, הנה נבחנים הם בו ג"כ בכל הבחי' כמו האו"א שבהאצילות, וכמו שמרמז לנו הרב בזה בשבירת הכלים (ריש פרק ו'). אמנם בבחי' אחת הנה נבחן העקודים עם האו"א שבא"ק לאחת, וכל הי"ג מערכות דהעסמ"ב אשר מסי' א' עד סי' י"ג הנה הם כולם צינורות ולבושי השפע הנמשך מהא"ק

להאצילות, ע"ד הי"ג ת"ד אשר מא"א להזו"ן, והנה העקודים עם האו"א שבא"ק הכלולים בו (ר"ל בהעקודים כמ"ש בשבירת הכלים ריש פרק ו), הנה הו"ה הם בבחי' הכתר והחכמה דהמ"ס, כי הם ע"ב וס"ג. והו"ה תיקונים מהכתר שהוא מהעקודים שהוא ע"ב, והם הח' מערכות דהעסמ"ב אשר מסי' א' עד ס' ה', וח' תיקונים מהחכמה שהוא מהאו"א שבא"ק שהם הס"ג הכללי ע"ב שבס"ג וס"ג שבס"ג, והם הח' מערכות דהעסמ"ב אשר מסי' ו' עד ס' י"ג. וגילויים באצילות הוא הח' דהחכמה הם למעלה, והם הח' תיקונים הראשונים, והנה דהכתר הם למטה, והם הח' תיקונים האחרונים כמ"ש הרב בשער א"א (פרק י). ועכ"פ הוא כי בבחי' אחת הנה הו"ה כל אלו הי"ג מערכות דהעסמ"ב שורש להי"ג ת"ד אשר בהא"א דהאצילות.

וכ"ז הוא לאחר התיקון, כי אז האירו כל אלו הי"ג מערכות כולם בזוהר אור התיקון, כי נתחדשו הם כולם באור פני מלך חיים, ונעשו הם כולם מאור התיקון עצמו וכנ"ל בדברינו. והנה בבחי' הא' הנה הו"ה העקודים לבד השורש לעיקר הי"ג תיקונים אשר הם בא"א לבד, בבחי' הב' אשר כל הי"ג מערכות כולם, הם בבחי' הי"ג תיקונים. הנה מזה נמשך מה שנתגלה לפעמים אור הי"ג תיקונים בכל הפרצופים כולם, כי גם בנוק' דז"א מתגלה לפעמים אור הי"ג תיקונים, והוא בהי"ג אותיות דמלוי אלהי"ם כמ"ש בשער רוח הקודש (דף ט ע"ב), וכן הוא בכל הפרצופים. והנה כ"ז נמשך מאור הי"ג תיקונים אשר נתגלה ע"י הי"ג מערכות כנ"ל, כי הם השורש לכל פרצופי האצילות כולם, ונמשך מהם לעת הצורך אור הי"ג תיקונים בכולם. {פא ע"ד}

נ"ב

ב"ן

[סעיף א']

השם ב"ן הזה הנה הוא הב"ן הכללי מהעסמ"ב דאור התיקון דהמ"ה אשר מצד האימא שבא"ק, והוא הב"ן דהעסמ"ב אשר בכל הסי' שלפנינו. והנה הוא מהתפשטות הנהי"י דהע"ב וס"ג דאור התיקון דלעיל אות מ"ט ואות נ' שנתפשטו באור הנהי"י שלהם מהטבור ולמטה, כדי להמשיך את אור התיקון בהאצילות. והנה היה התפשטות הנהי"י דענינינו ע"י התלבשות והתפשטות הנהי"י דהע"ב וס"ג דהאימא עצמה אשר בסי' ט' אות ל"ג ל"ד, וכמו שכתבנו שם בהמ"ה דאות ל"ה ע"ש. והנה כלול אותו הב"ן מהשם מ"ה ג"כ, כי הם מהתפשטות הנהי"י דהע"ב וס"ג דאור התיקון אשר נתפשטו מהטבור ולמטה, וכל התפשטות הנהי"י דהע"ב וס"ג הנה הוא בסוד מ"ה וב"ן, והם המ"ה וב"ן הכלליים דהתיקון אשר להאצילות, ור"ל על אור התיקון דהמ"ה אשר מצד האימא שבא"ק וכנ"ל. והנה הם יצאו באצילות ע"י המ"ה וב"ן הכלליים דלעיל סי' ט' אות ל"ה ל"ו, שהם מהתפשטות הנהי"י דהע"ב וס"ג דהאימא עצמה, שהם הע"ב וס"ג דסי' ט' אות ל"ג ל"ד וכנ"ל. ועכ"פ הוא כי הב"ן דענינינו הנה היה יציאתו ממקורו עם המ"ה ג"כ, והם המ"ה וב"ן הכלליים דהתיקון אשר להאצילות. אמנם אור המ"ה הנה הוא לא נתגלה כלל, כי הוא נשאר ביסוד דהאו"א עצמו, שהוא כללות היסוד דא"ק, ונשאר שם בסוד אור זרוע לצדיק (תהלים צו יא), כי הוא אור הראשון שנגנז, והוא בסוד מ"ש בספד"צ (פרק א אעבר וזעיר נטיל וגניז יא ע"ב) וע' זוה"ק פ' בא (לה ע"א⁶⁵⁷). ואינו יוצא ההארה ממנו אלא רק דרך צדדי דופני העטרה, ע' הארת המוחין (פרק ט).

ועכ"פ הוא כי המ"ה הכללי העקרי דהתיקון אשר להאצילות, הנה הוא מכלל אור הגנוז, ולא נתגלה הוא עצמו כלל. ומה שנתגלה להאצילות מכל העסמ"ב דאור התיקון, הוא רק הב"ן הכללי, והוא הב"ן דענינינו. אמנם נודע הוא כי כל עיקרו דשם ב"ן הוא על

⁶⁵⁷ עי' לעיל הערה 526.

שם ההוי"ה הכפולה שבו, והוא על שם כלילותה מהמ"ה כמ"ש ברפ"ח (סוף פרק ג) ומ"ן ומ"ד (דרוש ח). והנה משמש הב"ן דענינינו בהוי"ה הכפולה שבו במקום המ"ה וב"ן הכלליים דהתיקון, ויצא הוא מהיסוד הכללי דא"ק בסוד החסד דאתגלי בפום אמה, והוא התפשטות הנה"י שאמרנו, והוא אור המ"ה וב"ן הכלליים דהתיקון אשר האירו ע"י הוי"ה הכפולה שבב"ן כנו', ונתגלה מהיסוד הכללי דא"ק. והוא כלל אור התיקון דהאצילות שהוא תולדות היסוד, והוא המ"ה וב"ן הכלליים אשר מהם נבנו ונעשו כל פרצופי האצילות כולם, כמ"ש בעתיק (פרק א) ובכ"מ כי יצאו ונתגלו מעסמ"ב לעסמ"ב לפי שיעור האורות והפרצופים אשר לכל האצילות כולו. אך כולם הם מהב"ן דענינינו, כי הוא אור התיקון אשר ירד ונתגלה מהטבור ולמטה דא"ק לצורך כל האצילות, אבל הע"ב והס"ג שבו הם נשארו לעולם מהטבור ולמעלה, והוא לצורך העקודים ולהאז"א שבא"ק וכנ"ל.

[סעיף ב']

והנה נתבאר מדברינו על הב"ן דענינינו את מציאותו ושימושו ומקומו. כי מציאותוהוא, שהוא הב"ן דהעסמ"ב דאור התיקון דהמ"ה אשר מצד האימא הכללי שבא"ק, והוא מהתפשטות הנה"י דהע"ב וס"ג דאור התיקון דלעיל אות מ"ט נ'. והנה בהע"ב וס"ג עצמן אשר הם למעלה מהטבור, הנה אין גילוי שם לבחי' מ"ה וב"ן כלל. הגם שבהעלם הנה כלול כל א' מהעסמ"ב, אמנם בהתפשטותם מהטבור ולמטה, הנה שם יצאו בבחי' השמות דהמ"ה וב"ן, והם המ"ה וב"ן הכלליים דהתיקון אשר להאצילות, וזהו מציאותם.

אמנם התפשטותם אשר מהטבור ולמטה הנה לא היו האורות לבד בלתי כלים, אלא היה התפשטותם ע"י התלבשות הנה"י דהע"ב וס"ג דהאז"א עצמן שהם המ"ה וב"ן דסי' ו' ודסי' ט', (פב ע"א) והם ג"כ התפשטות הנה"י דאז"א עצמן המ"ה וב"ן הכלליים שבהם, ובהם מתלבש המ"ה וב"ן הכלליים דאור התיקון. והנה המ"ה הכללי דהתיקון, הנה הוא נשאר גנוז בהמ"ה הכללי דהאז"א עצמן שהוא ג"כ כללות היסוד דא"ק, והוא האור הראשון שנגנוז. אך הב"ן הכללי דהתיקון, הנה הוא אשר נתגלה בסוד החסד דאתגלי בפום אמה, ובהוי"ה הכפולה שבו. הנה הוא משמש למ"ה וב"ן, והיא כללות המ"ה וב"ן הכלליים דהתיקון אשר להאצילות. והנה מציאותו הנה הוא ע"י הזווג דהמוחין פנימים דהא"ק שאמר בשער התיקון (ריש פרק ב). ויצא אור הזווג מהמ"ה וב"ן דהמ"ס אשר בסי' א' אות ג' ד', האור התיקון אשר מצד האבא הוא נמשך מהמ"ה דאות ג', ואור התיקון אשר מצד האימא הוא נמשך מהב"ן דאות ד', ומשם היה נמשך ומתפשט דרך העקודים ודרך האז"א שבא"ק.

והנה היה אור התיקון כלול מעסמ"ב, ונשאר הע"ב שבהם כלול בהעקודים וכנ"ל אות מ"ה ואות מ"ט, והס"ג שבהם נשאר בהאז"א שבא"ק וכנ"ל אות מ"ו ואות נ', והנה הם בהאז"א עצמן שבא"ק שהם הס"ג דסי' ו' אות כ"ב ודסי' ט' אות ל"ד. וכן הנה נתגלה בהס"ג הנז' דאות מ"ו ודאות נ' המ"ה הפרטי שבהם, ונתגלה הוא בגילוי להנביע דאור התיקון להאצילות וכנ"ל אות מ"ו ואות נ"א. והיה גילוי ומקומו בהמ"ה הפרטי דסי' ו' אות כ"ג ודסי' ט' אות ל"ה, שהם השורש עליון להאצילות וכנ"ל כ"ז.

והנה כ"ז הוא בהאור התיקון הנשאר מהטבור ולמעלה, והם הע"ב וס"ג הכלליים והמ"ה הפרטי שבהם, אמנם אח"כ הנה התפשט עוד אור התיקון דרך פנימיות האז"א והאז"א שבא"ק, והוא התפשטות הנה"י דאור התיקון שאמרנו, ונתגלה שם ע"י בחי' המ"ה וב"ן. והנה היה התפשטותו דרך פנימיות כל הא"ק מהטבור ולמטה שבו, ויצא מהיסוד

בסוד החסד דאתגלי בפום אמה⁶⁵⁸. ועיקר מה שיצא הוא רק הב"ן, כי המ"ה נשאר מבפנים בסוד אור הגנוז⁶⁵⁹, ויצא רק הב"ן שהוא הב"ן דענינינו, ובהו"ה הכפולה שבו, השתמש בזה לאור התיקון דהמ"ה וב"ן הכלליים וכנז'. ועכ"פ הוא כי הנה הוא מהזוג דהמוחין פנימים דהא"ק, ויצא דרך כל פנימיות הא"ק וכנז'. והוא המ"ה הפנימי שאמר הרב בשבירת הכלים (פרק י), והוא זולת אור המ"ה דהמצח כי הוא רק בבחי' אור מקיף, כי הוא אשר נתפשט ומקיף לכל הא"ק מבחוץ, ועיקר התיקון דהאצילות וכל העולמות כולם הוא רק מאור המ"ה הפנימי, שהוא תולדות היסוד כנז', וכמו שבארנו כ"ז לעיל כלל ח"י ענ"ח ובכ"מ בארוכה. והנה נתבאר לנו בכ"ז על הב"ן דענינינו את מציאותו ושימוש ומקומו ומקורו תהלה לאל ית"ש.

[סעיף ג']

ומעתה נבאר ג"כ על הב"ן דענינינו את קישורו ויחודו בכל העסמ"ב אשר מסי' ו' עד כה. והנה פשוט הוא כי הוא מיוחד בכולם, כי הנה הוא אור התיקון דהמ"ה הכללי אשר להאצילות, האור אשר מצד האימא שבא"ק. והרי הוא מיוחד עם הב"ן דלעיל אות מ"ח, שהוא אור התיקון דהמ"ה הכללי דלאצילות אשר מצד האבא שבא"ק, כי הרי או"א מתייחדים שניהם, וכל אור התיקון הוא מיוחדם ויצא מהיסודין שלהם שהוא כללות היסוד דא"ק כנז'. ועכ"פ הוא כי הב"ן דענינינו עם הב"ן דלעיל אות מ"ח, שניהם הם אחד מעיקרן, כי הם המ"ה הכללי, מלך הדר שירד מהטבור ולמטה לצורך התיקון דהאצילות. והוא מאו"א שבא"ק מהיסודין שלהם, שיצא בהם מהתפשטות הנה"י דאור התיקון ע"י התלבשות בהתפשטות הנה"י שבהם עצמן וכנז'. אמנם הנה לבד המ"ה הכללי שהוא מלך הדר כנז', הנה יצא כלול עמו באותו ההתפשטות הנה"י דאור התיקון הב"ן הכללי ג"כ, שהוא סוד מהיטבאל אשת הדר, והם המ"ה וב"ן הכלליים דאור התיקון כנודע. והם הב' בחי' ב"ן דלעיל סי' ז' אות כ"ח ודסי' י' אות מ', שהם אור התיקון דמהיטבאל אשר להאצילות מצד האו"א שבא"ק וכנז' אות כ"ח ואות מ'. והוא (פב ע"ב) הב"ן הכללי דהתיקון אשר להאצילות, ויצא הוא ג"כ בהתפשטות הנה"י דאור התיקון הנו' כלול עם המ"ה הכללי.

והרי נמצא כי הנה אלו הדר' מיני ב"ן דלעיל אות כ"ח ודאות מ' ודאות מ"ח דענינינו, הם כולם אחד, כי הם אור התיקון דהמ"ה וב"ן הכלליים אשר להאצילות, סוד הדר ומהיטבאל שהם אחד כנודע, וכמ"ש בזה"ק באד"ר (קלה ע"ב) ובאד"ז (רצב ע"א), ולאחר התיקון בביאור⁶⁶⁰ הנקודות אשר לצורך מעשה בראשית. וכן הם מתבררים והולכים בכל משך ימי עולם עד ימות המשיח, הנה כל הנבררים המתבררים, הנה הם עולים ומתקנים מעשיה ליצירה, ומיצירה לבריאה, ומבריאה להאצילות. הנה מתחדשים שם באור פני מלך חיים, ונעשים הם ג"כ מאור התיקון עצמו. והרי נמצא כל הנקודות אשר הם כללות הב' שמות ב"ן דסי' ח' אות ל"ב ודסי' י"א אות מ"ד, וכן גם שרשם ומציאותם שהם העס"מ דסי' ח' והעס"מ דסי' י"א אשר לאחר התיקון, יעשו הם כולם לרשפי אש שלהבת י"ה⁶⁶¹ השורף כל החיצונים, כנודע בדברינו בספר הדע"ה. והרי יעשו הם כולם ג"כ לאור התיקון עצמו שהם העסמ"ב דסי' ז' י"ב י"ג, ויעשו כל אלו הו' מיני עסמ"ב דסי' ז' ח' י' י"א י"ב י"ג, יעשו הם כולם לאור התיקון עצמו אחד ומיוחד, ומקומם דכל אלו העסמ"ב הרי בארנו בכל א' מהם שהם בהעסמ"ב דהאו"א שבא"ק, שהם העסמ"ב דסי' ו'

⁶⁵⁸ עי' אד"ר דף קמב ע"א, הוב"ד לעיל הערה 377.

⁶⁵⁹ עי' מלואים אות (ב).

⁶⁶⁰ נדצ"ל בבירור.

⁶⁶¹ עי' לעיל הערה 292.

ודסי' ט', אשר הם שניהם אחד, ובהם מתלבשים כל הו' מיני העסמ"ב הנז', כי דרך הם יצאו, ומהם הוא כל גילויים אשר באצילות, וכמו שמבואר כ"ז בדברינו לעיל בכ"מ. ומהם מאירים כל הו' מיני עסמ"ב, ונעשו אחד עמהם. והרי נעשו כל הח' מיני עסמ"ב אשר מסי' ו' עד כה כולם אחד.

ונשלים דברינו בדיבור אחד לבאר מה שאמרנו לעיל בסמוך, כי הב"ן הכללי דהתיקון אשר להאצילות שהוא סוד המהיטבאל, הנה הוא העסמ"ב דלעיל סי' ז' ודסי' י', ולכאורה יש להרהר כי הרי לעיל סעיף א' ב' אמרנו כי הב"ן הכללי דהתיקון הנה הוא ג"כ בהב"ן דענינינו, ואמרנו כי בהוי"ה הכפולה שבו הוא משמש להמ"ה וב"ן הכלליים וכנ"ל. אך האמת הוא כי כל הב"ן דענינינו וכן הב"ן דלעיל אות מ"ח, הם באמת רק מהמ"ה הכללי דהתיקון. ומה שאמרנו בהם מהב"ן הכללי, הוא משום שכל א' כלול מכל הבחי'. וכן הוא ג"כ בהב"ן הכללי העיקרי שהוא סוד המהיטבאל, והם העסמ"ב דלעיל סי' ז' וסי' י', הנה ישנם שם מבחי' מ"ה ג"כ, וגילויים הוא ג"כ בהוי"ה הכפולה אשר בהב"ן שבהם שהוא בהב"ן דסי' ז' אות כ"ח ודסי' י' אות מ'. וישנם מ"ה וב"ן בכל א' מהם, והוא ענין מ"ה שבמ"ה וב"ן שבמ"ה, וכן מ"ה שבב"ן וב"ן שבב"ן, והם מתחלפים בגילויים תמיד, כי הם נידונים בערכין, וע"ד שכתבנו בזה בספר הדע"ה ח"א דרוש ד' סי' ט"ז ע"ש, ודי בזה.

ונחזור להענין, כי הנה בארנו הקשר והיחוד אשר להב"ן דענינינו ג"כ עם כל העסמ"ב ועסמ"ב אשר בכל הח' סימנים דבסי' ו' עד כה, וכבר אמרנו כי הם השורש להח' ת"ד הראשונים דהא"א דהאצילות. והיה העסמ"ב דענינינו השורש לתיקון ח' נוצר חסד, והו' הם בבחי' הח' תיקונים אשר הם מהחכמה. ואח"כ באצילות הנה מתגלה גם הארת הו' מיני עסמ"ב דהעקודים, כי אחר שיורדים למטה אפשר שיתגלו גם הם, ונעשו שם שורש גם להח' תיקונים האחרונים שמהכתר. ועכ"פ הוא כי הנה אלו הי"ג מערכות דהעסמ"ב אשר מסי' א' עד סוף סי' י"ג דענינינו, הנה הם השורש והי"ג ת"ד שבהא"א, וע"י אלו הי"ג מערכות הם מאירים בכל האצילות.

ובזה הנה נשלם דברינו אשר בסי' י"ג וכן נשלים בזה כל הדרוש הנורא הזה אשר מסי' א' עד כה, היום ל"ח למטמונים דשנת תרפ"ב בעיר האמע"ל, יהי שם הוי"ה מבורך מעתה ועד עולם מסוף העולם ועד סופו מן העולם ועד העולם אמן ואמן.

אמר המחבר הנה בהדרוש הזה עסקתי זה כמה שנים מקודם והיה סגנון כל הדרוש ע"פ פרטי הדברים אשר העליתי בספר הדע"ה ח"א דרוש ד', אמנם אח"כ העמקתי בו יותר על כל נפב ע"ג פרטי הדברים בדיוק רב, והעליתי הדרוש אשר לפנינו, והוא בכמה דברים בפנים חדשות ומאירות (עי' לעיל סי' ה' אות ח"י סעי' ג' וע' עוד לעיל סי' י"א אות מ"א בסופו שם וכן שם סוף אות מ"ג), והוא מהדורה בתרא מתחילת הספר עד כאן, וזלת הכלל ט"ז הנחתיו על מהדורה קמא, אבל כל הספר מתחילתו עד כאן עזרני הקב"ה, והוא כולו עד כאן מהדורה בתרא. אמנם לא העליתי בו רק עד סוף סי' י"ג, אך סי' י"ד וט"ו הנחתיו אותן לפי מה שהם ממהדורה קמא, שהוא ע"פ סגנון הדברים אשר בהדרוש ד' דספר הדע"ה ח"א, כי כל הדרוש שם הוא בדרך כלל ג"כ קודש הקדשים, וחלילה להרהר אחריו. אך דברי תורה הם כפטיש יפוצץ סלע, ומתחלק לכמה פנים, ומראיהן כמראה הבזק שמאירין לכמה גוונין.

והנה הו' השני סימנים דסי' י"ד וסי' ט"ו שלפנינו ע"פ סגנון הדרוש אשר בספר הדע"ה ח"א דרוש ד', והם עמוקים מאד כאשר עיני כל מעיין תחזינה מישרים, ויסוד דבריהם הנה הוא ע"פ מה שהעלינו לעיל כלל ו' ענף ג' ד', שכל מערכת העסמ"ב אשר בכל הי"ג סימנים הנ"ל הנה הם סתים וגליא, והם בב' בחי', אחד הוא מהתפשטות הא"א שבא"ק שהוא בפנימיותם, והוא בבחי' התפשטות דא"ס שנתפשט בכל אותן המערכות

מבחי' אור א"ס להיות שורש דא"ס בכולם. והנה הם בהעלם גדול והם כולם מכללות הא"א שבא"ק. והשני, הוא מציאותם העיקרי וגילויים שהוא מהאור א"א שבא"ק, והם ב' בחי' סתים וגלויים⁶⁶², הגם שהם שניהם באחדות עצום, אך הם שניהם בבחי' יחידה וחייה, כי הראשון הוא כתר שהוא ע"ב הכללי, והשני הוא חכמה שהוא ס"ג הכללי. והוא האור א"א שבא"ק הע"ב שבס"ג והס"ג שבס"ג, ובהם, ר"ל בהאור א"א, הנה בהם ומהם הוו כל הי"ג מערכות במציאותם וגילויים ע"פ מה שנמשך בהם מהא"א שבפנימיותם, שהוא בחי' א"ס להם כנוז, וכל אורם וגילויים הוא רק ממנו. והנה על זה באו הב' סימנים י"ד וט"ו שלפנינו, לבאר על מציאותם וגילויים שבהאור א"א את יסודן ושרשן בבחי' הי"ג מערכות שבא"א. אמנם הנה הם ע"פ סגנון הדרוש אשר בספר הדעה ח"א דרוש ד' וכנ"ל, כי כן היו כל דברי במהדורה קמא, ולא שניתי בהם דבר והנחתי אותן הב' סימנים כמו שהיו אצלי בראשונה, ובחזן בה וחקור בהם ויאירו פניך באור פני מלך חיים.

(סימן י"ד)

הקדמה א'

ונבאר עתה את המערכות דאור א"א (שבא"ק) עצמן אשר מהם יצאו כל ההתפשטות הא' דלאצילות, וכל הנקודות, וכל האורות התיקון על מציאותם ומדרגתם כמו שהם, שכ"ז יצאו רק מאור א"א עצמן שבא"ק. והנה אותן האור א"א הנה הם הס"ג הכללי שבא"ק אשר מהגרון שבו עד הטבור שבו, אבא הוא ע"ב שבס"ג וכלול מאור א"א עלאין, והוא מהגרון עד החזה, אימא הוא ס"ג שבס"ג וכלול מישסות, והוא מהחזה עד הטבור. וכל האורות דע"ב הכללי שהוא כללות כל הג' רישין שלו, הנה הוא מבחי' הנביעו דאור א"ס אשר לא נתלבש כלל, ובכל מקום שהוא הנה הוא במדרגתו הראשונה, והוא נעלם מאד, אלא שנתפשט למטה משום שהכל תלוי ועומד רק עליו. והנה בכל המערכות הראשונים אשר דברנו עד כה, היה הכונה הכל רק על התפשטות הע"ב הכללי גופה אשר בכל מקום שמתפשט עומד תמיד במדרגתו הראשונה, אשר בו הוא הנביעו דאור א"ס ית"ש, וכדי להשריש אור א"ס בכולם (וכנ"ל כלל ב' ענף ב' ג' ע"ש).

אמנם הוא כי הנה לבד התפשטות דהע"ב הכללי אשר מתפשט הוא גופה לבחי' אור א"ס בכולם ועומד לעולם במדרגתו והוא נעלם, הנה נמשך האור א"א הנזכרים שהם האור א"א שבא"ק, וכן בכל האצילות כולו, בכל הפרצופים אשר שם עוד אור ממנו תמיד אשר ממנו נמשך ונתהווה כל עיקר (פב ע"ד) מציאותם ומדרגתם, [כל תחתון ע"י העליון שעליו]. כי הנה הוא מתלבש בהם ונצטמצם לפי מדרגתם, ונעשה לעצם מעצמיהם ובשר משרם. וכן אח"כ הנה הוא ממשיך אור הזה בהם ג"כ תמיד ומאיר בהם בכל א' לפי ערכו בבחי' תוספות אור ומוחין אליו, להוציא ממנו אורות ותולדות חדשים בהמציאות תמיד, [אם בבחי' מציאות ממש שהוא אור ונשמה חדשה, או בבחי' פעולה והנהגה שהוא כל הנהגת ית"ש אשר הוא לתקן ולהעלות את כל המציאות כולם]. ואותה ההתלבשות הנה הוא ג"כ על הדרך והסדר אשר ביארנו במערכות הקודמים.

וא"כ נמצא כי כל הסימנים מכל המערכות דעסמ"ב אשר מסי' ו' עד סוף סי' י"ג הנה הם כולם כפולים, כי אחד הוא מאור הע"ב הכללי עצמו אשר ירד ממקורו ונתפשט בכל העקודים, וכן בכל הפרצופים אשר למעלה מהטבור לצורך ההתפשטות הא' דלאצילות, ולצורך הב' חלקי דהתפשטות הב' דלאצילות, שהם אורות הנקודות והתיקון אשר למטה מהטבור. ובכל מקום שירד הנה נצטמצם ע"י ירידתו וריחוקו ממקומו מע"ב לס"ג ומס"ג למ"ה וממ"ה לב"ן, וכן מהעסמ"ב לעסמ"ב, וכמו שבארנו בכל המערכות הנזכרים, כי נצטמצם בכל א' גם הוא עכ"פ בכל מקום שעובר דרך עליו ע"י ירידתו

⁶⁶² עי' מלואים אותיות (כ) - (כג).

וריהוקו. אך עכ"ז הנה הוא עומד בהם לעולם במדרגת הע"ב הכללי עצמו, ולא נתלבש כלל להקרא על שם התחתונים שעובר דרך עליהם (והוא ע"ד שכתב הרב בדרושי מ"ן דרוש ה' ע"ש).

והבחי' השנית הנה הוא מה שממשיך אור ממנו עוד ומשפיע בכל התחתונים כולם, אשר ממנו הוא עיקר מציאותם שבתחילה. וכן אח"כ, הנה הוא ממשיך אורו בהם תמיד להיות בהם לתוספת אורות ומוחין, לחדש על ידן תמיד כל מעשה בראשית בכל עת. וכל הבחי' הזה הנה הוא מתלבש בכל א', ונצטמצם לפי מדרגתו להקרא על שמו וכנו'. אמנם סדר תהלוכות אלו הב' בחי' הם באמת שוים, ועי"ז הנה נבאר עתה בפרטיות כל אותה הבחי' השנית ג"כ. ונבאר את כל השמות עסמ"ב שבא"ק⁶⁶³ דא"ק, הן העסמ"ב דא"א עלאין שבו שהוא אבא הכללי שבא"ק, והן העסמ"ב דישסו"ת שבו שהוא אימא הכללי שבא"ק, את פרטות כל האורות הנמשך בהם מהע"ב הכללי ומתלבש בהם ונצטמצם לפי מדרגתם, הן מה שנוגע לעיקר עצמותם גופה אשר מהטבור ולמעלה, והוא בהע"ב והס"ג שבהם, והן מה שנוגע להאורות המתפשט מהם מהטבור ולמטה, שהוא כל האצילות כולו, והוא מהמ"ה וב"ן שלהם, אשר נצטמצמו הם לכל מדרגת האצילות. ונבארם בפרטיות הן מה שנוגע להתפשטות הא' דלאצילות, והן מה שנוגע לאורות הנקודות והתיקון שהוא ההתפשטות הב' אשר להאצילות. והגם שעיקר כל הדברים בזה הנה הם ע"פ הדרך שביארנו לעיל, עכ"ז הרי אין ביה"מ בלא חידוש, וגם הדברים הם מאירים כשהם מבוארים בכל א' בפנ"ע.

הקדמה ב'

המערכה הזה שלפנינו הנה הוא מדבר מהעסמ"ב דאבא הכללי שבא"ק, שהוא האו"א עלאין שבו, והוא הע"ב דס"ג העיקרי שבו, העומד בו מהגרין עד החוזה. והנה הוא כלול בעקודים באורות האוון דס"ג ובבחי' המזל עליון אשר שם (עיין בזה לעיל סימן ב' אות ח' סעיף ו'), ושורשו בהע"ב הכללי הוא בהשם ס"ג שבס"י ב' אות ו', ועולה עד למעלה שהוא בהג' שמות עס"מ אשר בס"י א' אות א' ב' ג'. והנה אותו האבא הכללי לקח הוא מהע"ב הכללי את כל השם ס"ג כולו אשר בס"י ו' אות כ"ב, כי אותו השם ס"ג הנה ממנו הוא כל המציאות העיקרי דכל האבא הכללי גופה, ומתפשט בו הע"ב הכללי תמיד בהב' בחי' דהתפשטות אשר אמרנו לעיל בהקדמה א'. והנה כלול האבא הכללי מד' שמות עסמ"ב שהם או"א וזו"ן שבו, והם הד' שמות עסמ"ב אשר באותו הס"ג דאות כ"ב, וכל שם מהם הרי הוא מקבל אור מלמעלה בבחי' תוספת אור ומוחין אליו, הנצטמצם בו למדרגתו ומשתמש בו בפעולת כל האצילות כולו, הן להתפשטות הא' דלאצילות (פנ"ע א') והן בהב' חלקי ההתפשטות הב' דלאצילות, שהם אורות הנקודות והתיקון, וכ"ז הנה הוא מתבאר בהמערכה שלפנינו והוא זה.

(נ"ג)

ע"ב

הוא השם ע"ב דאבא הכללי שבא"ק הכולל או"א עלאין, והשם ע"ב הוא האבא שבו, שהוא אבא עלאה שבא"ק, ועצמותו הוא בהשם ס"ג אשר בס"י ו' אות כ"ב בהע"ב שבו, כי הרי אותו הס"ג דאות כ"ב הרי הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, והע"ב שבו הנה הוא האבא עלאה שבא"ק, והוא הע"ב שבהאבא הכללי שבא"ק. והנה המשיכתו ויציאתו העיקרי מהע"ב הכללי דגלגלתא, הנה הוא מהמ"ס שבא"ק, מהמ"ה דהמ"ס שהוא המ"ה

⁶⁶³ צ"ל שבא"א.

שבסי' א' אות ג'. ואחר שנתפשט אותו המ"ה ויצא מהמ"ס ולחוץ נכנס בעקודים, והוא השם ע"ב אשר בסי' ו' אות כ"א, ואותו הע"ב דאות כ"א הרי הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב כמו שכתבנו שם. והנה מהע"ב שבו שהוא מהע"ב דהע"ב דאות כ"א, הנה משם נמשך מציאותו ועצמותו של האבא עלאה שבא"ק, שהוא הע"ב אשר בהס"ג דאות כ"ב. והרי נמצא כי העצמות דאבא עלאה הוא הע"ב שבהס"ג דאות כ"ב, והוא נמשך ויוצא מהע"ב שבהע"ב דאות כ"א, ואותו האבא עלאה הוא הע"ב שבאבא הכללי שבא"ק, והוא הע"ב דענינינו אשר אנו עוסקים בו עתה.

והנה אח"כ קיבל האבא עלאה הנז' (שהוא הע"ב דענינינו) עוד תוספת אור ומוחין מהע"ב הכללי ג"כ, [ומתלבש ונצטמצם בו והוא] לצורך ההתפשטות הא' העיקרי דלאצילות אשר מאבא עלאה וכמו שיתבאר לקמן אות נ"ה, והנה הוא השם מ"ה אשר בהס"ג דאות כ"ב, וקיבל אותו מהשם מ"ה שבהע"ב דאות כ"א, כי נתלבש בו אותו התוספת אור ומוחין בהאבא עלאה, ונעשה בו לעצם מעצמיו ובשר מבשרו⁶⁶⁴, והוליד ויצא ממנו את ההתפשטות הא' דלאצילות אשר ממנו שהוא השם מ"ה אשר בהס"ג דאות כ"ב, והוא המ"ה דהאבא הכללי וכמו שיתבאר ענינו לקמן אות נ"ה.

אמנם אח"כ שהוא אחר ההסתלקות הא', הנה חזר אבא עלאה (שהוא הע"ב דענינינו) והעלה את אותו האור שקיבל למעלה למ"ן, והגיע עלייתו בשורשו ובשורש שורשו אשר בהע"ב הכללי שבגלגלתא, והיינו עד הע"ב דהמ"ס שהוא הע"ב שבסי' א' אות א', וגרם עי"ז את הזווג החיצוני בהמ"ס שהוא בין הע"ב והס"ג שבו אשר בסי' א' אות א' ב'. והנה קיבל אז עי"ז תוספת אור ומוחין חדשים לצורך תולדות האור חדש שאמר הרב בנקודות (פרק ב), והוא החלק הא' מההתפשטות הב' של האבא הכללי, שהם המלכי יושר שיצא ממנו בעולם הנקודות, וכמו שכתבנו כ"ז לעיל ענף ב', ויתבאר עוד לקמן אות נ"ה. והנה קיבל אותו התוספת אור ומוחין חדשים ג"כ מהע"ב הכללי כנז' אחר שנתלבש ונצטמצם בו כנ"ל, והיה כל סדר תהלוכתו ג"כ ע"ד שכתבנו במערכות הקודמים בהתפשטות הע"ב הכללי עצמו. והיינו כי הנה קיבל אותן מהשם ע"ב שבהב"ן דהמ"ה דהמ"ס שהוא השם ע"ב החיצוני אשר בסי' ח' אות כ"ט (והוא השם ע"ב דסי' ח' אשר מהב"ן דסי' ו' דהמ"ה דהמ"ס שבסי' א'), כי הנה אותו הע"ב דאות כ"ט הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, וקיבל אבא עלאה מהע"ב והמ"ה שבו. והאור שקיבל הנה הוה האור דשם ס"ג אשר בסי' ח' אות ל', ור"ל הע"ב והמ"ה שבאותו הס"ג, כי גם אותו הס"ג דאות ל' הרי הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, וקיבל אבא עלאה את הע"ב והמ"ה שבהס"ג דאות ל', והוא היה באבא עלאה למוחין חדשים לצורך תולדות המלכי יושר דהנקודות.

ומה שקיבל לזה ב' שמות שהם הע"ב ומ"ה, הנה הוא ע"פ מה שנודע כי בכל תוספת מוחין הנמשך בכל עליון לצורך התחתון, הנה נשאר עיקרם בהעליון עצמו ומתגדל על ידם, ורק איזה חלק אור מהבחינה אחרונה שבו הנה הוא אשר נמשך ויורד בהתחתון ממש. וכן הוא כאן, כי הע"ב שבס"ג דאות ל' הנה הוא נשאר כולו באבא עלאה עצמו, ורק המ"ה שבהס"ג דאות ל' הנה (פג ע"ב) ממנו נמשך איזה חלק אור להמוחין דמלכי יושר ממש, אשר הם מהשם ב"ן שבסי' ח' אות ל"ב (וע"ש באות ל"ב במה שכתבתי שם אמנם שורשו כו' ע"ש).

והרי נמצא כי המוחין חדשים למלכי יושר הנה הם נמשכים באבא עלאה מהע"ב והמ"ה שבהע"ב דאות כ"ט, והם הע"ב והמ"ה שבהס"ג דאות ל'. וכן אח"כ שהוא אחר מיתת המלכים ושבירת הכלים, שנמחקו כל שרשי ואורות הנקודות מכל תוקף הגבורות שבהם, וחזרו ועלו למ"ן בשרשן העליון, ונעשה עי"ז הזווג הפנימי בין הרישין עלאין שבא"ק וכן זוג פנימי בעקודים בעסמ"ב דאורות האוון ובבחי' המזל עליון אשר שם וכמו

⁶⁶⁴ עי' לעיל הערה 385.

שכתבנו לעיל ענף ח'. הנה חזר האבא עלאה וקיבל משם תוספת אור וברכה [המתלבש בו ונצטמצם למדרגתו] לצורך תולדות החלק השני דההתפשטות הב' דלאצילות אשר מאבא עלאה. ואותו התוספת אור הנה הוא האור הדעת עלאה אשר מרזא דא"ס ית"ש לצורך השם מ"ה והט"ר דב"ן דהתיקון, שהוא האור דהדר ומהיטבאל, שהם החלק השני מההתפשטות הב' דלאצילות.

והנה קבל אבא עלאה את אותו התוספת אור דהדעת עלאה ג"כ ע"ד ההתפשטות דהע"ב הכללי עצמו אשר בארנו במערכות הקודמים בס' י"ב ובס' ז'. והיינו כי הנה קיבל אותו מהשמות ע"ב דהמ"ה וב"ן שבהמ"ה דהמ"ס, והיינו מהשם ע"ב דאות מ"ה שבס' י"ב ומהשם ע"ב דאות כ"ה שבס' ז' נהם השמות ע"ב שבס' ז' וי"ב דהמ"ה וב"ן שבס' ז' שבהמ"ה דהמ"ס אשר בס' א'. והנה אלו השמות ע"ב דאות מ"ה וכ"ה הנז', הנה כלולים כל א' ג"כ מד' שמות עסמ"ב, וקבל אבא עלאה מהע"ב והמ"ה שבהם, ואותו התוספת אור וברכה שקיבל הנה הוא האור דהשמות ס"ג דאות מ"ו שבס' י"ב ודאות כ"ו שבס' ז'. והיינו כי גם אותן השמות ס"ג הנה כלול כל א' ג"כ מד' שמות עסמ"ב, וקבל אבא עלאה את הע"ב והמ"ה שבהם, כי השמות ע"ב הם לאור הדעת עלאה אשר באבא עלאה עצמו, שיתגדל הוא גופה ויושלם באור הדעת עלאה ככל הראוי לעצמותו. אבל השמות מ"ה הנה מהם היה יורד ונמשך האור דהדעת עלאה להדר ומהיטבאל העיקריים שבאצילות, אשר מציאותם הוא מהשמות ב"ן דאות מ"ה שבס' י"ב ודאות כ"ה שבס' ז' וע' בדברינו שם. ונמצא כי התוספת אור וברכה אשר קבל אבא עלאה מאור הדעת עלאה לצורך הדר ומהיטבאל, הנה הוא השמות ע"ב ומ"ה אשר בהם"ג דאות מ"ו וכ"ו, וקיבל אותם מהשמות ע"ב ומ"ה שבהע"ב דאות מ"ה וכ"ה.

והנה ע"י אותה התוספת אור וברכה שקבל עתה אבא עלאה בתוכו, שהוא הב' מיני שמות ע"ב ומ"ה אשר בהם"ג דאות מ"ו וכ"ו כנז', והרי נשלם ע"י אבא עלאה שהוא הע"ב דאבא הכללי באור הדעת עלאה אשר מרזא דא"ס ית"ש, הנה השפיע הוא ע"י והמשיך ממנו ג"כ מוחין דע"ב להדר ומהיטבאל דאצילות אשר מהטבור ולמטה, והם השמות ע"ב אשר בהב"ן דאות מ"ה שבס' י"ב ושבהב"ן דאות כ"ה שבס' ז'. כי הע"ב שבהב"ן דאות מ"ה הוא המוחין דע"ב להדר דאצילות, והע"ב שבהב"ן דאות כ"ה הוא המוחין דע"ב להמהיטבאל דאצילות, והם המוחין דהע"ב שמהדעת עלאה אשר ירדו למטה מהטבור דא"ק מהע"ב דענינינו שהוא אבא עלאה שבא"ק (כי קיבל הוא את אור הדעת עלאה בתוכו שהוא השמות ע"ב ומ"ה אשר בהם"ג דאות מ"ו וכ"ו, וקיבל אותן מהשמות ע"ב ומ"ה אשר בהע"ב דאות מ"ה וכ"ה)⁶⁶⁵. ומאותו אור הדעת עלאה אשר קיבל בתוכו, המשיך הוא והוריד מהטבור ולמטה דא"ק את הב' שמות ע"ב אשר בהב"ן דאות מ"ה, ובהב"ן דאות כ"ה שהם המוחין דע"ב דהדעת עלאה אשר מאבא עלאה שבא"ק להדר ומהיטבאל אשר ירדו למטה מהטבור דא"ק, שהוא באצילות העיקרי. והנה כאשר הוריד את אותן המוחין דע"ב להדר ומהיטבאל כנז', הנה ירדו עמהם ג"כ כל הע"ב הראשונים אשר קיבל אבא עלאה הנז' בתוכו בעת עולם הנקודות לצורך המלכי יושר, והוא הע"ב אשר בהם"ג דס' ח' אות ל' וכנ"ל, והיה נשאר אז כולו באבא עלאה עצמו שבא"ק. וכן השם ע"ב מהע"ב דאות כ"ט שבס' ח' הנז', {פג ע"ג} אשר ממנו קיבל אבא עלאה הנז', והוא נשאר אז כולו בעקודים וכנ"ל בס' ח' שם, אבל עתה בעת התיקון הנה ירדו גם הם כולם למטה מהטבור דא"ק ממש, כי הם השמות ע"ב אשר ניתוסף לאחר התיקון גם בהמלכי יושר עצמן מהעקודים ומאבא עלאה שבא"ק וכמו שכתבנו בזה לעיל ס' ח'. והנה אמרנו שם כי הם הו"ק דהט"ר דב"ן, וכן הם ג"כ המוחין דהג"ר להמלכין קדמאין. כי אחר התיקון נשלמו גם הם המוחין דג"ר וכמ"ש הרב בשער התיקון (פרק ה),

⁶⁶⁵ הסוגר נוסף על ידי המלהב"ד.

והוא בענינינו אותן השמות ע"ב אשר בהע"ב והס"ג דסי' ח' אות כ"ט ואות ל', שהם ירדו ג"כ למטה מהטבור בעת התיקון, ונשלמו גם המלכי יושר עתה במוחין דע"ב ע"י אבא עלאה שבא"ק [והמוחין דס"ג מ"ה ב"ן שבהם יתבאר למטה באות נ"ד נ"ה נ"ו שבסמוך] וע' לעיל סי' ח' ותבין כ"ז היטיב.

(נ"ד)

[ס"ג]

הוא השם ס"ג דאבא הכללי שבא"ק, והוא בחי' אימא שבו, שהוא אימא עלאה שבא"ק. ובה הוא ג"כ כל הסדר ממש כמו בהאבא עלאה, אלא שבכאן יתבאר הכל על שם ס"ג, והיינו כי הנה עיקר מציאות דהאימא עלאה שבא"ק ועצמותה העיקרית שבה, הנה הוא ג"כ בהשם ס"ג אשר בסי' ו' אות כ"ב, אלא שהוא בהס"ג שבו, והיינו הס"ג דס"ג. כי אבא עלאה הוא הע"ב שבאותה הס"ג, ואימא עלאה היא הס"ג שבאותה הס"ג, והיא הס"ג דאבא הכללי. והנה היא נמשכת ויוצאת ג"כ מהשם ע"ב דאות כ"א, אלא שהוא ג"כ רק מהס"ג שבו, כי אבא עלאה הנה הוא מהע"ב שבו שהוא מהע"ב דע"ב, ואימא עלאה נמשכת מהס"ג דע"ב. אבל עכ"פ הוא כי או"א עלאין הנה מקורם אשר בהע"ב הכללי דגלגלתא שהוא בהמ"ס דא"ק, הנה הם שניהם ממקור אחד שהוא בהמ"ה דהמ"ס שבסי' א' אות ג', אחר שנתפשט ממקומו ולחוץ ונכנס בעקודים באור האוון ובבחי' המזל עליון אשר שם, שהוא הע"ב אשר בסי' ו' אות כ"א וכנז'. והם שניהם מהע"ב דאות כ"א מהע"ב והס"ג שבו. וכן הם שניהם בהס"ג דאות כ"ב בהע"ב והס"ג שבו.

וכן הוא גם אח"כ שהוא כאשר הגיע העת דהתפשטות הא' אשר להאצילות, כי הנה מקבלת אימא עלאה הנז' ג"כ מהע"ב הכללי דגלגלתא עוד תוספת אור ומוחין לצורך ההתפשטות הא' דלאצילות אשר ממנה, ומקבלת אותו ג"כ מהמ"ה דהמ"ס אשר בסי' א' אות ג' אחר שנתפשט אורו בעקודים באור האוון ובבחי' המזל עליון אשר שם, שהוא בהע"ב דאות כ"א שבסי' ו' הנז', ומהב"ן שבו שהוא הב"ן דע"ב דאות כ"א. כי אבא עלאה שבא"ק הוא מקבל התוספת אור להתפשטות הא' שלו מהמ"ה שבו וכנ"ל, אבל אימא עלאה שבא"ק היא מקבלת מהב"ן שבו וע"י אותו התוספת אור אשר האימא עלאה מקבלת אותו ומתלבש בה ונצמצם למדרגתה. הנה יצא ממנה מציאות השם ב"ן אשר בהס"ג דאות כ"ב, שהוא הב"ן דאותו הס"ג, כי ע"י התוספת אור להתפשטות הא' שמאבא עלאה יצא ממנו מציאות המ"ה דהס"ג וכנ"ל אות נ"ג. אבל מהתוספת אור להתפשטות הא' אשר מאימא עלאה, יצא ממנה הב"ן דהס"ג, ונעשה אותו הב"ן דהס"ג להתפשטות הא' דלאצילות אשר מאימא עלאה שבא"ק, וכמו שיתבאר ענינו לקמן אות נ"ו.

וכן אח"כ שהוא אחר ההסתלקות הא' אשר חזר כל ההתפשטות הא' לעלות למעלה, ועלה אז גם כל נשמת פנימיות דהאימא עלאה עצמה שהיא הס"ג דאבא הכללי למעלה למ"ן, הנה הגיע עלייתה בשורשה שבהע"ב הכללי שהוא בהמ"ס דא"ק ג"כ בבחי' הס"ג שבו, שהוא בהשם ס"ג אשר בסי' א' אות ב'. והנה נעשה ע"ז ג"כ כל תהלוכות הענינים מיציאת ותולדות האורות דהנקודות דמלכי יושר אשר בארנו לעיל סי' ח' בהע"ב הכללי עצמו. כן נעשה כ"ז גם עתה בהאימא עלאה בכל המציאות העיקרי דהנקודות דמלכי יושר אשר יצאו באמת רק ממנה, וכמו שאמרנו לעיל בהקדמה א' שהם כולם בסדר אחד, אלא שהם כפולים זה מהע"ב הכללי עצמו שבא"ק וזה מאו"א שבא"ק אחר שנצמצם למדרגתם. וכן היה כ"ז ג"כ בכל סדר דההתפשטות הא' (פג ע"ד) הנז', וכן הוא גם אח"כ שהוא אחר הסתלקות הא' דענינינו. והגיע עליית נשמת פנימיות דהאימא עלאה למעלה עד הס"ג שבהמ"ס שהוא השם ס"ג שבסי' א' אות ב', והיה נעשה שם ע"ז הזווג

החיצוני בין הע"ב והס"ג דאות א' ב'. והנה קיבלה אז האימא עלאה מהזווג הזה ג"כ תוספת מוחין חדשים לצורך תולדות המלכי יושר כנ"ל אות נ"ג באבא עלאה, כי המלכי יושר הנה הם יצאו ע"י הזווג הפרטי אשר באו"א עלאין שבא"ק וכמו שכתבנו לעיל ענף ב'.

והנה המוחין חדשים אשר קיבלה אימא עלאה שבא"ק לצורך זה, הנה הוא ג"כ מבחי' המ"ה דהמ"ס אשר בס' א' אות ג' אחר שנכנס בעקודים באורות האוון ובהמזל עליון. והיינו מהשם ע"ב החיצוני שבהב"ן דהמ"ה דהמ"ס, והוא השם ע"ב אשר בס' ח' אות כ"ט, שהוא הע"ב החיצוני מהב"ן דס' ו' שבהמ"ה דהמ"ס דס' א', וכנ"ל באבא עלאה. והנה ממנו קבלה אימא עלאה ג"כ, אלא שקבלתה היה ג"כ רק מהס"ג והב"ן שבאותו הע"ב דאות כ"ט, והאור שקבלה הנה הוא האור דהס"ג שבאות ל', אלא שהוא ג"כ רק הס"ג והב"ן שבו, שהוא הס"ג והב"ן שבהס"ג דאות ל', כי קבלת אבא עלאה שבא"ק היה הע"ב והמ"ה שבו וכנ"ל באות נ"ג. אבל קבלת אימא עלאה שבא"ק הנה היה הס"ג והב"ן שבו, והיה בה כ"ז לתוספת אורות ומוחין לצורך הולדת המלכי יושר בהנקודות אשר יצאו מאו"א עלאין שבא"ק, וכמו שביארנו כ"ז לעיל אות נ"ג באבא עלאה, ויתבאר עוד בארוכה לקמן אות נ"ו. וכן היה עד"ז גם אח"כ היינו אחר מיתת המלכים שחזרו לעלות למ"ן לצורך תולדות אור הדעת עלאה להמ"ה והט"ר דב"ן כנ"ל באבא עלאה, הנה קבלה אז אימא עלאה ג"כ את אותו אור הדעת עלאה ע"י הזווג הפנימי שלמעלה, וקיבלה אותו ג"כ מהשמות ע"ב שבהמ"ה והב"ן דהמ"ה דהמ"ס, שהוא מהשמות ע"ב דאות מ"ה שבס' י"ב ודאות כ"ה שבס' ז' [שהם מהמ"ה וב"ן דס' ו' שבהמ"ה דהמ"ס דס' א']. אלא שקבלתה היה מהס"ג וב"ן שבהם, היינו מהס"ג וב"ן שבהע"ב דאות מ"ה ומהס"ג וב"ן שבהע"ב דאות כ"ה, והאור שקיבלה הנה הוא ג"כ האור דהשמות ס"ג דאות מ"ו שבס' י"ב ודאות כ"ו שבס' ז'. אלא שקבלה רק את הס"ג והב"ן שבהם, היינו הס"ג וב"ן שבהס"ג דאות מ"ו והס"ג וב"ן שבהס"ג דאות כ"ו. כי הס"ג היה לתועלת עצמותה גופה, שתתגדל היא עצמה ותושלם באור הדעת עלאה. אבל הב"ן היה לתועלת להשפיע ממנה באצילות (וקיבלה אותם מהשמות ס"ג וב"ן שבהע"ב דאות מ"ה ושבהע"ב דאות כ"ה, וכנ"ל באבא עלאה, אלא שקבלת אבא עלאה היה הכל בבחי' ע"ב ומ"ה וכנ"ל, אבל קבלת אימא עלאה היה הכל בבחי' הס"ג וב"ן, והיה כ"ז לתוספת אור ומוחין בהאימא עלאה) לצורך הולדת המוחין דס"ג בהמ"ה והט"ר דב"ן שהוא הדר ומהיטבאל שבאצילות. והיינו כי ע"י אותו התוספת אור וברכה שהם השמות ס"ג וב"ן שקיבלה האימא עלאה אשר היא הס"ג דהאבא הכללי, הנה השפיעה היא והמשיך ממנה מוחין דס"ג להדר ומהיטבאל דאצילות אשר מהטבור דא"ק ולמטה וכמו שיתבאר עוד לקמן אות נ"ו.

וכאשר ירדו הם הנה ירד עמהם ג"כ כל הס"ג הראשונים אשר ניתוסף למעלה בעת יציאת הנקודות, והיינו השם ס"ג דהס"ג אשר בס' ח' אות ל' אשר יצא אז ונשאר כולו באימא עלאה עצמה. וכן השם ס"ג שבהע"ב דס' ח' אות כ"ט אשר יצא אז [מהחיצוניות דהב"ן דאות כ"ד שבס' ו'], ונשאר אז כולו בהעקודים עצמו, הנה ירדו עתה גם הם מהטבור ולמטה ממש ונכנסו בהמלכי יושר להיות בהם למוחין דס"ג מהעקודים ומהאימא עלאה. ונשלמו עתה ע"י גם המלכי יושר בהמוחין דס"ג ג"כ, והרי נשלמו ע"י אימא עלאה המוחין דס"ג הן בהדר ומהיטבאל והן בהמלכי יושר.

אמנם פשוט הדבר לכל יודע ומבין, שהגם שביארנו ענינו דאבא עלאה וענינו דאימא עלאה כל א' בפנ"ע, הנה האמת הוא שהם מיוחדים זה בזה בכל עניניהם לעולם, כי הם שניהם כלולים במזל עליון דעקודים ביחוד עצום מאד, וקיבלו שניהם מהע"ב דהמ"ה אשר שם, שהוא מהע"ב דאות כ"א וממקור אחד, אלא שבו נמשך מבחי' הע"ב והמ"ה שבו, ובה נמשך מבחי' הס"ג וב"ן שבו. אבל באמת הרי מיוחדים שם הע"ב והס"ג ומ"ה וב"ן באחד ממש, והוא שורש ומקור אחד. וכן מה שמקבלים משם הוא ג"כ רק אור

אחד, שהוא השם ס"ג דאות כ"ב, אלא שבו הוא בגילוי הע"ב והמ"ה {פד ע"א} שבו, ובה הוא בגילוי הס"ג והב"ן שבו. אבל באמת הרי מיוחדים אותן הע"ב והס"ג שבהם"ג וכן המ"ה וב"ן שבו באחד ממש, והם כולם אור אחד. וכן ההתפשטות הא' דלאצילות הנמשך מהם עי"ז, הנה הוא ג"כ רק אור אחד, והוא כללות ההתפשטות הא' דלאצילות מהאבא הכללי שבא"ק הכולל או"א עלאין שבו, שהוא הע"ב דס"ג העיקרי שבא"ק הנזכר בדברינו בכמה מקומות. וכן ההסתלקות הא' של שניהם ועלייתם למ"ן וקבלתם משם לצורך המלכי יושר דהנקודות, היה הכל ביחוד עצום למאד. וכן המלכי יושר שיצא מהם עי"ז, הם ג"כ רק חלק אחת לבד, ור"ל שלא יצא מין מלכי יושר מאבא עלאה בפנ"ע ומאימא עלאה בפנ"ע, אלא שהם רק חלק אחת אשר יצא מהזווג דאו"א עלאין שבא"ק ונולדו מאימא עלאה, והם המלכי יושר דהנקודות אשר יצאו מהטבור והיסוד ומצפוני רגלים שבא"ק. וכן עד"ז ג"כ בעלייתם למ"ן אשר לאחר מיתת המלכים וקבלתם מהזווג הפנימי את אור הדעת עלאה לצורך המ"ה והט"ר דב"ן, שהם כל המוחין דע"ב וס"ג אשר נמשכו מאו"א עלאין שבא"ק להדר ומהיטבאל ולמלכי יושר וכנ"ל, הנה היה נעשה כ"ז הכל ביחוד עצום מאד, הן בזמן והן במקום והן בהפעולה, כי עלו ביחד ופעלו ביחד וקיבלו שניהם כאחד ממקור אחת. וכן נמשך מהם למטה ג"כ משניהם כאחד, אלא שכאשר אנו מבחינים לדעת את תכונת האור מה שהוא, הנה אז אנו אומרים כי ישנו באותו האור ב' תכונות, היינו תכונת הע"ב ותכונת הס"ג. ותכונת הע"ב הוא מאבא עלאה, תכונת הס"ג הוא מאימא עלאה. וכל מה שנעשה באבא עלאה הוא הכל מתכונת הע"ב וממנו הוא המ"ה, ומאימא עלאה נעשה הכל בתכונת הס"ג וממנה הוא הב"ן. אבל באמת נעשה הכל ביחד וביחוד, ועיקר בגילוי מתכונת הע"ב והס"ג והמ"ה וב"ן, הנה הוא רק מהטבור ולמטה שהוא באצילות. אבל כל מה שאנו מדברים בזה מהטבור ולמעלה הוא רק ע"פ תכונותיהם אשר בשורשם ובשורש שורשם, וכ"ז הוא פשוט ונודע. אמנם עכ"ז הנה ידוע ג"כ כי בכל מקום ובכל עולם, הנה נבחן הדבור בו לפי הערך והגילוי המתייחס לשם, כי גם בכל עליון היותר גבוה הגם שנגד מתחתון אשר למטה הימנו אין להבחין בו שום שם ושום חילוק בחינות כלל⁶⁶⁶, אבל בערך העליון אשר גם למעלה הימנו, הנה יש להבחין בו כל הבחינות כולם אשר בהתחתון ממש. ולואת הנה נאמר שהגם שאמרנו כי באו"א עלאין שבא"ק הוה היחוד שם עצום מאד בכל עניניהם, עכ"ז הנה בערך העולמות דא"ס⁶⁶⁷ אשר למעלה מא"ק, יש להבחין גם באותן האו"א עלאין שבא"ק כל הבחי' כמו באצילות. ובזה הצד הנה אנו מדברים בהם כל מה שאמרנו מענין הע"ב והס"ג הנ"ל, כי הנה אבא עלאה כל קבלתו מלמעלה וכן כל השפעתו למטה הוא הכל מהע"ב והמ"ה, ואימא עלאה הוא הכל בהס"ג וב"ן. ולא עוד אלא כי עד שהגיע עת התיקון באצילות, והיינו כל הזמן דעולם הנקודות וכן אפי' גם בעת ההתפשטות הא', הנה היה נמשך כל האורות וכל הגילויים הכל רק מצד האימא עלאה לבד, והיה נמשך הכל רק מתכונת הס"ג לבד. אבל האור דע"ב שהוא הגילוי דאבא עלאה שבא"ק, היה אז גנוז וטמיר יתיר⁶⁶⁸, והיה נעלם אורו עד עת התיקון דוקא וכמו שיתבאר למטה בסמוך ודע זה.

(נ"ה)

מ"ה

הוא השם מ"ה שהוא בחי' פרצוף ז"א דאבא הכללי שבא"ק הכולל או"א עלאין. והנה עומד בו אותו המ"ה רק מטבורו ולמטה, אבל מהטבור ולמעלה של אותו האבא

⁶⁶⁶ עי' מבר"ש יג ע"ד שכל עולם נחשב כאין סוף כלפי העולם שתחתיו.

⁶⁶⁷ עי' לעיל הערה 35.

⁶⁶⁸ עי' לעיל הערה 139.

הכללי, הנה הוא הע"ב והס"ג שבו אשר בארנו לעיל אות נ"ג ואות נ"ד. ואמרנו שם שהם או"א עלאין, והם באמת עצמותו של האבא הכללי עצמו שהוא בחי' או"א שבו, ועומדים בו מהטבור ולמעלה, אך מהטבור ולמטה {פר ע"ב} הנה הוא רק המ"ה וב"ן שבו שהם הז"א ונוק' שבהאבא הכללי שבא"ק, והם מבחי' הנה"י שבו שהוא לבר מגופא (וזה בראשית כא ע"ב) כנודע. אמנם הנה כולם הם רק מהחזה ולמעלה שבא"ק, כי כל אבא הכללי הוא כולו מהחזה ולמעלה. וע"ד שהוא באצילות, שכל האבא דאצילות הוא למעלה מהחזה דא"א, כן הוא כאן בא"ק.

והנה נדבר עתה מהשם מ"ה שבאבא הכללי שבא"ק שהוא הז"א שבאותו האבא והוא מטבורו ולמטה של אותו האבא עצמו כנז'. והנה אותו המ"ה הנה עיקר מציאותו ועצמותו הנה הוא המ"ה דהס"ג שבס"י ו' אות כ"ב, והוא יוצא מהע"ב שבאותו הס"ג שהוא אבא עלאה. ושורשו בעקודים הנה הוא המ"ה שבהע"ב דאות כ"א וכנ"ל אות נ"ג, והנה הוא נתחדש ונולד בו בהאבא עלאה רק כאשר הגיע הזמן להתפשטות הא' דלאצילות, כי הוא ההתפשטות הא' גופה של האבא עלאה, וירד אז למטה מהטבור דא"ק וכמו שביארנו כ"ז לעיל כלל ו' ענף ה' עש"ה (וע' עוד בכלל ח' ענף ז'). וזהו אשר אמרנו לעיל כלל ו' ובכ"מ כי היה ההתפשטות הא' דהע"ב דס"ג (שהוא האבא הכללי שבא"ק) מהמ"ה וב"ן שבו, הנה באמרנו המ"ה הכוונה הוא על אותו המ"ה דענינינו שהוא ההתפשטות הא' העיקרי דלאצילות אשר מהאבא עלאה שבא"ק, וירד אז מהטבור דא"ק ולמטה. אמנם מאחר ההסתלקות הא' והלאה, הנה הוא לעולם למעלה מהטבור דא"ק, כי חזר ועלה ונשאר שם לעולם וכנודע בדברינו. אבל עכ"פ הוא למטה מהטבור דהאבא הכללי, כי הוא הז"א שבו וכנז'.

והנה אותו המ"ה הנה הוא נמשך ג"כ מהמ"ה דהמ"ס שבס"י א' אות ג', כי הרי עיקר עצמותו הרי אמרנו שהוא המ"ה דהס"ג אשר בס"י ו' אות כ"ב הנמשך מהע"ב דאות כ"א, אשר הוא יוצא מהמ"ה דהמ"ס שבס"י א' אות ג', וכמו שנתבאר בס"י ו' שם. וכבר אמרנו כי הוא ההתפשטות הא' העיקרי דהאבא עלאה עצמו שבא"ק הנז' לעיל אות נ"ג. והרי נמצא עכ"פ כי הנה הוא נמשך בו ג"כ מהע"ב הכללי דגלגלתא שבא"ק, שהוא מהמ"ה דהמ"ס שבס"י א' אות ג'. וכ"ז הנה הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל בהקדמה א', שכל האורות דע"ב הכללי אשר בכל המערכות שמס"י ו' עד סוף ס"י י"ג הנה הם כולם כפולים. וכן הוא בענינינו שהוא בהתפשטות הא' דלאצילות אשר מהאבא עלאה שבא"ק, כי אחד, הוא מהע"ב הכללי דגלגלתא עצמו, והוא המ"ה שבס"ג דאות כ"ב שבס"י ו', שהוא ההתפשטות הא' דהמ"ה אשר נמשך ומתפשט מהע"ב הכללי גופה. והשני, הוא מה שנמשך ג"כ עוד מהע"ב הכללי לתוספת מוחין באבא עלאה שבא"ק הנצטמצם למדרגתו ומתלבש בו ונעשה מזה ההתפשטות הא' העיקרי אשר הוא מאבא עלאה עצמו, ומסודר בו ג"כ ע"פ סדר דכל מערכות הנ"ל. והיינו הוא גם בו בחי' השם מ"ה שבהס"ג דאות כ"ב, ונמשך מהמ"ה שבהע"ב דאות כ"א הנמשך מהמ"ה דהמ"ס דאות ג' וכנז'.

וזהו ג"כ אשר אמרנו בכלל ו' ובכ"מ שהתפשטות הא' דע"ב דס"ג הוא היה השורש לכל אורות התיקון ג"כ, והכוונה הוא על אותו המ"ה דענינינו שהוא המ"ה דהס"ג שבס"י ו' אות כ"ב. ומשום שהוא נמשך ויוצא מהמ"ה דס"י א' אות ג' שהוא מהמ"ס דא"ק, והרי הוא השורש דהמ"ה וב"ן שבס"י ו' אות כ"ג וכ"ד שיצאו מהמ"ס אח"כ בעת התיקון, אשר מהם נמשך כל העסמ"ב דס"י י"ב וכל העסמ"ב דס"י ז' שהם כל אורות דהדר ומהיטבאל דהתיקון. והגם שאמרנו לעיל ענף א' וב' שכל הגילוי העיקרי מהיחוד דאור א"ס ית"ש הנה היה חסר גם בהמ"ס דא"ק עצמו, גם בעת ההתפשטות הא' דלאצילות עד עת התיקון דוקא, אך עכ"ז הנה היה ההתפשטות הא' מבחי' הפנימיות דהמ"ס עצמו ומהפנימיות שבו אשר לאחר התיקון, ומשם היה נמשך אותו המ"ה שבהס"ג דאות כ"ב בהתפשטות הא',

והוא השורש למציאות המ"ה וב"ן דאות כ"ג וכ"ד אשר נתגלו בעת התיקון מרזא דא"ס ית"ש בהמ"ס דא"ק, ונמשכו ויצאו מהמ"ה דהמ"ס לצורך הדר ומהיטבאל דהתיקון וכמו שנתבאר לעיל בס"י ז' וי"ב. {פד ע"ג} וא"כ נמצא כי היה ההתפשטות הא' השורש לאור התיקון ג"כ, וע' לעיל ס"י ו' ס"ו אות כ"ב העיקר בזה.

אמנם הוא כי ע"י שהיה חסר אז באמת הגילוי העיקרי מהיחוד דאור א"ס וכנ"ל ענף א' ב' וכנ"ז, הנה היה באמת אז כל אותו המ"ה דענינינו רק במיעוט ובהעלם, והיה הגילוי העיקרי דההתפשטות הא' רק מהשם ב"ן לבד אשר הוא מאימא עלאה, וכמו שיבואר ענינו לקמן אות נ"ו. והאמת הוא כי גם כל העיקר דאבא עלאה עצמו היה אז גניז וטמיר יתיר⁶⁶⁹, ולא יצא מציאותו בכל הגילוי כהראוי אלא רק לאחר התיקון דוקא. אבל קודם התיקון, ר"ל גם בעת התפשטות הא', היה עיקר הגילוי רק מאימא עלאה לבד, ואבא עלאה היה אז גניז וטמיר בה. והוא משום שגם המ"ס עצמו אשר היא השורש דאור"א היה כל גילוייה אז רק בבחי' הס"ג שבה לבד, שהוא הס"ג אשר בס"י א' אות ב', אבל הע"ב שבה שהוא הע"ב דאות א', הנה הוא מיוחד תמיד עם הקד"א אשר היה כלו נעלם עדיין עד עת התיקון, וכנ"ל ענף א' ב' וכן בכלל י"ב ענ"ג. ולכך היה הסדר הזה ג"כ באור"א עלאין הנמשך מאותן הע"ב וס"ג דאות א' ב', ויצא כל מציאות דאבא עלאה מהע"ב שבהע"ב דאות כ"א ובהע"ב שבהס"ג דאות כ"ב וכנ"ל אות נ"ג, הנה היה כל אותן הע"ב שהם האורות דאבא עלאה למציאותו מוסתר ומכוסה באורות הס"ג שעליהם שהם הס"ג אשר בהע"ב דאות כ"א והס"ג שבהס"ג דאות כ"ב, אשר הם אורות דאימא עלאה ומציאותה. והיה עיקר הגילוי רק מאורות דהאימא עלאה לבד, ואבא עלאה היה טמיר וגניז בה⁶⁷⁰. וכן היה ממילא ג"כ בהאורות דהתפשטות הא' הנמשך מהאור"א עלאין, הנה היה כל ההתפשטות הא' אשר מאבא עלאה שהוא השם מ"ה דהס"ג דאות כ"ב הנמשך מהע"ב שבאותו הס"ג, הנה היה ג"כ מוסתר ומכוסה בהתפשטות הא' דאימא עלאה, והיא כל הגילוי העיקרי דהתפשטות הא', רק החלק אשר מהאימא עלאה לבד שהוא הב"ן שבהס"ג דאות כ"ב וכמו שיתבאר לקמן, ולא נתגלה כל האורות דאבא עלאה בהגילוי הראוי להם אלא רק לאחר התיקון דוקא.

אמנם בהסתר ובהעלם הנה היה עיקר מציאותו דכל האבא עלאה ג"כ, והוא הע"ב דאבא הכללי שבא"ק וכנ"ל אות נ"ג, וכן היה יוצא ג"כ בכל התפשטות הא' שלו שהוא המ"ה דאבא הכללי, והוא המ"ה דענינינו שהוא ההתפשטות הא' דאבא עלאה, והוא המ"ה דהס"ג דאות כ"ב הנמשך ויוצא מהע"ב שבאותו הס"ג שהוא אבא עלאה כנ"ז. והרי נתבאר לנו ענין המ"ה דאבא הכללי שבא"ק, כי הנה הוא המ"ה דהס"ג שבס"י ו' אות כ"ב היוצא מהב"ן שבאותו הס"ג, ושורשו הוא בהמ"ה דהמ"ס שבס"י א' אות ג', והוא נתחדש ונולד בהאבא עלאה רק בעת ההתפשטות הא', כי רק הוא ההתפשטות הא' גופה של האבא עלאה. וכן אנו קוראין אותו ג"כ בשם ההתפשטות הא' דהע"ב דס"ג שבא"ק [שהוא האבא הכללי שבו] הנודע בדברינו, ור"ל חלק המ"ה שבו, והנה הוא הז"א של האבא הכללי שהוא ההתפשטות הא' שלו מחלק המ"ה שבו.

ועתה נבאר ענינו של אותו המ"ה בהנקודות והתיקון ג"כ, ונאמר כי הנה כל ענין ההסתלקות הראשון דלאצילות אשר כתבנו לעיל כלל י"ב, ואמרנו שם כי היה ההסתלקות הראשון גם מהע"ב דס"ג, והנה הוא ההתפשטות הראשון דהאבא הכללי דענינינו, כי הוא אשר חזר ועלה ונסתלק למעלה מהטבור דא"ק. והיה עלייתו באמת גם למעלה מהחזה דא"ק, כי שם הוא המקום דכל האבא הכללי כנודע. אמנם כאשר נסתלק ועלה, הנה היה עלייתו בבחי' מ"ן, שהעלה את נשמת פנימיות שלו למעלה למעלה,

⁶⁶⁹ ע"י לעיל הערה 139.

⁶⁷⁰ ע"י לעיל הערה 44.

והתעורר בשורשו ובשורש שורשו שהוא עד המ"ה דהמ"ס שבס' א' אות ג', ולא עוד אלא שע"י עליית המ"ן דאותו ההתפשטות הא' שהוא המ"ה דהאבא הכללי, הנה נעשה עי"ז עליית המ"ן גם מעיקר האבא הכללי עצמו אשר שורשו בהמ"ס הוא בהע"ב והס"ג אשר שם, שהוא הע"ב והס"ג דאות א' ב'. אמנם באשר שכל ההתפשטות הא' הנה היה עיקר גילוי רק מצד האימא עלאה, וכמו שאמרנו לעיל שכל האורות דאבא עלאה היה אז מוסתר ומכוסה באור האימא עלאה, וכל האור דאימא {פד ע"ד} עלאה הנה כל מציאותה וענינה הרי הוא הכל בשם ס"ג לבד כנ"ל אות נ"ד. ולכן הנה היה אז כל ההתעוררות העיקרי ג"כ רק בהס"ג דהמ"ס, שהוא השם ס"ג דאות ב'. ועי"ז היה נעשה בעליית המ"ן הנז' רק הזווג החיצוני לבד, וכמו שביארנו ענינו לעיל ענף א' ב'. ולכן היה כל תולדות האורות אשר מהזווג הזה רק אורות דגבורות לבד, כי לא זכו עדיין להמשיך אז מאור א"ס הפנימי העיקרי המיוחד בהם, ולכן היה כל התוספת מוחין להאבא הכללי אשר ניתוסף בו בעלייתו למ"ן מהזווג הנז' רק אורות ומוחין אשר לצורך המלכי יושר דהנקודות לבד. והיינו כי הנה היה נולד ונמשך מהס"ג דהמ"ס להמ"ה דהמ"ס שהוא מהס"ג דאות ב' להמ"ה דאות ג' כל שרשי האורות דעסמ"ב אשר לעיל ס' ח', שהם כולם רק החיצוניות דהב"ן אשר בס' ו' אות כ"ד, והיה נמשך כל אותן העסמ"ב מהע"ב הכללי שהוא מהמ"ה דהמ"ס הנז' ע"פ הסדר שביארנו בס' ח' שם, ונתלבשו בעקודים וכן בכל הפרצופים שבאבא הכללי שבא"ק, וירדו בהם ונצטמצמו למדרגתם להיות בהם לתוספת אורות ומוחין להוליד ולהוציא את המלכי יושר דהנקודות.

והנה היה נמשך הע"ב דס' ח' שהוא הע"ב דאות כ"ט בכל ד' שמותיו עסמ"ב הכלולים בו, ונתלבש בעקודים בהאורות האוון ובהמזל עליון אשר שם, ומשם היו מקבלים או"א עלאין שבא"ק את הס"ג דאות ל' [הע"ב והס"ג שבו] וכמו שביארנו לעיל אות נ"ג נ"ד, ונתלבש בהם ונצטמצמו למדרגתם. ואח"כ הנה יצא מהם האור דהשם מ"ה אשר באות ל"א, ונתלבש הוא בהמ"ה דענינינו שהוא המ"ה דהתפשטות הא' מהאבא הכללי אשר עומד עתה (מאחר ההסתלקות הא' והלאה) מהחזה דא"ק ולמעלה. והנה שם היה נכנס השם מ"ה אשר בס' ח' אות ל"א להיות בו לתוספת אור ומוחין לצורך המלכי יושר שיצא ממנו ע"י הזווג עם השם ב"ן דהתפשטות הא' דאימא עלאה אשר יתבאר ענינו לקמן אות נ"ו. ואותן המ"ה וב"ן דהתפשטות הא' אחר שעלו למעלה כנז', הנה נעשו הם לאו"א עלאין לכל האצילות כולן, הן לאורות הנקודות והן לאורות התיקון וכנ"ל ענף ג'. והנה בהם היה נכנס השם מ"ה אשר בס' ח' אות ל"א להיות בהם לתוספות אור ומוחין להוליד את כל המלכי יושר דהנקודות שיצא מהם. אמנם פרטיות המוחין אשר קבל המ"ה דענינינו לצורך המלכי יושר דהנקודות, הנה הוא כי, הרי השם ס"ג אשר בס' ח' אות ל' הנה הוא כלול מד' שמות עסמ"ב, והע"ב והמ"ה שבו הוא לאבא עלאה, והס"ג והב"ן שבו הוא לאימא עלאה וכנ"ל אות נ"ג נ"ד. וא"כ הרי המ"ה דענינינו אשר הוא התפשטות הא' דאבא עלאה, הנה קבל הוא מהמ"ה אשר בהס"ג דאות ל' שהוא מהתוספת אור של עתה אשר להאבא עלאה שבא"ק, ומשם קיבל המ"ה דענינינו את שפעו לצורך התוספת אור ומוחין שבו. והאור שקיבל ממנו הנה הוא השם ע"ב ומ"ה אשר בהמ"ה דאות ל"א, כי הרי אותו המ"ה דאות ל"א הנה הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, וקיבל המ"ה דענינינו את האור דע"ב ומ"ה שבו, ונעשה עי"ז לאבא עלאה של כל האצילות ולהוליד ממנו את המלכי יושר דהנקודות.

והיינו כי ע"י שקיבל הוא את הע"ב והמ"ה אשר בהמ"ה דאות ל"א לתוספת אור ומוחין שבו, הנה עי"ז המשיך הוא במיפת מ"ד שבו את אור הע"ב ומ"ה אשר בהב"ן דס' ח' אות ל"ב, כי גם אותו הב"ן הרי הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, והם העסמ"ב דהמלכי יושר עצמם אשר ירדו מהטבור דא"ק ולמטה גם בעולם הנקודות. והנה הע"ב והמ"ה

שבהם, הנה הוא מטיפת מ"ד דהע"ב ומ"ה אשר בהמ"ה דאות ל"א, כי אותן הע"ב ומ"ה הוא התוספת מוחין להאבא של המלכי יושר אשר קבל זאת מהע"ב ומ"ה שבהם"ג דאות ל', שהם התוספת מוחין להאבא עלאה שבא"ק אשר קבל אז מהע"ב ומ"ה שבהם"ב דאות כ"ט וכנ"ל אות נ"ג.

ונמצא כי המ"ה דענינינו שהוא המ"ה דהאבא הכללי שבא"ק והוא המ"ה שבהם"ג דסי' ו' אות כ"ב, הנה קיבל הוא את המוחין לצורך המלכי יושר דהנקודות מהמ"ה שבהם"ג שבסי' ח' אות ל', ומה שקיבל הנה הוא את האור דהמ"ה אשר באות ל"א, והיינו הע"ב והמ"ה שבו, כי אלו הע"ב והמ"ה (אשר בהמ"ה דאות נ"ג) (פה ע"א) (ל"א) הנה הם נכנסו ונשארו בהמ"ה דענינינו בו גופה לתוספת מוחין אליו, ועי"ז נולד ויצא ממנו הע"ב והמ"ה אשר בהב"ן דאות ל"ב, והם אשר ירדו מהטבור ולמטה ממש, שהוא הע"ב והמ"ה דהמלכי יושר כנ"ל.

אמנם הוא כי כבר אמרנו לעיל כי כל המ"ה דענינינו שהוא התפשטות הא' דאבא עלאה, והוא המ"ה שבס"ג דאות כ"ב, וכן האבא עלאה עצמו שהוא הע"ב שבס"ג דאות כ"ב, הנה לא יצאו הם בגילויים העיקרי גם בעת ההתפשטות הא' וכנ"ל. וא"כ הרי מכל שכן הוא שהיה אורם נעלם בעולם הנקודות, וכל מה שאמרנו שהמלכי יושר דהמ"ה דענינינו הנה הם הע"ב ומ"ה שבהב"ן דאות ל"ב, האמת הוא כי היה כ"ז רק במיעוט ובהעלם לבד, ועיקר המלכי יושר שבעולם הנקודות היה רק מהשם ב"ן דהאבא הכללי אשר יתבאר ענינו לקמן אות נ"ו. אבל עיקר הגילוי דהמ"ה והע"ב שבהאבא הכללי שהוא ז"א ואבא עלאה שבו, לא יצא רק אלא לאחר התיקון דוקא וכנ"ל. והכלל הוא כי כל ע"ב ומ"ה שבכל שם ושם אשר בהעסמ"ב דהאבא הכללי שבא"ק (וכן הוא ג"כ בהעסמ"ב דאימא הכללי שבא"ק אשר יתבאר ענינם לקמן סי' ט"ו בעה"י), הנה לא יצאו בכל מציאותם העיקרי עדיין אלא רק לאחר התיקון. והיה העלמת כל א' קודם התיקון בכל א' לפי ערכו, וכל מה שדברנו מענינם של הע"ב ומ"ה הן בהתפשטות הא' והן בעולם הנקודות, הוא הכל על מציאותם אשר במיעוט ובהעלם, כי בהסתר ובמיעוט הנה היו עכ"פ גם בעולם הנקודות ומכל שכן בהתפשטות הא'.

ונחזור להענין לבאר את ענין המ"ה דענינינו בבחינותיו אשר לאחר התיקון ג"כ, והיינו כי הנה אח"כ, ר"ל אחר מיתת המלכים ושבירת הכלים שנטהרו כל האורות דהנקודות מתוקף הגבורות שבהם וחזרו ועלו למ"ן וכמ"ש הרב בשער התיקון (פרקים א ב), ונעשה אז ע"י עליית המ"ן הזה הזווג פנימי בהרישין שבא"ק וכנ"ל ענף ח', והנה ניתוסף אז עי"ז אור וברכה בכל א"ק כולו, והנה יצא אז המציאות העיקרי דכל האבא עלאה שבו, וכן כל המ"ה דענינינו בכל מציאותם וגילויים הראוי להם, וכן נמשך ונתגלה בהם ועל ידיהם כל האור דהדעת עלאה שהוא כל אורות דהדר ומהיטבאל דהתיקון הכלולים בהשם מ"ה וב"ן אשר בסי' ו' אות כ"ג כ"ד, אשר הם נמשכים ויוצאים ג"כ מהמ"ה דהמ"ס דא"ק אחר הבטישו⁶⁷¹ עלאה אשר מהמ"ס עם הקד"א שבו, ונתגלה בהם אז כל הנביעו דאור א"ס ית"ש, ונשלמו ונתמלאו עי"ז כולם באור הדעת עלאה, והם כל השמות עסמ"ב אשר בסי' י"ב וכל השמות עסמ"ב אשר בסי' ז', שהם כל האורות דהמ"ה והפנימיות דב"ן דאות כ"ג וכ"ד שבסי' ו', שהם מהעסמ"ב דהמ"ה דהמ"ס אשר בסי' א' אות ג', ומשם יצא ונתגלה בעת התיקון האור דהדעת עלאה אשר ניתוסף בהעקודים ובכל האבא הכללי כולו שבא"ק ובכל האצילות אשר מצד אבא שבא"ק.

והנה מה שנוגע להמ"ה דענינינו הנה הוא כי הנה קיבל אז את אור המ"ה אשר בסי' י"ב אות מ"ז וכן אור המ"ה אשר בסי' ז' אות כ"ז, וקיבל אותם מאבא עלאה ומאור הדעת עלאה שניתוסף בו, והוא מהשמות ס"ג דאות מ"ז וכ"ז ומהע"ב ומ"ה שבהם כנ"ל

⁶⁷¹ ע' לעיל הערה 309.

אות נ"ג, ומשם קיבל המ"ה דענינינו את אור המ"ה אשר באות מ"ז ודאות כ"ז. והיינו כי הרי כל אותן השמות מ"ה דאות מ"ז וכ"ז הנה כלולים כל א' מד' שמות עסמ"ב, וקיבל המ"ה דענינינו את הע"ב והמ"ה שבהם, ועי"ז נשלם הוא בכל מציאותם וגילוי כהראוי, ונתמלא באור הדעת עילאה מה⁶⁷² לצורך תולדות הדר ומהיטבאל דאצילות אשר מצד אבא עלאה שבא"ק. ויצאו הדר ומהיטבאל דאצילות מאותו המ"ה דענינינו, שהוא האבא עלאה של כל האצילות העיקרי וכנ"ל ענ"ג, ונתפשטו ממנו וירדו מהטבור ולמטה דא"ק. והנה המ"ה דאות מ"ז שבס"י י"ב הנה הוא לאורות דהדר, והמ"ה דאות כ"ז שבס"י ז' הנה הוא לאורות דמהיטבאל, ומזה יצא הדר ומהיטבאל העיקריים שבאצילות. והנה הם השמות ב"ן אשר בס"י י"ב אות מ"ה שהוא האור דהדר, ושבס"י ז' אות כ"ח שהוא אור דמהיטבאל.

והיינו כי הנה אלו השמות ב"ן (פה ע"ב) שנוגע להמ"ה לאו"א עלאין בכל חלקי אור הדעת עלאה אשר ניתוסף בהם ונשלמו על ידו כבר בארנו לעיל אות נ"ג נ"ד, אך מה⁶⁷³ הנה כלולים כל א' ג"כ מד' שמות עסמ"ב, שהם כל העסמ"ב דהדר ומהיטבאל אשר ירדו באצילות, והע"ב והמ"ה שבהם הנה הם נולדו מהמ"ה דענינינו שהוא עיקר האבא עלאה לכל אורות דהאצילות וכנ"ל ענ"ג. כי הרי המ"ה דענינינו הנה הוא המ"ה דאבא הכללי שבא"ק, שהוא המ"ה אשר בהס"ג דס"י ו' אות כ"ב, והוא הז"א דאבא הכללי והאבא עלאה של כל האצילות. והנה קיבל הוא את המוחין דהדעת עלאה מהס"ג שבס"י י"ב אות מ"ז ומהס"ג שבס"י ז' אות כ"ז מהע"ב והמ"ה שבהם, האורות והמוחין דאור הדעת עלאה אשר ניתוסף עתה באבא עלאה [שהוא פרצוף אבא] שבאבא הכללי שבא"ק, ועי"ז מה שנמשכו הם מהע"ב והמ"ה שבהע"ב אשר בס"י י"ב אות מ"ה ומהע"ב והמ"ה שבהע"ב אשר בס"י ז' אות כ"ה, שהם התוספת אור דהדעת עלאה שבהעקודים וכנ"ל אות נ"ג כ"ז.

ונמצא כי המוחין דאור הדעת עלאה שהם אורות התיקון אשר להמ"ה דענינינו, הנה הוא מהשמות מ"ה אשר בס"י י"ב אות מ"ז ושבס"י ז' אות כ"ז הע"ב והמ"ה שבהם, והם נמשכו מהשמות ס"ג דאות מ"ז וכ"ז מהע"ב והמ"ה שבהם, אשר הם נמשכו מהשמות ע"ב דאות מ"ה, וכ"ה מהע"ב ומ"ה שבהם אשר הם נתגלו ויצאו מהמ"ה והפנימיות דב"ן דס"י ו' אות כ"ג כ"ד, הנמשך מהמ"ה דהמ"ס שבס"י א' אות ג'. ומאותו אור הדעת עלאה הנז' אשר להמ"ה דענינינו, הנה משם יצא וירד מהטבור ולמטה דא"ק שהוא באצילות ממש השמות ע"ב ומ"ה דהדר ומהיטבאל העיקריים, והיינו השמות ע"ב ומ"ה אשר בהב"ן דס"י ז' אות כ"ח שהם הע"ב והמ"ה דמהיטבאל העיקרי שבאצילות, והשמות ע"ב ומ"ה אשר בהב"ן דס"י י"ב אות מ"ח שהם הע"ב והמ"ה דהדר העיקרי שבאצילות.

והנה כאשר נולדו אלו האורות דהדר ומהיטבאל העיקריים מהמ"ה דענינינו וירדו באצילות כנז', הנה נמשך וירד אז עמהם ג"כ המוחין הראשונים אשר קיבל המ"ה דענינינו בעת עולם הנקודות, והם השמות ע"ב ומ"ה אשר בהשם מ"ה דס"י ח' אות ל"א, ונשארו הם אז בהמ"ה דענינינו בו גופה כנ"ל. אך עתה כאשר נולדו אורות התיקון ונשלם המ"ה דענינינו באור הדעת עלאה, ונתמלא באורות ומוחין יותר גדולים, וירד ממנו אור הדעת למטה ג"כ שהם הע"ב ומ"ה דהדר ומהיטבאל כנז', הנה ירד אז עמהם ג"כ כל המוחין אשר קיבל המ"ה דענינינו בעת עולם הנקודות, ונשארו אז בו בעצמו שהם הע"ב ומ"ה אשר בהמ"ה שבס"י ח' אות ל"א. הנה עתה ירדו גם הם למטה מהטבור שהוא באצילות ממש, ונכנסו בתוך המלכי יושר עצמם, ונשלמו עי"ז גם כל המלכי יושר במוחין דהמ"ה ג"כ בכל שלימותם הראוי להם. והרי נתקן ונשלם עתה עי"י המ"ה דענינינו גם כל המוחין דהמ"ה כולם הן להדר והן למהיטבאל והן להמלכי יושר, בכל א' כפי הראוי לו. אמנם עיקר המ"ה

⁶⁷² לכאורה תיבת "מה" מיותרת ויש למחקה.

⁶⁷³ לכאורה תיבות "אך מה" מיותרות ויש למחקן.

עצמו דענינינו הנה הוא נשאר כולו למעלה, כי הרי הוא המ"ה דהאבא הכללי שבא"ק, אשר הוא כולו למעלה מהחזה דא"ק, וכל עצמותו העקרי שהוא המ"ה שבהס"ג דסי' ו' אות כ"ב עם כל אור הדעת עלאה שניתן לו ונשלם בהם, שהם הע"ב ומ"ה אשר בהשמות מ"ה דאות מ"ז שבסי' י"ב ודאות כ"ז שבסי' ז' וכנ"ל, הנה כ"ז נשאר הכל למעלה מהחזה דא"ק, כי הרי כ"ז הוא שייך הכל להמציאות דהאבא הכללי גופה שבא"ק. ומה שירדו ממנו למטה מהטבור שהוא באצילות ממש, הנה הוא רק השמות ע"ב ומ"ה אשר בהשמות ב"ן דאות מ"ה שבסי' י"ב ודאות כ"ה שבסי' ז' וכן כל האורות דהמלכי יושר אשר ממנו וכנ"ל. אבל הוא גופה עם כל אור עלאה שניתן בו ונשלם בהם, הנה הוא לעולם למעלה מהחזה דא"ק, והרי נתבאר בכל דברינו הללו כל ענין דהמ"ה שבאבא הכללי שבא"ק עצמותו ומציאותו העיקרי עם כל האורות שניתוסף בו. ומה שנמשך ממנו הן בעולם הנקודות והן לאחר התיקון, והם באמת עומק כל אותן הדברים עצמן אשר כתבנו מענין המ"ה לעיל אות נ"ג והבן כ"ז היטיב. {פה ע"ג}

(נ"ו)

(ב"ן)

הוא השם ב"ן שבאבא הכללי, בחי' הנוק' שבו רחל עלאה שבא"ק, והוא הב"ן שבסי' ג' דאות כ"ב אשר בסי' ו'. ר"ל שעצמותו ומציאותו של הב"ן דאבא הכללי הנה הוא השם ב"ן דהס"ג שבסי' ו' אות כ"ב, והוא ההתפשטות הא' דאימא עלאה שבא"ק, בחי' הנה"י שבה אשר נתחדש ונולד בה רק בעת ההתפשטות הא' וכנ"ל כלל ו' ענף ה'. והוא אשר יצא מאימא עלאה שבא"ק בעת ההתפשטות הא' דלאצילות, כי הוא ההתפשטות הא' שלה אשר יצא אז מהטבור ולמטה דא"ק. והנה הוא ג"כ מההתפשטות הא' דהע"ב דהס"ג חלק הב"ן שבו, כי כל כללות הע"ב דס"ג שבא"ק הנזכר בדברינו הנה הוא האבא הכללי שבא"ק, ואמרנו [לעיל כלל ו'] כי היה התפשטות הא' דע"ב דס"ג בב' בחי' שהוא מ"ה וב"ן. ובאמרנו ב"ן הכוונה הוא על הב"ן דענינינו שהוא ההתפשטות הא' דהאימא עלאה שבא"ק. וכבר אמרנו לעיל אות נ"ד כי אימא עלאה שבא"ק הנה היא הס"ג דס"ג דאות כ"ב, וא"כ הרי נמצא כי הב"ן דענינינו הנה הוא הב"ן הנמשך ויצא מאותו הס"ג דס"ג, ור"ל כי עצמות העיקרי דהס"ג דאות כ"ב הוא רק הע"ב והס"ג שבו וכנ"ל אות נ"ה, אבל המ"ה והב"ן הם הנה"י של אותן הע"ב והס"ג אשר הוא לבר מגופיה (וזה בראשית כא ע"ב) דכללות הס"ג דאות כ"ב, והם נתחדשו ונולדו רק כאשר הגיע הזמן דהתפשטות הא'. ונולד המ"ה מהע"ב שבאותו הס"ג, והב"ן דענינינו מהס"ג שבאותו הס"ג. והנה בזה נשלם עתה הס"ג דאות כ"ב בכל הד' שמות עסמ"ב שבו, והם המציאות הד' פרצופים שבו שהם או"א וזו"ן, והם האו"א עלאין וזו"ן העלאין [שהם ישראל ורחל] שבא"ק. וכל אלו הד' פרצופים הם האבא הכללי שבא"ק, הד' פרצופים הפרטיים שבו, כי כל הס"ג דאות כ"ב הוא רק האבא הכללי שבא"ק העומד בו מהגרונ עד החזה וכנ"ל אות נ"ה.

אמנם הנה פשוט הדבר למבין, כי הגם שאמרנו שהתפשטות הא' דאבא עלאה הוא המ"ה שבהס"ג דאות כ"ב, והתפשטות הא' דאימא עלאה הוא הב"ן שבהס"ג דאות כ"ב. הנה בפרטיות הד' שמות עסמ"ב אשר באבא עלאה עצמו, וכן אשר באימא עלאה עצמה, היה ההתפשטות הא' דכל א' מהם מהמ"ה וב"ן שבכל א'. אך מה שאמרנו שמאבא עלאה הוא רק המ"ה ומאימא עלאה הוא רק הב"ן, הכוונה הוא על המ"ה וב"ן אשר בהעסמ"ב שבאבא הכללי שהוא כללות הס"ג דאות כ"ב. ונחשב בזה כל האבא עלאה להע"ב שבו, וכל האימא עלאה להס"ג שבו. וכן ההתפשטות הא' דשניהם הוא המ"ה וב"ן שבו. אבל בפרטיות האבא עלאה עצמו וכן באימא עלאה עצמה, היה התפשטות הא' דכל א' המ"ה וב"ן הפרטיים שבכל א' ופשוט הוא.

והנה אותה ההתפשטות הא' דאימא עלאה שהוא הב"ן דענינינו, הנה רק הוא היה ההתפשטות הא' העיקרי דהאבא הכללי אשר נתפשט בראשונה לצורך האצילות, ור"ל כי רק הוא אשר יצא אז בכל גילוי כהראוי לו. וממנו נתקן כל התיקונים מהפעולות והתועלויות אשר צריך להעשות מכל ענין דהתפשטויות הא', וככל מה שביארנו בזה בדברינו אשר מכלל א' עד כלל ח' מענין התועלת והצורך אשר להתפשטות הא' דלכל עולם. והנה היה עיקרו רק מאותו ההתפשטות הא' אשר מאימא עלאה שבא"ק שהוא הב"ן דענינינו, כי רק הוא יצא בכל גילוי הראוי לו. אבל ההתפשטות הא' דהאבא עלאה היה רק במיעוט ובהעלם, כי גם כל עיקר האור דאבא עלאה עצמו שבא"ק היה ג"כ רק במיעוט ובהעלם וכנ"ל אות ג"ה. והטעם על זה הוא משום צורך תוצאות כל עולם הנקודות וכל עולם התהו שיצא ממנו וכפי מה אשר כוון על זה המאציל ית"ש. והיה כ"ז רק משום שהיו כל הנקודות רק (פה ע"ד) אורות דגבורות לבד, שהוא מהס"ג דס"ג שבא"ק ומהבחי' אחרונות דהב"ן שלו לחוד וכנודע. ולכן משום כ"ז צמצם בתחילה המאציל ית"ש גם את כל האורות דהאבא הכללי וכן כל האורות דהתפשטות הא' שלו, שהוא שרשם היותר ראשון של כל הנקודות והאצילות, ויצאו גם הם מתחילה רק במיעוט וצמצום גדול.

והנה אמרנו לעיל כלל ט"ו ע"א ובכ"מ כי בכל התפשטות הא' נתגלה שם הנקודה השרשית של המציאות דהתפשטות הב', כי יצאה כלולה עמו. ומשום שעיקר הגילוי דכל ההתפשטות הא' אשר לאצילות היה רק מאימא עלאה לבד, שהיא מציאות הס"ג, וכל קבלתה הוא רק מהס"ג והב"ן וכנ"ל. ולכן יצא עי"ז מתחילה כל הנקודה העיקרית דהתפשטות הב' ג"כ רק מבחי' הס"ג והב"ן לבד, שהוא השורש דמלכי יושר דהנקודות. וזהו מה שנחלק ההתפשטות הב' דלאצילות לשנים, ולא יצאו אורות המ"ה העיקרי אלא רק אח"כ, משום שגם בשרשם שהוא בהתפשטות הא', וכן גם באו"א עלאין עצמן שבא"ק היה ג"כ כל המציאות דאבא עלאה שהוא האור דע"ב ומ"ה, וכן כל ההתפשטות הא' שלא היה מתחילה ג"כ רק בהסתר ובהעלם. וכן היה באמת ג"כ גם בשורש השרשים שהוא בהג' רישין עלאין שבא"ק, הנה גם שם היה מתחילה ג"כ הסתר וצמצום גדול וכמו שביארנו לעיל ענף א' ב' ע"ש. והכל הוא משום צורך תולדות הנקודות ועולם התהו וכנ"ל. אמנם הוא כי עכ"ז הנה אותו הב"ן דענינינו הוא נמשך ג"כ רק בהמ"ה דהמ"ס שבס"א א' אות ג', כי הרי עצמותו ומציאותו העיקרית הנה הוא הב"ן שבהס"ג דאות כ"ב שבס"א ו', והוא נמשך ויוצא ע"י הקבלת אור שקיבל האימא עלאה מהס"ג וב"ן שבהע"ב דאות כ"א, אשר הוא מהמ"ה דהמ"ס שבס"א א' אות ג' וכנ"ל בדברינו בס"א ו' שם, והוא ההתפשטות הא' דהאימא עלאה שבא"ק. והרי לנו כי כל אותו ההתפשטות הא' הגם שהוא רק הב"ן העיקרי שבהס"ג דאות כ"ב, עכ"ז הנה הוא ג"כ מהמ"ה דהמ"ס, ולכן אמרנו לעיל כלל ו' ובכ"מ שהתפשטות הא' היה השורש לאורות התיקון ג"כ.

והנה אחר ההסתלקות הא' שחזר כל אותו ההתפשטות הא' למעלה מהחזה דא"ק ונשאר שם לעולם בהאבא הכללי [שהוא באימא עלאה שבא"ק] וכנ"ל, והנה היה עלייתו בבחי' עליית מ"ן שעלה הפנימיות שלו בשורשו ובשורש שורשו שהוא עד המ"ה דהמ"ס שבס"א א' אות ג'. וכן עלה עי"ז ג"כ הפנימיות דהאימא עלאה עצמה למ"ן בשורשה שלמעלה שהוא בהס"ג דהמ"ס אשר בס"א א' אות ב', ונעשה אז עי"ז הזווג החיצוני אשר בהמ"ס עצמו מהס"ג והע"ב שבו אשר בס"א א' אות א' ב' וכנ"ל ענף ב'. ונולד מהזווג הזה כל האורות דעסמ"ב החיצוניות אשר בס"א ח'. והנה קיבל אז הב"ן דענינינו שהוא הב"ן דהס"ג אשר בס"א ו' אות כ"ב, והוא ההתפשטות הא' דאימא עלאה, הנה קיבל הוא את אור המ"ה אשר בס"א ח' אות ל"א הס"ג והב"ן שבו, וקיבל אותו מהב"ן אשר בהס"ג דס"א ח' שם אות ל' ע"י מה שנמשך בו מהס"ג וב"ן שבהע"ב דאות כ"ט שם. וכ"ז היה לתוספת מוחין חדשים להב"ן דענינינו לצורך תולדת המלכי יושר דהנקודות שיצא ממנו מהסבור ולמטה

דא"ק, כי אותו הב"ן דענינינו הנה הוא האימא עלאה העיקרית להמלכי יושר דהנקודות ולהאור המ"ה דאצילות, כי ע"י זווגה עם ההתפשטות הא' דהאבא עלאה שבא"ק שהוא השם מ"ה אשר לעיל אות נ"ה, הנה נולד מהם המלכי יושר דהנקודות. וכן נולד מהם אח"כ אור המ"ה העיקרי שלאחר התיקון. והרי הם האו"א עלאין העיקריים של כל האצילות וכנ"ל ענף ג', ולזה קיבל עתה הב"ן דענינינו שהיא האימא עלאה להנקודות והאצילות את אור הס"ג והב"ן שבהמ"ה דאות ל"א להיות בה תוספת אורות חדשים להמלכי יושר דהנקודות, שהם העסמ"ב דהב"ן אשר בסי' ח' אות ל"ב, כי ע"י אותן התוספת מוחין חדשים אשר קיבלה האימא עלאה הנז', הנה יצא ממנה עי"ז השמות ס"ג וב"ן אשר בהב"ן דאות ל"ב והע"ב והמ"ה שבאותו הב"ן דאות ל"ב, הם יצאו מהאור דההתפשטות הא' דהאבא עלאה שבא"ק שהוא המ"ה שבהס"ג דאות כ"ב וכנ"ל אות נ"ה, והוא האבא עלאה לכל הנקודות (פו ע"א) והאצילות, ונשלמו עתה כל העסמ"ב דמלכי יושר שבהנקודות שהם הב"ן אשר בסי' ח' אות ל"ב בכל הד' שמות עסמ"ב שבהם. והרי נמצא כי אותו הב"ן דאות ל"ב הנה הוא יצא ונולד ע"י בחי' הזווג ממש מאותן ההתפשטויות הא' של האו"א עלאין שבא"ק שהוא הב"ן דענינינו והמ"ה דלעיל אות נ"ה. ואותן ההתפשטויות הא' הנה הם האו"א של כל העסמ"ב דהב"ן דאות ל"ב, והיה הע"ב והמ"ה שבו מהמ"ה דלעיל אות נ"ה שהוא התפשטות הא' דאבא עלאה, והס"ג והב"ן שבו הוא מהב"ן דענינינו שהוא התפשטות הא' דאימא עלאה. ונשלם בזה הב"ן דאות ל"ב בכל שלימות הראוי להנקודות, והוא כל המלכי יושר דהנקודות העיקריים.

אמנם הוא כי אותן הס"ג וב"ן שבהמ"ה דאות ל"א אשר קיבל הב"ן דענינינו לתוספת מוחין כנז', הנה הם נשארו בו גופה ובמקומו שהוא מהחזה דא"ק ולמעלה, ונשארו בהב"ן דענינינו לתוספת אורות ומוחין אליו עצמו, ולא היה אלא רק כי ע"י אותו התוספת אור דהס"ג וב"ן שבהמ"ה דאות ל"א אשר ניתוסף בה נזדווגה היא עם ההתפשטות הא' דהאבא עלאה, שהוא המ"ה דלעיל אות נ"ה, ונולד מהם ע"י זווגם כל המוחין דהעסמ"ב אשר בהב"ן דאות ל"ב כנז'. אבל כל העסמ"ב אשר בהמ"ה דאות ל"א הנה נשארו הם בעת עולם הנקודות באותן ההתפשטויות הא' עצמן לתוספת אורות ומוחין בהם עצמם, ולא ירדו הם ג"כ אלא לאחר התיקון דוקא וכמו שיתבאר למטה. והרי נתבאר לנו כי הס"ג וב"ן שבהב"ן דאות ל"ב הנה הם מהס"ג וב"ן שבהמ"ה דאות ל"א, והם נמשכו מהב"ן שבהס"ג דאות ל' אשר הוא נמשך מהב"ן שבהע"ב דאות כ"ט אשר הוא מהמ"ה דהמ"ס שבסי' ו' א' אות ג', הנמשך מהס"ג דהמ"ס דאות ב' שם. ונמצא שכל המלכי יושר דהנקודות הנה שרשם הוא ג"כ מהס"ג ומ"ה שבהמ"ס דא"ק.

אמנם אח"כ שהוא אחר מיתת המלכים ושבירת הכלים, שנמחרו אז כל האורות דהנקודות, נמתקו הגבורות שבהם וחזרו ועלו למעלה ונעשו שם לבחי' מ"ן. ונעשה עי"ז כל הזו"ן הפנימי בכל הרישין עלאין שבא"ק לצורך תולדות האור הדעת עלאה שבהתיקון. והנה נולד ויצא עי"ז כל האור דהמ"ה אשר בסי' ו' אות כ"ג בכל העסמ"ב שבו, שהם העסמ"ב אשר בסי' י"ב, וכן כל האור דהב"ן הפנימי אשר בסי' ו' אות כ"ד עם כל העסמ"ב הפנימיים שבו, שהם העסמ"ב אשר בסי' ז'. וכ"ז הנה הם האורות דבחי' הדר ומהיטבאל שהוא האור דהדעת עלאה אשר ירד אז בכל א"ק כולו כנ"ל בדברינו הקודמים. והנה קיבל אז הב"ן דענינינו ג"כ תוספות מוחין חדשים מהזווג הפנימי הזה לצורך תולדות הדר ומהיטבאל העיקריים שבאצילות שיצאו ונולדו מאותו הב"ן דענינינו ממנה ממש, ויצאו ממנה מהטבור ולמטה דא"ק. והיה כ"ז ג"כ ע"י זווגה עם ההתפשטות הא' דאבא עלאה שהוא השם מ"ה אשר לעיל אות נ"ה. והנה האורות והמוחין אשר קיבל הב"ן דענינינו לצורך הדר ומהיטבאל, הנה הוא האור דהשם מ"ה אשר בסי' י"ב אות מ"ז הס"ג והב"ן שבו, והוא לצורך מלך הדר אשר מצד אימא עלאה. וכן האור דהשם מ"ה אשר בסי' ז' אות

כ"ז, הס"ג והב"ן שבו, והוא לצורך המהיטבאל אשר מצד אימא עלאה. וע"י אותו התוספת אורות ומוחין אשר קיבל הב"ן דענינינו, הנה נזדווגה עם השם מ"ה דלעיל אות נ"ה, ונולד מזווגם כל הדר ומהיטבאל העיקריים שבאצילות בכל הדר' שמות העסמ"ב שבהם, והנה הם השם ב"ן דאות מ"ה שבס"י י"ב שהוא כל הדר העיקרי [אשר מצד אבא הכללי], והשם ב"ן דאות כ"ח שבס"י ו' שהוא כל המהיטבאל העיקרי [אשר מצד אבא הכללי]. ואלו הב' שמות ב"ן דאות מ"ה וכ"ח הנה כלול כל א' מד' שמות עסמ"ב, ונעשה הע"ב והמ"ה שבהם מהשם מ"ה דלעיל אות נ"ה, והס"ג והב"ן שבהם נעשה מהב"ן דענינינו. והם אשר ירדו מהטבור ולמטה שהוא באצילות ממש, אבל הב"ן עצמו דענינינו הנה הוא נשאר כולו למעלה מהחזה דא"ק, כי הרי הוא כולו מהאבא הכללי עצמו אשר הוא למעלה מהחזה כנ"ל. (פו ע"ב)

אמנם סדר קבלת והמשכת כל אותן התוספת אורות דהדעת עלאה אשר קיבל הב"ן דענינינו, הנה הוא בדרך זה, כי הס"ג והב"ן שבהמ"ה דאות מ"ז אשר בס"י י"ב שהוא לצורך מלך הדר, הנה קיבל אותו מהב"ן שבהס"ג דאות מ"ו שם, שהוא מהאור דהדר דהאימא עלאה שבא"ק הנמשך בה מהס"ג וב"ן שבהע"ב דאות מ"ה, שהוא בעקודים הנמשך בו מהמ"ה דאות כ"ב שבס"י ו', שהוא האור הדעת עלאה להדר היוצא מהמ"ה דהמ"ס שבס"י א' אות ג', הנמשך ויוצא מהס"ג והע"ב דהמ"ס דאות א' ב', ע"י יחודם בהקד"א דא"ק שהוא הזווג הפנימי כנ"ל ענף ח'. והס"ג והב"ן שבהשם מ"ה דאות כ"ז אשר קיבל הב"ן דענינינו לצורך האורות דמהיטבאל, הנה הוא נמשך ויוצא מהב"ן שבהס"ג דאות כ"ז שהוא מהאור דמהיטבאל לאימא עלאה שבא"ק, הנמשך בה מהס"ג וב"ן שבהע"ב דאות כ"ה שהוא בעקודים הנמשך שם מהשם ב"ן הפנימי דאות כ"ד שבס"י ו', שהוא האור הדעת עלאה דמהיטבאל היוצא מהמ"ס דא"ק מהשם מ"ה דס"י א' אות ג' ע"י קבלתו מהס"ג והע"ב דאות א' ב' ביחודם עם הקד"א שבזווג הפנימי. והרי נמצא כי אור הדעת עלאה אשר בהב"ן דענינינו, הנה הוא הס"ג וב"ן שבהמ"ה דאות כ"ז ומ"ז, והם יוצאים מהב"ן שבהס"ג דאות כ"ז ומ"ז, אשר הם נמשכים מהס"ג וב"ן שבהע"ב דאות כ"ה ומ"ה, אשר הם מהמ"ה וב"ן דאות כ"ג כ"ד שהם מהמ"ה דאות ג' המקבל מהס"ג והע"ב דאות א' ב' ביחודם עם הקד"א. ומכ"ז הנה מקבל הב"ן דענינינו את אור הדעת עלאה לצורך הדר ומהיטבאל העיקריים, כי הוא האימא עלאה העיקרי שלהם, ומקבלים ממנה המוחין דס"ג וב"ן והם הס"ג וב"ן שבהב"ן דאות כ"ח ודאות מ"ח, כי אותן הס"ג וב"ן שבהב"ן דאות כ"ח ומ"ח הנה הם יצאו מהב"ן דענינינו וירדו מהטבור דא"ק ולמטה שהוא באצילות ממש.

והנה כאשר ירדו הם, הנה ירד אז עמהם ג"כ כל המוחין הראשונים אשר קיבל הב"ן דענינינו בעת עולם הנקודות, שהם האורות דס"ג וב"ן אשר בהמ"ה דס"י ח' אות ל"א. ונשארו הם אז בהב"ן דענינינו בו גופה וכנ"ל. אך עתה כאשר יצא אור הדעת עלאה שהוא השם מ"ה העיקרי דהתיקון, הנה ירדו אז ג"כ כל אותן התוספת מוחין הראשונים, שהם הס"ג וב"ן שבהמ"ה דאות ל"א אשר ניתוסף בהב"ן דענינינו בעת עולם הנקודות. הנה ירדו גם הם עתה למטה מהטבור דא"ק, ונכנסו בתוך המלכי יושר בהם ממש. ובזה נשלמו גם המלכי יושר בכל המוחין שלימים דהב"ן ג"כ, כי הב"ן דענינינו הרי הוא הב"ן העיקרי דהאבא הכללי שבא"ק, וממנו הוא כל המוחין דב"ן, הן להדר ומהיטבאל [אשר מצד אבא הכללי] והן להמלכי יושר. ונשלמו עתה על ידו גם כל המלכי יושר בכל המוחין דעסמ"ב כולם שלימים וגמורים. וכבר אמרנו כי המלכי יושר דהנקודות הנה כל מציאותם ועצמותם הנה הוא הדר' שמות עסמ"ב שבהשם ב"ן אשר בס"י ח' אות ל"ב. ובעת עולם הנקודות היו כל העסמ"ב שבו רק הבחי' האחרונות מאורות דהנקודות שבהד' פרצופים שבהאבא הכללי שבא"ק, כי הע"ב דהמלכי יושר הנה הוא נמשך מאבא עלאה שבא"ק ומהאור

דע"ב אשר בהס"ג דסי' ח' אות ל' וכנ"ל אות נ"ג. אמנם היה נשאר אז כל עיקר אותו הע"ב כולו באבא עלאה עצמו, והס"ג דמלכי יושר הוא נמשך מאימא עלאה ומהאור דס"ג שבהס"ג דאות ל' וכנ"ל אות נ"ד. והיה נשאר אז כל עיקר הס"ג באימא עלאה עצמה, והאור דמ"ה דמלכי יושר הוא נמשך מז"א שבהאבא הכללי ומהאור דמ"ה שבהמ"ה דאות ל"א וכנ"ל אות נ"ה. והיה נשאר אז כל עיקר אותו המ"ה בז"א עצמו, והב"ן דמלכי יושר הוא מהב"ן דענינינו שהוא הנוק' דז"א שבהאבא הכללי, ומהאור דב"ן אשר בהמ"ה דאות ל"א וכנ"ל, והיה נשאר אז כל עיקר הב"ן בהנוק' גופה. ונמצא כי רק הבחי' האחרונות מהעסמ"ב הנז' הנה הם אשר נתפשטו וירדו למטה בעת עולם הנקודות, ונעשה בהם כל המציאות דמלכי יושר דהנקודות שהם העסמ"ב אשר בהב"ן דאות ל"ב, אבל לאחר התיקון הנה ירדו כל אלו העסמ"ב הם (פו ע"ג) ממש, ולא עוד אלא גם העסמ"ב אשר בהע"ב דסי' ח' אות כ"ט שהוא נשאר אז בהעקודים, הנה לאחר התיקון ירדו גם הם כולם למטה מהטבור ונכנסו גם הם בהמלכי יושר עצמן. והרי נשלמו לאחר התיקון גם כל המלכי יושר בכל העסמ"ב העיקריים כולם שלימים וגמורים. ונמצא כי כל הסי' ח' כולו, שהוא כל העסמ"ב דאות כ"ט ל' ל"א ל"ב, הנה לאחר התיקון ירדו הם כולם למטה מהטבור דא"ק ונעשו הם כולם ממציאות העיקרי דהמלכי יושר, והם הב"ן החיצוני דאצילות אשר מצד אבא הכללי, כי כולם הם מהחיצוניות דהב"ן שבסי' ו' אות כ"ד, וכמו שכתבנו בסי' ח' ע"ש. אבל הב"ן הפנימי דהאצילות אשר מצד אבא הכללי, הנה הוא כל האורות דמהיטבאל שהוא השם ב"ן אשר בסי' ז' אות כ"ח, והוא מהפנימיות דהב"ן שבסי' ו' אות כ"ד, והם הטר"ר דב"ן דמצד אבא הכללי אשר יצאו בעת התיקון.

אך המלך הדר שהוא השם מ"ה דהתיקון אשר מצד אבא הכללי, הנה הוא השם ב"ן אשר בסי' י"ב אות מ"ח, ונקרא הוא בשם מ"ה יען שהוא מהעסמ"ב דשם מ"ה אשר בסי' ו' אות כ"ג (לכן נקרא הוא בשם מ"ה בערך מהיטבאל שהיא רק מהעסמ"ב דהב"ן דאות כ"ד). והוא המ"ה העיקרי דאצילות אשר מצד אבא הכללי שבא"ק, והוא המ"ה הידוע אשר יצא לאחר התיקון. והטעם אשר לא נחלק הוא ג"כ לפנימיות וחיצוניות כמו שנחלק הב"ן דאות כ"ד, כבר נתבאר זה בדברינו לעיל סי' ו' אות כ"ד ע"ש ותמצא.

והרי נתבאר לנו בכ"ז כל ענין העסמ"ב שהם הדר' פרצופים א"א וזו"ן אשר בהאבא הכללי שבא"ק, מציאותם העיקרי, וכן כל האורות שמקבלים אשר ניתוסף בהם אח"כ מאיזה מקום שמקבלים, וכן כל האורות שנמשך מהם למטה. כי מציאותם העיקרי הנה הוא הדר' שמות עסמ"ב אשר בהס"ג דסי' ו' אות כ"ב, ונמשכו מהדר' שמות עסמ"ב אשר בהע"ב דסי' ו' אות כ"א, אשר הוא נמשך כולו מהמ"ה דהמ"ס שבסי' א' אות ג'. והאורות שמקבלים בעולם הנקודות הנה הוא העסמ"ב דהס"ג והמ"ה אשר בסי' ח' אות ל' ול"א, ומקבלים אותם מהעסמ"ב שבהע"ב דאות כ"ט. ומה שנמשך מהם אז למטה הנה הוא העסמ"ב שבהב"ן דסי' ח' אות ל"ב, והם המציאות דכל המלכי יושר שבעולם הנקודות. אך לאחר התיקון הנה מקבלים את העסמ"ב דס"ג ומ"ה אשר בסי' ח' 674 אות מ"ו מ"ז וכן העסמ"ב אשר בסי' ג' ומ"ה אשר בסי' ז' אות כ"ו וכ"ז, ומקבלים כל זה מהעסמ"ב שבהע"ב דסי' י"ב אות מ"ה ושבהע"ב סי' ז' אות כ"ה אשר הם נמשכים ויוצאים מהמ"ה והפנימיות דב"ן אשר בסי' ו' אות כ"ג כ"ד, שהם מהעסמ"ב דהמ"ה דהמ"ס אשר בסי' א' אות ג'. ומה שנמשך מהם לאחר התיקון למטה הנה הוא העסמ"ב אשר בהב"ן דסי' י"ב אות מ"ח ושבהב"ן דסי' ז' אות כ"ח, והם המציאות דכל הדר ומהיטבאל אשר מצד אבא הכללי. והנה נמשך אז למטה ג"כ כל האורות דסי' ח' כולו, וכל הנמשך למטה שבכל הנז' הנה הוא

674 צ"ל י"ב.ב. @

האצילות העיקרי בכל חלקיו אשר מצד אבא הכללי שבא"ק. ועתה נבאר בעה"י למען שמו יתברך כל הענין דאימא הכללי שבא"ק ע"ד שביארנו בהאבא הכללי.

סימן ט"ו

הקדמה

מערכה הזו שלפנינו הנה הוא מדבר מהעסמ"ב שבאימא הכללי שבא"ק הכוללת ישסו"ת, והעסמ"ב שבה הוא הד' פרצופים או"א וזו"ן שבה. ומקומה בא"ק הנה הוא מהחזה שבו עד הטבור שבו, וכלולה בעקודים בבחי' המזל תחתון אשר שם, ובהאורות דחוטם פה אשר בס' ד' ה', ועולה שם למעלה עד המ"ה וב"ן אשר בס' ב' אות ז' ח'. ושרשה בהמ"ס דא"ק הוא בהס"ג שבו, הוא בהס"ג דס' א' אות ב', ונמשך האור אליה מהב"ן דהמ"ס, ופז ע"ד { שהוא הב"ן דס' א' אות ד'. ומקבל משם את כל השם ס"ג כולו אשר בס' מ' אות ל"ד, כי אותו הס"ג דאות ל"ד הרי הוא כלול מד' שמות עסמ"ב, והם עצמן כל המציאות דהד' פרצופים או"א וזו"ן שבאימא הכללי. וכל אותה האימא הכללי הנה היא נקרא בדברינו בשם הס"ג דס"ג דא"ק, והיא היותר קרובה לאצילות מכל הפרצופים כולם שבא"ק, משום שהרי היא מתפשטת עד הטבור ממש, ויצאה גם היא בהתפשטות הראשון אשר להאצילות, היינו בבחי' המ"ה וב"ן שבה, שהם הנה"י שלה אשר יצאו וירדו בהתפשטות הראשון מהטבור דא"ק ולמטה, וכמו שביארנו לעיל בכלל ה' וכלל ו'. וכן אח"כ בעולם הנקודות יצאו עיקר הנקודות רק ממנה, והם מלכי העגולים שהם הנקודות העיקריים אשר יצאו מהס"ג דס"ג, כנודע שהיא האימא הכללית שבא"ק. וכן לאחר התיקון הנה יצא ממנה ג"כ השם מ"ה והט"ר דב"ן שהוא הדר ומהיטבאל שהם חלקי האצילות אשר מצד האימא וכמו שיתבאר כ"ז לפנינו.

והנה היא מקבלת ג"כ מהע"ב הכללי שבא"ק שהוא מהג' רישין שבו בב' בחי' וכנ"ל סי' י"ד הקדמה א': היינו אחד, מה שמתפשט בה הע"ב הכללי באורו ובמדרגתו ממש להמשיך בה וכן ממנה ולמטה האור דא"ס, וכדי להשריש וליסד אורו בכולם משום שכולם נמשכים ממנו ותלויים ועומדים רק עליו (וכנ"ל כלל ב' בארוכה וכן בכ"מ). והשני, מה שנצטמצם ומתלבש אורו בכל התחתונים כולם בכל א' לפי מדרגתו, הן במציאותם גופה אשר כולם נעשו ונתהוו רק ממנו, וכנודע שהוא ית"ש יסוד כל נמצא, והרי נצטמצם אורו בהם להמציא את כל התחתונים כל א' על מדרגתו, והן בכל קיומם וחיותם ובכל פעולתם ועניניהם, שהכל הוא רק באור רצונו לבד. וכמו עניני כל הגוף שנעשה הכל ע"י הנשמה שבו, והרי נצטמצם אור רצונו בכל הנהגה כולה ובפעולת כל א'. וכן הוא בענינינו, כי לבד ההתפשטות דהע"ב הכללי אשר נתפשט בכל עניני דכל המערכות כולם אשר ביארנו מס' ו' עד סי' י"ד, שהוא כל גילוי המציאות והפעולות של האור דהע"ב הכללי גופה אשר נתפשט גם הוא ג"כ בבחי' ההתפשטות הראשון אשר לאצילות, וכן השתתף אח"כ ג"כ בכל אורות דהנקודות וכן בכל אורות דהתיקון, והוא הכל בבחי' אור א"ס שבהם. הנה לבד זה מתפשט אורו עוד ונצטמצם להמציא את המציאות דהס"ג הכללי שבא"ק, ולמציאות הע"ב דס"ג שהוא אבא הכללי בכל פעולותיו ועניניו אשר מאבא הכללי עצמו, הן בהתפשטות הראשון אשר ממנו וממדרגתו, והן בהנקודות אשר ממנו, והן באורות התיקון שממנו. והם ג"כ בכל סדר המערכות אשר בס' ו' ז' ח' י"ב וכמו שביארנו כ"ז לעיל סי' י"ד, והוא הכל ממדרגת האבא הכללי גופה אחר שנצטמצם בו הע"ב הכללי למדרגת האבא הכללי שהוא הע"ב דס"ג הכללי. וכן ע"ד"ז הנה הוא בהאימא הכללי שהוא הס"ג דס"ג, כי הנה נצטמצם בה הע"ב הכללי ג"כ להמציא את כל מציאותה עצמה, וכן בכל פעולותיה ועניניה אשר בהתפשטות הא' שממנה גופה, ובכל אורות הנקודות ובכל אורות התיקון שממנה. והנה הם ג"כ בכל סדר תהלוכות ממש של הע"ב

הכללי עצמו אשר נתפשט בה בהבחי' הראשונה דמדרגת אור א"ס, שהוא כל סדר המערכות אשר בסי' ט' י' י"א י"ג. וכן בדרך זה ממש נמשך ג"כ כל סדר תהלוכותיה של מציאותה עצמה וכל מציאות האורות שנמשך ממנה וממדרגתה, והם ג"כ ע"פ סדר כל אילו המערכות הנזכרים, וכ"ז הנה מתבאר בהמערכה שלפנינו, והוא זה –

(ג"ז)

(ע"ב)

הוא הע"ב שבהאימא הכללי שבא"ק הכוללת ישסו"ת, וישנם גם בה בחי' ד' פרצופים שהם או"א וזו"ן, והשם ע"ב הנה הוא האבא שבה, ומציאותו ועצמותו הנה הוא השם ע"ב אשר בהס"ג שבסי' ע' אות ל"ד, כי הרי אותו הס"ג דאות ל"ד הנה הוא כלול מד' שמות עסמ"ב, והע"ב שבו הוא המציאות דפרצוף אבא שבהאימא (פז ע"א) הכללית שבא"ק, והנה הוא נמשך מהעקודים ומבחי' המזל תחתון אשר שם, שהוא באורות דחוטם פה, והוא השם ע"ב אשר בהע"ב דסי' ט' אות ל"ג. כי אותו הע"ב דאות ל"ג הנה הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, והע"ב שבו הוא השורש דישראל סבא שבא"ק, שהוא הע"ב והאבא שבהאימא הכללי שבא"ק, ושורשו בהע"ב הכללי שהוא בהמ"ס דא"ק הנה הוא בהשם ב"ן דהמ"ס אשר בסי' א' אות ד', אשר הוא נמשך ועולה עד הס"ג דהמ"ס אשר בסי' א' אות ב'. והרי נמצא כי פרצוף אבא שבהאימא הכללי שבא"ק הנה עצמותו הוא הע"ב שבהס"ג דאות ל"ד, ונמשך מהעקודים מהע"ב שבהע"ב דאות ל"ג, ושורשו ושורש שורשו בהמ"ס דא"ק הנה הוא בהב"ן דאות ד' ובהס"ג דאות ב'.

אמנם אח"כ כאשר הגיע העת דהתפשטות הא' אשר להאצילות, הנה מקבל האבא הנז' תוספת אורות ומוחין מהע"ב הכללי שהוא מהמ"ס דא"ק. וכל תוספת אורות ומוחין הרי הוא נמשך ממקום יותר גבוה, והוא גם מהע"ב שבהמ"ס דאות א'. ומקבל אותו ג"כ דרך העקודים, שהוא מהע"ב דאות ל"ג ומהמ"ה שבו לצורך ההתפשטות הראשון דלאצילות. ומה שקיבל הנה הוא השם מ"ה אשר בהס"ג דאות ל"ד, כי אותו המ"ה שבהס"ג דאות ל"ד הנה הוא בחי' פרצוף ז"א שבהאימא הכללי, והוא הנה"י דישראל סבא שבא"ק. והנה הוא נתחדש ונולד בו רק כאשר הגיע העת דהתפשטות הא' דלאצילות וכנ"ל כלל ו' ענ"ה, וירד אז אותו המ"ה מהטבור דא"ק ולמטה, והוא ההתפשטות הא' דלאצילות אשר מישראל סבא שבא"ק, וכמו שיתבאר ענינו לקמן אות נ"ט. והרי נמצא כי ההתפשטות הא' דיש"ס הנז' הנה הוא המ"ה שבהס"ג שבסי' ט' אות ל"ד, והוא יוצא ונמשך מהמ"ה שבהע"ב דאות ל"ג. ואח"כ שהוא אחר הסתלקות הא' שחזר ועלה אותו ההתפשטות הא' למעלה מהטבור דא"ק, והעלה את הפנימיות שלו למעלה למ"ן. וכן יש"ס גופה העלה ג"כ את נשמת פנימיות שלו למעלה למעלה, ועלו בשורשן ובשורש שורשן, והגיע עלייתן עד המ"ס דא"ק ובהע"ב שבו, שהוא בהע"ב אשר בסי' א' אות א', כי שם הוא עליית כל המ"ן. אמנם לא זכו הם להתעורר ע"י עלייתם שם לשום בחי' זווג כלל וכנ"ל ענף ב', ויתבאר עוד לקמן באות נ"ח. אלא שכאשר עלו שם הוציא אותם הע"ב דהמ"ס בסוד טיפת קרי ממקומו ולחזו', והוא יציאת הנקודות אשר דרך העינים, וכמו שביארנו בזה בדע"ה ח"א דרוש ב' בכ"מ שם.

והנה היה אז כל מציאות דהנקודות רק החיצוניות דהב"ן דאות ל"ו אשר בסי' ט', והם כל שרשי האורות דעסמ"ב אשר בסי' י"א, וכאשר יצאו מהעינים הנה נכנסו מתחילה ג"כ רק בעקודים וכן בכל הפרצופים שבא"ק אשר מהטבור ולמעלה, וכמו שמבואר בדברי הרב בנקודות (פרק ב). וכניסתם בעקודים הנה הוא בהשם ע"ב אשר בסי' ט' אות ל"ג, ואותן שרשי האורות דהנקודות שנכנסו שם, הנה הוא בחי' העסמ"ב אשר בהשם ע"ב דסי' י"א אות מ"א. והנה משם קיבל יש"ס הנז' שהוא יש"ס שבא"ק תוספת אור ומוחין ג"כ

לצורך מלכי העגולים דהנקודות, והיה קבלתו מהע"ב והמ"ה שבהע"ב דאות מ"א. והאור שקיבל הנה הוא הע"ב והמ"ה אשר בהס"ג שבס"י י"א אות מ"ב, כי הע"ב הוא לצורכו גופה שיתגדל הוא עצמו, והמ"ה הוא להשפיע ממנו ולמטה. שכן הוא הדרך בכל תוספת אור שמקבל כל עליון לצורך התחתון, הנה נשאר עיקר האור בו גופה, ורק מהבחי' התחתונה ממנו נמשך האור למטה ג"כ. וכן הוא כאן, כי ע"י הע"ב והמ"ה שבהס"ג דאות מ"ב אשר קיבל יש"ם שהוא הע"ב שבהאימא הכללית לתוספת אור ומוחין אליו, הנה עי"ז השפיע הוא והמשיך ממנו מוחין דע"ב למלכי העגולים עצמן, והוא הע"ב שבהשם ב"ן אשר בס"י י"א אות מ"ד, כי אותו הב"ן דאות מ"ד הנה כלול הוא ג"כ מד' שמות עסמ"ב, והם המציאות דמלכי העגולים עצמן, אשר הם מצד האימא הכללית שבא"ק והע"ב דמלכי העגולים, שהוא הכתר והחכמה דמלכי העגולים, הנה הוא מבחי' פרצוף אבא שבהאימא הכללית.

ונמצא מזה כי הע"ב דמלכי העגולים שבעולם הנקודות הנה הוא השם ע"ב אשר בהב"ן דס"י י"א אות מ"ד, והוא נמשך מהשם מ"ה והע"ב שבהס"ג שם אות מ"ב, שהוא התוספת אור לצורך מלכי העגולים דהנקודות הניתוסף (פז ע"ב) ביש"ם שבא"ק, ונמשך בו מהשם מ"ה והע"ב שבהע"ב דאות מ"א, שהוא מהתוספת אור דהנקודות אשר בהעקודים הנמשך שם לצורך זה מהחיצוניות דהב"ן אשר בס"י ט' אות ל"ו, אשר הם יצאו מהענינים דא"ק בסוד טיפת קרי מהע"ב דהמ"ס שבו, שהוא מהע"ב דס"י א' אות א' אחר שעלו שם למ"ן בהסתלקות הא' כנ"ל, וע' בזה לקמן אות נ"ח.

והנה אח"כ שהוא אחר מיתת המלכים ושבירת הכלים, כאשר נטהרו כל אורות הנקודות מכל תוקף הגבורות שבהם וחזרו ועלו למ"ן וכמ"ש הרב בתיקון (פרקים א ב), ונעשה אז ע"י עלייתם כל הזווג הפנימי העיקרי אשר בין הע"ב והס"ג הכלליים שבא"ק וכמו שמבואר בדברי הרב שם, ויצא ונולד מזה אור הדעת עלאה שהוא השם מ"ה והט"ר דב"ן שהם הדר ומהיטבאל אשר גם מצד אימא כללית שבא"ק, והנה נעשה אז הזווג הפנימי בכל הג' רישין עלאין שבא"ק ביחודם זב"ז בכל הראוי, ונתגלה עי"ז בהמ"ס דא"ק הנביעו דאור א"ס ית"ש להמשיך את אור הדעת עלאה למטה. והנה נמשך אז ג"כ האור הדעת עלאה אשר להאימא הכללית מהס"ג דהמ"ס שבס"י א' אות ב' להב"ן דהמ"ס שבאות ד', כי עיקר קבלת האימא הכללית הוא לעולם מהס"ג וב"ן דהמ"ס. והנה נתגלה וירד אז השם מ"ה אשר בס"י ט' אות ל"ה בכל העסמ"ב שבו אשר בס"י י"ג, שהם כל העסמ"ב דהדר אשר להאימא הכללית שבא"ק. וכן נתגלה וירד אז ג"כ הפנימיות דהב"ן אשר בס"י ט' אות ל"ו בכל העסמ"ב שבו אשר בס"י י', שהם כל העסמ"ב דהמהיטבאל אשר להאימא הכללית שבא"ק. והנה קיבל אז הע"ב דענינינו שהוא הע"ב דהס"ג שבס"י ט' אות ל"ד כנ"ל, והוא פרצוף אבא שבהאימא הכללית, הנה קיבל הוא את אור הדעת עלאה בתוכו ובפנימיותו ונשלם על ידו.

וכן המשיך הוא ממנו את האור דע"ב שהוא כתר וחכמה להדר ומהיטבאל העיקריים שבאצילות אשר מהטבור דא"ק ולמטה, והיה בדרך זה, כי האור דהדעת עלאה אשר קיבל הע"ב דענינינו בתוכו גופה, הנה הוא הע"ב והמ"ה אשר בהס"ג דס"י י"ג אות ג', והוא לבחי' הדר, וכן הע"ב והמ"ה אשר בהס"ג דס"י י' אות ל"ח, והוא לבחי' מהיטבאל. וקיבל אותם מהע"ב והמ"ה שבהע"ב אשר בס"י י"ג אות מ"ט, ומהע"ב והמ"ה אשר בהע"ב דס"י י' אות ל"ו, שהוא האור דהדעת עלאה אשר מצד האימא הכללית שניתוסף לזה בעקודים ג"כ. ומשם היה מקבל הע"ב דענינינו, שהוא פרצוף אבא שבהאימא הכללית, את האור הדעת עלאה המגיע לחלקו כנ"ל. והנה עי"ז השפיע הע"ב דענינינו ג"כ מוחין דע"ב להב"ן שבס"י י"ג אות נ"ב, ומוחין דע"ב להב"ן שבס"י י' אות מ', כי אותן הב' שמות ב"ן דאות נ"ב ואות מ', הנה הם הדר ומהיטבאל העיקריים דאצילות אשר הוא מהטבור ולמטה דא"ק, והם הדר ומהיטבאל אשר מצד האימא הכללית שבא"ק. והנה כלול כל א' ג"כ מד'

שמות עסמ"ב, ונמשך הע"ב שבהם מפרצוף אבא שבהאימא הכללית שהוא הע"ב דענינינו.

והרי נמצא כי הע"ב דהדר אשר מצד אימא הכללית שבא"ק, הנה הוא הע"ב דהב"ן אשר בס' י"ג אות נ"ב, והוא נמשך מהמ"ה והע"ב שבהס"ג אות נ', אשר נמשך בו מהמ"ה והע"ב שבהע"ב דאות מ"ט, אשר הוא הע"ב דהמ"ה שבס' ט' אות ל"ה, והע"ב דמהיטבאל אשר מצד האימא הכללית, הנה הוא השם ע"ב דהב"ן אשר בס' י' אות מ'. והוא נמשך מהמ"ה והע"ב שבהס"ג דאות ל"ה אשר נמשך בו מהמ"ה והע"ב שבהע"ב דאות ל"ז, אשר הוא הע"ב הפנימי מהב"ן שבסימן ט' אות ל"ו. ונמצא שעיקרם הוא השם מ"ה והב"ן דסימן ט' אות ל"ה ל"ו, והם האור דדעת עלאה אשר להאימא הכללית שבא"ק, הנמשך בה מהב"ן דהמ"ה שבסימן א' אות ד' ע"י הזווג הפנימי שבהג' רישין שבו ומהנביעו דאור א"ס ית"ש.

והנה כאשר יצא אור הדעת עלאה הנז', וירד הע"ב מיש"ס שבא"ק מהטבור ולמטה להדר ומהיטבאל העיקריים וכנ"ל, הנה ירד אז ג"כ כל האורות הראשונים אשר קיבל יש"ס שבא"ק בעת עולם הנקודות, שהוא האור דהע"ב והמ"ה שבהס"ג דס' י"א אות מ"ב, ונשארו הם אז באותו היש"ס עצמו וכנ"ל. וכן האור דהע"ב והמ"ה אשר בהע"ב דס' י"א אות מ"א, שהם התוספת אורות דהנקודות אשר ניתוסף בעולם העקודים, ונשארו (פז ע"ג) אז בהעקודים עצמו וכנ"ל. אך עתה כאשר יצא אור הדעת עלאה ונמשך בהעקודים, וכן ביש"ס שבא"ק ונשלמו באור הדעת עלאה כל א' כהראוי לו וכנ"ל, הנה יעדו עתה כל המוחין הראשונים דהנקודות אשר בהעקודים ויש"ס ויצאו וירדו כולם למטה מהטבור ונכנסו בהמלכי עגולים עצמן, ונשלמו עתה גם המלכי עגולים בהמוחין דהע"ב העיקרי ג"כ, כי מקודם לא היה בהם מהמוחין דע"ב רק הבחי' התחתונה והאחרונה מהם לבד, והם הע"ב שבהב"ן דס' י"א אות מ"ד וכנ"ל. אבל עתה שהוא לאחר התיקון, הנה ירד בהם גם כל המ"ה והע"ב שבהס"ג דאות מ"ב וכל המ"ה והע"ב שבהע"ב דאות מ"א, ונשלמו בזה גם המלכי עגולים בכל כללות הע"ב כולו.

והרי נתבאר בזה כל הענין דפרצוף אבא שבהאימא הכללית, שהוא יש"ס שבא"ק, מציאותו ועצמותו וכן התפשטות הראשון שלו, וכן כל הב' חלקי ההתפשטות הב' שלו, שהם אורות הנקודות והתיקון. כי מציאותו ועצמותו, הנה הוא הע"ב שבהס"ג דס' ט' אות ל"ד, ויוצא מהע"ב שבהע"ב דאות ל"ג, הנמשך מהב"ן דהמ"ה שבס' א' אות ד'. והתפשטות הראשון שלו הנה הוא המ"ה שבאותו הס"ג דאות ל"ה, ונמשך מהמ"ה שבהע"ב דאות ל"ג, הנמשך מהב"ן דהמ"ה דאות ד'. ונתחדש כל אלו המ"ה ויצאו מהב"ן דהמ"ה דאות ד' רק כאשר הגיע העת דהתפשטות הא' אשר לאצילות. ואורות הנקודות שבו הוא הע"ב והמ"ה שבהס"ג דס' י"א אות מ"ב, ונמשך מהע"ב והמ"ה שבהע"ב דאות מ"א, אשר הוא מהחיצוניות דהב"ן שבס' ט' אות ל"ו, אשר יצאו מהעינים דא"ק בסוד טיפת קרי מהע"ב דהמ"ה שבס' א' אות א'. ואורות הנקודות שהיה נמשך מכ"ז (בעת עולם הנקודות) במלכי העגולים עצמן אשר מהטבור ולמטה, הנה הוא הע"ב שבהב"ן דס' י"א אות מ"ד. ואור הדעת עלאה שביש"ס דא"ק, הנה הוא הע"ב והמ"ה שבהס"ג דס' י"ג אות נ', והע"ב והמ"ה שבהס"ג דס' י' אות ל"ח, אשר הם נמשכים מהע"ב והמ"ה שבהע"ב דס' י"ג אות מ"ט, ומהע"ב והמ"ה שבהע"ב דס' י' אות ל"ז, אשר הם מהמ"ה מהפנימיות דב"ן שבס' ט' אות ל"ה, אשר הם מהעסמ"ב דהב"ן דהמ"ה שבס' א' אות ד', שנתחדש ונולד בה בעת התיקון ע"י הזווג הפנימי שבהג' רישין עלאין דא"ק אשר מרזא דאור א"ס ית"ש. ואור הדעת עלאה הנמשך מיש"ס שבא"ק להדר ומהיטבאל שבאצילות אשר מהטבור ולמטה, הנה הוא הע"ב שבב"ן דס' י"ג אות נ"ב ושבהב"ן דס' י' אות מ', שהם הדר ומהיטבאל העיקריים אשר מצד האימא הכללי שבא"ק, וע' עוד בכ"ז לקמן אות נ"ח.

(נ"ח)

[ס"ג]

הוא הס"ג שבהאימא הכללי שבא"ק, והוא הפרצוף אימא הפרטי מהד' פרצופים או"א וזו"ן שבה. ומציאותה ועצמותה הנה הוא השם ס"ג אשר בהס"ג דס" ט' אות ל"ד, כי הרי אותו הס"ג דאות נ"ד הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, והס"ג שבו הוא הפרצוף אימא הפרטית אשר בהאימא הכללי שבא"ק, והוא התבונה שבו. והנה היא נמשכת ויוצאת מהשם ס"ג אשר בהע"ב דס" ט' אות ל"ג, כי הרי אותו הע"ב דאות ל"ג הרי הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, והם כולם בעקודים באורות דחוטם פה, ובבחי' המזל תחתון שבעקודים. ונמשך כל אותו הע"ב דאות ל"ג מהב"ן דהמ"ס שבא"ק אשר בס" א' אות ד'. ובהשם ס"ג הפרטי אשר באותו הע"ב דאות ל"ג, הנה שם הוא השורש של האימא הפרטי הנז', ומשם נמשכת ויוצאת למציאות הס"ג אשר בהס"ג דאות נ"ד. והרי נמצא כי מציאותה גופה של אותה האימא הפרטי הנה הוא הס"ג שבהס"ג דאות ל"ד, ונמשכת מהעקודים מהשם ס"ג שבהע"ב דאות ל"ג היוצא מהמ"ס דא"ק מהשם ב"ן שבו שבס" א' אות ד'.

והנה אח"כ שהוא כאשר הגיע העת דההתפשטות הא' דלאצילות, הנה ניתוסף אור ומוחין באותה האימא הפרטי הנז' מהע"ב הכללי, שהוא מכל המ"ס דא"ק, והיינו גם מבחי' הע"ב שבו שהוא {פז ע"ד} הע"ב דס" א' אות א', כי כל תוספת אור הוא מלמעלה למעלה, ועי"ז הנה נולדו ויצאו הנה"י שבה מהטבור דא"ק ולמטה, שהם ההתפשטות הא' שלה אשר להאצילות (והוא פרצוף הנוק' רחל שבאימא הכללי וכמו שיתבאר לקמן אות ס'). והנה המציאות העיקרי דאותו ההתפשטות הא' שהוא הנה"י דאימא הפרטי, הנה הוא השם ב"ן אשר בהס"ג דאות ל"ד, והוא אשר נתחדש ונולד רק בעת ההתפשטות הא'. ושורשו בהעקודים הנה הוא ג"כ השם ב"ן אשר בהע"ב דאות ל"ג, שהוא התוספת אור אשר נתחדש וניתוסף אז בהעקודים ג"כ מהע"ב הכללי, והוא מהע"ב דהמ"ס שבס" א' אות א' לצורך ההתפשטות הא' דלאצילות אשר מהאימא הפרטי הנז' (שהיא התבונה שבא"ק). ונמצא כי עיקר המציאות דאותה ההתפשטות הא' הנה הוא השם ב"ן שבהס"ג דאות ל"ד, ונמשך מהעקודים שהוא מהשם ב"ן שבהע"ב דאות ל"ג.

והנה אותו ההתפשטות הא' הנה הוא הנה"י דתבונה שבא"ק, ובה היה כלול ומתלבש הנה"י דישראל סבא, שהוא ההתפשטות הא' שלו וכנ"ל אות נ"ז. ועיקר הגילוי דכל ההתפשטות הא' אשר להאצילות, הנה היה רק מאותה התבונה שבא"ק, אבל כל האורות שלמעלה היו רק במיעוט ובהעלם. ורצוני בזה על מה שאמרנו לעיל אות נ"ד ואות נ"ה, כי כל המציאות העיקרי דהאבא עלאה שבא"ק וכן כל ההתפשטות הא' שלו, לא יצאו בכל גילויים הראוי אלא רק לאחר התיקון דוקא. ואמרנו שם כי האימא עלאה שבא"ק היא יצאה בכל גילוייה הראוי לה, הנה כל דברינו שם הוא באמת רק על הבחנת אבא עלאה בערך האימא עלאה, כי היא יצאה בגילוי יותר ממנו. אבל האמת הוא כי גם האימא עלאה בכל עניניה לא יצאה ג"כ כל גילוייה בשלימות אלא רק לאחר התיקון, והיו כל האו"א עלאין שבא"ק שהם הע"ב דס"ג שבא"ק, אשר הם מהגרון שבו עד החזה שבו, הנה היו שניהם רק במיעוט ובהעלם, אלא שאבא עלאה היה עוד ביותר מיעוט. אבל בשלימות לא נתגלה עדיין האימא עלאה ג"כ, ולא יצא כל אותו הע"ב דס"ג שהוא כל הע"ב הכללי שבא"ק בכל תוקף אורו אלא רק לאחר התיקון, אבל קודם התיקון היה כל הגילוי רק מהס"ג דס"ג לבד, שהוא האימא הכללית שבא"ק. וגם באותה האימא הכללי גופה, הנה היה הגילוי העיקרי רק מבחי' התבונה שבה, ור"ל שגם ההתפשטות הא' דישראל סבא

היה ג"כ רק כלול ומלוכש בהתפשטות הא' דהתבונה, אבל כל האורות מהפרצופים אשר למעלה מהתבונה שבא"ק לא יצאו קודם התיקון בכל שלימותם כלל, והיה גילויים בכל א' לפי ערכו, שכל מי שהוא יותר תחתון היה ביותר גילוי, וכל מי שהוא יותר עליון היה ביותר העלם. והטעם הוא משום צורך עולם הנקודות וכל עולם התהו שיצא מהם, אשר כולם הם בצורך ובכוונה מהמאציל ית"ש, ולכן נצטמצמו ונסתתרו האורות היותר עליונים והיותר גדולים, כדי ליתן מקום ואפשרות לכל תולדות עולם התהו, ולא נתגלו הפרצופים היותר עליונים על שלימותם הראוי אלא רק לאחר התיקון דוקא.

ונחזור להענין. כי הנה אמרנו שהתפשטות הא' של האימא הפרטית אשר בהאימא הכללי שבא"ק, הנה הוא עצמו התפשטות הא' של התבונה שבו, והוא השם ב"ן אשר בהס"ג דאות ל"ד, והוא אשר נתחדש ונולד בעת ההתפשטות הא' דלאצילות, ויצא הוא וירד אז מהטבור דא"ק ולמטה. אמנם אחר ההסתלקות הא' אשר חזר ועלה כל ההתפשטות הא' דהאימא הכללי למעלה, והנה עלה ונסתלק כל אותו ההתפשטות הא' דהתבונה הנז' (ובתוכה היה מלוכש ג"כ כל ההתפשטות הא' דישאל סבא הנ"ל אות נ"ן, כי כל עניניהם ופעולותיהם נעשה הכל ביחד ממש וכנ"ל סי' י"ד אות נ"ד באו"א עלאין והבן זה היטיב), והנה היה עלייתו למעלה במקומו העיקרי שהוא באימא הכללית שבא"ק, אשר מקומה הוא מהחזה עד הטבור, ונשאר שם אותו הב"ן שבהס"ג דאות ל"ד למעלה מהטבור דא"ק, ועומד שם לעולם. והנה הסתלקותו ועלייתו היה בבחי' עליית מ"ן, שעלה הפנימיות שלו בשורשו ובשורש שורשו עד המ"ס דא"ק, וכן גרם עי"ז עליית (פח ע"א) מ"ן ג"כ לכל פרצוף התבונה כולה, שהיא השם ס"ג אשר בהס"ג דאות ל"ד, והעלה גם היא את הנשמות פנימיות שלה למעלה למ"ן בשורשה ובשורש שורשה, שהוא עד המ"ס דא"ק. והיה עלייתם בהשם ע"ב דהמ"ס אשר בס"א א' אות א', כי עליית כל המ"ן הנה הוא לעולם בהע"ב דהמ"ס, ומשום ששם הוא עיקר שורש הפנימי של כל המציאות כולו, וכמו שידוע בסוד כולם בחכמה עשית (תהלים קד כד). ולכן עולים שם לקבל תוספת אור וברכה תמיד. וכן היה כאן בהסתלקות הא', כי עלה בהע"ב דהמ"ס לגרום שם זווג עליון ולקבל עי"ז תוספת אור וברכה, להוליד עי"ז את האור דהתפשטות הב'.

אמנם באשר שכל השיתוף דהע"ב דהמ"ס אשר השתתף בהם, הן במציאותם העיקרי והן בהשפעת האור דהתפשטות הא' שלהם, היה אור דהע"ב שבהם נעלם ומוסתר מאד וכנ"ל, שכל הגילוי שבהם היה רק מהס"ג לבד ובפרט בהאימא הכללית אשר היא עצמות הס"ג, ושורשה בהמ"ס היא ג"כ רק הס"ג דאות ב', וגם ישאל סבא שבה אשר הוא מבחי' ע"ב עכ"פ, הנה היה הוא ג"כ מלוכש וכליל בהתבונה שהיא רק עצם הס"ג לבד, לכן לא היה בכח האימא הכללית לגרום עי"ז עלייתה שום התעוררות בהע"ב והס"ג דהמ"ס לבחי' זווג מאומה, אפי' בבחי' זווג החיצוני, כי כל זווגי העליונים אשר הוא עי"ז אתעוררת דלתתא בעליית המ"ן, הנה הוא רק כאשר האור העליון מתייחד בהתחתון ומתגלה בו, ועומד העליון עם התחתון בבחי' שורש וענף. הנה אז מתעורר העליון עי"ז כל פעולת התחתון להשפיע לו שפע ממרומים. משא"כ כשאור העליון מסתתר ונתעלם בו, הנה אז אינו גורם התחתון בהעליון מאומה. ולכן לא נעשה עי"ז עליית הסתלקות הא' דהאימא הכללי שבא"ק שום זווג מהע"ב להס"ג שבהמ"ס, משום שהאור דהע"ב היה נעלם עדיין בהאימא הכללית לגמרי.

והעיקר הוא משום שהרי האימא הכללית שהיא הס"ג דס"ג שבא"ק, והאבא הכללי שהוא הע"ב דס"ג שבא"ק, הנה גם הם לא נתייחדו ביחד לצורך תולדות ההתפשטות הא' שלהם, אלא שהיה יוצא ההתפשטות הא' דכל א' בפנ"ע וכנ"ל ענ"ב וכן בכלל י"ז ענף ז'. וכ"ז הוא ג"כ רק משום הסתר האור דהע"ב דהמ"ס שבהם, שהיה כל השתתפו בהם רק במיעוט ובהעלם כנז', ולכן לא נתייחדו ביחד בתולדות ההתפשטות

הא', והיה ההתפשטות הא' דכל א' מכל א' בפנ"ע, וכן לא התייחדו ג"כ בהסתלקות הא', כי היה עליית כל א' ג"כ בפנ"ע וכנ"ל ענף ב' כ"ז ע"ש. ומשום שלא התייחדו האו"א הכלליים למטה, הרי לא היה כלל אתערותא לתתא לגרום שום זיווג למעלה מאומה.

אמנם האבא הכללי שהוא יותר למעלה, והוא הע"ב דס"ג שבא"ק הכלול במזל עליון ובאורות דאזון שבעקודים, הנה משתתף בו הע"ב דהמ"ס ביותר הרבה מבהאימא הכללי, ולכן כאשר עלה הוא גרם וסיבב ע"י עלייתו בהע"ב והס"ג דהמ"ס את בחי' זיווג החיצוני שבהם עכ"פ וכנ"ל סי' י"ד אות נ"ג נ"ד, כי היה בכחו לגרום בהם בחי' זיווג מבחינתו לבד עכ"פ. משא"כ האימא הכללי אשר היא יותר למטה, והיא כלולה רק בהמזל תחתון שבעקודים ובהאורות דחוטם פה, והיא הס"ג דס"ג שבא"ק, הנה נתמעה השתתפות דהע"ב דהמ"ס הרבה מאד, ואינו ניכר בה אורו כלל, ולכן לא היה בכח עליית המ"ן דהאימא הכללי לגרום שום זיווג מאומה מהע"ב והס"ג דהמ"ס, אפי' איזה בחי' זיווג חיצוני. ולכך כאשר העלה שם האימא הכללי שהוא התבונה שבא"ק, ובתוכה היה מלוכש יש"ס שבא"ק כנ"ל, את כל נשמת פנימיותה למעלה למ"ן, ועלתה בהע"ב דהמ"ס, כי שם הוא עליית כל המ"ן, מפנימיות הנעלם של כל התחתונים כולם כנ"ל. הנה הוציא אותן הע"ב דהמ"ס ממקומו גופה ולחוץ בסוד טיפת קרי, והן המ"ה האורות אשר יצאו דרך העינים, כי שם מבפנים להעינים הוא המקום של הע"ב דהמ"ס, והוציא אותן ממקומו ולחוץ בסוד טיפת קרי, והם האורות דהנקודות העיקריים שהם מלכי העגולים.

והנה מציאותן העיקרי דהנקודות בעת יציאתם מן העינים, הנה {פח ע"ב} הוא כל בחי' החיצוניות דהשם ב"ן אשר בסי' ט' אות ל"ו, והם כל שרשי האורות דעסמ"ב אשר בכל הסי' י"א. וכאשר יצאו מן העינים, הנה נכנסו בעקודים, וכן בכל הפרצופים שלמעלה מהטבור דא"ק, ונכנסו מתחילה בעקודים ונכללו שם, והוא בחי' הד' שמות עסמ"ב אשר בהשם ע"ב דסי' י"א אות מ"א. והוא עיקר האורות של כל הנקודות כולם היותר זכים והמעולים שבהם, והם נשארו בעקודים עצמו, ונכנסו ועמדו בשורש האור דהאימא הכללי שבא"ק אשר עומד בעקודים ג"כ. והיינו השם ע"ב אשר בסי' ט' אות ל"ג שהוא השורש דכל האימא הכללי כולו שבעקודים וכנ"ל, וכמו שיתבאר עוד לקמן. ושם היה נכנס ועמד כל השם ע"ב אשר בסי' י"א אות מ"א, שהוא שרשי כל הנקודות דמלכי העגולים שמאימא הכללי שבא"ק, ונכנס אותו הע"ב בעקודים להיות שם שורש לתוספת אורות ומוחין הנמשך מהעקודים לכל מלכי העגולים.

והנה אותו הע"ב דאות מ"א הרי הוא כלול מד' שמות עסמ"ב, ומהע"ב והמ"ה שבו היה נמשך חלקי אורות הנקודות דהעגולים לישראל סבא שבא"ק, והם הע"ב והמ"ה אשר בהשם ס"ג שבסי' י"א אות מ"ב, ונכנסו הע"ב והמ"ה שבהס"ג דאות מ"ב בישראל סבא הנז', שהוא הע"ב שבס"ג אשר בסי' ט' אות ל"ד וכנ"ל אות נ"ז. אך מהס"ג והב"ן אשר בהע"ב דאות מ"א, הנה משם היה נמשך אורות הנקודות דהעגולים להתבונה שבא"ק, והם הס"ג והב"ן שבהס"ג דסי' י"א אות מ"ב, ונכנסו הם להתבונה שהיא השם ס"ג מהס"ג שבסי' ט' אות ל"ד וכנ"ל. ונמצא שאורות הנקודות דהעגולים אשר להתבונה דענינינו, הנה הם הס"ג והב"ן אשר בהשם ס"ג דסי' י"א אות מ"ב, ונמשכו מהעקודים שהוא מהס"ג והב"ן אשר בהשם ע"ב דסי' י"א אות מ"א, אשר כל אותו הע"ב כולו (דאות מ"א) בכל הד' שמות עסמ"ב שבו, הנה הוא מהחיצוניות דהב"ן אשר בסי' ט' אות ל"ו. וכל אותן החיצוניות, הנה הם אשר יצאו מהעינים שבא"ק שהוא מהע"ב דהמ"ס ובסוד טיפת קרי ממנו אחר ההסתלקות הא' דהאימא הכללי מכל הד' פרצופים שבה, כאשר עלו בו למ"ן והוציאם אז הע"ב דהמ"ס ממקומו ולחוץ בסוד טיפת קרי דרך העינים, והם החיצוניות דהב"ן דסי' ט' אות ל"ו, ונכנסו בעקודים בשורש האימא הכללי אשר שם, והוא בהע"ב אשר בסי' ט' אות ל"ג, ונתגלה שם במציאות הע"ב אשר בסי' י"א אות מ"א בכל ד' שמותיו עסמ"ב שבו,

ומשם יצאו ונכנסו בישסו"ת שבא"ק שהם הד' שמות עסמ"ב אשר בהס"ג דסי' ט' אות ל"ד, ועמדו שם במציאות הד' שמות עסמ"ב אשר בהס"ג דסי' י"א אות מ"ב, והם אורות הנקודות דהעגולים אשר בישסו"ת שבא"ק. וכאשר קבלה התבונה דענינינו ג"כ את כל אורות הנקודות השייך לחלקה, שהם הס"ג וב"ן שבהס"ג דסי' י"א אות מ"ב כנו', הנה השפיעה היא מוחין דס"ג למלכי העגולים דהנקודות העיקריים אשר ירדו מהטבור דא"ק ולמטה, והם העסמ"ב אשר בהשם ב"ן שבסי' י"א אות מ"ד, שהם הד' פרצופים או"א זו"ן דהנקודות. והנה הע"ב שבהם שהוא הכתר והחכמה דהנקודות, הרי הוא מישראל סבא שבא"ק כנ"ל אות נ"ו, אך הס"ג שבהם שהוא פרצוף הבינה דהנקודות, הנה הוא מהתבונה דענינינו, כי מהס"ג שבהס"ג דאות מ"ב ירד הס"ג שבהב"ן דאות מ"ד.

והנה אנו רואין מכל דברינו, כי הגם שביארנו את מציאות דמלכי העגולים דהנקודות ובכל אורותיהם אשר בסי' י"א, איך שנמשכים מהאימא הכללי על אותו הדרך ממש דכל מציאות המלכי יושר אשר בסי' ח' שמהאבא הכללי וכנ"ל סי' י"ד, עכ"ז הנה האמת הוא כי היה חילוק גדול בין האבא הכללי שהוא האו"א עלאין, ובהמלכי יושר שמהם להאימא הכללי שהוא ישסו"ת, ובמלכי העגולים שמהם. כי הנה או"א עלאין שבא"ק אשר הם הע"ב והס"ג שבהס"ג דסי' ו' אות כ"ב, הנה הם זכו למוחין ממש ע"י הזווג החיצוני אשר נעשה לצורך זה בין הע"ב והס"ג דהמ"ס שבא"ק, ומשם קבלו או"א עלאין שבא"ק ע"י {פח ע"ג} עלייתם למ"ן כנ"ל סי' י"ד מוחין בפנימיותם ממש לצורך המלכי יושר שיצאו מהם, ועי"ז הנה נזדווגו האו"א עלאין ג"כ בזווג הראוי, ונולדו מהם כל המלכי יושר ע"י בחי' זווג עיבור ולידה וכנ"ל ענף ב'. משא"כ בישסו"ת שבא"ק, אשר הם לא התעוררו למציאות הזווג בין הע"ב והס"ג דהמ"ס כלל, וכל מה שיצא לצורך מלכי העגולים מהע"ב דהמ"ס, הנה לא היה אלא רק יציאה חיצונית, שהרי לא ירד דרך פנימיות הא"ק כלום, אלא שיצא מהע"ב דהמ"ס דרך העינים ולחוץ, והוא בסוד טיפת קרי וכנ"ל. וא"כ הרי לא זכו ישסו"ת לקבל מזה מוחין בפנימיותם ממש, אלא שכל האורות אשר קיבל העקודים וכן ישסו"ת מהאורות דעינים כאשר עבר דרך עליהם, הנה היה רק הארה חיצונית לבד, שהוא ע"ד אור מקיף המאיר מבחוץ, אבל לא נמשך להם האורות דרך פנימיותם כלל, ולכך לא היה ג"כ שום בחי' זווג לישסו"ת עי"ז, ולא יצאו המלכי עגולים בבחי' לידה מהם, אלא שהיה נמשך האור מהעינים ולחוץ דרך העקודים ודרך ישסו"ת שבא"ק, וירדו למטה מהטבור דא"ק, ונתיישבו שם, והיה כל חילוקם רק מחוץ להעקודים, ומחוץ לכלל האו"א הכלליים שבא"ק. כי הרי האו"א שבא"ק הם כלולים בהאורות דעקודים ומכוסים מהם ע"ד האו"א דאצילות בהמזלין שבא"א, וכנודע בדברינו.

וא"כ הרי המלכי עגולים אשר יצאו מהעינים ולחוץ, הרי לא ירדו דרך פנימיותם כלל ולא בדרך זווג כלל, וזהו מ"ש הרב בדרושי נקודות (פרק ב) כי כאשר יצאו אורות הנקודות דרך העינים ונמשכו וירדו מהטבור ולמטה, הנה בכל משך ירידתם אשר מהעינים עד הטבור היה נבלע ונכלל אור מהם בהעקודים ג"כ, והכוונה הוא על אותן האורות שאמרנו לעיל, שהוא כל העסמ"ב אשר בהע"ב דסי' י"א אות מ"א, שהם אשר נמשכו בהעקודים דרך חילוקם עליו ונבלעו שם על דרך בחי' אור מקיף, כאשר מאיר מבחוץ שנכנס ונבלע ההארה מבפנים ג"כ. והנה נכנסו העסמ"ב שבהע"ב דסי' י"א אות מ"א בהעקודים ונשארו שם, והעסמ"ב שבהס"ג דאות מ"ב הוא נכנס בישסו"ת שבא"ק ונשארו בהם, והנה הם השרשי אורות דכל מלכי העגולים שהיה נשרש בעקודים וכן בישסו"ת שבא"ק, ומהם היו נמשכים ומושפעים כל המלכי עגולים העיקריים אשר מהטבור ולמטה. אבל עכ"פ הוא כי לא היה יציאת מלכי העגולים ע"י זווג כלל, לא ע"י בחי' זווג שבהמ"ס דא"ק, ולא ע"י בחי' זווג שבכל פרצופי העקודים, ולא ע"י בחי' זווג דישסו"ת שבא"ק. משא"כ המלכי יושר שהוא כל העסמ"ב אשר בסי' ח' שהם מאו"א

עלאין שבא"ק, הנה הם יצאו ע"י בחי' זווג חיצוני עכ"פ, והיינו ע"י זווג החיצוני שבהמ"ם כנ"ל, ומשם ירדו דרך פנימיות העקודים⁶⁷⁵, והוא ג"כ ע"י איזה בחי' זווג אשר שם, וכן משם לאו"א עלאין שבא"ק, וג"כ ע"י בחי' זווג שבהם. אמנם משם ולמטה היה חסר גם בהם כל בחי' הזווג העיקרי הראוי, והיינו כי לפי הסדר הראוי, הרי היה צריך שיזדווג כל האבא הכללי כולו שהוא או"א עלאין, עם כל האימא הכללי שהוא ישסו"ת, והיה אז יציאת כל המלכים כולם ע"י לידת האימא הכללי. אבל עתה לא היה כן, אלא שיצאו כל המלכי יושר מהאבא הכללי ולחון, וג"כ בסוד טיפת קרי, והוא יציאתם אשר יצאו מהטבור והיסוד וצפרני רגלים⁶⁷⁶, והיה חסר גם בהם הזווג האחרון ולכך מתו גם הם, וכמו שביארנו כ"ז בדע"ה ח"א דרוש ב' ג', ע"ש ותמצא. אבל כל הזווגים העליונים אשר עד או"א עלאין, הנה היה בכל המלכי יושר בבחי' זווגים החיצונים עכ"פ, [אמנם הזווגים העיקריים והפנימיים כולם היה חסר גם בהם וכנ"ל ענף ב']. משא"כ המלכי עגולים הנה הם לא יצאו ע"י זווג כלל וכנ"ל.

והרי נתבאר לנו כי היה חילוק גדול בין סדר מציאות העסמ"ב שבס' ח' שהם להמלכי יושר, לסדר מציאות העסמ"ב שבס' י"א אשר הם למלכי העגולים. אמנם עכ"ז כי הנה הגם שכל האורות דמלכי העגולים הם יצאו שלא ע"י זווג כלל, וא"כ הרי אינם מיוחדים הם עם שורשם העליון כבן הנמשך ממוח האב, וע"ד כל האורות שלאחר התיקון, עכ"ז הנה עכ"פ הוא [פח ע"ד] כי הם מקושרים ג"כ ותלויים למעלה ע"י שרשם ועיקרם שנשארו בכל העקודים וכן בכל הישסו"ת, וכמו שביארנו בכל מציאות העסמ"ב אשר בס' י"א, שהעס"מ שבהם הם עמדו מהטבור ולמעלה והם בכל העליונים כולם, והב"ן אשר ירד מהטבור ולמטה, והוא כל המציאות העיקרי דמלכי העגולים, הנה הוא נמשך רק מהעס"מ העליונים, וא"כ הרי נמשכים ומושפעים גם המלכי עגולים ג"כ עכ"פ משרשיהם העיקריים אשר עומדים מהטבור ולמעלה, ונכללו שם בישסו"ת ובהעקודים וכנ"ל. והוא משום כי אלולא זה לא היה אפשר להם לצאת למלוכה כלל גם באותה הרגע שמלכו, וכן לא היה אפשר להעשות על ידיהם כל עניני דעולם התהו אשר הם כולם מכוונים בכוונה ורצון מהמאציל ית"ש, והם תלויים ועומדים תמיד רק ע"פ רצונו. והוא ענין שרשם העליון שאמרנו, כי נשאר רושםם למעלה לעולם ע"י שנתיסד בתחילה להיות מושרשים למעלה מהטבור ג"כ, וככל דברינו בהעסמ"ב דס' י"א, כי עי"ז הם תלויים תמיד רק ע"פ רצונו ית"ש, וברצותו חוגג וברצותו ממוגג (פיוט לליל יו"ט), והבן זה היטיב.

ונשוב להענין לבאר עתה בהס"ג דהאימא הכללית שהוא התבונה שבא"ק, כל עניני דאורות התיקון שבה. כי הנה אחר מיתת המלכים ושבירת הכלים אשר נטהרו הנקודות דהעגולים ג"כ מתוקף הגבורות שבהם, ע"י שיצאו מהם כל הש"ך ורפ"ח ניצוצין וירדו למטה כנודע⁶⁷⁷, הנה חזרו כל האורות דהנקודות ועלו למעלה, והיה עלייתם אז על צד התיקון והשלימות וכנ"ל ענף ח'. ועלו אז למ"ן ג"כ, ונעשה עי"ז הזווג הפנימי העיקרי בהרישין עלאין דא"ק כמ"ש הרב בשער התיקון (פרקים א ב), ונולד מזה אור הדעת עלאה לצורך המ"ה והמ"ר דב"ן, שהם הדר ומהיטבאל, שהם כל אורות התיקון דהאצילות. והיה

⁶⁷⁵ דהיינו שבתוך א"ק.

⁶⁷⁶ עי' ע"ח נקודות פרק ג.

⁶⁷⁷ פי' שירדו הכלים עם הרפ"ח וכו' ניצוצין להחיותם למטה. ועי' דע"ה ח"ה ב ע"א: האורות יצאו מהכלים וזהו המיתה, והכלים עם הש"ך ורפ"ח ניצוצין ירדו למטה, ונשברו הכלים ונתפזרו השברים והניצוצין לשברים אין קץ, וזהו השבירה, ואז יצאו ונעשו כל השרשים הראשונים אשר כקרני חגבים דכל המציאויות דב"ע. ועי' כללים ח"א קי ע"א: האורות למעלה, והשברי כלים עם הניצוצין הם ירדו למטה, ויצא ונעשה אז עי"ז למטה כל שרשי המציאויות בבחי' כקרני חגבים מכל הד' מחצבים התחתונים: נשמות, מלאכים, קליפות, עולמות. והם יצאו ונעשו מהשברי כלים ע"י הניצוצין דש"ך ורפ"ח שבהם, כי הניצוצין השתמשו להם אז במקום אורות ונשמות, ונעשה ע"י הניצוצין השרשים דכל מחצב בבחי' שרשים קטנים וכקרני

נמשך והולך דרך פנימיות העקודים, ודרך כל הפנימיות דהא"א הכלליים שבא"ק, ונכנס בכל א' מהם, ויצא ממנו ע"י בחי' זווג העיקרי הפנימי שבו, עד שהגיע תולדתו למטה מהטבור דא"ק, ויצא משם ולמטה לכל המציאות דהאצילות העיקרי. והנה מה שהנוגע לחלק אור הדעת עלאה אשר להאימא הכללי שבא"ק, הנה הוא כי ע"י הזווג הפנימי שבכל הג' רישין עלאין דא"ק, הנה נולד ויצא השם מ"ה והפנימיות דב"ן אשר בסי' ט' אות ל"ה ואות ל"ו, כי אותן השם מ"ה והפנימיות דב"ן דאות ל"ה ול"ו, הנה הם חלק אור הדעת עלאה אשר להאימא הכללי שבא"ק. ועי"ז יצא ונולד ממנה מהטבור ולמטה דא"ק כל השם מ"ה והט"ר דב"ן דהתיקון, שהם הדר ומהיטבאל דהאצילות, ור"ל מחלק האצילות אשר מהאימא הכללי שבא"ק.

והנה אותן המ"ה והפנימיות דב"ן דאות ל"ה ול"ו, כאשר יצאו ונולדו מהרישין עלאין שבא"ק, הנה נתפשטו ונתגלו כל א' לד' שמות עסמ"ב, והם העסמ"ב אשר בסי' י"ג, שהם העסמ"ב דהמ"ה דאות ל"ה, והעסמ"ב אשר בכל הסי' י' שהם העסמ"ב דהפנימיות דב"ן שבאות ל"ו. והנה נתחלקו אלו הב' מיני עסמ"ב דסי' י"ג ודסי' י' בכל הפרצופים דהאימא הכללי, וכן נכנס מהם בעולם העקודים ובשורש האימא הכללי אשר שם. והיינו כי השם ע"ב דאות מ"ט אשר בסי' י"ג וכן השם ע"ב דאות ל"ז אשר בסי' י', הנה נכנסו הם בהעקודים בבחי' המזל תחתון שבו ובאורות דחוטם פה, והוא בהשם ע"ב דסי' ט' אות ל"ג, ששם הוא השורש דכל האימא הכללי כנ"ל בדברינו, ושם נכנסו הע"ב דאות מ"ט שבסי' י"ג והע"ב דאות ל"ז שבסי' י', שהם מאור הדעת עלאה כדי להשריש בעקודים שורש דאור הדעת עלאה להאימא הכללי.

והב' שמות ס"ג, היינו הס"ג דאות נ' אשר בסי' י"ג והס"ג דאות ל"ח אשר בסי' י', הנה הם נכנסו לאור הדעת עלאה בהאימא הכללי גופה. והיינו כי הרי אלו הב' שמות ס"ג הם כלולים כל א' ג"כ מד' שמות עסמ"ב. והנה הע"ב והמ"ה שבהם הם נכנסו בישראל סבא שבא"ק וכנ"ל אות נ"ז, והס"ג והב"ן שבהם הנה הם נכנסו בהתבונה דענינינו. והיינו כי התבונה הרי היא הס"ג אשר בהס"ג דסי' ט' אות ל"ד, הנמשך מהס"ג שבהע"ב דאות ל"ג, וכנ"ל. והנה באותו הס"ג דס"ג דאות ל"ד שהוא התבונה, {פט ע"א} והנה שם נכנס הס"ג וב"ן שבהס"ג דסי' י"ג אות נ', והס"ג וב"ן שבהס"ג דסי' י' אות ל"ח. והם נמשכים בה ג"כ ע"י הס"ג וב"ן שבהע"ב דסי' י"ג אות מ"ט, ושבהע"ב דסי' י' אות ל"ז, אשר עומדים הם בעקודים ובשורש התבונה אשר שם. והוא בהס"ג וב"ן שבהע"ב דסי' ט' אות ל"ג כנ"ל. והנה אחר שקיבלה התבונה את אותן הב' מיני ס"ג וב"ן שבהס"ג דאות נ' ושבהס"ג דאות ל"ח, שהם אור הדעת עלאה שבה לצורך הדר ומהיטבאל, הנה השפיעה היא את המוחין דס"ג להדר ומהיטבאל העיקריים שנולדו ממנה ויצאו באצילות, שהוא מהטבור ולמטה דא"ק. והנה הם השם ב"ן אשר בסי' י"ג אות נ"ב בכל ד' שמותיו עסמ"ב שבו, שהוא הדר העיקרי דמצד אימא, והשם ב"ן אשר בסי' י' אות מ' בכל ד' שמותיו עסמ"ב שבו, שהוא המהיטבאל העיקרי דמצד אימא. והנה הע"ב שבהם הוא נעשה מיש"ס שבא"ק כנ"ל אות נ"ז, והס"ג שבהם הנה הוא נעשה מהתבונה דענינינו.

והרי נמצא מכ"ז מה שנוגע לענינינו, כי השם ס"ג דהדעת עלאה אשר בהדר דאצילות דמצד אימא שבא"ק, הנה הוא הס"ג שבהב"ן שבסי' י"ג אות נ"ב, והוא נמשך מהס"ג וב"ן שבהס"ג דסי' י"ג אות נ', שהם האור דהדעת עלאה הנכנס ועומד בהתבונה שבא"ק, שהיא הס"ג דסי' ט' אות ל"ד. ונמשך בה אותו אור הדעת עלאה מהס"ג וב"ן שבהע"ב דסי' י"ג אות מ"ט, שהוא האור דהדעת עלאה הנכנס ועומד בהעקודים לצורך התבונה, והוא בהס"ג וב"ן שבהע"ב דסי' ט' אות ל"ג, כי הרי שם הוא שורש התבונה הכלולה במזל תחתון דהעקודים. וכל תוספת אור דהדעת עלאה דענינינו, הנה הוא הס"ג מהשם מ"ה אשר בסי' ט' אות ל"ה, אשר הוא נתחדש ונולד בכל ד' שמות

עסמ"ב שבו מהב"ן דהמ"ס אשר בסי' א' אות ד', ע"י הזווג הפנימי שבהג' רישין עלאין דא"ק ומהנביעו דאור א"ס ית"ש.

וכן הוא עד"ז ג"כ באור הס"ג דהדעת עלאה אשר במהיטבאל דאצילות דמצד אימא שבא"ק, כי הס"ג דמהיטבאל הנה הוא השם ס"ג שבהב"ן דסי' י' אות מ', והוא נמשך מהס"ג וב"ן שבהס"ג דסי' י' אות ל"ח שהוא אור הדעת עלאה (למהיטבאל), הנכנס ועומד בהתבונה עצמה שבא"ק, שהיא הס"ג דס"ג שבס"ט אות ל"ד, ונמשך בה אותו אור הדעת עלאה לצורך המהיטבאל מהס"ג וב"ן שבהע"ב דסי' י' אות ל"ז, שהוא האור דהדעת עלאה דמהיטבאל הנכנס ועומד בהעקודים ובשורש התבונה אשר שם, והוא בהס"ג וב"ן שבהע"ב דסי' ט' אות ל"ג. כי הרי שם הוא שורש התבונה הכלולה בהעקודים בבחי' המזל תחתון שבו, וכל אותו אור הדעת עלאה דעניניו שהוא שורש הס"ג דמהיטבאל אשר בהתבונה ובהעקודים כנז', הנה הוא הס"ג דפנימיות הב"ן אשר בסי' ט' אות ל"ז, אשר הוא נתחדש ונולד בכל ד' שמותיו עסמ"ב הפנימיים שבו מהב"ן דהמ"ס שבס"ט א' אות ד', ע"י הזווג הפנימי שבהג' רישין עלאין דא"ק ומהנביעו דאור א"ס ית"ש. והב' שמות מ"ה וב"ן אשר בסי' י"ג ושבס"ט י' יתבאר לקמן באות נ"ט ובאות ס' בעה"י.

והנה כאשר נתקנה התבונה דעניניו באור הדעת עלאה אשר לחלקה, ויצא ונולד ממנה עי"ז האור דס"ג שבהדר ומהיטבאל העיקריים שמהטבור ולמטה, ובחלק האצילות אשר מצד אימא, הנה ירד אז ג"כ כל המוחין דס"ג הראשונים אשר ניתוסף בהתבונה שבא"ק בעת עולם הנקודות, והיינו השמות ס"ג וב"ן⁶⁷⁸ אשר בהס"ג דאות מ"ב שבס"ט י"א, שהם נשארו אז בהתבונה עצמה, וכן השמות ס"ג וב"ן אשר בהע"ב שבס"ט י"א אות מ"א, אשר הם נכנסו אז בעת יציאת הנקודות בעולם העקודים בשורש התבונה אשר שם ונשארו הם בעקודים עצמו וכנ"ל. אך עתה כאשר נתקן ונעשה המוחין דס"ג שבהדר ומהיטבאל העיקריים אשר בהאצילות העיקרי דעניניו, שהוא חלקי האצילות אשר מהשפעת התבונה שבא"ק, הנה ירדו עתה ג"כ כל המוחין דס"ג הראשונים אשר ניתוסף להם בעת הנקודות, ונשארו עיקרם אז בהעקודים ובהתבונה כנז', ולא ירד אז בהמלכי עגולים אשר למטה מהטבור אלא רק הבחינות האחרונות מהם לבד, שהוא הס"ג אשר בהב"ן דסי' י"א אות מ"ד וכנ"ל כ"ז. (פט ע"ב) אבל עתה כאשר נשלמה התבונה וכן שרשה שבעקודים באור הס"ג אשר מהדעת עלאה, ונתמלאו במי מבוע דאור א"ס ית"ש, הנה ירדו כל המוחין דס"ג הראשונים שניתוסף למעלה מהטבור בעת עולם הנקודות, ירדו גם הם עתה כולם למטה מהטבור ממש, ונתקנו עתה גם המלכי עגולים בהמוחין דס"ג העיקריים ג"כ, והיינו כי ירד בהם כל מציאות הס"ג אשר בהס"ג דאות מ"ב ממש, וכן כל מציאות הס"ג אשר בהע"ב דאות מ"א ממש, והרי נתקנו עתה כל המלכי עגולים ג"כ בכל המוחין דס"ג העליונים אשר משרשם שלמעלה, וכמו שכתבנו כ"ז לעיל בסי' י"א.

והרי נתבאר לנו כל הענין דפרצוף אימא הפרטית שבהאימא הכללית שהוא התבונה שבא"ק, מציאותה ועצמותה, וכן ההתפשטות הראשון שלה, וכן הב' חלקי ההתפשטות הב' שלה, שהם אורות הנקודות והתיקון. כי מציאותה העיקרית הנה הוא הס"ג דס"ג שבס"ט ט' אות ל"ד, ונמשכת מהס"ג שבהע"ב דאות ל"ג, הנמשך ויוצא מהב"ן דהמ"ס דסי' א' אות ד'. וההתפשטות הראשון שלה, הנה הוא הב"ן שבהס"ג דאות ל"ד, הנמשך ויוצא מהב"ן שבהע"ב דאות ל"ג, ונתחדשו אלו הב"ן ויצאו ונולדו מהב"ן דהמ"ס דאות ד' ע"י התוספת אור שניתוסף בו מלמעלה כאשר הגיע העת דההתפשטות דא' דלאצילות. ואורות הנקודות שבהתבונה דא"ק הנה הוא הס"ג וב"ן שבהס"ג דסי' י"א אות מ"ב, הנמשך בה מהס"ג וב"ן שבהע"ב דאות מ"א, אשר הוא מהחיצוניות דב"ן שבס"ט ט' אות ל"ז, שיצאו מהענינים דא"ק, ובסוד טיפת קרי מהע"ב דהמ"ס שבס"ט א' אות א'. ואורות

⁶⁷⁸ כלומר כאשר הס"ג הוא בפנימיות והב"ן בחיצוניות.

הנקודות שהיה נמשך מכ"ז בעת עולם הנקודות מהטבור דא"ק ולמטה במציאות המלכי עגולים עצמן, הנה הוא הס"ג שבהב"ן דסי' י"א אות מ"ד, ואור הדעת עלאה שבהתבונה דא"ק הנה הוא הס"ג והב"ן שבהס"ג דסי' י"ג אות נ', והס"ג והב"ן שבהס"ג דסי' י' אות ל"ח אשר הם נמשכים בה מהס"ג והב"ן שבהע"ב דסי' י"ג אות מ"ט, ומהס"ג והב"ן שבהע"ב דסי' י' אות ל"ו, והם מהמ"ה והפנימיות דב"ן אשר בסי' ט' אות ל"ה ואות ל"ו, אשר הם מהעסמ"ב דהב"ן דהמ"ס שבסי' א' אות ד', שנתחדש ונולד בה בעת התיקון ע"י הזווג הפנימי העיקרי אשר בהג' רישין דא"ק, וע"י הגילוי דאור א"ס ית"ש ואור הדעת עלאה הנמשך מהתבונה שבא"ק להדר ומהיטבאל העיקריים שבהאצילות, הנה הוא השם ס"ג שבהב"ן דסי' י"ג אות נ"ב, והשם ס"ג שבהב"ן דסי' י' אות מ', כי אלו הב' שמות ב"ן דאות נ"ב ואות מ' הם הדר ומהיטבאל דאצילות אשר מצד האימא הכללי שבא"ק, ובזה נשלם ונתבאר כל ענין השם ס"ג דהאימא הכללי הנז' בעה"י.

(נ"ט)

[מ"ה]

הוא השם מ"ה שבהאימא הכללי שבא"ק, והוא פרצוף הז"א שבה העומד בה מטבורה ולמטה, כי הע"ב והס"ג שבה אשר בארנו ענינם לעיל אות נ"ז נ"ח, הנה הם האו"א שבה והם מטבורה ולמעלה, והוא עצמות העיקרי שבה, אבל הזו"ן שבה הנה הם מטבורה ולמטה והם בחי' הנה"י שבה, אשר הם לבר מגופא (והר בראשית כא ע"ב), כי הם באים רק בסוד תוספת ולצורך התחתון כנודע. אבל עכ"פ הוא כי הם כולם רק למעלה מהטבור דא"ק, כי כל האימא הכללי כולה בכל הד' פרצופים שבה הנה היא הס"ג דסי' ג' דא"ק, העומדת בו מהחזה עד הטבור, והם מעיקר העצמות דא"ק גופה. והנה אותו השם מ"ה, הנה עצמותו ומציאותו הוא המ"ה שבהס"ג דסי' ט' אות ל"ד, כי הרי אמרנו שאותו הס"ג דאות ל"ד הנה הוא כלול מד' שמות עסמ"ב. והמ"ה שבו הנה הוא פרצוף הז"א שבהאימא הכללי שבא"ק, והנה הוא ג"כ ההתפשטות הראשון של יש"ס שבא"ק אשר ביארנו ענינו לעיל אות נ"ז, והוא נתחדש ונולד בו כאשר הגיע העת להתפשטות הא' דלאצילות. והיה לידתו ע"י התוספת אור ומוחין אשר קיבל יש"ס הנז' משורשו שבעקודים שהוא הע"ב שבהע"ב דסי' ט' אות ל"ג, וע"י התוספת אור שניתוסף שם לצורך זה מהמ"ס (פט ע"ג) דא"ק ובהב"ן דהמ"ס אשר בסי' א' אות ד', שהוא השורש דכל הסי' ט' כולו. והנה נתחדש וניתוסף אור בעקודים לצורך התפשטות הא' דלאצילות, והוא השם מ"ה אשר בהע"ב דאות ל"ג, ומשם קיבל יש"ס את האור דהמ"ה אשר בהס"ג דאות ל"ד, ונתפשט ויצא אותו המ"ה אשר בהס"ג דאות ל"ד וירד מהטבור דא"ק ולמטה, והיה זה להתפשטות הא' דלאצילות אשר מי"ש"ס שבא"ק. והרי נמצא כי התפשטות הא' דלאצילות אשר מי"ש"ס שבא"ק, הנה הוא המ"ה שבהס"ג דאות ל"ד, והוא נמשך מהמ"ה שבהע"ב דאות ל"ג, הנמשך שם מהתוספת אור שניתוסף לזה מהב"ן דהמ"ס שבסי' א' אות ד'. אמנם אחר ההסתלקות הא', הנה חזר אותו ההתפשטות הא' למקומו, שהוא בהאימא הכללי שבא"ק, אשר היא כולה מטבורו ולמעלה כנ"ל. ועומד שם כל אותו ההתפשטות הא' הנז' לבחי' הז"א דהאימא הכללי, אבל להאצילות הנה נחשב אותו הז"א לבחי' יש"ס אליו, וע"ד שאמרנו לעיל אות נ"ה, שהז"א דהאבא הכללי שבא"ק, הוא נחשב לאבא עלאה אל כל האצילות כולו, כן הוא כאן כי הז"א דהאימא הכללי שבא"ק, הנה הוא נחשב ליש"ס אל כל האצילות והוא עומד לעולם מהטבור ולמעלה דא"ק.

והנה כאשר חזר ועלה ההתפשטות הא' דיש"ס למעלה בהסתלקות הא' כנו', הנה היה עלייתו בבחי' עליית מ"ן, שעלה הפנימיות שלו למעלה למעלה, וכן עלה עי"ז כל הפנימיות דיש"ס עצמו ג"כ למעלה ולבחי' מ"ן, כדי לקבל שם תוספת אור ומוחין לצורך

ההתפשטות הב' אשר להאצילות, כי כל התפשטות הא' הרי הוא רק השורש הראשון דהתחתון אשר עומד לעולם למעלה להיות שורש להתחתון במקום עליון וכנודע בדברינו. ולכן עלו למעלה למ"ן כדי לקבל שם תוספת אור ומוחין לצורך ההתפשטות הב', שהוא המציאות העיקרי דהתחתון אשר במקום התחתון גופה. וכן הוא בענינינו בהתפשטות הא' דיש"ס, כי עלו למ"ן כנז'. אמנם באשר שכל ההתפשטות הא' עצמו היה מציאותו העיקרי רק מגילוי המ"ס לחוד, ובלתי הגילוי דכל הרישין עלאין כולם וכנ"ל ענף א' ב', ובפרט האימא הכללי דענינינו, אשר לא זכתה עדיין להתייחד בהאבא הכללי, לא בתולדות ההתפשטות הא' אשר להם, ולא בעליית המ"ן דהסתלקות הא' וכנ"ל אות נ"ח ע"ש. ולכן לא היה האפשרות להעליית המ"ן הנז' לגרום שום התעוררות זוג למעלה בין הע"ב והס"ג דהמ"ס. ולכך כאשר עלו שם בהע"ב דהמ"ס, הנה הוציא אותם הע"ב דהמ"ס ממקומו גופה ולחין ובסוד טיפת קרי, והוא יציאתם דרך העינים וכנ"ל אות נ"ח כ"ז.

וכבר אמרנו לעיל כלל ט"ו ענ"א ובכ"מ מדברינו, כי בכל התפשטות הא' הנה נשרש שם בהבחי' האחרונות שבו כל שרשי העיקריים דכל מציאות דההתפשטות הב' ג"כ. וע"י עליית המ"ן בהסתלקות הא', הנה מקבלים למעלה תוספת אורות ומוחין מכל זוגי העליונים, ויורדים עי"ז בהתפשטות הב' מתוקנים ושלמים במציאות פרצופים גמורים ועולם מלא. אמנם כאן בענינינו אשר לא נעשה ע"י עלייתם שום זוג למעלה כנז', הנה הוציא אותם הע"ב דהמ"ס ממקומו ולחין שהוא דרך העינים, את המציאות דאותן הבחי' אחרונות במציאותן העיקרי לבד, כי קודם היו נכללים בהתפשטות הא' והיו מתבטלים אליו להקרא על שמו. אבל עתה הנה יצאו הם בפנ"ע במציאותם העיקרי לבד, וזהו מה שתראה בדברי הרב שקורא לפעמים את הנקודות דעינים בשם הס"ג דס"ג וכמ"ש בנקודות (פרק א) ובתיקון (פרק א), ולפעמים קורא אותן בשם החיצוניות דהב"ן וכמ"ש בשבירת הכלים (פרק ו ז) ובכ"מ. והוא ע"פ מה שאמרנו, כי כל התחלת מציאותם וגילוי שרשם הראשון היו כלולים בהתפשטות הראשון דהאימא הכללי שהוא הס"ג דס"ג, והיו מתבטלים בהתפשטות הראשון ונקראים על שמו. אבל עצמותם העיקרי, הנה הם באמת רק מהב"ן הכללי דא"ק וממציאות ההתפשטות הב' שבו, ונתגלה מציאותם העיקרי רק אחר שיצאו מהעינים, כי אז הרי נפרדו מהאור דהתפשטות הא' ויצאו בפנ"ע, כי לא יצאו מהעינים אלא רק הם לבד, ולכך היו רק נקודות קטנות וכקרני חגבים וכנ"ל ענ"ב. אבל האור דהתפשטות הא' כולו, הוא נשאר בפנים, והוא מ"ש הרב בנקודות (פרק ב) כי שורש האור נשאר בפנים, כי לא יצאו אלא (פט ע"ד) רק מה ששייך להתפשטות הב' לחוד, והנה הם החיצוניות דהשם ב"ן אשר בס' ט' אות ל"ו, שהם אשר יצאו מהעינים ונתגלו לכל הד' שמות עסמ"ב אשר בס' י"א. וכאשר יצאו וירדו מהעינים, הנה נבלעו בהעקודים ובכל הפרצופים שלמעלה מהמבור בעברם דרך הם וכנ"ל אות נ"ח, וכן חזרו ונבלעו בו ג"כ באותו ההתפשטות הא' עצמו, שהוא הז"א דהאימא הכללי והיש"ס דכל הנקודות והאצילות וכנ"ל, ונבלעו בו ג"כ וכדי להתקשר בשורשם כולם ולקבל הארה מכולם, דאל"כ לא היה אפשר להם לצאת למלוכה וכנ"ל אות נ"ח.

והנה מה שנכנס מהאורות הנקודות דהעינים באותו ההתפשטות הא' הנז', הנה הוא השם ע"ב ומ"ה אשר בהמ"ה שבס' י"א אות מ"ג, כי אותו המ"ה דאות מ"ג הרי הוא כלול מד' שמות עסמ"ב, וקיבל ההתפשטות הא' את הע"ב והמ"ה שבו להיות בו שורש להמלכי עגולים. והנה נמשך בו אותן הע"ב והמ"ה הנז' ע"י אורות הנקודות דהעגולים שביש"ס שבא"ק אשר ביארנו לעיל אות נ"ו, שהם הע"ב והמ"ה אשר בהס"ג שבס' י"א אות מ"ב, הנמשך בו מהע"ב והמ"ה שבהע"ב דאות מ"א, שהם אורות הנקודות דהעגולים הנבלע בהעקודים. ונמשך שם מהחיצוניות דהב"ן שבס' ט' אות ל"ו אשר הם האורות שיצאו מהעינים.

והרי נמצא כי בעת יציאת עולם הנקודות, הנה נכנסו השמות ע"ב ומ"ה שבהמ"ה דסי' י"א אות מ"ג, ונכנסו הם בהשם מ"ה שבהס"ג דסי' ט' אות ל"ד, כי הרי אותו המ"ה שבהס"ג אות ל"ד הרי הוא הז"א דהאימא הכללי, שהוא ההתפשטות הא' דיש"ס שבא"ק וכנ"ל. ושם נכנס הע"ב ומ"ה שבהמ"ה דסי' י"א דאות מ"ג, ונמשך בו מהע"ב וממ"ה שבהס"ג דסי' י"א אות מ"ב, העומדים בעת עולם הנקודות בהע"ב שבהס"ג דסי' ט' אות ל"ד, שהוא יש"ס שבא"ק אשר נמשך בו מהע"ב והמ"ה שבהע"ב דסי' י"א אות מ"א, אשר הם עומדים בעת עולם הנקודות בהמ"ה והע"ב שבהע"ב דסי' ט' אות ל"ג, שהם שורשי היש"ס והז"א דאימא הכללי שבא"ק אשר בהעקודים. וכל אלו התוספת אורות הנכנס בכל הנז' בעת עולם הנקודות, הנה הם כולם ממציאות החיצוניות דהב"ן אשר בסי' ט' אות ל"ו, כי הם הם האורות דהנקודות אשר יצאו מהעינים ומהע"ב דהמ"ס בסוד טיפת קרי לצורך המלכי העגולים דהנקודות אשר מהטבור ולמטה.

והנה כאשר קיבל הז"א דהאימא הכללי שבא"ק את הע"ב והמ"ה שבהמ"ה דסי' י"א אות מ"ג לצורך הנקודות דהעגולים כנז', הנה המשיך הוא את המ"ה דהעגולים העיקריים אשר ירדו מהטבור ולמטה, והם השם ב"ן אשר בסי' י"א אות מ"ה, כי אותו הב"ן הרי הוא כלול מד' שמות עסמ"ב, והם העסמ"ב דכל העגולים דהנקודות אשר ירדו מהטבור ולמטה. והמ"ה שבהם הנה הוא נמשך ובא מהז"א דהאימא הכללי שבא"ק, והיינו מהשם מ"ה שבהמ"ה דסי' י"א אות מ"ג, הנכנס בהז"א הנז', הנה משם נמשך המ"ה העיקרי דהעגולים אשר מהטבור ולמטה.

אמנם הנה אחר מיתת המלכים ושבירת הכלים, כאשר נטהרו האורות דהנקודות מכל תוקף הגבורות שבהם וחזרו ועלו למ"ן, ונעשה עי"ז הזווג הפנימי העיקרי מכל הנז' רישין עלאין דא"ק ומרזא דא"ס ית"ש, ויצא עי"ז האור דהדעת עלאה לצורך המ"ה והט"ר דב"ן, שהם הדר ומהיטבאל, והם כל אורות התיקון דאצילות. והנה האור דהדעת עלאה אשר להאימא הכללי, הנה הוא נמשך ויוצא מהשם ב"ן דהמ"ס, שהוא השם ב"ן אשר בסי' א' אות ד', ע"י התוספת אור וברכה והגילוי דאור הדעת עלאה שניתוסף שם מרזא דאור א"ס ית"ש, וע"י הזווג הפנימי הנז'. והנה הוא השם מ"ה אשר בסי' ט' אות ל"ה והפנימיות דב"ן אשר בסי' ט' אות ל"ו בכל הד' שמות עסמ"ב שבהם, שהם כל העסמ"ב אשר בסי' י"ג וכל העסמ"ב אשר בסי' י', שהם האור דהדעת עלאה הנמשך מהב"ן דהמ"ס להאימא הכללי וכנ"ל אות נ"ח ונ"ט. והנה קיבל המ"ה דענינינו שהוא הז"א שבהאימא הכללי, הנה קיבל הוא מאותו האור דהדעת עלאה את המ"ה אשר בסי' י"ג אות נ"א והמ"ה שבו, כי הרי אותו המ"ה דאות נ"א הנה הוא כלול וצ' ע"א מד' שמות עסמ"ב, וקיבל הז"א דהאימא הכללי את הע"ב והמ"ה שבו, והוא לצורך מלך הדר דאצילות. וכן קיבל ג"כ את השם מ"ה אשר בסי' י' אות ט"ל, והוא לצורך מהיטבאל, וקיבל ממנו ג"כ את הע"ב והמ"ה שבו. והנה קיבל אותן מיש"ס שבא"ק ומאור הדעת עלאה דהדר ומהיטבאל אשר בו, והיינו מהע"ב והמ"ה אשר בהס"ג דסי' י"ג אות נ', הנמשך בו מהעקודים שהוא מהע"ב והמ"ה דהע"ב שבסי' י"ג אות מ"ט. וזהו מהאור אשר להדר והאור אשר להיטבאל, הנה קיבל אותו מהע"ב והמ"ה אשר בהס"ג דסי' י' אות ל"ח, שהוא האור דמהיטבאל אשר ליש"ס שבא"ק בו מהעקודים, שהוא מהע"ב והמ"ה שבהע"ב דסי' י' אות ל"ו. וע"י אותו אור דהדעת עלאה אשר קיבל הז"א שבהאימא הכללי כנז', הנה המשיך הוא את השם מ"ה דהדעת עלאה להדר ומהיטבאל העיקריים אשר מהטבור דא"ק ולמטה, והנה הם הב' שמות ב"ן אשר בסי' י"ג אות נ"ב ושבסי' י' אות מ'. ואלו הב' שמות ב"ן הרי כלול כל א' מעסמ"ב, שהם העסמ"ב דהדר ומהיטבאל דהאצילות אשר מצד האימא הכללי שבא"ק, והנה נמשך ונעשה המ"ה שבהם מאור הדעת עלאה שבו"א דהאימא.

והרי נמצא כי השם מ"ה דהדר [העומד מהטבור דא"ק ולמטה, שהוא באצילות העיקרי, ור"ל בחלק האצילות אשר מצד האימא הכללי שבא"ק], הנה הוא השם מ"ה שבהב"ן אשר בס' י"ג אות נ"ב, והוא נעשה ונמשך מהמ"ה והע"ב אשר בהמ"ה דס' י"ג אות נ"א, שהוא האור הדעת עלאה דהדר העומד בהו"א דהאימא הכללי שבא"ק, שהוא המ"ה שבהס"ג אשר בס' ט' אות ל"ד. ונמשך אותו אור הדעת עלאה דהדר בהו"א הנו' מהמ"ה והע"ב שבהס"ג אשר בס' י"ג אות נ', שהוא אור הדעת עלאה דהדר העומד ביש"ס שבא"ק, שהוא הע"ב שבהס"ג אשר בס' ט' אות ל"ד. ונמשך אותו האור דהדר עלאה דהדר ביש"ס הנו' מהמ"ה והע"ב שבהס"ג דס' י"ג אות מ"ט, שהוא האור דהדר עלאה דהדר העומד בהעקודים ובשורש יש"ס וז"א אשר בהעקודים, שהוא בהע"ב והמ"ה דהע"ב אשר בס' ט' אות ל"ג. וכל אותו אור דהדר עלאה דהדר דמצד האימא הכללי שבא"ק אשר בכל הנו', הנה הוא מהשם מ"ה אשר בס' ט' אות ל"ה, כי אותו המ"ה דאות ל"ה הנה הוא האור דהדר עלאה דהדר אשר מצד האימא הכללי שבא"ק. והוא יוצא ונמשך מהב"ן דהמ"ס שבס' א' אות ד', אחר שניתוסף שם אור וברכה מרזא דא"ס ית"ש ע"י הזווג הפנימי העיקרי אשר נעשה בהג' רישין עלאין דא"ק לצורך התיקון דאצילות, ויצא אז אותו השם מ"ה אשר בס' ט' אות ל"ה מהב"ן דהמ"ס אשר בס' א' אות ד', ונתפשט ונתגלה בכל הד' שמות עסמ"ב שבו, והם העסמ"ב אשר בכל הס' י"ג. וכל שם מהם נתמלא ג"כ מד' שמות עסמ"ב, ומתפשט ומתלבש בעקודים ובכל הד' פרצופים שבהאימא הכללי שבא"ק, עד שיצא וירד מהטבור דא"ק ולמטה במציאות הדר העיקרי שבהאצילות אשר מצד האימא הכללי שבא"ק.

וכן הוא עד"ז באור הדעת עלאה אשר להמהיטבאל שבענינינו, כי השם מ"ה דהמהיטבאל העיקרי אשר מהטבור ולמטה שבא"ק, שהוא המהיטבאל דהאצילות העיקרי אשר מצד האימא הכללי שבא"ק, הנה הוא השם מ"ה שבהב"ן דס' י' אות מ'. והוא נעשה ונמשך מהשם מ"ה והע"ב שבהמ"ה דס' י' אות ט"ל, שהוא האור דהדר עלאה למהיטבאל הנכנס ועומד בז"א שבהאימא הכללי שבא"ק, שהוא המ"ה שבהס"ג שבס' ט' אות ל"ד. והו"א הנו' הנה מקבל הוא את אותו אור הדעת עלאה דהמהיטבאל מהשם מ"ה והע"ב שבהס"ג דס' י' אות ל"ה, שהוא האור דדעת עלאה למהיטבאל הנכנס ועומד ביש"ס שבא"ק, שהוא הע"ב דהס"ג אשר בס' ט' אות ל"ד ויש"ס הנו'. הנה מקבל הוא את אותו אור דהדר עלאה למהיטבאל מהשם מ"ה והע"ב שבהס"ג דס' י' אות ל"ז, שהוא האור דדעת עלאה למהיטבאל הנכנס ועומד בשורש יש"ס וז"א אשר שם. והוא השם מ"ה והע"ב שבהס"ג דס' ט' אות ל"ג. וכל אותו האור דהדר עלאה אשר להמהיטבאל דמצד האימא {צ"ע} הכללי שבא"ק אשר בכל הנו', הנה הוא מהפנימיות דהב"ן אשר בס' ט' אות ל"ו. כי כל אותן הפנימיות דהב"ן דאות ל"ו, הנה הוא האור דהדר עלאה למהיטבאל אשר מצד האימא הכללי שבא"ק. והוא יוצא ונמשך מהשם ב"ן דהמ"ס אשר בס' א' אות ד', אחר שניתוסף שם אור וברכה מרזא דא"ס ית"ש ע"י הזווג הפנימי העיקרי אשר נעשה בהג' רישין עלאין דא"ק לצורך התיקון דהאצילות. ויצא אז כל אותן הפנימיות דב"ן אשר בס' ט' אות ל"ו מהשם ב"ן דהמ"ס אות ד', ונתפשט ונתגלה בכל הד' שמות עסמ"ב שבו, והם העסמ"ב אשר בכל הס' י', וכל שם מהם נתמלא ג"כ מד' שמות עסמ"ב, ומתפשט ומתלבש בעקודים, וכן בכל הד' פרצופים שבהאימא הכללי שבא"ק, עד שיצא וירד מהטבור ולמטה שבא"ק ובמציאות המהיטבאל העיקרי שבהאצילות אשר מצד האימא הכללי שבא"ק.

והנה אחר שנמשך האור דהמ"ה מהו"א דענינינו להדר ומהיטבאל העיקריים אשר באצילות, הנה ירד אז ג"כ כל המוחין הראשונים אשר ניתוסף להו"א הנו' בעת עולם הנקודות, והם השמות ע"ב ומ"ה אשר בהמ"ה שבס' י"א אות מ"ג וכנ"ל בדברינו.

ונשארים אז אותן הע"ב והמ"ה בו עצמו, אבל עתה שהוא אחר שנשלם ונתמלא בהמוחין דאור הדעת עלאה ירדו עתה כל המוחין הראשונים שהיו בו בעת עולם הנקודות כולם למטה מהטבור בהמלכי עגולים עצמן, ונשלמו המלכי עגולים בכל המוחין דמ"ה ג"כ, כי מתחילה לא היה להם רק הבחי' האחרונה מהם שהוא השם מ"ה אשר בהב"ן דסי' י"א אות מ"ד. אך עתה שהוא בעת התיקון, כאשר נשלמו הדר ומהיטבאל בכל המוחין דמ"ה הראוי להם, הנה נשלמו גם כל המלכי עגולים ג"כ בכל המוחין דמ"ה השייך להם. והרי נמצא כי כל המוחין דהמ"ה אשר בכל חלקי האצילות דמצד האימא הכללי שבא"ק, הנה נעשה ונשלם ע"י הז"א שבהאימא וכנז'.

והרי נתבאר לנו כל הענין דהז"א אשר בהאימא הכללי שבא"ק מציאותו ועצמותו, וכן ענינו אשר בהתפשטות הראשון של האימא הכללי וכל עניניו אשר בהתפשטות הב', שהם אורות הנקודות והתיקון, כי מציאותו ועצמותו הנה הוא השם מ"ה אשר בהס"ג דסי' ט' אות ל"ד. ונמשך משורשו שבעקודים והוא השם מ"ה שבהע"ב דסי' ט' אות ל"ג, ושורשו בהמ"ס דא"ק הוא בהשם ב"ן שבס"י א' אות ד'. ונתגלה כל מציאותו רק כאשר הגיע העת דהתפשטות הא' אשר להאצילות, כי הוא ההתפשטות הא' גופה די"ש"ס שבא"ק, וירד אז מהטבור ולמטה. אך אחר הסתלקות הא' נשאר לעולם למעלה מהטבור ונעשה הוא למציאות הז"א שבהאימא הכללי שבא"ק, וכן נחשב ג"כ לבחי' י"ש"ס לכל האצילות. ובעולם הנקודות הנה קיבל הוא תוספת אורות ומוחין לצורך מלכי העגולים את השמות דע"ב ומ"ה אשר בהמ"ה דסי' י"א אות מ"ג, ומה שנמשך ממנו אז למלכי העגולים העיקריים אשר מהטבור ולמטה, הנה הוא השמות ע"ב ומ"ה אשר בהב"ן דסי' י"א אות מ"ד, [כי גם הע"ב אשר עיקרו הוא מי"ש"ס שבא"ק וכנ"ל אות נ"ז, הנה נמשך למטה ג"כ רק דרך הז"א, ואחר שנצטמצם ומתלבש בו וכנודע והבנ']. ובעת התיקון הנה קיבל הז"א דעניניו את הע"ב ומ"ה שבהמ"ה דסי' י"ג אות נ"א והוא לצורך הדר, וכן הע"ב ומ"ה שבהמ"ה דסי' י' אות ט"ל והוא לצורך מהיטבאל, ועי"ז נמשך ממנו להדר ומהיטבאל העיקריים אשר מהטבור ולמטה את השמות ע"ב ומ"ה אשר בהב"ן דסי' י"ג אות נ"ב והשמות ע"ב ומ"ה אשר בהב"ן דסי' י' אות מ'. וכן נמשך אז ג"כ כל הע"ב ומ"ה שבו אשר קיבל בעת עולם הנקודות, הנה נמשכים לאחר התיקון גם הם כולם למטה בהמלכי העגולים עצמן, ונתקן על ידו כל חלקי האצילות אשר מצד האימא הכללי שבא"ק בכל המוחין דע"ב ומ"ה בשלמות. והרי נתבאר בעה"י כל עניני דהשם מ"ה שהוא פרצוף הז"א דהאימא הכללי שבא"ק שבח ותהילה לאל יתברך שמו. (צ ע"ג)

(סמ"ך)

ב"ן

הוא השם ב"ן דהאימא הכללי שבא"ק, והוא פרצוף הנוק' רחל שבה. והנה מציאותה ועצמותה הנה הוא השם ב"ן אשר בהס"ג שבס"י ט' אות ל"ד, והוא נתחדש ונולד רק כאשר הגיע העת דהתפשטות הא' דלאצילות, כי אותו הב"ן הנז' הנה הוא עצמו ההתפשטות הא' דהתבונה שבא"ק, כי כאשר הגיע העת דהתפשטות הא' דלאצילות, הנה ניתוסף אור ומוחין בהתבונה שבא"ק שהיא הס"ג שבהס"ג דסי' ט' אות ל"ד, וניתוסף בה אור ומוחין משרשה שבעקודים שהוא הס"ג שבהע"ב דסי' ט' אות ל"ג. והאור שניתוסף שם הנה הוא השם ב"ן אשר בהע"ב דאות ל"ג, ומשם קיבלה התבונה שבא"ק אור ומוחין ונולד בה השם ב"ן שבהס"ג דאות ל"ד, והוא בחי' הנה"י שבה, אשר הם באים רק בבחי' תוספת והם לבר מגופא (והר בראשית כא ע"ב). וכאשר נולדו בה יצאו וירדו מהטבור ולמטה דא"ק, והם ההתפשטות הראשון דהתבונה שבא"ק אשר להאצילות. אמנם אחר ההסתלקות הראשון הנה חזרו ועלו למעלה ונשארו שם לעולם, ונעשה אז למציאות פרצוף רחל

שבהאימא הכללי שבא"ק. [וכן נחשבת ג"כ לבחי' תבונה לכל האצילות כי הרחל שבא"ק היא התבונה להאצילות וכנ"ל ענף ג']. והרי נתבאר כי עצמות ומציאות הפרצוף רחל שבהאימא הכללי שבא"ק, הנה היא השם ב"ן שבהס"ג דאות ל"ד, ונמשכת מהב"ן שבהע"ב דאות ל"ג, אשר הוא נמשך ויוצא מהב"ן דהמ"ס שבס"י א' אות ד'.

והנה אחר ההסתלקות הראשון, שהוא אחר שנעשה ראוי להיות שורש להאצילות ע"י התפשטות הראשון, ונתגלה בו אז ג"כ בהבחי' האחרונות שבו, כל שרשי העיקריים דאצילות עצמו וכנודע בדברינו, הנה חזר ועלה אותו הב"ן מהטבור ולמעלה, והיה עלייתו אז בבחי' מ"ן, שהעלה את נשמת פנימיות שלו למעלה למעלה, כדי לעורר זווג עליון ולקבל שם תוספת אור וברכה, להוציא ולהמציא את כל האור דהתפשטות הב' דלאצילות, שהוא האצילות העיקרי. והנה היה עלייתו עד המ"ס שבא"ק ובהשם ע"ב שבו, שהוא הע"ב אשר בס"י א' אות א', כי שם הוא עליית כל המ"ן, וכדי לעורר זווג עליון מהע"ב דאות א' להס"ג דאות ב'. אמנם כאשר שכל ההתפשטות הא' עצמו לא היה בו גילוי הע"ב דהמ"ס כלל, וגם כל ההתפשטות הא' דהאימא הכללי וכן כל הסתלקותה לא היה ביחוד האבא הכללי, אלא שהיה מכל א' בפנ"ע וכנ"ל אות נ"ח וכן לעיל ענף א' ב', ולכן לא היה האפשרי⁶⁷⁹ לאותה עליית המ"ן הנו' לעורר בהע"ב דהמ"ס ולגרום שם שום זווג מאומה. ולכך כאשר עלו שם למ"ן, הוציא אותן הע"ב דהמ"ס ממקומו גופה ולחזן ובסוד טיפת קרי, והוא יציאתן דרך העינים. ומה שהוציא הנה הוא אותן השרשים הראשונים דהאצילות אשר היו כלולים בהבחי' האחרונות דהתפשטות הא' כנ"ל, הנה הם אשר הוציא אותן דרך העינים ובסוד טיפת קרי מהע"ב דהמ"ס. אבל כל האור העיקרי דהתפשטות הא' עצמו הם נשארו בפנים, וירדו למקומן שהוא הנה"י דהאימא הכללי שבא"ק, אשר מקומן הוא מהטבור ולמעלה דא"ק, כי כל האורות אשר הם שייכים להטבור ולמעלה, הנה הם מתייחסים להא"ק עצמו, ולא אירע להם שום פגם ח"ו, ולא יצאו לחזן כלל.

אמנם השרשים הראשונים דהאצילות אשר נתגלה מציאותן בהבחי' האחרונות דהתפשטות הא', הם יצאו מהעינים ולחזן, והנה הם החיצוניות דהשם ב"ן אשר בס"י ט' אות ל"ו, ור"ל הס"ג והב"ן שבהם, כי הע"ב והמ"ה שבאותן החיצוניות דהב"ן, הנה הם שייכים להתפשטות הא' דיש"ס שהוא הז"א דהאימא הכללי, והם יצאו מהעינים ג"כ בעת ההסתלקות הא' דיש"ס והז"א אשר ביארנו עינים לעיל אות נ"ז ונ"ט. אך בענינינו שהוא בהסתלקות הא' דהרחל והתבונה שבהאימא הכללי שבא"ק, והם הס"ג והב"ן שבהס"ג דס"י ט' אות ל"ד וכנ"ל, הנה היה האורות שלה אשר יצאו מהעינים הס"ג והב"ן שבהחיצוניות דב"ן דאות ל"ו. אמנם {צ"ע} פשוט הוא כי הן הע"ב והמ"ה אשר מהתפשטות הא' דיש"ס וז"א, והן הס"ג וב"ן אשר מהתפשטות הא' דהתבונה ורחל, הנה כלולים כל א' מעסמ"ב, ובכללם הנה הם הד' שמות עסמ"ב אשר בכל הס"י י"א. וזהו מה שמתבאר בכל דברינו, כי כל שם מאותן העסמ"ב אשר בס"י י"א הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, כי הע"ב והמ"ה שבכל שם הוא מהתפשטות הא' דיש"ס וז"א, והס"ג וב"ן שבכל שם הוא מהתפשטות הא' דהתבונה ורחל. כי באמת הרי יצא אלו הב' מיני התפשטויות ביחד ובכלל אחד, והוא ההתפשטות הא' דהאימא הכללי. וכן יצא אח"כ מהעיניים ביחד, והם בכללם החיצוניות דהב"ן שבס"י ט' אות ל"ו, והם עסמ"ב אשר בס"י י"א, והבן כ"ז היטיב.

והנה כאשר יצאו מהעינים ולחזן וירדו דרך העקודים ודרך כל הפרצופים שמהטבור ולמעלה, לירד למטה מהטבור, הרי נבלע ונכלל האורות היותר זכים שבהם בהעקודים ובכל הפרצופים דהאימא הכללי כולו אשר מהטבור ולמעלה. והיינו כי הע"ב

⁶⁷⁹ נדצ"ל אפשרי.

שבהם בכל ד' שמותיו שבו, והוא הע"ב אשר בס' י"א אות מ"א, הוא נכנס בהעקודים. והס"ג בכל ד' שמותיו שבו, שהוא הס"ג אשר בס' י"א אות מ"ב, הוא נכנס בישסו"ת. והמ"ה בכל ד' שמותיו שבו, שהוא המ"ה אשר בס' י"א אות מ"ג, הוא נכנס בהזו"ן, והם כולם מהטבור ולמעלה. אך הב"ן בכל ד' שמותיו שבו, והוא הב"ן אשר בס' י"א אות מ"ד, הנה הוא לבר אשר ירד מהטבור ולמטה, כי הוא המציאות דכל המלכי עגולים העיקריים אשר הם מהטבור ולמטה. וכבר נתבאר לעיל אות נ"ז נ"ח נ"ט כל מה שנוגע בזה לישסו"ת ולז"א, אך מה שנוגע לרחל שבענינינו, הנה הוא כי האורות דעינים אשר נכנס בה, הוא ג"כ מהשם מ"ה אשר בס' י"א אות מ"ג, כי הרי אותו המ"ה הוא כלול מד' שמות עסמ"ב. והע"ב והמ"ה שבו הרי הוא נכנס בז"א דהאימא הכללי וכנ"ל אות נ"ט, אך הס"ג והב"ן שבאותו המ"ה דאות מ"ג הנה הם אשר נכנס בפרצוף רחל דהאימא הכללי שבא"ק. וקיבלה אותן מהס"ג וב"ן שבהס"ג דס' י"א אות מ"ב, שהם האורות דהנקודות הנכנס בהתבונה. כי הרי אותה הפרצוף רחל דענינינו, הרי היא ההתפשטות הא' דהתבונה עצמה, וכאשר חזרה ועלתה בהסתלקות הא', הרי היא עומדת למעלה מהטבור דא"ק ולמטה מהטבור דהתבונה, שהיא נה"י דידה. וכאשר יצאו האורות מהעינים לירד מהטבור ולמטה ונבלע בכל העולמות והפרצופים אשר מהטבור ולמעלה בעברם דרך הם, הנה נכנס מהם בפרצוף רחל האורות דס"ג וב"ן אשר בהמ"ה דס' י"א אות מ"ד, כי הם מחלקה עצמה. וכנ"ל שכל ס"ג וב"ן דהאורות העינים הם מההתפשטות הא' דהתבונה שהיא רחל בעצמה, והם שרשי האצילות אשר נכלל בתחילה בהבחי' אחרונות דאותה ההתפשטות הא' גופה, ויצאו אח"כ מהעינים אחר ההסתלקות הא', ולכך נכנסו אח"כ האורות דס"ג וב"ן שבהמ"ה דאות מ"ג ברחל עצמה, כי הם מחלקה וקיבלה אותם מהס"ג וב"ן אשר בהס"ג דאות מ"ב, שהם חלקי הנקודות אשר בהתבונה אשר נמשך בה התבונה מהס"ג וב"ן שבהע"ב אשר בס' י"א אות מ"א, שהם אורות הנקודות הנכנס בהעקודים.

וכ"ז הוא מהחיצוניות דהב"ן אשר בס' ט' אות ל"ו, ור"ל מהס"ג וב"ן שבאותן החיצוניות. וכל אותה החיצוניות כולה הוא אשר יצא מהעינים דא"ק ובסוד טיפת קרי מהע"ב דהמ"ס. וכאשר יצאו וירדו לעמוד ולהתיישב מהטבור ולמטה, נכנס בכל א' חלקו בעברם דרך בו, ונבלע בכל א' מה ששייך אליו. והנה אחר שקיבלה פרצוף רחל דענינינו את הס"ג וב"ן שבהמ"ה דס' י"א אות מ"ג כנז', הנה השפיעה היא והמשיך את אורות הנקודות דב"ן ממש, והיינו השם ב"ן אשר בהב"ן דס' י"א אות מ"ד, כי אותו הב"ן דאות מ"ד בכל ד' שמותיו עסמ"ב שבו, הנה הוא עצמו כל המציאות דכל מלכי עגולים העיקריים אשר מהטבור ולמטה, ונמשך ונעשה הב"ן שבהם מפרצוף רחל הנז', שהיא ההתפשטות הא' דהאימא הכללי שבא"ק, חלק הב"ן שבה. כי הז"א דהאימא הכללי שבא"ק שהוא ההתפשטות הא' דיש"ס אשר ביארנו ענינו לעיל אות נ"ט, הנה הוא המ"ה דהאימא הכללי, וממנו הוא וצא ע"א כל חלקי המ"ה דמלכי העגולים. אך פרצוף רחל שהיא התפשטות הא' דהתבונה, והיא חלק הב"ן דהאימא הכללי, הנה נעשה ממנה חלקי הב"ן דהעגולים.

והרי נמצא כי הב"ן דהעגולים העיקריים שהוא הב"ן דהב"ן שבס' י"א אות מ"ד, הנה הוא נעשה ונמשך מהב"ן דהמ"ה שבס' י"א אות מ"ג, שהוא אורות הנקודות דהעגולים הנכנס ועומד בפרצוף רחל דהאימא הכללית שבא"ק, שהיא השם ב"ן דהס"ג אשר בס' ט' אות ל"ד, ונמשך בה מהשם ב"ן דהס"ג שבס' י"א אות מ"ב, שהוא אורות הנקודות דהעגולים הנכנס ועומד בהתבונה שבא"ק, שהיא השם ס"ג שבהס"ג דס' ט' אות ל"ד, ונמשך בה מהשם ס"ג וב"ן שבהע"ב דס' י"א אות מ"א, שהוא אורות הנקודות דהעגולים הנכנס ועומד בהעקודים ובשורש התבונה ורחל אשר שם, והוא בהס"ג וב"ן אשר בהשם ע"ב שבס' ט' אות ל"ג. וכל אלו אורות הנקודות דהעגולים הנכנס בכל הנז'

הוא מהחיצוניות דהב"ן שבס"י ט' אות ל"ו אשר יצא מהענינים דא"ק ובסוד טיפת קרי מהע"ב דהמ"ס.

ודע כי מה שנראה לכאורה מדברינו שהס"ג וב"ן דהנקודות הם שני ענינים, כי הרי הס"ג הוא מהתבונה וכנ"ל אות נ"ח, והב"ן הוא מרחל וכמו שבארנו כאן לעיל. וכן בהע"ב והמ"ה דהנקודות, הרי אמרנו ג"כ כי הע"ב הוא מיש"ס וכנ"ל אות נ"ז, והמ"ה הוא מהז"א וכנ"ל אות נ"ט, וא"כ הרי הם שני ענינים. אך האמת הוא שהע"ב והמ"ה הוא ענין אחד, וכן הס"ג וב"ן הוא ענין אחד. כי הרי הע"ב הנה הוא מההתפשטות הא' דיש"ס, וכל אותו ההתפשטות הא' הרי הוא הז"א בעצמו אשר ממנו הוא המ"ה. וכן הס"ג הנה הוא מההתפשטות הא' דהתבונה, וכל אותה ההתפשטות הא' הוא רחל עצמה אשר ממנה הוא הב"ן. אלא הענין הוא כי כאשר היה ההתפשטות הא' דיש"ס, ונתגלה אז בהבחי' אחרונות אשר שם מציאות השרשים הראשונים דהאצילות, הנה היה מציאותם מבחי' השמות דע"ב ומ"ה משניהם ביחד כלולים זה בזה. כי המ"ה הוא מבחי' המציאות דההתפשטות הא' גופה, שהרי הוא המ"ה דהאימא הכללי שבא"ק, ולכן היה נכלל שם ונתגלה על ידו המ"ה של השרשים הראשונים דהאצילות. והע"ב שבאותו ההתפשטות, הנה הוא מתכונת היש"ס שבו, כי הרי הוא ההתפשטות הא' דיש"ס עצמו, אשר נתפשט ונאצל מכחו למטה. וא"כ הרי יש בהעצמות דאותו ההתפשטות וכלול בו מאור הע"ב ג"כ, ולכן נתגלה שם ג"כ בעת ההתפשטות הא' ב' הבחי' דשרשי האצילות שהם ע"ב ומ"ה, והיה גילויים שם שניהם ביחד כלולים זב"ז. ואח"כ שהוא אחר ההסתלקות הא', כאשר שיצאו מהענינים, הנה יצאו אותן ב' המציאויות דשרשי האצילות שהם הע"ב ומ"ה שבהם אשר נתגלו שניהם בהבחי' האחרונות דאותו ההתפשטות הא', הנה יצאו הם שניהם מהענינים ולחזק, והם הנקודות דע"ב ומ"ה אשר בארנו ענינים לעיל אות נ"ז ואות נ"ט.

וכן עד"ז בהנקודות דס"ג וב"ן, אשר הם מההתפשטות הא' דהתבונה, הנה כלולים הם ג"כ זה בזה. ונמצאו ויצאו כאחת, כי השם ב"ן הנה הוא מאותה ההתפשטות הא' גופה, כי הרי הוא הב"ן דהאימא הכללי שבא"ק, פרצוף רחל שבה, ולכן היה נכלל שם ונתגלה על ידה השם ב"ן של השרשים הראשונים דהאצילות, והשם ס"ג הרי הוא מכת התבונה שבה. כי מאחר שנתפשט ונאצל מהתבונה, הרי מתלבש בה אור הס"ג ג"כ, ולכן נתגלה שם ג"כ בעת ההתפשטות הא' מציאות השרשי דאצילות אשר מבחי' ס"ג וב"ן בהבחי' האחרונות שבה, ונתגלו שם שניהם ביחד כלולים זב"ז. ואחר ההסתלקות הא', כאשר יצאו מהענינים, הנה יצאו ג"כ אותן ב' הבחי' כלולים זה בזה, ויצאו כאחת, והם הנקודות דס"ג וב"ן אשר בארנו ענינים לעיל אות נ"ח ובדברינו כאן. ונמצא כי הע"ב והמ"ה דהנקודות נתגלה מציאותן בעת אחת בההתפשטות הא' דיש"ס, וכן יצאו כאחת מהענינים בההסתלקות הא' שלו, וכן הס"ג וב"ן נתגלה מציאותן בעת אחת בההתפשטות הא' דהתבונה, ויצאו כאחת מהענינים בההסתלקות הא' שלה.

והאמת הוא כי היו כל ארבעתן (צא ע"ב) קשורים ומיוחדים זב"ז, כי הרי ההתפשטות הא' דיש"ס וההתפשטות הא' דהתבונה לא יצאו כל א' בפנ"ע, אלא שהם רק התפשטות אחת, והם ההתפשטות הא' דהאימא הכללי, ונתגלה שם כל שרשי הנקודות דהעגולים כולם יחד בעת ההתפשטות הא'. וכן יצאו כולם ביחד מהענינים אחר ההסתלקות הא', אלא שהע"ב והמ"ה אשר הם מבחי' יש"ס שבה הם כח אחד ותכונה אחת, שהוא מבחי' החסדים קו ימין, והס"ג וב"ן אשר הם מבחי' התבונה שבה הם תכונה אחת שהוא גבורות קו שמאל. אבל באמת הרי היה גילויים הראשונה כולם ביחד, וכן יצאו מהענינים כולם יחד ובעת אחת. אך כאשר עברו דרך העקודים ודרך כל הפרצופים שלמעלה מהטבור ונבלעו ונכללו בהם כנ"ל, הנה היה כניסת כל א' בשורשו המתייחס אליו, ונכנס כל א' בשורשו אשר ממנו יצא מציאותו בראשונה בפנימיות הא"ק. כי שורש הע"ב היותר

ראשון שבהם שהוא הע"ב אשר בסי' י"א אות מ"א, הנה הוא נכנס בכל ד' שמותיו עסמ"ב שבו ונבלע בעקודים ממש, כי הרי משם הוא השורש של כל האו"א הכלליים שבא"ק בכל הדר' פרצופים שבכל א' מהם, והס"ג כולו שהוא הס"ג אשר בסי' י"א אות מ"ב אשר ממנו הוא הע"ב והס"ג דמלכי העגולים העיקריים, הנה הוא נכנס ונבלע בישסו"ת עצמן והמ"ה כולו, אשר ממנו הוא המ"ה וב"ן דמלכי העגולים העיקריים, הנה הוא נכנס ונבלע בהתפשטות הא' גופה של הישסו"ת שהם הזו"ן דהאימא הכללי וכנ"ל כ"ז. ובוזה נמצא כי נכנסו שרשי כל הנקודות דמלכי העגולים כל א' בשורשו המתייחס אליו וכמו שבארנו בכל דברינו הקודמים, וכן הוא עד"ז ג"כ בכל שרשי הנקודות דהמלכי יושר אשר הם מהדר' פרצופים או"א וזו"ן דהאבא הכללי וכנ"ל סי' י"ד והבן כ"ז היטיב.

והאמת הוא כי שרשי הנקודות כולם אשר אמרנו שנשארו בהעקודים, וכן כל מה שנשאר מהם בהאו"א הכלליים שבא"ק [בכל הדר' פרצופים שבכל א' מהם] הנכללים בעקודים, זה במזל עליון וזה במזל תחתון כנודע (ע"ה שער הכללים פרק ה), הנה הם כולם באמת ג"כ מקושרים ומיוחדים באחד ביחוד עצום, כי כל העולמות והפרצופים אשר למעלה מהטבור הם מתייחסים אחר א"ק עצמו, אשר שם הוא היחוד עצום מאד (וכמו שכתבנו בזה לעיל ענ"ב בדיבור המתחיל אמנם מה שראוי לדעת כו' ע"ש). אך השם ב"ן מהם אשר ירד מהטבור ולמטה בהנקודות העיקריים ממש, הן הב"ן דכל נקודות היושר אשר מאבא הכללי שהוא השם ב"ן אשר בסי' ח' אות ל"ב, והן הב"ן דכל נקודות העגולים אשר הם מהאימא הכללי שהוא השם ב"ן אשר בסי' י"א אות מ"ד, הנה אותן השמות ב"ן כאשר ירדו למטה והיה כל א' כלול מד' שמות עסמ"ב שבו, שהם הה' פרצופים דנקודות היושר והה' פרצופים דנקודות העגולים, הנה הם כולם לא היו מיוחדים זה בזה בכל הראוי כלל, והיה חסר בהם היחוד האמיתי גם בהג"ר שבהם ומכ"ש הזו"ת שבהם, שהם לא היו מקושרים זב"ז כלל כנודע. ושם יצאו כל א' בגילוי בפנ"ע, הע"ב שהוא הכתר דהנקודות בפנ"ע, והס"ג שהוא או"א דהנקודות בפנ"ע, והמ"ה וב"ן שהם הזו"ן דהנקודות כל א' בפנ"ע, וכמו שמבואר בדברי הרב וביותר בדברי מהר"ש שרעבי ז"ל וכנודע ודי בזה.

ונחזור להענין לבאר בפרצוף רחל דענינינו, שהיא הרחל שבהאימא הכללי שבא"ק, את סדר אורות התיקון שבה ג"כ. כי הנה אחר מיתת המלכים ושכירת הכלים אשר נטהרו אז האורות דהנקודות מכל תוקף הגבורות שבהם, וחזרו ועלו למ"ן, ונעשה עי"ז הזווג הפנימי בהג' רישין עלאין שבא"ק, להמשיך ולהוריד את אור הדעת עלאה מרזא דא"ס ית"ש לצורך המ"ה והט"ר דב"ן שהם הדר' ומהיטבאל, והם כל אורות התיקון דהאצילות, הנה האור הראשון דאור הדעת עלאה אשר נמשך מכל הג' רישין עלאין ויצא מהמ"ס דא"ק, שהוא מהב"ן דהמ"ס אשר בסי' א' אות ד', ממנו ולחוץ לצורך תיקון האורות דהנקודות העגולים אשר הם מהאימא הכללי שבא"ק כנז', הנה היה האור הראשון אשר לזה השם מ"ה אשר בסי' ט' אות ל"ה והפנימיות דהב"ן אשר שם אות ל"ו, כי הם האור (צא ע"ג) דהדעת עלאה אשר יצאו מהב"ן דהמ"ס אשר בסי' א' אות ד'. ונתחלקו כל א' לד' שמות עסמ"ב, כי המ"ה דאות ל"ה הנו' הוא נתחלק לד' שמות עסמ"ב, שהם כל העסמ"ב אשר בכל הסי' י"ג, והם להאורות דהדר' אשר מהאימא הכללי והפנימיות דב"ן דאות ל"ו הנו' הוא נתחלק לד' שמות עסמ"ב, והם כל העסמ"ב אשר בסי' י', והם להאורות דהמהיטבאל אשר מהאימא הכללי. אמנם כל אותן העסמ"ב אשר בסי' י"ג ושבסי' י' לא ירדו כולם באצילות שהוא למטה מהטבור דא"ק, אלא שנשאר עיקרם בהעקודים ובכל הפרצופים שלמעלה מהטבור וכנ"ל אות נ"ז נ"ח נ"ט.

אך מה שנוגע לרחל דענינינו, הנה הוא כי היא לקחה חלקה מהשם מ"ה אשר בסי' י"ג אות נ"א את הס"ג וב"ן שבאותו המ"ה. וזהו אשר לקחה לצורך הדר'. וכן לקחה ג"כ מהשם מ"ה אשר בסי' י' אות ט"ל את הס"ג וב"ן שבאותו המ"ה, וזה לקחה לצורך

המהיטבאל, ונשלם ע"ז הרחל דענינינו שהיא הב"ן דהאימא הכללי באור הדעת עלאה בכל שלימותה. ועי"ז הנה השפיעה היא את השם ב"ן דאור הדעת עלאה להדר ומהיטבאל העיקריים שבהאצילות, והיינו השם ב"ן אשר בהב"ן דסי' י"ג אות נ"ב, והוא להדר העיקרי, כי אותו הב"ן דאות נ"ב, הנה הוא כלול מד' שמות עסמ"ב שהוא כל העסמ"ב דהדר העיקרי שבהאצילות אשר מצד האימא הכללי שבא"ק. ונמשך ונעשה הב"ן שבו מהרחל דענינינו, שהוא הב"ן דהאימא הכללי שבא"ק. וכן השפיעה ג"כ את השם ב"ן שבהב"ן דסי' י' אות מ', והוא להמהיטבאל העיקרי, כי אותו הב"ן דאות מ' הנה הוא כלול מד' שמות עסמ"ב, שהוא כל העסמ"ב דהמהיטבאל העיקרי שבהאצילות אשר מצד האימא הכללי שבא"ק. ונמשך ונעשה הב"ן שבה מהרחל דענינינו, שהיא הב"ן דהאימא הכללי. וכ"ז הוא ע"י מה שקיבלה רחל הנו' את הס"ג וב"ן דהמ"ה שבאות נ"א והס"ג וב"ן שבהמ"ה דאות ט"ל וכנ"ל, וקיבלה אותם ג"כ מלמעלה, דהיינו מהס"ג וב"ן אשר בהס"ג שבסי' י"ג אות נ', שהוא אור הדעת עלאה דהדר אשר להתבונה שבא"ק, ומהס"ג וב"ן אשר בהס"ג שבסי' י' אות ל"ח שהוא אור הדעת עלאה דמהיטבאל אשר להתבונה שבא"ק.

וכבר אמרנו לעיל אות נ"ח שגם אותו אור הדעת עלאה אשר להדר ומהיטבאל שבהתבונה הנו', הנה נמשך בה ג"כ מהס"ג וב"ן שבהע"ב דסי' י"ג אות מ"ט ומהס"ג וב"ן שבהע"ב דסי' י' אות ל"ז, שהם האור הדעת עלאה להדר ומהיטבאל הנכנס בהעקודים ובשורש התבונה אשר שם. וגם העקודים גופה הנה מקבל כ"ז מהס"ג וב"ן שבהמ"ה דסי' ט' אות ל"ה ומהס"ג וב"ן שבהפנימיות דב"ן שבסי' ט' אות ל"ו, אשר כל אותן המ"ה והפנימיות דב"ן דאות ל"ה ול"ו הנה הם האור הדעת עלאה אשר מרזא דא"ס ית"ש אשר נתחדש ונולד מהב"ן דהמ"ס אשר בסי' א' אות ד' לצורך התיקון דאצילות, ע"י הזווג הפנימי שנעשה בכל הג' רישין עלאין דא"ק.

והרי נמצא כי מציאות הדר דהאצילות הנעשה מהרחל דענינינו, הנה הוא השם ב"ן שבהב"ן דסי' י"ג אות נ"ב, והוא נעשה ונמשך מהשם ב"ן דהמ"ה אשר בסי' י"ג אות נ"א, שהוא אור הדעת עלאה דהדר הנכנס ועומד בפרצוף רחל דהאימא הכללי שבא"ק, שהוא השם ב"ן שבהס"ג דסי' ט' אות ל"ד, ונמשך בה מהשם ב"ן שבהס"ג דסי' י"ג אות נ', שהוא אור הדעת עלאה דהדר הנכנס ועומד בהתבונה שבא"ק, שהיא הס"ג שבהס"ג דסי' ט' אות ל"ד, ונמשך בה מהס"ג וב"ן שבהע"ב דסי' י"ג אות מ"ט, שהוא אור הדעת עלאה דהדר הנכנס ועומד בהעקודים ובשורש התבונה ורחל אשר שם, שהוא הס"ג וב"ן אשר בהע"ב שבסי' ט' אות ל"ג, ונמשך בו מהס"ג וב"ן דהמ"ה שבסי' ט' אות ל"ה, אשר כל אותו המ"ה הוא נתחדש ונולד רק כאשר הגיע עת התיקון דלאצילות, ויצאו אז אותו המ"ה דאות ל"ה מהב"ן דהמ"ס שבסי' א' אות ד' ע"י הזווג הפנימי שנעשה אז בכל הג' רישין עלאין דא"ק ומרזא דא"ס ית"ש.

ונמצא מדברינו הנו', וכן מכל מה שכתבנו לעיל אות נ"ז נ"ח נ"ט, כי כל הע"ב דסי' י"ג אות מ"ט בכל ד' שמותיו עסמ"ב שבו, הנה הוא נכנס ועומד בהע"ב דסי' ט' אות ל"ג, שהוא וצא ע"ד שורש כל האימא הכללי שבא"ק אשר בהעקודים. וכל הס"ג שבסי' י"ג אות נ', הנה הוא נכנס ועומד בהע"ב והס"ג שבהס"ג דסי' ט' אות ל"ד (שהם ישסו"ת שבא"ק). וכל המ"ה שבסי' י"ג אות נ"א, הנה הוא נכנס ועומד בהמ"ה וב"ן שבהס"ג דסי' ט' אות ל"ד (שהם הזו"ן שבהאימא הכללי), והם כולם רק מהטבור ולמעלה. אך כל הב"ן דסי' י"ג אות נ"ב, הנה הוא אשר ירד מהטבור ולמטה, והוא הדר העיקרי שבהאצילות אשר מצד האימא הכללי שבא"ק.

וכן הוא ג"כ כי השם מ"ה אשר דסי' ט' אות ל"ה, שכל מציאותו נתחדש רק בעת התיקון כנזכר, הנה נחלק לד' שמות עסמ"ב, ונכנס הע"ב שבו בהע"ב שבסי' ט' אות ל"ג, שהוא השורש דכל האימא הכללי שבא"ק אשר בעקודים, והס"ג שבו הוא נכנס בהע"ב

והס"ג שבהס"ג דסי' ט' אות ל"ד, שהם ישסו"ת שבא"ק, והמ"ה שבו הוא נכנס בהמ"ה וב"ן שבהס"ג דאות ל"ד, שהם הזו"ן שבהאימא הכללי שבא"ק, והב"ן שבו הוא אשר ירד דרך התלבשותו בכל העקודים והאימא הכללי כולו, וירד מהטבור ולמטה שהוא בהב"ן דסי' י"ג אות נ"ב, אשר הוא הדר העיקרי דהאצילות שמאימא הכללי שבא"ק. והוא אותן הדברים עצמן שאמרנו לעיל בסמוך, כי הרי הע"ב דסי' י"ג הרי הוא עצמו הע"ב שבהמ"ה דאות ל"ה, והס"ג דסי' י"ג הוא עצמו הס"ג שבהמ"ה דאות ל"ה, והמ"ה שבסי' י"ג הוא המ"ה שבהמ"ה דאות ל"ה, והב"ן דסי' י"ג הוא מהב"ן שבהמ"ה דאות ל"ה, כי המ"ה דאות ל"ה אשר הוא נתחלק לד' שמות עסמ"ב, הנה הם עצמו כל העסמ"ב אשר בסי' י"ג ופשוט הוא.

וכן הוא כ"ז עד"ז ג"כ בהמהיטבאל העיקרי דאצילות שמהאימא הכללי שבא"ק. כי מציאות המהיטבאל הנעשה מהרחל דענינינו, הנה הוא השם ב"ן שבהב"ן דסי' י' אות מ', והוא נעשה ונמשך מהב"ן דהמ"ה אשר בסי' י' אות ט"ל, שהוא האור דמהיטבאל הנכנס ועומד בפרצוף רחל דהאימא הכללי שבא"ק, שהיא השם ב"ן דהס"ג שבסי' ט' אות ל"ה. ונמשך בה מהשם ב"ן שבהס"ג דסי' י' אות ל"ה, שהוא אור דמהיטבאל הנכנס ועומד בהתבונה, שהיא הס"ג שבהס"ג שבסי' ט' אות ל"ד, ונמשך בה מהס"ג וב"ן שבהע"ב דסי' י' אות ל"ז, שהוא האור דמהיטבאל הנכנס ועומד בהעקודים ובשורש התבונה ורחל אשר שם. והוא בהס"ג וב"ן אשר בהע"ב דסי' ט' אות ל"ג, ונמשך בו מהס"ג וב"ן אשר בפנימיות השם ב"ן שבסי' ט' אות ל"ו, אשר כל אותו הפנימיות דב"ן כולו הוא נתחדש רק בעת התיקון דהאצילות, ונולד ויצא מהב"ן דהמ"ס אשר דסי' א' אות ד', ע"י הזווג הפנימי שבכל הג' רישין עלאין דא"ק ומרוא דאור א"ס ית"ש.

והרי נמצא מדברינו הנז' וכן מכל מה שכתבנו לעיל אות נ"ז נ"ח נ"ט, כי כל הע"ב כולו אשר בסי' י' אות ל"ז שהוא להמהיטבאל, הנה הוא נכנס ועומד בתוך הע"ב אשר בסי' ט' אות ל"ג, שהוא שורש כל האימא הכללי אשר בהעקודים, ועומד שם ביחד עם כל השם ע"ב אשר בסי' י"ג שהוא להדר וכנ"ל. וכל הס"ג כולו אשר בסי' י' אות ל"ה שהוא להמהיטבאל, הנה הוא נכנס ועומד בתוך הע"ב והס"ג שבהס"ג דסי' ט' אות ל"ד, שהם ישסו"ת שבא"ק, ועומד שם ביחד עם כל הס"ג דסי' י"ג שהוא להדר וכנ"ל. וכל המ"ה כולו אשר בסי' י' אות ט"ל שהוא להמהיטבאל, הנה הוא נכנס ועומד בתוך המ"ה וב"ן שבהס"ג דסי' ט' אות ל"ד, שהם הזו"ן שבהאימא הכללי שבא"ק, ועומד שם ביחד עם כל המ"ה כולו אשר בסי' י"ג שהוא להדר וכנ"ל. וכל הב"ן כולו אשר בסי' י' אות מ', הנה הוא אשר ירד מהטבור ולמטה שבא"ק, והוא המהיטבאל העיקרי אשר בהאצילות שמצד האימא הכללי שבא"ק, וירדה אותה המהיטבאל ביחד עם המלך הדר אשר מהאימא הכללי שבא"ק, שהוא השם ב"ן כולו אשר בסי' י"ג וכנ"ל, כי הדר ומהיטבאל הנה הם המ"ה והמ"ר דב"ן אשר באו בעת התיקון, והם מיוחדים לעולם הן בשרשם אשר למעלה מהטבור, והן במציאותם העיקרי אשר באצילות, כנודע. וכל מה שאמרנו מהעסמ"ב דסי' י' בסדר כניסתם ועמידתם בהע"ב והס"ג דסי' ט' ובמהיטבאל העיקרי שבאצילות, הנה הוא עצמו כל המציאות דהפנימיות דב"ן אשר בסי' ט' אות {צב ע"א} ל"ו, כי אותו הפנימיות דב"ן דאות ל"ו הוא אשר יצא מהב"ן דהמ"ס שבסי' א' אות ד', ונתחדש ונולד כאשר הגיע עת התיקון דהאצילות ונחלק לד' שמות עסמ"ב, והם העסמ"ב אשר בכל הסי' י' שנכנסו בהע"ב והס"ג דסי' ט' ובמהיטבאל העיקרי דאצילות, וכמו שמבואר כ"ז בכל דברינו הקודמים והבן כ"ז.

והנה כאשר נתקן ונשלם הדר ומהיטבאל העיקריים אשר מצד האימא הכללי בהמוחין דב"ן ג"כ ע"י הרחל דענינינו, הנה ירדו אז ג"כ כל האורות דב"ן העיקריים אשר למלכי העגולים דהנקודות שמהטבור ולמטה, ולא היה להם מתחילה אורות שלימים כלל,

אלא רק הבחי' אחרונות מהם לבד, שהם העסמ"ב שבהשם ב"ן אשר בס' י"א אות מ"ד וכן"ל בכל דברינו הקודמים. אבל לאחר התיקון, נשלמו גם הם בכל מציאותם בשלימות, וירד להם כל האורות והמוחין דב"ן אשר נכנסו ונשארו בתחילה ברחל גופה, והיינו האורות דס"ג וב"ן אשר בהמ"ה שבס' י"א אות מ"ג, שהם האורות והנקודות אשר נכנסו בעת עולם הנקודות ברחל גופה ונשארו בה וכן"ל. אבל בעת התיקון, כאשר נשלמה ונתקנה הפרצוף רחל בהאור והדעת עלאה ככל הראוי לה, הנה המשיכה היא את כל המוחין הראשונים והנקודות שהיו בה, וירדו גם הם למטה מהטבור בהמלכי עגולים עצמן, ונשלמו גם המלכי עגולים בכל האורות והב"ן העיקריים בכל הראוי. וכן הרי נשלמו אז גם בכל האורות והע"ב ס"ג מ"ה אשר בס' י"א אות מ"א מ"ב מ"ג ג"כ, ע"י יסודות והז"א והאימא הכללי וכן"ל אות נ"ז נ"ח נ"ט. ובוה נמצא כי כל העסמ"ב כולן אשר בס' י"א, הנה ירדו כולן למטה מהטבור, וירד כל הסי' י"א כולו במלכי העגולים גופה, ונתקנו גם הם בכל מציאותם הראוי ובכל המוחין כהראוי.

והרי נמצא כי ע"י הרחל שבהאימא הכללי שבא"ק, נתקנו המוחין דב"ן לכל האצילות כולו, הן להפנימיות והאצילות שהם הדר ומהיטבאל, והן להחיצונית והאצילות שהם המלכי העגולים הראשונים דמצד האימא הכללי, ונגמר תיקונם בכל הצריך ע"י הפרצוף רחל דענינינו. אמנם הוא, כי כל האורות והדר ומהיטבאל דענינינו, הנה הם לעולם רק השם ב"ן אשר בס' י"ג אות נ"ב והשם ב"ן אשר בס' י' אות מ', אבל כל העסמ"ב אשר בס' י"ג והעסמ"ב אשר בס' י', הנה הם עומדים לעולם רק מהטבור ולמעלה, והם נשארו בעקודים ובכל הדר פרצופים שבהאימא הכללי שבא"ק. והנה הוא כללות כל השם מ"ה שבס' ט' אות ל"ה, וכללות כל הפנימיות דב"ן שבס' ט' אות ל"ו, שנשאר עיקרם למעלה גם לאחר התיקון, ולא ירד מהטבור ולמטה בהדר ומהיטבאל העיקריים, שהוא כל חלקי הפנימיות והאצילות אשר מצד האימא הכללי שבא"ק, אלא רק הב"ן שבהמ"ה דאות ל"ה והב"ן שבהפנימיות דב"ן דאות ל"ו, והם עצמן הב"ן דס' י"ג אות נ"ב והב"ן דס' י' אות מ' וכן"ל. ומהם הוא כל המציאות והדר ומהיטבאל והאצילות אשר מצד האימא הכללי, אבל החיצונית דהב"ן שבס' ט' אות ל"ו, אשר ממנו הוא הנקודות דכל מלכי העגולים, שהם החיצונית והאצילות אשר מצד האימא הכללי שבא"ק, הנה הם לאחר התיקון מכל העסמ"ב כולן שבס' י"א, וירד לאחר התיקון כל הסי' י"א כולו למטה מהטבור לגמרי וכן"ל.

וכן הוא עד"ז ג"כ בהדר ומהיטבאל ובמלכי היושר אשר מצד האבא הכללי שבא"ק וכן"ל ס' י"ד, הנה הוא ג"כ כי הדר ומהיטבאל שהם הפנימיות והאצילות לא נעשו הם אלא רק מהשם ב"ן שבס' י"ב אות מ"ה ומהשם ב"ן שבס' ז' אות כ"ה, והוא מהב"ן דהמ"ה שבס' ו' אות כ"ג ומהב"ן שבהפנימיות דב"ן שבס' ו' אות כ"ד. אבל המלכי יושר שהם החיצונית והאצילות, הנה נעשו הם לאחר התיקון מכל העסמ"ב כולן שבס' ח', שהוא מכל החיצונית כולו דהב"ן שבס' ו'. והרי נעשה בנין החיצונית דכל האצילות כולו הרבה יותר מהפנימיות שבה, כי הפנימיות הרי נשאר כל עיקרו למעלה מהטבור דא"ק גם לאחר התיקון, והטעם הוא כדי להוציא ולהמציא עי"ז כל העולמות בי"ע, ובכח הבחירה שבהם שהוא ע"י מציאות הרע כנודע, לכן נסתתר עיקר כל הפנימיות ונשאר למעלה, והוא ע"ד שהיה בשורש השרשים כולן, שנעשה הכל ע"י הצמצום (צב ע"ב) ורק ע"י הקו דק מאור א"ס ית"ש, ונתעלם כל האור דא"ס העיקרי ונגזז למעלה, שהוא אור א"ס המקיף, כן היה עד"ז גם במציאות האצילות אשר מא"ק.

ודע כי מה שמתבאר מדברינו שהעסמ"ב דהדר ומהיטבאל ודמלכי העגולים הנה נעשה הע"ב שבהם מיש"ס, והס"ג מהתבונה, והמ"ה וב"ן מהזו"ן, הנה העיקר הוא שגם הע"ב והס"ג דכל האצילות כולו, הנה נעשים ונמשכים הם ג"כ רק מהזו"ן שבהאימא

הכללי שבא"ק, כי אותן הזו"ן דהאימא הכללי הם נחשבים לכל האצילות כולו לישסו"ת אליהם וכנ"ל ענף ג'. וכל האצילות כולו נחשב אצלם לזו"ן העיקריים, ומקבלים כל האצילות גם את הע"ב והס"ג שלהם ג"כ רק מהזו"ן שבהאימא הכללי, וע"י מה שמקבלים הם מישסו"ת שבהאימא הכללי וכנ"ל בדברינו, ומקבל כל האצילות רק מהמ"ה שבס"י י"ג אות נ"א ומהעסמ"ב שבאותו המ"ה והוא להדר, וכן מהמ"ה שבס"י י' אות ט"ל ומהעסמ"ב שבאותו המ"ה והוא להמיתבאל. כי הזו"ן דהאימא הכללי הם שורשם העיקרי דכל האצילות כולו, אבל ישסו"ת שבא"ק הם רק שורש שורשם, ופשוט הוא למבין.

והרי נתבאר לנו כל הענין דהב"ן דענינינו, שהוא ההתפשטות הא' דהתבונה שבא"ק מציאותה העיקרית, וכן כל עניינה אשר בהתפשטות הב' שהם אורות הנקודות והתיקון, כי מציאותה העיקרית הנה הוא השם ב"ן אשר בהס"ג דס"י ט' אות ל"ד, ושורשה בהעקודים הוא השם ב"ן אשר בהע"ב שבס"י ט' אות ל"ג הנמשך מהב"ן דהמ"ס שבס"י א' אות ד'. ונתגלה כל מציאותה רק כאשר הגיע העת דהתפשטות הא' אשר להאצילות, כי היא עצמה ההתפשטות הא' דהתבונה שבא"ק, וירד אז מהטבור ולמטה. אך אחר הסתלקות הא', חזר אותו הב"ן דענינינו ועלה למעלה מהטבור ונשאר שם לעולם, והוא הפרצוף רחל שבהאימא הכללי שבא"ק. וכן נחשב היא ג"כ לבחי' התבונה לכל האצילות כולו. ובעולם הנקודות הנה קיבלה היא תוספת אורות ומוחין לצורך מלכי העגולים, את השמות דס"ג וב"ן אשר בהמ"ה דס"י י"א אות מ"ג. ומה שנמשך ממנה אז למלכי העגולים העיקריים אשר ירדו למטה מהטבור, הנה הוא הס"ג וב"ן אשר בהב"ן דס"י י"א אות מ"ד. ובעת התיקון הנה קיבל הב"ן דענינינו את השמות דס"ג וב"ן אשר בהמ"ה שבס"י י"ג אות נ"א, והוא לצורך הדר, וכן השמות דס"ג וב"ן שבהמ"ה דס"י י' אות ט"ל והוא לצורך מהיטבאל. ועי"ז נמשך ממנה להדר ומהיטבאל העיקריים אשר מהטבור ולמטה את השמות ס"ג וב"ן אשר בהב"ן דס"י י"ג אות נ"ב, והשמות ס"ג וב"ן אשר בהב"ן דס"י י' אות מ'. וכן נמשך אז ממנה ג"כ כל הס"ג וב"ן שבה אשר קיבלה בעת עולם הנקודות שהם הס"ג וב"ן שבהמ"ה דס"י י"א אות מ"ג וכנ"ל. הנה לאחר התיקון נמשכים גם הם כולם למטה מהטבור בהמלכי העגולים עצמן אשר באצילות, ונתקן על ידה כל חלקי האצילות אשר מצד האימא הכללי שבא"ק בכל האורות והמוחין דהס"ג וב"ן בשלימות.

והנה נאמר עוד, כי פשוט הוא למבין שכל מה שבארנו בפרטיות את מציאות הדר בפנ"ע ומהיטבאל בפנ"ע ומלכי העגולים בפנ"ע, ואמרנו כי מציאות הדר הוא מהמ"ה שבס"י י"ג, ומהיטבאל מהמ"ה שבס"י י', ומלכי העגולים מהעסמ"ב שבס"י י"א. וכן עד"ז בכל הנז' אשר מהאבא הכללי שבא"ק. הנה אמרנו לעיל ס"י י"ד, כי הדר הוא מהמ"ה שבס"י י"ב, ומהיטבאל מהמ"ה שבס"י ז', והמלכי יושר מהעסמ"ב שבס"י ח'. הנה אין הכוונה בכ"ז שיצאו כל א' במציאותיות בפנ"ע, והם ב' מיני הדר וב' מיני מהיטבאל וב' מיני מלכים שהם היושר והעגולים, וכל א' בפנ"ע חלילה וחלילה להעלות זאת על הדעת. אמנם הוא כי בעולם הנקודות אשר לא היה אז רק הב' מיני מלכים לבד, שהם מלכי היושר ומלכי העגולים, הנה אז היו באמת כל א' בפנ"ע, מלכי העגולים בפנ"ע ומלכי היושר בפנ"ע. ולא עוד אלא שגם המלכים שבכל א' גופה, היו ג"כ כל א' בפנ"ע, וכידוע שהיו אז בסוד רשות הרבים וכמ"ש בשער המלכים (סוף פרק ה) ובכ"מ. וכמו שמתבאר בדברינו בדע"ה ח"א בארוכה. אבל לאחר התיקון, הנה צב ע"ג יצאו כולם מיוחדים באחד ממש, והיינו כי אחר מיתת המלכים ושבירת הכלים, שחזרו ועלו למ"ן כמ"ש הרב בשער התיקון (פרקים א ב), ועלו לשרשם וכנ"ל ענף ח', ויצא עי"ז האור הדעת עלאה אשר על ידו הוא היחוד הגמור, הנה נתייחדו על ידו האו"א הכלליים שבא"ק ביחוד עצום. ונזדווגו זב"ן, והיה נמשך כל הבחי' דהדר ומהיטבאל והמלכי יושר אשר מהאבא הכללי שבא"ק כולם במציאות אחת ובאור אחד, והיו בבחי' טיפת מ"ד. וכל הדר ומהיטבאל ומלכי העגולים

דהאימא הכללים שבא"ק, היה מציאותם בה בבחי' טיפת מ"ן. ונתחברו בה המ"ד והמ"ן ע"י אותו הזווג שמהאו"א הכלליים, ונתייחדו בה שניהם בבחי' עיבור, ונעשו למציאות אחת, והוא מציאות האצילות שנולד מהאימא הכללי שבא"ק.

והיינו כי יצא ממנה העתיק דאצילות אשר היה כלול מכל הה' פרצופי דאצילות כולם, והיה אותו העתיק כלול מהמ"ה והט"ר דב"ן ומהנקודות דיושר והעגולים, שהם הדר ומהיטבאל וחלקי הנקודות אשר מהאו"א הכלליים שבא"ק, והיו כלם כלולים בו במציאות אחת. כי מכל אותן האורות כולם נבנה ונעשה פרצופו בשלמות, אלא שכל האורות אשר הם מהאבא הכללי שבא"ק, הם עומדים בו בפנימיותו, וכל האורות שמהאימא הכללי שבא"ק הם עומדים בו בחיצוניותו. אבל עכ"פ הוא כי הם כולם בו רק במציאות אחת לבד. ואח"כ קיבל העתיק עוד תוספת אורות ומוחין מהאימא הכללי שבא"ק, ע"י זווגה עם האבא הכללי, והיה אותו התוספת אורות ומוחין כלול ג"כ מכל האורות דבחי' הדר ומהיטבאל ומהנקודות דיושר והעגולים אשר מהאו"א הכלליים שבא"ק משניהם יחד, והוציא ממנו את הא"א דאצי', וכן מא"א לאו"א, ומאו"א לזו"ן, והיה כל א' כלול מכל הדר ומהיטבאל ומלכי היושר דהאבא הכללי ומהדר ומהיטבאל ומלכי העגולים דהאימא הכללי, והם המ"ה והט"ר דב"ן עם המלכויות דב"ן דהנקודות היושר והעגולים, אשר כל פרצוף ופרצוף דאצילות הוא כלול מכולם יחד, והוא עיקר מציאותו. ונמצא כי כל האורות דהדר ומהיטבאל והנקודות דהיושר אשר מהאבא הכללי, וכל האורות דהדר ומהיטבאל והנקודות דהעגולים אשר מהאימא הכללי, הנה הם בכל פרצוף במציאות אחת, שכל פרצוף הוא כלול מכולם וכנ"ל ענף ח' כ"ז. וכל מה שבארנו בכל הס' י"ד וכן בכל הס' זה, הוא הכל רק בפרטיות האורות אשר ישנם בכל פרצוף ופרצוף עצמו, והם מציאות אחת בכל א' עכ"פ ופשוט הוא.

והרי נתבאר לנו מכל דברינו שבס' י"ד ושבס' זה כל המציאות דא"ק כולו אשר מהגרון ולמטה, הן מה ששייך להמציאות העיקרי דא"ק גופה, שהוא האו"א הכלליים שבו, אשר הם מהגרון עד הטבור, והוא מעיקר א"ק גופה וכנ"ל כלל ו' ענף א'. והן כל המציאות דכל האצילות כולו אשר הם מהטבור עד סוף רגליו, המשכתם ויציאתם מהג' רישין שבו, שהוא הע"ב הכללי, וכן שרשם שבעקודים, וכל מציאותם גופה בפרטיות. כי הנה המציאות דאו"א הכלליים, הנה הם הס"ג הכללי שבא"ק, והמציאות דכל האצילות, הנה הם המ"ה וב"ן הכלליים שבא"ק. ובפרטיות הנה הוא, כי האבא הכללי בכל הד' פרצופים שבו, הנה הוא הס"ג אשר בס' ו' אות כ"ב, ואותו הס"ג הוא הע"ב דס"ג העיקרי שבא"ק, אשר הוא מהגרון שבו עד החזה שבו, ושורשו שבעקודים הנה הוא השם ע"ב אשר בס' ו' אות כ"א, ושורשו בהע"ב הכללי הוא בהמ"ה דהמ"ס אשר בס' א' אות ג', וחלקי האצילות אשר מאותו האבא הכללי, הנה הוא השם מ"ה והשם ב"ן אשר בס' ו' אות כ"ג כ"ד. והיינו כי המ"ה דאות כ"ג נחלק לד' שמות עסמ"ב, שהם העסמ"ב אשר בכל הס' י"ב, ונשאר הג' שמות עס"מ בהאבא הכללי עצמו, והם שורש האצילות שבו, אשר נשאר עיקרם למעלה. אך הב"ן מהם שהוא כל הב"ן דאות מ"ח, הוא אשר ירד מהטבור ולמטה, שהוא באצילות ממש.

והשם ב"ן שבס' ו' אות כ"ד, הנה הוא נחלק עוד גם לפנימיות וחיצוניות, ואותן הפנימיות והחיצוניות נחלק כל א' ג"כ לעסמ"ב, והם העסמ"ב אשר בס' ז', והעסמ"ב אשר בס' ח'. ומהעסמ"ב שבס' ז' נשאר ג"כ הג' שמות עס"מ בהאבא הכללי עצמו, ורק הב"ן שהוא השם ב"ן דאות כ"ח, הנה הוא אשר ירד למטה מהטבור ובאצילות ממש. אך החיצוניות דהב"ן שבס' ו' אות (צב ע"ד) כ"ד, שהוא העסמ"ב אשר בס' ח', הנה הם ירדו כולם במציאות האצילות ממש.

והרי לנו כי חלקי האצילות אשר מצד אבא שבא"ק הנה הוא הב"ן דאות מ"ח והב"ן דאות כ"ח והעסמ"ב דכל הסי' ח', ושרשם בעקודים הוא בהע"ב דסי' ו' אות כ"א, ושרשם בהמ"ס דא"ק הוא בהמ"ה דהמ"ס שבסי' א' אות ג'. והאימא הכללי שבא"ק בכל הד' פרצופים שבה, הנה הוא השם ס"ג אשר בסי' ט' אות ל"ד, ואותו הס"ג הוא הס"ג דס"ג שבא"ק אשר עומד בו מהחזה עד הטבור, ושרשה בעקודים הוא הע"ב שבסי' ט' אות ל"ג, ושרשה בהע"ב הכללי שהוא בהמ"ס דא"ק, הוא בהב"ן דהמ"ס שבסי' א' אות ד'. וחלקי האצילות שמהאימא הכללי, הנה הוא המ"ה והב"ן שבסי' ט' אות ל"ה ול"ו, והיינו כי המ"ה דאות ל"ה הוא נחלק לד' שמות עסמ"ב, שהם העסמ"ב אשר בכל הסי' י"ג. והנה הג' שמות עסמ"ב שבסי' י"ג הם נשארו בהאימא הכללי עצמה, והוא שורש האצילות אשר בה (להיות שורשם במקום עליון לקבל עי"ז תמיד השפע למטה). ולא ירד באצילות אלא רק השם ב"ן שבסי' י"ג אות נ"ב. אמנם הב"ן אשר בסי' ט' אות ל"ו, הנה הוא נחלק עוד גם לפנימיות וחיצוניות, וישנם בכל א' ד' שמות עסמ"ב, והם העסמ"ב אשר בכל הסי' י', והעסמ"ב אשר בכל הסי' י"א. והעסמ"ב אשר בסי' י' הנה נשאר ג"כ הג' שמות העסמ"ב בהאימא עצמה, ולא ירד באצילות ממש אלא רק הב"ן אשר בסי' י' אות מ', אבל העסמ"ב אשר בסי' י"א, הנה הם ירדו כולם מהטבור ולמטה ובאצילות ממש.

והרי נמצא שחלקי האצילות אשר מצד האימא הכללי שבא"ק הנה הוא השם ב"ן אשר בסי' י"ג אות נ"ב, והשם ב"ן אשר בסי' י' אות מ', וכל העסמ"ב כולן אשר בכל הסי' ח'. ושרשם בעקודים הוא בהע"ב שבסי' ט' אות ל"ג, ושרשם בהמ"ס דא"ק הוא בהב"ן דסי' א' אות ד'. ונמצא מכ"ז כי חלקי האצילות אשר מהא"א הכלליים משניהם יחד, הנה הוא בסך הכל ו' בחי', היינו הב"ן דסי' י"ב אות מ"ה, והב"ן דסי' י"ג אות נ"ב, והב"ן דסי' ז' אות כ"ח, והב"ן דסי' י' אות מ', וכל העסמ"ב דסי' ח', וכל העסמ"ב דסי' י"א. אמנם הוא כי השם ב"ן אשר בסי' ח' אות ל"ב והב"ן אשר בסי' י"א אות מ"ד, הנה הם השרשים העיקריים של עצם האצילות גופה, אשר הם יצאו גם בעולם הנקודות, וכמו שמבואר כ"ז לעיל בדברינו. וא"כ הרי נתחלקו אלו ב' הבחי' בפנ"ע, כי הרי הם יצאו גם בראשונה. אבל העסמ"ב דסי' ח' והעסמ"ב דסי' י"א, וכן הד' שמות ב"ן הנז', היינו דאות כ"ח ומ"ח ודאות מ' ודאות נ"ב, והם ששה בחי', הנה הם כולם באים רק אח"כ ובסוד תוספת לאחר התיקון. ואלו הו' בחי' הם הנה"י דאבא והנה"י דאימא שבא"ק, שהוא העטרין דחו"ג שבו, אשר באים בעת התיקון, והם מתפשטים ומתלבשים בהאצילות, ונעשו שם לעצם מעצמיו ובשר מבשרו⁶⁸⁰.

והרי נמצא כי שני בחי' מכל הנז' הם היו בראשונה, שהוא גם בעולם הנקודות, וששה בחי' הם באים בסוד תוספת בעת התיקון. והרי הם בסך הכל ח' בחי'. והנה הם הנה"מ דאבא שבא"ק והנה"מ דהאימא שבא"ק. כי אותן הב' בחי' הראשונים אשר היו גם בעולם הנקודות, הם המלכויות דא"א שבא"ק, והוא אשר אמרנו לעיל כי היו מושרשים בהבחי' האחרונות דההתפשטות הא' שהוא בהמלכויות שלהם. אבל כל אותן הו' בחי' הבאים בעת התיקון ובסוד תוספת, הם הנה"י דא"א שבא"ק המשתתפים בבנין האצילות, ומתלבש שם ונעשה לעצם מעצמיו ובשר מבשרו. והנה נתייחדו אותן ב' הנה"מ דא"א שבא"ק לעצם אחד ולמציאות אחת ע"י בחי' זווג עיבור לידה כנ"ל, ויצא ונתפשט מהטבור ולמטה שבא"ק, והוא החלק הב' דההתפשטות הב' אשר להאצילות, שהוא האצילות העיקרי אשר יצא ונולד מהאימא הכללי שבא"ק וכנ"ל ענף ח', ומזה נעשה כל המציאות דהאצילות כולו. ונמצא כי כל האצילות כולו הנה הוא עצמו רק בחי' הנה"מ שבא"ק, כי הרי הוא רק האורות דהנה"מ שלו כנז'. ונחשב כל האצילות להנה"מ דא"ק וכנ"ל כלל ו' ענף א'. וכ"ז הנה הוא יצא ונמשך ונעשה ע"י התוספת אור אשר מרזא דא"ס ית"ש שניתוסף בהב"ן והמ"ה דהמ"ס שבסי' א' אות ג' ד', הנמשך מהס"ג והע"ב דאות א'

⁶⁸⁰ עי' לעיל הערה 385.

ב', ומכל הג' רישין עלאין שבו וכנ"ל. וע' לעיל כלל ו' ענף {צג ע"א} ה' וכלל י"ב ענ"ג וכלל ח' ענף ז' [בהבחנה שלישית שבאו"א], ותבין כ"ז יותר היטיב בעה"י.
והרי נתבאר תהלות"ש כל המציאות דא"ק כולו, ואיך שהכל תלויים ועומדים בו, והוא כולל כולם ומיוחדים הכל באחד, ובזה נשלם כל ענף זה בישועת הקב"ה, יהי שמו הגדול מבורך לעולם ולעולמי עולמים.

כלל י"ט

ענף א'

ומעתה נבאר ההתפשטות השני אשר להעולמות ב"ע, הנה ההתפשטות השני אשר להעולמות ב"ע הוא נתחלק ג"כ לשני חלקים ע"ד שכתבנו לעיל כלל י"ח (ענף א' ב' ח') בהתפשטות השני אשר להאצילות. והיה נמשך כל חלק אשר להבי"ע מאותו החלק עצמו אשר כנגדו באצילות תיכף וסמוך אליו, כי מהחלק הא' דההתפשטות דב' אשר להאצילות, הנה ממנו יצא ונמשך החלק הא' אשר לההתפשטות הב' דלהבי"ע, ויצא תיכף וסמוך אליו. ואח"כ כאשר יצא החלק הב' דההתפשטות הב' אשר להאצילות, הנה ממנו יצא ונמשך ג"כ תיכף וסמוך החלק הב' דההתפשטות הב' אשר להבי"ע. וכן כל מה שעבר על האצילות מענין מיתת המלכים ושבירתם, וכן אח"כ תיקונם ותחייתם, הנה עבר כ"ז על הבי"ע ג"כ, ומקרה אחד לכולם. אמנם עכ"ז הנה היה בהם חילוקים רבים ועצומים, עכ"פ יען שאינם דומים זה לזה כלל בכל עצמותם ומציאותם, והיה מקריהם שבכל א' לפי תכונתו ומדרגתו, וממילא נמשך שהיה ביניהם חילוקים רבים. ומה שאמרנו שהיה מקרה אחד לכולם, הכוונה הוא על כל הענינים שהיו כולם בכל א' לפי ערכו וענינו המתאיים אליו, וכמו שיתבאר לפנינו כל דבר בפרטיות.

החלק הראשון מההתפשטות הב' אשר להבי"ע, הנה הוא כי אחר מיתת המלכים ושבירת הכלים דעולם הנקודות, שהוא החלק הראשון מההתפשטות הב' אשר להאצילות וכנ"ל כלל י"ח ענף א' ב', הנה אחר שמיתו ונשברו המלכים כולם, וירדו ונפלו למטה מרגלי א"ק, הנה יצא ונעשה אז מכל אותן השברי כלים כל השרשים העצמיים מכל העולמות בריאה יצירה עשיה מכל המציאויות כולם אשר היה עתיד להבראות בהם, מששת ימי בראשית עד סוף כל הששת אלפים שנה דזמן קיום העולם. הנה כולם יצא אז בפרטות ופרטי פרטות מאותן השברי כלים אחר שירדו למטה מרגלי א"ק. אמנם לא יצאו אז אלא רק שרשיהם לבד, אבל לא מציאותם ממש כמו שהם עתה, כי הרי אותן השברי כלים הם הכלים דהנקודות, אשר היו אז רק המלכויות דהב"ן כנודע, והיו כולם רק נקודות קטנות וכקרני חגבים, והם רק השרשים העצמיים דכל פרטי האצילות כולו. וכן יצא עד"ז אח"כ מהשברי כלים כאשר נפלו למטה, רק השרשים העצמיים דכל המציאויות דהבי"ע כולן.

והנה אותן כל השרשיים העצמיים הם לא יחסרו לעולם, כי כל מה שיצא בעולם הנקודות הם אינם חסרים לעולם וכמ"ש הרב במלכים (פרק ו), ועי' דברינו בדע"ה ח"א דרוש ה' סימן ג' אות ד', ע"ש. וכ"ז הנה הוא ע"פ מה שבארנו לעיל כלל ז', כי למטה מרגלי א"ק, הנה נעשה שם ע"י ההתפשטות הא' דלהבי"ע כל המקום שלהם, וככל מה שהיה ראוי לכל המציאויות דהבי"ע כולם. וכן בארנו שם, כי באותן הכלים דהנקודות היה כלול בהם כל הכחות כולם לכל המציאות דהד' עולמות אבי"ע. והנה המציאויות דהאצילות, הנה יצא שרשיהם כולם בעת מלוכת המלכים, שהוא כל המציאות דעולם הנקודות, והוא החלק הראשון דההתפשטות הב' אשר להאצילות. והיינו, כי הנה יצא אז עי"ז כל השרשים דכל פרטי המציאויות דהאצילות בפרטות ופרטי פרטות (עי' ברחובות הנהר למהר"ש

שרעבי ז"ל בתחלתו). אבל השרשים דכל המציאויות דהבי"ע, הנה יצאו הם רק אחר מיתת המלכים, ואחר שירדו השברי כלים למטה במקום ב"ע, הנה אז יצאו כל שרשיהם כולם דהבי"ע ג"כ. וע' בדע"ה ח"א דרוש ה' ו' שבארנו שם בארוכה, כי זהו עצמו כל ענין דשבירת הכלים, מה שנתפרדו כחותיהם לצאת מהכח אל הפועל ונפרד הרכבתם, ויצא כל כח וכח לעצמו לפעול את פעולתו. ובאשר שכל זמן שעמדו {צג ע"ב} במקום האצילות, היה עדיין כל הכלים כולם רק במדרגת האצילות לבד, לכן לא נעשה אז מציאות הבי"ע מאומה. אמנם אחר שירדו למטה מרגלי א"ק, שהוא המקום דהבי"ע, נתגלה כל הכחות דהבי"ע שבהם ג"כ ע"י תוקף גבורתם אשר היה בעצמותם גופה. וכן ע"י הניצוצין דהש"כ ורפ"ח, שהם גבורות גדולים, וירדו עמהם כנודע. הנה ע"י יצאו בכל כחם בכל תוקף ועוז, והוציאו אז את כל שרשי העצמיים דכל המציאויות דהבי"ע כולם, ויצאו כולם לאור ולפועל. והיינו כי החיצוניות דהפנים אשר באותן השברי כלים, הם הוציאו את כל שרשי המציאויות דעולם הבריאה כולה. והחיצוניות דהאחוריים אשר באותן השברי כלים, הם הוציאו את כל שרשי המציאויות דעולם היצירה כולה. והחיצוניות דחיצוניות דהאחוריים אשר באותן השברי כלים, הם הוציאו את כל שרשי המציאויות דעולם העשיה כולה, וכמ"ש הרב באנ"כ (סוף פרק ה) וכן בשבירת הכלים (פרק ז). וכל אלו הג' מיני חיצוניות שירדו ונתפשטו למטה מרגלי א"ק, להוציא מהם את כל שרשי המציאויות דהבי"ע שיצאו אז, הן הם החלק הראשון דהתפשטות הב' אשר להבי"ע. והנה יצאו הם ע"י מיתת המלכים דעולם הנקודות. ונמצא כי ממיתת המלכים דהנקודות יצא תיקון להבי"ע. וכבר אמרנו כי עולם הנקודות שהוא מלוכת המלכים בעת שמלכו, הנה הוא החלק הראשון מהתפשטות הב' דלהאצילות. ונמצא כי החלק הראשון דהתפשטות הב' אשר להבי"ע, הנה נעשה אחר החלק הראשון דהתפשטות הב' אשר להאצילות, אלא שלא נעשה מעת מלוכתם רק אחר מיתתם ושבירתם כנז'.

והנה על אותו החלק הראשון דהתפשטות הב' אשר להבי"ע, הנה זהו מה שנאמר בתורה, בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ (בראשית א א), ואמרו, את השמים לרבות תולדות השמים, ואת הארץ לרבות תולדות הארץ, וכמ"ש רש"י בחומש בפסוק יהי מאורות, והוא מתנחומא (רש"י פ' בראשית סימן ח) ובב"ר (פ"א סימן יד). והכוונה הוא על אותו החלק הראשון דהתפשטות הב' אשר להבי"ע, אשר אז יצאו רק שרשיהם לבד כנז'. וזהו מה שנעשה בהמאמר הראשון דעשרה מאמרות, וכמ"ש במגילה (כא ע"ב) דבראשית נמי מאמר הוא. ומשום שלא יצא אז אלא רק שרשיהם לבד, לכן לא נאמר על זה מאמר בפירוש, משום שלא היו עדיין מציאויות גמורים. והעיקר הוא משום שלא נתקיימו, כי עליהם נאמר תיכף אח"כ, והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך (בראשית א ב), והוא כמו שבארנו בדע"ה, כי כל אותן השרשים כולן שיצאו, הנה לא נתקיימו כלל, הן מחמת תכונת תוקף הגבורות שבהם שיצאו ע"י מכח אל כח, ומפעולה לפעולה בלי חק וגבול, והיו בלא סדר כלל, שהרי כל מה שהיה עתיד לצאת בכל משך זמן דששת אלפים שנה, תולדה מתולדה ופרי מפרי, וניתן כיל ומדה וגבול ומקום לכל א', וכן נעזר כל א' ע"י חברו, שכל מציאות פרטי מקבל תועלת ותיקון מזולתו ע"י שנכללו ונתקשרו זה בזה. וכ"ז הוא ע"י המתקה וביסוס אשר נעשה בהם אח"כ, שהוא אחר שחזרו ויצאו בשיתוף חסד ודין בעת התיקון דמעשה בראשית כמו שיתבאר. אבל כאשר יצאו אז התולדות דעולם הנקודות לבד, שהיו גבורות תקיפין, ויצאו בכל כחותיהם לפועל בלי חק וגבול, הנה נתפזרו ונתדעכו לניצוצין שאין בהם ממש, ע"ד מיתת המלכים ושבירת הכלים דהנקודות עצמן.

ועוד כי בעת שיצאו כל אותן השרשים העצמיים אשר להבי"ע, הנה יצא עמהם אז ג"כ כל הקליפות והחיצונים כולם, והיו משחיתים ומזיקים מבהילים נוראים הרבה מאד,

כמ"ש בספר עמק המלך שער קרית ארבע פ' י"א, ושלטו הם על כל אותן השרשים העצמיים דהבי"ע שיצא אז, וכן על כל השברי כלים והניצוצין כולם, ונטבעו ונבלעו כולם בתוך הקליפות והטומאה והרע. והוא מה שנאמר אחר פסוק בראשית ברא, שהכוונה הוא על בריאות אותן השרשים העצמיים כנו', הנה נאמר תיכף אחריו, והארץ היתה תוהו כו', שהכוונה הוא על כל אותן הקליפות והחיצוניים, ועי"ז הנה נתחרבו ומיתו כל אותן השרשים העצמיים שיצאו אז, כי נטבעו בהמים הזידונים ומיתו, עד שגזר המאציל ית"ש והחריב אותם ונעקרו ונכרתו כל הקליפות כולם ממציאותן העיקרי. ועכ"ז הנה נשארו עדיין כל {צג ע"ג} אותן השרשים העצמיים כולם מלוכלכים בזוהמא רבה, עד שחזר ותיקן אותם ע"י האור דהמ"ה, וכמו שבארנו כ"ז בדע"ה ח"ב דרוש ב' ובכ"מ שם.

ומשום כ"ז לא נזכר מאמר בפירוש על בריאות כל אותן השרשים העצמיים שבתחלה, מאחר שלא היה בהם תועלת עדיין עד עת התיקון דשם מ"ה דוקא, וע' דברינו עוד בזה בדע"ה שם ח"א דרוש ו' סי' ד'. ועכ"פ הרי נתבאר לנו ענין החלק הראשון דהתפשטות הב' אשר להבי"ע, מה שהם ואימתי שיצאו. וכן הרי נתבאר לנו ג"כ, כי היה מקרה אחד להם עם החלק הראשון דהתפשטות הב' אשר להאצילות, כי שניהם היו רק בבחי' שרשים העצמיים לבד. וכן ענין המיתה והחורבן, הרי היה בשניהם כנו', אלא שמיתת הנקודות לא נפגמו אורותיהם ח"ו, כי האורות עלו למעלה לשרשם שבא"ק כנודע, ולא ירד מהם למטה אלא רק השברי כלים עם הניצוצין דש"כ ורפ"ח, והם אשר רמוזים בתיבת מרחפ"ת, שהוא מת רפ"ח כנודע (ע"ה רפ"ח א). ור"ל שהאורות העיקריים עלו למעלה ורק הרפ"ח ניצוצין מהם הם אשר מיתו ג"כ, כי נטבעו אז גם הם, אבל השרשים העצמיים דהבי"ע הם מיתו כולם, ועליהם נאמר, והארץ היתה תוהו. ולא נתקנו כולם אלא רק ביציאת השם מ"ה ועליו נאמר, ויאמר אלהים יהי אור (בראשית א ג).

אמנם מה שצריך לכאורה ביאור הוא, כי הרי בכל התפשטויות אשר לכל העולמות כולם, הנה יצא לעולם ההתפשטות הב' רק מההתפשטות הא' אחר שעלה הוא למעלה בהסתלקות הא', וכמו שמבואר בכל דברינו בכללים הקודמים. וכן בהעולמות ב"ע, הרי יצא ההתפשטות הב' מהשברי כלים דהנקודות, אשר הם האורות שיצאו מהעינים. אבל ההתפשטות הא' אשר להבי"ע והסתלקותו, הרי בארנו לעיל כלל ז' וכלל י"ג כי היה רק בהחיצוניות דהתנהי"מ דא"ק, אשר ירדו למטה מרגליו קודם יציאת האורות דעינים, וכמו שמבואר במב"ש (שע"ב ח"א פ"ג) וכן בשער הקדמות (דף י' ע"א). וא"כ הרי לכאורה אינו דומה כלל סדר ההתהוות דהתפשטות הב' אשר להבי"ע להתהוות כל ההתפשטויות הב' אשר לכל העולמות שלמעלה.

אך באמת לא קשה כלל, דכבר בארנו בדע"ה ח"א דרוש ו' סימן ג' אות ו' ואות ח' ובכ"מ שם, כי אותן החיצוניות דהתנהי"מ אחר שחזרו ועלו למעלה בהסתלקות הא', הנה נכללו בהנקודות ונעשו לאחד ממש עם הכלים דהנקודות, כי הרי האורות אשר יצאו מהעינים הנה הם רק מאותן התנהי"מ עצמן דהא"ק אשר יצאו האורות מהם ועלו למעלה מהטבור, ושם הניחו שורשם, ומשם נתפשט ויצא דרך העינים, וכמו שמבואר בדברי הרב בנקודות (פרק ב). וא"כ הרי היו מתחלה רק דבר אחד, וכן אח"כ כאשר חזרו החיצוניות דהתנהי"מ לעלות למעלה בהסתלקות הא', הנה חזרו ונכללו עמהם, כי הרי האורות העינים הם שהעלו אותם, וחזרו אח"כ ונכללו החיצוניות דהתנהי"מ עם הנקודות יחד ועמדו מאחוריהם, וכמו שמבואר במב"ש שם ובדברינו בדע"ה ח"א דרוש ה' בארוכה. ושם דרוש ו' סימן ג' אות ו' מתבאר שם שכל עיקר התהוות הכלים דהנקודות עצמן שהם העביות שלהם וכנ"ל כלל י"ח ענ"ז, הנה נעשה עביותם רק בסיוע דאותן החיצוניות דהתנהי"מ, וכן נכללו אותן החיצוניות עמהם ונעשו כולם לאחד, ומהם שניהם הוא כל הכלים דהנקודות, והם אשר נשברו בעת שבירת הכלים וכמו שבארנו בדע"ה שם אות ח'.

ומהם עצמם הוא ההתפשטות הב' אשר להבי"ע שאמרנו, כי המלכות דהתנהי"מ החיצונית הנז' אחר שעלו למעלה וחזרו ונכללו בהנקודות ונשברו כולם, הנה ירדו כל השברי כלים דהמלכות של אותן התנהי"מ עם השברי כלים דהנקודות יחד, והם עצמם הוא ההתפשטות השני אשר להבי"ע כנז'. כי אחר שירדו למטה מרגלי א"ק, הנה יצא מהם כל שרשי העצמיים דהבי"ע, וכמו שנתבאר כ"ז בדברינו בדע"ה ח"א דרוש ו' סימן ג' סוף אות ח'.

ונמצא כי גם כאן בהבי"ע, הנה נעשה ג"כ ההתפשטות הב' רק מההתפשטות הא', היינו מהשברי כלים דהתנהי"מ החיצונית, שהם היו ההתפשטות הא' להבי"ע, ומהמלכות שלהם הנה נעשה ההתפשטות הב' דלהבי"ע. כי כל מה שנעשה מהג' מיני החיצונית דהנקודות שאמרנו, הנה נעשה כ"ז ע"י המלכות החיצונית דהתנהי"מ, שנכללה בהנקודות ומכוחה, {צג ע"ד} ועל ידה נתפשטו הג' מיני החיצונית דהנקודות, להוציא מהם את כל השרשים העצמיים דהבי"ע. ומה שנכללה עם הנקודות, הוא משום שגם מתחלה היו דבר אחד כנז', וחזרו ונכללו עתה עמהם ג"כ, ונעשו ע"י באיזה תוספת. כי כן הוא הדרך לעולם שכל התפשטות הב' הוא ע"י תוספת אור וברכה מלמעלה. וע' בדברינו בדע"ה ח"א דרוש ה' סי' ה' אות ג', שמתבאר שם שכל מה שנעשה מהחיצונית דהתנהי"מ דהא"ק את כל אותן השרשים העצמיים דהבי"ע בעת עולם התהו, וכן כל מה שמשתתפים בעיקר הבי"ע עצמן לאחר התיקון, הנה הוא רק בהמלכות דהמלכות לבד. והיסוד דהמלכות, הנה בו היה נעשה המקום להבי"ע, אבל הח' ראשונים שבהמלכות מהחיצונית דהתנהי"מ הנז', הנה הם רק לשרשי העליונים דהבי"ע אשר באצילות העיקרי, ועומדים הם באצילות לעולם עשה"מ⁶⁸¹.

ודע כי אותן החיצונית דהתנהי"מ, הנה מעיקרם הם מעולים הרבה מכל הנקודות כולם, כי הרי הם מההתפשטות הא' אשר להאצילות, והנקודות הם רק מההתפשטות הב'. אמנם אחר שירדו כל אותן החיצונית דהתנהי"מ, להיות למציאות התפשטות הא' להבי"ע, וכן גם אח"כ כשעלו בהסתלקות הא', הנה היו הם גרועים הרבה מהנקודות קודם שירדו גם הם, וכמו שכתבנו לעיל כלל י"ג ענ"ב ע"ש בשינוי הד'. אבל אחר השבירה, כשירדו גם הנקודות למטה, היו הנקודות גרועים מהם מסבת מעלתם שבתחילה כנז'. ואחר התיקון דיציאת השם מ"ה, הנה נכללו כולם יחד בהיושרי דאצילות, כי מהפנימיות התנהי"מ דא"ק אחר שנתקנו בהאור דהמ"ה, הנה הם כל היושרי דהאצילות, כי התנהי"מ הפנימיות הם מבחינת א"ק המשתתף באצילות, והמלכות הפנימי הוא לעיקר האצילות גופה, והחיצונית דהתנהי"מ אחר שנתקנו ג"כ באור דהמ"ה, הנה התנהי"מ שבהם נכללו ביושרי הז"ת דהאצילות, והיו שם לבחי' שרשי הבי"ע שבא"ק הכלולים בשרשי האצילות שבא"ק, שהם התנהי"מ דהא"ק המשתתף באצילות כנז'. והמלכות שבהם נכלל בעיקר האצילות עצמו (שהוא מהמלכות הפנימיות דהתנהי"מ), והוא שרשי הבי"ע אשר באצילות, ונעשו הבי"ע מהמלכות החיצוני דהתנהי"מ. וכן הם מושפעים ממנה תמיד, הכל רק ע"י המלכות דאצילות הכלול בתוכה, המלכות החיצוני דהתנהי"מ לצורך המציאות והשפע דהבי"ע. וכ"ז הנה הוא כל בחי' היושרי דהאצילות, ועליהם סובבים ומקיפים הענולי דאצילות שהם מהב"ן דעולם הנקודות ודע זה.

והרי נתבאר עכ"פ כי השרשי העצמיים דהבי"ע, שהוא החלק הראשון דהתפשטות הב' הנז', הנה הוא נעשה ג"כ מהמלכות דהחיצוני דהתנהי"מ עצמן, שהוא ההתפשטות הא'. והרי נעשה גם כאן כל התפשטות הב' רק מההתפשטות הא' ועל ידו דוקא, והבן כ"ז היטיב. וע' עוד לקמן ענ"ג, שמתבאר שם כי עכ"ז הנה היה בזה באמת חילוק אחד עכ"פ מכל ההתפשטויות הב' אשר בכל העולמות שלמעלה, ע"ש בארוכה.

⁶⁸¹ נדצ"ל עש"ה, פי' עיין שם היטב.

[ענף ב']

הנה כל מה שבארנו בענף א' מההתפשטות הב' אשר להבי"ע, הרי אמרנו כי הוא רק החלק הא' מההתפשטות הב'. ועתה נבאר ג"כ את החלק השני מההתפשטות הב' דלבי"ע. והנה הוא כל האורות דהתיקון אשר ע"י השם מ"ה שנתפשטו בהבי"ע לצורך המציאות דמעשה בראשית כולה, כל מה אשר נברא ונעשה בששת ימי בראשית, ונעשו הם כולם רק אחר יציאת השם מ"ה דהתיקון כנודע. והוא מה שנאמר בתורה, ויאמר אלהים יהי אור (בראשית א ג)⁶⁸², וממנו היה מתחיל התיקון, ויצאו על ידו כל מעשה בראשית כולם, ככל מה שנאמר בתורה. והנה כל אורות התיקון הללו אשר נתפשטו בהבי"ע, הנה הם החלק השני מההתפשטות הב' אשר להבי"ע, וכמו שיתבאר לפנינו עוד למטה. והנה נבראו כל מעשה בראשית כולם ע"י המלכות דאצילות, אחר שנתקן כל האצילות כולו. והיינו כי נבררו כל השרשים העצמיים דכל המציאויות דהבי"ע (צד ע"א) אשר לצורך כל מעשה בראשית, הנה יצאו ונבררו ע"י המלכות דאצילות מזוהמתם וחלאתם דעולם התוהו, ועלו למעלה וניתוסף להם אור וברכה ככל הנצרך לשלימותם, עד שנעשו למציאויות גמורים וככל מה שנעשו בששת ימי בראשית.

אמנם אופן וסדר בירורם איך שנתבררו מזוהמתם, וכן סדר עלייתם למעלה, הנה זה צריך ביאור גדול, ובפרט בענין עלייתם למעלה, כי מאחר שכ"ז היה רק אחר שנתקן האצילות, וידוע הוא כי אחר התיקון דיציאת השם מ"ה, הנה התייחד א"ס ית"ש באצילות ונעשה חדר עם כל האצילות כולו, וכמו שבארנו לעיל כלל ח' ענף ו', ובפרט בדע"ה ח"א דרוש ה' סימן ז' ע"ש. וא"כ איך אפשר לשרשים העצמיים דבי"ע שהם נבראים נוצרים נעשים לעלות למעלה, וכן צריך ביאור ג"כ לקשר את הענין דבירורם ועלייתם ותיקונם אשר ע"י עם ה' מאמרות דמעשה בראשית, היכן מרומז כ"ז בהעשרה מאמרות הכתובים בתורה. כי הרי פשטות הכתובים דכל מעשה בראשית הם מורים בהדיא שנבראו ונוצרו ונעשו הכל במאמר פיו ית"ש מאפס ואין המוחלט, ויצאו בכל מציאותם בלי סיבובים כלל, אלא הוא אמר ויהי, ונעשה כל דבר ברנע אחת מאין ליש. וא"כ איך יתקשר זה עם כל דברינו הנזכרים.

אך הנה סדר תהלכות בירורם איך שנתבררו ונשחרו מזוהמתם, הנה כבר בארנו כ"ז בדע"ה ח"ב דרוש ב' ענף ב' ג' ע"ש ותמצא. אמנם ענין עלייתם, איך שעלו למעלה מאחר שהם מבחי' מציאויות הבי"ע שהם נפרדים, איך אפשר להם לעלות למעלה בהמלכות דאצילות. הנה האמת הוא, כי מה שעולים מהנבררים למעלה מהמלכות דאצילות עצמה, הנה הוא רק הניצוצי אורות דהש"כ ורפ"ח, אשר הם ירדו עם השברי כלים כנודע. והם נשמתם, וכחם הפנימי, אשר על ידיהם נבראו ונוצרו ונעשו כל השרשים העצמיים דהבי"ע הנ"ל ענף א'. הנה אותן הניצוצין הם אשר עולים למעלה, ומקבלים שם תוספת אור וברכה לצורך תיקון המציאויות כולם. ואח"כ חוזרים ומשפיעים ויורד ומתלבש באותן שרשים העצמיים דהבי"ע לבנות אותם על כל תיקונם ומציאותם העיקרי. אבל העצמיים דהבי"ע גופה, הם אינם עולים כלל בהמלכות דאצילות ח"ו, אלא הם נשארו בהבי"ע עצמן. וכל עלייתם הוא רק כי נבררו מהזוהמא והקליפה, ונעשו מוכשרים לבוא לידי טהרת הקודש, ולקבל בתוכם את שפעת אור שלמעלה הבאה להם ע"י עליית הניצוצין להבנות ולהתתקן על ידם בכל תיקונם הנצרך להם לפי המציאות דהבי"ע.

⁶⁸² עי' לקוטי תורה (פרשת בראשית), ז"ל, ויצא המ"ה החדש דרך מצח העליון והוא היה המתקן וז"ש ויאמר אלהים יהי אור שהוא המ"ה המתקן והיהי אור ואז נעשה התיקון והוא ז' ימי בראשית, עכ"ל.

והוא מה שאנו רואין גם עתה בכל המציאות המתחדשים בכל עת בכל חלקי הדצח"מ, הנה אנו רואין שנמשך וניתוסף תמיד כח חדש ביבול הארץ להוציא דשא עשב מזריע זרע למינהו (בראשית א יב), וכן כל מה שנעשה תחת השמש, הכל הוא מן הארץ, וכמ"ש בזה"ק וישלח (קע ע"א) כל איבין וכל טיבוי דעלמא נפקי מניה, וביה אתעבידו כל עובדין דעלמא, כמה דכתיב הכל היה מן העפר כו'⁶⁸³. והרי נמשך תמיד כח חדש בהארץ ומתחדשים ממנה מציאויות בכל חלקי הדצח"מ, ואותו הכח חדש שניתוסף בה, הנה הוא כ"ז רק מאותן השרשים העצמיים דכחות הבי"ע אשר נבראו מהניצוצין והשברי כלים דהנקודות אחר שירדו למטה כנ"ל ענף א'. והם נפלו כולם ונטבעו בעמקי הזוהמא בעולם התהו, ובעת התיקון דמעשה בראשית, כאשר נתקן העולם, הנה נבררו אז חלק גדול מהם, והוא כל המציאויות אשר יצאו בששת ימי בראשית. אך כל שאר הניצוצין עם כל השרשים העצמיים דהבי"ע אשר לא נבררו אז עדיין, הנה תלה הקב"ה את תיקונם ע"י האדם וע"י כל הדורות כולם אשר עד ביאת המשיח. והנה נבדלו הם לעצמן, וניתן להם מקום בכל חלקי המדבריות שבהעולם, ומשם הנה הם עולים ומתתקנים תמיד. והיינו כי הם מתגלגלים ונמשכים מחלקי המדבר לחלקי הישוב, ושם הם מתגלים ונוצצים ועולים בכל תיקונם הראוי להם. והנה הם הכחות חדשים אשר ניתוסף תמיד ביבול הארץ להצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם, להוציא להם מן הארץ, וכן שאר כל דברי חפץ מהמחצבים כולם המוציאים אותם תמיד מן הארץ, וכמ"ש (איוב כח א) כי יש לכסף מוצא ומקום לזהב יזקן, הנה כולם הם מה שמתחדשים ונמשכים ובאים בחלקי הישוב ע"י תיקון (צד ע"ב) הברורים שנבררו מזוהמתם, ונמשכים מחלקי המדבר לחלקי הישוב, והם כולם מהכחות העצמיים דשרשי הבי"ע אשר נבראו ויצאו מהשברי כלים ונפלו בעמקי הקליפות בעת עולם התהו. וכשמגיע זמן תיקונם, נמשכים הכחות הללו בחלקי הישוב ומתתקנים ומתגלים לצורך האדם, ויש לכל א' זמן קצוב לעת בירורו ותיקונו, וכמ"ש לכל זמן ועת לכל חפץ (קהלת ג א).

וכשיגמרו להתתקן כל הברורים כולם, הנה יתקיים אז מקרא שכתוב (ישעיה מא יח) אשים מדבר לאגם מים כו' אתן במדבר ארזי שיטה והדס ועץ שמן אשים בערבה ברוש תדהר ותאשור יחדיו, ויחזור אז המדבר כולו לישוב, וכמ"ש במדרש רבה (פ' מסעי פכ"ג סימן ד) עתיד המדבר להיות ישוב, וכן הוא בתנחומא (שם סימן ג), כי אחר שיתקנו ויעלו כל הניצוצי קדושה לשורשם, אז יכלה ויתבטל הרע מכל וכל כנודע, ולא יהיה אז מדבר בעולם, וכמ"ש (ישעיה לה ט) לא יהיה שם אריה ופריץ חיות כו' לא יעבירו טמא כו', והיה שם מסלול ודרך ודרך הקודש יקרא לה.

וזהו שאמרו בשה"ש רבה בפסוק אני חבצלת השרון (שיה"ש ב א) ר' ברכיה אמר הפסוק הזה המדבר אמרו, אמר המדבר אני מדבר וחביב אני, שכל טובות שבעולם חבויין בי, שנאמר אתן במדבר ארזי שיטה כו' נתנם לי הקב"ה שיהיו שמורים בי, וכשהקב"ה מבקש ממני אני מחזיר לו פקדונו בלא חסרון, ואני מרטיב מעשים טובים, ואומר לפניו שירה שנאמר יששום מדבר וציה. והוא כמו שאמרנו, כי כל הניצוצי קדושה עם כל הכחות כולם דכל העצמיים דהבי"ע, הם מונחים כולם במדבר. וז"ש שכל טובות שבעולם חבויין בי, ואמר שהם שמורים בי, והוא כמו שאמרנו, שיש עת וזמן קצוב לכל א' מהם, ונברר כל א' רק בעתו וזמנו הקצוב לו. וזהו שאמר ג"כ, ואני מחזיר לו פקדונו, ואמר מחזיר בלשון הוה (וכן הוא הלשון בשוחר טוב מזמור א סימן כ) כי הם תמיד מתתקנים והולכים כנודע. ואמר, ואני מרטיב מעשים טובים, והוא שפעת קודש שנשפע שם תמיד כדי לתקנם, וזהו שאמר ואמר לפניו שירה, כי כל ניצוץ שנתקן ועולה הוא נותן שבת

⁶⁸³ תרגום: [ומאותו עפר] כל הפירות וכל טובות העולם יוצאים ממנו, ובו נעשים כל מעשי העולם, כמו שכתוב "הכל היה מן העפר [והכל שב אל העפר]".

והודיה לפניו. ומה שהביא הפסוק, אתן במדבר ארז שיטה כו', כי הנה הם הז' ארזים, והם העיקריים והמשובחים מכל הארזי לבנון אשר נטע ה', וכמ"ש בב"ר (ריש פט"ו ס"א) כי כ"ד מיני ארזים הן, אלא שאלו הז' הם המשובחים שבכולם, והוא משום כי הם הכוללים והם כללות כל הניצוצין דהז' מלכין קדמאין שמינתו, אשר עליהם אמרו בב"ר (שם ריש פט"ו) וכן בזה"ק בראשית (לה ע"ב) הנטיעות כקרני חגבים היו, והוא קאי על עולם הנקודות כנודע בדברינו, וע' בב"ר שם והבן.

והנה כל אותן התיקונים הנמשך תמיד להשרשים העצמיים דהבי"ע אשר מתתקנים בכל עת כנו', הנה הוא ע"י הניצוצין דהש"כ ורפ"ח, שהם היו הנשמה והחיות דכל השברי כלים שנפלו. וכשהגיע זמן תיקונם, עולין אותן הניצוצין למעלה בבחי' מ"ן להמלכות דאצילות, ומעוררים עי"ז עליית המ"ן לכל הפרצופים דאצילות כולה, מכל פרצוף תחתון להעליון שעליו, עד המ"ס דא"א⁶⁸⁴, ומקבלים שם שפעת אור דא"ס, וחוזר ויורד מכל עליון לתחתון עד המלכות, וממנה נמשך השפע חדשה להבי"ע לצורך התיקונים דשרשים העצמיים, ומתתקנים ומתחדשים בתוספת אור וברכה לצאת לכל מציאותם העיקרי הראוי להם, והם המציאויות המתחדשים בכל עת בכל חלקי הדצח"מ כנזכר.

וסדר עליית המ"ן ובירורם ותיקונם, הנה מבואר הוא בדברי הרב בכ"מ ובפרט בדרושי מ"ן (דרוש יא סימן ז), וכן הוא בפע"ח בנפילת אפים (ריש פרק ז), כי ע"י נפשות הצדיקים הנה מברר השם ב"ן שבעשיה את הבירורים דעולם העשיה, [והוא ע"י המצוות המיוחדים לזה, וכמו שמבואר בפע"ח בכוונת כל חלקי התפילה, ובשער פנימיות וחיצוניות (סוף דרוש ב) ובכ"מ], ומעלה אותן עד היצירה, וע"י רוחות הצדיקים וע"י מצוות המיוחדים לזה, הנה מברר השם ב"ן דיצירה את הבירורים דעולם היצירה ומעלה אותן. וכן הבירורים דהעשיה שעלו עד שם, הנה מעלה אותם עד הבריאה, וע"י נשמות הצדיקים וע"י מצוות המיוחדים לזה, הנה מעלה אותם, וכן את הבירורים דעולם הבריאה, הנה מעלה אותם כולם השם {צד ע"ג} ב"ן דבריאה עד המלכות דאצילות, וניתנין שם בהיסוד שלה בבחי' מ"ן, כי לעולם הוא שהשם ב"ן הוא מברר בירורין מתוך הסינים ומעלה אותן למעלה, כמ"ש בשער המלכים (פרק ז סמוך לסופו). וכאשר ניתנין המ"ן בהיסוד דהמלכות, הנה מעלה היא ג"כ בחי' מ"ן למעלה, וכן עולה מ"ן מפרצוף לפרצוף ומדרגה למדרגה עד רום המעלות, וכמ"ש בנסירה (פרק ג) ובשער הכללים (סוף פרק א) ובמוחין דצלם (פרק ו). וכן עד"ז הם יורדים אח"כ מלמעלה למטה ממדרגה למדרגה בתוספת אור וברכה הרבה [בתוספת מרובה על העיקר] עד העולמות בי"ע. וכ"ז הנה הוא נעשה תמיד בכל עת ובכל רגע, וכמו שכתבנו בארוכה בזה לעיל כלל ט' ענף ג' ד' ובכ"מ בדע"ה, וכן היה עד"ז ג"כ בעת התיקון דמעשה בראשית לצורך המציאות העיקרי דכל העולמות כולם (וכמו שמבואר בדרושי מ"ן (דרוש א) ובשער התיקון (פרק א ב) ובשער דרושי אבי"ע (בפרק ג' ופרק ב מהד' פרקים האחרונים) וברוב דרושי ע"ח), כי נעשו כל העולמות בי"ע ג"כ רק מבירורי השרשים העצמיים הראשונים אשר נבראו ע"י הניצוצין והשברי כלים אחר שירדו למטה מרגלי א"ק, אשר הם החלק הראשון מההתפשטות הב' אשר להבי"ע כנ"ל. ויצאו אז מהם רק שרשים עצמיים לבד, ונטבעו כולם בתוך הקליפות, והיה בהם הזוהמא רבה למאד וכנ"ל ענף א'.

הנה אח"כ בעת התיקון דיציאת השם מ"ה, העלה ובירר המ"ה מכל אותן הניצוצין שנפלו ועלו למעלה למ"ן, והיה עלייתם אז שלא ע"י מעשה התחתונים, כי הרי לא היה שום נברא עדיין, וכמ"ש הרב בשער התיקון (פרק ב) ובדרושי מ"ן (דרוש א), כי היה עלייתם אז

⁶⁸⁴ עי' בהגר"א בספד"צ ד ע"ד ד"ה ביה סליקו וביה סלקין, ודברי המאיר הספרא שם, הוב"ד במלואים אות (ו).

ע"י הקב"ה לבד. ואח"כ הנה חזרו וירדו בשפעת קודש ובתוספת אור וברכה מלמעלה למעלה, ותיקנו את כל השרשים העצמיים הראשונים, ובנו אותם ונשלמו למציאות גמורים ולעולמות גמורים, שהם כל העולמות ב"ע אשר נבראו ונוצרו ונעשו בששת ימי בראשית. והנה כל אותה השפעה והתוספת והתיקון הנעשה בהם, הוא הוא החלק השני דההתפשטות הב' אשר להבי"ע, וזה התוספת והתיקון הנה הוא נעשה תמיד כנ"ל, כי מתחילה לא נבררו ולא נתקנו אלא רק הצורך להמציאות דששת ימי בראשית לבד. אבל עדיין הנה נשאר הרבה, והם מתתקנים וחולכים בכל עת ע"י כל תיקוני האדם, וכמו שיסודו המחודש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית (ברכת ק"ש), והוא מ"ש אשר ברא אלהים לעשות (בראשית ב ג), כי הם נעשים ומתחדשים תמיד, שכל יום ויום הוא מציאות חדש ממש מעצמיים חדשים (וכנ"ל כלל ט'), וגמר התיקון והשלמת כל העצמיים כולם הוא יושלם בביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן.

והנה אלו הב' חלקי התפשטות אשר בההתפשטות הב' דלבי"ע שאמרנו, הנה מפורשים הם בדברי האריז"ל מפורש היטיב, כי החלק הא' אשר לעיל ענף א' הנה הוא בשבירת הכלים (פרק ז), שאמר שם כי אחר שבירת הכלים, הנה ירד פנימיות הכלי לבריאה, וחיצוניות הכלי ביצירה, וחיצוניות של חיצוניות בעשיה. והנה הם שרשי דהעולמות ב"ע אשר בהשברי כלים, וכמו שמבואר באנ"כ (סוף פרק ה), שאמר שם בענין הכלים דהנקודות, ודע כי לא די מה שיצאו בבחי' האצילות שהם הפנים דב"ן, אלא גם אחוריהם שהם ב"ע יצאו עמהם. והענין הוא כי בבריאה היה חיצוניות הפנים דב"ן, ויצירה חיצוניות דאחוריים דב"ן, ועשיה חיצוניות דחיצוניות דאחוריים כו', ע"ש, וכמו שבארנו כ"ז לעיל כלל ז' באר היטיב ע"ש. ואלו הג' מיני חיצוניות דהשברי כלים, כאשר נפלו וירדו למטה, הן הם החלק ראשון מההתפשטות הא' דלהבי"ע, כי הרי מהם יצאו אז כל השרשים העצומים⁶⁸⁵ דלהבי"ע וכנ"ל ענף א'.

וכן החלק השני דההתפשטות הב' אשר להבי"ע, הנה הוא מפורש ג"כ באר היטיב בדברי האריז"ל כנ"מ, והוא מ"ש בשער סדר אצילות בקיצור (פרק א) ובדרושי אבי"ע (פרק יג), וכן בדברי הגר"א בספר יצירה (פרק א משנה ו ט ע"ד) אמר שם זה לשונו, כי א"ס ע"י התלבשו בחכמה דא"ק האציל ע"ס שבאצילות, ולכן הן כולן במחשבה לבד ונקראין על שם יו"ד שבהוי"ה. וע"י התלבשו בבינה דא"ק, וחוזר ונתלבש בבינה דאצילות, ברא ע"ס דבריאה, ולכן נקרא על שם ה' שבשם. וע"י התלבשו בו"ק דא"ק ודאצילות (צד ע"ד) ודבריאה, יצר ע"ס דיצירה ונקרא ע"ש ו' שבשם. וע"י התלבשו במלכות דא"ק ואצילות ובריאה ויצירה, עשה ע"ס דעשיה, ולכן נקרא ע"ש ה' אחרונה של הוי"ה ב"ה, עכ"ל. וכן בשער סדר אבי"ע (פרק א ושם פרק ו ובכ"מ), מבואר שם כי מהי"ס דאצילות הנה מתנוצצים מהם אורות ומתפשטים ועוברים דרך המסך אשר בין אצילות לבריאה, ונעשה למטה הי"ס דבריאה, כלים מכלים ועצמות מעצמות, והוא ע"י הכאת האור דכל העצמות וכלים דהי"ס דאצילות עם אור א"ס המלוש בהם, שמכה בהמסך והפרגוד אשר בין אצילות לבריאה, ומחמת אותו ההכאה הנה מתנוצצים כל האורות דהי"ס דאצילות, ועוברים דרך המסך, ונעשה מזה כל הי"ס דבריאה, כלים מכלים ועצמות מעצמות. וכן מהכאת העצמות וכלים דהי"ס דבריאה בהמסך אשר בין הבריאה ליצירה, מתפשט ועובר ונעשו הי"ס דהיצירה. וכן מהכאות הי"ס דהיצירה בהמסך אשר בין היצירה לעשיה, מתפשט ועובר ונעשה כל הי"ס דהעשיה. וכן הוא מבואר בארוכה בשער עגולים ויושר (ענף ד) כל סדר ההתפשטות וההתלבשות דכל האורות העליונים כולם אשר מלמעלה מעלה, איך שכולם מתלבשים זב"ז, ומתפשטים גם עד סוף העשיה. וע' דברינו בארוכה בזה בדע"ה חלק א' דרוש ה' סי' ה' מאות ז' שם עד סוף הסימן. וכל ההתפשטות

⁶⁸⁵ העצמיים.

וההתלבשות הזו הנה הוא החלק השני דהתפשטות הב' אשר להבי"ע, אשר ממנו נשלמו בכל מציאותם כמו שהם, ונעשה כ"ז ע"י אור דהמ"ה, כי על ידו נבררו כל הברורים אשר גם להבי"ע, וניתוסף בהם אור וברכה מכל העולמות שלמעלה ומתלכשים זב"ז כנודע.

ודע, כי כמו שאמרנו לעיל ענ"א בהחלק הראשון דהתפשטות הב', אשר הוא לצורך השרשים העצמיים דלהבי"ע, ואמרנו שם כי הנה הוא נמשך ובא רק מהאור דהתפשטות הא' אשר להם, שהם החיצוניות דהתנהי"מ דא"ק. כן הוא ג"כ בהחלק השני דהתפשטות הב' אשר להבי"ע, אשר על ידו נתקנו ונשלמו בכל צורכם כנז'. הנה כל תיקונם ושלימותם הוא נמשך ובא להם ג"כ רק ע"י האור דהתפשטות הא' אשר להם, שהם החיצוניות דהתנהי"מ דא"ק הנז', כי אותן החיצוניות דהתנהי"מ אחר שעלו למעלה למקומם בהסתלקות הא' ונשארו שם לעולם וכנ"ל כלל י"ג, הנה הם שורשים דהבי"ע אשר באצילות ובא"ק (וכנ"ל כלל ז') וכמו שבארנו עוד בארוכה בזה בדע"ה ח"א דרוש ה' (ובכ"מ שם). וכל המציאות העיקרי דהבי"ע ותיקונם ושלימותם, וכן כל התלבשות האורות העליונים בהם, הוא נמשך ובא להם לעולם הכל רק ע"י אותן החיצוניות דהתנהי"מ הנז' הנכללים באצילות, כי אותן החיצוניות דהתנהי"מ הוא שורשים דהבי"ע היושב בסתר עליון⁶⁸⁶, ועל ידו מקבלים כל שפעם וטובם לעולם. ויתבאר עוד עיקר הענין בזה למטה בענף הסמוך.

[ענף ג']

אמנם הוא כי הגם שלפי כל דברינו הנ"ל, הנה נמצא שהיה גם כל הסדר דהתפשטות הב' אשר להבי"ע ע"ד הסדר דהתפשטות הב' אשר לכל העולמות שלמעלה, עכ"ז האמת הוא, כי הנה היה כמה חילוקים ביניהם עכ"פ. והיינו כי החילוק הראשון הוא מה שאמרנו לעיל ענ"א, כי כל החלק הא' דהתפשטות הב' אשר להבי"ע, הנה הוא יצא ונעשה רק אחר מיתת החלק הא' דהתפשטות הב' אשר להאצילות. משא"כ בהעולמות שלמעלה, כי הרי האורות הנקודות שהם החלק הא' דהתפשטות הב' אשר להאצילות, הנה היה יציאתו דרך העקודים וקבלו מהם, וכמו שמבואר בדברי הרב בנקודות (פרק ב), ועולם העקודים הרי הוא חי וקיים לעולם. אך אולי הוא, כי כל יציאות אורות הנקודות וקבלתם מהעקודים, היה ג"כ רק בעת שהיה עולם העקודים בבחי' לא מטי, כי הרי תמיד הם בבחי' מטי ולא מטי, וכמו שאמר שם הרב בשער מטי ול"מ (פרק א). כי כן נשאר תמיד האור להיות מטי ול"מ בהכלים, כי לסבת היותן בכלי אחד אין כח בהכלי (צה ע"א) לסבול האור אם לא בהיותו מטי ול"מ כו'⁶⁸⁷, ע"ש. וכן הוא מבואר שם עוד בדבריו (פרק ד), ע"ש. וכבר אמר הרב בעקודים (פרק ה) שהסתלקות האורות בהעקודים הוא כעין בחי' ביטול המלכים. אמנם אין לנו רמז כלל בדברי האר"י ז"ל לומר שהיה יציאת כל הנקודות רק בעת שהיה הלא מטי בעקודים, וחלילה להחליט ולומר דבר כזה מעצמו. אך עכ"פ הוא, כי הרי ענין שבירת הכלים לא היה בעקודים כלל ח"ו, וכאן בענינינו הרי יצא ונעשה כל החלק הראשון דהתפשטות הב' אשר להבי"ע רק אחר שנשברו כל הכלים דהנקודות. והרי נתחרב אז העולם הנקודות לגמרי. ונמצא כי יצא ונעשה החלק הראשון דהתפשטות הב' אשר להבי"ע רק אחר שנתחרב לגמרי החלק הראשון דהתפשטות הב' אשר להאצילות. משא"כ בכל העולמות שלמעלה, כשיצא ההתפשטות הב' להתחתון, הרי עומד עולם העליון שעליו חי וקיים ומאיר להתחתון בווהרו ואורו, והוא חילוק אחד וגדול אשר נמצא

⁶⁸⁶ עי' תיקו"ז קט ע"ב, ועי' שער הפונה קדים פרק ה.

⁶⁸⁷ ועי' דברי רבינו בביאורים מול"מ פרק ה אות ג.

בין החלק ראשון דהתפשטות הב' אשר להבי"ע לבין ההתפשטות הב' אשר לכל העולמות שלמעלה.

וכן הנה יש בזה עצמו עוד חילוק שני, והוא עוד יותר גדול, והיינו כי החיצוניות דהתנהי"מ דא"ק אשר אמרנו לעיל כלל ז', שהוא ההתפשטות הא' להבי"ע, הנה בארנו בדע"ה ח"א דרוש ו' סימן ג' אות ח' וכן שם דרוש ה' סימן ו' אות ו', כי אותן כל החיצוניות דהתנהי"מ הנה הם מיתו ונשברו כולן ג"כ בעת מיתת המלכים, אלא שנפילתם למטה היה רק המלכיות שלהם לבד, והתנהי"מ הם נשארו למעלה. ומאותן המלכיות שנפלו למטה, הנה מזה יצא ונעשה כל השרשים העצמיים דהבי"ע, שהם החלק הראשון דהתפשטות הב' אשר להבי"ע כנ"ל. אבל המיתה והשבירה, הנה היה בכל התנהי"מ כולן. ונמצא כי גם כל ההתפשטות הא' אשר להבי"ע, הנה נתחרב כולו ג"כ, ומיתתו וחורבנו הנה רק מזה יצא ונעשה כל החלק הראשון דהתפשטות הב' אשר להבי"ע וכנ"ל ענ"א.

משא"כ בכל העולמות שלמעלה, הנה אדרבה הוא, כי כל יציאת ההתפשטות הב' אשר יצא מהתפשטות הא', הנה היה ע"י שעלה ההתפשטות הא' למקורו, וניתוסף שם באור וברכה הרבה, ועי"ז יצא ונולד ממנו כל ההתפשטות הב'. וכן גם אפי' אורות הנקודות אשר הם לא זכו לקבלת תוספת אור וברכה וכנ"ל כלל י"ח ענף ב' ובפרט בדע"ה ח"א דרוש ב' ג' בארוכה שם, עכ"ז הנה ההתפשטות הא' אשר להם הם לא נשברו ח"ו, אלא נתעלו וישבו במקומם, והיו מקבלים הנקודות הארה מהם עכ"פ, וכמו שתמצא מבואר כ"ז בדברינו בדע"ה שם דרוש ג' סי' ה' אות י"א. אבל החלק הראשון דהתפשטות הב' אשר להבי"ע, הנה היה כל מציאותו רק ממיתת וחורבן ההתפשטות הא' אשר אליו עצמו, והוא חילוק שני וגדול מאד.

חילוק שלישי, כי בכל העולמות כולם, הנה יצא ההתפשטות הב' מאור ההתפשטות הא' אשר אליו גופה אחר הסתלקותו (וכנ"ל כלל י"ח ענף א' ב' וענף ח' בהתפשטות הב' דלאצילות וכלל ט"ו ענף א' ב' בהתפשטות הב' דלעקודים וכלל י"ד ענף א' בהתפשטות הב' דא"ס ית"ש). משא"כ בהתפשטות הב' אשר להבי"ע, הן החלק הראשון דהתפשטות הב', והן החלק השני, הנה לא יצאו מההתפשטות הא' אשר להם, שהוא החיצוניות דהתנהי"מ דא"ק ממנו עצמו להדיא אלא רק אחר שנכללו כל אותן החיצוניות דהתנהי"מ באורות והכלים דהנקודות (וכמו שבארנו כ"ז בדע"ה ח"א דרוש ה' סימן ה' אות ג' ושם סימן ו' אות ו' ודרוש ו' סימן ג' אות ו' ואות ח'). וכל הנקודות כולם, הנה הם מדרגה שניה ולמטה ממדרגת כל התנהי"מ, כי התנהי"מ דהא"ק הרי הם מההתפשטות הא' אשר להאצילות וכנ"ל כלל ה' ו' ז', אבל הנקודות הם רק מההתפשטות הב' אשר להאצילות וכנ"ל כלל י"ח ענף א' ב'. והנה נכללו החיצוניות דהתנהי"מ דא"ק בהנקודות לצורך תוצאות העולמות בי"ע, הן להחלק הראשון דהתפשטות הב' אשר להבי"ע, והן להחלק השני אשר להם, כי לצורך תולדות החלק הראשון הנה נכללו בהנקודות ועמדו מאחוריהם {צה ע"ב} אחר הסתלקות אותן החיצוניות דהתנהי"מ, כאשר העלו אותן אורות הנקודות למעלה ועמדו אז כל אותן החיצוניות דהתנהי"מ מאחורי עגולי דהנקודות ונכללו בהם וכמ"ש במבו"ש (שע"ב ח"א פ"ג) וכמו שבארנו בדע"ה שם. וכן לצורך תולדות החלק השני דהתפשטות הב' אשר להבי"ע, הנה נכללים ג"כ כל אותן החיצוניות דהתנהי"מ בהאצילות, וכל מה שמוציאים בהבי"ע הוא לעולם רק דרך הנקודות והאצילות, כי כל תוצאות הבי"ע הרי הוא לעולם רק מהמלכות דהאצילות כנודע. וא"כ נמצא כי אינו יוצא כל ההתפשטות הב' דלהבי"ע מההתפשטות הא' אשר להם להדיא, אלא רק ע"י כלילותו בהתפשטות הב' אשר להאצילות. משא"כ בכל ההתפשטות הב' אשר לכל העולמות שלמעלה, הנה יוצאים כל א' רק מההתפשטות הא' אשר אליו לבד, והוא חילוק שלישי.

אמנם כאשר נתבונן בזה, הנה אנו מוצאים בזה שינוי אחת להיפך, אשר נשתנה בזה הסדר בהעולמות ב"ע למעליותא ג"כ. כי הרי בכל העולמות שלמעלה, הנה יוצא לעולם כל ההתפשטות הא' אשר להם רק מהקצה התחתון דהעולם העליון שעליו וכמו שכתבנו לעיל כלל ג', וא"כ הרי היה צריך שייצא כל התפשטות הא' אשר להב"ע ג"כ רק מעולם האצילות לבד ולא מא"ק, והרי נשתנה בזה הסדר בהתפשטות הא' דלבי"ע לעילויא, כי לא יצא הוא מהעולם שעל גביו, אלא רק מהעולם אשר לפניו.

אך הענין בזה הוא, מה שהיה באמת כל עיקר ההתפשטות הא' אשר להב"ע מהתנהי"מ דא"ק ולא היה מהנקודות ומהאצילות עצמו, הוא משום כי רצון המאציל ית"ש הנה היה לכלול לעולם את העולמות ב"ע וליחדם בהאצילות תמיד, ובפרט לפי מעלת ומדרגת העולמות קודם החטא וכמו שבארנו בדע"ה ח"ב דרוש ג', ולכן כלל המאציל ית"ש את האצילות עם העולמות ב"ע בשורש אחד לשניהם, וכאלו שהם שניהם במדרגה אחת כביכול. ולכך הוא כי ההתפשטות הא' אשר הוא השורש העיקרי והראשון כנודע בדברינו, הנה סידר המאציל ית"ש התפשטות הא' אחד לכל הד' עולמות אבי"ע ביחד, והוא התפשטות א"ק אשר מטבירו ולמטה, שהוא התנהי"מ שבו, הנה היה כלול באותו ההתפשטות השורש לכל הד' עולמות כולם, כי הפנימיות דהתנהי"מ הם לצורך ההתפשטות הא' דלהאצילות, והחיצוניות דהתנהי"מ הם היו לצורך ההתפשטות הא' דלבי"ע וכנ"ל כלל ה' ו' ז'. והרי נכלל ע"י האצילות עם הב"ע בשורש אחד⁶⁸⁸. וכן נסדר ג"כ כל אריגתם והשתלשלותם בסדר זה תמיד, ולכן ירדו החיצוניות דהתנהי"מ למטה מרגליו לצורך התפשטות הא' דלהב"ע תיכף ומיד, ר"ל כי נמשך ההתפשטות הא' דלהב"ע תיכף אחר ההתפשטות הא' דלאצילות זה אחר זה. והרי היה נעשה ההתפשטות הא' דלהב"ע גם קודם החלק הראשון דהתפשטות הב' דלאצילות, ובזה מורה כאלו שהם כולם עולם אחד. ולכן נמשך מציאותם כאחד, והם כלולים זב"ז. והוא משום כי כל גילוי האצילות הוא תלוי לעולם רק בהב"ע, וכמ"ש לפי מעשה⁶⁸⁹ אני נקרא (ש"מ פ"ג סי' ו'). והבן מאד ע"פ מה שבארנו בארוכה בזה בדע"ה ח"א דרוש ה' סימן ז'. ולכן נסדרו לעולם ע"פ סדר אחד, כי ההתפשטות הב' נחלק לשנים, הן באצילות והן בהב"ע. וכן כל חלק מההתפשטות הב' אשר להב"ע נעשה תיכף אחר אותו החלק שכנגדו באצילות. והרי נמשך כל מציאותם כאחד תמיד. וכ"ז הוא משום שרצון המאציל ית"ש הנה היה לכלול את האצילות עם הב"ע ביחד, ותולה תמיד גילוי שבאצילות לפי מצב ותיקוני הב"ע, והם עולם אחד, והבן זה מאד.

וזהו הענין ג"כ מה שהערנו לעיל בהחילוק הג', שכל הב' חלקי דהתפשטות הב' אשר להב"ע אינם נמשכים להם מההתפשטות הא' אשר להם להדיא, אלא שנכלל ההתפשטות הא' אשר להם בהתפשטות הב' אשר להאצילות, ומשניהם יחד יצא כל ההתפשטות הב' אשר להב"ע. וכ"ז הוא כדי לכלול את האצילות בהב"ע, וכן הב"ע באצילות, ולכוללם יחד, דאל"כ הרי מאחר שישנו להב"ע שורש בא"ק כמו להאצילות, והוא ההתפשטות {צה ע"ג} הא' דלהב"ע, אשר הוא ג"כ רק מהתנהי"מ דא"ק עצמו וכמו להאצילות, אלא שלהאצילות הוא מהפנימיות דהתנהי"מ, ולהב"ע הוא מהחיצוניות דהתנהי"מ. וא"כ הרי היה הב"ע עם האצילות כתרין ענפין היוצאים מאילן אחד, והיו מתפרדין זה מזה. ולכן חזר המאציל ית"ש וכיללם אותם יחד, ונכלל כל ההתפשטות הא' דלהב"ע בכל הב' חלקי התפשטות הב' אשר להאצילות, והרי נכלל שורש הב"ע בהאצילות עצמו, ונמשך כל הב' חלקי התפשטות הב' אשר להב"ע רק דרך האצילות.

⁶⁸⁸ עי' ביאורים ח"א יד ע"ד שא"ק ואצילות נחשבים לפרצוף א'.

⁶⁸⁹ מעשי כצ"ל.

ובזה הנה נמצא כי הם כלולים שניהם יחד, הן בתחלה והן בסוף, כי הרי בתחלה הם יוצאים משורש אחד שהוא מהתנהי"מ דא"ק, האצילות מהפנימיות והבי"ע מהחיצוניות. ולבסוף הרי נמשך כל עיקר המציאות דהבי"ע בהב' חלקי התפשטות הב' אשר להם מההתפשטות הא' אשר להם, רק אחר שנכלל כל אותו ההתפשטות הא' בהנקודות והאצילות גופה, ומכללות כולם נמשך כל הב' חלקין דהתפשטות הב' אשר להבי"ע, ובזה נמצא שכלולים הם ביחד לעולם.

אמנם עכ"פ הוא, כי הנה נמצא מכ"ז כי מצד אחד הנה קשורים הבי"ע בא"ק כמו האצילות, כי שניהם הם מהתנהי"מ דא"ק, אלא שהאצילות הוא מהפנימיות והבי"ע מהחיצוניות. ומצד אחד הנה קשור הבי"ע רק באצילות, כי הרי כל מציאותם וקבלתם וכן גם כלילותם בא"ק, הוא נמשך להם מעתה רק דרך האצילות, ועל ידו דוקא. והיינו כי מצד ההתפשטות הא' הוה העולמות בי"ע קשורים בהא"ק עצמו בהחיצוניות דהתנהי"מ שבו וכמו האצילות בהפנימיות, אבל מצד ההתפשטות הב', הם קשורים רק בהאצילות לבד. והרי לנו עכ"פ, כי לא זכו העולמות בי"ע להשתמש בסוף באותו האור אשר הכין להם מתחילה. והנה הוא החילוק השלישי אשר אמרנו לעיל בסמוך, שהיה בין ההתפשטות הב' אשר להבי"ע, לבין ההתפשטות הב' אשר לכל העולמות שלמעלה. והיינו כי הנה לא נמשך ההתפשטות הב' דלהבי"ע מההתפשטות הא' אשר להם להדיא, אלא רק אחר שנכלל אותו ההתפשטות הא' בההתפשטות הב' דלאצילות וכנ"ל.

וזהו הענין מ"ש בזה"ק (ויקרא ז' ע"ב)⁶⁹⁰ כי בג' מיני שמות נקרא ישראל להקב"ה, היינו עבדים ובנים ואחים, וכמ"ש (ויקרא כה נה) כי לי בני ישראל עבדים, עבדי הם. כן נאמר (דברים יד א) בנים אתם לה' אלהיכם, ונאמר (תהלים קכ ח) למען אחי ורעי⁶⁹¹ ע"ש (ועי' פס"ח שער עולם הבריאה פרק ה'⁶⁹² ופרק י"ב⁶⁹³), והוא ע"פ דברינו הנז', כי מצד שרשם הראשון הנעלם, הרי הוה הבי"ע עם האצילות משורש אחד, ובזה הם נקראים

⁶⁹⁰ ז"ל: תו פתח ואמר (תהלים קלג א) הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד זכאין אינון ישראל דלא יהב לון קודשא בריך הוא לרברבא או לשליחא אלא ישראל אחיד(י)ן ביה והוא אחיד בהו ומחביבותא דלהון קרא לון קודשא בריך הוא עבדין הדא הוא דכתיב (ויקרא כה נה) כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם לבתר קרא לון בנים הדא הוא דכתיב (דברים יד א) בנים אתם ליהוה אלהיכם לבתר קרא לון אחים הדא הוא דכתיב (תהלים קכ ח) למען אחי ורעי וגו' ובגין דקרא לון אחים בעא לשוואה מדוריה בהו ולא יעדי מנייהו כדין כתיב הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד.

תרגום: עוד פתח ואמר "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד", אשריהם ישראל שלא נתן אותם הקדוש ברוך הוא לשר או לשליח אלא ישראל אחוזה בן, והוא אחוז בהם. ומחביבותם קרא להם הקדוש ברוך הוא עבדים, זהו שנאמר כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם, אחר כך קרא להם בנים, זהו שנאמר "בנים אתם לה' אלהיכם", אחר כך קרא להם אחים, זהו שנאמר "למען אחי ורעי וגו'", ומשום שקרא להם אחים רצה לשים את מדורו בהם ולא יסור מהם, ואז נאמר הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד.

ביאור: בנים - פי' מצד רוח ונפש שיש בהם, ולכך נק' בנים דזו"ן כמ"ש הרב ז"ל (מ"מ). אחים - פי' אימתי טוב ונעים הדבר כששבת אחים גם יחד, שהם הקב"ה עם ישראל שנק' אחים (מ"מ).

⁶⁹¹ עי' שעה"כ כד ע"ב.

⁶⁹² ז"ל: והענין כי הלא אחיו הגדול הוא הלוקח בתחלה עיקריות דההוא רוחא ואחיו השני נוטל מה שנשאר ממנו ונמצא הוא טפל אליו וכן האח הג' הוא טפל להב' אחים הראשונים כי הוא לוקח מה שנשאר משניהם והדבר מובן אמנם ז"ל הם האחים הגדולים וכל שאר נשמות הטהורות היוצאין מזווג עליון של או"א כנודע הנה הם אחים לזו"ן וז"ש למען אחי ורעי קראם הש"י לישראל אחים ורעים לכן אל תתמה מגדולת הצדיקים מה הוא אמנם ז"ל הם אחים הגדולים וכולנו חייבים בכבודם.

⁶⁹³ ז"ל: נשמה לנשמה היא באה מאבא ונשמה מאמא ורוח מת"ת ונפש ממלכות הרי כי נשמה לנשמה ונשמה של אדם הם בנים של או"א ואחים גמורים של הת"ת ומלכות אמנם הרוח והנפש הם בנים גמורים של זו"ן וזהו סוד למען אחי ורעי כי קראם הקב"ה לישראל אחים ורעים נגד הנשמות ובנים אתם לה' אלהיכם נגד רוח ונפש.

אחים. אבל מצד התפשטות הב', שהוא מציאותם העיקרי, אשר בזה הם נמשכים רק מהאצילות וכנו', הנה מצד זה הם נקראים בנים. ובחי' עבדים יתבאר למטה (סוף הענף).
וכ"ז הוא, כי משום ששורשם הראשון הוא בא"ק עצמו, הנה יש בהם בהעלם עכ"פ כח העילוי להעלות את עצמן ולהכלל עם האצילות יחד, ולהיות בבחי' אחים להקב"ה. וזהו שאמרו בזוה"ק (וירא קיב רע"א⁶⁹⁴) דאברהם אבינו ע"ה קרא לשכינתא קדישא בשם אחותי, וכן אמרו בפ' תולדות (קמ ע"ב⁶⁹⁵) ביצחק, דמה שאמר אחותי היא היה כוונתו על השכינה. ואמרו שם כי אברהם ויצחק ודאי אתחזי לון לומר על שכינתא קדישא אחותי היא, ע"ש. וכן אמרו בפ' שלח (קעד ע"ב⁶⁹⁶) על משה רבינו ע"ה, כי מ"ש (שמות ב ד) ותתצב אחותו מרחוק הוא קאי על כנסת ישראל, וקורא הכתוב לכנסת ישראל בשם אחותו. ואמר שם, דנשמתהון דצדיקיא אתמשך מאתר עלאה כו', תוצא הארץ נפש חיה, הארץ, דא כנסת ישראל נפש חיה, נפשא דאדם קדמאה עלאה כו', ע"ש. והוא ע"פ דברינן, כי שורש הראשון הנעלם דהבי"ע, הנה הוא ג"כ רק מאדם קדמאה. והצדיקים הגדולים כהאבות ומשה רבינו ע"ה, היה גילוי בנשמתם גם מהארת האור דא"ק, ולכך נקרא להם השכינתא קדישא בשם אחותי. והוא כמ"ש בשה"ש (ה ב) פתחי לי אחותי

⁶⁹⁴ עי' מלואים אות (נט).

⁶⁹⁵ ז"ל: וישאלו אנשי המקום לאשתו ויאמר אחותי היא (שם כו ז) כמה דאמר אברהם בגין שכינתא הוה עמיה ועם אתתיה ובגין שכינתא קאמר דכתיב (משלי ז ד) אמור לחכמה אחותי את ועל דא אתתקף ואמר אחותי היא תו אברהם ויצחק הכי אתחזי⁶⁹⁵ דודאי בגין קרא דכתיב (שיר ה ב) אחותי רעיתי יונתי תמתי ובגין כך ודאי אתחזי לון לומר אחותי היא ועל דא אתתקפו צדיקיא ביה בקב"ה.

תרגום: "וישאלו אנשי המקום לאשתו ויאמר אחותי היא", כמו שאמר אברהם, משום ששכינה היתה עמו ועם אשתו, ובשביל השכינה הוא אמר, שכתוב "אמור לחכמה אחותי את", ועל כן התחזק ואמר אחותי היא. עוד, אברהם ויצחק כך ראוי, שודאי משום הפסוק שכתוב "אחותי רעיתי יונתי תמתי", ולכן ודאי נראה להם לומר אחותי היא, ועל כן מתחזקים הצדיקים בקב"ה. אתחזי - הענין שהמלכות היא אחות לחסד וגבורה ואשה לת"ת ולכן יעקב לא אמר אחותי כלל והטעם שהמלכות לה בחינה בחכמה ושם החסד והם אחיות חסד ומלכות וכן לה בחינה בבניה ושם הגבורה והם אחיות גבורה ומלכות ולכן משני בחי' אלו נקראת אחותי רעיתי אבל יעקב היה לעולם יעקב הת"ת והמלכות סוד דו פרצופין ולכן היא אשתו בכל המקומות בכתר וחכמה ובבניה ולזה לא נאמר ביעקב אחותי שהיא אשתו אמנם אברהם ויצחק מצד מדותיהם לא נשתמשו בה כאשר אלא כאחות ורעיה כדפי' (אור יקר).

⁶⁹⁶ ז"ל: ותתצב אחותו מרחוק דמאן אחותו דהאי איהו דקרא לכנסת ישראל אחותי כד"א (שיר"ש ה ב) פתחי לי אחותי מרחוק כד"א (ירמיה לא ב) מרחוק יי' נראה לי מאי משמע משמע דאינון זכאין עד דלא נחתו לעלמא אשתמודען אינון לעילא לגבי כלא וכ"ש משה ומשמע דנשמתהון דצדיקיא אתמשך מאתר עלאה כמה דאוקימנא.

ורזא דמלה אוליפנא דמשמע דאב ואם אית לנשמתא כמה דאית אב ואם לגופא בארעא ומשמע דבכל סטריין בין לעילא בין לתתא מדכר ונוקבא כלא אתיא ואשתכח והא אוקמוה רזא דכתיב (בראשית א כד) תוצא הארץ נפש חיה הארץ דא כנסת ישראל נפש חיה נפשא דאדם קדמאה עלאה כמה דאתמר.

תרגום: "ותתצב אחותו מרחוק", אחות של מי, אחות של אותו שקרא לכנסת ישראל "אחותי", כמו שנאמר "פתחי לי אחותי". מרחוק" כמו שנאמר "מרחוק ה' נראה לי". מה משמע, משמע שאותם צדיקים, עד שלא ירדו לעולם ניכרים הם למעלה לגבי הכל, וכל שכן משה. ומשמע שנשמות הצדיקים נמשכות ממקום עליון כמו שבארנו.

וסוד הדבר למדנו משמע שאב ואם יש לנשמה כמו שיש אב ואם לגוף בארץ, ומשמע שבכל הצדדים בין למעלה בין למטה הכל בא ונמצא מזכר ונקבה, והרי בארו הסוד שכתוב "תוצא הארץ נפש חיה", "הארץ" זו כנסת ישראל, "נפש חיה", נפש אדם הראשון העליון כמו שנתבאר.

ביאור: מאתר עלאה - פי' מזו"ן, ולפי שלא פי' הענין היטב לכך הוסיף "ורזא דמלה אוקמוה" וכו' (מ"מ). עולים למ"ן בהיסוד דהנוק' ומעוררים יחוד עליון בהזו"ן, ומקבלים עי"ז תוספות אור וברכה ונשלמים ונעשים לנשמות מתוקנים, ונולדים ויוצאים מהיסוד דהנוק' כי משם הוא כל הנשמות (כמ"ש בזוה"ק ח"א י"ג סע"א וח"ב יב ע"א וח"ג ז ע"א קעד ע"ב) (כללים ח"א קו ע"ג).

דאדם קדמאה - פי' נפש שקבלה המ' מאבא הנקרא סתם. ואל תאמר לפני המלאך פירוש מ' (מ"מ).

רעיתי יונתי תמתי. ואמרו במדרש (שם): תמתי תאומתי, כביכול לא אני גדולה ממנה ולא היא גדולה ממני. והגם שאמרנו כי האצילות הם מהפנימיות דהתנהי"מ והבי"ע הם רק מהחיצוניות דהתנהי"מ, אמנם לאחר התיקון דמעשה בראשית ע"י השם מ"ה, הנה וזה ע"ד} חזרו ונתייחדו החיצוניות עם הפנימיות בהאור דמ"ה ונעשו לאחד, וכמו שהיו בעת ההתפשטות הא' דלאצילות (ע' לעיל כלל ו' ענ"א בהבחנה הב'). ולכן אמר לא אני גדולה ממנה ולא היא גדולה ממני. והוא ג"כ כמ"ש באדר"ר (קמא ע"ב) ויפח באפיו נשמת חיים כו' בגין לאשתלפא ולעיילא ביה סתים דסתימא עלאה עד סיפא דכל סתימין נשמתא דכל חיי דעיילא ותתא תליין מההיא נשמתא ומתקיימי ביה כו' 697. והוא כמו שאמרנו, כי אפשר להאדם שיזכה להמשיך באור נשמתו גם מהארת א"ק עצמו, שהוא שורש הכל וכו' הוא רק לאדם הראשון קודם החטא וכן להאבות ומשה רבינו ע"ה, אשר בהם נתקן אדם הראשון כנודע 698] וכ"ז הוא ע"י שההתפשטות הראשון דלהבי"ע, שהוא השורש הראשון אליהם, הנה היה ג"כ מא"ק עצמו וכנז'.

עוד היה נעשה חילוק רביעי בין התפשטויות הב' דלהבי"ע לבין התפשטות הב' אשר להעולמות שלמעלה, כי כל התפשטויות הב' אשר לכל העולמות שלמעלה, הנה היה נמשך להם האורות בלי הפסק ומחיצות כלל. משא"כ ההתפשטות הב' אשר להעולמות בי"ע, הנה נעשה להם מסכים ומחיצות בין אצילות לבי"ע. וכן בבי"ע עצמן בין זה לזה. וע"י המסכים והמחיצות, הנה אינו עובר האור עצמו, אלא רק הארה ממנו לבד, וכמ"ש כ"ז בשער סדר אבי"ע (פרק א) ובכ"מ. ועי"ז הנה נעשו העולמות בי"ע מדרגה אחרת לגמרי מהאצילות. ולכן כל מי שלא זכה אלא רק לנשמה מהעולמות בי"ע לבד, הנה הוא רק במדרגת עבד, שהוא הבחי' הג' הנז' 699. וכ"ז הוא, כי ע"י שכל העולמות בי"ע נמשך מציאותם רק דרך מחיצות ומסכים מהאור שלמעלה, הנה הם במדרגה אחרת לגמרי, ואינם נקראים מעתה בשם בנים, אלא רק בשם עבדים. וכמ"ש בזוה"ק משפטים (דף צד ע"ב): ותלת אלין (ר"ל העולמות בי"ע) אינון אמה עבד ושפחה דברתא דמלכא כו', ע"ש 700.

697 ז"ל בשלימות: ויפח באפיו נשמת חיים טברקא דגושפנקא גו בגו וכל דא למה בגין לאשתלפא ולעיילא ביה סתים דסתימא עלאה עד סופא דכל סתימין (הה"ד (שם) ויפח באפיו נשמת חיים) נשמתא דכל חיי דעיילא ותתא תליין מההיא נשמתא ומתקיימי בה. תרגום: "ויפח באפיו נשמת חיים" - כחותם הטבעת זה תוך זה. וכל זה למה? כדי להוציא ולהכניס בו את הסתום מכל סתום העליון, עד לסוף של כל הסתומים (הה"ד "ויפח באפיו נשמת חיים"). הנשמה שכל חיי העליונים והתחתונים תלויים מנשמה זו ומתקיימים בה. ועי' מש"כ בבית עולמים (רל ע"א): ויפח - הוא בסוד נשיבו דרוחא דחוטמא דע"ק אשר משם בא רוחא דחיי לאפיו דז"א [ע"י דע"ה ח"ב ל ע"ד, ק ע"ג]. דסתימא עלאה - כלומר שבכל זיווג משתתף ע"ק [מו"ס]. עד סופא דכל סתימין - ר"ת דרדל"א.

698 ע"י תיקו"ז קכח ע"ב: אדם אתנטע בתלת אבהן ואצטרף ואתלבן בהון ואשתרש בשרשו ואצלח.

תרגום: אדם ננטע בשלשת האבות והצטרף והתלבן בהם והשתרש בשרשו והצליח.

699 ע"י לעיל הערה 690.

700 ז"ל: תא חזי בר נש כד אתיליד יהבין ליה רוחא [נ"א נפשא] מסטרא דבעירא מסטרא דדכוי מסטרא דאלין דאתקרון [אופנים] ואופני הקודש זכה יתיר יהבין ליה רוחא מסטרא [דחיוון דאינון חיות הקודש זכה] ודחיות זכה יתיר יהבין ליה נשמתא מסטרא דכרסייא ותלת אלין אינון אמה עבד ושפחה דברתא דמלכא.

תרגום: בא וראה, כשנולד איש, נותנים לו נפש מצד הבהמה, מצד של טהור, מצד אלה שנקראים אופני הקודש. זכה יותר נותנים לו רוח מצד של חיות הקודש, זכה יותר נותנים לו נשמה מצד של הכסא, ושלשת אלו הם אמה עבד ושפחה של בת המלך. ביאור: דבעירא - נעשה תחילת יצירתו ג"כ בבחי' הנה"י שהוא סוד בהמה (כללים ח"א לא ע"א).

זכה יתיר - צריך שתדע כי אין זה אלא בנשמה חדשה שעדיין לא נתגלגלה כלל, ולכן היא הולכת ונוספת בסדר המדרגות, נפש ואח"כ רוח ואח"ך נשמה. ואינו תלוי בענין השנים רק בזכיות בלבד. אמנם מי שהוא מגולגל מבחינת נפש, אינו יכול ליקח עוד כל ימיו חלק הרוח, וכשימות אחר

[ענף ד']

אמנם בענין החילוק ד' שאמרנו, הנה יש להקשות בזה, הלא נודע הוא כי גם כל האצילות כולו, הנה הוא רק מטבורו דא"ק ולמטה, שהוא מתחת הפרסא ולמטה, ולא נעשה כל ההתפשטות הב' דלאצילות אלא רק אחר שנפרס הפרסא בא"ק, וכמ"ש הרב בנקודות (פרק ב). וכן הוא בכל הפרצופים כולם, וכמ"ש באו"א (פרק ג) והוא בספרד"צ (פרק ה לג ע"א): יהי רקיע בתוך המים להבדיל בין הקודש לקודש הקדשים, וכנודע. וא"כ הרי יש מסך ומחיצה בעולמות שלמעלה ג"כ [וכנודע מקבלת ר"י סרוג בענין השפה והפרגוד אשר גם בין א"ס המקיף להצמצום]. והרב אמר בשער סדר אבי"ע (פרק א) ובכ"מ, כי האצילות מקבל אור א"ס בלתי מסך כלל, והרי הוא קשה לכאורה מאד מענין הפרסא הנז'.

אך לפי האמת לא קשה כלל, כי הרי ענין הפרסא, הרי הוא ישנו בכל פרצוף ופרצוף המפסיק בו בין החג"ת שבו להנה"י שבו, והנה"י דכל פרצוף הנה הוא מתלבש בהפרצוף התחתון שלמטה הימנו כנודע. וא"כ הרי ישנו בחי' פרסא בין א"א ואו"א לז"א המלביש על הנה"י שלהם, ואינו מקבל הז"א מהם אלא רק דרך הפרסא. וכן יש פרסא בז"א המפסיק בו בין החג"ת שבו להנה"י שבו המתלבש בהנוק', ואינה מקבלת הנוק' ממנו אלא רק דרך הפרסא. וכן יש פרסא בהנוק' בין החג"ת שבה להנה"י שבה, ואינה משפעת לעולם הבריאה אלא רק דרך הפרסא.

אמנם לעולם הבריאה הנה לבד הפרסא אשר ישנו בהנוק' בין החג"ת שבה להנה"י שבה כנז', הנה יש עוד גם למטה מהנה"י שבה, שהוא למטה מהאצילות לגמרי, הנה ישנו שם בחי' מסך ומחיצה להפסיק בין האצילות להבריאה, ואותו המסך הנה הוא נמשך ויוצא מהלבוש היותר חיצון דהנה"י דהבינה דאצילות. וכן עד"ז הנה יש מסך אחד המפסיק בין הבריאה להיצירה, והוא יוצא ונמשך מהלבוש היותר חיצון דהנה"י דז"א דבריאה, והוא לבד כל מציאויות הפרסא אשר ישנם בכל פרצופי הבריאה עצמם ג"כ, בין החג"ת דכל א' וצו ע"א להנה"י דכל א'.

וכן עד"ז הנה ישנו מסך אחד להפסיק בין היצירה להעשיה, והוא יוצא ונמשך מהלבוש היותר חיצון דהנה"י דהנוק' דהיצירה, והוא לבד כל מציאויות הפרסא אשר ישנם בכל פרצופי היצירה ג"כ, בין החג"ת דכל א' להנה"י דכל א'. והרי נמצא כי ישנם בחי' מסך מאצילות ולמטה להפסיק בין כל עולם ועולם בין אצילות לבריאה, ובין בריאה ליצירה ובין יצירה להעשיה, לבד כל מציאויות הפרסא אשר ישנם בכל הפרצופים כולם שבכל העולמות כולם, בין החג"ת דכל א' להנה"י דכל א' כנז'. וכל אותן בחי' המסכים, הנה הם לא נמצאו כלל מאצילות ולמעלה, ולא יש שם בחי' מסכים כלל, אלא רק כל אותן הפרסויות לבד וכנז'. והרי נתבאר כי הפרסויות והמסכים הם ב' דברים, כל א' בפנ"ע, והפרסויות הם נמצאים בכל עולם ובכל מקום, אך המסכים אשר בין כל עולם ועולם, הנה הם אינם נמצאים אלא רק מאחר האצילות ולמטה.

אמנם בעיקר הענין, הנה דע כי יש חילוק גדול בין תכונת המסכים אשר הם רק מאחר האצילות ולמטה, לבין תכונת הפרסויות אשר הם ישנם ג"כ מאצילות ולמעלה. כי ענין הפרסא הרי הוא עומד באמצע כל פרצוף, ופנימיותו ותכונתו הוא רק כתכונת כל כלי הנוף. ונודע הוא שכל הנוף כולו היא מיוחד באור נשמתו שבו, והוא כולו חי. והנה ישנו

שישלים הנפש יחזור ויתגלגל לתקן הרוח. וכן הענין בנשמה ובדרוש הגלגולים הארכנו בזה וע"ש (שער מאמרי רשב"י ועי' זהר הרקיע).

תלת אלין - פי' בריאה יצירה עשיה, כי אמה היינו אמא דמקנא בכורסיא, והיינו בינה דמלכות, שנטרדה. ועבד היינו ר"ק דמטטרין ביצירה, שנטרד. ושפחה היינו סנדלפון דעשיה שנטרדה מלכות דמלכות בעשיה (זהר הרקיע).

לכל פרצוף בחי' אור פנימי ואור מקיף, והאור פנימי הוא משלח את הארתו מבפנים לחוץ, והאור מקיף הוא משלח הארתו מחוץ לפנים, ועי"ז נזדכך כל כלי הגוף ונתמלא באור הנשמה שבו, ונעשה כולו חי, כנודע כ"ז. ובפרט, כל בחי' הכלים אשר הם מבפנים להגוף, הנה מתרבה בהם אור החיות הרבה, והם מיוחדים באור נשמתו שבו, ונעשה כל נשמה וגוף כללות פרצוף אחד. ולכן הוא, כי כל אור הנמשך דרך כלי הגוף מפרצוף אחד לזולתו, הנה הגם שהוא נצטמצם עכ"פ הרבה, מאחר שנמשך רק דרך כל הגוף, עכ"ז הנה אינו נקרא זה בשם מדרגה אחרת לגמרי, אלא הוא שכל ההארה הנמשך ממנו, הוא הכל מדרגת אותו הפרצוף עצמו, כי הרי כן סידר המאציל ית"ש בכל המציאות כולו, אשר מא"ס ולמטה, שהם מסודרים כולם באור וכלי, והנה כל כלי גופה ממדרגת אותו המציאות דהאור שבו, כי כן הוא מדרגת כל מציאות באור וכלי דוקא. ולכן הוא כי כל אור הנמשך דרך הפרסא, אינו נעשה עי"ז מדרגה אחרת, משום שכל פרסא הנה הוא רק מתכונת כלי הגוף לבר, והוא ממדרגת אותו הפרצוף עצמו כנז'.

והנה ישנו בכל פרצוף בחי' פרסא בין הכח"ב לחג"ת שבו, שהוא הקרומא דחפיא על מוחא, וכן בין החג"ת להנה"י, שהוא הקרום המפסיק בין כלי הלב להמעיים (ע' בהגר"א ספר יצירה (פרק א' משנה א' אופן ה' (ה ע"א)⁷⁰¹)), וכל אלו הפרגודים, הם הכל רק ממדרגת כל פרצוף עצמו, כי הם ג"כ מכלל הכלים שבו כנז'. ולכן הוא כי האצילות אשר מקבל האור דא"ס מא"ק דרך הפרסא, הנה נקרא כ"ז שהוא מקבל אור א"ס מא"ק עצמו, בלתי מסך כלל, כי הפרסא הנה הוא רק מא"ק עצמו, שהיא ג"כ רק בחי' כלי אחת מהכלים שבו, שהוא הגוף שלו, והיא ג"כ רק מכלל מדרגת א"ק עצמו. והרי מקבל האצי' מא"ק בלתי מסך כלל. ונע' דברינו לעיל כלל ה' ענ"ב כי קבלת האצי' מא"ק הוא מאו"א שבו, הכלול בהעקודים, ע"ש. ומקבל האצי' דרך הפרסא שבאו"א שבהא"ק, והוא מדרגת אותו האו"א עצמן כנז'.

משא"כ כל ענין המסכים אשר בין אצילות לבריאה, וכן בין בריאה ליצירה ובין יצירה לעשיה. הרי מבואר הוא בדברי הרב בשער דרושי אבי"ע (פ' י"ג י"ד) שכל המסכים הנה הם נעשים רק מהלבושים היותר חיצון שבנה"י דבינה ודו"ן, הורדים ומתפשטים ממקומם עד סוף כל אותו עולם כולו, ונעשה מסך ומחיצה להפסיק בינו לבין העולם שתחתיו, כי הלבוש היותר חיצון שבהנה"י דבינה דאצי', הנה יורד ומתפשט ממקומו ויורד תחת כל עולם האצילות כולו, להיות להפסק ומחיצה בין האצילות לבריאה. ואח"כ מהלבוש היותר חיצון שבנה"י דו"א דבריאה, הנה מתפשט ממקומו ויורד מתחת כל הבריאה כולה, ונעשה מסך ומחיצה להפסיק בין הבריאה להיצירה. וכן אח"כ מהיצירה להעשיה, הנה מתפשט ויורד הלבוש היותר חיצון מהנה"י (צו ע"ב) דהנוק' דהיצירה ויורד מתחת כל היצירה כולו להיות למסך ומחיצה להפסיק בין היצירה להעשיה.

והנה יש כאן ב' חילוקים שהם ג' בין בחי' המסך הנז' לבין הפרסא הנעשה מהא"ק להאצילות, כי המסך הרי הוא יורד ממקומו ומתפשט למטה לגמרי, שהוא מתחת כל אותו העולם כולו כנז'. וכבר למדנו הרב במג"א (פרק א') כי התפשטות ויציאת חוץ למקומו, הוא גורם עיבוי, שנתעבה ע"י התפשטותו וירידתו חוץ למקומו. ומה גם כשיורד למטה ומתחת כל אותו העולם כולו, הרי הוא קרוב לבחי' מיתה, וכנודע ממיתת המלכים שנקרא מיתה משום שירדו חוץ לעולמם לגמרי, ונכנסו בגבול עולם הבריאה (וכמ"ש בשבירת הכלים פרק ב'). משא"כ בהפרסא שבא"ק, הרי לא ירד חוץ לא"ק לגמרי ומתחתיו ממש, אלא רק בסופו וסיומו⁷⁰², שהוא במקום המבור שבו, אשר שם הוא סופו וסיומו דהא"ק

⁷⁰¹ עי' לעיל הערה 626.

⁷⁰² עי' זהר בראשית כא ע"ב שנה"י מכוונים "לבר מגופא".

העיקרי [וכמ"ש לעיל כלל ו' ענף א' בהבחנה א' ובהבחנה ג']. ועכ"פ כי הוא עדיין מכלל הא"ק גופה, והוא מבחי' גופו וכליו וכנ"ל. והוא חילוק אחד.

עוד יש חילוק שני הכלול משתיים, כי הפרסא שבא"ק הרי אמרנו שהוא רק מבחי' גופו וכליו, והרי יש בו אור ונשמה, הן אור פנימי והן אור מקיף וכנ"ל. משא"כ המסך, הנה הוא רק עביות וכלי לבד בלא אור כלל, לא אור פנימי ולא אור מקיף, וכמו שאמרנו לעיל מדברי הרב, כי הוא רק הלבוש היותר חיצוני שבנה"י וכנ"ל. וכשיורד למטה מעולמו, הרי הוא רק בחי' כלי לבד בלא אור כלל, כי הרי יורד מכל מציאות פרצופו לגמרי, ואינו מאיר עתה באורו כלל, כי האור פנימי אין לו, מאחר שמתרחק ממנו. וכן אין לו ג"כ שום אור מאורות המקיפים שבהפרצוף, והוא ע"פ מ"ש הרב בשער המקיפים (פרק א), כי אור מקיף החוזר אינו מקיף אלא רק אותו הפרצוף לבד, ואור המקיף הישר הנה הוא מקיף ג"כ רק עד סוף אותו העולם לבד, אבל לא יותר למטה, וכמו שמבואר שם, וכן במבוא"ש (שע"ב ח"ג פ"ה). וא"כ הרי כל המסכים כולן אשר הם עומדים למטה לגמרי מאותו העולם, כי הם הקרקע להעליון והגג להתחתון, וכמו שמבואר בדרושי אבי"ע (פרק י"ד), א"כ הרי הם מסולקים מהארת אור המקיף ג"כ. ועוד כי כל אור מקיף הישר, הנה הוא עומד רק מרחוק, וכמ"ש בענו"י (ענף ד') ובכ"מ.

והרי לנו עכ"פ כי כל מסך הנה הוא רק בחי' כלי בלא אור, כי אין לו מאור שלו אשר יוצא ונמשך משם. הנה אין לו מאור העיקרי שבו מאומה, והוא רק עביות בלא אור, והוא מעובה הרבה מאד מכל בחי' כלי שבגוף, כי נתעבה ע"י ירידתו כנז', ולכך נעשה הוא למסך ומחיצה ממש, להפסיק בין כל עולם ועולם אשר מהאצילות ולמטה. משא"כ מאצילות ולמעלה, לא נמצא שם בחי' מסכים כלל, ולכן הוא, כי ע"י כל המסכים הללו, הנה יצאו העולמות בי"ע ממדרגת האצילות לגמרי. ומ"ש הרב בסדר אבי"ע (פרק א) וכן בדרושי אבי"ע (פ' י"ג סמוך לתחילתו שם) וכן בשער סדר אצילות בקיצור (פרק א) משא"כ הפרסא שבא"ק המפסיק בין הא"ק להאצילות, הנה הוא רק ככל בחי' כלי לבד, והוא ג"כ עדיין מכלל הכלי והגוף דא"ק, ויש לו אור פנימי ואור מקיף ככל הגוף כולו דהא"ק וכנ"ל. ולכן אמר הרב היטיב, כי האצילות הוא מקבל אור א"ס מהא"ק בלי שום מסך כלל [וע' מה שכתבנו עוד בענין הפרסא בדברינו בחלק הביאורים בשער מטי ול"מ (פרק ה אות ח"י) ובנקודות (פרק ב אות ט') ע"ש דברים נכונים, וע"ש עוד אות י"ב].

והרי נתבאר לנו עכ"פ חילוק הרביעי אשר בין התפשטות הב' דלהבי"ע לבין התפשטות הב' אשר לכל העולמות שלמעלה, כי בכל העולמות שלמעלה, נמשך ההתפשטות הב' אשר לכל א' מהעולם העליון שעליו בלתי מסכים כלל. משא"כ ההתפשטות הב' אשר להבי"ע, הנה הם נמשכים ובאים רק דרך מסכים ומחיצות, ועי"ז הנה אינו בא להם מעיקר האור כלל, אלא רק תמצית הארה לבד וכנז'.

והרי לנו ד' חילוקים בין התפשטות הב' דלהבי"ע לבין התפשטות הב' אשר לכל העולמות שלמעלה, וע"י כל הד' חילוקים ושינויים הללו, הנה נעשה עי"ז כל העולמות בי"ע למדרגה אחרת לגמרי שהם נבראים נוצרים נעשים.

וכאשר תתבונן בכל אלו הד' חילוקים ושינויים שבארנו כאן (צו ע"ג) בהתפשטות הב', הנה תראה שהם כמעט ענין אחד עם הה' שינויים אשר בארנו לעיל כלל י"ג ענף ב' בהתפשטות והסתלקות הא'. כי השינוי הב' שבכאן, הוא מעין השינוי הא' אשר שם. והשינוי הא' שבכאן הוא מעין השינוי הב' אשר שם. והשינוי הג' שבכאן הוא מעין השינוי הד' אשר שם. ומתבאר שם בדברינו, כי אותו השינוי הד', הוא בסבת השינוי הג' אשר שם ע"ש. וכן הוא עד"ז השינוי הד' שבכאן, מה שנעשה מסכים ומחיצות להפסיק בין האצי' להבי"ע, וכן בבי"ע עצמן בין זה לזה, ונעשו עי"ז כל הבי"ע במדרגה אחרת לגמרי, הנה הוא

ג"כ מסבת השינוי הה' והג' אשר שם, ע"ש. והתבונן ותמצא כ"ז, כי אי אפשר לנו להאריך הביאור בזה, כי יתארכו הדברים מאד.

[ענף ה']

והנה מה שהערנו לעיל ריש ענף ב', היכן שמרומזים אלו הב' חלקי התפשטויות הב' דלהבי"ע, היכן שהם מרומזים בסדר הכתובים דמעשה בראשית שבתורה. הנה החלק הראשון כבר כתבנו לעיל ענ"א, שהוא מרומז בהב' כתובים הראשונים, בראשית ברא כו' והארץ היתה כו' (בראשית א א-ב) וכנ"ל שם, וכן אמרנו שם ג"כ כי הפסוק הג', ויאמר אלהים יהי אור, הנה הכוונה הוא על האור דהשם מ"ה, שעל ידו נתקן הכל. וכבר כתב הרמב"ן וכמה מפרשים הראשונים, שבריאית יש מאין הנה היה רק ביום הראשון לבד, אבל כל מה שנברא מאחר יום ראשון ואילך, היה הכל יש מיש. וכן הוא ג"כ לפי רש"י ז"ל והמדרש הנ"ל ענ"א, כי את השמים לרבות תולדות השמים, ואת הארץ לרבות תולדות הארץ. והרי נבראו כל השרשים מיום ראשון, ונעשה אח"כ הכל רק יש מיש.

ולפי דברינו הנה נבראו כל שרשיהם העצמיים עוד יותר מקודם, והיינו בעולם הנקודות, שהוא זמן מה קודם יום ראשון דמעשה בראשית [ועי' דברינו לעיל כלל ט' ענף 703] ובדע"ה ח"א דרוש ו' סימן ד' אות ה' ע"ש [וכמ"ש בזה"ק בראשית (טז ע"א) והארץ היתה כו' היתה דייקא מקדמת דנא כו' 704], וכן הוא בספר הבהיר (סימן ב') והארץ היתה כו' שכבר היתה, ע"ש 705. וזהו ג"כ עוד טעם (עי' לעיל ענ"א) מה שלא נאמר על זה מאמר בפירוש, כי כל מאמר הוא מורה גלוי שהוא גלוי ית"ש, אבל בעולם הנקודות, אשר אז היה הבריאית יש מאין, הנה נעשה הכל אז ממנו ית"ש רק בהעלם גדול, ולכן לא יצא אז בשלימות כלל, וכמו שהארכנו בזה בדע"ה ח"א דרוש ב' ובכ"מ. ולכך לא נאמר עליהם מאמר, כי יצאו הכל רק בבחי' רצון ומחשבה ממנו, ולא בבחי' דיבור ואמירה כלל 706. והיום הראשון דמעשה בראשית, הנה הוא היה התחלת התיקון וגילוי במאמרו ית"ש, ועכ"ז הנה לא נעשה אז בשלימות אלא רק האור לבד, אבל שאר כל תולדות השמים והארץ, לא יצאו ביום ראשון, אלא ג"כ רק בבחי' שרשיים לבד, ומאז והלאה הנה יצא כל

703 נשמט ציון מספר הענף, ובכלל חיפשתי ד"ז בכל "דברינו לעיל" ולא מצאתיו שם, אע"פ שנזכר כמה פעמים שתיקון המ"ה היה ביום הראשון.

704 ז"ל: והארץ היתה תהו ובהו וגו' (בראשית א ב) היתה דייקא מקדמת דנא תלגא גו מייא נפקא מינה זוהמא בההוא חילא דתלגא במייא ואקיש בה אשא תקיפא והוה בה פסולת ואתעדאית ואתעבידת תה"ו (מאתר) [מדורא] דזוהמא קינא דפסולת ובה"ו ברירו דאתבריר מגו פסולת ואתיישב בה חשך רזא דאשא תקיפא וההוא חשך חפי על גבי [ההוא] תה"ו על [גבי] ההוא פסולת [ואתתקנת מיניה] (ואתתקף בה).

תרגום: "והארץ היתה תהו ובהו וגו'", "היתה" דוקא, מקודם לזה, שלג בתוך המים, יצאה ממנה זוהמא באותו כח של שלג במים, והכה בה אש חזקה, והיתה בה פסולת, והוסרה ונעשתה "תהו" ממקום (מדור) הזוהמא, קן הפסולת, "ובהו" בריר שהתברר מתוך פסולת, והתיישב בה החושך, הסוד של אש חזקה, ואותו חושך כיסה על אותו תה"ו על גבי אותה פסולת והתתקנה ממנו.

ביאור: מקדמת - ר"ל בעולם התהו ששם ארעא אתבטלת (יהל אור).

תלגא גו מייא - עי' דע"ה ח"א ב ע"ד.

תקיפא - בוצד"ק (רח"ו).

ואתעדאית - ר"ל והוסר הפסולת (יהל אור).

רזא דאשא תקיפא - בינה (רח"ו).

עי' אריכות בעניין זה ביהל אור. עי' דע"ה ח"א ג ע"א ועו ע"ד ועז ע"ב, וכן ח"ב פט ע"א.

705 ז"ל: אמר ר' ברכיה מאי דכתיב (בראשית א' ב) והארץ היתה תהו ובהו מאי משמע היתה, שכבר היתה תהו, ומאי תהו דבר המתהא בני אדם, ומאי בהו, אלא תהו היתה וחזרה לבהו, ומאי בהו דבר שיש בו ממש דכתיב בהו בו הוא.

706 עי' בהגר"א בתיקון"ז כ ע"ג: רצון ומחשבה והרהור וקול ודיבור נגד ה' פרצופים, ועי' גליונות הלש"ו שם: עי' פקודי רסב ע"ב וס"י פ"א מ"ח. הובא לשונם במלואים אות (לז).

דבר בפועל ובשלימות בכל יום ויום, ולכן נאמר מאמר בפירוש מאז ולהלאה על כל מעשה יום ויום.

והעיקר הוא כי מילת "ויאמר", הנה הוא סוד אמ"ר וק"ב⁷⁰⁷, הנודע בדברי האריז"ל. וכן ויאמר אלהים הוא גימטריא אמ"ר ק"ב, כי כל מה שנעשה מהתיקון והלאה, הרי הוא נעשה הכל רק ע"י סוד אמ"ר וק"ב, וע"ד שבארנו לעיל כלל י"ח ענ"ה בהחלק הב' דהתפשטות הב' אשר להאצילות. כי כן הוא לעולם, מאחר התיקון והלאה, הנה לא נעשה שום ענין, אלא רק ע"י סוד סדר אמ"ר וק"ב, ולכן נאמר ויאמר אלהים על כל מעשה ופעולה של כל יום ויום, וכל אלו הפעולות כולם, הנה תיקן ועשה אותם הקב"ה רק יש מיש. אבל עולם הנקודות, יצא כולו בלא אמ"ר וק"ב כלל, וכנ"ל כלל י"ח ענ"ב. וכל מה שנעשה אז, היה הכל רק בבחי' יש מאין, והוא מה שכתוב (בראשית א א) בראשית ברא כו' ולא כתיב בו ויאמר אלהים, משום שיצא אז בלא אמ"ר וק"ב, אלא רק יש מאין. והנה ידוע הוא כי כל האמ"ר וק"ב, הנה הוא נעשה רק ע"י בירור ועליית המ"ן שבתחילה, ואח"כ הנה נתקן בירורי המ"ן שעלה {צו ע"ד} ונעשה מהם ע"י האמ"ר וק"ב, כל פרצוף וכל מעשה ופעולה וכל ענין ועליית ובירור המ"ן הראשונים אשר בעת התיקון דמעשה בראשית, הנה היה ע"י הקב"ה לבד, וכמ"ש הרב בשער התיקון (פרק ב) ובדרושי מ"ן (דרוש א' ב'), ואח"כ תיקן אותם והשלים ע"י אמ"ר וק"ב, אשר בכל הבטישין⁷⁰⁸ עלאין, משפעת אור שלמעלה ונמשך מלעילא לעילא ומדרגא לדרגא עד הבי"ע, ויצאו עי"ז בכל הראוי לפי תיקוני דמעשה בראשית. והנה כ"ז הוא מכוון ומרומז במילות ויאמר אלהים, שהוא גימטריא אמ"ר וק"ב הנאמר בכל מעשה ופעולה דכל יום ויום מששת ימי בראשית.

והרי נמצא, שכל עלייתם ובירורם וסדר השלמתם של כל מעשה בראשית כולם בכל תיקונם, שהוא כללות הענין דאמ"ר וק"ב, הנה הוא מרומז במילת ויאמר אלהים אשר בכל הט' מאמרות שבמעשה בראשית. וכתב בספר קהלת יעקב ערך ק"ב, כי ט' פעמים ק"ב הוא גימטריא במכוון בריאה יצירה עשיה, ע"ש⁷⁰⁹. ולפי דברינו, הנה הם עצמם הט' פעמים ק"ב אשר במילות ויאמר אלהים, כי הק"ב הוא במלכות, ונמשך בה מהאמ"ר שבז"א, וכמו שמבואר בדברי הרב בדרושי מ"ן (דרוש ה'), ע"ש. והוא התיקון דכל העולמות בי"ע, אשר יצא להם מהמלכות דאצילות, ע"י קבלתה מז"א. והרי לנו עכ"פ, כי נמצא רמז לכל אופני התיקונים שבדברי האריז"ל הנעשה במעשה בראשית, בסדר יציאת ומציאות דכל העולמות בי"ע. הנה נמצא רמז להם היטיב בהט' מאמרות עצמן, והוא בהמילות "ויאמר אלהים", הנאמר בכל א', שהוא גימטריא אמ"ר וק"ב, ויש בהם ט' פעמים ק"ב, שהוא גימטריא בריאה יצירה עשיה כנז', ומרמז לנו בזה שכל המציאות דהבי"ע, הנה נעשה כולם רק בסדר דאמ"ר וק"ב הנאמר בדברי האריז"ל, אשר הוא עצמו כללות סדר כל התיקונים כולם, וכנודע מרוב דרושי ע"ח.

⁷⁰⁷ אור מים רקיע וק' ברכות שהוא מציאות של עסמ"ב, ועי' שער מ"ד ומ"ן פרק ה', ועי' מלואים אות (נח).

⁷⁰⁸ עי' לעיל הערה 309.

⁷⁰⁹ ז"ל: קב גימטריא אהיה יהו"ה אהו"ה אהו"י וט"ז אותיות, והוא סוד חכמה בינה יהו"ה אהיה, וחסד וגבורה דדעת הן אהו"ה אהו"י, והוא סוד ארבע פרשיות דתפילין ארבע מוחין דגדלות, והמלכות מקבלת יחוד זה ביום כשעולה אל האצילות ומתייחדת עם דודה, והוא סוד תפילין דיד, מה שאין כן בלילה שיורדת למטה לבריאה יצירה עשיה אז אין לה יחוד זה, ועל כן אין תפילין בלילה, וזה סוד (כתובות סב ע"ב וסוטה כ ע"א) רוצה אשה בקב שלה ותיפלות מתשעה קבין ופרישות, קב רומז אל יחוד הלז הו"ה אהיה אהו"ה אהו"י, סוד חכמה בינה דעת, סוד המוחין, סוד התפילין, וזה שאמר ותפלות לשון יחוד שאז היא מיוחדת עם דודה בסוד קשר יוד דתפילין דיד, וגם תפלות לשון תפילין שהק"ב הלז הוא בחינת תפילין מ"ט קבין, ופרישות רומז כאשר יורדת למטה לבריאה יצירה עשיה ונפרשת מדודה, ט' פעמים קב גימטריא בריאה יצירה עשיה במכוון, וזה מט' קבין ט' פעמים ק"ב גימטריא בריאה יצירה עשיה, ופרישות שאז היא נפרשת מדודה והיא בחינת בלילה, ועל כן אין תפילין בלילה.

ואין להקשות, כי הרי לפי דברינו אשר אמרנו, שהפסוק הראשון בראשית ברא הוא מדבר על השרשים העצמיים דעולם הנקודות, אשר עליהם נאמר אח"כ, והארץ היתה תוהו, והם נתחרבו ומיתו וכנ"ל ענ"א, א"כ הרי לא נזכר בריאת שמים וארץ דלאחר התיקון בתורה כלל, כי התחלת התיקון, הרי הוא רק מהמאמר ויאמר אלהים יהי אור, והיה צריך לחזור ולהזכיר אח"כ ביום ראשון גופה מהתיקון דשמים והארץ ג"כ, כי הם הראשונים והעיקריים לכל מעשה בראשית כולם. אך דע כי הפסוק בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, הנה הוא נדרש הן לפניו הן לאחריו. ולפניו הוא על עולם הנקודות, ולאחריו הוא אחר שנאמר יהי אור, שהוא לאחר התיקון, וכמו שאמרו רז"ל בשמות רבה (פט"ו סי' כב) הרבה מעשים כתב משה בתורה סתומים עמד דוד ופירשם, אנו מוצאין ממעשה בראשית, משברא שמים וארץ, ברא האור, שנאמר בראשית ברא אלהים ואח"כ ויאמר אלהים יהי אור. ודוד פירשו, מאחר שברא אור, ברא שמים, שנאמר עוטה אור כשלמה והדר נוטה שמים כיריעה. וכתב שם הרש"ש ז"ל, כי הוא כדעת ר' יהודה בב"ר (פ"ג סי' א) שאמר כי האור נברא תחילה ואח"כ שמים וארץ. והרי לנו מפורש מדברי חז"ל, שהפסוק בראשית ברא הוא אחר המאמר דיהי אור, וכן כתב הגאון בעל העקדה ז"ל בפ' בראשית שער ב', ע"ש שהאריך בזה בדברי שמו"ר הנז'.

ועיקר דבריו הנה הם מפורש בזה חדש בראשית במדרש הנעלם שם (ו ע"ד)⁷¹⁰: ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור כו' רבי אומר זה האור, אור המלאכים הוא (שהוא עולם היצירה), שנבראו תחלה קודם כל העולם (הזה שהוא עולם העשיה). ואי תימא, והרי אנו רואים שהשמים והארץ נבראו תחילה, לא קשיא, דהא שנאמר למעלה, עד כאן ספור הוא דאמר (ר"ל, שהוא סיפור דברים מסדר מעשה בראשית שאח"כ), אלא זה "ויהי", הוא הראשון, ומכאן התחילו כל הנבראים. ר' יהודה אומר, זהו אור הכסא (שהוא עולם הבריאה), ומה האור נברא שאר כל הנבראים, ממנו נבראו השמים (שהוא עולם היצירה), וכסא נברא בתחילה, שנאמר (ירמיה יז יב) כסא כבוד מרום מראשון. רבי אליעזר הגדול אומר אור המלאכים (שהוא עולם היצירה) נברא בתחילה [כי רבי אליעזר הגדול סובר שהכתוב אינו מפרש ממעשה עולם הבריאה מאומה, ואינו מתחיל לדבר אלא רק (צו ע"א) מעולם היצירה, וכן הוא דעת רבו רבן יוחנן בן זכאי שבסמוך] דכתיב (בראשית א ד) וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל אלהים בין האור ובין החושך, כלומר הבדלה נתן הקב"ה בין זה האור (שהוא האור דהמלאכים) ובין החושך שהוא העולם הזה (עולם העשיה). והשמים הם המבדילים בין העולם הזה ובין אור המלאכים (שהוא עולם היצירה), והם המבדילים בנתיים בין האור ובין החושך. רבן יוחנן בן זכאי אומר נתן הקב"ה ממשלה למלאכים על השמים והשמים על הארץ [וסובר ג"כ שהתורה אינו מפרש אלא רק מהיצירה ולמטה] וכולם נתלים בכסאו (שהוא עולם הבריאה [ובכחו] שהוא עולם האצילות) יתברך שמו [והוא במה שכתוב ויאמר אלהים, הרי תלויים הכל במאמרו ית"ש, שהוא עולם האצילות, ואלהים הוא גימט' הכסא, שהוא עולם הבריאה, הרי תלויים הכל

⁷¹⁰ ז"ל: רבי אומר זה האור אור המלאכים הוא שנבראו תחלה קודם כל העולם ואי תימא והרי אנו רואים שהשמים והארץ נבראו תחלה לא קשיא דהא שנאמר למעלה עד כאן ספור הוא דאמר אלא זה ויהי הוא הראשון ומכאן התחילו כל הנבראים.

ר' יהודה אומר זהו אור הכסא ממש ומה האור נברא שאר כל הנבראים ממנו נבראו השמים וכסא נברא בתחלה שנאמר כסא כבוד מרום מראשון.

רבי אליעזר הגדול אומר אור המלאכים נברא בתחלה דכתיב וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל אלהים בין האור ובין החושך כלומר הבדלה נתן הקב"ה יתברך בין זה האור ובין החושך שהוא העולם הזה והשמים הם המבדילים בין העולם הזה ובין אור המלאכים והם המבדילים בינתיים בין האור ובין החושך.

רבן יוחנן בן זכאי אומר נתן הקב"ה ממשלה למלאכים על השמים והשמים על הארץ וכלם נתלים בכסאו יתברך שמו להורות כי גבוה מעל גבוה שומר.

בכסאו ובמאמרו ית"ש] להורות כי גבוה מעל גבוה שומר עכ"ל (העתקתי כל לשונו כי הוא נצרך לנו לענף הסמוך).

והרי לנו עכ"פ, כי כל אלו התנאים סוברים שהמאמר יהי אור, הוא היה תחילה קודם בריאת שמים וארץ, כמו שאמר ר' יהודה בב"ר (פ"ג סי' א) וכן בשמו"ר (פ"ג סי' א), שהאור נברא תחילה והוא כדברי המדרש שמות רבה הנו' (פט"ו סי' כ"ב), שכן פירש דוד המלך ע"ה, עומה אור כשלמה ואח"כ נוסה שמים כיריעה. ומה שכתוב בתורה בראשית ברא כו' קודם המאמר דיהי אור, הנה הוא עולה יפה ע"פ דברינו, כי הוא נדרש לפניו ולאחריו, כי לפניו הוא קאי על עולם הנקודות, ועל בריאת כל השרשים העצמיים דהבי"ע, שאז היה בריאתם יש מאין, ולכן כתוב המקרא הזה מתחילה. וכן הוא נדרש לאחריו ג"כ, ויהיה הכוונה בו על בריאת שמים וארץ דלאחר התיקון, וסידורו שבתחילה הוא יהיה כעין סיפור וכנ"ל מזו"ח, שהוא דעת כל חכמינו ז"ל, שהם כל התנאים הנו', שמעשה שמים וארץ דמעשה בראשית, הנה היה רק אחר בריאת האור דיום ראשון [שהוא קאי בהעלם ובפנימיות על האור הגנוז אשר מרזא דאור א"ס ית"ש, וכמ"ש בזה"ק בראשית (טז ע"ב)⁷¹¹ ולא ע"ב⁷¹²] ובכ"מ (וכן הוא בב"ר פ"ג סי' ו'), ובגמרא חגיגה (י"ב ע"א), והוא האור דשם מ"ה, שהוא האור דהתיקון, ואז נתקנו עי"ז בתחילה השמים והארץ, כי נבררו כל בירורם מנפילתם בעולם התוהו, ועלו למ"ן ע"י האור דהמ"ה ונתקנו ונעשו בכל שלימותם. ויצאו גם אז כלולים מכל תולדותיהם כולם, "את השמים" לרבות תולדות השמים. "ואת הארץ", לרבות תולדות הארץ. ונעשו הכל ביום ראשון, וכמ"ש בב"ר (פי"ב סי' ד), כתיב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, מלמד שבו ביום נבראו, בו ביום הוציאו תולדות. ור"ל מדכתיב בהבראם, וכתיב ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים, משמע שנבראו עם כל צבאיהם, הכל ביום אחד. אלא שיציאתם מן הכח אל הפועל, היה כל א' ביומו. והרי פירש הכתוב עכ"פ כאן, שהוא בסוף מעשה בראשית, מה שסתם בתחילה ביום ראשון, כי הרי שם לא כתיב מבריאת שמים וארץ דלאחר התיקון מאומה וכנ"ל משמו"ר פ' ט"ו, וכאן בסוף הנה פירש הכתוב את בריאתם ג"כ, שיצאו הם ותולדותיהם הכל ביום ראשון, וכמו שמסיק הכתוב ואומר, ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים, שהוא יום ראשון אשר שם נאמר בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. והרי מלמדינו התורה בזה (ר"ל במה שנאמר בסוף אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות כו'), כי המקרא שכתוב בראשית ברא כו', הנה הוא נדרש לפניו ולאחריו כמו שאמרנו, התבונן בכ"ז ותבין היטיב.

ענף ו'

ונחזור להענין, הנה ביארנו תהלה לאל ית"ש, את ההתפשטות הב' אשר להעולמות בי"ע, כי היה ג"כ ע"ד ההתפשטות הב' אשר להאצילות. ועכ"ז, הנה היה בהם כמה שינויים עכ"פ לפי ערך איכותם ומדרגתם הראוי להם וכנ"ל ענף א' ב' ג'. אמנם פרטית⁷¹³ ההתפשטות אשר בהעולמות בי"ע עצמן, בין זה לזה מהבריאה להיצירה ומהיצירה להעשיה, כל סדר תהלוכותיהם, הנה לא מצאתי בזה {צו ע"ב} בדברי האריז"ל מבוארים כלל, וכנודע שכל עיקר דברי האריז"ל הנה הוא רק מאצילות ולמעלה, אבל בהעולמות בי"ע, הנה הוא מקצר והולך, וכמו שכתבנו הטעם בזה בדע"ה ח"א דרוש ה' סימן ז' אות ח', כי בהעולמות בי"ע הנה הוא העץ הדעת טוב ורע, ואינו מן הראוי להעמיק שם כ"כ⁷¹⁴, והוא הענין מהד' שנכנסו לפרדס, אשר לא יצא בשלום אלא ר' עקיבא לבד,

⁷¹¹ עי' מלואים אות (ב).

⁷¹² עי' לעיל הערה 67.

⁷¹³ נדצ"ל פרטי.

⁷¹⁴ האם יאמר רבינו כך גם על שערים המפורשים בהדיא בכתבי הרב שהם עוסקים דווקא בדברים אלו כגון שער הקלי' והשער הקלי' נוגה, אתמהה.

ולכן לא גילה לנו האריז"ל מעניניהם אלא רק מעט מן המעט. נוספר ברית מנוחה הנה הוא מיוסר על זה, והוא עמוק עמוק כנודע. ושמענו מעשה בזה מאחד קדוש, שעשה פי' עליו, והזהיר שם בהקדמתו שלא לעיין בו אלא רק אחר כמה פרישות וחסידות יתירה. וחכם אחד התנהג בהם כמה שנים, וסבור שהוא ראוי לזה, והתחיל ללומדו, ואירע לו תיכף סבה לא טובה, רח"ל ועמד וגנזו. והרי אין ראוי גם לנו לדחוק עצמינו ולהעמיק בפרטי תהלוכותיהם והשתלשלותם, אלא רק בדרך כלל, מה שמצאנו מפורש בדבר האריז"ל, ונחזור עליהם בדרך כלל, כי הוא נצרך לענינינו.

והיינו כי התפשטות הא' אשר להעולמות ב"ע, הנה הוא מה שבארנו לעיל כלל ז' מהחיצוניות דהתנהי"ם דא"ק, שנחלק לג' בחי', החיצוניות דהפנים דהתנהי"ם היה ההתפשטות הא' לעולם הבריאה, והחיצוניות דהאחוריים דהתנהי"ם היה ההתפשטות הא' להיצירה, והחיצוניות דחיצוניות דאחוריים שלהם להעשיה וכמו שהארכנו ובארנו כ"ז שם באר היטיב, ובפרט בדע"ה ח"א דרוש ה' סימן ה', ע"ש בארוכה מאד. וכן ההסתלקות הא' אשר להבי"ע, הרי בארנו אותם ג"כ לעיל כלל י"ג וכן בדע"ה שם ע"ש. וההתפשטות הב' אשר להם, שהוא נחלק לשנים כנ"ל, הנה החלק הא' הוא הג' מיני חיצוניות דהשברי כלים: החיצוניות דהפנים שלהם להבריאה, והחיצוניות דהאחוריים של השברי כלים להיצירה, והחיצוניות דחיצוניות דאחוריים של השברי כלים להעשיה, וכנ"ל ענ"א. והחלק הב' דהתפשטות הב', הנה הוא אחר שנתקן האצילות בכל התיקונים אשר ע"י המ"ה, ונתלבשו בפרצופי דאצילות זב"ז ע"י הגילוי והיחוד דאור א"ס שבהם, וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) ואנת הוא דקשיר לון ומיחד לון ובגין דאנת מלגאו כו'⁷¹⁵.

הנה ע"י התלבשות אור א"ס בבינה דאצילות, מתפשט ומשלח את אור הי"ם דאצ"י עד המסך אשר בין האצילות להבריאה, והמסך הרי הוא מהלבוש היותר חיצון דהנהי"י דבינה דאצילות, ומתנוצץ אורם דרך המסך, ונעשו הי"ם דהבריאה, כלול מכל הארת האורות כולם דהאצילות, וכן מכל האורות שלמעלה למעלה. ואותן הי"ם דהבריאה הוא החלק השני של ההתפשטות הב' אשר להבריאה, ונתקן מזה כל עולם הבריאה כולה. וע"י התלבשות אור א"ס אשר בת"ת דאצילות, וכן אח"כ בהת"ת דהבריאה הנעשה ע"י התנוצצות הנו', הנה מתפשט ומשלח את אור הי"ם דהבריאה עד המסך שבין הבריאה להיצירה, והמסך הוא מהלבוש היותר חיצון דהנהי"י דז"א דבריאה, ומתנוצץ אורם דרך המסך, ונעשו ע"י כל הי"ם דהיצירה כלולים מכל הארת העליונים כולם. ואותן הי"ם דהיצירה הוא החלק השני דהתפשטות הב' אשר להיצירה, וממנו נתקן ונעשה כל היצירה כולו.

וע"י התלבשות דאור א"ס בהמלכות דהאצילות, וכן אח"כ בהמלכות דבריאה ודיצירה, הנעשים מכל התנוצצות אור הנו', הנה מתפשט ומשלח את אור הי"ם דהיצירה עד המסך אשר בין היצירה להעשיה. והמסך הוא מהלבוש היותר חיצון דנהי"י דהמלכו' דהיצירה, ומתנוצץ אורם דרך המסך, ונעשה מזה כל הי"ם דהעשיה כלולים מכל הארת

⁷¹⁵ ז"ל: פתח אליהו ואמר רבון עלמין דאנת הוא חד ולא בחושבן אנת הוא עלאה על כל עלאין סתימא על כל סתימין לית מחשבה תפיסא בך כלל אנת הוא דאפיקת עשר תקונין וקרינן לון עשר ספירן לאנהגא בהון עלמין סתימין דלא אתגליין ועלמין דאתגליין ובהון אתכסיאת מבני נשא ואנת הוא דקשיר לון ומיחד לון ובגין דאנת מלגאו כל מאן דאפריש חד מן חבריה מאלין עשר אתחשיב ליה כאלו אפריש בך.

תרגום: פתח אליהו ואמר, רבוננו של עולם, שאתה הוא אחד, ולא בחשבון, אתה הוא עליון על כל העליונים, סתום על כל הסתומים, אין מחשבה נתפסת בך כלל. אתה הוא שהוצאת עשר תיקונים וקראת להם עשר ספירות להנהיג בהם את העולמות הנסתרים שלא מתגלים ואת העולמות שמתגלים, ובהם נתכסת מבני אדם ואתה הוא שקושר אותם ומיחד אותם ולפי שאתה מבפנים כל מי שמפריד חד מחבירו מאלה העשר נחשב כאילו מפריד בך.

בהג"א: דקשיר לון - ספירות של פרצוף א': ומיחד לון - הפרצופים ליחד.

האורות שלמעלה, ואותן הי"ם דהעשיה, הנה הוא החלק השני דהתפשטות הב' אשר להעשיה, וממנו נתקן ונעשה כל עולם העשיה כולה.

והנה כל אותן הענינים כולם, היינו דהתפשטות הא' והסתלקות הא', וכן הב' חלקי דהתפשטות הב', הנה היו נמשכים כל א' בכל העולמות בי"ע זה אחר זה, כי אחר התפשטות הא' אשר להבריא, נעשה תיכף דהתפשטות הא' אשר להיצירה, וכן תיכף אח"כ דהתפשטות הא' אשר להעשיה, ואח"כ היה דהסתלקות הא' של כולם יחד וכנ"ל כלל י"ג, כי אורות העינים ירדו אצלם והעלו אותם כולם יחד. וכן עד"ז אח"כ בהב' חלקי דהתפשטות הב', {צו ע"ג} כי מתחילה היה בהם החלק הא' דהתפשטות הב' בכל א' מהם, זה אחר זה, ונעשה מהם כולם העולם התוהו, וכנ"ל ענ"א. ואחר התיקון דאצילות, יצא גם בהב"ע, החלק הב' דהתפשטות הב', והיה נמשך מבריא להיצירה ומיצירה לעשיה תיכף בזה אחר זה. וכן עד"ז בפרטות ופרטי פרטות. והיינו, כי הרי כל א' הוא כלול מפנימיות וחיצוניות, וכל א' מהם הוא כלול מה', שהם נרנח"י, אשר כל א' מהם הוא כלול ג"כ מה', והם כ"ה פרטיות.

ובעשיה הם האופנים ונפשין, שהם החיצוניות והפנימיות דהעשיה, אשר כל א' הוא כלול מכ"ה פרטיות. וביצירה הנה הם המלאכין והרוחין, שהם החיצוניות והפנימיות דהיצירה, אשר כל א' מהם הוא כלול מכ"ה פרטיות כנז'. ובבריא, הנה הם השרפים (שהם בהז' היכלין דבריא שהם עולם הכסא) והנשמות, שהם החיצוניות והפנימיות דבריא, אשר כל א' מהם הוא כלול מכ"ה פרטיות, וכמ"ש כ"ז בדרושי פנימיות וחיצוניות דרוש י"א וי"ג ע"ש.

והנה כשנעשה ונתקן הבחי' הראשונה והעליונה שבפנימיות והחיצוניות דהבריא, ע"י החלק הב' דהתפשטות הב' שבהבריא, הנה נעשה ונתקן תיכף אח"כ ג"כ הבחי' הראשונה והעליונה שבהפנימיות והחיצוניות דהיצירה, ע"י החלק הב' דהתפשטות הב' שבהיצירה, וכן תיכף אח"כ ג"כ הבחי' הראשונה והעליונה שבהפנימיות והחיצוניות דהעשיה, ע"י החלק הב' דהתפשטות הב' שבהעשיה, וכן אח"כ כשנעשה ונתקן הבחי' השניה שבהפנימיות והחיצוניות דהבריא, ע"י החלק הב' דהתפשטות הב' שבהבריא, הנה נתקן תיכף אח"כ אותו הבחי' שכנגדה בהיצירה, וכן תיכף אח"כ ג"כ אותה הבחי' שכנגדה בהעשיה, ע"י החלק הב' דהתפשטות הב' שבהיצירה והעשיה. וכן עד"ז בכל הכ"ה בחי' פרטיות אשר בכל א' מבי"ע, הנה היה נמשך תיקונם מכל בחי' שבהבריא להבחי' שכנגדה ביצירה ועשיה. ולא נתקן מתחילה כל הבריא כולה לגמרי, בכל הכ"ה בחי' שבה, ואח"כ היצירה בכל הכ"ה בחי' שבה, ואח"כ העשיה בכל הכ"ה בחי' שבה, אלא שהיה נמשך התיקון מכל בחי' ובחי' בפנ"ע, מבריא ליצירה ומיצירה להעשיה, וכמ"ש הרב כ"ז בדרוש אבי"ע (פרקים ב' ג' מהד' פרקים אחרונים), וכמו שהאריך בזה הרב הקדוש מהר"ש שרעבי ז"ל ברחובות הנהר (דף ו' ע"ב מדפוס ווארשא תרנ"א בד"ה גם נודע). והוא ז"ל מבאר שם מא"ק ולמטה, ע"ש. וכן הוא האמת, כי בהחלק הב' דהתפשטות הב', הנה נתקנו אז כל העולמות כולם יחד זה אחר זה, מראשית א"ק עד סוף העשיה, והיה נמשך התיקון מבחי' לבחי' מכל בחי' פרטית שבא"ק, לכל אותה הבחי' הפרטית שכנגדה עד סוף העשיה.

[ענף ז']

והנה מרחנו והארכנו בכ"ז, כי מתוך זה יתבאר לנו מבוכה אחת גדולה אשר עמדו עליה כמה בעלי תריסין מרנן ורבנן קדושי עליון וצוק"ל וזיע"א, והוא במאמרם ז"ל

בבראשית רבה (פ"א סי' ג')⁷¹⁶ וכן שם (פ"ג סי' ח'⁷¹⁷) ובכ"מ במדרשים בענין בריאת המלאכים, שאמרו שם אותי⁷¹⁸ נבראו המלאכים רבי יוחנן אמר בשני נבראו כו' רבי חנינא אמר בחמישי נבראו כו'. בין על דעתיה דר' חנינא, בין על דעתיה דר' יוחנן, הכל מודים שלא נברא ביום ראשון כלום, שלא יאמרו מיכאל היה מותח בדרומו של רקיע וגבריאל בצפון והקב"ה ממדד באמצעו, אלא אנכי ה' עושה כל, נוטה שמים לבדי כו', וכן הוא בפרד"א (ריש פרק ד) כי המלאכים נבראו בשני, ע"ש בארוכה⁷¹⁹, וברד"ל שם⁷²⁰.

⁷¹⁶ ז"ל בשלימות: בראשית ברא אלהים, רבי תנחומא פתח (תהלים פו) כי גדול אתה ועושה נפלאות, א"ר תנחום הנוד הזה אם יהיה בו נקב כחוד של מחט כל רוחו יוצא ממנו, והאדם עשוי מחילים מחילים, נקבים נקבים, ואין רוחו יוצא ממנו, מי יעשה כן אתה אלהים לבדך, אימתי נבראו המלאכים ר' יוחנן אמר בב' נבראו המלאכים, הה"ד (שם קד) המקרה במים עליותיו וגו' וכתוב עושה מלאכיו רוחות, ר' חנינא אמר בה' נבראו מלאכים, הדא הוא דכתיב ועוף יעופף על הארץ וגו', וכתוב (ישעיה ו) ובשתים יעופף, רבי לוליא בר טברין אמר בשם רבי יצחק בין על דעתיה דרבי חנינא בין על דעתיה דרבי יוחנן, הכל מודים שלא נברא ביום ראשון כלום, שלא יאמרו מיכאל היה מותח בדרומו של רקיע, וגבריאל בצפון, והקב"ה ממדד באמצעו אלא (שם מד) אנכי ה' עושה כל נוטה שמים לבדי וגו' מאתי מי אתי כתיב, מי היה שותף עמי בברייתו של עולם, ד"א כי גדול אתה ועושה נפלאות, בנוהג שבעולם מלך ב"ו מתקלס במדינה, וגדולי המדינה מתקלסין עמו, שנושאים עמו במשא, אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן, אלא הוא לבדו ברא את העולם, הוא לבדו מתקלס בעולם, הוא לבדו מתהדר בעולמו, א"ר תנחומא כי גדול אתה ועושה נפלאות, למה כי אתה אלהים לבדך, אתה לבדך בראת את העולם.

⁷¹⁷ ז"ל בשלימות: יום אחד, שנתן להם הקדוש ברוך הוא יום אחד ואיזה זה יום הכפורים, א"ר תנחום בר ירמיה שבו נבראו ארבעה דברים, הרים שמים וארץ ואורה, א"ר יודן שבו היה הקדוש ברוך הוא יחידי בעולמו, שלא היה בעולמו אלא הוא, אתיא כר' יוחנן ולא אתיא כרבי חנינא, רבי יוחנן אמר בשני נבראו המלאכים הה"ד (תהלים קד) המקרה במים עליותיו השם עבים רכובו המהלך על כנפי רוח, וכתוב עושה מלאכיו רוחות, רבי חנינא אמר בחמישי נבראו מלאכים שנאמר ועוף יעופף על הארץ, וכתוב (ישעיה ו) ובשתים יעופף, רבי לוליא בר טברין בשם ר' יצחק אמר בין על דעתיה דר' ח' בין על דעתיה דר' י' הכל מודים שלא נברא ביום הראשון כלום שלא תאמר מיכאל היה מותח בדרומו של רקיע, וגבריאל בצפון, והקב"ה ממדד באמצעיתו אלא אנכי ה' עושה כל נוטה שמים לבדי רוקע הארץ מאתי, מי אתי כתיב, מי היה שותף עמי בברייתו של עולם.

⁷¹⁸ ז"ל לכאורה צ"ל "מת".
⁷¹⁹ ז"ל: המלאכים שנבראו ביום השני כשהן נשלחין בדברו הן נעשין רוחות, שנ' עושה מלאכיו רוחות, וכשהן משרתין לפניו נעשין אש, שנ' משרתיו אש לוהט, ד' כתות של מלאכי השרת מהלכין ומשרתין לפני ה' ה", מחנה ראשונה של ימינו מיכאל, מחנה שנייה של שמאלו גבריאל, מחנה שלישית מלפניו אוריאל, מחנה רביעית של אחוריו רפאל, ושכינתו באמצע, והוא יושב על כסא רם ונשא, וכסא גבוה ותלוי למעלה באויר, ומראה כבודו כעין החשמל, ועטרת תגא בראשו, וכתר שם המפורש במצחו, חציו אש וחציו ברד, מימינו חיים ומשמאלו מות, ושבת של אש ופרוכת לפניו פרושה, ועיניו משוטטות בכל הארץ, ושבעה מלכים שנבראו תחלה משרתין לפניו לפני פנים מן הפרוכת, והדום רגליו באש וברד, ואש מתלקחת סביבות כסאו, וצדק ומשפט מכון כסאו, ודמות כסאו כענין ספור של ארבע רגלים, וארבע חיות קדש קבועות בו על כל רגל ורגל, ארבע פנים וארבע כנפים לאחד מהן, שנ' וארבעה פנים לאחת, והם הם הכרובים, כשהוא מדבר פני המזרח מדבר מבין שני הכרובים פני אדם, וכשהוא מדבר פני הדרום מדבר מבין שני הכרובים פני השור, וכשהוא מדבר פני הצפון מדבר מבין שני הכרובים פני הנשר וכו'.

⁷²⁰ ז"ל: והמלאכים. בב"ר פ"ג פליגי בה וכן בשוחר טוב מזמור כ"ד חד אמר בשני נבראו דכתיב המקרה במים עליותיו וכתוב עושה מלאכיו רוחות (דמפרש המקרה במים על הרקיע בתוך המים שהוא בשני, וכן הוא ודאי פשוטו של מקרא בתהלים שם שמסדר והולך כל מעשה ו' ימי בראשית, ומתחיל כאן במעשה יום שני ומפרש ואזיל. וכן הוא בשמות רבה פט"ו ותנחומא חיי שרה ע"ש. אבל לפי מש"ל פ"ג משמע שהפ"א מפרש ליה על שמים שנבראו ביום ראשון, בע"כ לאו מהאי קרא נפקא לן דמלאכים בשני, דהאי קרא בראשון מיירי). וכן הוא שם פ"א בשני רקיע וגיהנם ומלאכים. וחד אמר בחמישי נבראו דכתיב ועוף יעופף וכתוב בשתים יעופף. ובזה נראה ששני הדיעות אמיתיים, שיש כתות מלאכים שנבראו בשני ויש שנבראו בחמישי, דבר"פ בראשית אמרו ביום שני כדין אתבראו כל אינון מלאכין דקטרגו כו' וכן כל שאר אינון דמתבטלי ולית להו קיומא כו'. ועוד שם אמרו מצמיח חציר לבהמה מלאכין שליטין לפום שעתא דאתבראו בשני כו'. וביום חמישי אמרו שם ועוף יעופף אילין שלוחי עילאי דאתחזו לב"נ בחיזו דב"נ כו' בגין דאית אחרנין כו' דכתיב ואת כל עוף כנף למינהו כו', ושם אמרו עוף דא מיכאל, יעופף דא גבריאל, על הארץ דא רפאל [שיש בו אותיות אפר דאיהו עפר], השמים דא אוריאל [שיש בו אותיות אויר]. וכן לשון

ונתחבטו בזה כמה קדושי עליון, כי הלא נודע הוא שהמציאות כולו, הנה הוא נברא רק ע"י השתלשלות המדרגות מעולם עליון לתחתון, וא"כ איך אפשר שהמלאכים שהם ביצירה נבראו הם אחר בריאת שמים וארץ דהעשיה.

הראשון, אשר העיר בזה הוא הרב הקדוש רבינו יוסף גיקטלייא בספר גינת אגוז חלק שני, בד"ה אש רוח מים, ושם עוד בד"ה המעלה השלישית. ודעתו ז"ל הוא כי האמת הוא שהמלאכים הם קודמים לבריאת השמים, כי מאמתתם נמצאו כל הנמצאים כולם בדרך ההמשכה. ואמר שם כי זהו מ"ש בפדר"א (פרק ג) שמים מאיזה מקום נבראו, מאור לבושו של הקב"ה, והוא אור של המלאכים, שהם נקראים לבושי⁷²¹, משום שהם קרובים אליו יותר משאר כל הנמצאים כולם, והם תחילת כל הנמצאים. [אמנם הגר"א ז"ל (הובא ברד"ל בפדר"א פרק ד) בספד"צ (צו ע"ד) סוף ד"ה וענין הפרסא⁷²², וכן הוא בתיקונים (תיקון ס"ט קלד ע"א⁷²³) כי אור לבושו הוא עולם הבריאה, שהוא לבוש על האצילות, ושמים הוא עולם היצירה]. ומ"ש בפדר"א (פרק ד) ובמדרשים, שהמלאכים נבראו בשני, כי ביום שני נעשה הברדל הצורות בכל הנמצאים דיום ראשון, ונעשה ההיכר אז בצורת המלאכים, כי אין דבר ניכר אלא מכה תמורתו, וע"ש בארוכה בזה.

והשני אשר העיר בזה, הנה הוא רבינו הקדוש הרמ"ק ז"ל, כי הוא עמד ג"כ על זה בספר אילימה (מעין א' תמר ג' פ' י"ג) ואמר שם הוא ז"ל, כי עולם העשיה, הנה היא עלולה באמת רק מהבריאה ולא מיצירה, וזהו שאמרו, שמים מאיזה מקום נבראו, מאור לבושו שהוא עולם הבריאה. אבל עולם היצירה, הוא נברא באמת רק אחר בריאת שמים וארץ דהעשיה, והוא מ"ש שהמלאכים לא נבראו אלא רק בשני. וזהו הענין מה שנודע, כי הנהגת העשיה ביום שבת הוא ע"י הבריאה, וכן היה לעולם אילולא החטא. וכ"ז הוא משום שאין העשיה משועבדת אל היצירה כלל, וע"ש בארוכה קצת. אמנם דברים הללו קשים מאד לענ"ד לומר, שעולם היצירה נוצר אחר עולם העשיה, כי הוא נגד הידוע ופשוט. והוא ז"ל עצמו בספר הפרדס אמר בפירוש בכ"מ להיפך, ובפרט בשער אבי"ע (פרק א ושם פרק ט) ע"ש מפורש, והוא פשוט ונודע. ודבריו הנז' באילימה הוא נעלם ממני. ומ"ש בזה בלק"ת (פ' בראשית ג' סע"ב וד' ע"א) הוא מאיזה תלמיד הנמשך בזה אחר דברי הרמ"ק ז"ל. ע"כ הגהה⁷²⁴.

השלישי אשר העיר בזה ג"כ, הנה הוא הקדוש מהר"מ אלשיך ז"ל, כי הוא עמד ג"כ על מבוכה זו בספרו פ' בראשית, בפסוק (בראשית א ו) יהי רקיע, ודעתו ז"ל הוא ג"כ, שהשמים והארץ דעוה"ז הם נבראו קודם עולם היצירה מטעם המדרש הנז', שלא נבראו המלאכים אלא רק בשני, ואמר כי לכך היתה הארץ תוהו, והכוונה הוא כי לא היתה גוש

דכאן דלהלן בפרקין והמלאכים שנבראו בשני, משמע דאיכא שלא נבראו בשני, (ובזהר (מו ע"א) משמע דאיכא נמי שנבראו ביום ראשון. אבל בב"ר וכל המדרשים אמרו הכל מודים שלא נברא ביום ראשון כלום), אלא שלא נתפרש כאן שאר הכתות מתי נבראו. ובמדרש כונן תני ביום שני נבראו אראלים ומלאכים ואופנים ושרפים וחשמלים. ואף בספר יצירה פ"א מ"ב תני ד' אש ממים וחצב בה כסא הכבוד שרפים ואופנים וחיות הקדש ומלאכי השרת שנאמר עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט, ומשמע שר"ל שמבריאת האש וביום שנברא האש דהיינו בשני כדחכא, הוא שנבראו אלו המלאכים.

⁷²¹ צ"ל לבושו.

⁷²² כו ע"ג: בתחלה היה לו [לאדה"ר] כתנות אור דבריאה, ששם אור לבושו כנ"ל בזוהר הנ"ל (בראשית כב), וזהו עוטה אור כשלמה (תהלים קד ב), וז"ש (פדר"א ג') שמים מהיכן נבראו מאור לבושו שנא' כו', ור"ל שמים נקרא עולם היצירה שז"א מקנן שם כידוע (תיק"ז כד ע"ב, ע"ח מיעוט הירח ג'), ואמר שנברא מאור לבושו, ר"ל מבריאה כמ"ש למטה (סוף ד"ה הבאה).

⁷²³ ז"ל: אור לבוש עליון - כידוע דבריאה נקרא לבושו וז"ש השמים מהיכן נבראו מאור לבושו דהשמים הן ביצירה ונבראו מאור לבושו דבריאה.

⁷²⁴ צ"ע מהי ההגהה והיכן היא תחילתה. ואפשר שהתיבות "ע"כ הגהה" הוא ט"ו.

עפר ממש"י עבה וקשה כמו שהוא עתה, משום שלא היה עדיין עולמות האמצעיים, שהם עולם המלאכים והגלגלים, אשר על ידיהם משתלשל ומתעבה השפע כהצורך, וארץ⁷²⁵ העכורה הזה, ע"ש בדבריו, וכבר אמרנו כי סברא זו היא פלא בעינינו. והרביעי בקודש, הנה הוא הגאון החוקר החסיד מהר"י עראמה ז"ל בספר העקדה, פ' בראשית (שער ב') עמד ג"כ על מבוכה זו, ודעתו היא כי מדרשים חלוקים הם, כי רבי יהודה אשר אמר בב"ר שם (פ"ג ס' א) האורה נבראת תחילה, הכוונה הוא על האור המלאכים שהם נבראו מתחילה, כי כן הוא סדר הטבע, להקדים הסבה אל המסובב. ועולם המלאכים שהוא הסבה להעוה"ז, הנה הוא הראוי או מחויב בדרך הטבע, שהם יבראו מתחילה. ואמר שזהו כוונת מאמרם ז"ל בשמו"ר (פט"ו ס' כב) הנ"ל ענ"ה, שאמרו שם, הרבה מעשים כתב משה סתומים ועמד דוד ופירשם, אנו מוצאים במעשה בראשית שמאחר שברא שמים וארץ, ברא האור, שנאמר בראשית ברא אלהים כו', ואח"כ ויאמר אלהים יהי אור. ודוד פירש מאחר, שברא האור ברא שמים, שנאמר עוטה אור כשלמה, והדר נוטה שמים כיריעה, כי מ"ש ויהי אור, הכוונה הוא על האור של המלאכים, והם נבראו מתחילה, כמו שפירש דוד. והוא מ"ש בב"ר שם (פ"ג ס' ב), ויהי אור, שכבר היה, ור"ל על האור של המלאכים, שהם נבראו מתחילה, וע"ש שהאריך בזה. ודבר ה' אמת בפיו, כי כן הוא מפורש בזו"ח בראשית במדרש הנעלם שם (ז ע"ד) שמ"ש ויהי אור הכוונה הוא על האור של המלאכים, והם נבראו מתחילה לשמים וארץ דהעוה"ז, וכמו שהעתקנו כל לשונו לעיל ענף ה', ע"ש⁷²⁶. ואמרו עוד במדרש הנעלם פ' בראשית הנז' (ד ע"א⁷²⁷), בראשית כל הנבראים ברא צורת המלאכים הקדושים שהם תחילת כל הנבראים כו', ועשרה שמות נקראו ובתוך שמותם נקראו אלהים (ע' בזה"ק פ' בא מג ע"א), וע"כ בא להורות בראשית ברא אלהים, כלומר ברא הוא יתברך שמו, את צורת המלאכים הנקראים אלהים, והם היסוד מכל הנבראים האחרים. ומתוך זה היסוד נבראו השמים כו', מסוד אור צורת המלאכים כו', כי שם אלהים משותף הוא, המלאכים נקראים אלהים, הדיינים נקראו אלהים כו', עכ"ל המדרש הנעלם בזו"ח בראשית, ע"ש. וכ"ז הרי הוא כדברי בעל העקדה ז"ל, שהמלאכים נבראו מתחילה, ומ"ש (צח ע"א) בב"ר הנז', שהם נבראו בשני או בחמישי, הנה מדרשים חלוקים הם, וכמו שמבואר שם בעקדה שער ב' ע"ש.

[ענף ח']

אמנם ע"פ דרכינו הנ"ל ענף ו', שהוא דרך קודש הקדשים הארזיז"ל, הנה אין אנו צריכין ג"כ לומר שהם מדרשים חלוקים כלל, אלא שאלו ואלו הם דברי אלהים חיים. והוא ע"פ מה שנודע, כי כל עולם ועולם מהד' עולמות אבי"ע, הנה הוא כל א' עולם מלא מכללים ופרטים ופרטי פרטים, על דרך שאנו רואין בעוה"ז. ויש בכל א' בחי' מציאות

⁷²⁵ נדצ"ל לארץ.

⁷²⁶ ע"ל לעיל הערה 710.

⁷²⁷ ז"ל: והקב"ה יתברך שמו ברא השמים בסוד התבונה שהוא ענין תבונה מתוך היסוד ובראשית כל הנבראים ברא צורת המלאכים הקדושים שהם תחלת כל הנבראים הנאצלים מזיו אור הדרו, ועשרה שמות נקראו בסודם ובתוך שמותם נקראו אלהים וע"כ בא להורות בראשית ברא אלהים כלומר ברא יתברך שמו צורת המלאכים הנקראים אלהים והם היסוד מכל הנבראים האחרים ומתוך זה היסוד נבראו השמים דבר מתוך דבר שהם מסוד אור צורת המלאכים כלומר הם בנין מתוך היסוד וע"כ כונן שמים בתבונה.

אבל הארץ נהיה מתוך יסוד אחר אלא שהיא תלויה על המים והקב"ה יבד לה לסוד עשוי בחכמה ועל כן נאמר ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה דבר מתוך דבר.

וא"ר אבהו בא וראה כמה חשש הקב"ה על כבוד שמו הגדול שהוא יהו"ה כי זהו שמו ממש אבל שם אלהים משותף הוא על יתר הנבראים המלאכים נקראים אלהים בני אדם נקראו אלהים הדיינים נקראו אלהים.

העולם עצמו, שהם כדוגמת שמים וארץ, וכדוגמת הד' יסודות הכלליים, ארמ"ע, שכ"ז הוא העולם עצמו. וכן יש בכל א' המציאויות הפרטיים שבו, שהוא כל חלקי הדצח"מ, ופרטיהם ופרטי פרטיהם, וכמו בעוה"ז. וכן מבואר בברייתא דפרקי מרכבה (פרק ה), כי יש בכל א' רקיע וכוכבים ומזלות ושמש וירח וד' יסודות ודומם וצומח וחי ומדבר, עכ"ל. וכן נעשה ונברא בכל עולם ועולם, כל א' ביומו המיוחד לו, ע"ד הששת ימי בראשית שבעוה"ז. כי כל העולמות הם נעשו בסדר אחד בכל הענינים והפרטים, אלא שבכל א' הוא לפי המציאות השייך בו. וכן הימים שהם הששת ימי בראשית אשר בכל א', הוא ע"פ העת והזמן השייך ומתייחס לכל עולם ועולם. והכלל הוא, כי כל פרשה דמעשה בראשית בכל עניניה ופרטיה, הנה הוא מדבר למטה ומרמז למעלה, שכן הוא כל הענינים ממש בכל עולם ועולם, אלא שבכל א' הוא לפי ערכו וענינו המתייחס אליו, התבונן בכ"ז ותבין שכן הוא.

והנה יש לכל עולם ב' מיני שמות כלליים, שם כללי אחד מה שנקרא בו על שם העולם עצמו, ושם כללי שני מה שנקרא בו על שם הפרטים שבו. וכגון העוה"ז, הנה על שם העולם עצמו נקרא הוא בשם עולם האופנים, שהם כל הגלגלים כולם אשר הם בחי' הד' יסודות העליונים, והם הצורה והנפש של העולם, וכן הד' יסודות ארמ"ע הכלליים שהם הד' יסודות התחתונים, והם החומר והגוף של העולם. ואלו הב' מיני היסודות, הם כולם עגולים, ועל שמם נקרא בשם עולם האופנים, והוא שם הכללי אשר נקרא בו העוה"ז על שם העולם עצמו.

אך על שם הפרטים שבו, הנה נקרא העוה"ז בשם עולם העשיה, כי בו נעשה ונגמר גמר הפעולה של כל העולמות כולם, והוא בהפרטים של כל חלקי הדצח"מ שבהעוה"ז, אשר הם הכחות הפרטיים של הגלגלים והד' יסודות ארמ"ע הכלליים, ונשלם ונגמר, בכל חלקי הדצח"מ שבהעוה"ז, כל הפעולות והכחות דהעולמות כולם, ולכך נקרא בשם עולם העשיה, כי בו נעשה ונגמר הכל, שהוא כוונת כולם.

וכן עד"ז עולם היצירה, כי הנה על שם העולם עצמו, נקרא הוא בשם חיות הקודש (וכמ"ש במאורי אור מערכת ח' אות פג), והם ד' חיות שהוא בבחי' הד' יסודות הכלליים. ויש חיון עלאין וחיון תתאין (וכמ"ש בהקדמת תיקו"ז ה' ע"א ובכ"מ) והחיון עלאין הם בבחי' הגלגלים שהם הד' יסודות העליונים דהיצירה, והחיון תתאין הם בבחי' הד' יסודות ארמ"ע, שהם הד' יסודות התחתונים דהיצירה, ועל שם הפרטים שבו הנה נקרא הוא בשם עולם היצירה, כי שם הוא כחות הציורים של כל הנמצאים כולם דעולם העשיה. וכן הוא הציור דכל האורות הנעלמים שבעולם הבריאה, וכמ"ש בהקדמת תיקונים שם, שהוא ציור דחותמא בשעוה. אך הפרטים עצמן דהיצירה, אשר הם בבחי' כל חלקי הדצח"מ בכל פרטיהם ופרטי פרטיהם, הנה הם נקראים בשם מלאכים, כי הם משמשי לעשר ספירן דבריאה, וכמ"ש בהקדמת תיקו"ז שם (דף ד' ע"ב), והם מלאכים ושלוחים לכל הכחות ופעולות הנעשים בעולם העשיה.

וכן עד"ז העולם הבריאה, כי הנה על שם הכללי שבו, הנה נקרא הוא בשם כסא הכבוד, כי הוא כסא וכבוד ה', שבו שורה אור המלכות דאצילות. והוא ג"כ בב' בחי' ד' רגלין ושית דרגין (הכלולים ג"כ בד'), והם נגד הב' בחי' יסודות העליונים והתחתונים. וכ"ז הוא עולם הכסא, שהם הז' היכלין דבריאה, שהוא העולם גופא, וכמ"ש הרב בשער כסא הכבוד, ועל שם הפרטים שבו נקרא הוא (צח ע"ב) בשם עולם הבריאה, כי שם הוא הבריאה ראשונה של כל המצאויות כולם, ויצאתה מאין ליש, אך כל הפרטיים עצמן אשר שם, הנה הם נקראים בשם שרפים, ועליהם נאמר (תהלים קד ד) משרתיו אש לוחט, והם המשרתים להמשיך שפעת פעולתו ית"ש משם ולמטה, ולקבל כל העבודה שלמטה, להעלותה למעלה.

והנה נודע הוא ג"כ, שהן הכללים והן הפרטים, הנה כולם הם כלולים מעגולים ויושר. ובחי' העגולים שבכל א' הוא שורש העיקרי והעצמי של אותו המציאות גופה, והיושר שבכל א' הנה הוא מה שנמשך ומתלבש בו מכל שרשיו שלמעלה המתייחס אליו, ונעשה עי"ז כלול מכולם. ואותה ההתלבשות, הוא עיקר הצורה שבו, אשר על ידו נשלם על שלימותו הראוי לו, וכמו שמבואר כ"ז בדברינו בדע"ה ח"א דרוש ה' סימן ב' ג', וע"ש עוד סימן ה' אות י"ט שמתבאר שם, שכל תולדות ויציאת התחתון מהעליון, וכן כל שפעו שמקבל מהעליון, תמיד הנה הוא רק מהקצה התחתון דהיושר דהעליון, כי היושר שבכל א', הנה הוא עיקר הצורה שבו, המוציא את כל כחותיו ופעולתו לחוץ. ונמשך ההשתלשלות דכל העולמות כולם, אשר הן בכללות והן בפרטות, הכל רק מהיושר דהעליון, כי הוא הצורה דכל מציאות, והוא הפועל בו, להמשיך כחו למטה, להוציא ממנו את הכללי או הפרטי אשר כנגדו בעולם התחתון, ע"ש בדברינו ויתבאר לך כ"ז היטיב.

ומעתה נבוא לענינינו בענין סדר הבריאה דשמים וארץ דהעוה"ז, אשר נשתלשלו מעולם היצירה, שהוא עולם המלאכים. כי הרי אמרנו שהמלאכים עצמן, הנה הם רק פרטי המציאויות דהיצירה, ע"ד פרטי המציאויות דהדח"מ שבהעוה"ז. כי הנה יש בחי' דצח"מ בכל עולם ועולם לפי ערכו המתייחס אליו, וכמ"ש הרב בסוף העץ חיים (שער קיצור אבי"ע א) וכן בשער דרושי אבי"ע (סוף פרק ד), ולכן יש כמה מיני מלאכים, וכמ"ש בזוה"ק (פנחס ר"ז ע"א) בסוד מצמיח חציר לבהמה, אלין אינון שתין אלף רבוא דמלאכין שליחן דאתבריא ביומא תניינא דבראשית, וכלהו אשא מלהטא, אלין אינון חציר. אמאי חציר, בגין דצמחין כחציר דא בעלמא דכל יומא ויומא אתקצירו השתא ולבתר צמחין ומהדר' כמלקדמין, וע"ד כתיב מצמיח חציר לבהמה כו'⁷²⁸. וכן הוא בזוה"ק בראשית (יה ע"ב)⁷²⁹, ואמר שם עוד, ועשב לעבודת האדם עשב דא אלין אופנין וחיות וכרובים כו', עץ פרי עושה פרי דרגא על דרגא כו'. וכ"ז הנה הם מבחי' הצומח שבהמלאכים, ונבראו הם ביום שני. וכן יש מלאכים ג"כ שנבראו ביום ראשון, וכמ"ש בזוה"ק בראשית (מו ע"א)⁷³⁰, וכן בזו"ח בראשית בתחילתו (א ע"א)⁷³¹, ואלין אינון מלכיא דאתבריא ביומא קדמא דאית לן קיומא לאתקיימא בסטרא דימינא. ואולי הוא כי הם בחי' הדומם אשר בהמלאכים, ולכן נבראו הם מקודם, ויש להם קיום. והוא ג"כ כבחי' הדומם שבהעוה"ז, אשר יש להם יותר קיום מהצמחים. וכן יש עוד ב' מיני מלאכים אשר נבראו שניהם ביום חמישי, וכמ"ש בזוה"ק בראשית (לד סע"א)⁷³², ועוף יעופף על הארץ אלין שליחי עלאין דאתחזון לבני נשא בחיזו דבר נש כו', בגין דאית אחרנין דלא אתחזון אלא ברוחא ממש לפום סוכלתנו דבני נשא, בגין כך לא כתיב באילן למינהו כו', ע"ש. והרי לנו כי שני מינין הם, אחד הוא במה שכתוב "ועוף יעופף", ולא כתיב "למינהו", ואחד הוא במה שכתוב "ואת כל עוף כנף למינהו", ושניהם הם ביום חמישי. ואולי הוא כי הם בחי' החי והמדבר שבהמלאכים, וכ"ז הנה נבראו בששת ימי בראשית עצמן.

⁷²⁸ עי' מלואים אות (לח)

⁷²⁹ עי' מלואים אות (לט).

⁷³⁰ ז"ל: ויאמר אלהים יהי אור (שם ג) [יהי] אתפשטותא דהאי אור לתתא ואלין אינון מלאכין דאתבריא ביומא קדמא (ד)אית לון קיומא לאתקיימא לסטר ימינא.

תרגום: "ויאמר אלהים יהי אור", יהי (אור) התפשטות האור הזה למטה, ואלה הם המלאכים שנבראו ביום הראשון, יש להם כח להתקיים לצד ימין.

⁷³¹ ז"ל: ויאמר אלהים יהי אור (בראשית א ג) אתפשטותא דהאי אור לתתא ואלין אינון מלאכיא דאתבריא ביומא קדמא דאית לון קיומא לאתקיימא בסטרא ימינא.

תרגום: "ויאמר אלהים יהי אור" התפשטות האור הזה למטה, ואלו הם המלאכים שנבראו ביום הראשון שיש להם קיום להתקיים בצד הימין.

⁷³² עי' מלואים אות (נד).

אמנם צורת המלאכים שהוא כללותיהם ויסודם אשר בבחינת היסודות העליונים שבהם, שהוא בהחיוון עלאין כנ"ל, והוא אור היושר שבהם, ע"ד בחי' היושר שבהגלגלים (כי בכל א' יש יושר ועגולים, וע"י היושר שבהגלגלים, שהם היסודות העליונים, יוצאים עי"ז היסודות התחתונים ארמ"ע, וכל פרטי הדצח"מ שבהם כנ"ל כ"ו). וכן הוא עד"ז למעלה בעולם היצירה ג"כ, כי המלאכים שהם המציאות הפרטיים שבהיצירה, הנה אורם וצורתם הוא בהחיוון עלאין, שהם היסודות העליונים דהמלאכים, ומהם הוא האור והצורה דהמלאכים. והנה אותה הצורה היא נבראת מקודם בריאת השמים דהעוה"ז, כי השמים דהעוה"ז, הם נבראו מהיושר אשר בהחיוון עלאין דהיצירה, שהוא צורת המלאכים, כי השמים וכל הגלגלים כולם, (צח ע"ג) שהם היסודות העליונים דהעוה"ז, הנה הם כנגד החיוון עלאין דהעולם היצירה, שהם היסודות העליונים דהיצירה, ונבראו זה מזה וזה אחר זה, שאחר בריאת החיוון עלאין דהיצירה [שהם צורת המלאכים כנ"ל], נבראו אח"כ השמים דהעוה"ז, שהם כנגדם קודם בריאת המלאכים עצמן דהיצירה, כי הם רק כנגד פרטי הדצח"מ שבהעוה"ז. וזהו שאמר הזוהר חדש הנ"ל, בראשית כל הנבראים ברא צורת המלאכים כו', והם היסוד של כל הנבראים האחרים, ומתוך זה היסוד נבראו השמים מסוד אור צורת המלאכים כו', וכנ"ל, כי החיוון עלאין שבהיצירה הם נגד בחי' השמים שבעוה"ז, ומהיושר שבהם שהוא הצורה והוא צורת המלאכים, הנה מאותה הצורה נבראו השמים דהעוה"ז, ונבראו הם קודם בריאת המלאכים.

והוא כמו שאמרנו לעיל בריש דברינו, כי כל בחי' שבהעולם התחתון, יוצא מהבחי' שכנגדו בהעולם העליון, קודם הבחי' השניה אשר בהעולם העליון עצמו, ולכן השמים דהעוה"ז, אשר הם כנגד החיוון עלאין דהיצירה, הנה הם יצאו מהם תיכף קודם בריאת המלאכים עצמן, כי המלאכים הם רק כנגד פרטי הדצח"מ שבהעוה"ז, ולכן יצאו הם אחר בריאת השמים והארץ דהעוה"ז, וקודם בריאת הפרטי הדצח"מ שבהעוה"ז, כי בחינת הדומם דהמלאכים יצאו קודם פרטי הדומם שבהעוה"ז, ואח"כ יצאו פרטי⁷³³ בחינת הצומח שבהמלאכים קודם פרטי הצומח שבהעוה"ז, ואח"כ פרטי החי שבשניהם, וכן אח"כ פרטי המדבר שבשניהם, כי הרי כל בריאת המלאכים נגמרו ביום החמישי, ואדם הראשון רק ביום השישי (הגם שהיה גבוה מהם במעלה הרבה מאד וכמ"ש בדע"ה ח"ב דרוש ג'), ועכ"פ הוא כי בריאת השמים והארץ דהעוה"ז היה קודם בריאת כל המלאכים הפרטיים כולם, וכמ"ש רז"ל במדרש ב"ר (פ"א הנ"ל⁷³⁴) הכל מודים כו' [כי מה שנבראו מהמלאכים ביום א' ג"כ וכנ"ל, הרי היה רק בחי' הדומם שבהמלאכים, וגם זה רק אחר בריאת שמים וארץ דהעוה"ז וכנ"ל]. ומה שאמרו בזוה"ח במדרש הנעלם הנז'⁷³⁵, שנבראו מתחילה, הלא דקדקו בלשונם שם (בכל הלשונות שהעתקנו לעיל), ואמרו רק צורת המלאכים כו' אור צורת המלאכים כו', וכן בהלשון אשר העתקנו לעיל ענף ה', הנה דקדקו שם ג"כ ואמרו, אור המלאכים הוא שנבראו תחילה קודם כל העולם. וכן שם עוד, רבי אליעזר הגדול אומר אור המלאכים נברא בתחילה, והוא רק האור והצורה שבהם, אבל לא המלאכים עצמן, כי אותו האור והצורה הוא בהחיוון עלאין דהיצירה, שהם כנגד מציאות השמים דהעוה"ז, אשר שם הוא האור והצורה של כל פרטי הדצח"מ שבהעוה"ז כנודע וכנ"ל.

והרי נמצא מכ"ז, כי אין המדרשים חלוקים כלל, וכן מ"ש ג"כ בזמן בריאת המלאכים, זה אומר בשני וזה אומר בחמישי, הנה שניהם הם דברי א"ת, כי כמה מיני מלאכים הם, וזה נברא בשני וזה בחמישי כנ"ל. והרי נתבאר לנו עכ"פ, כי השתלשלות כל

⁷³³ נדצ"ל פרטי.

⁷³⁴ עי' לעיל הערה 716.

⁷³⁵ הוב"ד בהערה 727.

העשיה כולו הוא לעולם רק דרך היצירה ואחריו, וכמו שכתבנו לעיל, כל התפשטות הבי"ע זה מזה בדרך כלל מדברי האר"י והגר"א ז"ל. ועכ"ז, הנה ניחא לנו היטיב מה שנבראו המלאכים רק אחר בריאת שמים וארץ דהעוה"ז וכנ"ז.
והנה נשלם בזה דברינו כעת בענין ההתפשטות השני אשר להבי"ע ג"כ בעזרת החונן לאדם דעת קדוש ישראל ומושיע, יהי שמו הגדול מבורך לעולם ולעולמי עולמים.

כלל כ'

ענף א'

ונבאר מעתה את כל סדר ההסתלקות הב' אשר לכל העולמות כולם, בעזרת קדוש ישראל ומושיע למען שמו יתברך ויתעלה.

הנה ההסתלקות הב' אשר היה ג"כ בבחי' האור דא"ס ית"ש, הנה הוא עצמו עיקר אותו הענין דההסתלקות הא' אשר להאצילות, אשר בארנו לעיל כלל י"ב, כי הנה האור דא"ס אשר היה נתפשט בתחילה בהתפשטות הב' שבו, והוא הקו דא"ס, אשר ירד ומתפשט לצורך ההתפשטות הא' דלאצילות עד סוף רגליו דא"ק, וכמו שבארנו לעיל כלל ה' ו' (ע"ש כלל ו' ענ"א בהבחנה הב'). הנה אח"כ לצורך ההתפשטות הב' דלאצילות, שהוא להוציא (צח ע"ד) ולהמציא את כל האצילות העיקרי, אשר הוא למטה במדרגה מהא"ק והעקודים, הנה חזר אותו הקו דאור א"ס ועלה ונסתלק למעלה מהטבור, ונפרס שם פרסא, להפסיק בין הא"ק העיקרי והעקודים לאצילות, ומאז והלאה הנה כל אור א"ס אשר מתפשט באצילות ע"י הא"ק והעקודים, הנה הוא מעתה לעולם רק דרך הפרסא, שהוא אינו עיקר האור עצמו, אלא רק הארה ממנו, ועי"ז נעשה האצילות למטה במדרגה מהא"ק והעקודים לעולם.

והנה אותו עליית דהקו והסתלקותו למעלה, הנה הוא ההסתלקות הב' דאור א"ס, וכן נמצא בדברי הרב ג"כ בשער הקדמות (דף י"ח סע"ד) שקורא את עליית האור הזה, אשר עלה למעלה מהטבור, בשם צמצום ב', כי ההסתלקות הא' דאור א"ס אשר בענו"י ענף ב' ובדברינו לעיל כלל יו"ד, קורא אותו הרב בשער הקדמות (דף ט' רע"א) בשם צמצום הראשון, ואותו ההסתלקות דענינינו, אשר עלה למעלה מהטבור, קורא אותו בשם צמצום ב', והוא ההסתלקות הב' דאור א"ס כנ"ז, כי לא היה אפשר להמציא את עולם האצילות על מדרגתה כמו שהיא, אלא רק אחר שנסתלק הקו דאור הא"ס העיקרי למעלה מהטבור, ונשאר שם לעולם, ואינו מאיר מעתה האור הא"ס העיקרי לאצילות, אלא מרחוק, ועי"ז נעשה שם האצילות למטה מהטבור על מדרגתה כהראוי לה. [וע' עוד עיקר עומק הענין דההסתלקות הב' דאור א"ס לקמן כלל כא ענף ג' ד' עש"ה].

והנה כל היה ההסתלקות הזה⁷³⁶ רק להאצילות לבד, אבל לא להא"ק והעקודים, כי הרי למעלה מהפרסא, הנה נשאר שם לעולם, והם מקבלים תמיד מההתפשטות הב' דאור א"ס, שהוא הקו דאור א"ס העיקרי, ולכן נקראו א"ק והעקודים בשם העולמות דאור א"ס, וכמ"ש הגר"א בספד"צ (ספ"א בד"ה אבא יתיב טו ע"ד). והוא משום כי מהם אינו מסתלק הקו לעולם, ואינו מתחלף בהם ממדרגתו כלל. משא"כ להאצילות, הרי נסתלק ואינו מקבל האצילות ממנו, אלא רק דרך הפרסא. והרי נתחלף בו אור א"ס ממדרגתו, ולכן נקרא הוא רק בשם אצילות, ולא בשם עולם דא"ס.

אמנם כבר אמרנו בכלל י"ט ענ"ד, כי כל אותו הפרסא שבא"ק, הנה הוא ג"כ רק מכלל הכלים דהא"ק, שהוא בחי' הגוף שלו. והרי מקבל האצילות אור א"ס ג"כ עכ"פ דרך הא"ק והעקודים, אשר שם הוא הקו דאור א"ס העיקרי, ולכן נעשה האצילות אלוהות גמור עכ"פ לעולם. והיינו כי הגם שאינו מאיר בו מעתה האור דא"ס בבחי' בלתי גבול ובלתי

⁷³⁶ נדצ"ל כל ההסתלקות הזה היה.

תכלית, אשר הוא נקרא בשם אור א"ס, אמנם הנה עומד אורו וגילוי שם להאיר על ידו בבחי' גבול ומדה, ומתגלה שם בכל השמות כולם, שהם אלהות, ובפרט בהשם הוי"ה ב"ה, שהוא שורש כל השמות כולם⁷³⁷, והוא נקרא שם העצם⁷³⁸, משום שהוא על העצמות דאור א"ס המתפשט באצילות ע"י הא"ק והעקודים כנז'. ונתגלה אותו העצמות דאור א"ס ע"י האצילות בשם יהו"ה ב"ה, וכמ"ש ברע"מ פ' בא (מב ע"ב)⁷³⁹ ע"ש.

והנה יש להשם הזה ב' הוראות, אחד הוא על מציאותו הנגלה, וכמ"ש הגר"א באו"ח (סימן ה')⁷⁴⁰, שהוראתו הוא נמצא קיים, ור"ל שמציאותו הוא בהוה תמיד, וזהו בהוראת הג' אותיות ה' ו' ה' שבשם, והאות י' הנה הוא ע"ש המחשבה והרצון [וכמ"ש רש"י ז"ל בחומש בפסוק אז ישיר⁷⁴¹], והוראתו הוא ע"ש שרצה להתגלות את מציאותו והיותו בהוראתו הג' אותיות ה' ו' ה' כנז', כי למעלה מאצילות, אשר שם עומד אור העיקרי דהקו א"ס עצמו, הנה הוא נעלם, ואין לו שם שם וגילוי כלל, אבל מאחר שנתפשט באצילות, נתגלה מציאותו, והוא השם יהו"ה ב"ה, שהוא גילוי ומציאותו⁷⁴², כי ביאור מילת "מציאות", הוא גילוי שהוא יציאתו מהעלמות. ונמצא ונתגלה מעתה, וכן ביאור מילת "שם", הוא ג"כ גילוי, כי הוא נגזר מלשון שם, כי שם הוא נמצא, והוא השם הוי"ה ב"ה, אשר הוא גילוי מציאותו.

וכן יש להשם הוי"ה ב"ה עוד הוראה שנית, והיינו שהוא מהוה את הכל, ובו הוא כל ההתהוות כולו, ואין דבר יוצא חוץ ממנו. כי הי' שבו, הוא על שם המחשבה והרצון כנז', ויהיה הוראתו דהאות י', ע"ש שבו הוא המחשבה על ההתהוות כולו {צט ע"א} וכל גילוי [שהוא ההוראה הראשונה], הוא רק לצורך ההתהוות, וע"י ההתהוות [שהוא ההוראה השניה], כי כל מציאות האצילות, הנה הוא רק לצורך ההתהוות דבי"ע (וכמ"ש הרמ"ק ז"ל בשער מהות והנהגה ריש פרק עשרים, כי מציאות כל האצילות לא נאצל אלא לצורך התחתונים, וכמו שהארכנו כו', ע"ש). וכל ההתהוות דהעולמות בי"ע הרי הם בגבול ומדה, ועל זה התגלה באצילות, כדי לפעול בגבול ומדה, כי כל הספירות דאצילות, הנה הם

⁷³⁷ עי' לעיל הערה 328.

⁷³⁸ עי' בהגר"א בספד"צ כ ע"ב: השם הוא הגילוי, וכל השמות עד ז"א הם אינן שמות בעצמן רק על ז"א שיתגלה, שכאן רמז קצת על גילוי, כמ"ש במאמר הנ"ל (א"מ סה ע"ב) ואינן שם העצם אלא בז"א, ששם השם בעצמו מתגלה.

ועי' פרדס רמונים (שי"ט פ"א): אל יעלה בדעת המעיין לומר כי מה שאנו אומרים שם העצם ר"ל עצמות המאצל א"ס חלילה, כי זה דבר בלתי הגון כמו שבארנו והארכנו בשער ג' פ"א. אלא הכוונה באמרנו שם העצם, שהוא עצם הספירות פי' שם הכולל כל עצמות הספירות. ונודע שענין האצילות כולו הוא שמו של הא"ס פי' מורה על עצמותו.

⁷³⁹ עי' מלואים אות (נה). וכן עי' מלואים אות (מד).

⁷⁴⁰ ז"ל: ויכין כו'. טור והוציאו מדברי הר"י בס' היראה שכתב אצל פסוק ראשון שבק"ש ובכל א' מב' שמות האמורים בפסוק ראשון יאריך עד שיחשוב היה הוה ויהיה כו' ואח"כ כתב ובכל פעם בהזכירו שם המיוחד יחשוב בו פי' קריאתו שהוא אדון הכל אבל משמע שם שא"צ לחשוב אלא פי' קריאתו רק בק"ש ששם ב' השמות מורין על היה כו' וכן עיקר לפי עומק הדין כי בכל הולכין אחר הקריאה וא"צ להרהר כלל על הכתיבה אף שיש בהכתיבה סודות גדולות והם הלכה למשה מסיני וכן כאן הולכין אחר הקריאה בנקודתו וכן כשיבא וכל"ב לפני האלף נחה וכלב בפתח משא"כ בכתיבה היה צ"ל בחירק וכן למה לפני רפה וכן בג"ד כפ"ת אחר השם הוא תמיד בדגש וכן מונה במסורה אדני בם ג' מפקין רפויין והקריאה האלף בח"פ כי ניקוד השם לפי קריאתו כמו בכל הקריין שבתורה וכן לה' אדני למות תוצאות הלמ"ד בצרי והוא פשוט מאד ולכן כששני שמות סמוכין פעמים ניקודו בניקוד אלהים אבל השם בעצמו ניקודו נעלם כמו כל כתבין שבתורה וניקודו הוא סוד שם המפורש וגם אם בא לחשוב פי' כתיבתו אין פירושו כן אלא נמצא קיים וכמו שם אשתו חוה וכמ"ש הר"ש וש"מ.

⁷⁴¹ ז"ל: שירת הבאר, שפתח בה אַז יִשְׁרָאֵל (במדבר כא יז), פירש אחריו עלי באר ענו לה. אַז יִבְנֶה שְׁלֹמֶה בֵּמָּה (מלכים א' יא ז), פירשו בו חכמי ישראל שבקש לבנות ולא בנה, למדנו שהי"ד על שם המחשבה נאמרה, זהו ליישב פשוטו.

⁷⁴² נדצ"ל מציאותו.

השרשים לכל תוצאות דגבול ומדה, וכמ"ש ברע"מ פ' פנחס (רנז ע"ב)⁷⁴³ דכל ספירה אית לה שם ידוע ומדה וגבול ותחום, ובאלין שמהן מארי עלמא, איהו אתפשט כו' ואתכסי בהון ודר בהון, כנשמתא לגבי אברים דגופא כו', וע"י התפשטותו והתלבשו באצילות, הנה נתגלה עי"ז לפעול בכל הפעולות דגבול ומדה. ואותו הגילוי הוא נקרא בשם אלהות, שהוא גילוי הרצון והכח ממנו ית"ש על כל ההתהוות דגבול ומדה. והנה נעשה כ"ז ע"י שהאצילות הוא המדרגה השניה לאור א"ס העיקרי שבא"ק והעקודים, לכן יצא עי"ז מבחי' א"ס (שהוא בחינתו הנעלמה) לבחי' אלהות (שהוא בחינתו הגלויה). וכ"ז נעשה ע"י ההסתלקות הב' דאור א"ס שאמרנו, כי עי"ז נאצל כל האצילות כולו, וכן נעשה האפשרות עי"ז להתהוות כל הבי"ע כולן.

אמנם אותו הגילוי דגבול ומדה אשר נתגלה באצילות, הנה הוא מיוחד באור א"ס תמיד, כי הרי אותו האור אשר נתגלה שם, בגבול ומדה ע"י האצילות, הנה הוא ההתפשטות דאור א"ס עצמו אשר למעלה מהפרסא, אלא שנתגלה בגבול ע"י האצילות (כי מצד עצמותו הרי הוא בלתי גבול). וא"כ נמצא, רק אור א"ס עצמו הוא נתגלה בגילוי אלהות, שהוא גילוי גבול. והרי לנו כי רק אור א"ס עצמו הוא השם הוי"ה ב"ה, וכל השמות כולם המסתעפים ממנו. וע' דברינו בארוכה בזה בדע"ה ח"א דרוש ה' סימן ז', ובדברינו בחלק הביאורים שער עגולים ויושר בהקדמה לענ"ב שם, וכן דברינו קצת בזה ג"כ לעיל כלל ח' ענף ו' ע"ש ושם.

והנה נתבאר לנו עכ"פ ענין ההסתלקות הב' דאור א"ס, כי הנה הוא עליית הקו האור דא"ס, אשר היה נתפשט מתחילה מהטבור דא"ק ולמטה עד סוף רגליו, ואח"כ חזר ונסתלק ועלה למעלה, וכמו שמבואר בדברי הרב בנקודות (פרק ב), והנה הוא הוא ההסתלקות הב' דאור א"ס וכנז', וצורך דאותו ההסתלקות, הוא כדי לבוא עי"ז לגילוי שבאצילות, שהוא הגילוי דהשם הוי"ה ב"ה וכל השמות כולם וכנז'.

[ענף ב']

ודע, כי הנה הגם שבדברי הרב אשר בנקודות (פרק ב), מבואר שם שאותו האור אשר עלה למעלה, הנה לא ירד עוד ונשאר שם לעולם, ונפרס פרסא להבדיל בין הקודש לקודש הקדשים, וכמ"ש בספד"צ (פרק ה לג' ע"א) וכן בזה"ק (בראשית לב ע"ב)⁷⁴⁴. עכ"ז הנה אינו עומד ההסתלקות דאור האור למעלה על מצב אחד כלל, כי לפעמים יגדל הסתלקותו ונתעלם אורו מלמטה הרבה, ולפעמים מתמעט הסתלקותו ומאיר ונתגלה למטה בכל האפשרי. ועד"ז מתנהג תמיד בחסר ויתר ובעולה ויורד לעולם. וכן היה חילוק גדול בזה ג"כ בין עולם הנקודות לבין אחר התיקון, וכן בין מדרגות העולמות שקודם החטא לבין מדרגתם שאחר החטא, כי בעולם הנקודות, היה מתעלם האור מלמטה מאד, ופעולתו בכל מציאות הנקודות כולם, היה בהעלם גדול ממנו, ולא התיחד בהם כלל, ולא היה מכונה על הנקודות שום שם אלהות כלל. וכן לא היו נקראו עדיין גם בשם אצילות כלל, וכמו שבארנו כ"ז בדע"ה ח"א בכ"מ שם. משא"כ לאחר התיקון, הנה התפשט ומתייחד שם לעולם. והגם שכל יחודו שם הוא לעולם, רק ע"י א"ק והעקודים, (צט ע"ב) אבל עכ"פ הוא, כי ע"י א"ק והעקודים, הנה מתייחד שם לעולם, ונתגלה שם עי"ז בכל בחי' אלהות, ובהשם הוי"ה ב"ה וכנ"ל. ולא סר מעתה יחודו מהם לנצח.

ולא עוד, אלא שקודם החטא דע"ן הדעת, הנה הגיע ועלה חלק גדול מאצילות גם למעלה מהפרסא, וחלק גדול מהעולמות בי"ע היו עומדים אז במדרגת האצילות, וכמו שבארנו בדע"ה ח"ב דרוש ג'. ואילולא החטא, היה עומד הדבר להתתקן ע"י אדם הראשון,

⁷⁴³ עי' מלואים אות (נו).

⁷⁴⁴ עי' לעיל הערה 120.

שיעלה כל האצילות כולה למעלה מהפרסא, וכל העולמות בי"ע היו עולים כולם בהאצילות. וכן היה עלייתם מעילוי לעילוי עד אין קץ, עד שהיה חוזר ומתבטל כל אותה ההסתלקות הב' כולו, והיה מתפשט הקו עוד יותר למטה, שהוא עד לתתא כולה. ור"ל גם במקום העולמות בי"ע של עתה, עד שהיה חוזר ומגיע לאור א"ס המקיף, שהוא עוד יותר הרבה מכל ההתפשטות הב' שבתחלה, כי הרי ההתפשטות הב' לא היה אלא רק עד סוף מקום האצילות כולה. (ע' דברינו בדע"ה ח"א דרוש ה' ס' ה' אות ב' ואות כ' וכ"א ושם ס' ו' אות ג'). אבל אילולא החטא וע"י המעשים ותיקונים דאדה"ר, היה יורד הקו ומתפשט בהתפשטות יתירה, שהוא עד אור א"ס המקיף שלמטה, והרי היה מתבטל ההסתלקות הב' לגמרי, והיה בעוד יותר עילוי הרבה.

גם עתה, שהיה בההתפשטות הב', ואח"כ הנה היה מתעלה והולך מתיקון לתיקון, עד שהיה מתבטל גם ההסתלקות הא', וכמו שכתבנו לעיל כלל י"ז מענף ד' שם והלאה. אמנם לא נדבר מענין התיקון דביטול ההסתלקות הא', כי הוא הא' כי הוא מרומם ונעלה, ואינו נוגע כלל לתיקוני בני אדם. ומה גם כי כבר דברנו לעיל כלל י"ז הרבה בזה, והוא נורא מאד וה' יכפר. אך נדבר מענין ההסתלקות הב' דענינינו, כי אילולא החטא היה מתבטל מכל וכל, והיה כל ההסתלקות הזו שהוא עליית האור למעלה מהטבור כנ"ל, רק כדי ליתן מקום לעבודת האדם, והיה עומד שיתקן כל אותו ההסתלקות ע"י מעשה אדה"ר. וכן היה מתקן ג"כ ע"י משה רבינו ע"ה, אלו שזכינו להלוחות הראשונות, כי אז היה עומד להתקן חטא האדם לגמרי, והיה אז שעת הכושר לחזור את כל העולם לתיקונו הראשון, וכמו שכתבנו בזה בדע"ה ח"ב.

וא"כ הרי מובן ממילא, שגם כאשר לא זכינו להלוחות הראשונות, ואי אפשר מעתה להחזיר העולם לתיקונו הראשון, אלא רק בביאת המשיח דוקא, עכ"ז הנה פשוט הדבר שאינו עומד אותו ההסתלקות הב', שהוא התעלמות דאור א"ס וסילוקו למעלה, במצב אחד לעולם, אלא שהוא תלוי לפי מעשה ישראל בהתורה והמצוה תמיד, והוא ע"פ מה שכתבנו בדע"ה ח"ב בפתיחה שם אות ב', כי הנה הגם שכל פגם ועון אינו מגיע באצילות ח"ו, ומכ"ש משם ולמעלה, אך זהו דוקא בענין הפגם עצמו, שהוא קירוב החיצונים ומגע זר ח"ו. אבל לענין תוספות אור והגילוי דאור א"ס ית"ש, הנה נוגע מעשה בני אדם גם באצילות וכן למעלה למעלה.

[והגם שכל א' אינו נוגע במעשיו, אלא רק עד שורש נשמתו, וכמ"ש ברע"מ פנחס (רכ"ד סע"ב ורכ"ה ע"א)⁷⁴⁵ ובתיקונים בכ"מ, עכ"ז הנה מגיע הענין ממילא למעלה למעלה, וכמ"ש בזוהר הרקיע (דף כד ע"ב)⁷⁴⁶, כי הגם שכל היהודים והתפילות אינם פועלים רק בהיכלות שהוא בבריא (ע' סוף שער דרושי אבי"ע בפ"ד שם), אך ביחוד ההיכלות יש יחוד באצילות ג"כ, כי כשהיכלות מתייחדים, אז גם ז"ן עולים להיות מ"ן לאו"א כו', ע"ש. והרי לנו כי מגיע אח"כ הענין ממילא גם למעלה למעלה, והבין.]

והנה כ"ז הוא ג"כ ע"פ מה שאמרנו לעיל ענף א', כי כל פעולת דאותו ההסתלקות הב', הנה הוא לצורך גילוי שבאצילות, וליתן אפשרות להתהוות דהבי"ע. ונעשה כ"ז ע"י סילוק דאור א"ס העיקרי, כי ע"ז נחשך מטבורו ולמטה, ונתעבה ונתהוו הכלים, וכנ"ל כלל ז'. ונודע הוא, כי ע"י תיקוני דתורה ומצוות, נזדכך העביות והכלים, וחוזרים הכלים להיות אורות, והוא רק ע"י המשכת גילוי האור אשר מלמעלה למעלה, עד הקו דאור א"ס ית"ש. והרי לנו מכ"ז, כי אותו (צט ע"ג) ההסתלקות הב' דאור א"ס שאמרנו, הנה הוא אינו עומד

⁷⁴⁵ ע'י מלואים אות (גז).

⁷⁴⁶ בדפוס קארעץ: כל היהודים והתפלות אינם פועלים רק בהיכלות וביחוד ההיכלות יש יחוד באצילות כי כשהיכלות מתייחדים בשביעאה אז גם ז"ן עולים להיות מ"ן לאו"א ואז מקבל האמא מעתיק ע"י יסוד דאבא ומשם ולמעלה אין שייך זיווג דלית תמן נוקבא.

במצב אחד לעולם, ותלוי הסתלקותו וגילוי, לפי ענין עליית וירידת העולמות אשר במעשה התורה והמצוה המבוארים בכל דברי האריז"ל. ונעשה כל אותו ההסתלקות הב', רק כדי לחזור ולהתקן ולתלות תיקונו ע"י מעשה האדם בהתורה ומעשים טובים והבן.

[ענף ג']

והנה בענין פעולת האור דאותו ההסתלקות הב' דאור א"ס שאמרנו, כאשר עלה למעלה מהטבור ענין פעולתו, איך שפעל עי"ז את כל עולם הנקודות. וכן אח"כ, את כל בנין האצילות דלאחר התיקון, אין לנו רשות לדבר בזה, כי חלילה להתבונן איזה פרטות וענינים שונים באור א"ס פשוט. אך כבר מתבאר בדברינו לעיל כלל י"ב, כל סדרי הפעולות אשר נעשה ע"י שאר האורות כולם שבא"ק, שהם הע"ב דס"ג והס"ג דס"ג, וכן הע"ב הכללי אשר הם כולם עלו אז ג"כ עם אותו ההסתלקות הב' דאור א"ס למעלה מהטבור. וכל עלייתם, הנה היה רק ע"י אותו אור הקו א"ס, כי הוא אשר הורידן אותם מתחלה למטה, וכן חזר והעלה אותם אח"כ למעלה, וכמו שבארנו כ"ז לעיל כלל ה' ו' ז' ובכלל י"ב י"ג. והרי בארנו שם כלל י"ב, כל סדרי פעולותיהם אשר נעשה בעלייתם, ע"ש בארוכה. וכל פעולתם ועניניהם, הנה הוא נעשה הכל רק ע"י אור הקו דא"ס שבפנימיותם, שהוא ההסתלקות הב' דאור א"ס שבענינינו, כי רק הוא הפועל ועושה הכל תמיד כנודע.

אבל בו עצמו, הנה אין להתבונן בו מאומה, כי כל גילוי ופעולותיו, הוא לעולם רק בהנאצלים ועל ידם דוקא, וכנודע כ"ז. אמנם הנה, הגם כי באותו האור אשר עלה למעלה אין להתבונן בו, אך בבחי' הנעשה מהסתלקותו, יש לדבר בזה היטב. והיינו, כי הרי אמרנו שענין הסתלקותו הוא בחי' צמצום שני, והוא כעין הצמצום הראשון אשר לעיל כלל י'. ונודע הוא מדברי הרב (בענו"י סוף ענ"ג וכן בעקודים רפ"ג), שמכל הסתלקות האור נשאר למטה בחי' עביות, ונעשה אותה העביות ע"י התפשטות, וכמ"ש הרב בטנת"א (פרק א). וכל עביות, הנה הוא כח מסתיר ומחשיך את האור ומגבילו, שהוא בחי' הכלים המוזכר בכל מקום (וע' דברינו בדע"ה ח"א דרוש ו' סימן ג' אות ג' ד'). ונתגלה אותו הכח והעביות בהסתלקות האור, שכאשר נסתלק ועלה למעלה, נשאר אותה העביות למטה וכנ"ל כלל י' בכ"ז ע"ש.

ואמרנו שם, כי הנה נשאר לעולם בחי' רשימו מהאור ג"כ למטה, ואותו הרשימו והעביות, הם השורש דהאורות והכלים להעולם שנעשה שם. והנה הרשימו והעביות אשר נשאר ונעשה מההתפשטות הא' ומההסתלקות הא', הנה אמרנו שם, כי הם בבחי' י"ה שבשם. אמנם הרשימו והעביות הנשאר ונעשה מהתפשטות הב' והסתלקות הב', אשר הם ביתר גילוי, הנה הם בבחי' האותיות ו' ה'. כי הרי הרשימו, אשר הוא מההתפשטות הב', הנה הוא מהקו דאור א"ס, אשר אותו הקו הוא בבחי' ו', והיה רק קו דק ומצומצם הרבה ע"י הצמצום הראשון. ולכן העביות אשר נשאר ממנו, שהוא צמצום כפול, הנה הוא רק בבחי' ה' תתאה, הנאצל ומתפשט מהה' עלאה. ולכן הנה הם רק בבחי' האותיות ו' ה'. אמנם לעיל כלל י"ב ענ"א אמרנו כי כ"ז היה ההסתלקות הא' דלאצילות, ואמרנו שם כי הרשימו והעביות הנשאר ונעשה מאותה ההסתלקות, הם האותיות י' ה', ע"ש. וכאן אנו אומרים כי הם אותיות ו' ה'.

אך האמת הוא, כי זה וזה איתא. כי הרי הוא ההסתלקות הא' דלאצילות וההסתלקות הב' דאור א"ס. ובבחי' ההסתלקות הא' דלאצילות, הוה הרשימו והעביות האותיות י' ה', ובבחי' ההסתלקות הב' דאור א"ס הוה הרשימו והעביות רק האותיות ו' ה'. כי מה שהוא בערך אור א"ס אותיות ו' ה', הוה לערך האצילות האותיות י' ה'. והענין בביאור הוא, כי הרי אמרנו, שבאותו ההתפשטות אור דקו א"ס, אשר התפשט מטבורו דא"ק ולמטה, {צט ע"ד} שהוא מההתפשטות הב' דאור א"ס, כנ"ל כלל

י"ד, והוא ההתפשטות הא' דלאצילות, כנ"ל כלל ה' ו', הרי אמרנו שם, כי היה כלול ומצורף עם אותו האור עוד אורות רבים מא"ק עצמו, היינו הג' מיני מ"ה וב"ן דהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג והע"ב הכללי. ועיקר מה שהיה נחשב להתפשטות הא' ממש דלאצילות, הנה היה באמת רק האורות הג' אשר מהא"ק עצמו, כי רק הוא המדרגה העליונה והסמוכה לאצילות, וכל קבלת האצילות את האור דא"ס, הנה הוא ג"כ רק מהא"ק, ועל ידו דוקא. ולכן הוא, כי עיקר מה שהוא נחשב להתפשטות הא' דלאצילות, שהוא השורש הראשון אליו, כנודע בדברינו, הנה הוא באמת רק אותן ההתפשטויות דהג' מיני מ"ה וב"ן הג' שבא"ק, אשר נתפשטו ממקום הטבור דא"ק ולמטה, הנה הם אשר השתמשו להתפשטות הא' העיקרי דלאצילות, והיה זה להם באמת ההתפשטות הראשון שלהם ממש, כי הרי עד עתה לא ירדו מעולם בהמקום הזה, וכמו שכתבנו לעיל כלל ו' ענף א' בהבחנה הא' ע"ש.

וע"ש עוד ענף ה' סדר המציאות דאותה ההתפשטות מהיכן שנתחדש ויצא, ע"ש. והנה היא נתחדשת, רק אז לצורך המציאות ההתפשטות הא' דלאצילות, והוא משום כי כל קבלת האצילות, הוא לעולם רק מא"ק, ועל ידו דוקא. אמנם הנה הא"ק, הרי הוא מיוחד בא"ס בתכלית היחוד, ונקרא בשמו, שהוא מעולמות דא"ס⁷⁴⁷, וכל עניניו ופעולותיו⁷⁴⁸ האור א"ס עצמו. ולכן היה התפשטותו בהג' מיני מ"ה וב"ן הג', רק בהקו דאור א"ס שבפנימיותו, שהוא מההתפשטות הב' דאור א"ס, כי הוא אשר המציאם והורידן אותם למטה. והרי היה זה מההתפשטות הב' דאור א"ס, וההתפשטות הא' דהא"ק.

ולכן הוא, כי הרשימו והעביות הנשאר מכל האורות הללו, אחר שחזרו ונסתלקו ועלו למעלה מהטבור, הנה היה באותן הרשימו והעביות, ב' בחי': אחד, מהקו דאור א"ס. ואחד, מההתפשטות האורות דא"ק עצמו. והנה מה שהיה מהקו דאור א"ס, הנה הוא בבחי' האותיות ו' ה', כי הרי הם מההסתלקות הב' דאור א"ס, והנה הם רק אותיות דו' ה', וכנ"ל. אבל מה שהיה מההתפשטות האורות דהא"ק עצמו, הנה הם האותיות י' ה', כי הרי להאורות דהא"ק עצמו, הנה הוא רק ההסתלקות הראשון שלהם, והנה הרשימו והעביות הנשאר מהם, האותיות די"ה. וזהו אשר אמרנו לעיל כלל י"ב ענף א', כי נתגלה ונעשה מההסתלקות הראשון אשר לצורך האצילות, האותיות די"ה. והנה הם מהאורות הג', אשר מהא"ק עצמו, שהוא ההתפשטות הראשון דהא"ק, אשר התפשט לצורך האצילות. אבל מה שנשאר ונעשה מהסתלקות האור הקו דא"ס שבפנימיותם, שהוא מההתפשטות הב' דאור א"ס, הנה הוא רק האותיות דו' ה'. ומשום שהוא רק מההסתלקות הב' דאור א"ס כנז', ובעומק הוא, כי מאותיות ו' ה' אשר נתגלה מהסתלקות דאור א"ס, הנה נעשה האותיות די"ה מהסתלקות האורות דהא"ק, והם הי"ה אשר התחילו להאיר בשורש המציאות דהאצילות, ונתגלו ע"י ההסתלקות הראשון דלאצילות, וכנ"ל כלל י"ב ענף א'. ושורשם ופנימיותם הנה הוא האותיות ו"ה הנתגלה בהם, אז ע"י ההסתלקות הב' דאור א"ס שבעניניו.

וכאשר נתבונן בזה אנו רואין, כי נמצא כאן השורש דב' צירופי הוי"ה, הז' והח' מהי"ב צירופים שבו, שנודע כי הרשימו הנשאר מההסתלקות דאור א"ס הג', הרי אמרנו שהוא אות ו', וממנו הנה נעשה אור הרשימו מההסתלקות דאור הא"ק הג', שהוא אות י'. והרי הם ו' י'. וכן מהעביות אשר מההסתלקות דאור א"ס, הנה הוא אות ה' אחרונה, וממנו הנה נעשה אות ה' ראשונה מהעביות אשר מההסתלקות דהא"ק, והם ה' ה'. והרי לנו הצירוף ויה"ה, שהוא הצירוף הז' מהי"ב צירופי הוי"ה ב"ה.

⁷⁴⁷ עי' לעיל הערה 35.

⁷⁴⁸ נראה לכאורה להוסיף כאן תיבת "הוא".

אמנם בבחי' מציאותם העצמית דכל א', אשר הו' ה' הם מהגילוי דאור א"ס, והי' ה' הם מהגילוי דהא"ק, הנה הם במציאות ו'הי'ה', שהוא הצירוף הח' מהי"ב צירופי הוי"ה ב"ה. אמנם מה שנוגע לענינינו, שהוא בהסתלקות הב' דאור א"ס, הרי אמרנו, כי הנה הם האותיות ו' ה', והם הרשימו והעביות הנשאר מהאור דהתפשטות {ק ע"א} הב', ונתגלה ונעשו לאותיות ו' ה' ע"י ההסתלקות הב'. וכן הרי בארנו לעיל כלל י' עד"ז בהתפשטות הא' והסתלקות הא' דאור א"ס, כי הנה הם האותיות די"ה. והרי לנו כי מהב' התפשטויות והב' הסתלקויות דאור א"ס ית"ש, הנה נתגלה עי"ז רמז ורושם לכל הד' אותיות דהשם הוי"ה ב"ה, ע"ד שכתב הרב במטי ול"מ (פרק א) בהב' דהתפשטויות והב' הסתלקויות אשר לעולם העקודים.

וכן יהיה נמצא ג"כ ע"פ כל דברינו הנז', כי הרי בהתפשטות הא' והסתלקות הא' דאור א"ס, הנה נתגלה השם י"ה. ואח"כ בהתפשטות והסתלקות הב', הרי בארנו לעיל בסמוך, כי נתגלה עי"ז כל הד' אותיות דהשם הוי"ה ב"ה כולו. וזהו מה שכתוב (ישעיה כו ד) כי ב"ה הוי"ה צור עולמים, כי בשם י"ה דהתפשטות והסתלקות הא', ובהשם הוי"ה ב"ה דהתפשטות והסתלקות הב', הרי נאצלו ונבראו עי"ז כל הד' עולמות אבי"ע כולם. וכן הוא ג"כ, כי הרי אמרנו ששורש האצילות העיקרי, הנה הוא רק אותן האורות אשר נתפשט מהא"ק עצמו, שהם ההתפשטות הא' דלאצילות, והנה הם האותיות די"ה כנ"ל, ומהם יצא האצילות, שהוא הגילוי העיקרי דהשם הוי"ה ב"ה כנודע.

וזהו סוד הכתוב (תהלים סח ה) סולו לרוכב בערבות בי"ה שמו, והוה ליה למימר, י"ה שמו, מאי בי"ה. אך הוא נחא ע"פ מה שאמרנו, כי בהאותיות י"ה, אשר מההתפשטות וההסתלקות הא' דלאצילות, הנה כלול בזה כל השם הוי"ה כולו, כי הרי הם שורש האצילות כנז'. וזהו שאמר, בי"ה שמו. וכן האותיות יו"ד ה"א, הרי הם מספר כ"ו, שהוא כל הוי"ה כולו, והוא משום שאותן הי"ה הם השורש של כל האצילות כולו, שהוא הגילוי דהשם הוי"ה ב"ה, והרי כלול בי"ה כל השם כולו, וזהו שאמר בי"ה שמו, וכ"ז הנה הוא ע"ד שכתב הרב במטי ול"מ (סוף פרק א) בענין ההתפשטות וההסתלקות דלעקודים ע"ש, והבן כ"ז, והרי נשלם בזה הביאור דב' התפשטויות וב' הסתלקויות בהאור דא"ס ית"ש, ע"ד שביאר הרב כ"ז בהאורות דהעקודים.

ענף ד'

אמנם מה שראינו לבאר עוד בזה, כי הנה אמרנו, שע"י האותיות ו' ה' אשר מהתפשטות והסתלקות הב' דאור א"ס ית"ש, הנה נתגלה ונעשה עי"ז האותיות די"ה מהתפשטות והסתלקות הא' דהא"ק, שהוא השורש הראשון העיקרי לכל המציאות דהאצילות כולו. והרי נמצא, כי שורש העיקרי דכל האצילות, הנה הוא תלוי ועומד על הרושם אור דאותיות ו' ה', אשר נשאר ונתגלה בהסתלקות הב' דאור א"ס ית"ש. והנה בארנו לעיל כלל ו' ענף ב' מענין הב' בחי' דמ"ה וב"ן, אשר מההתפשטות דא"ק לצורך האצילות, ואמרנו שם, כי הנה הם הב' בחי' אשר ישנם בבנין כל פרצוף ומציאות. אחד הוא מה שהוא מעיקר הולד עצמו, שהוא עצמותו ונקודתו העיקרית, הנאצל לצורכו מא"ס ית"ש, והוא גנוז ומושרש בהעליון, בהב"ן שבו. והשני, הוא מה שמשותף העליון ונותן חלק מעצמותו בהולד, והוא בבחי' המ"ה שבו, ע"ש בארוכה קצת.

והנה כן הוא עד"ז בענינינו בענין האותיות ו' ה', אשר נתגלה מאור א"ס ית"ש לצורך הבנין דהאצילות. כי האות ה', הנה בו נאצל הנקודה העיקרית והעצמותית דהאצילות עצמו מא"ס ית"ש. והאות ו' הוא האור דא"ס עצמו, המתפשט ומתייחד תמיד בהאצילות לעולם. והרי נמצא לפי"ז, כי כל האצילות, הנה הוא בהמלכות של אור הקו דא"ס, כי הרי האותיות ו' ה' הנז', הנה הם מההתפשטות וההסתלקות דאור הקו כנ"ל, והוה

כל האצילות העיקרי בהאות ה', שהוא המלכות דאור הקו. והו' הנה הוא הרשימו דאור הקו המתייחד בו תמיד.

אמנם א"ק והעקודים, אשר מהם לא נסתלק הקו מעולם וכנ"ל ענף א', הנה הם בהמלכות דאור א"ס המקיף, כי הרי הקו והצמצום הנה הם בהמלכות דא"ס המקיף, וכנ"ל כלל ב' וכלל ד' ובכ"מ. והרי נמצא, כי א"ק והעקודים, הם בהצמצום הראשון שהוא מההתפשטות וההסתלקות הראשון דא"ס המקיף, והם בהמלכות דא"ס המקיף. והאצילות הוא (ק ע"ב) בהצמצום השני, שהוא מההתפשטות והסתלקות דאור הקו, שהוא א"ס המוקף, והנה הוא בהמלכות דאור א"ס המוקף. וכן הוא עוד, כי הנה אמרנו כי א"ק והעקודים, הנה הם עומדים בהקו עצמו, כי הרי מהם לא נסתלק הקו, והנה הם באות ו' עצמו. אבל האצילות, אשר הוא עומד בהצמצום השני, הנה הוא באות ה', והרי הו' הא"ק עם האצילות בבחי' אותיות ו' ה' דאור א"ס המוקף, והבן זה מאד.

אך כ"ז שאמרנו, שאין באצילות אלא רק רושם אור מהקו, הנה הוא רק בהשורש הראשון דהאצילות. אבל לאחר התיקון, הנה מתוסף באצילות אור הרבה מאור הדעת עלאה, אשר בבחי' הג' רישין עלאין דהא"ק וכנ"ל כלל י"ח ענ"ה, ומתייחד עי"ז האצילות כולו באור הקו העיקרי ג"כ לעולם. אמנם הוא רק דרך העקודים והא"ק ודרך הפרסא שבו וכנ"ל ענף א' ב'. אך עכ"פ הוא, כי מתוסף באצילות אור א"ס הרבה ומתייחד עם כל האצילות כולו תמיד, ונעשה האצילות עם הא"ק לכללות קומה אחת, כי ממקום הטבור ולמעלה נקרא בשם העקודים והא"ק, והם מהעולמות דאור א"ס, וממקום הטבור ולמטה נקרא בשם אצילות, והם עכ"פ רק קומה אחת לבד, וכנ"ל כלל ו' ענ"א ע"ש, והבן כ"ז היטיב ודי בזה.

כלל כ"א

[ענף א']

ועתה נדבר מענין ההסתלקות הב' אשר להעקודים, והנה הוא מבואר בדברי הרב עצמו בשער מטי ול"מ בארוכה, והוא הענין מה שעולים האורות תמיד במטי ולא מטי כנודע. אמנם מה שנאמר בזה, כי הנה הגם שכתבנו בכמה מקומות מדברינו, כי עיקר המציאות דכל עולם והשלמותו, הוא לעולם רק ע"י האור דההתפשטות הב', וא"כ הרי היה משמע לפ"ז, שאין כל הסתלקות הב' לצורך תיקוני אותו העולם כלל. וכן הוא ג"כ לפי דברינו אשר כתבנו לעיל כלל כ' ענ"א, שאמרנו שם, כי כל ההסתלקות הב' דאור א"ס, הנה הוא רק כדי להמציא עי"ז את העולם דאצילות על מדרגתה, וכן ליתן אפשרות לכל המציאות דהעולמות ב"ע. וא"כ נמצא שאין ההסתלקות הב' דאור א"ס לצורך השלמת העולם דהקו והצמצום עצמו כלל, וכן אינו הוא ג"כ לצורך הא"ק והעקודים כלל, כי הרי לא נסתלק מהם כלל, וכמו שכתבנו שם. אלא הוא רק לצורך המציאות דהד' עולמות אבי"ע לבד כנז'.

אמנם העיקר הוא, כי כל הסתלקות ב', הנה הוא באמת ג"כ רק לצורך תיקוני אותו העולם עצמו, וכן הוה בעומק הענין באמת גם בעולמות דא"ס⁷⁴⁹, וכמו שיתבאר לקמן ענף ג' ד' בביאור היטיב ע"ש, ובפרט בענינינו שהוא בההסתלקות הב' אשר בהעקודים. הרי מבואר הוא בדברי הרב בשער מטי ול"מ, כי כל ההסתלקות הב' אשר להעקודים, הנה היה לצורך עיקר הבנין דעולם העקודים עצמו ג"כ, כי ע"ז נתחלקו שם האורות ל"י, ונעשו ל"י אורות, ונעשה עי"ז כל אור ואור על מדרגתו הראוי לו. וכן עוד כמה תיקונים ושליומות הנעשה בהם ע"י עלייתם והסתלקותם תמיד בבחי' לא מטי, שהוא ההסתלקות הב', וכמו שמבואר בכל דברי הרב שם, וע"ש (פרק ב ופרקים ד ה), ובפרט בדברינו שם בחלק

⁷⁴⁹ עי' לעיל הערה 35.

הביאורים. ונמצא כי בעולם העקודים הוה גם ההסתלקות הב' לצורך בנין אותו העולם גופה ג"כ, ולכן הוה שם ההסתלקות הב' בפועל תמיד וכמו ההתפשטות הב', כי הרי הם תמיד בפעולת דמטי ולא מטי כנודע.

וכן הרי נעשה שם ההסתלקות הב' בכולו, כי הרי כל האור כולו דהתפשטות הב', הוא תמיד שם במטי ולא מטי, והוא משום כי כל ההתפשטות הב' וכל ההסתלקות הב', הנה שניהם הם לצורך הבנין והשלימות דכל העקודים עצמו ג"כ. משא"כ ההסתלקות הב' אשר בהאור דא"ס הנ"ל כלל כ' ענ"א, הרי הוא אינו בפועל תמיד, אלא הוא, כי אחר שנסתלק האור ועלה למעלה מהטבור, הנה נפרס שם פרסא למטה הימנו, ונשאר ועומד אותו האור למעלה מהפרסא תמיד, ואינו יורד הוא עצמו עוד למטה כלל, להיות בבחי' מטי ולא מטי. וכן הרי לא היה שם ההסתלקות הב' [הנז' אשר בהקו דא"ס] בכל [ק ע"ג] האור כולו דהתפשטות הב', שהוא בכל הקו כולו ח"ו, אלא רק באותו החלק אשר מהטבור ולמטה. והוא באמת רק אותו החלק אור אשר היה יורד ומתפשט בתחילה ג"כ רק לצורך האצילות לבד (וכמו שכתבנו לעיל בדברינו כלל ה' ו' וע"ש ענ"א בביאור הענין דג' הבחנות ע"ש). הנה אותו החלק אור לבד, הוא אשר חזר ונסתלק, והוא ההסתלקות הב' אשר באור א"ס כנ"ל. אבל בעולם העקודים, הרי היה ההסתלקות הב' בכל האור כולו דהתפשטות הב' שבו, ונוהג אותו ההסתלקות בפועל תמיד כמו ההתפשטות וכנז'. ובדברינו לקמן ענף ג' ד' בענין ההסתלקות הב' אשר להעולמות אבי"ע יתבאר עוד הענין בזה בעה"י [וע"ש שנתבאר כי כן הוא כל ההסתלקות הב' שבכל העולמות כולם, הנה הם תמיד רק לצורך תיקוני דאותו עולם עצמו וכן מגיע ההסתלקות לכל האור כולו והוא בכל העולמות בסדר אחד, ע"ש בארוכה]⁷⁵⁰.

[ענף ב']

ונדבר מעתה מענין ההסתלקות הב' אשר להאצילות. ההסתלקות הב' אשר להאצילות, הנה הוא נחלק ג"כ לשנים, ע"ד שכתבנו לעיל כלל י"ח ענף א' ב' ח' בהתפשטות הב'. והנה החלק הראשון דהסתלקות הב' דהאצילות, הנה הוא מה שעלו כל האורות למעלה בעת מיתת המלכים ושבירת הכלים, וכמו שמבואר בדברי הרב בשבירת הכלים (פרק ג) ובכ"מ. והרי חזרו ועלו כל האורות אשר נתפשטו בהחלק הראשון דהתפשטות הב' דלאצילות, וכנ"ל כלל י"ח ענף א' ב', שהוא כל יציאת דעולם הנקודות ומלוכת המלכים, הנה חזרו כל האורות שלהם ונסתלקו ועלו למעלה ומיתו ונשברו. והנה הוא החלק הראשון דהסתלקות הב' דהאצילות, אשר הוא נעשה תיכף, ואחריו להחלק הראשון דהתפשטות הב' אשר להאצילות. והנה צורכו וענינו דאותו החלק הראשון דהסתלקות הב', הנה הוא עיקרו אינו לצורך תועלת ובנין האצילות עצמו, אלא רק לצורך המציאות והתהוות דהעולמות בי"ע וכל הנהגתם אשר עד ביאת המשיח, כי הרי כל הענין כולו דהתחלקות ההתפשטות הב' דלהאצילות, מה שנחלק לשנים והיה החלק הא' דהתפשטות הב' רק נקודות קטנות וכקרני חגבים ולא יצאו מתוקנים תיכף, הרי היה כ"ז ג"כ רק משום צורך עולם התוהו, אשר נעשה משבירת הכלים ומיתת המלכים, שהוא ענין החלק הא' דהסתלקות הב' שאמרנו, ונעשה עי"ז כל התעבות דהעולמות בי"ע וזוהמתה עם כל הרע כולו, אשר עי"ז הוא כל הבחירה והשכר והעונש, וכל הנהגה כולה אשר עד ביאת המשיח כנודע. וכמו שכתבנו לעיל כלל י"ט ענ"א, כי ממיתת המלכים יצא תיקון להבי"ע, וכן כל התוהו כולו.

והרי לנו עכ"פ, כי כל אותו ההסתלקות הב' דענינינו, שהוא החלק הא' דהסתלקות הב' דלאצילות, הנה הוא רק משום צורך העביות דבי"ע, וכל הנהגתם אשר עד ביאת

⁷⁵⁰ המלבה"ד הוסיף סוגר זה האחרון מדעתו.

המשיח [וע' בזה לקמן ענף ד]. והנה היה נעשה כל אותו ההסתלקות הב' בכל האור כולו אשר בהחלק הראשון דההתפשטות הב', כי הרי גם בהג"ר דהנקודות, הנה היה בהם ג"כ ביטול ופגם, וכמ"ש בנקודות (פרק ב), והיו עומדים עי"ז רק אחור באחור, וכמ"ש שם (פרק ו) וכן בשבירת הכלים (פרקים א' ב') ובכ"מ. והרי היה מגיע ענין ההסתלקות הזה לכל האור דההתפשטות כולו, והוא כמו שאמרנו, שגם כל אותו ההתפשטות כולו, ר"ל מה שנחלק ההתפשטות הב' דלאצילות לשנים, והיה החלק הראשון ממנו, רק בבחי' נקודות קטנות ובקרני חגבים. הנה כל הסדר הזה, סידר המאציל ג"כ רק משום צורך התעבות דהבי"ע והנהגתם של עתה, וכנ"ל. ולכן היה מגיע כל אותו החלק הראשון דההסתלקות הב' לכל אותו האור כולו, כי הן כל אותו ההתפשטות והן כל אותו ההסתלקות, הנה שניהם היו רק משום צורך עולם התהוה, וכדי שיעשה עי"ז כל התעבות דהבי"ע וכל הנהגתם של עתה וכנ"ל, וכמו שנתבאר בדברינו בזה בכ"מ ובפרט בדע"ה ח"א וב'.

[ענף ג']

אמנם החלק הב' דהסתלקות הב' אשר להאצילות, הנה הוא נחלק לג' בחי', וכל אותן הג' בחי', הנה הם אינם באצילות וק' ע"ד לבד, אלא שהם מגיעים לכל העולמות כולם, הן להעולמות שלמעלה שהם העולמות דא"ס⁷⁵¹, והן להעולמות שלמטה שהם העולמות דבי"ע. והוא הוא ההסתלקות הב' אשר להבי"ע ג"כ, כי נעשה אותה ההסתלקות בכל העולמות כולם בזה אחר זה, ובכולם בסדר אחד.

וביאור הדברים הוא, כי הנה אחר שנתקנו כל העולמות ע"י השם מ"ה, שהוא החלק הב' דהתפשטות הב' דלהאצילות, כנ"ל כלל י"ח ענ"ח וכלל י"ט ענ"ב, ונשלם עי"ז הבנין דכל העולמות אבי"ע, כל א' בה' פרצופים שלימים, אשר כל א' הוא כלול מנרנח"י. וכן נמשך עי"ז תמיד אורות ומוחין חדשים לכל א' בתיקון כל העולמות כולם, לברר את כל הניצוצי קדושה דעולם התהו, עד שיוגמרו להתברר כולם, ומתחדשים עי"ז אורות ומציאויות תמיד בכל העולמות כולם, וכמו שיסדו (ברכת יוצר) המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית. וכ"ז הוא ע"י האור דהשם מ"ה, אשר הוא נמשך מרזא דא"ס ית"ש, ונמשך ומתייחד בכל העולמות כולם, כנ"ל כלל י"ח ענ"ח וכנודע. והנה אינו עומד אותו האור בהעולמות על מצב אחד גם רגע אחת, אלא שהוא נידון תמיד בתוספת וגירעון, אך בכללות, הנה הוא נבחן בג' בחי': בחי' אחת, הוא כי לפעמים, הנה מתמעט ומסתלק אותו האור ע"י עונות הדור רח"ל, וכנודע מהחטא דעין הדעת, שנתמעטו כל הפרצופים כולם, והגיע הפגם גם באצילות עד א"א כביכול, ומכל שכן בהעולמות בי"ע, וכמ"ש הרב בשער הקליפות (פרק ג) ובפרט בלק"ת (פ' בראשית) ובמאמרי רשב"י (פ' קדושים), וכמו שביארנו בדע"ה ח"ב דרוש ג' בארוכה מענין החטא דעין הדעת, איך שנתמעטו וירדו עי"ז כל העולמות כולם הרבה מאד, ונסתלקו האורות למעלה. וכן הוא מעין זה בדברי חז"ל במדרש בראשית רבה (פ"ט סי' ז) ובתנחומא (רש"ב פ' נשא סי' כ"ד) בשעה שברא הקב"ה את העולם, התאוה שיהא לו דירה בתחתונים כשם שיש לו בעליונים כו', כיון שחטא אדה"ר, נסתלקה שכינה לרקיע הראשון. חטא קין, נסתלקה לרקיע השני. דור אנוש לשלישי, דור המבול לד', דור הפלגה לה', סדומיים לו', ומצרים בימי אברהם לז'. וכנגדן עמדו ז' צדיקים כו', ע"ש, וע' בדברי הרב בזה בשער מיעוט הירח (פרק ב).

וכן עד"ז בחורבן ביהמ"ק, שאמרו רז"ל (ראש השנה לא ע"א) עשר מסעות נסעה שכינה מכפורת לכרוב, ומכרוב לכרוב כו', ובדברי הרב בזה בשער מיעוט הירח שם (פרק ב) איך שנתמעט ונסתלק האורות למעלה בעת החורבן רח"ל. וכן הוא עד"ז בכל חטא וחטא, הנה מסתלקים האורות למעלה בכל עולם ובכל פרצוף לפי ערכו כנודע. וכ"ז הרי

⁷⁵¹ עי' לעיל הערה 35.

הוא ההסתלקות הב' אשר נעשה בכל הד' עולמות אבי"ע בהאור דההתפשטות הב', שהוא בהאור התיקון דהשם מ"ה, כי נסתלק וחוזר ועולה למעלה ע"י החטא, וכמו שמבואר בזה ג"כ בדברי הרב בשער המלכים (פרק ו').

ולא עוד, אלא שמגיע ענין בחי' הסתלקות האורות אשר ע"י החטא גם למעלה למעלה, שהוא גם בהעולמות דא"ס כביכול וכנ"ל בדברינו כלל כ' ענ"ב ע"ש. ומ"ש הרב במלכים (ריש פרק ו') שאין הפגם מגיע בהג"ר, ר"ל בהג"ר דכל פרצוף בערך הז"ת שבו, אבל בערך הפרצוף העליון, הנה נחשב גם הג"ר דכל תחתון רק לבחי' זו"ן, ונבחן הפגם גם בהם, וכמ"ש הרב הקדוש מהר"ח דילהרוזה ז"ל בספר תורת חכם (דף קיא סע"א וע"ב) זה לשונו: ולפי מ"ש מו"ר מהר"ש שרעבי ז"ל, שגם או"א וא"א שבכל פרצוף מהו פרצופים נקראו זו"ן בערך העליון מהם, והיה בהם שבירת המלכים, ונפלו לבי"ע, שהוא הפרצוף התחתון מהם הנקרא בי"ע בערכו. (ע' דברינו בארוכה בזה בדע"ה ח"א דרוש ג' סימן ה' מאות ד' עד סוף אות ח'). וא"כ, ודאי שבכולם מגיע הפגם, אלא שהפגם המגיע בכל ג"ר, שהם א"א ואו"א שבכל אחד ואחד, אינו נקרא פגם בערך הפגם המגיע לזו"ן שבכל אחד ואחד. אבל בערך העליון מהם, נקראו זו"ן, ונקרא שמגיע הפגם בהם. והזו"ן שבפרצוף הב', לא נפלו לבי"ע התחתון, כי אם לא"א ואו"א שבפרצוף השני להם, הנקרא בי"ע בערכם. וכן עד"ז בשאר. א"כ הפגם מגיע בכולם, שהרי כולם נקראו זו"ן. וענין אדם הראשון יוכיח כו', ע"ש בארוכה, והבן.

והרי לנו עכ"פ, כי מגיע הפגם בכל העולמות כולם, והוא ענין הסתלקות הב' שבכל העולמות כולם ממש (אלא שבכל א' הוא לפי ערכו כנ"ל), אשר ע"י החטא (קא ע"א) ועון רח"ל והוא בחינת א'.

בחינת ב', הוא ענין הסתלקות ועליית האורות דכל תחתון העולים תמיד למעלה בסוד מ"ן כדי לקבל תוספת אור וברכה, ומתחדשים במוחין חדשים להשפיע ולהוליד אורות ונשמות חדשות, וכידוע מכוונת כל התפילות והמצוות, שעולים הפנימיות והנשמות למעלה לבחי' מ"ן, ונעשה זה ג"כ בכל הפרצופים והעולמות כולם עד רום המעלות, וכמ"ש במוחין דצלם (פרק ו') וברוב דרושי הרב. והוא תיקוני דכל העולמות כולם, הנעשה ע"י המצוות ומעשים טובים ובקדושת השבתות ומועדים, ונעשים התיקונים הללו בכל העולמות כולם, אשר גם למעלה למעלה, כי כל תחתון עולה לגבי העליון שעליו, לקבל שם תוספת אור, ואח"כ חוזר ויורד למקומו להשפיע למטה. ועי"ז, הנה הוא ית"ש מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית (ברכת יוצר), והנה הוא ההסתלקות הב' הנעשה בכל העולמות כולם, גם עתה לצורך תיקונם והשלמתם, והוא הבחי' הב' שאמרנו, והוא לטובה ולברכה.

והנה אותן ב' הבחי' דההסתלקות הב' שאמרנו, הנה הם מבוארים בדברי הרב בשער מטי ולא מטי באורות העקודים. הבחי' הא', הוא מ"ש שם (פרק ב') בסוד הכתוב (תהלים ל ו') כי רגע באפו. ואמר שם, כי הסתלקות האורות, שהוא לא מטי, הוא מחמת זעם ואף מחמת התחתונים כו', כי כפי מעשה התחתונים, כך יהיה כו', כפי מעשה בני אדם כך ימשך זמן החיים ההם כו'. וכן אמר ג"כ בשער העקודים (פרקים ז' ח') ע"ש.

והבחי' הב', אשר הוא לקבל תוספת אור וברכה למעלה ולהשפיע למטה, הנה הוא מ"ש שם (בשער מטי ול"מ פרק ד') כי הם מסתלקים ועולים למעלה, כדי לעלות אל שורשם, לינק משם. וחשק הזה שיש להם ליקח אור מן השורש שלהם, הוא הגורם להם לעלות כו', ע"ש, שמבואר שהסתלקותם ועלייתם היא כדי לינק אור למעלה ולהשפיע למטה. והרי לנו מפורש בדברי הרב אותן ב' הבחי' הנזכרים בעולם העקודים, שהוא מעולמות דא"ס. והנה כל אותן הב' בחי' אשר אמר הרב שם באורות העקודים, והוא בהאור ההתפשטות הב' שבהעקודים, שהם מסתלקין ועולים תמיד בסבת ב' הבחי' הנז',

והוא ההסתלקות הב' אשר להעקודים, הנה בן הוא כ"ז ממש ג"כ במכל שכן באור ההתפשטות הב' אשר להד' עולמות אבי"ע, שהוא האור דשם מ"ה, אשר ממנו נתקנו כל הד' עולמות אבי"ע, וכנ"ל כלל י"ח ענ"ח וכלל י"ט ענ"ב. הנה הוא מסתלק ועולה תמיד ג"כ בסבת ב' הבחי' הנז', והוא החלק השני דההסתלקות הב' אשר בכל הד' עולמות אבי"ע כולם. והנה הוא החלק השני דההסתלקות הב' אשר נעשה בהחלק השני דההתפשטות הב' שבכל הד' עולמות אבי"ע, ונעשה אותה ההסתלקות כולם, הכל רק בסבת הב' הבחי' הנזכרים. וכבר אמרנו, כי אלו ב' הבחי' וההסתלקות הנעשה על ידיהם, הנה הוא מגיע גם למעלה למעלה, שהוא גם בכל העולמות דא"ס ית"ש וכנ"ל.

ודע כי אותה הבחי' הב' שאמרנו, הנה היא נבחן ג"כ בשתיים, ויש בה תועלת שונות. והיינו, כי לבד מה שאמרנו שהם עולים לינק לקבל שפע חדשה לצורך תולדות אורות ונשמות חדשות, הנה לבד זה, הוה רוב עלייתם רק כדי להתחזק בחיות וכח חדש, שהוא לצורך עצמן בלבד, וע"ד נשמת האדם העולה למעלה בעת השינה, ומקבל הנשמה עי"ז חיות חדש. וכן מתחזק הגוף עי"ז ג"כ, וכנודע במ"ש (איכה ג כג) חדשים לבקרים⁷⁵², שנעשה עי"ז לבריה חדשה. וכן הוא באמת בכל נשימה ונשימה אשר בתת"ף רגעי השעה⁷⁵³, ומקבל הנשמה והגוף עי"ז חיות וכח חדש בכל רגע ורגע, וכמו שכתבנו בזה במ"א (דע"ה ח"ב לח ע"ד).

וכן הוא כ"ז בכל עולם ועולם אשר למעלה למעלה, כי עולים תמיד האור פנימיות שבו לקבל חיות חדש מלמעלה, ועי"ז מתחזק גם הגוף וכלי דכל א' ע"י הסתלקות ועליית האור, והוא ע"ד הצמצום הראשון, שע"י נעשה העביות וכל תיקוני הכלים, וכמ"ש הרב בעגו"י (סוף ענף ג) ובעקודים (ריש פרק ג) ובמטי ול"מ (פרק ד) וכמו שבארנו בדברינו שם בשער מטי ול"מ, שזהו ג"כ צורך הענין מה שנוהג שם תמיד במטי ול"מ, כי עולה האור ומסתלק תמיד, כדי שלא יתבטל הכלי ע"י האור, ומתחזק הכלי עי"ז ע"ש בדברינו. וקא ע"ב} והוא ענין הזווג החיצוני אשר לצורך חיות העולמות, שאמר הרב בכ"מ שהזווג הזה לא פסיק לעלמין, ונעשה הזווג הזה ג"כ ע"י בחי' עליית מ"ן, שהוא ההסתלקות הנז' אשר בעת השינה. וכן בכל נשימה ונשימה נמשך מאותו הזווג שפע חדשה תמיד לצורך קיום העולם.

והרי לנו עכ"פ כי ישנו באותו הבחי' הב' שאמרנו תועלות שונות בתיקוני כל העולמות, כי הוא משתמש, הן לצורך תולדות אורות ונשמות חדשות, וכן לכל התחדשות המציאויות תמיד, המתחדשים בכל עת. והן לצורך החיות והקיום דהנשמה והגוף, שהוא עיקר הקיום דכל עולם עצמו. וכ"ז הוא ע"י הסתלקות הב' שאמרנו, שהוא הסתלקות האורות ועלייתם למ"ן, שעולים למעלה תמיד, ונעשה עי"ז הזווג פנימי בהפרצופים שלמעלה. ונולד מזה אורות ונשמות חדשות בכל תחתון, וכן נעשה מזה הזווג החיצוני לצורך השפע דקיום העולמות לבד. וכ"ז הוא נוהג בכל העולמות כולם, אשר מרום חביון עוזו עד סוף כל העולמות דהבי"ע ג"כ. והוא החלק השני דההסתלקות הב', אשר נעשה בהחלק השני דאור ההתפשטות הב' שבכל העולמות כולם כנז'. ומה שאנו קוראין כ"ז בשם הסתלקות הב', הגם שאין מספר לכל בחי' ההסתלקויות הזה, כי הרי הם עולים

⁷⁵² עי' זהר ח"א יט ע"א, בהגר"א בתיקו"ז מב ע"ב, שעה"כ ב ע"ב.

⁷⁵³ עי' בספר פרדס רימונים לרמ"ק בשער פרטי השמות (פרק ב'), שעה"כ צד סע"א, ובבהגר"א על ספר יצירה בליקוטים שבסופו (כג ע"ד).

זה תוכן דברי הגר"א: י"ב שעות היום הם נגד י"ב צירופי הו"ה ובכל הו"ה יש תת"ף תיבות נגד תת"ף חלקים שיש בשעה והם ו' נקודות, ה' תנועות גדולות (קמץ צירי חולם חיריק ושורוק) ושב"א, ולכל אות משם הו"ה מצרפים אות אל"ף בכל האפשרויות עם ב' נקודות (דהיינו יא' יא' יא' יא' ואחר כך יא' יא' וכו') הרי ל"ו (ו' פעמים ו') ולכן יש ל"ו פעמים שם הו"ה שהוא גימ' תתקל"ו, ועוד קמ"ד אלפין (ל"ו כפול ד') סך הכל יש תת"ף.

ומסתלקים בכל רגע כנו', אך אנו נמשכים בזה אחר דברי הרב, שקורא ג"כ לכל העליות והסתלקות דמטי ול"מ בשם ההסתלקות הב', וכמ"ש שם (פרק א), וכנודע הגם שהם תמיד במטי ול"מ בכל רגע, והכוונה הוא על כללות ההסתלקות הנעשה תמיד בהאור דההתפשטות הב' אשר להעקודים. וכולל הרב את כל ההסתלקות הפרטיים דמטי ול"מ הנעשה תמיד בהאור דההתפשטות הב' בכלל אדא, וקורא אותה בשם ההסתלקות הב'. כי הרי היא הב' לכללות ההסתלקות הראשון, וכן הוא בענינינו, כי כל ההסתלקות הפרטיים דהב' הבחי' הנזכרים, הנעשים תמיד בכל עת בהד' עולמות אבי"ע, הנה הם כללות החלק השני דההסתלקות הב', אשר נעשה בחלק השני דההתפשטות הב' אשר בהד' עולמות אבי"ע, ואנו קוראים את כל הכללות הזה בשם ההסתלקות הב' דהאבי"ע, ופשוט הוא.

בחי' הג' דההסתלקות הב', הנה הוא לעתיד לבוא, והוא חזרתו לשרשן, אשר יעלה כל תחתון להעליון שעליו, והעליון להעליון עד שיעלה הכל למקורם הראשון, וכמו שאמרו בספד"צ (פרק א יא ע"א) שביעאה עליהו דאתתקף בלחודוי ואתחרב כולא בתריסר שעותי כו', וכן שם ספ"ה (דף לו ע"א) קרן ביובלא אתעטר עשיראה באימא כו' וכולא תייבין לאתרייהו. וכ"ז יהיה באלף הו', שיחזיר הכל למקורו וכדי להתתקן שם לתכלית תיקון האחרון, שהוא סוד האחדות השלימה, וכמו שכתבנו בארוכה בזה לעיל כלל י"ז. והוא סוד מאמרם ז"ל ראש השנה (לא ע"א) שיתא אלפי שנין הוי עלמא וחד חרוב (וע' בדברינו בזה בדע"ה ח"א דרוש ה' סי' ג' אות ד'), ואח"כ יחזרו ויתחדשו כבראשונה ויתעלו ויעלו מעילוי לעילוי עד אין קץ וכנ"ל כלל י"ז. ועכ"פ הוא, כי באלף הו' יחזור כל האורות והפנימיות לשרשן, והוא ההסתלקות הב' דלעתיד, אשר לצורך התכלית האחרון לכל העולמות כולם, והוא הבחי' הג' דכללות ההסתלקות הב', אשר עתיד להעשות אחר הזמן דשית אלפי שנין דקיום העולם בכל האור דההתפשטות הב', כי יחזור כולו לשרשו, שהוא בהבינה אימא עלאה. וכן יהיה בכל עולם ועולם, שהז"ת שבו יחזרו להבינה שבו, שהיא אם הבנים, ולא ישלום אז אלא רק הבינה לבד שבכל עולם, וכמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק א שם).

והרי לנו עכ"פ ג' בחי' כלליות בההסתלקות הב', אשר הם בכל העולמות כולם בסדר אחד, אלא שבכל א' הוא לפי ערכו. אבל עכ"פ הוא, כי הם נוהגים בכל העולמות כולם אשר מרום המעלות עד סוף עולם העשיה.

[ענף ד']

והנה מבואר הוא מכל דברינו הנ"ל, כי כל ההסתלקות הב' אשר בכל עולם ועולם, הנה הוא לצורך תיקוני אותו העולם עצמו, אם לצורך ההנהגה הראויה אליו, שהוא הבחי' א' (קא ע"ג) הנ"ל ענף ג'. אם לצורך חיותו וקיומו, וכן להוציא בו תולדות אורות ונשמות חדשות, שהוא הבחי' הב' הנ"ל ענף ג'. אם לצורך תיקונו דלעתיד, שהוא הבחי' הג' הנ"ל ענף ג'. ועכ"פ הוא, כי הם כולם לצורך אותו העולם עצמו. אמנם ההסתלקות הב' אשר לאור א"ס ית"ש, שהוא הסתלקות ועליית אור הקו אשר עלה למעלה מהטבור, וכנ"ל כלל כ' ענ"א. הנה אמרנו שם, כי הוא אינו לצורך אור הקו עצמו, אלא רק לצורך העולמות שלמטה, וכמו שכתבנו שם. וכן עד"ז החלק הראשון דההסתלקות הב' אשר להאצילות, שהוא כל מיתת המלכים. הנה אמרנו כי היה כ"ז ג"כ, רק לצורך ההתהוות והמציאות דהעביות דבי"ע, וכל המציאות דעולם התוהו כולו, אשר עיקרו הוא ג"כ רק לצורך הבי"ע לבד, וכנ"ל ענף ב'.

והרי נשתנה בזה אלו הב' הסתלקויות השניות מכל תהלוכות הסתלקויות הב' אשר מהעקודים ולמטה, כי הרי בכלם היה כל ההסתלקות הב' שבהם לצורך עצמם,

ובאלו שני ההסתלקויות הב' הנזכרים, היה הסתלקותם רק לצורך העולמות שלמטה מהם. אך הסבה בזה הוא, כי גם ההתפשטויות של אלו הב' הסתלקויות הנזכרים, לא היו ג"כ התפשטות החלטי ומקוימת, אלא רק לצורך שעה בלבד ולצורך העולמות שלמטה להם לבד. כי הרי התפשטות אור הקו דא"ס, מה שירד ונתפשט מהטבור ולמטה, לא היה הכוונה להשאר שם, אלא רק לצורך שעה, והוא כדי להמציא שורש להאצילות, שהוא התפשטות הא' דלאצילות, וכמו שכתבנו לעיל כלל ה' ו'. וכל התפשטות הא', הרי הוא אינו אלא רק לצורך שעה, כי הוא חוזר ומסתלק ונשאר לעולם למעלה, כנודע בדברינו. וכל ההתפשטות הזו דאור הקו, מה שירד ונתפשט מהטבור ולמטה דא"ק עד סוף רגליו, ואח"כ מה שחזר ונסתלק למעלה, הרי הוא כולו רק לצורך האצילות, והוא להאצילות רק ההתפשטות הא' אשר אליו וההסתלקות הא' אשר אליו וכנ"ל כלל ה' ו' וכלל י"ב. אלא שלהאור דא"ס, הנה היה זה להסתלקות הב', כי הרי נעשה בו עי"ז סילוק שני עכ"פ. אבל כ"ז לא היה אלא רק לצורך האצילות לבד. כי אור הקו עצמו, הנה עיקרו הוא רק עד הטבור דא"ק לבד, ועומד שם לעולם, ולא נעשה בו הסתלקות שני כלל.

והרי נמצא כי הן ההתפשטות הזו והן ההסתלקות הזו, הנה הוא רק לצורך האצילות, והוא ההתפשטות הא' וההסתלקות הא' אשר להאצילות. אבל משום גילוי הקו עצמו, לא היה מתפשט למטה מהטבור כלל, כי אין גילוי הקו העיקרי אלא רק עד הטבור לבד ולמעלה מהפרסא, ומשם אינו מסתלק לעולם כלל. וא"כ הרי ניחא הענין מה שלא היה ההסתלקות הזו דהקו, מה שחזר ועלה מהטבור ולמעלה. ואמרנו כי היה זה רק לצורך האצילות לבד וכנ"ל כלל כ' ענ"א. והוא משום, כי הרי כל אותו ההתפשטות דהקו, מה שנתפשט מתחילה מהטבור ולמטה, הרי היה כל ההתפשטות הזו ג"כ רק לצורך ההתפשטות הא' דלאצילות. וא"כ הרי הוא הצורך להאצילות ג"כ, שיחזור ויסתלק ויעלה למעלה, כי כל התפשטות הא', עיקרו הוא לעולם לעמוד למעלה, לקבל משם ולהשפיע למטה כנודע בדברינו. אבל משום הקו עצמו, לא היה נעשה בו ההתפשטות הזו כלל, ולא היה בו הסתלקות שני כלל.

אמנם עכ"ז, הנה דע והבן, כי מה שאמרנו שלאור הקו העיקרי, שהוא עד הטבור והפרסא דא"ק, הנה לא נעשה בו הסתלקות שני כלל. הנה זהו רק בחי' ההסתלקות בפועל ממש, ע"ד כל ההסתלקויות הב' אשר מהעקודים ולמטה. אבל בממירו ובהעלם, הנה נעשה בחי' הסתלקויות הב' בסבת כל הג' בחי' הנ"ל ענף ג', גם בכל אור הקו כולו, והוא באמת משתמש ונוגע גם לאור הקו עצמו, ע"ד כל הסתלקויות הב' אשר לכל העולמות כולם, וכמו שרמזנו לעיל ענ"ג. והוא עיקר ההסתלקות הב' אשר לאור א"ס ג"כ, והוא נוגע באמת לכל אור הקו כולו, והבן מאד. וא"כ נמצא כי גם ההסתלקות הב' דאור א"ס ית"ש, הנה הוא שוה באמת בסדר אחד ממש עם כל ההסתלקויות הב' אשר בכל העולמות כולם, אלא שבו הוא הכל בהעלם גדול מאד, והבן כ"ז היטיב והי"י יכפר.

ונחזור להענין במה שהערנו ג"כ בענין החלק א' דההסתלקות הב' אשר להאצילות שאמרנו לעיל ענ"ב, שהוא ג"כ רק (קא ע"ד) לצורך תולדות שרשי הראשונים דהעולמות ב"ע. והערינו לעיל בסמוך, כי הרי הוא אינו דומה לכל שאר כל ההסתלקויות הב' שבכל עולם, שהם לצורך אותו העולם עצמו. אך הענין בזה הוא ג"כ ע"ד שכתבנו בזה בהסתלקות הב' דאור א"ס, אשר עיקרו הוא רק להאצילות וכנ"ל. והנה כן הוא עד"ז ג"כ כאן, כי הרי כל אותו החלק ראשון דההסתלקות הב' דלאצילות, הרי היה הסתלקותו להחלק הראשון דהתפשטות הב' דלאצילות, אשר כל עיקר ההתפשטות הזו הוא ג"כ רק לצורך העולמות ב"ע לבד. ור"ל כי הרי כל חלוקת ההתפשטות הב' דלאצילות, מה שנחלק לשנים, והיה החלק הראשון דההתפשטות רק נקודות קטנות וכקרני חגבים, שהוא עולם הנקודות. הרי היה כ"ז רק לצורך שעה לבד, ומשום צורך ההתעבות דהעולמות ב"ע,

וכל תולדות דעולם התוהו, אשר רצה המאציל ית"ש להמציא עי"ז כנודע. ולכן הנה, היה כמו כן עד"ז החלק הראשון דההסתלקות הב' אשר לאותו החלק הראשון דההתפשטות הב' ג"כ רק לצורך העולמות ביי"ע והעולם התוהו, וכמו ההתפשטות אשר אליו, כי ההסתלקות דכל התפשטות הוא תמיד לצורך אותו העולם ג"כ, וכמו ההתפשטות. והן החלק הראשון דההתפשטות הב' דלאצילות, והן החלק הראשון דההסתלקות הב' דלאצילות, הנה שניהם הם רק לצורך תוצאות התעבות דבי"ע ועולם התוהו. אבל מה שהוא לצורך האצילות העיקרי, הנה הוא רק החלק השני דההתפשטות הב' אשר לעיל כלל י"ח ענ"ה, והחלק השני דההסתלקות הב' אשר כאן לעיל ענ"ג. והיה זה באמת לצורך תיקוני כל האצילות העיקרי ג"כ, וכנ"ל שם. והרי נמצא, כי באמת לא היה שום שינוי בזה בין העולמות כלל, ובכולם היה הסדר שוה, כי כל הסתלקות ועליית האור דהתפשטויות, הנה היה בכולם רק לצורך תיקוני אותו העולם אשר נתפשט בשבילו. וכן הוא ג"כ, כי בכל העולמות כולם, הנה נעשה ונוגע ההסתלקות אשר הוא [בכל העולמות] בסיבת כל הג' בחי' הנ"ל ענ"ג לכל האור ההתפשטות כולו העיקרי אשר לכל עולם ועולם, והבן כ"ז היטיב.

והרי נתבאר לנו בכ"ז את כל ענין ההסתלקות הב' ג"כ דכל העולמות כולם, אשר מרום חביון עוזו ית"ש עד סוף כל העולמות ביי"ע תהלה לאל ית"ש. והנה הם עד"ד שאמר הרב מהב' התפשטויות והב' הסתלקויות בעולם העקודים, וכמו שמבואר בדבריו בשער מטי ול"מ (פרק א), וכן היה עד"ז בכל העולמות כולם, וכמו שמבואר בכל דברינו בהספר הזה, כי על זה הוא יסוד כל הספר, להורות ולבאר, איך שכל העולמות כולם הם הכל בסדר אחד, וכמו שאמרנו לעיל כלל א'.

ענף ה'

והנה נודע הוא מדברי הרב בשער מטי ול"מ (פרק א) כי הב' התפשטויות והב' הסתלקויות הנה הם הד' אותיות דהשם הוי"ה ב"ה, הכולל את כל אותו העולם. והנה ישנו לכל התפשטות ראשון שורש אליו למעלה, אשר ממנו הוא נמשך, וכמו שמבואר בדברי הרב בעולם העקודים בשער מטי ול"מ (פרקים ג ד) מענין השורש אשר לההתפשטות הראשון דלהעקודים, וכן בארנו עד"ז ג"כ לעיל כלל ה' וכלל ז' ענין השורש אשר ישנו להתפשטות הראשון דכל הד' עולמות אבי"ע, ע"ש. והנה אותו השורש, הוא הקוצו של י' דהשם הוי"ה הכוללת דכל עולם. וההתפשטות הראשון עצמו הוא האות י', שהוא חכמה, אבא, שממנו הוא שירותא, ובו הוא כלול אימא, בהאותיות ו' ד' דמילוי יו"ד, והיא הה' עלאה כנודע, ובה הנה נעשה כל תיקוני ההסתלקות הראשון, שהוא האות ה' ראשונה, שהיא בינה אימא עלאה, כי כל הסתלקות הוא בסוד צמצום ודין, והוא ע"י הבינה, דמינה דינין מתערין (והר"ג סה ע"א), ועל ידה ובכחה הנה חוזר ההתפשטות הראשון ומסתלק ועולה למעלה. והנה נעשה ההסתלקות הראשון בכח הבינה הכלולה באבא, שהוא ההתפשטות הראשון כנז'. וזהו שאמר הרב שההסתלקות הראשון הוא האות ה', והכוונה הוא, כי ההסתלקות הראשון הוא נעשה (קב ע"א) בכח האות ה' עלאה הכלולה בהתפשטות הראשון, והוא האותיות ו' ד' הכלול במילוי יו"ד שבו. וכן נודע הוא, כי כל הסתלקות, הנה נעשה מזה סוד עליית מ"ן למעלה, ומקבל שם תוספת אור וברכה, ונמשך וניתן מאבא לאימא, ומתעברת בו, ושם נשלם ונגמר הולד. והרי נעשה כל תיקוני ההסתלקות הראשון בהה' עלאה. [וזהו שאמר שההסתלקות הראשון הוא האות ה' ראשונה].

ואח"כ נולד ויוצא ממנה והוא ההתפשטות הב', שהוא האות ו', והוא עיקר המציאות דאותו העולם, וכמו שבארנו בזה בכללים הקודמים (מכלל י"א עד כלל ט"ו וכן

בכלל ו' ובכ"מ) כל ענין דעליית מ"ן הנעשה בהסתלקות הראשון, ואיך שנולד עי"ז כל ההתפשטות השני שהוא האות ו'. ובאות ו' הנה כלול בו שורש המלכות נוק', בסוד אושיט פסיעה לבר⁷⁵⁴ (וכמ"ש בתיקון נוקבא פרק ד), ונשלמה ונגמרה ע"י שפעת אורות ומוחין חדשים הנמשך בהאות ו', שהוא ההתפשטות הב', מהאו"א, שהם ההתפשטות הראשון וההסתלקות הראשון. ושלימות המלכות הוא מה שנתגלה בה שורש המציאות דכל עולם התחתון העתיד לצאת ממנה, כי אין מלך בלא עם⁷⁵⁵, ואין אשה אלא לבנים (כתובות נט ע"ב). ואחר שנשלמה בכ"ז, הנה חוזרת גם היא לגרום העלאת מ"ן למעלה, והוא ההסתלקות הב' הנעשה בהאור דהתפשטות הב', וזה נעשה בכח המלכות נוק', שהיא ה' תתאה, כי על ידה חוזר האור דהתפשטות הב' ועולה למעלה לקבל תוספת אור וברכה, להוציא את כל השרשי המציאות דהתחתון, שנתגלה במלכות נוק' מהכח אל הפועל ומההעלם אל הגילוי. וכן הוא תמיד, כי האור דהתפשטות הב' דהעליון, הוא תמיד בעולה ויורד, כי עולה למעלה (קב ע"ב) לקבל שפע להתחתון, אם לצורך תולדות אורות ונשמות חדשות להתחתון, או לצורך שפעת חיותו וקיומו והנהגתו וכנ"ל ענ"ג. וכ"ז הוא ע"י המלכות נוק', כי על ידה נבררו כל הבידורים דהתחתון, ונעשה על ידה עליית כל המ"ן, וזהו שאמר הרב שההסתלקות הב' הוא הה' תתאה, ור"ל שהוא נעשה בכחה וגילוייה של המלכות.

והרי נשלמו בהב' התפשטות והב' הסתלקות כל הד' אותיות דהשם יהו"ה ברוך הוא, ובזה נשלם דברינו כעת בהספר הזה יהי שמו הגדול מבורך לעולם ולעולמי עולמים. ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכם חיים כלכם היום. יום ג' לסדר ואגדלה שמך והיה ברכה, ט' לחודש מרחשון דשנת תרנ"ט, והוא שנת נ"ז לימי חיי, כי נולדתי אור ליום שבת קודש י"ב טבת דשנת תר"ב וסימן תר"ב גדולתי.

התבונן בפסוק (דברים ד ד) ואתם הדבקים בו, ותראה כי הר"ת הוא גימ' מ"ז כמספר הוי"ה אהי"ה, שהם או"א. וס"ת הם ששה ממי"ן וה' תתאה, והשש ממי"ן הם ו"ק שהוא ז"א, כי הרי הם ממי"ן סתומין, וכל מ' סתומה הוא ו"ק, כי כל א' הוא כלול מו', וכנודע בסוד מי ברא אל"ה⁷⁵⁶, והרי הם זו"ן, שהם הששה ממי"ן וה' תתאה. ונמצא כי בר"ת מרומו או"א ובס"ת מרומו זו"ן. ועוד כי הס"ת הם גימ' רמ"ה כמספר ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן אח"ד, להורות שכל הד' שמות עסמ"ב הם כולם כלולים בהזו"ן, אשר הם בהס"ת כנז', והם כולם אחד ע"י א"ס המתייחד בהם ומייחדם, וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) ואנת הוא דקשיר לון ומייחד לון⁷⁵⁷, ובכ"ז הם דבוקים ישראל לעולם.

הגיון להמעתיק

נשלם העתקת הספר הקדוש הזה ביום שנכפל בו כי טוב, לסדר הנני נותן לו את בריתי שלום, ביום תשעה עשר לירח רביעי דשנת תרנ"ט לאלף הששי, שבת והודאה לצור קדושי ומרים ראשי נאום המעתיק, גיסו של המחבר, אשר זכיתי להעתיק את הספר הקדוש הזה לפניו ולעיניו, הנני צעיר הסופרים משה בר' דוד ברוך הנותן ליעף כח ולאין אונים עצמה ירבה. (קב ע"ג)

⁷⁵⁴ עי' לעיל הערה 367.

⁷⁵⁵ עי' פרקי דר' אליעזר יא וז"ל: העם ממליכין את המלך, ואין המלך ממליך את עצמו אם אין העם ממליכין אותו.

⁷⁵⁶ עי' לעיל הערה 375.

⁷⁵⁷ עי' לעיל הערה 715.

פתיחה

אמר המחבר הנה באשר כי יסוד הספר הזה הנה הוא על סדר השתלשלות העולמות, איך שנעשו כולם בסדר התפשטויות והסתלקויות א' וב', ע"ד שביאר הרב סדר הדברים הללו בדרושי העקודים על עולם העקודים, הנה כן יצאו ונעשו בסדר זה גם הנקודות כולם וכל האצילות כולו, וכן גם כל עולמות ב"ע. ונתייחס הסדר הזה בהתהוות כל המציאות כולו בכלל ובפרט, וכמו שמתבאר סדר יסוד כל הד' בחי' הללו, איך שנתייחסו על זה כל העולמות כולם בהספר שלפנינו בעזרת ה' ית"ש. כי באלו הד' בחי', הנה יצא מציאות כל עולם משורשו הנעלם אשר למעלה, ובהם הוא כל השלמתם ותיקונם וכל הנהגתם לעולם. והנה נודע הוא מדברי הרב, כי כל העולמות כולם, הנה הם תלויים ואחוזים בא"ק, ושם הוא שורש כולם, ומשם יצאו. וכן כל התפשטות הא' וב' אשר לכל עולם ועולם, הנה כולם הם משם. וכן כל ההסתלקות אשר לכל א', שהוא סוד עליית מ"ן כנודע בדברינו, הנה שם הם שבים ללכת, לקבל תוספות אור ומוחין אור וברכה, כדי להשתלם ולהתתקן ולהתעלה תמיד, כי הכל הנה הוא מגילוי ית"ש, אשר נתגלה לכ"ז בא"ק בשורשי כל העולמות התלויים שם. ועפ"י הנה נתגלו ויוצא משם כל ההתפשטות דכל א', וכן חוזר להעשות שם ההסתלקות דכל א'.

והנה סדרי תהלכותיהם דההתפשטויות וההסתלקויות אשר לכל עולם ועולם, איך שמתהווים ונעשים מא"ק, וכן מקומם ותלייתם בו, אשר לכל עולם ועולם, הנה מבואר כ"ז בהספר שלפנינו, כל א' בדרוש מיוחד אליו. ומבואר שם, כי הנה הם כולם רק ע"פ שרשיהם העליונים דהאורות והשמות דהד' שמות עסמ"ב אשר נתייחסו בו לכ"ז. כי הנה נתייחסו בו בא"ק י"ג מערכות דעסמ"ב, עסמ"ב למעלה מעסמ"ב, ע"ד הכתוב (קהלת ה' ז) כי גבוה מעל גבוה שומר, נהורין מצוחצחין אלין על אלין, כמ"ש בזוה"ק בראשית (כג ע"א)⁷⁵⁸. ואלו הי"ג מערכות דהעסמ"ב אשר בו, הנה הם השורשים נעלמים להעקודים והנקודות והאצילות, לכל מקריהם ולכל מאורעותיהם אשר מעולם ועד עולם. ובהם ועל ידיהם, הנה נעשה כל סדר ההתפשטויות וההסתלקויות שבכל א' מהם. ולא עוד אלא הוא, כי הנה אלו הי"ג מערכות, הנה הם כפולים בו, והוא במה שנודע, כי א"ק הנה הוא הממוצע בין אור א"ס לאצילות, ועל ידו הוא היחוד דאור א"ס באצילות. ועל זה הנה הם י"ג מערכות דעסמ"ב בעצמותו גופה, כי הם על בחי' שורשם שבא"ס, על שם שהכל הם תלויים רק עליו ית"ש, ומהם הנה נאצלו בו (ר"ל בא"ק) עוד י"ג מערכות ע"ד נחתם מחותם, שהם שורשי האצילות עצמו. והוא במה שנודע, כי עיקר א"ק הוא ע"ב וס"ג הכלליים, וישנם אלו הי"ג מערכות הן בהע"ב והן בהס"ג, כי הע"ב הוא בחי' א"א שבו, ושם הנה הם בבחי'

⁷⁵⁸ ז"ל: תא חזי כמה עלות אינון סתימין דאינון מתלבשין ואינון מורכבין בספירן וספירן מרכבה לגבייהו דאינון טמירין ממחשבתא דבני נשא ועליה(ו) אתמר (קהלת ה' ז) כי גבוה מעל גבוה שומר וגו' נהורין מצוחצחין אלין על אלין ואלין דמקבלין אינון (ד) חשוכין מאחרנין דעלייהו דמקבלין מנייהו ועלת העלות לית נהורא קיימא קמיה דכל נהורין מתחשכן קמיה. תרגום: בא וראה כמה עילות הם סתומים שהם מתלבשים והם מורכבים בספירות, והספירות מרכבה להם, שהם טמירים ממחשבת בני אדם, ועליהם נאמר "כי גבוה מעל גבוה שומר וגו'". אורות מצוחצחים אלה על אלה. ואלה שמקבלים הם חשוכים מאחרים שעליהם שמקבלים מהם. ועילת העלות אין אור עומד לפניו, שכל האורות חשוכים לפניו.

ביאור: סתימין - מורכבים בספירות. ע"ח כתב שמדבר בספירות אדם קדמון, שהם למעלה מהאצילות (רח"ו). כאן מרמז לא"ק (ע"ח עגו"י פרק ד'). תיקונים תיקון ע' קנט ע"ב (לש"ו) ז"ל: תא חזי כמה עלות סתימין דאינון מתלבשין ואינון מורכבין בספירן וספירן מרכבה לגבייהו דאינון טמירין ממחשבות בני אדם ועלייהו אתמר כי גבה מעל גבה שמר וגבהים עליהם נהורין מצוחצחין אלין על אלין ואלין דמקבלין אינון כחשוכין מאחרנין דעלייהו דמקבלין מנייהו ועלת על כל העלות לית נהורא קיימא קמיה כל נהורין מצוחצחין מתחשכאן קמיה.

שורשם שבא"ס, ע' רע"מ פינחס (רנח סע"א)⁷⁵⁹. הס"ג הנה הוא האו"א שבו, כי הם ע"ב דס"ג וס"ג דס"ג, ונחתם בהם הי"ג מערכות מא"א ע"ד נחתם מחותם, והם שורשי האצילות עצמו, וכמבואר כ"ז בפנים הספר כלל ח"י ענף י' מס"א א' עד סוף סי' י"ג, והם הי"ג מערכות דעסמ"ב אשר בהע"ב הכללי, שהוא הא"א שבא"ק. ואח"כ בסי' י"ד ומ"ו, שם הוא הביאור דאותן הי"ג מערכות עצמן סדר אצילותן בהאו"א שבא"ק. אמנם עיקרם דהאו"א וגילויים אשר בעולם הנקודות והתיקון, הנה הוא באמת רק בהח' מערכות האחרונים, אשר מס' ו' והלאה, אבל הה' מערכות הראשונים, הנה הוא להם רק על שם שורשם שבהעקודים, ועיקרם הם לעקודים גופה (כי העקודים להאו"א שבא"ק הוא ע"ד הי"ג ת"ד דהאצילות להאו"א שבאצילות⁷⁶⁰) וכמו שתמצא כ"ז מבואר בכלל ח"י ענ"י. ועכ"פ הוא, כי הנה יסוד המאציל ית"ש י"ג מערכות מהד' שמות דעסמ"ב באדם קדמאה, עסמ"ב למעלה מעסמ"ב, שהם שורשי כל העולמות כולם מציאותם וקיומם והנהגתם, בכל עת מן העולם ועד העולם. {קב ע"ד}

וענין היותם י"ג הוא ע"ד כל התיקונים דאצילות, שהם במספר י"ג, כי הם רזא דמתקלא כנודע בספד"צ (פרק א ובהגר"א שם). ונקראו תיקונים כי על ידיהם נעשה האפשרות לאורו ית"ש להתגלה, והוא ע"י שנתמעט ונצטמצם האור בהם כנודע⁷⁶¹. והנה הם באצילות ג' מיני י"ג, שהם: י"ג חוורתא, י"ג נימין, י"ג ת"ד. שהם מסוד הג' רישין דא"א, חב"ד דא"א. וכולם מתפשטים אח"כ להמלכות, שהיא כלל הכל כנודע. וכ"ז הוא רמז ג"כ כאן, כי הרי בהי"ג מערכות דהעסמ"ב, הרי הוא י"ג שמות ע"ב, והם בסוד י"ג חוורתא. וי"ג שמות ס"ג, והם בסוד י"ג נימין. וי"ג שמות מ"ה והם בסוד הי"ג ת"ד. וי"ג שמות ב"ן, הנה הם כללות המלכות הכוללת כל הי"ג. וכן הרי ישנם באלו הי"ג מערכות דהעסמ"ב שבא"ק נ"ב שמות פרטיים, והנה הם כלולים כולם בהאצילות, שהוא בהנה"י דא"ק, ששם הוא הב"ן הכללי שבו. כ"ז הנה הוא מענין הי"ג מערכות דהעסמ"ב המבואר בכלל ח"י ענ"י, אשר שם הם מבוארים כולם אחת לאחת, זה אחר זה, ומבואר שם על כל א' ענין מציאותו ושימושו יציאתו ותולדותו שורשו ומקורו, עם כל הנמשך לזה במה שנוגע אליו.

אמנם כל הדרוש שם, הנה מיוחד עיקרו על השמות דעסמ"ב אשר בכל אלו הי"ג מערכות כולם, לבאר ענינו ושימושו דכל א' כנז'. אבל עיקר מציאות דהעולמות כולם, היוצא ונעשה בהם התפשטותם והסתלקותם, וכן כל סדרי מציאותם, הנה כ"ז הוא מבואר בכל דרושי הספר כולו, אשר זולת כלל ח"י ענ"י, כי שם הנה נתבאר סדר ההשתלשלות דכל א' ותשלומו ותיקונו בכל א' ואחד בפנ"ע בדרוש מיוחד אליו. וכן נתבאר בכל א' את קישורו ויחוסו בהשם שלו שבהי"ג מערכות הנו', שהוא נשמתו ועצמותו אשר בו, ועל ידו הוא נמצא, כי השמות עם העולמות, הם אחד. שהעולמות הם גילויי דהשמות, כי במציאות השמות נעשו העולמות, ובמציאות העולמות נתגלו השמות, וכמ"ש הוא ית"ש למשה רבינו ע"ה לפי מעשי אני נקרא (שמו"ר פ"ג סי' ו)⁷⁶² כי פעולותיו ית"ש שהוא מציאות העולמות, הנה הוא עצמו רק יציאת גילוי, שהוא שמותיו יתברך, מן הכח לפועל כביכול.

והרי נמצא, כי כל הי"ג מערכות דהעסמ"ב וכל מה שמתבאר בהם בכלל ח"י ענ"י עם כל דרושי הספר כולו, אשר הם על סדר המציאות דהעולמות עצמן, הנה הם תלויים זב"ן, ואי אפשר לעמוד על עומק סוד כל א' אלא ע"י שניהם יחד דוקא. וכמו שתמצא בהספר, שמציין ומרמז תמיד בכל א' מזה על זה, כי כמה דברים אשר בהדרושים שקדמו

⁷⁵⁹ עי' מלואים אות (יא).

⁷⁶⁰ עי' לעיל לח ע"א באבנ"מ.

⁷⁶¹ עי' ע"ח שער הנסירה פרק ד' ז"ל, ענין התיקון הוא המעטת האור והתעבותו אחר התלבשותו תוך בחי' אחרת.

⁷⁶² עי' לעיל הערה 323.

הם רק תוצאות הדברים מהדרוש דהיי"ג מערכות אשר בכלל ח"י ענ"י, וכמה דברים אשר בהדרוש דהיי"ג מערכות, הם רק תוצאות הדברים מהדרושים שקדמו, ואי אפשר לעמוד על בירור הדברים זה בלא זה.

ובאשר שהדרוש אשר בכלל ח"י ענ"י הוא ארוך מאוד, ובפרט בה' מערכות הראשונות אשר עד סוף סי' ה' הנוגע לדרושי העקודים, שם נתארכו הדברים ביותר ע"י עומק הדברים וע"י כמה דברים הנמשך בהם מענין לענין, ועי"ז יהיה קשה מאד על המעיין כאשר נצרך לו לעיין שם לעמוד על קוטב הדברים הנצרך לו. ולזאת הנה העיר הקב"ה את לבבי, והיה עמדי בחסד וטובו ית"ש, לעשות ולכתוב את המאמר אבני מלואים אשר לפנינו כאן בסוף הספר, והוא קוטב כל הדברים מהדרוש בכלל ח"י ענ"י, בכל מה שהעלינו שם בהיי"ג מערכות דעסמ"ב. הנה כתבנו כאן את קוטב הדברים בכל מה שהעלינו שם בכל שם ושם, אמנם אין ביהמ"ד בלא חידוש, תהלה לאל ית"ש, כאשר עיני המעיין תחזינה מישרים.

והנה רשמתי בפנים הספר, בכל ענין אשר הצורך הוא לדעת בזה את קוטב שרשי הדברים הנוגע לזה מהדרוש שבהיי"ג מערכות בכלל ח"י ענ"י, הנה רשמתי וצינתי לעיין בזה בהאבני {קג ע"א} מילואים כאן. וצינתי את הסי' והאות המדובר בו, באותו הענין, ובזה נקוה שיתברר להמעין את הדרושים היטיב וילך לבטח דרכו. ולכן קראנו אותו בשם אבני מלואים, כי על ידו מלאותיו רוח חכמה ודעת, בכל דרושי הספר לעמוד על השכלת הדברים הנוגע לזה, מכל הדרוש דהיי"ג מערכות דהעסמ"ב.

והנה האבני מלואים הזה הנה הוא מקור ומעיין לאפיקי מים עיינות ותהומות עמקי תהום רבה אשר בכלל ח"י ענף י', בכל הדרוש דהיי"ג מערכות, וכמו שימצא כל מעיין בהגיעו לשם פליאות נשגבות חדשות ונצורות מנפלאות תמים דעים ית"ש, אשר לפי רוממותו ענותנותו, להקים מעפר דל ואביון מאשפה להתגלה על ידי סתרי פליאות כאלה יתברך ויתעלה שמו לעד ולעולמי עולמים.

והנה כל אותו הדרוש אשר בכלל ח"י ענ"י, הנה כתבנו אותו ג"כ בקצרה ובכללות בספר הדע"ה ח"א דרוש ד', אך שם כתבנו אותו בסגנון אחר קצת, לפי ענין הספר השייך שם, וקצרנו שם מאד בעניני ההתפשטות וההסתלקות, כי הם אינם מענין הספר שם. וגם הנה נראה שם בזה איזה שינויים, הכל מסיבת כי שם באו כל הדברים בזה רק בכללות, וכמו שכתבנו ג"כ בזה בכלל ח"י ענ"י סי' ה' אות ח"י סעיף ג' ע"ש, וכן שם בספר הדע"ה הנה כללנו שם סי' י"ד וט"ו בסי' אחד, וכן הד' שמות עסמ"ב אשר בכל סי' וסי', הנה סדרנו אותם שם במערכות קצרות, ובד' אותיות בתחילת כל סי', ובמילין זעירין וקצרין כמאן דמחוי במחוג קמי מלכא. אך עכ"ז, הנה עיקרן של דברים השייך לעומק הדרוש, הנה נמצא גם שם. וע' עוד שם מעין אותן הדברים בסוף ח"א דרוש ז', וכן כאן בספר הכללים דרוש ט"ו עד סוף ענף ה', שם תמצא ג"כ כל עומק הדברים בזה השייך לדרושי העקודים. והרוצה לעמוד על ברורי הדברים בהדרוש הנורא הזה, ועיין בכל המקומות הנז', ויאר פניו באור פני מלך חיים בעזרת ה' ית"ש, ע"כ הפתיחה.

סימן א⁷⁶³

מערכת הד' שמות עסמ"ב שבהמ"ס דא"ק הרישא תליתאה שבו, והוא ג"כ קומה שלימה הכולל בהעלם כל הבחי' כולם, כי הוא מוחא חדא דכליל תלת (אדר"ק ע"א), חב"ד, והם ד' חבת"ם, שהם עסמ"ב. ואותן העסמ"ב הכלול בו בהעלם, הנה הם ראשית הכל,

⁷⁶³ רוב הדברים בדרוש זה המה חזרה על דברים שכבר נתבארו בעיקר הספר, וההערות והמקורות הובאו שם, ממילא כל הרוצה למצא מקור לדבריו וכו' כאן, יש לו לעיין בעיקר הספר ולמצאן שם.

אשר משם ולמטה יש רשות לדבר בזה. והם שורש השרשים בהעלם נורא, לכל הגילויים אשר אח"כ. ואותן העסמ"ב הכלולים בו, הם הד' שמות עסמ"ב אשר לפנינו, והיא מערכה הא' שהוא בהמ"ס עצמו.

(א)

[ע"ב]

הע"ב הזה הוא החכמה דהמ"ס, הכולל או"א עלאין שבו. ובו כלול ג"כ כתר בהוי"ה פשוטה הכללי שבו, כי אותו הע"ב, הנה הוא התחלת המ"ס, והוא מיוחד בהקד"א, רישא תניינא, שהוא מכלל הע"ב הכללי דקרקפתא. ובו ועל ידו, הנה הוא הנביעו דאור א"ס לכל העולמות כולם, אשר עומד בהם גם עתה בהעלם, ולכל מה שיתגלה בתוקף אורו באור התיקון דלעתיד.

והנה הוא שורש השרשים למציאות אבא הכללי אשר בא"ק ג"כ, הנעשה ויוצא בא"ק ג"כ מהגרין שבו עד החזה שבו, ע"י העקודים, מבחי' המזל עליון אשר ישנו שם ג"כ, ובבחי' אור המ"ה אשר לקמן אות ג'.

וכן הוא אותו הע"ב דענינינו, שורש ג"כ לכל האורות הנפלאים {קג ע"ב} אשר בהרישין דא"א דאצילות, התר"ב עמודי אור⁷⁶⁴ שבכתר, אשר שם הוא סוד ברית אבות וישראל⁷⁶⁵. וסוד הג' מיני י"ג שהם ט"ל אורות אשר ברישין דא"א⁷⁶⁶, המרומים בסוד שראשי נמלא ט"ל (שיה"ש ה ב), והם י"ג חוורתא וי"ג נימין וי"ג ת"ד, שהם סוד התורה והמצוה וההנהגה, והם כלולים כולם באשגחא דנהירו עלאה, שהוא האשגחא פקיהא דלא נאים ונטיר תדירא שאמרו בספד"צ (פרק א ו ע"ב), והם כולן מסוד הע"ב הזה, כי הוא האספקלריא המאירה הנמשך מאור הגנוז, וממנו נמשך האשגחא פקיהא.

אמנם כ"ז הנה הוא רק ע"י הס"ג דאות ב' שבסמוך, וע"י גילוי שבהע"ב דאות ה' אשר למטה, אבל הע"ב עצמו דענינינו, הוא נעלם נורא מאד, אשר אין לו תפיסא כלל ולא נתלבש כלל.

וכן אותו הע"ב דהמ"ס, הנה הוא אשר הוציא ג"כ את הנקודות דרך העינים דא"ק, בעלייתם בו למ"ן, כי בו מגיע כל סוד עליית מ"ן⁷⁶⁷. וכל מה שצריך להעשות עמהם בסוד מחשבתו הנעלמה ית"ש על כל מה שהיה והיה ויהיה, והוציא אותם בסוד טיפת קרי דרך העינים, כי סוד העינים הם ממנו, שהם מסוד האשגחא פקיהא כנז'. ועכ"פ הוא, כי ממנו הוא הכל. אמנם הוא רק בבחי' שורש השרשים הנעלם, וכל הנפלאות והנוראות שאמרנו שהם ממנו, הנה הוא באמת רק ע"י הג' שמות סמ"ב דאות ב' ג' ד' שבסמוך, ויוצאים לפועל ע"י כל הי"ג מערכות דהעסמ"ב שמתגלה מהם, וכמו שמתבאר לפנינו. אבל אותו הע"ב עצמו הנה הוא ממיר וגניז⁷⁶⁸ מופלא ומכוסה⁷⁶⁹, והוא נעלם לעולם.

⁷⁶⁴ עי' הערה 27.

⁷⁶⁵ עי' הערה 28.

⁷⁶⁶ עי' פת"ש א"א י' ז"ל, ובתיקון הזה נכלל מה שהוא מליא טלא, וענין ההוא טלא ה"ס נורא, וביארו באד"ר (דף קכח ע"ב) שיש בו ב' עניינים, א' שממנו הוא תחה"מ כמ"ש שם, ומההוא גלגלתא נטיף טלא לההוא דלבר ומלייא לרישיה בכל יומא, ומההוא טלא דאנער מרישיה, ההוא דאיהו לבר יתערון מתייא לעלמא דאתי, דכתיב שראשי נמלא טל גו', והב' הוא דמההוא טלא מתקיימין קדישי עליונין, והוא מנא דטחנין לצדיקייא לעלמא דאתי, ונטיף ההוא טלא לחקלא דתפוחין קדישין כו', (וכל) אלו התיקונים הוכנו כאן בגלגלתא, שהוא הסיבוב של גלגל הזמן של כל שית אלפי שנין, והוא מבחינת בינה שבו, כידוע שתחה"מ הוא בבינה, ושם הוא התיקונים כוללים לכל קלקולים סוד התשובה, שכל זמן שהרע דבוק בנפש אין הרוח יכול להתחבר בו בבחינת התיקונים שמאירים, וממשיך שכאן הוא הט"ל אורות טלך, שהוא השם יה"ו שהוא הדעת של התיקון, וכאן שורש הכל, עכ"ל.

⁷⁶⁷ עי' לעיל הערה 283.

⁷⁶⁸ עי' לעיל הערה 44.

(ב)

[ס"ג]

הס"ג הזה הוא הבינה דהמ"ס, אימא הכללי שבו, הכולל ישסו"ת. והנה הוא עיקרו ועצמותו דהמ"ס⁷⁷⁰, כי הע"ב הנ"ל אות א', הנה הוא עומד כלול בנהירו דקד"א, ועצמותו דהמ"ס הוא רק הס"ג, והוא הא"א שבא"ק, הבחי' שניה דהכתר, שהוא עתיק וא"א, והוא המו"ס עיקר הא"א, והוא הס"ג.

והנה אותו הס"ג, הוא שורש השרשים דחוש השמיעה שבהאזנים, ומקומו הוא מבפנים להאזניים ולמעלה עד שורש השרשים דכח הראיה הפנימי, שהוא הע"ב דלעיל, שהוא שורש השרשים דהעינים. והנה עיקרו דאותו הס"ג, הנה שימושו הוא, כי הנה שורש נעלם לכל האורות דהאח"פ, שהם כלל העקודים. אמנם הוא רק ע"י הד' שמות עסמ"ב אשר לקמן סי' ב', כמו שיתבאר שם.

וכן הוא אותו הס"ג, שורש ג"כ למציאות האימא הכללי שבא"ק, אשר היא בו ג"כ מהחזה שבו עד הטבור שבו, הנעשית ויוצא בו ע"י העקודים, וע"י בחי' המזל תחתון אשר שם, ובכח השם ב"ן אשר לקמן אות ד'.

וכן הוא עוד, כי הנה אותו הס"ג דענינינו, עם הע"ב דלעיל אות א', הנה הם הע"ב וס"ג שבגלגלתא דא"ק, שאמר הרב בנקודות (פרק ב) כי בעולם הנקודות, הנה נזדווגו הם לצורך תולדות אור החדש, שממנו הוא המלכי יושר, כנודע בדברינו (דעה ח"א דרוש ב סימן ב). והרי שימשו הע"ב דלעיל אות א' עם הס"ג דענינינו בתוצאות כל עולם הנקודות ג"כ, כי מלכי העגולים, אשר הם יצאו דרך העינים דא"ק, הנה נעשה כ"ז ע"י הע"ב דלעיל אות א' וכנ"ל. ומלכי היושר, אשר הם מהטבור ויסוד וצפרני רגלים, הנה הם נעשו ע"י שניהם מזווגם כנז'. והרי שימשו הם שניהם לצורך תוצאות כל עולם הנקודות ג"כ. וכן הנה שימשו שניהם ג"כ לצורך המציאות דכל העקודים, כמו שיתבאר לקמן בסימני בגד"ה בעזרת ה' ית"ש.

ועכ"פ הוא, כי הנה הס"ג דענינינו עם הע"ב דלעיל אות א', הנה אותם יסד המאציל ית"ש ליסוד נעלם לכל (קנ ע"ג) המציאות דכל העולמות כולם ולכל ההנהגה כולה. כי הנה הע"ב דלעיל אות א', הוא הרצון הנעלם לכל, והס"ג דאות ב' דענינינו הוא המחשבה הנעלמה לכל, ובסוד (מנחות כט ע"א) כך עלתה במחשבה לפני. אמנם הם שניהם עצמם, הנה הם נעלמים מאד, כי הם המ"ס עצמו, שהוא מופלא ומכוסה⁷⁷¹, וכל גילויים הנה הוא רק ע"י כל המערכות דהעסמ"ב שמתפשטים מהם, והם כל המערכות שיתבאר לפנינו בעזרת ה' ית"ש.

(ג)

[מ"ה]

השם מ"ה הזה, הנה הוא בחי' הז"א שבהמ"ס דא"ק, הכולל ישראל ולאה, שהם הדו"ן שבז"א. ומקומו בא"ק, הנה הוא ג"כ לפני ולפנים, שהוא בהגלגלתא עצמו, בהתפשטות המ"ס מגבול האזניים עד גבול החוטם. אמנם הנה כל בחי' מ"ה וז"א שבהמ"ס, הנה הוא בו באמת רק בהעלם גדול, כי כל עיקרו הוא רק ס"ג כנ"ל, אבל בהעלם הנה כלול בו עכ"פ, כי הוא מוחא חדא דכליל תלת (אדר"ק ע"א), והם ארבע כנ"ל.

⁷⁶⁹ ע"י לקמן הערה 43.

⁷⁷⁰ ע"י תיקו"ז קמא ע"ב: מוחא סתימא אתקרי אין סוף דאתפלג לתלת מוחין דאינון י' י' י' דאתרמיזו בהאי שמא יר"ד ה"א וא"ו ה"א (נ"א יר"ד ה"י וא"ו ה"י) [כך מצווין בדע"ה ח"ב כה ע"א, קא ע"ד, קז ע"ד].

⁷⁷¹ ע"י לעיל הערה 43.

והנה שימושו ופעולתו דאותו המ"ה, הנה הוא, כי הוא הוציא את חלק המציאות דא"ק אשר מהגרון שבו עד החזה שבו, שהוא כל חלק החג"ת שבו, וכן את המציאות דהאבא הכללי שבא"ק, העומד שם, ונעשה שם ע"י החג"ת והעקודים, הנה הוא הכל בשפעת אור המ"ה דענינינו, וכן כל שפעת האבא הכללי שבא"ק, וכל פעולתו הנמשך ונעשה משפכו וכחו, הן אשר בהנקודות והן אשר בהאורות התיקון והן מה שנעשה ממנו באצילות תמיד, הנה הוא הכל משפעת אור המ"ה דענינינו.

אמנם הוא אינו ממנו עצמו במכוון ובהדיא, כי הוא גופה הרי הוא מהמ"ס עצמו מופלא ומכוסה⁷⁷², אמנם הוא רק ע"י השמות דהעסמ"ב המתפשטים ממנו, והם הד' שמות דהעסמ"ב אשר לקמן סי' ו', וכן מעסמ"ב לעסמ"ב כמבואר שם בסי' ז' ח' ובסי' י"ב.

והנה שפעת האבא, אשר הן בהנקודות והן אשר באורות התיקון והן אשר באצילות תמיד, הנה הוא בשתיים: אחד, הוא מה שנוגע למדרגתם גופה, למציאות כל א' כפי מה שהוא. ואחד, מה שנוגע לגילוי היחוד דאור א"ס ית"ש שבהם תמיד, שהוא הנהגתו הנעלמה ית"ש, המנהיג את כל המציאות תמיד לעולם לכוונת תכלית האחרון. וכל אלו ב' ההנהגות, הנה הם שניהם ע"י זוהרי אור השמות דהעסמ"ב אשר בכל המערכות שלפנינו. והם נמשכים ובאים בהעולמות הנאצלים, ומשם בהעולמות שלמטה, הכל רק מהאור"א שבהא"ק, ע"פ קבלתם מהעקודים. והנה בכל מה שנמשך לזה מהאבא שבא"ק, הנה הוא הכל משפעת אור המ"ה דענינינו. אמנם פשוט הוא, כי כל כח ואור המ"ה, הנה הוא ג"כ רק ע"פ קבלתו מהס"ג דאות ב', ומהע"ב דאות א', כי הכל הוא רק מה שנובע ונמשך מלמעלה, עד אור אחדותו הפשוטה ית"ש. אלא שכל מה שנוגע לשפעת האבא שבא"ק, הנה הוא נצטמצם ונתגלה בהמ"ה דענינינו, כי מהס"ג דאות ב' ומכל שכן מהע"ב דאות א', הנה הוא רק מה שנוגע לשרשי העקודים. וכן גם כל מה שאמרנו באותו המ"ה, הנה הוא הכל רק ע"י השמות דהעסמ"ב המתפשטים ממנו כנז', אבל הוא עצמו, הרי הוא כולו מהמ"ס עצמו, שהוא כולו טמיר ונעלם.

[ד]

(ב"ן)

השם ב"ן הזה, הנה הוא בחי' נוק' דז"א, רחל הכללי שבהמ"ס דא"ק, הכולל ג"כ דו"ן, שהם יעקב⁷⁷³ ורחל. והנה היא כאן בבחי' עטרת בעלה (משלי יב ד), כי סוף מעשה הוא במחשבה תחילה (ע"י תיקו"ז ז ע"א), וכל (קג ע"ד) הכוונה היה בשבילה, ר"ל שעל ידה יתוקנו כולם לתכליתם האחרון. והרי היא כאן בסוד עטרת בעלה, עשיראה באימא (ספד"צ לו ע"ב), באימא עצמה, שהוא במחשבתו הנעלמה ית"ש, לעשותה עיקר, שיתוקן הכל רק על ידה. והנה מקומה בא"ק, הנה הוא ג"כ לפני ולפנים, בהגלגלתא עצמו, בהתפשטות המ"ס מגבול החומס עד גבול הפה. ומתפשט בחיך וגרון מבפנים ובהעלם גדול, כי הרי היא ג"כ רק מהמ"ס עצמו, שעיקרו הוא רק ס"ג, כנ"ל⁷⁷⁴.

והנה שימושו ופעולתו דאותו הב"ן, הנה הוא, כי הוא הוציא את כל חלקי המציאות דא"ק אשר מהחזה שבו עד הטבור שבו, וכן כל המציאות דהאימא הכללי שבא"ק, הנעשית שם ע"י העקודים, וכן כל שפעת האימא הכללי ופעולתה אשר בחלקי הנקודות שממנה, וכן אשר בחלקי אור התיקון שממנה, וכן כל שפעת האימא שבא"ק הנמשך ממנה באצילות תמיד, כי קבלת האצילות כל שפכו ואורו תמיד הוא לעולם מהאור"א שבא"ק, ע"פ קבלתם מהעקודים. והשפע מהפעולה הנעשה בהנהגה כולה תמיד,

⁷⁷² ע"י לעיל הערה 43.

⁷⁷³ ע"י זהר ח"א רסו ע"ב.

⁷⁷⁴ ע"י לעיל הערה 770.

הנה הוא לעולם בשתיים: אחד, למדרגת כל מציאות כפי מה שהוא, ע"פ הטבע שנתייסד בו, וע"פ המדה הראוי לו. ואחד, בהנהגתו הנעלמה ית"ש, המנהיג את הכל תמיד להכוונה התכליתית, והוא למעלה מן הטבע ולמעלה מן המדה. ואלו ב' הנהגות הם מתנהגים תמיד יחד, ומתייחדים זב"ז, הטבע עולה בהנסיי, להתעלה בה, והוא ע"י שהנסיי הוא מתלבש בהטבע, וכדי להעלות אותה עצמה אליו, כי על זה הוא כל כוונת מציאותה, כדי לתקנה ולהעלותה. והנה מתנהגים אלו ב' הנהגות יחד לעולם מאצילות ע"י שפעת או"א שבא"ק, אשר גם כ"ז ע"פ קבלתם מהעקודים. והנה כל חלקי השפע אשר לזה מהאימא שבא"ק, הנה הוא נמשך בעקודים מאור הב"ן דענינינו, והוא ג"כ ע"פ קבלתו מהס"ג דאות ב' ומהע"ב דאות א', מהיחוד דאור א"ס אשר שם. אלא כל מה שהוא לצורך האימא שבא"ק, הנה הוא נתלבש ומתגלה בהב"ן דענינינו, וע"ל כ"ז הנה הוא שימושו ופעולתו דהשם ב"ן דענינינו וככל מה שאמרנו.

אמנם הוא, כי הנה גם כל שימושו ופעולתו, הנה הוא אינו ממנו עצמו במכוון ובהדיא, אלא ג"כ רק ע"י השמות דהעסמ"ב המתפשטים ממנו, והם העסמ"ב אשר לקמן סי' מ'. וכן מהעסמ"ב לעסמ"ב, שהם כל המערכות דהעסמ"ב אשר בסי' י' וי"א וי"ג, אבל אותו השם ב"ן דענינינו עצמו, הרי הוא מהמ"ס עצמו שהוא נעלם מאד, מופלא ומכוסה, טמיר וגניז⁷⁷⁵.

והנה במה שבארנו בענין המ"ה וב"ן, כי שימושם ופעולתם הנה הוא רק בחלקי המציאויות דהא"ק אשר מהגרון שלו ולמטה, שהם נעשו ע"י העקודים ועם העקודים. הרי מבואר ממילא מכ"ז, שכל גילויי דהמ"ה וב"ן בהמ"ס עצמו, הנה לא נעשו ג"כ אלא רק עם העקודים ואחר העקודים. והוא ע"פ מה שנודע, שכל גילוי שמותיו ית"ש, הוא רק ע"י פעולותיו, וכמ"ש בשמו"ר (פרק ג סימן ו')⁷⁷⁶, שאמר הקב"ה למשה רבינו ע"ה שמי אתה מבקש לידע לפי מעשי אני נקרא, וע' זוה"ק ויקרא (דף י ויא), ופ' פינחס (דף רנז ע"ב)⁷⁷⁷. וא"כ, הרי מאחר שכל שימושי דהמ"ה וב"ן הוא רק עם העקודים וע"י העקודים, א"כ הרי לא נתגלו הם גם בהמ"ס עצמו, אלא ג"כ רק אחר העקודים, והוא אחר כל גילוי דהס"ג דאות ב' בכל המערכות דהעסמ"ב אשר בסי' ב' ג' ד' ה'. והוא מה שאמרנו, כי התחלת הגילוי דהשם מ"ה דהמ"ס, הנה הוא רק במערכת העסמ"ב דסי' ו', שהוא רק אחר כל העקודים. והוא לצורך המציאות דהאבא שבא"ק, שהוא נעשה ע"י העקודים. והתחלת הגילוי דהב"ן דהמ"ס, הוא רק במערכת העסמ"ב דסי' מ'. וכ"ז הנה הוא רק כאשר הגיע העת להתהוות דהנקודות, שהם מהאו"א שבא"ק כנודע בדברינו. והרי עכ"פ, כי לא נתגלו המ"ה וב"ן דהמ"ס גם בהמ"ס עצמו, רק כאשר הגיע העת להנקודות. אבל מקודם, הנה היה המ"ס כולו רק בהע"ב והס"ג לבד, והוא מ"ש הרב בנקודות (פרק א) כי מתחילה הנה היה מתפשט הס"ג עד סופו כולו, ודע כ"ז. {קד ע"א}

סימן ב'

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר ישנם בהעלם בהס"ג דהמ"ס שבא"ק, שהוא הס"ג שבסימן א' אות ב'. וכאשר הגיע העת להתחלת הגילוי דאורות האח"פ, הנה נתפשטו אותן העסמ"ב שבהס"ג, ויצאו מן הכח לפועל ומהעלם לגילוי, ונתגלו למציאות שרשים הפנימיים להאורות דאח"פ, הן להתפשטות הא' והן להתפשטות הב'. והיה התפשטותם בהגלגלתא עצמו בפנימיותו מע"ב לס"ג ומס"ג למ"ה וממ"ה לב"ן, והם מערכה הב' דהעסמ"ב אשר בהס"ג דהמ"ס שבא"ק, והם הגילויים דהס"ג דהמ"ס שנתגלה בהם, להיות

⁷⁷⁵ עי' לעיל הערה 43.

⁷⁷⁶ עי' לעיל הערה 762.

⁷⁷⁷ עי' מלואים אות (נו).

שרשים פנימים לצורך תוצאות האורות דאח"פ, והם השרשים פנימיים להאורות דאח"פ
שאמר הרב במטי ול"מ רפ"ג ופ"ד והנה הם:
מערכה הב' דהעסמ"ב שבחס"ג דהמ"ס שבא"ק

(ה)

[ע"ב]

השם ע"ב הזה הוא ההתפשטות הראשון מהס"ג דהמ"ס שבא"ק, שהוא הס"ג דאות
ב'. והשם ע"ב הזה, הוא מהתחלתו המיוחד בהשם ע"ב דאות א', שהוא מאור הגנוז⁷⁷⁸, סוד
אספקלריא המאירה כנ"ל אות א'. והע"ב הזה דענינינו, שהוא מהכתר והחכמה דהס"ג
דאות ב', מהקצה העליון שבו, שהוא מיוחד בהקצה התחתון דהעליון שעליו, שהוא הע"ב
דאות א'. והרי הוה הע"ב דענינינו מיוחד באור הגנוז ג"כ, ולכן הנה לא נתגלה הוא עצמו
ג"כ כלל. והנה הוא מעיקר עצמותו ג"כ, רק סוד הראיה הפנימית דהענינים, שהוא נמשך
ג"כ מסוד האשגחא פקיהא דלא נאים (ספד"צ ו ע"ב), והוא רק ראה הפנימית, והוא מראה
שרואה האדם כשסותם עיניו, כמו מראה חשוך, לפי שהוא מכח סתימא עלאה. וכשפותח
עיניו אינו רואה את המראה, כמ"ש בתז"ח (דף נא ע"א⁷⁷⁹) בשעתא דאתכסי אתגלייא
ובשעתא דאתגלייא אתכסי בסתימו דעיינין חמאן ליה, וע"ש בהגר"א.

והנה בראיה פנימית הוה, הנה היה כל מראות אלהות דהנביאים, אלא שהיה ג"כ
ע"י התלבשות בכח המדמה שבהנפש⁷⁸⁰, ולכן היה מצטיירים להם הענינים בדמויות,
וכמ"ש (הושע יב יא) וביד הנביאים אדמה. זולת במשה רבינו ע"ה, שהוא הסתכל בסוד
האשגחא פקיהא עצמו, אשר מהע"ב דאות א', שאורו הוא מאור הגנוז, לכן לא כתיב ביה
ראיה אלא ידיעה, אשר ידעו ה' פנים אל פנים (דברים לד י), ע' זוה"ק וארא (דף כג ע"ב)⁷⁸¹.
וכן הוא עוד, כי הנה בראיה פנימית הוה, הנה הוא ג"כ כל הגילויים דמראות הרוחניים,
כמו ויגל ה' את עיני בלעם (במדבר כב לא), וכן ראיית דניאל את המלאכים וכיוצא. הנה כ"ז
הוא הכל בהראיה הפנימית שמבפנים להענינים, וסודו ושורשו אשר למעלה למעלה, הנה
הוא הע"ב דאות ה' דענינינו.

והנה אותו הע"ב, הוא ג"כ קומה שלימה ועולם מלא מכל הד' שמות עסמ"ב ומכל
הפרצופים כולם. וכח הראיה הפנימית שאמרנו, הנה הוא מבחי' אבא שבו, והוא תופס
בא"ק מהמוח שבו, שהוא מהמ"ס עד גבול העינים. אך באותו הע"ב, הנה הוא בו בחי'
החזה שבו, והוה החזה שבהע"ב דענינינו בגבול העינים דא"ק, כי עד שם, הנה מגיע האבא
שבו שהוא הע"ב שבו, והס"ג שבהע"ב דענינינו שהוא בחי' פרצוף אימא שבו, הנה היא
השורש פנימי לההתפשטות הא' והב' דאור האזניים, והיא בו מהחזה שבו עד הטבור
שבו. ובא"ק, הנה הוא מגבול העינים שבו עד גבול שבולת הזקן שבו, והוה הטבור דהע"ב
דאות ה' דענינינו בגבול שבולת הזקן דא"ק. אמנם הוא, כי הנה לא נתגלה בו כל אותו
הס"ג, אלא כאשר הגיע העת לההתפשטות הא' דאור האזניים, וכמו שיתבאר לקמן אות
ו', אבל מקודם, הנה היה עומד (קד ע"ב) כל אותו הע"ב רק בהע"ב שבו לבד, שהוא עד
גבול העינים דא"ק, כי זה עיקר עצמותו, כי הרי הוא ע"ב מעיקרו.

והמ"ה וב"ן שבו, שהם הזו"ן, הנה הם השורש פנימי לההתפשטות הא' והב' דאור
החוטם והפה, וכמו שיתבאר לקמן אות ז' ח', ונתגלו הם בו כאשר הגיע העת להמציאות
דאור החוטם והפה, כי הזו"ן, הנה הם מהטבור ולמטה שבו, שהוא הנה"י שבו, שהם לבר

⁷⁷⁸ עי' מלואים אות (ב).

⁷⁷⁹ עי' לעיל הערה 41.

⁷⁸⁰ עי' לעיל הערה 71.

⁷⁸¹ עי' מלואים אות (יב).

מגופא (זהר בראשית כא ע"ב), ומקומם בא"ק הוא מגבול השבולת הזקן עד הטבור שבו, כי בגבול הטבור דא"ק, הנה שם מסתיים הנה"י דהע"ב דענינינו. אך המלכות שבו, הנה היא מתלבש בהמלכות דהעקודים ומתפשטים באצילות, ומתייחד עי"ז האצילות בעקודים לעולם. ועכ"פ הוא, כי הע"ב דענינינו, הנה מהחזה שבו ולמטה, הוא השרשים הפנימים לכל האורות דהאח"פ, ועומדים כל האורות דאח"פ מהחזה שבו ולמטה, והוא מתלבש בכולם בפנימיותם והם תלויים רק עליו, כי הוא הא"א להם. ולהאצילות, הנה הוא בבחי' אור א"ס⁷⁸², ע"י אור המלכות שלו המתלבש שם וכנז'.

והנה אותו הע"ב דענינינו, שהוא שורש הפנימי דכל האורות דהאח"פ, והם כולם תלויים רק עליו, הנה הוא הע"ב דס"ג שאמר הרב בנקודות (סוף פרק א בהמ"ב), שהוא כולל כל העקודים, והוא הע"ב דאות ה' דענינינו, שהוא הע"ב דהס"ג דהמ"ס דאות ב', והנה הוא יסוד הכל, ושורש השרשים הנעלם לכל העולמות כולם, שכל גילוי ית"ש, הוא לעולם רק על ידו, אך עצמותו עצמו, הוא לעולם נעלם בתכלית ההעלם, והוא למעלה מהכל מבפנים להגלגלתא דא"ק.

(1)

[ס"ג]

השם ס"ג הנה, הנה הוא בחי' פרצוף אימא שבהע"ב דאות ה' הנו', העומד בו מהחזה שבו עד הטבור שבו, והוא כולו שורש הפנימי דאור האזניים, והוא תופס בא"ק מתחת גבול העינים עד גבול שבולת הזקן בפנימיות פנימיותו.

והנה הוא מעיקרו, השם ס"ג מהד' שמות עסמ"ב שבהס"ג דהמ"ס דאות ב' עצמו, אך יצא לגילוי ע"י הע"ב הנו' דאות ה', כי הוא יסוד הכל, אשר כל הגילויים הוא על ידו וממנו כנ"ל אות ה'.

והנה אותו הס"ג דאות ו' דענינינו, הנה הוא ג"כ קומה שלימה מד' שמות עסמ"ב. והע"ב וס"ג שבו הוא בחציו העליון עד טבורו, והוא בא"ק מגבול העינים עד גבול האזניים מבפנים, והנה הוא שורש הפנימי לההתפשטות הא' דאור האזניים. והמ"ה וב"ן שבו, הוא בחציו התחתון אשר מטבורו עד סוף רגליו, והוא בא"ק מגבול האזניים עד גבול שבולת הזקן מבפנים, והוא השורש פנימי לההתפשטות הב' דאור האזניים. וכן לא נתגלו ולא יצאו אותן המ"ה וב"ן באותו הס"ג דאות ו' עצמו, אלא רק אחר ההסתלקות הא' דאור האזניים.

והיינו, כי הנה, אותן העסמ"ב אשר בהס"ג דאות ו', הנה הם ג"כ כלליים ופרטיים, ונעשה ההתפשטות הא' דהאזניים, ע"י יציאת ולידת המ"ה וב"ן הפרטיים שנתפשטו הם וירדו במקום העתיד לחציו התחתון, שהוא המ"ה וב"ן הכלליים. אך בעת ההסתלקות הא' דהאור האזניים, הנה חזרו ועלו המ"ה וב"ן הפרטיים למקומן, שהוא מהאזניים ולפנים ולמעלה עד גבול העינים שמבפנים, והוא בחציו העליון, שהוא בע"ב וס"ג הכלליים. והנה נעשו שם למ"ן, לגרום יחוד עליון לעילא לעילא עד רזא דאור א"ס שבאורא ובוצינא, אורא ומ"ס⁷⁸³, ונולד עי"ז בהס"ג דאות ו' דענינינו, המ"ה וב"ן הכלליים שבו, שהם חציו התחתון. והיו הם השורש להאור דההתפשטות הב' דהאזניים, והיה לידתם מהמ"ה וב"ן הפרטיים הנזכר. {קד ע"ג}

והנה המ"ה וב"ן הכלליים, באשר שהם לצורך שורש הפנימי לההתפשטות הב', שהוא עולם מלא שלם, כנודע בדברינו, הנה היו הם ממוחין יותר גבוהים מהמוחין אשר להמ"ה וב"ן הפרטיים הנו'. כי המוחין אשר להמ"ה וב"ן הפרטיים, הנה היה רק מהיחוד

⁷⁸² ע"י לעיל הערה 65.

⁷⁸³ ע"י בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

דהע"ב וס"ג דהמ"ס עצמו, שהם הע"ב וס"ג דלעיל אות א' וב', ובלתי גילוי היחוד דהאורא עצמו, שהוא הרישא תניינא, והיה נמשך ההתפשטות הא' דאור האזניים, מהשורש פנימי שלהם, שהוא המ"ה וב"ן הפרטיים הנז', אשר היה לידתם רק בהעלם גילוי העיקרי דאור א"ס, שעיקרו הוא רק בהרישא תניינא גופא. משא"כ המ"ה וב"ן הכלליים, שהם לשורש פנימי לצורך האור דהתפשטות הב', הנה היו הם ממוחזין יותר עליונים, שהוא מגילוי היחוד דהרישא תניינא גופא ג"כ, ששם הנה הוא הגילוי דאור א"ס עצמו ית"ש.

והנה עומד כל אותו הס"ג דאות ו' דעניינו, לשורש פנימי לכל ההתפשטות הא' והב' אשר לאור האזניים. והיה נעשה מציאותו רק לאט לאט, הע"ב וס"ג הכלליים שבו, כאשר הגיע העת להתפשטות הא' דהאזניים, והמ"ה וב"ן הכלליים רק כאשר הגיע העת להתפשטות הב', שהוא אחר ההסתלקות הא' כנז'. והנה הוא כולו לשורש פנימי לאור האזניים, שהוא בחי' הא"א שבו, והוא האימא שבהע"ב דאות ה', שהוא כולו בחי' א"א לכל האורות דהאח"פ.

והנה אותו הס"ג דאות ו', הנה הוא עיקר כח השמיעה דהאזניים, אמנם הוא רק כח השמיעה הפנימי, והוא קלא דלא אשתמע שאמרו בזוה"ק (ויגש ר"י ע"א)⁷⁸⁴, שהוא קלא עלאה דכל קלין נפקין מתמן, קול גדול ולא יסף, קלא פנימאה, כמ"ש בפ' בראשית (נ ע"ב)⁷⁸⁵, שהוא קול הפנימי שבגוף, אשר הוא אינו נשמע רק אם תסתום את האזן, אז נשמע קול הולך בלי הפסק בפנימיות כל הגוף, ואינו נח אפי' רגע אחד, וכמ"ש בתו"ח (דף נ' ונ"א)⁷⁸⁶ דההוא קלא נפיק מסייפי עלמא עד סייפי עלמא, ולא אשתמע קליה לבר באמימו דאודנין שמעין ליה לגו במעוי שמיע קלא דלא אתידע, וע"ש בהגר"א. והנה שורשו הוא למעלה למעלה, והוא כאן בהשם ס"ג דאות ו' דעניינו.

והנה הוא נמשך מאור הפנימי דהענינים אשר לעיל אות ה', מהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים שבו, ולכן הוא עולה עד גבול העינים כנ"ל, וכן מתלבש בו הארת אור העינים ג"כ תמיד בפנימיותו לעולם.

(ז)

[מ"ה]

השם מ"ה הזה, הנה הוא הז"א שבהע"ב דאות ה', והוא כלול ג"כ מדו"ן, שהם ישראל ולאה, והוא סוד שורש תרין נוקבין דפרדשקא שאמרו בספד"צ (פרק א' ז ע"א) וכן שם (פרק ב' י"ב ע"ב) בתיקון ג', כי הוא שורש הפנימי לאור החוטם שבא"ק כמו שיתבאר. והנה אותו המ"ה, עיקרו הוא ג"כ רק מהד' שמות עסמ"ב שבהס"ג דהמ"ס דאות ב' עצמו, אך הוא יצא לגילוי ע"י הע"ב דאות ה' וע"י הס"ג דאות ו', ועיקרו הוא בהס"ג, כי הע"ב נעלם בו. והנה אותו המ"ה, הוא ג"כ קומה שלימה מד' שמות עסמ"ב כלליים ופרטיים. והע"ב וס"ג הכלליים הם חציו העליון אשר עד טבורו, והם בא"ק מתחת גבול האזניים עד גבול החוטם בפנימיות פנימיותו, והנה הם השורש פנימי לאור החוטם, ור"ל להתפשטות הא' שבו. והמ"ה וב"ן הכלליים שבאותו המ"ה, הנה הם בחציו התחתון אשר מטבורו עד סוף רגליו, והנה הם בא"ק מגבול החוטם עד גבול החזה שבו בפנימיות פנימיותו, והם השורש פנימי להתפשטות הב' דאור החוטם.

והיינו, כי הנה, כאשר הגיע העת להתפשטות הא', הנה יצאו המ"ה וב"ן הפרטיים שבהע"ב וס"ג הכלליים שבו, ונתפשטו וירדו במקום העתיד להמ"ה וב"ן הכלליים שבו, ויצא {קד ע"ד} מהם עי"ז כל האור דהתפשטות הא' דאור החוטם. אך בהסתלקות הא',

⁷⁸⁴ עי' מלואים אות (ח).

⁷⁸⁵ עי' מלואים אות (ז).

⁷⁸⁶ עי' לעיל הערה 41.

הנה חזרו ועלו כל אותן המ"ה וב"ן הפרטיים ג"כ למקורם, שהוא בהע"ב וס"ג הכלליים, והיה עלייתם שם למ"ן, והמשיכו אז מוחין מלמעלה למעלה עוד יותר מבראשונה, כי המוחין אשר להמ"ה וב"ן הפרטיים, הנה היה רק מהיחוד דהע"ב וס"ג דהמ"ס עצמו, שהם הע"ב וס"ג דלעיל סי' א' אות א' ב'. אבל המוחין אשר להמ"ה וב"ן הכלליים, הנה נמשכו הם מהיחוד דהע"ב הכללי שבקרקפתא, שהוא מאוירא עצמו ג"כ, והוא מגילוי היחוד דאור א"ס ית"ש, ויצא ונולדו עי"ז בהמ"ה דאות ז' דענינינו, המ"ה וב"ן הכלליים שבו, שהם השורש פנימי להתפשטות הב' דאור החוטם. והיה יציאתם ולידתם מהמ"ה וב"ן הפרטיים אחר ההסתלקות הא' כנז'. והנה עומד לעולם כל אותו המ"ה דענינינו לשורש פנימי לכל ההתפשטות הא' והב' דאור החוטם. הע"ב והס"ג הכלליים שבו, הם השורש פנימי להתפשטות הא' דאור החוטם, ומקומם הוא בא"ק מגבול האזניים עד גבול החוטם. והמ"ה וב"ן הכלליים שבו, הם השורש פנימי לכל ההתפשטות הב' דאור החוטם, ומקומם הוא בא"ק מגבול החוטם עד גבול החזה שבו, אך כ"ז הוא רק בפנימיות פנימיות. והנה יציאת כל כלל אותו המ"ה דאות ז' מהס"ג דלעיל אות ו', הנה הוא מהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים אשר בהמ"ה וב"ן הכלליים דהס"ג. וכן מתלבש בהם הס"ג בהמ"ה לעולם. אמנם, הנה סדר יציאת דאותו המ"ה דאות ז' ואחיותו בהע"ב דאות ה', הנה כ"ז יתבאר בעה"י בדברינו למטה בסמוך עם כלל יציאת הב"ן דאות ח'.

(ח)

[ב"ן]

השם ב"ן הזה הוא הנוק' הכללי שבהע"ב דאות ה', והיא כלולה ג"כ מדו"ן, שהם יעקב ורחל, והם סוד שורש קול ודיבור⁷⁸⁷, ששניהם הם מהפה, כי השם ב"ן הזה, הנה הוא שורש הפנימי לאור הפה שבא"ק כמו שיתבאר. והנה עיקרו הוא ג"כ רק מהד' שמות עסמ"ב שבהס"ג דהמ"ס דאות ב', ויצא לגילוי עי"י הע"ב דאות ה' ועי"י הס"ג ומ"ה דאות ו' ז', ונקודתו העצמותית דאותו הב"ן, הנה הוא יצא ביחד ומיוחד עם המ"ה דאות ז' מהס"ג דאות ו', ע"ד הזו"ן דאצילות שיצאה היא כלולה עמו מהאימא, בסוד פסיעה לבר⁷⁸⁸. אמנם גילוייה בפנ"ע ושלמותה לשורש הפנימי לאורות הפה, הנה זה נעשה לה עי"י המ"ה דאות ז', ע"ד הנוק' דאצילות שמקבלת שלמותה עי"י ז"א.

והנה נעשה ונשלם אותו הב"ן כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב כלליים ופרטיים, ובה הנה הוא השורש פנימי לכל ההתפשטות הא' והב' דאורות הפה שבא"ק וכל תהליכותיהם ומקריהם לעולם.

והיינו, כי הנה הע"ב וס"ג הכלליים שבו, הנה הם בחציו העליון אשר עד טבורו, והוא בא"ק מגבול החוטם שבו עד גבול הפה שבו בפנימיות פנימיות, ובה הנה הוא השורש פנימי להתפשטות הא' דאורות הפה. והיינו, כי הנה כאשר הגיע העת להתפשטות הא', הנה יצאו המ"ה וב"ן הפרטיים שבאותן הע"ב וס"ג הכלליים, ונתפשטו וירדו מגבול הפה ולמטה עד גבול הטבור דא"ק בפנימיות פנימיות, שהוא המקום העתיד

⁷⁸⁷ עי' זהר (ח"ב רסב ע"ב): וכל מאן דלא ידע לסדרא שבחא דמאריה טב ליה דלא אברי בגין דאצטריך צלותא דאיהו שלמא לעילא (בגין דאצטריך צלותא) מגו מחשבה ורעותא דלבא וקלא ומלה דשפון למעבד שלימו וקשורא ויחודא לעילא כגוונא דאיהו לעילא כגוונא דנפקא שלימו מעילא לתתא הכי אצטריך מתתא לעילא לקשרא קשרא כדקא יאות.

תרגום: וכל מי שלא יודע לסדר את שבח רבונו טוב לו שלא נברא משום שצריך תפלה שהיא שלימה למעלה (משום שצריך תפלה) מתוך מחשבה ורצון הלב וקול דברי השפתים לעשות שלמות וקשר ויחוד למעלה כמו שהוא למעלה כמו שיוצאת שלמות ממעלה למטה כך דרך ממטה למעלה לקשר קשר כראוי.

ועי' זהר ח"א נ ע"ב הוב"ד במלואים אות (ז).

⁷⁸⁸ עי' לעיל הערה 367.

להמ"ה וב"ן הכלליים דאותו הב"ן דענינינו. והנה נעשה בזה השורש פנימי לההתפשטות הא' דאורות הפה, כי מההתפשטות דהמ"ה וב"ן הפרטיים הנז', הנה מהם גופה נולד ויצא ההתפשטות הא' דאורות הפה. וכן עד"ז אח"כ בעת ההסתלקות הא' דאורות הפה, הנה חזרו ועלו, אז ג"כ אותן המ"ה וב"ן הפרטיים למקורן, שהוא בהע"ב וס"ג הכלליים הנז', אשר הם מגבול הפה ולמעלה עד החוטם. ונעשו שם לסוד מ"ן, והמשיכו עי"ז מוחין מלמעלה למעלה עוד יותר מבראשונה, כי המוחין אשר להמציאות דהמ"ה וב"ן הפרטיים, הנה היה רק מהיחוד דהע"ב וס"ג דהמ"ס עצמו, שהם הע"ב וס"ג אשר לעיל אות א' ב'. ולכן הנה יצא מהם ההתפשטות הא' בבחי' נפש לבד, {קא ע"א} ובסוד הכתוב (ירמיה נא יד, עמוס ו ח) נשבע ה' בנפשו⁷⁸⁹. והיה יציאת ההתפשטות הא' בלתי שלמים, משום שהמ"ס הוא בוצד"ק⁷⁹⁰, סוד שורש הגבורות⁷⁹¹, אבל בההסתלקות הא', הנה בעליית המ"ה וב"ן הפרטיים, שהיה עלייתם בסוד מ"ן, לצורך לידת המ"ה וב"ן הכלליים, שהם לצורך האור דההתפשטות הב'. הנה המשיכו אז מוחין מהיחוד דהרישא תניינא ג"כ, שהוא מהגילוי דאור א"ס ית"ש, ומה הנה נולד ויצא המ"ה וב"ן הכלליים שבהב"ן דאות ח' דענינינו, שהם חציו התחתון שבו, אשר מטבורו עד סוף רגליו. והוא בא"ק, מגבול הפה שבו עד גבול הטבור שבו בפנימיות פנימיות, והם השורש פנימי לההתפשטות הב' דאור הפה, ולכן הנה יצא מזה ההתפשטות הב' דאור הפה, שהוא העולם העקודים כולו, שהוא עולם מלא ושלם. ועכ"פ הוא, כי השם ב"ן דאות ח' דענינינו, שהוא הנוק' דז"א הכללי שבהע"ב דאות ה', הנה הוא השורש הפנימי שהוא בחי' א"א לכל ההתפשטויות הא' והב' דאורות הפה.

והנה אותו הב"ן דאות ח' דענינינו, שהוא השורש פנימי דאורות הפה, עם המ"ה דלעיל אות ז', שהוא השורש פנימי דאורות החוטם, הרי אמרנו שהם הזו"ן הכלליים שבהע"ב דאות ה'. והרי הוה אחיזתם בו רק בהנה"י שבו, שהוא מטבורו ולמטה שבו. והטבור דהע"ב דאות ה', הנה אמרנו לעיל אות ה', כי הוא בגבול שבולת הזקן דא"ק, ועכ"ז הנה אמרנו על המ"ה וב"ן דאות ז' ח', שהם הזו"ן שבו, שמקומם הוא בא"ק למעלה הרבה ממקום הטבור שבהע"ב דאות ה', כי הב"ן הוא התחלתו מתחת גבול החוטם דא"ק ולמטה, והמ"ה הוא התחלתו מתחת גבול האזניים דא"ק ולמטה, וכנ"ל בדברינו, וכ"ז הרי הוא בהע"ב דאות ה' למעלה הרבה מהטבור שבו.

אך הסיבה בזה הוא, כי הנה לידת אותן הזו"ן בהע"ב דאות ה', שהוא בחי' הא"א לכל האורות דהאח"פ כנ"ל, הנה היה לידת אותן הזו"ן שבו ג"כ ע"י סדר עליית נה"י בחג"ת, ע"ד לידת הזו"ן דאצילות בהא"א דאצילות. אמנם הנה נשתנה כאן לעילויא עוד, כי בא"א דאצילות, הנה כאשר שחזרו הנה"י דא"א ונתפשטו וירדו למקומן, הנה ירדו הזו"ן ג"כ מכלילותם בחג"ת שבו, ונתפשטו וירדו בהנה"י דא"א, ועומדים שם לעולם, והם לעולם רק למטה מהטבור דא"א, ועי"ז הנה עומד מעתה האצילות לעולם רק בשליטת המ"ה וב"ן [וכמ"ש הרב בנסירה (פרק ט) ע"ש במ"ש, אמנם אי אפשר שיהיו הם עצמן, כי הרי אין ז"א מלבד לא"א רק מטבורו ולמטה, אך הענין כי מאותו אור עליון בו, ישתלשל האור ממדרגה למדרגה עד שיכנוס ויאיר בו, ע"ש].

אך בענינינו, שהוא בבחי' הזו"ן שבהע"ב דאות ה', שהוא הא"א לכל האורות דאח"פ, אשר שם הוא שליטת הס"ג לעולם⁷⁹², והיה לידת אותן הזו"ן שבו ג"כ ע"י עליית נה"י שבו בחג"ת שבו, הנה נשארו אותן הזו"ן עיקרם שם לעולם, גם אחר שנתפשטו וירדו

⁷⁸⁹ עי' עקודים ג.

⁷⁹⁰ עי' מלואים אות (כו), ועי' הערה 1350.

⁷⁹¹ עי' ע"ח שער טז פ"ז, ושער יח פרק ה.

⁷⁹² בענין שליטת הס"ג עי' ח"א כלל ד ענף ג וכלל טו ענף ז אות ז, ועי' עוד לקמן קז ע"ב.

הנה"י שבו למקומן. והוא משום, כי הנה בכל העולמות אשר למעלה מהטבור דא"ק ובפרט באותו הע"ב דאות ה', הנה לא נמצא שם בחי' פרסא להפסיק בו בין הטבור ולמעלה שבו לבין הטבור ולמטה שבו, ועומדים הזו"ן שבו, שהם המ"ה וב"ן דאות ז' ח', מיוחדים לעולם בהאימא שבו, שהוא הס"ג דלעיל אות ו'. ולכן עומדים לעולם המ"ה וב"ן דאות ז' ח' דענינינו למעלה מהטבור דהע"ב דאות ה', והנה התחלת המ"ה דאות ז' מגבול האזניים ולמטה, והב"ן דאות ח' מגבול החוטם ולמטה. אשר כ"ז, הנה הוא מקום החג"ת דהע"ב דאות ה', וכ"ז הוא משום רוממות מעלתו, שאין בו הפסק והבדל בין הטבור ולמטה שבו לבין הטבור ולמעלה, לכן נשארו הזו"ן שבו מיוחדים לעולם גם בחג"ת שבו.

אמנם עיקר גילויים, הנה הוא באמת רק בהנה"י שבו, והנה עיקר הגילוי דאורות החוטם, רק מתחת השבולת הזקן דא"ק עד החזה, כי למעלה משבולת הזקן, הרי הם בטלים בהאורות האזניים, ע"ד שרגא בטיהרא. ועיקר הגילוי דאורות הפה, הנה הוא רק מתחת החזה עד הטבור, כי למעלה מהחזה הם בטלים באורות (קה ע"ב) החוטם. והרי הנה עיקר גילויים באמת רק למטה משבולת הזקן דא"ק, שהוא למטה מהטבור דהע"ב דאות ה', כי שם הוא עיקר תלייתם, שהוא בהנה"י שבו.

ובענין תלייתם בהנה"י, הנה נודע הוא, כי איהו בנצח ואיהי בהוד⁷⁹³, ונוטל המ"ה דלעיל אות ז' החסדים דהנה"י, והב"ן דאות ח' דענינינו הגבורות דהנה"י. אמנם עכ"ז, הנה כאן בענינינו, הנה הם מיוחדים זכ"ז, והם משתמשים כאן הם שניהם בכתר אחד⁷⁹⁴, כי הרי נתעלו כאן שניהם להיות נאחזים בו גם למעלה מהטבור שבו וכנז'. ונודע הוא, כי השליש תחתון דת"ת, הנה הוא הכתר דהנה"י, ע' נקודות (פרק ג) ובכ"מ, וא"כ הרי משתמשים כאן הם שניהם בכתר אחד. ולא עוד, כי הרי שניהם נאחזים בהע"ב דאות ה', גם למעלה מהשליש תחתון דהת"ת שבו, שהוא גם בהחג"ת עצמן שבו.

אך זהו רק בעצמותן העיקרי דאותן המ"ה וב"ן, שהוא בבחי' העלמות, שהרי עצמותן העיקרי, הנה הוא רק היותן לבחי' שרשים פנימים לבד להאורות דהאח"פ, והרי הם נעלמים לעולם, כי עצמותן העיקרי, הנה הם רק עצמות הזו"ן גופה שבהע"ב דאות ה', שהוא כולו רק בבחי' הא"א לכל האורות דאח"פ וכנ"ל. אבל בבחי' גילויים דאותן הזו"ן, שהוא בהתפשטויות דאורות חוטם פה היוצא מהם, הנה בזה הנה נתחלק בהם אור הנה"י דהע"ב דאות ה', המתפשט בהם ותלייתם בו, לבחי' שונות מהמ"ה בפנ"ע ומהב"ן בפנ"ע, וכמו שיתבאר בעה"י לקמן סי' ד' ה'. וכן גם האורות דחוטם פה גופא, הנה בהכח"ב והחג"ת שבהם, הנה הם מתייחדים עם שרשם הפנימי, שהוא המ"ה דאות ז' עם הב"ן דאות ח' דענינינו, ומושרשים ועומדים לעולם גם בגבול החג"ת דהע"ב דאות ה', והוא ע"י עליית נה"י בחג"ת אשר בתחילה וכנז'. אך בבחי' גילויים העיקרי דאורות חוטם פה, אשר הגילוי העיקרי דאורות החוטם, הוא משבולת הזקן דא"ק עד החזה שבו, והגילוי העיקרי דאורות הפה, הוא מהחזה דא"ק עד הטבור שבו. וכ"ז הנה הוא בהנה"י דאורות חוטם פה. והנה מתייחד בהם המ"ה וב"ן דהע"ב דאות ה' דענינינו ג"כ בפנימיותם, ע"ד נה"י דא"א המתייחד בכל הזו"ן, בסוד תלייא ואחיד, כנודע⁷⁹⁵. הנה בזה הנה מתחלק בהם הנה"י דהע"ב דאות ה', שהם המ"ה וב"ן דענינינו, לבחי' מחולקות, לאורות החוטם בפנ"ע ולאורות הפה בפנ"ע, וכמו שיתבאר כ"ז לקמן סי' ד' ה', ע"ש. ונמצא כי בהכח"ב וחג"ת דאורות החוטם פה, הנה מתעלים הם ע"י יחודם בהשרשים הפנימים, להתעלה גם הם בגבול החג"ת דהע"ב דאות ה'. ובהנה"י דאורות חוטם פה, הנה מתחלקים השרשים

⁷⁹³ עי' מלואים אות (ז).

⁷⁹⁴ עי' לעיל הערה 274.

⁷⁹⁵ עי' מלואים אות (ט).

פנימים, שהם המ"ה דאות ז' והב"ן דאות ח' דענינינו ג"כ בהנה"י שלהם לבחי' מחולקים, ע"י יהודים באורות חוטם פה, וכמו שיתבאר כ"ז לקמן סי' ד' ה' ע"ש ותבין.

והנה נתבאר בסי' הזה ענין התפשטות הד' שמות עסמ"ב שבהם"ג דהמ"ס דסי' א' אות ב', כי נתפשטו מהמ"ס בהגלגלתא עצמו לצורך השרשים פנימים דהאח"פ. אמנם הע"ב, הנה עיקרו הוא השורש פנימי דכח הראיה, והוא עצמות הע"ב דאות ה', והוא כולל בתוכו גם הג' שמות סמ"ב, כי הוא עצמו הוא בחי' א"א ואבא, שהוא הכח דראיה הפנימית. והס"ג שבו הוא האימא שבו, והוא השורש פנימי דאורות האזניים, והוא הס"ג דאות ו'. והנה האבא הוא כולל או"א עלאין, והוא השורש פנימי דהב' עינים, והאימא הוא כולל ישסו"ת, והוא השורש פנימי דהב' אזניים. והמ"ה שבו הוא הז"א שבו, והוא השורש פנימי דאורות החוטם, והוא המ"ה דאות ז'. וז"א הוא כולל ג"כ ב' שהם ישראל ולאח, והוא השורש פנימי דתרין נוקבין דפרדשקא⁷⁹⁶. והב"ן שבו הוא הנוק' דז"א שבו, והוא השורש פנימי דאורות הפה, והוא הב"ן דאות ח'. והוא כולל ג"כ ב', שהם יעקב ורחל, והם השורש פנימי דקול ודיבור⁷⁹⁷. והנה כל אלו הד' שמות עסמ"ב, כאשר נתפשטו מהמ"ס בהגלגלתא עצמו, והם בפנימיות הגלגלתא דא"ק מהמ"ס שבו עד גבול הפה שבו, הנה הם כולם רק כללות הקומה דהע"ב דאות ה', כי הוא כולל את כולם, כי הוא בחי' א"א לכל האורות וקה ע"ג דאח"פ, והוא ע"ד הא"א דאצילות, הכולל את כל האצילות, שהוא בפנימיות כולם. וע' בזה בפנים הספר כלל טו ענף ה', עומק הענין בזה.

והנה אלו הד' שמות עסמ"ב, אשר אמרנו שהע"ב דאות ה' הוא כוללם, הנה הוא ג"כ רק בכללי כללות, כי כל א' מהם הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב כלליים, אשר כל א' מהם הוא כלול מד' שמות עסמ"ב פרטיים. והנה הע"ב וס"ג הכלליים שבכל א' מהם, הם השורש פנימי להתפשטויות הא' דהאח"פ. והמ"ה וב"ן הכלליים שבכל א' מהם, הם השורש פנימי להתפשטויות הב' דהאח"פ. אך יציאת המ"ה וב"ן הכלליים שבכל א', הנה הוא ע"י הגילוי דהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהע"ב וס"ג הכלליים שבכל א' גופה. אך הע"ב וס"ג הכלליים דכל תחתון, הנה הוא ע"י הגילוי דהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהמ"ה וב"ן הכלליים דכל עליון, כי יצא כל תחתון מהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים דהעליון שעליו.

והנה כל גילוי דמ"ה וב"ן פרטיים, הנה היה ג"כ בסדר התפשטות והסתלקות א' וב', כי כן הוא הדרך דלידת כל אור חדש, יציאתו ושלמותו. הנה הוא לעולם ע"י התפשטות והסתלקות א' וב'. התפשטות הא' והסתלקות א' הוא בהאור העליון עצמו שעליו, ואח"כ התפשטות הב', והוא באור החדש שנוולד, וכן נעשה בו הסתלקות ב' לצורך שלימותו, כמבואר כ"ז בדברינו בכל הספר הזה שלפנינו. וכן היה כ"ז בענין סדר התהוות העסמ"ב הכלליים והפרטיים שאמרנו. אמנם כאן, הנה היה כ"ז הכל רק בהעלם גדול, כי הרי הם רק השרשים פנימים העליונים אשר להתפשטויות הא' והב' דהאח"פ, והם כולם רק בפנימיות הגלגלתא עצמו דא"ק, בראשית התפשטות המ"ס שבו, והרי הוא הכל טמיר ונעלם.

ובזה נשלם הסי' ב' שהוא בביאור המערכה ב' דהעסמ"ב שבהם"ג דהמ"ס שבא"ק שבסי' א אות ב, ועי' כ"ז בארוכה כלל ט"ו וכלל ח"י.

סימן ג'

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהם"ג דסי' ב' אות ו', שהוא השורש פנימי להתפשטות הא' והב' דאורות האזניים, ע"י הד' שמות עסמ"ב הכלולים בו, וכמו שכתבנו שם. והנה יציאתם וגילויים בהתפשטויות הא' והב' עצמן, הנה הם מערכה הג' דהעסמ"ב,

⁷⁹⁶ עי' ספד"צ ז ע"א, ואד"ר קל ע"ב, ואד"ז רפט ע"א.

⁷⁹⁷ עי' לעיל הערה 787.

כי הם מערכת העסמ"ב שבהס"ג דהעסמ"ב דסי' ב', שהם מערכת העסמ"ב שבהס"ג דמערכת העסמ"ב שבהס"ב דא"ק אשר בסי' א'. והרי הוה העסמ"ב שלפנינו, מערכה הג', המתפשט מהס"ג דהס"ב שבא"ק, שהוא הס"ג דאות ב', ע"י הס"ג דאות ו', והם ההתפשטות הא' והב' דאורות האזניים. וכבר אמרנו כי הס"ג דאות ו', הנה הוא האימא שבהע"ב דאות ה', והוה כל אורות האזניים, תולדות האימא שבהע"ב דאות ה', והם אשר יצאו ונתפשטו בא"ק, מהאזניים שבו עד שבולת הזקן שבו.

והנה היה כל ההתפשטות, הן הא' והן הב', כל א' בשתיים, היינו מבפנים ומבחוץ. כי כמו שיצא האורות מהאזניים ולחוץ, ונתפשטו עד שבולת הזקן, כן היה כנגדו מהאזניים ולפנים ג"כ התפשטות אור, מגבול האזניים עד גבול שבולת הזקן. ואדרבה הוא, כי עיקר האור, הנה הוא ההתפשטות אשר מבפנים, והאור שבחוץ, הנה הוא רק מה שנמשך ויוצא מתוקף וריבוי אור שמבפנים, הנה הוא בקע את כותלי הגוף, ונעשה מזה נקבי וחללי האזניים, ויצא ונתפשט האור מבחוץ ג"כ כנגד האור שמבפנים, שהוא ג"כ עד שבולת הזקן. והיה כ"ז, הן בהתפשטות הא' והן בהתפשטות הב', שהיה ההתפשטות דכל א' בשתיים, אחד מבפנים ואחד בחוץ. והרי נמצא, כי היה ההתפשטות בבחי' שתיים שהן ארבע, היינו התפשטות הא' והתפשטות הב', וכל א' הוא בשתיים שהוא מבפנים ומבחוץ. והנה אותן הד', הנה הם הד' שמות עסמ"ב שלפנינו כמו שיתבאר. {קה ע"ד}

(ט)

(ע"ב)

הע"ב הזה, הנה הוא ההתפשטות הא' דאור האזניים אשר מבפנים, ונתפשט הוא ג"כ מגבול האזניים עד גבול שבולת הזקן מבפנים, והוא חלק האור היותר גדול, כי עיקר האור, הנה הוא נשאר מבפנים (נסירה ז) ⁷⁹⁸. והנה הוא ג"כ קומה שלימה מי' ספי' ומכל הד' שמות עסמ"ב. אמנם בכללות אורות האזניים כולן, ההתפשטות הא' וההתפשטות הב', בחלקי הפנימי והחיצון שבכל א' מהם, הנה הוה כל האור הוה בכללו בערך כל האורות כולן אשר למטה ממנו, הנה הוה הוא כולו בגילוי שם ע"ב, והוא בבחי' א"א ואבא שבכללות אורות האזניים כולן.

והנה תולדתו, הנה הוא מפרצוף האימא שבהע"ב דאות ה', שהוא הס"ג דאות ו' מהע"ב וס"ג הכלליים שבו, שהוא חציו העליון שבו, כי הוא שורש הפנימי דכל ההתפשטות הא' דהאזניים, ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים היוצאים ומתפשטים מהם וכנ"ל שם. וכן עיקר מקומו דאותו הע"ב דענינינו, הנה הוא באמת ג"כ רק מהאזניים ולפנים, שהוא מהאזניים ולמעלה עד גבול העינים, שהוא בחציו העליון דהס"ג דאות ו'. אך כאשר הגיע העת להגילוי דאור האזניים, הנה יצא ונתפשט אותו הע"ב דענינינו, וירד מגבול האזניים ולמטה עד גבול שבולת הזקן, וכדי להעשות שורש עליון להגילוי דאור האזניים העיקרי, שהוא ההתפשטות הב' דהאזניים. וכנודע בדברינו מענין הצורך והתועלת דכל ההתפשטות הא', שהוא לצורך תולדות האור דההתפשטות הב', ולכן יורד מתחילה האור דההתפשטות הא' בכל המקום העתיד לההתפשטות הב', כדי להצטמצם ע"י, להעשות שורש אליו. הגם שעיקר מקומו הוא למעלה, וכן היה כאן באותו הע"ב דענינינו, כי ירד מתחילה, מגבול האזניים דא"ק עד גבול שבולת הזקן שבו, כדי להעשות שורש לההתפשטות הב' דהאזניים. אבל עיקר מקומו דאותו הע"ב דענינינו, הנה הוא באמת רק מגבול האזניים ולמעלה. ולכן הוא, כי הנה אחר שעשה את פעולתו, הנה חזר ונסתלק

⁷⁹⁸ עי' מב"ש (ד ע"ג), ז"ל, א"א להוציא אורות אלא בכח זיווג, ושמו כלל זה. והרי כל זיווג היא רק תמצית אור. עי' שער כד פרק ג שמה שיוצא מהדכר היא רק מלכות דמלכות דמלכות, עכ"ל. ועי' דרושי אב"ע יג, שכל הארה הנמשכת דרך מסך הוא רק תמצית ותולדה של אותו האור.

ועלה למעלה, והוא ההסתלקות הא' שבו, ונשאר הוא לעולם מהאזניים ולמעלה עד גבול העינים, שהוא במקורו ושורשו הפנימי, שהוא בחציו העליון דהס"ג דאות ו' בהע"ב וס"ג הכלליים שבו.

אמנם ענין התפשטותו, הנה היה ע"י מה שהוא כלול ג"כ מעסמ"ב כנז', והיה ההתפשטות בהמ"ה וב"ן שבו, והם אשר ירדו עד גבול שבולת הזקן. והנה נעשה כ"ז ע"י התפשטות המ"ה וב"ן הפרטיים אשר בהע"ב וס"ג הכלליים דהס"ג דאות ו', כי הם השורש פנימי להמ"ה וב"ן שבהע"ב דאות ט' דעניינו, ולכן הנה התפשט הוא בהתפשטותם. וכן היה עד"ז בהסתלקות, כי הנה היה הסתלקות להמ"ה וב"ן הפרטיים הנז', שחזרו ועלו למקורן, שהוא בהע"ב וס"ג הכלליים שבהס"ג דאות ו', וכנ"ל שם. ונסתלק ג"כ ע"י המ"ה וב"ן שבהע"ב דאות ט' דעניינו, כי נסתלק הוא בהסתלקותם, כי הם השורש פנימי אליו כנז', ונעשה בו כל מה שנעשה בהם, כי כל מה שהוא בהשורש, כן הוא בענף ותולדה היוצא ממנו.

(יוד)

[ס"ג]

הס"ג הזה הנה הוא ג"כ ההתפשטות הא' דאור האזניים, אלא שהוא חלק האור אשר יצא מהאזניים ולחוץ, והוא אור ממועט מהאור שנשאר לפנים. וע"י שיצא הוא ונתגלה, הנה ע"י מיעוטו וגילויו, הנה נעשה לפנים חדשות, והוא הס"ג דעניינו, והוא האימא הכללי דאורות האזניים אשר בכללות כולן. אמנם היא לעצמה, הנה היא ג"כ קומה שלימה מ' ספי', ומכל הד' וקו ע"א שמות עסמ"ב כולן. והנה תולדתו הוא ג"כ עד הנ"ל בהע"ב, שהוא האבא הכללי, והוא מהס"ג דאות ו' מהע"ב וס"ג הכלליים שבו, ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, שהם השורש פנימי לכל ההתפשטות הא' דהאזניים. כי כאשר יצאו ונתפשטו אותן המ"ה וב"ן הפרטיים, הנה הוציאו הם את הב' חלקי ההתפשטות הא' דהאזניים, הע"ב דלעיל אות ט' מבפנים, והס"ג דעניינו מבחוץ. אמנם כי הע"ב דלעיל אות ט', הנה מתייחס עיקרו אחר המ"ה הפרטי ואחר הע"ב הכללי. והס"ג דעניינו, הנה הוא מתייחס עיקרו אחר הב"ן הפרטי ואחר הס"ג הכללי. אבל עכ"פ הוא, כי הם שניהם תולדות המ"ה וב"ן הפרטיים אשר בהע"ב וס"ג הכלליים שבחציו העליון דהס"ג דאות ו', כי הוא השורש פנימי להם. ויצאו הב' חלקי אור דההתפשטות הא' דאור האזניים מההתפשטות המ"ה וב"ן הפרטיים הנז'. וכן חזרו ונסתלקו הם ג"כ בהסתלקותם, כנ"ל בהע"ב דאות ט'. וכן היה בהס"ג דעניינו, כי חזר ועלה ונסתלק מהאזניים ולפנים ומהאזניים ולמעלה בחציו העליון דהס"ג דאות ו', ונשארו שם לעולם מבפנים לגבול האזניים עד גבול העינים, והם פרצופים הפנימים דהאזניים, אלא שהע"ב דלעיל אות ט', שהוא האבא הכללי, הנה הוא גניז וטמיר יתיר⁷⁹⁹, כי הרי הוא לא יצא מעולם לחוץ כלל, וכנ"ל אות ט'. אבל עכ"פ הוא, כי שניהם הם פרצופים הפנימים דהאזניים, כי גם הס"ג דעניינו, הגם שמתחילה הנה הוא יצא מהאזניים ולחוץ וכנ"ל, אך מאחר שעלה ונסתלק, שהוא ההסתלקות הא' אשר לכל ההתפשטות הא', הנה נשאר גם הוא לעולם למעלה ומבפנים. והרי הוא עם הע"ב דלעיל אות ט', הנה הם שניהם בבחי' פרצופים הפנימיים דכללות אורות האזניים.

והנה הם עומדים אחר עלייתם ותופסים עד גבול העינים, כי שורש עצמותם, הנה הוא נמשך מסיומם וסופם דכח הראיה שבהעינים, ומתחיל כח השמיעה מסיומו וסופו דכח הראיה, כי כן הם בהע"ב דאות ה' מיוחדים ג"כ זב"ז כמבואר שם, וכן הנה מתלבש ג"כ הארת אור הראיה הפנימית בכח השמיעה לעולם.

⁷⁹⁹ עי' לעיל הערה 139.

(יא)

[מ"ה]

השם מ"ה הזה, הנה הוא ההתפשטות השני דאור האזניים, חלק האור אשר מבפנים, כי הוא ג"כ בשתיים כנ"ל. והנה הוא הז"א הכללי דאורות האזניים, והוא מתפשט מגבול האזניים דא"ק עד גבול שבולת הזקן דא"ק מבפנים, ושם הוא מקומו לעולם, לבד הכתר שלו, שהוא עולה ויורד תמיד במטי ולא מטי, כנודע בדברינו.

והנה תולדתו, הוא מהאור ההתפשטות הא' דהאזניים, שהוא הע"ב וס"ג דלעיל אות ט' י', אחר שעלו ונסתלקו. והיה עלייתם בסוד מ"ן, ונולד מהם עי"ז כל האור ההתפשטות הב', והרי הוה ההתפשטות הא', שהוא הע"ב וס"ג דלעיל אות ט' י', בבחי' או"א לההתפשטות הב', שהוא המ"ה דענינינו.

והיינו, כי הנה אותן הע"ב וס"ג דלעיל אות ט' י', הרי אמרנו לעיל סי' ב' אות ו', ששרשם הפנימי הנה הוא בהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהע"ב וס"ג הכלליים דהס"ג דאות ו'. וכן אמרנו שם ג"כ, כי אותן המ"ה וב"ן הפרטיים, הנה הם ג"כ שורש העיקרי להמ"ה וב"ן הכלליים, שהם חציו התחתון דהס"ג דאות י', וקבלו המוחין עבורם מגילוי היחוד דאורא ובוצינא⁸⁰⁰, שהוא מרזא דאור א"ס, וכמבואר שם כ"ז. והנה כאשר עלה ההתפשטות הא' למ"ן, לצורך לידת ההתפשטות הב' כנז', הנה היה עלייתם בהמ"ה וב"ן הפרטיים הנז', כי הם שורשם הפנימי כנ"ל. והנה קבלו שם המוחין, אשר לצורך ההתפשטות הב', מהארת אותן המוחין עצמן, אשר להמ"ה וב"ן הכלליים שבהס"ג דאות ו', שהוא הא"א לכל האורות (קו ע"ב) דהאזניים כנ"ל. והרי נמצא כי המ"ה וב"ן הכלליים הנז', הנה הם השורש פנימי והא"א, לההתפשטות הב' דהאזניים, כי משם הנה קבלו האו"א, שהוא ההתפשטות הא', את המוחין לההתפשטות הב'. והוא ע"ד האו"א דאצילות, שמקבלים את המוחין דז"א מא"א דאצילות כמ"ש בנסירה (פרק ו). והרי הוה המ"ה וב"ן הכלליים דהס"ג דאות ו', השורש פנימי והא"א לכל ההתפשטות הב' דהאזניים.

ולא עוד, כי הנה כל ההתפשטות הב', הגם שלידתם הוא מההתפשטות הא' כנז', אך התפשטותו אשר יצא וירד מגבול האזניים דא"ק ולמטה עד גבול שבולת הזקן דא"ק, הנה נעשה כל ההתפשטות הזה ג"כ רק מהארת אור דהמ"ה וב"ן הכלליים הנז', כאשר שיצאו הם ונתפשטו בכל שיעור מקום דחציו התחתון דהס"ג דאות ו', שהוא בגבול האזניים דא"ק עד גבול שבולת הזקן דא"ק בפנימיות פנימיותו כנ"ל אות ו'. הנה מהארתם וכחם, ירד ג"כ כל ההתפשטות הב' דהאזניים, ונתפשט ג"כ כנגדם בכל שיעור המשך מקום הזה, כי המ"ה וב"ן הכלליים, הם השורש פנימי לההתפשטות הב', וכל מה שנעשה בהשורש, הנה נעשה באותו העת ממש ג"כ בענף ותולדה היוצא ממנו.

והרי נעשה כל ההתפשטות הב', רק בכח והארת דהמ"ה וב"ן הכלליים, הן המוחין שלהם והן כל ענין ההתפשטות שלהם. ועומד המ"ה וב"ן הכלליים בההתפשטות הב' בכל פנימיותם לעולם, והוא ע"ד הא"א דאצילות, שהוא מתלבש בהנה"י שבו, בז"א דאצילות לעולם. והנה מקבל הז"א מא"א, ומיוחד בו בשני בחינות, שהוא בסוד תלייא ואחיד, עי' שער א"א (פרק ז)⁸⁰¹. והנה כן הוא כאן, בההתפשטות הב' עם המ"ה וב"ן הכלליים, כי מצד המוחין הוא בסוד תלייא, ומצד שהמ"ה וב"ן הכלליים הם עומדים בתוכם ובכל פנימיותם ומאירים בהם לעולם, והם מיוחדים בהם ממש, הרי הוא סוד אחיד. והוה המ"ה וב"ן הכלליים לההתפשטות הב' בבחי' א"א, אך לידת ההתפשטות הב' הוא מההתפשטות הא', שהם הע"ב וס"ג דלעיל אות ט' י', והם האו"א לההתפשטות הב'.

⁸⁰⁰ עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

⁸⁰¹ עי' מלואים אות (יט).

וכבר אמרנו כי אותן המ"ה וב"ן הכלליים, הנה הם חציו התחתון דהס"ג שבסימן ב' אות ו', שהוא האימא שבהע"ב דאות ה'. ואותו הס"ג, הנה הוא השורש פנימי והא"א לכל האורות דהאזניים. והס"ג דהמ"ס שהוא הס"ג, אשר בסימן א' אות ב', הנה הוא העתיק והרדל"א לכל האורות דהאח"פ.

והרי לנו, כי הס"ג שבסימן א' אות ב', הוא הרדל"א, והס"ג שבסימן ב' אות ו' הוא השורש פנימי והא"א לכל האורות דהאזניים, והע"ב וס"ג דלעיל אות ט' י', שהם הב' חלקי פנימי וחיצוני דהתפשטות הא' דאור האזניים, הנה אחר שעלו ונסתלקו בהסתלקות הא' דהאזניים, והם מעתה מהאזניים ולפנים ולמעלה עד גבול העינים, הנה הם האו"א הכלליים שבכל אורות האזניים בכלל. והמ"ה דאות י"א דענינינו, שהוא החלק הפנימי דהתפשטות הב' דהאזניים, הנה הוא הז"א הכללי שבהאורות דהאזניים בכלל, וע' עוד בזה למטה בסמוך בהב"ן דאות י"ב.

(יב)

[ב"ן]

השם ב"ן הזה, הנה הוא ג"כ ההתפשטות הב' דאורות האזניים, אלא שהוא החלק החיצוני שבו, אשר יצא מהאזניים ולחוץ, ונתפשט מהאזניים עד שבולת הזקן, ונשאר שם לעולם, לבד הכתר שבו, שהוא עולה ויורד תמיד, בסדר דמטי ול"מ, כמו שהוכחנו על עיקר הדברים בזה בדברינו בשער מטי ול"מ (פרק ב אות י"ט). והנה השם ב"ן הזה, הנה הוא עיקר האורות דהאזניים אשר ממנו מדבר האריז"ל, כי השם מ"ה דלעיל אות י"א, הרי הוא כולו נעלם, שהוא מבפנים וכנ"ל, אמנם הוא אור יותר גדול ויותר עיקרי, כי מתוקף אורו וריבוי, הנה יצא הב"ן דענינינו, דרך חללי האזניים, והוא אור ממועט, כי עיקר האור הנה הוא נשאר מבפנים, וע"י מיעוטו (קו ע"ג) וגילוי, הנה קנה לו שם חדש, והוא השם ב"ן דענינינו. והנה הוא הנוק' הכללי אשר בכל כללות אורות האזניים, הגם שהיא בעצמה הנה היא קומה שלימה ועולם מלא מ"י ספי' ומד' שמות עסמ"ב כלליים ופרטיים, אך בכללות אורות האזניים כולן, הנה היא הנוק' הכללי, כי הע"ב וס"ג דלעיל אות ט' י', שהם הב' חלקי דהתפשטות הא' דהאזניים, הם האו"א הכלליים שבכללות אורות האזניים, והמ"ה דלעיל אות י"א הוא הז"א הכללי, והב"ן דענינינו הוא הנוק' הכללי.

והנה תולדתה ויציאתה, הנה הוא ג"כ מההתפשטות הא', שהוא הע"ב וס"ג דלעיל אות ט' י', שהם האו"א כנז'. ויצאה היא ביחד עם המ"ה דלעיל אות י"א, כי הם מעצמות אור אחד כנ"ל, אלא שיצאה לגילוייה על ידו, וכן היא מקבל ממנו שלימותה תמיד. ובאמרי שלימותה, ר"ל בחי' נוק' שבה, לקבל מלמעלה ולהוציא על ידה כל הגילויים שלמטה. הנה כ"ז מקבלת ממנו תמיד, ונעשו שניהם לבחי' זו"ן. וכ"ז הנה הוא ע"י שכל עצמותה הוא ממנו, ויצאו יחד באור אחד מהאו"א שלהם, שהם הע"ב וס"ג דלעיל אות ט' י', שהם הב' חלקי אור דהתפשטות הא'.

ועכ"ז הנה ראוי לדעת, כי באמת הנה מתייחס הב"ן ביותר רק אחר הס"ג, כי תכונת הבת הוא מהאם, רחילא בתר רחילא אזלא, כעובדי אימא כך עובדי ברתא (כתובות סג ע"א). והמ"ה, הנה הוא מתייחס ביותר רק אחר הע"ב, כי יחוס הבן הוא אחר אביו (ע' דברינו בזה בארוכה קצת בפנים הספר כלל ח"י ענ"י סימן ג אות י"ב סעי' ג').

אך עכ"פ הוא, כי יציאת שניהם הוא ביחד מהע"ב וס"ג דהתפשטות הא', שהם האו"א. והנה הוא ע"י עליית מ"ן אשר בהסתלקות הא', שעלו בהשורש פנימי שלהם, שהוא המ"ה וב"ן הפרטיים שבהע"ב וס"ג הכלליים דהס"ג דאות ו'. וקבלו שם המוחין לצורך הולדת האור דכל ההתפשטות הב', שהוא המ"ה דלעיל אות י"א, עם הב"ן דאות י"ב דענינינו. והנה היה קבלת המוחין מהארת עצמות המוחין דהמ"ה וב"ן הכלליים

שבהם"ג דאות ו', אשר המוחין שלהם, הנה הם נמשכים ובאים מרזא דאור א"ס, שהוא ע"י גילוי היחוד דאורא ובוצינא⁸⁰², הב' רישין, אורא ומ"ס. ומזה הנה הוא המ"ה וב"ן הכלליים דהס"ג דאות ו', ומהארת עצמות דאותן המוחין, הנה קבל האור דההתפשטות הא' תוספות אור ומוחין ג"כ לצורך הולדת האור דכל ההתפשטות הב', שהוא המ"ה דלעיל אות י"א, עם הב"ן דאות י"ב דעניינו. ובוה נמצא, כי הנה הגם שהולדת כל ההתפשטות הב', הנה הוא מההתפשטות הא', אך השורש פנימי דכל ההתפשטות הב', הנה הוא אור המ"ה וב"ן הכלליים דהס"ג דאות ו', כי כל העצמות ושורש המוחין דההתפשטות הב', הנה הוא רק מאותן המ"ה וב"ן הכלליים, והוא המ"ה וב"ן הכלליים בבחי' הא"א לההתפשטות הב'.

והשם ס"ג דהמ"ס אשר בס"א אות ב', הנה הוא בבחינת רדל"א לכל האורות דהאח"פ. והע"ב דאות ה' הוא הא"א הכללי לכל האורות דהאח"פ. והשם ס"ג דאות ו', שהוא בחינת האימא שבהע"ב דאות ה', הנה הוא הא"א הפרטי אשר לכלל אורות האזניים, וההתפשטות הא' דאורות האזניים, שהוא הע"ב וס"ג דלעיל אות ט' י', הם האו"א הכלליים שבכללות אורות האזניים בכלל. והמ"ה דלעיל אות י"א עם הב"ן דאות י"ב דעניינו, הנה הם הזו"ן הכלליים אשר בכל כללות אורות האזניים בכלל. אמנם כל א' בפנ"ע, הנה הוא באמת קומה שלימה ועולם מלא מ"י ספי' ומד' שמות עסמ"ב כלליים ופריטיים לאין שיעור וחקר, ופשוט הוא.

ומעתה, הנה נאמר עוד, כי הנה אותו המ"ה דלעיל אות י"א עם הב"ן דאות י"ב דעניינו, שהם הזו"ן הכלליים כנז', הנה הם בבחי' פרצופים החיצונים דאורות האזניים. כי הע"ב והס"ג דלעיל אות ט' י', שהם האו"א הכלליים דאורות האזניים, והם כלל האור דההתפשטות הא' דהאזניים, הנה הם פרצופים הפנימים דאורות האזניים, כי הרי מאחר ההסתלקות הא', הנה נשארו הם לעולם מהאזניים ולפנים ולמעלה, והם לעולם מגבול וקו ע"ד האזניים ולפנים עד גבול העינים, והנה הם פרצופים הפנימים דהאזניים, כי הם נעלמים. משא"כ המ"ה דלעיל אות י"א עם הב"ן דאות י"ב דעניינו, שהם הזו"ן הכלליים דהאזניים, והם כללות האור דההתפשטות הב' דהאזניים, הנה הם פרצופים החיצוניים דהאזניים, כי גם המ"ה דלעיל אות י"א, שהוא הזו"א הכללי, הנה הגם שהוא הרי לא יצא מעולם לחוץ כלל וכנ"ל שם, עכ"ז הנה הוא מתגלה לעולם באורו עכ"פ, כי הוא מאיר תמיד להב"ן דעניינו, שהוא יצא לחוץ מהאזניים, ומתפשט עד שבולת הזקן, והוא מבחוץ לעולם, וכל אור הב"ן מה שהוא מתגלה ומאיר, הנה הוא לעולם ע"י קבלתו מהמ"ה שמבפנים. והרי מתגלה המ"ה ע"י הב"ן לעולם עכ"פ ג"כ. ולכן הנה הוא המ"ה וב"ן הם שניהם מכלל פרצופים החיצונים דהאזניים, כי הם מתגלים לחוץ. משא"כ הע"ב וס"ג דלעיל אות ט' י', שהם כלל האור דההתפשטות הא', הנה מאחר הסתלקותו בהסתלקות הא', ועלה למעלה ומבפנים, הרי הוא מעתה נעלם לעולם, והוא הע"ב וס"ג דלעיל אות ט' י', הנה הוא לעולם מכלל הפרצופים הפנימים דהאזניים.

והנה מאחר שהם למעלה ומבפנים והם נעלמים, הנה הם כלולים יחד, והם מעתה רק כללות אור אחד, ועומד כל ההתפשטות הא' למעלה רק בכללות אור אחד. והנה הוא מאיר ומכתיר מלמעלה למטה על כל האור דההתפשטות הב', ועומד כולו בבחי' כתר עליון⁸⁰³. והוא מ"ש הרב (עקדים ג) כי כל האור דההתפשטות הב' הנה הוא רק מהחכמה ולמטה, והכוונה בזה הוא משום, כי הנה מתייחד ההתפשטות הא' עם ההתפשטות הב'.

⁸⁰² עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

⁸⁰³ נדצ"ל אליו.

לקומה כללי אחת, ונחשב כל האור דההתפשטות הא' לבחי' כתר עליו⁸⁰⁴, וכל האור דההתפשטות הב' הנה הוא בבחי' שהוא מהחכמה ולמטה שבו.

ועומק הענין בזה הוא, כי הנה נשתנה לעילויא סדר הב' התפשטויות הא' והב' דכל אורות האח"פ, מסדר הב' התפשטויות הא' והב' אשר בכל העולמות שלמטה. כי בכל העולמות שלמטה, הנה כאשר עלה ונסתלק האור דההתפשטות הא' בהסתלקות הא', והוא נשאר שם לעולם, הנה נפרס פרסא להפסיק בינו לבין ההתפשטות הב' שיתפשט שם אח"כ. משא"כ בכל האורות דאח"פ, הנה לא נפסק פרסא כלל להפסיק ביניהם, ואדרבה הוא, כי הנה הם עולים תמיד מזה לזה במטי ולא מטי, ולכן הנה הם נחשבים שניהם לקומה אחת. וכל כללות האור דההתפשטות הא', הנה משום שהוא למעלה ומבפנים והוא נעלם והוא מאיר ומכתיר לכל האור דההתפשטות הב' מלמעלה למטה, הנה נחשב הוא כולו לההתפשטות הב' לבחי' כתר אליו, וכל ההתפשטות הב' הוא נחשב אליו שהוא מהחכמה ולמטה, כי הם שניהם בבחי' קומה אחת. אבל באמת ובדיוק, הנה הוה כל א' ב' ספי' גמורים, והם פרצופים מיוחדים פנימים וחיצונים כנו', וההתפשטות הא' הוא בבחינת או"א לההתפשטות הב', כי ממנו הוא נולד ויצא וכנ"ל.

אמנם, הנה עיקר סוד הענין מ"ש הרב כי בההתפשטות הב' הנה נשאר הכתר למעלה ויצא ההתפשטות הב' מהחכמה ולמטה, הנה עומק הכוונה הוא ע"פ מה שהעלינו בזה בחלק הביאורים שער העקודים (פרק א אות ה'), שהכוונה הוא רק על סוד יציאת ולידת ההתפשטות הב' מההתפשטות הא', שהוא האו"א אליו כנו'. כי באצילות הנה הוה יציאת ולידת כל תחתון מעליון שעליו מהז"ת דהעליון, כי הז"ת דהעליון הוא אשר משתתף עם התחתון, אבל כל הג"ר דהעליון הם נשאר למעלה, ולכן עומדים כל פרצופי האצילות ביחודם זב"ז וכלילותם יחד בבחי' רישין מגולין. כי בהרישין שהוא הג"ר, הנה נבדל וניכר כל עליון מהתחתון, אבל בהז"ת הנה הם משתתפים זב"ז. וכ"ז הוא באצילות, משום כי שם הנה הוא רק שליטת השם מ"ה, ולכן משתתף כל עליון עם התחתון רק בהמ"ה וב"ן שבו, שהם הז"ת, אבל הג"ר דהעליון הוא למעלה מכל תחתון, ונשאר כל הג"ר למעלה. משא"כ בהאורות דהאח"פ, אשר שם הוא שליטת הס"ג⁸⁰⁵, הנה שם נשאר רק הכתר למעלה, והשתתף ההתפשטות הא' עם ההתפשטות הב', שהוא האו"א אליו, מהחכמה שבו ולמטה, ונשאר מההתפשטות הא' רק הכתר למעלה. (קו ע"א) וזהו עומק סוד הכוונה מ"ש הרב (עקודים ג) כי יצא ההתפשטות הב' מהחכמה ולמטה, והכתר נשאר למעלה.

ועי' בזה בפנים הספר כלל ט"ו ענף ז' אות ז', שמתבאר שם עוד, כי בא"ק ובכל האורות דהאח"פ, הנה מתעלים שם הפרצופים והשמות, כי נכללו בשרשם שלמעלה, ונכללו או"א עם המוחין שבנגלתא, וז"א עם הדעת, שהוא כללות הג"ר, ומלכות הוא עולה עד הכתר, בסוד אנ"י ואי"ן⁸⁰⁶, נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן (ס"י פ"א מ"ז), אנ"י ראשון ואנ"י אחרון (ישעיה מד ו). וכן מתעלים שם כל השמות ממה שהם באצילות, כי באצילות, הרי הוא ע"ב בחכמה וס"ג בבינה ומ"ה בז"א וב"ן במלכות, אבל בא"ק ובהאורות דהאח"פ, הנה נתעלה הע"ב בכתר שהוא סוד רישא תניינא, ששם הוא שורש אבא⁸⁰⁷. וס"ג בחכמה, שהוא מ"ס, רישא תליתאה⁸⁰⁸, שורש אימא⁸⁰⁹, ור"ל שהיא סוד אימא עלאה. ומ"ה בבינה, ר"ל ישסו"ת שהיא סוד בינה דא"א שהוא בגרון דא"א, והוא

⁸⁰⁴ נדצ"ל אליו.

⁸⁰⁵ בענין שליטת הס"ג עי' ח"א כלל ד ענף ג וכלל טו ענף ז אות ז, ועי' עוד לקמן קז ע"ב.

⁸⁰⁶ עי' לעיל הערה 232.

⁸⁰⁷ עי' טנת"א א' במ"ב.

⁸⁰⁸ עי' אד"ז רפח סע"א.

⁸⁰⁹ עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א.

מתלבש בדעת שבין כתפין נע' א"א (פרק ח) וזווגים (פרק ה) ונסירה (פרק ו) וע' אנ"כ (פרק ח) שמבואר שם, כי בינה שבגרון דא"א הוא רק ישסו"ת שבא"א, ושם (פרק ט) מבואר כי ישסו"ת הוא בבחי' ת"ת המכריע בין חו"ג. והב"ן הנה הוא בהא"ק והעקודים, כללות כל הז"ת, כי הב"ן שהוא ב' הויו"ת, הוא כללות זו"ן, כמ"ש ברפ"ח (פרק ג סמוך לסופו) ובדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ח' סמוך לסופו), ולכן הוא עולה שם בפנימיותו בכל הז"ת.

והנה בהא"ק ובהאורות דהאח"פ, אשר נתעלה שם המ"ה ועולה בבינה המתלבש בהדעת כנו', הנה מתחלק שם המ"ה ומתגלה בבחי' פנימיות וחיצוניות, והפנימיות הוא בבינה כנו', והחיצוניות הוא מתפשט ג"כ עד סוף החג"ת, שהוא עד הטבור, אשר שם הוא סוף העקודים. ונמצא כי בהחג"ת, הנה מתייחדים שם המ"ה וב"ן, כי המ"ה מתפשט שם בחיצינותו, והב"ן הוא עולה שם בפנימיותו. אמנם כי במקום המ"ה אין גילוי להב"ן כלל, כי במקום הדכורא אינו עולה הנוקבא בשם, כמ"ש בזה"ק (פ' תרומה קלח ע"א, קמז ע"ב)⁸¹⁰, וא"כ הרי אין מקום בא"ק לגילוי הב"ן ג"כ, אלא רק בהנה"י שבו, שהוא מהטבור ולמטה שבו, אשר שם הנה הוא מתלבש באצילות, וכמ"ש בשער התיקון (ריש פרק ג), וכנודע. ונמצא כי אין גילוי להב"ן בא"ק עצמו כלל, אלא שהאצילות הוא כללות הב"ן שלו.

והוא זולת מה שהאצילות הוא מהמ"ה וב"ן הכלליים דא"ק, וכנודע מהב"ן דהנקודות ומהמ"ה דאחר התיקון, כי אותן המ"ה וב"ן הכלליים, הם רק תולדותיו, וכמו שמתבאר בפנים הספר בכלל ט"ו ובכלל ח"י בארוכה. אבל גם זולת זה, הנה לקח האצילות ג"כ את כל חלק הנה"י והב"ן דהא"ק עצמו, והנה הא"ק והאצילות בבחי' קומה כללי אחת, שהא"ק הוא העס"מ הכלליים, והוא עד הטבור שבו, והאצילות הוא הב"ן הכללי שלו, והוא חלק הנה"י שלו, אשר מהטבור ולמטה שבו. ובאותן הנה"י, הנה הוציא תולדותיו מהאור"א שבו, שהם הב"ן דהנקודות והמ"ה דהתיקון, ומהם נעשה כל פרצופי האצילות. והנה אותן הנה"י דא"ק שאמרנו, הנה הם העביות הנשאר מההסתלקות האור אשר אמר הרב בנקודות (פרק ב) שנסתלק האור ועלה למעלה, ונשאר למטה מהטבור ריקן מאור, ועי' בפנים הספר כלל ה' ו' וכלל י"ב ענ"א.

ועכ"פ הוא, כי אין גילוי להב"ן דא"ק בהא"ק עצמו כלל, כי פנימיותו הוא בחג"ת, אשר שם הוא נכלל בהמ"ה ואינו עולה שם בשם כלל וכנ"ל, וחיצינותו הנה הוא נעשה להאצילות. ונודע הוא כי הב"ן, הנה הוא ה' ספי' דהמלכות, ואין בו רק ט' אותיות, כי שורשה נשאר בז"א בעטרה שבו, שהוא כתר⁸¹¹. אך בא"ק הנה עולה שורשה עד הכתר שלו עצמו, ובסוד אנ"י ואי"ן כנ"ל. וכן הוא ג"כ בעקודים, וכמו שכתבנו בחלק הביאורים בשער מטי ולא מטי (פרק ב אות י"ח), שזהו הענין מה שאנו רואין באורות העקודים, שאור הכתר עם אור המלכות אינם עומדים בגילויים יחד, שכאשר שהוא מטי בכתר, אז הוא לא מטי במלכות, ואין מטי בהמלכות אלא רק כאשר שהוא לא מטי בכתר, כמו שמבואר שם, ע"ש. והוא משום, כי כאשר שאורות העקודים הם כולם רק בכלי אחד, ולא נצטמצם כל א' בכלי בפנ"ע, ואין הפסק בין זה לזה, כי וקז ע"ב} לכך הרי עולים תמיד מזה לזה במטי ולא מטי. ובאשר שפנימיות אור המלכות הוא מאור הכתר עצמו, לכן אין גילוי לאורה אלא רק כאשר שהוא לא מטי בכתר. אבל כאשר שהוא מטי בכתר, ועומד הכתר ג"כ בעקודים, אז אין גילוי לאור המלכות בפנ"ע, כי הרי היא רק מאור הכתר עצמו, ואין לה גילוי בפנ"ע כלל.

⁸¹⁰ עי' מלואים אות (מ).

⁸¹¹ עי' לעיל הערה 51.

וזהו הענין מה שאמר הרב במנחת"א (פרק א בהמ"ב) על א"ק ובעקודים (פרק ב בהמ"ב) על העקודים, כי ע"ב הוא בכתר, וס"ג בחכמה, ומ"ה בבינה, וב"ן בכל הזו"ת, כי שם הנה נתעלו הפרצופים והשמות כנז'.

אמנם עכ"ז, הנה היה גם שם חילוק בין הע"ב וס"ג לבין המ"ה וב"ן, כי המ"ה וב"ן הם נתעלה רק פנימיותם, אבל בחיצוניותם, הנה נשארו גם בהא"ק והעקודים כמו שהוא באצילות, ונשאר החיצוניות דהמ"ה בחג"ת והחיצוניות דהב"ן בהנה"י וכנז'.

וכן הנה היה בהעקודים חילוק ג"כ בין הג"ר להזו"ת, בענין יציאתם זה מזה ובענין התלבשותם זב"ז. כי הג"ר הנה הם יוצא ונמשך כל תחתון מהעליון שעליו, החכמה מהכתר, והבינה מהחכמה. והנה נמשך כל תחתון מהעליון שעליו מהחכמה ולמטה דהעליון, ונשאר רק הכתר למעלה, ומשתתף ומתלבש כל עליון בהתחתון בכל הט' ספי' דהעליון, שהוא מהחכמה שבו ולמטה וכנ"ל. והוא ענין שליטת הס"ג⁸¹², כי שם הרי נתגלה הס"ג בחכמה כנז', וע"י שמתלבש כל עליון בהתחתון, מהחכמה שבו ולמטה, הרי מאיר כל עליון להתחתון באור הס"ג שבו. אמנם מהבינה להזו"ת, וכן בהזו"ת עצמן מזה לזה, הנה העלינו בשער מטי ול"מ (פרק ב אות ח' סי' ג') כי בהם הוא ההתלבשות אשר מזה לזה, רק מהבינה ולמטה.

וזהו אשר כתבנו ג"כ בכמה מקומות מדברינו, כי גם שליטת הס"ג אשר בהעקודים, הנה הוא עתה ג"כ רק ע"י המ"ה, והוא כי הרי בהעקודים, הנה עלה המ"ה בבינה וכנ"ל. ובהזו"ת אשר שם, הנה הוה ההתלבשות מהבינה ולמטה, והרי מאיר גם שם הס"ג, רק ע"י המ"ה. והוה בעקודים הס"ג והמ"ה כמו באצילות המ"ה והב"ן, ומאיר באצילות המ"ה ע"י הב"ן, כן הוא בעקודים, כי מאיר שם הס"ג ע"י המ"ה, אמנם גם המ"ה הנה נתעלה שם כנז'.

ועכ"פ הוא, כי בהג"ר דהעקודים, הנה הוא שליטת הס"ג לבד. וגם הוא בעליון אשר נתעלה שם בחכמה כנ"ל. ובהזו"ת דהעקודים, אשר שם הוא ההתלבשות מהבינה ולמטה, הנה בהם הוא שליטת הס"ג ע"י המ"ה, כי הרי הבינה היא מהג"ר, שההתלבשות בה הוא מהחכמה. והרי מאיר בה הס"ג גם בעליון אשר שם. אמנם בה עצמה, הנה עלה המ"ה והרי מאיר שם הס"ג רק ע"י המ"ה, וכן הוא ההתלבשות ממנה בכל הזו"ת כנז'. והרי מאיר בכולם אור הס"ג ע"י המ"ה. אמנם גם המ"ה הנה נתעלה שם בהבינה, והרי הוא כבחי' הס"ג שבהאצילות, אך בהעקודים הוא בבחי' מ"ה. והרי הוא בעקודים גופא מהבינה ולמטה, רק אור הס"ג ע"י המ"ה, אלא כי בערך אצילות הנה הוה בהעקודים כולו רק שליטת הס"ג לבד, כי הרי המ"ה הוא עלה שם בהבינה, שהיא מדרגת הס"ג אשר באצילות.

אמנם הנה אמרנו לעיל, כי עכ"ז, הנה היה חילוק בין הבינה להחג"ת, כי מה שנתעלה שם המ"ה בהבינה, הנה הוא רק פנימיותו, אך חיצוניותו, הנה הוא מתפשט בחג"ת, והוה שם ג"כ במדרגתו אשר באצילות, וא"כ הרי מאיר בהחג"ת אור הס"ג רק ע"י אור המ"ה ממש.

והרי נמצא כי הנה יש בהעקודים ג' חלוקות בענין שליטת אור הס"ג, כי בחכמה דהעקודים, הנה הוא שם שליטת אור הס"ג לבד, וגם הוא בעליון ותוקפו, אשר נתעלה שם באור החכמה, שהוא מדרגת הע"ב. ובבינה דהעקודים הנה הוה שם ג"כ שליטת הס"ג אשר בעליון שבו, אמנם הוא רק ע"י אור המ"ה אשר בעליון שבו, שהוא במדרגת הס"ג שבאצילות, אך בעקודים הנה הוא נחשב למ"ה, והרי הוה לפי מדרגת העקודים, שליטת הס"ג אשר בבינה ג"כ רק הס"ג ע"י המ"ה. ובהחג"ת דהעקודים, הנה שם הוא ג"כ שליטת הס"ג בהארת עליון ותוקפו ג"כ אשר ע"י התלבשות הבינה, {קו ע"ג} אמנם הוא שם רק ע"י

⁸¹² בענין שליטת הס"ג ע"י ח"א כלל ד ענף ג וכלל טו ענף ז אות ז, ועי' עוד לקמן קז ע"ב.

אור המ"ה ממש, כי ההתפשטות אור המ"ה אשר בהחג"ת דהעקודים, הנה הוא ג"כ רק בבחי' המ"ה אשר באצילות.

אמנם כ"ז שאמרנו, הנה הוא רק בחלוקי הבחי' אשר היה בפרטי הי' ספי' דההתפשטות הב' עצמן, ביציאתם זה מזה, ע"י בחי' מטי ולא מטי, כמבואר בדברי הרב בשער מטי ול"מ (פרק ב). אבל כלל האור דההתפשטות הב', אשר יצא מתחלה כולו כלול יחד בהכתר שלו, כמבואר בדברי הרב שם, ויצא כולו מהאור דההתפשטות הא', והיה יציאתו מהחכמה שבו ולמטה כנ"ל. ובהחכמה הנה הוא בהא"ק והעקודים עליית דשם ס"ג כנז', והרי יצא כללות כל האור דההתפשטות הב' כולו בשליטת השם ס"ג עכ"פ. אמנם הנה היה אז כולו כלול בהכתר שלו, ואח"כ ביציאתם זה מזה, הנה נתעלם ונעשה בו חלוקי הג' בחי' שאמרנו. אבל בהעלם, הנה עומד בו שליטת אור הס"ג, אשר גם בבחי' עליו בחכמה כנ"ל לעולם תמיד, וזהו מה שנודע בדברינו, כי בעולם העקודים, הנה הוא שליטת הס"ג לעולם ודע וזכור כ"ז.

ומעתה הנה נאמר עוד, כי הנה ההתפשטות הא', הרי אמרנו לעיל, כי אחר הסתלקותו, הנה הוא נשאר לעולם למעלה, והוא מהאזניים ולפנים עד גבול העינים, והוא הע"ב והס"ג דלעיל אות ט' י', שהם האו"א לההתפשטות הב' דהאזניים. והנה הם פרצופים הפנימיים, משום שהם לעולם מהאזניים ולפנים. אבל ההתפשטות הב' דהאזניים, שהם המ"ה דלעיל אות י"א והב"ן דאות י"ב דענינינו, הנה הם פרצופים החיצונים דהאזניים, והפנימים הם נעלמים והחיצונים הם הנגלים, וכנ"ל כ"ז. והנה הפנימים אשר הם נעלמים, הנה הגם שהם ג"כ כלולים כל א' מ' ספי', עכ"ז הנה מאחר שהם מבפנים והם נעלמים, הנה אין היכר כלל להי' ספי' שבהם, כי הם כלולים יחד, והם כולם בגבול אחד, שהוא מגבול האזניים עד גבול העינים וכנז'. אמנם הפרצופים החיצונים, שהם הנגלים, הנה בהם יש היכר היטיב להי' ספי' שבהם, כי הרי הם נתפשטו בא"ק בג' גבולים: מהאזניים ועד החוטם, א', והוא הכח"ב שבהם. ומהחוטם ועד הפה, ב', והוא החג"ת שבהם. ומהפה עד שכולת הוקן, ג', והוא הנה"י שבהם. והמלכות, הנה עיקר עצמותה, הנה היא לא יצא באמת בהאורות דהאח"פ לבחי' בפני' כלל, כי היא כלולה עם הכתר וכנ"ל. וכן אורה המתפשט מנקודתה העצמותית, ונעשית על ידיהם לקומה שלימה מ' ספי', הנה הם לא יצאו בה בכל האורות דהאח"פ למציאותם ולגילויים כלל, אלא שנכללה בזה עם ז"א, והוא בעטרה שבו, ע' שער מטי ול"מ (ריש פרק ד ובדברינו שם אות ה' ז'). אך הארת המלכות שבה, שהוא בחי' המלכות דמלכות, הנה היא מתפשט ומתלבש להתייחד באור החוטם המתפשט עד החזה. ועכ"פ הוא, כי ההתפשטות הב' דהאזניים, הם נתגלו בהי' ספי' שבהם, ונתפשטו ותפסו מקום בא"ק בג' גבולים כנז'.

והנה האור דההתפשטות הא' אשר הוא למעלה ומבפנים, הנה הוא מכתיר ומאיר עליהם מלמעלה למטה ומתלבש אורו בהם תמיד. ומה גם, כי הרי אמרנו שהאור דההתפשטות הא', הנה הוא באמת עיקר האו"א לההתפשטות הב' וכנ"ל, וא"כ הרי פשוט הוא, כי הנה מתלבש תמיד האור דההתפשטות הא' בההתפשטות הב', ככל או"א המתלבשים בהזו"ן. והנה באצילות, אשר שם הוא שליטת אור המ"ה, הנה הוה שם כל התלבשות אשר מהעליון להתחתון, רק מהזו"ת דהעליון. אבל בהאורות דהאח"פ, אשר שם הוא שליטת דהס"ג, ובעליון בהחכמה הנה הוה שם ההתלבשות מהס"ג דהעליון ובאור עילוי אשר שם, וא"כ הרי מתלבש האור דההתפשטות הא' בההתפשטות הב' מהס"ג שבו, שהוא מהחכמה שבו ולמטה. אמנם כבר אמרנו, כי כאשר מגיע האור בההתפשטות הב', הנה נצטמצם שם ומתחלק לג' בחי', וכנ"ל. והיינו כי תוקף ועילוי הס"ג בעצמו, הנה הוא מתלבש רק בהג"ר דההתפשטות הב', אשר הם מגבול האזניים עד החוטם, והס"ג ע"י המ"ה, הנה הוא מתלבש בהחג"ת דההתפשטות הב', אשר הם מגבול

החוטם עד הפה. והוא כי הרי נודע הוא, כי שפעת האור שלמעלה הנמשך ויורד (קז ע"ד) למטה, הנה הוא לעולם רק אלא⁸¹³ לפי הכח וההכשר דהתחתון (כידוע בסוד הצדיק אבד בזוה"ק (ח"א נה ע"ב, סז ע"א, ובח"ב ט ע"ב, יא ע"א, נז ע"ב, ובח"ג קנ ע"ב)). וא"כ, כאשר ההתפשטות הב' הוא נצטמצם בהחג"ת שבו, ומאיר שם הס"ג רק ע"י המ"ה וכנ"ל, הנה אינו משפיע בו ההתפשטות הא' ג"כ את אורו, אלא ג"כ רק מבחי' המ"ה שבו ומחס"ג שבהמ"ה, כי כל א' הוא כלול מכל הבחי' עכ"פ וכנודע. ובהנה"י דההתפשטות הב' דהאזניים, אשר הם מגבול הפה עד שבולת הזקן, הנה בהם מתלבש ההתפשטות הא' מבחי' הב"ן שבו ומחס"ג דהב"ן.

והאמת הוא, כי הנה נתעלו הב"ן והנה"י בהאורות אח"פ, בעילוי רב ממה שהם באצילות, כי באצילות הנה נפרס פרסא בין כל חג"ת להנה"י שבכל פרצוף, משא"כ בהאורות דהאח"פ, הנה לא נמצא שם בחי' פרסא כלל להפסיק בין חג"ת להנה"י. וזהו הענין ג"כ מה שעלו שם הזו"ן הכלליים ונאחזים שם, גם בהחג"ת שבהע"ב דאות ה', הגם שעיקר הזו"ן מקומן הוא רק בהנה"י, וכמו שכתבנו בזה לעיל סי' ב' אות ח', ויתבאר עוד בעה"י לקמן סי' ה'.

והנה באשר שבכל האורות דהאח"פ, הנה לא נמצא בהם הפסק פרסא בין הנה"י להחג"ת, הנה מתפשט שם אור המ"ה בהנה"י ג"כ, ומשתמשים שניהם בכתר אחד⁸¹⁴. ור"ל כי הגם שהנה"י הוא רק בחי' שם ב"ן, שהוא סוד מדת לילה, אך שם הנה לילה כיום יאיר (תהלים קלט יב), ומתפשט המ"ה בהנה"י ג"כ, וא"כ הרי הארת הב"ן דההתפשטות הא', אשר אמרנו שהוא מתלבש באור הס"ג שבו בהנה"י דההתפשטות הב', הנה נמשך הארת הב"ן גם ביחוד אור המ"ה אשר עליו. וכן מתלבש אותו ההארה בהנה"י דההתפשטות הב' ג"כ בעילויים ויחודם במדרגת החג"ת אשר עליהם, כי שם הנה מתעלים ומתייחדים הב"ן בהמ"ה והנה"י בהחג"ת, ומשתתפים ומשתווים יחד.

ע"כ הגיע דברינו בסימן ג' שהוא בביאור התפשטות הא' והב' דאורות האזניים שבא"ק, ולמטה בסי' ד' ה' שהוא באורות חוטם פה יתבאר בעה"י עוד בזה.

סימן ד'

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהמ"ה דסי' ב' אות ז', ואמרנו שם, כי הנה הוא השורש פנימי לההתפשטות הא' והב' דאורות החוטם, והוא בהד' שמות עסמ"ב הכלולים בו, וכמו שבארנו שם. והנה יציאתם וגילויים, בההתפשטות הא' והב' דאורות החוטם היוצא מהם, ור"ל מציאות האורות דההתפשטות הא' והב' עצמן, הנה הם הד' שמות עסמ"ב אשר יתבאר לפנינו. והנה הם מערכה הג' דהעסמ"ב אשר מהס"ג דהמ"ס, והוא מהמ"ה דסי' ב' אות ז', ע"ד הנ"ל סי' ג' בהס"ג דסי' ב' אות ו', כי הס"ג דהמ"ס עצמו, שהוא מהעסמ"ב דסי' א', הוא מערכה הא', והמ"ה מהעסמ"ב דסי' ב' שם בהס"ג עצמו דהמ"ס, הרי הוא מערכה הב' מהס"ג דהמ"ס. והעסמ"ב המתגלים גם מהמ"ה עצמו שבסי' ב', הם מערכה הג' מהס"ג דהמ"ס. ולא חשבנו מערכה הג' את השרשים פנימים עצמן שבהמ"ה דאות ז', הגם שהם ג"כ בעסמ"ב וכנ"ל אות ז', וכן לא את השרשים פנימים שבהס"ג דאות ו', הגם שהם ג"כ בעסמ"ב וכנ"ל אות ו', משום שהם נעלמים מאד, שהרי הם למעלה ומבפנים גם לההתפשטות הא', וכמבואר בדברי הרב בשער מטי ול"מ (פרק ד), ולכן לא חשבנו מכלל המערכות דהעסמ"ב אלא רק תולדותיהם ואורם המתפשט מהם, שהם ההתפשטויות הא' והב' הנולד ויוצא מהם, כי הם המתגלים ומאירים.

⁸¹³ נראה שתיבת "אלא" מיותרת.

⁸¹⁴ עי' לעיל הערה 274.

והנה כבר אמרנו כי המ"ה שבס"י ב' אות ז', הנה הוא הז"א הכללי שבהע"ב דאות ה', שהוא כולל דו"ן, ישראל ולאה. והנה ממנו נולד ויוצא ההתפשטות הא' והב' דאורות החוטם דא"ק, מסוד תרין נוקבין דפרדשקא שבו, ומתפשטים מהחוטם עד החזה, והם האורות דהד' שמות עסמ"ב אשר יתבאר לפנינו. והם כולם תולדות הז"א שבהע"ב דאות ה', והם לעולם תלויים ונשואים עליו, כי אותו הז"א שבהע"ב דאות ה', הנה הוא הא"א להם. (קח ע"א)

והנה היה כל ההתפשטות, הן הא' והן הב', הנה היה כל אחד בשתיים, אחד מבפנים ואחד מבחוץ, כי כמו שיצאו האורות מהחוטם ולחוץ, ונתפשטו מבחוץ עד החזה, כן התפשט כנגדו מהחוטם ולפנים ג"כ, מגבול החוטם עד גבול החזה מבפנים, כי עיקר האור, הנה הוא נשאר מבפנים, אלא כי מתוקף וריבוי אורו הוא בוקע ויוצא לחוץ ג"כ, ומזה נעשה הב' חללי דהחוטם. והיה כ"ז הן בהתפשטות הא' והן בהתפשטות הב', כי כל א' היה בשתיים, אחד מבפנים ואחד מבחוץ, והרי הם שתיים שהן ארבע, ב' התפשטויות, וכל א' הוא בשתיים. והנה הם הד' שמות עסמ"ב אשר יתבאר לפנינו, והוא מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר מהמ"ה דס"י ב' אות ז'.

(י"ג)

[ע"ב]

השם ע"ב הזה, הנה הוא האור דההתפשטות הא' דהחוטם, חלק האור הנשאר מבפנים. ונתפשט הוא ג"כ מגבול החוטם דא"ק עד גבול החזה שבו מבפנים, והוא החלק אור היותר גדול. והנה הוא ג"כ קומה שלימה מי' ספי' ומד' שמות עסמ"ב כלליים ופרטיים. אמנם בכללות, כל אורות החוטם בכלל, כל השתיים שהן ארבע שבו כנ"ל, הנה הוה הוא השם ע"ב הכללי שבהם, שהוא אבא הכללי שבהם, הכולל או"א עלאין, וכן נכלל בו בחי' א"א ג"כ והוא בהוי"ה הפשוטה שבו.

והנה יציאתו הוא מהמ"ה שבס"י ב' אות ז', שהוא השורש פנימי דכלל כל אורות החוטם, והוא ג"כ הז"א שבהע"ב דאות ה', מחציו העליון אשר עד טבורו שהוא הע"ב וס"ג הכלליים שבו, אשר מקומם הוא בא"ק, מגבול האזניים עד גבול החוטם בפנימיות פנימיות, ואותן הע"ב וס"ג, הם השורש פנימי דהע"ב דענינינו, ומהם הוא יוצא.

אמנם כאשר הגיע העת להתפשטות הא' דאור החוטם, הנה יצאו אז הע"ב וס"ג הכלליים הנז' בהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, ונתפשטו בפנימיות פנימיות דהא"ק, במקום העתיד להמ"ה וב"ן הכלליים שבהמ"ה דאות ז', שהוא חציו התחתון שבו, והוא בא"ק מגבול החוטם עד גבול החזה, בפנימיות פנימיות. ומכאן ושפעם, הנה התפשט אז ג"כ הע"ב דענינינו, בהתפשטות הא' דאור החוטם, בחלק הפנימי שבו. והתפשט אז הוא ג"כ מגבול החוטם עד גבול החזה, והוא ההתפשטות הא' דאור החוטם, החלק הפנימי שבו. והנה עיקר ההתפשטות דהע"ב דענינינו, הנה היה ג"כ רק בהמ"ה וב"ן שבו, כי הנה הוא כלול ג"כ מעסמ"ב כנ"ל. ויצא בעת ההתפשטות הא' בהמ"ה וב"ן הפרטיים שבו, והתפשט בהם, מגבול החוטם עד גבול החזה מבפנים, במקום העתיד להתפשטות הב' דאור החוטם, ונעשה בזה כל הפעולה והתועלת הנעשה בכל התפשטות הא' הנודע בדברינו.

אמנם, הנה אחר שעשה את פעולתו, הנה חזר ונסתלק תיכף ועלה למקומו, שהוא מהחוטם ולמעלה ולפנים עד גבול האזניים, ושם נשאר לעולם, להיות שורש עליון להתפשטות הב' דהחוטם אשר יצא ממנו אח"כ, ולכן הנה חזר ונסתלק, כי שם הוא מקומו, להיות במקום עליון, והוא ההסתלקות הא' אשר לאורות החוטם.

והנה, כשם שאמרנו שהתפשטותו, הנה היה ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים הפנימים והעליונים אשר מהמ"ה דאות ז', מהע"ב וס"ג הכלליים שבו, וכנ"ל. כן היה כל ענין

ההסתלקות הנז' ג"כ, רק ע"י אותן המ"ה וב"ן הפרטיים הפנימים והעליונים, כי הם נסתלקו ג"כ, ועלו בהע"ב וס"ג הכלליים שבהם, כי שם הוא מקומם, וכנ"ל סי' ב'. ובהסתלקותם ועלייתם, הנה היה עי"ז ג"כ הסתלקות ועלייה להתפשטות הא' דאור החוטם, כי הנה הן ההתפשטות הא' דאור החוטם והן ההסתלקות הא' דאור החוטם, הנה שניהם היה רק בכח ושפעת דאותן המ"ה וב"ן {קח ע"ב} הפרטיים הפנימים והעליונים. כי בהתפשטותם, נתפשט הוא, ובהסתלקותם, נסתלק הוא. והוא ע"פ מה שאמרנו, כי הע"ב וס"ג הכלליים שבהמ"ה דאות ז', הנה הם השורש פנימי לכל ההתפשטות הא' דאור החוטם הפנימי והחיצוני שבו, וכל מה שנעשה בהתפשטות הא', הנה הוא לעולם תמיד מפעולת כח ושפעת דשורש הפנימי שלו.

והרי נתבאר לנו בכ"ז על הע"ב דענינינו, מציאותו ושימושו ותולדתו ושורשו ומקומו. כי מציאותו הוא שהוא ההתפשטות הא' דאור החוטם, החלק הפנימי שבו. ותולדתו הוא מהמ"ה דאות ז', מהע"ב וס"ג הכלליים שבו, שהם שורשו הפנימי, ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם. ושימושו הוא, כי הנה הוא האבא הכללי, אשר בכללות אור החוטם, בכל השתיים שהן ארבע שבו. ומקומו הוא, כי מתחילה, הנה נתפשט וירד מגבול החוטם עד גבול החזה מבפנים, והוא ההתפשטות הא' דאור החוטם. ואח"כ הנה חזר ונסתלק ועלה מגבול החוטם ולמעלה ומבפנים עד גבול האזניים, והוא ההסתלקות הא' דאור החוטם, והיה עלייתו בהע"ב וס"ג הכלליים שבהמ"ה דאות ז', בחציו העליון שבו, ושם הוא נשאר לעולם.

(יד)

[ס"ג]

השם ס"ג הזה, הנה הוא ג"כ ההתפשטות הא' דאור החוטם, והוא העיקרי שבו, כי הוא גילוי, כי הוא החלק אור אשר יצא בעת ההתפשטות הא' מהחוטם ולחוץ, ונתפשט עד החזה מבחוץ. אמנם הוא אור ממועט מהחלק אור שמבפנים, כי עיקרו הוא נשאר מבפנים וכנ"ל. אמנם ע"י מיעוטו וגילוי, הנה נעשה לפניו חדשות, וקנה לו שם חדש, והוא השם ס"ג דענינינו. והנה הוא האימא הכללי הכולל ישו"ת, אשר בכללות כל אורות החוטם, כל השתיים שהן ארבע שבו. אמנם הוא עצמו, הנה הוא באמת ג"כ קומה שלימה מי' ספי' ומד' שמות עסמ"ב כלליים ופרטיים, והמ"ה וב"ן הפרטיים שבו, הנה הם ההתפשטות הא' דאור החוטם אשר יצא מהחוטם ולחוץ. אבל הע"ב וס"ג שבו, הם נשארו באמת ג"כ רק מבפנים לעולם עם האבא הכללי, הע"ב דלעיל אות י"ג.

והנה תולדתו ויציאתו, הנה הוא ג"כ מהשם מ"ה דאות ז', ויצא ממנו יחד עם הע"ב דלעיל אות י"ג, שהוא מהע"ב וס"ג הכלליים שבהמ"ה דאות ז', ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, וכנ"ל בהע"ב דאות י"ג. ויצאו שניהם יחד, אלא שהע"ב דלעיל אות י"ג, שהוא בחי' אבא הכללי דאורות החוטם, הנה הוא מתייחס ביותר אחר הע"ב הכללי דהמ"ה דאות ז' ואחר המ"ה הפרטי שבו, והס"ג דענינינו אות י"ד, שהוא בחי' אימא הכללי, הנה הוא מתייחס ביותר אחר הס"ג הכללי דהמ"ה דאות ז' ואחר הב"ן הפרטי שבו. אך עכ"פ הוא, כי הם שניהם תולדות המ"ה דאות ז', כי הוא השורש פנימי דכל ההתפשטות הא' דאור החוטם, ור"ל על חציו העליון דהמ"ה, הע"ב וס"ג הכלליים שבו, הוא השורש פנימי ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם. וכן הנה היה כל ההתפשטות הא' ג"כ שהם הב' חלקי פנימי וחיצוני כנז', הנה היה ההתפשטות ג"כ רק בחי' המ"ה וב"ן הפרטיים אשר באותן הע"ב דלעיל אות י"ג והס"ג דענינינו אות י"ד. אבל הע"ב וס"ג שבכל א' מהם, נשאר לעולם נעלם למעלה ומבפנים. וגם כל אותו ההתפשטות, הנה היה רק לפי שעה, כדי להצטמצם ע"י ירידתם, להעשות שורש עליון לצורך ההתפשטות הב' שיצא מהם. ולכן אחר שעשו את

פעולתן, הנה חזרו ועלו ונסתלקו למעלה במקורן, והוא ההסתלקות הא' שהיה גם להתפשטות דהס"ג דענינינו, כמו בהתפשטות הא' דהע"ב דלעיל אות י"ג. כי חזרו שניהם יחד ועלו למעלה במקורן, והוא מהחומם ולמעלה ולפנים, ובחציו העליון דהמ"ה דאות ז'. (קח ע"ג)

והנה היה הסתלקותם ג"כ ע"י הסתלקות המ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב וס"ג הכלליים שבהמ"ה דאות ז', שהם השורש פנימי לכל ההתפשטויות הא' דהחומם הפנימי והחיצון, והם המ"ה וב"ן הפרטיים, הפנימים והעליונים להב' חלקי התפשטויות הא' דהחומם, השורש פנימי להם כנז'. וכל התהוותו דאותו השורש פנימי, הנה היה ג"כ ע"י התפשטות והסתלקות וכנ"ל סי' ב'. וכל מה שנעשה באותו השורש פנימי, הנה נעשה כמו כן בענפיו ותולדותיו, ומזה היה נמשך כל ההתפשטות וההסתלקות אשר אמרנו בהס"ג דענינינו ובהע"ב דלעיל אות י"ג, כי בהתפשטותם נתפשטו ובהסתלקותם נסתלקו, וכנ"ל אות י"ג.

והרי נתבאר לנו על הס"ג דענינינו ג"כ מציאותו ושימוש, וכן תולדתו ומקומו. כי מציאותו, הנה הוא שהוא להתפשטות הא' דאור החומם. לגילוי, ר"ל החלק אור אשר יצא מהחומם ולחוץ. ותולדתו, הוא ג"כ מהמ"ה דסי' ב' אות ז' כנ"ל בהע"ב, כי הם שניהם כחדא נפקין (אד"ו רצ ע"ב). ושימוש, הוא כי הוא האימא הכללי אשר בכללות כל אור החומם, בכל השתיים שהן ארבע שבו. ומקומו, הוא כי הנה הע"ב וס"ג שבו, הנה זה נשאר לעולם מהחומם ולמעלה ומבפנים, אך המ"ה וב"ן שבו, הוא אשר נתפשט בתחילה ויצא מהחומם ולחוץ ונתפשט עד החוזה, ואח"כ הנה חזר ונסתלק ועלה הוא ג"כ מהחומם ולמעלה ולפנים, ונשאר שם לעולם, נעלם עם הע"ב דלעיל אות י"ג, והוא ההסתלקות הא' דאור החומם, והיה עלייתו ג"כ בהמ"ה דסי' ב' אות ז', בחציו העליון שבו ביחד עם הע"ב דלעיל אות י"ג, כי הם שניהם כחדא נפקין וכחדא שריין.

(טו)

[מ"ה]

השם מ"ה הוזה, הנה הוא ההתפשטות השני דאור החומם דא"ק, חלק האור אשר מבפנים, כי ההתפשטות הב' הוא ג"כ בשתיים כנ"ל, והוזה הוא החלק אור אשר מבפנים, והנה הוא הז"א הכללי, אשר בכלל כל אורות החומם. והתפשט הוא ג"כ מגבול החומם דא"ק עד גבול החוזה שבו מבפנים, ושם הנה הוא עומד לעולם, לבד הכתר שבו, שהוא עולה במטי ולא מטי, כנודע בדברינו.

והנה יציאתו ותולדתו, הנה הוא מהאור דהתפשטות הא' דהחומם, שהוא הע"ב וס"ג דלעיל אות י"ג י"ד, אחר שעלו ונסתלקו וכנ"ל שם, כי אותן הע"ב וס"ג הם האו"א לכל האור דהתפשטות הב'. ואחר שעלו ונסתלקו, הנה נעשו שם למ"ן, לגרום זיווגי עליונים, וקבלו שם מוחין חדשים לצורך לידת כל האור דהתפשטות הב'.

וכבר אמרנו, כי כל האור דהתפשטות הא' והתפשטותו והסתלקותו, הנה היה בכח ושפעת אור דחציו העליון דהמ"ה דסי' ב' אות ז', שהוא הע"ב וס"ג הכלליים שבו, ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, אשר הם נעשו ג"כ ע"י התפשטות והסתלקות, וכמו שנתבאר שם. והנה היה ההתפשטות והסתלקות דאותן המ"ה וב"ן הפרטיים לצורך לידת המציאות דהמ"ה וב"ן הכלליים, שהם חציו התחתון דהמ"ה דסי' ב' הנז' וכנ"ל סי' ב'.

והנה כאשר עלה ההתפשטות הא' בעת ההסתלקות הא', והיה עלייתו שם בסוד מ"ן כנז', הנה היה עלייתו יחד עם המ"ה וב"ן הפרטיים הנז', ועלו בהע"ב וס"ג הכלליים, וקבל שם עי"ז את האור והמוחין אשר לצורך לידת ההתפשטות הב', מהארת אותן המוחין עצמן אשר להמ"ה וב"ן הכלליים, שהם החציו התחתון דהמ"ה דאות ז', שהוא הז"א שבהע"ב דאות ה' עצמו, אשר הוא הא"א לכל האורות דהאח"פ. ונמשך אותן המוחין

מרוצא דאור א"ס, שהוא מגילוי היחוד דאורא ובוצינא⁸¹⁵, ומשם הנה קבל {קח ע"ד} אז גם האור דהתפשטות הא', אור ומוחין ג"כ לצורך לידת האור דכל ההתפשטות הב'. ויצא עי"ז ההתפשטות הב' במוחין יותר גבוהים מההתפשטות הא', כי ההתפשטות הא', הוא יצא רק בגילוי היחוד דהע"ב וס"ג דהמ"ס עצמו, שהם הע"ב וס"ג אשר לעיל סי' א' אות א' ב'. משא"כ המוחין אשר לההתפשטות הב', הנה הם היו מגילוי היחוד דהרישא תניינא ג"כ.

וזהו הענין מה שאמר הרב, כי ההתפשטות הא', הוא יצא בחסרון, והיה רק בסוד נפש⁸¹⁶, כי היה רק בגילוי המ"ס לבד, שהיא סוד נפש. כי הג' רישין, הם סוד נר"נ כנודע (ע"ה א"א ה). אבל ההתפשטות הב', הוא יצא בשלימות, ויצא בגילוי דאור א"ס, והיה המוחין שלו מהארת אותן המוחין עצמן אשר להמ"ה וב"ן הכלליים שבהמ"ה דאות ז'. וכן היה יציאת ההתפשטות הב' עם יציאת והתפשטות כל אותן המ"ה וב"ן הכלליים יחד, כי אותן המ"ה וב"ן הכלליים, הנה הם השורש פנימי והא"א לכל האור דההתפשטות הב' דהחוטם. והנה ההתפשטות הא' האו"א לכל ההתפשטות הב', והמ"ה וב"ן הכלליים שבהמ"ה דאות ז', שהם חציו התחתון שבו, הו' הם הא"א, והשורש הפנימי לההתפשטות הב' דאור החוטם.

והרי נמצא, כי יציאתו ותולדתו דההתפשטות הב', הנה היה מההתפשטות הא', שהוא הע"ב וס"ג דלעיל אות י"ג י"ד. אמנם המשכתו בהעלם, הנה הוא מהמ"ה וב"ן הכלליים שבהמ"ה הפנימי דסי' ב' אות ז', כי הם הא"א אליו כנו'.

וכן הוא ג"כ, כי הנה מתלבש ועומד תמיד אותן המ"ה וב"ן הכלליים, שהם חציו התחתון דהמ"ה הפנימי הנז', הנה הוא מתלבש ועומד תמיד ג"כ בכל האור דההתפשטות הב' דהחוטם בפנימיות פנימיותו, בכל שיעור המקום, אשר מגבול החוטם דא"ק עד גבול החזה דא"ק. והוא מתלבש ועומד שם לעולם. והרי קשור ותלוי ההתפשטות הב' דהחוטם בחציו התחתון דהמ"ה דאות ז' בשני בחי': אחד, במה שכל עיקרן דהמוחין דההתפשטות הב' הם תלויים ונמשכים רק משם כנ"ל. ואחד, מה שהוא מתלבש בו תמיד ג"כ. ואלו הב' בחי' הנה הם סוד תליא ואחיד אשר בז"א עם א"א, כנודע⁸¹⁷.

והרי נתבאר לנו בכ"ז על המ"ה דענינינו את מציאותו ושימוש ותולדתו ומקומו. כי מציאותו הוא, שהוא ההתפשטות הב' דאור החוטם, החלק הפנימי שבו. ושימוש הוא, כי הנה היא הז"א הכללי דכללות כל אורות החוטם, בהשתיים שהן ארבע שבו, שהם הד' פרצופים שבו. והנה הע"ב וס"ג דלעיל אות י"ג י"ד, בחי' האו"א הכלליים שבו, וכנ"ל שם. והמ"ה דענינינו, הנה הוא הז"א הכללי שבו, הכולל ישראל ולאה, והוא שורש סוד תרין נוקבין דפרדשקא שבחוטם. אמנם מקומו דאותו המ"ה, הוא מבפנים מגבול החוטם עד גבול החזה שבו מבפנים וכנו'. והנה הוא מאיר ומשלח הארתו תמיד לאור ההתפשטות הב' דהחוטם, אשר יצא מהחוטם ולחוץ, שהוא הנוק' הכללי שבכלל אורות החוטם, אשר יתבאר לקמן אות ט"ז. וככל ז"א המאיר לעולם להנוק'. ותולדתו, הנה הוא מההתפשטות הא' דאור החוטם, שהוא הע"ב וס"ג דלעיל אות י"ג י"ד, שהם האו"א אליו. אמנם המשכתו בהעלם, הנה הוא מהמ"ה וב"ן הכלליים שבהמ"ה דסי' ב' אות ז', שהם חציו התחתון שבו, כי הוא השורש פנימי אליו, והוא הא"א אליו. ובו הנה הוא תליא ואחיד כנו'. והס"ג דהמ"ס עצמו שבא"ק, שהוא הס"ג אשר בסי' א' אות ב', הנה הוא בבחי' רדל"א לכל האורות דהאח"פ, ודי בזה מה שנוגע לביאור המ"ה דענינינו. אמנם הנה ישנם בזה עוד דברים עמוקים, ויתבאר בעה"י בענין השם ב"ן אשר בסמוך.

⁸¹⁵ עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

⁸¹⁶ עי' עקודים ג' בענין נשבע ה' בנפשו.

⁸¹⁷ עי' מלואים אות (יט).

(ט"ז)

[ב"ן]

סעיף א'

השם ב"ן הזה, הנה הוא ג"כ ההתפשטות השני דאור החוטם דא"ק. אך הוא חלק האור אשר יצא מהחוטם שבו ולחיוץ, (קט ע"א) והתפשט וירד עד החזה שבו. והוא עומד שם לעולם, לבד הכתר שלו, שהוא עולה תמיד למעלה במטי ולא מטי, אבל עיקרו הנה הוא לעולם למטה ומבחוץ. והנה הוא האור היוצא מתריין נוקבין דפרדשקא, ואתער רוחא לכלא מחד חיון ומחד דחיון, כמ"ש בא"ר (קל רע"ב), וכן ממנו הוא התיקון ג' מי"ג ת"ד, כמ"ש באד"ר (שם קלא ע"א), וכ"ז הוא בא"א דאצילות, וכאן בא"ק הנה הוא כ"ז בבחי' שורש השרשים.

והנה הוא הגילוי העיקרי דאור החוטם, כי הע"ב והס"ג דלעיל אות י"ג י"ד, הרי הם עלו למעלה ומבפנים, והם בסתר עליון לעולם. וכן אור המ"ה דלעיל אות ט"ו, הרי הוא לא יצא לעולם מבחוץ כלל, וכנ"ל כ"ז. אך הב"ן דענינינו, הנה הוא כל הגילוי דאור החוטם בכל תיקונו הנז' באד"ר (דף קל וקלא) וכנ"ז.

והנה הוא הנוק' הכללית שבכלל כל אורות החוטם, בהשתיים שהן ארבע שבו. כי הע"ב וס"ג דלעיל אות י"ג י"ד, הם האו"א שבכללות אור החוטם. והמ"ה דלעיל אות ט"ו, הוא הז"א שבכללות אור החוטם. והב"ן דענינינו, הוא הנוק' שבכללות כל אורות החוטם. אבל באמת, הנה כל א' לעצמו, הנה הוא ג"כ קומה שלימה הכלול מכולם, וכן הוא הב"ן דענינינו, כי הנה הוא קומה שלימה הכלול מכל הפרצופים כולם, ומכל הד' שמות עסמ"ב כלליים ופרטיים לאין שיעור וחקר.

והנה תולדתו ויציאתו, הנה הוא ג"כ מהע"ב וס"ג דלעיל אות י"ג י"ד, שהם האו"א להמ"ה דלעיל אות ט"ו ולהב"ן דענינינו, שהם הזו"ן. ויצאו שניהם יחד מהאו"א, המ"ה מבפנים והב"ן מבחוץ, כי הם שניהם אור אחד, אלא שלצורך גילוי, נתקנת היא לפרצוף בפנ"ע, ומקבלת כל תיקוניה ממנו תמיד, אבל מעיקרם הם אחד, הן ביציאתם יחד מהאו"א. והן בשורשם העליון, שהוא בהשם מ"ה דס"ב ב' אות ז' בחציו התחתון שבו, שהוא המציאות דהמ"ה וב"ן הכלליים שבו. כי הנה הם השורש פנימי לכל ההתפשטות הב' דהחוטם, כי הנה מהארת המוחין דאותן המ"ה וב"ן הכלליים, שהם מרזא דאור א"ס כנ"ל, הנה קבלו האו"א הנז' בעלותם למ"ן אחר הסתלקות הא' שלהם אור ומוחין לצורך לידת כל האור דההתפשטות הב' דהחוטם הפנימי והחיצון שבו, שהוא המ"ה דלעיל אות ט"ו עם הב"ן דענינינו. והרי היה יציאת שניהם יחד ממקום אחד וממקור אחד ובסדר אחד, כי שניהם יצאו מהע"ב וס"ג דלעיל אות י"ג י"ד, שהם האו"א להם, ע"י הסדר דעליית מ"ן דהאו"א, אשר עלו בהסתלקות הא', וקבלו אז המוחין לצורך זה מלעילא לעילא, שהוא מהארת המוחין עצמן, אשר להמ"ה וב"ן הכלליים שבהמ"ה דאות ז', שהוא מרזא דאור א"ס. והנה אותן המ"ה וב"ן הכלליים, השורש פנימי והא"א לכל ההתפשטות הב' דהחוטם. והע"ב וס"ג דלעיל אות י"ג י"ד, שהם כללות כל האור דההתפשטות הא' דהחוטם, הם האו"א להם. והרי עכ"פ הוא, כי הן החלק פנימי דההתפשטות הב' דהחוטם, שהוא המ"ה דלעיל אות ט"ו, והן החלק החיצון דההתפשטות הב' דהחוטם, שהוא הב"ן דענינינו, הנה שניהם יצאו בסדר אחד וממקום אחד וממקור אחד. כי בעצמותם הנה הם באמת אור אחד, אלא שנתקנו ונעשו לשנים, ובסוד, זה שמי וזה זכרי⁸¹⁸, והוא להשתלשלות המדרגות, שהוא לצורך גילויים למטה, כנודע.

אמנם הגם שהם שניהם מיוחדים כאחד, הן ביציאתם והן במקורם, עכ"ז הנה פשוט הוא כי המ"ה דלעיל אות ט"ו, הנה הוא מתייחס ביותר אחר הע"ב דלעיל אות י"ג.

⁸¹⁸ עי' מלואים אות (יח).

וכן בשורשו הפנימי שבהמ"ה דסי' ב' אות ז', אחר המ"ה הכללי שבו. והב"ן דענינינו, הנה הוא מתייחס ביותר אחר הס"ג דאות י"ד, וכן בשורשו הפנימי שבהמ"ה דסי' ב' אות ז' אחר הב"ן הכללי שבו. כי כן הוא לעולם, שיחוס הב"ן הוא אחר אביו והבת אחר אימה. רחילא בתר רחילא (כתובות סג ע"א), כי שורש כל א' הוא ממינו. וע' דברינו בזה בארוכה קצת בפנים הספר כלל ח"י ענ"י סי' ג' אות י"ד סעיף ג'. אבל בעיקר יציאתם ומציאותם, הנה הם שוים, כי שניהם הם מהע"ב וס"ג דלעיל אות י"ג י"ד, שהם הב' חלקי (קט ע"ב) דהתפשטות הא' דהחוטם, שהם האו"א לכל האור דהתפשטות הב' דהחוטם, שהוא המ"ה דלעיל אות י"ד והב"ן דענינינו, שהם הזו"ן והשורש הפנימי והא"א אשר לשניהם. הנה הוא החציו התחתון דהמ"ה שבס"י ב' אות ז', שהם המ"ה והב"ן הכלליים שבו.

והנה מיוחד בו כל ההתפשטות הב' בשני בחי', והוא בסוד תלייא ואחיד⁸¹⁹ שאמרו באר"ז (רצב ע"א) על ז"א עם א"א, וכן הוא כאן בענינינו, כי במה שכל האור דהתפשטות הב', הנה התהוותו הוא מהארת המוחין דהמ"ה וב"ן הכלליים שבחציו התחתון דהמ"ה דסי' ב' אות ז', שהוא הא"א לכל ההתפשטות הב', הנה בזה הרי מיוחד בו כל האור דהתפשטות הב' בבחי' תלייא, כי הוא תלוי עליו בהמוחין שבו, אשר לעילא לעילא, כי הם מרוא דאור א"ס ית"ש, אשר נתגלה להם ע"י גילוי היחוד דאורא ובוצינא⁸²⁰. אמנם הנה לא די בזה לבד, אלא כי הנה אותן המ"ה וב"ן הכלליים דהמ"ה דסי' ב' אות ז', שהם חציו התחתון שבו, הנה הוא מתלבש ועומד לעולם תמיד בכל משך המקום אשר מגבול החוטם דא"ק עד גבול החזה שבו בפנימיות פנימיות. והרי מתלבש המ"ה דסי' ב', שהוא הא"א לכל האורות דהחוטם, בחציו התחתון שבו, אשר מטבורו ולמטה, בתוך כל ההתפשטות הב' דאור החוטם, ע"ד הנה"י דא"א דאצילות, המתלבש בהזו"ן דאצילות. ועל הבחי' הזו, הנה הוא מ"ש "ואחיד". והרי נמצא, כי כל ההתפשטות הב' דהחוטם, הנה הוא מיוחד בהמ"ה דסי' ב' אות ז', שהוא הא"א אליו בשני בחי', שהוא בסוד תלייא ואחיד.

והרי נתבאר לנו על הב"ן דענינינו, ענין מציאותו ושימושו ומקומו, וכן תולדתו וקישורו ויחודו למעלה. כי מציאותו הוא, שהוא האור דהתפשטות הב' דהחוטם, אשר הוא מהחוטם ולחוץ עד החזה. ושימושו הוא, כי הוא הנוקבא הכללי שבכלל כל אורות החוטם, בהשתיים שהן ארבע שבו. אמנם בענין תולדתו וקישורו למעלה, הנה הוא כמו המ"ה דלעיל אות ט"ו, שהוא הז"א הכללי, כי שניהם נולדו ויצאו מהע"ב וס"ג דלעיל אות י"ג י"ד, כי הם האו"א להם. וכן בקישורם למעלה, הם שניהם שוים ג"כ, שהוא בהשם מ"ה דסי' ב' אות ז', המ"ה וב"ן הכלליים שבו, שהם חציו התחתון שבו, כי הוא השורש הפנימי להם והוא הא"א להם, שבו הם תלייא ואחיד כנו'.

סעיף ב'

והרי הו' המ"ה דלעיל אות ט"ו עם הב"ן דענינינו, שהם שניהם ההתפשטות הב' דאורות החוטם, הנה הו' הם בחי' הזו"ן הכלליים שבכלל כל אורות החוטם. והע"ב והס"ג דלעיל אות י"ג י"ד, שהם שניהם ההתפשטות הא' דאורות החוטם. הנה הו' הם בחי' האו"א הכלליים שבכלל כל אורות החוטם. וחציו התחתון דהמ"ה שבס"י ב' אות ז', הנה הוא הא"א הכללי שבכלל כל אורות החוטם. והס"ג דהמ"ס שבא"ק, שהוא הס"ג אשר בס"י א' אות ב', שהוא שורש השרשים דכל אורות האח"פ כולן, הנה הוא בבחי' הרדל"א לכל האורות דהאח"פ כולן. וכ"ז הוא בכלל כל אורות האח"פ כולם יחד, כאשר נעריך כל א'

⁸¹⁹ עי' מלואים אות (יט).

⁸²⁰ עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

בערך זולתו. אבל כל א' לעצמו, הנה פשוט הוא שכל א' הוא קומה שלימה ועולם מלא מכל בחי' הפרצופים כולם ומכל העסמ"ב כולם, כלליים ופרטיים לאין שיעור וחקר.

והנה ההתפשטות הא', שהוא הע"ב וס"ג דלעיל אות י"ג י"ד, שהם האו"א כנו', הנה הם הפרצופים הפנימים דאורות החוטם והם נעלמים, כי הרי הם מאחר ההסתלקות הא', ומאז ולהלאה, הנה הם לעולם מהחוטם ולמעלה ולפנים, והם נעלמים לעולם. אבל ההתפשטות הב', שהוא המ"ה דלעיל אות ט"ו עם הב"ן דאות ט"ז דענינינו, שהם הזו"ן, הנה הם הפרצופים החיצונים דאורות החוטם, והם הנגלים. והגם שאמרנו, כי המ"ה דלעיל אות ט"ו, הנה הוא לא יצא לעולם מבחוץ כלל, אך הוא משלח הארתו תמיד להב"ן שמבחוץ. וכל אור הב"ן הוא מריבוי {קט ע"ג} ותוקף אורו שמבפנים, והרי מתגלה המ"ה ג"כ תמיד ע"י הב"ן, והנה הוא סתים וגליא, כמ"ש בזה"ק (פ' נשא קמו ע"ב) ⁸²¹ ובספרד"צ רפ"ד, כי הוא עם הב"ן הם בסוד זה שמי וזה זכרי ⁸²². והנה הם שניהם בבחי' הפרצופים החיצונים והנגלים דאורות החוטם.

והנה הפנימים אשר הם למעלה והם נעלמים, הנה הם כלולים יחד, והם עומדים בא"ק רק בגבול אחד, שהוא מגבול החוטם ולמעלה עד גבול האזניים ומבפנים, ואין היכר נבדל להי' ספי' שבהם. משא"כ הפרצופים החיצונים והנגלים, שהם הזו"ן, הנה הם תופסים בא"ק ג' גבולים, מגבול החוטם עד גבול הפה, אחד. ומגבול הפה עד גבול שכולת הזקן, ב'. ומגבול שכולת הזקן עד גבול החזה, ג'. והוא להי' ספי' שבהם, שהם בג' מדרגות, כח"ב חג"ת, נהי"מ. כי הכח"ב שבהם, הוא מגבול החוטם עד גבול הפה. והחג"ת שבהם הוא מגבול הפה עד גבול שכולת הזקן. והנהי"מ הם מגבול שכולת הזקן עד החזה. והמלכות דאורות החוטם הנה היא מתפשטת באמת בהארתה עוד ומתלבשת באורות הפה, שהם מתפשטים עד הטבור, אשר יתבאר ענינם בעה"י לקמן סי' ה'. והרי עכ"פ כי הפרצופים החיצונים שהם ההתפשטות הב', הנה הם תופסים בא"ק ג' גבולים, והם להג' מדרגות כח"ב חג"ת נהי"מ שבהי' ספי' שבהם.

והנה הפרצופים הפנימים שהם ההתפשטות הא', הנה באשר שהם כלולים יחד ואין היכר לחלוקת הי' ספי' שבהם, והם למעלה ומבפנים, הנה הוא מאיר ומקיף ומכתיר מלמעלה למטה על כל ההתפשטות הב' באור כללי אחד, ונחשב הוא כולו לבחי' כתר לכל ההתפשטות הב', כי הנה הם נכללים שניהם בקומה אחת, ע"י שהוא מאיר ומכתיר עליו תמיד, ועי"ז הנה נחשב כל ההתפשטות הא' לבחי' כתר אליו, וכל ההתפשטות הב' הוא נחשב אליו, שהוא מהחכמה ולמטה שבו. וזהו שאמר האריז"ל (עקודים ג), כי כל ההתפשטות הב' הוא מהחכמה ולמטה דההתפשטות הא', וכל ההתפשטות הא' הוא הכתר אליו, הגם שבאמת הנה ישנם בכל א' י' ספי' שלימים בפנ"ע.

אמנם הוא, כי הנה יש בזה עוד ב' טעמים עיקריים אשר כתבנו לעיל בסי' ג' אות י"ב באורות האזניים, וכן הוא ג"כ כאן באורות החוטם, ונכתוב גם כאן קוטב הדברים בקיצור, והיינו טעם אחד. הנה הוא קרוב אל האמור, והוא ביאור אליו, והוא כי הנה בכל האורות דהאח"פ, הנה באשר שהם למעלה מהטבור דא"ק והם מכלל העולמות דא"ס ⁸²³, הנה לא נמצא בהם בחי' פרסא להפסיק בין ההתפשטות הא' אחר ההסתלקותו, שהוא מהטבור ולמעלה דכל א', לבין ההתפשטות הב', שהוא מהטבור ולמטה דכל א', ע"ד שנמצא בכל פרצופי האצילות בחי' פרסא להפסיק בין הטבור ולמעלה לבין הטבור ולמטה. אבל באורות האח"פ, באשר שהם כולם למעלה מהטבור דא"ק, והם מכלל העולמות דא"ס (ע' הגר"א בספרד"צ (פרק א ד"ה אבא יתיב טו ע"ד) ובע"ח (סדר אצילות

⁸²¹ עי' מלואים אותיות (כ)-(כג).

⁸²² עי' מלואים אות (יח).

⁸²³ עי' לעיל הערה 35.

בקיצור פרק א), הנה לא נמצא בהם בחי' פרסא כלל, ולכן הנה נחשב בהם כל ההתפשטות הא' עם ההתפשטות הב' לקומה אחת, כי הם נכללים יחד, ונחשב עי"ז כל האור דההתפשטות הא' לבחי' כתר לההתפשטות הב', שהוא אליו רק להחכמה ולמטה שבו, ולכן אמר האריז"ל שההתפשטות הב' הנה הוא מהחכמה ולמטה דההתפשטות הא'.
מעם ב', הוא כי כבר אמרנו, כי כל התפשטות הב' הוא תולדות האור דההתפשטות הא', שההתפשטות הא' הוא בבחי' או"א אליו. והנה בכל פרצופי האצילות, אשר שם הוא שליטת השם מ"ה, [כי משום שכל האצילות הוא רק מהטבור ולמטה דא"ק, ורק מהמ"ה וב"ן הכלליים דא"ק, לכן הוא באצילות רק שליטת המ"ה, ור"ל המ"ה ע"י הב"ן, ומשום כי שם הוא כל הגילוי רק מהשם מ"ה, הנה לכך נקרא השם מ"ה בתיקונים בכמה מקומות (ה ע"ב, יג ע"ב) בשם שמא מפרש, שם המפורש⁸²⁴, משא"כ השם ס"ג הוא נקרא בתיקונים (כח ע"ב) בשם שמא סתים, משום שהוא נעלם שם הנסתר לזה' אלהינו (דברים כח), כמ"ש הגר"א (תיקון יג דף כח ע"ג ד"ה בשמא סתים). והשם מ"ה הוה עיקר גילוי בהחג"ת, אמנם הוא (קט ע"ד) מתלבש ומתייחד בהב"ן, אשר עיקר גילוי הוא בהנה"י, והם שניהם שולטים באצילות, ולכן הנה הוה באצילות המשכת כל תחתון מהעליון שעליו, וההתלבשות כל עליון בהתחתון שלמטה הימנו רק מהז"ת דהעליון, אבל הגר"ר דהעליון, הם נעלם מהתחתון. הגר"ר דרדל"א הם נעלם מא"א, כמ"ש בשער א"א (פרק ב) וכן במלכים (פרק ח). והגר"ר דא"א הם נעלם מאבא, ע' הגר"א בספד"צ (פרק א סד"ה לא אתחזי ד ע"ד), כי כל התלבשות או"א הוא רק על החג"ת דא"א כנודע, וכן הוא ז"א לאו"א והנוק' לז"א, כמ"ש בסדר אצילות בקיצור (פרק א), ויש בזה איזה דברים ארוכים קצת ואין כאן מקום לזה, וכבר בארנו בכ"מ.

אמנם בעולם העקודים, אשר הוא כולו למעלה מהטבור דא"ק, בהע"ב וס"ג הכלליים שבו, הנה שם הוא שליטת הס"ג⁸²⁵. ולא עוד כי שם הנה נתעלו השמות והגילויים כולם, ע"ב בכתר, וס"ג בחכמה, ומ"ה בבינה, וב"ן בכל הז"ת. ומשתתפים בהז"ת המ"ה וב"ן ביחד, כי המ"ה הגם שעיקרו שם הוא בבינה, עכ"ז הנה מתפשט היצוניותו גם בהחג"ת, וכן הב"ן הגם שעיקרו הוא בהנה"י, אך באשר כי שם לא נמצא בחי' פרסא כלל, להפסיק בין חג"ת להנה"י, הנה מתעלה שם הב"ן גם עד כל החג"ת, ועולה פנימיותו בהחג"ת וחיצוניותו הוא בהנה"י, וכן מתפשט בהנה"י אור המ"ה ג"כ, משום שאין הפסק ביניהם כנז', ועומד שם בכל הז"ת כולן, המ"ה ג"כ בפנימיות ובהעלם, והב"ן בחיצוניות ובגלוי. אמנם עיקרו דהמ"ה ופנימיותו, הנה הוא שם בבינה וכנז'.

והנה השם ע"ב, אשר הוא נתעלה שם בהכתר, הנה הוא נעלם גם בהעקודים ובכל אורות האח"פ כולן, שהכתר דכל עליון הנה הוא נעלם מהתחתון אשר למטה ממנו. אמנם השם ס"ג ובעליון בחכמה, הנה הוא מתפשט ומתגלה בעקודים ובכל אורות האח"פ כולן, כי המשכת התפשטות הב' דכל א' מהאח"פ, הנמשך ונולד מההתפשטות הא' דכל א', הנה הוא מהחכמה שבו ולמטה, וכן מתלבש כל התפשטות הא' בכל התפשטות הב', ומאיר בו מהחכמה שבו ולמטה, ושם הרי הנה עומד כל חכמה בגילוי ס"ג, כי נתעלה שם כל ס"ג בחכמה כנז'. והרי מאיר ושולט בכל אורות האח"פ שליטת הס"ג. והנה זהו מ"ש האריז"ל (עקודים ג) כי ההתפשטות הב' הוא מהחכמה ולמטה דההתפשטות הא' והכתר נשאר למעלה, כי מהחכמה ולמטה, הנה מתלבש ומתגלה ההתפשטות הא' להאיר בההתפשטות הב', אבל הכתר דההתפשטות הא', הנה הוא נשאר למעלה נעלם.

⁸²⁴ אמנם עי' שם יב ע"א ששם בן ע"ב אותיות של ויסע ויבא ויט מכונה אף הוא "שמא מפרש".
ועי' שם כ ע"א ועב ע"א שגם שם בן מ"ב אותיות מכונה "שמא מפרש".

⁸²⁵ בענין שליטת הס"ג עי' ח"א כלל ד ענף ג וכלל טו ענף ז אות ז, ועי' עוד לקמן קז ע"ב.

אמנם זהו רק בהתפשטות הב' בכלל, כאשר יצא מההתפשטות הא', והיה אז כולו כלול בהכתר שלו, כמ"ש במ"ש ולא מטי (פרק ב), הנה היה יציאתו או מההתפשטות הא', מהחכמה שבו ולמטה, והיה מאיר כולו באור הס"ג שבו בעילוי שבהחכמה, אבל אח"כ כאשר יצא מכלילותו בהכתר, ויצאו אחד לאחד עד המלכות, כמבואר במ"ש ול"מ (פרק ב), הנה אז נעשה בהם באמת חלוקות שונות בגילויי ושליטת הס"ג שבו [הגהה: ע"י למטה סוף סעיף ג' עיקר הדברים בזה]. כי החכמה כאשר יצא מהכתר בכלילות כל המ', הנה היה יציאתה ג"כ מהחכמה ולמטה, ובגילוי הס"ג בעילוי אשר בהחכמה. וכן אח"כ ביציאת הבינה מהחכמה בכלילות כל הח', הנה היה יציאתה ג"כ מהחכמה שבו ולמטה, ובעילוי הס"ג שבו. אמנם הנה, משום שהיא שורש הז"ת, שהיה עתיד שייצאו הם באצילות, רק בגילוי דהמ"ה וב"ן, הנה היה שינוי בהבינה דהעקודים ג"כ באור הס"ג שבה, כי עצמותה גופה הנה יצאה באמת באור הס"ג ג"כ, ובעילוי שבהחכמה. אך מציאותה וגילוייה, הנה היה באור המ"ה, אלא שהמ"ה הוא נתעלה שם בעילוי הבינה, אשר בעולם האצילות, הנה הוא מדרגת הס"ג. אך באורות האח"פ, הנה נעשה זה למ"ה, כי אור המ"ה דבחי' האצילות, נתעלה ועלה בהאורות דהאח"פ למדרגת הס"ג דבחי' האצילות. אמנם בהאח"פ, נעשה זה למ"ה. והוא מ"ש הרב (טנת"א א) כי בעקודים הוה המ"ה בבינה, כי שם הנה נחשב כ"ז למ"ה. והרי עכ"פ הוא כי מציאותה וגילוייה דהבינה שבהאח"פ, הנה הוא {קי ע"א} רק באור המ"ה.

והוא סוד הענין מ"ש הרב במ"ש ול"מ (פרק ב) כי הז"ת הנה לא קבלו שם מהבינה רק מבחי' אב"א. והוא משום, כי הנה הפב"פ, הנה הוא רק כשהוא בגילוי ע"ב, שהוא בחי' חיה דאצילות, כמ"ש הרב בעקודים (פרק ב), ובאורות האח"פ הרי עלה הס"ג בחכמה, והיה הס"ג במדרגת החיה דאצילות, אשר בו ועל ידו, הוא הגילוי דפב"פ. ולכן הוא, כי באם שקבלו שם הז"ת מהבינה מאור הס"ג העצמותית שבה, שהוא שם מהחכמה חיה, הנה היה הקבלה בבחי' פב"פ. אבל מאחר שהיה קבלתם מהבינה ג"כ, רק מגילוייה אשר באור המ"ה, שהוא גם אחר עילוי ג"כ רק בבחי' הס"ג דאצילות, שהוא רק בחי' נשמה, הנה הוא הקבלה הוה רק בבחי' אב"א, וע' דברינו בזה בחלק הביאורים שם במ"ש ול"מ פרק ב' אות ח' סי' ג' ע"ש.

ועכ"פ הוא כי הנה הבינה שבכל האורות דהאח"פ, הנה הגם שעצמותה הוא ג"כ מאור הס"ג אשר בעילוי בהחכמה, אך הוא עומד בה רק בהעלם, וגילוייה הנה הוא רק באור המ"ה, וכמ"ש הרב בטנת"א (פרק א בהמ"ב שם) ובעקודים (פרק ב) על א"ק והעקודים, כי שם הנה עלה המ"ה בבינה, והרי מתלבש שם הס"ג בהמ"ה, והוה בהבינה שליטת הס"ג ע"י המ"ה, אלא שהוא ע"פ עילוי שעלה בהבינה, שהוא כמדרגת הס"ג דאצילות. אך בהאורות דהאח"פ, הרי הוא רק מ"ה, והרי הוה בהבינה שליטת הס"ג, רק ע"י המ"ה עכ"פ.

אמנם אור המ"ה, אשר עלה שם בהבינה, הנה הוא רק פנימיותו. אבל חיצוניותו, הנה הוא מתפשט בהחג"ת, והוא שם ג"כ רק ע"פ מדרגת המ"ה אשר באצילות. והרי הוה בחג"ת שליטת הס"ג (כי כל ההתפשטות הב' כולו, כאשר יצא בתחילה, כולו כלול בהכתר שבו, הרי יצא כולו בשליטת הס"ג אשר גם בעילוי וכנ"ל) רק ע"י המ"ה לבד, וכן מתפשט בכל אורות האח"פ אור המ"ה בהנה"י ג"כ, כי שם אין פרסא ביניהם להפסיק כלל, ועי"ז הנה מתפשט שם המ"ה בהנה"י ג"כ. וכן עי"ז הנה עולה שם הב"ן, הגם שעיקרו הוא בהנה"י, הנה עולה שם הוא ג"כ בכל החג"ת, וכמ"ש הרב שם ושם על הב"ן, שהוא בכל הז"ת, פנימיותו בהחג"ת וחיצוניותו בהנה"י, ומשתתפים שם המ"ה וב"ן יחד בכל הז"ת כולו, כי הנה נתעלה שם הב"ן ועלה עד המ"ה, וא"כ הרי הוה בהז"ת שליטת הס"ג ע"י המ"ה ממש.

והרי נמצא, כי הנה ישנו בעקודים ג' חלוקות בשליטת הס"ג, כי בהחכמה שהוא או"א עלאין, הנה הוא שליטת הס"ג לבד, וגם הוא ע"פ עילוי אשר במדרגת הע"ב דאצילות, ובהבינה שהוא האימא הכללית ישסו"ת, הנה הוא ג"כ שליטת הס"ג אשר ע"פ עילוי, אך הוא שם רק ע"י המ"ה אשר בעילוי, ובהזו"ת הנה הוא ג"כ שליטת הס"ג אשר ע"פ עילוי, והוא שם ע"י המ"ה ממש.

אמנם כי בהזו"ת, הנה הוא שם ג"כ בבחי' שונות, כי בהחג"ת הנה מתפשט שם המ"ה בחיצוניות, וירד שם מעילוי שבבינה למדרגת אור המ"ה לבד, וכמו שהוא באצילות. והב"ן, הנה הוא עולה שם בפנימיותו ונתעלה למדרגת המ"ה. והרי הוה בהחג"ת שליטת הס"ג, הכל רק ע"י בחי' מ"ה עכ"פ. אך בהנה"י, הנה שם פשוט הוא, כי נתמעט אור המ"ה ע"י ירידתו, וניכר שם אור הב"ן ביותר. ועכ"ז, הנה הוא גם שם הב"ן ג"כ בבחי' מ"ה, הן ע"י עלייתו ועילוי כנוז, והן ע"י אור המ"ה המתפשט שם ג"כ, ומשתתפים שם המ"ה וב"ן יחד בכל הזו"ת ע"י שאין הפסק ביניהם כנוז. ונחשב ע"י בכל הזו"ת כולן, שהוא שליטת הס"ג ע"י המ"ה. והרי ישנם ג' וד' בחי' בשליטת הס"ג אשר בהעקודים, וכן הוא בכל האורות דאח"פ כולן, והבן וזכור כ"ז כי הוא נצרך לנו להענין שנבאר.

סעיף ג'

והענין הוא, כי הרי פשוט הוא שהאור דההתפשטות הא', אחר וקי ע"ב} שעלה ונסתלק למעלה, הנה הוא משלח הארתו תמיד בהאור דההתפשטות הב' ומתלבש בו. ומה גם, כי הרי אמרנו שהוא האו"א אליו, שממנו יצא, והרי מתלבש כל או"א בהזו"ן, כנודע. וכאן שהוא בהאורות דהאח"פ, הנה הוה ההתלבשות מהחכמה ולמטה כנ"ל, וכ"ז הנה הוא בההתלבשות דההתפשטות הא' דאורות החוטם אשר בההתפשטות הב' דאורות החוטם עצמן. וכן עד"ז הנה מתלבש ג"כ אורות האזניים באורות החוטם, וכמ"ש הרב בטנת"א (פרק ב בד"ה ודע). וכבר אמרנו כי האורות דההתפשטות הא' דכל א', הנה הם בבחי' פרצופים הפנימים והנעלמים שבכל א', והאורות דההתפשטות הב' שבכל א', הנה הם בבחי' פרצופים החיצונים והנגלים שבו. והנה מתלבש כל פנימי בהחיצוני שבו, באורות החוטם עצמן מזה לזה, וכן הוא בההתלבשות דאורות האזניים בהאורות דהחוטם, הנה מתלבש ג"כ הפנימי דהאזניים בהפנימי דהחוטם, והחיצוני דהאזניים בהחיצוני דהחוטם. ובכל א', הנה הוא ההתלבשות מהחכמה שבו ולמטה, שהוא מהס"ג שבו ולמטה, כי כן הוא בהעקודים ובכל האורות דהאח"פ, הוה לעולם ההתלבשות דכל עליון בהתחתון מהס"ג דכל עליון, כי שם הנה הוא הגילוי תמיד רק אור הס"ג, שהוא שליטת הס"ג שאמרנו, אמנם עכ"ז הנה הוא שם ג"כ בבחי' שונות, וכמו שנבאר.

והנה הוא בסדר זה, כי הרי נתבאר שיש חילוק בין הפנימי להחיצוני בעמידתם, כי כל פנימי הנה הוא עומד בגבול אחד, הפנימי דהאזניים הוא מגבול האזניים ולמעלה ומבפנים עד גבול העינים, ואין היכר בו לבחי' הי' ספי' שבו למדרגות שונות כלל. וכן הפנימי דאור החוטם, הוא כולו בגבול אחד, מגבול החוטם ולמעלה ומבפנים עד גבול האזניים, משא"כ החיצוני דכל א', הנה הוא כל א' בג' גבולים, והם למדרגות הכח"ב והח"ג"ת והנה"י שבו, כי החיצוני דהאזניים שהוא מהאזניים עד שבולת הזקן, הרי הם בג' גבולים להג' מדרגות דהי' ספי' שבו. מגבול האזניים עד החוטם, הנה שם הוא הכח"ב דאורות האזניים, ומגבול החוטם עד הפה הוא החג"ת דאורות האזניים, ומגבול הפה עד שבולת הזקן הוא הנה"י דאורות האזניים, והמלכות דאורות האזניים, הנה עיקר עצמותה נשאר בהיסוד שבו בבחי' העטרה שבו, אך הארתה הנה הוא מתפשט ומתלבש באורות החוטם המתפשטים עד החזה.

וכן עד"ז החיצוני דהחוטם הנה הוא בג' גבולים להג' מדרגות דהי' ספי' שבו, כי הנה הוא מהחוטם עד החזה, והוא בג' גבולים, מהחוטם עד הפה, אחד, והוא להכח"ב שבו. ומהפה עד שכולת הזקן, ב', והוא להחג"ת שבו. ומשכולת הזקן עד החזה, ג', והוא להנה"י שבו, ושם הנה הוא עיקר גילויי ושליתתו דכל אורות החוטם, כי מהחוטם עד שכולת הזקן הרי הוא כלול באורות האזניים, ואין לו גילוי כלל, ע"ד שרגא בטיהרא, והוה כל גילויי ושליתתו רק בהנה"י שבו, שהם מגבול שכולת הזקן עד החזה. והמלכות דאור החוטם, הנה עיקרה נשאר בהיסוד שבו, כי אין להמלכות דכל אורות האח"פ גילוי בפנ"ע כלל, ע"י שער מטי ול"מ (ריש פרק ד) ובדברינו בכ"מ. והארתה הנה הוא מתפשט ומתלבש באורות הפה ומתפשטים עד הטבור. ועכ"פ הוא, כי החיצוני דהאזניים והחוטם, הנה הם כל א' בג' גבולים להי' ספי' שבכל א', שהם בג' מדרגות, כח"ב חג"ת נה"י, אבל הפנימי דכל א' הוא בגבול אחד כנו'.

והנה מתלבש כל פנימי בהחיצוני וכן כל עליון בהתחתון, והוא בסדר זה, כי הרי מדברינו הנ"ל הנה נמצא כי כללות כל הפנימי דאורות החוטם בכל הי' ספי' שבו, שהם מתחת גבול האזניים עד גבול החוטם מבפנים, הנה הם נגד הכח"ב החיצוני דאורות האזניים, ומתחת כל כללות אור הפנימי שבו, והנה מתלבש אור האזניים בכללות אור הפנימי דהחוטם בב' בחי', התלבשות אחד, מכללות אור הפנימי שבו, שהוא למעלה. ואחד, מהכח"ב החיצוני שבו, שהוא כנגדו. כי הנה כללות הפנימי דאור האזניים, שהוא מגבול העינים עד גבול האזניים מבפנים, הנה הוא מאיר {קי ע"ג} ומתלבש בכללות אור הפנימי דהחוטם, אשר הוא מגבול האזניים עד גבול החוטם מבפנים. וההתלבשות הוא מהס"ג שבו ולמטה, כי ההתלבשות דכל אורות האח"פ אשר מכל עליון בהתחתון, הנה הוא שם לעולם מהס"ג דהעליון כנ"ל. והבחי' הב' דההתלבשות, הנה הוא מהכח"ב החיצוני דהאזניים, ור"ל מהמ"ה הכללי שבו, שהוא השם מ"ה דלעיל סי' ג' אות י"א, שהוא באמת ג"כ בכל הי' ספי' שבו, הנה הוא כולו ג"כ רק מבפנים, וכמו שכתבנו שם. והכח"ב שבו, שהם מגבול האזניים עד החוטם, הנה הם מבפנים לכל כללות אור הפנימי דהחוטם, ומתלבשים בו, וההתלבשות הנה הוא ג"כ מהס"ג ולמטה כנו'. ועכ"פ הוא כי הנה מתלבש אור האזניים בהס"ג שבו בכללות כל אור הפנימי דהחוטם בב' בחי': אחד, מכללות כל אור הפנימי דהאזניים אשר למעלה ממנו. ואחד, מהכח"ב החיצוני דאור האזניים אשר כנגדו.

אמנם ההתלבשות אשר בהחיצוני דאור החוטם, הנה הוא בבחי' שונות, כי בכללות הנה הוה ההתלבשות בהם ג"כ בשתיים: אחד, מאור הפנימי דאור החוטם עצמו אשר למעלה. ואחד, מאור החיצוני דהאזניים אשר כנגדו. אמנם ההתלבשות דכל א' מהם, הנה הוא בבחי' שונות. כי הנה כללות אור הפנימי דהחוטם, הגם שאמרנו שהוא כולו כלול כאחד, ואין היכר בו להי' ספי' שבו, עכ"ז הנה כאשר מתפשט באורו להתלבש בהחיצוני שבו, אשר יצאו שם הי' ספי' בג' גבולים, ונתגלו שם לג' מדרגות כנ"ל, הנה נבחן שם ההתלבשות אשר מאור הפנימי ג"כ לבחי' שונות, ונתגלה שם ג"כ בג' מדרגות. כי הרי בהעלם, הנה הוה האור הפנימי כלול ג"כ מי' ספי' ומד' שמות עסמ"ב, אלא שאין גילוי להם בו מחמת גודל העלמו, ולכן כאשר מתפשט להתלבש בהחיצוני אשר הוא בג' מדרגות, הנה יצאו שם מהכח לפועל ומהעלם לגילוי, ומתלבש ומתגלה בכל א' כהראוי לו. כי בהכח"ב דהחיצוני, הנה מתלבש שם באור הס"ג העיקרי שבו אשר בעילויי בהחכמה כנ"ל. אמנם בהבינה, הנה הוא רק ע"י אור המ"ה אשר בעילויי וכנ"ל ג"כ. ובהחג"ת דהחיצוני, הנה בהם מתלבש האור הפנימי רק בהמ"ה שבו.

אמנם הוא בהס"ג דמ"ה, כי כל א' הוא כלול ג"כ מהעסמ"ב עכ"פ, ובהאורות דהאח"פ, הנה הוה ההתלבשות לעולם מבחי' הס"ג שבכל א', כי באשר שהחג"ת דהחיצוני

הנה הוא עומד בשליטת הס"ג רק ע"י המ"ה וכנ"ל (סעיף ב), הנה כן הוא התלבשות דאור הפנימי שבחג"ת, הנה הוא ג"כ רק מהס"ג דהמ"ה שבו ובהנה"י דהחיצוני, אשר שם נתמעט אור המ"ה עכ"פ, והוא שם עם הגילוי דהב"ן, אלא כי הנה שם, הרי נתעלה הב"ן ג"כ בעילוי דאור המ"ה. אך באורות דהאח"פ, הנה הוא נחשב לב"ן, ומיוחדים שם המ"ה וב"ן בגילוי אחת וכנ"ל כ"ו. והנה עד"ז הוא ג"כ ההתלבשות דאור הפנימי אשר בהנה"י, הנה הוא ג"כ מבחי' המ"ה וב"ן שבו, מיחודם יחד בגילוי אחד, אמנם הוא מהס"ג שבהם, כי שם הוא ההתלבשות לעולם מהס"ג שבכל א' כנז'. והרי עכ"פ הוא, כי ההתלבשות דאור הפנימי דהחוטם באור החיצוני שבו, הנה הגם שהאור הפנימי עצמו, הנה הוא כולו כלול באחד, אך ההתלבשות המתפשט ממנו בהחיצוני שבו, הנה הוא בבחי' שונות עכ"פ, והוא ע"ד שליטת הס"ג אשר בהחיצוני עצמו, שהוא בבחי' שונות וכנ"ל. וכ"ז הנה הוא בהתלבשות אשר בהחיצוני דאור החוטם מהאור הפנימי דהחוטם עצמו אשר הוא למעלה ומבפנים.

וכן הנה מתלבש בהם ג"כ אור החיצוני דהאזניים אשר הוא כנגדו, ור"ל על הי' ספי' דהב"ן אשר לעיל סי' ג' אות י"ב, והם מהאזניים עד שבולת הזקן מבחוץ, והם בג' גבולים להג' מדרגות דהי' ספי' שבו וכנ"ל. ומתלבשים הם בהי' ספי' דהחיצוני דהחוטם, שהם מהחוטם עד החזה, והם ג"כ ג' גבולים להג' מדרגות שבהם וכנז'. והנה נמצא, כי הכח"ב החיצוני דאור החוטם, הנה הוא כנגד החג"ת החיצוני דאור האזניים. והחג"ת החיצוני דאור החוטם, הנה הוא כנגד הנה"י החיצוני דאור האזניים, ומתלבש אור המ"ה שבהחג"ת דאור האזניים מהס"ג שבו, כי שם הוא שליטת הס"ג ע"י המ"ה כנ"ל, ומתלבש הוא בהכח"ב (ק' ע"ד) החיצוני דאור החוטם באור הס"ג ובעילוי אשר שם. ונמשך ההתלבשות החיצוני דהאזניים דרך אור הפנימי דהחוטם המתלבש שם ג"כ מהס"ג שבעילוי כנז', כי שליטת הס"ג אשר ע"י המ"ה החיצוני שבהאזניים, שהוא אור החג"ת שבו, הנה הוא יותר גבוה במעלה משליטת הס"ג העיקרי אשר גם בעילוי שבהכח"ב החיצוני דהחוטם, וכן גם משליטת הס"ג העיקרי שבעילוי אשר גם מאור הפנימי דהחוטם, ולכן הנה מתלבש אור החג"ת החיצוני דהאזניים בהכח"ב החיצוני דהחוטם לבחי' נשמה פנימית אליו, וכמ"ש הרב בשער טנת"א (פרק ב בד"ה ודע).

וכן הוא ג"כ בהחג"ת החיצוני דאור החוטם, אשר מקומם הוא מהפה דא"ק עד שבולת הזקן דא"ק, וכנגדם מבפנים להם, הנה הוא הנה"י החיצוני דאורות האזניים. ומתלבש אור הב"ן ביחודו בהמ"ה אשר בהנה"י החיצוני דהאזניים באור הס"ג שבהם, כי שם הנה הוא שליטת הס"ג ע"י המ"ה וב"ן ומתלבש הוא בהחג"ת החיצוני דאור החוטם באור הס"ג שע"י המ"ה אשר שם. ונמשך התלבשות החיצוני דהנה"י דהאזניים דרך אור הפנימי דהחוטם המתלבש שם ג"כ, באור הס"ג ע"י המ"ה וכנ"ל, כי שליטת הס"ג אשר ע"י יחודם דהמ"ה וב"ן שבהנה"י החיצוני דאור האזניים, הנה הוא גבוה במעלה יותר משליטת הס"ג אשר ע"י המ"ה העיקרי שבהחג"ת החיצוני דהחוטם, וכן גם משליטת הס"ג אשר ע"י המ"ה העיקרי אשר גם מאור הפנימי דהחוטם. ולכן הנה מתלבש אור הנה"י החיצוני דהאזניים בהחג"ת החיצוני דהחוטם לבחי' נשמה פנימית אליו וכנ"ל.

והנה הנה"י החיצוני דהחוטם, אשר מקומם הוא מתחת גבול השבולת הזקן דא"ק עד החזה שבו, הנה בהם מתפשט ומתלבש הארת אור המלכות החיצוני דאור האזניים לנשמה פנימית אליו, ומשתתף ומתייחד הארת אור המלכות דהאזניים עם אור העיקרי דהחוטם ג"כ, כי עיקר אור החוטם וגילוי, הנה הוא רק משבולת הזקן ולמטה עד החזה וכנ"ל. ולכן הנה מתפשט שם ג"כ הארת אור המלכות דהאזניים להתייחד עמהם, כי כן הוא הסדר לעולם, שמתייחד כל עליון בהתחתון, להעשות כולם אחד, כי עי"ז, הנה הוא כל קיומו וחיותו דכל תחתון, וכן כל הנהגתו תמיד הכל הוא ע"י הארת אור העליון

המתלבש בו. וכן ע"ז, הנה מזדכך כל תחתון להתעלה לבסוף גם הוא למדרגת העליון, וכן לעילא לעילא, עד שיחזרו כולם לבסוף למקורם הראשון אשר ממנו יצאו, שהוא המלכות דא"ס ית"ש, וכנודע בדברינו.

ודע עוד, כי הנה כל הבחי' שונות שאמרנו בשליטת הס"ג שבהי' ספי' דהחיצוני, הנה הוא רק בגילויים, אבל בעצמותם העיקרי, הנה אין בזה בחי' שונות כלל, אלא כולן הם בשליטת אור הס"ג העיקרי אשר גם בעילוי שבהחכמה. כי הרי כל מה שאמרנו פנימי וחיצוני, הרי הכוונה הוא על ההתפשטות הא' והב', כי ההתפשטות הא', שהוא הע"ב וס"ג דלעיל אות י"ד, הנה הם אשר קראנו אותם בשם פנימי, כי הם פרצופים הפנימים כנ"ל. וההתפשטות הב', שהוא המ"ה דלעיל אות ט"ו עם הב' דאות ט"ז דענינינו, הם אשר קראנו אותם בשם חיצוני, כי הם פרצופים החיצונים כנ"ל. וכבר אמרנו כי ההתפשטות הא', הנה הוא האו"א להתפשטות הב', ויצא כל ההתפשטות הב' מההתפשטות הא', ביציאה אחת, כל הי' ספי' בפעם אחד, והיו כולם כלולים בהכתר. אך אח"כ, הנה יצאו מהכתר כולם כלולים בהחכמה ואח"כ בהבינה וכן כו' עד המלכות, כמ"ש הרב במטי ול"מ (פרק ב). אבל מההתפשטות הא', הנה יצא כל האור דהתפשטות הב' כולו כלול כאחד, והיה יציאתו מהחכמה שבו ולמטה, שהוא מאור הס"ג שבו ובעילוי שבהחכמה וכנ"ל בדברינו. והרי היה יציאת כל ההתפשטות הב' כולו מההתפשטות הא' רק בשליטת אור הס"ג העיקרי שבו, אשר גם בעילוי שבהחכמה דהתפשטות הא', אלא שאח"כ, כאשר שיצאו אחד לאחד, כל הי' ספי' שבו, וכל י' ספי' הרי הם בגילוי עסמ"ב, הנה אז נעשה בהם כל הגילויים דכל אותן הבחי' שונות שאמרנו. אבל באמת, (קיא ע"א) הנה כל אותן הבחי' שונות דהעסמ"ב, הנה הם כולם רק באור הס"ג העיקרי עצמו אשר גם בעילוי, אלא באשר שכל א' הוא כלול מעסמ"ב, וכאשר נתגלו ויצאו כל א' על גילוי, הרי הם בגילוי בחי' שונות. אבל באמת הנה כל אלו הבחי' שונות, שהם העסמ"ב כולם, הנה הם עצמן רק מאור הס"ג העיקרי אשר גם בעילוי, אלא כי ע"י התפשטותו וירידתו, הנה נתגלה לעסמ"ב עכ"פ, והם הבחי' שונות שאמרנו, ודי בזה והבן.

ע"כ הגיע דברינו בס' ד' שהוא בביאור התפשטות הא' והב' דאורות החוטם, והנה ישנם בזה עוד איזה דברים עמוקים ג"כ, ויתבאר בעה"י למטה בס' ה' בכללות אורות הפה, כי אורות החוטם פה הם בדרגא אחת, ומשתמשים שניהם בכתר אחד⁸²⁶.

סימן ה'

הסימן זה הנה הוא בביאור המערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהשם ב"ן דלעיל סי' ב' אות ח'. כי הנה אמרנו שם שהוא השורש פנימי להתפשטות הא' והב' דאורות הפה, וכמ"ש הרב בשער מטי ולא מטי (ריש פרק ג), כי ישנם שורש פנימי למעלה אשר ממנו נמשך ויוצא כל ההתפשטות הא', וכן ממנו הוא מקבל ויונק תמיד, כמבואר שם (פרק ד). והנה פשוט הוא, כי הוא אינו שורש פנימי להתפשטות הא' לבד, אלא הוא שורש פנימי לכל ההתפשטות הב' ג"כ, וכמבואר שם (פרק ד) שכל המציאות דהתפשטות הב' ואורו המתגלה תמיד, הנה הוא רק מה שנמשך מאותו השורש פנימי אשר למעלה. וכבר אמרנו כי ההתפשטות הא' אשר עלה למעלה, אשר הרב זללה"ה קורא אותו בשם כתר, הנה הוא באמת קומה שלימה מכל הי' ספי' כולם, והוא נשאר אחר ההסתלקות הא' כולו למעלה. וכן ההתפשטות הב' אשר יצא ממנו, הנה הוא ג"כ קומה שלימה מכל הי' ספי' כולם, והוא לעולם למטה, לבד הכתר שבו, שהוא עולה תמיד במטי ולא מטי, כמו שבארנו בחלק הביאורים שם (פרק ב אות י"ט) (דלא כהמ"ח בזה, ע"ש).

⁸²⁶ עי' לעיל הערה 274.

והנה כ"ז הנה הוא מהשורש פנימי הנז', כי הוא שורש פנימי הן להתפשטות הא' והן להתפשטות הב' ולכל מאורעותיהם, כי כל מה שנעשה בהם, תמיד הוא הכל רק בהנהגת ושפעת אור מהשורש פנימי, שהוא השם ב"ן אשר לעיל סי' ב' אות ח', כי הנה הוא השורש פנימי להב' התפשטויות, הא' והב' דאורות הפה, כי הנה אותו השם ב"ן, הוא כלול מד' שמות עסמ"ב, ובהע"ב וס"ג שבו שהם חציו העליון אשר מהטבור שלו ולמעלה, הנה הוא השורש פנימי לכל ההתפשטות הא' דהפה. ובהמ"ה וב"ן שבו שהם מהטבור שלו ולמטה, הנה הוא השורש פנימי לכל ההתפשטות הב' דאורות הפה. והנה כל התפשטויות, הנה הוא בשתיים, אחד מבפנים ואחד מבחוץ, ועל זה הוא הע"ב וס"ג שהם להשורש פנימי להתפשטות הא', והמ"ה וב"ן שהם להשורש פנימי להתפשטות הב'. כי הע"ב והמ"ה הם לחלק פנימי שבהם, והס"ג והב"ן הם לחלק החיצוני שבהם. כי החלק הפנימי הוא יותר גדול ויותר עיקרי, ולכן הנה הוא הע"ב והמ"ה, והחלק החיצוני, שהוא תולדתו והממועט ממנו, הנה הוא הס"ג והב"ן. והרי הו' הב' התפשטויות בבחי' שתיים שהן ארבע, והם הד' שמות עסמ"ב שיתבאר לפנינו בהס' הזה בעה"י.

ואין הכוונה על שורשם הפנימי עצמן שאמרנו, אשר הם בהב"ן דלעיל סי' ב' אות ח' בו גופה וכנז', כי הם נעלמים מאד. כי הנה כל אותו הב"ן דאות ח', הנה הוא בחי' הנוק' הכללי שבהע"ב דאות ה', שהוא הא"א לכל האורות דהאח"פ, והוא טמיר וגניז⁸²⁷, מופלא ומכוסה⁸²⁸, ובו הוא השרשים הפנימים הנז', והם נעלמים מאד, עד שאין עולים בשם כלל, אלא הכוונה הוא על ההתפשטות הא' והב' עצמן, שהם האורות והתולדות היוצאים מהשרשים פנימים הנז', והם אשר עולין בשם, והם הד' שמות עסמ"ב אשר יתבאר לפנינו בהס' הזה, והם הד' שמות עסמ"ב אשר יצאו מהשרשים פנימים הנז', ונתגלו ונעשו להתפשטות הא' והב' דאורות הפה. {קיא ע"ב}

והנה הם מערכה הג' דהעסמ"ב אשר מהס"ג דהמ"ס, והם מהב"ן דסי' ב' אות ח', שהם לאורות הפה על דרך העסמ"ב אשר מהס"ג דסי' ב' אות ו' אשר לאורות האזניים, כנ"ל סי' ג', ועל דרך העסמ"ב אשר מהמ"ה דסי' ב' אות ז' אשר לאורות החוטם וכנ"ל סי' ד', כן הוא בענינינו בהעסמ"ב אשר מהב"ן דסי' ב' אות ח', אשר הם לאורות הפה. כי הס"ג דהמ"ס עצמו, שהוא מהעסמ"ב דסי' א', הוא מערכה הא', והב"ן מהעסמ"ב דסי' ב', שהם מהס"ג עצמו דהמ"ס, הרי הם מערכה הב' שבהס"ג דהמ"ס. והעסמ"ב אשר בהס' שלפנינו, שהם מהב"ן עצמו שבסי' ב' אות ח', הרי הוא מערכה הג' מהס"ג דהמ"ס דאות ב'.

והנה כבר אמרנו לעיל סי' ב', כי הב"ן דאות ח', הנה הוא הנוק' הכללי שבהע"ב דאות ה', הכולל ג"כ דו"ן, שהם יעקב ורחל, והם סוד קול ודיבור, כמ"ש בזוה"ק בראשית (דף נ' ע"ב⁸²⁹). והנה הם ג"כ בחי' פנימי וחיצון שאמרנו, ובאשר שהנוק' הנה על ידה הוא כל הגילויים, ולכן הנה יצא מהב"ן דאות ח' כל אורות הפה, שהם כל עולם העקודים, שהוא כלל הגילוי דכל אורות האח"פ. וכל אורות האזניים והחוטם הם נעלמים ומתלבשים באורות הפה. וכן הארז"ל, הנה גילה לנו כל הדרושים דהתפשטות והסתלקות וכן דמטי ולא מטי, רק באורות הפה, משום שבהם הוא כל הגילויים, הגם שבאמת הנה היה כ"ז ג"כ באורות החוטם וכן באורות האזניים, כי הם נשמה זה לזה, וכל מה שנעשה באורות הפה, הנה הכל משורשם שבאורות החוטם והאזניים, אלא כי שם הם נעלמים, וכל גילויים הוא רק באורות הפה ועל ידיהם, ואין עולין בשם, אלא רק אורות הפה, שהם עולם העקודים העיקרי, כנודע. וכללות הד' שמות עסמ"ב, שבהם הם אשר יתבארו בהס' שלפנינו, על

⁸²⁷ עי' לעיל הערה 44.

⁸²⁸ עי' לקמן הערה 43.

⁸²⁹ הוב"ד במלואים אות (ז), ועי' עוד לעיל הערה 787.

כל אחד ואחד מציאותו ושימושו יציאתו ממקורו ותולדתו ומקומו ועניינו בכל מאורעותיו, והנה הם הם מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר יצאו מהשם ב"ן דס"י ב' אות ח'.

(י"ז)

ע"ב

השם ע"ב הנה הוא האור דהתפשטות הא' דהפה, אמנם הוא חלק האור שנשאר מבפנים ולא יצא הוא מעולם לחוץ כלל, והוא אור היותר גדול, וכמ"ש הרב בטנת"א (פרק א), כי אור שנשאר בפנימיות א"ק, הנה הוא יותר גדול מהאור היוצא לחוץ. וכן הוא ג"כ בהי"ג ת"ד דא"א, שהם ג"כ אורות שיוצא לחוץ, הנה האור שנשאר מבפנים, הוא יותר גדול, כמ"ש בשער א"א (פרק ח) עש"ה ותמצא. וכן הוא כאן בהתפשטות הא' דאור הפה, הנה האור היותר גדול, הוא נשאר מבפנים, והנה הוא הע"ב דעניינו, ויצא ממקורו והתפשט וירד בעת ההתפשטות הא' מגבול הפה דא"ק עד גבול הטבור שבו בפנימיותו, ולא יצא הוא מעולם מבחוץ כלל כנז'.

והנה אותו הע"ב, הנה הוא סוד אבא הכללי אשר בהשתיים שהן ארבע דכללות כל אורות הפה, וכנ"ל בהקדמת דברינו, והם בבחי' ד' פרצופים כלליים כמו שיתבאר. והנה הע"ב דעניינו, בחי' האבא הכללי שבהם, הכולל או"א עלאין, והם סוד שורש דקול ודיבור⁸³⁰ שבפה אשר באו"א עלאין.

והנה שורשו ומקורו הוא בהשם ב"ן דלעיל סי' ב' אות ח', בחציו העליון שמטבורו ולמעלה, שהוא בהע"ב וס"ג שבו. כי הנה אותן הע"ב וס"ג, הם השורש פנימי להאור דהתפשטות הא' דהפה וכנ"ל. ומקומם הוא בא"ק מגבול הפה שבו ולמעלה עד גבול החוטם, ובכחם ושפעם הוציאו הם את הע"ב דעניינו. וכאשר הגיע העת לגילוי אור דהתפשטות הא' דהפה, הנה יצאו אותן הע"ב וס"ג בהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, כי כל א' הוא כלול מד' כנודע. והתפשטו בא"ק בפנימיות פנימיותו, מגבול הפה שבו (קיא ע"ג) עד גבול הטבור שבו. והתפשטו עד שם לצורך התפשטות הא', להוציא ולהמציא את המ"ה וב"ן הכלליים דהב"ן דאות ח'. והנה ע"י גילויים באותן המ"ה וב"ן הפרטיים והתפשטותם, הנה הוציאו כנגדם משפעם ואורם ג"כ מהע"ב דעניינו, את המציאות דהתפשטות הא' דאור הפה, החלק הפנימי שבו כנז'.

אמנם הנה היה יציאתו בכח והארת אור דגילוי אור החוטם, אשר מבפנים ומלמעלה באור ההתפשטות הא' דאור החוטם אשר למעלה, ובגילוי אור ההתפשטות הב' דהחוטם אשר מבפנים, כי כל תחתון הוא נעשה ויוצא מגילוי אור דהאור העליון שעליו. אור החוטם מהגילוי אור דהאור דהאזניים, ואור הפה מהגילוי אור דהאור החוטם, כי ע"י הגילוי אור דהאור העליון, הנה נפתח מקורו דהתחתון לנביעו דנהוריה, ויוצא על מציאותו. וכן הוא בעניינו, כי ע"י זוהר וגילוי אור דאור החוטם שמלמעלה ומבפנים, הנה נפתח מקורו דאור הפה, שהוא שורשו הפנימי שאמרנו. ויצא ע"י הע"ב דעניינו, שהוא ההתפשטות הא' דאור הפה, החלק שבו אשר מבפנים כנז'. והתפשט וירד מגבול הפה דא"ק עד גבול הטבור שבו מבפנים.

אמנם הוא, כי הנה עיקר התפשטותו עד הטבור, הנה היה ג"כ רק בהמ"ה וב"ן שבו, כי אותו הע"ב הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, והתפשט בהמ"ה וב"ן עד גבול הטבור דא"ק מבפנים. אבל הע"ב והס"ג שבו, הם נשארו למעלה ומבפנים עם הע"ב וס"ג הכלליים שבהב"ן דאות ח' דשורשם הפנימי כנ"ל.

והנה היה ההתפשטות עד גבול הטבור, שהוא המקום העתיד להתפשטות הב', כדי להעשות שורש אליו. וכנודע בדברינו, שכל עיקר התועלת והפעולה דהתפשטות הא',

⁸³⁰ ע"י בהערה הקודמת.

הנה הוא רק כדי להעשות שורש להתפשטות הב', שהוא העולם העיקרי, אשר בשבילו נתפשט. אבל ההתפשטות הא' עצמו, הוא באמת אין מקומו למטה כלל, ולכן הנה אחר שעשה את פעולתו בהתפשטותו, הנה חזר ונסתלק ועלה למעלה, יושב בסתר עליון⁸³¹ לעולם. והוא שם שורש עליון להתפשטות הב' אשר יצא ממנו אח"כ, ולכן הנה חזר ונסתלק ועלה למעלה, כי שם הוא מקומו לעולם, והוא ההסתלקות הא' אשר לאורות הפה. אמנם הוא, הנה כשם שאמרנו שנעשה ההתפשטות הא' דהע"ב דענינינו ע"י המ"ה וב"ן הפנימים העליונים דהע"ב וס"ג הכלליים שבהב"ן דאות ח', המ"ה וב"ן הפרטים שבהם וכנ"ל, הנה כן היה הסתלקותו ג"כ, רק בכחם ואורם. כי הנה אותן המ"ה וב"ן הפרטיים, הנה היה כל התפשטותם למטה ג"כ רק להעשות שורש להמ"ה וב"ן הכלליים דהב"ן דאות ח', שהיה עתיד לצאת מהם. ולכן אחר שנעשו שורש לזה, הנה חזרו ונסתלקו ועלו למקומם, שהוא בהע"ב וס"ג הכלליים שבהב"ן דאות ח', שמקומם הוא בא"ק מגבול הפה שבו ולמעלה עד גבול החוטם. והנה בעת הסתלקות ועליית המ"ה וב"ן הפרטיים הנו', הנה בכחם ושפעם עלה ונסתלק ג"כ כל ההתפשטות הא' דאור הפה, וחזר גם הוא למקומו. כי הנה אותן המ"ה וב"ן הפרטיים, שהם מהע"ב וס"ג הכלליים שבהב"ן דאות ח', הרי הם השורש הפנימי לכל ההתפשטות הא' דהפה, וכל מה שנעשה בהתפשטות הא', הוא הכל בכח ושפעת אור דהשורש פנימי, ובהתפשטותו נתפשט הוא וכן בהסתלקותו נסתלק הוא.

והרי נתבאר לנו בכ"ז על הע"ב דענינינו מציאותו ושימושו מקורו ותולדתו ומקומו. כי מציאותו הוא, שהוא החלק הפנימי דההתפשטות הא' דאור הפה. ושימושו הוא, כי הוא האבא הכללי דכללות כל אורות הפה, בהשתיים שהן ארבע שבו. ומקורו הוא, בהשם ב"ן דסי' ב' אות ח', כי שם הוא שורשו הפנימי בחציו העליון שבו, שהוא בהע"ב וס"ג הכלליים שבו, ויצא ונולד מהם ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם. ומקומו הוא, כי מתחילה הנה יצא ונתפשט גם הוא בהמ"ה וב"ן הפרטיים שבו, מגבול הפה דא"ק ולמטה עד גבול הטבור שבו בפנימיותו, והוא ההתפשטות הא'. ואח"כ הנה חזר ונסתלק ועלה מהפה דא"ק ולמעלה ולפנים (קיא ע"ד) במקום החציו העליון דהב"ן דאות ח', בהע"ב והס"ג הכלליים שבו, והוא ההסתלקות הא', ושם הנה הוא נשאר לעולם.

(יח)

ס"ג

השם ס"ג הזה, הנה הוא ג"כ רק האור דההתפשטות הא' דהפה, אך הוא חלק האור אשר יצא מהפה ולחוץ, והתפשט מהפה עד הטבור מבחוץ, והוא עיקר אורות הפה, אשר בו מדבר הרב בענין ההתפשטות הא' שבו. כי השם ע"ב דלעיל אות י"ז, הרי הוא לא יצא לחוץ כלל, והוא נעלם וכנ"ל. אמנם הע"ב הוא האור היותר עיקרי, כי מריבוי אורו ותוקפו, הנה בקע את הכותל ונעשה חלל הפה, ויצא משם האור לחוץ. וע"י מיעוטו וגילוי, הנה קנה לו שם חדש, וכן נעשה לפנים חדשות, והוא השם ס"ג דענינינו, שהוא עיקר הגילוי דההתפשטות הא' דהפה.

והנה הוא בבחי' אימא הכללי דכללות אורות הפה, בהשתיים שהן ארבע שבו. והם בבחי' ד' פרצופים כלליים כמו שיתבאר. הנה הוה הס"ג דענינינו בחי' האימא הכללי שבהם, הכולל ישסו"ת, והם שורש הקול ודיבור שבפה אשר בהאימא הכללי. אמנם הוא בעצמו, הנה הוא באמת קומה שלימה מ' ספי' ומד' שמות עסמ"ב כלליים ופרטיים, והמ"ה וב"ן שבו הנה הם אשר יצאו מהפה ולחוץ בההתפשטות הא', ונתפשטו מהפה עד הטבור.

⁸³¹ עי' תיקו"ז קט ע"ב, ועי' שער הפונה קדים פרק ה.

אבל הע"ב והס"ג שבו, הם נשארו ג"כ רק מהפה ולמעלה ולפנים, ולא יצאו הם מעולם. אך המ"ה וב"ן שבו, הנה הם אשר יצאו בהתפשטות הא' מהפה ולחוץ.

והנה שורשו ותולדתו דהס"ג דענינינו, הנה הוא עם הע"ב דלעיל אות י"ז משורש ומקור אחד, וכן יצאו שניהם כאחד, כי הם אור אחד כנז', זה מבפנים וזה מבחוץ. כי שורש שניהם, הנה הוא בהשם ב"ן דס"ב אות ח', בחציו העליון שמטבורו ולמעלה, שהוא הע"ב והס"ג שבו, כי הם השורש פנימי להע"ב דלעיל אות י"ז ולהס"ג דאות י"ח דענינינו. ומקומם הוא בא"ק מגבול הפה דא"ק ולמעלה עד גבול החוטם שבו בפנימיות פנימיותו. ומכחם ושפעם, הנה יצא כנגדם הע"ב וס"ג דאות י"ז דענינינו, הע"ב מבפנים והס"ג מבחוץ. וכאשר נתפשטו הע"ב וס"ג דהשורש פנימי בהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, להעשות שורש להמ"ה וב"ן הכלליים דהשורש פנימי, שהיה עומד להוולד מהם, ולצאת בא"ק מגבול הפה שבו עד גבול הטבור שבו בפנימיות פנימיותו. הנה בעת התפשטות דאותן המ"ה וב"ן הפרטיים הפנימים והעליונים דהשורש פנימי הנז', הנה בכחם ושפעם הנה נתפשטו ג"כ הע"ב וס"ג דאות י"ז דענינינו, בהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהם ג"כ, ונתפשטו מהפה דא"ק עד הטבור שבו. המ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב דלעיל אות י"ז מבפנים והמ"ה וב"ן הפרטיים דהס"ג דענינינו אות י"ח מבחוץ, והם האורות דהתפשטות הא' דהפה שאמר הרב. והרי נתפשטו הם רק בכח ושפעת אור דהמ"ה וב"ן הפרטיים הפנימים והעליונים דהע"ב וס"ג הכלליים שבהב"ן דאות ח', כי הנה הם השורש פנימי דהתפשטות הא' דהפה כנז'. והנה היה ההתפשטות עד הטבור דא"ק כדי להעשות שורש להאור דהתפשטות הב' דהפה, שהוא העולם העקודים שהיה עתיד לצאת שם.

והנה אחר שנתפשט ועשה את פעולתו, הנה חזר ונסתלק תיכף ועלה למקומו, שהוא מהפה ולפנים ולמעלה עד החוטם, כי שם הוא מקומו דכל אותו האור דהתפשטות הא', לישב בסתר עליון ולהיות שורש עליון להאור דהתפשטות הב' שיוצא ממנו, להשפיע עליו טובו תמיד. ולכן הנה חזר ונסתלק אחר ההתפשטות הא', הוא, ר"ל אותו הס"ג דענינינו עם הע"ב דלעיל אות י"ז, וחזרו ועלו למעלה ומבפנים בחציו העליון דהב"ן דאות ח' בהע"ב וס"ג הכלליים שבו, ונשארו שם לעולם, והוא ההסתלקות הא' (ק"ב ע"א) אשר לאורות הפה הנודע בדברי האריז"ל.

והנה היה ההסתלקות ג"כ רק ע"י כח ושפעת דשורש הפנימי הנז', ע"י ההסתלקות אשר היה גם שם. והיינו בהמ"ה וב"ן הפרטיים הפנימים העליונים אשר בהע"ב וס"ג הכלליים שבהב"ן דאות ח', אשר נתפשטו גם הם מתחילה, להיות להתפשטות הא' לצורך שורשי המ"ה וב"ן הכלליים דהב"ן דאות ח' וכנ"ל. ואח"כ כאשר עשו את פעולתו, הנה חזרו ונסתלקו ועלו למקומן, להיות שם שורש עליון להמ"ה וב"ן הכלליים, שהיה עתיד להוולד מהם. והנה הם בכ"ז ג"כ השורש פנימי לענין התפשטות הא' דהפה, כי הרי נעשה כל התפשטות הא' דהפה רק בכחם ושפעם כנ"ל. וכן הנה הוא ג"כ בענין ההסתלקות הא' דאורות הפה, הנה היה נמשך ג"כ כל ענין ההסתלקות הא' דאורות הפה ג"כ, רק מפעולת ההסתלקות אשר בהמ"ה וב"ן הפרטיים הפנימים והעליונים, כי הם השורש פנימי להם. הן לכל עיקר מציאותם, והן לכל מאורעותיהם, כי הן ההתפשטות והן ההסתלקות אשר לאורות הפה, הנה הוא נמשך להם ע"י שנעשה כ"ז בהמ"ה וב"ן הפרטיים הפנימים והעליונים, כי הם השורש פנימי להם לכל עניניהם, והכל הוא מהם.

והרי נתבאר לנו בכ"ז על הס"ג דאות י"ח דענינינו ג"כ את מציאותו ושימוש שורשו ומקורו יציאתו ותולדתו התפשטותו והסתלקותו ומקומו, אשר הן בתחילה והן אח"כ. כי מציאותו הוא, שהוא ההתפשטות הא' דאור הפה, החלק אור אשר מבחוץ שיצא בעת ההתפשטות הא' מהפה ולחוץ ונתפשט עד הטבור. ושימוש הוא, כי הוא בחי' האימא הכללי דכללות כל אורות הפה, בהשתיים שהן ארבע שבו. ושורשו ומקורו, הוא

בהשם ב"ן דסי' ב' אות ח' בחציו העליון שבו, שהוא בהע"ב וס"ג הכלליים שבו, אשר מקומם הוא בא"ק בגבול הפה ולפנים ולמעלה עד גבול החוטם. הנה שם הוא מקורן דהע"ב דלעיל אות י"ז עם הס"ג דאות י"ח דענינינו. אך שורש התפשטותם מהפה ולמטה עד הטבור, וכן הסתלקותם אשר נסתלקו אח"כ וחזרו ועלו מהפה ולמעלה עד גבול החוטם, הנה פעולת כ"ז הנה נמשך להם מהמ"ה וב"ן הפרטיים הפנימים והעליונים דהע"ב וס"ג הכלליים שבהב"ן דאות ח' הנז', ע"י התפשטות והסתלקות שנעשו באותן המ"ה וב"ן הפרטיים הפנימים לצורך תוצאות המציאות דהמ"ה וב"ן הכלליים שבהב"ן דאות ח'. הנה ע"י ההתפשטות והסתלקות שנעשה באותן המ"ה וב"ן הפנימיים, הנה נמשך ונעשה ג"כ התפשטות והסתלקות לאורות הפה, שהוא הע"ב דלעיל אות י"ז ולהס"ג דענינינו אות י"ח, כי נעשה גם בהם התפשטות והסתלקות בהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, לצורך תוצאות המציאות דהתפשטות הב' דהפה, כי הע"ב וס"ג הכלליים, שבהם ב"ן דסי' ב' אות ח', הנה הם ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, השרשים פנימים לכל האורות דהתפשטות הא' דהפה ולכל מאורעותיהם וכנ"ל בכל דברינו. והנה יצא ונולד כל האור דהתפשטות הא' דהפה ונעשה כל עניניו שבו, הכל בכח ושפעת אור דהשורש פנימי אשר אליו, שהוא השם ב"ן דסי' ב' אות ח', ע"י חציו העליון שבו. והנה מתחילה, הנה ירד ההתפשטות הא' ונתפשט עד הטבור, ואח"כ הנה עלה כולו ונסתלק מהפה ולפנים ולמעלה עד החוטם, ושם הוא עומד לעולם לשורש עליון לכל האור דהתפשטות הב' שיצא ממנו אח"כ, כמו שיתבאר בעה"י בדברינו למטה.

ע"כ הגיע דברינו בביאור הע"ב וס"ג דכללות אורות הפה בהשתיים שהן ארבע שבו, ועתה נבאר עד"ז ג"כ בכללות המ"ה וב"ן שבהם, למען שמו יתברך ויתעלה.

(יט)

מ"ה

השם מ"ה הזה, הנה הוא האור דהתפשטות הב' דהפה, חלק {קיב ע"ב} האור אשר מבפנים, כי הן ההתפשטות הא' והן ההתפשטות הב', הנה כל א' הוא בשתיים מבפנים ומבחוץ. ואותו המ"ה, הנה הוא החלק אור אשר מבפנים להפה דא"ק, והתפשטות הוא ג"כ מגבול הפה עד גבול הטבור מבפנים. והנה הוא הז"א הכללי, ר"ל מכללות השתיים שהן ארבע אשר באורות הפה, שהם הב' התפשטויות, הא' והב', וכל א' הוא בשתיים מבפנים ומבחוץ. והם ד' פרצופים כלליים, כי הב' חלקי פנימי וחיצון דהתפשטות הא', הם האו"א הכלליים. והב' חלקי פנימי וחיצון דהתפשטות הב', הם הזו"ן הכלליים, כי אבא הוא מבפנים ואימא מבחוץ, כי אבא הוא בסוד פלא, נתיב לא ידעו עיט (איוב כח ז), וכמ"ש בזוה"ק (פ' בלק קצנ ע"ב⁸³²), וכן הוא אבא ממיר יתיר⁸³³. וכן עד"ז ז"א הוא מבפנים והנוק' מבחוץ, ובסוד נקבה תסובב גבר⁸³⁴, וה' בהיכל קדשו (חבקוק ב כ)⁸³⁵. וכן הוא בענינינו בהתפשטות הב' דהפה, הנה החלק אור שמבפנים, הוא השם מ"ה, והוא הז"א הכללי מהד' פרצופים הכלליים דהשתיים שהן ארבע אשר בכללות אורות הפה. והנה עומד הז"א, שהוא השם מ"ה דענינינו, לעולם מבפנים, שהוא מגבול הפה ולפנים עד גבול

⁸³² הוב"ד במלואים אות (מא).

⁸³³ עי' לעיל הערה 139.

⁸³⁴ עי' בהגר"א בתיקו' ז ח ע"א: דאתמר נקבה תסובב גבר - ר"ל שהיא מסובבת היסוד. ועי' דע"ה ח"ב קסג ע"א ז"ל: הכתוב (ירמיה לא כא) נקבה תסובב גבר, סודו הוא על בחי' הזווג, שהוא מסובב ממנה, אבל בשאר בחי' תואר וצורת כל פרצוף הם שוים, משא"כ העגולים עם היושרים, הם בשני צורות לגמרי ע"ד כל קו ועגול.

⁸³⁵ עי' לקמן הערה 154.

הטבור, לבד הכתר שלו שהוא עולה למעלה תמיד במטי ולא מטי, אבל עיקרו כולו הוא למטה לעולם.

והנה יציאתו ותולדתו, הנה הוא מאור ההתפשטות הא' דהפה, שהוא הע"ב וס"ג דלעיל אות י"ז י"ח, אחר הסתלקותם כנ"ל שם. והנה הם האו"א להמ"ה דענינינו, שהוא הז"א, כי מהם הוא נולד ומהם הוא יונק ומקבל תמיד. אך שורשו ומקורו, שהוא הא"א אליו, הנה הוא השם ב"ן אשר לעיל סי' ב' אות ח', חציו התחתון שבו אשר מטבורו ולמטה, והוא המ"ה וב"ן הכלליים שבו, הנה אותו חציו התחתון דהב"ן דאות ח', הנה הוא שורשו ומקורו דהמ"ה דענינינו, שהוא הא"א אשר לו.

והנה הוא בסדר זה. כי הנה אחר שעלה ההתפשטות הא' למעלה בהסתלקות הא', והיה עלייתו בסוד מ"ן בחציו העליון דהב"ן דאות ח', שהוא בהע"ב וס"ג הכלליים שבו כנ"ל אות י"ז י"ח. ואמרנו שם, כי היה עלייתו ע"י המ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב וס"ג הכלליים הנז', אשר היה עליות דאותן המ"ה וב"ן הפרטיים ג"כ בהע"ב וס"ג הכלליים שלהם, כי עלו שם הם ג"כ לסוד מ"ן, לצורך לידת המ"ה וב"ן הכלליים דהב"ן דאות ח', שהם חציו התחתון אשר מטבורו ולמטה, שהוא בא"ק מגבול הפה ולפנים ולמטה עד גבול הטבור שבו בפנימיות פנימיות. והנה הם השורש פנימי והא"א לאור ההתפשטות הב' דהפה, ונעשה ונולד כל אותו חציו התחתון דהב"ן דאות ח' מהע"ב וס"ג הכלליים שבו, ע"י עליית המ"ן דהמ"ה וב"ן הפרטיים הנז'. והנה מאותן המוחין אשר היה נמשך מלמעלה למעלה, ונתחדשו וניתוספו בעליית המ"ן דהמ"ה וב"ן הפרטיים הנז', לצורך לידת המ"ה וב"ן הכלליים הנז', הנה מהארת אותן המוחין עצמן, הנה קבל ג"כ האור דההתפשטות הא' דהפה, בעלייתו למ"ן כנז', אור ומוחין ג"כ לצורך לידת האור דההתפשטות הב' דהפה.

והרי הוה המוחין דההתפשטות הב' דהפה מהארת המוחין דהמ"ה וב"ן הכלליים שבהב"ן דאות ח'. והוא מה שאמרנו, כי אותן המ"ה וב"ן הכלליים, הנה הוא השורש פנימי לההתפשטות הב', והוא הא"א אליו, כי הרי כל המוחין דאור ההתפשטות הב', הנה הוא מה שמקבל ההתפשטות הא' מהמ"ה וב"ן הכלליים.

והנה אותן המ"ה וב"ן הכלליים, הרי אמרנו, כי הנה הם חציו התחתון דהב"ן דאות ח' מטבור ולמטה, אשר מקומו הוא בא"ק מגבול הפה עד טבורו בפנימיות פנימיות. והרי הוא מתלבש ג"כ בתוך כל האור דההתפשטות הב' דהפה, והוא ע"ד הא"א דאצילות, המתלבש בהזו"ן דאצילות מטבורו ולמטה, ומיוחד הזו"ן בא"א בשני בחי', והוא בסוד תליא ואחיד⁸³⁶ כמ"ש בזוה"ק באד"ז (רצב ע"א) וע' שער א"א (פרק ז). כן הוא בענינינו באור ההתפשטות הב' דהפה עם השם ב"ן דאות ח', כי ע"י המ"ה וב"ן הכלליים שבו, שהם חציו התחתון שבו, אשר מטבורו ולמטה, הנה מיוחד בו ההתפשטות הב' דהפה בשני בחי', שהם ג"כ בסוד תליא (ק"ב ע"ג) ואחיד. כי מצד המוחין דאור ההתפשטות הב', שהם מהארת המוחין דהמ"ה וב"ן הכלליים הנז', הרי הוא בסוד תליא. ומצד שאותן המ"ה וב"ן הכלליים הם מתלבשים תמיד בכל האור כולו דההתפשטות הב' דהפה בפנימיות פנימיות לעולם, הנה הוא בסוד אחיד. ועכ"פ הוא, כי המ"ה וב"ן הכלליים דהשם ב"ן דסי' ב' אות ח', שהם חציו התחתון שבו, שמטבורו ולמטה, הנה הוא הא"א לכל האור דההתפשטות הב' דהפה, והוא השורש פנימי אליו. אבל ההתפשטות הא', הנה הוא האו"א אליו כנ"ל. והרי נמצא כי מקורו ושורשו דאור ההתפשטות הב' דהפה, הנה הוא השם ב"ן דסי' ב' אות ח', חציו התחתון שבו, אשר מטבורו ולמטה. אך יציאתו ותולדתו דאור ההתפשטות הב' דהפה, הנה הוא מהאור ההתפשטות הא' שבו, שהוא האו"א אליו כנז'.

והנה אמרנו לעיל אות י"ז י"ח, כי יציאת האור דההתפשטות הא', הנה הוא בשפעת אור אשר מהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהע"ב וס"ג הכלליים דהב"ן דאות ח', וכמו שמתבאר

⁸³⁶ עי' מלואים אות (יט).

שם. אך ההתפשטות הב', הרי אמרנו כי הוא נמשך ובא מהארת המוחין דהמ"ה וב"ן הכלליים דהב"ן דאות ח' וכנ"ל. והנה היה השפע והארת המוחין אשר להתפשטות הב' ממקור ומקום יותר גבוה ונעלה משפעת המוחין אשר להתפשטות הא'. כי עיקר הנביעו דאור א"ס, הנה הוא נפתח ונתגלה רק לאור ההתפשטות הב' דוקא. ולכן אמר הרב ג"כ בשער עקודים (פרק ג), כי ההתפשטות הא' הוא לא יצא בשלימות ויצא רק בסוד נפש לבד, ובסוד נשבע ה' בנפשו, ע"ש. והוא כי הנה שפעת המוחין אשר לצורך האור דהתפשטות הא' [דכל האורות דהאח"פ, שהם מהמ"ס דא"ק וכנ"ל בכל דברינו], הנה הוא רק מגילוי היחוד דהע"ב וס"ג דהמ"ס עצמו, שהם הע"ב וס"ג דלעיל סי' א' אות א' ב'. והמ"ס הוא בסוד נפש, כי הג' רישין גלגלתא ואורא ומ"ס, הם בסוד נר"נ, כנודע (ע"ה א"א ג' ד). ולכן אמר הרב, כי ההתפשטות הא' יצא רק בסוד נפש. משא"כ שפעת המוחין אשר להמ"ה וב"ן הכלליים דכל השמות סמ"ב שבס"ב ב', שהם לצורך ההתפשטות הב', כי כל אותן המ"ה וב"ן הכלליים, הם השורש פנימי לכל ההתפשטות הב' דהאח"פ וכנ"ל בדברינו. לכן הנה היה נמשך ונעשה כל שפעת המוחין אשר לזה גם בגילוי היחוד דהב' רישין, אורא ומ"ס. והאורא הוא האור הגנוז⁸³⁷, אשר עליו נאמר (בראשית א ג) ויאמר אלהים יהי אור. ושם הנה הוא הגילוי מהנביעו דרוא דאור א"ס ית"ש, עי' בפנים הספר כלל ט"ו ענ"ז אות א'. והנה משם היה נמשך שפעת האור והמוחין אשר לכל התפשטויות הב' דהאח"פ.

והרי היה האורות דהתפשטות הב' ממוחין יותר גבוהים ונעלים, שהוא מהגילוי דאור הגנוז ומרוא דאור א"ס, אשר האיר ונתגלה לצורך המציאות דהמ"ה וב"ן הכלליים דהשם ב"ן דסי' ב' אות ח'. וכן יצא באמת כל ההתפשטות הב' עם יציאת המ"ה וב"ן הכלליים יחד, כי הם השורש פנימי להם כנ"ל. ויצא האור דהתפשטות הב' מהאור דהתפשטות הא' אחר הסתלקותו, ונתפשט מהפה עד הטבור, ונעשה כ"ז בכח ושפעת אור דהמ"ה וב"ן הכלליים דהשם ב"ן דסי' ב' אות ח', שהם חציו התחתון שבו, שיצא הוא והתפשט אז ג"כ בפנימיות פנימיות דא"ק, מגבול הפה שבו עד גבול הטבור שבו. והוא האור דהתפשטות הא', האו"א להתפשטות הב', והשם ב"ן דסי' ב' אות ח' בחציו התחתון שבו, הא"א להתפשטות הב', והס"ג דהמ"ס אשר בס"ב א' אות ב', שהוא שורש השרשים הנעלים לכל האורות דהאח"פ כולן, הוא בבחי' רדל"א לכולן.

והרי נתבאר לנו מכל דברינו על המ"ה דאות י"ט דענינינו מציאותו ושימוש יציאתו ותולדתו, וכן שורשו ומקורו ומקומו. כי מציאותו הוא, שהוא האור דהתפשטות הב' דהפה, החלק אור ממנו הנשאר מבפנים, והוא החלק אור היותר גדול, כי עיקר האור, הנה הוא נשאר לעולם מבפנים, והוא התפשט בא"ק מגבול הפה שבו עד גבול הטבור שבו, הכל מבפנים. ולא יצא הוא מעולם מבחוץ כלל. ושימוש הוא, כי הנה הוא הז"א הכללי מכללות השתיים שהן ארבע דאורות הפה, שהם ד' פרצופים כלליים, והם העסמ"ב אשר {קיב ע"ד} בכל הסי' ה' שלפנינו. והוא השם מ"ה דאות י"ט דענינינו, הז"א הכללי שבהם, הכולל ישראל ולאה, והם סוד קול ודיבור שבז"א, והם שם שניהם בהעלם.

והוא ע"ד שאמרו בזוה"ק (בראשית דף נ ע"ב)⁸³⁸ בסוד קול ודיבור, תרין אינון דלא אשתמעו ותרין אינון דאשתמעו. תרין דלא אשתמעו הם חו"ב, ותרין דאשתמעו הם זו"ן. והם שניהם הם סוד קול ודיבור, אלא שזה בשורש וזה בתולדה, ר"ל שהחו"ב הוא השורש והזו"ן הם התולדה, וכן הם שניהם בחכמה ושניהם בבינה, ובסוד הבן בחכמה וחכם בבינה (סי' פ"א מ"ד). וכן הם שניהם בז"א בהדו"ן שבו, שהם ישראל ולאה, ושניהם בנוק' בהדו"ן שבה, שהם יעקב ורחל. ועכ"פ הוא כי השם מ"ה דענינינו, הנה שימוש הוא, שהוא

⁸³⁷ עי' מלואים אות (ב).

⁸³⁸ הוב"ד במלואים אות (ז), ועי' עוד לעיל הערה 787.

ז"א הכללי הכולל ישראל ולאה, סוד קול ודיבור, אלא שכאן הם שניהם בהעלם, כי הרי הוא חלק האור שמבפנים וכנ"ו.

ויציאתו ותולדתו, הנה הוא מהע"ב וס"ג דלעיל אות י"ז ח, שהם האו"א הכלליים שבאורות הפה, שהם ההתפשטות הא' דאורות הפה אחר הסתלקותו למעלה מהפה ולפנים ולמעלה עד החוטם. הנה יצא ונולד מהם האור דהתפשטות הב' דהפה, שהוא המ"ה דענינינו עם השם ב"ן שיתבאר בסמוך אות כ' בעזרת ה' ית"ש. אך שורשו ומקורו דכל ההתפשטות הב', הנה הוא בהשם ב"ן דס"ב ב' אות ח', בחציו התחתון שבו שמתבורו ולמטה, שהוא המ"ה וב"ן הכלליים שבו, הנה הם השורש פנימי והא"א לכל האור דההתפשטות הב' דהפה. וכן הם מתלבשים בו לעולם, בכל שיעור משך המקום דכל ההתפשטות הב' כולו, שהוא מגבול הפה דא"ק עד הטבור דא"ק, והוא ע"ד התלבשות א"א בהזו"ן וכנ"ל ב"ז.

ע"כ הגיע דברינו בביאור השם מ"ה דאות י"ט דענינינו, והנה יש בזה עוד דברים עמוקים הרבה, ויתבארו למטה בביאור השם ב"ן שבסמוך בעזרת ה' ית"ש למען שמו יתברך ויתעלה לעד אמן ואמן.

(כ)

ב"ן

[סעיף א']

השם ב"ן הזה, הנה הוא ג"כ האור דההתפשטות הב' דהפה דא"ק, והוא חלק האור דההתפשטות הב' דהפה, אשר יצא מהפה ולחוץ, והתפשט עד הטבור מבחוץ, והוא התפשטות הב' דהפה, אשר ממנו מדבר האריז"ל. כי השם מ"ה דלעיל אות י"ט, הנה הוא מבפנים כנ"ל, והוא נעלם. וכל הגילוי דההתפשטות הב', הוא רק האור דשם ב"ן דאות כ' דענינינו, והוא עיקר עולם העקודים הנזכר בדברי האריז"ל. והנה הוא עולם שלם ומלא מכל מיני עסמ"ב כללים ופרטים לאין חקר, וכן הוא כלול מכל מיני פרצופים כולם, כללות ופרטות לאין שיעור. וכמו שהוא באצילות גם בפרטי פרטות, אך בכלל הגילויים דאורות הפה, שהם בשתיים שהן ארבע, כנ"ל בהקדמת דברינו, והם הב' התפשטויות, הא' והב', אשר כל א' הוא כלול משתיים, פנימי וחיצון. והם ג"כ בבחי' ד' שמות עסמ"ב כלליים, וד' פרצופים או"א וזו"ן כלליים, הנה הוה עפ"ז כללות כל האור דההתפשטות הב' דהפה חלק החיצון שבו, אשר יצא מהפה ולחוץ. הנה הוא כולו רק בבחי' שם ב"ן, והוא השם ב"ן דאות כ' דענינינו. וכן הוא כולו בבחי' הנוק' הכללי, הכולל יעקב ורחל, שהם הדו"ן שבנוק', והיא נוק' דו"א, שהוא השם מ"ה דלעיל אות י"ט, כי כל קבלתה הוא ממנו, שהוא מבפנים ומאיר עליה תמיד, והוא, הנה הוא המ"ה והז"א דכללות, השתיים שהן ארבע שבכללות האורות דהפה, והיא, הנה היא השם ב"ן והנוק' שבכללות, השתיים שהן ארבע דכללות האורות דהפה.

והנה הדו"ן שבה, שהם יעקב ורחל, הנה הם בסוד קול ודיבור אשר בבחי' גילוי, כי הרי הם מבחוץ. משא"כ הדו"ן דו"א, ישראל ולאה, אשר בהשם מ"ה דלעיל אות י"ט, שהם ג"כ בסוד קול ודיבור, וכנ"ל הם רק בהעלם, כי הם מבפנים. והנה הם בכלל מ"ש בזוה"ק (בראשית נ ע"ב) כי תרין אינון דלא אשתמעו. אבל הקול ודיבור אשר ביעקב ורחל, הנוק' הכללי, אשר היא מבחוץ, הנה עליהם אמרו בזוה"ק שם, שהם אינון תרין דאשתמעו [כי יקיג ע"א] ע"ד שאמרו שם בחו"ב וזו"ן הכלליים, כן הוא ג"כ בזו"ן עצמם, מזה לזה, כי ישנם כל הבחי' בכל א', והכל נידון בערכין והב"ן].

והנה השם ב"ן דענינינו, שהוא הנוק' הכללי דאורות, השתיים שהן ארבע שבכלל כל אורות הפה, והיא כלל כל ההתפשטות הב' דהפה, אשר יצא מהפה ולחוץ, ונתפשט

עד הטבור. הנה היא נשאר שם לעולם, לבד הכתר שבה, שהוא עולה תמיד למעלה אצל האור דההתפשטות הא' במטי ולא מטי, לינק שם, וכמ"ש בשער מטי ול"מ (פרק ד). אבל שאר כל ה' ספי' האחרונים הם נשארים ועומדים תמיד למטה, וכל עלייתם במטי ולא מטי, הוא רק ממקום למקום למטה גופה, שבוז הנה הם עולים ויורדים תמיד ממקום למקום, לבד הכתר שבהם, הנה הוא חוזר ועולה בעת לא מטי, גם מהפה ולפנים ולמעלה, אצל האור דההתפשטות הא', שהוא הכתר עליון אשר בסוף השרשים, שאמר הרב שם. אבל שאר כל ה' ספי' דההתפשטות הב', אינם עולים הם מהפה ולפנים לעולם, וכל עלייתם במטי ולא מטי תמיד, הנה הוא רק ממקום למקום שעולים ויורדים תמיד, ממקום למקום למטה גופה, וכמו שהעלינו בזה בחלק הביאורים בשער מטי ולא מטי (פרק ב אות י"ט) ודלא כהמ"ח בזה, ע' דברינו שם.

והנה יציאתו ותולדתו דהב"ן דענינינו, וכן שורשו, ומקורו הנה הוא ככל מה שבארנו לעיל אות י"ט בהשם מ"ה, כי הם שניהם הזו"ן הכלליים דהשתיים שהן ארבע שבכלל כל אורות הפה. ויצאו הם שניהם יחד מהאור דההתפשטות הא' דהפה, אחר הסתלקותו למעלה, שהוא בסוד עליית מ". והיה עלייתו בהע"ב וס"ג הכלליים שבהשם ב"ן דסי' ב' אות ח', והנה היה עלייתו יחד עם עליית המ"ה וב"ן הפרטיים דאותן הע"ב וס"ג הכלליים, שעלו גם הם לסוד מ", לצורך לידת המ"ה וב"ן הכלליים דהשם ב"ן שבסי' ב'. וגרמו הם זוגי עליונים למעלה למעלה, והמשיכו מוחין מגילוי היחוד דאורא ובוצינא שבא"ק⁸³⁹, שהוא מרזא דאור א", לצורך לידת המ"ה וב"ן הכלליים דהב"ן דאות ח', שהם השורש פנימי לכל האור דההתפשטות הב' דהפה. והנה מהארת המוחין הללו, הנה קבל ג"כ האור דההתפשטות הא' דהפה, בעלייתו למ"ן כנז', אור ומוחין ג"כ, לצורך לידת כל ההתפשטות הב' דהפה, שהם השם מ"ה דלעיל אות י"ט עם השם ב"ן דאות כ' דענינינו. והרי היה לידת כל ההתפשטות הב' מהאור דההתפשטות הא', שהוא השמות ע"ב וס"ג דלעיל אות י"ז י"ח, כי הם האו"א לההתפשטות הב', שהוא השמות מ"ה וב"ן דלעיל אות י"ט ודאות כ' דענינינו, שהם הזו"ן.

אך מקורן ושורשן, שהוא השורש פנימי שלהם, הנה הוא השם ב"ן דסי' ב' אות ח', חציו התחתון אשר מטבורו ולמטה, והוא המ"ה וב"ן הכלליים שבו, כי מהארת המוחין דאותן המ"ה וב"ן הכלליים, הנה נמשך תוספות אור ומוחין ג"כ לההתפשטות הא', לצורך לידת כל האור דההתפשטות הב'. וכן אותן המ"ה וב"ן הכלליים, הנה הם מתפשטים ג"כ בכל שיעור המקום דההתפשטות הב' דהפה, שהוא מגבול הפה דא"ק עד הטבור דא"ק בפנימיות פנימיות. והרי הם מתלבשים ג"כ בתוך כל ההתפשטות הב' לעולם, ומיוחד ותלוי בהם ההתפשטות הב' בשני בחי': אחד, מצד המוחין כנ"ל. ואחד, מצד ההתלבשות כנז'. ואלו ב' הבחי', הם סוד תליא ואחיד⁸⁴⁰, אשר מז"א לא"א, כמ"ש בשער א"א (פרק ז), כי הנה אותן המ"ה וב"ן הכלליים, שהם חציו התחתון דהשם ב"ן דסי' ב' אות ח', הנה הוא שורש הפנימי לכל ההתפשטות הב' דהפה, והוא הא"א אליו. ולכן נעשה כל המציאות דההתפשטות הב' דהפה, רק מהארת המוחין שלו, וכן מתלבש שם לעולם. וכל מה שנעשה בההתפשטות הב', הנה הוא הכל מכח ושפעת אור דאותן המ"ה וב"ן אשר בפנימיותם. ועכ"פ הוא, כי ההתפשטות הא', הוא האו"א לההתפשטות הב'. והחצי התחתון דהב"ן דאות ח', הוא הא"א לההתפשטות הב'. והס"ג דהמ"ס עצמו שבא"ק, שהוא השם ס"ג אשר לעיל סי' א' אות ב', שהוא שורש השרשים הנעלם לכל האורות דהאח"פ כולן, הנה הוא {קיג ע"ב} הרדל"א לכולם, וכנ"ל אות י"ט כ"ז, אלא ששנינו הדיבור כאן כדי להתיישב על לב המעיין.

⁸³⁹ עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

⁸⁴⁰ עי' מלואים אות (ט).

סעיף ב'

והנה לפי דברינו שאמרנו, כי ההתפשטות הא', הנה הוא קומה שלימה בפנ"ע, כי הם האו"א, אבל כל ההתפשטות הב', הנה הוא קומה שלימה בפנ"ע, והם הזו"ן. והרי נמצא כי ההתפשטות הא' הם בבחי' פרצופים בפנ"ע, והנה הם פרצופים פנימים, כי הרי מאחר הסתלקות הא', הנה הם לעולם מהפה ולפנים ולמעלה עד גבול החוטם, אבל ההתפשטות הב' שהם הזו"ן, הנה הם בבחי' פרצופים החיצונים. כי גם השם מ"ה דלעיל אות י"ט, הגם שהוא מבפנים, ולא יצא הוא מעולם מבחוץ כלל וכנ"ל. אך עכ"ז, הנה הוא מתגלה תמיד ע"י השם ב"ן, אשר הוא מבחוץ, כי השם מ"ה, הנה הוא משלח הארתו תמיד להשם ב"ן, ומאיר בו ועל ידו תמיד, כי הם בסוד זה שמי וזה זכרי⁸⁴¹, וה' בהיכל קדשו (חבקוק ב כ)⁸⁴². והרי מתגלה שם הוי"ה ע"י אדנ"י, אבל הע"ב וס"ג, הם נסתרות⁸⁴³ והם נעלמים, משא"כ המ"ה וב"ן שהם הנגלים. והוא הע"ב וס"ג דלעיל אות י"ז י"ח, שהם האו"א והם ההתפשטות הא', הנה הו"ה הם בבחי' פרצופים הפנימים. אך המ"ה וב"ן דאות י"ט כ' דענינינו, שהם הזו"ן והם ההתפשטות הב', הנה הו"ה הם בבחי' הפרצופים החיצונים.

והנה באשר כי כאן (וכן הוא בכל אורות האח"פ כולן), הנה אין הפסק כלל בין או"א לזו"ן, כי בכל פרצופי האצילות, הרי מפסיק פרסא בין הטבור ולמעלה לבין הטבור ולמטה, ויש הפסק פרסא בין או"א לזו"ן. משא"כ באורות האח"פ, הנה באשר שהם כולם למעלה מהפרסא דא"ק, אשר משם ולמעלה הוא עדיין מכלל העולמות דא"ס⁸⁴⁴, הנה לא נמצא שם הפסק פרסא כלל, להפסיק בין או"א לזו"ן. ועי"ז הנה נחשבים שניהם לקומה אחת עכ"פ. כי ההתפשטות הא' הוא מאיר עליהם תמיד, בלי הפסק ומקיף עליהם מלמעלה למטה, ומכתיר עליהם תמיד, ולכן הנה נחשב ההתפשטות הא' כולו לכתר על ההתפשטות הב', והוא הכתר עליון, העומד בסוף השרשים שאמר הרב בשער מטי ולא מטי (פרק ד). ונקרא כתר עליון, משום כי הרי באמת, הנה יש בחי' מציאות, כתר להתפשטות הב' ג"כ בפנ"ע, אלא כי הנה לבר הכתר שלו עצמו, הנה מאיר ומקיף ומכתיר ההתפשטות הא' אשר עלה כולו למעלה בהסתלקות הא', והוא יושב בסתר עליון לעולם⁸⁴⁵, הנה הוא מקיף ומכתיר מלמעלה למטה על ההתפשטות הב', ומאיר עליו תמיד, ולכן נקרא כל האור כולו דהתפשטות הא' בשם כתר עליון, והוא יושב בסוף השרשים, שהוא השם ב"ן דסי' ב' אות ח', שהוא השורש פנימי דהתפשטות הא' והב' דהפה כנ"ל בכל דברינו. [ומ"ש "בסוף", אין הכוונה על הכמות ומקום, אלא על האיכות ומעלה]. ועכ"פ הוא כי הכתר עליון שאמר הרב שם, הכוונה הוא על כל כללות האור דהתפשטות הא', שהוא כולו בבחי' כתר עליון על ההתפשטות הב'. הגם שבאמת הנה הו"ה כל א' קומה שלימה בפנ"ע, והם בבחי' פרצופים בפנ"ע. כי כל כללות התפשטות הא', הם בבחי' או"א ופרצופים פנימים נעלמים לכללות התפשטות הב', שהם להתפשטות הא' בבחי' זו"ן ופרצופים חיצונים נגלים. [וע' דברינו בחלק הביאורים שם במטי ול"מ (פרק ד) בענין הכתר עליון שאמר הרב, הנה כתבנו שם הדברים יותר בדיוק, ע"ש אות י' וי"א].

וזהו הענין מה שאמר הרב בכל דרושי העקודים, כי ההתפשטות הב' הוא מהחכמה ולמטה דהתפשטות הא', כי באשר שאין הפסק ביניהם, הנה נכללים שניהם לקומה אחת, ונחשב כל ההתפשטות הא' כולו לכתר על ההתפשטות הב', וכל

⁸⁴¹ עי' מלואים אות (יח).

⁸⁴² עי' לעיל הערה 154.

⁸⁴³ עי' תיקו"ז יט ע"א, ועי' לקמן הערה 219.

⁸⁴⁴ עי' לעיל הערה 35.

⁸⁴⁵ עי' תיקו"ז קט ע"ב, ועי' שער הפונה קדים פרק ה.

ההתפשטות הב' כולו שהוא מהחכמה ולמטה שבו, הגם שבאמת הנה הוה כל א' קומה שלימה בפנ"ע. (קיג ע"ג)

סעיף ג'

אך עיקר עומק הכוונה מ"ש הרב שההתפשטות הב' הוא מהחכמה ולמטה דההתפשטות הא', ואמר כי הכתר נשאר למעלה, הנה עומק הכוונה הוא ג"כ ע"פ מה שאמרנו, שההתפשטות הא' והב', הנה הם בבחי' או"א וזו"ן. והנה בעולם האצילות, אשר שם הוא שליטת המ"ה וב"ן, והוא באשר כי כל האצילות, הנה הוא רק מהמ"ה וב"ן הכלליים דא"ק, ולכן הוא באצילות רק שליטת המ"ה וב"ן. ועי"ז הנה נאצל שם כל תחתון מהעליון שעליו, רק מהז"ת דהעליון, אבל הג"ר דהעליון, הנה הם נשארים למעלה, נעלם מהתחתון. והוא מ"ש הרב בכ"מ כי בכל פרצופי האצילות הוה הרישין מגולין. ואמר ג"כ בכ"מ, כי ההתלבשות דכל עליון בהתחתון, הנה הוא בהז"ת דהעליון. ובארנו בדברינו בכ"מ⁸⁴⁶, שהכוונה הוא על החלק דאו"א הנותנים מתמצית גופם ונפשם בטיפה הזרעית להשתתף בבנין הולד, וכמ"ש (נדה לא ע"א) ג' שותפין באדם אביו ואמו והקב"ה. ונמשך אותו החלק מהז"ת דאו"א ומשתתף בבנין הולד, וזהו ההתלבשות דהז"ת דאו"א המתלבש בהזו"ן. וכ"ז הוא באצילות, ומשום שהוא רק למטה מהפרסא ומהמ"ה ב"ן הכלליים דהא"ק. אמנם בכל האורות דהאח"פ, אשר הם למעלה מהפרסא, ושם הנה הוא שליטת דהע"ב וס"ג, כי עד הפרסא, הנה הוא הגילוי אור דהע"ב וס"ג, והנה שם משתתף ומתלבש העליון בהתחתון מהחכמה שבו ולמטה, ולכן הנה הוא בהאורות דהאח"פ שליטת הס"ג⁸⁴⁷ לעולם, אך הע"ב הנה הוא נעלם גם שם.

והענין בזה הוא, כי הנה מתרומם א"ק מאצילות בענין גילויי השמות והפרצופים שבו בשני בחי', כי בא"ק הנה עומד כל שם מעסמ"ב במדרגה יותר גבוה, שהע"ב הוא עומד בו בגילוי אור הכתר. והס"ג בגילוי אור החכמה. והמ"ה בגילוי אור הבינה. והב"ן הוא בו בכל הז"ת⁸⁴⁸. משא"כ באצילות, הנה הוה הע"ב בחכמה, וס"ג בבינה, וגם הם ירדו בא"א במקום החג"ת שבו, שהוא מהגרון עד הטבור. והשם מ"ה הוא באצילות בז"א, וגם הוא ירד באצילות מתחת הפרסא שבא"א, שהוא מהטבור שלו ולמטה, ועומד הוא עם הנוק, שניהם בהנה"י, אלא שאיהו בנצח ואיהו בחוד⁸⁴⁹. והרי ירדו שניהם במקום הב"ן, ע' רפ"ח (פרק ג סמוך לסופו) ודרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ח' סמוך לסופו), והרי היה באצילות ב' ירידות, אחד שהשמות ירדו שירד כל שם בהפרצוף שלמטה ממנה, שהוא בא"ק, כי בא"ק הוה ע"ב בכתר, ס"ג בחכמה, מ"ה בבינה, ב"ן בכל הז"ת, שהוא גם בהחג"ת. ובאצילות הוה ע"ב בחכמה ס"ג בינה מ"ה בחג"ת ב"ן בהנה"י. ב' שהפרצופים ירדו, כי ירדו או"א בחג"ת, וירדו הזו"ן בהנה"י לבר, שגם הז"א הוא רק בהנה"י, ע' שער רפ"ח (פרק ב) ושער הפרצופים (תחילת דרוש ב') ופרצופי זו"ן (תחילת פרק א).

אך הענין בזה הוא, כי הנה בסופן וסיומן דבחי' או"א וזו"ן אשר גם בא"ק, הנה ישנם באמת גם בו כל אותן הבחי' אשר באצילות ג"כ, אלא שהוא בו רק בכח ובהעלם, אבל הם ישנם בו ג"כ, וכמו שמבואר למבין בשבירת הכלים (ריש פרק ו), וע' דברינו בזה בספר הדע"ה (ח"א דרוש א' סי' ד') בארוכה קצת. אמנם הרי נודע הוא, כי הנה יש לכל אור ולכל מה שנעשה בו, הנה יש לכ"ז שורש למעלה למעלה, אלא שהשורש הוא בהעלם והתולדה ממנו הוא מתגלה. ובאשר שא"ק הנה הוא כולו נעלם, ע' דרושי אבי"ע (פרק ב)

⁸⁴⁶ עי' ביאורים ח"ב פג ע"ב.

⁸⁴⁷ בענין שליטת הס"ג עי' ח"א כלל ד ענף ג וכלל טו ענף ז אות ז, ועי' עוד לקמן קז ע"ב.

⁸⁴⁸ עי' ע"ח שער טנת"א א.

⁸⁴⁹ עי' מלואים אות (ז).

והיחוד בכל שורשי הענינים דהאצילות שבו, הנה הוא בו עצום מאד. הנה נבחן בו ע"י השורש והתולדה אשר בכל ענין וענין, שניהם כאחת, אלא שהתחלתו הוא בהשורש, וסופו הוא בהתולדה, אבל הם אחד בו, ולכן הוא, כי הנה כאשר המדובר בו, הנה הוא במה שנוגע להאצילות ממנו. הנה אז למשך⁸⁵⁰ בו הדיבור ממה שהוא בסופו, כי שם הוא השורש להאצילות, ונבחן בו אז ג"כ ע"ד שהוא באצילות, כי שם הוא השורש להאצילות. אך כאשר המדובר בו, הנה הוא בעצמותו {ק"ג ע"ד} גופה, אשר היחוד בו, הוא עצום למאד. ונמשך בו השורש עם התולדה לאחר, אז הנה נבחן הענין על שם התחלתו שבשורש. והרי הוא אז גבוה ונעלה מדוגמתו אשר באצילות הרבה. ולא עוד, כי הנה בו עצמו, הנה נכלל בו ג"כ כל תחתון עם העליון שעליו. ונעשה ע"י לפנים חדשות לגמרי, עליון נורא מדוגמתו אשר באצילות. וזהו הענין דהב' עילויים ושינויים הנראה בא"ק, שהוא בב' עילויים מהאצילות, אחד בגילויי השמות, ואחד בקביעות מקום דהפרצופים וכנ"ל, הנה הוא הכל בסיבת זה.

סעיף ד'

והענין בביאור הוא, כי השם ע"ב אשר אמר הרב בא"ק שע"ב הוא בכתר, והרי נתעלה בו הע"ב לאור הכתר, הוא משום כי בו הנה נכלל החכמה, שהוא אבא, בהכתר שהוא א"א, ומתראה ע"י האבא שבו לפנים חדשות עליון נורא, כי מתראה ועומד באור הא"א. אך עכ"פ הוא, כי מה שהע"ב הוא בו בכתר, הנה הוא באמת רק ע"י החכמה הכלול בו. אך עכ"פ הוא, כי הנה מתעלה בו הע"ב עכ"פ, כי הרי מאיר שם הע"ב באור הכתר, וזהו ג"כ מה שאמר הרב בשבירת הכלים (ריש פרק ו) בא"ק, כי הע"ב שבו הנה הוא כולל בו את הא"א והאבא, ע"ש. וכן עד"ז הוא מ"ש הרב בהמ"ב אשר בטנת"א (פרק א) בא"ק, כי הס"ג הוא בחכמה, הנה הוא באמת ג"כ רק משום הבינה הכלול בו, ובסוד הבן בחכמה (שאמרו בספר יצירה (פרק א מ"ד)). אך עכ"ז, הרי עכ"פ הוא, כי הנה מתעלה בו הס"ג עכ"פ ומאיר בו באור החכמה. אמנם הוא, כי הנה הס"ג אשר הוא בא"ק בהחכמה, ומשום שורש הבינה שבו, הנה הוא המ"ס, רישא תליתאה, והיא שורש הבינה, בוצד"ק⁸⁵¹, ושם הוא השם ס"ג (כמ"ש בתיקונים תיקון ע' קמא ע"ב). והמ"ס היא כלולה בחכמה⁸⁵², חכמתא סתימאה⁸⁵³, חכמה קדומה⁸⁵⁴. ועכ"פ הוא כי עיקר הס"ג הוא לעולם רק ע"י הבינה, אלא בא"ק, הנה היא כלולה בחכמה, ומאיר שם הס"ג באור החכמה, והרי מתעלה שם הס"ג עכ"פ. וכן המ"ה אשר אמר הרב בא"ק (ע' טנת"א פרק א בהמ"ב וכן בעקודים פרק ב בהמ"ב) כי המ"ה הוא בבינה, הנה הוא משום שורש הז"א אשר שם, כי הבינה שאמר, הוא ישסו"ת, ושם הוא שורש הדעת והתחלתו, וכן הוא ג"כ בבינה דא"א, שהוא ישסו"ת שבו, כי הנה הוא בגרון והוא מיוחד עם הדעת, שהוא בין תריין כתפוי, ע' א"א (פרק ח) ופרצופים (ריש דרוש ב')⁸⁵⁵. ועכ"פ הוא, כי מ"ש הרב בא"ק, שהשם מ"ה הוא בבינה, הוא משום שורש הז"א שבה ויחודו בה. אך עכ"פ הוא, כי הנה נתעלה שם המ"ה להאיר באור הבינה. וכן מ"ש שם, שהב"ן הוא בכל הז"ת, הוא משום שורש הב"ן הכלול בהמ"ה, ע' רפ"ח (פרק ג סמוך לסופו) וכן בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ח' סמוך לסופו), והוה שם הב"ן בכל הז"ת

⁸⁵⁰ לכאורה צ"ל להמשיך.

⁸⁵¹ ע"י מלואים אות (כו), וע"י הערה 1350.

⁸⁵² ע"י בהגר"א על ספד"צ ו ע"ב שמו"ס היא בינה דא"א, וע"י דבריו בס"י ב ע"א שזה חכמה דא"א. וע"י מלואים אות (מט).

⁸⁵³ ע"י אד"ר קכח ע"ב.

⁸⁵⁴ ע"י תז"ח יא ע"ב, וע"י בהגר"א בתז"ח כג ע"ב ד"ה ברעו, ושם ל ע"ג ד"ה דא חכמה.

⁸⁵⁵ ע"י לעיל קז ע"א שם מנה עוד כמה מקורות לענין זה.

משום כלילות המלכות בז"א, והרי נתעלה שם הב"ן להאיר בכל אור הז"ת, ומאיר שם הב"ן גם באור החג"ת (וכמו שיתבאר עוד עיקר הדברים בזה למטה סעי' ו').

והרי נמצא כי האמת הוא שעיקרן דעסמ"ב הם לעולם רק בחבת"מ, שהם האו"א וזו"ן, כי החבת"מ שהם או"א וזו"ן עם העסמ"ב, הנה הם בבחי' לבוש ונשמה, והם כהדין קמצא דלבושא מניה (ב"ר פכ"א סי' ה, ועי' שער החשמ"ל פרק ג), וא"א להם להתחלף כלל. אך בא"ק, ע"י היחוד העצום שבו, ומאיר אור עליון בתחתון, וכלול תחתון בעליון, הנה מוזדכך ומתבטל הלבוש של כל תחתון ע"י כלילותו בהעליון. אבל האור והנשמה אינו מתבטל, אלא מתעלה, והוא ע"י שחפצו דכל עליון הוא תמיד להתגלה למטה, וגילוי דכל עליון הוא לעולם רק ע"י התחתון, ולכן אינו מבטלו באורו הגדול מכל וכל, אלא שמאיר בו לפי כחו ומעמידו על עמדו עכ"פ. אך ע"י יחודו בהעליון וכלילותו בו, הרי הוא מתעלה על ידו עכ"פ. וזהו אשר עומד בא"ק הע"ב בכתר וס"ג בחכמה ומ"ה בבינה וב"ן בכל הז"ת, והוא ע"פ מה שאמרנו. והרי הוא אינו באמת שינוי גמור וחילוף ממש מהאצילות, אלא שבו הוא רק ע"ד הממוצע ועילוי, והבן. {קיד ע"א}

וכן בענין ירידת הפרצופים שאמרנו, הנה האמת הוא, כי בסופן וסיומן, הנה נסדרו בא"ק ג"כ כמו שהוא באצילות, כי גם האו"א שבא"ק, שהם החו"ב שבו, שהם מהג"ר והמוחין, שעיקרן הם בגלגלתא, עכ"ז הנה הם מתפשטים ג"כ ונכללים בדיקנא, שהוא כל עולם העקודים, ומתפשטים עד הטבור, כמ"ש הרב בשבירת הכלים (ריש פרק ו). וכן המ"ה וב"ן דיליה, הוא בא"ק ג"כ רק מטבורא ולמטה, כמ"ש שם. וע' דברינו בפנים הספר כלל ה' ו'. אלא הוא, כי בא"ק מחמת היחוד העצום שבו, הנה לא נחשב בחי' האו"א שבו, אשר מהגרון שלו ולמטה, לפרצופים בפנ"ע, אלא שנכללים עם המוחין באחד. והנה התחלתם מהמוחין, ומתפשטים עד הטבורא. וכן בענין המ"ה וב"ן הכלליים שבו, הגם שעיקרן הם בו ג"כ רק מטבורא ולמטה, והוא כל עולם האצילות, שהוא מהמ"ה וב"ן הכלליים דא"ק, והוא כולו רק מטבורו ולמטה. אמנם פנימיותם, שהוא הדעת, שהוא פנימיות המ"ה וב"ן, כי המ"ה וב"ן הם מעטרין דחו"ג שבדעת, כנודע (ע"ה שער ט"ל פרק יב). הנה עומד הדעת ג"כ רק בהחג"ת דא"ק, עד טבורו, כי סוד הדעת שבו, הנה הוא כל עולם העקודים, שהוא בבחי' הי"ג ת"ד שבא"א, שהם סוד הדעת עלאה, הדעת הכללי דאצילות⁸⁵⁶. וכן הוא עולם העקודים בא"ק, כי הנה הוא הדעת הכללי שבו, ע' כלל ח"י ענ"י אות י"ט סעי"ב בסופו. והוא עומד בא"ק מהפה עד הטבור שבו, והוא בכל החג"ת שבו, ע"ד הי"ג ת"ד שבאצילות. אמנם התחלת העקודים ופנימיותו, הנה הוא מהס"ג דהמ"ס דלעיל סי' א' אות ב', אשר הוא לפנים מהאזניים. וכן הוא בהי"ג ת"ד שבאצילות, הם מאודנין נפקי, כמ"ש בספר צ"ר פ"ב (יח ע"א).

והרי לנו עכ"פ, כי בענין ירידת הפרצופים, אשר ירדו באצילות ממקומם הראוי, וירדו או"א מהגרון עד הטבור לצורך הזו"ן, וירד הז"א מהטבור ולמטה לצורך הנוק', אשר כל גילוייה ומציאותה שם, הנה הוא לצורך העולמות ב"ע. הנה היה באמת כ"ז ג"כ בא"ק, כי גם בו הנה מתפשטים האו"א שבו עד הטבור, והוא לצורך האצילות. וכן המ"ה הכללי שבו, הוא ג"כ למטה מהפרסא שבו, והוא לצורך העולמות הבי"ע. והרי ירדו בא"ק ג"כ, אלא שבו הנה הם לעולם כלולים למעלה ג"כ, ע"י היחוד העצום שבו, וכנ"ל.

וכן ע"ז בענין גילויי השמות אשר נראה שינוי בא"ק ממה שהם באצילות. הנה אינו באמת שינוי ממש כלל, אלא כל השינוי הנראה בהם, הנה הוא רק ע"י היחוד העצום שבו, ונכלל בו כל תחתון עם העליון. והרי נתעלה ע"ז כל תחתון ממילא, להאיר באור העליון, ונראו ע"י עלויותם לשינוים, אבל באמת אין שינוי כלל, כי לעולם השם ע"ב הוא

⁸⁵⁶ עי' לעיל הערה 627.

אור החכמה, והס"ג הוא אור הבינה, ומ"ה הוא אור הדעת⁸⁵⁷, שהוא נשמת החג"ת, והב"ן הוא אור נשמת המלכות, שהוא כללות הנה"י. אלא כאשר נכלל החכמה עם הכתר, הרי מאיר הע"ב באור הכתר, וכן ע"י שנכלל הבינה עם החכמה, הרי מאיר הס"ג באור החכמה. וכן כאשר נכלל גם הדעת המתפשט עם הבינה⁸⁵⁸, הנה מאיר המ"ה באור הבינה. וכן כאשר נכללה המלכות עם ז"א יחד בשורשם שבהדעת, הנה מאיר הב"ן באור כל הז"ת. והרי נראו ע"י עלויים לשינויים, הגם שבאמת הנה אינם יוצאים לעולם מתכונתם כלל אלא שנתעלו.

סעיף ה'

ומעתה נאמר עוד, והוא תשלום הדברים להנז', וכן למה שהתחלנו לעיל תחילת סעיף ג', והוא בענין אשר אמר הרב בעקודים (פרק ג'), שהתפשטות הב' הוא מהחכמה ולמטה דהתפשטות הא', והכתר נשאר למעלה. הנה עומק הכוונה הוא על תולדות האור אשר להתפשטות הב', שהוא מההתפשטות הא', כי הוא האו"א אליו כנ"ל. והרי משתתף האור דהתפשטות הא', ליתן חלק מעצמותו בהתפשטות הב', ולהתלבש בו, ככל או"א בהזו"ן. והנה כאשר שכל האורות דהאח"פ, הנה הם מהטבור (קיד ע"ב) ולמעלה דא"ק, אשר שם הוא הגילוי אור דהע"ב וס"ג הכלליים שבו. הנה נתייחד עי"ז תהלוכות כל העקודים וכל האורות דהאח"פ בשליטת אור הס"ג⁸⁵⁹, כי הע"ב הכללי, הנה הוא נעלם גם שם עד לעתיד לבא, כמ"ש הרב בטנת"א (ריש פרק א), וכנודע. אך הס"ג הוא שולט שם, ומתנהג כל העקודים בשליטת אור הס"ג. וכבר אמרנו כי בא"ק והעקודים, הנה נתעלה הס"ג באור החכמה, והנה נמצא לפי זה, כי כאשר נולד ויצא ההתפשטות הב' מהאור דהתפשטות הא', הנה היה יציאתו מהחכמה שבו ולמטה. כי מהחכמה ולמטה דהתפשטות הא' הוא משתתף ליתן חלק מגופו ונפשו בהתפשטות הב', ומתלבש האור דהתפשטות הא' בהב' מהחכמה שלו ולמטה. כי באצילות אינו משתתף ומתלבש העליון בהתחתון, רק בהז"ת דהעליון, אבל בעקודים אשר שם הוא שליטת הס"ג, הנה משתתף ומתלבש העליון בהתחתון בכל הט' ספי' אשר מהחכמה ולמטה דהעליון.

והגם שאמרנו לעיל סעיף ד', שעיקר הס"ג, הנה הוא באמת לעולם על תכונותיו ועצמותו, שהוא עצמות הבינה, אלא שנתעלה שם להאיר באור החכמה, ע"י כלילות הבינה בהחכמה. אבל עיקר הס"ג גופה, הוא אינו יוצא מעצמותו לעולם. וא"כ הרי גם בשליטת הס"ג, הנה אינו צריך שיומשך השתתפות העליון בהתחתון מהחכמה עצמו שבו, אלא רק מאורו, אבל לא מעיקר עצמותו גופה, כי עצמותו העיקרי דהחכמה, הוא לעולם באמת רק השם ע"ב, והוא נשאר נעלם, גם בעקודים, וכנ"ל.

אך דע, כי מה שנשאר הע"ב נעלם, הנה הוא רק חלק הע"ב אשר בקרקפתא, והוא בבחי' חכמתא עלאה סתימאה⁸⁶⁰, הנה זהו אשר נשאר בא"ק נעלם.⁸⁶¹ ובא"א דאצילות, הנה הוא שורש לאבא עלאה, אשר הוא מהגרונ' עד החוה, ולכך הוא השם ע"ב בחכמה,

⁸⁵⁷ עי' תיקו"ז יט ע"א שקי דאילנא, ועי' שם בבהגר"א לקמן נח ע"ד ד"ה כנור.

⁸⁵⁸ עי' יהל אור ח"א כד ע"ב: וענין הגולגלתא הוא יסוד דבינה דרדל"א, והוא הדעת דז' תקונים דגולגלתא. כי בתיקון השני שהוא אורא, שם מתלבש חסד דע"י. ובו מתלבש יסוד דבינה, ונעשה לו דעת. וכן הוא ענין הדעת. דע כי אמר בספד"צ (יד ע"ב) שתא נפקין מענפא דשרשא דגופא. והענין כי הדעת הוא שרש ז"ת כידוע, כמו שכתר שרש כל הט"ס, כן הדעת שרש לז"ת. ומתפשט בה"ס ה"ג וה"ח כידוע, ומתקבץ ביסוד, והיסוד אינו שרש, ונק' מוסף, ונתוסף מכח הדעת. והדעת הוא יסוד דפרצוף שלמעלה כנ"ל, וממנו נעשה פרצוף דלמטה.

⁸⁵⁹ בענין שליטת הס"ג עי' ח"א כלל ד ענף ג וכלל טו ענף ז אות ז, ועי' עוד לקמן קז ע"ב.

⁸⁶⁰ עי' שער מאמרי רשב"י כז ע"ג: קארי לה חכמתא עלאה סתימאה ולא חכמתא סתימא' בלחוד.

⁸⁶¹ צ"ל נשאר בא"ק ובא"א דאצילות נעלם, הנה.

שהוא אבא, ומתפשט הע"ב עד סוף אבא עלאה, והוא אינו נעלם כלל, ואינו נעלם אלא רק חלק הע"ב אשר בקרקפתא עצמו. [וכן נכלל עמו ג"כ הע"ב דלעיל סי' א' אות א', וכן ג"כ השם ע"ב דלעיל סי' ב' אות ה', וכמ"ש בכ"מ מדברינו, כי ישנם ג' בחי' ע"ב שהם נעלמים, והם הג' צחצחות העליונות⁸⁶² אשר למעלה מהעקודים ומכל כללות האורות דהאח"פ]. והוא מ"ש הרב בשבירת הכלים (ריש פרק ו'), כי הע"ב הוא כולל א"א ואבא, משום שהוא מתפשט באבא ומתגלה בו. וכן נכלל הע"ב בהמ"ס ג"כ במכל שכן, כי הוא מוחא חדא דכליל תלת (אדר"ק ע"א), חב"ד, שהם ע"ב ס"ג מ"ה. ועכ"פ הוא, כי הע"ב שבקרקפתא, הרי הוא מתפשט בהמוחין ג"כ, ושם הוא אינו נעלם, אמנם הנה הוא מתלבש שם בהס"ג אשר כלול בו כנ"ל, ומתגלה על ידו. והנה שליטת הס"ג אשר בהעקודים יחד עם כללות החכמה והע"ב, כי הנה הם כלולים זב"ז בעקודים לעולם ביחוד עצום. ולכן הוא כי הנה באשר שכל העקודים, הנה הוא למעלה מהטבור דא"ק, אשר שם הוא הגילוי דהע"ב וס"ג הכלליים שבו. והנה עומד העקודים עי"ז בגילוי אור הס"ג עם כלילות הע"ב, ולכן כאשר יצא ונולד האור דההתפשטות הב' מההתפשטות הא', הנה יצא ממנו מהחכמה ולמטה שבו, כי השתתף עמו האור דההתפשטות הא', ליתן בו חלק מגופו ונפשו, מהחכמה שלו ולמטה, ומתלבש האור דההתפשטות הא' בהב' בהט' ספ"י האחרונים אשר מהחכמה ולמטה שבו, אך הכתר שבו שהוא מסוד הע"ב עלאה דקרקפתא, הנה הוא נשאר למעלה בלתי התלבשות. וזהו שאמר הרב, כי האור דההתפשטות הב' הוא מהחכמה ולמטה דהאור דההתפשטות הא' והכתר נשאר למעלה. והכוונה הוא על המשכתו ממנו, אשר בבחי' לידה והתלבשות כנו'. אבל במציאותם, הנה הם באמת בבחי' פרצופים מיוחדים זה למעלה מזה, כי הם בבחי' או"א וזו"ן, ההתפשטות הא' הוא האו"א, והם הע"ב והס"ג דלעיל אות י"ז י"ח, ומקומם הוא מהפה ולמעלה ולפנים עד גבול החוטם. וההתפשטות הב', הוא הזו"ן הכללים דאורות הפה, והם המ"ה דלעיל אות י"ט עם הב"ן דאות כ' דענינינו, ומקומם הוא מגבול הפה עד הטבור.

והרי נתבאר לנו, כי הגם שאמרנו לעיל סעיף ד', כי באמת הנה אינו יוצא השמות מתכונתם לגמרי גם בא"ק והעקודים, {קיד ע"ג} עכ"ז הנה הוה שליטת הס"ג בעקודים ביחוד אור החכמה עצמו ממש, והוא ע"י השם ע"ב שהוא כלול עמו ומתגלה על ידו. וכן עד"ז בהשם מ"ה אשר הוא נתעלה שם בהבינה והב"ן, אשר הוא עלה שם בכל הז"ת, ומאיר המ"ה באור הבינה והב"ן באור כל הז"ת, כי הנה כשם שכלול שם התחתון בהעליון, כן הוא כלול שם כל עליון עם התחתון. וכלול הע"ב עם הס"ג, ומאיר עי"ז הס"ג באור הע"ב ממש. וזהו מה שנתעלה שם הס"ג בחכמה, כי הנה הוא מאיר שם באור החכמה ממש ע"י הע"ב הכלול עמו, וכן המ"ה באור הבינה, והב"ן באור כל הז"ת. כי הגם שהשמות עצמן אינם מתחלפים, אבל ע"י כלילותם זה עם זה התחתון בהעליון והעליון עם התחתון, הנה מאיר כל התחתון באור העליון עכ"פ.

סעיף ו'

אמנם הוא הנה כל מה שאמרנו בשליטת הס"ג, ובעילוי אשר באור החכמה ע"י יחודו וכלילותו עם הע"ב, וכנ"ל. הנה כ"ז הוא על כל ההתפשטות הב' בכללו, אבל בפרטיו אשר בו גופה, ר"ל בחי' ספ"י אשר בההתפשטות הב' עצמו, הנה היה בו כמה בחי' שונות בענין שליטת הס"ג שבו. כי הנה כל ההתפשטות הב' בכללו, כאשר יצא מהאור דההתפשטות הא', והיה אז כולו כלול בהכתר שבו, כמ"ש הרב במטי ול"מ (ריש פרק ב), והרי יצא אז כל האור כולו בכללות, הנה היה נמשך כלילותו מהחכמה ולמטה דאור ההתפשטות הא' ובעילוי הס"ג שבו, ע"י יחודו בהע"ב, כנ"ל. והרי יצא כללות האור דכל

⁸⁶² עי' לעיל עב ע"ג.

ההתפשטות הב' בשליטת הס"ג ובעילוי שבהחכמה וכנ"ל בכל דברינו, וכן היה אח"כ ג"כ ביציאת החכמה מהכתר בכלילות כל הח', הנה היה יציאתו מהכתר, ג"כ מהחכמה שבו ולמטה, שהוא בשליטת הס"ג אשר בעילוי ויחודו בהע"ב שבו כנז'.

אמנם אח"כ ביציאת הבינה מהחכמה כלולה מכל הז', הנה באשר שהיא אם הבנים⁸⁶³, שהם הז"ת, ו"ק ומלכות, שבהם הנה הוא כל הגילויים מפעולתיו ית"ש בכל המציאות כולו. והגם שבענינינו, שהוא בעולם העקודים, אינם ו"ק כלל, כי שם הנה הם כולם בקו אחד, ע' כלל י"ז, וכן שם אינם גילויים כלל, כי שם הוא עדיין הכל בהעלם נורא, אך שורשם הנה הוא שם ג"כ עכ"פ. ולכן הנה נעשה שם איזה שינוי ביציאת הבינה בענין שליטת הס"ג, כי עצמותה גופה הנה נמשך ג"כ מהחכמה ולמטה ובשליטת הס"ג אשר בעילוי ויחודו עם הע"ב, אך הז"ת הכלולים בה, הנה הם נמשכו ממנה רק מהבינה ולמטה שבה, ובהגילוי דאור המ"ה אשר בעילוי בהבינה ע"י כלילותו בה וכנ"ל. ונמצא כי הגם שהבינה עצמה, הנה היא עומד ג"כ בשליטת הס"ג אשר בעילוי בהחכמה, עכ"ז הנה ע"י כלילות הז"ת שבה, הנה היא מלוכש באור המ"ה שעלה בה, והוא בה שליטת הס"ג רק ע"י התלבשות דהמ"ה, אלא שהוא ע"י עילוי שבה.

והנה הגילוי דאור המ"ה אשר בה, הנה הוא באור הדעת דמלגאו המיוחד בהבינה, וכנ"ל סעי' ד', אך עכ"פ הוא כי בהבינה, הנה הוא רק שליטת הס"ג ע"י המ"ה אשר בעילוי.

וכן אח"כ כאשר יצאו הז"ת מהבינה, ויצא החסד כלול מכל הז', הנה היה יציאתו והמשכתו אשר ממנה רק מהבינה שבה ולמטה ובעילוי המ"ה שבה. אמנם הנה הם ירדו עתה עוד מדרגה אחת, כי היה יציאתם רק בגילוי התרין עטרין שבדעת, שהוא סוד שם ב"ן, ור"ל בשורשו וגילוי דהב"ן, שהוא גילוי דהדעת, באור התרין עטרין שבו, שהוא שם ב"ן הכולל ב' הויות, שהם מ"ה וב"ן, כמ"ש הרב ברפ"ח (פרק ג סמוך לסופו). והנה הוא השם ב"ן המאיר בכל הז"ת בעולם העקודים, אשר אמר הרב בדרושי עקודים (פרק ב בהמ"ב), והוא עילוי דהב"ן אשר בהעקודים שנתעלה בכל הז"ת, כי שם הנה עומד השם ב"ן בהגילוי דתרין עטרין שבדעת, שהוא כולל מ"ה וב"ן יחד, ולכן הנה הוא בכל הז"ת. וכ"ז הנה הוא ע"י עוצם היחוד אשר בא"ק (קיד ע"ד) והעקודים, וכלול שם כל תחתון עם העליון והעליון עם התחתון, ולכן הנה עומד שם המ"ה על אור הדעת מלגאו הכלול עם הבינה, והוא מ"ש הרב, כי המ"ה הוא בבינה, והשם ב"ן הוא עומד שם בגילוי התרין עטרין שבדעת הכולל כל הז"ת, והוא מ"ש כי הב"ן הוא בז"ת.

אך עכ"ז, הנה פשוט הוא, כי מאחר שאור הב"ן אשר הוא שם בכל הז"ת, הנה הוא בסיבת התרין עטרין שבדעת המאירין בו, שהם עטרין דחו"ג, שהם עצמות הזו"ן, אשר כאשר שהם נעשים לפרצופים מיוחדים, הנה הם מאירים בב' שמות מיוחדים, שהם מ"ה וב"ן. כי בתחילה הם שניהם בו, והוא מ"ה, כי אורה בטל אצלו ע"ד שרגא בטיהרא. ואח"כ נותן לה את שלה, וגם הארה משלו ג"כ, כמ"ש ברפ"ח (סוף פרק ג), ועי"ז הוא ב' הויות כפולות, שהוא השם ב"ן. והנה הם שניהם הז"ת באצילות, הוא הו"ק והיא מלכות, אלא שהיא תופסת הנה"י שלו ג"כ, כי בניינה הוא משם, והוא החג"ת שלו והנה"י דידה כנודע כ"ז. וא"כ, הרי פשוט הוא, כי גם בא"ק ועקודים אשר הם עומדים על פנימיותם, המ"ה בהדעת דלגו הכלול עם הבינה, והב"ן בהתרין עטרין המתגלים ממנו, הכוללים כל הז"ת. עכ"ז הנה מתגבר בהחג"ת אור החסדים ביותר, ומתנוצץ שם אור המ"ה ג"כ, כי מתפשט המ"ה בהארתו ובחיצוניותו מהדעת דלגו הכלול עם הבינה ומתפשט בהחג"ת. וכן הוא מתפשט באמת בכל הז"ת כולו, כי בהעקודים, שהוא עדיין ג"כ מכלל העולמות דא"ס⁸⁶⁴,

⁸⁶³ עי' זהר ח"א קנד ע"א.

⁸⁶⁴ עי' לעיל הערה 35.

הנה אין שם בחי' פרסא כלל להפסיק בין חג"ת לנה"י, ומתפשט עי"ז הארת המ"ה וחיצוניותו בכל הז"ת כולן, אלא שבהחג"ת, הנה מאיר ומתגלה ביותר אור המ"ה. כי חג"ת הם שלו גם באצילות. וכן עד"ז השם ב"ן, הגם שהוא שם בכל הז"ת כנוי. עכ"ז עיקר גילוי, הנה הוא בהנה"י, כי הם דידה, גם באצילות, אלא שפנימיותו הוא עולה גם בחג"ת. ונמצא כי גם בעקודים, הנה משמש באמת אור המ"ה ג"כ בכל הז"ת, ובפרט בהחג"ת, אלא שהוא רק בהארתו וחיצוניותו, כי עיקרו, שם הוא בהדעת דלגו, וכלול בהבינה. וכן השם ב"ן, הנה עיקרו הוא גם בעקודים רק בהנה"י, אלא שבפנימיותו ושורשו, הנה הוא מטפס ועולה בהתריץ עטרין שבדעת, הכולל כל הז"ת.

והרי לנו מכ"ז חלוקות שונות בענין שליטת הס"ג אשר בפרטות הי' ספי' שבהתפשטות הב'. כי הכתר בכללות כל הט' הכלולים בו, וכן החכמה בכללות כל הח' הכלולים בו, הנה הם יצאו מכללות האור דהתפשטות הא', וכן החכמה גם מהכתר בהתפשטות הב', מהחכמה שבו ולמטה. ובעילוי הס"ג שבו, אשר בכללות הע"ב, אך הבינה, הנה עצמותה גופה היא יצא ג"כ מהחכמה ולמטה, ובאור הס"ג אשר בעילוי. והנה בה ג"כ שליטת הס"ג כמו בהכתר והחכמה. אך ע"י הז"ת הכלולים בה, אשר הם נמשכו רק מהבינה ולמטה שבה. ובאור המ"ה שבה, הנה נתעלם עי"ז כל אור דשליטת הס"ג אשר גם בהבינה עצמה ג"כ, שנמשך כל אורו תמיד רק בהתלבשות המ"ה אשר בעילוי בה. אמנם הז"ת גופא, אחר שיצאו, הנה בהם הוא שליטת הס"ג, ע"י התלבשות המ"ה ממש.

והוא סוד חסרון דהפיכת פנים, אשר מהבינה להז"ת, שאמר הרב במטי ולא מטי (פרק ב), וכמו שהעלינו שם בזה ע"ש דברינו אות ח' סי' ג'. אמנם הנה שם קראנו לחכמה ע"ב, ובינה ס"ג, כי כן הם באצילות. והפכ"פ שם הוא רק ע"י הע"ב, אבל כאן, הנה כתבנו הדברים ע"פ עילויים שבעקודים, שהס"ג הוא עלה בחכמה, ומ"ה בבינה. ומשמש כאן הס"ג ג"כ להמשכת אור דפכ"פ, ע"י עילוי וכלילותו, וכנ"ל. כי הס"ג בעקודים, הנה הוא משמש כמו הע"ב דאצילות, והמ"ה דעקודים כמו הס"ג דאצילות. ומשום שהיה יציאת הז"ת רק מהבינה ולמטה, והוא מעילוי דהמ"ה שבהעקודים, שהוא משמש רק בשימוש הס"ג דאצילות, שהוא רק בבחי' אור הנשמה לבד, וחסר עדיין אור החיה, לכן הנה היה יציאתם רק בבחי' אחר באחר, כי בלתי אור החיה {קטו ע"א} הנה חסר הבחי' דפכ"פ, כמ"ש הרב בדרושי העקודים (פרק ב ופרק ח). וזהו עומק הכוונה בענין החסרון דהפיכת פנים שהיה מהבינה להז"ת שאמר הרב במטי ול"מ (פרק ב), כי יצאו הז"ת ממנה רק מהבינה שבה ולמטה, שהוא רק בשליטת המ"ה אשר בעילוי בהבינה, והוא משמש רק בבחי' הס"ג דאצילות, וחסר עדיין המוחין דפכ"פ.

והרי עכ"פ הוא, כי הגם שמשרשם, הנה נמשכו גם הז"ת מאור שליטת הס"ג, אך מציאותם וכלילותם בהבינה, הנה נעשה רק בגילוי המ"ה, והרי עומד הבינה ג"כ. מעתה, עי"ז כל שליטת הס"ג שבה רק ע"י התלבשות המ"ה, אלא שהוא כפי מה שהוא בעילוי בהבינה. וגם זה הוא אינו בסיבתה עצמה, אלא רק בסיבת הז"ת הכלולים בה. אך עכ"פ הוא, כי שליטת הס"ג אשר בהבינה, הנה הוא ג"כ ע"י התלבשות המ"ה.

ואח"כ, כאשר יצאו הז"ת מהבינה ויצאו לעצמן, והיו מתחילה כולם כלולים בחדס, וכן יצאו אח"כ כולם ע"י כלילות עד המלכות, וכמבואר בדברי הרב במטי ול"מ (פרק ב), הנה ירדו עוד מדרגה בענין שליטת הס"ג, כי הוא כולם, רק ע"י התלבשות המ"ה ממש, ר"ל ע"י מדרגת המ"ה עצמו בלתי עילוי, כי עילוי הוא רק ע"י עלייתו וכלילותו בהבינה וכנ"ל ענ"ה. ושם הנה עומד המ"ה על אור עצמותו ופנימיותו, שהוא בהדעת דלגו, אבל בהז"ת דעקודים, הנה מתפשט המ"ה במדרגתו עצמו, ומתפשט בזה בכל הז"ת. אמנם התפשטותו בהז"ת, הנה הוא רק בהארתו וחיצוניותו, וכן עולה הב"ן ג"כ בפנימיותו, בכל

הז"ת, אלא שבחג"ת מתגבר ביותר אור המ"ה, ובהנה"י מתגבר ביותר אור הב"ן, וכנ"ל. והרי הוה שליטת הס"ג אשר בהז"ת, ע"י התלבשות המ"ה וב"ן.

אמנם הוא, הנה באשר שכל הב"ן אשר שם, הנה הוא רק על אור הגילוי של הדעת, שהוא אור המ"ה. ומה גם, כי הרי כל העקודים כולו הוא למעלה מהטבור, ואין שם נה"י ממש כלל, והוה כל הז"ת כולם דעקודים, רק חג"ת דכללות הא"ק, וע"י כ"ז, הנה נחשב גם כל הב"ן הנז', בערך האצילות, ג"כ לאור המ"ה. ונמצא כי כל שליטת הס"ג אשר בהז"ת דהעקודים, הנה הוא רק ע"י התלבשות המ"ה, וזהו שתמצא בכמה מקומות מדברינו שאמרנו, ששליטת הס"ג אשר בהעקודים, הנה הוא ע"י המ"ה, ומשמישים הס"ג ומ"ה בעקודים, כמו שהוא באצילות המ"ה וב"ן, מאיר ומתגלה המ"ה ע"י הב"ן, כן הוא בעקודים הס"ג ומ"ה, כי שם מאיר הס"ג, אך הוא רק ע"י המ"ה.

והגם כי הרי גם בעקודים, הנה נזכר שם ב"ן, וכפי מה שמבואר בהדרושים, הנה משמש שם הב"ן ג"כ, ואדרבה הוא, כי שם הרי עלה הב"ן בכל הז"ת, וכמ"ש הרב בטנת"א (פרק א בהמ"ב) ובעקודים (פרק ב בהמ"ב), ואמר שם ושם בא"ק והעקודים, כי הב"ן הוא בכל הז"ת. אמנם, הרי כל העקודים, הרי הוא למעלה מהטבור דא"ק, אשר שם הוא רק הע"ב וס"ג הכלליים שבו, והז"ת והב"ן שאמר שם, הכוונה הוא רק על פרטות הז"ת והב"ן שבהע"ב וס"ג עצמן, אמנם הם כולם למעלה מהטבור דא"ק, והוא רק כללות החג"ת דא"ק, שהם באמת רק מתכונת ובחי' המ"ה, אלא שהמ"ה הכללי שלו, הנה הוא שולח וירד מהטבור ולמטה משום צורך האצילות, וע"ד שהוא בז"א דאצילות, שירד מהטבור למטה דא"א משום צורך הנוק' והעולמות ב"ע, ע"י רפ"ח (פרק ב) וכנ"ל. והנה כן הוא בא"ק, שירד בו המ"ה הכללי למטה, ועכ"ז הרי עכ"פ הוא, כי למעלה מהטבור דא"ק, הרי הוא החג"ת שהוא מקום ותכונת השם מ"ה. ומ"ש על הז"ת דא"ק והעקודים, אשר הם בחג"ת דא"ק, שהם ב"ן, הוא על שם אור הב"ן דהע"ב וס"ג הכלליים שבא"ק, שהוא מתפשט בחג"ת דא"ק. ונכללו ע"י החג"ת שבו וכן הז"ת דהעקודים באותו אור הב"ן, אבל הם עצמן, הנה הם באמת רק בתכונת השם מ"ה. וכן גם, כי הנה אותו הב"ן דהע"ב וס"ג הכלליים, שהם חו"ב, הנה הוא התרין עטרין דהדעת שלהם⁸⁶⁵, שהם (קטו ע"ב) גילוי דהדעת, והם באמת רק התפשטות דאור המ"ה. כי הדעת עצמו הוא המ"ה, והוא כלול שם עם הבינה, והתרין עטרין שהם גילוי דהדעת, הוא הב"ן וכנ"ל. אבל באמת, הנה הוא רק התפשטות המ"ה עצמו, אלא שבהע"ב וס"ג הכלליים, הנה הוא בבחי' ב"ן, משום שהוא האור דתרין עטרין שלהם. אבל באמת, הנה הוא בתכונת אור המ"ה עצמו, שהרי הוא בחג"ת, והוא מתפשט בכל הז"ת דהעקודים, והרי הוה שם שליטת הס"ג, רק ע"י התלבשות המ"ה.

אמנם, כל מה שאמרנו כאן בענין הבחי' שונות אשר בשליטת הס"ג גם בעקודים, הנה הוא רק בפרטי הי' ספי' דהתפשטות הב', אשר הם ג"כ בעסמ"ב. וא"כ הרי עומד שליטת הס"ג בכל א' לפי זוהר אורו. אבל באמת, הנה כל אותן העסמ"ב, שהם כללות כל ההתפשטות הב', הרי הוא כולו מיוסד ומשוכלל, רק על אור שליטת הס"ג, משורשו בלי שינוי כלל. כי הרי כן יצא ונולד בכללו, מאור ההתפשטות הא', מהחכמה שבו ולמטה, ובעילוי הס"ג שבו המיוחד בהע"ב כנ"ל. ויצא כן מההתפשטות הא', מתחילה כולו כלול בהכתר כנודע. והרי יצא כולו מיוסד ומשוכלל רק על שליטת הס"ג בכל תוקפו. וכל הבחי' שונות מההתלבשות שאמרנו, הנה הוא הכל רק בפרטי הי' ספי' שבו גופה, שנתלבשו זב"ז. אבל כל אותן הי' ספי' כולם, הנה כל יסודם ומציאותם, לעולם הוא באמת בזוהר אור דשליטת הס"ג, ובזה הם מאירים לעולם.

ור"ל, כי הנה הז"ת דהעקודים אשר אמרנו, שהאור דשליטת הס"ג שבהם, הנה הוא בהתלבשות דאור המ"ה, המתפשט בהם מהדעת דלגאון, המיוחד בהבינה בהארתו

⁸⁶⁵ ע"י אד"ז רצא ע"א.

וחיצוניותו וכנ"ל. הנה באמת, הרי הוה כל אותו המ"ה כולו גופה ג"כ, רק מאור שליטת הס"ג, כי הרי כן יצאו כל העסמ"ב דאור ההתפשטות הב' מהאור דההתפשטות הא', מהחכמה שבו ולמטה, ומעילוי הס"ג שבו, המיוחד בהע"ב. אלא שהאור דההתפשטות הב' עצמו, הרי הוא ב' ספי' הכלולים בעסמ"ב, והם מתלבשים זב"ז עכ"פ, אבל הם כולם, רק ממציאות אור הס"ג העליון, ובזה הם מאירים לעולם.

סעיף ז'

ומעתה נחזור לדברינו לעיל סעי' א' ב', בענין השם ב"ן דאות כ' דענינינו. כי הנה אמרנו שם, כי הד' שמות עסמ"ב אשר בס' ה' שלפנינו, שהם השתים שהן ארבע דכללות אורות הפה, הנה הם בבחי' או"א וזו"ן. כי הע"ב וס"ג דלעיל אות י"ז י"ח, שהם כללות האור דההתפשטות הא', הם האו"א הכלליים שבכל אורות הפה בכלל. והמ"ה דלעיל אות י"ט עם הב"ן דאות כ' דענינינו, הם הזו"ן הכלליים שבכל אורות הפה בכלל. והנה האו"א, הם בבחי' פרצופים הפנימים והנעלמים, כי אחר ההסתלקות הא', הנה חזרו שניהם למעלה, והם מהפה ולפנים ולמעלה עד החוטם. ושם הם נשארו לעולם. והרי הם בבחי' פרצופים הפנימים. אך הזו"ן, הם בבחי' פרצופים החיצונים והנגלים, כי גם המ"ה דלעיל אות י"ט, הגם שהוא ג"כ מבפנים להפה, ולא יצא הוא מעולם מבחוץ כלל, אך הוא משלח הארתו תמיד להב"ן שיצא לחוץ. והוא מתגלה על ידו, כי הנה הוא סתים וגליא⁸⁶⁶, סתים בקריאה וגליא בכתיבה, שהוא כתיב ולא קרי, זה שמי וזה זכרי⁸⁶⁷. וכן הוא נודע, כי השם מ"ה, הנה הוא השם המפורש, המוזכר בכל מקום. והרי הוה המ"ה דלעיל אות י"ט עם הב"ן דאות כ' דענינינו, שהם הזו"ן דכלל כל אורות הפה, בבחי' פרצופים הנגלים והחיצונים.

והנה פשוט הדבר, כי מתלבשים הפנימים בהחיצונים תמיד לבחי' נשמה, ובפרט כי הרי אמרנו, שהפנימים הנה הם האו"א. ונודע הוא כי כל או"א הם מתלבשים בהזו"ן, והתלבשותם, שהוא התלבשות אור התפשטות הא' בהב', הרי אמרנו לעיל, שהוא מהחכמה ולמטה. וכן הנה פשוט ג"כ, (קטו ע"ג) שכל אורות אח"פ כולן, הנה הם מתלבשים ג"כ זב"ז, וכמ"ש הרב במנחת"א (פרק ב בד"ה ודע), והתלבשותם דכל עליון בהתחתון, הנה הוא הפנימי בהפנימי והחיצוני בחיצוני. וא"כ הרי לנו לבאר בזה באורות הפה ג"כ את ההתלבשות דהפנימי בהחיצוני אשר בהם גופה. וכן התלבשות דאורות אוזן חוטם באורות הפה, הפנימי בהפנימי והחיצוני בחיצוני, וע"ד שבארנו כ"ז לעיל סימן ד' אות ט"ז סעיף ג' באורות החוטם.

ונתחיל ונאמר, כי אור הפנימי דהפה אשר מאחר הסתלקות הא' ולהלאה, הנה הוא כולו מהפה ולפנים ולמעלה עד החוטם. והרי הוא כולו בגבול אחד, ואין בו היכר להי' ספי' בו כלל, שהם בג' מדרגות, אלא הוא כולו כלול כאחד. וזהו ג"כ אחד מן הטעמים, מה שהוא נקרא כולו בשם כתר לההתפשטות הב', משום שהוא כולו כלול כאחד, ונחשב כולו לאור אחד, והוא למעלה נעלם, ולכן הוא בבחי' כתר. משא"כ ההתפשטות הב' דהפה, שהוא החיצוני שאמרנו, הנה הוא בג' גבולים, והם להג' מדרגות דהי' ספי' שבו, שהם כח"ב חג"ת נה"י. כי מהפה עד שבולת הזקן, הוא גבול אחד, כי שם מסתיים אור האוזן, והוא להכח"ב שבו. ומשבולת הזקן עד החזה, הוא גבול ב', כי שם מסתיים אור החוטם, והוא להחג"ת שבו. ומהחזה עד הטבור, הוא גבול ג', והוא להנה"י שבו, ושם מסתיים כל אור הפה עצמו, כי המלכות דאור הפה הנה עיקרה היא כלולה עם היסוד, כמ"ש במטי ול"מ (ריש פרק ד) וע' דברינו שם אות ה' ז'. אך הארתה, הנה היא מתפשט ומשתתף באצילות, ומתייחד שם כדי לייחד העקודים עם האצילות לעולם.

⁸⁶⁶ עי' מלואים אותיות (כ)-(כג).

⁸⁶⁷ עי' מלואים אות (יח).

והנה מתלבש אור הפנימי, שהוא כולו כלול כאחד, הנה מתלבש הוא בהחיצוני, מהחכמה שבו ולמטה, כי כן היה יציאת כל ההתפשטות הב' מהא', מהחכמה שבו ולמטה כנ"ל. אמנם כאשר מגיע ההתלבשות להחג'ת דהחיצוני, הנה מצטמצם שם ג"כ לתכונה החג'ת שלו, הגם שעיקרו הוא מהחכמה. וכן עד"ז בהנה"י, הנה מצטמצם שם לתכונה הנה"י אשר שם, וכמו שאמרנו לעיל ענף ו', כי הגם שעיקרו דכל ההתפשטות הב' כולו, הנה הוא כולו ג"כ מאור החכמה דהתפשטות הא', ובשליטת הס"ג אשר בעילוי, עכ"ז הנה נבחן בהתפשטות הב' שליטת הס"ג בבחי' שונות. והיינו לפי גילוי הי' ספי' אשר בו גופה, שהרי הם ג"כ בגילוי ד' שמות עסמ"ב אשר בו עצמו, ועומד בהבינה שבו שליטת הס"ג, רק ע"י אור המ"ה אשר בעילוי בהבינה, ובהחג'ת שליטת הס"ג רק ע"י הארת המ"ה אשר בחג'ת, ובהנה"י שליטת הס"ג ע"י הארת המ"ה אשר בהנה"י. הגם שבאמת הוא משורשו כולו ס"ג, אך הבחי' שונות, הנה הם בערך חלוקי המדרגות דהי' ספי' אשר בו עצמו, ובערך הבחי' שונות דהד' שמות עסמ"ב אשר בו עצמו. אבל באמת הנה כל אותן הבחי' שונות, הנה הם רק מפרטי העסמ"ב אשר באור שליטת הס"ג עצמו, כי הרי כן יצאו כולם מהתפשטות הא' וכנ"ל ענ"ו. וכ"ז הנה הוא עצמו ענין התלבשות דהפנימי בהחיצוני שאמרנו, והוא משום שהרי כל שליטת הס"ג ואורו אשר אמרנו, גם בהתפשטות הב', הרי כ"ז הוא רק משום שכל תולדתו ועצמותו הוא מהחכמה ולמטה דהתפשטות הא', וזה גופה הנה הוא ההתלבשות דהתפשטות הא' בהב', שהוא הפנימי בהחיצוני שאמרנו.

ועכ"פ הוא, כי התלבשות הפנימי בהחיצוני הוא, כי בהחכמה דהחיצוני, הנה מתלבש בו הפנימי בזוהר אור דהחכמה ולמטה שבו, ובכל עילוי הס"ג שבו, אשר ביחודו בהע"ב. ובהבינה דהחיצוני, הנה מתלבש בו הפנימי באור החכמה, והס"ג שבו ע"י גילוי אור דהמ"ה אשר בעילוי בהבינה. ובהחג'ת דהחיצוני, הנה מתלבש בו הפנימי באור החכמה והס"ג שבו ע"י אור הבינה דהחיצוני, ובהגילוי דהמ"ה אשר בהחג'ת. ובהנה"י דהחיצוני, הנה מתלבש בו הפנימי באור החכמה והס"ג שבו ג"כ ע"י אור הבינה דהחיצוני, ובהגילוי אור דהמ"ה אשר בהנה"י, כי בהנה"י הנה נתמעט שם אור המ"ה עכ"פ וכנ"ל ענף ו', וע' דברינו לעיל סי' ד' אות ט"ז סעיף ג', בענין התלבשות הפנימי {קטו ע"ד} בהחיצוני אשר באורות החוטם, וכתבנו שם בסגנון אחר קצת, אך באמת הם מתאימים זה עם זה, עיין שם היטב ותבין.

והנה כ"ז שכתבנו, הנה הוא בענין התלבשות דאורות הפה עצמו זב"ז, הפנימי בהחיצוני וכנ"ל. אמנם כי הנה אמרנו, כי גם אורות האזניים והחוטם, הנה הם מתלבשים ג"כ באורות הפה, והתלבשותם הוא הפנימי בהפנימי והחיצוני בהחיצוני, כי הפנימי דהאזניים אשר הוא מגבול העינים עד גבול האזניים, הנה הוא מתלבש בהפנימי דאור החוטם, אשר הוא מגבול האזניים עד גבול החוטם, וכנ"ל סי' ד' אות ט"ז. ואח"כ הנה מתלבש אור החוטם עם אור האזניים שבו בהפנימי דאור הפה, אשר הוא מגבול החוטם עד גבול הפה. וההתלבשות הנה הוא מהחכמה ולמטה דהעליון, כי כן הוא ההתלבשות לעולם בכל אורות האח"פ מזה לזה, מהחכמה דהעליון וכנ"ל.

והגם כי בכמה מקומות אמרנו ג"כ, שגם אורות האח"פ הם יוצאים כל א' מהעליון שעליו ג"כ רק מהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים דהעליון, עכ"ז הנה המשכתם הוא מהחכמה דהעליון, כי זהו הענין דשליטת הס"ג אשר נתעלה בזה העקודים על האצילות. כי באצילות הנה עומדים הג"ר דכל עליון למעלה מהתחתון, ונעלם ממנו, ונקראו אצלו בשם גדלות, משום שהם למעלה ממדרגתו, כמ"ש בשער המוחין (ריש פרק ז) וע' פרקי הצלם (סוף פרק א). אך בעקודים ובכל אורות האח"פ, הנה מתייחד כל עליון עם התחתון, מהחכמה שלו ולמטה. והוא ענין שליטת הס"ג וכנ"ל בכל דברינו. ועכ"ז הנה נתייחד בעקודים ג"כ השמות דמ"ה וב"ן כלליים ופרטיים, ונסדר כל סדר דהנה"י ופעולתם גם

בעקודים, משום צורך האצילות. כי כ"ז הוא שורש להאצילות, שעיקרו הוא רק מ"ה וב"ן, כמ"ש בעתיק (פרק א), ע"ש במ"ש "ואל תטעה כו'". וכן כל מציאותו, הוא רק הנה"י דא"ק, ע' שער התיקון (ריש פרק ג) ובדברינו בפנים הספר כלל ה' ו', וע' עוד כלל ט"ו סענ"ז. ועכ"פ הוא, כי כל בחי' המ"ה וב"ן הנתיסד בהעקודים ג"כ, הנה הוא רק להיותם שורש להאצילות. אבל המשכת כל תחתון מהעליון, הנה הוא באמת בעקודים תמיד, מהחכמה דהעליון, ר"ל מהחכמה ולמטה שבו. וכן הוא שם ההתלבשות דכל עליון בהתחתון וכנ"ל ענף ג' ה'. והרי הוה ההתלבשות דאורות האח"פ זב"ז שאמרנו, הפנימי דהאזניים בהפנימי דהחוטם, והפנימי דהחוטם בהפנימי דהפה, הנה הוה ההתלבשות דכל א' מהחכמה שבו ולמטה. והרי כלול אור הפנימי דהפה מכל אורות האח"פ כולן, והרי נמצא ג"כ, כי כל מה שאמרנו לעיל מענין התלבשות הפנימי דהפה בהחיצוני דהפה, הנה הוא אינו מהפנימי דהפה לבד, אלא גם מהאורות דהאזניים והחוטם הכלולים בו, ופשוט הוא.

סעיף ח'

ומעתה נבאר ג"כ את סדר התלבשות דאורות האזניים והחוטם החיצוני שבהם בהאור החיצוני דהפה. והנה החיצוני דכל א' מהם, הרי הם כל א' בג' גבולים להג' מדרגות דהי' ספי', כח"ב חג"ת נה"י, שבכל א' וכנ"ל בדברינו. והנה נמצא, כי הכח"ב החיצוני דאור הפה, שהם מגבול הפה עד שבולת הזקן, הנה הם נגד החג"ת החיצוני דאור החוטם, ונגד נה"י החיצוני דאור האזניים. והנה מתלבש אור החג"ת דהחוטם עם אור הנה"י דהאזניים שבו כנ"ל סי' ד' אות ט"ז. הנה מתלבש הוא בהכח"ב דהפה לבחי' נשמה שבו, כי הם גבוהים במעלה ממנו, הגם שהוא כח"ב. וכן מתלבש הנה"י דהחוטם, שהם משבולת הזקן עד החזה, הנה מתלבשים הם בהחג"ת דהפה אשר כנגדם, לבחי' נשמה. והארת המלכות דהחוטם, הנה היא מתפשט ויורד מהחזה ולמטה, ומתלבש באורות הפה המתפשטים עד הטבור, ומשתתף בהם להעשות חד עמהם. ועכ"פ הוא, כי החיצוני דאור האזניים והחוטם, הנה הם מתלבשים זב"ז בכל מה שהם, זה כנגד זה, והם שניהם {קמז ע"א} מתלבשים באורות הפה אשר כנגדם, והרי הם מתייחדים זב"ז, ויחודם הנה הוא מהחכמה ולמטה דכל עליון וכנ"ל.

אמנם מה שאמרנו, כי אורות האזניים והחוטם המתלבשים באורות הפה, הנה הוא הפנימי בהפנימי והחיצוני בחיצוני, הנה האמת הוא, כי ההתלבשות אשר מהם בהפנימי, הנה הוא מהחיצוני שלהם ג"כ, כי הרי הפנימי דהפה, אשר מקומו הוא מגבול החוטם שמבפנים עד גבול הפה שמבפנים, הרי הוא כנגד הכח"ב החיצוני דאור החוטם, ור"ל הכח"ב דהמ"ה הכללי דהחוטם, שהוא השם מ"ה דלעיל סי' ד' אות ט"ו, ע"ש, והוא כולו מגבול החוטם ולפנים עד גבול החזה, והוא כולו מכלל החיצוני דהחוטם, וכמ"ש שם. והכח"ב שבו, שהם מגבול החוטם עד גבול הפה, ובתוכם הוא ההתלבשות דהחג"ת החיצוני דאור האזניים וכנ"ל סי' ד' אות ט"ז סעיף ג', והנה הם מבפנים נגד הפנימי דאור הפה ומתלבשים בו. הרי נמצא, כי גם הכח"ב החיצוני דאור החוטם עם אור החג"ת החיצוני דאור האזניים שבהם, הנה הם מתלבשים ג"כ בהפנימי דאור הפה. וישנו בהפנימי דאור הפה ב' בחי' התלבשות: אחד, מאור הפנימי דאור החוטם עם אור הפנימי דאור האזניים שבו, אשר הם מלמעלה. ואחד, מהכח"ב החיצוני דאור החוטם עם אור החג"ת החיצוני דהאזניים שבתוכם, אשר הם כנגדו.

וכן הנה ישנם בהחיצוניות דהפה ג"כ ב' מיני התלבשות: אחד, מאור הפנימי דהפה עצמו אשר למעלה. ואחד, מאור החג"ת ונה"י החיצוני דהחוטם עם אור הנה"י החיצוני דהאזניים שבתוכם אשר כנגדו.

אמנם הוא, כי הנה החיצוני דאור החוטם והאזניים שאמרנו, שהם מתלבש באור הפנימי דהפה, הנה הוא מהשם מ"ה דלעיל סי' ד' אות ט"ז וכן מהשם מ"ה דלעיל סי' ג' אות י"א. כי רק הם, הנה עומדים בפנימיותו דאור הפנימי דהפה, והם מתלבשים בו. אבל החיצוני דאור החוטם והאזניים המתלבש בהחיצוני דאור הפה, הנה הוא השם ב"ן דסי' ד' אות ט"ז, וכן השם ב"ן דסי' ג' אות י"ב, כי הם אשר עומדים מבפנים לאור החיצוני דהפה ומתלבשים בו לבחי' נשמה אליו. ועכ"פ הוא, כי הן בהפנימי דאור הפה והן בהחיצוני דאור הפה, הנה הוה בכל א' ההתלבשות בשתיים.

אמנם עכ"ז, הרי כבר נתבאר מכל דברינו לעיל, כי הנה ישנו חילוק גדול בין התלבשות הפנימי בהפנימי לבין ההתלבשות דהחיצוני. כי כל פנימי, הנה הוא כולו כלול באחד, כי הוא בגבול אחד, כל הי' ספי' שבו, ואין בו שום גילוי לבחי' שונות כלל, והוה ההתלבשות אשר מכל עליון בהתחתון, שהוא מהחכמה ולמטה שבו כנ"ל. הנה הוה בכל א' בלי שום חילוק בחי', הן מצד העליון המתלבש והן מצד התחתון שמתלבש בו, כי הנה עומד כל א' בכל כלול כולו באור שליטת הס"ג אשר בעילוי כנ"ל, בכל כלול כולו בלי שום חילוק בחי' כלל. אך כ"ז, הנה הוא רק בהתלבשות אשר מהפנימי להפנימי, ומשום שכל פנימי הנה הוא בגבול אחד, ואין היכר בו לי' ספי' בו כלל, אלא שהוא כולו כלול באחד כנ"ל.

אמנם בהתלבשות אשר בחיצוני, הן בהתלבשות החיצוני בהפנימי, וכגון החג"ת החיצוני דהאזניים עם הכח"ב החיצוני דהחוטם המתלבשים באור הפנימי דהפה, והן ההתלבשות דהפנימי בהחיצוני, וכגון הפנימי דהפה בהחיצוני דהפה, שהוא בכל הי' ספי' דהתפשטות הב' דהפה, שהם בג' גבולים ובג' מדרגות כנ"ל. והן ההתלבשות דהחיצוני בחיצוני, וכגון הנה"י החיצוני דהאזניים והחג"ת החיצוני דהחוטם בהכח"ב החיצוני דהפה, וכן אח"כ גם הנה"י החיצוני דהחוטם בהחג"ת החיצוני דהפה, הנה בהתלבשות דכל בחי' חיצוני, הנה בהם נבחן בבחי' שונות. כי כאשר ההתלבשות הוא מהבינה, הנה נמשך ממנה האור דשליטת הס"ג אשר בעילוי, רק ע"י גילוי אור דהמ"ה אשר בעילוי. וההתלבשות אשר מהחג"ת, הנה נמשך מהם, רק ע"י גילוי אור דהמ"ה ממש. וההתלבשות אשר הוא מהנה"י, הנה נמשך ע"י גילוי אור דהמ"ה אשר בהנה"י, שהוא נתמעט שם עכ"פ. וכ"ז הנה הוא חילוקי {קטז ע"ב} בחי' אשר בהמשפיע. וכן הוא עד"ז ג"כ חלוקי בחי' מצד המקבל. כי כאשר ההתלבשות הוא בהבינה, הנה מאיר בה אור שליטת הס"ג העליון שמתלבש בה, רק בגילוי אור המ"ה אשר בעילוי שבה. וכאשר ההתלבשות הוא בחג"ת, אז מאיר בהם רק ע"י גילוי אור דהארת המ"ה ממש שבהם. וכאשר ההתלבשות הוא בהנה"י, אז מאיר בהם רק ע"י הארת המ"ה אשר בהנה"י, שהוא במיעוטו שם, וכנ"ל ענף ו' בכ"ז.

ועכ"פ הוא, כי בהחיצוני, הנה נבחן התלבשות דכל עליון בגילויים שונים, והוא לפי שינוי המדרגות דבינה וז"ת, אשר הם חלוקים במדרגתם עכ"פ. וכ"ז הנה הוא רק בהחיצוני, שהוא ההתפשטות הב', כי בו הנה עומדים הי' ספי' שבו בג' גבולים. ונגלו ע"י הי' ספי' בג' מדרגות: כח"ב, חג"ת, נהי"מ. אבל הפנימי, שהוא כל האור דהתפשטות הא', הנה אחר הסתלקותו, הרי הוא כולו בגבול אחד, ואין גילוי מבחי' שונות, בהי' ספי' שבו, כי הוא כולו כלול באחד, והוא כולו נעלם. ולכן הוא נחשב כולו רק בבחי' כתר להתפשטות הב' וכנ"ל.

והרי נתבאר לנו תהלה לאל ית"ש ענין ההתלבשות אשר באורות הפה ג"כ, הן אשר מהם עצמן מזה לזה, והן אשר מהאזניים והחוטם המתלבשים ומתייחדים עמהם.

ואחר שבארנו כ"ז, שהוא תשלום ביאור אורות הפה, שהם עיקר עולם העקודים, וכן הם כלל כל אורות האח"פ. הנה נאמר עתה בסיומו, מעין פתיחה סמוך לחתימה. כי הנה מתבאר לעיל סעיף א' על הב"ן דאות כ' דענינו, את מציאותו ושימושיו ושורשו ומקורו ויציאתו ותולדתו.

כי הנה מציאותו הוא, שהוא האור דהתפשטות הב' דאורות הפה, החלק ממנו אשר יצא מהפה ולחוץ ונתפשט וירד מהפה עד הטבור.

ושימושיו הנה הוא, כי הוא משמש באורות הפה, בגילוי הנוק' הכללי, מהשתיים שהן ארבע, שהם או"א וזו"ן שבכללות אורות הפה. והנה הב"ן דענינו הנוק' הכללי שבהם.

ושורשו ומקורו וכן יציאתו ותולדתו, הנה הוא כמו השם מ"ה דלעיל אות י"ט, שהוא הז"א הכללי דאורות הפה, כי הם שניהם ממקור אחד ושורש אחד, שהוא מהשם ב"ן דסי' ב' אות ח', חציו התחתון שבו אשר מטבורו ולמטה, שהם המ"ה וב"ן הכלליים שבו, כי הם שורש הפנימי והא"א לכל דהתפשטות הב' דהפה, שהם המ"ה וב"ן דאות י"ט ואות כ' דענינו.

ומקורם העליון, הנה הוא השם ס"ג דהמ"ס שבא"ק, אשר בסי' א' אות ב'. כי הוא בבחי' רדל"א לכל האורות דהאח"פ.

אך יציאתם ותולדותם דאותן המ"ה וב"ן, הנה הוא מהשמות ע"ב וס"ג שבסימן זה לעיל אות י"ז י"ח, שהם כלל התפשטות הא' דאורות הפה, והם האו"א לאותן המ"ה וב"ן דאות י"ט ואות כ', שהם הזו"ן, וכנ"ל אות י"ט, וכן לעיל סעיף יא, ע"ש בכ"ז.

והנה נתבאר בכל הדרוש הזה מסימן ב' עד כה, כי ישנם לכל אורות האח"פ שורשים פנימים בהשם ע"ב דאות ה', והוא בהאימא והזו"ן שבו. והם הס"ג מ"ה ב"ן אשר בסי' ב' אות ו' ז' ח'. והאימא שהוא הס"ג דאות ו', הנה היא בהע"ב דאות ה', מהחזה שבו עד הטבור שבו. והוא בא"ק מגבול העינים שבו עד גבול שבולת הזקן שבו, בפנימיות פנימיות. ואותו הס"ג דאות ו', שהוא האימא, הנה הוא השורש פנימי והא"א לכל אורות האזניים. כי האורות דהאזניים, אשר יצאו מהאזניים ולחוץ, הנה הם מהטבור ולמטה דהאימא, כי טבורה הוא בגבול האזניים דא"ק. ויצאו האורות דאזניים מטבורה ולמטה, ע"ד הזו"ן דאצילות, שהם מטבורו ולמטה דא"א.

וכן הוא אורות החוטם, כי שורשם הפנימי אשר בהע"ב דאות ה', הנה הוא השם מ"ה אשר בסי' ב' אות ז', שהוא הז"א שבהע"ב דאות ה'. ועיקרו הוא באמת רק מטבורו ולמטה שבו, שהוא משבולת הזקן דא"ק ולמטה. אמנם הוא עומד בו, מטבורא (קטז ע"ג) דהאימא שבו ולמטה, והוא מגבול האזניים דא"ק ולמטה. וטבורו דהמ"ה, הנה הוא בגבול החוטם דא"ק בפנימיות פנימיות, והוא שורש הפנימי והא"א לכל אורות החוטם. כי אורות החוטם, אשר יצאו מהחוטם ולחוץ, הם מטבורו ולמטה דהשם מ"ה דאות ז'. ויצאו האורות מטבורו ולמטה, ע"ד הזו"ן דאצילות, שהם מטבורו ולמטה דא"א.

וכן הוא באורות הפה, כי שורשם הפנימי שבהע"ב דאות ה', הנה הוא השם ב"ן אשר בסי' ב' אות ח', שהוא הנוק' הכללי שבהע"ב דאות ה'. ועיקרה הוא באמת ג"כ רק מטבורו ולמטה דהע"ב דאות ה', שהוא למטה משבולת הזקן דא"ק. אמנם היא עומד בו מטבורו דז"א שבו ולמטה, שהוא מגבול החוטם דא"ק ולמטה בפנימיות פנימיות, והיא שורש הפנימי והא"א לכל אורות הפה. כי כל אורות הפה, אשר יצאו מהפה ולחוץ, הם מטבורה ולמטה דהשם ב"ן דאות ח', כי טבורה הנה הוא בגבול הפה דא"ק. ויצאו אורות הפה מהטבור ולמטה דהב"ן דאות ח', ע"ד הזו"ן דאצילות, שהם מטבורו ולמטה דא"א.

והרי הנה הע"ב דאות ה', מהחזה ולמטה שבו, הא"א הכללי לכל האורות דאח"פ. כי הס"ג שבו, שהוא האימא שבו, הוא הא"א לכל האורות דהאזניים, ויציאתם מהאזניים

הוא מהטבור ולמטה דהאימא. והמ"ה שבו, שהוא הז"א שבו, הוא הא"א לכל אורות דהחוטם, ויציאתם מהחוטם הוא מהטבור ולמטה דז"א. והב"ן שבו, שהוא הנוק' הכללי שבו, הוא הא"א לכל האורות דהפה. ויציאתם מהפה, הוא מהטבור ולמטה דהנוק' הכללי. ויצאו בכל א' מהטבור ולמטה דהא"א שבו, כי הוא ע"ד שהוא באצילות, שהזו"ן דאצילות, הנה הם רק מהטבור ולמטה דא"א דאצילות. והרי הוה הע"ב דאות ה', מהחזה ולמטה שבו, הא"א הכללי לכל האורות דהאח"פ. והס"ג דאות ב', אשר הע"ב דאות ה' הוא תולדתו וגילוי, והוא הס"ג דהמ"ס שבא"ק, אשר בס"י א' אות ב', הנה הוא הרדל"א לכל האורות דהאח"פ. והנה כ"ז הנה הוא מה שנתבאר מכל דברינו אשר בדרוש הזה, מסי' ב' עד כה.

אמנם מה שצריך ביאור, כי מאחר שאמרנו שהאורות דאח"פ אשר יצאו מהאח"פ ולחוץ, שהם מהס"ג מ"ה ב"ן שבהע"ב דאות ה', הנה היה יציאתם מהאח"פ ע"ד הזו"ן דאצילות מהא"א דאצילות, שהוא מהטבור ולמטה שבו. כן היה יציאתם מהאח"פ ג"כ בדרך יציאה מהטבור ולמטה דהא"א של כל א' מהם, וכנ"ל. א"כ הרי לא יהיה סדר שוה מהכלל להפרט. כי הרי זו"ן הכלליים שבהע"ב דאות ה', שהם המ"ה וב"ן שבו, דאות ז' ח', הנה הם עומדים בו למעלה הרבה מהטבור שבו. כי הטבור שבו, הרי הוא רק מגבול השבולת הזקן דא"ק. והמ"ה דאות ז', שהוא הז"א שבו, הנה הוא עומד בו מגבול האזניים ולמטה, והב"ן דאות ח' שהוא הנוק' שבו, הנה היא עומד בו מגבול החוטם ולמטה וכנ"ל. והרי הוה הזו"ן הכלליים שבו למעלה הרבה מגבול הטבור שבו. משא"כ הזו"ן הפרטיים שבכל א' מהאח"פ, שהם המ"ה וב"ן אשר בכל הסימני גר"ה, הנה הם רק מהטבור ולמטה שבכל א' מהם. והוא כמו הזו"ן דאצילות בא"א דאצילות וכנ"ל. וכן יהיה קשה עוד גם על הזו"ן הפרטיים, אשר הם זה מהאזניים וזה מהחוטם וזה מהפה, שהוא בהנה"י דהא"א שבכל א' מהם, וכנ"ל. הרי הזו"ן דאצילות, אשר הם בהנה"י דא"א, הנה הם אינם מתחילים בו אלא רק אחר סיום הרדל"א, גם בנה"י שלו שהם בחג"ת דא"א וכמ"ש הגר"א בספרד"צ (פרק ה בד"ה יהי רקיע דף נד ע"ב ובדפוח"ה תרמ"ג לג ע"ג) וכן הוא מבואר מדברי הרב אשר בנסירה (פרק ו) ובאור"א (פרקים א ב). אבל כאן בענינינו, הרי אמרנו כי הס"ג דהמ"ס אשר בסימן א' אות ב', הנה הוא הרדל"א לכל האורות דהאח"פ, והוא מגבול האזניים ולפנים. והוא בפנימיות לכל האורות דאח"פ, שהם הזו"ן, והרי הוא בפנימיות כל הזו"ן, הן דהכללים והן דהפרטיים. (קמז ע"ד)

אמנם הוא, הרי כבר אמרנו לעיל סי' ב', בענין מה שהמ"ה וב"ן שבהע"ב דאות ה', שהם הזו"ן הכלליים שבו, מה שהם יצאו בו מגבול החוטם פה דא"ק, שהוא למעלה מהטבור שבו. כי הנה הוא בסיבת עליית נה"י בחג"ת דהא"א, אשר היה לצורך עיבור זו"ן, ע"ד שהיה באצילות, וכמ"ש בעיבורים (פרק ב), אלא שבאצילות, הנה אחר שנתפשטו הנה"י דא"א למקומן, הנה ירדו הזו"ן למטה, והם רק למטה מהפרסא לעולם. אבל באורות האח"פ, אשר אין שם בחי' פרס"א כלל, להפסיק בין נה"י לחג"ת, ובין אור"א לזו"ן, ובין התפשטות הא' לבין התפשטות הב'. ואדרבא הוא, כי ההתפשטות הב', הנה הוא עולה תמיד בהכתר שלו למעלה, בבחי' רצוא ושוב, שהוא במטי ולא מטי⁸⁶⁸. ולכן הוא, כי הנה ע"י עליית נה"י בחג"ת, אשר היה בא"א לצורך עיבור זו"ן, הנה נשארו שם הזו"ן מושרשים לעולם, גם בחג"ת דא"א ובהנה"י דרדל"א, שהוא למעלה משבולת הזקן דא"ק, ונשארו שם לעולם. גם אחר שנתפשטו הנה"י דא"א למקומן, ועומדים שם הזו"ן תמיד מיוחדים באור"א, והנה הם שם ברוא דיהי"ה, שאמרו בזה"ק (פרשת ויקהל דף רטז רע"ב)⁸⁶⁹, וע' דברינו בסוף ספר הדע"ה בדרוש ספיקות עגולים ויושר סי' ב' אות ח' סמוך לסופו. ועכ"פ הוא, כי הנה מה שעומדים הזו"ן הכלליים אשר בהע"ב דאות ה' למעלה מהטבור שבו, והם בהנה"י

⁸⁶⁸ עי' מלואים אות (כז).

⁸⁶⁹ עי' לעיל הערה 614.

דרדל"א ג"כ, הנה הוא משום רוממות מעלת דאורות האח"פ, כי שם הנה נתעלה כל תחתון להכלל ולהתייחד בהעליון, וע"ד שכתבנו לעיל בסעי' ג' ד' ה' ו' בענין עילוי השמות דעסמ"ב אשר בא"ק והעקודים. ומאיר שם כל א' באור שורשו העליון, וכן נתעלו שם כל הפרצופים כולם כנ"ל. ולכן הנה יוצאים שם גם הזו"ן למעלה מהטבור, והוא ענין יציאתם דרך חוטם פה. אמנם עכ"ז, הנה עיקר גילויים, הוא באמת רק למטה מהטבור דהע"ב דאות ה', שהוא רק משבולת הזקן דא"ק ולמטה, כי אורות החוטם, הנה עיקר גילויים הוא רק משבולת הזקן דא"ק עד החזה שבו, אבל למעלה משבולת הזקן, הרי הם בטלים באורות האזניים, ע"ד שרגא בטיהרא. וכן אורות הפה עיקר גילויים, הוא רק מהחזה עד הטבור, אך יציאתם מהחוטם פה, הנה הוא משום עילויים ויחודם למעלה כנ"ל.

ומה שהערנו עוד בענין הזו"ן הפרטיים, שהם אורות האח"פ עצמן, אשר יציאת כל א' הוה מהטבור דהא"א שבו, והרי הוא בהם בלתי עילוי. הנה האמת הוא, שגם בהם יש גילוי גדול, שהרי הם עולים תמיד במטי ולא מטי, והרי הם מתייחדים תמיד למעלה, וכמו שאמרנו לעיל. כי לכך נקרא כל האור דהתפשטות הא' בשם כתר להתפשטות הב', משום שהם מיוחדים זב"ז, ונחשבים שניהם לקומה אחת. והרי נמצא, כי האורות דהאח"פ, הנה הגם שיציאת כל א', הנה היה רק מהטבור ולמטה דהא"א של כל א' מהם, שהוא רק מחציו התחתון שבו, עכ"ז, הנה הם מתייחדים תמיד בהאור דהתפשטות הא', שהוא בהא"א שלהם, שהם מחציו ולמעלה, והוא ע"י עלייתם במטי ולא מטי, ונחשבים שניהם לקומה אחת, והרי הם מתעלים עכ"פ.

סעיף י'

ומעתה הנה נשאר לנו לבאר עוד דבר אחד בענין הזו"ן הכלליים שבהע"ב דאות ה', שהם כללות השמות דמ"ה וב"ן אשר בס"י ב' אות ז' ח', אשר מהם הוא כל האורות דחוטם פה שבס"י ד' ה'. ואמרנו כי אותן המ"ה וב"ן, הנה עיקרם הם באמת רק מהטבור ולמטה שבהע"ב דאות ה', שהוא בהנה"י שבו, אשר הם מגבול השבולת הזקן דא"ק עד גבול הטבור שבו. אלא מה שתפסו מקום למעלה ועומדים מגבול האזניים ולמטה, והאירו ונתגלו בהאורות דחוטם פה, הנה הוא רק ע"י עליית נה"י בחג"ת, ונתעלו ע"י בעילוי גדול להאחז גם בדרדל"א וכנ"ל. אבל באמת, הנה עיקר מציאותם ומקומם, הנה הוא רק בהנה"י דהע"ב, וככל זו"ן שמציאותם הוא בהנה"י דא"א, {ק"ז ע"א} איהו בנצח ואיהי בהוד⁸⁷⁰. כנודע שגם הז"א הגם שמקומו הראוי לו הוא בחג"ת, וכמ"ש בשער הפרצופים (ריש דרוש ב) ופרצופי זו"ן (ריש פרק א), עכ"ז הנה נתייחד מציאותו ומקומו ג"כ רק בהנה"י, וכמ"ש בשער רפ"ח (פרק ב), והנה ע"ז הנה נבאר עתה את פרטי אחיזתם בהפרקין דנה"י, שהם שורשי הזו"ן איזו שהם לז"א ואיזו שהם להנוק'.

והענין הוא כי הנה פרטי הנה"י, הנה הם י"ג פרטיים. עשרה הם בנצח הוד, וכמ"ש הרב בשער השמות (פרק ו) והם: ב' כליות, תרין ביעין, ב' שוקיים, ב' ירכין, ב' רגלין. וג' בחי' הם ביסוד, שהם הג' פרקין שבו, כי התחלת היסוד הנה הוא בשליש התחתון דהת"ת, אשר מהטבור ולמטה, ושם הוא התחלתו מבפנים להגוף על שתי הכליות, כמ"ש הגר"א בתיקונים (דף נ ע"ד), וע' דברי הרב בפרצופי זו"ן (פרק ג)⁸⁷¹, והוא פרק אחד, וחלק היסוד אשר מחוץ להגוף הוא פרק ב', והעטרה הוא פרק ג'. והרי הם י"ג פרטים בהנה"י, והנה העטרה הוא כוללן, והוא סוד הי"ג בריתות שנכרתו על המילה, שהוא בעטרה, והם ג"כ

⁸⁷⁰ עי' מלואים אות (ז).

⁸⁷¹ ז"ל: שליש עליון דיסוד נעשה מהם ת"ת דז"א וכו' היסוד אע"פ שנחלק לג' חלקים אינו רק ב' פרקין לבד. ונמצא, כי כאשר השליש העליון של היסוד נעשה ממנו ת"ת בעת ההגדלה כנ"ל, אין השליש ההוא בחי' פרק שלם בפ"ע. ולסבה זו אע"פ שנעשה ממנו ת"ת עדיין נקרא יסוד, כי לא נפרד, ויש לו התקשרות עם היסוד, וז"ס מ"ש פרשה פנחס (דף רכג ע"ב) דגוף וברית חשבינן חד.

סוד י"ג ת"ד שישנם שם ג"כ, כנודע מדברי הרב (טעמי המצות קדושים⁸⁷²) בביאור טעם מצוות שעמנ"ז.

והנה הי"ג תיקונים, הנה נודע הוא כי ח' הם לאבא, והוא עד נוצר חסד, וה' הם לאימא, עד ונקח. ע' הגר"א ספד"צ (פרק ב ד"ה ארבע יח ע"ב). וכן הוא בזו"ן, כי מתפשטים הי"ג תיקונים גם בזו"ן, וכמ"ש בתפילת ר' נחוניא בן הקנה⁸⁷³, ומתפשטים לת"ת ומלכות, והנה הוא ג"כ ח' תיקונים לז"א וה' תיקונים לנוק'.

ומ"ש בספד"צ (פרק ב) כי לז"א הוא ט' ולנוק' ד' ע"ש בהגר"א הנז', והוא כלילותם במלת אחד, א' ח' לז"א וד' לנוק'⁸⁷⁴. וכן בכללות הי"ג ספ"י, הנה הוה ט' לז"א ומלכות לנוק', וכנודע כ"ז. הטעם בזה הוא, משום ששורש הנוק' ושלמותה, הנה הוא נשאר לעולה⁸⁷⁵ בז"א, והוא יסוד ועטרה, אשר הוא רק בשבילה, והוא כולו דידה. ע' הגר"א בתיקונים ריש תיקון מ' (פט ע"ב)⁸⁷⁶ מ"ש שם כל האברים משמשים לד"א, לבד היסוד דאינו אלא בשביל הנהר, ר"ל הדעת, להוריד הדעת על ידו ולהשפיע בהנוק', ובסוד וידע אדם (בראשית ד כה), ע"ש, וכן שם תיקון נ"ד (ק ע"ג ד"ה ברא)⁸⁷⁷, אמר שם שנהר הוא בכ"מ דעת, והוא בכל ספירה על הדעת שבתוכו. ונקרא היסוד ביחוד נהר (וכנ"ל שם ריש תיקון מ', ועי' רע"מ פינחס רמז רע"א⁸⁷⁸) שבו מתקבץ כל הנהרות, שהוא הדעת, והוא אינו ח"י אלא בסוד הדעת, אבר ח"י. ובריאתו הוא בשביל זה, ובסוד והאדם ידע כו', וידע כו', עכ"ל.

ועכ"פ הוא, כי היסוד והעטרה הוא רק להמלכות, והוא יסוד מציאותה ושורשה. וכן ממנו הוא כל שלמותה, והוא רק לצורכה. אבל ז"א בעצמו, הנה הוא רק ח' ספירות, וכן בהתיקוני דיקנא, הנה עיקר אשר לז"א עצמו, הוא רק ח' תיקונים, וה' הוא לנוק', וכמו שהוא באו"א, ח' לאבא, שהוא עד נוצר חסד, וה' לאימא עד ונקח. ומ"ש כי ט' הוא לז"א, הוא משום כי שורש הנוק' הוא נשאר בז"א, ועומד בו לעולם. והתיקון ט' שבו, הנה הוא רק שורש הנוק' שבו, והוא שייך להנוק', והוה רק ח' לז"א עצמו, וה' הוא לנוק', וכמו שהוא באו"א.

אלא משום שאו"א הם ריעין דלא מתפרשין (והר"ג ד ע"א), והיסוד שבו⁸⁷⁹, הוא לעולם טמיר באימא, והוא נתיב לא ידעו עיט (אייב כח ז), דלא אתיידע לעילא ותתא, כמ"ש בפ' אחרי מות (סא ע"ב)⁸⁸⁰. כי לא נודע אם שהוא לאבא או שהוא לאימא ע"י שהוא טמיר בה ולא מתפרשין דא מן דא, וע' פ' בלק (קצנ ע"ב)⁸⁸¹ ובהגהות מהר"ח שם אות ח', וכן בפ' בראשית (כט ע"ב)⁸⁸², ובדברי הרב בשעה"כ (דף ג ע"א)⁸⁸³, ובדברי הגר"א בספד"צ

⁸⁷² עי' ע"ח שער טז פרק ה.

⁸⁷³ עי' מלואים אות (ג).

⁸⁷⁴ עי' זהר ח"ג רכג ע"א.

⁸⁷⁵ נדצ"ל לעולם.

⁸⁷⁶ ז"ל: כשהבן קטן ואין לו דעת עד י"ג שנה שאז נק' איש כמ"ש איש פרט לקטן והוא מסט' דצדיק שהוא איש כידוע והוא דרגא דדעת וידע והענין כי אף שהדעת בו חדרים ימלאו עיקרו לצורך יסוד וכן כל האברים משמשים לד"א לבד היסוד דאינו אלא בשביל הנהר הזה ולכן נק' נהר על שמו וכ"ז שאין לו דעת אז נוטל מזונות מאביו ואמו וסומך על שולחנם וכו'.

⁸⁷⁷ ז"ל בשלימות: ברא איהו עמודא דאמצעייתא - ר"ל, הדעת דנפיק מאו"א וכמו שמפרש והולך ועליה כו' שנהר הוא בכ"מ דעת בכל ספירה על הדעת שבתוכו וז"ש אית כו' אית כו' ונקרא היסוד ביחוד נהר שבו מתקבץ כל הנהרות שהוא הדעת והוא אינו ח' אלא בסוד הדעת אבר ח' ובריאתו הוא בשביל זה ובסוד (בראשית ד א) והאדם ידע כו' וידע כו'.

⁸⁷⁸ עי' מלואים אות (נא).

⁸⁷⁹ פי' שבאבא.

⁸⁸⁰ עי' מלואים אות (מא).

⁸⁸¹ עי' מלואים אות (מא).

⁸⁸² עי' לעיל הערה 263, ומלואים אות (מו).

⁸⁸³ עי' מלואים אות (מה).

(ג' ע"א ובדפוסה"ח הוא ב' ע"א⁸⁸⁴), ומשום דא"א הם תמיד מיוחדים שניהם יחד, והם שניהם אחד לעולם, גם בגילויים, לכן הנה נבחן אבא לח' ואימא לה', כי הנה נבחן השורש שלה, אשר עומד באבא, הנה הוא נבחן ג"כ ומתייחס אחריה, כי מתייחד השורש עם התולדה לאחר ע"י שהם מיוחדים (ק"ו ע"ב) יחד, כי משום שהוא שורשה ושייך אליה, לכן הוא מתייחס אחריה, ולכך נחשב ח' לאבא וה' לאימא, כי נבחן בכל א' רק מה ששייך אליו עצמו, וכ"ז הוא באו"א, משום שהם שניהם אחד לעולם.

אמנם בזו"ן, אשר זווגם הוא לפרקים, והם שני פרצופים מיוחדים. הנה נחשב השורש שלה, אשר הוא נשאר בו, והוא עומד בו לעולם, הנה נחשב גם הוא רק אחריו ומתייחס היסוד אליו. כי הרי הוא רק ממנו, ולכן נחשב הוא למ' ספי', שהוא עד סוף היסוד, והיא לד', משום שבניינה הוא מהד' תחתונות שבו⁸⁸⁵. וכ"ז הוא משום שבגילויים, הנה הם שני פרצופים מיוחדים, וזווגם הוא רק לפרקים. והגם כי ע"י שורשה אשר בו, וע"י שבניינה הוא ממנו, הרי הם מדובקים יחד בבחי' רוחא ברוחא⁸⁸⁶, אני לדודי ודודי לי (שיה"ש ו' ג')⁸⁸⁷, אך באשר שבגילויים הם כל א' לעצמו, הנה מתייחס שורשה אשר בו רק אחריו ואליו, ונחשב הוא ע"י למ' והוא לד', והם א"ח ד' דאח"ד. כי בעצמותם הם לעולם אחד עכ"פ כנודע, אך עיקרם, הנה הם באמת רק ח' וה', כי מה ששייך אליו עצמו, הוא רק ח' תיקונים, ותיקון אחד הוא שורשה, וד' תיקונים הם שלה עצמה, והם ח' וה', וע"ד שהוא באו"א וכנז'.

וזהו הענין מה שהט' תיקונים אשר לוקח ז"א, ונרמז בא' ח' דאח"ד, הנה הוא מרומז בב' אותיות א' ח', משום שעיקר השייך אליו, הוא רק ח', והא' הנה הוא שורש הנוק' שבו, וכנז'. וע' בזה בפנים הספר כלל ח"י ע"י סי' ה' אות כ' סעי' ג' ד' ע"ש.

ומעתה נבוא לענייננו. כי הנה אמרנו כי הי"ג ת"ד שבזו"ן, הנה הוא מסוד הי"ג פרטים דנה", אשר אחיזת הזו"ן וכל מציאותם הוא משם. והנה הם ג"כ ח' פרטים לז"א וה' הם לנוק'. והח' אשר לז"א, הנה הם הח' פרקין העליונים דהנה", היינו הב' פרקין העליונים דהיסוד, וששה מנצח הוד, שהם תרין כולין תרין ביעין תרין שוקין. ומאלו הח' דנה", הנה נעשו הח' ספי' דז"א אשר אליו עצמו, וכנ"ל שעיקרו הוא רק ח' ספי', שהם כח"ב חג"ת נצח הוד, כי היסוד והעמדה הם רק לתיקונא נוק', והם שורש הנוק' אשר בו וכנ"ל. ועיקרו אשר אליו עצמו, הם רק ח' ספי' כח"ב חג"ת נצח הוד, והם נעשים בו מהח' פרקין עליונים דהנה"י דא"א, כי משם הוא כל מציאותו וכן יניקתו לעולם. וכן משם הוא ג"כ הח' ת"ד שלו, אשר הוא עצמו כנ"ל.

⁸⁸⁴ ז"ל: ע"ס והן שלשה, והשלשה עיקרן הן שנים ז"נ כי היסוד אינו רק להכריע, ולכן הוא כולו טמיר בנוק' ולא אתחזי לבר, ועיקר המתקלא והתיקון אינו אלא הגילוי, וכן בדעת לכן דעת לא נחשב לספירה בפ"ע, כי הוא טמיר באימא כמ"ש למטה (טו ע"ב) סתים לאימא, והן ריעין דלא מתפרשין (זהר ויקרא ד ע"א), והוא לעולם נעלם, והוא (איוב כח ז) נתיב לא ידעו עיט, משא"כ ז"נ דהן דודים דזיווגם לפרקים, לכן נחשב יסוד לספירה בפ"ע, אבל מ"מ עיקרן אינו אלא ז"נ, דיסוד הוא רק לתיקונא נוק' כידוע.

⁸⁸⁵ ע"י לעיל הערה 52.

⁸⁸⁶ ע"י זהר ח"ב קכד ע"ב: הנה אנכי שלח מלאך לפניך וגו' (שמות כג כ) רבי יצחק פתח (שיר א ב) ישקני מנשיקות פיהו וגו' אמרה כנסת ישראל ישקני מנשיקות פיהו מאי טעמא [ישקני] (נשיקות) יאהבני מבעי ליה אמאי ישקני אלא הכי תנינן מאי נשיקות ואדבקותא (דבקותא) דרוחא ברוחא דבגיני כך נשיקה בפה דהא פימא אפקותא ומקורא דרוחא הוא ועל דא נשיקין בפימא בחביבותא ודבקין רוחא ברוחא דלא מתפרשן דא מן דא.

תרגום: "הנה אנכי שלח מלאך לפניך וגו'", רבי יצחק פתח "ישקני מנשיקות פיהו וגו'", אמרה כנסת ישראל "ישקני מנשיקות פיהו", למה ישקני, היה צריך להיות יאהבני, למה ישקני. אלא כך שנינו, מה נשיקות של דבקות של רוח ברוח, שלכן נשיקה בפה, שהרי הפה הוא המוציא והמקור של הרוח, ולכן נשיקות בפה בחביבות, ודבקין רוח ברוח, שלא נפרדים זה מזה.

ועי' עוד ע"ח שער ט"ל פרק ט.

⁸⁸⁷ ע"י זהר ח"ג רסג ע"א.

והנה הם בדרך זה, כי הכח"ב שבו, הנה הם מהפרק עליון דהיסוד, אשר הוא מבפנים להגוף, בשליש תחתון דהת"ת, והוא התחלתו אשר על ב' הכליות וכנ"ל. הנה משם הוא הכתר דז"א. והחז"ב הנה הם מהב' כוללין דימין ושמאל. והחנ"ת שבו, הנה הם מהפרק האמצעי דהיסוד אשר מחוץ להגוף ומהתריץ ביעין. והנצח הוד דז"א, הם נאחזים ותלויים בהב' שוקין דא"א. אך היסוד שבו, הנה באמת כי אין לו שורש במה לתלות, והוא נעשה רק בסוד תוספות, עי' נסירה (פרק ח) ובשעה"כ (לה רע"א) ובכ"מ, ועי' זוה"ק (בראשית מז סע"ב). והנה הוא רק לתיקוני נוק', והוא שורש הנוק' שבו וכנ"ל. ועי' דברינו כלל ח"י ענ"י סי' ה' אות כ' סעיף ד', שהעלינו שם כי סודו הוא מזווגא עלאה דהב' מזלין נוצר ונקח, הנה משם בא התוספות אור לצורך היסוד דז"א, ולכן הנה הוא כולו רק לצורך זווג זו"ן, כי הוא מנוצר ונקח, שורש הדעת.

והרי לנו לעניינינו על הז"א הכללי שבהע"ב דאות ה', שהוא הא"א הכללי לכל האורות דהאח"פ. והז"א הכללי שבו, הנה הוא השם מ"ה, אשר בסי' ב' אות ז', שהוא שורש הפנימי לכל כללות אורות החוטם. הנה נתבאר לנו מעתה על הז"א הכללי שבו, וכן על כל אורות החוטם שיוצאים ממנו, אחיזתם ותלייתם בהע"ב דאות ה', בפרטי הנה"י שבו, שהוא בהח' העליונים אשר בהי"ג פרטיים שבהם. כי כן הוא עיקר מציאותו דז"א, מה שנוגע אליו עצמו, הן בהספי' והן בהתיקוני דיקנא, הנה הוא רק ח', שהוא הח' אותיות דהוי"ה אדנ"י משולבים הכלולים בו⁸⁸⁸, ושורשו הוא בהח' אותיות דהוי"ה אהי"ה משולבים הכלולים באבא⁸⁸⁹.

אך הנוק' הכללי שבהע"ב דאות ה', שהוא השם ב"ן שבסי' ב' {קין ע"ג} אות ח', שהוא שורש הפנימי דאורות הפה, הנה מציאותה הוא רק מהה' פרקין תחתונים דהנה"י שבהע"ב דאות ה', שהם התריץ ירכין תריץ רגלין ועטרת היסוד. הנה מהם הוא כל המציאות דהשם ב"ן דאות ח', שהוא הנוק' הכללי שבו, ובהם הנה נאחזים ותלויים כל אורות הפה היוצאים ממנה. כי הכח"ב שבה, שהם המוחין, וכן כל קו האמצעי שבה, שהם כולם מכללות אור הדעת, הנה הם כולם נאחזים ותלויים בעטרת היסוד שבו, שכל עיקרו הוא מסוד הדעת, עי' שבירת הכלים (פרק ג) ודרושי הצלם (דרוש א), וכנודע. והקו ימין ושמאל דאורות הפה, שהם חסד נצח, גבורה הוד, הנה הם נאחזים ותלויים בהד' פרקין דנצח הוד שבו, שהם תריץ ירכין תריץ רגלין דימין ושמאל. וכן הוא עד"ז שורש הנוק' דאצילות, אשר בהנה"י דהא"א דאצילות, הנה הוא ג"כ עד"ז. ומ"ש איהו בנצח ואיהי בהוד⁸⁹⁰, הכוונה הוא כי הה' גבורות דהה' פרקין הנז', אשר היא אחוז בהם, הנה הם מתגלים בהוד דא"א, ומשם הם מאירים בה, כי הוא הקו שמאל, אשר שם הוא מקומה. אבל שרשה הנה הוא באמת בכל הה' פרקין הנז'.

וכן הה' תיקוני דיקנא אשר אליה, ד' אשר הם בה עצמה, ואחר שעומד בז"א לשורש אליה, וכנ"ל. הנה הם ג"כ משפעת אור דהה' פרקין דהנה"י הנז', אשר הם שורש כל מציאותה כנז'. אמנם עיקר התיקוני דיקנא אשר אליה, הנה הם בה רק משפעת אור עטרת היסוד דא"א, אשר הוא השורש להכח"ב שבה ולכל הקו האמצעי שבה, וכנ"ל. הנה משם הוא עיקר האור הגדול דהתיקוני דיקנא שבה, ודי בזה והבן. ועי' בזה בדברינו כלל ח"י ענ"י סי' ה' אות כ' סעי' ח', שם כתבנו בזה בדרך אחר קצת, אך דברי תורה כפטיש יפוצץ סלע (ירמיה כג כט) מתחלקים לכמה טעמים, ומה גם כי כמה פנים לתורה וכולם אמת.

⁸⁸⁸ עי' לעיל לד ע"ב ועב ע"ג.

⁸⁸⁹ עי' לעיל ע"א.

⁸⁹⁰ עי' מלואים אות (ז).

אמנם כ"ז שאמרנו בענין התחלקות הי"ג פרטיים דהנה"י שבהע"ב דאות ה' בהזו"ן הכלליים שבו, שהם המ"ה וב"ן דאות ז' ח', ובאורות חוטם פה היוצא מהם, הנה הוא רק מה שנוגע לאור הגילוי העיקרי דחוטם פה, שהוא רק מתחת השבולת הזקן דא"ק ולמטה [אשר רק שם הנה הוא המקום דהנה"י דהע"ב דאות ה']. כי הגילוי העיקרי דאורות החוטם הרי הוא רק מתחת השבולת הזקן עד החזה, כי למעלה משבולת הזקן, הנה הם בטלים באורות האזניים. והגילוי העיקרי דאורות הפה, הנה הוא רק מהחזה עד הטבור, כי למעלה מן החזה הם בטלים באורות החוטם. והנה הגילוי העיקרי דאורות חוטם פה, רק משבולת הזקן עד הטבור, אשר רק שם הנה הוא המקום דהנה"י דהע"ב דאות ה', ושם הנה הוא ג"כ הנה"י דאורות חוטם פה, כי הנה"י דאורות חוטם הם משבולת הזקן עד החזה, והנה"י דאורות הפה הם מהחזה עד הטבור וכנ"ל סעי"ז, וכן לעיל אות ט"ז סעיף ג'. והנה שם, שהוא בגילויים העיקרי דאורות חוטם פה, שהוא בהנה"י דכל א' מהם, הנה שם דוקא הנה נבחן השינויים דהחילוקי בחי' מהי"ג פרטיים שבהנה"י דהע"ב דאות ה', איזו שהוא להז"א שבו ואיזו שהוא להנוק' שבו. אבל למעלה מהנה"י שבהם, הנה שם משתמשים שניהם בכתר אחד⁸⁹¹, ועולים גם בהחג"ת דהע"ב דאות ה', והוא יציאתם מהחוטם פה, ומגיעים בזה גם ברדל"א וכנ"ל סעי"ט, והרי משתמשים שם שניהם בכתר אחד.

ובזה הנה נשלם לנו תהלה לאל ית"ש הדרוש דאורות האח"פ, מקוטב הדברים אשר העלינו בזה בפנים הספר כלל ח"י ענף י' עד סוף סי' ה' שם. והנה נתוסף לנו בזה כמה חידושים תהלה לאל ית"ש, כי הוא ממעלת תוה"ק כמ"ש חז"ל (עירובין נד ע"ב) על פסוק דדיה ירווך בכל עת (משלי ה יט) מה דד זה כל זמן שהתינוק ממשמש בו, מוצא בו חלב, אף דברי תורה, כל זמן שאדם הוגה בהם, מוצא בהם טעם. ובזה יהי שם יהו"ה מבורך מעתה ועד עולם מן העולם ועד העולם אמן ואמן.

היום יום ה' ה' סיון ערב חג השבועות חג הקדוש זמן מתן תורתנו הקדושה שנת תרע"ח לאלף השישי פה עיר בערדיאנשק (וכל מה שכתוב למטה מסי' ו' ולהלאה כתבתי כ"ז בשתי שנים ויותר אח"כ. {ק"ו ע"ד})

ומעתה הנה ראינו לכתוב ג"כ קוטב הדברים מכל הסימנים אשר מסי' ו' והלאה עד סוף הדרוש, שהם מדברים על סדרי הנקודות ואורות התיקון וקישורם יחד, שהוא האצילות. ובאשר שהדרושים אשר בפנים הספר, הנה נמשכו בכמה מקומות מענין לענין, ועי"ז הנה באו הדברים שם בכמה מקומות במה שאינו מעיקר הדרוש כלל, ולזאת ראינו לכתוב כאן ג"כ קוטב הדברים מכל סימן וסימן, וכן גם מההקדמות אשר ישנם לכמה סימנים, כדי שיהא נקל להמעיין לעמוד עליהם. ואקוה כי בזה יאירו הדברים, והית"ש יאר עינינו במאור תורתו למען שמו יתברך ויתעלה לעד אמן ואמן.

הקדמה לסימן ו' אות א'

דע כי כל הנקודות ואורות התיקון, וכן קישורם ויחודם יחד שהוא האצילות, הנה הגם שמציאותם ואיכותם וכל מאורותיהם⁸⁹², הנה הוא הכל מהמ"ס דא"ק, ובסוד כך עלה במחשבה לפני⁸⁹³ (מנחות כט ע"ב) וכמ"ש בספד"צ (פרק א ב ע"ג ד"ה ביה סליקי וביה סלקן דלא הוו והוו ויהויין)⁸⁹⁴. אמנם כי שורשם בהמ"ס הוא רק בהעלם נורא, אלא כי עיקר מציאותם וכל מה שנעשה בהם וכל תיקוניהם, הוא הכל מהאור"א שבא"ק, ע"י כלילותם בהעקודים

⁸⁹¹ עי' לעיל הערה 274.

⁸⁹² נדצ"ל מאורעותיהם.

⁸⁹³ עי' לקמן הערה 1356.

⁸⁹⁴ עי' מלואים אות (נב).

וקבלתם משם. כי הנקודות והאצילות בא"ק, הוא ע"ד הזו"ן בא"א, שכל מציאותם וכל תיקונם הוא מהאו"א, ע"י כלילותם וקבלתם מהי"ג ת"ד.

ולואת הנה נבאר בהסימנים שלפנינו, הן על אורות הנקודות והן על אורות התיקון, אחיזתם בהאו"א שבא"ק וסדר יציאתם מהם, וכן אחיזתם בהעקודים ושורשם ותלייתם בהמ"ס דא"ק. וכן יתבאר לפנינו ג"כ על האו"א שבא"ק, אחיזתם בו ובהעקודים, וסדר גילויים בהנקודות והתיקון, וכל פרטי הדברים שיתבאר בזה, הנה הם כולם ע"פ סדר המדרגות דהעסמ"ב, הן בהאו"א, והן באורות הנקודות והתיקון, כי בהם הוא כל גילויי ית"ש, הן בא"ק והן בהאצילות וכן גם בעולמות בי"ע, שכולם נשואים רק על האורות והשמות דעסמ"ב, שהם הנשמה לנשמה גם בבי"ע כנודע. והם הן בכללות והן בפרטות, כי כללות א"ק והאצילות, הם עסמ"ב הכלליים. כי אצילות שהוא מהטבור דא"ק עד סוף רגליו, הוא מ"ה וב"ן הכללים, ומהטבור ולמעלה שהוא כללות הא"ק, הוא ע"ב וס"ג הכלליים. הגלגלתא דא"ק הוא ע"ב הכללי, והאו"א שבו הנה לצורך התפשטותם ופעולתה באורות הנקודות והתיקון, והנה נבחנים בזה ג"כ היותם רק מהגרון שבו ולמטה [ע"ד שכתב הרב ברפ"ח (פרק ב) באו"א דאצילות]. והנה הם הס"ג הכללי, אבא הוא ע"ב שבס"ג ואימא היא הס"ג שבס"ג. והעקודים הנה הוא בחי' דעת עלאה, ע"ד הי"ג ת"ד. והנה נכלל העקודים בזה ובוה, כי מצד שהרי כל נביעתם דאורות העקודים, הנה הוא ממ"ס, הנה הם כלולים בזה בהע"ב שבגלגלתא. ומצד היותם מתפשטים עד הטבור, והם כלולים עם או"א, הנה הם נחשבים בזה עם הס"ג הכללי שבהאו"א. ועכ"פ הוא, כי הא"ק עד טבורו, הנה הוא ע"ב וס"ג הכלליים, הא"א שבו שהוא עד סוף הגלגלתא, הוא הע"ב הכללי. והאו"א שבו, אשר מצד גילויים באורות הנקודות והתיקון, הם נבחנים היותם רק מהגרון ולמטה, הם הס"ג הכללי.

[אות ב']

ומ"ש הרב בטנת"א (פרק א) ועוד באיזה מקומות, שהס"ג הוא מהאזניים ולמטה, הוא משום כי הרב זללה"ה, הרי אינו מדבר מבחי' הפרצופים שבא"ק כמעט מאומה, אלא מה שמרמזו לנו מעט רמז בשבירת הכלים (ריש פרק ו) ע"ש, והוא ע"פ דברי הזוה"ק באדרא זוטא (רפח ע"א סמוך לסופו) שאמר שם בהאי עתיקא לא אתגלייא אלא רישא בלחודוי בגין דאיהו רישא לכל רישא כו', וא"כ הרי מכל שכן בא"ק, שאין גילוי לבחי' הפרצופים שבו. ומדבר הרב רק ברישיה בלבד. והנה הם ג' רישין⁸⁹⁵ אפס⁸⁹⁶ אי"ן⁸⁹⁷ וק"ח ע"א {א"א, שהם רדל"א וגלגלתא ומ"ס, והם כח"ב. ורדל"א הנה הוא אינו עולה בשם כלל, כי כל שם הוא מורה על הגילוי, ורדל"א אין לו גילוי כלל, כי הוא רישא דלא אתיידע. ובאמת ובדיוק, הנה הוה רדל"א למעלה מהכתר, כי הג"ר שבו, הנה הוא הג' צחצחות העליונות⁸⁹⁸, כמ"ש הרב בסוף שער עתיק (פרק ה), והם למעלה מהכתר, כמ"ש הרמ"ק ז"ל בשער הצחצחות (פרק א) בשם תשובת רב האי גאון ז"ל בזה, ע"ש. והוה רדל"א למעלה מהכתר, והגלגלתא הוא הכתר, והמ"ס הוא החכמה, חכמתא סתימאה⁸⁹⁹. ואין גילוי לבינה ברישא דא"ק, ע"ד שכתב הרב בשער א"א (פרק ח) על רישא דא"א. אמנם בהעלם הנה כלול הגלגלתא מכתר וחכמה, כמ"ש הרב בשבירת הכלים (ריש פרק ו) ע"ש. וכן המ"ס היא כלולה בהעלם מחו"ב, כמ"ש בשער מאמרי רשב"י (פ' תרומה דף כ סע"ד וכו' רע"א) על זוה"ק שם (קסו ע"ב), וכנודע ג"כ מדברי הגר"א בספד"צ (פרק א ו ע"ב ד"ה וגבורה

⁸⁹⁵ עי' לעיל הערה 61.

⁸⁹⁶ עי' לעיל הערה 62.

⁸⁹⁷ עי' לעיל הערה 18.

⁸⁹⁸ עי' לעיל עב ע"ג.

⁸⁹⁹ עי' אד"ר קכח ע"ב.

הרד"א), אלא שבינה אינה נגלית שם, ואין גילוי ברישא דא"ק וכן ברישא דא"א, אלא רק להכתר והחכמה לבד, והם גלגלתא ומ"ס, והם ע"ב וס"ג. וכן אמרו בתיקונים (דף קמ"א ע"ב) מוחא סתימא אתקרי א"ס דאתפליג לתלת מוחין (ר"ל שהוא מוחא חדא דכליל תלת כמ"ש באד"ר קמ ע"א) דאינון י' י' י' דאתרמיזו בהאי שמא יו"ד ה"י וא"ו ה"י, ולכן אמר הרב, שהס"ג הוא מהאזניים ולמטה, ור"ל על המ"ס דא"ק, שהוא חכמה ברישא דא"ק, ובו הוא השם ס"ג, וכן הוא ג"כ בהמ"ס דא"א, כמ"ש בתיקונים וכנז'.

[אות ג']

והגם שבכל האצילות, הנה הוא הס"ג בבינה, והחכמה הוא ע"ב, אך הוא משום כי באצילות, הנה אין גילוי שם להכתר כלל, וכמ"ש בזה"ק בראשית (לא רע"ב⁹⁰⁰) וכן הוא ברע"מ פינחס (רנח סע"א⁹⁰¹), כי באצילות נקרא כתר, א"ס, ולכן הנה מתחיל שם השמות, שהם הגילויים רק מהחכמה. והנה ע"ב בחכמה, וס"ג בבינה, ומ"ה בז"א, וב"ן במלכות. אבל בא"ק וכן בא"א, הנה מתחיל הגילויים בהם, שהם השמות מהכתר עצמו. והמלכות לא יצאה בהם לבחי' פרצוף בפנ"ע כלל, ולכן הנה נתעלו בהם השמות, שהם הגילויים, והיו שם הע"ב בכתר, וס"ג בחכמה, ומ"ה בבינה, וב"ן בכל הז"ת, כמ"ש הרב בטנת"א (פרק א בהמ"ב) וכן בעקודים (פרק ב בהמ"ב), וע' בזה בדברינו לעיל סי' ה' אות כ' מסעיף ג' והלאה.

[אות ד']

וזהו ג"כ מ"ש הרב בשער א"א (פרק ד) בענין הג' רישין אשר בא"א עצמו. הנה אמר הרב שם, כי בזה הנה הוה המ"ס, שהיא רישא תליתאה בהאור דשם מ"ה. ולכאורה צריך ביאור, כי המ"ס, אם שהוא חכמה, הרי הוא ע"ב. אם שהוא בינה, הרי הוא ס"ג. אבל המ"ה הרי אין מקום נייחם אותו על המ"ס כלל. ומה גם כי התיקונים הנ"ל בסמוך, הרי אמר בפירוש כי המ"ס הוא בהשם ס"ג. אך הענין הוא ע"פ דברינו הנז', כי בא"ק וכן בא"א, הנה נתעלו השמות בהם במדרגה אחת למעלה, ולכן הוא, כי כאשר שאנו מבחינים את הרישא דא"א רק לב' רישין, גלגלתא ומ"ס, והם כתר וחכמה, גלגלתא כתר ומ"ס חכמה, ובזה הנה מתייחס המ"ס על האור דשם ס"ג, וכמ"ש התיקונים הנז', כי אז הנה אין הבחנה כלל להבינה ברישא דא"א כנ"ל. ולכן הנה עומד המ"ס אז בגילוי ס"ג, כי נתעלה שם הס"ג להאיר באור החכמה, ובזה מדבר התיקונים הנז', ולכן אמר שהמ"ס הוא מרומז בהשם ס"ג. אבל כאשר שאנו מבחינים את הרישא דא"א עצמו לג' רישין, גלגלתא ואוירא ומ"ס, אשר בזה הנה מדבר הרב בא"א (פרק ד), והם כח"ב, כי בזה הנה ניתן להבינה רמוז ג"כ ברישא דא"א, והוא המ"ס. כי הנה היא שורש הבינה, בוצד"ק⁹⁰² כנודע. ואז הנה עומד המ"ס בבחי' האור דשם מ"ה, כי נתעלה שם השם מ"ה להאיר {קח ע"ב} באור הבינה כנז', ולכן אמר שם הרב היטיב, כי המ"ס הרישא תליתאה הוא בבחי' אור דשם מ"ה. והגם שהתיקונים אמר שהמ"ס הוא רמוז בשם ס"ג, אך הוא רק באותה הבחי' שהם ב' רישין, והם כתר חכמה, ואז עומד המ"ס באור הס"ג, כי שם, ר"ל ברישא דא"א, הנה נתעלה הס"ג באור החכמה. אבל כאשר שנבחינים בג' רישין ובבחי' כח"ב, אז הנה הוה הס"ג באוירא, שהוא חכמה, והמ"ה הוא במ"ס, שהיא אז בבחי' בינה, כי שם הרי נתעלו השמות ומאיר המ"ה באור הבינה.

⁹⁰⁰ עי' לעיל הערה 67.

⁹⁰¹ עי' מלואים אות (יא).

⁹⁰² עי' מלואים אות (כו), ועי' הערה 1350.

אמנם כ"ז הוא רק ברישא דא"ק וכן ברישא דא"א, שהם כללות הכתר ובפרטות המוחין אשר בו עצמו, כי כל א' הוא כלול מכל הפרטים, ומתחיל שם הגילויים והשמות, מהכתר הפרטי עצמו, כי בכללות הכתר גופה, ובפרטות המוחין שבו, הרי פשוט הוא שיש גילוי בו גם להכתר הפרטי ג"כ. ולכן הנה נתעלו שם השמות כנוז', ולכן אמר הרב בטנת"א (פרק א), שהם"ג הוא מהאזניים ולמטה, שהוא מהמ"ס ולמטה. ומדבר שם הרב ג"כ בהבחי' אשר הגלגלתא והמ"ס, הם כתר וחכמה, והם רק ב' רישין. והם באמת רק פרטות המוחין אשר בהגלגלתא עצמו, אבל בכללות, הנה הוא באמת כל הגלגלתא כולו, רק בבחי' כתר, והוא כתר הכללי דהא"ק ודא"א, ועליו אמר הרשב"י באד"ז (רפח ע"א) בעתיקא לא אתגלייא אלא רישא בלחודוי, ולכן אינו מדבר הרב ג"כ בהפרצופים שבא"ק, אשר מהגרון שבו ולמטה מאומה, אלא רק מה שמרמו לנו בזה בשבירת הכלים (ריש פרק ו), ע"ש. כי באמת הנה ישנם גם בא"ק כל בחי' הפרצופים, והאוי"א שבו, הנה התחלתם הוא ג"כ מהגלגלתא (או מהאזניים) ומ"ס שבו, כמ"ש בשבירת הכלים (ריש פרק ו), ע"ש.ה.

אמנם לצורך האצילות, שהוא רק מהטבור ולמטה, הנה ירדו האוי"א שבו ג"כ רק מהגרון שבו ולמטה, והוא ע"ד שכתב הרב ברפ"ח (פרק ב), בהאוי"א דהאצילות, והנה הם הס"ג הכללי אבא, הוא ע"ב דס"ג ואימא הוא הס"ג דס"ג, והמ"ה הכללי, הנה הוא המ"ה דהתיקון מלך הדר, אשר יצא אח"כ בעת התיקון עם הב"ן הכללי, אשר מהם שניהם נעשה כל האצילות, אלא שהב"ן דב"ן, שהם המלכיות והחיצוניות, הם יצאו בעולם הנקודות והט"ר דב"ן, שהם הפנימיות דב"ן, הוא מהיטבהל, אשת הדר, שיצא עם השם מ"ה ביחד בעת התיקון. אך עכ"פ הוא, כי המ"ה וב"ן הכלליים, הם רק באצילות, שהוא למטה מהפרסא ולמטה מהטבור, וכמו שיתבאר כ"ז בעה"י בהסימנים הבאים.

והע"ב והס"ג הכלליים הם מהטבור ולמעלה, וירד הס"ג הכללי, אשר מקומו הראוי לו, הוא בהמוחין דא"ק. הנה ירד מהגרון ולמטה משום צורך האצילות, כדי להתקרב אל האצילות, אשר כל בניינו ושפעו הוא מהאוי"א שבא"ק, שהם הס"ג הכללי כנוז'. וכן ירד גם המ"ה הכללי, אשר מקומו הראוי לו, הוא בחג"ת דא"ק. הנה ירד הוא מהטבור ולמטה, שהוא בהנה"י דא"ק, כדי להתייחד עם הב"ן הכללי, והוא ג"כ לצורך בנין האצילות, אשר כל בניינו הוא רק מהם שניהם, כמ"ש הרב בעתיק (פרק א). והוא ג"כ ע"ד הזו"א דאצילות, שירד בהנה"י דא"א, כדי להתייחד עם הנוק, וכמ"ש ג"כ הרב בזה ברפ"ח (פרק ב).

[אות ה']

והנה בירידת או"א, אשר ירדו מהגרון ולמטה, והם מעתה למטה מהכתר ומתחתיו, והרי נתעלם הכתר מהם, ואין לו גילוי כלל. הנה ירדו בהם עי"ז גילוי השמות ג"כ, והוא ע"ב בחכמה וס"ג בבינה וכן כו' כו', כי נתעלם הכתר מכל אשר למטה ממנו, ואין לו שם וגילוי כלל, ומתחיל השם והגילוי רק מהחכמה⁹⁰³. והוא מה שבכל האצילות, הנה הוה השם ע"ב בחכמה כו', משא"כ ברישא דא"א והא"ק כנ"ל. ומה שאמרנו כי האוי"א שבא"ק הם הס"ג הכללי שבו, הוא רק לא"ק עצמו, אשר הוא מכיר ומשיג את עצמו, והוא הגלגלתא שבו בשם ע"ב כנוז', והוא הע"ב הכללי. והאוי"א שבו, הם בערך זה לפניו בגילוי ס"ג, והוא {קית ע"ג} הס"ג הכללי. אך כ"ז הוא רק לפי השגתו בעצמותו, שהוא מכיר את עצמו. אבל לאוי"א עצמן, אחר שירדו למטה מהגלגלתא, הנה נעלם מהם הכתר, וכמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק א בד"ה ולא אתחזי ד ע"ב), כי אפי' החכמה אבא, לא ידע ממה נהיר, הנה הוה אליו הכתר בלא שם וגילוי כלל. ולכן בערך עצמן דאוי"א, הנה הוה אבא ע"ב ואימא ס"ג, והוא מה שנודע כי או"א הם הע"ב וס"ג הכלליים שבאצילות, וכמ"ש הרב ג"כ בעגולים ויושר (ענף ה). אמנם בא"ק ובא"א, הנה הוה להם או"א רק הס"ג הכללי, אבא

⁹⁰³ עי' מלואים אות (א), וכן אות (יא).

ע"ב דס"ג ואימא הס"ג דס"ג וכנז, וכמ"ש הרב בעקודים (פרק ב) ס"ג בחכמה או"א ע"ש. והמ"ה הכללי הנה הוא הן בא"ק והן בהאו"א שבו, רק המ"ה דהתיקון, שהוא תולדות היסוד דא"ק, כמו שיתבאר בעה"י בהסימנים שלפנינו. וכל יציאתו וגילוי, הוא רק מהטבור ולמטה, כי הוא יצא ביחד עם הב"ן הכללי, ומהם שניהם הנה נבנה האצילות כנ"ל בסמוך.

[אות ו']

ודע עוד, כי מה שאמרנו, כי בערך עצמן דהאו"א, הנה הוה הם הע"ב והס"ג הכלליים וכן הם ג"כ הע"ב והס"ג הכלליים דהאצילות, הנה האמת הוא, כי האצילות שהוא כולו רק מהטבור ולמטה, הנה אינו משיג האצילות את עיקרן דהאו"א שבא"ק מאומה. והוא או"א שבא"ק להאצילות בלי גילוי ושם כלל. כי הרי הפרסא מפסיק ביניהם. וכן עד"ז גם בהאו"א דהאצילות, הנה אמר הרב (שעה"כ) בדרושי סוכות (דרוש ד' דף ק"ה ע"ב) כי ז"א אינו משיג באימא, אלא רק מהחצי התחתון דהת"ת שבה ולמטה. וא"כ הרי הוה או"א לז"א בלי גילוי ושם כלל. ומה גם כי באשר שאו"א, הנה הם כלילין ומכוסין בהמזלין, הנה אין להם גילוי ושם כלל, וכמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק א בד"ה ויאמר אלקים יהי אור יג ע"ב), כי זהו הענין מה שבכל הזוהר וספרי קבלה כולל כל האצילות בג' שמות, אהי"ה הוי"ה אדנ"י, ג' פרצופים א"א זו"ן, שאו"א נכללין במזלא, עכ"ל. והרי לנו כי או"א אין להם גילוי ושם כלל, וכן הוא בהאו"א שבא"ק, כי הם נכללין בעקודים, כמ"ש הרב בשבירת הכלים (ריש פרק ו). ומה שאמרנו לעיל אות ה' כי או"א הם ע"ב וס"ג וכמ"ש בעגו"י (ענף ה) וכנודע, הנה הוא רק על בחי' התפשטותם שמתפשטים להתלבש למטה. כי האו"א שבא"ק, הם מתפשטים להתלבש בהאצילות, כמו שיתבאר בכל הדרוש אשר לפנינו. והאו"א שבהאצילות, הם מתפשטים להתלבש בזו"ן, ועל גילוי האור והרצון שבהם להתפשט למטה, הנה על זה הנה הוא גילויים בבחי' השמות דהע"ב וס"ג.

והגם שהרי גם א"א מתפשט ג"כ בכל האצילות וכן א"ק, הנה הוא מתפשט בכל העולמות, אך התפשטותם הנה הוא רק לבחי' אור א"ס, ע' שער הכללים (סוף פרק ט) אשר אין לו שום תפיסה בשום שם כלל. משא"כ התפשטות או"א, הנה הוא לבחי' אור האצילות, והתפשטותם הנה הוא בבחי' השמות דע"ב וס"ג, שהם בבחי' נשמה הכללי והחיה הכללי, שהם הגדלות האמיתיות כנודע. וכ"ז הוא ג"כ רק בפנימיות ובהעלם. והוא מה שנקרא הס"ג בשם שמא סתים כמ"ש בתיקונים (תיקון י"ג דף כח ע"ב), ע"ש בהגר"א ד"ה בשמא סתים⁹⁰⁴, כי השם מ"ה הוא נקרא שמא מפרש, שהוא שם המפורש כנודע. אבל השם ס"ג הוא נקרא שמא סתים, ומכל שכן השם ע"ב שהוא נעלם מאד, ועליהם נאמר (דברים כח כח) הנסתר לה' אלהינו⁹⁰⁵, כי הם רק בפנימיות ובהעלם. ועכ"פ הוא כי האו"א הם נעלמים לעולם, ואין להם עצמן שם וגילוי כלל, כי הם מכוסים וכלולים בהמזלין. ומה שנקראו ע"ב וס"ג, הוא רק על התפשטותם בזו"ן. אמנם א"א, אשר כל הגלגלתא שלו עד הגרון הוא מגולה, אלא שנעלם מלמטה מחמת רוממות מעלתו, שאין השגה באורו, הגם שהוא שורש כולם, ולכן הוא, כי הנה לכל מה שלמטה ממנו, הנה הוא נקרא בשם אהי"ה, שהוראתו הוא אנא זמין לאתגלייא, כמ"ש בזוה"ק (פ' אחרי דף ס"ה יא ע"א)⁹⁰⁶, אמנם בבחי' עצמותו גופה (קיה ע"ד) ומכל שכן בערך שלמעלה הימנו, הנה יש לו בעצמותו גילוי ושם, כי הרי הוא מכיר ומשיג את עצמו, ערכו וגילוי בערך העליון ממנו, ונתעלה בו השמות,

⁹⁰⁴ עי' לעיל הערה 219.

⁹⁰⁵ עי' תיקו"ז יט ע"א.

⁹⁰⁶ עי' מלואים אות (נג).

שהם על פרטי המוחין שבו, מהכתר הפרטי שבו ג"כ, והוה בו ע"ב בכתר, ס"ג בחכמה, מ"ה בבינה, ב"ן בכל הז"ת כנ"ל.

והרי לנו עכ"פ, כי כל הגילויים כולם, אשר מרום חביון עוזו ית"ש שבא"ק עד סוף כל האצילות, הנה הוא הכל רק בגילוי האורות דהעסמ"ב, לא זולת. ובהם הנה ירד גילוי ית"ש ממדרגה למדרגה עד סוף המציאות כולו, כי גם העולמות ב"ע, הנה כל מציאותם וקיומם והנהגתם, הוא לעולם ג"כ רק בהם, כי הם יסוד ושורש הכל, בהיה והוה ויהיה. ולכן יסדנו וסדרנו את כל הדרוש שלפנינו, אשר גם באורות הנקודות והתיקון, הכל רק על האורות והשמות דהעסמ"ב, כי רק הם העצמות וההתהוות דכל נמצא בכל מלואו. אמנם נעשה כל תחתון מהעליון שעליו בבחי' ירידה ממדרגה למדרגה, וכמו מחותם לנחתם, וכמ"ש הרב בשער השמות (פרק א).

[אות ז']

והנה יציאת כל תחתון מהעליון שעליו, הנה הוא מהמ"ה וב"ן שבו⁹⁰⁷, שהם בחי' הזו"ן שבו. וגם בא"ק, אשר שם הוא שליטת הס"ג, ונמשך שם כל תחתון מהעליון שעליו מהחכמה שבו ולמטה, כנ"ל סי' ה' אות כ' סעי' ג' ד' ה' ובכ"מ. אך באשר שגם בא"ק והעקודים הנה נתיסד ג"כ כל האורות והגילויים וכל בחי' פרצוף שבהם על האור דד' שמות עסמ"ב, והוא משום צורך האצילות, שיצא מהם אשר כל עיקרו הוא מ"ה וב"ן, ולא יתבטלו המ"ה וב"ן להתעלה אורן בהע"ב וס"ג לגמרי, אלא רק לעתיד לבא כמ"ש הרב בשער התיקון (סוף פרק ג). וישנו עתה גילוי למ"ה וב"ן גם בהא"ק והעקודים, וכן גם בהמ"ס דא"ק וכנ"ל סי' א' אות ג' ד'. והרי ישנו מיעוט וירידה להמ"ה וב"ן על הע"ב וס"ג, כי הם בבחי' מעלה ומטה, ואבות ותולדות. והנה יוצא גם בא"ק והעקודים, כל תחתון מהעליון שעליו, עיקרו רק מהמ"ה וב"ן דהעליון. והנה כן הוא ג"כ בענינינו, כי או"א שבא"ק, הגם ששרשן הוא בהרישין עצמן שבו, אוירא ומ"ס, על דרך או"א דאצילות בהרישין דא"א, כמ"ש הגר"א בספר"צ (פרק א ה ע"ג בסד"ה קרומא). והרי הוה שרשם גם בהע"ב וס"ג העיקריים שברישא עצמה. אך כ"ז הנה הוא רק שרשם בהעלם, אך גילויים הנה הם שניהם רק בהמ"ס, ואחר שירדו מהגרון ולמטה, כנ"ל אות ד' ה', הנה נתעלם שורשם אשר בהרישין העיקרים עצמן, שהוא בהע"ב והס"ג שבהם, ונתיסד שורשם ג"כ, רק בהמ"ה וב"ן שבהמ"ס אשר בהמרכה הא', סי' א' אות ג' ד'. שורש אבא הוא בהמ"ה דאות ג', ושורש אימא הוא בהב"ן דאות ד', כי המ"ה וב"ן דהמ"ס, הם מאירים ממקומם ולמטה, שהוא מהגלגלתא ולמטה, ויוצאים מעסמ"ב לעסמ"ב דרך כל האורות דאח"פ, ונעשה מהם וע"י האורות דהאח"פ, כל המציאות דאו"א. וכן כל תולדותיהם באורות הנקודות והתיקון, וכל מה שנעשה בהם תמיד, שהוא כל פעולת והנהגת האצילות, הנה הוא תמיד משפעת או"א שבא"ק ע"י כלילותם באורות האח"פ וקבלתם מהם. והנה נמשך כ"ז מהארת ושפעת אור דהמ"ה וב"ן דהמ"ס שבא"ק אשר בס"י א' אות ג' ד', כי הם השורשים דהאו"א לעולם, הן להם עצמן והן לכל מה שנעשה מהם, שורש האבא הוא בהמ"ה ושורש האימא הוא בהב"ן כנז'.

והנה יתבאר בהס"י שלפנינו את הד' שמות עסמ"ב הכוללים כל פרצוף האבא שבא"ק, על כל שם ושם מציאותו ושימושו ומקומו ומקורו. ויציאתם הנה היה לאט לאט מראשית מציאותו עד תשלומו, והתפשטותו באורות הנקודות והתיקון ויחודו בהם, והם נמשכים ויוצאים משפעת הארת המ"ה דהמ"ס דאות ג' ודרך העקודים וכנז', ע"כ ההקדמה. {קיט ע"א}

⁹⁰⁷ ע"י מבר"ש ד ע"ג: א"א להוציא אורות אלא בכח זווג.

(סימן ו')

מערכת הד' שמות עסמ"ב היוצאים ומתגלים מהשם מ"ה דהמ"ס שבא"ק אשר בס' א' אות ג', והוא המערכה הב' שבו. כי העסמ"ב דהמ"ס עצמו, הרי הם מערכה הא' והעסמ"ב אשר מתגלה ויוצא מהמ"ה שבו ג"כ, הרי הם מערכה הב' שבו, והנה הם כוללים כל המציאות דפרצוף האבא שבא"ק כמו שיתבאר.

(כ"א)

ע"ב

השם ע"ב הזה, הנה הוא הע"ב מהד' שמות עסמ"ב הראשונים שיצאו ונתגלו מהשם מ"ה דהמ"ס שבא"ק, אשר לעיל סי' א' אות ג'. והיה יציאתם וגילויים לצורך המציאות דהא"ק, אשר מהגרון ולמטה שבו, שהוא החג"ת והנה"י שבו, והחג"ת הנה הם כוללים את האו"א שבו ג"כ, כי הם יצאו מחג"ת דא"ק בצירוף שפעת העקודים, והיה יציאתם ע"י הזווג דחיד וגרון, שהם מאור ההתפשטות דהמ"ה וב"ן דהמ"ס, והוא ע"י הזווג עליון דהפה, וע"י היחוד עליון דהמזלין. והנה משפעם ואורם דהחג"ת והמזלין, הנה יוצא בינתיים ד' אורות עסמ"ב, אשר הם נמשכים מהמ"ה דהמ"ס לצורך המציאות דהאבא הכללי שבא"ק, אשר הוא עם כללות האימא (שיתבאר בעה"י לקמן סי' ט'), שהם כחדא נפקין וכחדא שריין (כמ"ש באד"ז רצ"ב), הנה הם כוללים כל החג"ת דא"ק, ומהם הנה מתפשט ונעשה כל האצילות, הכולל כל הנה"י דא"ק. אמנם הוא, כי הנה, כל מה שנוגע לאימא, זה יתבאר בעה"י לקמן סי' ט', אך עתה נדבר רק מה שנוגע לאבא. כי הנה מהמ"ה דהמ"ס דא"ק, הנה היה נמשך שפעת אור דהעסמ"ב להחג"ת והמזלין, להוציא מהם ומביניהם את המציאות דהאבא הכללי שבא"ק, שיהא כלול מהם ובהם בכל הד' שמות עסמ"ב שבו.

ונודע הוא, כי כלילות אבא בהמזלין, עיקרו הוא בהמזל עליון, שהוא מהגרון עד החזה. ובהעקודים, הנה הוא כלל אורות החושם, כי אורות האזניים, הרי הם מסתיימים בשבולת הזקן, והם כללות הז' תיקונים הראשונים, וכל חלקי אורות החושם אשר עד שבולת הזקן, הנה הם בטלים באור הגדול דאורות האזניים, והוא עיקר הגילוי דאור החושם, רק משבולת הזקן עד החזה, והם משתמשים בהעקודים, בבחי' המזל עליון תיקון ח', אשר בו כלול אבא.

אמנם, כי בהעלם, הנה כלול אבא באור האזניים ג"כ, כי מאחר שכל האורות דהאח"פ הם בא"ק בבחי' הי"ג ת"ד שבו, והמזל עליון, הרי היא בבחי' תיקון ח', נוצר חסד, ובו כלול אבא כנו'. ואמרו באד"ר (קלב ע"ב) דיקנא דכהנא רבא בתמניא תיקונין אתתקון, והוא אבא עלאה, שנקרא כהנא רבא, משום שהוא נכנס לפני ולפנים, לקבל אור א"ס לכל האצילות, וכמ"ש בשער השמות (סוף פרק ז'), והוא כלול במזל עליון תיקון ח', שהוא כולל כל הח' תיקונים הראשונים. וזהו שאמרו, דיקנא דכהנא רבא בתמניא תיקונין אתתקון, כמ"ש הגר"א כ"ז בספד"צ (פרק ב' י"ח ע"ב ד"ה ארבע) והרי כלול אבא בכל הח' תיקונים כולם, אשר הם גם באורות האזניים, אלא שכלילותו בהם הוא בהעלם, ועיקרו הוא באור החושם, שהוא בבחי' המזל עליון עצמו, והוא בחינת (ק"ט ע"ב) ז"א הכללי דהעקודים כנ"ל סי' ד', ובו כלול אבא, וממנו הוא יונק, וכן ממנו נמשך מציאותו. כי כאשר היה נמשך השפע מהמ"ה דהמ"ס לצורך המציאות דהעסמ"ב דהאבא, והיה נמשך גילויים לאט לאט, מתחלה להע"ב, ומהע"ב להס"ג, ומהס"ג להמ"ה, ומהמ"ה להב"ן, והנה היה נמשך בראשונה אור הע"ב אשר אליו שהוא שורשו ובחי' א"א שבו, והוא הע"ב דענינינו, הנה

היה נמשך הוא בשורשו שבהעקודים, שהוא בהמזל עליון שבו הוא⁹⁰⁸ כלול אבא, ושם היה נמשך ונכנס הע"ב דענינינו. והוא שורש האבא אשר בהעקודים, והוא באור החוטם, וכן הוא כלול בהעלם גם מכל אורות האזניים ג"כ כנז'. והרי נשתתף אותו הע"ב דענינינו באורות האזניים והחוטם, להעשות הוא עצמו על ידיהם לשורש עליון בהעקודים למציאות האבא שבא"ק.

והרי נתבאר לנו בכ"ז על הע"ב דענינינו, מציאותו ושימוש, וכן מקומו ומקורו. כי מציאותו, הנה הוא שהוא הע"ב מהד' שמות עסמ"ב הראשונים שיצאו ונתגלו מהארת שפעת המ"ה דהמ"ס שבא"ק. ושימוש הוא, שהוא לצורך המציאות דהאבא הכללי שבא"ק, השורש העליון אליו שבהעקודים, ומקומו בדיוק הנה הוא בהמזל עליון שבהעקודים, שהוא כללות אור החוטם, אמנם הוא כלול בהעלם בכל האור דהאזניים ג"כ, שהם כל הח' תיקונים העליונים דהת"ד הכלולים בהמזל עליון דהעקודים, ועל זה אמרו (והר"ג קלב ע"ב) דיקנא דכהנא רבא בתמניא תיקונין אתתקן כנ"ל. אמנם מקורו הנעלם, הנה הוא ג"כ בהאור הנפלא והנורא, שהוא השם ע"ב אשר בס"י ב' אות ה', אשר נפלאות מדובר בו בדברינו בפנים הספר, וכן לעיל באבני מלואים ס"י ג' ד' ה'. ומבואר שם בפנים הספר אות כ' סעי' ג' ד' ח' ע"ש, וכן לעיל באב"מ אות כ' סעי' י', כי אותו הע"ב דאות ה', הנה הוא בחי' הא"א לכל האורות דהאח"פ, וישנו בזקן התחתון, אשר בהיסוד שבו ג"כ סוד י"ג ת"ד, ע"ד שאמר הרב בשעה"מ (פ' קדושים) בא"א דהאצילות. ובארנו שם, כי השורש דאור החוטם, הנה הוא בחי' תיקונים העליונים שבו, ע' דברינו שם בארוכה בזה. וזהו ג"כ מה שאמרו דיקנא דכהנא רבא בתמניא תיקונין אתתקן, כי האבא שבא"ק שהוא כלול באור החוטם, הנה הוא אתתקן בחי' תיקונים העליונים מהי"ג ת"ד שבסוד זקן התחתון דהע"ב דאות ה', שהוא הא"א לכל האורות דהאח"פ. וכ"ז הוא ע"י הע"ב דענינינו, הנמשך ונכנס בהעקודים ובאור החוטם כנז'. ועכ"פ הוא, כי מקורו הנעלם, הנה הוא ג"כ בהיסוד שבהע"ב דאות ה', שהוא הא"א לכל האורות דהאח"פ.

(כ"ב)

ס"ג

השם ס"ג הזה, הנה הוא העצמות דהאבא הכללי גופה שבא"ק, כי השם ע"ב דלעיל אות כ"א הוא שורשו אשר בהעקודים, אך השם ס"ג הזה, הוא עיקרו עצמו, והוא אור הס"ג מהד' שמות עסמ"ב אשר נתגלו ונתפשטו מהשם מ"ה דהמ"ס שבס"י א' אות ג'. והע"ב שבהם, הנה הוא נשאר בהעקודים כנ"ל אות כ"א, ואח"כ נתפשט ויצא ממנו הס"ג ג"כ, והיה יציאתו ג"כ דרך העקודים ומהע"ב דאות כ"א, כי התפשטות המ"ס הנז' וגילוי, הוא לעולם דרך העקודים, כי המ"ה הרי הוא תולדות הס"ג כנודע. והעקודים הנה הוא ג"כ רק התפשטות הס"ג כנ"ל ס"י ב', שכל אורות האח"פ הם נובעים ממבועין דהס"ג דהמ"ס. והרי הנה המ"ה תולדות הס"ג שבו למעלה, והעקודים הוא התפשטות הס"ג שבו וגילוי למטה. ולכן הנה היה התפשטות המ"ה וגילוי ג"כ תמיד רק דרך העקודים, כי הם שניהם ממקור אחד. ונמשך הע"ב שהוא שורש האבא והא"א שבו, ונשאר הוא בהעקודים לעולם לשורש האבא אשר שם ומשם הוא יונק תמיד. ואח"כ הנה יצא הס"ג שבו, והיה יציאתו ג"כ רק דרך הע"ב. אמנם הוא עצמות העיקרי דהאבא גופה שבא"ק, אבא (ק"ט ע"ג) הכללי הכולל או"א עלאין, והוא בא"ק מהגרונ שבו עד החוזה, השליש העליון דהת"ת שבו. והנה היה יציאתו יחד עם האימא הכללי הכולל ישו"ת, והוא הס"ג אשר לקמן ס"י מ' אות ל"ד, והוא תופס בא"ק השליש אמצעי דהת"ת, אשר הוא מן החוזה שבו עד הטבור. ויצאו הם שניהם

⁹⁰⁸ נראה שתיבת "הוא" מיותרת.

יחד, כי הם כחדא נפקין וכחדא שריין (אד"ו רצ ע"ב). אמנם, כי הנה לצורך ההתפשטות הא' דלהאצילות אשר בארנו לעיל כלל ה' ו', וכן לצורך אור התיקון דלהאצילות, אשר יתבאר עניינו לקמן סי' ז' י"ב י"ג, הנה נעשה אבא ויש"ם לחד, והוא אבא הכללי. ואימא ותבונה לחד, והוא אימא הכללי. והם שוים בקומתם, כל א' מהגרון עד הטבור, אלא שאבא הכללי הוא בימין ואימא הכללי בשמאל, אמנם הם מזדווגים ונעשים לאחד. וע' בזה בפנים הספר כלל ח"י ענ"י סי' ב' אות ח' סעי' ו', והנה אותן האו"א הכלליים, הנה הם הס"ג הכללי שבא"ק. אבא הוא ע"ב שבס"ג והאימא היא הס"ג שבס"ג, וכנ"ל בהקדמה. אמנם מה שנוגע להאימא, הנה יתבאר בעה"י בפרטות לקמן סי' ט', וכאן נדבר רק מה שנוגע לאבא. אך באשר שעיקרו הוא נעשה רק ע"י קישורן יחד, לכן מכריח לנו הדברים בכמה מקומות להזכיר שניהם בכל א' מהם, הגם שפרטי הדברים מתבאר בכל א' בפנ"ע.

והנה היה המשכת הס"ג דעניינו מהמ"ה דהמ"ס ע"י הע"ב דלעיל אות כ"א, ע"פ סדר התפשטות והסתלקות, כי כן הוא יציאת ומציאות כל אור תחתון מהעליון שעליו, הוא לעולם ע"י סדר התפשטות והסתלקות הנעשה לזה בהאור העליון, כנודע בדברינו. וכל הסתלקות, הרי הוא בסוד עליית מ"ן, והיה ההסתלקות והעליית מ"ן מהע"ב דאות כ"א בהמ"ה דהמ"ס, ונעשה כ"ז ע"י הזיווג דמיניה וביה⁹⁰⁹ שבהע"ב עצמו, הכולל עתיק וא"א, והיה ממשיך בעליית המ"ן דאותו הזווג, שפעת אור מהמ"ה דהמ"ס, לצורך הולדת האור דהשם ס"ג דעניינו, שהוא עצמות העיקרי דהאבא הכללי שבהא"ק. והנה שורש הנעלם דהאבא, הנה הוא בהאורא, רישא תניינא, כי משם הנה ממשיך המ"ה דהמ"ס תוספות אור ומוחין לצורך שפעת אור, להוציא ולהמציא את הגילוי אור דהאבא שבא"ק. אמנם כי מצד שרשו שבאורא, שהוא חכמתא עלאה סתימאה⁹¹⁰, אורא דלא אתפס (ו"ח דף ע ע"א, וסי' פ"ב מ"ו) והוא אור הגנוז העיקרי, הנה לא היה יוצא אבא לבחי' פרצוף בפנ"ע כלל, אלא היה מיוחד בא"ק באחדות עצום, על⁹¹¹ שלא היה נתגלה לאור בפנ"ע כלל, כי האור הזה הוא מיוחד את הכל, ואינו נותן מקום לחלוקי מדרגת כלל. אך לצורך ההתפשטות הא' דלהאצילות, אשר בארנו לעיל כלל ה' ו', והוא להמציא וליסד בהחג"ת דא"ק שורש עליון להאצילות, שהוא מדרגה למטה מא"ק, הנה נצטמצם הס"ג דא"ק, להיות כל גילוי רק מהאזניים ולמטה, והוא מהמ"ה וב"ן דהמ"ס דאות ג' ד', ונתגלה בהם עי"ז מאז ג"כ השורש להא"א שבא"ק. אמנם עדיין היו מיוחדים בשרשם שבהמ"ס עצמו, שהוא בהמ"ה וב"ן שבו דאות ג' ד', ולא נתגלו אז ג"כ לפרצופים בפנ"ע ממש, אלא רק בבחי' רמז רושם לבד. והוא מ"ש הרב בנקודות (פרק א), כי מתחלה היה מתפשט הס"ג מהאזניים עד סוף רגליו, וכולל הרב את כל ההתפשטות הזו בשם אחד, שהוא על כללות הס"ג עצמו אשר מהאזניים ולמטה, הגם שעומק הכוונה, ובדיוק הנה נעשה ההתפשטות, אשר מהטבור ולמטה ג"כ, רק בבחי' התחדשות וע"י תוספות אור ומוחין, מהמ"ה וב"ן דהמ"ס, ונתחדשו ונתגלו עי"ז המ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב והס"ג שבהא"א עצמן, ונתפשטו הם מהטבור עד סוף רגליו, לצורך ההתפשטות הא' דלהאצילות כנ"ל כלל ה' ו'. אך משום שלא היו אז עדיין האו"א בבחי' פרצופים בפנ"ע כלל, כי היו עדיין אז מיוחדים בשרשם שבהמ"ס, לכן מייחס הרב את ההתפשטות כולו על המ"ס עצמו, ע"י שמתייחס אז כל הס"ג הכללי ג"כ רק על המ"ס, ולכן אמר הרב, כי היה מתפשט הס"ג מהאזניים עד סוף רגליו. ועכ"פ הוא, כי כל זמן שלא היה עדיין האצילות כלל, הנה לא היה נבחן אז גם האו"א שבא"ק לבחי' פרצופים כלל, כי היו מיוחדים אז בשרשם אשר באור הגנוז עצמו.

⁹⁰⁹ עי' ע"ח נקודות ד.

⁹¹⁰ עי' שער מאמרי רשב"י כז ע"ג: קארי לה חכמתא עלאה סתימאה ולא חכמתא סתימא' בלחוד.

⁹¹¹ נדצ"ל עד.

וכן גם אח"כ {קט"ע"ד} בעת ההתפשטות הא' דלהאצילות, שהוא השורש העליון דלהאצילות אשר בא"ק, והנה היה נעשה כ"ז ע"י איזה בחי' גילוי, שנעשה לצורך זה להא"א שבהא"ק עכ"פ. כי הנה נצטמצם עצמותם אשר מאור הגנוז, ונתייחד להם השורש רק בהמ"ה וב"ן דהמ"ס, שהוא בחלק המ"ס אשר רק מהאזניים ולמטה. ונעשה להם ע"י גילוי קצת לבחי' פרצופם ולבחי' או"א שבא"ק, ואז הנה נתפשטו בהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, עד סיום רגלי א"ק, לצורך ההתפשטות הא' דלהאצילות כנז'. אמנם אח"כ, שהוא לצורך ההתפשטות הב' דלהאצילות, והוא אור האצילות העיקרי, הנעשה מאור הנקודות ואור התיקון, והוא ע"י ההסתלקות שנעשה באור ההתפשטות הא', שחזרו האורות ועלו למעלה, כמ"ש בנקודות (פרק ב). והיה אותו ההסתלקות בבחי' מ"ן לצורך הנקודות, ונעשה כ"ז ע"י או"א שבא"ק, הנה נצטמצמו או"א לצורך זה עוד ועוד, וירד ונעשה אז כל גילויים ומציאותם רק מהגרון ולמטה ע"ד או"א שבאצילות. וכן נשלם אז כל מציאות, ובחי' או"א שבהם, אשר לצורך הנקודות והאצילות, רק מהעקודים ומהחג"ת דא"ק, ע"ד או"א שבאצילות, שהם רק מהגרון דא"א ולמטה, וכל מציאותם הוא מהמזלין ומהחג"ת דא"א.

והנה נעשה מציאות או"א וגילויים, רק ע"פ צורך האצילות שיוצא מהם. וכן הוא בהא"א שבהאצילות, הנה הוה גילויים תמיד רק ע"פ צורך הזו"ן הנמשך מהם, כי אין או"א אלא לבנים⁹¹², אבל מצד עצמותם גופה, הנה הם בסתר עליון, בלי שום תואר דאו"א, ואין להם גילוי למטה כלל, ומציאותם אשר מהגרון ולמטה וכל אורם וגילויים, הנה הוא בהא"א שבא"ק לפי צורך האצילות, ובהא"א שבהאצילות לפי צורך הזו"ן, כי רק משום זה נצטמצמו וירדו מהגרון ולמטה ונתגלו לכל בחי' או"א וכנז'. וזהו שאמר הרב ברפ"ח (פרק ב), כי הנה או"א ירדו ממקומם הראוי להם, והיה ירידתם לצורך זו"ן, כי אלולא זה, לא יצאו מהם הזו"ן על מדרגתם שהם עתה. אמנם כ"ז, הוא רק עתה, שהוא בהנהגת דשליטת מ"ה וב"ן, אבל לעתיד, כשיחזור כל ההנהגה לשליטת הס"ג, הנה יתעלו אז כל השמות והגילויים במדרגה למעלה, ויהיה ע"ב בכתר וס"ג בחכמה ומ"ה בבינה וב"ן בכל הזו"ת. ויתעלה אז כל הפרצופים והעולמות ג"כ. וכן יתעלו או"א למקורן, שהוא להחזיר דהמוחין, כמ"ש בפרצופים (דרוש ב) וברפ"ח (פרק ב), והם אוירא ומ"ס, ויאירו ויתפשטו משם ולמטה עד הטבור, ויאיר הס"ג מהחכמה ולמטה, והמ"ה מהבינה ולמטה, והזו"ן יוכללו בכל הזו"ת, ויאירו שניהם באור הב"ן, כי יתעלו השמות והפרצופים כנז'. וכ"ז הוא בשליטת הס"ג דלעתיד, אבל עתה, הנה ירדו או"א מהגרון ולמטה, שהוא הבינה דא"א, כמ"ש בא"א (פרק ח) ובאנ"כ (פרק ח), ושם ירד ג"כ אור הס"ג, כי כל גילוי ואורו עתה, הנה הוא בבינה. וכן עומדים עתה או"א הכלליים רק במדרגת הס"ג הכללי של עתה, אבא הוא ע"ב דס"ג, ואימא הס"ג דס"ג. וירד עתה כל הס"ג הכללי בחג"ת, והז"א שהוא המ"ה הכללי, הוא ירד עתה בהנה"י, כמ"ש ברפ"ח (פרק ב). וכן הוא ג"כ עתה בהא"א הכלליים שבא"ק ובס"ג הכללי שבו, כי הם עומדים בו עתה רק בהחג"ת שבו, וכלולים בהעקודים והאצילות, שהוא המ"ה הכללי, כמ"ש אליהו זל"ט (תיקוני יט ע"א) מלגא איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו אורח אצילות. וכן נעשה כל בנינו מהמ"ה וב"ן הכלליים דא"ק כנודע. הנה עומד כל האצילות עתה רק בהנה"י דא"ק, כמ"ש בשער התיקון (ריש פרק ג) וכנודע. וכ"ז הוא, כי כל עיקר רום מעלתם דכל העולמות והפרצופים לפי מה שהם

⁹¹² עי' לעיל ח"א כז ע"ד: משום שהם למעלה מהפרסא דא"א הנה הם נכללים בא"א, ולכן אין לאו"א שם בפנ"ע, כי כל מה שהוא למעלה מהפרסא הנה הוא נכלל בו ונקרא על שמו, והוא מה שנודע כי שמות הכלליים דאצילות הוא רק אה"ה יהו"ה אדנ"י שהם שמות דא"א זו"ן, עי' זוה"ק אחרי מות (סה ע"א וע"ב) ובתיקונים (קמב ע"ב), אבל או"א אין להם שמות בפנ"ע. ומה שנודע כי או"א הם ע"ב וס"ג, הנה הוא באמת רק על חו"ב דז"א אשר הם בו מהתלבשות או"א, ולכן נקראים או"א ג"כ על שם זה. אבל הם עצמן במקומן אין להם שם כלל, כי הם נכללים בא"א.

בעצמותם העיקרי, הנה הם לא נתגלו עתה כלל, ונעשה כל גילויים רק אחר שנצטמצמו וירדו למטה במדרגה הרבה, וירדו הם וגילויים ושמותם רק אחר שנתעבו בעביות שונות ובמסכים ולבושים, לפי כח התחתונים לקבל, ונעלם עתה עצמותם ושמותם העיקרי לגמרי, ודי בזה ודע כ"ז.

והנה נתבאר לנו מכ"ז על הס"ג דענינינו, מציאותו ושימושו ומקומו ומקורו ושורשו. כי מציאותו הנה הוא, שהוא מהס"ג הכללי שבא"ק, אשר מהגרון ולמטה, הכולל או"א הכלליים. והס"ג דענינינו, הוא הע"ב דס"ג, שהוא האבא הכללי שבא"ק, הכולל או"א עלאין שבו, והוא מבין העקודים לבין החג"ת דא"ק, ומבין שניהם נמשך (קב ע"א) מציאותו ע"ד או"א דאצילות, שנעשה מציאותם מבין הת"ד והחג"ת דא"א.

ושימושו, הנה היה לג' מיני שימושים, כי מתחילה היה משמש להחתפשות הא' דלהאצילות, וכנ"ל כלל ה' ו' וכמו שיתבאר ג"כ למטה באות כ"ג. ואח"כ הנה היה משמש בעולם הנקודות, לצורך המלכי יושר, כמו שיתבאר לקמן סי' ח'. ואח"כ הנה היה משמש בעולם התיקון לאורות התיקון דהאצילות, כמו שיתבאר לקמן סי' ז' וסי' י"ב.

ומקומו, הנה הוא בשני פנים, כי מצד עצמותו וכלילותו במזל עליון, הוא מהגרון עד החזה, ונפסק עיקר שפועו בהחזה, והוא אז או"א עלאין לעצמן שהם בהשליש עליון דהת"ת, וישסו"ת לעצמן, שהם בהשליש האמצעי דהת"ת. אבל כאשר מאירים ומתגלים למטה בתוספות אור ומוחין, וכמו שהיה בהחתפשות הא' דלהאצילות וכן אח"כ באור התיקון דלהאצילות, הנה אז נעשו אבא ויש"ס לחד ואימא עלאה ותבונה לחד⁹¹³, והרי מתפשטים אז או"א עלאין ג"כ, כל א' מהגרון עד הטבור, וע"ז אמרו כי או"א כחדא נפקין וכחד שריין (אד"ז רצ ע"ב), כי הם שוים בקומתם.

ושורשו ומקורו, הנה הוא ג"כ בשני פנים, כי בהעלם, הנה הוא עולה עד האוירא, שהוא רישא תניינא. אבל גילוי, הנה הוא רק בהמ"ס, רישא תליתאה, ובחלק המ"ס אשר רק מהאזניים ולמטה, והוא בהשם מ"ה דהמ"ס אשר בס' א' אות ג'. אמנם ע"י כלילותו במזל עליון, שהוא אור החוטם, והוא תיקון ח', הכולל כל הח' תיקונים העליונים⁹¹⁴, אשר הם כללות כל אור האזניים, והרי כלול אבא באור האזניים ג"כ, וכל אורות האח"פ הרי הם מבויעין דנפקין מהמ"ס עצמו, שהוא הס"ג שבס' א' אות ב', וא"כ הרי הוא עולה וכלול גם בהס"ג דאות ב'.

אמנם הנה בארנו בפנים הספר כלל ח"י עניי סי' ב' אות ח' סעיף ה' ובכ"מ שם, כי כל שפעת המ"ס דא"ק, הנה הוא לעולם אינו נמשך ממנו עצמו במכוון, אלא כל שפועו וכל גילוייו אשר מכל הד' שמות עסמ"ב שבו, שהם כל הד' שמות עסמ"ב שבס' א', הנה הוא נמשך לעולם רק ע"י הע"ב דאות ה', ע"י הג' שמות סמ"ב שבו, דאות ו' ז' ת. וכן גם האו"א שבא"ק וכל תולדותיהם אשר אמרנו, כי שרשם הוא המ"ה וב"ן דהמ"ס, שהם המ"ה וב"ן שבס' א' אות ג' ד', הנה הוא ג"כ רק ע"י המ"ה וב"ן שבהע"ב דאות ה', שהם המ"ה וב"ן דאות ז' ח', שהם השורש דאורות חוטם פה, שהם בחי' הב' מזלין דהיי"ג ת"ד שבכללות העקודים. והוא מה שגודע ג"כ, שכל מה שנעשה מהעקודים ולמטה, הוא הכל רק ע"י העקודים, ויצאו ונעשו האו"א שבא"ק מהמ"ה וב"ן דאות ג' ד', רק ע"י המ"ה וב"ן דאות ז' ח', שהם השורש דהמזלין, אשר או"א כלולים בהם.

וכן גם מה שאמרנו, כי ע"י כלילותו במזל עליון, שהוא תיקון ח', הנה הוא כלול ממילא באורות האזניים ג"כ, ובעיקרו דהמ"ס⁹¹⁵, שהוא בהס"ג דאות ב', הנה הוא ג"כ רק ע"י הע"ב דאות ה' וע"י הס"ג שבו, שהוא הס"ג דאות ו', כי כל שפעת האח"פ שהוא

⁹¹³ ע"י שער ז"א ספ"ב.

⁹¹⁴ ע"י בהגר"א בספד"צ יח ע"ג ד"ה וידוע שאבא.

⁹¹⁵ ע"י לעיל ה ע"א.

מהמ"ס, הנה הוא לעולם נובע ומתגלה רק ע"י הע"ב דאות ה', שהוא הא"א לכל האורות דהאח"פ. וכל עיקרו דהמ"ס, שהוא הס"ג דאות ב', וכן כל אורו אשר נמשך מהמ"ה וב"ן דאות ג' ד' שבו, הנה הוא מאיר ומתגלה לעולם בכ"ז ג"כ רק ע"י הע"ב דאות ה', וע"י הס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח' שבו.

והרי לנו עכ"פ כי שורש האבא שבא"ק, אשר הוא בהמ"ה דהמ"ס דאות ג' וכן גם אשר בהס"ג דהמ"ס דאות ב', ע"י כלילותו אשר באורות האזניים ג"כ, הנה הוא הכל רק ע"י הע"ב דאות ה', ע"י הס"ג והמ"ה דאות ו' ז' שבו. וכן הוא שורשו ג"כ גם בהע"ב דאות ה' עצמו, והוא בהח' תיקונים העליונים מהי"ג ת"ד, שבסוד הזקן התחתון שבו, כי שם הנה הוא השורש דאור החוטם, שהוא המזל עליון אשר אבא כלול בו, וכנ"ל סוף אות כ"א. וכן ע"י כלילותו באור האזניים ג"כ כנז', הרי עולה ע"י שורשו ג"כ בהע"ב דאות ה' עצמו, והוא בשורש אור האזניים אשר בו, שהוא מהחזה שבו עד הטבור שבו, והוא בחי' האימא שבו כנ"ל סי' ד', והוא השם ס"ג דלעיל סי' ב' אות ו'. ועכ"פ הוא, כי הס"ג דענינינו, שהוא העצמות העיקרי דהאבא הכללי {קכ ע"ב} שבא"ק, הנה הוא עולה בשורשו ממדרגה למדרגה בה' מקומות, היינו בהמ"ה דסי' ב' אות ז', ובהס"ג דסי' ב' אות ו', והם הס"ג מ"ה שבהע"ב דאות ה', ומשם הוא עולה עוד בהשם מ"ה דסי' א' אות ג', ובהס"ג דסי' א' אות ב', והם הס"ג מ"ה שבהמ"ס דא"ק, ומשם הנה הוא עולה עוד בהעלם נורא, שהוא גם בהאורא, רישא תניינא, כי מכ"ז הוא שורש האבא הכללי שבא"ק.

(כ"ג)

מ"ה

השם מ"ה הזה, הנה הוא ג"כ מהאבא עצמו, אמנם הוא אינו מעצמותו העיקרי שבו, אלא הוא רק מגילוייו, כי עצמותו העיקרי שבו, הנה הוא רק ע"ב וס"ג, ואין גילוי בו למ"ה וב"ן כלל, והוא כולו למעלה מהטבור דא"ק. וכנודע שאו"א הם קצרי הקומה (ע"ה זיונים ב). אמנם הנה לצורך ההתפשטות הא' דלהאצילות, אשר הוא כולו מהטבור ולמטה דהא"ק, וכמ"ש בשער התיקון (ריש פרק ג), וכן הוא כולו רק מהמ"ה וב"ן הכלליים, כמ"ש בשער עתיק (פרק א), הנה יצאו ונולדו המ"ה וב"ן הפרטיים מהע"ב וס"ג הכלליים שבהם, ונתפשטו הם מהטבור ולמטה דהא"ק עד סוף רגליו, לצורך התהוות התפשטות הא' דלהאצילות, שהוא השורש הראשון שורש העליון להאצילות. וכנודע מדברינו מענין ההתפשטות הראשון אשר לכל עולם. אמנם מה שנוגע לאימא, הנה יתבאר בעה"ל לקמן סי' ט', וכן מה שנוגע להב"ן הפרטי, הנה יתבאר בעה"ל למטה אות כ"ד. אך עתה נדבר רק מה שנוגע להאבא הכללי ולהמ"ה הפרטי שבו, כי הנה יצא ונולד המ"ה הפרטי מהס"ג הכללי דלעיל אות כ"ב, שהוא האבא הכללי לצורך התפשטות הא' דלהאצילות. והנה הוא השימוש הראשון מהג' שימושים דהאבא הכללי שאמרנו לעיל אות כ"ב. ויצא ונולד המ"ה הפרטי מהס"ג הכללי, והתפשט הוא מהטבור ולמטה דהא"ק עד סוף רגליו, להעשות עי"ז לשורש עליון להאצילות, והוא מ"ש הרב בנקודות (פרק א), כי מתחילה היה מתפשט הס"ג מהאזניים עד סוף רגליו, כי בעת ההתפשטות הא', היה יחודו דהאבא הכללי בעצמות הס"ג שבו בחלק המ"ס אשר מהאזניים ולמטה כנ"ל אות כ"ב. והתפשטות המ"ה הפרטי דהס"ג, שהיה מתפשט עד סוף רגליו, הוא התפשטות הס"ג שאמר. והיה כל ההתפשטות הזה לצורך ההתפשטות הא' דלהאצילות, והוא שימוש הא' דהאבא הכללי כנז', ונתגלה בו עי"ז המ"ה הפרטי דהס"ג הכללי שבו.

אמנם, כי הנה אחר שנתפשט ונעשה את פעולתו, והוא העשותו לשורש עליון להאצילות, הנה חזר ונסתלק ועלה למקומו, שהוא מהטבור ולמעלה ובהס"ג הכללי כמקדם, והיה הסתלקותו ועלייתו בהלב דהאבא ודא"ק, והלב הוא השני להמוחין

כנודע⁹¹⁶, ושם הנה היה הסתלקותו, והוא ההסתלקות שאמר הרב בנקודות (פרק ב). והנה נעשה בעלייתו לסוד מ"ן, ונולד עי"ז האור חדש שאמר הרב שם, וירד גם הוא מהטבור ולמטה, ויצא דרך הטבור והיסוד, וממנו הוא סוד המלכי יושר שיצאו מהצפרני רגלים שאמר שם (פרק ג), והם סוד המלכים והנקודות אשר מצד האבא שבא"ק, כנודע בדברינו בספר הדע"ה ח"א בדרושים הראשונים שם.

והנה היה יציאת האור חדש והמלכי יושר מהנה"י דאבא הכלליים, שהם המ"ה וב"ן הזו"ן הכלליים דהאבא, ונולדו אותן הנה"י ע"י עליית המ"ן דהמ"ה הפרטי הנו, וירדו ונתפשטו הם מהטבור ולמטה דא"ק עד סוף רגליו, ומאותן הנה"י הוא האור חדש והנקודות דהמלכי יושר אשר מצד האבא שבא"ק, והוא במה שנודע משער טנת"א (פרק ה) ומכ"מ, כי בכל טיפה הזרעית, הנה משתתפים האו"א ליתן בו חלק מגופם ונפשם ג"כ, ועיקרו הוא מהנה"י שבהם. והרי נתן אבא חלק מגופו ונפשו ג"כ מהנה"י שבו בלידת אור חדש הנ"ל, אשר ממנו הוא הנקודות דהמלכי יושר. ואותו החלק דהנה"י שבו אשר השתתף בהם בהאור חדש {קב ע"ג} שיצא ונתפשט מהטבור ולמטה, הנה הוא מהנה"י הכלליים דהאבא שאמרנו. ונקראו הם בשם כלליים, משום שהם השורש דהמ"ה וב"ן הכלליים, אשר מהם נבנה האצילות, וכמו שיתבאר כ"ז בעה"י בביאור היטיב בסימנים הבאים, וכן הם ג"כ אותן הנה"י הכלליים, בחי" המ"ה וב"ן הכלליים דהאבא עצמו ג"כ, כי הם השורש המ"ה וב"ן הכלליים, אשר מהם נבנה האצילות, ועומדים אלו המ"ה וב"ן הכלליים דהאבא עצמו ג"כ, רק מהטבור ולמטה לעולם. אלא הוא, כי הנה המ"ה הכללי שבו, הנה הוא לא יצא ג"כ, אלא רק בעת התיקון דוקא, וכמו שיתבאר לקמן סי' י"ב.

אך הב"ן הכללי, הנה הוא נחלק לשנים, הט"ר שבו, והמלכיות שבו, שהם ג"כ בחי' חיצוניות ופנימיות. והפנימיות הנה הוא יצא ג"כ רק בעת התיקון, כמו שיתבאר לקמן סי' ז'. אך החיצוניות, הנה מהם הוא המלכי יושר הנ"ל, והם אשר יצאו בעולם הנקודות, כמו שיתבאר כ"ז בסמוך אות כ"ד ולקמן סי' ח'. והרי נעשה כ"ז ג"כ, רק ע"י המ"ה הפרטי דענינינו, כי בעלייתו למ"ן, הנה נולד עי"ז האור חדש שאמר הרב בנקודות (פרק ב) עם נה"י הכלליים דהאבא המשתתף בו, כנז'. והנה הוא שימוש הב' דהאבא שאמרנו לעיל אות כ"ב, והוא גילוי והתפשטותו בהנקודות דהמלכי יושר, שהם מהחיצוניות דהב"ן הכללי שמהאבא.

אמנם אח"כ, שהוא אחר מיתת המלכים ושבירת הכלים, כאשר הגיע עת התיקון ונעשה העליית מ"ן גם מהאורות דהמלכים, כמ"ש בשער התיקון (פרק א), והנה היה עלייתם הראשונה אשר בא"ק, ג"כ בהמ"ה הפרטי הנו, אחר שנתייחד הוא עם המ"ה הפרטי דלקמן סי' ט' אות ל"ה, ונעשו שניהם לאחד. והנה שם, הנה היה עלייתם דאורות הנקודות בעת התיקון, כי שם הנה נשאר השורש דכל הנקודות כולם, ע' דברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש ג' סי' ה' אות י"א, ועלו שם בראשונה בסוד מ"ן, כדי להתתקן. והנה נעשו שם לסוד מ"ן עם המ"ה הפרטי יחד, ונתעורר עי"ז זווג עליון לעילא לעילא, בהמוחין פנימים דא"ק, כמ"ש בשער התיקון (פרק ב), כי הנה התייחד עי"ז אור האוירא עצמו, שהוא אור הגנוז, הנה נתגלה אז והתייחד אז הוא עצמו בהמ"ס, בלתי מסך כלל.

והנה נולד עי"ז אור המ"ה דהתיקון, והיה גילוי בשתיים: אחד פנימי ואחד מקיף. ומקיף הוא האור שהאיר דרך המצח, אבל הפנימי הוא ירד בא"ק דרך פנימיותו, וכן דרך העקודים ודרך הא"א ודרך האו"א שבא"ק⁹¹⁷, אשר הם נכללים ומלוכשים זב"ז, ובחי' הכללי שמהאבא.

⁹¹⁶ עי' ע"ח שער לא פרק ד: המוח האדם הוא עיקר האדם, והלב שני לו, עכ"ל. הן במעלת השכל והן בענין החיות כי החיות תלוי בלב כמו שהוא תלוי במוח (דע"ה ח"ב צה ע"א), בלב מתקבץ כל המוחין דחו"ב ועי' ס"י ריש פרק ו' שיש ל"ב נתיבות חכמה גם בלב וגם במח (כללים ח"א פ ע"ב)

⁹¹⁷ כל זה דווקא בפנימיות א"ק.

היסודין שמכולם יחד, הנה הוא כללות היסוד דא"ק. ויצא אור המ"ה הפנימי מכללות היסוד דא"ק בסוד חסד דאתגלי בפום אמה, כמ"ש בא"דר (קמב ע"א)⁹¹⁸. ועכ"פ הוא כי אור המ"ה הפנימי, הנה הוא תולדות היסוד דא"ק, כמ"ש הרב בסדר אצילות בקיצור (פרק ב), וכן אותו המ"ה הפנימי, הנה יצא כלול ג"כ עם הפנימיות דב"ן, שהוא הט"ר דב"ן כנ"ל, והם סוד הדר ומהיטבאל.

והנה היה יציאת כל אותו אור המ"ה דהתיקון מהמ"ה הכללי דהאבא עצמו, כי הרי אמרנו שהוא תולדות היסוד דא"ק, הכלול מהיסודין דא"א ואו"א שבו, ויצא אור התיקון מהם בסוד החסד דאתגליא בפום אמה. וכבר אמרנו, כי בכל טיפה זרעית, הנה ישנו בו חלק מגופם ונפשם דאו"א עצמם, והוא מהנה"י שבהם, המ"ה וב"ן שבהם. והרי נעשה כל טיפה זרעית ע"י המ"ה דאבא, וכן הוא בענינינו, כי הנה יצא המ"ה דהתיקון מהמ"ה הכללי דהאבא עצמו, ונקרא הוא בשם מ"ה הכללי בערך המ"ה הפרטי הנ"ל, שהוא מהס"ג הכללי, והוא כלול בו ומיוחד עמו, ואינו עולה הוא בשם בפנ"ע כלל. משא"כ המ"ה הכללי הנז', הגם שהוא אינו מעיקרו דהאבא עצמו, כי הוא רק מהתפשטות הנה"י שבו, אשר מהטבור ולמטה. אך מאחר שנתפשט, והוא עומד שם לעולם, להיות שורש להמ"ה הכללי דהתיקון. וכן הוא החלק אשר מהאבא שהשתתף בהטיפה הזרעית, אשר ממנו נעשה המ"ה דהתיקון, לכן הנה נקרא הוא ג"כ בשם מ"ה הכללי, והוא מ"ה הכללי דהאבא, והוא על שם תולדתו היוצא ממנו. {קב ע"ד}

והנה הוא השימוש הג' מהג' שימושים דהאבא, אשר אמרנו לעיל אות כ"ב, כי כל הג' שימושים דהאבא אשר אמרנו בו, הנה כולם הם ע"י המ"ה הפרטי דענינינו. כי השימוש דההתפשטות הא', הרי הוא מהמ"ה הפרטי בעצמו כנ"ל. והשימוש אשר להנקודות דהמלכי יושר, שנעשו מהנה"י דהאבא המשתתף בהם כנ"ל, הרי כל המציאות דהמלכי יושר הנה הם מהאור חדש שאמר הרב בדרושי נקודות (פרקים ב ג), וכל המציאות דאור חדש, הרי הוא נעשה ע"י עליית המ"ן דהמ"ה הפרטי כנ"ל. וכן השימוש הג' אשר לאור התיקון, הרי היה עיקרו ג"כ רק ע"י המ"ה הפרטי דענינינו. כי הנה אחר הסתלקותו למעלה בהסתלקות שאמר הרב בנקודות (פרק ב) וכנ"ל, והיה הסתלקותו למעלה מהטבור, והוא בהלב, ועומד שם לעולם בלבו של א"ק, ששם הוא התפשטות כל המוחין וגילויים ע"י פתח פתוח דפי היסוד דאימא, המגיע עד שם כנודע. ושם הוא עומד המ"ה הפרטי הנז' אחר הסתלקותו, להיות שורש עליון להאצילות ולכל תיקוניו. ונמשך כל אור התיקון רק על ידו, כי הוא עומד שם בסוד מ"ן לכ"ז וכנ"ל. והרי נעשה גם כל השימוש הג' דהאבא אשר אמרנו לעיל אות כ"ב, ג"כ רק ע"י המ"ה הפרטי דענינינו. וכל הג' שימושים דהאבא, הנה הם עצמם הג' שימושים דהמ"ה הפרטי שבו. וגילוי דאותו המ"ה הפרטי, הנה היה בעת ההתפשטות הא', כי אז הנה יצא לעצמו ונתגלה, אלא שאח"כ הוא חזר ונסתלק כנ"ל.

ומציאותו הנה הוא מעיקרו דהאבא עצמו, כי הוא המ"ה הפרטי מהס"ג הכללי שבו.

ומקומו הוא בלבו של א"ק, כי שם הוא עומד לעולם לשורש עליון להאצילות. ומקורו הנה הוא אותו המקור עצמו אשר אמרנו לעיל אות כ"ב בהס"ג, כי הרי הוא רק המ"ה הפרטי ממנו, אמנם סיבת יציאתו וגילוי, ר"ל סיבת התפשטותו להשימוש דהתפשטות הא', הנה הוא כסיבות כל ההתפשטות הא', אשר לכל העולמות כולם, וכבר בארנו בזה ענין סיבתם בדרך כלל בפנים הספר כלל א' ענ"ב ע"ש. אמנם המ"ה הכללי דהאבא, שהוא הנה"י הכלליים שבו, אשר נתפשט מהטבור ולמטה דהא"ק לצורך הנקודות והאצילות, [ע"ד התפשטות הנה"י דהא"א שבהאצילות,

⁹¹⁸ הוב"ד לעיל הערה 377.

שנתפשו מהטבור ולמטה דא"א לצורך הזו"ן, והנה הנה"י הם כוללים מ"ה וב"ן, ואותן המ"ה וב"ן אנו קוראים אותן בשם מ"ה וב"ן הכלליים שבו, וכנ"ל. וכן גם הב"ן עצמו, הוא נתחלק לב', פנימיות וחיצוניות, שהם ט"ר דב"ן והמלכיות דב"ן. וכ"ז הנה הוא כללות הנה"י דהא"א שבא"ק. ובעת ההתפשטות הא' הנ"ל, הנה לא היה אז שום גילוי מכל אותן הנה"י מאומה, כי אז הנה היה בבחי' התפשטות הס"ג עד סוף רגליו כנ"ל. אך אח"כ בעת עולם הנקודות, הנה נתגלה אז מאותן הנה"י, רק החיצוניות דהב"ן. אך הפנימיות דב"ן עם השם מ"ה, הנה הם לא נתהוו ולא יצא שרשן גם באבא, אלא ג"כ רק בעת התיקון. ולכן לא הזכרנו אותם בעניינינו עתה, כי הם יתבארו לפנינו בעה"י בסימנים הבאים, וכן למטה בסמוך אות כ"ד. ולא הזכרנו כאן מעיקר המ"ה, אלא רק מהמ"ה הפרטי לבד, ובארנו אותו מציאותו ושימושו ומקומו ומקורו, וככל הנ"ל באר היטיב בעזרת ה' ית"ש. וע' עוד למטה בהב"ן שבסמוך אות כ"ד כמה דברים עיקרים בזה, כי הם שניהם אחד ותלמוד משם לכאן.

(כ"ד)

ב"ן

סעיף א'

השם ב"ן הזה, הנה הוא בכל עניניו ע"ד שאמרנו לעיל בסמוך אות כ"ג בהמ"ה, כי מציאותו הנה הוא מהאבא עצמו, ר"ל מהאבא הכללי שבא"ק, אשר הוא כולו מהטבור ולמעלה. אמנם הוא אינו מעיקר עצמותו גופה, כי עצמותו העיקרי דהאבא, (קבא ע"א) הנה הוא רק ע"ב וס"ג, ואין גילוי בו עצמו למ"ה וב"ן כלל. אמנם כי לצורך ההתפשטות הא' אשר להאצילות, שהוא להעשות בא"ק שורש עליון להאצילות, שכל עיקרו הוא רק מ"ה וב"ן, הנה נתגלו ויצאו המ"ה וב"ן הפרטיים מהס"ג עצמו דהאבא, ונתפשו מהטבור ולמטה דהא"ק בכל המקום שהיה עתיד להאצילות, ונצטמצמו ונעשו הם ע"ז לשורש עליון להאצילות. ואח"כ הנה חזר כל אותו ההתפשטות למקומו, שהוא בהס"ג הכללי כמקדם. והיה הסתלקותו בהלב הכללי דהא"ק, והלב הוא לעולם השני להמוחין⁹¹⁹, ושם הנה היה עלייתו, ועומד שם לעולם לסוד העלאת מ"ן, לעורר זווגי עליונים, ולהמשיך תמיד מוחין לצורך כל תיקוני האצילות.

והנה יצא אותו הב"ן הפרטי ביחד עם המ"ה הפרטי דלעיל אות כ"ג, כי הנה הם לשורש עליון להמ"ה וב"ן הכללים, שהם עיקר בנין האצילות. וכן היה ג"כ הסתלקותם ביחד, ומתייחדים הם שניהם לאחד לעולם, והם שניהם יחד לסוד העלאת מ"ן תמיד כנז'. והוא שימוש הא' שבו, והנה אמרנו לעיל אות כ"ג, שהוא עצמו הנה הוא שימוש הא' דהאבא אשר אמרנו לעיל אות כ"ב. אך באמת ובדיוק, הנה הגם כי בעיקר ההתפשטות הנה הוא באמת שימוש אחד בשניהם, כי הרי נעשה כל השימוש דההתפשטות הא' אשר מהאבא רק ע"י אותן המ"ה וב"ן הפרטיים עצמן. אך התועלת מההתפשטות ותכליתו, שהוא להיותן שורש עליון להאצילות ולסוד העלאת מ"ן תמיד, הנה כ"ז נתגלה רק באור ההתפשטות עצמו, והוא השימוש הא' דאותו ההתפשטות, כי נעשה ע"ז לשורש עליון להאצילות ולסוד העלאת מ"ן תמיד.

והנה אמרנו לעיל אות כ"ב, כי בעת ההתפשטות הא', הנה היה אז יחודו דהאבא בעצמות הס"ג שבו, בחלק המ"ס דא"ק, אשר מהאזניים ולמטה. וא"כ נמצא, כי הנה הגם כי אח"כ לצורך הנקודות וכן גם לצורך אור התיקון, הנה ירד המציאות דהאבא וגילוי רק מהגרונן ולמטה וכנ"ל אות כ"ב. עכ"ז, הנה שורש העליון דלהאצילות נעשה בו, הנה הוא נעשה בעצמות הס"ג שבו, אשר ביחודו עם המ"ס עצמו. והנה זהו הסיבה להיות תליית

⁹¹⁹ ע'י לעיל הערה 916.

האצילות לעולם בהמ"ס גופה ג"כ. והגם שעיקר כל האצילות, הנה הוא רק מהטבור ולמטה, והפרסא מפסיק ביניהם, עכ"ז הנה ע"י שורש העליון שלו, הנה הוא תלוי לעולם בהמ"ס ג"כ, והוא בחלק המ"ס אשר מהאזניים ולמטה, שהוא בהמ"ה וב"ן דאות ג' ד'. והוא מ"ש הספד"צ (פרק א ג ע"ב) האי מתקלא (שהוא אור הדעת עלאה אשר האצילות נתקן על ידו, הוא) תלוי באתר דלא הוי (והוא בהמ"ס דא"ק, שהוא נעלם ונורא), אתקלו ביה אינון דלא אשתכחו (והוא אור המ"ה והט"ר דב"ן, שלא היו מקודם והם יצאו ונתגלו בעת התיקון מהמ"ה וב"ן דהמ"ס דאות ג' ד', כמו שיתבאר בעה"י בהדרוש שלפנינו), ביה סליקו וביה סלקן דלא הוו והוו ויהוין, שכל עליית המ"ן אשר הן מאורות הנקודות והן אשר מכל הנבררים תמיד, הוא לעולם בהמ"ס דא"ק, וכן משם הוא כל תיקונם. וכל זה הנה הוא ע"י ששורש העליון דהאצילות, שנעשה ונתייחד בהא"א שבא"ק בעת ההתפשטות הא', הנה היו אז האו"א בעצמות הס"ג, שבהם מיוחדים בהמ"ס דא"ק מהאזניים ולמטה שבו. והרי יש לשורש העליון דהאצילות תלייה בהמ"ס דא"ק, ולכן הנה נעשה המ"ס דא"ק למעין נובע לכל תיקוני האצילות תמיד, וכן כל העליית מ"ן דהאצילות, הנה הם עולים עד שם.

סעיף ב'

והנה מבואר הוא בדברי הרב בדרושי נקודות (פרק ב), כי עליית המ"ן דאותו ההסתלקות גרם זוג עליון, ונולד עי"ז האור חדש, אשר ממנו יצאו המלכים דצפריני רגלים, כמ"ש שם (פרק ג) שהם הנקודות דמלכי יושר, אשר הם מצד אבא הכללי שבא"ק, כנודע בדברינו. והנה בכל זוג, הנה משתתפים או"א ליתן חלק מגופם (קכא ע"ב) ונפשם בהולד, ועיקרו הוא מהנה"י שלהם. והרי נתפשטו הנה"י של האבא בהאור חדש, אשר יצא מהטבור והיסוד, ונתפשט בא"ק עד סוף רגליו. הנה השתתף האבא הכללי שבא"ק ג"כ בהנה"י שלו באותה ההתפשטות, אמנם לצורך הנקודות, שהם רק בחי' החיצוניות, שהוא המלכיות דהב"ן לבד, הנה היה אז ההשתתפות דהנה"י דהאבא ג"כ רק בבחי' החיצוניות דהנה"י, שהוא רק מה שראוי מהם להמלכיות דהב"ן. אך עכ"ף הוא, כי הנה התפשט אז האבא דהנה"י שלו מהטבור ולמטה דהא"ק, והיה אותו ההתפשטות לשורש הב"ן הכללי דהנקודות, והוא שימוש הב' דהאבא שאמרנו לעיל אות כ"ב. ואותן הנה"י דהתפשטות האבא אשר לצורך הנקודות, הם מציאותו ושימושו דהב"ן הכללי דענינינו, והיה יציאתו ע"י הב"ן הפרטי הנ"ל בדברינו, כי ע"י עליית המ"ן דהב"ן הפרטי דהאבא, הנה נולד מזה הב"ן הכללי שבו, אשר השתתף בהאור חדש כנז'.

והנה בבחי' אחת, הנה הוה באמת הב"ן הפרטי יותר עיקרי, כי הרי הוא מהאבא עצמו, מעיקרו שמהטבור ולמעלה, מהעסמ"ב הפרטיים שבהס"ג הכללי והעיקרי שבו. משא"כ הב"ן הכללי שאמרנו, הרי הוא אינו מעיקר האבא עצמו כלל, כי עיקר האבא עצמו, הרי הוא מסתיים ונפסק בהטבור דא"ק, אלא הוא רק מהתפשטותו ואורו, הנמשך ממנו להשתתף בבנין האור חדש והנקודות כנז'. אמנם עכ"ז, הנה אנו קוראין אותו בשם ב"ן הכללי דהאבא, משום שהוא בגילוי תמיד, והוא השורש דהב"ן הכללי דהאצילות אשר מצד האבא, כי ממנו נעשו הנקודות דהמלכי יושר כנ"ל. משא"כ הב"ן הפרטי, הרי הוא יושב בסתר עליון לעולם⁹²⁰, והוא כלול בהס"ג הכללי ומיוחד עמו לעולם. ועכ"פ הוא, כי התפשטות הנה"י דהאבא אשר השתתף במציאות האור חדש לצורך הנקודות דהמלכי יושר, הנה הוא המציאות דהב"ן הכללי דענינינו, והוא ג"כ שימוש, כי ממנו יצאו האורות דצפריני רגלים, שהם המלכי יושר, שהם הנקודות אשר מצד האבא.

⁹²⁰ עי' תיקו"ז קט ע"ב, ועי' שער הפונה קדים פרק ה.

והנה להאבא ולהב"ן הפרטי, הנה הוא שימוש הב'. כי השימוש הראשון, הנה הוא הפעולה והגילוי דההתפשטות הא'. והשימוש הב', הוא מה שנולד מהם האור חדש לצורך המלכי יושר עם השתתפות והתפשטות הנה"י בהם כנז'. אבל לאותן הנה"י עצמן, אשר אמרנו עליהם שמציאותם והתפשטותם עתה, שהוא לצורך הנקודות, הנה הוא הגלוי דהב"ן הכללי שנתחדש כל מציאותו עתה, רק לצורך כל הנקודות דהמלכי יושר וכנז'. והנה הנה בו כל המציאות דהמלכי יושר שיצא ממנו, רק השימוש הא', אבל להאבא ולהב"ן הפרטי, הנה היה יציאת הנקודות מהם השימוש הב', אך להב"ן הכללי דענינינו, הנה היה כ"ז רק השימוש הא'.

והרי נתבאר לנו עכ"פ על הב"ן דענינינו, כי היה מציאותו בב' בחי', פרטי וכללי. והפרטי היה שימוש בשתיים, לההתפשטות הא' ולהעלאת מ"ן לצורך הנקודות. והכללי היה עד עתה כל שימוש רק אחת, שהוא לצורך שורש הנקודות לבד. אמנם כ"ז הוא רק במציאות הב"ן הכללי אשר בתחילת גילוי, והיה כל גילוי או רק לצורך הנקודות, כי הנה היה אז כל גילוי דהאבא אשר נתגלה לזה בהנה"י שלו, רק בבחי' המלכיות החיצוניות שבהם לבד וכנ"ל. אמנם אח"כ, שהוא כאשר הגיע עת התיקון, והיה אז עליית המ"ן מאורות הנקודות ג"כ, והיה עלייתם הראשונה אשר בא"ק ג"כ, בהחזה שבו, שהוא בהלב, ובהמ"ה הפרטי הנ"ל (כי הלב הוא לפני מן החזה, ע' אהלות פ"א מ"ח), ומשם הנה היה עליית המ"ן שלהם לעילא לעילא, ונעשה עי"ז זיווג עליון בהמוחין היותר פנימים דא"ק, ונולד מזה אור המ"ה דהתיקון. והיה גילוי בב' בחי', אחד פנימי ואחד מקיף. והמקיף הוא האור אשר האיר דרך המצח מבחוץ, אך הפנימי הנה הוא ירד דרך פנימיות כל הא"ק, דרך הא"א והאור"א שבו, עד היסודין שלהם, שהוא כללות היסוד דא"ק, ויצא מהיסוד בסוד החסד דאתגלי בפום אמה⁹²¹. והוא אור המ"ה דהתיקון, שהוא תולדות היסוד דא"ק, והיה {קבא ע"ג} כלול מהמ"ה והמ"ר דב"ן שהם הדר ומהיטבאל.

סעיף ג'

והנה השתתף בהם ג"כ האור"א שבא"ק, לתת חלק מגופם ונפשם, ועיקרו הוא מהנה"י שלהם, כי הם השחקים ששחקים מ"ן כנודע (והר ח"ג כו ע"א). אמנם מה שנוגע להאימא יתבאר בעה"י לקמן סי' ט', אך עתה נדבר רק מה שנוגע להאבא. כי הנה השתתף אבא לתת חלק מגופו ונפשו, ועיקרו הוא מהנה"י שלו, בהטיפה הזרעית דאור התיקון והנה"י, הנה הוא בבחי' מ"ה וב"ן, וכנודע שאיהו בנצח ואיהו בהוד⁹²². ואותן המ"ה וב"ן אשר מהאבא, הנה הם המ"ה וב"ן הכללים דהאבא עצמו, והם נתגלו ג"כ רק בעת התיקון, כי הרי הם השתתפות הנה"י שלו, אשר השתתף בהם בהטיפה הזרעית דהתיקון כנז', והם המ"ה וב"ן הכלליים דהאבא עצמו.

והתפשטותם ומקומם, הנה הוא מהטבור ולמטה דא"ק עד סוף רגליו, כי הם מתלבשים בכל האצילות לעולם, ובהם הנה מתלבש השורש דאור התיקון להמ"ה וב"ן הכלליים דהאצילות. וכ"ז הוא ע"פ מה שנוגע, כי כל אור היורד מלמעלה למטה, הנה נשאר עיקרו בכל מקום שעובר דרך⁹²³, ובפרט באור התיקון, וכמ"ש באד"ר (קלה ע"א) כל רישא דעמא דלא אתתקן הוא בקדמיתא, לית עמא מתתקנא ואי איהו מתתקן כלהו מתתקן כו⁹²⁴, וכמו שיתבאר בעה"י לקמן סי' ז' וסי' י"ב על עיקר אור התיקון דהדר ומהיטבאל, שנשאר עיקרן בהאבא עצמו ע"ש.

⁹²¹ עי' אד"ר קמב ע"א, הוב"ד לעיל הערה 377.

⁹²² עי' מלואים אות (ז).

⁹²³ עי' נסירה פרק ז.

⁹²⁴ עי' לעיל הערה 558.

אמנם הנה זולת אור התיקון אשר להאבא עצמו, הנה צריך שיהא באבא ג"כ גילוי שורש לאור התיקון המתפשט באצילות עצמו. והנה המקום והמעון אשר נתייחד לזה בהאבא, להשראת שורש אור התיקון בתוכו, שיהא הוא השורש לאור התיקון דהאצילות ממש, הנה הוא המ"ה וב"ן הכלליים שמהתפשטות הנה"י דהאבא עצמו, כי הם המקום והמעון לשרות כבוד בתוכם לעולם. ונודע הוא מדברי הרב בשעה"ק (דף ט' סע"ד י ע"ד⁹²⁵) כי המקום הוא יותר גדול ומעולה מן הניתן בתוכו, ע"ש. וכן הוא בענינינו, והוא ע"פ מה שאמרנו, כי אותו ההתפשטות דהנה"י דהאבא עצמו, הנה הם נולדו ג"כ רק בעת התיקון. והוא משום כי בעומק, הנה הם באמת ג"כ רק מאור התיקון עצמו, והוא מחלק אור התיקון הנשאר בהאבא עצמו, ולא נתגלה הוא באצילות כלל, אלא רק לבחי' מקום, לשורש אור התיקון הנושא את השורש דאור התיקון בתוכו, ומקיים אותו לצורך האצילות, והוא בידו ע"ד הכתוב (משלי כא א) פלגי מים לב מלך ביד ה' על כל אשר יחפוץ ימנו⁹²⁶.

וכלול אור התיקון מג', היינו מציאותו ועצמותו ומקומו. מציאותו, הנה הוא באצילות גופה, והוא המ"ה וב"ן הכלליים, אשר מהם נבנה כל האצילות. עצמותו, הוא שורשם אשר בהאבא שבא"ק, והם העסמ"ב אשר לקמן סי' ז' י"ב י"ג. ומקומו הוא הנה"י הכלליים דהאבא עצמן, והם המ"ה הכללי דלעיל אות כ"ג והב"ן הכללי דענינינו אות כ"ד, שהם התפשטות הנה"י הכלליים דהאבא שבא"ק כנז', והמ"ה וב"ן הכלליים דלקמן סי' ט' אות ל"ה ל"ו שהם התפשטות הנה"י הכלליים דהאימא שבא"ק, וכמו שיתבאר שם ג"כ בעזרת ה' ית"ש. והנה כל אותן הנה"י הכלליים, שהם המ"ה וב"ן הכלליים דענינינו אות כ"ג כ"ד ודסי' ט' אות ל"ה ל"ו, הנה הם מהאבא עצמם, מהתפשטותם שהתפשטו מהטבור ולמטה, להיות מקום ומעון לשורש אור התיקון הניתן בהם לצורך האצילות. ואותו המקום ומעון, הנה הוא ג"כ מעיקר שורש אור התיקון עצמו, מהחלק אשר להאבא גופה, אלא שהוא מתלבש בתוך האצילות בבחי' לבוש על אור התיקון, והוא בסוד אלוה, שהוא לבוש אל הנשמה, והוא גדול מהנשמה, כי הוא בסוד כנשר יעיר קינו (דברים לז יא), כמ"ש בסבא פ' משפטים (צו ע"ב צו ע"ב), ועוד בדברי הרב דרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ח' י ו"ב).

והנה הוא השימוש הג' אשר אמרנו לעיל אות כ"ב, שהוא התפשטות הנה"י דהאבא (קכא ע"ד) אשר לצורך התיקון, כי יצאו ונולדו אז המ"ה וב"ן הכלליים בהאבא שבא"ק, שהוא הנה"י שבו. ונתפשטו ונתלבשו בתוך האצילות, בבחי' לבוש על אור התיקון דאצילות. וכן נמשך על ידן כל תיקוני דהאצילות תמיד, והם הם המ"ה הכללי דלעיל אות כ"ג והב"ן הכללי דענינינו שהם הנה"י הפנימים דהאבא, שנתפשטו ויצאו בעת התיקון לבחי' לבוש על אור התיקון, ולהמשיך על ידם את כל תיקוני האצילות תמיד, והוא השימוש הג' אשר להאבא. אמנם לאותן המ"ה וב"ן עצמן, הנה הוא רק השימוש הא', כי הרי הם נולדו ונתחדשו רק עתה, שהוא בעת התיקון דוקא, ולא קודם לזה מאומה כלל.

[סעיף ד']

והנה בכל שימוש ושימוש מהג' שימושים שאמרנו לעיל אות כ"ב, הנה ניתוסף מציאות הנה"י דהאבא בכל שימוש על הקודם אליו. כי הרי בשימוש הראשון, שהוא בהתפשטות הא', הנה שימשו אז, רק המ"ה וב"ן הפרטיים לבד, ולא יצאו אז עדיין הנה"י הכלליים דהאבא, שהם המ"ה וב"ן הכלליים שבו מאומה כלל. ואח"כ בהשימוש הב',

⁹²⁵ עי' עוד מבו"ש ש"ב ח"א פ"ג. ועי' דברי רבינו ביאורים ח"א ח ע"ב: הוא משום כי עיקר המקום הנושא וסובל את הכל, הנה הוא רק אור הרשימו אשר נשאר בהצמצום מהאור שבתחילה, ונשאר הארה ממנו אחר הסתלקות האור העיקרי דא"ס. ומשום שאותו הרשימו הנה הוא מהאור שבתחילה, לכן הוא יותר זך ומעולה מהאור הנמשך בהקו, כי הרי הוא מאור א"ס העליון עצמו, לכן הוא יותר גדול באיכותו מהאור הנמשך אח"כ בהקו שהוא אחר שנצטמצם בו עכ"פ.

⁹²⁶ עי' מדרש לקמן הערה 1036.

שהוא גילוי דהאבא והשתתפו והתפשטותו לצורך הנקודות דהמלכי יושר, והנה יצא אז בהתפשטות מציאות הנה"י דהאבא, להשתתף במציאות הנקודות. אמנם הנה היו אז כל אותן הנה"י רק מבחי"ב הכללי לבד, אבל לא מהמ"ה הכללי מאומה כלל. וגם מהב"ן, הנה לא היה אז בשלימות כלל, כי הנה הוא כלול מחיצוניות ופנימיות, שהם המלכיות והט"ר. והיה אז כל הב"ן, רק מהחיצוניות שבו לבד, שהוא רק מהלכיות שבו, אבל לא מהפנימיות כלל. והרי היה אז, כל הגילוי דהנה"י דהאבא שנתגלו אז לצורך הנקודות, רק מהב"ן הכללי לבד, אבל לא מהמ"ה כלל. וגם מהב"ן הכללי, הנה לא היה אלא רק החיצוניות שבו, שהוא רק המלכיות שבו לבד, וזה היה השימוש הב' כנ"ל. אמנם הרי ניתוסף בו עכ"פ על השימוש הא', כי הרי יצאו ונתגלו אז הנה"י דהאבא בבחי' החיצוניות דהב"ן הכללי שבו. משא"כ בהשימוש הא', הרי לא היה אז עדיין מהנה"י, אשר גם מהחיצוניות דהב"ן הכללי לבד מאומה כלל. ואח"כ בהשימוש הג', הנה ניתוסף על השימוש הב', כי אז הנה יצאו כל הנה"י דהאבא בשלימות לגמרי, הן מהמ"ה הכללי והן גם מכל הפנימיות דהב"ן הכללי, שהוא המ"ה הכללי דלעיל אות כ"ג והב"ן הכללי דענינינו אות כ"ד, שהם המ"ה וב"ן הכלליים דהאבא עצמו, ר"ל מהתפשטותו שהתפשט בהארת הנה"י שבו, מהטבור ולמטה דהא"ק, לבחי' מקום ומעון והיכל ולבוש⁹²⁷ לעצמות אור התיקון, ר"ל לשורש דאור התיקון הניתן בתוכו. וכדי להמשיך על ידו את אור התיקון דהמ"ה וב"ן הכלליים בהאצילות, ומתלבשים אותן הנה"י דהאבא ועומדים הם ג"כ בתוך האצילות לעולם, כי על ידן הנה הוא הנהגת דאור התיקון באצילות תמיד, אם להגדיל אורו או להמעיט. ומתנהג כ"ז ממנו ית"ש תמיד ע"פ הכוונה התכליתית אשר בתיקון העתיד.

והרי לנו עכ"פ כי בכל שימוש ושימוש, הנה ניתוסף המציאות והגילוי בהנה"י דאבא ובהמ"ה וב"ן הכלליים שבו, ולא יצא בו המ"ה הכללי, וכן לא נשלם בו הב"ן בהפנימיות שבו, אלא רק בהשימוש הג'. אך בהשימוש הג', שהוא לצורך אור התיקון, הנה יצאו שניהם עכ"פ, ויצאו שניהם יחד, ונשלם בהאבא התפשטות הנה"י שבו בשלימות, והם המ"ה הכללי שבו דלעיל אות כ"ג, וכל הב"ן הכללי דענינינו, והם שניהם אחד, והם לבוש והיכל ושורש פנימי להמ"ה וב"ן הכלליים דהתיקון, אשר מהם נבנה כל האצילות.

והנה נתבאר לנו מכל דברינו על הב"ן דענינינו את מציאותו ושימושו ומקומו ומקורו. כי מציאותו, הנה הוא בב' בחי', אחד פרטי ואחד כללי. והפרטי הוא הב"ן הפרטי שבהם"ג עצמו. ושימושו הנה הוא כי בתחילה, הנה היה משמש רק להתפשטות הא' דלהאצילות, והוא כי ע"י התפשטותו במקום שהיה עתיד להאצילות, הנה נצטמצם ע"ז ונעשה ראוי להיות שורש עליון בא"ק {קכב ע"א} להאצילות. וכן נשאר למטה רשימו ממנו גם אחר הסתלקותו, והוא המקום להאצילות לעולם, הנושא את האצילות תמיד ואח"כ בהסתלקותו. והיה הסתלקותו בהחזה, ר"ל בהלב, שהוא לפנים מן החזה. והיה הסתלקותו בהלב הכללי דהא"ק, ועומד ומשמש שם תמיד לשורש עליון להאצילות ולהעלאת מ"ן לצורך כל תיקוני האצילות תמיד, וכ"ז הנה הוא ענין המציאות והשימוש בהב"ן הפרטי.

ואח"כ הנה ע"י העלאת מ"ן דהב"ן הפרטי הנז', הנה נולד ע"ז האור חדש, כמ"ש הרב בנקודות (פרק ב). והנה השתתף אז האבא הכללי שבא"ק ליתן בו חלק מגופו ונפשו ג"כ, ועיקרו הוא מהנה"י שבו, כי הם השחקים ששחקים מ"ן לצדיק וצדק, כמ"ש ס"פ ויקרא (כו ע"א) וכנודע. אמנם באשר כי כוונת המאציל ית"ש, הנה היה להוציא בתחילה את עולם הנקודות לבד ובכל מאורעותיו, אשר בסוד (מנחות כט ע"ב) כך עלה במחשבה לפני, וכנודע בדברינו. הנה היו אז האו"א שבא"ק בלא יחוד הראוי כלל, והוא סוד שאמרו

⁹²⁷ ע"י ע"ח דרושי אב"ע ב.

בספרד"צ (פרק א א ע"ב) לא הוּו משגיחין אפין באפין. והיה זה בסיבת, כי הנה קבלת או"א ויניקתם, הנה הוא מהמזלין אשר האו"א כלולים בהם. והמזלין הם הדעת עלאה, אשר על ידיהם מתייחדים האו"א. והם עי"ז תריין ריעין דלא מתפרשין דא מן דא, כמ"ש באד"ז (רצ ע"ב) (וכן הוא בפ' בשלח נ ע"ב, נה ע"א, ופ' ויקרא ד ע"א, סא ע"ב), וכ"ז הוא ע"י כלילותם בהמזלין, שהם הדעת עלאה דכללית האצילות, והם מהמקור והשורש דכל בחי' דעת. וכן הוא כ"ז במכל שכן בהאו"א שבא"ק, ע"י כלילותם בהעקודים, שהוא סוד הדעת עלאה, אשר מרוא דאור א"ס.

אמנם הנה בכמה מקומות מדברינו, כתבנו כי קודם התיקון דהאצילות, הנה לא היה נשלם עדיין העקודים ג"כ בסוד הדעת העקרי הראוי אליו, וכנודע, כי כשם שתיקון כל התחתון וכל קיומו וחיותו הוא תלוי רק בהעליון שעליו, כן תלוי שלימות כל עליון ומדרגתו וכל מעלתו ג"כ רק בגמר תיקון התחתון הנעשה על ידו. כי כמו שכל עליון הוא סיבה להתחתון למציאותו ולתיקונו, כן הוא כל תחתון סיבה להעליון לשלימותו ולתכליתו. כי נשלם נועם התכלית דהעליון, רק בגמר תיקון דהתחתון אשר על ידו, ולכן כל זמן שלא נתקן האצילות, הנה לא נשלם העקודים ג"כ, לא בסוד אור הדעת העיקרי הראוי אליו, ולא בסוד היחוד דהאו"א שבא"ק הכלולים בהעקודים. וכ"ז הוא מכוון ג"כ בסוד דברי הספרד"צ (פרק א א ע"ב), במה שאמרו שם דעד דלא היה מתקלא (ר"ל קודם שהיה נשלם קו המשקולת, קו המכריע בין כל חו"ג, שהוא שורש התיקון דהאצילות, והוא ג"כ אור הדעת עלאה אשר בהעקודים) לא הוּו משגיחין אפין באפין, ר"ל לא היה אז היחוד דפכ"פ גם בהאו"א שבהא"ק, ועי"ז הנה היה המ"ן שהעלו כל א', שלא בשלימות כלל, והיה בכל א' רק מהחיצוניות דהב"ן שלו, כי היה אז כל ההתפשטות דהנה"י שבהם, שלא בהנה"י העיקרים שבו, אלא רק מבחי' החיצוניות דהנה"י לבד. וכ"ז הוא משום, שרצון המאציל ית"ש, הנה היה להוציא בתחילה את כל עולם הנקודות, ובכל מאורעותיו אשר בסוד (מנחות כט ע"ב) כך עלה במחשבה לפני. לכן עיכב את תיקונו, כדי להוציא אז רק את המלכיות דבחי' הב"ן לבד, שהוא בחי' החיצוניות דהב"ן. וכן לא היה אז ההתפשטות דהנה"י דהאבא שהתפשט להשתתף בהם אלא ג"כ רק מהחיצוניות דהנה"י לבד, וזה היה השימוש הב' דהאבא, במה שהתפשט להתגלה לצורך הנקודות דהב"ן הכללי, שהרי עכ"פ הוא, כי הנה נעשה אז התחלת הגילוי והמציאות דהב"ן הכללי, ר"ל דהב"ן הכללי אשר מצד האבא שבא"ק, והוא האור חדש שאמר הרב בנקודות (פרק ב).

ושימושו הוא רק לצורך המלכי יושר דהנקודות, שהם מהצפריני רגלים, שאמר הרב שם (פרק ג), והם הנקודות אשר מצד האבא הכללי שבא"ק, כמו שיתבאר בעה"י לקמן סי' ח'. ומציאותן הוא מהתפשטות החיצוניות דהנה"י דאבא, שהתפשט ויצא מהטבור ולמטה דהא"ק, להשתתף בהם בהמלכיות דהצפריני רגלים שיצא מהאור חדש, והם כולם המלכיות והחיצוניות דהב"ן הכללי שנתגלה אז, והוא השימוש הב' אשר להאבא. אמנם להב"ן הכללי עצמו, הנה הוא רק שימוש הא', כי {קכב ע"ב} הרי לא יצא ולא נתגלה הוא מקודם כלל, ונתחדש גילוייו רק עתה, והוא תחילת יציאתו וגילוייו, במה שיצא אז לצורך הנקודות, והוא מציאותו ושימושו דהחיצוניות דהב"ן הכללי, אשר מצד האבא הכללי שבא"ק, במה שיצא בעולם הנקודות לצורך המלכי יושר. ושורשו, הנה הוא מהזווג דע"ב וס"ג שבגלגלתא, כמ"ש בדרושי נקודות (פרק ב), והוא הע"ב והס"ג דהמ"ס אשר בס"י א' אות א' ב'. ומקורו, הנה הוא בהמ"ה דהמ"ס אשר בס"י א' אות ג', כי באותו המ"ה דאות ג', הוא השורש דהאבא וכל תולדותיו כנ"ל בכ"מ. וכ"ז הנה הוא בהחיצוניות דהב"ן הכללי, אשר נתחדש גילוייו בעת עולם הנקודות, ויצא ונתפשט מהטבור דא"ק ולמטה עד סוף רגליו, כי שם הנה היה בתחילה המקום לכל עולם הנקודות, כמ"ש בדרושי נקודות (פרקים א ב ג).

ואח"כ, בעת התיקון, הנה ע"י עליית המ"ן דהמ"ה הפרטי עם עליית המ"ן דאורות הנקודות שעלו ונתייחדו בו, הנה נעשה זיווג לעילא לעילא, בכל המוחין פנימים דא"ק. ונזדווג אז האוירא עצמו עם המ"ס בלתי מסך כלל, וכמ"ש בזה"ק בראשית (טז ע"ב⁹²⁸) דאתפשט ואתבקע מרוא דסתרא דאויר עלמא סתימא בקע בקדמיתא כו', ור"ל כי נבקע הקד"א והתייחד האוירא עצמו עם המ"ס בלתי מסך כלל, ע' ספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ה ס' ד', וכן כאן בפנים הספר כלל ח"י ענ"ח אות ג' ד' ובכ"מ. והנה נולד ויצא עי"ז האור התיקון ויצא בב' בחי', אחד מקיף ואחד פנימי. והמקיף הוא אשר יצא והאיר דרך המצת, והפנימי הוא יצא דרך פנימיות כל הא"ק והעקודים ודרך הא"א והאו"א שבא"ק, עד כללות היסודין שלהם, שהוא עצמו היסוד הכללי דהא"ק. ויצא אור התיקון משם בסוד החסד דאתגלי בפום אמה⁹²⁹, וכמו שיתבאר בזה בעה"י לקמן סי' ז' וסי' י"ב בענין אור התיקון דהמ"ה והט"ר דב"ן, שהם הדר ומהיטבאל, אשר מצד האבא. והנה פשוט הוא, כי הנה השתתף בזה ג"כ האבא הכללי דהא"ק עצמו, ליתן חלק מגופו ונפשו ג"כ בהאור התיקון, ועיקרו הוא מהנה"י שבו, כי הם השחקים ששוחקים מ"ן לצדיק וצדק (זהר ויקרא כו ע"א). והנה היה נמשך בעת התיקון ההתפשטות דהנה"י דהאבא ואורם ושפעם בכל הראוי להמ"ה וכל הראוי להב"ן, הן לפנימיות והן להחיצוניות. ור"ל כי כבר אמרנו, כי כל ענין המ"ה וב"ן שאנו מדברים מהם כאן בענינינו ולעיל אות כ"ג, הנה אין הכוונה על אור המ"ה וב"ן דהתיקון, הנמשך להאצילות עצמו, אשר מהם גופה נבנה כל האצילות. וכן אין הכוונה ג"כ על השורש דאור התיקון הנכנס ונשאר בהאבא לעולם, כמבואר לקמן סי' ז' וסי' י"ב. אלא הכוונה הוא על המ"ה וב"ן הכלליים דהאבא עצמו, ור"ל על ההתפשטות דהנה"י שלו, המתפשט מהטבור ולמטה דהא"ק, ולהשתתף בהם באור התיקון, ולהעשות לבוש אליו, בסוד אלו"ה⁹³⁰, שהוא לבוש אל הנשמה וכנ"ל. ואותו ההתפשטות דהנה"י, הנה הם עצמם בחי' מ"ה וב"ן הכלליים דהאבא. ונקרא מ"ה וב"ן, כי נצח הנה בו הוא סוד ז"א, שהוא מ"ה. והוד, הנה הוא בו סוד נוק', שהוא ב"ן⁹³¹. ונקראו הם בהאבא בשם מ"ה וב"ן הכלליים שבו, כי למעלה מהטבור, אין שם גילוי למ"ה וב"ן עצמן כלל, אלא רק ע"ב וס"ג. ונקרא בשם כלליים, כי הם הלבוש וההיכל, ר"ל המקום הנושא לכל האורות דהמ"ה וב"ן הכלליים דהתיקון, העומדים בתוכם. ועכ"פ הוא, כי הנה נתבאר לנו על המ"ה הכללי דלעיל אות כ"ג והב"ן הכללי דענינינו אות כ"ה, מציאותן ושימושן. כי הנה הם התפשטות הנה"י דהאבא אשר נתפשטו לצורך התיקון, להיות מקום ומעון לבוש והיכל להשורש דאור התיקון העומד בתוכם. והנה הם מתפשטים בהא"ק מהטבור ולמטה שבו, להשתתף באור התיקון. ומתלבשים ועומדים בתוך האצילות. ושרשם ומקורם הנה הוא מסוד זווגא עלאה דאוירא ומ"ס⁹³² כנ"ל, והנה הם ג"כ רק מעצם אור התיקון עצמו, הנמשך בהאבא, להיות עצם מעצמיו.

והרי נתבאר לנו על המ"ה דלעיל אות כ"ג ועל הב"ן דענינינו אות כ"ד, שהם בחי' המ"ה וב"ן שבהאבא הכללי שבא"ק. (קכב ע"ג) והם כל א' בב' בחי', פרטי כללי כנ"ל. ונתבאר בכל א' את מציאותו ושימוש ומקומו ומקורו. וכן נתבאר כי אותן המ"ה וב"ן הכלליים, הנה הם אינם בהאבא בגילויים ממש, כי כל או"א, הנה עיקרן רק ע"ב וס"ג, כי כללות או"א עלאין, אשר הם בשליש העליון דתפארת עד החזה, הוא ע"ב. וכללות ישסו"ת אשר הם בשליש האמצעי דת"ת, שהוא מהחזה עד הטבור, הם ס"ג,* והם ע"ב וס"ג הכלליים. והרי עכ"פ הוא, כי כללות או"א הם לעולם רק ע"ב וס"ג, והוא הן בהאבא

⁹²⁸ הוב"ד במלואים אות (ב).

⁹²⁹ עי' אד"ר קמב ע"א, הוב"ד לעיל הערה 377.

⁹³⁰ עי' זהר ח"ב צו ע"ב צז ע"ב, הוב"ד במלואים אות (ע).

⁹³¹ עי' מלואים אות (ז).

⁹³² עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

ואימא שבא"ק, שהם מהע"ב וס"ג הכללי שבא"ק, אשר הם למעלה מהטבור שבו, והן בהאו"א שבהאצילות, שהם למעלה מהטבור דא"א, הנה בכל א' הוא כל גילויי שבהם רק מהע"ב וס"ג, ואין למעלה מהטבור גילוי ממש למ"ה וב"ן כלל. וכן אמר הרב בנסירה (פרק ט) זה לשוננו, אמנם אי אפשר שיהיו הם עצמן, כי הרי אין ז"א מלבד לא"א רק מטבורו ולמטה, עכ"ל, עיי"ש. אמנם בהעלם ובכח, הנה יש גם למעלה מהטבור ובבחי' האו"א עצמן ג"כ בחי' מ"ה וב"ן, וכנודע שחכמה הוא כח מ"ה (תיקו"ז קטו ע"ב), וכן המילוי יו"ד הוא ו' ד', שהוא שורש מ"ה וב"ן, וכן כלול החכמה מסוד שם ב"ן, וכנודע בסוד אבא יסד ברתא (זהר ח"ג רנח ע"א). ועד"ז הנה כלול הבינה ג"כ ממ"ה וב"ן ובסוד תבונה, שהוא בן ובת (זהר ח"ג רצ ע"ב). וזה הוא הענין דהמ"ה וב"ן שבהאבא דענינינו, ור"ל על כל כלילותם, אשר הם כלולים בו בהעלם ובכח. והתחילו לצאת בו לגילויים לאט לאט, מאחר ההסתלקות הא' ולהלאה. אבל עכ"ז, הנה אינם בו בגילוי ממש כלל, כי אין למעלה מהטבור גילוי ממש מהמ"ה וב"ן לעולם, וכן אין למטה מהטבור גילוי ממש מהע"ב וס"ג לעולם. והוא מה שנודע ג"כ, כי או"א הם קצרי הקומה (ע"ה זיוונים ב), והוא באשר שאין גילוי לע"ב וס"ג מהטבור ולמטה, וכן אין גילוי למ"ה וב"ן מהטבור ולמעלה. וכל מה שאמרנו מענין המ"ה וב"ן הכלליים שבהאבא וכנז', הכוונה הוא רק על ההתפשטות דהנה"י שבו, שנתפשטו ונתגלו למטה מהטבור, ונעשו שם למקום ומעון ולבוש והיכל להמ"ה וב"ן הכלליים דהתיקון. אמנם הנה אותו ההתפשטות דהנה"י, הנה הוא עצמו בבחי' מ"ה וב"ן, שורש זו"ן, וכנודע שאיהו בנצח ואיהי בהוד⁹³³. ואותו ההתפשטות, הנה הוא ג"כ רק מעצם אור התיקון וכנ"ל, ודי בזה.

[*] הנה"ה ומה שנודע כי לפעמים הנה נכלל אבא עלאה עם יש"ס לחד, והם בא"א מהגרון עד הטבור שבו בצד ימין. ואימא עלאה עם תבונה לחד, והם מהגרון עד הטבור שבו לצד שמאל. הענין בזה הוא, כי כאשר יחודם הוא רק לצורך הקיום והחיות לבד, אז נצטמצמו או"א עלאין עם ישסו"ת לב' מדרגות, ונשתלשל ונצטמצם בשפע מזה לזה, ונמשך אז השפע רק לצורך הקיום והחיות לבד. אבל כאשר יחודם הוא לצורך אורות ונשמות, הנה אז נעשו אבא עלאה עם יש"ס לחד, וכן אימא עלאה עם תבונה לחד, ומתיחדים אבא הכללי עם אימא הכללי יחד, ואז נולד מהם אורות ונשמות חדשות, ע' ז"א (סוף פרק ב) ואו"א (פרק ח) ודרושי הצלם (דרוש א' ז' ח') ודע וזכור זה.]

והרי נתבאר לנו בכל הסימן הזה ענין המציאות דהאבא הכללי שבא"ק, בכל הד' שמות עסמ"ב שבו, מציאותם ושימושם ומקורם ויחודם למעלה, והשתלשלות גילויים למטה. והארכנו כאן באיזה דברים, משום שבעיקר הדרוש אשר בפנים הספר, כלל ח"י ענף י' סי' ו', קצרנו בזה באיזה מקומות.

הקדמה לסי' ז'

והנה אחר שבארנו תהלה לאל ית"ש את מציאות האבא שבא"ק, אשר כל מציאותו וגילוי, הנה הוא לצורך הנקודות והאצילות, כי האו"א שבא"ק, הם הממוצע בין העקודים, שהוא מהעולמות דא"ס⁹³⁴, להאצילות שהוא השורש לגילוי ית"ש אשר בגבול ומדה, [וכמ"ש ברע"מ (פינחס רנז ע"ב) דכל ספי' אית לה שם ידיע ומדה וגבול ותחום, ע"ש⁹³⁵ ור"ל שהם השורש לכל גילוי אשר בגבול ומדה]. והנה האו"א שבא"ק הממוצע בין העקודים [קכב ע"ד] לבין הנקודות והאצילות, ויצאו כל הנקודות והאצילות, שהוא אור התיקון ממקורם ושורשם שברישין דא"ק. והעקודים הכל רק ע"י או"א הכלליים שבא"ק,

⁹³³ עי' מלואים אות (ז).

⁹³⁴ עי' לעיל הערה 35.

⁹³⁵ עי' מלואים אות (נו).

ולכן הנה אחר שבארנו כל העסמ"ב שבהאבא, מציאותם וקישורם למעלה ושימושם והתפשטותם למטה אשר לצורך הנקודות והאצילות וכו". הנה נבאר עתה את הנקודות והאצילות עצמן, אשר מציאותם וגילויים, הנה הוא ג"כ רק ע"פ סדר דד' שמות עסמ"ב, כי רק בזה הנה הוא כל גילויים משורשם העליון עד מציאותם האחרון. ונבאר על כל שם ושם, את מציאותו ושימוש ומקומו וקישורו ויחודו באבא, והמשכתו ויציאתו ממנו, הן בהעסמ"ב דהב"ן הכללי שמצד האבא, והן בהעסמ"ב דהמ"ה הכללי שמצד האבא. ונבאר תחילה בהב"ן ואח"כ נבאר בהמ"ה. אמנם בהב"ן, הנה נבאר תחילה את אורות התיקון שבו, ואח"כ את הנקודות שבו, הגם שיציאתה⁹³⁶ היה להיפך, כי בזה הנה יתבאר לנו אח"כ על הנקודות, על מי שהם מתייחסים.

והנה אור התיקון דהב"ן הכללי, הנה הוא הט' ראשונים דהב"ן, אשר הם לא יצאו בעולם הנקודות, כי הם נשארים אז נעלם במקורן עם השם מ"ה ביחד, והוא מהיטבאל הנאמר בתורה אצל מלך הדר, ושם אשתו מהיטבאל (בראשית לו לט). כי יטבאל"ל הוא מספרו ב"ן⁹³⁷, שהוא הט"ר דב"ן, אשר יצאו הם עם המ"ה ביחד. והוא המ"ה דמ"היטבאל, והם הפנימיות דב"ן. משא"כ בעולם הנקודות, הנה אז יצאו רק המלכיות ממנו, והם החיצוניות דב"ן, והם הו' מלכים שמיתו: בלע, יובב, חשם, הדר, שמלה, שאול, בעל חנן, ובלע הוא כולל ג', והם ט', והם המ' מלכיות והחיצוניות של הט"ר הנז', אשר הם יצאו רק בעת התיקון. אמנם כי בעת התיקון, הרי נבררו המלכיות ונתקנו גם הם, וחזרו ויצאו כל מלכות עם הט"ר שבו, ונשלם כל א' ל', והם מעתה ט' ספי' שלמות מחכמה ולמטה, אשר כל ספי' היא כלולה מ', ואלו הט' הנה הוא כללות מהיטבאל, שהוא הב"ן הכללי. ולכן אין בהשם ב"ן רק ט' אותיות⁹³⁸, כי הוא רק מהחכמה ולמטה, אבל הכתר שלה הנה הוא מיוחד בז"א לעולם בהעטרה שבו, ולכך נקרא בשם עטרה, שהוא מיוחד בהכתר דהמלכות⁹³⁹. וע' בענין העטרה דז"א והכתר דהנוק' בפנים הספר בכלל ח"י ענ"י בהקדמה לס' י"א אות ט"ז י"ז בארוכה, ע"ש.

ותיקון העטרה עם תיקון הט"ר דב"ן שבהנוק', עם בירור ותיקון דהנקודות דהמלכי יושר שנתקנו עמהם, הנה כ"ז הנה הוא הב"ן הכללי דהתיקון דמצד האבא הכללי שבא"ק. והיה יציאתו מהמ"ה דמ"ס דאות ג', כי הוא שורש האבא ולכל תולדותיו, וממנו יצא הב"ן דהתיקון דמצד אבא, ויצא מהב"ן שבו, שהוא מהב"ן דהמ"ה. אמנם הנה יציאתו וגילוי בעת התיקון, הנה היה נעשה ע"י עליית המ"ן דהנקודות דהמלכי יושר, אשר נבררו ועלו לצורך התיקון. והיה עלייתם הראשונה אשר בא"ק, בהב"ן הפרטי דלעיל סי' ו' אות כ"ד, כי משם הנה היה יציאתם אשר בסוד הנקודות, כמו שבארנו שם אות כ"ד וכן שם באות כ"ב בהשימוש ב' דהאבא, ע"ש. ולכן היה שם ג"כ עלייתם הראשונה בסוד מ"ן, כי חזרו ועלו למקורם, ומשם הנה עלו עוד עם הב"ן הפרטי הנז' כולם יחד בעצמות האבא גופה, שהוא בהס"ג דאות כ"ב ובהמוחין שבו, ובשרשו שבהעקודים, שהוא בהע"ב דלעיל אות

⁹³⁶ צ"ל שיציאתם.

⁹³⁷ עי' שעה"ק כט ע"א: הוא נקרא הו"ה דמ"ה דאלפ"ן, והיא הו"ה דב"ן דהה"ן כנודע, וחבור שניהם נקרא מהיטבאל, מ"ה הוא דכורא, הו"ה דאלפ"ן. ויטבאל"ל היא הנוקבא, הו"ה דב"ן דהה"ן, כי כן יטבאל, בגימטריא ב"ן דהו"ה דהה"ן. ועי' עוד מבר"ש ש"ב ח"ג פ"ב.

⁹³⁸ עי' לעיל הערה 51.

⁹³⁹ עי' זהר ח"ג רל ע"א: איהו כתר ואיהו עטרה דיליה עטרת תפארת. ועי"ש בזהר הרקיע: ענין המלכות למה נקרא שמה עטרה כבר ידעת ששרשה היא נקודה א' באצילות ומזאת הנקודה נעשה בחי' פרצוף שלם ונתפשטו אלו ה' נקודות בזה האופן שהנקודה הראשונה נשארת במקומה באצילות בבחי' כתר שלה וחב"ד שלה נתפשטו בבריאה ומהם נעשה הבריאה. וחג"ת נה"י שלה נתפשטו ביצירה ומהם נעשה היצירה ומלכות שבה נתפשטת בעשייה וממנה נעשית העשיה. נמצא שאלו הג' עולמות נבנו מצד המלכות ולכן נקראת עטרה לפי שבחי' הכתר שלה הוא בשרשו באצילות וז"ש לה הוי ראש לשועלים שהעולמות בריאה יצירה עשיה נקראים שועלים.

כ"א. ומשם הנה עלו עוד בשרשם שבהמ"ס דא"ק, והוא בהמ"ה דהמ"ס דאות ג', כי שם הוא הגילוי דשורש האבא שבא"ק ודכל תולדותיו, ומשם עלו גם לעיקרו דהמ"ס⁹⁴⁰, להע"ב והס"ג שבו, המיוחד בהרישא תניינא, ונעשה ע"י עליית כל המ"ן הזה וזוגא עלאה, זוג שלים מהאורא עצמו עם המ"ס⁹⁴¹, בלתי מסך כלל, וכנ"ל אות כ"ד. ונולד ע"י האור התיקון דהמ"ה וב"ן הכלליים, והיה תחילת גילוי בבה"י אור מקיף, והוא האור שהאיר דרך המצח. ואח"כ הנה נאצל ממנו האור פנימי, והוא האור התיקון העיקרי, וירד הוא מהמ"ס ולפנים דרך פנימיות כל העקודים, ודרך פנימיות כל פרצופי א"ק הא"א ואו"א שבו, עד כללות היסודין שלהם, שהוא {קבג ע"א} היסוד הכללי דהא"ק. ויצא מהיסוד הכללי שבו בסוד החסד דאתגלי בפום אמה⁹⁴², ונתגלה שם האור דהתיקון להאצילות, שהוא המ"ה וב"ן הכלליים, אשר מהם עצמם נבנה כל האצילות, כמ"ש בשער עתיק (פרק א). אמנם כי הנה ברדתו דרך העקודים ודרך האו"א שבהא"ק, הנה נשאר עיקרו בהם גופה. כי כן הוא הסדר לעולם, בכל אור שנמשך מלמעלה למטה, הנה נשאר עיקרו בכל מקום שעובר דרך הם ושם הוא שורשו⁹⁴³. והוא ע"פ מ"ש באד"ר (קלה ע"א) כל רישא דעמא דלא אתתקן הוא בקדמיתא לית עמא מתתקנא ואי איהו מתתקן כלחו מתתקנן⁹⁴⁴. וכבר אמרנו כי מציאות כל אור, הנה הוא לעולם בהגילוי דד' שמות עסמ"ב, כי בכ"ז, הנה הוא סדר גילוי ויציאתו ממקורו עד שלימותו האחרון.

והנה על זה נבאר בהס"י שלפנינו את הד' שמות עסמ"ב דשורש אור התיקון דמהיטבאל אשר מצד האבא הכללי שבהא"ק, הנשאר בהאבא עצמו, על כל שם ושם, את מציאותו ושימושיו ומקומו ומקורו. וכל אלו הד' שמות עסמ"ב, הנה הם כולם בהפנימיות דב"ן שאמרנו, שהוא הב"ן הכללי דהתיקון, שהם הט"ר דב"ן אשר יצאו בעת התיקון. והנה יצאו הם ג"כ רק מהב"ן דהמ"ה דהמ"ס, לצורך המהיטבאל אשר מצד האבא, והם העסמ"ב אשר בהס"י שלפנינו. אמנם הם אינם בהב"ן הכללי דהתיקון, הנכנס בהאצילות עצמו, אשר מהם נבנה כל האצילות. אלא כל אלו העסמ"ב אשר בהס"י שלפנינו, הנה עיקרם הוא רק על שרשם הנכנס ועומד בהאבא עצמו שבא"ק, להיות בו שורש להב"ן הכללי דהתיקון שבהאצילות, כי אור התיקון הנכנס באצילות, הרי הוא עצמו האצילות גופה, וכמ"ש בעתיק (פרק א) וכנ"ל. אבל כל מה שאנו מדברים מהם בהדרוש שלפנינו, הנה עיקרם הוא רק על שרשם אשר בהא"א שבא"ק, ודע וזכור כ"ז.

והנה כל אלו העסמ"ב אשר בהס"י שלפנינו, הנה הם המערכה השלישית מהמ"ס דא"ק, אשר ע"י המ"ה דאות ג' שבו. כי הרי העסמ"ב דהמ"ס אשר בס"י א', הרי הם המערכה הא' שבו. והעסמ"ב דס"י ו' בכל השימושים אשר לצורך האצילות שבארנו בהם, והם כולם מהמ"ה דהמ"ס דאות ג', וכנ"ל ס"י ו', הרי הם מערכה הב'. והעסמ"ב אשר יתבאר בהס"י שלפנינו, שהם כולם לצורך שימושי דלהאצילות אשר יצאו ונעשו ע"י הפנימיות דהב"ן דאות כ"ד, הרי הם מערכה הג', והם העסמ"ב שנתגלו ע"י הפנימיות דב"ן דאות כ"ד, שהוא מהעסמ"ב הנמשכין מהמ"ה דהמ"ס, והרי הם מערכה השלישית, והם הב"ן הכללי דהתיקון המהיטבאל אשר מצד האבא הכללי שבא"ק, העומד בהאבא לשורש להמהיטבאל שבבנין האצילות עצמו, ע"כ הקדמה.

סימן ז'

⁹⁴⁰ ע"י לעיל ה ע"א.

⁹⁴¹ ע"י במלואים אות (ו).

⁹⁴² ע"י אד"ר קמב ע"א, הוב"ד לעיל הערה 377.

⁹⁴³ ע"י נסירה פרק ז.

⁹⁴⁴ ע"י לעיל הערה 558.

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהמהיטבאל דמצד האבא הכללי שבא"ק, ונמשך ויוצא מהמ"ה דהמ"ס דאות ג', מהב"ן שבו, ונתגלו למטה ונתפשטו באצילות ע"י הפנימיות דהב"ן הכללי דהאבא דלעיל סי' ו' אות כ"ד. והם העסמ"ב דענינינו, שנתגלו ע"י הב"ן דהעסמ"ב שבסי' ו', שהם מהמ"ה דהעסמ"ב שבהמ"ס דהא"ק, והוא מערכה השלישית דהמ"ס אשר ע"י המ"ה שבו.

(כה)

ע"ב

השם ע"ב הזה, הנה הוא הע"ב מהעסמ"ב דאור התיקון שבהפנימיות דב"ן דלעיל סי' ו' אות כ"ד. אמנם הנה אין הכוונה שכל אותן העסמ"ב, הם כולם נתחדשו באותן הפנימיות דב"ן, אלא העיקר מה שהם מתייחסים על הפנימיות דב"ן, הנה הכוונה הוא רק משום, שכל גילויים וכל שימושם, הנה הם נתגלו וקבצו ע"ב {רק ע"י הפנימיות דב"ן, והם כלולים כולם בה. אבל עיקר מה שנמשך מאותן העסמ"ב בהפנימיות דב"ן, בדיוק הוא באמת רק הב"ן מהם לבד, וכמו שיתבאר לקמן אות כ"ח. ומה שאמרנו לעיל בהקדמה, כי אותן העסמ"ב הם מערכה השלישית דהמ"ס שבא"ק, אשר ע"י המ"ה דאות ג' וע"י הפנימיות דב"ן דאות כ"ד, הגם שהרי באמת, הנה לא נתלבש בהפנימיות דהב"ן אלא רק הב"ן מהם לבד. אך הענין הוא, כי הנה כל שימושיהם וכל פעולתם דכל אותן העסמ"ב כולן [וכמו שיתבאר כ"ז לפנינו בעה"י], וכל הכוונה מהם הנמשך מהם להאצילות. הנה נמשך מהם כ"ז ונתגלו רק ע"י הפנימיות דהב"ן, והרי נכללו בה כל העסמ"ב, ונתגלו בפעולתם רק על ידה, והרי הוה גילויים בהפנימיות דהב"ן בבחי' המערכה השלישית מהמ"ס דא"ק, והם העסמ"ב דענינינו, העסמ"ב דאור התיקון דהמהיטבאל שנתגלו ע"י הפנימיות דב"ן אות כ"ד. הגם שבאמת הנה אינו מתלבש בו עצמו, אלא רק הב"ן שלהם לבד, אבל הג' שמות עס"מ, הנה הם למעלה, כל א' במקום המיוחד אליו, וכמו שיתבאר לפנינו.

והיינו כי הנה, כל אותן העסמ"ב, הנה הם אור התיקון דהב"ן הכללי הט"ר דב"ן אשר מצד האבא הכללי שבא"ק, והוא המהיטבאל אשר מצד האבא. והנה יצא הוא בעת התיקון עם השם מ"ה ביחד, אשר יתבאר בעה"י לקמן סי' י"ב. והנה גם אותה המהיטבאל, הנה הוא כלולה ג"כ מד' שמות עסמ"ב. והנה יצא הע"ב שבו, והוא בחי' עתיק וא"א שבו, והוא נכנס בהעקודים, בשורש האבא אשר שם, והוא בהשם ע"ב דלעיל סי' ו' אות כ"א. והיה כניסתו שם, כדי לייסד בהעקודים שורש לאור התיקון דהמהיטבאל אשר להאצילות, כדי להיות שורשו בהעקודים.

אך באמת, הנה היה כניסתו שם לצורך אור התיקון, אשר גם בהעקודים עצמו ג"כ, והוא ע"פ מה שכתבנו בכמה מקומות מדברינו, כי גם אחר כל רוממות מעלת העקודים, הנה היה כל קבלת העקודים אשר מהמ"ס דא"ק ביחודו בהאורא, רק ע"י הקד"א. אמנם כי לצורך תיקון האצילות, הנה נבקע הקד"א, והיה מקבל אז המ"ס בלתי מסך כלל. ובעילוי הזה, הנה היה נתעלה אז העקודים ג"כ לעילא לעילא על מה שהיה מקודם, כי האיר בו, אז האור הראשון⁹⁴⁵ בכל תוקפו, הרבה יותר מבראשונה. כי כל העולמות כולם, הם זה בשביל זה, והם תלויים זה בזה. והרי נמצא, כי גמר תיקון העקודים, הנה היה תלוי ג"כ רק בתיקון האצילות, וכל זמן שלא הגיע העת להגילוי דאור הראשון, שהוא מרזא דאור א"ס, ולא היה נפתח עדיין הנביע דאור א"ס, להגילוי אור הדעת עלאה, שהוא מרדל"א שבא"ק [עומק הדברים הללו הוא ע"פ דברי הגר"א בספד"צ (פרק א דף ט' סע"ב ובדפוח"ח הוא דף ו' ע"א בהליקוט ד"ה בענין), עש"ה ותבין] והוא הרזא דמתקלא שאמרו

⁹⁴⁵ פי' אור של יום הראשון של מעשה בראשית, והוא אור הגנוז.

בספד"צ (פרק א א ע"א), שהוא הגילוי דאור הדעת, אשר מרוא דאור א"ס. הנה כל זמן שלא נפתח עדיין הנביעו דאור א"ס, אשר לצורך תיקון האצילות, הנה לא היה נשלם עדיין העקודים ג"כ. והעיקר הוא, כי הרי נודע בדברינו⁹⁴⁶ שהעקודים בא"ק, הוא ענין אחר עם הי"ג ת"ד אשר בהא"א דאצילות, ושניהם הם סוד הדעת עלאה, הדעת הכללי, הי"ג ת"ד הם סוד הדעת עלאה, הדעת הכללי דהאצילות. והעקודים הנה הוא סוד הדעת עלאה, הדעת הכללי דכל העולמות שבא"ק. [ולכן לא נזכר מספי' הדעת לא בהעקודים ולא בהי"ג ת"ד (וכמו שנתקשו בזה איזה חכמים), משום שהי"ג ת"ד וכן העקודים, הנה הם עצמן רק אור הדעת עצמו, וכל הספי' הנזכר בהם, הוא רק פרטי הספי' שבהדעת הכללי גופה]. ולכן כל זמן שלא נפתח הנביעו דאור א"ס להגילוי דאור הגנוז, הנה לא היה נשלם העקודים ג"כ בהאור התיקון דהדעת כהראוי, והיה תלוי תיקונו ושלמותו ג"כ רק בהתיקון אשר להאצילות, וכמו שכתבנו בזה ג"כ לעיל אות כ"ד בד"ה והיה זה בסיבת כו', ע"ש.

אמנם כאשר נתגלה אור הגנוז בעת התיקון דלהאצילות, ונפתח אז הנביעו דאור א"ס לצורך אור המתקלא, לתקן על ידו כל מעשה בראשית, בכל מה שהיה והיה ויהיה, הנה האיר בזה {קבג ע"ג} בעצם וראשונה בעולם העקודים, כי הוא הדעת הכללי לכל העולמות כנו'. וכל תיקוני הדעת שבכולם, הוא על ידו, ולכן נשלם הוא מתחילה באור הדעת אשר מרוא דאור א"ס, בעצם וראשונה לכולם.

והוא הענין דהע"ב דאות כ"ה דענינינו, אשר אמרנו שהוא נכנס בהעקודים, כי הנה הוא מאור הדעת דהתיקון העיקרי, הנתגלה מאור א"ס לתיקון העולמות, ולכן נכנס הוא בעקודים ע"ד שאמרו באד"ר (קלה ע"א) כל רישא דעמא דלא אתתקן הוא בקדמיתא לית עמא מתתקנא ואי איהו מתתקן כלהו מתתקנ⁹⁴⁷, והוא הענין הע"ב דענינינו שאמרנו, שהוא נכנס בהעקודים, כי הוא שורש המהיטבאל דמצד האבא הכללי שבא"ק. וכן הוא במהיטבאל שמצד האימא הכללי שבא"ק, כמבואר לקמן סי' י' אות ל"ז. וכן הוא בהשמות ע"ב שבהדר דהא"א כמבואר לקמן סי' י"ב אות מ"ה וסי' י"ג אות מ"ט. כי כ"ז הנה הוא הגילוי הראשון דשורש אור התיקון, ונכנס הוא בעקודים להתגלות שם ולהאיר שם באור הגנוז, כדי להשלים מתחילה את העקודים עצמו בהדר גאון זיוו הראוי אליו, וכן לייסד בו עי"ז שורש עליון גם בעולם העקודים לאור התיקון דהאצילות.

והרי נתבאר לנו בכ"ז על הע"ב דענינינו, מציאותו ושימושו ומקומו ומקורו. כי מציאותו, הנה הוא, כי הוא העתיק וא"א לאור התיקון דהמהיטבאל, שהוא הטי"ר דהב"ן הכללי דהתיקון אשר מצד האבא הכללי שבא"ק. והוא מאור התיקון אשר נולד מזווג הפנימי דאורא ובוצינא, אורא ומ"ס⁹⁴⁸, שהם המוחין פנימים דהא"ק, שהתייחדו אז זב"ז בלי מסך כלל, והוא ע"י בקיעת הקד"א, וכנ"ל. וירד האור בא"ק דרך פנימיותו ודרך העקודים, ונשאר הע"ב שבו, שהוא בחי' עתיק וא"א שבו, הנה נכנס הוא בהעקודים, ונשאר שם לעולם, כי הוא להשלים ולהאיר באור הגנוז מתחילה, בהעקודים עצמו, אשר לא היה נשלם עדיין גם שם בכל הראוי אליו, אלא רק כאשר הגיע עת התיקון דלהאצילות. והנה היה כניסתו בשורש האבא הכללי אשר שם, והוא בהשם ע"ב דלעיל סי' ו' אות כ"א, כי כל מציאות האבא וגילוי, הרי הוא רק להאצילות וכנ"ל סי' ו'. ולכן

⁹⁴⁶ עי' ע"ח שער ד פרק ב: הבל החוטם נמשך דרך אותו ארחא שיש על הפה נגד החוטם שהוא תיקון ג' מ"ג תיקוני דיקנא, ע"כ. הנה הע"ח בא לבאר מהו מקומם של אורות האח"ף ולכאורה מביא דוגמא מ"ג ת"ד דא"א כדי שנבין טוב יותר מהו אותו המקום, והנה לכאורה אין טעם שיביא דוגמא ממקום נמוך יותר כדי לברר עניין גבוה יותר אא"כ בא לרמוז ששניהם באים מאותה הבחינה.

⁹⁴⁷ עי' לעיל הערה 558.

⁹⁴⁸ עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

כאשר נכנס השורש דאור התיקון בשרש האבא אשר בהעקודים, הנה נתייסד עי"ז שורש עליון לאור התיקון דהאצילות גם בעולם העקודים, וכדי להאיר משם באצילות תמיד. והרי נתבאר לנו בזה ג"כ ענין שימוש, כי הוא בשתיים: א', הוא להשלים את העקודים עצמו ג"כ על כל שלימותו הראוי לו. ב', הוא לייסד שורש התיקון דהאצילות גם בהעקודים, כדי להאיר בו ולהשפיע בו מהעקודים תמיד. והרי לנו בכ"ז על הע"ב דענינינו ענין מציאותו ושימושו ומקומו ומקורו, הכל באר היטיב בעזרת ה' ית"ש. אמנם הנה נתבאר לנו מכל דברינו, כי אותו הע"ב דענינינו, הנה הוא כולו רק משורש התיקון דהאצילות אשר בעקודים. אך כל אורו וגילוי, הנה הוא נתחדש ג"כ רק כאשר הגיע עת התיקון דלהאצילות. אך מקומו, הנה הוא למעלה למעלה, בשורש האבא שבא"ק אשר בהעקודים, שהוא בסוד המזל עליון דהעקודים. ומקורו הנה הוא מהזווג דהמוחין פנימים דא"ק, אורא ובוצינא, שהתייחדו אז זב"ז בלתי מסך כלל. ומשם הנה היה נמשך להמ"ה דהמ"ס דאות ג', ומשם להעקודים לשורש האבא אשר שם, ודי בזה כעת, וע' למטה בסמוך אות כ"ו עוד איזה דברים עיקריים המצורף לכאן.

(כו)

ס"ג

השם ס"ג הזה, הנה הוא הס"ג מהעסמ"ב דאור התיקון, ע"ד הנ"ל בסמוך בהע"ב. כי שניהם הם מאור התיקון דמהיטבאל אשר מצד האבא הכללי שבא"ק. אמנם אינם הם מהאור התיקון הנכנס באצילות עצמו, אלא רק משורש אור התיקון הנשאר בהאבא עצמו, דרך הילוכו וירידתו. כי הע"ב הנה (קב"ג ע"ד) הוא נשאר בשורש האבא שבהעקודים, שהוא בהע"ב דלעיל סי' ו' אות כ"א. והס"ג הוא נשאר בעצמות האבא גופא, והוא בהס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב, ונשאר הוא בהאבא עצמו לעולם לצורך תיקונו גופה. כי הרי בעולם הנקודות היה חסר תיקון גם בהא"א שבהא"ק, ובסוד מ"ש בספר"צ (פרק א א ע"ב) לא הוו משגיחין אפין באפין. וכן היה חסר אז ג"כ תיקון בסוד המתקלא שבא"א שבא"ק, והוא הגילוי דאור הדעת עלאה בהמזלין שבו. והנה על זה נתקן עתה, ר"ל בעת התיקון, ע"י הע"ב דלעיל אות כ"ה וע"י הס"ג דענינינו. כי הנה ע"י הע"ב דלעיל אות כ"ה, שהוא אור התיקון דמהיטבאל אשר מצד האבא הכללי שבא"ק, הנכנס בשורש האבא שבהעקודים, הכלול במזל עליון, שהוא בהע"ב דלעיל אות כ"א, וע"י הע"ב אשר לקמן סי' י', שהוא אור התיקון דמהיטבאל אשר מצד האמא שבא"ק, הנכנס בשורש האימא שבהעקודים, הכלול במזל התחתון, שהוא בהע"ב דסי' ט' אות ל"ג. הנה נתקנו עי"ז סוד המזלין בגילוי אור הדעת עלאה, שהוא סוד המתקלא שבא"א דהעקודים, וע"י השם ס"ג דענינינו, שהוא אור הס"ג דאור התיקון דמהיטבאל שמצד האבא שנכנס בעצמות האבא גופא, שהוא השם ס"ג שבס"י ו' אות כ"ב וע"י השם ס"ג שבס"י י' אות ל"ח, שהוא אור התיקון דהס"ג דמהיטבאל אשר מצד האימא הכללי שבא"ק, הנכנס בהאימא עצמה, וכמו שיתבאר לקמן סי' י'. הנה נתקנו עי"ז האו"א שבא"ק להיות אפין באפין, לצורך כל תיקוני האצילות.

אמנם, הנה נעשה ונתקן כ"ז בצירוף אור התיקון דהמ"ה, שהוא מלך הדר דמצד או"א, אשר יתבאר עניינם בעה"י לקמן סי' י"ב וי"ג. אך עתה אנו עוסקין רק בהמציאות והשימוש דאור המהיטבאל, אשר מצד האבא הכללי שבא"ק. ונתבאר לנו, כי ע"י אור התיקון דהע"ב דלעיל אות כ"ה ודהס"ג דענינינו אות כ"ו, שהם הע"ב והס"ג דמהיטבאל אשר מצד האבא שבא"ק, שנכנסו בהע"ב דלעיל אות כ"א ובהס"ג דלעיל אות כ"ב, הנה

נתקנו ע"י מצד האבא, סוד המתקלא שבהא"א דהא"ק, וסוד השגחת אפין באפין שבא"א דהא"ק, וע' בזה לעיל כלל ח"י ענ"ב.

הגהה: מכאן ולהלאה עד ד"ה ומאחר שזכרנו הוא מקושר עם זכרנו לעיל אות כ"ה ע"כ

הגהה

והנה נתבאר לנו בכ"ז ג"כ עוד שימוש ג' להע"ב דלעיל אות כ"ה, כי הנה הוא ג"כ לסוד המתקלא, לתקן את האו"א שבא"ק, והרי הוא לג' שימושים: אחד, כי הרי על ידו נשלם העקודים באור היחוד דהאורא ובוצינא⁹⁴⁹ בלתי מסך כלל, כי כל אור התיקון אשר להאצילות, הרי הוא היה נמשך רק ע"י בקיעת הקד"א, וכמו שהעלינו בזה בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ה סי' ד' ועוד בכ"מ. שימוש ב' הוא, כי הנה הע"ב דלעיל סי' ו' אות כ"א עם הע"ב דלקמן סי' ט' אות ל"ג, שהם שורשי האו"א שבהא"ק אשר בהעקודים, והנה הם מתייחדים בסוד התרין מזלין אשר בהעקודים, אשר האו"א כלולים בהם. הנה ע"י הע"ב דלעיל אות כ"ה עם הע"ב דלקמן סי' י' אות ל"ז, שהם משורשי אור התיקון כנ"ל, ונמשכים ונכנסים הם בהע"ב דסי' ו' ובהע"ב דסי' ט', הנה נתקנו ע"י הע"ב דסי' י' ודסי' ט' לסוד מתקלא דא"א להא"א, והוא השימוש ב'. וכן ע"י שאותן הע"ב דסי' ו' ודסי' ט', הם שורשי דהא"א שבהעקודים והא"א, הרי כל מציאותם וגילויים, הוא רק לצורך האצילות, ולכן הוא כי ע"י שהע"ב דלעיל אות כ"ה וכן הע"ב דלקמן סי' י' אות ל"ז, שהם שורשי אור התיקון, הנה הם נמשכים ומתלבשים בהע"ב דסי' ו' ודסי' ט', הנה נשרש ע"י כל שורש התיקון דהאצילות בהעקודים, ומתייחד ע"י אור העקודים בהאצילות תמיד, להוסיף שם אור על אור לצורך (קבד ע"א) כל התיקונים והעילויים, והוא שימוש ג'. והבן ודע כ"ז, והוא תוספות דברים השייך להע"ב דאות כ"ה דלעיל בסמוך.

ומעתה הנה נאמר עוד השייך לענין כל העסמ"ב אשר בהסי' שלפנינו, כי הנה אמרנו כי הם מערכה השלישית מהמ"ס דא"ק הכלולים בהפנימיות דב"ן דלעיל אות כ"ד ומתגלים על ידו. כי העס"מ, הנה הם באמת למעלה מהפנימיות דב"ן דלעיל אות כ"ד, וכמו שמתבאר בכל הסי' שלפנינו. אך באשר שבמציאותם אשר במקומם, הנה הם נעלמים מאד, כי כל למעלה מהטבור דא"ק הרי הוא כלול בהעקודים, שהוא מעולמות דא"ס⁹⁵⁰. וכל גילויים הוא רק ע"י הפנימיות דב"ן דאות כ"ד, ע"י שהוא מתפשט מהטבור ולמטה ומתלבש באצילות. וכלולים כל הד' שמות עסמ"ב דהסי' שלפנינו, באותן הפנימיות דב"ן דלעיל אות כ"ד, ומתגלים על ידן. ואותן הפנימיות דהב"ן, הרי הם מהעסמ"ב דסי' ו', אשר הם נתגלו מהמ"ה דהמ"ס שבסי' א' אות ג', לכן אמרנו בצדק כי העסמ"ב דהסי' שלפנינו, הנה הם מערכה השלישית מהמ"ס דא"ק אשר ע"י המ"ה דאות ג' וע"י הב"ן דאות כ"ד, וכנ"ל כ"ז.

אמנם דע, כי הנה העיקר מה שאנו קוראין לאור התיקון דהמהיטבאל בשם פנימיות דב"ן, הנה הכוונה הוא על הב"ן הכללי דא"ק. כי המלכיות אשר יצאו בעולם הנקודות, הם רק החיצוניות דהב"ן הכללי, כי כל מלכות היא סוף כל העשר, והיא חיצונית להם. והנה קודם עולם הנקודות, הנה לא היה אז עדיין שום גילוי להב"ן הכללי מאומה כלל, כי היה מתפשט אז הס"ג עד סוף רגליו. אך אחר הסתלקות האור ופריסת הפרסא שאמר הרב בנקודות (פרק ב), הנה אז נעשה בו מהטבור ולמטה איזה גילוי לבחי' ב"ן, אך יצאו אז רק המלכיות לבד, שהם החיצוניות דהב"ן כנז'. והנה נעשו הם מהמ"ן דהאימא שבא"ק, והם המלכי עגולים ומהמ"ן דהאבא שבא"ק, והם המלכי יושר. אמנם היו כלולים מכה והארת המ"ס דא"ק ג"כ, כי שם היה עלייתם למ"ן ושם נשאר שרשם, ומשם קבלו כח והארה לכל הנהגת הנקודות. מלכי העגולים קבלו מהב"ן דהמ"ס דאות ד', ומלכי

⁹⁴⁹ עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

⁹⁵⁰ עי' לעיל הערה 35.

יושר קבלו מהמ"ה דהמ"ס דאות ג'. והם כולם היו רק המלכיות, שהם החיצוניות דהב"ן. אח"כ בעת התיקון, הנה נולד ע"י זוג דהמוחין פנימים דאורא ובוצינא שבא"ק אור התיקון דהדר ומהיטבאל, והם המ"ה והט"ר דב"ן דהתיקון. ויצאו הם מהמ"ה וב"ן דהמ"ס דאות ג' ד', ונמשכו דרך כל העקודים ודרך כל פרצופי א"ק הא"א ואו"א שבו, עד היסודין שלהם, שהוא כללות היסוד דהא"ק. ויצאו מהיסוד הכללי שבו, בסוד החסד דאתגלי בפום אמה⁹⁵¹, והם המ"ה וב"ן הכלליים דהא"ק, אשר הם כוללים את כל המציאות שמטבורו ולמטה שבו, והוא עולם האצילות, שהוא כולו רק כללות האורות דהמ"ה וב"ן הכלליים עצמן, וכנודע כ"ז מדרושי הרב זללה"ה.

אך מה שנוגע לעניינינו עתה בענין הב"ן, כי מתחילה הנה יצאו רק המלכיות דהב"ן הכללי, כי היו אז רק מהמ"ן לבד שהעלו אז האו"א. וגם המ"ן, הנה לא היו אז שלימים כלל, וכמו שכתבנו לעיל כלל חי' ענ"ב ובכ"מ, ועי"ז הנה לא היו אז גם המלכיות שלימים כלל, והיו רק בבחי' החיצוניות והדינין לבד. אמנם בעת התיקון, הנה נתקנו וחזרו ועלו בהמ"ס בכל תיקוני המ"ן כהראוי, וניתוסף אז עליהם מאור הגנוז שלמעלה, כל הט' ראשונים, ויצאו מהמ"ה וב"ן דהמ"ס דאות ג' ד' דרך פנימיות כל העקודים, ודרך פנימיות כל פרצופי א"ק כנז'. והם הפנימיות דהב"ן הכללי שבא"ק, כי הט"ר הם הפנימיות להמלכות, שהיא החיצוניות, וכנודע כ"ז מדרושי הרב ובדברינו בכמה מקומות. והנה אחר כ"ז, הרי מתבאר לנו, כי כל מה שאמרנו על העסמ"ב שבהסימן שלפנינו, כי הנה הם מהפנימיות דב"ן דאות כ"ד, והם מערכה השלישית דהמ"ס המתגלים על ידו וכנ"ל. הנה העיקר הוא, כי הם הפנימיות דהב"ן הכללי כולו דהא"ק, היוצא מהמ"ה וב"ן דהמ"ס דאות ג' ד', והרי הם לכאורה רק מערכה הב', כי העסמ"ב דהמ"ס אשר {קכד ע"ב} בס' א', הם המערכה הא' ואור התיקון, שהם העסמ"ב דהס' שלפנינו, היוצא מהמ"ה דאות ג' הרי הוא מערכה הב'.

אך עומק ובירור הענין בזה הנה הוא, כי הנה כל ענין אדם קדמא המוזכר בכל מקום, הנה אין עניינו שהוא פרצוף מיוחד לבד, ע"ד כל פרצופים הפרטיים, אלא הוא עולם מלא ושלם מכל בחי' הפרצופים כולם ומכל פרטי האורות כולם, אלא שנקרא אותו העולם בשם אדם קדמא, ע"ד שנקרא עולם האצילות בשם אדם דאצילות, ולעולם הבריאה בשם אדם דבריאה, ועולם היצירה בשם אדם דיצירה, ועולם העשיה בשם אדם דעשיה, כמ"ש בתיקונים (דף קל"ג וקל"ח וקנ"ה וקנ"ו), ועי' דברינו בזה בפנים הספר כלל י"ז ענ"א ע"ש, כי כל עולם ועולם הגם שהוא בנוי ומשוכלל על מציאויות רבים, המובדלים בסוגים ומינים ואישים פרטיים אין חקר, עכ"ז הנה בכללו מתואר כל עולם בשם אדם, כי כל עולם הוא בכללו רק אדם שלם, כנודע, וכמ"ש באבות דרבי נתן (פ' לא) והרמב"ם ז"ל במורה (ח"א פ' ע"ב) ועי' זוה"ק ריש פ' תולדות (קלד ע"ב)⁹⁵². ועכ"פ הוא כי כל עולם, הגם שהוא

⁹⁵¹ עי' אד"ר קמב ע"א, הוב"ד לעיל הערה 377.

⁹⁵² ז"ל: תא חזי כל מאן דאשתדל באורייתא איהו קיים עלמא וקיים כל עובדא ועובדא על תקוניה כדקא יאות ולית לך כל שייפא ושייפא דקיימא ביה בבר נש דלא הוי לקבליה בריה בעלמא דהא כמה דבר נש איהו מתפלג שייפין וכלהו קיימין דרגין על דרגין מתתקנין אלין על אלין וכלהו חד גופא הכי נמי עלמא כל אינון בריין [כלהו] שייפין שייפין וקיימין אלין על אלין וכד [מתתקנין] (מתקנין) כלהו הא (חד) גופא ממש וכלא כגוונא דאורייתא דהא אורייתא כלא שייפין ופרקין וקיימין אלין על אלין וכד מתתקנין כלהו אתעבידו חד גופא.

תרגום: בא וראה, כל מי שעוסק בתורה, מקיים העולם ומקיים כל מעשה ומעשה על תיקונו כראוי, ואין לך כל אבר ואבר באדם שאין כנגדו בריה בעולם. שהרי כמו שאדם נחלק לאיברים, וכולם עומדים דרגות על דרגות מתוקנים אלו על אלו וכולם גוף אחד, כך גם העולם, כל אותם בריות כולם אברים אברים ועומדים אלו על אלו. וכאשר כולם מתוקנים, הנה גוף (אחד) ממש. והכל כדוגמת התורה. שהרי כל התורה אברים ופרקים ועומדים אלו על אלו. וכשכולם נתקנים, נעשים גוף אחד.

גופא ממש - עי' ע"ח עג"י פרק ב' שכאן מתבאר עניין הספירות שבצורת יושר, ועי' שער כח פרק א' שכל הנבראים וכל הבריות הם בציר דמות פרצוף אדם.

מיוסד בה' פרצופים, א"א או"א זו"ן, וכל א' הוא כלול מאורות פרטים רבים, עכ"ז הנה מתואר כל עולם בשם אדם מיוחד, כי הוא בכללו רק אדם שלם. וכן הוא בא"ק, כי הוא אינו פרצוף מיוחד לבד, אלא שהוא עולם מלא מכל בחי' הפרצופים כולם. ועד טבורו הנה הוא הא"א ואו"א שבו, וכן העקודים אשר שם, הנה הוא הי"ג ת"ד שבו. ומטבורו ולמטה הנה הוא הזו"ן שבו, והם כללות עולם האצילות. וכן עד טבורו שהוא הא"א והאו"א שבו, הנה הם הע"ב וס"ג הכלליים, ומטבורו ולמטה שהוא הזו"ן שבו, והם עצמן הנה הם כל עולם האצילות, הנה הם המ"ה וב"ן הכלליים שבו, אך אותן המ"ה וב"ן שהם עצמן כל האצילות, הנה כ"ז לא נעשה בו מתחילתו, כי הנה מתחילה הנה היה מתפשט בו הס"ג עד סיומו כולו (וזה היה ג"כ רק לצורך ההתפשטות ראשון דלהאצילות, ע' בפנים הספר כלל ה' ו' וכלל ח' ענף ג' ד' ע"ש נפלאות בכ"ז). ואח"כ היה מתחיל שם גילוי הב"ן, והוא עולם הנקודות. אמנם היה רק המלכיות לבד. ואח"כ בעת התיקון, הנה נשלם הב"ן בהט"ר שבו, ונתקן הוא ונשלם ויצא עם אור המ"ה ביחד, ואז נתייסד מטבורו ולמטה כל המציאות דהמ"ה וב"ן הכלליים, שהם עצמן כל האצילות, לא זולת. וכן הע"ב וס"ג הכלליים שבו, הנה הם עצמן הא"א ואו"א שבו לא זולת, ומתחילה הנה היה בהם המ"ה וב"ן הכלליים, רק בכח ולא בפועל. אך אחר הסתלקות האור ופריסת הפרסא, הנה יצא מהם המ"ה וב"ן בפועל ג"כ, והוא מהתפשטות הנה"י שבהם, שנתפשטו דרך הפרסא וירדו מהטבור ולמטה. והרי הוו המ"ה וב"ן הכלליים, שהם הזו"ן שבו, מהתפשטות הנה"י דהע"ב וס"ג, שהם הא"א והאו"א שבו. וכן הא"א והאו"א, הנה הם מהז"ת דהרדל"א שבו, כמ"ש בשער א"א (פרקים ו ז) והגר"א בספד"צ (פרק א דף ט ה ע"ד בליקוט ד"ה בענין) וע"ש עוד (פרק ה נד ע"ב ובדפוס החדש הוא לג ע"ג). וכן כל עולם העקודים, הנה הוא מהצלם דהנה"י דרדל"א שבו, ע"ד הי"ג ת"ד דא"א דאצילות, כמו שמתבאר בפנים הספר כלל ח' בענפים הראשונים שם, ע"ש.

והנה כל אלו העסמ"ב הכלליים, הנה הם כללות העולם דאדם קדמאה, כי כל אלו העסמ"ב כולם יחד, הם בגילוי תכונת אדם שלם. אבל למעלה מהם, אין שום גילוי לתכונת אדם כלל, ולכך נקרא הוא בשם אדם קדמאה, כי הוא הראשון הנתגלה לתכונת בחי' אדם. ולמטה מאלו העסמ"ב הכלליים, הוא אדם דבריא, אדם דיצירה, אדם דעשיה. אמנם כל אלו המ"ה וב"ן הכלליים הנז', הנה הגם שהם ג"כ רק מא"ק עצמו, עכ"ז הנה מאחר שכל גילויים, הנה נעשה רק בהפסק ובהעלם מעיקרו, שהוא אחר הסתלקות האור ואחר פריסת הפרסא, הנה נצטמצמו הם ממדרגתו העיקרי שבו, כי הם רק בבחי' תולדותיו, ר"ל שהם תולדות הע"ב וס"ג, ונשתנה שמם בשם אצילות, ובהוראה שהם אצילות ממנו, ונקרא מטבורו ולמטה על שם העיקרי שבו, שהוא אדם קדמאה, והוא ע"ב וס"ג הכלליים. ומטבורו ולמטה שהוא המ"ה וב"ן הכלליים, הנה נקראו {קבר ע"ג} הם בשם אצילות, כי הם אצילות ממנו, והם אצלו שהם תמיד בצילו, בסתר כנפיו, והוא כוללם. אך עכ"פ הוא כי מחציו ולמטה, ר"ל מטבורו ולמטה, הנה שם נצטמצם הא"ק מעיקרו להמציאות דהאצילות, ושם הוא הגילוי להמ"ה וב"ן הכלליים שבו, כי עצמותם הוא ממנו עצמו, ולכן הם מתייחסים אחריו לעולם, בשם המ"ה וב"ן הכלליים דהא"ק, והם אור התיקון אשר נולד מהזווג דהע"ב וס"ג האמור בשער התיקון (ריש פרק ב), וירדו מהטבור ולמטה לצורך בנין כל האצילות, ונעשו אותן המ"ה וב"ן הכלליים לכל המציאות דהאצילות גופה.

ואחר כ"ז, הנה נקל לנו להבין, כי אין סתירה כלל במה שאמרנו בענין כל העסמ"ב אשר בהסי' שלפנינו, שהם אור הב"ן דהתיקון, הט"ר דב"ן, והם הפנימיות דהב"ן הכללי דהא"ק, אשר נולד בעת התיקון, מהזווג דהמוחין שבו, ונתגלה בהשם מ"ה דהמ"ס דאות ג', והוא בהב"ן שבו. ומשם היה נמשך דרך פנימיות כל הא"ק עד היסוד שבו, ומשם יצא

בסוד החסד דאתגלי בפום אמה⁹⁵³, והם העסמ"ב דענינינו וכנ"ל. והרי הוּו כל אותן העסמ"ב, שהם הפנימיות דהב"ן הכללי דהא"ק, רק מערכה הב' מהמ"ה דהמ"ס, שהוא מהמערכה הא'. ולעיל בכל דברינו, אמרנו שהם מערכה הג', ואמרנו כי ענין היותם פנימיות דב"ן, הכוונה הוא על הב"ן דלעיל אות כ"ד, כי על ידו הם מתגלים, וכנ"ל כ"ז. אך באמת, הנה אין בזה סתירה כלל, כי באשר שבחי' הפרצופים שבא"ק הם נעלמים מאד, וכל מה שאנו מדברים מהם, הנה הוא רק ממקור הדברים אשר השמיענו הרב בקצרה בשבירת הכלים (ריש פרק ו) [אמנם אנחנו העמקנו בזה הרבה, והעלינו בזה זהב ורב פנינים בדברי האריז"ל. אך יש לנו סמוכות גדולים לכל הדרושים שהארכנו בזה בכמה מקומות והרחבנו הביאור בהם. הנה לבד מה שהאמת הוא עד לעצמו, הנה יש לנו סמוכות גדולות על זה מדברי הרב מה שמרמז לנו ומדבר בזה בדרך ארוכה וקצרה בשער דרושי אבי"ע (פרק ב ושם סוף פרק א) ע"ש, ומוכח משם, כי גם א"ק הוא עולם שלם ומלא מכל אורות הפרטיים כמו האצילות, אלא שבו הוא הכל באחדות עצום ובהעלם נורא והוא פשוט וברור]. ולכן משום גודל העלמתו, הנה נדרש בו אור התיקון בדרך כלל, שהמ"ה וב"ן הכללים, שהם אור התיקון, אשר מהם נבנה האצילות. הנה הם נולדו מזווג המוחין שבו, ונתגלו בהמ"ה וב"ן דהמ"ס דאות ג' ד', ומשם ירדו דרך פנימיותו כולו, מהטבור שבו ולמטה. ושם הנה נבנה מהם כל עולם האצילות. והרי נמצא, כי הפנימיות דב"ן, שהם הט"ר דב"ן, אשר יצאו בעת התיקון, הנה הם הפנימיות דהב"ן הכללי דהא"ק, הט"ר דהב"ן הכללי שבו, אשר יצאו בעת התיקון. והנה הם כלולים מד' שמות עסמ"ב, והם העסמ"ב אשר בהם"י שלפנינו. והרי הם מערכה הב' מהמ"ה דהמ"ס דאות ג', שהוא מהעסמ"ב דהמערכה הא' וכנ"ל. והרי עכ"פ הוא, כי כל אותן העסמ"ב, הנה הם רק מערכה הב'. וכן ענין היותם הפנימיות דב"ן, שהם הט"ר דב"ן, הנה הוא על הב"ן הכללי דהא"ק, כי הרי הוא כלול מד' שמות עסמ"ב כלליים, והוא כל העסמ"ב דענינינו, הט"ר דהב"ן הכללי שבו, שהם הפנימיות דהב"ן הכללי שבו, והם מערכה הב' היוצא מהמ"ה דהמ"ס, שהוא מהעסמ"ב דהמערכה הא'.

אמנם האמת הוא, כי כ"ז הנה הוא רק כאשר אנו מדברים בא"ק בדרך כלל, ר"ל בעולמו בכלל, בלי הבחנת פרצופים בו, משום גודל העלמם כנז'. אבל בעומק ובדיוק, הנה כל מה שאנו מדברים בא"ק, הנה הוא ג"כ רק על הפרצופים שבו, כי הע"ב וס"ג הכלליים שבו, הם הא"א והאו"א שבו, והמ"ה וב"ן הכלליים שבו, הם הזו"ן שבו, ובהם הנה אנו מדברים כל מה שאנו מדברים בהא"ק. אבל זולת הפרצופים, הנה הוא העולם עצמו, שהוא רק הד' יסודות הכלליים⁹⁵⁴, שהם שורש הכל, אבל אין בהם שום גילוי כלל, והם העולם עצמו, והם רק העיגולים שבכל עולם, והם עשרה עגולים כנודע, הכלולים בד' (חבת"מ), והם הד' יסודין, שהכל הוא כלול בהם רק בכללות ובהעלם, ואין מדברים בהם בפרטות כלל. וכל הדיבור (קכד ע"ד) בפרטות, הנה הוא רק בהיושרים, כמ"ש הרב בעגו"י (ענף ב), והם העסמ"ב והם הפרצופים א"א או"א זו"ן, אשר בכללותם הם ג"כ רק אדם שלם כנ"ל. ובענינינו הוא עלמא דאדם קדמאה. ובאמרנו שהע"ב וס"ג הכלליים הוא עד טבורו, ר"ל עד טבורן דהא"א והאו"א, שהוא כללות הטבור דא"ק, בבחי' היותן כולם רק אדם שלם כנז'.

ובאמרנו שהמ"ה וב"ן הכלליים הם מהטבור ולמטה, ר"ל מטבורן ולמטה דהא"א והאו"א, מהתפשטות הנה"י שלהם, שהוא כללות הנה"י דהא"ק, בבחי' היותן כולם רק אדם אחד שלם. וכן באמרנו כי אור התיקון, הנה הוא נולד מזווג האוירא והמ"ס שבו, ונתגלה בהמ"ה וב"ן דהמ"ס דאות ג' ד', וירד דרך פנימיותו עד היסוד שבו כנ"ל, הכוונה

⁹⁵³ עי' אד"ר קמב ע"א, הוב"ד לעיל הערה 377.

⁹⁵⁴ עי' אריכות בדבריו ביאורים ח"א ז ע"ב.

הוא, כי נולד אור התיקון מהזווג דהאורא ומ"ס דהא"א שבא"ק, ונתגלה בהמ"ה וב"ן דהמ"ס שבו, שהוא המ"ה וב"ן דאות ג' ד'. ומשם ירד דרך פנימיות העקודים והג' דהא"א, ודרך פנימיות האו"א שבו, עד היסוד דהא"א, המתלבש בהיסודין דהא"א. והם כולם כללות היסוד דהא"ק, בבחי' היותן כולם יחד רק אדם אחד שלם וכנ"ל. ומאותו היסוד הכללי דהא"ק, הנה יצא אור התיקון להאצילות, בסוד אור החסד דאתגלי בפום אמה⁹⁵⁵. והרי יצא אור התיקון, שהוא כל הד' מיני עסמ"ב אשר בס' ז' דענינינו ואשר בס' יו"ד ובס' י"ב וי"ג, הנה יצאו הם כולם מהפנימיות דהא"א ואו"א המתלבשים זה תוך זה. וכן הוא בהעסמ"ב דענינינו, שהם אור המהיטבאל אשר מצד האבא, והם הט"ר דהב"ן הכללי, שהם הפנימיות דהב"ן הכללי, והם אור התיקון דהב"ן הכללי אשר מצד האבא הכללי שבא"ק, הנה הם יצאו מהמ"ה דהמ"ס דרך פנימיות דהא"א שבא"ק, המתלבש בהפנימיות דהאבא שבא"ק, שהוא העסמ"ב אשר לעיל ס' ו'. ומהם הנה יצא להאצילות אור התיקון דהמהיטבאל אשר מצד האבא.

אמנם הנה כל מציאותה אשר מהטבור ולמעלה, הנה הוא מופלא ומכוסה⁹⁵⁶, כי הפרסא מפסיק ביניהם, והוא כל גילויים רק בהתפשטות הנה"י שבו, אשר מהטבור ולמטה. והוא ע"י הפנימיות דהב"ן דלעיל ס' ו' אות כ"ד, שהוא התפשטות פנימיות הנה"י דהאבא, וכנ"ל שם. והרי אמרנו היטב, כי כל העסמ"ב אשר בס' שלפנינו, הנה הם מערכה ה', כי הרי כל מציאותם הוא מהעסמ"ב דס' ו', שהם מערכה ה', והם מתגלים ע"י הב"ן דאות כ"ד, ר"ל ע"י הפנימיות דהב"ן, וכנ"ל בדברינו. ועכ"פ הוא, כי הם רק מערכה ה' מהעסמ"ב דהמ"ס, שהם מערכה הא'. ויוצאים מהעסמ"ב דהמ"ה דהמ"ס, שהם העסמ"ב דס' ו', שהם מערכה ה'. ומהם הנה יוצאים העסמ"ב דהס' שלפנינו, שהם מערכה ה'. אך גילויים הוא רק ע"י הב"ן דס' ו' אות כ"ד, כי למעלה ממנו, שהוא למעלה מהטבור, הוא מופלא ומכוסה. והרי הם מערכה השלישית מהמ"ס דהא"ק, אשר ע"י המ"ה דאות ג', ואשר ע"י הפנימיות דהב"ן דאות כ"ד, שהם רק הפנימיות דהנה"י דהאבא עצמו, אשר הם יצאו ג"כ רק בעת התיקון, וכנ"ל שם.

אמנם העסמ"ב דענינינו (אשר הם מתגלים ע"י הפנימיות דהב"ן דאות כ"ד), הנה הם עצמם ג"כ הפנימיות דהב"ן הכללי דהא"ק כולו, הט"ר דב"ן, שהם הב"ן העיקרי דהתיקון עצמו. ועכ"פ הוא, כי העסמ"ב אשר בכל הס' שלפנינו, הם באמת רק מערכה ה', ומה שאמרנו לעיל שהם מערכה ה', הנה הוא רק כאשר שאנו מדברים בהא"ק בכלל, ר"ל בלי הבחנת הפרצופים שבו, משום גודל ההעלם שבו כנ"ל. והרי לא נבחן אז כל העסמ"ב דס' ו' כלל, ואינן עולין בשם, ונחשב אז כל העסמ"ב שלפנינו, רק על הא"ק בכלל. אבל באמת ובדיוק, הנה יוצאים כל העסמ"ב דהתיקון, רק מפרצופי או"א שבו, שהם העסמ"ב דס' ו' דלעיל ודס' ט' דלקמן. והוא כל העסמ"ב דהתיקון, רק מערכה ה' דהמ"ס, כי הרי הם יוצאים רק מהעסמ"ב דהא"א שהם מערכה ה', ודי בזה.

וכל זה הוא פשוט, ודע וזכור כ"ז. והנה כל מה שכתבנו עד כה, הוא לבאר את כל העסמ"ב אשר בכל הס' שלפנינו, את מדרגתם ומעלתם, כי הם מדרגה ה' משורשן הנעלם אשר במקורן כנו. וכן הוא כל העסמ"ב דאור התיקון אשר לקמן ס' י' י"ב וי"ג, כי העסמ"ב דהא"א שהם העסמ"ב דלעיל ס' ו' ודלקמן ס' ט', מפסיקים ביניהם, כי כל אור התיקון {קבה ע"א} אשר יצא מהמ"ה וב"ן דהמ"ס דרך העקודים ודרך החג' דהא"ק (ר"ל דהא"א שבא"ק), הנה לא יצא ולא נתגלה ג"כ אלא רק אחר שנשאר שורשו בכל העסמ"ב דהא"א, שהם העסמ"ב דס' ו' דלעיל ודס' ט' דלקמן. וכן הנה יציאת כל תיקוני האצילות לעולם, הנה הוא רק מהא"א שבא"ק, ואחר שנשאר כל התיקוני עיקרן בהא"א עצמו.

⁹⁵⁵ ע"י אד"ר קמב ע"א, הוב"ד לעיל הערה 377.

⁹⁵⁶ ע"י לקמן הערה 43.

ומאחר שבארנו כ"ז, הנה נחזור עתה לביאור הס"ג דאות כ"ו דענינינו, לבאר את מציאותו ושימושו ומקומו ומקורו. כי מציאותו, הנה הוא מה שאמרנו לעיל, שהוא השם ס"ג מהעסמ"ב דאור התיקון דמהיטבאל אשר מצד האבא שבא"ק.

ומקומו הוא בעיקרו דהאבא עצמו, שהוא השם ס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב, כי כשיצא ממקורו, שהוא מהשם מ"ה דהמ"ס דאות ג', והיה הילוכו דרך פנימיות העקודים, כדי להוסיף גם שם אור על אור מאור התיקון דאור הגנוז, וגם לתקן את תיקון המתקלא בהא"א, לכל מה שנוגע לאו"א. ונתקן כ"ז ע"י השם ע"ב דלעיל אות כ"ה וכנ"ל. ואח"כ הנה יצא ונמשך הס"ג ונכנס הוא בהאבא עצמו להתתקן הוא בקדמיתא מאותו אור התיקון דאור הגנוז, והוא הס"ג דענינינו, שנכנס ונשאר הוא בהאבא עצמו לעולם, להיות בו לשורש לאור התיקון להאצילות.

אך עיקרו הוא להתיקון דהאבא עצמו, כי בעולם הנקודות, הנה היו גם האו"א שבא"ק חסרים תיקון, וכמ"ש הספד"צ (פרק א א ע"ב) דעד דלא הוה מתקלא (בהא"א) לא הו' משגיחין אפין באפין, הוא על או"א, שהיה חסר בהם היחוד דפב"פ. אבל ע"י התיקון דהע"ב וס"ג דאות כ"ה ודאות כ"ו דענינינו, הנה ע"י התיקון דהע"ב, הנה נתקן סוד המתקלא בא"א, וע"י התיקון דהס"ג, הנה נתקן סוד השגחת אפין באפין בהא"א, וזהו שימושו דהס"ג דענינינו, כי על ידו הנה נתקנו האו"א שבא"ק בהשגחת דאפין באפין.

ומקומו ומקורו, הרי אמרנו כי מקומו הוא בהס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב, ומקורו הנה הוא בהמ"ה דהמ"ס שבסי' א' אות ג', ושם הוא נולד מהיחודא עלאה דאורא ובוצינא⁹⁵⁷, שהתייחדו אז שניהם זב"ז בלי מסך כלל, שהוא ע"י בקיעת הקד"א כנ"ל. ונולד משם בהמ"ה דהמ"ס דאות ג', ומשם היה נמשך דרך פנימיות העקודים ודרך הע"ב דלעיל אות כ"א ודרך הע"ב דלעיל אות כ"ה, ומשם להס"ג דאות כ"ב, ושם היה נכנס הס"ג דאות כ"ו דענינינו, ונשאר שם לעולם להיות לשורש אור התיקון להאצילות, והוא בהעצמות דהאבא הכללי שבא"ק.

והרי נתבאר לנו בזה על הס"ג דאות כ"ו דענינינו כל הנדרש לנו עליו, בענין מציאותו ושימושו ומקומו ומקורו. אמנם כל גילוי וכל מה שנעשה בו, הנה הוא ע"י יציאתו ביחד עם כל אור התיקון אשר לקמן סי' י' י"ב י"ג, כי הם יצאו כולם יחד, והם בכללם אור התיקון דהאצילות, אלא אנו בארנו כל א' לעצמו, משום שהרי כן הוא באמת, מיוחד כל א' בשימושו ומקומו, והוא באמת נחת רוח לפניו ית"ש ותיקון גדול למעלה⁹⁵⁸, כשנדרוש בפרטי כל שם ואור, כי ע"י שנתגלה למטה בכל שם את כל טובו האפשרי שבו, הנה מוציא עי"ז למעלה כחו לפועל ומתגלה בהדר גאון זיוו ומאיר ומזהיר באורו תמיד, וכמ"ש באדר"ר (קלה ע"א) כי ע"י דרשת הרשב"י וסיעתו, אתתקנו כל הני תיקונים לעילא, ע"ש, וכן הוא בזהר ותיקונים בכ"מ, וא"כ אל יכבד על המעיין גם אם הארכנו בזה ודע כ"ז.

(כ"ז)

[מ"ה]

השם מ"ה הזה, הנה הוא השם מ"ה מהעסמ"ב דאור התיקון דמהיטבאל אשר מצד האבא שבא"ק, והוא ג"כ רק מהשורש דאור התיקון אשר בהאבא עצמו, שהוא ג"כ רק למעלה מהטבור דא"ק, ר"ל למעלה מהטבור דא"א דא"ק. אמנם בהאבא, הנה הוא בבחי' נה"י הפרטים שבו, אשר הם מגיעים עד הטבור דא"א, כמ"ש בשער או"א (פרק ג). ובאמרנו נה"י הפרטיים, כי אין לאו"א נה"י כלליים כלל, כי הם קצרי הקומה (ע"ה זיוונים ב) בלתי נה"י כלליים, כי הם רק ע"ב וס"ג, שהם רק עד הטבור. אבל המ"ה וב"ן הכלליים

⁹⁵⁷ עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

⁹⁵⁸ עי' לשונו בביאורים ח"א ג ע"ג הובא במלואים אות (סט).

ונה"י הכלליים, הרי הם לעולם רק מהטבור ולמטה, וזה אין באו"א, ולכן (קבה ע"ב) הם מסתיימים בהטבור. אמנם א"א, שעיקרו הוא רק לבחי' א"ס, הנה הוא מתפשט בכולם, כי אפס זולתו ואין בלתו ובהיות הכל הוא בכל, והתפשטותו הוא בכל העסמ"ב הכלליים כולם, כי מתפשט למטה כמו למעלה, ומתפשט בנה"י הכלליים כמו בחג"ת הכלליים. משא"כ או"א, אין למטה מהטבור מאו"א עצמן מאומה, ואין מהם למטה אלא רק התפשטות אורם לבד אבל לא מעצמותן כלל, כמו שיתבאר עוד למטה. ולכן אמרנו, שהם קצרי הקומה, וכן אמרנו שאין בהם מ"ה וב"ן כלליים ולא נה"י כלליים, כי המ"ה וב"ן הכלליים והנה"י הכלליים, הוא רק מהטבור ולמטה, ר"ל שהטבור ולמטה הנה נקראו הכלים בשם נה"מ, והנר"נ בשם מ"ה וב"ן, כי שם הוא כל מציאותם עתה למטה ולא למעלה עד לעתיד לבא, כמ"ש בשער התיקון (סוף פרק ג) וע' רפ"ח (פרק ב) ונסירה (פרק ט). אמנם הפרטיים, הנה אין מקום שאינם, כי כל אור ואור, הנה הוא כלול מכל הבחי' ומכל הפרטים כולם, כי עי"ז הנה הוה כל עליון שורש לכל התחתונים, וישנו גם באו"א, גם במדרגתם העיקרי אשר למעלה מהטבור דא"ק, הנה ישנם גם בהם בחי' נה"י פרטיים ומ"ה וב"ן פרטיים, הגם שעיקרם הם רק מחג"ת, כי הרי הם בחג"ת דא"א. וכן הוא עיקרם רק ע"ב וס"ג, כי הרי הם כלולים בהמזלין. אך הפרטיים, הנה ישנם בכולם, וישנם גם בחג"ת נה"י פרטיים, וכן גם בע"ב וס"ג מ"ה וב"ן פרטיים, והוא פשוט ונודע.

וכן הוא גם בענין העסמ"ב דאור התיקון דהמהיטבאל שמצד האבא הכללי שבא"ק דענינינו, הנה ישנם גם בהע"ב וס"ג שבהם מ"ה וב"ן פרטיים, כי האבא הכללי, הנה הוא הע"ב שבס"ג, והוא כלול⁹⁵⁹ או"א עלאין, שהם ג"כ בבחי' ע"ב וס"ג, אלא שבכללותם הם ע"ב, והוא ע"ב דס"ג כנז'. וכן ישנם באותן הע"ב וס"ג הפרטיים, שהם או"א עלאין, בחי' מ"ה וב"ן פרטיים, המ"ה הוא מהאבא עלאה והב"ן הוא מהאימא עלאה, אלא שבכללותם הוא מ"ה, כי הי"א נכללת ב"ו⁹⁶⁰, והוא המ"ה הפרטי שאמרנו.

והוא המ"ה דענינינו, שהוא המ"ה הפרטי אשר בהס"ג דלעיל אות כ"ו. כי הנה הס"ג דלעיל אות כ"ו, שהוא השורש דאור התיקון, הניתן בהעצמות דהאבא גופה, שהוא בהס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב, להשלמתו ולתיקונו כנ"ל אות כ"ו, הנה נרשם באותו השורש דאור התיקון אשר להאבא עצמו, רמז רישם לאור התיקון הנמשך ממנו להאצילות, והוא המ"ה הפרטי שאמרנו, כי הוא אשר נתגלה בהס"ג דלעיל אות כ"ו, והוא נכנס ומתלבש בהמ"ה הפרטי דלעיל סי' ו' אות כ"ג, להיות לשורש לאור התיקון להאצילות.

והנה נתבאר לנו בכ"ז על המ"ה דענינינו, מציאותו ושימושו ומקומו. כי מציאותו, הנה הוא שהוא המ"ה הפרטי מהס"ג דלעיל אות כ"ו, כי הס"ג דלעיל אות כ"ו, שהוא הס"ג מהעסמ"ב דשורש אור התיקון דהמהיטבאל דמצד האבא הכללי שבא"ק, כנ"ל אות כ"ו. והנה כלול אותו הס"ג דאות כ"ו ג"כ מעסמ"ב פרטיים, והנה הוה אותו המ"ה דאות כ"ז דענינינו, המ"ה הפרטי שבו, וזה הוא מציאותו.

ושימושו הנה הוא, כי הוא אשר נתגלה בהאבא לשורש אור התיקון להאצילות. ומקומו הנה הוא ג"כ בהמ"ה הפרטי דהאבא עצמו, והוא בהמ"ה הפרטי דלעיל סי' ו' אות כ"ג, ושם הוא נשאר ועומד שם לעולם לגילוי שורש לאור התיקון להאצילות. ושורשו ומקורו הנה הוא בכל מה שאמרנו לעיל אות כ"ה כ"ו בהע"ב והס"ג, כי הרי הוא ג"כ רק מאור התיקון עצמו, המ"ה הפרטי מהס"ג דלעיל אות כ"ו כנז', והרי הוה שורשו ומקורו בהע"ב דלעיל אות כ"ה, והוא שורשו שבהעקודים, הנמשך ובא מהיחודא עלאה

⁹⁵⁹ נדצ"ל כולל.

⁹⁶⁰ עי' זהר ח"ב קמז ע"ב שבמקום הדכורא אינה עולה הנוקבא בשם.

דהאורא ובוצינא⁹⁶¹, אשר התייחדו שניהם לצורך התיקון, בלתי מסך כלל, שהוא ע"י בקיעת הקד"א וכנ"ל.

(כ"ח)

ב"ן

השם ב"ן הזה, הנה הוא ג"כ מהעסמ"ב דשורש אור התיקון דהמהיטבאל דמצד האבא הכללי שבהא"ק הנשאר בהאבא עצמו. אמנם הוא אינו בעיקרו, אשר הוא למעלה מהטבור דהא"א {קכ"ה ע"ג} שבא"ק, אלא הוא בהתפשטותו, ר"ל בהתפשטות הנה"י שבו, המתפשטים מהטבור ולמטה להתלבש באצילות וכנ"ל סי' ו' אות כ"ד. והנה באותן הנה"י המתפשטים, הנה שם נכנס הב"ן דהעסמ"ב דאור התיקון הנז', כדי להתלבש באצילות. ועל ידו הנה נמשך באצילות כל אור העסמ"ב דאור התיקון דהמהיטבאל דמצד האבא הכללי שבא"ק, כי ע"י הב"ן דשורש אור התיקון שבהנה"י דאבא, הנה על ידו נמשך כל העסמ"ב כולן דהתיקון כולו דהאצילות, כי הנה על זה נעשה כל ההתפשטות דהנה"י דאבא, שהתפשטו מהטבור ולמטה, כדי להעשות לבחי' לבוש לאור התיקון דהאצילות, הנמשך על ידו.

והנה עתה בהשם ב"ן הזה, בצירוף השמות ב"ן אשר לקמן סי' י"ב י"ג, שהם כללות השמות ב"ן דהעסמ"ב דשורש אור התיקון דהדר ומהיטבאל, אשר בהא"א שבא"ק, ונמשכו כל אותן השמות ב"ן ונתלבשו בהתפשטות הנה"י דהא"א, שהוא כללות הנה"י דא"ק. והנה יוצא ע"י האור מהיסוד הכללי שבו, ונתגלה שם אור החסד עלאה בסוד החסד דאתגלי בפום אמה⁹⁶², שהוא אור התיקון להאצילות, הדר ומהיטבאל, שהם המ"ה וב"ן הכלליים דאור התיקון להאצילות, אשר מהם עצמן נבנה כל האצילות, כמ"ש הרב בשער עתיק (פרק א), ויצא כל אור התיקון דהאצילות, שהוא תולדות היסוד דא"ק, אור החסד דאתגלי בפום אמה, הנה היה יציאתו והמשכתו מהב"ן דענינינו, בצירוף השמות ב"ן דלקמן סי' י"ב י"ג.

והוא ע"פ מה שאמרנו לעיל סי' ו' אות כ"ד סעיף ג', כי כלל אור התיקון, הוא יצא ונתגלה באצילות מגילוי לגילוי, שהוא ע"י ג' גילויים, לבוש ועצמות ומציאות. כי מציאותו הנה הוא אור המ"ה וב"ן הכלליים דהתיקון, אשר מהם עצמם נעשה כל האצילות כנז'. ועצמותו, הנה הוא שורשו דכל אור התיקון העומד בהא"א שבא"ק, והם כל הד' מיני העסמ"ב אשר בהם' שלפנינו ואשר לקמן בס' י' ובס' י"ב וי"ג. ולבושם, הנה הם העסמ"ב דהא"א עצמן, אשר העצמות שורה בהם, והם העסמ"ב דלעיל סי' ו' ודלקמן סי' ט'. ובהתפשטות הנה"י שבהם מהטבור ולמטה דהא"ק, הנה מתלבש שם הב"ן דענינינו, שהוא השורש דאור התיקון להאצילות, ר"ל כי מאותו הב"ן דענינינו, המתפשט ומתלבש בהתפשטות דהנה"י דהאבא, אשר נתפשט מהטבור ולמטה, הנה נמשך ויוצא מאותו הב"ן כל אור התיקון דהאצילות, שהוא כל המ"ה וב"ן הכלליים, אשר מהם עצמן נבנה כל האצילות.

והרי כלול אותו ההתפשטות מכל הג' בחי' שאמרנו, שהם לבוש ועצמות ומציאות. כי ההתפשטות הנה"י דהאבא, הוא הלבוש והוא הב"ן דלעיל סי' ו' אות כ"ד, הב"ן הכללי אשר אמרנו שם, והוא הלבוש על אור הנשמה הניתן בתוכו, והוא בסוד אל"ה שאמר בסבא משפטים (צו ע"ב צו ע"ב⁹⁶³), והוא יותר גדול מאור הנשמה, כי הוא על אור הנשמה בסוד כנשר יעיר קינו (דברים לב יא), כמ"ש הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ח' י' וי"ב), כי אותו

⁹⁶¹ ע"י בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

⁹⁶² ע"י אד"ר קמב ע"א, הוב"ד לעיל הערה 377.

⁹⁶³ הוב"ד במלואים אות (ע).

ההתפשטות, הנה הוא ג"כ רק בכח אור התיקון עצמו אשר להאבא עצמו, ולכן הוא גדול מאור הנשמה הניתן בתוכו, שהוא העצמות שאמרנו, והוא הב"ן דאות כ"ח דענינינו, שהוא רק השורש ובחינת נשמה לאור התיקון, הנמשך ממנו להאצילות. ואותו השורש, הוא העצמות שאמרנו, והוא הבחי' השניה והמציאות דהמ"ה וב"ן הכלליים, הנמשך ויוצא מהשורש והעצמות הנז'. ומהם הנה נעשה ונבנה כל האצילות כולו, הוא הבחי' השלישית. והנה נעשה התפשטות הנה"י דהאבא עם העצמות שבתוכו, הנה נעשו שניהם לבחי' לבוש, אשר בסוד אלו"ה על אור התיקון דהאצילות, אשר ממנו נבנה כל האצילות עצמו כנז'. כי בערך אור התיקון אשר להאצילות העיקרי, הנה נעשה אור השורש, שהוא הב"ן דאות כ"ח דענינינו, הנה נעשה הוא לאחת עם ההתפשטות הנה"י דאבא, שהוא הב"ן הכללי דלעיל סי' ו' אות כ"ד. ושניהם הם בבחי' לבוש אשר בסוד אלו"ה על אור התיקון דהאצילות העיקרי, אבל פרטות הב"ן דאות כ"ח דענינינו, אשר כל עצמותו הוא רק לבחי' שורש לאור התיקון דהאצילות. והנה הוא למטה במדרגה מההתפשטות הנה"י דאבא, שהוא הב"ן הכללי דלעיל סי' ו' אות כ"ד, כי כל התפשטותו, הנה הוא בכח אור התיקון אשר להאבא עצמו, ולכן הנה נחשב ההתפשטות הנה"י {קכה ע"ד} דאבא לבחי' לבוש אשר בסוד אלו"ה על הב"ן דענינינו, שהוא רק בבחי' שורש התיקון להאצילות. אבל בערך אור התיקון דהאצילות עצמו, שהוא מדרגה השלישית, הנה נחשבים הם שניהם (ר"ל התפשטות הנה"י, שהוא הב"ן הכללי דלעיל אות כ"ד, עם הב"ן דענינינו אות כ"ח, שהוא השורש והעצמות שאמרנו, הנה נחשבים שניהם) לאחת, ושניהם הם להלבוש אשר בסוד אלו"ה על אור התיקון דהאצילות עצמו, שהוא הנשמה המתלבש בהם. ואותו הלבוש, הוא גדול מאור הנשמה, והוא עליו בסוד כנשר יעיר קינו, ועומד אור התיקון בתוכו בבחי' אור הגנוז, להבדילו מרשעים שלא יהנו ממנו⁹⁶⁴, כמ"ש בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענין ט"ו סי' ג' ע"ש.

אך באמת הנה הוה הענין בזה עוד יותר עמוק. כי הנה אותו ההתפשטות דהב"ן דענינינו, הנה בהעלם הוא אינו ב"ן לבד, אלא הוא מ"ה וב"ן. כי גם המהיטבאל, הנה היא כלולה ממ"ה וב"ן, כי כן הוא הוראת מלת מהיטבאל, מ"ה ב"ן, כי יטבאל הוא גימ' ב"ן (ע"ה שער התיקון פרק ג'). והרי יש בה גילוי מ"ה ג"כ, והוא לבד מה שהב"ן עצמו הוא כולל ב' הויות, וכ"ז הוא בהשם ב"ן דמהיטבאל. אך השם מ"ה דמהיטבאל, הנה הוא על גילוי מ"ה שישנו בה ג"כ, לבד הוראת דהו"ה כפולה⁹⁶⁵ הכלול בהב"ן שבה, כי כללות המהיטבאל דמצד אבא, הנה הוא המ"ה דב"ן דיושר, עי' דברנו ספר הדע"ה ח"א דרוש ד' סי' ט"ו אות נ"ט ע"ש. והוא ע"י הב' גילויים שבה, המ"ה דמהיטבאל והב"ן דמהיטבאל. וכן הוא ג"כ בשרשה אשר בהאבא, שהוא בהעסמ"ב אשר בהסי' שלפנינו, הנה הוה ההתפשטות דהב"ן, שהוא הב"ן דענינינו, המתלבש בההתפשטות הנה"י דאבא, להתלבש באצילות, להיות לשורש לכל המהיטבאל דהאצילות. הנה היה כמו כן ג"כ, כי לא נעשה ההתפשטות מהב"ן לבד, אלא ממ"ה ג"כ וכהראוי למציאות המהיטבאל, שהיא בגילוי מ"ה וב"ן כנז'.

ומה גם כי הרי גם בהמ"ה הפרטי דלעיל אות כ"ז, הנה אמרנו שם ג"כ, כי הוא אינו בגילוי מ"ה לבד, אלא בגילוי מ"ה וב"ן. כי הנה הם מאו"א עלאין, ומאבא עלאה הוא המ"ה הפרטי, ומהאימא עלאה הוא הב"ן הפרטי, וכנ"ל אות כ"ז. והנה כן הוא ג"כ בהתפשטותם למטה מהטבור, להתלבש בההתפשטות הנה"י דהאבא, הנה הוא ג"כ אינו ב"ן לבד, אלא הוא מ"ה וב"ן, והוא השורש להמ"ה וב"ן דמהיטבאל כנז'. אמנם באשר ששורש המ"ה דהתיקון, הנה הוא גבוה מאד, לכן הנה נתעלם הוא ונגנז ולא נתגלה אלא הב"ן לבד, והוא הב"ן דענינינו. ונעשה הוא השורש להמ"ה וב"ן דמהיטבאל, ע"י הוראת הו"ה הכפולה

⁹⁶⁴ עי' חגיגה יב ע"א.

⁹⁶⁵ עי' לעיל הערה 553.

שבו. אבל השורש הפרטי אשר להמ"ה דהמהיטבאל, הוא נתעלם ונגנז. והנה גניזתו הוא, כי הנה הוא נשאר בהתפשטות הנה"י דהאבא עצמו, שהוא הלבוש הראשון והעיקרי אשר בסוד אלו"ה כנ"ל. ואינו מאיר ממנו אלא תמצית הארה לבד להב"ן דענינינו, בהוי"ה הכפולה שבו, להיות הוא השורש לגילוי המ"ה וב"ן דהמהיטבאל, אשר לצורך האצילות. וא"כ הרי נמצא, כי מה שאמרנו לעיל בסמוך, כי נעשה ההתפשטות הנה"י דאבא, שהוא הב"ן הכללי דלעיל אות כ"ד עם הב"ן דענינינו, הנה נעשו שניהם לאחת, לבחי' לבוש אשר בסוד אלו"ה על אור התיקון דהמהיטבאל דהאצילות. וכנ"ל הנה עומק הענין בדיוק הוא, כי הם שני בחי'. כי המהיטבאל, הנה הגם שעיקרה הוא כולו רק הב"ן דכללות, עכ"ז הנה יש בה גילוי להמ"ה ג"כ כנ"ל, כי כן הוא תכונת כל אור התיקון, שהוא כללות מ"ה וב"ן, ואין בו ניצוץ קטן שיהא זה בלא זה, כי הם מסוד אורא ובוצינא⁹⁶⁶, שהיה יחודם אז בלא מסך כלל, ומהם הוא המ"ה וב"ן דהתיקון. שהגם שהם שנים כמו אורא ובוצינא, עכ"ז הנה כלול כל א' מהשני. וענין מה שהם שנים, הוא רק על שהם ב' מדרגות ובסוד שני המאורות הגדולים (בראשית א טז)⁹⁶⁷, וזה לעומת זה, הוה זה מ"ה וזה ב"ן, אבל כל א' לעצמו הוא כלול משניהם בכל מלואו.

והוא ג"כ ע"ד אורא ומ"ס, שהם סוד חו"ג, ועכ"ז הנה עומד האורא ג"כ בגילוי ס"ג, כמ"ש בשער א"א (פרק ד) שהוא שורש כל הגבורות. וכן החכמה, מ"ס שהיא בוצד"ק⁹⁶⁸, עכ"ז הנה היא לעולם בגילוי חכמה, ונקראת חכמה קדומה (תו"ח יא ע"ב), שורש כל החסדים, וכנודע כ"ז. וכן הוא המ"ה וב"ן, שכלול כל א' מהב', אך כלילות הב"ן בהמ"ה הוא לא ניכר כלל, ע"ד שרגא בטיהרא⁹⁶⁹. אך המ"ה יש לו גילוי בהב"ן, והוא המ"ה (קבו ע"א) דהמהיטבאל וכנ"ל.

וכ"ז הוא באצילות עצמו, אמנם בשורשם, שהוא בהב"ן דענינינו, ובלבושו שהוא בהתפשטות הנה"י דאבא, הנה נתעלם בהב"ן דענינינו הגילוי דהמ"ה שבהשורש דהמהיטבאל, כי הוא אור הגנוז, ונגנז הוא בהלבוש הראשון והעיקרי, שהוא בהתפשטות הנה"י דאבא, ולא נגלה ממנו אלא רק הב"ן לבד, והוא הב"ן דענינינו. אמנם הנה יוצא תמצית הארה גם מאותו אור המ"ה שנגנז ונמשך להב"ן דענינינו בהוי"ה הכפולה שבו, להעשות שורש להגילוי דהמ"ה ג"כ, ויוצא עי"ז מהב"ן דענינינו, אור התיקון דהמהיטבאל להאצילות בהגילוי דהמ"ה ג"כ, והוא המ"ה דהמהיטבאל. אך כ"ז הוא רק באצילות עצמו, שהוא אחר שירד ונתפשט ונחלש האור בירידתו. אמנם בשורשו, שהוא בהתפשטות נה"י דאבא, הנה שם נתעלם עיקר שורש המ"ה דהמהיטבאל ונגנז, כי נשאר עיקרו לעולם שם גופה, ולא יצא ממנו אלא תמצית הארה לבד⁹⁷⁰, ולכן לא נזכר אלא רק הב"ן לבד, והוא הב"ן דענינינו, שהוא השורש לכל המהיטבאל דהאצילות, והוא ע"י ההוי"ה הכפולה שבו וכנ"ל.

והרי נתבאר לנו, כי מה שאמרנו לעיל, כי נעשה ההתפשטות דהנה"י דאבא לאחת עם הב"ן דענינינו, לסוד הלבוש אשר בסוד אלו"ה על אור התיקון דהמהיטבאל אשר באצילות, הנה עומק הענין בדיוק הוא, כי התפשטות הנה"י דאבא, הוא נשאר לבחי' לבוש אשר בסוד אלו"ה על אור המ"ה דהמהיטבאל, כי הוא נשאר באמת עיקרו בו

⁹⁶⁶ עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

⁹⁶⁷ עי' תיקו"ז כב ע"א בענין צרי.

⁹⁶⁸ עי' שער מאמרי רשב"י (נה ע"ב): בוצינא דקרדינותא היא הגבורה דעתיק יומין שנתלבשה במוחא סתימאה דא"א, וזו הבוצינא היא שרש כל הגבורות כולם שבעולם, כי היא הגבורה הראשונה שבכל האצילות, אלא ששם הם דינין נכפין תחת הרחמים וממותקים, וממוחא סתימאה נתפשטה באימא וכו'.

⁹⁶⁹ במקום הדכורא אינה עולה הנוקבא בשם כלל (זהר ח"ב קמז ע"ב וקלח ע"א).

⁹⁷⁰ עי' נסירה פרק ז.

לעולם, כי הוא אור שנגנז. אמנם הנה יוצא תמצית הארה ממנו תמיד עכ"פ ומשתתף עם הב"ן דענינינו, להיות ללבוש אשר בסוד אלו"ה על כל אור התיקון כולו דהמהיטבאל דהאצילות. והנה אותו הב"ן דענינינו, הוא התפשטות השורש דאור התיקון, העומד בהאבא שהתפשט עם הנה"י שלו מהטבור ולמטה, להמציא ולהוציא את כל אור התיקון דהמהיטבאל להאצילות. והנה הב"ן דענינינו עיקר השורש לכל אור התיקון דהאצילות, ור"ל לאור התיקון דהמהיטבאל אשר מצד האבא הכללי שבא"ק, כי רק בזה מדבר כל הסי' שלפנינו אמנם בצירוף השמות ב"ן אשר לקמן סי' י"ב י"ג, והם נעשים כולם אחד, הנה הם השורש הכללי לכל אור התיקון דהדר ומהיטבאל, שהם המ"ה והט"ר דב"ן, בצירוף הנקודות שנבררו אז בעת התיקון, וכן הם מתבררים תמיד, שהם מהמלכיות דב"ן. וכולם יחד הנה הם המ"ה וב"ן הכלליים דהתיקון, אשר מהם נבנה האצילות ונעשו כל העולמות כולם. הנה כ"ז יצא ונתקן ונעשה מהב"ן דענינינו, בצירוף השמות ב"ן דסי' י"ב י"ג, שהם כולם מהתפשטות השורש והעצמות דאור התיקון אשר בהא"א הכלליים שבא"ק. ונתפשטו אותן הב"ן עם ההתפשטות הנה"י דהא"א, שהם הב"ן הפנימי והכללי דלעיל סי' ו' אות כ"ד ודלקמן סי' ט' אות ל"ו, ונמשכו כל השמות ב"ן הנז' דענינינו ודסי' י"ב י"ג עד היסודין שלהם דהתפשטות הנה"י דהא"א, שהוא כללות היסוד דא"ק. ומשם הנה יצא ע"י הב"ן הנז', שהוא הב"ן דענינינו, בצירוף השמות ב"ן דסי' י"ב י"ג, שהם כולם אחד, והם בהעטרה הכללי דהא"ק, הנה יצא משם אור החסד דאתגלי בפום אמה⁹⁷¹, שהוא הדר ומהיטבאל עם הנקודות הנבררים, וכולם יחד הנה הם המ"ה וב"ן הכלליים, אשר מהם עצמם נבנה כל האצילות ונעשו כל העולמות כולם.

והרי יצא הכל מהב"ן דענינינו, בצירוף השמות ב"ן דלקמן סי' י"ב י"ג, שנעשו כולם אחד. ומאותו הב"ן דכללות, הנה יצא כל אור התיקון דהאצילות, והוא ע"י התפשטותו בהתפשטות הנה"י דהא"א, שהתפשט מהטבור ולמטה, שהם הב"ן הכללי הפנימיים דהב"ן שאמרנו לעיל סי' ו' אות כ"ד. כי כל עיקרן מה שנתפשט מהטבור ולמטה, הנה היה רק כדי להתלבש באצילות ולהמציא ולהוציא את האצילות על ידן, ונתייחדו הם בהאצילות, ונעשו עם האצילות לעצם מעצמיו ובשר מבשרו⁹⁷².

והנה הם הג' בחי' שאמרנו לעיל, שהם: לבוש ועצמות ומציאות. והם מתלבשים זה בתוך זה, ונעשו כל אלו הג' בחי', רק בהתפשטות אשר מהטבור ולמטה, ושם נתגלו ונעשו כל אלו הג' בחי'. כי לפנים מן הכל, הנה הוא עיקר האצילות עצמו, שהוא המציאות והוא המ"ה וב"ן הכלליים, אשר מהם עצמם נבנה (קכו ע"ב) ונעשה כל האצילות, כמ"ש הרב בעתיק (פרק א). וחזן מהם בבחי' מקיף, הנה הוא השורש והעצמות, שהוא הב"ן דענינינו, בצירוף השמות ב"ן דסי' י"ב י"ג, שנעשו כולם אחד, והם השורש והעצמות דכל אור האצילות, כי הם התפשטות הנה"י דשורש אור התיקון, הנכנס ונשאר בהא"א עצמן (ר"ל על הא"א הכלליים שבא"ק). ולכן אמרנו, שהוא השורש והעצמות, כי פשוט הוא, שמה שנשאר בהא"א, הוא יותר גבוה והוא בבחי' שורש לכל מה שלמטה, ע"ד הא"א שהם השורש להזוין, ומחוץ להם ובבחי' מקיף ולבוש על כולם, הנה הוא התפשטות הנה"י דהא"א עצמן, שהם הב"ן הכללי דלעיל סי' ו' אות כ"ד ודלקמן סי' ט' אות ל"ו. וההתפשטות הזו, הנה הגם שהוא ג"כ רק לצורך האצילות, להעשות שורש אליו, כי כל התפשטות אשר מהטבור ולמטה, הוא לעולם רק לצורך האצילות, כי עיקרן דא"א, הוא רק מהטבור ולמעלה.

אך עכ"ז הנה היה אותו ההתפשטות בכח אור התיקון אשר להא"א עצמו, והוא גדול יותר מהב"ן דענינינו, כי הוא היה כל התפשטותו, רק מבחי' השורש להאצילות. והרי

⁹⁷¹ עי' אד"ר קמב ע"א, הוב"ד לעיל הערה 377.

⁹⁷² עי' לעיל הערה 385.

הוה התפשטות הנה"י דהאבא עצמו, שהוא הב"ן הכללי דלעיל סי' ו' אות כ"ד, גדול וגבוה במעלה מהב"ן דענינינו. ולכן הנה הוה הוא, ר"ל הב"ן דלעיל סי' ו' אות כ"ד, בבחי' לבוש ומקיף על כולם. וכבר אמרנו, כי בו הנה נשאר ונגזר עיקר השורש אור דגילוי המ"ה שבמהיטבאל, אבל בהב"ן דענינינו, הוא רק תמצית הארה ממנו, המתגלה בההוי"ה הכפולה שבו וכנ"ל.

ועכ"פ הוא, כי הם ג' בחי' לבוש ועצמות ומציאות, והוא הב"ן הכללי דלעיל סי' ו' אות כ"ד והב"ן דענינינו אות כ"ח והמ"ה וב"ן הכלליים דאצילות העיקרי. אמנם הנה נתייחדו כל אלו הג' בחי' יחד בעיקר האצילות עצמו, ונעשו בו כולם לעצם מעצמיו, ועי"ז הנה קשור האצילות באו"א הכלליים שבא"ק, ומיוחד עמהם לעולם, וכן עם העקודים אשר האו"א כלולים בהם.

ובזה הנה נשלם דברינו בביאור הב"ן דאות כ"ח דענינינו, כי הנה נתבאר לנו ענין מציאותו ושימושו ומקומו. כי מציאותו, הנה הוא שהוא הב"ן דהעסמ"ב דשורש אור התיקון דמהיטבאל אשר מצד האבא הכללי שבא"ק, הנשאר בהאבא עצמו. אמנם הנה הוא מהתפשטותו אשר נתפשט מהטבור ולמטה, והנה היה התפשטותו עם ההתפשטות דהנה"י דהאבא גופא אשר לעיל סי' ו' אות כ"ד, וכדי להתלבש באצילות ולשורש לאור התיקון דמהיטבאל אשר נלהאצילות, וזהו שימושו ומקומו, כי הוא עומד לעולם בהתפשטות דהב"ן דלעיל אות כ"ד, ומתלבש בהאצילות להיות שורש לאור התיקון דמהיטבאל אשר להאצילות עצמו, וזהו שימושו ומקומו לעולם. וענין מקורו ושורשו, הנה מאחר שאמרנו שהוא מעיקר אור התיקון, הרי כתבנו לעיל אות כ"ה כ"ז וכן לעיל בהקדמה מקורו ושורשו באר היטיב ע"ש, וכן לעיל אות כ"ז בסופו בענין מקורו דהמ"ה, כי מקור אחד לשניהם, ואין מן הצורך להכפיל הדברים, ובזה הנה נשלם הסי' ז' שבח ותהלה לאל עליון יתברך שמו לעד ולעולמי עולמים אמן ואמן.

הקדמה לסימן ח'

[א] ומעתה הנה נבאר את אורות הנקודות אשר מצד האבא הכללי שבא"ק, והנה הם המלכי יושר דהנקודות, וכנודע בדברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש ב' ג'. והגם שהנקודות הנה הם יצאו מתחילה, כי הם הראשונות לכל, עכ"ז הנה סדרנו כאן הביאור דענין אור התיקון דסוד המהיטבאל בתחילה, והוא כל הד' שמות עסמ"ב דלעיל סי' ז', שהם העסמ"ב דהב"ן הכללי דהתיקון אשר מצד האבא הכללי שבא"ק. והוא משום, כי הנה בהס' ח' שלפנינו, עתידין אנו לבאר שם את תקון הנקודות ג"כ, אשר הם נתקנו ע"י סוד המהיטבאל הנז'. וכן הם נעשים לאחר התיקון, המלכיות להב"ן הכללי דהתיקון כנודע. ויצא בעולם הנקודות רק המלכיות לבד, ויצאו הם מתחילה [משום סוד עולם התוהו, אשר בגזירה ממנו ית"ש, בסוד כך עלתה במחשבה לפני (מנחות כ"ט ע"ב) {קכו ע"ג} ומשום סוד הבחירה, כנודע]. ואח"כ בעת התיקון, הנה יצאו הט"ר ונתייחדו עם הנקודות שהם המלכיות, ועי"ז נתקנו. וכללות שניהם הוא הב"ן הכללי דהתיקון, והרי הוה הנקודות רק המלכיות מסוד המהיטבאל הנז' (ר"ל המלכיות דכל ספי' שבו. ובעת התיקון יצאו גם הט"ר דכל ספי' ונשלמו). ולכן הנה נתבאר מתחילה ענין המהיטבאל, והוא לעיל סי' ז', כדי להודיע על הנקודות על מי שהם מתייחסים, כי הם מתייחסים להמלכיות דהב"ן דלעיל סי' ז', שהוא אור התיקון, שהיו עתידים להתתקן על ידו.

והנה יציאתם ומציאותם דהנקודות אשר מצד האבא, הנה הם מהאור חדש שאמר הרב בדרושי הנקודות (פרק ב), והם האורות שיצאו מהטבור והיסוד דכללות הא"ק, והם המלכי יושר העיקריים. והנה הם עצמן, הנה לא מיתו כלל, כי לא ירדו הם למטה, ולא יצאו הם ממחיצתן, שהוא מגבול האצילות ולמטה, ונשארו בקדושתם לעולם. והוא ע"ד

הג"ר דהאורות שיצאו מהעינים, שנשארו למעלה בקדושתן, כן היה בהמלכי יושר העיקריים כולן, שהם לא מיתו כלל ולא ירדו כלל. ומה שירדו ומיתו מהם ג"כ, הוא רק האורות דהצפריני רגלים שלהם, האורות אשר יצאו מהצפריני רגלים דהמלכי יושר עצמן, הם אשר ירדו ומיתו ונשברו, והם הנקודות דהמלכי יושר, אשר הם מהאבא שמיטו ונשברו ג"כ, וכמו שכתבנו כ"ז בספר {קכו ע"ד} הדע"ה ח"א דרוש ג' סי' ב' אות ה' ושם סי' ד' אות א' בסופו.

אמנם לאחר התיקון אשר נעשה בהמלכי יושר ג"כ, ונעשה ע"י עליית המ"ן דבירור הניצוצי קדושה דאורות הצפריני רגלים, הנה אז התייחדו הם עם המלכי יושר העיקריים ג"כ שנשארו למעלה, וכן התייחדו הם כולם עם המלכי עגולים, שהם האורות שיצאו מהעינים, ונעשו שניהם אחד. ומהם הנה נבנו ונעשו כל פרצופי האצילות, אשר כל א' הוא כלול מיושר ועגולים, שהם מ"ה וב"ן הכלליים כנודע, ע"י שבירת הכלים (פרק ז') ובכ"מ. אך בעולם הנקודות, הנה היו כל מלכי יושר, שהם מהאבא הכללי שבא"ק בפנ"ע, ומלכי העגולים שהם מהאימא הכללי שבא"ק בפנ"ע. וכן בהמלכי יושר גופה, הנה עיקרם נשאר למעלה בקדושתם לעולם, ורק הארת הצפריני רגלים שלהם, הוא אשר ירדו למטה, והם הנקודות דיושר אשר מיתו ונשברו ג"כ, והם מהאבא, ר"ל האבא הכללי שבא"ק, כי הם מהאור חדש, שהוא תולדות האבא, וכמו שבארנו כ"ז בספר הדע"ה ח"א דרוש ב' ג'. והנה גם האורות דצפריני רגלים, כאשר יצאו הם על מציאותם, הנה היה גילויים ג"כ בתכונת בחי' ד' שמות עסמ"ב, כי רק השמות עסמ"ב הם עצם התהוות כל מציאות, וזולתם אין מציאות כלל, ע"י פרקי הצלם (ריש פרק ב') ודרושי אבי"ע (ריש פרק א') ופנימיות וחיצוניות (דרוש יא') ובעגו"י (ענף ה') ובע"ה בסופו.

והגם שבכל עולם הנקודות היה בהעלם גדול מאור א"ס, וגם באין גילוי דאלהות כלל*), אך בהעלם הנה היה אז ג"כ הכל רק בכח השמות דהעסמ"ב, שהם אלהות גמור לעולם, אלא שהיה מסתתר בהם. אבל כל מציאותם ופעולתם, היה בכח העסמ"ב לעולם, כי זולתם אין דבר. והיה כל מציאותם ומלכותם ממנו ית"ש, ובכח הד' שמות עסמ"ב, והם נמשכים כולם מהמ"ס דא"ק, והוא מ"ש בספד"צ (פרק א' ד' ע"ב) ביה סליקו וביה סלקן דלא הוו והוו ויהיו, וכמ"ש שם האריז"ל בשער מאמרי רשב"י (דף כ"ב סע"ד).

{קכו ע"ג} ולזאת הנה נבאר עתה בהסי' שלפנינו, את העסמ"ב הכללים דהנקודות דהיושר, על כל שם ושם, את מציאותו ושימושו ומקומו ומקורו, בכל משך זמן דעולם הנקודות, וכן אח"כ בעת התיקון. ויתבאר ג"כ על כל שם ושם, את סדר תיקונו בעת התיקון דמעשה בראשית, כי הנה נתייחד כל א' באור התיקון, ונעשה הוא עצמו אח"כ ג"כ מכלל אור התיקון, כי כן הוא משרשו, שהוא ענף ממנו, והם אחד. וכנ"ל, שכל אותן הנקודות, הנה הם מהמלכיות דהב"ן דאות כ"ח דלעיל סי' ז', שהוא הב"ן הכללי דהתיקון, כנ"ל שם. ולא עוד, כי הנה הנקודות, אחר שנתקנו, הנה יהיו הם הסיבה לכל התיקונים דלעתיד, אשר בהתיקון האחרון. וכשם שהנקודות, הנה היו הם מתחילה הסיבה לכל המציאות דהעולם התוהו ולכל הקלקולים הנעשים עתה בעוה"ז, כי כולם הם רק בסיבתם, כן הוא לאחר שמתקנים, הנה יהיו הם עצמן, העילות והסיבות לכל התיקונים דלעתיד. כי אותן הכחות עצמן, אשר בהם נעשה כל רע וכל מר, הנה יתהפכו ע"י אור התיקון, להיות מאירים ומזהירים בכל נועם זיו עונג כל העינוגים וחמודת כל החמודות, ויעשו כל הנקודות הם עצמן לשורשי כל התיקונים דלעתיד, כי כן הם מעיקרן לעולם השורשים לכל, וכמו שמתבאר כ"ז בדברינו בארוכה בספר הדע"ה בכ"מ. וכ"ז הוא אחר שנבררו הנקודות, ונצטרפו ונתלבנו ונתייחדו באור המ"ה דהתיקון, הנה נעשו גם הם מכלל אור התיקון עצמו, וכמו שיתבאר כ"ז לפנינו בעזרת ה' ית"ש.

(*) הגהה הגה תואר ומלת א"ס, הוא תואר על עצמותו הפשוטה ית"ש, צחינתו אשר למעלה מהצמא, שהוא צלתי גבול. אך גילוייו ית"ש, אשר מהצמא ולמטה, שהם כולם שרשים לפעולותיו ית"ש, אשר הם בגבול ומדה, הגה הוא נקרא אלהות. והוא ג"כ ענין השם אלהים, שהוראתו הוא על גילוי ית"ש, אשר צחי' כחות גבולים ופרטיים. והתפשטות גילוייו ית"ש, מצלתי גבול לגבול, הוא השם הנכבד והנורא יהו"ה ית"ש, כי זו הגה הוא התפשטותו ית"ש מהעלם לגילוי, מהעלמותו שצחי' א"ס לגילוי צחם אלהים. ולכן אמרו על השם הו"ה צ"ה שהוא סתים וגילוי, וכמ"ס בספד"ל (ריס פרק 7, לב ע"ב) וצ"ו נשא (קמו ע"ב⁹⁷³) וצאד"ז (רפט ע"א) ופ' אחרי (עג ע"א) ופ' שלח (קנט ע"א) כי הוא סתים מלך המשכחו והתפשטותו מצחי' א"ס, והוא גילוי מלך התפשטותו בהגילוי דשם אלהים.

והוא ג"כ מה שאמרו, כי הוא סתים מלך עצמו, כי עצמותו ית"ש הוא צחי' א"ס, שהוא נעלם. וגילוי מלך פעולותיו, וכמ"ס קדוש ה' בשר היחוד יוס ה', לא מצאנוהו ולא ידענוהו, אך ממעשיו הכרנוהו. והרי הוא סתים וגילוי, כי הוא סתים במהותו וגילוי במציאותו.

ועכ"פ הוא, כי הגה חנו מצחינים זו ית"ש ג' צחי', ולכל א' הוא תואר ושם מיוחד. א', הוא צחי' א"ס, והוא תואר על עצמותו ית"ש, על שהוא צלתי גבול. צ', הוא שם יהו"ה צ"ה, והוא על התפשטות גילוי מצלתי גבול לכל פעולותיו, אשר בהמציאות העולמות צי"ע, שהם בגבול ומדה. ג', הוא תואר ומלת אלהות, והוא על כל גילוייו ית"ש בפעולותיו, אשר הם צחם אלהים, והוא ג"כ ענין הצ"ב שמות אלהים דמעשה בראשית⁹⁷⁴, והוא על שהם כולם בגבול ומדה, והנה הם אחר שנטמאם באור עצמותו לשרשי הכחות עצמן דכל (וקצו ע"א) פעולות הגבוליים כולם, כי כל שרשי הכחות דכל פעולות הגבוליים כולם, הגה הוא ג"כ רק הוא עצמו ית"ש, לא זולת ח"ו, אלא שהוא רק אחר שנטמאם לזה. ועל כל זה, הגה הוא התואר אלהות, שהוא על כל גילוייו הפרטיים אשר בזה, שהם צחם אלהים, אשר הוא ג"כ עליו עצמו ית"ש, אלא שהוא אחר שנטמאם כנז'.

והוא ע"פ מאמרם ז"ל (צ"ר פ"ד סי' 7) (וע' שהש"ר (פרק א' בפסוק אשכול הכופר) ובצפת (פח ע"ב צרשי ד"ה צין שדי יליון)) וכן הוא בספרא (פרק 3) כשהוא רואה הלל את השמים ואת הארץ אני מלא (ירמיה כג כד), וכשהוא רואה צמאם שכינתו לדבר עם משה מדין שני צדי הארון. והוא כמו שכתב רבינו עזריאל (רבו של הרמב"ן) בספר דרך אמונה סי' ג', כי הוא ית"ש הגה צחם שהוא צלי גבול וכחו הוא צלתי גבול, כן יש לו כח ג"כ בגבול, והוא התואר אלהות, ושם אלהים אשר על שרשי הכחות והפעולות הפרטיים כולם, הן בעיקר מציאותם וקיומם, והן כל עניני תהלכותיהם והנהגתם, בכל זמן קיומם, הגה כל הכחות פנימים אשר בזה, הם רק אלהות, והם כלולים צחם אלהים, אשר הוא רק עליו עצמו ית"ש.

והנה כל צחי' אלהות שבהעולמות צי"ע, שהוא הגשמה הפנימיות שבהם, הגה הוא מהכלים דהאצילות, וכמ"ס הרב בשער השמות (פרקים א' ב'), כי מהכלים דהאצילות, הגה נעשה הגשמה הכללית דהצי"ע, שהוא הוא האלהות שבהם, המהות אותם ומקיים אותם ומנהיגם. והנה ישנם בהעולמות צי"ע ג"כ ג' צחי', היינו הגשמה הכללי הפנימיות, שהיא אלהות, והוא מהכלים דהאצילות כנז'. צחי' ב', הוא הרוח והנפש הכללים שבהם, שהם אינם אלהות, כי הם נצרכים נארים נעשים, והם נפרדים. ג', הוא הכלים שלהם, שהם גופות ולבושים.

והנה אלו הג' צחי' שצב עולם, הגם שהם מתלבשים זה תוך זה, ונעשים כולם כאיש אחד, אדם שלם, עכ"ז הגה הם ג' צחי' מיוחדים, כל א' על תכונתו. כי הגשמה הכללי הפנימי, שהוא אלהות, הגם שהיא מהם ומקיימם ומנהיגם, עכ"ז אינו מתייחד להיות חד עמהם, אלא כל א' עומד על מציאותו. הרוח ונפש הם לעולם צחי' נפרדים, אלא שהם צחי' חיות רוחני, והכלי הוא צחי' גוף וחומר.

⁹⁷³ עי' מלואים אות (ב).

⁹⁷⁴ ישנם ל"ב שמות אלהים במעשה בראשית (תיקו"ז כז ע"ב), והם נמנים בתז"ח לה ע"ג, והם מקבילים לל"ב נתיבות החכמה עי' בהגר"א בס"י ב ע"א, ועי' לקמן קכז ע"ג.

וזהו שאמרו בהקדמת תיקונים (דף ד' סע"ב)⁹⁷⁵ "כי בעשר ספירן דבריהם לאו אינון וחייהון חד" (שאינם אחד עם חייהון, שהוא אלהותם שבהם, כי הרוח ונפש שבהם, הם לעולם דברים נפרדים נבדלים נעשים). "לאו אינון וגרמיהון חד גרמיהון", הם הכלים, כמ"ס האריז"ל דרוש אבי"ע (פרק ה) ע"ש. ובעולמות זי"ע, הרי הוא הרוח ונפש עם הגוף וכלים שני מלאויות, כי הרוח ונפש הם חיות רוחני, והגוף וכלים הם דברים חומרי. וזהו שאמר, "לאו אינון וגרמיהון חד", והרי הו' בעולמות זי"ע ג' בחי' מיוחדים: הנשמה הכללי שבהם הוא אלהות ית"ש לעולם. הרוח ונפש הם לעולם נפרדים, אלא שהם חיות רוחני. הכלים הם גוף וחומר. והרי הם ג' מלאויות, אשר גם בגילויים, הנה עומד כל א' על תכונתו לעולם, והם רחוקים זה מזה, גם בגילויים הרבה מאלו, כי זה הוא אלהות וזה הוא אינו אלהות כלל וכלל ח"ו. וזה הוא רוחני וחיות, וזה הוא רק חומר עכור, וזהו שאמרו, "כי בעשר ספירן דבריהם לאו אינון וחייהון חד לאו אינון וגרמיהון חד".

אמנם בעשר ספי' דאילות, הנה הגם שבהעלם הו' גם שם ג' בחי', אבל בגילויים, הנה הם כולם חד, אחד יחיד ומיוחד⁹⁷⁶. והיינו, כי בהעלם הרי הוא באילות ג' ג' בחי'. בפנימיות כל האילות, הנה הוא {קכז ע"ג} אור א"ס ית"ש, שמקולל הוא לכנותו שם בחי' גבול ומדה ח"ו, ואין בו שום גילוי ושום תפיסה בשום אור ונקודה כלל, כנודע. אבל האילות גופה, כל עצמותה ומלאותה, הנה הוא גילוי דא"ס ית"ש, אשר הוא עצמו נתגלה בו ע"י עצמות האילות בהגילוי דהשם הו"ה ב"ה.

והוא כמו שכתב הגר"א בספר יצירה (פרק א' משנה א' אופן ד' ע"ד)⁹⁷⁷ כי שם הו"ה ב"ה בפשיטות הנה הוא הנפש דאילות, ובמילואה (כ"ל השם מ"ה) הוא הרוח דאילות, ועשר הו"ה ת' המנוקדות ב' מיני נקודות והעשירות בניקוד לזאת, הם הנשמה דאילות⁹⁷⁸. והרי הו' כל

⁹⁷⁵ ז"ל: דעשר ספירות דאילות מלכא בהון איהו וגרמיהון חד בהון אינון וחייוי חד בהון מה דלאו הכי בעשר ספירות דבריהם דלאו אינון וחייהון חד לאו אינון וגרמיהון חד. תרגו: שעשר ספירות של האצילות הוא המלך בהם ועצמותם אחד בהם, הוא וחייו אחד בהם. מה שאין כן בעשר הספירות של הבריאה, שהם וחייהם אינם אחד, שהם ועצמותם אינם אחד. עי' מלואים אות (עא).

⁹⁷⁶ נוסח אחד יחיד ומיוחד בא מתפילת ר' נחוניא בן הקנה (הובא בריש הקדו"ש). ועי' ע"ח (שער הצלם א): באצילות כל האורות וכל הצלמים וכל הכלים נקרא אלהות גמור אחד יחיד ומיוחד כנזכר בהקדמת תקונים איהו וחייו וגרמיו חד בהון שהם ג' בחי' הנ"ל אך בבי"ע אינו כן כי אם עד בחי' הנשמה אלהות ומן הרוח ואילך משם יפרד ונקרא נבר"א נוצ"ר נעש"ה וכל זה בצורות אך הצלמים וכלים כולם נבראים ונוצרים ונעשים.

⁹⁷⁷ ז"ל: השמות הן בגוף והן שבעה שמות שאינן נמחקין, אהיה אל כו' צבאות שד"י אדנ"י, והן כוללן כל השמות, וכן כלל הספירות הן ז', וכו', ושמות הו"ה הן בנשמה והוא בג' דרגין, הו"ה א' כוללת כל ע"ס בפשיטותה בנפש, ובמילואה ברוח, ועשר הויות מנוקדות בנשמה, וכינוין המורין עליו ית' חנון כו' בלבוש כמו הלבוש שמצייר לאדם [הוא נאה ללבשו ולבושו נאה לו], וכינוין אחרים כלחם כו' בהיכלא, והן כל התורה והן ד' דרגין והכל יוצא משם הו"ה נמצא כל התורה הוא שמו.

⁹⁷⁸ בליקוטים שבסוף ספר ביאורי אגדות (מג ע"ב) אמר רבינו, עשרה שמות של הספירות שהם הגוף, עשרה הויות המנוקדין בט' מיני נקודות הם הנפש, ועשרה מיני כינוין הם הלבוש, ע"ס פנימיות שהם יו"ד ה"א וז"א ה"א הם הרוח [עי' תיקו"ז יט ע"א].

ועי' יהל אור (ח"א יג ע"ב): בע"ס של אצילות, השמות שאינן נמחקין בגוף הספירות, ועשר הויות מנוקדות בנקודות הידועות, ברוח של ע"ס. וכן כאן ההויות ברוחין, והשמות במאורות, שהן הנהורין דכאן.

ועי' זהר ח"ב מב ע"ב וז"ל, בתר דעבד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עלאה, נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהו"ה, בגין דישתמודעון ליה במדות דיליה בכל מדה ומדה וקרא אל אלהים שדי צבאות אה"ה, בגין דישתמודעון ליה בכל מדה ומדה, עכ"ל.

עי' לעיל ח"א מט ע"ב שהי' אותיות של שם מ"ה הם הרוח הכללי והעיקרי, והעשרה הויות המנוקדות בניקוד ט' נקודות כמש"כ כאן הם הנפש שברוח, וכל זה הוא חלק הרוח שבז"א מצד אבא, אבל החלק הרוח שבצד אמא הם עשרה הויות הנזכר בתקוני ז"ח לה ע"ג, והם מנוקדות בניקוד ד' תיבות הראשונות של העשרה מאמרות, והנפש של אותו הרוח הם עשרה שמות אלה"ם אשר בעשרה מאמרות, ועי' טנת"א ה' וביאורים שם אות נו ועט.

האצילות הגילויי דהשם הוי"ה ב"ה, שהוא שם העצם⁹⁷⁹, ר"ל שהוא עצמו ית"ש נתגלה בו ע"י יחודו בהאצילות בהשם הנכבד והנורא הזה, והוא ושמיה חד הוא.

אך זהו גילויי ית"ש, אשר ע"י הנר"נ דאצילות. אצל בהכלים דאצילות, הנה מתגלה שם הוא ית"ש עוד גם בעצמות כל הכחות דשרשי הדי"ע ג"כ, וכנ"ל שהכלים דהאצילות הם הגשמה להדי"ע, ונתגלה שם בעצמות כל הכחות דשרשי הדי"ע, אשר כללותם, הנה הוא השם אלהי"ם, כי הוא כולל כל גילויי אלהותו ית"ש, המתפשט בתוך פנימיות העולמות די"ע, להמציאם ולקיימם ולהנהיגם על כל עניינם שצכל עת, הוא לבדו ית"ש, כהגשמה בהגוף. וכ"ז הוא בחי' גילויי אלהותו ית"ש אשר בהעולמות די"ע, הכלולים בשם אלהי"ם שבהאצילות. והנה הוא מסתעף ונמשך מהשם הוי"ה ב"ה, מהג' בחי' נר"נ שבו הגז', ממספרו ומנקודותיו, כי הוי"ה פשוטה שצנפס דאצילות כנ"ל, הרי מספרו כ"ו, ומילואו הוא כ"ף ו"ו, והמילוי בלתי פשוט הוא פ"ו, כמספר אלהי"ם. והוי"ה מלא שצרות, שהוא השם מ"ה כנ"ל, ומ"ה במילואו הוא מ"ס ה"א, במספר פ"ו, שהוא ג"כ כמספר אלהי"ם. ובהוי"ה שצנפס שהוא מצינה, שהם העשרה הוי"ות המנוקדות כנ"ל, הרי הוה צינה הוי"ה בניקוד אלהי"ם, כי הפנימיות שבה הוא הוי"ה בלירי, וכמ"ס בתיקונים (דף קנא ע"א), אצל החיצוניות שבה, הוא לעולם הוי"ה בניקוד אלהי"ם, וכמ"ס בזה"ק ויקרא (י סע"ב), ועכ"פ הוא כי השם אלהי"ם הנה הוא נמשך ומסתעף מהשם הוי"ה ב"ה.

והנה הוא כללות כל השמות שבהכלים דאצילות, שהם הז' שמות שאינם נמחקין, כמ"ס הגר"א בספר יצירה שם (דף ד' ע"ד), שכולם הם על פעולותיו ית"ש, וכמ"ס בשמו"ר (פרק ג סי' ו)⁹⁸⁰ לפי מעשי אני נקרא, ע"ש. והם כולם על גילויי אלהותו ית"ש אשר בהנהגת העולמות די"ע. והוא כללות השם אלהי"ם אשר עליו ית"ש, שהוא שורש כל הדי"ע, ונמשך מחיצוניות דכל האצילות, כי הוא מהחיצוניות דהנר"נ שבו כנ"ז. ועי' בענין המקום והמקור דהשם אלהי"ם בזה"ק פ' אחרי (סא ע"א) ודברי הרב בפנימיות וחיצוניות (דרוש ב) ודברינו בארוכה בכלל ט' ענף י"ד, באבני מלואים שם ע"ש.

והנה נתבאר לנו מכ"ז, כי בהעלם הנה הוה דאצילות ג"כ ג' בחי' כלליים, האור א"ס שצפנימיותו, וגילויי בהשם הוי"ה ב"ה, והוא האור העיקר דכל האצילות, שהוא גילויי דא"ס, אשר בו נתגלה בכל גילויי כולם. ג', הוא השם אלהים הכולל כל בחי' גילויי אלהותו ית"ש, הממציא ומקיים ומנהיג את כל העולמות די"ע, והם כל שמותיו ית"ש, אשר בהם מתגלה בכל פעולותיו, וכמ"ס לפי מעשי אני נקרא, והם כלולים בשם אלהי"ם אשר עליו ית"ש, והוא הל"ב אלהים דמעשה בראשית⁹⁸¹, כי השם אלהים הוא כולל וקכח ע"א כל הפעולות, והוא נמשך ומסתעף מהשם הוי"ה ב"ה כנ"ל, והוא כלול בהחיצוניות דהאצילות. והרי הוה בהעלם דהאצילות ג"כ ג' בחי', אמנם הוא, כי ע"י אור א"ס שצפנימיותו ומתייחד בהם, נעשו כולם חד, והם אחד יחיד ומיוחד⁹⁸².

וזוהו שאמר בהקדמת תיקונים (דף ד' סע"ב), כי בעשר ספירן דאצילות מלכא בהון, ר"ל המלכות דא"ס, ע"י שהוא מתלבש באצילות ומתייחד עם כל האצילות, "איהו וגרמיהון חד בהון". מ"ס "איהו", ר"ל על האור דהשם הוי"ה, שהוא הנר"נ דאצילות, עיקר כל האצילות, הנה הוא, חד עם "גרמיהון", שהם הכלים, והם הגשמה לכל העולמות די"ע, כללות גילויי אלהותו ית"ש, המתפשט ומאיר בדי"ע מהשם אלהי"ם הכלול בהכלים דהאצילות. הנה הוה השם הוי"ה ב"ה חד בהון, ומשם הוא מתגלה, כי יהו"ה הוא האלהי"ם אין עוד מלבדו (דברים ד לה), וז"ש "איהו וגרמיהון חד בהון", והוא היחוד דהוי"ה אלהי"ם, שהוא ע"י א"ס המייחדם, וכמ"ס מלכא בהון.

ועי' ע"ח דרושי אבי"ע פרק ב'.

⁹⁷⁹ עי' לעיל הערה 738.

⁹⁸⁰ עי' לעיל הערה 762.

⁹⁸¹ עי' לעיל הערה 974.

⁹⁸² עי' לעיל הערה 976.

ואמר עוד "אינון וחיוו חד זהו". מ"ש "אינון" ר"ל על "איהו וגרמיהו" שאמר מקודם, כי "איהו וגרמיהו", הם כללות השמות דהוי"ה אלהי"ם, והם הפנימיות והחילוניות דהאצילות, שהוא עיקר האצילות⁹⁸³ עצמו. והם חד ע"י אור א"ס המיוחדים וכו'. ועתה אמר כי הם אחד, גם עם אור א"ס עצמו. כי מ"ש "וחיוו", הוא על אור א"ס שפנימיותם, וכמ"ס אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"ה)⁹⁸⁴ "אנת הוא כו' לשקקי לאילנא דההוא נביעו וההוא נביעו איהו כנשמתא לגופא דאיהו חיים לגופא", ואמר שם עוד "ואנת הוא ממלא כל שמהן כו' וכד אנת תסתלק מנהון אשתארו כלהו שמהן כגופא בלא נשמתא". והרי לנו כי אור א"ס, הנה הוא החיים לכולם, ר"ל שהוא מתגלה דהם לאור החיים, וחולתו הם כגופא בלא נשמתא, בלא חיות כלל. וזהו שאמר "אינון", ר"ל "איהו וגרמיהו", שאמר מקודם, שהם כל האצילות בכלל, החילוניות והפנימיות שבו, הנה "אינון וחיוו", שהוא אור א"ס שבו, "חד זהו", כי א"ס מתייחד בכל האצילות, ונעשה כולו חד, אחד יחיד ומיוחד⁹⁸⁵.

והרי נמצא, כי הגם שדהעלם הנה הוא גם באצילות ג' בחי', אור א"ס ופנימיות האצילות וחילוניות האצילות, אך בגילויים, הנה הוא שם כולו חד, כי נעשו שם איהו וגרמיהו חד אינון וחיוו חד, כי אור א"ס מתייחד בכולם, ונעשו עמו ועל ידו כולו חד. משא"כ דהעולמות דריאה יאירה עקיה, הנה הם לעולם ג' בחי' מיוחדים, שעומד לעולם כל א' על מציאותו, ואינו משתנה ומתחלף כלל אור אלהותו ית"ש אשר בפנימיותם המהוים ומקיימם ומנהיגם על כל עניניהם תמיד, כהנשמה בהגוף. ב', הרוח והנפש שבהם, שהם נבראים נוצרים נעשים. ג', הגוף והכלים שלהם. והנה הגם שכל התהוותם והנהגתם היא לעולם ממנו ית"ש, כי הוא נשמה לנשמה⁹⁸⁶ ורוחא לרוחא⁹⁸⁷ לכל המציאות כולו, עכ"ז הנה הוא אינו מתייחד עמהם להיותם חד עמו, אלא שהם עומדים לעולם על תכונתם, שהם אינם אלהות כלל וכלל ח'. וזהו שאמרנו "מה דלאו הכי דעשר ספי' דבריאה דלאו אינון וחיוו חד", שאינם אחד עם אור אלהותו ית"ש המחייה אותם. "לאו אינון", ר"ל הרוח והנפש שבהם, שהם עיקר העצמות דבי"ע, הנה "לאו אינון וגרמיהו חד", שאינם אחד עם הגוף וכלים שלהם, כי הרוח ונפש הם לעולם חיות ורוחני, והם דבחי' אור, אבל הגוף וכלים הם עציות וגשם, ועומדים לעולם על חומריהם, והרי הוא העולמות דבי"ע כל א' בג' בחי' לעולם, משא"כ האצילות, הנה הוא כולו חד אחד יחיד ומיוחד ית"ש לעד.

אות ב'

והענין בביאור הוא, כי הנה מציאות כל הנקודות כולם, הנה סודן ויסודן, הנה הם באמת ג"כ רק חלק אור מאור התיקון עצמו, והם בבחי' חלק עשירית שבו, ר"ל שכל נקודה היא חלק עשירית מהאור הראוי לה, אלא שבתחילת אצילות, הנה גזר המאציל ית"ש שנאצלה היא לעצמה, והתשעה חלקים העליונים ממנה, הם נשארים אז במקורן נעלמים, ונפרדה היא לעצמה. והרי נעשה בה בזה צמצום וסילוק, כי נפרדה משרשה וירדה ממקורה בעשר ירידות, ועי"ז הנה יצאה כל מציאותה בתכונת דין גדול, ונעשית עי"ז בתכונת דינין תקיפין. וזהו הסיבה מה שכל הנקודות הם דינין, כי נעשה כל מציאותם בפעולת הצמצום, והיה כל יציאתם בבחי' סילוק וריחוק מקום ממקורן. אמנם לפ"ז, הרי נמצא כי כל בחי' דינין שבהם, הנה הם באמת רק במקרה ולא בעצם, כי עצמותן הם באמת אחד עם אור התיקון שיצא בהם אח"כ, ולכן הנה הם מוכנים ועומדים, והם עתידים שיתקנו כולם, כי עצמותם הם מעיקרן גם כן זכים ובהירים, והם מהורים ונקיים מכל סיג ופסולת, הגורם לדין קשה, והרי הם מתוקנים מעיקרן.

⁹⁸³ כוונתו כאן לתואר על אור הנאצל ולא לשם עצם של העולם המכונה כך.

⁹⁸⁴ עי' לעיל הערה 334.

⁹⁸⁵ עי' לעיל הערה 982.

⁹⁸⁶ עי' לעיל הערה 330.

⁹⁸⁷ עי' זהר וירא קג ע"ב.

והנה היה פעולתו ית"ש במציאות עולם הנקודות, הנה היה כ"ז פעולתו הראשונה וגילוי הראשון אשר לכל הפעולות שנתגלה בהם, {קכו ע"ב} מאחר בחי' א"ס ולמטה. כי הנה עד סוף עולם העקודים, הנה הם בבחי' עולמות דא"ס⁹⁸⁸ וכמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק א בד"ה אבא יתיב זו ע"ד), כי עד טבורו דא"ק הוא בבחי' עולמות דא"ס, והיה גילוי הראשון אשר לכל הפעולות דהד' עולמות אבי"ע, הנה היה גילוי הראשון במציאות עולם הנקודות. והנה היו הם השרשים דכל הד' עולמות אבי"ע, והיינו כי במלכותם, הנה נעשה בהם אז השרשים לכל המציאויות דהאצילות. ובמיתתם ושבירתם, הנה נעשה בהם אז גם השרשים להג' עולמות בי"ע, לכל מציאותם אשר גם בפרטי פרטות. אמנם כל בחי' השרשים אשר לכ"ז, הנה היו רק שרשים קטנים ובקרני חגבים, וכמ"ש במדרש (ב"ר פט"ו סי' א), וכן הוא בזוה"ק (בראשית לה ע"ב). וגם בכל משך זמן דעולם הנקודות, הנה לא היה בהם אז, גילוי אלהותו ית"ש. הגם שהכל היה רק ממנו בהשגחתו ובהנהגתו ית"ש. אך היה אז אור קדושתו ית"ש בהעלם והסתר גדול, והיה פעולתו ית"ש בהמציאות דהנקודות, פעולתו הראשונה לכל, והיו הם השרשים לכל, ובהסתר פנים ממנו ית"ש, וכדי להוציא מהם כל עולם התוהו וכל מה שנעשה מזה, עד ביאת המשיח, ובסוד (מנחות כס ע"ב) כך עלה במחשבה לפני.

אמנם מאחר המציאות דהנקודות וכל מה שיצא ממנו, הנה נתגלה המאציל ית"ש באורו וטובו, והוא האור התיקון. אך סידר גילוי בזה, בעולה ויורד, כי נתגלה ונתכסה, והוא האור הראשון שנגנז, והיה גילוי להודיע כוונתו בתכלית כל המציאות דלעתיד. וכן מה שנתכסה אח"כ, הנה הודיע בזה, שסיבת התכלית העיקר, הוא שיבוא ע"י מעשה האדם עצמו, ולכן סידר את גילוי ית"ש בעולה ויורד, כי הם תלויים במעשה האדם, ולכן פעם נתגלה ופעם נתכסה.

והנה גילוי הוא בהנהגה הניסית, וכיסוי הוא בהנהגה הטבעית. אמנם, הנה הוא ית"ש מרכיב שניהם יחד, והוא הנהגתו ית"ש בנסים נסתרים בדרכי הטבע, ובזה הנה הוא הנהגתו ית"ש עם ישראל לעולם, הן בכלל והן בפרט, אלא שלפעמים מתגלה ביותר ולפעמים מסתתר ביותר, והוא תלוי לפי ערך קרבת האדם והתדבקותו בהקב"ה.

אות ג'

והענין הוא, כי הנה גילוי אלהותו ית"ש, שהם כל פעולותיו אשר בשורשי דגבול ומדה שבכל הד' עולמות אבי"ע (וכמ"ש ברע"מ פינחס (רנז ע"ב) גם על הספירין דהאצילות דכל ספי' אית לה שם ידיע ומדה וגבול ותחום כו'⁹⁸⁹, ע"ש. ור"ל כי הם הכחות דשרשי הגבול אשר בבי"ע), הנה היה גילוי בהם בשתיים והם שתיים שהן ארבע. אחד, הוא גילוי אלהותו ית"ש והנהגתו ית"ש אשר בכל משך זמן דהעוה"ז עד עת התיקון, שמזמן ביאת המשיח והלאה. ואחד הוא גילוי אלהותו ית"ש אשר מאחר ביאת המשיח, עד סוף אלף העשירי. והרי הם שתיים, והם שתיים שהן ארבע, כי הנה גילוי אלהותו ית"ש בכל א', הנה הוא ג"כ בשתיים, כי הנה בכל משך זמן דהעוה"ז, הנה הוא גילוי והנהגתו ית"ש בהשמות דהמ"ה וב"ן, וכן הוא גילויים ג"כ בהב' שמות הו"ה אלה"ים, וכן בהו"ה אדנ"י, זה שמי וזה זכרי⁹⁹⁰ (ע' זוה"ק בראשית כ ע"א ופ' אחרי סה ע"א). וכ"ז הוא גילוי ית"ש, בכל הנהגתו אשר בכל משך זמן דהעוה"ז עד ביאת המשיח. אך גילוי אלהותו ית"ש, אשר מעת התיקון דביאת המשיח והלאה, הנה הוא בהב' שמות דע"ב וס"ג, כמ"ש הרב בשער התיקון (סוף פרק ג), והם ג"כ רק הגילוי דבחי' אלהות, וכמ"ש רז"ל (ברכות לד

⁹⁸⁸ עי' לעיל הערה 35.

⁹⁸⁹ עי' מלואים אות (נו).

⁹⁹⁰ עי' מלואים אות (יח).

ע"ב) כל הנביאים לא נתנבאו אלא לימות המשיח, אבל לעוה"ב עין לא ראתה אלה"ים זולתיך (ישעיה סד ג). והרי לנו כי גם לעוה"ב, הנה יהיה גילויי ית"ש ג"כ עדיין רק בבחי' אלה"ות, שהוא בגילוי דגבול ומדה, אשר כללותם הוא השם אלה"ים. והרי הווי השמות דהע"ב וס"ג ג"כ רק מכלל גילויי בהשם אלה"ים, כי השם אלה"ים, הנה הוא כולל את כל הגילויים כולם אשר מהצמצום ולמטה, שהם כל השמות כולם. והוא כלל כל גילויי, אשר מאחר בחי' א"ס ולמטה, והם גילויי דבחי' אלה"ות שנתגלה בזה, מהעלמתו אשר בבחי' א"ס (וכמ"ש בהגהה), וכ"ז הנה הוא שם אלה"ים הכללי.

אמנם הנה ישנם ג"כ שמות אלה"ים פרטיים, כגון שם אלה"ים שבספי הגבורה, ושם אלה"ים שבמלכות, והוא ע"ש שהוא כולל כל הכחות דהבי"ע, שהם הל"ב אלה"ים דמעשה בראשית⁹⁹¹ הכלולים בהג' שמות אלה"ים דויכולו (ע' תז"ח דף לה ע"ב ובהגר"א שם)⁹⁹², וכן הק"כ צרופי אלה"ים שבבי"ע. וכ"ז הוא השמות אלה"ים הפרטיים, והתחלתם הוא מז"א וכמ"ש בזוה"ק (פ' אחרי סה ע"א) ושירותא מזעיר אפין הוא וביה אתאחיד, ור"ל מספי גבורה שבו וכמ"ש בזוה"ק (ויקרא יא רע"א)⁹⁹³.

אמנם הוא כי גבוה מעל גבוה שומר (קהלת ה ז), והוא שם אלה"ים הכללי, הכולל כל השמות כולם וכל הגילויים כולם, אשר בכללות כל החלל דהצמצום, שהוא בנקודה האמצעית שאמר הרב בענו"י (ענף ב), והוא בהמלכות דא"ס, שבה {קבו ע"ד} נוצרו הכל, כמ"ש הגר"א בתז"ח (דף נ ע"א ד"ה בריש), ושם הוא כביכול אור דהשם אלה"ים הכללי שאמרנו.

והוא ע"ד המלכות דהאצילות, כד אזעירת גרמה⁹⁹⁴, להתפשט בבי"ע אתקרי בשמא דאלה"ים וכמ"ש בזוה"ק (בראשית כ ע"א), והוא השם אלה"ים הכללי שבה, הכולל כל הבריאה כולה, והוא השם אלה"ים אשר בפסוק (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם (בה' בראם (מנחות כט ע"ב)) ביום עשות הו"יה אלה"ים. והנה הוא השם אלה"ים הכללי שבהמלכות דהאצילות, הכולל כל הבריאה כולה, ר"ל כלל העולמות דהבי"ע.

כן הוא כביכול נתגלה בהמלכות דא"ס, רושם אור דשם אלה"ים, בהנקודה האמצעית שבה, שהוא החלל דהצמצום, שבה נוצרו הכל. הנה נתגלה שם כביכול, אור דשם אלה"ים, והוא שם אלה"ים הכללי הכולל כל גילויי כולם וכל השמות כולם, כי הוא כולל כל גילויי ית"ש אשר מאחר א"ס ולמטה, שכולם הם רק בבחי' אלה"ות, ר"ל בבחי' גבול ומדה, אשר כללותם הוא השם אלה"ים.

אמנם הוא נעלם ואין לו רמז במקרא, כי כל גילויי ית"ש אשר בכל העולמות שלמעלה מהאצילות, הם רק בידיעה ולא בקריאה. כי כל קריאת וגילוי השמות, הוא רק באצילות ולא למעלה. אך שורשם בהעלם ותלייתם, הוא למעלה למעלה, והוא ע"ד שאמרו בספד"צ (פרק א ג ע"ב) האי מתקלא תלוי באתר דלא הוי, ודי בזה, ודע כ"ז, כי הנה יצאנו מן הענין.

אות ד

⁹⁹¹ עי' לעיל הערה 974.

⁹⁹² ז"ל התז"ח: א' ויכל אלהים ביום השביעי ב' ויברך אלהים את יום השביעי ג' אשר ברא אלהים לעשות אליו תלתא סלקין על כל ל"ב אלהים בעובדא דבראשית. תרגום: א' ויכל אלהים ביום השביעי ב' ויברך אלהים את יום השביעי ג' אשר ברא אלהים לעשות אלו השלשה עולים על כל ל"ב אלהים של מעשה בראשית. בהגר"א: א' ויכל כו' אליו תלתא כו' - הן ג' טפין דמ"ס כנ"ל (לב ע"א).

⁹⁹³ עי' מלואים אות (נג).

⁹⁹⁴ עי' מלואים אות (יח).

ונחזור להענין דלעיל ריש אות ג', כי הנה גילוייו ית"ש אשר הם כולם, הנה הם בבחי' אלהות, הנה הם שתיים, והם שתיים שהם ארבע: אחד, הוא גילוי ית"ש אשר בהנהגה דהעוה"ז עד התיקון דביאת המשיח ותחיית המתים, והוא הנהגת דהמ"ה וב"ן. ותהלוכות כל ההנהגה הזו, הנה הוא להעמיד את הבחירה ביד האדם, ולהתנהג עמהם בשכר ועונש, וכדי לתקן את כל הניצוצי קדושה אשר נפלו בעולם התוהו. והולך כל ההנהגה הזו לכלל העולם העיקר בתהלוכות הטבע, אך לישראל ביחוד הוא בנסיים נסתרים תמיד, ע' רמב"ן (ס"פ בא ו ב). והנהגת דהמ"ה וב"ן הוא הנהגת הז"ת, והנסיים נסתרים הוא בהג"ר דהז"ת עצמן. והולך כל ההנהגה הזו לתיקון הניצוצי קדושה, שהוא אם ע"י מעשים טובים או ע"י העונשים, כנודע בדברינו⁹⁹⁵. והנה נמשך הנהגת דמ"ה וב"ן עד זמן תחיית המתים, כי אינו מתחלף האור בבת אחת, שהוא תיכף עם ביאת המשיח, להתעלות ממ"ה וב"ן לע"ב וס"ג, אלא קימעה קימעה, וכמ"ש במדרש תהילים (סוף מזמור י"ח) בפסוק אז יבקע כשחר אורך⁹⁹⁶, ולכן הנה אינו מתחלף האור לגמרי, רק מזמן תחיית המתים והלאה. אבל עד זמן דתחיית המתים, יהיה הכל רק מכלל השמוש דהמ"ה וב"ן, שהוא עדיין מכלל הנהגת דהעוה"ז. אך מזמן תחיית המתים והלאה, הנה יתחלף ההנהגה מהמ"ה וב"ן להע"ב וס"ג, שהוא הנהגת הג"ר, והוא הנהגה הנסיית ובשלילת הטבע לגמרי, כי אז הנה יתעלה המציאות כולה ג"כ שיתבטל עביותה, ויזדכך ויתעלה ותתחלף ותתחדש בפנים חדשות⁹⁹⁷, ויתנהג אז בהנהגת ע"ב וס"ג, שהוא הנהגת הג"ר. והוא הנהגה דכוונה התכליתית, שהוא עד סוף אלף העשירי⁹⁹⁸, כי מאז ולהלאה יחזור לא"ס. ובזה הרי הוא בלום פ"ך מלדבר ולבך מלהרהר⁹⁹⁹. והאמת הוא כי גם בהנהגת דהע"ב וס"ג העיקרי, שהוא הנהגת דעוה"ב, הנה הגם שהוא ג"כ רק מגילוייו ית"ש אשר בבחי' אלהות וכנ"ל, עכ"ז הרי אמרו רז"ל ג"כ (ברכות לד ע"ב) כי ע"ז נאמר ג"כ עין לא ראתה אלהים זולתיך (ישעיה סד ג). ועכ"פ, הרי נתבאר לנו, כי גילוי אלהותו ית"ש אשר מעת התיקון דמעשה בראשית והלאה, הנה הוא בשתיים שהן ארבע, אחד הוא הנהגת דהמ"ה וב"ן, שהוא הנהגת דעוה"ז עד זמן ביאת המשיח ותחיית המתים, ואחר הנהגת דהע"ב וס"ג שהוא הנהגת דהעוה"ב.

והנה גילוי אלהות ית"ש דהמ"ה וב"ן, הנה הוא רק מהטבור דהא"ק ולמטה, שהוא מתחת הפרסא ולמטה, אבל למעלה מן הפרסא, הנה שם הוא העולם דהעקודים, שהוא מהעולמות דא"ס¹⁰⁰⁰ וכנ"ל אות ב'. אמנם לעיל אות ג' אמרנו, כי באמת ובעומק, הנה הוה כל פעולותיו ית"ש, אשר נעשה בהמלכות דא"ס, שהוא מאחר הצמצום ולמטה,

⁹⁹⁵ ע"י דע"ה ח"ב לא ע"ד, לח ע"ד ועוד.

⁹⁹⁶ ז"ל: מגדיל ישועות מלכו. מה כתיב בתריה, השמים מספרים כבוד אל (תהלים יט ב), וכן בשעה שהקב"ה מכין כסאו על בן דוד הכל שמחין, שנאמר עד עולם אכין זרעך (תהלים פט ה), מה כתיב בתריה, ויודו שמים פלאך ה' (שם שם / תהלים פט ו). כתוב אחד אומר מגדול (שמואל ב' כב נא), וכתוב אחד אומר מגדיל (תהלים יח נא), ר' יודן אומר לפי שאין הגאולה באה על אומה זו בבת אחת, אלא קימעה קימעה, ומהו מגדיל, לפי שהיא מתגדלת והולכת לפני ישראל, עכשיו הן שריון בצרות גדולות, [וכשתבא הגאולה בבת אחת, אינן יכולין לסבול ישועה גדולה, לפי שהיא באה בצרות גדולות], לפיכך היא באה קימעה קימעה ומתגדלת והולכת לפניו, לפיכך משולה הגאולה כשחר, שנאמר אז יבקע כשחר אורך (ישעיה נח ח), ולמה נמשלה כשחר, שאין לך אפילה גדולה יותר מאותה שעה [הסמוכה לשחר, ואם יעלה גלגל חמה באותה שעה] שהבריות ישינין, היו כל הבריות נלכדין, אלא עמוד השחר עולה ומאיר לעולם תחלה, ואחר כך גלגל חמה עולה ומאיר, ואין הבריות נלכדין, שנאמר (ואור) [וארח] צדיקים כאור נוגה (משלי ד יח), ומהו מגדול, שנעשה להם מלך המשיח כמגדל, וכן הוא אומר מגדל עז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב (משלי יח י).

⁹⁹⁷ ע"י לעיל הערות 358, ו-359.

⁹⁹⁸ ע"י לעיל הערה 630.

⁹⁹⁹ ע"י ס"י (פ"א מ"ח): עשר ספירות בלימה, בלום פ"ך מלדבר ולבך מלהרהר, ואם רץ פ"ך לדבר ולבך להרהר שוב למקום, שלכך נאמר (יחזקאל א יד) והחיות רצוא ושוב ועל דבר זה נכרת ברית.

¹⁰⁰⁰ ע"י לעיל הערה 35.

הנה הוּו כולם ג"כ רק בבחי' אלה"ות, אלא שעד הפרסא, אין גילוי שם לבחי' אלהות כלל, והוּו כל המציאויות אשר מהפרסא ולמעלה, בערך העולמות אבי"ע, שהם למטה מהפרסא, הנה הוּו כל העולמות שלמעלה, שהם נעלמים, הנה הוּו הם בבחי' א"ס נגדם, כי הכל נידון בערכין כנודע. הגם כי באמת ובעומק, הנה הוּו כל הפעולות כולם, אשר מהמלכות דא"ס ולמטה, כולם ג"כ רק בבחי' אלה"ות לעולם, אלא שהוא נעלם, ואינו מתחיל גילויין רק מהטבור ולמטה. וכ"ז הנה הוא רק עתה, שהוא בשליטת דהמ"ה וב"ן, והוא משום צורך (קכח ע"ב) הבחירה, לכן הסתתר את אור אלהו"תו ית"ש אשר מהטבור דא"ק ולמעלה, והם עתה כולם נעלמים, ואין גילוי להם רק בידיעה ולא בקריאה, כי אין להם שם כלל, כי כל השמות הוא רק באצילות¹⁰⁰¹, וכן בכל אורות האצילות המתפשטים בב"ע, אבל לא למעלה מאצילות.

אמנם כ"ז הוא עתה שהוא בשליטת דהמ"ה וב"ן, אבל בהתיקון העתיד, שהוא בשליטת דהע"ב וס"ג, הנה אז יתגלה בחי' אלהו"תו ית"ש, אשר גם לעילא לעילא, ואז ונגלה כבוד ה' (ישעיה מ ה), הדר גאון אלהינו, כי יתבטלו כל המסכים, ויתעלו כל העולמות ויתייחדו זב"ז, עשיה ביצירה ויצירה בבריאה ובריאה באצילות בהעקודים, ולא יהיה אז הבדל כלל בין למטה מהטבור לבין למעלה מהטבור. ויאר מציאות אלהו"תו יתברך אשר בהמלכות דא"ס עד סוף העשיה, ואז יכירו וידעו כל יושבי תבל כי ה' הוא האלה"ים, ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אל"הי ישראל מלך, אין עוד מלבדו. ועכ"פ הוא כי בשליטת הע"ב וס"ג, הנה יתגלה למטה אור אלהותו יתברך אשר גם לעילא לעילא, עד המלכות דא"ס. משא"כ עתה, שהוא בשליטת דהמ"ה וב"ן, הנה אין גילוי לבחי' אלהותו יתברך, אלא רק מהאור אשר מהטבור ולמטה לבד, אבל כל אורו יתברך אשר למעלה מהטבור, הנה הוא עתה נעלם לגמרי וכנז'.

אות ה

אמנם הנה כל גילוי אלהותו ית"ש אשר הוא ג"כ רק מהטבור ולמטה, הנה כ"ז נעשה ג"כ רק מעת התיקון דמעשה בראשית ומאז ולהלאה, אבל עד התיקון דמעשה בראשית, הנה מעת שנעשה הצמצום ב', שהוא הסתלקות האורות שמהטבור ולמטה, שאמר הרב בנקודות (פרק ב), שנסתלקו ועלו למעלה ונשאר מהטבור ולמטה ריקן מאור, הנה מאז, הנה הסתלק אור אלהותו ית"ש מהטבור ולמטה, ונעשה כל המקום הזה חשוך ופנוי מאורו ית"ש, מעת שנסתלק עד סוף כל הזמן דעולם הנקודות, שהוא עד עת התיקון דמעשה בראשית. והגם שכל הנקודות כולם, כל מציאותם וכל מה שנעשה בהם, הן מלכותם והן מיתתם וכל מה שנעשה בהם, הוא הכל רק ממנו ית"ש, בהנהגתו ופעולתו, כי לא נעשה זולתו מאומה. אך כל פעולתו ית"ש בהנקודות ובכל מה שנעשה בהם, הנה היה פעולתו בהם בבחי' חוץ ממנו, כי לא התייחד עמהם מאומה, ולא גילה אורו בהם, הגם שהם כולם רק ממנו, אך היה כ"ז רק בידיעה ולא בהרגש. והרי לא היה בכל משך זמן דעולם הנקודות שום גילוי דאלהות כלל, ולא היה אז מהטבור דא"ק ולמטה, שום גילוי אור ממנו ית"ש, והיה שם ההסתר פנים הרבה מאד. וזה היה עיקר הסיבה לכל הנקודות, שיצאו שם להיותם דינין תקיפין ובלי שלימות כלל ובלא סדרים כלל, כנודע בדברינו.

והיה כ"ז הן בהנקודות שמהאבא שבא"ק והן בהנקודות שמהאימא. אמנם הנה לא נדבר עתה בהנקודות שמהאימא, כי הם יתבאר בעה"י לקמן סי' י"א, ולא נדבר עתה אלא בהנקודות אשר מהאבא שבא"ק, שהם המלכי יושר. והנה הם נתחדשו ונולדו ע"י עליית המ"ן דהאבא, והיה לידתם ע"י הזווג דהע"ב וס"ג דהמ"ס, שהם הע"ב וס"ג דסימן א' אות א' ב', ונולד עי"ז האור חדש שאמר הרב בדרושי נקודות (פרק ב). והיה יציאתו מהתפשטות

¹⁰⁰¹ עי' דע"ה ח"א דרוש ה' סימן ז' המבאר באריכות מ"ט מותר להתפלל דווקא לגילויים אשר באצילות ולא למטה מהן מכח הטעמים הנ"ל.

הנה"י דאבא, המתפשטים מגבול הטבור ולמטה דא"ק, ויצא שם האור חדש מהטבור והיסוד, והיה בבחי' פרצוף שלם, כלול מ', ויצא ממנו י' אורות דרך הי' צפרני רגלים שבו, והם הנקודות דהמלכי יושר שמאבא, אשר הם מיתו ג"כ, וכמו שבארנו בספר הדע"ה ח"א דרוש ב' ג'. והנה המציאות דאור חדש, הנה היה כללות כל המלכיות מהי' ספי' דהב"ן הכללי דהתיקון דמצד האבא שבא"ק, שהוא המהיטבאל דמצד האבא הנ"ל סי' ז'. ואמרנו שהוא המ"ר דב"ן, ר"ל המ"ר דכל ספי' מהי' ספי' דהב"ן הכללי, והם יצאו רק בעת התיקון. אך כללות המלכיות שלהם, ר"ל המלכות דכל ספי', הנה הם אשר יצאו בעולם הנקודות.

אות ו

וכבר אמרנו לעיל סי' ז', כי כל מה שנזכר בא"ק מ"ה וב"ן כלליים וכן ע"ב וס"ג כלליים, הכוונה הוא ג"כ ע"ד אלו השמות הנזכר באצילות, שהם רק על גילויים ואורם דהפרצופים שבו, אשר הפרצופים מאירים בהם, כי השמות הם נשמת הפרצופים. ובארנו ע"ב וס"ג כלליים, הכוונה הוא על אור ונשמה דהא"א והא"א הכלליים (כי א"א ואבא הם כלולים בהע"ב, כמ"ש בשבירת הכלים (ריש פרק ז' ושם פרק ה)). ובארנו מ"ה וב"ן שהוא כתר, והמלא הוא חכמה, עי' או"א (ריש פרק ז' ושם פרק ה)). ובארנו מ"ה וב"ן כלליים, הכוונה על אור ונשמה דהזו"ן הכלליים. ומקומם דהע"ב וס"ג שבהא"א שבא"ק כנז', אחר שנתגלו להיות שורש להאצילות, הנה מקומם הוא בא"ק ג"כ רק (קב"ח ע"ג) מהגרון עד הטבור. ומקומם דהמ"ה וב"ן הכלליים, אשר כל יציאתם הנה היה לצורך התיקון ובנין דהאצילות, שהוא הזו"ן הכללי שבא"ק, הנה מקומם הוא בא"ק ג"כ רק מהטבור ולמטה עד סוף רגליו, והוא ג"כ ע"ד האצילות כמ"ש ברפ"ח (פרק ב).

והנה יציאת דהמ"ה וב"ן הכלליים, שהם בבחי' זו"ן כנז', הנה הגם ששרשם הוא מלמעלה למעלה, כי הם משורש אור התיקון, אשר הוא נמשך מרזא דאור א"ס, ע"י יחודא עלאה דאורא ומ"ס, שהתייחדו אז בלא מסך כלל כנ"ל סי' ז'. אמנם יציאתם לתיקון ולבנין האצילות, הנה היה רק ע"י בחי' האו"א שבא"ק ומהנה"י שלהם, ע"י התפשטותם שנתפשטו מהטבור ולמטה, כי הנה נעשה המ"ה וב"ן דהתיקון לעצם מעצמיו בהא"א, והוא בהמ"ה וב"ן דהא"א גופה, שהוא בהנה"י שלהם. ומאותו ההתפשטות דהנה"י, הנה נעשה התיקון והבנין דכל האצילות, כי אותה ההתפשטות דהנה"י דהא"א, הנה הוא עצמו נעשה לשורש אור המ"ה וב"ן הכלליים אשר להתיקון דהאצילות, וכמ"ש לעיל סי' ז' אות כ"ח הענין בפרטות.

ועכ"פ הוא כי המ"ה וב"ן הכלליים, אשר מהם נתקן ונבנה האצילות, הנה הוא מהנה"י דהא"א שבא"ק, ונבנה האצילות מהם, ע"י התפשטותם שנתפשטו מהטבור ולמטה. ובארנו נה"י עומק הכוונה הוא על המלכות המלביש על הנה"י, עי' או"א (סוף פרק ט) ומוחין דצלם (סוף פרק ד) ובכ"מ. והרי נבנה האצילות מהמלכות, שהוא הב"ן דהא"א. אמנם מה שנוגע להאימא ולכל תולדותיה, הנה זה יתבאר בעה"י לקמן מסי' ט' והלאה, אך עתה דברינו הוא רק בענין האבא שבא"ק.

והנה אותן הנה"י והמ"ה וב"ן הכלליים שאמרנו, הנה הם בהאבא המ"ה וב"ן הכלליים והפנימים שאמרנו לעיל סי' ו' אות כ"ג כ"ד, והם אשר יצאו רק בעת התיקון. אך בעולם הנקודות, הנה המ"ה הוא לא יצא אז עדיין כלל, וגם מהב"ן הנה לא יצא אז, אלא רק המלכיות לבד, ר"ל המלכות דכל ספי' כנ"ל, והוא החיצוניות דהב"ן שאמרנו לעיל סי' ו' אות כ"ד. והם ג"כ מהנה"י דהאבא עצמו, החיצוניות שבו, והם נעשו ונתחדשו ג"כ רק ע"י עליית המ"ן דהאבא, שהוא ע"י הסתלקות האורות שאמר בנקודות (פרק ב). ונולד ע"י האור חדש, שהוא אותן המלכיות, שהוא החיצוניות שאמרנו, ומה נעשה כל הנקודות אשר מצד האבא.

והנה הם כלולים ג"כ מעסמ"ב, ונתפשטו מעסמ"ב לעסמ"ב עד אין קץ כנודע, וכמבואר ג"כ בשער רפ"ח. אמנם העסמ"ב הראשיים והכלליים, הנה הוא האור חדש שאמר הרב בנקודות (פרק ב), שיצא מהטבור והיסוד, והוא נמשך מכל העסמ"ב דהאבא עצמו, שהוא העסמ"ב דלעיל סי' ו'. והנה הם מערכה השלישית אשר מהמ"ה דהמ"ס דסי' א' אות ג', כי המ"ה דהמ"ס, הוא מהעסמ"ב דהמערכה הא', והעסמ"ב דהאבא שהוא כל העסמ"ב דסי' ו', המתגלה ממנו, הוא העסמ"ב דמערכה הב'. והעסמ"ב דאור חדש שאמרנו, שהוא מהנה"י החיצוניות דהאבא, הרי הוא מערכה הג'. אמנם הנה, הגם כי כפי גילויים אשר בעולם הנקודות, שהיה כל מציאותם אז רק מבחי' החיצוניות דהב"ן דהאבא עצמו, וכאשר נתגלו הם ג"כ לעסמ"ב, הרי הם רק מערכה הג' כנז', כי הרי הם מעסמ"ב שבהאבא, שהם מערכה הב'. אמנם ע"פ שורשם בהעלם וכן ע"פ גילויים ומציאותם שאחר התיקון שנתגלו אז, שהנה הם המלכיות להט"ר דכל ספי' שבהי' ספי' דהב"ן הכללי כנ"ל, והי' ספי' דהב"ן הכללי אשר כל גילויים הוא ג"כ רק בעסמ"ב, הרי הם מערכה הג' כנ"ל סי' ז'. וא"כ הרי המלכיות שבהם, אשר יצאו הם בעולם הנקודות בפנ"ע ונתגלו הם ג"כ לעסמ"ב, הרי הם מערכה הד', כי הרי הם העסמ"ב שבהמלכיות, שהם הב"ן מהעסמ"ב דלעיל סי' ז', אשר כל גילויים הוא מהב"ן דהעסמ"ב דלעיל סי' ו', אשר הם נמשכים ויוצאים מהמ"ה דהמ"ס, שהוא מהעסמ"ב דלעיל סי' א'.

והרי נמצא כי בהעלם, הנה הוה העסמ"ב דהנקודות, רק מערכה הרביעית, כי הם בעומק ובדיוק רק המלכיות והב"ן החיצוני להב"ן דלעיל סי' ז'. אלא משום שבעולם וקב"ח ע"ד הנקודות, הנה לא יצאו אז עדיין כל העסמ"ב דסי' ז' כלל, לכן היו מתייחסים אז, כל הנקודות כולם רק להמלכיות דהאבא עצמו וכנ"ל סי' ו' אות כד. וכאשר שהם מתייחסים אחר האבא עצמו, הנה הם רק מערכה השלישית, אבל באמת הנה הם בהעלם המלכיות החיצוניות דהט"ר דכל ספי' מהי' ספי' דהב"ן דהתיקון. וכן הם מתייחדים בהם לאחר התיקון, ונעשו לאחר התיקון להמלכות החיצוני להב"ן דלעיל אות כ"ח. וא"כ הרי כאשר יצאו הם בעולם הנקודות לעצמן, ונתגלו גם הם לעסמ"ב, הרי הם מערכה הרביעית. ומהם הנה יצאו כל האורות דצפראני רגלים, שהם הנקודות דהמלכי יושר, שהם המלכים אשר מצד האבא שבא"ק. והם יצאו ג"כ בסדר הגילוי דעסמ"ב כללים ופרטים ופרטי פרטים לאין חקר. והם כולם מהצפראני רגלים דהי' ספי' דאור חדש, וכמ"ש בזה ג"כ בספר הדע"ה ח"א בדרושים הראשונים שם, והרי הם בעומק באמת רק מערכה הד', אמנם כאשר שהאריז"ל כלל את האורות דצפראני רגלים עם אורות הטבור והיסוד, שהם האור חדש עצמו, לכן כללנו גם אנחנו אותם בהמערכה חדא, וכללנו את העסמ"ב דהמלכי יושר בהעסמ"ב דהאור חדש, והם העסמ"ב אשר יתבאר בהסימן שלפנינו, ויתבאר על כל שם מהם, מציאותו ושימושו ומקומו ומקורו, וכן תיקונו בעת התיקון דמעשה בראשית.

אמנם מה שנתקן מהם ג"כ, הנה הוא רק מה שנוגע לעיקר בנין האצילות, שהוא לפרצופי האצילות עצמן, אבל מה שנוגע מהם להעולמות בי"ע ולנשמות בני אדם, הנה זה לא נתקנו מהמלכי יושר, כי היה תולה תיקונם באדם הראשון, שהוא יתקן כ"ז במעשיו, כמו שכתבנו בזה בספר הדע"ה ח"ב דרוש ג' ענף י"ט ודרוש ד' ענף כ"ג סי' ב'. כי הוא ענין אחד עם המוחין דגדלות שני בז"א, שלא נתקן אז ז"א בהם, כי היה תולה תיקונם ג"כ רק במעשה אדם הראשון, כמו שבארנו שם כ"ז בארוכה בענף כ"ג ע"ש וכן בענף כ"ה שם. אך כ"ז הוא רק מה שנוגע להעולמות בי"ע ולחלקי השמות, אך מה שנוגע לבנין האצילות ומכל שכן לפרצופי עתיק א"א או"א, הנה בזה היה נמשך ומאיר כל אור התיקון דהאבא שבא"ק אור הדר ומהיטבאל שבו ג"כ היטיב, וכן נתקנו לצורך זה בעת התיקון המלכי יושר ג"כ, ומה שהיה חסר, והיה תולה תיקונם באדם הראשון, הוא רק להמשיך בז"א דאצילות המוחין דגדלות שני דהאבא דאצילות, וכדי לתקן את הנשמות אשר מהמלכי

יושר ג"כ בהתיקון דפנים בפנים, כמו שבארנו כ"ז בספר הדע"ה שם. אבל מה שנוגע לבנין האצילות גופה, הנה נתקנו בזה מהמלכי יושר ג"כ, וכמו שיתבאר לפנינו על כל שם מהם את סדר תיקונו בעת התיקון דמעשה בראשית, כי הנקודות הנה הם העיקרים והשורשים דכל מציאות לעולם, כי הם הנקודה הראשונה דכל מציאות, ע"ד גרעין הפרי שהם הזרע להאילן, ולכן הנה מוכרח הוא שיתוקנו הנקודות בעת התיקון, כי הם השורש הראשון לכל, ע"כ הקדמה.

סימן ח'

מערכת הד' שמות עסמ"ב דכללות הנקודות אשר מצד האבא הכללי שבא"ק, שהם המלכי יושר. והנה הם מהחיצוניות דהנה"י והב"ן דהאבא שיצאו הם בעולם הנקודות כנ"ל סי' ו' אות כ"ד. והנה הם המלכיות דכל ספי' מהי' ספי' דהב"ן הכללי דמצד האבא, אשר הט"ר שבהם (ר"ל הט"ר דכל ספי') הם יצאו רק בעת התיקון כנ"ל סי' ז', אך המלכיות שבהם הנה הם אשר יצאו בעולם הנקודות, ויצאו אז רק המלכיות לבד, והיו ג"כ בהגילוי דבחי' עסמ"ב, כי הרי הם י' מלכיות, ושימשו אז בבחי' י' ספי', שהם עסמ"ב. והנה הם מערכה הרביעית מהמ"ה דהמ"ס דסי' א' אות ג', כי המ"ה דהמ"ס הרי הוא מהעסמ"ב דהמערכה הא', והב"ן דסי' ו' אות כ"ד הוא מהעסמ"ב דהמערכה הב', והפנימיות דהב"ן שבהם המתגלה להעסמ"ב דסי' ז', הם מערכה הג', והמלכיות (קכט ע"א) שבהם, אשר יצאו מתחילה הם לבדן בעולם הנקודות ונתגלו הם ג"כ לעסמ"ב, והם העסמ"ב אשר יתבאר בהסי' שלפנינו, הרי הם מערכה הד'.

אך באמת, הנה מה שהם מערכה הרביעית, הנה הוא רק ע"פ שרשן אשר בעומק ובהעלם, שהם המלכיות דהעסמ"ב דלעיל סי' ז', ויצאו הם בעולם הנקודות לבדן, אבל בגילויים, הנה היו מתייחסים הם בעולם הנקודות, רק על החיצוניות דהב"ן דסי' ו' אות כ"ד, והרי הם רק מערכה הג'. וכן אחר התיקון, ר"ל בעת התיקון דמעשה בראשית, כאשר נתקנו גם הם, כנ"ל סוף ההקדמה, הנה נתייחדו כל אותן המלכיות, ר"ל הנקודות דענינינו, שהם המלכי יושר, הנה נתייחדו הם בהב"ן דלעיל סי' ז' אות כ"ח, ונעשו למלכיות החיצוניות להי' ספי' שבו. והרי הם כלולים כולם עמו, כי הם העיגולים שבו, כמו שבארנו בספר הדע"ה ח"א דרוש ד' בסופו, וכן יתבאר בעה"י בדברינו לקמן. ויחודם אשר נתייחדו בעת התיקון בהב"ן דאות כ"ח, הרי חזרו בזה למערכה הג', שהוא לעסמ"ב דסי' ז'. ונמצא כי כל היותן בעולם הנקודות בבחי' מערכה הד', הנה הוא רק על שם שורשן בעומק ובהעלם, ומשום שנפרדו אז לעצמן, והיו אז למטה מג' מרום מעלתן דאור התיקון הראוי להם מהמ"ה דהמ"ס, ולכן נעשה בהם אז כל מה שנעשה, והבן כ"ז מאד.

וזהו הטעם ג"כ מה שסדרנו אותם כאן בסי' ח', הגם שיציאתם הרי היה קודם העסמ"ב דלעיל סי' ז', והוא באשר כי שורש בהעלם, הנה הם רק מסופן וסיומן דכל העסמ"ב דלעיל סי' ז', כי הם המלכיות שלהם. וכן נתייחדו עמהם בעת התיקון ונעשו למלכות החיצוניות והעגולים להב"ן דסי' ז' אות כ"ח וכנ"ל.

(כט)

ע"ב

השם ע"ב הזה הוא כללות הכתר, הכולל עתיק וא"א, והוא עתיק וא"א דכללות האור חדש האמור בדברי הרב בנקודות (פרק ב), כי הרי מבואר שם, שהוא נתחדש ונולד מזווג דהע"ב וס"ג דגולגלתא, שהם הע"ב וס"ג דהמ"ס דא"ק שבסי' א' אות א' ב'. והנה יצא אותו האור חדש ג"כ בבחי' קומה שלימה, הכלול מה' פרצופים, א"א או"א זו"ן. והא"א והאו"א הם נשארו למעלה מהטבור, והם הע"ב והס"ג שבו. והע"ב הנה הוא נכנס ונשאר

בהעקודים, והוא הע"ב דענינינו. ונשאר הוא בעקודים בשורש האבא אשר שם, שהוא בהע"ב דלעיל סי' ו' אות כ"א, והס"ג הוא נשאר ג"כ למעלה מהטבור, שהוא בהאבא עצמו, כמו שיתבאר בעה"י למטה בסמוך אות ל'. אך הו"ן, הנה הם הגילוי העיקרי והאור חדש, והוא אשר יצא מהטבור והיסוד, וכן ממנו יצאו המלכי יושר מהצפוני רגלים שבו, כמבואר בדברי הרב בנקודות (פרק ג), וכמו שיתבאר כ"ז למטה בעה"י. וכ"ז הוא, כי הנה אותו האור חדש, הנה הוא כלול ג"כ מכל הד' שמות עסמ"ב, שהם כללות כל הפרצופים, עתיק א"א או"א עלאין, שהם כללות אבא, ישו"ת שהם כללות אימא, וכן יש בו כל בחי' זו"ן. והנה נשאר הע"ב, שהוא כללות הכתר, הכולל עתיק וא"א (כי למעלה מאצילות, הנה נתעלו העסמ"ב כל א' במדרגה למעלה, והוא הע"ב בכתר כנ"ל בהקדמה לס' ו' ובכ"מ), ור"ל העתיק וא"א שמכללות הפרצופים שבהאור חדש, והוא הע"ב שבו, והנה נשאר הוא בהעקודים, להיות שורש להאור חדש ולהמלכי יושר שיצאו ממנו, להשפיע בהם כל כדי חיותם וקיומם, על כל עניניהם בכל משך זמן שליטתם אשר בעולם הנקודות. ובאשר שהאור חדש, הנה הוא תולדות האבא הכללי שבא"ק, כמו שבארנו בספר הדעה ח"א בדרושים הראשונים שם, לכן הנה נכנס אותו הע"ב בהעקודים בשורש האבא אשר שם, והוא בהשם ע"ב דלעיל סי' ו' אות כ"א.

והנה מקורו הוא בהשם מ"ה דהמ"ס דא"ק שבסי' א' אות ג', כי אותו המ"ה דהמ"ס הוא שורש האבא וכל תולדותיו. (קכט ע"ב) אמנם התהוותו בהמ"ה דאות ג', הוא נעשה מהווג דהע"ב וס"ג דאות א' ב' כנז'. ועכ"פ, כי הנה נתבאר לנו על הע"ב דענינינו, את מציאותו ושימושו ומקומו ומקורו. כי מציאותו הוא, שהוא העתיק והא"א מכללות הפרצופים שבהאור חדש האמור בדרושי נקודות (פרקים ב ג), אשר ממנו הוא המלכי יושר, והוא אותו הע"ב דענינינו השורש לכ"ז. והוא שימושו בכל משך זמן עולם הנקודות, כי הוא עומד בעקודים בשורש האבא אשר שם, ושם הוא מקומו, והוא בהשם ע"ב דלעיל סי' ו' אות כ"א, כדי להשפיע מהעקודים להאור חדש ולהמלכי יושר, שממנו לקיומם ולכל עניניהם. ומקורו הנה הוא בהמ"ה דהמ"ס דאות ג', וע"י הווג דהע"ב והס"ג דהמ"ס דאות א' ב' כנז'.

אמנם אח"כ, שהוא בעת התיקון דמעשה בראשית, כאשר נתבררו הנקודות אשר לצורך מעשה בראשית, ועלו למ"ן, כמ"ש הרב בשער התיקון (פרקים א' ב') ובדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש א) והנה היה עלייתם ממדרגה למדרגה בכל שריהם אשר משם יצאו, ע' ספר הדעה ח"א דרוש ג' סי' ה' אות י"א. ומשם הנה עלו עוד להמ"ס דא"ק, כי שם הוא עליית כל המ"ן¹⁰⁰². והנה בעלייתם, שהוא אחר שנתבררו כל אותן הנקודות אשר לצורך מעשה בראשית, הנה נתייחדו כל אותן העסמ"ב אשר בסי' ח' שלפנינו, שהם כללות כל המלכי יושר, הנה התייחדו הם עם כל העסמ"ב שבסי' י"א דלקמן, שהם כללות כל המלכי העגולים, ומכל שכן שהתייחדו אז האו"א שבא"ק, שהם העסמ"ב דסי' ו' ודסי' ט', הנה התייחדו הם במכל שכן ביחוד עצום למאד ונעשו שניהם לאחד ממש. וכאשר עלו למ"ן, כל הנקודות הנבררים אשר לצורך מעשה בראשית, ועלו בכל שורשם אשר ממדרגה למדרגה, והגיע עלייתם בהעקודים ג"כ, אל הע"ב דענינינו, כי הרי גם הוא היה שורש להנקודות, כי הרי רק על זה היה יציאתו וגילוי מתחילה כנ"ל. והנה כאשר עלו בו למ"ן לצורך התיקון, הנה התייחד גם הוא עמהם לצורך זה, ועלו אח"כ כולם יחד, ר"ל גם הוא עמהם. והנה עלו כולם יחד למ"ן בהמ"ס דא"ק, כי שם הוא עליות כל המ"ן כנז'. ואח"כ כאשר נולד אור התיקון ע"י עליית המ"ן הזה, הנה נתייחד אור התיקון עם כל אלו שעלו ועם כל הנברכים כולם, ונעשו כולם לפנים חדשות ולאור זוהר בהיר ומוזהר, כי נתייחדו באור התיקון עצמו ביחוד גמור, ונתהפכו הם עצמן לאור התיקון עצמו. וכן הוא כ"ז ג"כ

¹⁰⁰² עי' לעיל הערה 283.

בהשם ע"ב דענינינו, כי נתהפך ונעשה הוא גופה ג"כ לאור התיקון עצמו, ומה שהיה הוא בתחילה בבחי' שורש בעולם העקודים להמלכי יושר וכו"ל, הנה נתהפך ונעשה הוא עצמו ג"כ באותו מקום עצמו, להיות שורש לאור המהיטבאל אשר מצד האבא הכללי שבא"ק. ונתייחד הע"ב דענינינו בעת התיקון, וכן מעת התיקון ולהלאה, הנה התייחד מאז הע"ב דענינינו עם הע"ב דלעיל סי' ז' אות כ"ה, ונעשה הוא ג"כ השורש לאור התיקון דהמהיטבאל כנ"ל סי' ז' בהע"ב דאות כ"ה, כי נעשה הע"ב דענינינו עם הע"ב דאות כ"ה לאחד ממש. ושניהם הם מעתה רק לשורש דאור התיקון דהמהיטבאל אשר מצד אבא, ועומד אותו השורש בהעקודים לעולם בשורש האבא אשר שם, והוא בהשם ע"ב דסי' ו' אות כ"א, כדי להשפיע מהעקודים על אור התיקון דהמהיטבאל תמיד.

ועיקר מה שהע"ב דענינינו הוא שורש אליו, הנה הוא לאור התיקון דהמלכי יושר, ר"ל כי המלכי יושר, כאשר נתקנו בעת התיקון דמעשה בראשית, וכן כל תיקונם מאז ולהלאה, הנה נמשך להם כל תיקונם תמיד משורש הע"ב דענינינו, כי הוא שרשם הראשון אשר מעולם הנקודות, וכן נעשה להם אח"כ ג"כ שורש לכל אור התיקון לעולם, והוא ע"י שנתקן ונעשה כל אותו הע"ב גופה ג"כ מאור התיקון עצמו, כי נתייחד עם הע"ב דלעיל סי' ז' אות כ"ה, להעשות עמו לאחד. והרי נתבאר לנו תהלה לאל ית"ש על הע"ב דענינינו את מציאותו ומקומו וכל שימושיו אשר הן בעולם הנקודות והן לאחר התיקון. } קבט ע"ג

(ל)

ס"ג

[סעיף א']

השם ס"ג הזה, הנה הוא כללות החו"ב או"א שבכללות האור חדש הנו, הכולל כל הפרצופים כנ"ל. ועומד אותו הס"ג, שהוא כללות האו"א שבו, בהס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב, שהוא בעיקרו דהאבא הכללי עצמו, כי כאשר היה נמשך האור חדש מהווג דע"ב וס"ג דגלגלתא האמור בדרושי נקודות (פרק ב), והיה מתפשט ונמשך דרך העקודים, ונכנס באבא וממנו יצא מהטבור והיסוד שבו. הנה נשאר עיקרו בכל מקום שעובר דרך הם¹⁰⁰³, להיות שם לשורש עליון לאור היוצא מהטבור והיסוד ומהצפוני רגלים, שהם המלכי יושר. ונשאר הע"ב בהעקודים כנ"ל אות כ"ט, והס"ג הנה הוא נשאר באבא עצמו בעיקרו, כי נשאר בו השורש דהאור חדש והמלכי יושר, להיות קשור עמהם ולהשפיע בהם ונמשך שפעו מהעקודים, משורשו אשר שם, שהוא מהע"ב דלעיל אות כ"ט. וע"פ קבלתו לזה מהמ"ה דהמ"ס שבסי' א' אות ג', כי אותו המ"ה הוא השורש עליון להאבא הכללי שבא"ק ולכל תולדותיו כנ"ל. ועכ"פ הוא, כי ע"י אותו הס"ג דענינינו, הנה היה קשור האור חדש וכן המלכי יושר שיצאו ממנו למעלה למעלה, ומזה היה כל פעולתם שליטתם בכל משך זמן עולם הנקודות. אמנם אותו הס"ג עצמו, הנה הוא למעלה מהטבור, כי הוא נכנס ונשאר בעיקר האבא עצמו, שהוא בהס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב כנ"ל. והרי נתבאר לנו על הס"ג דענינינו, מציאותו ושימושיו ומקומו, כי מציאותו הוא שהוא בחי' חו"ב, או"א אשר בכללות האור חדש שאמר הרב בדרושי נקודות (פרק ב) וכלול אותו האור חדש מי' ספי' כוללים, ומד' שמות עסמ"ב כוללים, ומה' פרצופים, א"א או"א זו"ן. והוא הס"ג דענינינו, השם ס"ג שבהם, והחו"ב שבהם, והאו"א שבהם. ושימושיו ומקומו, הנה הוא, כי הוא נכנס בעצמות האבא הכללי שבא"ק, והוא בהשם ס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב ונשאר שם, והוא מקומו לעולם. וכדי להשפיע מהאבא על האור חדש וכן על המלכי

¹⁰⁰³ עי' נסירה פרק ז.

יושר תמיד, והוא שימושו לעולם, כי מזה הנה יצאו כל מלכי יושר על שליטתם ופעולתם, בכל משך זמן עולם הנקודות.

[סעיף ב']

אמנם הנה כאשר הגיע עת התיקון דמעשה בראשית, ונבררו הניצוצין שנפלו ומיתו, ונבררו כל הצורך מהם להתיקון דמעשה בראשית, ועלו הם עם אורות הנקודות שלהם למ"ן, כמ"ש בשער התיקון (פרקים א ב) וכן בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש א). והנה היה עלייתם ממדרגה למדרגה, בכל שרשיהם אשר משם יצאו, והנה עלו ג"כ באותו הס"ג דענינינו, כי הוא שרשם אשר בהאבא שבהא"ק כנ"ל. ועלו בו כדי לעלות על ידו ממנו ולמעלה למעלה עד המ"ס דא"ק, כדי להשתלם ולהתתקן¹⁰⁰⁴. אך כאשר עלו בו, הנה עלה גם הוא עמהם יחד, כדי להתתקן גם הוא, ולהתחלף ממה שהיה בתחילה לשורש אור הנקודות, להעשות לשורש אור התיקון. כי כאשר עלו בעליית מ"ן להמ"ס דא"ק, ונעשה עי"ז זיווגא עלאה מאורא להמ"ס בלי מסך כלל¹⁰⁰⁵, ונולד עי"ז אור התיקון כנ"ל סי' ז', והנה נתייחדו אז כל המ"ן שעלו עם אור התיקון, ונתקנו כולם כמו שיתבאר עוד לקמן בעזרת ה' ית"ש. ובפרט הס"ג דענינינו, שהוא היה השורש לכל המ"ן הנבררים כנ"ל. ונתקן הוא ונעשה לפנים חדשות לגמרי, כי נתהפך ונתחלף ממה שהיה בראשונה, שורש להנקודות דמלכי יושר, הנה נעשה עתה שורש לכל אור התיקון שבהם, כי נתייחד הוא מעתה עם הס"ג דלעיל סי' ז', להעשות להשורש דאור התיקון דהמהיטבאל אשר מצד האבא. ונמשך מעתה כל אור התיקון דהמלכי יושר לעולם עי"ז הס"ג דענינינו, עי' יחודו בהס"ג דלעיל סי' ז', והרי נתבאר לנו ג"כ בהס"ג דענינינו, תיקונו ושימושו בעת התיקון, כי נתייחד בהס"ג דלעיל סי' ז', להעשות גם הוא לשורש אור התיקון לכל המלכי יושר. (קכט ע"ד)

[סעיף ג']

והאמת הוא כי הן הס"ג דענינינו והן הע"ב דלעיל אות כ"ט, הנה תיקונם ועילויים בעת התיקון, הנה אינו יחודם בהע"ב וס"ג דלעיל סי' ז' לבד, אלא הוא בכל הע"ב וס"ג אשר מסי' ו' דלעיל עד סוף סי' י"ג דלקמן. ובעת התיקון הנה נעשה הע"ב דלעיל אות כ"ט מיוחד בכל הח' מיני ע"ב, אשר מתחילת סי' ו' עד סוף סי' י"ג. וכן נתייחד הס"ג דענינינו בכל הח' מיני ע"ב, אשר מתחילת סי' ו' עד סוף סי' י"ג. כי הרי כל הסימנים הללו, אשר מסי' ו' עד סי' י"ג, והם ח' מיני עסמ"ב, הנה בעת התיקון, הרי נתייחדו כל אותן העסמ"ב זב"ן, ר"ל כל ע"ב עם ע"ב, וס"ג עם ס"ג, ומ"ה עם מ"ה, וב"ן עם ב"ן, ונעשים אחד. והנה כל אותן העסמ"ב כולם יחד, רק כללות קומה אחת עולם שלם וקומה שלימה, הכלול מהאורא שבא"ק [שהם מתחת הגרון שבו והם כלולים בעקודים] עד סוף האצילות, שהוא מהטבור דא"ק עד סוף רגליו. וכ"ז הוא כלול בהח' מערכות דהד' שמות עסמ"ב שבהח' סימנים הנז', כי לאחר התיקון, הם באמת כולם אחד, אלא שמהטבור ולמעלה הוא נקרא בשם א"ק, והוא כללות אורא שבו, אשר הם למעלה מן הפרסא. ומן הטבור ולמטה, הוא נקרא בשם אצילות, והוא למטה מן הפרסא, אבל באמת הם כולם קומה שלימה אחת, הכלולה מעסמ"ב, והם העסמ"ב אשר מהגרון שבו ולמטה, האורא שבו הוא הע"ב וס"ג, והאצילות הוא מ"ה וב"ן. ואותן העסמ"ב הם כלליים, כי הם כוללים כל הח' מערכות דהעסמ"ב אשר בהח' סימנים שלפנינו, כי עי' אור התיקון, הנה נעשו כל אלו הח' מערכות דהעסמ"ב, כולם אחד.

¹⁰⁰⁴ עי' לעיל הערה 283.

¹⁰⁰⁵ עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

והענין בביאור הוא, כי הנה אלו הח' מערכות, הנה הם בג' בחי', כי העסמ"ב אשר בסי' ו' ואשר בסי' ט', הם האו"א. ור"ל כי הם על האורות והגילויים דהאו"א הכלליים שבא"ק, והוא מציאותן גופא, אשר בהם הם נתגלו. והעסמ"ב אשר בסי' ח' דענינינו ואשר בסי' י"א דלקמן, הם על המציאות דהמלכי יושר והעגולים, שהם כללות הנקודות. והעסמ"ב דסי' י"ב י"ג ואשר בסי' ז' י', הנה הם על כללות אור התיקון דהדר ומהיטבאל, מ"ה וב"ן הכלליים, אשר הן מצד האבא שבא"ק ואשר הן מצד האימא שבא"ק. והרי מסודרים כל אלו הח' מערכות דהעסמ"ב אשר בהח' סימנים שלפנינו, על ג' בחי', על מציאות האו"א שבא"ק, ועל כללות הנקודות, ועל כללות אור התיקון.

והנה האו"א שבא"ק, הנה הגם כי לצורך תולדות כל עולם הנקודות, הנה נתפרדה החבילה גם בהם, ולא היו עומדים אז גם הם ביחוד הראוי כלל, והוא סוד שאמרו בספד"צ (פרק א ע"ב) לא הוו משגיחין אפין באפין, כמו שכתבנו בזה בפנים הספר כלל ח"י ענף א' ב' ובכ"מ, וכן יתבאר עוד למטה בארוכה קצת. אמנם כאשר התחיל להתנוצץ אור התיקון דמעשה בראשית, ונתגלה סוד המתקלא¹⁰⁰⁶, שהוא אור הדעת עלאה, אשר האיר מרזא דאור א"ס, ונשלם בזה עולם העקודים בראשונה לכולם, כי הוא הראשון לקבלת אור הנביעו דמ"ס, וכנ"ל סי' ז' אות כ"ה. ועי"ז הנה נתקנו סוד המזלין שבהעקודים ג"כ באור הדעת עלאה, בכל הראוי לייחד את האו"א שבא"ק. והנה נתייחדו מאז האו"א שבא"ק בכל הראוי להם, ונעשו העסמ"ב דסי' ו' עם העסמ"ב דסי' ט' שניהם לאחד, הע"ב עם ע"ב, ס"ג עם ס"ג, מ"ה עם מ"ה, ב"ן עם ב"ן, כי הם מעתה כלילין דא בדא, והוו מעתה העסמ"ב דסי' ו' עם העסמ"ב דסי' ט' שניהם לאחד.

והוא ג"כ רק מהתיקונים אשר נתקן בעת התיקון, כי מקודם, הנה לא היו ביחודם הראוי כלל, והיה כ"ז כדי לצאת עולם הנקודות מהם, בכל מה שגזרה רצונו ית"ש עליהם וכנ"ל. והוא ע"ד שאמר הרב בשער השמות (פרק ז) על או"א דאצילות, דע"י שהיו קודם התיקון אב"א, עי"ז נעשה הענין דמיתת המלכים. וקל ע"א) אמנם שם אין הכוונה שהיו אב"א ממש, שהרי מבואר הוא בשבירת הכלים (פרק א), שכל הנקודות יצאו ג"כ רק ע"י זווג, ולא הוחזרו או"א אב"א אלא רק אחר מיתת המלכים. אלא הכוונה הוא, כי היה זווגם אז רק ע"י דעת הפרטי שבהנקודות עצמן, כי היה חסר אז עדיין הדעת הכללי דהמזלין¹⁰⁰⁷, שהוא סוד המתקלא, ובלתו הנה הוה כל הזווגים רק בבחי' החיצוניות דהגוף וכלים, והוא נקרא בשם זווג דאב"א, וכמ"ש בספר הגלגולים (פרק ז) כי החיצוניות נקרא אחוריים, כמ"ש בדרושי פנימיות וחיצוניות (דרוש טו).

והרי היה עכ"פ בחי' זווג בהג"ר דהנקודות, כי רק עי"ז יצאו ונולדו כל הנקודות, וכמ"ש הרב בשבירת הכלים (פרק א) וע' נקודות (פרק ד) ובמבו"ש (שע"ב ח"א פ"ו דף ד ע"ג מדפוס ירושלים תרס"ד), אך באו"א הכלליים שבא"ק, הנה לא היה בהם בתחילה זווג כלל, אלא שיצא מהם המ"ן אשר לצורך הנקודות, מכל א' לעצמו, וכנ"ל וכנודע בדברינו. ולא נשלמו ולא נתקנו האו"א שבא"ק ביחודם הראוי, אלא רק בעת התיקון ולצורך התיקון דוקא. והנה נעשו אז העסמ"ב דסי' ו' עם העסמ"ב דסי' ט', שהם המציאויות דהאו"א הכלליים שבא"ק, הנה נעשו מאז שניהם לאחד וכנ"ל.

[סעיף ד']

והענין בזה הוא באמת עמוק ונפלא, והוא זה, כי כל זמן הזה, שהוא עד עת התיקון, אשר מעת אלף השביעי והלאה, שהוא עתה רק שלימת המ"ה וב"ן, כי באצילות עיקרו

¹⁰⁰⁶ עי' ריש בהר"א בספד"צ.

¹⁰⁰⁷ עי' ע"ח דרושי הצלם דרוש ב כללי חו"ג כלל ט"ו, ודרושי מ"ן ומ"ד תחילת דרוש י' ונסירה ספ"ג ושער מאמרי רשב"י דף נ"א רע"א. ועי' מלואים אות (עו).

הוא המ"ה, וכמ"ש (בראשית א טו) את המאור הגדול לממשלת היום, שהוא האצילות, וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקוני יט ע"א) מלגאו איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו ארץ אצילות, ר"ל שהוא הנושא והוא עצמותו ואורו. אבל בעולמות בי"ע, עיקרן הוא הב"ן, ועל זה נאמר, ואת המאור הקטן לממשלת הלילה, כי מתלבש המ"ה בהב"ן כמ"ש ברפ"ח (סוף פרק ג), ומתנהגים העולמות בי"ע על ידה, ע"פ קבלתם מז"א (ע' פ' בשלח נא ע"א, יתרו סח ע"ב, אחרי מות עד סע"א, אד"ז רצו ע"א, וע' פרשת בראשית כב ע"א, כט ע"ב).

ועכ"פ הוא, כי כל משך זמן דששת אלפים שנה, הוא שליטת דמ"ה וב"ן. כי באצילות הוא שליטת המ"ה, ובבי"ע מתלבש המ"ה בהב"ן כנז', וכמ"ש בספד"צ (פרק א ט ע"א) שתא אלפי שנים תליין בשתא קדמאי, ר"ל שכל הנהגת דששת אלפים שנה, הנה הוא מאור הו"ק, שהם הששת ימי בראשית, כמ"ש בזה"ק בראשית (לא סע"א) וכנודע, ואין גילוי עתה לשליטת ע"ב וס"ג מאומה כלל, כי עליהם נאמר (דברים כט כה) הנסתר לה' אלהינו, וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקוני יט ע"א) וכנודע. וכנ"ל בהקדמה אות ב', שהגם שהע"ב וס"ג הנה הם ג"כ רק מגילוי ית"ש, שנתגלה בהם מאור א"ס ולמטה, והם ג"כ רק מבחי' גילוי אלהות ית"ש, אשר בשורשי דגבול ומדה, אמנם הם רק מאור גילוי ית"ש אשר בתיקון העתיד, מאלף הו' והלאה. אבל בכל הששת אלפים שנה דהעוה"ז, הוא רק שליטת מ"ה וב"ן, וזו"ן, ואין גילוי עתה לע"ב וס"ג, שהם או"א, מאומה כלל. וזהו הענין ג"כ מה שאו"א הם קצרי הקומה (ע"ה זיונים ב), והם עצמן אינם מתפשטים למטה כלל. וגם עיקרם אשר למעלה, הם מכוסים וכלולים בהמזלין, ואין לעצמותם גילוי כלל. וכ"ז הוא משום שאין עתה זמן שליטת דהע"ב וס"ג וגילויים כלל. ומציאותם בהעלם אשר יצאו ונמצאו עכ"פ, הנה האו"א שבהאצילות, הנה הוא רק לצורך זו"ן, ולכן ירדו האו"א למטה מהגרון, שהוא למטה ממקומם הראוי להם, כי ע"ז הנה נצטמצמו ממדרגתם, ככל הנצרך להזו"ן לצאת מהם, כי רק על זה הוא כל מציאותם וגילויים עתה. וזהו ג"כ מה שאו"א אין להם שם תואר כלל על עצמותם גופה, כמו רדל"א עתיק א"א ז"א נוק', וכל שמותם הוא רק אבא ואימא, שהוא רק תוארים על סיבת הבנים, כי אין אבא ואימא אלא לבנים, וכל זה הוא משום כי כל מציאותם וגילויים עתה הוא רק בשביל הזו"ן.

וגם כל שמות הקודש אשר ישנם לאו"א ג"כ, היינו שם י"ה שהוא באבא, והו"ה בניקוד אלה"ים שהוא באימא, כמ"ש (קל ע"ב) בזה"ק (ויקרא דף י' ו"א), וכן גם שם אהי"ה שהוא באימא כמ"ש שם (יא ע"א) וכן הוא בפ' אחרי מות (סח ע"ב), וכן גם השמות ע"ב וס"ג שהם באו"א, כמ"ש בעגו"י (ענף ה) וכנודע, הנה הגילוי דכל אלו השמות כולם, הנה הוא רק דרך ז"א, וע"י התפשטותם בו, לצורך גדולותו ועילוי. ולכן הנה הם כולם באותיות דהשם הו"ה ב"ה, שהוא בז"א, כנודע כי כל גילויים הוא רק לצורך ז"א, ולהאיר בהשם הו"ה שבו. וכן גם השם אהי"ה שבאימא, הוראתו הוא אנא זמין לאתגלייא, כמ"ש ב[זוה"ק] (פרשת ויקרא יא ע"א¹⁰⁰⁸), ור"ל דזמין לאתגלייא בז"א. וכ"ז הוא כי לאו"א עצמן, אין עתה גילוי כלל, כי כל מציאותם עתה, בכל משך זמן דששת אלפים שנה דהעוה"ז, שהוא רק שליטת דמ"ה וב"ן, הוה כל המציאות דהאו"א, וכן כל שיעור איכות גילויים, רק מה שנוגע לגילוי הזו"ן ולמדרגתם, אבל לא להעצמות דהאו"א גופה כלל. וכן אמר הגר"א בספד"צ (פרק א יג ע"ב) בד"ה ויאמר אלקים יהי אור, שכלל כל האצילות הוא הג' שמות אהי"ה הו"ה אדנ"י, שהם רק על א"א וזו"ן, כי לאו"א אין עתה גילוי כלל וכנז'.

וכן הוא עד"ז ג"כ בהאו"א שבא"ק, כי הנה כל מציאותם עתה, הנה הוא רק לצורך האצילות. וכל גילויים, הנה הוא ג"כ רק מה שנוגע להאצילות. וכן מתחילה הנה היה כל גילויים, רק מה שנוגע למציאות הנקודות ולכל עניני מאורעותיהם, ולכן הנה עמדו בתחילה האו"א שבא"ק בלא יחוד כלל, ונעשה פעולת המ"ן דכל א', מכל א' לעצמו, כי רק

¹⁰⁰⁸ עי' מלואים אות (נג).

ע"ז הנה יצא ונעשו המלכי עגולים ויושר, כל א' על מציאותו הראוי אליו, וכנודע כ"ז בדברינו בספר הדעה ח"א דרוש ב' ג'. כי משום שכל מציאותם וגילויים, הנה הוא רק לצורך הנקודות והאצילות, לכן הנה היו בכל משך זמן דעולם הנקודות, בלתי תיקון כלל, כי לא נתקנו אז עדיין באור רזא דמתקלא, שהוא אור הדעת הכללי, אור הדעת עלאה, אשר מרזא דאור א"ס. והוא נמשך בסוד המזלין אשר גם בהעקודים, ומהם הוא היחוד דהא"א שבא"ק. אבל בכל משך זמן דעולם הנקודות, הנה היה חסר עדיין התיקון הזה, גם בהא"א שבא"ק, וכדי שייצאו הנקודות מהם בכל מה שגזרה רצונו ית"ש עליהם, והוא מ"ש הספד"צ (פרק א א ע"ב) דעד דלא הוה מתקלא, לא הוה משגיחין אפין באפין, ומלכין קדמאין מיתו כו'. ועומק הכוונה הוא על חסרון תוקף אור דהמתקלא העיקרי שהיה חסר אז, גם בהעקודים. וכן על החסרון דפכ"פ שהיה גם בהא"א שבא"ק, אשר מהם יצא, ונעשה ע"ז כל עולם הנקודות.

והרי נתבאר לנו ענין חסרון התיקון והיחוד בהא"א שבא"ק, אשר לכאורה יפלא, איך שייך לכנות איזה בחי' חסרון תיקון ויחוד ברום גבוהים כזו, שהוא למעלה מהפרסא דא"ק. אך הענין הוא, כי משום שכל מציאות או"א עתה, ר"ל בכל משך זמן דהששת אלפים שנה דהעוה"ז, שהוא רק שליטת דמ"ה וב"ן, הנה עומד עתה כל מציאות או"א וגילויים, שלא במדרגתם כלל, וגם לא לצורך עצמן כלל. וכן הנה היה מתחילה כל מציאותם וגילויים דא"א שבא"ק, ג"כ רק לצורך הנקודות, ורק במה שנוגע להנקודות מהם. ולכן יצאו מתחילה בחסרון תיקון ויחוד, כדי שיעלו המ"ן כל א' לעצמו, וע"ז יצאו הנקודות בכל מה שגזרה רצונו ית"ש עליהם וכנז' [ועי' עומק דברים בזה עוד למטה אות ל"א].

[סעיף ה']

אמנם כאשר הגיע עת התיקון דמעשה בראשית, ונתקן אז בראשונה עולם העקודים ג"כ, בכל מה שהיה חסר גם הוא מתחילה, מתשלום אור רזא דמתקלא, להאיר בו בתוקף אורו עצמו, אשר בלי מסך כלל. והנה נתקנו אז סוד המזלין אשר בהעקודים, להאיר באור הדעת עלאה אשר מרזא דאור א"ס, ונתייחדו ע"ז הא"א שבא"ק הכלולים בהם. הנה נתייחדו מעתה ביחודא שלים, ע"י אור הדעת המייחדם, ונעשו שניהם לאחד, וכנ"ל סי' ז' אות כ"ה כ"ו. והוא מה שאמרנו לעיל סעיף ג' ד', כי בעת התיקון דמעשה בראשית, הנה נעשו העסמ"ב דסי' ו' עם {קל ע"ג} העסמ"ב דסי' ט' שניהם לאחד. והנה היה יחודם אז ג"כ שלא לצורך עצמן כלל, כי אין שליטתם עתה כנ"ל סעיף ד', והיה כל יחודם ותיקונם אז ג"כ רק לצורך אור התיקון דאצילות, שהוא הדר ומהיטבאל, שהם המ"ה וב"ן הכלליים דהתיקון. והם הד' מיני עסמ"ב דלעיל סי' ז' ודלקמן סי' י' י"ב י"ג, שהם כללות כל אור התיקון שיצא מהיחוד דהא"א שבא"ק, ונולד ויצא מהיסודין שלהם, שהוא כללות היסוד דא"ק. ויצא מהיסוד בסוד חסד דאתגלי בפום אמה¹⁰⁰⁹, והוא אור התיקון, שהוא תולדות היסוד דא"ק, כמ"ש הרב בשער סדר אצילות בקיצור (פרק ב). ועל זה הנה היה היחוד דהא"א שבא"ק, שהם הב' מיני עסמ"ב דסי' ו' ודסי' ט', שנעשו שניהם לאחד בעת התיקון דמעשה בראשית, כדי להוציא ולהוליד את האור התיקון הכללי להאצילות כנז'. והרי נתבאר לנו ממילא ג"כ, כי הנה נעשו עתה כל ה' מיני עסמ"ב, היינו הב' מיני עסמ"ב דסי' ו' ודסי' ט', שהם העסמ"ב דהא"א עצמן, עם העסמ"ב דסי' ז' ודסי' י', שהם אור התיקון דהמהיטבאל דהא"א, עם העסמ"ב דסי' י"ב וי"ג, שהם אור התיקון דהדר דהא"א, הנה נעשו כל אלו ה' מיני עסמ"ב, כולם אחד. כי הרי אמרנו שנתייחדו העסמ"ב דסי' ו' ודסי' ט', שהם הא"א עצמן, כדי להוליד את אור התיקון, אשר הוא מרזא דמתקלא,

¹⁰⁰⁹ עי' אד"ר קמב ע"א, הוב"ד לעיל הערה 377.

המייחד את הכל, והם הד' מיני עסמ"ב דסי' ז' י"ב י"ג, ונשאר עיקרם בהא"א עסמ"ב¹⁰¹⁰, כמו שמתבאר בכל הסימנים הנז'. אלא שמהם מתפשט באצילות ג"כ, והוא אור התיקון דהאצילות, אשר ממנו נעשה ונבנה האצילות כולו. ואור התיקון, הנה הוא אור היחוד המייחד את הכל, כי הוא מרזא דאור א"ס, והרי הם מיוחדים, כל אלו הו' מיני עסמ"ב, והם כולם אחד.

אמנם כי במה שאמרנו, כי גם כל הנקודות עצמן, שהם הב' מיני עסמ"ב דסי' ח' שלפנינו ודסי' י"א דלקמן, שהם המלכי יושר, אשר הם מצד האבא שבא"ק, והמלכי עגולים אשר הם מצד האימא שבא"ק. ואמרנו כי כאשר הגיע עת התיקון, ונבררו הנקודות כל הצורך מהם למעשה בראשית, הנה נתהפכו הם לפנים חדשות, ונתייחדו ונעשו הם עצמן ג"כ מאור התיקון, כי נעשו הם מכלל הב"ן הכללי דהתיקון, שהם בחי' העגולים שבו. והרי הם מעתה ג"כ מכלל אור התיקון עצמו עכ"פ. וא"כ הרי נמצא, כי נעשים גם הם אחד עם הו' סימנים הנז'. והרי הוה מעתה כל הח' מיני עסמ"ב אשר מס' ו' דלעיל עד סוף סימן י"ג דלקמן, הנה הם באמת כולם אחד, כי הו' מיני עסמ"ב דסי' ז' ח' י' י"א י"ב י"ג, הנה הם כולם מעתה רק אור התיקון עצמו, והם מתלבשים באו"א, שהם העסמ"ב דסי' ו' ודסי' ט', שנעשו שניהם לאחד כנו'. והרי נעשו כל הח' מערכות דהעסמ"ב אשר בכל הסימנים הנז', כולם אחד.

ונשלים דברינו, כי הנה נתבאר מכל הנז' על השמות ע"ב וס"ג דאות כ"ט ל' דענינינו, שהם שרשי הנקודות דהמלכי יושר, וכמו שבארנו לעיל מציאותם ושימושם אשר בעולם הנקודות. הנה בעת התיקון, נעשו לפנים חדשות, כי נתהפכו ונעשו הם גופא ג"כ מכלל אור התיקון עצמו. והנה מתייחדים כל ע"ב וס"ג אשר בכל הסימנים מס' ו' דלעיל עד סוף סי' י"ג דלקמן, הנה מתייחדים בזה ונעשים כולם אחד. והרי משמשים הע"ב וס"ג דאות כ"ט ל' דענינינו בכל השימושים דהע"ב וס"ג דסי' ז' י' י"ב י"ג, שהם מעיקר אור התיקון עצמו, וכמו שמתבאר שם. והנה ע"י הע"ב וס"ג דאות כ"ט ל' דענינינו, אשר הם מעיקרן דשרשי הנקודות, ונתקנו ונעשו לשרשי התיקון, הנה שימושם הוא מעתה להמשיך על ידן אור התיקון להנקודות תמיד, ועי"ז הוא כל הבירור דהניצוצי קדושה תמיד וכל תיקונם לעולם.

(לא)

[מ"ה]

[סעיף א']

המ"ה הזה, הנה הוא השם מ"ה מהעסמ"ב שבהאור חדש שאמר הרב בנקודות (פרק ב), וממנו הוא חלק הנקודות (קל ע"ד) שיצאו מהצפרני רגלים שאמר שם (פרק ג), והם המלכי יושר, שהם הנקודות דמצד האבא שבא"ק. והנה כלול האור חדש ג"כ מד' שמות עסמ"ב, שהם בחי' ה' פרצופים. והיו הם כולם מתחילה לשרשי הנקודות דהמלכי יושר, ואלו ה' פרצופים הם מלובשים וכלולים בהעסמ"ב דהאבא עצמו, שהם העסמ"ב דסי' ו'. וכבר בארנו לעיל אות כ"ט ל' על הע"ב וס"ג, והנה עד"ז הוא ג"כ על המ"ה דענינינו, כי הנה הוא בחי' ז"א שבהה' פרצופים דאור חדש. אמנם הוא אינו הז"א ומ"ה הכללי שבו, אשר יצא מהטבור והיסוד, שאמר הרב שם (פרק ג), שהוא האור חדש עצמו אחר שיצאו ונתגלה, והנה הוא המ"ה וב"ן הכלליים שבו, והם כלולים שניהם בהב"ן, אשר יתבאר בעה"י לקמן אות ל"ב. אך המ"ה דענינינו, הנה הוא רק המ"ה הפרטי שבהע"ב וס"ג עצמן, וכן הוא עומד ג"כ בהמ"ה הפרטי שבהאבא גופה, והוא בהמ"ה הנ"ל סי' ו' אות כ"ג. ונמצא כי מקומו הוא ג"כ בהאבא העיקרי עצמו, בחג"ת שבו, כי הוא רק השורש להאור שיצא

¹⁰¹⁰ עי' נסירה פרק ז.

מהטבור והיסוד, והוא עומד עדיין בהאבא גופה. הנה הוא כלול באמת מבין ג"כ, שהוא הבין הפרטי, אלא שבעיקרו דהאבא, שהוא בהחג"ת שבו, הנה לא ניכר הבין כלל, והוא כלול בהמ"ה, ולא ניכר אלא המ"ה לבד. והוא המ"ה דענינינו, שהוא בחי' הז"א הפרטי והמ"ה הפרטי שבהאור חדש, והוא נשאר עומד מלוכש וכלול בהמ"ה הפרטי דהאבא עצמו הנ"ל סי' ו' אות כ"ג.

והרי נתבאר לנו על המ"ה דענינינו מציאותו ושימושו ומקומו ומקורו. כי מציאותו הנה הוא, שהוא הז"א ומ"ה הפרטי דהאור חדש, המ"ה הפרטי דהס"ג דלעיל אות ל'. ומקומו ושימושו הוא כי הוא כלול ומלוכש בהמ"ה הפרטי דהאבא עצמו, שהוא המ"ה הפרטי דלעיל סי' ו' אות כ"ג, כי הוא רק השורש להאור שיצא מהטבור והיסוד, שורש היותר קרוב אליו, והוא עומד אבא¹⁰¹¹ עצמו, וכדי להשפיע עליו תמיד. ומקורו הנה הוא מהע"ב וס"ג דגולגלתא, כמ"ש בנקודות (פרק ב), והוא בהע"ב והס"ג דהמ"ס דא"ק שבסי' א' אות א' ב'.

[סעיף ב]

אמנם כ"ז הנה היה רק בתחילה, שהוא בעת עולם הנקודות. כי אז הנה היה כל המציאות דהאור חדש ג"כ רק לצורך הנקודות, שהם הנקודות דהמלכי יושר כנז'. אבל אח"כ, כאשר הגיע עת התיקון, והיה נעשה עליית המ"ן, כמבואר בשער התיקון (פרק א), ועליית המ"ן הנה הוא לעולם בשרשם, אשר משם יצאו. והיה עלייתם בתחילה בהמ"ה הפרטי דענינינו, שהוא השורש היותר קרוב להאור שיצא מהטבור והיסוד ולהמלכי יושר כנז'. ומשם הנה עלו גם בהס"ג דלעיל אות ל', ובהע"ב דלעיל אות כ"ט, ומשם הנה עלו כולם יחד, ר"ל הניצוצי קדושה שנבררו והאורות שעלו בעת מיתת המלכים, הנה עלו הם עם העס"מ הנז', שהם שרשם, הנה עלו כולם יחד למ"ן להמוחין פנימים דא"ק, ונתייחדו אז עי"ז האוירא ומ"ס דא"ק ביחוד נעלה ונורא, שהוא בלי מסך כלל, כי נעשו אז בקיעת הקד"א כנודע בדברינו. והנה נולד מהיחוד הזה סוד המתקלא, שהוא אור הדעת עלאה, אשר נמשך מרזא דאור א"ס, והוא אור התיקון, ונתייחד עם כל המ"ן העולה, ונעשה עי"ז כל אותן המ"ן לפנים חדשות, כי נתהפכו ונעשו הם עצמן ג"כ לאור התיקון. וכן הוא לעולם, כי כל הניצוצי קדושה אחר שנתבררו ונתקנו, הנה נעשו הם ג"כ מאור התיקון. והנה נעשה המ"ה דענינינו וכן הע"ב והס"ג דלעיל אות כ"ט ל', הנה נעשו הם אחד עם הע"ב ס"ג מ"ה דהתיקון דלעיל סי' ז' אות כ"ה כ"ז כ"ז.

והענין הוא, כי כבר אמרנו, כי הנקודות הנה הם המלכיות דכל ספי' וספי' מהי' ספי' דהבין הכללי, ולא יצא בעולם הנקודות רק המלכיות לבד. אבל הט"ר דכל ספי', הם יצאו רק בעת התיקון. והנה היה יציאתם עי' עליית המ"ן {קלא ע"א} דהנקודות, שהם המלכיות הנז', שעלו למ"ן בעת התיקון. והנה נתחברו אז המלכיות עם הט"ר, ויצא כל ספי' כלול מי', והוא הבין הכללי דהתיקון, שהוא מי' ספי' שלימים, המלכיות אשר יצאו מתחילה שהם הנקודות עם הט"ר שניתוסף עליהם בעת התיקון, ויצאו בעת התיקון כולם יחד מיוחד באחד. כי לא יצאו הט"ר ולא נתגלו ולא נתהוו כלל, רק עד אחר מיתת המלכים, ואחר שהגיע עת תיקונם. ואז הנה חזרו הנקודות ועלו למ"ן, ונעשה עי"ז זוג עליון הנ"ל. ונולדו אז עי"ז הט"ר דהתיקון, וניתוספו על המ"ן שעלו, ונעשו אחד עמהם, והם הבין הכללי דהתיקון כנז'.

והנה כ"ז הוא בענינינו ג"כ, כי הנה כל כללות האור חדש, הנה הוא רק כללות המלכיות דכל ספי' וספי' מהי' ספי' דהבין הכללי אשר מצד האבא שבא"ק, ולא יצאו

¹⁰¹¹ נדצ"ל כאבא.

בעולם הנקודות אלא רק המלכיות לבד, והם כללות העסמ"ב אשר בהסי' שלפנינו. והשתמשו הם בעולם הנקודות, וכמבואר לפנינו על כל שם ושם, מציאותו ושימושיו בעת עולם הנקודות. ויצא מהם אז כל המלכי יושר, שהם מצד האבא, וכמבואר לקמן אות ל"ב. אך אחר שמיתו, וכאשר הגיע עת התיקון ועלו למ"ן, וכן עלו עמהם כל העסמ"ב דאות כ"ט ל' ל"א דענינינו כנ"ל, ונולד עי"ז העסמ"ב דאור התיקון, שהם העסמ"ב דלעיל ס' ז'. והם המ"ר דכל המלכיות שבהאור חדש, ונתייחדו עם העסמ"ב דענינינו, שהם המ"ן שעלו. והנה נעשו עי"ז כל העסמ"ב דענינינו ג"כ מאור התיקון עצמו, כי נעשה הע"ב דלעיל אות כ"ט אחד עם הע"ב דסי' ז' אות כ"ה, והס"ג דאות ל' נעשה אחד עם הס"ג דסי' ז' אות כ"ו, והמ"ה דענינינו נעשה אחד עם המ"ה דסי' ז' אות כ"ז. והרי נעשו העסמ"ב דענינינו ג"כ ממצאות אור התיקון עצמו ובכל שימוש, אשר בארנו לעיל סי' ז', והרי נתבאר לנו עכ"פ על המ"ה דענינינו, כי בעת התיקון, הנה הוא נעשה אחד ממש עם המ"ה דלעיל סי' ז' אות כ"ז בכל מציאותו ושימושיו.

[סעיף ג']

והאמת הוא, כי הנה נעשו אז אחד עם כל השמות מ"ה כולן, אשר מסי' ו' עד סוף סי' י"ג. כי הרי אור התיקון דהמתיבאל אשר מצד אבא, שהם העסמ"ב דלעיל סי' ז', הנה לא יצאו הם לבדם ח"ו, אלא היו כלול מארבע, שהם אור התיקון דהמתיבאל אשר מצד האימא שבא"ק, שהם העסמ"ב דלקמן סי' י', וכן היו כלול עם אור התיקון דהדר דהא"א, שהם העסמ"ב דלקמן סי' י"ב וי"ג. והיה אור התיקון כלול מד', שהם: הדר דהא"א, והמתיבאל דהא"א, והם הד' מיני עסמ"ב דסי' ז' י' י"ב וי"ג. וא"כ הרי כאשר אמרנו שנעשו העסמ"ב שלפנינו אחד עם העסמ"ב דהתיקון דלעיל סי' ז', הנה הוא אינו עם העסמ"ב דסי' ז' לחוד, אלא עם כל הד' מיני עסמ"ב דהתיקון אשר בסי' ז' י' י"ב וי"ג. וכן העסמ"ב שלפנינו, שהם כל שורשן ועיקרן דהמלכי יושר, הנה בעת התיקון הנה נעשו הם אחד עם העסמ"ב דלקמן סי' י"א, שהם עיקרן ושורשן דכל המלכי עגולים, וכמו שבארנו בכלל ח"י ענף ח' בארוכה ובכ"מ מדברינו.

וכן הנה נתבאר בכל הסימנים אשר בהדרוש שלפנינו, שכל אלו העסמ"ב, הנה הם כולם מתלבשים וכלולים בהעסמ"ב דסי' ו' ודסי' ט', שהם המציאות דהא"א הכלליים שבא"ק, ונעשו הא"א בעת התיקון ג"כ אחד, והם מעתה כחדא נפקין וכחדא שריין (אד"ר ע"ב), וכלילין דא בדא. ובהם הנה מתלבשים וכלולים כל העסמ"ב דהנקודות, ואח"כ כל העסמ"ב דהתיקון, ונעשו מעתה כולם אחד, הא"א עם כל העסמ"ב הכלולים בהם. והרי נמצא, כי המ"ה דענינינו, וכן הוא באמת כל העסמ"ב אשר בכל הסי' שלפנינו, שהם כולם היו בתחילה שרשן ועיקרן דכל הנקודות דמלכי יושר, הנה כאשר נתקנו בעת התיקון ונעשו הם ג"כ מהמציאות דאור התיקון ונכללו בכל העסמ"ב דלעיל סי' ז', הנה היה כלילותם באמת בכל העסמ"ב כולן, אשר מס' ו' דלעיל עד סי' י"ג דלקמן. כי בהתיקון (קלא ע"ב) הרי נעשו כולם אחד, והם מעתה כולם יחד, רק אור התיקון דמעשה בראשית, הכלול ומלוכש בהא"א הכלליים שבא"ק.

והנה כלול אור התיקון משתיים שהן ארבע, כי הנה הוא הדר ומהיבאל שמהאבא, והדר ומהיבאל שמהאימא. והם הד' מיני עסמ"ב דסי' ז' י' י"ב וי"ג, ומהם מתתקנים תמיד כל הניצוצי קדושה דהמלכי יושר והעגולים, אשר שרשם הוא מהעסמ"ב דסי' ח' ודסי' י"א, כי ע"י שהם שרשי הנקודות, ונתהפכו ונעשו הם עצמן ג"כ מאור התיקון, הנה נמשך על ידיהם כל אור התיקון דהניצוצי קדושה לעולם, וזה הוא שימושם תמיד.

[סעיף ד']

והנה אלו הב' בחי' דהדר ומהיטבאל הכלליים, שהם נמשכים ומתנגלים מהאו"א שבא"ק, וכן כל הניצוצי קדושה דמלכי היושר והעגולים, העולים ונבררים ומתקנים תמיד על ידיהם, הנה כל זה, הנה הוא המ"ה וב"ן הכלליים דהתיקון, אשר מהם נתקן ונעשה ונבנה כל האצילות, וכן נתקנו ונעשו מהם ג"כ כל מעשה בראשית כולם. וכן בהם, הנה הוא כל הנהגת דהעוה"ז, שהוא בשליטת דמ"ה וב"ן. והוא נמשך עד ביאת המשיח שיבוא במהרה בימינו אמן, כי מאז ולהלאה, הנה יתחיל להתנוצץ שליטת האורות דהע"ב וס"ג, שהוא הגילויים דאור עולם הבא, וכמ"ש בספד"צ (פרק א יב ע"א) חד לאלף יומין ועירין אתגלייא, והוא בימות המשיח, שאז יתחיל להתנוצץ זוהרי אור דחיי עוה"ב. וע"ש בביאור הגר"א. כי ימות המשיח וכל היעודים הנאמר בו, הנה הם ההכנה לחיי העוה"ב, כי ע"י היעודים דימות המשיח, יזדכבו כל הזוכים לזה, שיהיו ראויים לקבל את האור דחיי העוה"ב.

והרי הוה האור דימות המשיח הממוצע בין שליטת האור דמ"ה וב"ן לבין שליטת האור דהע"ב וס"ג, ואז הנה יתעלו ויובללו המ"ה וב"ן ג"כ דהע"ב וס"ג, כי הנה יתפשטו האו"א עצמן ג"כ עד למטה, ויובללו הזו"ן באו"א, ולא יהיו עוד או"א קצרי קומה¹⁰¹³ כלל. והוא עומק ענין רוא דיהי"ה, שאמרו בזה"ק (ויקהל רמז ע"ב¹⁰¹⁴), כי יתפשטו או"א עצמן ג"כ למטה, וכן יתעלו הזו"ן ג"כ למעלה, ויהיו או"א וזו"ן שניהם שוים, ויובללו זב"ן, והוא רזא דיהי"ה, כי יהיו הזו"ן ג"כ בסוד י"ה. והרי יתעלו אז למקומם הראוי להם, שהוא בכל הו"ק דא"א, וכן יתעלו אז או"א ג"כ למקומם הראוי להם, כי יתעלו עד החו"ב עצמן דהא"א ע' רפ"ח (פרק ב) ושער הפרצופים (דרוש ב). ויאירו אז או"א מהמוחין עצמן דא"א ולמטה, שהוא מהחו"ב דא"א, ויתפשטו ויובללו בהמולין, שהוא הדעת הכללי¹⁰¹⁵, הכולל חו"ב. ויקבלו הם עם המולין יחד מהכתר עצמו, וכן יתפשטו ג"כ הם עם המולין יחד עד סוף הזו"ן. וכ"י הוא הנהגת א"א דלעתיד, כי יתפשטו כל הגר' עד סוף רגליו, והרי יתעלו ויובללו כל הז"ת בהגר' עצמן, וכ"י הנה הוא אור שליטת הע"ב וס"ג אשר בחיי עולם הבא.

[סעיף ה']

וכל זה הנה הוא ע"פ מה שהעלינו לעיל אות ל' סעיף ד', שע"י שיסוד המאציל ית"ש הנהגת דכל הששת אלפים שנה דהעוה"ז עד עת התיקון העתיד, שיהיה רק ע"פ גילוי אור דשליטת מ"ה וב"ן, הנה נעשה ע"י העלם גדול בהאו"א, ולא יצאו עתה על שלימותם כלל. והנה נעשה בהם ב' חסרונות, אחד בענין מציאותם, ואחד בענין יניקתם אשר מלמעלה וכן בשפעם אשר למטה. ואלו הב', הנה כלול כל א' ג"כ מב', והם שתיים שהן ארבע. כי בענין מציאותם, הרי נעשה בהם ב' חסרונות, אחד בראשם, ואחד בסופם. כי מן הראוי היה שיתחיל מציאותם מגבול המוחין עצמן דא"ק, כי הרי הם בחי' חו"ב, וכמ"ש ברפ"ח (פרק ב) וכן בשער הפרצופים (דרוש ב) אבל לא כן היה, כי הנה נתמעט קומתם ומתחיל מציאותם רק מהגרונן ולמטה עד או"א דאצילות, כגודע בדברינו. וכן בסופם, הנה מן הראוי היה שיתפשט המציאות דהאו"א ג"כ (קלא ע"ג) בהשוואה אחת עם עתיק וא"א וזו"ן, כמ"ש בענו"י (סוף ענף ד), אבל לא כך היה, אלא שאו"א הם קצרי קומה (ע"ה זיווגים ב), וכל

¹⁰¹² נדצ"ל בהע"ב.

¹⁰¹³ עי' ענינו ע"ח זיווגים ב.

¹⁰¹⁴ עי' לעיל הערה 614.

¹⁰¹⁵ עי' לעיל הערה 1007.

מציאותם הוא רק מהגרון עד הטבור, כמ"ש הרב שם, וכנודע. והרי הוא ב' חסרונות במציאותם, אחד בראשם, ואחד בסופם.

וכן הוא ב' חסרונות ג"כ, אחד בענין יניקתם, ר"ל אשר הם מקבלים מלמעלה, ואחד בענין שפעם אשר הם משפיעים למטה. והוא, כי הנה נודע הוא שהאו"א והמזל"ן הם החב"ד הכלליים דהאצילות, כי האו"א הם החו"ב הכלליים, והמזל"ן הנה הם הדעת הכלליים¹⁰¹⁶. וכן האו"א שבא"ק עם העקודים, הנה הם החב"ד הכלליים דהעולמות כולם. כי א"ק עצמו הוא הכתר הכללי, והוא א"א הכללי, והוא אהי"ה. או"א שבא"ק עם העקודים הם חב"ד הכלליים, והם ע"ב וס"ג עם הדעת המיוחדת שהוא בפנימיותם. והאצילות הוא מ"ה הכללי, וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"י יט ע"א) מלגאו איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דאיהו ארח אצילות, והוא ז"א הכללי, והוא סוד אד"ם, מ"ה, האדם היושב על הכסא¹⁰¹⁷, שהוא עולם הבריאה, סוד בהמ"ה שהוא ב"ן¹⁰¹⁸, כי העולמות בי"ע הם סוד בהמ"ה, ב"ן. ובהעלמתן הנה הם סוד בהמ"ה אשר בכלל דאדם, והוא הוראת בהמ"ה, בה מ"ה, והיא בכלל דאד"ם, מ"ה, ע' ספר צ' ריש פרק ד ובהגר"א שם (כח סע"ג).

ונחזור לענין, כי או"א עם המזל"ן הם חב"ד הכלליים דהאצילות. וכן או"א שבא"ק עם סוד המזל"ן שבהעקודים הם שרשי החב"ד דהעולמות כולם. והנה מן הראוי היה שיהיו שלשתן שוה ביניקתן וקבלתן ממקום אחד, שיקבלו כולם מהכתר עצמו, כי החב"ד הם שלשתן ענפי הכתר, המסתעפים ממנו מימין ומשמאל ובאמצע. והרי צריך שיקבלו שלשתן מן הכתר עצמו, אמנם לא כך היה, כי מאחר שירדו או"א ממקומם הראוי להם, כמ"ש ברפ"ח (פרק ב) וכנ"ל, ונעשה כל גילויים רק מהגרון ולמטה, הנה נצטמצמו ממדרגתם העיקרי, ואינם מקבלים הם מהכתר עצמו, אלא רק מהמזל"ן הנובעים מן הכתר. וכנודע שאבא יונק ממזל עליון, ואימא ממזל תחתון (ע"ה כללים ה', שעה"ק מא ע"ב). וכ"ז הוא רק מסיבת ירידתם ממקומם הראוי להם, כי אלו שלא ירדו, והיו במקום החו"ב, הרי פשוט הוא, כי אז הנה היה יניקתם מהכתר עצמו, ומה שיונקים מהמזל"ן הנה הוא רק ע"י שירדו מהגרון ולמטה. ונמצא כי כשם שנעשה בהם ירידה במציאותם, וירדו שלא במקומם, כן נעשה להם ירידה ומיעוט ביניקתם, כי אינם יונקים מהכתר עצמו כהראוי להם, רק מהמזל"ן הנובעים מן הכתר. ונמצא כי יניקתם מהמזל"ן וכלילותם בהם, הוא בבחי' ירידה ומיעוט, והוא ע"י שירדו שלא במקומו, כי אלו שהיו במקומן, היו יונקים מהכתר עצמו, כמו המזל"ן.

וכן הנה נעשה בהם צמצום ומיעוט ג"כ בענין שפעם היורד למטה בזו"ן. כי נודע הוא, כי כל שפעת הזו"ן, הוא לעולם מהאו"א, כמ"ש בא"א (פרק ז) ובנסירה (פרק ו). וא"כ הרי היה מן הראוי, שיקבלו הזו"ן כל קבלתם אשר מהאו"א, היה צריך שיקבלו מהם במכוון, בלא הפסק כלל. אבל לא כן הוא, כי הנה נפרס פרסא להפסיק ביניהם כנודע, וכל קבלת הזו"ן, הוא לעולם רק דרך הפרסא. והרי נתמעט ונצטמצם השפע עי"ז הרבה. והרי לנו עכ"פ ד' חסרונות ומיעוטים, מה שנעשה בהאו"א במציאותם ויניקתם ושפעם. וכ"ז הנה הוא לצורך תיקון זו"ן, וכמ"ש האר"י ז"ל בשבירת הכלים (פרק ב), כי התעלמות האור וכיסויו, הוא סיבת תיקונו. וכן הוא כאן, כי ע"י שנתעלם הגילוי העיקרי דהאו"א

¹⁰¹⁶ עי' לעיל הערה 1007.

¹⁰¹⁷ עי' לעיל הערה 392.

¹⁰¹⁸ עי' ע"ח שער מח פרק ד, ועי' יהל אור ח"ג ל"א ע"ב וז"ל, סוד בריאת האדם בגוף שבתוכו נפש הבהמית, והיא יסודו, ונפח בו רוח האדם, שהוא נק' האדם באמת, אד"ם ידוע, והוא סוד מ"ה וב"ן, שהמ"ה בא בתוך הב"ן, להוציא הברורין ולהשלים אותה, והוא סוד אדם ובהמה (אותיות בהמה בה מ"ה) ולכן הקרבנות מהבהמה שהוא בירורי הבן, עכ"ל, ומקורו מהספד צ' וז"ל (כ"ח ע"ב) ויאמר אלקים תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש וגו' היינו דכתיב אדם ובהמה תושיע ה', ועי' ביאור הגר"א שם.

ונתמעט האור בהם, בכל הד' מיעוטים הנז', הנה נעשה האפשרות עי"ז למציאות הזו"ן, שייצאו מהם על מדרגתם, שהם ושיתנהג עתה בכל משך זמן דששת אלפים שנה דהעוה"ז, הכל רק בשליטת דהמ"ה וב"ל אות ל' סעי' ד', ע"ש.

[סעיף ו']

והענין הוא כי הד' חסרונות הללו, הם בכללות רק ב'. והנה הם אחד לצורך תולדות הגילוי דז"א, ואחד לצורך תולדות הגילוי דהנוק'. כי הנה הב' חסרונות הראשונים, ר"ל אשר בראשם, {קלא ע"ד} היינו ירידתם מהגרון ולמטה, ויניקתם מהמזלין ולא מן הכתר עצמו. הרי אלו הב' הם אחד, כי הם תלויים זב"ז, כי אלו שנתייסד מציאותם במקום הראוי להם, שהוא בהחז"ב דא"א, הנה אז הרי פשוט הוא שהיו מקבלים ויונקים מן הכתר עצמו. והרי הנה יניקתם מהמזלין, רק ע"י שירדו מהגרון ולמטה, כי עי"ז הנה הם מקבלים עתה רק מהמזלין אשר הם הדעת הכללי (ע"י ע"ה דרושי הצלם דרוש ב כללי חז"ג כלל ט"ו, ודרושי מ"ן ומ"ד תחילת דרוש י' ונסירה ספ"ג ושער מאמרי רשב"י דף נ"א רע"א). והנה עי"ז, ע"י שכל קבלתם הוא רק מהדעת ולא מן הכתר, שהוא מהא"א עצמו, הנה עי"ז נצטמצמו להוציא מהם את המציאות דגילוי הז"א, אשר כל עצמותו הוא מבחי' דעת, כמ"ש בשער הפרצופים (ריש דרוש ב), והוא מהדעת המתפשט בהו"ק דא"א, כי הנה ישנם בא"א ב' בחי' דעת, כמ"ש במבו"ש (כא ע"ד) וכן הוא ג"כ בשער מאמרי רשב"י (דף נ"ח ע"ד), אחד הוא בראש, כמ"ש בשער א"א (פרק ו), ואחד הוא דעת המתפשט בהו"ק, כמ"ש בשער א"א (פרק ח). ועצמות הז"א הנה הוא מהדעת המתפשט בהו"ק, ולכן הנה הנה הוא הו"ק דכללות י' ספי' דהאצילות, כמ"ש בשער פרצופי זו"ן (תחילת פרק א), ואורו ופנימיותו הוא השם מ"ה, כמ"ש בשער עגולים ויושר (ענף ה). והנה יצאו הז"א בכל עצמותו וגילוייו הנז' מהא"א, ע"י שירד כל מציאותם דהא"א מהגרון ולמטה, שהוא בהחז"ת דא"א. וכן יניקתם הוא מן המזלין שהוא סוד הדעת ולא מן הכתר, שהוא א"א בעצמו.

הנה ע"י כ"ז, הם נצטמצמו להוציא מהם את כל גילוי הז"א, שעצמותו הוא רק מהדעת המתפשט בהו"ק, וכל מציאותו, הנה הוא רק בבחי' הו"ק דהאצילות. ושליטתו וגילוייו, הוא רק האור דהשם מ"ה. והרי לנו עכ"פ, כי הב' חסרונות הנעשה להא"א בראשם, אחד ירידתם מהגרון ולמטה, והשני יניקתם מן המזלין ולא מן הכתר עצמו, הנה הוא לצורך תיקון ז"א ושליטת המ"ה, שייצא בכל גילוייו, כמו שהוא עתה, ושיתנהג עתה שהוא בכל הששת אלפים שנה דהעוה"ז, הכל רק ע"פ שליטת המ"ה, ונעשה כ"ז ע"י החסרונות והצמצומים שנעשה בהא"א.

[סעיף ז']

הנה נתבאר לנו מדברינו, כי הב' מיעוטים הנעשה לאו"א בראשם, הוא סיבת מציאות מדרגת הז"א ושליטת המ"ה שבו, והנה כן הוא עד"ז ג"כ, כי הב' מיעוטים הנעשה להא"א בסופם, הנה הוא סיבת מציאות מדרגת הנוק' ושליטת הב"ן. כי הב' מיעוטים הנעשה בסופם, הנה הם א' מה שהם קצרי הקומה (ע"ה זיווגים ב), שכל מציאותם הוא רק עד הטבור דא"א, ואינו נמשך עיקרם למטה כלל. ומה שנודע מהתלבשות הנה"י דהא"א המתלבשים בהזו"ן, שהם רק מהטבור ולמטה, עומק הכוונה הוא רק על סוד טיפת הזרע, שהוא מהנה"י תרין ביעין ואמה, בסוד השחקים ששוחקים מ"ן לצדיק וצדק (והר ויקרא כו ע"א). כנודע בדברינו. אבל הא"א עצמן אינם מתפשטים למטה מהטבור מאומה, והם קצרי הקומה, והוא מיעוט הא' אשר בסופם.

והב', הוא בענין שפעם, כי אינם משפיעים למטה במכוון, אלא שנצטמצם ונתמעט שפעם מהזו"ן, והוא ע"י הפרסא שנפרס ומפסיק בין או"א לזו"ן, ונמשך שפעם לזו"ן רק דרך הפרסא, והוא רק תמצית הארה ותולדות השפע. והנה אלו הב' מיעוטים הם ג"כ אחד, כי הם תלויים זב"ז, כי אילולא המיעוט דקצרי הקומה, והיו או"א ג"כ נמשכים למטה בשוה עם כל הפרצופים, הרי לא היה מקום להפרסא כלל. וכן אילולא הפרסא, הנה לא היה החסרון דקצרי הקומה חסרון כ"כ, כי היו מאירים הם עצמן במכוון מלמעלה למטה בתוקף אורם.

והרי הו"ו אלו ב' החסרונות אחד, כי הם תלויים זב"ז, והנה הוא לצורך המציאות דהנוק' דז"א ולשליטת השם ב"ן. כי הנה הנוק' דז"א, באשר שהיא היסוד והשורש להעולמות הנפרדים¹⁰¹⁹, שהם העולמות ב"ע. הנה יצאה היא בבחי' פרצוף בפנ"ע, ויחודה עם ז"א הוא רק לפרקים¹⁰²⁰. והנה היא בגילוי אור דהשם ב"ן, שהוא הוי"ה כפולה¹⁰²¹, וקלב ע"א} והוראתו היא דהיא לית לה מגרמה, אלא רק ע"י יחודה בז"א. והנה נעשה בה כ"ז בסיבת הב' מיעוטים הנז' הנעשה לאו"א בסופם, שהם קצרי הקומה, והם נפסקים מלמטה ע"י הפרסא. כי עי"ז יצאה הנוק' מהם בבחי' פרצוף בפנ"ע, ואתחשבת דלית לה מגרמה כלום (והר"ח קפ"א ע"א), כי רק עי"ז, הנה נעשה בה האפשרות להוציא ממנה העולמות ב"ע על מדרגתם שהם.

והרי לנו כי הב' חסרונות אשר להאו"א בסופם, הנה הוא לסיבת מציאות הנוק' ולשליטת הב"ן שבה, אשר בו הוא ההנהגה דהעולמות ב"ע (וכנ"ל סעיף ה'), והב' חסרונות אשר להאו"א בראשם, הרי הוא לסיבת מציאות הז"א ולשליטת השם מ"ה שבו, שהוא העצמות דהאצילות והנהגתו, וכנ"ל סעיף ו'.

והרי נתבאר לנו בכל זה, כי כל עניני דאו"א, מה שירדו חוץ למקום הראוי להם, שהוא מן הגרון ולמטה, ומה שנתייחד מן המזלין והם כלולים בהם, וכן מה שנתמעט קומתם והם קצרי הקומה (ע"ה ויונים ב), וכן הפרסא שנפרס להפסיק ביניהם לבין הזו"ן, הנה כ"ז הנה הוא לסיבת צורך מציאות הזו"ן, ושליטת המ"ה וב"ן השולט בכל משך זמן דהששת אלפים שנה דהעוה"ז, עד עת התיקון. ונתייחד עתה כל הגילוי דהאו"א מקומם, וכן כל מציאותם, רק ע"פ יסוד המציאות דהזו"ן במדרגתם שהם עתה, שהוא ע"פ שליטת אור דהמ"ה וב"ן לבד, כי באשר שכל יציאתם דהזו"ן ותיקונם על מדרגתם שהם, הרי הוא מהאו"א, לכן נתייחד כל עניני דאו"א וכל גילויים עתה, רק ע"פ מה שנוגע מהם להזו"ן, ולשליטת המ"ה וב"ן שבהם.

אמנם הנה כאשר יגיע עת התיקון העתיד, שהוא הנהגת א"א ולשליטת הע"ב וס"ג, הנה אז יאיר א"א ע"י או"א. והמזלין הנה יאירו כולם יחד בשפע אחת מכולם, כי כל הג' נחשבים כאחד, וכן יתגלה אז ג"כ א"ק ע"י האו"א שבו וע"י העקודים. אז הנה יתעלו או"א ויוכללו גם עם המוחין עצמן, שהוא המקום הראוי להם. וכן יתארך קומתם עד למטה ג"כ, ויתפשטו הם עצמן עד סוף הזו"ן, כי יודרך הפרסא ויתבטל מבחי' מסך. וכן יתעלה ז"א למקומו הראוי לו, שהוא עד הדעת אשר בין תרין כתפוי דא"א, ויוכלל ז"א בכל הז' דא"א, וכן גם באו"א עצמם. והנוק' שהיא כללות המלכות, והיא בהמלכות דא"א (ע"י פרצופי זו"ן פרק א ורפ"ח פרק ב) שהיא כולה מהתפשטות הרדל"א, כמ"ש בשער א"א (פרק ב ובהמ"ק שם) וכן הוא בשער מאמרי רשב"י (מח ע"א), ושם הוא מקום הנוק' וכלילותה שם. ולכן כאשר תתבטל הפרסא, הנה תתגלה בה אור מקורה, ותעשה היא אז לראש פינה, ויהיה אורה גדולה מן השמש. וכן יתגדל ז"א בהמוחין דגדלות שני, כי יוכלל

¹⁰¹⁹ עי' לעיל הערה 327.

¹⁰²⁰ עי' לעיל הערה 884.

¹⁰²¹ עי' לעיל הערה 553.

בהאבא עצמו ויתעלה אז בסוד יהי"ה שאמרו בזוה"ק (ויקהל רמז ע"ב)¹⁰²² כנ"ל סעיף ד'. וכן יתעלה אז גם האצילות כולו, לעלות בכל החג"ת דא"ק, ולהכלל בהעקודים ובהא"ק עצמו. וכ"ז הנה הוא שליטת הע"ב וס"ג דלעתיד, שיאירו ויתגלו הן הע"ב וס"ג הכלליים שבא"ק, והן הע"ב וס"ג שבהא"א דהאצילות, ויאיר אז רק הארת הג"ר בכל מקום, ר"ל גם בכל הז"ת, כי יוכלל הז"ת בהג"ר ויאיר אז רק אור הג"ר לבד.

וזהו ג"כ סוד מה שאמרו במדרש (ב"ר פכ"ו סי' ו'), כי לעתיד לבא הנה יהיה האור והזוהר דרוח הקודש בכל הגוף, כי עכשיו כשהיא שורה באדם הזוכה לזה הנה היא רק במוח ולב שבו, אבל לעתיד לבא, יתמלא אורה בכל הגוף, ויהיה כל הגוף כולו מלא רוח ה', רוח חכמה ומדע¹⁰²³ ודעת קדושים. והוא מה שנאמר (יחזקאל לו כז) ואת רוחי אתן בקרבכם, ע"ש. והרי לנו, כי אז הנה יתעלו כל איברי הגוף לעילוי המוח ולב, והוא בסוד שאמרנו, כי בתיקון העתיד, יאירו הג"ר עד סוף הז"ת, ויהא אור הג"ר ממלא כל עלמין, והוא שליטת הע"ב וס"ג דלעתיד.

וזהו ג"כ ענין מאמרם ז"ל (פסחים נ ע"א ובמדרש רבא (במ"ד פ"ט סי' ו) ותנחומא פ' חוקת (פרק ח) וכן הוא בפסיקתות פ' פרה (פרשה יד)) על פסוק זכריה (יד ו) ביום ההוא לא יהיה אור יקרות וקפאון, דברים המכוסים מכם בעוה"ז יהיה גלויים לפניכם לעוה"ב, והוא ע"פ הג' כי הג"ר אשר עליהם נאמר (דברים כט כח) הנסתרות לה' אלהינו, כנודע (קלב ע"ב) מדברי אליהו ז"ל¹⁰²⁴ הנה לעתיד יוכללו גם הם בהז"ת, ויהיו גם הם מהנגלות, אשר הם לנו ולבנינו עד עולם.

[סעיף ח']

והאמת הוא, כי שליטת הע"ב וס"ג דלעתיד, הנה יהיה גלויים הרבה יותר מאד מגילוי המ"ה וב"ן אשר בכל משך זמן שליטתם דהעוה"ז, כי המ"ה וב"ן, שהם בהז"ת, כי הם נשמת הז"ת, הנה בהם גזר המאציל ית"ש, שיסתלקו ע"י החטא, ומתעלמים גם הם, ואתחזר עלמא לתוהו ובוהו, כמ"ש בתז"ח (דף כז ע"א) ע"ש בהגר"א¹⁰²⁵. ואינו מתקיים העולם עתה אלא בתמצית מן התמצית, והוא בחסדו של הקב"ה הנוהג בחסדו כל דור, וכ"ז הוא בשליטת מ"ה וב"ן, שהם מסתלקים ע"י החטא, ומתעלמים גם הם. משא"כ שליטת ע"ב וס"ג, אשר בהתיקון דלעתיד, הנה עליהם נאמר (קהלת יב א) והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ. ואמרו רז"ל (שבת קנא ע"ב) אלו ימי המשיח שאין בהם לא זכות ולא חובה, וע' רמב"ן פ' נצבים בפסוק (ל ו) ומל ה' אלהיך, שפי' כי אז הנה יתבטל היצה"ר ויתבטל החטא, כי הג"ר הם דוחים את החיצונים, כמ"ש הרב בשער לאה ורחל (פרק ז) ובשער יעקב ולאה (פרק ב) ע"ש סמוך לסופו. ועכ"פ הוא כי בשליטת הע"ב וס"ג, הנה יהיו הע"ב וס"ג בגילויים תמיד, משא"כ בשליטת המ"ה וב"ן, הנה גם הם מתעלמים עתה, והחושך יכסה ארץ, וכנודע שאין שמו שלם ואין כסאו שלם¹⁰²⁶ (פסיקתא פיסקא זכור ותנחומא ס"פ תצא), ע' ספר הדע"ה ח"ב דרוש ה' ענ"א סי' ז' ע"ש בזה.

ולא עוד, כי הנה עתה בשליטת מ"ה וב"ן, אין האדם משיג למעלה ממדרגתו מאומה, כי הגוף הוא למסך מבדיל מלהשיג שום דבר מהעולמות שלמעלה. גם במה שהוא בקי ורגיל בו ושגור בפיו וגלוי לפניו בהשכלתו וידעתו, אך כ"ז הוא רק בידעה ולא בהשגה, שהוא רק במציאותם ולא במהותם. וגם ידיעת מציאותם הוא אינו בהרגש¹⁰²⁷

¹⁰²² עי' לעיל הערה 614.

¹⁰²³ מלה"פ דבה"י ב' א' י, ועי' זהר ח"ג סא ע"א.

¹⁰²⁴ עי' תיקו"ז יט ע"א, ועי' לעיל הערה 219.

¹⁰²⁵ עי' מלואים אות (עב).

¹⁰²⁶ עי' מלואים אות (לג).

¹⁰²⁷ עי' גר"א אינו דומה שמיע לראיה, ועי' גר"א תז"ח בענין זה ובפרט במחשבה של האדם

[ע"ד המחשבה של האדם, שהאדם מרגיש ממנה ויודע מציאותה בהרגש, אך רק מציאותה ולא מהותה] אלא רק בהשכלה והבנה וידיעה, כמו ידיעת מערכת השמים, אשר הם סיבת כל הפעולות וכל הפעולות הוא על ידם, וכמ"ש איוב (לח לג) הידעת חקות שמים אם תשים משטרו בארץ, ואמרו ב"ר (פ"י סי' ו) אין לך כל עשב ועשב שאין לו מזל ברקיע שמכה אותו ואומר לו גדל. וכן כל הפעולות כולם, הנה נעשה הכל ע"י מערכת השמים, ועל כל מזל ומזל הנה גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם (קהלת ה' ז), בעולם היצירה ובעולם הבריאה ממונים על ממונים, כמ"ש בזה"ק (פ' שמות טו ע"ב) ופ' תרומה (קע"א ע"ב) ופ' קדושים (פו סע"א), ומקור כולם אשר משם הם מקבלים, הנה הוא השם אהו"ה דביה אתבריאו שמיא וארעא כמ"ש בזה"ק (סוף ח"א רנ"א ע"א) ובזה"ק בראשית (בספרי תורה דף ז' סע"ג ה' ע"א)¹⁰²⁸ והוא ר"ת א"ת ה'שמים ו'את ה'ארץ, דביה איתבריאו ומשם נמשך כל הכחות והשפע לכל הפעולות כולם הנעשה בשמים ובארץ.

והנה כל הידיעות והמושכלות הללו דכל הכחות אשר במערכת השמים ומכל שכן בהשרי מעלה הממונים עליהם, הרי גם למי שזכה לדעת אותם ולהיות בקי בהם ובשמותיהם, וכמ"ש (ישעיה מ' כו) המוציא במספר צבאם לבלם בשם יקרא, וע' זוה"ק תרומה (קע"א ע"ב)¹⁰²⁹, וכן כל המושכלות והידיעות במלאכי מרום ושרפי מעלה, ומכל שכן אשר באורות העליונים והאצילות ואשר למעלה למעלה, הנה גם למי שזכה להשכיל ולדעת בזה איזה השכלות וידיעות, הנה הוא רק בשכל והבנה לבד ובהדעה והדיבור לבד, אבל אין עתה השגה בהם לשום בריה, ולא זכה אדם מעולם למעט נועם זיו השגתם, להדבק בעצמות אור מאיזה אורות עליונים, כי השכל והמשכיל והמושכל אחד הוא, כמ"ש הרמב"ם ז"ל במורה (ח"א פ' ס"ח)¹⁰³⁰. וכשהאדם משיג איזה דבר נעלה מקדושת

¹⁰²⁸ ז"ל: בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ ראשי תיבות אהו"ה דביה אתבריאו שמיא וארעא א"ה ביה אתבריאו שמיא ו"ה ביה אתבריאת ארעא וכל מה דאית בה והוא יהיב תיאובתא בכל אילנין ועשבין די בארעא והוא מה דאמרו אין לך עשב ועשב מלמטה שאין עליו מלאך מלמעלה שמכה אותו ואומר לו גדל שנאמר (איוב לח לג) הידעת חקות שמים אם תשים משטרו בארץ עוד

תרגום: בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ ראשי תבות אהו"ה שבו נבראו שמים וארץ א"ה בו נבראו השמים ו"ה בו נבראה הארץ וכל מה שיש בה והוא נתן תשוקה בכל האילנות והעשבים שבארץ והוא מה שאמרו אין לך עשב ועשב מלמטה שאין עליו מלאך מלמעלה שמכה אותו ואומר לו גדל שנאמר (איוב לח) הידעת חקות שמים אם תשים משטרו בארץ. ועי' מלואים אות (עז).

¹⁰²⁹ ז"ל: תא חזי כתיב (ישעיה מ' כו) המוציא במספר צבאם וגו' כלהו חיילין ומשריין וככביא קודשא בריך הוא אפיק לון בשמא כל חד וחד ולא גרע אפילו חד בכל ככביא ומזלי ודורקיעין כלהו אתמנון נגידין ופקידין לשמשא עלמא כל חד וחד כדקא חזי ליה ולית לך עשבא זעירא בכל עלמא דלא שלטא עליה ככבא ומזלא ברקיעא ועל ההוא ככבא ממנא חד דקא משמש קמיה דקודשא בריך הוא כל חד וחד כדקא חזי ליה:

כל ככביא דברקיעין כלהו משמשי על האי עלמא וכלהו פקידן לשמשא כל מלה ומלה לאינון דבהאי עלמא ולא צמחין ולא מגדלין עשבין ואילנין ודשאין ועשבי ברא בר בחיזו דככביא דקא קיימי עליהו ואתחזון עליהו אנפין באנפין כל חד וחד כמה דאתחזי ליה:

תרגום: בא וראה, נאמר "המוציא במספר צבאם וגו'", את כל החיילות והמחנות והכוכבים, הוציא הקדוש ברוך הוא בשם כל אחד ואחד, ולא גרע אפילו אחד בכל הכוכבים והמזלות של כל הרקיעים. נתמנו שרים ופקידים לשמש את העולם, כל אחד ואחד כראוי לו, ואין לך עשב קטן בכל העולם שלא שולט עליו מזל וכוכב ברקיע, ועל אותו כוכב ממונה אחד שמשמש לפני הקדוש ברוך הוא, כל אחד ואחד כראוי לו.

כל הכוכבים שברקיעים, כולם משמשים על העולם הזה, וכולם מופקדים לשמש כל דבר ודבר, לאותם שבעולם הזה. ולא צומחים ולא מגדלים עשבים ואילנות ודשאים ועשבי השדה, רק למראה הכוכבים שעומדים עליהם, ונראים עליהם פנים בפנים, כל אחד ואחד כמו שראוי לו.

¹⁰³⁰ עי' בבהגר"א על ס"י ב' ע"א, ז"ל, ובדעת הוא השגת הדבר והוא מתפשט אח"כ בגוף כשעושה אח"כ הדבר, ולכן אמרו דעת המתפשט וכו', והן שקראו שכל ומשכיל ומושכל, ומושכל כלול מן השכל ומשכיל וכו' ע"כ. עי' הקוד"ש ז' ע"א: גילוי רצונו שנתגלה אלינו בו הנה הוא גילוי מאלהותו עצמו, ועל זה הוא גודל החיוב דעסק התורה שאנו מחויבים בה, כי נודע הוא שהשכל

עליונים, הרי נעשה אחד בו. אמנם לא זכינו לזה מעולם, למעט טעם נועם זיו השגתם, וכתב הגר"א בליקוטיו שבסוף הספד"צ (לה ע"ד) כי גם {קלב ע"ג} משה רב"ה לא השיג אלא בבריאה¹⁰³¹, וע' ספר הליקוטים בשער הפסוקים שם (סוף פרשת כי תשא¹⁰³² ושם ריש פ' וארא¹⁰³³) ובשער הקדושה להרח"ו ז"ל (ח"ג שער ו)¹⁰³⁴, וע' עוד בפרדס להרמ"ק שער היכלות (פרק ב)¹⁰³⁵. וכ"ז הוא במשה רבינו ע"ה, אבל שאר כל הנביאים לא השיגו אלא ביצירה, ודניאל בראש עולם העשיה, ע"ש עוד בהגר"א.

ועכ"פ הוא כי כל השכלות והידיעות אצלנו, מה שאנו יודעים מכל מה שלמעלה ממדרגת האדם, הוא הכל רק בהשכלה וידיעה, אבל לא בהשגה. כי במהותם, הרי אין אנו יודעים מאומה, והם גבוהים משכלנו, עד שאין אנו יודעים לומר בהם שום השערה כלל. וכן גם ידיעת מציאותם ועצמותם, הנה הגם שרובן מהם, הנה הם נשואי כל המציאויות

והמשכיל והמושכל אחד הוא, וכשמשכיל ויודע איזה דבר מהתורה, הרי הוא דבוק ומתאחד ברצונו ית"ש ממש, כי נעשה אותו הידיעה שכל בו, שהוא חלק מנחות הנפש שבו, והרי מתאחד עם רצונו ית"ש ממש, וכשזוכה לידיעת כל התורה, שהוא רמ"ח ושס"ה כבנין מציאות כל האדם, ומקיים ועושה אותם גם בגופו ממש, הרי נעשה כולו בגופו ונפשו דבוק ומתאחד ברצונו.¹⁰³¹ עי' מלואים אות (עח).

¹⁰³² ז"ל: א' זעירא של ויקרא, שרומזת אל הסתלקות השגת משה ממנו עצמו, ולא נשתייר בו אחר חטא העגל, רק חלק אחד מאלף חלקים שהיו לו בתחלה. והנה בתחלה היה משיג אלף חלקים שבעולם הבריאה, הנקרא אלף, בסוד א"ל שד"י, שהוא בגימטריא משה. ובמלואם הם בגימטריא אל"ף, והוא שם עולם הבריאה כנודע, להורות כי משה השיג תחלה כל האלף. ואח"כ לא השיג מן הבריאה, רק מן מטטרון וסנדלפ"ן, שהם כנגד ז"ן, שהם כנגד ב' אותיות אחרונות ר"ה של ההו"ה כנודע, וז"ס מסו"ה, כי ר"ת מ"ס, מטטרון סנדלפ"ן, ומקום אחיזתם הוא בשתי אותיות ר"ה, וחבורם מסוה. גם מסוה בגימטריא אל"ף, והיא סוד אלף זעירא של ויקרא, שהיא לבדה היה משה משיג בה, אחר עון העגל.

¹⁰³³ ז"ל בספר הליקוטים: הנה היכל לבנת הספיר נקרא אספקלריא שאינה מאירה, ומשם רוב הנביאים מתנבאים, ומשה היה נבואתו מהיכל ק"ק דבריהא, ששם סוד כח"ב דבריהא. והנה במשה ארז"ל שזכה לבינה, היינו באריך דבריהא הכולל בו השאר בסוד קודש קדשים, והנה וידבר אלהים אל משה בסוד בינה, וידבר ה' אל משה בסוד חב"ד, ויאמר בסוד כתר, אמנם כל המראות היו מתוך הבינה.

¹⁰³⁴ ז"ל: לא כל הנביאים יונקים משרש אחד כי יש להם שורשים שאין להם קץ והם ששים ריבוא בכל עולם. וזהו שאמרו רבותינו ז"ל (שיר השירים רבה פ"ד ס"ב צ"ב) ששים רבוא נביאים עמדו בישראל וכו' ומשה רבינו ע"ה כולל כולם ושקול כולם. ואמנם דרך כללות נבאר מדרגתם, כי משה רבינו ע"ה היה עולה עד האצילות ומשם רואה ממש, אלא הוא על ידי התלבשו בבריהא לבדה וגם זה אינו אלא בדרך מעבר לבד, כי האצילות לבדו הוא נמנע, וזהו סוד (שמות פרק י"ג) כי לא יראני האדם וחי, ושאר הנביאים היו רואים באצילות על ידי התלבשות גמור באורות הבריאה.

¹⁰³⁵ ז"ל: אין מקום יניקת הנביאים בספירות ממש כי אין הספי' דבר נגלה בשום אופן בעולם ואפי' למרע"ה אמנם החילוק שבין מרע"ה לשאר הנביאים הוא שמרע"ה היה מתנבא מתוך היכל הרצון שהוא ההיכל הששי כאשר נבאר ושאר הנביאים מהיכל נוגה שהוא היכל ג' ודניאל וחביריו המדברים ברוח הקדש במראה וחלום הם מביטים בהיכל זה השני שאנו בו ועוד בזולת זה כי כשמרע"ה היה מתנבא מהיכל הרצון ע"י חבור הת"ת והמלכות המתגלים בהיכל ההוא והיתה נבואתו מאספקלריא מצוחצח כי לא היה צריך אמצעי בינו ובין ההיכל להביט ענייני הנבואות ולפיכך (לא) היה במראה ולא בחידות (במדבר יב ח) אבל שאר הנביאים מייחדים הספי' האלה בהיכל ג' והמדברים ברוח הקדש היו מייחד' הספי' האלה בשני והענין כי היכל הו' הוא מורה אל היחוד העליון בבחי' שהוא אספקלריא המא' הת"ת ובהיכל ג' שהוא היכל נוגה כאשר נבאר מתגלה אור היחוד שהוא יחוד ב' ספי' בתגבורת הת"ת על המלכות ומתראה בתוך המלכות אספקלריא שאינה מאירה והמדברים ברוח הקדש בהתגלות אור היחוד בהיכל הזה שהוא היכל עצם השמים בתגבורת המלכות על הת"ת והיא שאינה מאירה יותר (משאר) [מלשאר] הנביאים והיינו שיחוד ת"ת ומלכות בנצח והוד כדפי' בשער מהות והנהגה ובשערים הקודמים ובזולת זה עוד בחינה ג' כי מרע"ה היה משכיל נבואתו בלי אמצעיים בינו ובין היכלו וספירותיו ושאר הנביאים היו מסכים הרבה בין הספירות וההיכלות וביניהם והיינו שהיו צריכים ביאור אל נבואותיהם כאמרו (דניאל ח טז) גבריאל הבן להלז את המראה וכן בירמיה א' מה אתה רואה וכו' וכן בשאר הנביאים והנה בהיות הנבואה מושפעת על ידי אמצעיים כל עוד שיתרבו האמצעיים יתרבו החידות והמראות והעד מדניאל ולהיות נבואת דניאל מהיכל הזה עם חלקיו מיוחדים כאשר בארנו נק' איש חמודות.

בכל תהלוכותיהם, ובפרט אורות כל האצילות, אשר הם מבפנים לכולם והם מקומו של עולם (ב"ר פס"ח ס"ט)¹⁰³⁶, נושאי כל העולם בכלל ובפרט ובפרטי פרטות, עד דלית אתר פנוי מהם, ואין קיום לשום מציאות בכל הנהגתה, אף רגע אחת זולתם, וכמבואר כ"ז למבין מעומק דברי הרב בשער השמות (פרקים א ב) ובכ"מ, והרי הם קרוב אלינו מכל קרוב, עד שהם מיוחדים בנו, עכ"ז הנה אין לנו הרגש ממציאותם מאומה.

וכ"ז הוא עתה בזמן שליטת מ"ה וב"ן, שניתן עתה רשות וכח לחטא ועון להחשיך כל אור, עד שחשכו הרואות בארובות, ונתקיים בנו רח"ל מ"ש (משלי כ ב) ידעך נרו באשון חושך, כי תשבו לנו כל האורות העצומים, אשר גם בקרבינו תמיד, ואין אנו מרגישים בהם מאומה. והוא ע"פ מה שכתבנו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף ט"ו ס"ג ג', כי זה עצמו הוא ג"כ הענין דגניזת האור שנתעלם ונחשך ממי שאינו ראוי אליו, גם בעת שהוא מאיר בכל תוקפו, וע"ד שהיה במצרים, לא ראו איש את אחיו ולכל בני ישראל היה אור (שמות י כג), ויהי הענין והחושך ויאר את הלילה (שם יד כ), ע' ספר הדע"ה שם.

אמנם כי בשליטת הע"ב וס"ג, אשר יתחיל להתנוצץ אורם מעת ביאת המשיח והלאה, הנה יתגלה אז כל אור על מדרגתו, ויאר ויזהיר לכל א' לפי השכלתו וידיעתו בו, שבכל מה שישכיל וידע, יהיה גלוי לפניו כל המציאויות דכל אותן המושכלות עצמן, ויאירו בו ויתענג וישמח בהם. וכמש"כ משלי (יג ט) אור צדיקים ישמח¹⁰³⁷, כי יהנה מזיו אורו וישמח בו, כי כל אור קדושת עליונים, הם עצם הזיו והנועם והעונג להמשיג אותם¹⁰³⁸, כי הם עצם הטוב עצמו, אלא שיש בהם גופה מעלה על מעלה, גבוה על גבוה וגבוהים עליהם, עד זיו השכינה עצמה ית"ש.

וזהו ג"כ מ"ש אבות (פ"ד מ"ב) שכר מצוה מצוה¹⁰³⁹, כי אור קדושת המצוה עצמה, היא עצם השכר להעושה אותה, כי בעשיית כל מצוה, הוא ממשיך אור גדול משורשה

¹⁰³⁶ ז"ל: ויפגע במקום ר"ה בשם ר' אמי אמר מפני מה מכנין שמו של הקב"ה וקוראין אותו מקום שהוא מקומו של עולם ואין עולמו מקומו.

¹⁰³⁷ עי' בהגר"א בתיקו, קעב ע"ב: לויתן הוא אור ששת הימים כי לויתן הוא בדעת וכו' והוא אור דבדעת מהכתר ועמ"ש בריש ס"ד בענין הלויתן נחש בריח ועקלתון שהוא אור הראשון ובו השמחה כמ"ש אור צדיקים ישמח שהוא משמח לצדיקים וכתוב (תהלים צז יא) אור זרוע לצדיק כו' ואז ישמח ה' במעשיו והאור הזה נברא ז"ל חורא עובר לסוחר וכו'.

¹⁰³⁸ עי' מש"כ רבינו בספר הביאורים (ח"א א ע"א): ומ"ש (משלי טז ד) כל פעל ה' למענהו, וכן מה שיסדו (ברכת אירוסין) שהכל ברא לכבודו, הנה אין הכוונה שהוא לתועלתו ולטובתו ח"ו, אלא עומק הכוונה הוא כדי שיתגלה אורו וכבודו להראויים לזה. כי הנה גילוי אורו וגילוי כבודו ית"ש, הנה הוא עצמו, הנה הוא העונג והנועם והזיו והזהר לכל הראויים להדבק בו ולהתייחד עמו, והוא עצמו עיקר כל הנועם והזיו והעונג דכל חיי עוה"ב, וכמ"ש (ברכות יז ע"א) העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה וכו' אלא צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם, [הם האורות דהתורה והמצוה שסגלו בהיותם בעוה"ז, ונעשה להם מזה אור כתרם על ראשיהם לכל אחד לפי מעשיו], וז"ש ועטרותיהם כו', ר"ל העטרה שהכין כל א' לעצמו, ונהנים מזיו השכינה שנאמר ויחזו את [ה]אלהים ויאכלו וישתו. והרי לנו כי אור השכינה עצמו לכל הזוכים להסתכל בו, הוא עצמו הזיו והנועם דכל חיי עולם הבא. וזה הוא שאמר כל פעל ה' למענהו, ר"ל למען אורו שיתגלה להראויים לזה. וכן תרגם יונתן שם על מלת למענהו, לאילין דמשתמעין ליה. וכן הוא מה שיסדו שהכל ברא לכבודו, שיתגלה כבודו, כי גילוי אור כבודו יתברך אשר יתגלה להראויים אליו הוא עצמו הזיו והנועם שאין למעלה מזה כנז'.

¹⁰³⁹ עי' פת"ש (מ"ד ומ"ן ב): כל העליות ובירורים ע"י עליית המחשבה שהאדם מקשר מחשבתו לקדושה ע"י המצות ועסק התורה, מוריד עליו הארה יתירה בנשמתו בסוד מ"ד, לעשות עוד מצות ותיקונים בסוד (תנחומא ויקהל א') ששכר מצוה מצוה, וכן בעסק התורה כשמטריח מחשבתו להבין ולהשיג איזה דבר בתורה, אז עולה ניצוצ זה במחשבתו ובנשמתו ונעשה בסוד מ"ן, ואז נפתחים לו שערי חכמה למעלה מגדר השגתו כדי שיבין ויחדש בתורה כפי שורשו, והוא בסוד מ"ד, והחידוש שמחדש הוא בסוד הולד הנולד ע"י חיבור מ"ן ומ"ד הנ"ל, והוא סוד מ"ש בזהר בהקדמה (ה' ע"א) שע"י חידושי תורה האמיתים בורא שמים חדשים וארץ חדשה, והיינו סוד הבירורים שבכל עת יציאת אורות חדשים שנעשה ע"י מ"ן ומ"ד כמבואר.

ועי' הקדו"ש ש"ו פ"ח, ועי' שער מאמרי רשב"י כה ע"ד.

אשר בעולם המלבוש¹⁰⁴⁰, וממשיך אור גדול בשורש נשמתו, ע"י כל מצוה מאור פני מלך חיים ית"ש, ואח"כ הנה הוא בא בשלו, להאיר בהאור פני מלך חיים, אשר המשיך והתקין לעצמו.

ועכ"פ הוא, כי בשליטת דהע"ב וס"ג, הנה יתגלה המציאות דכל המושכלות כולם להמשיכילים בהם בכל מציאותם, וגם במהותם, ויתעדן בהם בנועם זיו השגתם. ולכן נאמר על אז (דניאל יב ג) והמשיכילים יזהירו כזוהר הרקיע¹⁰⁴¹, כי יאירו ויזהירו באור פני מלך חיים, ע"י המושכלות שהשכילו בהם, ויעמדו בהם כל אותן המושכלות בתוקף אור זיו קדושתם, ויתענגו בהם ויאירו ויזהירו על ידיהם כזוהר הרקיע.

[סעיף ט']

וע' בהקדמת תיקונים בתחילתו (א ע"א) שמבאר שם פרטי הצהצחות דזוהר הרקיע בסוד הי' ספי¹⁰⁴² ע"ש, ועומק הכוונה הוא על סוד הי' ספי' שבכל אור ואור, אשר מהמלכות דאצילות עד המלכות דא"ס¹⁰⁴³. כי בהם, הנה הוא כל המושכלות כולם, אשר מעולם ועד עולם, מיום שניתן התורה לישראל עד סוף כל הדורות, אלא שהשכלת כל א' הוא רק לפי שורש נשמתו, אם בחיצוניות אם בפנימיות או בפנימי לפנימיות, וכיוצא בזה מדרגות רבות לאין חקר. אך עכ"פ הוא, כי כל {קלב ע"ד} העוסקים בה כהראוי, הנה כולם הם בכלל, והמשיכילים יזהירו בו, ויהיה האור והזוהר לכל א' לפי ערך המושכלות שעסק בהם.

והרי נתבאר לנו, כי הנה בתיקון העתיד, שהוא בשליטת הע"ב וס"ג, אשר יתחיל להתנוצץ מעת ביאת המשיח והלאה, הנה יתגלה לכל א' את אור קדושת הדברים אשר עסק בהם בעוה"ז, הנה יאירו בו ויתגלה בו אור קדושת מציאותם, ויאירו בו ויתאחד עמם, וישיג אז גם את מהותם ג"כ, כי יתבטל אז כל חשכת ועביות וכל מסך מבדיל, ויתעלה כל חומר לצורה, ויזדכך כל גוף לנשמה. וכן למעלה למעלה, הנה יתבטלו כל המסכים והלבושים מהאורות, ויתגלה קדושת אמיתתן עצמן, וכמ"ש בהקדמת תיקונים (דף טז ע"ב) ואתפשט קב"ה מכל כינוין ומרכבות דמט"ט כו'¹⁰⁴⁴ ואתמר ביה (ישעיה ל כ) ולא יכנף עוד מוריד והיו עיניך רואות את מוריד, בההוא זמנא כי עין בעין יראו כו' (ישעיה נב ח), ואתפשט ממרכבות דלתתא ואתלבש במרכבה דיליה, דאיהו אד"ני כו' ע"ש. ומ"ש, ולא יכנף עוד מוריד והיו עיניך רואות את מוריד, ולשון "מוריד", הוא לשון תורה ולימוד, כמו יורו משפט ליעקב (דברים לג י), והדברים מאירים על מה שאמרנו, כי עתה, הרי בכל מה שהאדם עוסק ומעמיק בלימודיות שהם למעלה ממדרגתו, הנה הוה כל אותן המושכלות עצמן, נעלם מהאדם ולא ידע מה הם, אבל לעתיד הנה יתגלו כולם לפניו, ולא

¹⁰⁴⁰ ע"י שער הפונה קדים פרק כח.

¹⁰⁴¹ ע"י תיקו"ז א ע"א.

¹⁰⁴² המעיין שם יראה כי מנה שם רק ט' ספירות, אמנם עכ"פ הספירות נמנים שם כסדרן.

¹⁰⁴³ ע"י לעיל הערה 35.

¹⁰⁴⁴ ז"ל: ואתפשט קודשא בריך הוא מכל כנויין ומרכבות דמטטרין דאינון כוז"ו במוכס"ז כוז"ו מצפ"ץ ואתמר ביה (ישעיה ל כ) ולא יכנף עוד מוריד והיו עיניך רואות את מוריד בההוא זמנא כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון (שם נב ח) ואתפשט ממרכבות דלתתא ואתלבש במרכבה דיליה דאיהו אדנ"י שם המרכבה דא יה"ה כנ"י דא אלה"ם דסליק לחושבן אה"ה אדנ"י ואיהו כנוי דתריין שמהן אלן וביה אתכסיין.

תרגום: ויתפשט הקדוש ברוך הוא מכל הכנויים ומרכבות של מטטרין, שהם כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, ומצפ"ץ. ונאמר בו "ולא יכנף עוד מוריד והיו עיניך רואות את מוריד", באותו זמן, כי "עין בעין יראו בשוב יה"ה ציון". ויתפשט ממרכבות שלמטה, ויתלבש במרכבה שלו, שהיא אדנ"י, שם המרכבה, הוא יה"ה. כנוי זה אלה"ם שעולה לחשבון אה"ה אדנ"י, והוא כנוי של שני השמות הללו, ובו הם מתכסים.

יכנף עוד מוריד, שהם כל הלימודיות שעסק בהם, והיו עיניך רואות את מוריד, שישג את כל המושכלות כולם, מציאותם ומהותם.
עד כאן הגיע דברינו כעת בהדרוש הזה כל מה שכתבנו בו מלעיל סעיף ד' עד כה, ע"י שנמשך לנו הדברים מענין לענין והדברים הם עתיקים.

[סעיף י']

ומעתה נחזור להשלים הדברים בענין השם מ"ה דאות ל"א דענינינו, כי הנה נתבאר לנו מדברינו לעיל סעי' א' ב' ג', על אותו השם מ"ה, את מצאותו ושימוש, הן בעולם הנקודות והן אח"כ בעת התיקון. כי מציאותו הוא, כי הנה הוא המ"ה הפרטי שבהע"ב והס"ג דלעיל אות כ"ט ל'. ומקומו הוא בהמ"ה דלעיל סי' ו' אות כ"ג, שהוא בהאבא העיקרי גופה, בהחג"ת שבו. והנה הוא כלול מב"ן ג"כ, כי הם מ"ה וב"ן פרטיים שבהע"ב וס"ג עצמן דלעיל אות כ"ט ל', אלא שהב"ן אינו עולה בו בשם, והנה הוא המ"ה והז"א הפרטי שבהע"ב והס"ג דהאור חדש, הנולד מהזווג דהע"ב וס"ג שבגלגלתא, שאמר הרב בנקודות (פרק ב). וזהו ענין מציאותו ומקומו. אך שימוש הוא, כי הנה הוא השורש (ר"ל השורש היותר קרוב) להאור שיצא מהטבור והיסוד, אשר מהם הוא האורות דהצפני רגלים, שהם המלכי יושר, וזהו שימוש אשר בעת עולם הנקודות.

אמנם אח"כ, כאשר הגיע עת התיקון, ונעשה עליית המ"ן דהניצוצי קדושה שנבררו ע"י אור המ"ה שהאיר דרך המצח (כמ"ש בכלל ח"י ענ"ח אות ג' ד' ע"ש) והנה היה עלייתם בתחילה בהמקום שיצאו משם, והוא בהמ"ה דענינינו, שהוא השורש היותר קרוב להם, כנ"ל. ומשם, הנה עלו כולם יחד, ר"ל עם אותו המ"ה ג"כ, להס"ג ולהע"ב דלעיל אות כ"ט ל'. ומשם הנה עלו כולם יחד להאורא עלאה שבגלגלתא, שהוא שורש האבא, ונתייחד ע"י האורא עלאה עם המ"ס ביחוד נורא ונעלה, שהוא בלי מסך כלל, והיינו ע"י בקיעת הקד"א.

והנה נולד מזה האור דהתיקון הפנימי, ונתייחדו עמו כל המ"ן הנז', ונעשו גם הם מאור התיקון עצמו, כי נתייחד הע"ב דאות כ"ט עם הע"ב דהתיקון דלעיל סי' ז' אות כ"ה, והס"ג דאות ל' נתייחד עם הס"ג דהתיקון דלעיל סי' ז' אות כ"ו, והמ"ה דאות ל"א דענינינו הוא נתייחד עם המ"ה דהתיקון דלעיל סי' ז' אות כ"ז, ונעשה הוא גופה ג"כ מאור התיקון עצמו. ומה שהיה משמש הוא מקודם, שהיה שורש להנקודות דהמלכי יושר, הנה משמש הוא עצמו עתה, שנעשה שורש להאור התיקון דהאצילות, כי הרי מקומו הוא למעלה מהטבור בהמ"ה דלעיל סי' {קלג ע"א} ו' אות כ"ג, שהוא בהאבא עצמו שבא"ק, וכנ"ל. והרי הוא שורש משם להאור הנכנס בהאצילות, שהוא מהטבור ולמטה, להשפיע עליו תמיד. ועכ"פ הוא, כי בעת התיקון, הנה נעשה אותו המ"ה דאות ל"א דענינינו, שורש לאור התיקון דהאצילות. ומה שהיה מקודם שורש להנקודות דמלכי יושר, נעשה הוא עצמו, מעת התיקון והלאה, לשורש לאור התיקון דהאצילות, וזהו שימוש מעתה ועד עולם. אמנם מה שאמרנו כי הוא נתייחד מאז עם השם מ"ה דהתיקון אשר לעיל סי' ז' אות כ"ו, הנה האמת הוא, כי הנה הוא מיוחד מעתה עם כל השמות מ"ה אשר מס' ו' דלעיל עד סוף סי' י"ג דלקמן, כי בעת התיקון, הנה נעשו כל אלו העסמ"ב כולם אחד, כנ"ל סעיף ג' ע"ש, ודי בזה.

(ל"ב)

ב"ן

[סעיף א']

השם ב"ן הזה, הנה הוא כללות הזו"ן שבהאור חדש שיצאו מהטבור והיסוד דא"ק, וכללות הזו"ן הנה הוא כלול בשם ב"ן, כמ"ש הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ח), ע"ש. ועוד כי הרי עתה, שהוא בכל זמן דשליטת מ"ה וב"ן, הנה נתייסדו הזו"ן הכלליים דכל פרצוף בהנה"י שבו, כמ"ש ברפ"ח (פרק ב), שהוא מקום הב"ן, ובסוד (בראשית כ"ב) והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה, כנודע¹⁰⁴⁵. וכן הוא בהשם ב"ן דענינינו, שהוא כללות האורות שיצאו מהטבור והיסוד, אשר מהם הוא האורות דהצפרני רגלים, שהם המלכי יושר כמו שיתבאר. הנה הוא כללות הזו"ן דאור חדש הזו"ן הכלליים שבו, והנה הם כלולים בהב"ן הכללי שבו, שהוא הב"ן דענינינו.

והנה הוא כולל ג"כ את כל הב"ן החיצוני דלעיל סי' ו' אות כ"ד, שהוא כללות כל המלכיות דהב"ן הכללי שבהאבא שבא"ק. והם ג"כ המלכיות דהב"ן דלעיל סי' ו' אות כ"ח, שהוא כללות המ"ר דהב"ן דהתיקון, שמצד האבא שבא"ק. והמלכיות שבו, שהם מהחיצוניות דהב"ן דסי' ו', הם אשר יצאו בעולם הנקודות. כי הנה קודם שנעשה גם עולם הנקודות, הנה לא היה אז עדיין המ"ה וב"ן שבהאבא, שהם המ"ה וב"ן דסי' ו' אות כ"ג כ"ד, הנה לא היו הם עדיין כלל. והוא מ"ש הרב בנקודות (ריש פרק א), כי אז היה מתפשט הס"ג בא"ק עד סיום רגליו. ובאמת הנה גם זה היה ג"כ רק לצורך ההתפשטות הא' דלהאצילות, כנודע בדברינו בכלל ה' ו' ובכ"מ. אבל עיקרן דאז"א, הם רק עד גבול הטבור¹⁰⁴⁶, כי עד שם הוא מדרגת הע"ב וס"ג העיקריים, והוא עצמו ג"כ מדרגת דהאז"א, שהם רק ע"ב וס"ג לבד, ורק עד גבול הטבור לבד, ולכן חזר ההתפשטות ונסתלק ועלה מהטבור ולמעלה, כמ"ש בנקודות (פרק ב), ואמר שם, כי נשאר אז מהטבור ולמטה ריקן מאור, כי לא היה אז עדיין המ"ה וב"ן כלל, והיו עדיין נעלמים במקורן.

אך כאשר הגיע עת הנקודות לצאת ולהתהוות, הנה נעשה הסתלקות דהתפשטות הנז' למ"ן, ונודווגו עי"ז הע"ב וס"ג שבגלגלתא, שהם הע"ב והס"ג דהמ"ס אשר בסי' א' אות א' ב', ונולד עי"ז האור חדש הנז', והוא כלול ג"כ מעסמ"ב כלליים ופרטיים ופרטי פרטים לאין חקר. והע"ב והס"ג הכלליים שבו, הנה הם הע"ב והס"ג דלעיל אות כ"ט ל', וכן גם המ"ה וב"ן הפרטיים אשר באותן הע"ב וס"ג עצמן, הנה הוא כללות המ"ה אשר לעיל אות ל"א, והם כולם, הנה הם נשארים למעלה מהטבור וכנ"ל אות כ"ט ל' ל"א, וכמו שבארנו שם בכל א' כל הצורך בזה תהלה לאל ית"ש. אך המ"ה וב"ן הכלליים שבו, הנה הם אשר יצאו מהטבור ולמטה, והוא האור אשר יצא מהטבור והיסוד, אשר מהם הוא האורות דהצפרני רגלים. וכ"ז הוא הב"ן דענינינו, שהוא כללות המ"ה וב"ן הכלליים דהאור חדש, הזו"ן הכלליים שבו, אשר הם ירדו ויצאו מהטבור ולמטה.

והנה כל אותן הזו"ן הכלליים דהאור חדש, שהם האורות שיצאו מהטבור והיסוד, הנה הם המלכיות דכללות המלכות דהב"ן הכללי דהתיקון אשר מצד האבא שבא"ק, והם המלכיות (קלג ע"ב) דהשם ב"ן דלעיל סי' ו' אות כ"ח, ויצאו בעולם הנקודות רק המלכיות לבד והוא הב"ן דענינינו.

[סעיף ב]

והנה הגם שעיקרו, הנה הוא מה שנולד מחדש, כי הוא האור חדש הנז', אשר הוא נמשך מלמעלה, שהוא מהזווג דהע"ב וס"ג דהמ"ס שבא"ק אשר בסי' א' אות א' ב' וכנ"ל. אך הנה משתתף בו ג"כ האבא עצמו, ליתן חלק מגופו ונפשו בהמ"ן שעלה כנז', ואותו החלק הנה הוא החיצוניות דהב"ן שבו, שאמרנו לעיל סי' ו' אות כ"ד, והוא המלכיות דהב"ן שבו*, ונעשו הם אחד עם המלכיות אשר בהשם ב"ן דענינינו, ונעשו שם לעצם

¹⁰⁴⁵ עי' לעיל הערה 52.

¹⁰⁴⁶ והוא בחי' קצרי קומה הנ"ל (קלא ע"ב).

מעצמיו ובשרו¹⁰⁴⁷. והנה נאצל ונתגלה אותו הב"ן החיצוני בהאבא שבא"ק ג"כ רק בעת עולם הנקודות, כי עיקרו הוא רק ע"ב וס"ג לבד וכנ"ל. ועכ"פ הוא, כי הב"ן דעניינו, שהוא המ"ה וב"ן הכלליים והאור חדש, והוא המלכיות דכללות המלכות דהב"ן דלעיל ס"ו אות כ"ח, הנה הוא כלול ג"כ מהמלכיות שבהחיצוניות דהב"ן דהאבא שבא"ק, שהוא הב"ן החיצוני דלעיל ס"ו אות כ"ד. וכל כחו והתפשטותו דהב"ן דעניינו, שיצא והתפשט מהטבור ולמטה, כי הרי הוא האורות שיצאו מהטבור והיסוד כנז', וכמ"ש הרב בנקודות (פרקים ב ג), הנה כ"ז נעשה בו ע"י כלילותו בהב"ן החיצוני דהאבא אשר בהב"ן דלעיל ס"ו אות כ"ד. כי האבא הנה הוא המוליד והמציא אותו בעולמו, והוא קבע לו מקומו מהטבור ולמטה דוקא. וכ"ז הנה הוא ע"י שהשתתף עמו ונעשה בו לעצם מעצמיו, וע"י הנה הוא מנהיגו לעולם.

[*] הגהה אמנם הנה בכ"מ אמרנו כי ההשתתפות דהא"א, הוא בהנה"י שבהם, והוא ג"כ ענין התלבשות הנה"י דהא"א, המתלבשים בהזו"ן כנודע בדברינו. אך האמת הוא, כי עיקר כל התלבשות והשתתפות, הוא רק עם המלכות, ובפרט בעולם הנקודות, אלא שהמלכות הנה היא לעולם כלולה מהנה"י, וכמ"ש באו"א (סוף פרק ט) ומוחזן דצלם (סוף פרק ד).

והנה נתבאר לנו בכ"ז על הב"ן דעניינו, מציאותו ומקומו ומקורו. כי מציאותו הוא, שהוא המ"ה וב"ן הכלליים, הזו"ן הכלליים שבהאור חדש, והוא האורות שיצאו מהטבור והיסוד שאמר הרב בנקודות (פרקים ב ג), והוא המלכיות דכללות המלכות דהב"ן שבס"ו אות כ"ח. וכן השתתף בו ג"כ ונעשה לאחד עמו, כל הב"ן החיצוני דהאבא שבא"ק, שהוא הב"ן החיצוני דלעיל ס"ו אות כ"ד. ומקומו הוא, מהטבור ולמטה דהא"ק, ועומד כנגד הנקודות דהעגולים, כמ"ש הרב שם. ומקורו הוא, שהוא מהע"ב והס"ג דהמ"ס אשר בס"א אות א' ב'. ושימוש, הנה הוא בשתיים: אחד הוא, כי הוא ממתיק את הנקודות דהעגולים ומבסם אותם לצורך מלכותם אשר כרגע, וכמ"ש הרב שם, שהאור חדש הוא מאיר להעגולים, והוא שימוש אחד. אך כ"ז, הנה הוא רק על עיקרן דהאורות אשר יצאו מהטבור והיסוד, כי הם לא מיתו ולא נשברו, וכן לא ירדו הם עצמם במקום העתיד להבי"ע כלל, אלא שנשארו הם במקום שהיה עתיד להאצילות, ע"ד הג"ר דהעגולים. ולכן לא די שלא מיתו, אלא גם האירו הם להעגולים, כדי לבסמם לצורך מלכותם כרגע כנז', והוא שימוש אחד. והשימוש הב', הוא מה שיצא מהם האורות דצפראני רגלים, והיה בהם ג"כ המיתה והשבירה, כמו באורות העינים, והם המלכי יושר, שהם הנקודות אשר מצד האבא שבא"ק.

והענין הוא, כי מן הראוי הנה היה, שאותן האורות שיצאו מהטבור והיסוד, שהם מהאבא שבא"ק, והם בחי' זכרים, שיזדווגו הם עם אורות שיצא מן העינים, שהם מהאימא שבא"ק, והם נוקבין. אך באשר, כי גם האורות דהטבור והיסוד, שהם מהאור חדש אשר מהאבא, הם ג"כ אינם מציאות שלימים כלל, כי הם ג"כ רק בסוד טיפת קרי, ובפרט האורות שיצאו מהעינים, שהם היו עוד {קלג ע"ג} יותר מחוסרי שלימות, הנה לא היה אפשר להם להזדווג זב"ז, ולכן כל מה שהיה ראוי לצאת מהאור חדש בסוד טיפת זרע, מבחי' היסוד, הנה יצא מהם רק מצפראני רגלים, שהוא רק הארה בעלמא. ואותן האורות שיצאו מהצפראני רגלים, דכל בחי' הפרצופים שבהאור חדש, כי היה הוא כלול ג"כ מכל בחי' הפרצופים כולם, והם המלכי יושר העיקריים, אשר הם נשארו בקדושתם לעולם, ולא ירדו ולא מיתו כלל. אך כל הארת שיצא מהצפראני רגלים, דכל אותן הפרצופים שבו, הנה הם המלכי יושר דהנקודות, אשר מצד האבא שבא"ק, אשר הם מיתו ונשברו ג"כ.

¹⁰⁴⁷ עי' לעיל הערה 385.

וזהו השימוש הב' אשר מהאור חדש, כי השימוש הא', הוא מעיקר האורות עצמן, שהם האורות אשר יצאו מהטבור והיסוד, שהם המלכי יושר העיקריים, והם עצמם הנה לא מיתו ולא נשברו כלל, וכן נשארו הם ג"כ בקדושתן ובמקום האצילות לעולם. ושימושם הוא, שהם מאירים ומבסמים להנקודות דהעגולים, כדי לצאת למלוכה כרגע, וגם לבסם את דיניהם במקצת עכ"פ. ועל זה הם מאירים להם, כמ"ש הרב בנקודות (פרק ב' ושם ריש פרק ג'). והשימוש הב' הוא, כי הנה היה ראוי להם להזדווג עם הנקודות דהעגולים, כי הרי הם שניהם בבחי' זו"ן. אמנם באשר, שהם אינם בשלימות כלל, הנה לא היה אפשר להם להזדווג, ויצא מהפרצופים שבהם כל מה שהוא ראוי לצאת מכל א'. מהיסוד שבו, הנה יצא ממנו רק כח והארה דרך הצפרני רגלים שבו, ואותן ההארות דהצפרני רגלים, הם בבחי' המלכי יושר שמיתו, והם הנקודות דמצד האבא, אשר הם מיתו ונשברו ג"כ, וכמו שבארנו בזה בספר הדע"ה ח"א דרוש א' סי' ה' ושם דרוש ב' ג' בארוכה, ע"ש. והרי נתבאר לנו תהלה לאל ית"ש על הב"ן דענינינו, מציאותו ושימושו מקומו ומקורו.

[סעיף ג']

והנה כ"ז שאמרנו בענין שימוש, הנה הוא רק בעולם הנקודות, אבל לאחר התיקון, הנה נשתנה שימושו לגמרי, וסיבת השינוי בשימושו הוא, כי הנה בעת התיקון ולצורך התיקון, הנה ניתוסף בו אורות רבים בתוספות מרובה על העיקר הרבה מאד, עד שנשתנה עי"ז גם כל מציאותו ונעשה לפנים חדשות לגמרי. ועי"ז הנה נשתנה ממילא שימושו ג"כ, כי שימושו דכל א', הרי הוא לפי מציאותו, והם תלויים זב"ז. וכן בשינוי מציאותו, שהוא ע"י אורות רבים שניתוסף בו כנו', וכל אותן האורות, הנה הם ממקורות יותר געלים, כי הרי הם עיקרו שמור לאור התיקון העתיד, אשר נאמר על אז, ישמח ה' במעשיו (תהלים קד לא). וא"כ הרי נשתנה מקורו ג"כ. וכן בענין המקום, הנה נודע הוא ג"כ, שהמקום הוא לפי ערך המציאות שעומד בו, וכמ"ש בספר הקדו"ש (שער ה' פרק א') וע' מדרש תהילים (מזמור צ' סוף סי' י'), וא"כ הרי בעילוי המציאות. ושינויו, הנה משתנה המקום ג"כ, וא"כ הרי נמצא, כי לאחר התיקון, הנה נשתנה הב"ן דענינינו בכל עניניו שבו, במציאותו ושימושו ומקומו ומקורו.

[סעיף ד']

והענין בביאור הוא, כי הנה אחר מיתת המלכים ושבירת הכלים, ויצא כל התוהו, כל מה שגזרה רצונו ית"ש עליה, בסוד (מנחות כט ע"ב) כך עלתה במחשבה לפני. והנה היה כ"ז בסוד מקלקל על מנת לתקן (מבו"ש ש"א ח"א פ"א), לסבב התיקונים מכל הקלקולים עצמן, ולפי גודל איכות כל קלקול, הנה יסובב מזה איכות התיקון אשר הוא ממנה עצמה בכפלי כפליים, כמו שמתבאר כ"ז בארוכה בספר הדע"ה ח"ב בעזרת ה' ית"ש, ע"ש. והנה היה סדר פעולת התחלת התיקון ע"י האורות דהנקודות, שנשארו הם למעלה בעת מיתת המלכים, כי לא ירדו למטה רק הניצו"ק דש"ך ופ"ר ורפ"ח, אבל האורות הם לא ירדו לעולם ונשארו למעלה, כמ"ש בשבירת הכלים (פרק ג') וכנודע. והנה נעשו שם האורות לסוד מ"ן, ונתייחדו הם עם האורות דכל מלכי העגולים אשר יתבאר לקמן סי' י"א, וכן עם האורות העיקריים שייצאו {קלג ע"ד} מהטבור והיסוד, ור"ל כי הנה היה כאן ג' מיני אורות, ב' הם מאבא וא' הוא מאימא, היינו האורות דמלכי היושר אשר הם מהצפרני רגלים, שהם מיתו ג"כ, ונשארו האורות למעלה כנו', ב', כי הרי אמרנו שעיקר האורות אשר יצאו מהטבור והיסוד, שהם כלולים ג"כ מעשר ספי' ומה' פרצופים כללים ופרטים ופרטי פרטים, הנה הם עצמם לא מיתו כלל, ולא ירדו למטה כלל, אלא שנשארו קיימים ובגבול מקום העתיד לאצילות, וע"ד הג"ר דהנקודות, וכנודע. ומה שמיתו מהנקודות

דהאבא ג"כ, הוא רק הנקודות שיצא מהצפני רגלים דהפרצופים שבהאורות דהטבור והיסוד, אבל אותן הפרצופים עצמן, הם לא מיתו ולא ירדו כלל. וכן גם האורות שיצאו מהצפני רגלים, שבהם אשר הם מיתו ג"כ, ונשברו כליהם וירדו השברי כלים למטה, והנה ירד עמהם ג"כ כניצוצין¹⁰⁴⁸ דש"ך ופ"ר ורפ"ח, שהם מהחב"ד שבהם [הש"ך הוא מאור החכמה, הפ"ר הוא מאור הבינה, הרפ"ח הם מהדעת, וכנודע כ"ז בדברינו¹⁰⁴⁹], ולא ירדו רק הניצוצי קדושה, אבל האורות עצמן הם נשארו למעלה, כמ"ש בשבירת הכלים (פרק ג), וכנודע. והרי היו מהאבא שבא"ק ב' מיני אורות, אשר הם נשארו למעלה, גם בכל משך זמן דעולם הנקודות: אחד, הוא עיקרן דהאורות דהטבור והיסוד. ב', האורות דהצפני רגלים שבהם. ומהנקודות דהאימא היה רק אור אחד, שהוא האורות דהנקודות דהעגולים, שיצאו מן העינים, כאשר מיתו ונשברו, הנה לא ירדו מהם ג"כ אלא רק הניצוצי קדושה דש"ך ופ"ר ורפ"ח, אבל עיקרן דהאורות עצמן נשארו למעלה, והרי היה ג' מיני אורות שנשארו למעלה, ב' מאבא ואחד מהאימא.

[סעיף ה']

וכאשר הגיע עת התיקון, הנה נתייחדו כל אלו הג' אורות זב"ז, כי שורש כולם הם מהמ"ס דא"ק, אלא שע"י תוקף הדינין דשרשי התוהו שהיה מעורב בהם, נתפרדו, והיה כל א' לעצמו. אבל מאחר שיצא התוהו לעצמה, וגם היא נתבטלה ברובה, כי נתהפכה לאש משפט, וכמו שבארנו כ"ז בספר הדע"ה ח"ב, ונשארו האורות עי"ז זכים בלי סיגים כלל, הנה נתבסמו ונמתקו, כי כן הם משרשם שבמ"ס, רשפי אש שלהבת י"ה¹⁰⁵⁰, שלהובין דרחימו. ולכן הנה נתייחדו עתה, ר"ל לצורך התיקון, כל הג' אורות הנז' זב"ז, ונעשו לאחד ממש, ועלו למ"ן, ונעשה עי"ז זווגא עלאה דאורא ובוצינא¹⁰⁵¹, שנזדווגו עתה בלי מסך כלל. כי הנה נבקע הקד"א, ונתייחדו אורא ומ"ס, בהגילוי דאור הגנוז. והנה יצא עי"ז גילוי אור המ"ה שהאיר דרך המצח, והיה יציאתו מבחוץ בבחי' אור מקיף, אשר ממנו נכוו החיצונים¹⁰⁵², והתפשט עד סוף רגלי א"ק, ובירר הוא את הניצוצין הראשונים אשר לצורך תיקון האצילות, ועלו הם למ"ן ונתייחדו בעלייתן עם הג' אורות הנז', לעורר עוד בזווג עלאה דהאורא ומ"ס הנז'. ונאצל ונולד עי"ז האור המ"ה הפנימי, שהוא אור התיקון העיקרי, שהוא מבפנים, אלא שהאיר דרך המצח ג"כ, כמ"ש בשבירת הכלים (פרק ו). ועיקרו שהוא מבפנים, הוא בגילוי דו"ן כמ"ש באד"ז (רצב ע"א) וכן באד"ר (קלה ע"ב), והוא הדר ומהיטבאל והם המ"ה וב"ן הכלליים, שהם אור התיקון הכללי. ויצא אור המ"ה הפנימי מזווגא עלאה הנז', ונתפשט מבפנים דרך הא"א והא"א שבא"ק, ויצא מהיסודין שלהם, שהוא כללות היסוד דא"ק. והוא מ"ש הרב בסדר אצילות בקיצור (פרק ב) שאור התיקון הוא תולדות היסוד דא"ק, כי יצא מהיסוד בסוד החסד דאתגלי בפום אמה¹⁰⁵³, והוא אור המ"ה הפנימי שאמרנו, והוא אור התיקון העיקרי. משא"כ האור המ"ה שהאיר דרך המצח, שאמר בשער התיקון (פרק ב) וכן הוא ג"כ בשבירת הכלים (פרק ו), הנה הוא רק בבחי' אור מקיף כנז', וע' בכ"ז בכלל ח"י ענ"ח אות ד'. ועכ"פ הוא, כי הנה הב"ן דענינינו, אשר אמרנו לעיל סעי"ב, בהשימוש הב', שממנו הוא המלכי יושר, אשר הם מיתו ג"כ. הנה בעת התיקון, נתברר מהם כל הצורך

¹⁰⁴⁸ נדצ"ל הניצוצין.

¹⁰⁴⁹ עי' דרוש ש"ך פ"ר רפ"ח בסוף דע"ה ח"ב.

¹⁰⁵⁰ עי' לעיל הערה 292.

¹⁰⁵¹ עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

¹⁰⁵² עי' עקודים פרק ב ולאה ורחל פרק ז.

¹⁰⁵³ עי' אד"ר קמב ע"א, הוב"ד לעיל הערה 377.

לתיקון האצילות, ועלו למ"ן עם האורות העיקריים שיצאו מהטבור והיסוד וכנז'. והנה היה עלייתם בתחילה בהמקום אשר יצאו משם, שהוא בהשם מ"ה {קלד ע"א} דלעיל אות ל"א, ושם בהס"ג דאות ל', ומשם בהע"ב דאות כ"ט. והיה עלייתם יחד, עם בירורי הניצוצי קדושה והאורות דהעגולים, אשר יתבאר ענינם לקמן סי' י"א. והנה הם הג' אורות הנ"ל, עם הב' מיני בירורי הניצוצי קדושה דהיושר והעגולים, ונעשו כולם אחד, ועלו למ"ן בהמ"ס לעורר הזווגא עלאה הנז', ולהמשיך את אור התיקון הנז'. ונתייחדו והאירו כולם יחד, עד שנעשו הם עצמם ג"כ לאור התיקון גופה. וכנודע שכל מ"ן שעולה, הנה מתייחד הוא עם האור ומוחין שממשיך ע"י עלייתו, ונעשים כולם אחד¹⁰⁵⁴. והרי נמצא, כי הנה כל מה שבארנו לעיל סעי' א' ב' בהב"ן דענינינו, את מציאותו ושימושו ומקורו ומקומו, הנה הגם כי לא ניטל ממנו מעצמותו ואיכותו שום דבר עיקרי בו, והוא בהם לעולם, גם אחר התיקון, עכ"ז הנה ע"י חברותא שנתחבר ונתייחד עם עוד אורות דוגמתו, וכן הנה ניתוסף בו ובשרשיו אורות רבים, וממקורים יותר נעלים וגבוהים לאין חקר, וכן זכה לגילויים שנתגלה לו אורות רבים המאירים ומזהירים בו, מה שבהיותו בעולם הנקודות, לא ידע בהם כלל, והיה אז העולם חשך בעדו, ועתה הנה הוא הוא הולך ומאיר באור פני מלך חיים.

[סעיף ו']

והענין בביאור הוא, כי הרי אמרנו, שלצורך התיקון, הנה נתייחדו העגולים והיושר זב"ן, הן הניצוצי קדושה שמשניהם שנבררו, והן האורות שמשניהם שנשארו למעלה, והן שרשיהם אשר בהא"א ובהעקודים, והוא כל העסמ"ב אשר בהס"י שלפנינו, עם העסמ"ב אשר בס"י י"א דלקמן, הנה נתייחדו שניהם ונעשו לאחד, ועלו למ"ן אחד בהמ"ס דא"ק, לעורר סוד הזווגא עלאה הנ"ל. והוא ענין חברותא שנתחבר ונתייחד עם אורות דוגמתו שאמרנו, כי היושר והעגולים, הרי הם שניהם במדרגה אחת, וחברתם זב"ן, הרי הוא בדוגמתם. וכן הנה אמרנו, כי כל העסמ"ב אשר בהס"י שלפנינו, הנה הם כולם רק המלכיות מהעסמ"ב דהב"ן הכללי דהתיקון אשר מצד האבא שבא"ק. כי הע"ב דאות כ"ט, הוא המלכיות מהע"ב שבס"י ז' אות כ"ה, והע"ב דאות כ"ה, הוא הט' ראשונים שבו, אשר יצא בעת התיקון, ונתייחדו אז המלכיות עם הט"ר ונעשו לאחד.

וכן הס"ג דאות ל', הנה הוא המלכיות מהס"ג שבס"י ז' אות כ"ו, כי הס"ג דאות כ"ו, הוא הט' ראשונים אשר יצאו הם בעת התיקון, ונתייחדו אז המלכיות עם הט"ר, שהם הס"ג דאות ל', עם הס"ג דאות כ"ו, ונעשו שניהם אחד.

וכן המ"ה דאות ל"א, הנה הוא המלכיות מהמ"ה שבס"י ז' אות כ"ז, כי המ"ה דאות כ"ז, הוא הט' ראשונים שבו, אשר יצאו הם רק בעת התיקון, ונתייחדו אז המלכיות עם הט"ר המ"ה דאות ל"א עם המ"ה דאות כ"ז זב"ן, ונעשו שניהם אחד.

וכן הב"ן דענינינו, שהוא כללות הזו"ן דאור חדש, והשתתף עמו ג"כ החיצוניות דהב"ן שבס"י ו' אות כ"ד, הנה כולם הם רק בחי' מלכיות, והוא המלכיות מהשם ב"ן שבס"י ז' אות כ"ה, כי הוא הט' ראשונים שבהם, אשר יצאו הם רק בעת התיקון, והשתתף עמהם ג"כ הפנימיות דהב"ן שבס"י ו' אות כ"ד. וכ"ז הוא אשר יצאו רק בעת התיקון, ונתייחדו אז הב"ן דענינינו עם הב"ן דאות כ"ה, ונעשו אחד, והוא כללות הב"ן הכללי דהתיקון המהיטבאל הכללי, אשר מצד האבא שבא"ק.

והוא התוספות אורות רבים, שאמרנו שניתוסף בו ובשרשיו, כי הע"ב ס"ג מ"ה דאות כ"ט ל' ל"א, הרי הם שרשיו כנ"ל בדברינו. והט"ר שניתוסף בכל א' מהם, הרי הם תוספות אורות רבים, וכל אלו הט"ר שניתוסף, הרי הם מאור התיקון, שהוא מזווגא עלאה

¹⁰⁵⁴ מקור?

דהאורא ומ"ס, אשר ע"י בקיעת הקד"א וכנ"ל. וא"כ הרי הוא ממקור נעלה ונורא, שהוא מרוא דאור א"ס, והוא אשר אמרנו, כי הוא ממקור יותר נעלה וגבוה לאין חקר. כי המקור דאור חדש, הרי הוא רק מהע"ב וס"ג דהמ"ס, אשר מקבל מהאורא דרך הקד"א. אבל אור התיקון, אשר הוא ע"י בקיעת הקד"א, הרי הוא (קלד ע"ב) בהגילוי דאור הגנוז. ועוד כי גם עיקרו דאור חדש, הנה הגם שהוא נמשך ויצא מהזווג דע"ב וס"ג דהמ"ס, עכ"ז הנה מאחר שנמשך להאבא, אשר היה אז בלתי יחוד, הנה נתמעט בו האור הרבה, ויצא כל מה שיצא ממנו, רק בסוד טיפת קרי. וגם לבסוף, הרי יצא מהאור חדש, המלכי יושר, אשר הם מיתו ג"כ. ועכ"פ הוא כי האור חדש היה ג"כ בכל משך זמן דעולם הנקודות, במיעוט ובצמצום ובהעלם גדול מאור א"ס, והוא הב"ן דענינינו, אשר אמרנו כי בכל זמן דעולם הנקודות, היה העולם חשך בעדו.

משא"כ לאחר התיקון, הרי נתחדש ונעשה לפנים חדשות לגמרי, ונעשה הוא גופא ג"כ מאור התיקון עצמו. כי בעלייתו למ"ן, הנה נתייחד באור התיקון, ונעשה אחד עם הב"ן דסי' ז', ועם הפנימיות דהב"ן דסי' ו'. וכן נתייחד באמת עם כל השמות ב"ן, אשר מתחילת סי' ו' עד סוף סי' י"ג, כי נעשו כל אותן העסמ"ב כולם אחד, ע"ב בע"ב, ס"ג בס"ג, מ"ה במ"ה, ב"ן בב"ן. כי בעת התיקון, הרי נעשו היושר עם העגולים, שהם העסמ"ב אשר בהסי' ח' שלפנינו, עם העסמ"ב אשר לקמן סי' י"א, נעשו שניהם לאחד ממש, כי נעשו הם שניהם ג"כ לאור התיקון עצמו, ונתייחדו עם הד' מיני עסמ"ב אשר בסי' ז' י"ב י"ג, שהם אורות התיקון דהדר ומהיטבאל אשר מצד האו"א שבא"ק, ונתלבשו כל אלו ה' מיני עסמ"ב דסי' ח' י"א ז' י"ב י"ג בהעסמ"ב דסי' ו' ודסי' ט', שהם האו"א שבא"ק, שנתייחדו הם בעת התיקון בעוצם היחוד היותר אפשרי, והרי נכללו ונתלבשו כל אלו הח' מיני עסמ"ב אשר מסי' ו' עד סי' י"ג זב"ז, ונעשו כולם אחד.

[סעיף ז']

והרי לנו לענינינו גודל העילוי והשינוי לטובה שנתעלה ונשתנה הב"ן דענינינו בעת התיקון, בכל כמותו ואיכותו, ונתבטל בו מציאותו הראשונה ע"י ריבוי התוספות שבו, כי מקודם הנה היה רק המלכיות דכללות המלכות דהב"ן שבסי' ז' אות כ"ח ובשיתוף המלכיות דחיצוניות דהב"ן שבסי' ו' אות כ"ד, ועתה, שהוא בעת התיקון, הנה נעשה מציאותו מכל ה' דהב"ן שבסי' ז' אות כ"ח, וגם בשיתוף המלכיות דכל ה' דב"ן דחיצוניות ופנימיות שבסי' ו' אות כ"ד. וכן הוא בנין מציאותו עתה ג"כ, מכל הב"ן הכללי דהתיקון, אשר גם מצד האימא שבא"ק שהוא הב"ן אשר בסי' י' אות מ', שהוא בשיתוף המלכיות דהחיצוניות ופנימיות דהב"ן שבסי' ט' אות ל"ו, כי בעת התיקון, הרי נעשו כל העגולים והיושר למציאות אחת.

והרי לנו גודל העלוי והשינוי שנתעלה ונשתנה בעת התיקון, עד שהוא עתה מציאותו אחר לגמרי, נעלה ומרומם על מה שהיה לאין חקר. וכן עילוי מציאותו, הנה הוא עצמו שימושו, כי הרי אמרנו, שהוא נעשה ג"כ לאור התיקון עצמו, כי בעלייתם למ"ן אחר מיתת המלכים כנ"ל סעי"ה, הנה נתייחד עם אור התיקון שנמשך מהזווגא עלאה דאורא ומ"ס, והוא עתה ג"כ מכללות אור התיקון הדר ומהיטבאל, הכלולים מהד' מיני עסמ"ב דסי' ז' י"ב י"ג, וירדו דרך פנימיות כל הא"ק והעקודים והאו"א שבו, והם הג' שמות ע"ב ס"ג מ"ה אשר בסי' ז' י"ב י"ג, כמבואר שם ושם בכל א' מהם. עד שירדו בהיסודין דאו"א, שהוא כללות היסוד דא"ק, והאור שירד בהיסוד הוא הב"ן דהתיקון, הכלול מד' מיני ב"ן דסי' ז' י"ב י"ג, אשר בכללים הוא ג"כ הב"ן דענינינו, עם הב"ן דסי' י"א, כי נעשו כולן אחד כנ"ל, והם כולם מתלבשים וכלולים בהב"ן דסי' ו' ודסי' ט', שהם היסודין

דהא"א, שהוא כללות היסוד דא"ק. ומשם הנה יצא בסוד החסד דאתגלי בפום אמה¹⁰⁵⁵ וכנ"ל. וזה הוא שימוש, כי הרי ממנו נתקן כל האצילות וכל מעשה בראשית כולם, וכן בזה הנה הוא משמש לעולם. והגם שהוא חזר ונגנז, כי הוא אור הראשון שנגנז, עכ"ז הנה תמצית אורו משמש לעולם, דאילולא כן לא אתקיים עלמא אפי' רגע אחת, כמ"ש בזוה"ק פ' תרומה (קמט רע"א¹⁰⁵⁶) ובכ"מ. {קלד ע"ג}

[סעיף ח']

והרי נתבאר לנו בכ"ז על הב"ן דענינינו, העילויים והשינויים שנעשה בו בעת התיקון, ממה שהיה מקודם בעולם הנקודות, כי מציאותו בעולם הנקודות, אשר היה משמש אז לבחי' הזו"ן הכלליים דהאור חדש, וכנ"ל סע"א, הנה היה אז כל מציאותו רק המלכיות מהי' ספי' דהמהיטבאל, שהיא הב"ן הכללי דהתיקון, אשר מצד האבא שבא"ק. והוא יצא בעת התיקון בי' ספי' שלימים, והוא השם ב"ן אשר בס' ז' אות כ"ח. אך בעולם הנקודות, הנה יצא רק הי' מלכיות ממנו, וזה היה כל המציאות דהב"ן דענינינו, בעת עולם הנקודות. אמנם הנה היה משתתף אז עמו ג"כ המלכיות דהחיצונית דהב"ן דהאבא שבא"ק, שהוא הב"ן אשר בס' ו' אות כ"ד. ובעת עולם הנקודות, הנה לא היה אז ג"כ אלא רק החיצונית דהב"ן לבד, והם אשר השתתפו אז עם המציאות דהב"ן דענינינו, במציאות הנו' אשר בעולם הנקודות, ואותו ההשתתפות שאמרנו, הנה הוא היה אליו ג"כ בבחי' מקום, וכנודע מדברי הרב במב"ש (ש"ב ח"א פ"ג) וכן בשעה"ק (דף ט סע"ד י ע"ה)¹⁰⁵⁷, כי המקום הוא יותר גדול במעלה מן המציאות שבו. וכן הוא בענינינו ג"כ, כי החיצונית דב"ן דאות כ"ד, הרי מהאבא עצמו, והרי הוא יותר גדול במעלה מהב"ן דענינינו, שהוא מהאור חדש.

אך עכ"פ הוא, כי החיצונית דהב"ן דאות כ"ד שאמרנו, שהיה משתתף עמו, היה משמש אליו ג"כ לבחי' מקום. כי הב"ן דענינינו במציאותו הנו', אשר בעולם הנקודות, הנה היה כלול ומלוכש בו, והיה משתמש אליו החיצונית דהב"ן דאות כ"ד לבחי' מקום. וכן בענין שימוש אשר בעולם הנקודות, הנה היה אז כל שימוש רק להנקודות, והיה אז שימוש בשתיים כנ"ל סעי"ב: אחד, מעיקרו גופה, שהוא האורות אשר יצאו מהטבור והיסוד, אשר הם עצמם לא ירדו למטה כלל ולא מיתו ולא נשברו, והיה שימושם, כי האירו הם להנקודות שיצאו דרך העינים, לבסמם באיזה מקצת, שלא יתגברו בתוקף דינם יותר מדאי. ושימוש השני הוא, כי אותן האורות דהטבור והיסוד, הנה הם ג"כ בבחי' פרצופים והם בבחי' זכרים, כי הם מהאור חדש, שהוא מהאבא שבא"ק, והיה מן הראוי שיזדווגו הם ע"י האורות שיצאו דרך העינים, שהם ג"כ בבחי' פרצופים, והם נוקבין, כי הם מהאימא שבא"ק, כי האורות שיצאו דרך העינים הם מהאימא שבא"ק, כנודע כ"ז בדברינו בספר הדע"ה ח"א בדרושים הראשונים שם, אמנם באשר כי הם שניהם, ר"ל הן הזכרים והן הנוקבין, לא היו פרצופים גמורים כלל, ולא היה אפשר להם להזדווג כהראוי, הנה יצא מהזכרים כל מה שהיה צריך לצאת מהיסוד בסוד טיפת הזווג, הנה יצא רק מהצפריני רגלים שבו, שהוא רק הארה בעלמא, והוא אורות הצפריני רגלים שאמר הרב בנקודות (פרק ג) והם מיתו ונשברו ג"כ, והם הנקודות דמלכי היושר שהם מהאבא שבא"ק כנודע בדברינו. והוא השימוש הב' דהאור חדש שאמרנו, והוא כי הנה ממנו יצאו המלכי יושר, שהם הנקודות אשר מצד האבא שבא"ק.

¹⁰⁵⁵ עי' אד"ר קמב ע"א, הוב"ד לעיל הערה 377.

¹⁰⁵⁶ עי' מלואים אות (ד).

¹⁰⁵⁷ עי' לעיל הערה 925.

ומקורו דאור חדש, הנה מבואר הוא בדברי הרב בנקודות (פרק ב), כי הוא מהווג דהע"ב וס"ג דגלגלתא, ור"ל מהע"ב והס"ג דהמ"ס אשר לעיל סי' א' אות א' ב'. אמנם היה נמשך מהאוריא ג"כ, כי הוא שורש האבא, וכמו שכתבנו בזה בכלל ח"י ענ"ב אות ג' ובכ"מ. ועכ"פ הוא כי שורשו ומקורו, הנה הוא מגיע עד ראש המ"ס, וכ"ז הנה הוא שורשו ומקורו ומציאותו ושימושו ומקומו דהב"ן דענינינו בעת עולם הנקודות, שהיה אז כל אורו וגילוי מהאור חדש שאמר הרב בנקודות (פרק ב).

[סעיף ט']

אמנם בעת התיקון, הנה נשתנה בו כל אלו הבחי', ונתעלו בו כל א' בעילוי רב, עד שהם בו בפנים חדשות לגמרי. כי מציאותו, הנה הוא לאחר התיקון, כי נעשה הוא להב"ן הכללי דהמהיטבאל אשר מצד האבא שבא"ק, ואותו הב"ן הכללי, הוא ג"כ כללות הזו"ן דאותו המהיטבאל (ע' לעיל ריש סעי"א). והנה אותו (קלד ע"ד) הב"ן הכללי, הוא כלול מ' שלימים, הט"ר דהב"ן שיצאו בעת התיקון, והוא עיקרו דהב"ן דלעיל סי' ז' אות כ"ח עם המלכיות שלהם, אשר הם יצאו בעולם הנקודות, אשר רק הם היה אז כל מציאותו דהב"ן דענינינו כנ"ל סעי' א' ב'. וכ"ז הוא כללות הזו"ן דהמהיטבאל הנז', שהוא המציאות דהב"ן דענינינו, שנתחדש בו בעת התיקון, והוא הט"ר דב"ן דלעיל סי' ז' אות כ"ח, שניתוסף בו ונתייחד עמהם למציאות אחת.

והנה משתתף עמהם אז ג"כ הפנימיות דב"ן דלעיל סי' ז' אות כ"ד, שהוא הב"ן דהתיקון דהאבא, ושם הוא נכלל ונתלבש הב"ן דענינינו, ושם הוא מקומו לעולם. והרי נתעלה מקומו מהחיצוניות דהב"ן שבהאבא להפנימיות דהב"ן שבהאבא, וכן נתעלה מציאותו מהמלכיות דהנקודות להי' ספי' שלימים דהתיקון. ולא עוד, כי הנה מציאותו מהמלכיות דהנקודות אשר בעולם הנקודות כנ"ל סעי"א. הנה היה רק מאור אחד פרטי לבד, אשר הוא מהאבא לבד, כי הוא רק האור חדש, אשר הוא נולד אז בהאבא, ויצא מהטבור והיסוד שבו וכנ"ל סעי' א' ב'.

אבל מציאותו אשר בעת התיקון, שהוא אז מ' ספי' שלימים כנז', והיינו כי הוא הב"ן דלעיל סי' ז' אות כ"ח, עם המלכיות דהנקודות אשר לו וכנ"ל, הנה הוא לא יצא בבחי' פרטי ומהאבא לבד, אלא הוא יצא כלול ג"כ עם המהיטבאל, אשר גם מצד האימא שבא"ק, שהוא השם ב"ן דהתיקון אשר לקמן סי' י' אות מ', עם המלכיות שלו, אשר מהב"ן דלקמן סי' י"א. וכן יצא באמת כלול ג"כ עם ההדר דהא"א, שהוא הב"ן דלקמן סי' י"ב אות מ"ח ודסי' י"ג אות נ"ב, כי אלו הדר' מיני ב"ן, דסי' ז' י' י"ב י"ג, עם המלכיות שלהם, אשר נתקנו מהנקודות, שהם הב"ן דענינינו, והב"ן דסי' י"א אות מ"ד במציאותם אשר בעולם הנקודות, הנה כללות כולם יחד, הנה הם הדר ומהיטבאל, המ"ה וב"ן הכלליים שיצאו ונתגלו שניהם יחד באור אחד ממש, והוא אור התיקון, שהוא החסד דאתגלי בפום אמה¹⁰⁵⁸, שממנו נתקן האצילות וכל מעשה בראשית כולם.

ועכ"פ הוא, כי הנה נתעלה המציאות דהב"ן דענינינו בעת התיקון בעילוי אין חקר, כי נעשה כלול מכל אור התיקון כולו, שהוא מהו' מיני ב"ן דסי' ז' ח' י' י"א י"ב י"ג, שהם כולם מעתה כללות אור התיקון הכללי המתפשט באצילות. והנה הוא כלול ומלוש בהפנימיות דהב"ן דסי' ז' ודסי' ט', שהם הפנימיות דהב"ן דהא"א עצמן, אשר יצא בהם אותן הפנימיות ג"כ רק בעת התקון, ונתייחדו אז הא"א זב"ז, בעוצם היחוד היותר אפשרי. ובאותו הפנימיות דהב"ן דהא"א, דסי' ז' אות כ"ד ודסי' ט' אות ל"ו, הנה שם הוא כלול ומלוש אור התיקון הכללי, והוא מקומו לעולם, כי אורו הפנימי דהב"ן, הוא עטרת היסוד הכללי דהא"ק. והאור התיקון המתגלה שם, הוא החסד דאתגלי בפום אמה, וממנו נתקן

¹⁰⁵⁸ עי' אד"ר קמב ע"א, הוב"ד לעיל הערה 377.

האצילות. והרי נתבאר לנו בכ"ז על הב"ן דענינינו, עילוי מציאותו בעת התיקון על מציאותו הקודמת, אשר בעת עולם הנקודות, כי הוא רב ועצום מאד. וכן יתבאר לנו ג"כ שינוי מקומו, כי הוא מהחיצוניות לפנימיות וכנ"ז.

והנה כל אותן השינויים והעילויים שנעשה בענין מציאותו, וככל מה שבארנו בהם במציאותו בפרט, עם כל כלילותו בכל אור התיקון בכלל. הנה כל אותן השינויים והעילויים עצמן, הרי הם גופה מה שנתחדש בו בשימוש, כי מאחר שנעשה כל מציאותו עתה לאור התיקון, הרי הוא שימוש מעתה בתיקון ובנין כל האצילות וכל מעשה בראשית כולם. וכן הוא מאיר והולך תמיד, כי הגם שעיקר האור הנה הוא חזר ונגנז, עכ"ז הנה בהעלם הוא משמש תמיד, כי קיום כל העולמות תמיד הוא רק על ידו, ע"י תמצית אורו שממשיך ממנו תמיד, כמ"ש בזוה"ק (ח"ב קמט רע"א¹⁰⁵⁹, קסו ע"ב¹⁰⁶⁰, רכ ע"ב, וכן בח"ג פח ע"א). ועכ"פ הוא, כי שימוש הנה הוא עתה באור התיקון, ובזה הנה הוא משמש לעולם. והרי נתבאר לנו על הב"ן דענינינו, עילוי מציאותו ושימוש הנעשה בו בעת התיקון, כי נתעלה אז לאין חקר, וכן נתעלה ג"כ במקומו אשר הוא בהשם ב"ן דסי' ו' אות כ"ד, מחיצוניות לפנימיות כנ"ל. וכן במקורו, כי הוא נתחדש ויצא מהיחוד דאורא ובוצינא¹⁰⁶¹, שנתייחדו אז זב"ז בלא מסך {קלה ע"א} כלל. ונעשה היחוד הזה רק ביום ראשון דמעשה בראשית, והוא חזר ונסתם תיכף, ולא נעשה עוד היחוד הזה עד התיקון העתיד, וכמו שכתבנו בזה בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ה סי' ג' ד', ע"ש.

ודע עוד, כי כל ענין התיקון דמעשה בראשית, שהוא ע"י הדר ומהיטבאל, שהם המ"ה וב"ן הכלליים דהתיקון המוזכר בכל מקום. הנה הוא הכל רק בהב"ן דענינינו, בצירוף כל השמות ב"ן אשר בכל הח' סימנים אשר מס' ו' דלעיל עד סוף סי' י"ג דלקמן. ובכל אלו השמות ב"ן, שהם כולם אחד, כי הם כולם, הנה הם אור התיקון הכללי, המ"ה וב"ן הכלליים דהתיקון, אשר בהם נתקנו מעשה בראשית כולם. כי השמות ב"ן דסי' י"ב י"ג, הם המ"ה הכללי, והשמות ב"ן דסי' ז' ודסי' י' (שהם הט"ר דהב"ן אשר יצאו הם בעת התיקון) בצירוף השמות ב"ן דסי' ח' דענינינו ודסי' י"א (במציאותם בעת עולם הנקודות, שהיו אז רק המלכיות, ור"ל המלכיות דהט"ר דהב"ן דסי' ז' ודסי' י'), הנה הם הב"ן הכללי. ואלו המ"ה וב"ן הכלליים הם כלולים ומלוכשים בהשמות ב"ן דסי' ו' ודסי' ט', שהם הב"ן דהא"א עצמן, שהם המקום להמ"ה וב"ן הכלליים, ונעשו כל אלו הח' מיני ב"ן כולם אחד, והם המ"ה וב"ן הכלליים וכנ"ל כ"ז.

אך עכ"פ הוא, כי כל המ"ה וב"ן הכלליים, הם כולם רק באלו הח' שמות ב"ן, אשר מס' ו' דלעיל עד סוף סי' י"ג דלקמן. והם רק בהשמות ב"ן לבד, שהם מהטבור ולמטה דהא"ק ולמטה מהפרסא. ושם הנה הוא המקום דהמ"ה וב"ן הכלליים דהתיקון. אבל השמות עס"מ אשר בכל הח' סימנים הנז', שהם למעלה מהטבור ולפנים מן הפרסא, הנה הם כולם רק השרשים דהמ"ה וב"ן הכלליים, אשר בהא"א עצמן שבא"ק. ואינם נכנסים הם עצמן באצילות כלל, כי כל האצילות הוא רק למטה מהטבור ולמטה מהפרסא, ושם הוא המקום ג"כ דהמ"ה וב"ן הכלליים, שהם כל השמות ב"ן דהח' סימנים הנז', שנתפשטו הם מהטבור ולמטה ע"י הב"ן דסי' ו' ודסי' ט', שהם בבחי' הנה"י דהא"א המתפשטים להתלבש בהזו"ן. כן הוא כאן, כי הב"ן דסי' ו' ודסי' ט', הם בבחי' נה"י דהא"א שבא"ק, המתפשטים ויורדים מהטבור ולמטה שבו, להתלבש באצילות, כי קודם שנעשה האצילות, כאשר הגיע העת להתהוות האצילות, והוא אחר מיתת המלכים ועליית המ"ן, ונולד ע"י אור התיקון, וירד דרך פנימיות כל הא"ק ודרך העקודים ודרך כל האו"א שבו,

¹⁰⁵⁹ עי' מלואים אות (ד).

¹⁰⁶⁰ עי' מלואים אות (ה).

¹⁰⁶¹ עי' בהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא, הוב"ד במלואים אות (כו).

ונשאר עיקרו בהם גופה¹⁰⁶². והם השמות העס"מ, אשר בכל הו' סימנים דס"י ז' ח' י' י"א י"ב י"ג, כי כל אלו הג' שמות, עס"מ שבהם, הם נשארו למעלה מהטבור, ובהאו"א והעקודים עצמן, וכמבואר בדברינו שם בכל א' מהם. אך הו' שמות ב"ן שבהם, הנה הם אור התיקון, השייך להאצילות, והם מתלכשים בהנה"י דהאו"א, שהוא השמות ב"ן דס"י ו' ודס"י ט'. והתפשטו האו"א בהם, מהטבור ולמטה עד היסודין שלהם, שהוא כללות היסוד דא"ק. והתגלה בהם בהעמדה שלו, בסוד החסד דאתגלי בפום אמה¹⁰⁶³, והם הדר ומהיטבאל, המ"ה וב"ן הכלליים, אשר מהם נתקן כל האצילות וכל מעשה בראשית כולם. והרי לנו, כי כל אור התיקון דהאצילות, הנה הוא רק מהשמות ב"ן דהו' סימנים הנז' דס"י ז' ח' י' י"א י"ב י"ג, והם נתפשטו להאצילות ע"י התפשטות הנה"י דהאו"א שבא"ק, שהם השמות ב"ן דס"י ו' ודס"י ט'.

אמנם כ"ז, הנה הוא רק עתה, שהוא בשליטת דהמ"ה וב"ן. אך בהתיקון העתיד, אשר יתחיל להתנוצץ מזמן ביאת המשיח והלאה, שהוא שליטת ע"ב וס"ג, הנה יתבטל מאז כל המסכים, כי יודרך הפרסא לאור, ולא יהיה עוד הפסק כלל בין העקודים והאו"א להאצילות, ואז הנה יתעלה האצילות ויוכלל בהאו"א עצמן ובהעקודים עצמו, וישתמש אז האצילות גם באור התיקון אשר להאו"א והעקודים, שהוא גם בכל העס"מ אשר בכל הח' סימנים הנז'. ואז הנה יוכללו המ"ה וב"ן בהע"ב וס"ג, והוא שליטת הע"ב וס"ג כנ"ל אות ל"א בארוכה. (קלה ע"ב)

[סעיף י']

אמנם מה שראוי להתבונן ולדעת מאד, כי כל מה שאמרנו בענין החלוקי בחי' אשר בין שליטת הע"ב וס"ג לבין שליטת המ"ה וב"ן, הנה אין הכוונה שהמ"ה וב"ן הם מיוחדים לעצמן ח"ו, ויש להם שליטה והנהגה מיוחדת לעצמן, בלתי הע"ב וס"ג, חלילה וחלילה. כי לעולם הוא, הע"ב וס"ג הם הנשמה להם, ומיוחד עמהם. וכל שליטת המ"ה וב"ן ופעולתם, הוא לעולם רק בכח ואור הע"ב וס"ג, השוכן בהם ומיוחד עמהם. וכל הכוונה בשליטת המ"ה וב"ן שאמרנו, הנה הוא רק שהע"ב וס"ג הם ירדו ממעלתם ונצטמצמו ממדרגתם, ונתעלמו ונתמעטו, והם מאירים עתה רק לפי כח מדרגת המ"ה וב"ן, שיהא אפשר להם להשתמש באורם, וכנ"ל אות ל"א סעי' ה' ו' ז'. ומבואר שם כי הנה נעשה עתה באו"א כמה מיעוטים לצורך הזו"ן, ע"ש. ועכ"פ הוא, כי כל שליטת מ"ה וב"ן, הנה הוא ג"כ לעולם רק בכח ואור דהע"ב וס"ג.

והאמת הוא, כי גם שליטת מ"ה וב"ן אשר עתה, הנה הם ג"כ אינם באורם העקרי כלל, כי גם הם ירדו ממקומם העיקרי ונתמעטו, כי עיקר מקום הזו"א הראוי לו, הרי הוא בחג"ת דא"א, וכמ"ש בשער פרצופי זו"ן (תחילת פרק א'), וע' עוד שער הפרצופים (תחילת דרוש ב'), וירד מהטבור ולמטה, שהוא בהנה"י דא"א, כמ"ש בשער רפ"ח (פרק ב'). וכן מקום הנוק' הוא בהנה"י, כמ"ש בשער הפרצופים שם, ונתמעטה וירדה בבי"ע בסוד מיעוט הירח, ע' שער כסא הכבוד (סוף פרק ה' ושם פרק ב') ובשער השמות (פרקים א' ב').

וכן נתמעטו הזו"ן באורם וגילויים, וכנודע מאמרם ז"ל (פסיקתא פיסקא זכור ותנחומא ס"פ תצא) כי אין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה זרעו של עמלק ימ"ש¹⁰⁶⁴, ע' דברינו בכ"ז בספר הדע"ה ח"ב דרוש ה' ענ"א ע"ש. והענין דאין שמו שלם, הוא המיעוט וההעלם אשר בהמ"ה, והוא ג"כ ענין האור הראשון שנגנו. וענין אין כסאו שלם, הוא מהמיעוט וההעלם הנעשה בהב"ן, כי המלכיות הוא האדם היושב על הכסא.

¹⁰⁶² עי' נסירה פרק ז'.

¹⁰⁶³ עי' אד"ר קמב ע"א, הוב"ד לעיל הערה 377.

¹⁰⁶⁴ עי' לקמן קלה ע"ב ומלואים אות (לג).

ועכ"פ הוא כי גם שליטת המ"ה וב"ן אשר עתה, הוא ג"כ אינם באורם העיקרי כלל. כי הרי נתעלמו עתה ונצטמצמו הרבה מאד, והוא ג"כ ענין ההסתר פנים, וכן כל הגליות, שהוא מעין עולם התוהו, כמ"ש בתז"ח (דף כז ע"ב), ע"ש. ואין גילוי עתה גם לשליטת המ"ה וב"ן, אלא רק במה שבחר בעמו ישראל באהבה, ונתן ונותן לנו את תורתנו הקדושה, והיא מאיר ומתגלה בנו תמיד. וכן קדשנו במצותיו, והרבה לנו תורה ומצות, והוא ע"י אורו ית"ש, השוכן בנו ומאיר ומתגלה בזה אלינו, והוא שליטת המ"ה וב"ן העומד בישראל תמיד בגילוי ואורו ית"ש. והוא אור המ"ה, מ"ה דמשה, כי על ידו ה' ית"ש הוא אלהינו ושוכן בנו, כמ"ש הגר"א בתיקונים (תיקון סט דף קלא ע"א), אבל זולת התורה והמצוה, אשר הוא רק לישראל ביחוד, הרי החושך יכסה ארץ, ואין גילוי עתה לאלהות ית"ש.

וכמ"ש (תהלים קטו ב) למה יאמרו הגוים איה נא כו', וכן נאמר (שם צד ז) ויאמרו לא יראה י"ה ולא יבין כו', והרי חזר העולם לתוהו¹⁰⁶⁵, וא"כ איה הוא ההיכר והגילוי בכל העולם כולו לשליטת המ"ה וב"ן, שהוא גילוי אלהות ית"ש והנהגתו עתה, בכל משך זמן דהעוה"ז עד ביאת המשיח, אשר הכתוב אומר (בראשית א טז) את המאור הגדול לממשלת היום, שהוא באצילות, נכי שם הנה הוא שליטת המ"ה, כמ"ש אליהו זל"ט (תיקון יט ע"א) מלגאו איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו ארה אצילות) ואת המאור הקטן לממשלת הלילה, שהוא בעולמות ב"ע, ע' פע"ח (בכוונת מה נשתנה¹⁰⁶⁶) וע' זוה"ק (ח"א לד ע"א ובח"ג יב ע"א ובכ"מ, וכן הוא בתיקונים, תיקון מ"ד דף צב ע"ב), והרי העיד הכתוב על שליטת הזו"ן, שהוא שליטת דהמ"ה וב"ן כנו'. הרי מאחר שברוב משך זמן העולם, היינו הב' אלפים תוהו, וכל זמן גלות מצרים, ואח"כ בכל זמן הד' גליות, ובפרט בהגלות האחרון הזה, דאתחזר עלמא {קלה ע"ג} לתוהו ובוהו, כמ"ש בתז"ח (דף כז ע"ב), ואין גילוי עתה לאלהות ית"ש אלא רק בישראל וכנ"ל, והם שפלים ונבזים עד לעפר יגיע, ותמיד עליהם יערימו סוד כו', אמרו לכו ונכחידם מגוי ולא יזכר כו' (תהלים פג), וא"כ איה המקום דשליטת המ"ה וב"ן, שהוא עד ביאת המשיח.

ומה גם, כי הנה הנסים נגלים דיציאת מצרים, אשר עי"ז הנה נתפרסם אלהות ית"ש, וכמ"ש רחב (יהושע ב י-יא) כי שמענו את אשר הוביש ה' את מי ים סוף מפניכם כו', ונשמע וימס לבבינו כו' כי ה' אלהיכם הוא אלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת. הנה הנסים הללו, לא היו בגילוי אור דמ"ה וב"ן, שהם זו"ן, אלא רק בגילוי אור דא"א¹⁰⁶⁷, וכמ"ש בספד"צ ספ"ד (לב ע"ב) על הנס דקריעת ים סוף, וכן כל הנסים כולם שנעשה אז עמהם, וגם ביאתן לארץ, היה הכל ג"כ רק בהנהגת א"א, וכמ"ש בזוה"ק פ' בשלח (סד ע"ב) בפסוק היש ה' בקרבנו אם אין, וכן בפ' שלח (קנח ע"ב) בפסוק היש בה עין אם אין, וע' מאמרי רשב"י (דף כז ע"ד מדפוח"ח תרנ"ח¹⁰⁶⁸). ואור הא"א, הנה הוא האור דהע"ב וס"ג, ומשם הוא כל הנסים נגלים. וא"כ הרי צריך ביאור על שליטת מ"ה וב"ן, אשר כל

¹⁰⁶⁵ עי' בהגר"א בריש אד"ר.

¹⁰⁶⁶ ז"ל: מה נשתנה הלילה הזה פי' הנוקבא שנקרא ליל שימורים וכן נקרא לילה אחר שמקבלת מדכורא ומה שלמטה ממנה היינו ב"ע נקראו לילות מצדה.

¹⁰⁶⁷ וכמ"ש הרב בפע"ח (בשער חג המצות פ"ו) בכוונת הגדה, ואלו לא הוציא הקב"ה, שהוא א"א, את אבותינו שהם אר"א, ממצרים ממצר ים שהוא מגרון ע"ש כל הענין (דע"ה ח"ב קלד ע"ד). ¹⁰⁶⁸ ז"ל: בני ישראל התאו תאוה לדעת מה הפרש יש בין ז"א כשהוא מתנהג ברחמים גמורים לאריך אפין ומה בין רחמים אלו לרחמים אלו והיו רוצים לצרף זה בלבבם ובשכלם שישתנה שכלם להבין בגדולות ובנפלאות על ידי א"א וע"י ז"א ובזה ידעו כי אין בקרבם זמ"ש לצרפא בלבבם וכיוצא בזה אמרו בפ' שלח בדף קנ"ח ע"ב וכו' ואפשר שבמעיהון ממש היו רוצים השינוי שיהיה להם עונג נפלא באכילתם דומה לעדן עליון ואז ידעו כי אין שהוא א"א בקרבם. ומשה אמר להם שבפרי הארץ יראו השינוי ויכירו כדאיתא התם.

ההנהגה עתה בכל העולם כולו, בכלל ובפרט ובפרטי פרטות, הוא עתה הכל על ידיהם. ומאחר שאור אלהותו ית"ש, אשר בשליטתם ופעולתם בכל הנהגת העולם כולו, זולת ישראל עמו, שהם כליו ומשמשי, והם חלקו ונחלתו, חבלו בנעימים, אך זולתם, הרי אורו מסתתר בכולם ונעלם מכולם, וא"כ לאיזה שימוש ותיקון משמשים המ"ה וב"ן עתה בכל העולם כולו, בשליטתם ופעולתם.

[סעיף י"א]

אמנם הוא, כי הנה מה שאמרנו, שכל הנסים נגלים דיציאת מצרים וביאתן לארץ היה בהנהגת א"א, הנה אין הכוונה ח"ו, שהוא משום שאין כח לאורות הזו"ן על זה חלילה וחלילה, שהרי כל בריאת שמים וארץ וכל צבאם, הנה היה רק בשפעת אור המלכות, אשר ע"פ גילוייה ומדרגתה לבד, והוא הה' זעירא דהבראם, כמ"ש במנחות (כט ע"ב) וכן בזוה"ק (ח"א צג ע"א וע"ש כט ע"ב וכב ע"א). וכל מעשה וסדרי בראשית, הם תמיד בידה ובהנהגתה, אם להעמידם על הטבע דסדרי בראשית, או לשלול הטבע מהם מכל וכל, ולהנהיגם בנפלאות ונוראות, בחדשות ונצורות, וכמו שהיה בזה בדור המבול וכן בסדום ועמורה, ועד"ז להיפך במדה טובה בנסים ונפלאות שנעשה לכמה קדושי עליון, לאברהם אבינו ע"ה באור כשרים, וכן לחנניה מישאל ועזריה. ועד"ז כמה נסים שנעשה לקדושי עליון מהתנאים, כמו ר' פנחס בן יאיר שנחלק לפניו הנהר גינאי לו ולהנלויים אליו, כמ"ש בחולין (ז ע"א), וכן כל הנפלאות דר' יצחק בן אלישיב וכיוצא בתענית (דף כג ע"ב). אמנם כל הנסים הללו, היה בכח מעשיהם, והיו כדאי לזה שיתקדש שמו ית' על ידיהם, ואפשר כ"ז להעשות גם באור גילוי ית"ש, אשר רק בשליטת דהמ"ה וב"ן.

אך הנסים דיציאת מצרים, אשר אמרנו שהיו הם בהנהגת א"א. הסיבה בזה הוא, משום שלא היו אז כדאי לזה, והיה כל הגאולה רק מסוד ברית אבות¹⁰⁶⁹, ולכן היה אז הכל רק בהנהגת א"א, שהנהגתו הוא למעלה מן המדה, ובחסד. אבל הנהגתו ית"ש אשר בגילוי אור הזו"ן, הוא לפי המעשים ובלי ויתור כלל, להיות גומל לאיש חסד כמפעלו ולרשע רע כרשעתו. כי בזה תלוי תיקון כל הניצוצי קדושה, שתיקונם הוא, אם ע"י התורה והמצוה, או ע"י מאורעות ועונשים. ושניהם הרי הם ע"י האדם עצמו, כנודע בדברינו בספר הדע"ה. והנה על זה נתיסד שליטת דהמ"ה וב"ן ופעולתם, לתקן ולברר את כל הניצוצי קדושה דעולם התוהו, ולתקן אותם לצורך תיקון העתיד. ועל זה הוא כל שימושם עתה. והוא ג"כ סוד גלות השכינה, וכן כל הגליות, הוא הכל לתיקון זה.

וכל הנסים דיציאת מצרים אשר היה בהנהגת א"א כנז', היה רק לפי צורך שעה. כי אילולא זה, לא היה אפשר להם להגאל כלל, כי לא היו כדאי לזה, וכמו שבארנו בארוכה בזה בספר הדע"ה ח"ב סוף דרוש ד' ושם דרוש ה'. וכן יהיה לעתיד (קלה ע"ד) בגאולה העתידה דביאת המשיח, שהוא ג"כ רק בסוד ברית אבות, ולכן יהיה גם בדור שכולו חייב (סנהדרין צח ע"א), ויהיה רק למען שם קדשו ית"ש, כמ"ש ביחזקאל (לו). ויהיה התחלתו ג"כ בנסים גדולים, וכמ"ש (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, הנה יהיה כ"ז ג"כ בגילוי אור דא"א ובחסד, כי הנהגתו ית"ש אשר בשליטת דהמ"ה וב"ן, הוא רק לפי המעשים. וכל מה שנעשה נסים נגלים גם בשליטת דהמ"ה וב"ן וכנז', היה כ"ז רק בצדיקים גדולים ונעשה להם בכח מעשיהם.

וחילוק גדול הוא בין אם שנעשה הנס בחסד, לבין מי שנעשה לו נס בכח מעשיו. כי למי שנעשה לו בחסד לבד, הנה על זה אמרו (שבת לב ע"א) ואם עושין לו נס, מנכין לו מזכיותיו. ואמרו ג"כ (שבת נג ע"ב) כמה גרוע אדם זה שנשתנו לו סדרי בראשית, כי כאשר נעשה הנס לאינו ראוי לזה, הוא בהכרח לאיזה צורך וסיבה, אבל לבסוף הנה הוא

¹⁰⁶⁹ עי' הערה 28.

ית"ש מאריך אף וגבי דיליה (ירושלמי תענית פ"ב ה"א)¹⁰⁷⁰. אבל מי שנעשה לו הנס בכח מעשיו, הנה אדרבה הוא, כי ניתוסף לו זכות בזה, ומקבל שכר גם על הנס, והוא על שנתקדש שם שמים על ידו, וע"ד שאמרו בתענית (כג ע"א) כי עליך הכתוב אומר ישמח אביך ואמך ותגל ילדתך.

ועכ"פ הוא כי הנה ישנו בכח גילוי ית"ש אשר גם ע"פ שליטת דהמ"ה וב"ן, לעשות ג"כ נסים נגלים ונפלאות נוראות, אלא שהוא נתייסד ממנו ית"ש, להתנהג רק ע"פ המעשים, והוא בשביל תיקון הניצוצי קדושה שיתקנו ויתבררו ע"י האדם עצמו, אם ע"י מעשיו בהתורה והמצוה, אם ע"י מאורעותיו. ומיוסד הנהגת דשליטת המ"ה וב"ן רק על תיקון הניצוצי קדושה, ולכן כשיושלם התיקון והבירור הנה יתעלה ההנהגה לשליטת הע"ב וס"ג.

[סעיף י"ב]

הנה נתבאר מדברינו על העסמ"ב הכלליים כולן, כי לא נתגלו מעולם באורם העיקרי כלל, וירדו ממקומם הראוי להם, ונתמעטו ונצטמצמו, וכמו שבארנו בהמ"ה וב"ן לעיל סעי' י', ובהע"ב וס"ג לעיל אות ל"א סעי' ה' ו' ז'. והנה נשאר אורם העיקרי במקומם העיקרי, כי אור העיקרי דהא"א, הוא נשאר בהמוחין דהא"א עצמו, ונמשך להא"א ע"י אור החוורתא והנימין והמזלין, והעיקר ע"י המזלין. וכן להא"א שבא"ק, הנה נמשך להם ע"י העקודים. והאור העיקרי הראוי לז"א, שהוא מהדעת עצמו, הנה מזה נמשך לו אור הדעת מהתיקון ונקה, לצורך היסוד שבו, כמ"ש בכוונת קונה הכל (שעה"כ לב ע"א) וכן בנסירה (פרק ח). ופשוט הוא, כי האור הנמשך דרך העברה ומרחוק, הנה הוא מתמעט ונחלש ע"י ריחוקו, והוא שאמרנו, כי נתמעטו ונצטמצמו הן הע"ב וס"ג והן המ"ה וב"ן, והוא הכל רק לצורך הנהגת דהעוה"ז וכנ"ל.

והנה נעשה לז"א המיעוט בכפליים, כי לבד מה שירד ממקומו הראוי לו, וכל קבלתו הוא לעולם דרך הפרסא. הנה נודע הוא, כי כל קבלת הז"א הוא לעולם מהא"א, וכמ"ש בא"א (פרק ז), וכן הוא בנסירה (פרק ו), ובכ"מ, והרי מן הראוי הוא שאורו הנצרך אליו לשימוש ומקבל אותו מא"א, יהיה משניהם שוה, שיקבל לעולם כל שיעור הראוי לו משניהם יחד. אמנם לא היה כן, כי כל מה שנוגע לתיקון העולמות ב"ע וכן להנשמות דבי"ע, הנה לא השתתף בזה אבא הכללי, באור תיקונו הנצרך להמלכי יושר שממנו, לתת חלקו בז"א, לתוספות אור ומוחין, להוליד מהם נשמות בבי"ע. וכן בכל מה שנוגע לתיקון העולמות ב"ע עצמן, הנה בכ"ז לא השתתף אז אבא הכללי מאומה, ולא היה מתוקן ז"א בזה, אלא רק בהמוחין אשר קבל מהאימא הכללי להתיקון הכללי, להתיקון דמלכי העגולים לבד. ונודע הוא כי בלתי המוחין דאבא, הנה מכונה אז כל זווני ז"ן בשם אחר באחר, כמ"ש בדרושי עקודים (פרק ב ופרק ח).

והרי נמצא כי כל מה שאמרנו לעיל בכל העסמ"ב אשר בס"י שלפנינו, ובפרט בהעסמ"ב אשר לעיל ס"י ז', כל מה שאמרנו שם ושם, באור התיקון דהמלכי יושר, אשר מצד האבא, הנה כ"ז הוא רק מה שנוגע מהם לתיקון כל האצילות. אבל כל מה שנוגע מהם לתיקון דהבי"ע, הנה לא השתתף בזה האבא הכללי מאומה, כי הנה תלה המאציל וקלו ע"א {ית"ש את כ"ז באדם הראשון, שהוא יתקן את כ"ז במעשיו הטובים. ועל זה נאמר (בראשית ב טו) ויניחם בגן עדן לעבדה ולשמרה¹⁰⁷¹. אמנם לא זכה אדה"ר לתקן ולהשלים בזה מאומה, ולא די שלא תיקן, אלא שקלקל. וזה היה השורש דכל הקלקולים אשר

¹⁰⁷⁰ ז"ל: אך אפים מאריך רוחו עד שלא יגבה התחיל לגבות מאריך רוחו וגובה.

¹⁰⁷¹ עי' תיקו"ז סט ע"א: ויניחם בגן עדן לעבדה ולשמרה לעבדה בפקודין דעשה ולשמרה בפקודין דלא תעשה.

בהחטא דעין הדעת, וכמו שהארכנו בזה בספר הדעה ח"ב דרוש ד' מענף כ"ג והלאה, וע"ש עוד דרוש ה' ענ"ב סי' ו'. והרי היה לו"א עוד מיעוט ב', והוא במה שלא נשלם מתיקוני אבא, לכל מה שנוגע להעולמות בי"ע, וכן להנשמות דבי"ע מהמלכי יושר, הנה לא השתתף בזה האבא מאור תיקונו לזה מאומה, כי תלה כ"ז המאציל ית"ש במעשי אדה"ר. ושורש הדברים בכ"ז הוא בדברי האריז"ל בלק"ת (פרשת בראשית) וכן בשער הפסוקים שם ובספר הליקוטים (פרשת פקודי), ועי' דברינו עוד בארוכה בזה בפנים הספר כלל ח"י ענ"ח אות ח', ע"ש.

והנה סיבת החסרון דמציאות אור התיקון דמצד אבא, לכל מה שנוגע להעולמות בי"ע, הנה היה סיבת החסרון בזה, כי היה חסר עליית המ"ן מהאורות והניצוצין דהמלכי יושר אשר לזה. כי כבר אמרנו בכלל ח"י ענ"ח אות ג' ד', כי מציאות אור התיקון דאור המ"ה דהמצח, וכן אח"כ אור המ"ה הפנימי, שהוא תולדות היסוד דא"ק, הנה היה סיבתם, עליית המ"ן דהאורות והניצוצין דהמלכין קדמאין, כי האורות הנה הם נשארו למעלה בעת מיתתם כנודע. וכאשר הגיע עת התיקון, הנה גזר המאציל ית"ש, והעלה אותם למ"ן לעילא לעילא, עד המוחין פנימים דא"ק, לקבל שם תוספות אור ומוחיין, כדי להתתקן ולהשתלם. ובאשר שתשוקת כל אור עליון, הוא להשפיע ולהטיב תמיד בעת שהתחתון הוא מתעורר ומוכשר לקבל, לכן כאשר עלו האורות למ"ן, הנה התייחדו עי"ז האורא ומ"ס זב"ן, והיה יחודים¹⁰⁷² בלי מסך כלל, והוא ע"י בקיעת הקד"א כנ"ל. והנה נולד עי"ז האור התיקון אשר מרוא דאור א"ס, והאיר דרך המצח, והוא אור המ"ה דהמצח, והתפשט הוא מבחוץ בבחי' אור מקיף, אשר ממנו נכוו החיצונים¹⁰⁷³, ונתבררו עי"ז הניצוצין אשר לעתיק וא"א, ועלו גם הם למ"ן, ונולד עי"ז האור המ"ה הפנימי, וירד הוא דרך פנימיות כל הא"ק והעקודים, ודרך האו"א שבא"ק, ע"י היחוד דפב"פ שבהם, עד שיצא היסוד הכללי שבא"ק בסוד החסד דאתגלי בפום אמה¹⁰⁷⁴, ונתקן עי"ז עתיק וא"א שבהאצילות, ע"י הזיווגי דפב"פ בכל הפרצופיה שלמעלה.

ואח"כ ע"י עתיק וא"א, הנה נעשה הבירור והעליית מ"ן להניצוצין דהאו"א, ונתקנו הם ע"י עתיק וא"א. ואח"כ ע"י האו"א, נתקנו הזו"ן, ונתקנו הם כולם מהניצוצי קדושה דמלכי היושר והעגולים, משניהם יחד, שנתייחדו זב"ז בעליית המ"ן, לצורך התיקון, ונעשה בנין כל פרצוף מהניצוצין דהמלכי יושר, אשר הם מהאבא שבא"ק ומהניצוצין דהמלכי עגולים, שהם מהאימא שבא"ק. ונתייחדו אלו ב' הניצוצין בעליית המ"ן, אשר לצורך התיקון, ונתייחדו גם הם באור התיקון עצמו, וחזרו וירדו ויצאו ע"י זווגי דפב"פ דכל פרצופי העליונים, ונתקן כל תחתון ע"י פרצוף העליון שעליו. ונעשה כ"ז ע"י אור החסד דאתגלי בפום אמה, שהוא היסוד הכללי דהא"ק. ואותו אור החסד, הנה הוא מהאור התיקון דהאו"א הכלליים שבו, המתגלה שם, ע"י עליית המ"ן הנז', שהיה מהיחוד דהיושר והעגולים שניהם יחד וכנז', ונעשה בעת התיקון, כל אותן עליית המ"ן מהמאציל עצמו ית"ש, כמ"ש בשער התיקון (ריש פרק א').

[סעיף י"ג]

אמנם כ"ז הנה היה בתיקון הפרצופי דאצילות, אשר עד סוף כל האצילות כולו, כי הם כולם נתקנו ע"י אור התיקון מהאבא הכללי וע"י אור התיקון מהאימא הכללי, משניהם שוה, כי השתתפו האו"א באור תיקונם לכ"ז, משניהם יחד, כי כן היה הבירורים והעליית

¹⁰⁷² נדצ"ל יחודים.

¹⁰⁷³ עי' עקודים פרק ב' ולא ורחל פרק ז'.

¹⁰⁷⁴ עי' אד"ר קמב ע"א, הוב"ד לעיל הערה 377.

המ"ן אשר מהניצוצין דהמלכי יושר, שהם מאבא ומהניצוצין דהמלכי עגולים, שהם מהאימא, הנה נתבררו ועלו למ"ן ג"כ מכל א' מהם, ועלו משניהם יחד. אך כ"ז היה רק מה שנוגע לתיקוני האצילות, אך כאשר הגיע לתיקוני הבי"ע וכן {קלו ע"ב} להנשמות דבי"ע, הנה לא השתתפו בזה המלכי יושר מאומה, ולא נתבררו מהם הניצוצין אשר לזה, ולא עלו למ"ן כלל. וממילא הוא שלא השתתף אבא הכללי באור תיקונו, לכל מה שנוגע למציאות הנשמות דהמלכי יושר, ולא לחלקי המציאות דהעולמות בי"ע, בכל מה שנוגע להם מתיקוני הנקודות דהמלכי יושר, ונשארו העולמות בי"ע חסרים מאור תיקוני דהאבא, וכן מכל חלקי המציאויות שבהם, אשר מתיקוני הנקודות דהמלכי יושר.

אמנם כי הנה מה שנוגע לעיקר המציאות דהעולמות בי"ע, הנה באשר שמציאות כל העולמות הם נבראו באור הגנוז, וכמ"ש ב"ר (פי"ב סי' ו'), אותה האורה שנברא בה העולם, אדה"ר הביט בה מסוף העולם ועד סופו, וכל זמן שהיה משמש האור הגנוז, היה מאיר ומתפשט אור תיקונו דהאבא ג"כ, כי כל המציאות, הנה נעשה מהמלכות דאצילות, כנודע, וכמ"ש בזוה"ק בראשית (כט ע"ב), ואמרו שם, וכלא בחילא דראשית עלאה¹⁰⁷⁵, שהוא חכמה אבא, וע"ש עוד (כב ע"א).

והרי לנו כי עיקר המציאות דהעולמות בי"ע, הנה נעשו באור תיקוני דהאבא ג"כ, והוא משום, כי הנה עיקר יסוד כל מעשה בראשית, הנה נעשה באור הגנוז, וכל זמן ששימש אור הגנוז, לא היה חילוק כלל בין אבא לאימא ובין תיקוני דהמלכי יושר להמלכי עגולים, והיו ג"כ אז הזו"ן בהיחוד דפב"פ התמידי כמ"ש האריז"ל בשער מאמרי רשב"י (דף ט סע"ד¹⁰⁷⁶), וכן אמר ג"כ בשעה"כ (כוונות ר"ח דף עו ע"ג) כי כשנאצלו זו"ן היו שוים בקומתם ממש, והיו נקראים שני המאורות הגדולים כו' (בראשית א טו)¹⁰⁷⁷, וכן אמר ג"כ בשער סדר אבי"ע (פרק ו) כי באצילות, הנה היו ב' המאורות שוין זה לזה בקומתן, ע"ש. ועי' במפרשים שם, דכוונות ר"ח מה שהעירו בזה הרבה מהסתירות הנמצא בזה, אך דברי הרב ז"ל הוא רק על העת אשר שימש אור הגנוז, וכמו שאמר בפירוש במאמרי רשב"י שם. והאור הזה היה מאיר מסוף העולם ועד סופו, והיו מאירים בו הזו"ן דאור התיקון העתיד, ועמדו באותו העת בהיחוד דפב"פ העיקרי, והוא בבחי' ז' הנאמר בשער מיעוט הירח (סוף פרק א ושם פרק ב), ובאור זה הנה נעשה יסוד כל הבריאה ביום ראשון דמעשה בראשית, שאז הנה יצא כל הבריאה כולה מאין ליש, ויצא ביום ראשון השורשים דכל מעשה בראשית כולם, כמ"ש בב"ר (פ"א סי' י"ד וע"ש פ' י"ד סי' ד') ור"ל כי ביום ראשון, הנה יצאו כל המציאויות דששת ימי בראשית בבחי' הבריאה שבהם, וכמ"ש (בראשית א א) בראשית בר"א אלהי"ם את השמים ואת הארץ, ומ"ש את ואת לרבות תולדותיהן, כמ"ש בב"ר (פ"א סי' יד) וכנו'. ויצא הכל ביום ראשון, בחי' הבריאה שבהם, והיה יציאתם בכח אור הגנוז, והיו הם בתיקוני אבא ג"כ, ומיחוד הזו"ן דפב"פ ג"כ.

אמנם האור הראשון הנה הוא חזר ונגנז ביום הראשון עצמו, וכמ"ש בזוה"ק פ' תרומה (קמח סע"ב), וכן הוא מפורש בתורה וירא אלהי"ם את האור כי טוב ויבדל כו' (בראשית א ד), הבדילו לצדיקים לעתיד לבא, ומאז ולהלאה, הנה נתעלם ג"כ אור דאבא, ונתמעטו הזו"ן וחזרו אחור באחור, ובכל הסדר שאמר הרב בשער מיעוט הירח (פרק ב).

¹⁰⁷⁵ עי' לעיל הערה 263.

¹⁰⁷⁶ ז"ל: מתחילה היה הזווג תחתון תמידי כזווג העליון ולא היה פוסק והיה אור יסוד נכנס בנקודת ציון תמיד כמו שזווג חכמה ובינה הוא תמידי דלא מתפרשאן באחדותא ובחדותא כן היה זווג ת"ת ומלכות על ידי אור יסוד ולא מתפרשאן וזהו ענין מ"ש ז"ל שאור שנברא ביום ראשון היה מאיר מסוף העולם ועד סופו כי סוף העולם העליון הוא יסוד וסופו הוא מלכות בנקודת ציון שבה ואור זה שנברא ביום ראשון הוא חסד עלאה בסוד יהי אור ואתגליא בפומא דאמה שהוא סוף העולם העליון ואור זה היה מאיר בתמידות לזווג החתן עם הכלה.

¹⁰⁷⁷ עי' תיקו"ז כב ע"א בענין ניקוד צירי.

ויצאו כל המציאות דששת ימי בראשית בחי' יצירה ועשיה שבהם חסרים מתיקוני אבא, ורק ע"י היחוד דאחור באחור שבזו"ן, כי האורות דתיקוני אבא, הנה יסד המאציל ית"ש, שיהיו תלויים במעשה אדם הראשון, וכן מאז ולהלאה במעשה התחתונים. ובלתי אורות דאבא אין יחוד להזו"ן רק אב"א, כמ"ש הרב בעקודים (פרק ב ופרק ח), וכנודע. והרי יצאו כל מעשה בראשית כל בחי' היצירה והעשיה שבהם, זולת מעשה יום ראשון, שהוא בחי' הבריאה שבהם, שהיה בשימוש דאור הגנוז. אבל מאחר יום ראשון, הנה יצאו כל בחי' יצירה ועשיה שבהם, רק ע"י יחודי זו"ן דאב"א.

ועכ"פ הרי נתבאר לנו כי המציאות העיקרי דהעולמות ב"ע, עם כל תולדותיהן שיצאו בששת ימי בראשית, הנה מציאותם הראשונה אשר מאי"ן ליש, שהוא התהוותם אשר ביום ראשון, הנה כ"ז יצאו היטיב בכל תיקונם, באור תיקונו דהאבא ג"כ, וע"י בירור ועליית המ"ן דהמלכי יושר ג"כ, וע"י היחוד דפב"פ היותר שלם אשר בהזו"ן ג"כ. (קלו ע"ג) והוא מה שאמרו (ב"ר פ"א ס' יג) אפי' אותן שכתוב בהן, כי הנני בורא שמים חדשים, כבר הן ברואין מששת ימי בראשית. וכן שם (ס' י) למה נברא העולם בב', להודיעך שהם שני עולמים, העוה"ז והעוה"ב. והרי לנו כי בבריאת יום ראשון, הנה היה כלול כל התיקונים דלעתיד ג"כ, והרי יצא יסוד הבריאה אשר ביום ראשון, באור התיקון היותר נעלה, שהוא באור תיקונו דהאבא ג"כ, וביחוד הזו"ן דפב"פ ג"כ, ובזה יצאו כל שרשי הבריאה ביום ראשון.

אמנם נודע הוא כי אין דבר שאין בו נרנח", וכמ"ש בפרקי הצלם (ריש פרק ב), וכל שרשי המציאויות דהששת ימי בראשית שאמרנו, שיצאו הם ביום ראשון, שהוא בחי' הבריאה שבהם, וכנז', הנה הוא מבחי' הנשמה שבהם ולמעלה. אבל בחי' הרוח והנפש, שהוא היצירה והעשיה שבהם, הנה הם יצאו אח"כ כל א' ביומו, ע"י התשעה מאמרות הנאמר בכל א' ויאמר אלהים. כי הנה יצאו הם ג"כ ע"י זיווג מהזו"ן, וכל זיווג הוא בסוד אמ"ר וק"ב, שאמרו בזה"ק תרומה (דף קסז ע"א¹⁰⁷⁸) ובדברי הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ה' ו) בארוכה. והוא ענין דהתשעה מאמרות הנאמר בכל א' ויאמר אלהים, שהוא גימט' אמ"ר ק"ב, כי יצא כל א' ע"י זיווג דהזו"ן, אשר כל זיווג נתקן ונעשה ונשלם בסוד אמ"ר וק"ב.

והנה כל הזווגים הללו אשר אחר שננז האור הראשון, הנה היו כולם רק בסוד אחור באחור, כי היו רק מתיקוני האור דהאימא לבד, בלתי אור תיקוני דהאבא, כי היו חסרים מעליית המ"ן דהמלכי יושר, ויצאו כל המציאויות דהששת ימי בראשית בחי' היצירה והעשיה שבהם, שהוא הרוח והנפש שבהם, רק מהזווגי דאחור באחור, כי הם היו חסרים מבירור ועליית המ"ן דהמלכי יושר, והיו חסרים ע"י מאור תיקוני דהאבא הכללי, כי כ"ז השאיר המאציל ית"ש שיתוקן ע"י מעשי אדה"ר וכן ע"י הדורות שאחריו, והוא משום כי בהאורות דהאבא, הנה תלה כל עיקר התיקון דלעתיד, וצריך שיסובב כ"ז ע"י האדם עצמו. וזהו מ"ש האריז"ל בספר הגלגולים (פרק ז), שהגם שנודע הוא שכל הנשמות שהיו עתידים לצאת בכל הששת אלפים שנה, היו הם כולם כלולים באדם הראשון, וכמ"ש במדרש שמות רבה (פ"מ ס' ג), אך הנה נשאר כנגדם שיעור נשמות ג"כ, אשר לא נכללו באדם הראשון, והם גבוהים במעלה הרבה יותר מאותן שנכללו בו, ע"ש. והנה הם מהניצוצי קדושה דהמלכי יושר, אשר לא נתבררו ולא עלו הם למ"ן כלל, ונשארו הם טבועים כמו שהיו בעולם התוהו.

והגם שאמרנו שחלקי האצילות והבריאה שבהם, ר"ל חלקי אצילות והבריאה דכל נשמה ונשמה (כי כל א' הוא כלול מנרנח"י שהם בבחי' אבי"ע כנודע), וחלקי האצילות והבריאה שבהם, הם נתבררו גם מהמלכי יושר, וכן הם מתקנים היטיב גם באור התיקוני

¹⁰⁷⁸ עי' מלואים אות (נח).

דהאבא ג"כ, וכנז'. אך באשר שחלקי היצירה והעשיה, שהם הרוח והנפש שבהם, הם לא נתבררו, ועי"ז הנה היה חסר ממילא ג"כ אור התיקון דהאבא אשר להם, והרי היו חסרים עי"ז * מעיקר המציאות בגוף ולהשתוות עם הגוף, כי הרוח והנפש וכו' – כן הוא בכתב יד] מעיקר המציאות ולהשוות עם הגוף בגוף, כי הרוח ונפש הם העיקר, אשר יש להם הכשרון להתלבש בגוף ולהשתוות עם הגוף. ולכן באשר שהיו חסרים מרוח ונפש, לכן לא היו נכללים הם באדה"ר, ולא נתקנו הם כלל, ולא יצאו הם גם בבחי' הזווג דאב"א, כי לא נתבררו הם, ולא עלו עדיין מנפילתן בעולם התוהו כנז'.

משא"כ חלקי הנשמות אשר מהניצוצי קדושה דהמלכי עגולים, שהם מהאימא, הנה נתבררו ועלו הניצוצי קדושה אשר להם, גם מחלקי רוח ונפש שבהם, והם אשר יצאו ונולדו עם כל חלקי המציאות דהששת ימי בראשית, אשר מאחר יום ראשון והלאה, והיה לידתם רק מהזווגי דאב"א שבהזו"ן וכנ"ל, כי היו חסרים אז מאור התיקון דהאבא. אך עכ"פ, כי הם נתבררו ועלו למ"ן, ונתקנו ונולדו עכ"פ מהזווגי דאב"א שבזו"ן, ולכן נכללו הם באדם הראשון, והם כל הנשמות דהעוה"ז.

[סעיף י"ד]

והנה הגם שיציאתם בעוה"ז, הנה היה ע"י הזווג דאב"א שבהזו"ן, עכ"ז הנה מאחר שהם נתבררו ועלו למ"ן, והנה {קלו ע"ד} היה עלייתם למעלה למעלה, עד המוחין פנימים דהא"ק, ושם הנה נתקנו באור התיקון, והתייחדו עמו וחזרו ויצאו דרך פנימיות הא"ק והעקודים ודרך פנימיות האו"א שבא"ק, ויצאו מכל א' דרך פנימיות כל הפרצופים שבו, ועי" הזווג דפכ"פ שבכל הדו"ן שבהם, וירדו בדרך זה דרך פנימיות כל הא"ק, עד שיצאו מהיסוד שבו, ובסוד החסד דאתגלי בפום אמה¹⁰⁷⁹, ונתקנו מהם כל הי"ב פרצופי האצילות: עתיק ונוקביה, א"א ונוקביה, או"א עלאין, ישסו"ת, ישראל ורחל, יעקב ולאה, כמ"ש בתיקון (פרק א). ונתקן כל תחתון עי"ז זוג דפכ"פ דהעליון, וכ"ז הוא עד סוף פרצופי האצילות.

ואח"כ בהגיע למציאות ולתיקון הנשמות דבי"ע, שהם נולדו מזווג הזו"ן דאצילות (וכמ"ש בזה"ק שמות יב ע"א, ויקרא ז ע"א, יט ע"א, שלח קעד ע"ב, וע' עוד בהקדמת זוהר בראשית יג סע"א). וכל נשמה הנה היא כלולה מנרנח"י, שהם בחי' אבי"ע (ע' פרקי הצלם ריש פרק ב, פרמי עי"מ¹⁰⁸⁰ סוף פרק א, פרצופים דרוש ז, דרושי אבי"ע ריש פרק א, ושם פרק ב וריש פרק י"ג, ושם בהד' פרקים האחרונים פרק ד). והנה בחי' אצילות ובריאה דכל נשמה, הנה זה נעשה ביום ראשון דמעשה בראשית, ונעשה בשימוש דאור הגנוז, ויצא עי"ז האצילות ובריאה דכל נשמה, בכל תיקון הראוי. היינו עי" עליית המ"ן דהניצוצי קדושה דהמלכי יושר ג"כ, ר"ל שיצא האצילות והבריאה, אשר גם מחלקי הנשמות דהניצוצי קדושה דהמלכי יושר ג"כ, ויצאו הם בהתיקוני דאור האבא ג"כ, ובהיחוד דהזו"ן דפכ"פ ג"כ. ולא היה חילוק בזה, בין הנשמות דהמלכי יושר להנשמות דהמלכי העגולים. אך מאחר יום ראשון והלאה, אשר חלקי הניצוצי קדושה להיצירה והעשיה דהנשמות שבהם, הנה הם לא עלו למ"ן, ולא נתברכו לזה מהמלכי יושר מאומה. הרי נשאו חלקי היצירה והעשיה דהנשמות שבמהמלכי יושר טבועים עדיין בהקליפות, כמו שהיו מנפילתן בעולם התוהו. וכן גם מציאותם העיקרי, שהוא האורות שלהם, אשר הם לא נפלו לבי"ע, כי לא נפלו רק הניצוצי קדושה ולא האורות כנודע.

[הנה"ה. והעיקר הוא כמ"ש בספר הדע"ה ח"א דרוש ג' סי' ב' אות ה' ושם סי' ד' סוף אות א', כי המלכי יושר עצמן הם לא מיתו כלל, ונשאו הם בקדושתן לעולם בגבול

¹⁰⁷⁹ עי' אד"ר קמב ע"א, הוב"ד לעיל הערה 377.

¹⁰⁸⁰ והוא שער כז בע"ח המכונה אצלנו כ"שער עיבור יניקה מוחין".

האצילות, והנשמות הכלולות בהם הם הנשמות דאצילות שאמר האריז"ל בספר הגלגולים (פרק ז), שהם חלקי הנשמות דאצילות שנשארו למעלה, והחלקי נשמות דהבי"ע שבהם, שהם מיתו ג"כ, הוא מה שיצא מהצפרני רגלים שלהם, אבל הם עצמן הם האורות העיקריים שלא ירדו כלל.]

הרי היו כל מציאותם ג"כ רק מבחי' אחור באחור. וכנודע, שכל המציאות דעולם הנקודות, היו כולם גם מעיקרם רק מזווגי דאחור באחור, ולא מבחי' פב"פ כלל, וכמבואר בפנים הספר כלל ח"י ענ"ב בארוכה. ולא באו להתיקון דפב"פ, אלא רק אחר בירור הניצוצי קדושה והעליית המ"ן כנ"ל. וא"כ הרי חלקי היצירה והעשיה דהניצוצי קדושה אשר להנשמות דהמלכי יושר, אשר הם לא נבררו ולא עלו למ"ן, הרי נשאר עיקרם רק ממציאות דאב"א, כי כן הוא גם כל עיקר מציאותם אשר בעולם הנקודות. משא"כ חלקי היצירה והעשיה דהנשמות דהמלכי עגולים, אשר יצאו הם מהזווג דאב"א דהזו"ן בהה' ימים דהששת ימי בראשית, אחר שנגזז האור דיום ראשון, והנה היה יציאתם אחר שנבררו הניצוצי קדושה אשר להם ועלו למ"ן למעלה למעלה, ונולד עי"ז האור התיקון אשר להם, ונתייחדו בו וחזרו וירדו דרך פנימיות כל הפרצופים דהא"ק והעקודים והא"א שבהא"ק, וירדו מכל עליון לתחתון, ע"י הזווג דפב"פ שבהזו"ן דהעליון. וירדו בדרך זה עד היסוד הכללי דהא"ק (הכלול מהיסודין דהא"א והא"א שבו). ומשם יצאו בסוד החסד דאתגלי בפום אמה, והוא אור התיקון, שהוא תולדות היסוד דא"ק. ומאותו אור התיקון, הנה נבנה כל האצילות בתיקון כל הפרצופים שבו, שהם הי"ב פרצופים שאמרנו, ונתקן כל תחתון ע"י הזווג דפב"פ אשר בהזו"ן דהעליון.

ואחר שנשלם האצילות, הנה יצאו השורשים דהעולמות והנשמות דבי"ע ביום ראשון דמעשה בראשית, כי אז הנה יצאו השורשים דכל המציאות כולם דעוה"ז ודעוה"ב, אשר גם מהתיקון {קלו ע"א} העתיד וכנ"ל ממדרש ב"ר (פ"א סי' י' וסי' י"ג ושם סי' י"ד) את השמים לרבות תולדות השמים, ואת הארץ לרבות תולדות הארץ. וכן הוא שם ג"כ (פי"ב סי' ד) ע"ש¹⁰⁸¹, וכנ"ל. והנה יצא כ"ז ע"י עליית המ"ן מבירור הניצוצי קדושה השייכים להשורשים דמעשה בראשית, כמ"ש הרב בשער דרושי אבי"ע (פרק ג מד' פרקים האחרונים שם) עש"ה, כי אחר שעלו אותן המ"ן למעלה למעלה, וחזרו וירדו דרך פנימיות כל העליונים, וירדו מכל עליון לתחתון ע"י זווג דפב"פ שבכל עליון, עד שירדו לבסוף בהזו"ן דאצילות ג"כ, ע"י הזווג דפב"פ שבהם. כי ביום ראשון דמעשה בראשית, שהיה בשימוש דאור הגנוז, הנה היה משמש אז אור תיקונו דהאבא ג"כ, והיו אז הזו"ן בהיחוד דפב"פ ג"כ, ויצאו כל השורשי דמעשה בראשית, אשר הם יצאו ביום ראשון, הנה יצאו כולם ע"י היחוד דפב"פ שבהזו"ן, וכמ"ש בזוה"ק בראשית (כט ע"ב¹⁰⁸²), ע"ש בארוכה, שמפורש שם ואמר, וכלא בחילא דראשית עלאה, שהוא אור התיקון דאבא. וכן אומר שם ג"כ, כי היו אז הזו"ן אשר היסוד דיליה הוא בסוד ארת, וארת צדיקים כאור נוגה (משלי ד יח), היה הוא ביחודא חדא עם הנק', כגוונא דההיא שביל סתים וטמיר וגניז לעילא¹⁰⁸³, ר"ל כמו היחוד דא"א אשר היסוד דיליה הוא נתיב לא ידע עיט (איוב כח ז)¹⁰⁸⁴, והוא שביל סתים וטמיר וגניז באימא, ונקרא הוא שביל סתים, משום שיחודם הוא תמיד,

¹⁰⁸¹ ז"ל: רבי יהודה ורבי נחמיה רבי יהודה אומר ויכלו השמים והארץ בזמן וכל צבאם בזמן א"ל רבי נחמיה והא כתיב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם מלמד שבו ביום נבראו בו ביום הוציאו תולדות אמר לו והכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד יום שני יום שלישי יום רביעי יום חמישי יום ששי אמר לו רבי נחמיה כמלקטי תאנים הן כל אחד ואחד הופיע בזמנו ר' ברכיה על הדא דר' נחמיה אמר ותוצא הארץ דבר שהיה פקוד בידה.

¹⁰⁸² עי' לעיל הערה 263.

¹⁰⁸³ עי' מלואים אות (מו).

¹⁰⁸⁴ עי' מלואים אות (מא).

והוא לעולם סתים בגוה. משא"כ היסוד דז"א נקרא ארח, כי יחודו הוא רק לפרקים, אך אז הנה היה גם היחוד דזו"ן פב"פ עכ"פ, וכמו היחוד דאז"א ע"ש בזוה"ק כל הענין, ותראה שכן הוא. וכן הוא ג"כ שם (דף לא רע"א), ע"ש, ומ"ש שם (דף לה רע"א) כי היו אב"א וחזרו פב"פ ע"י היחוד דאדם וחווה, ע"ש, זה היה רק אחר שננגז האור הראשון, כי אז חזרו אב"א, ובכל הסדר שאמר הרב בשער מיעוט הירח (פרק ב), אבל כל זמן ששימש אור הנגז, היו הזו"ן פב"פ כמו אז"א, וכמ"ש האריז"ל במאמרי רשב"י (דף ט סע"ד)¹⁰⁸⁵, ואמר שם כי ענין חזרתם אב"א הוא עצמו מענין גניזת האור, ע"ש.

[סעיף ט"ו]

ונחזור להענין, כי הנה קוטב הדברים מכל מה שכתבנו, כי הנה אחר שיצאו שורשי כל המציאויות והנשמות, שהוא האצילות והבריאה שבהם, ביום ראשון דמעשה בראשית, ויצאו הם ע"י זווג דפב"פ דהזו"ן, והנה לא הי' חילוק בהמציאות והנשמות דיום ראשון בין המלכי יושר להמלכי עגולים, כי היה יציאתם ע"י עליית המ"ן שבשניהם, וכמו שמוכח לנו הדברים מהזוה"ק (בראשית כט ע"ב)¹⁰⁸⁶ הנ"ל, שאמרו שם וכלא בחילא דראשית עלאה שהוא אבא, והרי אמרו מפורש שלא היה חסר ביסוד הבריאה מאור תיקוני דהאבא ג"כ. וא"כ הרי פשוט הוא שהיה כ"ז ע"י עליית המ"ן מהניצוצי קדושה דהמלכי יושר ג"כ, כי אין אור עליון משפיע ומתגלה למטה, אלא רק ע"י עליית המ"ן דהניצוצי קדושה אשר ממנו, כי הכל נעשה ע"י אתערותא דלתתא דוקא, וכמ"ש בזוה"ק בראשית (לה ע"א) ובכ"מ, וע' דברי הרב בזה במוחין דצלם (פרק ו).

והרי נתקנו עי"ז ג"כ האצילות והבריאה דהנשמות, אשר הן מהמלכי יושר והן מהמלכי עגולים, בהתיקון דפב"פ, כי בעולם הנקודות, הנה יצא אז כל מה שיצא משרשי המציאויות כולם בעת מלוכת המלכים, רק מסוד אחר באחר, כי אז היו כל האורות כולם, אשר גם למעלה למעלה, הכל רק בסוד אב"א, וכמו שכתבנו בכלל ח"י ענ"ב ע"ש בארוכה. ומהם הנה יצאו כל הנקודות. והרי יצא אז הכל רק בסוד אב"א, אבל כאשר הגיע עת התיקון, ועלו הבירורים למ"ן, ונולד עי"ז אור התיקון, ונתייחדו בו המ"ן שעלו וחזרו וירדו כולם יחד דרך פנימיות כל הפרצופים כולם, וירדו מכל עליון לתחתון ע"י הזווג דפב"פ שבהדו"ן דכל עליון, והרי נתקנו עי"ז בהאור הפנים שלמעלה.

ואח"כ יצאו מהיסוד דא"ק, בסוד החסד דאתגלי בפום אמה¹⁰⁸⁷, ונתקן עי"ז העתיק דאצילות. ואחרי שהוברר חלק העתיק לגמרי, אז התחיל הוא לברר את חלק הא"א, ומשם לאז"א, ומשם לזו"ן וכן כו' כו' כמ"ש בשער דרושי אבי"ע (פרק ג מהד' פרקים {קלו ע"ב} האחרונים), ע"ש. וכן ירד מתיקון לתיקון עד שהגיע להנשמות דבי"ע, ונתקנו הם לאט לאט, כי מתחילה נתקן האצילות והבריאה שבהם ביום ראשון דמעשה בראשית, ויצאו הם מהזו"ן דאצילות ג"כ, ע"י היווג דפב"פ שבהם, ולא היה חילוק בזה בין המלכי יושר להמלכי עגולים וכנ"ל. אמנם מיום ראשון והלאה, אחר שננגז האור הראשון, הנה כל חלקי המציאויות וכן חלקי הנשמות שיצא מאז ולהלאה בכל מעשה בראשית כולם, עד שנברא אדם הראשון, הנה היו רק בחי' היצירה והעשיה שבהם (וכן כתב ג"כ הגר"א באד"א בפסוק (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ ע"ש¹⁰⁸⁸). והנה היה יציאתם ג"כ ע"י

¹⁰⁸⁵ עי' לעיל הערה 1076.

¹⁰⁸⁶ עי' לעיל הערה 263.

¹⁰⁸⁷ עי' אד"ר קמב ע"א, הוב"ד לעיל הערה 377.

¹⁰⁸⁸ ז"ל: אלה תולדות השמים והארץ. תולדות השמים לא נזכר למעלה, ובאה התורה להודיענו שתולדות השמים המה מכוונים לעומת תולדות הארץ, כי במאמר "וכל צבאם" גילה לנו שיש ונמצא צבא השמים, ובמאמר זה גילה לנו שהם מכוונים כנ"ל. רבותינו ז"ל דרשו (בר"ר יב, ב) כל מקום שנאמר "אלה" פסל את הראשונים, "אלה תולדות השמים והארץ" פסל תהו ובהו. ביאורו,

בירורי הניצוצי קדושה אשר להם, וע"י עלייתם למ"ן אשר לזה, וע"י הזווגים דכל העליונים אשר למעלה למעלה, וכמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ז) ובמוחין דצלם (פרק ו) ובכ"מ. והנה ירדו המוחין מכל עליון לתחתון ע"י הזווג דפכ"פ שבכל עליון עד הזו"ן דאצילות.

וזהו ענין העשרה מאמרות דמעשה בראשית (ע' סדרן בפדר"א פרק ג וב"ר פי"ו סי' א, ובזוה"ק ויקרא יב ע"א ובתז"ח לה ע"ב ובהגר"א בפ"י אבות ריש פרק ה) הנאמר בכל א' ויאמר אלהי"ם, שהוא גימט' אמ"ר ק"ב, כי כל אותן המציאויות שנעשו בכל מאמר ומאמר, הנה נעשו כולם ע"י סוד זווג, שהוא נשלם ונעשה ע"י אמ"ר וק"ב, כמ"ש הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ה). והמעם מה שיצאו חלקי היצירה והעשיה דכל הנשמות והמציאויות ביציאה בפנ"ע, הנה הוא כדי לייסד את הבריאה על כח הבחירה, שהוא ע"י טו"ר, וכמו שיתבאר לקמן סעי' ט"ז.

והנה אותן הבירורים והמ"ן אשר לחלקי הנשמות דאחר יום ראשון והלאה, שהוא לבחי' היצירה והעשיה, שהם בחי' רוח ונפש שבהם. הנה היה הבירורים דהניצוצי קדושה והעליית המ"ן, אשר לזה רק מחלקי הנשמות דמלכי העגולים לבד ולא מהמלכי יושר כלל, ולכן הנה נתעלם מאחר יום ראשון והלאה האור דהאבא, משום שהיה חסר האתערותא דלתתא אשר לזה, שהוא עליית המ"ן דהמלכי יושר, אשר הם ממנו. ולכך הנה נתעלם אז האור דהאבא, ולא היה מאיר בהזו"ן, מאחר יום ראשון והלאה, אלא האור דהאימא לבד. ועי"ז הנה עמדו אז הזו"ן רק אב"א, כי בלתי אור דאבא, הוכרחו הזו"ן לעמוד רק אב"א, כמ"ש הרב בעקודים (פרק ב ופרק ח). והוא מ"ש הרב בשער הפסוקים (בראשית) בענין החטא דע"ן הדעת, כי לא היו אז בז"א רק המוחין דמצד אמא, ועי"ז הוכרחו אז הזו"ן לעמוד רק אב"א, ונולד נשמת אדה"ר, רק ע"י עליית הזו"ן למעלה, וכמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש א) בארוכה. והיה כ"ז משום שהיה חסר אז הבירור ועליית מ"ן דהמלכי יושר, אשר לחלקי הנשמות אשר מצד האבא.

הנה נעשה עי"ז החסרון בשתיים: א', כי הנה כל חלקי הנשמות אשר מצד אבא, הם לא הובררו אז כלל, ועי"ז הנה הם לא עלו למ"ן כלל ולא נתקנו כלל. ור"ל כי הניצוצי קדושה שלהם, אשר הם ירדו ונפלו לקליפות, הנה מאחר שלא הובררו, הרי נשארו הם בעמקי הקליפות כמקדם. וכן גם האורות שלהם, אשר הם לא נפלו, הנה מאחר שלא עלו למ"ן, הרי לא נתקנו גם הם באור הפנים כלל, ונשארו כמו שהיו בתחילה, בעולם הנקודות, שהיו אז רק מסוד אב"א, וכמו שבארנו בכלל ח"י ענ"ב בארוכה. משא"כ חלקי הנשמות דהמלכי עגולים אשר מצד האימא, הנה נבררו הניצוצי קדושה שלהם, ועלו למ"ן, והרי נתקנו הם היטיב לחזור ולצאת באור התיקון דהפנים, ע"י זווגי הדו"ן דכל פרצופי העליונים, שהיה זווגם פכ"פ כנ"ל. משא"כ חלקי הנשמות, אשר מצד אבא, אשר הם לא נתקנו בכ"ז, הנה נשארו הם כמו שהיו בעולם הנקודות רק מסוד אב"א, וכן הניצוצי קדושה שלהם, הם נשארו בלא בירור, וכמו שהיו בעולם התוהו וכנז'. והוא חסרון אחד מה שהיה בהמלכי יושר חסרון.

ב', מה שהיה עי"ז בהנשמות דהמלכי עגולים ג"כ, והוא כי הנה ע"י שנתעלם אז האור דהאבא, והרי הוכרחו עי"ז להזו"ן לעמוד אז רק אב"א וכנז'. וא"כ נמצא, כי הגם שכל חלקי הניצוצי קדושה אשר להנשמות דהמלכי עגולים, הנה הם נבררו ועלו למ"ן, והרי נתקנו הם היטיב באור התיקון דהפנים, ע"י יציאתם וקלו ע"ג מזווגי פכ"פ דכל הדו"ן העליונים אשר למעלה למעלה וכנז'. עכ"ז, הנה יציאתם בעוה"ז, אשר הוא מהזו"ן דאצילות

שפסל את תהו ובהו מהיותם תולדות הארץ, אפס הם עיקרי וחומרי הארץ כאשר ביארנו במקומו. בהבראם. ביאורו, כי לא נזכר אצל תולדות הארץ בריאה, אפס עשיה ויצירה. עשיה, שנאמר 'ויעש'. יצירה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (זו"ח יתרו מב, ב) כל מקום שנאמר 'ויהי' אינו אלא לשון יצירה. והודיע לנו בזה שהיה אצלם גם כן בריאה. ביום עשות. ביאורו, שכולן נבראו ביום הראשון, ואצל התולדות היה הבריאה ביום הראשון והיצירה והעשיה בשאר ימי המעשה.

ובנ"ל, הנה היה רק מבחי' הזווג דאב"א דהזו"ן, כי ע"י שנתעלם האור דהאבא, הרי הוכרח שיהיו הזו"ן רק אב"א, והרי יצאו בעוה"ז רק מהזווג דאב"א, וכמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש א).

והרי לנו כי ע"י שהיה חסר הבירור והעלית מ"ן דהמלכי יושר, הנה נעשה החסרון בשתיים, שהוא הן לחלקי הנשמות דהמלכי יושר, כי הם לא נתבררו כלל, כי נשארו הניצוצי קדושה שלהם טבועים עדיין בעמקי התוהו. וגם האורות שלהם אשר הם לא נפלו, כי נשארו הם במקום האצילות, וכמ"ש בשבירת הכלים (פרק ג), הנה נשארו הם עדיין ג"כ בלא התיקון דאור הפנים כלל, אלא רק במציאותם אשר מעולם הנקודות, שהיו רק אב"א, גם מלעילא לעילא, כמו שכתבנו בזה בכלל ח"י ענ"ב בארוכה, והוא חסרון אחד.

עוד היה חסרון ב', והוא במלכי העגולים ג"כ, מאחר שהניצוצי קדושה דהמלכי יושר, שהם הנקודות אשר מצד האבא, הנה הם לא נתבררו, ולא עלו הם למ"ן. והרי היה חסר האתערותא דלתתא אשר להאבא, הנה נתעלם עי"ז, האור תיקוני דהאבא, ולא היה מאיר בז"א אלא האור דהאימא לבד, והיו מוכרחים הזו"ן עי"ז לעמוד רק אב"א, כמ"ש בעקודים (פרק ב). ועי"ז הנה הגם שהניצוצי קדושה דהמלכי עגולים, כל מה שהיה נצרך מהם להתיקוני דמעשה בראשית ולהנשמות כולם, הנה נתבררו ועלו למ"ן, ונתקנו היטיב באור הפנים שלמעלה, ע"י זיווגי דפב"פ מכל הדו"ן העליונים אשר למעלה למעלה, אשר אותן המ"ן עברו דרך הם בחזרתן למטה. עכ"ז, הנה בהגיעם לצאת בהעוה"ז, והיה יציאתם ולידתם מהזו"ן דאצילות, כמ"ש בפ' ויקרא (ז ע"א) ובכ"מ, הנה היה יציאתם בהעוה"ז רק מהזווג דאב"א דהזו"ן, וכמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש א). והיה כ"ז משום שרצונו ית"ש, הנה הוא שיתוקן כ"ז ע"י מעשה התחתונים, כי האור דהאבא ובירור ועלית המ"ן דהניצוצי קדושה דהמלכי יושר, הנה הם היסוד דכל תיקון העתיד אשר בחידוש העולם, אשר מאלף השמיני והלאה¹⁰⁸⁹, ותלה כ"ז המאציל ית"ש, שיתוקן כ"ז ע"י האדם, אם ע"י מעשיו או ע"י מאורעותיו, וכמו שבארנו כ"ז בספר הדע"ה ח"ב בארוכה. משא"כ האור דהאימא ובירור ועליית המ"ן דהניצוצי קדושה דהמלכי עגולים, כל מה שהיה נוגע מהם להתיקון דמעשה בראשית, הנה כ"ז הוא מה שהיה מוכרח לעיקר המציאות דהעולם, וכן לעיקר קיומו תמיד, לכן הנה נעשה כ"ז ע"י הקב"ה עצמו, וכמ"ש בשער התיקון (ריש פרק א) ובמוחין דצלם (פרק ו).

[סעיף ט"ז]

אמנם כבר אמרנו, כי החסרון דבירור ועליית הניצוצי קדושה אשר לחלקי הנשמות דהמלכי יושר, הנה היה כ"ז רק לבחי' היצירה והעשיה שבהם, שהוא הרוח והנפש שבהם (כי אין דבר שלא יהיה כלול מנרנח"י, שהוא בחי' אבי"ע, כנודע¹⁰⁹⁰) אבל האצילות והבריאה שבהם, שהוא מבחי' הנשמה שבהם ולמעלה, הנה בזה לא היה חסר להם גם מהבירור והעליית המ"ן אשר מהניצוצי קדושה דהמלכי יושר ג"כ, והיה מאיר ומתגלה בהם האור תיקוני דהאבא ג"כ. וכן יצאו הם ג"כ ע"י הזווג דפב"פ שבהזו"ן, ובנ"ל כ"ז. והוא משום, כי הנה הם יצאו ביום ראשון דמעשה בראשית, בשימוש דאור הגנון, ויצא אז יסוד הבריאה כולה כלול מאור התיקון דלעתיד ג"כ, וכמ"ש בב"ר (פ"א סי' י"ג), ולכן לא היה חסר בהם שום דבר.

וזה סוד מאמרם ז"ל אבות (פ"ה מ"א) בעשרה מאמרות נברא העולם, מה תלמוד לומר (ר"ל לאיזה לימוד אמרתי לך שהם עשרה מאמרות) והלא במאמר אחד יכול להבראות, אלא להפרע כו', ור"ל כי אלו העשרה מאמרות הם להוודע ולהודיע שבריאת

¹⁰⁸⁹ עי' לעיל הערה 630.

¹⁰⁹⁰ ע"ח פרקי הצלם ב.

העולם הוא על טוב ורע ועל שכר ועונש, וכדי לכופ ולכבוש את יצרו ולבחור בטוב, כי על זה הוא כוונת כל הבריאה, והוא תכלית {קלו ע"ד} הבריאה. והוא כי הנה אנו רואין שהבריאה כולה אשר היא מיוסד באבות ותולדות, והאבות הם ה' יסודות ארמ"ע, והתולדות הם הדצח"מ. הנה כל א' מהדצח"מ, הוא מיוסד על חלוקי סוגים ומינים כללים ופרטים ופרטי פרטים רבים אין חקר, וכל אלו כולם, הנה נבראו המציאויות הראשונים מהם בששת ימי בראשית, ויצאו אז כולם, אחד מהם לא נעדר, כי מאז ולהלאה הרי כתיב (קהלת א ט) ואין כל חדש תחת השמש. והנה השרשים הפנימים מכל אלו הנבראים, שהם בריבוי רבויים לאין תכלית, הנה נבראו כולם ביום ראשון דמעשה בראשית, וכמ"ש (בראשית א א) בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, א"ת וא"ת לרבות תולדותיהן (ב"ר פ"א ס' י' וס"י י"ג ושם ס' י"ד) כנ"ל. ובראשית נמי מאמר הוא כמ"ש בראש השנה (לב ע"א). והרי נבראו השרשים פנימים של הנבראים כולם ביום ראשון גופה, ובמאמר אחד שהוא, במאמר בראשית בריבוי דא"ת וא"ת כנז'.

וכבר אמרנו, כי מה שנבראו ביום ראשון, הנה הוא האצילות והבריאה שבהם, שהוא בחי' החיה והיחידה, שהם האצילות עם הנשמה שהיא הבריאה, והם הג"ר, אשר בהם אין להרע אחיזה כלל, כמ"ש בשער הקליפות (פרק ב). ואלו שהיו נבראו גם היצירה והעשיה שבהם, שהוא הרוח והנפש שבהם ג"כ ביחד עם הג"ר שבהם, הנה אז לא היה להיצה"ר שליטה בהם כלל. כי הג"ר הם דוחין את החיצונים מכל וכל, כמ"ש בשער לאה ורחל (פרק ז). אמנם לא היה כן, אלא שהרוח ונפש שבהם, הנה הם נבראו במאמר בפנ"ע, וגם נחלקו למיניהם, כל א' ביומו, ובמאמר מיוחד לכל א'. כי הצמחים יצא במאמר מיוחד וביום ג', ותולדות המים והעופות במאמר מיוחד וביום ה', ושאר כל נפש חיה במאמר מיוחד וביום ו'. וכן תולדות השמים ג"כ מאמר מיוחד וביום ד', ובצירוף המאמר ביום ב'. וכל מאמר, הוראתו הוא על פעולת אמ"ר וק"ב, שהוא סוד זווג כנ"ל. ונעשו כל אלו הזווגים, אשר אחר יום א' רק בבחי' אב"א, כדי שלא ינקו מהם החיצונים, שעדיין לא נתבטלו, כי ביטולם הוא תלוי בבירור הנצוצי קדושה. ועדיין לא נתבררו כולם, כי היה תלוי בירורם במעשה אדה"ר, וכן בכל הדורות אשר אחריו, כנודע.

והנה יסד הקב"ה את גמר פעולת מעשה בראשית כולם, שהוא היצירה והעשיה שבהם, הרוח והנפש שבהם, שייצאו הם לעצמן, חלוק מהנשמה שבהם. ולמעלה במאמר בפנ"ע, ובעת מיוחד לכל א' מהם, כי אלו שייצאו כולם בגמר פעולתם ג"כ במאמר אחד וביום ראשון עצמו, לא היה מקום להחיצונים כלל להאחז בהם, והיה היציה"ר מובדל מהמציאות לגמרי, ולא היה מקום להבחירה, כי היה כל המציאות לעולם כולו קודש לה'.

ואין להרהר על זה מדברי הרב בשער הקליפות (ריש פרק א) וכן הוא בשעה"כ (דף טו ע"ג) כי בהעלמות ב"ע, הנה יש שם אחיזה ויניקה להחיצונים בהג"ר ג"כ, וע"ש (פרק ב בארוכה). אך כ"ז הוא רק אחר החטא דע"ן הדעת, שנשתרבב הרע ועלה למעלה עד ראש הבריאה, ור"ל שיש להם יניקה גם מהג"ר דבריאה. אמנם הוא רק בהארתם אחר שמתפשט למטה, אך מקומם הנה הוא שהקליפה דכל עולם, הוא רק נגד האחוריים דהו' היכלין אשר תחת ההיכל ק"ק שבו. אמנם הקליפה דאצילות, הנה היא עולה לינק גם מסוד דדי בהמה¹⁰⁹¹ דהנוק' דאצילות, אשר הם מגיעים בראש הבריאה. אך מקומה הקבועה לה, הנה הוא ג"כ רק למטה מהיכל ז' דקדושה דבריאה. אמנם הנה היא יש לה אחיזה גם בהארה דהיכל ז' ג"כ, ע' דברינו בזה בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף י"ד ס' ב', וע' עוד שם ח"א דרוש ה' ס' ה' אות כ"ג.

אך כ"ז הנה הוא רק מאחר החטא, כי מאז הנה נתקנה הקליפה ועלתה למעלה. אך קודם החטא, היתה הקליפה בתכלית המיעוט ובלי שום תיקון כלל, כמ"ש בשער הקליפות

¹⁰⁹¹ ע"ח א"א א, ואו"א א.

(פרק ג) ובשעה"ק (דף ע ע"ד). וגם היתה למטה מכל העולמות כולם, ע' ספר הדע"ה ח"ב ב דרוש ג' ענ"ט, ולא היה אז להקליפה שום יניקה מהג"ר שבכל עולם ג"כ כמו שהוא באצילות, ולכן הוא, כי אם שהיה יוצא בחי' הרוח ונפש דכל מציאויות {קלח ע"א} ביציאה אחת עם הג"ר שבו, היו נדחים החיצונים מהז"ת ג"כ, ע"ד שהוא באצילות, שהג"ר דוחים את החיצונים מכל וכל, ולכן ע"י מוחין דאבא הם פב"פ כנודע.

וזהו שאמר (אבות פ"ה מ"א) והלא במאמר אחד יכול להבראות, כי בהמאמר בראשית אשר בו נבראו כל תולדות השמים והארץ, שהיא השרשים הפנימיים שבהם, החיה והיחידה שבהם, הרי היה יכול להבראות אז הרוח והנפש שבהם ג"כ, אלא להפרע מן הרשעים כו', וליתן שכר טוב לצדיקים כו', כי לכך נבראו הרוח והנפש דכל מציאויות במאמר בפנ"ע, חלוק מהג"ר שלהם. ונבראו הם אחר שננזו האור הראשון, ואחר שנתעלם גם האור דהאבא, ויצאו הם רק מזווגי דאב"א משום חיש יניקת החיצונים אשר בהז"ת [ע"י הניצוצי קדושה דהמלכין קדמאין, שהם מהז"ת אשר עדיין לא נבררו, כי לא נבררו אז אלא רק הצורך למעשה בראשית, ועי"ז יש להקליפה אחיזה בהז"ת, והוכרחו בשביל זה לעמוד אב"א].

וענין הזווגי דאב"א, הרי נודע הוא, שהוא ע"י עליית הזו"ן בהיכלין דא"א. אמנם לידתם היה למטה במקומם גופה, בחיותן אב"א, כמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש א). והנה ע"י שיצאו הרוח ונפש שבהם במאמר בפנ"ע ובלידה בפנ"ע, חלוק מהג"ר, הנה עי"ז נעשה בהם האפשרית לאחיזת החיצונים, שהוא היצירה לאחוז להם. ונתייסד בזה כח הבחירה והשכר ועונש. משא"כ אם שהיה יציאת כולם במאמר אחד וכנז'. וזהו שאמרו להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם (ע"י שנברא בעשרה מאמרות, וליתן שכר טוב לצדיקים שמקימין את העולם (ע"י שנברא בעשרה מאמרות. כי אילו שהיה נברא במאמר אחד, שהיה יציאת הז"ת עם הג"ר ביחד, לא היה כח לשום בריה להוסיף או לגרוע בהבריאה מאומה, כי הג"ר הוא אור אלהות, וכנודע¹⁰⁹² שמהנשמה הכללית ולמעלה הוא אור אלהות, ואין כח לשום בריה לשנות שם מאומה.

ומה גם כי המאמר הראשון, שהוא ביום ראשון, הרי היה הוא בשימוש אור הגנוז, שאין מעשה בני אדם מגיע שם. והרי נתבאר לנו עכ"פ, כי הענין דהעשרה מאמרות, הגם שהיה יכול להבראות במאמר אחד, אך כ"ז היה כדי לייסד את העולם על כח הבחירה, והוא ע"י המציאות דטוב ורע, וכדי שיכוף האדם את יצרו, אשר הוא מעורב בכל המציאויות ובכל עניני העולם. והוא ע"י שנבראו בעשרה מאמרות ולא במאמר אחד כנז'. וכדי שישתדל האדם תמיד לכוף את יצרו, ויכבוש אותו מכל וכל, להיות דבוק בה' ובתורתו, כי רק על זה היה כוונת הבריאה בהעשרה מאמרות שבה. ר"ל, כי הרי לכך נברא בעשרה מאמרות כנז'. והמתנהג בדרך זה הוא משלים כוונת הבריאה, ונעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית.

[סעיף י"ז]

ונחזור להענין דלעיל סעי' י"ד ומ"ו, שנתבאר שם כי כל מה שהיה נוגע לחלקי הנשמות דהניצוצי קדושה דהמלכי יושר, הנה נשאר חסר בהם בעת התיקון דמעשה בראשית, הבידור ועליית מ"ן לחלקי הרוח ונפש שבכל נשמה, ועי"ז הנה נשארו כל הנשמות אשר מהניצוצי קדושה דהמלכי יושר בלי תיקון כלל. כי התלבשות הנשמה בהגוף, הוא ע"י הרוח ונפש, כי הם הממוצעים, אשר על ידן נעשה האפשרות להתלבש הנשמה בהגוף. ולכן הנה כלול כל נשמה ג"כ מכל הה' בחי' נרנח"י, כי ע"י בחי' רוח ונפש אשר ישנם בה ג"כ, הנה יש לה עי"ז השתוות עם הרוח ונפש הכלליים, להתלבש

¹⁰⁹² עי' דבריו לעיל נב ע"ב.

ולתקשר עם הגוף. ובאשר שחלקי הניצוצי קדושה מהמלכי יושר, אשר לבחי' הרוח ונפש דכל נשמה, הם לא עלו ולא נתבררו, הנה נשארו עי"ז כל בחי' הנשמות דהמלכי יושר בלא תיקון. וזהו שאמר האריז"ל בספר הגלגולים (פרק ז), כי הנה הגם שכל הנשמות כולם אשר בכל הששת אלפים שנה דהעוה"ז, הנה היו כולם כלולים באדה"ר, וכמ"ש במדרש שמו"ר (פ"מ סי' ג), אך היו עוד שיעור נשמות כמו כן ג"כ אשר לא נכללו באדה"ר, והם יותר גבוהים הרבה מאותן שנכללו בו. והם לא נתקנו עדיין בהתיקון דפב"פ (קלח ע"ב) עד לעתיד לבא, ע"ש. והנה הם כל חלקי הנשמות דהמלכי יושר, אשר הם לא נתקנו בהתיקון דפב"פ כנז', והם מהאבא הכללי שבא"ק. והרי הם יותר גבוהים מאותן שנכללו בו, שהם מהניצוצי קדושה דהמלכי עגולים, שהם מהאימא הכללי.

ואותן שהם מהמלכי יושר, הרי הם בחי' דוכרין, כי הרי הם מהאבא. ואותן שנכללו בו שהם מהמלכי עגולים, הרי הם נוקבין, שהרי הם מהאימא. ולעתיד לבא, כאשר יתוקנו הנשמות דהיושר ג"כ, הנה יתייחדו כל א' בבת זוגיה, והוא התיקון האמיתי שהוא בתענוגי קדושה שיתוקנו, ויתענגו כל א' בבת זוגיה, והוא הנשמתין חדתין דעתיד למהוי על ישראל, כמ"ש בזוה"ק (בראשית כח רע"ב, ופ' וירא קיט סע"א, ופ' שמות י ע"א, וכן בתיקונים קיט ע"א).

והתיקון דפב"פ, אשר יתוקנו הנשמות דהמלכי יושר ג"כ, ויחודם עם הנשמות דמלכי עגולים, שהם כל הנשמות דהעוה"ז, הנה כ"ז יהיה באלף השביעי, שהוא החד חרוב שאמרו רז"ל (ראש השנה לא ע"א), כי אז ישובו הכל לשרשם, שהוא בינה, אימא עלאה. ויחזרו כולם לבטן אימם, בסוד עיבור, ושם יתוקנו הנשמות כולם, ויתייחדו כל א' בבת זוגיה, אותן שנכללו באדה"ר באותן שלא נכללו בו, ושם יתחדשו ויחזרו לצאתו כבראשונה, בחידוש העולם שאחר האלף הז', שאמרו רז"ל סנהדרין (צז ע"א).

ועכ"פ הוא כי תיקון כל הנשמות, ויחודם כל א' בבת זוגיה, הנה יהיה כ"ז ע"י סוד העיבור בהאימא עלאה, שהוא בינה, אשר זמן שליטתה הוא באלף השביעי, שהוא החד חרוב. שאז ישובו הכל לשרשם, שהוא באימא, אם הז"ת אשר בהם נעשו כל סדרי בראשית וכל המציאות דהעוה"ז, ויתוקנו כולם בסוד העיבור הנז', לחזור להתחדש בחידוש העולם לחיי העוה"ב, אשר מאלף השמיני והלאה. וכל היעודים דימות המשיח, הנה הם תיקונים להתתקן ולהודרך, שיהיו ראויים לעלות בסוד העיבור הנז', וכדי לבוא להתיקון דחיי העוה"ב.

[סעיף י"ח]

ודע כי מה שאמרנו שיחודם דהנשמות, כל א' בבת זוגיה, הוא ע"י סוד העיבור אשר באלף הז', הנה הוא בזוה"ק (פרשת שמות י ע"א) שאמר שם: עד דיהא שבת לה' לאלקמא נפשין בתענוגי קדושה, כל ההוא אלף שביעאה כו', לאתלבשא לבתר שבת (שהוא בחידוש העולם אשר באלף השמיני) בגופין אחרנין קדישין לאתקרי קדישין כו', ע"ש כל הענין¹⁰⁹³. וכן בפ' וירא (קיט סע"א) שאמרו שם: זכאין אינון כל אינון דישתארון בעלמא דסייפי אלף שתיטאה למיעל בשבתא דהא כדין איהו יומא חד לקב"ה בלחודוי לאזדווגא כדקא יאות ולמלקט נשמתין חדתין למהוי בעלמא כו'¹⁰⁹⁴. אמנם בזוה"ק בראשית (כח סע"א ורע"ב) הנה שם משמע דהתיקון דנשמתין חדתין הוא גם בימות המשיח, כי אמרו שם בההוא זמנא, שם יזכו ישראל כל חד וחד לבת זוגה, ודא איהו דכתיב ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם, וכתיב ונבאו בניכם ובנותיכם, ואלין אינון נשמתין חדתין דעתידין למהוי על ישראל, כמה דאוקמוה אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף ואז

¹⁰⁹³ עי' מלואים אות (עג).

¹⁰⁹⁴ עי' מלואים אות (עד).

החדשות יבואו בההוא זמנא מתעברין ערב רב מעלמא וכו' 1095. וכן הוא ג"כ בתיקונים (ק"ט ע"א), ומכ"ז משמע דהנשמתי חדתין הם יתוקנו בימות המשיח ג"כ.

ובדברי האריז"ל בספר הגלגולים (פרק ז) הנה אמר שם, כי הנה הנשמות חדשות הנו' אשר אמרנו, כי הם לא נכללו באדה"ר, אמנם בעולם הנקודות, הרי יצאו הם כולם ג"כ, אלא שהיו רק בבחי' נקודות קטנות וכקרני חגבים, וכנודע, שאז יצאו כל שרשי המציאויות כולם דכל הד' עולמות אבי"ע, כל מה שהיה עתיד לצאת, הן בהשית אלפי שנין דעוה"ז, והן בכל העולם התיקון דלעתיד, הנה כולם יצאו אז מהמלכין קדמאין, בעולם הנקודות בעת מלכותם, כי זהו ענין מלכותם, שהוציאו אז את כל מה שהיה עתיד לצאת מעולם ועד עולם, אלא שהיה כל יציאתם רק בבחי' שרשים קטנים לבד, וכגרעיני פירי, והיו נקודות קטנות (קלח ע"ג) וכקרני חגבים. וגם הי' יציאתם בלא סדרים כלל, ולכך מיתו ונשברו וירדו ונפלו, ויצא מהם עי"ז כל עולם התוהו, וכמו שבארנו כ"ז בארוכה בספר הדע"ה תהלה לאל ית"ש. וכן היה בענין הנשמות, אשר לא נכללו באדה"ר, כי יצא שרשם ג"כ בעולם הנקודות והיה יציאתם ג"כ מסוד אחר באחר, כמו כל הנקודות כולם. וכן הם מיתו ונשברו ג"כ, וירדו הניצוצי קדושה שלהם עם השברי כלים במקום העתיד להבי"ע, ונפלו ונטבעו בעמקי התוהו. אך האורות שלהם, הם נשארו למעלה במקום האצילות לעולם, וכמו שכתבנו בזה בספר הדע"ה ח"א דרוש ג' סי' ב' אות ה' ושם סי' ד' סוף אות א' ע"ש.

והנה נשתנו הם מכל הנקודות, כי הנה כל הנקודות כולם, הרי נבררו הניצוצי קדושה כל הצורך מהם למעשה בראשית, ונתקנו באור התיקון דהפנים ע"י אור התיקון דהמ"ה, ובזה הנה נתקנו ונעשו כל מעשה בראשית כולם. ונעשה כ"ז מהמאציל ית"ש עצמו, בלי שום סיוע מזולתו, כי הרי כ"ז היה בטרם כל יציר נברא, ואפס זולתו. אמנם הנה, מאחר ששת ימי בראשית והלאה, הנה הגם כי לעולם, הנה הוא ית"ש המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית (ברכת ק"ש), וכל קיום העולם והנהגתה, וכן כל המציאויות המתחדש בכל יום בכל חלקי הדצח"מ, וכל מאורעותיהם ומקריהם, הנה הוא הכל בכח ואור הניצוצי קדושה העולים ומתבררים בכל יום. אך בזה הנה יסד המאציל ית"ש, כי מעת שנברא אדה"ר עד סוף כל הדורות, יהיה תלוי עליית וביורור הניצוצי קדושה, הן בכמותם והן באיכותם, הכל ע"פ מעשה התחתונים, אם ע"י מעשים טובים, אם ע"י צירופים וליבונים אשר בעוה"ז ואשר בעולם הנפשות.

והנה בזה נתייחד הבדל ושינוי בין הנשמות דהמלכי העגולים לבין הנשמות דמלכי יושר. כי הנה אמרנו, כי ישנם בכל א' מהם (וכן הוא בכל הנקודות) ב' בחי': אחד, הוא הניצוצי קדושה והשברי כלים שירדו ונפלו למטה. ואחד, עיקר האורות, שהם לא נפלו למטה, אלא שנשארו הם במקום האצילות, כמ"ש בשבירת הכלים (פרק ג) וכנודע. והנה בהניצוצי קדושה והשברי כלים, היה ההבדל והשינוי בבירור הנשמות שבהם, בין היושר להעגולים, רק בבחי' אחת. אבל בהאורות שנשארו למעלה, הנה בהם היה ב' שינויים בין האורות דהנשמות דהמלכי עגולים לבין האורות דהנשמות דהמלכי יושר. כי הנה האורות דהנשמות דהמלכי יושר, שהוא בחי' האצילות שבהם (כי הם נשארו במקום האצילות לעולם ולא ירדו הם למטה כנז'), הנה הם לא עלו למ"ן מאחר יום ראשון דמעשה בראשית והלאה, אשר נתעלם מאז האור דהאבא הכללי, והיה חסר מאז הבירור והעליית מ"ן לכל בחי' רוח ונפש דחלקי הנשמות דהמלכי יושר, וכנ"ל סעי' ט"ו.

והנה אותן הרוח ונפש, הנה הם חלקי הבי"ע דהנשמות הנו', כי הרי הם מהניצוצי קדושה אשר נפלו לבי"ע וכנ"ל. אך האורות, הנה הם חלקי האצילות שבהם וכנז'. והנה כשם שלא עלו למ"ן בחי' הרוח ונפש דחלקי הבי"ע דהנשמות דיושר, והרי לא נתקנו הם

1095 עי' מלואים אות (עה).

בהתיקון דפב"פ וכנ"ל. הנה כמו כן לא עלו ג"כ לבחי' עליית מ"ן, כל חלקי האורות אשר כנגדם למעלה באצילות. ר"ל חלקי האורות, שהם האצילות לאותן הרוח ונפש שבהבי"ע, הנה לא עלו הם ג"כ, והיה חסר העליית מ"ן להרוח ונפש דהנשמות דהיושר, הן לרוח ונפש דהבי"ע העיקרי שבהם, שהם מהניצוצי קדושה שנפלו, והן לרוח ונפש, אשר כנגדם למעלה באצילות אשר להם, שהוא בהאורות אשר הם נשארו למעלה. והוא השינוי אחד אשר אמרנו, שהיה בין הנשמות דהמלכי יושר לבין הנשמות דהמלכי העגולים.

כי הנשמות דהמלכי עגולים, הנה היה בהם היטיב העליית מ"ן, הן לכל חלקי האצילות שבהם, שהם האורות הנשארו למעלה, והן בכל חלקי הבי"ע שבהם, שהם מבירורי דהניצוצי קדושה שנפלו למטה, ועלו כולם למ"ן ונתקנו הם באור הפנים, ונכללו באדה"ר, והיו כולם כלולים בו קודם החטא. והם כל הנשמות כולן דהעוה"ז.

משא"כ הנשמות דהמלכי יושר, הנה הם לא נשלמו כלל, כי לא נתבררו הרוח ונפש שבהם, ולא עלו הם למ"ן כלל, הן הרוח ונפש דחלקי הבי"ע העיקרי שבהם, אשר הם יצאו מהניצוצי קדושה שנפלו למטה, והן אשר {קלח ע"ד} מחלקי האצילות שבהם, שהם מהרוח ונפש אשר כנגדם בהאורות שלמעלה. והרי לא נתקנו הם באור הפנים כלל, ולא נשלמו ונשארו האורות כמו שהם, מעולם הנקודות, בבחי' נקודות קטנות וכקרני חגבים, והניצוצי קדושה כמו שהם מעולם התוהו, ולכן לא נכללו הם באדה"ר. וכבר אמרנו כי הסיבה בזה, הנה הוא כי כל תיקוני דהמלכי יושר, שהם מהאבא הכללי, הנה בהם תלוי כל התיקונים דלעתיד. ורצה המאציל ית"ש שיתוקן כ"ז ע"י אדה"ר וע"י כל הדורות הבאים, ולכן הנה לא נתקנו הנשמות דמלכי יושר בהתיקון דמעשה בראשית, כי היה תולה תיקונם במעשה אדה"ר.

אמנם הנה יש בהם עצמן ג"כ חילוק גדול, כי כל חלקי הנשמות שהם מהאצילות שבהם, שהם מהאורות העיקריים הנשארו למעלה, הנה הם לא היה אפשר להתתקן, אלא רק ע"י אדם הראשון עצמו, ובמעלתו הגדולה אשר קודם החטא דוקא. אבל מאחר שחטא, הנה אי אפשר להם להתתקן מעתה, אלא ע"י הקב"ה בעצמו ית"ש, והם עיקרן דהנשמותין חדתין, שיתוקנו הם רק לעתיד לבא, כנ"ל. אבל מחלקי הנשמות דהיושר, אשר הם מחלקי הבי"ע, שהם מהניצוצי קדושה דהמלכי יושר כנ"ל, הנה הם אפשר שיתוקנו גם עתה, לבוא בעולם ע"י יחודים וכוונת הצדיקים. והרי נמצא, כי בחלקי הבי"ע דהנשמות, היה רק שינוי אחד בין היושר להעגולים. כי הנשמות דהניצוצי קדושה מהעגולים, הם נתקנו באור התיקון דמעשה בראשית, והם כולם, הנה הם הנשמות שנכללו באדה"ר. משא"כ הנשמות דחלקי אבי"ע דהיושר, הנה באשר המאציל ית"ש תלה את תיקונם במעשה הצדיקים דוקא. לזאת הנה, לא נתקנו הם באור התיקון דמעשה בראשית, וגם לא נתקנו הם ע"י אדה"ר, מאחר שנכשל בהחטא דע"ן הדעת. ולכן הנה לא נתקנו הם אז, ולא נכללו הם באדה"ר. והוא השינוי אחד אשר נשתנו הנשמות דהיושר מהנשמות דהעגולים. כי העגולים נתקנו בהתיקון דמעשה בראשית, ונכללו הם באדה"ר. אבל הנשמות דהיושר, הנה הם לא נתקנו בהתיקון דמעשה בראשית, ולא נכללו באדה"ר.

אמנם עכ"ז הנה אפשר שיתוקנו הם גם עתה, והוא ע"י כוונות ויחודים, אשר ע"י הצדיקים שבכל דור וכנ"ל. אך כ"ז הנה הוא רק בהנשמות שמחלקי הבי"ע, שהם מהניצוצי קדושה וכנ"ל. אך הנשמות אשר מחלקי האצילות, שהם מהאורות אשר כנגדם למעלה, הנה בהם נעשה עוד שינוי ב' (ר"ל אותו השינוי עצמו הוא כפול), כי הם, הנה אי אפשר להתתקן מעתה ע"י מעשה בני אדם, ולא יתוקנו הם אלא לעתיד לבא ע"י הקב"ה בעצמו כנ"ל.

והרי משונים הם מהנשמות דהעגולים בשתיים: א', כי הנשמות דהעגולים הם נתקנו בהתיקון דמעשה בראשית, הן חלקי האצילות שבהם והן חלקי הבי"ע שבהם,

ונכללו כולם באדה"ר. וכן גם אחר החטא דע"ן הדעת, אשר חזרו ונפלו בעמקי הקליפות, הנה הם עולים ומתתקנים תמיד, אם ע"י מעש"ט אם ע"י המאורעות והעונשים אשר בעוה"ז או בעולם הנפשות, כנודע בדברינו. אבל הנשמות דהיושר, הנה הם לא נתקנו אז מעצמם בהתיקון דמעשה בראשית מאומה, כי היה תולה תיקונם במעשה אדה"ר דוקא. ועכ"ז הנה הנשמות דחלקי הבי"ע דהיושר, הנה הם אפשר להתתקן מעתה ג"כ ע"י מעשה הצדיקים אשר בכל הדורות כולם. אך הנשמות אשר מחלקי האצילות דהיושר, שהם מהאורות שלהם הנשאר למעלה, הנה בהם נעשה עוד שינוי ב', כי הם, הנה אי אפשר להתתקן אלא רק ע"י אדה"ר, וכפי מה שהיה קודם החטא במדרגתו ובמעלתו הגדולה והנוראה, אבל מאחר החטא, הנה אי אפשר מעתה שיתוקנו הם ע"י שום אדם, ולא יתוקנו הם מעתה, אלא רק ע"י הקב"ה בעצמו, בהתיקון דלעתיד לבא.

[סעיף י"ט]

והנה אמר האריז"ל בספר הגלגולים (פרק ז) על חלקי האצילות מהנשמות החדשות דהיושר, כי הם אי אפשר שיבואו עתה בעוה"ז עד אחר תחיית המתים, ע"ש. והוא שלא כדברי הזוה"ק בראשית (כח רע"ב) הנ"ל סעי' י"ח, שעליהם אמרו אין וקלט ע"א} בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף. והרי הוא מזה, כי ביאתם דהנשמות הנז', הנה הוא עם ביאת המשיח בתחילתו, והוא מ' שנה קודם תחיית המתים, וכמ"ש במדרש הנעלם (פ' תולדות קלט ע"א), מ' שנה קודם קבוץ הגליות לתחיית המתים, ע' דברינו ספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף י"ב סי' ט וענף ט"ז סי' ה'.

והרי דברי האריז"ל שאמר שאי אפשר להנשמות החדשות שיבואו קודם תחית המתים, הוא שלא כדברי הזוה"ק בראשית הנז', כי שם מבואר שהם יבואו עם ביאת המשיח בתחילתו, ובהם תלוי ביאת המשיח, שהרי אמרו שם, שהוא בכלל מ"ש (יבמות סב ע"א) אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף. וכן הוא דברי האריז"ל ג"כ שלא כדברי הזוה"ק (פ' וירא קיט ע"א ופ' שמות י ע"א) כי שם ושם מבואר שהתיקון דהנשמות חדשות, הוא רק באלף הז', שהוא החד חרוב, ושם יתוקנו בסוד העיבור כנ"ל. והאריז"ל אמר שאפשר שיבואו בזמן תחית המתים, שהוא נמשך ר"י או רי"ד שנה, כמ"ש בזוה"ק (במדרש הנעלם תולדות קמ ע"א) ובדברינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף י"ב סי' ט' וע"ש עוד ענף ט"ז סי' ה'.

אמנם הוא, כי הנה מכל דברינו הנ"ל, נתבאר לנו, כי הם ד' זמנים לביאת הנשמות החדשות: אחד, הוא תיכף עם ביאת המשיח. ב', הוא בזמן תחיית המתים. ג', הוא בסוד העיבור אשר באלף הז'. ד', הוא אשר אמרנו לעיל, כי כל חלקי הבי"ע שבהם, שהם מהניצוצי קדושה אשר נפלו למטה והוטבעו בקליפות, הנה הגם שהם לא נתקנו בהתיקון דמעשה בראשית ולא נכללו באדה"ר, הנה עכ"ז הנה אפשר שיתוקנו גם הם במשך זמן דהעוה"ז ע"י הצדיקים שבדור, ע"י כוונות ויחודים אשר לזה, וכמ"ש בספר הגלגולים (פרק ז) ובנ"ל כ"ז.

והרי לנו ד' זמנים לתיקון הנשמות החדשות, והנה הם כולם אמת וכולם ישנם, כי הרי לפי מה שנתבאר מעומק כל דברינו אשר מסעיף ט"ו עד כה, הנה הו הנשמות החדשות בכמה בחי', והם בכללות שתיים שהן ארבע. והשתיים הוא, כי הם בבחי' אצילות ובי"ע, אך כ"ז הוא בכללות. אך באמת, הנה כלול כל א' ג"כ משתיים, כי ישנו בחי' בי"ע דהאצילות ג"כ, והם אצילות דהאצילות והבי"ע דהאצילות, וכן ישנו בחי' האצילות בהבי"ע ג"כ, והם האצילות דהבי"ע והבי"ע שבבי"ע. והוא, כי הרי כאשר מיתו המלכים בירידתם לבי"ע, וירדו הניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ח עם השברי כלים למטה, והאורות העיקרים נשאר למעלה במקום האצילות, ועי"ז הנה הו האורות בבחי' האצילות,

והניצוצי קדושה הם בבחי' בי"ע. אך באשר שכל א', הנה הוא כלול מ' ספי', שהם בבחי' נרנח"י, וכן הם בבחי' אבי"ע, כנודע (ע"ה ענ"י ה), וא"כ הרי הוה האורות אשר הם למעלה בבחי' אבי"ע דאצילות, והניצוצי קדושה אשר הם למטה, הנה הוה הם בבחי' אבי"ע שבבי"ע. וכן הוא כ"ז בענין הנשמות דהיושר דענינינו, שהאורות העיקרים שלהם הנשאר למעלה, הם כללות האצילות שבהם, וע"י כלילות הבי"ע הכלול בהם ג"כ, הנה הוה הם האבי"ע שבהאצילות, והניצוצי קדושה שלהם שנפלו למטה הוא כללות הבי"ע שבהם. וע"י כלילות האצילות הכלול בהם ג"כ, הנה הוא האבי"ע שבבי"ע. והרי לנו בהם עכ"פ ד' בחי', היינו אצילות ובי"ע דהאצילות, ואצילות ובי"ע דהבי"ע. והנה אלו הד' בחי', הרי פשוט הוא, כי הנה הם ד' מדרגות זו למעלה מזו, וכן תיקונם הוא בד' זמנים מיוחדים, והנה הם הד' זמנים שנתבאר מדברינו לעיל, כי נתקן כל א' בזמן מיוחד כמו שיתבאר.

והנה אלו הד' בחי' דהנשמות, הנה השניים מהם, שהם האצילות דבי"ע והבי"ע דבי"ע, הנה הם הב' בחי' שאמרנו לעיל סעי' ט"ו. כי אחד הוא מה שנבראו ביום ראשון, בעת ששימש אור הגנוז, ונבראו אז כל השרשים דכל מעשה בראשית כולם, שהם הג' דכל מציאות, והוא האצילות דהבי"ע שבהם. והנה הם בחי' יחידה חיה נשמה שבכל א', והם אשר נבראו ביום ראשון, שהם תולדות השמים והארץ, המרומו במלות א"ת וא"ת, א"ת השמים וא"ת הארץ, ונבראו הם בשימוש דאור הגנוז ובהגילוי אור דהאבא ג"כ. ויצאו הם ע"י היחוד דפכ"פ שבהו"ן, והיו כלולים ג"כ מכל התיקונים דלעתיד, וכנ"ל בכל דברינו, והוא (קלט ע"ב) האצילות שבבי"ע, שהם חלקי הנשמות שיצאו מבירורי הניצוצי קדושה שנתבררו ונתקנו באור התיקון דמעשה בראשית, ויצאו הם ביום ראשון, והיו הם כלולים ומיוחדים הן מבירורי דהמלכי יושר והן מהבירורי דהמלכי העגולים, וכנ"ל בדברינו.

אך מאחר יום ראשון והלאה שאז יצא בחי' הרוח והנפש דכל מציאות, שהוא בחי' היצירה והעשיה שבו, ונשלם אז כל מציאות בכל תיקוני הנפש והגוף, ונעשה כ"ז אחר שננז האור הראשון, ונתעלם מאז ג"כ האור דהאבא הכללי, וכל הזווגי זו"ן היה אז רק אחור באחור. ובזה הנה יצאו כל מעשה בראשית כולם, והיו כולם אז רק מבירורי הניצוצי קדושה דמלכי העגולים לבד. כי מאחר שנתעלם האור הראשון, לא השתתפו עוד המלכי יושר מאומה, והיה אז כל בירורי הניצוצי קדושה אשר להרוח והנפש, שהם היצירה והעשיה לכל התיקוני דמעשה בראשית, רק מהמלכי עגולים לבד. אבל המלכי יושר, לא נתבררו הם בזה כלל, כי היה תולה תיקונם בהמעשים טובים דאדה"ר כנ"ל, ונשארו חלקי הרוח והנפש דהנשמות דהניצוצי קדושה של המלכי יושר טבועים עדיין בהקליפות, כמו שהיו מעת מיתת המלכים, אחר שירדו בעולם הבריאה.

ועליהם הוא מה שאמר האריז"ל בספר הגלגולים (פרק ז), כי חלקי הבי"ע דהנשמות החדשות, ור"ל על הרוח והנפש דחלקי הנשמות דהניצוצי קדושה דהמלכי יושר, שהם הבי"ע דהבי"ע שאמרנו, והם אשר נפלו בעמקי התוהו בעת מיתת המלכים, בירידתם לעולם הבריאה, הנה הם נשארו אז טבועים עדין בהקליפות, ולא נתקנו הם בעת התיקון דמעשה בראשית, לכן לא נכללו הם באדה"ר. והגם שהאצילות שבהם, שהוא הפנימיות שבהם, שהם האצילות דהבי"ע, הנה הם נתקנו היטיב ביום ראשון דמעשה בראשית, עם שימוש דאור הגנוז וכנ"ל. אך הפנימיות בלתי החיצוניות, אי אפשר לצאת בעוה"ז, כמ"ש הרב בפנימיות וחיצוניות (דרוש י), ולכן מאחר שלא נתקנו חלקי הרוח והנפש שבהם, הנה לא היה אפשר להם להתלבש באדה"ר, ותיקונם הוא בביאת המשיח, ועליהם אמרו (יבמות סב ע"א) אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, כי אז הנה יתחיל לצאת ג"כ כל חלקי אצילות דהנשמות דהיושר, שהם האצילות דבי"ע, אשר נתקנו הם ביום ראשון דמעשה בראשית.

אך הבי"ע דהבי"ע, שהם הרוח והנפש שבהם, אשר הם לא נתקנו ג"כ בהשגת ימי בראשית כנו', הנה אמר הרב שם, כי עכ"ז, הנה הם אפשר להתתקן גם עתה לבררם ולהעלותם ע"י הצדיקים שבכל דור וכנ"ל, כי החיצוניות בלתי פנימיות אפשר לתקנם ולהוציאם בעוה"ז ג"כ, וכמ"ש בפנימיות וחיצוניות (דרוש י), ולכן אפשר לכל חלקי הנשמות החדשות דהבי"ע דבי"ע להתתקן ולצאת גם עתה ע"י מעשה הצדיקים. והרי נתבאר לנו, כי הב' חלקי הנשמות דהבי"ע דהי"ש, שהם הנשמות החדשות, והיינו האצילות דבי"ע דהבי"ע, הנה התיקון דהבי"ע דבי"ע, אפשר להתתקן גם עתה ע"י מעשה הצדיקים. אך התיקון דהאצילות דהבי"ע, הנה תיקונם הוא רק עם ביאת המשיח, כי על זה אמרו, אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, וכמ"ש בזוה"ק בראשית (כח רע"ב). ור"ל, כי כאשר יתקנו כל התקע"ד דורות דעולם התוהו, ויצטרפו ויושלמו הם ג"כ עם הב' דורות אשר מאדה"ר עד משה רבינו ע"ה, והם האלף דור, נשמות אשר עליהם נתיסד כל הנהגת דשית אלפי שנים דהעוה"ז, וכשיתקנו הם, אז יהא ביאת המשיח. והנה אז ייצאו ג"כ כל הנשמות החדשות הנ"ל, שהם האצילות דהבי"ע דהמלכי יושר, והנה יתחיל מאז והלאה היחוד דהנשמות, כל א' בבת זוגיה, שהם הי"ש והעניגולים כנ"ל. והרי נתבאר לנו הב' חלקי נשמות החדשות דהבי"ע דהי"ש, האצילות דהבי"ע דהבי"ע דהבי"ע, מציאותם וזמן תיקונם, כי הבי"ע דהבי"ע, שהוא הרוח והנפש שבהם, הם אפשר להתתקן גם עתה. אך האצילות שבבי"ע דהי"ש, שהוא מהנשמה ולמעלה שבהם, הנה הם יתקנו לבוא בעוה"ז רק עם ביאת המשיח.

[סעיף כ']

והנה אלו הב' בחי', שהם האצילות דבי"ע דהבי"ע {קלט ע"ג} דבי"ע, אשר בהנשמות החדשות, שהם הנשמות דהי"ש. הנה הם מהניצוצי קדושה דש"כ ופ"ר ורפ"ח, אשר הם מהצפרי רגלים דמלכי הי"ש שנפלו בעת מיתת המלכים, במקום העתיד להבי"ע, והוטבעו מאז בעמקי התוהו. והנה האצילות שבהם, שהוא מהנשמה ולמעלה שבהם, הנה הם אשר נתבררו ונבראו ביום ראשון, ונתקנו הם בכל תיקוני דפכ"פ. אך הרוח ונפש שבהם, אשר הם היו ראוי לצאת בהשגת ימי בראשית, מאחר יום ראשון והלאה, הנה הם לא נתקנו אז, כי היה תולה תיקונם באדה"ר, וכן גם בכל דורות הצדיקים שאחרי. ומאחר שלא נתקנו הרוח ונפש, הנה לא היה אפשר להנשמה ג"כ לצאת מאז בעוה"ז, כי הפנימיות בלתי החיצוניות, אי אפשר להתלבש בגוף, ולכן הנה לא נכללו הם באדה"ר.

והרי לנו עכ"פ ב' בחי' בהנשמות החדשות, אשר הם מהניצוצי קדושה דמלכי יושר, והם בבחי' בי"ע, כי הם נפלו בבי"ע. אמנם מהנשמה ולמעלה שבהם, שהם הג"ר, הוא בבחי' אצילות שבבי"ע, והרוח והנפש הוא הבי"ע שבבי"ע. והנה הבי"ע שבבי"ע, הנה הם אפשר להתברר ולהתתקן גם עתה ולצאת בעוה"ז, ע"י כל דורות הצדיקים. אך האצילות שבבי"ע, הנה תיקונם לצאת בעוה"ז, הוא רק מזמן ביאת המשיח וכנ"ל.

והנה כנגד הב' בחי' אלו, שהם מהניצוצי קדושה, הנה הם ב' בחי' ג"כ בהאורות העיקרים שלהם, הנשאר למעלה לעולם במקום האצילות, כי לא ירדו ולא נפלו למטה, רק הניצוצי קדושה עם השברי כלים, אשר מהצפרי רגלים דמלכי יושר, אבל האורות העיקרים, שהם המלכי יושר עצמן, הם נשארו לעולם למעלה במקום האצילות. והנה הם השורש דהניצוצי קדושה, והם כלולים ג"כ מהב' בחי' הנז', היינו שורש להנשמה חיה יחידה, שהם הג"ר, שהם בחי' אצילות. ושורש לרוח ונפש, שהם בחי' בי"ע. אך בכללם, הם כולם רק אצילות, כי הרי הם מהאורות העקריים, אשר הם לא ירדו למטה, ונשארו הם לעולם במקום האצילות. והוא אלו הב' בחי' שבהאורות, לעולם בבחי' האצילות. אלא שהם

האצילות דאצילות והבי"ע דהאצילות, והם השורש להב' בחי' דהניצוצי קדושה. והנה הם גבוהים במעלת קדושתן הרבה מאד, כי הרי הם לא ירדו לקליפין ולא נתלכלכו מעולם בשום זוהמא כלל, וגם לא יצאו הם מעולם חוץ למחיצתן, כי הם לא ירדו ולא יצאו מחוץ לגבול האצילות מעולם, וגם הם האורות העיקריים והרי גבוה מעלת קדושתן הרבה מאד.

והנה זמן תיקונם לצאת גם הם בעוה"ז לנשמות בני אדם, הנה הוא רק מאחר תחיית המתים, כי אז הנה יתבטל כל המומאה והזוהמא, וכל הרשעה כולה כעשן תכלה, ויהיה כלא היה. והנה יתוקנו אז כל הנשמות כולן דעוה"ז ג"כ, ויצטרפו ויתלבנו כצרוף את הכסף וכבחון את הזהב, ואז יבואו הנשמות החדשות אשר מעיקר האורות ג"כ להתייחד בהם, כל א' בבת זוגיה. אמנם כ"ז הוא רק בחלקי הנשמות החדשות דהאורות, אשר רק מבחי' הבי"ע שבהם, שהם רק הבי"ע דהאצילות כנו', כי הם יתוקנו לצאת בעוה"ז ג"כ מזמן תחיית המתים עד סוף ימות המשיח, כולן, שהם ג"כ עדיין רק מכלל אלף הששי, הכנה ליום שכולו שבת (סנהדרין צו ע"א), שהוא מהתחלת אלף השביעי. הוא מ"ש האריז"ל בספר הגלגולים (פרק ז), שהנשמות החדשות דאצילות, הם יבואו מזמן תחיית המתים והלאה, והוא על חלקי הבי"ע דהאצילות, וכמו שאמרנו.

אמנם חלקי הנשמות החדשות אשר מהג"ר דהאורות דהמלכי יושר, שהם בחי' האצילות דאצילות, הנה תיקונם להתייחד עם הנשמות של עתה, ר"ל עם הנשמות הישנות אשר כנגדם בהאורות דמלכי העגולים, הנה הוא רק בסוד העיבור אשר באלף השביעי, וכנ"ל סעי' י"ז י"ח. והאמת הוא, כי עיקר התיקון של כולם, ר"ל גם אשר נתקנו בזמן תחיית המתים, שהם בחי' אבי"ע דאצילות, וכן גם אותן אשר נתקנו מתחילת ימות המשיח, שהם בחי' האצילות דבי"ע, וכנ"ל, הנה עיקר גמר תיקונם ותשלום יחודם, כל א' בבת זוגיה, הנה נשלם יחוד כולם ג"כ רק בסוד העיבור אשר באלף השביעי, כי ע"י שיחזור לסוד העיבור, כל א' בבת {קלט ע"ד} זוגיה, הנה יתיסד אז יחודם גם בעיקר מציאותם, שהוא בעצם ולא במקרה, וכמו שהם משרשם, ביציאת עולם הנקודות, שהיושר והעגולים, שהם בבחי' דו"ן, ויצאו בעולם הנקודות, זה מאבא וזה מאימא, והנה הם שניהם ממקור אחד, אשר לעילא לעילא, שהוא מרדל"א שבא"ק, וע"י חזרתם לסוד העיבור אשר באלף השביעי, הנה יחזרו ליחודם כבראשונה.

והרי נתבאר לנו כי אין סתירה כלל במה שנמצא בדברי הזוה"ק והאריז"ל עיתים שונים לביאת הנשמות החדשות (אשר לא נכללו הם באדה"ר, והם יתוקנו ויבואו רק לעתיד). כי בזוה"ק בראשית (כח רע"ב) מבואר שביאתם הוא עם ביאת המשיח בתחילתו, וכן הוא ג"כ בתיקונים (דף קיט ע"א). ובדברי האריז"ל בספר הגלגולים (פרק ז) אמר שהוא בזמן תחית המתים, והוא לא פחות ממ' שנה אחר התחלת ביאת המשיח. ובזוה"ק פ' וירא (קיט ע"א) מבואר שהוא ביום שכולו שבת (סנהדרין צו ע"א), שהוא אלף השביעי, שאז יחזרו כולם לשרשן בסוד העיבור במעי אימא. והרי לנו ג' זמנים לביאת הנשמות החדשות: או בתחילת ביאת משיח, או בזמן תחית המתים, שהוא מ' שנה אח"כ, או בסוד העיבור אשר באלף השביעי. ואמר האריז"ל עוד בספר הגלגולים (פרק ז) שם, כי הנשמות החדשות אשר מבחי' בי"ע, הם הוטבעו ג"כ בקליפות. והגם שהם לא נתקנו בעת מעשה בראשית, והם לא נכללו באדה"ר, אמנם הם אפשר להתתקן גם עתה, ולבוא בעוה"ז, והוא ע"י מעשה הצדיקים. והרי לנו ד' זמנים לביאת הנשמות החדשות. והוא, כי הנה הם בד' מדרגות, היינו ב' הם מהניצוצי קדושה אשר ירדו לבי"ע, והם בבחי' בי"ע. והב' הם אצילות דבי"ע והבי"ע דבי"ע, וב' הם מהאורות שנשארו למעלה במקום האצילות, והוא המלכי יושר עצמן, כי לא ירדו למטה רק מהצפוני רגלים שלהם, אבל הם עצמן נשארו באצילות לעולם, והם בבחי' אצילות. והב' בחי' שבהם, הנה הם הבי"ע דאצילות והאצילות דאצילות. והנה הבי"ע דבי"ע הם אפשר להתתקן ולבוא גם עתה כנו'. והאצילות דבי"ע,

הנה תיקונם הוא עם ביאת המשיח בתחילתו, והבי"ע דאצילות, תיקונם הוא מאחר תחיית המתים. והאצילות דהאצילות תיקונם הוא רק בסוד העיבור, אשר באלף השביעי. ואז הנה הוא גמר תיקון של כולם וכנ"ל. והרי נמצא כי כל דברי הוזה"ק עם דברי האריז"ל, הם כולם אמת וכולם ישנם, כי הם כמה מדרגות, וכל מדרגה הוא תיקונו בזמן מיוחד.

[סעיף כ"א]

אמנם מה שיש להעיר לכאורה בזה, כי הרי תיקון הניצוצי קדושה, הנה הוא ע"י עליית מ"ן. וכל עליית מ"ן, הנה הוא בשורשו ובשורש שורשו אשר למעלה למעלה. ומתייחד שם בכולם, ואח"כ הנה הוא חוזר למקומו ביחוד כולם, וכמו שבארנו לעיל בכמה מקומות. וא"כ הרי כאשר עולה המדרגה הראשונה אשר ממטה למעלה, שהוא הבי"ע דהבי"ע, אשר הוא אפשר להתתקן גם עתה, ולצאת בעוה"ז כנ"ל, וא"כ הרי כאשר עולה היא למ"ן, הרי היא עולה בשורשה שבהניצוצי קדושה גופה, שהוא האצילות דבי"ע, ומשם לשורש שורשה שהוא להב' בחי' שבהאורות, שהם הבי"ע דהאצילות והאצילות דאצילות, ומתייחד עם כולם, הן בהליכתה ועלייתה, והן בחזירתה וירידתה. ואח"כ הנה היא חוזרת למקומה ביחוד כולם, וכנודע כ"ז. וא"כ הרי נמצא, כי בתיקון הבחי' התחתונה והאחרונה, ויצאתה למטה, שהוא בעוה"ז, הנה היא כלולה ג"כ מכל הבחי' כולם אשר למעלה למעלה. והרי אין זמנים מיוחדים להם לכל א' בפנ"ע, אלא כולם יוצאים יחד בעת אחת, כלולים גם בהבחי' התחתונה לבד.

אך פשוט הוא כי לא קשה כלל, כי הגם שהאמת הוא, שגם כל בחי' תחתונה, כאשר שהיא מתתקן ונשלם, הנה הוא ע"י קבלתה וכלילותה מכל העליונים אשר בשורשה ושורש שורשה אשר למעלה למעלה, עכ"ז הנה כל השתתפם בה וכלילותם עמה, הנה הוא רק לפי מדרגתה לבד, ואינם מתגלים בה להשתתף {קמ ע"א} עמה ולהתלבש בה יותר מהראוי לה, גם אחר יחודם בה וכלילותם בה. וא"כ הרי בעת תיקון הנשמות דבי"ע דבי"ע, שהוא אפשר להעשות גם עתה, ולצאת ולבוא בעוה"ז, הנה אינו משתתף עמה אז כלל ממדרגת האצילות דבי"ע, ומכל שכן ממדרגות שלמעלה, להשתתף ולצאת עמה. כי הנה ישנו לכל א' עת וזמן לתיקונו, הגם שכל מה שנוגע אליה עצמה, הנה הם מאירים ומתגלים בה, להכליל עמה ולהתייחד בה. אך כל מה שנוגע למדרגתם גופה, הנה הם לעולם למעלה ממנה, ויש להם לכל א' עת וזמן מיוחד לתיקונו ולגילוי וליציאתו ולביאתו, וככל מה שבארנו לעיל. וכ"ז פשוט הוא, וכתבנו כל זה ע"ד שאמרו משום יגדיל תורה ויאדיר.

עד כאן הגיע דברינו כעת בענין הדרוש דהנשמות החדשות, שהם מהמלכי יושר, אשר הם מהאבא הכללי שבא"ק. וכבר כתבנו עיקר הדברים בזה בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ג סי' ב' וכן שם דרוש ג' ענף י"ט וע"ש עוד ח"א דרוש ג' סי' ב' אות ה' ושם סי' ד' סוף אות א' עש"מ. אמנם כאן הנה באו הדברים בזה בהרחבה ובנימוקן וטעמן. והנה נתגלגל לנו הדברים בכאן, באשר שהרי בארנו תיקוני דכל הנקודות דהמלכי יושר אשר לעיל סעי' א' ב', סדר תיקונם, איך שנתקנו הם עצמם אח"כ בעת התיקון דמעשה בראשית, וכנ"ל מסעי' ד' עד סעי' י"ד. והנה נעשה כל התיקונים כולם ע"י האו"א הכללים שבא"ק, ע"י שניהם יחד. אמנם כ"ז הוא רק מה שנוגע לכל עולם האצילות כולו, וכן להשרשי דבי"ע. כי הנה בזה נשתוו התיקוני דאו"א, ונעשה הכל מתיקוני שניהם יחד. אבל מה שנוגע לנשמות בני אדם, וכן לתשלום כל המציאויות דבי"ע, אשר יצאו מאחר יום ראשון והלאה, אחר שנגזר האור הראשון, הנה בזה נעשה צמצום גדול באור תיקוני דאבא, ולא השתתף בזה האבא באור תיקונו מאומה. ויצא תשלום כל המציאויות דבי"ע אשר נוצרו ונעשו מאחר יום ראשון והלאה, בלתי הבירורים דהמלכי יושר, אשר הם

מהנקודות דהאבא. והיו רק מבירורי דמלכי העגולים לבד, שהם מהאימא. ונתבררו הם ונתקנו בהאור תיקוני דהאימא.

וכן הנשמות בני אדם הנה לא נתבררו ולא נתקנו, אלא מהבירורים דהמלכי עגולים לבד, והם אשר נכללו באדה"ר, והם כל הנשמות דהעוה"ז. אבל כל הנשמות דמלכי היושר, היה תולה תיקונם באדה"ר, ומאחר שלא זכה לזה ולא נתקנו על ידו, הנה אין להם כולם תקנה עתה בעוה"ז, והם הנשמות חדשות אשר יתוקנו רק לעתיד לבא. וכן גם כל תשלום תיקון דהעולמות ב"ע עצמן, כל מה שנוגע להם מאור תיקוני אבא, הנה כ"ז יתוקן להם ג"כ רק לעתיד לבא.

והוא מ"ש האריז"ל בשער הפסוקים (בראשית סוף דרוש א') בענין החטא דע"ז הדעת, כי כשנברא אדה"ר, הנה לא היו עדיין המוחין בז"א, רק מצד האימא בלבד. אבל להמשיך את המוחין דמצד האבא, היה תולה באדה"ר. אך לא הצליח בזה, ונכשל ונתהפך לקלקול גדול. וזה היה שורש כל החטא דע"ז הדעת. ואח"כ הנה עמדו כמה קדושי עליון מהדורות שאחריו, לתקן את כ"ז, אך גם הם לא הצליחו, ולא עלתה בידם, וכמו שבארנו כ"ז בארוכה בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' מענף כ"ג ולהלאה, ע"ש נפלאות בזה. אמנם כל מה שנעשה בזה, הן באדה"ר והן בכל הקדושים שאחריו, הנה הוא הכל בסוד נורא עלילה על בני אדם (תהלים סו ה')¹⁰⁹⁶, כי הכל הוא בגזירה ממנו ית"ש, ממחשבתו הקדומה הנעלמה, ובסוד (מנחות כט ע"ב) כך עלתה במחשבה לפני, וכמו שמתבאר כ"ז בספר הדעה ח"ב בעומק וארוכה תהלה לאל ית"ש, ודי בזה לענינינו.

והנה נשלם בזה הסי' ח' אשר בו יתבאר ענין הנקודות דהאבא הכללי שבא"ק, שהם המלכי יושר ותולדותיהן [כי עיקרן דהמלכי יושר הם אשר יצאו מהטבור והיסוד, והם כללות האור חדש אשר אמר הרב בנקודות (פרק ב) והם נשארו בקדושתן לעולם. אך תולדותיהן, שהם האורות דהצפרני רגלים, ור"ל שהם יצאו מהצפרני רגלים (קמ ע"ב) דהמלכי יושר עצמן, והם הנקודות דהמלכי יושר, אשר מיתו ונשברו ג"כ. והנה נתבאר בהסי' ח' אשר לפנינו] ענין מציאותם ושימושם אשר בעולם הנקודות, וכן כל סדרי תיקונם אח"כ בעת התיקון דמעשה בראשית, עם מה שהיה כלול בהם גם מתחילה מהתיקוני דלעתיד לבא. וכל אלו התיקונים אשר בהם נתקנו הנקודות דהמלכי יושר, הנה הם המציאות דהדר ומהיטבאל אשר מצד האבא הכללי שבא"ק. וענין הדר, הנה הוא יתבאר בעזרת ה' ית"ש לקמן סי' י"ב. אך ענין המהיטבאל דמצד האבא, הרי הוא מתבאר כל ענין מציאותו ושימושו באר היטיב לעיל סי' ז'. וכל הנקודות דהמלכי יושר הם מהמלכיות דהב"ן דסי' ז', ואלו המלכיות הם אשר יצאו בעולם הנקודות, וכן נתקנו הם אח"כ ע"י אותו הב"ן דסי' ז', בכל תיקונים בעת התיקון דמעשה בראשית.

והרי מצורף הסי' ח' דענינינו להסי' ז' דלעיל, והנה שניהם, ר"ל הסי' ז' והסי' ח', הנה הם כלולים בהשם ב"ן דהאבא הכללי עצמו, שהוא הב"ן דלעיל סי' ו', בהחיצוניות והפנימיות שבו. כי כל העסמ"ב דסי' ז' ודסי' ח', הנה הם תולדותיו, אשר בהם הוא נתגלה. ומתחילה היה נתגלה בהחיצוניות שבו, והוא בהנקודות דהמלכי יושר, במציאותם ושימושם אשר בעולם הנקודות. וכמו שבארנו בזה בכל הדר' שמות עסמ"ב דהסי' ח' שלפנינו, ובארנו בכל א' מהם ענין מציאותו ושימושו אשר בעולם הנקודות, וכ"ז הנה הוא גילוי דהאבא הכללי שבא"ק, אשר היה נתגלה בזה מהחיצוניות דהב"ן שבו, בשורשן ומציאותן ושימושם דכל המלכי יושר, אשר הם ממנו והם תולדותיו, אשר בהם התגלה בעולם הנקודות. ואח"כ בעת התיקון דמעשה בראשית, הנה התגלה בהפנימיות דהב"ן שבו בכל תיקוני דהנקודות שממנו, ונתגלה באור תיקונם בשורשן ומציאותם ושימושם,

¹⁰⁹⁶ עי' דע"ה ח"ב דרוש ג ענף יד.

והם כל העסמ"ב אשר לעיל סי' ז' ואשר לקמן סי' י"ב, וכמו שנתבאר שם ושם בכל א' מהם, והם תולדותיו, ר"ל שהם תולדות הפנימיות דהב"ן שבו, שהוא הב"ן דלעיל סי' ו'. והנה התייחדו הנקודות באור תיקונם, עד שנעשו בכל מציאותם ג"כ לאור התיקון עצמו, והם משמשים מעתה ג"כ רק לשימושי דאור התיקון, משורשם העליון עד מציאותם האחרון, וכמו שמתבאר כ"ז בכל העסמ"ב אשר בהסי' ח' שלפנינו. וכ"ז הנה הוא מגילויי האבא הכללי שבא"ק, שהוא כללות העסמ"ב דלעיל סי' ו', שנתגלה בזה בכל תולדות הפנימיות דהב"ן שבו, שהוא הב"ן דסי' ו', לכל גילויי דאור התיקון שממנו, כדי להוציא ולהמציא את כל הד' עולמות אבי"ע, כי מתחילה היו מרומזים כולם בכל המציאות דהנקודות, ואח"כ נתקנו ויצאו על מציאותם, ע"י אור התיקון, וכמו שכתבנו בכ"מ מדברינו. כי הנקודות היו השרשים דכל העולמות והמציאויות כולם, בבחי' שרשים קטנים וכקרני חגבים, וע"י אור התיקון נתקנו ונשלמו על מציאותם שהם. ועכ"פ הוא, כי הנה נתבאר לנו בהג' סימנים הנ"ל, שהם סי' ו' ז' ח', כל ענין האבא הכללי שבא"ק, מציאותו גופה בגילוי דכל הד' שמות עסמ"ב שבו עצמו, וכן גילוי ופעולתו במציאות הנקודות שממנו, שהם המלכי יושר, והם תולדותיו אשר בעולם הנקודות. וכן אח"כ גילוי ופעולתו בהתיקון דהנקודות, והוא ע"י תולדותיו דהדר ומהיטבאל שממנו, שהם המ"ה וב"ן הכלליים דהתיקון אשר מצד האבא, וכמבואר כ"ז בסי' ו' ז' ח' שבאבני מלואים דענינינו. ונתבאר כ"ז בעמקות יותר הרבה מעיקר הדברים אשר כתבנו בזה בפנים הספר, בכלל ח"י ענף יו"ד סי' ו' ז' ח' שם, כי שם באו הדברים בזה בקיצור נמרץ, אך הכל הוא מאת ה', כי ממנו הוא החכמה והמדע. ויש עת וזמן גם לתורתנו הקדושה, על כל דיבור ודיבור ממנה, אימתי שתתגלה שבח ותהלה להקב"ה על שחנני בכ"ז ונתן לי כח והערני ועזרני על זה, יהי שמו הגדול מבורך מעתה ועד עולם, מן העולם ועד העולם, אמן ואמן.

היום יום ג' בשבת כ"ד לחודש אלול שנת תפאר עיר האמעל פלך מאהלויב.

מלואים

(א) עי' זהר ח"ב ע"ב: תא חזי אנא חזינא ליה בחלמא¹⁰⁹⁷ ושאלנא קמיה (דרכי שמעון) [י'] הא אוליפנא קמיה דמר א' דאיהי חכמה והכי הוא ודאי ה' אמאי איהו (איה) בינה אמר לי (ה) תא חזי הא כתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן¹⁰⁹⁸ מאן הוא נהר דיוצא מעדן דא בינה ובגין כך ההוא נהר (י) [יו"ד] סתים בגויה¹⁰⁹⁹ ויו"ד פשיט נהרא דא מכל סטרוי¹¹⁰⁰ [ודא היא ה' ¹¹⁰¹ בגין כך הוא י"ה לבתר] (ו) אפיקת בן תחות' דאיהו ו' כגוונא דא ה' לבתר אולידת ואפיקת האי בן ושויה לקמה¹¹⁰² ובגין כך (י) ה"ו דהא ו' לקמה יתיב לינקא ליה¹¹⁰³ ועל כך תנינן במתניא דילן ה' ד' הות¹¹⁰⁴ מדאחברת (ת) דכורא עמה אתעברת מחד בן ואקרי ה' לבתר אולידת ואפיקת ו' ההוא בן וקאים לקמה ועל האי כתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן מניה נפיק ודאי להשקות את הגן לינקא ליה:

תרגום: בא וראה, אני ראיתי אותו בחלום, ושאלתי לפני (נ"א רבי שמעון), שהרי למדנו לפני האדון, י' שהוא חכמה, וכך הוא ודאי. ה' למה הוא בינה. אמר לי, בא וראה, הרי נאמר "ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן", מי הוא נהר שיוצא מעדן, זה בינה, ולכן אותו הנהר, י' סתום בתוכו. וי' פושט את הנהר הזה מכל צדדיו, וזה הוא ה', לכן הוא י"ה. אחר כך הוציאה בן תחתיה שהוא ו'. כדוגמת זה ה'. אחר כך הולידה והוציאה בן זה, ושמה אותו לפני, ולכן ה"ו, שהרי ו' לפניו יושב להניק אותו, ועל זה שנינו במשנה שלנו (ספד"צ ל ע"א) ה' ד' היתה, משהתחבר הזכר עמה התעברה מבן אחד ונקראת ה'. ואחר כך הולידה והוציאה ו' אותו בן, ועומד לפני, ועל זה נאמר "ונהר יוצא מעדן", ממנו יוצא ודאי, "להשקות את הגן", להניק לו.

(ב) עי' זהר ח"א טז ע"ב: יהי אור (בראשית א ג) כל מה דנפק ברזא דא נפק יהי על רזא דאבא ואימא דאיהו י"ה ולבית אתהדר לנקודה קדמא¹¹⁰⁵ למהוי שירותא לאתפשטא למלה אחרא [אור] ויהי אור אור דכבר הוה אור דא רזא סתימא¹¹⁰⁶ אתפשטותא דאתפשט ואתבקע

¹⁰⁹⁷ ב' אותיות י"ה הם בחו"ב והם מתחלקים כל א' לב' פרצופים או"א עילאין וישסו"ת בסוד הבן בחכמה וחכם בבניה והם נרמזים בי"ד ה"א, שמילוי יו"ד ו"ד הוא ציור ה' ד"ו כידוע, ומילוי ה"י הוא י' חכמה וכן בציור ה"א באלף הוא ג"כ יו"ד כזה א (ב"י).

¹⁰⁹⁸ ידוע שזה מדבר באימא, ואמר יוצא תמיד שהם רעים דלא מתפרשן ולכן י' קשור בה' כמש"ו והוא יוצא להשקות את הגן ז"א בסוד כונן שמים בתבונה, ומשם יפרד והיה לד' ראשים כו' כי עד החזה יוצאים יסודות דא"א בשוה ואח"כ בחזה מסתיים יסוד אימא ויסוד אבא מתשפט בכל הגוף עד יסוד ז"א (ב"י).

¹⁰⁹⁹ הוא בחי' יש"ס שמתחבר עם התבונה והוא י' שבראש הה' (ב"י).
¹¹⁰⁰ שי' הוא סתים ואין בו התפשטות קוין משא"כ ה' הוא ג' קוין של ה' בחי' חב"ד שהם שרשי כל ההנהגות הנמצאים בזו"נ (ב"י).

¹¹⁰¹ תחילה בהיות העובר בבטן אמו היה בסוד אות ח' ג' קוין סתומות בסוד ח' דחמץ ואח"כ בעת הלידה אז נפתח רחמה ונשבר הח' ונעשה ה' סוד ה' דמצה, ונפק ו' ז"א מגוה ונעשית בינה חופפת עליו והוא סוד ד' של ה' (ב"י).

¹¹⁰² אחר שנתגדל ז"א ונכנס בו הכתר אז בינה וז"א הם בסוד אות ל' שהגג הוא הכתר על ז"א וצורת הל' הוא השליש עליון דת"ת ורגל הל' הם נה"י החדשים דאימא שמתפשטת מאחוריו על פרצוף לאה ואז הוא עומד לצד אימא והיא מבטת בפנים שלה לפנים דז"א להשלימו ולהאירו בסוד ושמים לא זכו בעיני (ב"י).

¹¹⁰³ הוא שציר ה' היא פתיחא לגבה ו' שמשם הוא מקבל שפעו ביניקה מסוד החלב דאימא ובגדלות מקבל ממנה המוחין (ב"י).

¹¹⁰⁴ ד' הוא בסוד דלה ועניה קודם הזיווג דאז לית לה מגרמה כלום, והיא נשלמת ע"י הזווג שמקבל טיפת הולד וכו' ובשעת הזווג אז נכנס בגוה ו' דכורא והוא סוד ו' יסוד דכורא דעייל בה ולכן נותן לה טיפת הולד שהוא סוד ז"א ו' של השם ואז נשלמת בצורת ה' ד"ו (ב"י).

¹¹⁰⁵ שהוא [אותיות] מוחא דז"א, נקרא ג"כ שירותא ונקודה קדמא (רח"ו). מן הראוי שאו"א יהיו למעלה במקום חו"ב דא"א ולא במקום זרועותיו (ע"ח שער רפ"ח פרק ב) שהרי ממקום זה הם נמשכים ומתהוים כמש"כ כאן (ביאורים ח"ב צ ע"ב), ועי' בבהגר"א על ספד"צ יג ע"ג ד"ה היינו דכתיב.

¹¹⁰⁶ עי' ספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כה סימן ד' (קי ע"א) (לש"ו). עי' הדע"ה ח"ב סה ע"ג, ועי' עוד קי ע"ד, וכן עי' הקדו"ש סב ע"א, וכן עי' כללים ח"א נו ע"ד, נז ע"א, צא ע"ב, ועי' עוד כללים ח"א קא ע"א וע"ב, קיא ע"א, ח"ב כט ע"ד ול ע"א. ועי' בבהגר"א על ספד"צ ה ע"ב ד"ה ואמר אזדכך.

מרזא דסתר דאור עלאה סתימא¹¹⁰⁷ בקע בקדמיתא ואפיק חד נקודה סתימא מרזא דיליה דהא אין סוף בקע מאורא דיליה¹¹⁰⁸ וגלי האי נקודה¹¹⁰⁹ כיון דהאי י אתפשט מה דאשתאר אשתכח אור מההוא רזא דההוא אור סתימא כד אשתכח מניה נקודה קדמא י אתגלי לבתר עליה מטי ולא מטי¹¹¹⁰ כיון דאתפשט נפק ואיהו הוא אור דאשתאר¹¹¹¹ מאור¹¹¹² והיינו אור דכבר הוה והא קיימא נפק ואסתלק [ואתגניז] (ואתנגיד) ואשתאר¹¹¹³ חד נקודה מניה למהוי מטי תדיר באורח גניז¹¹¹⁴ בההיא נקודה מטי ולא מטי נהיר ביה בארז נקודה קדמא¹¹¹⁵ דנפק מניה ובגין כך כלא אחיד דא בדא¹¹¹⁶ נהיר בהאי ובהאי¹¹¹⁷ [סליק] כלא סליקין ואתאחדן ביה¹¹¹⁸.

תרגום: "יהי אור", כל מה שיצא בסוד זה יצא. "יהי" על סוד של אבא ואמא, שהוא י"ה, אחר כך חזר לנקודה הראשונה להיות ראשית להתפשט לדבר אחר, "אור". "יהי אור", אור שכבר היה. אור זה סוד סתום, התפשטות שהתפשטה ונבקעה מסוד של סתר האור העליון הסתום. בקע בתחילה והוציא נקודה סתומה אחת מסוד שלו, שהרי אין סוף בקע מאור שלו וגילה נקודה זו י'. כיון שי' זו התפשטה, מה שנשאר נמצא אור מאותו סוד של אותו אור סתום. כשנמצאה ממנו נקודה ראשונה, י' התגלתה אחר כך עליו הגיע ולא הגיע. כיון שהתפשט יצא, והוא הוא האור שנשאר מאור, והיינו אור שכבר היה, וזה עומד. יצא והסתלק ונגנז, ונשארה נקודה אחת ממנו שתהיה מגיעה תמיד בדרך גניזות באותה נקודה, מגיע ולא מגיע, מאיר בו בדרך נקודה ראשונה שיצאה ממנו, ולכן הכל אחוז זה בזה, מאיר בזה ובזה, כשעולה, הכל עולים ונאחזים בו.

(ג) עי' זהר ח"ג רכו ע"א: את הכבש האחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים (שמות כט לט) דאיהו רזא דכבשי [רחמנא דאוקמוה עליהו רבנן גבי כבשי דרחמנא למה לך] (דרחמנא למה לי) אלא מלין דיהון תחות כבשונ¹¹¹⁹ דעלמא יהון מכוסין תחות לבושך אמה לבוש איהו מכסה על גופא [אוף הכי צריך לכסאה רזין דאורייתא כ"ש רזין דקרבנין דאינון כגוונא דקריבו דאתתא לגבי בעלה]:

[ומה קריבו דתרווייהו צריך באתכסא] אוף הכי [צריכין קרבנין] (צריך קרבן) לכסאה לון מבני עריין רשיעייא חצופין דלית לון בשת פנים ולא ענוה וכמה מיני ממזרין אינון בני עריות בני נדה דנד¹¹²⁰ מנה ואשתכח באתרה שפחה בת אל נכר זונה והאי¹¹²¹ איהו רזא (משלי ל כא) תחת שלש¹¹²² רגזה ארץ אוגו' תחת עבד כי ימלוך ונבל כי ישבע לחם ושפחה כי תירש גבירתה דנד ה' מאתראה דאיהי מטרוניתא יצה"ט ועאלא באתרהא שפחה יצה"ר:

¹¹⁰⁷ והוא בחינת חכמה אבא היוצא מאורא עלאה (כללים ח"א קב ע"ב) והוא העולם דקו וצמצום (הקדו"ש טז ע"א). מכאן ראה לכך ששורש כל שפע הוא באורא (בהגר"א על ספד"צ טז ע"ג ד"ה ז"ש אתיחד). אור הוא דבר שאורו בא ממקור אחר, כגון אור השמש וכיוצא בו, אמנם דבר המאיר בכח עצמו אינו נקרא אור (בהגר"א על תז"ח נ ע"א).

¹¹⁰⁸ כתר (ביאורים ח"א פ ע"ג).
¹¹⁰⁹ חכמה (רח"ו).

¹¹¹⁰ נח סה ע"ב (הערת הזוהר). עי' לעיל טו ע"א ונח סה ע"א. עי' כללים כלל טו ענף ח' באריכות, וזהו כענין "רצוא ושוב" שלעולם אינו מסתלק לגמרי (הקדו"ש סד ע"ג) ועי' ע"ח שער אח"ף פרק ב'. זהו כענין "רצוא ושוב" שאין יכולת להשיגו (בבהגר"א על ס"י ט ע"ד).

¹¹¹¹ ת"ת בבינה (רח"ו).

¹¹¹² עי' בהגר"א על ספד"צ ה ע"ב, ותיקו"ז כ ע"ב, שהי' הוא שמאיר, והאור נשאר למעלה. וכן הוא בפירוש בב"ע לג ע"א ע"ש. ועי' לש"ו ביאורים ח"א פ ע"ג, ובבהגר"א על תז"ח יט ע"א ד"ה בגין דאית, יהל אור ח"א ח ע"ג, ועי' הקדו"ש סב ע"א ודע"ה ח"ב לא ע"א.

¹¹¹³ עי' דע"ה ח"ב קי ע"א.

¹¹¹⁴ יסוד שלו (רח"ו).

¹¹¹⁵ יסוד אבא (רח"ו).

¹¹¹⁶ פי' חכמה בבינה (רח"ו).

¹¹¹⁷ "כד" נוסף בדפ"ו.

¹¹¹⁸ כלומר במו"ס (בהגר"א על ספד"צ ד ע"ד ד"ה ביה סליקו).

¹¹¹⁹ ר"ל סתרין דקרבנא, דהן רזין דזיווגא, שהן צריכין להסתר, כמו בזיווגא והסתירו מאינון דבהון יצה"ר, ע"ר, כמש"ו. וע"ל רמד ע"א (יהל אור).

¹¹²⁰ ר"ל אינון ע"ר הן בני נדה, נד כו' (יהל אור).

¹¹²¹ והא (דפ"ו).

¹¹²² דמנדיין ג' אתוון מן ה' בתראה, והן ג' דחשיב, דהן ג' קליפין דערלה. ור"ל ז"ש אין דורשין בסתרי עריות בשלשה. ועי' תיקו"ז תיקון כ"ח (טז ע"א) (יהל אור).

ורוא דמלה (ויקרא יד לה) כנגע¹¹²³ נראה לי בבית היינו דם טמא דנדה ומה התם (שם יג כא) והסגירו הכהן שבעת ימים אוף הכי (תקינו) (ויקרא טו יט) שבעת ימים ותהיה (למהוי) בנדתה זכאין אינון אברים דמתקדשי בשעת תשמיש דאינון עצי העולה דאחידן בהון [אשין] (עצים) קדישין שם יהו"ה דאחיד¹¹²⁴ [באשין] (בעצים) דלהון ובג"ד (ישעיה כד טו) באורים¹¹²⁵ כבדו יי ע"כ¹¹²⁶ כבשי דרחמנא דהיינו את הכבש (ה) אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים (שמות כט לט):

תרגום: "את הכבש האחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערביים", שהוא סוד של סתרי הרחמן שבארו עליהם רבותינו, גבי סתרי הרחמן למה לך. אלא דברים שיהיו תחת סתרי העולם יהיו מכוסים תחת לבושך, מה לבוש מכסה על הגוף, גם כך צריך לכסות סודות התורה, כל שכן סודות הקרבנות, שהם כדוגמת קירבת אשה לבעלה.

ומה קרבתם ששניהם צריכה במכסה, גם כך צריך קרבן לכסות אותם מבני עריות, רשעים חצופים, שאין להם לא בוש פנים ולא ענוה, וכמה מיני ממזרים הם בני עריות, בני נדה שנד' ממה, ונמצאת במקומה שפחה, בת אל נכר זונה, וזהו סוד "תחת שלוש רגזה ארץ וגו'", "תחת עבד כי ימלוך" "ונבל כי ישבע לחם", "ושפחה כי תירש גברתה", שנדה ה' ממקומה, שהיא המלכה, יצר הטוב, ונכנסה במקומה שפחה יצר הרע.

וסוד הדבר "כנגע נראה לי בבית", היינו דם טמא של נדה, ומה שם "והסגירו הכהן שבעת ימים" כמו כן כאן שבעת ימים תהיה בנדתה, אשרי אותם איכרים שמתקדשים בשעת תשמיש, שהם עצי העולה שאוחזים בהם אישים קדושות, שם יהו"ה, שאחזו באשים שלהם, ולכן "באורים כבדו ה'" על זה נסתרות ה', היינו "את הכבש האחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערביים".

(ד) עי' זהר ח"ב קמח ע"ב: כתיב (בראשית א ג) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור¹¹²⁷ אמר רבי [יוסי] (שמעון) ההוא אור אתגניז ואיהו אודמן לגבי צדיקא לעלמא דאתי כמה דאוקמוה

¹¹²³ הוא יצה"ר. והן ג' מינים דע"ר בר"ת נג"ע (יהל אור).

¹¹²⁴ י"ה באיש ואשה, דאש שנשארו בהן, הן אשין קדישין שמתחממין בקדושה, לש"ש. ומ"ד ומ"ן דבן ובת, הן ו"ה (יהל אור).

¹¹²⁵ ב' אשות דאיש ואשה (יהל אור).

¹¹²⁶ ע"ד (דפ"ו).

¹¹²⁷ ע"י אותו האור [המ"ה] הרי היה כל התיקון דמעשה בראשית וכו"ל אות ד'. ומאחר שחזר ונגנז, הרי חזרו שליטת הדינין כמו בעולם התוהו. אמנם הנה לא נסתלק ח"ו, כי א"כ היה מתחבר העולם לגמרי, ולכן לא נסתלק אלא נתעלם ונגנז. ועכ"ז הנה הוא משלח את הארתו תמיד, ובו מתקיים העולם, וכמ"ש בזה"ק פ' תרומה (קמח סע"ב וקמט רע"א וכן שם קסו ע"ב) (דע"ה ח"א ג ע"ד), מבואר בדברי הרח"ו ז"ל בכ"מ, בלקוטי תורה (פ' בראשית) וכן בשער הפסוקים (שם ופ' פקודי ופ' תצא), ושורש הענין בזה הוא ע"פ מה שאמר בע"ח בשער עקודים (פרק ח) ובדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש א) וכן בשער מאמרי רשב"י (פ' פקודי) בארוכה, כי בעת מעשה בראשית, אחר שנגנז האור הראשון שהיה תיכף ביום א', ע' זוה"ק פ' תרומה (קמח סע"ב), היו הזו"ן רק אחור באחור, וכן הוא בזה"ק בראשית (לה רע"א). וענין עמידתם אחור באחור הוא כאשר שהם חסרים מהמוחין דאבא, שהוא האור דהחיה (דע"ה ח"ב צד ע"ד), כי אחר שנגנז אור הראשון שהוא ביום א' דמע"ב, ע' זוה"ק תרומה (קמח סע"ב), היו זו"ן במקומם רק אחור באחור, וזה עצמו הוא ענין גניזת האור כמ"ש במאמרי רשב"י (דף ט סע"ד), והיה מוטל על אדה"ר לתקנם ולהביאם פב"פ במקומם ג"כ בזווג תדירי דלא פסיק לעלמין, ולהחזיר להאיר את האור הגנוז כמו לעתיד לבוא (דע"ה ח"ב צה ע"ד), בב"ר (פ' יא סי' ב ופ' יב סי' ו) מבואר שאדה"ר היה משמש בה ג"כ, ושימשה לפניו ל"ו שעות, י"ב דערב שבת וכ"ד דשבת, וכן הוא בפסיקתא רבתי (פיסקא כג), אך שם (פיסקא מו) מבואר כי שימשה ל"ו שעות בתחילה, שהם הג' ימים הראשונים, ואח"כ חזרה לאדה"ר ושימשה לפניו ג"כ ל"ו שעות, שהוא עד סוף שבת בראשית. אמנם בזה"ק (פ' תרומה קמח סע"ב) אמרו ההוא אור לא שימש בעלמא בר יומא קדמאה, ולבתר אתגניז ולא שמש יתיר (דע"ה ח"ב קט ע"ד), אותו האור עצמו שהוא הגילוי דהשם מ"ה העיקרי, הנה הוא חזר ונתעלם ונגנז ג"כ תיכף בהיסוד עצמו, וכמ"ש בפ' פקודי (דף רכ ע"ב) וההוא נהורא דאברהם גניז ליה קוב"ה כו' ע"ש, ונגנז בהיסוד עצמו, בסוד (תהלים צז יא) אור זרוע לצדיק, כמ"ש שם (רכ ע"ב וע"ש קמח סע"ב וקסו סע"ב ולה ע"א). ואינו מאיר מאז ולהלאה אלא דרך דופני העטרה, והוא החסד שמנהיג בו כל הדורות. אמנם בכל הששת ימי בראשית, הנה אזיל יומא קדמאה בגילוי החסד שבו עם כלהו יומין כנ"ל, ונתקן על ידו כל מע"ב כולם (כללים ח"א נז ע"א), עיקר האור הזה הוא חזר ונסתם תיכף ע"י הקד"א ביום הראשון גופה, ונגנז בהקד"א, והוא אור הראשון שנגנז ביום הראשון עצמו כמ"ש בזה"ק (פ' תרומה קמ"ח סע"ב ובכ"מ), ואינו מאיר מאז ולהלאה אלא רק דרך הקד"א, אך ביום

דכתיב (תהלים צז יא) אור זרוע לצדיק לצדיק ודאי סתם וההוא אור לא שמש בעלמא בר יומא קדמא¹¹²⁸ ולבתר אתגניז ולא שמש יתיר:

רבי יהודה אומר אלמלא אתגניז מכל וכל לא קאים עלמא אפילו רגעא חדא אלא אתגניז ואזדרע¹¹²⁹ כהאי זרעא דעביד תולדין וזרעין ואיבין ומניה אתקיים עלמא ולית לך יומא דלא נפיק מניה בעלמא ומקיים כלא [וביה] [ודביה] [ועליה] זן קודשא בריך הוא עלמא ובכל אתר דלעאן (תמן) באורייתא בלילא חד חוטא נפיק מההוא אור גניז ואתמשיך על אינון דלעאן בה הדא הוא דכתיב (תהלים מב ט) יומם יצוה יהו"ה חסדו ובלילה שירה עמי והא אוקימנא יומא [דאתקם משכנא לתתא] [דאתעביד משכנא] מה כתיב (שמות מ לה) ולא יכול משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן מאי הענן¹¹³⁰ חד לחוטא הוה (ג"א עמודא דעננא) (הוה) מההוא סטרא דאור קדמא דנפק בחדוה [דכלא כד] [בכולא] (דכלה) כדו (דכלה עד) עאלת למשכנא דלתתא ומההוא יומא קדמא¹¹³¹ לא אתגלי¹¹³² אבל שמושא קא משמש בעלמא ואיהו מחדש בכל יומא עובדא דבראשית:

תרגום: נאמר "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור". אמר רבי יוסי, אותו האור נגנז והזדמן לצדיקים לעולם הבא כמו שבארוה, שנאמר "אור זרוע לצדיק", לצדיק ודאי סתם, ואותו האור לא שמש בעולם פרט ליום הראשון ואחר כך נגנז, ולא שמש יותר.

רבי יהודה אומר, אלמלא נגנז מכל וכל, העולם לא היה עומד אפילו רגע אחד. אלא נגנז ונזרע כזרע הזה שעושה תולדות וזרעים ופירות, וממנו התקיים העולם. ואין לך יום שלא יוצא ממנו בעולם ומקיים הכל, שבו הקדוש ברוך הוא זן את העולם. ובכל מקום שעוסקים בתורה בלילה, חוט אחד יוצא מאותו אור נגנז ונמשך על אותם שעוסקים בה, זהו שנאמר "יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי". והרי בארנו, ביום שהוקם המשכן למטה, מה נאמר "ולא יכול

הראשון הנה נתגלה הוא עצמו ע"י בקיעת הקד"א כנז' (כללים ח"א קא ע"ב), אור הגנוז שנתגלה ביום ראשון. אבל תיכף הנה חזר ונגנז גם הוא ונשאר בהיסוד עצמו, ובסוד אור זרוע לצדיק, ואינו מאיר מעתה להנוק' שהוא המלכות הנעלמת בו אלא רק דרך דופני העטרה, ע' הארת המוחין (פרק ט) [וכמ"ש בזוה"ק פ' בא לה ע"א, ע"ש בהגהות מהר"ו אות ג' ד¹¹²⁷, ובזוה"ק פ' תרומה קמח סע"ב וקמט רע"א, ושם קסו ע"ב וקסז ע"א כל הענין, ופ' פקודי רכ ע"ב ופ' אמור פח ע"א]. ועכ"פ הוא, כי אור המ"ה העיקרי הנה הוא עצמו לא נתגלה ג"כ אלא רק ביום הראשון, והוא החסד שנתגלה אז בפומא דאמה, אבל הוא חזר ונגנז תיכף ג"כ ביסוד עצמו, ונשאר שם ובסוד אור זרוע לצדיק (כללים ח"א קא ע"ג).

¹¹²⁸ ע"י ב"ר פ"ג סי' ו' ופ"א סי' ב', ופ"ב סי' ו' וע"י לעיל ח"א לא ע"ב ומו ע"א וקלא ע"א ורג ע"ב (לש"ו).

¹¹²⁹ לעיל לה ע"א ולקמן קסו ע"ב רכ ע"ב ח"ג פח ע"א (לש"ו). ע"י הערה לעיל קמח ע"ב אריכות בשם הלש"ו. התיקון דהאור דשם מ"ה, וכו' החסד שיתגלה בפומא דאמה. ותמצית הארה מזה מוכרח להיות תמיד, כי בלא זה לא היה אפשר שיתקיים העולם אפי' רגע אחת וכמ"ש בזוה"ק (תרומה קמט רע"א ושם עוד קסו ע"ב) (דע"ה ח"ב ע"ד), גם אחר החטא לא חזר אותו האור למקורו ח"ו, אלא רק שנגנז ונתעלם גילוי מלמטה, אבל בהעלם הנה הוא משמש לעולם וכמ"ש בזוה"ק (תרומה קמט רע"א קסו ע"ב) ופ' פקודי (רכ ע"ב) (דע"ה ח"ב קח ע"ב), באשר שלא יחפץ הקב"ה בהשחתת העולם, הנה לא לקח את האור הראשון ולא ביטל אותו מכל וכל ח"ו, אלא הוא שולט בהעלם תמיד ובו מתקיים העולם וכמ"ש בפ' תרומה (קמט רע"א ושם קסו ע"ב). אך קיומה, הנה הוא רק כדי שתתקון לבסוף (דע"ה ח"ב קיא ע"ד), אור הראשון שנגנז. והרי נתגלה מתחילה ואח"כ גנוז, ועכ"ז הנה נשאר רושם ממנו בהבריאה לעולם, והוא לעולם יסוד כל הבריאה כולו וכמ"ש בפ' תרומה (קמט רע"א) ובכ"מ, והנה הוא סוד התגין אשר על האותיות (דע"ה ח"ב קכז ע"ג), לא אמר על הנסים דמצרים "כבר היה", כי הרי הם אינם מהגילוי העיקרי אשר היה בעת הבריאה, אלא אמר עליהם "כבר הוא", ור"ל כי הרי הוא יסוד העולם תמיד, ע' זוה"ק (תרומה קמט רע"א ושם קסו ע"ב ופ' פקודי רכ ע"ב) כי מזוהר ניצוצי אורו הנה נעשו כל הנסים דיציאת מצרים, וזהו שאמר מה שהיה כבר הוא, כי הרי הם היו מאותו אור הגנוז אשר הוא יסוד העולם תמיד, ובו נברא העולם, ולכן אמר ואין כל חדש תחת השמש (כללים ח"א יז ע"א), האור הראשון אשר בו נתקן כל מעשה בראשית, הרי הוא נגנז ואינו משמש עתה אלא בהעלם גדול, כמ"ש בפ' תרומה (קמט רע"א) ומתנהג עתה ע"פ סדר דעולם התוהו כמ"ש בתז"ח (דף כז ע"א) (כללים ח"א עח ע"ב), אור הנקבה נתבטל הכל עד לע"ל, ולכן הנקבה היא עתה גבורה, אבל חסד הזכר אינו נפסק אפי' רגע אחת (כמ"ש פ' תרומה קמ"ט רע"א ופ' פקודי ר"כ ע"ב) (כללים ח"א פא ע"ג), לא האיר האור דשורש התיקון שבהיסוד בהמ"ה עצמו שבו אלא רק ע"י הב"ן שבו (כללים ח"ב עו ע"ב).

¹¹³⁰ הענין (מ"מ).

¹¹³¹ מוסגר בדפ"ק ונמחק במ"מ.

¹¹³² ור"ל משנתגלה כשהוקם המשכן מההוא יומא לא אתגלי (מ"מ).

משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן". מה זה "הענן". חוט אחד היה (עמוד הענן) מאותו צד של האור הראשון שיצא בשמחה של הכל (בכל) כשנכנס למשכן שלמטה. ומאותו יום הראשון, לא נגלה, אבל שמוש משמש בעולם, והוא מחדש בכל יום מעשה בראשית.

(ה) ע"י זהר ח"ב רסו ע"ב: אור דא אתכליל במאתן ושבעה עלמין דאינון גניזין בסטרא דההוא אור ואתפשט בכלהו תחות כורסיי עלאה טמירא שריין אינון עולמות ומסטרא (דסטרא) דההוא ימינא תלת מאה ועשר אינון מאתן ושבע אינון בסטרא דימינא מאה ותלת אינון בסטרא דשמאלא¹¹³³ ואינון תלת מאה ועשר ואלין אינון דקודשא בריך הוא מתקן תדיר [לצדיקא] ומאלין מתפשטן כמה וכמה אוצרי חמדה וכלהו גניזין לאתעדנא מנהון צדיקא לעלמא דאתי ועל אלין כתיב (משלי ח כא) להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא ועל אלין כתיב (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהים זולתך וגו'.

י"ש אלין תלת מאה ועשר עולמות¹¹³⁴ גניזין תחות עלמא דאתי ועל¹¹³⁵ אינון מאתן ושבע דאינון מסטרא דימינא אקרון אור קדמא בגין דאפילו אור שמאלא אקרי אור אבל אור קדמא איהו זמין למעבד תולדין לעלמא דאתי ואי תימא לעלמא דאתי ולא יתיר אלא אפילו בכל יומא ויומא¹¹³⁶ דאי לא הוה האי אור עלמא לא יכיל למיקם דכתיב (תהלים פט ג) אמרתי עולם חסד יבנה¹¹³⁷.

האי אור זרע ליה קודשא בריך הוא בגנתא דעדנוי¹¹³⁸ ועבד ליה שורין שורין ע"י דהאי צדיק דאיהו גנא דגנתא ונטיל להאי אור זרע ליה זרועא דקשוט¹¹³⁹ ועבד ליה שורין שורין בגנתא ואוליד ואצמח ועביד פרין ומנייהו אתון עלמא דהא הוא דכתיב (שם צז יא) אור זרוע לצדיק¹¹⁴⁰ וגו'.

¹¹³³ זה"ס ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו מנחה גימ' ק"ג הביא לו מנחה מצד שמאל והשיב לו עשו יש לי ר"ב שאפילו אותם ר"ז שהם מצד ימין עם ק"ג של שמאל הכל יש לי מכח הקטרוג השיב שלמה בשמו ית' להנחיל אוהבי יש אפילו אותם ק"ג שהם מצד שמאל וימתקו עם ר"ז שהם מצד הימין וינחלו אותם אוהביו ית' ומכח ק"ג של שמאל יצא עגל שעולה ק"ג ולכן אמר משה לאהרן קח לך עגל וכו' למתק אותם בצד הימין (רח"ו). עי' שעה"כ מנחה ב, ספר הליקוט' ויצא לב.

¹¹³⁴ דע כי י"ש עולמות הם בבינה והם כ"ב אותיות המתחלקים בחג"ת דז"א כמ"ש בפ' בראשית [טז ע"ב ועי' זהר הרקיע יא ע"א ושער הכוונות כט ע"ב (לש"ו)]. וכבר הודעתך כי עלמא דאתי הוא תבונה שתמיד בא השפע ממנה תוך ז"א ואמנם עיקרם בג"ר דז"א אך הארתם יוצאת לחוץ אחר כלות יסוד הבינה אשר בחזה דז"א ואז מתחילים הג' קוים ונמצא כי עיקר הארתה בחג"ת דז"א וז"ש בזהר שהם תחות עלמא דאתי שהוא בסיום יסוד הבינה בחזה דז"א גם פירושו שהם אחר הבינה דז"א עצמו (רח"ו).

¹¹³⁵ מוסגר בדפ"ק.
¹¹³⁶ קמט רע"א (לש"ו). תמצית הארה [תיקון המ"ה] מזה מוכרח להיות תמיד, כי בלא זה לא היה אפשר שיתקיים העולם אפי' רגע אחת וכמ"ש בזוה"ק (תרומה קמט רע"א ושם עוד קסו ע"ב) (דע"ה ח"ב עה ע"ד), באשר שכל גילוי הנה נעשה מאחר הפרסא ולמטה, והרי היה גילוי ע"י הפסק, לכן היה גילוי רק כרגע, וחזר ונגזז ואינו משתמש העולם בו אלא בתמצית הארה ממנו. ובזה מתקיים העולם ונוהג בחסדו כל דור (ע' זוה"ק פ' בא לה ע"א תרומה קמט רע"א קסו ע"ב ופ' אמור פח ע"א) (כללים ח"ב עז ע"ג).

¹¹³⁷ מ"ש אמרתי עולם חסד יבנה הכוונה הוא רק על מה ששיתף מדת החסד למדת הדין, אבל עיקר הבריאה היתה במדת הדין, בראשית ברא אלהים (בראשית א א), וכו"ל אות א' שבשם מ"ב נברא העולם שהוא גבורה (ביאורים ח"א נט ע"ב).

¹¹³⁸ שמ"ר פל"ה סי' א (לש"ו). בנקודת יסוד דהמלכות ששם נגזז האור (דע"ה ח"א ג ע"ד), עי' דע"ה ח"ב סה ע"ב, הוא היסוד דהנוק' כמ"ש בשעה"כ (דף נד ע"ב), והוא הי' דאדנ"י¹¹³⁸, י' זעירא¹¹³⁸, שהוא מהי' דהו"ה, כי כמו שהוא בז"א י' אתגלי בפומה דאמה (אד"ר קמב ע"א) והוא מאור הגנוז, כן הוא בה, ע' הגר"א ספד"צ (פרק ג ד"ה וי"ה כז ע"א, ובפ"א ד"ה כמה דה' יג ע"ג). ועכ"פ הוא כי האור שנגזז הוא בהיסוד דהנוק', ומשם הוא ג"כ כל שורש נשמת ישראל וכמו שאמר בפ' בראשית (י"ג סע"א) (כללים ח"א פא ע"א).

¹¹³⁹ שור"ק כולו זרע אמת ניקוד שהיסוד שורק (רח"ו).

¹¹⁴⁰ הוא סוד עץ החיים שבתוך הגן (ביאורים ח"ב פא ע"ג). שם נפל וירד אור הדעת ונתעלם שם, והוא סוד אור זרוע לצדיק וכמ"ש בספד"צ (פרק א יא ע"ב) אעבר וזעיר נטיל וגניז, ע"ש בהגר"א, וכן בתיקונים להגר"א (תיקון מ דף פט ע"ג), ובדברי הרב שער הארת המוחין (פרק ט), ודרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ה), וע' עוד בזוה"ק (פ' בא דף לה ע"א) (דע"ה ח"ב קח ע"ב), בזוה"ק בראשית בתחילתו (דף א ע"א) אור דאתברי ואתגניז ואתכלל בברית כו', והוא זרע קיימא באות

תרגום: האור הזה נכלל במאטים ושבעה עולמות, שגנוזים בצד של אותו האור, ומתפשט כולם. תחת הכסא הנסתר העליון שורים אותם עולמות מצד אותו הימין, שלש מאות ועשרה, הם מאטים ושבעה הם בצד הימין, ומאה ושלשה הם בצד השמאל. והם שלש מאות ועשרה, ואלו הם שמתקן הקדוש ברוך הוא תמיד לצדיקים. ומאלה מתפשטים כמה וכמה אוצרות חמדה, וכולם גנוזים כדי להתעדן מהם הצדיקים בעולם הבא. ועל אלה נאמר "להנחיל אהבי יש ואוצרותיהם אמלא", ועל אלה נאמר "עין לא ראתה אלהים זולתך וגו'".
 י"ש, אלה שלש מאות ועשרה עולמות שגנוזים תחת העולם הבא, ועל אותם מאטים ושבעה שהם מצד הימין נקראים אור ראשון, משום שאפילו אור השמאל נקרא אור, אבל האור הראשון עתיד לעשות תולדות לעולם הבא. ואם תאמר לעולם הבא ולא יותר, אלא אפילו בכל יום ויום, שאם האור הזה לא היה, העולם לא יוכל להתקיים, שנאמר "אמרתי עולם חסד יבנה".
 האור הזה, זרע אותו הקדוש ברוך הוא בגן עדנו, ועשה אותו שורות שורות על ידי הצדיק הזה, שהוא הגנן של הגן. ונטל את האור הזה וזרע אותו זרע אמת, ועשה אותו שורות שורות בגן, והוליד והצמיח ועשה פירות, ומהם נזון העולם, וזה שנאמר "אור זרע לצדיק וגו'".

(ו) עי' בהגר"א בספד"צ ד ע"ב: ביה סליקו וביה סלקין - ר"ל כל האורות וכל הפרצופים הכל נתעלו בו¹¹⁴¹ לאחר שבירת המלכים ונבררו בו כידוע, וזהו ביה סליקו, וכן הוא תמיד¹¹⁴² כידוע דכולם סלקין ביה¹¹⁴³ להשפיע להם, וכן אמר בזוהר בראשית (דף טז ע"ב) ובהאי כד סליק כלא סלקין ואתאחדן ביה¹¹⁴⁴ כו', וכן כל הביירוים של הסיגים בסוד מ"נ סלקין במ"ס¹¹⁴⁵,

ברית ממש, וע"ש בדברי הרב במאמרי רשב"י, וכן בדברי הרב בשער הכוונות (בדף לב ע"א) ע"ש. והרי לנו מל"ז כי נשאר גנוז ביסוד הזכר והוא בסוד סירס את הזכר כנז' (כללים ח"א פא ע"א), אינו מאיר מעתה להנוק' שהוא המלכות הנעלמת בו אלא רק דרך דופני העטרה, ע' הארת המוחין (פרק ט) [וכמ"ש בזוה"ק פ' בא לה ע"א, ע"ש בהגהות מהר"ו אות ג' ד', ובזוה"ק פ' תרומה קמח סע"ב וקמט רע"א, ושם קסו ע"ב וקסז ע"א כל הענין, ופ' פקודי רכ ע"ב ופ' אמור פח ע"א] (כללים ח"א קא ע"ג).

¹¹⁴¹ דהיינו בא"א, והוא כולל רישא דיליה רישא חוורא, ועי' לקמן הערה 1144, שיש משמעות שהוא כולל אף את רדל"א (וכן הוא בהקדו"ש נח ע"א).
¹¹⁴² דהיינו זה 'ביה סלקין'.

¹¹⁴³ תשוקתם שהוא פנימיותם היותר זך ונעלם (לש"ו). כלומר כל אור יש לו רצון פנימי להתחבר לא"א, ודבר זה נעשה על ידי תיקונו והעלאת מ"ן שלו.
¹¹⁴⁴ [תרגום: ובזה כאשר עולה הכל עולה ומתאחד בו]

וק"ק, שכן המעין בדברי הזוהר יראה כי הוא בא לבאר את 'הי' דנפיק מאויר', ועי' ו ע"א שזהו הקד"א ולא המו"ס. ועי' ה ע"ב, שזהו האוירא, ואילו להלן נראה כי העלייה היא למו"ס דווקא. אלא לכאורה צ"ל שאה"נ העלייה היא למו"ס, והיא גורמת לזיווג המו"ס עם האוירא דרך הקד"א. ואם כן באמת העלייה היא בסופו של דבר לאוירא, אלא שמו"ס הוא שורש כל שפע היורד לתחתונים. לכן כתוב כאן שאליו עולה המ"ן, ומקורא דאוירא ולמעלה הוא בבחינת א"ס. ולכן לקמן יז ע"ב ד"ה ביה סליקו, מוזכר שה'ביה סליקו' שייך לרדל"א.

¹¹⁴⁵ כי שם הוא תכלית הבירור, כמ"ש זהו פקודי רנד ע"ב סליק במחשבה (לש"ו). וז"ל הזהר, ותא חזי, רישא שירותא דמהימנותא, גו מחשבה, בטש בוצינא דקרדינותא, וסליק גו מחשבה, ואפיק ניצוצין, ניצוצין זריק לתלת מאה ועשרין עיבר [תרגום: בא וראה הראש הוא ראשית האמונה ובתוך המחשבה הכה הנר הקשה ועולה תוך המחשבה והוציא ניצוצין וניצוצין זורק לשע"ה צדדים], עכ"ל. לומר לך שהעלייה לבוצד"ק היינו העלייה למו"ס. ועי' לקמן יז ע"ב ד"ה ביה סליקו שזהו רדל"א, והכל עולה בקנה א' כנ"ל בהערה הקודמת. (אמנם עי' לקמן ו' ע"א ד"ה והכלל, שמו"ס אינו בוצד"ק, אמנם הם מתלבשים זה בזה ולכן אפשר לכנותם באותו השם.) ולענין בירור הניצוצין מבואר יותר מזה בפת"ש א"א כא ז"ל, כל הביירוין עולים לשרשם למו"ס, ששם התחלת הבירור בסוד הבוצד"ק, עכ"ל. ולענין טעם הכרח עלייתם דווקא עד למו"ס, עי' פת"ש תיקון טו, שהניצוצין שעולים למו"ס הם בסוד הביירוים שעולים תמיד מרפ"ח ניצוצין. ועי' פת"ש אבי"ע ט' שהם עולים למו"ס שכן מעיקרא משם יצא כל הרע והקלקול. וכן עי' לש"ו דע"ה ח"ב טו ע"ב שהדינים נכפים בעלותם במו"ס שכן כל טעם קושי הדינים הוא מכח ריחוקם משרשם ה"ה המו"ס. לכן, בהיגלות שרשם ע"י עלייתם של הדינים בו הרי שהם מתבסמים.

עי' לש"ו כללים ח"ב מג ע"ד, שמחדש מכל הנ"ל שכל התיקונים נמשכים ממו"ס דא"ק. ועי' שם סא ע"ב דמייתי ראייה מכך שבמיתת המלכים לא היה אצילות כלל. ועי' לש"ו ביאורים ח"א סח ע"ב, שביאר שכשם שעלו השברי כלים דמלכין קדמאין ליתקן במו"ס דא"ק כך עולים כל הפרצופים והאורות דאצילות ליתקן במו"ס דאצילות.

אמנם עי' דע"ה חלק א' יג ע"ב, שכל עליית מ"ן למו"ס עניינו לגרום זיווג בין ע"ב וס"ג שבמו"ס (עי' לש"ו כללים ח"א צא ע"ב שעד תיקון המ"ה אין זיווג עיקרי בין אוירא למו"ס עצמו אלא רק

וכמ"ש בתיקוני זוהר חדש (דף עו ע"ב (יא ע"ב)) דהאי אבנא דילך סלקא לאתר דאתמר ביה, במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור, ואיהי שמא דכתר עילאה דאיהי חכמה קדומה כו'¹¹⁴⁶, והוא מ"ס¹¹⁴⁷, ואמר שם דתמן תלת יודי"ן¹¹⁴⁸ כו' והוא שורש המתקלא, ואמר בזוהר פקודי הנ"ל רעותא דכל תשע נהורין דקיימי כלהו במחשבה¹¹⁴⁹ כו', ואמר שם (זהר פקודי רלט ע"א¹¹⁵⁰) אתדבקותא דרעותא כו' עד היכן איהו סלקא, א"ל הא אוקימנא עד א"ס¹¹⁵¹ כו' בההוא א"ס כל אלין בוצינין ונהורין תליין לאתקיימא בהו כו'¹¹⁵² ע"ש, ואמר בא"ז (דף רפח ע"א) כד אתתקן אפיק ט' נהורין דלהטין מניה מתקוני כו'¹¹⁵³.

(ז) א"ר שמעון כגוונא דא אורייתא קאים בין תרי בתים כמה דכתיב (ישעיה ח יד) לשני בתי ישראל וגו' חד סתימא עלאה וחד אתגליא יתיר (סתימא עלאה דא) [עלאה] קול גדול¹¹⁵⁴ דכתיב (דברים ה יט) קול גדול ולא יסף והאי קול פנימאה¹¹⁵⁵ איהו דלא אשתמע ולא אתגליא ודא הוא כד נביע בי גרון¹¹⁵⁶ אפיק (ביה) ה' בחשאי ונביע תדיר ולא פסק ואיהו דקה פנימאה דלא אשתמע לעלמין ומהכא נפקא אורייתא דאיהו קול יעקב¹¹⁵⁷ והאי [ד]אשתמע (ד)נפקא מההיא דלא אשתמע¹¹⁵⁸ ולבתר אתאחיד דבור בהדיה ונפק לבר מחיליה ומתקפיה וקול דיעקב דאיהו אורייתא אחיד בין תרי נוקבי¹¹⁵⁹ אחיד בההיא פנימאה דלא אשתמע ואחיד בהאי דלבר דאשתמע

תרין אינון דלא אשתמעו¹¹⁶⁰ ותרין אינון דאשתמעו¹¹⁶¹ תרין דלא אשתמעו דא הוא חכמה עלאה סתימאה דקיימא במחשבה דלא אתגליא¹¹⁶² ולא אשתמע לבתר נפקא ואתגליא זעיר

בין ע"ב וס"ג דמו"ס אמנם מכיוון שהע"ב דמו"ס (ה"ה האוירא) מיוחד עם הקד"א, נחשב הדבר כאילו שהעלייה גרמה לזיווג של ע"ב וס"ג דא"ק, הרי הם קד"א ומו"ס) בכדי להוריד תוספת אור (ע"ש ח"א פו ע"ד), כי שם הוא מקום הגילוי הראשון של קבלת אור מהא"ס.

¹¹⁴⁶ [תרגום: שזה האבן שלך עולה למקום שנאמר בו, במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור והוא שם דכתר עליון שהוא חכמה הקדום].

¹¹⁴⁷ עי' גר"א בת"ז קלח ע"א, ש'מופלא' עניינה אוירא, ו'מכוסה' היא מו"ס [אמנם עי' ביאורים ח"א כ ע"ד שמשנה הגרסא כאן, שמכוסה למעלה ממופלא, וע' ס"י יד ע"ג שגורס כמו שכתוב בביאורים, וכן בת"ז ג ע"א ד"ה דעליה] [אמנם, עי' בהגר"א בס"י יא ע"ב מופלא על א"א בסוד פלא, ומכוסה עתיק שהוא מכוסה בא"א]. ואתיא כדברינו, שהבירורים נעשו על ידי הזיווג ביניהם.

¹¹⁴⁸ הרי הם אוירא מו"ס ורדל"א (גר"א שם). ומכיוון שזהו שורש כל המתקלא, לכן עולים לשם הבירורים ליתקן.

¹¹⁴⁹ עי' יהל אור ח"א כג ע"ג, שאלו הם ט' האורות המאירים בחכמה. והנה חכמה עצמה היא א' מהם, שכן במקום זה הכל הוא בשלימות, לכן לכאן עולים המ"ן ליתקן.

¹¹⁵⁰ עי' לקמן אות (סג).

¹¹⁵¹ עי' בהגר"א בספד"צ א ע"ב ובהערה באריכות, ועי' שם יז ע"ב בשם זהר נח סה ע"א ופקודי רסח ע"ב שרדל"א נקרא א"ס. ועי' לש"ו כללים ח"א צד ע"ג, שמביא מהתיקונים קמא ע"ב שמו"ס הוא שורש הכל ולעניין זה הוא מכונה א"ס. וע"ש בגר"א שמציין לבבהגר"א על ת"ז קלח ע"ג ז"ל, אע"ג שגלגלתא למעלה ממ"ס וכו' מקרקפתא ולמטה שמקיף את המ"ס נקראת הגלגלתא בינה כמש"ל לז ע"ב, ע"כ. לומר לך, שמבחינת הארתו למטה, המו"ס הינו שורש לכל המציאות.

¹¹⁵² [תרגום: נדבק ברצון וכו' עד איפה הוא עולה, א"ל הרי העמדנו עד א"ס וכו' באותו א"ס כל אלה הנרות והאורות תלויים להתקיים בו וכו']

¹¹⁵³ [תרגום: כאשר נתקן, הוציא ט' אורות שמאירים ממנו, מתיקוניו וכו']
¹¹⁵⁴ כוונתו לומר שבתורה הם ב' קולות. הא', קול סתם. והב', נקרא קול גדול. ואמר סתימא עלאה שהיא בינה, שיש לו מדרגה על הת"ת דא קול גדול, כי קול ירצ השהו אסתום כי הדובר אתגלייא. אמנם קול סתים קצת, אמנם סתימא עילאה איהו קול גדול וראיה שנוסף על קול סתם שהוא בת"ת יש קול גדול שהוא בבינה וזהו שאמר הכתוב קול גדול ולא יסף שפי' ולא פסק דהיינו נהרא דלא פסיק (אור יקר).

¹¹⁵⁵ הוא שורש כח השמיעה והוא קול שלא נשמע ואינו פוסק לעולם. ועי' ויגש רי ע"א ותז"ח דף נ ונא ובבהגר"א שם (כללים ח"ב ג ע"ג). וכל התגלותה היא רק על ידי הת"ת (דע"ה ח"א ד ע"ג).

¹¹⁵⁶ פי' כשמאירה חכמה דא"א לגרון שהיא בינה דא"א (מ"מ).

¹¹⁵⁷ עי' ע"ח שער אח"ף פרק א' שזה ת"ת והוא בחי' הז"א. כלומר ת"ת, ועי' ויגש רי ע"א ופקודי רכו ע"ב רסב ע"ב (ביאורים ח"א לא ע"א).

¹¹⁵⁸ פי' בינה (ביאורים ח"א לא ע"א), והוא מתפשט בכל הגוף (ביאורים ח"ב עט ע"ד), ועי' תז"ח יח יט נ ע"ד ובבהגר"א שם.

¹¹⁵⁹ נקבי (דפ"ו).

¹¹⁶⁰ פי' זו"ן ויעקב ורחל (כללים ח"ב קיב ע"ד).

¹¹⁶¹ פי' חו"ב או ישראל ולאה (כללים ח"ב קיב ע"ד).

בחשאי דלא אשתמע ההוא דאקרי קול גדול [דהוא] (והוא) דק ונפיק בחשאי תרין אינון¹¹⁶³ דאשתמעו אינון דנפקי מהכא קול דיעקב ודבור דאתאחיד בהדיה האי קול גדול דאיהו בחשאי ולא אשתמע איהי ב"ת לחכמה עלאה וכל נוקבא ב"ת אקרי והאי דבור בתראה איהו בית לקול דיעקב דאיהו אורייתא¹¹⁶⁴ ועל דא אורייתא שריא בב"ת¹¹⁶⁵ ב"ת ראשית

תרגום: אמר רבי שמעון, כדוגמא זו התורה עומדת בין שני בתים, כמו שכתוב "לשני בתי ישראל וגו'", אחד סתום עליון ואחד גלוי יותר. (הנסתר) העליון (זה) קול גדול, שכתוב "קול גדול ולא יסף", והקול הפנימי הזה הוא שלא נשמע ולא מתגלה. וזהו כשנובע בית הגרון, יוצאת (בו) ה' בחשאי, ותמיד נובע ולא פוסק. והוא דק פנימי שלא נשמע לעולמים. ומכאן יוצאת תורה שהיא קול יעקב, וזה נשמע, (שנשמע) שיוצא (יוצא) מאותה שלא נשמעת. ואחר כך הדיבור נאחז עמו ויוצא החוצה מכחו ומתקפו. וקול של יעקב שהוא תורה, אוחז בין שתי נקבות, אוחז בפנימי הזה שלא נשמע, ואוחז בזה שבחוץ שנשמע.

שנים הם שלא נשמעים ושנים שנשמעים. שנים שלא נשמעים, זוהי חכמה העליונה הנסתרת שעומדת במחשבה שלא מתגלה ולא נשמעת, אחר כך יוצאת ומתגלה מעט בשקט שלא נשמע אותו שנקרא קול גדול שהוא דק ויוצא בחשאי. שנים הם שנשמעים, אותם שיוצאים מכאן, הקול של יעקב ודיבור שנאחז עמו. הקול הגדול הזה שהוא בחשאי שלא נשמע, היא בית לחכמה העליונה, וכל נקבה נקראת ב"ת. והדיבור האחרון הזה הוא בית לקול של יעקב שהוא תורה, ועל כן התורה מתחילה בב"ת, ב"ת ראשית.

(ח) והקל נשמע בית פרעה¹¹⁶⁶ (שם טז) רבי (אלעזר) [נ"א אבא] פתח ואמר (תהלים פד ג) נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות יהו"ה לבי ובשרי ירננו אל א"ל חי תא חזי כל בר נש דצלי [צלותיה] (צלותא וקם) קמי מאריה אצטריך ליה לאקדמא ליה ברכאן בכל יומא ויומא ולצלי צלותיה קמי מאריה בזמנא דאצטריך בצפרא לאחדא בימינא דקב"ה במנחה לאחדא בשמאלא וצלותא ובעותא אצטריך ליה לבר נש בכל יומא ויומא בגין לאתאחדא ביה ואוקימנא מאן דצלי צלותיה (וקם) קמי מאריה אצטריך ליה דלא למשמע קליה בצלותיה ומאן דאשמע קליה בצלותיה צלותיה לא אשתמע מאי טעמא בגין דצלותא לאו איהי [ההיא] קלא דאשתמע¹¹⁶⁷ דההוא קול דאשתמע לאו היא צלותא ומאן איהי צלותא דא קלא אחרא¹¹⁶⁸ דתליא בקלא דאשתמע ומאן הוא קלא דאשתמע דא ההוא קול דהוא בוא¹¹⁶⁹ קלא דתליא ביה דא ההוא קל בלא וא"ו ובגין כך לא אצטריך ליה לבר נש למשמע קליה בצלותיה אלא לצלוא בלחש בההוא קלא דלא אשתמע¹¹⁷⁰ ודא היא צלותא דאתקבלת תדיר וסימנך והקל נשמע¹¹⁷¹ קל בלא וא"ו נשמע דא היא צלותא דהיא בחשאי [דכתיב בחנה (ש"א א יג) וקולה לא ישמע דא היא צלותא]

¹¹⁶² היא חכמה סתימאה שנק' מחשבה (מ"מ).

¹¹⁶³ פ' בא מג ע"ב ופקודי רכו ע"ב ורסב ע"ב (ד"א).

¹¹⁶⁴ עי' ע"ח שער אח"ף פרק א' שהוא בסוד ת"ת, והוא בחי' הז"א, ועי' לעיל נ ע"ב.

¹¹⁶⁵ פי' ב' שהיא הבינה היא ב"ת לראשית שהוא אבא (מ"מ).

¹¹⁶⁶ היא שכינה כדמפרש, ולפי זה בית פרעה מקום השר העליון משם בכתה שכינה בסבת יוסף מפני שהתחילה שכינה לרדת עם ישראל בגלותם (אור יקר).

¹¹⁶⁷ ז"א (מ"מ).

¹¹⁶⁸ מלכות, וקשה שכאן אמר שז"א נקרא קלא דאשתמע, ומלכות קלא דלא אשתמע כמ"ש לקמן, אלא לצלוא בלחש בההוא קלא דלא אשתמע. ולעיל דף נ' אמר הזהר, תרין אינון דלא אשתמעו ותרין אינון דאשתמעו, תרין אינון דלא אשתמעו, דא הוא חכמה עילאה וכו', וקול גדול שהם א"א. תרין דאשתמעו קול דיעקב ודיבור שהם ז"ן, הרי שקרא לאו"א דלא אשתמעו ולז"ן דאשתמעו. וי"ל שלגבי א"א שהם נעלמים הרבה, דלגבי דידהו ז"ן הם נגלים לכן קראם דאשתמעו. והכא שמדבר בז"ן לבדם קרא לז"א קלא דאשתמע כמו שם בפ' בראשית דף נ', וקרא למלכות קלא דלא אשתמע, לפי שאינה עולה בשם בפני בעלה, כי שרגא בטיהרא מאי מהני, וז"ש קלא דתליא ביה דא הוא קל בלא ו', שר"ל שאין קולה נשמע כשל ז"א כי היא נקבה וטפלה לבעלה (מ"מ).

¹¹⁶⁹ עי' ע"ח שער אח"ף פרק א' שזהו ת"ת והוא בחי' הז"א.

¹¹⁷⁰ בינה (דע"ה ח"א ד ע"ג). ועי' בבהגר"א על תז"ח נ ונא (כללים ח"ב ג ע"ג).

¹¹⁷¹ מכאן נראה דגרסינן לעיל והקול נשמע רבי אבא פתח ואמר נכספה וגם כלתה וכו' כספרים ישנים, ול"ג רבי אלעזר, דא"כ דבריו סותרים זה את זה, דלעיל מפרש קל בלא ו' נשמע, דהיינו מי שמתפלל בלחש, ואינו משמיע קולו בתפילתו נשמע, לפי שהתפלה היא לתקן המלכות, שהיא קל בלא ו', וכאן מפרש והקול נשמע בשעת החרבן, שקול השכינה נשמע עד הבינה שנקראת פרעה, אלא ודאי דגרסינן לעיל ר' אבא (מ"מ).

דקב"ה קביל כד אתעביד גו רעותא וכוונה ותקונא כדקא יאות וליחדא יחודא דמריה כדקא יאות בכל יומא והקל נשמע בית פרעה (בראשית מה טז) (והקל נשמע חסר וא"ו מאי טעמא אמר רבי אלעזר דא היא שכינתא דבכאת על חרוב בי מקדשא ועל גלותהון דישראל כתיב הכא והקל נשמע וכתוב התם (ירמיה לא יד) קול ברמה נשמע¹¹⁷² מה להלן שכינתא אף כאן נמי שכינתא¹¹⁷³.

רבי ואלעזר (אליעזר) אמר קלא בחשאי דא היא קלא עלאה דכל קלין נפקין מתמן אבל קל בלא ו' דא היא צלותא דלתתא דאיהי אזלא לאסתלקא [בוא"ו] ולא תחברא ביה תא חזי והקל נשמע דא הוא קל בלא וא"ו (דאיהי) ודא היא קלא [ד] בכאת על מקדש ראשון ועל מקדש שני נשמע כמה [דאת אמר] (דאתמר) קול ברמה נשמע ברמה מאי ברמה דא הוא עלמא עלאה עלמא דאתי וסימניך מן הרמה ועד בית אל¹¹⁷⁴ (תהלים קו מח) מן העולם ועד העולם הכא ברמה דא עלמא עלאה דהא בההיא שעתא די ברמה נשמע כדין מה כתיב (ישעיה כב יב) ויקרא יי' אלהי"ם צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד וגו' והקל נשמע לעילא¹¹⁷⁵ לעילא¹¹⁷⁶ מאי טעמא בגין דוא"ו אתרחק ואסתלק מניה וכדין רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה כי איננו (ירמיה לא יד) [כי איננו כי אינם מבעי ליה אלא כי איננו] והא אוקימנא כי איננו דבעלה לא אשתכח עמה ודאלמלא (ואלמלא) בעלה ישתכח עמה תתנחם עלייהו דהא כדין בנהא לא יהון בגלותא ובגין דאיננו לאו איהי מתנחמא על בנהא בגין דבנהא אתרחקו מנה על דאיננו עמה.

תרגום: "והקול נשמע בית פרעה". רבי (אלעזר) אבא פתח ואמר, "נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' לבי ובשרי ירננו אל אל חי". בא וראה, כל אדם שמתפלל תפלתו (וקם) לפני רבונו, צריך לו להקדים לו ברכות בכל יום ויום ולהתפלל תפלתו לפני רבונו בזמן שצריך. בבוקר לאחז בימין של הקדוש ברוך הוא, במנחה לאחז בשמאל. ותפלה ובקשה צריך לאדם בכל יום ויום כדי להאחז בו. ובארנו, מי שמתפלל תפלתו (ועומד) לפני רבונו, צריך לו שלא להשמיע קולו בתפלתו, ומי שמשמיע את קולו בתפלתו תפלתו לא נשמעת. למה, משום שהתפלה אינה אותו הקול שנשמע, שאותו קול שנשמע אינו תפלה. ומה היא תפלה, זהו קול אחר שתלוי בקול שנשמע. ומיהו הקול שנשמע, זה אותו הקול שהוא בוא"ו, הקול שתלוי בו, זהו קל בלי וא"ו. ולכן לאדם צריך לא להשמיע קולו בתפלתו, אלא להתפלל בלחש באותו הקול שלא נשמע, וזו התפלה שמתקבלת תמיד, וסימן לדבר "והקל נשמע", קל בלי וא"ו, "נשמע", זו היא התפלה שהיא בחשאי, שכתוב בחנה "וקולה לא ישמע". זוהי התפלה שהקדוש ברוך הוא מקבלה כשנעשית ברצון וכוונה ותיקון כראוי, ולייחד את היחוד של רבונו כראוי בכל יום. (והקל נשמע בית פרעה, "והקל נשמע", חסר וא"ו, למה. אמר רבי אלעזר, זו היא השכינה שבוכה על חרבן בית המקדש ועל גלותם של ישראל. כתוב כאן "והקל נשמע", וכתוב שם "קול ברמה נשמע". מה שם שכינה, אף כאן גם כן שכינה).

רבי אלעזר אמר, הקול בחשאי זהו קול עליון שכל הקולות יוצאים משם. אבל קל בלי וא"ו, זוהי התפלה של מטה, שהיא הולכת להתעלות בוא"ו ולהתחבר בו. בא וראה, "והקל נשמע", זה הוא הקל בלי וא"ו, זהו "הקול" שבכה על מקדש ראשון ועל מקדש שני. "נשמע" כמו שנאמר "קול ברמה נשמע". "ברמה", מה זה "ברמה", זהו העולם העליון, העולם הבא, וסימן לדבר, "מן הרמה ועד בית אל", "מן העולם ועד העולם". כאן "ברמה", זה העולם העליון, שהרי בשעה ההיא שברמה נשמע, אז מה כתוב, "ויקרא ה' אלהים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד" וגו'. "והקל נשמע", למעלה למעלה. למה, משום שוא"ו התרחק והסתלק ממנה, ואז "רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה כי איננו". "כי איננו", צריך היה להיות כי אינם. אלא "כי איננו", והנה בארנו "כי איננו", שבעלה לא נמצא עמה, שאלמלא היה בעלה נמצא עמה, תתנחם עליהם, שהרי אז בניה לא יהיו בגלות, ומשום שאיננו, אינה מתנחמת על בניה, משום שבניה התרחקו ממנה על שאיננו עמה.

(ט) ח"ל סלקין באוירא אתערבו באתון ואתון שראן עליון לנפקא בהון קלין דקליא ואלין אנון תחומא לשכלולא דרזא דמהימנותא ואלין חיי"ך וליש"ן ומגדלא דשנין על אלין שריאן כלא ואלין אנון דאתכסין בקלא פנימאה ובקלא דאשתמע ובמלולא ואלין אנון תחומא לאלין אלין

¹¹⁷² פי' ברמה היא בינה וכדמפרש רבי אלעזר דבריו, ולכן חזר ואמר ר' אלעזר אמר קלא בחשאי וכו' שמבאר דבריו היטב (מ"מ).

¹¹⁷³ אית דגרסי ליה ברישא שמעתא (דרך אמת).

¹¹⁷⁴ עי' ליקוטי תורה שופטים על הפסוק (שופטים ד ה).

¹¹⁷⁵ בז"א (מ"מ).

¹¹⁷⁶ בבינה (מ"מ).

משנין לכתרא קדמאה דהוה בסתימו וכד אתפשט מטאת לחד מאלין ואשתני ואתעביד רוח' דלא שכך לעלמין ונביעו תדיר בגין דההוא קשרא דאיהו תחומא דבוצינא בטש בה ובגינה נביע כחשאי

תרגום: ח"ל עולים באויר מתערבים באותיות והאותיות מתחילות עליהם להוציא בהם קולי קולות ואלו הם תחום לתקון של סוד האמונה ואלו ח"ך ולשו"ן ומגדל השנים על אלה שורים הכל ואלה הם שהתכסו בקול הפנימי ובקול שנשמע ובדבור ואלו הם תחום לאלו משנים לכתר הראשון שהיה בסתר וכשמתפשטת מגיעה לאחד מאלו ומשתנה ונעשית רוח שלא שוככת לעולמים ותמיד נובעת משום שאותו הקשר שהוא תחום המאור מכה בו ובגללו נובע בחשאי.

בהגר"א: ואלין אינון תחומא לשכלולא כו' - שהן ג' דרגין ג"ר וזו"נ כנ"ל: **ואלין אינון דאתכסיין בקלא כו' -** כנ"ל שבחיך וגרון הוא קול פנימי דלא אשתמע ובלישן קלא דאשתמע ובשינים מילולא: **אלין משניין לכתרא קדמאה כו' -** ר"ל לחכמה ששם הוא בסתימו מחשבה סתימו בלא שום התפשטות: **וכד אתפשטת מטאת לחד מאלין כו' -** ר"ל לחיך וגרון שהוא קשרא קדמאה ושם אתעביד רוח דלא כו' והוא הבל שע"ד קאים כל עלמא סוד הבינה שעלה קיימא עלמא זו"נ וזהו ז' הבלים של דוד ומ"ט של שלמה דירית לדוד: **ואתעביד רוח דלא כו' -** הוא הבל הפה דנפיק מגרון תמיד אף שלא בעת הקול והדיבור והוא דרגא של בינה¹¹⁷⁷ נהר דנגיד ונפיק תדיר ולא פסיק (זהר תולדות קמא ע"ב) משא"כ בזו"נ כידוע וכו': **ודא עביד בנינא בגרון כו' -** כי החיך הוא חכמה והגרון בינה וכתוב בחכמה יבנה בית וענין הבנין כי הגילוי הוא הבנין כמ"ש עולם חסד יבנה מו"ק, ששת ימי בראשית, ובינה אעפ"י שאינה נגלית מ"מ יש בה קצת גילוי כידוע בסוד מי דקיימא לשאלה וכן הוא כאן כי חכמה היא מחשבה סתימא ואין בה גילוי כלל ובבינה יש בה גילוי קצת בגרון בסוד רוח חיים דנביעו תדיר והולך ומתגלה גילוי אחר גילוי בקול ודבור כמשי"ו וכמ"ש בפ' נח (עד ע"א) והבית בהבנתו כד סלקא ברעותא כו' עד ושריא לתתא והוא רוח אלקים מרחפת כו' ולכן נקרא בינה אלקים חיים:

(י) עי' זהר ח"ב קנח ע"א: וז' (משלי יב ד) אשת חיל עטרת בעלה תגא דספר תורה כצורת ז'¹¹⁷⁸ מסטרא דעלמא דאתי לאו איהי מאנא לגביה ולא משמשא לגביה אלא עטרה על רישיה¹¹⁷⁹ [אבל בעלמא דין איהי כגוונא דא] הוה"י איהו מאנא תחותיה (ו) שמושא דיליה בכל ספירה דיליה בכל [אבר]¹¹⁸⁰ (עבר) דיליה בכל מדה דיליה. תרגום: י' "אשת חיל עטרת בעלה", כתר של ספר תורה, כצורת ז', מצד של העולם הבא. אינה כלי אליו ולא משמשת לו, אלא עטרה על ראשו. אבל בעולם הזה, הוא כמו זה, הוה"י, הוא כלי תחתיו, השמוש שלו בכל ספירה שלו, בכל איבר שלו, בכל מדה שלו.

(יא) עי' זהר ח"ג רנח ע"א: תפלין דמארי עלמא כתר¹¹⁸¹ ומאי ניהו כתר דמארי עלמא יהו"ה דאיהו י' חכמה ה' בינה ו' תפארת כליל שית ספירין ה' מלכות ובג"ד (שמואל ב' ז כג) ומי כעמך

¹¹⁷⁷ עי' דברי רבינו על ספד"צ יג ע"ד ד"ה וענין רצוא שזה זיווג, ולכן באומרו בינה, צ"ע אם כוונתו לחו"ב או לישסו"ת.

¹¹⁷⁸ ר"ל י' מלכות חכמה זעירא י' זעירא והיא כאן על המנורה תגא דס"ת כמ"ש לעיל י' על ו' צורת ז' (יהל אור).

¹¹⁷⁹ מצד הבינה אינה צריכה לקבל שפע ממש ממנו כלל לא שפע זווג ולא שפע מזון ולמזון אמר לאו איהי מאנא. ולזווגא לא משמשא לשון תשמיש. או ירצה כי המלכות צריכה לקבל שפע זווג ממנו וצריכה התעוררות מצידה לשיבא השפע כי אם אין התעוררו' מלמטה אין שפע למעלה ולקבלת השפע אמר לאו איהי מאנא ולהתעוררות אמר ולא משמשא וזהו ענין יום הכפורים שאסור בתשמיש המיטה להיותה מקבלת מבינה ולא מחכמה כנודע. ולפיכך תמצא ביד של שם הויה הנרמזת בחכמה מילואו ו"ד ו' על ד' שהיא מאנא ומשמשא לגביה אבל בצורת ה' הנרמזת בבינה תמצאנה ה' ד' על ו' ולכן הוא עטרה על רישיה (שער מאמרי רשב"י וזהר הרקיע). בתיקון המלכות דלעתיד, שתהיה עטרת בעלה (משלי יב ד) ע"י שתעלה אז בבינה כמ"ש בספד"צ בסופו (דף לו ע"א) קרן ביובלא אתעטר, ור"ל כי עתה הנה היא בעטרה דז"א, ואיהי מאנא תחותיה (ע' רע"מ תרומה קנח ע"א ובמאמרי רשב"י שם), אבל לעתיד תעלה בעטרה דאימא ותהיה עטרה על רישיה, והוא באלף השביעי דאתחבר כלא וחד חרוב (ר"ה לא ע"א), ואז לבדו הוא ימלוך נורא, ונשגב ה' לבדו ביום ההוא (ישעיה ב יא) (כללים ח"ב לד ע"ג).

¹¹⁸⁰ כמ"ש לקמן מבית ומחוץ תצפנו בשכינתא (יהל אור).

¹¹⁸¹ ר"ל דתפלין שלנו הוא שם הו"ה בד' פרשיות, אבל תפלין דשם הו"ה הוא כתר, שהוא ע"ג. וז"ש מארי' עלמא הו"ה כו'. ר"ל שהוא הו"ה. ותפלין כו'. דד' פסוקים כמשי"ו. כתר מים עליונים. ר"ל ע"ס מעילא לתתא באור ישר (יהל אור).

כישראל (דברים ד ז) כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כיי' אלהינו בכל קראנו אליו ארבע קראי כלהו רשימין בכ' רזא דאת כ' י' דאיהו י' מן יאהדונהי (במדבר ז פו) עשרה עשרה הכף בשקל הקדש כ' מן כתר כלילא מעשר ספיראן כלילן מעילא לתתא ומעשר ספיראן מתתא לעילא ואלין אינון (תהלים קמח ד) והמים אשר מעל השמים מים עליונים זכרים מים תחתונים¹¹⁸² נקבות ועליהו אמר ר' עקיבא לתלמידיו כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים שמא תסתכנו בנפשכם דלאו אינון מים כמשמען אלא איהו אור נובע ובגין דא אדמו למים נובעים והאי נהורא לית ליה פסק ולא קצוץ ופרוד ובגין דאינון מכתר¹¹⁸³ אתקריאן שאין להם סוף דכתר אין סוף אתקרי¹¹⁸⁴:

תרגום: תפלין של אדון העולם כתר, ומהו הכתר של אדון העולם, יהו"ה, שהוא י' חכמה, ה' בינה, ו' תפארת כוללת שש ספירות, ה' מלכות. ומפני זה "ומי כעמך כישראל", "כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כה' אלהינו בכל קראנו אליו", ארבעה פסוקים כולם רשומים בכ', סוד האות כ', י' י', שהוא י' מן יאהדונהי, "עשרה עשרה הכף בשקל הקדש", כ' מן כתר כלולה מעשר ספירות כלולות ממעלה למטה, ומעשר ספירות ממטה למעלה. ואלו הם "והמים אשר מעל השמים" מים עליונים זכרים, מים תחתונים נקבות, ועליהם אמר רבי עקיבא לתלמידיו, כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים, שמא תסתכנו בנפשכם שאינם מים כמשמעם, אלא הוא אור נובע ומפני זה נדמו למים נובעים, וזה האור אין לו הפסק ולא קצוץ ופרוד, ומפני שהם מכתר נקראו שאין להם סוף, שכתר נקרא אין סוף.

(יב) תא חזי אית גוונים דמתחזיין ואית גוונים דלא מתחזיין¹¹⁸⁵ ואלין [ואלין] אינון רזא עלאה דמהימנותא ובני נשא לא ידעין ליה ולא מסתכלין ביה [ואלין דמתחזיין] (ומתחזיין) לא זכה בהו¹¹⁸⁶ בר נש עד דאתא אבהן וקיימו עליהו ועל דא כתיב וארא דחמו אינון גוונים דאתגליין: ומאן גוונים דאתגליין אינון דאל שדי דאינון גוונים בחיזו עלאה ונ"א חיזו דגוונים עלאין ואלין אתחזיין וגוונים דלעילא¹¹⁸⁷ סתימין דלא אתחזיין לא קאים איניש עליהו בר ממשא ועל דא כתיב ושמי יהו"ה לא נודעתי להם לא אתגליתי לון בגוונים עלאין ואי תימא דאבהן לא הוו ידעי בהו אלא הוו ידעי מגו אינון דאתגליין¹¹⁸⁸: כתיב (דניאל יב ג) והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד והמשכילים יזהירו מאן אינון משכילים אלא אודא הוא ההוא חכם דיסתכל מגרמיה מלין דלא

¹¹⁸² מתתא לעילא באור חוזר. ושניהן כו' (יהל אור).

¹¹⁸³ אבא שכל גילוי הוא באימא, אבל הוא עצמו הוא מיוחד בא"א שהוא ג"כ מבחי' אור א"ס (הקד"ש לו ע"ד), האותיות א' י' דאדנ"י הוא על קישורה ותלייתה למעלה, כי הא' שבה הוא קישורה בהשם אה"ה שבכתר, ובאור דא"ס שבו, וכמ"ש ברע"מ פ' בא (מ"ב ע"ב) ופ' פנחס (רנ"ח סע"א) כי המלכות דאצילות היא מגיעה באור א"ס ממש, שהוא בהמלכות דא"ס, כי סוף מעשה הוא במחשבה תחילה, ושם מלכות אחד הוא, וכל הגילוי דהמלכות דא"ס הוא רק בשבילה (הקד"ש מו ע"ד).

¹¹⁸⁴ א"א גופה, והוא להמ"ס דא"א, שהוא העיקרי דא"א הרישא תליתאה שבו, שהוא התחלת א"ס שממטה למעלה, וכמ"ש בתיקונים (תיקון ע קמא ע"ב) כי המ"ס אתקרי א"ס (דע"ה ח"ב כה ע"א), הכתר שהוא נמשך כאחד עם אור א"ס המקיף ונקרא על שמו (כללים ח"א לד ע"ב), החכמה נקרא ראשית משום שהוא הראשון להנאצלים, כי הוא נאצל מהמ"ס כנז'. אבל המ"ס עצמו שהוא הכתר, הנה הוא נקרא ג"כ בשם א"ס, וכמ"ש בתיקונים (תיקון ע דף קמא ע"ב) מוחא סתימא אתקרי אין סוף, וכן אמרו ברע"מ (פרשת בא מב ע"ב) (כללים ח"א מט ע"א), [א"א] אין לו גילוי בשום שם כלל (כללים ח"א צג ע"ד), אור המקיף הישר מסוד היחידה שבכל פרצוף ושבכל עולם, שהוא הכתר המיוחד בא"ס (ביאורים ח"א כג ע"א), הכתר עצמו, שהוא למעלה מהח"ב, ובו שורה האור דא"ס (ביאורים ח"א פז ע"ב), הכתר שנקרא לפעמים ג"כ בשם א"ס כמ"ש בפ' פנחס (רנח סע"א), והוא ע"פ מ"ש הרב בדרושי אב"ע (פרק ב) שהוא בבחי' ממוצע (ביאורים ח"ב מד ע"ד), הכתר קרוב למדרגת אור א"ס, ונקרא לפעמים בשם א"ס (ביאורים ח"ב נא ע"ב), א"א כל מציאותו ומדרגתו הוא לצורך הגילוי דאור א"ס באצילות (ביאורים ח"ב צ ע"ג).

עיי' מב ע"ב (לש"ו).

¹¹⁸⁵ אף הגוונים בחג"ת דנוק' לא אתגליין כ"כ עד נה"י (יהל אור ח"א י ע"ג).

¹¹⁸⁶ פי' שהם מראות הנראות במלכות ע"י השפעה הספירות של הזכר בה (רח"ו).

¹¹⁸⁷ היינו מראות הת"ת (רח"ו).

¹¹⁸⁸ ע"י המלכות (רח"ו).

¹¹⁸⁹ עיי' אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד ל והלאה.

יכילן¹¹⁹⁰ בני נשא למללא בפומא ואלין אקרון משכילים יזהירו כזהר הרקיע מאן (זהר) והוא הרקיע דא הוא רקיעא דמשה¹¹⁹¹ דקיימא באמצעיתא והאי זהר אדיליה איהו סתים ולא אתגלייא ומגוון דיליה קיימא (וקיימא) על ההוא רקיעא אדלא נהירו דאתחזיין ביה גוונין ואינון גוונין אף על גב דאתחזיין ביה לא זהרי כזהרא ובגין דאינון גוונין סתימין:

תא חזי ארבע נהורין אינון תלת מנייהו¹¹⁹² סתימין וחד דאתגלייא¹¹⁹³ נהורא דנהיר¹¹⁹⁴ נהורא דזהרא (ואינון נהורי) ואיהו נהירו כזהירו דשמיא בדכיו¹¹⁹⁵ נהורא דארגוונא דנטיל¹¹⁹⁶ כל נהורין¹¹⁹⁷ נהורא דלא נהיר¹¹⁹⁸ (ו) אסתכל לגבי אלין ונטיל לון ואתחזיין אינון נהורין ביה¹¹⁹⁹ וכעשישתא (כעששתא) לקבל שמשא:

ואלין תלת דקאמרן סתימין וקיימין על האי דאתגלייא ורזא דא¹²⁰⁰ עינא אתא חזי בעינא אית ותלת גוונין דאתגליין¹²⁰¹ רשימין ביה וכלהו לא מזדהרי בגין דקיימי בנהורא דלא נהיר ואלין אינון כגוונא דאינון סתימין דקיימי עלייהו ואלין אינון דאתחזיין לאבהן למנדע אינון סתימין דמזדהרין מגו אלין דלא מזדהרי ואינון דמזדהרי ואינון סתימין אתגליין ליה למשה בההוא רקיעא דיליה ואלין קיימי על אינון גוונין דאתחזיין ביה בעינא:

ורזא דא אסתים (סתום) עינך ואסחר גלגלך ויתגליין אינון גוונין דנהרן דמזדהרי ולא אתייהב רשו למיחמי אלא בעיינן סתימין בגין דאינון סתימין עלאין (ד) קיימי על אינון גוונין דאתחזיין דלא מזדהרי:

ועל דא קרינן משה זכה באספקלריא דנהרא דקיימא על ההוא דלא נהרא¹²⁰² שאר בני עלמא בההוא אספקלריא דלא נהרא¹²⁰³ ואבהן הו חמאן ומאן אלין¹²⁰⁴ גוונין דאתגליין אינון סתימין דקיימי עלייהו [דאינון] דלא נהרין ועל דא כתיב (שמות ו ג) וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי באינון גוונין דאתחזיין:

¹¹⁹⁰ יכילין (דפ"ו).

¹¹⁹¹ וז"ש יזהירו כזהר שנתראה במלכות מן הרקיע שהוא ת"ת (רח"ו).

¹¹⁹² חג"ת (רח"ו).

¹¹⁹³ פי' כי ד' עולמות אבי"ע הם סוד ד' אותיות הו"ה שהם כנגד או"א וזו"נ והנה ג' נהורין שהם או"א וז"א הם סתימין וחד דאתגליא פי' נוק', עשיה (זהר הרקיע).

¹¹⁹⁴ היינו אבא, אצילות (זהר הרקיע).

¹¹⁹⁵ והיינו אמא עד הוד אתפשטת, שהוא היכל עצם השמים, דתרגומו שמיא בדכיו, והיינו בריאה שבו ההיכלות (זהר הרקיע).

¹¹⁹⁶ דנטל (זהר הרקיע).

¹¹⁹⁷ יצירה, ז"א שמקבל הכל מאימא כדי להשפיע בנוק' (זהר הרקיע).

¹¹⁹⁸ היינו עשיה, נוק', שהיא מסתכלת למעלה לשמים לשאול ולקבל האור (זהר הרקיע). מלכות (רח"ו).

¹¹⁹⁹ זה רומז ללבנת הספיר, וע"י שהיא ספירי ומזה המשל יודע הנמשל שאומר אח"כ ודע כי המלכות נקרא בת עין והיא נהורא דלא נהיר, ובזה תבין המשל על בוריו כי בנהורא דלא נהיר אתחזי לאבהן אינון סתימין מאספקלריא דלא נהירא ולמטה איתפתחו אינון סתימין בההוא נהורא (זהר הרקיע).

¹²⁰⁰ ויחי רכו ע"א (הערת הזהר).

¹²⁰¹ שהם חוור ירוק וסומק (רח"ו), עי' אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד לד והלאה.

¹²⁰² וזהו נלע"ד (במדבר יב ח) ותמונת ה' יביט, כי תמונה ה"ס המלכות, ומשה שזכה לאספקלריא המאירה היה מביט מלמעלה למטה את תמונת ה' (רמ"ז).

¹²⁰³ עי' עוד בראשית (לג ע"ב), ובתיק"ז (תיקון מ דף פט ע"ב).

¹²⁰⁴ מן המלכות היו רואים בחי' הת"ת (רח"ו). ולפי זה, ג' מדרגות יש: שאר נביאים לא היו רואים אלא המלכות לבדה, והאבות היו רואים של ז"א מתוך המלכות, ומרע"ה היתה נבואתו מז"א. והנה יקשה שהרי כתב הרב שמשא נבואתו מהפנים דפרקין עילאין דנו"ה דז"א ומוכרח שתעבור הנבואה ע"י המלכות, ולכך הז"א נק' אספקלריא דנהרא כי שם אספקלריא היא המלכות וכן כל הנביאים כולם מנו"ה אלא שיש בהם בחי' שונות כמ"ש הרב שם. ואם כן היכי קאמר הכא שאר בני עלמא בההוא אספקלריא דלא נהרא ואבהן הו חמאן וכו', וי"ל שלעולם הנבואה היא מנו"ה דז"א כמ"ש הרב אלא שאר נביאים היה אור הנ"ה מתעצם במלכות ולא היו רואים אלא המלכות לבדה אע"פ שבודאי אור הנ"ה הוא בתוכה מ"מ הם עצם לא היו רואים אלא אור המלכות והאבות היו רואין גם אור נ"ה מתוך המלכות, אבל היה מתעצם בתוכה ולמשה רבינו ע"ה היה עובר אור הנ"ה מעבר בעלמא בתוך המלכות ואינו מתעצם, ולכך אמר הזהר שנבואת מרע"ה הו' מז"א כיון שאינו מתעצם בתוכה ודוק (מ"מ).

ושמי יהו"ה לא נודעתי להם אלין גוונים עלאין סתימין ודוהרין דזכה בהו משה לאסתכלא בהון ורזא ודא דעינא סתים וגליא סתים חמי אספקלריא דנהרא אתגלייא חמי אספקלריא דלא נהרא ועל דא ורזא באספקלריא דלא נהרא דאיהו באתגלייא ביה כתיב ראיא באספקלריא דנהרא ודאיהו בסתימו כתיב ביה ידיעה דכתיב לא נודעתי אתו רבי אלעזר ורבי אבא ונשקו ידי בכה רבי אבא ואמר ווי כד תסתלק מעלמא וישתאר עלמא יתים מינך מאן יכיל לאנהרא מלין דאורייתא:

תרגום: בא וראה, יש צבעים שנראים ויש צבעים שלא נראים, ואלו ואלו הם סוד עליון של האמונה, ובני אדם לא יודעים אותם, ולא מתבוננים בו. ואלה שנראים, לא זכה בהם אדם עד שבאו האבות ועמדו עליהם, ועל זה נאמר "וארא", שראו אותם צבעים שהתגלו.

ומה הצבעים שהם התגלו, של אל שדי, שהם צבעים של מראה עליון (נ"א מראה של צבעים עליונים), ואלו נראים, והגוונים שלמעלה נסתרים שלא נראים, לא עמד איש עליהם, פרט למשה. ועל זה כתוב "ושמי ה' לא נודעתי להם", לא התגליתי להם בגוונים עליונים. ואם תאמר שהאבות לא ידעו אותם, אלא הם ידעו אותם מתוך אלו שהתגלו.

כתוב "והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד". "והמשכילים יזהירו", מי הם המשכילים, אלא זהו אותו חכם שמתבונן מעצמו בדברים שלא יכולים בני אדם לדבר בפה, ולאלה קוראים "משכילים". "יזהירו כזהר הרקיע", מי הוא הרקיע, זהו הרקיע של משה שעומדת באמצע. והזהר שלו, הוא נסתר ולא התגלה מהגוון שלו, ועומד על אותו רקיע שלא מאיר, שנראים בו הצבעים. ואותם צבעים, אף על פי שנראים בו, לא זוהרים כמו זה, משום שהם צבעים נסתרים.

בא וראה, ארבעה אורות הם, שלשה מהם נסתרים ואחד שהתגלה, אור שמאיר, אור שזוהר, והוא מאיר כזהר השמים בטוהר, אור של ארגמן, שנוטל כל האורות. אור שלא מאיר מסתכל לאלה, ונוטל אותם, ונראים אותם המאורות בו, כעששית נגד השמש.

ואלה השלשה שאמרנו, נסתרים ועומדים על זה שהתגלה, וסוד זה העין. בא וראה, בעין יש שלשה צבעים שהתגלו [ש]רשומים בו, וכולם לא זוהרים, משום שעומדים באור שלא מאיר. ואלה הם כדוגמא אותם הנסתרים שעומדים עליהם, ואלה הם שנראו לאבות, לדעת אותם נסתרים שזוהרים מתוך אלה שלא זוהרים. ואותם שזוהרים והם נסתרים, התגלו למשה באותו רקיע שלו. ואלה עומדים על אותם צבעים שנראים בו בעין.

וסוד זה סותם עיניך ומסובב גלגלך, ויתגלו אותם צבעים שמאירים שזוהרים. ולא נתנה רשות לראות אלא בעיניים סתומות, משום שאותם נסתרים עליונים עומדים על אותם צבעים שנראים שלא זוהרים.

ועל זה קראנו, משה זכה באספקלריה המאירה שעומדת על אותה שלא מאירה. שאר בני העולם באותה אספקלריה שלא מאירה. והאבות היו רואים מתוך הצבעים הללו שהתגלו, אותם נסתרים שעומדים עליהם, שאלה שלא מאירים. ולכן כתוב "וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי" באותם צבעים שנראים.

"ושמי ה' לא נודעתי להם", אלו צבעים עליונים נסתרים שזוהרים שזכה בהם משה להסתכל בהם. וסוד זה שהעין סתום וגלוי סתום רואה אספקלריה המאירה, נגלה רואה אספקלריה שלא מאירה. ועל זה "וארא", באספקלריה שלא מאירה, שהיא בהתגלות בה נאמר "ראיה", ואולם באספקלריה שמאירה שהיא בסתר, נאמר בה "ידיעה", שנאמר "לא נודעתי". באו רבי אלעזר ורבי אבא ונשקו ידי. בכה רבי אבא ואמר אוי כשתסתלק מן העולם, וישאר העולם יתום ממך, מי יכול להאיר דברי תורה.

(יג) תא חזי כד פקיד קודשא בריך הוא למשה על משכנא לא הוה יכיל למיקם ביה עד דקודשא בריך הוא אחמי ליה כלא בדיוקניה כל מלה ומלה במה אחזי ליה באשא חוורא¹²⁰⁵ ובאשא אוכמא¹²⁰⁶ ובאשא סומקא¹²⁰⁷ ובאשא ירוקא¹²⁰⁸ מה כתיב (שמות כה מ) וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר עם כל דא אקשי ליה למשה:

תא חזי אף על גב דאחזי ליה עינא בעינא לא בעא משה למעבד ואי תימא דאיהו לא ידע למעבד או חכמתא לא הוה עמיה תא חזי בצלאל ואהליאב וכל אינון שאר אחרנין אף על גב דלא חמו כמשה מה כתיב (שמות לט מג) וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה וגו' אי אינון

¹²⁰⁵ פי' נגד חסד (מ"מ).

¹²⁰⁶ פי' נגד מ' (מ"מ).

¹²⁰⁷ נגד גבורה (מ"מ).

¹²⁰⁸ נגד ת"ת (מ"מ).

דלא חמו עבדו כך משה דחמא על אחת כמה וכמה אלא משה אף על גב דאסתלק¹²⁰⁹ מן משכנא (מקדשא) מעבדתא כלא הוה בידיה ועל ידיה ואיהו אקרי על שמיה ועל דא כתיב (שמות כה מ) וראה ועשה:

דבר אחר משה אסתלק מן דא¹²¹⁰ ויהיב דוכתיה לאחרא עד דאמר ליה קודשא בריך הוא ראה קראתי בשם בצלאל¹²¹¹ ואתו אהליאב וכתוב (שמות לו א) ועשה בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב אי יקרא דא הוה דמשה דאיהו יעביד ליה¹²¹² יתקיים ביה [יתיר] (תדיר): ועם כל דא כיון דאיהו פקיד ובפקודיה יתעביד¹²¹³ איהו עביד כלא¹²¹⁴ תו כל עבדתא לא קיימא אלא בסיומא דעובדא ועל דא ויקם משה את המשכן בעו לאקמא ליה כל אינון חכימי לבא ולא הוה מתקיים בגין יקריה דמשה עד דאתא משה ואוקים ליה והא אוקמוה: תרגום: בא וראה, כשצוה הקדוש ברוך הוא את משה על המשכן, לא יכול היה לעמד בו, עד שהקדוש ברוך הוא הראה לו את הכל בדמותו כל דבר ודבר. במה הוא הראה לו. באש לבנה ובאש שחורה ובאש אדמה ובאש ירקה. מה נאמר "וראה ועשה בתבניתם ככל אשר מראה בהר". עם כל זה התקשה משה.

בא וראה, אף על גב שהראה לו עין בעין, לא רצה משה לעשות. ואם תאמר שהוא לא ידע לעשות או שחכמה לא היתה עמו, בא וראה, בצלאל ואהליאב וכל שאר אותם האחרים, אף על גב שלא ראו כמו משה, מה נאמר "וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אתה וגו'". אם הם שלא ראו עשו כך, משה שראה על אחת כמה וכמה. אלא משה, אף על גב שהסתלק מהמשכן מהעבודה שלו, הכל היה בידו ועל ידו, והוא נקרא על שמו, ועל זה נאמר "וראה ועשה". דבר אחר, משה הסתלק מזה ונתן מקומו לאחר, עד שאמר לו הקדוש ברוך הוא, ראה קראתי בשם בצלאל, ואתו אהליאב, ונאמר "ועשה בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב". אם הכבוד הזה היה של משה, שהוא יעשה אותו, יתקיים בו תמיד (יותר תמיד). ועם כל זה, כיון שהוא צוה ובמצותו נעשה, הוא עשה הכל. ועוד, כל מעשה אינו עומד אלא בסיום המעשה, ועל כן "ויקם משה את המשכן". רצו להקימו כל אותם חכמי הלב, ולא היה מתקיים, משום כבודו של משה, עד שבא משה והקימו. והרי פרשוה.

(יד) עי' תיקון ד' ע"א: קום לחברא לון בהאי חבורא דהא כד אית בישראל משכילים מאלין דאתמר בהון והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע (דניאל יב ג) דא דאתקרי ספר הזהר דידעין למפלח למאריהון ולאפקא אזכרות דשמהן דקודשא בריך הוא ושכינתיה בכוונה¹²¹⁵ ולחברא לון

¹²⁰⁹ היינו מצד ענוה שבו סילק עצמו מלעשות המשכן (רח"ו).

¹²¹⁰ לפי ד"א הטעם שלא עשה המשכן משה מפני שאין כבוד למלך לעשות איזה דבר וז"ש בסמוך אי יקרא דא הוה דמשה דאיהו יעביד ליה, שמע מינה שכפי ד"א הוא מלך ואינו לפי כבודו (מ"מ).

¹²¹¹ וגו' (נוסף בדפ"ו).

¹²¹² היאך אפשר להעביר שבלי ספק יפגם משה ממעלתו אחר שהגיע מצוה לידו ולא עשאה, ועוד המקדש בעצמו פגום שאם יעשה על ידי משה מלמעלה מקום שאין משיגות שם הקליפות יתקיים תדיר ועל ידי בצלאל למטה יתחבר על ידו מפני שהם מקום אחיזת הקליפות וזהו שאמר, "ויתקיים ביה תדיר", ולזה תירץ "עם כל דא", שנסתלק ממנו (אור יקר).

¹²¹³ דהיינו פקיד ולא לבד פקיד אלא "בפקודיה אתעביד" שעל ידי צויו היום שואבים כח מלמעלה (אור יקר).

¹²¹⁴ שהרי משה נבואתו מלמעלה היתה, ועוד היות שאנו אומרים שהמשכן בסוד נער מצות אספקלריא המאירה היתה, שאור עליון התנוצץ לצואה זו, תדע שהרי תורה שבעל פה נתן למשה, ולא מפני שתורה שבעל פה למטה נאמר שהתנבא משה באספקלריא שאינה מאירה, אלא צווי התורה מלמעלה כענין המלך המצוה ענייני המלאכה וצרכיה, וכן מעשה המשכן הם למטה ונכתבין בתורה ונעשין במצות אספקלריא המאירה, ומרע"ה היה מתנבא בתורה שבכתב ומשם תשיג תיקוני מטרוניתא ותורה שבעל פה במראה העליונה הכוללת בתוכה המראה התחתונה (אור יקר).

¹²¹⁵ עי' זהר ח"ב רנא ע"א: זכאה חולקיה מאן דידע גזי דמאריה ליחדא ליה ולקדשא ושמייהו (שמא) דמאריה תדירא למזכי ליה בעלמא דין ובעלמא דאתי:

ועיי"ש ביהל אור: וזהו ללמוד ע"מ לעשות, וזהו המעשה שאמרו (אבות סוף פ"ג) כל שמעשיו מרובין מחכמתו כו'. ועי' אמרו (אבות סוף פ"א) לא הלמוד עיקר אלא המעשה.

עי' דברי רבינו לקמן ק"ג ע"ב ד"ה אבל אינון דידעין כו' - ר"ל לכיון כוונות ויחודים אותן היודעים הכוונות על בורין כל שם האיק יוצא משם הוי"ה דעליו הם מיוסדים כל השמות. דשמות הן בשכינה והוי"ה בקב"ה כמש"ל סוף תכ"ה וז"ש יכלין לנחתא חילא מתמן לגבי שכינתא כו' בכל מצוה ומצוה כוונה המיוחדת ומקובלת לכל מצוה כוונה אחרת בקבלה וז"ש בכל פקודא ופקודא כו' למינו כו' וההיות משונות בנקודות וכמש"ש והכל בכוונות דהוא עץ החיים כמש"ל ק' א'

בקול דקריאת שמע ובדבור דצלותא דאינון תרין שמהן יאהדונה"י דבהון כלילין כל הוויין וכנויין ועשר ספירן כמה מלאכין דאינון חיוון דמרכבתא ושרפים ואופנים¹²¹⁶ וכל עשר כתות דכלילין בהון דמשמשין לעשר ספירות כלהו ופניהם וכנפיהם פרודות לפומי לקבל אלין אזכרות דאינון יאהדונה"י בין בקריאת שמע בין בצלותא בין בשירות ותשבחות והודאות דבכל אזכרה דיפוק מפומי בכל אתר ובכל ממלל צריך לכוונא דיבור באדנ"י קול ביהו"ה ולייחדא לון כחדא ביחודא דאיהו יחיד נעלם דמחבר לון ומיחד לון כחדא וביה צריך הכוונה דלא תליא למימר ביה קול ודבור אלא מחשבתא¹²¹⁷:

תרגום: קום לחברם בחבור הזה, שהרי כשיש בישראל משכילים מאלו שנאמר בהם "והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע", זה שנקרא ספר הזהר, שיודעים לעבוד את רבונם, ולהוציא אזכרות של השמות של הקב"ה ושכינתו בכוונה, ולחברם בקול של קריאת שמע ובדיבור של תפלה, שהם שני השמות יאהדונה"י, שבהם כלולים כל ההויות והכנויים ועשר הספירות, כמה מלאכים שהם חיות המרכבה, ושרפים ואופנים וכל עשר הכתות, שכלולים בהם, שמשמשים את עשר הספירות כולם, ופניהם וכנפיהם פרודות לפיו כנגד [אדצ"ל לקבל¹²¹⁸] האזכרות הללו, שהן יאהדונה"י, בין בקריאת שמע בין בתפלה, בין בשירות ותשבחות והודאות, שבכל אזכרה שיוציא מפיו בכל מקום ובכל דיבור, צריך לכוון הדבור באדנ"י, וקול ביהו"ה, וליחדם כאחד ביחוד, שהוא יחיד נעלם שמחבר אותם ומיחד אותם כאחד, ובו צריך הכוונה שלא תלוי לומר בו קול ודבור אלא מחשבה.

(טו) ז"ל: וירא אלהים את כל אשר עשה בכל עובדא דבראשית כתיב וירא אלהים כי טוב והכא וירא אלהים את כל אשר עשה אלהים¹²¹⁹ לתתא¹²²⁰ שליט על תתאי אלהים¹²²¹ לעילא

דתורה ומצות הוא עץ החיים גם לרבות כו' ובעץ החיים אין רע לאפוקי שמושים לצרכי האדם בע"ה ט"ר כנ"ל, ובד"ה ואמר: דיחוד הו"ה בשמות צריך ליחדא בשמא מפרש דעשר אתון וז"ש מעשר אמירן במחשבתא, דזהו שם המחשבה ושם נקרא אחד א"ח ט' ד' עשירית כידוע ולכן צריך להיות במחשבה אחת בכוונות ויחודים ח"ו שלא תפול שום מחשבה וז"ש ובההוא זמנא כו', קה ע"ד ד"ה דאשתכח וז"ל, הו"ה הוא נשמתא ונוק' הוא גופא כמס"ל ס"ג ב' ומסט' דגופא ועמ"ש ש' ולכן כל השמהן הן בגופא דכל אבר ואבר וגיד ועורק ודופק ועצם וכל שרטוט וקו וציור הכל שם אחר והו"ה הוא אחד בנשמתא ולכן אין רשאי להשתמש בשמא בלא הו"ה כנ"ל ס"ת נ"ה דהיא א' אלא דנשתנה לפי האבר דמתפשט ביה והוא הנקוד ובעצמו אין שינוי וכ"ה שם הו"ה בכל העולמות כולהו שהן אדם א' בכללו וז"ש ובג"ד אית לב"נ כו' ולכן כל המצות כולן רמזין בהו"ה ואמר אלא בעלת העלות כו' ר"ל א"ס והוא בכתר שמשם הכל א' דהוא א' אבל הכל בא"ס, ודף קב ע"ד ד"ה דרכי וז"ל, הו"ה הוא בעד"א והשם הוא בנוק' וז"ש כגון דכורא כו' וכ"ה במלאכים דהו"ה הוא במט"ט דשמו כשם רבו והשמות במלאכים דתחות ידיה ואינון דשכינת' כמס"ו וכגוונא דא כו' ואין רשות להשתמש בשמות כי אם בכוונת ההו"ה מקורו שהוא ח"ו קצוץ חטא אדה"ר.

¹²¹⁶ ע"י לקמן כד ע"ב מלכות מקנן באופן.
¹²¹⁷ ע"י לש"ו הקדו"ש מב ע"ד, תחילת הכוונה מוכרח להיות דווקא לשם הו"ה ואם בא להוסיף בכוונה יכול להוסיף שהוא עצמות א"ס יחיד פשוט המתגלה בשם זה, ומכאן רואים שתחילת הכוונה בכל האזכרות הו"ה אדנ"י והם נעשים משולבות ע"י אור א"ס שבהם כי א"ס עצמו נתגלה בשם הזה הנכתב בהו"ה ונקרא באדנ"י ע"י התלבשו ויחודו באצילות כדי לברוא העולמות ולקבל העבודה מברואיו.

גם בתפילה שהוא בקול ודיבור ובזו"ן צריך להעלות בהכוונתו למעלה למעלה עד רום המעלות כי אין לזו"ן אלא מה שנמשך להם מלמעלה כי הם כולם א' (דע"ה ח"ב קלח ע"ב)

¹²¹⁸ ע"י דברי רבינו לקמן מא ע"ד ד"ה ואינון שזה לשון של מקבל.

¹²¹⁹ מלכות (רח"ו). ע"י לקמן קל ע"א.

¹²²⁰ ר"ל שכינה תתאה על ב"ע והכל דרגא חדא כמו שבינה כוללת ג"ר והיא על זו"ן כן היא

בבריא ועל יצירה ועשייה ובד"א פ' הכל על בינה וכנ"ל (יהל אור).

¹²²¹ בינה (רח"ו). המאציל א"ס ית"ש מתייחד בז"א ומלכות והוא חד עמהם יחיד ומיוחד, וע"י

יחודו בז"א נתגלה בשם הו"ה ב"ה, וביחודו בהמלכות נתגלה בה בשאר כל השמות כולם המסתעפים מהשם הו"ה. ונעשית המלכות ע"ז, ר"ל ע"י יחודו בה וגילוייו בה לאלה"י כל הארץ המנהגת את כל העולמות כולם (כללים ח"א לא ע"ב), כל עומק דרכי ההנהגה של עתה שהם תלויים בהנוק' (שם ח"ב ח ע"א).

שליט על עלאי [דא כלא איהו אלקים חיים] ודא איהו רזא דאלהים חיים¹²²² (ד"א כלא אלהים חיים) דאנהיר ואדליק כל אינון בוסנין¹²²³ עלאין ותתאין ומתמן נפקין כל אינון נהורין לאנהרא: תרגום: "וירא אלהים את כל אשר עשה", בכל מעשה בראשית נאמר "וירא אלהים כי טוב", וכאן "וירא אלהים את כל אשר עשה אלהים" למטה, שולט על התחתונים. אלהים למעלה, שולט על העליונים. זהו סוד של אלהים חיים (הכל הוא אלהים חיים) שמאיר ומדליק כל אותם נרות עליונים ותחתונים, ומשם יוצאים כל אותם אורות להאיר.

(טז) וכד נחתת לגבייהו נחתת למפרק לון בכמה קלין וברקין הה"ד (שמות יט) ויהי ביום השלישי בהיות הבקר ויהי קולות וברקים וגו' ועלייהו אתמר וכל העם רואים את הקולות את דא שכינתא תתאה¹²²⁴ דהות סלקא בכל קלא וקלא מאינון שבע קלין¹²²⁵ ואיהי הות בת קול¹²²⁶ דכל חד וחד קול דברים אתם שומעים (דברים ד יב) דא קלא עלאה כלילא מתלת קלין עלאין דאינון ספירן עלאין ועל אימא עלאה אתמר¹²²⁷ ותמונה אינכם רואים זולתי קול אבל בת קול עלה אתמר וכל העם רואים את הקולות ואת¹²²⁸ ודאי דאתמר בה (במדבר יב ח) ותמונת ה' יביט קולות אינון מסטרא דעמודא דאמצעיתא איהו קול השופר שביעאה באימא עלאה¹²²⁹ ולתתא שית קלין:

תרגום: וכשירדה אליהם, ירדה לגאול אותם בכמה קולות וברקים, זהו שנאמר "ויהי ביום השלישי בהיות הבקר ויהי קולות וברקים וגו'". ועליהם נאמר "וכל העם רואים את הקולות". "את" זו השכינה התחתונה, שהיתה עולה בכל קול וקול מאותם שבע קולות, והיא היתה בת קול של כל אחד ואחד. "קול דברים אתם שומעים", זה הקול העליון הכלול משלשה קולות עליונים, שהם שלש הספירות העליונות. ועל האם העליונה נאמר "ותמונה אינכם רואים זולתי קול". אבל על בת קול נאמר "וכל העם רואים את הקולות ואת". "ואת" ודאי, שנאמר בה "ותמונת יהוה"

¹²²² הטעם הוא כי אין להחיצונים אחיזה בהם, לכן נקראים הם חיים. וכ"ז הוא משום שהם קרובים לאור א"ס, מקור החיים (דע"ה ח"ב צז ע"ב).
¹²²³ בוצינין (דפ"ו).

¹²²⁴ עי' בבהגר"א על תז"ח יח ע"א, ז"ל, דלא אנהיר סיהרא אספקלריא כו' - כי אין השגה לשום בריה רק בשכינה כידוע רק שמרע"ה אנהיר לה בדרגיה ועביד לה אספקלריא דנהרא, עכ"ל. דהיינו שכל הבריאה כולה אינה יכולה להשיג מאומה אלא ממידת המלכות בלבד. אמנם אם ישנם חילוקי מדרגות בין הברואים הדבר תלוי באם המלכות מאירה אם לאו, כלומר אם המלכות עומדת בזיווג עם ז"א אם לאו. ועי' בתז"ח לד ע"ג, תנא דמסייע ליסוד זה: כרובי עינא דפתחין וסגרין דבהון נהיר עמודא דאמצעיתא בבת עינא ואתקריאת מסטרה אספקלריא דנהרא וכד סתים עינא אתקריאת אספקלריא דלא נהרא, ע"כ. למימרא, שההבדל בין "נהרא" לבין "לא נהרא" הוא אם הנוק' בזיווג עם ז"א אם לאו. ועי' ת"ז פט ע"ב: מסטרא דיהו"ה אתקריאת אספקלריא דנהרא, וכד איהי אדנ"י בלא בעלה, אתקריאת אספקלריא דלא נהרא [תרגום: מצידו של הו"ה נקרא מראה המאירה, וכאשר היא אדנ"י בלא בעלה, נקראת מראה שאינה מאירה].

אמנם יתכן שדברי רבינו קאי דווקא על תיבת "רואים", ואם כן צ"ע מ"ט לא תהיה השגה של נבואה. ועי' ספר עבה"ק ח"ד פרק לא: והקול שראו במעמד הר סיני שנאמר וכל העם רואים את הקולות ולא אמר שומעים, וזהו רוח הקדש כי המדבר ברוח הקדש לא ישמע קול אלא הרוח ההוא תבא בקרבו וידבר מאליו כי האותיות עצמן היו חקוקות באזני הנביא.

¹²²⁵ עי' ביאורים ח"א עב ע"ב אריכות בענין, ובתוך דבריו: אלו ה' הויות הם ה' הויות דההבלים, והנה הם ה' הויות שבמלכות, וכמ"ש בהקדמת תיקונים (דף טז סע"ב) ז' זמנין אתקריאת הו"ה כו' ובאלין ז' שמיהן אתקריאת היא בת שבע.

¹²²⁶ עי' ביאורים ח"א עב ע"ג: יש בהם בחי' אור חוזר שהיא בת קול וכמ"ש בתיקון ל' (פב ע"ב) והיא מלכות שהיא אור חוזר והיא כלילא מכלהו, ועליה אתמר וכל העם רואים את הקולות דאינון ההבלים.

¹²²⁷ "קול דברים אתם שומעים (דברים ד יב) דא קלא עלאה כלילא מתלת קלין עלאין דאינון תלת ספירן עלאין ועל אימא עלאה אתמר" נמחק בגר"א ובמקומו איתא "תלת ספירין עילאין, ועלייהו אתמר קול דברים אתם שומעים".

¹²²⁸ "ואת ואת" נמחק בגר"א, ובמקומו איתא "את את".

¹²²⁹ היינו דעת המתפשט שהוא פנימיות הו"ק,

עי' ביאורים ח"א עד ע"א: הכוונה הוא על הא' שלמעלה שהוא הכתר והדעת, והוא הא' אשר במזל עליון דא"א תיקון ח' מה"ג ת"ד שצורתו י' ו' י' כמ"ש בהולדת א"א (פרק ו), והוא הכתר והדעת, כי א"א הוא הכתר והמזל עליון הוא הדעת עלאה וכמ"ש בדרושי הצלם (דרוש ב בכללי חו"ג כלל טו). והדעת הוא נשמת פנימיות הו"ק כמ"ש שם (כלל טז), ולכן הז"א שהוא הו"ק הוא נקרא דעת, וכמ"ש בנסירה (פרק ז בהגהת מהר"ח"ו שם) וכן הוא במוחין (פרק ז).

יביט". קולות הם מצדו של העמוד האמצעי, הוא קול השופר השביעי באם העליונה, ולמטה ששה קולות.

בהגר"א: **מאינון שבע קלין** – הידועין: קול ה' בכח כו', והן קלות וברקים דיצחק כליל באברהם¹²³⁰, אחת ושתיים, וקל שפר, קול השפר, יענונו בקול, רואים את הקולות, ג"כ כלילן כחדא, וכמ"ש בפרשת בראשית (יז ע"א) וכמה דחשך כו', הכי לילה כו'. ומ"ש בגמ' (ברכות ו ע"ב) ה' קולות, ורואים את הקולות, קולות דמעיכרא שפיר הוא, דאינון אלא ה"ח וה"ג, ובהנך ב' הוא כלילותם. ולפי מ"ש במ"א דקול השביעי הוא באימא, וכ"מ כאן, לא חשיב, שהוא שרשם. ויסוד כלילותם. ובמ"א כתבתי ענין הז' קולות: א', הוא קול פנימי, קול גדול ולא יספ. ג', חג"ת הוא הקול בפה. ג', נה"י הוא היוצא לחוץ, עד מקום גבולו. ומשם חוזר לאחור, והוא בת קול. וז"ש ואיהי הות כו' בת ה' כו': **קול דברים כו'** – נ"ב בכי"ק: כן הוא בבהיר (ג ע"ב) ע"ש בארוכה¹²³¹. אבל שם אמר ד' קולות עם מלכות, ועל כולן רואין הקולות לבד, עלאין קול דברים כו'. ואמר שם דקול א' מז' קולות היה בארץ, שנא' מן השמים השמיעך כו' ועל הארץ כו', ודבריו שמעת מתוך האש, זהו קול האחרון, ע"ש. [הרבה צ"ע, דהא חשב שם בפסוק שבעה קולות לבד זה, וכבר אמר מאינון שבע קלין, והוא עם אימא כמ"ש למטה, שביעאה באימא כו'. ועוד מ"ש, ועל אימא עלאה כו', הא כל ד' קלין, כן לבד בת קול וכמו שמפרש והולך, אבל בת כו'. ועוד, מאי על אימא עלאה, הל"ל ועלה כו'. ועוד קול דברים אינו באותה פרשה, ונראה שט"ס וכצ"ל, דכל חד וחד קלא עלאה כו' ספירין עילאין) ט"ס כאן וכצ"ל, **תלת ספירין עילאין, ועלייהו אתמר קול דברים אתם שומעים ותמונה אינכם כו'**, ור"ל על הז' קלין דלמעלה: ***הקולות את את ודאי - כצ"ל:**

(יז) מושג זה של "איהו בנצח ואיהי בהוד" מובא בע"ח אנ"כ ט' ועוד כמה מקומות בשם הזהר, אמנם חפשתי בספרי הזהר המצויים בידינו ולא מצאתי. איברא עי' לקמן לב ע"ג, שמביא מקור לזה מתיקון ל' ע"א וז"ל התיקון, תא חזי יהו"ה אדנ"י איהו קודשא בריך הוא ושכינתיה בתרין שוקין יהו"ה לימינא אדנ"י לשמאלא ואינון אספקלריא המאירה ואספקלריא שאינה מאירה בצדיק תרויהו חד יאהדונה"י [תרגום: בא וראה הוי"ה אדנ"י הוא הקב"ה ושכינתו בשני שוקים הוי"ה בימין ואדנ"י בשמאל, ואלו הן המראה המאירה והמראה שאינה מאירה, בצדיק שניהם יחד יאהדונה"י], עכ"ל. וז"ל רבינו בביאורו שם ד"ה והיא משבחת כו' - ר"ל בהוי"ה אק"ק. והענין, כי הוי"ה אק"ק שרשם בחו"ב והוי"ה אדנ"י שרשם בנו"ה, כי איהו בנצח ואיהי בהוד. וז"ש בפנים ת"ח הוי"ה אדנ"י איהו קב"ה ושכינתיה בתרין שוקין כו', עכ"ל. (הערת העורך - ואולי מכאן: איהו לח מסטרא דחכמה איהו קר מסטרא דאימא איהו בחמימו

¹²³⁰ עי' זהר ח"ג רלא ע"א.

¹²³¹ ז"ל: כה. אמר מר מאי דכתיב (שמות כ' י"ח) וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים, וכי נראים קולות, אלא וכל העם רואים את הקולות אותן קולות שאמר דוד (תהלים כ"ט ג) קול ה' על המים אל הכבוד הרעים ה' גו' קול ה' בכח ואומר (ישעיה' י' יג) בכח ידי עשיתי, ואומר (שם מ"ח יג) אף ידי יסדה ארץ, קול ה' בהדר ואמר קרא (תהלים ק"א ג) הוד והדר פעלו וצדקתו עומדת לעד, קול ה' שובר ארזים (שם כ"ט ה) זה קשת שמשברת עצי ברושים ועצי ארזים, קול ה' חוצב להבות אש (שם ד) זה שעושה שלום בין המים ובין האש, שחוצב כח האש ומונע אותו מללחוך המים וגם מונען מלכבותו, קול ה' יחיל מדבר (שם ח) שנאמר (שם י"ח נ"א) ועושה חסד למשיחו לדוד ולזרעו עד עולם, יותר מן המדבר, קול ה' יחולל אילות ויחשוף יערות ובהיכלו כולו אומר כבוד (שם כ' ט), וכתוב (שה"ש ב' ז) השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה, הא למדת שבשבע קולות ניתנה תורה, ובכלם נגלה אדון העולם עליהם וראוהו והיינו דכתיב וכל העם רואים את הקולות:

כו. נאמר אחד אומר (שמואל ב' כ"ב) ויט שמים וירד וערפל תחת רגליו, ונאמר אחד אומר (שמות י"ט כ) וירד ה' על הר סיני אל ראש ההר, ונאמר אחד אומר (שם כ' כ"ב) כי מן השמים דברתי עמכם, הא כיצד. אשו הגדולה היתה בארץ שהוא קול אחד ושאר הקולות היו בשמים דכתיב (דברים ד' לו) מן השמים השמיעך את קולו ליסרך ועל הארץ הראך את אשו הגדולה ודבריו שמעת מתוך האש, ומאי היא הגדולה, ומאין היה יוצא הדיבור מתוך האש שנאמר (שם) ודבריו שמעת מתוך האש:

כז. ומאי ותמונה אינכם רואים זולתי קול (דברים ד' יב) ההוא כדאמר להם משה לישראל (שם ט"ו) כי לא ראיתם כל תמונה, תמונה ולא כל תמונה. משל למה"ד למלך שעומד על עבדיו מעוטף כסות לבנה לא די לאימת מלכות שיסתכלו במלבושיו, ועוד רחוק היה המלך ושמעו את קולו, יכולים לראות גרונו, אמרת לא, הא למדת שראו תמונה ולא כל תמונה. והיינו דכתיב (שם) ותמונה אינכם רואים זולתי קול, וכתוב (שם) קול דברים אתם שומעים:

סגי בגין דאור קדמא נטיל בעמודא דאמצעיתא ונטיל בצדיק, וחכמה, דאיהו קר, נטיל בחסד ונצח, ואימא, דאיהי חמימא, נטילת בגבורה והוד. [תרגום: הוא לח מצד החכמה הוא קר מצד אימא. הוא בחמימות מספיקה, בגלל שהאור הקדמון לקח מעמוד האמצעי ולקח בצדיק. וחכמה הוא קר, לקח בחסד ונצח. ואימא שהיא חמה, לקחה גבורה והוד] - תיקו"ז קכד ע"ב) עי' יהל אור ח"ב לב ע"ד ז"ל, או"א (דאצילות) הן בב' ידיים (דא"א) כידוע, וכמ"ש בתיקונים (ד ע"א) חכמה נחית בימינא ואמא נחית בשמאלא וזו"נ ברגלין איהו בנצח ואיהי בהוד, עכ"ל (עי' לש"י כללים ח"ב טז ע"א לגבי עניין איהו בנצח ואיהי בהוד, דעיקר יניקת הנוק' לעולם הוא מההוד, ואפילו כשזו"ן נמצא בכל רוחב נה"י דא"א). הנה נתבאר כאן שזו"ן מתלבשים על הרגלין. והנה בבחינה זו אורך הרגלים שווה, ועומדים הם א' מול השני. משמע, ש'איהו בנצח ואיהי בהוד' הוא מציאותם של נה"ה כאשר זו"ן הם פב"פ, וקומת נוק' כקומתו של ז"א. אמנם עי' בבהגר"א על תיקו"ז (קג ע"ב ד"ה לזמנין), שבחינת "איהו בנצח איהי בהוד" הוא דווקא כאשר ז"א ונוק' עומדים בצורה של המאור הגדול והמאור הקטן (כלומר העמדת זו"ן בצורה בה א' נמצא למעלה מהשני), ולא בבחינת ב' המאורות הגדולים (כלומר כאשר הם עומדים פנים בפנים). ולכאורה הדברים נראים כסותרים זה את זה. והנראה אולי לחלק, שהיהל אור מדבר בנו"ה דא"א, שם אין בחי' מאור גדול ומאור קטן ממילא הם תמיד עומדים פב"פ ובאותה הקומה, ואילו בביאור התיקו"ז מדבר על נה"ה דאצילות שם יש עליות וירידות. ולכן שם "איהו בנצח ואיהי בהוד" הוא דווקא כאשר הם זה למעלה מזה. אמנם צריך אני לרב בזה וצ"ע.

(יח) עי' בהגר"א בספד"צ כח ע"ג: אפילו ז"א אתגלי ולא אתגלי כנ"ל, ולכן אף שם הוי"ה אינו נגלה כי אם ע"י שם אדנ"י במלכות, כמ"ש (פסחים נ ע"א) כתיב זה שמי וכתיב וזה זכרי לא כשאני נכתב אני נקרא כו' לעלם כתיב, וכמ"ש בפרשת נשא (דף קמו ע"ב) אמר ר"ש תאנא בצניעותא דספרא כו' עד סתים כלא באתון רשימין וז"ש זע"ר דאנ"פין את"גליא ול"א את"גליא כמ"ש ל.

ודברי הזהר מובאים לקמן אות (כ).

ועי' זהר ח"א כ ע"א: את המאור הגדול (בראשית א טז) יהו"ה¹²³² ואת המאור הקטן אלהי"ם¹²³³ סוף כל דרגין סופא דמחשבה בקדמיתא אתרשים איהו לעילא באתון דשמא קדישא את רביעאה דיליה¹²³⁴ ולבתר אזעירת גרמה לאתקרי בשמא דאלהי"ם¹²³⁵ ועם כל דא סלקא לכל סטרינ לעיל באת ה'¹²³⁶ בחבורא דאתון דשמא קדישא לבתר אתפשטו דרגין מסטרא דא ומסטרא דא דרגין דאתפשטו מסטרא דלעיל אקרון ממשלת היום דרגין דאתפשטון מסטרא דתתא אקרון ממשלת הלילה ואת הכוכבים¹²³⁷ שאר חילין ומשיריין דלית לון חושבנא דכלהו תליין בההוא רקיע השמים [חי העולמים דכתיב (בראשית א יז) ויתן אותם אלהי"ם ברקיע השמים [מלכותא דדוד] להאיר על הארץ דא ארץ עלאה לתתא כדוגמא דא חי העולמים ודא להאיר על הארץ דא ארץ תתאה כדוגמא דלעיל]:

תרגום: "את המאור הגדול" יהו"ה. "ואת המאור הקטן" אלהי"ם, סוף כל הדרגות, סוף המחשבה. בתחילה נרשם הוא למעלה באותיות של השם הקדוש, האות הרביעית שלו, ואחר כך הקטינה עצמה להקרא בשם של אלהים. ועם כל זה עולה לכל הצדדים למעלה באות ה', בחיבור האותיות של השם הקדוש. אחר כך התפשטו דרגות מצד זה ומצד זה, הדרגות שהתפשטו מצד שלמעלה נקראו "ממשלת היום", ודרגות שהתפשטו מצד שלמטה נקראו "ממשלת הלילה". "ואת הכוכבים", שאר הצבאות והמחנות שאין להם חשבון, שכולם תלויים באותו רקיע השמים חי העולמים, שכתוב "ויתן אותם אלהים ברקיע השמים להאיר על הארץ", זו ארץ העליונה, למטה כדוגמא זו, חי העולמים, וזה "להאיר על הארץ", זו ארץ התחתונה כדוגמא שלמעלה.

¹²³² ת"ת (רח"ו).

¹²³³ נוק' (רח"ו).

¹²³⁴ בחצי ת"ת (רח"ו).

¹²³⁵ עי' ח"ג סה ע"א (לש"ו). עי' הקדו"ש טז ע"ב. ועי' בהגר"א על ספד"צ לו ע"ג ד"ה כתיב ויתהלך, ושם כו ע"ג ד"ה כתיב ויאמר, ובע"ח מוחין דקטנות ג'. ועי' בהגר"א על ספד"צ כו ע"ג.

¹²³⁶ בשעת הזיווג דאצילות (רח"ו).

¹²³⁷ הם חסדי היסוד (רח"ו).

ועי' זהר ח"ג סה ע"א: דרגא תניינא¹²³⁸ מסטרא דהאי [קדמאה] נפיק ואתער דרגא אחרא (ד)אקרי גבורה והאי אקרי אלהים באלין אתון ממש¹²³⁹ ושירותא (חד)¹²⁴⁰ מזעיר אפין הוא וביה אתאחיד¹²⁴¹ ובגין דאתאחיד (האי) בהאי כתיב יי' הוא האלהים כי יי' הוא האלהים¹²⁴² באלין אתון והוא חד ודא הוא דרגא תניינא:

תרגום: דרגה שניה מצד הראשונה הזו, יוצאת ומתעוררת דרגה אחרת שנקראת גבורה, וזה נקרא אלהים באותיות הללו ממש, והראשית (אחת) היא מזעיר אנפין, ובו נאחזה, ומשום שנאחזה (זה) בזה, כתוב ה' הוא האלהים, כי ה' הוא האלהים, באלו האותיות, והוא אחד, וזוהי דרגה שניה.

(יט) עי' ע"ח שער א"א פרק ז: והואיל ואתא לידן נבאר מ"ש (אד"ז שם) תליא ואחיד, דע כי כבר נתבאר כי חצי ת"ת דא"א ונה"י שלו הם מתלבשין בז"א, וז"ש (שם) בעתיקא אחיד ותליא, כי הוא "אחיד" שם ממש בנה"י. אך בערך אלו י"ג תקוני חוורתא¹²⁴³ כנז', ע"ז אמר "תליא", כי [בהם] נתלה ז"א ולא אחיד¹²⁴⁴. [ו]בערך ב' בחי' אלו אמר אחיד ותליא (גם זה בעצמו הוא באו"א, כי הם תליין בעתיקא קדישא במזלא קדישא הנמשך ממ"ס, והם ג"כ אחוזים בבינה חג"ת דא"א) נמצא כי א"א מתלבש בכל אצילות כולו¹²⁴⁵, אך ראשו אינו מתלבש כי אין העליון מתלבש בתחתון אם לא בז"ת, כי הג"ר נשארים בסוד מקיף. וז"ס הנרמז באדר"ז (רפח ע"א) ודאי בהאי עתיקא לא אתגליא אלא רישא בלחודוי¹²⁴⁶. והנה נראה דקשה לזה מ"ש באדר"ז

¹²³⁸ ר"ל כי עיקרו דז"א הוא באמת ג"כ השם הוי"ה ב"ה, כי עיקר הגילוי דהשם הוי"ה ב"ה הנה הוא בז"א, ע' ספד"צ רפ"ד ובהגר"א שם (כח ע"ב), ובדברינו בספר הקדו"ש שער ז פרק ד. אך עכ"ז הנה מתחיל בז"א הגילוי דשם אלה"ם ג"כ, והוא בהחיצוניות שבו, וזהו שאמר הזוה"ק הנז' וביה אתאחיד, ור"ל הגם שעיקרו הוא בשם הוי"ה ב"ה, עכ"ז הנה אחוז בו השם אלה"ם ג"כ (כללים ח"א לט ע"ב). הנה אנו רואין מפורש בדברי הזוה"ק הללו כי הגילוי בשם אלה"ם התחלתו הוא מז"א דאצילות, כי הרי אמר ושירותיה מזעיר אפין הוא, וכן נמצא ג"כ בדברי הרב בשער הקדמות (דף לו ע"ב סמוך לסופו) בענין הק"כ צרופי אלה"ם, וכו' אמנם במב"ש שער הקליפות (פרק ב דף נז ע"ב) הנה אמר שם בפירוש כי הם מתחילים רק מן ז"א דבריאה ולמטה ולא למעלה ממנו וכו' (כללים ח"ב לט ע"ב).

¹²³⁹ נ"ל משום דרישא דמלכא בחו"ג אתתקן ונמצא שהגבורה שירותא חד מז"א בסוד כלי הבינה (רח"ו).

¹²⁴⁰ ע"ח נסירה א' גורס המוסגר.

¹²⁴¹ ע"י החטא דעץ הדעת הנה לא נמשך בז"א המוחין דהאבא הכללי המוחין דחיה שהם המוחין דגדלות שני, ולא נתייסדו הם בו בקביעות אלא רק לפעמים ולעתים, שהוא רק בעת הצורך לזווגי דפ"פ אשר דישראל עם רחל כנודע, ולא נתייסדו בו בקביעות אלא המוחין דהאימא בלבד ע' מוחין דצלם (פרק ו) ומב"ש (ש"ה ח"א פ' ט"ו), לכן הנה ישנם עתה שהוא בכל משך זמן דהעוה"ז הגילוי דשם אלה"ם בז"א ג"כ, וכמ"ש בזוה"ק פ' אחרי (סה ע"א) (כללים ח"א קח ע"ד).

¹²⁴² בכל משך זמן דהעוה"ז הנה הוא גילוי והנהגתו ית"ש בהשמות דהמ"ה וב"ן וכן הוא גילויים ג"כ בהב' שמות הוי"ה אלה"ם וכן בהוי"ה אדנ"י זה שמי וזה זכרי (ע' זוה"ק בראשית כ' ע"א ופ' אחרי סה ע"א) (כללים ח"ב דף קכז ע"ב)

¹²⁴³ עי' שער מאמרי רשב"י נה ע"ב: ובזה תבין מ"ש באדרת האזינו דרצ"ב וז"ל אב ואם מהאי מוחא נפקי וביה תליין וביה אחידן ז"א בע"ק תליא ואחיד כו' וכבר בענין או"א התחלנו לבאר ענין זה וכאן נשלים ענין זה כי או"א עיקר השפעתם הנמשכת להם מן או"א הוא על ידי שתי המזלות דדיקנא דיליה כנ"ל ואותם המזלות נמשכים ממוחא סתימאה נפקו כנ"ל אבל ז"א בעת"ק עצמו תליא ואחיד רוצה לומר כי הנה בערך מה שהוא מלביש את או"א מחצי התחתון דת"ת שבו ולמטה כנ"ל נמצא כי הוא אחיד ממש ביה ובערך היות ה"ג נימין וי"ג חוורתי דרישא חוורתא שהוא סוד הכתר עצמו דא"א נמשכין עד רישא דיליה להשפיע בו נמצא כי תליא ביה שאינה אחיזה ממש רק הוא נתלה בסוד השערות והחוורתי ההם ונמצא כי בבחינה זו גדלה מעלת ז"א כי הוא יונק מן הכתר עצמו דא"א על ידי י"ג חוורתי דנפקי מיניה אבל או"א יונקים מחכמה דא"א בלבד ע"י י"ג תיקוני דיקנא הנמשכים ממנה. אבל עכ"ז בערך שאינו מקבל שפע או"א עצמו רק ע"י או"א המלבישין את אריך והוא מלביש אותם בבחינה זו או"א גדולים מז"א.

ועי' כללים ח"ב יד ע"ב שכוונתו בזה גם לנימין וגם למזלין.

¹²⁴⁴ "תליא" הוא במה שהתפשטות השניה נולדה ויצאה מהעצמות והמוחין דמ"ה וב"ן הכלליים, ו"אחיד" הוא במה שהמ"ה וב"ן הכלליים עומדים בתוכו ובפנימיותו בכל שיעורו (כללים ח"ב כג ע"ב).

¹²⁴⁵ שער הכללים פ"ט ושער מאמרי רשב"י נ ע"ד (לש"ו). והא"ס עובר בתוכו ומחיה את כולם על ידו, והוא נשמה לכולם (כללים ח"ב ו ע"א).

¹²⁴⁶ עי' [ביאורים] מול"מ פ"ה אות כג (לש"ו).

(אד"ר דף קל ע"ב) כי דיקנא תלייא עד טבורא דלבא (דא"א), דנראה שיש (לו) [לא"א] קומת הגוף¹²⁴⁷, אך זה תבין מ"ש לא אתגלייא, ולא אמר ולא הוי, כי יש לו קומת כל הגוף, ואינו נגלה רק הראש לבד, כי אין דרך להלביש הראש רק הגוף. והנה מתחלת הגרון עד טבורא דלבא דא"א שם מציאות או"א, כי עד שם מלבישין אותו, ומשם ולמטה מלבישו ז"א¹²⁴⁸. וז"ס (הת"ת) [הז"א] שנקרא לב¹²⁴⁹ והבן זה. ומטבורא דלבא שהוא חצי ת"ת שלו מתחיל משם סוד רישא דז"א, ובתוך הז"א מתלבש א"א מטבורו עד סיום יסוד שבו, לכן אמרו בעתיקא לא אתגליא אלא רישא בלחודוי.

ועי' אד"ז רצב ע"א: זעיר אנפין בעתיקא קדישא תלייא ואחיד. וז"ל המאיר האדרא: ז"א מתלבש על נה"י דא"א, ואינו כלול בדיקנא (בהגר"א על ספד"צ יח ע"ב ד"ה ואמר אדם), ולכן ע"ק אינו נגלה בשם הוי"ה ב"ה אלא על ידי ז"א (בהגר"א על ספד"צ כח ע"ג ד"ה ואמר דאתגליא). כוונת לשון 'ע"ק' כאן הוא לרדל"א¹²⁵⁰, שכן עיקר רצונו ית' בתכלית הבריאה הוא זו"נ, ואילו או"א אינם אלא בבחינת מעבר בלבד. לכן או"א תליין, דהיינו מתלבשים על המו"ס הרי הוא חכמה דבריא, וז"א מתלבש על הרדל"א שהוא רצון דבריא (מ"א קסד). עוד יש לפרש, 'בע"ק' היינו בז"ת דגלגלתא, בו תלויה הנהגת ז"א המושרשת בו ימי המעשה (פת"ש א"א כט¹²⁵¹). עוד פי', דכאן מיירי בהארת החיבורתא והנימין, ועכ"ז כל קבלת ז"א אינה אלא על ידי או"א (לש"ו כללים ח"א כז ע"ד). מש"כ כאן 'תלייא' כוונתו לשפיע היורד לז"א מהחיבורתא והנימין, ו"אחיד" עניינו שפע הבא אליו על ידי נה"י דא"א המתלבשין בו (לש"ו כללים ח"ב יד ע"ב, וכן כג ע"ב). "תלייא" עניינו עכשיו כאשר הוא במקומו למטה, ו"אחיד" עיקר עניינו קאי על לעתיד לבא אז לא יהיו בחינות של מעלה ומטה ולא תהיה "תליה" של תחתון בעליון כלל, אלא הכל יהיה באחדות גמורה (שם יד ע"ב). לע"ל, על ידי נה"י דא"א, תושלם מדרגת ז"א

וזה תמצית לשונו: וצ"ע, שכן כאשר הם בזיווג שלים הו' והדל"ת דמילוי יו"ד לא נשתנו כלל מצורתם, ואם כן מהו דבר זה שאומר הרב שיש צורת ו' רק כאשר אין זיווג. אלא צ"ל שכוונת הרב כאן היא רק על הזו"ן שנולדו ויצאו מזיווג זו"ן דכתר שנכללו באות י' הפשוטה, הרי הוא בעת שעולין רק ד' אורות הרי הוא זיווג דלא שלים. אמנם בעת שהוא בזיווגא שלים, אזי המוחין יורדים משורש כתר עליון, ואז נכלל הבן הנולד באות י' הפשוטה, ונכלל בבן הנולד גם הרשימו ואור החכמה, ואז עולה הז"א באות י' הפשוטה עצמה. וכן הוא בנוק', כי עתה בעת זיווג דלא שלים, היא רק באות ד' דמילוי יו"ד שהוא בחי' קטנות, אמנם זה לא על דרך הקטנות שבאצילות, שכן שם הוא מציאות קטנותה בד' התחתונות דז"א, ולכן נקרא ד' ונקראת דלה ועניה דלית לה מגרמא כלום, שכן המוחין נעלמים בה. אמנם כאן הרי הוא מציאות של קטנות, ושם ד' שבה הוא להיפך, והוא על שורשה והתחלתה אשר בהמוחין שהמה רביעאה לכל תלת שהיא בגילוי של ד' המוחין שלה, וז"ק שלה כלולים בה בהעלם.

ע"כ דברנו על הזיווג דלא שלים הוא כאשר עולה רק ד' אורות, אבל כאשר עולה ה' ואז הוא זיווג שלים אז הוא נשלם הבן הנולד ועומד בהי' פשוטה עצמה וגם נשלם הנוק' הנולדת והיא אז בכל הב' אותיות ו"ד דמילוי יו"ד כולן, כי היא על דרך אימא עלאה שהיא הו"ד דמילוי יו"ד (עי' זיווגים ד'), ועומדת כך: האות ו' כוללת בתוכה את י' ספירותיה באופן זה: ראש הו' הוא בסוד ג"ר, גוף הו' הוא בסוד ו"ק, והד' שלה הוא בסוד ד' מוחין הנמשכין מד' התחתונות שבה ומתלבשים באות ה' של השם י"ה שבכתר אשר שם הוא המלכות דאור החכמה. ועי"ז נתמלא האות ה' במילוי אלפין או במילוי ההי"ן.

ואז ו"ק שלה ניכרים אף הם, שכן על ידי הזיווג שלים נשלמה במוחין דגדלות ונעשית העביות הראשונה בערכם לבחי' כלי דו"ק שבה, ולכן הו"ק ניכרים עתה היטב. וזה נתגלה כדי להמשיך ולהלביש אור ומוחין דד' התחתונות שבה, ולהמשיכם לאות ה' אשר שם הוא המלכות דאור החכמה (ביאורים ח"ב עח ע"א).

¹²⁴⁷ ומצינו הפך מזה באדרת האזינו דרפ"ח ע"א וז"ל ודאי בהאי עתיקא לא אתגלייא אלא רישא בלחודוי כו' וכן בדף רפ"ט ע"ב אמרו האי ע"ק כו' ובגין דאיהו רישא עלאה לכל עילאין לא אדכר אלא רישא חדא בלא גופא לקיימא כולא ולמעל' מזה אמר וכד האי מזל' תלייא בשקולא עד טיבורא כו' הרי כל אלו הם מאמרים חלוקים ויובנו כמ"ש לעיל כי האמת הוא שיש לו פרצוף גמור ברישא וגופא כלול מ"ס אבל אינו נגלה מכולו רק רישיה לבד ושאר גופו מתלבש ומתפשט בתוך שאר הפרצופים ונכסה ואינו נגלה רק הראש לבד וזמ"ש בדרפ"ח לא אתגליא (שער מאמרי רשב"י).

¹²⁴⁸ עי' תיקון נוק' פ"ב אות יד ושעה"כ צה ע"א סמוך לסופו (לש"ו)

¹²⁴⁹ עי' שער מאמרי רשב"י באד"ז מז ע"ג ובדפוח"ח נ ע"ד (לש"ו).

¹²⁵⁰ יש לדעת, שדבריו אלו הינם בפשטות נגד דעת הגר"א, שכן בדברי הגר"א ע"ק הוא כינוי לא"א ולא לרדל"א וה' יאיר עיני.

¹²⁵¹ עי' בהגר"א על ספד"צ ח ע"ג ד"ה וז"ש שם, וכן ה ע"ד ד"ה וידוע.

להתעלות למדרגת א"א גם בחיצוניות הכלים (שם יט ע"ד). "ביה תליין" פי' שכל קבלת הזו"ן מהמזלין אינו אלא דרך אור"א (לש"ו כללים ח"א כז ע"ג). והא אוקימנא מילי באדרא.

(כ) אמר ר"ש תאנא בצניעותא דספרא שמא קדישא אתגלייא ואתכסייא¹²⁵² דאתגלייא כתיב ביו"ד ה"א וא"ו ה"א דאתכסייא כתיב באתוון אחרן ומההוא דאתכסייא ההוא טמירא (ס"א אחרנין וההוא דאתכסייא הוא טמירן) דכלא:

א"ר יהודה ואפילו ההוא דאתגלייא אתכסיא באתוון אחרן בגין ההוא טמירא דטמירין בגו דהא הכא בעי כהנא לצרפא שמא קדישא ולמיתת רחמי [דכלהו כלילן בדיבור דכ"ב אתוון¹²⁵³] (כלהו דכלהו כלילן בכ"ב אתוון כתרין) בתרי דרחמי:

ובהני אתוון דהאי שמא סתימאן כ"ב ומכילן דרחמי וי"ג דעתיקא סתים וגניז מכלא וט' דאתגליין מזעיר אנפין וס"א בז"א ומתחברן כלהו בצרופא דשמא חד דהוה מכוון כהנא כד פריס ידי בכ"ב אתוון גליפן:

ותאנא כד הוה צניעותא בעלמא הוה מתגלייא שמא דא לכלא מדאסגי חציפותא בעלמא סתים באתווי דכד הוה מתגלייא כהנא מכוין ושמא מתפרש במאי מכוין מכוין בסתימא דטמיר וגניז ומתגלייא¹²⁵⁴ ומתפרש מדאסגי חציפותא בעלמא סתים כלא באתוון רשימין:

תרגום: אמר רבי שמעון למדנו בספרא דצניעותא, שם הקדוש גלוי ומכוסה, שגלוי הרי נאמר ביו"ד ה"א וא"ו ה"א, שמכוסה כתוב באותיות אחרות. ואותו שמכוסה הוא הנסתר (אחרים ואותו שמכוסה הוא נסתר) של הכל.

אמר רבי יהודה, ואפילו אותו שמגולה מכוסה באותיות אחרות בגלל אותו טמיר הטמירים בפנים, שהרי כאן צריך הכהן לצרף שם הקדוש ולהוריד רחמים, (כלם) שכולם כלולים בדיבור של עשרים ושתיים אותיות, (שכולן מדות) (בשני כתרים) כתרי הרחמים.

ובאותיות אלו של השם הזה סתומים עשרים ושתיים מדות הרחמים, ושלוש עשרה של העתיק נסתר וגניז מהכל, ותשע שהתגלו מזעיר אנפין (בזעיר אנפין), ומתחברים כולם בצרוף שם אחד שהיה הכהן מכוון כשפרס ידיו בעשרים ושתיים אותיות חקוקות.

ולמדנו כשהיתה צניעות בעולם, היה מתגלה שם זה לכל. משרבתה החוצפה בעולם, נסתר באותיותיו, שכשהיה מתגלה הכהן היה מכוון, והשם מתפרש, במה מכוון, מכוון בנסתר שטמיר וגניז ומתגלה ומתפרש. משהתרבתה החוצפה בעולם, נסתר הכל באותיות רשומות.

(כא) א"ל אלעזר ת"ח זכאין אינון ישראל דחולקא עלאה קדישא ודאנטיע¹²⁵⁵ בהו קב"ה דכתיב (משלי ד ב) כי לקח טוב נתתי לכם ולא לעמין עכו"ם ובגין דאיהי גניזא עלאה יקירא שמיה ממש¹²⁵⁶ אורייתא כלא סתים וגליא ברזא דשמיה¹²⁵⁷ וע"ד ישראל בתרין דרגין אינון סתים וגליא דתנינן ג' דרגין אינון¹²⁵⁸ מתקשרן דא בדא קב"ה אורייתא וישראל וכל חד דרגא על דרגא סתים וגליא:

¹²⁵² לעיל עג ע"א ולקמן רפט ע"א וקנט ע"א (לש"ו).

¹²⁵³ (ס"א דכלהו מכילן) כתרי (דפ"ק).

¹²⁵⁴ ומגלייא (דפ"ו).

¹²⁵⁵ דא נטע (דפ"ו).

¹²⁵⁶ ישראל אחידן בהשם הויה ב"ה עצמו השורה בו בפנימיותו, ע' פ' בראשית (יג סע"א) ופ' ויקרא (ד ע"ב ז ע"א ע"ב) ופ' אחרי (עג ע"א) (דע"ה ח"ב צא ע"ג).

¹²⁵⁷ יהו"ה שהוא סתים וגליא מצד שם אדנ"י (אור יקר). השם אלה"ם שהוראתו הוא על גילוי ית"ש אשר בבחי' כחות גבולים ופרטיים והתפשטות גילוייו ית"ש מבילתי גבול לגבול הוא השם הנכבד והנורא יהו"ה ית"ש כי בו הנה הוא התפשטותו ית"ש מהעלם לגילוי מהעלמתו שבבחי' א"ס לגילוי בשם אלה"ם ולכן אמרו על השם הו"ה ב"ה שהוא סתים וגליא וכמ"ש בספד"צ רפ"ד ובפ' נשא קמ"ו ב' ובאד"ז רפ"ט א' ופ' אחרי עג ע"א) ופ' שלח קנ"ט א' כי הוא סתים מצד המשכתו והתפשטותו מבחי' א"ס והוא גלייא מצד התפשטותו בהגילוי דשם אלה"ם (כללים ח"ב קכו ע"ד). באשר שכל האצילות כולו הוא מיוחד באור א"ס, הנה הוא סתים וגליא (וכמ"ש בזוה"ק אחרי מות דף עג ע"א, ופ' נשא דף קמו ע"ב, ובאד"ז דף רפט ע"א), והנה התחלתו אשר בהעלם הוא מעתיקא קדישא הכולל רדל"א וא"א והוא הכתר, אבל התחלתו אשר בהגילוי הוא רק מאבא שהוא החכמה, כי הכתר נקרא ג"כ בשם א"ס משום דלית סוף לנביעו דנהוריה (וכמ"ש בפ' בא דף מב ע"ב, ופ' פקודי דף רכו ע"א, ופ' פנחס דף רנח סע"א, וכן בתיקונים סוף תיקון כב, ותיקון ע דף קמא ע"ב) (ביאורים ח"א מז ע"ג).

¹²⁵⁸ נשמת ישראל הם מעצם אור פנימיות התורה, ע"ד שהתורה היא מהתפשטות עצם אורו ית"ש, כי היא גילוייו אשר נתפשט ונתגלה כנז'. והוא מה שאמרו בזוה"ק (פ' אחרי מות עג ע"א) ג'

קב"ה¹²⁵⁹ דרגא על דרגא¹²⁶⁰ סתים וגליא אורייתא¹²⁶¹ הכי נמי סתים וגליא ישראל¹²⁶² הכי נמי דרגא על דרגא הה"ד (תהלים קמז יט) מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל תרין דרגין אינון יעקב וישראל¹²⁶³ חד גליא וחד סתים :

מאי קא מיירי¹²⁶⁴ אלא כל מאן דאתגזר ואתרשים בשמא ונ"א ברשימא קדישא יהבין ליה באנון מלין דאתגליין באורייתא כלומר מודיעין ליה ברישי אתוון ברישי פרקין יהבין עליה חומרא דפקודי אורייתא ולא יתיר עד דיסתלק בדרגא אחרא הה"ד מגיד דבריו ליעקב (ליעקב שפיר) אבל חקיו ומשפטיו לישראל דאיהו בדרגא עלאה יתיר וכתוב (בראשית לה י) לא יקרא שמך עוד יעקב וגו' :

חקיו ומשפטיו לישראל אלין רזי אורייתא ונמוסי אורייתא וסתרי אורייתא דלא יצטרכון לגלאה אלא למאן דאיהו בדרגא עלאה יתיר כדקא חזי ומה לישראל האי לעמין עכו"ם עאכ"ו וכל מאן דלא אתגזר ויהבין ליה אפילו את זעירא דאורייתא כאילו חריב עלמא ומשקר בשמא דקב"ה ודכלא בהאי תליא ודא בדא אתקשו דכתיב (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי :

תרגום : אמר לו, אלעזר, בא וראה אשריהם ישראל שהחלק העליון הקדוש הזה נטע בהם הקדוש ברוך הוא, שנאמר "כי לקח טוב נתתי לכם", לכם ולא לעמים עובדי כו"מ. ומשום שהיא גנוזה עליונה נכבדה שמו ממש, התורה כולה נסתר ונגלה, בסוד של שמו, ועל כן ישראל הם בשתי דרגות, נסתר ונגלה, ששנינו שלש דרגות הן שנקשרות זו בזו, הקדוש ברוך הוא תורה וישראל, וכל אחת דרגה על דרגה, נסתר ונגלה.

הקדוש ברוך הוא דרגה על דרגה, נסתר ונגלה, התורה גם כן נסתר ונגלה, ישראל גם כן דרגה על דרגה, זהו שנאמר "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל", שתי דרגות הן יעקב וישראל, אחד גלוי ואחד נסתר.

במה מדובר, אלא כל מי שנמול ונרשם בשם (ברושם) הקדוש, נותנים לו באותם דברים שהתגלו בתורה, כלומר מודיעים לו בראשי אותיות ובראשי פרקים, נותנים עליו חומרא של מצוות התורה, ולא יותר עד שיתעלה לדרגה אחרת, זהו שנאמר מגיד דבריו ליעקב (ליעקב יפה), אבל חוקיו ומשפטיו לישראל שהוא בדרגה יותר עליונה, ונאמר "לא יקרא שמך עוד יעקב וגו'".

"חוקיו ומשפטיו לישראל", אלו סודות התורה והנהגות התורה וסתרי תורה, שלא יצטרכו לגלות אלא למי שהוא בדרגה יותר עליונה כראוי. ומה לישראל כזה, לעמים עובדי כו"מ על אחת כמה וכמה, וכל מי שלא נמול ונותנים לו אפילו אות קטנה של התורה, כאילו חריב עולם

דרגין אינון מתקשרן דא בדא, קב"ה אורייתא וישראל כו' ע"ש. ולכן מעוררים ישראל בגילויי ית"ש, שהם אור פנימיות התורה, כי הם מיוחדים בה (הקד"ש קד ע"ד). מחויב כל א' לבטל שכלו ודעתו תמיד נגד כל מה שנטועה באמונת לב כל ישראל מכל הדורות שלפנינו בכל הנודע ומפורסם בתוך כלל ישראל, וכל המהרהר אחריהם גם באיזה פרט קטן וקל שבהם כאלו מהרהר אחר שכינה (דע"ה ח"ב פא ע"ב). הנביעו דאור א"ס המשקה ומרוה להאצילות תמיד הוא אור הדעת עלאה, שהוא אור פנימיות התורה המיוסד ברמ"ח ושס"ה, סוד שורש דתכונת אדם. ובאותו האור ג"כ הוא סוד נשמת האבות והשבטים, ובפרט נשמת משה רבינו ע"ה, אשר הם שורש נשמת כלל ישראל. וזהו שאמרנו בזוה"ק (אחרי מות עג ע"א) קב"ה אורייתא וישראל מתקשרן דא בדא (ביאורים ח"ב יג ע"ד).

¹²⁵⁹ ואורייתא היא היא האמצעית בין קב"ה לישראל והיינו קשר שלשה אלו (אור יקר).

¹²⁶⁰ ת"ת ומלכות וה' בהיכל קדשו (אור יקר).

¹²⁶¹ פשט וסוד (אור יקר).

¹²⁶² יעקב וישראל (אור יקר). פי' יעקב הם בעלי הפשט וישראל הם בעלי הסוד ובעלי הפשט אחוזים בפרצוף יעקב שהוא נגלה ובעלי הסוד אחוזים בדרגא עילאה שהוא ז"א (מ"מ).

¹²⁶³ ע' ח"ב קכ"ז ששם הוא להיפך. אכל כאן יעקב הוא ישראל זוטא, נער ישראל, וז"ש כל מאן דאתגזר ואתרשים כו' (יהל אור). יעקב ונשיו, שהיו משכינתא עלאה ותתאה, והגם שהיו בגופות מחולקות, משום שהיה חסר עדיין היחוד הראוי גם למעלה, אבל עכ"פ הרי נתגלה השכינתא עלאה למטה ג"כ, ונתייחדו כולן ביעקב ובה"ב שבטים שיצאו ממנו, ועי"ז נעשה יסוד למטה להיחוד והגילוי דשכינתא עלאה ג"כ, וכן זכה יעקב עי"ז לשם ישראל ג"כ אחר שנתעברה רחל מבנימין, והיה המציאות דכל ה"ב שבטים למטה, הנה נתעלה אז להיות כלול מכל האור דהמלכות הכללי כולו, שהוא בה"ב אותיות דשם של י"ב, ואה"ה הוי"ה אדנ"י, ודמילוי אדנ"י, וכן בכל ה"ב צירופי הוי"ה שבה, ועי"ז עלה ונתגדל עד למעלה, והוא מה שזכה להשם ישראל, כמ"ש בפ' וישלח (קע"ג ע"ב) ופ' אחרי מות (עג ע"א), כי עלה ונשתלם בהאור דשכינתא עלאה ג"כ (הקד"ש מז ע"ד).

¹²⁶⁴ ירצה כיון שהכוונה הנה היא להורות שאין ראוי לגלות את התורה אלא לישראל מה לו לומר חלקי התורה חקיו דבריו וכן חלקי ישראל ויעקב (אור יקר).

ומשקר בשמו של הקדוש ברוך הוא, שהכל תלוי בזה, וזה בזה נקשר, שנאמר "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת".

(כב) א"ל אורייתא¹²⁶⁵ כלא סתים וגלייא ושמיה קדישא סתים וגלייא¹²⁶⁶ וכתוב (דברים כט כח) הנסתר לה' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו הנגלות לנו דאית (לון) רשו לשאלא ולעינא ולאסתכלא בהו ולמנדע בהו אבל הנסתר ליי' אלהינו דיליה אינון וליה אתחזיין דמאן כייל למנדע¹²⁶⁷ ולא תדבקא דעתוי סתימא וכ"ש למשאל:

ת"ח לית רשו¹²⁶⁸ לבני עלמא למימר מלין סתימין ולפרשא לון בר בוצינא קדישא ר"ש דהא קב"ה אסתכם על ידוי ובגין דדרא דילה רשימא הוא לעילא ותתא¹²⁶⁹ וע"ד מלין אתמרו באתגלייא על ידוי¹²⁷⁰ ולא יהא דרא כדרא דא¹²⁷¹ דאיהו שארי בגויה עד דייתי מלכא משיחא:

תרגום: אמר לו כל התורה נסתר וגלויה, ושמו הקדוש נסתר וגלוי, וכתוב "הנסתר לה' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו", הנגלות לנו שיש רשות לשאול ולעיין ולהתבונן בהם ולדעת בהם, אבל הנסתר לה' אלהינו, שלו הם, ולו נראים, שמי יכול לדעת ולהתדבק בדעתו הנסתר, וכל שכן לשאול.

בא וראה, אין רשות לבני העולם לומר דברים נסתרים ולפרשם, פרט לנו הקדוש רבי שמעון, שהרי הקדוש ברוך הוא הסכים על ידו, ומשום שדורו רשום למעלה ולמטה, ועל זה דברים נאמרים בגלוי על ידו, ולא יהיה דור כדור שהוא שרירי בתוכו עד שיבא מלך המשיח.

(כג) ובגין כך שמא קדישא סתים וגלייא¹²⁷² ההוא דסתים לקבליה דעתיקא קדישא, סתימא דכלא, וההוא [אתגלייא בגיניה דתלייא] (ס"א דאתגלי בגיני דההוא (דאתגלייא) דתלייא) בזעיר אפיין¹²⁷³ ובגין כך כל ברכאן בעיין סתים וגלייא¹²⁷⁴ אלין אתוון סתימן דתליין [בעתיקא קדישא

¹²⁶⁵ ר"ל הנסתר לה' אלקינו הן ח"ב, ג"ר, שהן לה' אלקינו, ואין לנו כלל לחקור, והנסתר שלנו הוא וה' בהיכל קדשו, שהוא סוד גופא ונפשא, כמ"ש בריש תיקון כ"ב נגלה ונסתר (יהל אור).
¹²⁶⁶ המ"ה שהוא ז"א, הנה הוא ג"כ נעלם, לעלם כתיב, כי כל התפשטותו הנה הוא רק מבפנים מגבול האזניים דא"ק עד גבול שבולת הזקן דא"ק מבפנים, והוא אור יותר גדול, כי עיקר האור הנה הוא נשאר מבפנים והוא המ"ה שהוא יותר עיקרי מהב"ן, וכל גילוי הנה הוא רק ע"י הב"ן, אבל הוא עצמו הוא מתעלם. סתים וגליא, ר"ל ע"י הב"ן וכמ"ש בספד"צ רפ"ד (כט ע"ב) ובזוה"ק פ' נשא (קמו ע"ב ושם [ח"ג] עג ע"א קנט ע"א רפט ע"א) (כללים ח"ב יט ע"ב), הוא בעצמו סתים ומתגלה ע"י אדנ"י, וה' בהיכל קדשו (חבקוק ב כ) כנודע (תיקו"ז לג ע"ב). ולכן הנה הוה השם מ"ה הגם שהוא מלגו וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) מלגו איהו יר"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו ארח אצילות, ר"ל שהוא פנימיות כל האצילות וכל האצילות מתנהג עליו, והרי הוא רק בפנימיותו, ועכ"ז הנה נקרא הוא שם המפורש כנודע (תיקו"ז ח ע"א), והוא משום כי הרי הוא מתגלה ע"י אדנ"י וכמ"ש הגר"א באד"א (דפוה"ח פ' תשא בסוד מסוה משה שמות לד לג). משא"כ השם ס"ג הוא נקרא בשם שמא סתים כמ"ש בתיקונים (ריש תיקון י"ג כח ע"ב ע"ש בהגר"א (כח ע"ג), וכנודע ג"כ שהזו"ן הם הנגלים והגר"ר הם נסתרות (תיקו"ז יט ע"א) (כללים ח"ב לא ע"ג), הוא סתים מצד המשכנות והתפשטותו מבחי' א"ס והוא גלייא מצד התפשטותו בהגילוי דשם אלהים (כללים ח"ב קכו ע"ד)

¹²⁶⁷ כמ"ש מחשבה דב"נ סתימא כו' (יהל אור).

¹²⁶⁸ ר"ל אפי' הנסתר שלנו (יהל אור).

¹²⁶⁹ בשמים ובארץ שהן נגד ב' הנ"ל, וז"ש וע"ד כו' (יהל אור).

¹²⁷⁰ כל דברי הרשב"י הם באתגלייא ולא בחידות, וכמו שנאמר במרע"ה (במדבר יב ח) פה אל פה אדבר בו, וכמ"ש בזוהר (אחרי מות דף עט ע"א ופ' שלח קנט ע"א ובאד"ר קלב ע"ב ובכ"מ) (ביאורים ח"א ג ע"ג).

¹²⁷¹ נמחק בדפ"ו.

¹²⁷² כלומר אנו קוראים גם לז"א וגם לא"א בשם הו"ה ב"ה, שכן כולם משרש א' באו, דהיינו מרצונו ית' (מ"א לז).

¹²⁷³ ד"ז שאנו קוראים בשם הו"ה ב"ה למקום הנעלם, אין הכוונה לע"ק ח"ו, שכן אינו רמיזא כלל. אלא כנגד הנעלמים שהם דוגמת ע"ק, שאף הם נעלמים מאתנו וממילא בערכנו הם בבחינת ע"ק. ולפ"ז מובן מ"ט חשוב שם הו"ה שם העצם, לפי שאין בחינה שא"א לקרותה בשם זה, בין בבחינות הנעלמות בין בבחי' הנגלות (מ"א לז).

¹²⁷⁴ כלומר שבכל ברכה עלינו להזכיר גם את בחי' ע"ק וגם את בחינת ז"א (בהגר"א על ספד"צ כח ע"ג ד"ה ואמר), דהיינו שבכל ברכה יש להזכיר לשון נוכח דהיינו 'אתה' כנגד פרצוף ז"א, וכן לשון נסתר דהיינו 'אשר קדשנו' כנגד בחינת ע"ק, כי אין הברכה תלויה אלא בדבר הסמוי מן העין (מ"א לז).

(תליין) אמאי תליין (י) לקיימא י' דלתתא¹²⁷⁵ (ס"א ודאי בגולגלתא במצחא בעיינין תליא י' (ס"א אמאי) אמא תליא לקיימא לי' דלתתא).

תרגום: לכן השם הקדוש הוא סתום וגלוי. זה שסתום, הוא כנגד ע"ק הסתום של הכל וזה (מתגלה בגללו שכן תלוי הוא) (שמתגלה בגלל שאותו (שהתגלה) שתלוי) בז"א. לכן כל הברכות צריכות להיות נסתרות ונגלות, הרי אלו האותיות הסתומות התלויות (בזקן הקדוש תלוי, למה תלוי י' להעמיד י' שלמטה).

(כד) תא חזי אילו הוו ידעין כלהו צדיקיא האי הוו חדאן ההוא יומא דמטי לון לאסתלקא מהאי עלמא וכי לאו יקרא עלאה הוא דמטרוניתא אתת בגינייהו ולאובלא לון להיכלא דמלכא למחדי בהו ומלכא כל יומא דהא קב"ה לא אשתעשע אלא בנשמתהון דצדיקיא תא חזי אתערותא דרחימו דכנסת ישראל לגבי קב"ה נשמתהון דצדיקיא לתתא מתערין לה בגין דאינון אתיין מסטרא דמלכא¹²⁷⁶ מסטרא דדכורא¹²⁷⁷ ואתערותא דא מטי לנוקבא מסטרא דדכורא ואתער רחימותא אשתכח דדכורא אתער חביבו ורחימותא לנוקבא וכדין נוקבא אתקשרת ברחימותא לגבי דכורא

כהאי גוונא תיאובתא דנוקבא למשדי מיין תתאין¹²⁷⁸ לקבל מיין עלאין לאו איהו אלא בנשמתהון דצדיקיא זכאין אינון צדיקיא בהאי עלמא ובעלמא דאתי דעלייהו קיימין עלאין ותתאין ועל דא (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם כתיב סתם¹²⁷⁹ ורזא דכלא צדיק איהו יסודא דלעילא¹²⁸⁰ ואיהו יסודא לתתא¹²⁸¹ וכנסת ישראל אתכלילת מצדיק מלעילא¹²⁸² ומתתא¹²⁸³ צדיק מהאי סטרא וצדיק מהאי סטרא ירתין לה הדא הוא דכתיב (תהלים לו כט) צדיקים ירשו ארץ ירשו ארץ ודאי

תרגום: בא וראה, אילו היו כל הצדיקים יודעים את זה, היו שמחים אותו יום שמגיע להם להסתלק מן העולם, וכי לא כבוד עליון הוא שהמלכה באה בשבילם, ולהוביל אותם להיכל המלך שישמח בהם המלך כל יום, שהרי הקדוש ברוך הוא לא משתעשע אלא בנשמות הצדיקים. בא וראה, התעוררות האהבה של כנסת ישראל לקדוש ברוך הוא, נשמות הצדיקים למטה מעוררים אותה, משום שהם באים מצד המלך, מצד הזכר. והתעוררות זו מגיעה לנקבה מצד של הזכר, ומתעוררת אהבה. נמצא שזכר מעורר חביבות ואהבה לנקבה, ואז הנקבה נקשרת באהבה לזכר.

כדוגמא זו תשוקת הנקבה לשפוך מים תחתונים כנגד מים עליונים אינה אלא בנשמות הצדיקים. אשרי אותם הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, שעליהם קיימים עליונים ותחתונים, ועל זה "וצדיק יסוד עולם", כתוב סתם. וסוד הכל, צדיק, הוא יסוד שלמעלה, והוא יסוד למטה. וכנסת ישראל נכללת מצדיק מלמעלה וממטה. צדיק מצד זה וצדיק מצד זה יורשים אותה. זהו שכתוב "צדיקים ירשו ארץ", "ירשו ארץ" ודאי.

¹²⁷⁵ מכיוון שאף בחינה זו הסתומה דהיינו אתון ה"ה ז"א עדיין אינה בעתיקא, אלא רק "תליין בעתיקא", לכן אין די בלומר שהם "סתומים וגלויים", וצריכים נמי לכתוב שהם תליין בעתיקא. שאל"כ א"א היה לנו לקרות את אלו הסתומים בשם הו"ה כלל שהרי שם הו"ה ב"ה מורה על קיומו הנצחי, דהיינו שהאתון דבוקים ברצונו ית'. למימרא שאם לא היו תלויים ברצונו ית' לא היה להם קיום כלל (מ"א לו)

¹²⁷⁶ זהו מסקנא דתירוצא למה שהקשה לעיל, דלית שבחא לנוק' למרדף בתריה דדכורא, דכיון שהנשמות של הצדיקים שהם מסטרא דדכורא הם מעוררים אותה, א"כ אדרבה דכורא רדיף בתר נוק' שהוא המעורר אותה על ידי נשמות הצדיקים שהם ממנו (מ"מ).

¹²⁷⁷ שעצם הזכר וניצוצותיו הם מתפשטין בבני אדם בסוד נשמתן אחר שהנשמה מצדו וכיון שתחלה צדיק תחתון מעורר השכינה נמצאת מתעוררת תחלה מצד הזכר (אור יקר).

¹²⁷⁸ פ' כמו שהתעוררות הנוק' הוא ע"י נשמות הצדיקים, כן העלאת מ"ן בשעת הזווג הוא ע"י נשמות הצדיקים (מ"מ).

¹²⁷⁹ פ' צדיק העליון שהוא יסוד דז"א הוא יסוד עולם שהיא מלכות, שממנו יונקת. וכן צדיק תחתון שהם נשמות הצדיקים הם יסוד עולם שהיא מלכות שעולים בה בסוד מ"ן, וז"ש ורזא דכלא צדיק איהו יסוד דלעילא שהוא יסוד דז"א (מ"מ).

¹²⁸⁰ יסוד דז"א (מ"מ).

¹²⁸¹ פ' צדיק תחתון שהם נשמות הצדיקים (מ"מ). קנ"ג ע"ב (הערת הזוהר).

¹²⁸² פ' שהיסוד מוריד בה מ"ד (מ"מ).

¹²⁸³ שהצדיקים מעלים בה מ"ן (מ"מ).

(כה) [דתא] (ותא)¹²⁸⁴ חזי בשעתא דקודשא בריך הוא אשתכח בה בכנסת ישראל באינן זמנין דאשתכח עמה והיא מתערת רעותא לגביה בקדמיתא¹²⁸⁵ ומשכאת ליה לגבה בסגיאות חבתא [ותיאובתא] כדין אתמליא מסטרא דימינא¹²⁸⁶ וכמה אכלוסין משתכחי בסטרא דימינא בכלהו עלמין וכד קודשא בריך הוא אתער חביבותא¹²⁸⁷ ורעותא בקדמיתא והיא אתערת לבתר ולא בזמנא דאיהו אתער¹²⁸⁸ כדין כלא בסטרא דנוקבא אשתכח¹²⁸⁹ ושמאלא אתער וכמה אכלוסין קיימי ומתערי בסטרא דשמאלא בכלהו עלמין:

תרגום: בא וראה בשעה שהקדוש ברוך הוא נמצא עם כנסת ישראל, באותם הזמנים שנמצא עמה, והיא מעוררת רצון אליו בראשונה, ומושכת אותו אליה ברוב חיבה ותשוקה, אז מתמלאת מצד הימין. וכמה אוכלוסים נמצאים בצד הימין בכל העולמות, וכשהקדוש ברוך הוא מעיר חביבות ורצון בראשונה, והיא מעירה אחר כך, ולא בזמן שהוא מעיר, אז הכל נמצא בצד הנקבה, והשמאל מתעורר וכמה אוכלוסים עומדים ומתעוררים בצד השמאל בכל העולמות.

(כו) והכלל מחו"ב דרדל"א יצאו אורא ובוצינא¹²⁹⁰ ונגנזו¹²⁹¹ באורא¹²⁹² ומו"ס, שהן חו"ב דא"א, והן בחו"ג דע"ג¹²⁹³, ומשם חו"ג¹²⁹⁴, ואח"כ אתגניזו¹²⁹⁵ באו"א, שהם חו"ב דעולם האצילות בכללו, והן בחו"ג¹²⁹⁶ דא"א, ואח"כ בחו"ב דז"א שהן חו"ג דליה¹²⁹⁷, ומזה תבין הסוד הגדול והנורא והעמוק הזה, ותבין בעומקא לבא לפומא לא גליא¹²⁹⁸.

(כז) ז"ל: אמר רבי שמעון ארימת ידאי בצלותין לעילא דכד רעותא עלאה¹²⁹⁹ לעילא [לעילא] קיימא על ההוא רעותא דלא אתידע ולא אתפס כלל לעלמין רישא דסתים יתיר לעילא

¹²⁸⁴ תא (דפ"ק).

¹²⁸⁵ פי' כמ"ש בריש הפרשה שכשמעשה התחתונים הגונים המלכות מתקשטת בקישוטים נאים והזכר מתעורר מאליו אל הזווג והמ"ד גוברים ולכן וילדה זכה (מ"מ). עי' פרשת ויחי רמה ע"א ושם ע"ב וכן שם רלה ע"א (לש"ו).

¹²⁸⁶ הוא סוד אשה מזרעת תחילה יולדת זכר, כי נשמות הצדיקים הם מסטרא דדכורא (כללים ח"ב כב ע"ד)

¹²⁸⁷ פי' בסוד קרב צדק מאליו כשאין מעשה התחתונים הגונים אלא הז"א מתעורר לזווג בלי העלאת מ"ן תחלה אזי הדינים מתגברים ולכן ואם נקבה תלד (מ"מ).

¹²⁸⁸ זה סוד גדול ולזה רמזו רז"ל אשה מזרעת וכו' (רח"ו). והכוונה כמ"ש, דהיינו כשאין מעשה התחתונים הגונים, ומ"ש "ולאו בזמנא דאיהו אתער", ר"ל כמ"ש בפ' ויחי, דדכורא רדיף בתר נוק', ולכן כשמתעורר לרדוף אחריה, והיא יש בה קשויים נאים בסוד מ"ן, אזי וילדה זכר. וכשמתעורר לדרוף אחריה, והיא אין בה מ"ן, עד שצריך הז"א לקרב צדק מאליו לזווג, אזי ואם נקבה תלד (מ"מ).

¹²⁸⁹ כאשר שהיא צריכה לילד, הוא סאון ורעש גדול מחמת הקטרוג והדינין, ע"י שהוא שלא ע"י זכות ומעשים טובים כלל, וע"ד שהיה בסוד קריעת ים סוף, ולכן נעשה אז הלידה בדינים רבים (דע"ה ח"ב קד ע"ג).

¹²⁹⁰ הם העטרין דחסדים וגבורות דרדל"א כדלקמן, וכן כתוב לעיל א ע"ב בהגה"ה ד"ה וע"י חב"ד. עי' פת"ש א"א יג ז"ל, צריך שתדע ששורש כל האצילות וכל הנבראים שורש הראשון שבכל השרשים הוא ענין חיבורא דאורא ובוצינא, ע"כ. כלומר שכאן החל עניין הדכר ונוק' השרשי הראשון.

¹²⁹¹ עי' תיקון מא ע"ב, וגר"א מא ע"ג, שהעטרין דאור"א המתפשטים נקראים גניזין, דהיינו שהם מתלבשים.

¹²⁹² הוא אורא תניינא קד"א (לש"ו).

¹²⁹³ דהיינו האורא ובוצינא שנגנזו אף הם בחסד וגבורה דעתיק. ועי' לעיל ג ע"א בהגה"ה ד"ה כ"מ, שם נתבאר שבוצד"ק היא עטרא דגבורה.

¹²⁹⁴ כלומר שמשם יצאו חסדים וגבורות דא"א הרי הם העטרין. ועי' לעיל ד ע"א שמחסד דעתיק יצאו ה"ח אשר עניינם הוא חסד עילאה המתפשט במצח. לכן נראה לומר ש'משם' דהיינו גם מחו"ב דא"א וגם מחסד וגבורה דעתיק יצאו חסדים וגבורות דא"א.

¹²⁹⁵ כלומר שהחסדים וגבורות דדעת דא"א התלבשו באו"א דאצילות.

¹²⁹⁶ דהיינו החסדים וגבורות דדעת דא"א שהתלבשו בחסד וגבורה דא"א ג"כ.

¹²⁹⁷ כלומר חסדים וגבורות - דהיינו עטרין - דאור"א דעולם האצילות.

¹²⁹⁸ עי' ז"ח ח ע"א. כלומר, הגילוי שבחו"ב לא נתגלה בעטרין ובדעת המתפשט, אלא רק נגנזו זה בזה. ועי' פת"ש קלי' יג, ש'ליבא לפומא לא גליא' עניינו שהגילוי של עולם א' לא מתגלה בעולם שלמטה ממנה.

¹²⁹⁹ עי' אריכות בלש"ו הובא לקמן אות (כח).

וההוא רישא אפיק (מאן דאפיק דלא ידיע ונהיר מאן) [מאי דאפיק ולא ידיע ונהיר מאן] דנהיר כלא בסתימו רעו [דמחשבה] (במחשבה) עלאה למרדף אבתריה¹³⁰⁰ ולא תנהרא מניה¹³⁰¹ חד פריסו אתפריס¹³⁰² ומגו ההוא פריסא ברדיפו דההיא מחשבה עלאה¹³⁰³ מטי ולא מטי¹³⁰⁴ עד ההוא פריסא¹³⁰⁵ נהיר [מאי] (מאן) דנהיר וכדין איהו¹³⁰⁶ מחשבה עלאה¹³⁰⁷ נהיר [בנהירו] (בסתימו) סתים¹³⁰⁸ דלא ידיע וההוא מחשבה לא ידיע¹³⁰⁹ כדין בטש¹³¹⁰ האי נהירו דמחשבה דלא אתיידע¹³¹¹ בנהירו דפרסא¹³¹² דקיימא דנהיר ממה דלא ידיע¹³¹³ ולא אתיידע¹³¹⁴ ולא אתגליא¹³¹⁵ וכדין דא¹³¹⁶ נהירו דמחשבה¹³¹⁷ דלא אתיידע בטש בנהירו דפריסא¹³¹⁸ ונהירין כחדא ואתעבידו תשע היכלין

תרגום: אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלות למעלה, שכשרצון העליון למעלה למעלה עומד על אותו רצון שלא נודע ולא נתפס כלל לעולמים, הראש היותר סתום שלמעלה, ואותו הראש מוציא מה שמוציא, ולא ידוע, ומאיר מה שמאיר הכל בסיתום. רצון המחשבה העליונה לרדוף אחריו ולהיות מואר ממנו, מסך אחד נפרס, ומתוך אותו מסך ברדיפת אותה מחשבה עליונה מגיעה ולא מגיעה עד אותו מסך, מאירה מה שמאירה. ואז (אותה) הוא מחשבה עליונה מאירה באור (בסיתום) סיתום שלא ידוע, ואותה מחשבה לא ידוע. ואז מכה אור המחשבה הזה שלא נודע באור של המסך שעומד, שמאיר ממה שלא ידוע ולא נודע ולא התגלה. ואז (זה) זה אור המחשבה שלא נודע מכה באור של המסך, ומאירים כאחד, ונעשים תשעה היכלות.

(כח) להלן הרבה פירושים מגיליונות הלש"ו: **אמר רבי שמעון ארימת ידאי בצלותין לעילא דכד רעותא עלאה** - הוא הקו דא"ס [גלגלתא דא"ס (כללים ח"א כו ע"ב)], **לעילא לעילא קיימא על ההוא רעותא דלא אתידע** - הוא בחי' רדל"א שבא"ק, **ולא אתפס כלל לעלמין רישא דסתים יתיר לעילא** - הוא רישא תניינא אין שבא"ק, **וההוא רישא אפיק מאי דאפיק** - שהוציא את הרישא תליתאה מ"ס שבא"ק הכלולה מד' שמות עסמ"ב, **ולא ידיע ונהיר מאי דנהיר כלא**

¹³⁰⁰ דא"ק (רח"ו במ"מ).

¹³⁰¹ כלומר שמר"ס כביכול רודף אחרי האוירא כדי לקבל ממנו הארה (כללים ח"א מח ע"ד). ועי' עוד כללים ח"ב ל ע"א.

¹³⁰² היינו פרסא שבתוך א"ק שמשך התחיל רדל"א (רח"ו במ"מ).

זהו המסך שבין אוירא למר"ס (כלומר הקד"א), וכל קבלת המר"ס היא אך ורק דרכו. ועי"ז נעשה המר"ס לבוצד"ק, ה"ה שורש הדינים, ומזה נעשה המר"ס שורש לעולם הנקודות וכל תולדותיהם, וכמו כן נהיה שורש לכל תיקון, שכל תיקון הוא הגבלת האור וצמצומו (כללים ח"א צד ע"ג). עי' לעיל טז ע"ב שבתיקון דמעשה בראשית לא היה מסך, והיה גילוי של האור הגנוז (כללים ח"ב מב ע"ג). וכאן הוא מקום הזיכרון תמידי של קד"א (ביאורים ח"ב עו ע"א).

¹³⁰³ בהשפעה ומרוצת רדל"א (רח"ו במ"מ).

¹³⁰⁴ עי' לעיל טו ע"א יז ע"ב, וכן עי' כללים כלל טו ענף ח' אריכות בד"ז. וזהו ברצוא ושוב, שכן אינו מסתלק לגמרי (הקדו"ש סד ע"ג). ע' ע"ח שער אח"ף פרק ב'. וזה לשון של זיווג שאינו תדיר (דע"ה ח"ב קי ע"א). מכאן מתבאר שעכ"ז שזיווג אוירא ומר"ס הוא תדירי אעפ"כ יש באיכות הזיווג הזה עליות וירידות (כללים ח"א מה ע"ב).

¹³⁰⁵ היינו פרסא דגבו רדל"א גופיה (רח"ו במ"מ).

¹³⁰⁶ "ס"א ההוא" נוסף במ"מ ויהל אור.

¹³⁰⁷ פי' עתיק (רח"ו במ"מ).

¹³⁰⁸ פי' בנוקביה דעתיק הנק' ג"כ דלא אתיידע הוא מאיר בנוק' בהארת יסוד ועטרת היסוד דא"ק שבו (רח"ו במ"מ).

¹³⁰⁹ פי' כי עתיק בעצמו אינו משיגו (רח"ו במ"מ).

¹³¹⁰ הבטישה הוא בסוד זיווג נעלם (בהגר"א בספד"צ יג ע"א ד"ה וכבר), שזיווג נקרא בטישה כי ענין הזיווג הוא לזווג את ב' ההפכים כגון ז'נ שהם יוצאים מחו"ג אש ומים כדי שיתמתקו (בהגר"א תז"ח יח ע"ב ד"ה כד אתפשט), בטישה אינה זיווג ממש אלא רק כעין זיווג (לש"ו ביאורים ח"ב פב ע"ג).

¹³¹¹ היינו א"א היוצא מהארת רדל"א (רח"ו במ"מ).

¹³¹² היינו חכמה סתימאה מקבלת מג' אורות (רח"ו במ"מ).

¹³¹³ נגד א"ק (רח"ו במ"מ).

¹³¹⁴ נגד רדל"א (רח"ו במ"מ).

¹³¹⁵ נגד כתר עליון (רח"ו במ"מ).

¹³¹⁶ "(נ"א האי)" נוסף בדפ"ו וכן הוא במ"מ.

¹³¹⁷ אריך (רח"ו במ"מ).

¹³¹⁸ מר"ס (רח"ו במ"מ).

בסתימו רעו דמחשבה עלאה - הוא הע"ב דהמ"ס אשר הוא למעלה מהאזניים, למרדף אבתריה ולאנתהרא מניה - מהרישא תנינא שהוא אוירא דלא אתפיס, חד פריסו אתפריס ומגו ההוא פריסא ברדיפו דההיא מחשבה עלאה מטי ולא מטי עד ההוא פריסא - הוא קד"א והוא אשר נתפס בשם הע"ב הכללי שבקרקפתא כי ע"י הקרום אתפיס מעתה להקרא בשם, נהיר מאי דנהיר - שדרך הקרום נהיר האוירא, וכדין (ס"א ההוא) איהו מחשבה עלאה - רישא תליתאה, נהיר בנהירו (בסתימו) סתים דלא ידיע וההוא מחשבה לא ידיע - כי מקבלת אור האוירא רק דרך הקרום, כדין בטש האי נהירו דמחשבה דלא אתיידע - הע"ב דהמ"ס, בנהירו דפרסא דקיימא - שהוא עומד תמיד להפסיק בין האוירא להמ"ס והבטישא הוא מהע"ב דהמ"ס עם הנהירו דקד"א, דנהיר ממה דלא ידיע - מהקו דא"ס, ולא אתיידע - מרדל"א שבא"ק, ולא אתגליא - שאותו האוירא עצמו לא אתגליא כלל שהרי נקרא אוירא דלא אתפיס, וכדין (נ"א האי) דא נהירו דמחשבה דלא אתיידע - הוא הע"ב דהמ"ס, בטש בנהירו דפריסא ונהירין כחדא - שמבטישת הע"ב דהמ"ס עם הנהירו דקד"א יצאו משניהם אור אחד שהוא הס"ג הכללי והוא הבינה דהמ"ס ומקומה הוא בבחי' האזניים, ואתעבידו תשע היכלין - הוא הט"ס דעולם העקודים כי הכתר נשאר למעלה כנודע, והיכלין לאו אינון נהורין ולא אינון רוחין ולא אינון נשמתין ולא אית (איהו) מאן דקיימא בהו רעותא דכל תשע נהורין דקיימי כללו במחשבה דאיהו חד מנייהו בחושבנא - כי הכתר אשר נשאר למעלה נחשב ג"כ מכלל העקודים כי בעקודים נחשב השורש עם הענפים לחד, כללו למרדף בתרייהו בשעתא דקיימי במחשבה ולא מתדבקן ולא אתיידעו ואלין לא קיימי לא ברעותא ולא במחשבה עלאה (נ"א עלאין) תפסין בה ולא תפסין באלין קיימי כל רזי דמהימנותא וכל אינון נהורין מרזא דמחשבה עלאה (דלתתא ד"א ולתתא) - ר"ל על כל הט"ס דעולם העקודים שהם נמשכו מהמ"ס דא"ק ויוצאים מהאח"ף שבו וזהו שאמר ולתתא כי הם נמשכים ויוצאים מהמ"ס ומתפשטים לתתא שהוא עד הטבור ומשום שהם מהמ"ס דא"ק וגם הם עומדים כולם למעלה מהפרסא ולכן נקראו כולם א"ס.

(כט) ע"י זהר ח"א לג ע"ב: רבי אלעזר אמר יהי מארת אספקלריאה דלא נהרא מגרמה¹³¹⁹ אלא על ידא דנהורין עלאין דנהירין לה¹³²⁰ כעשיתא¹³²¹ דלקטא נהורא דנהיר תרגום: רבי אלעזר אמר, "יהי מארת", אספקלריה שלא מאירה מעצמה, אלא על ידי אורות עליונים שמאירים לה, כמו עשית שמקבלת אור שמאיר.

(ל) ע"י זהר ח"ב לד סע"ב: ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור נהיר נהירו דלעילא ובטש על גבי רוחא דנשיב ואסתלק¹³²² מעל תהומא ולא חפא ליה כיון דתהומא אתנהיר ואיהו אסתלק כדין הוה נהיר¹³²³:

דא נהיר על רישיה ומיא הוו נפקי מגו אפותיה ורוחא נשיב לעילא ונהיר מנהירו דא עד דהוה נחית נהוריה מנצנצא¹³²⁴ לשבעין ותריין נהירין¹³²⁵ דשמשא כיון דאינון [נהורין] (נהירין) אתרשימו בגו שמשא לתתא הוו¹³²⁶ חייביא דעלמא ידיעין בהו והוו פלחין לשמשא כיון דאסתכל קודשא בריך הוא באינון חייביא סליק נהוריה וגניז ליה אמאי גניז ליה בגין דההוא תנין הוה סליק ונחית ובטש באינון יאורין עד דגנזו (דגנזו) ליה ולא אתגליא:

¹³¹⁹ פי' ר"א נותן טעם אחר למה נק' המלכות מארת חסר בגין דלית לה וכו' (מ"מ). לכן המלכות נקראת דלה ועניה (דע"ה ח"א ד ע"ג), ועי' תיקו"ז ריש תיקון מ' (דע"ה ח"ב עו ע"א - עי"ש שזה רק כעת דלית לה מגרמה כלום) שם מבאר את שורש הענין, שהמלכות מושרשת במלכות דא"ס שבה היתה הצמצום (כללים ח"א פה ע"ב), וכן הוא בתיקו"ז תיקון מ פט ע"ב ווארא כג ע"ב (ביאורים ח"ב ל ע"א). והנה אע"ג שאורה כעת נמשכת מו"ק, אמנם באמת התפשטותה היא מלמעלה למעלה עד רזא דאור א"ס (ביאורים ח"ב לא ע"ב).

¹³²⁰ שהעטרה היא העששית שקולט אור המוצב בתוכה והאיר ע"י זה. אף כן היא קולטת אור העליון ומאיר בעולם וזולת זה אין לה רבוי אור להאיר מעצמה ועיין במנחת יהודה דף יז ע"א (ד"א). לעיל לא ע"א ולקמן רנו ע"ב ורנו ע"א (לש"ו).

¹³²¹ שאין בה אור עד שנותנים בה הנר ואז מאירה, כך המלכות אין בה שום אור עד שמאירים בה ו"ק דז"א (מ"מ).

¹³²² היינו מן המלכים שנתבררו ונשאר רח"פ מ"ת והשאר נברר (רח"ו).

¹³²³ נהירו (דפ"ו).

¹³²⁴ בסוד חסד דאתגלי בפום אמה שיצא בהדר (רח"ו).

¹³²⁵ נהורין (דפ"ו).

¹³²⁶ קפח ע"א (הערת הזהר).

וזרע ליה זרועא [בחד צדיק]¹³²⁷ [לחד] דאיהו¹³²⁸ [גננא] [גוונא] דגנתא וזרועא דזרע [בגנתא]¹³²⁹ בגניזו בטמירו האי¹³³⁰ אור איהו:

תרגום: "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור", האיר האור שלמעלה והכה על גב הרוח שנשבה, והסתלק מעל התהום ולא כיסה אותו. כיון שהאיר התהום, והוא הסתלק, אז היה אור. זה מאיר על ראשו, ומים היו יוצאים מתוך מצחו, ורוח נושבת למעלה, ומאירה מאור זה, עד שהיה יורד אורו מנצנץ לשבעים ושנים אורות של השמש. כיון שאותם אורות נרשמו בתוך השמש למטה, היו הרשעים של העולם יודעים בהם, והיו עובדים לשמש. כיון שהסתכל הקדוש ברוך הוא באותם הרשעים, סלק את אורו וגנן אותו. למה גנן אותו. משום שאותו תנין היה עולה ויורד ומכה באותם יאורים, עד שגנן אותו ולא התגלה. וזרע אותו הזרע בצדיק אחד, שהוא הגנן של הגן. והזרע שנזרע בגן, הוא גניזת וטמינת של האור הזה.

(לא) עי' זהר ח"ב רכ ע"ב: ווי לאינן דנפלין ולא יקומון ולא ינהרו בנהורא דגניז לצדיקא לעלמא דאתי זכאין אינן צדיקא לעלמא דאתי דכמה נהורין¹³³¹ גניזין לון כמה עדונין בההוא עלמא טמירין לון דכתיב (תהלים לא כ) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך מה רב טובך הא אוקמוה דא הוא אור דגניז לצדיקא לעלמא דאתי (הדא הוא) דכתיב (בראשית א ד) וירא אלהים את האור כי טוב וכתיב (תהלים צז יא) אור זרוע לצדיק¹³³² ולישרי לב שמחה ועל דא מה רב טובך:

¹³²⁷ לקמן קמט רע"א קסו ע"ב רכ ע"ב (לש"ו).
¹³²⁸ היינו יסוד דא"ק טיפת לובן (רח"ו). אותו האור עצמו שהוא הגילוי דהשם מ"ה העיקרי, הנה הוא חזר ונתעלם ונגנז ג"כ תיכף בהיסוד עצמו, וכמ"ש בפ' פקודי (דף רכ ע"ב) וההוא נהורא דאברהם גניז ליה קוב"ה כו' ע"ש, ונגנז בהיסוד עצמו, בסוד (תהלים צז יא) אור זרוע לצדיק, כמ"ש שם (רכ ע"ב) וע"ש קמח סע"ב וקסו סע"ב ולה ע"א). ואינו מאיר מאז ולהלאה אלא דרך דופני העטרה, והוא החסד שמנהיג בו כל הדורות (כללים ח"א לה ע"א, נז סע"א, פא ע"א, ח"ב סח ע"ב), ע' הערת המוחין (פרק ט) [וכמ"ש בזוה"ק פ' בא לה ע"א, ע"ש בהגהות מהרח"ו, ובזוה"ק פ' תרומה קמח סע"ב וקמט רע"א, ושם קסו ע"ב וקסז ע"א כל הענין, ופ' פקודי רכ ע"ב ופ' אמור פח ע"א (שם קא ע"ג)]. ונשאר עיקר האור גניז בהיסוד לצורך תיקון העתיד, וגם האור שיצא ממנו בסוד החסד דאתגלייא בפום אמה לצורך התיקון דמעשה בראשית, הנה הוא נתלבש בהמלכות הנעלמת בו כמ"ש מהרח"ו שם, ויצא ע"י המלכות, ומזה נעשה כל התיקון דמעשה בראשית (שם ח"ב עו ע"א).

¹³²⁹ במ' הנעלמת בו שתקנה התהו (רח"ו). עיקר אור התיקון אשר ממנו נתקנו הנקודות וכל האצילות כולו וכל מעשה בראשית כולם, הנה הוא האור המ"ה הפנימי, כי הוא מבפנים לכולם וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) מלאו איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו ארח אצילות איהו שקיו דאילנא כו'. וכן הוא נמשך ויצא דרך פנימיות כל הא"ק, והוא תולדות היסוד, שבו חסד דאתגלי בפום אמה, והוא באמת אינו עיקר אור הגנוז עצמו שהוא אור האוירא עלאה, אלא הוא רק תולדתו כי הוא יצא ונולד רק מהיסוד ומלכות דא"ק (כללים ח"א קי ע"ג), האור המקיף הוא מהזווג עליון דהמוחין אוירא ומ"ס, והאור הפנימי הוא מהזווג תחתון דהיסוד ומלכות (שם ע"ד) והנה בעת שהזו"ן הם בגדלות ובמוחין שלימים, הנה אז נמשך בהנוק' מהאור שבו ג"כ, ע' זוה"ק (פ' בא לה ע"א, ופ' תרומה קסו ע"ב) ובדברי הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ה), אמנם הוא רק בסוד נהיר לנוק' דרך דופן כמ"ש בהארת המוחין (פרק ט), אבל הוא נמשך בה עכ"פ והוא החסד שבחסד כנז' (דע"ה ח"ב קלד ע"א).

¹³³⁰ דהאי (ס"א האי) (דפ"ו).

¹³³¹ הענין שיש שתי בחינות באורות, האחת הם האורות השרשיות בעצמם והשנית הוא חיבור האורות זה בזה והתנוצצם אלו באלו, שמזה יתהוו אורות רבות שונות. ועל הבחינה הראשונה אמר כמה נהורין, ועל השניה כמה עדונין, שה"ס החיבורים. והוסיף לומר בההוא עלמא, לענין גדול והוא שעכשיו וגם מאז מעולם, מחיבור האורות מתהווים אורות אחרות זו תחת זו (רמ"ז).

¹³³² הוא מ"ש בזוה"ק (ח"א דף ד רע"א) כי נטל קוב"ה מ"ה ושדי באבר (כי הוא נמשך בהיסוד בסדר אור מים רקיע כנז') ואתעביד אברהם, והוא החסד שנתגלה בפומיה דאמה, ונתתקן ונעשה על ידו כל תולדות שמים וארץ כמבואר שם ע"ש. אמנם אותו האור עצמו שהוא הגילוי דהשם מ"ה העיקרי, הנה הוא חזר ונתעלם ונגנז ג"כ תיכף בהיסוד עצמו, וכמ"ש בפ' פקודי (דף רכ ע"ב) וההוא נהורא דאברהם גניז ליה קוב"ה כו' ע"ש, ונגנז בהיסוד עצמו, בסוד (תהלים צז יא) אור זרוע לצדיק, כמ"ש שם (רכ ע"ב) וע"ש קמח סע"ב וקסו סע"ב ולה ע"א). ואינו מאיר מאז ולהלאה אלא דרך דופני העטרה, והוא החסד שמנהיג בו כל הדורות. אמנם בכל הששת ימי בראשית, הנה אזיל יומא קדמא בגילוי החסד שבו עם כלו יומין כנ"ל, ונתקן על ידו כל מע"ב כולם (כללים ח"א נז ע"א), אע"פ שאין יוצא החסד הזה ע"י פי היסוד, מ"מ נהנין ממנו כידוע בסוד נהיר לנוק' דרך דופן,

כתיב הכא מה רב טובך וכתיב התם וירא אלהים את האור כי טוב אשר צפנת בגין דאסתכל קודשא בריך הוא בההוא נהורא ואסתכל באינון חייביא דזמינין למחטי בעלמא וגניז ליה לההוא נהורא למזכי ביה צדיקיא לעלמא דאתי כמה דאתמר:

פעלת בקדמיתא צפנת ולבתר פעלת אלא צפנת כמה דאתמר פעלת בגין דההוא נהורא דגניז ביה עביד קודשא בריך הוא אומנותא דעלמא מנלן דכתיב (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם [באברהם כתיב] וההוא נהורא דאברהם¹³³³ גניז ליה קודשא בריך הוא וביה עביד אומנותא דעלמא דכתיב (תהלים לא כ) פעלת לחוסים כן לאינון דיתבו תחות צלא דקודשא בריך הוא:

תרגום: אוי לאותם שנופלים ולא יקומו, ולא יאורו באור הגנוז לצדיקים לעולם הבא. אשריהם הצדיקים לעולם הבא, שכמה מאורות גנוזים להם, כמה עדונים באותו העולם טמונים להם, שנאמר "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך". מה רב טובך, הרי פרשוה שזהו אור הגנוז לצדיקים לעולם הבא, שנאמר "וירא אלהים את האור כי טוב", ונאמר "אור זרע לצדיק ולישרי לב שמחה". ועל זה מה רב טובך.

כתוב כאן מה רב טובך, וכתוב שם "וירא אלהים את האור כי טוב". אשר צפנת, משום שהסתכל הקדוש ברוך הוא באותו האור והסתכל באותם הרשעים שעתידיים לחטא בעולם, וגנוז את אותו האור לזכות בו את הצדיקים לעולם הבא, כמו שנתבאר.

פעלת. בראשונה צפנת, ואחר כך פעלת. אלא צפנת, כמו שנאמר. פעלת, בשביל אותו האור הגנוז בו עשה הקדוש ברוך הוא את אמנות העולם. מנין לנו. שנאמר "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם", כתוב באברהם, ואותו אור של אברהם גנוז אותו הקדוש ברוך הוא, ובו עשה אמנות העולם, שנאמר "פעלת לחוסים כן", לאותם שיושבים תחת צלו של הקדוש ברוך הוא.

(לב) עי' זהר ח"א לא ע"ב: יהי אור ויהי אור כל מה דאתמר ביה ויהי הוא בעלמא דין ובעלמא דאתי אמר רבי יצחק אור דברא קב"ה בעובדא דבראשית הוה סליק נהוריה מסייפי עלמא עד סייפי עלמא¹³³⁴ ואתגניז מאי טעמא אתגניז בגין דלא יתהנון מניה חייבי עלמא ועלמין לא יתהנון בגיניהון והוא טמיר לצדיקיא לצדיק דיקא¹³³⁵ דכתיב (תהלים צז יא) אור זרוע לצדיק¹³³⁶ ולישרי לב שמחה וכדין יתבסמון עלמין¹³³⁷ ויהון כלא חד¹³³⁸ ועד יומא דיהא עלמא דאתי¹³³⁹ הוא טמיר וגניז¹³⁴⁰ ההוא נהורא נפק מגו חשוכא¹³⁴¹ דאתגלפא בקלפוי דטמירא

ע' הארת המוחין (פרק ט), והוא החסד שמנהיג את כל הדורות וזן בחסדו כל בשר מקרני ראמים ועד ביצי כנים, אלא שהוא בהסתר פנים ואין נסים נגלים עד לעתיד. וכ"ז הוא מסוד הסירוס, עד לעתיד שאז יתגלה בפום אמה. אבל אור הנקבה נתבטל הכל עד לע"ל, ולכן הנקבה היא עתה גבורה, אבל חסד הזכר אינו נפסק אפי' רגע אחת (כמ"ש פ' תרומה קמ"ט רע"א ופ' פקודי ר"כ ע"ב) (כללים ח"א פא ע"ג, ועי' עוד כללים ח"א קב ע"ב), עי' פ' בא לה ע"א ע"ש כל הענין, וכן בפ' תרומה קמח סע"ב ושם קסו ע"ב ופ' פקודי רכ ע"ב וכן בפ' בראשית ל"א סע"ב (כללים ח"ב סח ע"ב).

¹³³³ הוא אור התיקון דשם מ"ה כמ"ש בח"א דף כ רע"א (לש"ו). עי' הערה לעיל בשם ספר הכללים.

¹³³⁴ מיסוד דאימא שמשם יציאתם עד יסוד דמלכות (מ"מ).

¹³³⁵ אפילו כאשר מתגלה חסד בפומא דאמה נשאר עיקרו בפנימיותו (כללים ח"ב סח ע"ב).

¹³³⁶ בא בזה להוכיח כי עיקר האור נשאר ביסוד ומה שיצא הוא רק תמצית ממנו (כללים ח"א פא ע"א).

¹³³⁷ יהיו כל העולמות מאירים מאותו האור ויהיו כולם נמתקים ומתוקנים (אור יקר).

¹³³⁸ היינו שיהיו נקשרים כי כאשר יהיה אור החכמה מתפשט שהוא סוד אור גנוז. הנה יחוד

נמצא למעלה ולמטה וכל עולמות מיוחדים משפיעים זה בזה ומקבלים דין מן דין (אור יקר).

¹³³⁹ פי' זמן העתיד שהוא עולם הבא ויצא העולם מזוממה הנחש ותהיה אור הגנוז מאיר (אור יקר).

¹³⁴⁰ והוא עד זמן תחיית המתים כמ"ש לקמן קלא ע"א ועי' פרשת יתרו סט ע"ב (לש"ו).

¹³⁴¹ הענין דאיהו קשיא ליה כיון דאמרת דאיהו גנוז לצדיקים לעתיד לבא דהיינו גנוז בבניה שהיא נקראת עולם הבא א"כ אינו לצדיקים שהם צדיק וצדק אלא גנוז בעולם הבא לבד לזה פי' שעם היות שאנו אומרים שהוא גנוז עכ"ז יש בו מציאות נשפע למלכות וליסוד והא כיצד ההוא נהורא שהוא בבניה נפיק מגו חשוכא פי' יוצא מהבניה מתוך הגבורה שהוא חושך דאתגלפא פי' היא נחקקת ונמצא בקליפוי דטמירא פי' הספירות הם דא קליפא לדא ונמצא הבניה קליפא לחכמא והחסד קליפא לבניה וגברה דליפא לחסד ומתוך קליפות אלו לאלו הכתר שהוא טמירא נמצא החשך בגבורה ומתוך אותו החשך אור הגנוז יוצא קצת עד דמההוא נהורא דאתגניז בבניה וכו' (אור יקר). פי' בינה שנקראת חשך (מ"מ).

דכלא¹³⁴² עד דמההוא נהורא דאתגניז¹³⁴³ אתגליף בשביל חד טמירא לחשוכא דלתתא¹³⁴⁴ ונהורא שארי¹³⁴⁵ ביה¹³⁴⁶ מאן חשוכא דלתתא¹³⁴⁷ ההוא דאקרי לילה דכתיב ביה (בראשית א ה) ולחשך קרא לילה

תרגום: "יהי אור ויהי אור". כל מה שנאמר בו ויהי, הוא בעולם הזה ובעולם הבא. אמר רבי יצחק, אור שברא הקדוש ברוך הוא במעשה בראשית, היה עולה אורו מסוף העולם ועד סוף העולם ונגנז. מה הטעם שנגנז, כדי שלא יהנו ממנו רשעי העולם, והעולמות לא יהנו בגללם, והוא שמור לצדיקים, לצדיק דוקא, שכתוב "אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה", ואז יתבשמו העולמות ויהיו כולם אחד. ועד היום שיהיה העולם הבא הוא [האור] נעלם ונגנז. אותו אור יצא מתוך החושך, שנחקק במטה שנסתר מכל, עד שמאותו אור שנגנז, נחקק בשביל אחד טמיר לחושך שלמטה, והאור שרוי בו. מיהו החושך שלמטה, אותו שנקרא לילה, שכתוב בו "ולחושך קרא לילה".

(לג) נודע כי אבא ואימא כל אחד כלול מן עשר ספירות בפרצוף אחד שלם אבל ז"א אין בו רק שש קצוות בלבד אמנם בזמן הגדלת המוחין אז ניתוספה לו י' בראשית ו' זעירא שלו ואז נשלם לעשר ספירות גמורות והנה זהו סוד שם ההויה כי אבא שיש לו פרצוף גמור בי"ס רמוז בי' של ההויה אבל ז"א שאין בו רק שש קצוות נרמז באות ו' של ההויה לפי שאין בשורשו רק ו' קצוות ובזמן המוחין ניתוספה י' בראשית ו' זו כנז' שהם סוד המוחין ואז נשלם לי"ס ולכן אותם ג' ראשונות אינם בו בקביעות כי על ידי תפלותינו הם באים. ואח"כ חוזרים ומסתלקין ולא נשאר בו בקביעות רק השש קצוות בלבד כנודע אצלנו וכיון שהשלשה ראשונות אינן קבועות תמיד בו אינו נקרא רק בשם וא"ו בלבד ואמנם לעתיד לבא שאז אין היצר הרע ואין רמאות ועבירות בעולם יהיה הז"א קבוע תמיד אף בשלשה ראשונות ויהיה תמיד שלם בפרצוף של עשר ספירות גמורות ויהיה שקול בערך אבא ויהיה נקרא באות י' כמו אבא ואז במקום מה שהוא עתה שם יהו"ה יהיה אז שם יהי"ה באופן כי זווג עליון דאבא ואימא יקרא י"ה וזווג תחתון דז"א ונוקביה גם הוא נקרא י"ה ולא ו"ה ובהתחבר יחד שני הזיווגים יקראו בשם יהיה וזמ"ש גם תשלום הפסוק ה' אחד ושמו אחד רוצה לומר כי עתה בהיות שהז"א לפעמים הוא ח"ו פגום וחסר ואין בו רק שש קצוות איננו יכול להזדווג עם נוקביה ולהתיחד תמיד עמה ביחוד אבל לעתיד שיהיה ז"א גם הוא שוה אל ערך אבא שלם בי"ס לכן יהיה ה' שהוא הז"א אחד וגם נוקביה תהיה אחד ויתייחדו יחד שניהם ביחוד אחד תמידי ע"ד אבא ואימא שתמי' הם ביחוד אחד דלא פסיק זווגיהו לעלמין (שער מאמרי רשב"י).

ע"י כפי' האריז"ל במאמרי רשב"י כי לעתיד יתעלו האותיות ו"ה לי"ה ויהא כל השם ברזא דיהיה ע"ש. אמנם אין כוונתו שיתבטל הו' ויעשה לי' אלא כוונתו הוא שיושלם הו' להיות במוחין שלימים תמיד כמו הג"ר וז"ש ברזא דיהיה, ור"ל שיהא גם לו' מוחין תמידין דהג"ר לעולם, אבל התפשטות הו' א"א שיתבטל ח"ו כי הו' שהוא אבא אין לו התפשטות שהוא רק עד החזה וכן הו' עלאה היא רק עד הטבור, משא"כ הו' הוא מתפשט עד למטה כולו ועיקר התחלתו עתה הוא רק מהטבור אבל לעתיד יתעלה התחלתו ג"כ עד ראש אבא, משא"כ או"א אין להם התפשטות אלא ע"י שמתלבשין בזו"ן והרי יתעלו הו' להיות ברזא דו' אבל לא יתבטל התפשטותו למטה, ויהיה הו' בבחי' הבריח התיכון המברית מן הקצה אל הקצה, וראיה גמורה לזה כי הרי אמר האריז"ל שלעתיד יתבטלו המ"ה וב"ן ויתעלה להע"ב וס"ג ואם נאמר שיעשה הו' לי' הלא אי אפשר למצוא כלל החשבון דע"ב וס"ג אמנם מה שישתנה לעתיד הוא הוויין שבצורת ההי"ן כי עתה הם ווי"ן קטועין בלי ראש וכמ"ש בזווגים פ"ד ולעתיד יושלמו לוויין עם ראש (לש"ו). ע"י דע"ה ח"ב עה ע"ד.

אין א"ס ית"ש מתגלה ומראה יחודו בהאותיות וה' דהשם כשהם בפנ"ע בלתי האותיות יה כדי שלא ינקו החיצונים מהארתם ח"ו, ואינו מתגלה יחודו בהם אלא רק כשהם עם האותיות יה דוקא, כי יה, שהם חו"ב, הנה הם לא היו במיתת המלכים כלל, ולא יצא מהם סיגים, הנה מתפחדים החיצונים מאד ובורחים מהם, כי זוחלים ורועדים מרשפי אש שלהבת יה השורף

¹³⁴² פי' שבינה נחקה בהכאת ובהארת א"א שנקרא טמירא דכולא (מ"מ).

¹³⁴³ פי' שהחסדים דאימא הנזכר נחקקו והאירו בכח שביל חד שהוא יסוד דאבא (מ"מ).

¹³⁴⁴ מלכות שהיא חשך הנמשך מהחשך העליון דהיינו גבורה תתאה דאתי מגבורא עילאה (אור

יקר). פי' שהחסדים הנז' טמורים כדי לתתם למלכות שהיא חשוכא דלתתא (מ"מ).

¹³⁴⁵ כרי (אור יקר). פי' חופר ונכנס בעצם המלכות ומאיר בתוכה (אור יקר).

¹³⁴⁶ הוא אור הגנוז (אור יקר). פירוש בשביל הנז' (מ"מ).

¹³⁴⁷ היינו מלכות (אור יקר).

ומכלה את כל החיצונים, ולכן כל זמן שיש עדיין מציאות הס"א בעולם, אינו מתגלה א"ס ית"ש את יחודו בהאזנות וה, אלא רק כשהם בצירוף יה דוקא. וזהו מה שאותיות יה לבד יש בהם לבד ג"כ קדושת השם, משא"כ בהאזנות וה לבד, והטעם והסיבה הוא כנז'. וזהו הענין דאין שמו שלם עתה, משא"כ לעת"ל כשימחה שמו של עמלק ימ"ש, ויכלה כל הס"א לגמרי, אז יתגלה ויתראה היחוד דא"ס ית"ש בו"ה כמו ביה, והוא רזא דיהיה שאמרו בזוה"ק (ויקהל רטז רע"ב), ויושלם אז שמו ית"ש לגמרי ובשלימות (דע"ה ח"ב קיז ע"א), עי' דע"ה ח"ב קס ע"ג. כאשר תתבטל הפרסא הנה תתגלה בה אור מקורה ותעשה היא אז לראש פינה ויהיה אורה גדולה מן השמש וכן יתגדל ז"א בהמוחין דגדלות שני כי יוכלל בהאבא עצמו ויתעלה אז בסוד יהי"ה שאמרו בזוה"ק ויקהל רט"ז ב' כנ"ל סעיף ד' וכן יתעלה אז גם האצילות כולו לעלות בכל החג"ת דא"ק ולהכלל בהעקורים ובהא"ק עצמו וכ"ז הנה הוא שליטת הע"ב וס"ג דלעתיד שיאירו ויתגלו הן הע"ב וס"ג הכלליים שבא"ק והן הע"ב וס"ג שבהא"א דהאצילות ויאיר אז רק הארת הג"ר בכל מקום ר"ל גם ובכל הז"ת כי יוכלל הז"ת בהג"ר ויאיר אז רק אור הג"ר לבד (כללים ח"ב קלב ע"א), אות ו' הוא בהוה, שהוא מזמן הבריאה והלאה בכל משך ימי העולם, כי הו' הוא מורה על הגילוי, וגילוי ית"ש הוא רק מזמן הבריאה והלאה, כי מאז נתגלה לזולתו. ובהוה הי' נעלם, משום שהגילוי דאות י' הוא יהיה רק לעתיד (ביאורים ח"א דף ב ע"ג).

(לד) ותא חזי¹³⁴⁸ רישא שירותא דמהימנותא¹³⁴⁹ גו מחשבה בטש בוצינא דקרדינותא¹³⁵⁰ וסליק גו מחשבה¹³⁵¹ [ואפיק] נצוצין¹³⁵² נציצין זריק¹³⁵³ לתלת מאה ועשרין עיבר¹³⁵⁴ ובריר פסולת¹³⁵⁵ מגו מחשבה ואתבריר :

¹³⁴⁸ עי' אריכות במב"ש לה ע"ד.

¹³⁴⁹ ר"ל ראש האצילות כמש"ו (יהל אור). עי' ביאור כל הדבור זה בספר לש"ו בטנת"א פ"ה אות מח ועי' דע"ה ש"ך ופ"ר ורפ"ח סי' ב (לש"ו), והוא בראשית התחלת גילוי דאצילות, שהיא אמונת ישראל, שאנו מאמינים שהוא ית"ש לבד מהוה וממציא הכל ומשגיח ומנהיג את הכל, וכ"ז הוא ע"י גילוי האצילות, וע"ז אמר כי הנה ראשית התחלת גילוי, והוא העולם דהנקודות, ששם נעשה שורש האצילות ושורש לכל העולמות ב"ע (ביאורים ח"א סו ע"ד).

¹³⁵⁰ המחשבה הוא הע"ב דהמ"ס שבא"ק, והוא שורש בחי' פרצוף אבא שבא"ק, והבוצד"ק הוא הס"ג דהמ"ס שבא"ק שורש כל הגבורות, והוא שורש בחי' פרצוף אימא שבא"ק. והנה עלה הבוצד"ק אל הע"ב להעלות שם כל מה שעלה בו למ"ן מהבחי' האחרונות דהנהי"ם דא"ק, ורצה הבוצד"ק להעלות אותם ג"כ למ"ן אל הע"ב, כי שם הוא עיקר כל עליית המ"ן ותיקונם (ביאורים ח"א סו ע"ד).

¹³⁵¹ הבוצד"ק העלה אותם בהע"ב כדי לקבל שם תוספת אור מא"ס השורה בקד"א ומ"ס, וכדי שיתקנו ויושלמו (ביאורים ח"א סו ע"ד).

¹³⁵² שהבוצינא דקרדינותא הוא דזריק ניצוצין (יהל אור). כל אורות הנקודות כולם שהוציא אותם דרך העינים, והיו רק בבחי' נקודות קטנות לבד. והטעם והסבה בזה הנה בארנו אותו בארוכה בספר הכללים כלל י"ח ענף א' ב' וכן בספר הדע"ה ח"א ע"ש, אמנם עכ"ז הנה גם מה שנעשו למציאות הנקודות וכל מלכותם וסדרם ועינים כולם, הנה כ"ז נתהווה ג"כ רק ע"י אותה המחשבה העליונה שהוא הע"ב דהמ"ס שבא"ק, ע"י שעלו שם, כי משם קבלו התיקון והסדר לכל זה וכו' הכוונה הוא על עלייתם בהע"ב דהמ"ס שבא"ק, והוציא אותם דרך העינים (ביאורים ח"א סו ע"ד).

¹³⁵³ ויקרא רצב ע"ב (הערת הזהר). הגם שאמרנו כי יציאתם מהעינים היה בסוד טיפת קרי מהע"ב דהמ"ס, וכל טיפת קרי הנה הוא בבחי' זריקה שזרק אותן לחוץ, וכמ"ש בזוה"ק (פקודי רנד סע"ב) ניצוצין זריק כו', עכ"ז הנה שורשם ועיקרם נשאר בו, והיו תלויים ואחוזים שם, וכן הוא לעולם (דע"ה ח"א יד ע"ג), כולם היו דינין תקיפין, ומחמת שהיו בסוד הדין הקשה נתחרבו ונתדעכו לניצוצין שאין בהם ממש, וכן הוא כ"ז באד"ר (נשא דף קלה וקמ"ב) ובאד"ז (רצ"ב) ובפ' פקודי (רנ"ד סע"ב) (דע"ה ח"א נט ע"ד, עי"ש עוד).

¹³⁵⁴ כל בחי' הש"ך הנה הוא מהמ"ס (דע"ה ח"ב קמג ע"א). מ"ש הזוה"ק רק ש"ך נציצין הגם שבאמת הם ש"ך ופ"ר ורפ"ח, כי הזוה"ק כולל אותם בכלל חדא וכמו שיתבאר עיקר הענין בזה למטה שהש"ך הוא שורש כולם וכו' מ"ש "ואתבריר" בלשון הוה, ר"ל שכן הוא הולך ונברר תמיד, והוא בכל התלאות שעוברים על כל באי עולם מהחטא דעץ הדעת עד עת קץ הימין (ביאורים ח"א סו ע"ד).

¹³⁵⁵ עתה צריך שיתבררו מיין נוקבין של אימא שכבר היו מבוררין ועתה נפלו בקליפות ונתערבו שם וגם צריך לברר מיין נוקבין של נוקבא דז"א אשר עדין לא נתבררו ותמיד היו נתונים בעמקי הקליפות. והנה הנשמות של אלו העשרה הם מעלים תמיד מאז ועד ביאת המשיח כנז' בחינת מיין נוקבין של אימא אשר נפלו למטה בקליפות. וזמ"ש תא חזי נשמתא דאילין רוצה לומר בחינת הנשמות של אלו העשרה הרוגי מלוכה הוא לאשלמותא דרוחא קדישא כלומר להשלים החסרון

[אוף הכי כגוונא דא סליק במחשבה כמה דאתברר ביה פסולת ואתברר] אוף הכי אלין (די) בהו אשתלים מאן דאצטריך ודאי כד סליק במחשבה וכלא¹³⁵⁶ ויתברר אלין די בהו אשתלים מאן דאצטריך ודאי כד סליק במחשבה¹³⁵⁷ סליק וכלא כמה דאצטריך חדו¹³⁵⁸ מסטרא דא ועציבו מסטרא דא¹³⁵⁹:

תרגום: ובא וראה, ראש ראשית האמונה תוך המחשבה, מכה הניצוץ החזק, ועולה תוך המחשבה (ומוציא) ניצוצות, וזורק ניצוצות לשלש מאות ועשרים עברים, ובורר פסולת מתוך המחשבה, ונברר.

אף כך כמו כן עולה במחשבה, כמו שנברר בה פסולת, (והתברר אף כך. אלו שבהם השתלם מה שצריך, ודאי כך עלה במחשבה והכל) ונבררו אלה, שבהם השתלם מה שצריך. ודאי כשעלה, עלה במחשבה, והכל כמו שצריך. שמחה מצד זה, ועצב מצד זה.

(לה) הרי הקשה הרב עצמו בשער מול"מ פרק ב שהאריז"ל ז"ל: גם דע כי שיעור הזמן אשר לא מטי האור בספי' הוא רגע אחד לבר, וז"ס (תהלים לו) כי רגע באפו, כי הסתלקות האור שהוא לא מטי היה מחמת זעם ואף מחמת התחתונים שאין בהם כח, אך המשך בחינת מטי שהוא חזרת האור למטה להחיות העולמות אין בהם שיעור, כי כפי מעשה תחתונים כך יהיה, וזהו חיים ברצונו. כפי הרצון שיהיה אז, ר"ל כפי מעשה בני אדם כך ימשך זמן החיים ההם. והקשה בביאורים (&) שהרי כל מטי הוה לא מטי בבחי' אחרת

כל זה קשה להולמו, כאן מבאר שהלא מטי הוא בסיבת מעשה התחתונים והכעס רח"ל ועוד, ומשמע שהדבר תלוי בבחירת האדם, והרי מכל הדרושים מבואר כי 'לא מטי' הוא מחמת גודל מעלת האור שהוא מיוחד לעולם למעלה שהוא דבוק בא"ס, ולכן חוזר תמיד למעלה, ולכן תמיד האור הוא במטי ולא מטי, והוא נוהג בעקודים לעולם הן בכעס והן ברצון. וכן קשה על

של רוחא קדישא עלאה סטרא דקדושה שהרי אותם המיין נוקבין שלהם הנתונים בעמקי הקלי' וכדי להעלותם משם בעי דלהון עשרה רוחין מתתא כדקא יאות רוצה לומר שאלו העשרה דורות ונשמות של אלו הצדיקים הרוגי מלוכה שיהיו מתתא רוצה לומר שיעלו את המיין נוקבין מתתא לעילא כדקא יאות וזה מדבר בבחינת מיין נוקבין של אימא וכנגד העלת מיין נוקבין של המלכות אמר וגופא דלהון יתמסר למלכו' אחרא פירוש כי על ידי הצער שסבלו גופם ממש במה שנהרגו יש יכולת בגופם לעלות את המיין נוקבין של המלכות הנתונים ומוטבעים תוך הקלי' הנקראים מלכו אחרא שכנגד המלכות דקדושה וכיון שאותם הגופים שלהם נמסרו ביד מלכות הרשעה של הקליפות היה יכולת בהם ללקט משם הנשמות הנק' מיין נוקבין הנתונים שם ולהעלותם אל המל' של הקדושה. וכמו שביארנו בפסוק עת אשר שלט האדם באדם לרע לו וכו' אל תתמה לומר איך אפשר כי גופתם יש בהם כח להעלות מיין נוקבין כי על ידי מעשיהם הגדולים ובפרט כאשר נהרגו אח"כ על קדוש השם אין ספק כי נזדככו גופם בתכלית הזיכרון ונעשה רוחני ממש כנודע כי לסיבה זו לא נזכרה מיתה בצדיקים ועוד ראינו גמורה ממש ע"ה שעלה גופו למרום. ואליהו ז"ל שעלה גופו בסערה השמימה וחנן ז"ל וכן אותם העשרה שנכנסו חיים בגוף ונפש בג"ע הארץ כר' יהושע בן לוי וחביריו ומה גם אלו שנהרגו באותה ההריגה המשונה נוסף על גודל חסידותם ושרש נפשם היותם סוד השבטים בעצמן כי בלי ספק שנתעלו גופם יותר מנשמו' שאר בני אדם (שער מאמרי רשב"י). ע' בזה בס' יהל אור להגר"א בפ' פקודי ד' ל' ול"א שם ובשער מאמרי רשב"י בפ' פקודי בד' כ"ד ע"ג ובד' ס"ב ע"ג וס"ג ע"ב ובספר הגלגולים החדש פ' ט"ל ומ"ב ומ"ג וכו', לכך נקראו הרוגי מלוכה, כי הם ממש אלו הז' מלכים, ר"ל כי אלו הז' מלכים ממש הם אשר הרגו אותם (ביאורים ח"ב קב ע"א).

¹³⁵⁶ מתחילת הפיסקא עד כאן נמחק בדפ"ק.

¹³⁵⁷ ר"ל שגופם נמסר לס"א, ובררו הניצוצין, בסוד מ"נ. ובנשמתם השלימו ע"ס, וכל הבירורין הוא במחשבה, סוד מ"נ כידוע. וז"ש כד סליק במחשבה. ור"ל שז"ש (מנחות כט ע"ב) אמר לפניו רבש"ע זו תורה וזו שכרה, א"ל שתוק כך עלה במחשבה. וזהו עלית הניצוצין לתוך המחשבה. וכך עלה במחשבה בתחלה, והשתא אשתלים. והשלמותם הוא לפי שלא נבררו כל הש"ך ניצוצין בתחלה, כמ"ש באד"ר דף קל"ה ע"ב וכד אתא האי דיוקנא אתכללו כלהו ואתחזרו לקיומא אחרא, מנהון אתבסמו, מנהון אתבסמו ולא אתבסמו, ומנהון לא אתבסמו כלל כו'. והענין כי ג"ר אתבסמו לגמרי, ולכן אין פגם נוגע בהן. ר"ק אתבסמו ולא אתבסמו. מלכות לא אתבסמה כלל. וז"ס מ"ש בס"ד פ"א מלכין קדמאין מיתו וארעא אתבטלת. ולכן נקרא מחשבה י"ש וא"ל כנ"ל, שלא נתבררו רק י"ש וכו' (יהל אור).

¹³⁵⁸ חידו (דפ"ו).

¹³⁵⁹ ר"ל שגופא דלהון מסט' דס"א בעציבו, ונשמתא דלהון מסט' דקדושה בחדו. והענין כי גופם מימי הרעה, ששולט בהם הס"א, ולכן הם בעציבו, כי דרגא דס"א הוא עצבון, ודרגא דקדושה הוא שמחה כמש"ו (יהל אור).

דבריו כאן, כיצד יתכן לומר ש'מטי ולא מטי' אינם שווים בשיעור א', הרי "לא מטי" הוא רק רגע, ו"מטי" הוא זמן ארוך יותר, והלא כל זמן שבעליון הוא "לא מטי" הרי בתחתון הוא לעולם "מטי".

אלא עומק דברי הרב הם, שהדבר תלוי בסיבת הלא מטי: לפעמים בעקודים הלא מטי מטעם קלקול ופגם, אמנם מכיוון ששם החסד הוא עצום מאד, לכן כל הלא מטי שהוא מחמת קלקול ופגם שיעורו הוא רק כרגע, שכן תיכף חוזר למקומו. ממילא הלא מטי והמטי כאחד שיעורם הוא רק כרגע, שהרי מסתלק וחוזר ומסתלק וחוזר. ומה שחוזר ונכנס הוא רק בתורת הכרח, וכדי שלא יחרב העולם אזי כל העקודים הוא כאחד בלא מטי, שכן אין הרצון אז להשפיע כלל אלא רק להסתלק, וכל המטי הוא רק בע"כ, והכוונה אז ג"כ להסתלק תיכף, ולכן כל העקודים דאז הוא כאחד בבחי' לא מטי. אמנם כאשר הוא מחמת זכות ורצון, אזי אין שיעור קצוב הן להלא מטי והן למטי, שהרי הלא מטי הוא כדי לקבל מלמעלה ולהשפיע למטה, שכן הכתר עולה למקורו להתייחד באור א"ס, ויונק שם ומקבל שפע חדש ויורד אח"כ למטה להשביעם מנועם הזיו העליון דאור א"ס. שכן כל עלייה היא בבחינת לא מטי ותכליתה לקבל תוספות אור וברכה, וכל ירידתם, שהוא בבחינת מטי, תכליתה להשפיע תוספות אור וברכה למטה, וככל שהתחתונים זכים ובהירים יותר, הם ראויים יותר לקבל יותר נועם זיו האור העליון. לכן בעת הזכות והרצון, שהתחתונים ראויים אז לקבל, אין שיעור קצוב לא להלא מטי ולא להמטי, שכן מקבלים ומשפיעים בשיעור גדול (ביאורים ח"ב נט ע"ד).

(לו) אמנם יעויין בע"ח שבירה ג' ז"ל, עכ"ז בהיותם למטה ממקומם נחלש כוחם מעט, ולכן אין להם כח לעלות למעלה. אבל אור הת"ת אשר עמד במקומו ולא נשתנה טעמו וכחו בו חזק, וע"כ בראותו עצמו בלתי כלי אפשר לו שיעלה למקום אשר יצא משם, עכ"ל. משמע שהאורות נשארו באצילות, רצ"ע.

אמנם עי' ע"ח רפ"ח ז"ל, בחי' ז"ת שהם הנקרא זו"נ של עולם האצילות, וכיון שירדו אל הבריאה נקרא אצלם מיתה וכו' והוא אצלם כדמיון אדם התחתון בעה"ז כשמת שאז נפרדת נפשו מגופו ונפשו מסתלקת, ותשוב למקומה האמיתי אל האלקים אשר נתנה. וגופו, שהוא עפר, ישוב אל הארץ ויורד ממדרגתו שהוא בחי' אדם. וענין זה נקרא מיתה, וכך אירע אל המלכים האלו, כי נשמתן, שהם אורות שלהם, עלו אל מקומם הראשון שהוא אצילות. אמנם גופם, שהם הכלים שלהם ירדו לעולם הבריאה ושם היה קבורתם, עכ"ל. ואתיא כרבינו, שבמלכים היתה עליה - לאורות, ושכירה וירידה - לכלים.

והנה עי' עץ חיים שער התיקון א', ז"ל, אמנם בחי' המ"נ שאמרנו לעיל שעלו לצורך הזיווג העליון, הוא עצמו ענין עליית ז' אורות למעלה בבינה, וזכור הקדמה זו מה הוא ענין העלאת מ"נ, והנה בזווג זה צריך שיתוקנו כל הי"ס מכתו עד מלכות, כי אפי' ג"ר אינן מתוקנים ולכן בחי' העלאת מ"נ אלו היה למעלה בע"ב ס"ג דא"ק כמ"ש בע"ה, עכ"ל. ולפ"ז נראה שכן הוא עיקר כוונת רבינו כאן, וכן הוא ביאור דברי הע"ח בשער ריש פרק ח, שענין תהליך השכירה הוא לבוא לידי תיקון ועלייה לאימא בהדרגה על ידי מ"ן.

(לז) ז"ל הס"י: (פ"א מ"ח) עשר ספירות בלימה, בלום פיך מלדבר ולבך מלהרהר, ואם רץ פיך לדבר ולבך להרהר שוב למקום, שלכך נאמר (יחזקאל א יד) והחיות רצוא ושוב ועל דבר זה נכרת ברית.

ז"ל הזהר: מחשבה אפיק רעותא (רעותא אפיק כלא) רעותא דנפיק מגו מחשבה אפיק קלא דאשתמע וההוא קלא דאשתמע סליק לקשרא קשרין מתתא לעילא היכלין תתאין בעלאין קלא דאיהו קשרין ומשיך ברכאן מעילא לתתא בלחישו סמך אלין ארבעה סמכין מחשבה ורעותא קלא ומלה סמיכו בסיומא דקשורא אתר דכלא אתקשר ביה כחדא ואתעבידו כלהו חד.

תרגום: מחשבה מוציאה רצון (רצון מוציא הכל) רצון שיוצא מתוך מחשבה מוציאה קול שנשמע ואותו קול שנשמע עולה לקשר קשרים ממטה למעלה היכלות תחתונים בעליונים הקול שהוא קושר קשרים ומושך ברכות ממעלה למטה בלחש תומך את ארבעת התומכים הללו מחשבה ורצון קול ודבור סמך בסיום הקשר המקום שהכל נקשר בו כאחד וכולם נעשים אחד.

ועי' עוד ח"ג רכט ע"ב: דקב"ה שריא בראייה וכן שכינתיה דאורייתא ותורה אור שכינתיה ראייה דיליה יהו"ה במראה אליו אתודע (קב"ה במראה אליו אתודע שכינתיה) במחשבה מלגו בינה בן יה ישראל עלה במחשבה הרהור חכמה לחכימא ברמיזא חכמה עלה במחשבה דאיהו בינה מחשבה והרהור כלא חד חכמה לא אשתמודע אלא בבינה ובינה בלב ובגין דא מחשבה בלב הרהור בלב וכן אורייתא ס"ת מצוה.

תרגום: שהקדוש ברוך הוא שורה בראיה, וכן השכינה שהתורה "ותורה אור", והשכינתו היא ראייה שלו, "ה' במראה אליו אתודע" (הקדוש ברוך הוא במראה אליו אתודע שכינתו). במחשבה מבפנים, בינה בן י"ה, ישראל עלה במחשבה, הרהור חכמה, לחכם ברמז, חכמה עלה במחשבה שהוא בינה, מחשבה והרהור, הכל אחד. החכמה לא נודעת אלא בבינה, והבינה בלב, ומשום זה המחשבה בלב, הרהור בלב. וכן התורה, ספר תורה מצוה.

(לח) רבי חייא פתח (תהלים קד טז) ישבעו עצי יי' ארזי לבנון אשר נטע מה כתיב לעילא (שם טו) ויין ישמח לבב אנוש וגו' וכי מאי האי להאי אלא הכי אוליפנא דכתיב (שם יד) מצמיח חציר לבהמה וגו' וכי שבחא דבהמה דאית לה חציר אתא דוד למימר ברוח קודשא אלא מצמיח חציר אלן אינון שתין אלף רבוא דמלאכין שליחן¹³⁶⁰ דאתבריא ביומא תניינא דבראשית וכלהו אשא מלהטא אלן אינון חציר אמאי חציר בגין דצמחין כחציר¹³⁶¹ דא בעלמא דכל יומא ויומא אתקצירו השתא¹³⁶² ולבתר צמחין ומהדרין כמלקדמין וע"ד כתיב מצמיח חציר לבהמה הה"ד (משלי יב י) יודע צדיק נפש בהמתו¹³⁶³ ותנינן אלף טורין¹³⁶⁴ סלקין לה בכל יומא ויומא¹³⁶⁵ וכל טורא וטורא שתין רבוא¹³⁶⁶ הוי והיא אכלה:

תרגום: רבי חייא פתח "ישבעו עצי ה' ארזי לבנון אשר נטע". מה כתוב למעלה "ויין ישמח לבב אנוש וגו'", וכי מה זה לזה, אלא כך למדנו, שכתוב "מצמיח חציר לבהמה וגו'", וכי שבח לבהמה שיש לה חציר, בא דוד לומר ברוח הקודש. אלא "מצמיח חציר", אלה הם ששים אלף רבוא של מלאכים שליחים שנבראו ביום השני של בראשית, וכולם אש לזה, אלה הם "חציר". למה "חציר", משום שצומחים כחציר זה בעולם, שכל יום ויום נקצרו כעת, ואחר כך צומחים וחוזרים כמקדם. ולכן כתוב "מצמיח חציר לבהמה", זהו שכתוב "יודע צדיק נפש בהמתו", ושנינו אלף הרים מעלים לה בכל יום ויום, ובכל הר והר יש ששים רבוא והיא אוכלת.

(לט) ועשב לעבודת האדם (שם) עשב דא אלן אופנין וחיות וכרובים¹³⁶⁷ דכלהו מתקנן גו תקונייהו וקיימין לאתתקנא בשעתא דבני נשא אתיין לפולחנא דמאריהון בקרבניהון ובצלותא דדא איהו עבודת האדם ועשב דא אזדמן ואתעתד¹³⁶⁸ לעבודת האדם לאתתקנא בתקוניה כדקא יאות וכד אינון מתתקנן בההיא עבודת האדם לבתר מנייהו נפקי מזוני¹³⁶⁹ וטרפין

¹³⁶⁰ שליטן (דע"ה ח"ב סא ע"ב).

¹³⁶¹ התחלת הצומח אשר בעולמות בי"ע הנה הוא בהחיצוניות דעולם הבריאה, ובסוד הכתוב (תהלים קד יד) מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם (דע"ה ח"ב כב ע"ד), כל מיני הצמחים שנבראו ביום ג' ונאמר עליהם (בראשית א כט) הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע כו' ולכל חית הארץ ולכל עוף השמים ולכל רומש על הארץ אשר בו נפש חיה את כל ירק עשב לאכלה, הנה היו כולם אז בסוד מ"ש בזה"ק (בראשית יח ע"ב, ופ' פנחס ריז ע"א) בסוד הכתוב (תהלים קד יד) מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם (דע"ה ח"ב כז ע"א, ועיי"ש לד ע"א וכן נד ע"ג), עי' בראשית יז ע"ב יח ע"ב יט ע"א ובפ' תרומה קמד ע"ב ויקרא כה ע"ב פנחס ריז ע"א (דע"ה ח"ב סד ע"ב).

¹³⁶² אמר הרב ז"ל שמלאכים אלו הם מבירור המלכים שמתו והם זיקין דאדעכו לאלתר ולכן הם מתים ומתחדשים בכל יום, וטעם היותם מנהר די גור כי ה"ס היכל הזכות (רח"ו).
¹³⁶³ פי' צדיק הוא יסוד בהמתו היא מלכות והצדיק מברר להמלאכים אלו שעולים בה בסוד מ"ן (מ"מ).

¹³⁶⁴ גי' א"ל שד"י במילואו והם אל"ף הרים דעולם הבריאה (רח"ו).

¹³⁶⁵ לקמן רמ ע"ב (לש"ו).

¹³⁶⁶ פירוש והיינו החשבון דלעיל שאמר אינון שתין אלף רבוא לפי שהן אלף טורין וכל הר והר יש בו ששים רבוא. א"כ הם ששים אלף רבוא דהוא אדם דרכיב פירוש זעיר (מ"מ), [א"ה ע' בהיכלות פקודי רנ"ה ב' מ"ש הגר"א ז"ל בזה ע"ש] (יהל אור).
¹³⁶⁷ להמשיך שפע מהשכינה להעולמות, וכמו שלמעלה יש י"מ גם יש בה דבר ונוקב' תימורות וכרובים והם המלאכים העולים בעשן הקרבן והם אפי זוטרי (רח"ו).

¹³⁶⁸ היינו דכתיב בעמדם תרפינה כנפיהם, כי כאשר ישראל אומרים שירה או מתייחדים, אלו מזמנים להם, וכן בעבודה להתייחד למעלה. והיינו "אזדמן ואתער" בשרשם העליון, לאתתקנא בתיקוניה שהם מתייחדים זה בתוך זה להחיות בהיכל קדש הקדשים, כדפי' בזה"ק פקודי בסוד ק"ש וברכותיה ועמידה ע"ש (אור יקר).

¹³⁶⁹ שהם מקבלים השפע מלמעלה ומשפיעים אותו למטה בסוד מטטרון הנקרא שר העולם, שהמלאכים ממונים בשפעם על כל עניני המציאו' התחתון בסוד החול. מן הארץ מן המלכות

לעלמא דכתיב (שם) להוציא לחם מן הארץ ודא איהו (בראשית א יא) עשב מזריע זרע¹³⁷⁰ דהא חציר¹³⁷¹ לא מזריע זרע איהו אלא אזדמן למיכלא דאשא קדישא ועשב לתקונא דעלמא וכל דא להוציא לחם מן הארץ כל תקונין דבני נשא [דקא מתקני להאי עשב] (להוי להווא) ארץ דפולחנא דלהון למאריהון לספקא על ידיהון מההיא ארץ טרפי ומזוני להאי עלמא ולא תברכא בני נשא מברכין דלעיל

"ועשב לעבודת האדם", עשב זה האופנים האלה וחיות וכרובים, שכולם מתוקנים תוך תיקוניהם, ועומדים להתתקן בשעה שבני אדם באים לעבודת רבונם בקרבניהם ובתפלה, שזוהי עבודת האדם. ועשב זה מזומן ומוכן לעבודת האדם להתתקן בתיקונו כראוי. וכשהם מתתקנים באותה עבודת האדם, אחר כך יוצאים מהם מזונות וטרף לעולם, שכתוב "להוציא לחם מן הארץ", וזהו "עשב מזריע זרע". שהרי חציר לא מזריע זרע, אלא מוכן למאכל של אש קדושה, ועשב לתקון העולם. וכל זה "להוציא לחם מן הארץ". כל התיקונים של בני האדם שמתקנים את עשב הארץ הזה, שעבודתם לרבונם לספק על ידם מאותה ארץ טרף ומזונות לעולם הזה, ולהתברך בני אדם מברכות של מעלה.

(מ) ז"ל קלח ע"א: ואשכחן בכמה אתר דעלמא תתאה¹³⁷² לא סליק בשמא¹³⁷³ ואתיא סתם כגון האי וכגון (שם כד טז) ויקרא אל משה וכגון (שם א) ואל משה אמר עלה אל יהו"ה כלהו סתים שמא ולא סליק ביה אלא¹³⁷⁴ וכלא בגין דאית ביה דרגא עלאה ולגבי דרגא עלאה איהו לא סליק בשמא¹³⁷⁵ נהורא דשרגא לא סליק ביממא בנהורא דשמשא ועל דא לא סליק בשמא וכל אלין תושבחן [כבוד דיום] דשבת דאיהי וכבוד¹³⁷⁶ יום איהו תושבחתא עלאה על כל שאר יומין וס"א וכל אלין תושבחן אתקינו בתיקונא דשבתא דאיהו סליק ואתעטר בעטרין עלאין עטרין קדישין על כל שאר יומין:

תרגום: ומצאנו בכמה מקומות שהעולם התחתון לא עולה בשם, ובא סתם, כמו זה, וכגון "ויקרא אל משה" וכמו "ואל משה אמר עלה אל ה'", כולם שם נסתר, ולא עולה בו אלא (והכל) משום שיש בו דרגה עליונה, ואל הדרגה העליונה הוא לא עולה בשם. אור הנר לא עולה ביום באור השמש, ועל זה לא עולה בשם. וכל אלה תשבחות של כבוד יום השבת שהוא שבח עליון על כל שאר הימים. (וכל אלו התשבחות נתקנו בתקון של שבת שהיא עולה להתעטר בעטרות עליונות, עטרות קדושות על כל שאר הימים).

וז"ל קמז ע"ב: (ו) שמן למאור דא [משח] רבות עלאה דאתיא מלעילא תרין שמן אינון ואינון [חד] (תרי) חד לעילא דאקרי שמן המאור וחד לתתא דאקרי שמן למאור שמן המאור איהו עלאה¹³⁷⁷ דקיימא בודאי ולא פסיק לעלמין ותדיר מליא רבות קדשא וכל ברכאן וכל נהורין וכל בוצינין כלא אתברכאן ואתנהרן מתמן שמן למאור לזמנין אתמליא ולזמנין לא: תו הא תנינן כתיב (בראשית א טז) ויעש אלהים את שני המארת הגדולים¹³⁷⁸ וגו' ואף על גב דהא אוקמוה חברייא והכי איהו אבל שני המארת הגדולים אלין שמן המאור ושמן למאור עלמא

שממנה יונקים בהתיחדם בהיכל קדש הקדשים והיינו סוד יחודא תתאה איהי בדרגין דילה (אור יקר).

¹³⁷⁰ שפע למטה (אור יקר).

¹³⁷¹ מלאכים שהם נמצאים מאותם הרים לפי שעה ומתאכלין באש בהמה הנז' כדפי' לעיל. לתיקונא דעלמא שאם אותו הדין היה יוצא לתחתונים היה העולם בלה ואבד כרגע אמנם מתחלש ומתבטל במה שאותם המלאכים נאכלים באש ההוא (אור יקר).

¹³⁷² פי' מלכות משבח לגבי עלמא עילאה, פי' ז"א (מ"מ).

¹³⁷³ פי' לא הזכיר מי הוא המשבח, אלא אמר מזמור סתם (מ"מ).

¹³⁷⁴ מוסגר בדפ"ק.

¹³⁷⁵ פי' כיון שנזכר ז"א שהוא יום השבת, אין המלכות עולה בשם (מ"מ). במקום הדכורא אינה עולה הנוקבא בשם כלל, וכמ"ש בזוה"ק (תרומה קמז ע"ב ושם קלח ע"א) (דע"ה ח"א עה ע"ד), וה"ה כאשר נתגלה ב' אורות, רק מזכירים העליון בשם (דע"ה ח"א כד ע"ג), כאשר שהם שניהם ביחד, נקראת היא על שמו כמ"ש בזוה"ק בראשית (מט ע"א) (כללים ח"א קב ע"ב). לקמן קמז ע"ב (לש"ו)

¹³⁷⁶ (נ"א ביום השבת דאיהו תושבחתא) נוסף בדפ"ו.

¹³⁷⁷ נ"ל שהם חכמה ומלכות (רח"ו).

¹³⁷⁸ מה שנודע כי מיעוט הירח היה ביום ד', הנה הוא רק על ירידתה למטה בעולמות ב"ע, אבל מה שהיא במיעוט מהז"א הנה זה היה גם מתחילה. וכן אמרו בזוה"ק (פ' תרומה דף קמז וקמח) כי מ"ש את שני המארות הגדולים (בראשית א טז), הוא משום כי כל זמן שהיתה היא באצילות עם

עלאה ועלמא תתאה חד דכר וחד נוקבא וכל זמנא דדכורא ונוקבא אתיין כחדא¹³⁷⁹ תרווייהו קריין בלישנא דדכורא ובגין דעלמא עלאה אקרי (עלאה אקרי) גדול בגיניה עלמא תתאה דאתחבר בהדיה בכללא אקרי גדול:

כיון דאתפרש דא מן דא אדכרו בפרט כל חד וחד כדקא חזי ליה דא אקרי גדול ודא אקרי קטן ובגין כך אמרו קדמאי דליהוי בר נש זנבא לאריותא ולא רישא לשועליא¹³⁸⁰ ודכד איהו (דעד דאיהו) קיימא גו אריותא (לא) אקרי כלא (אלא) בכללא דאריותא זנבא דאריא אריא איהו בלא פירודא ואין בגו שועלים אפילו איהו רישא רישא דשועל שועל איהו בלא פרודא ושועל אקרי:

תרגום: "שמן למאור", זה שמן משחה עליון שבא מלמעלה. שני [סוגי] שמנים הם, והם אחד למעלה שנקרא "שמן המאור", ואחד למטה שנקרא "שמן למאור". שמן המאור, הוא עליון שעומד בודאי ולא פוסק לעולמים, ותמיד מלא משחת קדש וכל הברכות וכל האורות וכל הנרות כולם מתברכים ונאורים משם. "שמן למאור" לפעמים מתמלא ולפעמים לא.

עוד, הרי שנינו, נאמר "ויעש אלהים את שני המארות הגדלים וגו'" ואף על גב שהרי פרשוהו החברים וכך הוא. אבל שני המאורות הגדולים האלה, שמן המאור ושמן למאור, עולם עליון ועולם תחתון, אחד זכר ואחד נקבה. וכל זמן שהזכר והנקבה באים כאחד, שניהם קרויים בלשון זכר, ומשום שהעולם העליון נקרא גדול, בשבילו העולם התחתון שמתחבר עמו בכלל נקרא גדול.

כיון שנפרדים זה מזה, הם נזכרים בפרט, כל אחד ואחד כראוי לו, זה נקרא גדול וזה נקרא קטן, ולכן אמרו הראשונים (אבות פ"ד מט"ו) שיהיה אדם זנב לאריות ולא ראש לשועלים, שכשהוא עומד בתוך האריות, נקרא הכל בכלל של אריות. זנב האריה הוא אריה, בלי הפרדה. ואם [הוא] בתוך שועלים, אפילו שהוא ראש, ראש השועל הוא שועל, בלי הפרדה, ונקרא שועל.

(מא) כי עשית פלא (ישעיה כה א) כסויא ולבושא¹³⁸¹ לאתלבשא נהורא סתימא עתיקא [טמירא] וראשיתא דרגא עלאה אדם קדמא טמירא בכסויא דנהורא אחרא ד"א כי עשית פלא כי עשית אל"ף ומהו אל"ף הא תנינן אל"ף ב"ת¹³⁸² אל"ף בינה אבל דיוקנא דא¹³⁸³ איהו תלת סטריין ראשית דרזא עלאה דאדם קדמא¹³⁸⁴ בגין דבדיוקנא דא' אית תריין דרועין חד מכאן¹³⁸⁵ וחד מכאן וגופא באמצעיתא וכלא רזא חדא ואיהו רזא דיחודא [א'] ובג"כ אל"ף לחושבנא אחד והיינו כי עשית פלא:

ורב המנונא סבא אמר הכי כי עשית פלא פלא [דא] הוא חד דרגא מאינן פלאות חכמה¹³⁸⁶

ז"א ביחד נקרא היא ג"כ גדול על שמו, כי זנבא דאריא אריא איהו בלא פירודא, ולכן אע"ג דדא זנבא לדא אתקרון שניהם גדולים. אבל מאחר שנגזר עליה לירד למטה למיהוי רישא לשועלים, כדן אקרי קטן ע"ש. אמנם כל מה שנתייחד גם למעלה למעלה שהנקבה היא לעולם במיעוט מהזכר וכנז', הנה כ"ז הוא הכל מהכוונה והכנה לעיקר מיעוט הירח הנעשה בהנוק' דאצילות, במה שנעשית ראש לשועלים בירידתה לעולמות ב"ע, כי הנה כ"ז הוא באמת מעיקר עומק הכוונה תכלית כל הבריאה כולה (דע"ה ח"ב קנח ע"א).

¹³⁷⁹ עי' קלח ע"א, עיקר התיקון והבירור דהב"ן היה רק ע"י המ"ה כנודע, ולכן אינו עולה בחשבון וכו' אלא רק המ"ה לבד (דע"ה ח"א עה ע"ד, וביאורים ח"ב פד ע"ג), עי' ח"א מט ע"א (כללים ח"א קב ע"ב).

¹³⁸⁰ עי' בהגר"א בספד"צ כ ע"ג: שם אדנ"י במלכות הוא על הנהגתו בתחתונים, ולכן היא ראש לשועלים, ועל ידה מנהיג בתחתונים. ועיי"ש כו ע"א: את המאור הגדול, שמשא, ואת המאור הקטן, סיהרא, במיעוטה שנעשית ראש לשועלים ונקראת שם אלהים, דבאצילות נקראת ה"א אחרונה של הוי"ה זנב לאריות, ובירדה בבריאה נעשית ראש לשועלים לעולמות ב"ע.

¹³⁸¹ פי' שפרצוף התחתון מלביש לעליון ועי"ז מתמעטת הארתו ונוכל להשיגו. ובסע"ה ד' ל"ו כ' וז"ל וכמ"ש בזה' בפ' בלק דף קצ"ג ע"ב כי עשית פלא כי עשית אל"ף ומהו אל"ף הא תנינן אל"ף ב"ת אל"ף בינה וכו' וסיים שם ואיהו רזא דיחודא, וז"ל כסויא ולבוש' לאתלבשא נהורא סתימא עתיקא טמירא בכסוי' דנהורא אחרא עכ"ל מכאן תבין שגם הפלא עליון מתגלה לפעמים בבניה להשפיע בזעיר לב' נתיבות חכמה בשלימו' ומהם יוצאי' לב' שיניים וז"ש שכולם מתאימות שגם הנתיב לב' מתגלה בך ואז הוא רחמים גמורי' וז"ש ושכולה שהוא בחינת דין אין בהם (מ"מ).

¹³⁸² פי' שבינה נק' ב"ת ונק' אל"ף ולפ"ז כי עשית פלא היא בינה הנק' אל"ף (מ"מ).

¹³⁸³ פי' חב"ד דאבא (מ"מ).

¹³⁸⁴ חכמה (רח"ו).

¹³⁸⁵ חב"ד (רח"ו), ור"ל חב"ד דאבא שא"ל היא יו"י ב' יו"דן הם חו"ב ו' באמצע הוא הדעת

(מ"מ).

¹³⁸⁶ יסוד דאבא (רח"ו). עי' שעה"כ ג ע"א.

ומאן איהו דא (איוב כח ז) נתיב לא ידעו עיט¹³⁸⁷ ואיהו פלא עצות מרחוק (ישעיה כה א) קרא להאי בקדמיתא [פלא והכא אמר פלא עצות מרחוק¹³⁸⁸ אלא והתם אצטריך למתני¹³⁸⁹ שית סטריין¹³⁹⁰ לדרגין עלאין (שם ט ה) פלא יועץ אל גבור] (אל יועץ) אבי עד שר שלום והכא לא אתא לממני חושבנא אבל עצות מרחוק מאי ניהו תרי בדי ערבות¹³⁹¹ דכל עיטא דנביאי מתמן אתיא אינון אקרון עצות מרחוק אמונה אומן תרין [דאינון גן נהר אחר¹³⁹²]:

תרגום: "כי עשית פלא" כסוי ולבוש להתלבש אור נסתר עתיק ראשית הדרגה העליונה, אדם הראשון טמיר בכסוי של אור אחר. דבר אחר "כי עשית פלא" כי עשית אל"ף, ומהו אל"ף, הרי שנינו אל"ף ב"ת, אלף בינה, אבל דמות של א' היא שלשה צדדים, ראשית הסוד העליון של אדם הראשון, משום שבדמות א' יש שתי זרועות, אחת מכאן ואחת מכאן והגוף באמצע, והכל סוד אחד, והוא סוד היחוד א', ולכן אלף לחשבון אחד, והיינו "כי עשית פלא".

ורב המנונא סבא אמר כך, "כי עשית פלא", פלא זוהי דרגה אחת מאותם פלאות חכמה, ומיהו זה "נתיב לא ידעו עיט" והוא פלא. "עצות מרחוק" קרא לזה בתחלה פלא, וכאן אמר פלא עצות מרחוק, אלא שם צריך למנות ששה צדדים לדרגות עליונות, "פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום", וכאן לא בא למנות חשבון, אבל "עצות מרחוק" מי הם, שני בדי ערבות, שכל עצה של הנביאים בא משם, הם נקראים עצות מרחוק. "אמונה" אומן שנים שהם אחד, נהר וגן, זה יוצא מעדן וזה משקה ממנו, הרי כאן כל הסוד הנסתר של האמונה.

ועי' זהר ח"ג סא ע"ב:

השתא האי קרא ברזא דחכמתא הוא ת"ח כתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן¹³⁹³ להשקות את הגן האי נהרא אתפשט בסטריי בשעתא דמזדווג(י) עמיה בזווגא שלים¹³⁹⁴ האי עדן (זווגא) בההוא נתיב דלא אתידע לעילא ותתא¹³⁹⁵ כד"א (איוב כח ז) נתיב לא ידעו עיט ואשתכחו ברעותא¹³⁹⁶ דלא מתפרשן תדירא¹³⁹⁷ חד מחד¹³⁹⁸ כדין נפקין מבויעין ונחלין ומעטרי לבן קדישא

¹³⁸⁷ כל אר"א הנה אבא הוא נעלם ואימא נגלה, ע' זוה"ק בלק (קצג ע"ב) ופ' אחרי (סא ע"ב), כי האבא הנה עליו נאמר (איוב כח ז) נתיב לא ידעו עיט, וכן כתב ג"כ הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (ריש דרוש י) (כללים ח"ב יח ע"א), הוא אור הדעת עלאה המתפשט מאור א"ס, ובו הוא היחוד דגולגלתא עם המ"ס (כללים ח"ב מב ע"ג), משום שאר"א הם ריעין דלא מתפרשין והיסוד שבו הוא לעולם טמיר באימא והוא נתיב לא ידעו עיט (איוב כח ז) דלא אתידע לעילא ותתא כמ"ש בפ' אחרי מות ס"א ע"ב כי לא נודע אם שהוא לאבא או שהוא לאימא ע"י שהוא טמיר בה ולא מתפרשן דא מן דא וע' פ' בלק קצ"ג ב' ובהגהות מהרח"ו שם אות ח' וכן בפ' בראשית כ"ט ב' ובדברי הרב בשעה"כ דף ג' ע"א ובדברי הגר"א בספד"צ ג' ע"א ובדפוח"ח הוא ב' ע"א ומשום דאר"א הם תמיד מיוחדים שניהם יחד והם שניהם אחד לעולם גם בגילויים (כללים ח"ב קיז ע"א). עי' לעיל סא ע"ב ובח"א כט ע"ב (לש"ו)

¹³⁸⁸ ור"ל למה שינה דהתם כתיב יועץ והכא עצות. ותיירך דהתם מנה ו' דרגין שהם א"ו א"ו א"ו שהם פלא יועץ וכו' והכא עצות הם נ"ה וכו' וכדמפרש (מ"מ).
¹³⁸⁹ לממני (דפ"ק).

¹³⁹⁰ פ' שבפ' פלא יועץ מנה ו' ספי' פלא חכמה יועץ בינה אל חסד גבור גבורה. אבי עד ת"ת. שר שלום יסוד (מ"מ).

¹³⁹¹ פי' הם נ"ה והם נק' עצות. ופי' מרחוק מאבא הנק' רחוק משם מקבלים הארה א"נ בינה נק' רחוק בהשאלה. ונ"ה משם. בסוד ומבינה נביאים (מ"מ).

¹³⁹² הכי גרסינן: דאינון חד נהר וגן דא נפיק מעדן ודא אשתקי מיניה הא הכא כל רזא סתימא דמהימנותא - ור"ל גן זה היא מ' ונהר הוא יסוד שיוצא מהמוח הנק' עדן והיינו אמונה אומן דקרא כי אמונה היא מ' ואומן הוא יסוד (מ"מ).

¹³⁹³ הנה שם הכוונה על הזווג שלהם אשר לצורך הנשמות שהוא אינו תדיר, כי אע"ג דלא מתפרשין דא מן דא לעלמין, הנה הוא רק לצורך השפע אשר לחיות וקיום לבד. אבל השפע אשר לצורך הנשמות, הוא אינו תדירי וכנ"ל, וזה נקרא זווגא שלים. וזהו שאמר בשעתא דמזדווג עמה בזווגא שלים כו' כדין כו' ובההיא שעתא כו', כי הזווג אשר לצורך השפע הזה הוא מהג"ר דאר"א עלאין והוא אינו תדירי. אבל הזווג אשר לצורך החיות והקיום הוא מה"ק דאר"א עלאין, ועל זה אמרו דלא מתפרשין לעלמין ונמשך מהם השפע הזה תמיד (ביאורים ח"ב ע ע"ג).

¹³⁹⁴ כדי (נוסף בדפ"ו).

¹³⁹⁵ עי' לקמן קצג ע"ב (לש"ו).

¹³⁹⁶ שמות עז נה סד ע"ב (הערת הזהר).

¹³⁹⁷ עי' עוד אד"ז רצ ע"ב, וכן הוא בפ' בשלח נ' ע"ב נ"ה ע"א ופ' ויקרא ד' ע"א ס"א ע"ב (כללים ח"ב קכב ע"א).

¹³⁹⁸ לעיל ד ע"א (לש"ו).

בכל אינון כתרין כדין¹³⁹⁹ כתיב (שיה"ש ג יא) בעטרה שעטרה לו אמו ובההוא שעתא ירית ההוא בן אחסנתא דאבוי ואמיה כדין הוא אשתעשע בההוא ענוגא ותפנוקא: תרגום: עכשיו פסוק זה הוא בסוד החכמה, בא וראה כתוב "ונהר יצא מעדן להשקות את הגן", הנהר הזה התפשט לצדדיו, בשעה שמזדווג עמו בזווג שלם, כאשר העדן הזה (זווגו) באותו נתיב שלא נודע למעלה ולמטה, כמו שנאמר נתיב לא ידעו עיט, ונמצאו ברצון שלא נפרדים תמיד אחד מאחד, אז יוצאים מעיינות ונחלים ומעטרים את הבן הקדוש בכל אותם הכתרים, ואז נאמר "בעטרה שעטרה לו אמו", ובאותה שעה ירש אותו בן ירושת אביו ואמו, ואז הוא השתעשע באותו ענוג ותפנוק.

(מב) עי' ספר הפליאה (&) המלאך הפושט צורה ולובש צורה לא יאמר בו למינהו אך מי שהוא רוח ממש ואינו פושט צורה ולובש צורה יאמר בו למינהו, זהו ואת כל עוף כנף למינהו. ודעו שהמלאכים נראים לשני פנים נראים ממש אנשים כי לובשים צורה של אדם ובעבור שמשתנים לא כתב בהם למינהו, והאחת הוא במראה נבואה מבלי ראות עין ועל אלו נאמר למינהו.

ועי' רמב"ן איוב לח כא ז"ל: כי העליונים מאז נבראו והשפלים בעלי ההווה וההפסד נעשים דבר בדבר פושטים ולובשים צורה. וכן הוא ברמב"ן ד' בהק' לס"י ד ע"ד ז"ל: דע כי יש ים (עטר) שהוא מוכן לקבל כל הצורות כדרך שההיולי מוכן לקבל צורות כל הנמצאים כולם אמנם אין צורה קיימת מתמדת בים ההוא אלא בכל רגע ורגע פושט צורות ולובש צורות אחרות ולפי שאין לים ההוא צורה קיימת לכן נקרא נבכי ים פירוש מלשון נבוכים הם בארץ. ועי' יונת אלם (פרק לט) ויש עוד טעם לשבח בשבירת הנקודות והוא נתינת רשות אל הטבע המורגש בכדי שתהיה כל הויה גשמית פושטת צורה ולובשת צורה שאין עשב למטה מבלעדי מזל למעלה מכה בו ואומר לו גדל והוא סוד הפח נשבר ואנחנו נמלטנו כטעם והמליטה זכר כי ההכאה היא השבירה וממנה ימשח הגדול שהוא התיקון המתחדש מכחה כמו שאמרו גביה אפרוח לבי מסרח גביל הנה הראיתך עיניך דבר פשוט ומושכל טבעי בעומק הסודות וילמד סתום מן המפורש. וכן עי' מורה נבוכים ח"ב פי"ז.

(מג) עי' זהר בהעלותך קנב ע"א ז"ל: ר"ש אמר ווי לההוא ב"נ דאמר דהא אורייתא אתא לאחזאה ספורין בעלמא¹⁴⁰⁰ ומלין דהדייטי דאי הכי אפילו בזמנא דא אנן יכלין למעבד אורייתא במלין דהדייטי ובשבחא יתיר מכלהו אי לאחזאה מלה דעלמא אפילו אינון קפסירי דעלמא אית בינייהו מלין עלאין יתיר אי הכי נזיל אבתרייהו ונעביד מנייהו אורייתא וכהאי גוונא¹⁴⁰¹ אלא כל מלין דאורייתא מלין עלאין אינון ורזין עלאין (אלא כל מלין דאורייתא כהאי גוונא):

ת"ח עלמא עלאה¹⁴⁰² ועלמא תתאה בחד מתקלא אתקלו ישראל לתתא מלאכי עלאי לעילא מלאכי עלאי כתיב [בהו] (תהלים קד ד) עושה מלאכיו רוחות (האי באתר עלאה) בשעתא דנחתין

¹³⁹⁹ שמות כד ע"א (הערת הזהר).

¹⁴⁰⁰ אמר כן לעומת מ"ש רבי אבא רזא עלאה, במה שנראה שלא היה בו רק סיפור הענין שהיה בשנה השנית בחדש הראשון, כי מה צורך לאלו הפרטים שלא נמשך ממנו שום דבר לקיום איזו מצוה. התינוח ספור יציאת מצרים למצות פסח שהיה בחדש הראשון, אבל ממה שמספר בכאן אין צורך, רק שבקיזור יצוה ה' שיתמידו לעשות הפסח. והוסיף עוד מלין דהדייטי, כנ"ל קמ"ט ב'. דאי הכי אפילו וכו', הכונה שסברא רווחת לומר שלא באה התורה להגיד מה שכל אדם יכול לעשותו מספורי הדברים בעלמא, שהרי יש כמה ספורים בספרי דברי הימים שכתבו הנביאים, ולא נקרא מעשה דטוביה וכמעשה דבני חשמונאי, ובכלל זה כמה דברי הימים שכתבו הנביאים, ולא נקרא לא תורה ולא דברי נביאים. אלא כל מלין דאורייתא (רמ"ז).

¹⁴⁰¹ ירצה כמ"ש רבי אבא למעלה סוד גדול במה שלא היה נראה בו אלא סיפור בעלמא (רמ"ז). ¹⁴⁰² וההצעה השנית טעם להתלבשות התורה בלבוש חומר הפשט, ולזה אמר מלאכי עילאי כתיב בהו וכו', הענין במ"ש בספר אדם ישר, שהמלאכים אינם באים כי אם מזווג הנשיקין שהוא מאו"א ע"י הדעת, ונשמת בני אדם צריכה גם לזווגא דגופא שהם ז"ן, ולכן הוצרכו להתלבש בגוף. וז"ס שם מלאך שיעולה ג' מילואי י"ה, ואם תרבה אותם י"פ י"ה וכו' יעלו תר"ך כמספר רוחו"ת. וטעם שני המספרים הוא למ"ש שם בספר אדם ישר הנזכר, שגם שהמלאכים הם מזווג או"א צריכים עוד לעבור דרך זווג עליון דז"ן, דהיינו חב"ד דילהון, ולעומת כן רומזים שני המניינים, ויצדק לשון רוחות, לפי שז"א ה"ס רוח. האי באתר עלאה, פי' שזו מדרגתם רוחנית בהיותם (נ"א בסיתום) במקומם העליון שהוא בהיכל הרצון שגם סודו רוח. אבל בשעתא דנחתין לתתא וכו',

לתת (אע"ג דנחתין) מתלבשי בלבושא דהאי עלמא¹⁴⁰³ ואי לאו מתלבשי בלבושא כגוונא דהאי עלמא לא יכלין למיקם בהאי עלמא ולא סביל לון עלמא ואי במלאכי כך אורייתא דברא להו וברא עלמין כללו וקיימין בגינה אע"כ כיון דנחתת להאי עלמא¹⁴⁰⁴ אי לאו דמתלבשא בהני לבושין דהאי עלמא לא יכל עלמא למסבל וע"ד האי ספור דאורייתא לבושא¹⁴⁰⁵ דאורייתא איהו מאן דחשיב דההוא לבושא [איהו אורייתא] (דאורייתא איהו) ממש ולא מלה אחרת תיפח רוחיה ולא יהא ליה חולקא בעלמא דאתי בגין כך אמר דוד (תהלים קיט יח) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך מה דתחות לבושא (דא) דאורייתא:

ת"ח אית לבושא דאתחזי לכלא ואינון טפשיין כד חמאן לבר נש בלבושא דאתחזי לון שפירא לא מסתכלין יתיר חשיבו דההוא לבושא גופא חשיבותא דגופא נשמתא:

כהאי גוונא אורייתא אית לה גופא¹⁴⁰⁶ ואינון פקודין (ומלי) אורייתא דאקרון גופי תורה האי גופא מתלבשא בלבושין דאינון ספורין דהאי עלמא טפשיין דעלמא לא מסתכלי אלא בההוא לבושא דאיהו ספור דאורייתא ולא ידעי יתיר ולא מסתכלי במה דאיהו תחות ההוא לבושא אינון ידיעין יתיר לא מסתכלן בלבושא אלא בגופא דאיהו תחות ההוא לבושא חכימין עבדי דמלכא

ירצה כשיוורדים לעוה"ז, וכמו שבאו לאברהם אבינו ע"ה, ובלי ספק שצריכים הם לירד ממעלתם ולקנות להם מציאות חדש ולבוא דרך זוג ז' וז' זוגא דגופא. וז"ש אע"ג דנחתין, מ"מ מתלבשי בלבושא דהאי עלמא, ה"ס ד' יסודות דקים המתפשטים תחת הגלגלים והם יסודות ליסודות התחתונים החומרים, וראשית השתלשלותם הוא מחגת"ם, נלע"ד מחיצוניות של חגת"ם דעשיה. וקרוב לכללות דברי אלו כתב בעל חסד לאברהם סוף המעין הראשון (נהר כח). ועל זה אמר בלבושא כגוונא דהאי עלמא, שאינו חומרי ממש אלא דומה לו להיותו מיסודות העליונים. ואם לא היו מתלבשים לא יכלין למיקם וכו', כי הם במציאות מהותם אין להם מקום גשמי להתקומם בו. ולא סביל לון עלמא, מחמת עוצם זיהרם ותוקפו וגודל קדושתם, הלא מנוח אמר (שופטים יג, כב) מות נמות כי אלהים ראינו. ואי במלאכי כך, שהיותר עליונים הם מהבריאה, אורייתא דברא להו וכו', ה"ס פנימיות א"א שמהם יצאו המלאכים, וכל העולמות דכתיב (תהלים קד, כד) כלם בחכמה עשית, ולא היה אפשר להם להבראות אלא בסדר העולמות, וגם אורם מתעלם בתוכם בסתר המדרגה. אי לאו דמתלבשא וכו', והלא אמרו רז"ל שאפילו התורה שניתנה לעולם בלבושי הפשט, אם ניתנה כסדר היו יכולים לעשות בה נסי נסים, וכל שכן אם מתגלית ונהגית באחת מסגולות סודותיה שכולה שמותיו של הקב"ה, בכמה מיני אופני רזים נעלמים אשר אין להם חקר ונעלמו מעיני מלאכי השרת, וכידוע נתלבשו בעת נתינתה בחשבם שתנתן להם בלתי לבוש, ולכן אמרו חמדה גנוזה וכו', וכלומר גם שיש לאדם נשמה עליונה סוף סוף הוא ילוד אשה לא יוכל להתקיים, עד שאמר משה מה כתיב בה וכו', וירצה דעו שתנתן כמוסה בלבוש חומרי (רמ"ז).

¹⁴⁰³ עי' ח"א נח ע"א וקא ע"א וקמד ע"א ובס"פ יתרו צד ע"א (לש"ו).

¹⁴⁰⁴ התורה אשר בידינו, הנה היא נשתלשל מעצמות הספי' ופנימיות האצילות, וירד ממדרגה למדרגה עד עוה"ז, ונתלבשה בלבוש דכל מדרגה שירד דרך בו, והוא התורה אשר בידינו. וזהו שאמרו בזוה"ק (פ' בראשית כ"ג סע"א) ובתז"ח (דף מ"א ע"ב) שהתורה שלנו היא התורה דבריא, כי היא נשתלשל מהתורה דאצילות ונתלבשה בלבושין דבי"ע, ונמשך אלינו כמו שהיא מסודרת בעולם הבריאה, וכמ"ש הגר"א בהקדמת תיקונים (י"ז ריש ע"ב). והרי נמצא כי התורה שבידינו היא למטה מהאצילות, והיא רק בהלבושין דבי"ע, וכנודע מזוה"ק (בהעלותך קנב ע"א) (ביאורים ח"א פה ע"ג).

¹⁴⁰⁵ פי' שאין ספק שאותו הספור הוא אמיתי ואין יוצא מידי פשוט, אבל אין כונת ה' בו בעצם וראשונה, כענין פסוק (בראשית לו, לא) ואלה המלכים, שודאי מעשה שהיה כך היה, אבל בה נגזזו סודות עולם התוהו. ונלע"ד שאותם המלכים שהיו באדום ממש היה כל אחד מסיגי אותו המלך הנסתר בו, אבל להיות עצם הכונה אל הסודות לכן בא הסיפור בפרטים שונים, כגון שבקצתם נאמר ושם עירו ובקצתם בלתי זה אלא פלוני מבצרה ומארץ התימני ובששי לא נזכר מקומו כלל, וכן בקצתם נזכר שם אביהם ובאחרים לבד שמם, וכן באחרון נזכר אשתו ולא בחביריו, ועוד כמה שינויים אחרים שלענין הסיפור לא מעלים ולא מורידים ולענין הסוד יש בו דברים מופלאים וכנודע מספרי דברי הרב זלה"ה. מאן דחשיב וכו' תפח רוחיה, שהוא מבזה כבוד התורה. ולא יהא ליה וכו', מל"מ [מדה כנגד מדה] שהרי לעולם הבא תפשיט התורה לבושה ותגלה בזוהר רזיה, ומי שלא יאמין בהם לא יזכה להסתכל בהם (רמ"ז).

¹⁴⁰⁶ הענין הזה כולל כל חלקי המצוות וההלכות היוצאים לידי מעשה מוחש ומורגש, ועליהם שנינו בסוף פ"א דחגיגה (מ"ח), הדינים והעבודות הטהורות והטומאות והערויות יש להם על מה שיסמוכו והן הן גופי תורה, פי' בין המעשים בעצמם (רמ"ז).

עלאה אינן דקיימו בטורא דסיני¹⁴⁰⁷ לא מסתכלי אלא בנשמתא דאיהי עקרא דכלא אורייתא ממש (ולעלא) ולזמנא דאתי זמנין לאסתכלא בנשמתא דנשמתא דאורייתא¹⁴⁰⁸:

ת"ח הכי נמי לעלא אית לבושא וגופא [ונשמתא] ונשמתא לנשמתא שמיא וחיליהון אלין אינן לבושא וכנסת ישראל דא גופא דמקבלא לנשמתא דאיהי תפארת ישראל וע"ד איהי¹⁴⁰⁹ גופא לנשמתא נשמתא דאמרן דא תפארת ישראל דאיהי אורייתא ממש ונשמתא לנשמתא דא איהו עתיקא קדישא וכלא אחיד דא בדא:

ווי לאינן חייביא דאמרי דאורייתא לאו איהי אלא ספורה בעלמא ואינן מסתכלי בלבושא דא ולא יתיר זכאין אינן צדיקייא דמסתכלי באורייתא כדקא יאות חמרא לא יתיב אלא בקנקן כך אורייתא לא יתיב אלא בלבושא דא וע"ד לא בעי לאסתכלא אלא במה דאית תחות לבושא וע"ד כל אינן מלין וכל אינן ספורין לבושין אינן:

תרגום: רבי שמעון אמר אוי לאותו איש שאמר שתורה זו באה להראות ספורים בעלמא ודברי הדיטות, שאם כך אפילו בזמן זה אנו יכולים לעשות תורה בדברי הדיטות ובשבח יותר מכלם. אם להראות דבר העולם, אפילו אותם שרים בעולם יש ביניהם דברים יותר עליונים, אם כך נלך אחריהם ונעשה מהם תורה כדוגמא זה. אלא כל דברי התורה דברים עליונים הם וסודות עליונים.

בא וראה, עולם עליון ועולם תחתון במשקל אחד נשקלו, ישראל למטה מלאכים עליונים למעלה. במלאכים העליונים כתוב "עושה מלאכיו רוחות" (זה במקום עליון) בשעה שיורדים למטה, (אף על גב שיורדים) מתלבשים בלבוש העולם הזה, ואם לא יתלבשו בלבוש כדוגמא של העולם הזה, לא יוכלו לעמוד בעולם הזה, והעולם לא יסבול אותם. ואם במלאכים כך, התורה שבראה אותם ובראה את כל העולמות ועומדים בגללה, על אחת כמה וכמה, כיון שירדה לעולם הזה, אם לא תתלבש בלבושי העולם הזה לא יוכל העולם לסבול, ועל זה, ספור זה של התורה לבוש התורה הוא, מי שחושב שאותו לבוש היא התורה ממש ולא דבר אחר, תיפח רוחו, ולא יהיה לו חלק לעולם הבא. בגלל זה אמר דוד "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך" מה שתחת לבוש התורה.

בא וראה, יש לבוש שנראה לכל, ואותם הטפשים כשרואים לבוש על בן אדם שנראה יפה, לא מסתכלים יותר, חושבים שאותו לבוש הוא הגוף, וחושבים שהגוף היא הנשמה. כדוגמא זה התורה יש לה גוף והם מצוות התורה שנקראים גופי תורה, גוף זה מתלבש בלבושים שהם ספורי העולם הזה, טפשי העולם לא מסתכלים רק באותו לבוש שהוא ספור התורה, ולא יודעים יותר ולא מסתכלים במה שתחת אותו לבוש. אותם שידעו יותר לא מסתכלים בלבוש אלא בגוף שהוא תחת אותו לבוש. החכמים עבדי המלך העליון, שהם עמדו בהר סיני, לא מסתכלים אלא רק בנשמה שהיא עיקר הכל, תורה ממש (ולעולם) ולעתיד לבא עתידים להסתכל בנשמה של נשמת התורה.

בא וראה, כך גם למעלה, יש לבוש וגוף ונשמה ונשמה לנשמה, השמים וחילותיהם אלה אותם לבושים, וכנסת ישראל זה הגוף שמקבל את הנשמה שהיא תפארת ישראל, ועל כך היא גוף לנשמה. נשמה שאמרנו, זו תפארת ישראל שהיא תורה ממש, ונשמה לנשמה זהו העתיק הקדוש, והכל אחוז זה בזה.

אוי לאותם רשעים שאומרים שהתורה היא אינו אלא ספור בעלמא, והם מסתכלים בלבוש זה ולא יותר. אשרי הצדיקים שמסתכלים בתורה כראוי. יין אינו יושב רק בקנקן, כך התורה אינה יושבת אלא בלבוש זה, ועל כך לא צריך להסתכל אלא במה שיש תחת הלבוש, ועל כך כל הדברים הללו וכל הספורים הללו הם לבושים, ע"כ.

בביאור דברי הזהר, נמנים כאן ג' מדרגות: א', טפשים שלא מסתכלים אלא בלבוש שכן קוראים הם בתושב"כ ובע"פ כסיפורים בעלמא [ע"י עוד בענין בביאור הגר"א על משלי א כ וכן יהל אור ח"ב כ"ח ע"ד]. ב', אינן דידעין יתיר לא מסתכלן בלבושא אלא בגופא, עמלי תורה

¹⁴⁰⁷ פנימיותה הוא אורייתא דאצילות, אורייתא דקב"ה, שהקב"ה עוסק בה בכל יום וכמ"ש בעבו"ז (ג ע"ב וד ע"ב) והוא נשמתא דאורייתא אשר זכו ישראל לזה בעת מתן תורה, וכמ"ש בפ' בהעלותך (קנב ע"א) וע' סוף פ' יתרו (צד ע"א) (דע"ה ח"ב קכח ע"ב).

¹⁴⁰⁸ כל זה יובן באד"ר דף ק"ל ע"פ (ישעיה נב ח) כי עין בעין יראו כי הוא קאי על עתיקא שמתגלה אז ובו נודע את סתרי תורה (זהר הרקיע). ע"ד שאמרנו שראשית הבריאה והתחלתה הנה היה בהאור הגנוז, והוא יסודה העיקרי אשר אליו תחזור לבסוף, וכן נתינת התורה בתחילתה שהם הדברות הראשונות היה ג"כ מאור הגנוז, וכן תתגלה לעתיד בכל עיקרה כמ"ש בפ' בהעלותך (קנ"ב ע"א) (הקדו"ש לב ע"ג, ועיי"ש צז ע"ד).

¹⁴⁰⁹ איהו (דפ"ו).

שמסתכלים בגוף הגילוי ולא בלבושו. ג', חכימין עבדי דמלכא עלאה אינון דקיימו בטורא דסיני, לא מסתכלי אלא בנשמתא דאיהי עקרא דכלא אורייתא ממש דהיינו שעוסקים בחכמת הנסתר (ע"י הקדמת המהרח"ו לשעה"ק). וע"י דברי הלש"ו (דע"ה ח"א א ע"א) שתורת הנסתר היא לימוד במדרגת נשמה לנשמה, וקשה מכאן שהרי כפי המבואר בזהר לימוד הנסתר הוא הנשמה של התורה, ואילו מדרגת נשמה לנשמה אינה ניתנת להשגה כי אם לעתיד לבא, ואנו הרי לומדים סתרי תורה גם היום, וצ"ע.

אמנם ע"י דברי רבינו שם (לח ע"ד) ז"ל, אמרו במדרש קהלת (פ' י"א פסוק ח') תורה שאדם למד בעוה"ז הבל היא לפני תורתו של משיח, ובב"ר (פ' י"ז סס"י ה') נובלת חכמה שלמעלה תורה. והנה מאור הזה דלעתיד גילה הקב"ה קצת ע"י הרשב"י והאריז"ל, וכן הוא תמיד, כי כשנתגלה אור הזה דבחי' תוספת הנה נפתחין שערי חכמה ונשפיעין נשמות קדושים בעולם בדור ת"ח וצדיקים ונתעלה העולם הרבה, ע"כ. ואולי רמז כאן להיות עיקר זמן לימוד הקבלה לע"ל ואילו האידנא כל לימודינו בחכמה זו הוא רק בבחינת נשמה לנשמה דאורייתא וממילא אין מתגלה ממנה כי אם מקצתה.

(מד) דהא קדם דברא קב"ה דיוקנא בעלמא, [ר"ל קודם שהמציא את האצילות], הוה הוא יחידאי בלא צורה ודמיון ומאן דאשתמודע ליה קדם בריאה דאיהו לבר מדיוקנא, [ר"ל כשמדברים מעצמותו ית"ש אשר למעלה מאצילות], אסור למעבד ליה צורה ודיוקנא בעלמא, לא באות ה' ולא באות י', ואפי' בשמא קדישא כו', אבל בתר דעבד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עלאה, [ר"ל אחר שהאציל את האצילות שהוא המציאות דהשם הוי"ה, וכל השמות הקדושים כולם המסתעפים ממנו], נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהו"ה, [שנקרא מעתה הוא עצמו בהשם הזה, כי ע"י שנחית תמן והתייחד בהם ונעשה חד עמהם. הנה נתגלה ומתראה הוא עצמו ע"י האצילות בהשם הזה], בגין דישתמודעון ליה, [כדי להתגלה ולהוודע עי"ז למטה]. וע"ש כל הענין, וכן בתפילת אליהו ובהקדמת תיקונים (ד' ע"ב) (הקדו"ש טל ע"ג).

והנה כן הוא החיוב במכש"כ לדעת ולהבין כי כל אלו הגילויים כולם, שהם כל שמותיו יתברך, וכל העניינים אשר אנו מדברים באצילות כולו, הנה נמנע ואסור הוא לייחסם כמו כן בא"ס עצמו קודם שנתגלה, וכן בבחי' א"ס אשר למעלה מגלוייו. והגם שהוא באמת כלא חד, כי א"ס גופה הוא עצמו אשר נתגלה בכל השמות ובכל האצילות כולו, אך למעלה מהאצילות הנה אסור לייחס אותן העניינים בו, וכמ"ש ברע"מ (פ' בא מ"ב ע"ב) דהא קדם דברא קב"ה דיוקנא בעלמא כו' (שהוא קודם שהאציל את כל האצילות, ע' פרדס שער עצמות וכלים פ"ח) הוה הוא יחידאי בלא צורה ודמיון, ומאן דאשתמודע ליה קדם בריאה דאיהו לבר מדיוקנא (מי שעוסק בו קודם האצילות ולמעלה מהאצילות) אסור למעבד ליה צורה ודיוקנא בעלמא, לא באות ה' ולא באות י', ואפי' בשמא קדישא, ולא בשום אות ונקודה בעלמא, והאי איהו כי לא ראיתם כל תמונה, מכל דבר דאית ביה תמונה ודמיון לא ראיתם. אבל בתר דעביד האי דיוקנא דמרכבא דאדם עלאה (שהוא אחר שהאציל האצילות), נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהוה כו' ע"ש. וע' עוד בהקדמת תיקונים (דף ז' ע"ב) שמבואר שם כי כשם דכל מאן דמצייר דיוקנא דבי"ע באצילות הנה הוא בכלל מ"ש (דברים כז טו) ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה מעשה ידי חרש ושם בסתר, שהוא בסתרו של עולם (וכמ"ש ג"כ באד"ר קכ"ז סע"ב) כן הוא ג"כ מי שמצייר הדיוקן דאצילות בא"ס עצמו אשר למעלה מהאצילות, הנה הוא ג"כ בכלל אותו הארור רח"ל. והרי לנו מכ"ז חיוב ההבדל אשר אנו מחויבים לדעת ולהבין בין כל דרגא ודרגא אשר גם באצילות גופה, ומכש"כ מהאצילות ולמעלה, הגם שהוא כבאמת כולו חד וכמו שיתבאר למטה בדברינו בעה"י (דע"ה ח"א נד ע"א), ע' עוד ברע"מ (פ' בא מב ע"ב, ופ' פינחס רנז ע"ב ורנח ע"א) ובתז"ח (טו ע"ג ע"ד) (כללים ח"א לג ע"ג).

אמנם ענין אור שכינתו ית"ש השוכן בכולם, הנה הוא ג"כ בגילויים שונים, והוא לפי ענין פעולתו ית"ש בהם. כי בעולמות דא"ס אשר למעלה מאצילות כמ"ש בעגו"י (ריש ענף ד), הנה שם הוא אור שכינתו ית"ש התפשטות אור המלכות דא"ס עצמו בלי מסך כלל, והוא אור שכינתו ית"ש השוכן בהם לבחי' נשמה לנשמה. אך באצילות, הנה שם הוא שכינתו ית"ש דאור א"ס רק ע"י א"ק וכמ"ש הרב בסדר אצילות בקיצור (פרק ג), אמנם הוא כי ע"י א"ק הנה מתלבש אור א"ס עצמו ג"כ בכל אצילות כולו, והוא אור שכינתו ית"ש דאור א"ס השוכן בכל האצילות כולו בבחי' נשמה לנשמה, ומתייחד בכל אצילות להיות חד עמהם, ועי"ז הנה נעשה כל אצילות ג"כ אלהו"ת גמור. ואינו נעשה אצילות כולו א"ס גמור גם אחר יחודו בה להעשות חד עמו, משום שיחודו שם הנה הוא רק ע"י א"ק וע"י הפסק הפרסא שבו, אך נעשה אצילות כולו אלהו"ת גמור שהוא יציאתו מפעולות דבלתי גבול לפעולות הגבול ומדה, כי זהו ענין דתואר אלהו"ת, וכל

השמות כולם שהם רק על פעולות דגבול ומדה, כי אור א"ס עצמו אין לו תפיסה בשום שם כלל וכמ"ש ברע"מ (פ' בא מב ע"ב) דאסור למעבד ליה צורה ודיוקנא לא באות ה' ולא באות י' ואפילו בשמא קדישא ולא בשום אות ונקודה בעלמא כו', ע"ש וכנודע. וכל השמות הנה הם כולם רק על פי פעולותיו ית"ש, וכמ"ש לפי מעשי אני נקרא וכנ"ל, וכל פעולותיו ית"ש אשר במציאות העולמות כולם ובקיומם ובהנהגתם, הם כולם בגבול ומדה, וזהו כל תואר אלהות וכל השמות כולם על פעולותיו אשר בהעולמות ביי"ע, והם גילוייו אשר נתגלה לזה באצילות, כי ע"י התלבשו ויחודו באצילות, הנה יצא ונתגלה מבלתי גבול לגבול, שהוא מתואר דא"ס לתואר אלהות וכל השמות כולם, ונתגלה א"ס בעצמו ע"י האצילות בכל השמות והכינוים ותוארי שבח ותהלה המוזכר עליו בתורה, כדי להמציא את העולמות ביי"ע להנחותם מנועמי וזיוו כנ"ל, וכמו שבארנו בזה בכמה מקומות מדברינו (כללים ח"ב מד ע"ג).

ועי' עוד ביאורים ח"א ו ע"א, והוא כל הענינים שהם מכבשי דרחמנא, שהם מהנהגות הנעלמה ית"ש, שכ"ז הוא מתפשט ונמשך מהג"ר, ועל זה אמרו כי מבינה ולמעלה לית שאלה, כי אין בריה יכול לעמוד ע"ז. אבל בהשכלת ידיעת אורם גופה אשר למעלה, הנה בזה אין איסור כלל לדרוש ולחקור בהם, וכמו שראינו בהאדרות ובדברי האריז"ל, ומותר ומצוה הדרישה והחקירה בכל ידיעת אורות הנאצלים כולם אשר מהצמצום ולמטה, ואין האיסור רק אלא בעצמות אמיתות הנעלמה ית"ש אשר למעלה מהצמצום, וכמ"ש ברע"מ (פ' בא דף מב ע"ב) ע"ש, אבל מהצמצום ולמטה מותר ומצוה לדרוש ולחקור בכולם, כי אין אנו מדברים במהותם ח"ו אלא רק במציאותם. (ביאורים ח"א כ ע"ג), הרב בשער אח"פ (ריש פרק א) וכן בטנת"א (ריש פרק א), וכל מה שאנו מזכירים בחי' ספי' ופרצופים וגוף וכלים למעלה מהעקודים, הוא רק על שם שהם שרשים למה שלמטה באצילות, אבל לא שהם שם ח"ו. ע' ברע"מ (פרשת בא מב ע"ב) ובהקדמת תיקונים (ז ע"ב), שעל זה נאמר (דברים כז טו) ארור האיש אשר יעשה פסל כו' ושם בסתר בסתור של עולם (ביאורים ח"ב יג ע"א), ועי' ביאורים ח"ב נא ע"ב, ונב ע"ג.

(מה) במלת ברוך תכוין אל ההוא שביל דקיק¹⁴¹⁰ [שהוא יסוד דחכמה] המחבר חכמה עם בינה, ועי' אנו מורידין שפע אל ז"א כדי שיוכל לעלות למעלה. (וביאור ענין זה הוא כי שני מיני שפע הם)¹⁴¹¹ [וענין עליה זו הוא כלל גדול בכל מיני העבודות והתפלות להשפיע ב' מיני שפע]: הא', הוא לקבל בתחלה בחי' שפע, לשיהיו ראויים ומוכנים לעלות. ואחר שכבר עלו, אז הם מקבלים שפע האמיתי הנכון והנאות להם.

ועי"ש עוד: דע כי כל ברוך הוא ביסוד, וצריך לכוין כי זה הברוך הוא ביסוד העליון של חכמה הנק' שביל¹⁴¹², ותכוין להמשיך בו השפע ולחברו אח"כ עם היסוד של בינה הנק' נתיב¹⁴¹³. והנה השביל נק' ברוך, והנתיב נק' ברכה, ושניהם שוין בחשבון אחת [ברכה ועם הכולל הוא כמנין ברוך].

¹⁴¹⁰ עי' עיונים אות (מו).

¹⁴¹¹ עי' עיונים אות (מז).

¹⁴¹² עי' סוף ספד"צ: זכאה מאן דעאל וידע שבילוי וארחוי ועי"ש בגר"א: שבילוי - סתימוי [ר"ל התלבשות הרדל"א בהג"ר (לש"ו)]. וארחוי - גילוי כמו משל ומליצה [ר"ל התלבשות הרדל"א בהז"ת, כי הרדל"א מתלבש בכל א"א כולו שהוא בכל אצילות כולו, כמ"ש בע"ח א"א ז', ובשער הכללים פ"ט (לש"ו)]. ועי' זהר ח"א כט ע"א: ההוא דלעילא שביל דקיק כדכתיב (איוב כח ז) נתיב לא ידעו עיט. ועי' עמק המלך (שט"ז פ"ז): וידוע כי שביל הוא מאבא, בסוד הל"ב נתיבות חכמה, כי שביל ונתיב הוא דבר אחד, ויסוד של אבא נקרא שביל וכו'. ועי' שער מאמרי רשב"י (כח ע"ד): דע כי כמו שיש לברית קדש תחתון שתי בחינות זכרות ונקבות בסוד יוסף ובנימין כן יש לשביל העליון בחינה עליונה והיא הנקראת שביל בסוד מיין דכורין או נתיב בבחי' תחתונה בסוד מיין נוקבין והוא הנקרא נתיב לא ידעו עיט או שביל והוא הנקרא עמיקא דבירא כמו שהיסוד נקרא מקורא דבירא. ועי' זהר ח"ב לא ע"ב: מאן נתיבותיה אלין אינון ונתיבות ושבילין (שבילין) דנפקי מלעילא וכלהו נקיט לון ברית יחידאי דאיהו אקרי שלום שלמא דביתא ועאל לון לימא רבא כד איהו בתוקפיה וכדין יהיב ליה שלם הדא הוא דכתיב וכל נתיבותיה שלום. ועי' עוד בענין שביל דקיק, עי' בעיונים אות (מו).

¹⁴¹³ ונמצא כי במלת ברוך תכוין אל יסוד דאבא גם תכוין אל יסוד דאמא הנקרא גם היא ברכה (פע"ח). כבר ידעת כי כל בחי' זיווג או"א דברכת הנהנין והמצות הוא זיווג חיצוניות העולמות וחיותם שהוא זיווג תדיר דלא פסיק לעלמין, וע"כ ב' אלו היסודות שלהם נרמזין יחד במלת ברוך כי שניהם לעולם בזיווג, ולכן נקרא זה השביל דלא אתיידע לא לעילא ולא לתתא כי לעולם הוא בזיווג עם הנתיב ולא אתיידע אם הוא לעילא בחכמה או לתתא בבינה מרוב חבורו עמה (פע"ח).

ועיי"ש עוד: תקח אות א' ותציירה בציור יוד כזה א, (ותצייר היוד בציור יו"ד הנ"ל שהוא ל"ב) [ותחלק ג"כ הד' לב' וזין ועם כ' ויהיו ל"ב], ותחבר ר' עם ל"ב, הרי רל"ב¹⁴¹⁴. ונשארים ב' אותיות לך מן המלוי, ותחברם עם אות א' עצמה, ואז יהיו אלף שהם אותיות פלא, וה"ס השביל הדקיק הנק' פלא, דלא אתיידע לא לעילא ולא לתתא כנז' בפ' בראשית (דף כט ע"ב)¹⁴¹⁵ ובמקומות אחרים¹⁴¹⁶.

(ופי' הענין הוא כך) [שהוא הוראת היות], כי זווג או"א הוא זיוג תדירי¹⁴¹⁷, ואינו במקרה לפרקים כזווג זו"ן, ולכן השביל שהוא היסוד דאבא הוא מחובר תדיר עם הנתיב שהוא היסוד דאימא, ותמיד גנוז שם, ולכן לא אתיידע אם הוא לעילא בחכמה או אם הוא לתתא בבינה, כי לעולם הוא בבחי' זווג תדירי דלא פסיק. לכן זה השביל הנק' פלא¹⁴¹⁸, הוא מתעלם ונגנוז תוך היסוד דבינה, הנק' אלף של אהיה דההין.

(מו) עי' זהר ח"א יג ע"ב: פרשתא קדמאה (שמות יג ב) קדש לי כל בכור דא וז' דאיהי קדש¹⁴¹⁹ בוכרא דכל קודשין עלאין¹⁴²⁰ פטר כל רחם בההוא שביל דקיק¹⁴²¹ דנחת מן יו"ד דאיהו אפתח רחמא למעבד¹⁴²² פירין ואיבין כדקא יאות¹⁴²³ ואיהו קדש עלאה. תרגום: פרשה ראשונה "קדש לי כל בכור", זו י' שהיא קדוש, הבכור של כל הקדושים העליונים. "פטר כל רחם", ב' שביל הדק ההוא שיורד מיו"ד, שהוא פותח את רחמה לעשות פירות כראוי, והוא קדוש עליון.

ועיי"ש כט ע"ב: כגוונא דההוא שביל סתים וטמיר וגניז לעילא בר [ד] חד שביל דקיק וחד ארח ההוא דלתתא ארח כמה דאת אמר (משלי ד יח) וארח צדיקים כאור נוגה וההוא [דלעילא שביל דקיק] (דעילא שביל) כדכתיב (איוב כח ז) נתיב לא ידעו עיט¹⁴²⁴ ורזא דכלא (ישעיה מג טז) הנותן בימים¹⁴²⁵ דרך¹⁴²⁶ ובמים עזים¹⁴²⁷ נתיבה¹⁴²⁸ וכתיב (תהלים עז כ) ביים דרכך ושבילך במים רבים¹⁴²⁹.

תרגום: כדוגמת אותו שביל סתום וטמיר וגנוז למעלה, פרט לשביל אחד דק ודרך אחת. אותו שלמטה דרך, כמו שנאמר "ואורח צדיקים כאור נוגה". ואותו שלמעלה שביל דקיק, כמו שכתוב "נתיב לא ידעו עיט". וסוד של הכל "הנותן ביים דרך ובמים עזים נתיבה", וכתוב "ביים דרכך ושבילך במים רבים".

א לך וזהו ההנהגה יוה וזהו

¹⁴¹⁴ הובא בעיונים אות (מו).

¹⁴¹⁵ אחרי מות סא ע"ב [הובא בעיונים אות (מא)] בלק קצג ע"ב [הובא במלואים אות (מח)] (לש"ו).

¹⁴¹⁷ עי' שער טו פרק א: מצינו בזוהר באדר"ז (רצ ע"ב) דאו"א לא מתפרשין לעלמין והוי זווגיהו תדיר. ועי' ביאורים הובא בעיונים אות (מז).

¹⁴¹⁸ עי' זהר ח"ג הובא בעיונים אותיות (מא) ו-(מח).

¹⁴¹⁹ חכמה (רח"ו).

¹⁴²⁰ פי' כי אימא נקראת קדש בסוד "כי יובל היא קדש" וז"א לפעמים נק' קדש גם הוא, והמלכות נק' קדש בכמה דוכתי בזהר, אבל אבא הוא בוכרא דכל קודשין עילאין (מ"מ).

¹⁴²¹ יסוד דאבא (רח"ו ומ"מ).

¹⁴²² דאמא (רח"ו). דהיינו הנתיב המוליד בבינה (אור יקר). דהיינו ד"ו פרצופין שהעתיקם סוד הדעת מחכמה ונתנם אל הבינה כי בח' היו ו"ד שהוא מילוי היו"ד וכשהעתיקם בבינה נעשו ד"ו וסוד זה הם סוד ד"ו פרצופין שהם ת"ת ומלכות. ז"ת (נ"א). עטרת יסוד דאבא הרי הוא מלכות ידיה מצוי באימא עלאה תמיד, ועי' בלק קצג ע"ב (ביאורים ח"א סב ע"ב).

¹⁴²³ פי' שפותח דלתות שערי יסוד אימא, כדי להוציא הנשמות שנקראים פירין ואיבין (מ"מ).

¹⁴²⁴ והוא היסוד שבין או"א, והמה תרין ריעין דלא מתפרשין (כללים ח"א קיז ע"א).

¹⁴²⁵ מלכות (מ"מ).

¹⁴²⁶ יסוד (מ"מ).

¹⁴²⁷ בינה (מ"מ).

¹⁴²⁸ יסוד אבא (מ"מ). עי' הקדו"ש צב ע"ג.

¹⁴²⁹ עי' הקדו"ש צב ע"ג.

(מז) עי' ע"ח שער כג פרק ו: והנה בכל פעם שרוצין להמשיך להם מוחין, צריך שתחלה ידווגו או"א, ומשם ימשכו המוחין לזו"ן. אמנם בזווג ההוא צריך שיעלו זו"ן מ"ן¹⁴³⁰, וענין העלאתן מ"ן הוא המוח שלהם, שהם בחי' נשמה הפנימים שלהם. והנה קודם שיעלו בסוד מ"ן צריכין לקבל הארה מלמעלה, וא"א לקבלם אם לא ע"י זווג או"א¹⁴³¹, ופי' הדבר כמ"ש, שב' זווגים יש באו"א¹⁴³²: א', זווגם הוא בסוד חיצוניותיהן, והוא תמיד להחיות העולמות חיות מוכרח לצורך עצמן, ואם זה הזווג יתבטל אפילו רגע א' יתבטלו כל העולמות ח"ו. והב', הוא בסוד הפנימיות והוא לתת מוחין לז"א [ונוק'], כדי שהם יולידו נשמות בעולם שהוא פנימיות העולמות כנודע, וזה אינו תדיר. והנה זווג א' התדיר א"צ שיעלו זו"ן בסוד מ"ן, אמנם ההוא רוחא דשביק אבא באמא בביאה ראשונה¹⁴³³, אשר ההוא רוחא שורש זו"ן וכל שאר הנשמות הנמשכין מזווג או"א, וההוא רוחא מספיק אז למ"ן. אך הזווג הב', הוא לצורך מוחין, שהוא לצורך זווג זו"ן להוליד נשמות שהם פנימיות העולמות, אז זו"ן ממש עולין במ"ן.

ועי' זהר בראשית ח"א לה ע"א: תא חזי אדם וחיה דא בסטרא דדא אתבריא¹⁴³⁴ מאי טעמא לא אתבריא אנפין באנפין בגין דכתיב (בראשית ב ה) כי לא המטיר יהו"ה אלהי"ם על הארץ וזווג לא אשתכח בתקוניה כדקא יאות¹⁴³⁵ וכד אתתקנו האי דלתתא ואתהדרו אנפין באנפין כדין אשתכח לעילא¹⁴³⁶ מנלן מן המשכן דכתיב (שמות מ יז) הוקם המשכן¹⁴³⁷ בגין דמשכן אחרא אתקם עמיה ועד לא אתקם לתתא לא אתקם לעילא.

אוף הכא כד אתתקם לתתא אתתקם לעילא ובגין דעד כען לא אתתקן לעילא¹⁴³⁸ לא אתבריא אנפין באנפין וקרא אוכח דכתיב כי לא המטיר יהו"ה אלהי"ם על הארץ¹⁴³⁹ ובגיני כך ואדם אין דלא הוה בתקוניה וכד אשתלימת חוה אשתלים אדם וקדם לכן לא אשתלים ורזא דא דעד כען לא אית את סמ"ך בפרשתא¹⁴⁴⁰ ואע"ג דחברייא אמרו¹⁴⁴¹ אבל סמ"ך דא עזר ודא עזר דלעילא דאתהדר לעילא אנפין באנפין דכר ונוקבא אסתמך דא לקבל דא ודאי (תהלים קיא ח) סמוכים לעד לעולם עשויים באמת וישר סמוכים דא דכר ונוקבא דאינון סמוכים כחדא [נ"א דא] ודאינון סמוכים עולם תתאה בעולם עלאה דעד לא אתתקן עולם תתאה לא אתתקן ההוא עולם דקאמרן [נ"א] האי עולם דקא אמרן תליא בעולם דלתתא וכד לא אתתקן עולם דלתתא לא אתתקן ההוא עולם דקא אמרן).

¹⁴³⁰ עי' זהר בראשית לה ע"א (כללים ח"ב קלז ע"א) [הובא בהמשך האות].

¹⁴³¹ עי' שעה"כ דף כג ע"א וע"ב (לש"ו)

¹⁴³² אור העיקרי הוא מהחיצוניות דאור עליון והתוספת מהפנימיות דאור עליון, כי רק בזיווג הפנימי יש התגלות האורות מלמעלה למעלה עד הדעת עלאה (דע"ה ח"א לח ע"ד), וזה דוגמת נשימת אדם (ביאורים ח"ב סז ע"ד).

¹⁴³³ עי' לעיל שער כ פרק ה', ט'.

¹⁴³⁴ עי' פקודי רלא ע"א. [היינו אב"א] אמנם כל זה הוא רק ביחס לעולמות של אז (כללים ח"א קז ע"ד).

¹⁴³⁵ פי' הגם כי כבר היה הזווג רק לא אשתכח בתיקוניה, פי' כי עדיין לא היו המ"ן מתוקנים ומבוררים ועלתה המלכות אל הבינה, והמ"ן של הבינה הם אשר שימשו אל המלכות (מ"מ).

¹⁴³⁶ דהיינו על ידי המצוות והתפילות של אדה"ר (ע"ח נקודות פרק ו'). עי' לעיל לא רע"א שם משמע כי חזרו פב"פ ביום א' עצמו (לש"ו). עי' דע"ה ח"ב לג ע"א, וצד ע"ד, עי' כללים ח"ב קלז ע"א.

¹⁴³⁷ פי' מנלן שהעליונים תלויים בתחתונים דכתיב הוקם המשכן שרומז למשכן עליון מדלא כתיב הקים אלא הוקם, מאליו (מ"מ).

¹⁴³⁸ פי' כיון שזו"ן לא נתקנו עדיין והיו אב"א גם אדם וחיה לא אתבריא פב"פ (מ"מ).

¹⁴³⁹ ה' אלהים – או"א. להאיר על הארץ – היא המלכות, לתקנה פב"פ בשביל שאין שם מי שיעלה מ"ן (מ"מ).

¹⁴⁴⁰ תימה דתרי זמני כתיב לעיל הוא הסובב וצ"ע (עי' בב"ר פ"ז (ד"א). פי' פרשתא השייכא לאדם ויקח ה' אלהים את האדם עד ויסגור לא יש אות ס' ולא אמר בתורה אלא בפרשתא ואין כאן צ"ע. הרש"ב. ובמק"מ כ' מבראשית. ואפשר דהוא הסובב אינו מעיקר הפרשה רק ד' נהרות לבד, מא"ן (נ"א). עי' ביאורו לס"ח סימן רנט שמביא ממדרש ב"ר פ' יז שאמר שם ג"כ כדברי הזהר ואח"כ מקשה שם המדרש בעצמו ואם יאמר לך אדם הוא הסובב תאמר לו כו' ע"ש ושם (לש"ו).

¹⁴⁴¹ הטעם לפי הפשט אבל לפי הסוד בא לרמוז שלא חזרו זו"ן פב"פ עד שחזרו אדם וחיה פב"פ והיו עזר זה לזה (מ"מ).

כי לא המטיר יהו"ה אלהים על הארץ דהא דא בדא סמך¹⁴⁴² עולם דא תתאה¹⁴⁴³ כד אתתקן ואתהדרו אנפין באנפין ואתתקנו אשתכח סמך לעילא¹⁴⁴⁴ דהא מקדמת דנא¹⁴⁴⁵ לא הוה עובדא בתקונא ונ"א עולם בתיקוניה! בגין דלא המטיר יהו"ה אלהים על הארץ ודא בדא תליא מה כתיב בתריה (בראשית ב ו) ואד יעלה מן הארץ דא תקונא דלתתא לבתר והשקה את כל פני האדמה ואד יעלה מן הארץ דא תיאובתא דנוקבא לגבי דכורא¹⁴⁴⁶.

דבר אחר מאי טעמא לא המטיר בגין דלא אשתכח תקונא דיעלה מן הארץ ועל דא מן ארעא תתאה אתער עובדא לעילא¹⁴⁴⁷ תא חזי תננא סליק מן ארעא בקדמיתא¹⁴⁴⁸ ועננא אתער וכלא אתחבר לבתר דא בדא כגוונא דא תננא דקרבנא אתער מתתא ועביד שלימו לעילא ואתחבר כלא דא בדא ואשתלימו¹⁴⁴⁹ כגוונא דא לעילא¹⁴⁵⁰ אתערותא שרי מתתא ולבתר אשתלים כלא ואלמלא דכנסת ישראל שריא באתערותא בקדמיתא לא אתער לקבלה ההוא דלעילא ובתיאובתא דלתתא אשתלים לעילא.

תרגום: בא וראה, אדם וחיה נבראו זה בצד זה, ולמה לא נבראו פנים בפנים, בגלל שכתוב "כי לא המטיר ה' אלהים על הארץ", והזווג לא נמצא בתקונו כראוי. וכשנתקנה זו שלמטה, וחזרו להיות פנים בפנים, כן נמצא למעלה. מנין לנו, מן המשכן, שכתוב "הוקם המשכן", בגלל שמשכן אחר הוקם עמו, וטרם שהוקם למטה לא הוקם למעלה.

גם כאן כשהוקם למטה הוקם למעלה. ומשום שעד עכשיו לא נתקן למעלה, לא נבראו פנים בפנים. והפסוק מוכיח, שכתוב "כי לא המטיר ה' אלהים על הארץ". ולכן "ואדם אין", שלא היה בתקונו. וכשנשלמה חיה נשלם אדם, וקודם לכן לא נשלם. וזה הסוד שעד עכשיו אין אות סמך בפרשה, ואף על גב שהחברים אמרו, אבל סמך זה עזר, וזה עזר שלמעלה שחזר למעלה פנים בפנים, זכר ונקבה, נסמך זה כנגד זה בודאי, "סמוכים לעד לעולם עשויים באמת ויושר". "סמוכים" זה זכר ונקבה שהם סמוכים כאחד (שהם סמוכים עולם תחתון בעולם עליון, שטרם שנתקן העולם שלמטה, לא נתקן אותו העולם שאמרנו). (העולם הזה שאמרנו תלוי בעולם שלמטה, וכשלא נתקן עולם שלמטה, לא נתקן אותו עולם שאמרנו).

"כי לא המטיר ה' אלהים על הארץ", שהרי הם סמוכים זה בזה. ועולם זה התחתון, כשנתקנו וחזרו להיות פנים בפנים ונתקנו, נמצא סמך למעלה, שהרי מקודם לכן לא היה המעשה בתיקון (עולם בתיקונו), משום שלא המטיר ה' אלהים על הארץ. ואלו תלויים זה בזה. מה כתוב אחריו, "ואד יעלה מן הארץ", זה תיקון שלמטה. אחר כך "והשקה את כל פני האדמה". "ואד יעלה מן הארץ" זו השתוקקות הנקבה לזכר.

דבר אחר, למה לא המטיר, בגלל שלא נמצא תיקון שיעלה מן הארץ, ועל זה מן הארץ התחתונה התעורר מעשה למעלה. בא וראה, עשן עולה מן הארץ בהתחלה וענן מתעורר, ואחר כך הכל מתחבר זה בזה, כדוגמא זו עשן הקרבן מתעורר מלמטה ועושה שלמות למעלה, ומתחבר הכל זה בזה, ונשלמים כדוגמא זו למעלה. התעוררות מתחילה מלמטה ואחר כך הכל נשלם. ואלמלא שכנסת ישראל מתחילה בהתעוררות בהתחלה, לא יתעורר כנגדה אותו שלמעלה. ובהשתוקקות שלמטה נשלם למעלה.

(מח) ז"ל זהר בלק קצג ע"ב: כי עשית פלא כסויא ולבושא¹⁴⁵¹ לאתלבשא נהורא סתימא עתיקא ראשיתא דרגא עלאה אדם קדמאה טמירא בכסויא דנהורא אחרא ד"א כי עשית

¹⁴⁴² זה תלוי בזה, תחתונים בעליונים ועליונים בתחתונים (מ"מ).

¹⁴⁴³ אדם וחיה (מ"מ).

¹⁴⁴⁴ חזרו זון פב"פ (מ"מ).

¹⁴⁴⁵ קודם בריאת העולם הזה, היו ז' ז' אב"א (מ"מ).

¹⁴⁴⁶ פי' לא דלא המטיר נמשכת עד ואד יעלה וגו' וכן וכבודי לאחר לא אתן וגו' וכן ואל ימות

ויהי מתיו מספר (ד"א).

¹⁴⁴⁷ כוונתו שעל ידי מעשי אדה"ר חזרו ז' ז' דאצילות להיות פב"פ (כללים ח"ב קלז ע"א).

¹⁴⁴⁸ עשן עולה מלמטה תחלה והוא מבואר (ד"א).

¹⁴⁴⁹ מקבלים מוחין (מ"מ).

¹⁴⁵⁰ פי' כמו שהשכינה אינה מתעוררת אל הזווג עד דשרייא אתערותא מתתא מסוד מעשה

הצדיקים שמעלים לה מ"ן, כן הז"א אינו מתעורר עד שהמלכות תתקשט במ"ן שבה, ואז יתעורר הוא להשפיע בה מ"ד (מ"מ).

¹⁴⁵¹ פי' שפרצוף התחתון מלביש לעליון ועי"ז מתמעטת הארתו ונוכל להשיגו. ובסעי"ה ד' ל"ו כ' וז"ל וכמ"ש בזה' בפ' בלק דף קצ"ג ע"ב כי עשית פלא כי עשית אל"ף ומהו אל"ף הא תנינן אל"ף ב"ת אל"ף בינ"ה וכו' וסיים שם ואיהו רזא דיחודא, ונז"ל כסויא ולבוש' לאתלבשא נהורא סתימא עתיקא טמירא בכסוי' דנהורא אחרא עכ"ל מכאן תבין שגם הפלא עליון מתגלה לפעמים

פלא כי עשית אל"ף ומהו אלף הא תנינן אל"ף בי"ת¹⁴⁵² אלף בינה אבל דיוקנא דא¹⁴⁵³ איהו תלת סטריין ראשית דרזא עלאה דאדם קדמאה¹⁴⁵⁴ בגין דבדיוקנא דא' אית תריין דרועין חד מכאן¹⁴⁵⁵ וחד מכאן וגופא באמצעיתא וכלא רזא חדא ואיהו רזא דיחודא א' ובג"כ אלף לחושבנא אחד והיינו כי עשית פלא.

ורב המנונא סבא אמר הכי כי עשית פלא פלא דא הוא חד דרגא¹⁴⁵⁶ מאינון פלאות חכמה ומאן איהו דא נתיב לא ידעו עיט¹⁴⁵⁷ ואיהו פלא עצות מרחוק קרא להאי בקדמיתא פלא והכא אמר פלא עצות מרחוק¹⁴⁵⁸ אלא התם אצטריך לממני שית סטריין¹⁴⁵⁹ לדרגין עלאין פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום והכא לא אתא לממני חושבנא אבל עצות מרחוק מאי ניהו תרי בדי ערבות¹⁴⁶⁰ דכל עיטא דנביאי מתמן אתיא אינון אקרון עצות מרחוק אמונה אומן תריין דאינון חד נהר וגן דא נפיק מעדן ודא אשתקי מיניה הא הכא כל רזא סתימא דמהימנותא¹⁴⁶¹.

תרגום: "כי עשית פלא" כסוי ולבוש להתלבש אור נסתר עתיק ראשית הדרגה העליונה, אדם הראשון טמיר בכסוי של אור אחר. דבר אחר "כי עשית פלא" כי עשית אל"ף, ומהו אל"ף, הרי שנינו אל"ף בי"ת, אלף בינה, אבל דמות של א' היא שלשה צדדים, ראשית הסוד העליון של אדם הראשון, משום שבדמות א' יש שתי זרועות, אחת מכאן ואחת מכאן והגוף באמצע, והכל סוד אחד, והוא סוד היחוד א', ולכן אלף לחשבון אחד, והיינו "כי עשית פלא".

ורב המנונא סבא אמר כך, "כי עשית פלא", פלא זוהי דרגה אחת מאותם פלאות חכמה, ומיהו זה "נתיב לא ידעו עיט" והוא פלא. "עצות מרחוק" קרא לזה בתחלה פלא, וכאן אמר פלא עצות מרחוק, אלא שם צריך למנות ששה צדדים לדרגות עליונות, "פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום", וכאן לא בא למנות חשבון, אבל "עצות מרחוק" מי הם, שני בדי ערבות, שכל עצה של הנביאים בא משם, הם נקראים עצות מרחוק. "אמונה" אומן שנים שהם אחד, נהר וגן, זה יוצא מעדן וזה משקה ממנו, הרי כאן כל הסוד הנסתר של האמונה.

ועי' ספר הליקוט (פרשת כי תשא - פרק לד): וסוד המסוה הוא זה, שפניו האירו מצד ס' על מ', כי משם קיבל כנז"ל, בהיות הבינה סותמת את אורותיה בהיותה בזווג, ומשם זכה משה לאלף חלקי אורה מצד פלאות, פל"א או"ת, חכמה. והזווג נסתם ונסתר, בסוד (משלי ל' י"ז) דרך גבר בעלמה, שנפלאו ממנו, בסוד שאמר הודיעני נא את דרכיך, והשיב לו כי לא תוכל וכו'. ובהיות שלא זכו ישראל וחטאו בעגל, לא יכלו לקבל כי אם מבחינת המסוה, מ' על ס', מצד ד"ו מיו"ד, ומה שהיה מצד או"א שהוא יחוד י"ה בלי פרודא, עולם עליון, והיה חרות ממלאך המות,

בבינה להשפיע בזעיר לב' נתיבות חכמה בשלימו' ומהם יוצאי' לב' שיניים וז"ש שכולם מתאימות שגם הנתיב לב' מתגלה כך ואז הוא רחמים גמורי' וז"ש ושכולה שהוא בחינת דין אין בהם (מ"מ).

¹⁴⁵² פי' שבינה נק' בי"ת ונק' אל"ף ולפ"ז כי עשית פלא היא בינה הנק' אל"ף (מ"מ).

¹⁴⁵³ פי' חב"ד דאבא (מ"מ).

¹⁴⁵⁴ חכמה (רח"ו).

¹⁴⁵⁵ חב"ד (רח"ו), ור"ל חב"ד דאבא שא"לף היא יו"י ב' יו"דין הם חו"ב ו' באמצע הוא הדעת

(מ"מ).

¹⁴⁵⁶ יסוד דאבא (רח"ו).

¹⁴⁵⁷ כל או"א הנה אבא הוא נעלם ואימא נגלה, ע' זוה"ק בלק (קצג ע"ב) ופ' אחרי (סא ע"ב), כי האבא הנה עליו נאמר (איוב כח ז) נתיב לא ידעו עיט, וכן כתב ג"כ הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (ריש דרוש י) (כללים ח"ב יח ע"א), הוא אור הדעת עלאה המתפשט מאור א"ס, ובו הוא היחוד דגולגלתא עם המ"ס (כללים ח"ב מב ע"ג), משום שאו"א הם ריעין דלא מתפרשין והיסוד שבו הוא לעולם טמיר באימא והוא נתיב לא ידעו עיט (איוב כח ז) דלא אתיידע לעילא ותתא כמ"ש בפ' אחרי מות ס"א ע"ב כי לא נודע אם שהוא לאבא או שהוא לאימא ע"י שהוא טמיר בה ולא מתפרשן דא מן דא וע' פ' בלק קצ"ג ב' ובהגהות מהרח"ו שם אות ח' וכן בפ' בראשית כ"ט ב' ובדברי הרב בשעה"כ דף ג' ע"א ובדברי הגר"א בספד"צ ג' ע"א ובדפוח"ח הוא ב' ע"א ומשום דאו"א הם תמיד מיוחדים שניהם יחד והם שניהם אחד לעולם גם בגילויים (כללים ח"ב קיז ע"א). עי' לעיל סא ע"ב ובח"א כט ע"ב (לש"ו).

¹⁴⁵⁸ ור"ל למה שינה דהתם כתיב יועץ והכא עצות. ותיירץ דהתם מנה ו' דרגין שהם א"ווא שהם פלא יועץ וכו' והכא עצות הם נ"ה וכו' וכדמפרש (מ"מ).

¹⁴⁵⁹ פ' שבפ' פלא יועץ מנה ו' ספי' פלא חכמה יועץ בינה אל חסד גבור גבורה. אבי עד ת"ת. שר שלום יסוד (מ"מ).

¹⁴⁶⁰ פי' הם נ"ה והם נק' עצות. ופי' מרחוק מאבא הנק' רחוק משם מקבלים הארה א"נ בינה נק' רחוק בהשאלה. ונ"ה משם. בסוד ומבינה נביאים (מ"מ).

¹⁴⁶¹ ור"ל גן זה היא מ' ונהר הוא יסוד שיוצא מהמוח הנק' עדז והיינו אמונה אומן דקרא כי אמונה היא מ' ואומן הוא יסוד (מ"מ).

לא יכלו עתה לקבל, כי אם מצד בחינת ו"ה, שהם ד"ו פרצופין נבראו עולם תחתון. כי זוגם אינו בהתמדה, כי רגליה יורדות מות. והיא מצד לוחות שניות, והיא תורה שבע"פ ותורה שבכתב, מ"ט טמא מ"ט טהור. בחמר ובלבנים, קושיות והויות, א"כ הכל נכלל בסוד זה המ"ס ו"ה, מ'.

(מט) עי' ב"ע לח ע"א, ז"ל, בחכמה דז"א יש ל"ב נתיבות והם מאירים על ידי הארת מו"ס שמאיר בהם על ידי השערות [רבינו סידר את חכמה דאצילות בין מו"ס לחכמה דז"א], שכל הל"ב נתיבות כלולים במו"ס בהעלם בציוור אות א' כזה א, שהם שורש הל"ב נתיבות שבחכמה, ולכן אמרו בס"י בל"ב נתיבות פליאות חכמה וכו', ור"ל שהם מפליאות חכמה העליונה דע"ק, שעליו נאמר (חגיגה יג ע"א) במופלא ממך וכו', ס"י מתחיל ממו"ס שהוא שירותא דאצילות וכן התורה מתחיל בראשית ות"י בחוכמא ולכן הם סוד ל"ב אלקים דעובדא דבראשית ונק' אלקים ע"ש גבורה הנכלל במו"ס בוצד"ק, עכ"ל.

ועי' פת"ש נתיב א"א פתח ח וז"ל, או"א שתחילת יציאתם מחו"ב דא"א, שם נשרשים כחדא, ולכן שם נכללים חו"ב זה בזה ואוירא ומו"ס שניהם כלולים זה בזה, ונמצא שגם מו"ס נקרא ע"ש חכמה, אך מ"מ בבחינת התפשטותם למטה אז מתחלקים לב' פרצופים, ואבא מקבל מאוירא ה' חסדים בסוד אוירא דכ"א, ואימא ה' גבורות ממו"ס בוצד"ק דגנוז שם, ששם סוד גבורה דעתיק, ונמצא שנוכל לכנות מו"ס בבחינת בינה ע"ש שאימא שורשה משם, אבל מ"מ, בא"א הוא בשם חכמה והאוירא ומו"ס נכללים כא', עכ"ל.

ועי' לש"ו ביאורים ח"ב עה ע"ג, ז"ל, המ"ס הנה יש בה ג' בחי': כי בערך שכל הג' רישין כלולים בה והיא כללות כולם הנה היא בסוד א', אל"ף פל"א, כתרא עלאה. אבל בבחינתה גופה, הנה היא בסוד י', כי היא חכמה קדומה, חכמתא סתימאה. אך בפרטות הג' רישין, הנה היא בסוד בינה, כי הג' רישין הם כח"ב דא"א כנודע, והיא בסוד ה'.

עי' פת"ש א"א לב, שמו"ס נחשב כחכמה דא"א שכן הוא הבחינה העליונה של בינה הרי היא מצד מה שמקבלת מחכמה (כלומר ולא מבחינת פנוטה למטה לז"ת) ואז היא מקבלת שם בינה דא"א (וכן הוא בלש"ו כללים ח"א נט ע"ד). ועי' פת"ש או"א טו ז"ל, הוא סוד התכלית של החכמה העולה לכתר רצון העליון שהוא גלגלתא וכתר דע"ק, ולכן לפעמים האוירא נקרא בשם כתר ונכלל בגלגלתא ועיקר כלל החכמה גנוז במו"ס, ולכן לפעמים נקרא חכמה דע"ק ובאמת הוא סוד בינה שלו, עכ"ל. ועי' לש"ו ביאורים ח"א מד ע"א, שמו"ס היא חכמה בכללות ובינה בפרטות.

(נ) אייחד שמך בשמות הכתר שהם ¹⁴⁶² אַךְאַרְיֵא ר"ת אחד ראש אחדותו ראש יחודו ¹⁴⁶³ תמורתו אחד [נ"א אחד ראש אחדותו רוממותו יחודו תמורתו אחד].

(נא) ואני בתוך הגולה (יחזקאל א א) דא שכינתא בה קב"ה ¹⁴⁶⁴ אחד ו' בתוספת ואני הוא נהר ¹⁴⁶⁵ צדיק חי עלמין (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן מאי עדן דא בינה נהר [ד]נפיק מנה ¹⁴⁶⁶ (ו)דא ו' בן י"ה דרגא דרעיא מהימנא ור"מ נפיק מאוימא עלאה [ואתפשט] (ומתפשטן) בשית ספירן ¹⁴⁶⁷ עד צדיק ומניה אשקי לגנתא (דעדן) דאיהי שכינתא:

¹⁴⁶² כן הוא מנוקד זה השם ג"כ בספר הפליאה דף ל"ז ע"א. וע' בפרדס שער כ"א פ"ג ובע"ח שער פנימית וחיצונית דרוש י"ג. אמנם אינו מדוקדק במ"ש שהם שהוא לשון רבים ואח"כ אינו מזכיר רק שם אחד לבד. ונראה לי כי חסר כאן עוד שם אהוי המוזכר בפרדס שם וכמו שיובא לשונו למטה וכן נראה לי עוד כי כל הח' שמות מן י"ה כו' עד יהה אשר למטה בסמוך כולם שייכים כאן וצ"ל אחר תיבות תמורתו אחד שם אהוי ואח"כ צ"ל כל הח' שמות הנז' כן נראה לי.

¹⁴⁶³ ר"ל כי גם אחר שברא ויצר ועשה את העולמות ב"ע ששם הוא כל התמורות כנודע עכ"ז אינם סותר לאחדותו כלל וכמ"ש קדוש ה' בשיר היחוד יום ג' בעשותך כול לא נבדלת כו'.

¹⁴⁶⁴ שבה נעשה הקב"ה אחד כידוע. ור"ל זהו אחד דשמע ישראל, ובו כליל יסוד, אחד כידוע. וכן ואני, ו' יסוד, אני מל' כמשי"ו (יהל אור).

¹⁴⁶⁵ ר"ל זהו נהר כבר, וכבר הוא כח"ב (יהל אור).

¹⁴⁶⁶ קרי עדן לאי' מפני שבשעת התיקון לקחה חכמה שלימה של ב"ן. אי נמי אפשר דאיירי בבינה דאריך שהיא בסוד הגרון, והיא בסוד מלכות מ"ס כידוע מסודות זוג חיק וגרון. ולפי זה מ"ש נהר דא ו', הוא דעת דאריך שהוא מתפשט בכל פנימיות האצילות בהתפשטותו בתוך חג"ת נה"י דו"ק דאריך המלוכשים בא"א וז"א. ולהיות שדעת זה הוא התחתון דאריך לכן אמר בן י"ה, לאפוקי דעת העליון שהוא למעלה מגרון דא"א, והוא בעלה דבינה ולא בנה. ולכן כיון דמפרש נהר על דעת דא"א שואל כענין מאי כב"ר. ותירץ כ' כתר וכו', כנזכר לקמן. אך עוד אומר דרך נכון בב'.

מאי כב"ר כ' כתר ב' בינה ר' (שכינתא) ראשית חכמה¹⁴⁶⁸ כתר בימינא חכמה בשמאלא בינה באמצעיתא רכב לעילא לעלת העלות י' ספירן¹⁴⁶⁹ כלהו אתכללו בנהר דאיהו¹⁴⁷⁰ אתפשט עד צדיק דאיהו [כל] כליל כלא ובגיניה אוקמוה (דניאל ד ח-ט) אילנא רבא ותקיף ומזון לכלא ביה מניה תליא כלא [כד חמא שכינתא מגו קליפין וכו' נכתב לעיל רכו ע"ב] וכד חמא שכינתא מגו קליפין חזא עמה עשר ספירן¹⁴⁷¹:

תרגום: "ואני בתוך הגולה", זו שכינה, בה הקדוש ברוך הוא אחד, ו' בתוספת "ואני", הוא נהר, צדיק חי העולמים. "ונהר יצא מעדן להשקות את הגן", מהו "עדן", זו בינה, נהר שיוצא ממנה זו ו', בן י"ה, דרגה של הרועה הנאמן, והרועה הנאמן יוצא מאמא העליונה ומתפשט בשש ספירות עד צדיק, וממנו משקה לגן (של עדן) שהיא השכינה.

מהו כבר, כ' כתר, ב' בינה, ר' ראשית חכמה. כתר בימין, חכמה בשמאל, בינה באמצע. רכב למעלה לעילת העילות, עשר הספירות, כולן נכללו בנהר שהוא מתפשט עד צדיק, שהוא "כל" כולל הכל, ובגללו פרשוהו "אילנא רבא ותקיף ומזון לכלא ביה" [אילן גדול ותקיף ובו מזון לכל], ממנו תלוי הכל. כאשר ראה את השכינה, ראה מתוך הקליפות, עמה עשר ספירות (בחבור הראשון).

(נב) ז"ל: ז"ס שאמרו (במ"ר) בתחלה רצה לברוא במדה"ד, ראה שאין העולם מתקיים כו', והוא סוד זה העולם, והן סוד תתקע"ד דורות שאמרו (חגיגה יד ע"א) שעלו במחשבה כו', והן סוד ניצוצין דאזדריקו במחשבה ש"ך ניצוצין כידוע, וע"ז נאמר על ר"ע (מנחות כט ע"ב) כך עלה במחשבה כידוע משום הניצוצין, כמ"ש בזהר פקודי (דף רנד ע"ב) ות"ח כו' וסליק גו מחשבה ואפיק ניצוצין כו' כגוונא דא סליק במחשבה כו', והן ל"ב אלקים דינין ל"ב נתיבות שכל אחד כלול מעשר הן ש"ך ניצוצות.

עיי"ש בהערה של מאיר הספרא: הרי הוא הנהגת זיווג אב"א בשורש הענין של בריאת העולם, וממילא יצאו מזה דינים גדולים. ועי' בהגר"א תז"ח יח ע"ד ד"ה כדין קיימי ז"ל, ר"ל שכולם סלקין במחשבה כנ"ל שכולם קיימין בה, וז"ס כך עלה במחשבה. ומחשבה אתעטר במחשבה עילאה, בנהורין שנקרא א"ס כנ"ל, עכ"ל. והנה הלשון 'סלקין במחשבה' מראה לכאורה כי כוונתו לדבריו לקמן ד ע"ד, שזהו זיווג אורא ומור"ס, וזה כבר בגדר רדל"א, ולכן הוא נקרא כאן 'א"ס' [עי' לש"י כללים ח"א מג ע"א שזה הא"ס עניינו בחי' אורא הרי הוא ע"ב דמו"ס המיוחד באורא (שכן אין זיווג בין אורא למור"ס עד לתיקון המ"ה, וביציאת המלכים כל הזיווגים לא היו אלא בע"ב וס"ג שבמו"ס) (עי' עוד ביאורים ח"א מט ע"ד). ועי' ביאורים ח"ב עט ע"ד שמשם שורש הנקודות ובבחי' 'כך עלה במחשבה לפני'. אם כן כאן הוא היסוד להנהגות של רצונו ית' שאינן מוכנות לנו כלל, והוא במקום גבוה מעל גבוה עמוק עמוק מי ימצאנו. והשורש לזו ההנהגה נתגלתה כאשר או"א היו אב"א, שאז אין נקבים בגלגלתא אלא זהו גלגלתא סתימא (אד"ר קמא ע"ב), וממילא אין מקום גילוי להנהגה כלל. ועי' בבגור"א על ס"י ד ע"ג שבחינה זו היא שער הנ' שלא נתגלה למשה רבינו.

ועי' יהל אור ח"ב ל ע"ב שבזמן שהתחילה הגלות התחדשו י' הרוגי המלכות הרי הם בחינת "עשרה מגו מחשבה" - שבה מצויים ל"ב נתיבות חכמה - עי' ס"י פ"א מ"א וגר"א שם], הרי הוא ש"ך ניצוצין כנ"ל. אז התחיל שוב להתנוצץ סוד עולם התוהו בבחינת מהלך דשית אלפי

בינה, והוא דאיתא בפ"ב דשער אריך בהדיא שחג"ת דעתיק מתלבשים בכח"ב דאריך, חסד בכתר גבורה בחכמה ת"ת בבינה. ובזה עולה הכל יפה, משום דכב"ר זה הנדרש פה שהוא כח"ב דאריך, הוא רכ"ב עלאה לעתיק (רמ"ז).

¹⁴⁶⁷ ספיראן (דפ"ו).

¹⁴⁶⁸ הסוד הוא בסוד הארת ז' תיקוני דגולגלתא, דהיינו חסד דעתיק יומין מתקן כתר אריך ולכן הוא בימינא, גבורה דעתיק בחכמה דא"א ועל כן הוא בשמאלא. ואמנם התיקון השלישי שנתקן בת"ת עתיק הוא הנקרא קרומא דאורא ובו מתלבש דעת דעתיק שהוא האורא. ותו איתא בייחוד היודין והוויין שבעת רצון מאירה בינה דעתיק במצחא דא"א, וסתם מצח ה"ס הדעת שהוא באמצע, ולכן אמר בינה באמצעיתא. ואולי שלכן נמשך ואמר רכב לעילא, מפני שכח"ב דעתיק הם רכ"ב לאד"ק, כי גם שבינה דעתיק מאירה במצח אריך, היינו הארה ולא התלבשות, כז' תחתונות דעתיק שהן מתלבשות ממש ברישא דאריך, ונשארו כח"ב דעתיק בסוד רישא דלא אתיידע, ועיין עוד לעיל (רמ"ז).

¹⁴⁶⁹ ספיראן (דפ"ו). מבשלשים שנה עד כבר ע"ס כנ"ל, וחוזר ואומר נהר שבו כולו כלילין (יהל אור).

¹⁴⁷⁰ ר"ל עד"א. וז"ש אילנא רבא כו' עד"א (יהל אור).

¹⁴⁷¹ (ס"א ובחבורא קדמאה) (נוסף בדפ"ו).

שנין, לכן היו צריכים אלו הי' ליהרג ולמסור גופם למלכות הרשעה, ועל ידי כך בררו את הניצוצין בסוד מ"ן, ובנשמתם השלימו ותיקנו את הע"ס דעולם התהו. והנה כל הבריורין בסוד מ"ן המה במחשבה כידוע, וזה מש"כ "כד סליק במחשבה", דהיינו שזוהי עליית הניצוצין לתוך המחשבה.

ועי' דע"ה ח"א א ע"ד שזהו מה שעלה בסופו של דבר מנה"י דא"ק כדי ליצור את עולם האצילות, ויצא דרך העינים כאשר הגיע למו"ס כפי שנתבאר בע"ח שער הנקודות פרק ב'.

(נג) עי' זהר ח"ג יא ע"א: רבי אלעזר אמר¹⁴⁷² כלהו עשרה שמהן וכתביב (כתיבו) ואנן תנינן קדמא¹⁴⁷³ אהיה דא סתימא עלאה כמאן דאמר אנא מאן דאנא ולא אתיידע מאן הוא לבתר אשר אהיה אנא דזמין לאתגליא¹⁴⁷⁴ באינון כתרין (אחרנין) דהא בקדמיתא סתים ולבתר שרי לאתגליא¹⁴⁷⁵ עד דמטי לגלוייא דשמא (ס"א דשלימו) קדישא וכך כתיב במשה אהיה בקדמיתא סתימו דכלא אנא הוא מאן דאנא לבתר אשר אהיה אנא זמין לאתגליא לבתר אהיה בתראה ודא כד אימא מתעברא ועדיין הוא סתים אימתי אתגליא בזמנא דכתיב (שמות ג טז) לך ואספת את

¹⁴⁷² ר"ל מ"ש הראשון שי' שמות מתחילין מן י"ה ואה"ה הוא כללא שהוא רומז בכל העולמות ובכל התורה לא מצינו שנזכר א"א כלל כמ"ש באד"ר ולזה אמר כל הי' שמות הם כתובי' בתורה והראשון הוא אה"ה אבל אינו רומז לא"א אלא רומז למציאות ז"א בתחילת מציאותו בסוד המתקלא בא"א (זהר הרקיע). אה"ה אשר אה"ה כח"ב, אה"ה ב' דז"א, ומחכמה ולמטה הו"ה ושלמה [אפשר דצ"ל שלימו (רד"ל), ועי' זר"ח שיה"ש נב ע"א] פירש הכל ז"א בעודו סתום במוח אבא, ובשעת זווג ובשעת עיבור אה"ה אשר אה"ה ובשעת לידה הג'. ואח"כ שנולד כולו הו"ה וז"ש בגמ' (ברכות ט ע"ב) אני הייתי במצרים כו' בשעבוד מלכיות, כי כן הוא בגלות. ובמצרים היה סתום יותר בלא תורה ושעבוד גדול, אבל בשעת התחלת הגאולה, אז היתה לידה, וז"ש ואמרת אליהם כו' ואח"כ ביציאת מצרים וה' הולך כו' (יהל אור).

¹⁴⁷³ סה ע"א (הערת הזהר).

¹⁴⁷⁴ ר"ל, עד עתה היה סתים אבל עתה שהתחיל להוציא ר"ד מן י' מזומן הוא להתגלות שתכלית זאת ההתחלה הוא להתגלות וזה ע"י התחברותו באי' ומזדווג עמה ומתעברת ממנו בזר"ן ותכלית הדברים הוא מ"ש כאן ושם הוא שבמ' אשר אה"ה הוא שמתעברת אימא וכו' כך פי' שם לבתר נפיק מניה שירותא שרומז לר"ד הנז' והוא מלת אשר שהוא ראש והוא שירותא (זהר הרקיע). מה שנתעברה. דאל"כ איך יאמר מזומן להתגלו' אלא וודאי שנתעברה במלת אשר אה"ה כמ"ש שם וכלל העולה במלה א' שאמר בלשון זמין לאתגלי' ר"ל כבר הוא מזומן להתגלות בה שלא היה עד עתה שהכל סתים ולפי שנתקשה לו כיון שאמר במלת אשר אה"ה מוכן ומזומן לא יש זה אלא אחר גילוי ואיך קרא לו אה"ה לזה תירץ ואמר שאמת הוא שאה"ה הב' הוא פרטי שבערך אה"ה הראשון הנק' כללא דכולא זה פרטי שהראשון הוא א"א וזה מציאות הז"א אלא שהז"א בעודו באימא ואפי' כשמתחיל לצאת הגולגול' כמ"ש שם כל שלא יצא מציאותו ומתיישבין מדרגותיו כל א' במקומו אינו נק' הויה לפי שהויה מורה על שכבר נתהווה ולזה אמר כד אימא מתעברה ועדיין הז"א סתום ועדיין היא מעוברת יקרא סתום. וזהו מה שנלע"ד בכללות המאמר דוק ותשכח א"כ שם הא' הוא אה"ה כתר דז"א שאלו הי' שמות הם בז"א שהוא כללות כל האצי' שחכמה שלו נעשה ע"י אבא ובינה שלו נעשה ע"י אימ' וכתר שלו נעשה ע"י א"א שבינה שלו יורדת ועושה לו כתר נמצ' כל האצי' בכללו הוא בז"א דוק ותשכח וזה הכתר דז"א שאמרנו הוא אה"ה בתראה (זהר הרקיע). ועי' בהגר"א על ספד"צ כ ע"ב, ז"ל, הו"ה הוא דרגא דז"א שבו מנהיג העולם, והוא שמו של א"ס, ועל ידו מתגלה, וכל הדרגין שקודם לו הכל דרגין אליו שיתגלה, שעיקר הכוונה של א"ס הוא שיתגלה שמו בעולם וכו', ולכן שם של ז"א הוא עיקר השם המיוחד, וכל השמות שקודמין לו אה"ה ושאר השמות הן טפלין לו אע"פ שהן גבוהין יותר ממנו, והענין כי כל מה שיותר נעלם אין לו שם, עד שא"ס אין לו רמז לא בהרהור ולא במחשבה, וכל מה שמתחיל להתגלות יותר קונה לו שם יותר, כי השם הוא הגילוי, וכל השמות עד ז"א הם אינן שמות בעצמן רק על ז"א שיתגלה, שכאן רמז קצת על גילוי, כמ"ש במאמר הנ"ל (אחרי מות סה ע"ב) ואינן שם העצם אלא בז"א, ששם השם בעצמו מתגלה, וכן השמות מורין כן אה"ה שאהיה אח"כ ולא עכשיו והו"ה הוא יהיה בהוה [ועי' בהגר"א על אור"ח סי' ה], כי יהיה לשון הוה כמו ככה יעשה איוב (איוב א ה), ונתחלף הי' לו' הואיל ונעשה מפעולה שם כמו מן חיה חוה כי היא אם כל חי (בראשית ג כ), וכל השמות הוא בז"א ששם הוא גילוי, וזהו כוונתו, וכל השמות שקודם הוא ששם מורה שיתגלה, וכל מה שמתגלה יותר הוא יותר גדול. עיקר כל הגילוי דאצילות הוא רק בז"א שיצא ממנה (הקדו"ש לח ע"ד).

¹⁴⁷⁵ וזהו מ"ש "לבתר שארי לאולדא" ולא כתיב "אשר השתא יפוק ויתתקן כולא". ופירושו, אחר שיצא נתקן הכל ונתגלה לבתר דנפיק כולא אתתקין וכו' שנק' כולא. ואמר הויה וכו'. פי' עד עתה שלא התחיל לצאת אלא גולגולת שלו אינו נקר' גילוי ועדיין אני אומר אה"ה ואחר שיצא הכל אינו נק' עוד אה"ה אלא הו"ה (זהר הרקיע).

זקני ישראל ואמרת אליהם יהו"ה אלהי אבותיכם וגו' דא שלימו דכלא והכא הוא גלוייא וקשורא דשמא קדישא בגין כך קדמאה דכלא אהיה:
 תרגום: רבי אלעזר אמר כל עשרת השמות כתובים, ואנו שנינו שהראשון אהיה זה הסתום העליון, כמי שאומר אני מי שאני ולא נודע מי הוא. אחר כך אשר אהיה, אני שעתידי להתגלות באותם הכתרים (האחרים), שהרי בראשונה סתום ואחר כך מתחיל להתגלות, עד שמגיע לגלוי של השם (של שלמות) הקדוש, וכך כתוב במשה אהיה בראשונה הסתום של הכל אני הוא מי שאני. אחר כך אשר אהיה, אני עתידי להתגלות אחר כך. אהיה אחרון וזה כשהאם מתעברת ועדיין הוא סתום, מתי מתגלה, בזמן שנאמר "לך ואספת את זקני ישראל, ואמרת אלהם ה' אלהי אבותיכם וגו'", זו שלמות הכל, וכאן הוא הגלוי והקשר של השם הקדוש, לכן הראשון של הכל אהיה.

ועי' זהר ח"ג סה ע"א: אהיה¹⁴⁷⁶ דא כללא [דכלא]¹⁴⁷⁷ (וכד) דכד שבילין סתימין ולא מתפרשין וכלילין בחד אתר כדין אקרי אהיה כללא כלא סתים ולא אתגלייא בתר דנפק [מיניה] שירותא¹⁴⁷⁸ והוא נהר אתעבר לאמשכא כלא כדין אקרי אשר אהיה כל' ע"כ אהיה אהיה זמין לאמשכא ולאולדא כלא¹⁴⁷⁹:

אהיה כלומר השתא אנא הוא¹⁴⁸⁰ כלל כלא כללא [דכל] (בלא) פרטא אשר אהיה דאתעברת אמא וזמינת לאפקא פרטין כלהו ולא אתגלייא שמא עלאה¹⁴⁸¹ לבתר בעא משה למנדע פרטא דמלה מאן הוא עד דפריש ואמר אהיה (ס"א יהו"ה) דא הוא פרטא¹⁴⁸² והכא לא כתיב אשר אהיה¹⁴⁸³ ואשכחנא בספרא דשלמה מלכא אשר בקיטורא דעדונא¹⁴⁸⁴ קסטירא¹⁴⁸⁵ ובחברותא עלאה (עלאה חברותא) אשתכח¹⁴⁸⁶ כד"א (בראשית ל יג) באשרי כי אשוני בנות אהיה זמינא לאולדא¹⁴⁸⁷:

תרגום: אהיה זה כלל של הכל, שכאשר שבילים סתומים ולא מתפרשים וכלולים במקום אחד, אז נקרא אהיה, הכלל של הכל, סתום ולא נגלה. אחר שיצאה ממנו ראשית, ואותו נהר עבר למשוך את הכל, אזי נקרא אשר אהיה, כלומר על כן אהיה, אהיה מזומן להמשיך ולהוליד הכל. אהיה, כלומר עכשיו אני הוא הכלל של הכל, הכלל של כל פרט. אשר אהיה, שהתעברה האם ועתידה להוציא את כל הפרטים ולגלות את השם העליון. אחר כך רצה משה לדעת מהו פרט הדבר עד שפרש ואמר, אהיה (יהו"ה) זהו פרט, וכאן לא כתוב אשר אהיה. ומצאתי בספרו של שלמה המלך, אשר בקשר של עדון הממשלה נמצאת בחברותא עליונה, כמו שנאמר "באשרי כי אשוני בנות", אהיה עתידה להוליד.

¹⁴⁷⁶ שמות הכלליים דאצילות הוא רק אהי"ה יהו"ה אדנ"י שהם שמות דא"א ז'ו", ע' זוה"ק אחרי מות (סה ע"א וע"ב) ובתיקונים (קמב ע"ב), אבל אר"א אין להם שמות בפנ"ע (כללים ח"א כז ע"ד).

¹⁴⁷⁷ פי' אריך ועיין פי' ויקרא בדף י"א ע"א (מ"מ).

¹⁴⁷⁸ פי' אחר שיצאו מאריך אבא הנקרא שירותא והוא נהר שהיא בינה נתעברה בזו"ן כדין איקרי אשר אהי"ה שהם אר"א אשר אב"א שהוא ראש, ואהי"ה בינה (מ"מ).

¹⁴⁷⁹ פי' כמ"ש הרב שאהי"ה מורה על העיבור (מ"מ).

¹⁴⁸⁰ פי' חזר לפרש הענין היטב שאהי"ה הא' הוא אריך אשר אהי"ה הם אר"א (מ"מ).

¹⁴⁸¹ פי' זעיר הנקרא הוי"ה (מ"מ). הא"א הנה הוא רק השורש דכל עולם, שהרי הוא רק בהקוצו של י' דהשם הכללי שבכל עולם, וגילוי הוא באר"א וזו"ן וכנ"ל, לכן נקרא א"א בשם אהי"ה, שהוראתו הוא על לעתיד, אנא זמין לאתגליא כמ"ש בפ' ויקרא (יא ע"א) ופ' אחרי (סה ע"ב), והוא במה שמתגלה אח"כ בהד' פרצופים אר"א זו"ן, שהם הד' אותיות דהשם הוי"ה ב"ה, אבל הוא עצמו הנה הוא רק בבחי' אהי"ה, כי אין לו גילוי בשם הוי"ה ב"ה, אלא רק בקוצו של י' (הקדו"ש לד ע"ג), נקראו אורות המקיפים רק בשמות של אהי"ה וכמ"ש בשער השמות (פרקים ג ד ו), כי הוראת אהי"ה הוא רק לעתיד, אנא זמין לאתגליא כמ"ש בזוה"ק (אחרי מות דף סה ע"ב), כי כל המקיפים הוה עיקר גילויים רק לעתיד (ביאורים ח"א כג ע"ב).

¹⁴⁸² פי' בינה ואהיה הג' שזה מורה על זמן הלידה דזעיר שאימא ילדתו כדמפרש בסמוך ובכך קראה פרטא, ואי גרסי' הוי"ה זה היה פרטא א"ש שהוא זעיר הנק' הוי"ה (מ"מ).

¹⁴⁸³ ויחי קלה (הערת הזהר).

¹⁴⁸⁴ פי' בקשר העדון שהוא אבא הנק' עדן קסטירא עילאה שהיא אימא (מ"מ).

¹⁴⁸⁵ אוהל כי אהל היא בינה, כמ"א באשרי פי' שבינה נק' אשר על שם שמתחברת עם חבא הנק' אשר שהוא ראש (מ"מ).

¹⁴⁸⁶ דהיינו שמתחברת עם אבא ומזדווגים ומתעברה מזעיר ולכך נכתב ע"ג בקיטורא קשר וע"ש (מ"מ).

¹⁴⁸⁷ פי' אהי"ה הג' מורה על זמן הלידה וכדבסמוך (מ"מ).

(נד) עי' זהר ח"א לד ע"א: ישרצו המים שרץ נפש חיה למינה (בראשית א כ) אמר רבי אלעזר אלין מיין תתאין דרחשין זיינין¹⁴⁸⁸ כגוונא דלעילא¹⁴⁸⁹ אינון עלאי¹⁴⁹⁰ ואינון תתאי¹⁴⁹¹ רבי חייא אמר עלאי אפיקו¹⁴⁹² נפש חיה ומאי ניהו דא נפש דאדם קדמאה כמה דאת אמר (בראשית ב ז) ויהי האדם לנפש חיה (בראשית א כ) ועוף יעופף¹⁴⁹³ על הארץ אלין שליחי עלאין דאתחזון לבני נשא¹⁴⁹⁴ בחיזו דבר נש¹⁴⁹⁵ משמע דכתיב יעופף על הארץ בגין דאית אחרנין דלא אתחזון אלא ברוחא ממש לפום סכלתנו דבני נשא בגיני כך לא כתיב באלין למינהו¹⁴⁹⁶ כאינון אחרנין דכתיב בהו (בראשית א כא) ואת כל עוף כנף למינהו בגין דאלין לא משניין ממיניהו לעלמין¹⁴⁹⁷ כהני אחרנין דלא כתיב בהו למינהו ואי תימא אית בהו דמשניין דא מן דא הכי הוא ודאי דהא אית בהו דמשניין אלין מאלין בגיני כך כתיב (בראשית ב י) ומשם יפרד תרגום: "ישרצו המים שרץ נפש חיה למינה". אמר רבי אלעזר, אלו מים תחתונים שרוחשים מינים דוגמת למעלה, אותם עליונים ואותם תחתונים. רבי חייא אמר, עליונים הוציאו נפש חיה, ומה הוא, זו הנפש של אדם הראשון, כמו שנאמר "ויהי האדם לנפש חיה". "ועוף יעופף על הארץ", אלו שליחים עליונים שנראים לבני אדם כמראה אדם. משמע שכתוב "יעופף על הארץ", היות שיש אחרים שלא נראים אלא ברוח ממש לפי שכל בני האדם, לכן לא כתוב באלו למינהו כמו אותם אחרים שכתוב בהם "ואת כל עוף כנף למינהו", היות שאלו לא משונים ממיניהם לעולמים, כאחרים הללו שלא כתוב בהם למינהו. ואם תאמר, יש בהם שמשונים זה מזה, כך זה בודאי, שהרי יש בהם שמשונים אלה מאלה, לכן כתוב "ומשם יפרד".

(נה) עי' זהר ח"ב מב ע"ב: אבל בתר דעבד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עלאה¹⁴⁹⁸ נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהו"ה¹⁴⁹⁹ בגין ודישתמודעון ליה במדות דיליה בכל מדה ומדה

¹⁴⁸⁸ פי' הם מ"ן דמלכות שהם הגבורות שמתקנים ב"ע (מ"מ).

¹⁴⁸⁹ אצילות (מ"מ).

¹⁴⁹⁰ אצילות (מ"מ).

¹⁴⁹¹ ב"ע (מ"מ).

¹⁴⁹² פי' ר"ח פליג וס"ל דישרשו המים דקרא הם מים העליונים שהם החסדים שנותנים נפש לחיה שהיא מלכות, והיא נפש של אדה"ר (מ"מ).

¹⁴⁹³ היינו המלאכים דחלקי החי והמדבר שביצירה (דע"ה ח"ב סב עא).

¹⁴⁹⁴ יש ג' מיני מלאכים: אלו שנבראו ביום ב', המתבטלים ומתחדשים בכל יום וכו', ועוד ב' מיני מלאכים שנבראו ביום ה', והם גדולים מהראשונים שנבראו ביום ב', והם ב' מינים: אחד הנאמר עליהם "ועוף יעופף על הארץ" ולא נאמר בהם "למינהו" והרי הם משתנים ומתלבשים בגוף כגוונא בהאי עלמא וכו' ועליהם הוא מש"כ כאן "דאתחזון לבני נשא בחיזו דבר נש", והשני הוא שנאמר עליהם "ואת כל עוף כנף למינהו". והם גדולים מן הראשונים שכן אינם משתנים לעולם, ואינם מתגלים לבני אדם אלא בבחי' השגה ושלל ולא בחוש [דוגמת אלו שנתגלו לרשב"י בעת שחיבר את התיקונים] וכו', והם גדולים מהראשונים המתלבשים ומתגלים בחוש (דע"ה ח"א כט ע"א).

¹⁴⁹⁵ עי' לקמן קא ע"א וקמד ע"א ופ' יתרו צד ע"א אמנם הוא רק בהמלאכים שנקראו אישים או באותן שנקראו בני אלהים כמ"ש בזוהר רות יד רע"ג (לש"ו).

¹⁴⁹⁶ פי' באלו התחתונים לא כתיב למינהו (מ"מ).

¹⁴⁹⁷ לקמן מ רע"ב ועי' פרשת ויקרא ב ע"ב ועי' עוד פקודי רלא ע"א (לש"ו). כלומר, הם המלאכים דחלקי החי והמדבר שביצירה (דע"ה ח"ב סב ע"א).

¹⁴⁹⁸ ר"ל ספי' שבכללם נק' אדם והן מרכבה לא"ס (יהל אור). והנה נקרא כל האצילות כולו ג"כ בכל השמות הללו מצד המאציל ית"ש המתיוחד שם, והם חד עמו, וכמ"ש בזוה"ק (אחרי מות ע"א), תא חזי קוב"ה (ר"ל א"ס ב"ה כן הוא בהגהת מהרח"ו שם) אפיק עשר כתרין עטרין קדישין לעילא (שהם ה"ס דאצילות) דאתעטר בהו ומתלבש בהו, והוא אינון, ואינון הוא, כשלהובא דאחידא בגומרא (ור"ל באש היסודי של הגחלת שהם חד אלא שהשלהבת הוא גילוי וכמ"ש הגר"א בספ' יצירה פ"א מ"ז ובתיקונים). ועי"ז הנה נעשה כל האצילות לשמותיו גופה, וכמ"ש בזוה"ק יתרו (פו ע"א) אינון שמיה והוא אינון, הוא ושמיה חד הוא. וכן אמרו ג"כ בזוה"ק ויקרא (י"א ע"ב) (על כל השמות דע"ס שהם אהיה יה יהוה אל אלהים צבאות שדי אדני ע"ש) ואלין אינון עשרה שמהן דקוב"ה אקרי בהו מתקשרין דא בדא ביחודא שלים, ואלין אינון כתרין קדישין דמלכא דהוא אשתמודעו בהו ואינון שמיה והוא אינון עכ"ל. והרי לנו מכ"ז כי האצילות כולו הנה הוא עצם כל השמות כולם גופה, והם שמו של המאציל, וכ"ז הוא מעת התיקון דיציאת השם מ"ה אשר מאז ולהלאה התייחד המאציל באצילות ונעשה חד עמהם ונקרא בשמם, וכמ"ש ברע"מ (פנחס רנ"ז ע"ב) ובאלין שמהן מארי עלמא איהו אתפשט ואמליך בהון ואתקרי בהון ואתכסי בהון ודר בהון

(דאשתמודעון ליה בדמות דיליה) וקרא אל אלהים שדי צבאות אהי"ה בגין ודישתמודעון (דאשתמודעון) ליה בכל מדה ומדה איך יתנהג עלמא בחס"ד וכדינא כפום עובדיהון דבני נשא דאי לא יתפשט נהוריה על כל¹⁵⁰⁰ בריין איך ישתמודעון ליה ואיך יתקיים (ישעיה ו ג) מלא כל הארץ כבודו:

כנשמתא לגבי אברים דגופא, וכן הוא ג"כ ברע"מ (פ' בא מ"ב ע"ב) בתר דעביד האי דיוקנא דמרכבא דאדם עלאה (שהם הי"ס דאצילות) נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא (ר"ל עם האצילות ביחד ועל ידה) יהוה בגין דאשתמודעון ליה כו' וקרא אל אלהים שדי צבאות אהיה בגין דישתמודעון ליה בכל מדה ומדה כו'. והרי לנו כי האצילות עצמו הוא שמו והוא ושמו חד הוא, וכשמתפלל אל השם מכל השמות הנזכרים, הולך התפילה אל המאציל בעצמו הנקרא בזה השם, שהוא האצילות, והוא ע"ד כי כאשר אנו אומרים אברהם יצחק יעקב ואנו משבחים אותם שהיו קדושי עליון, וכן אנו מברכים אותם ואומרים 'עליהם השלום', הרי הולך ממילא השבח והברכה על אותן האנשים עצמן שנקראו בהשמות הללו. כן הוא עד"ז בכל השמות של הקב"ה, שכל התפילה והתהילה אשר לשמותיו הנה הוא להמאציל א"ס בעצמו, אשר הוא נקרא בכל השמות הללו ע"י יחודו באצילות, וכן מגיע ממילא ג"כ לבחי' א"ס אשר למעלה מהאצילות, וכן למעלה למעלה, כי הרי אחדותו הוא פשוט ונמשך כאחת (דע"ה ח"א נה ע"ד), ועי' עוד דע"ה ח"ב ג ע"ב.

כל מה שמזכיר בהם הרב כאן בחי' זמן וגבול, ואמר כי א"ק ואצילות הנה היה להם ראש וסוף, וכן הוא ברע"מ (פנחס דף רנז ע"ב) דכל ספי' אית לה שם ידוע ומדה וגבול ותחום, ואמר הרב עוד כי כל הנאצלים אשר מהתחלת א"ק ולמטה, הנה היה להם זמן התחלת הויותן ואצילותן ונתחדשו אחר שלא היו, וכן הוא מבואר ברע"מ (פ' בא דף מב ע"ב) במה שאמר שם בתר דעביד האי דיוקנא דמרכבא דאדם עלאה נחית תמן ואתקרי כו' לבתר עבד מאנא זעירא כו' ולבתר עבד מאנא רברבא כו' לבתר והכהו לשבעה נחלים כו' ע"ש. וכן בזה"ק (בראשית דף טו ע"א) בריש הורמנותא דמלכא כו', וכן הוא מבואר בכ"מ בזה"ק כי כל האצילות היה לו עת וזמן להתחלת הויותו, והרי לנו כי כל הנאצלים כולם הם מחודשים, כי היה עת וזמן להתחלת הויותו, הנה כל זה הוא רק בערך עצמם, ומכ"ש בערך האור שלמעלה מהם. אבל בערך התחתונים, הוה כל עולם האצילות ומכ"ש העקודים וא"ק בלי גבול כלל וכלל, כי נבחן אור גילוי ית"ש אשר באצילות בערך הבחי' א"ס לגמרי, ונמשך יחודו עם האור א"ס שלמעלה כאחד והבן ודע וזכור זה (ביאורים ח"א ב ע"ד).

מזה תראה אמתת דברינו אשר כתבנו בכ"מ, דמה שנקרא השם הויה ב"ה שם העצם, הוא משום כי מאחר שנתלבש הא"ס באצילות, הנה נתגלה הוא עצמו בהשם הויה ב"ה ע"י האצילות, ונקרא מעתה הוא עצמו בהשם הגדול הזה. וכאשר שאנו מכוונים להשם הויה ב"ה, הנה עולה הכוונה על עצמות א"ס אשר נתגלה אלינו בשם זה ע"י התלבשותו באצילות. ומבואר כ"ז בדברי הרב כאן במ"ש, או באורות עצמם כו', וכן מבואר ברע"מ פ' בא הנז' במ"ש שם, נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהוה כו'. ואמר שם עוד, לבתר עביד מאנא זעירא כו' יקרא גרמיה בה חכם כו' כו' ע"ש. הרי לנו כי ע"י האצילות נתגלה הוא עצמו להקרא בשם. והאמת הוא כי אחר שמתלבש באצילות, ונעשה האצילות חד עמו וכמו שאמר הרב כאן לעיל בסמוך, הרי מאיר האצילות עתה ג"כ רק בכח האור א"ס. אך עכ"ז ע"י התלבשו שם, הנה נצטמצם כביכול ונקרא מעתה הא"ס עצמו ע"י האצילות בשם הויה ב"ה, והרי נמשך ועולה עכ"פ עיקר השם על המאציל א"ס עצמו, אלא שנתגלה להקרא בשם זה רק ע"י האצילות, והיינו ע"י שהתלבש שם, והתייחד בכל האצילות ביחוד עצום עד שנעשה כל האצילות חד עמו. ומאז הנה נקרא כל האצילות כולו באותו השם, ואשר עליו לעולם מצד אורו המתייחד שם, וע' בזה בארוכה בספר הדע"ה ח"א דרוש ה' סימן ז' ע"ש (שם מבואר כי לכן אפשר להתפלל לשם הויה ב"ה) (ביאורים ח"א ד ע"א).

¹⁴⁹⁹ והנה נתגלה שם עצמותו גופה בבחי' אלו הד' אותיות יהוה, והוא אלהינו, כי הרי עצמותו גופה נתגלה ע"י האצילות בבחי' הד' אותיות הללו. וכמו שמבואר ברע"מ (פ' בא מב ע"ב) דע"י התלבשו באצילות נתגלה הוא עצמו בהשם הויה ב"ה, עש"ה ותמצא (הקדו"ש ו ע"ב), ועי' דע"ה ח"א נז ע"ד. מקבל האצ"י אור א"ס ג"כ עכ"פ דרך הא"ק והעקודים אשר שם הוא הקו דאור א"ס העיקרי ולכן נעשה האצ"י אלהות גמור עכ"פ לעולם והיינו כי הגם שאינו מאיר בו מעתה האור דא"ס בבחי' בלתי גבול ובלתי תכלית אשר הוא נקרא בשם אור א"ס אמנם הנה עומד אורו וגילוי שם להאיר על ידו בבחי' גבול ומדה ומתגלה שם בכל השמות כולם שהם אלהות ובפרט בהשם הויה ב"ה שהוא שורש כל השמות כולם והוא נקרא שם העצם משום שהוא על העצמות דאור א"ס המתפשט באצ"י ע"י הא"ק והעקודים כנז' ונתגלה אותו העצמות דאור א"ס ע"י האצילות בשם יהוה ב"ה (כללים ח"ב צח ע"ד).

¹⁵⁰⁰ הוא חוט הא"ס המבריק בתוך כל העולמות (רמ"ז), עי' ריש ספר ע"ח: וכן בענין הכנויים כגון רחום וחנון ארך אפים, לא יקרא על שמם זולת בהיות נבראים בעולם שיקראו לו ארך אפים וכיוצא בזה בשאר הכינויים כולם. אמנם בהיות העולמות נבראים, אז יצאו פעולותיו וכוחותיו יתברך לידי פועל ויהיה נקרא שלם בכל מיני פעולותיו וכוחותיו, וגם יהיה שלם בכל השמות וכינויים בלתי שום חסרון כלל ח"ו. וענין טעם זה נתבאר היטב בס"ה פ' פנחס (דף רנז ע"ב) וז"ל, פקודא תליסר וכו' דא ק"ש ואית למנדע דאיהו אקרי חכם בכל מיני חכמות ומבין בכל מיני

תרגום: אבל אחר שעשה דמות זה של המרכבה של אדם עליון, ירד לשם ונקרא באותו דמות, יהו"ה, כדי שיכירו אותו במדות שלו, בכל מדה ומדה. וקרא אל אלהים שדי צבאות אהי"ה, כדי שידעו אותו בכל מדה ומדה, איך יתנהג העולם, בחס"ד ובדין, כפי מעשי בני האדם. שאם לא יתפשט אורו על כל הבריות, איך ידעו אותו, ואיך יתקיים "מלא כל הארץ כבודו".

(נו) פקודא תליסר ק"ש ואית למנדע¹⁵⁰¹ דאיהו אתקרי חכם בכל [מיני חכמות ומבין בכל] מיני תבונות (עד אין סוף) וחסיד בכל מיני חסדים וגבור בכל מיני גבורות ויועץ בכל מיני עצות וצדיק בכל מיני צדקות ומלך [בכל] (על כל) מיני מלכות עד אין סוף עד [אין] כתר¹⁵⁰² ובכל אלן דרגין בחד אקרי רחמן ובחד אקרי דיין והכי (אוקמוה) בכמה דרגין עד אין סוף אי הכי שוני אית בין רחמן¹⁵⁰³ לדיין:

אלא קודם דברא עלמא אתקרי הוא בכל אלן דרגין על שם בריין דהוו עתידין להבראות¹⁵⁰⁴ דאי לאו (בכל) בריין דעלמא אמאי אתקרי רחום דיין אלא על שם בריין דעתידין¹⁵⁰⁵:
ובג"ד כל שמהן אינון כנויין דיליה על שם עובדין דיליה¹⁵⁰⁶ כגוונא דא ברא נשמתא בדיוקנא דיליה דאתקריאת [על] (של) שם פעולות דילה בכל אבר ואבר דגופא [ד]אתקרי עלמא זעירא (ו)כגוונא דמארי עלמא אתנהיג בכל בריין ובכל דרא כפום עובדי וכך נשמתא כפום עובדיו דכל אבר ואבר ההוא אבר דעביד ביה פקודא אתקרי נשמתא לגביה¹⁵⁰⁷ חמלה וחסדא חנא ורחמי ובההוא אבר דעביד ביה עבירה אתקרי נשמתא לגביה¹⁵⁰⁸ דינא וחיימה וכעס אבל לבר מן גופא למאן תהא חמלה או אכזריות:

אוף הכי מארי עלמא קדם דברא עלמא וברא [עלמא ו]בריין דיליה למאן אתקרי רחום וחנן או דיין אלא כל שמהן דיליה אינון כנויין ולא אתקרי בהון אלא על שם בריין דעלמא ובג"ד כד מארי דרא [אינון טבין איהו אתקרי לגביהו יהו"ה במדת רחמים וכד מארי דרא] אינון חייבין אתקרי אדנ"י במדת הדין לכל דרא ולכל ב"נ כפום מדה דיליה אבל לאו דאית ליה מדה ולא שם ידיע:

תבונות וכו' אלא קודם דברא עלמא אתקרי בכל אלן דרגין ע"ש בריין דהוו עתידין להבראות דאי לאו הויין בריין בעלמא אמאי אתקרי רחום דיין אלא ע"ש בריין דעתידין וכו', ובפ' בא (דף מב ע"ב) וז"ל, דאי לא אתפשט נהוריה על כל בריין איך ישתמודעון ליה ואיך יתקיים מלא כל הארץ כבודו.

ועיי"ש במאיר העץ: יש להדגיש שכתוב בפרשת פנחס שם וז"ל ובאלן שמהן מארי עלמא איהו אתפשט ואמליך בהון ואתקרי בהון ואתכסי בהון ודר בהון כנשמתא לגבי אברים דגופא, ע"כ. אם כן האצילות עמו הוא שמו והוא ושמו חד הוא, וכשמתפללים אל השם על ידי כל השמות הנזכרים הולכת התפילה אל המאציל בעצמו הנקרא בזה השם שהוא האצילות (דע"ה ח"א נה ע"ד). פי', שאמנם כלול בגילוי השמות שרואים את הנהגתו הבאה לידי ביטוי על ידי שמות אלו, אמנם יש להדגיש שהשם הוא אינו רק שם של הנהגה מסויימת שלו ית', אלא הוא שם שלו עצמו ית', המתפשט בזה העולם להתגלות בגוון מיוחד זה של אותו השם.

כתר עלאה הוא בערך המאציל רק כערך השחרות לערך הלבנונית, וכערך הגוף לגבי הנשמה¹⁵⁰¹ וכנ"ל, וכן הוא ידוע ג"כ מתפילת אליהו. וע' עוד ברע"מ (פ' בא מב ע"ב, ופ' פינחס רנז ע"ב ורנח ע"א) ובתז"ח (טו ע"ג ע"ד) וכן בכ"מ בזה"ק, כי אין ערך וחקר לרוממות המאציל על האצילות אלא שמתייחד עם האצילות ביחוד עצום עד שנעשה חד עמו, אבל אין ערך וחקר לרוממותו עליהם, וא"כ הרי אין מקום לתשובתו בענין החקירה הנז' כלל וכלל (כללים ח"א לג ע"ג), עי' ח" במב ע"ב (ביאורים ח"א א ע"א).

¹⁵⁰² אין חקר (נוסף בדפ"ו).

¹⁵⁰³ רחמין (דפ"ו).

¹⁵⁰⁴ והוא כל הגילויים שבאצילות שנתגלה בהם לפי הסדר שראה רצונו לייסד בהם את כל המציאות דב"ע (הקדו"ש ה ע"ג), כל גילוי שמותיו ית"ש הוא רק ע"י פעולותיו וכמ"ש בשמו"ר (פרק ג סימן ו') שאמר הקב"ה למשרבע"ה שמי אתה מבקש לידע לפי מעשי אני נקרא וע' זוה"ק ויקרא דף י' וי"א ופ' פינחס דף רנז ע"ב (כללים ח"ב קג ע"ד).

¹⁵⁰⁵ דאילולא שהמציא את העולמות ב"ע, הרי היה כל גילוייו שבאצילות ללא צורך (הקדו"ש ה ע"ג).

¹⁵⁰⁶ כל השמות שבאצילות שהם גילוייו הם רק בשביל הב"ע וע"פ מה שראוי להם (הקדו"ש ה ע"ג).

¹⁵⁰⁷ לגבי (דפ"ו).

¹⁵⁰⁸ לגבי (דפ"ו).

כגוונא [דספיראן] (דספירה) דכל ספירה אית ל(י)ה שם ידיע¹⁵⁰⁹ ומדה וגבול ותחום ובאלין שמהן מארי עלמא¹⁵¹⁰ איהו אתפשט ואמליך בהון ואתקרי בהון ואתכסי בהון ודר בהון כנשמתא לגבי אברים דגופא ומה רבון עלמין לית ליה שם ידיע ולא אתר ידיע אלא בכל סטרא שולטנותיה אופ הכי לית לה לנשמתא שם ידיע ולא אתר ידיע בכל גופא אלא בכל סטר שולטנותיה¹⁵¹¹ ולית אבר פנוי מנה:

ובג"ד לית (ליה) לרשמא לה בחד אתר [דאי לאו הא] (ואי לא) חסר שולטנותא בשאר אברים ולא לאתקרי לה בשמא חד [און] בתרין או בג' למימר [דאיהי תְּכֻמָּה וּמְבִינָה] ודאיהי חכמה מבינה ואית לה דעת ולא יתיר דאי עביד הכי הא חסר לה משאר דרגין כ"ש למארי עלמא דלית לרשמא ליה באתר ידיע או לאתקרי [ליה] בשמהן או לשנאה ליה [בהון] או¹⁵¹² לשלטאה ליה כגון דרגא דמרכבתא דאתמר בה קדושה לך ישלשו דכל דרגין דכל מרכבות דיליה אינון משלשים כגון האבות הן הן המרכבה דאינון דמות אריה שור נשר דאינון מרכבה לאדם דאתמר עליה (יחזקאל א י) ודמות פניהם פני אדם ומסטרא דנוקבא אינון שלטין על אדם ונוקבא (ד)איהי מרכבה לגבייהו¹⁵¹³ ובג"ד אתמר [עלה] קדושה לך ישלשו:

ואופ הכי אתוון דאינון אנפין דחיון משולשין כגוונא דא יה"ו הו"י וה"י ה' רביעאה קדושה לך ישלשו איהי שלמים דכלהו לאשלמא [בכללהו] (בהו) שם יהו"ה אבל למאריה דכלא לית [לשלשא] (לשלטאה) ביה בשמהן ולא באתוון אלא איהו אתקרי בכל שמהן ולית ליה שם ידיע וכל שם ושם אסחיד עליה דאיהו אדון כל עלמין אסחיד עליה אדנ"י [ולית דידעין] דאית ב"נ דירית ג' מאה ועשר עלמין הה"ד (משלי ח כא) להנחיל אוהבי יש כפום דרגא דיליה דאתקרי יש מאין ודא חכמה עלאה:

תרגום: מצוה שלש עשרה [היא] קריאת שמע, ויש לדעת שהוא נקרא חכם בכל מיני חכמות ומבין בכל מיני תבונות וחסיד בכל מיני חסדים וגבור בכל מיני גבורות ויועץ בכל מיני עצות

¹⁵⁰⁹ דע"ה ח"א נז ע"א בתחילה, דע"ה ח"א עז ע"ג מספר פעמים, דע"ה ח"ב מט ע"ב ד"ה אמנם, המאציל ית"ש עם הנאצלים, הנה אין קץ לרוממותו עליהם, כי הם בערכו בבחי' גבול ומדה ושיעור בכל עניניהם וכמ"ש ברע"מ (פינחס רנז ע"ב), וא"כ הרי הוא אינו מסוגם כלל, ולכן אמרו בתיקונים (תיקון ע דף קנט ע"ב) כתר עלאה אע"ג דאיהו אור קדמון אור צח ואור מצוחצח, איהו אוכם קדם עלת העלות. וכן בתיקון ס"ט (קלג ע"ב) (כללים ח"א לג ע"ב), אצילת ה"ס הנה היה כדי להתגלה על ידיהם בבחי' גבול ומדה, וכמ"ש הרב בעיגולים ויושר (ענף ב) מזה"ק פנחס (רנז ע"ב), דכל ספי' אית לה שם ידוע ומדה וגבול ותחום כו' ע"ש, וכן אמר עוד הרב בדרושי אבי"ע (ריש פרק ב) כי ה"ס הם עשר מדות, כי יש בהם גבול ומדה כו'. [והכוונה בכ"ז הוא כי יש בהם הכח דגבול ומדה להוציא על ידיהם כל מציאות הגבוליים אשר בהב"ע, וע' בזה בדברי רבינו עזריאל בספר דרך אמונה בתחילתו בס' ג']. וכ"ז הנה היה ע"י שהיה יציאתם זה למטה מזה, ויצא כל ספי' מחברתה למטה ממנה ומתחתיה. והרי מפסיק העליונה בינה לבין המאציל ית"ש שהוא האור דא"ס, ועי"ז יש אפשרות שיצא כל תחתון בכח גבול ומדה ובמדרגתה הראויה לה לכל א' בפנ"ע (כללים ח"א עד ע"ב), כל ההתהוות דהעולמות ב"ע הרי הם בגבול ומדה ועל זה התגלה באצילות כדי לפעול בגבול ומדה כי כל הספי' דאצי' הנה הם השרשים לכל תוצאות דגבול ומדה (כללים ח"ב צט ע"א), האצילות שהוא השורש לגילוי ית"ש אשר בגבול ומדה (כללים ח"ב קכב ע"ג), א"ק ואצילות הנה היה להם ראש וסוף (ביאורים ח"א ב ע"ד), אינם ח"ו כבחי' גבול ומדה שאנו תופסים ומשיגים, כי אין שום השגה לשום נברא בהספי' מאומה, ומשום שהרי הם למעלה מכל הבריאה כולה, וכמו שהארכנו בזה בספר הדע"ה ח"א דרוש ה' סימן ז' ובכ"מ, אך עכ"ז הנה הם עכ"פ השורש דהגבול ומדה אשר בהבריאה, ומצדם אנו מכנים כל בחי' הפרצופים וכל עניניהם, והוא משום כי הם השרשים לזה אשר בהבריאה (ביאורים ח"א ל ע"ב).

¹⁵¹⁰ הרי לנו שעצמותו גופה שוכן באצילות (הקדו"ש ו ע"ב), האצילות כולו הנה הוא עצם כל השמות כולם גופה, והם שמו של המאציל, וכ"ז הוא מעת התיקון דיצאת השם מ"ה אשר מאז ולהלאה התייחד המאציל באצילות ונעשה חד עמהם ונקרא בשמם (דע"ה ח"א נה ע"ד), הם מעתה כולם אחד ע"י יחודו בהם, כי מתחילה היו בסוד רשות הרבים, ועתה הם בסוד רשות היחיד שהוא יחידו של עולם ברוך הוא כי אתפשט בהון ואתלבש בהון ודר בהון כנשמה בתוך הגוף, וכמ"ש ברע"מ (פינחס רנז ע"ב) ולא סר ולא יסור יחודו מהם לנצח, ועי"ז הוה כל האצילות אלהות גמור על ידו לעולם, אמנם מצד הנאצלים עצמן זולת יחודו בהם הם אינם אלהות כלל (דע"ה ח"ב ל ע"א).

¹⁵¹¹ שולטנותה (דפ"ו).

¹⁵¹² (ס"א לשלשא) (נוסף בדפ"ו).

¹⁵¹³ הם מ"ד ומ"ן, כמ"ש בב"ר (פי"ג סי' יג) המים העליונים זכרים והתחתונים נקבות, וכן הוא בזוה"ק (בראשית כט ע"ב) ובדברי הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש יד) (ורע"מ פינחס רנז ע"ב) (כללים ח"א מ ע"ג).

וצדיק בכל מיני צדקות ומלך בכל מיני מלכות עד אין סוף עד אין, כתר, ובכל אלו הדרגות, באחת נקרא רחמן, ובאחת נקרא דיין, וכך בכמה דרגות עד אין סוף. אם כך, יש שינוי בין רחמן לדיין.

אלא קודם שברא העולם נקרא הוא בכל אלו הדרגות על שם בריות שהיו עתידות להבראות, שאם לא בריות העולם, מדוע נקרא רחום דיין, אלא על שם הבריות העתידות. ומפני זה כל השמות הם כנויים שלו, על שם המעשים שלו, כדוגמא זה ברא הנשמה בדמות שלו שנקראת על שם פעולות שלה, בכל אבר ואבר של הגוף שנקרא עולם קטן. כדוגמא שאדון העולם נוהג בכל הבריות ובכל דור כפי מעשיו, כך הנשמה כפי מעשיו של כל אבר ואבר. אותו האבר שעושה בו מצוה נקראת הנשמה לגבי חמלה וחסד ורחמים. ובאותו אבר שעושה בו עבירה נקראת הנשמה לגבי דין וחמה וכעס. אבל לחוץ מן הגוף, למי תהיה חמלה או אכזריות. כמו כן כאן, אדון העולם, קדם שברא את העולם וברא בריותיו, למי נקרא רחום וחנון או דיין, אלא כל השמות שלו הם כנויים, ולא נקרא בהם אלא על שם בריות העולם, ומפני זה כאשר בעלי הדור הם טובים, הוא נקרא אצלם יהוה במדת הרחמים, וכאשר בעלי הדור הם רשעים נקרא אדני במדת הדין, לכל דור ולכל אדם כפי מדתו. אבל אין לו מדה ולא שם ידוע. כדוגמת הספירות, שכל ספירה יש לה שם ידוע ומדה וגבול ותחום, ובאלו השמות אדון העולם הוא מתפשט ומולך בהם ונקרא בהם ונתכסה בהם, וגר בהם כנשמה אצל אברי הגוף. ומה רבון העולמים אין לו שם ידוע ולא מקום ידוע, אלא בכל צד שלטונו, כמו כן כאן אין לה לנשמה שם ידוע ולא מקום ידוע בכל הגוף, אלא בכל צד שלטונה, ואין אבר פנוי ממנה. ומפני זה אין לצייר אותה במקום אחד, שאם לא, הרי חסר השלטון בשאר האברים. ואין לקרא לה בשם אחד או בשנים או בשלשה לומר שהיא חכמה מבינה ויש לה דעת ולא יותר, שאם עושה כך הרי חסר לה משאר דרגות. כל שכן לאדון העולם, שאין לצייר אותו במקום ידוע או לקרא לו בשמות או לשנות לו בהם או (לשלש) להשליט לו, כמו דרגת המרכבה, שנאמר בה "קדושה לך ישלשו", שכל הדרגות של כל המרכבות שלו הן משולשות, כמו האבות הן הן המרכבה, שהם דמות אריה שור נשר, שהם מרכבה לאדם שנאמר עליו "ודמות פניהם פני אדם". ומצד הנקבה הם שולטים על אדם, והנקבה היא מרכבה לגביהם, ומפני זה נאמר עליה "קדושה לך ישלשו".

וכמו כן כאן האותיות שהן פני החיות משלשות, כזה יהוה והוה והי, ה' רביעית "קדושה לך ישלשו" היא שלמים של כולם, להשלים בכלם שם יהוה, אבל לאדון הכל אין לשלש בו בשמות ולא באותיות, אלא הוא נקרא בכל השמות ואין לו שם ידוע, וכל שם ושם מעיד עליו שהוא אדון כל העולמות, "אדני" מעיד עליו. ואין יודעים שיש אדם שיושר שלש מאות ועשרה עולמות, זהו שכתוב "להנחיל אוהבי יש", כפי הדרגה שלו שנקראת "יש מאין", וזו חכמה עליונה.

(נז) עי' זהר ח"ג רכד ע"ב: אמר ליה רעיא מהימנא שפיר קא אמרת בכלא אבל [אפי' ישראל לאו כלהו] (כל ישראל) שוין¹⁵¹⁴ דאית בהון בני מלכות מסטרא דמלכות קדישא כלילא מעשר ספיראן ומכל הוויין וכנויין ואית מנהון עבדין מסטרא דעבד דאיהו (בראשית כד ב) עבדו זקן ביתו ואית מנהון כבעירן ואתמר בהון (יחזקאל לד לא) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם ואינן [דדמיין לענין¹⁵¹⁵ קב"ה מני לקרבא בעירן באתריהו לכפרא עליהו ואינן] דדמיין למלאכין קרבנין דלהון אינן עובדין טבין דממנן עליהו מלאכים דמקרבין¹⁵¹⁶ לקב"ה באתריהו: ואינן דהוו בנין ליהוה הה"ד (דברים יד א) בנים אתם ליי' אלהיכם בחובין [דלהון מתפרדין] (דלכון דמתפרדי) אתוון ותקונא¹⁵¹⁷ והוא דלהוי אורייתא דאיהו שם יהוה לקרבא אתוון י' בה' ו' בה' בקרבנא דלהון:

תרגום: אמר לו רועה הנאמן, יפה אמרת בכל, אבל אפילו ישראל לא כולם שוים, שיש בהם בני מלכות מצד מלכות הקדושה כלולה מעשר ספירות, ומכל היות וכנויים, ויש מהם עבדים מצד של עבד שהוא "עבדו זקן ביתו", ויש מהם כבהמות ונאמר בהם "ואתן צאני צאן מרעיתי

¹⁵¹⁴ בפרטות הנשמה דכל א' יש מדרגות רבות אין חקר, וכמ"ש בפ' משפטים (דף צד ע"ב) וכן ברע"מ (פנחס רכד סע"ב), אך עכ"פ כי כולם מושרשים ואחידין לעילא לעילא וכנז', ועי"ז אפשר לכל א' מישראל להתקדש בקדושה של מעלה וכמ"ש (דברים ד ד) ואתם הדבקים בה' אלקיכם כו' (הקדו"ש יב ע"ד), כל א' אינו נוגע במעשיו אלא רק עד שורש נשמתו (כללים ח"ב צט ע"ב).

¹⁵¹⁵ לענא (דפ"ק).

¹⁵¹⁶ דמקריבין (דפ"ו).

¹⁵¹⁷ (ס"א דלהון הוא אורייתא) (נוסף בדפ"ו).

אדם אתם", ואותם שדומים לצאן הקדוש ברוך הוא צוה להקריב בהמות במקומם לכפר עליהם, ואותם שדומים למלאכים קרבנות שלהם הם מעשים טובים שממונים עליהם מלאכים, שמקריבים לקדוש ברוך הוא במקומם. ואותם שהיו בנים לה', זהו שכתוב "בנים אתם לה' אלהיכם", בחטאיהם מתפרדות האותיות, והתקון (שלהם הוא התורה) הוא שתהיה תורה, שהוא שם יהו"ה, לקרב את האותיות י' בה' ו' בה' בקרבנותיהם.

(נח) ועל דאינון חמש דרגין דאתפרשו ואתמשכו מהאי אור קדמא כתיב אור חמש זמנין וכלהו הוּו מסטרא דימינא ואתכלילו ביה וכד אתכלילו בסטר שמאלא אתכלילו ברוזא דמים דנטיל בימינא וס"א מימינא ובגין כך כתיב מים חמש זמנין וכד אשתלימו ברוזא דאמצעיתא כתיב רקיע חמש זמנין¹⁵¹⁸ ועל דא תלת אינון אור מים רקיע¹⁵¹⁹ לקבל תלת דרגין אלין דכלהו חמש דרגין אתכלילו בהו ועל דא בכלהו כתיב חמש זמנין בכל חד וחד: הכא רזא דרזין באלין תלתא אתצייר ואתגליף בגלופי רזא (ד)דיוקנא דאדם דאיהו אור בקדמיתא לבתר מים לבתר אתפשט בגווייהו רקיע דאיהו גליפא דגלופי¹⁵²⁰ דיוקנא דאדם: כגוונא דגליפו ציורא דדיוקנא דאדם בתולדתיה דהא בתולדתא דבר נש בקדמיתא זרע דאיהו אור דהא נהירו דכל שייפי גופא איהו ההוא זרע ובגין כך איהו אור וההוא אור אקרי זרע דכתיב

¹⁵¹⁸ והה' פעמים מים הם הה' גבורות, מים עזים, מים אדירים היוצאים מהה' גבורות מנצפ"ך שבבינה, כמ"ש בדרושי הצלם (דרוש א) וע' שער מ"ן ומ"ד (דרוש ו) ובשער רוח הקודש (ביחוד שם שדי בסופו דף נ ע"א) וכו' ונזכר ה' פעמים רקיע להבדיל בהה' פעמים מים, שהוא בהה' גבורות דמנצפ"ך, להבדיל בהם בין טמא לטהור כדי להכרית אותן משרשן (דע"ה ח"ב סה ע"ד).¹⁵¹⁹ הנה הדרוש הזה במדה במשקל ובמשורה וכו' המדה הוא בחינת האמה המודדת באורך וברוחב וכו' ומשקל הוא נודע בענין שתי כפות המאזנים ולפעמים מכריע כף זו ולפעמים כף זו ומשורה היא ענין האפיפה או הסאה שמודדין בה היין או השמן או המים וכיוצא בהם כדי לתת קצבה ושיעור אל הדבר ההוא וכו' והנה המעולה מכולם הוא המשקל וכמ"ש במשנה במסכת תרומות והשוקל משובח משלשתן והנה הוא סוד אהיה שהוא הדעת העליון אשר במזלא קדישא דדיקנא דעתיקא וכו' ודע כי ג' מדרגות הנז' שהם משקל ומשורה ומדה הם סוד מ"ש ב' תרומ' כנז' הנקראים אור ומים ורקיע כמו שנבאר בע"ה. ונמצא כי המשקל הוא בחינת מדידת טיפת האור הנמשכת מן החכמה אל הדעת שבו נשקל גודלו וקוטנו. ועתה נבאר בחינה השנית הנקראת מים והיא בבינה וזו נמדדת על ידי המדידה השני' הנק' משורה. וביאור הענין הוא כי אחר שטיפת האור הנז' הנמשך דרך הדעת ושם נשקל במשקל הדעת. אז ניתנת הטיפה ההיא בבינה אימא עלאה. ושם גו מעהא מתהפכת למים. ואז צרי' אופן מדידת המשורה שבה מודדין מיני המשקין כנ"ל וכו', כל בחינת מים הם בחסד וכו' בחינה השלישית הנקראת רקיע והיא בז"א אחר שיצא ממעי אמו לחוץ הוא ונוקבא כשנולד. ואז מדידתו היא בבחינת השלישית הנקראת מדה שהיא האמה המודדת באורך וברוחב לכאן ולכאן כפי מה שצריך להתפשט. והנה בחינת הרקיע היא בסוד השמים בסוד ושמים בזרת תכן והענין הוא כי אחר שיצאו ז"א ונוקביה לחוץ. אז נתעבה ונקרש ואיתגליל ונעשה רקיע ואז נמדד על ידי מדידת מדת האמה הנקרא "קו" המדה המתפשט והולך וגוזר וקוצב שער וע"כ יהיה מציאות אורה וכו' והנה זו המדידה נעשית על ידי הדעת והבינה שהם סוד יהו"ה ואה"ה שהם בגמטריא אמה עם הכולל. והענין הוא כי שתי המדידות הראשונות היו משקל ומשורה שהם דעת ובינה ובהם עצמן נעשי' זו המדידה השלישית הנקראת אמה וכו', ועתה נעשו בסוד רקיע אחר שנתייבשו ונתפזרו לכאן ולכאן (שער מאמרי רשב"י). ועי' שער מ"ד ומ"ן פרק ה שאמ"ר וק"ב הם עסמ"ב. סוד טפת הזרע הנמשך מן המוח, הנה המשכתו מן המוח הנה הוא רק אור וכח לבד, והוא האור דאמ"ר, ע' הגר"א בתיקונים (תיקון מ דף פט ע"ג) (כללים ח"א לד ע"ד), כל זווג הנה הוא באמ"ר וק"ב שהם בחי' אור וכלי, כי האור מתלבש במים רקיע שהוא הכלי (כללים ח"א צה ע"ד), נותנים אר"א ג"כ מתמצית גופם ונפשם חלק בכל טיפת זרע ומשתתפים בבנין הולד, והוא נמשך מכל קומתם כולו, ובסוד אור מים רקיע שאמרו בזוה"ק תרומה (כללים ח"ב סג ע"א), עי' זהר פ' תרומה דף קסז ע"א, ודף קלו סע"ב, ובס"ת ריש פ' לך לך עו ע"ב, וכמבואר ענינם בדברי הרב בדרושי מ"ן (דרוש ה ו) (ביאורים ח"א נד ע"ג), בתחילה כשיוצא מן המוח היא רק בסוד אור לבד, ואח"כ בהגוף שהוא בהחג"ת היא נתעבה ונתעכר ונעשית בבחי' מים, ואח"כ בהנה"י היא נקפה ונגלד ונעשית בבחי' רקיע, וכ"ז הנה הוא סוד אמ"ר (ביאורים ח"א סג ע"ב), הם האורות המוחין דהגדלות היותר מעולה הנמשך מהדעת עלאה אשר לעילא לעילא עד רזא דאור א"ס (ביאורים ח"א סט ע"א), עי' בפרקי הצלם (פרק א) ובשער המוחין (פרק ה) (ביאורים ח"ב פט ע"ד).

¹⁵²⁰ דגליפו (דפ"ו).

(תהלים צז יא) אור זרוע¹⁵²¹ ההוא זרע ממש לבתר ההוא זרע דאיהו אור אתפשט ואתעביד מים בלחותא דיליה אגליף יתיר ואתפשט פשיטו גו אינון מים פשיטו דגופא לכל סטרין כיון דאתצייר וואגליף ציורא ודיוקנא (ואתגליף צורה דיוקנא) דגופא¹⁵²² אקריש ההוא פשיטו וואקרי רקיע¹⁵²³ ודא איהו רקיע בתוך המים ולבתר דאקריש כתיב (בראשית א ח) ויקרא אלהים לרקיע שמים דהא אקריש ההוא לחותא [דאנגיד ואשתאר ההוא פסולת] דגופא דהוה גו אינון מים: תרגום: ועל שהן חמש דרגות שנפרדו ונמשכו מהאור הראשון הזה, נאמר חמש פעמים אור, וכולם היו מצד הימין ונכללו בו. וכשנכללו בצד שמאל, נכללו בסוד של מים, שנוטל בימין (מימין), ולכן נאמר מים חמש פעמים. וכשנשלמו בסוד האמצע, נאמר רקיע חמש פעמים, ועל זה שלשה הם אור מים רקיע, כנגד שלש הדרגות הללו, שכולן חמש דרגות נכללו בהם, ועל זה ככולם נאמר חמש פעמים בכל אחד ואחד.

כאן סוד הסודות באלו השלשה, הצטייר ונחקק בחקוקי הסוד דמות האדם, שהוא אור בראשונה ואחר כך מים, ואחר כך מתפשט בתוכם רקיע, שהוא חקוק של חקיקת, דמות האדם. כמו שחקוק ציור של דמות אדם בתולדתו, שהרי בתולדת האדם, בהתחלה זרע שהוא אור, שהרי האור של כל איברי הגוף, הוא אותו הזרע, ולכן הוא אור. ואותו האור נקרא זרע, שנאמר "אור זרוע", אותו זרע ממש. אחר כך אותו הזרע, שהוא אור מתפשט ונעשה מים. בלחות שלו נחקק יותר ומתפשט התפשטות בתוך אותם המים התפשטות הגוף לכל הצדדים, כיון שמצטייר ונחקק ציור ודמות הגוף, נקרשה אותה התפשטות ונקראת רקיע, וזהו "רקיע בתוך המים". ואחר שהקריש, נאמר "ויקרא אלהים לרקיע שמים", שהרי הקרישה אותה הלחות (שהשפיע ונשארה אותה הפסולת) של הגוף, שהיה בתוך אותם המים.

(נט) אברהם מסטרא (ד) ימינא¹⁵²⁴ איהו אמר אחותי היא ורזא כמה דאת אמר (שיר ה ב) אחותי¹⁵²⁵ רעיתי יונתי תמתי ועל דא אברהם קרא לה תדיר אחותי¹⁵²⁶ בגין דאתדבק בהדה ולא יתעדון דא מן דא לעלמין.

תרגום: אברהם הוא מצד הימין, אמר אחותי היא, וסוד כמו שנאמר "אחותי רעיתי יונתי תמתי", ועל זה אברהם קרא לה תמיד אחותי, משום שנדבק עמה, ולא יזוזו זה מזה לעולמים.

(ס) רזא דרזין¹⁵²⁷ לאינון דידעי חכמתא דמאריהון למנדע רזא דברכאן בפקודי אורייתא ובכל הנאין וכסופין דהאי עלמא לארקא ברכאן מעילא לתתא כד (ס"א בר) ברכאן דצלוחא

¹⁵²¹ זה תבין במה שביארתי בענין ארבע כנפות הציצית מה ענינם ושם ביארתי שהם ד' בחי' שמוריש היסוד אל המלכות והאחד מהם הוא בחינת נשמות הצדיקים אשר הם עושים הזווג עם המלכות בזמן הגלות רוב הפעמים וזהו ענין האור הנזרע בקדמיתא וזש"ה אור זרוע לצדיק (שער מאמרי רשב"י). עי' לעיל קסו ע"ב והערה שם.

¹⁵²² פי' עכשיו חוזר על זעיר לפרש אחר שנקרש שנק' רקיע (מ"מ).

¹⁵²³ עי' ענין אור מים רקיע בעמוד א', והערה שם.

¹⁵²⁴ כלומר הוא חסד הכולל צד הימין, חכמה מצד החסד הדבקה למעלה, ונצח מצד החסד הדבקה למטה, כי חסד קושרת ואוחזת חכמה ונצח (אור יקר)

¹⁵²⁵ זה ירצה אל דבקה ואחזיתא בימין כדמסיק, והיינו חכמת אברהם כי קרא אותה שם שהיא חשקה ותאותה לידבק תדיר בימין כדמסיק. והיינו חכמת אברהם וראיה לזה היותה נקראת אחות מצד הימין, כי הדוד קורא אותה אחותי רעיתי יונתי תמתי, ד' שמות מצד ד' ספירות מצד החסד אחותי ומצד הגבורה רעיתי וכו' (אור יקר).

¹⁵²⁶ תמיד בפיו היה שם השכינה שעם שרה אשתו אחותי, וזה היה רומז בהיותו קורא בתמידות ממש לשרה אחותי, ואמר אחותי כלומר, דבקה עמי שאני הימין, ודבר זה בסגולה היה גורם לו בגין דיתדבק בהדה כי ודאי מדרך השכינה לרדוף אחר הדבקות בימין, וכיון שהוא גורם יחודה אף היא תשוב דבקותה עמו כמשפטה עם הצדיקים המייחדים וכו' להורות על דבקות שלא יתבטל לעולם (אור יקר).

דאינון תקונא דמאריהון מתתא לעילא ומעילא לתתא ברכאן דלאו אינון בצלותא סלקין מתתא לעילא¹⁵²⁸ עד דמטו גו נהורא דלא נהיר ומתערי ובתוקפא להווא (לעילא בתוקפא דההוא) נהורא דלא נהיר בההיא ברכה¹⁵²⁹ וסלקא אתערעו לעילא עד דמטו לכרסייא עלאה מקורא דכל חיינ כדין נפקי¹⁵³⁰ מההוא מקורא עלאה ברכאן אחרנין ואערעו אלן באלין ונשקי אלן לאלין [ואתאן] ושריין (ואתאן) לריש צדיק לארקא לתתא וכד נחתין אתברכן אבהן ובנין וכל [שרגין] (דרגין) דלהון:

ורזא דאלין ברכאן לאתערעא מעילא לתתא ברזא דא ברוך דא רזא דמקורא עלאה¹⁵³¹ מכלא לארקא ולאמשכא ולאנהרא כל בוצינין¹⁵³² ואיהו אברון (ברין) תדיר דלא פסקין מימיו ומתמן

¹⁵²⁷ ירמוז לעיקר סוד ברכת הנהנין, שהוא להמשיך שפע ורב טוב משני יסודות או"א, פי' מן השביל המסתתר ומיוחד תמיד בנתיב, ברוך בברכה, והיינו רזא דרזין. והוסיף עוד לאינון ידיעי חכמתא וכו', מפני שעיקר תואר ברוך של ברכת הנהנין והמצוות הוא ביסוד חכמה. וצריך להציע דברי סה"כ וז"ל, דע כי כל הברכות הם מלמעלה למטה כדי להמשיך השפע, חוץ מ"ח ברכות דעמידה שהן להעלות מלמטה למעלה וכו', עד אומרו והנה ברוך זה צריך לכוין בו ביסוד עליון דחכמה הנקרא שביל דקיק, להמשיך בו השפע ולחברו עם יסוד הבינה הנקרא נתיב, וזה נקרא ברוך וזאת ברכה והכל ענין אחד, עכ"ל. ובזה תבין מאמרנו שאמר כי ברכת המצוות ושל ההנאות הן לארקא ברכאן מעילא לתתא, וכמו שנז"ל שהכונה בהן להשפיע השפע מיד כדי לתקן אותן הניצוץ שיש במאכלים ולהוסיף חיות רוחני בו לבד מברכות העמידה דאינון תיקונא דמאריהון, דוק מלת דמאריהון שר"ל מאריהון של אותם הברכות דעמידה שהן זו"ן, ואין הכונה בהן לאו"א כשל הברכות, וכמבואר ליודעי כוונתן שכולן בזו"ן לתקן את המלכות תחילה מתתא לעילא כמו שהוא בברוך, שתחילה נכוין בו אל ו"ה בכריעת הגוף להוריד ו' לגבי ה', ואחר כך באתה ו' לגבי ה', וכמו כן בהשם נכוין בו להעלות ה' לגבי ו' ואח"כ ה' לגבי ו' והכל בת"ת זעיר והרי הכל מתתא לעילא. ואמנם משם ואילך הוא מעילא לתתא, הוא אלקינו ואלקי אבותינו עד סוף הברכה שנכנסים בז"א המוחין ונבנית המלכות. וכן כל הברכות של העמידה מן הראשונה ואילך כולן לתיקונה, ואין השפע יורד משם כי יש זווג דישראל ולאה בועבור, ושל יעקב ורחל בנפילת אפים, והשפע יורד בעלינו לשבח (רמ"ז).

¹⁵²⁸ ה"ס אור חוזר העולה מלמטה, דהיינו ניצוצות מתוך הקלי' המתעלין בכח האור הראשון המושפע להעלותם. ולכן עולים עד נהורא דלא נהיר, באותה הברכה, ומתעלים עד כורסייא, היא הבינה, ואז יוצאות ברכות אחרות ממקור עליון הוא השביל הנזכר והוא השפע האמיתי. ואז פגע אור זה עם האור אשר עלה ויחדיו שורות בראש צדיק, הוא דעת דזעיר, להמשיך שניהם למטה. וגם שהם נמשכים דרך קו האמצעי, מכל מקום אתברכן אבהן ובנין, שבשני הקוים דימין ושמאל. וכל שרגין דילהון, לאתויי לאה ורחל (רמ"ז).

¹⁵²⁹ דברכה היא בינה כידוע וז"ש "לכורסייא" בינה (יהל אור).

¹⁵³⁰ נפקו (דפ"ו).

¹⁵³¹ ירמוז למ"ש בפרשת בלק (רד ע"א) שאות ו' יש לה ג' בחינות רישא וגזעא ושבילא (רמ"ז).

¹⁵³² דע כי אין ברוך שבתפלה דומה לברוך שבברכת הנהנין והמצוות כי ברוך שבתפלה הוא מלמטה למעלה ויהיה ביאורו כך. ברוך מלכות בסוד יסוד הדבוק בה אתה חסד כי אין זווג אלא ע"י החסד ה' בסוד הת"ת. הרי מלמטה למעלה עד החסד. ואח"כ עולים לקבל מבינה וחכמה בסוד אלהינו בינה ואלהי אבותינו חכמה ומקבלין משם תרין עטרין דגניזין בחכמה ובינה ואחר שנתקנו מלמטה למעלה עד חכמה יורד השפע מלמעלה למטה מחכמה לאבות העולם וזהו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב ואמנם שפע זה הוא בהיותם בתוך החכמה כד עאלו אבהן במחשבה ובעלמא דאתי וכשיוצאין לחוץ לירד למטה יוצאין באותו השפע לכן אנו חוזרין ואומרים האל הגדול הגבור והנורא שהם חסד גבורה ת"ת. אמנם בברוך שבברכת הנהנין ובברכת המצוות הוא מלמעלה למטה כי תכף בעלות ברכת האדם בכונה למקום המלכות ירד שפע מעולם הנעלם למטה. והוא זה כי ברוך ירמוז לבינה בסוד נקודה אמצעית שבה בהתחבר בזו הנקודה דעת עליון והוא נתיב לא ידעו עיט והוא סוד ושבילך במים רבים ועקבותיך לא נודעו. ואל יקשה בעיניך באומרנו שברוך ירמוז לבינה ממ"ש בזוהר ואי תימא עלמא דאתי אקרי ברוך לאו הכי אלא איהו ברוך ואיהי ברכה שכבר נתרצה קושיא זו באומרנו שאין נקראת ברוך אלה בסוד דעת עליון המתחבר עמה בסוד שביל דקיק דנחית מן יר"ד שהוא החכמה ונמצא שברוך הוא סוד מלכות ובינה הנרמז' בב"ת וסוד חכמה הנרמזת בריש דהיינו ראשית חכמה וסוד דעת הנרמז בוא"ו וא"ו עלאה וסוד כתר הנרמז בכ' פשוטה כי נתיב לא ידעו עיט הוא שער החמשים והוא כתר עליון כנז' בתיקונין (פא ע"א) לפי שממנו מושך הטיפה העליונה הנעלמה והכל נכלל בברוך והוא דוגמ' ברוך שבתפלה שפירשו בתיקונין ב' תרין שכינתא עלאה ותתאה כו' אתה הוא חסד כי אחר שהתחיל השפע מבינה על ידי חכמה ועדין היה נעלם במקום גבוה נתגלה יותר בחסד כי שם תחילת מקום הגילוי ולפי' נקרא אתה כד"א אתה כהן לעולם כנז' בזוהר ומשם יורד השפע לת"ת הנקרא ה' ואח"ך אלהינו שהוא סוד השמאל הנקרא גבורה הכלול בימין והימין בו דכד אשתלים מרז"א דתרין סטרין אתקרי אלהינו כי אל בסוד הימין וה"י בסוד השמאל הרי הימין בשמאל והשמאל בימין ואין

שירותא¹⁵³³ דאקרי עלמא דאיתי ואיהו קצה השמים [דההיא קצה] (דאיהו) קצה עלאה איהו בגין דאית קצה כגוונא דא לתתא ואיהו עלמא תתאה ואקרי אוף הכי ברוך לקבל תתאי לארקא לתתא ולאתערא מתתא לעילא בברכאן דצלותא וברוך (קדמאה)¹⁵³⁴ דא אקרי והכא (הכי) ברזא דחכמתא עלאה דאמלי לההוא אתר בחד¹⁵³⁵ שביל דקיק דאעיל ביה:

תרגום: סוד הסודות לאותם שיודעים חכמת רבונם, לדעת את סוד הברכות במצוות התורה, ובכל ההנאות והחמדות של העולם הזה להוריק ברכות מלמעלה למטה. כאשר (חוץ מ) ברכות התפלה שהן תקון של רבונם מלמטה למעלה ומלמעלה למטה, הברכות שאינן בתפלה עולות מלמטה למעלה עד שמגיעות לתוך האור שלא מאיר, ומעוררות (למעלה) בתוקף לאותו האור שלא מאיר באותה הברכה, ועולה ההתעוררות למעלה עד שמגיעה לכסא העליון מקור כל החיים, ואז יוצאות מאותו המקור העליון ברכות אחרות ופוגשות אלה באלה, ונושקות אלה לאלה, ובאות ושורות על ראש הצדיק להריק למטה, וכשירודות, מתברכים האבות והבנים וכל נרותיהם.

וסוד הברכות הללו לעורר מלמעלה למטה בסוד זה, "ברוך", זה הסוד של המקור העליון מהכל להריק ולהמשיך ולהאיר את כל המאורות, והוא תמיד ברוך (מבורך) שלא פוסקים מימיו. ומשם הראשית שנקראת העולם הבא. והוא קצה השמים, שאותו קצה הוא קצה עליון משום שיש קצה כדוגמת זה למטה והוא העולם התחתון, וגם הוא נקרא "ברוך" כנגד התחתונים, להריק למטה, ולעורר מלמטה למעלה בברכות התפלה. וה"ברוך" (הראשון) הזה נקרא כאן בסוד החכמה העליונה שממלאה לאותו המקום דרך שביל אחד דקיק שנכנס בו.

(סא) עי' זהר ח"א ה ע"א: אמר רבי אלעזר מהו ובצל ידי כסיתיך אמר ליה בשעתא דאתמסר אורייתא למשה אתו כמה רבוא דמלאכי עלאין לאוקדא ליה בשלהובא דפומהון עד דחפא עליה קב"ה¹⁵³⁶ והשתא דהאי מלה סלקא [ואתעטרא] (ואתערק) וקיימא קמי קב"ה איהו

זה דומה לאלהים כי אלהים יש בו שתי אותיות מהימין ושלשה מהשמאל א"ל מהימין והי"ם מהשמאל ולפיכך הוא דין אבל כאן יש שתי אותיות מכל אחד לבד. ואמנם נר"ן הוא מצד הדין רזא דסיהרא וא"ו מצד ת"ת שהוא רחמים ונמצא שמתחילת שם זה א"ל שהוא רחמים ימין נכלל בסוד הי"י שהוא דין שמאל וסוד נון שהוא דין שמאל נכלל בסוד ו' שהוא רחמים ימין הרי סטרא דשמאל' דכליל בימינא וסטרא דימינא ביה כנז' בר"מ. והנה עד כאן סוד השפע היורד מלמעלה להתברך המדות הנז' לצורך עצמן לא להשפיע לאחרים ולפיכך אין מגיע השפע הזה רק עד הזרועות וכאשר יתברכו מדות אלו הנז' לצורך עצמן אז יחזרו למקומן לבינה לקבל שפע להוריד למטה ואז תקרא הבינה מלך להיות שריה נשפיעין ומלובשין לבוש מלכות ועשירים ואם זה השפע לא היה להם מתחיל' לא יוכלו לחזור לשרשן לקבל שפע להריק למטה כד"א ולא יראו פני ריקם כי מדות אלו הם סוד הפנים פני משה אמנם נצח והוד אינם עולים למקור העליון שהוא בינה בזרועות כי אין דקותם כל כך לשיוכלו להכלל בעולם הנעלם ולעלות שם ולקבל שפע ולפיכך הם לבר מן גופא והבן זה. ומלך זה הוא העולם הנעלם. ולפיכך אנו אומרים אשר קדשנו באורח נסתר באורח סתים ועולם זה הוא נקודה אמצעית שבבינה דוגמת ציון שבמלכות ואין המידות האלו עולים רק עד מקום זה בלבד ולא למעלה ממנו ומקום זה שעולים בו הוא בסוד התדבקות השביל העליון בתוכו ונקרא אש"ר כמו שייסוד נקרא למטה אשר כד"א מאשר שמנה לחמו כן עלמא דאיתי נקרא אשר בסוד דעת עליון הדבוק בו וזהו מלך העולם אשר ועם זה יתישבו שני מאמרים סותרים זה את זה בפירוש אשר ואשר זה הוא אשר אה"ה. ושני בחינות אלו שהם סוד נקודה אמצעית שבבינה הנק' עלמא דאיתי וסוד דעת עליון שבתוכה הם קדושה ומצוה כי דעת עליון קדושה בסוד קדש עליון הנמש' מהחכמה ועלמא דאיתי הוא מצוה עליונה כמו שמלכו' נקראת מצות המלך וזהו אשר קדשנו במצותיו וציונו וימשך קדושה ומצוה זו עד למטה בקדש תחתון ומצוה תחתונה וזהו במצותיו תרי מצוה עליונה ותחתונה וכל זה בברכת המצות כי המצוה תמשיך השפע מעולם הנעלם אבל בברכת הנהיגין אין אנו אומרים לא קדושה ולא מצוה כי אחרי שנתברכו האבות וחזרו ועלו להוריד שפע מבינה למטה לא יורידו שפע רק בסוד בינה עצמה מחצוניותה. ולפיכך אנו אומרים בורא פרי כו' שהוא סוד בינה דמקנא בתלת ספירן דבריא וזהו סוד בורא ומשם יורד לעולם היצירה שהוא סוד פרי שהוא סוד ת"ת הנקרא ב"ן י"ה דמקננן בשית ספירן דיצירה והגפן או העץ או האדמה בסוד עשיה שהמלכות הנקראת ע"ץ או גפן או אדמה מקננת בעשיה (שער מאמרי רשב"י).

¹⁵³³ ה"ס כללות הבינה בחכמה, עיין בשער התפילין פ"ג (רמ"ז).

¹⁵³⁴ ר"ל דמקורא כנ"ל (יהל אור).

¹⁵³⁵ בהדי (דפ"ו).

¹⁵³⁶ כמ"ש, פרשז עליו עננו, ואמר רבי תנחום מלמד שפירש שדי מזיו שכינתו ועננו עליו (סוכה ה ע"א). ונגד אלו ב' דברים אמר "חפי על כו", "כסי על כו" (יהל אור).

חפי על ההיא מלה וכסי על ההוא בר נש דלא [ישתמודע] (אשתמודע) לגבייהו ואלא קב"ה ולא יקנאון לגביה¹⁵³⁷ עד דאתעביד¹⁵³⁸ מההיא מלה שמים חדשים וארץ חדשה הה"ד (שם) ובצל ידי כסיתך לנטוע שמים וליסוד ארץ מכאן דכל מלה דסתים מעינא סלקא לתועלתא עלאה הה"ד ובצל ידי כסיתך¹⁵³⁹

ואמאי (מאן) אתחפי ואתכסי מעינא בגין לתועלתא עלאה הה"ד לנטוע שמים וליסוד ארץ כמה דאתמר ולאמר לציון עמי אתה ולאמר לאינון תרעין ומלין דמצויינין¹⁵⁴⁰ אלין על אלין עמי אתה אל תקרי¹⁵⁴¹ עמי אתה אלא עמי אתה למהוי שותפא עמי מה אנא במלולא דילי עבדית שמים וארץ¹⁵⁴² [כמה דאת אמר (תהלים לג ו) בדבר יהו"ה שמים נעשו אוף הכין] את זכאין אינון דמשתדלי באורייתא

תרגום: אמר רבי אלעזר, מה זה "ובצל ידי כסיתך". אמר לו, בשעה שנמסרה התורה למשה, באו כמה רבואות של מלאכים עליונים לשרוף אותו בשלהבת פיהם, עד שכסה עליו הקדוש ברוך הוא. וכעת שהדיבור הזה עולה ומתעטר ועומד לפני הקדוש ברוך הוא, הוא מכסה על אותו הדיבור, ומכסה על אותו האדם שלא יזכר אליהם אלא הקדוש ברוך הוא, ולא יקנאו לו, עד שנעשה מהדיבור ההוא שמים חדשים וארץ חדשה. זהו שכתוב "ובצל ידי כסיתך לנטוע שמים וליסוד ארץ". מכאן שכל דיבור שסתום מן העין עולה לתועלת עליונה. זהו שכתוב "ובצל ידי כסיתך".

ולמה מתכסה ונעלם מן העין, בשביל תועלת עליונה. זהו שכתוב "לנטוע שמים וליסוד ארץ" כמו שאמרנו. "ולאמר לציון עמי אתה", "ולאמר", לאותם השערים והדברים המצויינים אלו על אלו. "עמי אתה", אל תקרי עמי אתה אלא עמי אתה, להיות שותף עמי. מה אני בדיבור שלי עשיתי שמים וארץ, כמו שנאמר "בדבר ה' שמים נעשו", כך גם אתה. אשרי אותם שעוסקים בתורה.

(סב) ויאמר אלהי"ם יהי אור ויהי אור (בראשית א ג) מהכא איהו שירותא לאשכחא גניזין היך אתברי עלמא בפרט¹⁵⁴³ דעד הכא הוה בכלל¹⁵⁴⁴ ובתר אתהדר כלל למהוי כלל ופרט וכלל¹⁵⁴⁵ עד הכא הוה כלא תליא באוירא¹⁵⁴⁶ מרזא דאין סוף כיון דאתפשט חילא בהיכלא עלאה¹⁵⁴⁷ רזא דאלהי"ם כתיב ביה אמירה ויאמר אלהי"ם דהא לעילא לא כתיב ביה אמירה בפרט ואף על גב דבראשית מאמר הוא אבל לא כתיב ביה ויאמר דא¹⁵⁴⁸ ויאמר איהו קיימא למשאל ולמנדע ויאמר חילא¹⁵⁴⁹ דאתרם ארמותא¹⁵⁵⁰ בחשאי¹⁵⁵¹ מרזא דאין סוף¹⁵⁵² ברזא [נ"א

¹⁵³⁷ שאז מימי משה רבינו ע"ה, הוכן אור מקיף האמור לחפות על החידוש ועל הת"ח המחדש, שלא יתקנאו בו (רמ"ז).

¹⁵³⁸ פי' בעוד שהדבר עולה שלא יקטרגו ולא יבלבלו השמחה וימנעו השמים הקב"ה מכסה עליו (רח"ו).

¹⁵³⁹ פי' הוא מכוסה עד שיהיה ש"ע (רח"ו).
¹⁵⁴⁰ "תרעין" פי' הקדמות שמקדים החכם, שהם כמו שערים לפתוח בהם הענין. ו"מלין דמצויינין" הם החידושים עצמם (מ"מ), כמ"ש (ברכות ח ע"א) אוהב ה' שערי ציון, שערים המצויינין בהלכה (יהל אור).
¹⁵⁴¹ בתיקון יח דף לה ע"ב (הערת זוהר).

¹⁵⁴² עי' בבהגר"א על תז"ח מח ע"א ז"ל, מכל הבל נעשה שמים וארץ בין בסט' דקדושה וכו' וכן בס"א. עי' פת"ש פנימיות וחיצוניות פרק טז, ז"ל: השמות הם סוד כחות המוחין של כל עולם, ובזה הם נפעלים, והאדם כשמזכיר השמות ומקשר כל המדרגות המלאך או המאור הממונה ע"ז לקשר החיצוניות עם הפנימיות שבו שהוא שמו, וכמ"ש (בראשית ב יט) וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו, ר"ל שהשם הוא נפש חיים של אותו דבר, ואח"כ מקשר אותו השם בשרשו בשם הוי"ה ועי"ז נעשה כל פעולה, עכ"ל.

¹⁵⁴³ מלכות (רח"ו).

¹⁵⁴⁴ אמא (רח"ו).

¹⁵⁴⁵ בינה מלכות ת"ת (רח"ו).

¹⁵⁴⁶ יסוד אבא (רח"ו).

¹⁵⁴⁷ בינה (רח"ו).

¹⁵⁴⁸ דהא (הגהות הגר"א).

¹⁵⁴⁹ כלומר חכמה, וכאן מתבאר שכל עניני חכמה הם בחשאי (בהגר"א על ספד"צ טו ע"ב ד"ה

ואמר בחכמה).

¹⁵⁵⁰ וארמותא (דפ"ו).

¹⁵⁵¹ בינה (רח"ו).

¹⁵⁵² כתנר (רח"ו).

ברישא] דמחשבה¹⁵⁵³ ויאמר ואלהי"ם השתא אוליד ההוא היכלא ממה ודא תעדיתא (דאעדי) מזרעא דקדש ואוליד בחשאי וההוא דא תילד¹⁵⁵⁴ אשתמע לבר מאן דאוליד ליה אוליד בחשאי¹⁵⁵⁵ דלא אשתמע כלל כיון דנפק מניה מאן דנפק אתעביד קול דאשתמע¹⁵⁵⁶ לבר יהי אור (בראשית א ג) כל מה דנפק ברזא דא נפק יהי על רזא דאבא ואימא דאיהו י"ה ולבתר אתהדר לנקודה קדמאה¹⁵⁵⁷ למהוי שירותא לאתפשטא למלה אחרא [אור] ויהי אור אור דכבר הוה אור דא רזא סתימא¹⁵⁵⁸ אתפשטותא דאתפשט ואתבקע מרזא דסתרא דאור עלאה סתימא¹⁵⁵⁹ בקע בקדמיתא ואפיק חד נקודה סתימא מרזא דיליה דהא אין סוף בקע מאורא דיליה¹⁵⁶⁰ וגלי האי נקודה י¹⁵⁶¹ כיון דהאי י אתפשט מה דאשתאר אשתכח אור מההוא רזא דההוא אור סתימא כד אשתכח מניה נקודה קדמאה י אתגלי לבתר עליה מטי ולא מטי¹⁵⁶² כיון דאתפשט נפק ואיהו הוא אור דאשתאר¹⁵⁶³ מאור¹⁵⁶⁴ והיינו אור דכבר הוה והא קיימא נפק ואסתלק [ואתגניז] (ואתנגיד) ואשתאר¹⁵⁶⁵ חד נקודה מניה למהוי מטי תדיר באורח גניז¹⁵⁶⁶ בההיא נקודה מטי ולא מטי נהיר ביה בארץ נקודה קדמאה¹⁵⁶⁷ דנפק מניה ובגין כך כלא אחיד דא בדא¹⁵⁶⁸ נהיר בהאי ובהאי¹⁵⁶⁹ [סליק] כלא סלקין ואתאחדן ביה¹⁵⁷⁰ תרגום: "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור", מכאן היא ההתחלה למצא גנוזים איך נברא העולם בפרט, שעד כאן היה בכלל, ואחר כך חזר הכלל להיות כלל ופרט וכלל. עד כאן היה הכל תלוי באור מסוד אין סוף. כיון שהתפשט הכח בהיכל העליון, הסוד של אלהים, כתוב בו אמירה, "ויאמר אלהים", שהרי למעלה לא כתוב בו אמירה בפרט. ואף על גב שבראשית הוא מאמר, אבל לא כתוב בו ויאמר. שהרי "ויאמר" הזה הוא עומד לשאול ולדעת. ויאמר, הוא כח שהתרום והרמתו בחשאי, מסוד שאין סוף בסוד (בראש) המחשבה. "ויאמר אלהים" עכשיו הוליד אותו ההיכל ממה שהוסר מזרע של קודש, והוליד בחשאי. וההוא שנולד נשמע בחוץ, מי שהוליד אותו, הוליד בחשאי שלא נשמע כלל, כיון שיצא ממנו מה שיצא, נעשה קול שנשמע בחוץ.

¹⁵⁵³ חכמה (רח"ו).

¹⁵⁵⁴ ת"ת (רח"ו).

¹⁵⁵⁵ בינה (רח"ו).

¹⁵⁵⁶ ת"ת (רח"ו).

¹⁵⁵⁷ שהוא [אותיות] מוחא דז"א, נקרא ג"כ שירותא ונקודה קדמאה (רח"ו). מן הראוי שא"א יהיו למעלה במקום חו"ב דא"א ולא במקום זרועותיו (ע"ח שער רפ"ח פרק ב) שהרי ממקום זה הם נמשכים ומתהוים כמש"כ כאן (ביאורים ח"ב צ ע"ב), ועי' בבהגר"א על ספד"צ יג ע"ג ד"ה היינו דכתיב.

¹⁵⁵⁸ עי' ספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כה סימן ד' (קי ע"א) (לש"ו). עי' הדע"ה ח"ב סה ע"ג, ועי' עוד קי ע"ד, וכן עי' הקד"ש סב ע"א, וכן עי' כללים ח"א נו ע"ד, נז ע"א, צא ע"ב, ועי' עוד כללים ח"א קא ע"א וע"ב, קיא ע"א, ח"ב כט ע"ד ול ע"א. ועי' בבהגר"א על ספד"צ ה ע"ב ד"ה ואמר אזדכך.

¹⁵⁵⁹ פי' המאמר בחייט (של"ה). והוא בחינת חכמה אבא היוצא מאורא עלאה (כללים ח"א קב ע"ב) והוא העולם דקו וצמצום (הקד"ש טז ע"א). מכאן ראינו לכן ששורש כל שפע הוא באורא (בהגר"א על ספד"צ טז ע"ג ד"ה ז"ש אתיחד). אור הוא דבר שאורו בא ממקור אחר, כגון אור השמש וכיוצא בו, אמנם דבר המאיר בכח עצמו אינו נקרא אור (בהגר"א על תז"ח נ ע"א).

¹⁵⁶⁰ כתר (ביאורים ח"א פ ע"ג).

¹⁵⁶¹ חכמה (רח"ו).

¹⁵⁶² נח סה ע"ב (הערת הזהר). עי' לעיל טו ע"א ונח סה ע"א. עי' כללים כלל טו ענף ח' באריכות, וזהו כענין "רצוא ושוב" שלעולם אינו מסתלק לגמרי (הקד"ש סד ע"ג) ועי' ע"ח שער אח"ף פרק ב'. זהו כענין "רצוא ושוב" שאין יכולת להשיגו (בבהגר"א על ס"י ט ע"ד).

¹⁵⁶³ ת"ת בבינה (רח"ו).

¹⁵⁶⁴ עי' בהגר"א על ספד"צ ה ע"ב, ותיקו"ז כ ע"ב, שהי' הוא שמאיר, והאור נשאר למעלה. וכן הוא בפירוש בב"ע לג ע"א ע"ש. ועי' לש"ו ביאורים ח"א פ ע"ג, ובבהגר"א על תז"ח יט ע"א ד"ה בגין דאית, יהל אור ח"א ח ע"ג, ועי' הקד"ש סב ע"א ודע"ה ח"ב לא ע"א.

¹⁵⁶⁵ פי' נקודת החולם שבמילת אור הנשארת מאור והיינו מטי ולא מטי דקא שריא על האור נוגעת ולא נוגעת (ד"א). ועי' דע"ה ח"ב קי ע"א.

¹⁵⁶⁶ יסוד שלו (רח"ו).

¹⁵⁶⁷ יסוד אבא (רח"ו).

¹⁵⁶⁸ פי' חכמה בבינה (רח"ו).

¹⁵⁶⁹ "כד" נוסף בדפ"ו.

¹⁵⁷⁰ כלומר במו"ס (בהגר"א על ספד"צ ד ע"ד ד"ה ביה סליקו).

"יהי אור", כל מה שיצא בסוד זה יצא. "יהי" על סוד של אבא ואמא, שהוא י"ה, אחר כך חזר לנקודה הראשונה להיות ראשית להתפשט לדבר אחר, "אור". "ויהי אור", אור שכבר היה. אור זה סוד סתום, התפשטות שהתפשטה ונבקעה מסוד של סתר האויר העליון הסתום. בקע בתחילה והוציא נקודה סתומה אחת מסוד שלו, שהרי אין סוף בקע מאויר שלו וגילה נקודה זו י. כיון שי' זו התפשטה, מה שנשאר נמצא אור מאותו סוד של אותו אויר סתום. כשנמצאה ממנו נקודה ראשונה, י' התגלתה אחר כך עליו הגיע ולא הגיע. כיון שהתפשט יצא, והוא הוא האור שנשאר מאויר, והיינו אור שכבר היה, וזה עומד. יצא והסתלק ונגנז, ונשארה נקודה אחת ממנו שתהיה מגיעה תמיד בדרך גניזות באותה נקודה, מגיע ולא מגיע, מאיר בו בדרך נקודה ראשונה שיצאה ממנו, ולכן הכל אחוז זה בזה, מאיר בזה ובוזה, כשעולה, הכל עולים ונאחזים בו.

(סג) עי' זהר ח"ב רלט ע"א: רבי¹⁵⁷¹ אלעזר שאיל לרבי שמעון אמר הא קשורא דכלא ונ"א דעולה אתקשר בקדש הקדשים¹⁵⁷² לאתנהרא אתדבקותא דרעותא דכהנא וליואי וישראל לעילא עד היכן איהו סלקא¹⁵⁷³:

אמר ליה הא אוקימנא עד אין סוף¹⁵⁷⁴ דכל קשורא ויחודא ושלימו לאצנעא בההוא צניעו¹⁵⁷⁵ דלא אתדבק ולא אתידע דרעוא דכל רעוין ביה אין סוף לא קיימא לאודעא ולא למעבד סוף¹⁵⁷⁶ ולא למעבד וראש¹⁵⁷⁷ (דבר) כמה דאין קדמא¹⁵⁷⁸ אפיק ראש וסוף מאן ראש דא נקודה עלאה¹⁵⁷⁹ דאיהו רישא דכלא סתימא דקיימא גו מחשבה¹⁵⁸⁰ ועביד סוף דאקרי סוף דבר¹⁵⁸¹ אבל להתם אין סוף לאו רעותין¹⁵⁸² לאו נהורין¹⁵⁸³ לאו בוצינין¹⁵⁸⁴ בההוא אין סוף כל אלין בוצינין ונהורין תליין לאתקיימא בהו¹⁵⁸⁵ ולא קיימא לאתדבקא מאן ודידע ולא¹⁵⁸⁶ ידע¹⁵⁸⁷ (דידעי ולא ידעי) לאו איהו אלא רעו עלאה סתימא דכל סתימין ואי"ן¹⁵⁸⁸ (אין):

תרגום: רבי אלעזר שאל את רבי שמעון. אמר, הרי קשר של הכל (העולה) נקשר בקדש הקדשים להאיר. ההתדבקות של רצון הכהן והלויים וישראל למעלה, עד היכן היא עולה. אמר לו, הרי בארנו, עד אין סוף, שכל הקשר והיחוד והשלמות, להצניע באותה צניעות שלא משגת ולא ידועה, שבה רצון כל הרצונות, האין סוף אינו עומד להודע ולא לעשות סוף ולא לעשות ראש, כמו שהאי"ן הראשון מוציא ראש וסוף. מי הראש. זו הנקודה העליונה שהיא ראש כל הנסתר שעומדת בתוך המחשבה. ועושה סוף, שנקרא "סוף דבר". אבל לשם, אין סוף. אין רצונות, אין אורות, אין מאורות באותו האין סוף. כל המאורות והאורות הללו תלויים להתקיים בהם ולא נתן להשגה מי שידוע ולא ידוע, אינו אלא רצון עליון, נסתר כל הנסתרים, אין.

¹⁵⁷¹ ויקרא כו ע"ב (הערת הזהר).

¹⁵⁷² פי' שעולים ז'ין בסוד מ"ן לאימא הנק' ק"ק (מ"מ).

¹⁵⁷³ פי' כוונת הקרבן והתדבקות כהן ולוי וישראל עד איזה פרצוף מגעת (מ"מ). רמז ע"ב ריג

ע"ב (הערת הזהר).

¹⁵⁷⁴ הרמ"ל כתב דהא"ס נקרא לפעמים עולם הנאצלים שע"ג האצילות (רח"ו). בראשית טז ע"ב

כד סליק (לש"ו)

¹⁵⁷⁵ פי' א"ק שהוא נק' א"ס בעצם כמ"ש הרב ז"ל (מ"מ).

¹⁵⁷⁶ פי' מלכות (מ"מ).

¹⁵⁷⁷ פי' אבא הנקרא ראש (מ"מ).

¹⁵⁷⁸ פי' שאריך הוציא אבא וברתא הנק' ראש וסוף אבל א"ק לא שייך בו זה מפני התעלמותו

(מ"מ).

¹⁵⁷⁹ פירוש אבא (מ"מ).

¹⁵⁸⁰ פי' שאבא יונק ממ"ס הנקרא מחשבה כמ"ש הרב (מ"מ).

¹⁵⁸¹ בסוד ד' של יו"ד (רח"ו).

¹⁵⁸² פי' בא"ק הנק' א"ס לא שייך בו שום רעותא מפני רוב התעלמותו (מ"מ).

¹⁵⁸³ חסדים (רח"ו).

¹⁵⁸⁴ גבורות (רח"ו). ור"ל לא שייך בו לא חסדים ולא גבורות כי הכל נעלם בדקות גדול (מ"מ).

¹⁵⁸⁵ פי' החסדים והגבורות שבפרצופים שתחת הא"ס הם תליין לאתקיימא בהו בא"ש

ובפרצופים הנעלמים שע"ג האצילות, אבל יהיו מתדבקים כדי לידע מהותם אינם יכולים וז"ש ולא קיימין לאתדבקא (מ"מ).

¹⁵⁸⁶ "ולא" דפ"ו.

¹⁵⁸⁷ פי' בין הצדיקים היודעים סודות התורה על אמתתם בין אותם שאינם יודעים אלא קצת

(מ"מ).

¹⁵⁸⁸ פי' שאין לשום אדם בו השגה אלא נקרא אין כי אין מי שיביניהו (מ"מ).

(סד) לזמנין איהו בעלה ו' בצדיק בשית פרקין דתרין שוקין נחית לגבה ובתרין (ותרין) שוקין לזמנא איהו בעלה ו' ובתרין¹⁵⁸⁹ שית פרקין דסליקת לגביהו בתרין דרועין לזמנין איהו בן אבא ואמא¹⁵⁹⁰ בן י"ה צריך לסלקא ולעילא לה וכדא לעילא לה' וכד סלקת תמן לזמנין איהו בהפוכא ו' בין י"י¹⁵⁹¹ כגוונא דא א צריך לסלקא לגבי דאתמר בה (תהלים קיח כב) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה וכד איהי סליקת לעילא ברישא דכל רישין¹⁵⁹² סלקא ובגינה מלאכיא אמרין אי"ה מקום כבודו וכד סליקת לא' כגוונא דא א איהי תגא ברישא דא' עטרה על רישיה כת"ר¹⁵⁹³ [וכד נחתא] (ובר) נקודה לתתא ואתעטרת נחיתת ביה כגוונא דא אוכד סליקת¹⁵⁹⁴ אתקרי (ואתקרי) תגא ברזא דטעמי וכד נחיתת אתקריאת נקודא¹⁵⁹⁵ וכד מתיחד עמה איהי ז' כלילא מגיה אות ברית דאיהי שביעאה דכלא ובודאי האי אבנא היא בנייא¹⁵⁹⁶ דכל עלמין¹⁵⁹⁷ ובגין דא (דברים כה טו) אבן שלמה וצדק יהיה לך איהי מדה בין כל ספירה¹⁵⁹⁸ וספירה דכל ספירה¹⁵⁹⁹ וסליקת לעשר שיעור דילה ובה¹⁶⁰⁰ אתעבירית אמה עשר אמות אורך בין כל ספירה וספירה ורזא דמלה עשר אמות אורך הקרש¹⁶⁰¹ ובין כלא מאה איהו י' בין פרק ופרק¹⁶⁰² עשר זמנין סלקא למדה (מארי) דמאה אמה.

תרגום: לפעמים בעלה הוא ו' בצדיק בששה פרקים של שתי שוקים יורד אליה בשתי שוקים. לפעמים בעלה הוא ו' בשתי (זרועות), ששה פרקים שעולה אליו בשתי זרועות. לפעמים הוא בן אבא ואמא, בן י"ה, צריך להעלות (לה למעלה וכאשר) למעלה לה'. וכשעולה שם, לפעמים היא בהפוך ו' ובין י"י כצורה זה א, צריך להעלותה אליו שנאמר בה "אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה". וכשהיא עולה למעלה, בראש כל הראשים היא עולה, ובגללה המלאכים אומרים אי"ה מקום כבודו. וכשעולה לא' כצורה זו א, היא כתר בראש של א' עטרה על ראשו כתר. וכשיורדת נקודה למטה ומתעטרת, יורדת בה כצורה זו (קמץ). וכשעולה נקראת כתר בסוד הטעמים, וכשיורדת נקראת נקודה. וכשמתייחד עמה היא ז', הכלולה ממנו אות ברית, שהוא שביעי של הכל. ובודאי שאבן זו היא בנין כל העולמות, ולכן "אבן שלמה וצדק יהיה לך", היא מדה בין כל ספירה, וספירה של כל ספירה (וכל ספירה), בה עולה לעשר, שהוא השיעור שלה, ובה (ו' בה) נעשית אמה עשר אמות אורך בין כל ספירה וספירה. וסוד הדבר, "עשר אמות אורך הקרש", ובין הכל מאה, היא י' בין פרק ופרק, עשר פעמים עולה למדה (בעל) של מאה אמה.

(סה) אימתי ההוא מפתחא פתח תרעין¹⁶⁰³ ואזדמן לשמושא ולמעבד תולדין¹⁶⁰⁴ כד אתא אברהם¹⁶⁰⁵ דכתיב (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ותנינן באברהם

¹⁵⁸⁹ "נ"א דרועין" נוסף בדפ"ו.
¹⁵⁹⁰ כמ"ש הרב בסוד חופה, שמעלים א"א לזו"ן בהיכל הבינה, ואימא אוזיפת לברתא מנאהא שהם מ"ן שלה, ושם בהיכל הבינה הם מזדווגים (מ"מ).
¹⁵⁹¹ תרומה קנח ע"א תקונים ריש תקון י' (ד"א).
¹⁵⁹² יש במלכות ב' בחי': א' הוא היותה בסוף כל האצילות וכלל כולם, ב' היותה ראשית לנבראים ומשתתפת עמהם. מכח הבחי' הראשונה יכולה היא לעלות למעלה להיות שוה עם הז"א (כללים ח"א נג ע"ג). ועי' שבירה ספ"ג וטנת"א ספ"ו ע"י עליית המלכות יש בה אפשרות לעלות לכתר (כללים ח"א עח ע"ב). בפנימיותה שנעלם בה עתה, היא באחדותה לעולם עד למעלה למעלה. עי' זוהר ח"ג כח ע"א, ולכן היא עולה עד מלכות דא"ס. עי' רע"מ פנחס רנו ע"ב ותרומה קנח ע"א, וכאשר יושלם תיקונהא אזי היא בעצמה תהיה נתקנת להתייחד במלכות דא"ס (כללים ח"ב נ ע"ב), וכן עי' תיקון קמח ע"ב (כללים ח"ב עב ע"ד).

¹⁵⁹³ עי' בהערה הקודמת לעניין הקשר שבין מלכות לכתר (כללים ח"ב נ ע"ב).
¹⁵⁹⁴ סליקת בעמודא דא דאמצעייתא דאיהו ו' עטרה על רישיה כד סליקת עטרה על רישיה אתמר בה אשת חיל עטרת בעלה (מ"מ).

¹⁵⁹⁵ עי' הערה בסוף כד ע"א. תחותיה אתקריאת בה זוגיה יחידיה (מ"מ).
¹⁵⁹⁶ בניינא (מ"מ).

¹⁵⁹⁷ שכל הספירות פועלים על ידה כמ"ש בתיקון סוף תיקון נח (סט ע"א) ואית אבן דאורייתא דאתמר בה (מ"מ).

¹⁵⁹⁸ כי הספירות כל א' כלולה מעשר וסוף מדת כל אחת היא מלכותה (מ"מ).
¹⁵⁹⁹ "נ"א וכל ספירה) בה" נוסף בדפ"ו. פי' כי החשבון והמספר אינו כי אם במלכיות של הספירות (מ"מ).

¹⁶⁰⁰ "נ"א ו' בה" נוסף בדפ"ו.
¹⁶⁰¹ בין הכל כל א' כלולה מעשר הם מאה, י' שהיא מלכות (מ"מ).

¹⁶⁰² ר"ל סוף כל ספירה (מ"מ).
¹⁶⁰³ אבא (מ"מ).

ומה דהוה כלל סתים במלת ברא¹⁶⁰⁶ אתהדרו אתוון לשמושא ונפק עמודא דעבד תולדין אבר יסודא קדישא דעלמא קיימא עליה כד האי אבר¹⁶⁰⁷ אתרשים במלת ברא כדין רשים סתימא¹⁶⁰⁸ ועילאה קדישא לגלאה רשימו¹⁶⁰⁹ אחרא לשמיה וליקריה ודא איהו מ"י וברא אלה וגם כן שמא קדישא דאתברכא דאיהו מ"ה¹⁶¹⁰ אתרשים ואפיק מן ברא אבר¹⁶¹¹ והוא רשים באלה¹⁶¹² מסטרא דא ואבר¹⁶¹³ מסטרא דא סתימא אלה קדישא אלה קיימא אבר קיימא כד אשתלים דא אשתלים דא גליף להאי אבר ה' גליף להאי אלה¹⁶¹⁴.

אתערו אתוון לאשלמא להאי סטרא [ולהאי סטרא כדין אפיק מ"ם נטיל חד להאי סטרא וחד להאי סטרא] אשתלים שמא קדישא ואתעביד אלהים גם כן שמא דאברהם כד אשתלים דא אשתלים דא ויש אומרים דנטל קב"ה מי ושדי באלה ואתעביד אלהים ונטל קב"ה מה ושדי באבר ואתעביד אברהם¹⁶¹⁵ (ומלת מ"י רומז לחמשים שערי בינה ואית בה יו"ד אות קדמא אדשמא קדישא¹⁶¹⁶) (קדישא דשמא).

ומלת מ"ה רומז אלמנינא דשמא קדישא (לחשבון השם הקדוש באותיותיו ובמלואו) ואית ביה אות שניה דשמא קדישא יהו"ה כמה דאת אמר (תהלים קמד טו) אשרי העם שככה¹⁶¹⁷ לו וגו' (איוב כו ז) תולה ארץ על בלי מה וכדין אתקיימו תרין עלמין ביו"ד עלמא דאתי ובה"א עלמא דא כלומר במ"י ברא אלה ברא¹⁶¹⁸ עולם הבא ובמ"ה ברא עולם הזה ודין הוא רמז עילא (ותתא).

וכדין עבד תולדות ונפק שמא שלים [מה] [מאן] דלא הוה אקדם דנא [קודם] [קדים] הה"ד (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם כלוהו הוה תליין עד דאתברי שמיה [ד]אברהם כיון דאשתלים שמא דא [דאברהם] שמא קדישא אשתלים הה"ד (שם) ביום עשות יהו"ה אלהים ארץ ושמים.

תרגום: מתי אותו המפתח פותח שערים ומזדמן לשמוש ולעשות תולדות. כשבא אברהם, שכתוב "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם", ושנינו באברהם. ומה שהכל היה סתום במלת "ברא" חזרו האותיות לשמוש, ויצא עמוד שעשה תולדות, אבר, היסוד הקדוש, שהעולם עומד עליו. כשהאבר הזה נרשם במלת "ברא", אז רשם הסתום העליון (הקדוש, לגלות) רושם אחר לשמו ולכבודו. וזהו "מ"י ברא אלה". וגם כן השם הקדוש שמתברך שהוא "מה" שנרשם, והוציא מן ברא, אבר, והוא רשום באלה מצד זה ואבר מצד זה, הסתום הקדוש. אלה עומד, אבר עומד, כשנשלם זה, נשלם זה. חוקק לאבר הזה ה', וחוקק ל"אלה" הזה י'.

¹⁶⁰⁴ כל התולדות שעושים זר"ן, בכח אבא הוא (מ"מ).

¹⁶⁰⁵ על ידי השפע שנשפע באברהם שהוא חכמת ז"א שהוא סוד החסד הראשון מזה נתקן אבר היסוד ונתגלה בז"א. ולהיות כי על ידי היסוד הזה מזדווג ז"א עם המלכות הנקראת מ"ה לכן נקרא אברהם אבר מ"ה שהוא גורם חיבור יסוד במלכות (שער מאמרי רשב"י נה ע"א).

¹⁶⁰⁶ פי', יסוד דז"א, קודם הארת מזל ה"ג דא"א, שנקרא ברא (מ"מ).

¹⁶⁰⁷ פי', עולם הנקודות נברא ב"אבר" ללא בחינת שם מ"ה (דע"ה ח"ב ד ע"ב).

¹⁶⁰⁸ פי', א"א הנז"ל סתימא קדישא (מ"מ).

¹⁶⁰⁹ פי', תיקון הבינה תחלה הנקרא מ"י, וברא אלה, פי' תיקון ו"ק דז"א (מ"מ).

¹⁶¹⁰ כלומר שם הו"ה במילוי אל"ף, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, עי' לעיל בשם ספר הדע"ה.

¹⁶¹¹ פי', הוציא יסוד דז"א ממזל ה"ג דא"א, וא"א נקרא ברא, וזהו מן ברא אבר (מ"מ).

¹⁶¹² פחד (רח"ו).

¹⁶¹³ חסד (רח"ו).

¹⁶¹⁴ פי' רצה המאציל ב"ה לחבר יסוד עם מלכות הנקראת מה, ולכן גליף באבר ה' דמ"ה, ובאלה י' דמ"י, וכך מ' דמ"ה באברהם, ומ' דמ"י באלהים, ונשלם אברהם ואלהים (מ"מ).

¹⁶¹⁵ עי' לקמן יז ע"א (לש"ו). עי' ע"ח שער הנסירה פרק ח'. בעולם הנקודות היה רק האבר לבד ללא בחינת מ"ה, והמ"ה הוא בסוד עטרת היסוד (דע"ה ח"ב ד ע"ב). כלומר, שגילוי שמו ית' בבחינת שם מ"ה נמשך ביסוד בסדר אור מים רקיע, והוא החסד שנתגלה בפומיה דאמה (כללים ח"א נז ע"א), וזהו מה שנתגלה ביום הראשון של מעשה בראשית ומיד נגזז (כללים ח"א קב ע"א). ועי' אד"ר קמב ע"א שארכיה דההוא אמה רמ"ח עלמין, והוא גימ' אברהם כאן (כללים ח"ב נא ע"א). היסוד נעשה על ידי התפשטות שפעת אור החסד דהשם מ"ה, והיינו "אבר" מ"ה" (ביאורים ח"ב עא ע"ב).

¹⁶¹⁶ עי' כללים ח"ב נז ע"ג, מבאר את עניין היר"ד שבפומה דאמה (הרי הוא עניין עטרה דיסוד) דמרמז על י' דשם הו"ה ב"ה, וכן על י' דאדנ"י, וי' דשד"י ודיעקב ודישראל, וכמו כן מביא כאסמכתא לדבריו את דברי הזהר כאן, ועי' עוד בבהגר"א על תיקו"ז קה ע"א.

¹⁶¹⁷ ככה בגימ' מ"ה, ר"ל אשרי מי שמדת מ"ה לחלקו (רח"ו).

¹⁶¹⁸ "אלה ברא" נמחק בדפ"מ.

האותיות מתעוררות להשלים את הצד הזה ואת הצד הזה, ואז מוציא מ"ם. נוטל אחד לצד הזה ואחד לצד הזה. נשלם השם הקדוש ונעשה אלהים, גם כן השם של אברהם, כשנשלם זה נשלם זה. ויש אומרים שלקח הקדוש ברוך הוא מ"י וזרק באל"ה ונעשה אלהים. ולקח הקדוש ברוך הוא מ"ה וזרק באב"ר ונעשה אברהם. (ומלת מ"י רומזת לחמשים שערי בינה. ויש בה יו"ד, האות הראשונה של השם הקדוש.

ומלת מ"ה רומזת למנין השם הקדוש, ויש בה האות השניה של השם הקדוש יהו"ה, כמו שנאמר "אשרי העם שככה לו וגו'", "תולה ארץ על בלי מ"ה", ואז התקיימו שני עולמות, ביו"ד העולם הבא ובה"א העולם הזה. כלומר במ"י ברא את העולם הבא, ובמ"ה ברא את העולם הזה, וזהו רמז מעלה ומטה).

ואז עשה תולדות ויצא שם שלם מה שלא היה מקודם לכן. זהו שכתוב "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם", כולם היו תלויים עד שנברא שמו של אברהם. כיון שנשלם השם הזה של אברהם, נשלם השם הקדוש. זהו שכתוב "ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים".

(סו) שמאלא להיט בתוקפא וארח בכלהו דרגין ארח ריחא¹⁶¹⁹ ומההוא להיטו דאשא¹⁶²⁰ אפיק ההיא נוקבא¹⁶²¹ סיהרא וההוא להיטו הוה חשך¹⁶²² בגין דהוה מחשך ותריין סטריין¹⁶²³ אלין אפיקו תריין דרגין אלין חד דכר¹⁶²⁴ וחד נוקבא¹⁶²⁵ יסודא אחיד בעמודא דאמצעייתא¹⁶²⁶ מההוא תוספת נהורא דהוה ביה דכיון דההוא עמודא דאמצעייתא אשתלים¹⁶²⁷ ועביד שלם לכל סטריין כדין אתוסף ביה נהירו מעילא¹⁶²⁸ ומכל סטריין¹⁶²⁹ בחדוה דכלא ביה¹⁶³⁰ ומההוא תוספת דחדוה נפיק יסודא דעלמין ואקרי מוסף¹⁶³¹.

תרגום: השמאל לווהט בכח ומריח, בכל הדרגות מריח ריח, ומאותו התלהטות של אש הוציאה אותה נקבה הלבנה, ואותו הלהט היה חושך בגלל שהיה מחושך. ושני הצדדים הללו הוציאו שתי הדרגות הללו, אחד זכר ואחד נקבה. היסוד אחוז בעמוד האמצעי מאותה תוספת אור שהיתה בו, שכיון שאותו עמוד האמצעי נשלם ועשה שלום לכל הצדדים, אז נוסף בו אור מלמעלה ומכל הצדדים בשמחה שהכל בו, ומאותה תוספת של שמחה יצא יסוד העולמים ונקרא מוסף.

(סז) דבר אחר יהו"ה בחכמה יסד ארץ עלמא עלאה¹⁶³² לא אתברי אלא מגו חכמה¹⁶³³ ועלמא תתאה¹⁶³⁴ לא אתברי אלא מגו חכמה [תתאה¹⁶³⁵] וכלהו נפקן מגו חכמה עלאה ומגו חכמה תתאה כונן שמים בתבונה כונן מאי כונן אלא כונן כל יומא ויומא ולא פסיק ולא אתתקן בזמנא

¹⁶¹⁹ פי' מהפרצופים העליונים, דהיינו מגבורות דאימא ודאבא ואריך ועתיק, מכח גבורות הממותקות הללו נמתקו גבורות אלו שבז"א (מ"מ).

¹⁶²⁰ מצד הגבורה (רח"ו). פי' מהארת הגבורות (מ"מ).

¹⁶²¹ מלכות (רח"ו). פי' מלכות דאצילות שבניינה מהגבורות (מ"מ).

¹⁶²² ובטן הנקבא הוא גבור' (רח"ו).

¹⁶²³ ת"ת וגבורה (רח"ו).

¹⁶²⁴ יסוד (רח"ו).

¹⁶²⁵ מלכות (רח"ו).

¹⁶²⁶ יסוד דז"א נעשה מהארת חו"ג דאימא המגולים לגמרי, והארת מוחין דאבא המגולים מהחזה ולמטה (מ"מ).

¹⁶²⁷ פי' שנשלם באורות דאז"א ועביד שלם לכל סטריין (מ"מ).

¹⁶²⁸ אבא (רח"ו). מאז"א (מ"מ).

¹⁶²⁹ מכל הו"ק קבל הארה (מ"מ).

¹⁶³⁰ יסוד דאז"א (מ"מ).

¹⁶³¹ יסוד (רח"ו).

¹⁶³² בינה (מ"מ).

¹⁶³³ הנה חכמה עלאה אבא וחכמה תתאה אימא חכמה דז"א דבה אתברי עלמא מלכות, אבל ז"א עלמא עילאה נאחז באבא עילאה ומשם היה יסודו הראשון ואח"כ התכוננת היה בתבונה ולא בבניה שנכנסו נה"י דתבונה בסוד ד' מוחין תוך רישא דז"א הנק' שמים וידוע כי השוקיים הם כוונת הגוף המקיימים אותה (זהר הרקיע). אבא (מ"מ).

¹⁶³⁴ בי"ע (מ"מ).

¹⁶³⁵ מלכות דאצילות (מ"מ).

חדא אלא בכל יומא ויומא אתקין ליה והיינו רזא דכתיב (איוב טו טו) ושמים לא זכו בעיניו¹⁶³⁶ וכי סלקא דעתך דגריעותא איהו משמים אלא חשיבו משמים איהו בגין חביבו ורעו סגיא דקב"ה רעי בהו ויחביבותיה לגבי דהא אף על גב דאיהו מתקין לון כל יומא ויומא לא דמי בעיניו דאינון מתתקנן כדקא יאות בגין דרחימותא דלהון לגביה ורעותיה לאנהרא לון תדיר בלא פסיקו דהא עלמא דאתי אפיק נהורין זהירין כל יומא¹⁶³⁷ ויומא תדיר בלא פסיקו בגין לאנהרא לון תדיר¹⁶³⁸ ועל דא לא זכו בעיניו לא זכו בלחודי לא כתיב אלא לא זכו בעיניו

תרגום: דבר אחר, "ה' בחכמה יסד ארץ", העולם העליון לא נברא אלא מתוך החכמה העליונה, והעולם התחתון לא נברא אלא מתוך החכמה התחתונה, וכולם יוצאים מתוך החכמה העליונה ומתוך החכמה התחתונה. "כונן שמים בתבונה". "כונן", מה זה כונן, אלא "כונן" כל יום ויום ולא פוסק, ולא נתקן בזמן אחד, אלא בכל יום ויום מתקן אותו. והיינו סוד הכתוב "ושמים לא זכו בעיניו". וכי תעלה על דעתך שהחיסרון הוא משמים, אלא חשיבות השמים היא משום החביבות ורצון רב שהקדוש ברוך הוא רוצה בהם וחביבותו אצלו, שהרי אף על גב שהוא מתקן אותם בכל יום ויום, אין דומה בעיניו שהם מתוקנים כראוי, משום שאהבתם אצלו, ורצונו להאיר להם תמיד בלי הפסק, שהרי העולם הבא מוציא אורות זוהרים כל יום ויום תמיד בלי הפסק, כדי להאיר להם תמיד, ועל כן "לא זכו בעיניו". לא כתוב "לא זכו" לבדו, אלא "לא זכו בעיניו".

(סח) מקרא אחרא אשתמע כתיב (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו [יעשה] עשית מבעי ליה [למחכה לו למחכה¹⁶³⁹ לך מבעי ליה אלא] (אבל) אתר עלאה הוא דנגיד ונפיק¹⁶⁴⁰ ואדליק בוצינין כלהו לכל עיבר ואקרי עולם הבא¹⁶⁴¹ ומניה נפיק חד אילנא¹⁶⁴² לאשתקא ולתקנא¹⁶⁴³ והאי אילנא עלאה ויקרא הוא על כל שאר אילנין והא אוקמוה וההוא עולם הבא דנגיד ונפיק¹⁶⁴⁴ אתקין ליה להאי אילנא תדיר¹⁶⁴⁵ אשקי ליה ומתקן ליה¹⁶⁴⁶ בעבדיתיה מעטר ליה¹⁶⁴⁷ בעטרין לא פסיק מבעי מניה לעלם לעלמי עלמין¹⁶⁴⁸:

¹⁶³⁶ עי' ע"ח שער יד פרק ד' שד"ז שהז"א חסר ואו"א תמיד נותנים לו מוחין, הוא לשם חיותם ועי' פנחס רלט ע"ב (ביאורים ח"ב כח ע"ד). והאימא מייפה ומתקנת את הזו"ן תמיד (דע"ה ח"ב קמא ע"ד), והיא ממוצעת בין ג"ר לז"ת ולכן על ידיה כל העליות והתיקונים דזו"ן (כללים ח"ב נג ע"א).

¹⁶³⁷ כאן רואים את התיקון התמידי מאימא לזו"ן (הקוד"ש לט ע"א), והוא בעצם יחוד של בינה בז"א (כללים ח"א סז ע"ד).

¹⁶³⁸ ועיין עוד בפ' פנחס רלט ע"א וע"ב (לש"ו) הוב"ד באות (סח).

¹⁶³⁹ נמחק בדפ"ק.

¹⁶⁴⁰ בינה היא ממוצעת בין הג"ר להז"ת, ועל ידה הוא כל העליות והתיקונים דהזו"ן תמיד, ובסוד (איוב טו טו) ושמים לא זכו בעיניו כמ"ש בזוה"ק (פ' ויגש רז ע"א וכן בפ' פנחס רלט ע"א וע"ב) (כללים ח"ב נג ע"א), עי' ע"ח או"א ד (ביאורים ח"ב נח ע"ד).

¹⁶⁴¹ בינה (רח"ו).

¹⁶⁴² ז"א (רח"ו).

¹⁶⁴³ לאתשקיא ולאשתקנא (דפ"ו).

¹⁶⁴⁴ ואם תאמר אם כן ימצא שאין יניקתו מבחינת הבינה הנקראת עולם הבא, לזה אמר שאינו כן אלא "וההוא עולם הבא", כלומר אותה הבחינה שאמרנו "דנגיד ונפיק" היינו שתי חלוקות מהארבעה הנזכרות לעיל לא השתים האחרות שהם אדליק לכל עיבר דלא שייך באילן כדפירשנו אלא ההוא עולם הבא בשתי בחינות שהם "נגיד ונפיק" (אור יקר).

¹⁶⁴⁵ והיינו כדפירשו בזוהר בפסוק ושמים לא זכו בעיניו לכך אתקין ליה תדיר שלעולם נראה לבניה שצריך תיקון והיא מתקנת וענין תיקון זה דקאמר השתא היינו הכנת קבלת השפע, שאין ספירה מקבלת מלמעלה מספיר' שעליה עד שיתקון בשפע אחר קודם כדפירשנו כפקודין בפקודא לברכא, אמנם אחר שמתקן אותו כדי שתקבל שפע עליון (אור יקר), פי' שהבינה מתקנת לזעיר בסוד תיקון פרצופו ע"י עיבור ויניקה כנודע. שבעיבור נכללו תלת גו תלת. וע"י היניקה נתפשטו ו"ק דזעיר, המצא שתיקון פרצוף דזעיר היה ע"י עיבור ויניקה דאימא (מ"מ), אימא המתקן תמיד להזו"ן, וכמ"ש בפ' ויגש (רז ע"א) (הקדו"ש לט ע"א). בסוד (מיכה ז יח) כי חפץ חסד הוא, ע' מטי ולא מטי (פרק ב) (כללים ח"א סז ע"ד). לעולם אין אור המאציל נפסק אפי' רגע אחת, ומשום שהוא מאימא לכן הוא בחי' גבורות, אמנם הם דינין דקודשא ושלחובין דרחימו (ביאורים ח"ב כח ע"ד), עי' או"א ד (ביאורים ח"ב נח ע"ד).

¹⁶⁴⁶ יובן במ"ש באוצ"ח שג' בחי' יש לזעיר מאימא: א' הם המוחין שהם צ' של צל"ם, ב' הוא הכתר דזעיר שהוא משליש תחתון דת"ת דאימא, ג' הם המקיפים שהם ל"ם דצ"לם, עכ"ל. ונלע"ד שלכך אמר הזוהר ג' לשונות אלו אשקי ליה הם סוד המוחין שמתפשטים בכל קוי הזעיר כמו

תרגום: מפסוק אחר נשמע, כתוב "עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו", "יעשה", צריך להיות "עשית". "למחכה לו" צריך להיות "לך", אלא מקום עליון הוא שנמשך ויוצא ומדליק נרות כולם לכל צד ונקרא עולם הבא, וממנו יוצא אילן אחד. להשקותו ולתקנו, וזה האילן העליון ומכובד הוא על כל שאר האילנות. וכבר בארוהו, ואותו עולם הבא שנמשך ויוצא מתקן לו לזה האילן, תמיד משקה אותו ומתקן אותו במעשיו, מעטר אותו בעטרות, ולא מפסיק מקורו ממנו לעולם ולעולמי עולמים.

(סט) וזהו עיקר גדול מעלת לימוד הקבלה¹⁶⁴⁹, לדבר הכל באצילות ולהשתמש רק באותן הדברים והלשונות אשר דיברו ונאמרו בזה"ק ובדברי האריז"ל, כי בזה מעורר באותן הדברים למעלה שיתפשטו ויתגלו ושייצאו מהעלם אל הגילוי, ולהוסיף בהם אור ע"י היחוד דאור א"ס שבהם. וכמו שמבואר בזה"ק בהקדמת בראשית (דף ב ע"א) שאמר ר' אלעזר שתיקא דיל¹⁶⁵⁰ בנא מקדשא לעילא ובנא מקדשא לתתא ע"ש. כי ע"י דרשת רשב"י ועסקו בענינים הללו, נעשה ונבנה למעלה אותו הענין שדרש בו. וכן הוא בהקדמת תיקונים (דף ג סע"ב) ונענה מלאך מגו אשא משמיא ואמר הן הן מעשה מרכבה והווי מתקבצין מלאכי השרת כו' ע"ש בביאור הגר"א¹⁶⁵¹.

(ע) עי' זהר ח"ב צו ע"ב: תא חזי (שמות כא ז) לא תצא כצאת העבדים מאי הוא אלא בשעתא דנפקת מן טיקלא וההוא סטרא בחדו רשים לה קודשא בריך הוא וחתים לה בחד גושפנקא ופריש עלהו (ד) לבוש יקר דיליה ומאן איהו שמא קדישא דאקרי [אלוה]¹⁶⁵² (אלה) ודא איהו בבגדו בהו¹⁶⁵³ (איהו) לבושא יקירא דמלכא פריש עלה וכדין איהי נטירא דלא אתמסרת לעם נכריא אלא לישראל לחד:

המים שמשקים האילן כך החו"ג שנקרא מים הם משקים לזעיר, ומ"ש מתקן ליה וכו' נגד הכתר דזעיר (מ"מ).

¹⁶⁴⁷ הוא נגד המקיפים (מ"מ).

¹⁶⁴⁸ ועי' עוד פרשת ויגש רז ע"א (לש"ו).

¹⁶⁴⁹ עי' לקמן בשער העקודים פרק ג' אות ה'. ועי' הקדו"ש ז ע"ג, ז"ל: נקל להבין עד"ז תוספת המעלה והקדושה אשר לעוסק באורות האצילות עצמו אשר למעלה מהעולמות ב"ע, והנה מתדבק בזה באור קדושתו עצמו בלתי התלבשות כלל, ונעשה הוא גופה מקום ומעון לשכינת עוזו ית"ש. וכמו שאמרנו לעיל פ"ז כי השכל והמשכיל והמושכל אחד הוא. ועי' דע"ה ח"א נז ע"ב, ז"ל, ע"י דרשת הרשב"י בענינים הללו נעשו ונבנו אותן הענינים למעלה. וזהו כל עיקר תיקון לימוד הקבלה יותר מכל שאר חלקי התורה. כי שאר כל חלקי התורה הרי מלוכש בנושאי הענינים אשר בעוה"ז, משא"כ לימוד הקבלה ובפרט דברי האריז"ל אשר הם בנויים על האדרות וספד"צ ועמקי סתרי הזוה"ק, הווי כל נושאי הענינים רק באצילות ובעולמות דאור א"ס. ולכן נקרא חכמת הקבלה בשם נסתר, משום שכל נושאי הענינים שאנו מדברים בהם הוא מעולמות העליונים אשר למעלה למעלה אשר אין השגה ותפיסה בזה לשום בריה, והרי הוא נעלם ונסתר מהכל. ועי' כללים ח"א ג ע"ד, ז"ל, כל גילויי ית"ש אשר באצילות, שהם כל שמותיו יתברך וכל אורם וגילויים, הוא ג"כ רק ע"י הצדיקים וכמ"ש בספרי ברכה בהפסוק ויהי בישרון מלך, וכן הוא במדרש שמואל רבתי פרשה ה' בפסוק כי לה' מצוקי ארץ תני ר' שמעון בן יוחאי כל זמן שישראל עשויין אגודה אחת מלכות שמים במקומה שנאמר ויהי בישרון מלך אימתי בהתאסף ראשי עם יחד כו' ועי' באד"ר (קל"ה ע"א) כי ע"י דרשת הרשב"י ותלמידיו בה"ג תיקונים הנה נתגלו והאירו בזוהר אורם למעלה וכו' ועי' זוה"ק פ' בחקותי ק"ג סע"א בסוד הכתוב (שמואל ב' ח') ויעש דוד שם.

¹⁶⁵⁰ י"ג דיליה, והספק הוא אם כוונת הזוהר היא ששתיקת ר' אלעזר בונה מקדשא מכיוון ששתיקתו גרמה לכך שר"ש ידבר, או שר"ל שהדיבור של ר"ש גופא נחשבת לשתיקה.

¹⁶⁵¹ ז"ל, ונענה מלאך - הוא מט"ט כנ"ל. מגו אשא משמיא - הוא ז'ו"ן, שז"א נקרא שמים, ושכינה נקראת אשא. ואמר הן הן כו' - שאלו הב' שמות הן מעשה מרכבה, שנעשה מרכבה לתרויהו כנ"ל.

¹⁶⁵² לקמן צז ע"ב בע"ח מ"ד ומ"ן דרוש ח ויב (לש"ו). האמצעי והפנימי דחסד הוא שם אלו"ה, כמ"ש ב[ע"ח שער] שמות (פרק ג) כי הוא עיקר סוד הנשמה, כמ"ש בדרוש מ"ן (דרוש י"ב) (כללים ח"א סז ע"ד), החלק אשר להא"א גופה אלא שהוא מתלבש בתוך האצילות בבחי' לבוש על אור התיקון והוא בסוד אלוה שהוא לבוש אל הנשמה והוא גדול מהנשמה כי הוא בסוד כנשר יעיר קינו (כללים ח"ב קכא ע"ג, ועי"ש קכה ע"ג), ועי' ח"א צד סע"א.

¹⁶⁵³ זה פי' ב' במלת בבגדו בה דלעיל בדף זה פירש בבגדו בה דעשיק לה בעשיקו דגלגולא דטיקלא שמפרש בבגדו לשון בגידה אבל כאן מפרש בבגדו לשון בגד (מ"מ)

ודא איהו דכתיב (איוב כט זב) כימי אלוהא (אלה) ישמרני ועל רזא דא כתיב הכא לעם נכרי לא ימשול למכרה בבגדו בה בעוד דלבוש יקר דמלכא בה [בגין¹⁶⁵⁴ דבגדו בה כתיב] (כיון דבגדו בה) (שמות כא ח) לעם נכרי לא ימשל למכרה:

בא וראה "לא תצא כצאת העבדים", מה זה. אלא, בשעה שיוצאת מן המאזנים ואותו הצד בשמחה, רושם הקדוש ברוך הוא אותה וחותם אותה בחותמת אחת, ופורס עליה לבוש כבוד שלו, ומיהו השם הקדוש שנקרא אלוה, וזהו "בבגדו בה", הלבוש הנכבד של המלך פורש עליה, ואז היא שמורה שלא נמסרה לעם נכרי, אלא לישראל לחוד.

וזהו שנאמר "כימי אלוה ישמרני", ועל סוד זה נאמר כאן "לעם נכרי לא ימשול למכרה בבגדו בה", בעוד שלבוש כבוד המלך בה, כיון שבגדו בה, נאמר "לעם נכרי לא ימשל למכרה".

ועיי"ש צו ע"ב: כסותה פרישו דמלכא דא משיכו אחרא דנהיר ונטיר לה תדיר פרישו דלבושא דמלכא דפרש עלה אלוהא¹⁶⁵⁵ (אלה) דא בבגדו בה תדיר דלא אתעדי מינה והאי איהו כסותה:

תרגום: כסותה, פרישה של המלך, זו משיכה אחרת שמאירה ושומרת אותה תמיד, פרישה של לבוש המלך, שפורש עליה אלוה, זה בבגדו בה, תמיד שלא זו ממנה, וזהו כסותה.

(עא) עי' דרושי אבי"ע פ"ה: ובה תבין למה האצילות עצמות וכלים אינן חד כמ"ש בהקדמת תקונים (דף ג' ד ע"ב), וחיוהי וגרמוהי חד בהון, לפי שגרמוהי שהם כלים דאצילות, הם בחי' רוחניות גמור הנקרא נפש רוח נשמה של כל העולמות, ואינן נקראים כלים אלא לגבי חיה הנקרא חיוהי, וזהו חיוהי וגרמוהי לרמוז אל החיה הנ"ל, והבן זה היטב.

ועי' דברי רבינו לעיל ח"א כה ע"ג, וזה תמצית לשונו: י' ספירות דאצילות מלכא בהון (שמלכות דא"ס מתלבש בהם ומתייחד עמהם) איהו וגרמיהון חד בהון (גרמיהון ר"ל עצמותם שהוא כחם ואורם אשר מהם הם מתהווים ועל זה אמר שאור א"ס ית"ש הוא מתייחד עם עצמותם ונעשה לאחד עם כל עצמותם) אינן וחיהון חד בהון (ר"ל שהרי כל פרצוף הוא מיוסד באור וכלי גוף ונשמה וע"ז אמר שהם כולם חד כי הכל הוא אלקות גמור יחיד ומיוחד והוא על ידי אור א"ס שמתייחד עם כולם).

וזה לשונו ח"א כלל יג ענף ב: הנה הענין בכ"ז הוא, כי הנה משום שרצונו ית"ש הנה היה להמציא ולהוציא את כל העולמות ב"ע במציאות כזה שיהיו הם במציאות עולמות נפרדים והם נבדלים מאלהות לגמרי, וכמ"ש בהקדמת תיקונים (דף ד' סע"ב) (הגהה עי' אב"מ אשר בתחילת הספר בהקדמה לסי' ח' בההגה שם בארוכה בזה) דלאו אינן וחיהון חד (שחיותם המחיה אותם שהוא אורו ית"ש אינו מתייחד עמהם להיות חד עמו), לאו אינן וגרמיהון חד, גרמיהון הם הכלים כמ"ש הרב בשער דרושי אבי"ע (פרק ה). והוא ע"פ מה שנודע בשער השמות (פ' א' ב') ובכ"מ שגם הרוח ונפש דבי"ע הם ג"כ אינם אלהות, ועכ"ז הנה גם הם אינם אחד עם הכלים שלהם, וכמו שאנו רואין גם בעוה"ז, שהגוף הוא אינו אחד עם הרוח והנפש שבו, הגם שהוא כולו חי על ידם, עכ"ז הנה הוא עומד לעולם במציאות גשם וחומר. וזהו שאמר כי בהעולמות ב"ע הנה לבד מה שהם אינם אחד עם אור אלהותו ית"ש אשר בפנימיותם, הנה הם אינם אחד גם עם הרוח והנפש שלהם, הגם שהם ג"כ אינם אלהות. משא"כ באצילות, איהו וגרמיהון חד בהון, שאור א"ס ית"ש מתייחד שם גם עם הכלים עד שנעשים כולם אלהות גמור על ידו, אינן וחיוהי חד בהון, כי הכלים הם אחד עם אור החיות שלהם, ולא נקראו כלים אלא בערך בחי' אור החיה שבהם (שהוא חכמה כי על ידו הוא היחוד דאור א"ס כמ"ש בסוף שער השמות וכנודע). אבל הם עצמם הם ג"כ נר"ן, כי הם נר"ן להעולמות ב"ע כמ"ש הרב שם בדרושי אבי"ע (פרק ה) ע"ש.

ועי' דעה ח"א ח"ב מט ע"ב: איהו וגרמיהון (שהוא התהוותם העצמי) חד בהון (שמתייחד עם כל התהוותם ומציאותם להיות חד עמהם והגם שהם בבחי' גבול נגדו עכ"ז הנה הוא מצטמצם להיות חד עמהם והרי הוא כביכול בבחי' ירידה אצלו) אינן וחיוהי (שהוא אור המאציל ית"ש המחיה אותם שהוא מתלבש בהם לבחי' נשמה ולכן אמר בלשון יחיד כי שם

¹⁶⁵⁴ בראשית צד ע"א שמות קעב ע"ב ויקרא עב ע"ב (הערת הזהר).

¹⁶⁵⁵ האמצעי והפנימי דחסד הוא שם אלוה"ה, כמ"ש ב[ע"ח שער] שמות (פרק ג) כי הוא עיקר סוד הנשמה, כמ"ש בדרוש מ"ן (דרוש י"ב) (כללים ח"א סז ע"ד), החלק אשר להא"א גופה אלא שהוא מתלבש בתוך האצילות בבחי' לבוש על אור התיקון והוא בסוד אלוה שהוא לבוש אל הנשמה והוא גדול מהנשמה כי הוא בסוד כנשר יעיר קינו (כללים ח"ב קכא ע"ג, ועיי"ש קכה ע"ג), ועי' ח"א צד סע"א.

הוא האחדות עצום למאד) חד בהון שהם נעשים מיוחדים בו ונתעלו עי"ז למדרגת אלהות כי הם חד עמו והם אלהות גמור על ידו וכ"ז הוא רק בעולם אצילות.

(עב) עי' תז"ח כו ע"ד: צדיק איהו נטיל לשמאלא דאיהו יצחק ק"ץ ח"י חי עלמין קשיר בשמאלא ושכינתא תתאה מסטרא דשמאלא אתמר בה והארץ היתה תהו (ובהו) ומסטרא דימינא ובהו בו הוא ומסטרא דעמודא דאמצעיתא וחשך על פני תהום (שם) ואלין אנון לבושין דשכינתא תתאה בגלותא ומאן גרים האי אלא קודשא בריך הוא קדם דברא עלמא הוה סתים יהו"ה לבתר אתפשט ה' לתתא ואתמר בה והארץ היתה תהו ובהו ורזא דמלה אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בה' בראם הרי לך דהוה לבושה תהו ובגין דא כי לא המטיר ה' אלהים וגו' (שם) לא נחית נביעו עלה בגין דאדם אין דהוה בעלה לעלא סתים באין עד דאתפשט ו' מן יהו דאיהו בינה ס דאיהי מקורא דנביעו דאיהי נקדה סתימאה ומיד והשקה את כל פני האדמה וקדם דנחתת הוה קודשא בריך הוא בונה עולמות ומחריבן בגין דלא הוה נביעו נחית בההוא זמנא דנחת נביעו לגבי ה' הוה שירותא מחסד הדא הוא דכתיב אמרתי עולם חסד יבנה.

תרגום: הצדיק נוסע לשמאל שהוא יצחק ק"ץ ח"י חי העולמים קשור בשמאל והשכינה התחתונה מצד השמאל נאמר בה והארץ היתה תהו ומצד הימין ובהו בו הוא ומצד העמוד האמצעי וחשך על פני תהום ואלו הם הלבושים של השכינה התחתונה בגלות ומי גרם את זה אלא הקדוש ברוך הוא קדם שברא העולם היה נסתר יהו"ה אחר כך התפשטה ה' למטה ונאמר בו והארץ היתה תהו ובהו וסוד הדבר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בה' בראם הרי לך שהיה לבושו תהו ומשום כך כי לא המטיר ה' אלהים וגו' (שם ב) לא ירדה עליו נביעה משום שאדם אין שהיה בעלה נסתר למעלה באין עד שהתפשטה ו' מן יהו שהוא בינה ס שהיא מקור הנביעה שהיא נקודה נסתרת ומיד והשקה את כל פני האדמה וקדם שירדה היה הקדוש ברוך הוא בונה עולמות ומחריבן משום שלא היתה נביעה יורדת באותו זמן שירדה הנביעה לה' היתה הראשית מחסד זהו שכתוב אמרתי עולם חסד יבנה.

בהגר"א: צדיק איהו נטיל לשמאלא כו' - קאי אמ"ש בתי"ז וצדיק נטיל לשמאלא כו' ואמר שבו פורקנא ומתחתיו יצמח מלכות וז"ש. כל אתין אינון כו': קץ חי - ר"ל אותיות יצחק ור"ל קץ סיומא דגופא חי ח"י עלמין וכ"ה יום השביעי שבת כידוע ובו שבעים שנה ימי האדם מבינה כידוע והוא קץ שבעים שנה וזהו קץ חי לפי שהוא בשמאלא ששם קץ ומדה לכ"ד והוא קץ הימין כידוע ונגדו בס"א קץ הימים קץ כל בשר בשמאלא: *תהו - ובהו ל"ג: בו הוא - ר"ל הוא הויה שעולם חסד יבנה כמ"ש למטה שבו מתפשט בעלה לגביה וזהו בו הוא ר"ל בעלה: ומסט' דעד"א כו' - שאלין ג' לבושין לג"ס חג"ת ג' אותיות של השם כמ"ש למעלה והן ג' קליפין שלש שנים ערלים כמ"ש בהקדמת תיקו"ז והארץ היתה תהו דא קו ירוק כו' שלש שנים כו' כנ"ל: ע"פ תהום - מלכות אות רביעי: ואלין אינון כו' בגלותא - דבעלה אסתלק לעילא וכל הקליפין הן סביבה בד' אותיות שבה לכן הג' קליפין הן בהו"ה שבה השם בהיפוך כידוע אות ראשון בה מס' דחסד כנ"ל וכן כולם: קודם דברא - עלמא. בעולם התהו וכן בגלות הזה כמ"ש למטה: הוה סתים יקוק - ר"ל בבינה דשם י"ה דחו"ב ובה הוה כלול זו"נ ו"ה לכן נקרא בשם יהו"ה ובה הוה סתים כמ"ש למטה לבא איהו סתים כי שאל נא לימים ראשונים: ואתמר בה והארץ כו' - עד דאתא בעלה כמשי' וז"ש ויאמר אלקים יהי אור עד"א כמ"ש לעיל דף עד ע"א) בבעלה דאיהי רז אור כו': בה' בראם - ר"ל בה' לבדו ולכן נאמר בכל מעשה בראשית אלקים ור"ת תולדות ה"שמים ו"הארץ תהו וז"ש הרי לך כו'. והענין לפי שהיא בשמאלא ולפיכך ליבושה תהו כנ"ל עד דאתא בעלה שהוא ימינא בו הוא כנ"ל וז"ש אח"כ הכל ה' אלקים כמ"ש בתחלה עלה במחשבה ליברא במדה"ד ראה שאין העולם מתקיים שהוא תהו שיתף מדה"ר בעלה לגבה והענין של עלה במחשבה ואין העולם מתקיים הוא בונה עולמות ומחריבן כמשי'. וכ"ז קודם דנחית נביעו אבל אח"כ אתפשטא מכל הלבושין שהן לבושי גלותא: לא הוה נחית כו' - מן בינה שהיא ה' אלקים כידוע: דהוה בעלה כו' באין - ר"ל וז"ש ואדם שהוא בעלה כידוע אין שם סתים בג"ר וכן בגלות דאסתלק לעילא כידוע אתלבש בקליפין כנ"ל ולכן צריך לאור רז שבו ייתי פורקנא דבעלה הוא רז כנ"ל כמשי': דאיהו בינה - בינה אותיות בן י"ה בן הוא ו' דכליל בגווה כנ"ל: ס' דאיהו כו' - ר"ל כמ"ש בתיקונים ת"ה בקדמיתא איהי מ"ם סתימא דהיא בית בחכמה יבנה בית בינה כמ"ש בתי"ח וכד ו' סתים בגווה ו' סתים לב' ונעשית מ"ם סתימא וזהו מ"ם שנק' בינה ואח"כ כד אתפשט ו' ממנה אתפתחת ונעשית ב' פתיחא כמ"ש שם וכד אתפשט קו כו' והענין כי בינה עצמה לא קיימא לשאלא רק בבחינת המתפשט ממנה ולכן קודם דאתפשט היא סתימא ואח"כ אתפתחת ואמר שם ודא בראשית כו' נקודה בהיכליה. ור"ל חכמה שבה סתום מחשבה סתימא כמ"ש שם והוא מקורא דנביעו וז"ש דאיהו מקורא כו' נקודה סתימאה.

וכ"ה בר"ד נקודה פנימית הוא מקור דנביעו כמו בסיהרא כידוע: **בונה עולמות ומחריבן** - ז"ש עולם התהו דבההוא זימנא הוי תהו כנ"ל: **הוה שירותא מחסד** - ור"ל וזהו בהו מסט' דימנא כנ"ל: **חסד יבנה** - שעכשיו בנה עולמות על תיקון משא"כ בראשונות כנ"ל:

(עג) עי' זהר ח"ב י ע"א: לסוף מאה ותלתין ותרין שנין אחרנין יתקיים לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה ויתדכי ארעא קדישא וקודשא בריך הוא יתער מתייא דארעא קדישא ויקומון חיילין חיילין אברעא דגליל וכו' יתער סתימו דנביעו עלאה את י' ויתקיימון תלתין ותרין שבילין ובשלימו לנגדא לתתא:

ויתקיימו אתון אדשמא קדישא כלהו בקיומיהו יהו"ה דעד כען לא יהון בשלימו עד זמן דינגיד ויתמשך ההוא נביעו עלאה בחבורא דאתון גו ה' ונ"א וה' בתראה ודא איהו לסוף תשלום מאה וארבעין וארבעה שנין¹⁶⁵⁶ אחרנין דישתלמון ויתערון שאר מתי ישראל דבשאר ארעאן:

דישתכח כל דא בחשבן חי"ת ודאיתיישיב (דיתיישב) עלמא ויתבסס ויתעבר סטרא אחרא ונ"א חויא בישא מעלמא וה"א תתאה תתמלי מגו נביעו עלאה ותתעטר ותתנהיר בשלימו וכו' כתיב (ישעיה ל כו) והיה אור הלבנה כאור החמה¹⁶⁵⁷ ואור החמה יהיה שבעתים עד דיהא שבת ליהו"ה לאלקטא נפשי¹⁶⁵⁸ בתענוגי קדושה¹⁶⁵⁹ דא ה' בתראה¹⁶⁶⁰ כל ההוא אלף שביעאה ודא איהו אתערותא דרוחין קדישין דעמא דישראל¹⁶⁶¹ לאתלבשא לבתר שבת בגופין אחרנין קדישין לאתקרי קדישין דכתיב (שם ד ג) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם אקדוש יאמר לו עד כאן מלין דרזין סתימין:

¹⁶⁵⁶ והנה יתקיים הטבע והחומרי וכל העביית כולו עד זמן תחיית המתים שהוא לא פחות ממ' שנה אחר קיבוץ גלויות ועל אותו הזמן אמרו אין בין עולם הזה לימות המשיח אלא שיעבור מלכיות בלבד (דע"ה ח"ב נז ע"ד).

¹⁶⁵⁷ אור הלבנה, שהוא המלכות דאצילות, כאור החמה, שהוא בינה (וכמ"ש בזה"ק ס"פ מצורע דף נו ע"א ובהגהות מהר"ו שם, וע' עוד בפ' שמות דף י ע"א, ובפ' קרח דף קעח ע"ב, ובפ' ח שער ראש חדש סמוך לסופו דף קח סע"ד), ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים (ישעיה ל כו), ור"ל שהמלכות תתייחד עם ז"א ויאירו שניהם באור הבינה, והבינה תכלול באבא, ויאירו שניהם יחד באור ה"ג ת"ד, וזהו אור שבעתים, כי ה"ג ת"ד הם הדעת עלאה, והוא הדעת הכללי דהאצילות, וכל בחי' דעת הוא י"ד בחי', וכמ"ש בפ' ח (שער ספי' העומר פרק ב), וזהו אור שבעתים וכן יתייחדו ויכללו כל אלו הפרצופים א"א וא"א וז"ן כולם יחד, ויאירו כולם באור שבעת הימים, שהוא הז' תיקוני דגלגלתא, שהם מהז"ת דרדל"א, שהוא מאור הז"ת דמלכות דא"ק, שהוא אור שבעת הימים הראשונים כנ"ל פ"א, ויתייחדו כולם בו, כי ממנו יצאו ואיליו ישובו, ואז יתגלה כבוד מלכותו יתברך לעילא ולתתא, ונשגב ה' לבדו ביום ההוא (ישעיה ב יא) (ביאורים ח"א כט ע"א).

¹⁶⁵⁸ זהו מ"ש בספר הגלגולים פ"ז, שבמעשה בראשית היה חלק נשמות שלא נכללו באדה"ר אבל כבר נבראו מאז בסוד זווג דאב"א הנודע ועתידות להתהוות אחר כך בזווג פב"פ, עיי"ש. ונראה לי שמ"ש שיתעוררו אז רוחין קדישין דעמא דישראל וכו', פי' שיעשו הזווג שלהם בשבת כדי שאחר כך יתלבשו. ועל אלה כתיב הנשאר בציון, פי' שאלו נשארו למעלה והם שמורים בנקודת ציון לבוא אחר כך בקדושה עצומה, ועיין בבראשית דף קיט ע"א ובדף קסד ע"א (ובפקודי רנג ע"א) (בשלח נז ע"ב) (רמ"ז).

¹⁶⁵⁹ עי' בראשית כח רע"ב קיט ע"א (לש"ו).

¹⁶⁶⁰ "דא ה' בתראה" מוסגר בדפ"ק.

¹⁶⁶¹ אמר הרב בספר הגלגולים (פרק ז) כי הנה הגם שנודע הוא שנכללו כל הנשמות כולם באדה"ר, ואמר הרב בספר הגלגולים (פרק א) כי כל הנשמות והרוחות והנפשות היו כולם כלולים בו וכמ"ש במדרש (שמ"ר פ"מ סי' ג) וכו' אמנם הוא רק על אותן הנשמות שהיו עתידים לצאת בהשגת אלפים שנה דהעוה"ז, אמנם הנה ישנם עוד מין נשמות באותו המספר ג"כ, אשר הם לא היו כלולים בו, והם גבוהים במעלה הרבה מאותן שהיו כלולים בו, והם נאצלו ג"כ בעת אצילות הראשון שהוא בעולם הנקודות, והנה הם כל הנשמות דמלכי יושר שהם מהאבא הכללי שבא"ק, והרי גבוהים הם במעלה הרבה ולא נכללו הם באדה"ר, כי לא נתקנו הם עדיין באור המ"ה כלל לחזור ולצאת בהזווג דפב"פ, ועומדים הם עדיין במציאותם הראשון אשר יצאו אז בכל הח' חסרונות דהיחודים הנ"ל ענ"ב אות ה'. והיו רק מאחור באחור, והם עתידים להתתקן רק בתיקון העתיד, והם הנשמות חדות דעתידין למהוי על ישראל בעוה"ב שאמרו בזה"ק (בראשית כח רע"ב פ' וירא קיט ע"א ושמות דף י ע"א) וכן הוא בתיקונים (דף קיט ע"א) (כללים ח"א קה ע"ב, ועי' עוד דע"ה ח"א ב ע"ד, וח"ב צו ע"א וכללים ח"ב קלח ע"ב, וקלט ע"א ע"ג וע"ד וביאורים ח"א נו ע"ב).

תרגום: לסוף מאה ושלושים ושנים אחרות, יתקיים לאחוז בכנפות הארץ, וינערו הרשעים ממנה, ותטהר הארץ הקדושה, והקדוש ברוך הוא יעורר את המתים בארץ הקדושה, ויקומו חיילות חיילות בארץ הגליל. ואז יתעורר סתר המעיין העליון, אות י', ויתקיימו שלשים ושנים נתיבות בשלמות להמשיך למטה.

ויתקיימו אותיות כל השם הקדוש בקיומם יהו"ה, שעד עכשיו לא היו בשלמות, עד הזמן שישפיע וימשך אותו מעיין עליון בחבור האותיות לתוך ה' (נ"א וה') אחרונה, וזהו לסוף תשלום מאה וארבעים וארבע שנים אחרות, שישתלמו ויתעוררו שאר מתי ישראל שבשאר הארצות.

שימצא כל זה בחשבון ח' שהתיישב העולם ויתבשר, ויעבור הצד האחר [הנחש הרע] מן העולם. וה"א תחתונה תתמלא מתוך המעיין העליון, ותתעטר ותאיר בשלמות, ואז נאמר "והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים". עד שתהיה שבת לה', ללקט נפשות בתענוגי קדושה, זו ה' אחרונה, כל אותו אלף שביעי, וזוהי התעוררות של רוחות קדושות של עם ישראל, להתלבש אחר שבת בגופות אחרים קדושים, להיקרא קדושים, שנאמר "והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו", עד כאן דברי סודות נסתרים.

(עד) ומההוא זמנא מלכא משיחא יתער בכל עלמא ויתכנשון עמיה כמה עמין וכמה חיילין מכל סייפי עלמא וכל בני ישראל יתכנשון בכל אינון אתרי עד דאשתלימו אינון שנין למאה כדין וא"ו יתחבר בה"א וכדין (ישעיה סו כ) והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה ליהו"ה וגו' ובני ישמעאל (ישראל) זמינין בההוא זמנא לאתערא (עליהון) ועם כל עמין דעלמא למיתי על ירושלם דכתיב (זכריה יד ב) ואספתי את כל הגוים אל ירושלם למלחמה וגו' וכתיב (תהלים ב ב) יתיצבו מלכי ארץ ורוזנים נוסדו יחד על יהו"ה ועל משיחו וכתיב (שם ד) יושב בשמים ישחק יהו"ה ילעג למו¹⁶⁶²

לבתר וא"ו זעירא יתער לאתחברא ולחדשא נשמתין¹⁶⁶³ דהוו עתיקין בגין לחדתא עלמא כמה דכתיב (שם קד לא) ישמח יהו"ה במעשיו וכתיב (שם) יהי כבוד יהו"ה לעולם לאתחברא כדקא (ד) יאות ישמח יהו"ה במעשיו לנחתא לון לעלמא ולמהוי כלהון בריין חדתין לחברא עלמין כלהו כחד זכאין אינון כל אינון דישתארו בלמא בסייפי אלף שתיתאה למיעל בשבתא דהא כדין איהו יומא חד לקב"ה בלחודוי לאזדוגא כדקא יאות ולמלקט נשמתין חדתין למהוי בעלמא¹⁶⁶⁴ עם אינון דאשתארו בקדמיתא דכתיב (ישעיה ד ג) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלם

תרגום: ומאותו זמן מלך המשיח יתעורר בכל העולם, ויתכנסו עמו כמה עמים וכמה חיילות מכל סופי העולם, וכל בני ישראל יתכנסו בכל אותם מקומות, עד שישלמו אותן שנים למאה. אז וא"ו תתחבר עם ה"א, ואז "והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה' וגו'. ובני ישמעאל (ישראל) עתידים באותו זמן להתעורר (עליהם) עם כל עמי העולם לבא על ירושלים, שכתוב "ואספתי את כל הגוים אל ירושלים למלחמה" וגו', וכתוב "יתיצבו מלכי ארץ ורוזנים נוסדו יחד על ה' ועל משיחו", וכתוב "יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו".

אחר כך וא"ו קטנה תתעורר להתחבר ולחדש נשמות שהיו ישנות כדי לחדש את העולם, כמו שכתוב "ישמח ה' במעשיו", וכתוב "יהי כבוד ה' לעולם", להתחבר כראוי. "ישמח ה' במעשיו", להוריד אותם לעולם, ושכולם יהיו בריות חדשות לחבר את כל העולמות יחד. אשריהם כל אותם שישארו בעולם בסוף האלף הששי להיכנס לשבת, שהרי אז הוא יום אחד לקב"ה לבדו, להזדווג כראוי וללקוט נשמות חדשות שיהיו בעולם עם אותם שנשארו בראשונה, שכתוב "והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלים".

¹⁶⁶² עי' זהר שמות ז ע"ב עד דף י' (דע"ה ח"ב נח ע"ג).

¹⁶⁶³ והנה על אף שמבאר בספר הגלגולים פ"א ופ"ז שכל הנשמות כלולים היו באדה"ר, ישנו עוד מין של נשמות אשר לא היו כלולים בו, והם גבוהים במעלה מאותם שהיו כלולים בו, והם נאצלו בעת עולם הנקודות, והיינו כל הנשמות דמלכי יושר שלא נכללו באדה"ר מכיוון שלא נתקנו עדיין, ועתידים ליתקן ולבא לעולם הבא [אלף השביעי (שם ע"ד)], ויתייחדו הם עם אותן שנכללו בו, כל א' בבית זוגיה (כללים ח"א קה ע"ב).

¹⁶⁶⁴ ח"ב י ע"א ועי' לעיל כח רע"ב (לש"ו).

(ע) בההוא זמנא יזכו ישראל כל חד וחד לבת זוגיה¹⁶⁶⁵ ודא איהו דכתיב (יחזקאל לו כו) ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם וכתיב (יזאל ג א) ונבאו בניכם ובנותיכם וגו' ואלין אינון נשמתין חדתין דעתידין למהוי על ישראל כמה דאוקמוה אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף¹⁶⁶⁶ ואז החדשות יבואו¹⁶⁶⁷ בההוא זמנא מתעברין ערב רב¹⁶⁶⁸ מעלמא ואתמר בישראל ובמשה כל חד בבת זוגיה¹⁶⁶⁹ ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבוששו דאתעבר ערוה מעלמא דאלין אינון דגרמו גלותא ערב רב ודאי תרגום: באותו זמן יזכו ישראל כל אחד ואחד לבת זוגו, וזהו שכתוב "ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם", וכתוב "ונבאו בניכם ובנותיכם וגו'", ואלו הם נשמות חדשות שעתידין להיות על ישראל, כמו שפרשוה אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף, ואז החדשות יבואו. באותו זמן יעברו ערב רב מהעולם, ונאמר בישראל ובמשה, כל אחד בבת זוגו, "ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבוששו", שתעבור ערוה מהעולם, שאלה הם שגרמו גלות, ערב רב ודאי.

(עו) משמע שדברי הלשם בהערה שלו על הספד"צ ג ע"ג שהמזלין והדעת היינו הך. אמנם יעויין במש"כ בארז"ל (שער מאמרי רשב"י) שהדעת שבין או"א אינו המזלין, ועי' לש"ו כללים ח"א כח ע"ג, שמביא מהאד"ז כאן ראיה לשיטתו. וכן עי' לקמן יג ע"ב ד"ה ויאמר, שמבאר שפשטות לשון האד"ז היא שהג"ר תלויין במזלין, כלומר, אפילו הדעת תלוי במזלין. א"כ, אפילו לדעת רבינו הויין הדעת והמזלין שני עניינים חלוקים זה מזה. וכן משמע מלקמן יג ע"ג ד"ה וז"ש היינו, שאין זיווג או"א עד שיצא הדעת ואז אתכלילו במזלא, שכן המזלין הם שורש הדעת ובהם תליא זיווגם.

ועי' בכללים שם ע"ד, שכידוע המזלין הם המקיפים ה"ה ל"מ דצלם, והדעת המייחד את או"א הוא צ' דצלם. וממילא לפ"ז אכן יש מקום לומר ששתי הבחינות היינו הך אלא שהמקיפים נהפכים לאורות פנימיים, ובאופן זה הופכים המזלין להיות הדעת הקיים בין או"א בתמידות. ולכן נקראים 'מזלין' שכן הם נוזלים ומשפיעים בתמידות (וכן הוא לש"ו כללים ח"ב לג ע"ד, ועי' עוד ח"א פה ע"ד). וכן עי' בזה בע"ח שער דרושי הצלם ב' כללי חו"ג אות יד, וכן בביאורים ח"א כ ע"א אות ד'.

והנה עי' ביאורים ח"ב קו ע"ג, שמכאן רואים שכל הגילוי מא"א ואו"א, הרי הם הפרצופים הכלליים דאצילות, אינו אלא גילוי דקו האמצעי. ושם אין גילוי לקצוות, שכן אין שולט שם אלא הקו האמצעי והאחדות בלבד. ולכן כתוב (אד"ז רצ ע"ב) שאו"א "כחדא נפקין" ולכן או"א לא נגלו כלל כפרצופים בפני עצמם שכן הם נכללים במזלין בייחוד תמידי בקו האמצעי.

(עז) עי' שעה"כ ה ע"ג: בז"א יש מוחין מצד אבא ומוחין מצד אימא, וכו' המוחין דאבא נק' חכמה ובינה חו"ג, וכן המוחין של אימא נק' ג"כ כך, וכו', מוחין דאבא הם כולם בחי' שמות של הויית במילויים, ודאימא הם שמות דאיהיה במילויים וכו' אמנם החסדים והגבורות להיות שאינן מוחין ממש אלא מכריעין, לכך אינם לא שמות הויה ולא שמות איהיה, כי שתי שמות אלו אינן

¹⁶⁶⁵ כאשר יצאו כל הנשמות שבגוף. וזאת, מאחר ואז יתקונו כל הנשמות שלא נכללו באדם הראשון ע"מ שיצאו בזיווג דפ"פ דז"ן (דע"ה ח"ב לה ע"ב). והיינו התיקון של האלף השביעי (דע"ה ח"ב לו ע"ד), והיינו מלכי היושר התלויים במעשה אדה"ר. ועי' זוהר שמות י ע"א וכן תיקו"ז קיט ע"א (דע"ה ח"א ב ע"ד). עי' וירא קיט ע"א, שמות י ע"א ותיקו"ז קיט ע"א (כללים ח"א קה ע"ב), מכאן משמע שהנשמות החדשות יהיו בזמן ביאת המשיח אמנם מספר הגלגולים פרק ז' משמע שהוא דווקא באלף השביעי, ועיי"ש אריכות בענין (כללים ח"ב קלח ע"ב וכן קלט ע"א), ויש ליישב דב"ע עצמם יכולים ליתקן בכל עת, ואילו תיקון האצילות דב"ע הוא רק בראשית ביאת המשיח, ואילו הבי"ע דאצילות תיקונם מאחר תחיית המתים, והאצילות דאצילות תיקונו בסוד עיבור שבאלף הז' (כללים ח"ב קלט ע"ד).

¹⁶⁶⁶ הם אותן שהיו כלולים באדה"ר, כמ"ש בשמות רבה פ"מ סי' ג', ועי' תיקו"ז קיט ע"א (לש"ו). עי' לקמן קיט ע"א [ודברינו שם בשם הכללים], עי' שמות י ע"א (לש"ו), ועי' בהערה הקודמת, ועי' ספר הגלגולים פרק ז' (דע"ה ח"ב צו ע"א), ואז כולם יחזרו לשרשם שבאמא (דע"ה ח"ב צו ע"ב).

¹⁶⁶⁷ הם אותן שלא היו כלולים באדה"ר (לש"ו).
¹⁶⁶⁸ עי' הערב רב כלל ישראל נכשלו בכל י' הנסיונות שניסו אבותינו להקב"ה (דע"ה ח"ב קא ע"א).

¹⁶⁶⁹ שיתייחדו אותן שנכללו בו עם אותן שלא נכללו בו, כ"א בדומה לו עי' כ"ז בספר הגלגולים פ' ז' (לש"ו).

אלא בחכמה וכינה בלבד כנודע, אבל החסדים והגבורות בין אותם דאבא ובין של אימא הם בחי' אחרת.

עי' ספר הליקוטים ישעיה פרק מ: או יאמר מי מדד בשעלו מים. הנה טיפת זון הובררו ע"י אבא, שהוא מלביש זרוע ימני דא"א. והנה בימין יש ה' אצבעות, והם ה"ח. והנה אצבע, הוא סוד שם אהו"ה במילוי אלפיון, גימטריא אצבע, ובתוך כל אצבע יש חסד א', שהוא הוי"ה א'. ועי' שעה"פ אמור: ולכן נרמז שם אהו"ה, בר"ת, 'הישראלית' את 'השם' ויקלל, שהוא השם הנרמז גם בר"ת, (ויקרא כ' ו') 'אל' 'האובות' ואל 'הידעונים. וגם בר"ת, (בראשית א') 'את' 'השמים' ואת 'הארץ'. והוא במלכות. ובכח שם זה, נקב נקב בין יצירה לעשיה כנזכר. ועי' פע"ח חנוכה ופורים פרק ו'.

עי' ספר יצירה (פ"א מ"ג) עשר ספירות בלי מה במספר עשר אצבעות, בהגר"א: כי אצב"ע בגימ' שם אהו"ה במילוי יודיון, והוא חותם שנבראו בו שמים וארץ, כדכתיב (בראשית א א) "את" "השמים" ואת "הארץ".

ועי' דבריו בביאורו על תיקון"ז ע"ג ע"ב וז"ל, חותמא דגושפנקא - טבעת שעשוי העטרה כעין טבעת, והיא טבעת המלך, והוא חותמא דגושפנקא דחתים שמים וארץ, בר"ת את השמים ואת הארץ, בדעת יחודא דהוי"ה אהי"ה בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, עכ"ל. פי' דבריו, שתכלית היחוד של יהו"ה ואהי"ה הוא לצרף אותיות א"ה של אהי"ה, עם ו"ה של יהו"ה.

ועי' שם צח ע"ד: **דבהאי שמא אתבריאנו כו'** - אע"ג דע"ב הוא בחג"ת כנ"ל הוא ג"כ בנה"י ענבים לבנים ושחורים כמ"ש בז"ח שיה"ש אלא דבחג"ת הוא וה"ו ששם חו"ג פשוטים הנהגת השמים אבל בנה"י שהם מורכבים ונק' חסדי דוד לכן גם הוד ישר כמו ת"ת וכמ"ש בפ' בשלח על ת"ת ע"ש והן ג' וזין לכן כאן י"ח דשיח שהוא ג' וזין אבל שם וה"ו הוא אהו"ה דגושפנקא ו"ה הן בחו"ג ו' השני הוא דת"ת שכולל ב' אותיות א"ה כי ד' אותיות דגושפנקא הן ד' עיטרין שנוטלין חג"ת ויעקב נוטל שנים ועבז"ח שיה"ש נ"ב.

ועי' בית עולמים קפה ע"ב, ז"ל, הדעת מתפשט בין הידים שהוא הדעת לישן כמ"ש בס"י וכתר לו ברית ב' אצבעות ידיו והוא ברית הלשון שמתפשט עד סיום ידיים עד האצבעות ושם הוא גמר מעשה ולכן שם אהו"ה שהוא שם הדעת במילוי אל"ף ה"י וי"ו ה"י גי' אצב"ע.

ועי' פת"ש א"א לט: ומשה זכה לבינה וה"ס שם אהו"ה הדעת הנמשך מנ' שערי בינה, סוד כ"ל.

(עח) ¹⁶⁷⁰ וידוע תדע שמשנה רבינו ע"ה לא השיג אלא בבריאה ובהיכל הרצון ¹⁶⁷¹ כמ"ש מהרמ"ק ¹⁶⁷² והאר"י ז"ל ¹⁶⁷³, וכ' שתורתנו אינה אלא בבריאה ¹⁶⁷⁴, וכ"ה בסת"ח ¹⁶⁷⁵, והנביאים ¹⁶⁷⁶ לא השיגו אלא ביצירה ודניאל בראש עולם העשיה ¹⁶⁷⁷ תחתית עולם היצירה, ושם אמר (דניאל ז ט) ועתיק יומין יתיב כו' והוא היה בין הנביאים לדורות הבאים, והולך ומתמעט עד שבדורותינו אין משיגים אלא בעקב עשיה, ולכן רבו המתפרצים, כמ"ש (בראשית ג טו) הוא ישופך כו' בעקבות משיחא כו' (סוף סוטה), וכל שאנו מדברים בא"ק ואבי"ע הכל בעולמות התחתונים מאד, שבכל עולם יש אבי"ע וכל הבחי', אלא שהן אחורים דאחוריים ואינם

¹⁶⁷⁰ עי' ביאורים (ח"א ה ע"ב) שכותב שליקוט יב אינו מהגר"א אמנם קשה שהרי הליקוט בכת"י כולל גם את הקטע הזה וקשה לומר שגם זה לא מהגר"א.

¹⁶⁷¹ עי' הקדו"ש יח ע"ב שמקומו האמיתי של משה רבינו ע"ה היה בעולם הבריאה, אפילו בהיותו בעולם הזה, ועי' לקמן הערה 1680

¹⁶⁷² עי' פרדס שער ו פ"ו ושער כד פ"ב (לש"ו).

¹⁶⁷³ בספר שערי הקדושה ח"ג שער ו' ד' כט ע"א ע"ש, ועי' עוד בספר הליקוטים פרשת תשא דף פג ע"ב בדה"מ עוד יש דרך שני עש"מ, ועי' ספר אור עיניים כ"ז ע"ג שהביא בשם ליקוטי הש"ס שנבואת משה רבינו ע"ה היה מהיכל קודש הקדשים דבריאה, וכן הוא בשער הפסוקים ר"פ וארא (לש"ו).

¹⁶⁷⁴ עי' לקמן הערה 1680.

¹⁶⁷⁵ מ"א ב' ג' (לש"ו). עי' לקמן הערה 1680

¹⁶⁷⁶ עי' שערי הקדושה שם (לש"ו). וכן עי' כללים ח"ב נג ע"א שיחזקאל השיג בעתיק יומין דיצירה, ומקורו מת"ז ב ע"ב.

¹⁶⁷⁷ ללמדינו, שמש"כ בדניאל ז: "עתיק יומין יתיב" אין הכוונה לע"י דכל השיעור קומה (אצילות) אלא כוונתו אינו אלא לבחינת עתיק של חיצוניותה דהיינו ראש דעולם העשיה (כללים ח"ב נב ע"ג, נג ע"א).

מצחצחים לכן מדברים דרך משל¹⁶⁷⁸, ואינן מבינין¹⁶⁷⁹ כלל¹⁶⁸⁰, כי יחזקאל אמר בדרך חידה שהיה בחו"ל ובסוף הבית, וזכריה מראות סתומות ואין אתנו יודע עד מה (תהלים עד ט), עד

¹⁶⁷⁸ לא זכיתי להבין דבריו הקדושים, הלא גם הרשב"י ע"ה בהאדרות וכן בספד"צ מדבר גם כן רק בהלשון הזה, ולא עוד אלא שגם שלמה המלך ע"ה בשה"ש אינו מדבר ג"כ אלא כך בלשון הזה, ואיך אפשר לתלות כל סגנון הלשון שאנו מדברים משום שאין אנו משיגים, הלא אנו מדברים באותו הלשון ממש כמו כל אותן די רוח אלהין קדישין בהון (לש"ו). ע' לקמן הערה 1680.
¹⁶⁷⁹ עי' עוד כ"ז בתז"ח נ ע"ב סמוך לסופו (לש"ו), וע' לקמן הערה 1680.
¹⁶⁸⁰ להסביר מש"כ בגליונות הלש"ו לעיל הערה 1678.

עי' שער ההקדמות א ע"ב מש"כ שחלק הנגלה שבתורה הוא תורה דעולם הבריאה, ואילו חלק הנסתר שבתורה הוא באצילות. וכן הוא בדברי רבינו, עי' בבהגר"א בפירושו לתחילת האדר"ו וז"ל [בעניין זה שרשב"י רצה לתקן את התורה דלעילא בגילוי דברי האדר"ו] אמר תורה דלעילא, לאו לאפוקי זו"נ, אדרבה עיקר תיקון הוא בשביל זו"נ, אלא לאפוקי תורה שבבריאה הניתנה למשה בסיני, ע"כ.

והנה עי' לש"ו דע"ה ח"א נז ע"ב, ז"ל, נושאי הענינים [של קבלה הם] רק באצילות ובעולמות דאור א"ס, ולכן נקרא חכמת הקבלה בשם נסתר, משום שכל נושאי הענינים שאנו מדברים בהם הוא מעולמות העליונים אשר למעלה למעלה אשר אין השגה ותפיסה בזה לשום בריה, והרי הוא נעלם ונסתר מהכל, משא"כ כל חלקי הנגלה מתוה"ק הרי הווי כל נושאי הענינים שבהם גלויים לכל, עכ"ל. יוצא לפי דבריו שבתורת הנגלה, הרי היא תורת הבריאה, אכן היתה למשה רבינו השגה שלמה. אמנם תורת הנסתר, הרי היא סוד כל מה שנמצא בעולם האצילות, אפילו אצל משה רבינו לא היתה בבחינת השגה של עצם הדברים אלא רק כמשל בלבד, ואילו עצם מהותם של דברים נעלם גם ממנו, וכדלקמן.

והנה עי' מה שציין רבינו ל"סוף תז"ח" (והוא בדף מא ע"ב וע"ג): בגין דאורייתא כו' - שאורייתא דילן הוא אורייתא דבריאה, שלכן כתיב בה שכר ועונש טוב ורע כמש"ו, ואע"ג דדרשו והשיגו בה כמה דברים מאצילות, הכל בבריאה שכלול מהכל, כמו שמשיגין ממלכות כל הספירות דלעילא, כמ"ש בזהר בראשית כיון שמגיע למ"ה שהוא מלכות דאצילות אמורים מה פשפשת מה ידעת, ואף משה לא נתנבא ולא השיג אלא בבריאה, וז"ש חמשים ש"ב כו' דבינה מקנן בכורסייא, ואף שער החמשים שהוא כתר דבריאה לא השיג משה מלכות דאצילות, אבל באצילות שהוא בחכמה עליה נאמר כך עלה במחשבה, לא תשיג שם, וכל הנביאים לא נבאו אלא ביצירה, כמ"ש על יחזקאל שראה מגו מט"ט או במלכות דבריאה אספקלריא דלא נהרא, ואם לא היה נברא האדם מסט' דבריאה היה תורת הבריאה לתהו כמש"ו, עכ"ל.

ועי' ביאורים ח"א ה ע"ג וז"ל, כל כוונת הגר"א הוא אינו על הדיבור והלשון אלא רק על ההשגה לבד וכל דבריו הוא רק לקבוע בלבינו שאין אנו משיגים מאומה וכדי להרחיק ולהסיר כל מחשבת דמות תואר וציור ח"ו, ועל זה אמר שכל מה שאנו תופסים באותן הענינים הוא רק באחוריים דאחורים ואינן מצוחצחים, והשגתינו בכל אותן הדיבורים והלשונות הם רחוקים מאמיתתן כי אין אנו מבינים כלל, עד שלפי השגתינו הנה הוא כל דבריהם אצלינו רק בבחי' משל אך השגת הראשונים היה מצוחצח, עכ"ל. ועי' רז"ל (ב"ר פ' י"ז סס"י ה'): נובלת חכמה של מעלה תורה, וכן בקהלת רבה (פ"ב ופ' י"א) כל התורה שהאדם למד בעוה"ז הבל הוא לפני תורה שבעולם הבא.

והנה עי' במה שציין הלש"ו בסוף תז"ח דף נ וז"ל רבינו בביאורו שם: עולם האצילות לא אתגליא באורייתא שהוא עולם המחשבה שהיא תורת הבריאה כנ"ל, ומה שאנו מדברים הכל מעולמות התחתונים, שממנה מדמין את העליונים שאפי' יחזקאל לא השיג אלא ביצירה, ומשפסקו הנביאים כולם לא השיגו אלא מעשייה, ומשה רבינו לא השיג אלא בבריאה, כידוע בסוד מ"ט שערי בינה שמקננת בבריאה, ואף שער הנר"ן שהוא כתר שבבריאה לא השיג לפי שהוא מלכות דאצילות, ועל עולם האצילות נאמר כך עלה במחשבה, שא"א לגלות כמש"ל, וכ"ז בכללות אבל בפרטות אפי' חכמה וכתר שבבינה שהיא שער החמשים לא השיג, לפי שהוא בחינה אחרונה של חכמה, שכל מלכות של ספירה העליונה הוא כתר של תחתונה כנ"ל, כמש"ל דף סז ע"א לית שכינתא דלא אתעבידת כתר א לההוא דלתתא מינה, ובינה היא מחשבה בלב והיא אתגליא אח"כ במעשה שהוא עושה ידוע ע"י זה המחשבה שחשב, וזהו סוד בינה שבעצמה היא סתומה ומתגלה במעשה ו"ק, וכן בריאה וכן התורה שמתלבש בפשט ובמעשה המצות והסוד סתום בתוכם ולא נגלה לנו אלא ע"י פשט המצות שניתן לנו ו"ק הן ששת ימי המעשה והן הנגלות לנו כמו הגוף, וכל מעשה הגוף הוא נגלה וכ"ה בעולמות שהכל מתנהג ע"י שר העולם מט"ט ביצירה, ובו שית סדרי משנה, ושם הוא כל הטורח ומעשה הפלפול עד שמגיעין אל הלכה שהיא המנוחה שבת שבו ינוחו כל יגיעי כח והיא התכלית ראשית המחשבה, עכ"ל.

ועי' דע"ה ח"א נח ע"ב, ז"ל, ביקש תיכף ואמר הראני נא את כבדך, והשיב לו הקב"ה אני אעביר כל טובי על פניך וקראתי בשם הוי"ה לפניך כו', ויאמר לא תוכל לראות את פני כו'. וביאור הענין הוא כי ידוע הוא כי בחי' השגת כל דבר הוא עצם נקנה בכח המשיג, שקנוי אותו הכח בשכל

יערה רוח ממרום עלינו, כי מעת שחרב הבית יצאה רוחינו עטרת ראשינו ונשארנו רק אנחנו הוא גוף שלה בלא נפש, ויציאה לח"ל הוא הקבר ורימה מסובבת עלינו, ואין בידינו להציל הן [אומות העולם] (עכו"ם) האוכלים בשרינו, ומ"מ היו חבורות ושיבות גדולות עד שנרקב הבשר והעצמות נפזרו פיזור אחר פיזור, ומ"מ היו עדיין העצמות קיימות שהן הת"ח שבישראל מעמידי הגוף עד שנרקבו העצמות ולא נשאר אלא תרוד רקב מאתנו ונעשה עפר שחה לעפר נפשינו (תהלים מד כו), ואנחנו מקוין עתה לתחיית המתים, התנערי מעפר קומי כו' (ישעיה נב לב טו) ויערה רוח ממרום עליהו.

המשיג ומתעצם ומתאחד מהות תכונת המושג בשכל המשיג ותופס אותו בשכלו, ומתעצם עמו כמו שתופס אדם איזה דבר בידו, ולכן מכונה ההשגה בשם ראייה, כי הוא כמו שרואה איזה דבר ומצייר אותו במוחו, ויש בו ציור אותו הדבר בתוכו ובפנימיותו. וכשביקש משרבע"ה הראני נא את כבודך, הנה לא היה כוונתו על הידיעה והלימוד לבד, אלא גם על ההשגה והתפיסה אשר הוא מכונה בשם ראייה כנז'. אמנם השיב לו הקב"ה, כי מה שאמרתי שמצאת חן בעיני ואדעך בשם, הנה הכוונה הוא רק על הידיעה אשר בדרך לימוד לבד, שהוא רק מבחוץ ולא על ההשגה והראיה שהוא מבפנים, אמנם הידיעה אשר הוא רק בדרך לימוד לא אמנע ממך, גם כל מה שהוא למעלה למעלה, ע"כ. וכן משמע בב"ע פא ע"ב.